

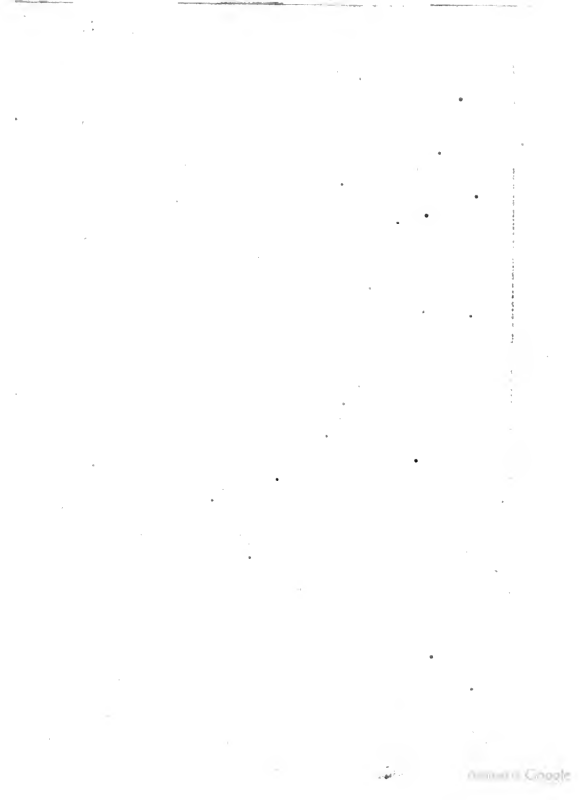
Cl VII

Quadr. 1721 1/2

4

~~DO~~

1.3.5

P. OVIDII
NASONIS
OPERA
OMNIA.

J. B. de la Motte del.

J. Goussier sculp.

P U B L I I
OVIDII NASONIS

OPERA OMNIA

IV. VOLUMINIBUS COMPREHENSA;

CUM INTEGRIS

**JACOBI MICYLLI, HERCULIS CIOFANI,
ET DANIELIS HEINSII**

NOTIS,

ET

NICOLAI HEINSII

CURIS SECUNDIS,

ET

ALIORUM IN SINGULAS PARTES,

PARTIM INTEGRIS, PARTIM EXCERPTIS,

ADNOTATIONIBUS,

CURA ET STUDIO

PETRI BURMANNI,

QUI ET SUAS.

IN OMNE OPUS NOTAS ADIECIT.

AMSTELODAMI,

APUD FRANCISCUM CHANGUION.

M. D. C. C. XXVII.

CELSISSIMO PRINCIPI,
HEROI INVICTO,
EUGENIO,
SABAUDIAE
PRINCIPI.
ET
SUMMO EXERCITUUM
CAESAREANORUM DUCI:
ETC. ETC. ETC.
HANC OVIDII
EDITIONEM
ET
SE SUAQUE OMNIA
ANIMO DEVOTO
D. D. D.
PETRUS BURMANNUS.

*Artia progenies, & sanguine nobilis alto,
Belligeros, Princeps, vincere nate patres.
Qui licet, inter avos, Reges atque ordine longo
Sceptriferos possis enumerare Duces;
Acta tamen virtute novâ superare priorum
Unica cui semper cura laborque fuit.
Quem primis inimica ducem jam sensit in annis
Turba, capis tenerâ dum puer arma manu.
Cui neque tam bellis, quam continuata triumphis*

Pars

DEDICATIO.

*Pars melior vitae, flore virente, fuit,
Laurigerum cui Fama caput nunc, nescia mortis,
Ornat, & albentes Gloria summa comas.
Major & immensis rerum prudentia factis
Conduplicat partum viribus ante decus.
Quem toties strictos animosum Caesar Achillen
Per gladios stupuit fulminis ire modo,
Nunc, bene pensantem dispendia mente vigoris,
Nestora consiliis gaudet adesse suis.
Imperii tutela sacri, quo vindice Rhenus
Repulit hostiles Danubiusque minas.
Adfertosque manu primum, mox foedere, fines
Possidet, ut quondam, Teutonis ora suos.
Cui sua nil metuens Batavus, sua fata Britannus
Credidit, eventu laetus uterque bono.
Cui Padus, & palmas Athesis sine fine dederunt,
Hadria submitit cui violentus aquas.
Quo duce Germanas aquilas, Augustaue signa
Vidit in Hesperiiis fixa Latinus agris:
Et Ligures didicere, Cisalpinique clientes
Pristina sub Domini jura redire sui.*

* *

Magnè

DEDICATIO.

*Magne Vir, armatae decus immortale, simulque
Quae sævet ingeniis, cultor amice, Deae,
Casside Te positâ teneat paullisper & hastâ
Filia, pacato pulchrior ore, Jovis.
Quique diu pharetrâ metuendus & adstitit arcu,
Mulceat Aoniâ pectus Apollo lyrâ.
Dumque per arma nihil, quo crescat Gloria, restat,
Det Tibi jam titulos numen utrumque novos.
Utque sub auspiciis & ductu fortia vestro
Pectora victrices explicuere manus,
Et remeans ut ab hoste, Tuo sub nomine, miles
Tot posuit celsis clara tropaea jugis;
Sic quoque, Barbarie jam victâ, mitis alumnus
Palladis ad vestros collocet arma tholos.
Inque Tuâ certet longi monumenta laboris
Ponere doctorum turba diserta domo.
Praeses, & o studiis laetum tutamen honestis,
Te, redeat Musis, conciliante, decus.
Compositâ cum clausa vacent nunc horrea pace,
Arte nec indigeant arma reposta Tuâ.
Junge, precor, gravibus pacalia munia curis,*

Et

DEDICATIO.

Et ferat alternas Bibliotheca vices.

Regia, nec Phariae cedens numerove supellex,

Vel pretio, gazae, Pergame lauta, Tuae.

Quam colis & celebras, Princeps doctissime, si quid

Otia per blandae pacis ab hoste vacas,

Poscit in hac supplex tenerorum Lusor Amorum

Aede sibi proprium conspicuumque locum.

Utque suis pateant, quae numquam clausa feruntur

Atria, quos dicat culta Thalia, libris,

Naso rogat, Scythicas longe projectus in oras,

Et procul a patriâ contumulatus humo.

Cujus, in imperii Germani limite, nuper

Teutonicas errans audit umbra tubas,

EUGENIQUE, caput tollens, ad nomen, & aures,

Sperabat cineres posse quiete frui,

Et Latium mutare fero feliciter Istro

Thybrin, in externis ossa sepulta locis.

Jamque suburbanum migrare volebat in hortum

A male pacatis urna ferenda Getis;

Cum Tua composito sensit victricia bello

Bistonias tristis relinquere signa nives.

• * * 2

Nunc.

DEDICATIO.

Nunc quoque, quae tanto de Vate Pœmata restant,

DUX bone; Nasonis sit tibi cura, rogant.

Et si fata ferant, temerato ut foedere Turcus

Provocet in poenas vindicis arma suas.

Si Tibi dent superi per inhospita litora Ponti

Caesaris ultrici signa movere manu;

Transferisque, sacros quo manes dira vagari

Jussit inhumani Caesaris ira, locum;

Fer, tumulum notosque legens in marmore versus,

Quis rogat, ut Vatis molliter ossa cubent;

Fer, precor, inferias, & justis rite solutis,

Sentiat officium Sarmatis umbra piuum:

Interea facilem, DUX Clementissime, caussam,

Hic liber, a Batavo litore missus, agat.

Incolumis miseri proles post fata parentis,

Sed semper viridi pagina laude recens.

Illa verecundae vix consentanea vitae

Visa superciliis Musa jocosa feris,

Largaque Nasonis jejunis vena magistris

Luxuriae falsâ dedecorata notâ:

Ingeniis tamen antiquis adamata novisque,

Effe-

DEDICATIO.

*Effera latrantum despicit ora canum.
Vivet, & in culto Naso cantabitur orbe,
Donec erit Latiis versibus ullus honor.
Vivet, & immiti Pelignus Caesare nomen
Grandius a doctâ posteritate feret.
Et lepor, & simplex urbanae gratia linguae,
Quam Venus & sacro fonte rigavit Amor.
Quam salibus tinctam Charis ingeniosa venustis
Naturae faciles fundere jussit opes.
Plena ministravit cui poela Aganippidos undae
Phoebus, amatores attrahet usque novos.
Nam genus humanum sapere, & rudis arte juventus
Discet ab hoc mores Vate polire feros.
Laetaque mulcebunt hilares modulamina mentes,
Tristia dum Censor fronte rigente probat.
Sacra leget cupide, digestaque jura dierum
Doctus, & in facies corpora versa novas.
Grataque principibus Nasonis carmina numquam
Oppositas aulae sunt habitura fores.
Nec tamen haec foret ausa, meo sub nomine, PRINCEPS
Maxime, nunc oculos charta subire tuos:*

DEDICATIO.

*Ni bonitas, miro praesentem amplexa favore,
Indiciis esset testificata novis.
Nam mihi praeteritae recolenti tempora vitae,
Nulla dies ortu candidiore fuit,
Quam licuit tanti quâ PRINCIPIS ora tueri,
Et placidi verbis colloquioque frui;
Quâ Tua Piërias spirans facundia vires,
Fertilis ingenii tot documenta daret.
Et modo miratus numerosa poëmata Flacci,
Et modo divini forte Maronis epos,
Culta fatereris minus baud Nasonis amare
Te, licet alterno carmina clauda pede.
Hi stimuli, hi calcar sermones acce fuerunt,
Iret ut ad Vestros nostra Camena lares.
Blandaue, quâ tenuem non averfari honorem,
Excussit timido litera corde metum.
Auspice Te, PRINCEPS, igitur, Celfiffime, lucem
Ingenio Vates summus & arte videt.
Qui Tibi cum per se placuit, semperque placebit,
Nil habet a nostrâ quod sibi poscat ope.
Nec mea, quo sacrum commendet vena Poëtam,*

In-

DEDICATIO.

Invenit, aut partes conciliantis agat.

Tu potius, Naso, primo cultoris ab aevo

Mite patrocinium suscipe sponte tui.

EUGENIUMQUE doce, quoties tua carmina tractat,

Debueris curae quantulacumque meae.

Fassus & Heinsiadis omnem debere salutem,

Dic quoque Burmannum non meruisse nihil.

Sed, quia ab ingenio famam sperare vetatur,

Nomine laudetur sedulitatis opus.

Hanc probet EUGENIUS, lenique volumina vultu,

Sordibus & turpi libera labe, legat :

Jam satis ampla mihi curae cepisse videbor

Praemia, nec sterili vomere arasse solum.

Naso, novo cultu, limâque polite recenti,

EUGENII nitidâ nomina fronte gerens ;

Exfulis Arctoâ posito squalore sub orâ,

Ad DUCIS egregii corripe testa gradum.

O Utinam tua vis animaret fervida nostrum

Frigus, inextinctas subjiceretque faces !

O Utinam tuus ille meas incendere venas

Aetherio posset missus ab axe calor !

EUGE-

DEDICATIO.

EUGENII *mea lingua decus, semperque virenti*
Fronde, gravi caneret laureaserta modo.
Nunc mihi nil superest, praeter te, Naso, precari,
Carmina dent aditum vestra recepta meis.
Mentis & obsequio devotae pignora, versus
Hos placidi paucos ad DUCIS ora feras.
Quorum si merito subeant fastidia, plena
Haec tua nectareo Musa liquore levet.

PRAE-

PRAEFATIO.

Lectori aequo & benevolo

PETRUS BURMANNUS.

I ad ullum opus cupide & alacriter adgressus unquam fui, id certe hoc Ovidianum fuit, sed dissimulare simul nequeo in eo profligando tot taedia & molestias mihi subortas, ut millies detestatus fuerim consilium semel initum Ovidium edendi; & poenituerit simplicitatem meam cunctatoribus & nihil nisi lucrum suum spectantibus commisisse. Nam ab anno 1714 per varias frustrationes dilatus & tractus, deinde rixis & jurgiis molestis, quae hinc longa enarrare oratione prohibeor, vexatus, vix tandem ingratum opus ex eorum manibus in publicos usus vulgandum divellere potui. Fatigatus itaque indignis per tot annos modis, omnem ex pectore meo alacritatem excessisse sentio, neque lubet de labore meo, quem Ovidio impendi, multa in praefatione hac verba consumere, neque, ut moris mei est, de ipso Poëta, ejus diversis editionibus & commentatoribus varia, forte non ingrata nec inutilia, disserere; sed tribus tantum verbis monere Lectorem mihi relictum est, me in Ovidii verbis exhibendis fere secutum fuisse editionem Nicolai Heinsii An. 1668, cui ipse praefuit; saepe tamen, ob causas in annotationibus dictas, ab illo discessisse, neque semper obsecutum fuisse viro doctissimo, sed novandi libidine saepe ablato in diversa. Editiones Ovidii adhibui varias, quasdam sub incunabulis renatarum literarum proditas, deinde *Aldinas, Gryphianas, Micylli, Bersmanni, Heinsiorum* & aliorum, quorum plerasque Cl. *Fabricii* diligentia in Bibliotheca Latina recensuit. Ex illis in nostram transtulimus integras in totum opus *Jacobi Micylli* (nisi quod in Ibin tantum ea,

quae

P R A E F A T I O.

quae necessaria videbantur, ob nimiam commentatorum copiam, excerptimus) *Herculis Ciofani, Danielis & Nicolai Heinsiorum*, notas. has vero minimum tertia parte ex ejus autographo auctiores. In Ovidium promiserat quoque notas magnum illud nobilitatis Batavae lumen, & eruditorum princeps & Maecenas, *Janus Douza*, in Centurion. lib. 1. cap. 6. sed quae numquam prodierunt. Codicem tamen ejus, ad cujus marginem quaedam adleverat, deinde in manus *Heinsii, & Francii* etiam pervenisse notae satis declarant: & quum eum pervenisse in Bibliothecam instructissimam viri Amplissimi *Johannis de Witt*, Senatoris & Judicis Amstelodamensis integerrimi, qui raro hodie exemplo, in dignitate clarissima positus Musas & humaniores disciplinas religiosissime colit, comperissem, facile ejus usum a benignissimo viro impetravi, ut viderem si quid reliqui fecissent viri Docti. & cum neglexisse quaedam *Heinsium & Francium* deprehendissem, illa inde quoque bona cum Viri Amplissimi gratia transcripsi, ut saltem hac gemmula etiam haec editio fulgeret. Ex commentariis & adnotationibus variorum in singulas Ovidii partes & diversi generis Poëmata, quorum maximam partem exhibet editio Wecheliana Ann. 1601, partem etiam aliae editiones, delectum habui, & in Epistolas Heroidum dedi *J. Bapt. Egnatii*, in Amorum libros selectas ex commentario *Dominici Marii Nigrini*, in Halieuticon *Conradi Gesneri*, in Metamorphosion libros excerptas *Raphaelis Regii*, raro *Thomae Farnabi, & Pontani*, deinde *Jacobi Constantii Fanensis, Henrici Loritii Glareani* notas. His ad calcem libri *Joannis Gulielmi Capoferrei* animadversiones, paucis visas & notas, adjeci. In Fastrorum libris non magnam habuimus rationem *Antonii Constantii Fanensis, & Pauli Marfi* commentationum, quas nugarum fere titulo eruditi hodie traducere solent, licet in stercoreis illis acervis hinc & illic micae quaedam aureae scintillent, sed integram

P R A E F A T I O.

gram adjecimus *Caroli Neapolis* Anaptyxin. In Tristia & Epistolas ex Ponto, quae fere scholastica pensa solent esse, nullam rationem fere *Pontani*, nec *Verburgii*, quia id nolebat, habui. De *Weitzii* meritis conjicere coacto ex reliquis ejus operibus nihil excerpere datum, quum ejus copiam nancisci nequierim. In Ibin, obscurum, propter historiarum & fabularum vel ignotarum vel obscurius indicatarum cumulum, poëma, ex magno grege commentatorum hîc & illic quaedam delegi, sed integrum *Dionysii Salvagnii Boëssii* commentarium ideo adjeci, quia ille ex omnibus, ante se commentatoribus, optima congestit, & operose de singulis versibus disseruit. In selecta quaedam Ovidii poëmata in usum scholae Etonensis in Anglja, eruditas etiam notas, nomine suo non expresso, Vir Doctissimus quidam edidit, ex quibus quaedam decerpimus: sed cum eas beneficio Viri egregii & amici ab ipsâ fere pueritia, *Alexandri Cunninghami*, inspiciendi demum copia facta esset, excusis jam prioribus duobus tomis, reliquas cum omissis quibusdam aliorum notulis, addendis inferuimus. Reliquos omnes, *Knippingium*, *Crispinum* & nescio quos e plebe, commentatores an Ovidii corruptores, longe abesse jussimus. Appendicem Ovidianam contexuimus ex variorum vitis Ovidii, inter quas eminent accuratissima & quae omnes numeros absolvit, *Johannis Massonii* operâ per consules disposita, Poëtae nostri vita, quam ipse emendatam & auctam ad nos transmittere voluit. neque hîc egregii Viri, quo nemo hodie veterum doctrinam temporum magis in numero habet, constitit benignitas; sed addidit eruditissimam dissertationem de Ovidii nummis, qui vulgo circumferuntur. Indicem in Ovidii opera confecit *H. Dreux*, qui licet hîc & illic lapsus videri potest, longe tamen post se reliquit stuporem & ignorantiam *Mattairii*, cujus sexentos errores enumerare hodie non vacat. Quidquid sit, si quid perperam fuerit

P R A E F A T I O.

rit in eo indice admissum vel omissum, ne nobis alienam adscribant culpam, etiam atque etiam a Lectore aequo contendimus. de nostris notis, & ratione quam iniimus, ut & de meritis & beneficiis eximiorum virorum, qui nobis vel subsidia quaedam subministrarunt, vel codices aut editiones quasdam nobiscum communicarunt, grata cum debitorum commemoratione, aliam differendi occasionem captabimus. nunc vero, quia ita jubemur, dimittimus te Lector, postquam hoc unum monuerim: post longissimi temporis moras, per quas extracta fuit haec editio, me saepe in renovatis aliorum Auctorum editionibus hinc & illic quaedam occurrere animadvertisse, quae tempore quidem occupata ab aliis fuisse videri possunt; sed quae tamen a me jam perscripta, immo typis expressa fuerunt, antequam aliorum notae in lucem exirent. Denique per duodecim illos annos, quibus haesi in hoc opere, multa mihi fuisse subnata, quibus insigni augmento notas meas locupletare potuissem, multa etiam didicisse, quae a sententia priori me abire juberent. sed haec magis ut calumniis occurram, quam ut plagii crimen extimescam, lectorem breviter hinc docere volui, expectans uberiores edendi commentarium & secundas curas occasionem magis faventem: erratorum ampliolem, quam vellem, indicem adjeci: cum enim Amstelodami typis exprimeretur opus, non potui ad omnia, ut debui, attendere. Vale lector, & fave. Leidae Kal. Octob. c170ccxxvi.

P U B L I I
OVIDII NASONIS
HEROIDES

AMORUM LIB. III.

ARTIS AMATORIAE LIBRI III.

REMEDIA AMORIS,

MEDICAMINA FACIEI.

HALIEUTICA,

EPICEDION DRUSI CAESARIS.

A. SABINI EPISTOLAE III.

CUM INTEGRIS

JACOBI MICYLLI, HERCULIS CIOFANI,

DANIELIS ET NICOLAI HEINSIORUM,

ET EXCERPTIS ALIORUM

NOTIS,

QUIBUS SUAS ADIECIT.

PETRUS BURMANNUS.

TOM I.

AMSTELODAMI,

APUD FRANCISCUM CHANGUION.

M. D. C. C. XXVII.

P. OVIDII NASONIS HEROIDE S.

EPISTOLA PRIMA.

PENELOPE ULIXI.

Hanc tua Penelope lento tibi mittit, Ulixæ.
Nil mihi rescribas ut tamen, ipse veni.

Troja

P. OVIDII NASONIS.] *Q.* Ovidius apud Martialem occurrit, libro IX. Ep. LIII. & LIV. quo ille familiariter, quantum apparet, est usus. Eiusdem, ni fallor, & libro primo meminit Epigr. CVI. & lib. IX. Epigr. C. Is ipse nimirum, qui Caesonium Maximum a Nerone damnatum in exilio est comitatus, quemque idem Martialis elegantissimis versibus libro VII. Epigr. XLIII. & XLIV. ut praeclarum fidei unicæ exemplum, meritò commendat. In Opere Inscriptionum Gruteri pag. DCCCLXXXI. vetustus lapsus.

MESSIA. C. F. MONUM. FECIT. SIBI.
ET. SUI. C. OVIDIO. T. F. TUMULO. ET.
C. OVIDIO. T. F. LUPERCO. ET. T. OVIDIO. C. F. TUMULO.

Apud reliquos Scriptores altum de gente nobilissima silentium est. Ovidius Pollio ditissimus libertus domum suam amplissimam Caesari Augusto legarat, in cuius diruta locum Livia Porticus est substituta, Dione teste. Præterea Julius Paulus I. C. D. de Legat. & Fideicommiss. III. L. XCVI. Ovidii cuiusdam meminit, & Valerianæ filiae ejus & Actoris Antiochi, quanquam ad familiam minus illustrem referri ista possunt. *Nasonis* cognomen *Axiæ* quoque *genti* additur in denario argenteo, qui penes me existat, & a Fulvio Ursino in *Axiæ* gente publicatur, cum hac inscriptione, C. AXIUS NASO. Idem Ursinus illic loci profert fragmentum lapidis Tiburtini, quod *Aspisi Nasonis* meminit. Vetus numisma æreum apud Carolum Patinum virum amoenissimi ingenii in supplemento ad Familias Romanas Fulvii Ursini gente *Axiæ*, NASO, nulla gentis aut familiae addita designatione. Quod numisma tamen referri potest ad aliam quamcumque familiam. In Inscriptionibus Gruteri pag. CCCCLXXXVI. C. CATII C. F. FAB. NASONIS fit mentio, & pag. DCCCLXXXV. I. S. C. PENTII C. F. SCAP. NASONIS JULIANI PAULINI, QUI VIXIT ANN. XII. P. MIL. C. VOLCASTI CLORETTI NASONIS. Otaciliae gentis apud Ciceronem lib. XIII. 33. Epistolaram Familiarium id ipsum cognomen additum. Idem L. Oslavii Nasonis meminit epistolis ad Quin-

tum fratrem. M. Actorii Nasonis Suetonius in Divo Julio cap. VIII. quem *Auctorium* membranae nonnullae appellant, mendose, ut opinor. *Julii Nasonis candidati*, viri insignis, Plinius in epistola ad Fundanum & ad Tacitum libro sexto, ipse Tacitus Annalium tertio *Valerii Nasonis* viri praetorii meminere. HEINSIUS.

HEROIDES.] In Codice suo haec verba annotarat magnus Scaliger, *Quae Epistolae non sunt Ovidii*. Eas autem hoc ordine collocarat, PARIS HELENÆ, HELENA PARIDI, LEANDER HEORON, HERO LEANDRO, ACONTIUS CYDIPPAE, CYDIPPE ACONTIO. Ex Ovidianis Heroïdibus peniere, HELENA PARIDI, PHAEDRA THESEO. Quindecim Ovidianæ. Bene igitur Ovidianas has quindecim existimavit, PENELOPES AD ULYSSEM, PHYLLODES AD DEMOPHOONTEM, BRISEIDOS AD ACHILLEM, PHAEDRAE AD HIPPOLYtum, OENONES AD PARIDEM, HYPSIPYLES AD JASONEM, DIDONES AD AENEAM, HERMIONES AD ORISTEM, DEIANIRAE AD HERCULEM, ARIADNES AD THESEUM, CANACES AD MACAREUM, MÆDEAE AD JASONEM, LAODAMIAE AD PROTESILAUM, HYPERMNESTRAE AD LINUM, SAPPHONIS AD PHAONEM. Cum quibus, (si, quam PARIS AD HELENAM, HELENA AD PARIDEM scripsit, excipias) caeteræ nec conferri quidem merentur. Paridis, ut Ovidii non est, ita proxime ad Ovidii accedit suavitatem. Longius recedit Helenes: quæ divina tamen. Nam Sabino quæ adscribuntur, ita languent, ut ne hac ætate quidem scriptas ferre possem. In quibus & obscuritas, & manifestus in scribendo defectus, sive, ut Graeci significantius loquuntur, *ὁ τῷ ἄρτυρίῳ ἀκόσμητος* ducet. Idem Scaliger, Sabino, PARIDIS AD HELENAM, HELENÆ AD PARIDEM, LEANDRI AD HERONEM, HERUS AD LEANDRUM, ACONTIS AD CYDIPPEN, CYDIPPES AD ACONTIUM, adscribit. E quibus ego, ut nonnullas adscribere Sabino vix dubitem, ita omnes eas esse ejusdem, in tantagenii varietate ac characteris, quis credit? Quod duas peritise Scaliger existimat, HELENÆ AD PARIDEM, PHAEDRAE AD THESEUM, videndum, an non error sit ex loco Ovidii, ubi de

Troja jacet certe, Danaïs inviva puellis.
Vix Priamus tanti, totaque Troja, fuit.

5 O utinam tunc, cum Lacedaemona classe petebat,
Obrutus infans esset adulter aquis!

Non

Epistolis suis agit, minus recte intellecto; qui Amor-
um libro 11. Elegia x. x. exiit:

*Quod Paris et Macareus, et quod male gratus Iason,
Hippolytique parens, Hippolytisque legat.*

Certe quod Paris legat, est Epistola ad Paridem scrip-
ta: quae nunc exiit, nempe; OENONIS AD PA-
RIDEM. Parens Hippolyti et Thetidis, ad quam A-
riadne scribit, quae nunc ARIADNE AD THESEUM
dicitur Quod Hippolytus legat, est, quam ad Hip-
polytum Phaedra scripsit, quod nemo nescit. DAN.
HEINSIUS.

Heroides] Hoc poema Prisciano Lib. x. appella-
tur, nec alio id nomine a Scholiaste Metamor-
phoson incido passim citatum deprehendi. verè,
ut opinor. Sarisberienfis quoque Polycrat. lib. 1.
Cap. 12. *Nasa*, inquit, in libro *Heroidum*, & in
codice Helmaestadici *Heroidum liber Ovidii*. Epi-
stolae tamen Ovidius ipse libro 111. Artus Amato-
riae videtur nuncupare, ubi de suis scriptis:

Vel tibi composita cantatur Epistola voce:

Ignorant hoc alius ille novarus opus.

Neque aliter membranarum pars potior. quan-
quam & in nonnullis duplici titulo, *Heroides sive
Epistolae*, hic liber inscribitur, quomodo Platonem,
Ciceronem, Varronem, aliosque, tam in Graecis
quam Latinis magni nominis scriptores, gemino
nonnumquam titulo suas lucubrations ornasse est
in comperto. Ceteram quod Ovidius verbis
paulo ante prolatis fœ auctorem primum atque in-
ventorem facit hujus generis epistolarum, liquet
hinc, eam Arethusae ad Lycotam, quae apud
Propertium lib. 14. exiit, ad imitationem nostris
fuisse conscriptam, Nasonique solidam Heroidum
pangendarum ac principem gloriam omnino deberi.
Meminit Apollinaris Sidonius lib. 1. Epist. 1.
Julii Titiani Epistolarum, quas sub Illustrium femi-
narum nomine conscriptas ediderit, sed prosa,
nisi fallor, oratione; cum Cicéroni, Plinio ac
Symmacho adjungat. Quem Titianum Commo-
dianis temporibus floruisse est certum. Ad episto-
lam primam quae observavimus, levioris pleurae
momenti sunt, quod Puteaneus codex, qui fide
atque integritate reliquos omnes magno numero à
me inspectos longè antecellit, hac ex parte effect
mutuus. HEINSIUS.

1 *Hanc.*] Semel modo Ovidium hoc pronomi-
ne, fœ intellecta *Epistola*, usam; Ciceronem quo-
que semel usurpasse, observat diligentissimus Va-
vassor de Vi & usu quorundam verborum, pag.
86. Infra quoque Epist. x. vers. 3. quidam codices
exhibent, *Quam legis*. quae si vera sit lectio, addi
huc observationi poterit. Vid. & Epist. xvi. 1. BURM.

1. *Lento.*] Id est, non tantum qui tardas redire ad
me, sed qui non commoveris desiderio uxoris,
neque ejus cura tangeris, ut ita facpe Noster. vide
Turneb. 1. Adv. 15. & Heinf. ad Epist. xv. 169. &
xix. 81. & alibi. BURMANNUS.

1. *Ulixes.*] Omnes libri scripti, quibus & in hoc
tertio volumine, & in duobus aliis emendandis
usus sum, perspicue habent *Ulixes*, per i nostrum,
& x., quemadmodum è Romana consuetudine
scribi debere ait Plutarchus. Duxit autem Ulixes
Penelopen uxorem Tyndarcti auxilio, quod ei
consilium dederat, quomodo Graecorum omnium
principum, qui Helenam filiam suam in uxorem
petere, gratiam & amicitiam esset retenturus.
Auctor Apollodorus Lib. 111. Biblioth. CIOFAN.
Ulixes & nos hic, & ubique recipimus, ob codi-
cum scœ omnium auctoritatem; & Claverius ad
Claud. lib. 1. in Rufin. pag. 46. ita in codice
votere exstare testatur. vid. Erythraei Indic. Virg.
Regius tamen ad Quintil. 1. xv. *Ulysses* praefert, quia
ex Dialecto Aetolica ab *Ὀδυσσεὺς* deducitur. Vo-
cativum vero in his nominibus ita extulisse vete-
res docent membranae emendatores. Ita ex Meli-
co codice apud Virg. v. Aeneid. 564. *Polite*. &
saepe apud Nostros libri meliores. ut Ep. vi.
109. *Aesneid*. Ep. viii. 15. *Oreste*, & similia passim.
BURMANNUS.

2. *Nil.*] Hunc versum citat Marius Victorinus
de Syllabis. CIOFANUS.

2. *Nil mihi rescribas: at tamen ipse veni.*] Rectius
distinguas post *Tu at tamen*: ut edendum curavimus.
neque aliter in uno codice Florentino viri huma-
nissimi Caroli Strozzeae inventi. Epist. 8.

Non tu mille rates sinuasque vela parabis,

Nec numeros Danaus militis: ipse veni.

Johanni Frederico Gronovio lib. 1. Obscr. 22. viro
ad ornandas haec literas ac promovendas unice
nato, mihi quae conjunctissimum, legendum vide-
batur:

Nil mihi rescribas ut tamen; ipse veni.

argutè mœchule & venustè. quomodo & initia
epistolae Herus noster:

Quam mihi misisti verbis, Laandre, salstem,

Ut possim misisse rebus habere; veni.

Apud Marium Victorinum tamen lib. 111. Art.
Gram. obinet vulgatae hujus loci scriptura &
lectio, idque duobus locis. Possent & legi, *sed ta-
men ipse veni*. ut Epist. xvii. 184.

Nescio quo tardor sed tamen ipsa metu.

Et Epist. xi. 106.

Admissi memores sed tamen este mei. HEINSIUS.

Retinimus scripturam a Gronovio prolatam, Scri-
bc.

Non ego deserto jacuissē frigida lecto,
 Nec quereret tardos ire relicta dies:
 Nec mihi, quaerenti spatiosam fallere noctem,
 10 Lassaret viduas pendula tela manus.

Quan-

bo quidem tibi lento & immemori, non ideo tamen, ut rescribas mihi, redi enim ipse potius. Eadem varietas apud Valer. Flac. lib. vii. 285.

*Attamen hoc sarva corpus de morte receptum,
 Hanc animam scias esse suam.*

ubi etiam Heinſius ex scriptis, ut tamen. In codice Douzæ hic erat, non mihi rescribas, quod & admitti posset. ut infr. Epist. viii. 23.

*Nec tu mille rates sinuosaque vela pararis;
 Nec numeres Danaï militis; ipse veni.* BURM.

3. *Jacet*] Hujus verbi antitheton *Manet*.

— *Troja maneret,
 Præcepit Priami si fors usq; fœnis.*

CICOFANUS.

3. *Certe*] Hubertinus hanc vocem conjungit cum *vis* *invis*, quia Ulixi fati constabat jacere. Non disputo an rectè, sed quia Ulixes non inter ultimos fuit, per quos excidium Trojæ fuit peractum, convenientior Uxori sermo, in laudum Marito debituram partem libenter venienti, si legamus:

Troja jacet per te, Danaï invisa puellis.

Ita ipse gloriatur apud Nostrum lib. xii. Metam. 178.

— *per me jacet inclutus Hector.*

Confudisse vero voces per te & certe, indicio sunt alia loca. Ita lib. xi v. Met. 30. vulgo legitur:

Dignus eras: ultro peteras certaque rogari.

Ubi varie aestuat Heinſius, sed referendum ex emendato codice:

Dignus eras: ultro peteras per teque rogari.

Contra in lib. iv. Trist. iii. 41. mallem legere:

Spiritus hic certè patrias existit in auris.

quam per te; non enim culpa uxoris moriturus fuisset, sed, si mortuus fuisset Romæ, hoc saltem solatium habuisset, ut in patrias auras exiret spiritus. Certe ibi est saltem, ut cœntes Comici & alii. Elegans autem illa locutio per te, ut iii. Fast. 317.

Hunc tu non poteris per te deducere coelo.

Et ita veteres passim loquuntur. BURM.

4. *Vix Priamus tanti*.] Ut tãdiu abſis nimirum. Frustra igitur se exerceat hoc in loco viri eruditi. Fuit cum & ego versum unum alterumque excidisse suspicarer. sed nullus excidit. Hærens. Scopiam innuit Heinſius, qui Collectan. cap. 32. ita explicat, *tota jactura, quam Priamus & Troja fecerunt, non fuit tanti, quanti mea fuit, quod te carui ob bellum hoc*. Deinde duas alias interpretationes subjungit, aliam alia pejorem. Sed rectius Heinſius. Si vero nostram correctionem per te recipimus, sensus posset esse hic, vix omnis illa gloria, quam ex Priamo & Troja everta re-

tulisti, est tanti, ut ideo tãdiu abſis. Cicer. viii. ad Famil. 14. *Tanti non fuit Arsacem capere, Seleuciam expugnare, ut curum rerum, quæ hic gestæ sunt, spectaculo careres*. Quæ sublegit auctor supposititiæ Flegiæ, (recentis enim scriptoris commentum est) quæ sub Cornelii Galli nomine, superiori seculo ab Aldo Manutio, Paulii filio, est edita, cujus initium:

Nen fuit Arsacidum tanti expugnare Seleucem, &c. Seleucia hæc Parthorum ad Euphratem, ubi is se cum Tigride confundit, nusquam Seleuce vocatur Græcis est Σαλαμίνα. Est & Seleucia Asperæ Ciliaciæ oppidum Stephano, & abæe. Propertius iii. 18.

Tantum, ut lacrimas, Africa tota fuit.
 Ita scribendum olim hic notaverat Heinſius, quæ nos perire nolimus. Broukhuisio quoque idem in mentem venerat; quem vide de hac locutione. BURMANNUS.

6. *Insanis*.] Sic Epitola Leandri, *insani si mera longa freti, & insinitura freta* etiam apud Rutilium in Itinerario habes. Est *insanam Propontida* Aufon. Epist. ix. ex veteri codice:

— *et insanas generata Prepositidis acta,
 vulgò insana, Hætkius.*

7. *Mirè ego*.] Mirè exprimit mulieris, quæ legitime amat virum suum, ingenium. quod dicendum fuit, ne quis Penelopen impudicam a Poeta effictam putet. CICOFANUS.

9. *Spatiosam fallere noctem*.] Oxoniensis & Lincolnienſis *spatiosas noctes*, quod mihi præferendum videtur, quia præceſſerunt *tardi dies*. neque necio, poëtas sæpe singularem numerum probari, ut mox Heinſius pluribus ostendit. Sed hic pluralem recipiendum censeo, quia de longa absentia queritur. Horat. iii. od. 7.

— *Ille netis actus ad Oricum,
 Post insana Capras sidera, frigidas
 Noctes, non sine multis
 Insomnis lacrimis, agit.*

& lib. i. Od. 25.

At tuæ longas perorante noctes,
 ubi nollem contra codices reponi *longam noctem*. Propertius I. Eleg. xii. 13.

*Nunc primum longas solus cognoscere noctes,
 Cogor.*

Noſter Epist. xvii. 18r.

Et longæ noctes, & jam sermone cœimus.
longæ vero & spatiosæ noctes idem notant. Finis deest, si omnia veterum loca consilpare vellemus. ut vero hic *frigida jacuissē*, ita & *frigidas noctes*, dixit Horatius lib. iii. od. 7. BURMANNUS. Fallere

Quando ego non timui graviora pericula veris?

Res est solliciti plena timoris amor.

In te fingebam violentos Troas ituros:

Nomine in Hecitoreo pallida semper eram.

15 Sive quis Antilochum narrabat ab Hecitore victum;

Antilochus nostri causâ timoris erat:

Sive Menoetiaden falsis cecidisse sub armis;

Flebam successû posse carere dolos.

Sanguine Tlepolemus Lyciam tepefecerat hastam;

20 Tlepolemi leto cura novata mea est.

De-

9. *Fallere nossem.*] Eodem modo in epist. ad Leandrum dicit *decipere nossem*:

Sic ubi deceptae parvi est mihi maxima noxæ

Acta, subit fursum lumina fessa sopor. CIOFAN.

15. *Sive quis Antilochum.*] Rectè excusâ Penelopem Parthianus, rectèque ita legendum contendit contra Politiani opinionem. Fuit autem re vera Antilochus Nestoris filius à Memnone occisus. Auctor Q. Smyræus lib. 11. *παραλαμπόμενος* Homeri. De hoc autem Antilocho sic Tryphiodorus de Ilii excidio:

Ἀντιλόχῳ ἦ δὲ καὶ παῖδ' ὄψην ἀδέρτερο Νέστορι.

CIOFANUS. Politianus in Miscellaneis 76. hunc locum ita interpolat, ut dicat, legendum *Amphimachum*, pro *Antilocho*. *Amphimachus* enim ab Hecitore victum, & caesum, ab Homero tradit Iliados 13. *Antilochum* autem Nestoris à Memnone occisum, ut Qu. Calaber refert lib. 11. Sed ego cum Parrhasio sentio, qui censet hoc muliebri decoro datum, ut Penelope fingatur à vera historia aliquantum aberrare, & pro Memnone Hecitorem narrare: cujus nomen illi notius, quam Memnonis fuisse, verisimile sit. Sunt autem &, qui *Archilochum* pro *Antilocho* reponant, ex Daretis autoritate scilicet. Sed facile est aliud nomen pro alio affingere, si quis à vetusta lectione sibi temerè discedendum existimet. Quod autem supra dixit Penelope, *Flebam successu posse carere dolos*: generaliter quidem dixit, ad Patrocli casum respiciens. Privatim tamen & ad Ulyssis astutias & vafra menta allusit, verè si innuens, ne illius quoque doli & astutiae non semper eosdem successus habent. MICVL. Politianus in Miscellaneis *Amphimachum* reponit: quod Antilochum à Memnone occisum, non ab Hecitore, tam Homerus, quam Qu. Calaber, Dictys Cretensis, Pindarus, Pyth. Od. vi. alii testentur. In contraria irit Janus Parrhasius Epistolice Quaestionibus, Epist. 29. ut & Ciofanus. Certè Hyginus fab. cxlii. ab Hecitore occisum innuit, & cum Ovidio hac in re consentit, euanquam paulo ante, fab. nimirum cxli. diversam opinionem secutus, Vossius Artis Grammati-

cae lib. 11. cap. xxiv. ita locum tuetur adversus Politianum, ut victum ab Hecitore Antilochum liquere contendat ex ipso Homero, Iliad. N. 177. Certè est aliud vinci, aliud occidi. Hæstius. Idem J. Vossius lib. 1. Poetic. Inst. c. 3. verisimilius putat adscribere hunc errorem non Poetae, sed simplicitati Penelopes, quamvis mox quoque hoc ei frigidius videatur. & Schottus lib. 111. observ. 40. jam observavit, aliud esse victum, aliud occisum, & ex Homero probavit. Nicolaus Loens Epiphyl. lib. 11. 22. & Alciat. 1. Parerg. 6. Penelopæ errorem hunc a Poeta decorè tribui tument, & exemplis illustrant. Schoppa *Archilochum* emendat, quia Dares Phrygius hunc ab Hecitore occisum refert cap. xx. sed futili isti scriptori quis credat? cum idem capite xviii. Archilochum cum Rheso ex Thracia Priamo auxilium tulisse referat. At Homerus Iliad. B. 822. cum Antenoris filium faciat. Josephus vero Icanus lib. v. §. 307. *Archilochum* vocat ab Hecitore occisum, ubi tamen codices & editiones quaedam *Archilochum* quoque exhibent. Denique Munckerus ad Hygin. fabula cxlii. conjiciebat *Amphichalum*, quem cum Menesthe ab Hecitore caesum refert Homerus Iliad. E. 609. Sed quis non Ovidium alios Auctores secutum, præter Homerum, præstabit, cum in Mythica illa Historia tot discrepantia tradant veteres? Vel quis quoque non ipsum Poetam errasse fateri vellet? Certè non magis cum erroris immunem statuum, quam diligentissimum Historicum Nepotem, qui in vita Datamici cap. 11. scribit, Pylæonem a Patrodo interfectum, quem a Menelao caesum Homerus canit. BUKM.

16. *Causa timoris.*] Præcessit modo: *Res est solliciti plena timoris amor*, & hæc in Mf. Gerardi Vossii *causâ doloris*. Francius in ora codicis sui conjecterat, *causâ tremoris*. Non male, quæ vox sapie cum *timore* fuit commutata. Vide in E. Epist. 111. 82. & alibi. BUKMANNUS.

17. *Menoetiaden.*] Patroclum Menoeti filium. Homerus lib. xvi. Iliad. & Hyginus cap. cvl. CIOFANUS.

19. *Lyciam.*] Propter Sarpedonem Lyciæ regem, qui Tlepolemus interfecit, à Patroclio ipse postea inter-

Denique, quisquis erat castris jugulatus Achivis,
Frigidius glacie pectus amantis erat.

Sed bene consuluit casto Deus aequus amori.

Versa est in cinerem sospite Troja viro.

25 Argolici rediere duces: altaria fumant:

Ponitur ad patrios barbara praeda Deos.

Grata ferunt Nymphae pro salvis dona maritis:

Illi victa suis Troia fata canunt.

Mirantur justique fenes, trepidacque puellae:

30 Narrantis conjux pendet ab ore viri.

At-

Interfectus, cujus cadaver in Lyciam delatum ibidem scribit Homer. CIOFANUS.

20. *Cura.*] Sarravianus codex *poema*, quod de dolore explicari rite possit. Sed nihil muta. Eadem varietas apud Propert. lib. 1. x. y. 17.

Et possum alterius curas sanare recentes.

Ubi cur *curas* *quod* *poenis* praeferi debeat egregiam rationem addit amor quondam & decus nostrum Broukhufius. BURMANNUS.

21. *Quisquis.*] Slichtenhorstius in Epistola ad me legit, *si quis erat*, ut cum sequentibus melius cohaerere. Quod Scriverii chartaceus codex habebat. Ego parum referre arbitror. HEINSIUS. Eodem modo jam olim Aaron Battaleus legendum esse scripserat. Ita variant codices 1. Amor. vi. 10. & 111. Trist. xi. 1. & apud Petron. cap. cxvii.

24. *Versa est in cineres.*] In cinerem septem libri.

idque rectius. Noster l. 11. Met. 216.

Cumque suis totas populi incendia gentes

In cinerem vertunt.

Auctor Queroli. *Aurum in cinerem versum est.* Sil.

Ital. xiii. 319.

Ne flammam taedaeque velint, ne templa sub uno

In cinerem transisse rogo.

Stat. vii. Theb. 24.

— immeritas cineri dabit impius urbes,

& ita Horat. iii. od. 3.

Ilion, Ilion,

Fatalis incensusque judex

Et mulier peregrina vertit

In pulverem.

Amant autem Poetae singulari uti numero, sic

coma, crinis, de quibus diffusus alibi. Sic supra

spatiosam noctem, pro quo male Mss. *spatiosas noctes*. Sic Epist. vii. 170.

Ereclam ratem. HEINSIUS.

Senec. Troad. 739.

An has ruinas urbis in cinerem datas

Hic excitabit?

Magis vero poeticum esse singulari uti, quam plu-

rali, tum verum est, si plus significet ille numerus,

quam pluralis. Nam in *cinerem* versa Troja si di-

ctatur, ita universa deleta intelligitur, ut omnia

sint unus cinis, cum, *in cineres* si dicatur, hic & illic

praecipua membra Trojae exusta & in cineres versa intelligamus. Ita apud Virgil. iii. Aen. 221. & 236. & vii. 109. ex emendationibus codicibus *per herbam* legendum, id est, per omnem herbam, ut

nulla pars immunis reflet. vid. Epist. iv. 91. Idem Maro lib. viii. 492. *inter eandem Rutulerum*, non

inter caedes dicit, quae minore occisorum numero indicaret; eodem modo *coma soluta* est,

cum omnes crines soluti, cum *comas solutas* aliquas sparsas notare possit. Sed haec in immensum abirent. BURMANNUS.

25. *Altaria fumant.*] Disposita nempe ubique ob felicem victorum reditum. De quo more Casaubon. ad Suet. Calig. cap. xiiii. Bernec. ad Justin. xxiv. 3. De Donariis vero ex praeda Diis oblati

Noster saepe alibi, ut ii. Fastr. 728. 111. Met. 159. v. Tomasius: de Donar. cap. xxi. & xxii.

BURMANNUS.

26. *Barbara.*] Malebat *Dardania* Francius, sed quis nescit *Barbaras* in primis Phryges dietos?

27. *Grata ferunt Nymphae.*] *Nymphae*, *nuptae*. Graciffat hic Ovidius. vide Festum in *Nupta*. Parum tamen abest, quin à Nafone exaratum opiner

nuptae. Nam alterum paulo insolentius. HEINSIUS. Noster Fastr. iii. 205.

Convenient nuptae diis Junonis in aedem. ubi Mss. *Nymphae*. & vers. 205. *dando mihi nomina nuptae*. Ubi Heinss. corrigebat *nomina Nymphae*.

Eadem diversitas lib. ii. Fastr. 605. Scholiaes quoque Horatii *Nymphas* mulieres interpretatur ad lib. i. od. 4. Oppian. initio Poematis *Nimphas* *ἀνθρώπων*.

vid. Epist. xvi. 126. BURMANNUS.

28. *Troia fata.*] Quae & quot fuerint fata, quae ad Trojanum excedium requirebantur, dixi lib. xiiii. Metam. CIOFANUS.

28. *Troia fata canunt.*] Codex Argentinensis fatis antiquus cum uno Meliceo, (& Francofurtensi) *Troia fata*, magis poetice. Certe Virgilius sic passim, apud quem *Troica*, aut *Troicus* nulloquam invencias. Etsi diversus ab eo Stautius plerumque, & in Tragœdiis Seneca. apud Aufonium in Epitaphiis Heroum, *Troia cura*, & *Troia stellus*. & Epigr. cxi.

A 3

Troia

Atque aliquis posita monstrat fera proelia mensa.

Pingit & exiguo Pergama tota mero.

Hac ibat Simois, hic est Sigieia tellus,

Hic steterat Priami regia celsa senis.

35 Illic

Trois Aeneas, ad exemplum Maronis. Tibull. II. Eleg. 5.

Troia qui profugis sacra veht ratibus.

Ita enim vetustus Codex Bodlejanus. Noster Epistola Didius sub finem, *Trois ensis*, ut puto scribendum: & Epistola Paridis, *Troia classis adest*, ex antiquis libris. *Troia pineta*, ibidem. & *Troia conjux*, Epistola Helenae: ut *Trois hastas*, ibidem. lib. III. Art. Amat. 254. *Trois raptor*, ex veteri codice. lib. II. de Ponto El. x. *Troia bella*, ut & illic emendandum cenfeo. etiam in Ibide y. 416. *Troia vela*. apud Valer. Flacc. lib. IV. 78. male *Troiae disferat arma*, pro *Troia* legitur. Stephanus in *Troia*. Τὸ ἰθὺκὸν Τρωϊκῆ, εὐσφραγὸν τῶν ὑπὸ τῆς Ἀχαιῶν, Ἰανναῶν, Σικελῶν, τῶν Ἰθακῶν, Τρωϊκῆ, καὶ Τρωϊδῆ. ἢ παρὰ τὸ Τρωϊκῆ Τρωϊδῆ, ὡς Ἀσθῆνας Ἀσθῆσιδε, ἀπὸ καὶ Τρωϊκῆ Ἰθακῶν, καὶ Τρωϊκῆ καὶ Τρωϊδῆ, καὶ Τρωϊδῶν τῶν κρητικῶν, καὶ Τρωϊκῆ. Noster *Troia agmina* dixit lib. II. Metam. ut in optimo codice inveni. nam vulgo *Tota* legebatur, v. 74.

Troaque Peliaes sternebat cuspidis ictu
Agmina.

Troiaes apud Persium pro Trojanis feminis. & in catalectis veterum poetarum de signis coelestibus in Euthenii carmine, ut quidem codices antiqui exhibent:

Troadesque puer, geminique sub aethere Pisces.

Tros pro Aenea apud Prudent. lib. I. contra Symmach. 232.

Adfuerunt etiam pristorum insignia regum

Tros, Italus, Janus, que bifrons, genitorque Sabinus.

Sic ex duobus veterissimis exemplaribus scribe vulgò. *Dux Italus*. HEINSIUS. Jul. Caes. Scalliger in Hypercritico pag. 785. haec Ovidii verba ad censuram, rigidam certe & superciliosam, exegit, & non victa Troia fata, sed vicisse fatum Trojanorum contendit; vicit enim Trojanorum vota, quia in fatis erat Trojam capi. quae ego vix capio. Neque puto virum maximum pervidisse sensum nostri Poetae, qui ex superstitione veterum credulitate debet illustrari. Cum enim nullam gentem, nullam urbem, immo nullum omnino crederent hominem exiit, qui non ab ipsis natalibus sua scripta fata haberet, eaque esse immutabilia statuerent veterum *oracles*, quaedam simul esse majora, quaedam minora fata, credebant, haec posse vinci ab illis, & ideo non tam stabilia & immota, unde innumeris apud Poetas locis lux accommodatur. Lucan. VI. lib. 605.

si Fata minora moveres,
Primum erat, o juvenis, quos velles, inquit, in aethus
Divites praesere Des.

Valer. Flac. I. 553.

Quos proceres natosque Deum, quae robora cernos
Oppetere, & magnis Asiae concedere fatis

Lib. VIII. 389.

Respicent pluresque animas, majoraque fata
Tot comitum.

Silius v. 201.

Avertite Dei vultus, fatisque dederunt
Majori non sponte locum.

Plura de magnis & ingentibus Fatis vir supra plebent eruditus Bentlejus ad Horat. II. Ep. I. 6. quamquam illa nollemus ibi Horatio obtrudi, cum miliveterum loca clament, Deos illos novos Bacchum, Castora, Pollucem & Herculeum factis & virtute sua coelum meruisse. sed haec agendi hie locus non est. neque etiam majorum aut minorum Fatorem testere mentio injicitur, nisi de oppositis sibi & comparatis adversariis agatur, quorum fata alterorum vincunt, si bello vel alio modo superent. Virgil. VII. Aen. 293.

Fatis contraria nostris

Fata Phrygium.

Valer. Flac. IV. 126.

Jamque aliae vires, majoraque sanguine nostra
Vincunt Fata Jovis.

lib. VII. 446.

Sed Fatis sum victa tuis.

Lucanus lib. VII. 113.

Vinctis apud superos Fatis me, Caesar, iniquis.

Ita legendum puto. *Votis* enim vincere, ut vulgò exhibetur, aliud quid esse ex Justino lib. XX. c. 3. apparet. Manilius IV. 63.

————— *Nomenque cruore*

Delevit proprio, possent ut vincere Fata.

Hue refero nummos Diocletiani & Maximiani in quibus FATIS VICTRICIBUS legitur apud Spanhem. de Usu & Praef. Namism. Dissert. Rei Nummar. p. 81. & Amm. XVII. 12. dicit *quosdam opinari fatum vincti Principis possente, vel fieri*. Aliud est apud Virgil. XI. Aeneid. 160. *vivendo vici mea fata*, de quo vide ibi Servium, & quod oppositum est *entibus ordiae fatis*, ut in fine hujus Epistolae dicit. Eadem ratio est, quando *Dialicticus populi vici* dicuntur, ut Virg. II. Aen. 320. *victos Deos Trojanorum dicit*. & Noster Remo. Amor. 368.

Et tua sacriligae laniarum carmina linguae,

Perulit huc victos quo ducit Troia Deos.

& *Fortuna*, quae eadem quae Fatum, populi alterius fortunam vincere passim legitur. Justin. XXX.

4. Sed

35 Illic Aeacides, illic tendebat Ulixes:

Hic lacer admiffos terruit Hec̄tor equos.

Omnia namque tuo fenior, te quacrerere miffio,
Retulerat nato Nector: at ille mihi.

Re-

4. Sed Macedonas Romana fortuna vicit, Noster
Metam. 435.

Ut cecidit fortuna Phrygum.

Horat. III. Od. III.

Trojae renascens alise lugubri
Fortuna trifidi elade iterabitur.

IV. Od. 4.

Occidit, occidit

Spes omnis, & Fortuna nostri
Nominis Afrubale interempto.Quo fpectat illa vox Hammibalis, *Agnosco Fortunam
Carthaginis*, Flor. II. 6. & ita passim veteris super-
stitutionis observantissimi scriptores. Fata ergo Tro-
jana (de quibus ex Plauto Servius ad Virg. II. Aen.
13. observante Caual. Var. lect. cap. 26) fuerit
vieta a Graecorum Fatis, quae erant sagittae Her-
culis & alia. Vid. Serv. ad Virg. I. Aeneid. 14. III.
402. & alibi. BURMANNUS.31. *Atque aliquis postea monstrat fera proelia mensa.
Pingit & exiguam Pergamata tota mero.*] Solebant Graeci
& Romani post coenam crateras vini in men-
sam afferre, & multo habito sermone ad multam
noctem foamum producere. Ex eo vino aliquid in
mensa fudebant. Quem morem hic tangit Pene-
lope, addique ab illis, qui in bello Trojano af-
fuerant, uxoribus suis ceterisque domesticis illo
vino, quod super mensam vertebant, loca, in quibus
cum Trojanis proelium fuerat commissum, ostendi,
& universum llium, fluvium, aliasque
illius urbis partes depingi. Eum etiam, quem su-
pra exposui, morem indicat hic Noster huic aliis
locis:

Quod deducula mero littera fecit amo.

Et: *Verba lezes digitis, verba notata mero.*Et: *Non oculis sacro tui, conscriptaque vino**Mensa, nec in digitis littera nulla fuit.*Et: *Blanditiasque leves teni praescribere vino,**Ut dominam in mensa se legat illa tuam.*

Tibullus elegia ult. lib. I.

*Ut mihi potant possit sua dicere fulta**Atiles, & in mensa pingere castra mero.*Illiud etiam poetae nostri ejusdem fortasse generis
est:*Diluitur postea serior hora mero.*

Quamvis de eo aliter scierim. CIOFANIUS.

31. *Atque.*] Codices quidam & Editio Micylli &
aliorum *Jamque*. Male; Epist. II. 83.*Atque aliquis doctas noscunt nunc est, inquit, Athenas.*
HEINSIUS. Potest tamen retineri *jamque*. Dum
tu abes, jam alii reduces narrant res ad Trojam
gestas.33. *Hac ibat Simois.*] Hujusmodi sunt illa in II;
De Arte, 133. de Ulixē:*Hic, inquit, Troja est (muros in littore fecit)**Hic tibi sit Simois, haec mea castra puta.**Campus erat, (campum fecit) quem caede Dolonia**Sparsum, Haemonius dum vigili optat equos,**Illic Sithonii fuerant tentoria Rhefi:**Hac ego sum captis nocte reversus equis.**Hac per hunc locum. CIOFANIUS.*33. *Hic est.*] Plurimi veteres *hoc est*; octo *haec
est*, quod opinor verum esse. HEINSIUS. ego praefi-
ro *hic*, ut respondeat *hic illic*, ut in loco a Ciofano
CXIII. Artis Am. adducto. & ita Tactus I. Annal.
61. *refrebat hic ducidisse, illic captas aquilas.* Tibullus
I. III. 63.*Hic juvenum series, teneris immixta puellis;**Ludit, & adsidue praetia miscet amor.**Illic est, cuiuscumque rapax mors, venit amans.*Frustra vero quidam codices, *Illic Aeacides, illic
tendebat Ulixes*. Ignorabat scilicet librarius ille, *ten-
dere* pro tentoria ponere sumi; ille vero pro ire,
proficisci cepit. Sed hoc jam pueris notum. BURM.34. *Senis Priami.*] Hoc epitheton passim fere ab
auctoribus datur Priamo. Ennius, citat Priscianus
lib. III.*Cur veter occubuit Priamus sub marte Pelasgo?*M. Tullius pro Sexto Roscio Amerino cum vellet
ostendere, Antillium summa esse senectute homi-
nem, vocavit eum *Priamum*. Ejus verba sunt:
Postremo Priamum ipsum, senem Augustium;
*quem non modo actus, sed etiam lezes pugare pro-
hibebant.* Alia exempla lib. XIII. in meis in Me-
tamorph. observationibus collegi. CIOFANO.36. *Admissos.*] Quis non videt *admissos equos*
Hec̄toris laceri legendum? cum ea vox *celerem*
Ovidio, Valerio & reliquis significet, magno eor-
um errore, qui *amissos* legunt. Ovidius certe ipse
in Fastis:*Et celer admissos labitur annus equis.*

Et item:

*Hanc quondam Cytherea diem proferantius ire**Justis, & admissos praecipitavis equos.*

Et in Epitola sequenti:

*Et facer admissas, exigit Hebrus aquas.*Quin & Valerius de Fulvio *admissos*, inquit, *equos*
Testimon contentis, quae vox inde videtur esse ducta,
quod adjunctis equis celerius iter conficimus. PIGNA-
TIUS. *Admissos* legendum puto, ut & Egnatius cen-
suit. Ut *Admissos equos*, intelligamus veloces, sive
incitatos: quemadmodum & alibi idem nomen
poeta usurpavit, cum dixit, *Et celer admissis labi-
tur annus equis*. Lacerum autem Hec̄torem ter-
ruisse:

Retulit & ferro Rhefumque Dolonaque caefos,

40 Utque fit hic fomno proditus, ille dolo.

Aufus es, ó nimum nimumque oblite tuorum,

Thracia nocturno tangere cafra dolo;

Totque simul mañtare viros, adjutus ab uno.

At bene cautus eras, & memor ante mei.

45 Uf-

ruiſſe equos accipio, non quando equos impulit, & in praelium exhortatus eſt, cujus rei mentio fit Iliados octavo: aut etiam, quod aliis placet, quando equi Achillis interfecto Patroclo attoniti ſteterunt; neque aurigae ſui vocem audientes, neque viae memores, de qua re Iliados xvii. dicitur: ſed poſteaquam ab Achille jam occiſus fuit. Ibi enim ſinguli, qui tam aderat, jacenti vulnera inſiſerunt, quem admodum Homerus autor eſt Iliad. xxii. v. 371. ubi ait, *οὐδ' ἄρα εἰ τις ἀνοτρῆτι γὰρ πᾶσθευ.* A quo & *lacerum* hic poeta vocat. Et mox Achilles de curru, pedibus ſolo trajectis, ſuſpenſum circa muros patriae traxit, ſauciam ac ſanguinolentum aded, ut aſpectu ſuo non immerito equos terrere potuerit, aut etiam viſus fuerit terrere. Nam reipſa teruiſſe, niſi ex Tragico aliquo acceperit poeta, apud Homerum certe non legitur. Atque hanc expoſitionem comprobat locus ejuſdem poetae ad Liviam, ubi iſſidem ferme verbis inquit:

Hec fuit Andromache, cum vir reliqtus ad axes

Terruit admiſſos ſanguinolentos equos, &c.

MICVI L. Admiſſos recte legendum docuit Egnatius. Admiſſi autem equi qui dicantur, docui in Scholiis lib. Triftium. CIOFAN. *Hic lacer admiſſos terruit Heſtor equos.* Sic duo aut tres ex noſtris codices, quomodo Baptiſta Egnatius primus caſtigavit. Perperam vulgo *alacer miſſos*. paria habes apud Auctorem Elegiae in mortem Druſi, vers. 319.

Hoc fuit Andromache, cum vir reliqtus ad axes

Terruit admiſſos ſanguinolentos equos.

Admiſſi equi ſunt concitati. II Art. Am. 434.

— modo admiſſes arte retentet equos.

I. Amor. viii. 50. ix. 56. xv. 50. & paſſim. Virg. xl. Aen. 272.

Et ſociis admiſſis prietunt aethera pennis.

Ita enim optime legitur in veterimis exemplaribus: vulgata enim lectio, *Et ſociis amiſſis*, omnino languet, quam tamen & Servius imperite deſcendit. Cogitaveram aliquando:

Hic Lariſſaeus terruit Heſtor equos.

ut Virgil. II. Aen. 197. *Lariſſaeus Achilles.* In codice Gronoviano erat gloſſa, *Amiſſos, id eſt, Reſis Myſi, quos Achilles abſtulit Reſis Myſſae.* Unde apparet illum Gloſſiſtorem legiſſe, *Hic alacer Myſos terruit Heſtor equos.* ſed non placet. HEINS. ita ejuſdem admiſſit Capitol. Maximin. III. ubi vid. Caſaubonum.

37. *Naſque.*] Haec vocula offendiſſe Scaligerum

patrem, in Hypercritico d. I. ſed immerito. Mirari enim poterat Ulixes, unde haec omnia uxor ſciret, quae dormi ſedens lanæ operam dabat, & quae non captabat rumores; quare ex decoro Poëta auctorem addit unde, reſcirit. Ex Telemacho nempe, qui apud Neſtorem haec cognorat. vid. Caſtalion. var. lect. p. 60. Miſſel. Italic. BURM.

37. *Te quaerere miſſo.*] Elegans graecismus: ita Statius I. Achil. 209.

— duris laxantem Aegaeena nexu

Miſſa ſequi.

Ita legendum ex veteri Voſſiano codice. Vulgati *Juſſa ſequi*, non aequè bene. Virgil. initio lib. III. Aeneid. *quaerere agimus* dixit. vide plura ad lib. v. Metam. 660. BURMANNUS.

39. *Rheſum Dolonaque caefos.*] Miramur, cum adeo pateant Herodotes Ovidianae, haectenus ſyllabam claudicantem in hoc verſu non animadvertiſſam, cum Delon utique primam corripit, ut lib. XIII. Metam. 244.

Auſſem eadem, quae nos, Phrygia de gente Dolonem quare addenda fuit dictio quo. Homer. Iliad. K. vs. 314.

Ἦν δὲ τις ἐν Τρώεσσιν ἄδδων Εὐμύδαος ὄνδ.

EGNATIUS. Haec lectio *Rheſumque* abſque ulla litterae ſuſpitione reperitur in uno Vaticano, quae vera eſt, CIOFANUS. *Rheſon.* Erfurtaſus Graeca enuntiatione; ut ſaepe alibi. narrat rem Servius ad Virgil. XII. Aeneid. 347. cujus verba ita conſtituenda. *Cum Trojani exploratorem, quem ad caſtra Graecorum mitterent, quaerent, hic Dolon exploratum ſe ire obſtulit, ſi ſibi equi Achillis pro praemio darentur; qui cum iſſet, obvius habuit Diomedem & Ulixem, ſimiliter exploratores miſſos ad caſtra Trojana. Captusque ab iis, & tormentis conſiſſeri vera aduſus, tam conſilia Trojanorum, quam Rheſi adventum docuit, qui equos ſalvatos adduxerat in auxilium Trojanorum, quem Diomedes & Ulixes vinculum ad arborem relinquentes; proſecti ad caſtra Trojana, occiſo Rheſo, & abduſtis equis, reduntes occiderunt.* HEINSIUS.

39. *Rheſumque.*] Rheſus rex Thraciae, Trojanis open ferens, prima nocte ex longo itinere fatigatus in iſtis tentoriis ab Ulixæ & Diomedæ una cum omni exercitu eſt interfectus. Homerus K. Iliad. Euripides in Rheſo, Tryphiodorus, & Ovid. lib. XIII. Metamorphoſ. quod tangit & in praecleariſſimo opere, quod Ibin vocavit:

Necti, quam Rheſus, ſonne meliore quaefas,

Quam comites Rheſtium neci, ante viat. CIOF.

41. *Am;*

- 45 Usque metu micuere sinus; dum victor amicum
 Dicitus es Iliariis isse per agmen equis.
 Sed mihi quid prodeit vestris disiecta lacertis
 Ilios? &, murus quod fuit ante, solum:
 Si maneo, qualis Troja durante manebam;
 50 Virque mihi, demto sine carendus, abes?

Di-

41. *Anfus es.*] Epist. XII. 113.*Anfus es o (iusto desunt sua verba dolori)**Anfus es Aesonia dicere, cedo demo.*41. *Nimumque obliuere tuorum.*] Hochemistichium usurpavit Statius lib. VII. Theb. 547.*Hic nimium misis, nimiumque obliuere tuorum.*CROFANUS. Illae repetitiones in aliis particulis frequentes sunt, sic Macrobius Somn. Scipionis lib. I. cap. 20. *multo, multoque saepius multiplicatum solis spatium.* Gellius XIII. 27. *longe longaque est amplius.* C. XII. I. *supra longo, atque longi infimum.* vid. ad I. Art. Am. 127. & ad Quinct. II. 13. BURMANNUS.42. *Tangere castra dolo.*] In quatuor membranis *frangere castra.* quod non est de nihilo, pro perfringere, aut domare. vid. infr. Ep. IV. 60. Sed & *tangere* probum est. sic apud Comicos, *Tangere dolo aliquem, Tacitus est leno, Probi illum tetigi.* & similia. HEINSIUS. Non potu hanc vocis *tangere* significationem huic loco accommodatam; sed *tangere castra* est, simpliciter, pervenire in castra. ut lib. IV. Met. 778. *Gorgoneas tetigisse domos;* ita *tangere portus*, Virg. IV. Aeneid. 6. 12. & *attingere*, de quo nos vide ad Petron. cap. LXXXVIII. BURM.45. *Usque metu micuere sinus.*] Male libri pluri: *trementere*, aut *timuere*, aut *timuere*, aut *metuere*, aut *riguere.* Epist. Oenoneos, *Astensis micuere sinus.* I. III. Art. Amat. fabula Proceridis, 722. *Pulsantur trepidi corde micante sinus.*

Fast. III. 36.

Terreus admonitu, corque timore micat.

Et mox. 35.

Corda micantis regis, totoque à corpore sanguis Fugit.

Lib. VI. 338.

— *surtimque accedere tentat,**Et fert suspensus corde micante gradus.*

Tibul. I. Eleg. x.

*nos tristia nossem**Arma, nec audissem corde micante tubas.*Apulej. Metam. X. *cor trepidans & micans adsiduo pulsu.* Noster lib. VI. Met. 557. de Philomela. *radix micat nleima lingue, id est tremis.* ut ipse explicat. nam & *trames* & *salire* sequitur. vid. & lib. VI. Metam. 300. Plautus Aulularia, Act. IV. sc. IIII.*Coneinno meum cor coepit artem sacers ludicram, Atque in pelnis emicare.*

Ubi digitorum micationem ludum notissimum respexit. HEINSIUS.

45. *Amicum.*] Malebat Francius *Achivum.* perperam; & recte Parthassius hoc verbum *amicum* ostendere deposuisse timorem, notat. quid enim ex amico timendum? BURMANNUS.46. *Disiecta es.*] *Dieris* Gottoth. & Francof. codices. mea sententia elegantius, dum Telemachus nempe narrat, te rediisse in castra amica. BURM. 47. *Disiecta.*] Vid. ad Metam. XII. 108.48. *Ilios.*] Ilium legendum censet Jos. Scaliger feminino genere, sicut *Granon*, & *regia Pleuron*, apud Silium. & *Dorica Aulon* apud Juvenal. BERGM. Sic apud Homerum *Ἰλιος ἱεῖα* non uno loco, & *Ἰλιος ἀκρον*, & *Ἰλιος ἀφ᾽ ἑμῆ: σα κἀνῆρων*, in Anthologia, *Troja superba ruit.* quomodo & *Ilium superbum* Virgilio. Horatio non semel *Ilios vexata*, & in Catalectis Pithoei:*Ilios an surgit rursum inclyta.*

Noster lib. I. Artis, 303.

*Tunc cum tristis erat defensio est Ilios armis.*Ita enim veterimi codices. Metam. XIV. *postquam alta cremata est Iliis, qui Neriton mons Ithacae apud Graecos, quae Nerites Virgilio est. & Nerites ardua saxia.* Plurimi tamen scriptorum codicum, *disiecta Ilium* agnoscunt, ut apud Nostrium Laodamiae epistola, *Ilium & Teneos.* quod & Scaliger placebat notis ad Catal. & Vossio lib. I. Annal. 12. certe in antiquis libris apud Ovidium modo *Ilios*, modo *Ilium*, promiscue scribitur. ut Fastor. III. 17. IV. 505. V. 93. VI. 401. & in Metamorphosi non semel. Adeatur Stephanus in *Ἰλιος.* Noster Epistola Helenae:*Et vatium timor monitus, quos igne Pelago Ilium arsuram praemonuisse serunt.*Ita enim restitui malim, pro vulgata *arsurum.* ut & Paridis Epistola, idque veteris libri auctoritate:*Arsuram Paridis vates canis Ilium igni,*

Horat. Ep. XIV.

*Quod si nec pulchrior ignis**Accendit obsessam Ilium.*Sequenti versu in nonnullis membranis; *murus quo fuit ante.* ut apud Virgilium, *Atque solum quo Troja fuit.* in nonnullis etiam, *qui fuit.* forte *quis fuit.* nam in uno Lovaniensi erat *quae fuit.* ut Fast. III. 71. *Jam modo qua fuerant Silvae.* ubi & Miss. *quo.* HEINSIUS.48. *Murus quod fuit.*] Hoc quoque acerbè nimis carpit Scaliger, quia murus nunquam fuit solum.

B

Solum

- Diruta sunt aliis, unū mihi Pergama restant;
 Incola captivo quae bove victor arat.
 Jam luxes est ubi Troja fuit, refecandaque falce
 Lam exuriat Phrygio sanguine pinguis humus.
 55 Semisepulta virum curvis feriuntur aratris
 Ossa: ruinosas occulit herba domos.
 Victor abes; nec scire mihi, quae causa morandi,
 Aut in quo lateas ferreus orbe, licet.
 60 Quisquis ad haec vertit peregrinum litora puppim,
 Ille mihi de te multa rogatus abit.
 Quamque tibi reddat, si te modo viderit usquam,
 Traditur huic digitis charta notata meis.
 Nos Pylon, antiqui Nelaia Nestoris arva,
 Misimus. incerta est fama remissa Pylo.
 65 Misimus & Sparten. Sparte quoque nescia veri.
 Quas habitas terras, aut ubi lentus abes?
 Utilius starent etiam nunc moenia Phoebi.
 (Iraſcor votis heu levis ipsa meis!)

Scirem

Solum enim jam erat, quod arabatur, ubi antea locus muri erat. ut II. fast. 280.

Hic ubi nunc urbs est, tunc locus urbis erat.

vid. ad Petron. c. LXXXIX. BURMANNUS.

50. *Abes.*] *Abes* Palatinus unus & alii Codices. ut *mox vers.* 57. *Victor abes*, & 66. *lentus abes.*

51. *Diruta.*] Inveni codicem, in quo *Eruta* legabatur, quod non probro. Ep. III. 45.

Diruta Marte tuo Lyrnesia moenia vidi.

ſic *Diruta urbs* Senec. Nat. Quaest. III. II. & Senec. Agam. 651.

Moenia Divom fabricata manu,

Diruta infra.

Virgil. lib. XI. Aeneid. 279. in oratione Diomedis:
Nec mihi cum Teucris ullum post diruta bellum

Pergama.

Ita enim ibi legitur in veterimo illo Vaticano Codice, atque eum locum respexisse videtur Ovidius, quamquam in vulgatis Virgilii exemplaribus *Eruta* legatur. & sane quemadmodum plus est, si *diruta* moenia, quam si *deſerta* dicamus, ita plus est *diruta*, quam *eruta*; sed tamen apud Virgil. II. 5.

Trojanas ut opes & lamentabile regnum

Erutras Danai.

& Silius III. 255. *Eruta oppida*, & XII. 361. *Eruta Pergama* dixit. HEINSTUS. Senec. Troad. 235.

Ilion vicin Pater,

Ves diruisti,

51. *Unū mihi.*] *Solū mihi* multi codices, ut XIII. Met. 507. *solū mihi Pergama restant.* BURMANNUS.

52. *Incola.*] *Lege Accola.* HEINSTUS.

54. *Sanguine.*] Vid. ad Petron. cap. cxx.

55. *Feriantur.*] Mallet *ſinduntur* Francius, non ego. *ſinditur* enim terra aratro, sed ossa semisepulta feriantur & percutiuntur. Lucan. VII. 859.

Pluraque turicolis feriantur dentibus ossa.

58. *In quo orbe.*] In qua regione. & sic ſaepe. CIOFANUS.

59. *Puppim.*] Quomodo? prora enim ad litus appellitur, non puppis. Verum peregrini & hostes cito abnavigatur, ut dicitur VI. Aeneid. *Obvertens pelago proras*, & ita puppis appellitur ad litus. ut paratae ſint naves, si necesse fuerit, ad fugam. PARRHASTUS inf. Ep. XII. 13.

Iuſſus inexpectam Celesbo advertere puppim.

63. *Nelaia arva.*] Appositio; in quibus Nelaus regnavit, qui XII. filios ſuſcepit, ex quibus tantum Nelaus ſuperſtes manſit. Hom. XI. Iliad. CIOFANUS. vid. Auton. Perioch. Odyſ. II. & III.

63. *Antiqui Nestoris.*] Quod tria ſaecula vixit: Unde ab Attio *irijſraeliſenex* dictus eſt. Vid. Obſervat. in lib. Faſtorum. De Neſlore ſic Hyginus cap. 2. *Chloris in urbe Seti Amphibienſis filia, quae ex ſeptem ſuperaverat. Hanc habuit in conjugem Nelaus Hippocoantis filius. Ex qua procreavit liberos, maſculos duodecim. Harentes cum Pylum expugnavit, Nelaum interfecit, & filios eius decem. Undecimus autem Periclymenes, beneficio Neptuni avi in Aquilas eſſigium commutatus, mortem eſſugit. Nam duodecimus Neſtor in illo erat, qui tria ſaecula vixiſſe dicitur Apollinis beneficio. Nam quod*

- Scirem ubi pugnares; & tantum bella timerem;
 70 Et mea cum multis juncta querela foret.
 Quid timeam ignoro: timeo tamen omnia demens:
 Et patet in curas arca lata meas.
 Quaecumque aequor habet, quaecumque pericula tellus,
 Tam longae causas suspicor esse morae.
 75 Haec ego dum fultè meditor (quae vestra libido est)
 Esse peregrino captus amore potes.
 Forsitan & narres, quam sit tibi rustica conjux;
 Quae tantum lanas non sinat esse rudes.
 Fallar; & hoc crimen tenues vanescat in auras:
 80 Neve, revertendi liber, abesse velis.
 Me pater Icarium viduo discedere lecto
 Cogit, & immensas increpat usque moras.
 Inrepet usque licet: tua sum, tua dicar oportet
 Penelope: conjux semper Ulixis ero.
 85 Ille tamen pietate mea precibusque pudicis
 Frangitur, & vires temperat ipse suas.

Duli-

quos annos Chloris & fratrum Apollo eriperat.
Nestori concessit. CIOCIANUS.

65. *Spartan.*] Lucianus in Chasidemo, Ulixis filium ad Menelaum pereorotatum de patre venisse scribit.

66. *Quas habitas terras, aut ubi lentus abes.*] *Lentus agas* in Chartaceo Scriverii. quod placet prae vulgato, si *habites* quoque reponatur, ut in uno Mediceo extat. vulgata scriptura minus Latina est. HEINSIUS. Posset distingui hoc modo.

— *Sparto quoque noscia veri.* (vel *veri est.* ut in antiqua editione.)

Quas habitas terras, aut ubi lentus abes?
Ita lentus abes, Epistol. seq. 23. & Calpur. ecl. vii.
 Nam *dum lentus abes* lastravit oculos *Thyeste.*
lentus agis malebat Capofitreus. BURMANNUS.

67. *Eriam nauc.*] *Lege etiamnum.* HEINSIUS.
 68. *Irascor.*] Hunc versum parenthesi includimus; ut sequentia aptius cohaerent.

75. *Quaecumque pericula tellus.*] *ἀναστρέψα.* CIOCIANUS.
 75. *Quae vestra libido.*] Rectè exponunt interpretes de libidine omnium maritorum, quos hic Penelope tangit. vid. & Passer. ad Proper. lib. iii. Eleg. 19. in principio. Helena inf. Ep. xvii. 29. Parisi aliquid praecipue dat:

Quae tua nequitia est, non bis contenta fuisset.
 Elegantem vero usum pronominis qui in hac locutione jam Hubertinus notavit. Noster lib. iii. Triib. v. 19.

Quaeque tibi est linguae facundia, confer in illud.
 v. Met. 373.

Quae, non patientia nostra est,

1. Pont. vii. 59.

Quaeque tua est pietas.

& alibi. vide & ad Quintil. Decl. ix. 21. BURM.
 77. *Forsitan & narres.*] Ita ex optimis codicibus & editionibus. *narres* habent minus emendatae. vid. ad Petron. 130.

80. *Revertendi liber.*] Elegantem hanc constructionem illustrant Nic. Heinsius ad Claudian. lib. 1. de Laud. Stilich. 150. Vortius ad Valer. Max. vi. cap. 11. §. 3. & ad Sulpic. Sever. lib. 2. cap. 4. ita & saepe Lucanus. ut lib. vi. 301.

Felix ac libera legum,

Roma fores, jurisque tui.
 Ita vulgo legitur. & summus Gronov. Diatrib. Sat. cap. 11. distinguit:

Felix ac libera, legum

Roma fores, jurisque tui.

Ego mallem ex quinque codicibus, quos Heinsius consuluit, legere, *Libera Regum Roma fores.* Idem Poeta lib. vii. 818.

Libera Fortunae mors et.

& lib. viii. 648. legerem quoque:

Haud ego culpae,

Libera bellorum.

Vid. Heins. & Drakenb. ad Sil. Ital. ii. 441. BURM.

81. *Viduo lecto.*] Eodem sensu supra *desertum* dixit, hoc modo infra Epist. Oenonis: *Nunc jacet in viduo erudulus ille tere.* & Seneca in Hippolyto, qui Ovidii maximus fuit imitator:

— *Cur tere viduus jacet?* CIOCIANUS.
 81. *Dijcedera.*] Francius *decedere*, vel *secedere* malebat.

Dulichii Samique, &, quos tulit alta Zacynthos,

Turba ruunt in me luxuriosa, proci:

Inque tua regnant, nullis prohibentibus, aula.

90 Viscera noitra, tuae dilaniantur opes.

Quid tibi Pisandrum, Polybumque, Medontaque dirum,

Eurymachique avidas, Antinoique manus,

Atque alios referam, quos omnes turpiter absens

Ipse tuo partis sanguine rebus alis?

95 Irus

83. *Tua sim.*] *Tua sum* sex codices, quod effacius, non enim vovet, sed asseverat Penelope se Ulixis esse, & ideo quoque dici Ulixis vult, neque alteri in conjugium concedere. ita Epist. viii.

Sed tua sum, tecumque sui puerilibus annis,

Et tua quod superest temporis esse procor. BURM.

86. *Frangitur.*] Vide quae de hoc verbo Hein-
sius & ego olim notavimus ad Petron. c. lxxv.
& Heinus quoque ad Claud. i. Epist. 50. sic
corrigit ex codice Mediceo Senecae locum in
Troad. 743.

Spiritus genitor facis,

Sed nempti fractus.

vulgo *tractus* circumfertur. Auctor Octaviae. 586.

Merita te divi patris,

Aetasque frangas conjugis, probitas, pudor.

Callimach. Hym. in Delo. 107.

Οὐδὲ κατεκλάσθη τε καὶ διακτίσας. BURM.

86. *Temperat ipse.*] Forte, *temperat ira suas.*

HEINSIUS. Melius tamen legeretur *temperat inde suas.*
propter pietatem meam & preces pudicas. saepe
haec vocula *indo* loco pulsa ab ipso & ille. vid. ad
v. Met. 356. & vi. 650. & ita Epist. sequente. 654.

Paro satis potui qualibet indo capi.

Francius malebat *voces temperat ipse suas;* quod mi-
nime placet. Bersmannus Propertianam imitatio-
nem volebat ex lib. iii. Eleg. 21. *Viebricos temperat
ira manus.* ubi & illa, vide Brouh. BURM.

87. *Alta Zacynthos.*] Egregie Homeri versum
ex Odyss. 8. transitulit:

Δολιχίη τε, Ἐδμή τε καὶ Ἰλιέντι Ζακύνθῳ.

ubi mirum quod *Ἰλιέντι* masculino genere dixerit,
quod iam Grammaticis ad illum locum notatum
est: Ovidius autem, cum Virgilius alique illud
verbum *memoras* transferant, *alio* maluit. Ita &
alio loco Virgil. lib. v. 588. *Cretam altam* dixit:

Ut quandam Creta fertur Labyrinthus in alta,

Parietibus textum caecis iter.

HEINSIUS. Bochartus tamen libro 1. de Phoen.
Colon. cap. 23. a montibus, quibus effertur, ita dici
vult. Silhus lib. 1. 275.

Cendius excelso sacraavis collo Zacynthos.

ubi late eam describit, quasi descriptionem illu-
strat Trifstan. tom. ii. Comment. Hist. p. 415. *te-
me* vero est in duobus codicibus. BURM.

88. *Turba ruunt in me luxuriosa proci.*] Proprie

& significantissime loquitur: *Turba* enim, ut ait
Ulpianus lib. lviij. ad Edictum tit. viii. de vi rap-
torum, *de multis dicitur*, ita ut poeta indicet ma-
gnum fuisse procorum numerum, qui Penelopem
ad sui amorem sollicitarent. Procorum numerum
ponit Homerus lib. xvi. Odyss. unde haec con-
versata sunt. Ulpiani verba sunt: *Turbam autem ex
quo numero admittimus? si duo rixam commiserint,
utique non accipimus in turba id factum: quia duo
turba non proprie dicuntur. Enimvero si plures fue-
runt, decem aut quindecim homines, turba dicitur.
Quid ergo si tres, aut quatuor? turba utique non
erit. At quid Ovidius ipse lib. Metamorph. l. 355.
nonne turbam de duobus, illo hemistichio, *nos duo
turba sumus*, dixit? sed praecclare. Ostendit enim
Deucalionem, & Pyrrham tantum, ceteris aliis
hominibus diluvio absumptis, ut turbam quandam
superesse, praefertim tē nos addito, à quibus om-
ne hominum genus esset reparandum. CIOFAN.*

90. *Dilacerantur.*] In vet. quibusdam, *dilaniantur.*
Aequè bene. CIOFAN. *Dilaniantur opes*, rectius
meliores ex scriptis, quam *dilacerantur*, quod est
in vulgatis. Respexit Homeri Illa. Odyss. π. γ. 315.
νήματα διακάντων. Hoc verbum saepe Ovidio
redonavimus in Metamorphosi. Ita & Infr. iii.
Am. 9. *dilaniana comas.* & Ibid. 596. *Dilanient vi-
gilum* tō quoque *turba canum*: vulgata tamen reti-
neri potest ex Epist. iii. 86. ubi:

Quid lacerat Danaas impiger Hektor opes. HEINSIUS.

91. *Polybum Medontaque.*] Et hic addenda copu-
la fuit, cum *Medon* & ipse primam corripit.
EGNATUS. Primo in duobus scriptis *Polybonque*,
Graeco more, ut passim Nofter. Et ita Helmslad.
exhibet *Polybonque*. Sed quare *Medon* dicitur,
cui fere procorum unum Ulysses pepercit, ob mo-
destiam & leviora delicta, cæteris interfecit Od.
xxi? In multis codicibus *Polybum Medontaque* in-
veni. Haec etiam hic aqua Mariangelo Accurcio,
qui in Diatribis legendum contendit *Polybum Am-
phimedontaque*, quod hocce duos cum Pisandro Ho-
merum etiam conjunxerit:

*Εὐρυμάχης τε καὶ Ἀμφιμέδων, Δημοπτολέμους τε,
Πισανδρῆς τε Πολυκταρῆος, Πολυβίος τε διαΐψων.*

Sed praeterquam quod haec lectio versum paulo
duriorem reddit, restat scrupulus de Penelopes Sa-
binianae

- 95 Irus egens, pecorisque Melanthius actor edendi,
Ultimus accedunt in tua damna pudor.
Tres sumus imbelles numero, sine viribus uxor,
Laërtesque fenex; Telemachusque puer.
Ille per insidias pene est mihi nuper ademptus;
100 Dum parat, invitis omnibus, ire Pylon.
Di precor hoc jubeant, ut euntibus ordine fatis,
Ille meos oculos comprimat, ille tuos.

Hoc

binianae ad hanc epistolam responsione, quae Polybo quoque Medontem subjungit,

Certe ego cum Antinonum Polybumque Medontaque legi,

Heu toto sanguis corpore nullus erat!

Pracfat igitur locum teliquamus intactum. HEINS.

95. *Pecorisque Melanthius actor edendi.*] Omnino legendum est, actor edendi. Homero in Odyss. passim dicitur Μελάμβρος κίπλος αἰγῶν. Auctorem fuisse proci pecoris edendi Melanthium non recordor me legisse. Confirmatur nostra lectio à novero aut decem libris calamo exaratis. Ita 1. Fast. 313.

Pars quia non veniens pecudes, sed agantur, ab alio Nomen aequalem credit habere diem.

& y. 547. ex MS. Tiryntibus actor. II. Metam.

Hac agit, ut pastor, per devia rura capellas.

vid. II. Fast. 370. III. 64. HEINSIUS.

93. *Atque alios.*] Elegantius Junianus codex

Quidque alios, quamvis ego *Quidve* mallem.

BURMANNUS.

97. *Tres sumus imbelles numero, sine viribus uxor, Laërtesque fenex, Telemachusque puer.*] Hunc locum imitatus est idem Seneca in Troadibus:

— turba quae sumus super,

Tumulus, puer, captiva. CIOPIAN.

100. *Pylon.*] Telemachus postea duxit Polycastram Nestoris filiam. Hesiod. Fragm. pag. 330. Edit. Amstel. ita ut forte ejus amore jam incensus eo ire paraverit. BURMANNUS.

101. *Di precor hoc jubeant.*] Malim, si per membranas liceat, *Di, precor, è jubeant.* quem errorem frequenter errarunt imperiti librarii. Noster Epistolà Hypopyles, v. 15.

O ego, si possem timida credentibus, ista Iste mihi scripsit, dicere, quanta forem!

fic enim locus ille restituendus. Epistola Deianirae sub finem,

Virque, sed è possis, et puer Hylle, vale.

ubi membranæ quaedam, pari modo peccantes, *hoc possis*, Trist. III. 3. 31.

Quantum erat, è magni, perituro parcere, Divi.

& eleg. VIII. II. ex MSS.

Suave quid è frustra votis periculis optas.

& II. Pont. II. 93. ex MSS.

Felices quibus è licuit spectare triumphos.

III. Art. Am. 347.

O ita, Phoebe, velis. vid. ad Epist. XIII. 161.

Elegia in obitum Drusi,

Quod licet, è certo tumulo ponemur in uno,

Druse.

fic restituo, cum passim nunc circumferatur, hoc certe. nisi mavis, ut certe. sed modus exemplorum non esset. recte autem euntibus ordine fatis, quae ordine procedunt, si majores natu prius è vivis tolluntur, quam natu minores. plena sunt hujus formulæ monumenta sepulcralia in antiquis inscriptionibus. Tacitus XVI. Annal. II. *Servavitque ordinem Fortuna, ac senior prius, tum cui prima aetas exstinguantur.* Priscilla ad Abacantium Maritum apud Statium lib. IV. Silv.

Linguo equidem thalamos, salvo tamen ordine, moestas,

Quod prior exegi longà potiora senectà

Tempora.

contra turbatum mortalitatis ordinem appellat Papinianus l. xv. ff. de Inoff. Testam. sic Urnae Papiniani inscriptum.

ARMILIO PAULO PAPINIANO PRAEFECTO PRAETORIO JURIS CONSULTO, QUI VIXIT ANNOS XXXVII. DIES X. MENSES. III. PAPINIANUS HOSTILIUS, EUGENIA GRACILIA, TURBATO ORDINE, IN SENIO HEU PARENTES PECCERUNT ILLIO OPTIMO.

Emenda in transcurso locum Martialis, qui Scalligero & aliis viris primariis multum negotii exhibuit libro. I. Ep. CXV. de Fenio Telephoro (quem vulgati codices Faenium frustra nuncupant) Antullam filiam sepeliente:

Ad Stygias aequum fueras prior isset ut umbras.

Quod quia non licuit, vivas, ut ossa colat,

pater otiose & perperam, non prior legebatur, quod ex interpretatione & scholio irrepit, cum de patre Antullae totum agat epigramma. haec conjectura nostra est. reliqua membranarum debentur. idem lib. I. 37.

Diceret infernas, et qui prior isset ad umbras,

Vive tuo frater tempore, vive meo.

apud Gruterum pag. DCCLXX.

B 3

Et.

Hoc faciunt cuflosque boum, longaeuque nutrix:

Tertius, immundae cura fidelis harae.

105 Sed neque Laertes, ut qui fit inutilis armis,
Hoflibus in mediis regna tenere valet.

Telemacho veniet (vivat modo) fortior aetas:

Nunc erat auxiliis illa tuenda patris.

Nec mihi funt vires inimicos pellere teftis.

110 Tu citius venias, portus & ara tuis.

Est

ET MATER. TEPIDO. CONDIDIT. OSSA. ROGO.
QUAE. PRIUS. HOC. TITULO. DEBUI. IPSA.
LEGI

Auctor Queroli:

Nonne hoc iustum fuit, huius ut offerret filius.
HEINS. Ita Poetae passim Fatis ordinem adhibent.
vid. Valer. Flac. l. 531. & v. 81. Statius &
alii frequenter. vid. Barth. ad Stat. l Theb. 302.
Seruum vocat Val. Flac. ll. 218. Lucan. vi. 61.
Claud. l. cap. 51. vid. Manut. ad Cicero. de Senect.
cap. ult. BURMANNUS.

103. *Hoc faciunt.*] In hac Epistola plurima pe-
fime transposita esse, quidam olim Criticorum pro-
barunt. Quod nos in quibusdam certum habemus.
De hoc quidem loco nulli dubitamus. Nam quid
haec ad superiora? Non enim, nisi fallimur, hoc
dicit, optare se ut cuflos bouum, aut Ulyffis nu-
trix, oculos cum Telemacho fibi & marito clau-
dat. Ego non dubito, locum integrum sic trans-
ponendum, qui ab aliis hic abeundum puto:

Tres sumus, imbelles numero: sine viribus uxor,

Laertesque senex, Telemachusque puer.

Sed neque Laertes, ut qui fit inutilis armis,

Hoflibus in mediis regna tenere potest.

Nec mihi sunt vires, inimicos pellere teftis.

Tu potius venias, portus & ara tuis.

Telemacho veniet vivas modo) fortior aetas.

Nunc erat auxiliis illa tuenda patris.

Hoc faciunt, cuflosque bouum, longaeuque nutrix:

Tertius immundae cura fidelis harae.

Hoc faciant, inquit, illi, ut nempe, te absente,
auxiliis suis, (quod tuum erat) Telemachum
tueantur. Lege praeterca portus & ara, non au-
ra, ut in aliis poetae huius locis MSS. codices re-
praesentant. DAN. HEINS. Hoc mecum praecantur.
nulla igitur transpositione versuum hic opus. de Phi-
lerio vaccarum custode, Euridica Ulyffis nutrice, &
subulco Eumaeo copiofe Homerus. HEINS. Quidam
codices hoc faciunt, sed recte fatis Heinfius expli-
cat. saepe enim hoc verbum notat id, quod praee-
cedens. Ita II. Amor. ll. 23. *fi facies tarda.* & cen-
tes alibi. sed Gortorph. *hoc capiamus*, quod perpla-
cet: & ita Francius coniecit. BURMANNUS.

104. *Cura.*] Id est qui curam gerit. vid. Casaub.
& Salm. ad Trebel. Poll. Claud. cap. xiv. idem ad

Ammian. Marcel. observavit Valefius. vide &
Heinf. ad Vell. Pater. ll. 99. BURMANNUS.

105. *Ut qui fit inutilis armis.*] *Armis* undecim
codices, & placet. Amor. lib. II. El. VII.

Non tu natum equo, non fortibus utilis armis.

Fall. ll. 238.

Nam puer impubes & adhuc non utilis armis,
Unus de Fabia gente relictus erat.

lib. III. 173.

Nunc primum studii patit, Deus utilis armis,
Advocat.

lib. v. 81.

Viribus ille minor, nec habendis utilis armis.

armis tamen est in lib. IV. Trifl. VIII. 21.

Miles ut emeritis non est satis utilis armis. HEINS.
et armis firmat sequens mentio hostium, & fortior
aetas, scilicet armis tractandis. praeterca sequitur
mox de Telemacho molibus armis, & in loco
Triflium addita vox emeritis necessario requirit et
armis. BURMANNUS.

106. *Potest*] *Valer* meliores scripti quatuordecim.
HEINSIUS.

107. *Telemacho veniet, vivas modo, fortior aetas.*
Huc respexisse videtur Statius lib. IV. Thebaid.

— *veniet modo fortior aetas.*

Et II. Silvarum:

— *veniet jam triflior aetas. CIOFAN.*

108. *Nunc erat.*] *Eris* Leidensis codex. nihil
muta: est enim positum quod *esset*. I. Amor. VII. 41.

Apinus impressa erat ex libro labellii,
& mox veis 112. vid. ad Petron. cap. XXVIII. & cul-
tissimum Broukhufium ad Propert. II. VIII. 16. BURM.
108. illa tuenda.] Fovenda Ambrrosianus codex.
non male.

110. *Tu citius.*] Francius mallet *potius*. idque &
Heinfio placuit, ut Ep. VII. 148. *hos potius popu-*
los &c. sed *citius*, quia nos imbelles sumus, & ideo
in mora summum periculum. *valeat* habent viginti
codices.

110. *Et aura.*] In quibusdam libris *ara*: non dis-
plicet. *Aram* enim & portum quod tuis locis usur-
pari solere quis ignorat? CIOFANUS. *Portus & au-*
ra tuis, nostri constantur, nisi quod Argentinensis
fatis antiquus, *portus & avara*. mendose. CIOFANUS
è suis notat *portus & ara* quod verum est. Quo-
modo etiam restituendum Pong. lib. II. El. VIII.

Fos

Est tibi, sitque, precor, natus, qui mollibus annis
In patrias artes erudiendus erat.

Respice Lærtē: ut jam sua lumina condas,
Extremum fati sustinet ille diem.

115 Certe ego, quae fueram, te discedente, puella,
Protinus ut redeas, facta videbor anus.

E P I

Vos eritis nostrae portus & ara fugae.
Trist. lib. iv. El. v. ad amicū:

Unica fortunis ara reperta meis.
Qui veritus non es portus aperire fideles
Fulmine percussas confusisque rati.

Cicero in Verrem de supplicis: *Hic portus, haec ara, haec ara est scitiorum.* eadem varietas in codicibus MSS. Virgilii 11. Aeneid. 699. ubi male quidam *aras* pro *aras* exhibent. HEINS. posset tamen scriptorum codicum lectio defendi, ut maneant poeta in eadem Metaphora, a navigantibus defumta, qui *aras* prius faventes, deinde *portum* desiderant.

111. *Est tibi, sitque, precor.*] Eleganter, pro *sitque* *diu*, quod subintelligendum 1. Trist. ix. 1.

Est tibi, sitque, precor, flavas tutela Minervae.
Eleg. ad Drusum:

Est tibi, sitque, precor, multorum filius instar.
Alibi ad Augustum:

Sic te desideres Aether,
Id est diu desideret. Senec. Oedip. 855.

Procul sit omen, vivit, & vivat, precor.
vid. vi. Fast. 219. & Mart. ix. 19. ubi additur. in quibusdam vero codicibus legitur *est tibi*, quod ardebat Francio. BURN.

111. *Mollibus annis.*] In pueritia, aut adolescentia. CIOFANUS.

112. *In patrias artes erudiendus erat.*] Extat in Aristotelis Oeconomicis praeceptum, quo ille docet, matrum esse filios alere; patrum verò erudire: scitè igitur *erudiendus*. CIOFANUS. Aufon. parentat. x111.

Ingenio prior artes paternas imbibit. HEINS. rarior vero locutio *erudiri in artes*, quam & Statio ex MSS. reddit Barth. lib. x. Theb. 501.

Es quae te in leges praecipitque furia belli,
Eruduit genitrix. BURMANIUS.

113. *Ut jam sua lumina condas.*] Morem hunc claudendi oculos propinquis ostendit & Euripides in Hecuba de Polydoto:

Ἔη, καὶ λαλοῦντι ἕμῃ στυγλίῳ τὸ σῖν.

Vivit, & morienti oculos claudet tibi. CIOFAN. variant hic codices, quorum magna pars *claudas*. eadem diverstis Ep. x. 120. & Statius lib. 11. Theb. 641. *claudere* dixit, & *signare* lib. 111. Theb. 29. vid. ad Trist. 111. 111. 44. *Cludas* Francius emendaverat, ut & olim voluit Aaron Battaleus. BURN. 114. *Extremum fati.*] *Fatis* septem scripti, forte recte; ut intelligat diem a *fatis* scriptum. *Sustinet* vero est, differt ideo, ut tu veniens condas ejus lumina. lib. x. Metam. 188.

Nunc animam admeis fugentem sustinet herbis.
Senec. 1. Contr. x11. *deficientis adolescentis spiritus in adventum meum sustinabatur.* Quinct. Decl. x11. 2. *non ut infelicem animam sustineremus, non ut irrisum visum produceremus.* Martial. ix. 4.

Expelles & sustineas Auguste necesse est.

Nam tibi quod solvas non habes arca Jovis.
Saepe pro expectare utitur Tertullian. lib. 11. de Cult. foem. cap. ult. *Stolas Martyrorum praeparantur, Angeli Bajuli sustinentur.* ubi vid. Rigalt. Advers. Judaeos. vi. & *si jam venit, servendum est illi, si necdum venit, sustinendum est.* & alibi *laetipius.* BURMANIUS.

115. *Discedente.*] In bellum Trojanum proficiscente. CIOFANUS.

116. *Redeas*] Viginti MSS. *venias*. quod pro *redeas* potest capi. sic in initio *ipse venit*. Prop. 11. El. 23. *Infelix hodie vir mihi rursus venit.*

sic *venire* pro *redire*. Ep. 11. 20.

Si valeas ille venit.

Ep. v. 57.

Utque celer venias virides Nereidas ora,
Scilicet ut venias in mea damna celer.

& 111. Fast. 466. ex MSS.

— *Et Eoo dives ab orbe venit.*

sed quia paulo ante praecessit *tu potius venias*, vulgata retineri potest. HEINSIUS.

116. *Falla videbor anus.*] Verus muliebris ingenii affectus. CIOFAN.

EPISTOLA II.

PHYLLIS DEMOPHOONTI.

Hospita, Demophoon, tua te, Rhodopeia Phyllis,
 Ultra promissum tempus abesse queror.
 Cornua cum Lunae pleno quater orbe coissent,
 Litoribus nostris anchora pacta tua est.
 5 Luna quater latuit; pleno quater orbe recrevit;
 Nec vehit Aëtaeas Sithonis unda rates.
 Tempora si numeres, bene quae numeramus amantes,
 Non venit ante suum nostra querela diem.
 Spes quoque lenta fuit. tarde, quae credita laedunt,
 10 Credimus: invita nunc & amante nocent.
 Saepe fui mendax pro te mihi; saepe putavi
 Alba procellosos vela referre notos.

The-

1. *Hospita.*] Quae te hospitio exceptit. CIOFAN.
 1. *Demophoon.*] De Demophoonte, & Phyllide
 sic Hyginus cap. 11x. *Demophoon Theſi filius in*
Thracia ad Phyllidem in hospitium dicitur veniſſe, et
ab ea eſſe amatus. Qui cum in patriam vellet redi-
re, ſidem ei dedit ſe ad eam rediturum, qui die
conſtituta cum non veniſſet, illa eo die dicitur novies ad
litus cucurriſſe, quod ex ea Enneados Graecè appel-
latur. Phyllis autem ob deſiderium Demophoontis ſpi-
ritum emiſit. cui parentes cum ſepulchrum conſtituiſ-
ſent, arbores ibi natae ſunt, quae certo tempore Phyl-
lidis mortem deſtrent, quo ſolia aereſcunt et diſſi-
lunt: cujus ex nomine ſolia Graecè Phylla ſunt appellata.
 CIOFANUS.

2. *Ultra promiſſum tempus.*] Poſt unum menſem,
 quo ad me redire pollicitus es, qui tamen poſt qua-
 tuor menſes niſquam apparuit. CIOFAN.

3. *Pleno ſemel.*] Non videtur tempus mihi ſitis
 longum, ut Athenas ire, ibique res ſuas componere,
 & rursus in Thraciam redire poterit. Gronovianus &
 Medicus pleno quater orbe, quod verum puto,
 & frequentia confirmant. ubi etiam Hafnienſis
 pleno quater orbe recrevit, quod recepimus.
 Ita VII. Met. 530.

Dumque quater junctis implevit cornibus orbem
Luna, quater plenum tenuata retexit orbem.
 Convenit etiam melius puellae impatientius amanti,
 ut ad ipsum tempus pactum promissa exigeret,
 non ut tres menſes ultra conſtitutum ceſſaret, an-
 tequam ſcriberet. Et hoc eſt quod addit:

Non venit ante ſuum noſtra querela diem. BURM.
 6. *Sithonis unda.*] Mare, quod Thraciam aluit.

Sithonis autem Patronymicorum more dictum. Caris-
 ſus lib. 1. & ego alibi plura exempla collegi. CIOF.

9. *Spes quoque lenta.*] Intricator ſenſus, qui jam
 ſollicitum habuiſſe videtur Alexandrum Panninum,
 qui Caelum Calcagninum de hoc verſu conſuluit.
 Caelius vero lib. 5. Epistol. pag. 64. *ſpem* hic cap-
 it pro timore, ut amor diu ſucum fecerit Phylli-
 di, dum moram Demophoontis vario cauſarum
 praetextu defendit. Id fecit, ut jam ſero credat,
 quae citra offenſam credi non poſſunt, & quibus
 tuamnum amor repugnat. Hubertinus cum Cae-
 lio facit, ſed Antonius Volſcus exponit *ſpem lentam*,
 quae longa expectatione ſine ſucceſſu rerum con-
 ſumitur; a qua interpretatione non longe abijt Doctiſ-
 ſimus Bentlejus ad Horat. Art. Poët. 172. qui ex-
 ponit, quae longa mora extrahitur. Ego cum il-
 lis facerem, qui de metu & ſuſpitione capiunt.
 Non ſtatim *perfidum* credidi, ſed lente; nec
 cito inducere animum meum potui tantam in te
 eſſe perfidiam, quia tarde ſolemus credere ea, quae
 laedunt, & nunc etiam, licet invita & mallem
 non credere, cogor credere te non rediturum,
 quod maxime mihi nocet & dolet. BURMANNUS.

9. *Fuit.*] MSS. quidam *venit.* ſic & Epul. XVII.
 108. *ſpes tua lenta venit* ex MSS. hac Epul. 8. 61.
Quaecumque ex merito ſpes venit, aequa venit.
 Stat. Theb. II. 322.

Et, qua non gravior mortalibus addita cura,
ſpes ubi longa venit.
 ubi lege *curis.* pro *tarde* quae, Lincolnienſis & ſex
 alii habent *quae tarde.* Voſſii codex *tarde quoque.*
 locus corruptus, forte:

Spes

- Theſea devovi, quia te dimittere nolleſt;
 Nec tenuit curſus forſitan ille tuos.
 15 Interdum timui, ne, dum vada tendis ad Hebri,
 Merſa foret canà naufraga puppis aquà.
 Saepe deos ſupplex, pro te, ſcelerate, rogavi,
 Cum prece turicremis devenerata focis.
 Saepe videns ventos coelo pelagoque faventes,
 20 Ipſa mihi dixi; Si valet ille, venit.
 Denique fidus amor, quidquid properantibus obſtat,
 Finxit; & ad cauſas ingenioſa fui.
 At tu lentus abes, nec te jurata reducunt
 Numina; nec noſtro motus amore dedis.
 25 Demophoon, ventis & verba & vela dediſti:
 Vela queror reditu, verba carere fide.
 Dic mihi quid feci, niſi non ſapienter amavi?
 Crimine te potui demeruiſſe meo.
 Unum in me ſcelus eſt, quod te, ſcelerate, recepi.
 30 Sed ſcelus hoc meriti pondus & inſtar habet.

Jura,

*Spes quoque lentavenerit, tarde (quia credita caedunt)
 Credimus.* HEINSIUS.

12. *Alba.*] Rectè, quia boni ominis fuiſſent, ut notum ex hitoria Aegei & Theſei. BURMANNUS.

12. *Notes.*] Sic lib. II. Eleg. 6.

Veta procellae per mare rapta Notò. CIOFAN.

13. *Dimittere.*] Ita omnes fere editiones, ſed errore operatum: legendum *demittere*. HEINS. Male: Cicero ſapient. XII. ad At. 18. *diſcedentem te non ſine magno dolore dimittam*. Vid. Ep. v. ſt. Am. I. VI. 35. & alibi. BURMANNUS.

17. *Saepe Deos ſupplex, ut tu ſcelerate valeres, &c.*] Rectè legitur *Deos*: ſic enim ſequentis pentametri conſtructio poſtulat, ut ſit ordo: Saepe Deos ſupplex ſum devenerata prece, focis thuricremis: hoc eſt, apud aras ubi thura cremantur. Sed commentariorum pentametrum hoc cum ſequentis hexametrum omittunt, quae res difficultatem ac dubitationem hanc illis parit. Micyll. Dubito vehementer an haec ſatis Latina ſint, ut vulgo leguntur, & an *prece venerari focis*, rectè dicatur. Codices vero variant. In priori verſu quidam: *ut tu ſcelerate roderes*, vel *venires*. pro *tu ſcelerate rogavi*, unus Regius & Leidenſis, quod minime rejiciendum puto, quia & rotundiorum verſum facit, & ſenſum optimum exhibet; *rogare* vero pro *aliquo* contra Scoppium alibi vindicavimus: *cum prece* recepiſimus ex Palatino & Vaticano. *Cum prece turicremis ſum venerata focis*: ut intelligat comprecationem proprie dictam, quae preces addebat ſacrificio; non dudum ante inducto apparat, ſed ſubito, & ut res ferebat. vide quae ad Petron. c. LX. notavimus: &

hinc *ſupplicare ture* & *vino*. Apud Suet. Aug. 35. & Plin. XIII. 7. Noſter. VI. Mer. 161.

Cum prece tura tuli,

VII. 588, *Quis non altaribus illis,
 Ibrita tura tulit? quoties pro conjuge corpus,
 Pro gnato geniter, tum verba precantia dicitis,
 Non exeretis animam ſuivivis in aris?*

IX. Met. 159.

Tura dabant primis & verba precantia flammis.

Turicremis vero retinimus, non *turiferis*, ut erat in illis codicibus: *Turiferas* ſunt regiones, unde *tus* venit, ſed *turicremas* arae, III. Art. Am. 393.

Viſite turicremas vaccae Memphitidos aras,

AVICEN. deſcr. arb. 603.

Inter turicremas hic Phoebum vidimus aras.

Virgil. IV. Aeneid. 453. & alii paſſim. *Deis ſupplex* volebat Hubertinus, ſed nihil opus. BURM.

19. *Faventes.*] *Ferentes* Malebat Francius. nec ideo ſaepe ita Ovidium & alios loqui, ſed non ideo ubique in unam formulam cogendi.

20. *Si valet, ipſe venit.*] Liber vetus ille. probo. CIOFANUS. nos cum LOVANIENſi codice diſtinximus & *valet ille, venit*. BURMANNUS.

21. *Motus.*] *Caprus* tres libri, ſed nihil muto. *caprus amore* fuit Demophoon, cum primum viderat Phyllida, nunc ut rediret *movens* debebat. unus etiam Heinſii *venis*; ſolemnis permutatione. BURMANNUS.

27. *Niſi non.*] Rectius vel in vitis libris ſcribatur, *Dic mihi quid feci ſi non ſapienter amavi,
 Crimine &c.*

Non ſapienter amare, ut apud Calpur. Flac. Ded. II. miraris,

Jura, fides, ubi nunc, commissaque dextera dextrae?

Quique erat in falso plurimus ore Deus?

Promissus focios ubi nunc Hymenaeus in annos,
Qui mihi conjugii sponfor & obfes erat.

35 Per mare, quod totum ventis agitur & undis;
Per quod saepe ieras, per quod iturus eras?

Perque tuum mihi jurasti, (nisi fictus & ille est)
Concità qui ventis aequora mulcet, avum:

Per Venerem, nimiumque mihi facientia tela,

40 Altera tela arcus, altera tela faces:

Junonemque, toris quae praefidet alma maritis,

Et per taediferas mystica sacra Deae.

Si

miraris si aliquis non sapienter amat; cum incipere amare non sit sapiens. forte etiam patienter posset legi, ut ex MSS. Remed. Am. 745. vid. II. Art. 513. & III. 565. & Epist. XIX. 4. HEINSIUS. ego nihil muto contra scriptos & editos codices. veteres enim quid nisi dixisse, pro praeterquam, absque hoc docet Fellus. quid feci, praeterquam quod non sapienter amavi? Cicer. I. ver. 30. qui in illa re quid facere poteris non habebas; nisi forte id quod amnes tui desiderabant, eadem sententia dixit Ep. VII. 164.

Quos crimen dicit, praeter amasse, meum? BURMANNUS. 31. Jura, fides ubi nunc? Heinssus malebat, jura fidesque ubi sunt, ut III. Am. VII. pondusque & innisile signum, in Francofurtensi erat Jura, fides ubi sunt? sed ubi nunc elegantius. v. ad Epist. IV. 150. BURMANNUS.

31. Commissaque dextera dextrae.] Scite: est enim dextera fidei symbolum. CROFANUS.

35. Et undis.] Decem libri iniquis, ita Amor. II. XI. 25.

Navita sollicitus qua ventos horret iniquis.

Ep. VII. 121.

Hoc duce, nempe Dae, ventis agitaris iniquis.

Ep. VI. 137.

Dic ago, si ventis (ut operuit) aclus iniquis.

I. Trist. IX. 11.

Perque tot eventus & iniquis concita ventis Aequora.

Quindecim tamen libri habent & auris. forte letgendum & Euris. HEINSIUS. Ego vero vulgatarum hic retinco, quam III. Trist. II. 15.

Duos tamen & ventis dubius jaclabor & undis.

Nam jaclari terris, dici recte non puto, sed recte ventis & undis; ut Epist. XXI. 41.

Ipsa velut navis jacler; quam certus in altum Propellit Boreas, aegvus & unda refert.

ita & II. Amor. XVI. 46.

irrita, quo visum est, ventis & unda ferunt.

Ubi quidam etiam codices aura, quae voces saepe

confusae, v. in Ibid. 106. Epist. VII. 44. ubi etiam ventus & aura in quibusdam, BURMANNUS.

37. Perque tuam mihi jurasti, etc.] Neptunum intellige. Hic enim Thefei pater creditus fuit, unde & Isocrat. in Encomio Helenae, καὶ πῶτον μὲν Θεοῦς, inquit, ἢ Λαγῆμνος μὲν Ἀλφείας, γέννηστος δὲ ἐν Πρωτάωνος, &c. Et apud Euripidem in Hippolyto, ἰσὲ Θεφεῦς ita exclamat, ὦ θεῖ, Πόσειδον, ὃς ἄρ' ἔσ' ἐμὸς πατὴρ ἰσῆος ἡρώσεως τῶν ἰμῶν κατεγγυμάτω. Et rursum Hippolytus, ὦ δῆρα πατὴρ σὺ Πρωτάωνος παύσθ. MICHEL.

37. Nisi fictus & ille est.] Falsus plurimae membranae cum priscis editionibus. Falli aut ludè DI dicebantur à perjuria. Epist. XX.

Jurabis, scis te fallere posse Deos.

Fallor. v. 685.

Sive Deum prudens alium divamque sefellit.

III. Amor. XL. 46.

Qui dens fallentes se sibi saepe, Deos.

Sic fallere Deos dicuntur qui peccaverunt. III. Amor. III. 15.

Dicite Di, si vos impune sefellit ipsa.

LIV. XXX. 42. Per quos Deos foedus icturi essent; quam aet, per quos ante ictum esset, sefellissent? falsus ergo Neptunus erat, quia perjurio cum sefellerat Demophoon: sic falsus pro eo, qui fallitur, Aufon. Mofella. 184.

— Dum lubrica falsi

Membra petunt.

Diomedes libro primo Inficit. Gram. Fallor falsus; falsum facis, ut Virgil.

— falsi implevit geniteris amorem:

Significat enim qui fallebatur. HEINSIUS.

39. Nimiumque mihi facientia tela.] Otiosa certè & supervacua repetitio vti tela possit videri. Scripti nonnulli tella. bella codex Francianorum Patavinus. Unde legebam, nimiumque mihi facientia bella. Nunc vero recordatus Tò facers cum tertio casu frequenter ab Ovidio jungi, nil muto. Facers alicui pro facere ad aliquem. Fall. IV. 807.

Hf6

Si de tot læsis sua numina quisque Deorum

Vindicet: in poenas non fatis unus eris.

45 At laceras etiam puppes furiosa refeci:

Ut, qua defereret, firma carina foret.

Remigiumque dedi, quo me fugiturus abires.

Heu patior telis vulnera facta meis!

Credidimus blandis, quorum tibi copia, verbis:

50 Credidimus generi, nominibusque tuis:

Credidimus lacrimis. an & hae simulare docentur?

Hæ quoque habent artes, quaque jubentur, cunt?

Dis quoque credidimus. quo jam tot pignora nobis?

Parte fatis potui qualibet inde capi.

55 Nec

Iste locus casus vati facit. Urbis arigo

Venit. ades sacris, magne Quirine, tuis.

Ita videtur restituendum, cum vulgari exhibent,
Iste locum vati casus facit.

Propert. lib. III. eleg. 1.

Non facies capiti dura corona meo.

Trist. III. XIV. 2.

Qui facis ingenio semper, Amice, mox.

Et absolute III. Trist. VIII. 23.

Nec coelum nec aquas facimus, nec terra nec auras.

Et II. Amor. IX. 36.

Hic tibi sunt vires, huc tua dextra facit.

Ubi possumus, ut & hic, *facere pro facessere* accipere, ut nos eleganter Belgæ, *die my al te heel meths greden.* Onomast. *facesso* ἰσθῆραμα. sic *capio* & *capessio* dicimus. V. Salmat ad Tertul. Pal. p. 160. HEINSIUS. Douzam legisse officinaria notaverat Francus.

42. *Tædiferæ Deæ.* Cereris Eleuſiniacæ; quod præcitantissimum numen Atheniensibus sic & *Ἐχδῶρα δαδῶπος*; Bacchylidi in fragmentis dicta. p. 264. Edit. Steph. HEINSIUS.

44. *In poenas non fatis unus eris.* Imo eris cum melioribus scriptis, & editis nonnullis. & ita Slichtenhorſius in suis ad me literis. Senec. Med. in fine: *Unus est poenas fatis.*

Sequenti etiam versu. *At laceras pro Ab,* probe Puteanus & alii multi, quod indignationem efficacius exprimit. Vide notas ad epistolam Medææ ipſo initio. HEINSIUS.

45. *Ab laceras.* Rectius vetus exemplar *At laceras etiam puppes.* NAUGERIUS.

50. *Credidimus generi nominibusque tuis.* Lege vel in vitis libris, *nominibusque*; ne bis idem dicat. Sequitur enim mox. *Dis quoque credidimus. genus & nomen* sæpe conjungunt auctores optimi. Noller Epil. XVII.

Quod genus & proavos & regia nomina jactas.

Et Epil. XII. 78. ut ibi excerpta Gallicana.

Per genus & nomen cuncta videntis avi.

ut quidem illic veteres libri. Martial. lib. v. Epil. XVII.

Dum proavos atavosque refert & nomina magna.

Prudent. 1. contr. Symm.

Quin & Olybriaci generisque & nominis heres.

Nec tamen damnandum, quod in sex scriptis offendi, *muneribusque tuis.* sed *Ta nominibus* etiam placuisse exactissimo Gronovio nostro video. qui ideoat Observat. lib. IV. cap. XV. Vide & Notas nostras Ep. XVII. v. 60. neque aliter Janus Douza in margine sui codicis legendum monuerat. Hæns. Hubertinus hæc non fraudandus sua laude, qui & *nominibus* legendum esse monuit, ne superflua effet iteratio.

51. *Quæquo jubentur.* Nihil mutò & Prudent. Apoth. 838.

Surda prius, jam docta sequi, quæcumque jubentur. Sic recte Codex optimus Bodlej: vulgo sine sensu *quodcumque.* Doctissimus Juvenis Slichtenhorſius *cumque jubentur,* de justis lacrimis vide omnino locum Juvenalis Sat. VI. 274. HEINSIUS. vide ad Quintil. II. 20.

53. *Quid jam tez pignora nobis.* Puteanus codex, *quod jam.* Lege omnino, *quo jam.* elegans locutio, sed plerumque ab imperitis librariis interpolata. aliter dicebant *cui bene.* Auctor Quærol: *Fures mihi ac prædones, cui bene!* Locos auctorum plures, nostri præcipue, adscribam, ut una vice corrigendi molestia sæpe alioquin devoranda hic defungar. Cicero Fabio Gallo lib. VII. Ep. Famil. 23. *Martius verò signum quo mihi pacis auctori & Val. Maximus lib. IX. cap. XIII. de Masinissa se credente canum custodiæ: Quo tam late patens imperium & quo tantum liberorum numerum & quo denique tam arctas benevolentiam constriclam Romanam amicitiam, si ad hæc tuenda nihil canino latratu valentius duxit* ut recte ex antiquis libris Pighius legendum videtur, apud Phædrum lib. III. pavus;

Quo mi, inquis, mutatam faciem, si vincer sono &

C 2

Auctor

- 55 Nec moveor, quod te juvi portuque locoque.
 Debuit hoc meriti summa fuisse mei.
 Turpiter hospitium lecto cumulasse jugali
 Poenitet, & lateri conferuisse latus.
 Quae fuit ante illam, mallet suprema fuisset
- 60 Nox mihi; dum potui Phyllis honesta mori.
 Speravi melius, quia me meruisse putavi.
 Quaecumque ex merito spes venit, aequa venit.
 Fallere credentem non est operosa puellam
 Gloria. simplicitas digna favore fuit.
- 65 Sum decepta tuis, & amans & femina, verbis,
 Di faciant, laudis summa sit ista tuae:

Inter

Auctor distichorum de moribus, .in Catalectis Pithoeti:

Quo tibi divitias, si pauper semper abundat
 Gunther. Ligur. lib. 111.

Quo mihi divitias, cui servit gloria mundi.
 Et mox:

*Quo mihi divitias, cui quaeque potissima Reges
 At populi crebris non cessant mittere denis.*
 Martial. lib. ix. 68.

*Quo tibi natorum jura superba trium t
 Sic & unde cum accusativo jungebant. vid. Notas
 Ep. xii. v. 86. Statius, Theb. ix. 55.*

*— quo gaudia tanti
 Emta mihi?*

Noster Met. xiii. 103.

*Quo tamen haec Ithaco, qui clam, qui semper inermis
 Rem gerit?*

Amor. lib. II. El. xix.

Quo mihi fortunam, quae nunquam fallere curet?
 Quomodo & Horatius, lib. i. Epist. v.

Quo mihi fortunam, si non conceditur uti.
 Epist. xiv. 65.

Quo bellica tela puellas.

Lib. III. Amor. El. iv.

Quo tibi formosam, si non nisi casta placebat?
 El. vii.

*Quo mihi fortunae tantum? quo regna sine usq
 P. Syrus apud Petronium,*

*Quo Carchedonius ignes lapides, nisi ut scintillant?
 Quo & illud referendum auctoris antibucolici, in
 vita Virgiliana Donati:*

*Tityre si toga calda tibi, quo tegmina sagi
 Ubi nunc sine ullo sensu circumfertur tegmina. Plu-
 ra congestit ad Senecae Natur. Quaest. lib. y. cap.
 xvi. & Controvers. II. lib. I. Geronovius. HEINSIUS.
 vide Barth. ad Claud. I. in Rufin. 48. & Zinzler.
 Promulf. 24.*

55. *Juvi portuque locoque.*] Excerpta Vossii
 poruque locoque recepi. ut supra 29. quod se scelerate
 recepi. Epist. vi. 20.

In mihi promissi parte recepte tori.

Ibid. 55.

Urbe virum vidi, testoque animoque recepi.

At vulgata defendi potest illo Juvenalis loco. Sat.
 III. 211.

Nemo cibo, nemo hospitio testoque juvabit.

HEINSIUS. nihil movendum ipse docet Heinsius
 ad Valer. Flac. I. 375.

*Amphitryoniaidem Tegase limine Cepheus
 Juvit;*

Jul. Caes. de Bel. G. VII. 78. *Orabant, ut se in
 servitutem receptis cibo juvarent.* Noster II. Fast.
 42.

*Credulus immerita Phasida juvit opa. ut ibi scripti.
 BURMANNUS.*

66. *Haec.*] Rectius hoc multi ex scriptis. HEINS.
 sed mox summa ista, & Pont. IV. I. 4.

Accedis meritis haec quoque summa tuis.

Ubi etiam codices multi *haec. inf. Ep. III. 8. Quam-
 vis hoc quoque culpa tua est.* sic apud Quintil.
 Decl. v. 6. *Nondum hoc charitas est.* ut est in Mf.
 non haec: ubi vide. BURMANNUS.

61. *Quia te.*] Libri quatuor *quia me;* atque ita
 legendum esse, deque suis meritis hic loqui Phyl-
 lidem sequens verius liquido arguit. HEINSIUS.
 & hoc jam monuit ex codice suo Huberti nus. ita
 Trist. v. II. 59. ex Mf.

Omniaque haec timui, quia me meruisse videbam.
 Francius ad oram codicis adscripserat, Casaubonium
 velle, *quia demeruisse putabam.* sed elegantiam in
 repetitione illarum syllabarum *me meruisse* depre-
 hendit Broukh. ad Tibul. I. I. vid. & ad VI. Fast.
 237. IV. Trist. x. 75. & alibi. BURMANNUS

62. *Quaecumque.*] Nihil temere mutandum;
 mallet tamen, ut est in quibusdam Mss. *emeritis;*
 vel *cuiuscumque ex meritis.* vid. ad Ep. IV. 26. & v. 7.
 BURMANNUS.

65. *Et femina.*] Ita Dido VII. 121.

Bellis peregrina ex femina tenet.

67. *Stadia statuaris in urbi.*] Urbs vocata ab urbe,
 quod

Inter & Ægidas media statuaris in urbe:

Magnificus titulis stet pater ante suis.

Cum fuerit Scyron lectus, torvusque Procrustes,

70 Et Sinis, & tauri mixtaque forma viri;

Et domitae bello Thebae, fusique bimembres,

Et pulsata nigri regia caeca Dei:

Hoc tua post illum titulo signetur imago:

Hic est, cujus amans hospita capta dolo est.

75 De tanta rerum turba, factisque parentis,

Sedit in ingenio Cressa relicta tuo.

Quod solum excusat, solum miraris in illo.

Heredem patriae, perfide, fraudis agis.

IIIa

quod antiquae civitates in orbe fiebant: vel ab urbe, parte aratri, quo muri designabantur. Unde est illud:

Optavitque locum regno & concludere sulco.

Locus enim futurae civitatis sulco designabatur, id est, aratro. Cato, qui urbem, inquit, novam condit, tauri & vacca arat; ubi araverit, murum faciat: ubi portam vult esse, aratrum sustollat, & portas, & portam vocat. Ideo autem urbs aratro circumdatur, dispari sexu juvencorum, propter commissionem familiarum, & imaginem serenitatis, fructumque reddentis. Urbs autem aratro conditur: aratro venit. Unde Horatius:

Imprimeretque muris hospitale aratrum.

Hacc sitorum lib. xv. cap. 11. de aedificiis publicis. CIOFANUS.

69. *Leilus Scyrom.*] *Scyron lectus*, codices. vide Claudian. 1. in Rufin. 253. & ibi Delr. sequenti versu *Sinis* editi quidam & scripti, sed *Sinis* rectum, v. Stat. Theb. xii. 576. Claudian. ibid. 252. & Delr. Senec. Hip. 1168. Senec. de Clement. ii. 14. ubi Lipsf. noster Metam. vii. 441. & ibid. 445. rectus etiam codex Vossianus, *formaque mixta*, apud Severum quoque in Aetna corrupte *Sollicitantque Scinim*, pro *Sinim*. HEINSIUS.

69. *Procrustes.*] *Procrustes*, non *Proceustus*, ut & τὸ πρὸς κρούσειν id est ab impellendo veniat. EGNAT.

71. *Et domitae bello Thebae.*] De hac re extat fabula Euripidis, quae inscribitur *Iuvidae*. Et meminertunt Plutarchus & Isocrates quoque, ille in vita Thefei, hic in Encomio Helenes. MRCILL.

72. *Nigri.*] Mentelianus alter a manu prima *pulsata imi*, non male. v. ad Metam. x. 33. HEINS. nos *nigri* retinimus; librarius scilicet ille credebatur primam in *nigri* producendam. & memini mihi quoque, qui primam in *nigri* corripueram, a nasuto quodam censoze litem motam fuisse, quasi in legem Pediam commississem. at aliter Horatius censebat 1. Od. 32. *Et Lycum nigri sculis nigroque crimine decorum*, & 1v. Od. 12. *Cui pecus & nigri*

colles Arcadias placent. Prop. iv. vi. 83. *Gaude, Craffe, nigras si quid sapis inter arenas, nigrum autem Plutonem recte dici, non opus est ut multis adstruat*. BURMANNUS.

73. *Hoc tua post illos titulo.*] *Titulo*, non *titulus* legendum, tum ratione, tum bonorum librorum auctoritate. CIOFANUS. *Post illum* excerpta Claudii Puteani, a Puteaneo codice diversa. rectius, ut de Thefeo Demophoontis patre agatur. HEINSIUS.

74. *Hic est cujus hospita capta dolo est.*] Libri quinque, *hospite dolo*, ut hic idem innuat, quod in Helenes epistola:

Certus in hospitibus non est amor. —

Hospes delus, ut *cymba hospes* apud Statium, lib. v. Sylv. Pietate Abascantii. vers 254.

Manes placidos vobis hospita cymba.

Hospes turmas apud eundem Theb. xi. 22.

Nec jam hospes turmas aut ferrum mortale timentur.

Sic optime vetus liber. Cum in vulgatis sit:

Nec jam aut hostiles turmas ferrumque timesur.

Eodem libro, 547.

— *nec parvis cedenti, atque increpat, Hestes,*

Quo retrahis, Germane, gradus?

Quomodo corrigendum censeo. Non, ut nunc legitur, *increpat Hestis*, aut *hostem. hospes gemma* Palladio de Agricolt.

Cui non arbor imis pinguescat ab hospite gemma.

Ita Claudian. vi. Conf. Hon. 611. *Hospitem lunarem dixit*, & *Noster Hospita castra*, Epist. vi. 52. Pari modo *infans manus* Nostro Epist. ix. v. 86. ubi plura, & ad Ep. iii. 100. ita & *Fraxina virga* Ep. xi. 76. Sequenti versu malim, si per libros liceat, *facisque paternis*, quam *parentis*, qui error apud Nostrum alibi admissus, veterina editio *parentum* exhibebat. HEINS. v. Heinf. ad Claud. Epith. Honor. 88. ego vero vulgatum retinui, quia durior videbatur constructio; sed facilius, si ita capiamus, hic est Demophoon, cujus amans hospita (quod pondus habet, ne ideo mereretur capi & falli) est capta dolo; cujus amans vero, pro quem amans, ut

- Illa (nec invidio) fruitur meliore marito;
 80 Inque capistratis tigribus alta fedet.
 At mea defecti fugiunt connubia Thraces,
 Quod ferar externum praepofuisse meis.
 Atque aliquis; Doctas jam nunc eat, inquit, Athenas:
 Armiferam Thracen, qui regat, alter crit.
 85 Exitus acta probat. careat successibus opto,
 Quisquis ab eventu facta notanda putat.

At

ut passim illa participia construuntur. Hospita ergo pro amore retulit fraudem. BURMANNUS.

76. *Cressa relicta.*] Alii omnes *puella*, nos ex MSS. codicibus *Cressa relicta* emendavimus; in quo verbo & gravius *valios* esse videtur & acrior Phyllidis accusatio. EGNATIUS. Emenda ex vetustis libris, *Cressa puella*. CIOFAN. Sed Epist. 1. 8. *Nec quereret tardis ire relicta dies.*

Ep. III. 66.

Et videam puppes ire relicta tuas.

77. *Quod solum excusat, solum miraris.*] In Latino codice legebatur, *Quod solum excusat, solum imitaris*, quod fortasse est, *Quod solum excusat, solum imitatis in illo?* Nihil tamen causae video cur hanc lectionem rejiciamus. DAN. HEINSIUS. Sensus est: Quod ille, scilicet pater tuus Theaeus, solum excusat, hoc est, in se culpabile ac reprehensibile agnoscit, (ea enim excusare solentur necessitate aut translatione, aut simili aliquo colore) hoc tu solum miraris: id est, pro te egregia ducis, atque praeclare factum existimas, eoque & imitatione dignum tibi putas. MYCILLUS. Multo rectius in aliis *solum miraris*. CIOFANUS. Haec vera lectio, etsi libri tam typis quam calamo descripti nonnumquam turbant. locus hic non satis intellectus, mire illustratur altero Ep. VI. 139.

Lemniadum facinus culpa, non miror; Iason,

Ubi *re culpa* opponitur illi *excusatio*, hoc rei, illud actoris. Sensus est, tu Demophoon ea tantum laudas & imitaris in patre tuo, quae ille, utpote peccata, excusat. *Mirari* pro imitari, ut apud Lucanum, IX. 807.

Maquaniano juveni miratorique Catonis.

Stautius Sylv. I. v. Propemptico Crispini:

— *aquaevo cedere fratri*

Mirarique patrem, HEINSIUS.

Evander ad Aeneam de Pallante filio apud Maron. lib. VIII. Aeneid. 517.

Tua cernere facta

Adfuescat primis, & te miratur, ab annis.

Ubi interpretatio in plurimis codicibus adscripta imitetur, quod & contextum quorundam exemplarium occupavit. Val. Flac. lib. 1.

Te parvus lianos & bella loquentem

Miratur.

Ubi Maronem aemulatur. BURMANNUS.

79. *Ille (nec invidio) fruitur meliore marito.*] Hunc locum expressisse videtur Seneca in Oedipio,

ubi ita est de Baccho & Ariadna ipsa:

Naxos Aegaeo redimita ponto

Tradidit thalamis virginem relictam

Meliore postquam damnata marito. CIOFAN:

85. *Exitus acta probat.*] Varia de hoc loco disputant. v. Salinas ad Jus Att. p. 344. verus autem ejus sensus hic est. *Exitus acta probat*, id est, bonus exitus facta probanda esse efficit, sed opto ut successu careat, quisquis facta culpanda esse credit post bonum exitum. exstat libellus Joachimi Camerarii de hoc Dithicho apud D. Hieronymum de Backre. v. Homer. Iliad. P. v. 32. & Y. 108. *Eventum flusterum magistrum* vocat Livius XXII. 39.

86. *Ab eventu.*] Est post eventum. sic saepe loquitur Ovidius I. Art. Am. 377.

Haec a concubitu fit sedula, tardior illa.

Ubi male vulgo legitur *ad concubitum* I. Trist. III. de Luna:

Hanc ego suspiciens, & ab hac Capitolia cernens,
id est post hanc. male ibi vulgo & adhuc, sic & *ab hoc tempore*, pro post hoc tempus. Calpurnius *ab hoc* videtur dixisse nova locutione, ut tempore subintelligatur Eclog. II. circa fin.

Estis pares & ab hoc concordet vivite.

Ita enim ibi veterima Romana editio. nam quod in caeteris vulgatis est & *ab hoc* omnino frigit, nec sensum habet. sic *post hoc* dixit Eclog. III. 59. HEINSIUS. Non recte cepisse haec verba mihi videntur viri eruditii. priora verba, *exitus acta probant*, sunt Thracum, qui illudebant crudelis nimis Phyllidi, & exprobantant ipsi faciliatam, qua se hospiti tradiderat, cum ex eventu nunc videat perdidit Demophoontis. respondet illa, vovens successibus omnes carere, qui ita arguerentur, & putarent ideo damnanda & notanda esse facta, quia male & praeter opinionem evenirent. Barthius lib. XXV. advers. 5. *ab eventu* explicat ante eventum; quod forte ex glossis hausit, nam in quibusdam codicibus hic talis interpretatio reperitur, *ab eventu, a principio*: sed inaudita illa vocis *ab* significatio, neque Tibulli locus, quem depravatam adducit, hilum juvat. recte Heinsius *ab* hic post notare docuit. & ita saepe Noller v. III. Met.

273.

At si nostra tuo spumescant aequora remo,
 Jam mihi, jam dicar consuluisse meis.
 Sed neque consului: nec te mea regia tanget,
 90 Fessive Bistoniam membra lavabis aqua.
 Illa meis oculis abeuntis inhaeret,
 Cum premeret portus classis itura meos.
 Ausus es amplecti, colloque infusus amantis
 Oscula per longas jungere pressa moras:

95 Cum-

273. & IV. 320. IV. ex Pont. v. 26. & ita ex MSS. legendum inf. Ep. v. 152. *et a nostra faucibus igne fuit.* & x. 16. *a somno turbida.* ubi vide. melius potuisset Barthius praepositionis hujus significationem, quam ipsi adtingit, ex aliquot nostris Poetae locis in libris Factorum adstruere, ut 1. Faust. 712.

Haec erit a mensis hinc secunda dies.

Et II. 686.

Sextus ab extrema nomina mense dies.

Ubi certe dies ante finem mensis secundus & sextus debent intelligi, sed in illis diversa ratio; ubi enim licet numerare vel ab ipso die ad finem, & hinc erit dies sextus, vel secundus ante finem mensis, vel calculum ducere a fine mensis ad diem illum, qui tunc a fine erit secundus, ut ita *primum* & *ultimum* diverso respectu dicimus eundem. sed haec longius abeunt. *Notare* vero esse arguere, comprehendere, vix opus est ut probemus, cum Censoribus ita *notasse* passim constat Senatores v. Gronov. ad Liv. xxvii. 25. sed eodem modo, ut hic *facta notare*, Noster locutus est, Ep. ix. 20. Si per libratios licet;

Si macula supris facta priora notas.

Ut legendum esse ubi docebitur. *notare*, pro infamare Propertium usurpare docet elegantissimus Broukhusius ad lib. iii. eleg. v. 52. *arguere* dixit Symmachus lib. 11. Ep. 28. *Argue, ut vis, rerum consilia post exitum, et mihi visio verita, quod contemptum sui Praefectura conquesta est. Facile accusatur desertus auxilio.* ubi plura ad rem. hoc ergo vult Phyllis, stultus esse, & dignos, quibus numquam res ulla bene eveniat, qui post eventum judicant, sed sapientes ipsam rem pendere. ita Claudian. 11. in Eutrop. 488.

Nec jam revocabile damnum

Eventu rerum stolido didicere magistro. BURM.

87. *At si nostra.* | Nihil certe tui supererit Poetis, si ex his quoque verbis obsecraei aliquid & veneret licet excipere, ut fecit Mariang. Accursius in Diatribis ad lib. iv. Metam. pro *spumescant*, *evanescent* est in editione principe. ut Ep. iii. 65. BURMANNUS.

89. *Tangit.* | *Tanget* tres libri. quod arridet. HEINS. *Tangit* editiones priores & scripti fere omnes. ut & inf. Ep. v. 81.

Non ego mirer opes, nec me tua regia tangit.

Sed hic sequor Heinsium. diffidit enim jam Puella & desperat de reditu. BURM.

90. *Fessiva Bistoniam membra lavabis aqua.* | Sic quidem omnes legunt. & addunt Commentatores, negationem esse intelligendam, ut fit sensus, Nec lavabis membra aqua Bistoniam. Ego vero legendum censeo, *Fessiva Bistoniam*, &c. per disjunctivam particulam, quo pacto nihil suppleendum in expositione erit. Nam disjunctivae negationibus subiectae, etiam ipsae negandi vim habent. MICHTL. *Fessiva* praestat, ut post negativam *nec* semper scribendum esse puto. v. Bentl. ad Horat. Ep. xvii. v. 6. & 1. Sat. vi. 68. BURMANNUS.

91. *Abeuntis inhaeret.* | Ita legendum Ep. vii. 26. *Aeneas oculis semper vigilantis inhaeret.* Et Trist. iv. iii. 19. ex MSS.

Valtibus illa tuis tanquam praesentis inhaeret. Rectius etiam legeretur, *illa mens speciei oculis.* HEINSIUS. Vell. Pater. 11. 37. *Pene stulta est inhaerentium oculis ingeniorum enumeratio.*

92. *Ateor.* | MSS. plurimi *tues.* forte *suos.* HEINSIUS.

93. *Amantis.* | *Amanti* conjeceram; atque ita chartaceus Vossianus. Met. ix. 602. ut scribendum puto:

Vidisset lacrymas, vultus vidisset amantes.

Contra Faust. vi.

— *Vultus velamine ocelat amatos.*

Epistola Heris:

Lacrymas per amantia lumina manant.

Faust. vi.

Hinc aliquis juvenum dixisset amantia verba. sic & lib. i. Metam. Fabula Daphnes scribendum; *tergoque fugaci imminet non fugacis.* lib. ix.

— *Fugientia terga sagitta*

Trajicit.

& lib. vii. Fab. Peliae ex antiquis libris:

Suspenditque animos sula gravitate rogantes.

cum nunc circumferatur *rogantium.* sic & *orantia brachia* Pont. ii. El. ix. HEINSIUS.

94. *Oscula.* | Moreti. *Jungere per longas basta pressa moras.* sed a voce *basta* studiose abstulit Ovidius, neque in omnibus ejus operibus vel semel occurrit, nisi nequitia librorum, qui eam *oscula* saepe ejectionibus substituerunt. ut 11. Amor. v. 23.

Improba

- 95 Cumque tuis lacrimis lacrimas confundere nostras;
 Quodque foret velis aura secunda, queri:
 Et mihi discedens suprema dicere voce;
 Phylli, face expectes Demophoonta tuum.
 Expectem, qui me numquam visurus abisti?
 100 Expectem pelago vela negata meo?
 Et tamen expecto; redeas modo serus amanti:
 Ut tua sit solo tempore lapsa fides.
 Quid precor infelix? jam te tenet altera conjux
 Forsitan, &, nobis qui male favit, amor.
 105 Utque tibi excidimus, nullam, puto, Phyllida nosti.
 Hei mihi! si, quae sim Phyllis, & unde, rogas.

Quae

Improba tum vero iungentes oscula vidi.
 & alibi BURMANNUS.

95. *Cumque tuis.*] Francius mallet:
Cumque meis lacrimis lacrimas confundere vestras.
 Et ita fere Douzam ex veteri codice scribere ait. sed eodem redit.

98. *Face.*] *Fac* editio pr. & multi scripti. sed male. 7. Fast. 287.

Jane face aeternae pacem, pacisque ministros.
 v. 690.

Es face ut emeri verba dedisse juvet.
 Ubi tamen lego *et fac emeri*. sic & remed. Am. 337. pro *face ut ambulet*, lego *fac ambulet*. & ibid. *Face ut e multis una sit illa tibi*. e MSS. jam *fac e multis*. sed II. Pont. 31. 64.

Verba face, ut vita, quam dedit ipse, fruatur.
 HEINSIUS. ego non puto *fac* posse corrigi, sed ubique *face* esse reponendum. vide quae de hac voce disputant Gifan. Indice Lucret. & Lamb. ad lib. II. 484. & III. 423. Pincier. Parerg. IV. 39. & qui Menagiana illustravit, tom. III. pag. 340. BURMANNUS.

102. *Lapsa*] Unus codex *laxa*, alius *laxa*, vel *laesa*. Porphyr. Paneg. ad Constant.

Curis jub Martis iniqui.
Nallis laesa fides.

HEINSIUS. Sic & Horat. I. Od. 33.
Cur tibi junior

Laesa praemittas fide.
 Francius etiam mallet, *Et tua*. &c. ut est in quibusdam scriptis. BURMANNUS.

103. *Quid precor.*] Quid loquer Francius corrigebat, sed praecesserant preces, *redeas modo*. &c.

103. *Altera conjunx.*] Videtur alludere ad Laodiceam virginem, quam Plutarchus tradit clam cognitam Demophoonti, Munchum filium genuisse: alii Callionem fuisse scribunt. Volscus. Muliebre *scilicet* est, absentes maritos suspicari alieno amore implicatos teneri. Sic supra Penelope quoque ad Ulyssem, *Haec ego dum stulte mediter*

(inquit) *quae vestra libido est. Esse peregrino captus amore potes.* Nam quae hic Volscus de Laodice, & filio Demophoonti Munchio ex illa nato refert, ea antequam in Thraciam & ad Phyllidem venisset Demophoon, acciderat. Quam fabulam prolixè tradit Parthenius in Eroticis. nisi quod is Acamantem nominat, fratrem Demophoonti, pro eo quem Plutarchus & alii Demophoontem vocant, à quo Laodice compressa Munchum pepererat. MICTLEUS.

105. *Utque tibi excidimus.*] Ita Senec. Med. 56r. *Excidimus tibi.*

106. *Si quae sim Phyllis, & unde roges.*] Vulgata contentus & vilitatis formula, qua ignotos compellere consueverant, ut Virg. I. Aeneid. 369.

Sed vos qui tandem, quibus aut venis ab eris.
 Ubi *et tandem* interviert vehementiori animi commotioni. ita Flor. I. 18. de Tarentinis, *sine discrimine insultans, qui enim aut unde Romani?* quem locum ejectione glossatae egregie constituit Salmasius. Livius XIII. 34. *Cum quaereris qui & unde, & quo tenderent cursum.* Emendandus quoque Valer. Flac. VII. 40.

Quis regum Pelias, quae Thessalis, aut quae Graecia, quodnam hominum cerne genus.

Vulgo *quis Thessalis*, inepte legitur. ita passim rogabant obvii se olim *quis genus, unde domus?* sed de eo alibi. hic agitur de contumeliosa interrogatione, qua ignorare fingimus, quos maximi facere deceret. Cicer. VII. ad Fam. 16. *Ore te, quis tu es?* ita Terentius & alii passim vid. & IV. ex Pont. 111. 10. *Roges, etiam Vaticanus, roges, Moreti.* BURMANNUS.

107. *Erroribus.*] *Erransibus* Codex Patricii Junii. lege *longis erratibus*. Metam. IV. v. 567.

— *longisque erratibus actus*

Contigit Illyricos praesega cum coniuge portus.
 quae illic veterum librorum lectio. ut & l. xv.
Quae videam natum longis erratibus actum.

HEINSIUS.

- Quae tibi, Demophoon, longis erroribus acto
Threïcios portus hospitiumque dedi.
Cujus opes auxere meae: cui dives egenti
110 Munera multa dedi, multa datura fui.
Quae tibi subjeci latissima regna Lycurgi,
Nomine femineo vix fatis apta regi:
Qua patet umbrosum Rhodope glacialis ad Haemum,
Et facer admittas exigit Hebrus aquas.
115 Cui mea virginitas avibus libata finitris,
Castaque fallaci zona recincta manu.
Pronuba Tisiphone thalamis ululavit in illis,
Et cecinit moestum devia carmen avis.

Ad-

108. *Portus.*] *Portus* Puteaneus a prima manu, quod minime placet. Valer. Flac. 11. 322. *Portum demus, ait. BURMANNUS.*

111. *Latissima.*] *Latissima* erat in Puteaneo a manu prima, sed sterilem fuisse Thraciam negant scriptores, & nec *casto laetam, nec solo*; & infecundam, nisi qua mari propior, & frigidam esse dicit Mela lib. 11. 2. quare retineo vulgata. *Latissima* vero regna proprie dici ostendimus ad Petron cap. LXXXII. unde vero Volcūs hauserit, hunc Lycurgum fuisse patrem Hypsipides, quem omnes Thoantia faciunt, fateor me ignorare, cum regna *Lycurgi* sit periphrasis Thraciae: ut Virgil. 11. Aeneid. 14. *Thracas arans, acri quondam regnata Lycurgo.*

Hujus autem opportune hic mentio injicitur, ut beneficium suum eo magis commendat, quae receperat portibus suis Demophoonta, unde *facus* & inhospitalis Lycurgus solitus erat non modo arce hospites, sed occidere. vide quae nos olim ad Petron. cap. LXXXIII. notavimus. BURMANNUS.

114. *Sacer.*] Bene: sive quod omnes fluvii sacri, & Deorum numerō adscripti, sive propter Bacchi orgia. vide Colum. ad Enn. sic & Stat. 1. Sylv. vi. 80. *Nilus sacer* ob sacra Aegyptia, ubi vide Gevart. Avien. Descript. Orb. *Sacer Alpheus*, propter ludos Olympiacos. *Sacer Eurotas* Virgilio ob Palaeftricam: posset tamen legi *celer*, quia *admissas aquas* sequitur. sic a Senec. Theb. 607. vocatur *rapidus Hebrus*. & ita 1. Amor. VIII. 50.

Ut celer admissis labitur amnis equis. HEINSIUS. *Et facer admissas.*] Ita legendum potius arbitror, quam *emissas*, propter verbum *exigit*, ut significet celeres aquas, quas Hebrus cursu suo exigit, & quasi propellat in mare. nam & Virgilius celerem Hebrum vocat, ubi inquit, *celeremque sua praeverterit Hebrum*. Posset tamen & *emissas* defendi, nequaquam *emissas*, circa quod verbum Hubertinus, & hic, & supra in Epistola Penelopes tanto opere laborat. MICILLUS. vindicavit fatis hanc vocem *admissas* Nob. Heinsius ad Epul. praecedentis

vers. 36. Illustris vero Busbequius Epistola prima, *amissas aquas* hic legendum esse contendit, & addit ad brevitate[m] fluvii & inopiam aquae. Hubertinus etiam *amissas aquas* hic, & altero illo loco *amissas equos* tuctur, & explicat celeres, liberos a freno; sed inepte uterque; & vellem tales vocis *amissas* significationes nobis ulla idonei scriptoris auctoritate confirmassent. pro *exigit* in Sarraviano codice erat *exseris*; sed nihil mutandum, eleganter enim notat evolvere & expellere aquam per ostium in mare, ita Propert. 111. eleg. 19.

Ut quoque, qui aestivos spatiosos exigit ignes, Phoebe, moraturo contrabe lucis iter.

Silius 111. 295.

— *Aut exigit Umbra*

Nars sagax e calle ferax.

Livius 111. 61. *Pulsam vos immixtis equis exigit e campo.* Et apposite magis Avianus Ora Marit. vers. 635. de Rhodano:

Effusus ille ex ore semat exigens.

Eadem ratio in locutione *exigens ansem*, de qua ad lib. v. Metam. 171. BURMANNUS.

115. *Cui mea.*] Mallem hoc Distichon legere cum nota interrogationis, ut *cui* cum stomacho pronuntietur, id est quam infido & perjurio amatori virginitatem libandam dedi? Epulol. scq. 61. *Cui me violente relinquas?* BURMANNUS.

116. *Castaque fallaci zona recincta manu.*] Nos ad Virginienis Deam, quam illi praefici colebant ac venerabantur, referendum existimamus. Solebant enim viri prima nocte sponsae zonam in Virginienis Deae honorem solvere, quod Homerus in *N* Odyssaeos his verbis tetigit, *ἀντα δὲ παρθένου ζώνην* hoc est *solvit astringentem virginalem zonam*, ad quod est quoque referendum Catulli carmen: *quod zonam solvit diu ligatam*, licet aliter, non bene, sentiant commentatores, SCOPPA. Ex antiquo more sumptum hoc est, quo sponsus solebat sponsae zonam, qua praecincta erat, primo concubitu

D

solvere.

- Adfuit Alecto, brevibus torquata colubris;
 120 Suntque sepulchrali lumina mota face.
 Mœsta tamen seopulos fruticosaque litora calco,
 Quaque patent oculis aequora lata meis.
 Sive diè laxatur humus, seu frigida lucent
 Sidera; prospicio, quis freta ventus agat.
 125 Et quaecumque procul venientia lintea vidi,
 Protinus illa meos auguror esse Deos.
 In freta procuro, vix me retinentibus undis,
 Mobile qua primas porrigit aequor aquas.
 Quo magis accedunt; minus & minus utilis adfsto:
 130 Linquor, & ancillis excipienda eado.

Est

solvere. Hinc & Homerus Odyss. A. de Neptuno & Tyro dixit: *Αἴνε δὲ νηπιόων ἔδεν, κατὰ δ' ἕρπον ἴχθυον.* Et Catullus ad passerem, de Atalanta loquens: *Tam gratum mihi, quam ferunt puellae Pernici aureolum fuisse malum, Quod zonam solvit diu ligatam,* &c. Hanc zonam Musæus in historia Leandri & Herus, *μίτραν* vocat, ita inquit: *Ἦξ ἢ μὲν πῶτ' εἶπεν, ἢ δ' ἀντίκα λίσσεται μίτραν.* Sunt qui tradant, hanc solutionem zonae, in honorem deae, cui Virginium nomen fuerit, fieri solitam fuisse. Vide Annot. Joannis Scopae. MICYLLUS. Cingulum solutum. Hunc morem offendit M. Varro. Novos maritos tacitus taxim uxoris solvebat cingulum, quem multo magis declarat Festus in verbo *Cingulo*: cuius haec sunt verba: *Cingulo nova nupta praeciuebatur, quod vir in lecto solvebat, factum ex lana ovis: ut sic illa in glomem sublatam conjuncta inter se sit, sic vir suus secum cinctus, vinculusque esset.* Hunc *Herculeano nodo vinculum vir solvit omnis gratia: ut sic ipse felix sit in suscipiendis liberis, ut fuit Hercules, qui lxx. liberos reliquit.* Dicebatur & cestus: Unde incestae nuptiae appellatae, prohibita, non legitima, in quibus cestus non esset adhibitus. Hypsipyle apud Statium lib. v. Theb. sub principium:

*Ille Paphn veterem, centumque alsaria linquens
 Nec vitium, nec crine prior, soluisse jugalem Ceston.*
 CROFANUS. Haec illustratur Viri Doctissimi ad Callim. Hym. in Jovem. v. 21. & Spanhem. ad Hym. in Dian. 14. Brisson. de ritu Nupt. p. 49. Brodaeus ad Anthol. lib. 111. cap. 12. & alii. BURMANNUS.

117. *Pronuba Tiphone.*] Interpres, & quasi sequestris nuptiarum, quae ex parte viri & uxoris sunt contrahendae, dicitur pronuba. quod epitheton Junoni datur. Infra epil. vi. CROFANUS. Sic Seneca Oedip. 644.

Et mecum Erinny pronubam thalami irabam.
 Auctor Otiaviae vers. 24.

Ille, illa meis tristis Erinny
Thalamis Strygias praestulit ignes. HEINSIUS.
 Nihil frequentius Poetis, quam inausus nuptias pronubas & auspicias Furiis facere. Lucan. VIII. 90.

Me pronuba duxit Erinny.
 Vide Noster Epist. xi. 103. & vi. Metam. 430. Stat. iv. Theb. 133. & xi. 491. Aesch. Agamem. 471. Valer. Flac. ii. 173. v. Heinf. ad Claud. i. de Rapt. Prof. 40. BURMANNUS.

119. *Torquata.*] Sic & *torquatae colubrae.* Priscian. Perieges. p. 395.
*Pfistacus hic viridis decoratus torquae rubenti
 Nasctur.*

Horat. Ep. v.
*Candida brroibus implicata viperis
 Eminent.* HEINSIUS.

120. *Lumina mota.*] Invenies eandem phrasin Amor. i. Eleg. 11. 11. & Mct. 17. 508. & x. 7. quare male faciunt, qui ex MSS. hic *limina* substituant. Vossianus *lata face.* BURMANNUS.

122. *Aequora lata.*] Scripti omnes *litora lata*, nisi quod in tribus sit *litora mota.* non male. Ep. xv. 147.

Agnovi pressas notis mihi caespitis herbas. HEINSIUS.
 Certe *aequora lata* hic locum habere nequeunt, nam illa calcari posse vix credo, nec sensus constat, nisi subintelligatur aliud verbum, quod vitium hoc Dillicho latere suspicor. In priori versu *fluctuosa* duo codices. Doufae placuisse *serpicoaque*, notat Francius. & certe *fruticosa litora*, quae sterilita, arenosa & sine fruticibus fere sunt, facile mutarent, si exemplum ejus vocis exlaret. si *serpicoaque* rescriberet quis (de qua voce vide Heinf. ad Val. Flac. 11. 128.) non difficile manus darent. lapillis enim & scrapis litora plena esse quis ignorat? vid. 11. Amor. xi. 13. sed quia in secundo versu constanter libri scripti *litora* habent, & illa calcari recte possunt, vitium latere in praecedenti versu suspicor; & legendum fore:

Mœsta

Est sinus, adductos modice falcatus in arcus,
 Ultima praerupta cornua mole rigent.
 Hinc mihi suppositas immittere corpus in undas
 Mens fuit; & quoniam fallere pergis, erit.
 135 Ad tua me fluctus projectam litora portent,
 Occurramque oculis intumulata tuis.
 Duritie ferrum ut superes, adamantaque, teque;
 Non tibi sic, dices, Phylli, sequendus eram.
 Saep̄ venenorum fitis est mihi: saep̄ cruenta
 140 Trajectam gladio morte perire juvat.
 Colla quoque, infidis quia se nescenda lacertis
 Praebucrun̄t, laqueis implicuisse libet.

Stat

*Mœsta tamen scapulas, fruticosaque culmina calce,
 Quaeque patent oculis litora lata meis.*

Ut per culmina intelligamus colles & montes, in quibus frutices, ita Epist. x. 25.

*Mons fuit, apparent frutices in vertice rari.
 Quaeque est in duobus scriptis & prima editione.*

acipura vero & litera confuderunt saepe etiam librarii apud Claudianum v. 11. in Rufio. 242. 111. Conf. Hon. 209. BURMANNUS.

123. *Die laxatur.*] *Laxatur* multi; sed nihil muta. Stat. Theb. 111.

Ortus ubi algentes laxavit sole pruinas.
 Calpurn. Eclog. v.

*At si forte vaces, dum matutina relaxes
 Frigera sol.*

Avien. Descr. Orb. 705.
Nam cum vere nove tellus se dura relaxet.

Senec. Herc. Fur. 8.
Hinc qua tepens vere laxatur dies. HEINS.

Stat. iv. Silv. iv. 13.
*Jam terras, volacremque polum fuga veris aequos
 Laxat.*

Ubi incepte Behotius Apoph. 1. cap. 1. scribi jubet *laxat*, id est fatigat, ac nimio ardore coquit terram anhelantem. nihil frequentius Poetis, quam *solem, ver, aestatem*, & omnem calorem *solvere, aperire, laxare* terras, ut Gronovius ad Senecae locum ab Heinsio addatum notat. vide etiam, quae nos ad Petron. 121. & hinc *terra patere* Nostro dicitur iv. Fast. 88. ut ex Codicibus MSS. legendum ibi est. BURMANNUS.

126. *Meos deos.*] vid. Parrhas. Quaesita per Epist. 35.

127. *In freta procuro, vix me retinentibus undis,
 Mobile qua primas porrigit aequor aquas.*] De Remedio, 597.

*Perfide Dermophoon surdas clamabat ad undas,
 Raptaque singultu verba loquentis erans.*

*Linceus erat tenuis, longa sub nubibus umbra,
 Quo tulit illa sues ad mare saepe pedes.* CIOF.

128. *Mobile quâ.*] Legendum puto *qua*. *qua* autem, id est *ubi*, minus hoc loco congruit. CIOFAN.

129. *Minus & minus utilis adfio.*] Latere aliquid mendae suspicor. forte *utilis, actus*, & construe, *que magis accedant actus*. HEINSIUS. Durior haec conjectura. simpliciter cape, aequoni adfio, minus & minus compos sensus & mentis. ut inir. Ep. iv. 7.

— *Ter inutilis haesit
 Lingua.* BURMANNUS.

132. *Cornua mole rigent.*] *Frenes* codex Angeli Aprosii Vintimiliae, viri optimi & officiosissimi. HEINSIUS. Ita & in Ambrosiano codice legitur, quae lectio ab indocto librario proficiis nequit. quamvis enim omnia contra vim aquarum excitata opera *molest* dicantur, eleganter tamen eminentia in illis loca *frenes* dicuntur, ut ita hic in cornibus frens est; Parnaso sic tribuit Virgilius in Culice 15.

*Sen qua Parnasia rupes
 Hinc atque hinc patula praepandit cornua frenes.*

vide Virg. 1. Aeneid. 160. & Nostrom iv. 515. ubi montibus *frenes* dantur. & Plin. xii. 7. *Frontem Caucasi* dixit. & alii passim. & ita Graeci *πύργου* vocant procurantia in mare loca. BURMANNUS.

133. *Immittere.*] *Submittere* quidam; Douza *dimittere* teste Francio, qui ipse malebat *demittere*.

134. *Erit.*] Mens. CIOFANUS.

137. *Duritia.*] *Duritie* scripti. sic Epist. iv. 85. iidem codices, & Met. 1. 401. & iv. 750. ubi male *duritiam*, ita forte *materie* Ep. viii. 511. & Ep. ix. 19.

*Quid nisi notities misero quaesita pudori,
 Virg. 1. Georg. 191. Luxuries*, ut ibi MSS. exhibent. *Duritiem* dixit etiam Sever. in Actn. 514. ubi male quidam editi *duritiam*. & 540. *lentissus*. HEINSIUS.

142. *Praebuerunt.*] *Praebuerint* scripti nonnulli. Sed codex Puteanus optimus, & quatuor alii, *Praebuerunt*, vcr̄. sic epistola Didus: *Nec Prae-*

runt

D 2

Stat nece matura tenerum pensare pudorem:
 In necis electum parva futura mora est.
 155 Inscrìbere meo caussa invidiosa sepulcro:
 Aut hoc, aut simili carmine notus eris.
 Phyllida Demophoon leto dedit, hospes amantem:
 Ille neci causam praebuit, illa manum.

E P I-

runt in te virque paterque meus. ubi plura. Nota illa: *Matri longa decem tulerunt fastidia menses.* probe etiam veteres nonnulli implicuisse *libet*, pro *juvat*, quod jam praecesserat, nisi quis illic *libet* cum uno Ambrosianae Bibliothecae reponi malit. HEINSIUS.

143. *Matura.*] Hoc loco est festina, ut Senec. Oedip. 73. *Matura posceni fata*, Troad. 600. *Me fata maturo exitu faciliq; solvant.* HEINSIUS.

143. *Tenerum pensare pudorem.*] *Miserum* libri duo. ut Met. lib. x. Fab. Myrrhae:

— *miseroque pudori*

Parce ait.

Ep. IX.

Quid nisi notitia est misero quaesita pudori?
 Valer. Flac. VII.

Flagrautesque genas vidit, miserumque pudorem.
 HEINSIUS.

144. *In necis electu.*] Scriverianus, Argentinus, Francofurtensis, & undecim alii scripti, cum editione antiqua Veneta, habent *electum*. quod multo elegantius mihi vulgata lectione apparet. ita supra v. 44. *In poemam non satis unus eris.* & Ep. XVIII. 216. ex bonis codicibus:

Lumen in adspèctum tu modo semper habo.

Flor. II. 6. *In causam belli deleta Saguntibus.*
 Et centies alibi. BURMANNUS.

145. *Inscrìbere.*] Malim *inscribende*, ut aptius cum sequentibus cohaerent. HEINSIUS. sed in pentametro posset legi, *atque hoc, aut simili.*

145. *Sepulchro.*] Cum Paris ad Helenam rapiendam proficisceretur in Graeciam, Phyllidis sepulchrum in Threicii Pangai promontorio exabat. Auctor Coluthus de Rapta Helenae. CROFANUS.

148. *Ille necis causam.*] *Neci causam* rectius scribetur, quicquid membranae nostrae dissentiant. sic I. Faust. 674.

Haec praebet causam frugibus, illa locum.
 Vulgatam tamen tueritur loca III. Art. Am. 40.

Tamen hospes & enssem

Praebuit, & causam mortis, Elissa, tuas.

Et Ep. VI. 195.

Praebuit Aeneas & causam mortis & enssem.

Et I. Art. Am. 714.

Da causam voti principiumque tui. HEINSIUS.
 Ego praetuli *neci*; quia *necis* cum *manu* conlruat vix potest, licet cum *caussa* possit, sed saepius etiam Noster *mortis causam* dixit. Epist. XVIII. 200. I. Pont. II. 17. & alibi. ubi tamen MSS. etiam variant.

148. *Ista manu.*] Plurimi scripti *illa*. & solet Noster de duobus agens hoc pronomen geminare. Epist. sequenti. 28.

Ille praebet propior sanguinis, ille comes.

I. Am. 8.

Et faciant ndas illa vel illa gemas.

I. Amor. IX. 9.

Ille fores Dominae servat, at ille Ducis.

I. Trist. IX. 50. ex MSS.

Ille suos habeat, nec minus illa suos.

V. Faust. 188.

Convenit in laudes ille vel ille tuas.

Ita olim editi & scripti plurimi. sic apud Quintil. lib. II. 48. ex MSS. *Isoerates de kphoro atque Theopompo sic iudicabat, ut alteri frenis, alteri calcari-bus opus esse diceret, aut in illo iarditatem, aut in illo pene praecipiti concitationem adjuvandam docendo exsistimavit?* & lib. XI. 3. de Demosthene & Aeschine, *neque ille per propugnatores iuravit, nec ille Thebas dessevit.* ita MSS. BURMANNUS.

EPISTOLA III.

BRISEIS ACHILLI.

- QUam legis, à rapta Briseïde litera venit,
 Vix bene barbaricâ Graeca notata manu.
 Quascumque adspicias, lacrimae fecere, lituras;
 Sed tamen & lacrimae pondera vocis habent.
 5 Si mihi pauca queri de te, dominoque viroque,
 Fas est; de domino pauca viroque querar.
 Non, ego poscenti quod sum cito tradita Regi,
 Culpa tua est: quamvis hoc quoque culpa tua est.
 Nam simul Eurybates me Talthybiusque vocarunt;
 10 Eurybati data sum Talthybioque comes.
 Alter in alterius jactantes lumina vultum,
 Quaerebant taciti, noster ubi esset amor.
 Differrî potui. poenae mora grata fuisset.
 Hec mihi! discedens oscula nulla dedi.
 15 At lacrimas sine fine dedi, rupique capillos.
 Infelix iterum sum mihi vita capi.
 Saepe ego decepto volui custode reverti;
 Sed, me qui timidam prenderet, hostis erat.

Sî

4. *Sed tamen hae lacrymae.*] Et lacrymas Putecani & Jureti liber. ut Art. Amat. 1. 19.

Sed tamen & tauri cervix oneratur aratro.
 &c 236.

Sed tamen & spargi possus amore nocet.

x. Met. 445.

Sed tamen & gaudet. HEINSIUS.

6. *Fas est.*] Forte *fas sit*. nisi totus locus melius ita sit constituendus:

Sit mihi pauca queri de te Dominoque viroque,

Fas si de Domino pauca viroque queri.

Nam Putecanus & Regius *queri* habebant. HEINSIUS. Non recte. solet enim Noster simili repetitione verborum aliquando arguari. v. Ep. xv. 39. color autem sumtus est & jure, quo vetitum servis de Dominis queri, ut ex Platoni lib. 12. de Republi. adnotabat BERGMANNUS. BERGMANNUS.

7. *Sum cito.*] Forte *tam cito*, & mox ex scriptis, *hoc quoque culpa tua est.* HEINSIUS. Respexit forte illa Catulli Carm. LXVIII.

Non ita Caecilio placeam, cui credita nunc sum,
Culpa mea est, quamquam dicitur esse mea.

v. Vorst. de Latin. Merit. Susp. 27. & supr. ad Epist. II. 56. BERGMANNUS.

9. *Vocarunt.*] Exprimit Graecum *ὑποτίθω*, quod proprium Praeconum. idem forte quod Caesar v. de Bell. Gall. 26. dixit *conclamare*, ut explicat Brantius p. 450. edit. Junger. HEINSIUS.

10. *Eurybati.*] Mallem *Euribatae* HEINSIUS.

11. *Vultum.*] *Vultus* libri XIV. bene. HEINSIUS.

12. *Noster.*] Imo *vester*, vel *invitis* libris. nisi interpretaris amorem, qui inter nos fuit. HEINSIUS.

16. *Iterum sum mihi visa capi.*] Briseidem raptam ante fuisse non legi. Quare arripio, quod in plurimis codicibus est exaratum, *visa capi*, expugnata scilicet ab Achille Lymesso. Briseis ipsa hac eadem Epistola:

An tantum, dum me caperes, fera bella probabas.
 simile mendum infedit l. III. Art. Amat. 189.

Pulla decem nivas: Briseida pulla decobans,

Cum capta est, pulla tum quoque veste fuit.

ita scribo. Nam falsum est de pullis vestibus, cum ab Agamemnone fuit rapta. Senec. Her. Fur. 418.

Capta nunc videor mihi.

Epist. VIII. 12.

Cum caperes Grajas barbara turba nivas.

D 3

inf.

- Si progressâ forem, caperer ne forte timebam,
 20 Quamlibet ad Priami munus itura nurum.
 Sed data sim, quia danda fui: tot noctibus absum,
 Nec repetor. cessas, iraque lenta tua est.
 Ipse Menoetiades, tunc, cum tradebar, in aurem,
 Quid fles? hic parvo tempore, dixit, eris.
 25 Non repetisse parum est: pugnâs, ne reddar, Achille.
 I nunc, & cupidi nomen amantis habe.
 Venerunt ad te Telamone & Amyntore nati;
 Ille gradu propior sanguinis, ille comes:
 Laërtaque fatus; per quos comitata redirem.
 30 Auxerunt blandae grandia dona preces:
 Viginti fulvos operoso ex acre lebetes;
 Et tripodas septem, pondere & arte pares.

Addita

inf. 54. *Utile dicebas ipse fuisse capi. Lege praeterea infelixque.* HEINSIUS.

19. *Caperer ne nocte.*] Fortasse rectius, quod nonnulli, *caperer ne forte, timebam.* NAUGERIUS. Praefat quod est in Naugerianis libris & Francofurtensis, *forte*, sed Aulon. Ep. 92. *Noctē capi mento.* HEINSIUS. *Forte* jam coniecerat Aaron Bataleus, qui offensus voce *noctē* quatuor hic versus, ut Isprios, ejicere volebat, vel mutare ordinem verituum, q. vide.

20. *Nurum.*] *Nurur*, Puteaneus a manu prima. HEINSIUS.

21. *Sed data sum.*] *Data sim*, Puteani codex optimus. & quidem vere ac eleganter: Demus enim me datam esse. HEINSIUS.

21. *Tot noctibus.*] Non diebus dicit, ut consuetudinis nocturnae admonet, & desiderium movet, cujus oblivione nunc Achilli obijcit.

23. *In aure.*] *In aurem* rectum est. Mart. v. Epil. 82.

Nescio quid Deminae teneram qui garris in aurem. 1. Epigr. 50.

Ut saepe in aurem Cinnae Caesarem laudes.

VII. 39. *Garris Nestor in auricularum.* Petron. *Tantum in auro aliquod secretum diceret.* Amm. Marc. lib. XIV. cap. 1. *Sasurrare in aurem.* Macrob. III. Satur. ex Cic. de fato. *Cum Scipio unum & alterum ex illi, qui eum salutatum venerant, invitasset, pluribusque etiam invitatum videretur, in aurem Pontini, Scipio, vide, inquit, quid agat.* Cato Diris. p. 65.

Cantat & interea mihi quae cantarat in aurem. Juven. III. Sat. 123. HEINSIUS. Ita Graeci *ἤθη* ἢ *ἔθε* Luc. XII. 3. & Lucian in Gall. *ἔθε* Euripid. Ion. 15. 21. Plaut. Trinum. 1. 2. 170. *Seisunt id, quod in aurem Rex reginâs dixerit. Ad aurem insusurrare dixit Cicero.* v. VET. 41. BURMANNUS.

25. *Nec repetisse.*] Non editiones fere omnes &

scripti, quod probò, de usu vero vocis *parum* vide Gronov. ad Plin. XXI. 13. Epist. IX. 47. *Haec mihi ferre parum est.* Quinctil. Decl. IX. 12. *Parum est quod insanes perisuli fluctus. Ita parum habere.* Vellej. Patrc. II. 76. sic & *minimum est.* de quo ad Quinct. Decl. II. 1. & VI. 17. BURMANNUS.

26. *I nunc & cupidi.*] *Lege I nunc, I cupidi.* HEINSIUS. Sed nihil opus contra scriptos, licet enim elegantius ἢ & subintelligi quoque censet Heinſius ad Claudian. 1. de Rapt. Prof. 92. mille tamen exempla occurrunt, ubi exprimitur; etiam inter illa, quae adduxit infra ad III. Amor. III. 1. BURMANNUS.

28. *Ille gradu.*] Scribendum, vel sine libris:

Ille gradu propior sanguinis, ille comes. nisi eo modo dictum id velis, quo passim alibi *Ille vel ille* apud Nostrum. Sequenti versu *Laërtaque* pro *Laërtaque* idem Puteani codex & unus Vaticanus. sic apud Aſoniam Epitaphius Heroum.

— *Laërta natus Ulyſſes.*

libro XII. Met. ex velligis veterum librorum:

— *ſolis Telamone creatis*

Laërtaque suis tantae fiducia laudis. sic infr. v. 39. *Arida.* Senec. Troad. 700. & ex MSS. Oed. 943. *Cedipoda.* Virgilius saepe *Anchisa generat.* Noster in Ibride 305. ex MSS. *Nataque ut Aeneida.* HEINSIUS. Ego vero nihil interesse arbitror, cum utrumque dicatur natus *patri & patre* filius, ita apud Senec. Agamem. 293. *Gnatus Thyestiae* ex optimo codice Mediceo. BURM.

30. *Auxerunt blanda grandia dona prece.*] Sic nos ex veteri lectione castigavimus, sed & recte in nonnullis, *blandas grandia dona preces.* NAUGER. *Blandas preces* Puteani liber cum reliquis plerisque. alii quatuor cum Menteliano *blandas preces*, quod genium Naſonis arbitror, cum ἢ *grandia dona* quarti casus ad sequentia sit referendum, id quod Douzac aridebat. nisi *lebetes & tripodes* mox legas, ut

- Addita sunt illis auri bis quinque talenta:
 Bis sex, adfecti vincere semper, equi.
 35 Quodque supervacuum, forma praestante puellae
 Lesbides, everfâ corpora capta domo.
 Cumque tot his, (sed non opus est tibi conjuge) conjux
 Ex Agamemnoniis una puella tribus.
 Si tibi ab Atrida pretio redimenda fuisset,
 40 Quae dare debueras, accipere illa neges?
 Qua merui culpa fieri tibi vilis, Achille?
 Quo levis à nobis tam cito fugit amor?
 An miseris triftis fortuna tenaciter urguet?
 Nec venit inceptis mollior aura meis?
 45 Diruta Marte tuo Lyrnesia moenia vidi:
 Et fueram patriae pars ego magna meae.

Vidi

ut in multis manu exaratis offendi. & tum blandas preces admittam, sed & hoc vitiosum, sic apud Virgilium III. Aeneid. 466. optimi MSS. *Dodonaeosque lebetas*. Stat. x. Theb. 101. ex MS. *Tarpetai*. HEINSIUS. Ego blandas preces retineo, licet enim grandia essent dona, auferunt ea & pretium majus addiderunt blandae preces. Sensus idem in illis Terentii Eunuchi. II. 1. *Manus nostrum ornato verbis*. ex quibus etiam lectio Naugerianorum, Sarraviani & Francof. posset firmari, qui habent *blanda prece*. quod firmari illis Ciceronis II. de Off. 20. posset: *Neque vere verbis auget suam manus*. BURMANIUS.

31. *Viginti falvos etc.*] Quae hic ad Achillem placandum ab Agamemnone missa ait poeta, ab Homero translitit lib. IX. Iliad. 34. CIOFANUS.

34. *Bis sex.*] Omnes alii Codices *bis septem*. Nos ex Homericæ Rhapsodia *bis sex*. in qua Phoenix sic Achillem alloquitur: *Αἰδώς δὲ Λέβωνας ἰεῖουσι, δῶδενα δ' ἴππους*. ETC. EGNATIUS. In libro Aldino, qui anno M. D. II. impressus est & in uno Vatican. *Bis septem* legitur, malè priorem lectionem retinet alter Vatican. & Homerus comprobat lib. jam citato, ubi ita est:

— — δῶδενα δ' ἴππους

Πηχῶς, ἀλλοφίμονς, ἢ ἄλλα ποσσὶν ἴκοντο.
 Postquam haec scripseram, animadverti hunc Homerum quoque locum huc ab Egnatio adductam. CIOFANUS. *Bis septem* major librorum pars. sed aliter Homerus, ex quo haec omnia mutatus est Noster, Iliad. I. ubi Agamemnon legatis ad Achillem abituris:

Ἴππ' ἄνωγες τριτάδας, δῶδε δὲ χρυσὸν τεύχεα,
 Ἀἰῶνας δὲ Λέβωνας ἰεῖουσι, δῶδενα δ' ἴππους
 Πηχῶς, ἀλλοφίμονς, ἢ ἄλλα ποσσὶν ἴκοντο.
 Δῶδε δ' ἴππα γυναικᾶς ἁμύμονας, ἔργ' εἰδείας,
 Λαερτιάδας, ἃς ἔτε Λαέρων ἔκτισεν ἴδων ἄντρος,
 Ἐξέλεμεν, ἢ κἀλλία ἰεῖουσι φίλας γυναικῶς.

Et mox:

Ἰππὸς δὲ μὲν ἑπὶ ἑτάτρος ἐπὶ μετὰ μὲν ἑτάτρος,
 Χρυσόβιμος καὶ Λαοδία καὶ Ἰφάνουσα,
 Τῶν ἑν καὶ ἄλλων φίλων ἄνδρων ἑτάδω,
 Πρὸς οἶκον Πηλεΐος, ἐγὼ δ' ἐπιμειλίαι δῶμα,
 & quae apposita illic plura occurrunt. In Mycilli editione, *Bis seni assueti*. HEINSIUS.

34. *Vincere.*] Quidam codices *currere*, quae lectio licet ex glossa videatur esse, posset tamen defendi altero Ovidii loco I. de Pont. eleg. III.

Quamvis licet longis curibus aptus equus.
 Sed *vincere* hic est currendo vincere. HEINSIUS.

36. *Corpora capta.*] Proprie locutus: In servitutum enim redacti vix hominum nomine digni, *corpora* tantum vocabantur. leg. XIII. §. 4. ff. de ritu nuptiarum, & ita passim Graeci *σώματα*. BURM.

38. *Ex Agamemnoniis.*] Hac de re dixit lib. XII. Metam. ubi Agamemnonis filiarum nomina notavi. CIOFANUS.

40. *Negas.*] Malim, *neges*, cum altero Scriveriano, per interrogationem. HEINSIUS.

44. *Nec venit inceptis mollior aura meis.*] *Mollior hora* optimus Putcani codex, cum aliis nonnullis. Sic Propertius lib. II. EL. XXVIII.

Extremo venit mollior hora die.

Ubi tamen *aura* quoque in nonnullis codicibus. Pont. III. EL. III.

Et venit votis mollior hora tuis.

Ubi scripti nonnulli *aura*. sic *durior hora* Manil. lib. III. & ita excerpta Gallicana. Epist. XI. 21.

Venisset leto serior hora mea.

Hora enim pro tempore. Petron. c. 133. *Fortunae arripserit hora.* & ita rectè in formulis *bona hora*: nostratibus *ter goeber stund*. Noster tamen, Trist. lib. IV. EL. V.

Utque facis, remis ad opem lustrare serenam,
Dum venias placido mollior aura Deo.

Ubi *hora* etiam in nonnullis scriptis. Fast. II. 148.

- Vidi ego confortes pariter generisque necisque
 Tres occidisse: tribus, quae mihi, mater erat.
 Vidi ego, quantus erat, fufum tellure cruenta,
 50 Pectora jactantem fanguinolenta, virum.
 Tot tamen amiffis te compensavimus unum.
 Tu dominus, tu vir, tu mihi frater eras.
 Tu mihi, juratus per numina Matris aquosae,
 Utile dicebas ipfe fuiffe capi.
 55 Scilicet ut, quamvis veniam dotata, repellas;
 Et mecum fugias, quae tibi dentur, opes.
 Quin etiam fama est, cum crastina fulferit Eos,
 Te dare nubiferis linea vela notis.

Quod

à Zephyris mollior aura venit, ut recte ibi meliores libri. Quare nihil temere mutandum. Rutilius, 1. Itiner.

Vergentem sequitur mollior aura diem.

Hinc & *Inceptis aspirare*, aliaque à navigantibus sumta. HEINSIUS. Mihi quoque aura placet. Catalect Petron.

Mollior aura venit.

Et Dracont. Hexacem. 77.

Sunt ibi, sed placidi, fructus quos mollior aura Edidit.

Et v. 410.

Ventitat aetivis quae flata mollior aura.

Ita *lenior aura* Epist. XIX. 72. ubi & codices duo *mollior*. BURMANNUS.

147. *Vidi confortes.*] Mollis est, quod in duobus libris hic & sequenti dístico est, *vidi ego*. sic & III. Amor. IV. 13.

Vidi ego nuper equum contra sua vincula tenacem.

Et III. IX. 13. ex MSS.

Vidi ego cum foribus lassus prodivet amator.

Stat. II. Silv. I. 101.

Vidi ego transforis alieno in robore ramos.

Horat. III. ad v. 22.

Vidi ego civium

Retorta tergo brachia libera.

Propertius II. Eleg. 20.

Vidi ego te in somnis fractâ, mea vita, carinâ.
 Quod nescio cur minus molle & venustum Broukhusio videatur, cum pondus praeterea sit in pronomine ego, ut toties alibi oculis *vidi*, ego ipse *vidi*, de quibus Quinct. VIII. Insl. 3. sic quoque post ergo saepe ego repetitur, v. ad x. Epist. 119. BURM.

48. *Tribus.*] Dalingue *tribus*, quae mihi, mater erat, tres fratres suos innuit. HEINSIUS. Francius volebat, *quibus*, quae mihi, mater erat.

50. *Jactantem.*] Plurimi MSS. *versantem*. forte praefat. sic enim loqui amat Stat. IX. Theb. 102.

Neu qualem versari in sanguine vidi.

Sic lege, non *versare*, vel *lapsare*, ut Bernartius ex

fuis legit. vulgata tamen non temere rejicienda. v. Mei. 59.

Hunc ubi laudatos jactantem in sanguine vultus.

Et x. 721.

Exanimem, inque suo jactantem sanguine corpus.

HEINS. Eadem diversitas est in IV. Tyll. III. 26.

Fessaque jactati corporis ossa dolent.

Ubi quidam *versati*, ut legitur I. Amor. II. 4.

Lassaque versati corporis ossa dolent.

51. *Tot tamen amiffis.*] Quidam codices *nos* de *tot amiffis*, forte pro *nosque*, *tot amiffis*, *te compensavimus unum*, inalo tamen: *Tot tamen amiffos te compensavimus uno*. HEINSIUS. Gronovius IV. Obser. 13. legit:

Tot tamen amiffos tecum pensavimus uno.

Ego Heinsii conjecturam praefertem. compensamus enim damna lucris. Cicer. pro Fontejo cap. 1. *Speii, qui Gallicorum bellorum pericula, populo Romano carius remisque compensarunt.* & ita passim alii. Quamvis illae locutiones, in quibus mutationes sunt utrinque, reciprocae fere sint: ut de *mutare* notavit Bentley. ad Horat. II. Od. 16 & II. Satyr. VII. 109. de *repensare* nos ad Vell. Pater. II. 12. Et ideo vulgatum reliqui. BURMANNUS.

55. *Scilicet, ut, quamvis veniam dotata, repellat.*] Simplicius est, quod Scaligero placebat, *repellat*. Sequitur enim, *Et mecum fugias, quae tibi dantur*, opes. DAN. HEINSIUS. *Repellas* Putcaneus, placet. pro *dantur* mox Lovaniensis unus *dentur*. HEINSIUS.

57. *Fulferit hora.*] Ita est in libro Vaticano. *Ctor*. Eos optimus Putcaneus. caeteri omnes, *hora*. *perperam*. *Eos* pro *Aurore*, saepe in Fastis, & alibi apud poetas Latinos Virgil. III. 588.

Postera namque dies primo surgebat Eos.

I. Georg. 268.

Aut cum sole novo terras invocat Eos.

Notter IV. Falstor. 389.

Proxima vulticem cum Remam inspexerit Eos.

Quod ex Homero Iliad. I. 678.

A176

- Quod scelus ut pavidas miseræ mihi contigit aures,
 60 Sanguinis atque animi pectus inane fuit.
 Ibis: & (ô miseram) cui me, violente, relinques?
 Quis mihi desertæ mite levamen erit.
 Devorer ante, precor, subito telluris hiatu,
 Aut rutilo missi fulminis igne cremer:
 65 Quam finem me Phthiis canescant æquora remis,
 Et videam puppes ire relicta tuas.
 Si tibi jam reditusque placent, patriique penates;
 Non ego fum classi sarcina magna tuæ.
 Victorem captiva sequar, non nupta maritum:
 70 Est mihi, quæ lanas molliat, apta manus.

Inter

Αἰὼς δ' ἠπείλυσεν ἡμ' οἱ Φανερμένωφι.

Neque tamen alteram scripturam, quæ in omnibus scriptis meis & Ciofani, præter unum Puteaneum, est, & quam Editiones Mycilli & aliae præferunt, damnaro. sic enim *hora* pro temporis omnis momenti & partibus sumitur. Ep. XIX. 23.

Sic ubi lux alla est, & noctis amicitior hora.

I. Art. Am. 250.

Hæcque formosam quamlibet illa facit.

Valer. Flac. II. 38. de nocte ingruente:

Auxerat hora metus jam se vententis olympi.

Et ibid. v. 60.

Ita tacitis ratis ceyor horis.

Ut ibi Carrionis codex, in vulgatis male *auris*, & lib. III. 48.

Pan nemoros bellique potens, quem lucis ad horas Antra tenens.

Ad horas, id est usque ad horam, quæ profecto lectio a Carrione sollicitanda non fuit, qui videatur. Eodem libro 417.

Jamque sepor mediis tellurem profferat horis.

Ubi nec audiendi sunt, qui ex Bononiensi codice oris legendum contendunt. ut nec Carrio, qui lib. v. 312.

Optat & alumnus

Jam jubar, & certi tandem discriminis oras. legit, cum *horas* legendum sit. HEINSIUS.

58. *Linea plena.*] Reponendum *linea velle*, sic enim & sensus & ordo constructionis postulat. MYCILLUS. Notum variare hic libros, cum alii, eo quo edidimus modo, alii *linea plena* legant. Ego nondum ab his dissentio, qui ex utraque lectione veram constituunt, & *linea velle*, emendant:

Quin etiam fama est, cum crastina fulserit Eos.

Te dare nubiferis lineæ velle notis.

DAN. HEINSIUS. Sic infra in epistola Oenonis:

Aura levis rigidæ pendentiæ lineæ malo

Suscitat.

Et lib. III. Elegiarum:

Lineæ dem potius.

Et Virg. lib. III. Aeneid.

certum est dare lineæ resti.

In lib. tamen Vatic. est, *linea vela*. utrumque rectè. CIOFANUS.

Nimbiferis notis.] Sic Hafniensis liber. scripti præterea plurimi, *linea vela* vel *vela*. unde *velle* postea proculsum, quod Vltio nostro notis ad Gratium ardebat. Ego, si quid mutandum sit, legam cum quatuor codicibus, *linea plena*. ut Remed. Amor. 266.

ille dedit certas lineæ plena fugas.

Vid. ad II. Amor. XI. 41. sed *te dare* pro *te daturum*. sic Met. VII. *Dum census dare me pro nocte pacifcor*. pro *dum pacifcor me daturum*. HEINSIUS. vide Munker. ad Hygin. Fab. 41.

58. *Nubiferis Notis.*] Falsusne est Ovidius, qui Noti è Meridiana plaga spirantis hic meminert, quo Achilles è Troja (à qua regione navigantibus is ventus efflans est contrarius) in Græciam solutus utatur? minime verò. Quippe qui Notum pro quolibet vento, qui ei in patriam redeunti prosper ac secundus sit, ponit. Sic Virgil. lib. I. Aeneid. cum dixisset Trojanos maxima tempestate laborasse, à ventis cardinalibus excitata, Eurum postea pro quolibet vento ponit. ejus verba sunt: *Vix septem (NAVES) convulsæ undis, Euroque supersums.* CIOFANUS.

60. *Animi pectus inane fuit.*] Malim *animæ pectus inane fuit*. ut apud Statium, *Tirynthius almæ Pectus amicitiaæ*. si locus sanus est. *Animæ*, ut infra hac Epistola. v. 142.

Sustinet hoc animæ spes tamen una tui.

Sequenti versu libri veteres constanter,
Ibis & ô miseram cui me. HEINSIUS.

Sic Metam. XII. 487. *Corpus inane animæ dixit.*

61. *Ibis &.*] Distinctione juvenis locum:

Ibis & (ô miseram!) cui me violente relinques.

67. *Si tibi jam.*] Placet, quod in margine libri sui, quem cum Palatinis conculcrat, & quo usi sumus,

E

Inter Achaïadas longe pulcherrima matres
 In thalamos conjux ibit (eatque) tuos.
 Digna nurus focero, Jovis Aeginaeque nepote;
 Cuique senex Nereus profocer esse velit.

75 Nos humiles, famulaeque tuae, data pensa trahemus:

Et minuent plenas stamina nostra colos.
 Exagitet ne me tantum tua, deprecor, uxor,
 Quae mihi nefcio quo non erat aequa modo.

Neve meos coram scindi patiare capillos:

80 Et leviter dicas: Haec quoque nostra fuit.

Vel patiare licet; dum ne contenta relinquar.
 Hic mihi vae miserae concutit ossa metus.

Quid tamen expectas? Agamemnona poenitet irae,
 Et jacet ante tuos Graccia moesta pedes.

85 Vince

famus, annotaverat vir eximius Janus Gruterus, Si tibi tam ridisusque placens. DAN. HEINSIUS. scribe tam placens, ut Grutero videbatur & Douzac. Epist. Sapphus,

Si tam certus eras hinc ire.

Similiter peccatum Metam. x. Fab. Myrrhae. 339.

Nunc quia tam meus est, non est meus. —

Cum libri editi ac scripti constanter illic exhibeant, jam meus. Sequenti etiam versu rectius reponas, Non ego sim. HEINSIUS.

67. Patrique ponates.] v. ad Ep. v. 116. quidam scripti hic sociique.

71. Inter Achaïadas longe pulcherrima matres.] Mirum videri potest, verum hunc, cum tamen haëtenus claudicaret, non esse etiam ab his, qui doctissimos sese putant, animadversum, cum haëtenus aut corruptè legissent, aut corruptis emendarint. Nos Achaïadas, non refragante Graecorum veterum forma & usu, quadrante etiam syllaba, emendamus. nec nefcio ab Achaia ἀχαις deduci. Quod vel ipse Hom. Rhapsodia probet:

Ὀ πῆποιος κακ' ἀλέγχε' Ἀχαιίδες ὄνα ἴσ' Ἀχαιοῖν.

Qui tamen versus admonere negligentissimum quemque poterat, carmen Ovidianum non ita legi posse. Quare syllaba non repugnante, Achaïadas leges, ut apud Theocritum emendatis codicibus in Helenae Epithalamio:

Ἦδε Ἀχαιίδων γυναικῶν πατρί, οὐδὲμ' ἄλλα.

Callimachus in Delon:

Ἄλλ' ἴσ' Ἀχαιίδες μιν ἀπυρόσαντο πύλας.

Sed de hac nominum forma in Sapphus Epistola plura, cum de lapsu eorum, qui non minus docti, quam diligentes videri volunt, agitur. EGNATIUS. Inter Achaïadas longe pulcherr. legendam censo, quemadmodum & Egnatius & alii doctiores legunt. nam eadem voce & Theocritus usus est in Helenae epithalamio, & Callimachus Hymno in Delum. MICHAELIS. Inter Achaïadas

cum melioribus libris scribendum, non Achaïadas, ἀχαιίδες, Graeco more. quomodo apud Callimachus Lavacro Palladis, 13. & Hymno in Delon, 100. Theocrit. Idyll. 25. alioque Graecos poëtas. sic Nereidas Ep. v. 25. Palaëgiadas Ep. ix. 3. Maenadas Stat Theb. ix. 598. pro nepote paulo post Nepoti Puteaneus. HEINSIUS. Nepotis Mediceus & editio prima, ut saepe Noster. sed tunc sacri legendum esset. in Puteaneo nepoti. sicut & in MS. dativum reperimus apud Quinct. Decl. x. 9. BURMANUS.

80. Et leviter.] In Gronoviano erat leniter & dicas. Editio vetus contra metrum & leniter, quod exponunt sine ira, & turbatione. sed rectè se habet vulgata; leviter vero dicere est non vehementer, non voce magna & subblata, ut increpantes solent, sed quasi suppressa; nolim, dicit Briseis, te uxorem, me exagitantem, increpare iracunde, sed voce submissa dicas, haec quoque nostra fuit. ita 1. Amor. 111. 30.

Tu leviter puerum posse quid ipse velis.

1. Am. vi.

Et leviter, fas tu quoque fertis, ait.

Ex quibus apparet viros doctos falli, qui apud Ciceronem pro Sulla cap. x. reponere volunt leniter dicere, pro leviter, cum praecesserit, suppressa voce dicere, & frustra quoque hanc locutionem leviter dicere improbari. sic & leviter audire Quintiliano reddidimus Decl. xix. & ita leviter accedere, suspensio pede, Quinct. 1. Decl. 3. BURM.

81. Et patiari.] Alii libri habent vel patiari. placet. CIOFANUS.

82. Concutis ossa metus.] Multi codices concitat, alii etiam tremor vel timor. vid. Heinsium ad Epist. xiv. 18.

83. Quid tamen expollas.] Qui Puteaneus, Junianus, quod tamen. Leger, Quo tamen. nisi quod apud Juve-

- 85 Vince animos, iramque tuam, qui cetera vincis.
 Quid lacerat Danaas impiger Hector opes?
 Arma cape, Aeacida, sed me tamen ante recepta:
 Et preme turbatos, Marte favente, viros.
 Propter me mota est, propter me desinat ira:
 90 Simque ego tristitiae causa modusque tuae.
 Nec tibi turpe puta precibus succumbere nostris:
 Conjugis Oenides versus in arma prece est.
 Res audita mihi, nota est tibi. fratribus orba
 Devovit nati spemque caputque parens.
 95 Bellum erat: ille ferox postis fecerit ab armis,
 Et patriae rigida mente negavit opem.
 Sola virum conjux flexit. felicior illa!
 At mea pro nullo pondere verba cadunt.

Nec

Juvenalem Sat. II. 115. *Quid tamen expellens?*
 Vide notas ad Epist. XIV. v. 61. HEINSIUS.

87. *Arma cape Aeacide.]* *Aeacida* codex alter
 Regius, ut Silius de Homero ad Achillem:
Felix Aeacida, cui tali consigis ere
Gentibus ostendi.

Noſter lib. VII. Met. v. 800.

Jurat à meminisse beati

Temporis Aeacida.

Quomodo optinac membranae. sic & lib. XI.

Aeacida, dixit, votis potius petitis,

Notum illud oraculi:

Ajo te Aeacida Romanos vincere posse.

Ita Ep. VI. 169. *Mobilis Aesenia* I. Art. Am. 691.

Quid facis Aeacida.

II. Fall. 120.

Vallem Maeonida postis inesse tuam. HEINS.

89. *Desinat.]* *Ἀναστροφή.* CIOFANUS. Vossianus,
 Leidensis, & Basileensis *finiet.* unde *finiat* scriben-
 dum. ita II. Metam. 103. ex MS. *Finierant mani-*
us. sic *praecipit* Virg. I. Aeneid. prin. & Stat.
 VIII. Theb. 155. plura exempla congestit Bernar-
 tus ad Stat. II. Theb. 43. HEINSIUS.

91. *Nec sibi turpe putat.]* Argumentum a com-
 paratione, & a memori. CIOFANUS.

94. *Spemque caputque sui.]* Eleganter. *Spes* enim
 proprie de libens, in quibus egregia indoles con-
 spicitur. Virg. VI. Aeneid. 364. & X. 524. *Per spem*
fulgentis Iuli. vide ad Petron. cap. IV.

95. *Bello erat ille ferox.]* Recte Putaneus, *Bellum e-*
rat: ille ferox. Fall. IV. 880. *Turmus an Aeneas Latiae ge-*
ner esset Amatae, Bellum erat. sic & Pax erat. Fall. I. 1285.
Pax erat, & vestri, Germanice, causa triumphis
Tradiderit famulas jam tibi Rhenus aquas.

Auctor Elegiae in obitum Maecenatis:

Pax erat: haec illas laxarunt otia cultus.

Lucan. IV. 196.

Pax erat: & castris miles permixtus utriusque,

Pari modo *Nex erat; Lux erat;* & similia apud
 Poetas obvia. Caeterum ex Homero Historiam
 hanc est mutuat de Meleagro, quam Iliad. I.
 Phoenix Achilli narrat. Exat & apud Antoninum
 Liberalem Metamorph. Fab. II. Codex Gotor-
 phianus, *Marte erat ille ferox.* HEINSIUS.

95. *Secessit.]* Forte, *postis fecerit ab armis.* vel
ab armis, id est, post arma posita fecerit. ut Epist.
 praeced. v. 85. BURMANNUS.

97. *Sola virum conjux flexit.]* Alcyone Hygino
 Fab. CLXXIV. quae & Cleopatra Antonino Libe-
 rali, & Homero, cujus Scholiastae hanc Idae
 Apharei & Marpissae Eveni filiae natam faciunt,
 ut & Apollodorus in Bibliotheca. quo teste, post
 Meleagri mortem sese ipsa interemit. HEINSIUS.

98. *At mea pro nullo pondere verba cadunt.]* Sane
 nec Latinum est, nec sensum explet. Bene in li-
 bri sui margine Gruterus:

At mea pro nullo pondere verba cadunt!
 DAN. HEINSIUS. Gruterus, *pro nullo pondere!* ut
 & Gebhardus in Crepundis, sed frustra, ut recte
 vidit perspicacissimus Gronovius ad Livii lib. I.
 cap. XXI. *pro nullo pondere,* id est, tanquam sine
 pondere. Fall. IV.

Pro magna teste vetustas

Creditor.

id est, tanquam magna testis, male legitur;
magno teste. Noſter Trull. lib. I. El. VII. 16.
Illud amicitiae sanctum & venerabile nomen
Re tibi pro vili sub pedibusque jacet.

Propertius, lib. I. El. X.

Neu si quid petis, ingrata fronte negaris,

Neu tibi pro vano verba benigna cadant.

Plautus Menaechnis:

Pro sano loqueris, qui meo me appellas nomine,

Ibidem,

Non pro insane haec verbum respondis.

Sed modus exemplorum non est. *pro nullo pon-*
dere,

E 2

- Nec tamen indignor: nec me pro conjuge geffi,
 100 Scapius in dominum ferva vocata torum.
 Me quaedam (memini) Dominam captiva vocabat:
 Servitio, dixi, nominis addis onus.
 Per tamen ossa viri, subito male testā sepulcro,
 Semper judiciis ossa verenda meis;
 105 Perque trium fortes animas, mea numina, fratrum,
 Qui bene pro patria, cum patriaque, jacent,
 Perque tuum nostrumque caput, quae junximus una;
 Perque tuos enses, cognita tela meis;
 Nulla Mycenaeum socialisse cubilia mecum
 110 Juro: fallentem deseruisse velis.
 Si tibi nunc dicam: Fortissime, tu quoque jura,
 Nulla tibi sine me gaudia facta: neges.
 At Danaï moerere putant. tibi pleetra moventur:
 Te tenet in tepido mollis amica sinu.

115 Et

dere. sic in nullo pendere Propertio, II. Eleg. xxxii. si locus est sanus:

Quid juvat in nullo pendere verba loquit HEINSIUS.

100. *In domini ferva vocata torum.*] *Dominum verum* Codex Episcopi Lincolnienfis. placet. sic *dominos Deos* dixit Ep. IV. v. 12. *dominas manus* Amor. lib. II. EL. v. v. 30. Aufonius de Biffula, *domina libera facta manu. domina basta* Juvenali Sat. III. 33. *domina mensa* Statio Sylv. IV. Epulo. Domitiani. ita *dominus senatus* Sil. II. 45. atque ita passim optimi scriptores. ut & *domina urbs*, pro Roma. sic & *famulae manus, famulae aquae*, & similia. De his loquendi modis Faestor. lib. I. v. 286 & sup. Epist. II. 74. dixi. alii *domini tora*. Frustra. *vocare* enim est imperii herilis. Epistola Acontii:

Ignoras tua jura, voca: cur arguor absens?

Jamdudum dominas more venire jube.

lib. II. Art. 227.

Nocte domum repetens epulis perfusa redibit.

Tum quoque pro ferva, si vocat illa, veni.

HEINSIUS.

104. *Judiciis.*] Janum Vlitium maluisse *supplicium*, notavit Francius. sed nihil movendum docent loca. De Pont. III. v. 52.

Candida judiciis illa sit hora meis.

Et IV. 3.

Ille ego judiciis unica musa tuis.

Et Eleg. 10.

Judiciis igitur liceat Flaccogus tibi que

Talibus Augusti seropus in omnia frui. BURM.

105. *Mea numina.*] Quia eorum manes ut Deos colebant. vel quos instar numinum colo. Ep. XIII. 159.

Per reditum, corpusque inhum, mea numina, juro.

Vid. Quintil. VI. Praef. BURMANNUS.

107. *Quod junximus una.*] *Quae junximus bene* Puteaneus. (& alter Mentelianus & Francofurtensis) *jungere capita*, pro rem Venercam exercere. Petron. *conjuantis marebant capitibus*. sic & *jungere membra*, de quo Notis ad lib. II. Fast. v. 592. & *jungere Venerem*. de quo notis ad Remed. Amor. v. 407. & *jungere corpus*, & *jungere oscula*, & similia. HEINSIUS.

109. *Nulla Mycenaeum.*] Hoc idem dicit Nestori Agamemnon apud Homerum libro superius citato. CIOFANUS.

112. *Nulla tibi sine me gaudia facta.*] Puto *paeta*. Art. Amat.

Si dederint, & vos gaudia paeta date.

Sic & *paetae noctes* apud Propertium IV. Eleg. 3: potest & vulgata ferri. HEINSIUS. Recte mutavit Heinsius conjecturam. nam Latine dici *gaudia facere* jam, ut vindicaret antiquum interpretem, ostendit Drusus ad Act. Apost. xv. 3. Plin. VII. 42. *Cetera exempla fortunae variantis innumera sunt. Etenim quae fecit magna gaudia, nisi ex malis?* Paulinus Natali VII. princ.

Ista luce tamen nobis pra gaudia laetum
Ver facit, ex cedit, pulsus a petere curis,
Moeror, hinc animi.

Ita enim malo legere quam *ver faciunt, cedit*. BURM.

113. *Moerere.*] Scriverianus *se flere*, quomodo & Francius conceperat.

115. *Et si quis quaerat.*] *Sed quis nunc quaerens?* Puteaneus. HEINSIUS.

116. *Nexque Venusque.*] Haec idem fere notant. Junianus codex *Voxque Venusque*, quam etiam Berfmannus lectionem notavit, & existit in Veneta editione A. 1493. & recte meo judicio; cum ci-
 tharæ

- 115 Et si quis quaerat, quare pugnare recuses:
 Pugna nocet: citharae, voxque, Venusque iuvat.
 Tutius est jacuisse toro, tenuisse puellam,
 Threiciam digitis increpuisse lyram,
 Quam manibus clypeos, & acutae cupidis hastam,
 120 Et galeam pressa sustinuisse coma.
 Sed tibi pro tutis insignia facta placebant:
 Partaque bellando gloria dulcis erat.
 An tantum, dum me caperes, fera bella probabas?
 Cumque mea patria laus tua victa jacet?
 125 Di melius: validoque, precor, vibrata lacerto
 Transeat Hecforeum Pelias hasta latus.
 Mittite me, Danaï; dominum legata rogabo:
 Multaque mandatis oscula mixta feram.
 Plus ego quam Phoenix, plus quam facundus Ulixes,
 130 Plus ego quam Teucri (credite) frater agam.

Est

tharæ optime *vex* sive cantus societur. Horat. 1. Od. 24.

Cui liquidam pater vocem

Cum cithara dedit.
 Cicer. 11. de Nat. Deor. 58. *Aurium item est admirabile quoddam iudicium, quo iudicatur, & in vocis & in tibiarum, nervorumque cantibus varietas sanorum, & i. Tule 2. Nervorum vocumque cantus, & hinc vocalis Orpheus* Horat. 1. Od. 12. vid. Barth. VIII. Adverf. cap. 19. & Vales. ad Amm. Marcel. XIV. 6. Noster III. Amor. x. 47.

Festa dies, veneremque vocat, cantumque, merumque.
 Noster XII. Met. 156.

*Nen illos citharæ, non illos carmina vocum,
 Longaque multisori delectat tibia buxi.*

Voces vero hæc *vex* & *vex* sæpe a librariis confusæ. v. Heinf. ad vi. Fastor. 140. ita dubito, an non apud Silium. VIII. 109.

Auxia ducbat vigili suspiria voce.
 Rectus cum MSS. legatur *nocte*. Ampl. Cuperus in literis ad Heinsium etiam *vex* probabat, sed conjungebat cum citharæ, ut *citharæ* esset secundi casus, ut apud Maronem lib. VI. 646. *Septem discrimina vocum* fidibus dantur, & Homerus βῆν dat citharæ & φῶνν. sed hæc ab Ovidiana simplicitate longius abeunt. BURMANNUS.

121. *Sed tibi pro tutis insignia facta placebant.*] Scripserat Ovidius, ni fallor, *proe tutis*. HEINSIUS. 123. *Probabas.*] Quatuor codices *parabas*, ne- f. io an male. Epist. v. 89. *Nulla parantur bella.* BURMANNUS.

124. *Laus tua victa jacet.*] *Tibi victa* alter Scriverianus. & Helmstad. paulo venustius. vid. Epist. VIII. 100. HEINSIUS.

125. *Valido vibrata.*] *Librata*, codex Illustis

Archiepiscopi Lincolnienfis, rectius, ut puto. sic II. Metam. 311.

Dextra libratum fulmen ab auro.

Virgil. IX. 417.

Ecce aliud summa telum librat ab auro.

Noster II. Amor. eleg. VI. *Libratis cursum*, de avibus. & Metam. VIII. *Corpus in alas librare*, in Priapeis:

Quintia libratis docta movere nates.

Ita vetustus codex. Silius I. 317.

Hic valido libræ fridentia saxa lacerto.

Stat. VII. 676.

Librabat magna venturam mole cupressum.

VIII. 523.

Librari uni sibi missile telum.

IX. 548.

Telumque immane lacerto

Hortatur librari.

Claudian. II. de Rapt.

Libratur in ictum

Fraxinus.

Et ita forte legendum Epist. IV. 43.

Aut tremulum excusso jaculum librare lacerto.

sic & Virgil. x. Aeneid. 478.

Hic Turnus ferro præfixum robur acutæ

In Pallanta diu librari jactis.

Et v. 421.

Ferro, quod missile libro.

Silius. I. 317.

Hic valido libratis fridentia saxa lacerto.

Sic optimi codices apud I. ucan. IV. 40.

Nulli telum librare vacabat.

Et III. 433.

Primus raptam librare bipennem.

Ubi vulgo *vibrare* legitur. & ita forte legendum

- Est aliquid collum solitis tetigisse lacertis,
 Praeferentisque oculos admonuisse sui.
 Sis licet immitis, Matrisque ferocior undis;
 Ut taccam, lacrimis comminuere meis.
- 135 Nunc quoque (sic omnes Peleus pater impleat annos,
 Sic eat auspiciis Pyrrhus in arma tuis)
 Respice sollicitam Briseïda, fortis Achille;
 Nec miseram lenta ferreus ure mora.
- Aut, si versus amor tuus est in taedia nostri;
 140 Quam sine te cogis vivere, coge mori.
 Utque facis, coges. abiit corpusque colorque.
 Suffinet hoc animae spes tamen una tui.

Qua

apud Servium ad Virg. ix. Aeneid. 605. *Amentum est lorum, quae media hasta libratur & jacitur. vulgo ligatur.* HEINSIUS. Vid. Optimum Drakenborgium ad Sil. l. 351. & XIII. 165. & Schult. ad Quint. Decl. l. 10.

132. *Praefertisque oculos admonuisse sinu.* Praefertisque Puteancus cum aliis nonnullis. Idem admonuisse sinum, & supra adscriptum, vel suis pro diversa lectione. Praefertisque sinus unus Vaticanus. tres alii, Praefertisque sinu. prior Scriverianus satis antiquus:

Praefertisque oculis admonuisse sinus.

Lego minima mutatione:

Praefertisque oculis admonuisse sui.

Vel *mei*; nam praefertisque *meis* erat in altero Monteliano, sed prius praefert; nam *meis* sequitur. *Oculi* autem sunt in amore duces, ut inquit ille, quibus amantes capiantur potissimum ac trahantur. Si quis Puteanei codicis tamen atque aliorum plurium vestigii insistent:

Praefertisque oculos admonuisse sui,

praefertendum contendat, nil repugnem, dum vulgatam lectionem, ut inurbanam, mecum adverteatur. *admonuisse sui*, ut in Fragmento Halleutici:

*Accipit mundus legem, dedit omnibus arma,
 Admonnitque sui.*

Epistola Ariadnes:

*Candidaque imposui summas velamina virgae,
 Scilicet ebrites admentura mei.*

Pura ad Statii Silvas Gronov. Diatribes cap. XLIX. si vero retineatur *suis*, potest illustrari ex Epist. XII. 36.

Abstulerant oculi lumina nostra tui.

Et Ep. XVIII. 18.

Suntque tuos oculos usque secuta mei.

Elcg. in Draufum. 394.

Nec cornere natâ

Seminioes oculos sustinere tui.

Superiori versus vocibus transpositis scripti plerique, *collum solitis tetigisse lacertis.* HEINSIUS.

136. *Est auspiciis Pyrrhus ad arma tuis.* In arma codices plerique. & sane id elegantius. sic *ire in hostem, in pugnam, concitare in arma, ruere, ferri, mittere, venire, trahi in arma,* & similia, Statius Theb. VIII.

Imus in arma palam.

Noter Amor. lib. 1. El. IX. 35.

Hector ab Andromaches complexibus ibat in arma.

Tâ in enim infelisi animi significacionem interdum praef se fert. Noter infra:

Ensis in Atridae potius iturus erat.

Et III. Art. 428.

Et Jovis in multas devolat alet aves.

Remed. Amor. 182. ex veteri codice:

Non aliquis fecit Rhesus in arma vocat.

Attentum vulgus in arma ruit. Fast. VI. 598. ex antiquis libris. & Virg. xi. 886. *Inque arma ruentum,* sic *versis in aliquem* infelso animo. de quo Met. I, sic Ep. 1.

In te fingebam violentos Troas ituros.

Virg. XI. 514.

Per desertâ jugo superans advenas in urbem.

Ut ex optimo MS. legi debet, id est infelisi armis rectâ ad urbem contendit; cogitandum quocum de lectione lib. x. v. 455. *Meditantem praelia,* ubi vetustiores MSS. *meditantem in praelia,* quae lectio omnino vera est. sic lib. II. v. 347. *Andere in praelia dixit.* Martial. XII. Ep. 61. *In Taurus Libyci fremunt leones,* sic *ire in leges,* ut primus docuit Gronov. nofter Diatr. Stat. c. III. sic Virg. II. Aeneid. 408.

Et sese medium iniecit periturus in hostem;

Ut legi ex MSS. debet, & ibid. 511.

At densos fertur moriturus in hostes.

Ubi Piërius ad hostes probat, infulsis. & hinc illae voces *incurrere* apud Virg. XI. 834. ex MSS. *inferre* lib. IX. 53. quod & male illic mutant. & lib. XI. 742. imo Cicero dicit *invadere in aliquem,* & Philip. VII. *Imminere in fortunam alterius,* & Philip. XI. c. 1. *Militari in hostem supplicia,* ut ibi MS.

Fcrarij

- Qua si destituor, repetam fratresque virumque:
Nec tibi magnificum femina iussa mori.
- 145 Cur autem jubeas? stricto pete corpora ferro.
Est mihi, qui fosso pectore sanguis cat.
Me petat ille tuus, qui, si Dea passa fuisset,
Ensis in Atridae pectus iturus erat.
- Ah potius serves nostram, tua munera, vitam.
- 150 Quod dederas hosti victor, amica rogo.
Perdere quos melius possis, Neptunia praebent
Pergama. materiam caedis ab hoste pete.
Me modo, sive paras impellere remige classem,
Sive manes, domini jure venire jube.

E P I.

Ferrari veterimus. pro Milon. 32. *Insultare in rempub.* Senec. Herc. furent. 778. *Succensus in bella,* ut ibi ex MSS. legendum. HEINSIUS. Nuc. 110.

Praeda nefandae

Conjugis Animum missis in arma virum.

Ubi quidam codices etiam ad. & Met. XIII. 39.

— *Vitaeque traxit in arma.*

Ubi etiam alii ad. III. Art. Am. 419.

In multas lupa tendit oves.

I. Art. 97.

Sic ruit in celebres cultissima femina ludos.

In quibus omnibus etiam ad habent codices plurimi. BURMANNUS.

139. *At si versus amor tuus est in taedia nostri.* Optime idem Gruterus legebat: *Aut si versus amor tuus est in taedia nostri.* DAN. HEINSIUS. *Aut* Puteaneus, nec pauci alii ex melioribus. placet. HEINSIUS.

142. *Sustinet.*] In Aldinis legitur: *Sustinet hoc animae spes tamen una tui.* ut sit dictum *hoc animae* pro hanc animam. hoc sensu, una tamen spes tui, sive quam de te habeo sustinet hanc animam, hoc est vitam meam, ceteris ut corpore & colore delabentibus. est autem argumentum Epistolae hujus ex nono Iliados. 30, quo eodem libro etiam pleraque loca difficiliora, si qua hic fuerint, explicari poterunt. MICYLLUS. *Una tui.* Vaticanus; Aldinus vero, *una mei.* CIOPANUS.

Animi spes tamen una mei quatuor libri. etiam bene; Lucan. x. 68.

Nec animi nox una dedit.

Nisi malis animae meae. & mox *Qua si destituer;* pro *destituar*, Puteaneus aliique nonnulli. HEINSIUS. vid. sup. v. 60.

144. *Nec tibi magnificum.*] Douza conjiciebat, *Nae tibi*, ut fit Ironia.

149. *Ah potius serves.*] *Ah* Puteaneus cum duobus aliis. vid. Ep. XIX. 105. HEINSIUS.

154. *Domini more.*] Sic prope in Epistola Acontii:

Jamdudum dominae more venire jube. CIOPAN. Non damno hanc lectionem: Puteaneus tamen cum tribus aliis *domini jure.* Paulinus Epistolae ad Aufonium:

Totusque nostra jure domini vindicatis

Et corda, & ora, & tempera.

Acontius Cydippae:

Ignoras tua jura, voca: cur arguer absens?

Jamdudum dominae more venire jube.

Hac de voce vide quae noto lib. I. Amor. EL. II. Remed. Amor. v. 100. ex antiquis libris:

Non sunt imperii tam fera jura mei.

Hinc *jus habere* in aliquem. Nil temere tamen mutandum hoc loco, aut si quid mutem, lubens corrigam, *domino jure*, vel, *more*; de qua locutione paulo ante agebamus hac ipsa Epistola. HEINSIUS.

EPISTOLA IV.

PHAEDRA HIPPOLYTO.

- Qua, nisi tu dederis, caritura est ipsa, salutem
 Mittit Amazonio Cressa puella viro.
 Perlege quodcumque est. quid epistola lecta nocbit?
 Te quoque, in hac aliquid, quod juvet, esse potest.
 5 His arcana notis terra pelagoque feruntur:
 Inspicit acceptas hostis ab hoste notas.
 Ter tecum conata loqui, ter inutilis haesit
 Lingua, ter in primo desistit ore fonus.
 Qua licet & sequitur, pudor est miscendus amori.
 10 Dicere quae puduit, scribere iussit Amor.

Quid-

1. *Qua, nisi tu dederis.*] Regius, & duo alii codices: *Quam nisi tu dederis, non est habitura, salutem.* Quod mihi mollius fluere videtur. huic Epistolae egregie respondit Sidronius Hostichus, nullo Poëtarum inferior. BURMANNUS.

5. *His arcana notis.*] Sequenti versu repetitur *notas*, sine ulla specie elegantiae. forte hic scripserit, *His arcana modis*, ita *notas* & *modis* confunduntur 11. Met. 451. BURMANNUS.

8. *Ter in primo desistit ore fonus.*] Sunt qui *resistis* legendum contendunt. Inter quos Douza & Slichtenhorstius quodam meo. & in uno Lovaniensi extat. Tres alii, *conficitis*. Sed nil mutandum. Et si succurrunt illa Laodamiae:

Semper in his apte narratae verba resistunt.

Virgilianum quoque istud:

Incipit assari, mediaeque in voce resistit.

Pro vulgata enim lectione stat locus ille, Fast. 11. v. 813.

*Ter conata loqui, ter desistit: ausaque quartae
 Non oculos ab humo sustulit illa suos.*

Ubi perperam scripti nonnulli, *desicit*. Epistola Laodamiae. v. 83.

Hunc satior volui revocare, animusque ferebat.

Desistit auspicii lingua timore mali.

Sic puto, cum in quinque codicibus sit, *sed stetit*. Vulgati *substitit*. etiam non male. Fast. lib. 1. v. 538.

Substitit in medias praescia lingua fonos.

Desistere pro stare, rectare Plautus quoque dixit Mostellaria Act. 111. sc. 11.

Quid illic obsecro tamdiu desististi?

Ut exemplaria nonnulla praefereunt HEINSIUS. Sed *resistit* mihi valde blanditur, ita *resistens* & *salubrosa oratio*, Quint. xi. 2. Capoferreus initium

Epistolae ab hoc disticho faciebat, & praecedentia spuria credebatur, vel saltem duobus ejectionis, hoc post primum ponebat. BURMANNUS.

9. *Et sequitur.*] Exponunt conveniens, utile est. sed melius *facile est* redditur, ut Gronov. Diatribes Statianae cap. xlv. Quinct. VIII. 6. *Refert autem in quantum dicitur tropus Oratorem sequatur.* & ita ille haepius. vid. ad lib. 11. cap. 14. BURM.

12. *Regnat, & in dominos jus habes ille Deos.*] Sic Vat. & alii. Naevis Gymnasticus: *Aedepol, Cupido, cum tam pusillus sis, nimis multum vales.* Seneca in Hippolyto. 201.

Regnumque tantum minimus in superos habes. CIOFANUS. Senec. Hippol. 184.

Vicit ac regnat furor.

In Dominos jus habes ille Deos.] Sic scripti. non *superos*, ut editio Micylli & aliorum. in uno meo, *demis*. sed perperam. Amor. lib. 111. El. x.

Haec decet ad Dominos munera ferre Deos.

Sic *Domina Venus* apud Petronium Apulej. VIII. Met. Cum suo *Adonide Domina Venus*. Prop. 111. Eleg. 111.

Et Veneris Dominas volucres, mea turba, columbae. Et 11. Eleg. v. *Domium Junonem*, & Mart. XII. Epig. xviii. *Domium Dianam*. Noster lib. 1. Art. Am. 148.

Tu Veneris dominas plauite favente manu. Am. 111. Eleg. XIII. de Junone.

Invisa est dominas sola capella Deae. HEINSIUS: 16. *Figat.*] Francio non videbatur hoc verbum respondere *tu fovus*, quare ille resingebat:

*Adsi, et ut nostras avido voras igne medullas,
 Urat sic animos in mea vota tuas.*

Codices vero nihil mutant, nisi quod in quibusdam fit *figat*, quare cum librarij saepe haec verba suppo-

Quidquid Amor iussit, non est contemnere tutum.

Regnat, & in Dominos jus habet ille Deos.

Ille mihi primo dubitanti scribere, dixit:

Scribe, dabit victas ferreus ille manus.

15 Adfit, &, ut nostras avido fovet igne medullas,

Fingat sic animos in mea vota tuos.

Non ego nequitia socialia foedera rumpam.

Fama (velim quaeras) crimine nostra vacat.

Venit Amor gravius, quo serius. urimur intus,

20 Urimur; & caecum pectora vulnus habent.

Scilicet ut teneros laedunt juga prima juvencos,

Frenaque vix patitur de grege captus equus:

Sic male vixque subit primos rude pectus amores;

Sarcinaque haec animo non sedet apta meo.

25 Ars fit, ut a teneris crimen condiscitur annis.

Quae venit exacto tempore, pejus amat.

Tu

supposuere pro *frangat*, & *figere animes* sit insolentus dictum, hic mallem *frangat*, quod *vix fovero* non est contrarium? ut enim meas medullas fovit & mollit igne suo, ita tuum animum durum frangat in mea vota. sic III. Met. 84. pro, *figitque in acumine dentes*, Heinſius ex MSS. reposuit, *Frangit*; & IV. Met. 392. pro *dura fera robora refro Figit*, multi codices habent *frangit*. vide supr. ad Epill. I. 56. BURMANNUS.

17. *Nequitia*.] Hic pro lascivia ponitur, qua in cujuscumque peccata ferimur. & opponitur amori. amore ergo Hippolyti, non libidine se moveri scribit. non intellexit haec Crispinus, qui explicat inepte, *non libidinosa levitate foedera, quae tu mecum invertis, rumpam. Socialia illa foedera respiciunt nuptias cum Theseo intas; hoc sequentia indicant*. BURMANNUS.

17. *Socialia*.] Ita lege apud Stat. II. Achil. 354. ex MSS.

Quis enim illicitis socialia rumpi

Pacta dolis &c. perferat?

Ubi vulgo *genialia* legitur. HEINſIUS.

19. *Vulgo amor gravius*.] Quidam libri *urit amor*, ut III. Amor. I. 20. sed nihil opus. I. Am. VI. 20. *Nec mora; venit amor*.

Et vide mox ad vers. 26. HEINſIUS. Douzæ tamen placebat, *urit*.

20. *Caecum pectora vulnus habent*.] Minime damno hanc lectionem. Non minus eleganter tamen unus ex meis, *tacitum vulnus*. apposite apud Maronem:

— est inollis flamma medullas

Interea, & tacitum visus sub pectere vulnus.

HEINſIUS. V. I. Amor. II. 6.

21. *Laedant*.] Codex Ambrosianus *urunt*, quod

elegantissimum, & nisi praecessisset *urimur*, sine ulla haecitatione amplecterer. ita Remed. Amor. 235.

Ut prenas urunt juga prima juvencos.

Et Pont. I. V. 25.

Subducunt eneri colla perussa boves.

Ita Horat. I. Ep. 13. *Urit me sarcina*. vid. Passerat. ad Propert. IV. 3. & Barth. ad Stat. VI. Theb. 398. BURMANNUS.

23. *Primes rude pectus amores*.] Broukhusium maluisse *prima amori* notavit Francius. sed quamvis uterque casus huic verbo jungi possit, hic aptius puto *ameres*, quia continuat Poeta Metaphoram a jugo inceptam; & ita rude pectus male subit amores, qui sunt grave jugum, quo sensu puto aptius esse casum quartum. ut apud Tibul. I. IV.

Nec te poeniteat dures subisse labores.

Ut recte Broukhusius. & ita passim *jugum subire* scriptores. sic *subire insolites cibos*, Quinct. Decl. XII. 7. ubi vide. aliud est cum Amor dicatur *subire*, id est clam subreperit in animos; ut I. Am. IX.

An subis, & tacita callidus arte pectus.

De qua locutione v. Broukh. ad Propert. I. IX. 26. BURMANNUS.

25. *Ubi*.] *Ut a teneris* novem libri. ut pro *ubi*; sic saepe Noster. v. Epill. XV. I. II. Art. Am. 590. IV. Fall. 255. & passim. HEINſIUS. *Ut a teneris crimen quom discitur annis*, antiqua editio & codex Palatinus.

26. *Quae venit*.] *Cui venit* legebat Faber ad Lucretii lib. III. p. 480. & ita jam olim ad marginem codicis sui Heinſius notaverat, & haec adjecerat. forte *cui venit*. scilicet amor, & refer ad, *venit amor gravius*. locutio autem est mere Ovidiana. sic Ep. v. 8. ex MSS.

f

Cui

- Tu nova servatae capies libamina famae;
 Et pariter nostrum fiet uterque nocens.
 Est aliquid, plenis pomaria carpere ramis,
 30 Et tenui primam deligere ungue rosam.
 Si tamen ille prior, quo me sine crimine gessi,
 Candor ab insolita labe notandus erat;
 At bene successit, digno quod adurimur igni:
 Pejus adulterio turpis adulter abest.
 35 Si mihi concedat Juno fratremque virumque;
 Hippolytum videar praepositura Jovi:

Jam

Cui venit indignae poena dolenda venit.
 Art. Am. II. II. ex MSS.

Nec satis est venisse tibi me vate puellam.

Ubi vid. Ep. VI. 106.

— à gelido quis venit axe nurus.

Prop. I. IX.

Dicobam tibi venturus irrisor amores.

Et II. Eleg. III.

*His saltem ut venear jam snibus, aut mihi si quis,
 Acris ut moriar, venerit alter amor.*

Et lib. I. El. VII.

Saepe venit magno stenore tardus amor.

v. Inf. v. 115. & Ep. v. 8. haec Heinsius. & certe illud, quod additur, *pejus amat*, hanc lectionem requirit, non enim *ari* amat, sed illa, cui ars ferius venit. in Francof. erat quod venit, forte pro *qui*, ut olim scribebant. BURMANNUS.

27. *Carpes libamina formae.*] *Carpere* sequenti versu denuo habes. quare praetulerim quod in nonnullis, *capies*, nisi rapies fortasse malis. HEINSIUS.

Famae.] Vetus editio, qua usus Gruterus, *flammae*. sed *famae* praestat: ita *perdere famam* Epist. v. 6. multi codices hic quoque, solemnem permutationem habent. sed *famam* illibatam pudicitiae se huc usque servasse, & in unius Hippolyti gratiam se peccaturam ostendit. pro *deligere*, *discicere* in antiqua editione invenit Heinsius. scripti plurimi *deligere*. Leidenfis, & alii nonnulli *celligere*, omnes frustra. v. Passerat. ad Propert. lib. II. Eleg. 32. p. 386. BURMANNUS.

31. *Si tamen ille prior.*] Vetus lectio fortasse melior, *si tamen ille prior*. sequitur enim: *At bene successit, digno quod adurimur igni.* NAUGERIUS. Sic tamen Puteani liber cum plerisque aliis. Sed verum est, quod ex suis profert Naugerius, quodque ego in uno alteroque offendi, *si tamen*. Vulgari, *Sed tamen*. Sequenti versu idem Puteaneus *igni* pro *igne* *ἀρχαῖον*; ut saepe alias. Junianus & Gronovianus, *aestu*. etiam non male. Stat. I. Silv. II. 93.

Ipsa ego te tantis stupis superesse per aestus.
 Claudian. Epith. Honor.

Hauseras insolitos promissae virginis aestus.

Epist. XVI. 25.

Perstet, & ut pelagi, sic pestiferis adjuvet aestus.

HEINSIUS. Sic tamen Scaliger & Douza probabant.

32. *Labe.*] Proprie macula, quae candorem foedat. vide somnium lib. III. Amor. v. 44.

34. *Obest.*] *Abest* legendum videtur; atque ita Scriverianus liber. HEINSIUS. Landinus ad Horat. I. Od. 27. citat:

Turpis adulterio pejus adulter eris.

Sed male, ut puto. *turpis* hic non tam ad animum; quam ad formam corporis referendum. ut sibi placeat Phaedra, quod elegerit adulterum formosum, & cujus amor excusari posset pulchritudine, qua capta fuit. ita & Horat. I. Od. 33.

Sed prius Appulii

Jungentur capreat lupis,

Quam turpi Pholoe peccat adulter.

Sensus ergo est, abest a meo amore deformis adulter, quod ipso adulterio pejus est. BURMANNUS.

36. *Videor.*] *Videar*, Vaticanus & Farnesianus unus, rectius. HEINSIUS.

37. *Mittor in artes.*] *Mittor* Puteaneus codex & Argentinensis. venulle, nisi malis *mittor*. Vide Notas Art. Am. III. 667. *Mittor* alter Mentelianus. *credas* pro *credes* quinque libri. sic Epist. XVIII. 99.

Quam multos credas juvenes optare, quod optas.

Epist. XIX. 122.

Hinc quoque vix credas.

Ut ex MSS. ibi legendum. HEINSIUS. *Mittor* nihili est lectio; conjecturam Heinsii *mittor* firmat Mentelianus & Francofurtensis. sic Flor. IV. II. *Niti in decus*. Lucan. lib. v. 197.

*Tanta patet rerum series, atque omne futurum
 Nisitur in lucem.*

Ita MSS. perperam editiones praefcae *mittitur*. ita III. Met. 599. pro *adnaque innitor arenae*, alii codices habent *innittor*. *mittor* tamen defendi posset auctoritate Senecae, apud quem Phaedra ita ad Hippolytum vers. 667.

Respersa labe nulla, & intacta, innocens

Tibi mittor uni.

Ubi codex Trajectinae Bibliothecae, & alii etiam *mittor*. Tacitus I. Hist. cap. 50. de Vespasiano:

Solus

- Jam quoque (vix credas) ignotas nitor in artes:
 Est mihi per saevas impetus ire feras.
 Jam mihi prima Dea est, cornu praefignis adunco
 40 Delia. judicium subsequor ipsa tuum.
 In nemus ire libet, pressisq; in retia cervis,
 Hortari celeres per juga summa canes:
 Aut tremulum excussio jaculum vibrare lacerto;
 Aut in graminea ponere corpus humo.
 45 Saepo juvat versare leves in pulvere currus,
 Torquentem frenis ora sequacis equi.

Nunc

Solus omnium ante se principum in melius mutatus. BURMANNUS.

38. *Per saevas impetus ire feras.*] In feras ire, recte & eleganter dici vidimus modo Epist. 111. 36. sed per feras ire, non placet, nec ut Crispinus notat, plus esse, quam in feras, credimus. nisi transfixas velit intelligi. ut nec saevas feras probo. quare forte scripserit, per silvas impetus ire feras. silvas feras eleganter dicuntur. v. Heins. ad Claud. Conf. Olybr. 186. sic feras Aetna Propert. 111. 2. ubi vid. Passerat. feras arva. Manil. 1. 86. ut vero hic ire per silvas, ita Epistol. v. 64. Per fluctus impetus ire fuit. BURMANNUS.

39. *Arcti praefignis adunco Delia.*] Cornu adunco Scriverianus liber. sic κέρας pro arcu etiam apud Graecos poetas esse invenire. ut apud Anacreontem, sub finem Odae 111. Cupido de arcu suo κέρας ἀβλαβές μὴν ἔσθι. Claudianus de Raptu Proserpinae 11. 205. Intento festinas Delia cornu. & de eadem, quas terret Maenalia cornu. Noster Epitola Ariadnes:

Nen poterant figi praecordia ferrea cornu.

1. Met. 455.

Viderat adducte flectentem cornua nervo.

VI. 243. ex Mif.

Cum tento concita cornu.

Virgil. xi.

Spicula torquebat Lyctio Gortynia cornu.

Ibid. 859.

Cornuque insensa tentidit.

Atque ita Poetae passim. sequenti versu subsequor Puteaneus liber cum aliis nonnullis. HEINSIUS.

41. *Pressisq;.*] *Pressis*, Puteanea excerpta & quinque libri ex nostris. sed *pressis* probum est. Virgil. 111. Georg. 413.

Ingentem clamore premit in ratia ceruom. HEINS. Stat. 1v. Theb. 322.

Nuper te pallida vidi,

Dum premit, obnixo venabula cominus apro,

Poplite succiduo resupinam ac pene ruentem.

Ubi Lutatius, venatores cum investigant, errant, cum profrequantur, premunt. v. Gebhard. ad Nepot. Militiad. c. 3. BURMANNUS.

42. *Hortari.*] Quidam codices citari, alii sectari, quod placet. Prop. 111. xiv.

Sectari patrius per juga longa canes.

Senec. Hippol. 110. *Juvat excitatione confoqui cursu feras.* HEINSIUS. nihil muto. *Hortari* enim, ut & *monere*, verbum est venatorum. v. Gebh. ad Prop. 11. ix. 20. Noster Met. x. 537. *Hortaturque canes.* Praeterea Broukhufius ad 1. lib. 1. Eleg. 1v. 18. mallet hic: *Hortari celeres per juga longa canes.* ut Epist. seq. 20.

Saepe citos est per juga longa canes.

Sed constanter *summa* retinent codices, & imposuit fallax memoria Heinsio; cuius monitu Broukhufius ita corrigebat. praeterea majus meritum, & laboris insoliti impetum indicat vulgata lectio, ut etiam enitatur in summa juga. BURMANNUS.

46. *Ora fugacis equi.*] *Sequacis* Puteaneum exemplar & Scriverianum cum quatuor aliis, tam hic, quam Epistola Herus initio:

Flectitis aut freno colla sequacis equi.

Ubi etiam *fugacis* vulgo. Virgil. x.

Ut vidit Pallas Latio dare torga sequaci.

Remed. Amor. 246.

Nunc leporem primum catulo sectare sequaci.

Ut quidem Jurcti excerpta. Sed verior lectio; *Catulo sagaci.* Ita Calpurn. Eclog. 1. *Sequaci esculo,* & Licentius carmine ad August. apud Pith. p. 338. *Sequaces vitulos,* & Grattus. 411. *Sequax malum.* Contra Lucanus viii. 3. de equo dixit:

Cornipedem exhaustum cursu stimulisque negantem. Sic *sequacia saxa dicere,* de Orpheo initio Met. xi. *Sequens annena* apud Stat. Sylv. 1v. ad Plotium Grypum. vide de elegantia usu ejus vocis Gronovium Diatrib. c. xv. sic & *Parentem undam* Noster dixit; de quo egimus 11. Amor. El. xvi. *Fugacem tamen equum* Ammianus lib. xix. dixit: *Fugaci equo nudo & infreni calorum quidam sedens.* Propertius de Parthis:

Tela fugacis equi, & braccati militis arcus.

Servius ad lib. 1. Georg. 280. *Velocem equum fugacem dicimus.* Certe Noster *velocem* equum alibi non semel dixit; hoc vero loco equum describit

- Nunc feror, ut Bacchi furis Eleleides actae,
 Quaeque sub Idaco tympana colle movent:
 Aut quas semideae Dryades, Faunique bicornes,
 50 Numine contactas attonuere suo.
 Namque mihi referunt, cum se furor ille remisit,
 Omnia me tacitam confcius urit Amor.
 Forfitan hunc generis fato reddamus amore;
 Et Venus è tota gente tributa petat.
 55 Juppiter Europen (prima est ea gentis origo)
 Dilexit, tauro dissimulante Deum.
 Pasiphaë mater, decepto subdita tauro,
 Enixa est utero crimen onusque suo.

Per-

frenis parentem. Rectius ergo, *Sequacis equi*. At paulo post hac eadem epistola,

Sive fugacis equi luciantia colla recurvas,
 duo libri exhibent, cum in vulgatis legatur *ferociis*. HEINSIUS.

47. *Eleleides*.] *Eleides* in omnibus. Quin & Plaudes, qui Epistolas has Heroidum in Graecam linguam transfert, sic hoc carmen interpretatur: *Nyn è φέρουσι ως αϊτιάς τῶν βάρχων μανίας ἐλαμμέναι Ἠλέιδες*. NAUGERIUS. Omnes ad hunc diem *Eleides*, in quo nescias, utrum magis accusas negligentiam hominum an infcitiam, an potius utrumque: quis enim non videat versum, si *Eleides* legas, subsultare. jam Bacchi nomen *Eleleus*, non *Eleus* erat, quod Ovidii auctoritas Metamorphoseos sexto probat:

Nycleus, Eleleusque parens.

Quod nomen Apollinis etiam esse Macrobius prodidit, dictumque illud: *Ἀπὸ τοῦ ἐλιγνύουτος περιφύον γένος*. quod alterno felicitate mcatu circa terram volvi videatur. jam Euripides:

Ἥλιος βούρξ ἐκ πύου Ἠλέουσιν ὀνόμαζεν
 Ἠελλῶ περιφύον.

Nec vero minus Empedocles de illo:

Ὀν ἐκ Ἠλεϊδῶν μάγαν εὐρέσαν ἠμφιπολεύσει.

Sive igitur a volutione hujusmodi, sive ab *Elele* Bacchantium voce (nam etiam a sonis Bacchum dixere & *Bromium* & *Jaceum*) sive & ipse, qui & Apollo fit, a rotatione illa perpetua dictus *Eleleus* est, unde *Eleleides* quoque factae sunt, ut aliter versum legi nequam possit. EGKATIUS. Eadem quoque Micillus habet.

48. *Quaeque*.] Videndum, num potius *Quique* legendum sit, & de Gallis sacerdotibus intelligendum. neque enim feminas Cybeles sacrificia, perinde ut Bacchi, celebrasse alibi legimus. MRCATIUS. *Quique* rescribi Micillus velit, ut de Gallis intelligatur. At argute Ovidius Gallos tanquam feminas lae describit, pro qua lectione libri sunt veteres

uno consensu. *Gallas* simili modo Catullus in Galliambo vocavit. ubi passim ludit, Atryn tanquam feminam describens, quem & Anacreon Od. XLII. vocat *ἠμίδελον semi-marem*, ut & Claudianus Eutropium Eunuchum. & ita Ovid. II. Am. III. videtur vocare: *Nec feminam nec virum*. Sic & in Ibride 453. ex MS.

Ut quas Cybeleia mater incitat.

Virg. Ceiri. 104.

Sarva velut gelidus Ciconum Bifonis in oris;
Ilave Barbarico Cybeles antipista buxo.

Certe Lucianus Gallorum Choro feminas immixtas, ipsosque Gallos vestitu muliebri fuisse usos testatur. sed codex nunc non est ad manum. Vide quae ad Claudianum notamus libro I. in Eutropium. v. 271. sic apud Statium Theb. XII. *Dux vesana chori* Attya aut Archigallus vocatur. quod temere mutari nolim. Apud Apulejum Met. VIII. Archigallus ad Cinaedos: *Puellas seruum vobis pulchellam, en ecce, mercatus perduxit, sed illas puellae choros erat cinaedorum, quae statim exultantes in gaudium, strabla, rancia & effoeminata voce clamores absonos intollunt, rata scilicet vere quempiam hominem servulum ministerio suo paratum*. Ita apud Homoc. *Ἀρχαίτες οὐνετ' Ἀρχουσι*. & apud Maronem: *Vere Phrygia; neque enim Phryges*. HEINSIUS. 53. *Hunc fato generis*.] Rectius legitur *generis fato*, ut ambiguitas vitetur. sic Ep. VIII. 65.

Hoc generis fato, quod nostris errat in annis.

Scribendum vero *reddamus* & *petas* ex MSS. solet enim Ovidius *et forfitan* cum subsultantivo nehere. v. Ep. I. 77. VII. 133. X. 85. XII. 177. ex MSS. XIX. 123. Trist. I. 105. ita & Juvenal. Sat. XI. 162. *Forfitan expectos*. Silius XV. 643.

Forfitan et pugnas venias Germanus in ipsas.

E tota quoque Scirvicianus & alii nonnulli: nam in Puteaneo unius paginae hic est lacuna. HEINSIUS. *Pro reddemus, debemus* coniecit Francius. Veneri vero adscribit infantiam suam Phaedra, qua illa irata

- Perfidus Aegides, ducentia fila fecutus,
 60 Curva meae fugit tecta fororis ope.
 En ego nunc, ne forte parum Minoia credar,
 In focias leges, ultima gentis, co.
 Hoc quoque fatalo est: placuit domus una duabus.
 Me tua forma capit, capta parente foror.
 65 Thesides Thefeusque duas rapuere forores.
 Ponite de nostra bina tropaea domo.
 Tempore, quo vobis inita est Cerealis Eleufin,
 Gnofia me vellem detinuisset humus.
 Tunc mihi praccipue (nec non tamen ante) placbas:
 70 Acer in extremis ossibus haefit amor.

Can-

irata Soli, omnem ejus progeniem vexare studebat. Ovid. iv. Met. 109.

Exigit iudicii memorem Cytheria poemam.

Vide Serv. ad Virg. Eclog. vi. 46. & vi. Aeneid. 14. Libanii *Orvyvayta* ab Allatio edita. capite xv. & xvi. & Seneca Hippol. 114.

Stirpem peregrin Selis invisi Venus.

v. Boecl. ad Ibin. 579. BURMANNUS.

55. *Europam.*] *Europen*, Sarravii liber, ut Nofter etiam alibi. HEINSIUS. vid. i. Art. Am. 322.

58. *Utero crimen onusque suum.*] Ita nos ex veteri lectione correximus. sed & recta prior lectio. *Enixa est utero crimen onusque suo.* Ut inferius in Canacc. *Et positum est uteri crimen onusque mei.* NAUGERIUS. *Suo* scripti plerique. probe. Epistola Canaces:

Et positum est uteri crimen onusque mei. HEINS.

60. *Fugit tecta.*] *Fregit tecta* alter Scriverii codex. de quo ad Epistolam primam. v. 42. sic apud Virgilium lib. v. Aen. in labyrinthi descriptione:

— *quâ signa sequendis*

Falleret indeprensus & irremediabilis error.

Quo loco libri nonnulli veteres, & Servius manu exaratus Bibliothecae Leidensis *Frangeres* agnoscunt. Ita *Frangere clivum* pro *superare* dixit Senec. de Vita Beata xv. *Frangere aciem* pro *percurrere* Auct. de Vir. Illust. xvi. De A. Posthumio. ubi male *aciem fuderunt*. Stat. Theb. vi. 108. *Fractum antrum*. Claud. 11. Rapt. 184. *Fractoque moatu*, male ibi *facto*. sic *Frangere iter*. Stat. Theb. x. 177. ubi *fregit* pro *abrupit*. HEINSIUS. Sed in Vaticano, Ambrosiano, & Hafnienſi erat, *subiit tecta*. etiam non male. nam illud *fregit* durus mihi videtur & morosus dictum. & vox haec *subiit* melius securum & interitum Theſei animum notat, qui infamia illa caedente tecta subire audebat, Ariadnes filo fidens. nec permutatio horum verborum, *subire & fugere* insolens librariis. sic apud Virgil. x. Aeneid. 344. in codicibus est, *protinus hasta subis*, ubi vulgo *fugit*. apud Lucanum quoque 1x.

540. pro *Te segnis Cynofura subis*, in quibusdam libris est *fugit*. in Menteliano hoc loco erat *refugit*. Vilius etiam pro *tecta*, *secta* mallet. BURMANNUS.

61. *Minoia credar.*] *Quidam dicat*, alii *credas*. Duo etiam *Minoia* unde posset legi *ne forte parum Minoia credas*. sed nihil muto. inf. viii. 81.

Ne non Pelopaea credar. BURMANNUS.

62. *In focias.*] *In salitas* unus Heinsius. non male.

63. *Duabus.*] Septemdecim codices *duobus*. manifeste errore. Aemulatus est Seneca. Hippol. 665.

Demus forores una corrupti duas.

Te genitor, at me natus. BURMANNUS.

67. *Tempore quo nobis inita est Cerealis Eleufis.*] Primo vobis scribendum, ut sequenti versui melius haec respondeant, idque auctoribus duobus libris. Deinde *ad inita* perperam in *visa* vel *nota* mutant libri nonnulli. Ad *initia* enim Cereris videtur alludere. quod & Magno Scaligero ad Annum MDCCLXVII. Chronici Eusebiani est visum, ubi complura de sacris Eleufiniis. Caeterum in Profodia admodum vetusto claracter exarata, tempore Caroli M. facta, apud Patres Societatis Jesu Lovanienſes *Eleufin* legebatur. idque recte: sic lib. iv. Faſt. 507. veterissimi codices:

— *quod nunc Cerealis Eleufin*

Dicitur, hic Celes rura fuere senis.

Ut & Metamorph. lib. vii.

Cercycens lethum vidit Cerealis Eleufin.

Etiam apud Claudianum lib. i. de Raptu:

— *sanctasque faces attollit Eleufin.*

Nec non apud Sidonium Apollinarium Carm. xxix.

Quanta Laentino turgescit messis aceruo

Quantum, quae tacitis Cererem venerata chorris

Attira Triptelemo civis condebat Eleufin.

Ubi primo versus rectius legas *Laentino* in arvo. tertio *credebat Eleufin*. Athenienſes enim inventarum frugum gloriam sibi vindicabant, & eivem Triptoleum, cui Ceres Eleufinia, spargendas per orbem fruges credidisse ferebatur. Hinc *Aelaus*

Candida vellis erat, praecincti flore capilli:
Flava verecundus tinxerat ora rubor.
Quemque vocant aliae vultum rigidumque truceque,
Pro rigido, Phaedra iudice, fortis erat.

75 Sint procul à nobis juvenes, ut femina, comiti.

Fine coli modico forma virilis amat.

Te tuus iste rigor, positique sine arte capilli,
Et levis egregio pulvis in ore decet.

Sive

Triptolemus Stat. Epul. Domitiani. Neque aliter apud Senecam in Tragoediis non uno loco, & Silium in optimis codicibus exaratum offendi. sic Stat. 11. Theb. 382. ex MSS.

Te mitis Eleusin

Levis habet.

VII. 411.

Pernox ulnavis Eleusin.

XII. 132.

Quamvis sibi inget Eleusin.

& 628.

Illos Cerealis Eleusin.

Ubi etiam *Salamin* in MSS. Grammatici praeterea utrumque dici monent. Servius lib. 1. Georg. 63. *Talis est & in Graecis ratio, nam Attis & Attin dicitur: delphin & delphis, Eleusin & Eleusis, sed veritas in IN desinit, quod in obliquis habent Attinos, delphinos, Eleusinos.* sic scribe, similia habes apud Priscianum lib. vi. *Et sciendum quod omnia in IN desinentia etiam in IS producta sunt ut Attin, Attin proprium nomen & Attis, delphin & delphis, Eleusin & Eleusis, Trachin & Trachis.* Et notandum, quod auctores Graecorum in IS magis terminatione sint usi: nostri vero frequentius in IN. est Cicero pro *Scano Aris & Arin* dixerit. sic & illa sunt constituenda. Neque aliter Ammianus Marcellinus, lib. xvii. Pomponius Mela, Plinius, alii. Apud Senecam Natural. Quaest. lib. vii. cap. xxxi. scribendum videtur, *Eleusin servat, quod ostendat revisentibus.* HEINSIUS. *Imo recte servavit Heiniius; sed ad initia respicere Ovidium vix puto, qui sibi in his argutus & adulationibus, more ineptorum Poetarum, placere non solet.* sic lib. 1v. Faust. 665.

Hinc inis Aegeam.

Et xiv. Metam. 751.

Ut patulis inuis tectum sublimis fenestris.

Eleusin vero rectum est, quod & Senecae reddidit Gronov. Herc. Fur. 302. & Hippol. 838. *Cerialis* vero scribitur in nummo *Genis Mummias.* & in lapidibus apud Gruter. cclxxi. 6. & ccccxxxiii. 1. & alibi, utroque vero modo scribi dicit Servius ad Virg. 1. Aeneid. 177. & 665. ubi male editur *Cereales* pro *Cerialia.* BURMANNS.

71. *Praecincti flore capilli.*] Hujus argumenti opinor fuisse Tragoediam Euripidis, quae *Ἰωνία*

ως εὐφραδίστατος inscribatur. Meminerunt ejus non uno loco Stobaeus & Hecychius. HEINSIUS hoc nomine inter integras una est Euripidis, sed perditam, cujus fragmenta supersunt, vocatur *Ἰωνία* αὐτὸς καλῶμενος, quarum haec fuit prior, quare ita dictae, & an diversis argumentis fuerint egregie Benilej. Epist. ad Millium p. 31. disputat. certe nihil hic Ovidii locus ad titulum earum facere mihi videtur. nam coronam Dianae offert Hippolytus apud Euripid. vers. 73. ubi vid. Barncf. in Eleusiniis Ceres colchatur, cujus mysteriis initiandus vel operaturus hic Hippolytus, conveniente sacris habitu describi videtur. BURMANNS. 72. *Tinxerat.*] Senec. Hippol. 376. *Non ora tingens nitida purpureis rubor.* nisi mavis *pinxerat*, hoc enim diltichon expressit Senec. Hipp. 650.

— *Præstant vitæ comam,*

Et ora flavus tenera pingebat pudor.

Ut ibi e MSS. rescribere. sic II. Amor. xiv. 52; *Ingenuas picta rubore genas.*

Et ex MS. Faust. v. 335.

Tempora sustulit pinguntur tota coronis.

Et III. Art. Am. 269. forte ex conjectura:

Pallida purpureis pingas sua corpora virgii.

Nisi in Senecae loco vulgata sit retinenda, propter alium priore loco laudatum. & Prudent. Apoth.

Tincta rubore genas paullatim purpura vestis.

HEINS. Ita variant codices apud Lucan. ix. 714.

Pluribus ille notis variatam pingitur alvum,

Quam parvis tinctus maculis Thebanus Ophites.

Ubi *pictus* in MSS. & in priori versu etiam *tingitur.* BURMANNS.

73. *Vocant.*] Malim vocent HEINSIUS.

79. *Sive serocis equi.*] Tale quippiam admiratur Scylla in Minoë lib. ix. Metamorph. 25.

Sen caput abdiderat cristata casside pennis,

In galea formosus erat, seu sumptus aere

Fulgentem clypeum, clypeum sumpsisse decebat,

Terferat adductis hastilia lenta lacertis,

Laudabat virgo juncum cum viridum artem.

Imposito calamo patulos sinuaverat arcus,

Sic Phœbeum sumptis jurabas flore sagittis.

Chm vero faciem dempto nudaverat aere,

Purpureusque albi stratis insignia pictis

Terga premebat equi, symmantiaque ora recebat. &c.

CLAUSIUS.

- Sive ferocis equi luctantia colla recurvas;
 80 Exiguo flexos miror in orbe pedes.
 Seu vatum valido torques hastile lacerto:
 Ora ferox in se versa lacertus habet.
 Sive tenes lato venabula cornea ferro.
 Denique, nostra juvat lumina, quidquid agas.
 85 Tu modo duritiam silvis deponere jugosis:
 Non sum materia digna perire tua.

Quid

79. *Luctantia colla retorques.*] *Recurvas* praeferat editiones & scripti codices. placet. nam *torques* mox sequitur. praeterea duo exemplaria *fugacis equi* exhibere jam supra monui. idque praetulerim, quod *ferocem lacertum* subjungat. nam II. Pont. IX. 58. *Velocis* dixit, quamvis etiam Stat. IV. Silv. II. 117. dixerit: *Vexantemque ilia nudo Calce ferocis equi.* Alter Mentelianus habet pro diversa lectione *minatus.* HEINS. Mihi *ferocis* placet propter *in luctantia.*

80. *In orbe.*] *Vulscus* hic admodum ineptus, qui cyculum ferreum interpretatur, in quo pedes figunt equites, quos ignotos fuisse hoc tempore certum est. vide Torrent. ad Sueton. Calig. 3. Ampl. Cuper ad Laetant. de Mort. Persec. c. 5. & Dresam ad Jos. Iscan. de bell. Troj. v. 267. *In orbe,* est in gyro: Varius Poeta versus apud Macrob. VI. Satur. 2. ut emendat Torrent. ad Horat. I. Od. 8.

Sed angusto prius orbe caeteris.

vid. Virgil. III. Georg. 125. & alios. BURMANNUS.

81. *Seu lentum valido.*] *Vastum* libri veteres sat multi. ut scripserit forsitan Ovidius:

Sive aethum valido torques hastile lacerto.

Aut quod malo, seu quassum, sic Metam. VIII. 404. *Valida quatenus venabula dextra.* nisi quis malit *jaculum.* HEINSIUS. Ambrosianus habet *rigido.* sed vulgata sana est. II. Fast. 11. *Si mihi non valido torquentur pila lacerto.* vide & Epist. III. 125. praeterea *vastum hastile* placet, quod feroci & valido lacerto convenientius. de qua voce v. ad VIII. Metam. 359. *lentum* Crispinus interpretatur ponderosum, & ideo incurvatum. an ergo & *lentae falces,* & *lenta virgula* & similia ponderosa sunt. sed videbat parum valido lacerto convenire *lentum* hastile, quare *vastum* rectius videtur. BURM.

86. *Non sum materia digna perire tua.*] Non sum digna, quae peream te praebente ac suppeditante causam & materiam mortis. eleganter & Latine dictum. nec credidissimam interpretationis indigere hunc locum, nisi invitus deprehenderem Tancredus Fabro, homini erudito, nuperis in Lucretium animadvertionibus pag. 480. perperam visum esse catigari oportere: *Non sum duritia digna perire tua,* idque obtinentibus membranis, quotquot a me sunt inspectae. praeterea cum praecedent jam versa proximo *duritiam,* odiosa omni-

no ejusdem vocis sit repetitio & ingrata. Epistolâ Hermionae VIII. 51.

Materia vallem feris meliore fuisse. HEINSIUS. Locus hic obscurior, & quidquid adferant interpretes, non efficient, ut *perire alicujus materia,* sit, causa alicujus. *Materiam* hominis vero eleganter dicitur, indoles, & ingenium ejus, unde effusa in futurum providemus vel speramus. sic Cicer. III. Verrin. 68. *Fac enim fuisse in illo, aut C. Laelii aut M. Catonis materiam atque indolem,* id est vim illam, quae, si excolatur, Catonem referret. sic de Servio Tullio Livius lib. I. 39. *Materiam ingentis publicae privatimque decoris omni indulgentia nostra nutriamus,* id est indolem illam, ex qua spes decoris concipimus. Idem eodem lib. cap. 46. *Angustior ferax Tullia, nihil materiam in viro neque ad cupiditatem, neque ad audaciam esse,* id est, esse ignavum, nihil in illo esse quod mulier accendere possit. ex omni ligno, sive materia, non fit Mercurius, ut recte Graevius haec capit, ad d. l. Ciceronis. si ergo eo significatu capiamus, sensus debet esse, non sum ego digna, quae peream per tuam duritiam, si in ea perlabis. sed quomodo tunc cohaerent versus non video. tentaverat prius animum juvenis, jactando pudicitiae servatae decus, deinde similitudine studiorum & venandi, adhuc fatalis forte amoris suo generi attributi praetextu. deinde se pulchritudine Hippolyti, cum Elcusine versaretur, primum captam fuisse narraverat, nunc precatur ut duritiam deponat, quia non erat digna perire per indolem ejus. haec non cohaerent. immo addere debebat, se dignam esse, ut duritiam in ejus gratiam exueret, & mutuo amore eam amplecteretur. quare legerem:

Nam sum materia digna perire tua.

Perire hic est amando perire, ut Horatius, Virgilius & alii loqui amant, de quo pluribus ad Quint. Decl. xv. 8. egimus. deposita ergo rogat duritia, ut se amet, & amando perdat, nam digna erat in quam materiam illam, non ad venatum, sed ad amorem & libidinem, huc usque seque & inertem, nunc exeret & exerceat, & juvenili ardore ita eam amplecteretur, ut periret. haec mea de obscurissimo loco sententia. si quis meliora offerat, lubens accedam. BURM.

87. Jan

Quid juvat incinctae studia excrcere Dianae;
Et Veneri numeros eripuisse suos?

Quod carct alterna requie, durable non est:

90 Haec reparat vires, fessaque membra novat.

Arcus (& arma tuae tibi sunt imitanda Dianae,)

Si nunquam cesses tendere, mollis erit.

Clarus erat silvis Cephalus, multaeque per herbam
Conciderant, illo percutiente, ferae.

95 Nec tamen Aurorae male se praebat amandum.

ibat ad hunc sapiens à fene Diva viro.

Saepe sub ilicibus Venerem, Cinyraque creatum,
Sustinuit positos quaelibet herba duos.

Arfit

87. *Incinctae.*] Id est succinctae, vid. ad x. *Metam.* 536

88. *Numeros.*] Berfmannus interpretatur *jura*. alii gradus amorum; sed proprium in re Venerca; partes Veneri debitae. ut 111. *Am.* 7.

Ate meministi numeros sustinuisse novem.

Et sic in aliis, ut *numeri Palaestrici*. Quint. XII. 2. & in unaquaque arte & disciplina, quae *numeri omnibus inde perfectae* dicuntur, si nihil desit. *BURMANNUS.*

90. *Fessaque membra levat.*] *Novat* potiores scripti. & recte, pro *renovat*. sic in *Falstis lib.* 1. 622.

Ingratos nulla prole novare viros,
quod in liberis patres renasci videantur. Sic *novare gregem* dixit *Statius Theb.* x. 223. & *novare pignora* eodem libro, 701.

Non ego monstrifero coitu revoluta novavi

Pignora, nec nato peperit fessas nepotes.

Vulgo sine sensu legebatur novavi. Revoluta pignora novare est, si cum filio suo congresso mater liberos inde pariat. Nam & liberi utriusque ii sunt, quia ex utroque geniti, & fratres Patris sui sunt, quia & hic & illi eandem matrem agnoscunt, denique & nepotes matris suae sunt, quia ex ejus filio concepti. Ita illa contra jus naturae, cum liberos tantum parere possit, parit etiam nepotes. non dubitant de hac lectione, qui *Statianum genium intelligunt*. nam & confirmatur ex *Seneca Oedip.* 1940. & saepe idem v. *Theb.* 475. *Nomen avi renovat.* *Art. Am.* 111.

Ignotum hoc aliis ille novavit opus.

Hoc est, primus excogitavit. sic & *vultus novatum* in *Reincido Amoris* dixit, & *Naturam novare*. *lib.* VIII. *Met.* & *natura jura novanda*, *Artis Amator.* *lib.* 11. & *novare fata* *Met.* 11. 648. Denique *membra novare* *Valerius Flaccus lib.* III. 421. apposite, ad hunc *Nasonis* locum:

Hic sale purpureo vivaque niverata lympha

Membra novat, saepe horrificis accommodat actis.

Liv. XXI. 21. *Quis renovavit corpora animosque,*
neque etiam vulgata temere rejicienda. *Amot.* I. 7.

Apposui medio membra levanda toro.

Fall. VI. 328.

Et mollis gramine membra levat.

Remed. 206.

Pinguis membra quiete levat.

IV. Trist. VII. 6. *Moshaque corda levat.* sic in principio hujus versus reparat retinendum, non re-creat, aut revocat. *IV. Met.* 216.

Fessa diurnis

Membra ministerii nutrix, reparatque labore.

Senec. *Thest.* 475.

Reparatque vires sustulsi amissis amor. *HEINS.*

91. *Arcus & arma tuae tibi sunt imitanda Dianae.*] *Sunt* scripti nonnulli. *Scribo* & *distinguo*, ut melius cohaerent:

Arcus (ut arma tuae tibi sunt imitanda Dianae)

Si nunquam cesses tendere, mollis erit.

Mox per herbam duo libri ex melioribus. *HEINS.* Ita ex *Virgilio* loca, ubi *per herbam* dixit, attulimus ad *Epist.* 1. 24.

94. *Conciderant.*] *Alter Moreti inciderant.* unus

Heinsii ceciderant. proxime ad veram lectionem, quae est in *Lovanienf* codice, *deciderant.* eleganter. ita *Statius VIII. Theb.* 124.

Ut Leo Ataffylis, cum lux stetit obvia ferri,

Tunc iras, tunc arma citae; si decidit bestis,

Ire super factis est, vitamque relinquere victo.

Idem Lib. IX. 755.

Fusum donec prolapsus in Idam

Decidit.

Claudian. Praefat. 1. in *Ruf.*

Phoebae demittis Python cum decidit arcu.

Et ita saepe *vo* occidit occupavit locum *vo* decidit.

v. ad x. *Met.* 10. & XIV. 805. sic & *dejecere* prop-rium in hac re verbum *Claud.* II. *Rapt.* Prof. 39.

Tergeminique ducis numerosos deiecit artus.

v. ad *Phaedr.* II. 2. & *Voril.* ad *Valer. Max.* IV.

v. I. eandem verba *decidere* & *dejecere* de victimis

macla-

- Arfit & Oenides in Maenalia Atalanta.
 100 Illa ferae spoliū, pignus amoris, habet.
 Nos quoque jam primum turba numeremur in ista.
 Si Venerem tollas, rustica silva tua est.
 Ipsa comes veniam: nec me salebrofa movebunt
 Saxa, nec obliquo dente timendus aper.
 105 Acquora bina suis oppugnant fluctibus Isthmon,
 Et tenuis tellus audit utrumque mare.
 Hic tecum Troezena colam, Pittheia regna;
 Jam nunc est patria gratior illa mea.
 Tempore abest, aberitque diu Neptunius heros;
 110 Illum Pirithoi detinet ora fui.

Prae-

maclatis saepe occurrunt. ut ad Valer. Flac. l. 191. notabimus. Prudentius tamen Psychom. 539. dixit *concidit Achaos*, similiter *concidere* & *decidere*, permutant libri scripti 11. Trist. 317. BURMANNUS.

96. *Sapiens*.] Quae sciebat scilicet cum juvene majorem voluptatem capi, quam cum sene. Priapej. car. vii.

Nimirum sapiens matronae.

Epist. xvii. 275.

— *metur si qua puella sapit.*

Pro a sene, de habent Francof. Scriverianus & quinque alii. sic, de conspectu fugere, Phaedrus lib. 1. Fab. 17. ubi vide Scheffer. BURMANNUS.

98. *Sustulit postea qualibet herba duos*.] Malum, si per libros liceat, *quamlibet*; ut Epistola Canaces:

Utraque nos habeat quamlibet arcta duos.

Plura de hoc loquendi modo mox notabimus Ep. vi. HEINSIUS. Ego nil mutem. *qualibet*, est obvia quaeque, licet vilissima & non delicata. etiam gramen, ut solebant aevo simplici & aureo. Propert. l. viii. 4.

Et sine me vento qualibet ire paras.

Petron. 127. In hoc gramine pariter compositi. vid. Epist. v. 14. BURMANNUS.

101. *Jam primum*.] Francius malebat, *quam primum*.

103. *Nec me latebrofa movebunt Saxa*.] Legitur & *salebrofa*, quae lectio fortasse verior. NAUGER. Optime in uno Palatino scriptum erat: *Nec me salebrofa movebunt Saxa*. DAN. HEINSIUS. *salebrofa* praefatae editiones cum uno Mediceo. quod & in suis Nangerius invenerat. Propert. lib. iiii. xiv. 15.

Luna ministras iter, demonstrans astra salebras. Ita *salebrofus passillus* Auctori Moreti, & *salebrofa semita* Apuljco Metam. lib. viii. HEINSIUS. *salebrofa* est in Editione Veneta 1498.

106. *Audit*.] Sicutem. ex lib. vi. Metam. 419. *Quaeque artes alias binari clauduntur ab Isthmo*.

Legebat *claudis*, sed nihil mutandum. Senec. Thy. 113.

Vicina gracili dividens terra vada

Longe remotos latus exaudit sonus.

Stat. l. Theb. 335. in descriptione Isthmi:

In mediis audit duo litora campi.

Sil. v. 399.

Fraetlasque in rupibus undas

Audit Tarpejos latus disterrina terris. HEINSIUS.

Capiunt haec omnes interpretes de Isthmo Corinthiaco, ut & Heinsius ad lib. vii. Met. 396. sed manifestum est agi de Troezena, quae non in Isthmo Corinthiaco, ut imperite Hubertinus, sita, sed remotior ab illo, quam ut Aegeum & Ionium audiret mare. sed credo Troezenem sitam fuisse in Chersoneso quadam, & eam alluisse ab utraque parte mare, unde legendum putem:

Et tenuis tellus audit utrimque mare.

Intelligit fauces Chersonesi, in quibus Troezena utraque parte fluctibus maris feriebatur. *Ambit utrumque* erat in duobus. *utrimque* vero & *utrumque* facile confudisse librarios ex Propertio. lib. iiii. xx. 22. constat. & postea vidi Gronovium ad Senec. Thyest. 112, hunc versum ita adducere, licet nihil moneat. BURMANNUS.

108. *Charis illa mea est*.] Putancus cum aliis nonnullis:

Jam nunc est patria gratior illa mea. HEINS.

Sollemnis ista est librorum in his vocibus permutandis inconstantia. Virgil. xii. Aeneid. 141.

Nympha decus fluviorum, animo gratissima nostrae.

Ubi codices plurimi *carissima*, sic & apud Nostrum 111. Pont. iv. 51.

Est quoque cunctarum novitas gratissima rerum.

Ut codices ibi exhibent. & ita alibi saepe. BURM.

109. *Tempore abest, aberisque diu*.] In tempore & oportune abest. quae duo Plautus etiam in Afsinaria conjunxit. sic Cicero in Offic. *Ad eorum tempore venit*, quomodo & alibi idem. Phaedr. lib. iv. Epilog.

G

Qui

Praeposuit Theseus (nisi si manifesta negamus)

Pirithoum Phaeëdrae, Pirithoumque tibi.

Sola nec haec nobis injuria venit ab illo:

In magnis laesi rebus uterque sumus.

115 Ossa mei fratris clava perfracta trinodi
Sparsit humi: soror est praeda relicta feris.

Prima securigeras inter virtute puellas

Te peperit, nati digna vigore parens.

Si quaeras, ubi sit; Theseus latus ense peregit:

120 Nec tanto mater pignore tuta fuit.

At

Qui sint, requirit; apparebunt tempore.

Ceterum a Nalōne scriptum fuisse arbitror, *absiste* *diu*. sic volentes & bonum augurium captantes loquebantur. Noster Pont. lib. iv. El. xii.

Hic canulus nostris absit absique malis.

Virgilius lib. x.

Aeneas ignarus absit, ignarus & absit. HEINS. Retineo *absit*. non enim ex voto suo, quod incertum & timidum faceret Hippolytum, sed ex certa notitia loquitur, ut confidentiorem faceret adolescentem. BURMANNUS.

III. *Nisi nos manifesta negamus.* Negamus potiores scripti. Puteaneus & Farnesianus, *nisi manifesta negamus*. Eleganter. Epistola Helenae:

At in dissimula, nisi si desistere mavis.

Remedio Amoris:

Posse pati facile est, nisi si patientia desit.

Ita & illic censeo referendum. Met. x.

Quae mea culpa tamem nisi si lapsisse vocari

Culpa potest, nisi culpa potest & amasse vocari.

Lib. xiv.

Quid mihi tunc animi (nisi si timor abstulit omnem sensum animamque) fuit?

Elegia de Nuce:

Nil ego peccavi: nisi si peccasse vocatur,

Annua calcei poma referre suo.

Trist. iv. El. iiii.

Tempus ubi est, quo te (nisi si fugit illa referre)

Et dici memini, juxta et loco meam.

Ita enim scribendum suo loco monebimus. Vatinus Cicroni lib. v. Ep. ix. *Dicitur mihi servus tui anagnosset fugitivum cum Vardaeis esse, & profecto tibi illum reperiam, nisi si in Dalmatiam aufergeris.* Sulpitius Severus Dial. *Quod verum solers antiquitas procuravit, an solis natura gignat, ignoro, nisi si Deni praescius habundandam quandoque à sanctis eremum, haec servus suis paraverit.* Trist. lib. v. El. ix. ex vestigiis veterum librorum:

At non paretem, nisi si meminisse putares.

Pont. iii. El. i.

Nem avis obloquitur, silvis nisi si qua remotis

Aequarens rauce gutture potat aquas.

Columella. lib. ii. c. 10. ex optimis membranis: *Lini semen, nisi si magnum est in ea regione, quam colis, proventus, & pretium praevertat, ferendum non est.* Idem denuo c. xviii. *Arberes, quae interueniunt, radicibus extirpabimus, nisi si fructus arboris id facere nos prohibuerimus.* & c. xxii. *Nec solemus secare, aut vincire, aut vehere, ac ne vindemiam quidem cogi per Religionem Pentestium ferri licet, nisi si casulo fecerit.* sic idem veterrimus S. Germani codex. vulgati, *nisi prius casulo fecerit.* denuo ex iisdem membranis lib. iiii. c. 9. *Nisi si putamus ea, quae nuper ac modo plane longinquis regionibus arcessita notitias nostras sunt tradita vineta, eos coluisse.* quo Columellae loco cum vox plane profus aliena sit, ac pro ea codex veterrimus exhibeat *palasae*, corrigendum reor, *talasae* & longinquis regionibus arcessita. *Talae*, & *talasae* non semel aibi meminit idem Columella. est autem virga aut lignum pedali: circiter magnitudine, quam plantare alii nuncupant. sed haec non sunt hujus loci. quare ad rem. *Nisi si* habes apud eundem lib. iv. c. 6. & 16. *Nisi si propaginisbus proficiemus.* & *nisi si tamen fragilitas vitis alienius angustierem putationem desiderabis.* cap. xxi. *Nisi si admodum nimia ubertas plures pestalabit.* cap. xxxi. Rursum, *Pampinus cum excrevit, nepotibus erbandus est, nisi si, praeter penuriam & calvitium loci, summittuntur in propagines autumnas:* Ita is locus pessime vulgo adfectus est constituendus, *summittuntur* membranis debetur. *Autumnas* pro *autumnus* conjectura nostra est, de qua pluribus ad Metamorph. iii. 728. Iterum Columella libro vi. cap. xxxvii. ex iisdem membranis, de mulo: *Terram commode praescindat, nisi si pretium quadrupedis rationem rusticus emerit.* Denique ex iisdem lib. xii. cap. i. *Sae erit tricenae componi labra, nisi si vastata fuerint oliveta.* Eodem modo quasi *si*; quo Plautus frequenter utitur, Mart. ii. Ep. 8. ex optimis membranis:

Illa tamen mala sunt, quasi si manifesta negemus.

HEINSIUS.

112. *Pirithoum Phaeëdrae.* De Phaeëdra sic Hyginus: *Phaeëdra Minos filia, Thesei uxor, Hippolytum privignum suum adamavit, quem cum non potuisset*

At ne nupta quidem, taedaque accepta jugali.

Cur? nisi ne caperes regna paterna nothus.

Addidit & fratres ex me tibi: quos tamen omnes

Non ego tollendi caussa, sed ille fuit.

125 O utinam nocitura tibi, pulcherrime rerum,

In medio nifu viscera rupta forent!

I nunc, sic meriti lectum reverere parentis;

Quem fugit, & factis abdicat ille fuis.

Nec, quia privigno videar coitura noverca,

130 Terruerint animos nomina vana tuos.

Ista

misses ad suam perducere voluntatem, tabellas scriptas ad virum misit, se ab Hippolyte compressam esse, sequi ipsa suspendii necavit, & Thebeni ro audita filium suum laribus excedere iussit, & optavit ad Neptuno patre filia suo exitium. Itaque cum Hippolytus equis junctis veheretur, repente à mari Taurus apparuit, cuius mugitu equi expavescunt Hippolytum distraxerunt, vitæque privarunt. CIOFAN.

113. *Nec sola hæc ad nos injuria venit.] Sola nec hæc scripti, præter Barberinum codicem & alterum Lovanicensem Societatis Jesu, in quibus: Sola nec hæc nobis injuria venit. eleganter. Tò venire enim cum tertio casu jungit frequenter Ovidius, ut in Fastis lib. v. 648. fide optimorum codicum:*

Et tandem Cave debita poena venit.

Sic & Græci *ἔρχομαι* pro *esse*. Propertius multas quoque est in hac locutione. Noster Artis Amator. lib. 1. 483.

Ferisam & primo veniet tibi littera tristis.

Lib. 11. 161.

Non ego divitiibus venio præceptor amandi.

Et, lib. 111. 251.

Non mihi venisisti Semele Ledæe docundas.

Ep. XIII. 104.

Tu mihi luce dolor, tu mihi nocte venit.

Art. Am. 11. 117.

Et tibi jam cani venient, sermose, capilli.

Mox, 323.

Nec tibi morosi veniant fastidia morbi.

Libro 111. Art. Am. 477.

Fac matris speretque simul, quiesque remittes,

Spei magis huic veniat curia minorque metus.

Sic & ibi lego, non cum vulgatis, *hinc veniat*. Epistola Oenones:

Quæ venis indigna poena, dolenda venit.

Peperam vulgo, *indigne*. atque ita passim. Statius Sylvius:

Quicumque venis mihi dexter Apolline Casar,

Vetus interpres Matth. XXI. 5. *Eccæ Rex tuus venit tibi mansuetus, sed à βασιλεύς οὗ ἐρχεται πῶς.*

Plura Art. Am. lib. 11. initio. HEINSIUS. Mollius fore si legatur, *sola neque hæc*, censébat Francius,

ne concurrant *nec & hæc*. ut vero *injuria venire* hic dicitur, ita & Statius vi. 634.

Eque tue venit hæc injuria vete. BURMANNUS.

118. *Nati digna favore parenti.] Digna vigore, uno consensu præter Helmstadiensem scripti. & vere. Silius lib. 111.*

— Gelidos nec scandere secum

Defciam montes cœnux tua, crede vigori
Fœminæ.

Posset & *rigore* legi cum excerptis Vossianis, ut supra, *Te tuus iste rigor*, HEINSIUS. *Rigor* autem pro *rigore* ponitur. v. Salraaf. ad Tertul. Pal. p. 29). Epist. XVI. 51.

Forma vigerque animi.

Si vero vulgatum *favore* tueri alicui libeat, referat ad illa quæ sequuntur:

Nec mater tante pignere tanta fuit. HEINSIUS.

Et ita Vellej. Patet. 11. 98. Pisonis *mores* dicit *esse vigore ac lenitate mixtissimos*, ubi etiam *rigore* rescribunt viri docti. BURMANNUS.

121. *At nec nupta.] Mollius est, at ne nupta quidem*, ut est in Francofurtensi & plurimis aliis, nec non in vetustis editionibus aliquot. BURM.

124. *Sed ille fuit.] Non ego tollendi caussa, sed ille, sui, malebat Francius, ut Epist. VIII. 41. Tu mihi, quod matri pater, es. sed parum refert.*

126. *In medie nixu.] Nixu* Puteaneus & alii meliores. parum refert. sic & lib. v. Faflor. 171. quidam veteres:

Hunc stirps Oceani maturis nixibus Aethra
Edidit.

Metamor. 1X. 294.

Lucinam nixisque pari clamore vocabam.

Virgil. IV. Georg. 199.

In Venerem solvunt aut partu nixibus edunt.

HEINSIUS. vid. Gifan. Indic. Lucret.

127. *I nunc, & meriti.]* Scripti nonnulli *immeriti*, vel, *emerit*. In quibusdam vetus lectio est *erata*. Excerpta Jureti & Helmaestad. *fic meriti*.

Puteaneus *ii meriti* à manu prima. Lego:

I nunc, i, meriti lectum reverere parentis.

Trist. lib. 1. El. 1.

I tamen, i pro me tu, cui licet, aspice Remam.

G 2

Sic

Ista vetus pietas, ævo moritura futuro,
 Rustica Saturno regna tenente, fuit.
 Juppiter esse pium statuit, quodcumque juvaret:
 Et fas omne facit fratre marita foror.

- 135 Illa coit firma generis junctura catena,
 Imposuit nodos cui Venus ipsa suos.
 Nec labor est; celare licet. pete munus ab illa.
 Cognato poterit nomine culpa tegi.
 Viderit amplexos aliquis; laudabimur ambo.
 140 Dicar privigno fida noverca meo.
 Non tibi per tenebras dabitur referanda mariti
 Janua, non cultos decipiendus crit.

Ut

Sic lego Ep. Cydippes:

I nunc, i, solitoque tibi me decipe more.

Ita & ibi scribendum. Virgilius lib. vi.

I decus, i nostrum, melioribus utro fatis.

Auson. Mosell. 48.

I nunc, i Phrygiis sola levia coufere crustis.

Plura congeffi ad l. iii. Amor. El. iii. & Epistol. xiv. 126. v. Met. 114. vi. Faistor. 594. nonnihil etiam ad Claudian. 1. Rapt. 92. HEINSIUS. vide supr. Ep. iii. 26. At mihi multo elegantius videtur, quod praeterea repperi in Francofurtensibus excerptis, *i nunc, sic meriti*, nimius certe fuit Heinius in intrudendis ubique vocalis & formulis, quas in deliciis habebat, etiam ubi codices minime addiderent. hic certe debeuerat meminisse, quam recte olim apud Valer. Flacc. lib. 11. 144. rescripserat:

In tali quoniam tibi tempore coniux

Sic merita.

Et quae ibi adnotaverat. & sic passim Poetae utuntur hac particula; Virgil. iii. Aeneid. 6.

Nos procul inde fugam trepidi celerare, recepto

Supplice, sic merito.

Statius lib. vi. Theb. 167.

Miseram mihi nec punire potestas

Sic merita.

Lucan. 11. 11. 6.

Degener e populus, vix secula longa decerum

Sic meruisse viros.

Sic fidelis Horat. 11. Od. 4.

Neque sic fidelem,

Sic lucro adversam, potuisse nasci

Matre pudenda. BURM.

128. *Ille.*] Mallem ipse. HEINSIUS.

130. *Animer.] Animum tuum* Junianus codex. ut 111. Am. v. 2.

Terruerant animum talia vise meum. BURM.

132. *Rustica Saturno.*] Post hunc versum infulse codices nonnulli hoc distichon addunt:

Saturnus perit, perierunt ex sua iura.

Sub Jove nunc mundus, iussa Jovis sequere.

HEINSIUS. Vel *iussa tuere Jovis*: addita vero haec est glossa, *alii textus antiquiores non habent hos versus.* In Palatino ita legitur:

Sub Jove mundus adest, iura Jovis sequere.

Et Mycillus nothos esse, nec Ovidianae elegantiae notavit.

134. *Fratre marita foror.*] Sligthenborstio videbatur legendum, *fratris amica foror.* HEINSIUS. Infolentior scilicet ipsi videbatur constructio. ut & Douzac, qui capiebat *fratre pro fratri.* sed ita & Horat. 111. Od. 5.

Atlefius Crassi coniuge barbara

Turpis maritus vixit.

BURMANNUS.

136. *Nodos.*] Vide quae de hac voce notamus ad Petron. c. LXXX. sic Lucret. lib. iv. 1142. dixit *Veneris perumpere nodus.* BURMANNUS.

137. *Nec labor est, celare licet.*] Scribe, *Non labor, ex celare licet.* ut *id est* subintelligatur. HEINSIUS.

139. *Viderit amplexos aliquis.*] *Amplexes* Putaneus. Val. Flaccus lib. iv. 701. qui locus non est sollicitandus:

— pallentia jungunt

Ostula, vix primis amplexi luminis oris.

Silius lib. xii. 741.

Inque vicem amplexi, permissa voce triumphum

Tarpeji clamant Jovis.

Sic Epitola Medecae ex libris antiquis:

Complexes utuam Symplegades elisissent.

Virgilius Aeneid. 18.

Complexus inter se noctemque diemque morantur.

HEINSIUS. Priscianus lib. viii. pag. 791. Edit. Putf. multis exemplis adstruit veteres *Amplecto* & *amplexo* dixisse, & profert illud ex Petronio fragmentum: *Animam vestro amplexam in corpore, perplexebant.* BURMANNUS.

142. *Non Custos.*] *Non custos* meliores. HEINSIUS. Eleganter talem amorem *incustoditum* vocat Tacitus

Ut

- Ut tenuit domus una duos, domus una tenebit.
 Oscula aperta dabis, oscula aperta dabis.
- 145 Tutus eris mecum, laudemque merebere culpa;
 Tu licet in lecto conspiciare meo.
 Tolle moras tantum, properataque foedera jungo.
 Qui mihi nunc faevit, sic tibi parcat Amor.
 Non ego dedignor supplex humilisque precari.
- 150 Heu! ubi nunc factus, altaque verba, jacent?
 Et pugnare diu, nec me submittere culpae
 Certa fui: certij si quid haberet Amor.
 Victa precor, genibusque tuis regalia tendo
 Brachia. quid deceat, non videt ullus amans.

Depu-

tus XII. Annal. 4. in praecedenti versu illud epitheton *duo* adprehendisse librarios puto, ut obvium in hac re, sed hic minime necessarium, cum neque *custodi* addatur epitheton. in Junii codice erat:

*Nem tibi per tenebras dabitur referenda mariti
 Janua.*

Eleganter, ut puto. infr. XVI. 15.

— *Nes dabimus quod ames.*

Et v. 205.

*Non dabimus certe foecum tibi clara fugantem
 Lumina.* BURMANNUS.

147. *Properata foedera.*] In membrana Scriverii & mea erat, *sociataque foedera* pro varia lectione, quod non est contemnendum, sic *faciare cubilia* Ep. 111. & similia: In Barbariniano & Basilicensi codice erat, *properataque gaudia*; forte bene. Art. Am. 11. 481.

Cum quo sua gaudia jungas

Invenit in media. HEINEIUS.

Non placet *faciata*. quod librarius repetisse ex vers. 17. videtur. *Properata* enim vult vel *foedera* vel *gaudia* jungi, quia metuebat Thefei reatum, qui nunc tempore absens, opportunitatem dabat ad tuto coeundum. si quid mutandum, mallem *sperataque gaudia jungas*. in Scriveriano erat etiam, *Tolle moras, ore.* BURMANNUS.

150. *Heu ubi nunc factus altaque verba jacent.*] *Ubi nunc factus* mendose alter Moreti. Sed *factus* forte reponendum. Vide quae notavi ad librum I. Artis Am. 715. Porro libri nonnulli, *Heu mihi.* Excerpta Puteani, *Hei mihi!* ut opiner legendum: *Hei mihi! quam factus, altaque verba jacent.*

Ut Epist. XII. 53.

Quam tibi nunc longo regnum dotale Creusae.

Vel etiam hoc modo, ut vulgatae lectionis vestigiis insillamus:

Heu! ubi nunc factus altaque verba jacent.

Ubi nunc, ut Epistola XII. v. 103.

Dedit operi ubi nunc? ubi nunc tibi regia conjux?

Quomodo & illic scriperim. Met. XIII.

— *Ubi nunc facundus Ulysses?*

Val. Flaccus lib. IV. 569.

Hanc ubi nunc regni generisque ubi gloria?

Male in vulgatis libris *O ubi.* Claudianus lib. 111 Raptus:

Heu ubi nunc, ubi, nata, mihi est?

Petronius: cap. 115. *Ubi nunc est, inquam, iracundia tua? ubi impotentia tua?* Noster Art. Am. lib. I. 703.

Vis ubi nunc illa est?

Fast. 111. 484.

Heu! ubi pacta fides? ubi quae jurare solebas?

Lib. v.

Heu! ubi Mars pater est?

Propert. IV. Eleg. 3.

Hanc ne marita fides? pactas heu ubi nunc mihi noctes?

Cum radis argenti brachia victa dedi.

Sic scribo ex vestigiis veterum codicum. Neapolitanus vetustus, & *parce avia mihi noctes.* alii, *hanc nunc pactas mihi noctes, vel, & pactas sunt mihi noctes.* vel, & *pactas jam mihi.* Statius Thebaid. IX. 385.

Heu ubi fiderei vultus? ubi verba ligas?

Imperfecta somis?

Ubi *Heu* vulgo perperam scribitur:

*Heu ubi nam ille frequens modo circa limina
 maris*

Ambitus?

Et lib. v.

Heu ubi nunc furias?

Et lib. VIII.

Heu ubi laurigeri currus?

Sylvar. lib. III.

Heu ubi nota fides?

Noster Amor. III. El. VIII ut libri meliores:

Heu, ubi mollities pectoris illa tui est? HEINE.

Epist. VI. 41. *Heu ubi pacta fides? ubi convulsiva
 jurat*

- 155 Depudit, profugusque pudor sua signa relinquit.
Da veniam fascae, duraque corda doma.
Quo mihi, quod genitor, qui possidet aequora, Minos?
Quod veniant proavi fulmina torta manu?
Quod sit avus, radiis frontem vallatus acutis,
160 Purpureo tepidum qui movet axe diem?
Nobilitas sub Amore jacet. miserere priorum:
Et, mihi si non vis parcere, parce meis.
Est mihi dotalis tellus, Jovis insula, Crete:
Serviat Hippolyto regia tota meo.

Fleete

jurata Phaedr. t. Fab. 9. *Ubi pernicitas nota illa
ita est* vide ad Petron. lxxxviii. & cxv.

151. *Et pugnavit diu.*] Malleum, si per libros
veteres liceret:

*Pugnavitque diu, nec me submittere culpae
Certa sui.*

Met. ix. 542.

*Pugnavitque diu violenta Cupidinis arma
Effugere iusfelix.* HEINSIUS.

155. *Depudit, profugusque pudor sua signa reli-
quit.*] Scribe vel invitis libris, *profugusque rubor.*
quod omnino concinnius. *relinquit* praeterea Pu-
teaneus & alii ex melioribus. *Depudere* etiam in
Amoribus dixit lib. iii. El. x.

Et quae depudit ferre, tulisse pudet.

ut quidem illic optime Jureti excerpta. Suetonius,
depudere dicitur. HEINSIUS. *depudescere* Apulej.
dixit. lib. x. Metam. Forte:

Depudit, profugusque pudor vix signa relinquit.
BURMANNUS.

157. *Quod mihi.*] Recta profecto haec, & ve-
tus lectio. sed & recte in nonnullis. *Quid mihi si
genitor, qui possidet aequora Minos?* & reliqua per
interrogationem. NAUGERIUS. *Quod mihi sit* genitor
vulgo quidem legitur. Ego vero legendum cen-
seo, *Quid mihi, quod genitor* &c. aut certe, *Quo
mihi, quod genitor.* perinde ut Horatius dixit, *Quo
mihi fortunae, si non conceditur mi.* ut sit oratio
ἀλλαντικῆ, pro, *quid vel quo mihi prodest*, quod
genitor mihi est Minos. MICYLLUS. Melius quod
olim Micyllus, *Quid mihi, quod genitor?* nisi mal-
lis, *quo mihi, si genitor.* notum illud. *Quo mihi
fortunae, si non conceditur mi.* DAN. HEINSIUS. *Quod
mihi sit genitor, qui possidet aequora Minos.* Puta-
neus, & alii nonnulli; sed legendum,

Quo mihi, si genitor.

ut in illo Juvenalis Sat. viii. 144.

— *quo, si nocturnum adulter*

Tempora Santonico velas adoperata cucullo?
& ibid 9.

— *Fiffigis quo*

Tos bellatorum, si ludatur ales pernos.

Propertius lib. iv. El. iii.

*Nam mihi quo, Poenis si purpura fulgeat ostris,
Crypsallusque tuas erret aquosa manus?*
vel etiam,

Quo mihi, quod genitor. —
idque verum esse sequentia liquidè evincunt. Nam
quinque libri, *Quid mihi quod.* Mentelianus, *Quid
tibi quod.* sic & Attici *τι μοι τῶν τετον.* Plura con-
gestissimè ad Epistolam ii. 53. HEINSIUS.

158. *Proavi.*] Atqui vulgo Minos filius Jovis
creditur, ergo Jupiter avus Phaedrae erit. sed cum
duo Minoes fuerint, & secundus Lycastae filius
prioris Nepos, poterit Jupiter longius a Phaedra
quidem removeri, nec tamen *proavus* dici, sed
Abavus: quamvis Poëta hos gradus tam diligen-
ter non observare videantur, immo nec ipsi saepe
Historici, vid. ad Vell. Pater. 1. 2. Confundi vero
duos Minoas docuit egregie Broukhufius ad Propert.
iii. Eleg. xvii. v. 21. sed *Proavus* proprie quoque
Phaedrae dici potest Jupiter per matrem: Paphiaes
enim pater Sol, & hujus Jupiter. & sequens distichon
indicat Nafonem hoc potius stemma elegisse, quia
in altero Minoes confundi solebant. ceterum in
Francofurtensi codice erat a manu prima, *Proava
fulmina missa manu.* elegantissime. & ita *Proava
tropaea*, Propertio lib. iv. xi. 29. asserere volebat
Barthius, non probante Broukhufio. BURM.

159. *Vallatus.*] Eleganter, quasi corona cinctus,
ita ut radii acuti illi telorum speciem praebcant. Et
ita Lucianus de Saltatione. p. 505. Edit. Bourdel.
dicit Aethiopes radiorum instar tela capiti cir-
cumdare, & hoc illis vicem Pharetrae praestare. &
Claudian. Idyll. iv. de Nubis.

Et genu complexis crinem vallata sagittis.
ut recte Heinzius restituit pro *volatus*; quod ver-
bum & hic quatuor codicibus infederat. BURM.
160. *Qui movet.*] Mentelianus pro diversa le-
ctione, *vehit.* ut in Amor. i. xiii. 2.

Flava primoferum quae vehit axe diem.
Fas. iii. 518.

Purpureum rapido qui vehit axe diem. BURM.
163. *Est mihi dotalis.*] Si hanc vocem vulgato
sensu

- 165 Flecte feros animos. potuit corrumpere taurum
 Mater. eris tauro saevior ipse truci?
 Per Venerem parcas, oro, quae plurima mecum est:
 Sic numquam, quae te spernere possit, ames.
 Sic tibi secretis agilis Dea saltibus adit,
 170 Silvaeque perdendas praebet alta feras.
 Sic faveant Satyri, montanaque numina Panes:
 Et cadat adversa cuspide fossus aper.
 Sic tibi dent Nymphae (quamvis odisse puellas
 Diceris) arentem quae levet unda sitim.

Addi-

sensu velimus capere, consequetur Cretam fuisse in dotem Phaedrae datam, quod neque veterum quisquam tradidit, neque fieri potuerit, cum Minos esset filius Deucalion, qui ipsi successit, & illi frater Catreus, huic vero Idomeneus Deucalionis filius. v. Meursii Cretam lib. 111. cap. 3. & 4. praeterea notarunt jam viri docti Heroidas non adtulisse sponas terras maritis, sed contra procos emisse sibi sponas muneribus, quae dotis vicem illis praestabant. vide Salmas. de Modo Ufurar. p. 138. Ampl. Cuper. 1. observ. 20. & Cl. Perizon. ad Aelian. 1v. 1. unde etiam saepe *dos ipsa* munera vocabantur, ut notat Barthius ad Claud. 1. de Rapt. 28. sed non perpetuum tamen hanc fuisse consuetudinem, sed & dotatae etiam Heroici seculi puellas ad viros venisse patet ex Apollon. Rhod. 11. v. 238. Euripid. Hippol. 625. & aliis. quod tunc praecipue usi veniebat, si nulli essent illis fratres, & ideo successio ad illas deferretur, ut ita epistola sexta Hypsipyle *dotalem* Lemnon recte offert Jasoni, neque in eo erravit Poeta noster, ut volebat Salmasius. praeterea si qua femina novum conderet regnum, poterat illud viro *dotale* dare, ut Dido Aeneae offert apud Virgil. 1v. Aeneid. 103. Quare statuendum videtur, Poetam hic vel non satis attendisse ad antiquorum temporum rationem, ut & in sequenti Epistola lapsum ejus videbimus, vel illum, parum de antiquitate sollicitum, omnia Phaedrae tribuisse lenocinia, quibus casum Hippolytum corrumpere posset, & ideo splendidae etiam dotis mentionem injecisse. quod forte Hubertinus voluit, qui ad hunc locum oratorio magis, quam historico more loqui Ovidium notavit. forte posset & legi:

Est mihi natalis tellus, Jovis insula, Crete.

ut post memoratos majores, nunc etiam nobilitatem natalis soli jaceret, & obscure inducere tentet Hippolytum, ut si Thebes timeat, secum abeat in Creten, ubi contra Patris vim tutus esse possit, & vocat ipsi magis, quam promittat regnum. & ideo sequens versus pro voto capiendus, & in parenthesi ponendus:

Serviat Hippolyto regia tota mea.
 utinam Patris Minoi mei regia meo Hippolyto cederet, & serviret. in quibusdam codicibus est *serviat*, quod admirationem contineret, quasi Hippolyto sponderet regnum ut apud Silium 111. 150. *Thybris tibi serviet omnes*. Francius corrigebat:

Serviat Hippolyto dos ea tota mea.
 sed ego tantum mihi non permitto. BURMANNUS.
 165. *Flecte feros.*] *Ferox* Saravian. sed male. Catalect. Pith. p. 46. *Flecte truces animos*. ut Heinf. ad Ovid. 11. Mer. 482. correxit. sed nihilominus distichon hoc nescio quomodo non satisfacit, nec Ovidianae venae esse videtur, ut fortasse aeque ac praecedens sit intrinsum. Aptius enim oratio procederet si illa connecteretur,

Es mihi si non vis parcere, parca meis.
Per Venerem parcas, oro, &c. BURM.
 170. *Perdendas.*] Helmaestadiensis *praedandas*; vide quae notavi ad Claudian. Fescenn. in Nupe. Hon. v. 11. HEINSTUS. Male. v. ad 1 Metam. 444.
 171. *Panes.*] *Fauni* Francof. Lincoln. & octo alii, parum refert.
 172. *Sic cadat adversa.*] *Et cadat libri omnes.* Habes eundem versum Remedio Amoris 204. HEINSTUS.
 174. *Arentem.*] *Ardentem* plurimi codices. Ita Claud. 1. in Rufin. 104. *Ardebat majore fissi.* & Phaedr. 111. fab. 16. *ardere fissi* dixit. & alii. sed idem tamen Claudianus 11. in Rufin. 510.

Arcetas decepta fissi.
 & ibid. vers. 8.

Pollutaque negans arsevera fauces. HEINZ.
 sic *Ardem* & *Arens Libya*. vide Heinf. ad Claud. 111. Conf. Hon. 205. & *Arpens Merose* Lucan. 1v. 333. ubi & MSS. *ardens*. vid. & Gron. ad Liv. xliiv. 38. sed hic *arentem* praefero. v. ad 111. Amor. vii. 51. *Arida fissi* vers. Catal. Pith. p. 35. xi. Met. 129. Senec. Thyest. 5. Paullin. Carm. v. de Joan. Baptista:

Arentemque fissim decurrans unda levabas. BURM.
 176. *Per:*

175 Addimus his lacrimas precibus quoque: verba precantis
Perlegis; at lacrimas finge videre meas.

176. *Perlegis, & lacrimas finge videre meas.*]
Acute in libro suo Gruteus emendarat,

*Addimus his precibus lacrimas quoque. verba
precantis*

Perlegis, & lacrimas finge videre meas.

DAN. HEINSIUS. *Perlege* & tres libri. Lincnien-
sis, *Perlege*, sed. bene, nisi fallor. Certe illud *Per-
legis* subnatum videtur ex primo verbo sequentis
epistolae. At vero opinor unam literam cli-
fam esse, & scribendum *Perlegis*, adi notas nostras
lib. 1. Art. Am. 125. ubi plura hujusmodi collegi-
mus. lib. 11. Met. 131. *Pelamque effugis Australem.*

cum *Effugio* reponi debere monuerim. volui ali-
quando *dum legis*. vel *ut legis*. optino sensu, nisi
quod longius abist a vulgata scriptura. HEINSIUS.
Ego vero legerem:

Verba precantis

Perlegis; at lacrimas finge videre meas,
addimus nos quidem precibus nostris lacrimas, sed
quas tibi non possumus praesentare. tu tan-
tum *legis* verba, aut, ut spero, & ipso Epistolae
rogavi, *perlegis*, sed quae, finge lacrimas te simul
videre, quas ego addo quidem verbis dum scribo,
sed ad te perferendas, ut verba, dare non possum.
BURMANNUS.

EPISTOLA V.

OENONE PARIDI.

Perlegis? an conjux prohibet nova? perlege: non est
Ista Mycenaea litera facta manu.

Pegasis

A principio hujus Epistolae in quibusdam ad-
versus duo praeposuntur, quos pro nothis & adul-
teris alii rejiciunt. Nam noque Ovidianae elegan-
tiae respondent, & adiectum, quem Poeta prin-
cipio abrupto captavit, intervenerunt. quare & hos
scortum, & diverso caractere scribendas curavi-
mus. MICYLLUS. Excerpta Puteani & nonnulli ex
nostris sequens distichon OEONONIS Epistolae praefi-
gunt, quod ab aliis reclusus abest:

Nympha suo Paridi (quamvis meus esse recuset)

Mittit ab Idazis verba legenda tuis. HEINS.

de distichis initio Epistolarum Ovidii praefixis vide
Schutt. 11. Observ. 53.

1. *Falsa manu.*] Editio princeps & aliae, ut &
MICYLLI, *scripta*. sed emendatior, & codices
Fiancos. & Moreti, *facta*. Noster lib. 1. Trist. x. 2.

Est mihi sollicitae tempore facta vice.

& nox vers. 26. multi codices, *littera falsa manu.*

Justin. xxvii. 1. *inde ad Antiochum facit literas.*

Tibul. III. 1. 12.

Indicet mi nomen litera falsa manu.

ubi v. Broukhuf. BURMANNUS.

3. *Pegasis.*] *Nympha Nais*, id est amnis Cebra-
ni filia, atque eo pacto se distinguit ab eisdem
nominis alius. Oenone enim fuit etiam Budionis
filia, a qua Aegina insula appellata *Oenone*. Prius
est, ut autumt Pythonetus, Aeginetarum prima.
Oenoniam praeterea celebrat Euripides in Iphige-
nia, Aeaco patre natam. PARRHASIUS. Ita quidem
omnes legunt, ac Oenonem *Pegasis* appellative di-
ctam accipiunt pro Naide, sive Nympha fontana.
αἰὲν ἴσθ' ἄγασθαι. quod nomen fontem Graecis signi-

ficat. fuit enim Oenone filia Cebrenis, quam tu-
vium Herodotus, cunctante Stephano, vocat, a quo
& Cebrenia regio sub Ida monte appellata. Cete-
rum quia tamen alibi idem nomen *Pegasis* ab-
soluta, pro Nympha, ac generaliter positum non
familie reperitur, ipsumque patronymicum *Pegasis*,
a *Pegaso* magis, quam a *Ναΐδῃ* factum videtur, du-
bitare soleo, num pro *Pegasis*, *Pedasis* legendum sit.
ut sit genile nomen, a *Pedaso* oppido tractum,
quod sub Ida olim situm fuit, vicinum Cebreniae
regioni. Nam ab eodem & *Pedafides* Masculini gen-
eris Patronymicum, Graecis aliquando usurpatum
apud Stephanum legimus. Quod hic adnotare li-
bet, ut amplius cogitandi occasione studiosis
praebereus. Porro totam Oenones & Paridis fa-
bulam tractavit Parthenius in Eroticis, & collegit
eius picaeque Phavorinus quoque in dictione *Oeno-
ne*. MICYLLUS. id est *Ναΐδῃ*; sive fontis filia. ut recte
Passerat. ad Propert. III. eleg. 1. pag. 407. docuit,
& inde *Pegafidas* Musas vocari.

7. *Ex merito*] Emerito Barbetini codex. sed ni-
hil mutem sup. Epist. 11. 62.

Quaecumque ex merito spes venit, aequa venit.

ubi similiter turbant libri. & Epist. xi.

Et jubet ex merito scire, quid iste velit.

Vell. II. 118. *Ita se res habet ut, quod accidit,
etiam ex merito accidisse videatur.* Ita lego, & paullo
post *ex merito aestimare*. BURMANNUS.

8. *Quae venit indigne.*] Indigne Puteancus cum
Jureti excerptis, quae vir Cl. Philibertus de la
Mare Senator Divionensis, quae cum humanitate,
mecum

- Pegasis Ocnone, Phrygiis celeberrima sylvis,
 Laesa queror de te, si finis ipse, meo.
- 5 Quis Deus opposuit nostris sua numina votis?
 Ne tua permaneam, quod mihi crimen obest?
 Leniter, ex merito quidquid patiare, ferendum est:
 Quae venit indignae poena, dolenda venit.
 Nondum tantus eras, cum te contenta marito,
- 10 Edita de magno flumine Nympha, fui.
 Qui nunc Priamides, (adsit reverentia vero)
 Servus eras: servo nubere Nympha tuli.
 Saepe greges inter requievimus arbore tecti;
 Mixtaque cum foliis praebuit herba torum.
- 15 Saepe super stramen, foenoque jacentibus alto
 Defensa est humili cana pruina casa.
 Quis tibi monstrabat saltus venatibus aptos;
 Et tegeter catulos qua fera rupe suos?
 Retia saepe comes, maculis distincta, tendendi;
- 20 Saepe citos egi per juga longa canes.

In-

necum communicavit: *indigna* meus chartaceus. At Caroli Strozze liber, *indignae*. probe. Fath. v. 648.

Et tandem Cato debita poena venit.

diximus superiori epistola. HEINSIUS.
 11. *Abste reverentia vero.*] Alii *adsit*, atque ita quinque ex nostris. quomodo apud Horatium, *licet concedere veris*. Helmaclad. *adsit*. III. Art. Am. 617. *adsit modo certa voluntas*. HEINSIUS.

12. *Nympha tuli.*] Ovidiana locutio, sed saepe a libris expulsa. XIII. Met. 460.

Scilicet aut ulli servire Polymena ferrem.

ubi alii *vel em*, lib. XI. Met. 447.

Nec talis Halcyonen in partem adhibere pericli.

Ita MSS. vulgo *neq. vult*. Ep. xv. 155. ex MSS. Heinsius restituit:

Tene manus umquam nostrae dimisere ferent.

BURMANNUS.

14. *Herba torum.*] Ut moris erat antiquo seculo amantibus. Proper. III. Eleg. XI. 35.

Hincula pellis totos operibat amantes,

Altaque nativo creverat herba toro.

vid. Ep. praeced. 98. BURMANNUS.

16. *Depressa.*] Quidam ex veteribus *defensa*, ego nusquam legi, & *depressa* cur legi non possit, nescio. NAUGER. us sunt qui *desussa* legunt, qua ratione dixit Virgilius *defendere teneras myrtos a frigore*, & *defendere frigis recessu*, ut Gellius etiam ex Quadrigarij Annalibus observavit. EGNATIUS. corrigere *defensa*, & est vitata sub humili casa. sed haec

in Claudianum lib. I. Rapt. 167. copiosius. Itaque ne Jovis (ut ajunt) Corinthus, inculcare supercedebo. PARRHASIUS. *Defensa* emendavit Parrhasius. Ego in duobus Vatic. scriptum repperi; *Depressa*, quae lectio, ut mihi quidem videtur, genuina est. In alio lib. scripto Achillis Statii est; *Depressa*, utinam omnibus vulgatis, id est, soluta, liquefacta. CLOFAN. Libri veteres multi *Depressa*. Unde *Defensa* scribendum Parrhasius ad Claudianum contendit. nec dubita quin vere. Remedio Amoris, 219.

Proximus à tellis ignis defenditur aegre.
 Horatius Sat. III. lib. I.

— *Toga, quae defendere frigui,*

Quamvis crassa queat. —

Seneca de Providentia cap. IV. ubi de Germanis agit: *Imbrem calmo aut fronde defendunt*. Cicero Catone Majore, c. 15. *nimis solis defendit ardoris*. Sic & Quadrigarius apud Gellium, Arnobius, Tertullianus, Vegetius, alii locuti. Hinc & *Vim vi defendere* apud Jurisconsultos. Stat. Hercule Surrentino III. Silv. 1. 68.

Forte diem Triviae dum litere ducimus udo,

Angustiasque foras assuetaque tecta gravari

Frondibus & patula defendimus arbore soles.

Delituit caelum, & subitis lux condita cessit

Nubibus.

Ita totus locus scribendus *Angustas fores*, ob immentum frigus, non *Angustas*; *condita lux*, non *condita*, nam *lux candida* plerumque pro fortunata. *Tecta gravari*, non *gravari* parum cohaerente oratione: quem loquendi modum pluribus asserui ad

H

Clau-

Incifae fervant à te mea nomina fagi:

Et legor Oenone, falce notata, tua:

Et quantum trunci, tantum mea nomina crescunt:

Crescite, & in titulos surgite recta meos.

25 Populus est (memini) fluvialis confita ripa,

Est in qua nostri litera scripta memor.

Popule, vive precor, quae confita margine ripae,

Hoc in rugoso cortice carmen habes:

Cum

Claudian. 1. in Eutrop. 300. v. & Gell. ix. 1. Martial. vii. epig. 36. de villa:

Plurima quae possit subire defendere nimbes.

Ita ibi nescio quem legere monent Scriverus, in repetitae lectionis notis, & Gruterus: primum quaerendum quis ille sit, quod si auctoritate MSS. id factum, immerito profecto illis vapulat. locus autem apprimè ad hunc locum facit Virgili 1. Aeneid. 905. *Hunc oro defende furem*, id est prohibe, ut explicat Schol. Stat. Theb. 1. 409. Stat. de Tydeo & Polyneice.

Hic vero amobus rabiem fortuna cruentaus

Attulit: haud passus socius defendere noctem

Culminibus.

Quod ipse postea interpretatur, cum Tydeus ad Adrastum:

— te tecto coelum prohibere (quis iste)

Arctus.

Ita lege. inepte vulgo *arguis*. ubi *coelum tecto prohibere*, idem quod supra, *noctem defendere culminibus*. idem Theb. 1x. 316.

— cur ipse excitus in arma

Ismenos, doctas nosse indulgere sorores:

Vestrum opus ire retro, & Jeninum defendere samas.

Ita verissime vetustissima editio, & Aldinus codex, quod imperite, in *depellers*, vel *repellers* mutarunt Correctores, quae mera glossematata sunt. Plaut. Mostel. 1v. 11. 20. *Qui his injuriam scribis defendas*. ubi vid. Taubman. apud Ciceron. Philip. viii. c. 10. *At istud veritas lex Caesaris & tua*. ubi *defendit* MSS. quidam veterissimi Hieronymi Ferrarii, quod ille non percepit. *defendit*, prohibet: videtur tamen illi lectioni obstrare quod denuo sequitur: *Et tu acta Caesaris defendis*. Nonius in *defender*, ex Enn. Achil. *Serva cives, defende hostes, eum potes defendere*. sic intellige illa, quae Nonius perperam intellexit vid. Colum. in Enn. p. 341. Pallad. Septemb. cap. 18. Pluribus de *defendendi* verbo hac significatione egi ad eundem Claudianum 111. Conf. Stilich. 171. HELMSIUS. *Deprensa* J. Douza posse recipi credebatur. sed simul tum *canam pruinam* improbus paulum, quam prima fronte videbatur, capiebat. sic saepe interpretes ipsis Poëtis lascivioresprehendimus.

10. *Per juga summa.*] *Juga longa* Putecaneus &

Jureti Excerpta cum aliis multis. Quomodo Propertius 111. Eleg. 13.

Sectatur patrios per juga longa canes.

Et Virgil. xi. 544.

— Juga longa petebat

Solorum nemorum —

Recte: nam *juga montium* inde dicta Grammatici volunt, quod ipsa continuatione jungantur. Sic *lenga Ida* Epistola. Paridis:

Innumeraeque mihi longa dat Ida trabes.

Noster tamen Epistola superiori:

Hortari celeres per juga summa canes.

Senec. Hippolyto:

Summaque montis juga Cecropii.

Egi autem est verbum veteratorum. Virgil. 1v.

Aeneid. 71. *Passor agens telis*. HELMSIUS. & 111.

Georg. 411. *Apror lastratu turbabis agens*. *Citas sane* malebat Francius, & recte, ut puto. vide ad

111. Metam. 140.

25. *Ripa.*] MSS. xxxiii *rivo*, quod & agnoscit

Gualth. Alexandr. lib. 1.

Dumque vetustatis saltem vestigia quaeris

Sedulus, objicitur fluvialis confita rivo

Populus Oenone.

Ubi de Alexandri expeditione in Phrygiam agit, ut fortè *fluvialis rivo* sit dictus pro torrenti rivo. sed tamen nil temere mutem. Stat. 1. Syl. Epith. Stel. v. 245. *Fluminea ripa*. HELMS. Neque ego, quia certum est ad ripas populos fere conferi. Val. Flac. v. 186.

Populos flexus, tumulumque virentia supra

Flumina cognati medio videt agere Phryxi.

Populus vero in Troade fuisse frequentes docuit Sam. Petitus lib. vi. Miscel. c. 10. & cum ista arbor maxime undis & humidis locis gaudet, teste Virgilio Eclog. vii. v. 66. & circa Idam in vallibus essent plurimi fontes, unde *celeberrima fontibus Ida*, Noster dicitur 11. Metam. 218. & *aqueosa* vi. Fast. 15. & alibi, optime huic arbori amores suos inscripisse inducitur Oenone. sequenti vero ditlichio malleum, *quae margine confita rivi*, & multi codices, sequens ditlichon praeponunt huic. BURMANNUS.

18. *Rugosa.*] Quod indicat vetustatem arboris,

Metam. vii. 627.

Rugosaque suam servantem cortice sallem.

Multi

- Cum Paris Oenone poterit spirare relicta,
 30 Ad fontem Xanthi versa recurret aqua.
 Xanthe, retro propera; versaque recurrete lymphae;
 Sustinet Oenonen deferuisse Paris.
 Illa dies fatum miserac mihi dixit: ab illa
 Pessima mutati coepit amoris hiems:
 35 Qua Venus & Juno, sumptisque decentior armis,
 Venit in arbitrium nuda Minerva tuum.

Atto-

Multi quoque codices hic *nomen habent*; sed perperam. BURMANNUS.

30. *Ad fontem Xanthi.*] Jam illud proverbium Graecis usurpatum frequens innuit, dubio procul, quod illi *ἄνυ ποταμῶν*. Ex Euripidis jambico in Medea, sic enim chorus:

Ἄνυ ποταμῶν χυμῶν πόντος.
 Unde etiam Horatius: *Quis neget arduis Pronos celeri posse rivus mentibus, Et Tyberim reverti?* Cicero quoque in Epistolis ad Atticum, principio tantam Graeci veritas usus, adagii hujus meminit. EGNATIUS. Xanthus haud dubie ex monte decurabat, unde *ἀδύωνον*, ut retro posset flecti. CLAUD. I. EUR. 353.

Prona petunt retro fluvii juga.
 Ita enim cum melioribus MSS. legendum. HEIKS. 31. *Versaque recurret lymphae.*] *Nymphae* Puteaneus & septem alii. lib. IV. METAM. 297.

Videt hic stagnum lucentes ad inumum Ufque solum Nymphas.
 Ita scripti nonnulli; Stadius Villa Surrentini, II. SILV. II. 18.

— *Occurrit dulcis amaro Nympha mari.*
 Et THEB. V. 519.
 — *Trepidaeque latens in pulvere Nymphas.*
 RUTILIUS ITINERARIO, 265.
Elicitas simili credamus virgine Nymphas.
 Ubi *lymphas* perperam reponunt. PROPERT. LIB. III. XIV. 4. ex veteri codice:

Et cadit in patulos Nympha Aniena lacus.
 Ubi *patulos specus* legendum. in cavatas enim rupes sese Anio praecipitat. Ita Graecis *νευφολέπτου*, qui Latinis *lymphasi*. Idem PROPERTIUS LIB. III. ELEG. XXI.

Petaque Pellucis nympha salubris equo.
 Ita vetusti codices. reddidit & STATIUS bis terve GRONOVIVS DIATRIBES CAP. XVIII. FESTUS AVIENUS descriptione Orbis:

Flors frequens Pinxit terra sinus, ac nymphis unda cucurrit Largior.

Cato in DIRIS EX MSS.
Flectite currentes nymphas vaga flumina retro, Flectite, Et adversi rursus disfundite campis.
 SEREN. SAMM. COMP. XX. EX MSS.

Dulcibus associas nymphis mellique liquenti.
 SYMPOSI. AENIGM. 74.
Ardeo de nymphis, mediis incender ab undis.
 Ut habent MSS. HEINSIUS.

33. *Illu dies fatum miserac mihi dixit.*] *Dixit* Puteaneus, ARGENTINENSIS, & quatuor alii. bene, apto ad hanc rem verbo. HORAT. LIB. III. OD. III. *Sed bellicifus fata Quiritibus Hac lege dico.*

Virgil. ECL. I.
Saepe malum hoc nobis, si mens non lacus fuisset; De coele tallas memini praedicere quercus.
Saepe sinistra cava dicebat ab ilice cernis.

Ita codices complures, non praedixit. Gell. lemma capitis primi lib. XIV. *De iis qui ex coetu motibusque siderum, fata si hominum dicturos pellicentur.* PROP. LIB. IV. ELEG. I.

Si modo Avernalis tremulas cortina Sibyllas Dixit Aventino rura pianda Remo.
 ET TIBUL. I. ELEG. VI. de Bellonae Sacerdote:
Et tibi nescio quas dixit mea Delia poemata.

PRO VATICINATA CIT. IDEM LIB. II. ELEG. VI.
Quidquid Amalthea, quidquid Marpeffa dixit, Herophile Phebeo grata quod admonuit.

ET LIB. III. ELEG. IV.
Sed proles Semeles Bacchus dollaque serenas Dicere non norant, quid ferat hora sequens.

SILIUS LIB. XIII.
Haec quoque castae Angurio valuit mentis, venturaeque dixit Magna viro.

NOSTER IBIDE V. 245. *Prasfagia dicere.* hinc *fatidici vates*, & *dictio* pro oraculo Apollinis apud ACCIUM & PACUVIUM; & Plautum MENAECHEM, *dictum Apollinis*, apud SOLINUM. cap. IX. in optimis codicibus de Macedonia, *responsum dictum Deo*, non *datum*. NOSTER EP. PARIDIS:

Que nisi? exclamat, refertes incendia tecum.
Quanta per has nescis flamma petatur aquas.
Vera suis vates: dictio invenimus ignes.
 Hoc est, praedictio. FAST. I. de Carmentis vate:
Talibus ut dictis nostros descendit in annos.
 Plura de his ad librum primum Claudiant in EUTROPIUM memini notasse. v. 160. HEINSIUS. Vid. SALMAS. ad Solin. tom. I. p. 110. Douza *daxit*, adduxit, advexit interpretabatur.

H 2

35. Q44

Attoniti micure finus, gelidusque cucurrit,

Ut mihi narrasti, dura per ossa tremor.

Confului (neque enim modice terrebar) anusque,

40 Longaeuosque fenes: confluit esse nefas.

Caesa abies, sectaeque trabes, & claffe peracta,

Caerula ceratas accipit unda rates.

Flésti discedens: hoc saltem parce negare;

Praeterito magis est iste pudendus amor.

45 Et flésti, & nostros vidisti flentis ocellos;

Miscuimus lacrimas moestus uterque suas.

Non sic adpositis vincitur vitibus ulmus,

Ut tua sunt collo brachia nexa meo.

Ab

35. *Qua Venus, & Juno sumptisque decentior armis, Venit in arbitrium nuda Minerva tuum.*] Attingit etiam Paridis iudicium infra, cujus ante meminerunt Lycophron, Euripides, Coluthus, Lucianus, & Virgilius. De hoc iudicio multa praecara ex Graecis auctoribus collegit Lud. Coelius lib. & cap. xix. Antiq. Lectionum. Cior.

38. *Tremor.*] Timor Lovanienfis & Junianus. male. vid. Epist. xiv. 18.

Et subitis dextrae praepedit orsa tremor.

Vid. supra Epist. III. 82. BURMANNUS.

40. *Longaeuos.*] MSS. *grandaeuos.* ut Epist. XIII. 25. *Grandaeuos Acaestis.*

41. *Parata.*] Gronovii & tres alii *peracta*, quod verum puto. quia vulgo minus frequens. Sueton. Calig. 21. *Quorum operum a successore ejus Claudio alterum peractum.* Oth. 6. *Peragere domum auream.* & has voces saepe confuderunt librarii. vid. VI. Fast. 587. & 629. BURMANNUS.

44. *Praeterito magis est iste pudendus amor.*] *Pigendus* in Patenaeo, quomodo Epistola Didus, 108.

Adde fidem: nullâ parte pigendus eris.

Aufonius de Consulatu suo: *Emendatissimi viri est, pigenda non facere.* Propertius libro IV. El. 1.

Poscis ab invita verba pigenda lyra.

Pigitum dixit Silius lib. VII.

*Nec pigitum parvosque lares humilisque subire
Limina coelicum tecti.*

Vulgatam tamen tuetur locus III. Fast. 500. *Ille pudendus amor.* & IV. 598.

Nec gener est nobis iste pudendus, ait. HEINS.

Ita Horat. III. Od. 27. *Erubescendos ignes dixit.*

45. *Nostros vidisti flentes.*] Nonnulli & fortasse rectius: *Et madidos vidisti flentis ocellos.* NAVOER. Naverius *madidos* malit, quod est in nonnullis scriptis, sed frustra. Amor. lib. I. El. VIII. 108.

Ut mea defunctae mollior ossa cubent,

Ubi tamen MS. *ut mihi.* & lib. III. El. 11.

An magis hic animi meus est, non acri aestus? Trist. lib. IV. El. III.

Vulibus illa suis, tanquam praesentis, inhaeret;

Ut legunt veteres libri. & lib. V. VIII. 5.

*Nec mala te reddunt mixtem placidumque jacenti
Nostra.*

Ut ibi legit Slichtenhortius. Epistola Canaces:

Sic mea vibrari pallentis membra videres.

Ita nempe reponendum cenfeo. Epistola Acontii:

Inque meo cupidi rapta ferere sinu.

Quomodo & illum versum ex vestigiis optimi codicis emendandum opinor. Trist. II.

*At memini vitamque meam morsque probabas,
Illo, quem dederas, praeterennis equo.*

Quod male mutant libri veteres, Seneca Hippolyto:

— *quis meas miseræ Deus,
Aut quis juvare Dædalus flammæ quærit.*
Aufonius Epist. XXIII.

— *non ista duorum*

Culpa, sed unius tantum tua.

Virgilius Ciri:

*Quod te per Divum crabres obtestor amores,
Perque tuum memoris haustum mihi pectus alumnae.*

Qui locus à viro maximo sollicitari non debuit. Horatius, lib. I. Sat. IV.

— *cum mea nemo*

Scripta legas vulgo recitare simentis. —

Cicero Philip. II. *Tuum hominis simplicis pectus vidimus.* apud Livium: *Ut noster duorum eventus ostendit.* Apulej. Metam. IX. *De isto quidem, mi herilis, tecum ista videris, quae sine meo consilio pigrum & formidolosum familiare istum fertis; es; qui insuavis & odiosi mariti tui castratum subercilium ignaviter perborrescisti, ac per hoc amoris languidi desidia tuo volens amplexus districat.* Ita enim, non volentes, optime in quibusdam codicibus existat. Martial. lib. VII. Ep. 50.

- Ah quoties, cum te vento quererere teneri,
 50 Riserunt comites! ille secundus erat.
 Oscula dimissæ quoties repetita dedisti!
 Quam vix sustinuit dicere lingua, Vale!
 Aura levis rigido pendencia lintea malo
 Suscitatur; & remis cruta canet aqua.
 55 Prosequor infelix oculis abeuntia vela,
 Qua licet; & lacrimis humet arena meis.
 Utque celer venias virides Nereidas oro.
 Scilicet ut venias in mea damna celer.
 Votis ergo meis alii rediture redisti?
 60 Hei mihi, pro dira pellice blanda fui!

Adspi-

Si tenet absentis nostros cantasque libellos.
 Adeatur Scaliger lib. 11. Aufonianarum Lect. cap.
 XII. & Taubm. ad Plaut. Men. v. 11. 118. &
 Pfeud. 1. 1. 4 pari modo & Graeci. apud Sophocl.
 Τὰ μὲν ἀνεύρου κἀνά. Homer.

Δαίη ἀντ' ἑμὲ ἔσκα κινέμεναι. HEINSIUS.

48. *Brachia vinclæ meo.*] Ita legendum è bonis,
 & emendaris libris. GIOFANUS. *Nexa* veteres libri
 omnes, Basilicenses excepto. quod probum est. Statius
 Sylv. v.

*At nunc hæu aliquis longa sub nocte puellas
 Brachia nexa tenens ultro te, famus, repellit.*

Theb. IV. 26.

— certant innectere collo
 Brachia.

Silius Italicus lib. III. 412. ex optimis membranis:
 Fluvi omnis ab antris

Nereidum chorus, & sucto certamine nandi

Candida perspicuo connectunt brachia Ponto.

Ubi *conversus* nunc legitur. & ita in Catal. Pith.

p. 149.

Grata Thalia tamen, geminae connexa sorori

Implicat alterne brachia, blanda soror.

Ubi *male conversa.* & Silius iterum lib. XI. 75.

Dextraeque innexa profatur.

Et 528.

Enses impliciti innexaeque manus.

Ex MSS. Statius 11. Silv. 1. 64.

Abitusque morabitur artibus

Nexibus.

Noster Metam. IX. 57.

Vix solvi duras a corpore nexas.

Claudianus:

Mutuaeque alternis innectitis cella lacertis.

Noster ipse Epistola Phyllidis:

Colla quoque infidus quae se nectenda lacertis

Praebuerunt.

Frustra igitur Giofanus est, qui *brachia vinclæ*

hoc loco tuetur. HEINSIUS.

50. *Secundus.*] Scilicet mihi amanti, quia te
 retinebat, nec illo flante abire poterat. v. Epist.
 XIII. 3. Valer. Flac. 11. 406. Propert. 1. Eleg. VI.
 17. BURMANNUS.

53. *Rigido.*] Junianus *Phrygio*, & ita conjece-
 ram. sic III. Fast. 529. pro *rigidis columinis*, re-
 scribendum *Phrygiis* monui. HEINSIUS. *Gelidæ*
 Berfmanni editio.

55. *Abeuntia vela.*] Regius unus *fugientia*. quod
 imitatio auctoris Declamat. XIII. 6. sub nomine
 Quintilianii, postest probabile facere: inde *fugientia*
vela longo visis profucuti. sed Noster Ep. XII. 55r.

Trifidis abis, oculis abeuntem prosequor udis. BURM.

56. *Et lacrimis.*] Quidam codices in *lacrimis*
 forte recte, nam amat Noster similes locutiones.
 Epist. 1.

Nomine in Hæcferos pallida semper eram.

Et mox:

In immensis qua tumet Ida jugis. BURM.

59. *Ergo.*] Corripit hic ultimam Ovidius, quod
 Heinf. ad 1. Trist. 1. 87. unquam fieri ab Ovi-
 dio negat.

60. *Hei mihi pro dira pellice blanda fui!*] Putea-
 neus & alii nonnulli ex melioribus, *Et mihi*. Gro-
 novianus, *Et sibi*. Puto Ovidium scripsisse:

Et dis pro dira pellice blanda fui.

Ut Noster alibi:

Et pro delictis hostia blanda fuit.

Hinc *blandum tui* dici opinor Propertio lib. 1V.
 El. 6. & Tibullo III. Eleg. 3. Horat. III. Od. 23.

Immunis aram si tetigit manus,

Non sumptuosa blandior hostia

Mollibus averfos penates

Ferre pio, & saliente mica.

Haec vero Ovidii verba respexit Deianira apud
 Senec. Herc. Oct. 292.

Vota, quae superis tuli,

Cessere captas, pellicis felix fui.

HEINSIUS.

H 3 62. Illa

Adspicit immensum moles nativa profundum;
Mons fuit: acquoreis illa resistit aquis.

Hinc ego vela tuae cognovi prima carinae:
Et mihi per fluctus impetus ire fuit.

65 Dum moror, in summa fulsit mihi purpura prora;
Pertinui: cultus non erat ille tuus.

Fit propior, terrasque cita ratis attigit aura:
Femineas vidi, corde tremente, genas.

Non satis id fuerat: quid enim furiosa morabar?
70 Haerebat gremio turpis amica tuo.

Tunc vero rupique sinus, & pectora planxi,
Et secui madidas ungue rigente genas:
Implevique sacram querulis ululatibus Iden.
Illinc has lacrimas in mea faxa tuli.

Sic

62. *illa resistit.*] Scribendum opinor *icta*. ita proprie aquis *icti* & *ferri* dicuntur litora, & scopuli, & naves. vid. 21. *Metam.* 556. & ad *Valer. Flac.* 1v. 48. pro *nativa* vero erat in *Vossiano* codice *ignata*, quod est *innata*. ut *Epist.* vii. 37.

Innataque rupibus aliis

Robora. BURMANNUS.
63. *Hinc ego prima tuae propexi vela carina.*] *Cognovi* unus *Vaticanus*. mihi *propexi* magis placet. *CROFANUS.* *Vela tuae cognovi*, scripsi omnes. *HEINSIUS.* sed *propexi* confirmat, in simili descriptione, *Lucanus* viii. 46.

*Rupis inabruptae scopulos, extremaque currents
Litora propexiens fluctus, nutantia longe
Semper prima vides venientis vela carinae.*

Corip. 1. 103.

Pars propexiens una

Immensum pelagus.

Et proprie *propexiens* est ex alto videre. vid. ad *Placadr.* 1. 17. *Statius* 1. *Theb.* 11. 450.

Tectorem e culmine summo

Propestant matres.

Ubi male quidam codices *aspetant*. lib. 111. 492.

Et e caucis propestem cellibus undas.

Et ita idem vers. 591. & xii. 15. *Noster Epist.* 11. 124.

Propexi quis freta ventus agat.

Epist. x. 49.

Aut mare propexiens in saxo frigida sedi.

Epist. xix. 21.

Aut freta propexiens odiofo tencita venio. BURM.

67. *Attigit.*] *Membr.* *Scriveneri assulis*, ulistato errore, pro *appulis*. *Epist.* xvi. 29.

Neque nos huc appulis error.

Et 126. *applicor dixit.* ut & *Epist.* Didus. *HEINS.*

69. *Morabar.*] Haec non intelligo. forte rectius *morabar* cum *Leidensi* codice. *HEINSIUS.* *Francius* quoque *morabar* probabat; scilicet narrando, sed

perperam, ut puto. Sensus est, non satis fuerat hoc vidisse, quid enim esset quod me moraretur; furor certe egit, ut propius cognoscerem, non sufficiebat mihi ad dolorem movendum feminas praeter spem procul in nave vidisse, quare nihil erat quod me in furorem actam retineret, quin propius inspicerem omnem tuum comitatum, in quo vidi mox gremio tuo turpem amicam haerere. simili formula *Ep.* xii. 117.

Nec tamen eximium (quid enim post illa timebam)
Et *Ep.* xvi. 221.

Quid enim tamen omnia narrem.

De formula *nec satis id fuerat*. vid. ad vi. *Metam.* 363. BURMANNUS.

70. *Turpis amica.*] *Famosa Helena.* Vide quae dixi in *Scholii* in lib. *Tristium.* *CROFANUS.*

71. *Tunc vere.*] *Micylli* & *Venetae* editiones *tunc flevi*, quod & in *Mediceo*, & uno *Heinsii* codice extat.

72. *Genas.*] *Cemas*, *Junii* & *Scriveneri* codices, sollemni permutatione. sed praefero *genas*, quia illae verius dici possunt madere lacrimis, quam comae. *Ep.* xci. 92.

Inque meas unguibus ire genas. BURMANNUS.

73. *Implevi.*] Vid. ad *Valer. Flac.* vi. 726.

73. *Querulis ululatibus Iden.*] *Idem* meliores, quomodo saepe alibi *Noller.* Ita *Stat.* *Theb.* 1v. 104. ex *MS.* *Tiliobrogae* & *Behotii*, & nostro *Anglicano*:

Et quae Jove provocat Iden.

Sic & ipse eodem libro. 795.

Magnis resonat clamoribus Ide.

Claud. 111. de *Rapt.* 140. e *MS.*

Cum necdum absenderis Iden.

Ovid. Metam. x. 71.

Quos humida sustinet Ide.

Et ita ex *MS.* inf. *Epist.* xiii. 53.

Simosque & Xanthus & Ide.

Et

- 75 Sic Helene doleat, defertaque conjuge ploret;
 Quaeque prior nobis intulit, ipsa ferat.
 Nunc tibi conveniunt, quae te per aperta sequantur
 Aequora, legitimos desituantque toros.
 At cum pauper eras, armentaque pastor agebas,
 80 Nulla, nisi Oenone, pauperis uxor erat.
 Non ego miror opes, nec me tua regia tangit,
 Nec de tot Priami dicar ut una nurus.
 Non tamen ut Priamus Nymphae focer esse recuset;
 Aut Hecubae fuerim dissimulanda nurus.
 85 Dignaque sum, & cupio fieri matrona potentis;
 Sunt mihi, quas possint scepra decere, manus.
 Nec me, faginea quod tecum fronde jacebam,
 Despicit: purpureo sum magis apta toro.

Deni-

Et Fastr. i. 215. & 247. *Ida* tamen apud Stat. r. Sylv. Equo Dom. ne syllaba claudicat. & sequenti versu *illinc* pro *illuc* idem recte. HEINSIUS.

75. *Desertaque.*] Possit legi non ineleganter *desertaque*, ut Ep. xvii. 230. sed & vulgata recte se habet. vid. Ep. xii. 161. BURMANNUS.

77. *Nunc tecum veniunt.*] *Nunc tibi conveniunt* Puteani & Jureti, & Mentelianus codex, & Francos. aliique nonnulli ex praecipuis. recte, qui loquendi modus nostris est familiaris. Amor. 111. Eleg. viii.

Laeva manus, cui nunc serum male convenit aurum.
 Epistola Sapphus:

*Grata lyram posuit tibi, Phoebæ, puëria Sappho.
 Convenit illa mihi, convenit illa tibi.*

In Ponticis:

*Tu quoque conveniens ingenti nupta marito,
 Remcd. Amor. 312.*

*Haeserat in quadam nuper mea cura puella:
 Conveniens animo non erat illa meo.*

Et mox:

*Exitus ingentis convenit isto feris.
 Fastr. iii. 684.*

Conveniunt partes hae tibi, comis anus.
 Atque ita passim. vid. i Art. Am. 79. 277. & 514. ii. 617. Statius viii. 295. Ceterum sequantur etiam & desituant libri potiores agnoscunt, non sequuntur & desitunt cum vulgatis. HEINSIUS.

78. *Virus.*] Primus Ambrosianus, alter Mentelii & Moreti, solemnii librorum variazione *Toros*, quod verum puto. Epist. xix. 284.

Castaque legitimi fallere jura tori.

Ubi similis varietas. Fastr. v. 24.

Corpora legitimi imposuero toris.

III. Pont. iii. 50.

*Sic tamen, & liquido juratus dicere posses,
 Non nos legitimos sollicitasse toros.* BURMAN.

83. *Non tamen ut Priamus.*] Perperam quidam rescribunt, *ant Priamus*. Propert. ii. xv. 21.

Non tamen ut vastos ausim tentare leones.
 Virgilius xii. Aeneid.

*Futurnam, satior, misero succurrere fratri
 Suasi, & pro vita majora andere probavi.*

Non ut tela tamen, non ut contenderet arcu.
 Guntherus, qui veterum elegantiarum studiosus est. lib. 11. Ligur.

Romanus tempore prisco

*Pauper erat praesul, regali munero crevit;
 Nec tamen ut fastes & regia jura Latinis
 Vel dara personae, vel cniquam tollero posses.*

Notter Art. Am. 111. 209.

*Non tamen ut postas mensa deprendat amater
 Pyxidas.*

Ita scribendum videtur ex optimo libro, in quo & *postas*. vulgo, *expositas*. HEINSIUS.

85. *Dignaque sum & cupio.*] *Tu & abest* à libris plerisque. Codex Patavinus praeterea, *potenti*. Tanaquillus Faber notis ad Lucretii libram 111. p. 480. corrigebat:

Dignaque sum Regis fieri matrona potentis.

Quae conjectura longissime abit a vestigio editae ac scriptae lectionis. Sequenti versu, *quas possint*, non *possunt* meliores. sic Briseis:

*Est mihi, quas lanas mollias, apta manus.
 Nonnulli etiam quae possint.* ut Fastr. 11. 106.

— *capit ille coronam,
 Quae possit crines, Phoebæ, decere tuos.*

Stat. iv. Silv. iv. 65.

*Sunt membra accommoda bellis,
 Quaeque gravem subeant tardi thoraca lacerti.*
 Sic decere saepe ponitur. Plin. xxxvii. 8. *Inclusas decorantur auro, nullaque magis aurum decent.* Ep. xv. 178.

Quaeque suas dicas simpla decere deos.
 Martial. Spectac. 15.

Straviv

- Denique, tutus amor meus est tibi. nulla parantur
 90 Bella, nec ultrices advehit unda rates.
 Tyndaris infectis fugitiva repositur armis.
 Hac venit in thalamos dote superba tuos.
 Quae si sit Danaïs reddenda, vel Hectora fratrem,
 Vel cum Deiphobo Polydamanta roga.
 95 Quid gravis Antenor, Priamus quid censeat ipse,
 Confule; quis aetas longa magistra fuit.
 Turpe rudimentum, patriae praeponere raptam.
 Causa pudenda tua est; iusta vir arma movet.
 Nec tibi, si sapias, fidam promitte Lacaenam,
 100 Quae sit in amplexus tam cito versa tuos.
 Ut minor Atrides temerati foedera lecti
 Clamat, & externo laesus amore dolet;

Tu

*Stravit & ignota spectandum mole Leonem,
 Herculeas potius qui decussit manus.*
 Ita & Stat. 1v. Sylv. 1v. 46. & Theb. 11. 243. &
 x. 335. posset & legi, quae possent *seceptra tenere
 manus*, ex Patricii, Douzae & de Crivieri codice.
 Stat. 11. 429.

Seceptra decavit bonos, teno longumque tenebo.
 Ep. xvi. 175.

*Seceptra Parens Asiae, qua nulla beator era,
 Fimbis immensis vix obvenda tenet.*

Vel cum Vaticano:

Quas deceat seceptra tenere manus. HEINSIUS.
 87. *Jacebam.*] *Cubabam* Lovanienensis. HEINS.
 Saepe *jacebam*, alios legere notabat Douza.

89. *Denique tutus amor meus est tibi.*] Sic distinguit
 Puteanus, & alii quidam. Puto scribendum:
*Denique tutus amor meus est. mihi nulla parantur
 bella, nec ultrices advehit unda rates.*

Ut ostendat suas nuptias Paridi utiliores fore,
 quam nuptias Helenae; & sequens dislichon cor-
 rectionem hanc firmat. HEINSIUS. Eleganter tales
 nuptias *ἀπτελέμων ἰσως* vocat Euripides Medea.
 643. & Aeschyl. Agamem. 695. *τὴν δευτέρου βρον
 ἀμφιδουαῖ Ἑλένας.* Capoferreus malebat, cui nulla
 parantur bella. BURMANNUS.

93. *Hectora fratrem.*] Non prohibet, ut quidam
 putant: omnino suadet. Hector enim connubii
 fidem sanctissime coluit. Adjecti Deiphobum, non
 ex historia, (quippe quem constat auctorem fuisse
 non Helene redderetur) sed opinionis errore, &
 puellari bonitate, quam non decebat esse suspicio-
 sam. PARRHASIUS.

94. *Polydamanta roga.*] Ex imitatione Home-
 rica & hic, & alibi, ne syllaba subsulter, legitimus
Polydamanta, quemadmodum & *Pulypus*, licet
 alii *Polydamanta* & *Polyptum*, ut sit *u mega*, scri-
 bere malint. EGNATIUS. Scribe *Polydamanta*, ut
 apud Persium Sat. 1. 4. *Non mihi Polydamas.*

exemplo Homeri notissimo. PARRHASIUS. Legunt
 alii *Polydamanta*, Homeri exemplo, apud quem
Πουλυδάμας pro *Πελοπιδάμας* verius aliquo-
 ties dicitur. Ego tamen non video, cur non &
Polydamas per *o* recte legatur, quando & *Polyptus*,
 quod ab eadem origine descendit *o* longa positum,
 cum apud Latinos, tum apud Graecos reperitur.
 ut apud Horatium 1. Satyr. 3. 39.

*Turpia decipient caecum vitia, aut etiam ipsa haec
 Delectans veluti Balbium Polyptus Agnae.*

Et in Epigrammate Isidoro auctore:

*Πάλυπον ἀγχιέως περὶ Κώνυχος ἢ ἢ ἢ οὐκ ἔστι
 εἰς μὲν, δέσπας ἴσως ἰμαντοπέδον.*

Deinde & Athenaeus libro septimo, *δωροῖς δὲ*,
 (inquit, de Polypto loquens) *ἀντὶν δια ποῦ ὁ κα-
 λοῦσι Πυλῶπτον, ὡς Ἐπιχάρμους, καὶ Σιμωνίδης δ'
 ἔφη Πάλυπον δεχόμενος &c.* sed haec prior annota-
 vit etiam Aldus. MYCILLUS. *Polydamanta* per *u*
 legendum, aliter syllaba claudicabit. CIOFANUS.
 Sunt, qui tam hoc loco, quam Metamorphoseon
 xii. v. 547. *Polidamanta* scribendum censent, quos
 inter Ciofanus: quod Homero sit *Πελοπιδάμας*
 passim, & in *Πελοπιδάμας* prima corripiatur, sed
 cum membranae veteres constanter per vulgata
 stent Scriptura, apud Propertium quoque & Si-
 lium Italicum & Persium, non aulim immutare
 receptam scribendi rationem, praesertim cum dia-
 lecto Dorica & *Πελοπιδάμας* dicatur. sic *νομήλλον,
 κοιμήλλον & νομήλλον*, allaque ejusdem notae,
 apud Propertium libro 111. Elegia prima: *Polyda-
 manta sine armis*, apud Persium Satyra prima: *Ne
 mihi Polydamas & Troiades Libonem Praetulerint*,
 apud Silium libro xii. *Polydamanteis juvenis Pedia-
 nus in armis bella agitabat atrox.* HEINSIUS.

95. *Quid gravis Antenor, Priamus quid suadeat
 ipse.*] Illustravi hunc locum lib. xiii. Metam. CIOF.
Priamus quid suadeat ipse.] Censent Lovanien-
 sis. Sic Epistola Helenae vetus codex. 211.

Quid

- Tu quoque clamabis. Nulla reparabilis arte
 Laeta pudicitia est: deperit illa semel.
 105 Ardet amore tui: sic & Menelaon amavit;
 Nunc jacet in viduo credulus ille toro.
 Felix Andromache, certo bene nupta marito!
 Uxor ad exemplum fratris habenda fui.
 110 Tu levior foliis, tunc cum, sine pondere fucci,
 Mobilibus ventis arida facta, volant.
 Et minus est in te, quam summa pondus arista,
 Quae levis adfiduis folibus ulla riget.
 Hoc tua (nam recole) quondam germana canebat,
 Sic mihi diffusis vaticinata comis?
 115 Quid facis, Oenone? quid arenae femina mandas?
 Non profecturis litora bubus aras.

Graja

Quid Priamus de me, Priami quid censeat uxor.
 HEINSIUS. Recepinus hanc emendationem, quam
 posuit verbum *censule*. *Causulebant*, qui sententias
 rogabant, *censabant* qui dicebant.

99. *Si cupias.*] *Lego, nec tibi, si sapias.* hanc
 enim lectionem & alia quibusdam probari video,
 eademque sensum reddit puriorem. MICYLL. *Si sa-
 pias* praecantiores libri. ut Epistola Acontii, 174.

Hunc tu, si sapias, limen adire vetas.
 Remed. 477.

Hanc mihi, si sapias, per se comabat Achilles.
Legi sapias. & vide quae noto Metam. xiv. 675.
 in Putaneo hic rursus duplicis paginae est hiatus.
 HEINSIUS.

101. *Externo.*] v. Passer. ad Propert. i. Eleg.
 11. 44.

103. *Tu quoque clamabis.*] Perperam sequentia
 distinguuntur in vulgatis libris, ac si clamantis
 Menelai verba sint, quod Poeta minime voluit.
 forte tamen *damnabis*, & versu superiore *damnat*
 legendum. HEINSIUS. Nihil mutò. *clamare* enim
 est hic Deos inclamare ob temerati foedera lecti.
 vid. ipsum Heinf. ad Petron. LVIII.

107. *Certo maritis.*] Qui praeter Andromacham
 iusto matrimonio nullam sibi iunxit. etsi liberus
 ex pellicibus cum suscepisse, licet ex Euripide
 suspicari. quod & Anaxicrates Argolicorum secun-
 do videtur affirmare. PARRHASIUS.

110. *Facta cadunt.*] Sic legendum. CIOFANUS.
Volant meliores, ut apud Virgilium vi. 74.

— *foliis ne carmina manda,*
Ne turbata volent rapidis perjuria venis.

Et in Georgicis i. 368.

Saepe levis palas & frondes volitare caducas.

Idem Iamem lib. vi. Aeneid. 310.

Lapsa cadunt folia.

Noëler Art. Am. III. 162.

Ut Berna frondes excusiente cadunt.

Plaut. Menaech. II. III. 24. *Folia nunc cadunt.*
 hinc & *folia caduca*, & *caducae frondes*. Am. II.
 El. XVI.

Verba puellarum foliis leviora caducis. HEINS.
 111. *Quam summa.*] *Quam in summa antiquae*
 editiones, & Gryphii & Bersimanni. sic apud
 Phaedr. IV. 4. *Plus esse in uno saepe, quam in turba*
boni. ubi Schefferus ejicere in volebat. *Levis est*
in te, etiam Lovanienfis codex.

113. *Hoc tua nam recole.*] *Refero* libri nonnulli,
 eodem sensu. sic Remedio Amoris 209.
Saepe refer tecum sceleratae facta puellae.
 Et ibid. 644.

Doque tua domina multa querenda referi.
 Quae illic vera lectio. ut & Amorum lib. II. El.
 VIII.

At quanto (si forte referi) praesentior ipso
Per Veneris foci numina magna fidem.

Quod perperam mutant. Pont. i. El. IX.

Saepe referi animus lusus gravitate carentis.
 Metam. xv. 450.

Haec Helenum cecinisse penatigero Aenea
Mente memor refero.

Trist. IV. El. III.

Tempus ubi est, quo te (nisi si fugis illa referre)

Et dici memini, juvenis & esse meam.

Ita enim scribendam. Propert. lib. I. I. 38.

Hec referet quanto verba dolore meo?

Id est recordaberis. Alii codices, *memini*. Regius
memoro. ut lib. XIV. Metam. 813.

Nam memoro memorique animo pia verba notavi.
 Sed & illic scribendum *censeo* *Nam refero*. At
 Sarravianus hoc loco *reole*. quomodo etiam multi
 ex scriptis legunt, Epistola Paridis 279.

Hoc tua (nam repeto) fore ut a caelestis sagitta

Figat, erat verax vaticinata feror.

Trist. lib. I. El. III.

Cum repeto vellem, qua tui mihi cara reliqui.

Graja juvenca venit, quae te, patriamque, domumque
Perdat. io prohibe; Graja juvenca venit.

Dum licet, obſcaenam ponto, Di, mergite puppim.

120 Heu quantum Phrygi fanguinis illa vehit!

Dixerat. in curſu famulae rapuere furentem;

At mihi flaventes diriguere comae.

Ah nimium Yates miferæ mihi vera fuiſti?

Poffidet en falus illa juvenca meos.

Sit

Ubi vetus liber *recolo* fimiliter. Virgil. tamen 111. 184.

Nunc repeto haec generi portendere debita voſtra.
Et libro VII. 123.

Nunc repete, Anchisæ fatorum arcana reliquit.
Noſter Pont. 11. 10.

Nec repetant oculis vanaſta mei.
Juvenal. Sat. IX. 21. *Nuper enim, ut repeto,* ubi Scholiaſtes MS. *id eſt, recolo.* Valer. Flac. VI.

Recolat ſeſſos ætate parentes.
In V. C. Florilegii Epigrammatum MS. ſchedarum mearum, oratione Achillis:

Nam cum reſpicio, quo ſum de ſemine cretus,
Semiſerique animo recolo præcepta magiſtri.
HEINSIUS. *Reſero, repete, meminî,* quæ in ſcriptis quibuſdam ſunt, oronia ſunt interpretamenta *vobis recolo,* quod in optimis libris, & præcis editionibus conſpicitur.

113. *Germana canebat.*] Talc Lycophronis carmen. ſic & Bacchylides vaticinantem induxerat. v. ejus fragmenta apud Fulv. Urſin. p. 208. HEINS:

116. *Non præſentis littera bobus aras.*] Conſule huic voci *bobus*, cujus brevis eſt prima, itaque lege *bobus*, per n. ut eſt in vetuſtioribus, & ratio requirit. Cato de Re Ruſtica cap. xxxvii. *Ubi novæ variæ cooperint feri, bobus medicamentum date quætantis, uti valeant.* Saepiſſimè etiam apud Varonem de Re Ruſt. & ipſe lib. Noſter I. Faſtorum:

Tantaque res panis paſcu bobus erat.

Idem lib. III. De Arte:

Quid niſi araturis paſcu bobus erant?

Horat. in Carm. ſæculari:
Etique vos bobus coneratur albis Clarus &c.
CROFANUS. *Bobus* rectè quidam libri. atque ita ubique ex auctoritate optimorum codicum caſſigandum. Auſon. Epig. V. *Abactis bobus.* Vid. Metam. XIV. initio & I. Faſt. 244. ex MSS. proverbii vero ſpeciem obtinuit hæc locutio. Noſter in Triftibus lib. V. 4.

Non ſines ille tuos litus arare boves.
Juvenal. Satyr. VII.

In pulvere ſalces
Ducimus, & ſterili litus verſamus aratro.
Alludit Virgil. IV.

Cui litus arandum
Cuique loci leges dædimus.

Vid. Eraſmum, & Zenob. p. 66. ubi Schottus. ceterum quidam codices *nil* habent. male. I. Trift. 2. 13.

Verba miſer fruſtra uoſ proficiencia perdo.
Et El. 3. 115.

Uique parum validus non proficiencia vector;
Cervicis rigide fraena remiſſis equo.
Epiſt. XX. 47. *Si non proficiant artes.* Metam. XII. 411.

Non præſecturas tendebat ad æthera palmas.
Nuce: *Non præſectura dextra lavatur aqua.*
Ibi. 520. *Non præſecturas conditor hiſtoriae.*
HEINSIUS. Douza malebat, *nec præſecturas.*
117. *Juvenca.*] Per ambages vaticiniam. Nam quod *juvenca* ſignificet adulteram, quæque ſui copiam facit, aſſanæ ſunt & meræ nugæ. quippe cum dicit Ovidius in Arte lib. 1. 78.

Multas illa facit, quod ſuis ipſa Jovi.
Intelligi voluit in ſaeco, id eſt Iſidis templo; puellas exemplo Deæ ſuis amatoribus obſcqui; itaque morem gerere, ut ipſa lo olim Jovi. PARRHASIUS. Probroſa admodum Metaphora ipſi Helenam. GIOFANUS. *Venis* vero poſitum pro *veniet*; ita ſolebant vaticinantes. Virg. VII. 98. *Externi veniunt,* ut Servius & plurimi MSS. *juvencam* vero vocat exemplo Græcorum, ita Lycophr. v. 102. vocat *πίστιν*, quam vocem Tzetzes exponit *Πολύστινον διαμύδων*, quod ibi de libidine capi debet. ſic quoque quidam codices lib. XII. Metam. 609.

Vinceris a ſimido Graiæ raptare juvencae.
Ubi vulgo *maritas*. Jo. Iſcanus, non ineptus Poeta, de bello Trojano lib. III. 374. manifeſta imitatione Ovidii:

Tunc illa juvenca,
Quæ ſalutis ingreſſa novos, præſepe paternum
Inceſſa liquiſſe ſuzâ, taurunigue jugalem
Diceris. BURMANNUS.

118. *Perdet.*] *Perdat* ſeptem codices bonæ notæ, & Berſmanni Edit.

118. *Io.*] Dicitur hoc loco commiferationis & doloris plena, alibi lætitiæ, CROFANUS.

119. *Ponto demergite puppim.*] In quibuſdam *Dii mergite puppim.* NAUGERIUS. Alii *demergis*, ſed meliores *Di mergite*, quomodo ſcribendum ſenſus requirit. Sic in Faſtis, III.

Plenaque oderati Diſ ponit pecula Bacchi.

Cum

- 125 Sit facie quamvis insignis, adultera certe est.
Deseruit patrios, hospite capta, Deos.
Illam de patria Theseus, (nisi nomine fallor)
Nescio quis Theseus, abstulit ante sua.
A juvene & cupido credatur reddita virgo.
- 130 Unde hoc compererim tam bene, quacris? amo.
Vim licet appelles, & culpam nomine veles;
Quae toties raptā est, praebuit ipsa rapi.

At

Cum *disponis* vulgo nunc legatur. Sic illud *Di* corrupt. Ep. Did. 71. Acont. 127. Epist. XIII. 49.

Di precor a nobis omen removeat finistrum.

AMOR. II. XI.

Di faciles peccasse semel concedite tuto. HEINS.

121. *Dixerat incurfu.*] Alii plerique divinis dictionibus in *curfu* legunt, quasi dicat in medio vaticinandi *curfu* sive calore. Ego vero etiam una dictione *incurfu*, pro *accursu*, & interventu recte legi existimo, ut intelligamus famulos incurfu & interventu suo vaticinatem longius progredi prohibuisse. MYRTILLUS. *Legi, in curfu famulae rapere furentem.* hoc est, in ipso furoris curfu. De quo loquendi more plura lib. x. Met. in Fab. Myrrhae dixi. Cicer. Tusc. Quæst. 1. *Nonne modo pueros, modo adolescentes in curfu a terge insequens, nec opinantes afflicta est senectus?* id est in ætatis curfu. Nisi cui scribendum videatur hoc loco:

Vex erat in curfu, famulae rapere furentem.

AMOR. lib. 1. EL. VIII.

Vox erat in curfu, cum me mea prodidit umbra.

FAST. v. 245.

Vox erat in curfu: vultum dubitantis habebam.

FAST. VI. 362.

Spes erat in curfu: nunc lare pulsa suo est.

HEINSIUS. vid. Ep. VI. 39.

121. *Rapere.*] Nam Priamus imperaverat, ut quoties Cassandra solveret os in oracula, toties eam famulae coercerent marmorei thalami claustris, ut infamam. mentium Lycophron & ejus interpretes. PARRHASIUS.

123. *Nimum vera.*] Valer. Flacc. v. 5.

At memor Aegonides nimium jam vera locuti Phineos.

Ita *veras Calchas*. Papinio II. Achil. 7. ipsa Cassandra apud Aeschyl. Agamem. 125.

Καὶ οὐδ' αὖτις τὰ χερσὶ παρῶν
Ἀγῶν ἢ ἀλλοτρίων, οὐκ ὀπίσθε, ἴσθες. BURM.

124. *Possides saltus.*] Locutio desumpta ab amoribus Taurorum, qui ob juvenam sæpe silvas implebant tumulibus. v. ad Phaedr. 1. Fab. 30. Stat. IV. Theb. 404.

Et saltus duos alter habet. BURMANNUS.

125. *Sit facie quamvis insignis.*] *Præsignis* codex Ambrosianus. recte. Noster Met. XII. 246.

Cinctaque adeo virgo matrum nuruumque ceteros Præsignis facie.

FAST. v. 628.

Præsignis facie Corniculana fuit.

ART. AM. III. 773.

Quas facie præsignis eris, respina jactos.

Sic:

— *vittis præsignis & auro*

Victima.

Lib. xv. Met. v. 131. cx veteribus libris, & Epistola superiori. 39.

— *arca præsignis adanæ*

Delia —

Sic & *præsigne morum*, in Priapæis Epigr.

Præsigne rami nec mei ferent morum.

Ita scripti duo codices. cum *præsigne* nunc perperam & insulte ibi circumferatur. pari modo *prævalidus* & *prægravis*, infra Epist. IX. Statio libro IV. Sylv. ad Julium Menecratem, VIII. 12.

Lilyæ præsignis avunculus hostia. HEINSIUS.

126. *Deseruit patrios hospite capta Deos.*] *Socios* Deos codices exarati omnes. vere. nam *patria* mox sequitur. Deos enim conjugales intelligit. AMOR. II. EL. XI.

Ecce fugis natumque totum sociosque penates.

Sic ibi veteres libri. quomodo Virgil. Aeneid. III. 15.

Hesperium antiquum Treias fecisque penates.

Et Epist. Briticidis:

Si tibi jam reditusque places sociisque penates.

Ut illic Lincolnienis codex exhibet. *Communis* Deos pro *fociis* dixit Propert. 1. Eleg. XI. sic Ep. IV. 62. *Socias leges* FAST. II. 678.

Es venit ad socias turba propinqua dapes.

Stat. Theb. VIII. 24. *Socia mensa*. vid. ad 1. Amor. IX. 6. alioquin, & *patrii Dei* & *penates* Poëtis passim, quos *θεοὶ πατρίων* vocitatos, Hyginus apud Macrobi. doct. lib. IV. Sat. 1. v. Gronov. ad Stat. p. 290. Stat. Theb. XII. 699.

Patriis modo hæc revellam

Arma Dei.

Ubi male vulgo *patrii*. v. Claud. Conf. Hon. VI. 613. Ovid. Ep. 1. 26. III. 67. & XII. 128. FAST. II. 728. HEINSIUS. Ego tamen hic *patrios* præferrem, propter vocem *hospite*; peregrinum enim secuta virum *patrios* Deos deseruit. BURMANNUS.

At manet Oenone fallenti casta marito:

Et poteras falli legibus ipse tuis.

135 Me Satyri celeres (silvis ego tecta latebam)

Quaefierunt rapido, turba proterva, pede:

Cornigerumque caput pinu praecinctus acuta

Faunus, in immensis qua tumet Ida jugis.

Me fide conspicuus Trojae munitor amavit:

140 Ille meae spoliū virginitatis habet.

Id quoque luctando, rupi tamen ungue capillos,

Oraque sunt digitis apera facta meis.

Nec

129. *A Juvenc.*] Aut oratoriē mentitur, ut Helenam inducat in suspitionem stupri; aut certe juvenatū produxit ex sententia Varronis ad annum quintum & quadragesimum. nam cum Thefeus Helenam rapuit, agebat annum fere quinquagesimum. PARRHASIUS.

130. *Hec.*] Forte *es*, ut habet codex Vossianus. HEINSIUS.

131. *Voles.*] Maluerim, si per membranas detur, hoc culpam nomine *voles*, vel, *ex culpam hoc nomine voles*, ut in illo Marottiano lib. 1v.

Conjugium vocat, hoc praetexit nomine culpam. HEINSIUS. Multi codices *celas*, quae eadem differentia 11. Metam. 37. & Epist. 1x. 618. Aristoph. Plut. 1. 11. 101. *Ὀνιάτης περιπέττους τὴν μυχθρίαν.* BURMANNUS.

132. *Praebuit ipsa rapti.*] Vide Coluthum de ipsius Helenae raptu. CIOFANUS.

133. *Casti.*] Mallem *fidu*. HEINSIUS. *Fallaci* codex Douzæ.

134. *Legibus.*] Sic eleganter apud Val. Flac. in fine lib. 1v. de Amyco, caestibus a Polluce interfecto, quod genus pugnae ipse praescripserat Grajis, Lycus ait:

*Belleve magis laetarer, et armis
Procubuisse meis, quam lege quod occidit ultus
ipse sua.*

Ubi notandum *ultus* sumi passive, nec audiendus Carrio, qui lectionem *ultus*, quam vitiosus codices habent, defendit, in plerisque etiam *accidit*. HEINSIUS.

136. *Quaefierunt.*] *Quaefierunt* liber chartaceus Lovaniensis, & placet. sic *feterunt*, *dalerunt*, *tulerunt*, & similia penultima syllaba correpta. de quibus ad Epistol. vii. 166. HEINSIUS.

136. *Turba proterva.*] Adulsi ad originem vocabuli. Satyros enim dictos a *Σάβη*, quae prisca Graecorum lingua significat mentulam, Macrobius auctor est, quia salaces & libidinosi sunt. PARRHASIUS.

138. *Qua tumet Ida.*] Ubi magis densa est arboribus, vel magis alta. CIOFANUS. Ita recte *montidas Germaniae terras*, montosus interpretatur Pichena apud Tacit. 11. Annal. 23. & Noster *tu-*

mides montes dixit 11. Amor. xvi. 52. Avicū. Desic. Orb. 99.

Hic tumet Atlas

Ardus.

Et v. 477. ut legendum:

Oceani Hesperii tumet illic ardua Calpe.

Et 587.

Est macerum praepings solum tumet ardua Calpe.

Et 738.

Dorsum tumet hic Erytheja.

Et passim. Lucan. 1v. 11.

Collo tumet medico.

Ceterum plurimi scripti habent, *et immensis qua tumet Ida jugis*. quare forte legendum:

Me Satyri celeres silvis (ego tecta latebam)

Quaefierunt, rapido turba proterva pede,

Cornigerumque caput pinu praecinctus acuta

Faunus, et immensis qua tumet Ida jugis.

Quaefierunt me Satyri & Faunus in silvis, & montis Idae jugis. BURMANNUS.

139. *Me fide conspicuus Trojae munitor amavit.*]

Περσεφονεας Apollinis ad differentiam Neptuni. Ideoque postea subjicit:

*Ipse ratus dignam medicas mihi tradidit artes,
Admisitque meas ad sua dona manus.*

Constat enim cum ex aliis locis, tum ex lib. 1. Metamorph. & ex lib. 1. De remedio amoris, cum

medicinae inventorem fuisset. Apollo autem & Neptunus cum Ilium moenibus essent circumdaturi, laboris socium Aeacus sibi adficerunt: quoniam fatale erat Ilium excisum iri: idque eventurum non erat, nisi aliqua parte muri à mortali extruerentur. Hinc igitur factus est locus sibalae. Pindarus in Olymp. 4.

Tu (de Acaco loquitur) *παῖς ἀλατῆρος Εὐρυμέδωνος*

ἢ Πειριδάω,

Ἰλίου μάλλιντος ἐπὶ εἰσόδῳ

Τεύξαι, καλλίστατος εὐνοργῆν

Τείχου: ἢ ἐπὶ τῶν, &c.

CIOFANUS.

Trojae.] Ilii. Alias Troja regio est. CIOFANUS.

141. *Tamen ante.*] *Ungue* scripti: rectius. sup. 72.

Epist. xi. 92.

Congitit inque meas unguibus iri genas.

Art.

Nec pretium stupri gemmas aurumve poposci.

Turpiter ingenuum munera corpus emunt.

145 Ipse, ratus dignam, medicas mihi tradidit artes;

Admisitque meas ad sua dona manus.

Quaecumque herba potens ad opem, radixque medenti

Utilis in toto nascitur orbe, mea est.

Me miseram, quod amor non est medicabilis herbis!

150 Deficior prudens artis ab arte mea.

Ipse repertor opis vaccas pavisse Pheraeas

Fertur, & a nostro faucius igne fuit.

Quod

Art. Am. II. 45. 2. Amor. III. Eleg. VI.

Ungue notata comas, ungue notata genas.

Et passim. HEINSIUS. Et hoc probat ex suo codice Douza.

145. *Medicas.*] Vide Lycophron. Cassand. v. 61. & ibi Scholiasten & Commentarios.

147. *Radixque medendi Utilis.*] *Medenti* malim.

medenti pro medico. Ep. Cydippes:

Adjuro & nullâ fessâ medentis ope.

Remedio Amoris, 77.

Tu pariter vati, pariter succurre medenti.

Marcellus de Medicina:

Vortat in exitium non solerti cura medentis.

Stattius v. Silv. 1.

Ars operosa medentum. HEINSIUS.

149. *Medicabilis.*] *Sanabilis* plurimi scripti. Eadem varietas. lib. 1. Metam. 523. & alibi.

150. *Deficitur prudens artis ab arte mea.*] *Deficitur* scripti potioris. optime. sic Trist. II. 407. *Tempore deficiat, ubi male deficiam.* Ep. Herus, ut legendum censeo:

Deficiat; parvi temporis adde moram.

Silius lib. III.

— *gelidos nec scandere tacum*

Deficit montes conjux sua.

Ita scribo. sic apud Nostrum in Ibide, 119.

— *solito defecta sapore*

Fortunae facies.

Ibidem ex antiquis libris, 426.

Plenus inextinctâ deficiare fame.

Apulejus libro 1. *Et nunc etiam spiritu deficior.*

libro IV. *Viae spatio defolius.* libro V. *Defectus salu-*

to. libro VI. *Defectus assiduis laboribus.* libro IX.

Argumenti satietate deficiat. atque ita ille passim,

cui hunc loquendi modum reddidimus ad Fastos

libro V. §. 675. Caesar libro 3. Belli Civilis: *Cum*

gravi vulnere adfessus & viribus deficeretur. *Defici*

stercore Columella II. cap. 15. 16. *Si deficiatur om-*

nibus rebus agricola. libro VII. 9. *Defici memoria.*

10. *Laudæ defici.* libro VIII. 16. *Nulla parte copia-*

rum defici. pari modo idem cum alibi locutus est,

tum libro IV. cap. xxx. *Dentibus defecit leones,* apud

Plinium. Senec. Ep. xxx. *In conspectu mortis hila-*

rem, lætumque, nec deficientem, quamvis deficiatur, ita lego e MSSo. Epist. LXXVI. *Si quis deficiatur pecunia.* Ep. XLII. *est aliquibus commodis deficiatur.* Consol. ad Marc. c. X. *Jam deficiatur iste comitatus,* ita lego ex MSS. vulgo *deficiet.* v. Salm. 2d Hist. Aug. p. 254. Min. Felix p. 17. Ed. Leid. *Britannia sole deficiatur.* Scrib. Larg. comp. 191. *Animo deficiatur.* v. Coler. ad Valer. Max. v. IV. idem Valer. VIII. III. 2. *Quod advocatis deficiatur,* & VIII. VII. EXT. I. *Lateris firmitate defecit.* Statius Saturnalibus:

Jam jam deficiet, tuoque Baccho

In seram trahor ebrui soporem.

Quomodo probe vetusta editio Parmensis. apud

Virgil. Aeneid. XI.

Cur indeceret in limine primo

Deficiatur.

Ita vetustis codex, quem munus accipi a V. D.

Ovidio Montalbano. Nostr. Pont. III. IV. 37. *His ego*

defectus. Fast. III. 674. *Dape defectus* ex conjectura.

Ubi vide notas nostras. Neque aliter optimi Latin-

nitatis auctores passim loquuntur. HEINSIUS.

151. *Ipse repertor opis vaccas pavisse Pheraeas*

Fertur.] Callimachus diversam ab alius causam servitii

canit, cum scilicet Admeto Apollinem servisse

prodat, quod adolescentis amore captus esset, at-

que ad emerendum jus amorem gregem ab eo

passum. EGNATIUS. Senus est: Neque tamen mir-

rum videri debet, me non posse mederi morbo,

id est amoris meo: cum nec ipse Apollo, inventor

ac deus medicinae, idem hoc potuerit: ut qui

amore impulsus, Admeti armenta paverit. Sum-

ptum autem exemplum hoc est ex hymno Calli-

machi in Apollinem, ubi ille:

Φαίβου καὶ νόμον, inquit, *καὶ ἀλόημον, ἐξ ἔτι κείνου*

ἔξον' ἐπ' ἀμφιφωσῆ ζευγέτιδας ἄριφον ἴκπεος,

ἠέλου ὄν' ἠρώτι κεκαυμένους Ἀδμήτῳ.

Nisi quod Callimachus ἴκπεος vocat, quas hic

Ovidius vaccas dicit. Sed in hoc non multum mo-

mento positum. De Oenones autem exitu, & quo

pacto in morte tandem iterum conjuncti fuerint

ipsa & Paris, apud Calabrum poetam vide, qui

lib. 10. Paridem à Philoctete figitta vulneratum,

Quod neque graminibus tellus fecunda creandis,
 Nec Deus, auxilium tu mihi ferre potes.
 155 Et potes, & merui, dignae miserere puellae;
 Non ego cum Danaïis arma cruenta feror.
 Sed tua sum, tecumque fui puerilibus annis:
 Et tua, quod superest temporis, esse precor.

EPI-

ad Oenonem confugisse ait, ab eaque auxilium atque remedium vulneris rogasse. Quod cum illa negasset, inter redeundum in Ida monte expirasse. Ubi cum à pastoribus ex more cremaretur, Oenonem eodem secutam, in eundem rogam, cui tum fortè Paris impositus erat, seipsam quoque præcipitasse. MICULIUS. lib. II. Art.

Cynthia Admeti vaccas pavisse per aestus

Fertur.

Hujus rei causam reddit Hyginus cap. xlix. his verbis: *Asclepius Apollinis filius, Glauco Minois filio vitam reddidisse, sive Hippolyto dicitur; quem Juppiter ob id fulmine percussit. Apollo, quod Jovi nocere non potuit, eos, qui fulmina fecerunt, id est Cyclopes interfecit. Quod ob factum Apello datus est in servitutum Admeto regi Thesaliam: Hac etiam de re & Euripides sub initio Alcestis tragicœdiæ de Apolline multa cognitu digna scribit, & Phurnutus de Natura Deorum. CIOFANIUS. Pheræas, sic meliores libri, non per aestus, aut per herbas. similiter vetustiora exemplaria Art. Am. II. 239. monent reponendum esse:*

Cynthia Admeti vaccas pavisse Pheræi

Dicitur.

Ubi pari modo in vulgatis codicibus peccatur. Seneca Hercule Furenti, 451.

Pastor Pheræos Delius pavit greges.

Pheræorum enim rex Admetus. hinc Apollonio lib. I. 49. *Ὅτι δὲ Φηραῖς Ἀδμεύτος ἐυχρησισσένον ἀνά-*

σων, Μίμνον ἐπὶ ἀνοστήν ἕρας χαλασθῆναι. & ita Valer. Flacc. I. 444.

Te quoque dant campi tante pastore Pheræi Felices Admetæ.

Copiosè hæc fabula narratur in parœmiis Græcis Schotti p. 45. ubi v. notas. Apollod. p. 27. & 37. Hygin. Fab. 49. 50. 51. v. Frischl in Callim. p. 14. & 36. Pheræi Mofichionis a Stobæo citantur. Admetus autem ab Hygino Fab. XIV. filius Phœretis, & Periclymenes. HÆINSIUS.

152. *Et è nostro sancius igne fuit.*] Ita legendum è bonis libb. idque est magis poëticum. CIOFANIUS. Pauci codices, & post Gryphium recentiores quædam editiones, dicitur, & nostro. sed antiquiores & Aldinae cum Lovaniensi codice fertur & a nostro. quod prætulimus. a hic ponitur pro post. sensus est, Phœbus, postquam me amavit, etiam Alceïda deinde amavit. quid miri ergo, si reparator Medicinæ, & qui mihi medicas artes tradidit, ipse adhuc postquam me amaverat, non potuerit ab amore se continere, si nec ego accepta medendi arte, nondum resanuerim. passim autem præpositio hæc ita a Nostro ponitur. v. ad Epist. x. 16. & sup. Epist. II. 86. sic & rectè Heinsius vindicavit Velleji locum lib. II. 127. *D. Augustinus M. Agrippa, & maxime ab eo Statilio Tasso usus, Senec. I. de Clem. 14. Numquid aliquis sanus solum a prima offensa exheredit? ut rectè pro, ad primam offensam, correxerunt viri docti. BURMANNUS.*

EPISTOLA VI.

HYPSIPYLE JASONI.

- L**itora Thesſaliam reduci tetigiſſe carina
 Diceris, auratae vellere dives ovis.
 Gratulor incolumi, quantum ſinis. hoc tamen ipſum
 Debueram ſcripto certior eſſe tuo.
 5 Nam, ne pacta tibi præter mea regna redires,
 Cum cuperes; ventos non habuiſſe potes.
 Quamlibet adverſo ſignetur epiſtola vento;
 Hypſipyle miſſa digna ſalute fui.
 Cur mihi fama prior, quam nuntia litera, venit,
 10 Iſſe ſacros Marti ſub juga panda boves?
 Seminibus jactis ſegetes adoleſſe virorum,
 Inque necem dextra non eguiſſe tua?
 Pervigilem ſpolium pecudis ſervaviſſe draconem,
 Rapta tamen forti vellera fulva manu?
 15 Haec ego ſi poſſem timide credentibus, Iſta
 Ipſe mihi ſcripſit, dicere, quanta forem!

Quid

Etiam huic Epistoſa præfigitur diſtichon hoc
 in Excerptis Puteani:

Lemnia Hypſipyle, Bacchi genus, Aeſona nato

Dicit: & in verbis pari quota mentis erat.

Ubi tamen malo mentis ineſt. HEINSIUS.

3. *Incolumi.*] Id eſt tibi Jaſon, qui incolumis
 reverſus eſt. CIOFANUS. *Incolumem* unus Moreti.
 quod non negligendum, ut ſubintelligatur, te re-
 diſſe, vide Malasp. ad Cicer. v. ad Ait. 20. & nos
 ad Phaedr. iv. 20. BURMANNUS.

3. *Hoc tamen ipſo.*] Argentinenſis *ipſo*. *Lege*
ipſa; niſi malis *ipſum* cum DOUZA. HEINSIUS. *Iſſe*
ſere ſcripti, & editi; niſi quod in Leidenti erat
ipſum, ut ſit Graccifimus. & probabat DOUZA. poſ-
 ſet & *ipſo* capi per ellipſin, pro de hoc ipſo.

5. *Præter.*] Id eſt *propè*, vidè quæ dixi in
 obſervationibus in Metamorphoſim. CIOFANUS.
 mallem *propter*, vide VIII. Metam. 258. ſed tamen
 Statius Theb. ix.

Jamque ſere mediam Parnafi frondea præter

Colla tenabat iter.

Niſi & illic *propter* legas. poſſet & *propere* in mea
 regna; ut Ep. xix. 157. *In ſua caſtra redi*. HEINSIUS.
 vide ad v. Metam. 159.

7. *Quamlibet.*] In quibuſdam *Quilibet adverſo*.
 ut alibi etiam. *Quamlibet admiſſas detinuerat rates.*

Quin multis in locis utitur hac locatione Ovidius.
 mihi utrumque rectum videtur. NAUGER. Nau-
 gerius notat in quibuſdam legi *quolibet adverſo*,
 quam lectionem adſtrucere conatur ex alio loco:

Quamlibet admiſſas detinuerat rates.

Perperam, nam & illic *quamlibet* legendum. v.
 Sup. Epist. iv. 98. & inf. hac Epist. 140. Trist.
 iv. vii. 4. forte etiam *ſignatur*, non *ſignetur*.
 HEINSIUS.

10. *Marti boves.*] Dios tauros & ſeros, &
 miræ magnitudinis Apollodoros lib. i. Bibliothecæ.
 CIOFANUS. *Marti* malim. ſed obſtant meim-
 branae. Scriverit codex habebat *Marti*, ſed ſciolus
 quidam adſcripſerat i. HEINSIUS. iv. Faſt. 286.

Veneri ſacra Cybæra petiit.

15. *Haec ego ſi poſſem timide credentibus iſta.*] *Hoc*
ego meliores ſcripei. & ſane *haec* ac *iſta*, minus
 apte cohærent. *Lege*:

O ego, ſi poſſem timide credentibus, iſta
Ipſe mihi ſcripſit, dicere, quanta forem?

Et vide quæ noto hanc in rem ad Epistolam pri-
 mam v. 101. Metam. viii. 51.

O ego, quam felix, ſi pennis lapſa per auras,
Gnoſtaci poſſem caſtris inſiſtere regis!

Lib. ix. 486.

Quid queror officium lenti cessasse mariti!

Obsequium, maneo si tua, grande tui.

Barbara narratur venisse venefica tecum,

20 In mihi promissi parte recepta tori.

Credula res amor est. utinam temeraria dicar

Criminibus falsis insimulasse virum!

Nuper ab Haemoniis hospes mihi Thessalus oris

Venerat; & tactum vix bene limen erat:

Aefoni-

O ego, si liceat mutato nomine jungi,

Quam bene, Cause, tuo poteram natus esse parenti.

HEINSIUS. Reduxi veterin scriptorum & excusiorum lectionem, qui non variant, nisi quod quidam habeant *hoc*, quod eodem redit. *quamvis haec* propter *ista*, quod sequitur, praetulerim. ingeniosius quidem Heinsii conjectura, sed nobis tantum non permitimus, ut in textum recipiamus conjecturas, quae nihil meliorem sensum faciant, nec fide eodcum niuantur. Ceterum egregie huc facit locus Ciceronis III. ad Fam. 3. *De qua est permultum antea certior eram factus literis, nuntius, fama denique ipsa, tamen eadem laetior fecerunt mihi tuae literae, non solum quia plenius loquebantur, & uberius, quam vulgi sermo; sed etiam quia videbar magis tibi gratulari, cum de te ex te ipso audiebam.* Forte etiam magis sensus huius loci erigeretur, si legeretur:

Haec ego si possem timide credentibus, ipse,

Ipse mihi scripsit, dicere, quanta forem?

In illis repetitionibus vis & venustus est. ita mox duo codices repetunt, *officium maneo, si tua; grando tibi.* BURMANNUS.

20. *Recepta.*] Plurimi MSS. & editi *suura*; etiam bene. Art. Am. 1. 566.

Atque erit in socii foemina parte tori.

Sed recte se habet *recepta*. v. sup. ad Epist. II. 55. mox v. 95. ut quidam codices habent:

Thalassaque receptus in uno.

Remed. Amor. 456.

Callirhoe socii parte recepta tori. HEINSIUS.

Codex Donzæ vocata, unde ille locata faciebat.

34. *Et tactum.*] *Leges, ut tactum.* HEINSIUS. Francus volebat *venis, & ut tactum v. b. l. e.*

26. *Opposita.*] Tres libri *opposita*, idque rectius fortasse. vid. ad Epist. VII. 100. HEINSIUS. Minime. milles enim Poetae *adversus* & *opposita* vocant, quae ante oculos sunt posita. lib. XIII. Metam. 541.

Adversus figis modo lumina terra.

Heinsius vero admodum pronus fuit in vocem *adpositus*, & ideo ubique fere eam intrusit. Sic & III. Amor. VI. 7. *Adpositum montem*, ubi ego citavi *oppositum*, & licet Poetae ad ripam fluminis flanti adversum, & ita *adversum montem* Lucan. IV. 38. dicit, ubi certe non licet *adpositum* recitari.

bere. sed de illis plura dicemus ad Valer. Flac. 7. 493. Francus etiam rescribi volebat, in *oppositam terram*; sed neque hoc necessarium. IV. Trist. II. 29.

Hic, qui nunc in humo lumen miserabile figis.

Et ut *figere*, ita & *tenerere*. t. Amor. IX. 18.

In rivale oculos alter, ut hoste, tenet. BURM.

27. *Exilui.*] *Exilui*, inquit metu ac trepidatione, scilicet pro salute tua anxia atque sollicita sum. non egressa sum propius ad eum. ut Hubertinus exponit. MYCILLUS.

27. *Tunicis/que a pectore ruptis.*] *Raptis* libri meliores. sic *desperere ex humero vestem* & similia. at libro III. Art. Am. 707.

———— *tenuis à pectore vestes*

Rumpite.

Status II. Silv. I. 171.

Nunc torvus pariter vestes & pectera rumpis.

Sequenti praeterea verus quidam libri, *fata vocans* cum Jurco excerptis. ut Epist. VII. t. nihil tamen mutuo. vid. infr. v. 51. Ep. XII. 35. Silius VI. 191.

Sed fata trahebant.

HEINSIUS.

29. *Vivis, ait, timidumque mihi jurare coegi.*]

In pluribus antiquis libris. *Vivis ait timidum, quod ait jurare coegi.* Quod & Planudus agnoscit. & ego rectius Judico. NAUGERIUS. Diverse legitur. Alii: *Vivis, ait, timidum, quod ait, jurare coegi.* ut sit sensus, Coegi timidum illum, sive timidè loquentem, ut jurejurando id, quod ait, hoc est, te vivum atque inculcandum esse, confirmaret. Alii: *Vivis, ait: timidum, quod amat, jurare coegi.* ut sit sensus, Quoniam qui amat, solliciti ac timidi sunt, jurare illum coegi. Ut sit allusio ad id, quod prima Epistola Penelope ait: *Res est solliciti plena timoris amor.* Sed hic rursus videndum, num rectius legeretur: *Quod amo, prima persona: pro eo quod est, Quia ego amo, jurare timidum illum coegi.* Ceterum simplicissima lectio videtur ea, quam nos secuti sumus, si legas: *Timidumque mihi jurare coegi.* ut timidum cum accipias, de quo paulo ante dixit: *ille parere Haesit, &c.* & Hypsipylen ad jurandum adegisse illum quia timentem ac trepidantem animadverterat, cum primum de Jafone interrogaret. MYCILLUS. *Timidum quod ait jurare coegi, vel timide libri ver-*

tercs:

- 25 Aefonides, dixi, quid agit meus! Ille pudore
 Haesit, in opposita lumina fixus humo.
 Protinus exsilui; tunicisque à pectore ruptis,
 Vivit? an, exclamo, me quoque fata trahunt?
 Vivit, ait. timidumque mihi jurare coëgi.
 30 Vix mihi, teste Deo, credita vita tua est.
 Ut rediit animus, tua facta requirere coepi.
 Narrat, aënipedes Martis arasse boves:

Vipe-

teres: *Vivit ait timidumque virum* alter Mentelanus. Puto corrigendum esse:

Vivit, ait timide: timidum jurare coëgi.

Nisi *ait timidus* malis. Ejusmodi repetitiones vocum à supinis librariis ut plurimum neglectae (dum semel tantummodo exprimunt, quod bis fuerat exprimumendum) corrumpendo non uni apud Nafonem loco occasionem dederunt. Ep. VII.

Nec mihi parcatur, puero parcatur iula.

Quae vera ibi lectio est. Ep. VIII.

Quem sibi permisit, genero permisit amorem.

Ubi *concedes* reposuerunt. Ep. IX. 127.

Ingréditur late lato spectabilis auro.

Sic scripti omnes, pro quo *multo auro* in vulgatis.

Epist. XIV.

In thalamos lacti, thalamos sua busta feruntur.

Et mox:

Nudà nuda recumbis humo.

I. Amor. IX. 30.

Quisque neges unquam posse jacere, jacens.

II. Am. VIII. 13.

Non ego Tantalide major, nec major Achille.

Remed. 375.

Grande tonant Tragicis, Tragice decet ira cothurnes.

Ep. XVII. ex veteri libro:

Nec tamen irascor: quis enim irascatur amanti?

Ep. XVIII.

Aë pariter ventis teneant, semeantque lacerati.

Ut scribendum illic conjeci. Amor. lib. I. Eleg.

II. 41.

Tu pennas gemmâ, gemma variante capillos.

Qui citiam locus male in vulgatis codicibus est habitus, & pari id modo passim apud Nostrum. lib. I.

Art. Am. 127.

Si qua repugnârat nimium, nimiumque negârat.

Ubi *comitemque negaras* supponunt. & II. Amor.

VI. 59.

Offa tegit tumulus, tumulus pro corpore parvus.

Festus Avienus Deser. Orb.

Tum Pifida feroc exercet pingua culta

Telmessusque dehinc urbs eminet; eminet arcem

Inclyata per nubes astollens moenia Lyrb.

Ubi semel tantum *eminet* legebatur, claudicantem

versu. paulo post scribit:

Hic dicit Cilicis irames tenet.

Pessime nunc *hic dicit Caesicastrames tenet.* sed ad rem. HEINSIUS.

31. *Utque animus rediit.*] Turbant hic denuo libri. Sed Excerpta Jureti cum uno Patavino, *Ut rediit animus.* recte: producitur enim Nafonii alisque Poëtis passim ultima ejus verbi syllaba, quemadmodum & in *adiut, abis, inis, praesit, subis, praeteris,* & similibus, de quibus suo loco. Epistola Laodamiae, 29.

Ut rediit animus, pariter rediere dolores.

Art. Am. III. 707.

Ut rediit animus, tenuis à pectore vultus

Rumpit.

Fastor. lib. III. 333.

Ut rediit animus, Da certa piamina, dixit.

Lib. V. 515.

Ut rediit animus, cultorem pauperis agrî

Immolat.

Quibus etiam in locis libri veteres sibi non constant, dum alii, *Ut rediitque animus:* alii, *Utque redit animus,* alii alia, substituunt. meliores constant, quod nos exhibemus, agnoscunt. Metam. XIV. 519.

Mox ubi mens rediit, & conspersere sequentem.

Remed. Am. 6.

In liquidum rediit aethera Martis equo.

Fast. II. 341. loco itidem in vulgatis libris mendoso, postrema syllaba in *rediit* pari modo producitur:

Attenitusque motu rediit, ut saepe viator

Turbatum viso retulit angue pedem.

I. Metam. 114. *Subiit argentea proles.* Statius VI. Theb. 664. ex MS.

Adorato rediit gloria disco.

Epicedio in Drusum 235.

Ille meus parijs; peris arma inter & enses.

Rediit vero animus opponitur *linqui animo.* Plaut. Trucul. Act. II. Sc. 4. *Adpersisti aquam, jam rediit animus.* HEINSIUS.

32. *Rettulit aënipedes.*] Haec lectio est in bonis libris. probo. CIOFANUS. Correctores haec interpolant. Nam vetusta exemplaria *Narrat & aëripides,* vel, *Narrat aëripedes.* Codex Helmaest. *Narrat aëripedes.* Lege, minima mutatione:

Narrat aënipedes Martis arasse boves.

Epistola Medecae, 93.

K

Jungia

- Vipereos dentes in humum pro femine jactos,
 Et subito natos arma tulisse viros:
 35 Terrigenas populos, civili Marte peremptos,
 Impleſſe aetatis fata diurna ſuae.
 Deviſto ſerpente, iterum, ſi vivat Iaſon,
 Quaerimus. alternant ſpesque timorque fidem.
 Singula dum narrat; ſtudio curſuque loquendi,
 40 Detegit ingenio vulnera facta ſuo.
 Heu! ubi pacta fides? ubi connubialia jura?
 Faxque ſub arſuros dignior ire rogus?
 Non ego ſum furto tibi cognita. pronuba Juno
 Adfuit, & fertis tempora victus Hymen.

At

Jungit aëripedes inadyſte corpore tauros.
 Quomodo & illic ſcribendum. *aëneus* & *aëneus* pro
 aëneo paſſim Poëtae. Martialis Spectaculorum Ep.
 xxvii. *Ignipedes* vocat hos tauros:

ignipedes poſſet ſine Calchide vincere tauros.
 Sed vide ne & illic *Aëripedes* ſit corrigendum.
 quamquam *Ignipedes ſolis equi* Naſoni & Statio di-
 cantur, de quo Metam. ii. v. 392. dicemus. *Aëri-
 pedem cervam* habes apud Virgil. Aeneid. vi. 803.
 in loco Martialis *jungere tauros pro vincere* caſti-
 gandum recte vidit Gronovius. Hyginus: *Itaque*
Æta Iaſoni hanc ſimilitudinem conſtituit, ſi vellet
*pellem auratam auferre, tauros aëripedes, qui flam-
 mas naribus ſpirabant, jungeret.* HEINSIUS.

37. *Deviſto ſerpente.*] Sic in nonnullis. ſed &
 recte *deviſtus ſerpens.* NAUGERIUS. Ita quidem in
 Aldiniſ legitur, ut ſit ſenſus; poſtquam autem
 auდიſem tandem etiam deviſtum Draconem, ſive
 Serpentem, a quo cuſtodiebatur vellus, &c. It-
 erum, prae timore ac ſollicitudine ſcilicet, quaero,
 num vivat Iaſon &c. Alii autem *deviſtum ſer-
 pentem* legunt, ut cum praecedentibus cohaereat,
 & ſit ordo: Ille rettulit aëripedes boves, vipereos
 dentes, & ex iis armatos viros è terra natos,
 mox a ſe mutuo interemptos; poſtremo & Ser-
 pentem, ſive Draconem deviſtum. Atque ibi ta-
 men ego iterum quaeviſſi &c. ſed haec non ita
 magni momenti. Mihi tamen Aldina lectio magis
 probatur. MYCILLUS.

39. *Studio curſuque loquendi.*] Vide ad Epift. v.
 121. Juvenal. xiv. 26.

Quae nunquam maternos dicere moeches
Tam cito, nec tante poterit contexere curſu.
 Deinde malo, *Detegit ingenio vulnera neſtra ſua.*
 Ut in Aldina, Mycilli, Gryphii & aliis editioni-
 bus eſt, & exiit quoque in ſcriptis codicibus
 quamplurimis, & probavit Schottus II. Obſerv.
 53. *Ingenio ſuo*, id eſt ſponte, ſimpliciter, in rapidi-
 tate illa & curſu loquendi & narrationis, excidit
 ipſi perſuaſia tua, qua me laeſuſi; & ideo majo-

rem ipſi fidem habeo, quam ſi ſubornatus & com-
 poſita & meditata oratione mihi id exponere ten-
 taſſet. ita *crimes ingenio ſuo flexi*, id eſt ſponte
 ſine arte, Petronio cap. 126. Claudian. 1. in
 Ruſin. 210.

Hic radians ſeres, & prati viva veluſtas
Ingenio variata ſuo.

Et leg. 19. §. 1. ff. de Offic. Praefid. *Ita jus reddat*
us auctoritatem dignitatis ingenio ſuo auget. & ita
 contra *ingenio alieno ſermabatur orationes & edicta*
 Domitianus. teſte Sueton. cap. 20. vide ad Quinſtil.
 viii. 2. Capoferreus in Epitola ad Heiſium mal-
 lebat, *Detegit ingenio vulnera facta tibi.* ſed auda-
 cius, quam ut probemus. BURMANNUS.

41. *Heu ubi pacta fides.*] *Heus* quidam codices.
 Aproſianus, *Dic ubi.* ſed nihil nota. vid. ad Ep.
 iv. 150.

42. *Faxque.*] Vid. Schott. II. Obſ. 40.

43. *Furtim.*] Scriverii, Francofurtenſis & qua-
 tuor alii *furte*, quod recipere non dubitavimus,
 quia id elegantius, & bonis auctoribus uſitatum
 novimus. ſed ſaepe vox haec a librariis loco mota.
 ita apud Virgil. iv. 337. ex optimis membranis:

Non ego hanc abſcendere furto

Speravi, ne ſinge, ſuga.

Et Statio reddidit Bernartus 1. Theb. 312. qui
 pluribus de ea voce agit. Idem Statius v. 494.
Vaga litera furto incommiſta ſequer. ubi iſdem alii
 codices *ſurrim.* & 1. Silv. II. 192.

Niſi Dardana furte

Ceſſiſet Martem, nec me prohibente, ſacerdoti.

xi. Theb. 757.

Interea pulſi vallum exitiale Pelagi

Deſtituam furte.

Et alibi ſaepe. Plinius viii. 31. *Et parere furte cu-
 piunt.* & ita ille aliquoties. Noſter vi. Faſt. 555.

Improbos hunc Athamas furte dilexit.

Ita optinae membranae. vulgo *ſurrim.* ita & *pa-
 tris furſus accedere ſalvus.* Valer. Flac. II. 283. re-
 quirat

- 45 At mihi nec Juno, nec Hymen, sed triftis Erinnyſ
Practulit infauffas ſanguinolenta faces.
Quid mihi cum Minyis? quid cum Tritomide pinu?
Quid tibi cum patria, navita Tiphy, mea?
Non erat hic aries villo ſpectabilis aureo:
50 Nec ſenis Acætæ regia Lemnos erat.
Certa fui primo (ſed me mala fata trahebant)
Hoſpita feminea pellere caſtra manu.
Lemniadesque viros, nimium quoque, vincere norunt;
Milite tam forti ripa tuenda fuit.
55 Urbe virum vidi, teſtoque animoque recepi:
Hic tibi biſque æſtas, biſque cucurrit hiems.

Tertia

quirit etiam *vò furto addita vox cognita*, ut fur-
tivos amores notet. II. Amor. VIII. 3.

Es mihi jucundo non ruſtica cognita furto. BURM.
49. *Villo ſpectabilis aureo.*] Synzeſis. ſic lib. I.
Amorum Eleg. 112.

Iſſi Deus vatum, palla ſpectabilis aurea,
Tractat inaurate conſona ſiſta Lyrae.

Et in Epit. Medææ XII. 201.

Aureus ille Arietis villo ſpectabilis aureo
Dei mea. CIOFANUS.

Multi codices *ſulvo ſpectabilis aureo*. ut *vellera*
ſulva ſupra dixit. ſed nihil mutandum temere.
Valet. Flac. VIII. 122.

Villique comantem
Sidereis totos pellem nunc fundit in artus.
VII. 30.

Aurea ſi jam
Pellis, & obliſta clareſcant ariæ villis.
Senec. Troad. 1035.

Cum gregis dulcor radiante villo
Aureo. BURMANNUS.

51. *Mala fata trahebant.*] Plautus in Bacchidi-
bus: *Pro libidine fata agunt homines.* CIOFANUS.
Pro *mea fata*, *mala fata* Puteaneus & duo alii. ſic
malus error & ſimilia. Noſter in Amorib. III. 9.

Cum rapiant mala fata bonos. —
Eadem varietas inſr. Epit. XII. 35. HEINSIUS.

52. *Pellere caſtra manè.*] *Domo* Voſſii excerpta
& codex Junii. ſed nihil mutandum fuadent ſe-
quentia. *Caſtra* vero hic rectè Hubertinus claſſem
interpretatur. Virgil. IV. 604.

Facet in caſtra ſuliffem.
Ubi vid. Serv. & nos ad VII. Metam. 99. BURM.

54. *Milite tam forti vita tuenda fui.*] *Fortuna*
tuenda Puteaneus. mendofe. At in uno Voſſiano
(& Francof.) pro diverſa leſione, *ripa tuenda*,
quod placet. Hoc enim omni ſtudio Lemniades
agebant, ut Argonautas littore prohiberent, de vitâ
nullum certamen fuit. Cauſam dedit loco interpo-
lando, quod *ripam* pro *littore* nonnunquam ſumi

neſciret, quiſquis *vitam ripa* ſuppoſuit. at Hora-
tius lib. III. Od. XXVI.

Aequoris nigri fremitum & trementes

Verbera ripas
dixit. Florus quoque lib. IV. cap. II. de Bello An-
tonii Parthico: *Purpuram auramque in ripam affidua*
mota ventis maria revolvabant. Contra *littus* ſuaviſ
pro *ripa* paſſim apud optimos auctores Latinitatiſ,
Litus tuari habet Noſter Met. XII. 66.

Prohibent aditu, littuſque tuentur

Trees.

Apud Germanicum in Aratèſi, pro *vita* & *viſta*,
ripas legitur etiam in antiquiſſimo codice Putea-
neo bis terve. contra XI. Metam. 138. ex opti-
miſ membranis: *Præque jugum vitæ, pro ripas.*
HEINSIUS.

55. *Urbe virum vidi.*] Tò *vidi*, vehementer fri-
get. nec juvant tamen membranae noſtræ. Scribo:
Urbe virum viduâ, teſtoque, animoque recepi.

Viduam urbem eleganter dixit, quod viri in ea
omnes ab uxoriſ eſſent obruncati. nihil notiſ
hac fabula. eandem conjecturam Capoferreo etiam
in mentem veniſſe ferus nunc intelligo. Virgilius
lib. VIII. 571.

Multis viduaſſet civibus urbem.

Sic *vacuam urbem* dixit Valer. Flacc. II. 308. in
hac narratione, quam Noſter *viduam*, & paulo
ante v. 190.

Quam genitor patriam, quanta modo linquuſ inaneſ
Pubo domuſ.

Ut ibi legendum ad ipſum Flaccum monemus.
HEINSIUS. Ingenioſa certe conjectura, quam ad-
juvant quoque illa Valerii Flacci lib. II. 370.

Urbe ſedent læti Minyæ, viduiſque vacanteſ

Indulgent thalamuſ.

Sed quia per gradus amor venire ſolet, & aſpectuſ
præcedit hoſpitium, & penituſ animo receptum
amorem, nihil muto; maxime ob illa quoque
Noſtri inſ. XII. Ep. 9.

Cur nunquam Colchi Magnetiſda vidimus Argo.

h 2

Et

Tertia messis erat: cum tu, dare vela coactus,

Implēsti lacrimis talia verba tuis:

Abstrahor, Hypsipyle: sed (dent modo fata recursum)

60 Vir tutus hinc abeo: vir tibi semper ero.

Quod tamen è nobis gravida celatur in alvo,

Vivat; & ejusdem simus uterque parens.

Hactenus: &, lacrimis in falsa fluentibus ora,

Cetera te memini non potuisse loqui.

65 Ultimus è sociis sacram conscendis in Argo.

Illā volat: ventus concava vela tenet.

Cacrula propulsaē subducitur unda carinae:

Terra tibi, nobis adspiciuntur aquae.

In latus omne patens turris circumspicit undas.

70 Huc feror; & lacrimis osque sinusque madent.

Per

Et ibid. 37.

Tunc ego te vidi, tunc coepi scire quid esses.

Francius malebat, *hic ego te vidi*. BURMANNUS.

56. *Bisque aestus.*] Quatuor tantum menses huic morae tribuit Valer. Flacc. lib. 11. 367. multo elegantius & verosimilius. Fortasse Nasoni longius tempus placuit, quia duos ex hoc coitu filios natos scribat, *Euneum* & *Deiphilum*. Hygin. Fab. xv. & cccxxxiii. *Thoanta* & *Euneum* vocat Lutat. ad Stat. vi. Theb. 340. sed geminos peperit. Stat. v. Theb. 464. & Noster ipse mox 121. ad quos generandos biennio non erat opus. recte vero adhuc gravida de unico foetu mentionem facit apud Valer. Flac. 11. 425. ex naturali & consueto more partus numerum conjiciens. ut & Noster, mox vers. 61. de uno modo in utero latente loquitur. BURMANNUS.

58. *Implēsti lacrimis talia verba tuis.*] Malo *lacrimeis suis*, vel contra membranarum auctoritatem. Vide notas ad Epist. xvii. v. 252. HEINSIUS. Sed cur non *tuas lacrimas*, perfidias, tibi usitatas, interpretari liceat, & ita codicum omnium fidem secuti? BURMANNUS.

59. *Si dent modo fata recursum.*] Sed *dent modo fata recursum*, libri meliores. HEINSIUS.

60. *Vir tutus.*] Apollonius lib. 1. 5. 892. & seqq. fingit Jasonem non promississe reditum, neque ergo connubium; sed petiisse ut puerum natum sibi in Thessaliam mitteret. Nipus certe amatorie. BURMANNUS.

63. *Cadentibus.*] Gortorphanus *fluentibus*. quod minime sperendum, cum majorem hoc loco vim habere nihil videatur; quasi sponte & ubertim provenerint, nec coactae aut simulatae visae sint Hypsipylae; & quae ita facilis per illas decepta fuerit. hinc *flumina lacrimatum & imbrēs passim* oc-

currunt. de verborum horum confusione vid. ad III. Amor. 11. 14. BURMANNUS.

65. *Ultimus*] Atqui Apollonius lib. 1. vers. 910. primum navem conscendisse canit, cui conciat Statius v. Theb. 480.

Primoque seris dux verbera pontum. Sed illi magis solliciti videntur fuisse, ut bonum nobis ducem Jasona, quam doctum amatorem exhiberent. At Ovidius aptius fingit, & decorum magis fraudi Hypsipylae ab Jasone factae, cum coactum ab Hercule & aliis, ultimum tandem in navem compulsium. Valerius, licet non expressis verbis dicat Jasonem ultimum conscendisse, haesitasse tamen cum Castore & Polluce diutius reliquis Argonautis in amplexibus Lemniadum inquit. lib. 11. v. 425. BURMANNUS.

66. *Illā volat.*] Alludit ad Etymon *Ἀπυρῶς*, quae idcirco cita navis a veteribus dicta est. Cior.

66. *Ventus concava vela tenet.*] Francius corrigebat *vela rapit*, vel *vento concava vela tument*. ego nil mutō sed *tenet concava*, id est implet.

68. *Adspiciuntur.*] Scriverii & Moreti codices *prespiciuntur*. vid. ad Epist. v. 63. BURMANNUS.

70. *Ora sinusque.*] Optimi libri *osque sinusque*. possēt & legi *osque sinusque madent*. HEINSIUS. *A lacrimis* etiam codex Douzae.

71. *Cupideaque faventia menti.*] Non *menti*, sed *amanti* legas. VOLSCUS.

73. *Addo precēs.*] Francofurtensis, Regius, Junii & septem alii *addo*, concinnius ut mihi videtur; dicit enim se lacrimis addidisse preces & vota. ita Phaedra Ep. iv. in fine: *Addimus his precibus lacrimas quoque*. BURMANNUS.

75. *Vota ego.*] Ex Tibullo adumbratum, qui lib. 1. Eleg. 5.

*Omnia persequi; fruatur nunc alter amore,
Et precibus salix utatur ille mei.*

76. *Itae*

- Per lacrimas specto; cupidaeque faventia menti
 Longius adiueto lumina nostra vident.
 Addo preces castas, immixtaque vota timori,
 Nunc quoque te salvo perfolianda mihi.
 75 Vota ego perfolvam? votis Medea fruetur?
 Cor dolet; atque ira mixtus abundat amor.
 Dona feram templis, vivum quod Iasona perdo?
 Hostia pro damnis concidat ista meis?
 Non equidem secura fui; semperque verebar,
 80 Ne pater Argolica fumeret urbe nurum.
 Argolidas timui: nocuit mihi barbara pellex.
 Non expectatâ vulnus ab hoste tuli;
 Nec facie meritivse placet; sed carmine movit:
 Diraque cantatâ pabula falce metit.

Illa

76. *Irae mixtus.*] *Ira* libri fere omnes. HEINS.
 vid. ad lib. VI. Faust. 170.

77. *Dona feram.*] *Tara* Gronovius, quae est
 glossa *voti dona*, quae vox & *tara*, & omnia,
 quae Diis offeruntur, notat. Obseq. c. xli. *Virgines*
virgini septem dona canentes tulerunt. c. xlii.
Matronae thesaurum & virgines dona Cereri &
Proserpinae tulerunt. Dona templorum Tacitus Agric.
 6. dixit. BURMANNUS.

77. *Vivum quod Iasona perdam.*] *Perdo* Puteaneus
 cum Regio. & sequenti versu *concidat* pro
concidet. probe utrumque. & tum *fruetur* paulo
 ante legendum. Fuit cum emendarem:

Dona feram templis; vivumque ut Iasona perdam,
Hostia pro damnis concidat ista meis! HEINS.

Zinzerlingus cap. xxiv. Promulsidis Criticæ legebat,
Vivum quo Iasona perdam. non certe male si
 illud quo non explicuisset, cui *sui*, cuius rei *gratia*,
 sed pro *ut* potius animadvertisset, ut millies
 Cicero & alii. accedit ad hanc lectionem Gronovianus,
 qui habet *vivum quoque Iasona*. BURMANNUS.

81. *Argolicas timui.*] *Argolidas* Puteaneus, sic
Argolis Alcmena Met. ix. 276. & *Argolides puppes*
 Remedio Amoris 535. Statius Theb. iv.

— *Argolidasque habitus praestabo maritas.*

Sic malo, quam cum vulgatis *Argolicas*. idem
 Theb. ii.

— *Castâ matris cinxere corona*

Argolides.

Et lib. vi.

— *Argolidum coetu circumdata matrum.*

Lib. iv. 752.

— *Neque enim ipse Deorum*

Arbiter Argolidam thelâmis novus.

Claudianus Bell. Getic. 629. ex optimis mem-
 branis:

Scilicet Argolidas Ephyreidasque puellas
Coeperas, & pulchras jam fastidire Laconas.

Vide quae noto Epistola ix. v. 73. HEINSIUS.

81. *Barbara.*] Sic Noster saepe Medeam vocat.
 Epist. xii. 105.

Illa ego, quae tibi sum nunc denique barbara facta.
 vii. Metam. 276.

Proposuitum instruxit mertari barbara munus.

HEINSIUS.

82. *Exspectato.*] *Exspectata* Puteaneus. recte.
 HEINSIUS. Sic egregie Livio lib. xxx. 14. restituit
 Gronov. *Quo die captam hostem vidisset*, & ex Prif-
 ciano illustravit. BURMANNUS.

83. *Carmina movit.*] Junianus, Lovaniensis, &
 tres alii carmina novit. non male. i. Amor. viii. 5.
illa magis artes Aeneaeque carmina novit.

Propert.

Et Circes carmina novit. HEINSIUS.

Accedit Francofurtensis codex. Valer. Flacc. i.
 416.

Quis maris insidias, clarae qui sidera nectis
Noris.

Epist. xv. 26.

Nec norat Lycoris illa, vel illa, medos.

Propert. i. i. 24.

Posse Cytanaeis ducere carminibus.

Ubi & *nosse* unus Broukhuffii codex, Quinct. Decl.
 xiv. 6. *Excusatio esset, si illa nosset, quae gratiam*

tui desideriumque ingerere possint nolentibus. Ubi
 vid. ita apud Claudian. i. in Eutrop. 274.

Tu solas, non sola pati, tu flamina nosse.

Ubi Heinſius reponit sine libris *nosse*. minime nec-
 cessarium. sic & Hygin. 101. *Artem medicam nosse*.
 ubi alii *posse*. hic tamen quia praecedit *placet*, retin-
 endo *movit*. eadem varietas apud Silium. xiv. 141.
 BURMANNUS.

- 85 Illa reluctantem curru deducere Lunam
Nittitur, & tenebris abdere Solis equos.
Illa refrenat aquas, obliquaque flumina sistit:
Illa loco silvas, vivaque saxa movet.
Per tumulos errat passis discincta capillis,
90 Certa que de tepidis colligit ossa rogis.

De-

85. *Cursu deducere Lunam.*] Sic in omnibus. ego libenter *curru* legeam, non *cursu*. NAUGER. Repone *curru* cum tribus codicibus. De curru Solis ac Lunae apud Poëtas jam protrita sunt omnia. Tibullus, 1. Eleg. viii.

Cantus & à curru Lunam deducere tentat. Sic & *Lunares currus* Metam. xv. 790. Avien. Prognost. p. 116. Ed. Grot.

Præstellis Cyathis currus.

Manil. 1. 167.

Lunaeque submersis regeret per inania currus. Ut legit Scaliger. & v. 667.

Subsequiturque suo Solem vaga Della curru. Et lib. v. 721.

Sed cum clara suos avertit Delia currus. Senec. Hipp. 311. *Lunares currus.* Stat. viii.

Aere pendente vacuo te currus utroque Circuit.

Lib. ix.

Vestitam currus distinguere Phœben.

Valer. Flacc. 111. 415.

Movet en gelidos Latonia currus.

Virg. x. Aeneid. 215.

Almaque curru
Nectivoago Phœbe mediavo pulsabat Olympum.
Ita Theocrit. Idyl. xxii. & xxv. & Pindarus Olymp. Od. 111. Lunae dant eurrum. HEINSIUS.

87. *Obliquaque flumina sistit.*] Duo libri, *fulmina*. ut apud Senecam Thyeste, *Obliqui via fulminis*. Forte rectius; ne bis idem dicat. & ita legendum contendit Delrius ad Senec. Herc. Oet. v. 455. Cornelius Severus Aetn. 635. *Obliqui ignes* dixit. Senec. Natur. Quæst. lib. 1. cap. 1. & 11. 58. *De fulmine quare obliqui feratur.* Senec. Thyest. 358.

Quam non evocantes cadens

Obliqui via fulminis.

Nihil mutò tamen. nam & *flumina* recte *obliqua* dicuntur. HEINS. Et Brouckh. ad Tibul. 1. 11. 44. *Fulmina* quoque probat, sed ego nihil mutò: aliena enim hic intentio fulminis inter aquas, silvas & saxa. *Obliqua* vero *flumina* sunt decurrentia ex monte vel altis locis, curvato cursu, quae silvæ artis magicæ opus. 1. Metam. 39.

Fluminaque obliquis cinxis deservioa ripis.

Et ix. 17.

Regem miæ cervis aquarum
Curfibus obliquis inerat sua regna fluentem.
Remed. 121.

Stultus, ab obliquo qui cum descendere possit,
Pugnat in adversas ire natator aquas.
Horat. 11. Od. 111.

Et oblique laborat
Zympha fugax tepidare rive.
Lucan. 1. 220.

Primus in obliquum senipes oppenitur amnem.
Claudian. 1. in Ruf. 160. inter artes magicas hoc quoque recenset. *Prenam lapsum* dicens:

Verisque non presso curvavi flumina lapsu,
In fontes reditura suis.
Ubi præcesserat & *fulmen flare coepit*, & in codicibus mutus est etiam *flumen*. vid. ibi Heinianum. Lucan. vi. 473.

Amnisque cucurrit,

Non quæ prenuis erat.
Vid. 1. Amor. viii. 6. Eadem varietas apud Plin. xxxvii. 10. In *Perfide* vero *suffitu earum tempestates aversi, & præstera fulmina*, (ubi alii *flumina*) *sistit*. Apoll. Rhod. 111. 532.

Καὶ πρῶτα μὲν ἴσθηεν ἄφαρ κελαινὴν ἴόντατα.

BURMANNUS.

88. *Vivaque saxa movet.*] Quamquam *loca mo-vere* proba sit locutio, ut Senec. de Vita Beat. xxvii. *Nec ideo aus loco tam moventi*, mallem tamen hic *trahit*, ut codices Vossii, Scriverii, & Gottorphienfis habent. est autem verbum magicum. lib. vii. Metam. 207.

Te quoque Luna traho.

Senec. Hipp. 791.

Tractam Thessalicis carminibus rati.

Quod v. 421. *Detrahens* dixit. & Med. 684.

Tracta magicis cantibus.

Ubi manifeste Seneca ad hunc locum Ovidiæ respicit. Medea. 968. ut bene emendavit Delrius;

Saxa cum silvis traham.

Noster 111. Faul. 325.

Quaque trahant superis sedibus arte Jovem,
Claud. 1. Rufin. 156.

Et condita funera traxi

Carminibus vestra meis.

Senec. iv. Nat. Quæst. 1v. 7. *Astrahere* dixit. at oblat locus vii. Metam. 204.

Vivaque saxa, sua convulsaque rebora terra

Et silvas movet.

Sed & ibi codices quidam *vivaque saxa traho*. HEINSIUS.

90. *Certa que de tepidis colligit ossa rogis.*] Puteanus colligat. Cunctaque ossa Scriverianus & Hafnienfis,

Devovet absentes; simulacraque cerea figit,

Et miserum tenens in jecur urget acus.

Et quae nescierim melius. male quaeritur herbis,
Moribus & forma conciliandus, amor.

95 Hanc potes amplecti? thalamoque relictus in uno
Impavidus somno, nocte silente, frui?

Scili-

nensis. *Curtaque* suspicatur Doctissimus Gronovius Observationibus Ecclésiasticis cap. 5. Propertius lib. 11. El. XIII.

Aut mea quid poterunt ossa minuta loqui.

Coctaque perperam Dorleantius. ad Tacit. 11. an. p. 298. Legebam aliquando *ustaque* ut apud Tibullum lib. 1. El. 111.

Quas legat in maceras ossa perusta sinus.

Lucanus lib. vi. 533.

*Fumantes juvenum cineres, ardentiaque ossa
E mediis rapis illa rogis.*

In mortem Druſi 434. *Iliaca ambuſtis offibus arva premit.* *Duraque* alter Mentelianus per diversa lectione. ſi quid mutandum, ſcribo, *Frutaque à tepidis.* vel *ſunctaque.* ſed nil mutandum. vid. Rem. Am. 112. HEINſIUS. Nihil equidem mutandum. Non enim omnia ossa, licet minuta, utilia erant magicis artibus, ſed præcipue calvae & præſegmina quaedam, ut jam Hubertinus vidit. & Reineſius Epist. xxx. ad Daumium hanc lectionem retinendam eſſe ſe perſuaſiſſe Gronovio ſcribit. vide de hoc Magarum inſtituto Lindenb. ad Ammian. lib. 21x. in fine. *celligis* vero non eſt movendum Horat. 1. Sat. viii. 22.

Quin ossa legant, herbasque nocentes. BURM.

91. *Simulacraque cerea fingit.*] Putecaneus *figit*, optime, ut de defixionibus magicis agatur. Vidit id jam Salmastiſ. Seneca Hercule Octavo:

— Hoc, inquit, magae

Dixerunt amorem poſſe deſigi male.

Paulo aliter Perſius Sat. v. 16. *Ingenus culpam deſigera ludo,* tanquam aculeo tangere Satyricis reprehendonibus. Tertull. de Spectac. c. 11. *Vis homicidium ſerre, venene, magicis defixionibus, perſeci.* Ita enim male, quam *devincentibus*, quod nunc legitur. Apulej. in Herbario. *ſi quis devotus defixurus fuerit, ſic enim reſolveat. Ficta carmina* Valer. Flac. lib. vii. 463. de Medea:

*Carmina nunc totos volvis figisque per artus
Aefonidas.*

Ubi perperam *ſolvit* nunc ſcriptum extat a mala manu:

ſoliciaci animum deſigere votis.

In Ciri Virgiliana. Plinius, lib. xxviii. c. 11. *Deſigi diris præcationibus nemo non metuit.* Seneca lib. vi. de Beneficiis, cap. xxxv. *Execraris enim illum, & caput ſancium tibi dira imprecatione deſigis.* Plenius quid hic velit, explicat Noſter Amor. 111. El. vi.

Sagave punicea defixit nomina cera;

Et miserum tenens in jecur egit acus.

Ubi plura. HEINſIUS.

93. *Et quae nescierim.*] Varia lectio eſt, ſcriben-
tibus aliis, & *quae nescierim: melius age quaeritur herbis?* &c. per interrogationem. aliis, & *quae nescierim: melius magae quaeritur herbis.* ut ſit magae dictum pro magis, *meliusque* adverbium cum *conciliandus*. conſtruatur. ſed nos Aldinam lectionem ſecuti ſumus, quae & ſimplicior & planior. ut ſit ſenſus. & quae ego melius ſive rectius nescierim. male enim quaeritur herbis amor, qui moribus & forma conciliandus erat. MICVLUS. Scripti plerique cum Putecano *magae*. perperam. quatuor, *Et quod nescierim.* Cantabrigeniſ *quas* pro diverſa lectione. Emenda:

Et, quas nescierim melius, male quaeritur herbis.
Vel:

Et quae nescierit melius magae. HEINſIUS.

96. *Frui.*] Non damno hanc lectionem. ſed nescio an non elegantior ſit Argentinenſis codicis lectio *premi.* id eſt tam alte & ſecuro dormire, ac ſi nullum tibi periculum a maga illa immineret. profundus enim ſomnus arguit abeſſe omnem timorem & ſollicitudinem. Virgil. Culic. 159.

Securo preſſos ſomno mandaverat artus.

Noſter Ep. x. 109.

Crudeles ſomni, qui me tenuiſtis inertem?

At ſemel aſternã nocte premenda fui.

111. Art. Amat. 647.

*Sunt quoque quae faciunt altos medicamina ſomnos,
Viciaque Lethaea lumina nocte premant.*

Valer. Max. 1. vii. 6. *Somno preſſus Ti. Gracchi fratris eſſigium vidit.* Et in fragmento Servii Sulpicii apud Quintil. 1v. 2. Ex optimis codicibus: *Somnones in languidum, au gravi lethargo putem preſſum?* Similiter quidam codices lib. xiv. Met. 779. habent, *corpora preſſa ſopore*, quod tamen ibi minus commodum. LIVIUS vii. 35. *Quod tempus mortales ſomno altiffimo premis.* & ita paſſim Poëtae, quando aut de nimio vino, aut etiam morte, qui ſomnus perpetuus, loquuntur. Propert. 11. xii. 42.

Et preſſi multo membra jacere mero,

Horat. 1. Od. 4.

ſam te premet nox,

Fabulaeque manes.

Et hinc quoque paſſim graves ſomno, & vino *βεβαρημένοι* Graecis dicuntur. Lucas Euang. 1x. 31. &c

Scilicet ut tauros, ita te juga ferre coëgit:
 Quaque feros angues, te quoque mulcet, ope.
 Adde, quod adscribi factis procerumque tuisque
 Se favet; & titulo conjugis uxor obest.

100

Atque

& XXI. 34. & Ovidius III. Met. 608. *Ille vero somnusque gravis*. Noster Met. xv. 21. *Pressum gravitate soporis Claviger adloquitur*. & passim. ita quoque *oppressum somno gravi dixit* Lælius VII. 39. & Cæsar II. Bel. civ. 38. & Ter. Eun. III. 5. *Somnus virginem opprimis*. sed hæc jam nimia. *et sui etiam sua elegantia inest*. BURMANNUS.

99. *Adscribi.*] Plin. IX. Epist. 13. *Consule te, consule illas, an velitis adscribi factis, in quo ego commite non ego, sed non ita gloriæ meae favorum, ut vobis societatem ejus videam*. Alter Plinius VII. Hist. Nat. 26. *Oppida DCCCLXXVI. in ditionem redacta victorias suas adscripsit*. Cicer. IX. ad Fam. 14. *Humanam opinio me adscribit socium tuis laudibus*. vid. ad Phædr. IV. 2. BURMANNUS.

100. *Se facit.*] *Se favet* præfate editiones cum optimo Puteano, & aliis nonnullis membranæ. Venuste. Ennius Annali XIII.

Matronas miris complecti festinare faventes.

Paullinus nostro Natali B. Felicis:

*Et quia Pastor oves aures bonus, ampla radentis
 Crætere cum gregibus faves altus ovibus Christus*.
 Alia significatione dixit Solinus sub finem capituli v. *Dat India (Curaliastatem) quem oculis vidisse faves*. pro prodest vidisse. HEINSIUS.

101. *Pelæe de partibus.*] Recte partes dixit. nam populi pars favebat Pelæe, pars Aëoni. Valer. Flacc. I. 70. de Jone iter a Pelis mandatum auspiciaturo: *Hæc quid agas, populumne levem, veterique tyranno Insejsum, atque olim miserantes Aëona partes Advocet*.

Sic n. optime Aldinus codex. quod mirum neminem interpretum observasse, inepte vulgo *miserantes Aëona partes* eodem libro de Aëone:

*Sic curæ subiere ducem, ferrumne capessas
 Imbelle, atque ævis senior gestamina primi,
 An partes requieque acnas mutabile vulgus*.

Sic restituo invitæ Codd. vulgo etiam in omnibus Editt. partes. sed videatur Apollonius. autor autem noster; cum *credat* dicit, ad vulgi levitatem respicit. HEINSIUS. Vid. ad Val. Flac. I. 70.

103. *Non hæc Aëonides, sed filia Phafis Aëtæe*] Dubitavi sæpe antea, quæ maximè probabilis esset hujus carminis lectio. An hæc ipsa, quam ipsi reliquimus, an quam alii substituere, *Phafis Aëtæe*, legentes cum hic, tum in Medæa, ut *Aëtæam* bisyllabum fecerint. Ego, ut contractionem illam, malè etiam ab his scriptam, non hæcenus legere memini, sic malim trisyllabum servare, ut diphthongus illa corripatur, sequenti vocali, quod & Græcis & Latinis nostris est peculiare, in duabus scilicet dictionibus: cum una enim terminatur diphthongo,

& subsequens à vocali incipiat, corripitur diphthongus præcedens, natura alioqui longa, ut *Infulæ Ione*, ne Græca citeam, & *Iliu alio*, & *Pelæo Ossam*. sed & in eadem dictione Virgilius, cum dixit *Judibusque præfuit*, diphthongum corripuit. Quin & ipse Ovidius in Metamor VII. 131.

Quos ubi viderunt præcætas cuspibus hastas.
 Tametsi sunt, qui legant *peracætas*. Verum hoc Aufonii nullus invertere possit, cum ille in Protreptico ad Nepotem scribens hoc versu ita ludat:

Te præcætas nepos modulata poemata Flacci.
 Adde quod vix legas, nisi memoria me deficiat; *Ætæam* bisyllabum: nam ille Ovidius versus ita legitur in vetustis codicibus. VII. Met. 170.

Diffimilemque animum subit Ætæa relictus.
 Et paulo post Ovidius 325.

*Cum rapide fallax Aëtæis igni
 Imponit purum laticem*.

Et Medæa:

Non erat Aëtæa, ad quem despecta venires.

Et iterum:

Non senis Aëtæa regia Lemni erat. EGNATIUS. Sic in veteribus nonnullis exemplaribus. & profecto *Phafis Aëtæe* nullo pacto legi potest, ut *Ætæe* prima corripatur. neque ulla est similitudo inter hoc & præfuitum Virgilianum, ac præcætasum Ovidianum. Simplex est nomen *Ætæa*, composita illa. Ac simplicis quidem nominis alicujus primam syllabam diphthongo longam corripit neque unquam vidi, neque quomodo fieri possit intelligo. in compositis ea ratione potest, qua diphthongi in ultima syllaba sequente vocali, ut *Infulæ Ione in magno*: præc enim monosyllabam præpositionem finit diphthongus, & vocalis sequitur. Et id tamen est animadvertendum, quod apud alium neminem *Aëtæam* bisyllabum est invenire. præterquam apud Ovidium; & id hoc tantum loco, quod affirmari possit, (si tamen hoc modo legendum est hoc carmen) nam in Medæa, quamvis in veteribus nonnullis legatur:

Excipit hospitium juvenes pater Aëtæ Pelagos.
 Non minus tamen est inveniri, *juvenes Aëtæ Pelagos*. in VII. etiam Metam.

Diffimilemque animum subit pater Aëtæ relictus.
 Subit *Aëtæa relictus* in multis legitur. Idco vel Ovidium hoc nomen ex trisyllabo in bisyllabum contraxisse dicendum est: vel fortasse. *Phafis Aëtæe* legendum, ut *Arbutus horrida*, ac mille alia. Quod & ex Planude quasi colligi potest, qui hoc ita interpretatur carmen:

Ὁ τὰτ' Αἰωνίδης ἀλλ' ἢ Φάσις Αἰθρῶν
 Ὀυράτης. NAUGERIUS.

Aëtæa

Atque aliquis Peliae de partibus acta venenis
Imputat, & populum, qui sibi credat, habet.
Non haec Aefonides, sed Phafias Aetiae
Aurea Phryxæe terga revellit ovis.

Non

NAUGER. *Aetias* integre scribo, sed in scansione duas syllabas pro una fumo, ut fiat *αυακφώνουσε*, non syncopæ. Perinde ut apud Homerum in versu:

Ἡ οὐχ ἄλλος ὄντι γυναικας ἀνέλλιπας ἰπερπικίους.
Et in versu:

Ἰσμελ' ἔπει εὔρε καυῆ, οἷτ' ἄφρον Φυτὶ βουας.
Et id genus alius. Qua figura idem Poëta & in Metamorphosis usus est. libro VII. 4.

Disfimilemque animum subitis pater Aetia relictus.
Tamet si hunc versum sunt qui legant, omiſſa diſtinctione *pater*, hoc modo:

Disfimilemque animum subitis Aetia relictus.
Sed si, dum uni syllabae medentur, alteram vitiotiam relinquunt. alii autem legunt, *Non haec Aefonides sed filia Phafias Aetias*, ut diphthongus, quae in prima syllaba *Aetias* est, communis fiat propter sequentem vocalem, ut in *Judibusque praenſis* apud Virgilium, & apud Homerum *Iliad.* N. *Οἶδε ἀγρον οἶος βεσὶ* & similibus. quod equidem, ut non magnopere impugno, ita mihi tamen patronymicum *Phafias* magis quam *Phafis* placet, quando hoc in idem cadit cum primitivo *Phafis*. Ilo autem etiam alibi utitur idem Poëta; ut VII. *Metam.* 297.

Odiūm cum conjuge falsum

Phafias affimulat.

Neque dubito, quin certos auctores habuerit Ovidius, quos hic secutus fuerit; siue sane *Aetia* duabus syllabis scribendum, siue tribus. MICVLIVS. Valde Naugerius, alique interpretes se in hoc loco torserunt, ut Carrio Notis in Valer. Flaccum. & Vossius *Art. Grammat.* lib. II. c. XI. & libri quidam *Phafis Aetias*, pessime. *Aetia* enim vel *Aettes* trisyllabum est. Nam quod Epitola Medae legitur:

Excipis hospitio juvenes pater Aeta Pelasgos.
Et *Metamorph.* lib. VII. 170.

Disfimilemque animum subitis pater Aeta relictus.
Tā *pater* ex fide optimorum codicum delendum, quod deceptum cum alios, tum Salmasium Animadvorsis ad Flori lib. III. c. v. ut *Aeta* a Nafone dictum esse arbitrantur. Idem tamen Salmasius *Aetias* nomen illic Floro feliciter reddidit. Auctor elegiae in obitum Maecenatis:

Viscera disſecti mataverat aristis agno Aetis, succis omniperita suis.
Sic lego ex vestigiis veterum codicum. aliter *Aetias* & *succis*. si quis *directi* pro *disſecti* cum Scaligero malit, non repugnabo, sed nimis acutum videtur. *Succis* Scaligeni non proba. *Aetis* quoque dicta Apollinari in Narbone. v. 271. *Sive Aetis* & *in-slytus laſem*. ita ex vestigiis MSS. lege, in quibus

Oetes. vulgo aliter. Gronovius noster in Observationibus *Aetiam* contracte pro *Aetiam* dici quoque monuit, idque probat ex corrupto Valer. Flacci loco, in quo non *Aeta* sed *Aeta* scribendum; est enim *Aeta* inter praecipuas Colchidis civitates, unde & Medea *Aetia venosica* dicitur. & sic meminit ejus Schol. Pindar. apud Pyth. Od. IV. Ceterum in veterissimo codice Puteano pars posterior hujus versus in litura cubabat, veteri lectione erasa, cujus tamen è vestigiis utcuque appareret scriptum primo fuisse *Phafias Aetiam*, cum *Tā filia* à manu secunda esset additum. Atque hanc esse genuinam Nafonis ipsius scripturam ausum adfirmare, quam & Mezeriacus Gallicus in has Epistolae Notis, Salmasio suggerente, laudavit. *Aetiam*; ut *Neptunine*, *Nerine*, *Oceanine*, *Adraſtine*, *Nonacrine*, *Evenine*, & similia. quod etiam in nominibus obtinet civitatum: sic *Elephantine* in Aethiopia civitas, quam Vitruvius & Mela *Elephantidem*. Insula Aethiopiae *Daphnis* Plinio & Ptolemaeo est *Daphnia*. Pari modo duo quoque patronymica conjunxit lib. VII. *Metam.* 547. loco mendosissimo, *Calydenides Evoninae*. ut quidem illic monui corrigendum. ita & *Inachis Acrifione* Virgilio Danaë dicta Elegia ad Messallam. & *Tyndaris Lacena* Helena lib. II. Aeneidos. Jason Phreos in Argonauticis *Θεωνιδος Ακωνιδος*. Medeam verò Aetiam dictam ab Avieno quoque Descriptione Orbis apparet hinc versibus. v. 658.

Achyris cautes & crebras protinus arces
Invenies. Calchos huc quandam cura fidesque
Extulit, insanam scilantes Aetiam.

Sic enim versus ultimus minima mutatione scribendus. idem Avienus eodem Poemate: *ys. 1226.*
Nam Madas ferax fuit ollis sanguinis auctor.
Haec Pandionia sedem cum poneret aula,
Attica qua pulchro telus pingueſcit illo,
Proditur, inque fugam prope convolvitur exul,
Pest has in terras pinu subit Aetiae,
Inseditque locus, veteres accedere Colchos
Nulla inerat menti fiducia. HEINSIUS.

104. *Aurea Phryxæe terga revulsit ovis.* Ex optimis lib. & ex Servii lib. IV. Aeneidos traditione legendum *revulsit*, sic enim facit *revellit* in praeterito, non *revulsit*, ut falso hic docet Hubertinus, atque ita legitur in quibusdam vet. exemplaribus illud IX. *Metamorphos.*

A silvis silvas, & ab arvis arva revelli. CIOPIAN.
Terga revulsit ovis meliores libri, non revulsit. lib. III. Amor. El. X.

Prima juze tauros supponere cella coegit,
Et veterem curvo dente revellit humum.

L

Frustra

105 Non probat Alcimede mater tua; consule matrem:

Non pater, à gelido cui venit axe nurus.

Illà sibi Tanai, Scythiaeq̃ paludibus udæ

Quærat, & à patria Phafidos usque, virum.

Mobilis Aefonide, vernaque incertior aura,

110 Vir tua pollicito pondere verba carent?

Vir meus hinc ieras, vir non meus inde redisti.

Sim reducis conjux, sicut euntis eram.

Si te nobilitas, generosaque nomina tangunt;

En ego Minoo nata Thoante feror.

Bacchus

Frustra *revolvit* quidam codices. ut & lib. VIII. 583.

A sylvis sylvas & ab arvis arva revellit.

Lib. IX. 86.

Infregit cornu truncaque à fronte revellit.

Lib. XII. 300.

Ingemnis, dæroque sudem vix esse revellit.

Atque ita locutos scriptores antiquos observant Grammatici. quos inter Diomedes libro 1. *Sunt quedam verba quas habent perfecta duplicia, ut pango pepigi & paxi. pingo pupugi & punxi. vello velli & vulsi. sic melius velli, ut Virgil. 1. Cineres mansuque revellit. idem: ima de stirpe revellit. sic divellit pro divisit non uno loco in veteribus libris Metamorphoson, ut suis locis monebitur. Lucretius vulsi & vulserant maluit, & ex Laberio Diomedes citat prævolserunt. Cicero cum Nasone consentit passim. Nec minus tamen venustum, quod Mattheus Herculianus in codice suo, qui in Vaticanâ extat Bibliotheca, obiter mihi inspectus, ex veteri libro notarat, *refixit*. quomodo *refixus Pantheidas clypeus* apud Horatium libro 1. Ode XXVIII. & apud eundem libro 1. Ep. XIII.*

Sub duce, qui templis Partiborum signa refixit.

Silius libro X.

Clypeos in bella refixite captos.

Quantquam & vulgatum probum. Stat. Theb. XII.

— *Patris modo fixa revellans*

Arma Deis.

HEINSIUS.

Reversis, maluisse Broukhufium notavit Francius.

105. *Non probat Alcimede mater tua.*] Hanc Hyginus Fab. 14. Clymeni filiam facit. alii Autolyco natam volunt. Sunt tamen qui Rhoeo vel Polymelam Jasoni matrem assignent. suspendio vitam finivit Apollo. p. 37. Vide Tzetzen Chiliad. VII. Hist. xcvi. Sequenti versû malim *quis venit*, ut tam ad matrem quam patrem referatur. HEINSIUS.

106. *A gelido.*] *A Gerico* mallet Francius. & ita facie in Tristibus hæc voces a libranis commutatae fuerunt. sed ubi patientius feram, quam hic, quia Getas Hypsipylæ incognitos adhuc fuisse reor. BURMANNUS.

107. *Illà sibi à Tanai.*] Vetus lectio, à *Tanai*. NAUGERIUS. Sic legendum, non *Tanais*: à cniua

propter eam, quæ statim sequitur, vocem frustra additum est à libranis, qui in ejusmodi facillimè peccarunt: nonnulla exempla in observationibus in Metamorph. collegi. CIOFANUS. *illà sibi Tanais* potiores scripti. Lege, *Tanai*. Naugerius & Ciofanus ex suis, à *Tanai*. Deinde major codicum pars cum Puteanco, *Scythiaque paludibus udæ*, sed *Scythiaque udæ* restituendum, ut recte quatuor libri veteres. intelligit Macotia. sic & Fast. II. 597. corrigendum *Tyberinides udæ pro udæ*. Deinde *Phafidos* sequenti versû pro *Phafidis* sex libri. sic limosi *Phafidos* Noëter dixit Met. VII. & Catullus *Phafides ad fines*. HEINSIUS.

108. *A patria Phafidis.*] Janus Vilius corrigebat, à *patria Phafides amnis*, sed non opus: patria Phafidis est, fons, origo fluvii; ut III. Am. VI. 40. de Nilo:

Qui patriam tantas tam bene colat aquas. BURM.

110. *Polliciti pondere.*] *Pollicito pondere* libri octo: quod non est de nihilo. sic *polliciti jura tori* Epistola Cydippes, & *pollicina fides*. lib. III. Fast. 366. *Pollicitam dicit Jupiter aide fidem.*

Adeantur Notæ Met. XI. 108. HEINSIUS.

111. *Cur non meus inde redisti.*] *Vir non meus* Puteanco & novem alii. sed nihil muta. sic Epist. X.

Veni mihi huc ambo, cur non discedimus ambo. HEINSIUS.

114. *Feror.*] Barth. ad Stat. v. Theb. 650. ex suis membranis profert *præor*, quod impenie placet, & melius respondet *vô tangunt*. ego, illa nobilis Hypsipyle, supplex precor. ut supra Phædra Ep. IV.

Vicla præor, genibusque suis regalia tendo

Brachia.

BURMANNUS.

117. *Dos tibi Lemnos erit.*] Sic in libris Vaticanis. sequor. CIOFANUS. Editiones Bersimanni & alia *Dos mihi*, sed aridet scriptura optimi codicis Francofurtensis. *Dos tibi Lemnos est*. de quo verbo ad Valer. Flac. IV. 217. v. Barth. ad Stat. VI. 548. *Erat* est in Gronoviano. BURMANNUS.

117. *Ingeniosus.*] Sic lib. IV. Fast. 684.

Nec olivis apta ferendis

Terra, sed ad segetes ingeniosus ager. CIOFANUS.

118. *Ats quoque jam tales inter habere potes.*] In vete-

- 115 Bacchus avus; Bacchi conjux redimita corona
Præcadiat stellis signa minora suis.
Dos tibi Lemnos erit, terra ingeniosa colenti:
Me quoque res tales inter habere potes.
Nunc etiam peperit. gratare ambobus, Iason.
120 Dulce mihi gravidæ fecerat auctor onus.
Felix in numero quoque sum; prolemque gemellam
Pignora Lucina bina favente dedi.
Si quaeris, cui sint similes; cognosceris illis.
Fallere non norunt: cetera patris habent.

Lega:

veteribus quibusdam libris, *Me quoque res tales*. in aliis, *Me quoque quod tales*. quodnam horum rectius sit, judicent alii. Ego, quoquo modo legatur, non satis, quid sibi velit Ovidius, percipio. NAUGERIUS. Quidam legunt, *Me quoque quod tales*. quam lectionem prorsus respuo. Alii autem, *Me quoque res tales*, &c. Quæ lectio, ut quidem planior est, ita tamen simplicior Aldina videtur: quam & nos secuti sumus, ut particula *Jam ἐπιλαύουσα*, ut ita dicam, sumatur. Q. d. Cum ea sit nobilitas meorum, tanta dos mea, possis non immerito me quoque ob, vel inter talia ac tanta, te dignam esse existimare, &c. MYCILLUS. Libri scripti, *Me quoque quod tales*, vel *res tales*. quod posthinc ardet elegantissimo Gronovio in Observationibus lib. iv. cap. xi. qui videatur. Tanaquilus Faber nonis in Lucret. lib. iii. p. 481. tentabat:

Me quoque jam matres inter habere potes.

Jam tum, cum hæc scribebat Hypsipyle, prolem se peperisse gemellam in hac eadem innuit Epistola. Nos vetustis codices videamus. In Puteanco *Me quoque quod tales*. eratis iis, quæ per puncta designantur. Unde Mezeriacus *Me res dotales* conminat. Salmastius *Me quoque dotales inter*, pro *dotatas*, ut *res dotales* subintelligantur. Hoc sensu. Non tantum Lemnos tibi dotalis erit, sed ego quoque ipsa. Quæ conjectura sic illi placuit, ut eadem Commentariis de modo usurum, & libello adversus Wissembachium super mutui alienatione inculcarit. nec melius, quod pro *terra ingeniosa*, substituit *invidiosa*. Quid ergo? Scribo minima mutatione:

Me quoque, quot tales, inter habere potes!

Hoc vult, paucas esse quæ secum comparari possint. Amor. lib. ii. Eleg. xi. quamquam diverso sensu:

Quam vir, quam cusses, quam janua firma (quot hostes?)

Servabant, ne quæ possent ab arte capi.

Ita vetus codex. Florus i. c. 6. Cum per hoc interficiendos principes intelligi velles (quæ superbia) sic respondet. ita Tzet. Chiliad. xx. 17. Καὶ ἀγγυλάφους ἄβαν. Ὁ αὐθιρὸς ἄβαν? Sentius Au-

gurinus apud Plinium lib. iv. Epist. xxvii.

Unus Plinius est mihi prioris.

Maruli versiculos fore relicto,

Et quaeris quod ames, putatque amare.

Ille è Plinius, ille quot Catones!

I nunc, quisquis amas, amare noli.

Hoc est, qui unus habet instar multorum Catonum. Ita versus isti ex veterrimo libro Mediceo sunt restituendi, nisi quod minimum nobis indulgimus, reponendo *quot*, pro *quod Catones*. & in *t* mutato, qui error est frequentissimus. si conjectura nostra in Nafonis hoc loco non ardet, lege:

Me quoque dotatas inter habere potes.

Sic Propert. i. Eleg. 8.

Dotatas regnum vetus Hippodamia.

Poffet & castigari:

Hanc quoque dotales inter habere potes.

Lemnon videlicet; ut supr. Epist. iv.

Est mihi dotalis tellus Jovis insula Crete.

Neque displicet tamen Salmastianus, ut se non tam *dotatam*, quam *dotalem* innuat Hypsipyle. *Dotatum servorum* frequens in jure mentio. Apud Plautum quoque, Apulejum & Claudianum. HEINSIUS.

119. *Gratate ambobus, Iason.*] Barth. ad Stat. v. Theb. 713. ita distinguunt:

Gratate ambobus. Iason

Dulce mihi gravidas fecerat auctor onus.

123. *Si quaeris.*] *Quaeris* meliores. Ita pro *cognosceris* duo libri *ignosceris*. hoc est *agnosceris*. vide Fast. iii. v. 65. sed nil necesse. lib. iv. Metam. 290.

Hujus erat facies, in qua materque paterque

Cognosci possent.

Apulej. v. Metam. in hoc saltem parvulo *cognoscam faciem tuam*. Sunt Pŷches verba ad maritum. Capoferreus, *cognoscer in illis*. HEINSIUS. Variant fere semper codices in hac formula *si quaeris*, vel *quaeris*. vid. Epist. iv. 119. xii. 115. xvi. 173. xx. 219. Metam. iii. 141. & alibi sæpius. pessima vero Capoferreici correctio; Iason enim, non Hypsipyle, cognosci debebat similitudine parvulorum, ut omnem suspicionem alieni tori à se removeret. BURMANNUS.

- 125 Legatis quos pene dedi pro matre ferendos:
Sed tenuit coeptas faeva noverca vias.
Medeam timui: plus est Medea novercâ.
Medeae faciunt ad scelus omne manus.
Spargere quae fratris potuit laniata per agros
130 Corpora, pignoribus parceret illa meis?
Hanc tamen, ô demens, Colchisque ablata venenis,
Diceris Hypsipyles praeposuisse toro.
Turpiter illa virum cognovit adultera virgo:
Me tibi, teque mihi taeda pudica dedit.

Prodi-

125. *Legatis.*] Posset explicari, quasi hos tam parvulos, ut adhuc ferri oporteret, pene adlegasset ad Jasonem, pro matre deprecatorus. sed mihi magis placet, quod in Scriverii & uno Regio est, *legatis.* ut sit sensus: Dedi hos fere ferendos, quia ingredi nondum possunt, legatis pro matre missis ad deprecandum. quod melius convenit *tyi dedi*, nam *dare legates* an eleganter dicatur dubito: Sed *dedi parvulos ferendos legatis*, recte & plane. BURM.

129. *Spargere quae fratris parvis lacerata per agros Corpora.*] Metaphora ab agricolis, qui femina in terras proprie spargere dicuntur. sic in Ibin:

*Et tua hic laes spargantur membra per agros,
Tanquam quae patrias detinuere vias.*

Et:

*Aut laer in fluvii manibus spargere tuorum:
Sparfus ut est Thebis angus creatus avo.* CIOF.

130. *Pignoribus parceret illa meis?*] Hanc sententiam expretsam legimus lib. 1. Epigramm. quam ita Latine reddidit Alciatus in suis emblematis:

*Colebidos in gremio nidum quid congeris obnu
Nescia cur pulles tam male credis avis.
Dira parens Medea suos sacrosissima nates
Perdidit, & speras parcas ut illa tuis?* CIOF.

131. *Hanc tamen.*] Unus Regius, *Hanc ô tu demens.* multi quoque, *Colchis ablata*, alii *oblata*, *oblite*. ego nihil muto. *ablatus* eleganter dictum, pro in diversum a pristina sententia & amore deducto, alienato. ita innox vers. 150.

Quemque veneficis abstulit illa suis.

Flores II. 6. *Sive satum urbis imperaturas, sive averis a Carthagine Dii, sive mala mens in diversum abstulerunt.* Cicero. II. ad Fam. 7. *Ne se aliorum consilia auferant.* Seneca. Agamem. 275.

Sed nulla Atriden venere furivra abstulit.

Vide Heinf. ad Epist. xv. 140. BURMANNUS.

133. *Adultera virgo.*] In multis codicibus *adultera certe*, in quibusdam *certe est*. ut fortasse legendum:

Turpiter illa virum cognovit, adultera certe est.

Ut Epitola praecedenti:

Sic facio quamvis praesignis, adultera certe est.

Virginem tamen adulterato dici probat Grotius ad

Matth. v. 27. & *agnoscere*, tam de feminis, quam viris; ad Matth. 1. 23. BURMANNUS.

136. *Deseruit Colechem.*] *Colchis* libri omnes, idque recte. *Colchus* enim non dicitur, sed *Colchi*. *Κόλχου καὶ Κόλχης* Graecis. Stat. v. Theb.

Alies Colchi generatis amores.

Ennius apud Priscan. de verbis comicis:

Petebans illam pellem inauratam ariasis

Colchis imperio regis Pelias per delum.

Et ita Noster semper. Epist. XII. 23. XVIII. 157: XIX. 175. Amm. Marcel. lib. XII. *Phasis fremebundis cursibus Colchis attingit.* HEINSIUS.

137. *Quid referam, scelerata piam si vincis.*] *Referat* Putcaneus. Sed verum est, quod ex suis profer Naugerius, *Quid referat vincet* etiam meliores. Epitola Parisidis, 213.

Quid tamen hoc refert, si te tenet ortus ab illis? Metam. XIII. 268.

Quid tamen hoc refert, si se pro classe Pelasga Arma tulisse refert?

Fast. III. 495.

Quid tamen hoc refert? visio tibi gratior ipse est.

Epitola prima Sabini:

Quid refert? pelage sunt obruta.

Epitola III.

Quid refert? causa tu meliore cales.

Statius Theb. x. 793.

Quid refert? habes oca suos Jocastra. HEINSIUS.

138. *Crimine dotata.*] Eleganter; quasi crimen esset pro dote. ita loquitur & Justin. 1. cap. 7. *Uxor maris sanguine dotata regnum viri & se pariter adultere tradidit.* BURMANNUS.

138. *Emeruitque virum.*] *Demeruisse* pro *demeruisse* simili significatione occurrit: sic A. Gellius, cum lib. 1. cap. 8. de Laide Corinthia dixisset, ob elegantiam formae grande pecuniam demerbas; idem lib. vi. c. 7. de Acca Laurentia ait, *corpus in vulgus dabat, pecuniamque emeruerat ex eo quaestu uberem.* apud Tibullum lib. 1. Eleg. IX.

Nec lasciva seror dicitur plura bibisse

Pocula, vel plures emeruisse viros.

Ubi ex scriptis codicibus *quam plures* reponendum vide-

- 135 Prodidit illa patrem: rapui de caede Thoanta,
Deferuit Colchos: me mea Lemnos habet.
Quid refert, scelerata piam si vincit, & ipso
Crimine dotata est, emeruitque virum?
Lemniadum facinus culpo, non miror, Iason.
- 140 Quamlibet iratis ipse dat arma dolor.
Dic age, si ventis (ut oportuit) actus iniquis
Intraſſes portus, tuque comesque, meos;
Obviaque exiſſem, foetu comitata gemello:
(Hiſcere nempe tibi terra roganda foret.)

Quo

videtur, ut & Gebhardus jam monuit. Orientius
Commonitorio:

*Conjugis implicum detentat cura maritum,
Solum vult coelebs emeruisse Deum.*

Amor. lib. 11. El. VIII. 24.

Unum est & dominis emeruisse satis.

Sic conſtanter libri veteres. Trist. IV. El. VIII.

*At vos admoniti noſtris quoque caſibus eſte
Aequantem ſuperis emeruisse virum.*

Ita & illic editi ac ſcripti pari conſenſu. Art. Am.
II. ex veteribus libris:

Nec tibi ſit ſervos emeruisse pudor.

Mereri quoque pro demereri dicebant, de quo vi-
dendus Noſter Gronovius ad Senecae Hippol. v.
632. HEINSIUS.

140. *Quamlibet iratis.*] Alii libri *Quodlibet ad fa-
cinus*, vel *Quaelibet ad facinus*. Sed recte Putea-
neus, *Quamlibet iratis*. Qui loquendi modus unice
in deliciis eſt Naſoni, ſed ut plurimum e vulgatis
libris per inſcitos librarios juſtus exulare. ſupra,
vers. 7.

Quamlibet adverſo ſignatur epiſtola vento.

Epiſtola Canaces:

Urnaque nos habent quamlibet arcta duos.

Amor. lib. 1. El. VII. 66.

Quamlibet infirmas adjuvat ira manus.

Art. Am. lib. 11.

Quamlibet inventis aera carpe meis.

Lib. III. 312.

Quamlibet admiſſas detinuerit rates.

Et mox, 578.

Quamlibet exinſites injuria ſuſcitas ignes.

Et poſtea, 622.

Et cecidit lecto quamlibet aegra ſuo.

Remed. Amor. 364.

Quamlibet impugnant unus & alter opus.

Elegia de Nuce:

Tangat us & maleis quamlibet una ſuam.

In Ibiide, 761.

Quamlibet & miſero debitus hoſtis ero.

Fall. II. 712.

— *Stricilo quamlibet inſo ſuivt.*

Trist. lib. 1. El. 11.

Quamlibet & minimis demui ſi ſecimus illi.

El. III.

Quamlibet inſiſe Caſar in hoſte probat.

El. IX.

Occupat egreſſas quamlibet ante rates.

Pont. lib. III. El. IV.

Quamlibet inſiſte diſſicilemque tenent.

Lib. IV. El. IV.

Quamlibet abſentem qua poſſum mente videbo.

Et alibi paſſim. Loca plura adſcripta, quod ea ma-
jori ex parte mendosa in vulgatis libris circumfer-
rantur. auctor Monſiſchorum de Moribus in Ca-
talectis Pithoei:

Quamlibet ignavum facit indignatio fortem.

Sic & ibi ſcribendum. HEINSIUS. Francius non in-
conſtante conjictebat:

Quamlibet iratis juſta dat arma dolor.

Schottus vero lib. 11. Obſerv. 47. dicit ſe in codice
MS. reperiffe:

Quodlibet ad facinus ipſe dat arma dolor.

Quod & in plurimis Heinſio inſpectis extat. In
uno etiam pro *dolor*, eſt *ſuror*; nec hoc male: *ira*
enim *ſuror* brevis eſt. ſic Virgil. 1. Aeneid. 154.

Furor arma miniſtrat.

Apud quem etiam eodem libro v. 594. quidam
codices, *quis indemitas tantus furor excitat iras*,
cum in aliis ſit *dolor*: & apud Senec. Herc. Oet.
233. ex Florentino codice:

O quam cruentius feminas ſtimulat furor!

Vulgo *dolor*. & ita apud Lucan. VI. 228. & No-
ſtrum VI. Metam. 280. hae voces a librariis per-
mutatae. BURMANNUS.

143. *Comitata.*] ΠΑΡΕΤΕΛΕΥΕ. GIOFANUS. *Cemi-
tante* Puteaneus & nonnulli alii. Fruſtra. Ep. XVI.
113. & 11. Fall. 463. *Comitata Cupidine parvo*.
111. Fall. 603. *Sele cemitatas Achate*. IV. Fall. 425.
Cemitata puellis, & alibi. HEINSIUS.

144. *Nonne.*] *Nempe* ſcripti ſere omnes. HEINSIUS
Barth ad Stat. v. Theb. 472. ſcribit: *Synthia nonne*
(vel *Synteis anno*) *tibi terra roganda foret.*

- 145 Quo vultu natos, quò me, scelerate, videres?
 Perfidiae pretio, qua nece, dignus eras?
 Ipse quidem per me tutus sospesque fuisses;
 Non quia tu dignus, sed quia mitis ego.
 Pellicis ipsa meos implèssiem languine vultus,
 150 Quosque veneficiis abstulit illa suis.

Me-

146. *Perfida, quo pretio.*] In Scaligeri codice legatur, *Perfidiae pretio qua nece, dignus eras?*
 DAN. HEINSIUS. Putaneus & Scaligeri excerpta:

Perfidiae pretio qua nece dignus eras?

Optime; ut & patens meus in notis ad ipsum Nasonem, & poëta Salmastus de Ufuris Commentario c. 11. restituerunt. Multus est passum in hac locutione Naso. sic Epistola sequenti:

Grande moras pretium tuta futura via est.

Et Epist. XIV.

*Exul Hypermestra pretium pietatis iniquum,
 Quam mortem fratris depulsi, ipsa tulit.*

Lib. 11. Amor. El. 1. Corinnum pretium carminibus vocat:

Ad vatem pretium carminis ipsa venit.

Eleg. VIIII.

*Pro quibus officii pretium mihi dulce rependa
 Concubitus hodie, flava Cyparissi, tuos.*

De Jove Danaën adeunte Eleg. VIII. libri III.

Cerruptae pretium virginis ipse fuit.

Eleg. XIII. de capra:

— jaculis incessit index;

Et pretium ancleri vulneris ipsa datur.

Ep. Leandri:

— pretium non vile laboris

Jam dominae vobis colla tenenda dabo.

Art. Amator. lib. 1. 155.

*Protinus officii pretium, patiente puella,
 Coningent oculis crura videnda tuis.*

Metam. 572.

Mors pretium tardis, ea lex certaminis este.

Juvenal. Sat. XIII. 105.

Ille crucem pretium sceleris tulit, hic diadema.

Liv. XXIV. 15. *Capita hostium pretia libertatis facta.* ita lego non *libertati*. restituit & Gronov. ad Senecc. Oedip. 634. Propertius de Cleopatrà, 111. 1x. 31.

*Comitibus obsceni pretium Romana poposcit
 Moenia.*

Sed modus exemplorum non esset. sic Metam. lib. 11. 701. Fabula Battii:

Juncta suo pretium dabitur tibi semina tauro.

Ut in veteri codice scriptum offendi. vere. ubi plura. sic eodem libro 528. *Caelum stupri mercedem* vocat Fabula Calistüs:

*Sideraque in caelo, stupri merceda, recepta
 Pellit.*

Quomodo & ibi corrigendum monerimus ex membranis. haec operosius, quia, quae Salmastus testimonia Livii Andronici & Terentii adstruendae huic lectioni proferbat, parum ad rem facere videbantur. HEINSIUS. Vid. Graev. ad Justin. 1. 7. & Gronov. ad Liv. XXVI. 40.

147. *Per me.*] *Per te* Putaneus. HEINSIUS. *Pro me* alii: sed nihil muta: quantum in me esset, ego te non laessem. vid. Ep. 1. 3.

150. *Swis.*] *Lincolniensis tuos.*

151. *Quod si quis ab alto Justus adest.*] *Quod si quis adest* scripti plerique cum priscis editionibus. venulle & verè. nisi quod in Putaneo, *quod si quod.* Tò quid elegantior redundat. Ennius apud Lactant. lib. 1. de Falsâ Religione c. 14. in vetustis codicibus: *Itaque pactus est cum Saturno, ut si quid liberorum virilis sexus ei natum esset, ne quid educaret.* Trist. III. Eleg. 111.

*At tibi, qui transis, ne sis grave, si quid amasti,
 Dicere.*

Ita & ibi scribendum ex vestigiis veterum librorum. Trist. v. El. 1.

*Delicias si quis lascivae carmina quaerit,
 Praemenae nunquam scripta quid ista legat.*

Sic & ibi corrigendum suspicor; sic in Faldis:

— *Pacando si quid ab hoste vacas.*

Ammianus lib. XXII. *Si quid te Laesum existimas, si quid annuis.* Panegyrici ad Pisonem auctor. & Virgil.

— *Si quid pietas antiqua labores
 Respicit humanos.*

Posset & retineri *si quis*; ut Horat. III. Od. 17: 51. *O Deorum si quis haec audis.* Deinde *Justus adest*, vel sine libris scribendum videtur: ut Jovem alloquatur. Causam mox videbimus. Deinde *Juppiter ille* a Nasonis ipsius manu esse opinor, etià pro recepta lectione stantibus membranis antiquis. Fragmentum Corneli Nepotis, ubi Cornelia Mater Gracchorum: *Nec illa sinat Juppiter.* Sic *Juppiter ille* monetas apud Maronem ex optimis codicibus Aeneidos VII. vers. 110. ubi pluri-

Medeae Medeae forem. quod si quid ab alto

Iustus ades votis, Juppiter, ipse meis;

Quod gemit Hypsipyle, lecti quoque subnuba nostri

Moereat, & leges fanciat ipsa suas.

155 Utque ego deslituor conjux, materque duorum;

À totidem natis orba sit, aque viro.

Nec

pluribus exemplis hunc loquendi modum illustravimus, quae hic loci iterare nunc piget. HEINS. Cum vero Autolyco cujusdam piccata manus illas in Virgilium notas summo rei literariae damno furripuerit, detrimentum hoc reparavit Egregius Broukhusius ad Tibulli l. Eleg. IV. 19. Francius corrigebat, si quid ab alta Iustus ades votis Juppiter arce meis. Offendit forte vocula ipse, quae jam bis praecesserat, & mox sequitur, sed nihil muta: ab alto, est ex alto, scilicet coelo. Art. Am. 633.

Juppiter ex alto perjuria videt amantem.

'Ades precibus Colinei & Bersmanni editiones. nil muta: III. Trist. l. 78.

Ades voto, maxime divo, mea. BURMANNUS.

153. Lecti quoque succuba nostri.] Vetus lectio, subnuba nostri. NAUGERIUS. Glorificae H. Steph. Παλλακῆ, Concubina, succuba, peltex. Eadem unicubae μενδοξῆς, vetus scriptor de Baptismo Baebiani, inter Poetas Christianos a Georgio Fabricio editus:

Felix Apra, cui licuit terraque polegus

Conjugis unicubae jure tenere bonum.

Papias, succuba, peltex, amica a succumbendo, latenter jacendo. Tamen Puteaneo & melioribus scriptis accedo, in quibus subnuba. Subnuba, ut pronuba, innuba, & similia. At Prudentius Hymno in Romanum martyrem de Phoebio Hyacinthum lugente:

Mox flevit impuratus occisum gravi

Disco, & dicavit flurentium succubam.

Pro succubonem, contra Nonius Marcellus monet & Titinium dixisse succubonem pro succubo. Venus apud Apulejum Met. v. Pſyſchen, formas suas succubam, appellat. apud Stat. x. 78. Succubitus pro concubitus in MSS. Tiliobrogae. hinc & in vetustissimo Epigrammate Luxurii MSS. Epig. 54. De caussidico turpi, qui concubam suam Charitem vocabat, & Ep. 57. In eum, qui ut senior dici noller, multas sibi concubas faciebat, & horrebat senior vocari. HEINSIUS. Vide Munkeri notas ad Hygin. Fab. CLXXVII.

154. Leges sentias ipse suas.] Sancias scribendum censio. atque ita liber Vossianus & alter Mentelianus. Sancire leges obvium apud veteres auctores. Lucanus VII. 351.

Romanas sancire volent hoc sanguine leges.

Livius lib. XXIII. Jam ego, inquit, sanguine Hannibalis sanciam Romanum foedus. Nihil magis obvium. Adeantur Jurisconsulti. Noster Epistola Medeae ex eodem Vossiano:

Flebit, & ardetur sancire usque meo.

Ausonius: Pareto legi quisque legem sanxerit. Stat. XII. Theb.

Parvum prostratis, inquit, monumenta Mycenae Sancimus.

Lib. XI. ex MSS.

Non ego te contra Stygiis feralia sancii Vota Diis.

Cic. II. Tusc. Quaest. Leges, quas sive Juppiter, sive Minos sancit. Valer. Max. VI. c. v. sub fin. v. Herald. ad Arnob. 124. Serv. ad Aeneid. XII. 200. Catalect. Pith. p. 62.

Sed Caesar legi parvis ipse suas.

Amor. I. VIII. 46. Captos legibus ure suis. HEINS. Sic apud Catull. Epith. Thef. v. 21. Sancis, pro sensis repositus viri docti.

155. Duorum.] Eunci & Nephroni Apollodor. lib. I. Biblioth. CIOFANUS.

156. A totidem, &c.] Felicissimè hunc locum considerat Julius Caesar Scaliger in Critico, cuius haec sunt: Ovidianae Hypsipyles clara admendum impressio est; quae neque tumida, neque vulgaris, ac tam rotunda, ut tam brevi gyro, tam composita apud multos etiam excellentes possimus desiderare. Vide & Scholia in lib. Tristium. CIOFAN.

A totidem natis orba sit atque viro.] Orba à natis infrequens. usitatum orba natis, aut natorum. Deinde illa viro Puteanca & reliqui pterique. Legebam:

Da totidem natis orba sit, orba viro.

Vid. supr. ad v. 29. Dare ex veteri formula. Di date, & Di dent, quorum pleni scriptores antiqui. Noster librorum XIII. Metam. 48. qui locus vulgo pessime habitus:

— Laertiadaeque precaris

Quae meruit: quae Di dent à non vana precaris.

Tò orba nimirum geminare librarius neglexerat, ut saepe. qua de re supra. alioqui autem Jovem videtur, quare & ades supra pro adesi reponendum, ut jam diximus. nisi mavis, quod verum omnino videtur:

Δ

P. OVIDII NASONIS

Nec male parta diu teneat; pejusque relinquat.

Exfulet; & toto quaerat in orbe fugam.

Quam fratri germana fuit, miseroque parenti

160 Filia; tam natis, tam sit acerba viro.

Cum mare, cum terras consumserit, aëra tentet.

Erret inops, exspes, caede cruenta sua.

Haec ego conjugio fraudata Thoantias oro;

Vivite devoto, nuptaque, virque, toro.

EPI-

A totidem natis erba sit, atque viro.

Nam *erba ab optimatibus concio* apud Ciceronem, Oratione pro Flacco, extare deprehendo. HAINS. In Douzæ codice erat *cum totidem natis*. Ego legendum censeo:

A totidem natis erba sit, aqve viro.

Locum Ciceronis, quem innuit Heinſius, est cap. 23. ubi videndus Sylvius. BURMANNUS.

157. *Pejusque relinquat.*] *Pejusque relicta unus* Ambrosianus. Patavinus unus *poenisque relinquat*, ut *poenisque relicta Exsulet* videatur corrigendum. Atque ita Jureti Excerpta præ se ferre postea agnovi. HEINſIUS.

158. *In orbe fugam.*] Durius dictum, *quaerere fugam*: *petere fugam* pro fugere dici novimus. Quare forte hic non rejicienda Vaticani unius lectio, *quaerat in orbe fidem*, ut nusquam fidem,

at ubique perfidiam inventuram imprecetur. nisi *quaerat fugam* dictum quis velit, ut *petere fugam*, de quo Davics. ad Jul. Caes. II. de Bel. Gal. 24. & *petere viam*, Gron. ad Liv. XLII. 3. nam & hic unus Sirozzæ habebat, *quaerat in orbe viam*. BURMANNUS.

162. *Erret, inops, exspes.*] Multi scripti, *Errat inops mentis*. male. ita XIV. Metam. 217.

Selus, inops, exspes, letho poenisque relictus.

In Ibide III.

Exul, inops, erret, alienaque limina lustras.

In Leidenſi erat adscriptum alterum pentametrum:

Et fugiat natis ipsa cruenta suis.

Quod videtur pro varia lectione appositum. Douzæ codex habebat, *erret inops mortis*. BURM.

EPISTOLA VII.

DIDO AENAE.

Sic, ubi fata vocant, udis abjectus in herbis,
Ad vada Macandri concinit albus olor.
Nec, quia te nostram sperem prece posse moveri,
Adloquor: aduerso movimus ista Deo.

Sed

1. *Sic ubi.*] Ab hac similitudine doctiores plerique Epistolam hanc ordiuntur, ellipsim ac praefinitionem istam affectui tribuentes. Ceterum quia particula *sic* vulgo sententiam aliquam postulat, cui vel inferatur, vel alias adaptetur: Deinde & similitudinem absque collatione ponit, ita ut neque epilogi, neque epiphonematis vicem sustineat, non ita usitatum est; curiosus quispiam rei mederi volens, vericulosus a principio alios duos adiecit, quibus similitudo ipsa inferretur, & quod affectus causa omisissum a Poeta erat, perfectum ac plenum redderetur. Quamquam igitur ipsi versus tolerabiles sunt, & cum illis, quibus praemissi sunt, non male cohaerent; quia tamen a doctis tanquam nobis & adulterini notantur, nos quoque eisdem ab aliis separavimus, scorsimque & suo charactere ponendos duximus. MREILLIUS. Liber Regius & Excerpta Puteani cum codice Lovaniensi sequens dulichon huic Epistolae praefigunt:

*Accipe, Dardanide, praestiturae carmen Elissae,
Quae legis, à nobis ultima verba legis.*

Ceterum *Elissa*, non *Elisa* constanter Dido nominatur in veteribus Virgili, Sili, Aufonii, Claudiani, Paterni & nostri Poetae codicibus. nec aliter apud Gracos. nam *Elissam* lingua Punica divinam viraginem sonare contendunt. Vide Etymologici auctorem in *Διδώ*, ubi alia proferuntur ad hanc rem. adi & virum summum Samuelem Bouchartum in Phaleg suo. HEINSIUS.

2. *Concinit albus olor.*] Huc facit, quod scriptum reliquit Cicero lib. 1. Tullius Disputationum: cap. 30. *Cygni, qui non sine causa Apollini dicuntur, sed quod ab eo divinationem habere videantur, quia providentes quid in morte boni sit, cum cantu & voluptate moriantur.* Videndus est Aelianus lib. 1. De Var. Historia, & Hyginus. CIOFAN.

4. *Aduerso movimus ista Deo.*] *Movimus* Putaneus cum aliis nonnullis. Basilienis *vois*. Scribe *voimus*, ita & corruptum. 1. Amor. III. 3.

Ab nimium voci.

Ibid. 127.

Certe ego quae verba superos motura putabo.

Ibid. 241.

Tempus in immensum lacrymas tibi movimus istas.
Metam. x. 626. *Vovis quia vivere mecum.*
Stat. Theb. VIII. 702. *Unum omnia tela vovens.*
Ubi male MS. *movens*. & sic forte legendum apud eundem xi. 510.
Letum utrique vovens.

Noster II. Am. xv. 27. *Irrita quid voveo.*
Ubi alii *mones*. sed & *averso Deo* corrigendum. sic enim loquebantur. hoc est non audiente. *Deis aversis* opponuntur *Dei praesentes*. Noster Trill. 1. Eleg. III.

Multaque in aversos effudit verba Penates,
Pro deplorato non valitura viro.
Ita legendum. Propert. lib. 1. Eleg. 1.
Cum tamen aversos cogor habere Deos.
Ita malo, quam *adversos*. sic Spart. Pefcen. *Aversa populi voluntate*. ubi vulgo male *adversa*. Tibul. III. Eleg. III.

Audiat aversa non meus aure Deus.

In mortem Drusi:

Tu letum optasti, Dis aversantibus omen.

Martial. VIII. Ep. 62.

Scribis in aversa Picens epigrammata charta,

Et dolet averso quod facit illis Deo.

Ita *aversus Mars* in Fallis. Stat. v. Theb. 641. è MSS.

— ubi *averso dederat profecta tenansi.*

Et x. 70.

Scit fata suis contraria Graji

Aversumque Jovem.

Horatius III. Od. 23.

Placabit aversos Penates

Ferre pio & saliente mica.

Aversum Jovem precaris idem Epod. x. Noster

Amor. lib. III. El. XII.

Aversis utinam tetigisset carmina Musis!

Quomodo illic etiam veteres libri. Paulinus Epistola ad Aufonium:

Cum steriles fundas non ad divina precatus,

Castalidis supplex averso numine Musis.

Lucanus lib. vi. 148.

Deferit averso possessam numine sedem

Caejar.

Sic membranae. Apulejus Met. VII. *Allicitas tentat*

libi.

- 5 Sed merita & famam, corpusque animumque pudicum
 Cum male perdididerim, perdere verba leve est.
 Certus es ire tamen, miseramque relinquere Dido:
 Atque idem venti vela fidemque ferent.
 Certus es, Aenea, cum foedere solvere naves:
 10 Quaeque ubi sint nescis, Itala regna sequi.

Nec

*Littlines, & serinas voluptates averfa Venero invit-
 tat ad nuptias, hoc est Venero non audiente; quae
 & illic vera est scriptura. sic verso Apolline pro
 averfo Staius Epiced. Patris:*

*Quis sterili mea corda sisu, quis Apolline verso
 Frigida damnatas produxit nubila menti.*

Perperam illic legitur *Apolline verso*, & *produxit
 nubila*. hinc etiam illud Boëthii de morte, lib. 1.
 Conf. Philosph.

Eben, quam surda migres avertitur aure!

Quod ex illo Statu Glaucia Mellioris est imitatus:
Odifque Chelin surdaque avertitur auro.

HEINSIUS. Nos tamen contra libros meliores nihil
 movemus; & *movimus* retinendum, quod melius
 r̄q̄ alloquor convenit. *Movere* enim de scriptio-
 ne, epistola, & sermone recte dicitur. v. Epist. xv. 4.
 1. Art. Amat. 19. & alibi: & Deos tam *adver-
 fos*, quam *averfos* recte dici seimus, licet librarii
 perpetuo fere commutaverint. vid. Gronov. ad Senec.
 Med. 10. & ita *adversus Mars* necessario retinen-
 dus in lib. 1. Fast. 60. quia idem notat, quod *ad-
 versa praetii fortuna*, quam *averfam* dici posse non
 puto. *Aversus* vero proprie dicitur, si excedere ex
 templis, destruire loca, aut homines, ante amata in-
 ducuntur. *Adversus*, ubi inimica mente, iniqui
 irati, contrarii sunt. sensus vero est: Scripsimus
 ergo hanc Epistolam non ea spe, quasi tu mo-
 veri posses, sed quia leve est verba perdere.
BORMANNUS.

5. *Sed meriti famam.*] Gortorphanus & alter
 Mentelianus, *meritam*. Unus Medicus *merita*.
 Putaneus, *merite*. Scribe:

Sed merita & famam.

Merita vocat beneficia, quae in ingratum Aenean
 contulerat. sic Aufon. parentalibus, *merita & fa-
 mam* conjunxit. Senec. Herc. fur. 259.

Cuncta jam amici bona,

Mentem, arma, famam, conjugem, nates, manus.
 Epistola Sapphus:

Et forma & meritis tu mihi Phoebeus eris.

Ubi & *formae maris* similiter legebatur. quae eli-
 sione literarum saepe peccatum. sic infra hac Epi-
 stola, *temperet usum*, pro *tempore & usu*. lib. 1. Art.
 Am. 1397. *Communis noxia culpa*, pro *obnoxia*.
 Medicamine Faciei, *Addito de querulo*, pro *Adi-
 ce & de querulo*, apud Propertium lib. iv. El. viii.

Atque ita mutato per singula pallia lecto

Respondi, & toto solvimus arma toto.

Cum reponendum videtur:

Et sponda & toto movimus arma toto.

Nam *respondi* hic praeter rem est, & jam paulo
 ante praecesserat. idem innuit Noster alibi, cum
 ait:

Spondaque lascivis mobilitate tremat.

Mirum quas turbas saepe dederit ista librarium
 supinitas, dum compendio lucri studentes ac proin-
 de praeter aequum sellinantes pro duabus vocibus
 parum inter se discrepantibus, ac syllabam simi-
 lium cognatione junctis, unam nobis vocem exhi-
 buere. Apud Aulonium in Sapientibus de Solone:

— Bellum ille in Persas parat,

Profectus, & devictus & regi deditus.
 Ita legitur in editionibus praefcis, claudicante versu,
 cum ex optimis, quibus usus sum, membranis sit
 refigendum:

— Bellum ille in Persas parat,

Profectus, victus, vincitus, regi deditus.
 Sed hoc Vinctus jam vidit. Alter locus est insignis
 apud Marcianum Capellam, qui haetenus animad-
 versus non fuit, quod sciam:

Tandem senilem Martiane fabulam

Miscella lusi quam lucernis flamine

Satyra, Polaxges dum docere misit

Artes creagris vix ancillis Atticis;

Sic in novena decidit volumina:

Haec quippe loquax docta indoctis aggerant

Fandis tacenda sarcinat, immiscuit

Musas Doesque, disciplinas Cyclicas

Garrire agresti cruda sinxit phasmas.

Versu sunt jambici, ut & sequentes. Versu ta-
 men sexto prior syllaba in loquax productur nimis
 quam incite. Sed hoc librarium commentum
 est aut criticorum semibarbarorum: cum nullus
 dubitem a Marciani manu esse, *Haec quippe docta
 indoctis aggerant*. Possit & legi, *Haec quippe
 linguax: linguaces* enim pro loquacibus dictos an-
 tiquis, testis est Gellius; sed alterum praestat. Ver-
 su primo *Habes senilem* ex membranis revocand-
 um. Versu secundo pro *flamine*, vetus codex
famine. Scribe:

Miscella lusi quam lucernae adflamine

Satyra.

Versu quarto illud *creagris Atticis* non est nauci.
 Sed & faciat *Diacrisi* virorum dgctorum. *Chora-
 gis Atticis* vel *theatris* repono. Versu ultimo
agresti phasmas corrigo. Sic *comedicam phasma*
 apud Fulgentium initio Mythologiae. *Clamsum
 phasma Menandri* apud Satyricum, *Φάσμα* &

Φαυ.

Nec nova Carthago, nec te crescentia tangunt
Moenia; nec scepro tradita summa tuo.

Facta fugis; facienda petis. quaerenda per orbem
Altera, quaesita est altera terra tibi.

15 Ut terram invenias, quis eam tibi tradet habendam?
Quis sua non notis arva tenenda dabit?

Alter

Φαντάσματα nonnulli Grammaticorum confundunt.
Totus denique locus sic retingendus:

*Habes senilem, Marcianae, fabulam;
Miscella lufus quam lucernae adflamine
Satyra, Palafox dum docere misit
Artes theatri vix amicus Atticis.
Sic in novena decidit volumina,
Haec quippe dicta docta indellis asperans;
Fandis tacenda sarcinam, immiscuit
Musas Deoque: disciplinas Cyclicas
Garrive agrisii cruda finxit Phajmata.*

Plura vide ad lib. 1. Art. Am. 225. & 307. & sub
finem notarum ad Epistolam tertiam Sabini, hu-
jus erroris exempla. HEINSIUS.

6. *Perdididerit.*] Patavinus *perdididerit*, venuste:
amat enim Noster fecundam personam loqui. supr.
Epist. v. 7.

Leniter ex merito, quicquid patiare, severum est.
HEINSIUS 1. Trist. 11. 13.

Verba miser frustra non proficienda perde.

Douza adscripserat locum Quintil. lib. VIII. *Miser
enim & pauper orator est, qui nullum verbum
aequo animo perdere potest.*

11. *Nec se crescentia tangunt Moenia.*] Dices
moenia esse animata? Sed scite. Aristoteles enim
lib. III. Rhetoricorum inter eas figuras, quibus oratio
illustratur, ponit eam, ut rebus sensu carenti-
bus detur sensus. Sic Virg. lib. 1. Aeneid. 437. unde
locus hic exprellus est, item de Carthagine ait:

O fortunati, quorum jam moenia surgunt.

Et lib. IV. 86.

Non coepitae assurgunt turres. CIOFANUS.
Surgentia, codex Regius, solemniorum verbo-
rum apud Nafonem permutatione. idque rectius
puto. Horat. III. Od. 111.

*Ter si resurgat murus abentis,
Anctore Plobo.*

Et Noster 1. Fast. 513.

Everaque Troja resurgat.

Et alibi passim. Virgil. 1. Aeneid. 365.

Ubi nunc ingentia cernes

Moenia, surgentemque novam Carthaginis arcem,
Vide Cerdam ad v. 437. non invenit quoque
hoc loco Lovanienfis, *nec mea Carthago*, quod
conveniret sequentibus:

Scepro tradita summa tuo.

Suum enim poterat Aeneae tradere. Sed nova non
temere rejciendum: nam respicit fortè ad Etymon
Carthaginis, quae lingua Phoenicia *novam urbem*

notat quod & Douzae placuisse postea vidi. Vide
Solin. 27. & ibi Salmatium. BURMANNUS.

12. *Nec scepro tradita summa tuo.*] *Sceprum*
Puteaneus à manu prima. Scribo:

Nec scepri tradita summa mei.

Vel *credita*. Metam. XIII. 191.

*Hunc tamen utilitas populi fraterque, datique
Summa movet scepri.*

Plura de hoc vocabulo Juretus ad Symmachum
lib. III. Ep. XI. videtur hic mendosus locus Gun-
therum decessisse, ut in Ligurino suo, eleganti
Poemate, *summam* pro regno poneret:

*Proximus agnatus Comitibus Reinaldis & haeres,
Legitimus tantae natus moderamina summae.*

Si quis tueri vulgatum tamen vollet, habet pro fe
stantia illa Propertii III. VII. 11.

In Veneris tabula summam sibi ponit Apelles.

Sic *summa* Thucydidis apud Petronium cap. 11.
HEINSIUS. Sed in illo Propertii loco subintelligi
puto *gloriam*, quod praecedat, & in Petronii loco
famam, quod sequitur. nisi quis ibi legere verbis
transpositis malit: *Ad summam, qui postea ad
Thucydidis, quis Hyperidis ad famam processit. Ad
summam* Petronii familiaris locutio pro *denique*.
Vid. cap. XXXI. XXXVII. & alibi. *Summam mentis*
tamen etiam dixit Noster Epist. 11. 56. & hic
laudis. 66. vid. Gebhard. 1. Crepund. 3. & hic
summa imperii, ut alii loquuntur, intelligi possent:
ex Plauti Trucul. IV. 2. adfertur *solus summam
habes hic apud nos*: Undecim vero libri hic,
scepro tradita regna tuo. Moreti *credita regna*.
BURMANNUS.

13. *Facienda.*] Haec est veterum librorum lectio.
vete: CIOFAN. *Fugienda* Aldina & Veneratae duae
editiones. ut & codices plurimi.

16. *Arva tenenda.*] *Regna tenenda*, tres libri,
arva colenda, unus Vaticanus. & Mentelii alter
tenenda: nihil muta. *Tenere* enim propriam ver-
bum regum, ut notissimum. eadem varietas apud
Lucan. IX. 440.

Nudus rura tenet.

Ubi codex Vossii *colit*. praeterea *tenere* convenit
praecedenti verbo *Habere*, cujus eadem vis, &
quod male Douza antiquae sumit, pro *habitare*.
cum ipse infr. 163. *habendam* explicet *possidendam*.
Ovid. 1. Metam. 197.

Qui vos habeoque rogoque.

Et ita centies Noster & alii. BURMANNUS.

- Alter habendus amor tibi restat, & altera Dido:
 Quamque iterum fallas, altera danda fides.
 Quando erit, ut condas instar Carthaginis urbem,
 20 Et videas populos altus ab arce tuos?
 Omnia ut eveniant, nec te tua vota morentur;
 Unde tibi, quae te sic amet, uxor erit?
 Uror, ut inducto ceratae fulfure taedae:
 Ut pia fumosis addita tura focis.
 25 Aeneas oculis semper vigilantis inhaeret:
 Aenean animo noxae diesque refert.
 Ille quidem male gratus, & ad mea munera furdus;
 Et quo, si non sim stulta, carere velim:
 Non tamen Aenean, quamvis male eogitat, odi:
 30 Sed queror infidum, quettaque pejus amo.
 Parec Venus nurui, durumque amplectere fratrem,
 Frater Amor: castris militet ille tuis.

Aut

18. *Quaque iterum fallas.*] Recte scripti *Quamque*. *Fallere fidem*. nihil magis obvium apud bonos auctores Senec. III. de Benef. c. 15. *Ita non honestius erat a quibusdam fidem falli, quam ab omnibus perfidiam timeri.* Cuius: *Grave est fidem fallere, quam servari natura aequum est.* Fast. IV. 227. *Ille fidem iussis dedit, & si veniar inquit, Ultima quam fallam, sit Venus illa mihi.* HEINSIUS.

21. *Omnia si veniant.*] *Ut eveniant* quidam ex melioribus, etiam Puteaneus à manu primâ recte. qui error ex elisione vocalium profluxit. sic apud Phaedrum lib. 1. Fab. 51. *Majus ne venias malum, pro evenias*, perperam nunc legitur. Auctor Quetoli: *Utinamque tibi illa omnia eveniant, quae nos optamus servari.* Liv. lib. XXIII. cap. 28. *Cui ut omnia prospere evenirent*. ita scripti. vide ille Gronovium. *omnia subveniant* Mentelian. HEINSIUS. Petron. XLIV. *Audilibus malo evenias.*

21. *Nec te tua vota.*] *Facila*, multi codices. quidam *silla*. forte, *nec te tibi sicla morentur.* HEINSIUS.
 23. *Uror, ut inducto.*] Notantur alii, in aliis codd. legi:

Uror, ut inducta ceratae fulfure taedae,

Ut pia fumosis addita tura focis.

Aeneasque oculis semper vigilantibus haeret,

Aeneasque animo noxae diesque refert.

Ut duo inferantur versus. Qui ut admittantur, legam: *Aeneas oculis semper vigilantibus haeret, Aeneas animo.* DAN. HEINSIUS. Post hunc versum in uno Vatic. à veteri gioffario notatum est, legisse se in veteri textu hoc distichon:

Ut pia fumosis addita tura regis.

Aeneas oculis vigilantis semper inhaerens.

CLOPANI. Excerpta Sarravii in octavo, quod non

de nihilo esse suspicor: intelligit vero facem iustitiam. v. Scaliger. ad Sever. Aetnae vers. 350. BURM.

24. *Ut pia fumosis.*] Hunc & sequentem versum à vulgaris libris exulantes adieci ex auctoritate optimarum membranarum. & sunt elegantes nec Ovidio indigni. Invenerat etiam eos in suis codicibus Andreas Schottus, ut Observationes ejus II. cap. 53. testantur. Mycillus eosdem quoque agnoscit. in Sarraviano & plurimis etiam, *addita tura regis.* sed Gronovianus & Basileensis *focis*. recte. Epist. XXI. 34.

Festaque fumosis ingeris axa focis.

In Nuce 178.

Nostraque fumosis urite membra focis.

III. Amor. III. 33.

Et quisquam pia tura focis imponere turet.

Sed & in *regis* turis crematum, ex Statio Silv. II.

Epiced. Glaucæ posset ostendi:

Puerile feretrum

Produxi, & saevos damnatis turis atrovos.

Virg. VI. 224.

Congesta cremantur

Tura dona.

HEINSIUS.

25. *Vigilanti inhaeret.*] *Vigilantibus haeret.*

MYCILLUS. Sed *vigilanti inhaeret* rectum. vid. II.

Epist. 91. BURMANNUS.

26. *Aeneasque animo.*] *Aenean animo* meliores.

& sic Graeco more etiam infra, ac passim alibi in

optimis libris scribitur. HEINSIUS. II. Art. Am. 348.

Exhibeat vultus noxae diesque tuos.

Ubi nescio, cur ex uno codice, *exhibeant* malit

Heinsius, cum hic locus vulgatam manifeste tueatur.

BURMANNUS.

27. *Surdus.*] *Tardus* Moreti, Hafnienfis & Leidenfis,

quod proprium in amore fingi & cessan-

lib,

- Aut ego, quem coepi (neque enim dedignor) amare;
 Materiam curae praebet ille meae.
 35 Fallor; & ita mihi falso jaclatur imago.
 Matris ab ingenio dissidet ille suae.
 Te lapis, & montes, innataque rupibus altis
 Robora, te saevae progenere serae:
 Aut mare, quale vides agitari nunc quoque ventis:
 40 Quod tamen adversis fluctibus ire paras.
 Quo fugis? obstat hiems: hiemis mihi gratia proficit.
 Adspice, ut everfas concitet Eurus aquas.
 Quod tibi maluerim, sine me debere procellis.
 Justior est animo ventus & unda tuo.
 45 Non ego sum tanti, (quamvis mercaris, inique,)
 Ut pereas, dum me per freta longa fugis.
 Exerces pretiosa odia, & constantia magno;
 Si, dum me carcas, est tibi vile mori.

Jam

tis. eadem varietas apud Propert. I. Eleg. VIII. 47.

*Sunt igitur Musae, neque amanti fardus Apollo.*Ubi in MSS. quos Heinſius conſultit, *tardus*. & praetulit Broukhufius & alii. BURMANNUS.

29. *Quamvis male cogitat odi.*] *Cogitat* meliores & *Aenean* etiam hic. Plinius Nat. Hist. XVII. c. v. *Fortissimi viri & milites strenuissimi ex agricolis nascuntur, minimeque male cogitantes.* hoc est minime dolosi. haurit ex Catone, qui initio Rei Rusticae de agricolis: *Atinime male cogitantes sunt, qui in eo studio occupati sunt.* HEINSIUS. *Quamvis* eum indicativo conſtitui vidimus ad Quinct. III. inlit. & passim. apud Ovidium etiam saepe. Ep. XVII. 63. XVIII. 49. & centies. Virg. III. Ecl. 34. de *vip cogitare*. vid. ad Vellej. II. 13. BURMANNUS.

33. *Quae coepi.*] Interruptionem pono statim post *Aut*. ut intelligas, aut ille praebet materiam. vel est subtractum meae curae, meo amori, neque enim ego, quae coepi, dedignor amare. AARON. Lege ex veteris libri fide & ratione, *quem coepi*. CIOFANUS. *Quem coepi* meliores, & ita Naugerius, ut dicat, quod alibi:

Aut ames, aut facias cur ego semper amem.

Sic III. Amor. XII. 2.

Quam coepi solas amare.

HEINSIUS.

Nondum tamen video sensum, cum suspensa sit oratio. In Putaneo & duobus aliis erat, & ego, in alio, *ait*, in quinque, *en ego quae* in Argent. *haud ego*, in Francofurtensi, *quem coepi*, *neq enim dedignor amare*. Legendum forte erit:

Cassris milites ille tuis;

Aitque ego, quae coepi: nec enim dedignor amare.
 Ille militet, qui durus est, & ego, quae jam coepi amare: neque enim detractio, ut ille, mi-

litiam tuam. praebet modo ille mutuo amore materiem meo amori. BURMANNUS.

35. *Et ipsa mihi falso jaclatur imago.*] *Ista imago* Putaneus & alii ex cathartioribus. placet. *falsa* quoque idem Putaneus. Forte, *mibi falsa*. HEINSIUS.

40. *Quo tamen adversis fluctibus ire paras.*] *Malim, Quae tamen* cum Scrivenano, vel etiam, *Quod tamen* cum Strozze codice, quia sequitur, *Quo fugis* qui durus est concurrit. *Ire maria* obvium. Ep. Herus, *Hellepontiacam isurus aquam* ex antiquis hbris. Art. Am. II. 47. ex vetustis exemplaribus:

Reflat iter caeli, caelum tentabimus ire.
 Amor. II. El. XI.

Fallace quoque vias ire Corinna parat,
 de mtri: Epistola Ariadnes:

Ibis Cecropios portas.

Ire iter. vide Notas ad Epist. XVIII. v. 135. ita locuti Virgilius, Val. Flaccus & Gratius, qui *ire fretum* dixit. HEINSIUS.

43. *Malueram.*] *Maluerim*, Argentin. & quinque alii. rectius HEINSIUS. *Quod se malueram*, in antiquis membranis, quas profert Barth. Adverf. XXXVII. 13.

44. *Ventus & unda.*] *Aura* quidam. vid. ad Ep. II. 35.

45. *Quamvis mercaris inique.*] In quibusdam *melusaris*, utraque recte, NAUGERTUS. Mirum hic in modum variant libri veteres. Diversas lectiones subjiciam, ut alienae quoque conjecturae sit locus. Putaneus, *quid non terrens*, & emendatum quod. Ut forte corrigendum sit, *quo non terrens*, Vel, *quod non tu veris*. At Putani & Jurati excerpta, & alter Menelianus & Francofurtensis, *quod non censeris*, cum quatuor aliis. duo.

M 3

quo

- Jam venti ponent; strataque aequaliter unda,
 50 Caequalis Triton per mare curret equis.
 Tu quoque cum ventis utinam mutabilis esses!
 Et, nisi duritia robora vincis, eris.
 Quid? si nescieris, infana quid aequora possint?
 Expertae toties quam male credis aquae?
 55 Ut pelago suadente etiam retinacula solvas,
 Multa tamen latus tristitia pontus habet.
 Nec violasse fidem tentantibus aequora prodest.
 Perfidiae poenas exigit ille locus.

Pracci-

que non cessaris. Octo alii, quod non mediteris, septem, meditaris. quatuor, quamvis mediteris. totidem alii, quod tu meditaris. Scriverianus, quamvis dimittis, vel miraris. alius, quod tu non credis. Itaque scribendum videbatur, quicquid tu reris, vel, quanti tu reris. Vel, quamvis id reris, vel denique, quanti me reris. Nisi propius insistendo vestigiis vetuliorum codicum refingi malis, quamvis censeris, vel, quanti censeris. Ut censeris dixerit, quomodo Cicero pro Flacco, Censur et mancipia Amyntae. Censeris enim pro aestimare veteres aevo optimo certum est dixisse. ita Noster in Ponticis; lib. 1. Eleg. 111.

Est inter comites Marcia censa suas.

Fall. lib. v. 25.

His facta Maestras, hos est Dea censa parentes.

Ut quidam vetustissimi codices illic agnoscunt. Certe Hafnienis liber expressè praeferebat, quantus censeris. Noster Trist. 1v. El. v.

Cuius eram censu non me censurus egentem.

Quomodo restituendum puto. vera igitur scriptura revocetur:

Quamvis censeris inique.

Id est quamvis iniquum mihi pretium addis. De eo verbo vide doctissimum & accuratissimum Gronovium in Observationibus, lib. 1v. c. 3. quae unice huc faciunt. HEINSIUS. Legerem, quamvis censibus inique: id est tanti me non habebis, nec justo pretio me aestimabis. ita pretium iniquum. Epist. 11v. 129. & iniqua pondera. Flor. 1. 13. Douza vulgarum, quamvis mereris inique, retinet. BURMANNUS.

48. Si dum me fugias,] Me careas praeflantiores. Fugis paulo ante praecesserat. HEINSIUS. Octo etiam libri, sit tibi velle mori, quod possit capi, pro fit tibi voluntas moriendi. ut Mart. v. Ep. 85.

Velle tuum nolo, Dindyme, nolle volo.

Sed vulgata praeflat. non magni ducas mortem, dummodo me careas. Apud Flor. 11. cap. 6 male puto Salmastium referre, gens contumax vilisque morti. & explicare facilem ad mortem excipiendam. cum gens vilis moris, sit in cuius morte non magnum damnum: Sardi enim venales, & alius

alio nequior, vili pretio vendebantur, & ita non magna jactura in eorum morte. ita Lucan. v. 263. Animas effundere viles. BURMANNUS.

49. Ponent.] Ita passim Noster & alii loquuntur. sed subintelligi debere mare, vel undas docet locus Horatii. 1. Od. 3. ubi de Notis:

— tollere seu ponere vult frata.

Vide Cerdam ad Virg. vii. Aeneid. 27. vel etiam potest subintelligi status, ut apud Statium 11. silv. 11. 117.

Hinc motis audis Trisonia crisis:

Tunc rapidi ponunt status.

Qui locus & Douzac erat notatus. BURMANNUS.

52. Duritia.] Duritie mallem. Vid. ad Ep. 11. 137. HEINSIUS.

53. Quid si nescieris.] Nescieris tres libri. bene, ultinia producta. ut Art. Am. 1. 222.

Et quae nescieris, ut bene nota refer.

Mctam. x. 560.

Fersum audieris aliquam certamine cursus

Velocet superasse viros.

similiter in dederis, tuleris, alibi productix ultimam: ratio est, quod interdum quartam syllabam producebant, in nescieris, & audieris, similibusque. quod non vidit Cl. Vir Gerard. Vossius, qui in opere Grammatico complura exempla hanc in rem adfert. Eodem Artis Amatoriae libro, 389.

Aus non sensaris, aus persee.

Quod etiam librarii interpolant. & mox v. 447.

Si dederis aliquid, poteris ratione relinqui.

Ubi plura hujusmodi videantur. Remedio Amoris, 247.

Quid, quod, ut absieris, avidus sibiisque redibus?

Quomodo & illic meliores libri. Pont. lib. 1. Eleg. 1x.

Nec tu credideris urbanas commoda vias

Quaerere Nasenum.

Seneca Thyeste, 1105.

Nec, quod nefandas hauseris angis, daper:

Quod non pararis.

Ira veterimus codex. vulgati tangis. Trist. 1v. Eleg. ult.

Quem legis, ut noris, accipe posteritas.

Art.

Praecipue cum laesus Amor: quia mater Amoris

60 Nuda Cytheriacis edita fertur aquis.

Perdita ne perdam timeo, noceamve nocenti;

Neu bibat aequoreas naufragus hostis aquas.

Vive, precor: sic te melius, quam funere, perdam.

Tu potius leti causa ferare mei.

65 Finge, age, te rapido (nullum sit in omine pondus)

Turbine deprendi: quid tibi mentis erit?

Protinus occurrent falsae perjuriam linguae,

Et Phrygia Dido fraude coacta mori.

Con-

Art. r. 370.

Ut puto non poteris ipsa referre vicem.

Falt. r.

Hanc simul ut neris efficitur meum.

Lib. II.

Qua postus fueris in statione manes.

Et:

Haec ubi praefiteris, ut tandem litora tangas.

Epistola Ariadnes, cum optimis codicibus:

Cum steteris urbis celsus in arce tuae.

Amorum lib. r. El. iv.

Quae tu reddideris, ego primus pocula sumam;

Et quae tu biberis, hac ego parte bibam.

Eleg. VIII.

Cum multa abstuleris, ut non tamen omnia dones.

Et ibidem:

Haec ubi praefiteris, usu mihi cognita longe.

Plura loca animum intendenti facile tam apud Nonnum, quam alios primi ordinis Poetas hic illic occurrunt. Statius praefertim frequens est in hūc. Similiter in tentariis, dederis, praefiteris, abfueris, steteris, reddideris, abstuleris, tertiam aut quartam syllabam interdum producebant. imo si Valerio Probo credendum, natura longam haberi syllabam hanc oportet. is artis Grammaticae libro primo pag. 1433. Edit. Putf. Sunt aliquae syllabae apud Virgilium, quae necessitate metrica cum visio βαρβαρισμοῦ, qui apud Poetas μακρολογία appellatur, contra rationem corripuntur, sunt aliquae, quae cum breves sint, necessario producuntur; in his, Matri longa decem tulerunt &c. item, Obscuri stertentque cernat, te syllabam longam in verbo corripit. item Egerius nostri, & nimium meminisse necesse est; ti syllabam longam corripit. Noster lib. vi.

Metam. vitam dederis in undis. Ponticorum lib. iv. El. v.

Consulis ut limen contigeris, eris.

Ibid.

Cum maris litoris transferis aquas.

Sic edrimus & erimus tertia & secunda producta apud Paulinum carmine Sapphico ad Nicetam:

Et quia spes jam rapitur tenendi,

Urget adhaesus, placitis favere,

Jam vias illas licet ederimus;

Quae rapiunt te.

Et postea eodem carmine:

Quaque cententes, comites erimus

Aetheris arce.

Ita utroque loco veterimus codex Vossianus Longobardicus literis exaratus. Priori exocremur, posteriori, comites feremur mente sequaci in vulgatis substituerant. Cesperimus pari modo & sussulerimus apud Terentianum Maurum. sic noverimus, apud Prudentium praefatione in Psychomach. Atque haec ad hunc locum. possint etiam pro possent meliores libri. HEINSIUS.

53. Infana aequora.] Eodem modo Ep. r. dixit Infanas aquas. CIOFANUS. Infana est in Vossii excerptis.

54. Tam male.] Vaticanus & Lovaniensis, quam male, ut per interrogationem legatur. Francius malebat sine interrogatione, expertae toties te male credis aquae, vel, quam bene credis aquae? BURMAN.

59. Quia mater amorum, Nuda Cytheriacis edita fertur aquis.] In Epit. ad Helenam:

In mare (nil mirum) jus habet orta mari.

Aufonius: Orta mari, suscepta sele, &c. CIOFANUS. Mater amoris, concinnicus quatuor libri. HEINSIUS.

63. Vive precor.] Diras his verbis imprecari Aeneae Dido credebatur bonus ille Dausquejus ad Sil. lib. i. pag. 41. quasi vitam miseram & morte pejo rem vocat. inepte. Amoris est vehementia, ut licet mereatur Aeneas odium Didis, illa tamen eum vivere malit, quam naufragio perire, quod mortis genus miserissimum credebatur, quia sepulchri carebat. BURMANUS.

64. Causa ferere.] Ferare Junianus & Douzæ codex. ut fit oprantis. mox pro rapido, Argentinensis & unus Patavinus strepido, ut ad omen referatur. HEINSIUS.

67. Occurrunt.] Occurrunt scripti omnes. HEINS.

68. Et Phrygia Dido fraude coacta meri.] Fabulosam, & planè falsum est, Didonem ab Aenea adamatam fuisse: Cùm certum atque exploratum sit, Aencam ante Urbis Romae primordium anno c. d. eoque amplius in Italiam venisse. Carthago autem

- Conjugis ante oculos deceptae stabit imago
 Tristis, & effusus sanguinolenta comis.
 70 Quidquid id est, totum merui, concedite dicas:
 Quaeque cadent, in te fulmina missa putes.
 Da breve faciviae spatium pelagique tuaeque:
 Grande morae pretium tuta futura via est.
 75 Nec mihi parcatur: puero parcatur lulo.
 Te satis est titulum mortis habere meae.
 Quid puer Aescanius, quid Di meruere Penates?
 Ignibus ereptos obruct unda Deos.
 Sed neque fers tecum: nec, quae mihi, perfide, jactas,
 80 Presserunt humeros sacra Paterque tuos.
 Omnia mentiris: nec enim tua fallere lingua
 Incipit à nobis; primaque plector ego.

Si

autem ante Romam annis LXXII. vel, ut aliis placet, xcvii., condita est à Dionoe. Unde probabiliter colligitur, Dionem ab Aenea nec amari, nec videri potuisse. At licet Poetis vulgo receptas opiniones sequi, quam fabulam ab Ennio in Romanorum gratiam primum conscriptam esse literis proditum est. Huc facti Aufonii è Graeco epigramma, in quo ejus fabulae auctorem Virgilium fuisse ait:

*Ille ego sum Dido, vulnus quam conspici hospes,
 Assimulata madit pulchraque miræcis.
 Taliteram, sed non, dicitur quam mihi finxit, erat mens,
 Vna nec incosita laeta cupidinibus.
 Namque nec Aeneas vidit me Troius unquam,
 Nec Libyam advenit classibus Iliacis.
 Sed furias fugiens atque arma prociatis Irbas
 Servavi, fator, morte pudicitiam.
 Petere traiecit, castos quod perdidit usus,
 Non furor, aut laeo crudas amore dolor.
 Sic cecidisse juvat: vixi sine vulnere famas,
 Vna virum, postis nocentibus oppetit.
 Invida cur in me stimulasisti Musa Maronem,
 Finxerit ut nostrae damnata pudicitiae?
 Vos magis bifurcus lectores eradite de me,
 Quam qui facta Deum, concubisque canunt.
 Falsidici vates, tenerant qui carne verum,
 Humanique Deos assimilant vitibus.* CIOFANUS.

71. *Quicquid, id est, totum merui.*] Puteaneus *Quid tanti est? totum,* & emendatum postea, *totum.* quomodo & septem alii. Jureti Excerpta, *Quid tamen est totum.* Latet mendium. *Totum merui,* vetus formula: Queroli auctor, *Omnia igitur peregrini, totum commerui, vult,* in altero Menteliano, *Quicquid erit totum, dicas* etiam pro *licet* Puteaneus, & quatuor alii, quod sequens verus requirit, & cadent Hainienis, *cadunt* duo alii. HAINSIUS.

75. *Nec mihi tu parcas.*] *Tu curas* Puteaneus &

alii nonnulli ex potioribus. Codices Andreae Schotti in Observationibus, *Nec mihi parcatur.* non invenisse, quomodo & tres ex nostris, de repetitionibus similibus supr. ad Epist. vi. 29. similia vero huic loco Ep. xix. 205.

Si tibi non parcas, dilectas parce puellas.

Et 11. Art. Am. 30.

Si non vis puero parcere, parce sepi. HAINSIUS.

85. *Haec mihi narrabas.*] Videtur hic textus vel obscurus, vel ambiguus. Alii *novere*, alii *movere* legendum putant. Sed cum in aliis multis codicibus, tum in meo vetustissimo legitur *novere*. Erit ergo sensus: Narrabas mihi, Creusam à te relictam; sed ego non solum fui tibi uxore, sicut ipsi, sed ego tibi praestitui beneficia. unde majorem poenam es daturus, quod me deceperis & dereliqueris, quam quod illam reliqueris. *Novere*, sciunt, scilicet omnes. *Moverem*, id est, praestantem tibi beneficia. nam hoc significat *mereri*. Virgil. in 6. Aeneid. *Quique sui memores alteri fecere merandi.* HUBERTINUS. Videtur expositio Hubertini paulo durior esse; ideo rectius, ut puto, consuetam lectionem sequemur. MICILLUS. *Narrabas* meliores sic exturbabat pro *exturbabas* apud Statium. 1. Theb. 214. male legitur. & inf. x. Ep. 127. *Narrabis* quidam codices, pro *narravit*. Hoc etiam, quod non placet, ut nec *novere* pro *movere*. Sequenti versu Puteaneus, pro *illa* habet *Ure*.

Ure: minor culpa poena futura mea est.

U' Creusam igne absumtam illi oblique expröbet. sic apud Tibul. lib. 1. Eleg. v.

Ure serum & traque.

Et Eleg. ix.

Ure meum flamma potius caput.

Vetula illa apud Apulj. Metam. iv. ad puellam captam minabunda: *Nisi desinas, verva exuritur.* 1. Am. VIII. 70.

Casper

Si quaeras, ubi sit formosi mater Iuli:

Occidit, à duro sola relicta viro.

- 85 Haec mihi narraras: nec me movere: merentem
Ure; minor culpa poena futura mea est.
Nec mihi mens dubia est, quin te tua numina damnent.
Per mare, per terras septima jaçta hiems.
Fluctibus ejectum tuta statione recepi,
90 Vixque bene audito nomine, regna dedi.
His tamen officiis utinam contenta fuisset:
Et mihi concubitus fama sepulta foret!
Illa dies nocuit, qua nos declive sub antrum
Caeruleus subitis compulsi imber aquis.
95 Audieram vocem; Nymphas ululasse putavi;
Eumenides fatis signa dedere meis.

Exige

Captus legibus ure tuis.

Mezzeriacus, in Gallico ad has Epistolas Commentario, Puteaneum codicem minus diligenter visus est consuluisse. Septem libri *Inde minor*. duo, *Unde, minus Atque*. alius *ipsa*. alter Mentellianus pro diversa lectione *vive*, vel *inde*. Videtur aliud quid lateat. HEINSIUS. Vitiouus certe locus, si quis alius. Crispinus legit, *at me movere merentem, inde minor* &c. ut narratio Aeneae moverit Didonem ad misericordiam, & ex eo, quod doleret vices Aeneae, evenire, ut minorem perfidiae poenam luerit. sed haec longe a mente Poetae abeunt. Variant vero vehementer codices: in Scriveriano erat vulgata quidem lectio, sed adscriptum pro varia lectione, *nec eram corruptior inde*. in Regio post *narrabas* erat spatium vacuum, sed in margine vulgata scriptura. in Francof. erat pro *ure, jure*. Ego ex vestigiis veterum puto sic refingi commode posse:

Haec mihi narraras; nec me movere; merentem

Ure; minor culpa poena futura mea est.

Hoc sensu; debueram ex ipsa tua narratione, de uxore Creusa prodita, perfidiam tuam didicisse, sed ita amore eram excaecata, ut me illa non moverent; quare me quoque, (nam stultitia mea id meruit) ure, ut Creulam in igne & flammis prodidisti; illa enim poena minor adhuc culpa mea erit. *At movere*. ut Ep. XII. 89.

Haec animum (& quata pars haec sunt) movere puellas.

Si vero quid fani lateat sub illa Scriveriani codicis lectione, quae nec a librario videtur profecto, posse legi, *me eram quoque cautior inde*, vel *nec eram prudentior*. sed verius opinor prius. Francius coniecerat:

Haec me movere gementem,

At minor haec culpa culpa futura mea est. BURM.

87. *Quin te tua numina damnent.* Munera

multi ex scriptis. Puteaneus, *Quin te te munera damnant*. quod non affequet. De diis certe Aeneae comitibus jam supra egerat. HEINSIUS. In Regio & Francof. erat, *te mea munera*; sed optimam credo. Moreti codicis lectionem, *Quin te tua trinitus damnent*. BURMANNUS.

89. *Ejectum*.] *Ereptum* Moreti & duo alii frustra: proprium enim hoc de naufragis in litus ejectis. Catal. Petronii:

Naufragus ejecta nudus rate quaerit eodem

Percussum telo, sui visa fata legat.

Ubi perperam Doria *aversa rate*. vide quae nos ad Petronii cap. cxv. & respicit Noster illa Virgilii lib. iv. 373.

Ejectum litore, egentem

Excepi, & regni demens in parte locavi.

Et mox, ut Priscianus citat, notante Petriō:

Ejectam classem, socios a morte reduxi.

Ubi nunc legitur *amissam classem*. Terent. Andr.

v. 4. *Ejectus apud Andrum navis fracta*. Plaut.

Rudente. II. VII. *Ejectus à mari*. & ita saepe in ea

fabula. Caesar. III. Bel. Gall. *Ejicere navem in terram*.

& III. de Bel. Civ. 25. *Si vel ad litora*

Apolloniatis cursum dirigerent, quod te navem ejicere possent.

ubi tamen paulo alio sensu videtur

fumi, ut & mox 28. *Gubernatorem in terram navem ejicere cogunt*.

LIVIVS XXIII. 34. *Classis fœda tempestate vexata, ad Baleares insulas ejicitur*.

XLV. 28. *Pars velis datis ad Chium navis ejicere*;

& Senec. Agam. 173.

Ejecit Aulis impius portu rates.

Quasi non solvissent è portu, sed tempestas eas

ejecisset. Lucan. IX. 368. *Ejectaque classis Syriibus*.

BURMANNUS.

92. *Sepulta*] *Lincolniensis relicta*: male. vid. ad

Petron. Fragm. p. 676. BURMANNUS.

95. *Vocet*.] *Vocem* meliores. HEINSIUS. Ita quod

que Francof. Sueton. Nero. 46. de Maufoleo.

N. Spente

- Exige laese pudor poenas, violate Sichaeo:
 Ad quem (me miseram!) plena pudoris eo.
 Est mihi marmorea sacratas in acde Sichaeus:
 100 Adpositae frondes velleraque alba tegunt.
 Hinc ego me fensi noto quater ore citari:
 Ipse sono tenui dixit, Elissâ veni.
 Nulla mora est; venio; venio tibi debita conjux:
 Sed tamen admitti tarda pudore mei.
 105 Da veniam culpae; decepti idoneus auctor;
 Invidiam noxae detrahit ille meae.

Diva

Sponte foribus patrefactis exaudita vox est, nomine eum citantis. vide de hoci prodigio Bulenger. de Prodig. iv. 19. sed in MS. quoque saepe voces occurrunt. Valer. Flac. iii. 405.

— Et subitas post longa silentia voces.

Et hic quoque voces retineri possent, quia de Nymphis sequitur. BURMANNUS.

97. *Violate Sichaei.*] Sunt qui *Sichaeo* malint. EGNATIUS, *Sichaeo* veteres omnes. quod notandum: nec tamen quid sibi velit satis adsequor. *Tibis Menandri pro Menandri.* in vetustis codicibus exaratur, sed hic *Sichaeo* est casus tertius. *Ceu Simonidei*, pro *Cui Aulion*. Profec. xiv. ex veteri codice. *Melampus* in vocativo. Stat. iii. Theb. 546. & 573. praeterea in Regio codice haec ita auctiora & interpolata legebantur:

Exige laese pudor poenas, violataque —

Jura, nec ad cineres fama retenta moos:

Veni que mei manes, animaeque cinisque Sichaei;

Ad quas, me miseram, plena pudoris eo.

HEINSIUS.

98. *Ad quas me miseram plena pudoris eo.*] Sic scripti omnes. Occuparat jam editiones nonnullas *Ad quem*. nec aulicem id damnare, si scriptorum codicum auctoritate inaniteretur. Ut haec, non minus quam sequentia, ad statum referantur *Sichaei*, quam aditura sit *Dido*. Praeterea scribe, *plena ruboris*, ne toties eodem vocabulo utatur prolixus inconcinne. nam & *pudor* proximo praecesserat versus, & mox subsequitur *denovo*, *admissi tarda pudore mei*. HEINSIUS.

100. *Adpositae frondes.*] *Adpositas* quatuor libri. & placet. sic *adposita* humus superiori Epistola v. 26. ex membranis. Art. Am. lib. iii. ex usum:

Surgis et adpositas agitate corpore frondes

Movis.

Noſter Fall. iii. 770.

— Nymphis

Hanc frondem cunis adposuisse ferunt.

Ita scripti. Fall. iv. 141.

Sensit et adposita tui corpora myrrae.

Quomodo meliores lib. Trill. iii. El. i. 39.

Cum tamen adposita vellat janna lauro.

Quod & ibi codices emendatioris agnoscunt. sic *adposita foliarum* quoque legendum puto apud Aulionem Periopch. Odyſ. vi. Fall. vi. 583.

— *creſcebat imagine luctus:*

Donec eam adpositis occuluerit togis.

Sic scribendum opinor, non *positis*. Epitheta Oenones:

Non sic adpositis vincitur vitibus ulmus.

Metam. iv. 600. *adpositum namus*. pari modo apud Juvenal. Sat. xi. scribendum:

Crassa nec adposito perdidit tunc imagine gustu.

Stat. vi.

Adpositas impastis aversitur herbas.

Sic *adposita lucerna* apud Propertium libro ii. Eleg. xv. Apulejus Apologia: *Cur casa specula, si ex adversum solis retineamus, adpositum fomentum accendimus* ubi perperam magnus Casaubonus, *adpositum* reponit, applaudente Prisco & Elmenhorstio, contra fidem veterum librorum. plura Epistola ii. 5. 60. & Amor. iii. El. vi. HEINSIUS.

100. *Velleraque alba.*] Lanam niveam recte et Virgilio interpretis esse docent. Baudelotius vero de utilitate Peregrinationum tom. i. pag. 275. de *pelle canis* explicat; nihil vidi ineptius. BURM.

103. *Nulla mora est.*] Sollerni ex formula. Nepos Conon. 3. *Hinc sile inquis, nulla mora est.* saepe Comici. BURMANNUS.

103. *Venio, venio.*] *Quidam, venio dicei tibi.* Potentius vero & novem alii, *dedisti conjux.* sic apud Apulej. Metam. v. *Et nos quidem, quae nata majores sumus, maritis advenis, ancillas dedisti nostrae patria degimus.* Juven. Sat. ix.

Quid ni tibi dedisti offerm,

Devotusque clemis.

Amor. ii. 4.

Nec tua sensimus, populus tibi deditus, arma.

ibide 182. ex conjectura:

Visceraque affiduae dedita praebet avi.

Fall. i. 359.

Nexae tibi deditus hostis.

Vulgatum tamen *debita* etiam retineri potest. Chud. i. Eutr. 43.

Cano

- Diva parens, seniorque pater, pia factina nati,
 Spem mihi manfuri rite dedere viri.
 Si fuit errandum, causas habet error honestas:
 110 Adde fidem; nulla parte pigendus erit.
 Durat in extremum, vitæque novissima nostræ
 Persequitur fati, qui fuit ante, tenor.
 Occidit internas conjux mactatus ad aras:
 Et sceleris tanti præmia frater habet.
 115 Exul agor; cineresque viri, patriamque relinquo:
 Et feror in duras, hoste fequente, vias.

Adpli-

Cunabula prima cruentis

Dedita supplicis.

Ita duo Leidenfes, sed rectius vulgo *debita*. Ep. xx.

Debitus ut conjux, non ut adulter amo.

Claud. laud. Seren. 84.

Debita cui conjux.

Et in Rufin. 371.

Debitus ultor. HEINSIUS.

110. *Pigendus erit.*] *Pigendus* amur quatuor scripti. vide notas Epist. v. 44. HEINSIUS.

112. *Persequitur.*] *Legge* cum IV. MSS. *persequitur*, id est cum infesto animo. Phædr. lib. III. Fab. 20.

Qui natus est infelix, non vitam modo

Tristem decurrit, verum post obitum quoque

Persequitur illum dura fati miseria.

BURNANNUS.

113. *Occidit in terras.*] Sic in omnibus: ego quid sibi illud in terras velit nescio, fortasse *internas* legendum. Ante deos enim penates & aras domesticas occisus est Sichæus. ut Virgilius etiam, & *sparsos fraterna caedo penates*. NAUGERIUS. Ita quidem in plerisque legitur, nulla satis commoda sententia, quid enim ad sententiam faciunt hae voces *in terras*? Proinde quidam emendare volentes hunc locum, pro *in terras*, *internas* substituerunt: ut fit ad *internas* aras dictum, pro ad interiores, sive occultas, ut opinor. Quando & Virgilius dixit, *Clam ferro incantum superas* &c. Sed quid si legas *Herculeas*, pro *in terras*, ut ad *Herculeas* aras occisum accipimus: quando Sichæus Hercules Sacerdos fuisse etiam apud Justinum traditur. Studiosius ergo hunc locum amplius excutiendum relinquimus. MYCILLUS. Eruditissimorum virorum sequor opinionem, qui non magna mutatione legunt, *Occidit internas*. *Internas* autem *aras*, id est ante Deos penates, interpretantur. Virgil. lib. IV. Aeneid. *Vulgata* autem lectio ita vitiosa est, ut nullo pacto ferri posse videatur. CIOFANUS. *In terras* Puteaneus cum aliis plerisque, quinque libri *ad terras*, quatuor *in terris*, duo *in terra*, *Externas* totidem. Mycillus *Herculeas* reponit. Forte Naso reliquerat, *Hercæus ad aras*. *Aras*

enim in interiori parte ædium dedicabatur Jovi Hercæo. Talis illa, quod quam à Neoptolemo interceptus est Priamus. Noster in *libide* de Priamo:

Cui nihil Hercæi profuit ara Jovis.

Atque ita passim, cum extrema Priami describunt Poëtae. Senec. Agamem.

Sparsum exora regis hercæum Jovem.

Helychius: *Ἡραίου κύνος κίλις, κίλια, πύξιον, εἰσφύη δέματας*. Idem: *Ἡραίου Διός, τοῦ ἀρπαλίου ἢ τοῦ κατὰ τὴν εἰκίαν. Ἐν δὲ ἱερίοις Ζεὺς παρὰ Ἀθηναίων*. Vide & Harpocrationem in eadem voce, & Suidam, & Etymologicum rusticorum, & Eulathium in *Ilida* atque *Odyssæam*, & Scioopp. Paradox. Literar. p. 48. & Colum. in Eng. p. 367. Unde liquet Latina sine diphthongo id nomen scribendum. Lucanus lib. IX. de Cæsarq Troadem transeunte:

Hercæus monstratur ais, non respicit aras!

Ubi pari modo, quod Ovidius, *Hercæus aras* dixit pro *aris Hercæi Jovis*. Festus: *Hercæus Jupiter intra consprium ædem cuiusque colebatur, quem et Ædem penetraliam appellabant*. Servius in lib. IX. Aeneid. *Stugula domus sacrata sunt Diis, ut coluntur diis Penatibus, marces, quas ambis ædemum*. *Hercæus Jovis*. *Hercæum Jovem* Diçys Cretensis unica voce *Jovem anteaedificialem* videtur vertisse libro v. 12. *Priamus re ægizia ad aram Jovis anteaedificialis confugit*. ita codex manu exactus, qui apud me extat. vulgati *anteaedificialis*. At Pater meus notis ad *Silium* lib. 11. 426. *infernas* existimat legendum. sed si vulgata placet, potest *internas* pro *infernas* dictum esse, quomodo *subterna* contra Prudentio lib. 1. contra Symmach. v. 393. pro *infernalis*; & Hamart. v. 930. *subterna* non è MS. veterimo; & ita Amm. lib. xv. *Internas veritatis adyta*. HEINSIUS.

116. *In duras.*] *Dubius* Basilicenis. sic saepe alibi; ut & *fallaces vias*. II. Amor. xi. 8. *quæties* de mari agitur. HEINSIUS. Recte, & ita esset de navigatione, quæ dubia & periculosa, capiendum, ut *ambiguus* dixit Epist. x. 62. & Epist. xvi. 28. *Dubius* etiam dixit, sic saepe *dubium* mare, aquam, &c. passim Noster & alii. prætere tamen hic consensum

Adplicor ignotis: fratricque elapsa fretoque,
 Quod tibi donavi, perfide, littus emo.
 Urbem constitui; lateque patentia locis.

120 Moenia, finitimis invidiosa locis.
 Bella tument: bellis peregrina & femina tentor:
 Vixque rudes portas urbis, & arma, paro.
 Mille procis placui: qui me coiere, querentes,
 Nescio quem thalamis praeposuisse suis.

125 Quid dubitas vincam Gaetulo tradere l'arbae?
 Praebuerim sceleri brachia nostra tuo.
 Est etiam frater: cujus manus impia possit
 Respergi nostro, ipsa cruce viri.
 Pone Deos, & quae tangendo sacra profanas:

130 Non bene coelestes impia dextra colit.

Si

senfum codicum, ut *durae* viae sint laboriosae & plenae iactationis. ita Valer. Flac. 1. 565.

Durum vobis iter & grave coeli

Institui,

Lucan. 11. 39.

Durum iter ad leges patriaeque ruenis amorem.

Ita contra *molla iter*. 11. Amor. xvi. 10. has vero voces *duras* & *dubias* frequentissime confuderunt librarii. vide ad Quinct. vi. Insk. Orator. 3. & Val. Flac. vi. 543. BURMANNUS.

117. *Applicor ignotis.* Puto Ovidium scripsisse, *Applicor his oris.* ut apud Virgilium, 1. 616.

— Quae vis immatibus applicat oris?

Applicare remos vadis. Trist. 111. Eleg. 12. *Scopulis applicare ratem.* Propert. lib. 1. Eleg. 22. Donatus ad illud Terent. Andr. Act. v. Sc. 17. *Applicat se ad Chrysidis patrem: proprie,* inquit, *de naufrago & egenis.* Epist. Parid. 126. *Applicor in terras.* Enn. Fragm. p. 19. Editionis. Saivert. *quo applicor.* ita lege pro *applicem.* HEINSIUS. Ignaris Marci codicis, ut saepe alibi, pro *ignotis.*

119. *Lateque patentia socii moenia.* Finxi Putcan. & decem alii novem socii, ut in Fastis 111. 91.

Fa. Lateque Telegeni moenia celsa manu.

Nisi *socii moenia* hic, & ibi *lata moenia* legendum, ut in illo Propertii 11. Eleg. 22. 64.

Lataque Lavinis moenia litoribus.

De Roma. & Fasti 11. 835.

Jatunus fundamina civis. HEINSIUS.

Insolentius *jacere moenia*, quam *figere* puto. quamvis etiam melius *scdes*, quam *moenia socii* dici arduerit: *jacere* vero *fundamina*, *mole*, & similia recte dici puto. ut notat ACR in Horat. 111. Od. 8.

sed *jacere moenia* non placet; si *struxi* in MSS. esset amplecterer. ut Ep. xvi. 180.

Moenia Phoebae strucla canore lyrae.

Ubi & codices quidam *falla*, quare & hoc verbum hic praefero. praeterea nescio an non rectius cum uno Regio legatur, *lateque potentia.* de quo v. ad Petron. LXXXII. BURMANNUS.

111. *Tument.* Parenti meo non placebat *tument.* quare insistendum vestigiis Cod. Lugdun. & Scriveni, in quibus *timent*, & legendum, *bella timent.* vel legendum, *bella tenant*, Claud. 111. Conf. Honor. 63. *Civitas rursus bella tenant.* v. ad Claud. 11. Conf. Honor. 320. sed pro vulgata est illud Paterychi lib. 11. c. 15. *Mori Drusi iam pridem tumescens bellum excitavit Italicum.* HEINSIUS. Vulgata recte se habet. Claudian. 11. de Laud. Stilic. 95.

Quamvis certamine partes

Jam tumeant.

Ubi vide Barth. & quidam illic codices *certamina partis jam simant.* & ita *tumere* omnes dicuntur, qui graviore animi motu concitantur. vid. Heins. ad Claud. Bell. Gild. 330. sic *tumere* negotia dici, cum maxime agitantur, notat Ampl. Cuper. 21. Obs. 4. & in his locutionibus metaphoram esse a mari concitato puto, quod *tumere* Noster 11. Pont. 112. 27. dixit, & *tumidam* passim Noster & alij vocant similis ratio in *ardere*, ut enim mare *tumens ardeat*, sic *bella ardeat*, & *regiones ardere bellis* dicunt scriptores. de quibus alibi. BURMANNUS.

121. *Vixque rudes.* Portae recte *rudes* possunt intelligi, non Jam arte fabrici perfectae & politae: ut *rudes remi* Claud. Praef. in Napt. & *ruda solium*. vid. Rutenh. ad Quercol. p. 82. sed cum in Puteaneis excerptis sit, *virque rudis*; in Leidens. ad arm. ego ex vestigiis eorum legere mallet;

Vixque

- Sj tu cultor eras elapsis igne futurus;
 Poenitet elapsos ignibus esse Deos.
 Forſitan & gravidam Dido, ſclerate, relinquo;
 Parſque tui lateat corpore clauſa meo.
 135 Accedet fatiſ matris miſerabilis infans;
 Et nondum nato funeriſ auctor eris.
 Cumque parente ſua frater morietur Iuli;
 Poenaque connexos auferet una duos.
 Sed jubet ire Deuſ. vellem vetuiſſet adire;
 140 Punica nec Teucris preſſa fuiſſet humuſ.
 Hoc duce (nempe Deo) ventis agitariſ iniquiſ,
 Et teriſ in rapido tempora longa freto.
 Pergama vix tanto tibi erant repetenda labore,
 Hectore ſi vivo, quanta fuere, forent.

Non

Vixque rudis portas urbis ad arma paro.

Ut ſit ſenſuſ; ego femina, rudis ad arma, vix paro portas urbiſ. vel etiam, vix paro portas urbiſ rudis ad arma. ſic infr. Ep. xi. 48. *rudis ad partuſ. rudis ad Veneriſ ſurtuſ.* xvii. Ep. 141. & Juſtin. 1. 1. *rudis ad reſiſtenduſ populeſ.* portarum autem recte mentio, quibuſ incurſuſ ſuſtineri vicinorum poſſet, ſine quibuſ moenia nihil prodeſſent. BURMANNUS.

113. *Quis me coire.*] Videnduſ an deſit, in præpoſitiſ, vel quid ſimile, ut in *me coire* legat. EGNATIUS. *Me coire* omnino legenduſ, neque ullo pacto in *me coire* admittenduſ, ut ſit querentem me præpoſuiſſe. NAUGIUS. Unuſ Vaticanuſ *me coluere*; alter *me cupiere*. GIOFANUS. Alii codiceſ, *me cupiere* vel *petere*. ſed vera lectio eſt vulgata, ſi T3 in tollat ex auctoritate optimorum exemplarum. Reſer autem *me ad querentem*, non ad *coire*. *Coire* pro convenire. III. Metam. 716.

— *Cunctas cœunt, cunctaque ſequuntur.*

Metam. viii. 300.

Laeta manus juvenum coire cupidine laudis.

Ut & illic ſcribenduſ. lib. xiv. 239.

— *Cœunt, & ſaxa trabeſque Conjiciunt.*

III. Faſt. 741.

— *Ece novæ cœunt volucres.*

Et 753.

Milia crabronum cœunt.

Virg. Aeneid. vii. 582.

Undique collecti cœunt, Martemque fatigant.

Faſt. iv. 275.

Mille manus cœunt.

Coire cum quarto caſu jungunt Jurifeconſulti veteres, hinc *coire ſocietatem* apud illoſ frequenſ, & Cie. Philip. 11. apud Gell. lib. 1. c. ix. *Societas coibatur.* Auctoſ vitæ Pomp. Attici: *Sed neque cum-quoquam ea de re ſe collocaturum nec coiturum.* Capitol. in ſin. M. Anton. *Coire in matrimoniuſ alicujus*, ubi lege *coire matrimoniuſ.* HEINSIUS. Probo Heiniſi expoſitionem. ejectione & hoc verbum apud Senec. 11. de ira 8. *Undique velut ſigno dato ad ſaſ neſaſque miſceſtuduſ coire.* ita ſcriptiſ, vulgo *coirei ſunt.* BURMANNUS.

116. *Præbuerim.*] Douza legebat *præbueram.*

127. *Poſcit.*] *Poſcit* conſtanter libri veteres, quos ſequor. niſi legenduſ *poſcat.* iv. Trift. iv. 59.

— *Sunt circa gentes, quæ prædam ſanguine quaerant,* HEINSIUS.

133 *Gravidam Dide.*] Sic C. Vellejuſ Paterculuſ lib. 1. cap. 6. *Hoc tractuſ temporum ante annuſ v. & lx. quam Urbiſ Romana cederetur, ab Eliſſa Tyriſ, quam quidam Dido autnant, Carthago conditur.* Soffpater lib. 1. Inſt. Grammat. pag. 102. *Didum Aſticiſ Philoleguſ librum ſuum ſic edidiſ inſcriptuſ; An amaveriſ Didum Aeneas, ut reſert Pliniuſ, conſuetudinem dicent ſacere hanc Calliſto, hanc Calypſo, hanc Ie, hanc Aleſto.* GIOFANUS. *Didon* tam hic, quam ſupr. v. 7. multi codiceſ habent & II. Am. xvi. 31. *Heron* xii. Epift. 9. *Argon.*

134. *Lateat.*] *Lateat*, Colinaei & Berſimanni & priorer aliquot editioner, quæ & *relinquit*, male, vid. ad Ep. iv. 54.

135. *Accedas fatiſ matris.*] Malim *matris faſe*, ne treſ voceſ in *is* exeant. ita verſ. 187. *Quam bene conveniunt faſe tua munera neſtro* BURMANNUS.

136. *Nendum nati.*] *Scribe nati.* ut ambiguitaſ vitetur; & ita Slichtenhorſiuſ HEINSIUS.

138. *Connexor.*] *Connexor* Berſim. MS. quod ille explicat partuſ ſimul laboranteſ,

- 145 Non patrium Simoënta petis; sed Thybridas undas.
Nempe, ut pervenias quo cupis, hospes eris.
Utque latet, vitatque tuas abstrusa carinas,
Vix tibi continget terra petita feni.
Hos potius populos in dotem, ambage remissa,
150 Accipe; & advectas Pygmalionis opes.
Ilion in Tyriam transfer felicius urbem:
Hancque, locum regni, sceptraque sacra tene.
Si tibi mens avida est belli, si quaerit Iulus
Unde suo partus Marte triumphus eat;
155 Quem superet, ne quid desit, praebebimus hostem.
Hic pacis leges: hic locus arma capit.

Tu

149. Non patrium Simoënta petis, sed Tiberidis undas.] Argentinensis liber bibis. quomodo & Gronovianus pro diversa lectione. Scribe bibet. Epithola Med.

Grajaque Phasacum turba bibifis aquam.

Art. Amand. III. 195.

Sed neque Caucajca doces de rupe puellas,
Quaeque bibant undas, Myje Casco, tuas,

Trist.

Non bene pacatis flumina pota Gaisi.

Virgilius, Eclog. 1.

Aut Atarim Parthos bibet, aut Germania Tigrim.

Et VII. Aeneid. 717.

Qui Tiberim Fabarimque bibunt.

Claudianus:

Patriamque bibens Maosida Alanus.

Exempla propemodum infinita ex Graecis Latinisque Poëtis possent proferri, si liberet in re protriã morari. nec soli Poëtae ita locuti. Solinus C. XXXVIII. Quae cumque Euphratem bibunt gentes. Sidon. Apoll. IV. Ep. 17. Pater Aetollas. Hoc primum. deinde optimus Puteaneus Thybridas undas, egregie. sic Cephalidas undas Nolter dixit libro primo Met. v. 369. & ibidem Peneidas undas. II. Fast. 507. Tiberinidas undas. Tibul. I. Eleg. 6. Aeniens flumina. quomodo & Horat. III. Od. XII. Tyberinas undas. & in veteri Epigrammate Graeco Anthologiae lib. 39. Pigeu. & Lucanus libro III. 277. Maosidas undas, ex veteri codice:

Quoque fremitu terrons Maosidas egerit undas.

Et Garamantidas undas idem lib. IX. 369. HEINS. 146. Hospes eris.] Gebhardus notaverat in ora codicis sui se existimare legendum, hiesis eras. non probò. BURMANNUS.

147. Utque latet refugiatque tuas.] Vitatque tuas Puteaneus & alii quidam. sic Virgilio v. 629. Italiam sequimur fugientem.

Abstrusa citiam meliores. Alii aliter, eodem tamen omnes sensu hunc versum libri exhibent. HEINS. Immo vero diverso sensu multi codices hunc ver-

sum exhibent. nam in Regio, Juniano & sex aliis erat: Utque juvet ventusque tuas, remusque carinas. & octo alii eodem fere modo, nisi quod remus & ventus transponant. Leidensis: Utque juvet vitatque tuas ventusque carinas. Scribitur: Ut morvas remoque tuas vitatque carinas. in alio erat: Utque velet remusque tuis ventusque carinis. ut voles carinis sit dictum, ut alium velle, pro favere, Stat. XI. Theb. 510. & dubito valde, an non ad sensum accommodator sit Regii codicis scriptura. ut velit, licet perperam utaris navigatione, vix tamen pervenies in terram, quam petis, ante senectutem. Juvare vero proprie ventus dicitur, ut saepe apud Noltrum & alios. Val. Flac. II. 587.

Sridentesque juvant auras.

Ubi plura notabimus. venti autem & remi toties junguntur, ut proverbio locum dederint. sic Florus II. 18. Max. ventis remisque prope ratum est. & antiquos, in primis etiam Aenean, ventis remisque navigasse docet Servius ad Virg. I. Aeneid. 104. BURMANNUS.

149. Hos populos potius in dotem ambage remota] Potius populos cum quibusdam lege, ut versus consulerat. ambage remissa similiter. Horat. Sat. VI. Quando pauperiem missis ambagibus horres, Sic mora missa Propert. III. Eleg. 15. Tybure me missa iussit adesse morã. prima editio aducltas. Scribe avecltas opes. HEINSIUS.

152. Inque loco regis sceptrã sacrata tene.] In Puteanco totus hic versus erat eratus, sed sic ut liqueret scriptum fuisse sceptraque sacra. quod & in aliis

Tu modo, per matrem, fraternaque tela, fagittas,
 Perque fugae comites, Dardana sacra, Deos:
 (Sic superent, quoscumque tua de gente reportas,
 160 Mars ferus & damnis fit modus ille tuis,
 Afcanisque suos feliciter impleat annos,
 Et senis Anchisae molliter ossa cubent)
 Parce precor domui, quae se tibi tradit habendam.
 Quod crimen dicis, praeter amasse, meum?
 165 Non ego sum Phthias, magnisve oriunda Mycenis:
 Nec steterunt in te virque paterque meus.
 Si pudet uxoris; non nupta, sed hospita dicar.
 Dum tua fit Dido, quodlibet esse feret.

Nota

alii plurimis extat. Reliqua à me legi non potuerunt. At Salmasius monet à manu prima fuisse *Nemini corregis*. Unde is faciebat, *Nemini cum regis*. Forte *Nemine* & *hanc regis*. Leidenfis *hancque loco*. Barberini & Voss. *Inque locum*. HEINSIUS. Ego ex velligis Barberini Vossiani & Leidenfis codicum recepi:

Hancque, locum regni, sceptraque sacra tene.
 Hanc urbem, non illam, non illam, quam in Italia quaeris, tene locum regni tui, & ibi sceptrata sacra habe. BURMANNUS.

155. *Quem superet*] *Quod superest* Putaneus & alii ex melioribus. Forte *Quos superet hostes*. HEINS.

157. *Tu modo per matrem.*] Imo matrem cum decem scriptis. De patre mox aget. Erfurtanus per *Venerem*. quod aliter interpretamentum est. HEINSIUS. Heumannus in Paterg. Criticis. pag. 118. legit:

*Tu modo ser patrem, fraternaque tela fagittas,
 Perque fugae comites.*

Et ser pro refer caput. sed an repeteret patris ossa ex Sicilia? ergo prius Siciliam tendere debebat? & qualis haec confociatio ossium paternorum, & telorum Cupidinis? BURMANNUS.

160. *Damni fit modus ille tui.*] *Damnis tuis* Erfurtanus & aliter Lovaniensis. rectus. HAINSIUS, Ita potest capi Epil. III. 90.

Siquae ego trisulcia causa modusque tuas.
 Quamvis ibi & secundo casu possit accipi. sed apud Horat. 1. Od. xxiv. non itein:

Quis desiderio sit pudor aut modus.
 Quinct. 11. cap. 1. *Nos suam cuique professioni modum demus*. ubi male *professioni* Gebhardus. noster lib. 11. Art. 25. *Sit modus exilio*. & lib. vi. Met. 82. *Operi victoria finis*. & alibi. ceterum Capoferreus hic legebat:

Haecenas, & damni fit modus ille tui. BUEN.
 164. *Praeter amasse.*] Haec est genuina lectio, quam Vaticanum exemplar habet. CAOPANUS. *Amare* alii.

165. *Non ego sum Phthias.*] *Phthias* Putaneus cum emendationibus novem aut decem aliis. vere, foemina *Phthias* & *Phthiosis*. Euripides *Andromacha* choro primo, nam apud alios vix occurrit:

Φθίας, ἕως ἡμεῶν ποτὶ τὴν Ἀσπίδα Γόων.
Ad te Phthias ego quamvis Aspidam veni.

Inter nummos Philippi Parthe. Siculis unus est elegans in primis aereus, ab una parte fulmen referens, cum inscriptione ITTPOT BAZIAENH, ab altera parte foemina vittata; reginae habitus, ΘΘΙΑΕ, quo designari Achillis patriam existimo, per fulmen autem originem ejus ab ipso Jove ductam. Apoll. Rhodius libro 1. 53.

Τῶν δ' ἐπὶ τριπύργῳ γυνὰς κίε νεωμύουσι
Ἀσπιδῶς, καὶ τὴν μὲν ἐπ' Ἀμφρύσιον κῆρον
Μυρμιδῶνος κόρη Φθίας τέκεν Ἐυκλόμην.

Tertius Aethalides hos frater in arma secutus;
Amphrysi in lucem quem propter fluminis oras
Filia Myrmidonis Phthias dedit Eupolemia.

Euripidis exemplum producit Stephanus Byzantinus in *Θίβη*. *Phthia* hinc nomen muliebre, quomodo appellata apud Justin. lib. xxviii. cap. 1. neptis Pyrrhi Epirotaeque Regis; & apud Plutarch. in vita Pyrrhi ejusdem mater. HEINSIUS. Non tamen duxit *Phthia*, quia *Mycenae* loquitur, quas conjungit etiam Virgil. 1. 284.

Cum domus Assaraci Phthiam claraque Mycenae
Servitio premet.

Scribendum vero *magnisve* vel *invitis* libris, quorum multi habent, *magnis oriunda*, unus *ornata*. BURMANNUS.

166. *Nec steterunt.*] Ea forma, qua Virgilius *steteruntque comas*, & *Terentius steterunt*. EGNAT, *steterunt* Putaneus & Leidenfis. recte: Virgilius 11. 774.

Obstupui, steteruntque comae.

Sic *Quasierunt* Epitola Oenones ex veteri libro, & *Vagierunt* in Fatis. sic apud Statium Theb. III. v. 302. *Exciderunt*. Theb. v. 274. *Abfiderunt*. lib.

111.

- Nota mihi freta sunt Afrum frangentia littus:
 170 Temporibus certis dantque negantque viam.
 Cum dabit aura viam, praebebis carbasa ventis.
 Nunc levis ejectam continet alga ratem.
 Tempus ut observem, manda mihi; certius ibis:
 Nec te, si cupies ipse, manere sinam.
 175 Et focii requiem poscunt, laniataque classis
 Postulat exiguas semirefecta moras.
 Pro meritis, & si qua tibi praebebimus ultra,
 Pro spe conjugii tempora parva peto.
 Dum freta mitemus, & Amor: dum tempore & usu
 180 Fortiter edisco tristia posse pati.

Sin

XII. v. 167. *Horrerunt.* Epist. Medecae ex veteri libro:

Nosin? an exciderunt mecum loca?

Epistola Hypermetraeae §. 72. *Expulerunt.* Epist. Acontii. §. 242. & Art. Am. III. 405. *Furunt.* & §. 188. *Exciderunt.* *Mollierunt* Amor. II. Eleg. 1. *Terruerunt.* lib. III. El. v. *Profuerunt.* Remed. 263. *Præbuerunt.* Epist. III. v. 141. *Conigerunt.* Fast. I. v. 592. *Vagierunt.* Fast. II. v. 505. *Horrerunt.* Fast. II. v. 502. *Annuerunt.* Fast. II. v. 497. *Andierunt.* Fast. III. v. 65. *Finierunt.* Fast. III. v. 231. *Polluerunt.* Fast. III. quae loca in vulgatis libris sunt depravata. Plura alibi dicemus. HEINSIUS.

168. *Quidlibet esse feret.*] *Quodlibet* Puteaneus & alii meliores. Propertius tamen, II. II. 18.

Si cuius nuptias quidlibet esse licet.

Sed & ibi forte scribendum *quodlibet*, malo etiam *sim* & *seram*, sic enim amat Noëter Epist. XII. 5. *Tunc potui Medea mori bene.* & 25. *Hoc illic Medea sui.* & Epist. XIV. 12. ex MSS. *Nuptia cadam.* HEINSIUS.

169. *Frangentia.*] Ita est in eodem Vaticano, & in aliis melioribus. CROFANUS. Alii *taugentia*. Puto scribendum *plangentia*. Epistola Herus:

Me miseram! quanto planguntur littora fluctu!

Ubi etiam *franguntur* in veteri libro: male. Luca- nus libro VI. 691.

Exprimi & planctus illis casibus undae.

Apud Statium quoque Aehilleide I. 389. scriben- dum videtur:

———— *Interque vadefas*

Cycladas, Aegeas plangunt ubi saxa procellae.
 Ubi pari modo peccatur. Virgilius Georgicis libro primo v. 133.

Ingemunt Austri, & densissimus imber
Nunc memora inveni venio, nunc littora plangit.
 Ita enim in nonnullis exemplaribus. Vulgati codi- ces *plangunt*, Lucretius libro II. 1154.

Nec mare, nec fluctus plangentis saxa creantur.

Et ita alii. Fluctus vero à littore frangi passim Poë- tis dicuntur, non littus à fluctibus. quomodo *flucti-*
fragum litus Lucretius. Senec. Oed. 603.

Fluctus nam tot frangit Ionium mare.

Herc. Oct. 731.

Evolutas frangit Iouis salo
Opposita fluctus Leucas.

Et v. 1384.

Et qui Thoracis fluctus Athos

Frangit.

Rutil. II. Itin. de Monte:

Caerulea quas occidentis frangit Etrusca jugis;

Priscian. Perieg.

———— *Cilicem nam frangitur oris.*

Et postea:

Prima est Hispanum quas frangit litore pontum.

HEINSIUS. Dubito an perpetuo vera sit Heinsii ob- servatio. & aequè littora *frangi* à fluctibus dici de- prehendo, ac fluctus à littoribus. idem enim Priscianus in Periegesi dixit:

Rapido quod frangit gurgite saxa.

Alias, fatemur, frequentius est de aquis. Vid. ad Val. Flac. III. 36. & ad Petron. 123. Scaligero placuisse *mutantia*, notat Bersmannus. quia hoc naturam Syrtis melius exprimit. BURMANNUS.

170. *Negantque viam.*] Forte. *fugam*, quia se- quitur: *cum dabit aura viam.* HEINSIUS.

172. *Ejectam.*] Vid. sup. ad vers. 89.

173. *Certius ibi.*] Sunt qui *serius* malint. EGNATIUS. *Certius* legendum ex probatissimis li- bris. CROFANUS. *Tuisi* Francof. pro Var. Leß.

175. *Et focii.*] Forte en. HEINSIUS.

177. *Debebimus ultra.*] *Ultero* Puteaneus & Ar- gentinensis. hoc est, si quid tibi debebimus, quod vincat neque beneficia. HEINSIUS. Neque verba Ovidii, neque Heinsii interpretationem satis recte capio.

- Sin minus; est animus nobis effundere vitam.
 In me crudelis non potes esse diu.
 Adspicias utinam, quae sit scribentis imago!
 Scribimus; & gremio Troicus ensis adest:
 185 Perque genas lacrimae strictum labuntur in enses;
 Qui jam pro lacrimis sanguine tinctus erit.
 Quam bene conveniunt fato tua munera nostro!
 Instruis impensa nostra sepulcra brevi.
 Nec mea nunc primo feriuntur pectora telo:
 190 Ille locus saevi vulnus Amoris habet.
 Anna foror, foror Anna, meae male conscia culpa,
 Jam dabis in cineres ultima dona meos.

Nec,

capio. nec puto nos obtestari & rogare per ea, quae debemus alteri; neque etiam *debere ultra* eleganter dici. quare Vossiani codicis scripturam amplectimur, & legimus:

Pro meritis, & si qua tibi praebimus ultra.

Rogat, ut aliquid sibi reddat pro tot meritis, quibus jam cum profequuta est, & pro illis, quae adhuc praeter ea libens est praebitura. idem ut dicat, quod Phyllis Demophoonti Epist. II. 110.

Munera multa dedi, multa data sui.

Praebimus etiam codex Donzæ. solemnis illa confusio rãv debere & praebere, ut VII. Metam. 48. Tibi se semper debetis Iasen. ubi etiam codices praebetis. si quis ultra malit, non valde repugnabo. restitimus etiam hoc verbum praebere, Quinctiliano Dec. IX. 19. BURMANNUS.

179. *Dum freta miscuimus, & amor dum temperat usum; Fertiter ediscam tristia posse pati.* Edisce meliores omnes. hoc primum. Putancus deinceps priore versu *dum temperat usum*. sed sic ut in voce *usum* prisca scriptura profus sit crasa. Unde Salmastius, teste Mezeriaco:

*Dum freta miscuimus, & amorem temperat usum
 Fertiter edisco tristia posse pati.*

Cui emendationi nos subscribimus. nam & ex nostris nonnulli *temperat usum*, vel *usum*, & alter Mentelianus *temperat usum*. posset etiam:

Dum freta miscuimus, & amorem temperat usum.

Utraque conjectura & Salmastiana & mea Slightenhorlio quoque nostro in mentem venerat. HEINSIUS. Douza *temperat usum*, pro *temperat*, id est tolerabilis fiat, capiebat. sed Salmastiana emendatio palmam refert, & ex ipsis Philosophorum placitis perita est sententia. Vid. Senec. de Tranquillitate, cap. X. BURMANNUS.

184. *Et gremie.* In tres scripti, ut Noster in I. Fall. pr. In *munere ades*, sed forte legendum *en*. BURMANNUS.

188. *Instruis impensa.*] Argute: *impensa* non pro sumtu capiendum, quod volunt interpretes, sed pro re qualibet ad ornandum sepulchrum idonea. In antiquo marmore apud Gruterum pag. MXXVII. 10. *Huic erde publice locum sepulchrae, impensam funeris, & statuam decrevit.* & sic apud Julinum libro XI. cap. 15. videtur scribendum, *pre se magis iustam quam gravem sepulchrae impensam orare.* non *veniam*. idem libro XII. *Alexander amissis militibus magnis funerum impensis extulit.* apud Juvenalem:

*Ardet adhuc, & jam accurret, qui marmora donet,
 Conserat impensas: hic nuda & candida signa,
 His aliquid praetclarum Euphranoris aut Pelycleti.*

Vides per *impensas* marmor designari & statuas, quae ad instaurandam ac ornandam domum exustam ab amicis conferebantur. *Instruere* pro ornare, dictum Fall. II. v. 318. quomodo *instruere hertes* Tacito libro XV. *Asiam novis urbibus instruere* Tertulliano de Pall. nam alia significatione Solinus cap. primo Polyhistoris, *posuisse sedes, instruxisse moenia*, pro *struxisse* aut *condidisse* dixit. ita enim illic codices vetusti. *perperam Delrius, Inde struxisse.* HEINSIUS. Idem de voce *impensa* notavit Salmastius de Ufuris p. 40. & verum puto in quibusdam locis. & ita forte illa apud Jul. Obseq. cap. LXXXVII. capienda: *Terracinae sereno navis vulum fulmine tatum, in aquas dejectum, & impensas emet, quae ibi erant, ignis absumpsit.* ubi male Schefferus, *Res impensas omnes*, audaci conjectura restituit. *Impensae navis* sunt ornamenta, vel armamenta, quibus instructa fuit navis. non vero in inscriptionibus, ubi funeris impensae sunt sumptus publice facti in funus. BURMANNUS.

189. *Nec mea nunc primum.*] *Prime* telo codex alter Regius, & Erfurtanus. placet. Vid. t. Art. 36. & II. 571. & ad Claudian. I. in Rufin. 304. HEINSIUS.

O

193. Elissa

Nec, confumta rogis, inscribar, Elissa Sichaei;
 Hoc tamen in tumuli marmore carmen erit:
 195 Praebuit Aeneas & causam mortis & enfem.
 Ipsa suâ Dido concidit usa manu.

E P I

193. *Elissa Sichaei.*] Ita *Caecilia Metelli* in veteri lapide. vid. Pigh. ad Valer. Max. l. v. & VIII. 3. HEINSIUS. Vide Clar. Perizonium Dissertat. 1. P. 18.

194. *Tumuli.*] Codex chartaceus Car. Strozzae tituli. Titulus est inscriptio. Am. II. XII. 25.

Adjiciam titulum servata Nais Corinna.
 Met. XI. 429. ex MSS.

Et saepe in titulis sine corpore nomina legi.
 Et ita MSS. exhibent Fast. III. 547.

Titulique in marmore carmen
Hoc breve.

Apposite inf. Ep. XIV. 128.

Scriptaque suis titulo nostra sepulchra brevi.
 Trist. III. III. 77.

Hoc satis in titulo est. HEINSIUS.
 Sed rectius *marmor tumuli* dici puto. cum *titulus marmoris* potius, quam *tituli marmor* dicendum esset, & Virgiliâ locus ab aliis productus, *tumulo*

superaddite carmen, fatis hoc evincit. passim vero permutari a librariis *titulum* & *tumulum* videbimus ad XI. Met. 429. BURMANNUS.

195. *Praebuit Aeneas & causam mortis & enfem.* *Ipsa sua Dido concidit usa manu.*] Repetit hoc dillichon lib. III. Factorum 549. Et III. 39. De Arte hanc eandem expressit sententiam, ubi ita est:

Et famam pietatis habes, tamen hostes & enfem
Praebuis, & causam mortis Elissa tuas.

CLOFAN. Sententia ex Jure, quo occidisse dicitur, qui mortis causam praebuit. leg. 51. ff. ad L. Aquil. & l. 15. ad Leg. Corneli. de Sicar. & hinc toties in Declamationibus, quinam causa mortis fuisse dicatur, disceptatur. Vid. Quinfil. Decl. CCLXX. CCLXXXIX. CCXCII. & alibi. BURMANNUS.

196. *Usa manu.*] MSS. plurimi hic & III. Fast. 550. habent:

Ipsa suâ Dido concidit ista manu,
 HEINSIUS.

EPISTOLA VIII.

HERMIONE ORESTAE.

[**A**lloquor Hermione nuper fratremque virumque,
Nunc fratrem; nomen conjugis alter habet.]

Pyrrhus Achillides, animosus imagine patris,
Inclusam contra jusque piumque tenet.

5 Quod potui, renui; ne non invita tenerer;
Cetera femineae non valere manus.

Quid facis, Aeacide? non sum sine vindice, dixi:
Haec tibi sub domino, Pyrrhe, puella suo cit.

Surdior ille freto clamantem nomen Orestae

10 Traxit inornatis in sua tecta comis.

Quid

1. *Alloquor.*] Non inveniuntur haec in antiquis exemplaribus, sed omnino his ablatis nescio quid desideraretur. NAUGERIVS. Etiam hos versus sunt qui velut nothos rejiciant, & omittant: quod equidem miror, cum & propositionem Epistolae contineant, & iisdem omiffis Epistola ipsa plane ἀκρίβως relinquatur. Quare & nos quidem, Aldi auctoritate sequuti, apud quem idem Epistolae hujus principium est, integras, ac suo loco immotas reliquimus. Ceterum ut hoc παραγγελία addamus; familiare Ovidio est a principio Epistoliarum, & item aliarum Elegiarum, ponere dilichon aliquod, quod summam argumenti quandam proponat. sic haecenus in plerisque epistolis factum videmus. sic alibi in amoribus, ut de morte Pfitiaci:

*Pfitiacus, Eois ales mihi missus ab Indis,
Occidit, exsequias ite frequenter aves.*

Et in Nuce:

*Nux ego juncta viae, cum sim sine crimine vitae,
A populo saxis praeterente poter.*

Sed haec haecenus. MICYLLUS. Hi duo versus non sunt in lib. Vatic. neque in aliis, quos vidi, veteribus. CIOFAN. Primum hoc dilichon ab omnibus, quos vidi, libris manu descriptis abest, nisi quod in uno meo margini est adjectum, & quidem manu recentiori. Videtur autem ejusdem notae esse, cum iis versibus, quos initio Epistolae Oenones & Didus extare in nonnullis libris monuimus. HEINSIVS.

3. *Achilleides.*] Ita quidem Commentator legendum censet. *Achilleides*, quinque syllabis, divisa Graeca diphthongo *ai* in duas. sed ego nihil causae video, quo minus *Achillides* quatuor syllabis legatur, perinde ut *Thestides* tribus, utraque

enim scriptura eodem redit, sive integris vocalibus, ac Graece *Achillides*, sive Latino modo *Achillides*, *i* longa, scribatur. MICYLLUS. De Pyrrho & Oreste vide quae ex Hygino in Ibin adnotabo. Pyrrhus autem dictus est a patris sui nomine, qui cum in Scyro inter Auctoris regis filias lateret, Pyrrha vocabatur. Auctor idem Hyginus cap. xcvi. & xcviij. CIOFAN. *Achillides* bene Puteaneus hic, ut & Ibi de 301. sic *Astrides*, *Aegides*, *Pelides*, *Belides*, *Phinides*, *Thestides*, *Driantides*, *Premethides*, *Oenides*, *Amphiarasides*, & similia apud Nostros. HEINSIVS.

3. *Animosus.*] Ita egregie in scenam prodit apud Senecam in Troad. v. 210. & seqq.

4. *Jusque piumque.*] Est idem quod *ius & fas*. Vid. ad Icton. cviii.

5. *Quod potui.*] *Quam potui* alter Mentelianus; pro diversa lectione, cum glossa, id est *quantum*. adi. notas Remed. Amor. v. 325. Gottorpi. *qua*. alius *quo*. HEINSIVS. Nihil muta; nam aequae bene & eleganter *quod potui* dicitur: ita Terent. Euanuch. ii. 1. 9. Heaut. iii. 16. & alii. permutasse vero librarios has formulas, *quam & quod potui* docebit Pierius ad Virg. XII. 147. de *quam potes* vid. ad Remed. 325. BURMANNUS.

7. *Aeacide.*] Lege *Aeacida*, & vid. ad Epist. III. 87. & mox ad v. 9. HEINSIVS.

9. *Clamantem nomen Orestis.*] Puteaneus *Orestes*. Lege *Orestae*. non enim aliter secundum tertiumque casum ejus nominis meliori aevo essebant. nisi quod Pricianus notet libro sexto, Ciceronem & Sallustium semel *Orestis* casu secundo enuntiasse. *Orestis* est apud Gell. lib. III. cap. 10. In Ibi de scriptis:

*Utque Agamemnonio vulnus dedis anguis Orestae.
Orestes.*

Quid gravius, capta Lacedaemone, ferva tuliffem,
Si raperet Grajas barbara turba nurus?

Parcius Andromachen vexavit Achæia victrix,
Cum Danaus Phrygias ureret ignis opes.

15 At tu, cura mei si te pia tangit, Orefte,
Injice non timidas in tua jura manus.

An, si quis rapiat stabulis armenta reclusis,
Arma feras? rapta conjuge lentus eris?

Sit focer exemplo, nuptae repetitor ademptae:

20 Cui pia militiae caussa puella fuit.

Si

Orestes, Orestæ. Thyestes, Thyestæ. Geriones, Gerionæ. Pylades, Pyladæ. Truſt. lib. 1. El. VIII. ex membranis:

De comitis Argelici postquam cognovit Orestæ.

Et Amorum lib. II. Eleg. VI. ut optimæ membranæ:

Quod fuit Argolicæ juvenis Phocæus Orestæ.

Sidon. Apollin. Carm. ult. & fidum rabidi sodalem Orestæ, idem Paneg. Major.

Si se Pellucis perfudit sanguine Caſtor;

Thæſea Perithous, Pyladum ſi ſtravit Orestæ

Vel ſuribunda manus.

Ita legendi illi versus. apud Martialem duo veterum codices lib. VI. II.

Nat molier rhombus, turduſus dabatur Orestæ.

Sic & Thyestæ apud eundem alibi non uno loco. Idem lib. IX. Ep. 11.

Quid quod nil unquam Pylades donavit Orestæ.

Ita sensus jubet esse legendum. neque aliter vestigia veterum codicum Puteanæ. in quo *Pila dicitur esse*. vulgati *Pyladi denavit Orestes*. Noſter Pont. lib. II. Eleg. III. cum optimo codice:

Alſuit infans juvenis Phocæus Orestæ.

Hinc & Orestæ non femel in quinto casu apud Noſtrum. At Patavinus liber habet *nomen Orestis*. Quomodo Priscianus, *Bootes, Bootæ, & Booti* ex Ciceronis Arateis notat, ut *Ulyſſes, Ulyſſi, & similia*. Noſter in libris:

ſi quod Pelopea Thyestæ.

Ita enim libri veteres: postea referat exempla Thyestæ. & illa Thyestæ apud Persium Sat. V. *Dapæ Thyestæ* non femel apud Sidon. Apollinarem. Hinc Thyestæ in vocativo, ut apud Senecam in Thyeste sæpe. ita v. 15. legendum *Orestæ*. Cicer. Tuſc. Quæſt. III. *Stultiffime Actæ* & ibid. *Tu te Thyestæ damnabis orbabitque læce*. & in nominativo apud Lactant. lib. 1. de filiis Religion. cap. IX. in optimis membranis: *Hanc homines Deum putant sed Philoſteta hunc non putavit*. sic idem Cicero

Philoſteta quoque iisdem libris in vocativo. ut & Noſter XIII. Met. 329. *Dura Philoſteta* ex MSS. Hinc *Philoſtetae fama* Noſtro Pont. III. Eleg. 1. & *Philoſtetae crura* Propertio, & *Philoſtetae murus* Virgilio lib. III. sic & *Polydacta* Noſter ex auctoritate veterum codicum quinto casu lib. V. Metam. 242.

O parvæ reſtor Polydacta Seriphi.

Geriones, Gerionæ. Virgil. lib. VIII. 202.

Tergemini necs Geryonæ.

Et apud Senecam Agamemnone, *Hesperium pecus Gerionæ*. ut illis locis legunt optimi Medicæ codices. Priscianus Periegeſt, etiam ex veteri codice:

poſt ſata perempti

Gerionæ.

Aulus Gellius hunc quoque loquendi modum captavit anxie. sic lib. 1. c. 9. in optimis membranis *Alicibiadas commiſſationem*, non *Alicibiadis*. *Bootes* apud Noſtrum ſecundo casu paſſim occurrit. apud Avienum Descriptione Orbis *Bootis* frequenter. vid. Servium ad Virg. Aeneid. VII. 662. Hæine.

10. *Traxit.*] *Tradis* Baſileienſis, unde Heinſius olim faciebat *Trudis*. ego nihil muto. est enim elegans oppositio violenti raptus, & placidæ deductionis iſonæ. quam ducere debebat ornamtum & comptam (vide Epist. IX. 125. & XII. 156. & alibi) eam vi traxit inornatis capillis. in *ſua caſtra* etiam venuſtus Gronovianus. BURMANNUS.

11. *Quid gravius capta Lacedaemone ferva tuliffem.*] Sic propè lib. 1V. Fat. de Cerere:

Quid gravius victoris Gyge captiva tuliffem? ЦЮК. In multis codicibus est *ſuiſſem*, an pro *tuliffem*? Francius pro *barbara*, malebat *Dardana*. vid. Epist. 1. 26.

13. *Achæia.*] A parte totum, *κατὰ συνολογίαν*, sic in epitola ad Helenam:

O quoties dices quàm pauper Achæia neſtra eſt.

Et lib. XIII. Metamorph.

Et auxiliium promittit Achæia Trojæ.

CIOPANUS.

- Si focer ignavus vidua fedisset in aula;
 Nupta foret Paridi mater, ut ante fuit.
 Nec tu mille rates sinuosaque vela parabis;
 Nec numeros Danai militis: ipse veni.
 25 Sic quoque eram repetenda tamen: nec turpe marito
 Aïpera pro caro bella tulisse toro.
 Quid? quod avus nobis idem Pelopeius Atreus;
 Et si non esses vir mihi, frater eras.
 Vir, precor, uxori, frater succurre forori:
 30 Instant officio nomina bina tuo.

Mc

15. *Si te jam tangit.*] Alii *pia tangit*, alii *nunc*. EGNATIUS. Dubito tamen an aequè rectè cura pia dicatur, ac cura *pias* *fereris*. ita certe loquitur Epist. xiv. 123.

At tu si qua piæ, Lynceu, tibi cura feroris.

Quare & hic posset legi, *At te, cura piæ si te jam tangit, Oreste*. sed parum abest, quin præferam scripturam codicis Balliolensis: *At te causâ mei si te pia tangit. Pia causâ passim*, pro iusta, aequa. ut mox v. 20. ubi etiam alii codices *pia cura*. & vi. Met. 496. *Queniam pia causâ coëgit*. 11. Amor. xvi. 47. tamen dixit: *Si qua mei tamen est in te pia cura relicti*. ita parum certum ex uno loco ad alterum argumentum ducitur. Francius, *si te modo*: BURMANNUS.

17. *An si quis.*] Argumentum a minori. CIOFAN.

17. *Reclusis.*] Non grave fatis verbum, nec aptum raptori, qui vi effringere fotes fingendus. vid. xiv. Met. 781. ubi de apertis admodum leniter foribus adhibetur. Forte scripsit, *revulsis*, vel *retractis*. ut vi. Metam. 597.

Portasque refringit,

Germanaque rapit. BURMANNUS.

20. *Cui pia.*] Hunc & sequentem versum ple- riq; codices non agnoscunt, sed male. pro *vacua aula* tres libri *vidua*. HEINSIUS.

21. *Stertisset.*] Miror omnes Interpretes tam se- cure hoc verbum transire, cum certe barbarum sit: dicendum enim *stertisset*. sed hoc respicit lex car- minis. v. Vossium de Analog. lib. 111. c. 31. Editione Venetæ & Grypñi cum Palatino codice *stertisset*. quod aequè vitiosum, nec versus admittit. margo Micyli & Bersmanni *sedisset*, quod recipi possit: *Sedere* enim proprie est vigilis & inertis, ut vulgo notissimum. & ita Virgilius in nostri Ovidii sensum utitur 111. Georg. 456.

— *Et meliora Deas fecit omnia pœcens.*

Neque minus venustate sua se commendat Regi- bus & Heinisiani alterius lectio:

Si fover ignavus vidua plorasset in aula.

Est autem adlusum ad illud, quod graviter Sallu- stius extulit. Catil. 52. *Nen votis neque supplicis*

muliebribus auxilia deorum parantur; vigilando, agendo, bene consulendo prospera omnia cadunt &c. Vid. & Liv. xxv. 37. sic & Noster vi. Fast. 444.

Nen est auxilium ferro, Metellus, ait.

Et iv. Met. 693.

Lacrimarum longa manere

Tempora vos poterunt, ad opem brevis hera ferendam. Et vi. 611.

Nen est lacrimis hic, inquit, agendum;

Sed ferre.

Et quæ passim ejus generis apud omnes cordatos scriptores occurrunt. idem sensus eveniret certe, si *stertisset* posset stare. nam Terent. Adel. iv. 5. dixit: *Credabas dormienti hæc tibi consuetures Deor.* sed muliebre magis est plorare. Quinctil. Decl. 343. *Frustra plorabimus apud jures.* BURMANNUS.

23. *Non in mille rates sinuosaque vela parabis.*] *Nec tu meliores.* deinde *parabis* Puteaneus & Barberinianus bene. HEINSIUS. Valde blanditur Vossiani codicis lectio, *nec mihi mille rates &c.* est enim venustas quædam in illo prænomine *mibi*, quod vel *παράλως*, ut sæpe solet, & milles a viris doctis adnotatum; vel hic vim suam habet, ut valeat, in meam gratiam, ut me vindicet a rap- tore, quemadmodum Menelaus Hælenæ causâ fecit. BURMANNUS.

24. *Nec numerum Danai militis.*] *Numerus* Pu- teaneus, Gortorphanus & Ambrosianus. sic *numeri* militares passim. *Gallicani numeri*; & *numeri Italici* ac *Illyrii* Ammiano. Tertullianus Apolo- getico: *Si hostes agere vellemus; desset nobis vis numerorum & cepiarum*; Cassiodorus lib. 1. Hist. Tripart. *Remanorum cohortes nunc numeri vocantur.* *Numeri* Græcis *σπῆραι*. Theophylactus in Acta Apostolorum: *Σπῆρὰ δὲ τὸ καλοῦμεν ὑὸ Νεῖμῶν.* Sequenti versu *Tæ* est meliorem non agnoscunt. HEINSIUS. Vide Lindenbr. ad Ammian. Marcel. xiv. 7. & Torrent. ad Suet. Vespas. vi. ne vero quis dubitet hoc sensu jam ævo Nafonis *numeres*. dictos esse, ita 111. Am. 9.

Auxisii numeros culto Tibulle piet.

Sed & pro multitudine posse capi non nego, ut *numeri* *labicrum*, vii. Met. 8. ubi vide. BURMAN-

O 3

31. 2ym-

P. OVIDII NASONIS

- Me tibi Tyndareos, vita gravis auctor & annis,
 Tradidit: arbitrium neptis habebat avus.
 At pater Acacidae promiserit infcius acti;
 Plus quoque, qui prior est ordine, possit avus.
 35 Cum tibi nubebam, nulli mea taeda nocebat:
 Si jungar Pyrrho, tu mihi laefus eris.
 Et pater ignoscat nostro Menelaus amori:
 Succubuit telis praepetis ipse Dei.
 Quem sibi permisit, genero permittet amorem:
 40 Proderit exemplo mater amata suo.
 Tu mihi, quod matri pater, es: quas egerat olim
 Dardanius partes advena, Pyrrhus agit.
 Ille licet patriis sine fine superbiat actis;
 Et tu, quae referas, acta parentis habes.
 45 Tantalides omnes, ipsumque regebat Achillen.
 Hic pars militiae; dux erat ille ducum.

Tu

31. *Tyndareos.*] *Tyndareos* codex Leidensis, & sic editio Veneta anni 1485, ita *Androgeos* Ep. x. 99. sic & alia similiter nomina Graeca pronuntiatione extulit. HEINSIUS.

32. *Arbitrium neptis habebat avus.*] Locum hunc ex Jurisconsultorum doctrina duo interpretes rectè interpretari sunt. CIOFANUS.

34. *Plus quoque qui prior est ordine possit avus.*] Putaneus Tò qui non exhibet, deinde *posset* habet; ut & alii nonnulli. Lego:

Plus quo, qui (vel quod) prior est ordine, posset avus.

Et *promiserit* superiori versu. HEINSIUS. Ex emendatione Heinfi sequeretur Avum, qui prior est ordine, plus posse in nuptiis neptis, Patre, cujus filia erat, sed an hoc rationi & juri communi conveniat, vehementer dubito, & hoc sibi objici posse Hermione sentiebat, quae ab Avo materno Tyndareo desponsata erat Orestiae, quem scrupulum in his verbis conatur remove, sed quae corrupta ita restitui posse arbitror:

At pater Acacidae promiserit; infcius acti,

Plus quoque, qui prior est ordine, possit ave.

Demus, aut, hoc advertenti, Patrem me promissis Acacidae, demus quoque Patrem meum, qui prior est ordine, & cujus voluntas ante Avi voluntatem est consulenda, plus posse, haec ex stricto jure affirmari posse video, sed aequum & bonum hac in causa vincere debet, Pater promiserit, infcius me jam esse alii datam; Tyndareus vero me depondit eo tempore, quo libera & nulli amori obnoxia eram, itaque tibi jam jus in me quaesitum fuit, quod si auferat Pater jure suo utens, tibi injuriam faciet, ita argumentatur Puella sibi colores ex aequo & bono quaerens, quae sum-

mo jure se Neoptolemo cedere debere sentiebat. Interpretes, qui dicunt Tyndareo plus patre valuisse, propter absentiam Menelai, vel emancipationem, verus nugus agunt. BUGHMANNUS.

39. *Permittet amorem.*] *Vaticinium concedit* habet, alii tamen malunt *permittere*. CIOFANUS. *Concedere* plerique. HEINSIUS.

41. *Tu mihi.*] Imitatus Aufonius Profess. xx.

Tu mihi quod genitor, quod avunculus.

42. *Quas gesserat olim.*] *Egerat* reponere ex optimo Putaneo, (neque aliter Barberinus, Hafnienfis, Mentelianus, Francofurtensis cum excerptis Gallianis) cum quòd Latinior sit ea lectio, tum quòd elegans sit repetitio *avis*, & ita statim praestat *acta parentis habes*, cum praestantioribus codicibus, quia praecessit *superbiat actis*, similis repetitio est lib. xi. Met. 222.

Mater eris juveni, qui fertibus altis

Alta Patris vincet. HEINSIUS.

Egerat rectè. II. Art. Am. 294.

Partes illa potens agit.

Et ita passim veteres, locutione ex scena desumpta.

44. *Referas.*] Non inconcinne reponeretur, *regeras*; sic *regerere convicia*, quamquam abist, ut vulgatum scripturam damnem, sequenti versu Putaneus, *ipsumque petebat Achillem*, quod non capio, quid sibi velit. HEINSIUS.

45. *Hic pars militiae, dux erat ille ducum.*] Hunc locum expressit Seneca in Agamemnone:

Rex ille regum, ductor Agamemnon ducum.

CIOFANUS. *Hic dux militiae*, Broukhufium male notabat Francius.

48. *Si melius numeres.*] Codex Douzae *alins enumeres*, quod ille probabat, & dictum notabat, ut apud Sallustium *alins repectera*.

48. A

Tu quoque habes proavum Pelopem, Pelopisque parentem:

Si melius numeres, à Jove quintus eris.

Nec virtute cares: arma invidiosa tulisti.

50 Sed tu quid faceres? induit illa pater.

Materia vellem fortis meliore fuisset:

(Non lecta est, operi sed data causa tuo.)

Hanc tamen implēsti; juguloque Aegythus aperto

Tecta cruentavit, quae pater ante tuus.

55 Increpat Aeacides, laudemque in crimina vertit;

Et tamen adspectus fallinet ille meos.

Rumpor, & ora mihi pariter cum mente tamescunt:

Pectoraque inclusis ignibus usta dolent.

Hermione coram quidquamne objectet Orestae?

60 Nec mihi sunt vires; nec ferus ensis adest.

Flere licet certe: flendo diffundimus iram:

Perque sinum lacrimae, fluminis instar, cunt.

Has

48. *A Jove quintus eris.*] Lege ab Jove. sic alibi semper apud Nostros in optimis membran. monui Fast. l. 9f. 136. Superiori versus *Pelopen* Graeco more duo codices. HEIMSIUS.

50. *Induit illa patrem.*] Sic in omnibus. ego *pater* legendum puto, ut fit *pater* induit illa arma tibi, ut idem Ovidius:

Induit arma tibi genitor patriaeque tuusque.

NAUGER. Accuratius observandum censeo, quid illud verbum *induit* hic sibi velit. nam interpretes gannunt. EONAT. *Induit illa patrem.* sic quidem vulgò, ut ad matrem Orestis referatur, & ad vestem perplexam & impeditam, qua illa Agamemnonem indutum & implicatum, Aegistho trucidandum objecerat: ut Seneca in Tragoedia auctor est. Verùm haud scio an eorum lectio sit simplicior, qui legunt, *Induit illa pater.* ut intelligas, patrem induisse arma illa invidiosa Orestis: hoc est, fuisse causam, cur ille arma fumeret: pietate videlicet postulante, ut caedem patris filius ulcisceretur. MICYLLUS. *Induit illa pater* recte PUTEANUS. reliqui cum vulgatis *patrem.* Noster lib. 1. Art. Am.

Induit arma tibi genitor patriaeque tuusque.

LIV. XXX. 13. *Nec conquisisse, donec ipsa manibus suis nefaria sibi arma adversus hospitem atque amicum induerit.* SILIUS XIV. 292.

Hestem induere arma sibi.

VAL. FLAC. VII. 90.

Cum prima tuis pro moentibus arma

Induimus. HEIMSIUS.

HEUMANNUS in Paregisis Criticis p. 119. legit *imbuit illa patrem*, sed quo referendum vò illa non video. nam non praecessit mater, quae imbuisset patrem, denique quis unquam dixit *imbuire* alique, pro

interimere, aut alicujus sanguine suas manus imbucere? BURMANNUS.

52. *Non lecta est.*] Aut *operas* legendum, aut hic versus Parenthesi includendus, ut vò hanc *tamen implēsti*, ad vò praecedens materia referatur. nam in uno Moreti erat, *hanc causam implēsti.* BURMANNUS.

56. *Aspectus.] Amplexus* Scriveri & Basileensis. perperam. nec enim Hermione rapta & invita amplecteretur Pyrrhum. CURT. III. 4. *Qui relati erant ne conspectum quidem hostium sustinere valuerunt*, ita codex Leidensis. vulgò *voluerunt.* FLOR. II. 18. *Ut ne oculos quidem aut vocem Numantini viri quisquam sustineret.* simili locutione Sulpitius SEVER. lib. 1. Hist. SACR. c. 18. *Populus timore inhorruit, verba Dei non sustinuit.* BURMANNUS.

59. *Quisquamne objecit Orestis.]* Lege *quicquamne* cum tribus quatuorve. Mentelianus alter, *si quicquam objecit.* Leidensis *quisquamne objecit.* Orestae praeterea legendum. Nisi malis:

Hermione coram quisquamne objecit Orestem. Quod placet. Nam in Argentinensi codice, *si quisquam objecit Orestem.* loquitur enim de Pyrrho, & *objecit* est indignantis. MET. II. 400.

Natumque objecit et impunit illis.

Et ita è MSS. lege 1. MET. 725.

Horriperramque oculis animoque objecit Erinnyas.

Coram, ut alibi Epistola BRISSEIDIS:

Nova meos coram signi patiari capillos.

APULEJ. METAM. 111. *Sum namque coram magiae descendae ardentissimus cupitor.* ubi vò *coram* immerito carpit Elmenhorstius. HEINS. *Quisquamne objecit Orestem,* Douza volebat.

61. *Diffundimus iram.]* Et hinc facile apparet, *diffundentes* diurnum esse legendas apud Jurisconsultos &

Has solas habeo semper, semperque profundo:
Hument incultae fonte perenne genae.

65 Hoc generis fato, quod nostros errat in annos,
Tantalides matres apta rapina fumus.

Non ego luminei referam mendacia cygni:
Nec querar in plumis delituiffe Jovcm.

Qua duo porrectus longe freta distinet Isthmos,
70 Vecta peregrinis Hippodamia rotis.

Castori Amyclaeo & Amyclaeo Polluci
Reddita Mopsopiâ Taenaris urbe foror.

Taenaris, Idaeo trans aequor ab hospite rapta,
Argolicas pro se vertit in arma manus.

Vix

& Gellium, non *diffisiones*: quod quibusdam placuit; ut improbe faciant, qui immutare veteres lectiones audeant. EGNATIUS. *Flere licet certe. Flegendo diffundimus iram.* sic distinguunt meliores. & *sinum* sequenti versu idem agnoscunt, nisi malis *flere libet*. Trist. III. II. l. 9.

Nil nisi flere libet.

In Puteano est, *defundimus*. & recte forsan. hoc est effundimus, egerimus, vide quae noto ad Ep. xv. §. 13. lib. IX. Met. 142.

— *flendeque dolorem*

Defudit miseranda suum.

Sic & ibi forte scribendum. *defundere vinum*. Fast. v. §. 517. ubi plura. *vinum defusum pateris* Horatio. sic optimi codices, & apud Senecam Thyest. v. 1055. ex Etruscis membranis:

*Ex vulnere ipso sanguinem calidum in tua
Defundere ora dabunt.*

Non. Marcell. *Funderere est liquorem defundere*. Sic apud Maronem Aeneid. vi. *Demisit lacrymas*. HAINSIUS. Non movendum illud *flere licet certe*, quia non licet arma capere & ensē vindicare dolorem, quod virile est, salkem muliebrâ arma moveo, quae sunt lacrimae; certe hic est ad minimum, salkem, ut apud Terentium & alios centies. *Si illud ergo non licet, salkem hoc licebit*, ut in alia re Terentius ait. iv. Eun. 2. neque *diffundere* displicet, quod idem est quod minuire, in diversas partes fundendo exhaustur, nam *defundere* puto esse funderē ex patera, vel simili re liquorem, in aliud vas vel locum inferius positum, *diffundere* est ita funderē, ut ipse liquor pereat, diversis locis fusus; & hinc translate est minuire. & idem hic dicit quod in Tristibus:

Explatur lacrymis egeriturque doler.

Ita diffundere animum, vulnere, dolorem & similia de quibus vid. Barth. ad Stat. II. Theb. 213. Broukh. ad Tibull. I. II. 3. Ceterum male Egnatius huc *diffusiones dierum* refert, nam *diffuses dies*, & *diffusiones dierum*, esse legendum, jam diu est

quod viri docti ostenderunt. vide Gronov. ad A. Gell. XIV. 2. BURMANNUS.

63. *Has solas habes.*] In membranis antiquis, quas producit Barth. xxxvii. Advers. 13. est: *Has semper lacrymas habeo, semperque profundo.*

64. *Hument.*] Francof. vivunt, Moreti *livent*, forte pro *ivent*. Vid. ad Petron. c. cxv.

65. *Hoc generis fatum, quod nostros errat in annos.*]

Nam generis fato quod nostros errat Puteanus. Alteri Mentel. pro diversa lectione *regnat in annos*, sicut etiam alii nonnulli. pro *errat*, forte *duras*, ut Ep. VII. III. *Duras in extremum*, vel *haeres*, vel *perfas* scribendum. & pro *Nam*, *Num*. Epistola IV.

Forsthan hunc generis fate reddamus amorem.

HAINSIUS.

66. *Tantalides omnes.*] *Matres* scripti, hoc est matronae vel nuptae, sic *Dardanides matres* Epistola Helenae. 212. *Treades matres*. Epistola Paris. & *Phylacides matres* Epistola Laodamiae. & *Nysiades matres* Epistola Sapphus, & Met. XIII. 412. & *Oebalides matres*. III. Fast. 230. ac *Italides matres* in Fastis. lib. II. §. 441. Epistola Briseidos:

*Inter Achaïadas longe pulcherrima matres
In thalamo conjux ibis, catque, tuos.*

Vide notas ad sequentem epistolam. §. 73. HAINSIUS.

69. *Qua duo porrectus longe freta distinet Isthmos, Vecta peregrinis Hippodamia rotis.*] Duo sunt advertenda, & quod male codices omnes habent, *desinet*, cum *distinet* dubio procul legendum sit, quod quis vel mediocriter doctus advertat: & quid sit illud, quod *externas rotas* in Hippodamia hic dicit Ovidius. Nos rem eruditius etiam non paucis ignotam brevi explicabimus, ex Pindaro in primis & Apollonio, qui cum interpretibus suis prodidere, Hippodamiam inter eundem alieno curru, id est procorum, qui cum ea cursu certabant, esse vectam: unde & hoc in loco *peregrinas rotas* Pelopis currum intellexit, quo donatus ille olim à Neptuno est in amoris compensationem. EGNATIUS. In Epist. Phaedrae;

Aequora

- 75 Vix equidem memini : memini tamen. omnia luctus,
Omnia folliciti plena timoris erant.
Flebat avus, Phoebeque foror, fratresque gemelli:
Orabat superos Leda, suumque Jovem.
Ipsa ego, non longos etiam nunc scissâ capillos,
80 Clamabam, Sine me, me sine, mater, abis?
Nam conjux aberat. ne non Pelopeia credar,
Ecce Neoptolemo praeda parata fui.
Pelides utinam vitasset Apollinis arcus!
Damnaret nati facta proterva pater.
85 Nec quondam placuit, nec jam placuisset Achilli,
Abducta viduum conjugè flere virum.

Quae

Aequora bina suis oppugnans fluctibus Isthmen,
Et tenuis tellus audit utrumque fretum.

Et Medaeae :

Quisq;e maris gemini distinet Isthmos aquas?
Sed vide ne hic legendum sit *quo*, non autem *qua*.
CICERO. *Destinat* vetustiores. quod perperam tam
hic, quam Epistola Medaeae illo versu :

Quisq;e maris gemini distinet Isthmos aquas,
Jure tu ad Symmachum amplectitur. Quidam co-
dices, *desinet, separas*, & similia. sed frustra. Sta-
tius Theb. VII. 15.

— *omne quod Isthmus umbo**Distinet, & rauce circumsonat ira Malaeae.*

Ut ibi meliores libri, & primus restituit Bernar-
tius, & ad quem locum erudit, ut solet, de hoc
verbo disputat Gronovius. Avicinus Orbis Descrip-
tione :

Unus utramque salis fluctus fecat, & praecul unum
Distinet ei ambas.

Lucretius lib. v. 204.

Et mare quod late terrarum distinet oras.

Lucanus lib. IV. 674.

— *vassil plaza servida regni**Distinet Oceanum.*

Ubi & codex Ruffianus veterimus *destinat*. Pruden-
tius lib. II. contra Symmachum 507.

*Omnibus in terris quas distinet Occiduaalis**Oceanus.*

Sic veterimus liber Bodleianus. vulgo *coninet*,
alibi *separat* dixerunt. Noëter in *bivio distineri*.
Remed. Amor. 486.

Et tuus in bivio distinetur amor.

Ita legit praecantissimus codex. Solinus cap. XXII.
de Britannia, ex vetulis membranis: *Siluram quo-*
que insulam turbidus sinus distinet. vulgo, *turbidum*
fretum distinguit. Virgil. XI. 381. *Agger distinet*
hostes, quam ibi veram lectionem esse puto.

HEINSIUS

70. *Vetla peregrinis Hippodamia rotis.*] Omnium
optimè hunc locum explicat Parrhasius lib. III. in
Claud. de Ruptu. Proferpinae. CICERO. Propert. I.

II. 20. *Avetla exterris Hippodamia rotis.* ubi vid.
Broukhusium.

72. *Lyndaris urbs foror.*] Putaneus *Taenaris*,
tam hic, quam sequenti versu. probe. Delectatur
enim Noëter hîcè oppositionibus. ut supra v. 14.
Cum Danaus Phrygiâ ureret ignis opes.

Ex I. Art. 686.

Grajaque in Iliacis moenibus uxor erat.

Quorum finis non est. sic *Taenaris terra* Ep. Pa-
ridis 31. & *Taenaris ora* Ep. Helenae, *Taenariam*
maritam Helenam quoque Epist. XIII. 45. vocat.
in quibus omnibus locis eadem in MSS. varietas.
HEINSIUS.

73 *Trans aequora.*] *Lege, trans aequor.* HEINS.

77. *Flebat avus, flebatque foror.*] *Phoebeque foror*
Putaneus, Francofurtensis & Junianus. *Lege Phoe-*
beque. Euripides Iphigenia non longe ab initio ap-
poltite :

Εὐφρονο Ἀἰδῶ Θεσιὰδὶ τρεῖς παῖδες,
Φοῖβη, Κλυταιμῆδιστ' ἀμὴν ἑξοδός,
Ἐλευθε.

Phoebe ergo foror Helenae. Veram quoque le-
ctionem subodoratus est Mezeziacus. HEINSIUS.
Egregie quidem Heinsius sed alii non Helens fo-
rorem Phoeben, sed Leucippi filiam faciunt, &
uxorem Pollucis. vid. ad Propert. I. Eleg. II. 15.
& infr. Epist. XVI. 327.

79. *Etiâ nunc scissâ capillos.*] *Lege etiamnum*,
ita in Metamorphosi vetuissimî libri semper scri-
bunt. Certe Farnesianus unus hoc loco, *etiâ tum*.
HEINSIUS.

82. *Praeda parata.*] *Pesra* Moreti: quod defendi
posset ex II. Art. Am. 2. sed nihil muto. vid. ad
Petron. XV. sic apud Curt. XI. 19. pro *paria praeda*,
rescribebat Modius, *parata praeda* recte ita enim
idem lib. IV. 14. *Parata hostium praeda* & v. 1.
Praedam optimam paratamque ipsum & milites spe-
ctare. BURMANNUS.

83. *Pelides utinam vitasset Apollinis arcus.*] Achil-
les interfecit est ab Apolline ad portas Scaeas,
quod vaticinium à matre sua Thetide acceptat.

P

Q.

- Quae mea coelestes injuria fecit iniquos?
 Quod mihi (vae miserae) sidus obesse querar?
 Parva meâ sine matre fui; pater arma ferebat:
 90 Et, duo cum vivant, orba duobus eram.
 Non tibi blanditias primis, mea mater, in annis
 Incerto dictas ore puella tuli.
 Non ego captavi brevibus tua colla lacertis:
 Nec gremio fedi farcina grata tuo.
 95 Non cultûs tibi cura mei: nec pacta marito
 Intravi thalamos, matre parante, novos.
 Obvîa prodieram reduci tibi (vera fatebor)
 Nec facies nobis nota parentis erat.
 Te tamen esse Helenen, quod eras pulcherrima, sensi.
 100 Ipsa requirebas, quae tibi nata foret.

Pars

Q. Smyrnaeus lib. 111. Paralip. Alii volunt eum, dum Polyxenam, Priami ex Hecuba filiam, cujus forma captus erat, uxorem sibi postulasset, in templo Apollinis Tymbraei à Paride, qui ab ipso Deo edoctus erat, qua corporis parte vulnerari posset, interceptam. Idque ostendit Virg. lib. vi. Aeneid.

*Phoebæ graves Trojæ semper miseratè labores,
 Dardana qui Paridis direxisti tela, manusque
 Cerpis in Aetidae.*

Et hic Noster lib. xii. Metamorph.

*— Et ostendens sternentem Treica ferro
 Corpora Peliden, arcumque obvertit in illum;
 Certaïque lasifera direxit spicula dextra.*

Hecuba apud Euripidem:

*— Ἔγὼ τίνοι Παρίν, ἔς κούα θεήτων ἄλεσσν τήξα
 βάλόν.* CIOFANUS.

87. *Quae mea.*] Alter Mentelianus; *quod mea.* tres scripti, *quae mihi*: elegantius.

88. *Quod vae mihi miserae.*] Scripti plerique *Quod mihi vae miserae*, & recte, quamvis Puteaneo obnitente. Epistola Brisefidis, 82.

Hic mihi vae miserae consatis ossa metus.

Epistola Cydippes, 169.

At mihi vae miserae tententur febribus artus.

In Ibtide, 105.

Tes tibi vae misero venient talesque ruinae.

AMORUM lib. III. El. VI. 101.

Hinc ego vae demens narrabam fluminum amores. Sic scribunt illic meliores libri. atque ita Comici saepe. Calpurnius Eclog. 111.

Te sine vae misera mihi lilia nigra videntur.

HEINSIUS.

89. *Arma gererat.*] Pro bello, continens pro eo, quod continetur. CIOFAN. *Ferebat* meliores.

92. *Incerte era.*] Imitatum haec Quintilianum lib. 1. notavit Douza: *Ita futuris eloquentissimus,*

edidit aliquando vagitum, & loqui primum incerta voce tentavit.

99. *Et tamen esse Helenen.*] *Te tamen scripti.* Sequenti verſu Leidenſis & Voſſianus cum Juveni Excerptis, *quas tibi nata foret.* HEINSIUS.

101. *Pari haec una mihi.*] Malim *fers.* sed obſtant libri. in altero Menteliano *ſpari*, forte pro *na* ſic Ep. XXI. 150.

Deminum res habet illa suam.

TRIST. XV. 111.

Ita res tibi magna videtur.

Et Eleg. IV. 15.

Quia res est publica Caesar.

PONT. II. VII.

Res timida est omnis miser.

Mox, *ni pro se pugnas* Puteaneus. & deinde *Pyrrhus habet captam.* quod verum est. frustra vulgati *captam.* HEINSIUS.

104. *Et minus a nobis diruta Troja fuit.*] Sic in nonnullis, quidam, *Ah non hoc nobis diruta Troja fuit.* in aliis, *Munus & hoc nobis diruta Troja dedit.* quod & Planudes interpretatur. & fortasse est rectius. sunt & qui legunt, *Et minus hoc nobis diruta Troja dedit.* NANGERIUS. *Munus & hoc nobis diruta Troja dedit,* legendum potius cenſeo, quam ut *ſit* ironice dictum pro eo, quod est, hoc quoque munus, ſive beneficium, ex Troja diruta confectae sumus, ut nos, quae Graecae sumus, deteriori conditione sumus, quam ipſae barbarae & captivae. MICYLLUS. *Munus & hoc nobis diruta Troja dedit.* Quis non videt hanc lectionem, quae optimam continet ſententiam, multo illa altera, quam ſubſtituunt, *Et minus hoc nobis diruta Troja fuit,* elegantioſiorem? Quum eam & Planudes, idque alii teſtati ſunt, agnoſcat, & Vatic. lib. habeat. Itaque non dubito, quin proſius vera ſit. CIOFANUS. Cogitandum de eo, quod alii codices reprae-

- Pars haec una mihi conjux bene cessit Orestes:
 Is quoque, ni pro se pugnet, ademptus erit.
 Pyrrhus habet raptam, reduce & victore parente:
 Munus & hoc nobis diruta Troja dedit.
 105 Cum tamen altus equis Titan radiantibus instat,
 Perfruo infelix liberiore malo,
 Nox ubi me thalamis, ululante & acerba gementem,
 Condidit, in moesto procubuique toro;
 Pro somno lacrimis oculi funguntur obortis:
 110 Quaque licet fugio, sicut ab hoste, virum.
 Saepe malis stupeo: rerumque oblita locique
 Ignara tetigi Scyria membra manu.
 Utque nefas leni; malè corpora tacta relinquo:
 Et mihi pollutas credor habere manus.

Saepe

representant, *Munus & hoc nobis diruta Troja dedit.* DAN. HEINSIUS. Valde hic denuo turbant libri. Puteanus:

Et minus à nobis diruta Troja dedit.

à pro ab, ut Argentinensis & duo alii. quod esset:

Munus id ab nobis diruta Troja dedit.

Priscae editiones, Excerpta Jureti & ex nostris multi:

Munus & hoc nobis diruta Troja dedit.

Sex alii:

Hoc munus nobis diruta Troja dedit.

Alii tres:

Et munus nobis diruta Troja fuit.

Alii aliter. Lego:

Muneris hoc nobis diruta Troja fuit.

Vel, *dedit.* quanquam illud malo. Sic in Fastis, 11. 37.

Gracia principum moris fuit.

Ubi plura. Noster Metamorph. lib. ix. 400.

Hoc illi dederat Junonia munera Hobe.

Cicero lib. ix. Ep. fam. lxxi. Oro velis per te hoc munus cum ipis amicis hominibus, tum municipio Caleno dare. Fast. iv. 798. ex veteribus libris:

Hoc argumenti flamma Pallis habet.

Sic hoc juris apud Lucanum. Lib. viii. 95.

Hoc juris habebat

In tantum fortuna capus.

Idem lib. iv. 398.

Hoc quoque securis oneris fortuna remisit.

Noster Met. x. 218.

Dnas in hoc arvi.

Apulcius in Apolog. Spreitis ad hoc arvi voluptatibus.

Fast. i. 34.

Hoc anno statuit temporis esse satis.

Et v. 46.

Non habet officii Lucifer omnis idem.

Ubi plura Propert. 11. Eleg. xxi.

Dauid ubi pertuleris, quos dicit fama labores

Herculis, huic quod des muneris equid habes?

Ita locum illum ex ve'igiis veterum membranarum videri castigandum ad ipsum Propertium pluribus adstruimus. Lucan. lib. x. 68.

Hoc animi nex illa dedit.

Et mox:

Fas mihi magnorum Caesar secreta parentum

Prudere, ad hoc arvi populis ignota profanis.

Et apud Juvenalem ex veterrimis membranis:

Atti, inquit, nil est, nisi Poeno milite parias

Frangimus.

Sat. ix.

Legati omne capis.

Ita codex Vossianus, non *legatum.* vide quae noto

Amor. i. El. i. v. 5.

Nil mortalibus ardui est.

Horatio lib. i. Od. 111. quomodo legitur in antiquissimis scriptis. infra Ep. xv.

— *parum facti sanguinis.* —

Ex vetustis libris. *fuit munus.* sic Remed. Amor. 518.

Anxillum multis succis & herba fuit.

Quod non est mutandum. HEINSIUS. Heuman. Parerg. Crit. p. 119. *Hoc munus nobis,* quasi conjecturam suam venditat. cum sex codices ita habere jam Heinsius monuerit. Crispinus profert:

Et minus, ab, nobis diruta Troja fuit.

Et sensu, quo Penelope dixit Ep. i.

Diruta sunt aliis, soli mihi Pergama restant.

Sed quis ita Latinorum loquitur? Douza legebat ex codice suo, *Munus & hoc Pyrrho diruta Troja dedit.*

110. *Sicut ab hoste viro.] Virum,* quinque scripti & placet. HEINSIUS.

114. *Credor habere.]* Id est videor mihi. sic ego:

Et mihi Pyrrus credor inesse choris.

Id est interesse. Douza.

- 115 Saepe Neoptolemi pro nomine, nomen Orestae
Exit: & errorem vocis, ut omen, amo.
Per genus infelix juro generisque parentem,
Qui freta, qui terras, qui sua regna quatit;
Per patris ossa tui, patru mihi; quae tibi debent,
120 Quod se sub tumulo fortiter ulta jacent:
Aut ego praemoriar, primoque extinguar in aevo;
Aut ego Tantalidae Tantalus uxor ero.

E P I-

115. *Orestis.*] *Orestes* unus Farnes. etiam hic *Orestas* reponendum. HEINSIUS.

117. *Per genus infelix oro.*] *Lego*, *Per genus infelix juro*, &c. Attestatione enim quadam confirmare vult, se aut statim prima hac actate morturam esse, aut Orestis, suo priori legitimoque marito, uxorem futuram. MICVLLUS. *Oro* Puteaneus & alii multi, sed frustra. sequenti versu, *qui sua regna*, non *et sua* meliores duodecim. quod sequor. aliter tamen Puteaneus. HEINSIUS.

120. *Quod se sub tumulo fortiter ulta jacent.*]

Nescio an recte *ossa* dicantur *se ulta*. non enim illa se vindicarunt, sed Orestes patris caedem caede matris ultus curavit, ut patris ossa bene sub tumulo jacerent, inferis ab adultero Aegysitho exactis. quare verior mihi videtur codicis Lovaniensis lectio:

Quod sic sub titulo fortiter ulta jacent, licet malim *sub tumulo*, quamvis *sub titulo* defendi posset. *Uta* vero passive est capiendum, vid. ad VII. Metam. 3. & ad Valer. Flacc. v. 753. BURMANNUS.

EPISTOLA IX.

DEIANIRA HERCULI.

- G**ratulor Oechaliam titulis accedere nostris:
 Victorem victæ succubuisse queror.
 Fama Pelasgiadas subito pervenit in urbes
 Decolor, & factis inficienda tuis;
 5 Quem numquam Juno, seriesque immensa laborum
 Fregerit; huic Iölen imposuisse jugum.
 Hoc velit Eurytheus, velit hoc germana Tonantis:
 Laetaque sit vitæ labe nocera tuæ.

At

1. *Gratulor.*] Hoc verum Epistolæ hujus principium est: nam reliqui duo versus, qui eadem in quibusdam præponuntur, neque sententiam quicquam juvant, & per se inculti ac putidi sunt. Quare eos, ut superiores ejus generis, a reliquo corpore seposuimus. MYCILLUS. Huic denuo Epistolæ Putæani Excerpta & vetustæ editiones cum codice Regio sequens distichon præfigunt:

Mister ad Alciden à conjugæ confisa mentis

Littera, si conjux Deianira tua est. HEINSIUS.

1. *Titulis accedere nostris.*] Nimis invidiose profecto mariti titulos invadit & sibi vindicat, quod Hypsipyle Medæe supra objiciebat:

Adde, quod adscribis factis præternumque tuisque

Se facis, et titulo conjugis uxer obest.

Recte igitur codices nonnulli, *titulis vestris*, sic infra:

Ne videar titulis infidiata tuis.

Et Ariadne:

Non ego sum titulis surripienda tuis. HEINSIUS. Immo vero reducenda antiquarum editionum & scriptorum lectio, quam habent fere omnes, præter duos Scriveri & unum Gronovii, qui tantum pro varia lectione habent *vestris*, loco veræ scripturæ *nostris*. Decebat enim objurgantem & iratam uxorem, sibi partem vindicare eorum, quæ maritus gesserat, & sibi quoque gratulatur, tot titulis jam ante partis, nunc Oechaliam subactam accedere; minime vero sibi pellicem inde adduci. Imitatus vero hunc locum Lucanus lib. II. 555.

Te quoque si superi simul accedere nostris

Insulerunt.

BURMANNUS.

2. *Victorem victæ.*] Annotatio. sic & mox in hac ipsa Epist. Livius lib. XXV. *Quod ni tam in tempore subvenisset, victoribus vicissimque pariter perniciosa fames instabat.* Valer. Max. lib. V. cap. 111. *Themistoclem victorem victi hostis genua complecti.* CIOFANUS.

3. *Pervenit in urbes.*] *Ad urbes*, codex Douzac.

4. *Decolor et factis inficienda tuis.*] *Dicolor* Gronovianus, duo Vossiani, & unus, quo vir humanissimus Angelus Aprosius Intimelius me donavit, eum altero Meneliano: cum glossa, *præri famæ inae.* *Dicolor factis tuis*, quomodo apud Horatium lib. I. Epist. ad Lollium. Ep. XVIII.

Ut matrem meretrici dispar eris; æque

Dicolor infido scurra displabis amicis.

Nostr. Tristium lib. IV. 11. 42.

Quæque semel toto vestis mihi sumitur anno,

Sumatur fasces discolor alba meis.

Stat. Theb. IX. *Pelæge nec discolor amnis*, id est

concolor. & Catal. Pith. p. 35. & p. 160. *Dicolor*

calculus. & p. 161. *Dicolor Iris.* *Concolor error* Prudentio

contra Symmachum libro 11. v. 871. vulgata tamen scriptura potest ferri. Mort. Druf. 386.

Decolor infecta testis Itargis aqua. Claud. Bell. Gild.

193. *Terret cunabula decolor infans.* Amm. Marc.

XVI. *Dies humectus et decolor*, id est fuscus. Statius

XII. *Et sanguine decolor ibat.* Vetus Poëta apud

Ciceron. lib. 11. Tusc. Quæst. *Jam decolorem sanguinem*

emnem exseruit. Amm. Marc. XVI. *Spanians*

deinde cruce barbarice decolor alveus. Minucius

in Octavio: *Ut Thrasimenus Romanorum sanguine*

et major esset et decolor. Silius libro XI. 413.

— *Patrias paulatim decolor artes*

Exiit.

De Hannibale. apud Virgilium lib. VIII. *Detrior*

et decolor astas. & apud Prudentium, *decolor usus*

lib. I. contra Symmachum:

— — — *Nec decolor usus*

In vitium versas monumenta coinquinas aris.

Vide Obiervata Francisci Jureti in Symmachum

pag. 38. & pag. 76. HEINSIUS. Recte *decolor*, id

est deformis: ita *decolor Indus*, qui aliis *niger*. ut nostro

111. Art. Am. 130. & v. Trist. 111. 24.

Proper. IV. 111. 10. ubi vide egregie Broukhuisium,

BURMANNUS.

- At non ille velit, cui nox (si creditur) una
 10 Non tanti, ut tantus conciperere, fuit.
 Plus tibi, quam Juno, nocuit Venus, illa premendo
 Suffulit: haec humili sub pede colla tenet.
 Respice vindicibus pacatum viribus orbem,
 Qua latam Nereus caeruleus ambit humum.
 15 Se tibi pax terrae, tibi se tota aequora debent:
 Implesti meritis Solis utramque domum.
 Quod te laturum est, coelum prior ipse tulisti:
 Hercule supposito sidera fulcit Atlas.
 Quid nisi notitia est misero quae sita pudori,
 20 Si macula stupri facta priora notas?
 Tene ferunt geminos pressisse tenaciter angues,
 Cum tenet in cunis jam Jove dignus eras?

Coepisti

9. *Venit.*] *Felis* legendam esse cum decem libris antiquis superiora satis persuadent. HEINSIUS. Ita Daunius L-pit. 1. & 2. ad Reinesium.

10. *Non tanti.*] Slightenhorstius ex scriptis libris legebat:

Non satis, ut tantus conciperere, fuit.

Atque ita minor Gryphii editio. HEINSIUS. In Moreti codice est, *non tanta, ut tantus*; forte bene. ut Epist. XII. 58.

Acta est per lacrimas nox mihi, quanta fuit.

BURMANNUS.

13. *Vindicibus.*] Sarravianus sollemnii aberratione *judicibus*. male. Senec. Herc. Oct. 321.

Vindicem tellus suam

Defendet omnis.

Et 109.

Totusque possit vindicem mundus suum.

Qui locus & hic *tota aequora* confirmat. BURMAN.

14. *Qua.*] Id est ubi. CIOPANUS.

15. *Se tibi pax.*] Sic in veteribus, atque hoc loquendi modo septimo etiam Metam. Ovidius utitur:

Tibi se semper debebit Ulfon. NAUGERIUS.

Alii codices *pars terras* habebant. nos ex manu scriptis codicibus *pax* restituumus. EGNAT. Scribe:

Se tibi pax terras, tibi se tuta aequora debent.

Nam & mare & terras, domitus belluis & montibus marinis, pacaverat. Pindar. Nemae. Od. 1. & 211. & hinc a Senec. lib. 1. de Benef. c. 12. *Terrarum marisque pacator* Hercules dicitur. Senec. Med. 637.

Ipsa post terras polagique pacem.

Unde & patet hoc versu *pax* terrae, non *pars* legendum. idem probatur ex Herc. Oct. v. 250.

Senfero terras pacis auctoram suas

Abissi terris.

Vide & Herc. Oct. v. 31. 283. & 793. & Herc. Fur. 270. & 1837. hinc in inscriptionibus dicitur

HERCULES PACIFER. quo alludit Claudian.

Pract. lib. 11. de Rapt. Prof.

Thracia pacifere contigit arva pede.

Tuta autem aequora, ut in Halcicut.

Tutumque cunctis in aequor.

Vulgatam qui praefraete tueri velit, habet sibi ista ex Herc. Octae.

Gessit coelum licet

Totusque pacem debeat mundus tibi. HEINSIUS. Qui *tuta* cum Heimio probant, possunt & ista Ovidii nostri adducere ex lib. 1. Fast. 67.

Quorum securus labore

Otia terra serax, etia pomus agit.

Sed cum in nullo codice haec lectio apparet, non tota retinemus. imitatus haec Jos. Icanus lib. 11. Bell. Troj. 430.

Non solum tibi se tellus, sed sidera debent. BURM.

16. *Utramque domum.*] Id est orientem & occidentem, quia inde Sol, ut ex domo egreditur, huc iterum quasi domum se recipit. Senec. Herc. Fur. 1061. *Novis tuas utrasque domus.* & Herc. Oct. 3.

Utraque Phoebi sensient fulmen domus.

Noctis *utramque Phoebum* dicit. 1. Metam. 338. & *utramque latus Solis.* 11. Fast. 136. BURMANNUS.

17. *Prius.*] Baileensis & Moreti Prior. recte ita 11. Art. 218.

Qui meruit coelum, quod prior ipse tulit.

18. *Supposito.*] Malebat Heimius olim *spesit*, quod Hercule omisso explicabat, & ita Parentem suum accepisse notavit. vel explicabat *Hercule spesit*, pro seponente, ut eo seponente successerit Atlas. nimirum, ut postquam Hercules aliquandiu tulisset coelum, dum Atlas quiescebat, ille deinde iterum remoto Hercule, munus suum sub-

ierit. sed quia in nullo codice haec scriptura existat, & in omnibus sere codicibus legatur *fulsit*, ego hunc versiculum, parentesthi includam, legerem hoc modo:

- Coeptisti melius, quam desinis. ultima primis
 Cedunt: dissimiles hic vir & ille puer.
- 25 Quem non mille ferae, quem non Stheneleus hostis,
 Non potuit Juno vincere; vincit Amor.
 At bene nupta feror; quia nominer Herculis uxor:
 Sitque focer, rapidis qui tonat altus equis.
 Quam male inaequales veniant ad aratra juvenci,
 30 Tam premitur magno conjugē nupta minor.
 Non honor est, sed onus: species laefura ferentem.
 Si qua voles apte nubere, nubē pari.
 Vir mihi semper abest; & conjugē notior hospes
 Monstraque, terribiles persequiturque feras.
- 35 Ipsa domo vidua, votis operata pudicis,
 Torqueor, infesto ne vir ab hoste cadat.

Inter

(Hercule supposito sidera fulsit Atlas.)
 Ut sensus sit, tu coelum, quod te laturum est,
 prior tulisti, tunc scilicet, cum Atlas perpetuo
 onere coeli fatigatus & deficiens, suppositus ad
 tempus Herculem, quo quasi vicario fulsit sidera,
 quae aliter fuissent ruitura. Claud. 1. laud. Stil. 142.

Sic Hercule quondam

Sustentante polam, melius librata pependit
 Machina, nec dubiis titubavit figuris astris:
 Perpetuaque saevae subduēta mole parumper
 Obscurus propriis spectat ponderis Atlas.

Supponere hic est subdituere. ita vicariam fidem sup-
 ponere dixit Cicero pro Rosc. Americ. 38. Quibus
 in rebus ipsi interesse non possumus, in his operae
 nostrae vicariam fidem amicorum supponitur. Fulsi si
 vero alicui non placet, licet Vollius lib. 111. Anal.
 33. hoc etiam ex loco probet, ille sulcis pro sulcibus
 capiat, vel sulcibus. BURMANNUS.

19. Notitia est.] Illud est abest a multis. forte
 Quid nisi notitias. vid. supr. II. 137. Pudorque
 etiam malebat Slichtenhorstius. non probo. HEINSIUS.

20. Si cumulus supri facta priora nota.] Cum
 Regio codice scribendum videtur, Si maculas supri
 facta priora nota. nisi quod turpi nota malim. ut
 est apud veterem Poetam:

Cur te dedeceras, formam tur maculas tuam?
 Vel, Si macula turpi facta priora notas, quod est in
 aliis quibusdam, nonnulli, cumulus notas. Vulgata
 minus est Latina. HEINSIUS. In tanta codicum va-
 rietate praeferebam ego:

Si macula supri facta priora notas.
 Macula supri, ut apud Terentium avaritias macula,
 Adel. v. 8. apud Iulian. xxxvi. Seginiae. Furterum
 & flagitiorum. Cicero. v. Verr. 46. Notas vero est in-
 famia & deformia reddis egregie ante acta, hac
 nova supri servilis nota. ut supr. 11. 86.

Quisquis ab eventu facta notanda putet.
 Vid. Broukh. ad Propert. III. v. 52. neque tamen

rejecerem codicis Leidensis lectionem: Si cumulo
 supri facta priora notas, vel notas, ut est in Fran-
 cos. si post tot amores, nunc cumulo hujus supri
 notas facta priora. Turpi in nullo codice conspicit-
 ur. Douza ex suo codice proferbat:

Si cumulus supri facta priora notas? BURMAN.

21. Tene servus geminus pressisse tenaciter anguis,
 Cum juer in cunis jam Jove dignus eras?] Lib. 1.
 De Arte:

Parvus erat, manibusque duos Tirynthius anguis

Proffit, & in cunis vel Jove dignus erat.

De hac re Senec. Hercule furente actu secundo,
 initio. Virg. VIII.

— ut prima novetiae

Monstra manu, geminisque prementis eliserit anguis.

Theocrit. ἐν ἠμυλίῳ sub initium:

Τῆμος ἢ ἀνὰ πάλῳα δῶα καλυμθῆνας Ἥρη
 Κλυμένης Φρίσσοντας ὄνδ' σκαίραις δεικνόντας
 Ὀρσεν ἐνὶ πλάτῳ ὀδόν.

Vide reliqua. CIOFANUS. Vid. Morell. ad Stat. III.
 Silv. I. p. 310.

27. Quia nominor.] Nominor Argentinensis, quod
 requirunt sequentia. HEINSIUS.

29. Veniant.] Veniant Putencus. IDEM.

31. Non honor est, sed onus.] Παννομωμία. P.
 Rutilius: Ad hujus sceleratissimi opera qui suis lo-
 cus? religiosissimus: nimirum quia traditam sibi pu-
 blicerum custodiam sacrorum non honori, sed curi
 esse existimavit. CIOFANUS.

31. Ferentes.] Ferentem meliores. HEINSIUS. Et
 hoc Douza probat, & mox, si qua velis.

33. Conjuge notior, hospes.] Tolle distinctionem.
 HEINSIUS.

35. Votis operata pudicis.] Studiis Argentinensis.
 sic studiis operata Dianae. Metam. VII. 751. & stu-
 dioque operatus inhaesi. lib. VIII. 865. ita III. Fath.
 261. ex MSS.

— Nemo studioque operata Dianae.

Operari]

Inter serpentes, aprosque, avidosque leones
 Jactor, & cfuros terna per ora canes.

Me pecudum fibrae, simulacraque inania fomni,

40 Ominaque arcanà nocte petita movent.

Aucupor infelix incertae murmura famae:

Speque timor dubia, spesque timore cadit.

Mater abest; queriturque Deo placuisse potenti;

Nec pater Amphitryon, nec puer Hyllus adest.

45 Arbitr Euristheus irae Junonis iniquae

Sentitur nobis, iraque longa Dcae.

Haec

Operari autem proprie in sacris. de quo vide Passerat. ad Propert. lib. II. Eleg. xxxiii. v. 3. & Pigh. ad Valer. Max. vi. c. 6. Hasmenis vero habebat, thalamis operata pudicis. Forte:

Ipsa domi viduae thalamis operata pudicis.

Domus vidua erat in uno Moreti. HEINSIUS. Retinerem votis. vota enim concipiebat, ne vir caderet inter tot Athla & pericula, & sacrificiis deorum pacem expetebat. non agit hic de beneficio aut alius pudicarum matronarum studiis, sed de votis & precibus, ne vir cadat. BURMANNUS

38. *Es hasuros cerno per ossa canes.* Esuros est in multis codicibus. Putaneus *hasuros terna per ossa.* in uno Vaticano *esuros cerno per ora.* Scribe, *esuros terna per ora canes.* Cerberum intelligit. similiter fere Seneca Herc. Fur. 795. de eodem:

vocis horrendae fragor

Per terna missus ora, felices quoque

Exterret umbras.

Et Nofter Metam. VII. 414.

Implevit pariter ternis latratibus auras.

Metam. X. 22.

Terna Medusae vincirem gustura monstri.

Paulinus Epiced. Celsi Pueri:

Latrantem in sistris per iria rostra canem.

Trifancem Cerberum faciunt Poetae, notum illud Marontis lib. V. 417.

Cerberus haec ingens latratu regna trifanci

Personat.

Festus Avienus Descriptione Orbis:

Et Maryandimon geni inscili, unde trifanci

Ora canem superas quondam produxit ad oras

Alcides Erabo.

Pessime legitur, *triformis Ora canis*, postis &:

Trifanci

Ora canis. —

Sed praestat alterum. apud Graecos Poetas *τρίκλωρος* Cerberus. HEINSIUS. Nihil certius hac correctione. sic & apud Senec. Herc. Fur. 784.

Qui trina vasso capita concussions sono

Regnum suadet.

Ubi alii codices *terna*, sed nihil opus. idem enim in Thyeste 676.

— Saepe latratu nemus

Trino remagis. —

Ubi & ad Cerberi latratum respicit. sic *trina* & *terna* de his isdem Cerberi capitibus confunduntur lib. X. Metam. 22. loco ab Heinsio adducto. & Schol. Statii ad lib. 11: Theb. 32. dicit *trina lumina trium capitum*, de Cerbero, qui puillo post a Poeta vocatur *v. 53. Triformis janitor leui.* unde vulgata apud Avienum posset defendi. vid. ad 1V. Metam. 449. BURMANNUS.

40. *Omina.* Id est responsa ac vaticinia, quae noctu captare solent, est enim nox arcanis hujusmodi sacris maxime idonea: unde & *arcanam* vocat. sic & apud Virgilium Dido noctu sacris vacat, dum una amore Aeneae laborat. MYCILL. IMO, *Ominaque*, ut in suo codice notaverat Scaliger. DAN. HEINSIUS. *Ominaque*. jam monuerunt alii. Tibullus lib. III. Eleg. IV.

At natum in curas hominum genus omnia noctis.

Parro pio placans & saluans sale.

De omnibus nocturnis Valerius Flaccus libro VII. v. 250.

— *Tristes thalamos insanaeque cerno*

Omina.

Sic scribendum. Nofter libro IX Metam. 766.

— *Omina saepe*

Visaeque causatur.

Plautus Mercat. Act II Scen. 1.

Miris modis Di ludo faciunt hominibus,

Mirisque exemplis omnia in somnis danunt.

Ut recte caltigavit Passeratius ad lib. IV. Propertii Eleg. IV. qui plura de nocturnis omnibus congestit. HEINSIUS. Ego mallem quidem, *somniaque arcana nocte petita movent.* quia rectius *somnia petere*, quam *omina* dici puto Virgil VII. Aeneid. 89.

Pellibus incubuit fratris somnosque petivit.

Medicinam somno petere dixit Quartilla apud Petronium: sed quia, praecessit *simulacraque inania somni*, acquiesco emendationi Heinsianae, & intelligo de omnibus per magica sacra petitis. nox enim *arcana* est, quae magiae impenditur. ut Statius quoque vocat X. Theb. 360. quam Valer. Flac. VIII. 25. *sacram* dixit. vid. ad Valer. Flac.

VL

Haec mihi ferre parum est: peregrinos addis amores:

Et mater de te quaelibet cile potest.

Non ego Partheniis temerata vallibus Augen,

50 Nec referam partus, Ormeni nympha, tuos:

Non tibi crimen erunt Theutrantia turba foreores:

Quarum de populo nulla relicta tibi.

Una, recens crimen, praefertur adultera nobis;

Unde ego sum Lydo facta noverca Lamo.

55 Maeandros, toties qui terris errat in isdem,

Qui lassas in te saepe retorquet aquas,

Vidit

VI. 477. praeterea Heinſius ad XIII. Metam. 476. hic *monent*, (ut & coniecerat Slichtenhorſtius) legendum esse contendit. quod ego sollicitudini & iactationi convenire minus puto, ac *movent*, quod est turbant, & vexant. praeterea in nullo libro *monent* exilare deprehendi. Crispinus hic sibi egregie placet, qui explicat *pesita*, excogitata, & *omina*, inanes ex quibuslibet rebus conceptas per noctem cogitationes, ut ex abaci crepitu, &c. BURMANNUS.

42. *Speque timor dubia, spesque timore cadit.* Scite. Nam nulla spes est sine timore, nullus timor sine spe. sic libro & elegia I. Trifolium:

Nam spes est animi nostra timore minor.

Et in Epit. XIII.

Spes bona sollicito vixit timore cadit.

Et lib. II. Amor. Elegia XIX.

Speremus pariter, pariter metuamus amantes.

Sed hac de re videndus est Aristoteles lib. II. Rhetoricum. CIOFANUS. *Cadunt* unus Vaticanus.

43. *Potenti.*] In uno Strozzae erat, *Deo placuisse sonanti*, quod & pro varia lectione in Scriverii & Saravii erat adscriptum; neque Heinſio displicebat. *Potenti* Douzas codex.

44. *Hyllus.*] *Ille* Alter Lovaniensis. lego *Hyllus*. HEINſIUS.

45. *Arbiter Euryſtheus sentitur nobis, &c.*] Non tantum quia Herculi labores imperabat, sed & quia totam ejus familiam persequabatur. Hinc est, quod alios alio dispersos & disiectos dicit. MYCILLUS.

46. *Sentitur.*] *Efficax* verbum. vid. ad Petron. cap. 139.

46. *Iraque longa Deae est.*] Sic alibi idem Poeta: *An vestis longae regibus esse manus?* q. d. ipsam Junonem etiam extra Euryſthei regnum persequi ipsos. Sunt tamen, qui scribant, *lenta*, pro longa: ut sit, *lenta ira dictum pro diuturna*. MYCILLUS.

47. *Parum est.*] *Haec mihi ferre parum meliores.*

HEINſIUS. Vid. supr. ad Epit. III. 25.

48. *Mater quaelibet.*] Imitatio Propertii:

Et de me poterat quilibet esse loquax. DOUZA.

51. *Nec tibi.*] *Non tibi* meliores. HEINſIUS.

51. *Theutrantia turba.*] *Non Theſtisia*, aut

Theſticia legendum esse, facit cum illud a Politiano

inventum, tum etiam quod Stephanus Theutrantem Theſpii patrem facit, à quo *Theutrantia turba* jure Theſpiades appellata. EGNATIUS. Varia hic comminiscuntur interpretes. sed verum quod Egnatius post Politianum notavit. Nostrum scqui auctores illos, qui Theſpium sive Theſpin faciunt Theutrantis filium, Pandionis nepotem. vid. Eustath. ad Iliad. β. 498. & Steph. in *Θεσπία*. & Bernartium ad Statii III. Silv. I. qui ibi Domitio miranti hoc epitheton *satiascit*. vid. & Senec. Herc. Fur. 177. ubi Gronov. de hoc Herculis viri plane facinore vid. Munker. ad Hygin. Fab. CLXII. BURM.

53. *Referatur.*] Nos, syllaba refragante, quandoque *referetur*, nunc vero diligentius examinata re, *desertur* legendum censemus. quod proprie id verbi significatum sit, unde & *delatores*. sed & codex unus manuscriptus *desertus* habuit EGNATIUS. *Referatur* multi ex scriptis. sed *praefertur* legendum cum sex codicibus. Detanira de Iole similiter apud Senecam Hercule Octavo 304.

— *Capta praelata est mihi,*

Non praefertur. HEINſIUS.

Praefertur etiam Francofurtensis.

55. *Maeander, toties qui terris errat in isdem.*] *Ripis in isdem* vetus editio. *Terris sesies qui volvitur isdem* unus Vaticanus. *Verſat in isdem* prior Lovaniensis. alter, *regnat in isdem*. *Maeandros* etiam praefertiones libri. ut supra Tyndarovi. v. 31, quomodo & Met. lib. II. 246.

Quique recurvatis ludit Maeandros in undis.

Et lib. VIII. 162.

— *Phrygiis liquidus Maeandros in undis Ludis.*

Lucanus lib. III. 207.

Qua celer et reſtis descendens Marſya ripis Errantem Maeandron adit.

Ubi perperam vulgo *reſtis*. *Reſtis*, non *recurvatis*;

& sic praeter codices scriptos Grammatici veteres hunc Lucani locum exhibent. Senec. Phoenis. 605.

Nec laeis minus Maeandros arvis

Fluctis errantes equas.

Sic Orpheo in Argonauticis, *ἴσα πλωμαλέως Μαειάνδρου*. Vibius Sequester: *Maeandros Carisus, gentis Asiae,*

Q

: Vidit in Herculeo suspensa monilia collo;
 Illo, cui coelum sarcina parva fuit.
 Non puduit fortes auro cohibere lacertos,
 60 Et solidis gemmas adposuisse toris.
 Nempe tub his animam pestis Nemea lacertis
 Edidit: unde humerus tegmina laevus habet.
 Aufus es hirsutos mitra redimire capillos:
 Aptior Herculeae populus alba comae.

Nec

Asiae. hic tam flexuosus est, ut in sese recurvat.
 Solinus cap. 1.111. *Maecander recurrentibus ripis flexuosus.* Ceterum codex Putaneus hunc versum ita constituit:

Maecandres teties terris erratur in isdem.

Recte, si *errator* reponas. At Scriverianus prior:

Maecander fluxus teties redeuntis eodem.

Quomodo Bybhis libro Metam. ix. dicta:

Filia Maecandri teties redeuntis eodem.

Quam lectonem illa Plinii lib. v. 29. confirmant: *Maecander ortus in mente &c. ita sinus flexibus, ut saepe credatur reverti.* & paullo ante: *Lydia perflua flexuosus amnis Maecandri recurfibus.* vid. Plutarch. de Flumin. p. 31. F. d. Mauf. & Vib. Sequit. in *Maecandro*: tres alii codices non contemnendae notae:

Maecander qui se teties concludit in orbem.

HEINSIUS. Hic iterum mire variarunt manus librariorum in hoc loco exprimendo. in Vaticano, Intimeliano, Barberino & uno Menteliano erat, *qui se teties concludit in orbem.* in Regio, *teties qui se includit in orbem,* quae lectiones ex librariorum cerebro provenire nequiverunt: occultant enim venustissimam lectionem, & quam a Poeta luxuriantie, ut solet in his, profectam putem. scripsit nimirum:

Maecandres, teties qui secum ludis in orbem,

Qui lassus in se saepe retorquet aquas.

Ludere dicit in orbem Maecandrum, adludens ad saltantes, qui chorum ducunt, & in gyrum ludunt. ut de Delphinibus 111. Met. 685.

Inque chori ludant speciem.

Et de Fluvio Petronius cap. CXXXI.

Has inter ludebat aquis errantibus amnis.

Ubi plura notavimus, & haec significatio *reū ludere* est satis obvia; & locus 11. Met. 246. ab Heinsio adductus egregie adfirmat. cui adde VIII. Metam. 162. & quae ibi Heinsius notat. nemo melius hunc secum ludentis & quasi chorum ducentis Maecandri imaginem exprellit Seneca Herc. Fur. 684.

Qualis incerta vagus

Maecander unda ludit, & cedit sibi

Instatque, dubius litas an fontem petat.

Ludentes rivus in MSS. est apud Nostrum Remed.

177. RURMANNUS.

56. *Qui lassus in se.] Lassus* Putaneus & alii

nonnulli cum primis editionibus. pro *retorquet* vetus Scholiastes in Metamorphosis lib. 11. 246. *Recurvas*, agnoscit, ut ibi:

Quisque recurvatis ludis Maecandres in undis.

HEINSIUS. *Lassus*, non *lassus* recriminamus cum optimis codicibus; & convenit hoc quoque filtratione fatigatis. ita Propertius 1. Eleg. 3. *Edonis sessa choreis.* & Noster 1. Fast. 424. *Sicut erat lusu sessa, quivis humo.* sic aquas quoque & flumina passim *lassa* & *sessa* Poetae dicunt; praesertim si recurvata sunt. Noster 1. Met. 582.

In mare deducunt sessas erroribus undas.

Lucan. v. 466.

Necnon longe se gurgite lassas.

Et VI. 45.

Flumina tot cursus illic exorta fatigant. BURM.

58. *Illo cui coelum.] Collo, cui coelum* pro diversa lectione unius ex nostris. HEINSIUS.

60. *Gemmas adposuisse toris.]* Perperam Putaneus & multi alii *adposuisse*, nec *imposuisse* probum est, quod alii exhibent. Vopiscus in Aureliano. cap. 7. *Terquem brachialem & annulum apponat.* Ubi contraria sententia, *ne apponat* puto scribendum. sic & Spartianus in Aelio Vero cap. 5. *Alas alicui apponere* dixit. Juvenalis Sat. vii. de calcis:

Appositam niveae lunam subtexere alutae.

Marc. Capell. lib. 1. *Diadema capiti apponere.* & ibidem: *Flammantem coream vertici apponere.* qui id verbum unice in deliciis habuit. lib. 11. *Apponis vertici Diadema nuptiale.* & alibi: *Ornatum peictori apponere.* Noster initio lib. 1. Fast. 44.

Menfibus antiquis adposuisse duos.

Ut illud legendura. & lib. 11. Art. Amat. 584:

vix denique possunt

Paribus obsecans adposuisse manum.

Trist. 111. El. xiv.

Hec quoque nescio quid nostris appone libellis;

Diverse missum quod tibi ab erbe venit.

Ut & illic recte libri veteres. Pont. 111. El. 111.

Adposui senis se duce quinque pedes.

Horat. lib. 1. Od. xvi. *Infans Lennis vim stomacho*

adposuisse nostrae. Macrobi. Saturn. lib. vii. cap. vii.

Dix, oro te, quae facit causa, ut sinapi & piper, si

adposita cui suavit, vulnus excelsis & leca perforant. A. Gell. lib. vi. c. 9. ex annalibus L. Pilonis:

Sellam curulem in limine adposuit, ne quis illorum

causa

- 65 Nec te Maonia, lascivae more puellae,
 Incingi zona dedecuisse putas?
 Non tibi succurrit crudi Diomedis imago;
 Efferus humana qui dape pavit equas?
 Si te vidisset cultu Busriris in isto;
 70 Huic victor victo nempe pudendus eras.
 Detrahat Antaeus duro redimicula collo;
 Ne pigeat molli succubuisse viro.

Inter

exiro possit. Apposita coma pro adscititia Avien. Fab. x. de Equite Calvo:

*Nam mox dejecto nituit frons nuda galero,
 Discolor apposita quae suis ante coma.*

Ubi & mox videtur legendum:

*Quid mirum appositos referens fuisse capillos,
 Quam prius angoras deserere comas.*

Ubi circumfertur referens *positus*; nisi *positae comas* pro *appositis* illic sumuntur. quomodo *posita* & *apposita* mensa, tum *positi* & *appositi cibi* apud Poetas frequenter. Idem Avien. Fab. xxxv. de Simia & natis:

*Sed cum lassatis nequas consistere plantas,
 Appositum fugiens sponte remisit esus.*

Ubi male *appositum* nunc legitur, *remisit* quoque, non *relinquit* ex vetustis manuscriptis legi debet. Plura dixi h. p. VII. §. 10. HEINSIUS.

62. *Edidit.*] Moreti codex *perdidit*. Leidenfis *credidit*. sed electa & proba locutio *edere animam* pro mori. Cicero. pro Sestio cap. 38. *Ac si tunc P. Sestius, Judicis, in templo Castoris animam, quam vix retinuit, edidisset.* ubi vid. notas Abrahami. apud Nostrum quoque lib. xiv. Metam. 777. quidam codices habent *edidit*, sed nos ibi *exsuis* retinemus. & apud Ciceron. pro Plane: 37. *Qui pro republ. vitam ediderunt, ubi alii dederunt, dediderunt, reddiderunt.* BURMANNUS.

64. *Populus alba.*] *Alma* Puteaneus. sed nil muta. superiori versu, *myrto redimire*, pro *mirra* liber Hafniensis, ut *populus myrto* opponatur. HARNISUS. Sed *mirra* probum est. vid. Senec. Herc. Oct. 375. & Furent. 471. *Cabibere capillos* quoque LOVANIENSIS, quod nisi praecessisset, reciperem. nam proprium in hac re verbum esse ostendit doctissimus Bentl. ad Horat. III. Od. 14. & vide ad lib. v. Metam. 53. *sed redimire* etiam proprie, quia *mirrae* habent *redimicula*, ut Virgilius canit lib. IX. 616. ubi vide interpretes. *Alma* etiam populus an dicitur quae dubito, cum hoc epithetum proprie in frugiferis arboribus, unde alimenta sunt, conveniat. *Alba* vero populus, quia ejus folia interiora sunt alba, ut vetus Scholiastes docet ad illa Horatii II. Od. 3.

*Qua pinus ingens, albaque populus
 Umbram hospitalem consecreti amant
 Ramis.*

Virgilius Ecol. IX.

*Hic candida populus antra**Imminet.*

Graecis inde *λευκή*, & nostratibus *WITROOM*. aptior autem illa Herculi dicitur, quia ea coronatus ab inferis rediit, teste Servio ad Virg. Ecol. VII. 61. ubi fibulam de Leuce Nympha narrat. & ad v. Aeneid. 135. *Phylargyrius* vero ad Virg. II. Georg. 67. videtur notare Herculeum palma coronatum rediisse in lucem; sed potius ejus notam loco motam, & referendam ad proxime praecedentem versum:

Herculeatque arbos umbrosa coronas.

Quod inde patet, quia de colore arboris addit; quod significaret se è tenebris in lucem commisisse. Palmam vero arborem albi coloris frondem gerere nunquam legi vel audivi. etiam *bicolor populus*, notante Servio, ab eodem Marone dicitur; praeterea omnes Mythologi uno ore de Populea corona loquuntur. BURMANNUS.

66. *Incingi zona dedecuisse pudet.*] *Putas* nonnulli. *Putes* Leidenfis. certe *puduit* jam praecesserat. Remed. Amor. 410.

Et nihil est quod se dedecuisse patens.

Ubi similiter *pudet* in quibusdam libris. Praeterea *Maoniam zonam* excerpta Douzae, ut sit Graecismus. HEINSIUS.

67. *Non tibi succurrit crudi Diomedis imago;
 Efferus humana qui dape pavit equas.*] In Ibin:

*Ut qui terribiles pro gramen habentibus herbis
 Impius humano viscere pavit equas.* CIOFANUS:
Equas Puteaneus & tres alii. sic infra:

Non hominum pingues caede tacentur equas.

Alii tamen equos fuisse contendunt. Claud. Praefat; lib. II. de Rapt. Proserp.

Et Diomedes gramini pavit equos.

Vide quae noto lib. IX. Met. v. 194. HEINSIUS.

69. *Si te vidisset cultu Busriris in isto,
 Huic victor victo nempe pudendus eras.*] Lib. IX. Metamorph. *Busriris demui.* Ubi ex D. Augustino lib. XIII. De Civitate Dei, cap. XII. haec dixi: *Busriris regnante Danao Argivus rex, vel potius tyrannus, suis diis hospites immolabat, & ab Hercule interceptus est, eum etiam cum voluisset occidere. Orosius lib. I. cap. XI. Busriris in Aegypto cruentissimi tyranni crudelis hospitalitas, & crudelis religio tunc ante Urbem*

Q 2

Inter Ioniaeas calathum tenuisse puellas

Diceris; & dominae pertimuisse minas.

75 Non fugis, Alcide, victricem mille laborum
Rafilibus calathis imposuisse manum?

Craffaque robusto deducis pollice fila,
Aequaque famosae pensa rependis herae?

80 Ah quoties, digitis dum torques stamina duris,
Praevalidae fusos comminuere manus.

Crede-

Urbem conditam DCCLXXV.) fuit, qui innocentium
hospitum sanguine diis, scelern suorum participi-
bus, propinabat. De eodem Amobius, & Hygi-
nus. CIOFANUS.

70. Hinc.] Sartavianus codex sic, bene; illo in
habitu. BURMANNUS.

73. Maconias inter.] Rectius vetus, Inter Ioniae-
cas. brevis prima syllaba, ut

Nec Latium norat, quam praebet Ionia dives.
NAUGER. Alii Maconias inter, reclamante codi-
cum fide. ex quorum auctoritate lectionem ita re-
stituendam admonere lectorem volumus. EGNAT.
Verbum insolitum & inusitatum Ioniaeas est;
quamvis hoc quidam defendant. lego igitur Maeco-
nias inter &c. perinde ut & Aldina editio habet.
Aut certe Inter Ioniaeas, quo pacto idem versus
etiam in secundo de Arte legitur. quanquam prior
lectio magis placet, magisque propria est. quando
ancillae Omphales, de quibus hic intelligit non
Ioniae, sed Lydiae fuerunt. MICVLLUS. Lege ex
utroque Vatic. Inter Ioniaeas &c. Repetit hunc ver-
sum lib. II. De Arte, ubi ita est:

Inter Ioniaeas calathum tenuisse puellas
Creditur, & lanas excoluisse rudes. CIOFANUS.
Maconia zona paulo ante praecesserat. quare Maeco-
nias puellae hic minus placent. Inter Ioniaeas libri
veteres. quomodo & Art. Amat. lib. II. v. 219.

Inter Ioniaeas calathum tenuisse puellas
Creditur, & lanas excoluisse rudes.
Ubi tamen vetustiores libri Ioniaeas inter. Forte,
Inter Cosadas. ut Epistola Sabini ad Oenonen. 45.

Dicitur & Cosae sedisse in veste puellae,
illa Cleonaeo tota leone fuit.

Sed verius puto, Inter Ioniaeas. quomodo alibi,
Achaiae matres, Pelasgiades urbes, & similia.
Stephanus in Iovis, & Oenonae, ut Iovis, ut Iac.
Scribo, ut Iovis, ut Iac. sic Pyrrhidae Methym-
niadesque puellae, & Leihides & Sicelides Epistola
Sapphus, & Paridis Epistola Dardanides nurus v. 19.
ubi plura & Helenes 212 & Argolides Epistola
Hypsipyles. v. 81. ubi etiam nonnihil dictum
est. Italides & Obalides matres in Falstis. Plura ad
I. Art. Amat. 172. HEINSIUS.

75. Non fugis.] Lego, non pudet Alcide. nam &
haec lectio in quibusdam ferri notatur. MICVLLUS.
Repone cum melioribus, Non fugis, noto Grac-

ciano. sic fugi credere apud Lucretium, fuga quaerere,
& fuga suspicari apud Horatium, ut & plura
hujusce notae. Virgilius IX. 199.

Mene igitur solum summis adiungere rebus,
Nisi fugis?

Statius: Magnus fuga tangere manes. Noster Trist.
IV. EL. III. ex antiquis membranis:

Tempus ubi est, quo te (nisi si fugis illa referre)
Es dici, meministi, iuris & esse meum.

Tibullus lib. I. Eleg. IV.

O fugae, te tenerae puerorum credere turbae.
Claud. lib. I. in Eutr. 501. ex optim. membranis.

— Stitico quid vincere differi,

Dum pugnare fugis?

Vulgati, pugnare pudet, ubi vide plura. Orientis
Commonitorio:

Centere calcatum cum mundi Principe mundum,
Et fuga lascivis credere deliciis. HEINSIUS.
76. Imposuisse.] Implicuisse codex Douzae.

77. Deducis pollice fila.] Deducere malim, si li-
bri veteres assentiantur, & rependere sequenti ver-
su. HEINSIUS. Craffa recte dicit, ut solocem intel-
ligat, quae ut imperito lanam deducendi dabatur;
ut contra mollis peritissimis ancillis dabatur. vide
Pass. ad Catul. Epith. Thet. 312. BURMANNUS.

78. Aequaque famosae.] Famosae Lovanienfis.
sic famosus Hymen infra, ubi male turbant libri ve-
teres. & lib. I. Amor. El. v. Famosa Semiramis,
ut illie agnoscat optimus liber. Famosus pro infami
illo aevo dicebant. Cicero de Orator. lib. II. 68.
Non pol, inquit audeo, nam me ad famosam vetuit
mater accedere. Plaut. Afin. Qui etiam me miso-
rum famosum facis flagitium fuit. Plura exempla
habet apud Non. Marcell. in fama. Martialis.
II. 39.

Cecina famosae donas & hianshina moechas.
Et ibid. Epig. 47.

Subdola famosae monso fugae retia moechas.
Noster lib. III. Am. El. v.

Deis famosus, qui notes ora, pudet.

Ubi famosum pudorem, pro re pudenda posuit. &
El. XIV.

Solaque famosam culpa professa facit.

Certe versimile non fit, Deianura laudatam esse
a forma Iolen. Oenone de Helena supra:

Haerebat gremio turpis amica suo.

Pro

Crederis, infelix, scuticæ tremefactus habenis,
Ante pedes dominae procubiſſe tuæ.

Eximias pompas, praeconia ſumma triumphi,

Faſtaque narrabas diſſimulanda tibi.

85 Scilicet immanes eliſis faucibus hydros

Infantem cunis involuiſſe manum?

Ut Tegeeus aper cupreſſifero Erymantho

Incubet, & vaſto pondere laedat humum?

Non

Pro *Aequa penſa*, Excerpta Puteani *Croſſaque*, *Craſſaque* vel *Groſſaque* multi. Regius *Plenaque*. non male. tres, *Tu quoque*. duo, *Et quoque*. Excerpta Jureti, Barberini & Voſſii codex, *Es data penſa*. quomodo & noſter Graevius conjiciebat. ſic Falſorum lib. II. 743.

Lumen ad exiguum famulae data penſa trahobant.
Met. XIII. 511.

— *Qui me data penſa trahentem*
Matribus offeudenſ lithas.

Brifics:

Nos humiles famulaeque tuæ data penſa trahemus.
Trift. lib. IV. El. 1.

Cantantis pariter, pariter data penſa trahentis,
Fallitur ancillæ deſcipiturque labor.

Aut, ſi quid mutandum, libens reponam?

Netaque famoſae penſa rependis herae.

Idque verum opinor. vid. notas in *Ibid.* y. 74. hinc *Lanipenda*, quæ lanam appendit lanificis ancillis apud Scholiaſt. Juvenalis *dat. vi. y. 495.* HEINSIUS. *Aequa* rectum eſt: idem enim pondus, quod domina in lana appendebat, in filiſis rependere debebat ancilla. ſic *graviora penſa*, Propert. IV. VII. 37.

Es graviora rependis iniquis penſa quaſillis.

Ita *grandia* mox Ep. X. 90. & in Propertio habes etiam *rependere*, ut & in alia re apud Statium IV. Theb. 763.

Dircaeos tibi, Diva, crezes, numerumque rependam
Plēbis. BURMANNUS.

82. *Ante pedes dominae permiſiſſe minas.*] Haec eadem fere totidem verbis habes ſupra y. 74. quare diſſichon hoc adulterium eſſe opinor. quod in optimo Puteaneo, ut & ſæpens, margini eſt adjectum, in ipſo contextu non apparet. HEINSIUS. Non tam facile damnaanda diſſicha & ejicienda arbitror. Hoc Ovidiana elegantiae mihi ſatis convenire videtur, ſi modo ex codice regio pentameter ita conſtituat: r:

Ante pedes dominae procubiſſe tuæ.

In cujus locum alius adulterinus ex vers 74. conſtat & partim repetitus invaſit, & a mala manu intraſus eſt. Ep. XII. 186.

Nec moror ante tuos procubiſſe pedes. BURMAN.

83. *Eximias pompas praeconia ſumma triumphis.*

Eximias pompas immania ſemina laudum Puteaneus. at Scribnerianus, *Eximias pompas*, in ceteris cum

Puteaneo conſentiens. Excerpta Douzæ, *Exuvias poſſitis*. Statius Achilleide:

Quæ ſolitus laudum tibi ſemina pandere Chiren.
Claudianus III. Conf. Hon.

— *Haec ſemina laudum,*
Haec exempla dabant.

Sed & hoc diſſichon ſuſpectum eſt. HEINSIUS. Neque hoc repudiarem, ſi ex optimis codicibus ita conſtituat:

Eximias pompas, immania ſemina laudum,
Faſtaque narrabas diſſimulanda tibi.

Ironice omnia capienda, tu ita inſtructus lanificæ ancillæ habitu narrabas eximias pompas, (per quas triumphos intelligit, & quæ vox ex gloſſa nata eſt. vid. I. Amor. II. 28.) quæ ſemina laudum tuarum ſunt, & facta, quæ revera tibi nenti erant diſſimulanda. ſic *laudes* & *triumphum* conjungit II. Amor. IX. 16.

Itiſe tibi cum magna laude triumphus eat.

Vel, quia *immania* praeceſſit, poſſet legi:

Eximias pompas, & praeconia ſumma, triumphos;
Berſmanni margo: *Exuvias poſſitis meritatum ſemina;*
laudum. quam lectionem & Douzæ codex agnoſcebat. in quibusdam codicibus huic diſſicho alterum praeponebatur adulterinae, ſi quod aliud, notae:

Turpiter ipſe aliis reſtrabas verba puellis,
Conjugis in gremio debita penſa trahens.

Et in Regio ſubjiciebatur iſi tale:

Dumque paras veniam, pudet ha! celanda recenſeſ;
Ante pedes dominae procubiſſe tuæ.

Unde apparet, quid ſibi librarij arrogarit, & qua audacia veterum ſcripta interpolant. BURM.

85. *Eliſei.*] *Eliſis* meliores. HEINSIUS. Recte. & ita codex Douzæ. XIV. HEINS.

Atque onus infelix eliſa ſauce popendit.

Senec. VI. Natur. Quaest. 28. *Non aliter, quam per vim eliſa ſauces tument.* Senec. Herc. Fur. 221.

Et tumida tenera guttura tident manu. BURM.

86. *Infantem nuda dilaceraffe manu.*] Multis erroribus hi duo verſiculi foedati antea erant, qui tamen ita reſtituendi, ut arbitror, fuerant:

Scilicet immanes eliſis faucibus hydros,
Infantem & caudis involuiſſe manum.

Sit tamen hoc integrum lecturis EGNATIUS. Hic. verſus in aliis ita legitur: *Infantem & caudis in-*

Q 1.

voluſſe

Non tibi Threiciis adfixa penatibus ora,
 90 Non hominum pingues caede tacentur equae?
 Prodigiumque triplex, armenti dives Iberi,
 Geryones; quamvis in tribus unus erat?

Inque

veluisse manum, ut sit ordo, scilicet iactabas, sive narra-
 bas, hydros elisos faucibus, & infantem involuisse manum caudis, serpentum scilicet, ut sit
 ejusdem sententiae iteratio sive interpretatio, sed prior lectio simplicior ac planior. MICYLLUS. In
 opt. lib. Vatic. *cintis*, non *caudis* legitur. Ut sit
 sensus, scilicet manum infantem (Herculeum infantem)
 involuisse hydros immanes elisos cinctis faucibus. Itaque haec lectio mihi admodum probatur.
 Ille autem versus, qui in aliis libris est, *Infantem nuda dilacerasse manu*: multis de causis
 mihi non placet; tum praecipue, quod infanti id facinus minus convenit, & fabulae repugnat, nisi
 ironicos dictum accipias. CIOFANUS. Locus mendosissimus. Puteaneus optimus cum ceteris plerisque
 praestantioris notae: *Infantem caudis involuisse manum*, quae scriptura proxima est verae, uti
 mox videbimus. Alii, prout quisque interpolatorum licentiam magis magisque sunt experti, a
 vestigiis Nafonianae manus longius recedunt. Nonnulli ex minime contentendis: *Infantem cumis involuisse manum*. quidam: *Infantem nuda dilacerasse manu*. Alter Mentelianus: *Infantem viduum dilacerasse manu*, alii aliter. scribendum: *Infantem nodis involuisse manum*, nihil verius, in qua correctione nihil a membranis deflexi castigatioribus, nihilque permitti mihi, nisi quod *nodis* repositi pro *caudis*; nimirum *codis* pro *nodis* antiqua librarii dederat manus. *Codas* enim & *caudas* promiscue confundebant, sic in fragmento Petronii
 Tragariano *codas vituli*, qua de re dicitur nobis nonnihil Metamorph. xii. v. 430. Singula nunc videamus, dilaceratos ab Hercule serpentes fuisse contra fidem est historiae, & ipse *elisos* versus proxime praecedenti dixerat omnino probe, rectum igitur involuisse per *adapav*. Tristium secundo 237.

*Atque in haec igitur tantarum pondere rerum
 Utquam te nostrae evoluisse jocor.*

Epistola Medaeae:

Deverunt suos evoluisse meos.

Et involvitur in Falthis libro vi. 584.

Denec cum appositis involvitur topis.

Ut illic castigandum esse monebitur, *Perfolianda*, Epistola Hypsipyles:

Immixtaque vota timori,

Nunc quoque te salvo perfolianda mihi.

Fall. iv. 536. *Exfoliisse famem*, libro v. 330. *Ludos perfoliure mihi*, Trist. iv. El. viiit.

Ne temere in mediis dissolvantur aquis.

Multa ejusdem aut consimilis notae occurrunt quoque apud Catullum, Tibullum, Propertium, alios Poetas. *Infantem manum* quoque bene asseruerunt

hic nobis codices vetusti, sic enim & alibi Noster, ut Metamorph. iv. 518.

Infantis faso

Difcutit era ferox.

Fall. vi. 145.

Pectoraque exsorbent avidis infantia linguis.

In Ivide:

Pectoraque imbuerunt infantia lacte canino;

Fallorum quarto, 208.

Tutus ut infanti vagias ore puer.

Epistola Canaces ex optimis membranis:

Ipsa quoque infantes cum vulnere persequar umbras.

Infans statuas habes apud Horatium II. Sat. v. 39. & II. Sat. vi. 57. *Infantem pudorem*, Martialis libro XI. Ep. LXXIV.

Effigiem tantum pueri pictura Camoni

Servas, & infantis parva figura manus.

Quomodo disertum codex Thuanus exquisitae notae, non, quod est in vulgatis, *infantis parva figura manus*. Idem Martialis libro XII. Ep. LXXXII.

Sini licet infans fardidiera sinu.

Quomodo & illic in Puteaneo codice pervetusto inveni exaratum, vulgati perperam *infantis sinu*. Accius Athamante apud Nonium: *Prisquam infans facinus oculi vesperant tui*, ubi pro infando facinore videtur positum. *Uterus infantulus* apud Apulejum Metam. v. *Infantulus uteris gestat nobis alium infantem*, nisi illic scribendum, *infansilem uteris*, quod opinor. Nunc de *nodis* reliquum est ut videamus: ita enim spirae serpentum dicebantur, apud Maronem lib. II. 220. Laocoon, quem serpentes duo arte circumligarant:

Ille simul manibus tendit divellere nodos.

Libro v. 279. itidem de serpente, *pari vulnere clauda retentis Nexantem nodis foque in sua membra plicantem*, apposite, ne dubitare possis, de hac ipsa re Seneca Hercule Furenti, 218.

igneos serpentium

Oculos remisso lumine ac placido intuenti

Artos ferentis vultibus nodos tulit,

Et tumida tenera guttura elidens manu

Proluist hydrae.

Rurfus ad rem auctor de laudibus Herculis, quod Poematium Claudiano subtexitur, verbis vulgo mendosissimis:

Corripis exiguis ingentia guttura palmis,

Et quavis crebris cohibentes brachia nodis

Porrigit elidens praefos sellerae dracones.

Vulgo nunc legitur:

Et quomovis teneris tegens in brachia pondus Corripis.

Sed *corripis* praecesserat. Elegans harum spirarum descriptio iterum apud eundem Senec. Medea: 686.

Hic

Inque canes totidem trunco digestus ab uno
 Cerberos, implicitis angue minante comis?
 95 Quacque redundabat fecundo vulnere serpens
 Fertilis, & damnis dives ab ipsa fuis?

Qui-

*Hic sacra serpens corpus immensum trahit,
 Trifidamque linguam exsertat, & quarens quibus
 Merisera veniat, carmine audito super;
 Tumidumque nodis corpus aggestis plicat,
 Cogitque in erbem.*

Mox ibidem:

*Huc illa vasti more torrentis jacens
 Descendat anguis, cuius immensos ducet
 Major minorque sentiunt nodi seras.*

Lucanus libro vi. 490.

Viperæ coeans abrupto corpore nodi.

Solinus cap. xxv. de serpentium ac elephantorum pugna: *Ac primum pedes nodis alligant, ut laqueatis cruribus impediunt gradiendi facultatem, nam elephanti, nisi praevenerit hac spirarum mora, vel arboribus se vel saxis applicant, ut pondere nitibundo attrites necent anguis. ubi malum pondere elidibundo, ex quibus locis fit manifestum, nodos pro nexibus poni. Plinius lib. viii. cap. ii. utrumque conjunxit in eadem narratione: Tanta magnitudine ut complexu facili ambiant, nequeque nodi praefringant, ubi plura. sic & in Palaeftica nodos dicebant, quibus illigabantur luctatores. de quibus Diatribe ad Silvas Stadianas erudite multa congeffit doctissimus Gronovius cap. xxv. hos autem serpentium nodos, nodos Herculis appellabant, teste Macrobio, ab hac Herculis infantis cum serpentibus lucta. Is Saturnalium primo cap. xix. ubi agit de caduceo Mercurii: *Hi dracones parte media voluminis sui inuicem nodo, quem vocant Herculis, obliquantur, primaeque partes eorum, reflexae in circulum pressis osculis ambitum circuli iungunt, & post nodum caudae revocantur ad capulum caducei. mox amor osculo significatur, necessitas node. habes ecce nodos Herculis in serpenibus. Plinius libro xxviii. cap. vi. Vulnere nodo Herculis praeligare virum quantum veteris medicinae est, sic scribo. Graecis Ἡρακλεῖον ἄμμα, de quo Medici & Athenagoras pro Christianis. Atque haec de nodis serpentium copiosius fortasse, quam pat erat, ne quid illustrando Nasonis loco hæcenus perplexissimo deesset. Eil autem hoc distinctio εἰρημικόν, quod loco foedum, ubi apparet, in modum interpolando causam dedisse non exiguum videtur. de nodis capillorum libro iii. Artis Amatoriae v. 139. sumus dictum. Heinsius. Heinssii conjectura egregie firmatur ex antiqua Statua urbis Romae, quae inter eas conspicitur pag. xvi. quam consilere & inuicem operae erit pretium.**

87. *Us Tegeaens.*] Ita editi multi, utque Tegeus Puteaneus & novem alii. sed legendum, ut Micylli & Heinssii editio, *us Tegeus*; vid. ad l. Fast. 545.

& ita semper. ii. Fast. 167. vi. 531. viii. Metam. 317. & 380. BURMANNUS.

87. *Cupressifero.*] In *Cupressifero* sere omnes scripti, & editio princeps, sed perperam. Virgilius vero v. Aeneid. 44. pinum naici in Erymantho indicat. nescio an & ob cupressum Horatius l. Od. 21. *Nigras Erymanthi silvas* dixit, quamvis & pro denis cum veteri Scholiaste accipere liceat: *Cylenes* etiam *Cupressiferam* vocat Nolter v. Fast. 87. BURMANNUS.

88. *Incubas & vasto pondere laedit humum*] Puteaneus *Incubas* & *laedas*, optime. ut per interrogationem haec dicantur. Sciolus tamen aliquis delevit postea utrumque. *laedas* etiam Moreti liber. Gronovianus *pulsat*, non male Scriverianus: *Incumbens vasto pondere laedit humum* t

Sequentia etiam per interrogationem sunt legenda usque ad v. 103. HEINSIUS. Douzae codex habebat, *incubis vasto*.

89. *Adfixa penatibus.*] Ex Virgilio sumptum VIII. 196.

Feribusque adfixa superbis

Ora virum.

Ubi male quidam legunt *seribus suspensa superbis*, quos hic locus refellit. HEINSIUS.

94. *Cerberus.*] *Cerberus* Puteaneus. ut lib. vii. Metam. 144.

Cerberon abstraxit.

Sic etiam Statius in v. Silv. ii. 95. & in Culice Virgilius. vide sup. vers. 55. HEINSIUS.

95. *Redundabat.*] Puteaneus a manu prima elulabas, forte pro *resulabat*. HEINSIUS. Sed *redundabat* elegans & probum, Metaphora a fluctibus desumpta. Cicero pro Murena, c. 39. *Sed quid tandem fiet? si haec elapsa de manibus nostris, in eum annuntio, qui consequatur, redundarint.* ubi v. Camerarii notas. & ita passim optimi quique. BURM.

96. *Et damnis ditior ipsa suis.*] Sic in cod. lib. & in aliis emendatioribus. sequot. CAEPANUS. Puteaneus & ceteri praefertioris notae, *damnis dives ab ipsa suis*. probe. Epistola xii. 18.

Ut caderet cultu cultor ab ipso suo.

xii. 116.

Laetitia laetitia solvat ab ipsa mea.

Art. Am. lib. iii. 607.

— *Quid aperto pectore in hostem
 Nitit, & indicio prodor ab ipso meo?*

Pont. iii. El. iii.

Discipulo peris solus ab ipse meo.

In lbide 1.

— *Cui reddere vitam*

Urbs Coronides vidit ab ipse sua,

Sic

- Quique inter laevumque latus, laevumque lacertum,
 Praegrave compressa fauce pendit onus?
 Et male confisum pedibus formaque bimembri
 100 Pulsam Theffalicis agmen equestre jugis?
 Haec tu Sidonio potes insignitus amictu
 Dicere? non cultu lingua retenta flet?
 Se quoque Nympha tuis ornavit Iardanis armis,
 Et tulit è capto nota tropaea viro.
 105 I nunc, tolle animos, & fortia facta recense:
 Quod tu non esses jure, vir illa fuit.

Qua

Sic bene libri veteres. mox :

Et laetus lingua Battus ab ipse sua.

Amor. lib. 1. El. VII. cum optimis membranis :

Et valui poenam fortis in ipse meam. HEINSIUS.

97. *Quique inter laevumque latus, laevumque lacertum.*] Sic vetus lectio. Atque in his verbis Antaei & Herculis lucta ab Ovidio describitur. ut sublatum laevo brachio Antaeum Hercules sustineat, ne mater vires subministraret; dextra autem manu fauces comprimens eum necet. aliter id compressa fauce nullam ad rem accommodari poterit. Iunt tamen qui de Nemeaeo leone hic agi credant, ac *dextrumque lacertum* legant. NAUGER. Habitum compressi ab Hercule Antaei his verbis expressit Ovidius, ut male emendasse videri possint, qui *laevumque latus, laevumque lacertum* legent. EGNATIUS. *Quique inter laevumque latus, laevumque lacertum* aperte legitur in lib. Statii, & in utroque Vatic. verè. Cogor autem hoc loco dissentire ab eruditissimo Egnatio, qui de his epistolis optimè meritis est. legit enim *dextrumque lacertum*. Ignoscant mihi tanti hominis manes, qui quid dicat, nescit. Quaero enim qui poruit Hercule Antaeum dextro lacerto sustulisse, & inter laevum latus eum, ut est in sequenti carmine, suffocasse? Itaque legendum, ut dixi: hoc sensu, Antaeum laevo brachio sublatum & inter laevum latus ab Hercule sustentatum: dextera autem illius fauces compressas fuisse. Viderat & hoc Paganinus, quamvis postea de sententia demoveatur. Juvenalis :

— — *Cervicibus aequat*

Herculis Antaeum praecal à tellure tenentis.

CIOFANUS. *Laevumque lacertum* Puteaneus cum ceteris praeflantioribus. quomodo Naugerius & Ciofanus ex suis. HEINSIUS. Herculeanus liber habet *dextrumque latus dextrumque lacertum*, & ita Antaeum quoque ab Hercule compressum docet nummus, quem Gronovius in Diatr. Statiana. c. xxv. exhibet, ubi pendet Antaeus compressus dextra manu ad dextrum latus Herculis. Utraque manu constructum, ventre pectori Herculis ad-

moto, exhibet de Wilde in Signis pag. 37. ita ut Poetae & fictores variaverint. BURMANNUS.

101. *Haec tu Sidonio.*] Heinsius ad II. Art. Am. 219. corrigebat *Aegydonio*.

102. *Num cultu.*] *Non cultu* praeflantiores. HEINSIUS.

103. *Se quoque etc.*] Cave audias vetustos codices, qui *ornavit* exhibent. praeflantiores flant pro altera lectione. sic apud Caesar. lib. III. Bel. Gal. *Naves paratissimas atque omni genere armorum ornatisimas.* apud Virgil. Aeneid. XII v. 343.

Quos Imbraeus ipse

Nutrierat Lycia, paribusque ornaverat armis.

Claudian. lib. II. in Rufin:

Hic ultrix atius ornatu fulgida Martis

Explicuit cuneis.

Cornelius Nepos Vita Hannibalis, Elephantum ornatum homini inermi opponit, qui & alibi *ornari pro armari* dixit. codex Patricii Junii habebat:

Se quoque Nympha tuis ingentibus instruit armis.

Ut forte legendum sit:

Se quoque Nympha tuis instruxit Iardanis armis.

HEINSIUS. Mihi *ornavit* ita satisfacit, ut aliam quaerere lectionem otio abutentis esse putem. sic lib. XII. Metam. 462. ex Basileensi codice restituerem :

Emathis spoliis ornatus Halesi.

Ubi vulgo *ornatus*, & lib. XIII. 122.

Arma viri fortis medios mittantur in hostes

Inde jubete peti, & referentem ornate relatis.

Ubi perperam quidam codices *ornate*. *Ornare & ornare* sollemniter permutantur librarii. vid. Heins. ad Val. Flac. III. 9. & Gronov. ad Liv. XXIV. 48. mox Scriverii codex, *tulit in capto tropaea viro*. de quo cogitandum: Gronovii *a capto*. BURMANNUS.

104. *Iardanis.*] Patronymicè dictum accipie ab Iardano patre Omphales. MICYLLUS.

104. *Et tulit è capto nota tropaea viro.*] *Bina tropaea* unus Vaticanus, & Basileensis & Gronovianus pro diversa lectione exhibent, quod placet. quomodo & Erfurtanus, & Excerpta Vossii. Alterum enim tropaeum de amore ejus, alterum de spoliis hūcè tulit. Epit. Phaedrae:

Thefidos

Qua tanto minor es, quanto te maxime rerum,

Quam quos vicisti, vincere majus erat.

Illi procedit rerum mensura tuarum.

110 Cede bonis: heres laudis amica tuae.

Pro pudor! hirsuti costas exsuta leonis

Apera texerunt vellera molle latus.

Falleris, & nefcis: non sunt spolia ista leonis,

Sed tua, tuque feri victor es; illa tui.

115 Femina tela tulit Lernaeis atra venenis,

Ferre gravem lana vix fatis apta colum:

In-

Theſides Theſusque duas rapere ſorores.

Penite de noſtra bina tropaea demo.

Remedio Amoris. 157.

Vincit Cupidineas pariter Parthasque ſagittas;

Et refer ad patrias bina tropaea laros.

Epistola Helenae:

Utique ſaves Cythrea tibi, quia vicisti, habetque

Parta per arbitrium bina tropaea tuum.

Denique Epistola Cydippes:

Quid tamen huc venias? anne ut miſerabile corpus,

Ingenitū videas bina tropaea tui. HEINSIUS.

105. Fortia facta.] Geſta Puteaneus, & alii quinque. HEINSIUS. Sic & Douzæ codex. sed deſidero exemplum, cum fortia facta apud unum Ovidium centies occurrant, & ita fortiter facere in declamationibus obvium. BURMANNUS.

106. Quod tu non.] Quem Puteaneus. Forte quam. vel ut alter Mentelianus: Quo tu non eſſes jure vir, illa foret. HEINSIUS. Ego nihil muto. illa fuit vir, quod tu jure & merito non poteras eſſe; sed femina debebas dici propter molitiam. ita VIII. Ep. 41.

Tu mihi, quod matri pater es.

Et XI. 24.

Es tibi non debet quod ſoror eſſe, fui.

XII. 24.

Hoc illic Medea fui, nova nupta quod hic eſt.

XIX. 91.

Sis tamen hoc potius, quam quod prius eſſe ſolebas.

Et alibi ſæpius. Metam. VIII. 881. & XII. 502. Quinctil. DecI. 1. Cum Patri filium laetum hoc eſſe crederet, quod orbitatem. Hannibal apud Liv. xxx. 30. Quod ego fui ad Trafimenum, ad Cannas, id tu hodie es. Phaedr. v. Fab. ult.

Quod ſuimus laudati, jam damnas quod non ſuimus. BURMANNUS.

107. Procedis.] Hoc eſt illi accreſcit, ac velut in majus augetur. MICVLIUS. Procedat unus Vaticanus. ſimili modo apud Salluſtium: Quippe benefacta mea rei publicae procedunt. prob cadit, Puteaneus a manu ſecunda. tum ſequenti verſu Td eſt tollit, ut & alii non pauci. HEINS. Putem locutionem deſumtam ex re Romanorum militari, ubi ſlipen-

dia & aera militibus procedere dicebantur, ubi anni, quos militabant, ad millionem honeſtam procedant. vide Livii v. 7. & alibi. Illi ergo gloria quaeritur ex tuis rebus, illa omnem inde laudem capiet. & ita capio etiam illa Valerii Flacci VIII. 457.

Procedit non gentis honor, non gloria magni

Solis avi, non barbaricas decet ille juvenſtas.

Nihil iſta omnia ſe jurare queritur Medea, quo minus eam negligat Iason. BURMANNUS.

111. O pudor hirsuti coſtis exſuta leonis Vellera.]

Pro pudor! ſex libri. Petronius:

Pro pudor! imperii deſerto nomina fugit.

Et cap. 81. Reliquit veteris amicitiae nomen, & pro pudor! unius noctis jaſturam vendidit. Stat. x. Theb. 868.

Pro pudor! Argolicas hinc auſi obſidere portas?

Et poltea:

Pro pudor! hi faciles carmenque imbuſſe ſecuti.

Catalecta Pithoei. p. 88.

Pro pudor! hoc ſacrum magnus ut adſpiceret.

Florus I. XII. Corceles quoque: Pro pudor! deſtictes adeo gloriae fuiſſe. Sidon. Apoll. Carm. VII. 66. Paneg. Anthem. v. 101. Senec. Conf. ad Polyb. c. xxxvi. & ſic paſſim optimi auctores. Martialis VIII.

O pudor, o pietas!

Et Val. Flac. VIII. 298.

O pudor!

Deinde coſtas exuta eleganti Graecifimo Puteaneus: & Francoſurtenſis & alter Mentelianus, qui & pro pudor! ſic exutus ſonium, Silio Italico lib. VI. 100. & lib. XIII. 110. exuta ſeram, de cerva. Statius IX. Theb. 103.

Exutus canot lacero diademate crines.

Et praecipue lib. x. 643. de hoc ipſo Hercule:

Sic Lydia conjux

Amphitryoniadem exutum horronia terga

Perdere Sidonias humeris ridibus amiſiſſus.

HEINSIUS.

114. Tuque ſerae victor es.] Feri Puteaneus, & Gronovianus pro diverſa lectione. ſic lib. VI. Met. Exiſſiſſe ſerum pro equo. ſf. 77. ubi plura. Met. VIII.

R

Instruxitque manum clava domitrice ferarum:

Vidit & in speculo conjugis arma sui.

Haec tamen audieram: licuit non credere famae;

120 En venit ad sensus mollis ab aure dolor.

Ante meos oculos adducitur advena pellex:

Nec mihi, quae patior, dissimulare licet.

Non

VIII. 355. *Ira feri mota est*, de apro Calydonio. & 382.

*Fixa sub aere feri summum distinxit arando
Corpus.*

Quomodo Phaedrus de cervo. lib. 1. Fab. XII. v. 39. item de leone lib. 1. Fab. XXI. XXXII. de apro LIII. & de eodem apro Calydonio Nolter Met. 422.

*Immanemque ferum multa tellure jacentem
Mirantes spectant.*

Sic ibi codex longe optimus. Aufonius Epist. v.

*Au spumantis apris cufsum clamoribus urges,
Subsidisque feres?*

Hinc ferus aper passim Poëtis, & serex. de quo Met. III. v. 213. Met. XI. 395. de lupo:

— *Vastatoremque cruenta*

Ore seram spectans.

De bubus Faust. 1. 550.

Traxerat averfos Cacus in astra ferus.

Ut censo legendam. HEINSIUS.

115. *Lernæus atra venens.*] In Leidensi codice erat *astra*, forte pro *uncta*, ut passim *ungere sela* poetæ duo alii *tincta*, quod loquendi genus non minus obvium. de utroque vide huc facientia exempla apud Benteleum in eruditissimis ad Horat. II. Od. 1. notis. in altero regio codice legebatur in margine hoc ineptum distichon:

Femina cum miles, & miles femina fiat,

Incipit esse quod es, desinit esse quod es. BURM.

110. *Haec tamen audieram.*] In quibusdam haec tantum audieram. arrumque recte. NAUGERIUS. ita veteres editiones. sed Naugerius non improbat haec tantum, ut Lincoln. & Medicus unus. & eadem varietas est lib. II. Art. Amat. 405.

Haec tamen audierat, Priamæda viderat ipsam.

Sic 1. Am. IV. 41.

Haec tamen aspiciam.

Unde apparet hic *sensum* proprie capi de oculis & visu; ut Heinſius ex loco Ciceronis Divin. c. XI. illustrat: *Putasne posse id, quod ex eiusmodi re maxime necessarium est, facere, ut quae illo libidinose, quae nefarie, quae crudeliter feceris, ea aequè acerba & indigna esse videantur tuis, qui audieris, atque illis visa sunt qui susceperunt.* cui ade eundem lib. IV. ad Fam. 9. *Multa videris fortasse, quae nolis, non plura tamen, quam audis quotidie. non est porro tantum uno sensu solam oculorum moveri, cum idem illud auribus percipias, quod etiam majus videri soles, minus laborare.* & Epist. sequente: *Quod si nullum haberes sensum nisi oculorum, prorsus tibi*

ignoscere, si quasdam nolle videre. vidè & ejusdem Partition. c. 6. & Albinov. Eleg. in Druf. 345. & hoc est, quod in alia re dicit Horatius Art. Poët. 180.

*Sequius irritans animas demissa per aures,
Quam quae sunt oculis subiecta fidelibus, & quae ipse sibi tradit spectator.*

Vide Heinſ. ad Vell. Pater. II. 12. ubi legit: *En venit.* sic Arnobius p. 208. dixit *sensum oculorum.* & hunc locum forte ante oculos habuit Orientius in Communitorio lib. II.

Luminibusque illinc, hinc venit aure dolor.

Possimus & capere haec verba ita, & dolor ab aure venit, (pro est, ut millies. vid. ad Epist. IV. 115.) mollis, si comparetur cum dolore, qui ab oculis venit: mollior dolor est audire, quam videre. ut ad interviu hic comparationi, sicut apud Terent. Eunuch. II. III. 69. *Ad nihil ad nostram banc.* Livius XXII. 22. *homo non ad cetera Punica ingenia callidus, sed praefero prius.* BURMANNUS.

121. *Adducitur.*] Leidensis codex *deducitur*; quod non de nihilo. notum enim hoc verbum passim de meretricibus & pellicibus dici, ut & *perducere*; sic illud Ciceronis apud Sueton. Caes. 51. *Tertia deducita est.* sed quia in hoc verbo potius illa vis insit, ut secreto deducatur in thalamos adulteri vel amatoris amica, vulgatum hic servo; cujus etiam verbi in turpi commercio illo usus est, & praecipue huc loco convenit, ubi additur *ante oculos.* ut & III. Faust. 483.

Ausus es ante oculos adducta pellice nostros,

Tam bene compositum sollicitare serum.

Ubi itidem *deducta* est in codice Francof. Terent. Adel. v. 9. *Obsenare cum fide, stortum adducere, apparare de die convivium.* & Heaut. v. 4. *Nra mihi per fallacias adducere ante oculos.* & Eun. IV. 7. *Qui mihi ante oculos coram amatorem adduxit tuum.* & hanc lectionem sequentia confirmant: Quintil. Decl. cccxxxviii. *In serum uxoris prioris vestigio calentem adducta est nova nuptia.* BURM.

123. *Non finis?*] Puteanus a manu secunda num finis? elegantiam, ut puto: habent enim magnam vim in exprobrationibus illae interrogaciones, quae in hac epistola frequentiores. sensus vero: An prae pudore jubes illam via secreta & averſa duci in domum, ut me insicia pellice uti possis? minime; immo vero jubes eam, per medium urbem triumphantis moſto, per ora omnium circumduc. frequenti verum in Scriveriano erat, *conspicienda*, quod etiam puto efficacius, quia hoc verbo

Non finis averti; mediam captiva per urbem
Invitis oculis adspicienda venit.

125 Nec venit incultis, captarum more, capillis,
Fortunam vultus falsa tegendo fuos.

Ingreditur latè lato spectabilis auro:
Qualiter in Phrygia tu quoque cultus eras.

Dat

verbo aptius admiratio spectatorum exprimitur, qui notabilia intentis oculis spectant, quae nunc Desanira invitis videbat. II. Fast. 309.

Ibas odoratis humeros perfusa capillis

Maenon, aurate conspicienda finem.

LIVIIUS XXI. 4. *Vestitu nihil inter aequales excellens, arma atque equi conspiciuntur, & ita Noster & alii passim. Inspicienda Douzae codex, de quo verbo vide ad Petron. BURMANNUS.*

125. *Nec venit incultis captarum more capillis, Fortunam vultus falsa tegendo fuos.*] Eruditissimus, & ad omnis disciplinae laudem natus, P. Melissus legendum putat: *Fortunam vultu falsa tacentem suam*, vel: *Fortunam falso tegente suam*: sed ad priorem lectionem magis inclinat. In quibusdam aliis impressis est, *Fortunam vultu falsa tegente suo*. In uno Vatic. *Fortunam vultum falsa tegendo suam*. In altero, *Fortunam vultu falsa tegendo suam*. quam lectionem una cum Claris. Ciaccono veram puto. Gerundio in *de brevi utitur & Germanicus Caesar hoc versu*:

Quem liber ignarus caeli fermande docetbas.

Et Aufonius:

Quae nesci, meditando velis inolescere menti.

CIOFANUS. Unicus hic est Nafonis locus, puto, qui postremam in gerundio corripit, quo etiam nomine suspectus est. etiā Tibullianum hunc citant Grammatici:

Aufer te ipse meum pariter medicando dolorem.

Certe codices antiqui mirum in modum à vulgata lectione discedunt. pro qua tamen cum alii nonnulli, tum Puteraneus stant, nisi quod in eo emendatum, *falso tegente suam*. Quidam hoc uno à vulgatis differunt, quod *falsa*, aut *falsa*, pro *falsa* agnoscunt. Major librorum pars:

Fortunam vultu falsa tegendo suam.

Vel *tegente*. alii:

Fortunam vultum falsa tegendo suum.

Vel *suam*. unus:

Fortunam vultu falsa tegente suo.

Unus Ambrosianus:

Fortunam vultu dissimulante suam.

Alter Mentehanus:

Fortunam vultu falsa tegere suam.

Plura huius notae qui vult, adeat Ciofanum. Gronovius Observat. lib. II. cap. XI. emendat:

Fortunae vultum falsa tegendo suum.

Ut in Ibi:

Fortunae facies invidiosa tuae.

Et Trist. III. EL. VIII.

Adflans fortunae forma verenda moae,

Et Trist. I. II. 20.

His ero dicas inter mutata referri

Fortunae vultum corpora posse meae.

Tum illud Manilii de Pantomimo:

Omnia fortunae vultum per membra reducit.

Chorus ad Iolen apud Senecam Herc. Fur. *Fugiat vultus fortuna prior*. Sed hic aliquid latere videtur. apud Paterculum. lib. II. cap. 41. *Dissimilem fortunae suae induens habitum*. Aufon. Epi: stola ad Paulinum de villico suo:

Videbis istum, qualis adhaes cominus,

Imago fortunae suae,

Canni, comosus, hispidus, trux artubus;

Terenianus Phormio.

Tegebant autem vultus, qui moerebant. Valer, Flacc. II: 147.

Et nota veste Noaerae

Tella genas.

Ut ibi legi debet. huc illud Plauti refer Cistell. A&: I. Sc. I. v. 115. *Immundus fortunae squalorem sequi deat*. Quid si legas?

Fortunam vultu falsa rigente suam.

Vultu rigente, inculto, inornato. sic Epist. Oenones, *ungue rigente pro rigido*.

Et secus madidas ungue rigente genas.

Scriptum videlicet *regente* fuerat. hinc *tegente* factum. sic *rigere corvis supercilii*. Ep. XVII. v. 16. ut ibi castigamus, quamquam hoc loco *vultus rigens* pro squalido, non severo est sumendus. HEINSIUS. Forte posset legi:

Fortunam vultu falsa pudente suam.

Vel *tremante*, alio vultu atque ante captivitate erat, ob pudorem dejecto, vel tremante. nam de *fortunae vultu* sunt somnia. IV. Trist. II.

Et cornes vultus alius pro tempore versis,

Terribilis alius immeroreque sui.

DOUZAe codex habet, *Fortunam vultu falsa tegente manu*. BURMANNUS.

127. *Ingreditur lato multe spectabilis auro.*] Libri veteres *late late spectabilis auro*. & recte, ut iam monui. posset nihilominus laute etiam *auro* legi. sed praesertim Perf. Sat. IV. *Sed lato balteus auro Praestigis*. quod ex illo Maronis lib. v. 312. adumbratum:

— Late quam circumplectitur auro Balteus.

Juvenal. Sat. VI. 480.

Aus latum pictas vestis consideras aurum.

R 2

Et

- Dat vultum populo sublime sub Hercule victo:
 130 Oechaliam vivo stare parente putes.
 Forsitan &, pulsa Aetolide Deianira,
 Nomine deposito pellicis, uxor erit:
 Eurytidosque Iöles, atque infani Alcidae
 Turpia famofus corpora junget Hymen.
 135 Mens fugit admonitu, frigusque perambulat artus,
 Et jacet in gremio languida facta manus.
 Me quoque cum multis, sed me sine crimine, amâsti:
 Ne pigeat, pugnae bis tibi causâ fui.

Cornua

Et Sat. x. 27.

Late Setinum ardebis in auro. HEINSIUS.
 Met. vi. 567.

Valamina Proco

Deripit ex humeris, aure fulgentia lato.

Voces autem *ingreditur* & *late* securitatem & factum, quae minime captas decent, indicat. ita Horat. ii. Sat. iii. 1803.

Latus ut in circo spatiosa.

Ubi nollem virum doctissimum Massonium in vita Horatii pag. 135. *latum* pro *vultum* capere, quasi participium esset a *fero*. quod neque *spatiosa* convenit, neque *Ampl.* Cuperus de hoc loco mecum agens, verum credebatur Praetoris cum honore tributum, ut curru insigni & pene triumphali veheretur. sed *latus spatiosa* est cum pompa, factu, qualis erat Menas libertus Pompeji, qui sacram metiebatur viam cum bis trium ularum toga. Horat. Epod. iv. BURMANNUS.

129. *Dat vultum populo sublimis us Hercule victo.*] *Sublime sub Hercule victo* constanter scripti. nisi quod in altero Menteliano sit, *sublimis ab Hercule*. sed *sublime sub Hercule* cur rejiciamus, nihil causae est. sic *sublime ferre*, pro *in sublime* aut *sublimiter* passim Poëtae. ita *sublime ferri* Lucretio, & *sublime volare*. *Sublime micare* Germanico in Arataeis. & Avieno, *sublime erigi*. Multus est hac in voce Silius Italicus. *Sublime sedens*. lib. iii. & xi. 231. & 275.

Multaque procul splendentibus astro

Accipitur sublimis toris.

Vid. & xiv. 330. xv. 155. xvii. 253. Virg. iii. Georg. 108.

Jamque elati sublimis videntur.

Calp. Nemes. Ecl. r.

Laudesque tuas sublimis feremus.

Sub Hercule vero, ut illud Stat. v. Theb. 464.

Duroque sub hospite mater

Mater avi renovat.

HEINSIUS.

Nescio tamen, an non rectius, *sublimis ab Hercule victo*, ex Menteliano. similis errore apud Sil. xi. 146. ubi pro *victorque immane sub ira infremat*; Heinzius scripsit *immanis ab ira*. Macrob. ii. 4.

Sublimis Alfiaca Victoria revertebatur. Ab autem hic pro *ob*, propter sumitur. vid. Gron. ad Senec. i. de Clement. 20. Livius iii. 61. *Ferocior ab ira bene gesta*. BURMANNUS.

131. *Forsitan expulsa.*] Et *pulsa* Puteaneus. recte, lib. ii. Met. 525.

Cur non & pulsa ducis Junone?

Fast. iii. 559.

Pellitur Anna domo.

Trist. ii. 414.

Pulsus Aristides non tamen urbe sua est.

Propert. iii. Eleg. xv.

Peccaram semel & totum sum pulsus in annum.

Fl. Vopiscus in Carino: *Uxoris ducendo ac rejiciendo novam duxit, pulsus plerisque praegnantibus*. HEINSIUS. DOUGA malebat *Forsan & expulsa*. vide ad Epist. xii. 135. Ceterum unus Medicus *Eonide*. unde forte posse legi *Oenide* Heinzius credebatur, quia Oenci filia Dianira.

133. *Eurytidos Iöles atque infani Alcidae.*] Et *infans* Puteaneus alique nonnulli. *Eurytidosque* duo libri praetera. Sequenti versu rectius scripti plerique *junget hymen* quam *jungit*. quia *uxor erit* praecesserat. HEINSIUS.

134. *Famofus.*] Haec est genuina lectio. GROFAN. *Formofus* quidam codices.

135. *Frigusque.*] Mendose hic Puteaneus *frigidusque*. Frigus est mortis instantis indicium. ita iii. Amor. xiv. 37.

Mens abis (vel fugit) & morier. BURMANNUS.

139. *Rapidis Achelous in undis.*] *Ripis Achelous in imis* Puteaneus. sed pro *imis* aliud quid a manu prima scriptum videbatur fuisse. Argentiniensis & alius, quem a Cl. V. Jacobo Mentelio donum accepi, *ripis undis*. quo alludit & Farnesianus unus, qui *ripis undis* habet. In ripa enim Achelous fluminis, non in ipso flumine cum Hercule est luctatus. Imas Nasonis hoc loco *ripas* conseruit Heut. de Consol. Philof. lib. iv. Carm. vii.

Frente tarpatus Achelous imis

Ora demersis pudibunda ripis.

Achelous amnis, perperam nunc illic loci circumferretur. Stat. Thebaid. lib. iv.

- Cornua flens legit ripis Achelous in udis,
 140 Truncaque limosa tempora merfit aqua.
 Semivir occubuit in letifero Eveno
 Nessus; & infecit sanguis equinus aquas.
 Sed quid ego haec refero? scribenti nuntia venit
 Fama, virum tunicae tabe perire meae.
 145 Hei mihi! quid feci? quo me furor egit amantem?
 Impia quid dubitas Deianira mori?
 An tuus in media conjux lacerabitur Oeta?
 Tu, sceleris tanti causa, superstes eris?

Si

*Amnis adhuc imis vix truncam attollere frontem
 Anus aquis.* HEINSIUS.

141. *Vi Lerniferoque veneno.* Melius fortasse in nonnullis *letiferoque veneno*. NAUGERIUS. *Letiferoque veneno* prorsus legendum ex spectatae bonitatis exemplaribus. De Nesso, Hercule, & Deianira sic Hyginus cap. xxxiv. *Nessus Ixionis & Nubis filius, Centaurus, rogatus ab Deianira, ut se flumen Evenum transferret, quam sublatam, in flumine ipso violare voluit: Hoc Hercules cum intervenisset, & Deianira cum fidem ejus implerasset, Nessum sagittis confixit, ille mortuus cum scires sagittas Hydras Lernaes felle tinctas quantum vim haberent veneni, sanguinem suum exceptum Deianirae dedit, & id philerum esse dixit, si vellet ne se conjux spernere, eo jubere vestem ejus parant. Id Deianira credens, caudam diligenter servavit.* CIOFANUS. Illud vi à correctoribus est, pro quo libri omnes antiqui in agnoscunt, sed & ridiculum *Lerniferam venenum*, quare enim Lernaem non dixit? Scripti nonnulli:

Semivir occubuit Lernaei tabe veneni.

Vel *trajectus terga sagitta*. Sed & hic interpolatores agnoscit, alii in *letifero veneno*, idque aliquanto rectius, ut Naugerius quoque & Ciofanus observant, alter Mentelianus in *Lernaeoque veneno*. Puteancus à secunda manu, in *lerniferoque veneno*, sed à prima in *letifero veneno*. Miror Scaligerum, Salmasium, alios viros eruditos, qui ante nos eo codice sunt usi, non vidisse veram lectionem, quae minimà mutatione est in promptu, si scribas:

*Semifer occubuit in letifero Eveno
 Nessus.*

Semifer enim, quod est in quatuor scriptis, praestat *Semiviro*, quamvis Barthius vasto in Claudianum commentario pag. 500. & 827. vò *Semifer* Latio exturbandum caelest cum Jano Douza. De Eveno confirmant sequentia, & *infecit sanguis equinus aquas*. Etii alii Nessum in Eveno non occubuisse dicant, sed vulneratum solummodo fuisse; quos iter & Noster Met. ix. & in Trachinibus Sophocles. Vibius Sequentier, *Evenus Calydoniae,*

ubi Hercules sagittis Nessum Centaurum interfecit. LUCANUS VI. 306.

*Et Meleagream maculatus sanguis Nessi
 Eveno Calydonia fecat.*
 Idem mox, 391.

*Hospes & Alcidae magni Phoe; tuque per amnem
 Improbe Lernas veller sensore sagittas.*

Ceterum Eveni vox Scholiastae Statii etiam reddenda Theb. xi. v. 238. Hercules enim vieto Acheloo Deianiram duxit uxorem, qui cum ad fluvium pervenisset. Lege, *fluvium Evenum pervenisset*. Apud Servium quoque lib. viii. v. 290. perperam dēderatur. Scriverianus codex, *sub lauriferoque veneno*, ut fortasse sit scribendum *Centaurifero Eveno*, quomodo idem *Centaurum Lycermas* Statio est dictus lib. iv. Theb. Sed hoc in dubio facile reliquerim. Neminem autem poësis utinque peritum hiatus offendat iste *letifero Eveno*, qui meminerit aitorum Virgilio, *Unio in magno*. & similia. Noster hac ipsa epistola, in *cupressifero Erymantho*, &, *iniani Alcidae*, quibus succitendis Tò que inculcabant plerumque infanti librari; ut in antiquissimis etiam Virgilio exemplaribus est deprehendere. sic apud Silium quoque peccatum lib. iv. v. 225. ubi *Anianiclas Castili* ex Virgilio & veteris libri auctoritate est reponendum. Sed manum de tabula. HAINA

144. *Virum tunicae tabe perire meae.* Tabae reparatur ex melioribus libris. quomodo & peccatum Cydippes epistola. v. 60. Seneca de Herc. Med. 647.

*Præobis factus sua membra flammis
 Tabe conjunctus gemina prioris*

Munera nuptae.
 Ita liber Etruscus. *geminae tabe*, tunica venenata & rogo Octaeo; *prior nupta* Deianira respecta Ioles. Idem Hercule Octaeo, 716.

Us missa pallia est tabe Nessi illius.
Tabem mentrum muliebrem dixit Solinus cap. r. ubi non sunt audiendi codices in quibus *tabes*, sed eadem *tabesere ignis*, qui in favillas canescit. cap. xxii. HAINAUS. *Tabe recte restituit Heinsius. idem Seneca Herc. Octae. 620.*

Tabemque fluvium vulneris dextra extipit.
 Et ita passim Poetae.

Si quid adhuc habeo facti, cur Herculis uxor

150 Credar; conjugii mors mihi pignus erit.

Tu quoque cognoces in me, Meleagre, forem.

Impia quid dubitas Deianira mori?

Heu devota domus! solio sedet Agrios alto:

Oenea desertum nuda fenestra premit.

155 Exfulat ignotis Tydeus germanus in oris.

Alter fatali vivus in igne fuit.

Execgit ferrum sua per praeordia mater:

Impia quid dubitas Deianira mori?

Deprecor hoc unum, per jura facerrima lect,

160 Ne videar fati infidiata tuis.

Nessus, ut est avidum percussus arundine pectus,

Hic, dixit, vires sanguis amoris habet.

Illita Nessæo mihi tibi texta veneno.

Impia quid dubitas Deianira mori?

165 Jamque vale, seniorque pater, germanaque Gorge,

Et patria, & patriae frater adempte tuæ.

Et

145. *Quo me furer.*] Regius codex, *quis me furer*, elegantius multo, ut puto. Petronius cap. cviii.

Quis furor, exclamat, pacem convertit in arma? Noller v. Met. 13.

Quæ te, germane, furentem

Adem agit in fatinus?

Ubi male & invidis membranis quod legit Hein-
sius. Virgil. iv. Georg. 495.

Quis tantus furor?

Æt. 670.

Quis furor isto novus?

Et ita alii. BURMANNUS.

148. *Tu sceleris tanti causa superstes eris.*] *Viva superstes* Putæanus & multi alii. Forste:

In sceleri tanto viva superstes eris? HEINSIUS.

149. *Et quid adhuc habeo facti.*] *Et quid* Putæanus. Legè, *Si quid, mors mihi pignus* post libri quidam, pro *mors mea*. IDEM.

153. *Solio sedet arrior alto.*] Ita vulgo quidem legitur, nulla certe sententia, mihi vero legendum videtur, *solio sedet Agrios alto*. Ut intelligamus Agrium, post dispersam Oenei domum, Aetoliae regnum occupasse, eamque rem Deianiram inter cetera mala & infortunia generis ac patriae suae recensere. fuerunt autem fratres Agrius, Melas & Oeneus. ut ex Homero patet, apud quem Iliados 2. 115. Diomedes ita loquitur:

Ποσειδὸν γὰρ τρεῖς παῖδες ἄμύμονος ἐξογόνοντα,

Ὀκείον δ' ἐν Πλευρώϊσι καὶ ἄνετον Καλυδῶνι,

Ἄγριον ἔβδ Μέλαιος Τρίπυκος δ' ἔν τελευτα Οἰβάος,

Πατρὸς ἑμοῖο πατρί. MACILLUS.

Scripti plerique, *arrior*. alii, *altior*, *aptior*, *arrior*. Putæanus, *arrior*, quod est *Agrius*. restituendum idem nomen Pont. lib. 111. EL. IX.

Auctor opus laudat. sic forsitan Agrius olim

Theristian facio dixeris ossè bona.

Ita enim Vaticanus liber, vulgati *Accius*. Fuit autem Theristæ pater Agrius, ut illo loco dicitur. HEINSIUS. Felix & certa emendatio. Theristæ patrem facit Tzet. Chiliad. viii. c. 151. & 153: Agrius eiecit Oenea regno, quem deinde interfecto Agrio Diomedes ejus nepos restituit. Anton. Liber. cap. 37. & Hyginus Fab. clxxxv. Agrium eiecit Oenea dicit, cum videret orbum. sed Agrium se ipsum interfecisse addit, quod & repetit Fab. cxxlii. BURMANNUS.

154. *Longa fenestra premit.*] *Nuda* libri veteres, & rectè. sic *inopem* alibi & *egenam* vocat *fenestram*, Juvenalis Sat. vii.

Tunc soque suamque

Terpsichoren odiis satunda & nuda fenestra. HEINSIUS.

155. *Exulat ignotis.*] Cur vero *ignotas* vocat oras, qui Argi exulabat? scribe *Inachis*. HEINSIUS. Sed Deianiræ ignotas poterat esse, nec illa scire poterat, quo abisset; & imitatio est Virgiliæ Georg. 111. 225.

Longæque ignotis exulat oris.

Vel *ignotas oras* pro peregrinis, quarum nomen quidem notum est, sed non ita incolæ, ut patriæ cives. BURMANNUS.

156. *Alter fatali.*] Latet mendum in hoc versu. alter Mentelianus, *missus in igno fuit*, an, *fatalis vivus*

Et tu, lux oculis hodierna novissima nostris,
Virque, (sed ó possis!) & puer Hylle, vale.

vivus in igne perit? HEINSIUS. *Tofus in igne fuit* coniciebat Francius. Douza, *vivus in igne fuit*.

160. *Ne videar thalamis infidiata tuis.*] In Putaneo vetus lectio erat *crata*, & *repositum titulis tuis*. quomodo & *sex alii*. *quator factis tuis*. *sex aut septem, nefris tuis*. tres, *teris tuis*, duo, *tuis seris*. prisca editio, *seris tuis*. Latet aliquid. HEINSIUS. *Ne videar visis in*, Francius coniciebat.

163. *Nefeo.*] Mallem *Lernao*. HEINSIUS. Nihil opus. Senec. Herc. Oct. 716.

Ut missa palla est, tabe Nestea illita.

Et supra v. 527. dixerat:

Mistas vestes dabis

Hac, inquit, ipsa tabe. BURMANNUS.

166. *Ademio maæ.*] In quibusdam *maæ*, non *maæ*. & fortasse elegantius. NAUGERIUS. *Tuas libri veteres majori ex parte cum Putaneo.* HEINSIUS. 107. *Tu quoque lux.*] *Et in lux scripti*, præter Argentinensem, in quo, *neq non lux.* HEINSIUS.

EPISTOLA X.

ARIADNE THESEO.

Mitius inveni, quam te, genus omne ferarum:
Credita non ulli, quam tibi, pejus eram.
Quae legis, ex illo, Theseu, tibi litore mitto:
Unde tuam sine me vela tulere ratem.

5 In quo me somnusque meus male prodidit, & tu,
Per facinus somnus insidiate meis.

Tem-

illa relicta seris &c.] Versus sunt non solum subdititi ac nothi, verum etiam putidi. neque quidquam Ovidianae facilitatis & elegantiae habentes. id quod etiam medicrriter docto apparet. quare & hos a reliquis separavimus. MYCILLUS. Priscæ editiones & codices nonnulli etiam hic copiosiores sunt vulgatis, cum hanc Epistolam sic exordiantur:

illa relicta seris etiam unuc, improbe Theseu,

Vivis: & haec aequa mente tulisse velis.

Ejusdem nempe farinae, cum his, quae hic illic jam ante dedimus. HEINSIUS.

1. *Mitius inveni.*] Haec non dubitabat Heinsius respexisse Senecam, qui in Hippolyt. 558. dixit:

Taceo novercas: mitius nil est feris.

Qui locus tamen minime planus, & viros magnos exercuit, & diverso modo explicatus: sed ego puto ita capiendum, ut *triste lupus stabulis* & similia. & *nil pro nou*. hoc sensu *taceo novercas*, illud genus *nihil*, id est non, *est mitius feris*, sed multo ferocius. ante oculos enim habuit Seneca illud Euripidis ex Alceste 319.

Ἐχθρὰ γὰρ ἢ μέσσα μετὰ τέρας,

Τῶς κρεῖτ', ἐχθρὸς εἰδὲν ἀνοσίτα.

Francio etiam hoc distichon suspectum videbatur, & Epistolam a sequenti *Quae legis* &c. inchoabat. BURMANNUS.

2. *Non ulli.*] Earum ferarum. *Pejus adverbium.* CIOFANUS.

3. *Quae*] Regius & octodecim alii, *quam*. vid. ad Epist. 1. vers. 1.

3. *Ex illo, Theseu, tibi littere mitto, Unde tuam sine me vela tulere ratem.*] Diam insulam significat, ubi Ariadnam reliquerat Theseus. Apollonius lib. 1v. Argon. de ipsa Ariadna:

— — — ἐν κρητὶ Θηραῶς

Κνωστὴν ἑπορεύμενος Διὸς ἦν ἀλλήλας νέμεν.

Alii eam in Naxo relictam scribunt. Vide Plutarchum in Theseo. Hyginus in Fabulis hac de re: *Theseus in insula Dia tempestate reventus, cogitans si Ariadnen in patriam portasset, sibi opprobrium futurum: Itaque in insula Dia dormientem reliquit. Quam Liber amans, inde sibi in conjugium adduxit. Theseus autem cum navigaret, oblitus est vela atra mutare: itaque Argus pater ejus credens Theseum à Minotauro esse ceusumptum, in mare se præcipitavit, ex quo Argonem pelagus est dictum. Ariadnes autem feroram Phaedram Theseus duxit in conjugium.* CIOFANUS.

6. *Pro facinus.*] *Per facinus* scripti, duobus recentioribus exceptis. In Ibside 566.

Per facinus feror est cui sua sacra parens.

Remedii Amoris, 62.

Per facinus ferri non mernisset avis.

Fast. 17. 807.

— — — *Eripimus, dixit, per crimina vitam.*

Quae illic vera est lectio. apud Maronem Aeneid. v. 793.

- Tempus erat; vitrea quo primum terra pruina
 Spargitur, & tectae fronde queruntur aves.
 Incertum vigilans, à fomno languida, movi
 10 Theſca preſſuras ſemiſupina manus.
 Nullus erat: referoque manus, iterumque retento,
 Perque torum moveo brachia: nullus erat.
 Excuffere metus fomnum. conterrita ſurgo:
 Membraque ſunt viduo præcipitata toro.
 15 Protinus adductis fonuerunt peſtora palmis:
 Utque erat à fomno turbida, rapta coma eſt.
 Luna fuit: ſpecto, ſi quid, niſi litora, cernam.
 Quod videant oculi, nil, niſi litus, habent.

Nunc

*Per ſcelus ecce etiam Trojanis matribus aſſis
 Excuffis foeda puppes.*

Ita vetuſtiſſimus Medicæus alique complures, non
 Pro ſcelus? Auctor Oëtaviæ:

Oëtaviæ ſavore percuffa ægmina,

Atque efferata, per neſas ingens ruunt. HEINS.
 Claudianus iv. Conf. Honor.

Per varium gemis ſcelus erumpere Tyranni.

Noſter Faſtor. 11. 630.

Et quicumque ſuas per ſcelus auget opes.

Sic Stat. v. 216. ex MS.

Per marmura Gorgen

Quærit. BURMANNUS.

9. *Incertum vigilans an fomno languida.*] Scripti omnes, à fomno. præter alterum Mentelianum, in quo ð fomno. Lego, ac fomno languida. *Incertum vigilans*, dubie vigilans. Sic Statius Theb. v. qui hæc videretur reſpexiſſe:

*Turbidus, incertumque oculis vigilantibus hoſtem
 Occupat.*

Quæ illic meliorum codicum ſcriptura eſt. idem
 1x. Theb. de fomno:

Ille Deæ juſtus dubium mixtumque ſopori

Adnæit.

Quomodo & illic caſtigatioribus membranæ. ſic in-
 dignum. 1. Amor. 6. 1. ubi plura. HEINS. *A fomno*
 retinendum & hic & mox, vers. 16. à eſt poſt.
 vid. ad Epith. 11. 86. & v. 152. ſic 1. Art. 529.
 ex ſcriptis:

Utque erat à fomno tunica velata recinſta.

ð fomno tamen dixit Tacit. de Mor. Germ. 22. &
 ex fomno. Liv. vii. 37. eadem differentia. 111.

Met. 631. *aque mero*, vel *aque mero*. BURMANNUS.

10. *Semiſupina.*] Cum primo etiam Amorum
 Elegia xiv. Ovidius antepenultimam *ſemiſupina*
 ſyllabam corripuerit, *purpureo jacuit ſemiſupina toro*; nullo pacto hoc invertendum carmen. NAUGER.
 Codices omnes *ſemiſupina* præ ſe ferunt, reclamante tamen ſyllaba: nam *ſop.ri* ſemper primam
 producit, ut apud huanc ipſum infra Ep. Medææ:

*Quæ me non poſſum potui ſopire Dracemem.
 Et Hypermeſtrac:*

Dum petis amplexu ſopitaque brachia jactas.

Tametsi ſopor corripiat. quare *ſemiſupula* libentius
 eodem ſenſu legem. EGNATIUS. Movet quosdam
 hoc loco dictio *ſemiſopita*. quaſi verſus repugnet,
 propter ſyllabam a fine tertiam, quæ in primitiva
 ſive ſimplici ſolet eſſe longa. ſed mihi nihil in-
 commodi hic locus hæcæ videtur; nam & alibi
 eadem voce, eodem modo, eademque quanti-
 tate idem Poëta uſus eſt. ut 1. Amor. Eleg. 14.
 ubi legitur:

Purpureo jacuit ſemiſopita toro.

Et *ſemiſupula*, quam vocem iidem hic ſubſtituunt;
 plenioris ſignificationis eſt, quam ut huic aut illi
 loco conveniat. Invenias autem & alia, in quibus
 derivati aut compositi quantitas primitivo non
 ſemper reſpondeat. Quare & hoc loco Poëtae au-
 thoritati aliquid concedendum. MYCILLUS. Lego,
ſemiſupina. Ne bis idem dicat, utque metro con-
 ſulatur. prima enim in *ſopita* haud eſt ut poſſit cor-
 rumpi. Sarraavianus certe pro diverſa lectione *ſemiſo-
 pulsa*. uſus etiam eſt ea voce Martialis lib. vi. 35.
 ſic Amor. lib. 1. El. x.v.

Purpureo jacuit ſemiſupina toro.

Ex auctoritate meliorum codicum. Nam vulgati
 illic etiam ſimili proriſ modo peccabant. Art.
 Am. 111. 788.

Cum jacet in dextrum ſemiſupina latus.

Ubi etiam codices quidam *ſemiſopita*. Scribebant
ſopina pro *ſupina*. hinc natus error. ſic libro 1. Art.
 Am. 489. in veterimo codice Oxoniienſi:

— *Sive illa toro reſopina ſeratur.*

In Catalectis Scaligeri:

Et ſteſtas niveum ſemiſupina latus.

Hoc tamen Naſonis loco parum aheſt, quin cen-
 ſeam reponi debere *ſemiſopora*, quomodo apud
 Sidon. Apollin. Carm. xv.

Semiſopora levi ſcalpebat lumina penna. HEINS.
 Mihi *ſemiſupina* quoque placet. ſed pro *preſſuras*
 mal;

Nunc huc, nunc illuc, & utroque, sine ordine, curro:

- 20 Alta puellares tardat arena pedes.
 Interea toto clamanti litore, Thefeu,
 Reddebant nomen concava saxa tuum:
 Et quoties ego te, toties locus ipse vocabat;
 Ipse locus miseræ ferre volebat opem.
 25 Mons fuit; adparent frutices in vertice rari;
 Hinc scopulus raucis pendet adefus aquis.
 Adscendo, (vires animus dabat) atque ita late
 Aequora prospectu metior alta meo.
 Inde ego (nam ventis quoque sum crudelibus usa)
 30 Vidi præcipiti carbasia tenta noto.

Aut

mallem cum primis editionibus, & viginti septem scriptis, *pressuras*, quod melius amori, & ardori Ariadne convenire videtur; quæ non apprehendere modo, sed artissimo amplexu invadere itam a somno Thefea suum volebat. ita millies *premere* apud Poetas. lib. vi. Met. 640. ex optimis membranis:

Eja, & jam, mater clamantem & cella prementem Ense feris Proca.

Eleganter vero hos vanos a fomno amplexu describit Lycophon in Alexandra, vers. 113.

Ψυχὸν περιγκάλισμα κ' εἰς δουρίπτων
 Κεναὶς ἀφάσσεν ἀλόνουσι δέμνα.

Pressura tamen defendi posset ex v. Fast. 476.

Lubrica pressantes effugit umbra manus. BURM.

11. *Retente.*] Satis aptum verbum. ut *tentare*, *perstentare* in simili re. vid. ad Phædr. III. 12. & ad Petron. cap. XIII. & LXXVIII. sed in Moreti & Ambrosiano erat *retendo*, quod Heinſio non displicebat: sed *retento* est, iterum iterumque tactu explorare, an in parte tori Thefeus meus esset. mox pro *mones* Farnesianus *jactis brachia*, quod non displicet, quia præcesserat, *monis manus*. BURMANNUS.

16. *Rapta.*] *Rupta* margo Berſinanni: rectius. Epist. III. 15.

At lacrymas sine sine dedi, rupique capillos.

Ita *scissas comas*. Epist. xv. 114. ubi quidam *rupsit* & ita conjectit etiam legendum Sichtenhorſtius. vid. Gronov. Observ. II. cap. XXI. & inde toties *laniare capillos*. ut II. Art. Am. 451. ubi tamen quidam codices *rapias pro lanies*. sic sæpe *laceras comas* Nostro, & *lacerati capilli*. Juvenal. Sat. VI. 458. HEINſIUS. Eadem diversitas est inf. I. Amor. VII. 49. *rapiis*, vel *raptis à fronte capillis*. & supra Epist. VI. 27. vide quæ nos notavimus olim ad Petron. cap. CXI. & puto distinguenda semper hæc duo verba esse: *rumpuntur* crines in luctu, planctu

& similibus, *rapiuntur*, in jurgio, vel cum ætate deficiunt. vid. III. Art. Am. 161. & 570. *turbida* vero hic est turbata. ut recte Douza etiam cepit. sic alibi lib. III. Amor. XIV. 33.

Cur plus quam fomno turbates esse capillos.

BURMANNUS.

18. *Litus habent.*] *Erat*. tres scripti ut Epist. Laodam.

Et quod spectarem nil, nisi pontus, erat.

HEINſIUS.

19. *Et utroque sine ordine.*] *Retroque*, vel, *iterumque sine ordine*, ex Jano Vltio adnotaverat Francius.

26. *Nunc scopulus.*] Excerpta Jureti cum aliis nonnullis *hinc*; Vossianus *huic*: quatuor *hic*. HEINſIUS. Nos recepimus *hinc scopulus*: non enim Ariadne mutata ab eo tempore montis conditionem vult innuere, sed ex monte partem, instar scopuli, emiſiſſe in mare. ut v. Fast. 150. *Parti bona montis saxum dicitur Pendet* vero eleganter: quia inferiori parte adefus aquis, super æquor pendere videbatur. *hic* probat Douza. BURMANNUS.

29. *Crudelibus.*] Ita mox *crudelis semnes* & *ventes*, & *saevus* vocat. vers. III & 113. sed in Moreti uno & margine Berſinanni est *crudelius*, quod neque repudiandum temere. ita Epist. XVI. 245.

Ut possem verbis petulantius uti.

Ubi etiam alii codices *petulantibus*. sic *crudeliter uti*. III. Pont. VII. 17. & *civiliter uti*. III. Trist. VIII. 41. BURMANNUS.

30. *Carbasia tenta nota.*] *Tenta* Puteaneus & alii nonnulli. sic Met. XIII. 417. ex veteri codice:

Jamque vians suadet Boreas, flatuque secundo Carbasia tenta sonant.

Ubi vulgati *meta*. HEINſIUS. Ita Valer. Flacc. IV. 422.

Placidi tendebant carbasia venti.

Et Virg. III. 268.

Tendant vela noti.

S

31. Aut

- Aut vidi: aut etiam, cum me vidisse putarem,
Frigidior glacie fermanisque fui.
Nec languere diu patitur dolor. excitor illo,
Excitor; & summâ Theſea voce voco.
- 35 Quo fugis? exclamo: ſcelerata, revertere, Theſeu.
Flecte ratem; numerum non habet illa fuum.
Haec ego. quod voci deerat, plangore replebam.
Verbera cum verbis mixta fuere meis.
Si non audires, ut ſaltem cernere poſſes,
40 Jaçtatae late ſigna dedere manus.
Candidaque impoſui longae velamina virgae,
Scilicet oblitos admonitura mei.
Jamque oculis creptus eras: tum denique flevi;
Torpuerant mollès ante dolore genae.
- 45 Quid potius facerent, quam me mea lumina flerent,
Poſtquam deſierant vela videre tua?

Aut

31. *Aut vidi, aut certe quia me vidisse putavi.*] Mire turbant hic denuo priſca exemplaria. alter Mentelii, dum me vidisse putarem. Putaneus, hiatus relicto in illis, quae legi non poterant:
Aut vidi à... jam quae me vidisse putarem.

Puto:
Aut vidi, aut quod erant quae me vidisse putarem.
Quo & alludunt tres alii codices, in quibus:
Aut vidi, aut fuerant quae me vidisse putarem.
Et ita Schot. II. Obſerv. LIII. ex duobus MSS. multi libri:
Aut etiam cum me vidisse putarem.

Etiam non male. Virgil. vi. 454.

Aut vides, aut vidisse putas per nubila lunam.
Alii aliter. ſed piget in his morari. HEINSIUS.

34. *Et summâ Theſea voce voco.*] Alio modo dicitur clara voce, & magna voce. CIOFANUS.

36. *Numerum.*] Locutio haec quidem in alia re ſæpius occurrit, ut II. Pont. viii. 3.

Utque ſuum munus numerum, quem debet, haberet.
Sed hic maxime proprie poſita videtur. nam ſic & Cicer. v. Verrin. 51. *Tuus teſtis, tuus imperator, tuus hoſtes Cleomenes, hoc dicit ſe in terram eſſe egreſſum, uti Pachyno à terreſtri præſidio milites collegeret, quos in navibus collocaret, quod certe non ſeſſes, ſi ſuum numerum neves haberent.* BURMANNUS.

37. *Hoc ego quod voci deerat.*] Haec Putaneus & duodecim alii. diſtingue:

Haec ego. quod voci deerat, plangore replebam.
Sulpic. in Satyra:

Haec ego. tum paucis Dea me dignatur & inſit.
Noſter Epitola Hypermetrae, 67.

Haec ego. dumquo queror, lacrymas ſua verba ſequuntur.

Amor. II. El. v. 33.

Haec ego: quaeque datur lingua diſſavit.

Remediis Amoris: 39.

Haec ego: movit Amor gemmatis aureis alas.
Similiter ſed quid ego haec & de quo Epitola xv. v. 207. HEINSIUS.

39. *Ut ſaltem.*] Junii haec ſaltem. forte, at ſaltem ut. BURMANNUS.

40. *Jaçtatae.*] Codex Douze Jaçtantes; certe jaçtatae late non placet.

42. *Admonitura.*] In Gronoviano erat, ammone-
nimenta. forte, oblitis ab monumenta mei. HEINS.

46. *Deſierant.*] Deſieram Putaneus & quinque alii. HEINSIUS. Nos antiquam lectionem reduxi-
mus; quam magis Poëtica credimus, & poſcit praecedens facerent. VI. Met. 680.

Viderunt oculi telum jaculabile noſtri.

Ita paſſim lingua & ut dicere, & alia membra id facere dicuntur, quod nos per ea facere ſolemus. vid. & inf. vers. 120. BURMANNUS.

48. *Qualis ab Ogygia.*] Ogygium Deum Bacchum accipe, ab Ogygo antiquiſſimo Boecorum rege, quem Pausanias *Ὀρχύβων* fuiſſe, Boeotiaeque imperaſſe ſcribit, populumque ejus fuiſſe Heëtones, quibus peſte aſumtis, ſucceſſiſſe Hyantæ & Aonæ uique ad Cadmi tempora, a quo Thebae conditas, ubi poſtea Bacchus natus. quem hic Ogygium vocat Poeta, ut Phoroneos & Inachios, Argivos alibi. MICULUS.

50. *Quamque lapis ſedes, tam lapis ipſa fui.*] Expreſſiſſe videtur Catulli locum ubi ita eſt:

Saxea ut effigies bacchantis præſpicit Evox. CIOFAN.

53. *Et ſua quae poſſum.*] *Qua poſſum* rectius Argen-
tinus cum Jureti Excerptis. Epitola Laodamiæ. 43. ut quidem libri meliores habent:

- Aut ego diffusis erravi sola capillis,
 Qualis ab Ogygio concita Baccha Deo:
 Aut mare propiciens in saxo frigida sedi:
 50 Quamque lapis fedes, tam lapis ipsa fui.
 Saepe torum repeto, qui nos acceperat ambos;
 Sed non acceptos exhibiturus erat.
 Et tua, qua possum, pro te, vestigia tango;
 Strataque, quae membris intepuere tuis.
 55 Incumbo; lacrimisque toro manante profusis,
 Pressimus, exclamo, te duo: redde duos.
 Venimus huc ambo: cur non discedimus ambo?
 Perfide, pars nostris, lectule, major ubi est?
 Quid faciam? quo sola ferar? vacat insula cultu.
 60 Non hominum video non ego facta boum.
 Omne latus terrae cingit mare. navita nusquam:
 Nulla per ambiguas puppis itura vias.

Finge

Qua possum squalere tuos imitata labores

Dicar.

Ubi vide quae noto. Art. Am. lib. II. 633.

Corpora si nequunt, qua possunt, nomina tangant.

HEINSIUS.

55. *Incumbo, Lacrimisque.* Codex Douzac. *Incumboque toro lacrimis manante profusis.* & ita Junii Lincol. & Basil.56. *Pressimus (exclamo) te duo, redde duos.* Legerem duo, ut esset figura plenior. nam & duo legitur in casu accusandi. Virg. XI. Aeneid. *Si duo praeterea tales Idaea tulisset terra viros.*

Propterea.

*Et duo in adversum misit per moenia currus;
 Ne posset tacto stringere ab axe latus.*

CLOFANUS. Nullum dubium, quin veteres ita locuti fuerint. vigile plena manu exempla adnumerantem Gronovium ad Livii lib. XXXV. 21. sed contra scriptos libros intrudere talia nobis religio est. BURMANNUS.

59. *Qua sola ferar.* Quo sola meliores. Epistola Medaeae:*Quo feret ira sonar.*

Stat. XII. Theb. 149.

Quo miseram, quo feris iter.

Et cultu pro cultu Putaneus. Fast. I. 683.

*Neve graves cultis Cerealia dona, caveat,**Agmine lacuro depopulenter aves.*

Pont. lib. II. El. IX.

*Vana laborantis si fallat culta coloni,**Accipiat gravidae cur suis extra Ceres t*

Ita vetus liber. Aufonium Epist. I.

*- Colui loca juncta superbis**Urbibus, et laetis hominum celeberrima cultis.*

Nisi rectis cultis ibi legendum. hinc pinguis culta

apud Claudianum & Avienum Descriptione Orbis. & Fab. xxx. quod uterque a Marone mutuati sunt. qui pari modo Aeneidos VIII. Apud eundem Avienum:

*Juxta sunt culta Lacedaem.*Eadem Orbis Descriptione. Ammianus, lib. XIV. 6. *Cultorum, ut putant, ferarum multiplicantes annos fructus.* Dicitur Cretenis libro II. *interim Ajax Telamonius instructo militi quem secum adduxerat, (bene codex vetustissimus meus advoxerat) habens (lego addens) etiam nonnullos de exercitu Achillis, ingressus Phrygiae regionem, culta (male scripti editique libri multa) hostiliter vastas, ac post paucos dies praeda auctus, ad exercitum videtur reverti. non revertit.* HEINSIUS. Vide Lindenbr. ad Amm. Marcell. XIV. cap. 6. non tamen puto cultum recte dici in singulari, sed novi saepe occurrere in plurali culta. & praeterea, si jam cultu admitti posset, non recte tamen diceretur, insula vacare cultu, pro cultis agris; sed cultu probe, id est cultentium manu & opera. ita Ep. XII. 18.*Ut caderet cultu cultor ab ipse suo.*Id est ab iis, quos servisset, & colendo agrum excitasset. & ita in plurali. II. Amor. Eleg. XVI. 33. *Operosi cultibus agri, ex MSS. BURMANNUS.*60. *Non hominum video non ego facta boum.* Τα ἔργα, hoc est opera, intellige per facta, hoc est agriculturam, quam per τα ἔργα Graeci designabant. Iisdem γῆς ἔργα agricultura, & ἔργα-ζωστου agrum colere, & ἔργα-ται agrum colentes. Hinc Hesiodus Geographica sua ἔργα καὶ ἔργα-ται inscripsit. HEINSIUS. Callimachus Hymno Dianae. 156.*Σὺς ἔργα, σὺς ὄντα λυμυνοῦσα.*

Ex Homericis Odyss. K. 95. Ovidius haust:

Ἐστα πρὸς αἶψα βίβω εἶτ' ἄνδρω φαίνετο ἔργα.

Quod

- Finge dari comitesque mihi, ventosque, ratemque;
 Quid sequar? accessus terra paterna negat.
 65 Ut rate felici pacata per acuora labar;
 Temperet ut ventos Acolus; exful ero.
 Non ego te, Crete, centum digesta per urbes,
 Adipiciam, puero cognita terra Jovi.
 Nam pater, & tellus iusto regnata parenti,
 70 Prodata sunt facto, nomina cara, meo.
 Cum tibi, ne victor tecto morerere recurro,
 Quae regerent passus, pro duce fila dedi.
 Cum mihi dicebas, Per ego ipsa pericula juro,
 Te fore, dum nostrum vivet uterque, meam.

Vivi-

Quod & Lucianus, in proverbii speciem usurpat in Icaromenippo. Virgilius vertit 1. Georg. 118.

Hominumque beumque labores. BURMANNUS.

61. *Nuquam est.*] *Tu est non agnoscent meliores.* HEINSIUS.

63. *Finge.*] *Alio modo, Este, fac, pone.* CIOFANUS.

65. *Pacata.*] *Placata Lovaniensis, sollempni permutatione. vid. XIII. Metam. 440. & xv. 723. ubi similis diversitas. Labi vero eleganter pro navigare poni docuit Broukhufius quondam meus ad Propert. II. xx. 18. BURMANNUS.*

66. *Acolus.*] *Puteaneus Eulos, lege Acolus. lib. XIV. Met. 123.*

Acolon ille refert Tusco regnare profundo. HEINS.

67. *Digesta.*] *Disiecta. Junii liber, unde fuit, ut dissepta legerem; sed vulgata recte se habet. Ep. IX. 93.*

Inque canes scitidem trunco digestus ab uno Cerberus.

Metam. IV. 773.

Septem digestum in cornua Nilum. HEINSIUS.

69. *Nam pater & tellus.*] *Puteaneus ac alter Moreti, at pater. vetustior ejusdem Et pater. probe. HEINSIUS. Parente etiam Puteaneus a manu secunda & quinque alii. nil muto. Horat. II. Od. VI. Et regnata petam Latoni*

Rura Phalanto. BURMANNUS.

70. *Facto.*] *Facto Vossianus. forte recte; pacto sine nuptiis cum Thefeo initis. vid. inf. v. 92. Nomina bina etiam Francofurtensis. BURMANNUS.*

71. *Cum tibi ne victus.*] *Victor Puteaneus & duo alii. superato scilicet jam Minotauro. HEINS.*

72. *Quae regerent passus pro duce fila dedi.* *Cum mihi dicebas, per ego ipsa pericula juro, Te fore, &c.]* *Huc pertinet quod scribit Hyginus, cujus verba sunt haec: Thefeus, postquam Cretam venit, ab Ariadote Minos filia est admatatus, adeo ut fratrem*

proderet, & hesitem servaret: ea enim Thefeo monstravit Labyrinthi exitum. Quo Thefeus cum introisset & Minotaurum interfecisset, Ariadote admonitum licium revolvendo, foras est egressus, tamque, quod fidem illi dederat, in conjugium secum habiturus, avexit. CIOFANUS.

73. *Tu mihi dicebas.]* *Cum mihi praeflantiores. Codex Douzae hic & disticho superiore habet tunc, forte:*

Tunc mihi dicebas, per ego ipsa pericula juro.

Ista habet Gronovianus. Scio lib. I. Metam. 353. legi, nunc ipsa pericula jungunt. sed hic malim ipsa. BURMANNUS.

75. *Si modo vivit Femina.]* *Vivis codices magno numero; ut se ipsam alloquatur. quod ἐμψυκτικῶς εἶπε ad adfectus concitandos. sic Trist. lib. V. Eleg. VII.*

Vivit in his eheu tenerorum oblitus amorum,

Hos videt, hos vates audit, amice, tuis!

Atque utinam vivas, & non moriaris.

Ita optime liber antiquus. vulgo vivas & moriar contra legem carminis. Ipsa Attidua Fall. III. 463.

Sorte tori gaudens, Quid sebas, rustica, dixit & Utiliter nobis perdas ille fuit.

Non sebam, ut est in vulgatis. Epistola Hypermetrae, vers. 14. Non es, quam piger esse piam. ut quidem videtur scribendum. Remed. Amor. 601.

Nona terabatur miserata via, videris, inquit,

Et speitae zonam pallida facta suam.

Sic vetustus codex. IDEM.

76. *Fraude sepulta viri.]* *Turbant admodum manu exarati codices, quorum Palarinus, & quidam alii hic habent *sepulta*, & sequenti pentametro, *Sepulta fides*, (ut & habet utrobique *sepulta* Moreti unus & Vossianus) quae transpositio nescio an convenientior Poetae: mori enim poterat fraude Thefei Ariadne in sola insula relicta, sed sepul-*

- 75 Vivimus: & non sum, Theſeu, tua. ſi modo vivis,
Femina, perjuri fraude ſepulta viri.
Me quoque, qua fratrem, mactaſſes, improbe, clava;
Eſſet, quam dederas, morte ſoluta fides.
Nunc ego non tantum, quae ſum paſſura, recordor;
80 Sed quaecumque poteſt uſa relicta pari.
Occurrunt animo pereundi mille figurae:
Morsque minus poenae, quam mora mortis, habet.
Jam jam venturos aut haec, aut ſuſpicor illac,
Qui lanient avido viſcera dente, lupos.
85 Forſitan & fulvos tellus alat iſta leones.
Quis ſcit, an haec ſaevas tigridas inſula habet?

Et

ſepulturam a nemine ſperare poterat; ſolvi vero pro mori Noſter ſtepe ponit. 11. Amor. x. 36.

Medium ſolvat & inter opus.

In Ibin. 146.

Sive manu facta morte ſolutus ero.

Et ita paſſim alii. Vid. ad Petron. cap. cxi. *Sepulta vero fides elegantiffime dicitur ita abolita & obſcurata, ut nulla ejus veſtigia poſt caedem Ariadnes exlarent, ſic quiſquam eam Theſeo exprobrare poſſet, nec Ariadnam, antequam ex patria abduxiſſet, quod ipſum Athenienſibus fidem pacti facere poterat, mactaſſet clava; tunc enim nullum fidei Ariadnae datae argumentum adverſus Theſea produci poſuiſſet; ſed ſimul cum funere condidiſſet fidem. ita ſama ſepulſa, & ſimilia, de quibus egimus ad Petronii fragmenta p. 676. eſſet vero pro fuiſſet capiendum, quae enallage obvia & vulgaris. haec conſiderent viri docti; interim nihil mutabo. nam & vulgata recte explicari poteſt. BURMANNUS.*

79. *Quae ſum paſſura recordor.*] Nihil variant codices. poſſet tamen videri alicui ſcribendum, *quae ſum modo paſſa recordor*, quia praeteritorum recordamur. ſed & de futuris ita utitur Juſtinus lib. v. cap. 7. *Sibi quiſque ante oculos obſidionem, famem & ſuperbiam villoremque hoſtem proponentes; jam ruinam urbis & incendia, jam omnium captivitatem & miſerrimam ſervitutem recordantes.* & idem eodemſem utitur verbo meminiffe. lib. xi. 5. *Nec belli periculorumque, ſed divitiarum meminerant.* BURMANNUS.

82. *Morsque minus poenae, quam mora mortis habet.*] Caſar apud Vallullum in conjurat: *in incluſo atque miſeris morient acrumnarum requiem, non cruciatum eſſe.* In Ibin:

Luctat uſque diu cruciatus ſpiritus artus

Deſerat, & longa torquet ante mora.

Ubi ex Suetonio aliud exemplum adduxi. CIOPAN.

85. *Tellus alit iſta leones.*] *Alas* Puteaneus & Sarravianus. HEINSIUS. Paris Cod. Douzac.

86. *Quis ſcit an haec ſaevas inſula tigres habet.*] Duo ſunt quae in hoc verſu offendant. Primo quod Latine haud dicitur, *Quis ſcit an habes, ſed an habeat.* Deinde quod poſteriore in *tigres* corripit, quae Latina vox. vid. t. Art. Am. 559. nam quarto caſu Graeco *tigridas* debuiſſet dixiſſe. Turbant praeterea vehementer libri veteres; ut de mendo dubium non ſit. Puteaneus:

Quis ſcit an & haec tigrides inſula habet.

Alii plerique *ſaevas tigrides inſula habet, vel, tigridas, vetulſtor habet:*

Quis ſcit an haec tigres inſula ſaeva ferat.

Meus, quem à Cl. Mentelio habui:

Quis ſcit an haec ſaevas fert quoque terra tigres.

Alii:

Quid ſcit an haec ſaevas inſula tigres habet.

Sed haec interpolatorum ſunt. Dicam quod ſentio, puto ultimam in *tigrides* aut *tigridas* ſyllabam abſorpiſſe vocem, quae ſequebatur, *Dia* videlicet, cujus gloſſema fuerit *Ta inſula*. Deinde pro *habet* exaratum primo corrupte fuiſſe *habet* vel quid ſimile, unde *habet* ſit factum. Lego igitur:

Quis ſcit an & ſaeva tigrida Dia vacet.

Sic ſupra *vacat inſula celta*. Met. t. 422.

Juniper ut vidit ſeſſam & cuſtode vacantem,

Ita enim illic libri veteres. vulgati *caerentem*. Solinus cap. xxi. de Orcaediis: *Vacant homine, non habent ſilvas*. Si quae meliora excogitarit, ei ego libens adſurgam & gratulabor. Gronovius putat *Ta inſula* eſſe ex gloſſa; quare legebat:

Quis ſcit an & ſaevam tigrida Naxos habet?

Fortè & ex veſtigis Putaneus omnium veterum codicis pro iis, *tigrides inſula*, reponendum *tigridin illa*.

Quis ſcit an & ſaevis tigridin illa vacet?

Vide nos ad Epil. xiii. v. 137. toruit & hic locus Voſſium de Art. Gramm. lib. ii. cap. 31. HEINSIUS.

Et freta dicuntur magnas expellere phocas.

Quid vetat & gladios per latus ire meum?

Tantum ne religer durâ captiva catenâ;

90 Neve traham serva grandia pensa manu:

Cui pater est Minos, cui mater filia Phoebi:

Quodque magis memini, quae tibi pacta fui.

Si mare, si terras, porrectaque litora vidi;

Multa mihi terrae, multa imitantur aquae.

95 Coelum rellabat. timeo simulacra Deorum.

Defiliuor rapidis praeda cibusque feris.

Sive

87. *Magnas.*] Ita plurimi codices & editiones. sed Manil. lib. v. 661. *Securas phocas* dixit & Virgil. lib. 111. Georg. 547. *Infolias phocas.* HEINSIUS.

88. *Quis vetat & gladios.*] Leve est quod dicam, dicendum tamen, reponi nimirum debere vel contra codices vetustos, *Quid vetat.* Amor. 1. El. VII.

Quid vetat & nervus magics torpere per artes? Libro III. Art. Am. 93. cum veteri codice:

Quid vetat apposto lumen de lumine sumi?

Et 525.

Quid vetat à magnis ad res exempla minores

Sumere? Ubi similiter peccant scripti plerique. lib. 1. Faistor. 295. cum optimo Vaticano:

Quid vetat & stellas, us quaeque oriturque caditque,

Dicere? Lib. II. 423.

Quid vetat Arcadic dictas à monte Luperco?

Et lib. III. 11.

— *quid enim vetat inde moveri?*

Trist. 1. El. 11.

Quid vetat irato numen adesse Deo?

Ut libri veteres agnoscunt. lib. v. El. 1.

— *quis te mala sumere cogit?*

Aut quid deceptum ponere sumpta vetat?

Sic Vaticanus. atque ita apud Petronium legerim, cap. 132.

Nam quis concubitus, Veneris quis gaudia nescit?

Quid vetat in tepido membra talere tors?

Neque aliter Horatius ac reliqui optima Latinitatis auctores Sic & *Quid prohibet* dicebant potius, quam *Quis.* Epist. Helenaë ex fide veterum librorum:

Quid prohibet variis nomen inesse meum?

Sic & apud Petronium legatur, cap. 104. *Ceterum Licet ut Itripionae somnia expiaris, Quid, inquit, prohibet navigium scrutari?* Idem, cap. 127. *Itabes tu quidem fratrem, sed quid prohibet & sororem adoptare?* Apud Aufonium quoque Epist. xxv. circumfertur, perperam, ut opinor:

Quis prohibet, salve atque viola brevitase paratâ.

Apud Virgil. Aeneid. v. 631. ex fide optimorum codicum:

Quid prohibet mures jacere & dare civibus urbem. Silius lib. XVII. 232.

Cur porre haec angant? nunc nunc invadere ferro

Quid prohibet.

Sic scribo in Actis Apostolorum cap. VIII. v. 36. meliores codices agnoscunt: *Ecce aqua, quid prohibet me baptizari?* cum in Graeco textu sit *ὕδωρ τὸ καλὸν μὴ βαπτισθῆναι.* HEINSIUS. Apud Quintilian. lib. IV. cap. 2. *Congerere plura expositiones quid prohibet.* ubi male quaedam editiones *quis.* BURMANIUS.

90. *Grandia.*] Recte, quae duritiam dominæ, cui servitutam se metuit, arguunt. ita *iniqua pensa.* de quibus vid. Ep. IX. 78. BURMANIUS.

92. *Quodque magis memini.*] Rectius legeretur, *Quoque magis mirui.* majus meritum dicit Heretico se pactam fuisse, quam esse Minois & Pasiphæes filiam. in prima editione erat. *quoque magis memini.* Nasta fuit. Cod. Douzac. BURMANIUS.

93. *Si mare.*] *Legge, Seu mare, seu terras, porrectave litora vidi.* HEINSIUS.

95. *Deorum.*] *Ferarum* in Gronoviano. quod qui supposuit, praeterquam quod altra sub figuris serpentis, Centauri &c. fingi noverat, in animo habuit alterum Ovidii locum, qui legitur II. Met. 78. — *per insidias iter est, formasque ferarum.*

Ubi in sequentibus omnia fere illa simulacra enarrat. sed nescio quid spurii & non Ovidiani sonet hic versus, qui forte a sciolo quodam ex centonibus aliunde confusus est, & ut saepe alibi, confictus: cum enim vidisset terrae & aquae mentionem factam, sibi persuasit, coelum restare, eodem modo ac Daedalum inducit Noster lib. 11. Art. Am. 37. unde & prima verba mutatus videtur. sed non cogitabat ille, Ariadnem parantem fidei iter per aëra, pennis adsumtis, non apte satis posse fingi. quare puto ejectum & loco motum genuinum verum, qui sequenti pentametro aptius cohaerereat. continuè vero hunc sensum puto: sive deserta est & incolis vacua, delituit praeda fens, sive colunt viri, diffidimus illis. BURMAN.

96. *Ra-*

Sive colunt habitantque viri, diffidimus illis.

Externos didici laesa timere viros.

Viveret Androgeos utinam: nec facta luisses

100 Impia funeribus, Cecropi terra, tuis!

Nec tua mactasset nodoso stipite, Theseu,

Ardua parte virum dextera, parte bovem!

Nec tibi, quae reditus monstrarent, fila dedissem;

Fila per adductas saepe recepta manus!

105 Non equidem miror, si stat victoria tecum,

Strataque Cretacam bellua tinxit humum,

Non

96. *Rapidis praeda cibisque feris.*] *Rabidis* Argentinenfis, sic idem codex sequenti epistola, *rabidarum praeda ferarum*. ubi pari modo variant codices MSS. na & MSS. Metam. vii. 388.

Rabidarum mors ferarum.

Silius viii. 640.

Castra quoque & vallum rabidas sub nocte silenti irrupere feras.

Ut ibi legendum. Stat. i. 454.

Sunt & rabidis jura insula monstrosi.

Et viii. 837.

Rabidi cum colla minantia monstri Angeret.

Ut ibi MSS. & meliores Editiones. & lib. viii. 71.

Sit qui rabidarum mors ferarum.

Quod male MSS. mutant. & lib. vii. 530.

Pastoris impulsu rabidi straverunt leones.

Sic lego & MSS. & x. 41.

Rabidi sic agmine mixto

Sub noctem coeunt Lupi.

Avien. Fab. i. *Rabide quod feret esca lupae. rabidas tigres.* Juvenal. Sat. xv. 163. *Rabidas* tamen ferac pro rapacibus dictae videntur. HEINSIUS.

99. *Nec facta luisses.*] Ita emendavimus, cum hactenus omnes codices nullo sensu *tuisses* haberent. EGNATIUS. *Fuisses*, est germana lectio. CIOFANUS. *Fata tuisses* Puteaneus. alii *fata luisses* vel *tuisses*. sed nil muto. sic apud Statium Thub. i.

Fata luant Thebae.

Et lib. xii.

Aut nee facta luent. HEINSIUS.

101. *Nec tua mactasset.*] Sic Vaticanus. recte. CIOFANUS.

104. *Fila per adductas saepe recepta manus.*] Non damno hanc lectionem. Vide tamen, ne scripserit Ovidius *sila relecta*. auget suspitionem de mendo, quod in nonnullis exemplaribus membranis pro glossa adscriptum est *collecta*. Met. viii. 173. de eadem re:

Janna difficilis sila est inventa relecto.

Ubi *relecto* perpetam scribebatur. Fall. iii. 461.

Jam male perjurio mutarat coniuge Bacchum,

Quae dedit ingratis fila legenda viro.

Sic vere optimi codices. vulgari & illic *regenda*. ubi & insignem Pertii locum castigamus. Propertius lib. iv. El. iv.

Prodit quid mirum fraterni cernna monstri,
Cum patuit lecto flamine torta via.

Funem anchorae legere. Val. Flac. i.

Prora funem legit Argus ab alca.

Virgil. lib. x. 814.

— *Extremaque Lausa*

Parcae fila legunt.

Hoc est, colligunt, ut Servius interpretatur. Quod Ennodius in Epigrammate est imitatus:

Fila legunt Parcae, quae dederunt miseris.

Stamina legere Claudianus Phoenice:

Non flamina Parcae, in te dura legunt.

Senec. Herc. Oet.

Jam dominae captiva toles suscipis legam.

Sic *collecta* fila Seneca Hippolyto, de Theseo:

Et longa curva fila collegis via. HEINSIUS.

106. *Stravit humum.*] Sic boni libri. CIOFANUS. Quamquam in MSS. notet Gruterus legi, *Strataque Cretacam bellua tinxit humum*; nobis tamen nondum displicet haec lectio. Quid sit pondere, aut mole, aut cadendo, *fervere humum*, norunt qui Poetas viderunt. DAN. HEINSIUS. An hoc dictum, quomodo Auctori Carminis in obitum Maecenatis:

Victorem vitium metuas. metu impores illi.

Membra nec in strata sternere dicat humo?

Sed cum Puteaneus & alii nonnulli ex melioribus agnoscant *stravit*, opinor castigandum *levit*, sanguine nimirum. *Tinxit humum* multi ex scriptis. non male, ut Schottus in suis invenit lib. ii. Observ. c. LIII. nisi planxerit malis. Ep. Parid. 334.

Casusque sanguineam victimam planxit humum.

Met. iii. 125. de Terrigenis:

Sanguineam tropido plangebant pectore matrem.

De quo loquendi modo alibi. Fall. i. 578.

Et lato morseus pectore planxit humum.

Ubi

Non poterant figi prae cordia ferrea cornu:

Ut te non tegeres, pectore tutus eras.

Illic tu silices, illic adamantata tulisti:

110 Illic, qui silices, Thesea, vincat, habes.

Crudeles somni, quid me tenuistis inertem?

At semel aeterna nocte premenda fui.

Vos quoque, crudeles venti, nimiumque parati;

Flaminaque in lacrimas officiosa meas.

115 Dexteram crudelis, quae me fratremque necavit:

Et data poscenti, nomen inane, fides.

In me jurarunt somnus, ventusque, fidesque.

Proditum sum caussis una puella tribus.

Ergo ego nec lacrimas matris moritura videbo:

120 Nec, mea qui digitus lumina condat, erit?

Spiri-

Ubi male *tanget* & *pulsat* veteres nonnulli. Faß. IV. 896.

Aique indignanti pectore plangit hnumum.

Certe in altero Menteliano pro diversa lectione *tanget* erat adscriptum. sic Epistola VII. 179. etiam perperam legi ostendimus, *frata Afrum tangentia* vel, *frangentia litus*, pro *plangentia*. idem Mentelianus *pressit* cum duobus aliis, tres *tesit*. HEINSIUS. Nos retinimus vulgatam *stravit*, tum quia plane Ovidianum est *strata stravit*; ut *perdita ne perdam timos* & similia, tum quia *sternere terram* satis eleganter & proprie dici puto. Virgil. VIII. Aeneid. 719.

Ante aras terram caesi straverit iuveni.

Quamquam ibi paululum alio sensu capiatur. sed accommodatus Horatius lib. IV. Od. XIV. ex emendationibus membranis:

Ut barbarorum Claudius agmina

Ferrata vasto diruit impetu,

Prænesque & extremos metendo

Stravit hnumum, sine clade victor.

Virgil. IX. 666.

Sternitur omne solum jaculis.

Lucret. I. 274.

Interdum rapido parentrens turbine campos

Arberionis magnis sternit.

Ubi idem quod operit, tegit, ut apud Stat. IX. 263.

Summa vagis late sternuntur flumina telis.

BURMANNUS.

107. *Cornu.*] Commentatores de cornu sive cornibus Minotauri exponunt; sed quid? si generaliter de quolibet relicto aut haulla intelligas, ea significatione, quae a Virgilio dictum est. Aeneid. lib. IX. 868. *Volat Italia cornus.* MICYLLUS. sed & de Minotauri cornu accipitur recte Stat. XII. Theb. 670.

Alterasque manus circum & nodo'sa ligantem

Brachia, & abducte vitantem cornua vident.

Cornu pro arcu habuimus Ep. IV. 39. BURMAN.

108. *Ut te non tegeres.*] Douzæ codex & tres alii, ut *tu non tegeres pectora*, quod ille probat.

109. *Illic tu silices, illuc.*] *Illic* ex castigatioribus reponere utroque loco. proximo versu *silicem* nonnulli, & placet. HEINSIUS.

111. *Quid me.*] Naugerius mallebat *qui*. quod Gronovii, Moreti, & excerpta Gallicana confirmant. unus Palatinus *cur*.

112. *Premenda.*] *Tenenda* unus Moreti. ut fit repetitio. sed efficacius *premenda*: quia *aeterna nocte*, id est morte, praecedit. Horat. I. Od. IV.

Jam te premunt nox fabulaeque manes.

Vid. supr. Ep. VI. 96. BURMANNUS.

115. *Dextera.*] Mallem, *dextraque*. HEINSIUS.

120. *Digitus.*] *Digitus* Scriverii & Palatinus. HEINS. Idque recepimus etiam auctoritate trium editionum antiquarum. lib. IV. Trist. III.

Texissent digitis lumina vestra tui.

Et III. Eleg. VI. 44.

Labones oculos cendet amica manus.

Vid. supra vers. 46. & ita Noster mox vers. 122.

Nec possites artus unget amica manus.

Ubi codex Leidensis *tanget*; sed Saravianus & alii *junget*; unde Gronovius *finger*; non male. vid. ad Epist. XX. 134. sed de unctioe omnia protrita. Enn.

Tirgini corpus bona femina lavit & nxit.

Vid. Faß. IV. 853. Pont. I. IX. 47. & passim. BURMANNUS.

123. *Offa super.*] Anastrophe. CIOFAN. Sed cur non compositum *superflare*? Stat. II. Theb. 715.

Corpora tunc atque arma simul cumalata superflans

incipit.

Et XI. Theb. 564. ubi vid. Barth. Phaedr. I. 27. dixit *flans vulturnus super*, pro *superflans*. jungi etiam hoc verbum Dativo, docuit Drakenborchius Noller ad Sil. XIII. 300. sic *superincumbere*. Ep. XI. 57. BURMANNUS.

126. *Cum*

- Spiritus infelix peregrinas ibit in auras,
 Nec positos artus unguet amica manus?
 Ossa superstant volucres inhumata marinae?
 Haec sunt officii digna sepulcra meis?
- 125 Ibis Cecropios portus, patriaque receptus
 Cum steteris urbis celsus in arce tuae,
 Et bene narraris letum taurique virique,
 Sectaque per dubias faxea tecta vias;
 Me quoque narrato sola tellure relictam:
- 130 Non ego sum titulis subripienda tuis.
 Nec pater est Aegeus; nec tu Pittheidos Aethrae
 Filius: auctores faxa fretumque tui.
 Di facerent, ut me summa de puppe videres!
 Movisset vultus moesta figura tuos.

Nunc

126. *Cum steteris turbae celsus honore tuae.* Turbae celsus in arce Putecanus; & emendatum postea urbis in arce. quomodo & septem alii. vide quae noto Epistola VII. VI. 51. Dido:

Et videas populos altus ab arce tuos.
 De arce Atheniensis prostrata omnia. Lovaniensis, urbis celsus in ore. Octo, turbae celsus in arce. totidem, turbae celsus in ore. verè. Livius lib. XXXI. cap. 14. *Porta et velus in ore urbis posita.* Florus 11. cap. xv. *Classem sub ipso ore urbis incendit.* quinquè, in oris. & hoc bene. unus, turbae in urbe. De populi ore in Aponum Claudian dictum. Silius libro 111. 66.

At puer obfissa generatus in ore Sagunthi.
 Ita vetuli codices. vulgati ad ora. ibidem 135.

Ubi perperam Modius mens ignea donat.
 Ubi perperam Modius per auras. Trist. IV. El. 11.
Hos super in curru, Caesar, victore veteris
Purpureus populi rixae per ora tui. HEINSIUS.
 Sed *quae steteris celsus melius convenit urbis in arce tuae*, quam ore. stare verodicitur voti compotes & victores, vid. Gronov. ad Senec. Herc. Fur. 285. BURMANNUS.

129. *Me quoque narrato solam tellure relictam.* etc.] Ita quidem communiter legitur. Sed mihi videtur, pro solam, sola legendum ablativo casu, ut cum nomine Tellure jungatur: sitque sola tellure dictum, pro solitaria, sive in solitudine. quemadmodum apud Terentium, in solas terras, alibi legitur, eadem significatione. MYCILLUS. Elegantius est, quod alii codd. habent, *Me quoque narrato sola tellure relictam.* Ut in solas terras apud Comicum: hoc est, insulam desertam. DAN. HEINS. Scribe sola tellure. alitudo huc nonnulli veteres, in quibus solis. Catullus de hac nostra:

Desertam in sola miseram se cernit arenâ.
 Sic loca sola, & sola rura. 1. Fall. 398. & passim

nostro, & familia. & Virgilio soli montes, sola antra, sola saxa. Propertio solae silvae, sic Nolter Trist. V. VII. 47.

Quid potius faciam solis desertus in oris?
 Ut ibi optimi codices. & 11. Fall. 388. ex MSS.

Geminos in loca sola ferant.
 Et alibi. Solin. cap. XXXVIII. de oppido Ciliciae: *Quod a Tigrano subactum et diu solum Pompeiopolim Cn. Magnus appellavit.* HEINSIUS. Facile adfector Heinsianae emendationi, sed in Solini loco, quem ita emendavit Salmastius exerc. Plin. p. 547. puto legendum: *Quod a Tigrano subactum, et diu Soles, post Pompeiopolim, devictis Cilicibus Cn. Magnus appellavit.* Soles sive Sôlas antiquum fuit nomen, deinde Pompeiopolis dicta. nihil huc facit solus adjectivum. BURMANNUS.

130. *Titulis surripienda tuis.* Vatic. *suscipienda*; in cuius ora est, *excipienda*. Nihil mutandum censeo. GIOFANUS. Giofanus notat in uno Vaticano *suscipienda*, & in ora ejus *excipienda*, quod possessivus mihi non displicet. HEINSIUS.

131. *Nec pater est Aegeus.*] Apta exprobratio; quia Theseus Neptuni filius credebatur, Neptuni vero filii semper feroces & saevi a Poetis inducuntur. Aegea vero abjudicat ipsi patrem, quia ille pronus in amores, & veneream voluptatem. vid. Meurs. Regn. Attic. III. cap. 1. & 4. ubi docet & Veneri templum ab Aegeo positum. BURM.

133. *Summa de puppe.*] De rupe Junianus. quae si vera lectio est, sensus esset, me videres, de rupe spectantem, vel sedentem in puppe. ut supr. v. 27. & 49. dixit, & mox v. 136. & XVII. Epist. 29.

Rupe sedens aliqua, specto tua litora tristis.

Ita apud Claud. II. Eutr. 471. pro vulgata, *longe spectari de puppius urbes.* Heinsius corrigebat *de rupibus.* sed nihil hic moveo. BURMANNUS.

T

136. V220

- 135 Nunc quoque non oculis, sed, qua potes, adspice mente
 Haerentem scopulo, quem vaga pulsata aqua.
 Adspice demissos lugentis in ore capillos;
 Et tunica lacrimis, sicut ab imbre, graves.
 Corpus, ut impulsae segetes Aquilonibus, horret:
- 140 Literaque articulo pressa tremente labat.
 Non te per meritum, quoniam male cessit, adoro.
 Debita sit facta gratia nulla meo:
 Sed nec poena quidem, si non ego causa salutis,
 Non tamen est, cur sis tu mihi causa necis.
- 145 Has tibi, plangendo lugubria peccata lassas,
 Infelix tendo trans freta longa manus.
 Hos tibi, qui superant, ostendo moesta capillos.
 Per lacrimas oro, quas tua facta movent:
 Flecte ratem, Theseu; versoque relabere volo.
- 150 Si prius occidero; tu tamen ossa leges.

E P I

136. *Vaga pulsata aqua.*] Lib. 1. Metam. 42. *Pro ripis litera pulsant.* CIOFANUS.

137. *Demissos lugentis more capillos.*] *In ore quatuor libri.* ad Leidenis *lugentum mora.* ut Virgil. 111. 65.

— *Iliaes crimem de more solutas.*

Propert. lib. 11. Eleg. 111.

Nec de more comas per levia colla fluentes.

HEINSIUS. Ita confundi *mōre* & *in ore* vidimus ad Quintil. xi. Inst. Or. 3.

141. *Adoro.*] Regius *adorator*, quod est pro *adheritor*. sed nihil muto, posset enim aliter legi *id oro*. sed *adoro* est positum pro simplici *oro*. vide Passerat. ad Propert. 1. Eleg. 4. p. 162. Barth. Advers. xxxii. 13. Scriverit quoque codex *male cessat*. quae eadem varietas apud Statium lib. xii. Theb. 713. *Cessat fiducia vallis*. ubi codices *cessat*. sed nihil movendum. vid. ad Falsk. lib. 11. 380. Douza volebat, *quod jam male cessit*. BURMANNUS.

143. *Sed nec.*] *Sed ne* Putaneus, & quinque alii. HEINSIUS. *Sed neque* Moreti unus.

147. *Qui superant.*] Qui resstant, nam expergefacta laniaverat capillos; sup. vers. 16.

147. *Ostendo moesta capillos.*] Quomodo absenti tam longe Theseo ostendere poterat capillos? puto ostendo: alia autem res est apud Senec. Phoen. 440. *Laniata canas mater ostendit comas.*

Quamquam & ibi ostendis posset locum habere. Ostendere vero, ut modo tendere, positum pro porrigere, praetendere, ut solebant supplices. vid. Heins. ad Sil. 111. 613. ubi eadem varietas: aliter ostendere est tegere, velare, de quo vid. Barth. ad Stat. v. Theb. 45. & Gronov. ad Senec. Oed. 624. BURM.

149. *Versoque relabere venio.*] *Nec in manu*

Ariadnes, nec Thesei erat ventum vertere, neque id poterat Ariadne specie aliqua a Theseo petere: quare legendum cum Basilicensi codice, *versoque relabere volo*. vel, ut Gronovianus pro varia lectione habet, *versoque relabere cursu*. sic supra dixerat, v. 36. *Flecte ratem*. & hic unus Moreti *stexoque* habebat. & h. p. xiii. 134.

Dum licet, Inachiae vertite vela rates.

Ita *ventus* & *volum* confusa apud Tibul. iii. 11. 21. ubi vid. Broukh. BURMANNUS.

150. *Tu tamen ossa feres.*] Alter Mentelianus & praeterea tres membranae *leges*. quo & unus alludit Medicus, in quo *lege*. De ossilegio multa vni eruditi in commentariis funeris antiqui. Noster Amor. 111. El. vi.

O utinam mea lecta forent, patrioque sepulcro

Condita, dum poterant virginis ossa legi.

Perperam ibi vulgo, *lecta* & *legi*. Propert. 1v. 1. 27.

Ossaque legisti non illa aetate legenda

Matris.

Et lib. 1v. El. xi. ubi sic Cornelia uxor Pauli extincta:

Num minus infestas habui Cornelia Parcas,

Et sum quod digitis quinque legatur onus.

Ita ex uno Palatino lego, vulgo *levatur*, minus bene. ita & Graeci. Mosch. Micra. & Callim. Lavacr. Pallad. 115. ubi recte vni docti pro *Δεξι-
 τας*, agnoscent *Μεξίτας*. Sappho apud Nosterum:

— *Cum lecta parentis*

Anto diem lacrimas ossa bibere meas.

Atque ita passim veteres. sed ossa non legebantur, nisi combustis cadaveribus, quod Ariadne in deserto loco haud erat sperandum. HEINSIUS.

EPISTOLA XI.

CANACE MACAREO.

- S**i qua tamen caecis errabunt scripta lituris;
 Oblitus à dominae caede libellus erit.
 Dextra tenet calamum; strictum tenet altera ferrum,
 Et jacet in gremio charta soluta meo.
 5 Haec est Aeolidos fratri scribentis imago:
 Sic videor duro posse placere patri.
 Ipse necis cuperem nostrae spectator adesses;
 Auctorisque oculis exigeretur opus.
 Ut ferus est, multoque suis truculentior Euris,
 10 Spectasset siccis vulnera nostra genis.

Scili-

*Aeolis Aeolidae, quam non habet ipsa, salutem
 mittit, et armata verba notata manu.]*

Etiam hi duo versus inter nothos referuntur. neque tamen ita pannoſi ſunt, ut quibusdam è commentatoribus videtur. Nam ut ſupra, qui in Epiftola Didonis a principio eodem modo inter nothos numerabantur, tolerari poterant, etiam pro Ovidianis, niſi doctorum conſenſus eos repudiaſſet; ita hi quoque ejuſmodi ſunt, ut niſi pro adulterinis a plerisque ſegregarentur, & ipſi per ſe valere & ſententiam juvare poſſent; neque enim exordium hujus epiftolae ſimpliciter abruptum eſt, ſed pene novo quodam modo ab advertiva *tamen* incipit. Quae novitas facile ſanari poterat, ſi hi verſus aut ſimiles ab initio praemitterentur. ſed quia Criticis aliter viſum eſt, neque nos Cornicum oculos, (ut dici ſolet) conſigere volumus. MEILLIUS. Prifcae editiones cum Excerptis Putciani & libri ex noſtris multi ita ordiuntur hanc epiftolam vulgatis auctiores, ſed interpolatoris beneficio. nam verſu quarto hujus epiftolae pro *charta ſoluta*, nonnulli *notata* denovo exhibent. quibus ſi auſcultamus *notanda* rectius omnino erit. ſed *ſoluta* bene ſe habet, ut apud Juvenalem Sat. XII. 116. HEINSIUS.

1. *Si qua tamen caecis.*] Potèſt abruptum eſſe exordium. Scaliger tamen *et à liæuſ* annotaverat. DAN. HEINSIUS. Variant etiam in his verſibus codices: quidam enim habent, *quam non habet illa*, alii *ipſa*, & pro *verba notata, ſcripta notata*, vel *verba legenda*; ſed utrumque ſint, ablegandi ad monachorum officinas. quia vero *et tamen* aliquid requirere videtur quod praecedat, & Heinfio mendofus primus verſus viſus, conjecerat olim:

Si qua latent caecis errantia ſcripta lituris.

Qua medicina mihi nihil opus eſſe videtur. ſenſus enim hic eſt; haec epiftola, quam tibi mitto, ita debuiffet eſſe meo ſanguine maculata & foedata, ut nullae fere liturae apparent, ſed plane oblitae cruore; ſi qua tamen hic & illic verba errantia ſuperſint, quae legere poteris, memento ſanguine fuiſſe conſperſam. & ita ſolere *tamen* poni, nullo praecedente vocabulo, cui vulgo ſubjici ſolcat, docebit te Gronovius ad Livii lib. xxxiii. 19. de voce vero *oblitus* vid. Heinfium noſtrum ad Prudentii Praef. in Hamartig. v. 62. Heumannus Parerg. Critic. p. 120. legit *exſtabunt*; ſed nihil neceſſe. BURMANNUS.

5. *Haec eſt Aeolidos fratri ſcribentis imago.*] Servius lib. 1. Aeneid. 75. ad illud Virgillii:

— *Et pulchra faciet te prole parentem.*

Scribit Macareum & Canacem non hujus Aeoli; qui ventorum rex fuiſſe perhibetur. ſed aliter Aeoli filios fuiſſe. Cujus opinionem quam facile in hac epiftola Ovidius convincat, nemo non videt. Hyginus cap. cccxxxviii. *Aeolus Canacem propter inceſtum cum fratre Macareo admiſſum interfecit.* GIOFANUS.

6. *Duro.*] Codex Douzae *diro*. ſed *durus* proprium epitheton patris, apud Terentium ſapientis, & alios.

7. *Ipo necis.*] *Noci* alter Mentelianus. & deinde quinque libri *adefſes*, ſed tunc lege ſequenti verſu, *auctorisve*: imiratus autem eſt Virgilium lib. x. 443.

— *Cuperem ipſo parens ſpectator adefſes.*

HEINSIUS

10. *Spectaret.*] *Spectaſſet* libri, Putcaneus *ſpectaſt* ſed, HEINSIUS.

T 2

17. *Quid*

- Scilicet est aliquid, cum saevis vivere ventis:
 Ingenio populi convenit ille sui.
 Ille Noto Zephyroque, & Sithonio Aquiloni
 Imperat, & pennis, Eure proterve, tuis.
- 15 Imperat (heu) ventis; tumidae non imperat irae:
 Possidet & vitis regna minora suis.
 Quid juvat, admotam per avorum nomina coelo,
 Inter cognatos posse referre Jovem?
- Num minus infestum, funebria munera, ferrum
- 20 Feminea teneo, non mea tela, manu?
 O utinam, Macareu, quae nos commisit in unum,
 Venisset leto serior hora meo!
 Cur umquam plus me, frater, quam frater amasti?
 Et tibi, non debet quod foror esse, fui?
- 25 Ipsa quoque inealui: qualemque audire solebam,
 Nescio quem sensi corde tepente Deum.
 Fugerat ore color: macies adduxerat artus:
 Sumebant minimos ora coacta cibos.

Nec

17. *Quid juvat admotam &c.*] Planus sensus est, non figuratus, ut Commentator exultimavit: est enim ordo, quid juvat, me per nomina avorum admotam coelo, hoc est coelestibus conjunctam & affinem, posse inter cognatos Jovem referre? hoc autem eo pertinet, quod primus Aeolus Hellenis filius fuit, Hellen Jovis. Quare per seriem avorum, & ipsa ad Jovem genus suum referebat. MICYLLUS.

19. *Nec minus.*] *Lege num minus?* interrogative. MICYLLUS. *Non minus* scripti pierique, praeter Puteaneum, qui recte *Num minus*. Epitola Helenae 236.

Pulsa est Aesonia num minus illa demo?
 Leandri 174.

Num minus haec nobis tam brevis obstat aqua?
 Fall. 1. 525.

Num minus hic tunc est altior orbe cinis?
 Fall. III. 6.

Num minus ingenuis artibus illa vacat?
 Trist. 1. El. 11.

Ut mare confidas, ventisque ferentibus utar;
Ut mihi parcat, num minus exal oro?

Lib. 11.

Præda suis canibus num minus ille suis?

Lib. v. El. vi.

Manus in officis num minus ille suis?

Loca plura adscripta, quod ea in vulgatis editionibus ut plurimum meudosa circumferantur. Propert. II. Eleg. 22.

Num fugere minus Thesfala tela Phryges?
 Et lib. IV. Eleg. ult.

Num minus immites habui, Cornelia, Parcas?
 Auctor Elegiae in obitum Maecenatis:

Num minus Urbis erat custos & Caesaris hospes?
 HEINSIUS. Vir quidam non increditus in Supplem. Actor. Lipsien. tom. VI. sect. II. p. 80. legit:

Cum minus infestum, &c.
 Certe non genium ille Ovidianae venustatis adsequi videtur. & recte ab alio viro in iisdem Actis A. MDCCXV. April. p. 178. refutatus est. BURM.

21. *Quae nos commisit.*] Sic Vaticanus. placet. CIOFANUS. Editio Albi, Berfinanni & aliorum *con-janxit*, contra MSS. vid. ad IV. Metam. 369.

27. *Adduxerat.*] Ratio ita legendum persuadet: CIOFANUS. Vera lectio. frustra codices *abduxerat*, & editiones quaedam *obduxerat*. Virgilius III. Georg. 483.

Ubi ignea venis

Omnibus astra suis miseris adduxerat artus.

Ubi etiam codices *abduxerat*. Noster III. Met. 397.

Adduxitque cutem macies.

Nec alter Ciofanus. Lucanus lib. IV. 288.

Offaque nondum

Adduxere cuius.

Sic duo codices Ruffiani, & quaedam vulgatae editiones, quod male in Grotiana mutatum. sic *adductus suis* cod. lib. 454. HEINSIUS.

28. *Ora coacta.*] Haec probant, *adduxerat* legendum esse in praecedenti versu: idem enim notat. nam male Hubertinus exponit *compulsa*. Crispinus *inventa*; est enim idem quod contracta, minora per maciem & aegritudinem facta, sic *virus coactum*, Lucan. VI. 548. *coacta tempestas* Lucretio.

- Nec somni faciles, & nox erat annua nobis:
 30 Et gemitum nullo laefa dolore dabam.
 Nec cur haec facerem, poteram mihi reddere caussam:
 Nec noram, quid amans esset: at illud eram.
 Prima malum nutrix animo praefensit anili:
 Prima mihi nutrix, Acoli, dixit, amas.
 35 Erubui, gremioque pudor dejecit ocellos.
 Haec fati in tacita signa fatentis erant.
 Jamque tumescabant vitiati pondera ventris,
 Aegraque furtivum membra gravabat onus.
 Quas mihi non herbas, quae non medicamina nutrix
 40 Attulit, audaci suppositaque manu?
 Ut penitus nostris (hoc te celavimus unum)
 Visceribus crescens excuteretur onus.
 Ah! nimium vivax admotis restitit infans
 Artibus, & tecto tutus ab hoste fuit.
 45 Jam novies erat orta foror pulcherrima Phoebi,
 Denaque luciferos Luna movebat equos.

Nescia

eretic lib. 1. 762. ubi recte Gifanius, *densam* explicat, & observatione dignam phrasin notat. Val. Flac. iv. 687.

Fluctuque coacto

Angitur, & clausum scopulus super effluit aequor.
 Vid. xi. Met. § 12. sic & *cogere* furlones vestimenta, & alii artifices materiem dicuntur, quam condensant. vid. Salmat. Exerc. Plin. p. 189. Mart. x. 16.

Quidquid Agenore Tyros improba coegit aeno.
 Ita passim *cogere exercitum* Caetar & alii BURMAN.
 37. *Hoc facerem.*] Haec Putecanus & alii multi.
 HEINSIUS.

33. *Praefensit.*] Douza legebat *persensit*.
 36. *Signa fatentis.*] Plura ad hunc sensum congefserunt Elmenh. & Oizelius ad Minuc. Fel. c. iv. BURMANNUS.

37. *Pondera.*] *Pondere* Moreti. ut forte sit legendum: *Jamque tumescant vitiati pondera ventris.*

39. *Quas mihi non herbas, quae non medicamina nutrix Attulit, audaci suppositaque manu.*] Decorum confidentis nutricis optime exprimit, & simplicis puellae ingenium offendit. (IOFANUS.

40. *Supposit.*] Id est clam admovit, non, ut commentator, per inferiores partes immittit. MICYLLUS.

42. *Visceribus crescens.*] Palatinus & Leidensis, *Visceribus nostris.* & Francof. *excuteretur.* frustra: eodem enim modo I. Fall. 623.

Ille semetaria caeco

Visceribus crescens excusiebat onus,

43. *Ab nimium.*] Si quis superiores versus consideret, videbit *At* legendum, non *Ab.* NAUGER. *At nimium* vere legendum docti viri conjecerunt. CIOFANUS.

44. *Tectus tutus.*] Lego, *tecto tutus ab hoste*, cum Putecano, ut & vitetur ejusdem soni in junctis vocabulis odiosa repetitio, & sensus consulatur. *Tectus* enim *hostis* est ipsa mater vel nutrix, quae non aperta vi, sed clam herbis & medicaminibus excutere foetum tentabat. *vel hostis* sit ipsum medicamen noxium, ut Micyllus, quod clam per membra serpebat; ut *ictum caecum* in loco Fastorum modo adducto dixit. BURMANNUS.

44. *Ab hoste.*] Hoc est a pharmacia & medicaminibus, non tantum ab anu. neque refert, quod *ab hoste*, singulariter dixit: cum *hostem* dicat metaphorice quidquid illi adversum & infestum fuit. MICYLLUS.

46. *Denaque luciferos luna premebat equos.*] Scalliger ex codice suo annotaverat: *Nonaque luciferos luna premebat equos.* Sed notum est illud Caecili: *Insoletne mulier decimo mense parere?*
Pel nono, etiam septimo, atque octavo.

Et Plauti:

Tum illa, quam compresserat,

Decimo post mense exacto, hic peperit filiam.
 Adi A. Gellium lib. 111. cap. xvi. DAN. HEINSIUS.
Mordebant libri veteres uno consensu. & recte.
 Epist. iv.

Quod sit avus radiis frontem vallatus acutis,
Purpureo tepidam qui movet axe diem.

Val. Flaccus lib. 111. 415.

- Nescia quae faceret subitos mihi caussa dolores,
 Et rudis ad partus, & nova miles eram.
 Nec tenui vocem. Quid, ait, tua crimina prodis?
 50 Oraque clamantis conscia pressit anus.
 Quid faciam infelix? gemitus dolor edere cogit;
 Sed timor, & nutrix, & pudor ipse, vetant.
 Contineo gemitus, clapsaque verba represso:
 Et cogor lacrimas combibere ipsa meas.
 55 Mors erat ante oculos; & opem Lucina negabat:
 Et grave, si morerer, mors quoque crimen erat.
 Cum superincumbens, scissâ tunicaque comaque,
 Pressa refovisisti pectora nostra tuis.
 Et mihi, Vive soror, soror ô carissima, dixisti,
 60 Vive: nec unius corpore perde duos.

— *Motes en gelides Latonia currus:*

Lucanus lib. iv.

Ipsè sub Aurorae primis excedere motus

Signa jubet castris.

Statius Saturnalib.

Vix Aurera novus movebas ortus:

Metam. vi. 48.

Cum primum Aurera movetur.

Et xiv. 228.

Proxima post nonam cum sese Aurera movetur.

Amor. i. 11. 26.

Adjunctas arte movebis axes.

Movere quoque currus dixit de sole Germanicus
 in fragmento a Grotio in notis edito p. 19.

Namque anno solem remeare videbis,

Moveris unde suos currus per signa velantes.

Sic *movere carinam.* Ep. xiii. 101. Fall. ii. 447.

Luna resumebat decimo nova cornua motu:

Virque pater subite nuptaque mater erat.

Gratia Lucinae.

Sic & ibi codices antiqui, non *decimo mense*, ut est in vulgatis, quem locum receptam scripturam tucri in his Canaces amicus meus contendebat, & evincere, pro *Dena Luna* non esse reponendum *Plena*, uti doctissimo Gronovio in Observacionibus lib. iv. c. 15. videbatur. Nec cum Puteaneo libro & aliis nonnullis, *Nema*, quod magnus Scalliger probavit. Nota illa:

Matri longa decem tulerunt fastidia menses.

Noller in Fastis lib. ii. 175.

Luna novum decies impleat cornibus orbem:

Quae fuerat virge credita, mater erat.

Et lib. iii. 124.

Vel quia bis quinto foemina mense parit.

Lib. v. 534.

Jamque decem menses: & puer ortus erat.

Althaea apud eundem Met. viii.

Et quos sustinui bis mensum quinque labores.

Seneca quoque in Phoenissis, sic enim Thebaidem ejus vere inscribit praestantissimus liber Medicacus:

— *Per decem mensum graves*

Uteri labores.

Atque ita passim auctores. Menander in Plotio *γυνὴ κατὰ δέκα μῆνας*. Caecilius:

— *Insoletne mulier decimo mense parere?*

Pol nonne, etiam septime, atque octavo.

Sed quemadmodum, *quini & deni calculi* pro decem & quinque calculis recte dicuntur, ita *Lunam denam* pro decima posse dici erat ostendendum. HEINSIUS. Male *premebat* defendit Laur. Ramirez. de Prado in Pentecontarcho. c. 3. ubi plura habet de decimo mense. in lib. iii. Art. Am. 180. quidam etiam codices:

Roscida luciferos cum dea movit equos.

Sed rectius ibi *junxit*. *Feliebat* hic duae Venetae antiquae & Berliniani edit. & Micylli in margine. *Plenaque*, quod Gronovio placebat, probasse videtur Salmalius in lib. i. Epist. 97. BURMANNUS.

50. *Pressit.*] *Clausus* Gronovii: non opus. idem enim notat, & ex ii. Art. 92. videtur petitum a librario, ubi:

Clauserunt virides ora loquentis aquae. BURM.

53. *Censinuae.*] *Censinuae* tres libri. HEINS. Recepitum hanc scripturam, quam & Aldus expressit: nam idem est quod *repsinuae*, exire non patior. vid. Vavass. de Vi & usu quorundam verborum p. 112. ita *centinere lacrimas*. i. Am. xiv. 51. & Flaut. Mostel. iii. 11. 137. ita *vocem, risum, dolorem continere*, & similia passim apud auctores. *Represso* vero elegans, quasi poenitenter, & jam dicta retrahere ex fuga vellet. ut Terent. Adel. iv. 4. *Reprehendi me. ita tempus reprehendere* Phaed. lib. v. Fab. 8. quare frustra hic codices *retento, repono,*

Spes bona det vires: fratri nam nupta futura es.

Illius, es de quo mater, & uxor eris.

Mortua (crede mihi) tamen ad tua verba revixi;

Et positum est uteri crimen onusque mei.

65 Quid tibi grataris? media sedet Aeolus aula:

Crimina sunt oculis subripienda patris.

Frugibus infantem, ramisque albensis olivae,

Et levibus vittis sedula celat anus:

Fictaque sacra facit, dicitque precantia verba.

70 Dat populus facris, dat pater ipse, viam.

Jam prope limen erat: patrias vagitus ad aures

Venit, & indicio proditur ille suo.

Eripit infantem, mentitaque sacra revelat

Aeolus. infana regia voce sonat.

Ut

repro, recendo, rependo. mox malo, & conor lacrimas combibere. nam de conatu suo agit, quo celare, ex admonitu & imperio nutricis, tentabat crimina: *combibere* vero elegans. ut Joseph. Ircan. 11. Bell. Troj. 153. *Et lacrimas bibis ipse suas.* Senec. conf. ad Mar. c. 1. dixit: *Clam fundere lacrimas & gemitus devorare. Exsorbere libellis statum,* Juvenalis Sat. vi. 176. BURMANNUS.

56. *Si morerer.* *Si moriar,* multi. Puteaneus, & unus meus, *si morior* HEINSIUS.

59. *Carissima dixi.* *Asi* Puteaneus, & Argentinensis. multi ex nostris *desi*. Tertull. de fuga in persecut. *Atque ita omnes avertunt, fiat voluntas Domini.* sed prima syllaba producta est. Victorinus contra Manichaeos a Sirmondo editus: *Atque si ut aisse stes, & nunc dicis aliud regnum? numquid hoc est aliud nescio quod regnum?* HEINSIUS.

61. *Fratri nam nupta futura es.* *Vetus lectio* erasa erat in Puteaneo, cuius nullum apparet vestigium, ejuisque loco repositum:

— *Fratri es nam nupta futura.*

Quidam ex nostris:

— *Germano uxpta futura es.*

Quomodo & in Puteaneo prius fuisse scriptum suspicor. HEINSIUS.

62. *Illius de quo mater es.* *Mater* & Puteaneus & plerique alii eum praesens editionibus. Lego cum Leidensi:

Illius, es de quo mater, & uxor eris.

Vide ad l. Art. 287. & Remed. Am. 475. HEINS.

64. *Et positum est.* *Balliolenis, depositumque u-*

teri. quod non duplicet. Phaedr. l. 18.

Onus naturae melius quo depneres.

Ubi vide quae notavimus. & ita Graecos uti verbo *ἀπορίημι* docuit Stephanus ad Callim. Hym. in. JOV. 15. & Dian. 25. BURMANNUS.

67. *Fronibus infantem.* *Scaliger* è codice suo annotaverat: *Frugibus infantem, ramisque albensis olivae,* &c. DAN. HEINSIUS. *Frugibus* Puteaneus optime. Molam falsam intellige, quam sacra facturae in promptu esse oportebat. si *Fronibus* legas, bis idem dixerit. sic Fall. t. 677. ex MSS.

Frugibus immensis avidos satiate colonos.

Et ex Ponto l. v. 14.

Frugibus assiduus lassae senescit humus.

Amor. l. Eleg. ult. ex MSS.

Tityrus & fruges.

Senec. Hipp. 499.

Frugae nec sparsi sacra

Centena nivei cella submitunt boves.

Deinde MSS. Scriverii habent *velas.* ut Trist. III. l. 37.

Cur tamen apposita velatur janua lauro.

Et hoc sequentia confirmant, *mentitaque sacra revelat.* sed nil tamen mutamus. Fall. II. 819. *Pudibundaque celat amicum Ora.* quod Metam. x. 421. dixit: *Pudibundaque vestibus ora texit.* & VI. 579. *Vultus velamine celat amatos.* HEINSIUS.

70. *Dat populus.* *Dant populi* Lovaniensis. sicut *dant populus.* quod postea confirmavit alter Mentehanus & Francofurtensis. HEINSIUS.

72. *Proditur ille.* *Melius* cum MSS. *ipse.* II. Fall. 172.

Proditur indicio ponderis ipsa sui.

Ep. xvi. 8.

Lumine qui semper proditur ipse suo.

Sic Epist. XXI. 38. & III. Art. Am. 668. HEINS.

74. *Sonat.* *Codex Basileensis sonat.* vid. inf. Ep. XIX. 81. & v. Metam. 204. & hoc melius itae regiae convenit. vid. Heins. ad Claud. II. Rap. 173. BURMANNUS.

76. *Te:*

- 75 Ut mare fit tremulum, tenui cum stringitur aura;
 Ut quatitur tepido fraxina virga noto;
 Sic mea vibrari pallentia membra videres.
 Quasius ab imposito corpore lectus erat.
 Irruit; & nostrum vulgat clamore pudorem:
- 80 Et vix à misero continet ore manus.
 Ipsa nihil, praeter lacrimas, pudibunda profudi:
 Torpuerat gelido lingua retenta metu.
 Jamque dari parvum canibusque avibusque nepotem
 Jussérat; in solis destituitque locis.
- 85 Vagitus dedit ille miser; (sensisse putares)
 Quaque suum poterat voce rogabat avum.
 Quid mihi tunc animi credas, Germane, fuisse;
 (Nam potes ex animo colligere ipse tuo)
 Cum mea me coram filvas inimicus in altis
- 90 Viscera montanis ferret edenda lupis?
 Exierat thalamo: tunc demum pectora plangi
 Contigit, inque meas unguibus ire genas.

Interea

76. *Tepido.*] Sic recte. Amor. I. IV. 12. & VII. 56. lib. II. VIII. 20. & XI. 10. ex MSS. Pont. IV. *As notus ad verso tepidum quis spirat ab axe.*

Ibide 34. alii *trepida*, de qua voce vide, quae noto lib. III. Metam. 125. at Gronovianus *rapido*: etiam non male. Fall. III. 588.

Percutitur rapido puppis adunca nota.
 Codex Lovanienſis & tres alii *tremulo*. HEINSIUS.

77. *Sic mea vibrari pallentia membra videres.*] *Pallentis* scribendum videri dixi Epistola v. 8. 45. At unus Regius *Sic mihi vibrari*. etiam non male. HEINSIUS.

80. *A misero.*] Francius malebat, *a miserae*.

82. *Gelido lingua retenta metu.*] *Gelida manu* Putaneus & alter Moreti. nil mutò. HEINSIUS.

88. *Nam potes.*] Tu Berſmannus, qui emphasin esse notat. *Concipere* Farnesianus.

91. *Tum demum pectora plangi.*] *Plangi* iudem libri cum Erfurtano. probe. Strozac *plango*. denique etiam nonnulli. Epistola Sapphus 133.

— *Nec pectora plangi,*
Nec puduit scissis exululare comas.

HEINSIUS. T3 denique elegans est. Ep. XII. 105.

Illa ego, quas tibi sum nunc denique barbatae facta.
 BURMANNUS.

92. *Genas.*] *Comas* excerpta Gallicana, & plurimi alii. utrumque defendi potest. ipse Nollter III. Amor. 71.

Ungue notata comas, ungue notata genas.
 Claud. II. in Eutrop. 19. *Continuo fecat ungue genas.* Stat. x. Theb. 812. *Sedet eruta multo Ungue*

genas. & I. Achil. 7. 7. *Orabat laniata genas.* ubi & quidam codices *comas*. eadem varietas est Epist. v. 72. & apud Claudian. III. de Rapt. 177. & Sil. III. 560. Valerius Flaccus tamen III. 313 *Laceras super ora maris Fusa comas.* HEINSIUS. *Genas* hic praefertur, quia rectius dicitur *ire unguibus in genas*, quam *comas*. vid. supr. ad Ep. v. 72.

93. *Patrius satelles.*] *Patrus* Putaneus. Sequenti versu *prodidit ore pro edidit* unus Medicus. placet. HEINSIUS. Illud *prodidit* elegans, quod & in Helmaestaliensi existat. de quo verbo, vide quae congestit Heinſius ad Claud. I. Rapt. 3. sic & I. Met. 761. multi codices *prode nosam generis*. & alibi quoque haec verba a librariis permutata fuerunt. BURMANNUS.

95. *Aeolus hunc.*] In Leidensi codice exstat:

Aeolus hunc, dixit, per me tibi tradidit ensem.
 BURMANNUS.

98. *Pectoribus condam dona paterna meis.*] Sic de Polyxena lib. XIII. Met. ad Pyrrhum:

— *Ant tu jugulo vel pectore telam*
Conde meo. CIOFANUS.

99. *His mea muneribus, &c.*] Apostrophe, & exclamatio doloris & indignationis plena. CIOFANUS. *Communia donare muneribus* dubito valde, an Latine dicatur, aut sit pro Ovidiana elegantia. fonte legendum *dotas*. quod sequentia confirmant. lib. XIII. Met. 525.

At puto, funeribus dotabere, regia virgo.
 Ubi & in nonnullis *dotabere*. sic & II. Art. Am.

- Interea patrius, vultu moerente, fatelles
 Venit, & indignos edidit ore fonos:
 95 Acolus hunc enfem mittit tibi: (tradidit enfem)
 Et jubet ex merito scire, quid iste velit.
 Scimus; & utemur violento fortiter ense:
 Peccioribus condam dona paterna meis.
 His mea muneribus, genitor, connubia donas?
 100 Hac tua dote, pater, filia dives erit?
 Tolle procul decepte faces, Hymenaeae, maritas:
 Et fuge turbato tecta nefanda pede.
 Ferte faces in me, quas fertis, Erinnyes atrac,
 Ut meus ex isto luceat igne rogos.
 105 Nubite felices, Parca meliore, forores:
 Admissi memores sed tamen este mei.
 Quid puer admisit, tam paucis editus horis:
 Quo laesit facto, vix bene natus, avum?
 Si potuit meruisse necem, meruisse putetur.
 110 Ah miser admisso peccatur ille meo!

Nate,

261. qui posset vulgatam hujus loci scripturam adstruere videri:

Nec damnamus jubeo praesidio munera dones.
 Sed in Menteliano erat *aites*, egregia sane, & vera lectio, de qua ibi agemus. BURMANNUS.

101. *Tolle procul decepte.*] Hoc est, abi hinc Hymenaeae decepte, id est qui tanquam ad felices nuptias veneras cum tuis, hoc est nuptialibus & felicibus taedis, & succedant Erinnyes cum atris & feralibus facibus, quoniam hic circa mortem & funus laboramus, non circa nuptias, aut res felices. MICILLUS. *Tolle procer* Mentelianus prior. HEINSIUS.

103. *Atrac.*] Mallem *atras*, ut *infansas* dixit Ep. vi. 46. & *Stryias*. Val. Flac. ii. 173. & Stat. iv. Theb. 133. *Furiarum lampade nigra.* & *facem atram* Virgilius quoque dixit x. Aeneid. 77. Lucan. II. 301. *Furias tamen ipsas μελανίας* vocat Aeschyl. Agamem. 470. quo alludit Cicero in Vatin. 13. BURMANNUS.

105. *Nubite.*] Simpliciter accipiendum est verbum, *nubite*, non ut de fratribus & fororibus tantum inter se nubendis intelligatur, ut quidam ex commentatoribus exponit. MICILLUS.

106. *Admissi mei.*] *Amisissae mei* Putaneus, & etiam in aliis quibusdam exstat codicibus, & videtur probare ad Senecae Medeam Gronov. v. 555. pro *Parca meliore* superiori versus, alter Mentelianus diversam lectionem inter lineas exhibebat, *vel pasco meliorem*; forte *paesca meliorem*. quod ex Tacito probat Gebhardus lib. vi. 45. *Paesca matrimonii vincire*. HEINSIUS. Nihil mutandum. idem enim est

ac fato meliore, id est feliciore & magis fausto. Valer. Flac. ii. 152.

Hos tales forsam solabere casus
Tu thalamis, fatusque leges meliore penates.
 Et vi. 84.

Venturam caelo satis melioribus Arge.

Sic *meliores Dei* eidem lib. vi. 676. & passim aliis; pro magis faventibus & faustioribus similis vero est sententia istis Propertii lib. iii. Eleg. xvii. 25.

At vos, innoptae, felicis uris taedas.

BURMANNUS.

107. *Quid puer admisit.*] Tralatitia declamatorum & Poetarum in excitanda misericordia sententia, de qua vid. Lutarium & Barth. ad Stat. ii. Theb. 305. & hic quoque Moreti codex *proditus*, quo verbo saepe de partu Noster utitur, & ejus locum *aditus* saepe occupavit. vid. v. Metam. 517. vi. 81. & alibi. hoc quoque exemplo uti potuisset editor nuperus Minucii Felicis, ubi de additione vel detractioe *vou paucarum*, voci *horarum* ita paratragoediatur, & infana voce defuncti Broukhulii manes lacerat, ut hoc unico argumento, quod ausus fuerit Minucio addere unicam vocem *aliquot*, insaniam non modo militaris speciem, & turbati ex vulnere, quod tamen in honestissima statione accepterat, cerebri arguat, sed quod Christiano viro horrorem incutiat, eum ad inferos abiisse, temerarius judicio adfirmet, quasi ex gehenna nuntius tam laetus de inimici infelici damnatione ipsi missus fuisset à Platone. BURMAN.

V

111. Ba-

- Nate, dolor matris, rapidarum praeda ferarum,
 (Hei mihi!) natali dilacerate tuo:
 Nate, parum fausti miserabile pignus amoris;
 Haec tibi prima dies, haec tibi summa fuit.
- 115 Non mihi te licuit lacrimis perfundere iustis:
 In tua non tonfas ferre sepulcra comas.
 Non superincubui: non oscula frigida carpsi.
 Diripiunt avidae viscera nostra ferae.
 Ipsa quoque infantes cum vulnere prosequar umbras:
- 120 Nec mater fuero dicta, nec orba diu.
 Tu tamen, ô frustra miseræ sperate forori,
 Sparsa, precor, nati collige membra tui:
 Et refer ad matrem, socioque impone sepulcro:
 Urnaque nos habeat, quamlibet arta, duos.
- 125 Vive memòr nostri, lacrimasque in vulnere funde:
 Neve reformida corpus amantis amans.

[Tu

111. *Rapidarum.*] Et hic *rapidarum* quidam, alii *trepidarum* habent. vid. ad Epist. praecedentis vers. 96. mox *dilacerande* malebat Broukhufius.

114. *Summa fuit.*] Ἀναρχία. CIOFANUS.

116. *Nec tonfas.*] Simpliciter accipe non longas, ut Hubertinus exponit. solebant autem funerali more comas refecere & in rogam ardentis ad sepulchrum mittere. MYCETIUS. Mos erat apud veteres, ut matres capillum sibi tonderent, & filiorum sepulchris injicerent. OVIDIUS XIII. METAM. 417. de Hecuba:

*Haerens in tumule canum de vertice crinem
 Inferas inopes, crinem, lacrimasque reliquit.*

CIOFANUS. *Non tonfas* scripti. HEINSIUS. Hubertinus videtur respexisse ad Epist. VIII. 78.

Ipsa ego non longos etiamnum scissa capillos.

Sed non jungendum est cum *ferre*.

117. *Oscula frigida carpsi.*] Magna eodum hic varietas. Argentinenſis *pxi*, alii *sumsi*, alii *junxi*. & omnium exempla competunt. vid. ad Epiced. DRAF. 95. forte & *pinxi*. vide quae noto IV. MET. 141. HEINSIUS.

119. *Ipsa quoque infans cum vulnere prosequar umbras.*] *Prosequar* Puteaneus & alii meliores. est autem verbum exequiale; sic *funus prosequi*. Apulej. IV. MET. *Toto prosequente populo, vivum producitur funus.* & lib. VIII. *Funus vero, toto feralem pompam prosequente populo, deducitur ad sepulcrum.* & lib. IX. *Peractisque sacralibus officiis, frequentique prosequente comitatu, tradunt sepulcrum.* SILIUS II. *Ipsaque laudatas ad manes prosequar umbras.* *Infantes praeterca umbras scribendum monui Epistola IX. 86.* HEINSIUS. *Infansas* Codex Douzae.

125. *Lacrimasque in funere funde.*] *In vulnere*

Puteaneus & multi alii ex castigatioribus. *Vulnera* in excerptis Douzae. METAM. IV. 140.

Vulnera supplevit lacrymis, fetusque cruoris Misit.

Lib. XIII. 490.

Hinc quoque dat lacrymas, lacrymas in vulnere fundit.

Pont. lib. IV. El. XI.

Fovissi lacrymis vulnera nostra tuis.

Lucanus lib. VIII. 727.

Incubuit Magno, lacrymasque effudit in omne Vulcanus.

Et lib. IX. 55.

Ergo indigna sui, dixit, Fortuna, maris

Vulneribus cunctis largos infundere fletus?

Statius Theb. VIII. 654.

Fassa pius gemitus, lacrymasque in vulnere fudit.

Lib. III. 131.

— *Hae lumina signant,*

Vulneraque alta replent lacrymis.

Lib. XI. 604.

— *Lacrymasque per arida serpunt*

Vulnera.

Et lib. eodem, vers. 642.

Illius exili stridentem in pectore plagam

Isomet, collapsa super, lacrimisque comisque

Siccabat plangens.

Et sic passim. Apulejus METAM. VIII. *Vulnera illa, quorum sanie tuae lacrymas proluerunt, non sunt tota densium vulnera.* sic scribo, non sanguinem, sic paulo ante apud eundem: *Tunc inter moras haeste umbra illa misere trucidati Tlepolemi sanie cruentam et pallora deformem attollens faciem.* ubi sane cruentam legebatur. lib. VII. *Nulius tamen desit*

[Tu (rogo) projectae nimium mandata fororis
Perfer. mandatis perfruar ipsa patris.]

desinebat vulnus sanie delibutum obtundere. ubi etiam sanguine perperam nunc legitur. HEINSIUS. 128. Mandatis perferar.] Quidam ex veteribus legunt *mandatum persequar*, quam lectionem & Planudes transfert. sed & prior recte. NAUGERIUS. Liber Scaligeri habebat: *Mandatum persequar ipsa patris.* DAN. HEINSIUS. Totum hoc distichon in officina interpolatorum conflatum, vix Latinum est, aut ad Ovidianam elegantiam adfurgit. In Puteaneo certe codice id à manu secunda erat, præfæ lectionis velligis penitus sublatis. *Mandatum*

perferre Gortorpianus, quomodo & Slichtenhorffius conjiciebat. & *mandatum persequar* notat ex suis Naugerius. quomodo & Puteaneus & Gronovianus. ut apud Plaut. Amphitruon. II. I. 39. *Quod herus imperavit, neglexisti persequi.* & 75. *Non seleo ego somniculose Heri imperia persequi.* Helmaest. habebat *persequar.* HEINSIUS. *Perferro* potest capi pro *exsequi.* ut Plin. XIII. C. III. de Cincinnato nudo arante: *Cui viator, vela corpus, inquit, ut perferam Senatus Populique Romani mandata.* sic scripti, non *perferam.* BURMANNUS.

EPISTOLA XII.

MEDEA JASONI.

AT tibi Colchorum (memini) regina vacavi,
Ars mea, cum peteres, ut tibi ferret opem.

Tunc,

1. *Ut tibi.*] Sic in veteribus exemplaribus, & recte mea sententia, ut scilicet hæc particula *ut*, cum significet. sequitur enim *tunc* quæ dispensant & reliqua. neque vero necisum at esse inceptivam particulam, sed nullum nunc illi locus. NAUGER. Alii *ut* legunt: sed quo sensu ipsi viderint. EGNAT. Ab his veribus principium epistolæ faciendum. ceteri, qui hos in quibusdam editionibus præcedunt, neque sensus, neque oratione valent: ut ex eo cuius appareat subditius ac nothos esse. Lego autem: *Ut tibi Colchorum.* &c. ut sit temporis particula, pro *cum*, vel *quando* positum. sic enim cum sequentibus rectius cohaeret. Estque ordo, hinc Parcae debuerunt evoluisse fasces meos, quando tibi vacavi, id est operam dedi, cum peteres, ut ars mea tibi ferret opem, &c. atque hanc lectionem etiam Aldus secutus est, tamen quidam doctiores pro *Ut*, *At* malint. puto, quod ea particula affectui magis serviat. MICELLUS. *Ut tibi Colchorum (memini) regina vacavi* est in vet. libris, sicque legendum. Errant interpretes, qui al legunt, quæ particula hoc quidem loco otiosa est. *Ut* autem adverbio *tunc* respondit. *Vacavi* operam dedi. CIOFANUS. Initio hujus Epistolæ rursus audiamus ingenia correctorum. sic igitur illi:

Exul, inops, contempta novo Medea marito

Dicit: an à regnis tempora nulla vacant?

Et hæcenus quidem utcumque erant ferendi, nunc nimis impudenter inceptum. præterea *At tibi* Puteaneus cum aliis nonnullis. optime. Ita enim indignantes aut mirantes exordiebantur plerumque. Noster ipse Amor. III. initio Elegiac. VII.

At non formosa est, at non bene culta puella:

At puta non votis saepe parva meis.

Quæ illic vera est lectio. In Priapeis:

At non longa satis, non fiat bene.

Ubi frustra *Ut* rescribit vir maximus. In Metamorphoseon libris sic saepe. ut VIII. 279. Diana:

— *At non impune serenas,*

Quæque inhonoratas non & dicemus insultas.

Lib. X. 725. Venus:

— *At non tamen omnia vestri*

Juris erunt, dixit.

Lib. XII. 367. Peleus:

— *At inferias, juvenum carissime Crante,*

Accipe, ait.

Sic duo illa postrema loca ex optimis libris restituenda. Fast. II. 395:

At quam sunt similes, at quam formosus uterque!

Sic enim & ibi liber veterimus. ut & Metam. X. 631.

At quam virginem purillè vultus in ora est.

Horatius initio Epod. V.

At ô Dærgum quicquid in castro regit!

Ubi vid. Tottentium. Virgil. lib. II. Aeneid. 535.

At tibi pro scelere exclamat, pro talibus ausi,

Di, si qua est caelo pietas, quæ talia curet,

Perfolvant meritas gratas.

Ubi Donatus notat principium esse increpationi aptum. Propert. II. Eleg. XVII.

At quantum de me Panthe tibi pagina finxit,

Tantum ipsi Panthe ne sit amica Venus.

Ubi ab *quantum* frustra circumfertur. ita & Græci indignantes ἀπὸ τοῦ ἄλλου incipiebant. HEINS.

Tunc, quae dispensant mortalia fila, Sorores
Debuertant fufos evoluiſſe meos.

5 Tunc potui Medea mori bene. quidquid ab illo
Produxi vitae tempore, poena fuit.

Hei mihi! cur umquam juvenilibus acta lacertis
Phryxæam petiit Pelias arbor ovem?

Cur umquam Colchi Magnetida vidimus Argo;

10 Turbaque Phafiacam Graja bibiſtis aquam?
Cur mihi plus aequo flavi placuere capilli;

Et decor, & linguae gratia ficta tuae?
Aut (ſemel in noſtras quoniam nova puppis arenas
Venerat, audaces attuleratque viros,)

15 Iſſet anhelatos non praemedicatus in ignes
Immemor Aefonides, oraque adunca boum.

Semina

3. *Dispensant mortalia fata ſorores.*] *Faſta* Puteaneus & alii nonnulli. fruſtra. At Scaligeri excerpta cum multis noſtris *ſila*. quod verum eſt. Auctor Elegiae in Obitum Maecenatis: *Neforis annoſi vixiſtes ſaccula, ſi me Diſpenſata tibi flamina venite forent.*

De filiis Parcarum res proſtrata eſt. emenda in tranſitu haec occasione Laetant. in Elegia de Phoenice:

At fortunatas fertis filique volucrum.

Ita quippe ex membranarum veſtigis corrogo, in quibus *Filiſque* vel *ſiliſque*, pro *ſatiſque*. & Marciano quoque Capellæ medicina faciendâ. lib. 1. p. 11. *Quippe Parcarum colus humana penſat*, ubi *Parcarum chorus* perpetram legitur. Epitola dâbini ad Penelop. *Utraque ſe nobis mortalia demere ſila ſpendent*. Calpurn. Ecl. iv. v. 139. & Virgil. x. 814. *Extremaque Lauſo Parcas ſila legunt*. vid. Metam. lib. 11. 654. Epil. xv. 82. Silium Ital. iv. 28. & alios. HEINSIUS.

5. *Quicquid ab illo Produxi vitæ.*] *Vitam* Puteaneus & alii multi. nil mutò HEINSIUS.

7. *Hei mihi.*] Ex Euripide haec ſunt, apud quem a principio iſta ponuntur:

Ἐὼ δ' ἄφελ' Ἀργεὺς μὴ διακπῶσθαι σκάφος
Κέλερον ἐς πᾶν Κυνέας Συμμελγῶδας,
Μεθ' ἐν ὑδάταισι Πηλίου πελοῖν ποτε
Τυδέεσσι πέτρην, μὴδ' ἐμετρηῖται χέρας
Ἀδρῶν ἄριστων &c. MICHALIS.

8. *Pelias arbor.*] Catachreſis. Argo, quae ex arboribus, quae in Pelio monte natae eſſent, compacta erat. Ennius apud Præſcianum de veſtibibus comicis:

*Vitam me in memore Pelio ſecuribus
Caeræ cecidiſſent obſignae ad terram trabes:
Nave iude navis inchoandæ exordium
Ceſiſſet, quæ tam nunc nominatur nomine*

*Argo, qua veſti Argivi deleſti viri
Patebant illam pellem inauratam Arietis,
Colchis imperis regis Pelias per delum.
Nam nunquam hera errans mea dome efferret
pedem.* CIOFANUS.

9. *Cur unquam Colchi.*] Quis non videat hoc totum ex principio Medææ Enniane deductum? Ancilla enim Medææ apud Euripidem, & ex noſtris Ennium ſic ferme coepit. verſus autem notiores ſunt, quam ut a me ſint huic loco inferendi. odioſa enim omnis oſtentatio, præſertim ubi magnitudo rei non excuſat. EGNATIUS. Hos verſus Euripidis & Ennii tam familiares omnibus fuiſſe arbitror, ut Phædrus inde captaverit lib. iv. Fab. 6. occaſionem peritringendi naſutum, quem nec fabellæ nec fabulæ juvabant, & hoc ut exemplum omnis ſere fabularis hiſtoriae, quam in cothurnis novis proditurus Aefopus eſſet elaboraturus, proferat. multa vero in hac Epitola ex Euripidis Medæa ſunt ſumta, præſertim ex illa acerba increpatione verſ. 465. & ſeqq. BURMANNUS.

13. *At ſemel.*] In quibuſdam aut ſemel, quæ lectio fortalle rectior. NAUGERIUS. Puteaneus aut, ut & plures ex noſtris. HEINSIUS.

13. *Nova puppis.*] Vel revera nova, vel admiranda. CIOFANUS.

14. *Aulacæ.*] Perpetuum hoc nautis Epitheton, ut eleganter oſtendit Torretutus ad Horat. 1. Od. 1. 14. ſed præcipue Argonautis, qui primi ſingulorum aequora tentante, aptum. ita Phædr. dicto loco, *ad aulacem mortis profeſſas viam*, fabricatam ratem dicit. SENECA. Medæa 304.

Audax nimium, qui freta primus.

Rate tam fragili perſida rupit.

Et verſ. 340. *improbam* vocat Argo, ut Florus lib. 111. cap. 16. etiam Poëtica elegautia Caefaris claſſem, quæ prima Romanorum Oceanum tentavit, appellat. BURMANNUS.

- Semina jecisset; totidem sensisset & hostes:
 Ut caderet cultu cultor ab ipse suo.
 Quantum peritiae tecum, scelerate, perisset!
 20 Demta forent capiti quam mala multa meo!
 Est aliqua ingrato meritum exprobrare voluptas:
 Hac fruar: haec de te gaudia sola feram.
 Jussus inexpertam Colchos advertere puppim,
 Intrastis patriae regna beata meae.
 25 Hoc illic Medea fui, nova nupta quod hic est.
 Quam pater est illi, tam mihi dives erat.
 Hic Ephyren bimarem; Scythia tenuis ille nivosa
 Omne tenet, Ponti qua plaga laeva jacet.
 Accipit hospitio juvenes Aëta Pelagos,
 30 Et premitis pictos corpora Graja toros.

Tunc

15. *Non praemedicatur.*] Ita legendum, non ut commentator, *praemeditatus*. Neque enim praemeditatus venerat Jason. Medea autem medicamentis munierat illum, cum esset boves ignem efflantes sub jugum missurus, ne quid illorum igne laederetur. ut est apud Apollonium & ipsa infra:

Ipsa ego, quas dederam medicamina, pallida sedi.
 MYCILLUS.

17. *Semina jecisset, totidem sensisset & hostes.*] Haec denuo mendosa sunt. Puteaneus, ad quem frequenter recurrimus, tanquam ad sacram anchoram:

Semina sensisset totidemque & semina & hostes.
 Sed *sensisset* à manu secunda erat, veteri lectione extrita. opinor *sevisset* fuisse. deinde *seminat hostes* altera manu erat correctum. Helmaetladiensis pro diversa lectione:

Totidem quot semina & hostes.

Melioris notae plerique:

Semina sensisset totidem quod seminat hostes.

Vel *jecisset*. quidam etiam, *totidem sensisset & hostes*. Simpliciter restituo:

Semina jecisset, totidem jecisset & hostes.

Supra posterius *sevisset* glossa fuit adscripta quae *semina*, quae in Puteanei codicis contextum poetica irrepserat. Aliud quidem nunc nil occurbat. *jacere* pro *ferere*. sic in Fallis, lib. 11. 662.

Seminibus jactis est ubi foetus ager.

Metam. v. 487.

Semina jacta legunt.

Faust. 11. 519.

Farra tamen vetres jaciabant, farra motebant.

Postest & legi:

Semina sevisset, totidem sevisset & hostes.

Vel:

Semina quot jaceres, totidem sensisset & hostes.

Apud Propert. III. Eleg. IX. *Serere praelia:*

*Colchis flagrantem adamantina sub juga taurus
 Egit, & armifera praelia sevit humo.* HELINS.

Mihi placet, ut editum ab ipso Heinsio:

Semina jecisset, totidem sensisset & hostes.

Sensire autem proprie illos dicimus, a quibus clades & damnum accipimus. vid. Ep. IX. 46. & ad Petron. c. 139. BURMANNUS.

25. *Medea fui.*] Fuit Puteaneus cum aliis quibusdam. sed male. HELINSIUS.

27. *Hic Ephyren bimarem.*] Appositè faciunt huc Velleji Patreculi verba ex lib. 1. *Paullo ante Haletis, sextus ab Hercule, Hippotis filius Corinthus, quas antea fuerat Ephyre, clausura Peloponnesi continentem, in isthmo condidit.* Aliter sentit Hyginus cap. cclxxv. *Ephyro Nympha Octani filia Ephyren, quam postea Corinthus appellarunt, condidit.* CIOFANIUS.

27. *Scythia tenuis ille nivosa Omne tenet.*] *Scythiam tenet ille nivosam* quidam, vel *Scythiae nivosae*. Scriverianus, *Scythia tenuis ille nivosa Omne latius*. quid fit, *Scythiae tenet ille nivosa Omne latius* vel:

*Hic Ephyrae bimaris, Scythiam tenet ille nivosam
 Omne latius.*

Epit. Ariad.

Omne latius terrae cingit mare.

Stat. lib. IV. Syl. ad Marcell. vers. 63. *Istrum latius pro litra.* & Praefat. lib. v. Sylv. *Omne latius domus divinae.* Juvenal. Sat. VIII. 117. *Illyrici latius.* *Latius* autem pro *litius* ex membranis vetustis hic illic reponendum monuit ad Solinum Salmastius p. 57. sic idem Salmastius cap. XIX. *Mare Caspium ex altero Ponti litere.* sed hoc loco *latius* subintellegi praestat & nil temere mutandum. Claudianus:

Omne quod Oceanum fontemque interjacet Istri.

Florus 11. 17. ut viri docti emendaverunt: *Omnia intra*

- Tunc ego te vidi: tunc coepi scire quid esses.
 Illa fuit mentis prima ruina meae.
 Ut vidi, ut perii; nec notis ignibus arsi,
 Ardet ut ad magnos pinea taeda Deos.
 35 Et formosus eras, & me mea fata trahebant:
 Abstulerant oculi lumina nostra tui.
 Perfide, sensisti: quis enim bene celat amorem?
 E'minet indicio prodita flamma suo.
 Dicitur interea tibi lex; ut dura ferorum
 40 Insolito premeres vomere colla boum.

[Mar-

intra *Iberum* & *Taqum flumen depopulatus*. HEINSIUS. Nos antiquam lectionem reduimus. *Omne sonet usque ad nivofam Scythiam*, quoufque patet aditus. *Tenere* est verbum regium, ut & *lato tonare*, de quo vid. ad Petron. cap. LXXIII. BURMANNUS.
 23. *Qua*.] Id est *ubi*. GIOFANUS. Pro jaces coniecerat Heinius *pater*, sed nihil opus. Val. Flacc. IV. 211.

Sic ingens Asiae plaga, quiq; per Arcton Daxter, & in laevum positus jacet.

Et ita millies Poëtae & Geographi.

29. *Accipit*.] *Excipit*, quod in antiquis editionibus, sed in nullis Heinius codicibus existat, probabat Francus ex Ep. XVI. 127. *Excipit hospitio* etiam apud Liv. lib. I. 22. ubi *hospitium*, auctore Codice Palatino, exturbati placet Gebhardo, non mihi, hic vero nihil mutò. Livius XXIX. 11. *Tam curarent, ut am, qui vir optimus Romanus esset, hospitio acciperet*, ubi Gronov. in MSS. etiam *excipere* esse testatur. Plaut. Amph. I. 1. 8. *Ita peregre adveniens hospitio pulchritus accipiar*. & vers. 140. *Certo adventum meo hic hospitio pugnas accepturus est*. Rudent. II. IV. 4. *Accipiam hospitio, si mox vovis*. vid. Acidal. ad Vellej. II. 77. *Suscipit duo Moreti hic exhibent*, etiam bene. Mamertinus Paneg. Maximian. cap. I. De Hercule: *Parva licet tuus regia, summa tantum religio susceptum, futurae maiestatis dedisse primordia, ut esse posses domus Caesarem, quas sterculis fuisse hospitium*. ita enim legendum. cap. 2. *Quae castra dominum habitura susceperunt*. BURMANNUS.

29. *Excipit hospitio juvenes Aucta relictos*.] Et in hoc versu addidere quidam *Pater*, ut bisyllabum *Aeta* facerent, cum tamen trisyllabum sit, ut paulo post in eundem hunc sensum: *Dixerat Aetas*. Adde quod male etiam scripserint, dum *Oetam* scribunt: sic enim montis est nomen. EGNAT. *Tu pater* Putaneus & alii nonnulli ex melioribus hand agnoscunt. recte. ut monui ad Epit. VI. 103. HEINSIUS.

32. *Corpora Graia*.] Variant codices. *Pellora Graia* Gotthor. *Grata turba* Vaticanus. *Graia* juvenis unus Moreti, fed elegantior est vulgata le-

ctio; ita *primarva corpora*. Val. Flac. II. 653. & alii passim. BURMANNUS.

31. *Tunc coepi scire quis esses*.] *Quid esses* codices magna ex parte, quod sequor. Pont. I. EL VII.

Certo ego cum primum potui sentire quid esses.

Epistola Hermiones:

Tu mihi quod matri pater es.

Quomodo Noster atque alii auctores passim. Virgil. Ecl. VIII. 43. *Nunc scio quid sis amor*. Juvenalis Sat. I.

Aude aliquid brevibus Gyaris & carcere dignum, si vis esse aliquid.

Ut ibi legendum codices monent. & Sat. III. *Ede, quid illum esse putes*. & Sat. XI. *To consule, die tibi quid sis*. sic & ibi vetustus codex. Horatius I. Sat. VI. 55.

Virgilius; post hunc Varius dixero, quid esses. Boetius lib. I. Conf. Philof. *Quid ipso sis nesso desisti*. pari modo & Graeci. sic apud Theophrast. *Charactere παρὶ μακαρογίας, ὁ δὲ τὸ τὴ ἐστὶ*. HEINSIUS. Recte Heinius. sic III. Trist. VIII. 38. *Quid sim, quid fuerimque subis*. & IV. I. 99.

Cum vice mutata, quid sim fuerimque recorder. VI. Metam. 551. *Quid fuerim, quid sumque vide*. P. Syrus. *Etiam oblivisci quid sis interdum expedit*. ita in Evangelio Lucae. I. 66. *Τὴ ἀρα τὸ παλιὸν τοῦτο ἀρα*, ubi male quidam *τις* legunt. vid. ad Phaedr. v. 10. BURMANNUS.

31. *Mentis*.] *Mallei mentis*. HEINSIUS. vid. I. ex Pont. IV. 6.

33. *Ut vidi, ut perii*.] Alii, *Et vidi, & perii*: mihi ex Theocriti & Vergilii imitatione hoc probabilis est visum, magisque Poëticum. EGNAT. *Et vidi & perii* scripti, sed perperam. Homerus: *ὄς ἴδον, ὡς μὲν μέλλον ὄν χηδῶς*. Theocritus, Pharnac.

— ἂ δ' Ἀτχλόντα ὄς ἴδον, ὡς ἴδον, ὡς ἐς βελὸν ἄλλας ἴρατα. Hinc illa Virgiliana:

Ut vidi, ut perii, ut me malus absulis error. Epistola Laodamiae ex vestigiis veterum librorum: *Ut vidi, ut gemui, tactoque in pectore dixi*. Art. Am. III. 730.

U

- [Martis erant tauri plus, quam per cornua, faevi;
 Quorum terribilis spiritus ignis erat.]
 Aerē pedes solidi, praetentaque naribus acra:
 Nigra per adflatus haec quoque facta suos.
 45 Semina praeterca, populos genitura, juberis
 Spargere devota lata per arva manu,
 Qui peterent secum natis tua corpora telis.
 Illa est agricolae mellis iniqua suo.
 Lumina custodis, succumbere nescia fomno,
 50 Ultimus est aliqua decipere arte labor.

Dixo-

Ut patuit miserat jucundi nominis error:

Ut mens, ut rediit vernis in ora coler.

Sic enim codices nonnulli ista constituunt. HEINSIUS. vid. Val. Flac. VII. 104. & seqq.

34. *Pinea taeda.*] Quisque scripti *punica*. forte pro *prunae*. HEINSIUS. Ita XII. Met. 272. *Prunitini torrens* ex MSS. nihil tamen temere mutandum putem. & pinu enim faces factas quis nescit? BURMANNUS.

38. *Eminet.*] *Enites* quaedam editiones. quod magis Poeticum puto.

39. *Dixerat interea tibi Rex.*] Dicitur Puteaneus à manu prima. Scribendum omnino:

Dixerat interea tibi lex.

Initio lib. VII. Met. in hac eadem narratione:

Lexque datur numeris magnorum horrenda laborum.
 Ita enim optime veterissimi libri. *Legem dicere*, elegans & Latinum est. quod Avieno quoque reddendum Fabul. XXXII. ubi perperam *hærat legem* in editis scriptisque codicibus est legere:

*Dixerat hanc volucris legem natura superbæ,
 Ne liceat pariter manera ferre duo.*

Noster Met. XIII. 702.

— *Legem sibi dixerat ipsa.*

In Ibidem:

Cui legem poenae dixerat ipsa parens.

Metam. VI. 137.

Lexque eadem poenae, ne sit secra futuri,

Dicla tuo generi ferisq; nepotibus esto.

Epulolli Sapph.

Sive ita nascenti legem dixere sorores.

Virgil. lib. XI. 312. *Foederis atq; dicamur leges.*

& lib. XII. 112. *Pacis dicere leges.* Propert. lib. IV.

Eleg. ult.

At natura dedit leges à sanguine diclas.

Apud eundem lib. II. El. VII. *Dicere legem, &*

indicare. lib. IV. Eleg. IX. Male ibi *diclas* nunc legitur. *Lex dicla officii* apud Gratum.

Quam pære legem feriar dixisse Priapus.

In obicæno carmine. apud Horat. lib. I. Ep. II.

Dicla tibi est lex, Insequeris tamen hunc.

Stat. Sylv. V. Propemp. Crisp.

Es pudor & docti legem sibi dicere mares.

Epiced. Vernae:

— *Quis dicere legem*

Fleions, aut fines audent censere dolendi.

Quod imitatus est ex Epicedio Drusi:

Et quisquam leges audent tibi dicere flendi.

Sequens distichon Ovidianæ non videtur esse vernæ. HEINSIUS.

40. *Vomer.*] *Pondere* Barberinus; quod nescio an rectius: *Vomer* enim & aratrum premi centies à Poëtis dicitur, non *premere*. vid. ad Val. Flac. VII. 63. sed *pondus* est hic jugum; ut alibi: *pressique jugo gemere juveni*. vide mox v. 94. BURM.

43. *Praetentaque naribus acra.*] *Ora* Scriverii & Palatinus. ut supra, *adunca ora* dixit: sed vulgata, ex illis Apollonii. lib. III. 230. defenditur:

Καὶ εἰ χαλκῶπιδάς ταύρους κίμα' ἔχλαρα δὲ σφίον

Ἦν εἰμαρ', ἐν δὲ πύρρος δένδρῳ σιλάς ἀμυνηστικός.
 HEINSIUS. *Praetentaque* mallet Francius. male; est à Geographiæ & militaris rei scriptoribus sumtum verbum. vid. Vales. ad Amm. Marcel. XIV. 2. & Commentatores ad Sil. Ital. XVI. 253. BURMAN.

46. *Lata.*] Male editiones quaedam *prifæ* & *codices, laeta*. campus enim ille *longis annis horridus* dicitur Valerio Flacco. lib. VII. 62. eadem vero varietas supr. Ep. II. III. Fast. I. 546. III. 210. & IV. 243. & alibi. Horatio etiam *latus campus* contra temeritatem Dacerii vindicavit eruditissimus Bentleyus ad lib. III. Od. II. *Larga* hic habet unus Regius & alter Heinsii. *Devota* vero in accusativo accepit bonus Volscus, quem fideliter errore confarinatorum notarum variarum exhibuit. rectius Hubertinus. BURMANNUS.

48. *Ille erat.*] *Est* scripti. forte, *imminet agricolæ*. HEINSIUS. Francius volebat, *Quae peteris cæ, Nata* (vel *orta*) *est agricolæ*. Gronovius etiam *melli amara*: non intellegenter. eadem varietas VI. Fast. 607. & Epist. XIV. 129. ubi *pretium iniquum* vulgo, sed in codicibus nonnullis *amarum*, & Epist. XVIII. 115. *Atonini nutricis amarae*, ubi etiam alii *iniquae*. III. Pont. IX. 37. *De vitio scribam regionis amarae*, & ibi *iniquae* repperi in MSS. VI. & IV. Pont. XIV. 97. *Sed mores scriptis venavii amariae.*

- Dixerat Acëtes, moesti confurgitis omnes,
 Mensaque purpureos deserit alta toros.
 Quam tibi nunc longe regnum dotale Creüfae,
 Et focer, & magni nata Creontis erant?
- 55 Tristis abis. oculis abeuntem prosequor udis:
 Et dixit tenui murmure lingua, Vale.
 Ut positum tetigi thalamo male faucia lectum;
 Acta est per lacrimas nox mihi, quanta fuit.
 Ante oculos taurique truces segetesque nefandae;
- 60 Ante meos oculos pervigil anguis erat.
 Hinc amor, hinc timor est. ipsum timor auget amorem.
 Mane erat; & thalamo cara recepta soror,
 Disjectamque comas averfaque in ora jacentem
 Invenit, & lacrimis omnia plena meis.
- 65 Orat opem Minyis: petit altera, & altera habebit.
 Aesonio juveni, quod rogat illa, damus.

Est

amaris, ubi eadem diversitas, quam & in declamationibus Quinctiliani sub nomine proditis deprehendi. BURMANNUS.

50. *Aliqua.*] Forte *alia*. HEINSIUS.

52. *Deserit alta.*] Durior locutio, ut mensa dicatur *deserere teros*, quae removetur. an dictum, ut *deserit hasta virum?* Stat. x. Theb. 742. *Definit* erat in Moreti codice, de quo verbo Heinſius agit ad 11. Art. Am. 726. sed neque hoc placet; neque etiam quod *mensa alta* dicatur, cum supra toros non multum emineret solerent mensae, si non inferiores saepe, & tori rectius *alti* dicantur. vid. Virgil. 11. Aeneid. 2. unde *sublimem jacere* dixit infra. *latere* puto ulcus. BURMANNUS.

53. *Quoniam tibi tunc.*] Nunc scripti quidam & editiones praefae. iidem erant sequenti versu, non erat. HEINSIUS. vide inf. ad vers. 103.

53. *Creüfae.*] *Glaucen* vocat Apollodorus & Diodorus. CIOFANUS.

55. *Prosequor.*] *Persequor* sex. nil muto. vid. Epul. v. 55.

58. *Acta est per lacrimas.*] In *lacrimis* Basilicenfis. venulle. proximo autem versu, *ante oculos taurique truces*; duo Medicini, non *ante oculos taurique meos*. HEINSIUS. Possit & legi, *acta inter lacrimas*. ut Virgil. vi. Aeneid. 513.

Namque ut supremam salva inter gaudia noctem Egerimus, n. fl.

Propertius III, VIII. 21.

Sis mensae ratio, noxque inter pocula currat.
 Sed per lacrimas, idem significare docebimus ad Valer. Flac. lib. 1. 767. possit & *tracta est* legi cum Francio, qui ex 11. Aeneid. 92. *Visam in tenebris trahabant*, confirmabat. sed nec tum opus per mutare, nam 11. Amor. ult. *Per nulla traham*

suspiria noctem. quibus longam fuisse visam ostendit, ut saepe amantes queruntur; sic & apud Quinctil. Decl. xv. 16. *pro exactas vero noctes*, Francius malebat *extraestas*. ubi vide. sed vid. Epist. XIX. 33. BURMANNUS.

63. *Averfaque.*] Multi codices *adversa*. ut 11. Fall. 845. *illa jacens adversa*; ut Heinſius volebat. sed pronam, & in faciem jacuisse puto, praec pudore & modestia; ut solent in hac animi affectione saepe mutare corporis statum crebris iactationibus. egregie Juvenalis 111. 278.

Ebrius ac petulans, qui nullum forte cecidit, Dat poetas, noctem patitur lugentis amicum Pelidae. cubat in faciem; mox inde supinus. Ergo non aliter poterit dormire.

Ubi Heinſius malebat:

Aegre & non aliter poterit dormire.

Apud eundem Satyr. VI. 475.

Si nocte maritus.

BURMANNUS.

65. *Petit altera & altera habebit.*] Salmastius ad Capitol. Maximin. cap. 1. *Alter petit, alter habebit* ex Puteaneo & Gortorphanus. nonnulli: *Petit altera, & alter habebit*. Si quid mutandum sit, ita refererem:

Orat opem Minyis foras altera, at altera flevis:

Aesonio juveni, quod rogat illa, damus.

Ts soror exciderat: pro quo male feriatu correctores *pedit* supposuerunt. *altera flevis* vel *flebat*, facilis mutatio ex *alter habebit* aut *habebat*, quod in multis scriptis est, ut jam monui. ceterum cur Chalciopie Argonautis faverit, in promptu causa est, quod filii ejus quatuor ex Phrixo geniti in illorum essent numero. Vide Hyginum Fab. 111. vix dubitabit de hac conjectura, qui Apollonium ca omnia

Est nemo, & piceis, & frondibus ilicis atrum:
Vix illud radius solis adire licet.

Sunt in eo, fuerantque diu, delubra Dianae:

- 70 Aurea barbarica stat Dea facta manu.
Nostin', an exciderunt tecum loca? venimus illuc;
Orfus es infido sic prior ore loqui.

Jus tibi & arbitrium nostrae Fortuna salutis
Tradidit: inque tua vitaque morsque manu.

- 75 Perdere posse fat est, si quem juvet ipsa potestas;
Sed tibi servatus gloria major ero.

Per mala nostra precor, quorum potes esse levamen;
Per genus & numen cuncta videntis avi;

Per triplicis vultus, arcanaque sacra, Dianae;

- 80 Et si forte alios gens habet ista Deos.

O virgo, miserere mei; miserere meorum!
Effice me meritis tempus in omne tuum.

Quod

omnia copiose atque eleganter narrantem consulet libro tertio Argonauticorum, ubi Medeam acerbe plorantem inducit, nec minus & Chalcipen. Helmaestadiensis versu proximo, pro *rogas*, loco alieno *seror* agnoscebat. HEINSIUS.

67. *Est nemo.*] Illustravi hunc locum lib. VII. Metamorph. CLOPANGUS.

68. *illuc.*] *illud* Moreti. & ita volebat Francius. 69. *Sunt in eo, fuerant certe.*] *Fuerantque diu* multi codices. quod admittendum videtur. Delubra enim à vetulitate venerationem præcipue mutabantur. Tacitus: *Nemus religione, patrum et prisca formidinis sacrum*, ubi habes verum integritatem Heroicum, ut me monuit Kinschotius. Nolter Fafl. IV. 649.

*Silva vetus, nullaque diu violata securi,
Stabat, Moenalis sacra relicta Deo.*

Plena ejus rei Poëtarum ubique scripta. malo tamen, *fuerantque diu*. HEINSIUS.

71. *Nescio an exciderint tecum loca.*] In Puteaneo *Nostin'* à manu prima fuisse videtur, & *exciderunt*. Unus Medicus *Nostis*. alii quinque *Nostis*. *Nostis*, an exciderint Helmaestadiensis: nam quod multi ex vulgatis habent, *Nescis an*, repugnat metro. *Nostin'* t. eleganter. sic *viden*, *scin*, *vin*, & similia pro *viden*, *scin*, *vin* apud veteres. *conscis* apud Persium. sic Fafl. lib. IV. initio:

Scin, Dea, respondi, de vulnere?

Ita illo loco puto scribendum. ut Faflor. VI. 123.

Stulta, videt lanus quae post sua terga gerantur.

Nil agit en: laetibus respicit ille tuas.

Nil agit en, dixit?

Vulgo *dixit*. *Viden* habes apud Catullum, Virgilium, Statium. Nam Comici assidui sunt in his. De quibus suo loco plura, exciderunt legendum

Epistola VII. jam monuimus. *Pl. 166. venimus illuc* praeterea est in melioribus, non *ambo*. Sequenti versu quoque *Anus es*, pro *Orfus* nonnulli. HEINSIUS. Vide ad Valer. Flac. v. 595.

72. *Prior ora.*] *Ille* Francos. sed vulgata proba est. I. Fafl. 100.

Edidit hos nobis ore priore senos. BURMANNUS.

74. *Inque tuas est.*] Tollunt *est* quinque libri. HEINSIUS.

75. *Sas est.*] Vid. ad II. Amor. XIV. vers. ult. 75. *Ipsa potestas.*] *Ipsa* Puteaneus & alii perierunt. Idem *juvus* cum Lovanienti. Amor. III. EL. IV.

— *Ipsa potestas*

Semina nequitiæ languidiora facit. HEINSIUS.

78. *Per genus & numen.*] *Nomen* Puteaneus. Vide notas ad Epist. II. *Pl. 50.* nil temere tamen muto. HEINSIUS. *Per immen* volebat Francius ex versu 191.

79. *Per triplices vultus.*] *Triplicis* concinnius Puteaneus & duo Ambrosiani. Fafl. I. 387.

Quod semel est triplici pro virgine caesa Dianae. HEINSIUS. Concinnius opinor fore, *per triplicis cultus Dianae*, triplex etiam Diana dicitur & colitur. in veteri inscriptione apud Gruter. p. XXVIII.

Idem auctor, triplicis cultor venerandae Dianae. *Triformis* Valerio Flacco VII. 395. dicta. & Silio I. 120. vid. Zenob. pag. 318. atque ibi Schott. & Serv. ad Virg. IV. 510. BURMANNUS.

80. *Et si forte aliquos.*] Malim; *Et si forte alios*, supervacaneum enim erat dubitare, si quos Deos haberent Colchi, cum jam Dianae mentionem fecisset, & infra addat, *Et Dea, marmorea cujus in aule sumus*, illud autem procedit, si roget, equos alios praeter Dianam habeat. MICVLLUS. Nobis magis placet codicum lectio, quibus usus est Mi-
cylus,

Quod si forte virum non dedignare Pelasgum,
(Sed mihi tam faciles unde, meosque Deos?)

- 85 Spiritus ante meus tenues vanescat in auras,
Quam thalamo, nisi tu, nupta sit ulla meo.
Conscia sit **Juno**, facris praefecta maritis;
Et Dea, marmorea cujus in aede sumus.
Haec animum (& quota pars haec sunt?) movere puellas
90 Simplicis; & dextrae dextera juncta meae.
Vidi etiam lacrimas. an pars est fraudis in illis?
Sic cito sum verbis capta puella tuis.
Jungis & aerpides inadulto corpore tauros,
Et solidam jussu vomere findis humum.

Arva

cyllus, *Et si forte alios.* DAN. HEINSIUS. Lege *alios Deos*, vel sine assensu veterum librorum: quantum Gryphium fit verisimile in suis codicibus id invenisse, quod ejus editiones margini adscriptum ostendunt. sic & alibi non semel peccatum. video Micyllo quoque id ipsum placuisse. Auctor Queroni: *Estne aliud quod requiras*. ubi pari modo peccat. HEINSIUS. Sic supr. 11. Ep. 83. pro *atque alius*, codices quidam, *atque alius*: & saepe haec permutata. vide supr. vers. 50.

83. *Quod si forte virum non dedignare Pelasgum etc.* Si me hominem Graecum non indignum censes, quem tamen virum habes, prius moriar, quam tuo matrimonio aliam mulierem praeponam. Apollonius quoque idem scribit lib. 111.

Ἡρώτηρον δὲ λέχος ἐλάδμου ἐν νομισίους
Πορτανείας: εἰ δ' ἴμμε διακρίσεις Φιλόντες
Ἄλλο, πάρος ἴσπτον γὰρ μεμημένους ἀμφικαλλῶναι.

Apollodorus tamen in hanc sententiam lib. 1. Cum timeret Medea, ut lasen à tauro perderetur, inficio patre, ei se fore ad illos perdemandos atque vultus aureum auferendum, si se uxorem ducturum & in Graeciam simul navigantem perventurum juret, auxiliatricem, pollicetur. id praestitutum se juravit lasen. CIOFANUS. Alter Meutelianus Pelasgon. HEINSIUS.

84. *Sed mihi tam faciles unde, Deosque meos.* Hubertinus monet legendum esse: *Sed mihi tam faciles unde, meosque Deos?* quasi positus verborum hoc loco sententiam aliam atque aliam faciat. quae cura supervacanea est. eodem enim redit sententia, sive *Deos*, sive *meos* praeponatur. Quare priorem lectionem retinemus versus causa, utpote concinniore. est autem sententia; sed unde mihi sperem tam faciles Deos, & tam meos, hoc est faventes mihi. ἄλλο: πικρῶς scilicet supplendo verbum *sperem*, aut simile. MYCILLUS. *Meosque Deos* Putaneus & alii multi. quod Salmasio ad Historiam Angultam probatum. libri multi, *unde putabo Deos?* vel, *unde deos habeam?* & similia.

quae interpolatorum figmenta. Hortius lib. 11. Sat. v. 102.

— *Unde mihi tam fortem tamque fidelem?*
Et Sat. VII. 116.

Unde mihi lapsidem? quorsum est opus? unde facistas?

Seneca Hercule Fur. vers. 126.

Unde illam mihi,

Quo te tuamque dexteram amplectar, diem?
Vetus interpres Evangelii Matthaei cap. xv. 33. *Et dixerunt ei Discipuli, unde ergo nobis in deserto panes tantos, ut saturemus turbam tantam?* Latine & eleganter. nec dubito apud Juvenalem Sat. 12. 8. scribendum, *unde repente tot rugas*, non *rugas*, ut nunc exhibetur. & Sat. XIV. 56.

Unde tibi frontem, libertatemque parentis
Cum facias peiora senex.

Paulinus nono natali Felicis:

Unde mihi hos animos? quas me levat aura superbum.

Auctor Queroni: *Unde autem illi thesaurum homini prope pauperi.* Fulgent. lib. 1. Mythol: Tum illa, *unde haec (lege hanc) tibi, inquit, homuncule tantam ignorantiae scientiam? unde tam rarum ordinem ignorandi?* Plura ad Statium Gronovius de hoc loquendi modo. HEINSIUS. Vide ad Quintil. Decl. VI. 8.

85. *Tenuis vanescat in auras.* In Epistola Penelopae:

— *Et hoc crimen tenuis vanescat in auras.*

CIOFANUS.

87. *Conscia sit.* Scit **Juno**, non male Argentinensis. HEINSIUS. Elegantissime. ita Stat. II. Theb. 108. *Scit fama.* ubi vid. Gronovii notas. Vid. & Quintil. Decl. XVIII. 12. BURMANNUS.

89. *Haec animum & quota pars etiam movere puellas.* Padendo errore addiderat, & legerat omnes, *possent movere*, qui non videbant saltem obitare syllabae quantitatem, si *movere* perpetuum facerent modum. quare nos ex perpetuo perfectum feci-

- 95 Arva venenatis, pro femine, dentibus implet :
 Nascitur, & gladios scutaque miles habet.
 Ipsa ego, quae dederam medicamina, pallida fedi,
 Cum vidi fubitosa arma tenere viros.
 Donec terrigenae (facinus miserabile) fratres
- 100 Inter fe stricatas conseruere manus.
 Pervigil ecce draco, squammis crepitantibus horrens,
 Sibilat; & torto pectore verrit humum.
 Dotis opes ubi tunc? ubi tunc tibi regia conjux?
 Quis tibi maris gemini distinet Isthmos aquas?
- 105 Illa ego, quae tibi sum nunc denique barbara facta,
 Nunc tibi sum pauper, nunc tibi visa nocens,

Flam-

fecimus, sensa & syllaba quadrante. EGNATIUS. Quota pars horum movere, est in Vaticano, vere. CIOFANUS. Simplicius elegantiusque in Scaligeri codice scribebatur: *Haec animam* (& quota pars haec sunt) movere puellas Simplicis, &c. Recte imprimis. DAN. HEINSIUS. Et quota pars haec sunt Putecanus. Quota pars possunt movere, vel, movisse alii plerique. tres possunt, duo parvane. Placet Putecana lectio. sic lib. 11. Pont. El. x.

Et quota pars haec sunt verum, quas vidimus una, Te mihi iuvandus efficiente vias? HEINSIUS. Gryphus & alii ita distinguunt:

Haec animam (& quota pars possunt movere puellas. 91. An & est pars fraudis in illis.) An pars est scripti omnes & primae editiones. Lege, an pars & fraudis in illis? ita Lincolnienfis. aut quod malim Nafoniano more, an pars sua fraudis in illis. Metam. XIII. 350.

Desine Tyaiden, vultuque & murmure, nobis Offensare meum, pars est sua laudis in illo.

HEINSIUS.

92. Sic cito.] Sic ego, Regius. & ita Francius coniecerat.

93. Jungis & acripedes.] Tā & abest à Gronoviano. Scribe Jungis acripedes. dixi Epist. vi. §. 31. HEINSIUS.

93. Taurus.] Duos tauros feros & mirae magnitudinis, ut in Epistola Hypsipyles ex Apollodoro notavi. CIOFANUS. Inepte Hubertinus verba illa in *inadusto corpore*, ad tauros refert, quasi illi semper efflarent ignem, & nunquam eo igne urerentur: cum haec Iasonem respiciant, qui illaesus ab igne illo, quem naribus efflabant tauri, Medae beneficio, jugo illos supposuerit. vid. Valer. Flac. vr. 63. & 98. & 578. & seqq. praecipue 584. Sed non incendia Colchis Adspirare fuit &c. & hinc supra vers. 15. Iffet anhelatos non praemedicatus in ignes. vid. VII. Met. 115. *Inadusto pectore*. Cod. Douzæ. BURMANNUS.

94. Et solidam.] *Infolitam* Gronovianus, HEINSIUS.

Ut supr. 40. *Infolite premeres pondere colla bonum* erat enim ille ager, ut vidimus, longis annis incultus & horridus. Noëter VII. Met. 119. *Infectum ferro profcindere campum*. pro *inso vomere* Leidenfis profus, ut passim. vid. supr. ad v. 40. eadem varietas lib. 11. Art. Am. 189. pro *indis* est in regio & sex aliis, cum una editione Veneta, *scindis*: parum refert. vid. Epist. XVII. 139. Claud. 1. Eutr. 111. BURMANNUS.

96. Habens.] Habes Putecanus & alii septem; HEINSIUS.

97. Ipsa ego.] Lucan. IV. 555.

Ipsa quoque, inextersa quod primum fecerat herbis; Expavit Medea nefas.

98. Arma tenere.] Movere Vaticanus.

100. In se constructas conseruere manus.] *Inter constructas* Putecanus. Strozæ liber, *inter se constructas*. Novem alii, *inter se stricatas*. quod verum est. HEINSIUS. Ita Amor. 1. Eleg. VI. 14.

Nen timoo stricatas in mea fata manus.

Ubi vide notas. BURMANNUS.

101. Pervigil ecce draco.] Ita & lib. VII. 149; Met. & Maximianus in Elegiis:

Pervigil observat non sua poma draco.

Scripti tamen tres, *Serpens ecce vigil*. unus Vaticanus; *Infernis serpens*. At Putecanus, *Insuper ecce vigil*. Scribe, *Insuper ecce vigil*. Vigil pro vigili dracone. Germanicus Arataeis de ariet. 540.

Qui tulit in Taurus Phryxam, qui prodidit Hellen, Quem propter fabricata ratis, quem perisida Colchis Sepsit vigilis incesto donavit amari.

Ita scribendum. *Insuper ecce draco*, pro diversa lectione Erfurtanus, cum glossa; *id est sine soper*. mira locutione, nec alias mihi observata. quomodo lib. VII. 36. eundem *insepitum draconem* voce parum usitata dixit. HEINSIUS.

102. Verrit.] *Verrit* Putecanus, Oxoniensis & tres alii. *Versat* excerpta Putecani & unus Hemlii. ut Ep. XIII. 98. *Versare aquas*. unus Hemlii, *vastat humum*.

- Flammea subduxi medicato lumina somno:
 Et tibi, quae raperes, vellera tuta dedi.
 Proditus est genitor: regnum patriamque reliqui:
 110 Munus in exilio quolibet esse tuli.
 Virginitas facta est peregrini praeda latronis;
 Optima, cum cara matre, relicta foror.
 At non te fugiens sine me, germane, reliqui.
 Deficit hoc uno litera nostra loco.
 115 Quod facere ausa mea est, non audet scribere, dextra,
 Sic ego, sed tecum, dilaceranda fui.
 Nec tamen extimui (quid enim post illa timerem?)
 Credere me pelago femina, tamque nocens.
 Numen ubi est? ubi Di? meritas subeamus in alto,
 120 Tu fraudis poenas, credulitatis ego.

Com-

humum, quod immani belluae quidem accommodatum. sed vulgatum retineo. BURMANNUS.

103. *Dotis spes ubi erant? ubi orat tua regia conjux.* Tibi regia conjux scripti plerique. *ubi tunc et regia* unus Palatinus. duo praeterea Medicis, *Dotis spes ubi tunc*. Puto scribendum:

Dotis spes ubi tunc? ubi tunc tibi regia conjux?
 Vel ubi nunc Tibul. II. Eleg. 111.

Delos ubi nunc Phoebe tua est? ubi Delphica Pytho?

Vide quae noto ad Epist. IV. 56. 150. Sequenti versu *distinet* non debere mutari, quicquid turbent libri veteres, dixi Epist. VIII. 56. HEINSIUS. Francius volebat, *Dot et spes ubi tunc*, ut 56. 199. *Dot ubi sit quaeris*, &c.

108. *Raperes.* Non moveo hanc lectionem, sed admodum tamen blanditur Heinsiani unius codicis scriptura, quae refertur, quia iustus erat lason vellus domum referre. vid. Valer. Flac. VII. 100. *Vellera fulva*, quod malebat Francius, est in Mediceo uno. sed *sua* praestat, ut incolumis inadulso corpore & sine nuxa ea rapere possit. BURMAN.

110. *Munus in exilio quolibet esse tuli.* Puto rescribendum:

Et minus exilio quilibet esse tuli.

Hoc est omnibus rebus exilium praetuli. Certe unus Patavinus, *Munus exilio*. lib. II. Art. Amat. 548.

— *Monsis sum minor ipse meis.*

Sic *merces labore minor*. Ep. Herus:

Ne videas merces esse labore minor.

Hac eadem Epistola:

Nunc anticus audi verba minoram meis.

Ep. Canaces:

Possidet et vitium regna minoram suis.

Propert. IV. IX. 31.

Et jacet ante fores verba minoram Des.

Quae Noster imitatus lib. VI. Met. 316.

— *Nec dicere sustinet ultra Verba minoram dea.* HEINSIUS.

Vix video, qualis sensus ex emendatione Heinsii emerget, nec quo adducta exempla faciant. ego puto legendum:

Munus in exilio quolibet esse tuli.

Credidi me felicem etiam, si relicta patria & regnis quae prodideram, exul modo essem; licet exilium esset miserum & infelix, beneficium tamen erat, quia tecum fore me semper fingebam. *Quo- licet* erat in duobus scriptis & editione prima, & in margine Gryphii. sic eleganter utuntur illo quolibet & quocumque. ut Propert. I. Eleg. VIII. 4.

Ut sine me vento quolibet ire velis.

Id est etiam saevo & adverso, quod Caesar apud Sueton. cap. LXVI. *Quocumque vento in quoscumque terras avari*, dixit. id est etiam tempestate faciente, in solas etiam & desertas terras. vid. ad Epist. IV. 98. denique hoc confirmat Senec. in Medea. 492.

Poenam putavi, munus (ut video) est fuga.

Et ita Noster IX. Met. 181. *Atque mihi munus erit*, & similia. Siglenhorstius coniecerat, *Patriamque reliqui Funus; in exilio et c.* de verbo *ferre*. vid. Epist. v. 12. Heinsius etiam *vilius exilio*, vel *et Atinyis exul*, pro urbe unde Minyae dicti; Hubertinus & Bersmannus ex scriptis, *quod licet esse tulli*. beneficium putavi, quod licet esse in exilio. BURMANNUS.

113. *Sine me.* Suspectum hoc est & durius dictum. multi, *at te non fugiens*, ut sensus sit, non ego fugiens reliqui te sine me, sed vel mecum comitem fugae adiunxi, ut quidam tradunt, vel insequentem te nos interemi. Cogitabam aliquando, *At cur non fugiens sic te Germane reliqui?* cur non eodem modo, ut matrem & fororem reliqui, te quoque reliqui domi saluum & incolumem, sed te laceraui? mox quidam scripti & edi-

ti.

Complexos utinam Symplegades elisissent,
 Nos traque adhaerent ossibus ossa tuis!
 Aut nos Scylla rapax canibus misisset edendos!
 (Debiti ingratis Scylla nocere viris.)

125 Quaeque vomit fluctus totidem, totidemque reforbet,
 Nos quoque Trinacriae supposuisset aquae!
 Sospes ad Haemonias, victorque, reverteris urbes;
 Ponitur ad patrios aurea lana Deos.

130 Quid referam Peliae natas, pietate nocentes,
 Caesaeque virginica membra paterna manu?
 Ut culpent alii, tibi me laudare necesse est,
 Pro quo sum toties esse coacta nocens.
 Ausus es ò, (justo defunt sua verba dolori)
 Ausus es, Aesonia, dicere, cede domo.

Iusta

ti, sic ego, sic tacum, quasi ad Abyssum esset fermo; sed respiciunt illa saesonem, quare recte sic ego fui dilaceranda a fratre meo, sed simul cum saesone perit. III. Amor. XIV. 46.

Tunc ego, sed tecum mortuus esse velim.

Vid. Epist. XIII. 72. BURMANNUS.

118. Jamque nocens.] Tamquam est in Franco. quod elegantius, quia nusquam praefentiorum vindictam divinam credebant veteres, quam in mari & aqua, si scelerati fe illis crederent, ut mille Poëtarum loca ostendunt; quae hic conspiciat nihil atinet. vid. Horat. III. Od. II. 28. nota est quoque Historia Jonae Prophetae. BURMANNUS.

121. Complexos utinam Symplegades elisissent, Nos traque adhaerent ossibus ossa tuis: Aut nos Scylla rapax, &c.] Indignatus Juppiter propter Abyssi necem ingentem Argonautis immisit tempestatem: propter quam ita diu errarunt, ut Libya, Galliae, Sardiniae, & Hetruriae littora praeterierint. Acceperant autem Jovis iram prius desitiram non esse, quam in Ausoniam profecti Abyssum necis à Circe expiati fuissent. Auctor Apollodorus lib. I. atque idcirco Poeta Scyllae & Charybdis hoc loco meminit. Quam rem hic miratur, vel potius quaerit Egnatius. GIOFANUS. Complexos duo Medicei. vide notas Epist. IV. 139. HEINSIUS. Recte: nam tempestiva hic mentio complexuum & voluptatis Venereae, in tam infansulo conjugio, ut voveat fe in medijs amplexibus fuisse etiam inter Symplegadas. BURM.

123. Aut nos Scylla rapax.] Quid est quod Scyllae meminerit, quae audenta illis ex Ponto redeuntibus nequaquam erat? An errore muliebri, & animi moerore quid dicat, nescit? An Ovidius id innuit, Argonautas mari jactatos, quod Graeci etiam Poetae quidam cecinerunt, ad Aphiticae litus appulsi, ut in inviti Scyllae Charybdisque vortices subierint? EGNATIUS. Scyllae &

Symplegadam hic mentionem facit, vel quia (ut Orpheus Arg. 1. 1246. tradit, notante jam Volscio) Argo illa loca penetravit, vel quia Ovidius finxit, Medeam voventem, ut loca illa transisset, quo locus ipsi fuit, devotionum & dirarum horrorem augendi; confundit vero duas Scyllas. vide Heinf. ad Epist. Sabini I. 33. BURMANNUS.

125. Reforbet.] In uno Moreti erat reciller, quod quale sit non exputo. forte latet aliud verbum. Reforbere tamen rectum puto. Manil. IV. 818.

Es vomit Oceanus pontum, sitiensque reforbat.

Vomero & epotaro Noster in IV. Pont. x. 28. Sorbero & reddere. VII. Metam. 64. Vorare & revomere. XIII. 731. vid. Heinfium ad II. Amor. XVI. 26. BURMANNUS.

127. Urbes.] Arcei Hafnienfis. sollempni permutatione. mox pro aurea lana, aurea praeda quinque. tres cum excerptis Douzac, Barbara praeda, Argentinenfis, barbara lana. efficta haec omnia ex Epist. I. 129.

Ponitur ad patrios barbara praeda Deos. BURM.

129. Pelias natas.] Vide quae ex Hygino notavi lib. VII. Metamorph. GIOFANUS.

132. Sum.] Malo sum. superiori versu Sarravianae aliae, non alii. HEINSIUS.

132. Esse coacta nocens.] Francius conjiciebat, Pro quo sum toties facta nocens nocens. inf. 198. Cum quo sum pariter facta parente parans. nos nihil mutamus. coactam enim fe ad lectus decentium dicit, quam si sponte nocens esset facta. expressit Ovidium Seneca Medea 280.

Toties nocens sum facta, sed numquam mihi.

Antea dixerat, sili Pelias, non nobis jacet. BURM.

134. Cede domo.] Formula repudiij apud Romanos; talis & illa abdicacionis apud Quinetilianum Declam. CCLVIII. ubi pater ad suum, cede de domo mea. HEINSIUS.

X 3

Iust

- 135 Jussa domo cessi, natis comitata duobus;
 Et, qui me sequitur semper, amore tui.
 Ut subito nostras Hymen cantatus ad aures
 Venit, & accenso lampades igne micant,
 Tibiaque effundit socialia carmina vobis,
 140 At mihi funerea flebiliora tuba;
 Pertimui; nec adhuc tantum scelus esse putabam:
 Sed tamen in toto pectore frigus erat.

Turba

135. *Jussa domo.*] Non damno, sed vehementius puto, *pulsa domo cessi.* III. Fast. 559. *Pellitur Anna domo.* vid. ad Epith. ix. 131. infr. xiv. 111. *Regnaque domoque Pellitur.* Quinctilian. Declam. CCCXXXVIII. *Atque esset ea domo, in qua virgo nupturata, pulsa.* Auctor Octaviae 671.

Cessit thalami Claudia diri

Pulsa Nereis.
 Et ita *pulsa fugio.* Bentl. ad Horat. 1. Sat. 6. 13. BURMANNUS.

135. *Comitata duobus.*] Mermero & Pherece, vide Scholia in lib. 11. Tristium. *Comitata vero* *παρθεναις.* CIOFANUS.

137. *Ut subito etc.*] Sic & Catullus producta prima syllaba prima *Hymea*, pronuntiavit eo versu, *Hymen o Hymenaea*, quod imitatus Graecos fecit: nam & Theocritus in Helenes Epithalamio:

Ἦμνν ὦ Ἦμνναιο γάμου ὄντι τῆδε χαρταίε.

Ego tamen libentius correpta legerem, sed nusquam alter inveni, neque quidquam ex me addere audeo. quidam legunt:

At subito nostras ut Hymen cantatus ad aures.

NAUGER. Quid alii senserint in hoc verbo, quod ad syllabae momentum attinet, haudquaquam nos fugit: mihi tamen probabilior eorum est visio ratio, qua syllabam hanc corripiendam esse crederent, unde & ex vetustis codicibus ut addidimus, & paulo post in altero versu & particulam sublituimus, cum impressi ad hanc diem codices, *turba ruunt Hymen clamant*, habuerint. nec vero illis Catullianum carmen faverit, ubi ille intercalari numero videtur quandoque producere, cum diversam ille fecutus fuerit rationem, & licentior aliquando in syllabarum spatii labeatur. EGNAT. *Ut subito nostras Hymen cantatus ad aures Venit, & accenso Lampades igne micant.* Cum ita in omnibus vet. libris scriptum, & sententia optima sit, non video cur ab aliis, qui sententiam depravant, quidquam sit immutatum: praesertim cum Theocritus apud Graecos ult. versu in Epithal. Helenae, & apud nos Catullus primam hujus nominis *Hymen* produxerint. Vidit & hoc Paganianus ante me natum annis xxiv. CIOFANUS. Forte: *At subito nostras ut Hymen etc.* & sic editio Micylli, & quosdam legere ait Naugerius, qui tamen ex Ca-

tullo & Theocrito vulgatam lectionem tuetur. ut Ciofanus, qui Naugerium hic compilavit. HEINSIUS.

138. *Lampades.*] Faces nuptiales explicant. possent tamen & capi de pensilibus Lychinuchis, quibus domus festa illuminabatur. Terent. Adel. v. 7. *Atista haec face, Hymenaeum, turbas, lampadas.* Et sic infr. Ep. xiv. 25.

Undique cellucens praeinictas lampadas auro.

Et si probe sciam, *lampadas* de facibus, & quidem nuptialibus dici. ut III. Pont. III. 60. Val. Flac. VII. 278. & alibi. BURMANNUS.

139. *Effudit.*] *Effundit* Putcaneus & sex alii. puto *effundit.* idem sequenti versu, *et mihi funesta.* HEINSIUS.

141. *Putabat.*] *Putabat* Putcaneus. forte *patet*. HEINSIUS.

143. *Turba ruunt et Hymen clamant, Hymenaeae frequentant.*] Adeone quosdam esse, vel Grammaticae rationis expertes, ut non adverterint *Hymenaeae* legi nequiquam posse: unde enim ille accusandi casus in *a* deducatur? Aut quis quarto casu *Hymenaeae* dixit, cum in *ais* reclus exeat? sed nobilissimi saltem Poetae testimonio admoneri poterant, qui in libris de Ponto sic scribens ad Maximum cecinit:

Ille ego qui cecini vestros Hymenaeon ad ignes.

Verum inibi de hoc hisque similibus alia: nam nec scribimus justum nunc opus, & admonere tantum lectorem volumus. Alioquin & in *Hypermetra*, *Vulgus Hymen Hymenaeae vocant.* & Catullus, *Hymen o Hymenaeae.* EGNATIUS. Duplex hujus versus lectio est: vulgaris habet, *Hymenaeae frequentant.* Quam qui detundunt, *Hymenaeae* alii pluralem casum faciunt, a neutro in *um*, ut sit adjectivae positum, pro *Hymenaeae sacra*, sive solemnitia; perinde ut nuptialia sacra dicuntur. Alii autem metaplasmum faciunt, ut sit *Hymenaeae* pro *Hymenaeon* positum, singulari casu: quae tamen figura Graecis familiarior quam Latinis est. Altera autem lectio eorum est, qui *Hymenaeae* vocativo casu legunt, ut sit ellipticò dictum, *Hymenaeae*, pro te *Hymenaeae etc.* aut etiam citra figuram, pro frequentant hanc vocem *Hymenaeae*. Neque facile dixerim ultra lectio potior sit; quando

(ut

Turba ruunt; &, Hymen, clamant: Hymenaeus, frequentant.

Quo propior vox est, hoc mihi pejus erat.

145 Diversi flebant servi, lacrimasque tegebant.

Quis veller tanti nuntius esse mali?

Me quoque, quidquid erat, potius nescire juvabat:

Sed tamquam scirem, mens mihi tristis erat.

Cum minor è pueris, iustus studioque videndi,

150 Constitit ad geminae limina prima foris:

Hic

(ut nunc quidem in vulgatis editionibus habetur,) utriusque exempla reperuntur. Nam in 1. de Arte 563. ubi de Baccho & Ariadna mentio fit, hic versus ponitur: *Pars Hymenaea canunt, pars Evox Evòè clamant.* & in Epistola Hypermetrae 27. *Vulgus Hymen Hymenaea vocant. &c.* Nisi quod posterior lectio Grammaticae defendi melius potest; & eoque & doctis quibusdam magis probatur. sed tamen & illud non obscurum, Poetas veteres plus acribus aliquando, quam Grammaticorum praeceptis ac regulis dedisse. MICYLLUS. Vide Heinii notas ad Epist. xiv. 27. *Frequentare* vero hic est ingeminare, repetere.

144. *Vex est.*] *Vex* haec Puteaneus & Gortorphianus. duo alii haec vox. HEINS. Sed κνησφωv hoc est. quare retineo est. *Pejus* erat vero, ut in illo Petronii cap. 54. *Pessime mihi erat.* BURMANNUS.

145. *Diversi flebant.*] *Divisi* vel *dispersi* malcbat Francius. sed nihil opus. *Diversi* enim hic est ab oculis meis se removens; ut ita passim *diversus* orbis, *diversae* terrae, & similia Poëtis dicuntur. Valer. Flacc. III. 387.

Quoque, ais, hinc diversus abis heu respice cantus.
Lib. vi. 581.

Nunc quo se raperet, nunc quo diversus abires.

Et VII. 577.

Diversos postquam ire videt.

Virg. II. 855.

Cur, inquit, diversus abis?

LIVII IX. 2. *Diversi, alius alio, abire.* Et sic ille saepe, & alii, ubi in diversas partes abire alios inducunt. vid. Broukh. ad Propert. III. 11. 33. BURMANNUS.

146. *Quis veller tanti nuntius esse mali?*] Quasi dicat nemo. Juxta illud Sophoclis in Antigone:

Στίργης γὰρ εὐαίς ἕγγυλον κινῶν ἐπῶν.

Nemo enim amat eum, qui malum adfert nuntium.
CROFANUS.

148. *Mens mea.*] Basilicensis mens mihi, quod Ovidianum magis & Poeticum. vid. supr. Ep. III. 124. & XI. 77. & alibi. BURMANNUS.

149. *Cum minor è pueris iustus studioque videndi, Constitit ad geminae limina prima foris.*] *Lege iustus*, non *iustus*. Non semel testatus sum, quam saepe librarii veteres in litteris ad frustra geminan-

dis, cum similes occurrerent, aut omittendis peccaverint. aliquot exempla notavi in meis in Metamorphos. observationibus. CROFANUS. *Iustus* Multum ex libris scriptis & praesca editiones. tres *visus*, duo *visu*, totidem *lusu*, unus *missu*. Gronovianus *ursu*. ut Epistola Hypsip.

— *Cursu studioque loquendi*

Detegit ingenia vulnera facta tua.

Hoc tamen loco scribendum videtur, *casu studio videndi*. ut subintelligatur, *dubium est, incertum est.* Met. xv. 500.

— *Me Paphlagoia quendam*

Tentate frustra, patrium temerasse cubile

(Indicine metu magis essensane repulsas)

Arguit.

Subintellige *dubium est*. sic locus ille scribendus. ita & utitur vò an. vide Notas Fall. II. 394. & IV. 7. Dictys Cretensis, *Neque multo post, irans coelesti, an ob mutationem aëris corporibus pertentatis, Ius res invadit.* Plinius lib. v. Epist. IV. *Vicetini sine advocate intraverunt, dixerunt se deceptos, lassine verbo, an quia ita sentiebant.* Apulejus Apologia: *Cum in hac statu res esset, inter pretationem matris ex metam filii, sorteno an fato, ego advenio, peregrus Alexandriam.* Subintelligitur *dicam*, vel, *dubium est*. quod plenam orationem efficit. idem Apulejus Milet. libro 1. *Unam ex duabus latinis mihi exuo; utroque vestis, dicam, an sentego? & libro II. Fortunam sacrum, an sanam verius dixerim, incidit.* Guntherus Ligariii libro VI.

Milite cum multo (dubium patatus an hostis)

Colloqui causa regem Ludovicus adibat.

HEINSIUS. Ego praefertem *iustus, studium videndi*. incertum an *iustus* fuerit, an vero studio, quale esse puerorum solet, videndi sponte eo ierit. sic & Quinctil. lib. XI. 1. omisso priori *an, loco publico privatene*, quod etiam sollicitatur. & sic IV. Met. 336. *Definis an fugio.* vide Barth. ad Claud. r. in Rufin. 2. & nos ad Quinctilian. inflat. v. 13. BURMANNUS.

150. *Geminae seris.*] Sic vulg principium lib. II. *Metamorph.* dixit *bifores valvas*, & in lib. De Ponto *bifores fenestras*. CROFANUS. Hasiuens. *ad dominae.*

Hic mihi, Mater, abi; pompam pater, inquit, laison
 Ducet; & adjunctos aureus urguet equos.
 Protinus abscissa planxi mea pectora veste:
 Tuta nec à digitis ora fuere meis.

155 Ire animus mediae suadebat in agmina turbac,
 Sertaque compositis demere rapta comis.

Vix me continui, quin sic laniata capillos
 Clamarem, Meus est, injiceremque manus.

160 Laese pater, gaude: Colchi gaudete relieti;
 Inferias, umbrae fratris, habete mei.

Deferor (amissis regno, patriaque, domoque)
 Conjuge: qui nobis omnia solus erat.
 Serpentes igitur potui, taurosque furentes;
 Unum non potui perdomuisse virum?

Quae-

151. *Hinc mihi.*] *Hinc* prima editio. scribe, *Hic mihi*, ut est in quatuor calamo exaratis. Unus Vaticanus, *Qui mihi*: sequenti verum *ducat*, pro *ducit*, bene Putcaneus. HEINSIUS.

152. *Adjunctos.*] *Ad ductos* Regius, & tres alii. duo etiam, *aurates*. sed nihil mutandum. 1. Am. II. 26.

Adjunctas arte moribus auri. BURMANNUS.

153. *Aureus.*] Explicat Crispinus, aureis vestibus ornatus. ego de curru aurato malum capere, ut 1. Art. 214.

Quatuor in niveis aureis ibis equis. BURMAN.

157. *Quin sic laniata capillos.*] Puto, *quin dilaniata*. Amor. lib. III. EL. IX. de sorore Tibulli:

Ipse inornatas dilaniata comas. HEINSIUS.

162. *Conjuge.*] Male hoc cum *amissis* conjungunt. *deferor conjuge.* ut Epist. v. 75. *Deferatque conjugo pleret.* vid. Schef. ad Phaedr. 1. 21. BURM.

164. *Unum non potui perdomuisse virum.*] Alludere videtur Ovidius ad carmen illud optimum, quod in sua Medea cecinerat:

Servare potui, perdere an possim regas? CIOFANI.

165. *Quaeque feris repulsi.*] *Populi* bene duo Medici, & pro diversa lectioe Sarravianus, quomodo & Scaliger in ora codicis sui castigarat, & ego in vetusta editione Lugduni edita offendi. Excerpta Putcanei & Jureti cum aliis nonnullis repulsi. tres *donati*. sic Claudianus lib. III. de rapto:

Scilicet haec caris populis se Delia silvis.

Et lib. II. in Rufin. v. 252.

Impatiens remora leo, quem plurima cupis,

Et passeras populerum igne catervae.

Utroque loco MSSos. vidi, qui *repulsi* & *repulerant* praefurunt, sed peperam. HEINSIUS.

168. *Nil Dea.*] Hoc est, nihil, neque ipsa Dea Hecate, neque ejus sacra agunt, sive efficiunt. MYCILLUS.

170. *Nec tener in misera pectore somnus adest.*] *Nec teneram misera pectore somnus habet*, Putcaneus & ceteri castigatiores magno numero. quinque:

Nec tenero miseram pectore.

Quod eodem recidit. Scribe:

Nec tener ab miserae pectora somnus habet.

Tener somnus, ut Arte Amatoria lib. II. 546.

Cum tener ad partes in quoque semine venis.

Stat. 1. Theb. 389.

Inveniat teneros ad dura cubilia somnus.

Sic citat Gronovius in notis ad Silv. 1. v. 41. sed in textu est *tenuis*. *Somnus habet pectora*, ut lib. VIII. Met. 83.

*Prima quiet aderat, qua curis fessa diurnis
 Pectera somnus habet.*

Statius:

— *Nam Tydea largus habebat*

Perfused magna virtutis imagine somnus.

Virgil. lib. III. 147. *Animalia somnus habebat.* & lib. VIII. 27.

Alituum pecudumque genus sapor alius habebat.

Sic & Trist. III. EL. III.

Perpetuus pectora languor habet.

Cum membranis. lib. 1. EL. VII. ex scriptis exemplaribus:

Et rigidum ferri femina pectus habent.

Lib. III. EL. XI.

Et dicam siliacis pectus habere taurum.

II. Fast. 754.

Gelidum pectora frigus habet.

Fast. III. 288.

Pectera terror habet.

Quomodo & Virgilius, lib. XI. 357.

Quod si tantus habes mentes et pectora terror.

Art,

- 165 Quaeque feros populi doctis medicatibus ignes,
Non valeo flammam effugere ipsa meas?
Ipsi me cantus, herbaeque, artesque, relinquunt?
Nil Dea, nil Hecates sacra potentis agunt?
Non mihi grata dies: noctes vigilantur amarae:
170 Nec tener in misero pectore somnus adest.
Quae me non possum, potui sopire draconem.
Utilior cuivis, quam mihi, cura mea est.
Quos ego fervavi, pellex amplectitur, artus:
Et nostri fructus illa laboris habet.
175 Forsitan &, stultae dum te jactare maritae
Quacris, & injustis auribus apta loqui,
In faciem, moresque meos, nova crimina fingas,
Rideat, & vitis laeta sit illa meis.

Rideat,

Art. Am. II. 318.

Aere non certo corpora languer habet.

Lib. IV. Fall. 846. cum veteri codice:

Clausum pectora vulnus habet.

Ep. Herus:

Nescio quae pavidum frigora pectus habent.

Ut meliores libri illic agnoscunt. 1. Pont. II. 30.

Et similis morti pectora torpor habet.

Petronius, cap. 128.

— *Sudor quoque perluit ora**Et mentem timor altius habet.*

Ennius:

*Totum sudor habet corpus.*Statius Epicedio Glauciae, *Horror habet sensus.*Theb. III. *Terror habet vates.* Theb. VIII. *Terror**habet cunctas.* Theb. XII. *Terror habet populos.* Ce-

terum hoc loco, de quo nunc agimus, vetus edi-

tio & duo scripti:

*Nec tacitam misero pectus somnus habet.*Tres, *tacito miseram.* Unus Ambrosianus:*Nec teneram misero pectore somnus alis.*Non male, si relingas, *tener ab miserat pectora.*

Nam & loco supra adducto ex lib. VIII. Met. in

veteri codice offendi:

— *Pectora somnus alis.*

Nosser 1. ex Ponto. 10.

— *Somnus**Non alit officio corpus, ut ante, suo.*

Atque ita scribendum censeo apud Martialem lib.

III. Ep. 59. de Glire, ut acuminis Epigrammatis

consularur:

*Tota mihi dormitur hiems: & pinguior illo**Tempore sum; quo me nil, nisi somnus, alis.*

Aufonius:

*Dic, cessante cibo, somno quis opimior est? glis.*Hinc apud Nonium Marcellum in *glis*, corrigenda

Laberiana illa cenleo:

Et jam me opimus somnus, ut glirem opprimis.

Ubi male nunc circumfretur, *Etiam me opimus somnus premit. opprimitur glis*, nullo sensu commo-
modo. *opimus somnus*, quem nosser alique *pinguem*
appellant, apud Apulejum Met. x. *Omnium con-*
sensu bono malico sinuntur avari opportuni somni pre-
stitum, ubi cum in nonnullis membranis sit *optimi*,
forte *opimi somni* est reponendum; quam vocem
unic in deliciis habet Apulejus. *Irriguo surgesero*
somno apud Persium Sat. v. hinc somnus quietem
per membra irrigare Virgilio & Lucretio dictus,
quod humectet corpora, ac proinde nutrit. Ho-
mero: Od. B. 395.

Ἐνθα μνησθήσασιν ἐπὶ γλυκὺν ὕπνον ἔχουσιν.

Servius ad lib. XII. Aeneid. 9. *Crescit & latenter;*
unde & glires dicti sunt, quos pingues efficit somnus.
Nosser Remed. Amor. 205.

— *Somnus, non cura puellas,**Excipit, & pinguis membra quiete levat.*Quae vera ibi lectio, non *dulci*. Amor. 1. El. XII.*Tunc etiam somni pingues, & frigidus aër.*

Lucan. lib. x. 354.

Nunc incubae toris, & pingues exige somnes.

Sulpicia in Satyra:

— *Somno moriuntur obofo.* HEINSIUS.

Omnes hae lectiones elegantiam suam habent,
sed reddunt lectores incertissimi, quare nos se-
quimur vulgatam, quae etiam est Ovidiana. *siepe*
enim *adesso* cum in Nosser solet ponere. vid. 1.
Fall. 6. BURMANNUS.

171. *Quae me non possum, potui.*] Duo libri,*Quae me non potui, potui*, sic sequenti Epitola:*Ut te non poteram, poteram tua vela videre.*

HEINSIUS.

177. *Fingit.*] Bene *fingas* Puteaneus. sequentia

confirmant. HEINSIUS. Vid. ad Epit. IV. 53.

Y

179. J#.

- Rideat, & Tyrio jaceat sublimis in ostro;
 180 Flebit: & ardores vincet adusta meos.
 Dum ferrum flammaeque aderunt, fuccusque veneni,
 Hostis Medaeae nullus inultus erit.
 Quod si fortè precès praecordia ferrea tangunt;
 Nunc animis audi verba minora meis.
 185 Tam tibi sum supplex, quam tu mihi saepe fuisti:
 Nec moror ante tuos procubuisse pedes.
 Si tibi sum vilis; communes respice natos.
 Saeviet in partus dira noverca meos.
 Et nimium similes tibi sunt: & imagine tangor:
 190 Et, quoties video, lumina nostra madent.
 Per superos oro, per avitae lumina flammae,
 Per meritum, & natos, pignora nostra, duos:
 Redde torum; pro quo tot res infana reliqui.
 Adde fidem dictis; auxiliumque refer.

Non

179. *Jacet.*] Variant MSS. Leidensis *nitas*, Scriverii membranaceae *sedat*. sed vulgata non sollicitanda. Senec. Agam. 877.

Ostro lectus Iliacæ nitet,
Merumque in auro veteris Aëraei trahunt,
Et ipsa pœla veste sublimis jacet.

* Stat. Sylv. IV. convivio Domitiani:

Tunc ego regnatur terrarum, orbisque subacti,
Magne Parentis, te spes hominum, te cura Dæorum
Cerno jacentis.

Et II. Achill.

Fallet mensura jacentis.

Metam. IX. 237.

Quam si tenuiva jaceres.

Senec. Thyeste 898.

Nimis diu convorsa securo iacet
Iularique vultu. HEINSIUS.

Rectè: nam inepte hic Crispinus explicat in folio sedens. agitur enim de epulis. quis etiam jacet in folio? si *sedat* recepisset, tolerabilior fuisset explicatio. ut Epist. IX. 153. BURMANNUS.

180. *Et ardores vincet adusta meos.*] *Medea*, inquit Apollodorus lib. supra citato, quos *Ison Deos* jurasset obsecrata, ingrataque illius in ipsam animam postea detestata, uxori (Creusæ, aut Glaucae) populum venenatum insecutum misit, quem simulatque illa sibi induit cum ad matrem patris (Creonte) valde igne corrupta conflagravit. C108AM. Primæ editiones & quinque scripti cum Jureti excerptis, *senies nra*. Vollianus *jaucet*. Eleganter. dixi Ep. VI. 86. 154. HEINSIUS.

183. *Quod si forte.*] Francius volebat, *At si forte*.

184. *Verba minora meis.*] Hoc est verba humilia, & qualia supplices facere solent, quaeque

animum generosum & regalem dedeçant. MICVL: Huc pertinent quae Heinsius adducit supra ad vers. 110. & ita magna dicta. Valer. Flac. v. 600. & VII. 555. *maxima verba*. Propert. II. XIX. 71. *magna loqui*. Horat. I. Sat. III. 12. & passim alii. BURMANNUS.

185. *Nam tibi sum supplex, quod tu mihi saepe fuisti.*] *Quam tu mihi* Puteancus. Scribendum nempe, ut rectè Leidensis:

Tam tibi sum supplex, quam tu mihi saepe fuisti.
 HEINSIUS.

188. *Dira noverca meos.*] *Noverca manus* Puteancus. forte scriptum fuerat primo,

— *In parvas manus.* HEINSIUS.

189. *Et nimium.*] Francius volebat:
Ut nimium similes tibi sum, ut imagine tangor.
In imagine tangor Lovanienf. sed illud & eleganter repetitur. supr. vers. 355.

Et formosus eras, & me mea fata trahébant.

191. *Lumina.*] Modo praecessit *lumina*. quare forte a Nasone scriptum fuerit, quod in Venetis, Aldina priorè & Bersmanni editionibus, & in uno Regio est, *numina*. ut supr. vers. 78. *Per genus & nomen cuncta videntis avi*. Valer. Flacc. v. 245. *Patriamque precatur numen*. BURMANNUS.

192. *Et nates pignora redde duos.*] Jam admonuit in libris Tristium ita legendum. C108ANUS. *Pignora cara* duo scripti. Sed Aufonius videtur imitatus in Parentalibus:

Liquisti natos, pignora nostra, duos.

In aliis *tuos*, quod tñ *nostra pignora* videtur opponi: & profecto Seneca in *Medea* 478. *Tuorum* agnoscere videtur:

Per spes tuorum liberâti & certum laetem.

Nisi *dæorum* illuc legendum. HEINSIUS.

194. Fr.

- 195 Non ego te imploro contra taurosque virosque;
Utque tua serpens victa quiescat ope.
Te peto, quem merui, quem nobis ipse dedisti;
Cum quo sum pariter facta parente parens.
Dos ubi sit, quaeris: campo numeravimus illo,
200 Qui tibi, laturo vellus, arandus erat.
Aureus ille aries, villo spectabilis auro,
Dos mea: Quam, dicam si tibi, redde; neges.
Dos mea, tu sospes: dos est mea, Graja juventus.
I nunc, Sisyphias, improbe, confer opes.
205 Quod visis; quod habes nuptam socerumque potentem;
Hoc ipsum, ingratus quod potes esse, meum est.
Quos equidem actutum! sed quid praedicere poenam
Attinet? ingentes parturit ira minas.
Quo feret ira, sequar. facti fortasse pigebit.
210 Et piget infido consuluisse viro.
Viderit ista Deus, qui nunc mea pectora versat:
Nescio quid certe mens mea majus agit.

E P I-

194. *Fidem distulit.*] *Pactis* malebat olim Heinsius: Sed perperam. Ter. Adel. v. 3. *Dictum inter nos fuit.* & ita Noster saepe. vid. IV. *Metam* 95. male etiam Regius, *exiliumque refer.* Senec. Med. 482. *Redde supplici felix vicem.* BURMANNUS.

199. *Dos ubi sit, quaeris.*] Forte, *Dos ubi sit quaerai.* *Quaerai enim Moreti.* Epist. VII. 83.

Si quaeras ubi sit formosi mater Iuli. BURMAN.

199. *Campo numeravimus illo.*] *Numeramus in illo* scripti plerique. quod Gronovio lib. IV. Obferv. 10. aridebat. quatuor, *numeremus in illo*, etiam recte. sed tum sequenti versu scripserim:

Qui tibi laturo vellus arandus erit. HEINSIUS.

203. *Dos mea tu sospes.*] Causa ab effectu non separatur. CIOFANUS. Senec. Med. 480. *Hae dose nupsit; redde fugantis sua.* *Dos mihi hic Halinensis,* & superiori versu Balliolensis.

204. *I nunc Sisyphias, improbe, confer opes.*] Lego:

His nunc Sisyphias, improbe, confer opes.

His videlicet opibus. cum vulgaris tamen scripti faciunt. & potest utqueque ferri alterum, ut *his* subintelligatur. Sic apud Statium Saturnalib.

*I nunc saecula comparo, Vetuslas,
Ansiqui Jovis aurenmque tempus.* HEINSIUS.

Vid. ad Ep. XVII. 57. praeterea Francof. habebat; *I nunc Hypseas*, cum glossa, *a matre Crensa.*

207. *Quos equidem actutum.*] *Malo, Quos quidem ego actutum.* Met. III. 557.

Quem quidem ego actutum (modo vos abstulistis) cogam,

Assumptumque patrem commentaque sacra sateri. HEINSIUS.

208. *Parturit.*] Eleganter: ita apud Senec. Med. 25. *Parta jam, parta ulsio est. Peperi;* ubi Glossa codicis Trajectensis, *Peperi scilicet ultionem, quod per filios, quos peperi, me vindicavi.* BURMANNUS.

211. *Viderit ista Deus.*] *Viderit* Putcanus. & tunc in sequentibus rescribe, *Qui nunc mea pectora versas.* HEINSIUS. De usu illo *toti viderit.* vid. ad II. CX Pont. II. 11. & ad Petron. LXI. & LXXXVII.

212. *Agit.*] *Alit* rescribebat Francius, ut respiciat *vd parturit.* sic Terent. Andr. I. 5. *Aliquid monstri alunt.* sed nihil opus. Senec. Med. 46.

*Tremenda coelo pariter ac terris mala
Mens intus agit.*

Paulo alio sensu Val. Flac. III. 392.

Hos variis mens ipsa medis agit.

Vide ad II. Art. 496. in Puteano a manu secunda, *veto* & octo aliis, erat, *agit.* BURMANNUS.

P. OVIDII NASONIS
EPISTOLA XIII.
LAODAMIA PROTESILOO.

- M**ittit, & optat amans, quo mittitur, ire, salutem,
Aemonio Aemonio Laodamia viro.
Aulide te fama est vento retinente morari.
Ah! me cum fugeres, hic ubi ventus erat?
5 Tum freta debuerant vestris obfistere remis.
Illud erat faevis utile tempus aquis.
Ofcula plura viro, mandataque plura dedissem:
Et sunt quae volui dicere plura tibi.
Raptus es hinc praeceps: &, qui tua vela vocaret,
10 Quem cuperent nautae, non ego, ventus erat.
Ventus erat nautis aptus, non aptus amanti.
Solvor ab amplexu, Protesilaë, tuo;
Linguaeque mandantis verba imperfecta relinquit;
Vix illud potuit dicere triste Vale.
15 Incubuit Boreas, arreptaque vela tetendit;
Jamque meus longe Protesilaus erat.

Dum

1. *Mittit & optat amans.*] Ordo verborum est, Amans Aemonis Laodamia mittit salutem viro Aemonio, & optat eo ire, quo mittitur salus, hoc est Epistola. versus sunt saepe intricatae constructionis: & quae, nisi recepti ab omnibus forent, similes superioribus quibusdam censi poterant, quoniam inter subditios referuntur. MICYLLUS. *Mittitur ire salutem* editiones priscae & Bersimanni, & ipsius Heinssii, mala distinctione, melius certe Aldus & Gryph. *Mittit, & optat amans quo mittitur ire, salutem.* sed nos edidimus ex sententia Micylli, quem non vidit, credo, Crispinus, qui interpretatur, *& eam (salutem) cupit pervenire, quo mittitur.* simile illud Leandri Epist. XVIII.

Mittit Abydenus, quam mallet ferre, salutem. BURMANNUS.

4. *Ab me.*] *A me* Puteaneus & octo alii. forte recte. supr. Epist. VIII. 110.

Quaeque licet fugio, sicut ab hoste, virum. Heinssius malebat, *at me.* BURMANNUS.

7. *Plura viro.*] *Aleo* Aprosianus. ut saepe *meus, sans*, & *suus* nostro. vid. ad Remed. 492. & eandem varietatem infra notavit Heinss. I. Amor. v. 26. BURMANNUS.

8. *Dicere multa.*] *Flura* magna librorum pars, quod aridet, ut superiorum sit repetitio. HEINSS.

13. *Linguaeque mandantis.*] Sic emenda; cum hactenus *mandantis* legeretur. EGNATIUS. Melius,

quod in margine codicis a se collati asserpserat Gruterus, *Linguaeque mandantis verba imperfecta relinquit.* Et quae fuerint mandata, postea exprimit:

*Et facite ut dicas, quoties pugnare parabis,
Parcere me jussit Laodamia sibi.*

Ceteraque, quae ibidem partim praecedunt, partim sequuntur. DAN. HEINSSIUS. *Mandantis & relinquit* multi ex scriptis. Sed castigatiores *mandantis.* Quare *mandatrix* est ut censeam esse corrigendum. Sequenti versu *valui* pro *potui* Gronovianus. HEINSSIUS.

14. *Potui.*] Lege ex quatuor scriptis, *potuit.* supr. XII. 56.

Et dixit tenui murmure lingua vale. Vid. supr. x. 46. & 120. BURMANNUS.

15. *Incubuit Boreas.*] Pro quolibet vento proptio cunctibus è Graecia in Phrygiam. Alioqui *Boreas* contrarius est. CIOFANUS.

15. *Arreptaque.*] *Arreptaque* Puteaneus & alii praesertiantiores. HEINSSIUS. Nihil muto. *Arrepta*, scilicet a vento. Val. Flac. 1. 645.

Quoties mox rapti videbo

Vela notis.

Et 621.

*Vela super tremulum subitis volitantia malum
Turbe rapti.*

Arreptaque Junii, Douzæ & Palat. *Adflataque* Basil. BURMANNUS.

17. Dum

- Dum potui spectare virum, spectare juvabat:
 Sumque tuos oculos usque secuta meis.
 Ut te non poteram, poteram tua vela videre:
 20 Vela diu vultus detinere meos.
 At postquam nec te, nec vela fugacia vidi;
 Et quod spectarem, nil, nisi pontus, erat;
 Lux quoque tecum abiit; tenebris exanguis obortis
 Succiduo dicor procubuisse genu.
 25 Vix focer Iphiclus, vix me grandaeus Acastus,
 Vix mater gelida moesta refecit aqua.
 Officium fecere pium; sed inutile nobis.
 Indignor miserae non licuisse mori.
 Ut rediit animus, pariter redire dolores;
 30 Pectora legitimus casta momordit amor.
 Nec mihi petendos cura est praebere capillos:
 Nec libet aurata corpora veste tegi.
 Ut quas pampinea tetigisse Bicorniger hasta
 Creditur; huc illuc, quo furor egit, eo.
 35 Conveniunt matres Phylleides, & mihi clamant,
 Indue regales, Laodamia, sinus.

Scili-

17. *Dum potui spectare &c.*] Similis prope locus est in Epistola Oenones:

Prosequor infelix oculis absentia vela.

CIOFANUS.

19. *Poteram tua vela videre.*] Francius volebat, *Poteram dum vela videre, Vela diu &c.*

23. *Lux quoque tecum abiit tenebrisque exanguis obortis Succiduo dicor procubuisse genu.*] Se propter viri in bellum Trojanum abitionem animo descensisse ait. Plautus in Cureulione II. III. 30. *Tenebrae oberiuntur, genua media succidunt.* CIOFANUS.

23. *Tenebrisque exanguis obortis.*] *Tenebris* lege cum quibusdam scriptis. Cornelius Nepos vita Eumenis, *Antigonus tenebris obortis ignis conspiciatur.* HEINSIUS. I. Trist. III. 91.

Ille dolere mei, tenebris narratur obortis

Semanimis media procubuisse domo.

25. *Vix me grandaeus Acastes, Vix mater gelida moesta refecit aqua.*] Anadiplosis. Similis locus est ejusdem Plauti ibidem: *Datin' isti sellam, ubi affidas cito, Et aequalem cum aqua.* CIOFANUS.

26. *Moesta refecit.*] *Membra* Moreti & tres alii. sed nihil opus. IV. Fall. 609.

Haud fecas indoluit, quam si modo rapta fuisset
Moesta parens, longa vixque refecta mota est.

BURMANNUS.

29. *Utque animus rediit.*] Alii aliter. sed veram esse lectionem, quam Puteancus praefert cum

septem alii, *Ut rediit animus*, dictum Ep. VI. v. 31. HEINSIUS.

34. *Quo furor egit &c.*] *Quo furor egit* praefcae editiones & multi ex scriptis codices. sic Epist. IX. 145.

— *Quo me furor egit amantem?*

Et Epist. XII. 211.

Que ferat ira, sequar. HEINSIUS.

35. *Matres Phylacides.*] *Phylacides* Puteancus] *Legge Phylleides.* *Phyllis* enim Thessalica urbs non minus, quam *Phylaca*. Stephanus Byzantius: *Φυλλοῦς πόλις ἐν Θεσσαλίᾳ. Στάβου ἐνάτη, ῥωὰς δὲ Φύλλου θελυκῆς λέγει ἐν ἐνάτῃ Θεσσαλικῆν οἰά' ἔφασκε ἰσχυρόντες, ἴσων κρημῶν κατὰ Φύλλον. Οἰκοῦντες, Φυλλοῦς.*

Noster libro III. Art. Am. 783.

Nec tibi turpe putam crinem, ut Phylleia mater;

Solvare.

Ubi perperam Berfmannus *Phylactia* contra veteres libros reponit. Nostri certe omnes *Phylleia*, praeter unum Ambrosianum, nec vetustum illum, in quo *Phylactia*. *Laodamiam* autem illic intelligi non est dubium, quae comis praecipue conspecta habebatur. Noster III. Art. 138.

Sic erat ornatis Laodamia comit.

Pterosaque Phyllis Statio dicta Theb. IV. 45.

Aptior armenis Midea, pterosaque Phyllis.

Hinc *Phyllis juvenis* Nostro. Met. XII. 479.

Nadaque Phyllis juvenis ferit ossa sarissa.

P. OVIDII NASONIS

- Silicet ipsa geram saturatas murice vestes:
 Bella sub Iliacis moenibus ille gerat?
 Ipsa comas pectat: galea caput ille prematur?
 40 Ipsa novas vestes: dura vir arma ferat?
 Qua possum, squalore tuos imitata labores
 Dicar: & haec belli tempora tristis agam.
 Dux Pari Priamide, damno formose tuorum,
 Tam sis hostis iners, quam malus hospes eras.
 45 Aut te Taenariae faciem culpasse maritae,
 Aut illi vellem displicuisse tuam.

Tu,

Cocceus enim Thesalus. Videtur & mons ejus nominis fuisse. Apollonius lib. 1. 37.

Περσεΐδας ὄρεσ Φυλλαίων ἀρχαίον ναίων.
 Ubi Scholiastes: Τὸ δὲ Φυλλαίων ὄρεσ Μακεδονίας. *Phylleis* in Thessaliâ montis etiam Hyginus meminit Fab. xiv. at codex Leidenfis *matres Phylotides*. ut *Phthiotides*. sed id posse dici vix opinor. cur *Phylacides* hic minus admitti debere censeam, facit quod primam in *Phylacides* Ovidius alibi plerumque producat, geminato *l.* à *Φυλάκην*, *Φυλλακίδης*, ut à *Φυλάκην*, *Φυλλακίδης*. quamquam & *Phylacides* ferri posset. *Phylacides* Protefilas dictus à *Phylaco* avo suo Iphicli patre potius, quam oppido *Phylaceo*, in quo avus regnarat. *Phylacides* igitur *Protefilas*, *Phylleis* *Laodamia*. sic Apollonius Rhodius libro 1. Ἄλαμειδὸν Φυλακίδα dixit. erat enim Alcimedea mater Jasonis Iphicli soror. amita *Protefilæ*. Hic locus commodum me admonet alterius apud Statium insigniter mendosi, nunc simili opera corrigendi, qui *Domitium* & *Domitio* viros longe doctiores valde exerceuit. Is est *Sylvarum* quinto, *Epicædio* *Patris*:

*Si chelym Odrisiam pigro transmisit Averno
 Causa minor: si Iovhalicis Admetus in oris,
 Silvia una retro Phylacæda restatit sombram.*

Sic, priscae editiones. Si una mutata litera pro *Silva* repones *si lax*, habebis veram lectionem. Ujus enim dies *Protefilæ* impetratus est, quo ad superos rediret. Rem narrat in *Dialogis* mortuorum *Lucianus*. *Hyginus* Fab. cxi. & civ. tres tantum horas concessit auctor est. *Servius* ad librum vi. *Aeneid.* solum marito conspectum à *Laodamia* flagitatum. unam noctem *Ausonius Cupidæ* crucifixo:

*Præceptas queritur per inania gaudia noctes
 Laodamia duas viri junctique mariti.*

Huc & alluisse videtur *Propertius* lib. iv. El. vii.

*At mihi non oculus quisquam inclinavit cuntes,
 Unum impetrassem te revocante diem.*

Idem quoque *Protefilæ* ab inferis reversi meminit lib. 1. El. xix. sed ipsum *Statium* demus asserterem conjecturae nostrae *Genethliaco* *Lucani*:

Adfæ lucidas, & vocante Polla;

Unum quæso Mem Deos

Exeret. solet hoc patere limen

Ad nuptas redeuntibus maritis.

Sed jam plus satis super hoc loco. *HEINSIUS.*

37. *Murice vestes.*] *Basilensis lanas*, & ita *Gronovianus* pro diversa lectione. forte *lanas*. nam *mox vestes* sequitur iterum. *BURMANNUS.*

39. *Ipsa comas pectam, galea caput ille premetur*] *Ipsa novas vestes, dura vir arma ferat*] Antitheta quam pulcherrima ad summum dolorem excitandum. *CIOFANUS.* Alter membranaceus *Moreti* codex *pectar*. elegantis *Graecismo*. superiora confirmant:

Nec mihi pectendus cura est præbere capillos.

Hoc enim ancillarum officium, quae ornatrices hunc dicebat. lib. 1. Art. 367. sic *pexa comam Elegeia* lib. 111. *Amor.* El. 1.

Venis odoratos Elegeia pexa capillos.

Ita scribo. Nam vulgatum *nexa* ferri non potest; ut illic diceamus. *Status.* 11. *Achilleid.*

*Ut Leo, mæstro cum captus ab ubere mores
 Accipit, pectique jubar hominemque vereris
 Edidit.*

Prematur & *mox gerat* scripti nonnulli. *HEINSIUS.*

41. *Quo possum.*] *Qua* *Puteaneus*, *Argentinus*, & *meus* *Mentelianus*. Ep. *Paridis*:

Qua licet & possum, lucior celare furorem.

iv. *Trist.* 11. 57.

Haec ego sumotus, qua possum, mente videbo.

At *Trist.* iv. El. x.

Tristia, quo possum, carmine fata leva.

HEINSIUS.

43. *Dux Pari.*] Malè legitur hic textus, *Dux Pari*: neque enim convenit, ut irata & turbata ducem appellet *Paridem*. Et ex verbis *Homeri* lib. 3. *Iliad.* 39. apparet legendum esse *Dyspari*. Dicit enim: Δύσπαρας εἶδες ἀνείρα, &c. id est, o male & infelix *Pari*, formam optimè. Alludens igitur *Poeta* *Ovidius* ad illa verba *Homeri*, facit iratum *Laodamiam* loqui de *Paride* contumeliose, sic: O *Dyspari*: id est, o male & infelix *Pari*, nam sic apud *Graecos* in compositione *malum* aliquod significat

- Tu, qui pro rapta nimium, Menelaë, laboras,
 Hei mihi, quam multis flebilis ultor eris!
 Di, precor, à nobis omen removete sinistrum:
 50 Et sua det reduci vir meus arma Jovi.
 Sed timeo: quotiesque subit miserabile bellum,
 More nivis, lacrimae, sole madentis, eunt.
 Iliion & Tenedos, Simoisque, & Xantus, & Ide,
 Nomina sunt ipso pene timenda sono.
 55 Nec rapere aufurus, nisi se defendere posscet,
 Hoïpes erat: vires noverat ille suas.

Ve-

gnificat, vel difficultatem, vel impossibilitatem. ut exempli gratia: Τύχη significat fortunam, δυστυχία vero infortunium. Έργον significat opus & officium, δύστροπον difficultatem. & εἶδος significat formosum, δύστροπος significat deformem. Sunt plurima hujuscemodi apud Graecos. Error autem facile natus est, vel ex ignoratione Graecarum literarum, vel quòd ypsilon putatum fuerit esse u nostrum, & s litera conversa sit in x. Sed absque dubio affirmaverim legendum *Dyspari*. HUBERTIN. Ineptum & periculosum est, quod opici quidam, & male initiati literis, *Dyspari*, ex Homericis Rhapsodia supponendum contendere. EGNATIUS. Vide super hoc versu Annotationes Egnatii, qui ridet ineptias Hubertini, qui Homeri exemplo pro *Dux Pari*, *Δούξαρ* legendum censuerit. quati Ovidius Graece hoc loco, quam Latine loqui maluerit. MICILLUS. Codex Sarrauii habet quoque *Dispari*. ita in fragmento Alcmari apud Ursin. p. 66.

Δούξαρ καλέωμ καὶν Ἑλλάδι βωτικαφείμ.
 HEINSIUS. Sic & in uno regio pro varia lectione, & in duabus editionibus Venetis deprehendi; & ita etiam Martinus Crusius in Germano-Graecia lib. 1. p. 17. corrigebat; & hodie esse scio, quibus non displicet. sed ego tam doctè & moleste Ovidium vix scripsisse puto. & cum *Duces* passim a Poetis dici Heroas & reges sciam, retineo vulgaram ita Valer. Flac. 1. 101. *Turbam ducum* vocat Argonautas. & Stat. x. 356.

Per ducis errantes instar mihi numinis umbras.
 Et Papinium saepius *Duces* Heroas, qui etiam *Reges* passim vocantur, nuncupasse notat. Barth. ad Stat. 11. Theb. 202. & v. 687. & ipse Ovidius Augustum & Tiberium hoc titulo insignire non dubitat. vid. 111. Art. 119. & 191. & Phaedrus 11. Fab. 5. Tiberium *Ducem* vocat. vide & D. Heinf. ad 11. Fall. 139. & nos ad Nuceum. 111. BURMAN.

43. *Tuorum.*] In Gronoviano erat pro varia lectione *virorum*. ut ad fument quoque virum, in quem Parisius nota redundaverit, respiciat, & qui non solum Trojanis damna, sed & Graecis intulerit. BURMANUS.

49. *Removete.*] Palatinus unus & Regius *revocate*. sic Peto Albinovanus Fragmento de Navigatione Drusi:

Dii revocant, rerumque vitant cognoscere finem Mortales oculos.

Ita Kemed. Am. 139.

Nec te lar patrius, sed amor revocabit euntem.
 Sic *irrevocabile iter*, Claudian. 11. in Eutr. v. 403. vid. inf. §. 135. & 11. Met. 596. HEINSIUS. *Revocato* etiam Douzae excerpta.

50. *Et sua vir reduci des meus arma Jovi.*] Homerus lib. vii. Iliados §. 82. de Hectore, qui Ajacem interficere cupiebat:

*Τύχηε σὺλῶσας, ἕστω ποτὶ Ἴλιον ἴπην,
 Καὶ κρημῖα ποτὶ νῆδ' Ἀπείλωνος ἱκάτω.*

Arma adimens feram ea ad Ilium sacrum, & suspendam ad templum Apollinis longe jaculantis. & infra in hac ipsa Epist.

— *Referas ista face arma Jovi.*

Vide & Horatium Epist. 1. lib. 1. Solebant milites, confecto bello, quae gesserant arma ad Deos suspendere. Ovid. lib. iv. Trist. Eleg. 11x.

Miles ubi emeritus non est satis utilis annis

Ponit ad antiquos quae tulit arma lares.

CIOFANUS. *Ut sua det*, Douzae excerpta. *Redux* autem Jupiter dicitur pro reducete, ut *fortuna redux*; nec haec per hypallagen explicari debent. ita Sabinus. Epist. 1. 78. huc alludit. BURMAN.

51. *Sed timeo, quotiesque subit miserabile bellum.*] Libri veteres praeter unum Vaticanum constanter, *Sed timeas quoties subit*. Exillimo scribendum, *Sed timidas quoties subit*, vel *timidam*. ut Fall. 11. 753.

Quoties pugnantis imago

Me subit. HEINSIUS.

Sed simpliciter *subire* etiam dixit inf. vers. 123. quare nihil mutò. vide & ad Ep. xviii. 62.

53. *Ida.*] *Ida* scripti plerique. Stat. iv. Ach. 252. *Illius ante oculos nova bella, & Xanthus & Ide.* Ut ex MSS. legendum. HEINSIUS. Vide ad 11. Metam. 218.

54. *Timenda.*] *Tremenda* mallet Francius.

55. *Niff*

Venerat (ut fama est) multo spectabilis auro,

Quique suo Phrygias corpore ferret opes.

Classe virisque potens, per quae fera bella geruntur:

60 Et sequitur regni pars quataquaeque sui?

His ego te victam, confors Ledaea gemellis,

Sulpicor: haec Danais posse nocere puto.

Hectora nescio quem timeo. Paris Hectora dixit

Ferrea sanguinea bella movere manu.

65 Hectora, quisquis is est, si sum tibi cara, caveto.

Signatum memori peccore nomen habe.

Hunc ubi vitaris, alios vitare memento:

Et multos illic Hectoras esse puta.

Et facito dicas, quoties pugnare parabis,

70 Parcere me iussit Laodamia sibi.

Si cadere Argolico fas est sub milite Trojam.

Te quoque non ullum vulnus habente, cadat.

Pugnet,

. 55. *Nisi se defendere possit.*] Tolle distinctionem. HEINSIUS. *Nisi eam malebat Francius.* vid. mox vers. 74. ego malim, *nisi si.*

59. *Per quae.*] Malim *per quos*, ut milites intelligantur, sed vide Vossii opus Grammaticum, libro de Constructione, cap. IV. HEINSIUS.

60. *Et sequitur regni pars quataquaeque sui.*] Recte *quataquaeque* Putancæ pro diversa lectione. SHERAVIUS *quataquaeque*, vel *quataquamque*. *quataquaeque* etiam multi alii ex scriptis. lib. III. AIL. 103.

Forma Dei munus, formâ quataquaeque superbit.

At Tibullus II. VII. 36.

Moverit a votis pars quataquaque deos.

Melicæ faciei 31.

Est etiam placuisse sibi quataquaque voluptas.

Sic ibi scribendum, HEINSIUS. *quem sequitur* etiam Francius conjiciebat. *quataquaque* vero recte. & legendum per interrogationem. ita Quintil. Decl. CCCXXXV. *Dum membra sufficiant, dum in officio vires suat.* *Quataquaqueque partem habes videntur* BURMANIUS.

61. *Confors Ledaea gemellis.*] *Ledæi* censo castigandum. ut & initio Epistolæ Parisidis. Graecis enim patronymicis impense delectatur Noster. Sic lib. I. Met. 504.

Nympha precor Penæ man.

Pro quo *Penæ* in vulgaris libris legebatur. & similia passim. ita *sestis puella*, Epul. XVIIII. ut ibi scribo. HEINSIUS.

65. *Tibi cara.*] Posset & legi, *si sum tibi cura*, ut nullius Noster. Deinde *hæctora*, *si quis is est*, LOVAN. vid. ad I. Amor. XIII. 39. BURMANIUS.

68. *Hæctoras.*] Eodem modo Cicero dixit *Tôn-*

cydidas. CIOFANUS. Suetonius Caesar. cap. I. *Caesari multos Marios inesse.*

69. *Et facito dicas.*] Gronovianus, *facito dicas*, pro *facito ut dicas*, venulle. HEINSIUS. Si hæc prædicaret publice Protocleus, ut ignavus & segnus ab aliis jure argueretur. forte scriperit, & *tacito*, vel *tacite*, dicas. ita *secum loqui*, & similia obvia. si *tacito* pro *tacite* veteres disissent, illud præferrem. ita, *tacitoque in pectore dixi*, mox vers. 89. & I. Amor. 23. *tacita mente queri*. proferunt quidem Lexicographi ex Cicero pro Quinto. 15. *Hic ne perire quidem tacito obscureque conceditur*, sed alii ediderunt *tacite*. & II. Verr. 73. *Per jam me tacito intelligitis*. sed ibi est ablativus a *tacitus*. BURMANIUS.

69. *Pugnare parabis.*] *Bellare* Scriverianus. ut Epitola Briticidis 122.

Partaque bellando gloria dulcis eras.

Virgil. VIII. 400.

Et nunc si bellare paras.

Frequens ea vox Livio & Statio, & etiam Cicero. sic & *rebellare* Martial. IX. Ep. II. ubi perperam Cl. Scriverius *rapu nas* jubet reponi, cum *rebellas* ex Palatino codice recte emendasset Gruterus. Claudianus III. de Laud. Stil. 12. *Pro te bellator ubique*. ubi male MSS. *Delirii pugnator*. HEINSIUS. Sic v. Met. 101.

Quem quoniam prohibent anni bellare, loquendo Pugnare.

Ubi etiam codices quidam *pugnare*. & eadem divinitas XII Met. 10.

Tutus est igitur filius contendere verbis Quam bellare manu

Rebellare etiam Flosus lib. II. 15. pro resistere; repellere bellum, *Quis fuerit rebellantium furor*. & ibidem

Pugnet, & adversos tendat Menelaus in hostes:

Ut rapiat Paridi, quam Paris ante sibi.

75 Irruat; & causa quem vincit, vincat & armis.

Hostibus è mediis nupta petenda viro est.

Causa tua est dispar. tu tantum vivere pugna,

Inque pios dominae posse redire sinus.

Parcite, Dardanidae, de tot (precor) hostibus uni:

80 Ne meus ex illo corpore sanguis cat.

Non est, quem deecat nudo concurrere ferro,

Saevaque in oppositos pectora ferre viros.

Fortius ille potest multo, quam pugnat amore.

Bella gerant alii; Protechlaus amet.

85 Nunc fatcor; volui revocare; animusque ferebat;

Substitit auspicii lingua timore mali.

Cum foribus velles ad Trojam exire paternis,

Pes tuus offenso limine signa dedit.

Ut

ibidem; *Seditque sententia quoquo modo rebellandum.* & Noëter ix. Metam. 81.

Tauro mutatus membra rebello.

Ubi nihil mutandum. BURMANNUS.

72. *Cadat.*] Sic legendum; est autem optandi verbum. CROFANUS. Iovaniensis etiam, *te quoque, sed nullam vulnus habente.* non inlegetur. vid. Epist. XII. 116. Francius conjiciebat, *Te voco nullum,* vel, *te modo non ullum.* BURMANNUS.

74. *Ut rapiat.*] Hic versus cura sequenti absunt à Putcaneo & Lovaniensi. sunt tamen Ovidiani, si quid video, offendit fortasse delicatas aures *quod sibi* pro *illi* positum. Atqui sic solent optime Latinitatis Auctores. Martial. lib. v. Epigr. 83.

Profecit pota Mithridates saepe veneno,

Toxica ne possent saeva nocere sibi.

Vid. annotata Barth. in Rutillii Itinerarium libro 1. §. 190. Cicero. apud Non. in apud. Cuius etiam secum Cato ille *uxiler*, quem venerat ad se in Sabino, *visere solebat.* Fall. III. 656.

Et celebrans largo saepe dicamque mero. HEINSIUS.

76. *Hostibus etc.*] Post hunc versum in Oxoniensi haec legebantur:

Hostis & invadit thalamos Helenamque reducat,

Mibus adversis postat sua munera sortis.

In alio Moretti:

Urbibus adversis postat sua munera sortis,

Hostibus è mediis nupta petenda viro est.

77. *Causa tua est dispar.*] Scripserat puto Ovidius, *Causa tuae est dispar.* nam *Tu est* abest à duobus scriptis. Epistola Acontini:

Non erit idcirco par tua causa meae. HEINSIUS.

Nihil mutò. 11. 1. III. 51.

Causa mea est melior.

83. *Fortius ille potest, multo qui pugnat amore.*] Cui pugnat unus Vaticanus. *quam pugnat amore* Putcaneus. Scribe, *quam pugnat amore.* Pergit de Protechla loqui. Sequenti versus, *Protechlas* Putcaneus. HEINSIUS. Recte Heinsius constituit. nisi forte legendum sit:

Fortius ille facit multo, cum pugnat amore.

Fortius facere, pugnare, sunt locutiones tam in Martis, quam Veneris certamine usitatae, vide ad Petron. cap. IX. *Multo* vero conjungendum cum *fortius.* *Multo fortius.* ita Lucan. II. 215.

Multoquo coitur

Humani generis majore in praelia damno.

Ita *malto* non minus. Ep. XII. 86. vid. ad Quinctil. X. 1. BURMANNUS.

85. *Hunc fateor volui.*] Nunc scripti omnes. Met. XIII. 189.

Nunc equidem fateor (sassoque ignoscat Atrides)

Difficilem tenui sub iniquo iudice causam.

HEINSIUS.

86. *Substitit auspicii lingua timere mali.*] *Sed stetit* quinque libri. Puto *Destitit*, ut dictum Epist. IV. initio, vers. 8. HEINSIUS. Nihil mutem. 1. Fast. 538.

Substitit in mediis praeficia lingua sensu,
Epist. XV. 196.

Ingeniumque meit substitit omne malis.

1. Metam. 207.

Substitit ut clamor, pressus gravitate regentis.
Scriveneri codex habebat:

Sed stetit auspicii lingua retenta malis.

Quae lectio efficta videtur ex Epist. XI. 82.

Torpuerat gelido lingua retenta metu.

BURMANNUS.

- Ut vidi, ut gemui; tacitoque in pectore dixi:
 90 Signa reversuri sint, precor, ista viri.
 Haec tibi nunc refero, ne sis animosus in armis:
 Fac meus in ventos hic timor omnis eat.
 Sors quoque nescio quem fato designat iniquo,
 Qui primus Danaum Troada tangat humum.
 95 Infelix, quae prima virum lugebit ademtum!
 Di faciant, ne tu strenuus esse velis!
 Inter mille rates tua sit millesima puppis,
 Jamque fatigatas ultima verfet aquas.
 Hoc quoque praemoneo: de nave novissimus exi.
 100 Non est, quo properes, terra paterna tibi.
 Cum venies, remoque move veloque carinam;
 Inque tuo celerem litore siste gradum.

Sive

89. *Ut vidi, ingemui.*] Sex scripti, *Ut vidi gemui*, unus Patavinus. *Ei vidi et gemui*, Lege *Ut vidi, ut gemui*. vide Notas Epist. xii. §l. 33.

HEINSIUS.

90. *Reversuri.*] Palatinus unus *recurfuri*. quod probavit Gebhardus ad Tibul. l. III. 20. & non immemto. de navigatione enim hoc verbum proprie & eleganter dicitur. & *reversuri* a glossatoris manu profectum est. l. p. vi. 19.

Abstraher Hypsipyle sed (dent modo fata recurfus)
Vir tuus hinc abeo, vir tibi semper ero.

VI. Metam. 450.

Celeres spondere recurfus.

Ubi male regressus, quidam. ix. 593.

Noque habens mea vela recurfus.

XI. 454.

Hic ubi promissis spes est admota recurfus.

BURMANNUS.

92. *Fac meus.*] In Vossii excerptis erat:

Irritus in ventos fac timor omnis eat.

93. *Sors quoque nescio quem fato designat iniquo,*
Qui primus Danaum Troada tangat humum.] Ausonius ex Graeco:

Fatale adscriptum nomen mihi Protefilao:

Nam primus Danaum bello obit Phrygia.

Audaci ingressus Sigaea litora salu,

Capitum Pellaei Lertiadae insidii.

Qui ne Troianas premeret pede litora terrae;

Ipse super proprium desiliis clypeum.

Quid quoror! hoc letum iam tum mea fata canebant,

Tale mihi nomen cum pater imposuit.

Et:

Protefilao tibi nomen sic fata dederunt,

Victima quod Trojae prima futurus eras.

Jampridem haec notaveram, & edideram in meis in Metamorphos. observationibus, quae hic repetenda duxi. Huc etiam pertinet, quod scribit Hyginus in fabulis: cujus haec sunt cap. cxi. *Achivis*

fuit responsum, eum, qui primus littora Troianarum attigisset, periturum. Cum Achivi classes applicuissent, ceteris cunctantibus, Iolauus, Iphicli & Diomedas filius, primus à nave profuit, qui ab Hectore confestim est interfectus, quem cuncti appellarunt Protefilao, quoniam primus ex omnibus perierat. Quod uxor Laodamia Acasti filia cum audisset eum perisse, petiit à Diis, ut sibi cum eo tres horas colloqui liceret: quo impetrato à Mercurio reduclius tres horas cum eo collocata est: quod, iterum cum obisset Protefilao, dolorem pati non potuit Laodamia. CIOFANUS.

97. *Tua sit millesima.*] Ultima ex mille navibus, quae Trojam eunt, tua sit. Idque sequenti versa subdit: *Jamque fatigatas ultima verfet aquas.* Quot autem fuerint, collegi lib. xii. Metamorphos. CIOFANUS.

104. *Tu mihi luce doler, tu mihi nocte venis.*] Non concoquit haec vir, nescio quis, eruditus in supplemento. Act. tom. vi. Sect. 2. p. 80. sed ut cum praecedentibus cohaerent, legit:

Tu mihi luce ceter, tu mihi nocte veni.

Id est sine mora ad me veni, sive nocte veneris, sive die. sed quid tunc praecedentibus, & sequentibus facit, quae docent ab his verbis, sive laet Phoebeus, Laodamiam incipere narrare curas, quas absente marito agit, & cum mandata de itu & reditu absolvisset, nunc, ut maritum moveat ne ea negligat, inquietas noctes suas referre, & vasa inominata; neque solum nocte se inquietari, sed etiam die, licet magis nocte, cum tamen noctes gratiores esse soleant puellis, quae maritos juxta fe positos habent, sibi autem amarae sint, quae videat pallentem viri imaginem. praeterea eleganter & Latine dici vellem ostendisset, *luce et nocte cetero venire*, pro, ut alii, *continuatibus insomniis*, vel *mansoniis*, & non sapere hanc correctionem vernaculum dicendi genus. Nos simpliciter capiamus,

- Sive latet Phoebus, seu terris altior exstat;
 Tu mihi luce dolor, tu mihi nocte, venis.
 105 Noctē tamen, quam luce, magis, nox grata puellis:
 Quarum suppositus colla lacertus habet.
 Aucupor in lecto mendaces caclibe somnos.
 Dum careo veris, gaudia falsa juvant.
 Sed tua cur nobis pallens occurrit imago?
 110 Cur venit à verbis multa querela tuis?
 Excitior fomno; simulacraque noctis adoro,
 Nulla caret fumo Thessalīs ara mco.
 Tura damus, lacrimamque super; qua sparfa relucet,
 Ut solet adfuso furgere flamma mero.
 115 Quando ego, te reducem cupidis amplexa lacertis,
 Languida laetitii solvar ab ipsa mea?

Quando

mus, ut idem fere Laodamia dicat, quod ipse Naso de se, lib. 111. Trist. 111 17.

*Te loquer absentem, te vex mea nominat unam,
 Nulla venit sine te nox mihi, nulla dies.*
 Deinde celarem modo praecessit, quae vox hic incoincine reperetur. BURMANNUS.

111. Excitior.] Tres excitior è. ut Epist. Ariad.
Nec languere dici patitur dolor, excitior illo.

Sed Fall 1. 547.

Mane erat excussus fomno Tiryntius heros.

Fall. 1v. 555

Excitior fomno saltem pia mater.

Et lib. ix. Metam. 694.

Cum velut excussam fomno & manifesta videntem. HEINSIUS.

113. Tura damus lachrymasque super: quas sparfa relucet.] Videtur esse ἀνορθωτικόν. quamvis ferri possit, ut ad tus cum lachrymis referatur. Scaliger è suo codice annotarat: Tura damus, lachrymamque super, qui ora relucet. E quo fortasse veram lectionem feceris:

*Tura damus, lachrymasque super: queis ara relucet,
 Ut solet adfuso furgere flamma mero.*

DAN. HEINSIUS. Lachrymamque idem. sic δάκρυ pro δάκρυα saepe apud Poetas Graecos. Deinde quas sparfa relucet veteres omnes, praeter Puteaneum, in quo quaeis relucet, & emendatum, queis ara. Lego, qua sparfa relucet, flamma nimirum, quod sequitur. qua subintelligit lacryma. apud Lucanum lib. 11. 30. & lachrymis sparfare Deo. Stat. Lachrymis Etruscis:

Sparis lacrymis frigus amat.

Propert. lib 1v El. 111.

Lachrymis spargitur ara meis.

Auctor Oétaviae:

*Tura cum superis daret,
 Sacraeque grato spargeret aras mero.*
 Horat. lib. 11. Od. vi.

*Debita sparges lacryma favillam
 Vasis amici.*

Epistola Helena 190.

Flamma recens parva sparfa resedit aqua.

Fall. 1. 359.

Noxae tibi deditus hostis

Spargitur affuso cornua, Bacche, mero.

Art. Am. 1. 233.

Vinaque cum bibulas sparfere Cupidinis alas;

Mox 236.

Tur tamen & spargi pectus amara nocet.

HEINSIUS.

114. *Affuso.] A fuso Douzae excerpta, & multi editi & scripti.*

116. *Languida laetitiae solvar ab ipsa mea.] Male tristitia quidam. quamquam apud Maronem libro 11. 26.*

Ergo omnis longo se solvis Teucria luctu.

Et apud Tibull. lib. 1. Eleg. VIII.

Bacchus & agricolae, magne confecta labore

Pectora tristitiae dissolvenda dedit.

Ubi tamen laetitiae legi omnino malim, neque aliter Muretus, & vetus exemplar Angeli Colotii apud Achillem Statium. sic mero solvi, & solvi gaudio. contra adstricta dolore pectora apud Notirum Artis Amatoriae lib. 1. 361. Petronius cap. cxxxviii. *Aniculae, quamvis solutae mero essent ac libidine, eandem viam tentant. Solvi in luxuriam Propero de vita contemplant. Rebus prospere gestis solvi in nimiam felicitatem Front Strateg. cap. 12. Minut. Felix, Solvi luxu.* HEINSIUS. Mihi vix latinum videtur, solvi a laetitia, pro in laetitiam. sed solvi mero & gaudio, ut Petron. cap. xci. *Solutum vultum gaudio*, quidem dici, sed tunc subintelligi a dolore, vel simile quid debere puto. sic Quintil. Decl. cccxiii. *Serm. Solutus laetitia victorias hostes*, id est solutius agentes, non ex disciplina severa.

alia quoque res est in Tibulli loco, quem egregie expli-

Quando erit, ut lecto mecum bene junctus in uno
Militiae referas splendida facta tuae?

Quae mihi dum referes; quamvis audire juvabit;

120 Multa tamen capies oscula, multa dabis.

Semper in his apte narrantia verba resistent.

Promptior est dulci lingua retenta mora.

Sed cum Troja subit, subeunt ventique fretumque;

Spes bona sollicito victa timore cadit.

125 Hoc quoque, quod venti prohibent exire carinas,
Me movet: invitis ire paratis aquis.

Quis velit in patriam vento prohibente reverti?

A patria pelago vela vetante datis.

Ipsc

explicit Broukhufius. quare ego tristitia praefere-
rem cum Francofurtensi, Gronovii & septem aliis.
BURMANNUS.

119. *Juvabit.*] Codex Puteaneus a prima manu
juvant. Lege *juvavit.* N & RI in eo codice
saepe confunduntur. HEINSIUS. Sed *juvavit* ego
minime admitterem pro *juvavit.* vide quae notavi
ad Petron. cap. xvi. *Quamvis* vero centies indica-
tivo Notter & alii jungunt. ut sup. Epist. vii. 29.
BURMANNUS.

120. *Multa tamen rapies oscula, multa dabis.*] Libri
scripti veteres, *capies.* optime, hoc est,
accipies, quod respondet *non dabis*, Epistola Sappho:

Oscula cognosco, quae tu committere linguas,

Aptaque consueras accipere, apta dare.

Oscula non rapiuntur, nisi ab invitis. Art. Am.
x. 667.

Tantum ne necent teneris male rapta labellis,

Neve queri possit dura fuisse cave. HEINSIUS.

121. *Narrantis verba resistent.*] *Narrantia* scripti
potiores & praecae editiones; recte. sic Epist. xix.
25. *Amantia lumina.* Fast. vi. 113. *Amantia verba.*
Epist. xx. 34. *Praecantia verba.* Epist. xiv. 13.
Aterientia ora. *Narrantis* Moreti libet. HEINSIUS.

122. *Lingua referro mora.*] Margo Micylli, cum
tribus nostris codicibus, *lingua retenta mora,* vid.
supr. vers. 86. HEINSIUS. 1. Am. vii. 20. *Pavida*
lingua retenta metu. Francius malebat, *refecta mora.*

124. *Spes bona.*] Vid. Epist. ix. 42. CIOFANUS.
Epist. xi. 61. *Spes bona dat vires.*

131. *Venantis.*] *Sonantes* Sarravii. quatuor alii
sonantes. quod elegans. ut Epist. xix. 81. ubi vide,
& modo praecellit *pelago vetante.* BURMANNUS.

133. *Turpis adultera.*] *Famosa* Helena: *Turpis*
enim hoc loco ad mores, non ad faciem refertur,
ut alibi quoque dixi. CIOFANUS. Recte Ciofanus.
ad faciem retulimus, Epist. iv. 34.

134. *Versite.*] *Faetate,* ut superius locutus est.
CIOFANUS. Vid. ad Ep. x. 149.

135. *Sed quid ego revoco haec.*] Hanc lectionem
mutat Hubertinus, legitque, *sed quid ego revocans.*
nulla alia ratione, quam quod dicat pronomen *ego*
posteriorem retinere. sed ego priorem lectionem
ut puriorem retineo, & si quid in syllaba morae
sit, id caecura defendi posse censeo. MYCILLUS.
Sed quid ego revoco haec? omen revocantis abesse.
vulgo editur, sed nusquam producit ultimam in
ego Noster; ex elegia in Drufum v. 193. haec pro-
ducuntur, *quid ego jam credulus inquit.* sed alter
ibi scripti: putavit id sibi licere Aulonius non uno
loco, atque illum secuti. de quibus Voss. Art.
Gram. lib. 11. c. 27. sed & hic in alia omnia disce-
dunt veteres libri, quorum nonnulli:

Sed quid ego revoco? laevum praecal omen abesse.
Vel *revoco haec.* & *favum omen,* vel *haec revoca.*
alii:

Sed quid ego revocans? revocantis nomen abesse.
Vel, *omen.* vel, *omen revocantis.* alii aliter. Puto
scribendum:

Sed quid ego vos revoco? revocaminis omen abesse.
Vel, *revocantibus.* nam unus Medicus, *revocanti-*
bus omen abesse. alterum tamen praefero. lib. 1.
Fast. 561.

Accipio revocamen ait.

Met. 11. 596.

— *Tibi, ait, revocamina, corvus;*

Sint precor ista mala.

Libro Met. 111. 566.

— *Irritaturque retenta*

Et crescit rabies, revocaminaque ipsa notant.

Ita vetustus liber. multus est in his vocibus Noster,
si attendas. hinc *renewamen, remoramen, modera-*
men, solamen, oblectamen, irritamen, piamen, le-
vamen, juvamen, & infinita hujus generis. quia
& apud Lucretium passim occurrunt, ut *latera-*
men, duramen, clinamen, glomeramen, aliaque.
lib. iv. *frustramen,* quomodo ex optimo codice
Vossiano scribendum:

Ac nos in fraudem indignum frustraminis ipsi.

Grav.

- Ipse suam non praebet iter Neptunus ad urbem.
 130 Quo ruitis? vestras quisque redite domos.
 Quo ruitis, Danaï? ventos audite vetantes.
 Non subiti casus, numinis ista mora est.
 Quid petitur tanto, nisi turpis adultera, bello?
 Dum licet, Inachiae vertite vela rates.
 135 Sed quid ego revoco haec? omen revocantis abesto,
 Blandaue compositas aura secundet aqvas.
 Troas in video. quae si lacrimosa suorum
 Funera conspicient, nec procul hostis erit;
 Ipsa suis manibus forti nova nupta marito
 140 Imponet galeam, barbaraque arma dabit.

Arma

Genimen vistrarum, pro progenie apud veterem interpretem Matth. xxiii. v. 33. & Lucae 111. v. 7. & *genimen vitis*. Matth. xxvi. 29. In Puteanco codice erata erat vetus lectio, pro qua repositum:

Sed quid ego revocat revocantis & omen abesto.

Jureti:

Sed quid ego revocans? omen revocantis abesto.

Possit & legi:

Sed quid ego haec? (vel host) larvum revocamus eman abesto.

Ut abrupta sit oratio, qualis & alibi occurrit. ut Epistola Medcae:

Quos quidem ego allatum.

Adi. Notae Ep. xv. v. 267. & lib. iv. Fast. v. 83. Viderint acutiores, si se felicius ex hoc loco expediant. HEINSIUS.

137. *Troas in video.*] Ellipticòs dictum puto, ut sit sensus, in video Troas hac fortuna sive forte uti, ut sic lacrymosa suorum funera praesentes conspiciant &c. alii *ἀπαρτίζω* esse volunt: nam veteres verbum *invidio* cum accusativo construxisse, cujus rei & Fabium testem citant. Judicium sit penes Lectorem. MICILLUS. Cornelius Tacitus lib. 1. *Ne hostes quidem sepulcrum invident.* CIOFANUS. *ἑορταίης* haec vulgata lectio: nam nihil ad rem facit, quod ex Tacito adduxit Ciofanus lib. 1. *Ne hostes quidem sepulcrum invident*, ubi *hostibus* subintelligendum. multo minus Plauti loca a Gebhardo annotata Baech. Aët. 1. Sc. 1v. v. 33. *Bacchidem atque haec suspicabar &c.* & Mosell. Aët. 1. Sc. 111. 33. *Unum in servire amantem.* ubi consulendi interpretes. neque haec faciunt omnes illae locutiones, quas adducit Sciopp. Parad. pag. 29. *Nec ignoscere aliquem.* ut Passer. ad Prop. p. 154. *Malo loqui aliquem.* Salm. ad Hist. Aug. p. 131. & Casaub. p. 109. *Nocere aliquem &c.* similia. haec enim non in Nasonem conveniunt: Acciano aut Pacuviano aeco valuisse haec locutio, *Troas in video*: ex Accii enim Menalippe citat hunc versum Cicero libri 111.

Tusc. Quae. 9. *Quisnam florem liberum invidio meum.* sed addit: *Malo Lasino videtur, sed proclare Accius: ut enim videre, sic invidiare florem relictus, quam flori; nos consuetudine prohibemur. Poeta sui suum tenuit, & dixit audacius.* sive ita ergo Grammatici recentiores tuerentur hanc scripturam. nunc videamus codices manuscriptos. *Troas in video* Puteaneus. Unde Salmastius, *τῶ in geminato, feliciter, teste Gronovio in Observationibus lib. 111. c. 3.* reponerat, *Troas in video.* tertio casu Graeco plurali. sic & in *Tritibus* idem lib. v. El. v.

Edidit haec mores illis herosum aequas.

Emendabat etiam vere. nam perperam vulgo *Leioribus* legitur. sic & Epistola Ariadnes. c. 37. ex vestigiis veterum codicum forte reponendum:

Quis sit an & saevus trigifis illa vacet?

Art. Amator. 111. 672.

Lamniasti gladiis in mea fata dabo.

Sic corrigo ex vestigiis veterum librorum; ubi plura. Paulinus ad Aulonium:

Cum steriles fundas non ad divina precatus,

Cassalidum supplex averso numine Musis.

Sic Paulinus opinor scripsisse. *Cassalidis* nunc apud illum legitur, quantum & vulgatum ferri potest. sic apud Laetantium libro primo Instit. Divinar. *Puerum tribus virginibus Cecropidis commendavit.* nisi & *Cecropis* illis mavis. sed *Tyndaridarum* Horatius. Aulonius *Mnemosidarum* dixit. de quibus adi Vossium Analogiae libro 11. cap. xv. Marcianus Capella libro 111. *Dativus & Ablativus pluralis, si is fuerint terminati, producuntur, ut docent. Si bus, corripuntur, ut hominibus. At si Graeca sit declinatio, in terminatur dativus, corripitur, ut Arcajani. Apud Propertium habes Dryasin, Hamadryasin, & similia. quae si lacrymosa suorum praeterca legendum cum Puteanco. Vulgati sic. HEINSIUS. Vide Gronovii notas ad Tacit. 1. Annal. c. 22. & quae nos ad Quintil. 1x. 3. notavit. BURMANNUS.*

- Arma dabit: dumque arma dabit, simul oscula fumet,
 (Hoc genus officii dulce duobus erit.)
 Producetque virum; dabit & mandata reverti:
 Et dicit: Referas ista, face, arma Jovi.
- 145 Ille, ferens dominac mandata recentia secum,
 Pugnabit caute, respicietque domum.
 Exuet haec reduci clypeum, galeamque resolvet,
 Excipietque suo pectora laesa sinu.
- Nos fumus incertae: nos anxius omnia cogit,
 150 Quae possunt fieri, facta putare timor.
 Dum tamen arma geres diverso miles in orbe,
 Quae referat vultus est mihi cera tuos.
- Illi blanditias, illi tibi debita verba
 Dicimus: amplexus accipit illa meos.
- 155 Crede mihi; plus est, quam quod videatur, imago.
 Adde sonum cerac; Protefilaus erit.
 Hanc specto, teneoque sinu, pro conjuge vero:
 Et tamquam possit verba referre, quoror.
 Per reditus, corpusque tuum, mea numina, juro;
 160 Perque pares animi conjugiique faces.
 Perque, quod ut videam canis albere capillis,
 Quod tecum possis ipse referre, caput;
 Me tibi venturam comitem, quocumque vocaris:
 Sive, (quod heu timeo!) sive superstes eris.

Ultima

43. *Producetque.*] *Educesque* est in editione prima. sed perperam. neque etiam recte Ant. Volvens, & ut solet, pessimas fere interpretationes sequens. Crispinus explicat, *longa mora detinobis; retardabit.* quod quin *producere* aliquando notet, nullum est dubium; sed tunc fraudis fere significationem habet: hic, est honoris causa comitabitur, & profectur extra domum; ut recte Hubertinus. Valer. Flac. v. 382.

Ad sua Caucajeas producunt flumina Nymphae.
 Et vi. 528.

qualis roseis est Lucifer alis,

Quem Venus illuistri gaudet producere coelo.
 Ter. Adel. iii. iv. 39. *Ob! quem comit produci.*
 vid. Barth ad Stat. ii. Th. 313. BURMANNUS.

147. *Exuet & reduci.*] *Haec reduci* Putcaneus. mox *pectora laesa*, non *corpora*, quatuor scripti. HEINSIUS.

147. *Clypeum galeamque.*] Multi codices & editiones quaedam, *galeam clypeumque*. sed rectius *galeam* cum *resolvet* proximo loco jungunt: illa enim aperiebatur & claudabatur. Stat. viii. 163.
Qui stetus galeis occidere soluit.

Hinc Antigone Fratri suo armato apud eundem. lib. xi. 372.

Saltem ora trucesque

*Solve genas. liceat vultus fortasse supremum
 Nascere dilector.*

Et hinc apud Claudian. ii. Ruf. 258. legendum: *Galeasque solutas Humectat lacrimis.* & Bell. Gildon. 24. *Laxata casside prorsus canissem* BURMANNUS.

151. *Dum tamen arma geres*] *Geres* Putcaneus & septem alii. quidam *gerat* HEINSIUS.

152. *Quae referat vultus, est mihi cera, tuos.*] Hyginus Fab. civ. *Laodamia Acaesti filia, amisso conjuge, cum tres horas consumisset, quas a diis petierat, stetit & dol rem pati non potuit. Itaque fecit simulacrum cereum simile Protefilai conjugis, & in thalamis posuit, sub simulatione lacrorum, & eum colere coe't.* ita scribe. perperam *simulacrum aereum* nunc illic circumfertur. Jolephus Iscanus sive Devonius de bello Trojano libro v. qui sub Daretis Phrygii nomine circumfertur:

*Haemonis absentem suspirat moesta maritum,
 Et non senserat vultus premis, oscula figens
 Cerac, difficileque deus in vota satigans.*

Male

165 Ultima mandato claudetur epistola parvo;
Si tibi cura mei, sit tibi cura tui.

Male & illic legebatur, *oscula figens cerea*, nisi manifestis, *oscula figens cerea*. *Fingere* pro mulcere de quo verbo ubertiter ad Acontii Epistolam dicemus, & Metamorph. IV. Fabula Thibes. HEINSIUS. Ita Admetus apud Euripidem Alcei. 348.

Ἐκαστὸν δὲ τῶν ἐπιπέπων δέμας πρὸ τοῦ Ἐκαστὸν ἐν λήκτισσιν ἐκταίεσται.
Dei la vere manus artificum tuum corpus
Assimulatum in lecte collocabitur. &c.

BURMANNUS.

152. *Vultus tuos.*] Tuam effigiem, imaginem.

lib. I. Trist. Eleg. VI.

Si quis habes nostris similes in imagine vultus.

CIOFANUS.

155. *Plus est, quam quod videatur imago.*] Puto, quam quo videatur, quo pro ut. HEINSIUS.

156. *Adde somnum.*] Venisse Anacreon. Od. XXVIII. & XXIX. vide Flayderi Analecta. p. 337. & seqq. HEINSIUS.

157. *Hanc specie.*] Francius malebat, *hunc*.

158. *Et tanquam possit.*] Malo rescribi:

Hic, tanquam possit verba referre, querere.

HEINSIUS.

161. *Perque quod ut.*] Excerpta Gallicana; *perque quod videam*, forte, *perque quod ò videam*. Epist. Detanirac:

Virque (sed ò possit) & puer Hylla vale.

Vid. ad Epist. I. 101. HEINSIUS.

162. *Quod secum possit.*] *Lego, O secum possit*, vel, *Huc*. Nam Volianus, *Ut secum*. dixi Epist. I. 101. HEINSIUS. Tà ipse non vacat hic, quia virorum, qui bello ceciderunt, cadavera in patriam ab aliis solebant referri; ut notissimum: Laodamia vero vovet, ut ipse salvus referat caput. BURMANNUS.

164. *Sive (quod heu timeo).*] Ἀπορίτωνος apertissima, ne ex mortis mentione infaustum omen fiat. vid. Victor. & Corrad. ad Cicer. VIII. ad Att. 23. BURMANNUS.

166. *Sit tibi cura mei, sit tibi cura tui.*] Sic in omnibus. Ego libenter legem:

Si tibi cura mei, sit tibi cura tui. NAUGERIUS.

Si utroque loco pro *sit* Puteaneus, scribe:

Si tibi cura mei, sit tibi cura tui.

Atque ita Regius unus cum uno Medicæo. HEINS.

EPISTOLA XIV.

HYPERMNESTRA LYNCEO.

Mittit Hypermnestra de tot modo fratribus uni,
Cetera nuptarum crimine turba jacet,
Clauſa domo teneor, gravibusque coercita vinclis.
Est mihi supplicii causa, fuisse piam.

5 Quod manus extimuit jugulo demittere ferrum,
Sum rea; laudarer, si scelus ausa forem.

Esse

1. *Mittit Hypermnestra de tot modo fratribus uni, Cetera nuptarum crimine turba jacet.*] Apollodorus lib. II. Ἀντὴ δὲ (de Hypermnestra loquitur) Ἀργεῖα διέφυγε πᾶσι τῶν Φοιβεῖαν. & μοχ, Δαναὸς δὲ ἕσπερον ἑταιρὸν ἄνθρωπον Ἀργεῖα συνοικίσθη. Ex quibus locis manifestum est Lynceum, non Linum vocari eum, ad quem scribit Hypermnestra. CIOFAN. codex Strozzeæ Hypermnestra. ut & infra vers. 53. & ita in Epigrammate inedito, inter schedas Heinsii:

DE AEGYPTO ET DANAO

Perſida nox Danai, dirarum caede ſerorum

Mittit Hypermnestra, perſida ðex Danao.

Sed & similia nomina licet in *a* exeant, ultimam saepe producant apud Nostrum, ut *Leda*, *Phae-*

dra, *Hybla*, &c. quarum multa utroque modo efferuntur. *Electra* apud Propert. II. XI. 5. BURM.

3. *Dome.*] *Demi* meus Chartaceus. HEINSIUS. *Durisque coercita* vinclis etiam Gronovianus & tres alii. sic *duræ castenae*. I. Am. VI. 47.

4. *Est mihi supplicii causa fuisse piam.*] Si elegantius capio Nationianus, scripserat ille, *fuisse piæ*, sic alibi:

— *Vebis immunibus bujus*

Esse mali dabitur.

Et alia ejusdem notæ, de quibus paulo post plura dicentur, & ad Eleg. de Nucæ. v. 107. HEINSIUS.

5. *Demittere ferrum.*] Scripti *dimittere*, HEINS. Sed mea sententia rectius est *demittere*; ferrum enim in jugulum descendens, & vulnus inferens rectius

Esse ream praestat, quam sic placuisse parenti.

Non piget immuncs caedis habere manus.

Me pater igne licet, quem non violavimus, urat;

10 Quaeque aderant sacris, tendat in ora faces;

Aut illo jugulet, quem non bene tradidit, ense;

Ut qua non cecidit vir nece, nupta cadam:

Non tamen, ut dicant morientia, Poenitet, ora,

Efficiet; non es, quam piget esse piam.

15 Poeniteat sceleris Danaum, faevasque sorores.

Hic folet eventus facta nefanda sequi.

Cor

rectius *dimitti*, quam *dimitti* dicitur. si ex manibus mitteretur, *dimitti* dicendum foret; eadem verp varietas in omnibus fere locis Poëtarum, ubi haec locutio occurrit, deprehenditur. vid. IV. Nic. tam. 119. BURMANNUS.

7. *Esse ream praestat.*] Ex Aeschylus Promet. 864. adumbratum:

Ὀυτὴν δὲ βέρον βουλόμεναι

ΚΑΘΕΙΝ ἄνάλκας μῆλλον, ἢ μάστιγος. BURM.

9. *Quem non violavimus.*] Non *facis* ab Ovidio pro igne intelligi subsequens versus seignissimum quemque admonere poterat, sed eum *ignem*, quem cum aqua à nova nupta tangi moris erat. Plutarchus in Problematis, & alii: nam & quingue faces adhibebantur, quemadmodum panis cum aqua in eisdem nuptiis. Dionysius Alicarnasensis. EOKWATIUS. Hunc locum longius quidam referunt, videlicet ut de eo igne accipiat, quem nova nupta cum aqua, ex more nuptiali, tangere solebat. de qua re Plutarchus in Problematis meminit. sed ego haec non ita anxie perquirenda existimo, ignemque nuptialem simpliciter intelligo, ut sint *παρὰλλήλας* dicta, *igni* & *faces*, de quibus in sequenti versu dicitur. Quae figura Poëta familiarissima est. Micyllus. Ignis enim adhibebatur ad nuptias, non tantum propter faces, quae ferebantur, ut tradit Catullus in epithal. sed etiam quia nupta jubebatur ignem & aquam tangere, teste Plutarcho in Problematis Romanis, ipso initio. CIOFANUS.

11. *Cadam.*] *Cadam* meliores. HEINSIUS.

13. *Ut dicant morientia, Poenitet, ora.*] Franciscus volebat, ut *dicant morientia poenitet ore*. non omnibus horis sensus Poëticus adest. vid. ad Epistolam x. 46.

14. *Non est quam piget esse piam.*] Scripti *sex, non sum*. lego *non es*. vide notas ad Epit. x. 57. HEINSIUS. In Leideni erat, *Cui piget*, etiam eleganter. non es cui, id est in cujus gratiam, cujus causa, piget me esse piam. BURMAN.

17. *Admonita.*] Codex Junii attonitu. ut sup. Epit. ix. 135. idem codex, *mens fugit attonitu*.

18. *Praepedit ossa tremor.*] Sic nostri constanter.

Naugerius *ossa* malit ex suis. quod & Christiano Daumio se probabat: perperam *concutit* quatuor libri. ut Epistola Brifidis 82.

Hic mihi vas miserae cunctis ossa metur.

Noller, Epit. v. 28.

— *Gelidusque concurrens,*

Ut mihi narraffi, dura per ossa tremor.

Quae ex illis Virgilianis lib. vi. 54. est imitatus:

— *Gelidus Teucris per dura concurrens*

Ossa tremor.

Senec. Oedipo:

Et ossa erit aris gelidus invasit tremor.

Stadius Theb. v.

Tala cernenti mihi quantus in offibus horror.

Claudian. lib. 111. Rap. 152.

Imis vibrat tremor ossa medullis.

Silius v. 391.

— *Gelidusque sub ossa*

Pervasit miseris cunctis Consulibus horror.

Male etiam Gebhardus conatur mutare *praepedit*

in *praecipit*. lib. 1. Crepund. 1. sic & Plaut. Calin.

111. 57. 25. *Timor praepedit dula linguas.* & 57. 59.

Timor praepedit verba. vid. Taubman. Noller 1.

Trist. 111. 42.

Singulu medies praepedientis sonos.

Ut ibi è MSS. legendum. HEINSIUS. Si *ossa* retinendum, intelligenda eerte digitorum ossa & articuli, quibus calamm tenebar; sed an recte hoc dicatur dubito; & melius puto *ossa dextrae*, id est cogitata, nunc scribenda per dextram, quae modo inceperat chartae committere. ut in Plauti loco, *dula praepedire*. *Ossa* vox Valerio Flacco & aliis familiaris. BURMANNUS.

19. *Quam tu caede puter fungi potuisse mariti.*]

Mariato Putaneus. Lege *caede marita*. sic *tori mariti*

pro *maritibus*. Epistola Phyllidis, *faces maritas*

Canaces. & Propertio 111. Eleg. xix. & iv. Eleg.

111. *Marita fides*. Medae *sacra marita*. & *Penus marita*

Paridis Epistola. Seneca Agamemnone.

vers. 158.

Palam maritam possidens pellex domum.

Sic scribe. Verus codex Meacicus *marita*. Vulgo

mariti. apud Livium quoque *maritas domos* est in-

venire.

- Cor pavet admonitu temeratae sanguine noctis;
 Et fubitus dextrac praecipit orsa tremor.
 Quam tu caede putes fungi potuiffe mariti,
 20 Scribere de facta non tibi caede timer.
 Sed tamen experiar. Modo facta crepuscula terris;
 Ultima pars lucis, primaque noctis erat:
 Ducimur Inachides magni sub tecta Tyranni;
 Et focer armatas accipit aede nurus.
 25 Undique collucent praecinctae lampades auro.
 Dantur in invitos impia tura focos.

Vulgus;

venire. libro xxvii. de Philippo rege Macedonum, *Vagabatur enim cum uno atque altero comite per maratas domos die nocteque.* Censorinus de Die Natali. cap. 111. *Nonnulli vixit Genios, in iis duntaxat domibus, quae essent maritae, colendos putaverunt.* Idem Hercule Oetaeo:

— *Quas, mater, in latebras agar,
 Ubique per te nota! sed patriam petam,
 Lærisque miseros: Argos Eurythæas tenet.
 Marita Thebae regna & Iphimenon petam?*
 Ita totus locus optime in eodem Medicæo libro legitur, nisi quod scribendum, *Marita Thebas regna, vel Theben.* idem Oetavia:

*Quisque nostri flagrat, & pretium stupri
 Justae maritum conjugis caput capus.*
 Ubi nihil necesse potest reponi. sic & *foedus maritum* Nostro Pont. 111. El. 1. & Statio Theb. xii. quomodo & *nexus mariti foederis* Gunthero Lægurini libro x. ipso initio. Statius Epithalamio Stellae:

— *Quam signis votis Aurora maritis!*
 Et ita *furta marita* Theb. x. ut utroque loco arbitrator reponendum idem *maritos ignes* Theb. vii. dixit. *Legem maritum* Horatius saeculari carmine. *Anates maritae* Aufonio Epil. x. *Arbores maritae* Plinio & Columellae. *ulmus marita* Catullo. *Das marita* Plauto:

— *Fluctu premis arva marito*

Nitua.
 Apud Avienum descriptione orbis. Plura de hac voce observabamus ad Claudianum Bello Gild. vi. 407. HEINSIUS. Non recipimus tamen contra scriptos Heinsii correctionem; quia periculofum est sequi conjecturas, ubi aliter ratio & sensus constat.

21. *Facta crepuscula terris.* *Crepusculum* est tempus illud, cum noctefcere incipit. Errant autem, & quidem turpiter, qui existimant *crepusculum* etiam esse dubiam illam lucem, antequam diescat: cum apud p̄ricos & probatos auctores solum illud tempus sub vesp̄eram esse perpetuo reperiatur: *Diluculum* verò sub auroram. CIOFANUS.

22. *Ultima pari noctis, primaque lucis erat.*]

Prorsus malè ita in quibusdam impressis libris nunc legitur. Veram lectionem agnoscunt duo interpretes, quae est in lib. Statii: *Ultima pars lucis, primaque noctis erat*, id est, crepusculum, quod dixit superiore hemistichio; tunc enim illam cladem, de qua hic agitur, factam esse fabulis proditum est. CIOFANUS. *Ultima pari noctis, primaque lucis erat* Puteanus & sex alii. recte. In multam enim noctem protractâ coenâ, sub exortum lucis sponfos cum novis nuptis in thalamum vult ductos. Haec post coenam facta hic describuntur. *Crepusculum* etiam de matutino tempore dixit Avienus in Prognost. p. 113. Ed. Grot.

At decedentis postrema crepuscula noctis.
 Vide Servium ad Aeneid. ii. 168. qui fallitur; dum verum Statio Theb. i. vi. 344. pro Lucani citat. vid. ibi Scholiaem. HEINSIUS. Protractum convivium ad inlancem auroram, apparet ex vers. 71. sed haec narratio a vesp̄era inchoatas nuptias potest continere, & perducere ad auroram. vide vers. 33. & hoc, *modo facta crepuscula* volunt, quae de vesp̄ertino crepusculo debent capi. nam deductionem in domum incipit narrare, quae sub vesp̄eram fiebat. ideo praetuli Ciofani lectionem. BURMANUS.

23. *Pelagii.*] Quis ille magnus *Pelagus*? Danaum vel Ægyptum certe *Pelagus* fuisse non legi. & Danaum non recte *Pelagus* dici posse puto, licet ita Heinsius ad lib. ii. Art. 42. i. sed ex Aegypto venisse narratur, & cum Populi illi antea *Pelagi* vocarentur, *Danaos* postea a suo nomine dictos habuisse; quare non absurda Regii & quatuor aliorum codicum lectio, qui *Tyranni* habent, ut passim Noster ita Reges vocat. sic i. Metam. 218.

*Arcadas hinc sedes, & inhospita tecta Tyranni
 Ingridior, irabent cum fera crepuscula noctem.*
 Sic & lib. i. Metam. 170. in nonnullis codicibus extat:

Hac iter est superis ad magni tecta Tyranni.
 Vulgo *Tonantis*. alii capiunt de domo antiqui Regis, qui olim Argis imperaverat; vel ipsius Inachi, vel *Pelagi* ejus filii. vid. Illust. Spanh. ad Callim. Hym.

A a

Vulgus, Hymen, Hymenaeae, vocant: fugit ille vocantes.

Ipſa Jovis conjux ceſſit ab urbe ſua.

Ecce micro dubii, comitum clamore frequentes,

30 Flore novo madidas impediēte comas,

In thalamos lacti, thalamos, ſua buſta, feruntur:

Strataque corporibus, funere digna, premunt.

Jamque, cibo, vinoque graves, ſomnoque, jacebant;

Securumque quies alta per Argos erat:

35 Circum me gemitus morientum audire videbar:

Et tamen audibam; quodque verebar, erat.

Sanguis

Hym. in Pallad. 4. quod ſi admittamus, nihil erit movendum. BURMANNUS.

24. *Accipit ipſe nurus.*] Illo complures libri. Unus Ambroſianus *aede* quo & Jureti excerpta alludunt, in quibus *inde* eadem diverſitas vi. Faſt. 570. HEINSIUS.

26. *Invitus.*] in antiquis Barbarinus. non male. HEINSIUS. Imo perperam. advenerat enim modo Danaus. ideoque antiqui illi foci vix dici poſſunt. ita & r. Tril. iii. 44. quidam codices antiquos focos exhibent. hic vero, ſequētia de Junone quae fugebat, confirmant *invitus foci*. niſi quis iterum antiquos focos, Regis priſci Pelagi capiat, vel ipſius olim Inachi. Nam Ovidius Argis hanc caedem accidiffe tradit, ut mox videbimus BURMANNUS.

27. *Vulgus Hymen Hymenaeae vocat.*] Hymenaeae hic & Epil. xii. 143. ſcripti ſere omnes, excepto Puteano a manu prima, ſed perperam, quem tamen errorem erravit Marcianus Capella initio libri ix.

*Jam ſacibus laſſoſ ſpectans marcentibus ignes,
Inſtaurare jubet tunc Hymenaeae Venus.*

Niſi locus eſt mendoſus, quales infiniti apud illum, & ſcribendum forte *Te Hymenaeae*, quod verum arbitror: quis enim credat hominem, ſermonis Graeci mimente impetium, tam graviter erraſſe, at Guntherum decepere depravati codices Naſonis, apud quem libro v. Ligurini:

*Sed adhuc Hymenaeae, ſacroque,
Carminea digna toro, ſolemnis curia planſu,
Et felix amen votiſque ſeſta canebat.*

Eleganter autem hic fit mentio Hymenaei, quia ille cantus hiſ nuptiis primum inventus, teſte Hygino. Fab. 273. HEINSIUS.

28. *Ipſa Jovis conjux ceſſit ab urbe ſua.*] Nam etiam Juno vocabatur ab nuptiis: unde & pronuba Juno dicta eſt. Urbem autem Junonis vocat Argos. CIOFANUS.

28. *Urbe ſua.*] Sequitur illos auctores Naſo, qui hoc Argis factum eſſe narrant, vid. Hygin. Fab. 168. & Scholiaſt. Aechyli Prom. 852. ſed Libanius in narrationibus ab Alſatio editis cap.

xxii. dicit Danaum poſt hoc perpetratum facinus fuſiſſe, & in Peloponneſum advectum, poſitum Argivo regno. BURMANNUS.

29. *Clamare frequentes.*] Nefcio an ſana haec ſint, & an Latine dicatur, *frequentes clamore comitum*. Hubertinus exponit, denſati & circumdati. ſed exempla talis locutionis deſidero. nam quod legitur vi. Metam. 165. *Cemistum Niobe celeberrima turba*, hoc recte poſſet explicari. Vilitium hic quoque haefiſſe, apparet, quia illum voluiſſe reſtingere, *comitum clamore frequenti*, notavit Heiniſius. in Gronoviano erat *clamore frementi*. in uno Heiniſii comiti. forte *comitum clamore ſequentis*, vel *frementi*. ſed & *frequentis*, ut Vilitius volebat, admitti poteſt. ut repetitionem Hymenaei indicet. ſic Epil. xii. 143. *Et Hymen clamavit, Hymenaeae frequentant*. ita Amor. i. vii. 37.

*Quaeque tuos currus comitatur turba, frequenter
Clamet.*

Ut coſtiximus. BURMANNUS.

31. *Strataque corporibus.*] In uno Moreti, *ſunera*. in Baſilienſi, *ſuneribus corpore digna*. forte:

Strataque ſuneribus corpore dicta premunt.
Premunt corpore ſtrata, quae dicta & deſtinata erant corum ſuneribus. BURMANNUS.

36. *Et tamen audieram.*] *Audibam* Puteanus. & ſequenti verſu *relinquit*, quomodo & alii nonnulli lego praeterea, *quodque vereretur*. infra, *Quod metuus non eſt*. HEINSIUS. In Oxoniienſi erat *auditu*, in Lovaniienſi *non auditus*, in altero *auditum eſt*. in Scriveriano *auditam*, quod ultimum praefertendum puto. licet *audibam* deſendi aliorum verborum exemplo poſſet. vid. Voſſium de Analogia lib. iii. cap. xxxiv. ſupra tamen dixit. Epil. ix. 119. *Haec tamen audieram*. hic vero corrigat prius dicta; *audire videbar*, imino erat *auditum* ſine dubio, quod verebar. BURMANNUS.

39. *Urque levi Zephyro graciles vibrantur ariflae.*] *Ur leni Zephyro* Puteanus cum ſeptem aliis. quomodo Amor. i. lib. i. El. vii. idem codex, & alii nonnulli:

Ur leni Zephyro gracilis vibratur arundo.
Art. Amat. lib. iii. 693.

Limbis

Sanguis abit; mentemque calor, corpusque, relinquit:
Inque novo jacui frigida facta toro.

Ut leni Zephyro fragiles vibrantur aristae;

40 Frigida populeas ut quatit aura comas;
Aut sic, aut etiam tremui magis. ipse jacebas,
Quaeque tibi dederant vina, soporis erant.

Excussere metum violenti iussa parentis;
Erigor; & capio tela tremente manu.

45 Non ego falsa loquar. ter acutum fustulit enssem,
Ter male sublato recidit ensē manus.

[Admovi

*Lenibus impulsae Zephyris, auraque salubri,
Tot generum frondes herbaeque summa tremis.*

Comparisonem autem mutuatus est ab Homero
Iliad. β. 147.

*Ὡς δ' ὅτε κινήσει Ζεφύρος βαθὺ λάϊον ἔλλαν,
Ἀάβρος ἐπαρῆζον, ἐπὶ τ' ἠμάς ἀετὰχέουσιν.*

Nisi quod Ἀάβρον hic Zephyrum, Noster lenem
vocat, nisi melius tenuis, ut alibi tenuis ventos
dixit. Hoc primum. Deinde fragiles aristae Junia-
nus & mens Mentelii. quae lectio etiam aridit,
etsi locus Ovidii ex amonibus jam adductus altera-
ram scripturam tueri videatur. sed & illic fragilis
arundo, forte ponendum. Calpurnius Ecloga vi.

*Ungula quae viridi sic exultavit in arvo,
Tangere ut fragiles, sed non curvaret aristas.*

Priicianus de Ponderibus:

*Ducitur argento tenuis ex aere chylindrus,
Quantum inter nodos fragilis producit arundo.*

Avicenna Art. Fab. xvi.

In fragiles calamos grande refedit onus.

Idem culmos fragiles dixit Fab. xxi. fragiles myrtus,
Horat. iii. Od. 23. fragiles calami, Virg. i. Georg.
& fragiles rami, Eclog. vii. fragiles myricae Noster
iii. Art. 691. Coryli fragiles. x. Met. 93. gracilem
tamen arundinem Seneca Hippolyto. Practerea
pro vibrantur aristae. tres scripti agitantur. Quo-
modo Art. Am. lib. i. 553.

Horruis, ut steriles, agitat quas ventus, aristae.
Sed cur steriles aristae ibi dicat, haud video. quare
teretes exilito reponendum. in Evangelio Mat-
thiae cap. xi. ὕψ. 7. & Lucae cap. vii. ὕψ. 24. ha-
bes, Κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον, arundinem
vento agitatam, ita vetus interpres vertit. apud
Lucianum in Hermotimo: Κάλαμος πῶς πῶν τὸ
πῶν σαλευόμενος. HEINS. Agitantur multo mihi
magis aridit. Horat. i. Od. ix. Nec cupressi, nec
veteres agitantur arvi. ii. Od. 10. Saepius venis
agitatur ingens Pinus. ubi puto legendum saevius.
non enim saepius Pinus agitur alia arbore, sed
saevius, quia altior, & perierunt in montibus,
qui inde passim piniferi Poetis dicuntur, & ideo
magis exposita ventis. ita contra Pallad. xii. tit. 5.

Ventis elementer agitari. corrigendus hinc quoque
Lucan. iii. 411.

Non ullis frondem praebentibus auris.

Ubi Barth. ad Stat. vi. 89. ex MSS. suo, in quo
equitantibus, legit quantibus; sed lege, frondes agi-
tantibus. Horat. Epod. xv.

Intonsoque agitatae Apollinis aura capillo.

Noster vii. Metam. 587. Agitata flex. & hinc
Metaphorice Silius viii. 293 Venis agitatae ini-
quis, cujus glossa est iactatae. Leni vero recte repo-
situm. sic Virg. i. Georg. 111. 198.

*Tum segetes altae campique nascentes
Lenibus herresusius flabris.*

Quintil. x. 7. Ad portum navis, nisi lenibus ventis
velis, accedere non potest. Caef. iv de B. G. 28. ex
portu leni vento solverunt. v. S. Leni Africo pro-
fectus. ubi etiam leni Gottorphi. Cod. vide Gron.
ad Senec. Oed. 49. BURMANNUS.

42. Quaeque tibi dederant] Non damnarem
hanc lectionem, nisi libri meliores magno nume-
ro dederam agnoscerent. HEINSIUS. In prima edi-
tione est:

Vinaque quae dederant, signa soporis erant.
Forte:

Vinaque quae dederant, vina soporis erant.

Dederant vero non mutarem, est enim pro data
erant a quocumque; & mali omnis esset, si a se
data esse diceret. ita solet Noster indefinito loqui.
i. Metam. 132.

Vela dabant ventis.

Vid. Gronov. ad Senec. ii. de Ira. 12. Perizon. ad
Sanct. Minerv. iv. 4. n. 39. & nos ad Quintil. ii.
16. BURMANNUS.

45. Falsa loquar.] Loquar Putaneus & Grono-
vianus. inf. Epist. xvi. 60 Vera loquar. iv. Fall.
326. Scena respiciata loquar. HEINS. vii. Met. 549.
tamen, mira loquor sed iii. AMOY II. 60. Pace loquar
Venaris. ubi similes varietas. ut & alibi saepe. BURM.

45. Ter acutum fustulit enssem. Ter male, etc.]
Videtur hoc observasse, hoc ter positum, ubi frustra
aliquid tentatum est. In Epist. ad Hippolytum: Ter
tecum comata loqui, ter innoxilis haesit Lingua, ter in
primo desistit ore sonus. Virg. lib. 12. Aeneid.

[Admovi jugulo; sine me tibi vera fateri;
Admovi jugulo tela paterna tuo.]

Sed timor & pietas crudelibus obstitit ausis:

50 Castaque mandatum dextra refugit opus.

Purpureos laniata sinus, laniata capillos,

Exiguo dixi talia verba sono:

Sacvus, Hypermnestra, pater est tibi. iussa parentis
Effice. germanis sit comes iste fuis.

55 Femina sum, & virgo; natura mitis, & annis.

Non faciunt molles ad fera tela manus.

Quin

*Ter conatus ibi collo dare brachia circum,
Ter frustra compressa manus effugit imago.*

Et Homerus Iliad. 2. non longè ab initio de Hectorè, qui ter tentavit Patrocli cadaver arripere rapidum: Τρις μὲν μὲν πατόνισσεν πεδῶν λαβὴ Φαίδρου Ἐκτανύ Κιοφάνου.

46. *Decidit ense manus*] *Concidit* ex scriptis non pauci. unus Patavinus *cecidit*. Puteaneus mendose *retendit*. Emenda *recidit*. Est enim ambigua prima syllaba, ut Giphanius in Indice Lucretiano jam monuit. Remed. An. 611

Recidit, ut cupidus inter devenit amantes.

Sic veterimus codex Regius, nisi quod in illo *Recidit*, quomodo passim vetustiores libri constant, tam apud Nostrum quam alios scriptores, ut & in *retulit*. Metam. lib. vi. 212.

Vosque est postponere natis

Ausa suis; & me (quod in ipsam recidat) orbem Dixit.

Lib. x. de 18. Orco.

In quo recidimus quidquid mortale creamus.

Et mox 180.

Recidit in solidam longo post tempore terram

Pondus.

Sic loca illa in praestantissimis codicibus scribuntur. quomodo & ille Epitola Acontii:

Reciderint humero pallia lapsa meo.

Propert. iv. Eleg. ix.

Recidit inque ius mensa supina pedes.

Ita codices scripti. Juvenal. Sat. xii. 54.

— *Tunc adversis urgentibus illuc*

Recidit.

Rutilius Itiner. sed diversa nonnulli significatione:

Quae lapidum toties recidit ense malum.

Nisi quod illic *recidit* a *reficendo* videtur debere corrigi. Aufonius Parentalibus:

— *Regnum cum Victorinus haberet*

Viciter, & in Tetricis recidit imperium.

Plura ad Claudianum de bello Gildon. 44. de hoc verbo. HEINSIUS. Vid. Inf. i. Amor. vii. 62.

47. *At rursus montis iussuque coacta parentis Admovi etc.*] Aliter, & forte aliquanto elegantius, hic locus in MSS. quo usus fuerat vel Scaliger, vel

quicumque fuit, qui Scaligeri codicem cum MSS. contulerat, legebatur:

Admovi jugulo: sine me tibi vera fateri:

Admovi jugulo tela paterna tuo.

Sed timor & pietas crudelibus, &c.

DAN. HEINSIUS. Longè aliam lectionem Puteaneus liber cum aliis quibusdam hic exhibet:

Admovi jugulo: sine me tibi vera fateri:]

Admovi jugulo tela paterna tuo.

Lincoln. ex uno duo hic faciebat disticha:

Admovi jugulo, sine me tibi vera fateri,

Mens sequi dura iussa paterna volens.

Tandem vicla mei saeva formidine patris,

Audeo per jugulum tela movere tuum,

Neuter satisfacit. Expungendum totum distichon puto, utpote confectum a sciolo, qui superiora cum sequentibus arbitrabatur non cohaerere. Cohaerebunt autem optime, si pro *Sed* reponas *Et*.

Et timor & pietas crudelibus obstitit ausis.

HEINSIUS.

55. *Sum, & virgo.*] Quinque libri *rd &* non agnoscunt. venuste. HEINSIUS. Sed ego retinendam copulam puto, ut Epist. vii. 121. *Bellis peregrina & femina tentor.* Quinct. Decl. cccxxxviii. *Femina et, & anus.* BURMANNUS.

60. *Deminae.*] Moreti, *domini sui.* & posset de Danao capi, qui tradiderat ensem. supr. vers. 11.

61. *Quid meruisse necem.*] Quo Puteaneus. bene. Alii codices *Haud, An,* & Non. Valer. Flacc. l. 519.

Quo Minyae merere queri?

Ita scribo: nam vetus codex *quod.* vulgati *quid.* Prudent. Cathem. Hym. xii.

Quo profuit tantum nefas.

Ita vetustissimus liber. Virgil. l. 150.

Quo molem hanc immanis equi statueret?

Iidem xii. 879.

Quo vitam dedit aeternam? HEINSIUS.

62. *Quas tamen externis danda forent generis.*] Praeter morem Ovidianum est, ut in trisyllabum exeat pentameter. cujus exempla aliquot sunt in ultimo ejus poematum tomo. sed nulla, quod sciam, in hoc primo, nisi hoc, & Epist. xix. 204. *quae*

- Quin age, dumque jacet, fortes imitare forores.
 Credibile est caecos omnibus esse viros.
 Si manus haec aliquam possit committere caedem,
 60 Morte foret dominae sanguinolenta suae.
 Quo meruere necem, patruelia regna tenendo,
 Quae tamen externis danda forent generis?
 Finge viros meruisse mori: quid fecimus ipsae?
 Quo mihi commissio non licet esse piae?
 65 Quid mihi cum ferro? quo bellica tela puellae?
 Aptior est digitis lana colusque meis.

Hacc

quae Ovidio a multis abjudicatur. sed corruptum esse ostendunt variae lectiones. in Puteano erasus totus, qui prius legebatur, versus, & ille suppositus, qui nunc legitur. in Gronoviano est: *Quae tamen externis regna tenenda forent.* in Moreti & duobus aliis: *Quas tamen externis accipienda forent.* quod non displicet, & vocem generis a glossatore adscriptum esse puto. qui illud Virgilii in animo habebat lib. vii. 98.

Externi veniunt generi.

Francius volebat, *externis danda fuere viros.* vel, *Externis generis quae modo danda forent.* BURMANNUS.

64. *Quo mihi commissio non licet esse pia.*] *Esse pia* Puteanus. optime. alterum minus elegans, & quo perquam rari optimaee latininitatis scriptores usi sunt. Caesar lib. vi. Bell. Gall. 35. *Quas vos hanc miseram, ac tenuem scitamina praedam, quibus licet esse fortunatissimis.* initio lib. iii. Bell. Civil. quoque scribendum videtur: *is enim erat annus, quo illi per leges consuli esse licebat, non consulem.* Auctor belli Hispanici: *Petii ab oppidanis, ut ei liceret legato ad Caesarem proficisci.* Mox: *No cui extra vallum literas exire, nisi disincto.* ita utroque loco codex vetus Lovaniensis, quo sum usus. Horatius Sat. ii. lib. i. ut in veteribus libris legitur, *Munifico esse licet.* & Sat. i.

Atqui licet esse beatis.

Propert. lib. ii. Eleg. x. ubi *tuum* nunc perperam legitur:

Solus ero, quoniam non licet esse tuo.

Lucan. lib. iii.

Numquam tibi, Magne, per umbras

Perque meos manes genero non esse licebit.

Ita vetustiores scripti. Silius lib. ix.

Miseri istus spaium, nec morte peracta

Arsis cecidisse licet.

Claudian. lib. ii. in Eutr. v. 18.

Ut liceas reliquis securo vivere membris.

Quomodo scribendum illinc monui. apud Maronem tamen lib. x. constantiter libri veteres, *licetis superesse nepotes,* qui & libro x.

Hanc genitrix faciem miserata refecit,

Et dedit esse Deae.

Sed Claud. lib. i. in Rufin. *Natura beatis Omnibus esse dedit.* Silius lib. vii.

Si lucis piget, & supremis esse cupido est.

Florus lib. iii. cap. 12. *Nescio an fatius fuerit Populo Romano Sicilia & Africa centeno esse.* Martial. lib. vi. 43.

Et satis est, pigro si licet esse mihi.

Lib. xi. 8.

Penelope licet esse tibi sub principe Nerva.

Lib. ix. 12.

Nobis non licet esse tam discretis.

Lib. x. 10.

Quid faciat pauper, cui non licet esse clienti?

Noniter ipse Met. viii. 406.

— *Licet et minus esse*

Fortibus.

Elegia de Nuce, *tuas non licet esse mihi.* quomodo illic ex fide veterum membranarum castigavi. Amor. lib. i. El. vi. loco in vulgatis insigniter depravato:

Redde vicem meritis, grato licet esse, quid obstat?

Trist. iii. El. xi.

In caussa facili curvis licet esse discretis.

Perperam discretum plerique ex scriptis. El. xiv.

Urbe tamen navis exulis esse licet.

Seneca Hercule Oetaeo, ex Medicis codice:

Quocumque tellus genuis iniecit, occidit

Meaque sursum est dextera, trahit Deus

Non licuit esse.

Juvenalis Sat. x. 304.

— *Non licet esse viris.*

Ita enim & illic libri veteres. Sulpicius Severus Sacrae Hist. lib. 11. *Post etiam datus legibus religio vacabatur, palamque editis proposita, Christiano esse non licebat, sic & ibi censo reponendum. & apud Apulej. Apolog. non longe ab initio: Praeterea licere etiam Philosophis esse vultu liberali, non Philosophos, quod nunc circumfertur, exempla plurima passim occurrunt. sic contigit esse Jovis nepoti.* Met. xi. 219.

— *Si quidem Jovis esse nepoti*

Contigit haud uni, cenxux Dea contigit uni.

A 3

Quo?

P. OVIDII NASONIS

Hæc ego: dumque queror, lacrimæ sua verba sequuntur,
Deque meis oculis in tua membra cadunt.

Dum petis amplexus, sopitaque brachia jactas;

70 Pene manus telo faucia facta tua est.

Jamque patrem, famulosque patris, lucemque timebam.

Expulerunt fomnos hæc mea dicta tuos:

Surge age, Belide, de tot modo fratris unus:

Nox tibi, ni properas, ista perennis erit.

75 Territus exurgis: fugit omnis inertia fomni.

Adspicis in timida fortia tela manu.

Quærenti causam, Dum nox finit, effuge, dixi.

Dum nox atra finit, tu fugis: ipsa moror.

Mane

Quomodo vetustissimus codex. *satis est esse Jovi,*
Met. III. 283.

Nec tamen esse Jovi satis est, det pignus amoris.
Nam ita illic etiam codex antiquus. quare & lib.
XIII. 319. lubens posterim:

— *Non hæc sententia tantum*

Fida, sed & felix; cum sit satis esse fideli.

Sed hoc dubie. quomodo apud Silium XVI.

Satis est huic esse priori.

Tutius reponas apud Senecam Oedipo:

Unica Oedipodæ est salus,

Non esse salvo.

Et apud Antonium Idyll. XXXI.

Esse simul dominis, gratior ordo piti.

Lucret. lib. V.

Quidve mali fueris nobis non esse creatis

Horatius lib. I. Sat. IV. 38.

Primum ego me illorum, dederim quibus esse potius,
Excipiam numero.

Sic scribe. neque alter citatur ab antiquo Scho-
liaste ad lib. I. Sat. VI. 24. ejusdem libri ad illa:

— *Quo tibi, Tulli,*

Sumere depositum clarum, serique tribunos

Lib. I. Ep. XVI. 61.

Da mihi fallere, da iusto sanctoque videri.

Arte Poëtica 372. idem Horatius:

— *Atque dicitur esse potius*

Non di, non homines, non concessire columnas.

Vide quæ ad Nuccem noto. v. 107. HEINSIUS.
65. *Quid bellica sola puellæ.*] *Quo* Puteaneus
& Argentinus. recte. dixi Epitola II. VI. 53.
HEINSIUS.

69. *Dum petis amplexum.*] *Puto amplexum.* ut
Met. VI. 604.

Oraque devolat miseræ pudibunda fororis;
Amplexusque petis.

Ita enim illic vetusti codices. Epitola Leandri,
Excipis amplexu. HEINSIUS LUCANUS VIII. 723.

Tenet ille ducem complexibus artus.

Vide quæ nos ad Petronii cap. LXXXVI. notavi-
mus. ita in fragmento Coelii apud Quinctil. lib.
IV. 2. *Proximus ejusque cellam amplexu petebat.*
BURMANNUS.

72. *Expulerant fomnos*] *Expulerant* Puteaneus.
probe. Vide NOTAS ad Epit. VII. VI. 165. HEINS.

73. *Surge age, Belide, &c.*] simile argumentum
persecutus est Horatius Ode XI. lib. III. Carmi-
num. CIOFANUS.

73. *De tot modo fratris unus.*] Hoc fere heni-
fichium infra potiturus est. CIOFANUS.

74. *Nox tibi, ni properas, ista perennis erit.*] Si-
mile illi Catullino:

Nox est perpetua una dormienda.

Et Horatius:

Ergo Quintilium perpetuus super
Urget? CIOFANUS.

74. *Ni properas.*] *Ni properas* meliores. HEINS.

76. *In timida.*] *In tremula* Gronovianus

79. *Mane erat: & Danaus.*] *Malum, at Danaus.*

pro in eade scripti fere omnes, *ex tacite.* HEINS.

82. *Et queritur factum sanguinis esse parum.*]

Facti præstantiores omnes. & ita Gronov. ad Liv.

XXXII. 37. *Facere sanguinem, ut facere eadem.*

apud Livium. Cicero lib. I. pp. XIV. ad Atticum:

Nil a domesticis vulneris factum sit. Seneca ex

optimis membranis, Medea v. 993. *Nil adhuc facti*

reor, non factum Metam. IX.

Etquid adhuc habeo facti, cur Herculis uxor

Credar.

Sic apud Lucan. lib. III. 450.

Utque satis casti memoris, quaesita per agros

Plausura servatis.

Senec.

- Mane erat: & Danaus generos ex caede jacentes
 80 Dinumerat. Summae criminis unus abes.
 Fert male cognatae jacturam mortis in uno;
 Et queritur facti sanguinis esse parum.
 Abstrahor a patriis pedibus; raptamque capillis
 (Haec meruit pietas praemia) carcer habet.
 85 Scilicet ex illo Junonia permanet ira;
 Quo bos ex homine cit, ex bove facta Dea.
 At fati est poenae teneram mugisſe puellam:
 Nec, modo formosam, posse placere Jovi.
 Adstitit in ripa liquidi nova vacca parentis,
 90 Cornuaque in patriis non sua vidit aquis:

Cona-

Senec. Hercule Oetaeo. v. 860.

*Quidquid in mortem trahit**Teli abunde est.*

Ita scribo, non telum. Phaedrus lib. III. 46.

— Unda facti tantum corporis!

Hoc est unde tam obesus factus es? HEINSIUS.
 Livius libr. II. cap. 30. *Plusque ibi sanguinis, promissa omnium caede, quam in ipsa dimicatione factum.* & lib. IX. c. 13. *Romanos ira eadem, quae per mediam aciem hostium tulerat; & in castra per tulit. ibique plus, quam in acie, sanguinis ac caedis factum.* libr. XXXV. § 1. *Bello ita commisso, ut stridos gladios, aut sanguinem usquam factum audirent.* ut Graeci *πιδουσι* a. μ. Euripid. Orest. II. 39.

Καυὸς γυναικὸς, θυμὸς αἰμ' ἐρηξάνει.

Haec fati, spero, vincunt, non opus esse cum viro Erudito in Supplicem. Aetor. Lips. tom. VI. scet. II. p. 80. legere, *saum sanguinis esse parum.* offendet rem statum, si quid rarius dictum sit, & a vulgo remotum? ita impetuosissimo cuique elegantiae Latinae amplior erat osiosam Criticam exercendi facultas, quam vere eruditus. sed haec nunc sufficiant. BURMANNUS.

83. *Abstrahor a patriis manibus.*] Ad hunc locum primo notam ascripserat Scaliger τοῦ ΔΕΙΠΛΕ. Deinde haec verba, *xxvi. versiculis alieni sunt hinc loco.* Quorum primus est, *Scilicet ex illo Junonia permanet ira,* postremus, *Auctori danti anni quod querat ecce mei.* Quem sequitur ille, *Bella pater patrianque gerunt.* Ad quem iterum idem magnus vir notaverat, *Hi VIII. versiculi alieni hinc loco sunt.* ab eo nempe, quem postremo dixi, ad eum, *En ego quod visis.* Ceterum, ut nobis plane fiat, narrationem de Ione, alicunde huc translata, ita non video, cur non octo istis versibus, cum his, qui narrationem praecedunt, commode conjungi possint. Hoc modo nimirum:

*Abstrahor a patriis manibus, raptamque capillis,
 (Haec meruit pietas praemia) carcer habet.*

*Bella pater patriisque gerunt: regnoque domoque
 Pellimur. eiectis ultimus orbis habet.*

DAN. HEINSIUS. Scaliger versus triginta quatuor huic loco alienos & alio referendos censebat. sed frustra. Nihil enim is convenientius aut aptius. Quod ut magis liquet, adcantur Aeschylus *Ischrodes* similis omnino argumenti, ubi & tota haec Ius fabula recensetur. Danaus nempe Argorum Rex Hypermetrae pater ab Ione & Epapho originem traherat. HEINSIUS.

83. *A patriis manibus.*] *Pedibus* iidem. Fañ. II. 832.

Et cadit in patriis sanguinolenta pedes.
 Sed Scriverianus & Haemelinus cum Erfurtano *Laribus.* sic Remediis Amoris 137.

Nec te lar patrius, sed amor revocabit amicae.
 Symmachus Aufonio: *Uno tantum lapsu (fas sit dicere) amica vindicta claudicavit, quod remanendum me de audacia polliceris, ubi ad patrium larem veneris. Laris exul avisti,* apud Prudent. lib. II. in Symmach. sic & *Patrii penates passim.* Lucan. lib. I. *Pellimur à patriis laribus.* & mox: *Haud patrii, dubitate dum vota saluti*

Conciperent, tenere lare.
 Vid. Epist. XVIIII. 50. atque ita passim auctores, Ita & Horat. Epod. XVI. 19.

*Agros atque lare patrios, habitandaque sana
 Aperi reliquit.*

86. *Ex bove facta Dea.*] *Regius de bove. ita* Just. VII. 2. *Captivum de rege facturi videbantur.* Flor. II. 6. *Liberate donati fecerant de servitute Romanos.* & mox, *mediam jam de Italia Africanos facerent.* Juven. VII. 197.

Si Fortuna volet, fies de Rhetoze Censul.
 Vid. infr. I. Amor. X. 8. BURMANNUS.

87. *Ab fati est.*] Praeflantiores, *At,* inf. Epist. XVIII. 141. HEINSIUS.

87. *Mugisse.*] *Mugire* Gronovianus, quod non displicet, quia sequitur *posse.* BURMANNUS.

89. *Adstitit.*] *Constitit* Gronovianus.

91. *Es*

Conatoque queri mugitus edidit ore:

Territaque est forma, territa voce sua.

Quid furis, infelix? quid te miraris in umbra?

Quid numeras factos ad nova membra pedes?

95 Illa Jovis magni pellex, metuenda forori,

Fronde levas nimiam cespitibusque famem.

Fonte bibis, spectasque tuam stupefacta figuram:

Et te ne feriant, quae geris, arma, times.

Quaque modo, ut possis etiam Jove digna videri,

100 Dives cras; nudà nuda recumbis humo.

Per mare, per terras, cognataque flumina curris;

Dat mare, dant amnes, dat tibi terra viam.

Quae tibi caussa fugae? quid Iō freta longa pererras?

Non poteris vultus effugere ipsa tuos.

Inachi,

91. *Et conata queri.*] Puteaneus. *Genata eloqui.* unus Regius, *Conatoque queri*, quod verum est. sic & Met. l. 637. in hac eadem fabula est peccatum, ubi similiter ex antiquis libris scribendum:

Conatoque queri mugitus edidit ore.

Ofcitantia librorum loco corrumpeo utriusque causam haud dubie dedit, qui Tā quae geminare neglexerat, ut saepe alibi. Sic Epitola Helenae, §l. 194.

In non exhibitis utraque juncta theoris,
Vulgo nunc legitur; & differunt inter se membranae. Liber optimus, *utraque juncta*. Scribe, *utraque juncta*. Sic & Fallorum lib. l. 287.

Jane face aeternus pacem pacisque sequesstrum.
Quomodo Nasonem scripsisse vix dubito. at nunc *pacisque minisstrum* circumferunt codices vulgari. Vide notas sequenti Epitola §l. 49. & ad Epit. xvi. 75. HEINSIUS.

93. *Quid fugis infelix? quid te miraris in unda?*] *Quid furis?* libri plerique: quo verbo designat *dicere* Lucianus Iūs à Poëta tantoper decantatam. de fuga mox agitur. in *umbra* etiam Puteaneus. cum altero Moreti. recte. Nam de unda jam dixerat. HEINSIUS.

95. *ipsa Jovis magni pellex.*] *illa* Puteaneus & quinque alii; veniunt. sic & sequenti Epitola scribendum videtur:

Cui color infelix, aut cui placuisse laborem?

Ille mei cultus unicus auctor abet.

Ubi *abest* nunc legitur. Statius lib. l. Sylv.

— *At nunc aeterna silentia laebes*

Ille canorus habes.

Ubi forte *abest* reponendum. Met. XIII. 608.

— *Ille igitur tantorum victor, Achille,*

Victus et à timido Graiae raptore maritae?

Senec. Hippolyto:

Silvarum incola

Ille effertus, castus, inuallus, rudis

Abest se re/ervatus.

Amor. lib. III. El. VI.

Ille fluens dives septena per ostia Nilus.

Eleg. IX.

Ille tui vases operis, tua fama Tibullus.

Et Eleg. X.

Ille loci memorum canebat frugibus Ide.

Art. Amat. lib. II.

Ille saigatae vincendo monstra noceret.

Qui meritis coelum, quod prior ipse culit.

Amor. lib. III. El. IX.

Carmineus confide bonis: jacet ille Tibullus.

Ita veterimus codex. sic & *ille ego*, passim. Martianus Capella lib. v. *Pleonasmus est plus necessarium (leg. necessarium) eum verba quaedam dicimus, non enuntiantur rei necessaria, sed magnitudinis aemulantes. ut si dicas: Antonius ille, cum successis nomen dixisse, ad amplitudinem adicitur ille.* Vide Notas Trist. v. Eleg. VII. ad Claudianum quoque nonnulli jam dixi. HEINSIUS. Vide Manut. ad Cicer. v. ad Fam. IX. & nos ad Valer. Flac. VIII. 16. & ad Petron. CXXVI.

96. *Fronde levas.*] Huc perinet versus Calvi antiqui Poëtae in Iō, quem citat Servius ad Virgil. VI. Eclog. 47.

Ab virgo infelix herbis pascere amaris.

Ex quo eodem Poëmate Servius. ad Eclog. VIII. 4. citat:

Sol quoque perpetuus meminit requiescere curvus.

De fronde pro pabulo data bubus, vid. ad Phaedr. II. 8. BORMANNUS.

97. *Spectasque tuam*] Codex Douzae, *Spectasque novam*, quod illi non displicebat, propter illa libri I. Metaph.

Nevoaque ut conspexit in unda

Cornua, peritimus!

Sed praecessit modo, *nova membra.*

98. *Et ne te feriant.*] *Te ne meliores*, ut in illo Virgilii. X. Eclog. 48.

— *Ab*

- 105 Inachi, quo properas? eadem sequerisque fugisque.
 Tu tibi dux comiti: tu comes ipsa duci.
 Per septem Nilus portus emissus in aequor
 Exiit insanæ pellicis ora bovi.
 Ultima quid referam, quorum mihi cana senectus
 110 Auctor? dant anni quod querar, ecce, mei.
 Bella pater patruusque gerunt: regnoque domoque
 Pellimur. ejectos ultimus orbis habet.
 Ille ferox solus folio sceproque potitur:
 Cum scne nos inopi turba vagamur inops.
 115 De fratrum populo pars exiguissima restas;
 Quique dati leto, quaeque dedere, fleo.
 Nam mihi quot fratres, totidem perire sorores;
 Accipiat lacrimas utraque turba meas.

En

— Ab te ne frigora laedant!

Et frequenti versu pro *posset* iidem *posset*. HEINSIUS.
 100. *Nudâ nudâ recumbis humo.*] *Dura humo*,
 aut *nudâ*, aut *gelida*, aut *solida* quidam scripti, nil
 muta. lib. IV. Met. 161.

Sedit hume nudâ nudis incomta capillis.

An. Am. II. 238.

Frigidus in nudâ saepe jacetis humo.

Et mox 524.

Perfretis in nudâ ponere corpus humo.

Quomodo illic nonnulli veteres. vid. ad Trist. I.
 VI. 12. HEINSIUS.

103. *Quid tibi freta longa pererrast?*] An hic, ut
 in Ibi, primam hujus dictionis corripuit? an verò
 vox est exclamantis? EGNATIUS. LOVAN. *vel quid*
freta longa. Moreti, *quas, dic, freta I. p.*

107. *Portus.*] *Portus* Lovanienfis. sed nihil muta.

11. Amor. XIII. 10.

Per septem portus in maris exit aquas.

ita citat etiam Scholiaſtes Statii ad lib. III.
 Theb. 383. loco mutilo. BURMANNUS.

107. *Demissus in aequor.*] *Emissus* praestantiores.
 sed verum nimis spondaeorum concursus languidior
 em facit, idque praeter Nafonis morem. opi-
 nor a Nafonis manu esse:

Oſtia per septem Nilus dimissus in aequor.

Portibus non video quis hic fit locus. Met. VI.

Septem discretus in oſtia Nilus.

Amor. III. 6.

Ille fluens diuſepta per oſtia Nilus.

Claudian. Phoenice:

Oſtia ſtagnantis Nilii ſeptena vaporas.

Apud Avien. Deſcript. Orbis:

Septenaque gurgite vaſto

Ora precut Nilii.

Prifcianus Periegeſi:

Sed magis australis sunt terminus oſtia Nilii.

ſequenti verſu *bovi* pro *bovis* ſcribendum. atque
 ita Lovanienſis. HEINS. Nihil mutari debere, &
 de voce *portus* videlicet ad lib. II. Amor. XIII. 10.
Diffuſus in aequor Gronov. pro varia leſione.

109. *Ultima quid referam.*] Imo *reſero* cenſeo
 reponendum, vel contra librorum auctoritatem.
 Quid, inquit, calamitatem domûs noſtrae ultimâ
 Ab origine recenſeo, & ſenibus intellectam, cum
 ne nunc quidem deſit, quod luceamus. Sic Auctor
 Elegiae in obitum Druſi:

Prifca quid huc repeto? Marcellum Octavia flevit.

Quamquam, ne quid diſſimulem, diſtichon hoc
 mihi ſuſpectum eſt non uno nomine, nec Naſo-
 nem omni ex parte reſert. HEINSIUS. neſcio
 an malae notae ſit diſtichon; certe *anni* recte
 pro temporibus poſſunt ſumi, ut II. Faſt.
 537.

Talibus ut noſtres dictis deſcendit in annos.

Quid opus recurrere ad antiqua fata domus meae;
 mei anni, tempus, quo vivo, dant mihi mate-
 riam querelae. BURMANNUS.

112. *Ejectas ultimus orbis habet.*] *Ejectas* ſcripti
 ferme omnes, ut etiam de patre intelligatur. Se-
 quenti verſu iidem *ſeptemque*, non *ſeptis* que. HEINS.
 Ultimam orbem Aegyptum hic intelligit ex veterum
 ſententia Broukhufius ad Propert. II. XIII. 40.
 & ita *Extremam Nilum* Claudianus I. in Eutr. 36.
 dicit. ſed ex Aegypto profugus Danaus, & ejus filiae
 Argos venire, quos ultimam orbem, id eſt remo-
 tiſſimum a patria vocat Hypermetra; ut ita aliae
 partes orbis *ultimae* & *extremae* dici ſolent, ex
 affectu ſcribentis, qui patria pulſus in peregrinas
 & longe diverſas deſertur terras. BURMANNUS.

115. *Pars exiguiſſima.*] In hanc formam dixit
 Cicero in Bruto, *Aſſiduiffimè*. ejus verba ſunt:
Aſſiduiffimè mecum ſuit Diomiffus Magnei. CIOFAN.
 Sic *exiguus* leg. XLVI. de Legat. 3.

B b

115. Reſtas

- En ego, quod vivis, poenae crucianda refervor;
 120 Quid fiet fonti, cum rea laudis agar?
 Et, confanguineae quondam centesima turbac,
 Infelix, uno fratre manente, cadam.
 „At tu, si qua pia, Lynceu, tibi cura sororis,
 Quaeque tibi tribui munera, dignus habes;
 125 Vel fer opem: vel dede neci: defunctaque vita
 Corpora furtivis insuper adde rogis.
 Et sepeli lacrimis perfusa fidelibus ossa,
 Scriptaque sint titulo nostra sepulcra brevi.
 Exsul Hypermnestra, pretium pietatis iniquum,
 130 Quam mortem fratri depulit, ipsa tulit.

Scri-

115. *Refert*] Bene *refert* Gronovianus & quatuor alii. HEINSIUS

117. *Mibi*] tibi iidem. HEINSIUS.

Nam tibi quot fratres, mihi res perire foreres,
 volebat Francius. *Nam tibi quot fratres, totidem,*
 Gronovianus.

118. *Accipias*] Forte:

Accipiant lacrimas utraque turba suas.

Ut supra 67. *sua verba.* & alibi. HEINSIUS.

120. *Quid fiet senti.*] Fieret septem libri: duo *fuit*, utrumque bene. HEINSIUS.

121. *Et Confanguineae.*] Lubens rescriptum En. HEINSIUS.

123. *At tu si qua piae remanet tibi cura sororis.*]

Pro *remanet*, primae editiones & scriptorum plurimi, *Luce est*. In Puteano *remanet* à manu secunda, nullo praeicae lectionis apparente vestigio. Scribe *Lynceum*. & ita Herculan. Codex; Lynceus enim Hypermnestrae maritus dictus, non Linus. Ita eum Pindarus appellat, & Pausanias, & Apollodorus & Libanius in Diegematis ab Allatio editis, & Tzetzes in Chiliadibus, & Zenobius, (apud quem tamen *Λυγυεῖς* perperam pro *Λυγυεῖς* scribitur) & Hyginus. Servius & Scholiae Statii non uno loco. Apud Scholiae Germanici tamen & Horatii, Statii quoque uno in loco *Linus* mendose appellatur. Sidon. Apollin. Carm. xv.

Solus Hypermnestrae servatus munere Lynceus.

Ex hoc conjugio natus est Abas, qui Metapentem Proeti filium, ut mortem ulcisceretur paternam, occidit. HEINSIUS.

123. *Cura pia.*] Vid. ad Epist. viii. 15.

126. *Corpora furtivis insuper adde rogis.*] Scribe, quicquid disfluat libri veteres, *s.*, *superadde*, sic lib. vi. 194. Fallorum haecentis legebat, *si vir et, indicat usque doctis* eum, *s.*, *dictas* sit respondendum, & libro iv. 778. ubi vide notas:

Dic ser, & *s.*, *vivo perire rare manus.*

Cum in vivo *revo* nunc legatur. apud Maronem lib. vii. 426. quoque pro *Tyrhenas* *i sternas acies*,

multi codices, etiam veterrimi, *inservae*. apud Claudian. vi. Conf. Honor. 227.

I potius genti reliquus, tantisque superflus

Dantibus populis, i nostrum vive tropaeum.

Ubi ante nostram editionem legebat, *in nostrum vive tropaeum*. Pestilime verbum id monosyllabum plurimis apud scriptores optimos in locis est habitum, de quo multis egi ad Epistolam iv. 8f. 127. HEINSIUS. Ego nihil ausim mutare. sic *Ta insuper*, lib. ii. Trist. 129.

Insuper accedunt, te non adimento, paternae

(Tamquam vita parum muneris esset) opes.

Vid. Gifan. Ind. Lucretii. *Furtivi vero illi rogi* non admodum placent. *Finitimis* erat in Leidensi, forte, *Fraternis*, ut velit se addi rogis fratrum ejus. Francius pro *adde*, vellet *abde* vel *ure*. BURMANNUS.

128. *Scriptaque sint titulo.*] *Sculptaque* scripti nostri omnes cum primis editionibus. pari modo Avienus Fab. xiv. de sepulchro:

Sculperet ut docili pollice saxa leo.

Et apud Horat. lib. iii. Od. xi.

I, pedes quo te raptus & auras,

Dum favet nox & Venus; i secundo

Omnia, & nostra memorem sepulchra

Sculpe querelam.

Ubi minus recte in multis editionibus legitur *scalpe*, idem lib. ii. Sat. iii.

Summam patrimonii insculpere saxo

Haeredit voluit.

Apud Lactantium carmine de Phoenice veteres etiam membranæ:

Prætinus exsculptum sacrate in marmore formam.

Vulgatè *insculpunt*. at Tibullus i. Eleg. iii.

Fac lapis inscriptis flet super ossa motis.

Aufonius Parentalibus:

Gaudet compositis cineres sua nemina dici,

Frontibus hoc scriptis & monumenta jubent.

Sic *scriptum aurum* Juvenali vi. 205.

Dacini, & scripto radiat Germanicus auro.

Stat.

Scribere plura libet: sed pondere lassâ catenae
Est manus; & vires subtrahit ipse timor.

Stat. Theb. VIII. 270.

Inscriptaque Deus qui navigat alno.

Lib. 1. Sylv. III. 9.

Visa manu tenera teſtum scripſiſſe voluptas.

Vid. Bernart. & Gronov. ad Stat. Diatr. cap. 42.
& Elench. Antidistiches pag. 68. lib. III. Sylv.
1. 95.

Aeræque tes scripto viventes lumine coras

Fixisti.

Hic quidam codices *cissa*, unde & *caesja* posse legi.

Trüb. III. El. III. 72. Catal. Pith. p. 101.

Quem tenet hic humilis marmore caesja domus.

Et pag. 114.

Incisum & duro nomen erit lapidi.

Auson. Epitaph. Heroum. XX. *Incidera titulum sepulchro*
Horat. IV. Od. 8.

Non incisâ notis marmora publica.

HEINSIUS. *Scripta* probum est, ita Sueton. Caes.

86. *Solidam columnam prope xx. pedum lapidis Numidici in foro statuit, scriptisque PARENTI PATRIAE. sic imaginuculam aeream hoc nomine inscriptam dixit idem Aug. 7. ita Iſidorus XVI. 17. Saturnus signari nummo & scribi constituit, quod ex antiquiore auctore repetitum credit Barthius ad Stat. II. Theb. 277. sic Nepos Alcibiade. cum cap. VII. dixisset, devotionem incisam esse in pila. cap. 6. dicit scriptam fuisse. Curtius lib. X. cap. 1. In medio fore memora columnam eminera, Erythri regis monumentum, lituris ejus generis inciscriptam. ita & lib. III. Trüb. III. 72. quidam codices:*

Grandibus in tumuli marmore scibe notis.
Vid. Heins. ad Claud. II. in Rufin. 342. Utebantur autem veteres etiam hoc vocabulo de pictura, & sculptura. ut viri docti jam abunde docuerunt. BURMANNUS.

129. *Iniquum.*] Vid. VI. Fast. 607.

EPISTOLA XV.

SAPPHO PHAONI.

ECquid, ut inspecta est studiosae litera dextrae,
Protinus est oculis cognita nostra tuis?

An,

Contulimus olim in hanc Epistolam aliquantò plus industriae, ac curae: tum quòd ceteris corruptior haec erat, tum quòd tamen cum reliquis ab Ovidio scripta videtur, illam tamen doctissimus quisque ita semper admiratus est, ut fecerendam ab aliis censuerit, ac si inter illos minores Patrios allecta, communem fortem non serat, eminereque statim inter ceteras debeat. Quare & Calderinus, & ante illum Merula, veluti in Olympico stadio celebres athletae, non citra pulveris (quod ajunt) tactum desudarunt, & ut coronam reportarent, contenderunt, ac si Pythia illa ac Nemea, vel si qua alia in terra Graecia celebrabantur olim, non veram, cumulatamque victoribus gloriam afferrent. Et sane ut illa quidem sacra omnia erant, & Olympicus agone, vel Jovis majestate, vel Herculis, qui primus instituit, auctoritate, vel etiam loci magnitudine, ac claritate cetera terrae Graeciae praeſtabat: ita haec Epistola, tamen cum reliquis scripta sit, & auctoris ipsius majore quodam studio, & personae, quam solum, gravitate & eventu maxime memorabili digna semper est visa, quae & principem sibi locum vendicaret, & majorem diligentiam exposceret. In qua si à viro in primis erudito, ac de studiis nostris optime merito, dissentire in paucis vider-

debor, ignoscat ille cum ceteris, cum in non paucioribus illum & sequar, & laudem. Utinam quàm ejus literas, ac studium aemulatione multorum digna judicio, tam possem & cetera his aemulanda proponere. B. EGNATIUS: Sapphus ad Phaonem Epistola in nullis Heroïdum Ovidianarum exemplaribus, nisi recentissimis, apparet, neque hoc loco, sed ut plurimum rejecta in calcem operis. In qua tamen emendanda usi sumus libro Bodlejano, tribus Lancolinensibus, Scriveriano, Palatino, Regio, Sarraviano, Mazariniano, quinque Medicis, totidem meis, Patavino, Vaticano, Farnesiano, Arondeliano, quorum omnium pars major non in membranis, sed charta, fuit exarata. Hujus Epistolae optimo exemplari usus est Naugerius, cujus ope instructus multa feliciter castigavit. HEINSIUS.

SAPPHO PHAONI.] Non ingratus tibi, lector, futuram fabellam existimo, non animadvertam ab utroque commentatore, quàm primo adolescentiae nostrae tyrocinitio ex Graecis scriptoribus in Racemationum nostrarum capite i. vulgativimus. Tu, si vacat, inde eam petas. EGNATIUS.

1. *Nunquid.*] Alii *Equid ut*, emendantur. sed ipsi viderint; mihi vetus lectio non immutanda est visa, ubi praefertim auribus illa obiequat

An, nisi legisses auctoris nomina Sapphūs,
Hoc breve nescires unde veniret opus?

5 Forſitan &, quare mea ſint alterna, requiras,
Carmina; cum lyricis ſim magis apta modis.
Flendus amor meus eſt: elegia flebile carmen.
Non facit ad lacrimas barbitos ulla meas.

10 Uror, ut, indomitis ignem exercentibus Euris,
Fertilis accenſis mellibus ardet ager.

Arva

magis, & conſenſu etiam probetur eruditorum.
EGNATIUS. Liber Maſſ. *inſpecta*. Alii legunt, *Ec-
quid tibi aſtella eſt*. quod idem eſt. CIOFANUS.
*Ecquid ut Naugerius. noſtri perperam, Nunquid
tibi. Naſo v. Triſt. 11. r.*

*Ecquid, ut à Ponto nova venit episto-
la, patteſt*
*Inſpecta etiam probe unus Ciofani Art. Am.
111. 47.*

Inſpice: quodque leges ex ipſis cellige verbis.
Et lib. 11. 395.

*Et quoties ſcribes, tetas prius ipſe tabellas
Inſpice, plus multas, quam ſibi miſſa, legunt.*
Faſt. 1v. 257.

*Carminis ſubſcra ſatulia verba ſacerdot
Inſpice. inſpectum tale fuiſſe refer.*

HEIMSIUS. *Ecquid rectum. 11. ex Pont. x. r.*

*Ecquid ab impreſſas cognoviſſe imagine ceras,
Haec tibi Naſonem ſcribere verba, Macer.*

1. *Studioſus.*] Explicat doctae, literis eruditaec,
quae tam doctae & accurate ſcribit. ſed vellem ſi-
mili exemplo hoc probari. Ego ſimpliciter capio
te amanti, tibi ſtudentis & ſtudentis, ut milles.
ita 111. Art. Am. 421. *Studioſa placendi.* & 663.
Quas praebeſ lectum ſtudioſa locumque. ſic in alia re
111. Am. 2. *Non ego nobilium ſedes ſtudioſus equo-
rum.* & paſſim. ſic & capi debent illa in Triſtibus
x. Eleg. 2.

Nec pote, quas quandam petii ſtudioſus Athenas.
Id eſt cupidus eſſe videndi, non ut quidam, ſtu-
diorum gratia. BURMANNUS.

4. *Unde moveret.*] Ego Latiniotem puto lectio-
nem Sarraviani & Francofurtenſis codicis, unde
veniret, quod & Franciſcus conſecerat, qui tamen
moveret praeferebat. Juvenal. x. Sat. 71.

*Verboſa & grandis episto-
la Capreis*

Noſter 11. Amor. XVIII. 33.

Triſtis ad Hypſopylan ab ſuſana litera venit.

BURMANNUS.

5. *Forſitan & quare.*] Occurrit objectioni,
quam ſtatim diluit. CIOFANUS.

5. *Alterna carmina.*] Elegos ſignificat. Sic lib.
11. Faſt.

Dum canimus ſacra: alterno carmine nonas:

Maximus his Faſtis accumulatur honos.

Eodem modo lib. 11. *Triſtibus pedes impariter dixit:*

*Scilicet imperii principi ſtatione relicta
Imparibus legeres carmina ſacta modis*

Et 111. Eleg. 1. *alternum verſum:*

Clauda quod alterno ſubſidant carmina verſu;

Vel pedis hoc ratis, vel via longa facis.

Et mox ibidem, *alternos pedes:*

Adſpicias alternos intramiſiſſe pedes.

Et elegia VII.

Apiaque in alterno cogere verba pedes. CIOFANUS.
Requiris, rectius requiras unus Medicus. HEINSIUS.
ita & Francofurtenſis. vid. ad Epil. 1v. 53.

7. *Elegia.*] Et haec lectio mihi ſemper viſa
probabilior, quam *elegi* verbum, aut *elegi quoque*,
quod ſubſtituere quidam, id quod inconcinnum
abſurdumque videtur, nec ingenio Poetae con-
gruens, quia autem ratione fiat, ut ſyllaba ea lon-
ga ſit, & auctorum uſu probatur, & a ratione
non abhorret. EGNATIUS. Non ideo hoc carmen
immutavimus, quod *Elegia* legi non poſſet, ulti-
ma illa ſyllaba non ſolum ob ſubſequentes con-
ſonantes longa eſſe poſſet, ſed & ob praecedentem
ſi diphonum Graecorum more. ut etiam
alibi Ovidius: *Venis odoratis Elegia nexa capillis.*
& *Flebilis indignos Elegia ſolvit capillos.* & *Blandi
pharetrales Elegia canes amores.* in his omnibus
ultima hac ratione producit, ut mihi recte illi
feciffe videantur, qui in his locis *Elegia* cum *ei*
ſcripſerunt. non tamen ut dividatur, ac dicatur
Elegia, ſed quamvis *Elegia* legi poſſet, vetus
tamen haec lectio *Elegi quoque* longe mihi viſa
eſt elegantior. NAUGERIUS. Legendum, *Elegia
flebile carmen*, tum quia ita eſt in lib. Maſſiano,
tum etiam quia adverbium *quoque* otioſum eſt.
Huc autem facit locus ex *Elegia*, qua Tibulli
mortem deſcevit: 111. Amor. 9.

Flebilis indignos Elegia ſolvit capillos,

Ab nimis ex vero nunc tibi nomen erit.

Hinc igitur probabiliter colligitur *Elegiam* primum
res tristes, lugubres, & luctuosas, deinde, ut in
libello de Arte Poetica docet Horatius, laetas &
iucundas continere coepiſſe, ejuſque inventorem
neſcin idem ait his verbis:

Verſibus impariter junctis querimonia primum,

Poſt etiam incluſa eſt voti ſententia tempoſ.

Quis tamen exiguis elegi emiſerit auſter,

Grammatici certant, & adhuc ſub iudicio liſi eſt. CIOFANUS.

8. Non

- Arva Phaon celebrat diversa Typhoidos Aetnae;
 Me calor Aetnaco non minor igne coquit.
 Nec mihi, dispositis quae jungam carmina nervis,
 Proveniunt, vacuae carmina mentis opae.
 15 Nec me Pyrrhiades, Methymniadesve puellae,
 Nec me Lesbiadum cetera turba juvant.
 Vilis Anaetorie, vilis mihi candida Cydno:
 Non oculis grata est Atthis, ut ante, meis.

Atque

8. *Non facit.*] Apta non est. CIOFANUS.
 8. *Barbites.*] Imitatio Euripidis, qui eodem modo inducit Admetum loquentem. Alceft. 345.

Οὐ γὰρ πῶς αὐτ' ἂν βασιβίτου ἕγωνα ἔτι
 Οὐτ' ἂν φρέν' ἐξέρουμι πρὸς Ἄλβου λακτύβῃ
 Ἀϊδάν. οὐ γὰρ μὲν τέρψην ἐξείλου βίου.

BIRMANNUS.

8. *illa tenet.*] Sic in veteribus, sed & ulla recte. NAUGERIUS.

11. *Arva Phaen celebrat diversa Typhoidos Aetnae.*] Phaonem significat diu in externa regione, quae remota esset à Lesbo, veritari: eam autem Siciliam esse ait; ubi est Aetna mons perpetuo incendio notus; qua occasione ad sui amoris ardorem alludit. Subdit enim: *Me calor Aetnae non minor igne tenet.* CIOFANUS.

11. *Celebrat.*] Frequenter, incolit, & diu imoratur. Ab Aetna autem monte *Aetnaeus* deducitur: ab Enna verò, quae urbs est, & umbilicus Siciliae, *Enneusis*, & *Ennaeus*, in prima syllaba per e, & duplex n n, ut alibi docui. Atque hoc dicendum fuit, ne quem Domitius hic fallat, qui id nominis uno eodemque modo scribit. CIOFAN. *Celebrat* Scriverii codex.

12. *igne tenet.*] Ita liber Maff. in aliis male est, *coquit.* CIOFANUS. *Coquit* alii ex suis notant. quod damnare CIOFANUS non debuit. ego certe amplector. Nofter de Hercule Octavo lib. ix. *Metam.*

— *Coquiturque ardente veneno.*
 Apposite Seneca, & ad imitationem Nostris fati manifeste, Hercule Furente 105.

— *Acrior mentem excoquit.*
 Quam qui canticis ignis Aetnaeus furit.

Et Hercule Octavo:

Non virtus artis, nate, foemineum coquit.

Virgilius VII. 345.

— *Foemineas ardentem curaque iraque coquebant.*

Ennius:

O Tite, si quid ego adjure curavi levasse,

Quae nunc te coquit.

Sic Phoebus caecum coquere dicitur Manil. lib. III.

apud Persium Satyr. III.

— *Insana canicula moffes*

Jambudum coquit.

Quomodo & Avicenu Descript. Orb.

— *Aestu radiorum Phoebus anbelo*

Arva coquit.

Idem:

— *Terram coquit hanc radiis sol.*

Et Phaenom. p. 99. Edit. Grot. Et immedici terras coquit ignibus astri. & p. 101. de Phaetonte: *Flammam sola cuncta coquebant.* vid. Colum. ad Enn. p. 230. Est autem familiaris Poëtis ab Aetnae ardore comparatio. Horat. Ep. xviii.

— *O mare & terra, ardeo,*
 Quantum neque aere delibutus Hercules
 Nessi errore, nec Sicana fervida
 Vires in Aetna flamma.

Senec. Hippol. 101.

— *Alitur & crescit malum*

Et ardet intus, qualis Aetnae vapor

Exundat antro. HEINSIUS.

Lucianus in Tragopodagra, Podagra dolores etiam Aetnae crateri comparat. vid. p. 949.

14. *Proveniunt.*] Lib. & Elegia 1. Trist. *Carmina proveniant. animo delinella ferunt.* CIOFANUS.

14. — *Vacuae carmina mentis opus.*] Oitendit se ad pangenda carmina aptam non esse, cum ea tranquillitatem vel inprimis requirant: ipsa autem amore correpta huc atque illuc, mentis inops, agitabatur. CIOFANUS.

15. *Nec mihi Pyrrino subenit, Aetnaeque puellae,*

— *Nec me Lesbiadum caetera turba juvat.*] Neque accusare quempiam est animus: nec tantum mihi assumo, ut si quid alii diversum à me senserint, id ego statim ad invidiam meam traham. Sua cuique placent. Ego mea ut non multum admiror, sic, ubi melius nihil habeo, non facile contemnere, aut damnare solco. Illud tamen in bonam partem dictum à me accipiant velim, quod immutarint lectionem, totamque inverterint: non mutatos fuisse, si rem considerata expendissent. Qui enim, quaeſo Pyrrhiades à Pyrrhia, aut à Methymna Methymniades deduci possunt? Aut unde haec tam insolens, tamque absurda deductio? Dicimus quidem Lesbiadem, Peleſiadem, Acheiadem, Heliconiadem, & caetera id genus: sed ut ratione non carcant, non tamen Pyrrhiadem, Methymniadem, non magis quam Mityleniadem, Romaeum, aut Cyrbiadem: quod nec ulus, nec ratio patitur. Unde enim pat-

Bb 3 tio.

- Atque aliae centum, quas non sine crimine amavi
 20 Improbe, multarum quod fuit, unus habes.
 Est in te facies, sunt apti lufibus anni.
 O facies oculis infidiosa meis!
 Sume fidem & pharetram; fies manifestus Apollo.
 Accedant capiti cornua; Bacchus eris.
 25 Et Phoebus Daphnen, & Gnosida Bacchus amavit.
 Nec norat Lyricos illa, vel illa, modos.

At

tronymicum hoc multibre formatur? aut quomodo? Si enim *Pyrrhaeus*, ut *Methymnaeus*, est nomen possessivum, ut sunt, nullo pacto poteris inde hoc patronymicum deducere: aut enim *Pyrrhaeus* faciet, aut per dissolutionem *Pyrrhaeus*. Utrum autem dixeris, & duriter & insolenter id deduxeris. Quod si *Pyrrhaeades* legeris, syllaba claudices necesse est. Nos igitur veteri stabimus lectione. Examine illi rem totam, ut ingenio excellent, & eruditione praellant: facile (ut opinor) recantabunt. B. EGNATIUS. Rectius, opinor, quod in veteribus quibusdam: *Nec mihi Pyriuo subeunt Mnaisive Puellae*, quam lectionem etiam Ignatio nostro jam pridem placuisse video. NAUGES. Locus corruptus est. varie autem legitur. Domitius legit:

Nec mihi Pierides subeunt Dryadesque Puellae,

Nec me Thepiadum caetera turba juvat.

Sed haec a doctis omnino rejicitur. in Aldinis ita legitur:

Nec me Pyrrhaeades, Methymnaeaeque puellae,

Nec me Lesbium caetera turba juvat.

Quae lectio rationem aliquam habet, nam *Pyrrha* & *Methymna* civitates Lesbii sunt. & ad partes sive species apte genus ipsum ἐπιλογικῶς infertur. Quenammodum rursus sequenti dutocho species ac propria nomina post generalia ac patria inferuntur. quae res etiam ipsa ad probabilitatem hujus lectionis facere potest. sed hic quibusdam scrupulum objicit, quod a *Pyrrha* & *Methymna* non eodem modo *Pyrrhaeas* & *Methymnaeas*, ut a *Lesbii*, *Lesbii* deduci potest. Nam ab illis possessiva in *aui*, ut a ceteris femininis in *a*, non in *ius* formantur. unde *Pyrrhaeades* & *Methymnaeades* dicendum magis foret. Proinde idem illi antiquorem quandam, ut ipsi afferunt, lectionem proferunt, leguntque, *Nec mihi Pyriuo subeunt Mnaisive puellae*. *Py*, hanc lectionem ipsi tuerunt. Quae tamen & ipsa incommodum quoddam suum habet. Nempe quod generale nomen, sive ἐπιλογικόν, statim post has duas personas infertur. cum tamen in sequentibus versibus etiam aliae duae ejusdem societatis personae singillatim recensentur. Solitum autem & vel genus praecedere vel species, in hujusmodi enumeratione, neque alterum altero misceri. Quae ratio quia hic confundi-

tur, fit ut neque huic lectioni pro omnia assentiri possim. itaque ad superiorem magis inclinat animus, neque me derivationis ἀναλογία adeo mover, quod videam & alia multa veterum contra Analogiam & Grammaticorum regulas varie usurpata. sed tamen, ut monui, locum ipsum pro corrupto ac dubio relinquimus. MICYLLUS *Nec me Pyrrhaeades* ex suo libro optime Naugerius nostri codices hic vehementer turbant. HEINSIUS. Egnatius Racemat. cap. 2. probat, *Nec mihi Pyriuo subeunt Mnaisive puellae*. ut & Berfmannus & alii. Parthal. *Nec mihi Pierides subeunt Dryadesque puellae*. ut & Codex Witslanus habebat, & alii. vide & Nicol. Loenf. Misc. VIII. 3. inepte Domitius explicat *Pierides*, furorem Poëticum, *Dryades*, relaxationem animi in sylvis, *Thepiades*, amicas.

1°. *Turba juvat.*] *Juvant* optimi codices, & editiones.

17. *Vilis Amythone.*] Rectior sit fortasse vetus lectio, *vilis Anactoris*. NAUGERIUS. Cur *Anactoris* non male in quibusdam codicibus legatur, docuit Berfmannus. quod, nimirum, inter ceteras a Maximo Tyrio, a Sapphone amatas, ponatur. DAN. HEINSIUS. *Vilis Amythone*, *vilis mihi candida Cydno* Naugerius. at primae editiones eam scriptis quibusdam, *Vilis Anactoris*. alii *Amatoris*, vel *Amatoris*. Lege *Anactoris* ex Maximo Tyrio. *Γύμνα*, καὶ Ἀτίε, καὶ Ἀνακτορία, quod Berfmannus jam monuit. pro *Cydno*, scripti, *Cydno*, *Creto*, *Glio*, & similia. in loco tamen Maximi Tyrii pro *Γύμνα* opinor scribendum *Ἐρινα*. Erinna enim & coaeva Sapphus, & ab illa amata quoque. sic Suidas in *Ἐρινα*. sed & Eustathius in *Iliad*. B. de Erinna, Ἦδὲ Ἐρινα Σαπφῶς, καὶ Ἐτελείωνος πάθος. Suidas ex puellis a Sappho adamatis tres recenset, Athidem, Telesipham, Megaram, nulla Gyrrinae mentione facta. Erinnae tamen mirum a Nafone mentionem non fieri. sed multa ad Eretriam Sappho pertinentia, ad hanc Mitylenaeam referuntur. Nam quod Diphilus in Comoedia a se facta Archilochum & Hipponactem, tamquam amatores Sapphus induxit, pro usu ingenii laevicentis est habendum, ut Atheneus jam observavit. Multo minus verisimile, amatam Sappho ab Anacreonte, qui undeviginti

TOTUS

At mihi Pegasides blandissima carmina dicant:
 Jam canitur toto nomen in orbe meum.
 Nec plus Alcacus, confors patriaeque lyraeque,
 30 Laudis habet: quamvis grandius ille sonet.
 Si mihi difficilis formam natura negavit;
 Ingenio formae damna rependo meae.
 Sum brevis; et nomen, quod terras impleat omnes,
 Est mihi: mensuram nominis ipsa fero.

35 Can-

totis post Sappho Olympiades claruit: cum tamen Hermefianax id traditum reliquerit. At de Alcaco Sappho aemulo, inter scriptores convenit. sed cum Eriannam Olympiade cvi. claruisse Eusebius in Chronicis contendat, non potuit eam novisse Sappho. nisi duas fuisse Eriannas concedimus. De ejus certe patria varias opiniones Suidas recenset, cum tamen Teniam plerique faciant, ut & Stephanus Byzantius in *Tenoe*. Tatianus Lesbiam Oratione adversus Graecos. HEINSIUS.

18. *Non oculis gratia est Acthice, ut ante, moic.*] In versibus, quos Hephæstio ex Sapphone citat, hujus Atthis mentio est his verbis:

Ἀτθίς οὐδ' ἴσθητο πῶν ἀνέχεται. CIOFANUS.
 Atthis meminit & Terentianus Maurus de Metris pag. 91.

Aeolicum ex illa generis doctissima Sappho, Cordi quando fuisse sibi canit Acthida parvam, Florea virginitas sua cum foret. BURMANNUS.

19. *Quas hic sine crimine.*] Non displiceret ea lectio, quam adstruxere, quas non sine crimine amavi, sed iterum ampliari judicium postulo. EGNATIUS. *Quas non sine crimine amavi*, sic vetus lectio, ac mea sententia recte. & inferius etiam, *Lesbides infamem quas me scissis amatas*. Et nemo nescit quid de Sapphus in puellas amoribus dicatur. NAUGERIUS. *Quas hic sine crimine fere omnes scripti*. sed recte nec repositum, sic Metam. II. 433. *Nec se sine crimine prodis*. Stat. IX. Theb. 747. *Male dilatum miserat Cydona forori dixit*; ubi vid. Scholiaffen. BURMANNUS.

23. *Et Phaestram.*] *Et Phaestras, ut eris* Scriverii codex. recte vero Berfmannus esse imitationem Propert. ex lib. IV. Eleg. 2. 31. notavit.

26. *Nec nerac.*] *Nerant malo*. HEINSIUS.

29. *Alcaeus.*] Hic cum Sappho certavit. vid. Schol. Theocrit. Idyl. VII. 63. ut & Myrtis cum Pindaro, ut observat Salmasius lib. I. Epist. XIV. *Grandius illam sonare*, dicit, ut Horatius dicit: *Minaes Alcaei Cameenas*. HEINSIUS. Horat. II. 13.

Sappho puellis de popularibus, Et ea sonantem pleniis auro, Alcaeo, plestro.

30. *Ille sonat.*] *Ille sonat* Regius & unus Heinsii. vid. sup. ad Epist. VII. 29.

32. *Damna rependo meae.*] *Malim malas*; toties

enim *mea* & *mala* confusa.

33. *Sum brevis etc.*] Longe diversa ab ea, quae circumferebatur, lectione, vetus haec lectio, sed & longe mihi visa est elegantior, ac fieri quidem potest, ut utroque modo Ovidius scripserit. sed id si verum est, hoc pacto calligavit. aut prima illa lectio subditicia. Unum hoc mihi credant boni viri, credant eruditibus pluribus, quos a me nunc nominari non est necesse, qui vetustissimum id exemplar inter cetera castigatissimum, ex quo & alia plura & haec correxi, viderunt, & mihi probatissimi hujus rei testes sunt; nihil a me fictum est, nihil additum. quaecumque immutavimus praeter pauca quaedam, quae & lectorem monuimus, ita videri nobis calliganda; ex antiquis exemplaribus immutavimus. ita ut nihil indulgentiae aut ingenio meo, labori certe meo aliquantulum debeatur. NAUGERIUS. Diversa longe est lectio, quae nunc circumfertur scilicet, *sum brevis et nomen. etc.* EGNATIUS. *Nec me despicias, si sum tibi corpore parva: Mensuramque brevis nominis ipsa fero*. Etiam hic diverse legitur. Una quidem lectio ea est, quam modo citavimus, cujus sensus est: Non debere se despiciere, quia brevis seu parva sit, & breve nomen habeat, nulla subiecta ratione. Altera, quae & communior est, in Aldinis ita habetur: *Sum brevis, at nomen quod terras impleat omnes, Est mihi: mensuram nominis ipsa fero*. Quae lectio Aristotelis ornatur. Opponit enim inter se staturam corporis & famam: dicitque, se brevitate corporis mensura nominis tueri. MEYER. *Nec me despicias, si sum tibi corpore parva, Mensuramque brevis nominis ipsa fero*. Hanc habent lectionem Vaticanus & Maffaeianus libri. Alii viri docti legunt, ex aliis antiquis, *Sum brevis, at nomen, quod terras impleat omnes, Est mihi: mensuram nominis ipsa fero*. Qui versus sunt planè elegantiores. Atque ita se Sappho pulchram non esse factur, cum sit parvo corpore. Mulieres, quae ejusmodi sunt, non pulchrae, sed venulae dicuntur. Pulchritudo enim, ut sentit Aristoteles, consistit in magno corpore: quae, ut ait M. Tullius lib. IV. Tulcul. Dissul. est apta membrorum figura cum corporis suavitate. CIOFANUS. Hoc etiam dilucido Naueriano libro debetur. Ante insulse

Nec

- 35 Candida si non sum, placuit Cepheïa Perseo
 Andromede, patriae fusca colore suae.
 Et variis albae junguntur saepe columbae:
 Et niger à viridi turtur amatur ave.
 Si, nisi quae facie poterit te digna videri,
 40 Nulla futura tua est; nulla futura tua est.
 At, me cum legeres, etiam formosa videbar:
 Unam jurabas usque decere loqui.
 Cantabam; memini; (meminerunt omnia amantes)
 Oscula cantanti tu mihi rapta dabas.

Haec

Nec me despicias, si sum tibi corpore parva;
Menstruamque brevis nominis ipsa fero. HEINSIUS.
 In Palatino erat, *si sum tam corpore parvo.* in Lincoln.
quia sum tam c. p.

34. *Fero.*] *Geru*, Scriverian. *Menstruam parvi nominis ipsa fero.* Triagur.
 36. *Andromede.*] Apud Fulv. Urfin. pag. 4. Illustr. Femin. Poemat. Philodemi Epigramma est:
 Εἰ δ' ἄνθρωπος, καὶ Φλαυῖα, καὶ εἰ κ' ἄδουσα τῆς Σαρφούς,
 καὶ Περσεύς ἰδὼς ἤσθησεν Ἀνδραμίδος.

Sic & Athenaeus lib. 1. cap. 18. Andromeden a Sappho veribus notatam scribit. inter autem puellas a Sappho amatas etiam Maximus Tyrius *Andromeden* quandam recenset. ut & ipsa Sappho in fragmento apud Fulv. Urf. p. 10. ubi videtur aemulatione accendi, quod Attius in Andromeden proclivior esset. HEINSIUS.

36. *Fusca colere.*] *Calore* malebat Francius, ut & erat in Lincoln. follemini permutatione harum vocum.

37. *Et variis albae.*] Voffius ad Catul. Epigr. LXIX. ad Mallium notat columbas diversi coloris improbiora decerpere oscula, quam faciunt ejusdem coloris.

38. *A viridi.*] Pflittacum intelligebat post Beremannum Francius, ex Amor. II. 6.

Tu poterat virides penais habere smaragdos.
 Et Claverius ad Persi. Prolog. vid. Turneb. XVIII. Advers. 16. BURMANNUS.

38. *Turtur.*] Miram prope hujus avis castitatem esse scribit Aelianus lib. x. cap. xxxiv. De Hist. Animal. CIOFANUS.

39. *Quae facie.] Quae facies.* Mazar. & Palatin.
 41. *At mea cum legeres.] Me cum legeres nostri,*
 & recte. sic Amor. lib. II. El. II.

Me legas in sponsi facie non frigida virgo.
 Et I. Art. Am. 1.

Si quis in hoc artem popule non novit amandi,
Me legas. HEINSIUS.

Sic II. Titul. 369.
Fabula iucunda nulla est sine amore Menandri,
Et seles hic pueris virginibusque legi.
 Ubi male quidam codices haec. BURMANNUS.

45. *Omni que à parte.] Omni que in parte* Mazar.
Omni tibi parte Francof.

47. *Juvabat.] Juvabam* Vaticanus, Regius & duo ex meis. bene. HEINSIUS.

48. *Verba joco.]* Quidam, *membra joco.* alii codices, *verba joco.* quod damnat Gronov. III. Obf. 21. contra Salmasium. *verba joco* Sarrau. & Lincoln. *verba seno* Francof. sed nihil movendum. *joco* est opus amoris. II. Art. Am. 714.

Et dulces geminus, aptaque verba joco.
 IV. Fast. 868.

Descite blanditias, dignaque verba joco. BURMAN.
 49. *Atque ubi jam amborum.]* Ita in Vatic. In impressis quibusdam, *Et quid, ubi amborum.* Melius & rectius in Maffeianno, *At simul amborum.* CIOFANUS. Scripti nonnulli, *At simul*, vel, *At.* majori tamen ex parte, *Atque ubi jam.* lego *Quisque, ubi jam* &c. Librarius que expresserit solummodo pro *quique* solenni errore. hinc *Atque* postea natum. vide Notas ad Epist. XIV. V. 91. HEINSIUS. In Palatino erat, *consumptam voluptas.* quod ut aptius & elegantius amplexus sum. languor enim ille demum post consumptam voluptatem; & *consumere* proprium in amoris opere verbum, cum ex precepto Nostri lib. II. Art. in fine, tarda mora prolicitur Veneris voluptas, & duo simul ad metam properant, cum pariter victi femina & vir jacent, & ex aequo res illa duos juvat. ita contra infelix ille Polyacnos, qui sine voluptate a Cires toro surrexerat, excusare languorem saum nititur apud Petronium cap. 137. quod velis majoribus usus, *tempore voluptatem consumperat*, id est maturius, quam fas erat, & dominam suam vero voluptate fraudasset. & haec est *plena illa voluptas*, quam II. Art. Am. 727. commemorat. sic, licet paullo alio sensu, II. Art. x. 17.

Saepe ego lascivae consumta tempora noctis
Urili ore.

Voluptas vero proprie in amore. vide ad Petron. cap. CXXXV. BURMANNUS.

51. *Sicilides.]* Regius codex *Sicilides*, & mox *Sicilia*. quod non temere repudiandum. cum ita & in

- 45 Haec quoque laudabas: omnique à parte placebam.
Sed tum praecipue, cum fit Amoris opus.
Tunc te plus solito lascivia nostra juvabat,
Crebraque mobilitas, aptaque verba joco;
Quique, ubi jam amborum fuerat consumpta voluptas,
50 Plurimus in lasso corpore languor erat.
Nunc tibi Sicelides veniunt, nova praeda, puellae.
Quid mihi cum Lesbo? Sicelis esse volo.
At vos erronem tellure remittite nostrum,
Nisiades matres, Nisiadesque nurus.

Neu

in novem codicibus apud Virgil. iv. Ecl. *Sicelides Musae*, quos Heinſius, vidit, exſet, & Pierius teſtetur in plerisque antiquis reperiri, licet repudiet. Non autem voluisse modo eſſe Sicelidem Sappho, ſed etiam ſibi exilium indixiſſe, & relicta patria abiſſe in Siciliam, ut Phaone ſuo frui poſſet, Archonte Ariltoele, docet nos Marmor Arundelianum in Epocha 37. a Scldeno editum. vid. Marmor Oxon. p. 164. quod neſcio an quisquam praeterca memoriae prodiderit. BURMAN.

52. *Sicelis eſſe volo.*] Fingit Phaonem ita loquentem. CIOFANUS.

53. *O vos erronem tellure remittite noſtrum.*] Alii, *O vos erronem.* Vetus lectio:

Nec vos erronem tellure admittite noſtrum. EGNATIUS. Quidam, *Nec vos erronem tellure admittite noſtrum*: pro, non recipite ad vos. Quae lectio rationem aliquam habet. Domitius autem pro *Erronem*, *Errorum* legendum contendit, multaque ſuper ea lectione incepte nugatur. Ego vulgatam & Aldinam lectionem ſequor. Illud magis dubitare ſoleo, utrum *Veſtra*, pro *Noſtrum* potius legendum ſit. ut ſit ordo: O vos Siculae, remittite, ſive excludite veſtra tellure erronem. Hoc enim magis cogitatione dignum. MICYLLUS. *O vos erronem tellure remittite noſtrum*, *Niſiades matres*, *Niſiadeſque nurus*. Rectè ita legendum judicarunt viri docti, malè aliter Domitius. *Tellure*, Subaudi Sicula, ubi Phaon commoratur. CIOFAN. Scripti nonnulli:

At vos errorem tellure remittite veſtrum.

Puto:

At veſtra erronem tellure remittite noſtrum.

Vel, ſi vulgatum malis, *Nec veſtra erronem*, per *Niſiadas* autem *matres* Megarenſes littorales intelligi non eſt dubium. Megara enim Siciliae portus à Megaris Atticis, quae & Niſea dicta antiquitus, à Niſo rege. Sequenti verſu, *Neu vos decipiant tres libri*. Severus in Actiâ:

Nec te decipiant ſtilidi mendacia vulgi.

Erroni: vox etiamnum corrupta in Diris Catonis, ubi caſſigandus:

Nec noſtros ſervire ſinans erronibus agros.

Et apud Claudian. vi. Conf. Hon. 624.

*Armatas hic ſaepe choras, certaque vagandâ
Textas lega fugas, inconfuſaque recurſus,
Et pulchras erronum acies, jucundaque Martis
Cernimus.*

Ubi pari modo in vulgatis peccatur. P. Nigidium Planetas ſtellas *Errones* appellaviſſe, teſtis eſt A. Gellius lib. iii. cap. x. & Horatius ii. Sat. vii. 173. ſervum fugitivum, *Erronem* vocat. vid. Stewech. ad Arnob. p. 54. HEINſIUS.

54. *Niſiades matres, Sicelideſque nurus.*] Alii:

Niſiades matres, Niſiadeſque nurus.

Ut ſit geminatione jucundius carmen. EGNATIUS. Et hic alii poſteriore loco pro *Niſiadas*, *sicelides* legunt. Sed magis placet *egrum*. Illud magis quaerendum, unde Poëta *Niſiadas* hic vocet Siculas: cum alias hoc nomine vocentur, quae Baccho deditae ſunt, aut operantur. Ac Domitius quidem (qui tamen ipſe non *Niſiades*, ſed *Nefiades* legit) duplicem etymologiam aſſert: alteram à Neſide inſula Campaniae, cujus praeter ceteros etiam Plin. meminit lib. 19. c. 8. Nam hinc & Scyllam, *Nefidem* Poëtae vocant, inquit. Alteram à *Nefia*, quam ipſe regionem, circa Aetnam, montanam eſſe dicit, auctore Strabone. Et haec illi magis placet, propterea, quod tum Phaon circa Aetnam verſatus fuerit. Sed pace tanti viri, neutra harum procedit. Nam à Neſide inſula, ſecundum exemplum, quod ipſe producit; non *Niſiades*, ſed *Nefiades* dicendum erat. Et Strabonis auctoritas, quam ſuper Neſia Aetnae regione allegat, nulla eſt. Ita enim apud Strabonem legitur: *Οἱ δὲ Αἰτιαῖοι παραχωρήσαντες τὴν Ἰωνίαν κελουμένην τῆς Αἰτίας ἔδωκαν ἄνωσαν, καὶ προσηγόρευσαν τὸ χωρίον Ἰωνίαν*, &c. *Inneſan* vocat Strabo, quam Domitius, & qui eum ſequuntur, *Nefiam*. Niſi & iſis hoc contendat, ſcripturam corruptam eſſe, & pro *Ἰωνίαν*, *Niſίαν* legendum. quod equidem aliorum iudicio relinquo. Ego vero in eam opinionem venire ſoleo, ut dubitem, utrum de Megarenſibus intelligere Poëta voluerit. Nam & hi ſub Aetna ſiti fuerunt: iſdemque eorum, qui in Attica habitaverunt,

C c

h c i g r u t

- 55 Neu vos decipiant blandae mendacia linguae.
 Quae dicit vobis, dixerat ante mihi.
 Tu quoque quae montes celebras, Erycina, Sicanos,
 . (Nam tua sum) vati consule, Diva, tuae.
 An gravis inceptum peragit Fortuna tenorem,
 60 Et manet in cursu semper acerba suo?
 Sex mihi natales ierant; cum lecta parentis
 Ante diem lacrimas ossa bibere meas.
 Arsit inops frater, captus meretricis amore;
 Mixtaque cum turpi damna pudore tulit.
 65 Factus inops agili peragit freta caerulea remo;
 Quasque male amisit, nunc male quaerit opes.

Me

Aryston atque coloni fuisse. quod & Strabo, & item Thucydidēs testatur libro 6. Cum enim illorum rex Nisus fuerit, poterant & ipsi, & eorum coloni, ac posteri, *Nisidae* non incommode appellari. Sed hanc, ut conjecturam assero, quo aliis cogitandi amplius occasionem praebam. MICILLUS.

55. *Nec vos decipiant blandae mendacia linguae.* Causa, cur Phaon à Siculis mulieribus recipiendus non sit. GIOFANUS.

57. *Tu quoque quas montes.* Sic vetus lectio, cum prius *immitis* legeretur, & profecto, cum Venerem blande roget Sappho, quasi obijceret eam irmanes Sicanos colere, inceptum quoddam esset. quam ob causam vetus lectio magis placet, & eo magis quia ab Eryce Siciliae monte est *Erycina* dicta. NAUGARIUS. Alii sic emendarunt, *Tu quoque quas montes*. sed viderint illi, ne montanum, ac subagreste quid olebat haec emendatio. EGNATIUS. *Tu quoque, quas immitis celebras, &c.* ut Sicanos intellegamus immitiores fuisse ceteris Siciliae incolis, &c. Sed ego nihil incommodi video, quod prior lectio habeat. Quando & Virgil. templum Veneris Erycinae in monte situm innuit, cum ait lib. 5.

Tunc vicina aëris Erycino in vertice sedes

Fundatur Veneri Idalicae, &c. MICILLUS.

Tu quoque quas immitis legitur in utroque, quo utor, libro, Vatic. & Masf. alii ajunt repperisse se in aliis lib. scriptis, *quas montes celebras &c.* quam lectionem anteposunt superiori, quod inceptum dicat Venerem, quam Sappho nunc tantopere placare studeat, esse inter immites Sicanos. Ego eos falli exillimo, atque hanc esse hujus loci sententiam, ut idcirco immites Siculos dicat Sappho, quod sibi viderentur amantem illum suum reinere contra sui ipsius voluntatem; qua in re immites se esse ostendunt. Atque ita nullam in Venerē (quod illi rebantur) faevitiam inesse fatebuntur. Servit ergo Sappho (quod & acute vidit

Domitius) praesentis affectui. Dicta est *Erycina* Venus ab Eryce monte, ubi colebatur: qui, ut scribit Polybius lib. 1. omnium Siciliae montium, excepto Aetna, altissimus est: ea parte, qua Italianam spectat, inter Drepanum & Panormum: in ejus vertice satis ampla est planities, ubi Veneris templum omnium Siciliae templorum longe pulcherrimum, longeque opulentissimum fuit. GIOFANUS. Haec quoque à Naugero. Nam nostri omnes *immites Sicanos*, ut ad Palicos respiciat, qui humanis hostiis placabantur. vide Schol. Stat. Theb. xii. 156.

— *Siculosque licibus*

Exorare Deos.

Sed praestat Naugeriana lectio, ut Eryx subintellegatur, à quo Erycina haec dea dicta est Poetis. HENSIVS. Recte emendatum *montes*: ut & habet Francof. codex: templum enim Veneris Erycinae in monte positum; ut exhibent nummi veteres, quos vide apud Illustr. Spanhem. Dissert. vi. pag. 57. de praesentia & usu Numifim. Ed. primae; & Vaillant. in Gente Confidia: Nolter II. Art. 419.

Sed Dea non passitur se ad sua gaudia cogi,

Celle sub umbroso quam tenet altus Eryx. BURM.

58. *Vati.*] Mihi Sapphoni, quae vates sum.

GIOFANUS.

59. *Tenorem.*] *Lincolniensis laborem*; sed male. Epist. III. 43.

An miseris fortuna tenaciter urget.

Et Epist. VII. 112. *Fati tenor.* & Epist. XVII. 14: *Tenor vitae.* vid. Heinf. ad Vell. Patere. II. 45. BURMANNUS.

63. *Victus meretricis amore.*] *Vinctus* codex Wiltianus, non male; sed Lincoln. Francof. & quatuor alii, *captus*. quod verius puto. & meretricis fallacis & illecebris convenientissimum. Ep. XI. 102.

Otia, nescio qua pellice captus, agas.

1. Amor. VIII. 70. *Captus legibus ure suis.*

Terent. Andr. I. 1. *Habet captus est.* similis diversitas lib. XI. Met. 219. & II. Faust. 585. vid. ad

Remed.

Me quoque, quod monui bene multa fideliter, odit.

Hoc mihi libertas, hoc pia lingua dedit.

Et tamquam desint, quae me sine fine fatigent,

70 Adcumulat curas filia parva meas.

Ultima tu nostris accedis causa querelis.

Non agitur vento nostra carina suo.

Ecce, jacent collo sparfi sine lege capilli:

Nec premit articulos lucida gemma meos.

75 Veste tegor vili: nullum est in crinibus aurum:

Non Arabo noster rore capillus olet.

Cui colar infelix, aut cui placuisse laborem?

Ille mei cultus unicus auctor abest.

Molle

Remed. 34. Meretrix vero illa Rhodopis dicebatur, teste Herodoto lib. 11. cap. 135. conserva Aesopi, & a Charaxo magna pecunia redempta. unde possumus intelligere, cur Fratrem ad inopiam delapsum Sappho hic dicit. Athenaeus vero lib. XIII. cap. 7. *Doricam* vocatam ait, & Herodotum confudisse cum alia Rhodopide cenet. sed Dorica a patria potuit dici. & ab hac Rhodopide proverbium manavit, *ἡ δὲ ἰσοῖα καὶ ῥοδῶνις ἢ καλλῶ*, de quo vide Schottam in Proverb. ex Vatican. Append. Centur. III. n. 67. Franciscus malebat, *arsis amans frater*, sed male, ut ex dictis apparet. melius Broukhufius *arsis egens*, quia mox inopi sequitur. BURMANNUS.

65. *Peragis frata.*] Vid. ad Petron. 119. innuit vero Piratam factum. Piratae enim *ἄνδρ τῶν κερῶν*, a *peragendo* & pervagando maria dicti. & hinc addit male quaerit opes, turpi quaestu, non, ut Domitius, multis incommodis & labore; nisi statueret velimus illum remigem factum. BURMANNUS.

70. *Filia parva.*] Cleis filia. Suidas. BEREMAN.

72. *Non agitur vento nostra carina suo.*] Errat Domitius, qui haec per interrogationem legendum putat. CIOFANUS.

72. *Non vento suo.*] Adverso vento. Metaphora. CIOFANUS.

73. *Ecce jacent collo positi sine lege capilli.*] Lib. veteres, *sparfi*, non *positi* habent. quomodo legitur videtur Domitius. CIOFAN. Passi Regius. HEINS.

75. *In crinibus.*] Vid. ad Ep. XXI. 89.

76. *Non Arabum hoster dona capillus olet.*] Sic vetus lectio. neque tamen minus elegans, neque minus ipsius Ovidii existimandum id, quod prius legebatur, carmen:

Non Arabo vester rore capillus olet. NAUGERUS.

Alii, *non Arabum noster dona capillus olet.* EGAR. In Aldinis legitur, *Arabum dona*. alii autem, *Non Arabum noster rore capillus olet.* Arabo rore pro myrrha posito, ut quidem communiter exponunt. nec differunt sensu hae duae lectiones; sed altera,

quam altera, simplicior: nam in *Rore* metaphora paulo remotior est. MICYLLUS. *Non Arabo noster rore capillus olet* Maffianus. Vaticanus verò, *Non Arabo noster ars*, etc. quod idem est, omisso *r* in verbo *rore* propter eam, quae antecedeat, litteram. Calderinus etiam eo modo, quo in Maffiano est, legit; idque verò. CIOFANUS. Sciliger manu sua ascripserat: *Non Arabo noster rore capillus olet.* DAN. HEINSIUS. *Non Arabum noster dona capillus olet* Naugerius. nostri omnes *Arabo rore*, quod temere mutare casu. Nam & lib. v. Metam. 405. *olevo* cum sexto casu conjunxit. ubi habes *olemia sulphure flagna Palicorum*, quo nomine à Diomedea grammatico notatur, tanquam improprie locutus. at Valerius Flaccus lib. VIII. *olentes sulphure crines* quoque dixit. Martial. *Atque oluere laras comessasora Lyaco.* Propert. lib. IV. Eleg. VII.

Cur ardo flammae non olere meae.

Ubi *ardon* Lippius perperam, lib. II. Var. lect. 12. Juvenal. Sat. VI. 438. *olere Palermo*. in MSS. & edd. nonnullae. & ita *fragrere vino* & *vinum*, quod posterius est apud Solin. XXXVII. *Rorem Sabaeum*, ut Noster *Arabum rorem*, dixit Valer. Flaccus lib. VI. 709.

Et gravidas madere comas, quas rore Sabae

Duceras, liquidoque parens signaverat auro.

Ita scribo. *flere Sabaeae* vulgati. sic *rosiferae* Panthatae silvas dixit Claudian. II. Rapt. 81.

Quidquid rosiferis spirat Panthata silvis.

Sic alter Vossianus, cum vulgati *thursiferis*; ubi & sequentes versus ita disponendi:

Quidquid ab extremis alas longarva Sabaeae

Colligit, optato repetens exordia busto.

Ut ibi diximus. Apulejus lib. II. Metam. dixit; *Capillum gustis Arabici obvolutum*. si quis vero vulgatam tueri velit *Arabum dona*, is haec Senecae habeat. Oedip. 305.

Arasque dono thuris Eoi entrus.

Agamemnone 806.

Arabumque donis, supplice & fura colam.

Molle meum, levibusque cor est violabile telis:
 80 Et semper caussa est, cur ego ferper amem.
 Sive ita nascenti legem dixere foreres;
 Nec data sunt vitae fila severa meae;

Sive

Sed praeflat *rora*. Tibullus libro III. Eleg. IV.

Stillabat Syrio myrriba eore coma.

Ubi perperam *spirabat* Georgii Fabricius notis in Terentium ex antiquis codicibus castigabat. allusit enim ad vocem *stactes*, ἅ τὸ τῶν ἁλῶν, à *stillando* deductam, quomodo lacrymam seu guttam myrrhae à Graecis scriptoribus appellari sat notum est. sic *Arabica myrriba* apud scriptores, & *myrriba Arabi* in Ciri Virgiliana. quo & Notker allusit Met. X. cum *stillatam cortice myrribam* dixit. Lucan. VII. 817. *Sanguineis stillavit veribus arbor*. recte igitur *stillabat coma non spirabat*. Idem Tibullus libro II. Eleg. II. dixerat:

Illius Assyria desillent tempora nardo.

Ita enim emendandus ille versus, cum vulgo perperam legatur, *illius puro desillent tempora nardo*. satis frigide. ni mavis, *Syria nardo*. quod tantundem est. nam Virgilius in Buccolicis Eclog. IV. *Assyrium vulgo nascetur amomum* dixit. quod idem in Ciri vocat *Syrium*:

Non thalamus Syrio fragrans accipit amomo.

Ebi etiam Tyrio perperam edunt. quomodo & in Tibulli loco supra adducto ante Scaligerum legitur, *Tyrio rora*. Martialis libro VIII.

*Si sapiis, Assyrio crinis tibi semper amomo
 Spideat.*

Statius Epicedio Psittaci:

Assyrio cineres adulentur amomo;

Et tenuis Arabum respirans germino plumas.

Venantius Fortunatus libro IV.

Lilia, narcissus, violas, rosa, nardus, amomum,

Quicquid odorifero germino mittit Arabs.

Ubi in vetustis codicibus *amomus*. quomodo *nardus, costus, & balsamus*, quod paulo ante vidimus. Silius libro XI.

Nec crinem Assyrio perfundere pugnat amomo.

Sed ut redeamus ad *Assyriam nardum*; apud Horatium quoque id habes libro II. Od. XI.

Cur non sub alta vel platano, vel hac

Picea jacentis sic tomere, & rosa

Canos odorati capillos,

Dum licet, Assyriaque nardo

Potamus uncti.

Apud eundem Tibullum libro III. Elegia ultima mendose quoque scribitur, ut puto:

Jam dudum Syrio madefactus tempore nardo

Debueram sortis implicuisse comas.

Pro *Syria nardo*. *nardus* enim magis poetis in usu, quam *nardum*. sic *Aciaemenia nardus* apud Horatium potest tamen & *Syrio* & *Assyria nardo* ferri in Tibulli locis, cum Martialis quoque dixerit,

Pretiosa suo miscetur cinnama nardo. Assyrium balsamum occurrit apud Dracontium Hexamero:

Balsamaque Assyrios plerant virgula per agros.

Ita enim locum illum esse castigandum monuimus libro VI. Metam. V. 312. cum in editionibus circumferatur:

Balsama Caesareos plorant virgula per agros.

Quamquam de Caesarea Palaestinae posset intelligi. *Andromachus Γαλιών*,

— *Καὶ κλειών ἔδου μίγξυς βυβών*

Βαλαμύν Ἀσσυρίης ἰνδοίης ἀνύμωνος.

Ubi in transcurso notetur *Βάλαμυς Ἀσσυρίης* foemino genere. quomodo *nardus, costus* & similia effruntur. est enim ad arborem, non ad succum referendum. Statius Epicedio Pileti Urbi:

Balsama & Assyrio manantur germinis succi.

Non *gramine*, quod nunc legitur. *myrrham* enim innuit, quae arbor. *Assyrii odore* Tibullo libro I. Eleg. III.

Non seror Assyrios cineri quas dedit odore.

Et apud Catullum:

Fragrantem Assyrio venit odore domum.

Senec. Hippol.

Odore crinis sparsus Assyrio vacet.

Assyrios nides Phoenicia, pari modo Martialis libro V. propter odores illac congestos. *Syrium malobatum* Horatio. *Syrio munere plenus onyx*, pro unguento, apud Propertium libro II. Eleg. XIII.

Συρίον μίξον Theophrasto Adoniazusis. Athenaeus libro XV. ubi agit de unguentis: ἢ δὲ Συρία τὸ πάλαιον χροῖα πάντα παρέχετο, μάλιστα δὲ τὸ πύλον: οὐδ' ἔσθ'. Sed ut ex hoc divericulo redeamus ad *Nafonem*, *Arabo rora* quod dixit, eleganter factum. *Arabos* pro *Arabes* quoque Plautum usurpasse in Baecchidibus & Poenulo, Virgilium Aeneidos septimo, Lucilium, Cinnam, Cassium in Epistolis, Chariſius Sospater observat. *Arabium bonyceum* Propertius dixit libro II. Eleg. III. & *Arabium lumen* libro I. Eleg. XIV. quomodo & in Poenulo Plauti Act. V. Sc. IV. hodie legitur: *Arabius murrhinusque omnis odor complebit nares*. Nam in Baecchidibus nunc id vocis non exiit. *Rora* igitur *Arabo* bene se habet, quas Sidonius Apollinarius Panegyrico Majoriani guttas *Arabicas* vocat:

— *Fert Indus ebur. Chaldaeus amomum,*

Assyrius gemmas, Ser vellera, thura Sabaeus,

Aurum Lydus, Arabis gustam, Panchata myrrham.

Et ante cum Apulejus Metamorphoseos libro secundo dixit, *Capillum guttis arabicis obunctum*. Qui locus opportune alterius me monet apud eundem Apulejum inſigniter corrupti, ut mihi visus est, quem totum adscribam: *Tunc injurias meo*
litatum

Sive abeunt studia in mores, artesque magistrac;
Ingenium nobis molle Thalia facit.

85 Quid mirum, primae si me lanuginis aetas
Abtulit, atque anni, quos vir amare potest?

Hunc

litatum crediderim, tum ejus comas, quas istis manibus meis subinde auro nitere persfrinxi, detraherim; pinnas, quas meo gremio nectarei sentis infeci, praetotanderim. Verba sunt Veneris de Cupidine quitantans. sed quid sibi voluit ista, auro nitere comas persfringere? quid, pinnas inficere gremio nectarei sentis? Opinor Arabo pro Arabo scriptum primo fuisse, solemnis errore, atque inde auro factum. Totus igitur locus sic concinnandus videtur, Cum ejus comas, quas istis manibus meis subinde Arabo nitore persfrinxi, detraherim; pinnas, quas mei gremii nectarei sentis refeci, praetotanderim. Posset & legi auras Fcae nitore, de quo dictum Met. xv. ff. 394. sed alterum omnino praestat, de libe libro xi. Spirans Arabiae felicitis germina. Florid. lib. t. Odorum divites Arabes. habes apud Festum adagium, Arabice olere. apud Graecos Paroemiographos, τὸν ὄμω' Ἀραβίας ἀνομιζῶσα. Lignores Arabos dixit Statius Epicedio Glauciae, & lacrymis Etrusci, quomodo Arabum rorem Nolter:

Quod Cilicum flores, quod munera graminis Indi,
Quodque Arabes, Pharisque, Palaestiniq; liqueres
Arjuram lavere comam.

De surgendis verbo alibi multis egimus. Emenda in transcursum locum in Ciri Virgiliana:

Non styrae idaeo fragrantis unctis capillis.

Ubi perperam nunc legitur, flagrantis picta capillis, fuit & cum Fco styrae legendam putarem, quod Cretensem Plinius videtur parvi facere. Foru pinnas reficere, lassas videlicet volando. Gremio fovere phraisi usitatissima. de qua vidcantur, quae notamus ad Epicedium Drufi v. 96. Claudianus Epithalamio Honorii:

Gremio natum Cysbera refecit.

Sic refata lassitudine apud hunc ipsum Apulejum libro ix. Ennodius Epithalamio Maximi de Venere:

Haec ait, & sobolem fetu complexa benigno.

Refecit pinnas, quomodo ipse mox Apulejus de hoc ipso Cupidine: Refecit pinnis aliquantia quiete lonse velocius provolat, nitor pro nidor alibi non uno loco perperam apud Apulejum olim legebatur. ut libro viii. Attilianum corporis nitorem persensuiscunt. HEINSIUS. In Francof. erat, non Arabum dona capillis habet; sed mihi quoque perplacet, Arabo rone; nam Arabum & Arabem veteres dixisse egregie docent Servius & Pierius ad Virgilit vii. Aeneid. 605. de rone vero Arabo, sive Myrrha, sive Nardo, sive alio odore, vide illustr. spanhem. ad Callimachi Hym. in Apoll. 38. BURMAN. 78. Auctor abstr.] Abes malum. vid. notas superion Epulol. v. 95. HEINSIUS,

79. Atolle meum levibus ter est violabile telis.]

Idem dicit de te lib. xv. Trist. Elegia ultima:

Melle cupidinide nec inexpuabile telis

Cor mihi, quodque levius causa moveres, erat.

CIOFANUS. Tã cor producitur, contra quam solet. Certe Nolter Trist. libro v. Eleg. viii.

Molle ter ad simidas sic habet illo preses.

Nam in illo ejusdem libri Elegia prima anceps est scriptura:

Strangulat inclusus dolor, atque cor aestuat intus.

Cum in potionibus membranis sit, atque exaestuat intus. sed corripitur quoque Pont. libro i. El. iv. ad Rufinum, & libro v. Met. Fab. vi. Cicetroni etiam in versione loci Homericæ, ἵψο suum cor edens. Martialis etiam libro x. Ep. xv. & Antonio in epigrammatis. Quare a Naloni manu opinor esse:

Melle mihi, levibusque cor est violabile telis.

Nisi quis mavult accedere Mycillo calligati.

Melle meum levibusque cor est violabile telis.

Sed nostram conjecturam verioremu puo. efi coedices vetulsi per vulgata lectione stant mira pertinacia. Putabam aliquando:

Melle meum levibus jecur est violabile telis.

Ut jecur primo fuerit exaratum. nunc alio imus. Trist. libro iv. El. ult.

Melle, Cupidinis nec inexpuabile telis

Cor mihi, quodque levius causa moveres, erat.

HEINSIUS. Ubi Micyllus ita calliget, nescio. sed in Francof. codice erat:

Melle meum levibusque cor est violabile telis.

Ut nos jam olim edi curavimus.

81. Es data sunt vitæ.] Imo, Nec data, quicquid obnituntur libri veteres. olim reponi placebat, Nec data sunt. Nunc contendo, calligari oportere, Nec rata sunt, ratum opus Parcarum in libe dicit. Haec alibi pluribus illustramus. HEINSIUS.

Nec data Francofurtensis, quod probum est, & saepe nimium Heinsius in vocem il am ratu supponendam pronus fuit. vid. Epist. xvi. 279.

83. Sive abeant studia in mores artesque magistrac.] Magistrac omnino scribendum. Arte Am. lib. 111. ff. 545. id ipsum dixit:

Sicilicet ingenium placida molitur ab arte,

Et studio mores conveniunt eunt.

Virgilius viii. 442.

— Omni nunc arte magistrac

Præcipitate moras.

Et xi. 427.

Non haec humanis opibus, non arte magistrac

Proveniunt.

Occurrit id bis terve apud Sidonium quoque Apol-

C c 3

linaem,

Hunc ne pro Cephalo raperes, Aurora, timebam.

Et faceres: sed te prima rapina tenet.

Hunc si conspicias, quae conspicias omnia, Phoebæ;

90 Jussus erit fomnos continuare Phaon.

Hunc Venus in coelum curru vexisset eburno;

Sed vidit & Marti posse placere suo.

O nec adhuc juvenis, nec jam puer; utilis ætas!

O decus, atque ævi gloria magna tui!

95 Huc ades: inque sinus, formosæ, relabere nostros.

Non ut ames, oro, verum ut amare sinas.

Scribi-

linarem. sic *digiti magistri* Symposio Aenig. 11. & *bonitate magistra* in Catalectis Pithoei. & *jussa magistra* apud Silium lib. 111. & *Roma luxuriae magistra* apud Propertium. Noëler lib. 1. Art. Am.

Effugiant voces verba magistra tuas.

Sic ibi vetus codex. Oenones Epistola:

Censule, quæis ætas longa magistra fuit.

Juvenalis Satyra XIII.

Nec jactare jugum vitâ didicere magistra.

Sic & *culpa potare magistra* Horatio in Satyris. *Magistra pietate* apud Statium libro 1. Achill. apud Macrobius Saturnal. III. cap. XI. *Quod mihi magistra lectioe comperitum est. & arguensum magistra* Solino cap. XXXI. ut recte viri eruditi castigant. Posset tamen & legi, *artisque magistra*, ut ad Thaliam referatur. HEINS. Durius illud *arsisque magistrae*, scilicet, sunt, vel sunt; nec mollius, quod Crispinus tetinet, *arsisque magistras*; an *studia abeunt in artes magistras*, id est artes abeunt in artes? vel quo sensu hæc capienda sint vellem docuissent, viri docti. Ego mallem,

Artisque magistra

Ingenium nobis molle Thalia facis.

Ut Thalam magistram vocet, elegantissime, quæ non modo Poeticam ipsam docuit, sed & formavit mores, ut III. Art. Am. 540.

Et facis ad mores ars quoque nostra sues.

Et seqq. ita Poetæ sæpe Musæ & alios Deos magistras suos vocant. & hinc Horat. 1. Od. XXIV.

Præcipe loqueres

Cantus Melpomene.

Quem locum impuris manibus nuper attrectavit Gorallus, dedecus & opprobrium nostri seculi. & præficam faciens Deam, præcine conject. cum *præcipere* proprie magistrorum verbum esse, vel pueri norunt. ita Bacchum docentem carmina vidit idem Poëta II. Od. XIX. & Noëler *disstantem carmina* Cypriæne sæpe inducit. & paullo ante Sappho dixit:

At mihi Pegasides blandissima carmina distant.

Et ita millies. sed imperitiam hujus Galluli egregie nuper vir non indoctus exposuit ludibrio, tom. XII. Historiae Criticæ. pag. 133. porro pro *facis* hic antiquæ editiones, & omnes fere scripti *dedis*; nisi quod in codice Wittiano erat a manu secundæ. Aldus vero edidit *facis*; ut est in Francofurtensi libro: eadem varietas supra Ep. XI. 27. *Vires animas dabas*. ubi codices alii *facis*. sed *facis* rectum etiam. alibi:

Ingenium nobis ipsa puella facis.

BURMANNUS.

87. *Aurora.*] Ἄραρον φῶς, vel potius, Πρωτονοεῖνα. CIOPANUS.

89. *Conspicias.*] Elegantius *conspicias*, & *conspicis*, Scriverianus erit.

90. *Jussus juvenis.*] *Eris* quidam. HEINSIUS.

93. *Nec adhuc juvenis.*] Senec. Epist. XII. *Est alter, qui annos adolescentiæ excludit, est qui totam pueritiâ ambitu suo adstringit.*

96. *Non ut ames oro, verum ut amare sinas.*]

Sic corriges, quemadmodum id quod sequitur, *admonui quamvis*, alii *admonuit*. EGNATIUS. In lib. Maffetano, sed *ut amare sinas*, in quo *ro* te à librario omissum esse putaverim, hoc videlicet modo: *sed te ut amare sinas*. Vaticanus perspicue habet, *Non quod ames oro, sed quod amare sinas*, fortasse non malè. Non desunt tamen, qui legant è bonis libris, *verum ut amare sinas*. CIOPANUS. Sed quod *amare sinas*, Linæer lib. IV. de Construct. verbi activi. ut in Thyll. IV. 2.

Præmoneo namquam scripta quod ille legas.

BERNAN. *Verum ut amare sinas*, durius, quam ut Ovidio exciderit. Scripti plerique, *sed quod amare sinas*. sed te ut amare ex veteri libro notarat Politianus. alii, *sed ut amare*. Forte:

Non ut ames, oro: me sed amare sinas.

HEINSIUS. Furorẽ illum, quo proferebatur Sappho Phaonem auctor hujus Epistolæ egregiè exprimit, sed causam amabilitatis Plinius lib. XXI. 8. refert ad radicem herbar candidæ, quæ *centumcapita* vocatur; de qua portentosum tradunt, radicem ejus alterutris sexus similitudinem referre, rarã inventu,

Scribimus, & lacrimis oculi rorantur obortis.

Adspice, quam sit in hoc multa litura loco.

Si tam certus eras hinc ire, modestius ißes;

100 Et modo dixißes: Lesbi puella, vale.

Non tecum lacrimas, non oscula summa tulißi.

Denique non timui, quod dolitura fui.

Nil de te mecum est, nisi tantum injuria: nec tu,

Admoneat quod te, pignus amantis habes.

105 Non mandata dedi: neque enim mandata dedißem

Ulla, nisi, ut nolles immemor esse mei.

Per

inventa, sed si viris contigerit mas, amabiles feri.
ob hoc & Phaoenam Lesbium dilectum a Sappho.
 Quod nescio an alius quis proderit. BURMANNUS.
 100. Si mihi.] Scripti nonnulli, si modo. alii,
 & modo, bene. HEINSIUS.

101. *Oscula vestra tulißi.*] *Oscula summa* pteri-
 que veteres, sic *extrema oscula*, *suprema oscula*,
ultima oscula, & *oscula prima*, passim apud Poetas.
 Trist. lib. I. El. 111.

Saepe vale dicto rursus sum multa locutus,
Et quasi discedens oscula summa dedi.

Senec. Med.

Dum extrema natis mater infigo oscula.

Stat. Theb. XII.

Ignem miserat post ultima quaerens

Oscula.

Sic *prima oscula*. II. ex Pont. III. 72.

Quodque tibi in cunis oscula prima dedi.

Utraque jungit Senec. Theb. 486.

Feras ut reverso post fugam nato oscula
Vel prima, vel suprema.

MOX malo, quas dolitura fui. HEINSIUS.

103. *Nec te admoneat.*] Sic in veteribus: &
 recte mea sententia: quidam tamen *admonuit* ma-
 lunt, neque id non recte. ad hoc *pignus* in qui-
 busdam, non *munus*. NAUGERIUS. *Nec te Admo-
 nu's*, quod tu *munus amantis habes*, quidem vul-
 garis lectio habet, bono ac tolerabili sensu. Do-
 mitius autem pro *Admonuit*, *Admoneat* reponit
 potentiali modo, ut accipiatur pro Admonere po-
 test. ut sit sensus: Nec te potest admonere mei
 munus, quod à me habes: quia scilicet nullum ha-
 bes. Sed hoc ille suo more. Egnatius cum vulgari
 lectione consentit, nisi quod pro duabus vocibus,
 quae verbum ipsum sequuntur, conjunctionem
Quamvis substituit, legendi: *Admonuit, quamvis*
munus amantis habes. MYCILLUS. *Nec te Admonui,*
quod tu munus amantis habes, Vatican. & Mass.
 Alii malunt:

— *Nec te Admoneat, &c.* CIOFANUS.

Pignus amantis quinque libri. *Admonuit* praeteram
 in multis. utrumque recte. quod Naugerius etiam
 vidit & ad Statii Sylvas Diatribes cap. XLIX. No-
 ster Gronovius. HEINSIUS. Douza volebat *injuria*,
quae me admoneat. Berfmannus edidit, *Admonuit,*
quamvis pignus amantis habes. Contrario, ac Poeta
 voluit, sensu. nobis *Admoneat* placet, & distin-
 ctione esse juvandum locum credimus:

Nec tu,

Admoneat quod te, pignus amantis habes.

Nullum tecum pignus habes, quod te admoneat
 mei amantis. in alia lectione sensum nullum video.
 si oscula, si lacrimas discedens a me tulisses, ea
 tibi pignus essent, quod te admoneat, & in me-
 moriam Sappho revocare possent. nunc tu nullum
 pignus habes, quod te admoneat. & recte Gro-
 novius vim verbi *admonere* illustravit, quod *vij*
oblivisij opponitur. Statius lib. IX. 439.

Nec te admoneat altera

Unda, tuasque manus jam pridem oblite parentum
Liber?

Sic Ep. III. 135.

Præsentis quoque oculos, admonuisse sui.

Et Remed. Amor. 662.

Admonuit liber aberrat amor.

Et ita quae oculis incurrunt admoneat. VI. Mei-
 tam. 620.

Quid possit ab illo

Admonita est.

Pignus vero rectius, quam *munus*. quocumque
 enim fides sit, *pignus* dicitur. ut Ep. IV. 100.

illa ferat spolum, pignus amoris, habet.

II. Art. 288.

Hec Dominae certi pignus amoris erit.

II. Mct. 283.

Dat pignus amoris.

VIII. 92.

— *Cape pignus meriti*

Purpureum crinem.

Sic Silius VIII.

Ensem Dardanici quaestum in pignus amoris.

BURMANNUS,

107. Disceat

- Per tibi, qui numquam longe difcedat, Amorem,
 Perque novem juro, numina nostra, Deas;
 Cum mihi nescio quis, fugiunt tua gaudia, dixit;
 110 Nec me flere diu, nec potuisse loqui.
 Et lacrimae decrant oculis, & lingua palato:
 Adstrictum gelido frigore pectus erat.
 Postquam se dolor invenit; nec pectora plangi,
 Nec puduit scissis exululare comis.
 115 Non aliter, quam si gnati pia mater adempti
 Portet ad exstructos corpus inane rogos.
 Gaudet, & è nostro crescit moerore Charaxus
 Frater; & ante oculos itque reditque meos.
 Utque pudenda mei videatur causa doloris;
 120 Quid dolet haec? certe filia vivit, ait.

Non

107. *Difcedat.*] Alii omnes *difcedit*. Nos ex affectu optantis foeminae illum modum sublitivimus. ac si dicat, qui ut numquam difcedat & abeat a me opto. EGNATIUS. *Difcedat* veterum non pauci. probe, est enim optantis. Met. x.

Vel certe non hoc, qui plurimus uris (& uras)

Pectora nostra, Deo, sed vitia libidine credat.

Ita locus ille scribendus. vulgatum *uris & uris* non est nauci. Anon. 111. Eleg. xi. loco iisdem mendofo:

Parce per è leffi socialia jura, per omnes

(Qui dens fallendos se tibi saepe) Dicit.

Trist. 11.

Per superes igitur, qui dens tibi longa dabuntque
Tempora.

Ubi similiter peccatur. HEINSIUS.

108. *Novem Deas.*] Musas, quae novem sunt, Jovis filiae ex Mnemofyna, quarum princeps est Calliope. Hesiodus in Theogonia, & Apollodorus lib. 1. Bibliothecae. CIOFANUS.

108. *Namque nostra.*] Liber Mass. *sancta*: est autem appositio. CIOFANUS.

111. *Verba palato*] Sic il, quibus utor libri veteres. CIOFAN. *Lingua* veteres. alii *verba*. HEINSIUS.

111. *Postquam se dolo imminuit, mea pectora plangi.*] Alii, *nec pectora plangi*. ubique tamen Ovidius priore verborum forma hanc sententiam contexit, ut Canace:

Exeram thalamo, tum demum pectora plangi.

Et Medea:

Proinus abscessa plangi mea pectora veste.

Adde quod vix dicitur, nec *paduit plangi pectora*, sed *plangere*, ut *exululare*. EGNATIUS. Alii: *Postquam se dolo imminuit, neque pectora plangi, Nec paduit, &c.* Priorem lectionem approbat Egnatius. Posterior elegantior est: nisi quod infinitivus *plangi* offendit, quem activè poni inagis referebat. MICILLUS. Idem *invenit*. optime, ut Obser-

vationum libro secundo, cap. xxi. jam monuit idem ille praestantissimus Gronovius. Petronius, *Din vocem neuter invenit.* & de bello Civili:

— Quae sit se Natura, nec invenit.

Status Theb. v.

— Postquam laxata delori

Vex invenit iter.

Sic scribo. non *delore*. Quod Virgilius lib. x. paullo aliter effert:

Et via vix tandem vici laxata delore est.

Ubi etiam scriberem libenter *deleri*. in loco tamen Curtiano libro ix. quem vir idem doctissimus adduxit, illud, *liberius dolo egeri coepit amantibus lacrymis*, non ausim damnare, si veterum librorum nitatur auctoritate, cum Noster in Tristibus quoque dicat:

Auferitur lacrymis exegiturque dolo.

Nec necesse pro *rapiti capillis raptos* reponi lib. 111. Art.

Nec male detegimur, raptique artate capilli,

Cum Borea frondes excutiente, cadunt.

Ep. Ariadnes:

Utque erat è somno turbida, rapta coma est.

Art. Am. 111.

Nec raptus flendis causa capillus eris.

Ubi Passeratius ad Propertium male *carpus* lectum velit. HEINSIUS. Vid. supr. ad Ep. x. 16.

114. *Rapiti.*] lidem libri *scissis*. placet. CIOFAN.

115. *Adempti.*] Mortui. libri IV. De Ponto Eleg. x.

Jure igitur lacrimas, Casse libamus adempto,

Cum sujerem, vivo quas dedit ipse mihi.

CIOFANUS.

116. *Portet*] Quidam codices *ferret*. sed relictum est prius Catull. Epithal. 83

Funera Cecropide, nec funera, portarentur.

Juven. Sat. 111. 32.

Portandum ad vna cadaver.

Et

Non veniunt in idem pudor atque amor. omne videbat
Vulgus; eram lacero pectus aperta sinu.

Tu mihi cura, Phaon: te fomina nostra reducunt;
Somnia formoso candidiora die.

125 Illic te invenio; quamquam regionibus absis;
Sed non longa fatis gaudia fomnus habet.

Saepe tuos nostra cervice onerare lacertos,
Saepe tuae videor supposuisse meos.

Blandior interdum, verisque fimillima verba
130 Eloquor: & vigilant sensibus ora meis.

Oscula cognosco, quae tu committere linguae,
Aptaque consuevas accipere, apta dare.

Ultiora pudet narrare: sed omnia fiunt:
Et juvat, & sine te non libet esse mihi.

At

Et Sat. x. 260.

Hellora suavi

HEINSIUS.

Portante. Peras in exstructis codex Merani. Duo alii, ad extremos. Lincol. ad exstructos.

117. *E nostro crescit morere.*] Eleganter. Paulinus Oratione ad Deum, carmin. 111.

Non obitu adfigar cuiusquam, aut funere crescam. Seneca Medea:

*Quid misera fecit misera, peneat licet,
Feci. voluptas magna me invitam subit.*

Ut, ecce, crescit!

Sic emendo, nisi malis, *Et caede crescit, vel ex scelere.* Vulgati, *Et ecce crescit.* Glossarium MS. Vossianae Bibliothecae, *Ovae, crescere, gaudere.* Est autem gaudium exultare, & invidiorum proprium est; eandem Phrasin nos Belgae adhuc habemus, *Op groeyt dact in.* similis locus apud Stat. VIII. Theb. 754. de Tydeo:

— *Lavaque receptum*

*Speilat atrox hostile caput, gliscisque serpentis
Lumina torva vident.*

Quem locum acceptum referimus admirandae eruditionis viro J. F. Gronovio. *Gliscere* autem idem est, quod *crescere* hic. Liv. II. 27. *Sarvire inde utique consulum alter Patreque. sed plebi creverant animi.* nim. ex odio. eadem ratio est vocis *Pasci*; qua utitur Met. VI. 280. de Niobe:

Pascere crudelis nostre Latena dolore,

Pascere, ait, satiaque meo tua postera luctu.

Et Amor.

Pascitur in visis livor, post fata quiescit.

HEINSIUS. Cicero saepius hac eleganti locutione usus, & aliquando paullo alia significatione, pro gloria, fama, opibus, honoribus augeri. pro Cluentio cap. 28. *Oblatam sibi occasionem putavit, ut ex invidia Senatoria possit crescere.* v. Verrin. 67. *Denique si videtur hic, id quod ego non quaesivi, de*

uno illo voluisse crescere, isto absoluto; quod sine multorum scelere fieri non potest, de multis mihi crescere licebit. pro S. Rosc. 30. *Nam si mihi liberet accusare, accusarem alios potius, ex quibus possem crescere.* Livius XXXV. 19. *Itaque si quibus turam meo criminibus apud te crescere liceat, aliam materiam crescendi, quam ex me quaerant.* & XXXIX. 36. *In invidia Censeres cum essent, crescendi ex his natus occasionem Cn. Barbium.* Quint. Decl. V. Princip. *Adversa quae de solatiis remediisque creverunt.* ubi est alimenta ceperunt ex solatiis & remediis, quae quotidie renovantur & auferunt. *Incrementa de aliquo quaerere,* dixit Justinus lib. XXV. 3. *Perpetuis crescere rapinis.* Claud. II. Rufin. 318. BURM.

119. *Pudenda mei.*] *Pudenda magis.* Regjuz.

120. *Filia.*] Quam habuit ex Cercola. Suidas. v. notas Urini ad Fragmenta Sapphus p. 287. meminuit ejus & Max. Tyrius. HEINSIUS.

124. *Formosa.*] *Formosa Merani codex.*

131. *Commistere linguas.*] *Lingua* Francos, non male. conjuncta oscula per linguam indicat. vid. II. Amor. v. 257. ubi *nexa linguo oscula.* & v. 60. *juncta oscula.* ut & alibi, quae hic *commisse* dicit. BURMANUS.

133. *Ultiora pudet hic.*] Sic nostri libri scripti. CIOFANUS. *Ultiora pudet narrare: sed omnia sunt etiam recte ex suis Nagerius.* lib. v. Fall. 532.

— *Pudor est ulteriora loqui.*

Lib. III. Art. 760.

Ultiora pudet decuisse, sed alma Dione;

Præcipue nostrum est, quod pudet, inquit, opus. HEINSIUS.

134. *Et juvat, & sine te non licet esse mihi.*] *Non libet bene quatuor libri.* Opinor scribendum:

— *Sed omnia fieri*

Et juvat, & sine te non libet esse mihi.

Saepe libet in licet degeneravit. sic lib. II. Art. Am. II. 317.

D d

— 209 —

- 135 At cum se Titan ostendit, & omnia secum;
 Tam cito me somnos delituisse queror.
 Antra nemusque peto; tanquam nemus antraque profint.
 Conscia deliciis illa fuere tuis.
 Illuc mentis inops, ut quam furialis Erichtho
 140 Impulit, in collo crine jacente, feror.
 Antra vident oculi scabro pendentia topho,
 Quae mihi Mygdonii marmoris instar erant.

Invenio

— *Quotiesque libebit;**Quae referas illi, semina lacta vide.*

Fall. vi.

Nec libet, & longum est epulas narrare Deorum.
 Ita locis istis scribendum. HEINSIUS. Nulla hic
 mendi suspicio interpretibus suborta fuit. quod
 minor: nam si verba efficacissima & electa ad ar-
 canas veneris notas, quas optime mytha nosfer
 callebat, indicandas, quibus Sappho plenam vo-
 luptatem, quam in somnis videre & sentire solebat,
 exprimit, expendissent, facile vidissent jejune
 admodum illud subjici, & sine te non libet esse
 mihi. quod etiam de amore modico, & primum
 nato dici posset. vix enim durare sine amatore suo
 puellas, quam primum tactae sunt, posse, notum
 est. & illa locutio sine te, nihil nisi praesentiam
 amatoris, quam desiderare videtur, indicare po-
 test. ita III. Am. xi. cum dixisset:

Nequitiam fugio, suzientem forma reducit.

Mox addit:

Sic ego nec sine te, nec tecum vivere possum.

Quae cum ita sint, quanti non faciendus codex
 ille Francofurtensis, qui solus servavit veterem, &
 reliquis libraribus non intellectam scripturam:

Et juvat, & sicca non licet esse mihi.

Legendum nimirum minima mutatione siccae. tam
 vivam sibi per quietem imaginem libidinis & volup-
 tatis verae obvenire fatetur, ut non licuerit in toro
 siccae jacere. sic apud nostrum ix. Met. 484. By-
 blis, incestum pari fere modo somnium narrans:

*Gaudia quanta tui! quam me manifesta libido
 Contigit, ut jacui totis resoluta medullis!**Ut meminisse juvat, quoniam brevis illa voluptas.*

Simili modo siccam vocat Nosfer, cui hebes locus
 ille torpet, puellam. II. Art. Am. ubi cum v. 683.
 dixisset:

Odi concubitus, qui non utrumque resolvunt,

Addit:

*Odi quas praebet, quia sic praebere necesse;**Siccaeque de lana cogitas ipsa sua.*

Et ita cape illa Martialis xi. 17.

*In quoque nequitias nostras lususque libelli**Vida puella leget, si Patavina licet,*

Vide etiam quae olim ad Petron. c. xxxvii. nota-
 vimus. & hoc jam exigui verbum praecedens juvat.
 cum enim juvat puellam coitus & sentit, a libidinis
 sensu resolvit necesse est. & eo sensu saepe Nosfer
 & alii utuntur. Nosfer I. Am. IV. 67.

Si mea vota valens, illum quoque nil juvat opto;
Sen minus; at certe te juvat inde nihil.

II. Art. 681.

*Illis sentitur non irritata voluptas,
 Quod juvat, ex aequo femina virque ferant;*

III. Art. 793.

*Sentiat ex imis venerem resoluta medullis
 Femina, & ex aequo res juvat illa duos.*

Et mox 803.

Quod juvat, & voces & anhelitus arguat oris;

Hero de simili somnio Ep. XIX. 63.

*Multiatque praeterea linguae reticenda modestae**Quae fecisse juvat, saepe referre pudet.*

Unde videmus, quam recte juvat Crispinus expo-
 fuerit prodest, nulla autem parte verae & robustae
 voluptatis se in somniis fraudari indicant verba,
 omnia sunt. sed de quibus vide ad Petronium cap.
 xi. fatis enim jam Pudori vim fecimus. & Goral-
 tum, Aristophanicum Theologum, metuo, qui
 tales sibi ab aliis deliciis praebere dolebit, cum ipse
 ex Catullo nequiores Gallulis suis apponere soleat
 nequitas. BURMANNUS.

138. *Evare tuis.*] *Atis.* Editiones plurimae, &
 codices Francof. & sex alii.139. *Furialis Erichtho.*] Erichtho Thesalica ve-
 nefica, sive maga fuit, cujus opera Pompejus
 quoque usus fuit. de qua proluxe Lucan. lib. vi.
 sed hic Ovidius pro generali nomine veneficarum
 posuisse videtur, speciem pro genere usurpando.
 MICILLUS.140. *Impulit.*] Scripti multi cum primis editio-
 nibus *Attulit.* Unde *Artenas* olim fugebam. de
 quo verbo lib. III. Metam. v. 532. Nunc *Abstulit*
 repono, propius insistentis vestigiis scriptae lectio-
 nis. similis diversitas scripturae in Statio Theb.
 IV. 256.*Quas non ille duces nemorum fluviiisque dicata
 Numina, quas magna non abstulit ignis Napaeae.*

Ita

- Invenio silvam, quae saepe cubilia nobis
 Praebuit, & multâ textit opaca comâ:
 145 At non invenio dominum silvaeque meumque.
 Vile solum locus est: dos erat ille loci.
 Agnovi pressas noti mihi cespitis herbas:
 De nostro curvum pondere gramen erat.
 Incubui; tetigiquê locum, qua parte fuisti;
 150 Grata prius lacrimas combibit herba meas.

Quin

Ita enim veteres membranae. Noster supra:

*Quid mirum, si me primae lanuginis aetas
 Abstulit?*

Epistola Paridis 199.

*Phryx erat Aurorae conjux: tamen abstulit illum
 Extremam noctis quae Dea finit iter.*

Lib. I. Artis Amat. 561.

*Impliciamque sinus (neque enim pugnare volebat)
 Abstulit.*

Lib. II. 91.

*Decidit, atque cadent, Pater, ô pater, auferor,
 inquit.*

Et mox 140.

*— Subitus cum Pergama fluctus
 Abstulit.*

Hinc patet, cur *ablatum cerovm* lib. I. Metam. in descriptione diluvii Deucalionei dixerit, ubi *alate* insulsi reponebant. Remed. Amor. *Auferimur culen.* Epistola Hypsip. 131. ô *demens, Colchisque ablata venenis.* Senec. Agamem.

Sed nulla Ariden Venere furtiva abstulit,

Cornelius Severus apud Senecam:

*— Sed enim abstulit omnes,
 Tanquam sola fores, rapti Ciceronis image.*

Hoc est, in se convertit omnes. Statius Theb. VI.

*Plenius omnes
 Abstulit in se oculos.* HEINSIUS.

Ego conjecturæ huic Heinii minime assentiri possum, ut qui *impulsit* multo gravioris significationis verbum putem, quam *abstulit*. & hic de furore, vel ei certe simili affectione agitur. sic Valer. Flac. III. 265.

*Cui pavet ad crines, & tristia Pentheos ora
 Thyas, ubi impulsæ jam se Deus agmine matris
 Abstulit.*

Lib. IV. 32.

*Hortator postquam furis & voce nefanda
 Impulit Oenides.*

Et ita passim Poetas loqui ipse Heinisus notavit ad ejusdem Poëtae lib. III. 325. *Totamque Deas simul impulsit urbem.* & de alia gravissima affectione, qua præcipites homines aguntur, ad Vellej.

Patere. II. 33. *Sequentia, In collo crine jacente; ut vaticinanti & furiosæ respondent, & præcipue ita verbum feror egregie congruit: Ferri enim impulsit furis, & gravissima perturbatione mentis, proprie dicuntur. Horat. I. Sat. IV. 30.*

Quin per mala præcepit

Forsur.

Virgil. II.

Forsur in Arma furens.

Cicero pro Quinct. XI. *Id Sex. Naevius non faceret; qui usque eo servet, ferturque avaritia.* si quid mutandum vero hic esset, arderet impense Francosurtenis codicis lectio, in quo est *Attingi.* nam *tangi, cœtingi* proprie in furore actæ dicuntur Ep. IV. 50. *Numine constantas attonuere suo.* Vide Heinf. ad III. Amor. I. 64. idem codex habebat, *Furiatis Enyo. Palat. & Franc. Erinis, BURMANNUS.*

141. *Scabro pendens topho.*] *Tophus* lapis scaber & pumicosus, familiaris ipeccubus & antris montium est. *Pendens* autem, quod Domitius exponit sublimia, pro arcuata & suspensa magis accipiendum. MYCILLUS. Vid. III. Amor. I. 3. *Scaber* autem *tophus* etiam est in Catalectis Pithoeti. P. 32.

Decidens scabrum cavat unda sephum.

Sequenti versu Scriverianus, qui mihi erat, ut de topho capiatur, qui instar marmoris erat Sappho, propter delicias, quibus in Antris illis perfrui solebat. BURMANNUS.

144. *Pressit opaca.*] Multo rectius iidem libri & quidam alii, *textis opaca.* CIOFANUS. *Multis pressis opaca comis.* MS. Berlin.

145. *Sed non.] At non scripti.* mox *agnovi pro cognovi* quidam. HEINSIUS.

147. *Agnovi.] Unus Heinisus, agnovi pressas, vestigia corporis, herbas.* non invenisse. *Ado vivis* in uno Regio, *modo not* Merani.

150. *Grata prius lacrimas cum bibis herba meas.]* Omnes hæcenus *combibit*, legere: mihi *cum bibis* non displicet: ut hic planè sit sensus, incubuisse se in locum frequentius, ubi ante jacuerant, cum interim herba locuque, ante illi gratas, exciperet suas lacrimas, quæ fluenter ad memoriam Phœonis. si quis tamen & *combibit* probat, non admodum repugnem. EGNATIUS.

D d 3

152. Nal.

Quin etiam rami positis lugere videntur
 Frondibus; & nullae dulce queruntur aves.
 Sola virum non ultra piè moestissima mater
 Concinit Ismarium Daulias ales Ityn.

155 Ales Ityn, Sappho desertos cantat amores.
 Haëtenus; ut media cetera nocte silent.
 Est nitidus, vitreoque magis perlucidus amni,
 Fons facer: hunc multi numen habere putant:

Quem

152. *Nullae.*] Ubi olim *mille* nullo sensu, emendabis *nullae*; aliter & syllaba nutet, & sensus non quadret. EGNATIUS.

153. *Non ultra prius.*] Emendabis *Piè. Prius* enim *casta* vox semper *vila* est, ac nihili. EGNAT. *Sola virum non ultra prius moestissima mater* Domitius legit ut sit sensus: *Sola mater*, quae ob id moestissima est, quod non prius occidit virum, quam filium, &c. Sed alii pro *Prius, Piè* legunt, hac sententia: *Sola mater*, quae impiè ultra est virum. Impiè scilicet, quod in eo ulciscendo filium interfectum epulandum apposuit. MICYLLUS. *Non prius moestissima mater lib. veteres* habent. alii placet, *non piè. quos ego nihil moror.* CIPFANUS.

155. *Sappho miseris decantat amores.*] Vatie. *desertos cantat amores. Mass. desertos quareat amores.* CIOFANUS. *Desertos* habent omnes codices meliores. ita *deserta amica* Remed. Amor. 125. HEINS. Francius coniecit, *disruptos*, vel *divulsos*, vel *disruptos*, aut *disruptos*.

156. *Haëtenus: ut media cetera nocte silent.*] Scripti quidam & *media*. perperam. nam & pati modo est locutus in Fallis lib. v. 6° l.

Haëtenus: ut vivo subitè vorantia faxe
Antea. HEINSIUS.

157. *Est nitidus, vitreoque magis perlucidus amni.*] Alii aliter:

Est nitidus, vitreoque magis perlucidus amni.
 EGNATIUS. *Est nitidus, vitreoque magis perlucidus amni.* haec Naugeriana lectio. sed ridicule fontem & amnem eundem facit. primae editiones & scripti plerique, *vitreoque amne.* Mazarinianus, *vitreoque amni.* Scribe, *vitreoque magis perlucidus amni.* Sic *Fons Blandusque splendidior vitro* apud Horatium. lib. iii. Od. xiii. ita Poëtae passim. Horat. 1. Od. xviii.

Arcanique fides praedicta, perlucidior vitro.
 Apulej. 1. Metam. *Fluvius ignavus ibat, argento vel vireo nemulus in colore.* & magis apposite libro v. *videt fontem vitreo Latice perlucidum luci meditellio.* ubi non sunt audiendi codices, in quibus *placidum*, quod temere arripuerunt pro *perlucidum*, cum *placidiere animo* praecessit. HEINSIUS. Nos retinimus, *vitreoque magis perlucidus amne.* ut est in Francof. & plerisque aliis; nam amnes

passim vitrei. vid. Bernard. ad Stat. 1. Silv. iii. 73. BURMANNUS.

159. *Quem supra.*] Ἐναετοφῆ. CIOFANUS. 159. *Extendit.*] In nonnullis *expandit.* in aliis *expandit.* recte omnia. NAUGERIUS. Libri veteres *expandit.* placet. CIOFANUS. *Expandit* primae editiones & scripti plerique. Virgil. vi. 282.

In medio ramos annoaque brachia pandit
Ulmus opaca, ingens.

Ubi vid. ScrV. Aufonius:

Et passura comas radicibus erigitur stirps.

Paullinus nono Felicis natali:

Nam patules platanus ramos expandit in umbras.

Corippus Africanus de arbore 1. 233.

Expandit satiata comas, & nubila supra est.

Idem de arbore prostrata:

Lanyuida per latus expandit brachia terras.

Hinc *Patula* arbor Virgil. Culic. v. 16.

Hinc atque hinc patula praexpandit cornua fronte.

Et ita saepe simplex *pandere.* Art. Am. iii. 500.

Plenaque curvate pandere vela sinu.

Ubi male turbant MSS. Horat.

Piella pandit spectacula cauda.

Pandere retia Met. iv. ex MSS. Virgilius tamen

ii. Georg. 287.

Neque in vacuum poterunt se extendere ramis.

Et v. 296. *tendere:*

Tum fortis late ramos & brachia tendens

Hinc illic.

Et Senec. Oedip. 534.

Curvoque pendit quercus & putres sita

Annoxa ramos.

Et Silius lib. v. 481.

Annoxa excelsis tendebat ad aethera ramos

Arculus. HEINSIUS.

Vide Heinf. ad Valer. Flac. 1. 400.

159. *Agnatica loto.*] Ita & lib. ix. Met. 347.

ut ab alia *Loto* distinguatur. *Lotam* vero *Nympham* in fabam *Syriacam* mutatam narrat Servius ad 1. Georg. 84. sic & *Isidorus* de *Mella* lib. xvii. c. 6. nam & *mella* & *fabas Syriacam* dicebatur *Lotos*, sed *fabas Graeca* frequentius. BURMANNUS.

160. *Una nemus.*] Quid enim sibi velit *vetus lectio* non video, *unda nemus*, quando & *Domitius* jam antè id agnovit, & sensus *una* exposcit. EGNATIUS. Sic & Met. lib. viii. 744.

Statat

- Quem supra ramos expandit aquatica lotos,
 160 Una nemus: tenero cespite terra virct.
 Hic ego cum lassos posuisssem fletibus artus,
 Constitit ante oculos Naias una meos.
 Constitit, & dixit, Quoniam non ignibus aequis
 Ureris, Ambracias terra petenda tibi.
 165 Phoebus ab excelso, quantum patet, adspicit aequor:
 Aëtiacum populi Leucadiumque vocant.

Hinc

*Stabat in his ingens amneso robore quercus;
 Una nemus.* HEINSIUS.

Plinius lib. XVI. 44. *Vicina luce est illex, & ipsa nobilis XXXIV. pedum ambitu caudicis, decem arbores amicans, singulas magnitudinis vicinæ, silvamque sola facit.* ita Heinsius notavit è membranis legendum. vulgo, *decem arbores mittens.* imitatus est & Ovidium Paulinus de vita Martini II. 259. *Arboris ubi densum nemus.* ubi Barthius alia exempla dabit. nec hinc ablundat illa Senecæ Oedip. 542.

*Medio stat ingens arbor, atque umbra gravi
 Silvæ minoris urget, & magno ambitu
 Diffusa ramos, una defendit nemus.* BURMAN.
 161. *Lassos.*] *Fessus* idem libri. CIOFANUS.
 161. *Posuisssem fletibus artus.*] *Fletibus* quatuor scripti. placet. HEINSIUS.

162. *Ante oculos visa est Naias adesse meos.*] Non possum non admirari tantam lectionis varietatem in codicibus deprehendi: vetus enim lectio sic ferme habet:

Formosus puer est visus adesse mihi.

Nunc alii diversè legunt:

Constitit ante oculos Naias una meos.

Ubi miror, quid sibi velit hoc nomen, quod quidam legunt per *ysyllon*. Manu scriptus codex noster sic habuit, ut emendavimus. Quam igitur malint, eam sequantur. Illud testari possum, veteri si lectioni steteris, dissentire a seculo Ovidium, qui statim non ad Cupidinem, sed ad Nympham, id est, hanc Naiada, conversam Sappho faciat, cum inquit: *Ihimus ò Nympha*: quo in versu graviter infederat error, ut Nymphas alloqui videtur, cum Naiadem Nympham, quæ oculis obiecta illi fuerat, alloquitur, & sic *Nympha* vocandi causa erit, Græcorum more unitatis numero.

EGNATIUS. *Constitit ante oculos Naias una meos*, est in veteribus, & profecto rectè: inferius enim, *Ihimus ò Nympha*. quidam aliter legunt; mihi, cum sequatur *constitit & dixit*, repetitum id *constitit*, & Ovidianum maxime & prelegans videtur. NAUGERIUS. Hic versus variè legitur. Alii, ut hic citavimus, *Naias* divisa media legunt, tribus syllabis: & ita etiam in Aldinis scribitur. Alii mutato parumper versu legunt:

Ante oculos visa est Naias adesse meos.

Quæ lectio concinnior paulo est, & pluribus

etiam placet. Sed hoc incommodi tamen habet; quòd dictio *Naias* omnino generaliter & indefinitè ponitur: cum non habeat cui allringatur, ut supra *Naias una*, quæ certa & definita quaedam significatur. Tertia lectio, quam vetustiores ceteris afferunt; à reliquis planè diversa est: ita enim habet:

Formosus puer est visus adesse mihi.

Qui puer de Cupidine intelligendus. MICTELLUS. Noster ferme habent:

Formosus puer est visus adesse mihi.

CIOFANUS. *Constitit ante oculos Naias una meos*; hæc etiam Naugerio debentur. Noster cum vulgatis, inepte:

Formosus puer est visus adesse mihi.

Repone in Naugeriana lectione *Naias uda*, & refer ad Naiada hujus fontis. sic *Ada Thesæ*. lib. XI. Met. & *Tyberinides udæ*. lib. II. Fast. v. 597. ex antiquis codicibus. ubi Naiadas Tyberinas innuit. HEINSIUS. rectè habet *fe una*, ut redundet, de quo loquendi genere cum alii jam egeret, tum Pricæus ad Matthæi cap. VIII. v. 17. Noster ipse Metam. VIII. 786.

Mentani nurminis unam

Talibus agrestem compellas Oreada delcis.
 v. Fast. 663.

Edidis Arcadiis Pleias una Jovi.

Ubi etiam Bentej, ad Horat. I. Od. X. reponi vult *uda*, ex his Heinsii notis conjecturam, ut videtur, arripens. sed una *Pleias* est una ex Pleiadibus. Vorstius de Latinitate falso suspècta cap. IV. & v. & alibi Latine satis dicit ostendit. Terent. And. I. I. *Fortè unam adspicio adolescentulam*. Valer. Max. III. II. 10. *Virgine in unius Barbari oculum direxit*. Et ita passim veteres. Petron. XXVI. *Unas servus Agamemnonis*. ubi vid. Comm. BURMANNUS. 163. *Quoniam non ignibus.*] *Quid nunc non*. Bersm. Edit. sed editiones vetustiores & omnes Heinsii codices, *quas nunc non*.

164. *Ambracia est terra petenda tibi.*] Libri veteres *Ambrachias, Ambrachias, Ambrachis*. Optime Varicanus unus, *Ambracias*, Græco more, Horatius I. Od. 22.

*Quale portentum neque militaris
 Dammis latis alit edictis.*

D d 3

I a

Hinc se Deucalion, Pyrrhae succensus amore,
Mifit, & illaefo corpore prefflit aquas.

Nec mora: verfus Amor tetigit lentiffima Pyrrhae

170 Pectora; Deucalion igne levatus erat.

Hanc legem locus ille tenet. pete protinus altam
Leucada; nec faxo defiluiffe time.

Ut non mouit; cum voce abiit. ego frigida furgo:
Nec gravidae lacrimas continuere genae.

Ibimus,

Ita in duobus veterrimis libris inveni fcriptum.
egregie. Vulgati *Dannia in lafis*. Seneca Hercule
Oetaeo:

— *Te Rhodope tulit,*

Te praerupit Athos, te fera Caftias;

Quae virgata tibi praebuit ubera.

Sic & ibi optimis Medicis, ita *Appia via* pro
Appia non uno loco apud Nostrum, & apud Cice-
ronem. *Cepheftas* ora lib. vii. Metam. Felus Avie-
nus Descriptione Orbis:

— *Eois*

Hadrias unda vadit largam procul expuit algam.

Remedio Amoris Nofter:

Quid te Phafidos iuvenum gramina terras.

Quomodo ex veltigibus antiquae ledionis videri
fcribendum illic ignebatur. *Amazonias fcuris*
Nofter lib. 111. El. 1. Pont. ut videtur & illic cor-
rigendum. fic *Felias hafta* apud Nostrum non uno
loco. *Amathufias venidens* pro Venere Symmachus
in verfibus à me emendatis ad lib. x. Met. v. 558.
fic *Aclias Cleopatra* Statio in Silvis. in Propem.
Celeris, 120.

Aclias Antonias fugit Cleopatra catenas.

Et *Aclias Orithyia* Virgilio. *Iflomia* lucla apud
Apulej. de dogmate Platonis: *Doctores habuit in*
prima literatara Dionyfium, at in palaefta Arifto-
netum Argis erundum, tanlefque progressus exercita-
ti ei centulis, ut Pythia & Iflomiade lucla decer-
taverit, quomodo calligandum: nam edito Ro-
mana princeps, *Iflomia de lucla*, alii codices,
Iflomia deluclata. unde variae conjeclurae natae.
Steph. Byzant. *Εγὼ καὶ Κορινθίου Ἰσθμίου, ἐν ᾧ Ἰσθμίου*
Προσίδαν, καὶ Ἰσθμίου καὶ Ἰσθμιάδης σπίνδαν.
Apud Apollodorum *επιτις Ἰσθμιάδης τελευτώνης*.
fic & *ικη Ἰσθμίας*, fimilique apud fcriptores Grae-
cos. vid. Salmaf. ad Hiflor. Aug. p. 267. *Nafamo-*
nias Arpe Silio lib. 11. 116.

Oppofito procal infidiis Nafamonias Arpe

Corpora praerupit lethum.

Sic & *Sidonias* apud eundem lib. xiv. 270. utrum-
que ex optimo codice. HEINS. *Ambracian* reddidit
etiam Ovidio lib. xiii. Met. 714. Heinſius. fed
Dannias militaris non tolerat Clariffimus Bentlejus

in Horatio. fic *Jenias*, de quo ad Epifl. ix. 73:
Phafias. Ep. vi. 103. *Phitias*. vii. 165. BORN.

165. *Phoebeus*.] Ille ab Ambraciotis magna vena-
tione colebatur. vid. Antonin Liber. Fabul. xv.

166. *Aclaeum populi* & *Leucadiumque vocant.*]
Aclaeum vocant populi, inquit, *Leucadiumque*.
Hoc à vulgato nomine infulae fcilicet, illud ab
antiquo. Nam & Strabo tradit lib. 10. Leucadem
antiquitus Cherfonefium, five peninfulam fuiffe,
Acarnaniae connexam, quam Homerus vocavit
Ἀκτῶν ἡπειρία. Eam terram, quae è regione Itha-
cae ac Cephaleniae eft, id eft, ipfam Acarnaniam,
Epirum appellando. Verfus Homerum funt Odyff.
ultimo, xl. 375.

Ἀτὶ γὰρ Ζεῦτος πάτερ, καὶ Ἀβραγίας καὶ Ἀπελλοῦ
Οἴες Νήρικον εἶλαν ἰνυκτίμουνο πταλίεσσιν,
Ἀκτῶν ἡπειρίου, καὶ Φαλλήεσσιν ἀνάσσου, &c.

Quare *Aclaeum* hoc loco gentiliter ac proprie ac-
cipiendum: non appellativè, ut Domitius exponit,
pro littorali. MICHELIS. *Acliacum* Scaliger. ut
& Sarravianus. Infrà:

Cur tamen Acliacas miseram me mittis ad eras.

Ab *Aclis* oppido tamen Ambracici finus, quod
Aclis alius dictum, etiam *Aclaeum* deducitur. hinc
Ἀκταῖος Ἀπελλῶν καὶ Ἀκτιακός, teste Stephano
Byzantio. contra *ἄπὸ τῆς Ἀκτῆς*, quae *Ἀκτικῆ*
etiam dicitur, & nomen mutuata est *ἄπὸ Ἀκ-*
ταίου τοῦ ἐντιχόνου, *Ἀκτικῆς* deducitur nonnum-
quam, ac proinde etiam *Ἀκτιακός*, quomodo
apud Euphorionem in Dionyfio *Ἀκτιακὸς Λίγυος* &
apud Maronem *Aclias Orithyia*. vide plura ad
Fahor. lib. 1. 711. fic contra apud Sammon. Comp.
xvi. *Aclaeo mellis* legendum, pro *Acliaco*. HEINS.

169. *Nec mora, juffus amans tenuis lentiffima*
Pyrrhae Pectora, Deucalion igne levatus erat.] Ad-
monimus jam alia varietatem ledionis incredi-
bilem deprehendi in hac Epitola. Nam quidam
adeo diverfi abeunt, ut nec verba, nec fenfus
cum veteri ledione conveniant. Mili non tantum
animi fuit, ut tantam immutationem admitterem,
integrum relictoris alius, quid magis illi probaturi
funt: alii igitur fortaffe non male:

Nec mora, verfus amor fugis lentiffima mers

Pectora, Deucalion igne levatus erat.

EGNAT. *Nec mora, juffus amans tetigit lacriffima*
Pyrrhae

- 175 Ibinus, ô Nymphæ, monstrataque saxa petemus.
 Sit procul infano victus amore timor.
 Quidquid erit, melius quam nunc erit. aura, subito:
 Haec mea non magnum corpora pondus habent.
 Tu quoque, mollis Amor, pennas suppone cadenti:
 180 Ne sim Leucadiae mortua crimen aquae.
 Inde chelyn Phoebo, communia munera, ponam:
 Et sub ea versus unus & alter erunt.

Grata

Pyrrhae Pectora, &c. Ita vulgaris lectio habet. In Aldinis autem legitur hic versus hoc modo: *Nec mora, versus amor fugis lentissima mersi Pectora.* Cujus sententia aliquotum propius accedit ad propositum, quod est, ut amor ab eo discedat, qui se ex Leucadio monte precipitasset. Quamquam enim superior lectio idem concludat, ea tamen, quae in priore versu dicuntur, etiam aliud quiddam innuunt: quasi scilicet necesse fuerit, antè etiam amplecti eum, à cuius amore dissolvi velles. Merito autem aliquis miretur tantam lectionis diversitatem in hac Epistola, sive ea librariorum negligentia, sive emendatorum aemulatione accidit. Planeque hinc verum esse apparet, quod Timonem Nicæum Arato quondam dixisse ferunt, eos libros esse emendatissimos, qui quàm minimum fuissent emendati. Sed haec, ut ut sunt, relinquamus. MYCILLUS. Idem libri, *iusus amor*, locum mendo non caret, quod alii substituant, divinare est. CIOFANUS. *Nec mora versus amor fugis lentissima mersi Pectora* Naugerius. Scripti nostri, *iusus amor tetigit lentissima Pyrrhae*, vel *iusus amor*, vel *iusus amans*. *Pyrrhae* tamen omnes. Scribo:

Nec mora: versus amor tetigit lentissima Pyrrhae Pectora.

Versus amor, ut Epistola Briseidis:

Aut si versus amor tuus est in taedia nostri.

Lentus proprie, qui tarde se promovet, sed & pro flexibili sumitur, & pro securo atque otioso, etiam pro fingido & remisso, quemadmodum hic loci. Glossae Stephani, *Lentus*, ἔτερος, ἄετος, ἄγυος. *Lentus*, qui tarde irascitur, ubi de ira agitur. sic Ep. Helenes 249.

Tu fore tam lentum iussa Menelaen in ira?
 Marcianus Capella. lib. vii.

Optati lentus amaris
Gaudia longa trahis.

Aul. Gell. lib. 1. cap. ult. de Plutarcho: *Tum lente & leniter, Quid autem, inquit, nunc tibi verbero irasci videret ex vulnere meo, an ex vece, an ex celere correptum esse me ira intelligis?* Amor. lib. II. Eleg. ult.

Lentus es, & pateris nulli patienda marito.

Lib. III. Eleg. VI.

Ille habet & silices & durum in pectore ferrum?
Qui tenero lacrymas lentus in ore videt.

Hoc est qui lacrymis non movetur. sic ibi vetus codex. est autem convicium amatorum. ita Penelope initio Epistolae *lentum* vocat Ulyssim. Phyllis Demophoonti, *At tu lentus abes*. & nostra Sappho Phaoni, *Lente rudi*, tum:

Hoc te, si speres, lente, decebat epus.

Ep. Herus 81.

Certe ego tum ventos audirem lenta sonantes.

Hoc est secura. & Trist. II.

Scenica spectasti lentus adulteria.

Quomodo illis locis est legendum. Vide Notas ad Ep. XIX. v. 81. & Remed. Amor. v. 774. Hinc *re, lentescere, Remotus*. AMMON. 1, 9, 46
Nervo relentescat saepe repulsus amor.

HEINSIUS.

171. *Hanc legem locus ille tenet.* De hoc scopulo, qui saltus amantum dicebatur. vid. Serv. ad Virgil. Eclog. IX. 57. & Voß. ad Catull. carm. 67. Ptolem. Hephaest. lib. VII. apud Photium Canone cxc. qui plures, qui se inde praecipitarunt, enumerat; Sapphus tamen, quod mirere, nulla ibi fit mentio. & Athenaeus lib. XIV. c. 3. narrat Calycam amore Euarthi captam se praecipitio ex hoc scopulo interemisse. vide & Scaliger. ad Aufon. Cupid. cruci affixum. v. 24. Menander apud Strabon. lib. X. primam delusisse ex Leucade Sappho tradit. BURMANNUS.

173. *Ego territa.* Naffician. *frigida*. CIOFANUS. *Frigida* scripti nostri. unus *Pallida*. HEINS. Francofurtensis pentametrum ita exhibet, *Nec lacrimas oculi continere mei.*

175. *O Nymphæ.* Vocandi casus est unitatis numero, & Graeco more enuntiat. EGNATIUS. Vocativo casu *Nymphæ* legendum: non per diphthongum, ut in quibusdam male scribitur. Est enim apostrophe ad Naidem, cuius consilio se parturam dicit. MICVLLUS.

178. *Es mea.* Scriverunt *haec mea*, Σειρικῆς; eleganter.

182. *Erit.* ERUS bene SARRAVIANUS. HEINSIUS. Consentit Francofurtensis.

Grata Iyram posui tibi, Phoebe, poëtria Sappho:
Convenit illa mihi, convenit illa tibi.

185 Cur tamen Aëtiacas miseram me mittis ad oras,
Cum profugum possis ipse referre pedem?

Tu mihi Leucadia potes esse salubrior unda:
Et forma & meritis tu mihi Phoebeus eris.

190 An potes, ô scopulis, undaque ferocior illa,
Si moriar, titulum mortis habere meae?

At quanto melius jungi mea pectora tecum,
Quam poterant faxis præcipitanda dari!

Hæc sunt illa, Phaon, quae tu laudare solebas;
Vifaque sunt toties ingeniosa tibi.

195 Nunc vellem facunda forent. dolor artibus obstat;
Ingeniumque meis substitit omne malis.

Non

183. *Posuit.*] *Posui* maluerim. patet ex sequenti versu; & sic Farnæianus cum uno meo. Propert. II. Eleg. XIV.

Hæc pono ante tuas tibi, diva, Propertius aedes.
HEINSIUS.

183. *Poëtria Sappho.*] Domitius & alii *Poëtica Sappho* (ignoscant illi) tam perperam legunt, quam interpretantur: nemo eam nescire potest, qui vel Græcis elementis imbutus sit, non dici substantivè unquam sic *Poëticam*: dicimus enim Poëticam artem, ut Horatii *ars Poëtica*, sed *Poëtriam* muliebri genere, ut Poëtam, quod Græcis in primis peculiare est: nomina namque hæc forma apud illos multa. ut *ψάλλτρια, κωμῆτρια, ποιήτρια*. EGNATIUS. *Poëtica Sappho* communiter legitur, pro ea quæ circa rem Poëticam versatur. Egnatius autem contendit, *Poëtriam* legendum: quod id regulare femininum à masculino Poëta sit. Meo igitur iudicio utraq; lectio rectè habet. Nam si *Poëtica* legas, eam (ut dixi) intelliges, quæ Poëticis rebus ac studiis occupata est. Sin autem *Poëtria*, ad professionem magis respicies. Et quæ alterum actionis, alterum qualitatris. Sed causam contentiosis dedisse Domitius videtur, qui scribit: *Poëtica*, Græcis *κωμῆτρια* dicitur. Quod, ut cetera ejus multa, ineptum ac vanum est: ut ex superioribus patet. MICIVLIVS. Naugerius notat in omnibus suis legi *Poëtica*, atque ita etiam edidit. *Poëtria* rectè. Sappho enim per excellentiam *Poëtria* dicta, ut Homerus *Poëta*. Galenus libro, animi affectus consecratos esse temperaturæ: Πᾶντας γὰρ ἀποκρίνεται Ὀμηρον μὲν ἀγνοῦναι ποιήτριον, Σαπφὸν δὲ ποιήτριαν. sic & Aeliano dicta lib. XV. Var. Athenæo lib. XV. & Pausanias in Arcadicis. & ita Terentianus Maurus de metris:

Continuisse patet istos in carminis solo
Dicitur hæc eadem præconata Poëtria Sappho.

HEINSIUS. Apud Persium in Proemio habes, *Cor-*

vos Poëtas & Poëtrias pias, ubi etiam male turbant nonnulli codices. neque etiam *Poëtris*, multo minus *Poëtis*, quod Claverio ardebat, ignota veteribus vocabula, in civitate Romanam adsciscenda. BURMANNUS.

185. *Cur tamen Aëtiacas.*] Ita & Scaliger manu sua emendarat, cum in codice Gryphiano *Aëtiacas* legeretur. DAN. HEINSIUS. *Cur nunc*, Ciofanus, & aliae editiones. MSS. variant, *cur modo ad Lincol. cur prætor*, Sarravianus. unus Heinii *cur ferus*, venuste. pro *miseram* quatuor *moestam*. BURM.

186. *Cum profugum possis ipse referre pedem.*] Sic legendum ex antiquis libris. Est autem apostrophe ad Phaonem: inde nullo modo mihi probatur, nec, ut puto, cuiquam alii probabitur. CROFAN. *Ipsè* scripti. & rectè. Non enim in Leucadiam Phaon: sed in Siciliam, profugerat. HEINSIUS.

188. *Et formæ meritis.*] *Forma* Regius. Lege, *Et forma & meritis*. Vide notas Epit. VII. §. 5. Ep. VI. 83.

Nec facio meritis quo placet, sed carmine meo.
HEINSIUS.

189. *Ferocior ulla.*] *Ferocior omni* Francofurt. ulla Mazar. & Witianus. Francius malebat, *undis que ferocior illis*.

191. *At quanto.*] Micylli editio & aliae veteres *ab quanto*, & quatuor scripti: alii *o quanto*. nihil muta. Ep. XVIII. 21.

At quanto mallem, quam scriberet, illa nasaret. Ubi vid. Heinsum. Quinct Decl. II. 22. *At quanto facilius est somnes decipere miserorum.* Decl. V. 21. *At quanto, Dii Deaque, alius suis ille infelicissimus juvenis adfectus?* & ita alibi in illis declamationibus. Francofurtensis ita exhibet versum hunc:

At quanto melius mecum tua pectora jungi.

BURMANNUS.

191. *Atque pectora.*] *Corpora* Wittii cod. vid. Ep. III. 107.

Non mihi respondent veteres in carmina vires.

Plectra dolore tacent: muta dolore lyra est.

Lesbides acquoreae, nupturaque, nuptaque proles;

200 Lesbides, Aeoliâ nomina dicta lyra;

Lesbides, infamem quae me fecistis amatae;

Definite ad citharæ turba venire meas.

Abstulit omne Phaon, quod vobis ante placebat.

(Me miseram! dixi quam modo pene, meus!)

205 Efficite ut redeat: vates quoque vestra redibit.

Ingenio vires ille dat, ille rapit.

Ecquid ago precibus? pectusne agreste movetur?

An riget? & Zephyri verba caduca ferunt?

Qui mea verba ferunt, vellem tua vela referrent,

210 Hoc te, si sciperes, lente, decebat opus.

Sive

195. *Facunda forem.*] Fortasse rectius sit, *forens*. NAUGERIUS. *Forens*, rectius libri. HEINSIUS.

195. *Dolor artibus obstat.*] Praeclarum exemplum apud hunc Noster lib. XIII. *Metamorphoseos*, ubi ita est de Hecuba, cum Polydorum, quem Polymnestori cum ingenti auri copia crederat, interfectum vidisset:

*Treades exclamans, obmutuit illa dolore,
Et pariter vocem, lacrimaque introrsus obortas
Deorat ipsi dolor, darsaque similima saxo
Terpet.* CIOFANUS.

196. *Ingeniumque meis substitit omne malis.*] Lib. & Elegia I. Trist. de fe:

Ingenium tantis excidit omne malis. CIOFANUS. *Succidit* Francofurtensis.

197. *In carmina.*] In *carmine* duo Lincoln. vide ad XIV. *Metam.* 20.

198. *Tacent.*] *Silent* unus Medicus. bene. HEINSIUS. *Tacent* margo Bersmanni.

199. *Lesbides acquoreae, nupturaque, nuptaque proles.*] Sic omnino melius, ut etiam illud quod sequitur. *amatae, potius, quam amare.* EGNATIUS. Anaphora usus est hoc loco Poeta, sive repetitione principii. Quod quidam factum volunt, non tantum affectus causa, cui ea res servit: sed etiam, ut morem Sapphus exprimeret, sive imitaretur, cui dicitur haec figura valde familiaris fuisse: citanturque exempla haec ad Partheniam: *Παρθένια, παρθένια, τι με λυπέστα εἶχες.* Et, *Οὐκ ἔτι ἕξω πρὸς σ', οὐκ ἔτι ἕξω.* Haec nos ex Merula, ille ex Demetrio Phalereo. MICELLUS.

201. *Lesbides infamem quae me fecistis.*] Huc respicit Horat. II. Od. XIII. 4.

Aeoliis fidibus querentem

Sappho puellis de popularibus.

203. *Quod vobis.*] *Quod vobis* Wittian. Oxon. Lincoln. & Mazzarin.

204. *Quem modo.*] Male vetus lectio *quae*, nos veto *quem*, alii *quam*. EGNATIUS.

207. *Ecquid ego haec.*] Alia lectio, *Ecquid ego precibus.* EGNAT. *Ecquid ego precibus.* Communiter. Alii, *Ecquid ego precibus.* Quidam etiam, *Ecquid ego haec precibus.* Sed communis lectio melior, cuius sententia respondet sequentibus. Est enim sententia: *Ecquid, sive, Euanne aliquid ago: id est, efficio precibus meis, quas modo feci? & mihi agreste istud pectus ac durum movetur, annon? &c.* MICELLUS. Assentior eruditus viris, qui *Ecquid ago* legendum putant. CIOFANUS. Scripti nostri magna ex parte *Haec quid ego*, vel, *Ecquid ego. Haec quid ego an tres. Haec ego quid unus.* Lego:

Sed quid ego haec? precibus pectusne agreste movetur? Noller Epist. XIII. 135. quomodo illic legendum monui:

Sed quid ego haec? laevum revocaminis omni abesto. Statius Theb. VIII.

Sed quid ego haec? I, Tartareis ulciscere sedes, Tiphone.

Lib. XI.

*Quod innumero Lesbata examinis gaudet
Ripa, meae vires, mea laeta insignia; sed quid
Haec ego?*

Theb. IV.

Sed quid ego haec? fessisq; optatis demoror undis? Theb. I.

*Sed quid ego? aut hodie spoliis gavissus abibus,
Quisquis es, his, aut me magni de stirpe creatum
Omnino accipies.*

Aufonius Praefatione septem sapientum:

Sed ego quid isthaec? non hac causa huc prodii.

Ennius apud Donatum:

Sed quid ego haec animo lamenter?

Et idem alibi:

Sed quid ego haec memoro?

E c

Virg.

Sive redis, puppique tuae votiva parantur
Muncra; quid laceras pectora nostra morâ?
Solve ratem. Venus orta mari, mare praefat amanti.
Aura dabit cursum; tu modo solve ratem.

- 215 Ipse gubernabit refidens in puppe Cupido:
Ipse dabit tenera vela, legetque, manu.
Sive juret longe fugisse Pelasgida Sappho;
(Non tamen invenies, cur ego digna fugâ.)
Hoc saltem miserae crudelis epistola dicat:
220 Ut mihi Leucadiae fata petantur aquae.

Virgil.

Sed quid ego haec autem nequiquam ingrata revolve?

Quinodo fere Apollonius lib. III.

Ἄλλ' τιν ἴδι τοι μεταμών παντ' ἐγγεβώς
Auctor Querol: *Sed quid ego nunc? solum hoc reslat mihi, ut pro jure jam nunc teneat.* Prudent. lib. II. contra Symmach.

Sed quid ego haec meditor?

Idem Apotheosi:

Sed quid ego haec autem titubanti voce retexo.

Posset etiam in Nafone corrigi:

Em quid ago? precibus peccisue agreste movetur.

De quo ad Maronem dixi Aenecid. x. v. 675. Similiter abruptum *Haec ego.* Vid. Epist. x. v. 37. Sarravianus:

Haec quid ego? an precibus tibi peccus agreste movetur?

Forte:

Ecquid, id, precibus tibi peccus agreste movetur?

Ut III. Met. 422.

Ecquis in silvis crudelius, inquit, amavit?

HEINSIUS.

211. *Parantur.*] In nonnullis *paramus*. NAUGER.

Quis non videt etiam reclamante codicum fide legendum *paramus*, non *parantur* ex amantis affectu? significare enim voluit nuncupata a se ipsa vota pro Phaonis reditu. EGNATIUS. Locus videtur mendosus; nisi post hoc dilichon sequatur illud, *sive juret longe.* & tunc constabit sensus. HEINSIUS. Et in Lincoln. quatuor mediis versus desiderabantur. nisi ergo in parenthesis ponantur, & hic, *sive redis, puppi esse tuae votiva paramus* legatur, sensum vix video. BURMANNUS.

212. *Quid laceras.*] *Quid crucias pectora nostra tuis.* FRANCO.

213. *Praefat amanti.*] Slichtenhorstius legebat, *sternit tuis*, & certe *amans* Phaon non dici potest. & *amni* est in multis editionibus antiquis.

HEINSIUS. Ego nihil muto. omen enim & votum laet, ut ad se rediret amans, quod si faciat, certum est Venerem mare praefituram; quia, ut sequenti Epistola, *in mare jus habes orta mari.* Praefatere etiam non movendum, licet etiam *sternat* Berimanni margo habeat. est enim ut & praebere benevolentiae verbum. II. Trist. 170.

Sic adsueta tuis semper victoria castris

Nunc quoque se praefat.

Et ita seq. Epist. 24. quidam codices praefat.

Somnus, qui se male praebet amanti.

Flor. III. 5. *Luna se praebuit Romanis.* vid. ad Quinctil. Decl. 338. & infr. I. Amor. 6. BURMAN.

217. *Legatque.*] *Regesque* nonnulli scripti. sed perperam: opponitur enim *dare vela* & *legere*. *Dare* ad cursum institutum, *legere*, cum portum attingere navis, & cessarit a navigatione. Valer. Flac. II. 13.

Flumines cujus redeuntia veno

Vela legunt.

Ita *legere funem* idem I. 314. *dare vela* obvium est. BURMANNUS.

218. *Nen tamen invenies.*] Hic versus per parenthesis omnino legendus est. EGNATIUS. Bene, qui hunc verum parenthesis includunt. Hoc, admirum, modo:

Sive juret longe fugisse Pelasgida Sappho

(Non tamen invenies cur ego digna fuga.)

Hoc saltem miserae crudelis epistola dicat, etc.

DAN. HEINSIUS.

219. *Hec saltem miserae.*] *O saltem* cum scriptis: ut dictum ad Epistolam primam. Ceterum dilichon hoc postremum pro legitimo Nafonis vix est ut agnoscam: nec satis allequer quid sibi velit. HEINSIUS. Nihil indignum Ovidio video: sensus est, hoc, scilicet jurare te fugam, saltem dicat Epistola: ut certa propositi tui perire possim praecipitio. *saxa petantur.* Regius etiam, quod non absurdum. BURMANNUS.

EPISTOLA XVI.
PARIS HELENAE.

- H**anc tibi Priamides mitto, Ledaëa, salutem;
 Quae tribui solà te mihi dante potest.
 Eloquar? an flammæ non est opus indice notac;
 Et plus, quam vellem, jam meus exstat amor?
 5 Ille quidem malim lateat; dum tempora dentur
 Laetitiæ mixtos non habitura metus.
 Sed male dissimulo. quis enim celaverit ignem,
 Lumine qui semper proditur ipse suo?
 Si tamen expectas, vocem quoque rebus ut addam;
 10 Uror. habes animi nuntia verba mei.
 Parce, precor, falso: nec vultu cetera duro
 Perlege, sed formæ conveniente tuæ.
 Jamdudum gratum est, quod epistola nostra recepta
 Spem facit, hoc recipi me quoque posse modo.
 15 Quæ rata sint, nec te frustra promiserit, opto,
 Hoc mihi quæ suavit, mater Amoris, iter.
 Namque ego divino monitu, ne nescia pecces,
 Advehor: & coepto non leve numen adest.

Præmia

1. *Hanc.*] Forte rectius, *hac tibi*, scilicet Epistola (ut Epist. XIX. *verbis mittere salutem*) mitto tibi salutem. vid. ad Epist. I. 1. sed vulgata defendi potest ex v. Trist. 13. 1.

Hanc unis à Geico missis tibi Naso salutem.
 Pro *Ledaëa* malebat Heinſius *Ledaëi*. vide Epist. XII. 61. BURMANNUS.

6. *Mixtos.*] Gronovianus pro diversa lectione *Nexis*.

8. *Proditur.*] Duo libri, *proditur*. perperam. Epist. XX. 72.

Indicis proditur ille sue.

Senec. Hipp. 362.

Terrævis aestu tacito, & inclusus quoque,
Quamvis tegatur, proditur vultus furor.

II. Metam. 447.

Hæc quam difficile est crimen non prodere vultu?
 BURMANNUS.

9. *Si tamen expectas.*] *Expectes* Junianus & quatuor alii. *Sed tamen expectas* Licidensis. & duo præterea alii. vid. ad Epist. III. 4.

12. *Perlege.*] *Respice* Lovaniensis unus. non male.

13. *Gratum est.*] Formulæ hujus elegantiam il-

lustravit politissimus Broukhusius ad Tibul. IV. 10.

13. *Recepta est.*] *Tà est* una cum distinctione tollendum, ex fide Putæani & quatuor aliorum. HEINſIUS. Douza notat apud idoneos Oratores non esse in usu, *recipi Epistolam tuam*, sed *accepti*, at Nasonem fecisse necessitate metri. sed ita excusare Poëtæ, est accusare. non enim metri necessitas efficere debet, ut minus eleganter & Latine Poëta loquatur. quare potius auctorem hujus Epistolæ, dubitatur enim an Ovidius sit, huisse puto, in ambigua significatione verbi *recipere*. quo Noster utitur etiam Naso de amantibus & puellis in toto receptis. vid. ad Epist. II. 55. VI. 20. & alibi. BURMANNUS.

16. *Quæ rata sit.*] *Sint* bene Putæanus. Trist. I. El. VIII.

Quæ quoniam rata sunt, tota mihi mente tibi quæ Gratulor.

Et lib. III. El. VI.

Quæ si non rata sunt, alium, quo longius absim
Quære (suburbana hæc sit mihi terra) locum.

Ita illis locis est scribendum. Plura Faust. II. §. 633. HEINſIUS. Vid. ad lib. I. Trist. VIII. 53.

E c 2

21. Dv;

- Praemia magna quidem, sed non indebita posco;
 20 Pollicita est thalamo te Cytherea meo.
 Hac duce Sigaeo dubias à litore feci
 Longa Phereclèa per freta puppe vias.
 Illa dedit faciles auras ventosque secundos.
 In mare nimirum jus habet orta mari.
 25 Perflet: &, ut pelagi, sic pectoris adjuvet aestum:
 Deferat in portus & mea vota fuos.
 Attulimus flammam, non hic invenimus, illas;
 Hae mihi tam longae caussa fuere viac.
 Nam neque tristis hiems, neque nos huc adpulit error.
 30 Taenaris est classis petita meae.
 Nec me crede fretum merces portante carina
 Findere, quas habeo, Di tuantur, opes.

Nec

21. *Dubias.*] Vid. ad Epist. xii. 116.

22. *Phereclèa puppe.*] De Phereclo hujus classis fructore omnia apud scriptores obvia. At Puteaneus alique quidam, *Feraclea*, nonnulli, *Pharaclea*, alii aliter, alter *Phalatinus*, *Phalacra*. Forte *Phalacra puppe*, sic Lycophroni haec classis *Φαλακραιὸς πιδες*. Phalacrae enim una ex quatuor partibus Idae montis. Stephanus: *Φαλακραι, ἕκρη τῆς Ἰδῆς, ἧτες οὐκ ἔχει ζυψοῦσαι, ἀλλὰ τὴν χλίαν καὶ τοῦ κρη-καλλόν, ἀλλ' ἐψίλωται. καὶ πάντα δὲ τὰ ἐψίλωμένα ἔρη ἐλέγετο Φαλακραι, ὃ ἐκ τίνων, Φαλακραιὸς. Λυκίφρων.*

Σταγίην Κόβαλον ἢ Φαλακραιὸν κλάδον.

Καὶ θελυκῆς Φαλακραιὸς κήρη, καὶ οὐδέτερον. In Arondeliano codice legebatur, *Faracla*, cum glossa, à loco sic dicta. HEINSIUS. *Pharetrata* & *Pharetrata* quosdam legisse ex Hubertini notis apparet.

24. *Nimirum.*] Sic in veteribus; sed & recte *nil mirum*. NAUGERIIUS. Aldus, Veneti, Meyllus & Bersmannus ediderunt *nil mirum*, & ita Puteaneus & septem alii. nec displicet Naugerio. *Nec miram* Junianus, ita apud Quinct. Decl. CCCXXXVII. *Sed ni mirum quidem est, quod in ferri potius potest.* ubi alii; *nimirum*, alii, *nil mirum*.

25. *Aestus.*] *Aestum* scripti, quod melius, ut vitetur concursus ultimae syllabae in *aestus* & *portus*. de *aestu* ad Epist. iv. 33. HEINSIUS.

27. *Attulimus.*] Proprio usus verbo, de iis, qui cum re quendam adveniunt, ut ad illa Propertii, lib. vi. 6.

Attulimus longas in freta vassa manus.

Notavit diligentissimus Passeratius. & ita contra *invenimus* illa, in quae casu incidimus. BURMAN.

33. *Nec venit.*] *Venio* scripti. *Tà veluti* suspensum est de mendo. HEINSIUS. Et merito. *omitte* enim solent illas particulas, *veluti*, *tanquam*

Poetae. vide Servium ad Virgil. i. Aeneid. 384: forte scripserit:

Nec venio, ut multi, Grajas spectator ad urbes.
 BURMANUS.

39. *Nec tamen est mirum.*] Ab hoc versu centum & quatuor carmina non inveniuntur in antiquis exemplaribus. Quin & Planudes haec Epistolam transferens haec eadem non agnoscit. neque tamen dubium esse illi potest, quin Ovidii ipsius sint: sed fortasse credendum est, cum Epistolam hanc composuisset, ut demississe illum haec, et nimiam luxuriam & loquacitatem quasi quandam refecaret, quae in his versibus committitur; aut addidisse potius venustatis gratia (venusta enim & elegantia sunt eorum multa). Luxuriam autem & abundantiam non solum hic Poeta ut vitium nunquam fugit; sed & ut virtutem semper amavit. Animadvertendum tamen est, si haec relinquamus carmina, summovenda duo illa paulo inferius:

*Cum Venus et Juno, Pallasque in vallibus Idae
 Corpora judicio suspensare meo.*

Permoeste enim saepius idem diceretur. NAUGERIIUS. Ab hoc loco, versus qui proximè sequuntur centum & quatuor, in antiquissimis exemplaribus non haberi dicuntur: ideoque à plerisque pro Ovidianis non censentur, & seorsim notantur. Ipsi etiam interpretes, tanquam nothos, inexplicatos relinquere. Et sanè primi statim duo non ita commode cum superioribus cohaerent. Deinde etiam ipsi per se non adeo elegantes atque expediti sunt: id quod modicèriter doctus videre potest. Sed tamen ut haec sunt, ne quid à quoquam in hoc opere desiderari possit, et ipsos verius, ut habentur, apposuimus: & quod alii in ceteris fecerunt, eosdem breviter scholiis illustravimus.

ΜΙCΤΑ.

Nec venio Grajas, veluti spectator, ad urbes.

Oppida sunt regni divitiora mei.

35 Te peto; quam lecto pepigit Venus aurea nostro.

Te prius optavi, quam mihi nota fores.

Ante tuos animo vidi, quam lumine, vultus:

Prima fuit vultus nuntia fama tui.

Nec tamen est mirum, si, sicut oporteat, arcu

40 Missilibus telis eminus ictus, amo.

Sic placuit fati: quae ne convellere tentes,

Accipe cum verà dicta relata fide.

Matris adhuc utero, partu remorante, tenebar:

Jam gravidus justo pondere venter erat.

45 Illa sibi ingentem visa est sub imagine somni

Flammiferam pleno reddere ventre facem.

Ter-

MICVLLUS. Scaliger, omisiss hic duobus distichis, sic cetera continuat:

Ante tuos animo vidi, quam lumine, vultus:

Prima fuit vultus nuntia fama tui.

Matris adhuc utero, partu remorante, tenebar:

Jam gravidus justo pondere venter erat.

DAN. HEINSIUS. Versus centum & quatuor sequentes absunt ab omnibus scriptis codicibus, uno Palatino, eoque recentiori, excepto. HEINSIUS.

Nec tamen est mirum.] Digressio quadam est, qua causam & originem sui amoris expositorum est. Repetit enim ab initio natales suos, deinde & sententiam latam de deabus: & postremo, quibus impulsus, expeditionem hanc susceperit. MICVLLUS.

39. *Si sicut oporteat.*] Si perinde, ac necesse sit ita fieri. Quod si legas *Oportuit*, sensus erit: Quemadmodum necesse fuit fieri; propter fata scilicet: de quibus sequenti versu. MICVLLUS.

Haec non sunt sana. Puto, *Sicut oportuit aclaim*, ut agi oportuit. Apulejus Met. v. *Si proles parentum, ut speret, pulcherrimudini responderint, Cupido nascetur.* Posses & *sicut oportuit ictus*, vel, *si sicut oportet ab arcu.* HEINSIUS. Douza explicabat vulgatam, sicut in fati fuit, sed locum corruptum putabat, & desiderari nomen amatoris fabulosi, qui eo ipso modo, quo Paris, nunquam vias flagrant amore puellae.

40. *Telis arcu missilibus.*] Hoc est, arcu emissis: & per consequens, à longe. Est autem sententia: Nec mirum est, si quemadmodum qui arcu feriuntur à longè, ita ego quoque à longè ictus amo. sic enim oportuit, & sic placuit fati. MICVLLUS.

41. *Sic placuit fati.*] Rejicit amorem suum in voluntatem decorum, & necessitatem fati: quo vi-

delicet Helenam magis impellat. Estque translatio; color rhetoricus. MICVLLUS.

43. *Matris adhuc utero.*] Narratio de partu & natalibus suis. MICVLLUS.

45. *Illam sibi ingentem visa est sub imagine somni, Flammiferam pleno reddere ventre facem.*] Meminit hujus quoque rei Tryphiodorus his verbis:

— — — — — *Αἰ δὲ πῶν ἤδη*

Τίτροντι μογερῆς Ἐκάβης ὀδίνες ἠέριον.

Et Apollodorus lib. III. *Διπύρον γεννηθεὶς μέλ- λοντες βρῆφους ἴδεῖν Ἐκάβη καὶ ὕπῳ δαδὸν κτείνει, δάκρυον τούτῳ δὲ πῶνος ἐπινοήσασα τὸν πῶλον, καὶ κτείνῃ. Id est: Deinde cum secundum propediem esset paritura filium, (Paridem) facem reapse ardentem Hecuba parere, eamque totam urbem (Ilion) deperdere & comburere, in somnis sibi videbatur. Hujus quoque rei è veteri Poëta mentio est apud Ciceronem lib. I. De Divinatione 21. his verbis:*

Quia mater gravida parere se ardentem facem

Visa est in somnis Hecuba: quo facto pater

Rex ipse Priamus, somnis mentis meum

Percussus, curis semperis susprensibus,

Exsacriscabat hostiis balansibus.

Tunc conjectorem postulas pacem petens,

Ut se edoceres obsecrans Apollinem,

Quò sese vertant tantas sortes seminiam

Ibi ex oraculo voce divina edidit

Apello, puerum, primus Priamo qui foret,

Post illa natus tempora, hunc si tolleret

Enim esse exitium Trojae, possem Pergamo.

CIOFANUS.

46. *Flammiferam pleno reddere ventre facem.*] Nam visa est in somnis Hecuba parere sibi facem, qua tota Asia illustraretur. Nota est Historia. MICVLLUS.

- Territa confurgit; metuendaque noctis opacae
 Vifa seni Priamo, vatibus ille, refert.
 Arsuram Paridis vates canit lliion igni.
 50 Pectoris, ut nunc est, fax fuit illa mei.
 Forma vigorque animi, quamvis de plebe videbar,
 Indicium tectae nobilitatis erant.
 Est locus in mediae nemorosae vallibus Idae
 Deus, & piceis ilicibusque frequens:
 55 Qui nec ovis placidae, nec amantis saxa capellae,
 Nec patulo tardae carpitur ore bovis.
 Hinc ego Dardaniae muros, excelsaque tecta,
 Et freta prospiciens, arbore nixus eram.

Ecce

47. *Territa confurgit.*] Hoc Ovidianum videtur. Ita ille l. Fast. 435.

Territa conjurgens Nympha.

47. *Metuendaque noctis opacae Vifa.*] Hoc est, visionem sive somnium, quod per noctem opacam, hoc est obscuram, viderat. MICYLLUS.

48. *Vatibus ille refert.*] Aescio filio suo, qui conjectandi rationem à Merope edoctus fuerat. Apollodorus ibidem. CIOFANUS. *Vatibus*, id est interpretibus & conectoribus famulorum, quos etiam vates dici docet Lindenbrog. ad Amm. Marcell. xxiii. 3. *Asurgere nocturnae imaginis* dixit lib. iii. Amor. 5. BURMANNUS.

49. *Arsuram Paridis vates canit.*] Id est, vates canunt, sive praedicant, Paridis igni Trojam conflaguram: hoc est, facem, de qua somniarat Hecuba, significare incendium atque exitium patriae. Est autem Prolepsis. nondum enim de Paridis nomine, aut amore, quem hic per ignem intelligo, quicquam constabat: ut qui nondum natus esset. MICYLLUS. *Arsurum* est in editione Aldi. vid. ad Epist. l. 48. & xvii. 240. *Vates* conector est Ciceroni lib. l. de Divinat. 21. Aescium forte intelligit. vid. Tzet. ad Lycoph. 224. cuius Metamorphosin narrat Ovidius lib. xi. in fine. BURM.

50. *Pectoris fax fuit.*] Hoc est, amorem meum significabat illa fax, de qua mater somniarat. Eilque Inversio haec. nam quae vates de significatione facis interpretati fuerant, ea omnia ipse inverit, & de suo amore interpretatur. MICYLLUS.

51. *Forma vigorque animi.*] Distichon hoc loco alienum videtur, quod in sequentem paginam rejicietur aptius, post illa:

Regius agnoscer per rata signa puer.

Qui versus est nonagesimus hujus Epistolae. HEINS. *Ferma*. Scaliger hoc desiderari aliquot putat versus, quibus declararetur, quomodo pastoribus ad alendum traditus fatum vitaverit. BERAM. *Vigor animi*. ut Lampr. Alex. Sev. 12. *Ob ingenstem vigorrem animi, & mirandam singularitatemque constantiam, con-*

tra militum insolentiam, Severi nomen à militibus eidem inditum est. nisi ibi rigerem praefat legere, ut supr. Ep. iv. 77. & 118. vid. ad Vell. Patere. 11. 98. BURMANNUS.

51. *Quamvis de plebe videbar.*] Nam inter pastores educabatur. Priamus enim, postquam interpretationem vatium audierat, infantem natum exponi imperaverat. Sed ii, quibus negotium commissum erat, forma infantis commoti, clam educavere: atque ita inter pastores nutritus fuit, & pro pastoris filio habitus. MICYLLUS.

53. *Est locus in mediae.*] Transiit hoc loco ad iudicium & sententiam de forma deorum latam. Poëtico autem more à descriptione loci narrationem orditur. MICYLLUS.

53. *Nemorosae.*] Francius malebat, *mediis nemorosae vallibus Idae*. ut l. Art. 289.

Forse sub umbrosis nemorosae vallibus Idae.

Et ita Ep. xvii. 115. *In aliae vallibus Idae.*

57. *Hinc ego Dardaniae muros.*] Dardaniae muros improprie dixit, pro Troja. alia enim Dardania, alia Troja fuit. Ceterum multa hujusmodi sunt in his versibus notata, ex quibus facile apparet, non esse *γυνήτων* Poëtae. MICYLLUS. *Forse, Dardaniae muros.*

59. *Ecce pedem pulsu.*] Ex signo adventum deorum colligit. MICYLLUS.

60. *Vera loquar, vere vix habitura.*] Mallei, *Verum vix habitura fidem*: ut sit conjunctio adverbativa. nam in eadem significatione, *verò*, contra regulam & usum praepositur. MICYLLUS. Scribendum *veram fidem*, aut *veri fidem*, ut supra: *Accipe cum vera dista relata fide.*

Amor lib. ii. El. 11. 38.

Et veram falso crimine dema fidem.

Fast. 111. 662.

Fama nec à verà diffidet illa fide.

Sic locus uterque in antiquis codicibus legitur. Apud Maronem quoque Aenaid. 111. v. 316. in codicibus nonnullis vetustis:

Ecce pedum pulsu visa est mihi terra moveri:

60 Vera loquar, veri vix habitura fidem.

Constitit ante oculos, actus velocibus alis,

Atlantis magni Pleionesque nepos.

Fas vidisse fuit; fas sit mihi visa referre:

Inque Dei digitis aurea virga fuit.

65 Tresque simul Divae, Venus, & cum Pallade Juno,

Graminibus teneros impofuere pedes.

Obstupui, gelidusque comas crexerat horror;

Cum mihi, Pone metum, nuntius ales ait.

Arbiter es formae: certamina siste Dearum;

70 Vincere quae formâ digna sit una duas.

Neve

Ne dubia, nam vera fides.

Noſter Pont. lib. III. El. VII.

Proximus huic gradus eſt, bene deſperare ſalutem;
Seque ſemel verâ ſcire perſiſſe fidem.

Triſt. IV. El. I.

Utque nec infidias, capitique pericula narrem,

Vera quidem, vera ſed graviora fide.

Sic & ibi eleganter veteres libri, & appoſite ad illa Paridis, de quibus nunc agimus. vulgo, *Vera quidem vidi.* Lucanus libro VII.

Nunc tibi vera fides quaerſti, Magni, favoris
Centigis.

Libro IX.

Olim vera fides Sylla Marioque receptis
Libertatis obis.

Et Feſtus Avienus Deſcriptione Orbis:

Vera fides illi ſemori ſub imagine partus
Diſrupiſſe Jovem penetratia.

Propert. lib. IV. Eleg. I.

Vera ſed invito centigit iſta fides.

Petronius: *Jurat Eumolpus ſe mente ſimpliciſſima*
& vera fide in navigium comites induxiſſe. Noſter
Met. III. 660.

Aduro, tam me tibi vera referre,

Quam veri majora fide.

Claudiano, *Veri vera fides.* ſic contra *ſalfa fides.*
Met. XV.

— Falſamque in imagine credens

Effſe fidem.

Veri in hoc Naſonis loco eſſe reponendum vidit & doctiſſimus Freinſhemius ad Curtium IX. 5. ex illo Senecae Ep. XCIV. *Duae res plurimum roboris dant animis, fides veri & fiducia.* HEINSIUS. Veri etiam Douzac placebat. Similiter vero Propert. III. El. XI. 61. quem imitatus videtur Noſter:

Certa loquor, ſed nulla fides.

62. *Atlantis magni, Pleionesque nepos.*] Haec lectio melior, quam, ut quidam habent, *Atlantique nepos, Pleionisque nepos.* Tameñ enim figu-

ram captarunt, qui ſic legunt: eſt tamen inepta affectatio. Intelligit autem Mercurium, cujus mater Maia fuit, filia Atlantis & Pleionis. MICILLUS.

63. *Fas vidiffe.*] Hunc verſum Slichtenhorſius & Francius parentheſi includendum cenſebant. ſollemnem vero hanc in occurſu Deorum precationem illustravit Lipſius, ad illa Senec. Epit. CXV. *Ut fas ſi vidiffe tacitus precatur.* BURMANNUS.

64. *Inque Dei digitis aurea virga fuit.*] Alludit ad deſcriptionem Virgili lib. IV. 242. qui virgam Mercurio tribuit, his verbis:

Tum virgam capis, hac animas ille vocat erco
Pallentes, alias ſub triſtia tartara miſiſ.
Dat ſomnos, admiſitque: & lumina morte reſignat.
Ille ſreſus agit ventos, & turbida trames
Nubila &c. MICILLUS.

67. *Gelidusque comas crexerat horror.*] Notatio obſtupefacti. MICILLUS.

68. *Nuntius ales.*] Mercurius, cui alata talaria tribuuntur. ut apud eundem Virgil. lib. IV. 239.

Pedibus ſalaria noſſit

Aura, quas ſublimem alis, ſive aequora ſupra,
Sen terram, rapido pariter cum flamine portant.

MICILLUS.

69. *Arbiter es formae.*] Hoc eſt delectus es iudex, qui de forma harum pronuncies, quanam ſit pulcherrima. MICILLUS.

69. *Certamina ſiſte Dearum.*] Siſte dixit, pro, compone, & ſini, *Certamina* autem pluraliter, pro certamen, *ματ' ἀνθρώπων.* MICILLUS.

70. *Vincere quae formâ digna ſit una duas.*] Pronunciando. Ita autem habet fabula. Diis convivium inter ſe agitantibus, relicta fuerat Eris, ne quam illa contentionem aut licem ſereret. Ceterum quod à praefente metuebatur, id abſens illa dedit. Nam pomum aureum inſcriptum, *ἢ καλῶν ἀσβῆτων*, inter convivantes abiecit. Quod Juno, Pallas, & Venus conſpicatae, quaelibet ſibi vendicabant: quaelibet enim harum, forma ceteris praefatae ſeſe cenſebat. Itaque cum ex eo certa-

men

- * Neve recusarem, verbis Jovis imperat: & se
Protinus aetherea tollit in astra via.
Mens mea convaluit, subitoque audacia venit:
Nec timui vultu quamque notare meo.
- 75 Vincere erant omnes dignae: judexque verebar,
Non omnes causam vincere posse suam.
Sed tamen ex illis jam tunc magis una placebat:
Hanc esse ut scires, unde movetur amor.
Tantaque vincendi cura est; ingentibus ardent
- 80 Judicium donis sollicitare meum.
Regna Jovis conjux, virtutem filia jactat.
Ipse potens dubito, fortis an, esse velim.
Dulce Venus risit, Nec te, Pari, munera tangant
Utraque, suspensi plena timoris, ait.

Nos

men ortum esset, Jupiter, qui alijs tanquam summus Deorum, componere illud debebat, invidiam sententiae à se removere volens, judicium certaminis hujus ad Paridem relegavit. Atque ita secuta cetera, quae hoc loco narrantur.

MICELLUS.
72. *Aethera.*] Francius aëria malebat: mihi perinde videtur.

73. *Mens mea convaluit, subitoque audacia venit.*] Παιδαλαλία. idem enim utrunque comitā significat: posteriusque prioris expositio est.

MICELLUS.
74. *Quamque notare.*] Nudas enim quamque seorsim aspexisse apud Lucianum fingitur. IDEM.

75. *Judexque verebar.*] Lege, *quererbar. queri pro dolere* saepe apud Nostrum. Epist. XIV. 82.

Et queritur facti sanguinis esse parum.
Epist. XVIII. 135.

*Quod mihi non esset, nisi sic iter ante querelar;
At nunc per ventos hoc quoque desse queror.*

Remed. Amor. 644.

Deque tua domina multa querenda refers.

Ubi MSS. plurimi *dolenda*. corrumpendo huic loco anam dedit ultima syllaba *que*. quae geminari debebat. vid. ad Fall. I. 287. & Epist. XIV. 91.

HEINSIUS.

75. *Judexque verebar, Non omnes causam vincere posse suam.*] Verus otiosus. nam si omnes dignae erant, quae vincerent, cur metuebat, aliquas causam suam obtinere non posse? MICELLUS. *Scribe causā suā. Vincere enim causā Latinum est, & tenere causam. non vincere causam.* Nolter in Amoribus lib. III. El. XIV.

Et si non causā, iudice vince tua.

Sic & *Vinci causā.* Art. Amat. lib. I. 107.

Vincuntur Paridi causā, vincuntur & armis.

Hoc autem vult, trium Deorum causam longe optimam fuisse in hoc certamine de formae prin-

cipatu, ac proinde doluisse sibi, quod harum uni tantum palma esset deferenda pulchritudinis.

HEINSIUS. Sic & Epist. XIII. 75.

Irruat, & causā quem vincit, vincat & armis.

Claudian. Bell. Gildon. 431.

Sitque palam, Gallis causā non robore vini.

Non tamen audeo adhuc damnare locutionem illam, *causam vincere*, cum & *bellum vincere*, aequae ac *bello & armis* dicatur. vide ad Vellej. Patere. II. 55. Francius volebat, *causam posse tenere suam*. sed hoc est pro arbitrio emendare. Ceterum cavillatio est Micelli. si enim non omnes dignae fuissent vincere, minime dubius & sollicitus fuisset Paris. sed inter pares forma unam praefere, hoc timidum & incertum faciebat, BURMANNUS.

78. *Hanc esse ut scires, unde movetur amor.*] Sensus est: Una me praeter ceteras movebat: ex quo facile posses scire, eam esse, quae amori praeferebat, hoc est Venerem: neque enim tam facile alijs movisset. MICELLUS.

79. *Ingentibus ardent Judicium donis sollicitare.*] *Arduant:* hoc est, vehementer cupiunt & student. *Sollicitare*, id est labefactare, & corrumpere. IDEM.

80. *Judicium meum donis.*] More hominum; apud quos hujusmodi corruptelae frequentes ac notae sunt. IDEM.

81. *Virtutem jactat.*] Hoc est, fortitudinem, & virtutem bellicam. Est enim belli Dea habita: unde & armata fingitur cum hasta & clypeo. IDEM.

81. *Filia jactat.*] Filia, id est Pallas, quae Jovis filia fuit. IDEM.

83. *Dulce Venus risit.*] Pro, suaviter. nomen pro adverbio positum. ut apud Virgil. *Indomuitum furis.* IDEM.

83. *Nec te, Pari, munera tangant Utraque.*] Utraque munera, hoc est, regna, quae Juno promittit:

- 85 Nos dabimus quod ames: & pulchrae filia Ledae
Ibit in amplexus, pulchrior ipsa, tuos.
Dixit: & ex aequo donis formaque probata,
Victorem coelo rettulit illa pedem.
Interea (credo, veris ad prospera fatis)
90 Regius agnoscor per rata signa puer.
Laeta domus, nato per tempora longa recepto,
Addit & ad festos hunc quoque Troja diem.
Utque ego te cupio, sic me cupiere puellae;
Multarum votum sola tenere potes.
55 Nec tantum regum natae petiere ducumque,
Sed Nymphis etiam curaque amorque fui.
At mihi cunctarum subeunt fastidia, postquam
Conjugii spes est, Tyndari, facta tui.

Te

mittit: & virtus bellica, quae à Pallade proponitur. MICYLLUS.

84. *Utraque.*] Forte, *Alutra.* ut sit repetitio. HEINSIUS.

84. *Suspensæ plena timoris.*] Et quod metuebat, ne à reliquis præverteretur. MICYLLUS.

85. *Pulchrae filia Ledae.*] Id est Helena, Jovis & Ledae filia. IDEM.

86. *Pulchrior illa.*] Id est, matre sua. IDEM Male Micyllus & Berfin, ediderunt *pulchrior illa*, ut & Aldus in priorè editione, & perperam Douza probat ex illis Propertii lib. II. VI. 12.

Tibia sancta tristis illa tuba.

III. Amor. II. 32.

Cum sequitur fortis fortior ipsa ferat.

Cato in Diris:

*Formosaeque cadent umbræ, formosior illis
Ipsa cadat.* BURMANNUS.

87. *Et ex aequo donis formaque probata.*] Donis, quod à Parisem attinebat, cui Helena pro dono promittebatur, si Veneri victoriam dedisset. Fortis autem, quantum ad Venerem attinebat, cujus formam prælaere ceterarum pulchritudinem, Paris sententia iudicavit. MICYLLUS. *Donis formaque probata*, Concinnior erit lectio, si præbitis, reponas: sic infra 103.

Collatis formæ Menelæus & armis.

Fab. III. 1.

*Edicte, depositis clypeo paulisper & hastâ,
Mars ades.* HEINSIUS.

88. *Victorem coelo rettulit illa pedem.*] Hoc est, rediit in coelum victrix, parva victoria. MICYLL. *Rettulit inde pedem* volebat Francius: vid. ad Ep. XIV. 24.

89. *Interea credo, &c.*] Tertia pars digressionis, in qua de expeditione à se suscepta narrat. MICYLL.

89. *Veris ad prospera fatis.*] Diis jam meliora de me statuentibus. IDEM.

90. *Regius agnoscor puer.*] Agnoscor esse filius Priami. MICYLLUS.

90. *Per rata signa.*] Certis signis & indicis. IDEM. Hic Douza volebat inferere distichon illud, quod supr. v. 51. legitur, *Forma vigorque &c.*

91. *Laeta domus nato recepto.*] Fuit scilicet. Doum autem intellige, regiam Priami. IDEM. *Nata est* margo Berfiniani.

91. *Per tempora longa.*] Pro, post tempora longa. *Per*, pro post, posita abusive. MICYLLUS. *Lege, post tempora longa recepto.* HEINSIUS. Ita & Douza & Francius: sed *per tempora* recte. vid. ad Append. Fabul. Phædr. 17. quae notavimus. BURMANNUS.

92. *Addit & ad festos.*] Hoc est, eumque diem quo agnitus fui, pro festo celebrant. MICYLLUS. *Addit ad* margo Micyll. & Berfin. *festas* Palatin. & tunc *hanc* legendum esset. Elegans vero locutio *addere ad*, qua & usus Sueton. Caes. 24. *Ad legiones, quas a Repub. acceperat, alias addidit.* Calig. 40. *Additumque ad caput legis*, ubi frustra Heinsius volebat, *additumque id sapiti.* Plaut. Cistell. II. III. 45. *Suas ad meis miseris adlet.* & ita frequenter etiam Julius Cæsar. vii. lib. III. de Bell. Civil. 49. & 54. & 71. & alibi. BURMANNUS.

93. *Utque ego te cupio, &c.*] Etiam hic versus ita cohaeret præcedentibus, ut appareat haec Ovidiana non esse. MICYLLUS.

94. *Multarum votum sola tenere potes.*] Hoc est, quem tam multae aliae cupierunt & optarunt, tu sola frui potes. IDEM.

95. *Sed Nymphis etiam curaque amorque fui.*] Quid est, quod Nymphis curam se fuisse dicit? An quod alia præter Oenonen amavit. EGVIATIOS. Nam ab Oenone amatus est, dum in sylvis & inter pastores adhuc degeret. Facit autem procorum more, qui dum ambiunt puellas, omnia sua praedicant & extollunt. Ita huc quoque pluraliter

F f natas

- Te vigilans oculis, animo te nocte videbam;
 100 Lumina cum placido victa sopore jacent.
 Quid facies præfens, quæ nondum vitâ placebas?
 Ardebam, quamvis hinc procul ignis erat.
 Nec potui debere mihi spem longius istam,
 Cæculâ peterem quin mea vota viâ.
 105 Troia caduntur Phrygiâ pineta securi,
 Quacque erat æquoreis utilis arbor aquis:
 Ardua proceris spoliatur Gargara lilvis:
 Innumerasque mihi longa dat Ida trabes.

Funda-

matas ducum & regum, & nymphas nominat, à quibus expetitus fuerit. cum aliis de sola Oenone ex nymphis, & de Arisba Meropis filia Lesbia, de qua Stephanus meminit, legitur. Micyllus. Curaque amorque sui.] Post hunc versum Palatinus & veteres editiones addunt:

*Quas super Oenonem facies mutarer in orbem.
 Nec Priamo est ad te dignior ulla nurus.*

Quos Ovidianos esse verius non dubito. sed prior est mendosissimus, ac proinde uterque à nuperis editionibus jussus exulare, ni fallor. idque pessimo exemplo. Posteriori legendum a te. Noster alibi:

A Veneris facie non est prior ulla tuæque.

Propert. II. Eleg. III.

Post Helenam hæc terris forma secunda rediit.

HEINSIUS. FORTE:

Quas super Oenone facie memorata per orbem.

VEL:

Quas tamen Oenone facie supereminet omnes.

Ut II. Mct. 183.

Colloque tenuis supereminet omnes.

Sed hoc est hariolari. BURMANNUS.

97. *At mihi cunctarum subeunt fastidia.]* Id est, ceteras omnes fastidire & contemnere coepi. MICYLLUS.

98. *Tyndari.]* Helena, Tyndari filia. MICYLL.

100. *Vitâ.]* Francius malebat, *vincta.* vid. ad

xi. Metam. 238.

101. *Facies.]* Scribe, *quid faceres?* jam enim viderat Helenam, vel *facias,* ut sæpe Noster. vid. II. Metam. 187. 356. HEINSIUS.

101. *Ardebam, quamvis hinc procul.]* Quamvis ignis, hoc est tu Helena, quæ me tanquam ignis incendis atque uris, procul hinc à Phrygia abellit, tamen ardebam, id est, amore tui flagrabam. MICYLLUS. Puto hinc procul, hoc est, procul à me. & *eras;* ut per ignem procul, amores tuos, intelligat. Amor. II. Eleg. XVI.

At meus ignis abest. verbo peccavimus uno.

Quæ movet ardores est procul, ardor adest.

Epitola Leandri:

*Ut procul aspexi lumen, Meus ignis in illo est,
 illa meum dixi littora lumen habent.*

Virgilius III. Ecl. 66.

At mihi sese offert ultro meus ignis Amyntas;

Nemesian. Calp. Ecl. IV. 4.

*Nam Mops Merœ, Lycidae formosus solas
 ignis erans.* HEINSIUS.

103. *Nec potui debere mihi spem longius istam.]* Nec potui spem istam, amoris potiundi, longius disserere. MICYLLUS.

104. *Cæculâ &c.]* Quo minus per mare & navibus peterem. IDEM.

104. *Vota mea.]* Id est Te, quam cupiebam & amabam. IDEM.

105. *Troia pineta.]* Trojanæ silvæ. Synecdochicòs. IDEM. In hoc scelus erat, quia illa facia Deum matri Cybelæ. Statius v. Achil. 60.

*Ille Phrygas lucos, Matris penetralia caedit
 Turrigerae, vitæque solo procumbere pinus
 Præcipitat, terræque fæto delatus Achaæas
 Hospitis Atridae spoliat thalamos.*

BURMANNUS.

106. *Quacque eras æquoreis &c.]* Pro, & quacque arbor erat utilis, id est idonea fabricandis navibus. MICYLLUS.

107. *Ardua Gargara.]* Gargara generaliter *ἄρτα*, hoc est, summitates montium, sive vertices dicuntur. Sed hoc loco de parte, sive colle Idae montis accipiendum, quæ proprie hoc nomine appellatur: in cuius radicibus & oppidum ejusdem nominis fuit, cuius ager frugibus fertilis fuit. de quo idem Poëta lib. I. Art. Ani. 57.

Gargara quot segetes, quot habet Methymna racemos.

Dicta autem Gargara, à Gargaro Jovis & Larissæ filio: ut Suidas. IDEM.

107. *Proceris sylviis.]* Hoc est Arboribus, ut sit totum pro parte positum. IDEM.

107. *Spoliatur.]* Eleganter; unde *montes* sæpe spoliavimus altos.

Montes spoliavimus altos.
 Ubi forte corrigendum, *montes spoliavimus altis.*

Alnus

- Fundatura citas flectuntur robora naves:
 110 Textitur & costis panda carina suis.
 Addimus antennas, & vela sequentia malos:
 Accipit & pietos puppis adunca Deos.
 Qua tamen ipse vehor, comitata Cupidine parvo,
 Sponsor conjugii stat Dea picta sui.
 115 Imposita est factae postquam manus ultima classis;
 Protinus Aegaeis ire jubebar aquis.
 Et pater & genetrix inhihent mea vota rogando,
 Propositumque pia voce morantur iter.

Et

Alnus enim navibus aptissima veteribus habebatur. Virg. 1. Georg. 136.

Tunc alnus primum fluvius sensere cavatas.

Et passim. quamquam & vulgata ex illo Nostri 1. Metam. 133. defendi possit:

Quaque diu flectant in montibus alnis,

Fluctibus igneis insultavere carinae.

E Phalacris vero caecis arbores dicit Tzetzes ad Lycoph. Alexand. v. 24. vid. supr. ad vers. 22. Heinium. BURMANNUS.

108. *Longa dat ida trabes.*] Id est arbores, ex quibus trabes navium fiunt. Idam autem *longam* vocat a posito: longa enim per totam Phrygiam extenditur. aliis atque aliis nominibus passim appellatur. Vel si mavis, accipe improprie *longam*, pro alta. tanta autem altitudo hujus montis, ut eodem tempore vestigia orientis solis, & ejus, qui modo occidit, in vertice ejus videre liceat, ut quidem Mela auctor est. MICYLLUS. Non hoc Mela ait, sed, *a media jam nocte spargi ignis passimque micare, & ut lux appropinquat, ita coire ac se conjungere videri, donec magis, magisque collecti pauciores subindo, & una ad postremum flamma ardeant.* &c. nihil ille de occidente sole. vid. lib. 1. c. 18. BURMANNUS.

109. *Fundatura.*] Hoc est fundamenta datura navibus, sive solum malis appellare. MICYLLUS.

111. *Vela sequentia malos.*] Hoc est pendencia de malis. IDEM.

112. *Accipit & pietas puppis, &c.*] Puppis adunca, à forma dicitur. Pietos autem Deos, intelligit imagines Deorum, quibus naves insigniri solebant. IDEM.

113. *Qua tamen ipse vehor.*] Ita quidem vulgo legitur. ego vero malim, *Qua tunc ipse vehor.* quod enim faciat hoc loco adverbativa *tamen*. IDEM. Nihil muta: reliquae naves suos quaeque Deos accipiunt, sed mea Venerem & Cupidinem, est ergo pro *suo* positum, & excipit suam navem a reliquis. BURMANNUS.

114. *Sponsor conjugii sui.*] Credo *sui* legendum. NAUGERIUS Sententia est: Dea, quae mihi conjugium tuum spondit, stat picta cum Cupidine

parvo. ac nota *sponsorem* feminino genere poni de Veneri: quemadmodum v. Faust. 192. de eadem Dea. idem Poeta dixit:

Optima su proprii nominis auctor eris.

MICYLLUS. *Tui* Naugerius. Sed nihil temere mutò: suum conjugium, quod illa promiserat. HEINSIUS. Elegantissime Dii *sponsores* dicuntur rei, quam promittunt. Epist. 11. 34. de Hymenaeo:

Qui mihi conjugii sponsor & obses eras.

Senec. Epist. LXXXII. *Desiste jam de te esse felicitas: quem, inquit, Deorum sponsorem accepisti?* Unde egregie Triflanus tom. 1. Comment. Hist. p. 775. illustrat nummum Commodi, in quo I. O. M. SPONS. SEC. AUG. plenius vero est *sponsore*, quam promittere. Statius 11. Achil. 284.

Solatur juratque fidem; jurataque fletu

Spondet, & ingentes famulas, captumque reversum
Dion, & Phrygiae promittit munera Gazae.

Valer. Flac. 111. 504.

Sponde, adfore reges

Dii genitos.

Lib. vi. 117.

Illius & discis monitis spondentibus Indi.

Sic apud Nostrium XIII. Metam. 428. ex MSS. legendum:

Jamque viam spondet Boreas.

Ubi perperam *suadet* nunc legitur. Joseph. Ifcan. Bell. Troj. 11. 68.

Anthos, Zephyris blandum spondentibus atque,
Haurit iter.

Sponsorem vero, ut plurima talia, *auctor, successer, signator*, feminino genere dici, docuit jam Scalig. ad Manil. lib. v. v. 632. de Veneri autem & Cupidine, tutelariibus navis Paridis numinibus, vide Meurf. ad Lycophr. 110. *Cemitata* vero *Cupidine parve* etiam occurrit lib. 11. Faestor. 463. BURMAN.

115. *Imposita est &c.*] Manum ultimam dixit, pro fine. postquam classis fabricata fuit. MICYLL. *Summam manuum imponero* Quint. lib. 1. Proem. ubi vide.

116. *Aegaeis ire jubebar aquis.*] Per Aegeum mare in Graeciam ire jubebar, a meis fatis scilicet, aut consiliariis. nam parentes & propinqui

- Et foror effufis, ut erat, Caſſandra capillis,
 120 Cum vellent noſtræ jam dare vela rates;
 Quo ruis? exclamat; referes incendia tecum;
 Quanta per has, neſcis, flammâ petatur aquas.
 Vera fuit vates, dictos invenimus ignes:
 Et ferus in molli pectore flagrat amor.
 125 Portubus egredior; ventisque ſerentibus uſus
 Adplicor in terras, Oebali Nympha, tuas.
 Excipit hoſpitiu vir me tuus. hoc quoque factum
 Non ſine conſilio numinibusque Deum.
 Ille quidem oſtendit, quidquid Lacedaemone totâ
 130 Oſtendi dignum, conſpicuumque fuit.

Sed

vetabant, ut ſequitur. MICVLLVS. A quibus autem jubebatur? A parentibus certe inhibitu ſequenti verſu ait. Priſcæ editiones jubebat. Scribe jubebat vel iurabat, nam hæc duo verba ſæpe confunduntur in libris vetuſtis. HEINſIUS. Ego nihil muto. Jubebat ſcilicet a Venere ſponſore, qua duce & auſpice ingreſſum ſe mare ait. Jubebat erat in Venetâ editione. BURMANNUS.

118. *Propoſitum vias iter.*] Pleonafmus: nam ſatis fuerat dicere, *propoſitum iter*. MICVLLVS. Reſponde meo periculo, *pia voce*. HEINſIUS.

119. *Caſſandra.*] Hæc vates fuit, quod munus ab Apolline acceptat, cum ille ejus delibationem ambiret; ſed adſiſit idem Apollo, ut illi nunquam crederetur; propterea quod poſt divinandî artem acceptam, inorem ei gerere recuſaſſet. ſed hic Paris vaticinium Caſſandrae, ut cetera præcedentia, invertit; incendium & flammam de amore ſuo exponens. MICVLLVS. De Caſſandra ſic Hyginus cap. xciij *Caſſandra*, inquit, *Priami & Hecubæ filia in Apollinis ſano ludendo laſſa eisdormiſſe dicitur, quam Apollo cum vellet comprimere, corporis copiam non fecit, ob quam rem Apollo fecit, ut cum vera vaticinaretur, ſilem non haberet.* CIOFANVS.

120. *Cum vellent noſtræ jam dare vela rates.*] Illud *noſtræ* friget hoc loco. Rectius legatur *propriæ*. Vel:

Cum vellem noſtræ jam dare vela rati.

HEINſIUS.

123. *Dictos ignes.*] Hoc eſt te, quæ me ardere facis. MICVLLVS. *Dictos*, id eſt prædictos a vate. vid. ad Epit. v. 33.

124. *Et foras.*] Puto, *en ſerus*, vel, *efferus*. HEINſIUS.

124. *Flagrat.*] Francius malebat, *regnat*.

125. *Ventis ſerentibus.*] Hoc eſt ſecundis, & a tergo ſequentibus. MICVLLVS.

126. *Adplicor in terras.*] Francius malebat, *ad perat*.

126. *Oebali Nympha.*] De Helena & Laconicæ dictum accipio, ac Nympham pro puella generaliter poni puto. *Oebalidem* autem vocat ab avo Oebalo Tyndari patre. MICVLLVS. Vid. ad Ep. i. 27-127. *Excipit hoſpitiu.*] Forte accipit. vid. ſup. ad Epit. xii. 29.

127. *Hoc quoque factum est.*] Color Rhetoricus. transfert enim ad voluntatem Deorum, quod hominis conſilio factum erat, movendi cauſa ſcilicet. MICVLLVS. Conjecerat Heinſius, *conſilio*. ſed nihil mutandum: *conſilium* enim hic voluntatem & mentem Deorum notat. Valer. Flac. v. 254.

Caucuſis cum lapſus montibus angui

Non ſine mente Dei.

Virgil. v. Aeneid. 56.

Haud equidem ſine mente, reor, ſine numine divum.

Adſumus, & portus delatis intramus amicos.

Et ita paſſim res opponuntur, quæ *conſilio* & quæ *caſu* accidunt. BURMANNUS.

131. *Laudatam.*] Poſſet explicari, a Venere mihi laudatam & commendatam, ſed magis eſt, ut in genere notet pulcherrimam. Quincil. Decl. xix. 4. *Verberibus, ignibus laudatis vultus, velut illis iraceretur, oppoſuit.* vid. ad lib. v. Metam. 59. BURMANNUS.

132. *Lumina, &c.*] Hoc eſt, ille mihi oſtendebat theſaurus, & regni ſui opes. ſed lumina, ſive oculi, nulla alia re adſcibebantur, quam te videntem. propterea quod veneram, non ut opes illius, ſed ut formam laudatam, hoc eſt te, cernerem. MICVLLVS.

133. *Ut vidi, obſtupui.*] Francius volebat, *ut vidi, ut ſupui.* vid. ad Ep. xii. 133. & xiii. 89.

133. *Intima ſenſi.*] Scilicet moveri: ellipticis enim dictum accipio. MICVLLVS.

134. *Attonitus est.*] Id eſt attonitus exiſtens, & obtuſepſens, me novis curis, id eſt, aliis ſuper eas, quas ante habebam, intonuiſſe, hoc eſt commotum eſſe, videlicet, poſtquam te coram aſpexi. MICVLLVS. Illud *intonuiſſe* huic loco alie-

DMLL

Sed mihi laudatam cupienti cernere formam,
Lumina, nil aliud, quo caperentur, erat.
Ut vidi, obstupui; prae cordiaque intima sensi
Attonitus curis intumuissè novis.

135 His similes vultus, quantum reminiscor, habebat,
Venit in arbitrium cum Cytherèa meum.

Si tu venisses pariter certamen in illud;

In dubium Veneris palma futura fuit.

140 Magna quidem de te rumor praeconia fecit,
Nullaque de facie nescia terra tua est,
Nec tibi par usquam Phrygià, nec Solis ab ortu
Inter formosas altera nomen habet.

Credis

num est. Forte *indoluisse*, vel *intepuisse*. Nam Mycilli illud *intumuissè* parum placet. HEINSIUS. Neque in Mycilli notis, neque textu illud *intumuissè* reperiri. quod tamen impense placet, prae reliquis: in affectionibus enim vehementioribus *tumere* peccat, prae cordia &c. passim Poëtae fingunt. vide ipsum Heinsum ad Valer. Flac. II. 108. & Claud. de Bell. Getic. 330. sic Noter II. Metam. 508.

Intumuit Jano.

Et IV. Pont. XIV. 34.

Intumuit vati nec tamen Aëra suo.

Valer. Flac. VI. 2.

At vigil idem ardet Eriis Gradivus, & acri Corde tumes.

Et ita ille aliquoties. vid. ad Ep. VII. 121. Franciscus malebat, *intremuisse*. BURMANNUS.

136. *Venit in arbitrium &c.*] Hoc est, ipsa Venus, cum stetit ante me iudicem nuda. ita enim fabula traditur. Cytheræ autem Venus dicitur a Cytheris, apud quam insulam primum è mari emerit, ut Heliodorus auctor est. MICYLLUS.

137. *Si tu venisses.*] Hinc colorem duxit Seneca in Hippol. 661.

Si cum parente Creticum intrasset fratrum,

Tibi sibi potius nostra nescisset soror. BURMANNUS.

138. *In dubium.*] Ita quidem omnes codices habent, in quos vidi. sed ego in dubio malim, neque enim credo Poëtam, aut quisquis alius is fuit, ἀγχιπύριον hunc affectasse; ut accusativo pro ablativo uteretur. Quamquam non ignorem, Terentium dixisse, *cum videt me in tantum bonorum esse*. sensus autem est, si tu in iudicium cum Venere venisses, dubitasset, tibi an illi victoriam adjudicaret. MICYLLUS. In dubio malit Mycillus. Ego ἀγχιπύριον hunc non temere loco moveam, minime ignarus elegantiae studiosos auctores in cum casu quanto frequenter conjunxisse loco sexti. exempla passim sunt obvia. HEINSIUS. Defendit quoque & illustrat hanc locutionem diligentissimus Passeratius ad Propertii lib. III. Eleg. IX. in fine. & recte.

Futura enim pro ventura debet capi, ut in illa locutione apud Sueton. cap. XVI. In conspectum fuisset, ut recte Castubonus relictum pro venisse. & Modius apud Curt. VI. 5. Ut primum res in conspectum fuit. sic idem Curt. III. 5. Darium intra quintulum diem in Ciliciam fore. Cicero. XV. ad Att. 4. Quo die in Tusculanum eram futurus, in dubium vero venire, de iudicis proprie dicitur, ita Quintil. Decl. CCCXVIII. Ne quis quidem dubium erat, etiam antequam veniret in dubium. ubi vide. BURMAN.

139. *Magna praeconia de te fecit.*] Hoc est, rumor, sive fama inagnis te laudibus & praeconis celebravit. MICYLLUS.

140. *Nullaque de facie nescia terra.*] Et omnes terrae de forma ac pulchritudine tua norant. IDEM.

141. *Nec tibi par usquam Phrygiae.*] Lego, *Phrygia*, hoc est in Phrygià. Ante *Phrygiam* legebatur. Quod imperitissime defendit ad Silium Daufquejus p. 231. *Usquam Phrygiae* Naugerii conjectura est. Sed vix persuadet, *usquam Phrygiae*, ut *usquam locorum*, Latine posse dici. forte etiam melius, *primo nec solum ab ortu*. HEINSIUS. Franciscus conjecterat: *Par omni in Phrygia*; ego, *usquam Phrygia*, recte legi hic puto; debet enim praepositio a repeti a sequentibus. ut Epist. VI. 107.

Illis sibi Tanai, Scythinaeque paludibus ndae Quasras, & patria Phasidus usque virum.

I. Art. Am. 723.

Aegyptus unda

Debet, & a radiis sideris esse niger.

XII. Metam. 125.

Inde, velis nunc solidare a caute repulsa est.

BURMANNUS.

141. *Nec Solis ab ortu, &c.*] Hoc est, & in toto Oriente nulla alia aequae nomen habet, hoc est, celebratur, & in ore omnium est, quoties de forma mentio fit, &c. atque hactenus versus illi, quos non agnoscent veteres, quique a nostris propterea recententur. Qui sequuntur, pro genuinis Poëtae habentur. MICYLLUS.

E f 3

542. Ime

- Credis & hoc nobis? minor est tua gloria vero:
 Famaque de formâ pene maligna tua est.
 145 Vix hic invenio, quam quod promiserit illa:
 Et tua materiâ gloria victa sua est.
 Ergo arsit merito, qui noverat omnia, Theseus:
 Et visa es tanto digna rapina viro:
 150 More tuæ gentis nitidâ dum nuda palæstrâ
 Ludis; & es nudis femina mixta viris.
 Quod rapuit, laudo: miror, quod reddidit umquam.
 Tam bona constanter præda tenenda fuit.
 Ante recessisset caput hoc cervicæ cruentâ,
 Quam tu de thalamis abstraherere meis.
 155 Tene manus umquam nostræ dimittere vellent?
 Tene meo paterer vivus abire sinu?
 Si reddenda fores, aliquid tamen ante tulissem:
 Nec Venus ex toto nostra fuisset iners.

Vel

142. *Inter formosas.*] Francius malebat, *In tas formosi.*

143. *Credis & hoc nobis?*] Magis aridet, quod ex veteribus codicibus adfertur, *Credes sed hoc nobis.* DAN. HEINSIUS. Nunc denuo veterum librorum operem advocemus: qui ab hoc versu denuo nobis adsunt. *Credis & hæc* tres scripti. Barberini. *Credis ad hæc.* Lego, *Credes sed hoc.* HEINSIUS.

145. *Plus hic invenio.*] *Invenias* Codex Leidensis. forte, *invenias*: amat enim Noster secundam personam loqui. vide infra. 174. *Promiserit* etiam tres libri. HEINSIUS.

148. *Visa est.*] *Visa* est legendum ex scriptis nonnullis. HEINSIUS.

149. *More tuæ gentis nitida dum nuda palæstra Ludis, & es nudis femina mixta viris.*] Virginibus Lacaenis studio fuit palæstra. Cicer. lib. 11. disp. Tuscul. & alii. CROFANUS. *Matrida* Scriverit, quæ est glossa. sed *nitidam* proprie dixit, quia luctatores oleo nitebant. lib. v. Fast. 667.

Lacte lyrae pulsa, nitida quoque lacte palæstra.
 Et Horat. 11. Od. 12. *Nitidas puellas*, vocat oleo perfusas; & Aufon. Epist. XIII.

Nitidæ cutis unctâ juvenus.

Et Stat. x. Theb. 496.

Nitidi moriens convexa magistri

Resfici.

Et unguento nitere. Cicero 11. Catilin. 3. ut *nitidi capilli*, apud Horat. Ep. XIV. 32. & *nitentes*. 11. Od. VII. 6. Et ita Græci *λεπιδὸν* usurpant vid. Spanh. ad Call. Hym. Apoll. 39. BURMANNUS.

150. *Es nudis.*] *Is* legit Barth. ad Stat. x. Theb. 499.

153. *Recessisset.*] Imitationem esse illius Propertiani, 11. VI. 7.

Nam citius pateret caput hoc discedere collo,
 notavit Douza.

155. *Tene manus unquam nostræ dimittere vellent.*] *Dimittere ferrent* scribam libenter, si per codices antiquos detur. Metam. XII. 460. ex optimis codicibus:

Silicet aus ulli servire Polyxena ferrem.

Pro quo similiter vellem vulgo legebatur. HEINSIUS. Vide ad Epist. v. 12. & XI. Metam. 447. *Dimittere possent*, volebat Francius.

157. *Ante tulissem.*] *Inde* Oxoniensis. venuste. ut Epist. seq. 25.

Non tamen è factis fructum tulis ille petivim.

Vid. ad 11. Pont. III. 33. ubi plura. BURMANNUS.

159. *Vel tua.*] *Vel mihi* Putancus & alii multi. HEINSIUS.

160. *Rapi.*] *Dari* Hafniensis. quæ vox vetera Nostro passim. In Douzac codice erat, *Quo potui salva virginitate frui.* non male, si poteram legatur. BURMANNUS.

161. *Da modo te, quæ sis Paridis constantia.*] *Legere* & distinguere:

Da modo te, Paridi quæ sis constantia nosces.

Sie infra. *Da modo te facilem*, neque aliter Slichtenhorstius legebat ex Terentii Adel. v. III. 52. *Da te hodie mihi.* & Heaut. IV. III. 10. *Age da te mihi vicissim.* vid. Gron. Diatr. Stat. c. XX. Silius 111. 150.

Dens modo se superi, Tiberis tibi servias omnis.

Cicero 11. Ep. 8. *Quare da te homini. Paridi* est in Barberiniano. HEINSIUS. *Paridi* etiam Berfmannus.

163. *Præc.*

- Vel mihi virginitas esset libata; vel illud,
 160 Quod poterat salvâ virginitate rapi.
 Da modo te; quae sit Paridi constantia, nosces.
 Flamma rogi flammâs finit una meas.
 Praeposui regnis ego te; quae maxima quondam
 Pollicita est nobis nupta fororque Jovis.
 165 Dumque tuo possêm circumdare brachia collo,
 Contemta est virtus, Pallade dante, mihi.
 Nec piget; aut umquam stulte legissè videbor:
 Permanet in voto mens mea firma suo.
 Spem modo ne nostram fieri patiare caducam;
 170 Te precor, ô tanto digna labore peti.
 Non ego conjugium generosae degener opto:
 Nec mea (crede mihi) turpiter uxor eris.
 Pliada, si quaeres, in nostra gente, Jovemque
 Invenies: medios ut taceamus avos.

Sceptra

163. *Praeposui regnis ego te.*] Ex hoc quoque & frequentibus verbis colligunt, illos supra notatos ascitios aliunde esse. Nam quorûm attinebat, inquit, hic denuo eorum munerum, quae à Junone & Pallade proposita fuerant, meminisse, cum supra eadem res tot verbis fuerit tractata? Proinde si hic locus Poëtae *γῆναιος* est, ut quidem nemo dubitat, necesse est, superiorem illum supervacaneam & aliunde insertum esse. MICYLLUS.

164. *Pollicita est nobis.*] *Pollicitae nobis.* Putaneus. HEINSIUS. Francius illud, *nobis nupta, manu Phœvæ* censebat, & ideo conjiciebat, *magni nupta fororque Jovis.*

165. *Dumque tuo.*] *Utque tuo Douza.*

166. *Dante mihi.*] In codice Douzae sequebatur distichon hoc:

*Primaque cum regnum, belli daret altera laudem,
 Tertio, conjugii laude fruereis, ait.*

167. *Stulte elegisse videbor.*] *Legisse* Putaneus & quinque alii, quod verum utique molliorem praestat. *Legere*, pro eligere. *fatebor* etiam tres codices:

*Cum Venus, et Juno, Pallastue in vallibus Idae
 Corpora judicio supposuere meo.*

Hoc distichon à Putaneo alicujus melioribus abest. In quorundam margine manu recentiori adscriptum legitur. Sed tollendum est. Cum enim judicium suum luculentis verbis paulo ante copiose recensuerit, quid opus ejusdem rei denuo meminisse? Ex Moreti & duobus aliis mallem, *fatebor*, quod cum sequentibus melius cohaeret. eadem varietas observatur in codicibus lib. VII. Met. 33.

Tum ferram et scopulos gestare in corde fassor.

Et II. Pont. III. 29.

Cumque alii nolint etiam me nosse videri.

Ubi codices nonnulli, *fateri.* *Haud unquam editio-*nes priscae & Berimanni cum Putaneo codice. BURMANNUS.

168. *Mens mea firma.*] *Et manes in voto mens mea certa* Lovanienfis. ut Epist. XVII. 38.

Quid mecum certa praelia mente geris?

Posset &, *mens mihi.* vide Epist. XIII. 148. BURM.

170. *Deprecor.*] *Te precor* unus Vaticanus: recte, nisi quod legendum censeo, *Ne precor.* Claudianus bello Gildon 187.

Ne consanguineis carsetur cominus armis:

Ne, precor.

Ita ibi ex vetustis exemplaribus esse reponendum monui. Respexit enim ad illa Virgilia VI. Aeneid. 833.

Ne pueri, ne tanta animis adsuescite bella.

Statius Achilleide 1. 392.

— *Ne solum Danaas admittite carinas;*

Ne, precor.

Quomodo & illic rescribo, nam scripti, *Deprecor;* Vulgati, *Te precor.* Idem Theb. IV. 512.

*Ne senus annos nubemque hanc frentis opacae
 Spernite; ne; mono.*

HEINSIUS.

173 *Si quaeras.*] *Pliada si quaeres,* Putaneus. HEINSIUS. Vide Epist. III. 115. & VI. 123. 115. Metam. 141.

174. *Invenies.*] *Invenias,* forte. vid. ad Eleg. de Nuce, 58.

Invenias, qui des nil mihi, praeter humum.

178. Dp

- 175 Sceptra parens Asiae, quâ nulla beator ora,
 Finibus immentis vix obcunda, tenet.
 Innumeras urbes, atque aurea tecta videbis:
 Quaeque suos dicas templa decere Deos.
 Ilion adpicipies, firmataque turribus altis
 180 Mœnia, Phœbœae structa canore lyrae.
 Quid tibi de turba narrem numeroque virorum?
 Vix populum tellus sustinet illa suum.
 Occurrent denso tibi Troades agmine matres:
 Nec capient Phrygias atria nostra nurus.
 185 O quoties dices, Quam pauper Achaïa nostra est!
 Una domus quasvis urbis habebit opes.
 Nec mihi fas fuerit Sparten contemnere vestram.
 In qua tu nata es, terra beata mihi est.
 Parca sed est Sparte: tu cultu divite digna es.
 190 Ad talem formam non facit ille locus.
 Hanc faciem largis sine fine paratibus uti,
 Deliciisque decet luxuriare novis.
 Cum videas cultum nostra de gente virorum;
 Qualem Dardanidas credis habere nurus?
 195 Da modo te facilem: nec dedignare maritum,
 Rure Therapnaco nata puella, Phrygem.
 Phryx erat, & nostro genitus de sanguine, qui nunc
 Cum Dis potandas nectare miscet aquas.

Phryx

178. *Decere.*] *Dicare* erat in Puteaneo, vltio correctoris a manu secunda. 1. Phil. 233.

Nos quoque templa iuvant, quamvis antiqua probemus.

Aurea, majestas convenit ista Deo.

Vid. ad Epist. v. 86. BURMANNUS.

180. *Schœlla.*] *Fœlla* Oxoniens. & Reg. vid. ad Epist. VII. 119.

181. *De turba.*] *De turbis.* Francof.

183. *Denſo tibi Troades agmine.*] Leidensis & Scriverii, *ordine*, quae perpetua fere librorum est aberratio. ita enim variant codices & III. Met. 34. VII. 624. Claud. Conf. VI. Hon. 633. & alibi. Virg. v. 833.

Princeps ante alios densum Palinurus agbat

Agmen.

II. Aeneid. 450.

Obſistere feres, has servant ordine denso.

Ubi etiam codices quidam, *ordine longo*. ita *plemius agmen*. I. Art. Am. 66. BURMANNUS.

185. *O quoties.*] *Ab quoties.* Oxoniensis. vid. Epist. IX. 79. & inf. 87. 239. 241. & Epist. XVII. 61. Metam. III. 375. & X. 661. ubi fere similiter

peccatur. HEINSIUS. Puteaneus & Francof. *Ita quoties.*

186. *Una domus quasvis.*] *Quasvis*, Gortorph. bene; nisi *quamvis* malis. forte etiam *orbis*, pro *urbis*. HEINSIUS. *Quamvis* est in Francof. quod malebat etiam Francus. est vero imitatio Eupuidis ex Oreste 1114.

ὄχι ἑλλάς ἀντὶ σφυγῶν εὐκέρως.

BURMANNUS.

189. *Digna.*] *Digna es*, multi ex scriptis. HEINS.

194. *Quales Dardanias credis habere nurus.*]

Quales meliores quam primis editionibus. quare & superiori versu *cultum* lege, cum tribus scriptis. Deinde *Dardanidas* multae membranaceae. vide Ep. VIII. 87. 66. & IX. 73. XVII. 212. *Dardanidum matres* Maroni v. Aeneid. & *Dardanides rates*. Remed. Amor. 58. ex optimis membranarum. HEINS.

196. *Phrygem.*] Hanc invidiam deprecari debebat, ne obſtaret amori suo gentis vilitas. maxime enim Graeci Phrygas despiciebant, ut ex Proverbis pluribus constat. qualia ex Suida collegit Schottus Centur. XIV. n. 45. & 46. & Apollonius Centur. XX. 36. & 37. & alii. codices vero qui-

- Phryx erat Auroræ conjux. tamen abstulit illum
 200 Extremum noctis quæ Dea finit iter.
 Phryx etiam Anchises, volucrum cui mater Amorum
 Gaudet in Idaeis concubuisse jugis.
 Nec, puto, collatis formâ Menelaus & annis,
 Judice te, nobis antefereendus erit.
 205 Non dabimus certe focerum tibi, clara fugantem
 Lumina; qui trepidos à dape vertat equos.
 Nec pater est Priamo foceri de caede cruentus;
 Et qui Myrtoas crimine signet aquas.
 Nec proavo Stygiâ nostro captantur in undâ
 210 Poma, nec in mediis quaeritur humor aquis.
 Quid tamen hoc refert, si te tenet ortus ab illis?
 Cogitur huic domui Jupiter esse focer.
 Heu facinus! totis indignus noctibus ille
 Te tenet; amplexu perfruiturque tuo.
 215 At mihi conspiceris positâ vix denique mensâ.
 Multaque, quæ lædant, hoc quoque tempus habet.
 Hostibus eveniant convivia talia nostris,
 Exuperio posito qualia sæpe mero.
 Poenitet hospitii, cum, me spectante, lacertos
 220 Imposuit collo rusticus iste tuo.
 Rumpor, & invideo (quid enim tamen omnia narrem):
 Membra superjectâ cum tua veste fovet.

Ofcu-

quidam, *Theamnasæ*, habent, ut & apud Statium 111. Theb. 422. & vii. 793. variat scriptura. sic & *Therapnasum Pollutæ* Apollon. dicit lib. 11. 163. BURMANNUS.

198. *Cum Dis potando.*] Lege ex decem codicibus:

Cum Dis potandas nectare misces aquas. HEINS. FRANCUS conjiciebat, *Potandas diviis* (vel *superis*) *nectare m. a.*

201. *Phryx erat Anchises.*] Statius l. Silv. II. 187. *Unde novum Troiæ decus, ardentissimo deorum Raptor erat, Phrygiæ si non ego junctâ Mariæ!* *Phryx atiam Anchises* editiones priores, & Francosf. & omnes fere codices. duo vero, Berlm. & Douzæ codex, *erat.*

203. *Collatis formâ Menelaus & armis.*] *Ee annis* Putæaneus & alii quidam, de armis posita agitur: *Nec plus Atrides animi Menelaus habebit,*

Quam Paris; aut armis anteforendus erit. HEINZIUS. Francofurtensis, Lovanienses duo, Douzæ & aliquot alii, *collatus*, ut & editiones quædam veteres, quod nescio an temere repudians. certe II. Amor. XVII. 13. dixit:

Collatam idcirco tibi me contemnere debes. Stat. VII. 734. quamvis paullum alia significatione: *Fas est mihi spernere Phœbum,*

Si tibi collatus Divium fasor. ubi notat, tibi comparatus certavit, in annis vero multi codices. BURMANNUS.

205. *Tibi clara fugantem.*] Francius tentabat, *tua Phœbe, vel, Phœbeâ. Clara fugantem sidera* LOVAN. & Palat.

206. *Qui trepidos à dape vertat equos.*] Lego; *cui trepidos Sol dape vertat equos.* Non enim exprimit vulgata scriptura, cujus equi à dape vertantur. Nota est fabula. Propert. III. 21.

Non fugis Ausonias, Phœbe fugate, dapes. HEINS. *Nec tremis Ausonias* est in Propertio. an voluerit ita legi, an memoria fecerit, nescio.

209. *Stygiæ captantur in undâ.*] *Stygiis in undas* Moreti. *captantur* Francosf.

211. *Quid tamen hoc refert.*] Frustra codices multi, *hæc refert*, vel *refertam.* vide ad Epit. VI. 137.

220. *Imponit collo.*] *Imposuit* scripti quidam & primæ editiones. præterea *rasticus, iste* Putæaneus.

G g

P 107

- Oscula cum verò coram non dura daretis;
 Ante oculos posui pocula sumpta meos.
- 225 Lumina demitto, cum te tenet artius ille:
 Crescit & invito lentus in ore cibus.
 Saepe dedi gemitus: & te, lasciva, notavi
 In gemitu risum non tenuisse meo.
 Saepe mero volui flammam compefcere: at illa
- 230 Crevit; & ebrietas ignis in igne fuit.
 Multaque ne videam, versa cervice recumbo;
 Sed revocas oculos protinus ipsa meos.
 Quid faciam dubito. dolor est meus illa videre;
 Sed dolor à facie major abesse tuâ.
- 235 Quâ licet & possum, luctor eclare furorem:
 Sed tamen adparet dissimulatus amor.
 Nec tibi verba damus: fentis mea vulnera, fentis.
 Atque utinam soli sint ea nota tibi!
 Ah quoties, lacrimis venientibus, ora reflexi,
 240 Ne causam fletus quaereret ille mei!
 Ah quoties juvenum narravi potus amores,
 Ad vultus referens singula verba tuos!
 Indiciumque mei ficto sub nomine feci.
 Ille ego, si nescis, verus amator eram.

245 Quint

probe. nam *Tò isto* contentum præ se fert. sic Ajax lib. xiii. Met. quoties loquitur de Ulyssæ, fere semper subjungit *Tò isto*. ubi plura. HEINSIUS.

227. *Quid nunc tamen omnia narrem.*] Prima editio, cum Puteaneo & aliis tribus, *quid nam tamen*. In Puteaneo tamen vetus lectio penitus abrasa. reliqui maxima ex parte, *quid non tamen*, quatuor, *quid tamen omnia narrem*, omisso *vj nunc*. Mentelanus & unus Vossii, *quid enim non*. Argentinensis, *quid n. tamen*. hoc est, *quid enim tamen*. sequor. Stat. iv. Achil. 60.

Metuum quid enim tibi cuncta fateri?

Nisi malis, *quid ni tamen*. Nam Jureti excerpta *quid ne*. HEINSIUS. vide ad Ep. v. 69.

223. *Oscula cum verò.*] Janum Vitium voluisse, *Oscula cumque viro coram non dura darentur*, notavit Francius.

226. *Crescit & invito lentus in ore cibus.*] Juvenalis, Sat. xiii. 212.

Interque melares

Difficili crescente cibo. HEINSIUS.

Senec. Ep. lxxxii. *non in ore crevit cibus, non hæsit in sancibus*. non ab simile istud Statianum Theb. v. 108.

Ataque in mole sapientum,

Efflantem somno crescentia vincta.

Imitatus hoc Josephus Iscanus bel. Troj. lib. II. 153.

*Et lacrimas bibit ipse suas, seque morantes
 Crescentisque cibos gustu jejuna fatigas.*

BURMANNUS.

230. *Ignis in igne.*] Πῦρ ἐν πυρὶ. CIOPANUS.

231. *Ver(a).*] Liber Leidensis, *flexa*: ut statim vs.

239. Stat. Achil. II. 185. *Cervice reflexa.* & Claud. lib. 1. de rapt. vs. 155. ex MSS. Silius lib. IV. 343. *popule flexo*. HEINSIUS. vid. v. Met. 232.

235. *Qua licet & possum.*] Helmaetadiensis, *ut possum*, non male, id est quantum possum. HEINSIUS. pro *luctor*, quidam editi & scripti, *nitior*.

239. *Lacrimis venientibus.*] Francius volebat, *orientibus*, vel *manantibus* perperam: lib. 1. Art. 661.

*Si lacrimae, nec enim veniunt in tempore semper
 Deficiunt.*

BURMANNUS.

241. *O quoties aliquem narravi potus amore.*] *O quoties juvenum* Puteaneus pro diversa lectione. quomodo & alii nonnulli. decem scripti, *juvenum amoris*. & recte. *Tò παιδιῶν* innuit. sic apud Maron. Aeneid. x. 324.

- 245 Quin etiam, ut possem verbis petulantius uti,
Non semel ebrietas est simulata mihi.
Prodita sunt (memini) tunicâ tua pectora laxâ,
Atque oculis aditum nuda dedere meis;
Pectora vel puris nivibus, vel lacte, tuamque
250 Complexo matrem candidiora Jove.
Dum stupeo visis, (nam pocula forte tenebam)
Tortilis è digitis excidit anfa meis.
Oscula si natae dederas; ego protinus illa
Hermiones tenero laetus ab ore tuli.
255 Et modo cantabam veteres resupinus amores:
Et modo per nutum signa tegenda dabam.
Et comitum primas, Clymenen Aethramque, tuarum
Ausus sum blandis nuper adire fonis.
Quae mihi non aliud, quam formidare, locutae,
260 Orantis medias deseruere preces.
Di facerent, magni pretium certaminis effes;
Teque suo victor posset habere toro.
Ut tulit Hippomenes Schoenecida, praemia cursus,
Venit ut in Phrygios Hippodamia sinus;
265 Ut ferus Alcides Acheloia cornua fregit,
Dum petit amplexus, Deianira, tuos;

Nostra

*Tu quoque flaventem prima lanugine malas
Dum sequeris Chytium, infelix nova gaudia, Cydon,
Dardania fratrus dextra, secures amorum,
Quis juvenem tibi semper erant, miserande, jaceres.*

Hoc vult, sub paederalicis se amoris sui narrationem occuluisse. HEINSIUS. sic Cicero. IV Tusc. 33. dicit Alcæum, de juvenem amoribus scripsisse.

243. *Indiciumque mei.*] *Indicium ipse mei,* conjiciebat Francius.

245. *Verbis petulantibus uti.*] *Petulantius* Putaneus & reliqui plerique. HEINSIUS. vide ad Ep. x. 29.

249. *Tuamque.*] Francius omnino, *tuamve* legendum esse censet.

250. *Jove.*] Vossianus *Cygnus*. sic & Horatius primam in *Cygnus* corripit. vide quae noto lib. VII. Met. fabula Prognos. HEINSIUS. Lucian. in *Judicio Deorum*, de Helena: *ἄνεκί μιν, ἴδωι κινδὸς ἐν κίονες γαγγυμύων.* BURMANNUS.

252. *Excidit.*] MSS. duo *decidit*. forte *recidit*. vid. ad Ep. XIV. 46. sed vulgata luc retineri potest. Petron. 34. *Ceterum inter tumultus, cum forte parapsis excidisset, & puer jasentem sustulisset.* ubi vide notata. BURMANNUS.

256. *Signa tegenda.*] *Legenda* excerpta Gallicana. quod & Slichtenhorstio in mentem venerat. sed male. Epist. seq. 82. *tecta signa.*

257. *Clymenen Aethramque.*] Menclai affines fuisse testatur Diety's Cretensis, unaque a Pando cum Helena avecta, & post captum Ilium forte ducta Demophoonti atque Acamanti Theſidis obtigisse praemium militiae diuturnae, sed Mnestheo Athenas remeanti cessisse tamen, Theſidis inde exclusis atque exulare jussis. Idem Diety's initio libri VI. Clymenem Aethrae filiam fuisse innuit. HEINSIUS.

258. *Ausus sum blandis.*] *Cum blandis* Putaneus & reliqui. & superiori versus, *Clymenem Aethramque.* HEINSIUS. forte, *ausus eram blandis.* BURMANNUS.

259. *Nil aliud.*] *Non aliud*, scripti & primae editiones. HEINSIUS.

262. *Deseruere preces.*] *Deserturus* Barberinus: & Vossianus. vide *Notas* sequenti epistola. vs. 196. HEINSIUS.

264. *Venit ut.*] *Venerat* in Schott. II. Observ. cap. 53. Ahi libri hunc verum sic habent, *Quae proprio cursu vicerat ante preces.* sed frustra. HEINSIUS. in quibusdam interjectus erat etiam alius:

*Sic & tu Phrygias venis regina per urbes,
Venit ut in Phrygios Hippodamia sinus.*
quem utrumque Burmannus expressit, sed subdititios videri notavit.

Nostra per has leges audacia fortior isset:

Teque mei scires esse laboris opus.

Nunc mihi nil superest, nisi te, formosa, precari;

270 Amplectique tuos, si patiare, pedes.

O decus, o praefens geminorum gloria fratrum;

O Jove digna viro, ni Jove nata fores!

Aut ego Sigeos repetam te conjuge portus:

Aut ego Taenariâ contegar exful humo.

275 Non mea sunt summâ leviter detricta sagittâ

Pectora: descendit vulnus ad ossa meum.

Hoc mihi, (nam repeto) fore ut à coeleste sagittâ

Figar, erat verax vaticinata foror,

Parce datum fati, Helene, contemnerem amorem:

280 Sic habéas faciles in tua vota Deos.

Multa quidem subeunt: sed coram ut plura loquamur,

Excipe me lecto, nocte silente, tuo.

An pudet, & metuis Venerem temerare maritam,

Castaque legitimi fallere jura tori?

285 Ah nimium simplex, Helene, ne rustica dicam,

Hanc faciem culpâ posse carere putas!

Aut faciem mutes, aut sis non dura, necesse est.

Lis est cum formâ magna pudicitiae.

Jupi-

267. *Audacia fortiter isset.*] Alii *victoria*. Voffianus, *audacia fortior*. placet. HEINSIUS. ita Epül. xviii. 84. quidam:

Fortiter in summâ eriger altus aquas.

Ubi etiam *fortiter* vulgo. *Victoria* etiam, quod multi libri pro *audacia* habent, non temere repudiandum. ita *ire triumphus* dicitur Ep. vii. 154. & alibi.

274. *Aut hic.*] *Aut ego Taenariâ*, octo libri. HEINSIUS.

275. *Detricta.*] *Detricta* legendum. vide Amplissimi Cuperi Observ. lib. iv. obs. 5. Stat. i. Silv. ii. 79.

Ast illum summâ leviter (sic namque jubebas)

Lampade, parcentes & inermi strinximus arcu.

Et viii. Theb. 532.

Qualis strigeram Lucanâ cuspidé frentem

Strictus aper.

Adscriptis Douza locum Senec. Contro. vii. *Ut detricta levi vulnere est cuius, non credas fallum manu privigni, credat amatoris.* BURMANNUS.

277. *Nam repeto.*] *Recolo* multi ex scriptis. vid. ad Ep. v. yf. 123. mox forte legendum:

Fore ut a coeleste sagitta

Figurer, est verax vaticinata foror. HEINSIUS.

Perum vaticinata Douzac codex.

279. *Parce datum fati.*] *Lego, ratum fati,*

sic Cicero lib. vii. Ep. Famil. Gallo: *Quas emisse te referibis, non solum mihi rata datum erat, sed etiam grata.* plura ad Senecae Tragoed. HEINSIUS. Multum dubito, an ubique fas sit illud *ratum*, quod Heinso in deliciis fuit, invidis etiam membranis, intrudere. cum altera locutio sit optima & frequens. Lucan. vii. 544.

Ita timor, & fati datus est pro Caesare cursum.

Virgil. iv. Aeneid. 225.

Fatisque datas non respicit urbes.

Livius xxx. 30. *Si hoc ita fato datum erat, ut qui, &c.* Valer. Flac. viii. 397.

Namque datum hoc fati trepidus supplexque cavebat

Mopsus.

Qui & ita forte datum dixit. lib. iv. 704.

Hen quis datus iste Deorum

Sorte labor nobis?

Et ita alii saepe. vid. Ep. xv. 82. BURMANNUS.

283. *An pudet, an metuis.*] *Et metuis* scripti, ut inlr. 323.

Si pudet, & metuis, ne me videre secuta.

HEINS. *Aut* etiam utrobique multi editi & scripti.

284. *Fallere jura.*] *Elegantior* mihi lectio *Moret* codicis videtur, *solvere*, cujus glossam *fallere* credo. *Fallere enim fidem* recte dicitur, vid. ad

Epül.

- Jupiter his gaudet, gaudet Venus aurea furtis.
 290. Haec tibi nempe patrem furta dedere Jovem.
 Vix fieri, si sunt vires in semine avorum,
 Et Jovis & Ledaë filia, casta potes.
 Casta tamen tum sis, cum te mea Troja tenebit:
 Et tua sim, quaeso, crimina solus ego.
 295 Nunc ea peccemus, quae corrigat hora jugalis:
 Si modo promisit non mihi vana Venus.
 Sed tibi & hoc suadet rebus, non voce, maritus:
 Neve tui furtis hospitis obftet, adest.
 Non habuit tempus, quo Cressia regna videret,
 300 Aptius. ô mirâ calliditate virum!
 Ivit, &, Idaei, mando tibi, dixit iturus,
 Curam pro nobis hospitis, uxor, agas.
 Negligis absentis (testor) mandata mariti:
 Cura tibi non est hospitis ulla tui.
 305 Huncce tu speres hominem sine pectore dotes
 Possè satis formae, Tyndari, nosse tuae?
 Falleris: ignorat, nec, si bonâ summa putaret
 Quae tenet, externo crederet illa viro.
 Ut te nec mea vox, nec te meus incitet ardor;
 310 Cogimur ipsius commoditate frui.

Aut

Epist. VII. 18. sed *vera* melius *solvens* dicimur. ita *solvens legem* Valer. Max. VI. v. ex. ult. & *disceptionem* Livius VIII. 7. & *merem* cap. 4. Virgil. II. Aeneid. 157.

Fas mihi Grajerum sacra resolvers jura.

Pro *teri* multi etiam *viri*. vid. sup. Ep. v. 21. 78. & XI. 100. BURMANNUS.

286. *Putat.*] *Putat* tres libri. HEINSIUS.

291. *Vix fieri, si sint vires in semine Amerum.*] Si sunt Puteaneus, aliique tres. pro *Amerum*, decem libri, *avorum*, quod placet. ita etiam apud Persium, Sat. I. 103.

— *Si testiculi vena ulla paterni*

Vivoris in nobis. HEINSIUS.

Vid. ad Petron. cap. XLIV. In *semine ameris* Bernensis codex.

295. *Corrigat.*] *Corrigit* multi ex scriptis. Scriverianus & Moretti, *corrigat*. bene. HEINSIUS.

297. *Sed tibi cr.*] Francius, *ipse tibi hoc suadet.*

298. *Sat.*] *Tui Regius*. ut mox v. 304. rectius. quasi ipse Menelaus Parida magis uxoris suae, quam suum hospitem existimasset. BURMANNUS.

309. *Cressia.*] *Cressica* Douzae codex.

301. *Exit & Idaei.*] *Exit* Puteaneus mendose. an pro *Haesit*? Multi codices. *Ivit & Idaei* Sarra-

vianus, *ibat*. Leidensis, *ibit*. *ipse abis* plerique

Tem. I.

scripti. duo, *ille abis*. quae ab interpolatoribus sunt. HEINSIUS. *Ivit* jam Douza conjectat.

302. *Curam agas.*] Quinque libri *habe*. sed male. Trist. lib. v. El. VII. 38.

— *Curamque futuri*

Nominis, ut illius quod latuisset, ago. HEINSIUS. Virgil. Calic. 98.

Talibus in studiis, vacule dum nixit, apricat
Paster agis curas.

Ethinc nihil moverem XIII. Metam. 371.

Proque tot annorum curis, quasi anxius egi.

Nec IX. Metam. 107. *Curas pro conjugis agentem.*

Livius II. 48. *Neque bella, neque delectus, neque*

ullam aliam priorum curam agere. & VIII. 3. *Tamquam de Samnitibus, non de se curam agerent.* XXI. 27.

Qui curam cum Praetoribus de renovando foedere agerent. Senec. I. contr. 3. *An dii immortales humanarum rerum curam agant.* leg. 1. C de Offic. Magistr. Officior. *Principatum adipiscatur matricula.*

decurrente, ita ut ad curas agendas et cursum illi exant, quos ordo militiae vocat. Plura vide ad Quintil. v. Inst. Orat. 6. BURMANNUS.

303. *Idaei*] *Tyranni*, id est regis, margo Beismani. & ita plurimifcripti.

305. *Tu speras.*] *Speres*, bene Lovaniensis HEINS.

307. *Nam si*] *Nec* si veteres. HEINSIUS. *Nam*

GG 3

Aut erimus stulti, sic ut superemus & ipsum,
Si tam securum tempus abibit iners.

Pene suis ad te manibus deducit amantem.

Uteré non vafri simplicitate viri.

315 Sola jaces viduo tam longâ nocte cubili;
In viduo jaceo solus & ipse toro.

Te mihi, meque tibi communia gaudia jungant.

Candidior medio nox erit illa die,

Tunc ego jurabo quaevis tibi numina; meque

320 Adstringam verbis in sacra jura tuis.

Tunc

si *Cre. viros* Franchus. *Bona summa*, excerpta Gallicana & Editio Colinaei. quod convenientius Paridi, se insinuanti in amorem Helenes, & qui non *maena*, sed *summa* bona putaret, tenere Helenam. sic Juven. Sat. v. 2.

Ut bona summa prius aliena vivara quadera.

Sic Epist. seq. xviii. 132.

Ma visam praemia summa tibi.

Ubi etiam codices nonnulli *maena*. nunc huc facit locus Terentii Andr. iv. 111. *Dii vestram fidem; summum bonum esse heras putavi hunc Pamphistum.* ita & iii. Am. xv. 27. pro *summa dies*, alii codices *maena*. Pentametrum ita exhibent Bernensis & Lovanicus, *Creteretis extraxit, quae erat illa, viro, quod tenet aliter Bestin. illa vero plurimi habent. Broukmanus.*

309. *Nec te meus incitet ardor.* Argutius putabat Douza, si legamus, *Nec me tuis*, id est amor tui. ut Propert. dixit, *desiderium meum*, pro *mei*. excipit plures libri.

310. *Cogitur ipsius commeditate frui.* Malim, *commeditate viri.* abstantis *commeditate viri* Gronovianus. probe etiam. HEINSIUS. Sed mox vers. 314. repetitur. ut & intr. Epist. xvii. 176. & 11. Art. 371. quae loca in animo habuit librarius. nobis frui minime movendum videtur.

313. *Paene suis manibus ad te deducit amantem.* Propert. Cicero 111. Act. in Verr. 34. *Hic est Decimus, ad quem iste deluxerat Tertiam, Isidori Nimi filiam.* & ipse 47. Fall. 153.

Cum primum cupido Venus est deducta marito.

Tibullus 111. 17. 31.

Ut juveni primum virgo est deducta marito.

Papinianus jurisconsultus leg. dotis promissio l. x. d. de jur. dot. *Est minor annis duodecim, ut major deducta sit, tunc primum potest, cum major annis apud eundem esse coeperit.* CROFANUS. Scribe cum antiquus & melioribus.

Pene suis ad te manibus deducit amantem.

HEINSIUS. Locutio videtur vulgi usu trissima, etiam in aliis rebus, Valer. Max. l. viii. ext. 18. *Non magis quam quod ita silvestres capreas, Cretas genitas, tanopere dilexerit, (Natura) quas sagittis*

confixas ad salutare auxilium herbas distamni, tantum non suis manibus deducit. Deducere vero nuptiale verbum. vid. ad Ep. 12. 121. 111. Fall. 689. 17. 153. & Passerat. ad Propert. 17. 3. & aptum etiam conciliaturae. ut Cicero. 111. Verr. 34. Suet. Caes. 50. & alii. sicut hic recte Douza notavit, lenonum esse & lenarum, ex Tibullii l. 7.

Haec mihi se adduxit tenebis, multoque timore

Conjungit nostras etiam tacitura manus.

Ubi rectius legit, *haec me deducit*, Broukhusius. Broukmanus.

314. *Mandantis simplicitate viri.* Non vafri Mentelianus. & sic pro diversa lectione Putancus.

Confirmant ista Helena:

Simplicis utamur commeditate viri.

Sic Art. Am. lib. 111. 611.

Qua vafri eludi possi rationis maritus.

Apulej. Met. 12. *Nec quidquam maritus ac suspicatus vafri & egregius ille maritus, accensa Luteria, Discada, inquit, frater, & otisus, dages probe perperatum istud tibi repraesentem.* Ita scribendum, *si perperat*, vulgo *insulle, acer & egregius maritus, & probe procuratorem.* apud Statium quoque v. Silv. 17. 11. ad Somnum scribi debet:

Non si mihi lumina mille,

Qua vafri alterna tanto in statione tenebat

Argui, & haud unquam vigilabat corporis otosa.

Perperam nunc legitur:

Qua sacra alterna tantum statione tenebat.

Achilleid. 11. 173.

Huius simplex nimiumque rudis, qui callida dona;

Grajeramque dolos, vafriamque ignoras Ulyssim.

Quomodo & illic scribendum. nunc circumfertur,

Vafriamque igneras Ulyssim. Silius lib. xv. 11. 86.

Ergo *vafri* mentis frustra obnubilibus casus

Advocat, & castas pollusi foederis ara

Testatur, vafri marium movet impiger arte.

Ubi *varia arte* perperam nunc circumfertur nam

de una arte callorum inenforum ibi tantum meto-

tio. notum illud Martialis vi. 64.

Stigmata nec vafri dilectis Cynnaeum arte.

Vafri

- Tunc ego, si non est fallax fiducia nostri,
 Efficiam praefens, ut mea regna petas.
 Si pudet, & metuis, ne me videre secuta;
 Ipse reus sine te criminis hujus agar.
 325 Nam sequare Aegidae factum, fratrumque tuorum.
 Exemplo tangi non propiore potes.
 Te rapuit Theseus; geminas Leucippidas illi:
 Quartus in exemplis adnumerabor ego.
 Troia classis adest armis instructa virisque.
 330 Jam facient celeres remus & aura vias.

Ibis

Vasri vox Horatio & Persio familiaris. Illi *Vasfer*
Flaccus, & *seis risisse vasfer*, Satyra prima. Noster
 Epist. xx. 30.

Consultaque sui juris amore vasfer.
 Barberinianus, non cauti viri. Ut Remed. Am. 34.
Verbaque dent cauto qualibet arte viro,
 Metam. ix. 750.

Non patris asperitas, non cauti cura mariti.
 Contra *incanus maritus*, ad notas II. Amor. Eleg.
 XIX. 46. HEINSIUS.

Adstringam verbis in sacra jura meis.]
 Scripti plerique, *ita jura, tua jussa*, vel *tua verba*.
 In Puteano vetus lectio erat *crasa*. *Verbis in rata*
jura tui videtur scribendum. certe in quinque
 scriptis legebatur, *verbis tuis, tuis verbis*, quia tu
 mihi praecribes jurisjurandi formulam, qua tibi
 addicar. hinc *jurare in alicujus verba*, sacramen-
 tum alicui dicere. Par huic jurisjurandi formula
 Amor. lib. III. Eleg. II.

*Per Superas juro testes, pompamque deorum,
 Te dominam nobis tempus in omnes peti.*

Sic Cydippe se adstrinxit verbis Acontii in pomo
 lectis. Ipsi Acontius infra:

*Te mihi compositis (si quid tamen egimus) à me
 Adstrinxit verbis ingeniosus Amor.
 Dictatis ab eo facti sponsalia verbis,
 Consultaque sui juris Amare vasfer.*

De jure dixi Epistola III. sub finem. possint tamen
 & sacra jura ferri pro sacratu. ut apud Virgilium
 II. Aeneid. 157.

Fas mihi Graerum sacraata resolvare jura.
 HEINSIUS.
 323. *Si pudet aut metuis.*] Et hic Junianus, ex-
 cepta Gallicana & edit. Colinaei, & *metuis*. vid.
 vers. 285.

323. *Secuta.*] Quod infame, unde *mulieres secu-
 tulae*, vide quae notavimus ad Petron. cap. LXXXI.
 BURMANNUS.

324. *Reus sine te criminis huius ero.*] *Agar* Vos-
 fianus cum uno Mediceo. sic Epistola Acontii:
Nunc reus in alix absens agor.
 Amor. I. El. VII. 22.

Egit me lacrymis voce silente reum.
 Trist. I. I. 24.

Et paragar populi publicus ore reus.
 Nuce 56.

Ateque ream nimias proximitatis agi.
 Atque ita passim. Vulgatam tamen haud damno:
 nam & in Nuce 41.
Sic reus illa fere est.

Et Epist. XIV. 7.
Esse ream praestat, quam sic placuisse parenti.

HEINSIUS.
 326. *Non propiore.*] Puto legendum *num*; ut scire
 alibi. inf. §I. 363.

327. *Geminas Leucippidas illi.*] Ambas Leucippi
 filias rapuerunt Caïtor & Pollux: quarum nomina
 fuerunt Ilaira, & Phoebe. Apollodor. lib. III.
 CIOFANUS.

328. *In exemplis annumerabor ego.*] *Annuerari*
exemplis Latinum est. alterum Latinitas vix ad-
 mittit. Subscribo igitur sex exemplaribus, quae
enumerabor praefurunt. nisi malis:

Quartus ut exemplis annumerarer ego.

Sic Elegia de Nuce 177. *Annuerare fructus colono;*
 vel *jam numerabor*, aut, *en numerabor*. HEINSIUS.
 Ego nihil mutò; cum Latinitatis ratio salva sit,
 ipso Ovidio sponfore, qui lib. V. Trist. IV. 20.

Cujus

Se quoque in exemplis annumerare solet.

Cicero accedit pro Rosc. Amer. cap. 32. *Verum*
ego forsitan propter multitudinem patronorum in grege
annumerar; immo *enumerare in exemplis*, minime
 Latine dici, auctor est locupletissimus Cl. Graevius
 ad Cicero. Paradox. I. ubi forte etiam legendum:
Bias, qui annumeratur in septem. vulgo *enumerat-*
ur, Graevius *numeratur* praefert ex Pithoeano co-
 dice: vim vero hujus verbi eleganter illustravit
 Schillingius ad Seneca Sualtorum II. BURMAN.

329. *Troica classis adest.*] Puteianus, Gronovianus
 & unus Vaticanus, *Troia*. vide Epist. I. §I. 23.
 HEINSIUS.

330. *Jam facient.*] *Faciant* Regius & Gronovius,
faciant unus Bernensis.

332. Te

- Ibis Dardania ingens regina per urbes:
Teque novam credet vulgus adesse Deam.
Quaque ferēs gressus: adolebunt cinnama flammae,
Caesaque fanguineam victima planget humum,
335 Dona pater fratresque, & cum genetrice forores,
Iliadesque omnes, totaque Troja, dabunt.
Hei mihi! pars à me vix dicitur ulla futuri.
Plura ferēs, quam quae litera nostra refert.
Nec tu rapta time. ne nos fera bella sequantur;
340 Concitet & vires Graecia magna suas.
Tot prius abduētis, dic quae repetita per arma est?
Crede mihi, vanos res habet ista metus.
Nomine ceperunt Aquilonis Erechthida Thraces:
Et tuta à bello Bistonis ora fuit.
345 Phasida puppe novā vexit Pagafacus Iāson:
Laesa nec est Colchā Theisala terra manu.
Te quoque qui rapuit, rapuit Minoīda Thefeus:
Nulla tamen Minos Cretas ad arma vocat.

Terror

332. *Teque novam credet vulgus adesse Deam.* Hunc titulum sumere quaedam eximia vanitate mulieres. ita Cleopatra *Θεὴ νεωτέρα* & *καινή* in nummis, & apud Plutarchum in vita Antonii, *θεὴ νεωτέρα*. vid. Vaill. de nummis Aegypti regum pag. 580. exemplo nimirum Dearum. ita enim Proserpina *νέα Δῖνα*. de qua vid. Spanhem. ad Call. Hym. in Cerer. v. 133. ubi alia exempla habes de Imperatorum uxoribus: & ita passim *novi Dei* & *Deae* occurrunt. sic 111. Met. 520. *Novus Liber*, ut & Antonium vocat Vellej. lib. 11. 82. Noster 1. Fast. 510.

Tuque novos cœlo terra datara Deos.

Et 526.

Sic Augusta novum Julia numen erit.

111. 693.

Ridet amatorem carae nova Diva Minervae.

1V. Pont. 12. 131.

Perveniam istuc ex carmina forsitan illa,

Quae de te mihi caelitus facia novo.

BURMANNUS.

334. *Planget humum.*] *Tinges*, Moreti & duo alii. vid. Epist. x. 106.

336. *Dabit.* Dabunt, Hafnensis, & unus Vaticanus. bene. HEINSIUS. Vid. 11. Art. 81.

340. *Graecia magna.*] *Tota* Gronovii, Bernensis, & quinque alii, *moesta* idem Gronovii pro varia lectione. certe illud *magna* suspectum est. quae vox & cum *moesta* est confusa lib. 1. Am. x. 33. *Tota* placeret magis, nisi praecessisset modo, *totaque Troja an Graecia mota?* BURMANNUS.

341. *Ecquae est repetita per arma.*] *Ecquae repe-*

tita per arma est unus Regius. quod utique minus durum. HEINSIUS. *Ecquae est* volebat Francius. *Et quae est* Bernensis. *Quanam est* Berfmanni editio. omnes, ut puto, frustra: nam unice aridet elegantissima lectio codicis alterius Bernensis: *Dic quae repetita per arma est?* varie enim illo vocabulo *Dic* utuntur Poetae: aut in exprobrationibus, de quo vid. Broukh. ad Prop. 1V. 111. 23. & 1V. VII. 17. aut in superba allocutione, vid. Serv. ad Virg. VII. Aeneid. 546 praecipuus vero ejus usus in provocatione quasi, ut probaret & exemplis adfirmaret aliquid ille, cum quo agimus. fere simili modo Propert. 11. XXIII. 111.

Dic mihi, quis potius lectum servare pudicum? Ubi Passeratius Idiotismum interrogantis cum stomacho notat. & ita saepe Noster & alii. ut 111. ex Pont. 111.

Dic, precor, equando didicisti fallere nuptas? Et Eleg. v.

Dic tamen, & Juvenis studiorum plene meorum,
Equid ab his ipsis admonere mihi?

111. Trist. 7.

Dic studiis communibus equid inhaeres?

Sic & *dicite*. lib. 11. Amor. XIV. 33. 111. Amor. 111. 15. & Stat. v. Silv. v. 5. & ita passim. BURMANNUS.

344. *Et iuta.*] Francio mollius videbatur, *iuta* *fida* a bello.

145. *Pagafacus.*] *Pagafacus* bene Puteaneus & Sarravii. Epist. XVIII. 175. & sic Noster alibi saepe. Stat. 1. Ach. 65. male etiam, *puppis Pega-*
saca

Terror in his ipso major solet esse periclo:

350 Quaeque timere libet, pertimuisse pudet.

Finge tamen, si vis, ingens confurgere bellum.

Et mihi sunt vires: & mea tela nocent.

Nec minor est Asiae, quam vestrae copia terrae:

Illā viris dives, dives abundat equis.

355 Nec plus Atrides animi Menelaus habebit,

Quam Paris; aut armis antefendus erit.

Pene puer caesis abducta armenta recepi

Hostibus: & causam nominis inde tuli.

Pene puer vario juvenes certamine vici;

360 In quibus Ilioneus, Deiphobusque fuit.

Neve putes, non me, nisi cominus, esse timendum:

Figitur in iussu nostra sagitta loco.

Num potes haec illi primae dare facta juventae?

Instruere Atriden num potes arte meā?

365 Omnia si dederis; numquid dabis Hecōra fratrem?

Unus is innumeri militis instar habet.

Quid

facta pro Pagassa. vid. & Lucan. II. 715. Silius XI. 471. HEINSIUS.

346. *Thessala terra.*] *Thessalis* era Basileensis, quod placeret, nisi praecessisset, *Bistonia* ora. ubi editio Micylli & Colinaei, *tuta tamen bello*, sic Seren. Sam. LXII. *Ut tutus fias infestas fraude Novercae.* BURMANNUS.

350. *Pertimuisse.*] *Mallet, praemetuisse, vel:*

Quamquam timere libet, tam timuisse pudet.

HEINSIUS. Francius, *post timuisse.* *Quamquam* est in uno Moreti. *quaque* in Puteaneo & uno Heinsii.

351. *Confurgere.*] *Concurrere* Basileensis.

352. *Tela nocent.*] *Tela valent* duo libri.

355. *Nec plus Alcides.*] *Magniloquentia*, cui non respondit res ipsa. Horat. I. Od. xv. *Sublimi fugiet mollis anhelitu, non hoc pollicitus tuas.* BURMANNUS.

357. *Pene puer caesis abducta armenta recepi Hostibus: & causam nominis inde tuli.* Idem Apollodorus ibidem. CIOFANUS. *Hostes* fuere Cilices. vid. Dausqueus ad Calab. p. 129.

359. *Vario.*] *Valido* Leidensis. sed intelligit *virtutum natura ornamenta existere, ut etiam Olympio certamine, vario ludicrorum generis, contenderit, ubi nihil est illud natura; legerim, omnium virtutum tam natura, ut idem dicat, quod Noster, pene puer, ita lib. VI. cap. 5. Numquam ante eum Atheniensis inter tot tanteque duces, aut ipsi majoris, aut indolis maturioris imperatorem habuerunt.* Vario legendum quoque offendit imitatio Pindari necio cuius, in Epitome Iliados 200.

Ubi nunc vires, ubi cognita nobis

Ludum quondam vario certamine vis est?

Hinc etiam probatur optima scriptura codicis Puteanci & aliorum. apud Liv. xxv. 5. *Hic senes honoratosque juvenes eo certamine vici.* vulgo, *in eo certamine.* BURMANNUS.

363. *In iussu.*] Claudianus IV. Conf. Hon. 529.

Certique patior

Vulneris, & iussum mentiri nesciri lectum.

Qui locus male a Delrio tentatur. Francius legebat, *in iussum locum.* BURMANNUS.

364. *Non potes arte mea.*] *Num potes* Puteaneus pro diversa lectione. quomodo & praecedenti verfu puto reponendum. Sappho supra:

Num potes, si scopulis undaëque ferocier illā,

Si moriar, titulum moris habere meae?

Trist. lib. I. Eleg. IIII. *Num potes avelli t ut scribo.* HEINSIUS.

365. *Numquam dabis Hecōra fratrem?*] *Numquid* Puteaneus & tres alii. Epit. XVI. I. *Numquid ut inspecta est etc.* Elegia de Nuce 33.

Non equidem invideo, numquid tamen ulla ferivert Fast. IV. initio:

Sancius an sanus, nunquid tua signa reliquit

Ita enim utroque loco ex optimis libris reponendum. HEINSIUS. Ita & Bernensis codex.

366. *Unus is innumeri militis instar erit.*] *Longe elegantius in sex codicibus, instar habet.* Epit. Phyllidis:

Sed scelus hoc meriti pondus & instar habet.

Pont. II. Eleg. 3.

Instar & hanc vitam moris balere puta.

H h

Att.

Quid valeam, nefeis: & te mea robora fallunt.

Ignoras, cui sis nupta futura viro.

Aut igitur nullo belli repetere tumultu:

370 Aut cedent Marti Dorica castra meo.

Nec tamen indigner pro tantâ sumere ferrum

Conjuge; certamen praemia magna movent.

Tu quoque, si de te totus contenderit orbis,

Nomen ab aeternâ posteritate feres.

375 Spe modo non timida, Dis hinc egressâ fecundis,

Exige cum plenâ munera pacta fide.

Art. Am. t. 296.

— *Improbata muneri inflar habet.*

Lib. II. 285.

His ergo aut, illis, vigilatum carmen in ipsas,

Forſitan exigui muneris inflar habet.

Sic & ibi codices nonnulli. lib. III. 490.

Sed tamen Aetnaei fulminis inflar habet.

Atque ita alii auctores ex optimis frequenter. HAINSIUS. CACER. III. de Of. 3. *Omnia ex altera parte collata, vix minimi momenti inflar habent.*

371. *Nec tamen indigner pro tanta sumere bellum Conjuge.*] *Sumere ferrum* Puteaneus & multi alii. nec vulgatum *sumere bellum* temere tamen dammandum. SILIUS lib. I. 272.

Bellaque sumta viro, belli majoris amore.

TREBEL. POLL. CLAUDIO: *Dum haec ajuntur, Palmyreni contra Aegyptios bellum sumunt.* CLAUD. lib. III. LAUD. STIL. 184.

Quoties hic proelia sumſiſſe

Pro sociis.

Et bel. GILD. 332. *Bellamque refumis.* PETRON. de bello civili:

Sumite bellam,

Et tentate manus.

A. GELL. XVII. 21. *Bellum deinde cum Pyrrho rege sumptum est.* mox ibid. *Bellam cum Pœnis sumptum est.* MACROB. SATUR. I. 16. *Saturnalius nefas est praelium sumere.* vid. GRON. ad STAT. DIATR. cap. 57. Scribe praeterea, *Nec tamen indigner.* ne indigner pro te pugnare facit nomen, quod tamquam praemium a posteritate relaturus sum. HAINSIUS. *Nec tamen indignum est pro tanta sumere bellum* BERNENSIS codex. vid. ad PETRON. cap. CXXII. *Sumere ferrum* in aliquem dictum esset, ut illud PROPERTII

III. 5f. 16.

In me caeruleo fuscina sumta Dea est.

Ubi vid. PASSER. BURMANNUS.

EPISTOLA XVII.

HELENA PARIDI.

Nunc oculos tua cum violârît epistola nostros;

Non referibendi gloria visa levis.

Aufus es, hospitii temeratis, advena, sacris,

Legitimam nuptae sollicitare fidem?

Scili-

Puteaneus margini adscriptos habet hos versus initio Epistolae:

Si mihi quae legi, Pari, non legiſſe liceat,

ſervareen numeros, ſicut es ante, probae.

HAINSIUS. In Codice Palatino erat, *Sabini Poëtae Epistola, qua Alexandro Helena respondet.*

1. *Nunc oculos tua cum.*] *Cum tua nunc oculos*

Mediceus unus & prima editio.

2. *Non referibendi gloria visa levis.*] *Vilis & parva; vel certe sic verius. Gloria referibendi est*

mihî visa non levis, hoc est non parva, id est, putavi mihi magnam gloriam fore referibere tibi, quia affectilli me magna injuria. ita commentator Hubertinus, & Douza. sed prior sensus verior. quidam codices, *Non mihi scribendi, alii, non referibenti, Nunc referibendi* BERNENSIS.

4. *Legitimam nuptae sollicitare fidem?*] Sic propè libro VII. Metamorph. 725.

Quarere quod doleam, statuo, denique pudicam sollicitare fidem.

EA

- 5 Scilicet idcirco ventosa per aequora vectum
 Excepit portu Taenaris ora iuo?
 Nec tibi, diversa quamvis è gente venires,
 Oppositas habuit regia nostra fores;
 Esset ut officii merces injuria tanti?
 10 Qui sic intrabas, hospes, an hostis eras?
 Nec dubito, quin haec, cum sit tam iusta, vocetur
 Rustica, iudicio, nostra querela, tuo.
 Rustica sim sane; dum non oblita pudoris?
 Dumque tenor vitae sit sine labe meae.
 15 Si non est ficto vultus mihi tristis in ore;
 Nec sedeo duris torva superciliis;
 Fama tamen clara est: & adhuc sine crimine vixi:
 Et laudem de me nullus adulter habet.

Quo

Est autem *felicitare*; ut ex Festo Paullus refert, *ex suo loco movere*. Unde appositè transferitur ad chordas, dum impelluntur. CIOFANUS. Nescio quò pertineat haec observatio de chordis. saltem *felicitare fidem*, vix videtur Ciofanus de chordis potuisse capere. forte in animo habuit locum ex lib. XI. Metam. 169. *Tum flamina doctæ Pellice felicitat*. Sed ut hoc loco, millies occurrit, pro tentare puellam, ad nequitiam deducere conari. vid. VI. Metam. 462. Naest. III. 483. & Petron. c. 83. BURMANNUS.

6. *Taenaris*.] *Tyndaris* Gortorphan. *Trinacris* Bermanus.

7. *A gente*.] *E gente* meliores. HEINSIUS.

8. *Oppositas*.] Male Vltius *oppositas* volebat. Horat. III. Od. 26. *Oppositis seribus minaces*. vide & Senec. IV. Nat. Quaeft. Praef. recte autem ex Thucyde notavit Douza, respici legem Spartanam, qua vetabant peregrini in urbe recipi. BURMANNUS.

10. *Hesper an hostis*.] Agnominatorem eandem habet Epist. XIV. 44.

Tam sis hostis inert, quam malus hospes eras.

Et II. Faet. 787.

Hesper, ut hostis, inis penetratua Collatini.

Et videtur aduifisse ad ambiguam vocis *hostis* significationem, quae olim peregrinum & hospitium indicabat. sic è usurpasse Virgilium quosdam censuisse, notat Servius ad Virgilia IV. Aeneid. 424.

I foror, atque bestem supplex adsare superbum.

Plaut. Bacchid. Act. II. III. 19. *Tum hospitem illum nominas hystem tuum?* temerale vero sacra hospitii etiam Aeschyl. Agamemn. 403. docet. BURMANNUS.

16. *Nec sedeo*.] *Videor* Puteaneus pro diversa lectione & sex ali. quod magis placet: nam *sedere* quem hic locum habeat non video. nisi fortasse

scripserit Naso, *nec rigos duris torva superciliis*. idque opinor verum esse. *Rideo* pro *riges* scripserat librarii manus aberrans. hinc *sedee* ab aliis criticis, ab aliis *videor* factum. Senec. Herc. Oct. 166.

*Quis vastus Briareus, quis tumidas Gyges
 Hoc vultu rignis?*

Id est vultu tam rigido fuit. idem Puteanus, *vixi pro lusi*, diversa itidem lectione sequenti versu. ut & alii multi. sed *lusi* praestat. quod verbum est amatorium, ut dicemus alibi. ita Graeci suis *μαίζεν* & *ἠφροδίζεν* utuntur. Ipsa Heleue mox:

Lude sed occulte.

In Amoribus:

Ludans formosae: casta est quam nemo rogavit.

Art. Am. I. 91.

Illic invenies quod ames, quod ludere possis.

Et II. 391.

Ludite, sed furto celetur culpa modeste.

Propertius de Thaide:

In qua populus lusi Erichthonius.

Ceterum pro *sama* *tamen clara est*, videtur reponendum, *cara est*. *caram* habet existimationem meam. *famae* celebritas hoc loco minus commode ostentatur. contra Dido illa apud Virgil. IV. Aeneid. 170.

Neque enim specie samave moratur. HEINSIUS. Nulli harum emendationum calculum adjicere possum. Nam conflans librorum plurimorum & optimorum lectio, & simul ratio *in sede* tueri: aptissimum enim calliditate jactanti, & matris pudicis se accensenti, Heleuae est verbum. Propert. II. Eleg. XI. 13.

Nec mihi jam fastus opponere quaeris iniquus,

Nec mihi ploranti lenta sedere passus.

Eleg. XIV. 35.

Nec nimis ornata fronte sedere volis.

Ubi videndus Broukhustius. lib. III. Eleg. X. 37.

H h 2

- Quo magis admiror, quae sit fiducia coepta;
 20 Spemque tori dederit quae tibi causa mei.
 An, quia vim nobis Neptunius attulit heros:
 Rapta semel, videor bis quoque digna rapi?
 Crimen erat nostrum, si delenita fuisset.
 Cum sim rapta, meum quid, nisi nolle, fuit?
 25 Non tamen è facto fructum tulit ille petitum:
 Excepto, redii passa, timore, nihil.
 Oscula luctanti tantummodo pauca protervus
 Abstulit: ulterius nil habet ille mei.
 Quae tua nequitia est, non his contenta fuisset.
 30 Di melius: similis non fuit ille tui.
 Reddidit intactam; minuitque modestia crimen:
 Et juvenem facti poenituille patet.
 Thesea poenituit, Paris ut succederet illi;
 Ne quando nomen non sit in ore meum?

Nec

*Nec frustra: quia casta domi perfederat uxor,
 Vincet Penelope Aetia Galla fidem.*

Ubi Passeratus insipiciendus; & nihil notius, quam Demijedus laudatissimae famae fuisse praeterea non cum multis legendum est, *torvis aera superciliiis*. sed cum melioribus & pluribus, *duris torva superciliiis*. ita Epist. xvi. 11.

Nec vulnus cetera dabo

Perlege.

Lucanus 11. 313. *Duroque admisti gaudia vulnus*. & sic alibi Noster saepe. Alio paulum sensu, *durum Hercule vulnus*, qui lacrymare necit, tribuit Seneca Herc. Oct. 1272. praeterea *vixi* convenire melius illis *suae crimine videtur*, quam *lusi*; quod & Aldus & alii receperunt, quia *ludere* vix sine crimine possit femina, & si sine crimine ludere sibi videretur, fama tamen facile inde laederetur, quam tamen *claram* sibi adhuc esse jactat. nam *cara* etiam impudicis esse solet, quae furtivis amoribus gaudere & populo imponere conatur. si quid mutandum, mallem cum duobus codicibus, *rara*, ut *rara puella* apud Propertium. 1. Eleg. viii. 42. ubi vid. Broukhuf. & mox v. 42. *cara* vero in nullo codice extitit. BURMANUS.

19. *Fiducia coepta.*] *Coepti* maxima pars codicum. sed *coepto* firmare possit, quod videtur hic auctor Epistolae imitatus Maronem, qui lib. 11. Aeneid. 75. *Quae sit fiducia coepta*, ut quidam illo loco legunt. sed melius est *coepti*. & *fiduciam* cum genitivo construit Noster passim, & idem Virgil. lib. 1. 132.

Tantane vos generis tenuis fiducia vestri.

Propert. iii. xxiii. 1.

Falsa est ista tuae, mulier, fiducia formae.

Ubi. vide Passerat. Jul. vi. 5. *Ocisse Lyandre nul-*

lius alterius fiduciam ducis habebant. Valer. Flac. iv. 124.

Cui det fiducia vestri

Nate animae. BURMANUS.

21. *Involuit.*] In nonnullis, *attulit Heros NAUGER!* *Attulit* Puteaneus cum prima editione & Scriptis plurimis. Art. Am. lib. 1. 679. ex codicibus scriptis:

Vim passa est Phoebæ, vis est adlata sorori.

Cicer. Philipp. 11. *Uti illa (credo) nefaria senatus consulta ferent, vim adferrebam Senatus.* Act. 11. in Verr. *Quam multis istum Matribus familias vim attulisse existimatis?* Quintilianus Declam. 111. *Appellatus de stupro, vim afferes.* Sueton. Vespasian. *Videtur enim vim vitas suae attulit.* In Priapicis Epigram. xiv.

Camisso mihi non satis modestas

Quicumque attulerit manus agello.

Cato de re Florianæ apud Non. in *suspiciosum. Vim in corpus liberum non aequum censuere adferri*, quae totidem verbis & apud A. Gellium habes. lib. ix. cap. 12. Aemilius Probus vita Dionis, *Nam ceteri rumores delato Dionis vim allatam multi concurrerant.* sic & *adferre sibi manum*, quod inferre alii. Petronius cap. lxxx. *Sicut eram sine cladio in lectulum decidi, & attulisset mihi damnatas manus quomodo & Probus in vita Timoleontis.* & Apulejus Metam. iv. quare frustra est magnus Casubonus cap. 172. notatur ad Apulej. Apologiam, qui illo loco pro, *se mihi manu sua mortem allaturum*, reponit *illaturum*. cum alterum parum Latine dictum opinetur, quod dictum est Latinissime. HEINSIUS. Cicer. 1. Verrin. 26. *Quod ubi ille intellexit, id voti atque id paravi, ut filiae suae vis adferretur.* & apud Quinctil. 111. Inst. 11. *Ravie, quod vis vim adferreat.* ubi male Aldus, *inferreat.*

- 35 Nee tamen irascor: (quis enim irascatur amanti?)
 Si modo, quem praefers, non simulatur amor.
 Hoc quoque enim dubito. non quo fiducia desit,
 Aut mea sit facies non bene nota mihi:
 Sed quia credulitas damno solet esse puellis;
 40 Verbaque dicuntur vestra carere fide.
 At peccant aliae; matronaque rara pudica est.
 Quid prohibet raris nomen inesse meum?
 Nam mea quod visa est tibi mater idonea, cujus
 Exemplo flecti me quoque posse putet:
 45 Matris in admissio, falsa sub imagine lusae,
 Error inest: pluma tectus aduter erat.
 Nil ego, si peccem, possim necesse, nec ullus
 Error, qui facti crimen obumbret, erit.
 Illa bene erravit, vitiumque auctore redemit.
 50 Felix in culpa quo Jove dicar ego?

Quod

in Declamationibus saepius *afferre vim* occurrit. sic & apud Statium 1. Theb. 408.

Hic vero ambobus rabiem fortuna cruentam Attulit.

Ubi quidam codices Barthii, *insulis*. & ita milles. BURMANNUS.

23. *Delenita*.] Scribe *delenita*; & vide ad Quinct. lib. v. Indit. 8.

27. *Oscula luctando tantummodo pauca protervus Abfuit*.] Locus ex Epist. Oenones nescio quid similitudinis & affinitatis cum hoc habere videtur: *Ille meae spoliis virginitatis habet.*

Id quoque luctando, rupi tamen ungue capillos, Oraque sumis dignis astra sacra meis.

CIOFANUS. *Luclanti* meliores scripti, & ita Aldus & alii.

29. *Neguitia est*.] In multis codicibus *ta est* non apparet. forte scripserat *neguitier*, ut alibi *durities*, & similia, vide ad Ep. 11. 137. 1. Amor. 1. 19. & 111. VIII. 4. & de hac locutione *quae tua est*, ad Epist. 1. 75. BURMANNUS.

31. *Reddidit intactam*.] Non defuerunt tamen, qui Iphigeniam ex Helenae Thesitique concubitu fuisse progeneratam asseverarint. Vide Antoninum Liberalem Metamorphos. XXVII. & Pausaniam in Corinthiacis. lib. 11. cap. 22. HEINSIUS. Vide Tzetz. ad Lycoph. 103. & 143.

31. *Pater*.] *Liquet* Bernensis.

34. *Non sit in ore*.] Scilicet populi. HEINSIUS.

35. *Quis enim iuscescit amanti*.] *Irascatur* Scribervianus. Lego *irascatur*, veniula repetitione, de qua Ep. VI. v. 29. Statius Sylv. lib. IV. ad Julium Menecratem:

Irascorque etiam, quantum irascuntur amantes,

HEINSIUS.

36. *Quem praefers*.] *Præferi*; quidam codices, inter quos unus Bernensis, qui & *simulatur*.

37. *Hic quoque enim*.] Quidam, *hoc etenim*. alii, *hoc etiam*. nonnulli, *hoc quoque nam*. omnes frustra. Epist. seq. 98. *Hoc quoque enim* vidi. BORM.

37. *Non quod*.] In Medicis & Argentinis erat *quo*, quod Lathius & elegantius censo. ita enim Cicero & alii uti solent pro *quia*, sequente etiam in altero Orationis membro, *quia*, vel *quod*, eadem significatione. lib. 11. de Orat. 75. *In quo ego, non quo libenter male audiam, sed quia ego causam non libenter relinquo, nimium patiens & lentus existimor*. VI. ad Fam. 4. *Non quo ego certe sciam, sed quod haud difficilis erat conjectura*. apud Terentium quoque Adelp. VI. Sc. 111. 39. codices emendatiores exhibent:

Non quo dissimilis res sit, sed quod is, qui fecit.

BURMANNUS.

42. *Quis prohibet*.] *Qui* Puteaneus. scribe, *quid* prohibet. vide notas Ep. x. §. 88. HEINSIUS.

44. *Flessi*.] *Tangi* Patricii, Junii, & Leidenis codex. ut Epist. praecedenti v. 326.

Exemplo tangi num propiore potes?

Infra vers. 127. quidam codices etiam, *tangor quoque laudibus istis*. HEINSIUS.

45. *Falsa sub imagine*.] Vide Gronov. 11. Obferv. xv.

46. *Pluma*.] *Plumis* Lovaniensis. Senec. Octav. 764.

Quem modo Leda proffisso sinum
Tantum plumis pinionisque ferant.

47. *Possim nescisse*.] *Possim* duo codices. *Possim* Argentinus. HEINSIUS.

49. *Vitiumque auctore redemit*.] *Levavit*, margo Micylli & Couinaei. ut 11. Metam. 121. *Clademque auctore*

Quod genus, & proavos, & regia nomina factas:
 Clara fatis domus haec nobilitate sua est.
 Jupiter ut foci proavos taceatur, & omne
 Tantalidae Pelopis Tyndareique decus;
 55 Dat mihi Leda Jovem, cyno decepta, parentem;
 Quae falsam gremio credula fovit avem.
 I nunc, & Phrygiae late primordia gentis,
 Cumque suo Priamum Laomedonte refer.
 Quos ego suspicio; sed, qui tibi gloria magna est
 60 Quintus, is à nostro nomine primus erit.
 Sceptra tuae quamvis rear esse potentia Trojae,
 Non tamen haec illis esse minora puto.

Si

auferre levare. & irr. 338. Penamque levavit honore: nisi forte rependis. HEINS. Ego nihil mutō. *Redimere* enim eleganter poni pro pensare, rependere, docuit Schottus lib. v. Observ. c. 35. sic Statius vii. Theb. 139.

Præcipians redimantque moras.

Ubi quidam codices, *rapimntque*, quam lectionem, licet elegans videri possit, Lutatii interpretatio refellit, qui exponit, *tarditatis moras celeritate compensant.* Vellej. ir. 87. de Antonio, *Se ipse non sequitur interemit, adeo ut multa dicitur crimina morte redimeret.* Auctor vero hic dictus, supri illator. ut Epill. vii. 105. *Decipit idoneus auctor.*

BURMANNUS.

50. *Felix in culpa quo Jove dicar ego?* Sententia est: Mater virtutum suam exulare potest magno nomine Jovis: ego verò, si peccem, quem Jovem habeam, quem praetendere possim culpae meae? ac si dicat, nullum. *Felicem in culpa vocat*, quae culpam suam defendere possit. Micyllus. Ita, *felix in numero.* Epill. vi. 127.

51. *Et genus & proavos.* Quod genus scribe ex codicibus sex aut septem, quo alii plures alludunt, in quibus, *Quid genus.* Noiser Metam. ix. 23.

Nam quod te iactas, Alcmena matre creatum, Jupiter aut falsus pater est, aut crimino verus.

Et infra hac eadem Epillola:

*Quod bene te iactas & sortita facta recenses,
 A verbis facies distides illa suis.*

Quomodo illic ex fide optimorum codicum scribendum. lib. iv. Pont. Eleg. ii. ex scriptis exemplaribus:

*Seylla feris trunco quo laterat ab inguine monstribus,
 Hemicthae nautis plus nocere rates.*

Infr. Epill. xviii. 47. ex MSS. *Tam solidus quod fs &c.* Silius. lib. xi. xl. 326. ex vetustis codicibus:

*Simum quod credit, & aequas
 Haemistalem iuperis, & quantum nomine mater
 Jam Peene tibi natus erit.*

Elegans est ille usus *teu quod*, pro *quamvis*. Noiser Artus lib. i. 267.

*Ille quod est virgo, quod tela Cupidinis edis,
 Multa dedit populo vulnere, multa dabit.*

Propert. lib. ii. Eleg. xvii.

*Tu quoque quod pleno fastus assumis amore,
 Credulo, nulla diu forma pondus habet.*

Sic & alibi non semel idem. & in Priapeis. Epigr. v.

*Quod sum lignosus, ut vides, Priape,
 Prendam te tamen.*

Ita quatuor codices scripti, non *quod sum*. HEINS. Vide Broukhuf. ad Propert. iii. 1. 49. Sciopp. Priapej. v. Gujet. ad Terent. Eun. v. Sc. ult. sed & transitioni ad novum argumentum infervere haec particula *quod* potest. vide Manut. ad Cicero. iii. ad Fam. 10. BURMANNUS.

54. *Tyndarique genus.* Decus Puteaneus, pro diversâ lectione. quod probum est: nam *genus* paulo ante praecesserat. HEINSIUS. *Tyridisque decus.* Bemenis.

57. *Late primordia.* Aldus, Veneti, Micyllus, & Colinaeus, *claras primordia gentis.* forte:

*Inane & Phrygius claras primordia gentis &c.
 refer.*

Iacta te Phrygius tuis, non mihi, qui genere nobiliore me esse potesum. multi etiam scripti *praecordia*, forte, pro *Praetoria*. BURMANNUS.

58. *Priamus Laomedontae.* Priamum Laomedonte Puteaneus & Leidenis. Sequenti versu *et est* Gronovianus non agnoscit, ut omnia referantur ad *et erit*. HEINSIUS.

60. *A usiro sanguine primus eris.* Nomen Puteaneus & multi alii. quod verum est. nomen pro gente, qua de re nonnihil jam dictum est ad Epill. ir. xl. 50. sic apud Virgilium lib. iii. Georg. 35.

— *Demissaeque ab Jove gentis*

Nemina, Troquo parens & Trojae Cynthis auctor. Idem eodem libro 122.

Noptunique ipsa deducat origine nemus.

Quo-

- Si jam divitiis locus hic numeroque virorum
Vincitur: at certè barbara terra tua est.
- 65 Muncra tanta quidem promittit epistola dives;
Ut possint ipsas illa movere Deas.
Sed si jam fines vellem transire pudoris;
Tu melior culpæ causâ futurus eras.
Aut ego perpetuo famam sine labe tenebo;
- 70 Aut ego te potius, quam tua dona, sequar:
Utque ea non sperno; sic acceptissima semper
Munera sunt, auctor quæ pretiosa facit.
Plus multo est, quod amas; quod sum tibi causâ laboris,
Quod per tam longas spes tua venit aquas.

Illa

Quomodo in veterimo Piërii Valeriani codice
legebatur. *Vulgati gentem.* Pari modo lib. x.
Aeneid.

Illo tamen nestra deducit origine nomen.

Et lib. xii. 513.

*Ille Talon Tanaimque meci, feretque Cethegum,
Tros uno congressu, & moxsum mittit Onyten
Nomen Echionium.*

Ubi vetustissimus Noster Medicus, *Nomina*, quan-
quam & *nomen* recte se habet: ut sit Græcissimus,
quomodo apud Nostrom in Fallis, *Græjus* uterque
genus, pro genere, & Aeneid. iii. 614. *Nomen*
Achaemonidas. ut & illic præstantiores scripti. sic
Constantinum nomen pro familia, Amm. Marcellini
initio operis. HEINSIUS. *A nostro nomine*, hic
explicarem a me ipsa, nam si tu numerando quin-
tum Jovem invenias, ego a me primum habeo,
sic Ep. ii. 112. *Nomine femine non satis apta regi*,
id est a femina. sic Justinus, *nomina Philippi &
Alexandri*, pro Philippo & Alexandro posuit; sic
nomen agelli pro agro, & centum alia. vid. ad
Petron. 123. & Vellej. 1. 12. *Primus erat* etiam
Douza legebat. BURMANNUS.

61. *Potentia Trojae.*] *Terræ*, vel *Trojae* Puta-
neus. HEINSIUS. *Quamvis reor* Francof. & Ju-
niani.

67. *Fines vellem transire.*] Plurimi, *finem. Partes*
Lovanienfis. sed vulgata proba est. Cicer. v. ad
Famil. 12. *Qui semel verendum fuit transferit*,
cum bene & naviter oportet esse impudentem, quem
locum tetigit Berfmannus. sic de alia re Claudian.
iv. Conf. Honor. 304.

Non esse præscriptis homini transcendere fines.
BURMANNUS.

68. *Tu major.*] *Tu melior* Putaneus & alii
quidam. sic ii. Trist. 57.

Causa mea est melior. HEINSIUS.

69. *Perpetua.*] *Perpetuam* Bernensis & plurimi
alii. Heinisus olim volebat, *perpetua*. ut cum *labo*
construeretur.

71. *Sic acceptissima semper Munera sunt.*] *Accep-
tissima quondam* Gortorphanus. eleganter melior-
cutes. pro quandoque, aliquando, nonnunquam.
ut in illis Maronis, ii. Aeneid. 367.

Quondam etiam victis redit in præcordia virtus.

Idem Virgilius, ix. Aeneid. 710.

*Qualis in Euboica Bajarum litere quondam
Saxea pila cadit.*

Et in Georgicis lib. iii. 99.

*Uy quondam in stipulis magnus fuit viribus ignis
Intactum furis.*

Lib. iv. 261.

Frigidus ut quondam silvis immurmurat Auster.
Noster lib. i. Art. Amat. 705.

Scilicet ut pudor est quondam cepisse priorem,

Sic alio gratum est incipiente pati.

Ita veteres libri. lib. ii. Trist. 86. ut legendum puto
ex velligis membranarum:

Ipsa suo quondam pondere tella ruunt.

Fall. ii. 799.

Sed tremis, ut quondam stabulis depressa relatis

Parva sub infeste cum jacet agna lupæ.

Elegia in Mortem Drusi, 101.

Liquitur, ut quondam Zephyris & solibus icæta

Solvuntur teneræ vœre tepente nives.

Metam. lib. viii. 191.

— *Sic rustica quondam*

Fistula disparibus paulatim surgit avenis.

Lib. ix. 170.

Ipsæ eror, gelido seu quondam lamina cadentis

Tincta lacu stridet.

Stat. Theb. v.

Movet & coelestia quondam

Cerda delor.

Ita & olim. Fall. iii. 555.

— *Ut olim*

Amisse dubias Rege vagantur apræ.

Plura loca ex Silio, Flacco, Lucano & aliis aucto-
ribus poterant adduci, nisi hæc sufficerent. HEINSIUS.
Potuit & semper esse glossatoris interpretatio. nam

quæ-

- 75 Illa quoque, adposita quae nunc facis, improbe, mensa,
(Quamvis experiar dissimulare) noto.
Cum modo me spectas oculis, lascive, protervis;
Quos vix instantes lumina nostra ferunt:
Et modo suspiras: modo pocula proxima nobis
80 Sumis; quaque bibi, tu quoque parte bibis.
Ah quoties digitis, quoties ego tecta notavi
Signa supercilio pene loquente dari!
Et saepe extimui, ne vir meus illa videret:
Non fatis occultis erubique notis.
85 Saepe vel exiguo, vel nullo murmure, dixi,
Nil pudet hunc. nec vox haec mea falsa fuit.
Orbe quoque in mensae legi sub nomine nostro,
Quod deducta mero litera fecit, Amo.
Credere me tamen hoc oculo renuente negavi.
90 Hei mihi! jam didici, sic quoque posse loqui.
His ego blanditiis, si peccatura fuisset,
Flecteret: his poterant pectora nostra capi.

Est

quoniam etiam pro semper sumi, docuit Servius ad Virgil. II. Aeneid. 678.

72. *Auctor quas pretiosa facis.*] Hoc vult, muneris ista non tam per se pretiosa esse, quam donatoris nomine, quod cum magni acclimet. unice haec illustrat Epigr. xcix. lib. ix. apud Martialem:

*Vili eras, factor, si nunc te mitteres entor,
Grande tui pretium muneris auctor eris.*

HEINSIUS. Male Leidensis & Scriverii codices *actor*, quod cupide arripuit Barthius lib. xxxvi. Adv. 16. idem vero dicit, quod & Terentius, Eun. II. III. 2. Th. *ain' tu, laeta est!* Gn. *non tam dano, quam abs te datum esse; id vere serio triumphat.* & Noster lib. II. Amor. 15. 2.

In quo censendum nil, nisi dantis amor. BURM.

74. *Quod iam per longas.*] *Per tam longas,* Helmaethadensis & tres alii. HEINSIUS.

74. *Spes tua.*] Tibi Francof.

75. *Adposita.*] *Adposita* Putcanus. forte, *adpositam quae tu facis improbe mensam.* HEINSIUS.

76. *Experiar.*] Forte, *expediat.* HEINSIUS.

77. *Tu modo me spectas.*] Scripti plerique, *Cum modo me spectes.* Sed lege, *Cum spectas,* alioquin paullo post, *suspires, & sumas, & bibas* quoque sit emendandum. HEINSIUS. Francius malebat, *Nam modo me spectas.*

81. *Tecta notavi signa.*] Imitatio Propertiana. lib. III. 7.

*Tecta supercillii si quando verba remisit,
Aut tua cuius digitis scripta silenda notas.*

Ubi vid. Passerat.

83. *Et saepe.*] Malo, *Ut saepe extimui.* HEINS.

Tibul. II. VII. 34. hoc verbo usus. *Aut aliquas extimuisse minas.*

85. *Vel longo murmure dixi.*] *Vel nullo Putcanus.* sed nihil accedo. Faust. IV. 267.

Mira canam: longo tremuit cum murmure tellus. IV. Pont. 13.

Et longam Getico murmur in ore fuit.

Ita Firmicus contra Gentes. p. 29. *Lentum murmur.* HEINSIUS. Ego *nullo murmure* retinco, si enim *longum* fuisset, periculum foret, ne vir sentiret: elegans praeterea oppositio *vel exigui, & nullius.* est vero idem, quod Epist. XIII. 89. *Tacitoque in pectore dicere,* & quod alibi dicit Noster, & multi alii, *secum loqui.* in Bernensi erat, *vel parvo murmure,* sed male. BURMANNUS.

86. *Haec mea falsa.*] *Haec mihi* Moreti. *vana* etiam Medicus.

89. *Credere me.*] Douzae codex:

Credo mihi, tamen hoc oculo renuente notavi.

Et, crede mihi tamen hoc, multi codices.

90. *Sic quoque posse loqui.*] *Sic ego* Putcanus & Regius. HEINSIUS. Atqui ipsa Helena artem micandi invenisse dicitur a Ptolem. Hephaest. lib. IV. An, magistro Paride quae didicit, alios docuit? BURMANNUS.

95. *Altera sed potius.*] *Vel potius* iidem. pro *vel altera:* quamvis *altera* & *vel* vel miram habet hic *supra.* quasi occulte innuat, se invitã alteram fore felicem. HEINSIUS.

96. *Extremus.*] *Extremo* edidit Berfm.

98. *Est virtus.*] Cicer. pro domo. 58.

99. *Quam multos credis juvenis operasse,* quod ep. II.]

Est quoque (confiteor) facies tibi rara: potestque
Velle sub amplexus ire puella tuos.

95 Altera vel potius felix sine crimine fiat,
Quam cadat externo noster amore pudor.

Dice meo exemplo, formosis posse carere.

Est virtus placitis abstinuisse bonis.

Quam multos credas juvenes optare, quod optas,

100 Qui sapiant? oculos an Paris unus habes?

Non tu plus cernis. sed plus temerarius audes:

Nec tibi plus cordis, sed magis oris, incit.

Tunc ego te vellem celeri venisse carinā,

Cum mea virginitas mille petita procis.

105 Si te vidissem, primus de mille fuisses.

Judicio veniam vir dabit ipse meo.

Ad possessa venis praeceptaque gaudia ferus.

Spes tua lenta fuit: quod petis, alter habet.

Ut tamen optarem fieri tibi Troia conjux,

110 Invitam sic me nec Menelaus habet.

Define

optas.] *Credas* duo libri. bene. deinde *optare* est in scriptis plerisque melioribus. HEINSIUS. *Quam multis credis* Bern. unus.

100. *Oculos an Paris unus habes?*] *An Paris solus habes* unus Vaticanus. HEINSIUS. Francius volebat, *an Paris unus habet.* & ita nonnulli codices. sed vulgata non movenda, & nominativus centies pro vocativo sumitur, vel vocativo conjungitur. vid. J. Fall. 319. 559. IV. 731. XI. Metam. 114.

Qui sapiant etiam quidam scripti.

102. *Sed minus oris adest.*] *Magis oris* non pauci ex scriptis. sic Trist. lib. I. P. 113.

— *Vel, si satis oris habebis,*

Oedipodas facito Telegonoque voces.

Et Amor. lib. II. El. 1.

Aufus eram (memini) coelestia dicere bella,

Centimanumque Gygen; & satis oris erat.

Sed *os* pro pudore hic sumitur, diverso nonnulli sensu. ita *duritia oris* pro impudentia Senec. de Const. Sapient. cap. XXI. Vulgata tamen lectio servari potest. vide elegans Catonis dictum apud Senecam lib. III. de Ira cap. 38. *Affirmabo, inquit, omnibus, Lentule, falli eos, qui se negant os habere. Inest* etiam duo codices: quatuor alii *habes*. HEINSIUS. Vid. Epist. XXI. 44.

104. *Cum mea virginitas mille petita procis.*] Procorum, qui Helenam sibi uxorem petierunt, nomina & numerus exilat apud Apollodorum lib. III. CIOFANUS.

105. *Primus de mille fuisses.*] Johanni Georgio Graevio nostro rectius videbatur, si reponeretur, *primus de mille tulisses*. HEINSIUS.

107. *Ad possessa venis praeceptaque.*] Forte elegantius, quod Gruterus codici suo ascripserat, *Ad possessa venis praeceptaque gaudia ferus*. DAN. HEINSIUS. *Praeceptaque* Puteaneus alique non pauci ex praetantioribus. Elegia in Mortem Drusi, 29.

Fingebas raducem, praeceptaque mente forebas Gaudia.

Noster Metam. XI. 370. ut scripti quidam:

Pheebus animum simulat, praeceptaque gaudia sumis,

Sic & Fallor. IV. 940. ex optimis codicibus:

Tosta suis tellus praecipiturque seges.

Ubi simillimum Columellae locum castigavimus. Virgilius lib. X. 276. ex longe veterrimo codice Mediceo:

Haud tamen audaci Turno fiducia cessit

Littora praecipere, & venustus pelleret terrā.

Sic *lac praeeperit aestus* apud eundem in Bucolicis.

Anteaferre pro *praecipere* dixere Salustius & Tacitus non uno loco. Apulej. Metam. IV. *Divinate &*

antecapto meo cogitatu, statim emensis lassitudine

effunditur. de utroque verbo nos copiose ad Valler.

Flacc. IV. Xf. 341. & 751. & ad Claud. Conf.

Mant. 262. HEINSIUS. Nescio an non, *praecipitque*

praeflet. ita enim sibi invitae gaudia a Menelao,

quem numquam valide amasse non obscure indica-

cat, crepta, significaret, quae maluisse Paridi

dare, si primus advenisset BURMANUS.

108. *Lenta fuit.*] *Venis* Junianus & Mediceus.

vid. Epist. II. N. 9.

108. *Quod petis.*] *Quam petis* Moreti & Bernensis unus.

- Define molle, precor, verbis convellere pectus:
 Neve mihi, quam te dicis amare, noce.
 Sed sine, quam tribuit fortem Fortuna, tueri:
 Nec spoliū nostrī turpe pudoris habe.
- 115 At Venus hoc pacta est: & in altæ vallibus Idæ
 Tres tibi se nudas exhibuere Deæ:
 Unaque cum regnum, belli daret altera laudem;
 Tyndaridos conjux, tertia dixit, eris.
 Credere vix equidem cœlestia corpora possum
- 120 Arbitrio formam supposuisse tuo.
 Utque sit hoc verum; cœrte pars altera ficta est,
 Judiciū pretium quā data dicor ego.
 Non est tanta mihi fiducia corporis, ut me
 Maxima, teste Deā, dona fuisse putem.
- 125 Contenta est oculis hominum mea forma probari:
 Laudatrix Venus est invidiosa mihi.

Sed

109. *Fieri tua Troica conjux.*] *Troica* Putcaneus. *quatuor alii Troia*. bene. dictum Epitola t. veterima editio & tres scripti, *fieri tibi*. etiam probe. HEINSIUS.

110. *Non Menelaus.*] *Nec Menelaus* Putcaneus & sex alii. HEINSIUS.

111. *Convellere.*] *Varie hic turbant codices. hi divellere, alii compescere; quidam corrumpere, nonnulli consunderē; compellere etiam tres. sed nihil mutō: magna enim in hoc verbo vis, & major, quam in labefactare.* vide Manut. ad Cicet. v. ad Famil. 13. BURMANNUS.

113. *Fortuna tueri.*] *Vel natura* Putcaneus. quomodo & alii complures. HEINSIUS. Nihil muta. Horat. 1. Sat. 1. 1.

*Qui sit Maecenas, ut nemo quam sibi sortem
 seu ratio dederit, seu fors objecerit, illā
 Contentus vivat.*

Alias confundi naturam & fortunam vidimus ad Quintil. Decl. ix. 16. & alibi. BURMANNUS.

115. *Et in aleas.*] *Forte, ut.* HEINSIUS. *Alis* Lovan. & Bernen. unus.

116. *Exhibere Deæ.*] *Exposuere* non minus eleganter Moreti alter. ut Art. Am. lib. iii. 209.

*Nec tamen expōsitā mensā deprendat amator
 Pyxidās.*

Mox, *Tyndaridos* prior Moreti. sic *Attilides* & similia. Græco more. HEINSIUS. In verbo *exponere* subesse aliquid obsceni sensus, quāsi ad coitum se exposuissent. Quintil. Decl. xiv. 3. *Mulier omnibus expōsitā meritalibus.* & cap. 7. *Expōsitā obrotatibus, adducta petulantibus.* & passim: quare retineo *exhibuisse*, nam idem notat quod ostendere, publice monstrare, Epist. xix. 34. *Exhibuit pulso sidera clara die.* 11. Art. 548.

Exhibeant vultus noxque diisque tuos.

xi. Met. 264.

Exhibita estque Thetis. & alibi. BURMANNUS.

119. *Cœlestia numina.*] *Duo* Varicani, *corpora*. CIOFANUS. *Corpora* scripti plerique, & primæ editiones. Noster Met. xv. 662.

— *Tantusque videber.*

In quantum verti cœlestia corpora debent.

Pont. ii. El. viii.

Felices illi, qui non simulacra, sed ipsos;

Quique Deum coram corpora vera vident.

Virgilius, lib. xi. 275.

Haec adeo ex illo mihi jam speranda fuerunt

Tempore, cum ferro cœlestia corpora demens

Appetii.

Ovid. iii. Met. 611.

Quod numen in isto

Corpore sit dubito, sed corpore numen in isto est.

Et iv. 448. de Junone:

Sacroque a corpore pressum

Ingemuit limen.

Excerpta Vossiana, *pectora*, etiam bene. sic lib. ii.

Trist. de Aug.

Fas ergo est aliquā cœlestia pectora falli.

Ubi etiam perperam in quibusdam MSSis est, *numina*. Epist. xviii. 67.

Non referam mores cœlesti pectora dignos.

HEINSIUS.

121. *Utque sit hoc verum.*] Sic 1. Pont. vii. 19.

Utque sit id verum. ubi male mutat Heinſius. Senec. Epist. lxx. *Ut sit hoc verum, non omni pretio visa emenda est.* BURMANNUS.

122. *Dicar ego.*] *Dicor* meliores. & *Non est tanta mihi fiducia, pro mei, proximo versu* iidem. Val. Flaccus, lib. iii. 668.

— *Nee*

- Sed nihil infirmo: faveo quoque laudibus istis:
 Nam mea vox quare, quod cupit, esse neget?
 Nec tu succense, nimium mihi creditus aegre.
- 130 Tarda folet magnis rebus ineffe fides.
 Prima mea est igitur Veneri placuisse voluptas:
 Proxima, me visam praemia summa tibi:
 Nec te Palladios, nec te Junonis honores
 Auditis Helenae praeposuisse bonis.
- 135 Ergo ego sum virtus? ego sum tibi nobile regnum?
 Ferrea sim, si non hoc ego pectus amem.
 Ferrea, crede mihi, non sum: sed amare repugno
 Illum, quem fieri vix puto posse meum.
 Quid bibulum curvo prociudere litus aratro,
 140 Spemque sequi coner, quam locus ipse neget?
 Sum rudis ad Veneris furtum: nullaque fidelem
 (Di mihi sint testes) lusimus arte virum.

Nunc

— Nec parva mihi fiducia genis.

HEINSIUS. Francius malebat, Non mihi tanta mei fiducia corporis.

126. Invidiosa.] Invidiosa in uno Vaticano, & in ora alterius placet. CLOFANUS. Multi codices, infidiosa. & ita citat Passeratius ad Propertii lib. II. pag. 362. Infidiosa Bernens unus. BURMANNUS.

127. Sed nihil infirmo.] In altero eorundem librorum, infirmor; in margine vero, & in altero est, infirior. perplacet. CLOFANUS. Glossa Putancii libri, id est, vituper. libri multi, infirmor. quomodo & Jureti Excerpta. In fano Palatinus. an, infimulo scribendum? ut Epist. VI.

Criminibus falsis infimulare virum.

Et Amor. lib. II. El. VII.

Nunc temere infimulas.

Duo alii, offendere. forte pro offendor. Unus Lovaniensis & Vaticanus cum Hafnienis, infirior. etiam concinne. HEINS. Sed non trafor Douzae codex. Sed nihil inmutari praeceliterit. Cicer. Divin. cap. IX. Non ea dico, quas si dicam, tamen infirmare non possis. Vell. Patere. lib. II. cap. II. Tiberius Graecus graviter forens aliquid a se factum infirmari; hoc est convelli, infringi. BURMANNUS.

134. Helenus.] Helenae, scripti & veteres editiones. HEINSIUS.

136. Ferrea sim.] Sum, multi scripti & editi. sed male. ex Cicerone expressum videtur, qui lib. XV. ad Famil. Epist. ult. Ferrus offero, si te non amarem. Tibull. I. I. 67.

Ferrens ille fuit, qui te cum possit habere,

Maluerit praedas sulcus & arma sequi.

Amo habet Bernensis. BURMANNUS.

137. Sed amara recuso.] Putaneus & reliqui majori ex parte, repugno. Spartianus in Caracalla:

Severus dicitur animo volutasse ut & hanc occideret, nisi repugnassent praefecti ejus & viri graves. Epist. XX. 121.

Hesibus & si quis, ne fas vestra, repugnat. Similis diversitas codicum est. Met. III. 376.

Natura repugnat, Nec finis incipias.

Sic contra, Vivere pugna, Epitola Laodamiae. Fall. II. 648.

Et salda rames figere pugnat humo.

In Ivide, 18.

Naufragii tabulas pugnat habere mei.

Rem. Am. 122.

Pugnat in adversas ire natator aequali.

Met. V. 349.

Nititur ille quidem, pugnatque resurgere saepe.

Quicquid turbant veteres libri his locis. Ad Notas Fall. III. St. 307. HEINSIUS.

139. Prociudere.] MSS. Oxoniensis & plures alii, profindere, recte: sic Stat. Theb. X. 507. ex MSS. Behotii, qui profindunt habent:

Profindunt inarata diu Pangaes juvenci.

Ubi MSS. Tiliobr. profindunt. vulgo, perfringunt. & ita forte apud Pith. Perieg. p. 368. Edit. Pith. legendum:

Scilicet ignaras terras profindere rastrois.

Ubi MSS. perfrudere, vulgo, profindere. sic findere rura vomere, Claudian. in Eutr. I. 112. neque tamen vulgata damnanda temere: ita enim Metam. VII. 119.

— Insaetum ferro profindere campum.

Et Silius XVI. 551.

Impressi dociles terram profindere aratris.

Quod ex Lucretio haussit lib. V. 210.

Et terram pressis profindere aratris.

Et 1294.

- Nunc quoque, quod tacito mando mea verba libello,
Fungitur officio litera nostra novo.
- 145 Felices, quibus usus adest! ego, nescia rerum,
Difficilem culpae suspicor esse viam.
Ipse malo metus est. jam nunc confundor, & omnes
In nostris oculos vultibus esse reor.
Nec reor hoc falsò. sensi mala murmura vulgi:
- 150 Et quasdam voces retulit Aethra mihi.
At tu dissimula: nisi si desistere mavis.
Sed cur desistas? dissimulare potes.
Lude, sed occulte. major, non maxina, nobis
Est data libertas, quod Menelaus abest.
- 155 Ille quidem procul est, ita re cogente, profectus.
Magna fuit subitae iustaque causae viae;
Aut mihi sic visum est. ego, cum dubitaret, an iret,
Quamprimum, dixi, fac rediturus eas.

Omine

Et ferro cooperere solum profcindere terras.

Virgil. Georg. II.

Validis terram profcinda juvenca.

Vid. Serv. ad Georg. I. 97. & Varr. de Re Rulic. lib. I. cap. 29. HEINSIUS. Cerno percindere Bernensis vitiose.

140. Locus ipse negat.] Neges duo scripti. & mox, sunt testes plurimi, non sunt. Similis diversitas Metam. IX. 541.

— Omnia feci

[Sunt mihi Di testes] ut tandem sanior essem.

HEINSIUS. Sed apud Propert. III. I. 81.

Di mihi sunt testes, non degenerasse propinquos.

BURMANNUS.

145. Felices, quibus usus adest.] Sollemnis formula. Valer. Flac. VII. 17.

Felices, mediis qui se dare fluctibus audent.

x. Metam. 32.

Felices, quibus ista licent.

Epist. XIX. 111. & centies Noster & alii. BURMAN.

147. Ipse malo metus est.] Ipsa virum metus Bernensis.

149. Mala murmura.] Francius coniciebat, sensu modo murmura.

151. Nisi si desistere mavis.] Libri veteres magna ex parte, nisi tu. alii, nisi te, si non, nisi me, nisi jam. & similia. At Putaneus vulgatus accedit. recte. Vide Notas ad Epist. IV. 38. 111. HEINSIUS. Douza, nisi te, ex suo etiam codice antiquo dictum capiebat, ut volo me amari a meis; Qui studens se praeslare, &c.

152. Dissimulare potes.] Licet unus Moreti & editiones Berlin. & Colmaei.

154. Est data libertas, quod Menelaus abest.] Erat enim in Creta, cum Helena à Paride abrepta est. Coluthus sub finem de Raptu Helenae:

*Ἥρην ἔρπυλος εὐπτομα τέσσα γενέλλης
ἔσπερε νοσήσαντας ἐπὶ Κρήτην Μενελάω.*

Et ipse lib. II. De remedio:

*Quid Menelae doles? ibas sine conjuge Cretem;
Et poterat nuptia laetus abesse tua?*

CIOFANUS.

155. Ita re cogente.] Ita me cogente Bernensis; alii, in Cressa regna profectus. Est Cretica regna prof. Lovan. longa regione prof. Bernens. Gottorph. & Vatican.

156. Causa viae.] Joannes Antioch. inter excerpt. Valelii pag. 785. dicit eum ad sacra faciendâ profectum. HEINSIUS. Sed alii, ad Crethae haereditatem cernendam. vid. ad Vellej. Patern. I, 2.

157. At mihi sic visum est.] Visum in omnibus, non visum legitur. sed nos, cum his ex Paridis Epistola versibus respondeat Helena,

*Exit, & Idari mando tibi, dixit iturus,
Curam pro nobis, hospitii, uxor, agas, &c.*

Visum legendum credidimus. NAUGER. At mihi sic visum est plerique scripti. Putaneus & Leidensis, Aut mihi sic visum est. vere, quod & Douzae ardebat. eadem varietas superiori Epistola vers. 164.

Figitur in jussu nostra sagitta loco.

Ubi viso quidam codices. simile mendum infedit codi;

- Omne lætatus dedit oscula: Resque, domusque,
 160 Et tibi sit curac Troius hospes, ait.
 Vix tenui risum, quem dum compefcere luctor,
 Nil illi potui diccre, præter, Erit.
 Vela quidem Creten ventis dedit ille fecundis.
 Sed tu non ideo cuncta licere puta.
 165 Sic mcus hinc vir abest, ut me custodiat absens.
 An nescis longas Regibus esse manus?
 Fama quoque est oneri, nam quo constantius ore
 Laudamur vestro, justius ille timct.
 Quae juvat, ut nunc est, eadem mihi gloria damno est:
 170 Et melius famae verba dedisse foret.
 Nec, quod abest, hic me tecum mirare relictam:
 Moribus & vitæ credidit ille meae.
 De facie mctuit, vitæ confidit: & illum
 Securum probitas, forma timere facit.

Tempora

codices Valerii Flacci libro 1. 103. quod miror
 viris eruditissimis non animadversum:

*At quibus aruorum studium atque infansis
 aratri,*

*Hos stimulant, magnaue ratem per lustra viasque
 Vsti laude canens manifeste in lumine Fauni.*

Sic scribe. Perperam jussi nunc circumfertur. Vir-
 gilianâ illa respexit ex lib. 1v.

— *Ipsè Deum manifeste in lumine vidi.*

HEINSIUS. Douza hic decorum observasse nota-
 bat. quia hoc dicit se corrigens Helena, sibi visam
 fuisse magnam causam, ne videatur regionum
 consiliorum conficere, & maritum futilem, qui
 consilia cum uxore communicat, quod principe
 viro indignum.

159. *Resque, domusque.*] Formula sollempnis.
 Tibul. 1. Eleg. x.

Devotas pro quo ramque domumque tuam.

Ubi dubito, an rectè hoc sollicitè viri docti.
 BURMANNUS.

160. *Sic curac.*] *Sine* unus Farnesianus. puto
 etiam *Troius*. vid. notus ad Ep. 1. 228. HELIUS.

164. *Sed tu non ideo.*] *Atque*, Putencius. HEINSIUS.

166. *An nescis longas regibus esse manus?*] Ex-
 pressum videtur ex Herodoto, apud quem lib.
 11x. pene extr. Alexander: Καὶ γὰρ δὲναμος ἐπὶ τὸν
 ἑσπερὸν ἐ βασιλεὺς ἐστὶ, καὶ χεῖρ ἐπεμύθηκε.
 CIOFANUS. Pargœmium Græcicum, Μανθὰ τρυφάν-
 των χεῖρς. vide Apostolium. HEINSIUS. Hoc de
 ministris regis quosdam interpretari ait Brunner.
 ad Palaeph. cap. 31. & ita *dextera Caesaris* ca-
 pienda in Elegia in obitum Maecenatis 13. ubi
 miser & lexicis suis delitutus Gorrallus, vellet qui-
 dem ita interpretari, si exemplum ex antiquitate

proferri posset. succurramus pauperi & simul su-
 perbo Philosopho. Claud. 11. in Rufin. 261.

Spernis tuas dux optime dextrat

Ubi Barthius videndus, & lib. xi. adv. 28. & ita
 manus etiam dicuntur, qui alios adjuvant, apud
 Comicos. sed hæc alias. hic de vi & potestate,
 quam Reges etiam longius, quam imperii fines
 pertinent, extendere dicuntur. Vir. ad Quintil.
 Decl. xii. 6. & simili ratione Lucianus in Mer-
 cede conductis dicit, *Regibus esse plures oculos*, quia
 & per ministros, qui apud Perias oculi & aures
 regis dicebantur, (vid. Biffon. de Reg. Perf. lib. 1.
 p. 125.) omnia illis explorata sunt. BURMANNUS.

167. *Fama quoque est oneri.*] Imitatus Claudi-
 anus Bello Getico. 125.

Jamque oneri credantur opes.

Et Plin. viii. Epist. 15. *Onerat te quaesturæ tuæ
 fama, quam ex Bithynia optatam revexisti.* BURM.

168. *Justius.*] Quidam codices, *ferius*.

169. *Quas juvat.*] *Quod juvat* Bernensis.

170. *Dedisse fait.*] *Feret* nonnulli. HEINSIUS.
 Sensus est, impedimento est, & nocet mihi
 gloria; quæ obstat, ne victas tibi manus dem. &
 melius fuisset me jam olim furtivis amoribus ope-
 ratam fuisse, & deceptis rumoros, quos de mea
 pudicitia homines diserebant, fidelemque virum
 fuisse, quare *feret* retineo. ita *seculo verba dare*.
 Senec. Ep. 88. BURMANNUS.

171. *Mirare relictam.*] *Mirare* Scriverianus. *re-
 licta* duo Bernmanni libri.

174. *Forma timere facit.*] Locutio à Poëtis fre-
 quentissimè usurpata: *Quis nati me coram cernere
 letum Fecisti.* Virg. lib. 11. In prosa diceretur, fa-
 cit, ut timcat. CIOFANUS.

- 175 Tempora ne pereant ultro data praecipis; utque
Simplicis utamur commoditate viri.
Et libet, & timeo; nec adhuc exacta voluntas
Est fati; in dubio pectora nostra labant.
Et vir abest nobis; & tu sine conjuge dormis;
180 Inque vicem tua me, te mea forma, capit:
Et longae noctes: & jam fermone coïmus:
Et tu (me miseram!) blandus: & una domus.
Et peream, si non invitant omnia culpam.
Nescio quo tardor, sed tamen ipsa, metu:

Quam

177. *Exacta voluntas.*] Puteaneus & omnes
fere scripti *voluptas*, sed *voluntas* legendum jam
Hubertinus vidit. mens enim & voluntas Helenae
dubia erat, nec satis adhuc deliberata. Gratius. 259.
Tamen haec exacta voluntas, nam *exacta* propria in
hac re vox; quando quid perpenditur, ut exse-
quamur: 111. Ann. vii.

Nec satis exactum est, corpus an umbra ferret.

111. Fall. 637.

Nec satis exactum est, quid agat.
Sic *exacta* ratio Horatio 11. Sat. iv. 36. & hinc
examen, quasi *exagimen*, quo trutina regitur,
Serv. ad Virg. xii. 725. & vetus interpres Persii
ad 1. Sat. 8. sic *ad numerus exigere* Nolster Remed.
37 t. & ad vires. 11. Art. 501 *Fabrae exactus artis.*
111. Fall. 383. & sexcenta tertia. BURMANNUS.

178. *In dubio pectora nostra labant.*] *In bivio*
scripserat, ni fallor, Naso. Tò *bivium* frequenter
corruptum est, apud scriptores antiquos, culpa
librariorum, qui pro *bivio*, *vivium*, & *virium*
pietumque exararunt. Remed. Amoris:

Ut vivis in bivio distineatur Amor.

Sic *labi in bivio* Orientius communitorio dicit:

*Sed quia nonnunquam succumbunt lumina formae,
Ancipiti rectus labitur in bivio.*

Val. Flaccus libro v. §f. 394.

*Quem potis Aeterni genitor mens: ipsaque juxta
Aeterni, & ut bivios possis discernere calles,
Hac adest duce ferre gradus.*

Ita totus locus castigandus. Nam Carrionis liber,
vivios calles. Vulgati, *veros*. Festus Avenius Orbis
Descriptione:

*Hae Asiae dixere foret: hiat ore quod illo
Porta, quasi & longas bivium discedat in oras.*

Ita & illic ex veteri codice scribendum. Sic *portam*
in *bivio* apud Statium Thebaidos 1. Videtur
autem adagium hoc Ovidianum alludere ad *bivium*
Herculis Proci & ad *bivium* Pythagoricae
litterae vitam humanam complexum, quo & re-
spexit Persius 11. s. Sat. v.

*Cumque iter ambiguum est, & vitae nescius error,
Diducit trepidans ramosa in competa mentes.*

Virg. Aeneid. xi. 515.

Furta parò belli convexo in tramite sivas,

Ut bivias armato obfidam milite sauces.

Nisus apud eundem Maronem lib. ix. 234.

Locum insidiis conspeximus ipsi,

Qui patet in bivio portae.

Quo loco vetustissimus Medicus, *in bivio portas*
eodem errore, ut *vivios* calles apud Valerium, pro
bivios. Prudent. lib. 11. contra Symmach.

*Sola errore caret simplex via, nescia flecti
In diverticulum, bivius nec pluribus anceps.*

Prudentius Hamartig. v. 701. & Aufon. Idyl. vii.
ubi vide Vinetum. apud Marcian. Capellam initio
lib. 11. ubi agit de hac Pythagorae littera, scriben-
dam cum vetusto codice Bibliothecae Leidensis:

*Litteram quoque, quam bivium mortalitatis afferere
prudens Samius existimavit. cum vim vulgo lega-
tur, in nonnullis membranis vivium. & ita in
trivio constitutus dicitur, qui incertus est. vid.
Suidam 'Εν τριβίω βίωσι, apud Apulej. Metam. 5.
Prorsus se perisse iterans, quae beati carceris custodia
sepia, & humanae conversationis colloquio viduata,
ne fororibus quidem suis opem salutarem ferre, ac ne
videre eas omnino possit. Beatus ille carcer hoc loco
importunus est. Schoppius, qui notat ex vetusto
codice *bivii* carceris; inde *divini* facit. sed legen-
dum, quae avii carceris custodia sepia, vel *invivii*.
sic & libro vi. Cupide felas inferioris domus *invivii*
cubiculi custodia clausus, ubi amici male legitur.
HEINSIUS. Mihi contra libros nihil hic mutandum
videtur. Epist. xix. 174.*

Quid sequor in dubio est.

Et illud *bivium* quomodo cum *tr̄* labant consti-
tere possit, non video. Terent. Andr. 1. v. 3.
*Dum animus in dubio est, paullo momento huc vel il-
luc impellitur. ubi impellit idem, quod hic labare.*
BURMANNUS.

183. *Et peream, si non invitent.*] *Invitant* scripti.
praeterea Gronovianus, *Ut peream*. quomodo Cat-
tullus:

Jupiter ut Chalybeo emne genus pereat.

Et Claudianus:

Ut pereat, quicumque tuis confixerit armis?

HEINSIUS. Francus malebat, *disperam*. & mox;
sed

- 185 Quam male persuades, utinam bene cogere possis!
 Vi mea rusticitas excutienda fuit.
 Utiles interdum est ipsis injuria passis.
 Sic certe felix esse coacta velim.
 Dum novus est, potius coopto pugnemus amori:
 190 Flamma recens parvâ sparsâ refedit aquâ.
 Certus in hospitibus non est amor. errat, ut ipsi:
 Cumque nihil speres firmius esse, fuit.
 Hypsipyle testis, testis Minoia virgo est;
 In non exhibitis utraque lusa toris.

Tu

sed tamen usque metu. de rō invitare, vid. ad Vellej. Paterc. II. 67. & II. Amor. IV. 9.

185. *Quod male persuades.* Bene Argentinus, non male. ut jam se quodammodo persuasam esse agnoscat. HEINSIUS. Douzæ codex, Regius unus, & Balliolensis a manu prima, *quam male persuades*, quod ab Ovidio ipso profectum existimo. vide quæ jam notavimus ad Petronii cap. XLVI. *male* autem non moverem, id est vix, ægre. ita enim decebat, sensum & pedetentim in crimen abeuntem mulierem, & quæ cogi velle præ se ferebat, loqui. BURMANNUS.

186. *Sic mea rusticitas excutienda foret.* Putaneus *U mea.* & *satis.* Barberinianus & Argentinus, *Ut suis.* Scripti plerique, *Ut feret.* Adde unam litteram Putaneæ lectiōni, & habebis veram scripturam hoc modo:

Vi mea rusticitas excutienda suis.

Simile mendam ablatum est mea opera ex lib. VI. Metam. 690. ubi Boreas:

*Apta mihi vis est, vi tristia nubila pello,
 Vi freta concussis, nodosaque robora verto,
 Induroque nives, & terras grandine pulso.*

Ita enim iste locus constitutus, qui vulgo mendosissimus circumfertur: vide quæ illic notamus. HEINSIUS. *Ut mea* etiam Bernensis habet, similiter emendatur viri docti Lucæ Phædri lib. I. Fab. 2.

Qui dissolutus mores vi comperceret.

Vid. & Gud. ad lib. I. Fab. XI. apud Statium quoque II. Achilleid. 360. rescribere viri docti:

*Aphernatusque tonantem est,
 Vi generum.*

Ubi *ut generum* vulgo circumfertur. BURMANNUS.

188. *Felix ipsa coacta forem.* Felix esse coacta velim. primæ editiones & scripti plerique. HEINSIUS.

190. *Sparsa refudit aqua.* Residit puto. sic apud Lucanum libro IX. vs. 75. in veteri codice Rotendorphiano, *jam flammam residit.* apud Columellam quoque scribendum libro VI. cap. XV. *Cum jam ignis in savillam residit.* non ut circumfertur, *recidit.* *Considere ignis* etiam Nasoni dicitur Met. XIII. 408. HEINSIUS. Vid. ad Quint. v. Inst. 13.

191. *Certus in Hospitibus.* Hoc sentiebat etiam Medea apud Val. Flac. VII. 13.

*Quid in hospite solo meus mihi
 Et apud Nostrum VII. Metam. 21.*

*Quid in hospite Regia virgo
 Urrisit* BURMANNUS.

192. *Cumque nihil speres firmius esse, fugit.* Fuit Putaneus argute. ut *suis rō* esse opponatur, præteritum præcanti. Plautus simili proteris modo captivis. III. III. 1. *Nunc illud est, cum me fuisse, quam esse nimio marvelim.* Tibullus III. El. v.

*Sive erimus, seu nos fata fuisse volent.
 Esse pro vivere, fuisse pro vixisse.* Auctor Elegiac in obitum Mæcenatis:

*Mollibus ex oculis aliquis tibi decedit humor,
 Cum dicar subita voce fuisse tibi.*

Apud Apulej. Met. VIII. imito: *Equisones, opilionisque, & bubæque, subulcique suis Charite nobis, inquam, misella.* ita scribo, nunc legitur, *quam misella;* addidit *subulcique,* quæ vox ob cognationem præcedentis fuerat a librariis omiſsa: nam cur solos *subulcos* hic omitteret. Plaut Trucul. I. II. 94. *Pene tibi suis Phronesium.* Amm. Marc. 25. 3. *Quem cum beatum fuisse Sallustius respondisset præfectus, intellexit occisum.* HEINSIUS. Vide ad Vell. Paterc. I. 12.

194. *In non exhibitis utraque juncta spheris.* Excerpta Scaligeri & quatuor ex nostris, *utraque pacta.* nonnulli, *victa.* vel, *juxta, lusa, iusta, pacta.* Putaneus. Argentinus & quatuor alii, *utraq; iusta.* proxime ad verum. Scribendum nempe, *utraque quæſta.* vide Notas Epitola XIV. vs. 91. *quæſta,* quomodo Arte Amat. II. 398.

Quodque prius quæſta est, ipse querare facis. Similitudo inter ultimam præcedentis votis syllabam, & primam proxime sequentis, frequentissimam errori librariis occasionem dedit. sic apud Tibullum emendavimus locum insignem lib. III. Eleg. III.

*Aut si fata negant reditum tristisque sorores
 Staminis quæ ducunt, quæque susura canunt.* Scriptum nempe fuerat, *susuræ nunc abiorpia prio-* re syllaba posterioris verbi, pro *susurâ canunt.* hinc

- 195 Tu quoque, dilectam multos, infide, per annos,
Diceris Oenonen destituisse tuam.
Nec tamen ipse negas; & nobis omnia de te
Quaerere, si nescis, maxima cura fuit.
Adde quod, ut cupias constans in amore manere;
200 Non potes. expediunt jam tua vela Phryges.
Dum loqueris mecum, dum nox sperata paratur,
Qui serat in patriam, jam tibi ventus erit.
Cursibus in mediis novitatis plena relinques
Gaudia: cum ventis noster abibit amor.
205 An sequar, ut suades; laudataque Pergama visam;
Pronurus & magni Laomedontis ero?
Non ita contemno volucris praeconia Famae,
Ut probris terras impleat illa meis.
Quid de me Sparte poterit, quid Achaïa tota,
210 Quid gentes Asiae, quid tua Troja loqui?
Quid Priamus de me, Priami quid sentiet uxor;
Totque tui fratres, Dardanidesque nurus?

Tu

hinc *novus* barbarum istud enatum, quo ne Accius quidem Pacuviusque, credo, forent usi. Vitos tamen maximos approbatores invenit, Scalligerum praecipue. At Parcae non Iudicæ tantum, sed & Iudicæ, qualis Catullus Thetidis Epithalamio eas induxit, apud quem:

Veridicos Parcae cooperant edere cantus.

Et paulo post:

*Talia praefantes quondam felicia Veli
Carmina divine cecinerunt omne Parcae.*

Quae unice Tibulliani loci restitutionem confirmant. plura illic ad rem, sed & apud alios scriptores, ipse Tibull. lib. 1. Eleg. vii.

*Hanc cecinere diem Parcae fatalia nentes
Stamina, non ulli dissolvenda Deo.*

Et lib. iv. Eleg. v.

*Te nascente novum Parcae cecinerunt puellis
Servitium, & dederunt regna superba tibi.*

Horat. Catmiae Saeculari:

*Vixitque veraces cecinisse Parcae
Quod semel dictum est.*

Et Noster bis Trist. v. Eleg. iii. HEINSIUS. Sed an Latine satis dicatur, *quæstia in coris* vehementer dubito. ego *lusa* praetuli, ex optimis libris, quod obvium apud Nostrium est alibi, pro *decepta*. dicendum quoque esset, *de non exhibitis soris quæstia*, ut Francius legere malebat. sic Ep. iii. 5. & v. 4. Idem Francius, *explicitis soris* conjiciebat. BURM.

106. *Oenonen deseruisse tuam.*] *Destituisse* meliores libri. Oenone:

*Nunc tibi conveniunt, quæ te per aperta sequantur
Aequora, legitimos destituantque viros.*

Epith. Hypsipyles:

Utque ego destitor conjux materque duorum.

Ariadnes:

Destitor rapidis praeda cibisque feris.

Pont. 1. El. v. quomodo & illic veteres libri:

At nostram cunctis destitueret fugam.

Ep. Paridis, 260.

Orantis medias destitueret preces.

Ita & illic quidam codices. Fast. 1. 364. ex MSS.

Viderat inceptes destituisse favos.

Et III. 348.

Adorantem destituitque Numam.

HEINSIUS.

198. *Quaerere.*] Pro inquirere, ut solent amantes. Petron. 127. *Neque enim me piguit quaerere.* Terent. Eun. 1. 2. *Nihil: nam quaesivi.* infr. 11. Am. xl. 22. ut Puteaneus codex: *Quaerenti nulla procella nocet.* & Epith. xx. 219. ubi male mutat HEINSIUS. BURMANNUS.

198. *Maxima cura.*] *Plurima* malebat Francius.

199. *Adde quod ut cupias constans in amore manere; Non potes.*] Docet Anstorsæ lib. 11. De Arte dicendi, juvenes natura esse omnes inconstantes. CIOFANUS.

200. *Expediunt jam tua vela Phryges.*] *Expediunt* prima editiones & scripti plerique. Lege:

Expe-

- Tu quoque, qui poteris tibi me sperare fidelem,
 Et non exemplis anxius esse tuis?
 215 Quicumque Iliacos intraverit advena portus,
 Is tibi solliciti causa timoris erit.
 Ipse mihi quoties iratus, Adultera, dices!
 Oblitus nostro crimen inesse tuum.
 Delicti fies idem reprehensor & auctor.
 220 Terra, precor, vultus obruat ante meos.
 At fruar Iliacis opibus cultuque beato:
 Donaque promissis uberiora feram.
 Purpura nempe mihi pretiosaque texta dabuntur:
 Congestoque auri pondere dives ero.
 225 Da veniam fallax; non sunt tua munera tanti.
 Nescio quo tellus me tenet ista modo.
 Quis mihi, si laedar, Phrygiis succurrat in oris?
 Unde petam fratris, unde parentis opem?
 Omnia Medae fallax promisit Iason;
 230 Pulsa est Aesonia num minus illa domo?

Non

Expediunt jam sua vela Phryges.

Quod postea confirmatum deprehendi in codice
 Helmstädiensi. HEINSIUS.

204. *Cum venis.*] *Cum velis* Francius conjiciebat.

207. *Velucris famae.*] Vid. ad Petron. cap. CXXXIII.

208. *illa meis.*] *illa meas* Bernens.

209. *Quid de me poterit loqui.*] Elegans hoc loquendi genus, pro *quid loquetur*, illustravit Guil. Canter. II. Nov. Lect. cap. 2. ut recte notavit Bernmannus. vide & Gifan. Indic. Lucret. in *possum vertere*. & nos ad Phaedr. I. 15. Non male etiam, *quid de me poterunt sparsa* Bernens. BURMANNUS.

210. *Quid gentes Asiae.*] *Quid gentes Asiae* plerique scripti. *Totaque Troja* etiam nonnulli.

211. *Praximam quid sentiat uxorem.*] *Sentias* rectius sex libri. At Mentelianus cum excerptis Douzae, *sentias*. vide Epist. v. § 95. HEINSIUS.

212. *Dardaniaeque murus.*] *Dardaidesque* meliores. dictum Epist. VIII. § 66. & Epist. XVI. 194. Faß. I.

Et jam Dardanides tangunt hae litora puppes.

Sic veteres libri. Remed. Amor.

Argolides cuporem suffigisse Capibarrea puppes.

Etiam ex membranis. & Art. Amatoriae lib. I.

Pesfidus induxit Cecropidaeque rates.

HEINSIUS.

213. *Tibi me sperare.*] *Fore me*, aliae editiones. *quid peteris* Bernensis & tres alii. *qua peteris* septem.

214. *Et non exemplis.*] *Et mox*, & emendatum, *mox* Putaneus, & *nunc exemplis anxius esse tuis* Bernens. *esse meis* etiam Leidenis.

215. *Pertus.*] *Mures* Regius codex a manu prima.

219. *Delicti fies idem.*] *Fies tu idem* Intimelianus codex. Eriges sensum, si scripseris:

Delicti ut fas idem reprehensor & auctor?

Tanquam sit cum indignatione quaerentis. HEINSIUS.

Fias idem reprehensor ut auctor, legebat Francius.

224. *Congestoque auri pondere.*] Quatuor codices, *congesti*. male. est Virgiliana imitatio. I. 359. *ignatum argenti pondus & auri*. ubi *ingens* alii codices. BURMANNUS.

226. *Me tenes ista modo.*] *Ipsa* Putaneus, aliique haud pauci. HEINSIUS. *Haec terra* dicendum fuisset, iudice Francio, qui ideo legebat:

Nescio quo terrae tangor amore meo.

Sed hoc est terrina sua pro Ovidianis obrudere. *Ista* est, quam tu contemnis, & barbaram dicis. BURMANNUS.

227. *Succurret in oris.*] *Succurrat* tres scripti. HEINSIUS.

228. *Unde petam fratris.*] *Frater* meliora exemplaria. alterum tamen Latinus, & jam a Lyncaeo interfectus erat Caellor. sed offendit vocalis ultimam excipiens syllabam in *fratris*, quod alibi hae pentametri sede a Nafone factum non recordor. HEINSIUS. Vid. infr. 156.

230. *Non minus illa domo.*] *Num minus* Putaneus. vide notae in Epist. XI. § 19. HEINSIUS.

K k

231. Dr:

Non erat Acëtes, ad quem despecta rediret:

Non Ipsæa parens, Chalciopœque foror.

Tale nihil timeo; sed nec Medea timebat.

Fallitur augurio spes bona sæpe suo.

235 Omnibus inveniēs, quæ nunc jactantur in alto,

Navisbus à portu lene fuisse fretum.

Fax quoque me terret: quam se peperisse cruentam

Ante diem partus est tua visæ parens.

Et vatium timeo monitus: quos igne Pelasgo

240 Ilium arsuram præmonuisse ferunt.

Utque favet Cytheræa tibi, quia vicit, habetque

Parta per arbitrium bina tropæa tuum;

Sic illas vereor; quæ, si tua gloria vera est,

Judice te causam non tenere duæ.

Nec

231. *Despecta.*] *Depuisa* Lovaniensis. *Dejesla* Moreti. quod verum puto. ita supra tentabamus. *Epist.* v. 75.

Sic Helene dolent, de'stelleque conjuge pleret. Ita Cicero & Livius sæpe utuntur de iis, qui deiciuntur honoribus, vid. ad *Ep. Sab.* III. 20. BURM.

232. *Non Ipsæa parens.*] Scaliger, *Non Hypsæa parens*, legebat. DAN. HEINSIUS. Nemo, quod sciam, veterum dat Ipsæam Medæe matrem. Putæancus à manu prima, *Ipsæa*. Alii, *Ypsæa*, *Ysæa*, *Yxæa*, *Ipsæa*, *Ipsæa*, *Gipsæa*, *Ipsæa*, *Ipsæa*, *erat ipsæ* vel *ipse*. & similia. Omnino scribendum est *Idyæ*. Hesioidus Theogonia:

Ἀΐης δ' ἔως Φαισίουθρον Ἠελίοιο
Κρόνου Ὀκεανοῦ τελέωντες πεταμοῖο
Γῆμο, Θέων Βουλῆρον, Ἰδύαν καλλιπάρηρον.

Ita Apollonius quoque Rhodius. Argonaut. III.

241. ubi Ahsyrtio Asterodiam dat matrem:

Τῶν μὲν Καυκάσιον νόμῳ φη τέκον Ἀσπερίδα
Πρίνκην κενρὶ δὲν Ἰδύαν ἀκούσιν
Τηλὸς Ὄμηροῦ τε παντολοτάτην γεγαυῖαν.

Quamvis Sophocles apud Scholiasten Apollonii *Næseram* appellet, ex Neresidum choro unam. sed *Idyam* quoque vocant Apollodorus & Cicero libro III. de natura Deorum. etiam Hyginus Fab. xxv. apud eundem tamen initio operis *Medea Acetae & Clytiæ* filia dicitur. ubi *Idyæ* rependendum opinor. *Idyam* Ahsyrtio matrem dat Teetzes in Lycophronem, cum eam Apollonius ex Asterodeâ, concubina, prognatum asseveret, ut jam vidimus. Auschor Naupaeticorum apud Schol. Apollonii matrem Ahsyrtio dat Eurylyten. Diophanes in Ponticis cum Apollonio pro Asterodeâ ilat, quam Oceani & Thytyos facit filiam. Diodorus Siculus lib. III. ex Hecate fratris filia Medeam & Chalciopen progenitas Acetae adfirmet. ut Dionysius Mileficus, teste Apollonii Scholiaste. ut focianus in Nafone rependendum sit,

nen Persæa parens. quomodo lib. VII. *Metam. Hecate Persæis*, & *Persæia* Valerio Flacco, imitatione Apollonii, apud quem Ἐκάνη Περγήως non uno loco occurrit. Apud Horatium lib. I. Sat. II. Proverbium est, *Hypsæa caecius*, quod vetus interpres & Crucequius, ut & Erasmus in adagis non recte exponunt, forte de Medæae matre, si eo nomine fuerit, intelligendum. pro *Hypsæa* autem melius scribitur *Ipsæa*. vide naminum apud Sigonium ad lib. VIII. cap. I. Livii, & ipsum Livium lib. XXXVII. cap. 47. L. Plautinus *Ipsæus*. HEINS. *Idyam* etiam conjecit jam Delrius ad Senec. Med. V. 209. vid. Voss. ad Catul. pag. 261. BURMANNUS.

235. *Inveniēs.*] Forte, *indeniās*. vid. *Epist.* XVI. 174.

236. *In portu.*] *A portu*. HEINS. *E portu* Bernensis. *Ad portum* Vossian. sed vide mox *Epist.* XVIII. 10.

237. *Fax quoque me terret, quam se, etc.*] Hi versus & tres sequentes intelliguntur ex iis, quæ in superiori *Epist.* annotavi. CIOFANUS.

238. *Est tua visæ.*] *Tibi* Patavinus. Forte, *sibi*. HEINSIUS.

240. *Arsuram.*] *Arsuram* Intimelianus. vid. notas ad *Epist.* I. V. 48. & ad *Epist.* XVI. 49. HEINSIUS.

243. *Sic illas timeo.*] *Vereor* libri veteres. mox *profusnar* pro *perfusnar* Putæancus & alii. vid. *Ep.* XI. 119. & XII. 55. HEINSIUS.

243. *Si tua gloria vera est.*] In uno codice Heinsiano erat, *viela*; forte scriptum fuit, *Ni tua gloria ficta est*. BURMANNUS.

244. *Non tenere duæ.*] *Deæ* multi scripti.

248. *Atracis Aemones Hippodamnia viros.*] *Atræ* & *Atracia*, urbs Thessaliæ, ejus partis, quæ Pelagiotæ dicta fuit, ab *Atræce*, filio Penei & Buræ, condita ac nominata, auctore Stephano. Hinc *Atracis* Hippodamnia, pro Thessalica, sive quod

- 245 Nec dubito, quin, te si prosequar, arma parentur.
Ibit per gladios (hei mihi!) noster amor.
An fera Centauris indicere bella coëgit
Atracis Haemonios Hippodamia viros?
Tu fore tam iustâ lentum Menelaon in irâ,
250 Et geminos fratres, Tyndareumque putas?
Quod bene te iactes, & fortia facta loquaris,
A verbis facies dissidet ista suis.
Apta magis Veneri, quam sint tua corpora Marti,
Bella gerant fortes: tu, Pari, semper ama.
255 Hectora, quem laudas, pro te pugnare iubeto;
Militia ei operis altera digna tui.
His ego, si saperem, paulloque audacior essem,
Uterer. utetur, si qua puella sapit.

Aut

ex ea urbe nata fuerit, sive generaliter accepto nomine. Alii autem *Atracem*, fluvium Thesaliam faciunt, ejusque filiam Hippodamiam: sed hæcenus dissimulato autore. MICVLUS.

249. Tu fore tam lentum iustâ Menelaon in irâ.] Putæaneus:

An fore tam iustâ lentum Menelaon in ulsa.
Ubi ulsa pro vindictâ sumitur. quod alibi mihi non recorde esse lectum. HEINSIUS.

251. Quod bene te iactes, & fortia facta loquaris.] Iactas scripti fere omnes. deinde quidam etiam *retentis* pro loquaris, recte. monui supra v. 51. HEINSIUS. Ego non puto veterem & vulgatam lectionem repudiandam, quam Putæaneus, & optimus quoque codex confirmat. & loqui proprium esse magniloquentiæ verbum ad Petron. ii. cap. 117. olim probavi; & ad Quinctil. Decl. xv. 3. BURMANNUS.

152. A verbis facies dissidet illa tuis.] Suis, non tuis Putæaneus, cum prima editione & aliis nonnullis scriptis. Epitola Hypermnestrae:

Hæc ego: dumque queror lacrymæ sua verba sequantur.

Lib. viii. Metam. sub finem:

— Nunc pari caret altera solo
Frontis, ut ipse vides. gemis sua verba secuti.
Ita scribo ex veteri codice. lib. ix. itidem sub finem:

— Miserere tuarum,
Auxilioque juva. lacrymæ sua verba secuta.
Sic & ibi scribendum. Elegia in mortem Drusi:
Hæc & plura refert: lacrymæ sua verba sequantur.

Ep. xx. ex optimis libris:
Es liceat lacrymis addere verba suis.

Vulgati, meis. Epitola vi. ut restituendum puto:
Implesti lacrymis talia verba suis.

Trist. i. l. 111.

Miseris hæc lacrymis tristitia dicta suis.

Sic & ibi veteres libri. Fast. 11.

Addæ preces postis & sua verba facis.
Lib. iv. — Supra nova velleræ corpus

Ponis adorato per sua verba Deo.

Ep. Medææ:

Ausus es è, iusto desunt sua verba dolori,
Ausus es Aësonia dicere cæde demo.

Metam. x.

Tendis onus matrem: nec habent sua verba dolores,
Sic sua pagina Fall. 111.

Iur ad Argos. qui sing sua pagina dicit.

Sua vina, Metam. vii. Per seque videns sua crescere
vina. quomodo illic codices nonnulli. Epitola Acontii:

Cur suis à tanto crimine fractus abest?

Sic supra v. 200. Sua vela ex antiquis libris. Met. xi. Vultum sua silva secuta est. Frequentissimus est in hac locutione Noster, si attendis. alibi complura notamus. HEINSIUS.

253. Quam suus.] Sini prima editio, & multi ex scriptis. HEINSIUS. Pictora Lovaniensis.

254. Bella gerant.] Arma Scriverii. ut Claudian. i. in Eutr. 281. Arma gerant fortes. sed & Regius & Mureti, bella gerant alii, quod ex Epist. xiii. 84. expressum. BURMANNUS.

256. Operis digna suis.] Tui libentius legerim. EGNATIUS. Primæ editiones & Aldina, tui. quod & in triginta codicibus est. neque facile repudiandam, etiam syllabæ is productio videatur id vetare, nam & ita supra v. 228. Unde petam fratris unde parentis opem, ut optimi codices. Opus enim, hic magis accommodatum, quam opera. sic supr. Ep. viii. 52. Non læta est operi, sed data causa tuo. 111. Metam. 728. Opus hoc victoria nostrum. vid. Gronov. ad Senec. Phoen. 108. & ita Cicer. post reditum ad Quir. 2. Rempl. unius opere servatam omnes judicaverunt, pro opera. ut recte

- Aut ego, deposito, faciam fortasse, pudore;
 260 Et dabo conjunctas tempore victa manus.
 Quod petis, ut furtim praesentes plura loquamur;
 Scimus quid captes, colloquiumque voces.
 Sed nimium properas; & adhuc tua messis in herba est.
 Haec mora sit voto forsitan amica tuo.
 265 Haecenus. arcanum furtivae conscia mentis
 Litera, jam lassò pollice, sistat opus.
 Cetera per focias Clymenen Aethramque loquamur,
 Quae mihi sunt comites consiliumque duae.

E P I

recte Graevius. & ita passim. saepe Vellejus Patere. *opus*, de rebus bello gestis; & alii. *Dignus* vero cum genitivo nostro frequenter construitur. vid. ad Trist. IV. III. 57. in uno Moreti, erat *studii*, quod non facile rejiciendum, nisi credamus esse *gloriam operis*. nam ita saepe Noster. ut Epist. V. 87. *Studia Dianae*, & passim alibi. & hoc requirere sequens *his* videtur. nisi hoc ad omnia praecedentia referre malis. sed & *operis* ab *operae* posse admitti, si recipere quis mallet Bernensis codicis lectionem, *missitia est operis altera danda tuis*. BURMANNUS.

259. *Pudore*.] In quibusdam, *timore*, non *pudore*. NAUGERIUS. *Pudore* veteres. Fall. VI. 620.

Haec positi prima pudoris eris.

In Priapeis:

Sed cum tu posito Deus pudere.

Martialis lib. III.

Sed jam deposito post vina resasque pudere.

Pro *faciam*, venisse *sapientiam* Regius cum uno Farnesiano. HEINSIUS. Similis diversitas II. Art. 379. *Positoque decore*, ubi quidam scripti *timore*, alii *pudore*. ino Epist. sequunt. 57. eadem varietas: & saepe alibi.

260. *Dabo conjunctas*.] Venetae quaedam editiones, Aldi, Gryphii & Micylli, *convictas*, quod & in uno Regio & septem aliis. sex alii, *convinctas* ut Bernmannus edidit. in Puteano, *convinctas* & correctum, *conjunctas*. in uno Lovaniensi, *aut dabo & victas*. puto legendum, *aut dabo mox victas tempore victa manus*. in Trist. I. III. 88. *Vixque dedit victas utilitate manus*. BURMANNUS.

261. *Praesentes ista loquamur*.] *Plura* prima editio cum tribus scriptis. Refer ad illa Paridis;

— Sed ceram ut plura loquamur,
 Excipe me lacte nocte silentis tuae.

HEINSIUS.

263. *Et adhuc tua messis in herba est*.] Caesari libro primo belli Civilis, cap. 48. *Tempus erat annus difficillimus, quo neque frumenta in herbis erant, neque multum a maturitate aberant*. ubi vid. notas Aldi Manutii. *herba* in segete est, priusquam in aristas surgit. Idque Proverbi vicem obtinet, de iis, qui vita & spe praecipitant Perius Satyra sexta: *Quid metinas? occa, & seges altera in herba est*. In Oratione M. Catonis Censorii de Aedilibus vitio creatis, Noctibus Atticus A. Gellii libro XIII. cap. XVII. *Nunc ita animus, in segetibus, in herbis bona frumenta esse. nolite ibi nimiam spem habere, saepe audivi inter eas & offam multa intervenire posse. verum vero inter offam atque herbam ibi vero longum intervallum est*. IV. Fall. 645.

Saepe Ceres primis dominum fallebat in herbis.

HEINSIUS. Vide J. Fr. Gronov. ad Plinium XXXIII. 5. & Jacobum Filium ad Liv. XXV. 15. hereditarias inde opes prominentem.

265. *Furtivae conscia mentis Litera*.] Malim *munia*. vide Notas Art. Amat. lib. I. §f. 438. HEINSIUS.

267. *Clymenen Aethramque*.] Priorem aliter vocat Hyginus cap. 92. de judicio Paridis. Alexander Veneris impulsu Helenam à Lacedaemone ab hospite Menelao Trojam abduxit, eamque in conjugio habuit cum ancillis duabus Aethra & Phisade, quas Castor & Pollux captivas ei assignaverant, aliquando reginas. CIOFANUS.

267. *Loquamur*.] Loquemur margo Bernmanni.

268. *Consiliumque*.] *Consilium* Gronov. Oxoniensis & unus Heinsii; pro *consilium*. quod probavit Heinsii. ad I. Art. 353. sed nihil mutem. vid. IV. Trist. III. 32. BURMANNUS.

EPISTOLA XVIII.

LEANDER HERONI.

Mittit Abydenus, quam mallet ferre, salutem,
 Si cadat ira maris, Sesta puella, tibi.
 Si mihi Di faciles, & sunt in amore secundi;
 Invitis oculis hæc mea verba leges.

5 Sed non sunt faciles: nam cur mea vota morentur,
 Currere me notâ nec patiantur aquâ?

Ipsa

Hanc Epistolam Barthius ad Statii Theb. VI. 545. Ovidio adscribere vix audet, inductus vers. 247. & 248. quos ex Musæo verfos esse putat; nisi Musæus sit antiquior, quam persuasi nunc sint docti homines. sed Lutatius ad eundem Statii locum scribit, *Leandri fabula est, Ovidio referente, notissima*, quem ad hanc Epistolam respicere manifestum est, cum in Metamorphosi hæc fabula non legatur. BURMANNUS.

2. *Si cadat ira maris.*] Sic legendum, id est, si mare non agitetur, non commoveatur, ut usque hæc commotum est. CIOFANUS. Omnes omnino scripti habent, *unda*, ut & Aldina prior editio; sed posterior, quam Gryphus & reliqui secuti sunt, *ira*, eadem variatis est. 1. Metam. 330.

Nec maris ira manet.

Et apud Lucan. v. 600.

In scopulis totas erexerat undas.

Ubi Thuanus & Rottorphanus codices, *iras*. & certe nihil frequentius, quam *iratum* mare dicere, & *iram* mari adscribere. Vid. Heinf. ad XI. Metam. 729. & *iram* præstare præ *unda*. hinc quoque efficitur, quod proprie etiam *ira cadere* eleganter dicitur. Nofter II. Am. XIII. 4.

Ira digna meâ; sed cadit ira mea.

Propert. II. Eleg. 13.

Nec sic de nullo fulminis ira cadit.

Lucan. IV. 284.

Paulatim cadit ira ferax.

Et ita passim alii. in uno etiam Heinfii erat in primo versu, *quod mallet*, unde forte legendum, *quo mallet*. BURMANNUS.

2. *Sesta puella tibi.*] Inusitatè dictum *Sesta*, pro *Sestia*, sive figuram malueris dicere, sive Poëtæ autoritatis tribuere: cui, verus gratia, possessivum hoc ita incidere licuerit. MICVLLUS. Malim *Sestii*, si per libros antiquos liceat. sic in Epistola Sapphus, *Lesbi puella, Sestias* certe Hero Statio vocatur. Theb. VI. 545.

Sedet anxia turris supremæ

Sestias in speculis.

Sidonius Apollinaris carm. XI.

Evadne in flammâ; & Sestias isset in undas.

Musæo quoque *Σεστίας Ηΐδῶ*. Superiori etiam versu *malis* rectius legas, ut *et cadat* respondeat. Ceterum hi duo versus manu recentiori in Puteane legebantur, pro quibus excerpta Douzae

*Quam cuperem solitas, Hero, tibi ferre per undas,
 Accipe Leandri, dum venis ipse manum.*

Alter Mentelianus & hos & illos agnoscit, hos tamen posteriori loco. HEINSIUS. In Douzae excerptis alterum distichon priori subiicitur:

Aprior illa quidem placide dat verbera ponto:

Est tamen & sensus apta ministra mei.

3. *Si mihi Di faciles & sunt.*] Libri quinque; *Sint mihi*, tum alii multi, & *sint in amore*, quidam, *vel sint*, aut *vel sunt*. vel, *ut sunt*, vel, *qui sunt*. Barberinianus, *Sic mihi Di faciles*. probe. dummodo sequenti versu, *ut mea verba*, retinebas, pro hæc mea:

Sic mihi Di faciles, sic sint in amore secundi,

Invitis oculis ut mea verba leges.

HEINSIUS.

4. *Hæc mea verba.*] *Hæc mea scripta* GRONOV. & duo alii. ita II. Amor. II. 5. *Missi, scriptaque rogavi*. sic II. Am. II. 19. *Scripta leges secum*. Epist. VI. 4. *Debueram scripto certior esse tuo*. & alibi. & efficacius puto *scripta*, quam *verba*, quia postea addit vers. 21. *Quanto mallet quam scriberes illa naturæ*. BURMANNUS.

5. *Cur mea vota morantur.*] *Morentur* quatuor codices non contemnendæ notæ. & tum sequenti versu *patiantur* quoque sit scribendum, quomodo unus Regius. ex Scriverii quoque membranæ legi posset, *nam cur mea vela morentur*. Petavianus, *nec patiantur, nota aqua* pro *nota Moreti* codex. *dubia* prima editio. infra:

Quod dubia sæpe pependis aqua.

HEINSIUS. *Nota aqua* non facile quidem repudiandum; frequens enim illa vox Poëtis, & confusa cum *nota*: ut lib. VI. Metam. ult. III. Fast. 347. & Valer. Flac. v. 44. sed cum mox 27. *Adjectas aquas* vocet, quos hic *notas*, vulgatam lectiorem servo. BURMANNUS.

Ipſa vides coelum pice nigrius; & freta ventis
Turbida, perque cavas vix obeunda noſtra.

Unus, & hic audax, à quo tibi litera noſtra
10 Redditur, è portu navita movit iter.

Adſcenſurus eram: niſi quod, cum vincula pròrae
Solveret, in ſpeculis omnis Abydos erat.

Non poteram celare meos, velut ante, parentes:
Quemque tegi volumus, non latuiſſet, amor.

15 Protinus haec ſcribens, Felix, i, litera, dixi:
Jam tibi formoſam porriget illa manum.

Forſitan admotis dominae tangère labellis;
Rumpere dum niveo vincula dente volet.

20 Talibus exiguo dictis mihi murmure verbis,
Cetera cum chartà dextra locuta mea eſt.

At quanto malle, quam ſcriberet, illa natarct,
Meque per adſuetas ſedula ferret aquas!

Aptior illa quidem placido dare verbera ponto.
Eſt tamen & ſenſus apta miniſtra mei.

25 Septima nox agitur, ſpatium mihi longius anno,
Sollicitum raucis ut mare fervet aquis.

His

7. *Ipſa vides.*] Nonne videt Bermenſis codex; non invenit. ſed vers. 70. *Ipſa vides.* Horat. 1. Od. ix.

Vides, ut alta ſit nive candidum Soraſte. BURM.

8. *Perque cavas vix obeunda rates.*] *Abeunda* quinque ſcripti. tres *obeunda.* quod verum eſt. ſic Epitola xvi. 175.

*Sceptra parent Aſiae, qua nulla beatior era eſt,
Finibus immenſis vix obeunda tenet.* HEINSIUS.

10. *A portu navita fecit iter.*] *E portu* potiores. ut & *movit iter.* quos ſecutus ſum. quanquam Propertii iſta ſuecurrunt, 1. Eleg. 17.

Primus et invioe gurgite fecit iter.

Et 1. Triſt. ix. 16.

Et longum tenui limite fecit iter.

Alter Mentelianus, *ſolvit iter.* Statius 1v. Silv. Pic-tate Abaſcantii:

*Sit ubi magna novum Phario de littere puppis
ſolvit iter.*

Proximo verſu, *cum vincula,* non *dum* ſidem. HEINSIUS. *A portu* antiquae editiones. & ita Epit. praeced. 236. in Iſbide 618.

Aulidi a portu qui levis verſus iter.

11. Art. Am. 337.

*Sed non, cui dederis a litore tarbaſa, venae
Utendum, medie cum poſtere freſe.*

Illud *ſolvit iter* poſſet firmari ex illis Flor. III. 10. *Cum tertio vigilia Aſorio ſolviffet a portu.* & praeter ea his Ciceronis pro Murena. 11. *Quod ſi portu ſolventibus, ſi qui jam in portu ex alto invocantur;*

praecipere ſoleat. ubi quidam legunt *è portu* ex Quinct. v. Inſtit. 11. ſed hic *ſolvere vincula pròrae* mox ſequitur. *fecit iter,* non placet. quia cum Epitola traderet, *navita movèbat,* id eſt incipiebat iter. ut *movere caſtra,* & ſimpliciter *movere* dici notum eſt. *ſacere vero iter,* plus notat. ſic ſaepe apud Noſtrum *viam ſacere.* vide infr. vers. 158. xvi. 12. XIX. 192. & milles. BURMANNUS.

11. *Dum vincula.*] *Cum omnes fere ſcripti.*

17. *Admotis etiam.*] Lege cum Moreti & Mentelii libris, *admotis dominae,* ut *rd voles* habet, quo referatur. Douza etiam malebat, *Ferſan et admotis dominae,* non male. BURMANNUS.

21. *Ab quanto.*] *At quanto* prima editio & ſeptem ſcripti. Statius Lacrymis Etruſci, 192.

Erge et Theſſalici conjux penſare mariti

Evni et immitem potuit Styga vincere ſupplex

Thracius? at quante melius pre patre liceret?

Noh *ab quante,* ita totus locus ex veteri libro conſtituendus. niſi quod pro *Phryga,* optime *Styga* jam alii ſcribendum eſſe viderunt. HEINSIUS. Vido ad Epit. xv. 191.

25. *Septima nox agitur.*] De hoc verbo *agitur;* vide quae dixi in obſervationibus in Metamorph. CIOFANUS.

26. *Ut mare ſervet aquis.*] Sic meliores libri. Fruſtra Arondeſianus, *quo mare,* alii, *quod mare.* Noſter: v. ex Ponto. xi.

Ut ſumus in Pente ter frigore ſenſit illeſt.

Anſo-

- His ego si vidi mulcentem pectora somnum
 Noctibus, infani sit mora longa freti.
 Rupe sedens aliqua spectro tua litora tristis:
 30 Et quo non possum corpore, mente feror.
 Lumina quin etiam summâ vigilantia turre,
 Aut videt, aut acies nostra videre putat.
 Ter mihi deposita est in siccâ vestis arenâ.
 Ter grave tentavi carpere nudus iter.
 35 Oblitit inceptis tumidum juvenilibus aequor:
 Merfit & adversis ora natantis aquis.
 At tu de rapidis, immanfuetissime, ventis,
 Quid mecum certâ proelia mente geris?
 In me, si nescis, Borea, non aequora, faevis.
 40 Quid faceres, esset ni tibi notus amor?
 Tam gelidus cum sis, non te tamen, improbe, quondam
 Ignibus Aëtaeis incaluisse negas.
 Gaudia rapturo si quis tibi claudere vellet
 Aërios aditus, quo paterere modo?
 45 Parce, precor; facilemque move moderatius auram.
 Imperet Hippotades sic tibi triste nihil.

Vana

Ausonius Epistola vi. ad Theonem:

*Tertia sispides renovavit Luna juvenes;**Ut fugias nostram, dulcis amice, damum.*Sic veterimus codex Vossianus. vulgo, *Dum fugas.* HEINSIUS.27. *Mulcentem pectora.*] Francius malebat, *tempora.*33. *Sicca arena.*] Barberin. *nuda.* ut Metam. 1v.

741. ex MSS.

Anguiferumque caput nuda ne laedat arena.

Sed quia nudus sequitur, vulgatam retinendam puto.

Virgilius 1. Georg. 389.

Es secum in sicca solus spatietur arena. HEINS.39. *Non aequora ferus.*] Vetus lectio deleta penitus in Puteanco. Opinor, nec in aequora fuisse; quomodo quinque scripti. HEINSIUS.41. *Tam gelidus cum sis.*] *Quod sit* Puteanco. ut Epist. xvii. 251. *Quod bene te fallis.* & num pro non, ut per interrogationem hæc dicantur. Idem.42. *Neq.az.*] Francius *neq.az.* ut Epist. iiii. 112. qui et priori versu, *num te tamen* probabat.43. *Gaudia rapturo.*] *Lature* Gronovianus. qualiter Metam. ix. 481.*Præ Venus, & tenera volucer cum matre Cupido,*
Gaudia quanta tulit?

Amor. lib. 11. El. 111. ex veteri libro:

Matina nec Veneris gaudia ferre potes.

Eleg. 1x.

Sperando certe gaudia magna feram.

Rem. Am. 522.

Protinus ex facili gaudia ferre licet.

Et mox, 778.

*Illam Plüthemia gaudia ferre thare.*Quibus locis *gaudia* pro se Veneria sumuntur. quomodo passim apud Nostrum aliosque. Epistola Faridis, 317.*Te mihi, meque tibi communia gaudia jungant.*

Et lib. 1. Art. Amat. 481.

*Cum quo sua gaudia jungat,**Invenit in media seemina piscis aquâ.*

Rutilius tamen Itinerario, vulgatam tuetur, de Jove, v. 261.

*Qualis Azenores rapturus gaudia furti**Per freta virginum sollicitavit onus.*Deinde pro *claudere aërios aditus*, veteres editio- nes, *rumpere.* sic Art. Am. lib. 1. 329. *Non medium rupisset iter.* & lib. 11. 54.*Qua licet, inventis aera rumpe meis.*

111. Amor. vi. 88.

Quid coeptum rustice rumpis iter.

Sed vulgata etiam proba est. Epist. xix. 140.

Affuctum nobis turbine claudis iter.

Metam. viii. 549.

*Claudit iter seciqua moras Achelens cuncti**Imbre tumens.*

Virgil. lib. 1. 5f. 233.

Cunctus ob Italiam terrarum clauditur orbis.

HEINSIUS.

Vana peto, precibusque meis obmurmurat ipse:
Quasque quatit, nullà parte coërcet aquas.
Nunc daret audaces utinam mihi Daedalus alas!

- 50 Icarium quamvis hic prope litus adest.
Quidquid erit, patiar: liceat modo corpus in auras
Tollere; quod dubià saepe pependit aqua.
Interca, dum cuncta negant ventique fretumque,
Mente agito furti tempora prima mei.
55 Nox erat incipiens (namque est meminisse voluptas)
Cum foribus patriis egrediebar amans.
Nec mora, depositò pariter cum veste timore,
Jactabam liquido brachia lenta mari.
Luna ferè tremulum praebebat lumen eunti,
60 Ut comes in nostras officiosa vias.

Hanc

44. *Acrios aditus.*] Farnesianus, *Acrios portus.*
45. *Moue moderantius auram.*] *Moderantius* Latinum vix est. quare emenda cum Puteaneo & sex aliis, *moderatus*, lib. 1. Metam. 510.

— *Moderantius ore*

Curre, sagamque inhibe: moderantius insequar ipse.

Ubi pari modo peccabatur, & etiam alibi. HEINS.
46. *Hippotades.*] Quando interpretes variant de Aeolo, & ejus genere, libuit adijcere, quae in Scholiis Graecorum in x. Odyss. leguntur: Δόο, inquit, ἄελος, ὅτεος μὲν ἱπποῦτον τοῦ Μίμαντος, ἕτερος δὲ ἑλληνος, ὅς ἐν Δαδὲ, εὐ καὶ Ἡσιόδος μίμνεται. Priorem ergo intellige eum, ad quem Ulysses venit inter navigandùm, qui ventis imperabat. de quo eodem & hic dicitur. Alterum autem patrem Salmonei, Crethæi, Sisyphi, Athamantis & ceterorum, de quibus passim in fabulis mentio fit. MICVLLVS.

47. *Vana peto*] Regius & duo alii, *precor*; ut fit repetitio Ovidiana, *precor, precibusque meis obmurmurat.* BURMANNUS.

50. *Hic prope.*] *Hinc* quatuor libri. forte, *hinc.* HEINSIUS. Francius, *hanc procul aequor abest. hoc prope litus adest* Bersinanni codex. eadem varietas lib. 11. Ait. 10. *Et longe, quem peto, portus abest.* & apud Cicer. pro M. Maniliæ cap. vi. *Cum hostium copiae non longe absint.* ubi MSS. *prope adsunt, vel absint.* & saepius *prope abest, & adest* a librariis esse consula docet Fr. Douza ad Lucilii Fragmenta lib. 1. n. 13. BURMANNUS.

51. *In auras.*] *In auram* Regius & Bernensis. HEINSIUS.

53. *Cuncta negant.*] *Vota negant* Vossianus.

56. *Foribus.*] Forte, *Laribus patriis.* vid. ad Epil. xiv. 83. IDEM.

57. *Timore.*] *Pudore* Basilicensis. Scriverii, *postea*

cum mente pudore. vid. ad Epist. praeced. 259. Librarii corruerunt hunc locum, quia vulgo jactabatur illud Pythagoricum (vid. LAERT. VIII. 43.) cum vestibus esse verecundiam ponendam, cumque illis resumendam; ad quae & Noster respexit lib. 111. Amor. xiii. 18. & seqq. vid. & Schott. ad Aurel. Victor. Caesar. cap. xxi. BURMANNUS.

59. *Luna mihi tremulum lumen praebebat eunti.*] *Luna fere* Puteaneus & alii multi; quomodo saepe Ovidius. Infra Epitola Herus, *Annis illa ferè.* Amor. libro 1. El. v.

Quale ferè sylvae lumen habere solent.

Rem. Am. 131.

Temperis ars medicina fere est. data tempore profusa,

Et data non apte tempore vina nocent.

Ita vetustissimus liber. Vulgati, *Temporibus medicina valet.* Elegia de Nuce:

*Si reus ille ferè est, de quo victleria luere
Effe potest.*

Uitur & Falorum lib. 111. bis. ff. 203. & 294. & in Tristibus saepe. iv. Pont. iv. 4.

Mista ferè duris utilis herba rubis,

Metam. 11. 497.

Arcas adest ter quinq; ferè natalibus affis.

Ita & illic ex antiquis membranis scribendum, ubi plura. *praebebat lumen* etiam scripti. HEINSIUS. *Luna fere* Schot. 11. obf. 55.

60. *In nostras.*] Balliolensis, *in vastas*, non absurde. vid. ad 111. Amor. 1. 40. ita Epist. seq. 164. *vastae aquae.* xiv. Metam. 438.

Ancipiteque vias & iter Titania vastum Dixerat. BURMANNUS.

61. *Faveas O candida.*] *Dea candida* meliores libri, cum primis editionibus. HEINSIUS.

62. *Ani:*

- Hanc ego suspiciens, Faveas, Dea candida, dixi;
 Et fubeant animo Latmia faxa tuo.
 Non finat Endymion te pectoris esse severi.
 Flecte, precor, vultus ad mea furta tuos.
- 65 Tu, Dea, mortalem coelo delapsa petebas.
 Vera loqui liceat; quam sequor, ipsa Dea est.
 Neu referam mores coelesti pectore dignos;
 Forma nisi in veras non cadit illa Deas.
 A Veneris facie non est prior ulla, tuaque.
- 70 Neve meis credas vocibus, ipsa vides.
 Quanto, cum fulges radiis argentea puris,
 Concedunt flammis sidera cuncta tuis;
 Tanto formosis formosior omnibus illa est;
 Si dubitas, caecum, Cynthia, lumen habes.

Haec

62. *Animo.*] Lovanienſis & tres alii, *animas tuas*, quamvis enim utrumque recte dicatur; vid. ad Ep. IV. 23.] uſtatius tamen cum accuſatur dicit Serv. ad Virg. VIII. Aeneid. 125. ſic Virg. x. 824. *Mentem ſubiit pietatis imago.*

Noſter VII. 170.

Diſſimilemque animam ſubiit Aetia relictis.

Liv. XL. 8. *Sed interdum ſpes animum ſubibat.* ſic & in alia ſignificatione, pro ſuccedere, intrare, paſſim veteres. ita emendatiores codices apud Virgilium v. 864.

Jamque adeo ſcopulos Sirenum adveſta ſubibat.

Et Noſter IX. Metam. 352. *Subit inguina cortex,* ex MSS. & v. 282.

———— *Subire minores*

Saepe caſas ſuperi.

Et VIII. 637.

Ergo ubi Coelicolas parvos ſubiere penates.

Vide Broukh. ad Tibull. I. IV. 41. BURMANNUS.

63. *Non ſuit Endymion.*] *Sinat* prima editio, & duo ſcripti. bene. & *innox, nou cadat* unus Patav. HEINSIUS.

64. *Ad mea furta.*] *Ad mea vota* Bernenſis.

70 *Ipsa vide.*] *Vides* rectius octo codices. HEINSIUS. ſupr. vers. 7.

71. *Quantum cum radiis fulges argentea puris.*] Praeflantiores fulges radiis. Praeterea *quanto* ſcribendum, quod Tò *Tanto* ſequens requirit. atque ita Junianus liber cum Scriveriano altero. Est autem ea vox ſaepius corrupta apud Noſtrum. Art. AM. II. 113.

Forma bonum fragile est, quantoque accedis ad annos,

Fis minor.

Ita unus Vaticanus. Remedio Amoris, 217.

Sed quanto minus ire volas, magis ire memento.

Ubi quando perperam legebatur. Metam. VII. 749:

— *Nec non ex cetera tanto*

Sylva sub hac omnis, quanto fuit herba sub omni.

Lib. XIII. 367.

———— *quanto dux milite major,*

Tanto ego te supero.

Sic & illis locis optimae membranae. *argenteam* autem *lunam* & Sappho vocavit. Julianus Epistola XIX. *Σελήνη καὶ κλάη τῶν ἀργυρῶν Φωσὶ.* HEINSIUS Recte, *quanto. Quanto in fulges radiis* Bernenſis. I. Metamorph. 52.

———— *Quis, quanto est pondere terrae*

Pondus aquae levius, tanto est onerosior igni.

V. 464.

———— *Quantoque animalia cident*

Cuncta tibi, tanto minor est tua gloria nostra.

I. Amor. VI. 46.

———— *Heu melior quanto fors tua sorte mea.*

II. Faſt. 302.

———— *Cum tanto Phrygiâ Gallicae dictes humus.*

Et alibi paſſim. vid. ad VIII. Met. 749. ſed licet ita fere ſemper loquantur veteres, aliter tamen Livius, qui lib. V. cap. 10 *Quantum* praemittit ſequenti *tanto. Quantum autem augebatur militum numerus, tanto majore pecunia in ſtipendium opus erat.* ſic & apud Lucan. II. 517

———— *Heu quantum melius val caede peracta*

Imperat.

Multi codices, pro *quanto*, quod tamen rectius puto, vid. ad Epit. IV. 191. ſic & *multo* & *multum* in MSS. variant. vid. notata ad Quinct. IX. 2. quibus adde noſtri locum v. Trif. XI. 7. ubi in codicibus quibusdam, *multum* *graviora* inſiſſi. BURMANNUS.

- 75 Haec ego, vel certe non his diversa, locutus
 Per mihi cedentes nocte ferebar aquas.
 Unda reperculsæ radiabat imagine Lunae,
 Et nitor in tacità nocte diurnus erat:
 Nullaque vox nostras, nullum veniebat, ad aures,
 80 Praeter dimotæ corpore, murmur, aquae.
 Alyones solae, memores Ceycis amati,
 Nescio quid visae sunt mihi dulce queri.
 Jamque fatigatis humero sub utroque lacertis,
 Fortiter in fummas erigor altus aquas.
 85 Ut procul adspexi lumen, Meus ignis in illo est;
 Illa meum, dixi, litora numen habent.
 Et subito lallis vires rediere lacertis:
 Visaque, quam fuerat, mollior unda mihi.
 Frigora ne possim gelidi sentire profundi,
 90 Qui calet in cupido pectore, praestat amor.
 Quo magis accedo, propioraque litora fiunt,
 Quoque minus restat; plus libet ire mihi.
 Cum vero possum cerni quoque; protinus addis
 Spectatrix animos, ut valeamque facis.

Nunc

76. *Cedentes nocte.*] Quia sequenti disticho iterum nocte sequitur, Francius legebat *cedentes sponte*, ut opponantur *adversis aquis* vers. 36. & *invisis* 144.

79. *Nullaque vox usquam nostras veniebat ad aures.*] *Nullaque vox usquam*; nullum veniebat ad aures Puteaneus & multi alii. & *usquam* citat Parrhasius Epistol. 1. At Regius unus etiam non male:

Nullaque vox nostras, nullum veniebat ad aures.
 HEINSIUS.

82. *Dulce queri.*] Coniiciebat Francius, *triste queri*: nil opus. vid. Epist. xv. 152. *Dulce loqui* bonnulli codices.

84. *Forsitor.*] Duo libri *forsior*. vid. Epist. xvii. 267. sed quia *alms* sequitur, nihil mutandum est.

86. *Lumen habens.*] Meliores & plurimi, *numen*; ne bis idem dicat: *ignis* enim praecessit. & a numine rectus vires rediisse dicuntur. & ita duae editiones quoque Venetae. BURMANNUS.

87. *Et subito.*] *Ut subito* duo libri. Tum *subito* Moreti. At olim Heinsius coniecerat.

90. *Qui calet.*] *Quis* Puteaneus, & à manu secunda, *Quo*. Barberrinianus, *Quod*. HEINSIUS. In *sepedo* etiam malebat Francius.

95. *Tunc etiam.*] *Nunc etiam* Puteaneus. HEINSIUS. Ita & duo alij codices. vid. Epist. xii. 53. & ita saepe peccatum, quia librarii, non aequè ut Poë-

tac, tempus praeteritum, sibi praefens fingere poterunt. sic Remed. Amor. 605.

Sithoni, nunc cerid vellem non sola fuisset.
 ŷl. 775.

*Ut Paris hanc rapuit, nunc demum uxore carere
 Non posses.*

1. Metam. 321.

Themis, quae nunc oracla tenebat.
 III. 345.

Nymphis jam nunc qui possit amari.

v. 147. *Nunc avo deceptus falsa.*

Et 210. *Poenis et injusti nunc denique Phinea belli.*

Ita male Heinsius apud Valer. Flac. iv. 606.

*No tibi tunc horrenda rapax ad litora puppim
 Ventus agat.*

Ubi plura notabimus. sic *etiam nunc* recte apud Justinum lib. viii. cap. 4. tuetur celeberrimus Graevius, qui non erat silentio praetercundus a nupero Minucij Felcis editore, qui unico eo loco utitur, ad eandem elegantiam isti scriptori adferendam, capite primo. vide & ad Quinctil. Praef. lib. vi. BURMANNUS.

96. *Nefra.*] *Brachia lenta* Lovaniensis, ut Ep. seq. 48. quod iactationi melius convenire existimo, ut non videatur tam natare, ut cito contingat litora, quam artem spectatrici Dominae ostentat. dicuntur vero *lenta* brachia, eadem ratione, qua

- 95 Nunc etiam nando dominae placuisse laboro,
Atque oculis jacto brachia nostra tuis.
Te tua vix prohibet nutrix descendere in altum:
Hoc quoque enim vidi: nec mihi verba dabas.
Nec tamen effecit, quamvis retinebat euntem,
100 Ne fieret prima pes tuus udus aqua.
Excipis amplexu, feliciaque oscula jungis:
Oscula (Di magni!) trans mare digna peti.
Deque tuis demptos humeris mihi tradis amictus:
Et madidam siccas aequoris imbre comam.
105 Cetera nox, & nos, & turris conscia novit,
Quodque mihi lumen per vada monstrat iter.
Nec magis illius numerari gaudia noctis,
Hellepontiaci quam maris alga potest.
Quo brevius spatium nobis ad furta dabatur,
110 Hoc magis est cautum, ne foret illud incers.
Jamque, fugaturâ Tithoni conjuge noctem,
Præcius Auroræ Lucifer ortus erat.
Oscula congerimus properata, sine ordine, raptim,
Et querimur parvas noctibus esse moras.

Atque

qua *lenti remi* dicuntur. Brachia vero *remi corporis*.
inf. vers. 115. BURMANNUS.

98. *Hoc quoque enim vidi.*] Turbant codices.
sed nihil mutandum. vid. Ep. xvii. 37. *Hoc quoque
enim dubito.* Francius malebat, *hoc quoque nam
vidi*, vel, *ho: etenim*. ut Berfmanni liber & editio
Micylli. BURMANNUS.

102. *Oscula Dis magnis trans mare digna peti.*
Scribe cum Puteaneo & Sarraviano, *Di magni*.
Amor. lib. 11. Eleg. ult.

Oscula (Di magni!) qualia quotque dabas!
Fast. vi. 187.

Quam bene, Di magni, pugna cecidisset in illa!
Catullus, Ep. xiv.

Di magni horribilem & sacrum libellum!
Et lili.

Di magni falliappium disertum.
Quam veram esse istius loci lectionem ex Senecæ
Suavoris patet, quicquid alii dissentiant. Plautus
Truc. iv. 1. 3. *Di magni! ut ego lætus sum*. Sim-
iliter *Di boni*, & *Di immortales* apud Comicos &
oratores. A. Gellius lib. 11. cap. 11. *Cum pater
affedisset, appositumque esset aliud quoque filio ejus
seda, verba super ea re Taurus facit cum summa
(Di boni!) honorum atque officiorum perpensatione.*
libro 111. cap. vii. *Pulchrum (Di boni!) facinus*
M. Cato de Q. Caedicio scriptum reliquit. apud Ma-
crobius Saturnal. 11. cap. xiiii. *Nec gulæ modus*

*fastus, verum minora pretia rebus imposta. & qui-
bus rebus, Di boni!* etiam *Di simpliciter*. Petro-
nius, cap. lxxix.

Qualis nox fuit illa, Di deaque!

Noſter Met. xii. 545.

*Ille quidem majora fide (Di!) gessit, & orbem
implevit meritis.*

Quomodo ibi scribendum. tum Fast. v. 471. ex
conjecturâ:

Noluit id frater, pietas, Di, qualis in illo est!
HEINSIUS.

103. *Deque tuis daretur.*] *Eque tuis scripti*. HEINS.
Mihi de placet: geminare enim præpositiones ma-
gis amabant veteres. 1. Am. iv. 50.

Conscia de gremio pallia deme meo.
BURMANNUS.

105. *Turris conscia.*] *Nutrix Juniana*, Bernensis
& Douzæ excerpta. sed frustra. ita *ignis conscius*
Statio vi. Theb. 547. alter Mentelianus quoque,
novum. BURMANNUS.

106. *Per vada.*] *Lumen per freta monstrat* Ber-
nensis.

108. *Alga.*] Francius malebat *unda*, ut Micylli
& Berfmanni margo habet.

110. *Est cautum.*] *Captum Sarravii*, Lincoln.
& Scriverii: forte non male. ut *captum tempus*
sæpe apud Livium, Maronem & alios. de quo
vide Gronov. ad Liv. xxvi. 12. BURMANNUS.

L] 2 115. At-

- 115 Atque ita cunctatus, monitu nutricis amaro
 Frigida defertà litora turre peto.
 Digredimur flentes: repetoque ego Virginis aequor,
 Respiciens dominam, dum licet, usque meam.
 Si qua fides vero est; veniens huc esse natator;
 120 Cum redeo, videor naufragus esse mihi.
 Hoc quoque si credas; ad te via prona videtur:
 A te cum redeo, clivus inertis aquae.
 Invitus repeto patriam: quis credere possit?
 Invitus certe nunc moror urbe mea.
 125 Hei mihi! cur animo juncti secernimur undis?
 Unaque mens, tellus non habet una duos?
 Vel tua me Sestos, vel te mea fumat Abydos:
 Tam tua terra mihi, quam tibi nostra placet.

Cur

115. *Atque ita cunctatus.*] Eleganter MSS. P. Latinus:

*Atque ita, contactus monitu nutricis amaro,
 Frigida deserta litora turre peto.*

DAN. HEINSIUS. *Cunctatus* scripti plerique. *Cunctatus* monitum Puteaneus; quidam *amarus*. Scribo, *cunctatus monitus nutricis amarus*, ut Valer. Flac. III. 385.

Haud secus Aesonides monitis accensus amaris.

Vel, *monitum nutricis amarus*. Videantur quae de hoc loquendi modo ad Claudianum notavi lib. II. de Consulatu Stilichonis §. 184. Vulgatam tamen scripturam hoc loco defendi posse non negarim. HEINSIUS. Nos ex codicibus veteribus, *cunctatus, monitu nutricis amaro* &c. retinimus, sed distinctione sensum adjuvimus. ut sit sensus; *amaro monitu* nutricis, post longam cunctationem, *litora* peto. solent enim amantes cunctari diu, antequam ab amata discedere possint. lib. II. Amor. Eleg. ult.

*Ab quietis sani capitis mentis doloris
 Cunctantem tardo jussit abire pede.*

Amaro autem *admonitu* etiam dixit XIV. Met. 465. Sil. III. 171. *Monitis incessu amaris*. BURMANNUS.

118. *Dominam.*] *Animam* Lovaniensis, vultu, ut saepe Poëtae.

119. *Si qua fides vero est.*] Quis dubitet, quin vero sit habenda fides, neque etiam ita solent uti hac formula Noster & alii Poëtae. sed vel simpliciter, *si qua fides*; vel, *si qua fides misero*, & similiter. vid. ad Petron. cap. LXIII. quare hic posset quis suspicari latere mendam, & legere mallet; *si qua fides verbo est*, vel *verbis*. ut Petron. XXV. *Si qua est dicenti fides*, quae formula etiam Quintil. Declam. XVI. 4. utitur. nisi quod ibi *dicentis* vitiosè legitur. *verum* autem & *verbum* pas-

sim a librariis fuit permutatum. ita infr. XX. 107. *Timeo tibi dicere verum*, ubi codices aliquot *verbum*. vide creditissimas notas Broukh. ad Propert. I. Eleg. XIII. 21. & III. Eleg. XIII. 12. & Barth. ad Calp. Eclog. VI. 25. Amplissimum Cupero placebat, ut suis ad me literis monuit:

Si qua fides; verum est, veniens &c.

Ut primo dubitet, deinde affirmet id verum esse; quod est narraturus. sed & vulgata ferri potest, ut sensus sit, si qua fides mihi verum, sed cui fidem multi non habent, dicenti. ita apud Martial. lib. V. 19. *Si qua fides veris*. ita enim codex, quem consultit Heinsius, non *veris*. posset & *vero* hic mihi pro vera dicenti, ut sit a *verus*. ita Donatus ad illa Terentii Andr. II. 5. *Sum verus*, explicat, id est *veridicus*. BURMANNUS.

120. *Naufragus esse mihi.*] Robertus Titius lib. V. Locor. Controvers. cap. 4. haec explicat, quasi Leander rediens nataffet supinus, more naufragorum, cum Hero petens, pronus nataret, unde & in praecedentibus dixit, *respiciens dominam, dum licet usque meam*. quod alia ratione consequi non poterat, quam si supinus nataret. sed nos nihil hic tam arguti latere credimus, & simplicem esse sensum, se luctari natatorem, id est voluptatis causa se exercere, ostentare artem dominae, & aquam esse pronam & facilem; sed dum redit, se laborare & difficulter natare, tamquam contra clivum aquae, quae nihil adjuvat natantem, sed ut in tempestatibus solet, cum naufragium factum est, se luctari cum aqua, ut naufragis evenire consuevit. qui quocumque modo *natare* dicuntur. vid. Epist. XIX. 185. & hoc *respicere* docet, quod est verà cervice videre: quod non opus erat, si supinus nataret, tunc enim rectè *adspicere* dominam potuisset. in animo haec Ovidii habuisset videtur Claudianus VI. Conf. Honor. 143.

Et

- Cur ego confundor, quoties confunditur aequor?
 130 Cur mihi causa levis, ventus, obesse potest?
 Jam nostrum curvi norunt delphines amores:
 Ignotum nec me piscibus esse reor.
 Jam patet attritus solitarum limes aquarum;
 Non aliter, multa quam via pressa rotâ,
 135 Quod mihi non esset, nisi sic iterare, querebar:
 At nunc per ventos hoc quoque deesse queror.
 Fluctibus immodicis Athamantidos aequora canent,
 Vixque manet portu tuta carina suo.
 Hoc mare, cum primum de Virgine nomina mersâ,
 140 Quae tenet, est nactum, tale fuisse puto.
 Et latis amissâ locus hic infamis ab Helle est:
 Utque mihi parcat, crimine nomen habet.

Invi-

*Et quae venientibus ante
 Prena fuit, jam difficilis, jam dura revertis.*

BURMANNUS.

121. Hoc quoque si credis.] Si credas duo.
 forte :

Hinc quoque (vix credas) ad te via prena videtur.
 Vid. ad Epist. IV. 37. HEINSIUS. *Hec quoque mi
 credas, legebat Francius.*

123. *Invisus patriam repeto.*] *Repeto patriam, &
 possis ex scriptis.* HEINSIUS.

124. *Nunc morer.*] *Cemmerer* Excerpta Douzac.
Cum morer Bernensis.

125. *Anime.*] *Animis* multi.

126. *Unaque mens.*] Elegans locutio, ubi compen-
 dioso sermone defunguntur, pro una mens
 habet duos; sed non una tellus habet. vide egre-
 gie J. Fr. Gronov. IV. Obs. 2. BURMANNUS.

130. *Cur mihi causa levis.*] *Tam mihi causa
 levis* codex Leidensis.

131. *Nostrum curvi.*] Perpetuum hoc Delphinum
 Epitheton. Stat. I. Theb. 121.

Ipsa saum generis curvo Delphine vagantem

Arripuit frenis, gremioque Palaemona pressit.

Et hinc pande dorso esse dicit Senec. Agam. 449.

Tunc qui jacentes reciprocos ludit sale,

Tumidumque pande transiit dorso mare,

Tyrrenus omni piscis exultat fretis.

Unde & Heinsius in ora codicis sui apud Statium
 lib. II. Silv. II. 120. notavit legendum esse:

Emergunt pelago declamque trabuntur

Ad chelys, & pandis scopulis Delphines aderrant.

Vulgo blandi circumferitur. quod an recte conje-
 cerit dubito. BURMANNUS.

134. *Via pressa rotâ.*] *Trita* Junianus; ut:

Nec magis est curvis Appia trita rotis.

HEINSIUS. *Fissa* malebat Francius. minus bene.

135. *Quod mihi non esset, nisi sic, iterare quere-
 bar.*] *Vera* vetus liber Puteaneus, reliquis ejus ver-
 bi literis deletis, & recentiori manu superscriptum,
re. iter ante prius fuisse suspicor. quomodo codex
 Moreti. idque verum esse existimo. quatuor *in-
 trare.* alter Moreti, *iterata. iter à te* Patavinus.
 Regius, *ita rare. Quid* (vel *Qui*) *nisi sic* *ita rare*
mibi non esse querebar. Posset & legi, *iter ire.* ut
 Art. Amat. III. 37.

Quare novem cur una vices iter irit, & audi.

Si sana illa scriptura. vide Notas ad Ep. VII. 36.
 HEINSIUS. Illud tamen *iterare*, quod in optimis
 codicibus exstat, vix ausim rejicere, propter illud
 Horatii I. Od. 7. *Gras ingens iterabimus aequor.*
 & I. Od. 34. *Iterare cursus cogor relictes.* ita Noster
 VIII. Metam. 172. *Iterata janna.* & alibi hoc ver-
 bo utitur. *esset iterare*, pro *liceret.* ut multis Heins.
 ad II. Art. Amat. 28. *Iter ire* est in Francofur-
 tensis, sed certe hoc corruptum est, pro *iterare*,
 BURMANNUS.

141. *Est satis amissa.*] *Scripti, Et satis amissa
 locus hic infamis ab Helle est.* vel posset legi:

Et satis ah! mersa locus hic infamis ab Helle est.

HEINSIUS. *At satis* in uno Mediceo. ut Ep. XIV.
 87. videtur autem respicere ad τὰς ἑλλήνας,
 ut dictus fuit Hellepontus. vid. Herodot. VII. 58.
 BURMANNUS.

142. *Utque mihi parcat.*] *Lovanienſis* unus,
Utque mihi parcat.

142. *Nomine crimen habet.*] *Crimine nomen* quin-
 que scripti cum prima editione, quod magis arri-
 det. ut Epist. XVI. 208.

Et qui Myrtoas crimine scepit aquas.

Sic Amor. I. 3.

Carmine nomen habens, &c.

HEINSIUS.

- Invideo Phryxo; quem per freta tristia tutum
 Aurca lanigero vellere vexit ovis.
 145 Nec tamen officium pecoris navisve requiro:
 Dummodo, quas findam corpore, dentur aquae.
 Arte egeo nullà: fiat modo copia nandi,
 Idem, navigium, navita, vector, ero.
 Nec sequar aut Helicen, aut, quà Tyros utitur, Arcton:
 150 Publica non curat sidera noster amor.
 Andromedan alius spectet, claramve Coronam,
 Quaeque micat gelido Parrhasis Urfa polo.
 At mihi, quod Perseus & cum Jove Liber amarunt,
 Indicium dubiae non placet esse viae.

Est

144. Vellere.] Francius malebat, *tergere*, ita Propert. lib. II. Eleg. 20.

Aurca quam molli tergere vexit ovis.

146. Dummodo quas findam.] Dummodo quasfindae unus Ambrosianus.

147. Arte egeo nulla.] *Fax fit nulla maris quatuor libri totidem, Pars querar nulla, nonnulli, queror, duo, Pars moror nulla, prima editio, Arce queror nulla, septem, Pars egeo nulla, Forte, Pace egeo nulla, Noster II. Pont. 9.*

*Si pacem nullam pontus mihi praestet eunti,
 Irrita Neptuno cur ego dona feram?*

Infra:

Pace brevi nobis opus est, dum transferor illuc.

Epistola Heras, 207.

Spes tamen est fractis vicinis pacis in undis.

HEINSIUS. Illud *pace* huc quadrare non videtur, & obstant frequentia; cum Leander maxime pacem maris, ut copia nandi fiat, precetur. mihi non displicet, *pars querar nulla* BURMANUS.

147. *Fiat modo.*] *Detur modo* Regius, & multi alii cum prima editione. *Detur mihi* alter Regius & Bernensis.

148. *Idem navigium.*] Similia habes apud Musaeum v. 255.

Αἰρεῖ δὲν ἔστῃνε, ἰαυθῆσολος, ἄντρομάτος νῆος.

148. *Vector.*] *Reclor* Prima editio & Bernensis. *vector* Regius. *idem navigii* unus Regius & Lovaniensis.

149. *Nec sequar.*] *Sequitur* Puteaneus cum multis aliis. *idem Tyros pro Tyros*, Stat. III. Silv. Prot. Metii:

Qua pretiosa Tyros iubeat.

Vid. ad Ep. VIII. 31. mox *Andromedan*. ut & tres alii. quomodo varis apud Notfrum locis optimi codices. nam *Andromedan* vix dicebant. sic Art. Am. lib. I. 53.

Andromedan Perseu nigrit portarit ab Indis.

Metam. IV. 757.

*Proximus Andromedan & tanti praemia fasti
 Indolata capis.*

Sic & apud Horatium lib. III. Od. XXX. prisca exemplaria, & Cicronem in Arateis. plura alibi hanc in rem. HEINSIUS. Ita apud Sueton. Neron. II. *Pasphaan* codex Salmatii. ubi vide Cl. Graevii notas. & in Galb. II. *Pasphaam*, ubi itidem lege, *Pasphaan*. vid. ad VI. Metam. 706. VII. 474. I. Fall. 307. IV. 174. 477. & alibi. ex quibus videmus syllabam illam in *an*, modo corripit, modo produci. BURMANUS.

152. *Quaeque micat gelido Parrhasis urfa polo.*] Patronymica non tantum ab hominibus, sed ab aliis quoque rebus deducuntur, ut *Cypris, Calydonis, Pegasus, Aps*, de quibus alibi. CIOFANUS.

152. *Parrhasis*] Sic lib. I. Trist. Eleg. IIII.

Verisque ab axe suo Parrhasis arctes erat.

CIOFANUS

153. *At mihi quod.*] *Quam* quatuor scripti. Lege, *quas*. quod confirmari potest alter Mentelii. HEINSIUS. Nihil muta. milles ita Noster loquitur. mox, 179.

Pene manu quod amo, (tanta est vicinia) tango.

Epist. XIX. 170.

Tu quam saepe petis quod amas, tam saepe relinquis.

Epist. XX. 168.

Idque ego jam, quod tu forsitan anabis, amo.

Vid. Epist. XVII. 108. II. Amor. II. 14. & XVI. II.

XIV. Met. 482. & alibi. BURMANUS.

155. *Est aliud lumen.*] *Alium* Aldus. Numen etiam quidam codices, ut supra 86. sed hic alia ratio est. nam *quod certius* exigit, ut legatur *lumen*, ut ita *sidera*, ad quae navigatio instituitur, *certa* nautis dicuntur fulgere Horatio & aliis. vid. ad Valer. Flac. I. 18. ubi plura dicemus. BURMANUS.

156. *Non erit in tenebris.*] *Non erat in tenebris* Puteaneus. Forte, *Non eat in tenebris*. *Non errat tenebris* alter Moreti. HEINSIUS.

157. *Colches atque ultima Ponti.*] *Et in ultima Ponti* Puteaneus. & ad *ultima* quinque alii. HEINSIUS.

158. *Thes-*

- 155 Est aliud lumen, multo mihi certius istis;
 Non erit in tenebris quo duce noster amor.
 Hoc ego dum spectem, Colchos, & in ultima Ponti,
 Quaque viam fecit Theffala pinus, eam:
 Et juvenem possim superare Palaemona nando,
 160 Miraque quem subito reddidit herba Deum.
 Saepe per adfidos languent mihi brachia motus,
 Vixque per immensas fessâ trahuntur aquas.
 His ego cum dixi, Pretium non vile laboris,
 Jam dominae vobis colla tenenda dabo:
 165 Protinus illa valent, atque ad sua praemia tendunt;
 Ut celer Elêo carcere missus equus.

Ipsc

158. *Theffala puppis.*] Puteaneus & alii meliores magno numero, *Theffala pinus*, bene, Statius Theb. 111.

— *Primâ cum pube virentem*

Semidos inser pinus mo Theffala reges

Duceres.

Et lib. v.

Pelias intacti subit ostia ponti

Pinus.

Et mox:

Dat aperta fragerem

Pinus.

Idem Achilleide 1. 157.

Olim equidem Argolicos pinus cum Theffala reges

Huc veberes, juvenem Alciden & Theſea vidi.

Seneca Medea, 335.

Bene dissepiti foedera mundi

Traxit in unum Theffala pinus.

Noster Epistola vi.

Quid mihi cum Minyis? quid cum Trisonido pinus?

Versice Poliato pregnata pinus Catullo, Phaedrus IV. 6.

Utinam nec unquam Pelii in memoris jugo

Pinus bipenni concidisset Theffala.

Quamquam illic vâ *Theffala* etiam ad *bipennem* possit referri, non ad *pinum* solummodo. Lucanus libro VI. 400.

Prima fretum scindens Pagasaeo litore pinus.

Alii tamen Argo fagineam faciunt, Praefertim Graeci Poëtae. HEINSIUS. Horat. Epod. XVI. 57.

Non hac Argo contendit remiga pinus.

Sed non tam ad materiem, unde Argo fuerit fabricata, respicere Poëtas putem, cum *pinum* vocent, quam quod omnes naves *pinus* vocare soleant, quamquam & Valer. Flac. 1. Arg. 123. *Pinum* fuisse indicet. solemnis vero vocum *puppis* & *pinus* confusio. vid. infr. II. Am. XI. 43. & II. Fall. 101. & alibi BÖRMANNUS.

160. *Miraque quem subito reddidit herba Deum.*]

Lego, *subitum Deum*, sic *subitum frigus*, lib. I.

Fall. 98. *subita fuga*, & v. 104. ex MS. *subita byra*, lib. II. *subiti soci*, lib. VI. 532.

Traditur haec subitis coëta dedisse sociis.

Epist. Beifeidis:

— *Offa subito malo tella sepulcra.*

Subitis libellis in *Ibide*. *subito sunt scripta libello*, Fall. IV. 247.

Nullaque sunt subito signa relicta viro.

Sic scribo, vulgo, *viri*, Metam. III. 125. *Subiti fratros*, & lib. XIV. 508.

Si volucrum quas sit subitarum forma requiris,

Ita illic etiam veteres membranae, Trist. II. 389.

Fecit amor subitas volucres cum conjuge Regem.

In mortem Drusi:

Oenidem subitae concinnuistis aves.

In *Ibide*:

Quam cui sunt subitae frater & uxor aves.

Fall. III. 723.

Ecce libes subites pisces Tyrrenaque monstra

Dicere.

Lib. III. Art. Am.

Quasque suis sibi canas à virgine juro,

Spargentur subitae per capus omne comae.

Sic & ibi scribendum, Virgil. III. 225. *Subitae Heropytae* ex MS. & lib. XI. 862.

Alis in parvae subitam convulsa figuram.

Ita lege, cum *subito* ibi vulgo fit, & lib. II. 680.

Cum subitum, distingue oritur mirabile monstrum.

Vide Priënum ad lib. V. 17. & VII. 446. & lib. IV. Georg. 488. ubi male mutat Priërus, pluribus in re levi haud est opus. HEINSIUS.

161. *Languent mea brachia.*] *Languent mihi bene*

liber Leidenfis. HEINSIUS.

165. *Ad sua praemia.*] *Ad sua gaudia* Excerpta

Douzac & Balliolensis. *munera* Sarravii.

166. *Ut celer Elæo carcere missus equus.*] Sic lib. III. Eleg.

Hoc mihi contingat, sacro de carcere missus

Inflam foris mente vehendus equus.

Ibidem:

Qua

- Ipse meos igitur seruo, quibus uror, amores:
Teque, magis coelo digna puella, sequor.
Digna quidem coelo, sed adhuc tellure morare:
170 Aut dic, ad Superos & mihi qua sit iter.
Hic es, & exiguum misero contingis amanti:
Cumque mea fiunt turbida mente freta.
Quid mihi, quod lato non separor aequore, prodest?
Num minus hoc nobis tam brevis obstat aqua?
175 An malim, dubito, toto procul orbe remotus
Cum domina longe spem quoque habere meâ.
Quo propius nunc es, flamma propiore calefco:
Et res non semper, spes mihi semper adest.
Pene manu, quod amo, (tanta est vicinia) tango:
180 Sæpe sed (heu!) lacrimas hoc mihi pene movet.
Velle quid est aliud fugientia prendere poma,
Spemque suo refugi fluminis ore sequi?

Ergo

Quadrjnges aequo carcere misse equus.

Lib. v. Trist. Eleg. x.

Utque foret nondum roseratis carceris acer,
Nunc pole, nunc ipsa frenis laxasse equus.

Lib. x. Metamorphos.

— Cum carcere pronus uterque

Emicat.

Virgil. v. Aeneid.

— Ruantque effusi carcere currus.

Tibullus lib. i. Eleg. iii.

Quam jaces, infirmas venire tibi fata senectas,
Qui prior Elao carcere missus equus.

Contra hæc ita scriptum reliquit Caper: *Carcer masculini generis, non nisi singulariter dicitur, in quo homines coercentur: pluraliter vero Carceres, unde currus effunduntur.* Eruditus lector, perpetuone vera hæc differentia sit, judicabit. CIOFANUS. *Ut ceteri Elao Bersmanni editio, vitiose.*

168. Teque magis.] Forte:

Teque mari, coelo digna puella, sequor.

HEINSIUS. Perperam: te magis dignam inter stellas recipi & Deam fieri, quam Andromeda, Ariadna & aliae.

169. Tellure morare.] Ita in Aldinis habetur, itaque legendum potius existimo: ut sit imperativi modus, quam morari infinitivo, aut moraris indicativo modo. Nam & sequens verbum ejusdem modi est; cum ait:

Aut dic, ad Superos hinc mihi qua sit iter.

MICVLIVS. *Moraris* Puteaneus & alii multi. tres, *morarit*: unus *morari*. HEINSIUS.

170. Hinc mihi qua sit iter.] *Et mihi* Puteaneus cum tribus aliis. bene. lego autem:

Aut dic, ad Superos & mihi qua sit iter.

Ita enim Excerpta Gallicana. vide quae noto ad Fallos de hac voce duc. HEINSIUS. *Aut hinc ad Superos dic mihi qua sit iter* Excerpta Douzae.

170. Quæ.] Per quem locum, qua via. CIOFANUS.

171. Hic es.] Recte ita legit, & interpretatus Vollicus. CIOFANUS.

171. Hinc est quod rarè misero contingis amanti.] Sic in quibusdam legitur. si-ique illatio absque antecedente. cui enim inferas, hinc est quod rarè? an et quod proximè antecedit, *Aut dic, ad Superos, &c.* At interrogationi huic non potest, & ulterioribus inconueniens est. Lego ergo cum Aldinis: *Hic es, & exiguum misero contingis amanti*, quod est: Non es in coelis, aut tam longè remota, & tamen exiguum contingis: hoc est, rarè ac modicè. posito adiectivo neutri generis pro adverbio. MICVLIVS. *Et exiguum misero contingis amanti*, omnino legendum è bonis exemplaribus, & ratione. Id est, & perraro eam capimus voluptatem, quam frequentissime capere deberemus. CIOFANUS. *Hic est exigue* Puteaneus, pro *Hic es, & exigue*: sed *exiguum* rectius. *Hic es, & exigue* sex libri. *Exiguo* aliter Mentelianus. HEINSIUS. Alii cod. ces aliter. sed nihil in iis, quod ad bonitatem lectionis vulgatae accedat. nisi legas, *Hic es, at exiguum*. vel, *scilicet exiguum*.

174. Non minus hæc.] Nam Puteaneus. Vide Notas Epist. xi. §f. 10. unus Medicus & fragmentum Farnesianum, *Non minus hæc*. Lego, *Non minus hæc*; & pro *Num* sequenti versu, *An* malum cum

- Ergo ego te numquam, nisi cum volet unda, tenebo?
 Et me felicem nulla videbit hiems?
 185 Cumque minus firmum nil sit quam ventus & unda,
 In ventis & aquà spes mea semper erit?
 Aestus adhuc tamen est. quid cum mihi laeserit aequor
 Plias, & Arcetophylax, Oleniumque pecus!
 Aut ego non novi, quam sit temerarius; aut me
 190 In freta non cautum tunc quoque mittet Amor.
 Neve putes id me, quod abest, promittere tempus:
 Pignora polliciti non tibi tarda dabo.
 Sit tumidum paucis etiam nunc noctibus aequor;
 Ire per invitas experiemur aquas.
 195 Aut mihi continget felix audacia salvo:
 Aut mors solliciti finis amoris erit.
 Optabo tamen, ut partes expellar in illas;
 Et teneant portus naufraga membra tuos.

Flebis

cum magna scriptorum parte. HEINSIUS. Francius malebat, *Num minus haec*. ex Epist. seq. §f. 142.

Seducit terras haec brevis unda duas.

Num minus etiam Douza legebat. & codex ejus mox, An malim.

176. *Spem quoque habere meam.*] *Domina mea.* Octo codices. HEINSIUS. *A domina* Moreti liber.

177. *Quo propius.*] *Quo propius* Excerpta Douzae, Sarravii, & multi alii.

178. *Et res non semper.*] *Ut res* Lovaniensis: Familiaris vero illa agnominatio scriptoribus. Aulson. Parent. xi.

Paster charè nepes, spes cujus certa fuit res.

Et Profef. carm. vi.

*O Fles Juvenum
 Spes laeta Patris,
 Nec certa suae
 Data res Patriae.*

Et Idyl. 32. *Prime nepos vel re, vel spe.* vid. ad Quintil. ix. Inst. Orat. 3. BURMANNUS.

180. *Saepe sed (heu!) lachrymas haec mihi Pend facit.*] *Hoc Penè*, inquit, facit mihi saepe lachrymas: id est, quòd penè manu nos tangimus, & tamen contingere non possumus. Alio autem est ad priorem versum, in quo idem adverbium, *penè*, ponitur. MICYLLUS.

181. *Refugi.*] *Profugi* Lovaniensis & duo alii. *Refugi* Francos. quae sollemnis est permutatio librariorum. vid. Heins. ad Claud. i. in Rufin. 92. sic & variant codices apud eundem Bell. Gild. 183. Laud. Ser. 80. Stat. v. Silv. 1. 91. Lucan. 1. 411. sed *refugi* retinendum: ad huius enim ad fabulam Tantalii. Claud. ii. in Ruf. 509.

*Te refugi fallant laeices; atque ore natans
 Arscat decepta suis.* BURMANNUS.

186. *In ventis & aqua.*] Francius malebat, *in vento atque unda*, ut esset repetitio sollemnis.

187. *Cum mihi laeserit.*] *Cum modo laeserit* volebat Francius: illud, *mihi laeserit aequor*, mihi suspectum est. forte *clauserit*, pro *clausurit*. *Clausum aequor* quid sit notum. Florus. iii. 6. *Piratae mare bello, quasi tempestate praecloserant.* apposite Manil. 1. 365.

*Tunc subeunt haedi, claudentes fidere pontum
 Nubibus.*

Ubi mallem legere, *claudentia sidera pontum*. vide mox 209. & Epist. seq. 140. BURMANNUS.

189. *Aut ego non novi, quam sim temerarius.*] *Quam sis* cum Scriveriano & uno Farnesii legendum, de Amore fermo est. Amor. lib. 1. El. 11. ad Cupidinem:

*Tunc quoque non paucos, si te bene novimus, vres.
 Sequenti etiam versu, non cautum tres libri. bene. HEINSIUS. Legerem etiam, non cautum tunc, vel quia in Juniano est, captus jam, non cautum jam. inf. 210.*

Tunc piger ad nandum, tunc ego cautus ero.

In Moreti erat, *In freta non cautum turbida mittet amor.* elegantior. BURMANNUS.

195. *Continget.*] *Contigerit* alter Moreti. HEINS. 197. *Optabo samon, ut partes.*] *Et tamen optabo ut partes*, unus Patavinus. recte, si *vò* ut tollatur. Tres alii, *Optabo tantum partes expellar in illas*. Vel lege, *Sed tamen optabo, partes expellar in illas*. HEINSIUS. Douza faciebat, *in istas*, ubi tu es, ad quas natate constitui.

M m

199. *Tacti-*

- Flebis enim, tactuque meum dignabere corpus:
 200 Et, Mortis, dices, huic ego causa fui.
 Scilicet interitus offēderis omine nostri:
 Literaque invisa est hac mea parte tibi.
 Desino; parce queri. sed & ut mare finiat iram,
 Accedant, quaeso, fac tua vota meis.
 205 Pace brevi nobis opus est; dum transferor istò:
 Cum tua contigero litora, perstet hiems.
 Illic est aptum nostrae navale carinae:
 Et melius nullà flat mea puppis aqua.
 Illic me claudat Boreas; ubi dulce morari;
 210 Tunc piger ad nandum, tunc ego cautus ero.
 Nec faciam furdus convicia fluctibus ulla:
 Triste nataturo nec querar esse fretum.

Me

199. *Tactuque.*] Francius coniecit *factuque*, fil. arenae, qua cadavera ejecta tegere solebant. sed ita *factu* absolute ponere durum est & insolens.

200. *Mortis.*] *Mortis* Moreti, quod mollius obsequens dicit. vid. II. Amor. VI. 31. & I. Pont. II. 17.

203. *Desino parte queri.*] Prima editio & tres scripti. *Desino, parce queri.* Puteaneus, *desino parte.* Scribe, *Desino, parce queri.* quod & nobilissimo Douzæ in mentem venerat. Tibul. lib. II. El. ult.

Desino, ne Dominas luctus renoventur acerbi.

Val. Flac. lib. VII. 225.

Cetera parce queri.

Deinde, *sed & ut mare finiat* cum eodem Puteaneo & decem aliis reponit: alter Mentelianus, *Sed & ut mare desinat iram.* de quo Artis Amat. lib. II. V. 725. HEINSIUS. *Sed quod Moreti & unus Heinfil. forte, Sed quo mare finiat iram.* ita & Epist. XX. 23. vulgo:

Frans mea quid petis, nisi mihi tibi jungerer uni.
 Sed editiones primæ & scripti, *quod*, & Berinanni, *nisi quo*, quod rectum, & probat Heinfilus. vide ibi, & alibi. *sed ut hoc* Edit. prima & nonnulli codices. *sed ut huic Bernensis unus.* BURMANNUS.

205. *Dum transferor istuc.*] In quibusdam, dum *transferor istuc.* mihi *transferor* magis placet. NAUGERIUS. *Istuc* tres. totidem, *illuc.* Sed *isto* Puteaneus. bene. sic Trist. lib. V. El. I.

Cur scribam docti. cur mittam, quævisis, iste.
 Ita scribendum. vulgati, *istos*, nempe versus. lib. VII. Metam. 779.

Cellis apex matris subiectis imminet arvis,

Tollor eo; capioque novi spectacula curvis.

Ita verusissimi lib. vulgati, *Tollor in hunc.* HEINSIUS. *Transferor* ne recipiam facit auctoritas Aul. Gellii. lib. X. 20. qui *transferatissè* dixisse veteres docuit.

deberet ergo hic *transferro* dixisse. Plin. Paneg. LXXXI. *Nunc cum viselensimo queque sedalium certas frangere fluctus, domitare ventis reluctantes, remisque transferretur ebhiantia frasa.* Tertullianus de Poenit. I. metaphoricè utitur: *haque conversam vias conversationem sine gubernaculo rationis transferentes, imminensem seculo procellam vitare non nerunt.* sed seculo Ovidii non admodum usitatum verbum hoc existimo. *Iste* vero probamus, nam & Francosurfentis habet. ita & illo Ulpianus lib. 23. §. 3. ff. ad leg. Jul. de Adult. *Si pater alibi habitet, habeat autem & aliam domum, in qua non habitet, deprobenam illo sitam, ubi non habitet, occidere non poterit.* & ita hoc pro hoc veteres dixisse notavimus, ad Petron. cap. XXXIX. BURMANNUS.

206. *Perstet.*] In uno Heinfiliano erat, *perstet.* sed nihil temere mutem. Epist. XVI. 25.

Perstet; & ut pelagi sic pectus adjuvet aestum.

Perstare aliam habet significationem, ut in illo Virgilii I. Aeneid. 813.

— *Ex terris turbine perflans.*

Et apud Noltrum Remed. 369.

— *Perflans altissima venti.*

BURMANNUS.

207. *Illic est.*] *Istic* Puteaneus, et & alii multi. quomodo iidem mox denuo. HEINSIUS.

208. *Stat mea puppis aqua.*] Et his verbis obsecrum sensum fufesse putabat Douza, injuriosè certe Poëtae nostro. vid. ad Ep. II. 87. & v. 16. BURMANNUS.

211. *Fluctibus.*] Novi multos esse Poëtas in illa locutione, *surdor mari, vel freso*, sed hic bis idem diceret, si vera est lectio, *fluctibus. istsæ* enim *fretum* est idem, ac *fluctibus* agitatum & tumidum. quare mallet hic, *flatus* legere, quibus jam sequentia optime respondent: *Me pariter ventis remant.* vid. ad VII. Met. 532. BURMANNUS.

213. Me

Me pariter venti teneant, pariterque lacerti;
Per causas istic impediaturque duas.

215 Cum patietur hiems, remis ego corporis utar.

Lumen in adpectu tu modo semper habe.

Interea pro me pernoctet epistola tecum;

Quam, precor, ut minimâ prosequar ipse morâ.

213. *Me pariter venti teneant, tenerique lacerti.*] Quatuor libri, *pariterque lacerti*. Forte, *teneantque lacerti*. vide Notâs Epistola vi. §f. 29. HEINS.

214. *Impediaturque.*] *Destineaturque* unus Lovaniensis.

216. *In adpectu.*] *In adpectum* Scriverianus; quod verum puto. vid. ad Epist. II. 134. BURMAN.

218. *Prosequar ipse mora.*] *Prosequar* Putancus & alii ex melioribus. vid. ad Epist. XVII. 245. HEINSIUS. Francius malebat, *subsequar*.

EPISTOLA XIX.

HERO LEANDRO.

Quam mihi misisti verbis, Leandre, salutem,
Ut possim missam rebus habere; veni.

Longa mora est nobis omnis, quae gaudia differt.

Da veniam faesae; non patienter amo.

5 Urimur igne pari: sed sum tibi viribus impar.

Fortius ingenium suspicor esse viris.

Ut corpus, teneris ita mens infirma puellis.

Deficiam; parvi temporis adde moram.

Vos, modo venando, modo rus geniale colendo,

10 Pontis in variâ tempora longa morâ.

Aut fora vos retinent, aut unctae dona palaestrae:

Flectitis aut freno colla sequacis equi.

Nunc

1. *Leandre.*] Tu vide, ne, ubi producitur prima syllaba, Graecorum more, *Leandre* sit scribendum. EGNATIUS.

7. *Ut corpus teneris.*] *Ut corpus tenerum, sic mens infirma puellis*, duo libri.

7. *Sic mens.*] *Ita mens* Putaneus, & ex melioribus alii nonnulli. sequenti versu, *deficere* puto legendum, pro *deficiam*. vide notâs ad Epist. v. §f. 150. HEINSIUS. Ego *deficiam* non muto, nam quibus animus & vires cadunt, *deficere* eleganter dici ostendit ad Quintilian. Declam. CCCXXXIX. BURMANNUS.

10. *In varia.*] *In varias moras* unus Heinsii.

11. *Aut fora vos retinent, aut unctae dona palaestrae.*] E Romanorum consuetudine dictum est, qui causis agendis in foro se exercebant, & palaestra ludebant. Martialis lib. IV. Epigram. 8. quo aliquot illorum mores prosecutus est:

*Prima salutantes atque altera continet hora;
Exerces rancos teritis caudifidos.*

In quintam vanies extendis Roma labores,

Sexta quies lassit, septima finis erit.

Sufficit in nonam nitidis octava palaestris,

Imperat extructis frangere nona teres.

Hora libellorum decima est, Eupheme, moerum;

Temperat ambrosias cum tua cura dapes.

CIOFANUS.

11. *Aut unctae dona palaestrae.*] Td *dona* non satisfacit. quod ex officina interpolatorum censeo prodidisse: cum in exemplaribus esset, *unctae palaestrae*, omisa videlicet unica voce, quam cognitio literarum vâ *unctae* absorperat, cuiusmodi mendas propemodum infinitas, cum in Nasonum in aliis scriptoribus deprehendimus. videtur ergo a Nasonis manu fuisse:

— *Aut unctae iusta palaestrae.* HEINSIUS.

M m 2

112. FN

Nunc volucrem laqueo, nunc piscem ducitis hamo.
Diluitur posito serior hora mero.

- 15 His mihi submotae, vel si minus acriter urar,
Quod faciam, superest, praeter amare, nihil.
Quod superest, facio: teque, ô mea sola voluptas,
Plus quoque, quam reddi quod mihi possit, amo.
Aut ego cum cara de te nutrice fufurro;
20 Quaeque tuum, miror, causâ moretur iter:
Aut mare prospiciens, odioſo concita vento
Corripio verbis aequora pene tuis:
Aut ubi saevitiae paulum gravis unda remisit:
Possè quidem, sed te nolle venire, queror:
25 Dumquè queror, lacrimae per amantia lumina manant,
Pollice quas tremulo concia ficit anus.

Saepe

12. *Fugaci equi.*] In laudem ponitur, id est, celeris, velocis. Sic Horat. Ode 1. lib. II. carm.

*Jam fulgor armorum fugaci
Terrat equos, equitumque vulsus.*

Vide quae etiam notavi in Observat. in Metamorph. CIOFANUS. *Seguacis equi* Puteaneus & alii non pauci. dictum ad Epist. IV. v. 46. HEINSIUS.

14. *Diluitur posito serior hora mero.*] Hoc carmen eam, quam modo exposui, opinionem confirmat: cum hoc quoque è Romanorum more perspicuè dicatur, qui octava noctis hora (idque Martialis, quae supra posui, carmina aperte declarant) coenabant. Hinc igitur à Poëta nostro *hora serior* appellatur. CIOFANUS.

15. *His mihi submotis.*] *Submotas* Putean. & Arg. rectè, nisi malis, *femotae*. HEINSIUS.

17. *Mea sola voluptas.*] Prima editio & tres scripti, *mi sola*. *ἀγαπῶν*, pro *mea*. aut pro *mibi*, ut fit Graecismus. Sic apud Tragicos, ἢ *τίξενον μοι*, ἢ *γῶνός μοι*. & similia. Tibullus lib. 1. El. VI.

*Vive diu, mi dulcis anni, proprii ego tecum,
Sed modo fas, annos centenasque velim.*

Sic scribe. inepte vulgo, *contribuisse*. Idem lib. 1. Eleg. IV.

Aut operi insuetas atteruisse manus.

Apulejus Metam. VIII. *Matinum cuiusdam factore sordentem, qui gingivae identidem meas putidissimas scalpebat digitis, morâque arreptam patenissime conterui.* ita enim lego, cum in duobus perverſis codicibus *congerui* legatur; vulgo *conterui*, sed haec in transitu. apud Apulejum puella, a latronibus capta, ad anum verba faciens, *Parce, mi parens, & durissimo casui meo paululum subsiste*, & post anus ad Euellam. *Bona animo esto, mi herilis, nec vanis somniorum fragmentis torere.* & lib. V. *Mi sorer, & lib. VII. umbra Leopolemi, Mi conjux, & lib. IX.*

anus ad pastoris uxorem, *De isto quidem, mi herilis, tecum ipsa videris.* HEINSIUS. Illud *mi sola* non placet, & Apulejo convenire magis rancidam antiquitatem credo, quam Ovidio, neque Tibullo decoram creditur Broukhufius ad laudata ejus Poëtae verba, vide & Pincier. *Pareg.* lib. II. cap. 2. BURMANNUS.

18. *Plus quoque quam credi.*] *Quam reddi* Puteaneus & Basileensis. venuste. sic lib. 1. Artus Amatoriae. 370.

Ut puto non poteris ipsa referre vicem.

Hoc est, non poteris paria facere amando. Amor. lib. 1. Eleg. VI.

Redde vicem meritis.

Et Epist. XII. 101. *Auxiliumque refer.* HEINSIUS. Rectum illud *reddi*. vide quae nos ad Petron. cap. LVIII. adnotavimus. BURMANNUS.

19. *Cum cara.*] Francius mallet, *cana*. ut mox 26. *Anus* dicitur. & v. 46. *Movens anile capus.*

21. *Aut mare.*] *Aut freta Douae* excerpta, & novem codices.

22. *Aequora pene tuis.*] Male alii, *saepe meis*. Respicit enim ad expositionem Leandri, quam supra vidimus. nisi *aequora saeva* placet reponi. HEINS. *Nempe meis* Bernensis. *saeva* etiam Francius conjecerat & hoc probum puto, ob repetitionem *saevitiae*, seq. vers. sic apud Horatium II. Od. X. 9. *saevius*, pro *saepius* reponendum docuimus ad Ep. XIV. 39. BURMANNUS.

23. *Saevitiae paulum.*] Potest capi ut apud Terent. And. V. 3. *Paululum supplicii*. In editionibus antiquis Venetis & Bernmanni, & quatuordecim scriptis reperi *saevitiam*. *Saevitium* etiam in Moreti. & quinque aliis. ut dictum esset, quomodo *parum fidem habere*, apud Plautum & Terentium, de quo vide Gruter, ad Menaechi. Prolog.

- Saepe tui, specto, si sint in litore passus:
 Impositas tamquam fervet arena notas.
 Utque rogem de te, & scribam tibi, si quis Abydo
 30 Venerit, aut, quaero, si quis Abydon eat.
 Quid referam, quoties dem vestibus oscula, quas tu
 Hellepontiaca ponis iturus aqua?
 Sic ubi lux acta est, & noctis amior hora
 Exhibuit pulso sidera clara die;
 35 Protinus in summâ vigilantia lumina turre
 Ponimus, adfuetae signa notamque viae.
 Tortaque versato ducentes flamina fuso,
 Femineâ tardas fallimus arte moras.
 Quid loquar interea tam longo tempore, quaeris?
 40 Nil, nisi Leandri nomen, in ore meo est.

Jamne

16. & ita, *fatis fortunam*, de quo ad lib. III. Met. 149. BURMANNUS.

26. *Conscia fectat anus.*] Hafnienfis & Lovanienfis, *Cretica*; cum Glossâ, *id est de Creta*. Sed legendum puto, *Treacia*. sic lib. II. Art. Amat. pro *Mars Treceu occupat*, male *Cretes* scribebatur ante. apud Horatium lib. III. Od. IX. quae in vulgatis codicibus, *Chios Cressa* est, hanc vetusta exemplaria *Thressam* faciunt. apud Maronem, pro *Cressa* genus *Phoebe*, Scholasticus Horatii antiquus agnoscit *Thressam*. Amor. lib. I. Eleg. XIV. *Treacia Baccho*. quomodo optimus codex. vulgati *Treacia*. & lib. IV. Trist. Eleg. I. 21. *Treacia sela* ex fide codicum scriptorum, ubi adnotata. Metam. VI. 455. ex vestigiis veterum librorum:

Non secus exarsit conspecta virgine Threcus.
 Sic infra hac Epistola v. 100.

— *Es impar*
Dicit Abydeno Thressa puella shores.

Ut & illic esse scribendum mox videbimus. *Threcis Boreae* in Diris Catonis veterissimi codex Petavianus. à *Thracia* aut *Thrace*, *Thrax* & *Thracis*, & *Threcus*, & *Thracius*, & *Threcius*, & addito *i*, *Threicius*. vide Stephanum, qui valde truncatus est, in *Θυάνα*. *Conscia nutrix*. Remed. Am. 637. HEINSIUS.

27. *Si sint.*] *Quasi sine* unus Moreti.

29. *Utque rogem de te & scribam tibi.*] Versus paulo durior. Libri sex *rd* & non agnoscunt. unus Ambrosianus, *us scribam*. Puto legendum hoc modo totum distichon:

Utque rogem de te queramque, huc si quis Abydo
Venerit: aut scribam, si quis Abydon eat.

Deinde sequens distichon huic est praeposendum.
 Epistola Penelopes similia ecce:

Quisquis ad haec veritis peregrinam litera puppim;
ille mihi de te multa regasus abis.

Quamvis tibi reddat, si te modo viderit usquam;
Tradidit huic digitis charta notata meis.

HEINSIUS. Nihil puto movendum. sed sensus & ordo ita constituendus; ut rogem de te, & scribam tibi, quaero, si (id est an) quis Abydo venerit, aut si quis Abydon eat. illud aut male cum quaero conjunctum confudit sensum. BURMANNUS.

31. *Quoties do vestibus oscula.*] De vestibus Puteaneus. Lege dem. atque ita sex scripti sic apud Valer. Flaccum simili errore legitur, *Definitis amplexus*, cum reponendum sit, *Dem finis*. lib. IV. v. 634. Fast. IV. 239.

Vexque fuit, Merui: maritas do sanguine poetas.

Veteres libri nonnulli, *de sanguine*. Quod est dem. HEINSIUS.

32. *Hellepontiaca.*] Farnesianus & Oxoniensis a manu prima, *Hellepontiaca aquas*. vide NOTAS Epist. VII. v. 140. & I. Fast. 122. BURMANNUS.

33. *Sic ubi-lux' alla est.*] *Facta est* Puteaneus & novem alii. nil mutò. Idem mox, *pulso die*. HEINSIUS. Epist. XII. v. 58.

Alla est per lacrymas nox mihi, quanta suis.

Et mox, v. 56. sed & hic posset *tracta* legi. BURMANNUS.

34. *In summo turre.*] In summo tecto Puteaneus & Moreti codex. HEINSIUS. Non probò. *Turris* enim etiam in praecedenti Epistola meminit.

36. *Signa notamque.*] *Signa notanda* Leidenfis. similibus diverfitas III. Fast. 650.

Apparent signa notamque pedum.

Ubi *signa notanda* Heinsius mavult cum undecim scriptis. editio prima habet, *signaque nota*. Lincol. notamque signa. duae editiones Venetae & margo Micylli & Bessman, *signa notamque*. BURMANNUS.

- Jamne putes exisse domo mea gaudia, nutrix?
 An vigilant omnes? & timet ille suos?
 Jamne suas humeris illum deponere veites;
 Pallade jam pingui tingere membra putes?
 45 Adnuit illa ferè: non nostra quod oscula curet;
 Sed movet obrepens somnus anile caput.
 Postque morae minimum, Jam certe navigat, inquam;
 Lentaque dimotis brachia jactat aquis.
 Paucaque cum tacta perfeci stamina telà,
 50 An medio possis, quaerimus, esse freto.
 Et modo prospicimus: timida modo voce precamur,
 Ut tibi det faciles utilis aura vias.
 Auribus interdum voces captamus, & omnem
 Adventus strepitum credimus esse tui.
 55 Sic ubi deceptae pars est mihi maxima noctis
 Acta; subit furtim lumina fessà sopor.
 Fortitan invitus, mecum tamen, improbe, dormis:
 Et, quamquam non vis ipse venire, venis.

Nam

41. *Jamne putas.*] *Putes* complures scripti. ut & tribus ab hunc verbis:

Pallade jam pingui tingere membra putes.

Ubi, vel copita codicum fidem, *tingere* reponendum contendo. Sic in Catalectis Pithoei Avienus Epigrammate, quod Martiali ab alius tribuitur, & in ejus est vetustis exemplaribus. lib. iv. Ep. 90.

Tunc oleo corpus frigo mollique palaestra.

Quomodo meliores scripti, non *corpisque frico*. atque ita apud Martialem quoque libro i. Epigr. lxxxix. scribendum videtur:

Fingis cutem Charinus, & tamen pallet.

- Tertullianus de Pallio cap. iv. *Adhuc sustinet, stollam fundere, comam struere, cutem fingere, speculum consulere, collam demulcere.* Plura de hoc verbo Epist. xx. xl. 134. dicuntur. HEINSIUS. Non puto hic locum posse habere *tingere*, ut alibi, & tamen offendit ille soni ejusdem iteratio, *pingui tingere*. quare ego malle, *Ungere jam pingui palade membra putes*. nam in antiquis omnibus editis est, *Tingere jam pingui pallade membra putes*, voces autem *tingere* & *ungere*, ubique fere commutatae a librariis. vid. i. Amor. xiv. 2. & i. Art. 288. *Tangere* erat in uno Moreti, & excerptis Douzac: etiam eleganter, nam *oleo tangere* Catonem & Varronem dixisse docuit Scriver. ad Martial. lib. vi. Epigr. 74. vide & ipsam Heinsium ad lib. iv. Fall. 740. & Art. i. 662. & Casaubon. & Claver. ad Pers. Sat. 111. 44. ubi eadem varietas erat. & Turneb. xv. adv. 17. BURMANNUS.

42. *Timet ille suos.*] In quibusdam, *patrem*, non *suos* legitur: utrumque recte. NAUGERIUS.

45. *Adnuit illa ferè.*] In quibusdam, *Adnuit illa ferè*. & fortasse recte. NAUGERIUS. *Ferè*, pro plerumque, &, ferè semper, posuit. Sic & Cicero: *Pater meus hic ferè agit aetatem in literis*. Videtur autem haec particula ellipticè poni in hac significatione, pro, *ferè semper, ferè omnes, &c.* MICYLLUS. Vid. Epist. praeced. v. 59.

46. *Obrepens.*] *Obrepans* Ambros. forte, *obrepans*. HEINSIUS. *Obserpens* volebat Douza.

47. *Morae minimum.*] *Nimum* Puteanus & alii plurimi codices. & Bersmanni editio, quod accommodatius non patienter amanti. notandum vero *navigat* hic dici, pro *natat*. vid. infr. vers. 155. BURMANNUS.

49. *Paucaque cum tacta perfeci stamina terra.*] Quid *tacta terra* hic sibi velit, non satis assequor. Jureti Excerpta, unus Ambrosianus & Gottorphanus, *tela*. egregie. Sed & *tracta*, pro *tacta* videtur reponendum. hinc & *tractum* neutro, & *tracta* foeminino genere, voces substantivae, de quibus Scaliger ad lib. i. Eleg. vii. Tibulli. *vos lanam trahitis*, apud Juvenalem Sat. ii. 54. *Trahere telam*, ut *trahere lanam*, & *trahere pensa*. postet & *facta tela*, ut *facere flammam* Juvenal. Sat. ii. xl. 57. & *facere pensa* Propert. iv. 9. sic *facere telam* pro *lanam facere*, unde *lanificium* Met. vi. 31.

— *Tibi fama petatur*

Inter mortales faciendae maxima telae:

Ita scribunt meliores libri, non *lanae*, quod est in vulgatis. HEINSIUS. Ego *tacta* retinui, id est, leviter, negligenter tacta, quia mens, alibi occupata, non attendebat lanificio. inepte exponunt, *tacta terra*.

- Nam modo te videor prope me spectare natantem:
 60 Brachia nunc humeris humida ferre meis.
 Nunc dare, quae soleo, madidis velamina membris:
 Pectora nunc juncto veltra fovere sinu.
 Multaque praeterea, linguae reticenda modestae;
 Quae fecisse juvat, facta referre pudet.
- 65 Me miseram! brevis est haec, & non vera voluptas:
 Nam tu cum somno semper abire soles.
 Firmius o cupidi tandem coeamus amantes:
 Nec careant vera gaudia nostra fide.
 Cur ego tot viduas excogi frigida noctes?
 70 Cur toties à me, lente natator, abes?
 Est mare (consteor) nondum tractabile nanti:
 Nocte sed hesternà lenior aura fuit.
 Cur ea praeterita est? cur non ventura timebas?
 Tam bona cur perit, nec tibi rapta, via est?
- 75 Protinus ut similis detur tibi copia cursus;
 Hoc melior certè, quo prior, illa fuit.

At

terra, fila producendo, ut terram tangant, quod sequitur Crispinus, scribit compilians aliorum. BURM.

53. interdum.] *incertae voces* Putaneus; ut Deianira Ep. ix. § 41.

Aucupor infelix insertae murmura famae.

HEINSIUS.

55. *Sic ubi.*] Ergo ubi Douzac excerpta.

58. *Et quamvis.*] Quotquam idem cum aliis octo. HEINSIUS.

59. *Prope jam.*] Tres libri, *prope me*. alii duo, *ae*. sed *prope me* praeciat: sic ex M.S. iv. Trist. III. 41.

Spiritus hic prope te patrias exisset in auras.

HEINSIUS.

60. *Humida.*] *Uvida* mallet Francius:

62. *Pectora nunc juncto veltra fovere sinu.*] *Vestra* malum cum SCRIVERIANO & JUNIANO. HEINSIUS. *Nota vestra* Excerpta Douzac, *nunc madide* Moreti, *vestra* recepi. nam frigida & humentia Leandri pectora fovere videbatur Hero.

63. *Lingua reticenda modesta.*] *Modeste* Putaneus & MENTELIANUS. *linguae modestas* duo alii, quod verum est. HEINSIUS. Possent etiam, *multaque praeterea linguae reticenda modestae.*

65. *Me miseram.*] Distichon hoc suspectum est: legerem etiam:

Me miseram brevis haec, & non sincera voluptas!

Ut lib. VIII. Metam. 455.

Usque adeo nulla est sincera voluptas.

HEINSIUS. Probae notae distichon. & *vera voluptas*, opponitur illi vanae & imaginariae, quae in somnis capi videtur. ita 1. Pont. II. 53.

Sic ubi percepta est brevis & non vera voluptas.

Petronius cap. CXXVIII. *Interrogare animum meum cepti, an vera voluptate fraudatus essem.* Et hoc est quod mox addit, *Firmius o cupidi tandem cocamus*, non ut in somnis videmur coire, sed ut Petronius vocat, *robustam voluptatem* quaeramus. & ita cape, *nec careant vera fide*, (ut Petronius cap. XI. *Oculis bona fide exaltis*) pro fruamur votis ad invidiam felicitibus. ubi vide quae notavimus. BURMANNUS.

68. *Ne careant.*] In quibusdam, *nec careant*, utrumque recte. NAUGERIUS.

69. *Viduas noctes.*] Non expertas concubitum. sic quoque dicitur mulier *vidua*, quae cum viro diu rem non habuit. Seneca de Clytemnestra in Agamemnone:

Decem per annes vidua respiciam virum?

Hinc etiam facile intelligitur, cur lectas *viduas* dicatur. CIOFANUS.

70. *Lente natator.*] *Morator*, vel *natator* Putaneus. Morti codex, *viator*. *toties abes*, ut apud Propertium, IV. III. 2.

Cum toties abis, si potes esse meus. HEINSIUS.

71. *Tractabile.*] *Tranabile* Lovanienfis. sed *non tractabile* coelium Virgil. IV. Æneid. 53. *Penetrabile* Basileensis: etiam non invenisse. ita *penetrabile tempus* Claud. Bell. Got. 278. BURMANNUS.

72. *Lenior aura.*] *Mollior* duo libri. v. 1. 3. Epist. III. § 42. & Fall. II. § 148. mox *praeterit* quatuor scripti. HEINSIUS.

74. *Nec tibi copia via est.*] *Rapta* Putaneus & undecim alii cum prima editione. Optime. Seneca Agamemnone 154.

Regium.

At cito mutata est jactati forma profundi:

Tempore, cum properas, sæpe minore venis.

Hic, puto, deprensus nil, quod quereris, haberes;

80 Meque tibi amplexo nulla noceret hiems.

Certe ego tum ventos audirem lenta tonantes,

Et numquam placidas esse precarer onas.

Quid tamen evenit, cur sis metuentior undae?

Contemtumque prius, nunc vereare, fretum?

85 Nam memini, cum te factum veniente minaxque

Non minus, aut multo non minus, aequor erat.

Cum

Rapienda rebus in malis praecepti via est.
 Statius Theb. l. 101.
Arripit extempe Malea de valle resurgens
Netum iter ad Thebas.
 Et lib. v. 3.
Campum sonipes rapit.
 Claud. 11. Eutr. 406.
Iter irremobile arripit.
 Valer. Flaccus lib. 11. 569.
 — *Ad Scythiaci Tyrantibus ostia ponti*
Raptat iter.
Rapere tempus Lucano & Silio, de quibus vide Rittershusium notis in Gunther. pag. 29. *Rapere fortunam* Statio Theb. v. 131. apud Pers. Sat. v.
Nihil obstat, quin trabe vasta
Aegaeum rapiat.
Rapere fugam Valer. Flacc. lib. v. 271. sic *donâ praesentis rapit laetum horae* Horatio lib. 111. Od. VIII. ex veteri codice. & *rapere occasionem* eisdem Epod. XIII. & Juven. Sat. v. & *limis oculis aliquid rapere* pro raptim legere, idem Horatius Sat. v. lib. 11. & *rapere Venorem* lib. 1. Sat. 111. sic *rapere consilia* pro festinanter capere, Capitolino in Maximo & Balbino. Virgil. Aeneid. x. 372.
Ferro rapienda per hostes
Est via.
 Ita illic inventi in vetusto codice, non *rumpenda*. Silio libro 1x. 33.
Dux sibi quisque viam rapito, cum spargere primis
Incipiet radis Gargana cacamina Titan.
 Ita recte optimus codex. idem lib. VIII.
Huc rapies, Germana, viam tutosque receptus.
 Et lib. 111. 182.
Donec iter liquidum volucris rapiens carina
Consumpsit visus pontus, tellusque recessit.
 Ubi perperam nunc legitur, *tellus pontusque recessit*. lib. IV. *Rapitum per Celtas iter*. lib. XII. 471.
Per corpora fusa jacentium
Rapitum iter est.
 Lucan. lib. IV. 151.
Paretor, rapitque rueni in proelia miles
Quod fugiens simulque iter.

Lib. VI. 121.

Et raptum furte foci cessantibus armis
Dedignatur iter.

Sic *rapere arva* apud Stat. Theb. XII. 210. & ita Græci suo ἀρᾶσθαι utuntur. *Corripere viam* & *iter* est magis obvium, & *arripere*, sic quoque *rapere vestes* pro festinanter parare eidem Val. Flacco lib. 111. 340.

Dat pictas auro atque ardentis murice vestes,
Quas rapuit telae festina, vocantibus Ausiris,
Hypophyle: galeam dilectaque cingula Regi
Inicit.

Ita repono. nam Carionis liber, *telis festina*, vulgati *telis formosa*. priscæ editiones *furtiva*, vel *fortuna*. Virgiliana illa æmulus est ex libro VIII. 487. apud quem Euryali mater:

— *Non vulnera levi*

Veste regens, tibi quæq; noctes festina dietque
Urgebam.

Festina telae, ut *festinus voti pater* apud Statium Theb. VI. 75. & *contra tardas fugas*, de ceruo apud ipsum Valerium 111. 597. & in Halicut. *saepia tarda fugae*. Plura de isto loquendi modo ad lib. VII. Metam. v. 435. perperam etiam, *dilectaque regi cingula* in Valerio legebatur. HEINSIUS.

75. *Copia curvis*.] Navigandi facultas. CROFAN. Nandi liber Leidensis & Excerpta Douzac. ex Epit. præced. N. 147. HEINSIUS.

76. *Hoc melior certè, quo prior illa fuit.*] *Fuit*, pro *fuertis* dixit. Estque sensus: Si detur tibi copia similis curvis, hoc est, similis facultas natandi, eo quo prior vive citior fuerit, eo melior eadem fuerit. MICVLLUS.

77. *Mutata est.*] Non negligendum quod in Leidensi codice erat, *mutaris*. Solebant enim hac forma uti veteres hoc verbo, ut Liv. 111. 10. *Uz nihil oder mutares*, vid. Gifan. Induce Lucretiano. sic apud Plaedrum lib. IV. Fab. 16. quidam legunt, *subito mutas ut dies*, ideoque & hic malletm legere, *mutavit*. BURMANNUS.

81. *Ventos audirem lenta sonantes.*] Putcaneus & Leidensis, *lenta*, recte. vide Notas Epist. XV. N. 169.

Cum tibi clamabam, Sic tu temerarius esto,
Ne miserae virtus sit tua flenda mihi.

Unde novus timor hic? quoque illa audacia fugit?

90 Magnus ubi est spretis ille natator aquis?

Sis tamen hoc potius, quam quod prius esse solebas:

Et facias placidum per mare tutus iter.

Dum modo sis idem: dum sic, ut scribis, amemur:

Flammaque non fiat frigidus illa cinis.

95 Non ego tam ventos timeo, mea vota morantes,

Quam, fimilis vento ne tuus erret amor:

Ne

169. Amor. lib. III. Eleg. XI. ut & illic ex veteri libro scribendum:

*Jam mea viviva puppis redimita coronâ,
Lenta tumescentes acquoris audit aquas.*

Lenta apposite; quia desierat amare. Silius VII. de Paride 437.

Phrygia cum sedit in Ida

Andivitque sacras lentus certamina formas.

Elegia in Mortem Drusi, (ut quidem & illic legendum)

Consistam, lentisque oculis, laetisque videbo

Sirata per obscaenas corpora nuda vias.

Nam laetusque oculis plane ineptum est; & ita lenta pro laeta ex MS. Bodlejano restitui apud Prudent. Pŷchom. 234. Trist. lib. II. 514. loco itidem emendando:

Luminibusque suis, totus quibus utitur orbis,

Scenica spectasti lentus adulteria.

Lib. III. Art. Amat. 481.

Hic, Venus, à templis mulse radiantibus aure

Lenta vides lises. Appiadesque tuas.

Sic optimus liber Regius. Propertius lib. II. Eleg. XXXIII.

Lenta bibis, mediae nequius te frangere noctis.

Et Elegia XIV.

Nec mihi ploranti lenta sedere potest.

Seneca Troad. 696.

Cum dimicantes lenta proficeret vires

Incerta voti.

Martial. lib. II. 46.

Tu spectas hyemem succinelli lentus amici.

Notum illud:

Tu, Tityre, lentus in umbra

Formosam resonare doces Amarillyda sylvas. Noſter Art. lib. I. 67.

Tu modo Pempŷiâ lentus spaciare sub umbrâ,

Et apposite de dormiente I. Amor. VI. 15.

Te nimium lentum timo.

Virg. Calice v. 158.

Lentus in herbis

Securo pressos somno mandaverat artus.

HEINSIUS. Vide Cl. Drakenh. ad Sil. XII. 567.

81. *Sonantes.*] Scriverii codex, *sonantes*: quod verum puto. vide Epist. XIII. 131. & de harum vocum confusione Heinſ. ad Claud. nupt. Honor. 132. & II. de Rapt. Prof. 173. mox mallet, *placidus ire precarer aquas.* Ire enim proprie aquas dici docuit egregie Broukhuffius noſter ad Tibul. I. Eleg. X. 38. ubi simile mendum ſuſtulit, adde & quae Barthius ad Statii lib. IV. Theb. 778. adnotavit. BURMANNUS.

83. *Cur sis metuentior.*] Ita Tacitus XIII. Ann. 25. *Nero metuentior in poſterum*; quod cur in metu intuentior mutandum cenſent viri eruditi, ipſi viderunt. ipſe Ovidius I. Metam. 323.

Aut illâ metuentior ulla Doctum.

HEINSIUS.

88. *Tua virtus.*] Noſtro idiomate, *La tua ſufficienza, il tuo valere.* GIOFANUS. Propertius III. Eleg. X. 9.

Ille quidem interea fama tabeſces inani,

Haec tua ne virtus ſas amara tibi.

Ubi Heinſius mallet *ſibi*, ut in ora codicis notavit. eodem fere ſenſu Terent. Phorm. II. I. *Perere ne ſibi haec fortitudo in nervum erumpat.* ubi *fortitudo* etiam in malam partem, pro confidentia, audacia, ut hic virtus. BURMANNUS.

89. *Unde novus timor hic.*] In Scriverii codice erat, *Unde timor nobis hic*: quae lectio, ſi vera, pro degeneri ſumenda eſt. eo verbo & utitur in Epistola IV. 122.

Scilicet ut caperes regna paternae neſthum.

HEINSIUS. Ex Virgilio poſſet illuſtrari, qui libro IV. 13.

Degeneres animos timor arguit.

Sed non puto Ovidium *timorem neſthum*, dixiſſe, quamvis *neſthum lumen*, Lunae Catullus & Lucretius tribuant. BURMANNUS.

90. *Spretis aquis.*] Quae vi ventorum commotae erant. GIOFANUS.

91. *Hec potius, quam quod.*] *Hic potius, quam qui*, Leidenſis. ſed fruſtra. vid. Epist. IX. 106. mox *cautus iter*, volebat Francius.

N n

97. Ne

Ne non sim tanti, superentque pericula causam:

Et videar merces esse labore minor.

Interdum metuo, patriâ ne laedar, & impar

100 Ducar Abydeno. Thressâ puella toro.

Ferre tamen possum patientius omnia; quam si

Otia, nescio quâ pellice captus, agas:

In tua si veniant alieni colla lacerti:

Sitque novus nostri finis amoris amor.

105 Ah potius peream, quam crimine vulnerer isto:

Fataque sint culpa nostra priora tuâ!

Nec quia venturi dederis mihi signa doloris,

Haec loquor; aut famâ sollicitata novâ.

Omnia sed vereor: (quis enim securus amavit?)

110 Cogit & absentes plura timere locus.

Felices

97. *Ne non sim.*] Douza faciebat, *Ne non sim.*
Et non sint alii.

100. *Ducar Abydeno Sessa puella viro.*] *Abydeno*
viro Puteaneus & alii ex melioribus plures. solenni
errore. sic Remed. Amor. 778.

Illam Philiſthenio gaudia ferre viro.

Et lib. 1. Artis Amor. 682.

Seyrias Haemone juncta puella viro.

Cum toro sit scribendum. Amor. lib. 1. Eleg. 11.
et scriptis codicibus:

Quos petiere duces annos in milite fortis,

Hos petis in facie bella puella toro.

Epistola viii. 26:

— *Nec turpe marito est,*

Aspera pro caro bella tulisse toro.

Quibus locis pari modo peccatur. atque ita alibi
quoque. *Torus* pro conjuge Prop. 11. Eleg. vi. *

Felix Admeti conjux & lectus Ulinis.

Ceterum pro *Sessa* unus Medicus, *Cressa*, Argenti-
nus & Batilensis, *Cressa*, anus Moreti, *Sessa*, Pute-
aneus, *Thressâ*, optime. Diximus supra. Certe
Thressâ despicias, ut ex Graecorum patet
commentariis. Atque ita Themistocli objectum quod
è Thressâ prognatus esset, ut liquet ex Aemilio
Probo. Anthisteni etiam Philosopho, ut videre est
apud Diogenem Laërtium in ejus vita, & in vita
Socratis. Timothei quoque ducis celeberrimi matrem
Thressam fuisse, & quidem meretricem, notat
Athenaeus lib. 111. ac propterea filium fuisse irri-
sum. Citantur ab Athenaeo in Deipnosophisticis,
& ab alus Grammaticis *Θυάρινα* Comoedia Cra-
nium, in qua Thressâ foeminas fuisse exagittas
nullum mihi dubium sit. Hinc & apud Valerium
Flaccum libro 111. 795. *Kethes & Calais, Thracia*
proles per contemptum ab *Jasone* vocantur, quod
ex *Borea* nati essent:

Nunc Parthaonides, nunc dux mihi Thracia
proles:

Aspera nunc pavidos contra ruit agna leones.

Thracæ enim pro barbaris habiti, quomodo &
Scythæ, sic Demostheni etiam narrant exprobra-
tum fuisse, quod matre Scythâ prognatus esset.
De iis, qui Thressâ matre prognati essent, locus
est insignis apud Theophrastum caractere *πρό*
νομοσυζία ubi pro insigni contumelia notat hanc
exprobrationem, *ἢ μὴ οὐκ ἔμελλεν εὐγενὲς θυάρινα*
εἶναι. τὰς δὲ τρωάδας ἐν τῇ πατρίδι εὐγενὲς οὐκ
ἔμελλεν εἶναι. Ancillæ namque ac meretrices apud Athe-
nienses magnam partem domo Thressæ erant, sed
videtur illic scribendum esse, *ἐν Ἀσίᾳ*, pro, *ἐν τῇ*
πατρίδι. nam Thracæ ut Graecis omnibus des-
pecti, ita Atheniensibus maxime. Herodes Atticus
apud A. Gellium Noct. Attic. libro xix cap.
xii. *Ne id accidat, quod cupiam Thracæ insipienti*
& rudi venisse nū sāvina est Homo Thracus, in-
quis, ex ultima barbaria, ruris colendi insolens,
cum in terras cultiores humanioris vitas cupidino
commigrasset, fundum mercatus est oleo atque vino
constitutum. pro *Ducar* excerpta *Vossii, Ducar*. quod
etiam aridet. de eo plura in notis in *Metamorpho-*
ses. HEINSIUS. Thressâ despicias fuisse, docet,
Petit Miscell. lib. 11. cap. 4. imo ipse Abydenus
contemptui habitos, docent proverbialia in illos ja-
ctata. vid. proverbialia Graeca Schott. p. 1. p. 294.
& 331. & Pantini notis in *Apotholium* pag. 248.
BURMANNUS.

103. *Si veniant.*] *Quam veniant* Moreti.

105. *Crimine.*] Francus conjiciebat, *nomine.*

109. *Securus amavit.*] Forte, *amaris*; ut *Epist.*
xvii. 35. Quis enim irascatur amanti? HEINSIUS.

110. *Cogit & absentes plura timere locum.*] Sic
libentius lego. *CIOFANUS.* *Multa* ubi.

111. *Felices illas.*] *Alia* alter *Lovanienſis.*

HEIN-

Felices illas, sua quas praesentia nosse
 Crimina vera jubet, falsa timere vetat!
 Nos tam vana movet, quam facta injuria fallit:
 Incitat & morsus error uterque pares.

- 115 O utinam venias! aut ut ventusae paterve,
 Causaque sit certae femina nulla morae!
 Quod si quam sciero; moriar (mihî crede) dolendo.
 Jamdudum peccas, si mea fata petis.
 Sed neque peccabis, frustra que ego terreor istis:
 120 Quoque minus venias, invida pugnat hiems.
 Me miseram! quanto planguntur litora fluctu!
 Et latet obscurâ condita nube dies!
 Forsitan ad pontum mater pia venerit Hellen,
 Merfaque roratis nata fletur aquis:

An

HEINSIUS. Non opus. Quinâ. Decl. VII. 7. *Felices illas, qui reculare voluerunt. ubi vide, BURMANNUS.*

111. *Sua quas praesentia nosse Crimina vera jubet.* Recte emendat Scaliger jubet:

Felices illas, sua quas praesentia nosse

Crimina vera jubet: falsa timere vetat.

DAN. HEINSIUS. *Crimina vera jubet* scribendum. idque ex auctoritate decem librorum. neque aliter in codice suo magnus Scaliger castigat. HEINSIUS.

113. *Vana movet.* Admodum variant scripti multi, *vera movet.* alii, *falsa movet, quam scila.* sed vulgata proba est. *vana* enim injuria est, quae incertis & levis auctoribus, & rumore ad nos perfertur. vide Donat. ab Terent. Eunuch. I. 2. & ita recte opponitur *factae* injuriæ, *vana* enim temere jactatur, nec umquam admissa est. sic mox, 133.

Criminis est Tyro fabula vana sui.

BURMANNUS.

115. *Aut hic ventusae paterve.* Aut ut Puteaneus cum aliis multis. HEINSIUS.

116. *Causaque sit certae.* Lege, *Causaque sit tantae.* CIOFANUS. *Certae morae* plerique veteres cum Puteaneo. bene. Remed. Am. v. 112. dictum. sic contra *certa fuga* Remed. Amor. 266.

Ille dedit certae linteae plena fugae.

Ita I. Art. Am. 234. *Certe* fiat *gravis ille loco.* ut ibi lego. & III. 530. *Certo* ponit *quemque loco.* Nuce. 162. *Certus* turbo ex MS. & ibid. 73. *Certus* istus. & I. Fals. 323. ex MSS. sic *certus* Boreas. Epist. XXI. 41. & Epist. XVIII. 38. *Quid mecum certa praecia mente geris?* HEINSIUS. Douza legebat, *causa sit at tantae,* alii, *causa sit aut tantae.* *Causaque sit certae* veteres editiones, quod Franco placebat.

117. *Quod si quam sciero.* Si rescire Puteaneus. HEINSIUS.

118. *Jamdudum peccas.* Versus suspectus. IDEM. 120. *Invida pugnat hiems.* Metaphora ab iis, qui alienae felicitati, aut voluptati invident. CIOFANUS.

121. *Quante planguntur litora fluctu.* Propriè. De mari enim *litus* dicitur. Celsus lib. XVII. de verborum significatione: *Litus est, inquit, quousque maximus fluctus à mari pervenit, idque ad Tullium, cum arbiter esset, primum constituisse.* Cicero in Topicis: cap. 7. *Solebat Aquilius collega, & familiaris meus, cum de litoribus ageretur, quae emissa publica esse vultis, quaerentibus iis, ad quos id perimebat, quod esset litus, ita definire, quae fluctus eluderet:* Javolenus ex Cassio lib. VI. leg. XXII. De verb. sign. *Litus publicum est eatenus, quae maximè fluctus exaestuatur.* CIOFANUS. *Franguntur* Farnesiadus. vid. ad Epist. VII. 169. *Franguntur* Ambrosianus. neque hoc male. vid. I. Art. Amat. 528. BURMANNUS.

122. *Et latet.* Ut Latet sorte legendum. HEINSIUS. Ita Burmanni codex.

123. *Pontum.* Sex scripti codices *portum* habent. forte non male; nisi malis Portheum legere, nam hoc Ætium Ptoleus dictum fuit. vide notas Mauffaci in Plutarch. de Fluminibus. pag. 286. Luffat. in Stat. pag. 14. eadem varietas in manuscriptis est Metam. XI. 195.

Ulnis abis Timolo, liquidumque per aëra veletis
Angustam circa possum Nephelides Hellen.

Ubi quidam *portum* exhibent. HEINSIUS.

124. *Mer(a)que roratis.* Haec est genuina lectio. CIOFANUS. dic saepe Ovidius. sed ferri etiam potest *turbatis*, quod plures codices habent. Metam. III. 475.

Et lacrymis turbatis aquas.

Sed *roratis* est. Epist. XV. 97.

Scribimus & lacrymis oculi rerantur oboiti.

Na 2

Manil.

- 125 An mare, ab inviso privignae nomine dictum,
Vexat in aequoream versa noverca Deam?
Non favet, ut nunc est, teneris locus iste puellis.
Hac Helle perii; hac ego laedor aqua.
At tibi flammaram memori, Neptune, tuarum
- 130 Nullus erat ventis impediendus amor:
Si neque Amymone, nec laudatissima formâ
Criminis est Tyro fabula vana tui;
Lucidaque Alcione, Circeque & Alymone nata,
Et nondum nexis angue Medusa comis;
- 135 Flavaque Laodice, coeloque recepta Celaeno,
Et quarum memini nomina lecta mihi.
Has certe pluresque canunt, Neptune, poetæ
Molle latus lateri composuisse tuo.
Cur igitur, toties vires expertus amoris,
- 140 Adductum nobis turbine claudis iter?

Parce

Mânil. lib. v. 564.

Et casus miserata tuos voravit & nudas.

HEINSIUS.

126. *Vexat.*] *Vexas* scribendum postulat superiora. nisi pro *Aut* praecedenti versu, *Aut* legas cum Puteaneo. idque praestat. IDEM.

133. *Circeque & Alymone nata.*] Non expeditur se ex hoc loco interpretes, qui haud dubie mendosissimus est. Monstra lectionum in vetulis codicibus apparent. pro *Circe* plerique, *Cryce*, *Calyceque*, *Cryceque*. pro *Alymone*, scripti *Aymone*, *Aytone*, *Arreone*, *Auone*, *Amenone*, *Ameone*, *Amenone*, *Amione*, *Angone*, *Amimone*, *Alcione*, *Autlicione*, *Arnone*, *Amintone*, *Alienone*, *Avione*, *Anthone*, *Aucone*, *Aucone*, *Amione*, *Anthoune*, *Alcone*, *Anthoune*, & quid non? sed ita ut plerique, *Avone*, aut *Auone* agnoscant. Helmaestadiensis, *Cryceque & Neone nata*. Puteaneus, *Ceucoque & Aytone nata*. Scribo, *Calyceque Ecathone nata*. Hyginus Fab. cLXIV. ubi Neptuni filios recenset, *Cygnus ex Calyce Hecatonis filia*. ubi *Hecatonis* videtur rescribendum. Scholiales Theocriti Idyll. XVI. *Κύωνος λέγου τὴν Πρωτοδωρὸς καὶ Κίωος*. Vel ut aliae editiones habent, *Κίωος*. Lego *Καλιωος*. addit autem, *in Musaeone nata*, ut ab altera Calyce Endymionis matre, filia Aeoli, distinguat. sic lib. VIII. Metam. 307.

— *Et cretus Amyntore Phoenix.*

Ne Agenoris filius intelligatur. Certe Cyni matrem, quoque tandem appellatam nomine, hic intelligi ab Ovidio non est dubium. Si quis meliora proterit, is Musaei singulari beneficio demeretur. HEINSIUS. *Amistone Bermenis*.

137. *Has certe.*] *Has etenim* corrigebat Francis.

138. *Latus lateri conseruisse tuo.*] *Composuisse* Puteaneus, & alii majori ex parte cum prima editione. & recte. quidam *supposuisse*, & *continuas*. Propertius, XI. 11. 64.

Virgineum Brimo composuisse latus.

Lucilius:

Tum latus componis lateri, tum postere passus.

Fast. v. 24. ex MS.

Corpora legitimos composuere toris.

Virgilius VIII. 486.

Campones manibusque manus atque oribus ora.

HEINSIUS.

140. *Turbino claudis iter.*] *Turbido* duo scripti.

lib. I. Fall. 272.

Clauderet ut Tatio servidus humer iter.

HEINSIUS. Sed rectum est *turbine*: si enim *tempestate pracludere maria* potuerit dixisse Florus III. 6. cur non iter possit turbine claudi. *Turbo* autem Poëtis vox familiaris pro procella. Virgil. IX. Aeneid. 97.

Ne cursum quassatas ullo, neu turbine venti Vincantur.

Valer. Flac. I. 617.

Vela super tremulum subitus volitantia malum Turbo rapit.

Et ita passim illi, & alii. Noster Nuce 167.

Aut caeco turbine venti. BURMANNUS.

141. *Tua proelia.*] Francius volebat, *sera proelia*.

142. *Seducit terras haec brevis unda duas.*] Septem stadia, quae interfuit Hellepontus, Abydus à Sesto distat. Plinius lib. IV. cap. XI. *Hellepontus septem stadiis Europam ab Asia dividens: quatuor illic inter se consariatas urbes habet. in Europa Callipolis & Seston; in Asia Lampacum & Abydon.* Idem lib. VI. cap. XXXI. *Abydon oppidum, ubi angustiae*

- Parce ferox; latoque mari tua proelia misce.
 Seducit terras hæc brevis unda duas.
 Te decet aut magnas magnum jactare carinas;
 Aut etiam totis classibus esse truce[m].
- 145 Turpe Deo pelagi, juvenem terrere natantem:
 Gloriaque est itagno quolibet ista minor.
 Nobilis ille quidem est, & clarus origine: sed non
 A tibi suspecto ducit Ulixe genus.
- Da veniam, servaque duos. natat ille: sed isdem
- 150 Corpus Leandri, spes mea, pendet aquis.
 Sternuit & lumen: (posito nam scribimus illo.)
 Sternuit; & nobis prospera signa dedit.
- Ecce merum nutrix faustos instillat in ignes:
 Crasque erimus plures, inquit, & ipsa bibit.
- 155 Effice nos plures, evicta per aquora lapsus,
 O penitus toto corde recepte mihi.

In

*gustiae septem stadiorum. Hæc brevis unda duorumq[ue].
 seducit. dividit. Duas terras Setum & Abydum.
 Terram autem Oppidum sæpe vocant Poætæ. Ad
 hoc indicandum uno exemplo contentus ero, lib.
 1. & Elegia Tritium:*

— *Nobis habitabitur orbis
 Ultimus, à terra terra remota mea. CIOFANUS.
 145. Terrere.] Moreti unus, turbare.
 146. Ista minor.] Ista timor Bernensis.
 148. A tibi suspecta.] Quidam legunt, despecto,
 quasi nimis leve sit suspecto: mihi suspecto placet,
 quod apud Ovidium *invisum* significat. ut in
 Epist. xx. 172.*

*Hic facit ut jaceas, & sis suspecta Dianæ.
 NAUGER. Ad Polyphemum referenda sunt hæc,
 cujus gratia Neptunus Ulyssi infensus erat. Excaecaverat enim illum Ulysses, cum exprobratione
 ea, ut diceret, neque patrem Neptunum auxilia-
 tarum illi esse, aut oculum restitutum: ut est
 in Odyss. Homeri l. 525. MICYLLUS. Sed non A
 tibi suspecto ducit Ulixe genus, cum hæc lectio sit
 in omnibus libris, & locuto Ovidiana, non vido
 quo quidquam sit immutandum. In Epist. quæ
 statim sequitur: *Hic facit ut jaceas, & sis suspecta
 Dianæ. CIOFANUS.**

148. *Duxit.] Duxit meliores. HEINSIUS.
 151. Interea lumen, &c. Sternuit.] Imo sternuit.
 Ut in illo, Candidus argutum sternuit omen amor.
 In codice, cum quo liber Scalligeri collatus fue-
 rat, legebatur, *Sternuit et lumen* quod esset:
Sternuit et lumen (posito nam scribimus illo)
Sternuit, et nobis prospera signa dedit.
 DAN. HEIKS. *Sternuit et lumen* Puteaneus. ut &
 proximo versu. Sed ita ut utroque loco *Sternuit*
 effect repositum, quomodo primæ editiones, &*

plurimi ex scriptis. perperam. sic apud Propertium, II. II. 34.

— *Argutum sternuit omen Amor.*
 Forte, *Sternuit in lumen.* apud Columellam lib. VII. cap. v. *Sarculi lana involuti naribus inferuntur versanturque, donec sternuit avis.* ita veterimus codex, vulgati *sternuit.* apud eundem Columellam paulo ante foedissimum mendum ex isdem membranis est eluendum, *patiamurque super obrutam totum meare gregem.* cum *meiare* circumferta ridicule. Apud Plinium in Naturali Historia frequenter *sternuere*, & *sternumentum* in veterimis exemplaribus, ubi vulgo *sternutare* & *sternutamantum* circumfertur, monente ad Solinum Salmasio pag. 29. *Sternuit* alter Moreti recte posteriori versu. HEINSIUS. Vide & Salmast. lib. I. Epist. 40. Muret. ad Catul. Epigr. XLVI. Passer. ad Propert. II. 3. pag. 259. Meursi. ad Theocr. pag. 45. Scalig. I. lect. Aufon. 16. & Epist. XL.

152. *Et nobis.] Francius malebat, Et natu.*
 153. *instillat.]* Ita meliores codices. Micyllus & Beremannus ediderunt, *distillat;* aliae editiones, *desillat;* & quidam codices utramque lectionem agnoscunt. sed nihil muta. nam Cicero de Senect. XI. dixit, *Oleum luminis instillare.* & Horatius II. Sat. II. 62.

Cornu ipse bilibri
Caulibus instillat, veteris non parvus aceti.
 Et translata significatione. I. Epist. VIII. 16.
Præceptum auriculis hoc instillare memento.
 Quod dum imitatur Juvenalis Sat. III. 123. simplici *instillare* usus est:

*Cum facilem instillare in aurem
 Exignum de naturæ patriæque veneno.*
 Et ibi codex Scriverii *instillare* habebat. BURMAN.

N a 3

154. C743

- In tua castra redi, socii defertor Amoris.
 Ponuntur medio cur mea membra toro?
 Quod timeas, non est. aufo Venus ipsa favebit:
 160 Sternet & aequoreas, aequore nata, vias.
 Ire libet tumidas ipsi mihi saepe per undas:
 Sed solet hoc maribus tutius esse fretum.
 Nam cur, hoc vœtis Phryxo Phryxique sorore,
 Sola dedit vasis femina nomen aquis?
 165 Forfitan ad reditum metuas ne tempora desint,
 Aut gemini nequeas ferre laboris onus.
 At nos diversi medium cocamus in aequor:
 Obviaque in fummis oscula demus aquis:
 Atque ita quisque suas iterum redeamus ad urbes.
 170 Exiguum, sed plus, quam nihil, illud erit.

Vel

154. *Cras erimus.*] *Crasque* meliores. HEINSIUS. Nescio quid acuminis hic capiet Barthius lib. x. Adv. 20. in *v̄p̄ erimus.* quod de nondum nato infante intelligit. ego vero non capio, nisi gravidam flatuamus Hero, quae postero die editura esset infantem. cum sequentia manifeste indicent, hoc omen notare Leandrum aditurum duabus, Hero & nutrici; & ita plures futuras, cum modo duae sint. si quis tam argutus Poetas credit, etiam *plures* dixisse observet, qui tres futuri esset, duo enim multitudinis verbo censere non possunt. neque etiam per leges, duo faciunt turbam. leg. 4. §. 3. ff. de vi bonor. raptor. unde 1. Met. 355. inquit, *nos duo turba sumus.* vid. Epist. 1. 97. & ibi Ciofani notas. BURMANNUS.

155. *Evieta per aquora.*] *Erupit* Lincolnienfis, *evicta* alius. *Errata* Ambrosianus. *Pacata* Farnesianus. *Extrema* Lovanienfis. *Invita* Bernefis. alii aliter. Francius malebat, *devicta*, sed omnes frustra. nam *evicta* est, natando superata. xv. Metam. 706.

Evincitque fretum.
 Horat. III. Od. 40.

Horrida callidi

Vincunt aequora naviae.
 Plura ad Valer. Flac. III. 481. & v. 512. dabimus. ita mox 181. *Victor aquarum.* *Lapsus* autem hic pro *natans* ponitur, cum aliter navigare notet. ut supr. v. 47. *navigare* dicitur; sed eum idem navigum, navita, vector erat Leander, eleganter hoc vocabulum elegit. vid. Ep. x. 64. unde Farnesiani codicis lectio est *efficta*. & ad Epist. XXI. 84. BURMANNUS.

156. *Recipe mihi.*] *Recipe meo* Lincoln. Leid. & Bernefis.

158. *Ponuntur medio cur mea membra toro?*] Execrabile erat hoc amanitibus: itaque Ovidius ipse lib. II. Amor. Eleg. x. cum malum hostibus

imprecatur, optat eum dormire in vacuo lecto; & in medio toro membra ponere. ejus versus sunt:

*Hostibus eveniat vacuo dormire cubili,
 Et medio laeè ponere membra toro.*

CIOFANUS. Male viduo editiones quaedam, & Leidenfis cum duobus Berfmanni. recte Ciofanus de puella, quae sola cubat. eadem varietas III. Am. x. 2.

Secubat in vacuo sola puella toro.

Ubi quidam codices viduo, nonnulli etiam medio. & hinc roties in *partu recepto tori*, & similes locutiones. vide 1. Amor. v. 2. BURMANNUS.

161. *Ire libet tumidas.*] Praecessit modo, *medio toro*; & mox sequitur, *medium aequor*. quare cum uno Regio hic, *tumidas* praefertent. ut mox vers. 181. & millies alibi. BURMANNUS.

162. *Tutus esse.*] Francius volebat, *mitius*.

163. *Nam cur hoc vœtis.*] Haec vera lectio. CIOFANUS. *Hoc* plerique scripti. *Hac* Puteaneus. HEINSIUS. *Huc* Aldus & alii.

164. *Sola dedit vasis femina nomen aquis.*] Ab Helle, quod in hoc mari cecidit, *Hellispontus* appellatus est. CIOFANUS.

165. *Forfitan ad reditum metuis ne robora desint.*] *Aetnas* bene Puteaneus & Regius. Deinde *tempora desint* idem Puteaneus cum multis aliis. HEINSIUS. *Aetnas ut tempora desint* Regius codex. quod si mox *quas* possit legi, vel pro eo, *possit*, placeret: majorem enim in complexibus amicae moram trahere coactus, meture poterat non ardens amator, sibi tempus desaturum ad redeundum; & sarcasmus elegantior inest. *Aetnas* tamen recte. vid. Epist. 1. 77. & IV. 53. BURMANNUS.

166. *Et nequeas gemini.*] *Aut gemini nequeas* plerique codices, etiam meliores. HEINSIUS. *Ahi, ac nequeas.*

167. *At*

- Vel pudor hic utinam, qui nos clam cogit amare,
 Vel timidus famae cedere vellet amor!
 Nunc male res junctae, calor & reverentia, pugnant.
 Quid sequar in dubio est. haec decet; ille juvat.
- 175 Ut semel intravit Colchos Pagafacus Iason;
 Impositam celeri Phalida puppe tulit.
 Ut semel Idaeus Lacedaemona venit adulter;
 Cum praedà rediit protinus ille suà.
- Tu, quam saepe petis quod amas, tam saepe relinquis:
- 180 Et quoties grave fit puppibus ire, natas.
 Sic tamen, ô juvenis, tumidarum victor aquarum,
 Sic facito spernas, ut vereare, fretum.
 Arte laboratae vincuntur ab aequore puppes:
 Tu tua plus remis brachia polle putes?

Quod

167. *At nos diversi.*] Aut Berfmanni Edit. & ita Gronovii codex.

169. *Atque ita quisque suas iterum redeamus ad verbes.*] Notandum hic verbum *quisque*, de duobus dici. CIOFANUS. Ita & Sueton. Aug. 26 *Ut Cajum & Lucium filios, suo quemque Tyreicio deduceres in forum.* Quintil. III. Instit. Orat. 6. *Sed in hec propria quisque eorum quaestione visetur. in verbes etiam alii. ad artes duo. ad oras Barberinianus.* BURMANNUS.

171. *Clam cogit.*] Sic legendum. CIOFANUS. Aliae editiones, *sam cogit.*

172. *Vel timidus famae cedere vellet amor.*] *Vellet*, pro *velis* positum existimo: ut sit optantis locutio. MICHELUS.

173. *Timidus famae.*] En corcusum interpretum, qui cum notis variorum nobis conchnavit Nafonem, qui *simidus famae* ex corculo Latinitatis esse jaetat, ut *simidus Dasi, temperans famae* etc. cum *famae*, dativum casum esse, & cum *tu cedere* conjungi debere vel puer. videat. Volscus certe & Hubertinus potuissent Paedagogum istum meliora docere. *Cedere famae, ut invidias Phaedr.* III. 9. *Furtivae.* Quintil. VI. 17. ubi vide quae notamus. BURMANNUS.

173. *Calor & reverentia.*] Excerpta Douzae, *Venus & rev.* Gronovii codex, *pudor & reverentia.*

173. *In dubio est.*] *Quod sequitur dubium est* Puteancus. 22. *quod sequar in dubio est.* vid. ad Epist. XVII. 138. *In pugna est.* Regius.

175. *Pagafacus Iason.*] Peccarunt patrum memoria, qui in litteris nomen habebant, opinantes *Pagafacus* per a scribi debere; cum per e scribendum & enunciantum sit; quemadmodum est in veteribus libris. CIOFANUS. *Pagareos* Puteancus. quod est *Pagafaci* Graeca enuntiatione, ut saepe alibi HEINSIUS. Vid. ad Epist. XVI. 345.

177. *Venis adulter.*] Vidit Gottorphanus. *Petius Lacedaemona adulter* Bernensis.

180. *Grave fit.*] *Grave fit* ex scriptis multi. ut lib. 1. Amor. 2.

Breve fit, quod bene fertur, onus. HEINSIUS. Francius volebat, *Et quamvis grave fit.*

183. *Arte laboratae vincuntur ab aequore puppes.*] Melior lectio in aliis, *Arte laboratae merguntur ab aequore puppes.* est autem diffusio à majori CIOFANUS. *Merguntur* Puteancus, cum aliis plurimis. HEINSIUS. Sed ego illud, *merguntur* glossam esse librarij adfirmare ausim. ut & *franguntur*, quod in Menteliano erat: elegantius enim, & a vulgi usu remotius *vincuntur*. Virgil. IX. 91.

Ne cursu quassatas ulla, neu turbine venis vincantur.

Lib. I. 121.

Jam validam Ilioui navem, jam fertis Achatas Viciis huem.

Notter 1. Trist. III. 114.

Jam sequitur vidiam, non regit arte ratem.

Vide Heinf. ad I. Trist. IX. 8. & ita passim *proelia* & *pugnas* ventorum & maris poetae fingunt, in quibus vel navis vel mare vincit. vid. sup. yf. 155. hic vero tale certamen fingi, apparet ex voce sequenti versus *posse*: quasi Leander ita brachia contra maris iram posse, sive valere, sibi fingeret, & validiores laertos, quam navium remos erederet. Ceterum in Scriverii codice erat, pro *puppes*, *pisces*. unde Heinsius olim conjecterat *pristes*, ex Virgilii v. 116. firmans:

Velocem Muefibus agit acci ramige pristim.

Ut ita certum navigatorum genus dictum innuat. sed quia inter curas secundas non retulit, dubito an ipse probaverit posse. Servius vero hoc navigium explicans, vulgo mendosus est, & ex veteri codice legendum ibi, *Pristim vel a insula depicta,*

- 185 Quod cupis, hoc nautae metuunt, Leandre, natate.
Exitus hic fractilis puppib: esse solet.
Me miseram! cupio non persuadere; quod hortor:
Sisque, precor, monitis fortior iple meis.
Dimmodo pervenias, excusaque saepe per undas
190 Injicias humeris brachia lassâ meis.
Sed mihi, caeruleas quoties obvertor ad undas,
Nescio quae pavidum frigora pectus habent.
Nec minus hesternac confundor imagine noctis,
Quamvis est sacris illa piata meis.
195 Namque sub Aurora, jam dormitante lucerna,
(Somnia quo cerni tempore vera solent)

Stami-

depicta, vel ἀντὶ τοῦ πηλίου τὰ κόμματα, id est a secundis fluctibus. reliqua a glossatoris inepti manu sunt. erat vero, quod *pristina* a tutela dictum putet, cum animal certe tutela navis esse nequeat, sed insigne tantum, sive *παράσημον*, unde nomen habeat. Tutela navium erat numen aliquod, ut Iatius ad Valer. Flaccum docebimus. hic vero cum *arte laboratas puppes* dicat, certum est eum adludere ad tutelam navis, sive affabre laboratam numinis imaginem in puppi, quod si navem a mari non servaret, quid speraret Leander sua brachia plus posse. Douzae codex habebat, *merguntur in aequore*. praeterea in Junii codice erat, *non tua*, unde forte legendum, *num tua?* ut saepe alibi. BURMANNUS.

184. *Pesse putas.*] *Putes* duo scripti. HEINSIUS.

186. *Puppibus.*] *Navibus* Regius. quod placet, quia *puppis* praecedat. Douza hic *natate* pro navigare positum accipit. & legit, *exitus hic*, id est, hoc loco solet venire exitus, id est submersio & perditio navigii. Verum quidem est *natate* poni pro navigare, ut docuit Cerda ad Virg. iv. Aeneid. 398. & ita Noister viii. Met. 104. sed *natate* hic de naufragis capiendum, qui fracta nave natant. vid. superiori Epill. 120. Petron. cxv. *En homo quemodo natat.* & saepe alibi. BURMANNUS.

187. *Quod hortor.*] *Opto* alii. HEINSIUS. Nihil muta, nam aequae Latine dici, *hortor* aliquid, atque *ad aliquid*, docuit, hoc etiam loco producto, summis Gronovius ad Senec. Epill. 121. & Tacit. xi. Annal. 3. & Graevius ad Cicer. vii. ad Att. 14. BURMANNUS.

191. *Sed mihi caeruleas quoties obvertor ad undas.*] Ita legendum est: non ut Commentator, qui legit, *obvertor*. Est autem sensus: Quoties obvertor ad undas: hoc est, quoties cogito, vel respicio ad undas, *Nescio quid pavidum pectora frigora habent.* Nam & hunc versum magis probo, quam ut vulgo legitur, *Nescio quid pavidum frigora pectus habent.* MICHELUS. *Obvertor* legendum, non *obvertor*. Venit autem à verbo *vertor*, quod

in diffuetudinem abiit. composita, *obvertor, reversor*. hoc autem loco est respicere. GIOFANUS. Recte vixi doctè rejiciunt, *obvertor*. II. Metam. 470.

Quo simul obvertit saevam cum lumine mentem.

BURMANNUS.

192. *Nescio quid.*] Multo rectius legunt quidam, *Nescio quid pavidum pectora frigora habent.* NAUGER. Putabam aliquando *hebet*. Nunc accedo duodecim scriptis codicibus, qui legunt:

Nescio quae pavidum frigera pectus habent.

Ut jam monui ad Epit. xii. V. 170. alii codices habet. Fall. 1. 753.

Mens abis & morior, quoties pugnantis imago

Ate subis, & gelidum pectora frigora habet.

Ubi habent in scriptis nonnullis. Sed tum *frigora pectus* sit legendum. alii codices hoc loco:

Nescio quod pavidum pectora frigora habent.

Mentelianus alter:

Nescio quae timidum frigera pectus habent.

Argentinus: *

→ *Pavidum pectore friguit habet*

Fortè. pro *pavidum pectore*, vel *pavidae pectora*. HEINSIUS. Douza etiam legebat, *quae pavidum frigera pectus habent*, & rectè. Nam *pavidum pectus* dicitur, quam frigus. ix. Met. 581.

Et pavet obfessum glaciâli frigore pectus.

BURMANNUS.

195. *Sub Aurora.*] Paulo ante quam *lucescat*. GIOFANUS. Ita editi priores, & scripti omnes. malebat tamen Heinsius, *sub Auroram*. ut *sub noctem*. iv. Met. 79. *Sub prima crepuscula*. v. Fall. 455. & alibi. sed cum utrumque rectè dicatur, (vide ad Vellej. Paterc. II. 24.) hic *Aurora*, obsequentem voculam similis soni *jam*, est praeterendum. eadem varietas lib. II. Art. 315. ubi *sub autumnum* & *autumno*, varic in MSS. exhibetur. BURMANNUS.

195. *Jam dormitante lucerna.*] Durior certe metaphorâ, & ejus exemplum an alibi exister, ignoro. Si *morientes* dixisset, usus fuisset vulgari translatione, ut ita *vivas lucerna*. Horatius III.

Od.

- Stamina de digitis cecidere, sopore remissis:
Collaque pulvino nostra ferenda dedi.
Hic ego ventosas nantem delphina per undas
200 Cernere non dubiâ sum mihi visa fide.
Quem, postquam bibulis illisit fluctus arenis;
Unda simul miserum vitæque deseruit.
Quidquid id est, timeo. nec tu mea somnia ride:
Nec nisi tranquillo brachia crede mari.
205 Si tibi non parcis, dilectæ parce puellæ:
Quæ numquam, nisi te sospite, sospes erit.
Spes tamen est fractis vicinæ pacis in undis.
Tum placidas tuto pectore finde vias.
Interea, nanti quoniam freta pervia non sunt,
210 Leniat invisâs litera missa moras.

E P I-

Od. 21. dixit. In uno codice Heiniano & Excerptis Douzæ erat, *jam deficiente lucerna*. ita Virgilius ix. Aeneid. 351. *Ubi deficit ignis*. & Petronius cap. xxii. *Lucernæ humores deflætas*. vide & ad Petr. cap. xxix. qui & cap. cxii. *Defecerat lumen in monumentum positum*. sed qui non inelegans, licet audacior, in metaphorâ videtur, & Amplissimo Capero se probet, eam loco movere non ausi sumus. BURMANNUS.

198. *Quo cernis somnia vera solent.*] Post mediam noctem somnia vera esse dicuntur. Seneca, apud quem Andromacha loquitur, cum ei Hector, qui moneret Aityanacta à Græcis, ut eum præcipitarent, quæsitum iri, in somnis sibi apparisset, jubens illum abscondere, ita ait in Troadibus:

*Partes ferre nox alma transferat duas,
Clarumque septem vertentem stellas jugum.*

Et Horatius lib. 1. Serm. Satyra x.

— *Vetus tali me voce Quirinus,*

Post mediam noctem visus, cum somnia vera.

Quo loco, me puero, viginti ante annos hæc notaverat clarissimus vir M. Antonius Muræus, publicus Romæ præceptor meus. Vera esse somnia, quæ post mediam noctem fiunt, adfirmat & Theophrastus: qui cum dixisset:

Νυκτὶς ἔτε τριτάτου ἀλάφης ἰσχαναί, ἄγγυός δ' ἄφρ.

Addit paulo post:

Ἐὶ τε κχι ἀρπένειον ποιμαίνουσα ἔνεος ὄνειρον.

CIOFANUS.

201. *Illisit fluctus arenis.*] Sic est in optimis exemplaribus. vere. CIOFANUS. Editiones præcæ & Aldina prior, Colinae & Berolinæ, *injecit*. Scriverii unus, *illisit*. sed nihil movendum. Valer. Flacc. iv. 410.

Toto gurgite torrens

Tisiphonen agit, atque imis illisit arenis,

viii. 52.

Et quis, credamus ut ipsi,

Rex sans illisit pelago.

Claud. 11. Rapt. 256.

Credas illiis cauitibus algam.

Ubi quidam codices non male, *alios*, ut naves naufragas intelligat. BURMANNUS.

204. *Brachia crede mari.*] *Tende mari* Douzæ codex & Barberinianus, qui pro varia lectione habebat, *reddo*, etiam non male.

206. *Sospes eris.*] *Ero* Puteaneus, & tres alii ex melioribus. HEINSIUS. *Sine te sospite* Excerpta Douzæ, Junianus, Leidenfis, & septem alii.

208. *Tu placidas toto pectore finde vias.*] *Tunc* quatuor scripti. totidem *Tum*. utrumque bene. *lex tuto pectore*. vid. supr. v. 92. & hoc probe. Scriverianus, *placitas vias*. quod etiam arridet. sic *placita bona*. Epist. Helenæ. *placita puella* lib. 1. Art. Am. ex antiquis libris *pl. 37*. ubi plura. *placita forma* Art. Am. 117. & *Fast.* 11. *placitas vultus* Medic. *Faciei. placita quies* *Fast.* 1. *pl. 205*. ex scriptis. & *placitus* *Namicius* ex conjectura *Fast.* 111. *pl. 653*. *placita Thybris aqua* Art. Am. 111. 386. ubi pari modo peccatur. sic & *placitas terras* Valer. Flaccus. lib. v. *pl. 72*. dixit:

— *Et jam*

Puppe sedens placitas dimiserat anchora terras.

Ubi simili modo peccatur. ut & lib. 1. *pl. 265*: *placito si currere fluctu Pelas vultis*, ait. hoc est, vobis placito: Deos enim alloquitur. quomodo lib. 11. de Jafone, *placitoque Deis ne dejuras actus*. HEINUS. vs. Francius tentabat, *tuto gurgite finde vias*, ut supr. 92. *facias placidum per mare tutus iter*.

203. *Finde.*] *Scinde* codex Berolinæ.

210. *Leniat invisâs litera missa moras.*] Hæc est veterum librorum lectio. *Missâ* à te mihi. *Invisâs moras*, quod odi longum tempus. CIOFAN. *Litera nostra* alii. *Litera visa* Regius. *Leniat immensas* etiam Sarravianus à manu prima.

P. OVIDII NASONIS
EPISTOLA XX.
ACONTIUS CYDIPPAE.

Pone metum: nihil hic iterum jurabis amanti.
Promissam fatis est te semel esse mihi.
Perlege: discedat sic corpore languor ab isto,
Qui meus est, ullâ parte dolente, dolor.
5 Quid pudor ora subit? nam, sicut in aede Dianae,
Suspitor ingenuas crubuisse genas.
Conjugium pactamque fidem, non crimina, posco:
Debitus ut conjux, non ut adulter, amo.
Verba licet repetas, quae demtus ab arbore foetus
10 Pertulit ad castas, me jaciente, manus;
Invenies illic id te spondere, quod opto,
Te potius, virgo, quam meminisse Deam.

Nunc

[*Acontius.*] Amores Cydippes & Acontii lepide & eleganter narrat Aristaenetus lib. 1. Epist. 10. & peculiari Poëmate descripsit Callimachus, cujus meminerunt Grammatici, & quo respicit Noster Remed. 381. vide Celeber. Bentleji Fragmentum Callimachi et. similem vero huic fabulam de Ceryllâ & Hermochari refert Antonianus Liberalis. Metam. cap. 1. BURMANNUS.

1. *Pone metum, nihil hic iterum jurabis amanti.*] Ab hoc versu Epistola propriè orditur, nam duo illi, qui praecedunt, ejusdem generis sunt, cujus & superiores illi, qui à principio Epistolarum Oenones, Didonis, Deianirae, Ariadnes, Canaces, & Medaeae, in quibusdam praeposuntur: de quibus omnibus suo loco, quid nobis videretur, diximus. MICILLUS. Priscae editiones & codices nonnulli manu exarati hoc distichon in fronte hujus Epistolae exhibent:

*Accipe, Cydippe, despecti nomen Acontii,
Illius in panno qui tibi verba dedit.*

Est autem haec Epistola foede depravata plurimis in locis. HEINSIUS. Et ipsum illud distichon varie exhibetur in MSS. Excepit Leidens. *Suspecti pro despecti* Vossianus. ut Epist. praeced. 148. *A tibi suspecto dicit Ulixæ genui. Carmen Acontii* Grottorphanus. *Illius etiam Moreti.* Ceterum hae duae Epistolae mihi ab Ovidiana vena non fluxisse videntur. BURMANNUS.

3. *Languor ab isto.*] Francius volebat, *languidus isto*, ut cum *dolere* conjungeretur.

4. *Qui meus est, nulla parte dolere.*] Elegantius & rectius Gryphiana, *Qui meus est, nulla parte dolente sui.* DAN. HEINSIUS. *Dolere* Puteaneus & alii nonnulli. tres libri, *dolente*. quomodo & aliter Mentelianus pro diversâ lectione. Forte:

Qui meus est, nulla parte dolente, dolor.

Sed editio Gryphiana anni MDCXVI. qua usus magnus Scaliger:

Qui meus est nulla parte dolente tui.

Optime. HEINSIUS. Et ita Excerpta Douzae. *Illâ parte* Bernens. *una parte* Lovan. *magna parte* Ambrosianus & Francofurtensis.

5. *Ora subit.*] Occupat faciem; atque haec est vera lectio. CIOFANUS. *Ante subit* Puteaneus alique codices magno numero. Scribe. *Quid pudor ante subit?* ut apud Claudianum, Praefat. lib. 11. in Eutrop. 45.

Quid serar? audebis secum conscendere classent? Vulgatam tamen lectionem non follicitem temere, nam ita IV. Trist. III. 10.

Avertis vultus, & subit ora rubor.

HEINSIUS.

6. *Ingenuas.*] *Ambiguas* Bernensis.

11. *Invenies illic id te spondisse.*] Libentius lego ut est in aliis lib. *jurasse*. Infra: *Haec adjuvavit amanti: &*, *sed haec mentis perjura vocari.* & initio, *iterum jurabis amanti.* CIOFANUS.

*Ni tibi cum verbis excidit illa fides
Id meus, divae diffusa est ira decedat.*] Etiam hi duo versus non in omnibus habentur. Volvius eos ex suo exemplari, quod ipse vetustissimum dicit, adjecit. Neque libet eos rejicere, neque magnopere approbare: quando sententia etiam absque his constat, utcumque illi idem non videatur. MICILLUS. In glossa autem Scriverii haec sunt verba:

*Juro tibi fano per mystica sacra Dianae,
Ado tibi venturam comitem nuptamque futuram.*

11. *Quod opto.*] Optem malo. HEINSIUS.

14. *Mora est.*] *Mora* Moreti.

15. *Fol*

- Nunc quoque idem timeo: sed idem tamen acrius illud
Adiūmſit vires; auſtaque flamma morā eſt.
- 15 Quique fuit numquam parvus; nunc tempore longo,
Et ſpe, quam dederas tu mihi, crevit amor.
Spem mihi tu dederas: meus hic tibi creditur ardor.
Non potes hoc factum teſte negare Deā.
Adfuit, & praefens, ut erant, tua verba notavit:
- 20 Et viſa eſt motā dicta probaſſe comā.
Deceptam dicas noſtrā te fraude licebit:
Dum fraudis noſtrae cauſſa feratur amor.
Fraus mea quid petiit, niſi quo tibi jungerer uni?
Id me, quod quereris, conciliare poteſt.
- 25 Non ego naturā, nec ſum tam callidus uſu:
Sollertem tu me, (crede) puella, facis.
Te mihi compoſitis (ſi quid tamen egimus) à me
Adſtrinxit verbis ingenioſus Amor.

Dicta-

15. *Vel tempore longo.*] *Nec tempore* Puteaneus alique pluriſi quinque, *tam tempore*, lege, *jāam tempore* longo. niſi malis, *nunc tempore*, quomodo Moreti codex cum uno Ambroſiano. iv. Met. 60. *Tempore crevit amor*, unus, *nec tempore parvo*. unus itidem, *ne tempore longo*. alius, *non tempore longo*. HEINSIUS.

16. *Ex ſpe.*] Puteaneus & decem alii, *Et ſpe*. quidam cum prima editione, *Et ſpem*. plures, *Et ſpet*. Leidenſis, *Is ſpe*. crevit etiam pro *creſcit* Puteaneus, & decem alii. HEINSIUS.

18. *Non potes hoc factum teſte negare Deā.*] Hoc quoque loco ſequuntur duo verſus, qui haud dubiè à curioſo aliquo interpoſiti ſunt. Neque enim cum toto loco quicquam conſentiant: & per ſe tales ſunt, ut ab Ovidiana phraſi planè abhorreant. Sunt autem hi:

*Me tibi nupturam, foelix erat omen, Aconi,
Juro, quam colimus, numina magna Deae.*

MISCVLLVS. Forte *paſſum*. ut & paulo poſt:

Sit fraus huic nomen paſſo.

Supra *paſſam fidem* appellat. infra:

— *Recitetur formula paſſi.*

Et v. 203.

Nil tua, Cydippe, paſſa ruboris habent.

HEINSIUS.

19. *Praefens ut erat.*] *Erant* Puteaneus & Patavinus. Atque ita forſan Epithola ſequenti v. 25. ſit ſcribendum:

Sicut erant, properans verba imperſecta relinquo.
De hoc loquendi modo vide Notas in Metam. x. § 7. IDEM.

20. *Mota dicta tuliffe coma.*] *Notaffe* multi ex

ſcriptis. Gronovianus; Oxonienſis & Leidenſis; *probaſſe*. quod verum eſt. Faſt. ii. de Lae-
ticia. 826.

Ille jacens ad verba oculos ſine lumine movit,

Viſaque concuſſa dicta probare comā.

Silctenhorſtius conjicit, *ſigna tuliffe*, vel *de-
diſſe* ex illo. iii. Amor. ii. 59.

Adiuit & motu ſigna ſecunda delit. IDEM.

23. *Niſi uti tibi jungerer uni.*] Scripti plerique cum primis editionibus, *niſi quod*. Forte, *niſi quo*, vel, *niſi ſi tibi jungar ut uni*. HEINSIUS. *Quo tibi jungerer* etiam Douza legebat. ſed forte totum diſtichon ita conſtituendum:

*Fraus mea quid petiit, niſi quo tibi jungerer?
num*

Id me, quod quereris, conciliare poteſt.

Hoc unicum, *quod quereris* (ita enim veteres locuti, pro *de quo quereris*, ut mox verſu 34. vid. ad Petron. cap. xci.) meriti locum habet, & me tibi conciliare poteſt. de illo *quo* pro *ut*, vid. ad Epith. xviii. 203. & Remed. 517. BURMANUS.

24. *Id me quod quereris conciliare poteſt.*] *Potes* Multi ex ſcriptis. Aut diſtichon hoc valde fit mendofum oportet; aut Ovidianae non ſit venae. Forte:

Me tibi, quod quereris, conciliare poteſt.

HEINSIUS.

25. *Callidus uſu.*] *Arte* quidam. Argentinus *uſu*. IDEM.

27. *Si quid tamen egimus arte.*] *Egimus ante duo libri*. *egimus à me* Puteaneus. hoc eſt à me compoſitis. pro *compoſitis*, *conſpici* Voſſianus. forte *concepiti*. IDEM.

- Dictatis ab eo feci sponsalia verbis:
 30 Consultoque fui juris Amore vaser.
 Sit fraus huic nomen facto, dicarque dolosus:
 (Si tamen est, quod ames velle tenere, dolus.)
 En iterum scribo, mittoque rogantia verba.
 Altera fraus haec est: quodque queraris, habes.
 35 Si noceo quod amo; fateor, sine fine nocebo;
 Teque petam: caveas tu licet ipsa peti.
 Per gladios alii placitas rapuere puellas:
 Scripta mihi caute litera crimen erit?
 Di faciant, possim plures imponere nodos!
 40 Ut tua sit nullà libera parte fides.
 Mille doli restant: clivo sudamus in imo.
 Ardor inexpertum nil finet esse meus.
 Sit dubium, possine capi; captabere certe.
 Exitus in Dis est: sed capiere tamen.

Ut

29. Feci.] *Miff Bernensis.*

30. *Consultoque.*] Douza tmesim vult esse, *consulte juris*, pro *Jurisconsulto*, amorem. sed ego puto sensum esse, *consulto amore sui vaser juris*. nam & *vaser* proprie de Jurisconsulto, & in bonam partem sumitur. vid. Acron. ad Horat. l. Sat. III. 130. vid. ad Epist. XVI. 314. BURMANNUS.

34. *Fraus haec est.*] *Fraus haec est* Lovaniensis & Lovaniensis. vid. ad Epist. II. 156.

36. *Teque petam caveas tu licet, ipse petam.*] Inconcinna hoc loco repetitio. *usque petam* duo libri. quatuor alii, *ipsa peti*. recte. postet & legi, *Teque, peti caveas tu licet, usque petam*. Nam Argentinus, *Teque pete*. HEINSIUS. Non video fatis quid significet hic, *et caveas* nisi ex jure velis explicare cum Bersinanno & aliis. in Lovaniensi erat, *nebis tu licet ipsa peti*. quod planius esse puto. BURMANNUS.

37. *Per gladios.*] Curtius IV. 1. *Quod alii per ignem ferrumque peterent.* Epist. XVII. 246. diverso paulum sensu ducit:

Ibit per gladios (hai mihi!) noster amor.

Rigidas rapuere, Bersinannus in margine ex codice suo. BURMANNUS.

39. *Di faciant, possim plures imponere nodos.*] *Plures possim tibi ponere nodos* Moreti codex, venuste. Epist. IV. 135. tamen:

Imposuis nodos cui Venas ipsa suos. HEINSIUS.

41. *Nulle modi restant: clivo sudamus in imo.*] *Doli* meliores eum Puteaneo. HEINSIUS.

41. *Clivo sudamus in imo.*] In quibusdam, *clivo sudamus in isto*. NAUGERIUS. Idem *clivo imo* cum tribus aliis. optime. Remedio Amoris, 394.

Principie clivi noster anhelat equus.

De clivo Proverbii vicem obtinuit Plaut. *Asin.*

1113. *Adversus clivum te quadrupedem agitato.* Imus autem, ut *imos montium pedes & radices* passim Historici dicunt. *Imum clivi jugum* Liv. II. cap. 65. *Imum saxum* Liv. VIII. 6. *Infima clivi* Liv. XXVIII. 31. sic contra Virg. lib. XI. *Cur indeceres in limine primo desciscimus*. contra in *summo clive desciscere* apud Senec. Epist. XCII. sic pariter peccatum apud Virgil. IV. Georg. 273.

Namque uno ingentem tellis de cespite silviam.

Ubi ex MSS. legendum, *imo*. & apud Claud. VI. Conf. Hon. 238.

Omnibus exclusus coepis confedis in imo Colle tremens.

Male MSS. ibi, *uno*. HEINSIUS. Proverbii speciem haec verba praeferre apparet ex Petronio c. XLVII. *Nec adhuc sciebamus, nos in medio lautissiarum, quod ajunt, clivo laborare*. ubi vide quae notavimus. alludunt ad hanc sententiam illa Propertii lib. I. Eleg. XII. 9.

Perditus in quadam tardis pallefcere curis

Incipis, et prime lapsus abire gradu.

Ubi cum Heinio malim, *lassus*. *Imo clivo* vero recte vindicat Heinsius. ita Flor. lib. II. cap. 3. *Ligures imis Alpium jugis adhaerentes*. & III. 20. *Ad imas Vesuvii descendere radices*. Livius IX. 35. *Imi montes*. XI. 22. *Imi colles Aemi*. Noster XV. Met. 548. *Montisque jacens radicibus imis*. Valer. Flacc. I. 25. *Imus Olympus* ubi male alii *numm*, quae voces & facile & frequenter permutatae. vid. Cl. Drakenb. ad Sil. IV. 312. v. 112. BURMANNUS.

44. *Exitus in dis.*] *In dubio est* Gortorphanus. nil muta. Pindarus:

Νῦν δ' ἔλπομαι μὲν, ἐν ἑσπ' ἔγε μὲν τίλοσ.
 HEINSIUS.

45. *Quom*

- 45 Ut partem effugias, non omnia retia falles:
 Quae tibi, quam credis, plura tetendit Amor.
 Si non proficiant artes, veniemus ad arma;
 Inque tui cupido rapta ferere sinu.
 Non sum, qui solcam Paridis reprehendere factum:
 50 Nec quemquam, qui, vir possit ut esse, fuit.
 Nos quoque: sed taceo. mors hujus poena rapinae
 Ut sit, erit quam te non habuisse, minor.
 Aut esses formosa minus, peterere modeste.
 Audaces facie cogimur esse tuâ.
 55 Tu facis hoc, oculique tui; quibus ignea cedunt
 Sidera; qui flammae causa fuere meae.
 Hoc flavi faciunt crines, & eburnea cervix;
 Quaeque, precor, veniant in mea colla manus:
 Et decor, & vultus sine ruficitate pudentes;
 60 Et, Thetidi quales vix rear esse, pedes.

Cetera

46. *Quam credis, plura.*] *Credas* scribe. sic Epist. XIX. 18.

Plus quoque, quam credi quod mihi possit, amo.

Mox proficiant multi ex scriptis. HEINSIUS.

47. *Ad arma.*] *Ad enses* Regius & unus Heinsii.

48. *Cupido sinu.*] *Relapsisse* puto ad juvenum ingenium, qui, ut ait Aristoteles lib. 11. Rhetor. *cupidi sunt*, aut ad ipsorum summam in re venera cupiditatem ac vim. Qualia sunt illa:
A juvene & cupido credatur reddita virgo?

Et:

Cum primum cupido Venus est deducula marito.

CIOFANUS. *Inque tui cupidus*, vel, *Inque meo cupido* Putecanus. Lege, *Inque meo cupidus sinu*, & vide quae noto ad Epist. v. §1. 45. *meo cupido* etiam prima editio, & ex melioribus scriptis decem. Alii complures, *mei cupido*, alter Menteljanus, *mei cupido. ferre in sinu* diximus ad III. Fast. 218. HEINSIUS. *Inque tui cupidus rapta ferere sinus*, malebat Francius.

49. *Non sum qui solcam.*] Plena locutio esset, *non is sum, qui solcam*. lib. 1. Amor. XII. 29. *Non est, qui debeat esse*, plenam locutionem habes, apud Cicronem iv. ad Fam. 2. *Si is effemus, qui debemus*. & Lucan. 1. 171. *Non erat is populus, quem pax tranquilla juvaret*. & ita alii. hanc elegantiam Latini sermonis egregie illustravit Vorstius de Latinitate falso suspecta. cap. v. BURMAN.

53. *Aut esses.*] *Si esses tu*, olim fuisse lectum testatur Lipsius lib. 1. Ant. Lect. 20. qui fecit, *aut esses*. Francius, *Quod si esses*, in Oxon. & Lincoln. erat, *Aut si esses*, in Motet, *O esses*, non male. *petero vero modeste* illustravimus ad Phaedr. II. 1. BURM.

55. *Quibus ignea cedunt.*] *Malò, cedant*, ut:

Cedant carminibus reges regumque triumpho.

HEINSIUS.

57. *Hec faciunt flavi crines.*] *Flavus capillus*; ut *niger*, commendatur in puellis. sic de Lucretia ext. lib. 11. Fast.

Forma placet, niveusque color, flavisque capilli,
Quodque aderat nulla facilius ab arte color.

Virg. lib. 1v. Aeneid. 698.

Nondum illi flavum Proserpina vertice crines
Absulerat.

Fallitur ibi doctiss. interpres, Servius, qui haec scribit: *Abscendente galero. Huic ergo dat, quasi turpi.* Virg. enim lib. 1. dixerat Didonem esse pulcherrimam, ubi ita est:

Regina ad templum forma pulcherrima Dido Incessit.
 CIOFANUS. Verum tamen est, quod Servius observat, *flavos crines* tribui semper Feminis, si non omnino turpibus, cultis tamen & a Venere non abhorrentibus: & hoc docet Menandri praeceptum apud Clement. lib. 111. Paedag.

Τὸν γοῦναίον γὰρ

τὴν εὐφροῖν ἢ αἰ τὰς τριχὰς ἐανίας ποιεῖ.

Ubi aeternum Graecae Poëticae opprobrium, Cicerius, rutilasse crines mulieres notat, ne rufae videantur. quod egregie fallum ostendit, quod exempla dabit plena manu, Broukh. ad Tibul. 1. Eleg. vi. 8. quod vero etiam Lucretiae tribuat Noster II. Fast. 763. aliter locum illum esse legendum ibi notabimus. & ita delicati pueri finguntur, ut *Flavos Ganymedes* Horat. 1v. Od. 4. deferuit vero sua eruditio Cruiquium, qui *Flavam Chloem* apud Horat. 111. Od. 9. a bile flavas dici contendit. ita enim & *Phyllis flavas* 11. Od. 4. *Flavam* tamen etiam a colore cutis dicit Noster II. Amor. 1v. 300. & ab oculorum colore *Flavam* Minervam dicit Noster

O 3

Noster

- Cetera si possem laudare, beator essem:
 Nec dubito, totum quin sibi par sit opus.
 Hac ego compulsus, non est mirabile, formâ,
 Si pignus volui vocis habere tuæ.
- 65 Denique, dum captam tu te cogare fateri,
 Infidiis esto capta puella meis.
 Invidiam patiar: passio sua præmia dentur.
 Cur suus à tanto crimine fructus abest?
 Hefionem Telamon, Briseïda cepit Achilles:
- 70 Utraque victorem victa secuta suum.
 Quamlibet accuses, & sis irata licebit;
 Iratâ liceat dum mihi posse frui.
 Idem, qui facimus, factam tenuabimus iram:
 Copia placandæ sit modo parva tui.

Ante

Noster l. Amor. 1. 7. & 11. Art. 659. ubi tamen *rava* mavult Heinſius. sed & 11. Met. 749. *Flava* dicitur. BUSHMANNUS.

58. *Quæque precor.*] *Quæque* prima editio cum plurimis scriptis. HEINſIUS.

60. *Et Theſtidi qualet.*] *Ἀργυροπόδα* Thetis ex Homeri Rhapsodia innuit. EGNATIUS. Pertinet hoc ad Homericum epitheton, quo Thetis *Ἀργυροπόδα* ab Homero dicitur, hoc est, pedes argenteos habens. quod ad candorem Deæ pertinet, quem cum argento Poëta comparat. MICILLUS.

60. *Rear.*] *Rear* prima editio, Puteaneus, & alii complures bene. *Lege* etiam, *Theſtidi*, nam in Gortorphiano, *Theſtidem vel Veneri*. hinc *Ἀργυροπόδα* Thetis Homero dicta. HEINſIUS.

62. *Nec dubito totum quin tua pari sit opus.*] *Tibi pari* prima editio. quatuor scripti, *tibi par*. Gortorphianus & prior Moreti pro diversâ lectione, *sibi par*. quomodo jampridem esse restituendum divinaram. Amor. 11. Eleg. vi. 60.

— *Tumulus pro corpore parvus,
 Quo lapis exiguus par sibi carmen habet.*

Met. lib. xii. 618. ex vestigiis veterum librorum:

*Hæc illi mentura viro respondet, & hæc est
 Par sibi Pelides.*

Triſt. iv. Eleg. vi.

*Triſtior est vitam præſens æcrumna priari,
 Ut sit enim sibi par, crevis & acta mora est.*

Triſt. v. Eleg. ult. 23.

*Nam tua, dum ſtremis, turpi sine crimine mansit,
 Et Famæ probitas irreprehensa fuit.
 Par aadem nostra nunc est sibi facta ruina.*

Ita versus illi mendosissimi sunt corrigendi. Martialis, lib. ix. Epigr. ultimo:

Quæ nova tam similes genuit sibi Leda Laconas,

Ubi, *similes tibi*, perperam legitur, & *Lacones*. Horat. 1. Sat. 111. *Nil fuit umquam sic impar sibi*, Silius xii. 577.

Per plurima vestra

*O sœu desera, & saturas sanguine dextras
 Vobis isto parati.*

Ita emendavimus ex veteribus libris. vulgati *vestre* *iste parati*. Manil. 111. 244.

Cum spatium non sit sibi par pugnantibus horis.

Quomodo & illos versus castigandos videri, monui ad vii. Fast. 793. ubi plura. HEINſIUS. Vel-lejo eandem elegantiam reddidit Heinſius lib. 11. 97.

67. *Sua præmia.*] *Mea præmia* Excerpta Douzæ.

69. *Hefionem Telamon.*] Hercules cum Laomedonta interfecisset, Telamoni, quod primus llium intrasset, Hefionem præmii loco dedit. Apollodorus lib. 11. *Τελαμῶν Ἀρσιείῳ Ἡρόδῳ τὴν Λαομῶντος θυγατέρα δίδωσι ἐξ ἧς ὕστερον Τελαμῶν τὸν Τεύκρον γένει.* CIOFANUS.

69. *Briseïda cepit Achilles.*] Cum Lyncæum expugnasset. CIOFANUS.

70. *Utraque victorem nempte secuta suum.*] Sic legendum, non *virum*: quamvis Telamon Hefionem postea uxorem duxerit; at non Achilles Briseïda. CIOFANUS. *Victa secuta* Gortorphianus & unus Ambrosianus. argute. Propert. lib. 111. 1x. 16.

Vicit victorem candida forma virum.

Metam. 111. 95.

Dum spatium victor vicii considerat hostis.

Fast. 111. 101.

*Nondum tradiderat victas victoribus artes
 Græcia.*

Quo Juvenalis respiciunt illa:

Græcia

- 75 Ante tuos flentem liceat consistere vultus:
Et liceat lacrimis addere verba suis.
Utque solent famuli, cum verbera faeva verentur,
Tendere submissas ad tua crura manus.
Ignoras tua jura; voca; cur arguo absens?
- 80 Jamdudum dominae more venire jube.
Ipsa meos scindas licet imperiosa capillos,
Oraque sint digitis livida facta tuis:
Omnia perpetiar: tantum fortasse timebo,
Corpore laedatur ne manus ista meo.
- 85 Sed neque compedibus, nec me compesce catenis:
Servabor firmo vincetus amore tui.
Cum bene se, quantumque volet, satiaverit ira;
Ipsa tibi dices, Quam patienter amat!

Ipsa

Graecia capta forum victorem cepit.
Epist. ix. 70.
Huic victor victo nempo pudendus erat.
Amor. i. Eleg. 1.

Qua vicis viclos protegit ille manu.
Rutil. Itinerar.

Victoribus premis natio victa suos.
Praeterea *victorem suum*, prima editio, cum primo Medicæo. male. ut ex Propertii loco jam vidimus. HEINSIUS. Epist. ix. 2. *Victorem vicatate succubuisse queror.*

74. *Placandæ tui.*] Meliores cum Putcaneo *placandi*. recte. Alterum Latine vix dicitur. HEINSIUS. Sanctius lib. III. Miner. cap. 8. *Placandi tui defendit.* sed Cl. Periz. n. 18. utrumque dici posse docet. & ad lib. i. cap. 2. n. 7. praefert *placandas*.

75. *Ante tuos flentem.*] Lovanienſis, *Ante tuos vultus liceat consistere flenti.*

75. *Flentem liceat.*] *Vultus liceat consistere flenti* Lovanienſis. *Ante tuos oculos liceat consistere flentem* Bernenſis.

76. *Et liceat lacrymis addere verba meis.*] *Suis* Putcaneus cum Lovanienſis & altero Moreti. probe. vide Notas Epistola xvii. §f. 252. Trist. III. Eleg. III. ut scribendum puto:

Deque suis lacrymis humida fersa date.
Sed liceat quoque Lovanienſis. HEINSIUS.

78. *Tendere submissas in tua crura manus.*] *Ad tua meliores.* quidam etiam, *sub tua jura.* Amor. l. 1. Eleg. 11.

Parrizimus viciſtas ad tua crura manus.
Ut quidem vetus illic membrana exhibit. Petron. cap. xvii. *Protendo ad genua vestra supinas manus,* apud Maronem:

Dixerat & genua complexus, genibusque volutus.
Plaut. Milit. iv. vi. 24. *Si pol me viciſ uxorem du-*

tere, genua amplectar. Apulej. III. Miles. *Cuidam manus desculatus, & ipsa genua contingens.* sic & Homerus & alii. HEINSIUS. Senec. Herc. Fur. 1002.

En, blandas manus
Ad genua tendens, veto miseranda rogas.
Quintil. Decl. xv. *Tendis ad genua vestra supplices manus.* vid. Delr. ad Senec. Med. 247.

80. *Deminas mere.*] Francius malebat, *jura.* ex Epist. III. 154.

82. *Oraque sint digitis livida nostra tuis.*] *Livida facta* probe libri duodecim. *aspera facta* duo alii. Epistola Oenones:

Oraque sint digitis aspera facta meis.
Sic frigida facta, & saucia facta Ep. Hyperanestrac. Am. 1. Eleg. vi.

Ubi sis ut lacrymis janua facta meis.
Quare & lib. III. Fast. forte scribendum:

Factaque cum fueris vere bis ada seges.
Cum *Tallaque illic legatur. pallida facta* Remedij Amoris. *arida facta* Hypsipyles Epistola, & Trist. III. El. xiv. & Elegia de Nuce; *obvia facta* Fast. II. *Languida facta* Fast. III. & v. *sabida facta* Pont. i. Eleg. i. & *saxea facta* de Niobe Eleg. II. *barbara facta* Epist. Medææ & Trist. v. Eleg. vii. *dura facta* Trist. v. El. x. *humida facta* Trist. iv. Eleg. i. Pont. i. Eleg. x. *facta beata* bis apud Propertium. *candida facta gelu* Trist. III. Eleg. x. *vin per facta; candida facta nivos* Art. Am. II. & sic saepe. HEINSIUS.

83. *Tantum fortasse timebo.*] Francius conjece- rat, *tantum, sermoſa, timebo.*

86. *Amere tui.*] *Amere tibi* codex Douze. *Amore tuo* Junianus.

87. *Cum bene se quantumque volet.*] *Malo volet.* HEINSIUS.

- Ipsa tibi dices, ubi videris omnia ferre;
 90 Tam bene qui fervit, ferviat ille mihi.
 Nunc reus infelix absens agor: & mea, cum sit
 Optima, non ullo causa tuente perit.
 Hoc quoque, quod jus est, sit scriptum injuria nostrum:
 Quod de me solo nempe queraris, habes.
 95 Non meruit falli mecum quoque Delia. si non
 Vis mihi promissum reddere, redde Deae.
 Adfuit, & vidit, cum tu decepta rubeas.
 Et vocem memori condidit aure tuam.
 Omina re careant. nihil est violentius illa,
 100 Cum sua, quod nolim, numina laesa videt.
 [Tessis erit Calydonis aper. nam scimus, ut illo
 Sit magis in natum saeva reperta parens.]
 Tessis & Aëtaeon, quondam fera creditus illis,
 Ipse dedit leto cum quibus ante feras.
 105 Quaeque superba parens, saxo per corpus oborto,
 Nunc quoque Mygdoniā flebilis exstat humo.
 Hei mihi, Cydippe! timeo tibi dicere verum;
 Ne videar causā falsā monere meā:

Dicen-

90. *Iste mihi.*] Ille placebat Francio.
 92. *Non ullo.*] Francius conjiciebat, me nullo.
 93. *Hoc quod amor jussit, scriptum est injuria nostra.*] Hoc quoque quod... jussit, scriptum injuria nostrum Puteaneus. Hoc quoque quod jussit scriptum est injuria nostri, vel nostra vel nostrum plerique. Hoc quoque quod vis sit prima editio & quatuor scripti. Lovaniensis, Hoc quod opus jussit. Ceter Mentelianus:

Hoc quoque jussit amor, scriptum est injuria nostri.
 Puto:

Hoc quoque, cum jus sit, sit scriptum injuria nostrum.

Vel quid simile. Sed totum distichon opinor esse adulterinum. HEINSIUS

94. *De me solum.*] Solo Puteaneus. & alii multi ex melioribus. HEINSIUS.

95. *Non meruit.*] Malo, num. HEINSIUS. Nec meruit Francof. Lovan. & Excerpta Douzae.

100. *Cum sua quae non vult.*] Quod nolim Puteaneus & quinque alii. quidam, quod non vult, quod nollem, quod nolis, & similia. sic XIII. Metam. 863.

Ille tamen placenteque sibi, placenteque libobis
 (*Quod nolim*) Galatea tibi.

Ibidem 145.

Sive ego, quod nolim, longis consumptus ab annis.
 HEINSIUS. Formula vitiosissima in avertendo omni,

Prop. 1. 7.

Quod nolim nostrum evoluisse Deos.

Ubi videndus Pasteratus. Cicer. VIII. ad Fam. 2: & 6. Si, quod nolim, adversi quid evenerit. Quod nollem Moreti. & hac formula usi Martial. r. 72.

Hesternā sacrum narratur, Postume, caena
Quod nollem.

& alii. contraria formula, quod mallem utitur Noster Epist. seq. vers. 35. BURMANNUS.

101. *Tessis erit Calydonis aper. nam scimus ut illo.*] In Puteaneo codice nihil veteris lectionis apparebat, praeter haec, *Tessis erit... lydon.. ap.* vulgata lectione manu recentiori substituta. pro, nam scimus ut illo Sarravianus & alii nonnulli, sic saevus ut illo, nos scimus Moreti. sic scimus alii nonnulli. vel, si scimus, ut Argentinus. *fest saevus ut illa.* Mihi & hoc distichon adulterinum videtur. Scholiastes aliquis exemplum apri Calydonii reliquis duobus de Aëtaeone & Niobe addiderat. ex eo Scholio distichon postea est confictum, barbarum sane & insulsum. HEINSIUS.

101. *Quoniam fera.*] Lego, quendam; ut est in aliis libris. CIOFANUS.

106. *Adstat.*] Oxon. Lovaniensis & Excerpta Douzae, exstat. quod verum puto: nam Paulinus lib. 1. Attic. cap. 21. dicit, marmor in monte Sipylo prominere, quod procul intuentibus praebet speciem mulieris lugentis. BURMANNUS.

108. *Atenera.*] *Movere mea* Bernensis, Oxoniensis & quindecim alii.

- Dicendum tamen est: hoc est, (mihi crede) quod aegra
 110 Ipso nubendi tempore saepe jaces.
 Consulit ipsa tibi; neu sis perjura laborat:
 Et salvam salvà te cupit esse fide.
 Inde fit, ut, quoties existere perfida tentas,
 Peccatum toties corrigat illa tuum.
 115 Parce movere feros animosae Virginis arcus;
 Mitis adhuc fieri, si patiare, potest.
 Parce, precor, teneros corrumpere febribus artus;
 Servetur facies ista fruenda mihi.
 Serventur vultus ad nostra incendia nati:
 120 Quique subest niveo laetus in ore rubor.
 Hostibus è si quis, ne fias nostra, repugnat;
 Sic sit, ut, invalidà te, solet esse mihi.
 Torqueor ex aequo, vel te nubente, vel aegrà:
 Dicere nec possum, quid minus ipse velim.
 125 Maceror interdum, quod sim tibi causâ dolendi:
 Teque meâ laedi calliditate puto.
 In caput haec nostrum dominae perjuria, quaeso,
 Eveniant: poenâ tuta fit illa meâ.

Ne

110. *Saepe jacer.*] Mallem, *nempe*, qua vocula Noster deletatur. sic 1. Am. 674.

Quod juvenis, invicem nempe dedisse voluit.
 Patavinus quoque codex *nempe*. eadem varietas
 1. Am. 1x. 25. & 111. Art. Am. 532.

Facundus causam saepe clientis agit.
 Ubi Heinf. *nempe* rescribit. & alibi. BURMANNUS.

113. *Inde fit.*] *Unde fit* Francof. & Lovan.
 113. *Existere.*] In nonnullis, *obstistere*, in aliis,
insistere. NAUGERIUS. *Obstistere* legendum puto.
 CIOFANUS. Putaneus, *exi...re*. quatuor scripti,
obstistere. *confistere* Vossianus. unus Farnesianus, *re-*
sistere. Jureti excerpta, *hanc fallere*. HEINSIUS.
 forte, *persistere*.

110. *Lentus in ore rubor.*] In quibusdam, *levis*.
 NAUGERIUS. *Laetus* quatuor scripti. sic apud Si-
 lum lib. xv.

Stans vultus & ora
Incessuque vires propior, lactique pudoris.
 Forte etiam legi possit:

Quique rubet niveo laetus in ore color.

Ut 111. Art. Am. 74. ex MSS.

Et perit in niveo qui fuit ore color.

Et Medic. 89.

Haerebit tote multus in ore color.

Color hic est in quatuor scriptis. HEINSIUS. *Laetus*
 Excerpta Douzæ & decem Heinfil. *lentus* Leidensis.

121. *Hostibus & si quis.*] *Hostibus* à Basileensis.
Hostibus ex duo aliis. Forte, *Hostibus*, è. HAINS.

114. *Dicere nec possum quod minus esse velim.*] *Quid minus ipse velim* Putaneus & alii ex melio-
 ribus. *possum* praeterea legendum. HEINSIUS.

125. *Macerari interdum.*] Grammatici quidam;
 dum *macerari* verbum prima correpta pronuntiarum
 posse contendunt, vericulum hunc ingeniosissimi
 vatis contaminaverunt, non advertentes inversum
 esse verborum ordinem, & sic restitucndum, ut
 nos emendavimus. EGNA TIUS. Hunc, ut Horatii
 versum, citant membranæ apud Barth. xxxvii. adv.
 13. nisi duplex ibi exemplum adulerit glossator;
 primum ex Horatio 1. Od. 13. unde collegit ille
 produci primam. deinde alterum ex Ovidio pro-
 duxerit, unde corripit probavit:

Interdum maceror quod sim tibi causa doloris.

BURMANNUS.

125. *Causa doloris.*] *Dolendi* meliores. HEINS.

127. *Inque caput nostrum.*] *In caput nostrum*

Putaneus. Alii multi, *in caput & nostrum*. alter

Mentelianus, *Et caput est nostrum*. Lego, *in caput*

è nostrum. nam in uno Farnesiano, *hoc nostrum*.

Gottorphanus, *haec nostrum*. in quas voces Td &

saepe degeneravit, ut ad Epistolam primam vsq.

121. monuimus. Graeca imprecatio, apud quos

frequenter occurrit, Aristophanem praefertim, *εἰς*

κεφαλὴν σου, sic, *Transferre pericula in caput suum*.

apud Valer. Maximum lib. 11. cap. 1v. postet &

restitui, *Di capiti nostro*. quod malo. vid. Epist.

v. 119. Ibidem 448.

P p

Eve:

- Ne tamen ignorem, quid agas; ad limina crebro
 130 Anxius, huc illuc, diffimulanter eo.
 Subsequor ancillam furtim famulumve, requirens
 Profuerint fomni quid tibi, quidve cibi.
 Me miserum! quod non medicorum iussa ministro,
 Effingoque manus, infideoque toro.
 135 Et rursus miserum! quod, me procul inde remoto,
 Quem minime vellem, forsitan alter adest.

Ille

Eueniant capiti vota sinistra tuo.

Auctor Querolii: *Pellibus offibusque vestris eueniat, quicquid optastis mihi.* Tibullus lib. 1. Eleg. 11.

Et mala si qua tibi dixit dementia nostra, ignoscas. capiti sine procer illa meo.

Virgilius libro viii. 483.

Quid memorem infandas caedes, quid facta tyranni Effera! Di capiti ipsius generisue referrent.

Abeant in caput ejus apud Senecam simili imprecatione. Caelius (Ciceroni lib. viii. Epist. 1. *Te subrostrans, quod capiti illorum sit, dissiparant perisse.* apud Aesopum Fab. cclxxv. ἄλλ' ἢ ὄντος ἢ ἔλατος ἐν τοῖς τῶς, ἐπὶ τῆς ἐν κεφαλῇ γένεως. HEINSIUS.

128. *Eueniant.*] Vide ad Epist. vii. 21.

130. *Diffimulanter.*] Ita & 1. Art. Am. 488.

Leuciam dominae diffimulanter adi.

Non integer pro seculo suo Amm. Marc. lib. xiv. 1. de rumigerulis: *Hi peragrantes & diffimulanter honoratorum circulis adfessendo, pervadendoque divitum domus egentium habent, quidquid noscere poterant vel audire, latenter intronissi per pesticas in regiam, nuntiabant.* Huc illuc vero notat deambulationem, quae non ad certum locum instituitur, sed cum saepe eadem spatia facimus, & animi causa tantum ambulamus, ut ambulemus. ut apud Terent. Heaut. iii. 111. *Abi deambulatum sane istae, isoforum, quovis.* Noster iii. Amor. viii. 8. *Turpiter huc illuc ingeniosus es.* Hirt. Bell. Afric. 73. *Ut legiones non in uno loco contineret, sed per caussam frumentandi huc atque illuc raperet.* BURM.

131. *Require.*] Alii, *require.* HEINSIUS.

132. *Quidve cibi.*] Sive *cibi* BERNESIUS.

134. *Astringoque manus.*] Legendum ex antiquis exemplaribus, *effingoque manus*, & paulo inferius, pro *ille manus istas astringis & affides aegrae*; *Effingit & affides aegrae.* eo verbi significato, quo idem Ovidius v. Fall. 409 utitur eo versu:

Ille manus aegras manibus fugebat amicis.

Et Virgilius Aeneidos octavo, 634.

Mulcere alterius, & corpora fingere lingua.

NAUGERIUS. *Effingoque* Puteaneus & alii magno numero, cum prima editione eleganter. & sic paulo post, *ille manus istas effingit.* cum isdem codicibus. est autem *effingere*, demulcere, leviter bergeret ut apud Catonem de R. R. cclxvii. *Fisci-*

nas spongia effingat, quod aemulatus Cicero Oratione pro Sextio cap. 35. quomodo & *plaudere pro palpate* dicebant, de quo iii. Metam. 867. dictum. Afranius:

Accedo ad te, ut tibi cervicem fingam linteo.

Atque ita legendum ex codicibus scriptis. Elegia in mortem Drusi, 137.

Nunc ego te infelix summum teneoque tuoque,

Effingoque manus, oraque ad ora fero.

Fall. v. 409.

Ille manus aegras manibus fugebat amicis.

Lib. 11. 418.

Et fingit lingua corpora bina sua.

Quae expressit ex ilius Virgilianis de eadem re; lib. viii. 634.

— *Illam tereti cervice reflexam*

Mulcere alterius, & corpora fingere lingua.

Ubi Servius, *Fingere, id est tergere.* Cicero in *Salsiana*; *Spongiis sanguis effingebatur.* id est *tergebatur.* *Fingere* tamen et *formare* aliquid et *ad integram faciem arte perducere* significat. inde *fictores* dicuntur, qui *imagines vel signa ex aere vel cera faciunt.* Senec. Hippol. 1262.

Durasse trepidas logubri officio manus,

Dum membra matris genitor annoverat suo,

Corpusque fingit; hoc quid est forma carens?

Quae pars tui sit dubito, sed pars est tui.

Atque ita capienda illa Plinii lib. 1. Epist. 117: *Effinge aliquid & excludi, quod sit perpetuo tuum,* ita enim vetustissimus codex Medicus, quo sum usus; non *excludi*, ut ad *urias* & *aves* alludat, quae informes foetus fingere, & ova excludere dicuntur. Noster de *ursa* Metam. xv. 380.

Lambende mater in artus

Fingit.

Quomodo de eadem re A. Gellius xvii. cap. 10. Claudian. in *Rufin.* 1. 96.

— *Linguisque trifidus*

Mollia lambentes finxerunt membra ceras.

Ubi plura. *fingi proles* pro generari eleganter dixit Columella lib. v. cap. 36. apud Plaut. *Amphitryone* 1. 1. 161 *Sofia facete:*

Illic homo me interplabit, meumque et finges denuo.

Et Lucilius apud Nonium in *fingere*: *Quum poculo bibe eodem, ampletor, labra labellis finges: Cingens*

pono.

Ille manus istas effingit, & adsidet aegrae,
 Invifus Superis, cum Superisque mihi.
 Dumque suo tentat falientem pollice venam;
 Candida per caussam brachia saepe tenet;
 140 Contretatque sinus, & forsitan oscula jungit.
 Officio merces plenior ista suo est.
 Quis tibi permittit nostras praecerpere messes?
 Ad sepem alterius quis tibi fecit iter?

Iste

pono. quod idem Nonius perperam pro *jungere* interpretatur. apud Valer. Flacc. lib. v.

Fingit placidus fera pettora distis.

Pro *malca*. vid. Schiopp. Suspect. Lect. III. 8. sic Metam. IV. 141. fabula Thibes in nonnullis melioris notae codicibus scriptum offendi:

— *Gelidis in vultibus oscula fingens.*

Sic Epitola XIX. v. 44. *Fingere oleo corpus.* ut illic scribendum monuimus. *afsideoque* *thero* etiam in uno Regio. quod sequentia confirmant. & Horat. lib. I. Sat. I. 82.

Aut alius casus te lecto adfixit, habes, qui

Afsideat, fomenta parat.

Cydippe infra de amante:

Afsideat ille quidem, quantum permittitur ipsi.

HEINSIUS. Nullum dubium, quin *adsidere* verbum sit proprium eorum, qui vel medicinae, vel consolationis causa aegris & miseris adsunt. vid. Pafserat. ad Propert. IV. 111. pag. 591. & nos ad Quint. II. Decl. 10. sed hic *insidens* nollem ejicere: licet mox, & in sequenti Epitola, *adsidet* ille de rivali legatur, & recte. Rivali enim illi, a quo alienior erat Cydippe, adsidere non permittebatur, Acontii vero votum ulterius tendebat, cui si potestas facta fuisset ad aegram veniendi, non ille adesset toro contentus, etiam insedisset, & in spondam se, non repugnante puella, posuisset. id saltem votum later in *insiduo*. ideoque minime mutandum. quod vero Notter dicit, *offingere* manus, Aufon. Epigram. LXXIII. dixit *stratiare*. BURMANIUS.

135. *Quod me procul inde removi.*] *Remote* Puteaneus cum tribus aliis. recte. malim etiam, *Tor rursus miserum* HEINSIUS.

140. *Candida per caussam brachia saepe tenet.*] Trist. I. VII.

Per caussam meministi se tetigisse manum.

HEINSIUS. Illustrarunt bellam hanc & optimis scriptoribus persfamiliarem locutionem Broukhuf. ad d. I. Tibulli, & Tennul. ad Fronton. lib. III. Strateg. cap. III. §. 6. BURMANIUS.

142. *Plenior illa sua est.*] *Ista* scripti. HEINSIUS. *Plenior* hic est major, amplior; proprium de divitiis vocabulum. ita Martial. VII. 45.

Divitiibus poteras misas elegisque sonantes

Missere? pauperibus munera plena date.

Ut legendum restitit Vossius ad Catulli carm. XIII. esse censet, & explicat. ita apud Horat. II. Od. 12. *Plenas Aratum domos*, Scholias *divites* reddit. Cicer. VII. ad Fam. 9. *Serius potius ad nos, dum plenior*. Vid. Graev. ad Cicer. pro Ros. Amer. 2. & sic v. Verr. 56. *Pleniores pro ditioribus*. BURMAN.

143. *Nostras decerpere messes.*] In nonnullis, *nostras praecerpere messes*. NAUGERIUS. *Nostras praecerpere messes*, sic Puteaneus cum aliis nonnullis. ut & primae editiones. Vulgati, *decerpere*. tres scripti, *praecipere*. multi, *percipere*. Strozzae codex, *percidere*. Lege, *praecidere* cum altero Moreti. quod verbum Columellae, praefertim autem de ramis arborum, frequenter in usu. vide ejus lib. VI. 3. Festus: *Pracidanam pecam dicebant, quam immolare erant soliti, antequam novam frugum praeciderent. caedere dixit Elegia de Nuce:*

Si licet hoc, oleas distringite; caedite messes.

Silius lib. XV. §. 6.

Immatura seges rapido succiditur ensu.

Sic & Caesar Bell. Gal. lib. IV. 19. *Caesar paucos dies in eorum finibus moratus, omnibus vicis aedificisque incensis, frumentisque succisis, se in fines Ubiorum recipit.* ita optime vetustus codex Lovaniensis a me pervolutus. sub finem ejusdem libri: *At Q. Titurius & L. Cotta legati, qui in Menapiorum fines legiones duxerant, omnibus eorum agris vastatis, frumentis succisis, aedificisque incensis, ad Caesarem se receperunt.* A. Gell. lib. XIX. Lermate capitis 12. *Exemplo indecti russis, qui cum rabis fructiferas arbores praecidit.* nam *fructus praecerpere* aliud est. de quo Remed. Amor. v. 103. *Decerpere segetem* Avienus tamen dixit Fab. XII. & quod huic loco maxime appositum est, Cicero lib. IV. in Verr. 37. *Non praecerpere fructum officii tui, non alienam mihi laudem appetere.* elegans autem temet metaphora a Re Rustica ad Venerem. sic Epist. XVII. *Et adhuc tua messis in herba est.* Prop. I. Eleg. XV. *Quare si sapias oblatas na desera messes.* HEINSIUS. *Praecidere* usus & Lucan. lib. VI. 340. *Et manserate praecidit vesperae locum.*

144. *Ad spes alterius quis tibi fecit iter?*] *Ad sepem alterius* codex unus Medicus cum prima editione. optime: persistit enim in metaphora. & *sepem* dixit pro agro sepibus munito. sic lib. III. Art. 562.

- 145 Iste sinus meus est: mea turpiter oscula fumus.
A mihi promisso corpore tolle manus.
Improbe, tolle manus. quam tangis, nostra futura est.
Postmodo si facias istud, adulter eris.
Elige de vacuis, quam non sibi vindicet alter.
- 150 Si nescis, dominum res habet ista suum.
Nec mihi credideris: recitetur formula pacti.
Neu falsam dicas esse; face ipsa legat.
Alterius thalamo, tibi nos, tibi dicimus, exi.
Quid facis hic? exi; non vacat iste torus.
- 155 Nam quod habes & tu humani verba altera pacti;
Non erit idcirco par tua causa meae.
Haec mihi se pepigit: pater hanc tibi, primus ab illa;
Sed propior certe, quam pater, ipsa sibi est.
Promisit pater hanc: haec adjuravit amanti.
- 160 Ille homines, haec est testificata Deam.
Hic metuit mendax, timet haec perjura vocari.
Num dubites, hic sit major, an ille metus?
Denique, ut amborum conferre pericula possis,
Respice ad eventus: haec cubat, ille valet.
- 165 Nos quoque dissimili certamina mente subimus;
Nec spes par nobis, nec timor aequus adest.

Tu

Te semper noris, tibi semper inhareat uni & Cingenda est altis sepiibus ista seges.
Hinc & apud Virgil. in Georgicis, lib. 1. 270. *Seges praesens sepe.* Et *sepire segetem* Columell. lib. 11. cap. XXII. *Ad spem alterius* Patavinus & Arondelianus, proxime ad verum. HEINSIUS. Ita Valer. Flac. vi. 537.

Hic tibi.
Ubi vid. Heinsium. BURMANNUS.
145. *Turpiter.*] Cum dedecore & infamis. CIOFANUS.

151. *Nec mihi credideris.*] Malo, *Ne mihi*, nam in uno Regio erat, Ni. HEINSIUS. *Litera pacti* Oxon. & quatuor alii.

153. *Tibi nos, tibi dicimus.*] Elegans & solemnitas increpationis gravissimae formula. ix. Met. 122.

Tibi, Nescis bisfermis.
Dicimus, exaudi, nec res intercipere nostras.
Vide ad Phaedri lib. iv. Fab. 19. male hic Junianus; *vel nos tibi dicimus exi.* sequenti veru multi editi & scripti, *quid facis? hinc exi.* BURMANNUS.
154. *Iste torus.*] *Iste locus* Bernensis & Junianus.
155. *Et tu humani.*] *Et tu thalami verba altera* patli, volebat Francius.

156. *Non eris idcirco.*] Eleganter Francofurten-

sis, *Non venis.* ut saepe Ovidius. vide ad Epist. iv. 113.

158. *Sed propior.*] *Et propior*, malebat Francius. *Sed prior est certe*, Moreti liber.

159. *Haec & juravit amanti.*] Regius, *sed & haec*. praestat tamen, quod editiones nonnullas occupat, *adjuravit*. Noster Metam. lib. 111. 659. *Per tibi nunc ipsum (neque enim praesentior illo Est Deus) adjuro: tam me tibi vera referre, Quam veri maiora fide.*

Terentius Andria iv. 2. *Per omnes tibi adjuro Deos.* Capitolinus in Gordiano: *De quibus adjurare solent, ne quis ante rem completam quicquam vel audiat vel intelligat.* ita & Apulejus frequenter. Servius ad illa Virgilii lib. XII. 816.

Adjuro Strygi caput implacabile fontis.
Pro, juro, nam prostrogi est. *Quidam tamen velunt juro dici tunc debere, cum confirmamus aliquid, aut promittimus, ut, juro me facturum.* *Adjuro vero cum negamus.* *Adjuro me non posse.* *Adjuro me non fuisse.* Terentius, *Adjurat se non posse apud vos Pamphilo absente perdurare.* *Potest tamen & ad valde significare, ut sit, Adjuro, valde juro.* sic & apud Statium Theb. vii. *histerque propinquos Adjurat, pro jurat esse propinquos.* HEINSIUS.

161. *Haec & perjura vocari.*] Duo libri, *timet haec*

- Tu petis ex tuto: gravior mihi morte repulsa est:
 Idque ego jam, quod tu forsân amabis, amo.
 Si tibi justitiae, si recti cura fuisset;
- 170 Cedere debueras ignibus ipse meis.
 Nunc quoniam ferus hic pro causâ pugnat iniquâ;
 Ad quid, Cydippe, litera nostra redit?
 Hic facit ut jaceas, & sis suspecta Dianae.
 Hunc tu, si sapias, limen adire vetes.
- 175 Hoc faciente, subis tam sacva pericula vitae.
 Atque utinam pro te, qui movet illa, cadat!
 Quem si repuleris, nec, quem Dea damnat, amaris;
 Et tu continuo, certe ego salvus ero.
 Siste metum, virgo, stabili potiere salute.
- 180 Fac modo polliciti conscia templa colas.
 Nec bove maectato coelestia numina gaudent;
 Sed, quae praestanda est & sine teste, fide.
 Ut valeant aliae, ferrum patiantur & ignes:
 Fert aliis tristem succus amarus opem.
- 185 Nil opus est istis; tantum perjurâ vita:
 Teque simul serva, meque, datamque fidem.
 Praeteritae veniam dabit ignorantia culpa:
 Exciderint animo foedera lecta tuo.

Admo-

haec perjura. mox, Num dubites bene Oxoniensis. HEINSIUS. Sed & haec perjura editiones priscæ & Berfmanni. Haec perjurata Oxoniensis. Ille times mendax, times hac perjura vocari Bernensis.

164. Haec cubat.] Nempè in morbo: pro decumbere enim hac voce veteres usos eleganter Douza in Succid. Append. ad Horat. cap. iv. ostendit. BURMANNUS.

165. Mente subimas.] Marte praestiterit. HEINS. 166. Nec spes par nobis, nec timor.] De spe & timore vide quae dixi in Epit. Deianirae ad Herculem vers. 42. CIOFANUS. Nec timor unus adest Junianus & Bernensis, & nonnulli alii.

171. Nunc quoniam ferus hic.] Nunc ferus hic quoniam concinnius legatur. HEINSIUS.

172. Ad quid.] In quem usum. BERSEM. Ex notis Hubertini patet legitis eam, ad quid; sed non satis capio haec verba, ad te Cydippe ellitio princeps. 174. Hunc tu, si sapias.] Hic desinebat codex Puteaneus, ceteris ablati usque ad Elegiam secundam lib. i. Amorum. HEINSIUS.

176. Qui movet ille cadat.] Sic videtur legendum; cum sequatur, Quem si repuleris. CIOFANUS. Ista Douze codex. sed illa jam Aldus & alii receperunt. Qui movet arma Leidenfis. Qui movet illa, ferat, legebat Francius,

177. Repuleris.] Respuit Moreti codex.

177. Amaris.] Syncope. CIOFANUS.

178. Et tu continuo.] Malim, At tu. HEINSIUS. Tu, puto, continuo, conjiciebat Francius.

179. Siste metum.] Sex codices, pone metum. ut initio Epistolae, & millies alibi.

180. Pelliciti.] Sellicii Moreti.

181. Nen bove.] Nec scripti plerique. HEINS.

182. Et sine teste.] Francius putabat, vel sine teste.

183. Ferrum patiuntur & ignes.] Tres libri, patiuntur. Junianus & Strozza, patiantur. recte. HEINSIUS.

184. Fert aliis tristem succus amarus opem.] Medicam opem Ambrosianus unus & Gottorphanus. ut Amor. ii. El. ix.

Consoffam medica postmodo juveni epi.

Rem. Am. 76.

Carmius & medicos, Phaebo, reperer epi.

Trist. v. El. vii.

Promissam medicas non tulit artis opem.

Pont. iii. El. iv.

Ad medicam dubius consugit aeger opem.

Lib. iv. El. i.

Levis medicam vulnere sensit opem. HEINSIUS.

185. Perjura visa.] Cave ne perjura sis. CIOFANUS.

- Admonita es modo voce meâ, modo cassibus istis;
 190 Quos, quoties tentas fallere, ferre soles.
 His quoque vitatis, in partu nempè rogabis,
 Ut tibi luciferas adferat illa manus.
 Audiet; &, repetens quae sint audita, requirit
 Ipsa, tibi de quo conjugè partus eat.
 195 Promittes votum; scit te promittere falso.
 Jurabis; scit te fallere posse Deos.
 Non agitur de me: curâ majore laboro.
 Anxia sunt vitæ pectora nostra tuae.
 Cur modo te dubiam pavidi flevere parentes,
 200 Ignaros culpæ quos facis esse tuae?

Et

188. *Exciderans animo foedera nostra tuo.*] Male alii legunt, *foedera læta*. CIOFANUS. *Foedera læta scripti fere omnes. & recte. ita litera læta* Epist. XXI. 238. & MOX V. 214. *Verba læta*. deinde, *Exciderans*, quod in tribus inveni, etiam amplector, nisi *Exciderunt* quis malit. de quo Epist. VII. 51. 166. Propert. III. Eleg. 23.

Mens bona, si qua Dea es, tua me in sacraria conde, Exciderint surdo tes mea vota Jovi.

Sic scribo. est enim voventis; vulgo, *exciderunt*, & *dono*. HEINSIUS.

189. *Modo cassibus istis.*] Morbo quo nunc laboras. CIOFANUS. *Cassibus* scribendum. quod Regius & Moretanus meliores confirmant. *Tendere retia* hoc vocabit Cydippe paullo post:

*Tu nostra justius ira,
 Qui mihi tendebas, retia dignus eras.*

1. Amor. Eleg. VIII.

Parcius exigit pretium, dum retia tendis.

Sic apud Tibullum I. VII. 5.

Jam mihi tendantur casses.

Noëter Art. Amat. III. 545.

Novus visse casse resistit amans.

Lib. I. 392. *Non bene de laxis cassibus exit aper.* HEINSIUS.

191. *In partu nempè vocabis.*] *Rogabis* cum scriptis. HEINSIUS. Quod præfat: proprium enim, de iis, qui implorant auxilium Deorum. eadem diversitas. lib. X. Metam. 300.

Orpheâ nequiquam voce rogatur.

Ita legendum ex MSS. cum vulgo ingratisfima soni repetitione *voce vocatur*, circumferatur. & eodem libro 507.

Nec Lucina potest parentis voce rogari.

Ubi eodem modo peccarunt librarii. lib. I. Amor. VIII. 107.

*Sæpe rogabis
 Ut mea defunctæ mollior ossa cubent.*

Senec. Herc. Fur. 1002.

Blandas manus

Ad genua tendent, voce miseranda rogat.

Horat. I. Epist. VIII. I.

*Celsè gaudens, & bene rem gerere Albinovanò
 Adusa rogata, refer.*

Infr. Epist. Sequent. 61.

Aut Dea si frustra pro me tibi sacra rogatur.

BURMANNUS.

192. *Luciferas afferat illa manus.*] *Offerat* libi meliores. quidam *fferat* proxime ad verum. sic lib. I. Artis 489. *offerre aures:*

Neve aliquis verbis odiosas offerat aures.

Ita enim veterum codices illic agnoscunt. at & Pont. IV. El. XLII.

Materiam nostris offerat ingenis.

Luciferas autem manus hic dixit, ut equos luciferos Epistola Canaces:

Puræque luciferos luna movebas equos.

Numus apud me argenteus Juliae Piae, DIANA & LUCIFERAE inscriptum habet, cum Emblemate Dianæ tacdam gerentis. Item alius ejusdem Juliae, LUNA LUCIFERA. Luna biga boum vecta. Sic & Diana Φαῖοςφεος apud Græcos dicta. HEINSIUS.

193. *Audias hæc repetens quae sunt audita.*] *Quae sint scripti. & repetens* etiam bene prima editio. HEINSIUS. *Receles* Barberinus. vid. Ep. v. 113.

195. *Premittere falso.*] *Falsam* Jumanus. *Falsa* novem alii. vid. III. Amor. III. 11. *moxx posse Deos* Moreti & Lovanienfis.

197. *Nem agitur.*] *Nil agitur*, tres libri.

198. *Anxia sunt vitæ.*] Francius corrigebat: *Anxia pre visa pectora nostra tua. Sunt visa pectora nostra tua* Leidentis & Bernensis. sed *anxia vitæ* eleganter dicitur. ita Plinius lib. XV. 18. *Cate perniciâli odio Carthaginiis flagrans nepotumque securâ, tatis anxius.* Paulinus natali sexto:

*Nummas
 Miseras in sacram, nil anxia corporis, arcas.*

Ipse

Et cur ignorent? matri licet omnia narres;
Nil tua, Cydippe, facta ruboris habent.

Ordine fac referas, ut sis mihi cognita primum,
Sacra pharetratae dum facis ipsa Deae.

205 Ut, te conspecta, subito (si forte notasti)
Resisterim fixis in tua membra genis:

Ut, te dum nimium miror, (nota certa furoris)
Deciderint humero pallia lapsa meo.

Postmodo nescio quâ venisse volubile malum,

210 Verba ferens doctis insidiosa notis.

Quod quia sit lectum sanctâ praesente Dianâ,
Esse tuam vincitam, numine teste, fidem.

Ne

Ipsè Ovidius lib. 1. Metam. 623.

Timisque Jovem, et suis anxia furti.

BURMANNUS.

199. Te dubiam.] Te dubiis editiones priscae. & Regius cum novem codicibus. male tamen. *dubius* aeger dicitur, quia ejus salus in dubio est. ut Epist. seq. 31. *incerta salus*. III. Pont. iv. 8.

Ad medicam dubius confugit aeger opem.

Stat. Achilleide 1. 117.

Nesse salvaseras: dubiis animantibus herbas.

Ubi *aegris* in MSS. quibusdam est, quod a glossatore natum. conjungit *aegros dubiis* Juvenalis Sat. XIII. 125.

Curentur dubii medicis majoribus aegri.

Et ita *dubias rates* Nostro. 11. Art. 514. Et *dubii* malea *visata carinis*. Stat. iv. Theb. 224. ubi Schol. Barth. *De salute sua: locus enim est valde periculosus*. Lutatius quoque ad lib. VIII. 365. legisse videtur, *dubiiis Malea distata carinis*. non male. nam & *areum sinum* Maleum latrones vocavisse, auctor est Florus lib. III. cap. 6. BURMAN.

200. *Ignaros culpae quos facis esse tuae.*] *Cur listes* Jureti Excerpta, cum Menteliano & uno Mediceo. duo alii, *quos listes*. Scribe, *quos liquet*. dequenti versa, *ignores* pro *ignorant* meliores HEINSIUS. *Quos finis*, malebat Francius.

201. *Facila ruboris habens.*] In aliis *pudoris*. probo. CROTANUS. *Ruboris* est isdem scripsi exponendum. Sabini Demophoon:

O tibi quantum eris facti rubor!

Amor. III. El. XIV.

Illic nec tantum tibi sit posuisse rubori.

Ita optimus liber. ut & Artis lib. III. 83.

Latinius Endymion non est tibi, Luna, rubori.

Et eodem libro ex praestantissimis membranis 167.

Nec rubor est emisse palam. HEINSIUS.

204. *Sacra pharetratae dum fasces ipsa Deae.*] *Te ipsa* otiosum cum fit hoc loco, vix dubitem Ovidium scripsisse, *aede Deae*. cognatio nimirum litterarum in utraque voce efficit, ut alterutram offici-

tantes librarii omiserint; quod & alibi factum: Epist. XIV. ex veteri libro 24.

Et fecer armatas atque aede nurns.

Nam & illic *ipso* est in vulgatis. Fast. VI. 570.

Sed superinjunctis quis laes aede togis.

Ubi similiter *ipso* legebatur. HEINSIUS. Conjectura haec dubia mihi videtur. mallem, *dum facit ipsa*: dum mater sacra facit, conspexit Cydippen Acontius, &c. confer Epist. seq. vers. 93. unde apparere Cydippen, dum mater sacrificat, cum nutrice obambulasse loca sacra, & tunc visam ab Acontio; postmodo demum cum revera fuisset in aedem Dianae, venisse pomum. BURMANNUS.

207. *Et te dum nimium miror.*] Ut se recte Menteliano, Arondelianus, & Basileensis. pro *nota certa furoris* malim quoque, *stuporis*. Epistola Paridis:

Dum stupae visis (nam posula forte tenebam)

Tortilis à digitis excidit ansa meit.

HEINSIUS.

208. *Desiderint humere pallia lapsa meo.*] *Residerint* Excerpta Jureti. probe. ut monitum jam à nobis Epist. XIV. *Pl. 40.* & sic videtur legendum lib. III. Fast. 30.

Ignibus illiaci aderam; cum lapsa capillis

Rocidis ante sacras laeae visita focos.

Nam *Desiis* inveni in quibusdam libris. HEINSIUS. *Desideris* mihi praefendum videtur, ad pedes enim decidisse docet vox addita *lapsa*, pro quo male quidam codices *laxa*. sic Sueton. Aug. xcv. *Tunica latissimâ refuta ex utraque parte ad pedes desidit. Residens* puto vestem, cum in tergum retro cadit, *decidere* cum ad pedes labitur. eadem differentia inter *desicere vestes* & *residere*, quae verba confuderunt saepe librarii, observanda est, de qua ad 11. Met. 581. pluribus agemus. BURMAN.

210. *Verba ferens doctis insidiosa notis.*] Sic & membranae, quotquot à me inspectae sunt. Scribe nihilominus, *doctis notis*, quam emendationem pluribus adstruximus, *Notis* ad lib. VI. Fast. *Pl. 640.*

Art.

- Ne tamen ignoret quae sit sententia scripto;
 Lecta tibi quondam nunc quoque verba refer.
- 215 Nube, precor, dicet, cui te bona numina jungunt :
 Quem fore jurasti, sit gener ille mihi.
 Quisquis is est, placeat; quoniam placet ante Dianae.
 Talis crit mater, si modo mater erit.
- 220 Sic tamen & quaerat, qui sim quantusque, jubeto:
 Inveniet vobis consuluisse Deam.
 Infula, Coryciis quondam celeberrima Nymphis,
 Cingitur Aegeo, nomine Cca, mari.
 Illa mihi patria est, nec, si generosa probaris
 Nomina, despectis arguor ortus avis.
- 225 Sunt & opes nobis: sunt & sine crimine mores:
 Amplius utque nihil, me tibi jungit amor.

Adpe-

Art. Amat. lib. III. 493. ubi de exarandis Epistolis agitur:

Ducero confuscat multas manus una figuras.

Nempe literarum figuras. HEINSIUS. Mihi *doctas notas* movendae non videntur: nullis enim notis Epistola scribi potest, nisi ductis, vide ad Quinct. 1. Infit. 1. qui *ductus* literarum dicit, sed *doctas notas* amor dictaverat Acontio, id est calidas, quibus peritus & vaser amator deciperet puellam. sic *docta* illa vox Caesaris apud Flor. IV. 2. *Feri faciem*, est petita ex interiori arte militari, & callidissima. & ita *doctus dolus*. Plaut. Mil. Glor. II. II. 93. & Pseud. I. II. 70. & passim ille *doctus* & *docta*, pro astuto callido utitur. eadem diversitas apud Valer. Flac. I. 112.

Eis ducta resenaro hipenni

Litora.

Ut Gronovius & Heinsius legunt. sed in MSS. *docta*, quod tibi aliquando vindicabimus. apud Claud. Bel. Get. 492. quoque:

Per tes certamina docto

Credo seni.

Ubi Heinsius itidem, *ducto*, apposite admodum apud Plaurum quoque Captiv. Act. IV. Sc. II. *Hic est ille doctus senex, qui verba data sunt*, ubi peperam ali *ductus* eo significatu, quem Heinsius infr. Epist. seq. 182. illustrat. vid. Broukh. ad Tibul. I. VII. 1. apud Statium quoque lib. III. Silv. III. 201.

Te simitem doctas referet mihi linea ceras.

Heinsius *ductus* corrigebat in ora sui libri, sed nec ubi opus aliquid innovare, sic & *inducta episcum turba*, male in MSS. Plinii XXXIII. §. pro *indocta* legitur. BURMANNUS.

212. *Esse tuam.*] *Esse reor* Jureti Excerpta. HEINSIUS.

213. *Scripti sententia quas sit.*] *Quae sit sententia scripte* eadem Jureti Excerpta, rectius. IDEM.

214. *Verba refer.*] Editio princeps & unus Medicus:

Lecta tibi quondam nunc quoque verba lego.

Non invenit repetitione. vid. Epist. VI. 29. & ita etiam Francius coniecerat. BURMANNUS.

219. *Si tamen & quaerat quis sim qualisque, videte.*] Scripti nonnulli, sed tamen inquirat. Argentinensis, *Si tamen & quaerit qui sim, jubeto* etiam est in nonnullis. Scribe:

Sed tamen inquirat qui sim qualisque jubeto:

Inveniet &c.

Nam *inveniet* pro *invenies* quoque existat in nonnullis. Posset etiam, *Sic tamen inquirat*, quod tres codices praefereunt. &, *qui sim quantusque* cum Jureti Excerptis. Ep. v. 9.

Nendum tantus eras, cum te contenta marito,

Edita de magno flumine Nympha sui.

HEINSIUS. *Quaerat* ne muta, vide ad Epist. XVII. 198. deinde *sic tamen* praetulimus, XIII. Metam. 243.

Sic tamen & spreto nescisque hostisque periclo.

Eadem elegantia, qua *sic quoque* saepe occurrit, de qua ad III. Art. Am. 265. & Valer. Flac. IV. 598. BURMANNUS.

222. *Nemine Casa.*] *Casa* non est adjectivum hoc loco, ut E. Hubertinus putat: sed proprium. Nam & Plinius lib. 4. cap. 12. *Ces*, inquit, *quam nostri quidem Ceam, Graeci Hydram vocant.* Et Virgil. I. Georg. 15.

Et cultor nemorum, cui pinguis Ceae

Ter centum novis tendent dumeta juveni.

Nymphas autem, quas hic Coryciae dicit, idem Poeta Metam. 10. simpliciter *Nymphas Carthaeas* vocat, à *Carthaea*, una ex quatuor urbibus Ceae. Sed utrum à Corycio, quod in Parnasso fuit: an

- Adpeteres talem vel non jurata maritum:
 Juratae vel non talis habendus erat.
 Haec tibi me in fomis jaculatrix scribere Phoebe,
 230 Haec tibi me vigilem scribere jussit Amor.
 E quibus alterius mihi jam nocuere sagittae:
 Alterius noceant ne tibi tela, cave.
 Juncta salus nostra est: miserere meique tuique.
 Quid dubitas unam ferre duobus opem?
 235 Quod si contigerit, cum jam data signa sonabunt,
 Tinctaque votivo sanguine Delos erit;
 Aurea ponetur mali felicitis imago,
 Causaque versiculis scripta duobus erit:
 Effigie pomi testatur Acontius hujus,
 240 Quae fuerint in eo scripta, fuisse rata.
 Longior infirmum ne lasset Epitola corpus,
 Clausaque consueto sit sibi sine; vale.

E P I

à Corycio Ciliciae appellentur; haecenus incertum. MICVLLVS. *Legc. Cea*; tam hic, quam Met. x. *Koic* enim est Graecis, vel *Koic*. Insula *Cea* etiam Columellae dicta lib. ix. cap. 11. *Ceam* simpliciter Virgilius l. Georg. 14. ubi, teste Servio, regnavit Aristaeus Cyrenes filius. pro *Corycius Nymphis* male, & invito metro *Carysius* reponit Ortelius Thesuro Geographico in *Coei*. sunt enim, quas Noster *Corycidas* lib. 1. *Metam.* vocat, & Parnassi incolae sic Apollonius libro 11. ubi de Parnasso agit & Apolline:

Παλλὰ δὲ Κωρύκιος Νύμφης παλαιοῦ θυγάτηρ
 Ομηροῦσαν ἔπεισον ἵκη κελυγνίαν.

Ubi videndus Scholiae. HEINS. Scholiae Horatii ad lib. 11. Od. 1. citat hunc versum mendose: *Cingitur Aegea insula Caea mari.*

223. *Si generosa probaris.*] Sunt qui probatis malint. ac sic dicat, Tu, tuique omnes probatis Remmata in conjugē. EGNATIUS.

224. *Arguer.*] Francius malebat, *Arguar.*

227. *Adpeteres.*] *Aspicias talem Bernensis.*

228. *Juratae vel non talis habendus erat.*] Forte: *Vel non juratae salis emendus erat.*

In Amoribus 1. Eleg. 8.

Si te non emptam vellet, emendus erat.

Properius lib. 11. Eleg. xvi.

Tali mari pretio vel sit emenda mihi.

Posse & amandus legi. HEINSIUS. Eadem varietas 1. Trist. viii. 44. ubi vid. Heinsium. sed hic *habendus* mihi praefereendum videtur. Epist. vii. 17.

Alter habendus amor tibi restat, & altera Dido.

Vid. & III. Amor. xii. 6. ubi etiam *amandus & habendus* confunduntur in MSS. BURMANNUS.

230. *Atte vigilans.*] *Atte vigilem* Chartaceus Scriverii & alter Mentelianus à manu prima, quod

praecedentia confirmant. Diana somniantem, Cupido vigilem & forma tua captum, cum te vidisset, jussit scribere. Horat. 111. Od. 27.

Vigilans ne ploro

Turpe commissum, an viciis carentem

Ludis imago t BURMAN.

235. *Cum jam data signa sonabunt.*] Variant scripti; tres, *sibi cum data*, Lovanicensis, *tibi cognita signa*, Barberinus, *tibi cum data thura sumabant*. Forte ex vestigiis codicum, *Quod si contigerit, tuba cum data signa sonabit*. HEINSIUS.

236. *Votivo.*] *Nocivo* Bernensis.

240. *Quae fuerint.*] *Fuerant* septem codices. *Legc. fuerunt*. Art. Arn. 111. 405. ex veteri libro: *Cura ducum fuerant olim requisque Poetas.*

De quo Epist. vii. 8. 166. HEINSIUS.

242. *Clausaque consueto sit tibi sine, vale.*] Scribe, *consueto sit sibi sine*. II. Pont. vii. 17.

Jam mihi satis liquet, coepit servantia cursus,

Per sibi consuetas semper iura vias.

Error passim obvius, ut jam supra monuimus haec Epitola, *sibi sibi par*, *pro tibi* reponendum. Pont. lib. 111. Eleg. 1.

Sicut utinam mites solito sibi more!

Quae etiam in vulgatis libris sunt corrupta. Plures hujus notae mendas alibi castigamus non parvo numero. HEINSIUS. Barberinus & Lincoln. *clausula consueto*. forte non male, si legas:

Clausula consueto sit sibi sine; vale.

Cicet. lib. 11. Epist. iv. *Ut ar en clausula, qua solo.* Senec. Epist. xi. *Jam clausulam Epitola poscit*, ubi Lipsii liber *clausam*. Epist. xxvii. *Finire jam volebam, & manus spectabam ad clausulam*. ita *clausula Histriorum*, de qua vide Calaubon. ad Suct. Aug. 100. BURMANNUS.

P. OVIDII NASONIS
EPISTOLA XXI.
CYDIPPE ACONTIO.

Pertimui, scriptumque tuum sine murmure legi,
Juraret ne quos infcicia lingua Deos.
Et, puto, captiffes iterum: nifi, ut ipfe fateris,
Promiffam fcires me fatis effe femel.
5 Nec lectura fui: fed, fi tibi dura fuiffem,
Aucta foret faevae forfitan ira Deae.
Omnia cum faciam, cum dem pia tura Dianae;
· Illa tamen iufta plus tibi parte favet.
Utque cupis credi, memori te vindicat ira.
10 Talis in Hippolyto vix fuit illa fuo.

At

De hac Epiftola non habeo quid affirmem. Itali interpretes negant effe Ovidii omnes Epiftolae verfus, praeter paucos quosdam à principio, nempe in quos ipfi kripiere: ceteros pro nothis ac alienis habent. Neque tamen aliud pro argumento afferunt, quam quod folet, in antiquis fuis exemplaribus eos non extare. Quaedam etiam ridiculam rationem adjuvant. Cydippen aegrotam fuiffe: eoque veriffimale effe, brevioribus illam refpondiffe. Quafi nefciamus, refponffionem hanc à Poeta fictam: non à Cydippe, quae tamen nulla fuit, datam. Ego, ut concedam, multos effe hic verfus Ovidianae facilitatis ac phrafi diffimiles, etiam compositionem interdum vacillare: quia tamen video Aldo & Egnatio, viris & iudicio & doctrina magna praeditis, eosdem hos verfus non improbatos, adeo ut alter horum etiam annotationes in quosdam dediderit: placuit, tantorum virorum iudicium fequi. Et ut ab his, pro Ovidianis, aut dignis faltem qui Ovidianis connumerarentur, recepti funt, ita nos quoque eosdem loco movere noiamus. Quin & fcholias quibusdam brevioribus, idque fupra quoque fecimus in iis, in quibus defiderabantur, adjectis, ea quae aliquanto obfcurosa erant, illuftravimus. Eff igitur tota Epiftola, velut à foemina fcripta, ita varie querelis, precationibus & expofultationibus mixta. Conqueritur enim de ira Deae, de fua aegritudine, de praefenti periculo, in quo fit, dum fcribit; & de eo, quibus votis interim ambo proci finerent, dum ipfa decumbit. Petitque ab Acontio, ut fi quos amat ita laedere folet, fe odiffe potius velit. Hinc feriem fuae caufae, & navigationem in Delum, exponit. Expofultatque cum Acontio, quae per dolum potius, quam recta iuftaque via fecit

ambierit: refurans etiam iurjurandum, quod fecerit, ab abfurdò. Mox fedit ad religionem, & metum Deae. Excufatque fe de altero proco, quod ab eo adhuc intermetta fit. Et quia Acontius petierat illam coram invifere, recenfet ei totum valetudinis fuae ftatum, caufam morbi illi imputans, Daeoque & illi feffe fubmittens. MISCELLA. Quaedam exemplaria hic denuo munificata funt de alieno, dum initium nobis hujus Epiftolae hoc modo obtrahunt:

*Littera pervenit tua, qua confurvis, Acontii,
Et poene effe oculis injudicata meis.*

HEINSIUS. Vide Schott. II. Obferv. cap. LIII. In prima editione adfcriptum erat, *Cydippe Acontio; Heroidum Ovidii ultima, recens reperta*: mirum autem in posterioribus editionibus, ut Parmenfi, Veneticisque duabus haec non apparere.

6. *Saevae Deae.*] Magnae Dianae, vel afpectu terribilis, cum inferat,

Omnia cum faciam, cum dem pia tura Dianae.

Sic & infra:

Confiteor, timos faevae Latoides iram.

Et:

— *Quid aufert*

Sarva mihi vitam, fpern mihi diva mei?

CIOFANUS. *Quanta foret faevae Lovaniensis.*

7. *Pia tura.*] *Pia vota* Lovan. & Bernenfis.

9. *Te vindicat.*] *Se vindicatis* Oxoniensis à matra prima. vide ad Phaedr. v. 2. Schefferi notas.

10. *In Hippolyto.*] Rifum debet hic lectio-ribus concinnator notarum variarum, qui Hubertini explicationem, in *Hippolyto* per Archaifimum pro *in Hippolytum* dici, refutat, nec in pro erga Iumi, fed abftinere requirere confiderent notat.

Tu

- At melius Virgo favisset virginis annis;
 Quos vereor paucos ne velit esse mihi.
 Languor enim, caussis non adparentibus, haeret.
 Adjuvor & nullâ fessâ medentis ope.
- 15 Quam tibi nunc gracilem vix haec rescribere, quamque
 Pallida vix cubito membra levare putas?
 Huc timor accedit, ne quis, nisi conscia nutrix,
 Colloqui nobis sentiat esse vices.
- Ante fores fedet haec: quid agamque rogantibus intus,
 20 Ut possim tuto scribere, Dormit, ait.
 Mox ubi, secreti longi causa optima, somnus
 Credibilis tardâ deînit esse morâ,
 Jamque venire videt, quos non admittere durum est;
 Excrescat; & fictâ dat mihi signa notâ.
- 25 Sicut eram, properans verba imperfecta relinquo:
 Et tegitur trepido litera cauta sinu.

Inde

Tu vide, quae nos ad Quinctil. xv. Deed. 6. no-
 tavimus. BURMANNUS.

11. *Virginis.*] Male de Hippolyto capit Douza.
 quia Nonius etiam *virgines* dici pueros investes no-
 tat. ad ipsam Cydippen referenda.

12. *Quos vereor.*] Omnia carmina quae ab eo
 sunt veris, *Quos vereor etc.* non leguntur in anti-
 quis ullis, quae viderim, exemplaribus. Neque ea
 Planides transfert. Atque ideo non sunt fortasse
 ipsius Ovidii. NAUGERIUS. Codices omnes post
 hunc verum deficiunt, praeter Sarravianum, Me-
 diceum, & unum ex meis recentiore, quem à
 Luca Langermano donum habui. Arondelianus
 quoque reliquos hujus Epistolae versus majori ex
 parte in calcem voluminis post Sapphûs Epistolam
 rejecerat. HEINSIUS.

17. *Nunc timor.*] Malim *Huc*; ut lib. III. Amor.
 Eleg. VIII. *Huc pudor accessit.* HEINSIUS.

19. *Quid agamque rogantibus inter.*] Hic versus
 praecipue ex his unus est, unde colligitur, hos non
 esse Poetae proprios ac *ypocriticos*. Neque enim hanc
 figuram apud Ovidium facile alibi reperias. Est
 enim *Rogantibus inter*, dictum, pro interrogantibus;
 quod haud scio. an apud ullum alium Poetam re-
 perias: nedum apud Ovidium, qui ubique oratio-
 ni aequabili ac planae studuit. Sed tamen fieri po-
 test, ut vel institutus versus hic idem sit, vel alias
 corruptus. Poteratque nullo incommodo legi:

Quid agamque rogantibus, ipsa,

Ut possim tuto scribere, dormis, ais.

Nisi quod nobis nihil immutare, quod ab aliis in-
 tactum haecenus manserit, constitutum est. MICHL.
 Scribo, *intus*, Columella Praefatione Rei Rusticae,
*Neque enim roganti quid agatur intus, servus respon-
 dere dignantur.* Juv. Sat. III.

Atque obiter leges, aut scribet, vel dormiet intus.
 Noster in Amoris lib. III. Eleg. IV.

Omniibus exclusis intus adoluer aris.

Et I. Trist. Eleg. XII.

Formaque non tacitis funeris intus erat.

HEINSIUS. De feminis ante fores excubantibus
 egerunt Merill. notis ad Passion. J. Christi. §. 2.
 Gebh. ad Propert. II. VI. 31. & Almelov. in Con-
 jectancis. male Douza & alii capiebat *rogantibus
 inter*, pro interrogantibus. certa Heinsii est emen-
 datio. vid. & Eurip. Med. 133. BURMANNUS.

21. *Atex ubi secreti longae.*] *Longi* Medicus cum
 prisca editione; bene. HEINSIUS.

23. *Jamque venire.*] *Cumque* conjecit Grono-
 vius. HEINSIUS.

23. *Quos non admittere durum est.*] *Cave intum
 est reponas.* Tibullus I. Eleg. 6.

Ille quidem tam multa negat: sed credere durum est.

Sic etiam de me perneget usque viro.

HEINSIUS. Juvenal. Sat. VI. 98.

Si jubeat conjux, durum est descendere navem.

Ter. Phorm. II. I. 8. *Illud durum.* P. ego expediam
sine. ita dura causa Horat. I. Sat. 10. 26. & Livio
 XXVI. 33. & *durior causa* Quinct. IV. I. & *durae
 partes* Ter. Fun. 2. 3. BURMANNUS.

24. *Ficta dat mihi signa nota.*] Malim *testa*, ut
 Epistola XVII. 81.

— *Quoties ego testa notavi*

Signa supercilio poeno loquente dari!

Eurusque notas dixit Amor. lib. I. El. IV. Propert.
 III. Eleg. 7.

Tuâ supercilii si quando verba remissis.

HEINSIUS. Forte, *dicta nota*, quae inter nos conve-
 nit. vid. ad IV. Metam. 95. & supra ad Epist. XII.
 194. BURMANNUS.

Inde meos digitos iterum repetita fatigat.

Quantus sit nobis, adspicis ipse, labor.

Quâ, peream, si dignus eras, ut vera loquamur:

30 Sed melior iusto, quamque mereris, ego.

Ergo te propter toties incerta salutis

Commentis poenas doque dedique tuis?

Hæc nobis formæ te laudatore superbae

Contingit merces? & placuisse nocet?

35 Si tibi deformis, quod mallem, visa fuissẽm;

Culpatum nullâ corpus egeret ope.

Nunc laudata gemo: nunc me certamine vestro

Proditis; & proprio vulneror ipsa bono.

Dum neque tu cedis, nec se putat ille secundum;

40 Tu votis obstas illius, ille tuis.

Ipsa, velut navis, jactor; quam certus in altum

Propellit Boreas, aestus & unda refert.

Cumque dies caris optata parentibus instat,

Immodicus pariter corporis ardor inest:

Et

25. *Sicut eram.*] Vid. ad Epist. xx. 19. unde, credo, Slichtenborchtius malebat, *sicut erant*. Francius etiam, *propre*.

26. *Irepto.*] Forte, *teptide*, ut III. Art. 622.

Quas tegis in tepido fuscina lata sinu.

HEINSIUS. Vid. & IV. Fall. 522.

28. *Quantus sis nobis.*] Sit recte meus codex & Arondelianus. HEINSIUS.

29. *Qua peream.*] *Quas* scripti. *Qua dignus* scil. litera. possit & quo legi. labore videlicet. HEINSIUS.

30. *Quamque mereris ere.*] Legendum arbitror, *quamque mereris ego*. NAUGERIUS. Imo, *ego*. atque ita NAUGERIUS sic Amor. lib. I. EL. VII.

Ille Deam primus percussit, alter ego.

HEINSIUS. Mox vers. 54. *plector ego*. *Melior* vero hic est mitior, benignior. vid. Passer. ad Cicer. pro Quintio cap. I. & Barth. ad Stat. II. Theb. 80. ego sum mitior *iusto*, id est quam æquum est, & tu mereris. ita infr. v. 170. *gravius iusto*. vid. ad Vell. Patere. II. 15. Douza exponerebat, *Quae*, (scil. præcedentia, quæ a me indicata sunt) ut vere tibi prædicem, *peream* si dignus eram. Ego tamen, non quia tu dignus, sed quia ego verax tibi mandacia obtrudere nolui: quæ longe absunt a mente Poætæ. BURMANIUS.

30. *Tu cedis.*] *Credis* idus Medicus, forte, *te credis*. HEINSIUS.

42. *Aestus & unda.*] Id est, recursus undæ. is enim *aestus* dicitur. Videturque usus figura Poætæ, quam Graeci vocant *πυρρὸς ἄνεμος*. Quæ de Virgiliti illud quoque est, *Chalybem fremosque memordis*;

pro frenum ferreum, sive ex Chalybe factum. MICYLLUS. Vid. ad Epist. II. 35.

41. *Immodicus pariter corporis.*] Forte, *paribus ardor inest*. vel:

Artibus immodicus corporis ardor inest.

HEINSIUS. *Adest* malebat Francius, ut erat in Saraviano. vid. Epist. XVII. 102.

45. *Et mihi.*] Scripti cum præfisc editionibus, *Nec mihi*. vel, *Nunc*. forte, *En mihi*. HEINSIUS.

45. *Et mihi conjugii tempus, En crudelis, &c.*] Ordo est: Et crudelis Persephone ad ipsum tempus conjugii pulsat mihi nostras fores acerba: pro, ipsa mors in foribus, sive in limine tunc maxime est, quando nuptias celebrare debco. MICYLLUS. Imitatio est Horatiana I. Od. 4. *Pallida mors æquo pulsat pede pauperum tabernas*.

47. *Jam pudet.*] Francius legebat, *Et pudet*. ita Ep. XVII. 177. *Et libes, & timeo*.

48. *Offensas viduar ne meruisse Deos.*] Non sat commodè dictum. Sententia tamen est: Ne videar Deos offendisse, aut meruisse, ut essent mihi offensæ, pro, insensæ. MICYLLUS. Vid. infr. vers. 202. & de hac voce *offensus* Manut. ad Cicer. v. ad Fam. 14. & Lambin. & Torrent. ad Horat. Epod. xv. 15.

49. *Centendis.*] *Centendas*, & mox *neget* volebat Francius, ego nihil muto. narrat enim quid quisque de hac re sentiat & dicat. *Hæc aliquis*. Sarav. Medic. & prima Editio.

51. *Neve mihi credas.*] Omnino scribendum: *Neve nihil credas in te quoque dicere famam*.

HEINSIUS.

- 45 Et mihi conjugii tempus crudelis ad ipsum
 Persephone nostras pulsat acerba fores.
 Jam pudet: & timeo, quamvis mihi conscia non sim,
 Offensos videar ne meruisse Deos.
 Accidere hoc aliquis casu contendit: & alter
 50 Acceptum Superis hunc negat esse virum.
 Neve nihil credas in te quoque dicere famam,
 Facta veneficii pars putat ista tuis.
 Caussa latet: mala nostra patent. vos pace movetis
 Aspera submotâ proelia: plector ego.
 55 Dicam nunc, solitoque tibi me decipe more:
 Quid facies odio, sic ubi amore noces?
 Si laedis, quod amas, hostem sapienter amabis.
 Me, precor, ut ferves, perdere velle velis.
 Aut tibi jam nulla est speratae cura puellae,
 60 Quam ferus indignâ tabe perire finis;
 Aut Dea si frustra pro me tibi saeva rogatur,
 Quid mihi te jactas? gratia nulla tua est.

Elige

57. *Ista meis*] *Ista tuis* bene scripti cum editionibus vetustis. HEINSIUS.

55. *Dicam nunc, solitoque tibi ne descipe more.*] Ironicòs accipio dictum, pro, Ego tibi dicam, tu licet despicias & contemnas me, id quod solum tibi est, quando videlicet me aegrotantem ita deseris, neque apud Deam tibi faventem pro me deprecaris. MICYLLUS. *Me descipe* veteres libri. Forte:

I jam nunc, solitoque tibi me decipe more.
 Vel, *I nunc, i, solitoque.* dictum Ep. IV. v. 127. HEINSIUS. *Dic jam nunc* Crispinum corripiebat, quod si admittimus, ita distinguendum esset:

Dic jam, nunc solitoque tibi me decipe more)
Quid facias odio, sic ubi amore noces?

Sed Douza notavit Petronium sic quoque initium sententiae & periodi auspicatum esse. cap. 129. *Dicam;* vel, *narrabo tibi Adulterium paralytimum aere.* & in Declamationibus, quas non male hae ultimae Epistolae referunt, saepe illa formula occurrit. sic Quintil. Declam. 329. *Dicam nunc ego;* *Qui pulaveris aliquem injuriarum tenentur.* Decl. 338. *Dicam nunc ego illa, quae leviora sunt.* & passim. BURMANNUS.

56. *Factus.*] *Mallet facias;* ut saepe alibi ex MSS. reponendum est. I. Am. vi. 31.

Quid facias hosti, qui sis excludis amantem.

II. Fall. 128.

Quid facias pauci, contra tot millia, fortes.

Et 801.

Quid facias? pugnet!

Et VI. 149.

Quid facias?

111. Art. 437.

Femina quid facias, cum sis vir levior ipsa?

Et v. 643.

Quid jactas cusses, cum sint tot in urbe theatra?
 Sedulius in Hymno I. v. 85. ex melioribus codicibus:

Mortuus ille tonat, caelum terramque subegit,

Quid facians hostes? mortuus ille tenat.

Vid. ad Petron. cap. XIV. BURMANNUS.

57. *Amabis.*] Forte, *Amaris.* HEINSIUS.

58. *Me precor ut ferves: perdere velle, velis.*] Hoc est, quoniam noces iis, quos amas, diversosque affectus & effectus habes, quaeso ut me oderis, & perdere cupias: & per consequens servabis. MICYLLUS. Locus manifeste corruptus. *Tò velle* perperam, ex *velis* proxime sequenti inculcatum, cum ultimas duas syllabas in *perdere* librarius geminare neglexisset:

Me, precor; ut ferves, perdere, dure, velis.

Christianus Daumius opinabatur dictum vulgatum, ut *negas negare* apud Catullum. HEINSIUS. Posses vulgata defendi ex illis, in Amoribus lib. III. XI. 50.

Me quoque velle velis. anne coactus amem.

Sed ibi sensus est manifestior. sic & apud Claudianum lib. II. de Laud. Stil. 331. *posse quas MSS.* & quaedam editiones. vide Claver. ad Pers. Sat. VI. pag. 274. BURMANNUS.

60. *Quam ferus indignâ tabe.*] Scribendum, *tabe.* & ita conjecerat Scipio Gentilis Origin. pag. 295. & tale illud Virgilii VI. 442.

- Elige quid fingas. non vis placare Dianam;
 Immemor es nostris non potes; illa tui est.
- 65 Vel nunquam mallem, vel non mihi tempore in illo
 Effet in Aegaeis cognita Delos aquis.
 Tunc mea difficili deducta est aequore navis,
 Et fuit ad coeptas hora sinistra vias.
- Quo pede processi! quo me pede limine movi!
- 70 Pieta citae tetigi quo pede texta ratis!
 Bis tamen adverso redierunt carbasia vento.
 Mentior ah demens! ille secundus erat.
 Ille secundus erat, qui me referebat euntem;
 Quique parum felix impediēbat iter.
- 75 Atque utinam constans contra mea vela fuisset!
 Sed stultum est venti de levitate queri.

Mota

Hic quos saevus amor crudeli tabo perdidit.

Dictum Epistola Deianirae. *Æl.* 145. HEINSIUS.

62. *Gratia.*] Forte, *Gloria nulla tui est.* HEINSIUS.
 Male: *Gratia*, qua valere, & potens esse apud Dianam vis videri. Ovid. IV. *Metam.* 653. *At quoniam parvi tibi gratia nostra est.* ubi etiam *Gloria* quidam codices. & similiter peccatum lib. V. *Metam.* 378. XIII. 446. & passim. & hoc exigit praecedens *se jactas*, ut solent *gratia* potentes, & etiam sequens verbum *potes*. *Potes* enim, & *valere potentes* dicuntur, qui *gratia* valent. ut I. *Am.* VI. 21.

*Erge quae valuit pro te quoque gratia quondam
 (heu facinus) pro me nunc valet illa parum.*

Et ita centies Nolet & alii. incepte cepit Crispinus, quasi non deberet Acontio gratias Cydippe. BURMANNUS.

67. *Tunc mea difficili.*] Sic legendum, non, *difficilis*, quando melius dicitur, *navem deductam difficili aequore*. EGNATIUS. *Difficili aequore* conjugendum (neque enim *difficilis* legendum) pro infelici & auspicio. MICILLUS. Et haec locutio dūior. deducuntur litore naves in aequor. sed subducuntur ex aequore in litus. si mei res arbitrii esset, legerem, *difficili deducta est litore puppis*. *Litus difficili*, quod mala omnia daret, & aegre quasi dimitteret navem subductam. potest tamen & *difficili aequore* absolute positum intelligi, pro cum aequor esset difficile, id est turbatum. BURMANNUS.

68. *Hora.*] *Ora* unus codex. forte, *aura*, ut in metaphora persistat. vid. sup. Epist. III. HEINSIUS. Nihil muta. Trist. I. III. 54.

Horam propositarum quae foret apta vias.

Et ita commodi dios incurrere eligebantur. vid. ad Petron. cap. XXX. mox de ventis adhuc aget. BURMANNUS.

70. *Pieta mese tetigi.*] *Piella citae* libri veteres. probe. Tibul. lib. IV. l. 69.

Præteritque cita Sirenum litora puppi.

Virgil. lib. V. 33.

Fertur cita gurgite lassis.

HEINSIUS.

71. *Hic tamen.*] Vide, ne legendum sit, *hic*, ut significet Cydippe, non semel ventum adversum fuisse. EGNATIUS. *Bis* legendum doctiores contendunt: ut intelligamus bis retroactam navem Cydippes adverso vento, dum Delum navigare contendit. MICILLUS.

76. *Sed stultum est.*] Versus suspectus. HEINSIUS.

79. *Quam saepe ut tardis.*] *Hic tardis*, malo. HEINSIUS. Ut est hic tanquam, licet celerrime navis progredetur.

80. *Dare.*] Imo *dari*. HEINSIUS.

81. *Et jam transfaram Myconem.*] Scribe *Myconem* cum prima editione. codex Medicus *Myconem*, similis error etiam admissus lib. VII. *Metam.* 463. ubi:

*Hinc humilem Myconem crataeque rura Cimoli,
 Pro Myconem nunc legitur. Petronius in fragmentis de Deo:*

*Hac alta Gyaro ligavit, illac
 Constanti Mycono dedit senadam.*

Sic scribendum. *Mycones* enim, non *Mycone* dicta haec insula. Stratus Achilleide manifeste I. 205.

— Placet ire per alias

Cycladas. hinc spratae Mycones humilisque Scriphos.
 Puto *Myconisque*. idem Theb. III. 148.

— *Ipsa tua Mycono Gyaronque revollis
 Deo tims.*

Ut legunt veterima exemplaria. Apud Virgilium quoque Aeneid. III. 76.

Gyaro talsa Myconoque revolvit.

Habent

- Mota loci famâ properabam visere Delon;
 Et facere ignavâ puppe videbar iter.
 Quam saepe, ut tardis, feci convicia remis;
 80 Quætaque sum vento lintea parca dari!
 Et jam transferam Myconon, jam Tenon, & Andron:
 Inque meis oculis candida Delos erat.
 Quam procul ut vidi, Quid me fugis, insula, dixi?
 Laberis in magno numquid, ut ante, mari?
 85 Insiteram terrae, cum jam, prope luce peractâ,
 Demere purpureis Sol juga vellet equis:
 Quos idem solitos postquam revocavit ad ortus,
 Comuntur nostrae, matre jubente, comae.
 Ipsa dedit gemmas digitis, & crinibus aurum:
 90 Et vestes humeris induit ipsa meis.

Proti-

Habent optimi codices. non quod vulgatas occupavit editiones. *Mycone celsa Gyaroque*. nam Noëter, *humilem Myconon* lib. vii. Metam. dixit, & *altam Gyaron* Petronius Maronem aemulatus. ubi Servium in hac voce ter quaterve emenda, & Hyginum Fab. cccxxvi. nam & illic nunc *Myconon* pro *Myconon* legitur. Ab hac insula Adagium natum, Πάνα τὸν πῦρ Μύκωνον. vide Zenob. pag. 118. & ibi Schottum. Vide Stephanum, Strabonem, ac ceteros Geographos. Solino est *Myconus*, Latina enuntiatione. HEINSIUS.

82. *Candida Delos.*] In prima editione & Medicæ & Herculæ. codice erat, *candida Phosphor* erat. forte aliquid later. Alludi vero ad Erymon Deli, ut Micyllus & alii credunt, potest quidem statui, sed simul illam facile nautis conspicit, aut etiam præclaram & nobilem notari hoc epitheto. ut Horat. 1. Od. 14. *Nitentes Cycladas*, non ut Cerda ad Virgil. iii. Aeneid. 126. a marmore. & lib. iii. 28. *fulgentes* dixit. ut ita vocem λυγὰς apud veteres Poëtas Græcos occurrere docuit Spanhem. ad Callim. Hym. in Del. 155. BURM.

84. *Laberis in magno numquid, ut ante, mari.*] Delos, quæ ab ipso Ovidio, & à quibusdam aliis auctoribus Ortygia vocatur, insula instabilis fuit in mari Aegæo, lib. xv. Metamorph.

— *Tempusque fait, quo navit in undis,*
Nunc sedes Ortygie. CROFANUS

Magno proprie, ut solent Aegæum saepe Poëtae vocare. Stat. iii. Theb. 433.

Magnaque volantes

Injicit Aegæo.

Plura ad Valer. Flac. ii. v. 365. *Laberis* vero est 11225. ut in *alia* nautas proprie dicitur. ita xiv. Met. 8. *Tyrhena per aequora lapsus.* & ita, quemadmodum & *labi* pro navigare, poni vidimus ad

Epist. x. 65. sic & *nare* pro navigare, & *labi*, & *navigare* pro natate. vid. ad Epist. xii. 155. ita ut omnia haec verba promiscue a Poëtis usurpentur. sic etiam Callimach. Hym. in Del. 36. de Delo, Ἀφῆτος μελίσσων ἰστέλας, ubi vide Commentatores. BURMANNUS.

85. *Cum jam prope luce peractâ, Demere purpureis Sol juga vellet equis.*] Cum noctem advenisse Poëtae indicant, saepe dicunt Phoebum equis jugum ademiisse. In eodem opere lib. vii.

Ter juga Phoebus equis in libero flumine mergit
Demperat.

Et lib. iv. Fastor.

Demperat emeritis jam juga Phoebus equis.

Quot autem sint Solis equi, & quomodo vocentur, habes in 11. Metamorphos. sub principium. CROFANUS.

89. *Et crinibus aurum.*] Novi fati, crines puellarum auro ornatas. ut 111. Am. xiii. 25. *Virginis crines auro gemmaeque premuntur.* sed Medicæ & Sarravianus & Langermannianus, *crinibus*, cum quibus editiones Venetae consentiant: nisi quod in una operarum errore sit, *auribus*. & de crinibus comendis jam præcefferat; intelligit ergo perficillidas, quas *genitalia* vocat. x. Metam. 593.

Populibus suberant picto genitalia limbo.

Senec. Hippol. 321. de Omphale:

Crura distincto religavit auro.

Et ita quoque Epist. xv. v. 75. pro, *nullum est in crinibus aurum*, Heinsius ad oram codicis conjecturat, legendum *crinibus*: quia nimis operose toties de crinibus ageret Poëta. Confusus vero has voces, docet etiam locus v. Fast. 37.

Mille manus illis dedit et pro crinibus angues.
 Ubi codices meliores, pro *crinibus angues*. BURMANNUS. 91. 50-

P. OVIDII NASONIS

- Protinus egressae Superis, quibus insula sacra est,
 Flava salutatis tura merumque damus.
 Dumque parens aras votivo sanguine tinguit,
 Festaque fumosis ingerit exta focis;
 95 Sedula me nutrix alias quoque ducit in aedes,
 Erramusque vago per loca sacra pede.
 Et modo porticibus spatior, modo munera regum
 Miror: & in cunctis stantia signa locis.
 Miror & innumeris structam de cornibus aram,
 100 Et de qua pariens arbore nixa Dea est.
 Et quae praeterca (neque enim meminive, libetve,
 Quidquid ibi vidi, dicere) Delos habet.
 Forſitan haec spectans, a te spectabar, Acontii;
 Vifaque simplicitas est mea posse capi.
 105 In templum redco, gradibus sublime, Dianae.
 Tutior hoc equis debuit esse locus?
 Mittitur ante pedes malum, cum carmine tali.
 Hei mihi! juravi nunc quoque pene tibi.
 Sustulit hoc nutrix, mirataque, Perlege, dixit.
 110 Infidias legi, magne poëta, tuas.

Nomi-

91. *Sacra.*] *Grata* Medicus & Sarrauii pro varia lectione. & certe *mox loca sacra* sequitur. eadem varietas alibi observatur. vide I. Pont. III. 80. BURMANNUS.

94. *Festaque fumosis ingerit exta focis.*] *Sectaque* scribendum, ni fallor. Fall. IV. 638.

Sectaque fumosis exta dedere focis.
 HEINSIUS. VI. I. Heinſ. ad Vellej. Paterc. II. 87.

97. *Et modo porticibus spatior.*] Romanorum porticus, in quibus ipsi spatium solebant, significat. multa ejusmodi reperies apud scriptores, quae, dum de externis nationibus loquuntur, è Romanorum moribus, & aedificiis sumpta sunt. Sic quoque apud Virgilium lib. II. Aeneid. est hujusmodi porticus mentio, ubi ille Priamum à Pyrrho interfectum finxit. CIOFANUS.

99. *De cornibus.*] Non ego hoc loco plura, quam quae Pollitianus de ara Delii Apollinis ex cornibus facta frequentibus, addam, ad illum diligenter lectorem relegamus. EGNATIUS. Vid. Callimach. Hym. Apol. 68. & seq. & in Del. 319. & ibi interpretes. Hesych. in *Δελόν κωνίδε βαμίδε*. Actian. Var. Hist. v. 14. Hygin. Fab. 140. & Pollitan. Miscel. 52. Anonymus de incredibilibus ab Allatio editus. pag. 28. ex dextris iscrarum cornibus, quae uno die caesae fuerant, extructam naritat.

100. *Et de qua.*] Francius vocabat, *Quaerque olim* forte, *Et Dea qua pariens arbore nixa fuit.* BURM. 100. *Arbore.*] Olivae palmaeque arborem, cui

Latona pariens innixa est, innuit ipse. lib. VI. Metam. 235.

Illic incumbens tum Palladis arbore palmae.
 Sed Plutarchus fontium facit haec nomina, objectaque Latone Draconis specie praecipitasse sese de saxo terram. Graecis haec autoribus decantatissima sunt. satis est nobis digito fontem quaerere volentibus ostendisse; nihil enim ineptius aut frivolum magis cenſeo, quam ubi in puerilibus ostentare ingenium, aut eruditionem velis. EGNATIUS. Vid. Hygin. Fab. XIV. & LIII.

104. *Est mea posse capi.*] Francius legebat, *Est mea digna capi.*

107. *Cum carmine tali.*] Graecum fuisse apparet carmen illud: sed quale, haecenus nemo tradidit, quia ipsa fabula alias nusquam clare aut plene tractata extat. Latini interpretes, ut vides, variant. Volſcus ditlichon quoddam incomptum allegat:

(Me tibi nupturam felix est omen Acontii

Tesler quam colimus nemina magna Deae.)

Quod & ipsi Epistolae Acontii insertum quidam habent. Hubertinus etiam putidius quoddam recitat:

Juro tibi sanè per mystica sacra Dianae;

Me tibi venturam comitem sponsamque futuram.

Velut supra videre est in eorum argumentis. MICYLLUS.

110. *Infidias legi.*] Versus suspectus. HEINSIUS, Francius malebat, *docte Poëta.*

III. Diss.

Nomine conjugii dicto, confusa pudore
 Sensi me totis erubuisse genis:
 Luminaque in gremio, veluti defixa, tenebam;

115 Improbe, quid gaudes? aut quae tibi gloria parta est?
 Quidve vir elusa virgine laudis habes?

Non ego contuliteram sumtâ peltata securi;
 Qualis in Iliaco Penthesilea solo.

120 Nullus Amazonio caelatus balteus auro,
 Sicut ab Hippolyte, praeda relata tibi est.
 Verba, quid exultas, tua si mihi verba dederunt;

Sumque parum prudens capta puella dolis?
 Cydippen pomum, pomum Schoeneida cepit.
 Tu nunc Hippomenes, scilicet, alter eris.

125 At fuerat melius, (si te puer iste tenebat,
 Quem tu nescio quas dicis habere faces,)
 More bonis solito spem non corrumpere fraude.
 Exoranda tibi, non capienda fui.

Cur, me cum peteres, ea non profitenda putabas,

130 Propter quae nobis ipse petendus eras?

Cogere

111. *Dicte.*] Forte, *lecto*.

113. *Veni.*] *Legc, vel humi.* Ep. vi. 26.

Hæsis in opposita limina fixus humo.

Inf. v. 142.

Lumina fixa tenens plena pudoris humo.

Faß. II. 824. ubi ita lego:

Nem oculos ab humo sustulit illa suos.

Vulgo oculos adeo. Trist. IV. El. II.

Hic, qui nunc in humo lumen miserabile fixit.

Amor. III. VI. 67.

Ille oculos in humum dejecta modestes.

Et ita sæpe. Stat. Theb. I.

Dejecit moestis extemplo Ismenius Heros

In terram vultus. HEINSIUS.

Ego nihil muto. *Veluti defixa,* est tamquam stupens

& attonita. ita *defigens* Val. Flac. IV. 226. & v. 456.

BURMANNUS.

115. *Improbe quid gaudes? aut quae tibi gloria parta est?* Hunc locum satis diligenter, ut puto, sub principium lib. xv. Metamorphos. enarravi.

CIOFANUS. Francius legebat, *Quaenam tibi gloria parta est.*

117. *Securæ.*] *Securi veteres.* HEINSIUS. *Consi-*

teram vero eleganter, ut miles paratus ad pugnam proprie dicitur. vid. ad Petronii cap. XIV. Valer. Flacc. VIII. 133. *Rapta victor consistit in hasta.*

BURMANNUS.

120. *Hippolyta.*] *Idem, Hippolyta.* HEINS. Vid. ad Epist. XIV. I.

121. *Si verba tua dederunt mihi verba.*] Schema

est, *avtɔɔɔɔv* vocant, cum idem nomen repetitur diversa significatione. Priore enim loco, *Verba* proprie sumuntur: altero, pro deceptione. MACT. Putidum hoc & minime Nasonianum.

122. *Sumque parum prudens capta puella dolis.*] Rectius opinor fore, *doli, parum prudens doli,* ut paulo post, *prudens animi sententia.* Epistola Oenones, *prudens artis.* Arustianus Meffius Grammaticus hæcenus ineditus, *prudens illarum rerum.* Salust. Hystor. I. *Prudens enim, quae Senatus censuerat.* Dictys Cretensis I. 19. *Imprudentem religionis dixit.* Prudent. Paß. Romani:

Sed stulta mundi summus elegit Pater,

Ut stultus esset sacculi, prudens Dei.

Horat. lib. IV. Od. 19. *Prudens rerum animus.*

Sil. VI. 166.

Imprudens tanto possis gradiabar.

Gunter. Ligur. lib. II. 155.

Ille tamen legum prudens, et juris amari

Dedita gens.

& lib. I. *Prudens quo futuri Praeteritique memor.*

Claud. II. in Eutrop. *Prudens movendi juris.* HEINS. Francius resingebat, *Sumque tuo imprudens capta puella dolo.*

123. *Pomum Schoeneida cepit.*] Vide lib. x. Metamorph. & Apollodorum lib. III. Bibliothecae.

CIOFANUS.

127. *Mere bonis.*] *Mere boni Medicus & Sarra-*

raui, cum primis editionibus.

129. *Cur, cum me.*] Melo cum Medico,

R I

Berf.

- Cogere cur potius, quam persuadere, volebas,
 Si poteram audita conditione capi?
 Quid tibi nunc prodest jurandi formula juris,
 Linguaque praesentem testificata Deum?
 135 Quae jurat, mens est: nil conjuravimus illa;
 Illa fidem dictis addere sola potest.
 Consilium prudensque animi sententia jurat,
 Et nisi iudicii vincula nulla valent.
 Si tibi conjugium volui promittere nostrum;
 140 Exige polliciti debita jura tori:
 Sed si nil dedimus, praeter sine pectore vocem;
 Verba suis frustra viribus orba tenes.
 Non ego juravi: legi jurantia verba.
 Vir mihi non isto more legendus eras.
 145 Decipe sic alias; succedat epistola pomo.
 Si valet hoc; magnas divitis aufer opes.
 Fac, jurent Reges sua se tibi regna daturos;
 Sitque tuum, toto quidquid in orbe placet.

Major

Bersimanno & aliis, *Cur, me cum peteris*. Ep. xv. 41. *At, me cum legeris*.

133. *Quid tibi nunc prodest jurandi formula juris? Linguaque praesentem testificata Deum?* Respondet ad id, quod dixerat Acontius:

Nec mihi credideris, recitatur formula patris.
 MOX:

— *Haec est testificata Deum. CIOFANUS.*

135. *Quae jurat, mens est.*] Alludit ad vulgatum verbum Euripidis Hippol. 612. Ἡ γλῶσσι δὲ ὁμῶσθε, ἢ δὲ φῶν ἀνώματος. MICVLLUS. Vide ibi Barnicii notas.

137. *Prudens animi sententia.*] Alludit ad formulam, *ex animi sententia*. de qua vide ad Petron. cap. cix.

139. *Volui promittere.*] *Volui veteres. male.*
 HEINSIUS.

141. *Sed si nil.*] Francio placebat, *Si tibi nil.*

141. *Sine pectore vocem.*] Sic Virgilius dixit x. Aeneid. 640. *Dat sine mente sonum*. id est verba absque iudicio & certa voluntate prolata. MICVLL.

144. *Vir mihi non isto more legendus eras.*] Puto *potendus*, quia *volui* praecesserat. sic infra 222. *Arse nec est, dices, ista potenda mea.*

Epist. xiii. 33.

Quid petitur tanto, nisi turpis adultera bello?

Sed *legendus* forte pro *eligendus*. Epist. xvi. 167.

Nec piget, aut unquam sulte legisse videbor.

HEINSIUS. Ego nihil quoque hic moveo. millies enim *legere* pro *eligere* occurrit. alludere quoque videtur ad notam Phrasin, qua *vir virum legit*, ut quae ad Suetonium & Tacitum viri docti. &

hoc voluntate & iudicio legentis fiebat. *Legendus eris*, erat in antiquis editis, & Sarraviano, qui hic definit, ut & Editio Veneta anni MCCCCLXIV. BURMANNUS.

146. *Divitis aufer opes.*] *Malim, ditibus aufer.*
 HEINSIUS.

148. *Orba placet.*] Francius, *paet.*

149. *Haec ipsa.*] Francius volebat, *haec ipsa.*

157. *Pestis Hymenaeus ad aures.*] Obscurius aliquanto dictum. Sed tamen videtur illud velle: Jam aliquoties veniens Hymenaeus ad positas aures; hoc est, ad me decumbentem (nam supra dixit, membra toties sibi cadere, hoc est, sese aegrotare de novo incipere, quoties nuptiae parantur) refugit, ac terga dat. Neque enim nuptias celebrare, & aegrotare, inter se conveniunt. MICVLLUS. *Ad aras* cum Slichtenhorstio legendum. HEINSIUS. Certe hoc melius, quam cum alius interpretari ad aures dormientis, sive aegrac, id est *pestis* Cydippes. Francius malebat, *pestis Hymenaeus ab aris*. Douza etiam *aras* faciebat.

159. *Insusa.*] Vix Latinum est. & loqui de facibus videtur. forte, *incussa*. HEINSIUS. Forte, *totiens incensa* *resumit lamina*; ut ad Hymenaeum referantur. sic l. Amor. i. 8.

Ventiles accensas flavas Minerva sacas.

Francius volebat, *persusa*. si *insusa* est retinendum, subintelligi debet *alea*. ut dicimus *persundis vino* de ebrio; sed *insundi vino* labentis jam Latinitatis & corrupti sermonis esse locutionem censuit Janus Broukhufius ad Tibul. l. ii. 3. praeter ea ex hoc loco Delius ad Senec. Med. 27. colligit

- Major es hac ipsa multo (mihi crede) Dianâ,
 150 Si tua tam præfens litera numen habet.
 Cum tamen hæc dixi, cum me tibi firma negavi,
 Cum bene promissi causâ peracta mei est;
 Confiteor, timeo sævæ Latoïdos iram:
 Et corpus lædi suspicor inde meum.
 155 Nam quare, quoties socialia sacra parantur,
 Nupturæ toties languida membra cadunt?
 Ter mihi jam veniens positas Hymenæus ad aras
 Fugit; & è thalami limine terga dedit.
 Vixque manu pigra toties infusa resurgunt
 160 Lumina: vix moto corripit igne faces.
 Sæpe coronatis stillant unguenta capillis,
 Et trahitur multo splendida palla croco.
 Cum tetigit limen, lacrimas mortisque timorem
 Cernit; & a cultu multa remota suo.
 165 Projicit ipse suas deducta fronte coronas,
 Spillaque de nitidis tergit amoma comis.

Et

git faces difficulter accendi in nuptiis, quæ aegre perficiebantur. mox Sichtenhorstius malebat, *vir moto*, quia scilicet non videbat hic Hymenæum intelligi. posset &, *vix motas concutit igne faces*, sic in Amor. 1. 11. 11.

*Motâ face crescere flammâs,
 Et vidi nullo concutiente mori.*

Micyllus Hypallagen volebat esse, pro vix corripit ignem moto, id est agitata, face. sed vid. ad Epist. 11. 120. BURMANUS.

161. *Splendida palla croco.*] Puto flammeum intelligi, quod novæ nuptæ crebant: id enim crocci coloris erat. Lucianus *luteum* vocat: ut lib. 11. 261.

Lutea demisses velarunt flammæ vultus.

MYCILLUS. Vid. ad Petron. cap. xxvi.

164. *Atula remota.*] Francius volebat, *cuncla*.

165. *Projicit ipse suas deducta fronte coronas.*] Legebam, *adducta fronte*, hoc est contracta & rugosa fronte, quod moestitiæ signum est, & à sequenti proxime hexametro confirmatur. quamquam & *deducta frons*, quo modo *deducta vox*, de qua Macrobi. lib. vi. Saturnal. cap. 4. Seneca Epist. LVIII. *Itaque & vultum adlucet ad tristitiam, & inhorrescat ad subita, & caligabit, si vastam alsiundinem deprexerit.* Suct. Tibert. 68. *Incedebat cervicæ rigida, & obliqua, adductis fere vultu.* adducere & ducere frontem modus loquendi elegans. quod alibi contrahere frontem. apud Juvenalem adducere frontem Sat. ix. 1.

*Scira velim, quare teius mihi, Nævole, tristis
 Occurras, fronts obducta, cum Marjya victus.*

Quod ex illo Horatii expressit Epod. XIII.

Dumque virens genua,

*Et decet, obducta solvatur fronte sanctus,
 Ducere vultum dixit lib. IV. ex Pont. VIII.*

— *Vultum*

*Ducis, & affinem se pudet esse meum.
 Martialis 1. 41.*

*Qui ducis vultus, & non legis ista libenter,
 Juvenalis Sat. XIII. 215.*

— *Densissima ruga*

*Cogitur in frontem, vultus acris ducta Falerno.
 Guntherus Ligur. lib. x.*

*Nec frontem duxisse velis, licet unus & alter
 Arguat, & meritum Nasæ suspendat adunca.
 Stat. lib. 11. Silv. 5. 14.*

— *Pudisque relatum*

*Apicere, & totas duxisse in lumina frontes.
 Traders vultum Noster in Amoribus 11. 2.*

*Cum bene vir traxit vultum, ruga/que cregit.
 Calligandus & in tranicursu Statius lib. 11. Silv.
 11. 147.*

*Tuque nurus inter longe pulcherrima, cuius
 Non frontem traxere minas, sed caudida semper
 Gaudia, & in vultu rugarum ignara voluptas.*
 Versu ultimo *rugas* pro curis ex conjectura reposuimus, eae enim sunt, quæ modo *frontis minas* appellat. *traxere* ex vetusto codice est, cum *veterere* nunc circumferatur, vetus editio Parmensis, quæ penes me exibat, *visere*. Forte, pro *dixere* vel *lasere*. *subducere* Propertius lib. 11. Eleg. x.

*Nunc volo subducta graviter procedere vultu.
 Subducere supercilia simili modo Seneca initio li-
 brorum*

- Et pudet in tristis laetum confurgere turbâ :
 Quique erat in pallâ, transit in ora rubor.
 At mihi (vae miserae!) torrentur febribus artus:
 170 Et gravius iusto pallia pondus habent.
 Nostraque plorantes video super ora parentes :
 Et, face pro thalami, fax mihi mortis adest.
 Parce laboranti, pictâ Dea laeta pharetrâ ;
 Daque salutiferam jam mihi fratris opem.
 175 Turpe tibi est, illum caussas depellere leti ;
 Te contra titulum mortis habere meae.
 Numquid, in umbroso cum velles fonte lavari,
 Imprudens vultus ad tua labra tuli ?
 Praeteriine tuas de tot coelestibus aras ?
 180 Atque tua est nostrâ sprete parente parens ?
 Nil ego peccavi, nisi quod perjuria legi ;
 Inque parum fausto carmine docta fui.
 Tu quoque pro nobis, si non mentiris amorem,
 Tura seras. profint, quae nocuere, manus.
 185 Cur, quae succenset, quod adhuc tibi pacta puella
 Non tua fit, fieri ne tua possit, agit ?

Omnia

brorum de Beneficiis, & Epist. XLVII. & sub-
 ductum supercilium in Priapeis. hinc subducti super-
 cilli carptores, Laevio apud A. Gellium lib. XIX.
 cap. VII. Turpilio quoque & Varroni apud Non-
 nium in subducere; & Apulejo Metam. IX. quibus
 forte opponatur frens deducta pro demissa. atque
 ita vulgata scriptura in Nasone non sit sollicitanda.
 sic frontem astringere & contra solvere frontem
 Martialis lib. XI. Epigr. XL. lib. XIV. Epigr. CLXXXI.
 striatam frontem dixit Apulej. lib. X. Metam. ubi
 tamen striatam nonnulli codices. HEINSIUS. Ego
 malle. cum Francjo, projecit ipse sua deductas
 fronte cerasas, vel detractas. & ita melius cum so-
 quenti versu cohaerent. ut I. Amor. VI. 67.
 At tu non laetis detracta corona capillis.

Et ita deducere vestem, de quo ad I. Amor. VII. 47.
 agemus. BURMANNUS.

167. Confurgere.] Malle. consistere.
 174. Frairis.] Apollinis. qui apud hunc No-
 strum lib. I. Metamorph. ait:

*Inventum medicina meum est, Opiferque per orbem
 Dicor, & herbarum commissa potentia nobis.*

CIOFANUS.

179. Praeteriine.] Praeteriive Edit. Parm.
 180. Aque tua.] Priores, atque tua. vide ad
 Epist. VI. 156.

182. Inque parum fausto carmine docta sui] Le-
 gendo scilicet, quae in eo scripta erant. MICILLUS.
 Capta sui videtur restituendum, ut haec ipsa Cy-
 dippe paulo ante 104.

Visique simplicitas est mea posse capi.
 Et 122.

Sumque parum prudens capta puella dolis.
 Artis Amatoriae libro 1. 457.

Littera Cydippen pome perlata sefellit,
Insciaque est verbis capta puella juvis.

Sed & Acontius supra Epist. XX. 65.

Denique dum captam tu te cogere fateri,
Injidiis esto capta puella mei.

Lusa sui quoque non inconcinnum videatur : ur
 II. Art. 600.

Luditur in nostris insita nulla jecis.
 Aut, si mavis propius insisti antiquae scripturae,
 ducta sui repono, quod fere tantundem est, pro
 lusa aut illecta. de quo loquendi modo jam non-
 nihil observavimus ad Metamorph. lib. VIII. 86.
 123. sic Horatius libe sumante duci, pro capi Sat.
 VII. lib. II. sic & duci dulcedine natalis seli Nolter
 Pont. I. El. IV. & duci canibus ac carmine. de
 qua locutione diximus lib. XI. Metam. initio. &
 quod magis ad rem, duci dolis apud Plautum Ca-
 ptivis. Act. IV. Sc. I. qui ductare etiam frequenter
 hac significatione utitur. quomodo & Apulejus
 Metam. VIII. Sic praeca Iurconem ductabat dicacule,
 sed ille cognito cavillatus, similis indignanti. ita
 scribo, nam in optimis membranis est, dictabat,
 vulgo trahabat. HEINSIUS. Vid. Ep. XX. 210.

186. Non tua fit.] Scribe fit. quod tñ fieri
 proxime subsequens requirit. ea repetitio arguta
 proflus και ελαυσιμη. HEINSIUS.

191. Quam

- Omnia de vivâ tibi sunt speranda. quid aufert
 Saeva mihi vitam, spem tibi Diva mei?
 Nec tu credideris illum, cui deslinor uxor,
 190 Aegra superpositâ membra fovere manu.
 Adfidet ille quidem, quantum permittitur ipsi;
 Sed meminit nostrum virginis esse torum.
 Jam quoque nescio quid de me sensisse videtur:
 Nam lacrimae causâ saepe latente cadunt.
 195 Et minus audacter blanditur, & oscula rara
 Accipit, & timido me vocat ore suam.
 Nec miror sensisse, notis cum prodar apertis:
 In dextrum verfor, cum venit ille, latus.
 Nec loquor, & tectò simulatur lumine somnus;
 200 Captantem tactus rejicioque manum.
 Ingemit, & tacito suspirat pectore: meque
 Offensam, quamvis non mereatur, habet.
 Hei mihi, quod gaudes, & te juvat ista voluptas!
 Hei mihi, quod sensus sum tibi fassa meos!
 205 Si mihi lingua foret; tu nostrâ justius irâ,
 Qui mihi tendebas retia, dignus eras.

Scribis,

191. *Quantum permittitur ipsi.*] Malim, *aegras*.
 Superiori Epistola 137.

Me manus illas effingit & affidet aegras.

HEINSIUS. Mallem cum parenthesi legere:

Adfides ille quidem (tantum permittitur ipsi)

Sed &c. BURMANNUS.

193. *Et quoque nescio quid.*] Parmensis editio,
Et quoque jam nescio quid. Legge, *jam quoque nescio*
quid. & de te, pro de me. HEINSIUS.

198. *In dextrum.*] Jam quis non videat legendum,
in laevum, non *dextrum*. cum decumbentes,
 dum averfantur eos qui invisant, in laevum
 reclinant latus necesse est. EGNAT. Imo contra,
 ut dextram medico porrigere possint aegri in laevum
 inclinatos esse decet, & cum averfantur in dextrum.
 quamquam, ut recte Micyllus adnotavit, hic
 status pro positu lectorum diversus esse potest. &
 ideo nihil mutarem absque scriptis codicibus *verfor*
 malebat Francius. *avertit* olim cotexerat
 Heinsius. BURMANNUS.

198. *Cum venit.*] Cum vocat Bersmanni margo.

200. *Rejicioque manum.*] Legge, *rejicioque*. Vast.

K. 434.

Territa consurgit Nympha; manibusque Priapum
Rejicit.

Lib. 1. Amor. IV. 34.

Rejice libatos illius ore cibos.

T. Art. Am. 695.

Rejice succinctos operoso flamine fusti. HEINSIUS.

201. *Aeternae offensam.*] Immo, *me quod*, vel,

me qui. HEINSIUS. Crispinus hic ex Micylli notis
 sapere doctus adnotat, *immo insensam*. sed *offen-*
sam pro irata, inensam poni jam vidimus ad vers. 48.
 203. *Si mihi.*] *Hei mihi*, tam hoc, quam proxime
 sequenti versu, pro *si mihi*, Gronovius probe
 reponit. Sed nondum integer aut sanus est locus.
 Corrige igitur:

Hei mihi, quod gaudes, & te juvat ista similitas!
 HEINSIUS.

203. *Si mihi, quod gaudes: Si mihi, quod sensus*
&c. Si mihi lingua foret.] Repetio quidem
 haec, Schema Rhetoricum est. Sed ipsa oratio
 obscura, sive defectuosa, & Ovidianae dissimilis.
 Quid enim referamus ad priora duo commata, *si*
mihi? nisi si id, quod in tertio versu sequitur, *Lin-*
gua foret, illis isdem applicabimus: ut sit sensus,
Si mihi lingua foret: pro, si mihi dicendum sit,
quod gaudes, &c. Si mihi lingua foret, sive di-
cendum sit, quod sensus sum tibi fassa, &c. Si
 mihi dicendum sit inquam, tu justius nostra irâ
 dignus eras, &c. Ita quidem qualicunque modo
 exponi haec poterunt: sed quam apte ad haec
 ipsa verba responderent, aut quadrent, quis non
 omnino indoctus videre potest. Quare haec ita in
 medio relinquamus, sive à Poëta ita scripta, sive
 aliunde inserta, ac vitiosa. MICELLUS. Locus
 corruptus. *Si me digna forem* argute idem elegan-
 tissimus Gronovius. Parmensis editio, *At mihi lin-*
gua foret. HEINSIUS.

204. *Fassa.*] Apretui. CIOFANUS.

Rt 3

207. 5115

Scribis, ut invalidum liceat tibi visere corpus.

Es procul a nobis: & tamen inde noces.

Mirabar, quare tibi nomen Acontius esset:

210 Quod faciat longe vulnus, acumen habes.

Certe ego convalui nondum de vulnere tali;

Ut jaculo, scriptis eminus icta tuis.

Quid tamen huc venias? sane ut miserabile corpus,

Ingenii videas bina tropaea tui.

215 Concidimus macie; color est sine sanguine: qualem

In pomo refero mente fuisse tuo.

Candida nec mixto sublucent ora rubore;

Forma novi talis marmoris esse solet.

Argenti color est inter convivia talis,

220 Quod tactum gelidae frigore pallet aquae.

Si

207. *Scribis ut invalidum.*] Respondet ad id, quod Acontius optaverat, aegram coram invisere posse. Quod autem de eo loco accipiendum est, ubi ait:

*Ale miseram, quod non medicorum iussa ministro,
Astringeque manus, assidueque toro.*

Aut certe cum illis sentiendum, qui negant hos versus Ovidii esse. Neque enim alias in Epistola Acontii hoc idem acque aperte dicitur. Ex hic Cydippe inquit:

Scribis, ut invalidum liceat tibi visere corpus.

Non ut ille, *assidere*, & medici officium aut iussa exequi. Proinde & hic locus interpretum veterum opinionem nonnulli juvat, atque confirmat. MICILLUS.

209. *Nomen Acontius esset.*] Si Euripidis illa in Polynicis nomine interpretatio jure rursus explosaque est a doctis, nescio an haec probati Ovidiana satis debeat, quam ex ejus nomine elicit Cydippe, quasi jam inde a puero fortiri hoc nomen potuerit, quod in illam jaculaturus esset amoris facem.

Ακόντιον enim Graecis *jaculum*, sed haec quandoque Poëta usurpata, & in eorum praesertim personarum servando decoro, quas minus prudentes peritiasque introducunt. EGNAIUS. Allusio ad Acontii nomen. CIOFANUS. Ego haec duo disticha inepta & Ovidiana elegantia & judicio plane indigna, & sine ullo acumine esse judico. Sanctioresque & integriores Poetas religiose ab infectis illis allusionibus ad nomina propria abstinuisse egregie docet Barth. ad Claud. III. Conf. Honor. principio. & XLVII. adv. cap. II. & multa in hanc rem collegit Menagius in Antibalileo suo. tom. I. cap. XLVIII. ubi excusat allusionem, quam ipse epigrammati cuiusdam includerat. exempla quorundam Graecorum & Latinorum adduxit etiam Columna ad Ennii Andromachen. pag. 240. sed aut ridiculi, aut opprobrii causa *serae usurpata* videbis: in gravi

enim & serio poemate nullus h's ineptis locus esse debet. in Anthologia Graeca quaedam occurrunt hujus notae. ut lib. II. cap. 5.

*Κεῖλαν, καὶ Λεῖχον, ἰσα γυῖματά. ἐς τι δὲ τοῦτα;
Λεῖχον γὰρ Κεῖλαν κῆν ἰσῶ κῆν ἔνισα.*

Apud Martialem quoque, & similis ordinis Poëta-
stros, obviae hae nugae. BURMANUS

213. *Quid tamen huc venias*] Etiam hinc colligi posset, Acontium eo scripto, cui his verbis respondetur, vehementius flagitasse, ut coram invisere Cydippen sibi liceret: quod superiori Epistola fit loco citato. Cum hic Cydippe dicat: *Quid tamen huc venias*, q. d. Nihil est, cur tantopere desideres me coram invisere. Est autem remotio, si-
ve extenuatio causae. Id enim dicit: Non est causa, cur me tantopere cupias invisere. Tu pulchritudinem & formam meam, ut scribis, expetis: ego hic jaceo, corpus miserabile, & morbo deformatum, & quale tu fecisti. Nam hoc quoque illi imputat. MICILLUS.

213. *Sane miserabile corpus.*] Scribe, *Anne ut miserabile corpus*. Sic apud Martialem lib. V. Epigr. ult. *Sane pro At* ne nunc legitur. qui naevus totum ferme epigrammati acumen interverterat. Restituamus lepidissimum carmen, antequam manum de hac tabula tollimus, & Gallam Martialis Nasonianis Herois in adamas:

*Saturnalia transire tota;
Nec manuscula parva, nec minor
Miffi mihi, Galla, quam solebas.
At, ne se abeat meus December,
Scis certe, puto, vestra jam venire
Saturnalia, Martias Kalendas.
Tunc reddam tibi, Galla, quod dedisti.*

Omnia jam optime se habent. nisi quod manuscula parca malim, quam parva. prioribus verbis tangit Gallae avaritiam, quae cum solens parva semper miserit manuscula, nunc mittat nulla. Per-

peram

- Si me nunc videas, visam prius esse negabis:
 Arte nec est, dices, ista petenda meâ:
 Promissique fidem, ne sim tibi juncta, remittes;
 Et cupies illud non meminisse Deam.
- 225 Forsitam & facies, jurem ut contraria rursus;
 Quaeque legam, mittes altera verba mihi.
 Sed tamen adspiceres vellem, prout ipse rogabas,
 Et discas spondae languida membra tuae.
 Durius & ferro cum sit tibi pectus, Aconti;
- 230 Tu veniam nostris vocibus ipse petas.
 Ne tamen ignores, ope quâ revalescere possim:
 Quaeritur a Delphis fata canente Deo.
 Is quoque nescio quam, nunc ut vaga fama susurrat,
 Neglectam queritur testis habere fidem.

Hoc

peram legebat, quas solebas. Deinde Sane pro At ne frigidissime profecto. Alludit ad formulam minantium, Non sit abibit. Ne, inquit, impune feras indonata mihi haec transiisse Saturnalia, at proximis Kalendis Martis istam ego liberalitatem tuam pari parsimonia probe ulciscar. HEINSIUS. Francius legebat, ut me & miserabile corpus. sed vix audeo illud Sane movere, cum eleganter in-serviat Ironiae, vel sit concedentis quali & per-mittentis. vid. ad Phaedr. 111. Fab. 15. ubi etiam Heinſius pro ſano, an reponbat.

223. Ne ſim tibi victa remittit.] Legc, vincula. ut ſupra xx. 22.

Eſſe tuam vincitam numine teſte fidem. Codex etiam Medicus, juncta. bene. ſuperiori Epistoſâ 215.

Nube, praeor, dicit, cui te bona nomina jungunt. HEINSIUS.

224. Et cupies illud.] Francius malebat, Et cupies ipſam.

225. Facies.] Forte, facias; & mox, miſtas. HEINSIUS. Vid. ad Epist. iv. 53.

227. Prout ipſe rogabas.] Celeberrimus Bentlejus ad Horat. ii. Sat. vi. 67. apud nullum Poëtam, ne comicum quidem, hoc verbum ſe legiſſe meminit, nec in Horatio patitur in unam ſyllabam coaleſcere. ex Plauto in Bacch. iv. 1x. 5. Lexicographi laudant, ſed ibi praesent emendatiorcs editiones recte exhibent. & ſane vix tolerari hic poſſe videtur, cum nulla ſit ratio, quae ſuadeat, aut primam ſyllabam corripri, aut duas in unam coire. Francius velut ſuppoſuit, ſed hoc eſt pro arbitrio emendare. ideoque malo Poëtae ignobili hanc ſtrigilignem adſcribere. diſſas etiam membra durius dictum videtur. ſi noſcas legi poſſet, mollius eſſet. BURMANNUS.

229. Durius & ferro cum ſit tibi pectus, Aconti.] Niſi fallor, ab auctore ſcriptum fuerat.

Durius ut ferro jam ſit tibi pectus, Aconti.

Quem loquendi modum lib. i. Pont. Eleg. vii. ſt. 50. Naſoni quoque reddidimus, & pluribus illic aditruimus. quae audeantur. HEINSIUS. Si ſit margo Berſin anni.

231. Ope qua revalescere poſſim, Quaeritur à Delphis fata canente Deo.] Conſultur Phoebus, qui Delphis dat reſponſa, qua medicina poſſim convaleſcere, & priuſina vires recuperare. GIOFANUS.

233. Et quoque.] Is quoque recte Medicus.

HEINSIUS.

234. Neglectam queritur teſtis habere fidem.] Hi verſus, cum eo qui ſequitur, ſatis impediti & inexplicabiles ſunt. Incertum enim eſt, quorum ſenſus eorum referas. Nam hic, teſtem, quem nam accipias? niſi ſi ipſum Apollinem, de quo proxime dictum eſt, accipias: quaſi cujus teſtimonium de Cydippe datum, nullam fidem apud parentes puellae habeat. Neque aliud hoc loco video: Proxime quod ſequitur:

Hoc Deus, & vates, hoc & mea carmina dicunt. Nihil eſt, ad quod pronomen Hoc poſſit referri. Deinde quomodo accipiendum, Mea carmina, de Cydippe? An & ipſa carmina fecit, ſive dedit? Niſi quis putet, hoc loco Carmina, pro oraculis intelligenda eſſe. ut ſi ſenſus: Hoc, (de quo, ut dixi, non conſtat oraculum, an aliud quippiam accipiendum ſit) Deus & vates, Apollo videlicet (ſic enim videtur) & mea carmina, hoc eſt, oracula mihi data, dicunt ac moment, &c. Hoc quidem modo ſententia contextitur, ſed quae neque cum ſequentibus, neque cum praecedentibus cohaereat. Proinde & hunc locum aliis diſcutiendum relinquemus. MICYLLUS. Jure inexplicabilia haec, ut nunc leguntur, pronuntiat Micyllus, ſed ut aliquis ſenſus appareat, ita conſtituerem:

Is quoque nescio quam, nunc ut vaga fama susurrat,
 Neglectam queritur, testis, habere fidem.

- 235 Hoc Deus & vates, hoc & mea carmina dicunt:
At defunt voto carmina nulla tuo.
Unde tibi favor hic? nisi quod nova forte reperta est,
Quae capiat magnos litera lecta Deos.
Teque tenente Deos, numen sequor ipsa Deorum:
- 240 Doque libens victas in tua vota manus.
Fassaque sum matri deceptae foedera linguae,
Lumina fixa tenens, plena pudoris, humo.
Cetera cura tua est. plus hoc quoque virgine factum,
Non timuit tecum quod mea charta loqui.
- 245 Jam fatis invalidos calamo lassavimus artus,
Et manus officium longius aegra negat.
Quid, nisi quod cupio me jam conjungere tecum,
Restat, ut adscibat litera nostra? Vale.

Et Deus hoc vates, hoc & mihi carmina dicunt.

(*Ab! defunt voto carmina nulla tua.*)

Is Deus, testis & arbiter jurisjurandi mei, queritur nescio quam, (nominatum enim oraculum non solere aliquem designare apparet etiam ex Epist. XIII. 93.)

Sers quoque nescio quem fato designat inique. habere neglectam fidem. testis est ipse Deus. ut superiori Epistola 112.

Essa tuam vinculam numine teste fidem.

Nam milles ita in hac re dicitur. sufficiat Cicero III. de Off. 29. *Jurjurandum est affirmatio religiosa, quod autem affirmato, quasi Deo sese promiserit, id tenendum est.* & infinita talia adduci possent. vid. & lib. III. Amor. II. 61. & III. III. 19. III. Art. 45⁸. & centies alibi. *Neglectam fidem habere* recte Crispinus explicat pro negligere, ut Terent. Eun. II. 3. *Despiciam adolescentiam habere.* Cicero, *domitas habere libidines* & similia, de quibus egregie Buchner. de commutata dicendi ratione cap. XXI. §. 1. *negligere* vero *fidem* dixit vetus Poeta apud Cicero. III. de Off. 26. ut ita *neglecti Dii* Horat. III. Od. 6. *Neglecti Deus ulter amoris* Nostro III. Amor. VIII. 65. & similia. si legamus vero *Deus* & *vates* intelligendus sacerdos & antistes templi. ut *vates* pro augure, aruspice & quovis, qui sanctus Deos colit, sumitur & a nostro Poeta III. Am. IX. 5. XI. Metam. 68. vid. Acron. ad Horat. III. Od. 19. sed malim, *Et Deus hoc vates*, ut Apollo ipse intelligatur, quem *vatem* dici videbimus ad I. Amor. VIII. 59. deinde *mea carmina* possent quidem explicari mihi per oraculum edita, sed cum *mea* & *mihi*, *tua* & *tibi* centies apud Ovidium a libris commutari soleant, (vide ad Ep. VIII. 87. IX. 150. XI. 77. XII. 14⁸. & passim) malim *mihi* dicant, ut quod antea famam, quae

mendax esse potest, suffurrare dixerit, nunc sibi quoque constare ex ipso Dei responso, carminibus edico, affirmet. haec omnia suspitio quodam concludit. *Ab!* (ita recte etiam Crispinus coniecit) nulla carmina, neque tua, quibus me decepsit, neque Apollinis, tibi defunt, ut voto potiaris tuo. Qui meliora attulerit, libentes ei assurgemus. BURMANNUS.

238. *Capiat.*] Male Micellus, delectet, movcat explicat: est enim eludat, fallat, ut supr. vers. 104, 115, 122. ut ergo me litera decepat, ita forte nova Deos decipiat. BURMANNUS.

239. *Tenente Deos.*] Omnes haecenus *Deo*, nullo (nisi fallor) sensu. EGNATIUS. *Teque tenente Deos*, ita legendum est; non, *Deo*. Estque conclusio Epistolae. Quando igitur, inquit, tu Deos ita tenes, hoc est, propitios habes, & faventes, & quasi in manu tenes: ego quoque numen deorum tuorum sequor. Perinde ut ille apud Virgil. ait: lib. V. 709.

Nate Dea, quo fata trabunt, retrahuntque sequamur.

MICELL. Francius corrigebat, *Te venerante Deos.* 239. *Numen sequor.*] *Vectus liber pacis.* Puto; *partes sequor.* HEINSIUS. *Nomen*, aliae editiones. *Partes sequi* etiam dixit lib. I. Amor. I. 36. sed hic nihil mutandum censo.

242. *Lumina fixa tenet plena pudoris humo.*] Supra in Epistola Hypsipyles:

Haesit in opposita lamina fixus humo.

CIOFANUS. Scribe:

Lumina fixa tenens plena pudoris humi.

HEINSIUS. Vid. ad lib. IV. Metam. 121.

247. *Quid nisi quod cupiam.*] Puto, *cum cupiam.* HEINSIUS.

P. OVIDII NASONIS

AMORUM

LIBRI TRES.

OFFICE OF THE
COMMISSIONER OF THE GENERAL LAND OFFICE

THE UNITED STATES OF AMERICA
DEPARTMENT OF THE INTERIOR

WASHINGTON, D. C.

E P I G R A M M A
N A S O N I S
I N
A M O R E S S U O S.

Qui modo Nasonis fueramus quinque libelli,
Tres sumus: hoc illi praetulit auctor opus.
Ut jam nulla tibi nos sit legisse voluptas;
At levior dentis poena duobus erit.

1. *Qui modo Nasonis, &c.*] Scripserunt ex antiquis apud Romanos elegias Tibullus, Propertius, Ovidius, & Gallus, ut ait Quinctilianus lib. x. cap. 1. Cujus haec verba sunt: *Elegia Graecos quoque provocamus: cujus mihi versus atque elegans maximè videtur auctor Tibullus. Sunt qui Propertium malint. Ovidius utroque lascivior: sicut dicitur Gallus. Quem locum, cum vulgo non intelligatur, ipse declarabo.* Is igitur Quinctilianus, cum Latinis scriptores in quacunque disciplina cum Graecis comparasset, tum illa, quae modò recitavi, verba addit; in quibus de Elegiae praestantia apertissimè loquitur. Cum ergo & ex suo, & ex quorundam judicio, cuiusmodi illorum Elegiae scribendae principatus esset deferendus, dixisset, subdidit Ovidium Tibullo & Propertio esse lasciviores, Gallum verò duriorem. Si quod dixi verum est, ut de Elegiae praestantia loquatur, nullo pacto verbum, quo ille utitur, *lascivior* exponi potest eo sensu, quo vulgus accipit. Quòd enim antitheton esse *lascivior* cum verbo *durior* nullum, aut certè otiosum. Ergo necessariò dicendum est à Quinctiliano, qui id, ut Rhodiginus animadvertit, à Seneca accepit, ubi quod hic Noster lib. 1. Metamorph. de diluvio scribit, examinat, omnino significari Ovidium ipsum pluribus modis, quàm Tibullus & Propertius soliti sunt, sententiam suam, non minus tamen eleganter, extulisse. Quo sensu accipitur à Virgilio *lasciva capella*, Ecloga II. Illud huc adjiciendum, illos (quod nemo infitiabitur) propemodum omnia, quae scripserunt, è Graecorum fonte hausisse: Ovidium verò, quae in his Elegiis, suo Marte, ut dicitur, cecinisse, felicissimeque expressisse. CIOFANUS. Duo haec priora disticha non ad Elegiam primam, cui perpetuam haecenus adnectuntur, sunt referen-

da, sed Epigramma per se conficiunt: quod secundae Amorum editioni Naso duxerat praefigendum. Idque Mario Nigro in mentem quoque venisse ferus animadverti, ac postea Mycillo; qui Nigram laude debita fraudare non debuit. Politianus etiam in suo exemplari lineà inductà hos versus à sequentibus dividendos videri designat. Sed & in Arondeliano codice, recenti quidem illo, sed tamen scripturas nonnunquam emendatissimas exhibente, quem vir eximius ac celeberrimus Franciscus Junius cum quibusdam Britannicis utendum mihi concessit, liquido separatim à prima Elegia hoc ipsum Epigramma spectabatur. At in vetustissimo Regiae Bibliothecae fragmento unius pagellae, quod Artis Amatoriae & Remediorum libris adhaerebat, à primà quidem Elegià, ut fieri oportuit, non legebatur divisum hoc Epigramma, debere nihilominus divelli apparebat ex ipso Titulo, quem hoc modo prodebat codex ille, P. OVIDII NASONIS LIBER PRIMUS REMEDIORUM EXPLICIT. INCIPIT EJUSDEM AMORUM LIBER PRIMUS. EPIGRAMMA IPIUS. Huc denique alludit codex Patricii Junii, cujus in fronte, INCIPIUNT EPIGRAMMATA AMORUM. *Amorum libros* dici oportere, quicquid obstruant MSS. ipse Ovidius lib. III. Art. 343. docet:

*Deque scribis libris, istiusque signas Amorum;
Elige.* HEINSIUS.

Amores inscribi debere hos libros docet quoque Spartianus in vita Aelii Veri. cap. v. ubi narrat, Verum Ovidii libros Amorum in lecto semper habuisse. Merula vero ad lib. III. Art. 345. inceptissime hoc distichon ita capit, quasi quinque libris, de Arte Amandi & Remedio praeposuerit tres ad Corinnam. BURMANNUS.

3. *Ut jam nulla tibi.*] Si quis diligenter sensum car-

carminis confideret: multo id fortasse rectius iudicabit, quod in nonnullis legitur:

Ut non ulla tibi jam sit legisse voluptas.

NAUGERIUS. *Ut jam nulla tibi non sit legisse voluptas, &c.* Ita quidem vulgo legitur, Quem versus commentator contra analogiam exponit, duas negationes pro una sumens. Quod tamen necesse non erat, cum posset conjunctionem *Ut utraque* accipere, eo pacto, ut sequens versus sit prioris ratio, sive causa, hoc sensu: Autor praetulit hoc abbreviatum opus illi longiori, ut tibi voluptas sit nulla non: hoc est, omnia quae operis hujus sunt, perlegere. vel si poena, hoc est, molestum sit id facere, minus grave, quando ipsum opus jam duobus libellis imminutum est. Hoc pacto, inquam, poterat exponi hic locus, si quis hanc lectionem pro vera atque germana tenendam existimet. Sed mihi versus hic suspectus est. Neque dubito, pro pronominē *Nos*, adverbium *Non* alicunde irrepisse. Nam si legas, *Ut jam nulla tibi nos* (scilicet libellos) *sit legisse voluptas, &c.* plana est sententia, & quae explicatione non egeat. Est enim ordo: Quare ut nulla jam voluptate nos legas, at neque poena, sive molestia magna afficiaris legendo, quando pauciores quam antea sumus. Nam quae sine voluptate, hoc est, inviti facimus, quo ea plura ac longiora sunt, eo magis nos gravant: at si brevita ac suavia sint, minus molestiae atque acerbis habent. Ceterum & illud monere oportet, quatuor priores hoc versus non ad Elegiam ipsam propriè pertinere, sed esse vel-

uti titulum totius operis, sive Epigramma. MTCZ. Locus hic, qui ulque huc omnino depravatus circumfertur, quamvis eum frustra duobus modis alii emendare tentaverint, ope unius libri è Massiciana Bibliotheca integritati suae ita restituendus est. *Ut jam multa tibi non sit legisse voluptas.* CIOFANUS. Gruterus è MS. Palatino annotaverat, *Ut jam multa tibi.* Sed frustra. Alii codd. *Ut nonnulla tibi.* Quod non discedit a Nostro, nisi quod gemina negativa, quae affirmat, separata sit. DAM. HEINS. *Ut jam multa tibi non sit usus Palatinus,* alii aliter. Fragmentum Regium, Jureti ac Puteani Excerpta cum codice Neapolitano, *nulla tibi nos sit legisse voluptas.* Nihil verius. Id ipsum Mario etiam Nigro ac Mycillo venerat in mentem. Neque aliter videri sibi castigandum pro literas me monuit vir officiosissimus Bern. Rottendorphius. Martialis non dissimili modo libri decimi initio libellum ipsum facit loquentem. HEINSIUS. Tenebras offenderunt non intellectae particulae *Ut jam*, quae pro *quomvis* debent sumi, ut saepe. ita apposite Quintil. viii. 3. *Ut jam nobis ponere alia fas non sit, ac derivare, flectere, conjungere, quando desit licere?* Noster xiii. Art. 89.

Ut jam decipians, quid perditis.

Vid. Gronov. ad Liv. xxiii. 27. BURMANNUS. 4. Poena.] Si quis ad elegantias Gallicas Latinam linguam exigere velit, legat & rideat Clerici Art. Critic. p. 131. Sect. 1. cap. xvi. 5. sed illa excusationem ad lib. 11. Trist. 507. ubi impudentium vitio creati Critici confundemus. BURMANNUS.

P. OVIDII NASONIS
 AMORUM
 LIBER PRIMUS.

ELEGIA I.

ARma gravi numero, violentaque bella, parabam
 Edere, materiã conveniente modis.
 Par erat inferior versus: risisse Cupido
 Dicitur, atque unum subripuisse pedem.
 5 Quis tibi, faeve puer, dedit hoc in carmina juris?
 Pœridum vates, non tua turba, fumus.

Quid?

2. *Edere.*] Optimus Francofurtensis, *prodere*, vide ad Epist. xi. 94. & 107. v. Met. 517. vi. 81. ubi de partu proprie hoc verbum dici notavimus. sunt autem ingenii foetus carmina, quae produntur ad posteritatem. sed cum *edere* idem saepe significet, nihil hic novamus. BURMANNUS.

5. *Dedit hoc in carmina juris.*] *In carmina* optime fragmentum Regium. ut 1. Fast. 17. dixit, *dederis in carmina vires* ut ibi legendum. *Habere jus in aliquem* dicitur. in aliquo minus Latinum est. Noster infra Eleg. vii.

In dominam jus mihi majus erit?

Ep. iv. 12.

Regnat, & in dominos jus habet ille Deos.

Metam. xiiii. 918.

— Nec majus in aequora Pretens

Jus habet.

Sic & ibi ex membranis reponendum. lib. vi.

Fast. 645.

In portus nato jus erit omne tuo.

Seneca Oedipo 447.

Jus habet in fluctus magni puer advena ponti.

Silius lib. xiii. 1543.

Una mora Aeneadae, postquam vox attingit aures

Dum daret auspiciam, jusque in certamina ductor.

Ita scribendum, usque in certamina nunc perperam legitur. Publius Syrus:

Fortuna jus in hominis mores non habet.
 Auctor Octaviae 961.

— Quis jus in nos

Fortuna dedit, testor Superos.

Noster infra lib. ii. El. iv. ex veteri codice:

Nam desunt vires in me mihi jusque regendum.

Lucanus lib. i. 406.

— Non Corus in illum

Jus habet aut Zephyrus.

Lib. vi. 496.

— Hoc juris in omnes

Est illis Superos.

Lib. vii. 164.

Non mihi res agitur, sed vos, ut libera sitis

Turba precor, gentes ut jus habeatis in omnes.

Lib. viii. 95.

— Hoc juris habebas

In tantum Fortuna caput!

Lib. ix. 887.

— Quod jus habuisset in ipsum

Ulla laes?

Ibidem 838.

Et sibi dant Stygiae jus in sua filia sorores.

Statius Theb. v. 687.

In famulum jus esse ratus dominoque ducique.

S 3

Juvet

Quid? si praeripiat flavae Venus arma Minervae,
Ventilet accensas flava Minerva faces?

Quis probet in silvis Cererem regnare jugosis?

10 Lege pharctratae Virginis arva coli?

Crinibus insignem quis acutà cuspide Phoebum
Instruat, Aëniam Marte movente lyram?

Sunt tibi magna, puer, nimiumque potentia regna,
Cur opus adfectas, ambitiose, novum?

15 An, quod ubique, tuum? tua sunt Heliconia Tempe?

Vix etiam Phoebos jam lyra tuta sua est?

Cum bene surrexit versu nova pagina primo;

Adtenuat nervos protinus ille meos.

Nec

Juvenalis Sat. II. 139.

— Nil animis in corpora juris

Natura indulget.

Ut ibi recte editio Pithaei & tres MSS. quos vidi. HEINSIUS. Cum Heinio facit Claverius ad Persii Sat. v. vs. 2. an vero distinguenda locutiones esse dicemus, *habere*, vel, *dare jus in aliquem*, ut ita semper loquamur, & *esse jus in aliquo*, quod sine dubio saepius reperitur? sic Quintil. Decl. XIII. *Pejusne domino in iis jus est, quibus custode non opus est?* & ita apud nostrum libro XVI. Metam. 20. constanter MSS.

Sive aliquid regni est in carmine.

Quod firmatur ex lib. v. Fast. 261.

*Perstet in teneris tantum mea regna puellis
Esse putes.*

Epistola quoque xv. 197. plurimi codices:

Non mihi respondent veteres in carmine viret.

Et singularem hic magis Poëticae, quam pluralem numerum poni crediderim. sic quoque mox Eleg. III. 19. codices plurimi & editiones veteres:

Tu mihi materiem felicem in carmine praebes.

Sed puto utrumque, *habere*, & *esse jus in aliquo* & aliquem promiscue dici, ut exempla ab Heinio adducta comparantibus patebit. BURMANNUS.

6. *Tua turba sumus.*] Codex Regius *turma*, unus Palatinus & Vaticanus *membra*. etiam probe. ut in Trilibus I. Eleg. 3.

Et domus & fideae dulcia membra domus.

Et lib. IV. Eleg. x. 48.

Dulcia convulsis membra fuere mei.

Vulgata tamen non temere repudianda. Stat. I. Silv. II. 70.

Sed tua turba sumus. HEINSIUS.

Lib. III. Art. Am. 811.

Ut quondam juvenes, ita nunc, mea turba, puellae.

Et alibi. vid. ad II. Amor. IX. 54.

7. *Praeripiat.*] In Palatino tertio est, *praeripiat*.

& id probavit Gebhardus lib. I. Crepund. cap. I. sed inconsiderate. *Praeripere* est enim rem ante alium capere; ut Ep. XVII. 107. *Praeripere gaudia*. *Praeripere* vero rem, in quam alius jus habet, auferre per vim, ut passim Latini scriptores. Noëter v. Metam. 10.

Praeripitae conjugis ultor.

Et ita saepe Cicero & alii. BURMANNUS.

8. *Ventilet.*] Moveat ut ventum faciat, quo magis accendantur. Propert. IV. III. 50.

Hanc Venus, ut vivat, ventilat ipsa facem. MARIUS.

9. *Regnare.*] *Pugnare* Neapolitanus unus. non ineliganter.

11. *Crinibus insignem.*] *Intonsam* Farnesianus, ut Tibull. I. IV. 33.

*Solis aeterna est Phoebos Bacchoque juvenens,
Et decet intonsus crinis utrumque Deum.*

IV. Met. 13. *Indetonsusque Thyoneus.* HEINSIUS.

13. *Magna, puer.*] Utpote qui in Deos ipsos jus habere dicatur. CIOFANUS. Mortui unus, *Sas sibi magna puer*, non invenimus.

18. *Attenuat nervos protinus ille meos.*] *Proximus ille* Fragmentum Regium cum Scaligeri, & Puteani Excerptis ne altero codice regio. Forte, *proximus inde*. Pentametrum designat. HEINUS. In Glauciano, Francofurtensi & quodcumque aliis erat, *attenuat numeros*. quae eadem varietas lib. IV. Trist. IV. 4.

Non carcat nervis cander ut ille meis.

Sed nihil muto: claudicanti enim versui melius *nervi* dicuntur *attenuari*. sic & Propert. III. II. 4.

Tantum operis nervis hiscere posse meis.

Et mox iterum sequitur, *numerus levioribus*. & paulo post, *sex mihi surgat opus numeris*. Francof. etiam, *proximus ille suus*. non ineliganter. nam *protinus* mox v. 21. sequitur. praeterea a manu secunda *ludes*, pro *numeros*. BURMANNUS.

19. *Nec*

- Nec mihi materia est numeris levioribus apta,
 20 Aut puer, aut longas comta puella comas.
 Quæstus eram; pharetrâ, cum protinus ille, solutâ,
 Legit in exitium spicula facta meum:
 Lunavitque genu sinuosum fortiter arcum:
 Quodque canas, Vates, accipe, dixit, opus.
 25 Me miserum! certas habuit puer ille fagittas.
 Uror; & in vacuo pectore regnat Amor.
 Sex mihi furgat opus numeris; in quinque residat.
 Ferrea cum vestris bella valete modis.
 Cingere litoreâ flaventia tempora myrto,
 30 Mufa, per undenos emodulanda pedes.

19. *Nec mihi.*] Variant codices, *nunc, hæc.*
 Forte:

Dat mihi materiem numeris levioribus aptam.

Vel, *sunt mihi materies.* HEINSIUS. Francius quoque volebat, *nec mihi materies.* vid. ad Ep. II. 137. & XVII. 29. Douzae codex etiam numeris brevioribus habebat.

20. *Aut puer.*] *Quam puer* Sarravianus. a manu prima. ut subintelligatur, *alia;* nec mihi alia materia est, quam puer. sed hoc repugnat versui 16. BURMANNUS.

21. *Soluta.*] Expeditam explicat Crispinus, ex duabus Marii interpretationibus pessimam eligens. est vero aperta, nam clausas gerebant pharetras. Noster v. Metam. 379.

———— *Ille pharetram
 Solvit & arbitrio matris de mille sagittis
 Unam deposuit.*

Senec. Herc. Fur. 993. *Pharetramque solvit. Operis pro claudit dixit* Stat. IV. Silv. IV. 30. vide & Nostrium v. Met. 628. III. Pont. VIII. 19. Claud. III. Laud. Stil. 269. BURMANNUS.

22. *Legit.*] Codex Scriverii & Palatinus, *trahit;* male. apud Cicronem pro Quinctil. cap. 11. bis hæc locutio in MSS. legitur, teste Grutero: *Tum id facere cogar, cum etiam telum adversarius nulum legerit.* & mox, *Si qua in re, falsum crimen, quasi venenatum aliquod telum legerint.* utrobique *jecerint* viri docti reposerunt. HEINSIUS. Apud Nostrium tamen meliori jure restitue possemus. sic III. Art. 516.

Spicula de pharetra premis acuta sua.

Ubi *legit* est in codice Aprosii. præterea *spicula dira* Farnesianus, male. nam ita Propert. II. XVIII. 4. ut viri docti recte constituerunt:

Omnia in exitium nata theatra meum. BURMAN.

23. *Lunavitque.*] Unus Maffian. *Curavitque,* quod fortassis glossema est. CIOFANUS. Explicuit optime hunc Sagittatorum habitum Columna ad Ennii Alcmæona pag. 285.

26. *Uror.*] Moreti unus, *Uris, & in.* forte melius: non enim de facibus, sed de fagittis est sermo. & post victoriam regnum sequitur in devictos. BURMANNUS.

29. *Cingere litorea flaventia tempora myrto.*] Infixâ quoque se ex myrto coronam gessisse ait. Tibullus quoque lib. I. Eleg. x.

———— *Myrto vinculus & ipse caput.*

Rursus hic Noster sub finem lib. II. De arte:

Seriatque odoratae myrtea forte comae.

Venus quoque ex myrto coronam gerebat, lib. III. ejusdem operis:

*Dixit & à myrto (myrto nam vincula capillos
 Confliterat) folium, granaque pauca dedit.*

Ibidem vocat *Paphias myrtos,* quòd Veneri frutex ille facer sit, aut etiam quòd magna copia sit Paphi, ubi Deam cultam fuisse antiquitas arbitrata est. CIOFANUS.

29. *Litorea myrto.*] Propterea quòd myrtus, ut plurimum non longè à mari propter caeli calorem nasci & esse consuevit. IDEM. Martial. IV. 13.

Lotos aquas, litorea myrtus amat.

ELEGIA II.

ESse quid hoc dicam, quod tam mihi dura videntur
 Strata, neque in lecto pallia nostra fedent?
 Et vacuus somno noctem, quam longa, peregi;
 Laetaeque versati corporis ossa dolent?
 5 Nam puto sentirem, si quo tentarer amore.
 An subit, & tacita callidus arte nocet?
 Sic erat. haeserunt tenues in corde sagittae:
 Et possessa ferus pectora versat Amor.

Cedi-

Hanc Chartacens Scriverii, Sarravii (& Francos.) codices Elegiam superiori annectunt, ut & veterimum fragmentum Regiae Bibliothecae, neque ulla inscriptio, aut novae Elegiae signum ullum apparet: in margine quoque Sarraviani scriptum erat, *potest continuari*. in Regio autem praefigebatur titulus, *Ad Cupidinem*. HEINSIUS.

1. *Esse quid hoc dicam, quod.*] Senec. Praefat. Controv. *Quid hoc esse dicam, quod me tam periculofo abdicam?*

2. *Strata.*] P. Scriverius ad Epigr. xvi. lib. 11. Martialis *ad strata cum pallia* construit, perperam ut puto. idem fallitur ibidem, cum illud Nostri III. Eleg. VII. *Profluit tunica velata recincta*, de nocturna tunica intelligit, cum Ovidius medium diem fuisse aperte dicit. HEINSIUS.

2. *Pallia nostra fedent.*] Intelligit illa, quibus & in toris triclinariis, & nocturnis tegi solebant. infir. Eleg. IV. 50.

Conscia de gremio pallia demo tuo.

Pro *sedent* vero *iacent*, vel *manent* est in Francos. & alijs quibusdam. sed *sedent* est haerent, ita ut vestigia corporis mei in uno tantum loco appareant, neque corpus versum aut iactem, per omnem lectum, ut solent aegri. Juven. Sat. VI. 235.

Tum corpora sano

Advocat Archigenem, onerosaque pallia iactat.

Edere vero hoc sensu & apud Stat. IV. Theb. 165. de Hercule:

Qua cubiti sedente vestigia terra.

Claudian. II. Laud. Stil. 366.

Latis federunt pectore cultus.

Sidere dixit Propertius IV. Eleg. III. 31.

Tum quorer, in toto non sidere pallia lecto.

Ferrarius de veste stragula videtur capere Part. II. lib. IV. cap. 3. de re vestiaria. ut & fecit Marius. BURMANNUS.

3. *Et vacuus somno.*] Vacuam primus Medicus sequitur refert. HEINSIUS. Sed quia *longam* sequitur, praefatit vulgata. *longamque peregi* etiam unus Pala-

tinus. sed frustra, ut recte Domist. Marius ex illis Virgilii adstruxit IV. Aeneid. 193.

Nunc hiemem inter se luxu, quam longa, fervere.
 Et VIII. 87.

Thybris ea fluxivum, quam longa est, nocte tumensum Lemis.

Quibus adde Aufon. Perioch. Iliad. XVIII. *Valcanus exoratus a Thetide tota nocte, quam longa est, caelestia arma in gratiam Nymphae molitur.* eleganter hoc, *explere noctem fractum utroque toto* dixit Propert. II. XIII. 60. BURMANNUS.

4. *Dolent.*] *Jacent* Regius, Scriverii & alii quamplurimi, male. IV. Trist. III. 26.

Peslaque iactati corporis ossa dolent.
 Conter & Senec. Hippolyt. vers. 365. & seq. Quintil. Decl. V. de aegro captivo: *ille ad singulos ardentis corporis motus in sua vincula versatur, & quocumque membra lassata transfulerit, in supplicium redit renovata patientia.* BURMANNUS.

5. *Si quo.*] Douza volebat, *si aliquo*; quod minime placet.

5. *Tentarer.*] In Palatino & Francosart. erat, *traclarer*; forte, pro *iactarer* librarius id supposuit. quamvis ego *tentarer* non esse sollicitandum arbitretur. est enim verbum in amore proprium. vid. I. Art. Am. 365. & Lambin. ad Horat. I. Od. 128. BURMANNUS.

6. *An subit, & tacita.*] In quibusdam, *testa callidus arte nocet.* recte utrumque. NAUGERIUS. *Legit, testa* ex omnibus MSS. antiquis. CIOFANUS. *Testa aere* major librorum pars. quod perperam Ciofanus probatur. Silius lib. XI. 398. Venus ad Cupidines:

Thyriam pubem tacitis exariso telis.

Ibidem 397.

Tacitas in pectora mittere flammam.

Stat. I. Sylv. I. 36.

Tacita vigilat face Troicus ignis.

Lucan. VIII. 811.

Nam quivis flamma tacitas urente medullas.

Ubi

Cedimus? an fubitum luctando accendimus ignem?

10 Cedamus. leve fit, quod bene fertur, onus.

Vidi ego jactatas motâ face crescere flammâs:
Et vidi nullo concutiente mori.

Verbera plura ferunt, quam quos juvat ufus aratri,
Detrectant preffi dum juga prima boves.

15 Asper equus duris contunditur ora lupatis.

Frena minus fentit, quisquis ad arma facit:

Acrius invitos, multoque ferocius urguet,
Quam qui fervitium ferre fatentur, Amor.

En ego confiteor: tua sum nova praeda, Cupido.

20 Porrigimus victas ad tua jura manus.

Nil

Ubi male testas. Petron. in bello civili:

At veluti tabes tacitis concepta medullis

Intra membra furit.

Sat. Theb. xi. 146. ex MSS.

Manu tacites avertat ignes.

Virgil. iv. Aeneid. 67.

Tacitum vivis sub pectore vulnus.

Quod Servius male interpretatur. Noster Remed.
Am. 105.

Interae tacitas serpunt in viscera flammâs.

Vide notas nostras ad Epist. iv. 20. Fragmentum
Regium, *scelta*. Forſitan, pro, *caeca arte*. de quo
Metam. iii. vers. 489. nonnihil dixi. sic *caecum vulnus*, & ejusmodi plura, ubique obvia.
HEINSIUS.

7. Sic erat.] Erit Fragmentum Regium. Te-
rent. Eun. iv. 5. *Hec verum erit, siue Cerere & Baccho, friget Venus*. Metam. ii. 703. *sub illis*

Montibus, inquit, erunt: & erant sub montibus illis.

Ita quippe scribendum, ut suo loco monebitur.
HEINSIUS. Ego nihil muto. elegans enim formula,
& post dubitationem usitata. inf. iii. Am. xii. 8.

Sic erat. ingenio profectis illa meo.

Vicina huic formulae altera, *hoc erat*. Claud. Bel.
Gild. 236.

Hec erat. in fratres medio discordia Mauri
Nasitur.

Vid. ad Petron. cap. xciii. *Sic est* Francofurtensis.
BURMANNUS.

7. Tenet.] Manius videtur lever legisse, quod
ego in nullo codice tepperi.

10. Cedamus. leve fit.] Cedimus, ut leve fit duo
codices. totidem, & leve fit. Puto:

Cedimus en. leve fit, quod bene fertur onus.

Remed. Amor. 536.

Cedimus en. medio jam licet amno bibat.

Quomodo & illic caecum scribendum. & iii. Am.
vi. 77. simili modo peccatum erat:

Quid moror? en digitis designor adultera vulgi.

Male quidam, & digitus. HEINSIUS.

11. Vidi ego jactatas motâ face crescere flammâs.] Mellius quam quod a Prisciano adducitur:

Vidi ego jactatas motâ flammâs crescere flammâs.

Pro quo alii *flavescere*, alii *concreſcere*. DAN. HEINE. *Motu flavescere* unus Palatinus & Vaticanus, quod Gebhardo in Crepundiis arriſit. Glaſerianus, *motu concreſcere*. Fruterius lib. i. verſ. cap. 2. ex Prisciano, *motu flammâs crescere*. quomodo & unus Moreti cum Excerptis Douzae. Nonnulli, *motâ face surgere*. At vulgata ſcriptura bene ſe habet, quam & Seneca in Controverſiis agnoſcit, qui in Pentametro citat, & *rursus nullo*. nec aliter citatur in Epitome Controverſiarum ab Andrea Schotto edita. HEINSIUS. Illud *surgere* non ineptum; ut opponatur *et mori*. ſic Epist. xxi. 199.

Vixque manu pigra toties injuſa reſurgens
Lumina.

Et convenit *motas faci*, id eſt accenſae & ventillatae. ut Ep. ii. 120.

Suntque ſepulchrali lumina mota face.

Ubi vide. BURMANNUS.

13. *Quos juvat uſus.*] Numquam puto *juvare*; id eſt delectare, uſum rei gravis & moleſtae. forte, *levat*. niſi *juvat* capias pro *levat*, id eſt, facit levis aratum. BURMANNUS.

14. *Dum juga prima.*] *Dum ſua colla* tertius Palatin. *Dum juga curva* tres alii libri. Feſſi etiam Palatinus unus cum duobus aliis.

17. *Acrius invitos multoque ferocius urguet.*] *Uris* malim. ut Epist. ix. 15.

— *Vel ſi minus acriter urar.*

Lib. ii. Amor. Eleg. ult.

Quod licet, ingratum eſt: quod non licet, acrius urit.

Sic lib. iii. Eleg. t. 10.

— *Hic illo eſt,*

Quem ſeris uris amor.

Multi codices *urget* habent. Art. iii. 541.

— *Nec amer nos uris habendi.*

Ubi ſimilis diverſitas. & Medic. Fac. 35.

T t

Sia

- Nil opus est bello: pacem veniamque rogamus.
 Nec tibi laus, armis victus inermis, ero.
 Nece comam myrto: maternas junge columbas;
 Qui deceat, currum Vitricus ipse dabit.
 25 Inque dato curru, populo clamante triumphum,
 Stabis; & adjunctas arte movebis aves.
 Ducentur juvenes capti, captaque puellae.
 Haec tibi magnificus pompa triumphus erit.
 Ipse ego, praeda recens, factum modo vulnus habebō:
 30 Et nova captivā vincula mente feram.
 Mens Bona ducetur manibus post terga retortis,
 Et Pudor, & castris quidquid Amoris obest.

Omnia

Sic potius nos uris amor.

Ubi etiam *urget* vulgo. HEINSIUS. Et *urit*, & *urget* amor, sed quia hic praecessit comparatio a jugis & frenis desumpta, malo *urget*. Tibul. 11. Eleg. 1. De amore:

Ab miseri, quos his graviter Dens urget.

De alia re Horatius 1. Sat. 11. 15.

Quanto perditur quisque est, tanto acrius urget.
 Ceterum haec verba paucim confunduntur, sic IV. Metam. 278.

Tantus doler urit amantes.

Ubi *urget* alii codices; sed male; nam *uri doleribus* dixit III. Fall. 489. apud Claudian. Praefat. Conf. Man. v. 10. eadem varietas:

*Abt nimis Consul urget amor.*Ubi *urit* in quibusdam. BURMANNUS.

20. *Porrigitur victas ad tua jura manus.*] Sic duo Maffean. lib. 11. Eleg. 1.

Injiciam dominas in mea jura manus. CIOFANUS.
Ad tua jura scripti plerique, quatuor ad tua jura.
 minus bene. Propertius 1. 1x.

Ecco jaces, supplexque venis ad jura puellae.
 Idem 111. 1x.

Et trahis adductum sub sua jura virum.

Sabinus Paris:

Damnatumque tibi me sub sua jura Cupido
Pertrahit.

Aufon. Epist. cv.

*Si redas tibi totus ero, pars nulla vacabit;**Quae mox non redas sub tua jura. Vale.*

Haec Ovidii reperit Maximianus ille Eleg. v.

*Porrigit invitata ad tua jura manus.*Contra *injicere manus in jura.* Epistola VIII. 16.*Injice non timidus in tua jura manus.*

Am. 11. El. v.

Injiciam dominas in mea jura manus.

Ep. XII. 158.

Clamarem, Meus est, injiceremque manus.

Infra, El. IV.

Et dicam, Mea sunt, injiciamque manus,

Plura dixi ad Epist. 111. *Al.* ult. at unus Medicus; ad tua *crura*, ut Epistola xx. 78.

Tendere submissas ad tua crura manus.

Victas etiam *manus* tres scripti. HEINSIUS. *Victas*; quod in omnibus est editis, & MSS. pluribus, movere loco non ausi sumus, sic supr. Ep. XXI. 240.

Doque libens victas in tua vota manus.

Petron. cxi. *Primum ipsa porrexit ad humanitatem invitantis victam manum.* ubi vide quae notavimus. nec minus tamen elegans lectio Francofurtensis codicis, qui *nudas manus*, id est inermis habet. ut mox, *victus inermis.* Seneca Epist. xxiv. *Jam non tantum Caesari, sed sibi iratus, nudas in vulnus manus egit.* Juvenal. xv. 43.

*Et vice teli**Servit nuda manus.*

Et idem hic Poeta dicit, quod lib. 11. Amor. Eleg. 1x. 35.

Ego, puer, positus nudus tibi praebor armis.

Praeterea Gryphius, Micellus & Bersmannus, probante Mario eam lectionem, ediderunt, ad tua *vincla*, ita Quintil. in Declamationibus, *praebere ad victa manus.* & hoc non male *vā victas* convenit victi enim & captivi vinculis solebant neci. ut mox v. 30. BURMANNUS.

23. *Nece comam myrto.*] *Laure* antiquae editiones, sed repudiavit Marius.

24. *Qui deceat currum.*] *Qui deceat, currum.* scripti. HEINSIUS. Lactantius lib. 1. de falsa religione cap. 11. mentionem facit Poëmaticis, quod *Triumphus Cupidinis* sit inscriptum, sine Auctoris nomine. hujus triumphus pompam, Jovem cum ceteris Diis fuisse ait.

25. *Populo clamante triumphum.*] Francius malebat, *spectante triumphum.* ut est in uno Heinssii, & defendi posset ex IV. Trist. 11. 19.

Erge omnis populus poteris spectare triumphum.

Alius, *clamante triumpho;* ut fit pro *to triumpho;* quod mox vers. 34. sequitur. & ita Horat. IV. Od. 2. BURMANNUS.

26. *Ad.*

Omnia te metuent: ad te sua brachia tendens
 Vulgus, Iö, magnà voce, Triumphæ, canet.
 35 Blanditiæ comites tibi erunt, Errorque, Furorque,
 Adfidue partes turba secuta tuas.
 His tu militibus superas hominesque Deosque:
 Haec tibi si demas commoda, nudus eris.
 Lacta triumphanti de summo Mater Olympo
 40 Plaudet; & adpositas sparget in ora rosas.
 Tu, pennas gemmâ, gemmâ variante capillos,
 Ibis in auratis aureus ipse rotis.
 Tum quoque non paucos (si te bene novimus) ures:
 Tum quoque præteriens vulnera multa dabis.

Non

26. *Adiunctas.*] *Admotas* quidam scripti. male
 Epist. XII. 152.

Adiunctas aureus urget equos.

1. Art. Am. 550.

Tigribus adiunctis aurea lora dabat.

Auctor in obit. Mæcenatis:

Illius aptus eras rosas adiungere bigas.

Quæ ibi vera lectio, putabam aliquando, *adiun-*
ctas axe, sed nunc nihil mutuo. 1. Art. Am. 544.

Et pressas continet arte iubat.

Et 11. 434.

Modo admissas arte retinet equos. HEINSIUS.

Arto rectum est. vid. ad 1. Art. Am. 3.

31. *Manibus post terga revinctis.*] Alii, *ligatis.*

at Fragmentum Regium, cum nonnullis scriptis
 editisque, *retortis.* Quomodo Virgilius, & Pruden-
 tent. lib. 11. contra Symmach. v. 559. *Manibusque*
in terga retortis. Horat. 11. Ep. 1.

Trahitur manibus regum fortuna retortis.

HEINSIUS. Iterum Horatius III. Od. v.

Vidit ego civium

Retorta tergo brachia libero.

Ubi Lambinus videndus.

33. *Omnia te metuent.*] Plus dixit genere neu-
 tro, quam si masculino *omnes* dixisset. MARIUS.
 Vide ad Quinfil. Decl. 1. 6.

33. *Ad te sua brachia tendens.*] Fragmentum
 Regium, *ad te sua brachia tendens Vulgus.* quod
 sequor. bene etiam uno Moreti, *Vulgus canent.*
 Est autem Tibull. pentameter. apud quem habes,
 11. v. 122.

Miles, iö, magna voce, Triumphæ, canet.

HEINSIUS.

34. *Vulgus, iö.*] Vide quæ dixi in Scholiis in
 lib. IV. Tristium 11. 52. CIOPANUS.

35. *Terrorque, furorque.*] Scribe, *errorque*, cum
 prima editione. *error* culm & *furor* pro amore pas-
 sum apud Poetas. de quo dicendum infra ad Eleg.
 2. & 5. Metam. 342. HEINSIUS. Apud Claudia-

num quoque 1. in Ruf. 75. in MSS. est *terror*,
 ubi vulgo:

Animique profanus

Error.

Et ita contra apud Quinfil. Decl. XXVII. cap. 3.
 legendum, *Credidit tamen aliquid profecturum*
querularum terroro repetite. ubi vulgo *errore.* BURM.

37. *His tu militibus.*] In uno Moreti, *militibus.*
 Forte, *his commilitibus*, vel *commilitibus.* HEINSIUS.
 Male: Dux est Cupido, milites & satellites ejus,
Error & *Furor* &c. ut Martis *Pavor* & *Motus* &c.
 illud *militibus*, sequioris ævi est, quo *militiam*
 pro exercitu & militibus dicebant. de quo alias
 BURMANNUS.

38. *Commota.*] Incommoda certe vox, quæ
 de præmiis militum passim occurrit, sed huic loco
 minime convenit. Francius coniecerat *agmina*,
 quod si MSS. addiderent multo aptius esset. sed
 forte Ironice intelligendum, ut castris Cupidinis
 militantes pro commodis, errorem & furorem
 consequantur. Idem Francius adscripserat etiam male
 alios legere, *nullus eris.* BURMANNUS.

41. *Gemma.*] Omnino, *gemma*, id est duplici
 legendum, ut est in correctioribus codicibus: hic
 autem error in Latinis auctioribus frequentissime
 reperitur, ut *Gemmis* pro *geminis* legatur, & *gem-*
mata pro *geminata*, & *gemma penna.* idem est,
 quod Maro dixit IV. Aeneid. 252. *Paribus aliis.*
 DOM. MARIUS. *Pulchros gemma variante capillos*,
 hæc lectio est in lib. quibus ego tor, antiquis.
 Alii legunt, *Tu penna pulchros gemina*, &c.
 CIOPANUS. In Gryphiana & aliis rectius, *Tu pen-*
nas gemma & *rustulos variante capillos.* DAN. HEINS.
 Fragmentum Regium & Neapolitanus codex cum
 excerptis Scaligeri:

Tu pennas gemmâ, gemma variante capillos.

Quam veram esse scripturam ne dubita. Remed.
 Amor. 39.

Hæc ego, movit Amor gemmatas aureus alas,

Et mihi, Proposuit perficere, dixit, opus.

T t z

Ubi

- 45 Non possunt (licet ipse velis) cessare sagittae.
 Fervida vicino flamma vapore nocet.
 Talis erat domitâ Bacchus Gangetide terrâ.
 Tu gravis alitibus; tigribus ille fuit.
 Ergo, ego cum possim sacri pars esse triumphî,
 50 Parce tuas in me perdere, victor, opes.
 Adspice cognati felicia Caesaris arma;
 Quâ vincit, victos protegit ille, manu.

Ubi *aureum* vocat *Amorem*, quomodo & hic versus proximo. ita *ἄνω γυναικίας* Anacreonti dictus. quo alludit Lucianus in Hercule Gallico sub finem. *gemmatum temonem* Amori dat Statius Sylv. lib. 1. Sylv. 11. 145. *alas* autem *aureas* Moschus in Poematis de Helena & Paride, ubi describit Cupidinem ad Paridem venientem:

ἢ δ' ἀπὶ χρυσαίου ἀκοντάμους πταρίωνος.

Et ita Aristophanes in avibus. Noster autem Remedio Amor. 701. *purpureas* ipsi *alas* dat. posset & *variante* legi, non insolenti Gracifimo. HEINSIUS.

42. *Ibis.*] Douza adscripserit locum Martialis III. Epig. 47.

Plena Eassus ibat in rheda.

Vid. ad 1. Art. 214.

44. *Præteriens.*] Alludit ad præcipuam istorum ducum gloriam, qui in agmine & itinere, non instructa acie debellant hostes: qua laude ornare suos Heroes, Panegyricos egregis exemplis docuit diligentissimus Barthius. ad Claud. iv. Conf. Honor. v. 460. quibus adde Sidon. Apol. Paneg. Anth. 589.

Et cuius solum amissis post secula multa

Pannonias revocavit iter; jam credere praeptum est
Quid faciet bellis. BURMANNUS.

46. *Vicino.*] Tanaq. Faber notis ad Lucretii lib. 1. pag. 419. vult propter illud *ipse velis*, debuisse Nasonem dicere, nativum est flammae ut semper urat, & ideo legit:

Fervida nativâ flamma vapore nocet.

Nimirum ut *molem nativam* Noster v. Fast. 149. dixit, & *comam nativam* inf. Eleg. 14. & alia. sed hand video, quis hinc commodè sensus oriatur. cum ex vulgatis sit optimus: nimirum, etiam in ipso triumpho, cum jam cessare deberent tela Cupidinis, tamen eam esse Cupidinis & ejus armorum conditionem & vim, ut licet ipse velit, non possint ita cessare, quin in transitu etiam laedant spectatores. eodem modo ut flamma fervida, licet non attingat & comprehendat, tamen vicinitate sua adiat & nocet rebus proximis. sic *vicinus vapor* est praeterentibus Cupidinis. in uno codice erat, *tepor*. BURMANNUS.

47. *Demita Gangetide terra.*] Subacta India. lib. IV. Metam. & lib. III. Fast. CIOFANUS.

48. *Ille fuit.*] Francius legebat, *ille suis*.

49. *Ergo cum possim.*] *Ergo ego cum possim* septem codices. quomodo Noster saepenumero alibi. HEINSIUS. Vid. Epist. x. 119. & mox Eleg. IV. 3. & passim.

51. *Cognati Caesaris.*] Propter Venerem, matrem tuam, à qua Romani originem duxerunt. CIOFANUS.

52. *Qua vicis, victos protegit ille manu.*] Utrum hoc de C. Julio Caesare, an de Octavio dicatur, non immerito aliqui dubitare possunt. Utriusque in hostibus ignoscendo magna clementia fuit. Ego tamen de Octavio potius intelligi arbitror. CIOFANUS. Vincis Moreti & tres alii. meliori certe omine: pergebat enim Augustus vincere, nec cessabat. BURMANNUS.

E L E G I A III.

Justa precor: quae me nuper praedata puella est,
 Aut amet, aut faciat, cur ego semper amem.
 Ah nimum volui! tantum patiaturs amari;
 Audierit nostras tot Cytherâ preces.

Acci-

1. *Justa precor.*] Ita Statius lib. III. Silv. 11. 78.

Justa quoror, fugis ecce vagas raris aëta per undas.
 Vid. Gronov. ad Senec. Herc. Fur. 19. Noster xul. Metam. 466.

Esse procul, si justa peto. BURMANNUS.

3. *Ab nimum volui.*] *Vevi* putabam. 11. Am. xv. 27. *Irrita quid vorovo.* Art. Am. 11. 327. *Multa vorvo, sed cunctâ palam.* & Art. 1. 110. *Et tacito peccore*

- 5 Accipe, per longos tibi qui deferviat annos:
 Accipe, qui purâ norit amare fide.
 Si me non veterum commendant magna parentum
 Nomina; si nostri sanguinis auctor eques;
 Nec meus innumeris renovatur campus aratris;
 10 Temperat & sumtus parvus uterque parens;
 At Phœbus, comitesque novem, vitisque repertor,
 Hoc faciant: &, me qui tibi donat, Amor:

Et

pectore multa vocent, ut quidam ibi codices. vid. ad Epist. VII. 4. sic Pont. 1. VIII. 79.

Ab nimium quid amice petis? moderatius opta. Nihil tamen temere mutandum. HEINSIUS.

3. Tantum patiatur.] Francio clarior paulo videbatur, si legeretur, modo se patiatur amari. & mox volebat, Audiat ab! nostras. at Moreti, Audiriv nostras, elegantius.

5. Tibi qui deferviat annos.] Nisi familiare hoc Ovidio esset verbum, & longam servitutem notare egregie posset, crederem hic a librario eundem errorem commissum, quem Heinſius ad Epist. v. 119. in voce Di notat. & legerem, tibi qui, Dea, serviat annos. BURMANNUS.

8. Si nostri.] Illustravi hunc locum lib. 11. Trifium. CIOFANUS. Rectius alii, Nec nostri. HEINSIUS. Imo vulgata prope est, & retinenda. quis enim ignorat Ovidii turpem equestrem, & a proavis usque auctorem sanguinis equitem fuisse. sed sordida hæc amice ejus videbatur conditio, quæ fastidiebat equites, & non nisi in Orchestra federe volebat. subintellige ergo tantum, si tantum eques, non Senator sit auctor nostri sanguinis. recte vindicavit hoc Marius. & hoc magna nomina exigunt, quæ majorum gentium patricios designant, ut apud Martiãl. v. Epist. 17. unde clara nomina, ut hic Puteaneus secundus habebat, non admittenda esse patet. vid. ad Epist. 11. 50. ita Vellej. 11. 83. de Mæcenate: Equestri, sed splendori tantum, attamen splendide. male & illic mutant viri docti. BURMANNUS.

10. Temperat & sumtus.] Malim, si per scriptos codices licet, sumtu, ut sumptus pro sumtus dicatur ἀξιακῆς, aut præpositio subintelligatur. HEINSIUS. Neque hic contra codices mutarem aliquid. Temperare enim est moderari, ne extra modum fiat profusio. vid. Barth. ad Stat. 11. Theb. 130. est vero idem quod Terentianus ille Chremes filio suo cantat Heaut. 1. 11. Praebens exigue sumptus. & Andr. 11. 6. At nimium parco sacera sumptus. ita temperare conviviis. Plaut. Stich. v. 1v. 2. BURMANNUS.

11. Jurisque repertor.] Sic quidem in impressis exemplaribus legitur, sed nullus decens sensus elici potest. Hinc ego olim errorem (ut erat) existi-

mans, sine ullius exemplaris auctoritate, loco Juris, Vitii legendum esse arbitratus sum. Et hæc mea correctio, sicut & aliae complures in hoc opere, vel doctissimi viris placuit: inter quos viro nobilissimo, & ante omni doctrinæ genere præstanti, Andreae Trivisano, patricio Veneto, mihi & officio & familiaritate conjunctissimo: & Leonello Leono Patavino civi, Graecæ Latinaeque Linguae peritissimo: ejusque fratri Antonio, quos ego unice semper dilexi & diligo: & alius compluribus, quos omnes recensere, longa admodum esset historia. Postea vero, cum calligator Ovidii Amorum codex ad nostras manus pervenisset, non aliter ac si correctiones nostrae, Pythæ Apollinis oracula fuissent, verissimæ apparuerunt. Quidam antea Juris repertor legentes, quaedam de Apollinis eborei simulachro, quod (ut libro VII. refert Plinius) in foro Augusti erat, satis inepte protulerunt: eo Juvenalis carminæ moti, quod est in prima Satyra:

Sperula, deinde forum, jurisque peritus Apollo. Sed quæ alii male dixerint, omittamus: illudque potius agamus, quibus causis adducti, non Juris, sed Vitii repertor legendum existimaverimus, & non Phœbum, quem jam prædixerat Poëta, nec nisi ineptissime sic repeteret, nec usquam juris repertorem fuisse lectum est, sed Bacchum esse intelligendum. Legimus enim tum apud alios, tum maxime apud Diodorum Siculum, vini auctorem Bacchum fuisse. Diodori verba ex libro quinto hæc sunt: Bacchum nutritum à Nymphis ajunt, vini vinæaque extitisse auctorem. Et inferior: Docuisse eos insuper, quorum regio vitis ferre non posset, potum ex ardeo conficere, quem nonnulli Ziton dicunt, panlum a vini sapore differentem. Unde & lib. 11. f. 11. f. 329. Nasci ait de Baccho:

Causa, repertori vitis quia sacra parabans. In tutela autem Bacchi Poëtæ esse constitutos, quis dubitat? Id apertissime Flaccus in Epistolarum lib. 1. ad Mæcenatem demonstrat, inquires:

Ut male sanas

Adscripti Liber Satyræ, Faunisque Poëtæ,
 Vina fore dulces olivæ mane Camœneas.

Idem libro Carminum secundo:
 Bacchum in remotis carmina rupibus
 Vidi decantem, &c.

T t 3

Idem

Et nulli cessura fides; sine crimine mores;
Nudaque simplicitas, purpureusque pudor.

15 Non mihi mille placent: non sum defultor Amoris.

Tu mihi (si qua fides) cura perennis eris.
Tecum, quos dederint annos mihi fila Sororum,
Vivere contingat: teque dolente mori.

20 Te mihi materiem felicem in carmina praebe;
Provenient causâ carmina digna suâ.

Carmi-

Idem Epistolarum libro secundo:

Scriptorum chorus omnis amat nemus, & fugis urbem,

Rite cliens Bacchi semno gaudentis & umbra.

Lucanus:

*Nec si te pestore vates
Accipiam, Cyrrhea velim secreta moventem
Selleisare Deum, Bacchumque avertere Nyssa.*

Ovid. in ultima Elegia libri III. Amorum:

Corniger increpuit thyrso graviore Lyaeus.

Hoc idem etiam dixit Elegia prima ejusdem libri III. Illud praefertim me ad locum corrigendum impulit aucter, quod Poëta in tertio volumine de Arte, quod in hoc loco fecit, Apollinem, Musas, & Bacchum, ut Poëtarum Deos conjunxit. Dixit enim:

*O ita Phoebe volis, ita vos pia numina vatam,
Insignis cornu Bacche, novemque Deae.*

Ita etiam Tibullus Elegia quarta libri tertii:

*Salve cura Deum, casto nam rite Poëtas,
Phoebusque, & Bacchus, Pieridesque favent.*

Quin etiam Propertius lib. III. Elegia ad Bacchum, ei acceptum refert, quod Poëta feratur. Quod autem Bacchus praefit Poëtas, id esse causae autuno, quod Poëtae sicut bacchantes furere dicuntur: unde & *malofani* vocitantur, aut quia idem esse fertur cum sole: ut compluribus argumentis Mactobius docet, aut quod vinum fomentum esse quandam, & incitabulum ingenii, virtutisque quidam dixerunt: quod & Plato concedere videtur, amota tamen turpi & indecora ebriitate, quae potius labefaciat ac minuunt hominum mentes. Hinc Cratinus ille Pricus, ut Horatius refert, *bonos Poëtas violentiâ fieri* dixit, Homeri & Ennii exempla adducens, in quorum libris vini laudes inveniuntur. MARIUS. Ita legitur in amobus Maffian. & utroque. Vaticano: verius, quàm in quibusdam vulgatis, *juvique* Intellegit autem Bacchum. CIOFANIUS. Egrege adstruit veram lectionem Domin. MARIUS. vide & Zitzman. ad Rutil. Itiner. r. 73. & Weitz. ad illa Flondi de Qualitate vitae: *Bacche vitium reperit*. BURMAN. 13. *Es nulli cessura.*] *Nisi Dis, de Ovidii moribus alibi dixi.* CIOFANIUS. In Palatino, *Es non ces-*

furi, non Dis. Forte, *Et cessaturi non Dis, sine crimine mores.* vel, *nec Dis.* DAN. HEINSIUS. PUTEANEUS:

Es nulli censura & Dis sine crimine mores.

Neapolitanus & alii quinque:

Es nulli cessura fides; sine crimine mores;

Quod admittendum reor. HEINSIUS.

15. *Non sum defertor Amoris.*] *Defultor* optime Puteaneus & Arondelianus, cum ejusdem Puteani, Jureti ac Scaligeri excerptis. Atque ita Cario in Emendationibus, lib. II. cap. 10. restituendum monuit. *sex alii, defultor.* Neapolitanus, *simulator.* frustra. Nec pro vulgata lectione illa Heras faciunt, Epist. XI. 57.

Ad tua castra redi, socii defertor Amoris.

Defertor enim amaris est, qui non amat, *defultor*, qui amat inconsilanter, nunc hanc nunc illam secutus. sic apud Senecam Patrem Suaforia prima, Messala Corvinus: *Dallium defultorem bellorum civilium* appellat, quod is a Dulabella ad Cassium, a Cassio ad Antonium, ab Antonio ad Caesarem transisset. ubi ante Andream Schottum etiam *defertor* perpetram legebatur. Apulej. initio Milefari. *Defultoriam scientiam* vocat, argumentum ludicrum, in quo scite erat exercitatus, cum ex professo esset Philosophus. HEINSIUS. *Defultor* jam ex Puteaneo codice legebat Nic. Fab. ad Senec. Suafor. primam.

17. *Quos dederint annos mihi fila sororum.*] Legi olim placebat, *verius annos.* ut apud Martial. lib. I. Epist. 98.

Cum mihi supremos Lachesis peremerit annos.

Sed aliter scripti codices, quibus accedo. HEINSIUS. 18. *Teque dolente mori.*] Codex Regius, *se moriente mori*, argute. Scripserat puto Nolter, *teque obeunte mori*. HEINSIUS. Nihil autem: *se dolente*, scilicet, si defultor siam, & aliam amem, nullam ergo dolendi materiem se levitate sua praebiturum amicae pollicetur. Ep. v. 75.

Sic Helene doleat, defertora conjugio ploras.

I. AIL. 658.

Exemple doleat femina lusa suo.

Propertius III. Eleg. VI.

Aus in amore dolere vole, aut audire dolentem.

Et sic ille, & Nolter, alique rerum amatoriarum

Carmine nomen habent, exterrita cornibus Iö,
 Et quam fluminèa lufit adulter ave:
 Quaeque, super pontum simulato vecta juvenco,
 Virgineà tenuit cornua vara manu.

25 Nos quoque per totum pariter cantabimur orbem:
 Junctaque semper erunt nomina nostra tuis.

rum Poëtae saepenumero. sic & *dolor* iisdem
 passim. Propert. II. Eleg. IV.

Si dolor abfuerit, crede, redibit amar.
 BURMANNUS.

19. *Te mihi materiam.*] *Materiam* meliores.
 HEINSIUS.

19. *In carmina.*] *In carmine* editiones duae
 Venetae, & quindecim scripti. vid. ad Eleg. I.
 §. 5.

20. *Proveniant causae carmina digna tuae.*] Re-
 cti ego in quodam codice sic legi hoc carmen:

Proveniant causa carmina digna tua.
Proveniant: producentur. Translatio est sumpta ab
 arboribus, à quibus boni aut mali fructus *provenire*
 dicuntur. Sic alibi Ovidius I. Trist. I.

Carmina proveniunt animo deducta sereno.

MARIUS. *Proveniant causa carmina digna tua* Pu-
 teaneus codex. at in editionibus nonnullis, in Sar-
 raviano, novemque aut decem aliis, *causae suae.*
 ut sit secundi casus; de qua locutione ubertim
 egimus Tristium IV. Eleg. III. §. 57. HEINSIUS.
Causa tua Berfmannus & alii; *causae tuae* Gryph.
 & in margine Berfmann. *proveniant* quoque Junii
 & duo alii, cum Douzae codice. & ita edidit
 Gryphius.

21. *Carmine nomen habet.*] Scribe, *habent* cum
 tribus codicibus, ut versui consulatur. Puteaneus
 mendose, *Carmina nomen habent.* quod & alios
 codices occupavit. HEINSIUS.

23. *Quaque.*] Europa ex adjunctis. CIOFANUS.

24. *Virgines tenuit cornua falsa manu.*] *Cornua*
vara idem Carrio in Emendationibus. quomodo
 Puteaneus & Neapolitanus ex nostris. Arondeli-
 anus, *vera.* duo alii, *curva.* Excerpta Douzae,
pressa. perperam. *Vara* cornua & *patula* eadem:
Patulis camura opponebantur. Philargyrus ad Virg.
 III. Georg. 55. *Camuri boves sunt, qui conversa in-*
strorsus habent cornua; quibus contrariis patulis, qui
cornua diversa habent. vid. Festum in *patulis* &
propatulo. *πιταλοῖς* & *πταλοῖς* Gracius iidem. con-
 sultatur Hefychius Noster. eandem vocem *varus*
 Statio Bernartius redonavit lib. VI. 848. ubi *vara*

brachia. ipse Noster Metam. IX. 33. quem locum
 Stadius videtur imitatus:

Brachiaque opposui, tenuique a patere varas
In flatiene manus.

Metamorph. lib. XII. 382.

Cornua vara bonum multo rubefacta crure.

Quomodo illic quoque scribendum ex vestigiis
 veterum librorum. lib. II. 85c. de Jove in bovem
 mutato:

Cornua vara quidem, sed quae contendere posses
Falsa manu.

Ita corrigo. *parva* nunc ibi legitur. apud Senecam
 quoque Hippol. V. 1038. videtur castigandum:

Stant hispidae aures, cornibus variis color.

Vulgati *varius color;* viri docti, *orbibus variis color.*
 sed de oculis tauri mox agit. Avien. Arateis de
 Tauro coelesti. p. 92. Ed. Grot.

Cornua sic vara sub imagine curva debescunt.

Non *vera*, ut perperam nunc legitur. hinc ver-
 bum *varare:* apud agrimenfiores in antiquis codi-
 cibus *varari flumina,* & *varatis fluminis.* Claudius
 Bello Getico 413.

Vara per obscuras apparent cornua frondes.

Ita enim opinatus sum aliquando legi debere, non
rara, quod est in vulgatis, nunc temere nihil
 affirmo. videtur enim imitatus Maronis illa lib. I.
 Aeneid. 118.

Apparent rari nantes in gurgite vasto.

Vide Nonium in *Obvararæ*, & quae noto Metam.
 VI. 62. & XI. §. 83. si quis vero vulgatam reti-
 nendam censcat, *cornua falsa*, potest eam defen-
 dere loco lib. III. Art. Am. 250.

Perque frutum falso Sidoni vecta bove.

Et Fait. V. 605.

Præbuit ne taurus Tyriae sua terga puellas

Jupiter, & falsa cornua fronto Iulii.

Et Stat. I. Sylv. II. 135.

Falsus huic pennas, & cornua sumeret Aethrae
Recltor.

Vid. inf. Eleg. X. §. 4. HEINSIUS. Douza *pressa*
 ideo volebat legi, quia *simulatae* praecesserat, quod
 idem est quod hic *falsa*.

25. *Nos quoque.*] Francius malebat, *Tu quoque*
per totum pariter cantaberis orbem.

E L E G I A I V.

Vir tuus est epulas nobis aditurus eadem.
 Ultima coena tuo sit, precor, illa viro.
 Ergo ego dilectam tantum conviva puellam
 Adspiciam? tangi quem juvet, alter erit?
 5 Alteriusque sinus apte subjecta fovebis?
 Injiciet collo, cum volet, ille manum?
 Define mirari, posito quod candida vino
 Atracis ambiguos traxit in arma viros.

Nec

1. *Epulas nobiscum aditurus eadem.*] Nobis aditurus eadem Putecaneus & Mentelianus; recte, ut jam monui ad Claudianum lib. II. Laud. Stil. 30. qui pari Graecismo, eadem forori, pro, eadem quae foror, dixit. ad eundem Vossius libro de constructione cap. LVIII. Ambrosianus unus & Moretanus, nobis epulas, quod tantumdem est. Noster Metam. XIII. 50.

Et nunc ille eadem nobis juratus in arma.

Calpurnius Eclog. IV.

Haec eadem nobis frater meditantur Amyntas.

Id est, eadem quae nos. Lucretius lib. III. 105f.

— Quorum unus Homerus

Scopra potius eadem alius sopitum quiete est.

Eadem qua alii quiete sopitus, & lib. II. 917.

Atque animalibus sunt mortalibus una eademque. Cicero Varroni lib. IX. Epist. Famil. 6. *Erant enim nobis periculi, quasi quicquam de nostra salute decessissemus, quod non idem illis consissemus.* Ammianus lib. XXVI. cap. 8. *Arboretis domum, cui antea tanquam eadem sibi sentienti, parebat ut proprias, iussit exinauriri. sic & simul nobis* Trill. V. El. X. 29.

Quippe simul nobis habitas discrimine nullo Barvatus.

Quod non est mutandum. Contra, *alias nobis epulas aditurus* dixere. quomodo Horatius II. Epist. I. 240.

Ne quis sese alius Lysippum daceret aere.

Hoc est praeter Lysippum. Plautus, Pseudol. Prolog. 22. qui quaerit alia his, malum videtur quaerere. Sallustius, aliud bello malle. Phaedrus lib. III. Prolog. quod si accusator aius Sejano foret. alius quam Sejanus. HEINSIUS. Pari modo & apud Atticos: Ταυτον τῆδε ἑστίν. Lucianus lib. I. Hystor. verac: Κικῆσιον δὲ ταυτον ἑστίν, ὅς τὸ αὐτὸν πᾶσι νοτεῖ. Iococrates Arcopag. Princ. Αὐκεδαιμῆσις ἑστίν τοῖς ἄλλοις ἑστίν καὶ ἄλλοις κερῆσις. Aristoph. Plut. Act. II. Sc. I. V. 1. Ἔ παλλα δὲ τῆ ἑσπερῆ βόσκου

Φάγους; vid. Victor. I. Var. Lect. cap. 22; BURMANNUS.

5. *Apte subjecta fovebis.*] Sic meliores constant. Alii magno numero, *sinu dextram subjecta*, quae mihi prae ceteris placet. sensus est, & subjecta, sinu tuo fovebis alterius dextram. infir. vers. 37.

Nec sinus admittat digitos.

Nisi velis, alteriusque sinus capiti subjecta fovebis; sinus dextram Farnelianus. sinum dextra Regius. *Alterius capiam dextram* unus Vaticanus. alius cum Arondeliano, *Alteriusque apte dextram*, unus Medicus:

Alteriusque sinu dextram subnixā.

Ulcus opinor subesse. HEINSIUS. Ego vulgatum recte se habere arbitror. *apte subjecta* est, ita te componens, ut te sub veste premere & frui posses. vid. infir. v. 48. & Ep. XVI. 222. & alibi. male autem *subjectam*, subditam jure matrimonii interpretatur Marius; *subjecta* est, *infra cubans*, ut Calgula forores suas infra se collocabat Sueton. cap. 24. hinc ille jocus apud eundem. cap. seq. *Noli uxorem meam premere*, quia nimis prope se ei admovebat; ludens in ambigua vocis significatione, nam & de coitu dici novum est. BURMANNUS.

7. *Define.*] Douza corrigebat, *define*. vid. Ep. XVIII. 103.

8. *Ambiguus.*] Haemenis Moreti, quod ex Ep. XVII. 248. effectum puto. *Ambiguus manus* Palatinus.

12. *Trepidus.*] Duo Vaticani, *trepidus*. Douza & Francius malebant, *rapidus*; sed nihil mutandum. vid. ad Epist. XI. 76. duo etiam Vaticani, *Nes mea da tepidis*.

15. *Cum premet ille torum.*] *Premis* Putecaneus, & *succurrit* mox, pro *succurres*. & *Verba teget*, pro *leges*. quomodo & Neapolitanus & optimus Palatinus. *Forse, tezens*. ceterum sub his quae sequuntur, *his ut accumbas*, mendum later. cognatus

- Nec mihi silva domus, nec equo mea membra cohaerent:
 10 Vix a te videor posse tenere manus.
 Quae tibi sint facienda tamen, cognosce: nec Euris
 Da mea, nec tepidis verba ferenda Notis.
 Ante veni, quam vir. nec, quid, si veneris ante,
 Possit agi, video: sed tamen ante veni.
 15 Cum premit ille torum, vultu comes ipsa modesto
 Ibis, ut adcumbas; clam mihi tange pedem.
 Me specta, nutusque meos, vultumque loquacem:
 Excipe furtivas, & refer ipsa, notas.
 Verba supercilii sine voce loquentia dicam:
 20 Verba leges digitis, verba notata mero.

Cum

tus meus Jacobus Roverius, Hardinxveldii Dominus, putabat legendum:

*Cum premit ille torum, vultu comes ipsa modesto
 Ibis: ut accumbas, clam mihi tange pedem.*

HEINSIUS. Ego mallem, *Ibis*, & *accumbens clam mihi tange pedem*, vel *ad accumbens*. & *mox, me spectans* &c. *excipe*.

16. *Ut accumbas.*] Cicero Epist. ult. lib. IX. quae vocatur Famil. *Accumberans hora nona, cum* &c. Quod verbum hic pro *discumbas* positum esse non videtur, quod putavit Niger ex Aeronis sententia. Hunc autem locum, ubi ad Plautinum, quas in universum Ovidium notaveram, observationes miseram, animadverti: quod ante hoc tempus, id est III. Jul. M. D. LXXX. eruditissimi Nigri commentarios non videram. CIOFANUS.

17. *Vultumque loquacem.*] Sic duo Vatican. & alter Massian. alter verò, *vultumque fugacem*. superiorem lectionem puto veriozem. CIOFANUS. Malim legere:

Me specta vultumque meos, nutusque loquaces.

Quantumvis inivitis membranis. Moreti tamen tertius habet, *spella, vultusque meos, vultumque loquacem*. Ciofanus in uno Massiano, *vultumque fugacem*. perperam. HEINSIUS. Nihil mutò. *vultus enim loquax*, est qui ita formatur, ut sit pro voce. ART. Am. I. 574.

Saepe tacens vocem verbaque vultus habet.

Et ita oculus loquaces Tibullum II. VII. 25. dixisse Marius notavit. qui tamen & lib. I. II. 21. *nutus loquaces* habet. ita, *supercilium loquens* Epist. XVII. 82. & *puer manus loquaci* in Catalectis. vid. mox Heinium. BURMANNUS.

19. *Verba supercilii sine voce loquentia dicam.*]

Ducam opinor Nasonem scripsisse, etsi pro vulgata scriptura membranae omnes stant. *suspiria, gemitum, stertum* ducere passim obvium. sic *longas in stertum ducere voces* Virgilio IV. Aeneid. 463. Horatius Arte 316.

Respicere exemplar vitae morumque jubebo

Ductum imitatorum, & vivas hinc ducere voces.
 Etsi sensu nonnihil diverso. sed & *finger* voces, aut verba, pro *ducere*. *Ducere* enim & *ingere* ejusdem nonnumquam significationis erunt. sic apud Vitruvium saepe occurrit *lateres ducere*, pro *ingere*. apud Pollucem: Πλίνθιν, πλινθουργός, πλινθουλός, πλινθολογός. Herodot. Ἐλασίαντες δὲ πλίνθιν ἰακῶς ἔπεισαν ἀντὶς ἐν καμύνας. Pari modo quoque *trahere verba, voces, sermonem* dicebant. pro *loquentia* autem unus Medicus, *loquacia*. sic in Catalectis Petronii, *oculi loquaces*. Maxim. Eleg. III.

*Mox captare dolens & tempora cepimus ambo,
 Atque superciliiis luminibusque loqui.*

Et Eleg. V. *Dolla loqui digitis*, &c Graja puella. Catalect. Pith. pag. 157. de Mimo:

*Tot linguas quot membra viro, mirabilis ars est,
 Quae facit articulos, ore silente, loqui.*

HEINSIUS. Si *ducam* legendum est, explicanda vox est, pro *scribam*. ut enim alius manu *ducit* figurat literarum; ita ego *superciliiis ducam*. sic *ducere notas, literas* de Epistolis exaratis. Aufon. Epist. ad Paulinum 51.

*Grande aliquod verbum nimirum duximus, ut se
 Inferret nimis vindex Rhannusa vetis.*

Sic liber veterimus, quem vidit Heinsius. vide ad Epist. XXI. 210. & VI. Fast. 649. ita XII. Metam. 203. eadem diversitas:

Graviore novissima dixit

Verba sono.

Ubi *duxit* in quibusdam. XIV. 365.

Concipit illa praes & verba venesca dicit.

Ubi *ducit* in scriptis quoque occurrit. & ubique fere haec verba consula fuerit. quare ego hic *ducam* praerferem, cum Heinio, si ullus codex addiceret. sed quidquid prima fronte blandiantur haec, accuratius perpendenti verba, suspectus est locus. quid enim sunt *verba loquentia*, vel *loquacia*? an verba loquuntur? quis ita loquitur? si

V v

signa

- Cum tibi succurrit Veneris lascivia nostrae;
 Purpureas tenero pollice tange genas.
 Si quid erit, de me tacitâ quod mente queraris;
 Pendeat extremâ mollis ab aure manus:
 25 Cum tibi, quae faciâ, mea lux, dicamve, placebunt;
 Verfetur digitis annulus usque tuis.
 Tange manu mensam, quo tangunt more precantes;
 Optabis merito cum mala multa viro.
 Quod tibi miscuerit, sapias, bibat ipse, iubeto:
 30 Tu pucrum leviter posce, quod ipsa velis.
 Quae tu reddideris, ego primus pocula fumam:
 Et qua tu biberis, hac ego parte bibam.
 Si tibi forte dabit, quos praegustaverit ipse,
 Rejice libatos illius ore cibos.
 35 Nec premat impostis finito tua colla lacertis:
 Mite nec in rigido pectore pone caput.
 Nec finus admittat digitos, habilesve papillae.
 Oscula praecipue nulla dedisse velis.

Oscu-

signa liceret reponere salva res esset. forte tamen scripserit:

Verba supercilii, sine voce loquentibus, addam.

Vel *edam*. sic *supercilium loquens* in Epistola Paridis, ut mox vidimus. & ita passim alii. praeterea mox sequitur *verba* proximo versu, ubi *verba reges* Puteaneus etiam, & tres alii. sed *perperam*, quae enim verba ducebat vino per digitos in mensâ, ea legeret amica ejus. sic 1. Art. Am. 571.

Blanditiasque leves tenui prescribere vino,

Ut dominans in mensa se legat illa suam.

BURMANNUS.

23. *Tacita quod mente loquaris.* Queraris Excerpta Scaligeri & Puteani, cum Neapolitano & aliis quatuor. Plinius lib. xi. cap. xlv. *Est in aure inâ memoriae locus, quam tangentes antestamur.* HEINSIUS.

24. *Pendeat extrema.* Ab extrema parte infimae auriculae: huc refer illa Pliniana lib. xi. cap. 45. *Est post aurem aequè dextram Nemesios locus, quae referimus tactum ore proximum a minimo digito, veniam sermonis a Diis tibi reconcedenti.* DOUZA.

27. *Tange manu mensam.* Mentum Lipsius lib. 11. Elef. cap. vi. *perperam & refutavit merito* Desiderius Heraldus ad Martialis viii. Epigr. lxxv. Seneca Controvers. lib. ix. *In convivio consiliis cætenatus, qui cum languentes Praetoris oculos aspexit, existimans ipsum Praetoris beneficio dimittit, gratias isti agere, & utriusque manibus mensam tenens, Diis inquit, immortalis tibi parem gratiam referant.* sic

& aram tangebant precantes. Turnus apud Maron. Aeneid. xii. 201.

Tango aras: medios ignes ac numina testor.

De quo ritu complura erudite observat Macrobius Saturn. iii. cap. iii. mensa enim epulantibus pro ara fuit. hinc & vina in mensam libabantur. de quo ritu idem Macrobius lib. iii. cap. xi. sequenti versu lege, *Optaris*, cum uno Vaticano. HEINSIUS. Senecae locum Douza quoque codici suo adscripserat.

29. *Sapias.* Pro si sapias: ut recte Priscianus illud Horatianum interpretatur, *Sapias, vine liques.* lib. 1. Od. 11. & Pers. Sat. v.

Quaeque puer, sapias, Dis depellentibus agnam Percute. HEINSIUS.

Ita, etiam adducto Horatii loco, Dom. Marius accepit. vid. Lips. 1. Ant. Lect. 20. Fabric. ad Cicer. 111. Off. 19. & Broukh. ad Tibul. 1. vii. 43. infr. 111. Amor. 11. 9. & 1. Art. 277. BURM.

30. *Leviter.* Vid. ad Ep. 111. vers. 80.

30. *ipsa vales.* Velis octo libri. HEINSIUS.

33. *Si tibi forte.* Legendum est, *forte*, omnino.

MARIUS.

33. *Quos praegustaveris.* Quod Puteaneus cum aliis nonnullis. HEINSIUS. Et ita Francofurtensis.

35. *Nec premat indignis finito tua colla lacertis.* Non movrem controversiam huic lectioni, nisi variantur codices, quorum pars magna, *Nec premat ille suis.* meliores tamen, *Nec premas imposuit.* recte. Ep. Paridis, 219.

*Poenitet hospiti, cum me spectante lacertis
 Imponit cello rusticus ille iuo.*

Infra

- Oscula si dederis, fiam manifestus amator:
 40 Et dicam, Mea sunt: injiciamque manus.
 Haec tamen adpiciam: sed quae bene pallia celant;
 Illa mihi caeci causa timoris erunt.
 Nec femori committe femur, nec crure cohaere:
 Nec tenerum duro cum pede junge pedem.
 45 Multa miser timeo, quia feci multa proterve:
 Exemplique metu torquor ipse mei.
 Saepe mihi, dominaeque meae properata voluptas
 Veste sub injecta dulce peregit opus.
 Hoc tu non facies; sed ne fecisse puteris,
 50 Conficia de gremio pallia deme tuo.
 Vir bibat usque roga: precibus tamen oscula desint;
 Dumque bibit, furtim (si potes) adde merum.
 Si bene compositus fomno vinoque jacebit;
 Consilium vobis resque locusque dabunt.
 55 Cum furges abitura domum, furgemus & omnes;
 In medium turbae fac memor agmen eas.

Agmi-

Infra lib. II. El. XVI.

Tu nostris niveis humeris impone lacertos.

Sic Fall. II. 803.

— *Pestis urgetur pectora palmis.* HEINSIUS.
 Apud Statum tamen v. Theb. 216. de Heleno ab
 uxore Gorge inter complexus occiso:

Per marmura Gorgen

Quaeris, & indigne non solvois brachia collo.

Et passim Noster hac voce, pro turpi & deformi,
 non conveniente, utitur. vid. I. Art. 532. III. 708.
 Epist. XXI. 60. XVI. 213. & alibi. BURMANNUS.

38. *Dedisse velis.] Velim* Neapolitanus & Sarra-
 vianus. quod placet. niox *manum* Puteaneus & Sarra-
 vianus. pro *manus*. HEINSIUS. Sed *manus*
 alibi dixit Ep. VIII. 16.

Injice non simidas in tua jura manus.

Horat. I. Od. 12.

Ne male dispari

Incontinentes injicit manus.

Ubi Torrentius hunc Ovidii locum citans, *manum*
 exhibet. exempla vero addit, ex quibus utriusque
 numeri usus adparet. praeterea an *velis* sit mutan-
 dum dubito, quia sequitur, *dederis*, & elegans
 illa & consueta locutio, *velis dedisse* pro *dederis*,
 de qua ad Phaedr. lib. I. Fab. 29. recte autem
 Marius adnotat huc respicere Nafonem lib. II. Art.
 551. BURMANNUS.

41. *Sed quae bene pallia celant, illa mihi caeci*
causa timoris erant.] Caeci timoris, inquit Com-
 mentator, id est, praecipitis & innoxii: quod
 ego nunquam legi. Ego vero *Caecum timorem*
 accipio, pro occulto & latente: perinde ut dici-

mus, Caecum vulnus, & similia. Micyllus. Unus
 Moreti, *Seri timoris*. Douzae, *Magni timoris*.

43. *Nec crure cohaere.] Crura* quatuor libri. ut
 fit Graecismus, quo plures alii alludunt, in qui-
 bus, *crura coeors*. HEINSIUS.

46. *Torquer ipse mei.] Effe mei* Puteaneus. Scri-
 be, *ecce*. HEINSIUS.

48. *Sub injecta.] Duo* sunt verba; ut ipse lib. II.
 Art. 618.

Parique sub injecta veste pudenda later. MARIUS.
Superjecta prima editio, cum Excerptis Puteani
 & Scaligeri, atque ita unus Farnesianus. Epist.
 XVI. 222.

Membra superjecta cum tua veste fovet.

Sic *superinjectas togas* Fall. VI. 570. & *superinjecta*
terra Fall. V. 533. libro tamen Artis Amatoriae
 secundo, 618.

Parique sub injecta veste pudenda later.

Quamquam & illic, *superjecta* duo codices praefere-
 runt, sed illi non magnae auctoritatis. HEINSIUS.
 Douza adscripserat illa Luciani ex Amorum:
 Ἐμπυκίδες γὰρ ἴν, εἰνὶς πῆρ καὶ ὁ Σουμάτιος, καὶ
 ἐνδὲ μίαν Ἀλκιβιάδης ἀντὶ χλαύδα ἡλιεῖς ἐκ
 ἔπλεξέ ἀνέτη. & hoc est *vesicentubernium* Petro-
 nio cap. XI.

50. *De terge.] Malim*, *gremio*, cum quinque
 scriptis. HEINSIUS.

53. *Si bene compositus.] Marius* exponit, *bene*
& laute curatus. rectius vino & fomno *sepulatus*.
 ut alibi Noster, Virgilius & alii loquuntur. *com-*
ponere enim funereum esse verbum jam pueri no-
 runt. ita infr. II. Eleg. V. 21.

V V 2

Com

P. OVIDII NASONIS

Agrine me invenies, aut invenieris, in illo.

Quidquid ibi poteris tangere, tange mei.

Me miserum! paucas monui quod proffit in horas.

60 Separor a dominâ, nocte jubente, mea.

Noctè vir includet: lacrimis ego moestus obortis,

Quâ licet, ad saevas prosequar usque fores.

Oscula jam fumet: jam non tantum oscula fumet.

Quod mihi das furtim, jure coacta dabis.

65 Verum invita dato (potes hoc) similisque coactae:

Blanditiâe taccant; sitque maligna Venus.

Si mea vota valent, illum quoque nil juvet, opto:

Sin minus; at certe te juvet inde nihil.

Sed quaecumque tamen noctem fortuna sequatur;

70 Cras mihi constanti voce dedisse nega.

Compositi juvenes unus & alter erant.

Et hoc etiam *jacere* indicat, ut cadaver, inftar mortui jacuisse. sic *jacenti corpus* Petronio. cap. cxi. vide Vorst. ad Valer. Maxim. iv. cap. 3. gter. 111. & v. 6. exter. 4. Petronius eleganter cap. cxix.

Hec merxam caeno, Romam, somnoque jacentem.
Sic de ebriis Noster III. Art. Am. 765:

Turpe jacens mulier multe madefacta Lyaeo.

Familare vero hoc feminis adulteris, ut, viris vino depositis, sui copiam alibi darent. inf. Eleg. ix. 25.
Saepe maritorum somnis utuntur amantes.

Horat. III. Od. 6.

Mox juniores quaerit adulteros

Inter mariti vina, neque eligis

Cui dones impermissa rapim

Gaudia luminibus remotis.

Ubi illa, *gaudia rapim donata*, est, *preparata* nostri *voluptas*, immo ipso lenone marito, & ebrietatem & somnum mentiente, coisse docet Juvenalis Sat. I. 16. 65. & seq. sequenti veritè Neapolitanus, *resque domusque*; sed nihil opus.

eadem enim verba habet etiam I. Trist. I. 92. sed videtur lectio ex Epist. xvii. 159.

— *Resque domusque*

Et tibi sit curas Trevis hospes, ait,
efficta. BURMANNUS.

59. *Paucas quod proffit in horas.*] *Paucas quod proffit in horas* Putencus. *Lege, quo proffit.* HEINSIUS. *Paucis in horis* Francofurtensis, Junii & septem alii.

61. *Includet.*] *Veluti feram* MARIUS. Recte: ita Donatus ad illa Terent. Phorm. v. 1. 17. *Conclusam hic habes uxorem saevam. Matrus saevam, bene conclusam praetulit, ut si diceret feram.* vide & ad Andr. II. III. 12. & Eun. IV. III. ult. BURM.

61. *Prosequar usque fores.*] *Prosequar* meliores. PRO, *ad saevas fores.* Arundelianus, *ad versas.* Forte, *ad surdas.* de quo paulo post Eleg. VI. 16. 62. HEINSIUS. *Prosequar* recte: honoris enim & officii verbum est, cum comitatur aliquem. vid. Epist. xvii. 245. & alibi.

63. *Jam non.*] Francius malebat, *nec jam.*

67. *Nil juvet.*] *Idem, ne juvet,* & mox, *sequitur.* HEINSIUS.

E L E G I A V.

Aestus erat, mediamque dies exegerat horam:
Adposui medio membra levanda toro.

Pars:

1. *Festus.*] Sic quidem in exemplaribus hucusque lectum est: sed non nisi ineptus sensus elici potest. Legendum igitur, ut in correctiori codice vidimus, *Aestus*, ut & aetatis tempus, quo propter noctes breviores solent homines meridiana,

ostenderet. & miram non sit, quod Corinna in tunica vel tenuissima processerit. Sic Naso in Transmutationibus:

Aestus erat, mediamque dies geminaverat aestum.

MARIUS, *Festus* in praeis editionibus reperitur. ideo.

Pars adaptata fuit, pars altera clausa fenestrae:

Quale fere silvae lumen habere solent.

5 Qualia sublucent, fugiente, crepuscula, Phoebō:

Aut ubi nox abiit, nec tamen orta dies.

Illā verecundis lux est praebenda puellis,

Quā timidus latebras speret habere pudor.

Ecce Corinna venit, tunica velata recincta,

10 Candida dividuā colla tegente comā:

Quali-

ideo fortasse illa scriptura Monachis facile placere potuit, quia festis diebus otiosi, non hodie tantum, sed & olim moris erat, neque modo otiosi, sed & in toris jacere, & impudicus amoribus operam dare; quod scelesti Paedagogi Eumolpi exemplum docere potest, apud Petronium cap. lxxxv. sed recte Domin. Marius repudiavit jam hanc lectionem, quia & aestate propter breviores noctes meridiani solebant, & propter alterum Ovidii nostri locum ex Metamorphosis:

Aestus erat mediusque dies geminaverat aestum.

Quamvis ille duo loca confundat: libro enim v. 587. legitur:

Aestus erat. magnumque labor geminaverat aestum.
Libro vero x. 126.

Aestus erat. mediusque dies.

Et certe, vox *medius*, clamat hic de aestu agi sic Virg. 1. Georg. 297.

At rubicunda Cerēs medio succiditur aestu,

Et medio iustus aestu teris ara fruges.

Quamvis ibi de media aestate agatur, ceterum mediantes etiam solitos amicos suas subagitare, patet ex Catulli Epigr. xxxii. BURMANNUS.

1. *Exegeras.*] Legitur &, *excesserat*, recte. NAUGERIUS, Idem Marius reperit in suo codice, sed *exegeras* rectum. Auctor Moreti:

Jam nox hibernas bis quinque exegeras horas.

BURMANNUS.

1. *Horam.*] Uterque lib. Mafficianus, *umbram*, non *horam* habet. placet. Est autem meridei periphraxis ex umbris mathematicae descriptionis. Virg. in Eclogis:

Atjorasque cadunt altis de montibus umbras.

CIOFANUS, Duo quoque Moreti libri *umbram*, quae scriptura probari posset ex similibus Poetarum locis. ut Manil. ii. 796.

Declinasque diem, mediatique examinat umbras.

Et Notter iii. Art. 723.

Jamque dies medius tenues contraxerat umbras.

Et iii. Metam. 144.

Jamque dies rerum medius contraxerat umbras.

Sed vulgata recte se habet. *media hora*, est medium tempus diei, ut in fine Eleg. *Proveniant medis sic mihi saepe dies*, vid. ad Ep. iii. 57. HELIUS. Recte. sic & iv. Metam. 199.

Speculandique moera brumales porrigit horas.

Ubi etiam MSS. *umbras*. locus vero ille Manilii fere me induceret, ut *exegerat* hic, non pro *exuperat* caperem cum Mario, (qui & *excesserat* in quodam codice legi notavit) sed locutione a lance desumpta, pro merides erat, & dies medius tempus ab aurora & vespera aequaliter distans fecerat. ut 1. Metam. 118.

Spatis exegit quattuor annis.

Et ita Noiter passim utitur voce *exigere*, & alii quoque. vide ad Epist. xviii. 177. BURMANNUS.

2. *Medio toro.*] Offendere certe delicatas aures debet haec vox, bis eodem disticho repetita. In duobus Vaticanis erat, *Imposui tenero toro*, quod non placet. *medii* tamen *tori* frequentissimè mentio, ubi de secubantibus agitur. sed quia haec vox saepe cum *viduo*, vel *vacuo* commutatur, ut supr. ad Ep. xix. 158. vidimus, alterutra hic recipi posset. vid. & Epist. xvi. 315. utrumque conjungit infr. ii. Amor. x. 17. & 18. nihil tamen contra codices audent movere, nisi quod *imposui*, magis placet, quam *apposui*, ut Stat. ii. Silv. r. 63. *Imposuit fratris*. Petron. 28. *Lecticae imponitur*. Fiancius volebat, *composui*, sed negligenter se abjecisse credendum est, hoc vero verbum curam de diligentiam notat. BURMANNUS.

2. *Lavanda.*] *Retreanda* & *reficienda*. CIOFAN. In uno Moreti, *novanda*, vide ad Epist. iv. 90. *Lavanda* Gryphii editio vitiose.

4. *Quale fere silvas lumen habere solent. Qualia sublucent, fugiente, crepuscula, Phoebō: Aut ubi nox abiit, nec tamen orta dies.*] Haec est, quam in Ovidio esse ait Quinchilianus, *lastriva* Satis erat dicere, *Qualia sublucent etc.* vel unum ex iis exemplis ponere. CIOFANUS. In Sarraviano erat, pro diverſa lectione: *Quale ferat silvis lumen habere solent.*

5. *Crepuscula.*] Quid sit *crepusculum* docui in Scholiis in Epitolum xiv. 21. CIOFANUS.

7. *Illā verecundis.*] Ita vi. Fast. 115.

Haec loca lucis habent nimis, et cum luce pudoris.

Vide & ii. Art. 619.

9. *Recincta.*] *Dilincta* tunica. *Re* enim praepositio quandoque ejus verbi, cum quo componitur, significatum contrarium facit, ut *revelo*, *refero*, *recludo*, *relego*, & similia. Ovid. etiam Eleg. i. lib. 3. *Amorum* inquit:

V v 3

Dile-

Qualiter in thalamos formosa Semiramis isse

Dicitur, & multis Laïs amata viris.

Deripui tunicam; nec multum rara nocebat:

Pugnabat tunicâ sed tamen illa tegi.

15 Cumque ita pugnaret, tamquam quae vincere nollet,

Victa est non aegre prodicione sua.

Ut stetit ante oculos, posito velamine, nostros,

In toto nusquam corpore menda fuit.

Quos

Delabique toro tunica velata recincta. MARIUS. *Tunicam recinctam* exponit Commentator, pro *Discincta*: quod displicet. Ego itaque *Recincta*, expono simpliciter pro *cinctâ*, & circumjecta: quemadmodum eandem vocem idem Poeta 1. Metam. 398. usurpat, ubi de Pyrrha & Deucalione loquens, inquit:

Velanique caput, tunicaque recingunt.

Neque enim discinctis tunicis ad faxa jacienda, quibus tum sese parabant, idonei futuri erant. MICYLLUS. *Rectus* Marius: ad Amatores enim tendens, cur se accingeret? ad faxa etiam jacienda discincti debebant esse, ut collecta inferiori orâ tunicae gremium quasi facerent, quo faxa coegerent. & hoc notare verbum *recingere* patet ex VII. Metam. 182. IV. 510. VIRGIL. IV. 518. & aliis locis pluribus opponitur autem *functiâe*, alibi pro *recincta*, solutam dicit. vid. ad lib. III. Am. 1. 15. Ferrar. Part. 1. lib. III. de Re Vest. cap. 17. BURMANNUS. 10. *Dividua.*] Id est sparsa, non in nodum collecta, sed in utrunque humerum rejecta. videtur imitatus Noster Apollonium Rhod. lib. III. 45.

Αυνοῖα δ' ἰκατερθε ἀβραῆς ἐπιστράτη ὄμων.

Ita & Stat. VIII. Theb. 489.

Dividuisque cadunt in brachia crines.

Francius notaverat in margine, *diffusa*, sed hoc magis aptum vaticinantibus. vid. Epith. v. 116. *Effusus capillis* dixit Epith. XVI. 119. hic vero culta puella, ex precepto lib. III. Art. 141. intelligi debet. BURMANNUS.

11. *In thalamos formosa Semiramis isse.*] *In thalamoformosa miramis esse* Puteaneus. Scribo, *famosa Semiramis*, dixi ad Epith. IX. § 78. HEINSIUS. *In thalamum* Ald. Gryph. & marg. Bersimanni.

12. *Amata viris.*] In quodam codice legitur, *Laïs amata precii*. Utraque lectio probatur. MARIUS. *Viris est* in veteribus. CIOFANUS. *Repone viris* ex fide optimorum codicum. *Precii enim secundum Festum, qui passus aliquam in matrimonium.* hinc Penelope *precii*: de quibus abunde dictum ad secundam Sabini Epistolam. nusquam *procerum* mentio apud Latinos scriptores occurrit, quoties de meretricibus agitur, *virorum* passim, sic Propertius II. Eleg. 11. 6.

Parysae tam multis facta beata viris.

Auctor obsecrati carminis:

Quae tot nocte viros peregit una.

Propert. lib. 11. Eleg. v. 14.

Et miser in tunica sulphor esse virum.

Atque ita passim Noster, qui & in Arte Amatorii *precii* vocabulo anxie abstinuit. pro *Laïs* codices nonnulli, *Thais*, sed nū necesse. Laidis Propertius etiam meminuit cum Claudiano. HEINSIUS. *Viris recte*. vid. inf. Eleg. VIII. 97.

13. *Deripui.] Deripui* Puteaneus & Neapolitani cum Regio, recte. sic & *destrabere* & *deducere* vobem. Metam. VI. Noster:

— *Velamina Progne*

Deripit ex humeris aura fulgentia lato.

Sic & *deroptus cortex* infra Eleg. XIV.

Qualem clivosa madidis in vallibus Idae

Ardua deropto cortice cedrus habet.

Deroptam acum habes ibidem paulo post. in Elegia de Nuce 38.

Nudaque deropto cortice ligna patens.

Ita illis locis optimi libri. *Medicamine Faciei, deroptum cortice gummi*. sic enim scribo, vulgati illic etiam *direptum*. Metam. lib. XI. *deroptus arbore ramos*, ut & illic emendo. vide Notas Metam. lib. III. § 52. *deripere vagina essem*. Fast. 11. 793. Metam. lib. VI. 551. x. 475. HEINSIUS. Ita Cicero II. Verr. 7. reddiderunt hoc verbum viri docti. vid. & Gibban. Ind. Lucret. & Lamb. & Ton. ad Horat. 1. Od. 9.

13. *Mulum rara.*] Valde translucida. Sic Propertius libro primo, Elegia vigesima:

Raram spopos quaterere fontis aquam.

Et Maro libro quarto Aeneidos 131. *Retia rara, plagae*. ubi contrarium dicit Servius, *Retia rara majora esse, plagae minora*: minora enim sunt, quae rara dicuntur, id est subtiliora, & ex rariore filo confecta, & quasi translucida, quibus facilis avium vilus fallatur. Haec enim videmus aviculis tendi: plagas vero, ut majora, feris. Horatius in primo libro Carminum Od. 1.

Sed rapit teretes Maris aper plagas.

Idem apertius hoc indicat, *Ole secunda Epodon inquens: Aut stradis acris hinc ex hinc multa sint apros in obstantis plagas, aut amite levi rara tendis retia turdis edacioris dolo.* MARIUS. Commentator, *Nec nocet, hoc est impediebat*, inquit, *malum rara existens*: id est, valde translucida. Cete-

- Quos humeros, quales vidi tetigique lacertos!
 20 Forma papillarum quam fuit apta premi!
 Quam castigato planus sub pectore venter!
 Quantum & quale latus! quam juvenile femur!
 Singula quid referam? nil non laudabile vidi:
 Et nudam pressi corpus ad usque meum.
 25 Cetera quis nescit? lassique requievimus ambo.
 Proveniant medii sic mihi saepe dies.

re rectè quidem ille: sed quòd adverbium *Adul-*
rum, cum nomine potius, quàm cum verbo jun-
git, id videtur præter necessitatem facere. Sim-
plicius enim est ac plenius, si dicas: Nec mul-
tum nocebat, eo quòd rara ac tenuis esset. Mitr.
Nec multum rara nocebat, hoc est tunica rara te-
nuique filo, ex Corinnae omni corpore non mul-
tum subducebat oculis meis. tenuissimam vult
fuisse vestem, tunicam Bombycinam, nempe
Coam aut Sericam. ut apud Horat. Cois tibi posse
videre est, ut nudam. Plin. lib. vi. cap. xvii. de
Serico: Tam multiplici opere tam languino orbe pe-
titur, ut in publico Matriona tralucaat, quibus si-
mililia apud eundem habes de veste Assyria lib. xi.
cap. 2. perperam autem quidam interpretes, multum
cum rara conlinit, cum cum nocebat debeat. Rara
autem tunica est eadem, ni fallor, quam Rallam
tunicam vocat Plinius Epid. Act. ii. Sc. ii. Pl.
45. ubi opponitur spissas tunicas: quamquam vestem
Rallam a rasura dictam velit Isidorus, & cum ra-
sili confundat, cuius verba Papias transcripsit. sed
contra cum stat Nonius. cum Isidoro tamen vide-
tur sentire Glossarium H. Stephani, in quo ralla
ῥαλλία. ῥαλλίης autem originem ducit a ῥαλλο ῥαδο.
haec etiam vox ralla restituenda est. Plin. lib.
xviii. cap. 19. ut vidit Turneb. adv. xxiv. 1. in
Glossis, quae sub Isidori nomine circumferuntur,
locus est vexatissimus. Larva, rasorium; legendum
litens converis, Ralla, rasorium, ut ex Glossis
Graeco-Latinis patet, in quibus ῥαλλίης Ralla, Ra-
llum, Rallus, Rasorium. tum ex eodem Isidori
Glossario, in quo alibi Rallum, Rasorium. alii ta-
men in Glossis Isidori legunt Larva. in exemplari
manu Nansii descripto. Larina. Casp. Barth. advers.
viii. cap. v. Larva, rasorium perperam. HEINSIUS.
Quinç. ix. 4. Textum tenuis ac rasum

14. Se tamen illa regi.] Sed tamen meliores. sic
 & Art. Amat. lib. 1. 666.

Pugnando vincis sed tamen illa volas.

Ut & ibi libri nonnulli. quomodo idem mox:

Sed voluit vincis viribus illa tamen.

HEINSIUS:

15. Quae cum ita pugnaret.] Cumque ita rectius
 sex libri. HEINSIUS.

15. Quae vincere nollas.] Se vincere Francofurt:
 credo pro, si vincere.

21. Quam castigato.] Leniter depresso & plano.
 Caesar ii. de Bell. Gall. Et in fronte leviter castiga-
 tus, ut legit FACTUS. BERSMAN. Non accurate
 satis, ut nec recte aliquantulum dimisso, inter-
 pretatur Marj. melius dixerat antea, emendato,
 correcto, nimirum, per fasciam; qua tumescen-
 tes & exuberantes nimis papillas solebant coër-
 cere, ut in lib. iii. Art. Amat. 274. insruit puel-
 las. ita Seren. Samon. cap. xxi. Castigatas papil-
 las vocat, ubi, ne flaccidae fiant, sed duras sint
 & rigeant, remedia praescribit. de his latius Mer-
 curial. lib. v. Var. Lect. 3. ubi ex Plauto locum
 adducit, ubi hoc vocat corrigere. & Martial. xiv.
 134. comperere. ita castigatam frontem dixit Stat. ii.
 Silv. l. 43. de qua videlicet Gevartii lectiones Pa-
 pinianae lib. ii. cap. 2. & Barth. ad lib. ix. Theb.
 687. sic idem Poeta. lib. vi. 868.

Riget atra cutis, durisque laborum

Castigata toris.

Ubi vetus Scholiastes Barthii melius Lutatius inter-
 pretatur, dura & solida, nec ampla ex pinguedine.
 Et hoc erat, quod Chacrea ille Terentianus Eru-
 nuch. ii. 3. in puellis suae aetatis culpabat, vincio
 peccare, ut graecis fiant. ubi Donatus, castigato &
 tenui. Quod vero Terentius addit, matres cura-
 tura facere ut junctas sint, capiendum est, ut sint
 aequali & plano pectore & ventre. quod culpa-
 bant elegantes formarum spectatores, cum casti-
 gar: quidem, sed modice intumescere & promi-
 nere debeat pectus, sub eo vero venter planus
 esse. eo alludebat Aufonius Epist. iv. 46.

Pectore sic tenero, plana sic junctis alvo.

Et Achilles Tatiis lib. 1. pag. 8. De Europa, Βαθὴ
 θυφάλλος, γαστὴρ τεταμένη, λακταία γαστήρ ubi
 plurima huic Corinnae Ovidianae non dissimilia.
 vid Jun. de Pictura. lib. iii. cap. ix. §. 28. BURM.

23. Nil non laudabile vidi.] Nihil illaudabile
 codex Neapolitanus & Junianus. HEINSIUS. Ego
 nihil mutem. iii. Trist. viii. 43.

Nil non mortale tenemus.

Vid. Eleg. seq. Pl. 17. BURMANNUS.

P. OVIDII NASONIS
ELEGIA VI

Janitor (indignum) durâ religate catenâ,
Difficilem moto cardine pande forem.
Quod precor, exiguum est. aditu fac janua parvo
Obliquum capiat semiadaperta latus.

5 Longus Amor tales corpus tenuavit in usus:
Aptaque subducto pondere membra dedit.

Ille per excubias custodum leniter ire
Monstrat: inoffensos dirigit ille pedes.

At quondam noctem simulacraque vana timebam:
10 Mirabar, tenebris si quis iturus erat.

Risit,

2. *Janitor indignus.*] In quibusdam exemplaribus legitur *indignum*, quae lectio mihi non displicet. **MARIUS.** *Indignum* Puteaneus cum optimo Palatino. recte. *Metam.* v. 37.

— *Nisi post altaria Phineus*
isset; & (indignum) scelerate presuit ara.

Sic mirum saepe apud Nostrum. & antiquum Fast.
1. 641.

Furius (antiquum) populi superator Hetruscis
Voverat, & voti solverat ante fidem.

Quae vera illie lectio est. *antiquum*, res antiqua.
lib. 11. *Fast.* 413.

Venit ad expositos (mirum) lupa foeta gemellas.

Ita & *Lipius* restituit *Valerio Maximo* lib. 11. cap. 1x. §. 3. *Nec (indignum) pensis duxerat.* sic ex MSS. apud *Stat.* iv. *Theb.* 688. *Praecipuum*, ubi vulgo *praecipue*: de *Catenato* vero *janitore* vid. *Lips.* ad *Senec.* lib. 111. de *Ira* cap. 37. *Columell.* *Praefat.* *An putem fersanatus a catenato repulsam janiters, saepe nocte sera, foribus ingrauit adiacere.*
HEINSIUS.

1. *Religata.*] Hoc verbum pro simplici *ligare* vel *alligari*, poni solere docuit *Torrent.* ad *Horat.* 1. *Od.* 32.

2. *Difficilem.*] *Contra facilis cardo* *Juven.* Sat. 1v. 43. & *Horat.* 1. *Od.* 25.

Quae prius multum faciles movebat

Cardines. **HEINSIUS.**

3. *Aditu fac janua parvo.*] *Primo* *Neapolitan.* forte pro *privo.* vid. ad 1. *Fast.* 113.

4. *Obliquum latus.*] *Rectum latus* *Antitheton.* **CIOFANUS.**

6. *Subducto corpore.*] *Subtili corpore* *Excerpta* *Scaligeri & Puteani*, quomodo & *Arondeleanus* pro diversa lectione. *Martial.* lib. xi. *Ep.* c1.

Habere amicam nolo, Flacco, subtili
Cujus lacertos annuli me cingant.

Regius & Moreti unus, subducto pondere. lib. 11. *Eleg.* x.

Pondere, non nervis, corpora nostra carent.

HEINSIUS. *Corpore* retinet *Marius*, & defendi posset ex iis, quae notamus ad *Phaedr.* 111. 7. sed praecessit modo.

10. *Antiquus.*] *Melior est vetus lectio, si quis.* **MARIUS.** Et ita meliores scripti. vid. ad *Epist.* 1. 21. malebat etiam *Heinsius*, *miratus*. vel etiam suspectum habuit *versum.* sed vide ad *Petronii* cap. LXIX. & *Quinct.* *Decl.* CCLXII. **BURMANNUS.**

11. *Risit, ut audivis tenera cum matre Cupido,*
Es leviter, fiet tu quoque fortis, ait.] Longe melior est lectio, *risit ut audirem*, ut sensus sit, tam effusum fuisse *Cupidinis & Veneris risum & cachinnum*, ut ejus sonus audiretur a *Poeta*. **MARIUS.** *Sententia* huic similis est illa *Tibulli* libro primo *Eleg.* 11.

En ego cum tenebris tota vapor anxius urbe,

Securum in tenebris me facit esse Venus.

CIOFANUS. *Ut audirem* meliores. *Scrivero* placebat, *justis ut auderem.* in uno enim *Moreti*, *justis ut audivis* perperam. *Mart.* lib. 11. 44.

Et secum, sed ut audiam, susurrat.

HEINSIUS.

13. *Noctis volantes.*] *Silentis* *Regius*. male. vide ad *Petron.* cap. LXIII.

14. *Strictas in mea fata manus.*] *Ex Propertio* adumbratum. lib. 111. *Eleg.* XIV. 5.

Quid faciam? abductis committam meo tenebris,
Ut simam audaces in mea membra manus.

Notandum vero ait *Marius*, *strictas manus* dici, ut *strictum usum*. sic & *Epist.* XII. 100.

Inter se strictas tenerere manus.

Plura exempla reperies apud *Eruclitissimum Bentleyum*, qui felicissime *Horatio* lib. 1. 6. *Strictes nungues* rellituit, quidquid oblatrent secundi ordinis *critici.*

Risit, ut audirem, tenerà cum Matre Cupido:

Et leviter, Fies tu quoque fortis, ait.

Nec mora, venit amor. non umbras nocte volantes,

Non timeo strictas in mea fata manus.

15 Te nimium lentum timeo; tibi blandior uni:

Tu, me quo possis perdere, fulmen habes.

Adspice, (&, ut videas, immitia claustra relaxa,)

Uda fit ut lacrimis janua facta meis.

Certe ego, cum posita stares ad verbera veste,

20 Ad dominam pro te verba tremente tuli.

Ergo, quae valuit pro te quoque gratia quondam,

(Heu facinus!) pro me nunc valet illa parum?

Redde vicem meritis; grato licet esse. Quod optas,

Tempora noctis eunt: excute poste scram.

Excute:

critici. *Fratras in mea vota manus* hic Scriverii codex exhibebat. BURMANNUS.

17. *Aspice, ut videas.*] Meae scilicet fortunae aut januae, aut tuae facultatis. id est odio profanaris Horat. IV. Od. 2. *Nigraque invidat orco.* MARIUS. Hos versus quo pacto alii accipiant, ex commentatore videre licet. Ego verò in his duplicem figuram esse exilimo, alteram histerologiam, de qua & interpres meminit: nam verba ipsa hoc ordine ponenda videntur. Claustra relaxa, & aspice, ut janua sit uda nostris lacrimis, ut invidias scilicet; alteram ironiam. Claustrum enim: at *invidias*, ironice accipio, & velut *in suspensura* dictam: quasi dicas, Aspice nostram miseriam, nostrumque laborem, & minimeque nobis tam male habentibus invidiebis. Sed tamen hanc expositionem ita tuor, ut suum cuique iudicium liberum relinquam. MICYLLUS. *Aspice, & ut videas, immitia claustra relaxa*, ex optimis libris est reponendum. quomodo jam in Observationibus lib. 11. cap. XXI. emendavit noster Gronovius. Theod. Marcius ad Persii Sat. v. male, *ut invidias*, interpretatur, *inspectas*. HEINSIUS.

17. *Immitia claustra.*] Elegantia sua non caret Regii codicis lectio, *non mitia ut sit ut videtis*. II. Art. Am. 167.

Saepe suos casus, nec mitia saeta puellas,

Fleffe sub arboribus Atilianona ferunt.

Ubi etiam *immitia* nonnulli scripti. vid. Eleg. Praeced. §I. 23. sic *venit non aequi, pro iniquis*.

11. Am. XVI. 21. v. Metam. 171. *Non circumspicitis,*

pro incircumspicitis. & passim talia. BURMANNUS.

21. Ergo.] Malleum *ergone*. deinde, *pro te mea*

gratia vellet Francius.

22. *Ille parum*] Nihil Douzae Excerpta.

23. *Redde vicem meritis; grato licet esse quod*

optas.] *Gratis licet esse, quod opto.* Sic quidem adhuc in exemplaribus lectum est, sed nullus congruus sensus elici potest. unde omnino, ut in coe-

rectiori codice legimus, loco *gratis*, substituendum est *grato*. ut sit sensus, 6 janitor id, quod ego cupio, est, ut liceat te esse grato animo. Nam (ut ait Cicero in secundo Officiorum) *Immemoras beneficii omnes ederant. Licet tibi esse grato*: pro licet tibi esse gratum. ut apud Horatium, Satyra prima libri primi Sermonum: *Atqui licet esse beatis*. Sed in altero codice ita legimus hoc carmen: *Grato licet esse quod optas*. Quae lectio fortasse melior, ut sit sensus: 6 janitor, nunc tibi datur occasio ad ostendendum gratum animum tuum: id quod cupis, ut scilicet liceat tibi esse grato: *Quod optas*. Hoc addidit, ut blandiretur. est enim ingenui & boni viri, cupere, ut gratus esse videatur. MARIUS. Hic versus aliàs ita legitur, *Redde vicem meritis, gratis licet esse quod opto*. Quae lectio paulo aliam sententiam efficit, nempe hanc: Quid ego opto ac peto à te, ut pro accepto beneficio gratus mihi sis, id gratis tibi licet esse: hoc est, sine tuo impendio, aut pretio aliquo est. Sed utra lectio melior sit, non facile dixerim, quando haec illa communior est. In illa autem unum *optas*, personae servi non admodum respondere videtur. Nam si servus iste optasset gratus esse, ac vicem rependere, non tot verba precantiss & instantis fruitur fieri passus fuisset. Micyllus. Scribe, *grato licet esse, quid optas* tres tamen codices, *quod opto*, idque Martius Niger amplectebatur. Ego nostram conjecturam verioreni praestare aulam. ipse Natio Metam. IV. 73.

Invide, dicobans, paries, quid amansibus obstat,

HEINSIUS. Ego sequor auctoritatem scriptorum plurimorum, & editorum: dalinguo vero hoc modo:

Invide, dicobans, paries, quid amansibus obstat,

HEINSIUS. Ego sequor auctoritatem scriptorum plurimorum, & editorum: dalinguo vero hoc modo:

Redde vicem meritis; grato licet esse. Quod optas,

Tempora noctis eunt.

Labiatur tempus noctis (quod tu, qui impetierit tam longam toleras, optas, ut a vigilia libereris)

X x
ego

- 25 Excute: sic umquam longà relevere catenà,
Nec tibi perpetuo ferva bibatur aqua.
Ferreus orantem nequicquam, janitor, audis.
Roboribus duris janua fulta riget.
Urbibus obsessis clausae munimina portae
- 30 Profsint; in medià pace quid arma times?
Quid facias hosti, qui sic excludis amantem?
Tempora noctis eunt: excute poste feram.
Non ego militibus venio comitatus & armis.
Solutus eram, si non saevus adesset Amor.
- 35 Hunc ego, si cupiam, nusquam dimittere possim.
Ante vel a membris dividar ipse meis.

Ergo

ergo vero frustra tempus tero. *Quod opto an praetulerit Marius, ut Heinsius ait, non certo constat ex ejus notis. saltem male explicuit. BURMANNUS.*

24. *Excute poste feram.*] Multis haec illustrat Salmasius Exercit. Plin. pag. 649. & seqq. aliquid etiam attulerunt Turneb. xix. adv. 7. & Lipsi. de Cruce iii. cap. 6.

25. *Sic.]* Optantis est. Virgilius Ecl. x. 4.
Sic tibi, cum fluctus subterlabro Sicano,
Doris amara suam non intermiscet undam.

Et Tibullus lib. i. El. iv. i.

Sic umbrosa tibi contingant tecta, Priape.
MARIUS. Vid. Lambin. ad Horat. i. Od. 3.
25. *Religite.]* Vinciaris: in quodam tamen codice manuscripto vetustissimè horrendae, cujus copiam mihi fecit nobilissimus & ingeniosissimus adulescens Petrus Sanutus, illustrissimi Benedicti filius: hoc carmen ita legitur, *Excute, sic unquam longa relevere catena*: quae lectio maxime placet. non tamen priorem improbo. MARIUS. Atqui jam religatus erat. primae editiones & codices nonnulli ex scriptis, *sic unquam dura relevere catena*. Putaneus cum Regio, & Jureti Excerptis, & Aron-deliano, *sic unquam longà relevere catenà*. *Longa* etiam est in Excerptis Scaligeri & Puteani. & ita Dom. Marius in codice, quem ille horrendae vetustatis vocat, reperit. hoc est quae diu longumque te ligavit. recte. Fuit cum scribendum opinaret, *sic unco longae relevere catenae*. *Unco* enim & *hami* orbes, qui catenas alligant, vocabantur. pro catena videtur posuisse Juvenalis Sat. xiii. 244.

— *Dabit in laqueum vestigia noster*
Perfidus, et nigris patietur carceris uncum.

Aut certe pro veste, cui alligabantur captivi. atque ita potuerit intellexisse Naso. *Torquem* tamen *uncam* vocavit Propertius lib. iv. Eleg. x. 44.

Torquis ab inticja decidit unca gula.

Unco enim ad supplicium tractorum infigebantur gutturi. quomodo & catenas collo affixae. Propertius lib. iv. Eleg. i. 141.

Et bene cum fixum mento discusseris uncum.
Qui fixo gutture fumant apud Juvenalem Sat. i. 156. hinc emendandus Noster in Ibiide 166.

Infususque tuis faucibus uncus erit.

Offibus nunc legitur. ubi non plura. haec olim. at nunc nihil verius lectione, quam ex scriptis protulimus, esse credimus. vox enim *longa* significatorem vim habet quam vulgus exstimat. sic *longus lactus* apud Virgil. lib. xi. vs. 214. ita enim cum veterimo Romano codice, vel contra auctoritatem Servii lego. *Longus pontus* Valer. Flacc. i. 127. ex MSS. Vulgata lectio tota quanta est confarcinata fuit ab audaculis librariis, qui, quia superius legebatur, *dura religate catena*, nefas existimarunt, si id ibi tantum legeretur, ut & infra *duras transite catenas*. vox unquam simili loquendi modo in antiquo Homonoecae Epitaphio legitur:

Parce, ita non unquam similem experiare dolorem,
Et saevant votis numina cuncta tuis.

HEINSIUS. Egregia restitutio, & verum est, quod de voce *longus* observat Heinsius. idem enim saepe quod *perpetuus* notat. sic Horat. ii. Od. vii. 17.

Ergo obligatam reddo Jovi dapem,
Lougaque sessum militia laetus
Depono sub lauru mea.

Et Od. xiv.

Damnatusque longi
Sisyphus Aetolides laboris.

Ita apud Statium lib. ix. Theb. 61. *Longum amorem*. Schol. Barth. exponit *perpetuum*. vide ibi Barth. contra Gellium lib. ii. cap. 16. disputantem. idem Schol. ad v. Theb. 108. *Longis iulibus* perpetuis exponit. ut in loco Virgilii ab Heinsio adducto, cui addas alium ex ii. Aeneid. 26.

Ergo omnis longo se solvit Iucria iulius.

Quia perpetuus ille visus erat Trojanis: adhuc idem Barthii Schol. ad viii. Theb. 552. *Longam laudem*

Ergo Amor, & modicum circa mea tempora vinum
Mecum est, & madidis lapsa corona comis.

- Arma quis haec timeat? quis non eat obvisus illis?
40 Tempora noctis eunt: excute posse feram.
Lentus es? an somnus (qui se male praebet amanti)
Verba dat in ventos aure repulsa tua?
At (memini) primo, cum te celare solebam,
Pervigil in mediae sidera noctis eras.
45 Forfitan & tecum tua nunc requiescit amica.
Heu melior quanto fors tua sorte mea!
Dummodo sic, in me durae transite catenae.
Tempora noctis eunt: excute posse feram.

Fallimur?

laudem per aeternam explicat. & ita fere semper. vid. ad lib. 1. Theb. 638. & III. 114. possit & exponi longa catena, quae multis articulis nexa & serie ferrea est. ut ita longos gradus dixit VII. Met. 587. & passim longo ordine, agmine, de r̄ū unquam vide ad Quintil. XII. Instit. 2. Franciscus corrigebat, sic olim, vel, tandem. BURMANNUS.

26. *Servus.] Servus congruus & aptus. Servus enim apud majores aquam tantum bibebant. Eusebius libro duodecimo de Evangelica Praepar. cap. 17. Platonis verba referens, inquit, in civitate autem servis nunquam vini usus concedendus est. MARIUS. Vide ad Petron. cap. LXXI. Cito aquam liberam gustabunt.*

27. *Orantem nequicquam janiter audis.] Scribendum opinor, audi, ut sit vociferantis. nam audit est in uno Moreti. HEINSIUS. Nihil mutandum. Ferrens audis, id est immotus, nihil curans preces meas, audis quidem, sed quasi è ferro esses, non moveris. Horat. 1. Od. xxv.*

*Audis minus, & minus jam,
Me tuo longas pereunte noctes,
Lydia dormis. BURMANNUS.*

31. *Quid faceres hosti.] Legitur &, facies, fortasse melius. ut apud Terentium, Quid mihi hic facies patri: opposuit autem hosti amantem. MARIUS. Praesent tres scripti, facies, pro facies bene optimus Palatinus. tres alii, faceres. hostis etiam Putecianus. Catullus LXII. 23.*

Quid faciant hostes capta crudelius urbet
HEINSIUS. Vid. Epist. XXI. 56.

35. *Nunquam dimittere possim.] Nunquam dimittere possim meliores. Lege, possim. HEINSIUS. Dimittere etiam nonnulli, sed vide ad lib. 1. Metam. 109.*

37. *Circum mea tempora vinum.] Circa Putecianus. Tibull. 1. El. II. 3. Multo persusus tempora Baccha. HEINSIUS.*

38. *Mecum est.] Ita Livius lib. IV. 32. Secum triumphos, secum spolia, secum victoriam esse; cum hostibus scelus etc. & lib. XXX. 33. Victoria est cum Poenis.*

41. *Lentus es? an somnus, qui te male praebet amanti.] Scribe, qui se male praebet amanti. atque ita codex Douzae, & Saravii, & Arondelianus. Somnus enim amantes rarus respicit. infra El. XIV. Quam se praebuerant ferre patienter & igni? Epist. IV. 95.*

Nec tamen Aurarum malo se praebat amandum.
In Ibide 109.

Ne se tibi praebet air.
At Putecianus, qui te male perdat amanti. Forte; qui te male perdat, amanti Verba dat in ventos. Nisi perdat malis. nam Excerpta Scaligeri & Puteciani prodit. Epistola 1. 40.

Urque sit hic jamno proditus, ille dolo.
X. 5.

In quo me somnusque meus male prodidit, & tu.
Neapolitanus liber, qui se male prodidit amans. HEINSIUS. Recte addit malo, quia teste Servio ad Virg. x. Aeneid. 321, praeveri bona dicuntur. vide quae notamus ad Quintil. lib. 1. Inst. Orat. cap. 1. & Decl. CCCXXXVIII. & supr. ad Ep. xv. 213. BURM.

43. *Cum me celare volebam.] Legitur etiam, te, optime quidem. dicimus enim, celo te meum fursum, id est tibi abscondo. MARIUS. Me celare volebam septem codices. quatuor, te solebam. recte. Canace, id te celavimus unum. IV. Fast. 149. Ut tegat hoc caelestique viros Fortuna virilis Praeflat. HEINSIUS. Ubi tamen viris praefert. sed Ep. VIII. 13. Celare meos parentes. Terent. Heeyr. IV. 1. 15. Omnes nos celare velueris partum. & ita passim alii.*

45. *Requiescit.] Forte, requiescat. HEINSIUS. Vid. supr. ad Epist. IV. 53. & alibi.*

46. *Heu melior quante.] Scriverimus, heu quanto melior. alii quantum. vid. Epist. XVIII. 71. Mea est quoque editi plerique.*

Fallimur? an verso sonuerunt cardine postes?

50 Raucaque concussae signa dedere fores?

Fallimur: impulsæ est animoso janua vento.

Hei mihi, quam longe spem tulit aura meam!

Si satis es raptæ, Borea, memor Orithyiae,

Huc ades, & furdas flamine tunde fores.

55 Urbe silent tota: vitreoque madentia rore

Tempora noctis cunt: excute poste feram.

Aut ego jam ferroque ignique paratior ipse,

Quem face sustineo, testæ superba petam.

Nox, & Amor, vinumque, nihil moderabile suadent:

60 Illa pudore vacat: Liber Amorque metu.

Omnia

49. *Fallimur t an.*] Codex Douzæ, *fallimus aut.*

50. *Concussæ.*] *Cervulsæ* Mentelianus.

51. *Fallimur.*] Male in Aldinis codicibus interrogative legitur, supra enim interrogat, hic autem affirmat. unde & causam reddit, dicens *impulsæ* &c. *MARIUS.*

51. *Animosæ.*] *Adverso* Neapolitanus. quod apte quidem explicari potest, & olim etiam Heinsio placuisse ex adscriptis orae libri ejus notis video: sed longe elegantius est *ad animosæ*. & recte a Mario explicatum, qui *venti animæ* vocantur: & Virgilius II. Georg. 411. *Animosos Euros* dixit. Et ita Apulej. lib. I. Metam. *Exanimis ventos* quoque dixit. sic & *animosum flavium* dixit Stat. VII. Theb. 325. & *animosum* idem est quod vehemens, violentus, ut videbimus infr. ad lib. II. XVII. 7. pro *impulsæ* malebat etiam Heinsius *en pulsæ*, quod in uno codice exibat. sed vehementius, & animoso vento convenientius *impulsæ*. vid. ad Petron. cap. XVI. *BURMANNUS.*

53. *Raptas Orithyias.*] Vide quae notavi in observationibus sub finem lib. VI. Metam. *CROFANUS.*

57. *Ignique paratior ipse.*] Ex hac lectione quis sensus Poetae ingenio dignus exprimi possit, alii viderint. Ego in correctore codice ita legi, *Ignique paratior ipse*, ut sit sensus & ordo: Aut ego ipse paratior, id est promptior, quam tu, ad aperendum, ferro ignique petam veluti hostis: id est, incendam testæ superba face, quam sustineo. Neque enim video quomodo ferro & igni ipso potentiorum se dixerit Poeta. nisi velimus dicere haec vere ebrii verba fuisse: aut potentior pro potens dixit, ut sit comparativum pro positivo, & illud *ipse* habeat emphasis. Nec te moveat, quod supra dixerit: *Nam ego militibus venio comitatus, & armis*: nam ibi timorem removere volebat, ut aperiret janitor: hic terrorem injicere studet, ut idem fiat effectus. est igitur ferro & igni veluti instrumentum, quo se potentem esse asserit, non

res ad quam fiat comparatio. *MARIUS.* Unus Vatican. *ignique paratior omni.* alter & Maffian. *paratior ipse.* alter Maffian. *ignique ferocior omni.* *CROFANUS.*

58. *Quam face sustineo.*] *Quem* Puteaneus & Arondelianus cum editionibus nonnullis. ingenia subintellige. pro *paratior* primæ editiones & Scriverianus, *potentior.* Mihi distinctio hoc suspectum est. *HEINSIUS.* Non tam facile damnare audeo, quicumque negotium facessum versus. sed ex vestigiis codicum legerem:

*Aut ego jam ferroque ignique paratior. ipsa
Quam face sustineo, testæ superba petam.*

Hoc sensu; ego jam instructor (*parati* enim proprie milites armati. ut ad Petron. cap. cxxx. vidimus) illa face, quam sustineo, petam testæ. Si quem retinendum est. legerem cum Francio:

Ignique paratior illo, vel, ipse,

Quem face sustineo.

Ut ignem a face distinguat, gerit enim ignem in face, ut alii in lucerna. ut Epil. II. 120. *Sopulchrali lumina mota face.* & supr. II. 11. *Vidi ego jaculat mota face crescere flammæ.* & Varro apud Non. in *fax.* *ignis in face adfertur.* in quibusdam erat, *paratior armati.* in uno, *ferocior omni.* de ferocia vero illa Amatorum, qui exclusi secures & faces minabantur, vide Heinfr. Lect. Theocrit. cap. 6. & interpretes ad Horat. III. Od. 26. & alibi, & Nostrium III. Art. 567. *BURMANNUS.*

59. *Nox, & amor, vinumque.*] Ita Livius lib. XXXIX. 8. de initiis turpibus Bacchi: *Quam vinum animos & nox, & mixti feminis maris, ætatis teneras maioribus discrimen omne pudoris exstinguissent.* Ter. Hecyr. I. II. 61. *Perjuras nox, amor, vinum, adolescentia.* vid. hic *MARIUS.*

60. *Illâ pudore vacat, Liber, amorque metu.*] Solet Ovidius frequenter, tanquam Philoſophia minime imperitus, rei praeſpositae rationem reddere, ut hic nunc facit. Huic autem locum unâ cum.

Omnia consumsi: nec te precibusve minisve

Movimus, ò foribus surdior ipse tuis.

Non te formosae decuit servare puellae

Limina: sollicito carcere dignus eras.

65 Jamque pruinofos molitur Lucifer axes;

Inque suum miseris excitat ales opus.

At tu, non laetis detracta corona capillis,

Dura super totà limina nocte jace.

Tu dominae, cum te projectam mane videbit,

70 Temporis absumti tam male testis eris.

Qualiscumque vale, fentique abeuntis amorem,

Lente, nec admisso turpis amante: vale.

Vos

cum nonnullis aliorum auctorum locis illustravi libro x. Metamorphos. CIOFANUS.

60. *Videtur vacat.*] Solent plerumque cujusvis ordinis homines nocte, quam dic, esse licentiosiores, & ad facinora perpetranda (quoniam ab aliis non adspiciuntur) paratiores. Idcirco Caesar, cum nocte posset Cornium, quod milites, qui ibi praedidio erant, ipsi se jam dedidissent, ingredi noluit. Ejus verba sunt lib. 1. De bello Civili: *Tamen virtus, ne militum intritus, & nocturni temporis licentia, oppidum diriperent, eos, qui venerant, collaudat.* CIOFANUS.

61. *Consumsi.*] Vid. ad Petron. cap. xxxiii.

62. *Durior.*] Sic est in omnibus libris scriptis.

CIOFANUS. *Surdior* Neapolitanus pro diversa lectione. eleganter. quomodo & Scriverianus codex. Paulo ante:

Huc ades & surdas flammis tunde feres.

Marzial. lib. x. Epigr. 13.

Ad nocturna jaces fastosae limina moechae:

Et madet huc lacrymis janua surda tuis.

Infra Eleg. viii.

Surda sis oranti tua janua, laxa serenti.

Stat. Theb. xii. 100.

Nec surda seras pulsabimus urbis

Limina.

Sic *surda saxa* lib. iii. El. vii.

Surdaque blanditiis saxa movere suis.

Et *surdum fetum*. *surdior fete*, de quo lib. xiv.

Metam. 711 fabula Iphidis dicemus. sic supra Ele-

gia iv. *surdas* puto similiter scribendum. *Quas licet*

ad surdas prosequar usque foret. nam veterrimus

Putecanus *suvas*. Vulgati *saevas*. *duras* tamen fo-

res dicit mox vers. ultimo. & lib. ii. Eleg. 1. 22.

& lib. iii. Eleg. 1. 53. HEINSIUS. *Es foribus*

multi olim editi & Douzae codex. *Ab foribus*

Neapolitanus.

63. *Nec te formosae.*] Non scripti. HEINSIUS.

64. *Sollicito.*] Francius malebat, *perpetuo*.

66. *Alis.*] Gallus. CIOFANUS.

69. *Cum te projectam.*] Variant codices admodum. Putecanus, *prolectam*. *delectam* Mentelianus & Neapolitanus. sed nihil muto. ii. Fast. 539.

Tequila projectis satis est volata coronis.

Noster Epist. xxi. 165.

Proicit ipsa sua deductas fronte coronas.

BORMANNUS.

71. *Sontique abeuntis amorem.*] Non quem erga

te servum gero, ut commentator exponit, sed

quem erga dominam, cujus gratia totam noctem

consumpsi. MICYLLUS. *Henorem* meliores, & pro

Lente, *Lenta*. ut ad dominam haec referantur. sed

initio Elegiae similiter, *Te nimium lentum times*.

HEINS. Neque Micylli explicatio, neque Heinii

emendatio placet. Crispinus etiam explicat *percipis*,

cognosce. sed sensus vulgatae lectionis satis planus

illis, qui Latine sciunt. tu lente, qui me non au-

dis, vicissim senti gravem amorem, quo ego

abiens torquor, nec potius, etiam si maxime

cupias, etiam tua, quam amas. haec est vis vocis

sensire. ut notavimus jam supr. Epist. ix. 46. &

xii. 17. BURMANNUS.

74. *Duraque confertae.*] Scripti plerique, ac in

his meliores, *confervae*. janitoris confervas vocat

fores. sic ille apud Plautum Afinaria. Act. 11.

Sc. 111.

Nolo ego fores confervas meas à te verberarier.

Apud Apulej. sub finem libri vii. Metam. Afinus

& Equisio confervae appellatur. Reddenda & Mar-

tiali ea vox ex veteribus membranis lib. ix.

Epist. 94.

Quae mala sint domini, quae servi comeda-

mesca.

Cenàyle. confervum te gemis ossa dia.

Vulgati, *te forvum*. Cicero lib. xii. Ep. Fam. 111.

Dominum serva non potuimus: confervae servimus.

Neque aliter Plautus, Terentius, alii. sic & Juris-

consulti saepe. apud quos *ades servae*, *arca servae*,

fundus servus & similia occurrunt. quomodo &

X x 3.

NOUVE

Vos quoque crudeles rigido cum limine postes,
Duraque conservae ligna valete fores.

Noster paulo ante hæc Elegia *servam aquam*, & *servam manum* lib. vi. Fast. 558. & Remed. Amor. vers. 54. *servum vitii postus*. & Horatius i. Epist. xix. 19. *servum pecus*. *servas leges* apud Rutilium elegantissimo Itinerario, lib. i. 215.

Leges restituit, libertatemque reducit,
Et servas famulis non finis esse suis.
Sic videtur legendum. HEINSIUS. Hunc Nasonis locum jam ex Plauti illo loco recte emendaverat J. Douza. Plaut. Explanat. lib. i. cap. 6.

E L E G I A V I I.

Adde manus in vincla meas, (meruere catenas)
Dum furor omnis abit, si quis amicus ades.
Nam furor in dominam temeraria brachia movit.
Flet mea vesanà læsa puella manu.
5 Tunc ego vel caros potui violare parentes:
Sæva vel in sanctos verbera ferre Deos.
Quid? non & clipei dominus septemplex Ajax
Stravit deprensos lata per arva greges?
Et, vindex in matre patris, malus ultor Orestes,
10 Aulus in arcanas poscere tela Deas?

Ergo

1. *Addæ manus*.] Non puellam alloquitur. ut fulte quidam arbitrantur, sed amicum, quicumque adfit. MARIUS.

2. *Omnis abest*.] *Dum furor omnis abit*, melius est, ut ex vetusti codicis lectione legatur, *Dum furor omnis abest*: hoc dicit, ut per furorem puellam verberasse videatur. MARIUS. *Abit* meliores. HEINSIUS. Vel *abis pro abest* legendum cum Douzæ codice, (ut apud Martial. i. 63.) vel *abest* rectum est. quia si rediret furor, periculum erat, ne iterum in puellam irrueret. infr. Eleg. x. 9. *Nunc timor omnis abest*. ubi etiam *abis* codices. BURMANNUS.

3. *Si quis amicus ades*.] Sic omnino legendum (ut in correctiore codice vidimus) non *adesit*. est autem ordo: O tu amice, si quis amicus ades, dum omnis furor abest, adde manus &c. MARIUS. *Si quis amicus adesit*, frustra multi codices. ita Horat. iii. Od. 26. 51.

O Deorum

Si quis hæc audis.

Quem vero offendit quasi rhythmus ille in *abest* & *ades*, ille cum Scriveriano non invenisse legat, *si quis amicus eris*. BURMANNUS.

3. *In dominam*.] *In domina* Moreti.

5. *Potui violare*.] Neapolitanus, *laniare*. forte recte: versu enim *ir. violare* repetitur, ubi eadem varietas. hic vero malim *jungulare*. HEINSIUS. *Penates* etiam Puteaneus. sed nihil muta. gravissimum enim hoc crimen, de quo vid. Abraham. ad Ciceron.

in Vatin. cap. 5. deinde, *in janctos arma movere Deos*, Farnesianus & Douzæ codex. rectius vero *parentes*, quam *penates* (qui & ipsi Dii sunt.) Diis quasi opponuntur. BURMANNUS.

7. *Quid? non & clipei dominus &c.*] Iratorum vel amentium hominum, quod proposuit, exemplo illustrat. CROFANGUS.

7. *Quid non?*] *Lege*, *Quid? nonne*. sic infr. li. x. 112. ex MSS.

Nonne erat in causâs una puella satis?
Et iii. vi. 29.

Quid? nonne Alpheon diversis currere terris.

Virgil. Eclog. iii. ex MS. *Nonne ego te vidi*. vid. inf. Eleg. xii. 21. HEINSIUS.

7. *Clypei septemplex*.] Vide quæ notavi in meis observationibus sub principium lib. xiii. Metamorphos. CROFANGUS.

11. *Digestos potui violare capillos*.] *Laniare* scripti. recte. nam *violare* jam præcesserat paulo ante. Ep. Medæe 157.

Vix me continui, quin sic laniata capillos
Clamarem.

Et sæpe alibi. HEINSIUS.

13. *Sic formosa fuit*.] *Sic mihi pulchra fuit* Sarravianus. Forte, *sic quoque pulchra fuit*. pro *dicam* recte idem Sarravianus, *dicam*. nisi cum Neapolitano & tribus aliis malis, *dicant*. duo Vaticani, *fama est*. HEINSIUS. Si vel unus codex addiceret, Heinssii conjecturam reciperem: elegans enim est,
8c

- Ergo ego digestos potui laniare capillos:
 Nec dominam motae dedecueret comae?
 Sic formosa fuit; talem Schoeneida dicunt
 Maenalias arcu follicitasse feras.
- 15 Talis perjuri promissaque velaque Thefei
 Flevit praecipites Cressa tulisse Notos.
 Sic, nisi vittatis quod erat, Cassandra, capillis,
 Procubuit templo, casta Minerva, tuo.
 Quis mihi non, Demens, quis non mihi, Barbare, dixit?
- 20 Ipsa nihil. pavido lingua retenta metu.
 Sed taciti fecere tamen convicia vultus;
 Egit me lacrimis, ore silente, reum.
 Ante meos humeris vellem cecidisse lacertos:
 Utilius potui parte carere mei.
- 25 In mea velanas habui dispendia vires:
 Et valui poenam fortis in ipse meam.
 Quid mihi vobiscum, caedis scelerumque ministrae?
 Debita sacrilegae vincla subite manus.
 An, si pulsassem minimum de plebe Quiritem,
- 30 Pleceter? in dominam jus mihi majus erit?

Pessi-

& hoc vellet; licet comae essent motae ex statione, & ita deberet deformior videri, tamen sic quoque pulchra fuit, tanta erat vis formae, ut his non extingueretur, quemadmodum Terentius Phorm. r. 11. 58. ait. vid. infr. 1. Am. xiv. 21. & iii. Art. Am. 265. ubi plura. 1. Metam. 527.

Tunc quoque visa decens.

Francius legebat, *Ei formosa fuit.* BURMANNUS.

17. *Talem Schoeneida dicunt Maenalias arcu follicitasse feras.*] Duae apud Poetas memorantur Atalantae: altera venatrix Arcadica, Jasi filia: altera Bocoetica, cursu celebris, filia Schoemel. Sed Ovidius hoc loco confudit nomina, id quod & alibi facit: eamque, quae Jasi fuit, *Schoeneida* vocat. De his prolixè annotavimus libro octavo Metamorphoseos, in venatione apri Calydonii: inde petas, si quid amplius voles. MICYLLUS. Vide Heinf. ad Sabini Epit. 1. 33.

17. *Sic, nisi vittatis quod erat, Cassandra, capillis, Procubuit templo casta Minerva tuo.*] Hac de re praeter alios Q. Smyrnaeus lib. xiv. derelictorum ab Homero. CIOFANUS.

19. *Barbare dixit.*] *Dixit* alter Mentelii. nisi *dixet* antiquè, pro *dixisset*. HEINSIUS.

20. *Ipsa nihil.*] Illa Neapolitan. & Mentelii. & ita volebat Francius.

21. *Fecere tamen.*] *Fecere mihi* Regius codex.

24. *Utilius.*] *Utilliter* meliores. HEINSIUS.

26. *Et potui poenam fortis inire meam.*] *Valui*

inire septem scripti & codex Douzae. tres, *valui inesse.* *valui inisse* undecim. At Puteaneus cum Juniano, *valui in ipse*, quam veram esse lectionem jam monui ad Epist. ix. 56. HEINSIUS. Francius volebat, *In poenam valui fortis & ipse meam.* elegans vero usus verbi *valere*. ita *valere in scelus* Propert. iv. vii. 68. *Diras in aliquem valens Vellej.* Patere. 11. 46. *Ne quid esset in liseris quod valere contra caput atque existimationem posses*, Cicet. 11. Verr. 71. BURMANNUS.

29. *Minimum de plebe Quiritem.*] Regius & Neapolitanus, *minima de plebe*, quod non spernendum, nisi quis malit, *media de plebe*, ita Falt. v. 20.

Aufus de media plebe sedere Deus.

Trist. 11.

Nec quisquam est adeo media de plebe maritus.

HEINSIUS. Verosimiliter Heinssii conjectura, & ita citavit hunc versum olim Salmatius observ. ad Jus Atticum pag. 267. ubi de hac injuria, quae per verbera inferitur, & Graecis *hixia* dicitur, disputat. ego tamen nihil temere contra codices mutandum esse puto, *de plebe* enim simpliciter etiam notat abjectam sortem. vi. Metam. 10.

Sed & haec de plebe, suoque

Aequa viro fuerat.

xii. 116.

Misit in adversum Lycia de plebe Menortem.

Notandum vero Marius monuit, *Quiritem* hic in sinu-

Pessima Tydides scelerum monumenta reliquit.

Ille Deam primus perculit; alter ego.

Sed minus ille nocens. mihi, quam profitebar amari,

Laesa est: Tydides saevus in hofte fuit.

35 I nunc, magnificos victor molire triumphos;

Cinge comam lauro; votaue redde Jovi:

Quaeque tuos currus, comitatus, turba sequetur,

Clamet; Iö forti victa puella viro!

Ante eat effuso tristis captiva capillo,

40 Si finerent laesae, candida tota, genae.

Apertius

singulari poni, cum pluraliter tantum veteribus usurpatum fuisse *Quiritis* notet Schol. Horatii ad illa lib. 11. Od. vii.

Quis te redonavit Quiritem

Dni patriis.

Sed & Noster 111. Amor. xiv. 9.

Ignote matris corpus iunctura Quiriti.

Et passim ille & alii. & ita in formula ad exequias vocandi, *Ollus Quiris leto datus est. Pulsassem vero proprio in hac re verbo dixit, ut Trist. v. Eleg. vi. 27.*

Nec pecuni a vero est, quod vel pulsarit amicum.

Et nota illa Virgilio vi. Aeneid. 609.

Pulsaturve parentis.

Colerus vero Parerg. cap. xxxvi. docuit differentiam inter *pulsare* & *verberare*, quorum hoc gravius, & ideo a Cicerone, *Civem verberare scelus* esse dicit; quod Noster ad pulsationem per exaggerationem transtulit, cum manus suas, *caedis scelerisque minifras* vocet. ubi *caedis* de verberatione tantum sumi videtur. vide quae notamus ad Phaedr. lib. 11. Fab. 8. & ita passim *caedis* & *verberari* virgis dicebantur. vid. Cicer. v. Verr. 62. BURMANNUS.

31. *Scelerum monumenta.*] Francius malebat, *documenta*. nihil opus. amat Noster illam vocem *monumenta*. vid. lib. 1. Metam. 159. iv. 161. & 550. & passim, ut & alii. in fine Elegiae signa vocat. BURMANNUS.

33. *Et minus ille nocens, me quam profitebar amare, Laesi.*] Lege, *At minus*. aut cum Saraviano, *Sed. Deinde Puteaneus, mihi quam profitebar amari Laesa sit.* Lege, *Laesa est*. nam Farnelianus & Douzac sibi, *me quam profitebar amare Laesa est.* Arondelianus:

— Mihi, quam profitebar amare,

Laesa est.

HEINSIUS.

Tres etiam libri, *egē, quam profitebar amare, Laesi.*

35. *Victor molire.*] Rectius codex Douzic, *molite.* HEINSIUS. Sed sequentia *cinge*, & *redde*, aptius esse *molire*, docent.

37. *Cemitantium turba sequetur.*] *Cemitatus* Puteaneus, per appositionem, ut in illis Statii:

— *Infelix comitatus tui*

Haerebant nati.

Malim tamen, *cemitatrix turba*. nam optimus Palatinus, *comitatur*. Neapolitanus & duo alii, *comitatur*. Junianus, *cemitantia*. Arondelianus, *comitatur turba sequentum*. alii 'aliter. sic *mandatrix lingua Epistola Laodamiae*. sic *miratrix turba* Juvenali Sat. iv. 62. & *salutatrix turba* Sat. v. 21. & *contemptrix turba pericli* Silio libro xvii. 411. HEINSIUS. Ego mallem:

Quaque tuos currus comitatur turba, frequenter

Clamet iö. &c.

Vel *cemitatur turba, frequenter*. vid. ad Epist. xiv. 29. BURMANNUS.

40. *Candida tota.*] *Candida colla* Ald. prior. & Gryph. quod recte rejecerunt Marius & Burmannus.

41. *Apertius impressis fuerat vivere labellis.*] Palatinus unus cum uno Vaticano, *erat is vivere*. non invenit. HEINSIUS.

41. *Et collum blandi.*] *Colla* meliores. HEINSIUS.

46. *Intenuisse minas.*] *Manus* Neapolitanus & Junianus. sed nihil mutandum; nisi reponi placeret:

Nec minimum, rigidas intenuisse minas.

Nec minimum, subintellige *fuerat*. Silius libro v. 275.

Intenuere minas, violentaque lumina flammis

Exarsere novis.

HEINSIUS.

Ad Claudiani Conf. Olybrii v. 208. tanquam ex Ovidio laudat vir illustrius, *tonare minas*. sed *intonare* hic legitur: & recte, licet rarior sit locutio, *intonare minas*, pro *minaciter* & *violenter* increpare, dici puto; sed *intonare manus* minime Latine dici posse censeo. sic & *minas* & *manus* confutendae librorum apud Claudian. 11. in Rufin. 146.

Leant Stilichonis iniquas

Fuitare minas.

Ut recte Heinisius ex MSS. BURMANNUS.

47. *Deducere.*] *Laniare, discindere.* CIOFANUS.

47. *Ora.*] Recte est *ora*, tam hic, quam in Metamorphos. & decipitur, mea quidem sententia, Ciofanus, qui Regium deceptum censet in hujus

Script-

Aptius impressis erat os livere labellis,
 Et collo blandi dentis habere notam.
 Denique, si tumidi ritu torrentis agebar,
 Caecaque me praedam fecerat ira suam;
 45 Nonne satis fuerat timidæ inclaimasse puellæ,
 Nec nimium rigidas intonuisse minas?
 Aut tunicam summâ deducere turpiter orâ
 Ad mediâ? mediæ zona tulisset opem.
 At nunc sustinui, raptis à fronte capillis,
 50 Ferreus ingenuas ungue notare genas.

Adfi-

Scripturae vindicatione: nam quanti, obsecro, est altera illa, quam ipsius nobis substituitur ausus hoc loco ore, pro ora. DOUZA.

48. Ut mediâ.] Scribe cum Puteaneo & tertio Palatino, eodemque optimo, tum & primâ editione:

Aus tunicam summâ deducere turpiter orâ

Ad mediâ: mediæ zona tulisset opem.

Atque ita ad Historiam Augustam Salmastius, Treb. Poll. Trig. Tyran. cap. 30. Noster lib. vi. Metam. 405.

——— *Dicitur unus*

Fleisse Pelops, humerosque suas ad pectora postquam Deduxit vestes.

Ita restituendum ex duobus scriptis. vulgati à pectore. Calpurnius Eclog. III. ubi Mopfus narrat se verberasse amicam:

——— *Prostratus anobas*

Deduxi tunicas, & pectora nuda cecidi.

Ita scribe. hoc enim *deducere* dicebant. Juvenalis Sat. XIII. 133.

——— *Nemo dolorem*

Fingit in hoc casu, vestem deducere summam Cementus.

Ita scripti. nam in vulgatis pari modo peccatur. HEINSIUS. Egregie Heinlius. & ita III. Met. 480.

Dumque delet summam vestem deduxit ab ora.

Ubi plura Heinlius. sic quoque Julius Obsequens de Prodigis capite xxxv. *In agro Stellati filia Pompeii equo insidens, fulmine sicla examinataque; vestimentum deducto, in inguinibus exerta lingua: per inferiores locos, ut ignis ad e emicuerit.* ubi perperam, meo iudicio, Schefferus, *vestimentum deductum* interpretatur sublatum (quod rectius *detractum* dixisset) exutum, cum sit deductum a summa ora. Sed ne sic quidem locus sanus est, ut Schefferus vidit, qui vehementer in eo aestuat. puto referendum, *exanimataque: vestimentoque deducto, in inguinibus reperta lingua, ut ignis per inferiores locos ab ore emicuerit.* ut sit sensus, fulmine tactum fuisse os, ejusque vi linguam intra corpus adactam, & cum, qui aderant tunicam deducere, ut viderent ubi laesa esset virgo, deprehenderint linguam in inguinibus

sumantem, ita ut ignis, qui per os intraverat, per inferiores locos (id est pudenda mulieris, vide ad Petron. cap. LXXXI.) emicuerit. sequentia etiam Obsequentis verba in mendo cubant, ut recte Schefferus animadvertit. sed restituenda hoc modo puto, *quia equo quoque ornamenta dispersa erant, illud quoque adhaeserat equo, & librarius per compendium scripserat equoque.* quod cum inconcinnum videretur, equi inde effinxerunt librarii, porro *deducere vestem*, quod olim hic Heinlius, ut ex ora codicis video, probaverat, longe aliud est. ut lib. XIII. Metam. 264.

Vestemque manu diduxit, & haec sunt Pectora ait.

Ubi male *deduxit* Heinlius praefert. si enim deduxisset vestem, nudum toto corpore se ostendisset Ulixes iudicibus; sed *deducta veste* interiore, cicatrices in pectore ostentabat. est ergo ibi nudare pectus, remoto vel aperto vestimento, quod an *deducere pectus* quoque notet dubito. Senec. Herc. Oct. 1669.

Mater in luctum furens

Diduxit avidum pectus.

Ubi vetus codex Medicus habet, *deduxit*. Petron. cap. cxi. *Caepti hortiari lucentem, ne perseverares in dolore supervacuo, & nihil profuturo editus pectus diduceres.* ubi etiam *deduceres* quaedam editiones. sed recte *diduceres* ibi puto lepi: est enim nudatum pectus caedere, & laniare, ut in luctu solebant. denique perpetua illa inter haec & similia verba differentia observanda, ut *diducere* separationem notet, & ita *diducere vestem* sit a corpore separare, tunicam aperire, vel sibi aut alio modo constrictam laxare. ut II. Metam. 560. *Nodesque manu diducit.* ut ibi legendum. Quint. II. II. De Phryne: *Conspicui corporis, quod deducta tunica nudaverat, putant periculo liberatam. ubi deducta* Aldus male; non enim credibile se nudam iudicibus exhibuisse. *Deducere* vero aliquid sit, a summa parte trahere vel scindere. ut II. Fast. 698. *Tergaque, deducta veste, notata vident, id est detracta.* & ita, *deductas fronte cereas* I. pist. XXI. 165. capio pro detractas. & *deducere cornua tauri* recte explicuit Gronov.

Y y

- Adfuit illa amens, albo, & sine sanguine, vultu,
 Caeduntur Pariis qualia faxa jugis.
 Exanimis artus, & membra trementia vidi;
 Ut cum populeas ventilat aura comas:
 55 Ut leni Zephyro gracilis vibratur arundo:
 Summave cum tepido stringitur unda Noto.
 Suspensaque diu lacrimae fluxere per ora,
 Qualiter abjecta de nive manat aqua.
 Tunc ego me primum coepi sentire nocentem.
 60 Sanguis erant lacrimae, quas dabat illa, meus.
 Ter tamen ante pedes volui procumbere supplex:
 Ter formidatas repulit illa manus.

At

Gronov. 1. Obf. 17. Ceterum, hoc quoque loco mallem cum Menteliano, Regio & tribus aliis, *deducere leniter era*; quod rectius conveniret praecedentibus, nec nimium rigidat intenuisse manus. & moderator illa vis tum lequenti furori aptissime opponitur. BURMANNUS.

49. *Raptis.*] Et hic duo Vaticani *raptis* habent. & ita Gronov. 11. Obf. 21. & Douzae codex. in tempessive. vid. ad Epist. x. 16. Francius, forte tamen *pressis*, scripsisse Ovidium conjicit. ita certe loquitur 11. Metam. 476. ut Marius notaverat. nihil tamen sine libris muto. BURMANNUS.

51. *illa gemens.*] *Maffine amens*. placet. CIOFANUS.

51. *Albo sine sanguine vultu.*] *Albo & sine sanguine* scripti potiores. pro *amens*, multi veteres, *gemens*. duo, *demens*. Lego, *tremens pavide & sine sanguine vultu*. Met. vi. 527. de Philomela:

illa tremis, velut agna pavens, quae faucia cani Ore excussa lupi.

Nisi pro *amens* malis *pavens*. HEINSIUS. *Albo* non movendum, quod comparatio a marmore defumta requirit. candidissimum enim Parium. vid. Delr. ad Senec. Hippol. 798. Sic Epist. xxi. 215. cum dixisset colorem esse sine sanguine, addit:

Forma novi talis marmoris esse solet.

Et ex Valer. Flac. 11. 465. ostendit etiam Dom. Marius. neque etiam *amens* est movendum, id est non *sua*, ut alibi dicit, cum mens abisset & confirmata esset impetu meo. (recte hic Marius, & nos de hac voce plura ad Valer. Flacc. vii. 631. dicemus.) & mox, *membra trementia* sequuntur. BURMANNUS.

54. *Ut cum populeas ventilat aura comas.*] Scripserat, nisi fallor, Naso:

Ceu sua populeas ventilat aura comas.

Vide similem locum a me emendatum Remed. Amor. v. 264. HEINSIUS.

55. *Utque levi Zephyro graciles vibrantur aristas.*]

Ut leni Zephyro gracilis vibratur arunde meliores libri. dixi Epist. xiv. 39. HEINSIUS.

56. *Summave cum.*] *Elegantius unus Moreti & Douzae codex, summa velut tepide*; si separatim legas, *summa vel ut tepide*.

58. *Objecta de nive.*] Id est folii opposita. Sic in Epistola Laodamiae 52.

Mora nivis lachrymae sole madentis eunt.

In quodam tamen exemplari legitur *Abjecta*. quod, si placet, exponas, à Jove in terras projecta: ne, si ab hominibus abjectam huc & illuc, dissipatamque exponas, offendatur puella, cujus faciei nix comparatur. & ita edidit BERSMANNUS. MARIUS. *Abducta* est in uno Moreti. sed *abjecta* est ex coelo in terram *jecta*. ut *jectas nives* Nostro lib. 11. Art. Am. 232. vide infr. ad Eleg. ix. 12. *abjicere* vero est in terram projicere. ad Val. Max. t. vii. §. 8. *Mirmillone abjecte, dum jacentem ferire conatur.* & vii. 111. §. 2. *Brutus, perinde atque casu prolapsus, de industria se abjecit.* *abjecta* edidit BERSMANNUS. BURMANNUS.

62. *Reppulit.*] Rejecit. Notandum autem est, *Repulit* natura corripere primam syllabam: ut *Medea Ovidiana* in Epistola ad Jasonem vers. 165.

Quaeque seros repuli doctis medicibus ignes.

Sed quandoque, immo saepius, Poetae addunt alterum *p*, & positione longam faciunt. Valer. Flaccus libro tertio vers. 228.

Eumenidum canis & sparsae juba reppulis hydrae. Idem fit etiam in praeterito *retuli*, & *reperi*. MARIUS. Ita olim perusum Grammaticis, (vid. 11. Art. 719.) sed nunc sine metu reprehensionis talia audeamus simpliciter edere, syllaba illa enim, *ra* utrumque modum recipit, etiam non duplicata consonante. ita *recidis*, non *reccidis*, de quo vid. ad Epist. xiv. 46. & Lamb. ad Lucret. 1. 877. *reducere* Torrent. ad Horat. 11. Sat. 111. 190. *replere* Heinf. ad vii. Met. 628. vide Wafii Senar. pag. 230. BURMANNUS.

At tu ne dubita, (minuet vindicta dolorem)

Protinus in vultus unguibus ire meos.

65 Nec nostris oculis, nec nostris parce capillis.

Quamlibet infirmas adjuvet ira manus.

Neve mei sceleris tam tristia signa superfint,

Pone recompositas in statione comas.

63. *Minuet.*] *Minuit* Excerpta Douzæ & Regius. ut fit *gnome*. Francof. *Minuit vindicta furor.* all. *minuat.*

64. *Protinus in vultus.*] Ita in iisdem libris. CIOFANUS.

66. *Quamlibet infirmas adjuvat ira manus.*] Si *quamlibet infirmas* legeretur, mihi magis placeret pro *quantumvis infirmas*. MARIUS. Lib. veter. *Quamlibet*, id est, quamvis. sic de Hecuba lib. XIII. Metamorphos.

Facit *ira potentem.*
Et Euripides:

Ἄνδρα δ' ἄν' ἀχρηστὸς θυμὸς ἐπ' ἄσπετον χεῖρα:
Virg. VII. Aeneid.

Quod cuique reperit est
Rimanti telum ira facit.

Legit, *Quamlibet* cum melioribus quibusque scriptis. de qua locutione egimus Epist. VI. vers. 140. deinde, *adjuvat* scribendum cum Neapolitano & tribus aliis. Epist. Hypf. 7.

Quamlibet adverso signatur epistola vento.
HEINSIUS.

67. *Tristia signa.*] Heinsius notavit in prima editione legi, *ruffica signa.*

E L E G I A V I I I.

Est quaedam (quicumque volet cognoscere lenam,

Audiat) est quaedam, nomine Dipfas, anus.

Ex re nomen habet. nigri non illa parentem

Memnonis in roseis sobria vidit equis.

5 Illa magas artes, Aecaeque carmina novit,

Inque caput rapidas arte recurvat aquas.

Scit bene quid gramen, quid torto concita rhombo

Licia, quid valeat virus amantis equae.

Cum

Vide similem huic Elegiam Propert. lib. IV. 4. BERSM.

1. *Dipfas.*] Quod Serpentis genus a Luciano in Dipfadibus satis descriptum. addit Lucan. IX. vs. 610. Eadem ratione *Asteron* anum ebriosam, dictam Iepide arguratur Auson. Epigr. XX. BURMANNUS

3. *Ex re.*] Liv. XXXVIII. 18. *Duci exercitus per Axylon terram cepit. ab re nomen habet.* Noller lib. XIII. Metam. 560.

Locus exstat, & ex re

Nomen habet.

Plura vide collecta a Waffio ad Sallust. Jug. 80. BURM.

3. *Nigri Memnonis.*] Sic Virgil. lib. I. Aeneid. 489. *Nigri Memnonis arma.* CIOFANUS.

5. *Illam magas artes, Aecaeque carmina novit.*] *Ἄνα*, inquit Stephanus, Πίλις Κόλλων, ἑλαῖουτος ἀπέχουσα ἐὰν τριακῆα, ἢ περιβόνοι πεταροί, ἴσπερ καὶ κούνοες, πωλοῦντες ἀντὶν χειρῶντων, &c. Hinc igitur *Aecaeus*, *a*, *um*. Quare *Aecae carmina*, non solum Circes, quae & ipsa ex Colchis

profecta, in Italiam venit: sed & Medae incantationes hoc loco accipi possunt. Ut autem & haec addamus, putat idem Stephanus, & *Aecae* nomen ab hac urbe originem traxisse. Sed hoc nihil ad rem praesentem. Fuit & altera *Aecae*, Theffalis, cujus Sophocles alibi meminit his verbis: *Ἐστὶ τῆς Ἄνας Θεσσαλῶν παναλήριον*, &c. Autor idem Stephanus. MICYLLUS. *Circeaque carmina*, prima editio, Excerpta Puteani & sex scripti. de verbo *noscare* vide ad Epist. VI. 83.

6. *Liquiditas.*] *Rapidas* unus Medicus cum Excerptis Politiani, quod magis ad rem. HEINSIUS. Certe majorem Magae potentiam exprimit. *Alia* dixit *flumina* 1. Trist. VII. 1. apud Tibul. 1. Eleg. 11. 44. dubia est scriptura:

Fluminis haec rapidi carmine sistit iter.
Ubi *Fulminis* praesert Broukhufius. ego *fluminis* retineo, propter adjunctam vocem *iter*, quae an fulmini, recte tribuatur aequae dubito. vid. ad Ep. VI. 87.

Cum voluit, toto glomerantur nubila coelo.

10 Cum voluit, puro fulget in orbe dies.

Sanguine (si qua fides) stillantia sidera vidi:

Purpureus Lunae sanguine vultus erat.

Hanc ego nocturnas vivam volitare per umbras

Suspignor, & pluma corpus anile tegi.

15 Suspignor; & fama est. oculis quoque pupula duplex

Fulminat, & gemino lumen ab orbe venit.

Evocat

87. deinde, *arte resistit aquas* codex Douzæ, ut hoc verbum active ponatur. BURMANNUS.

7. *Rhombo*.] In MSS. Glaserii & octo aliis erat, *plumbo*; cujus etiam usus in magicis. vid. 11. Fast. 575. ubi similis varietas & ibi Neapolin. sed de *Rhombo* Martial. ix. 29. & lib. xii. 57. & v. 17. vide etiam Schol. Horat. ad Epod. xviii. & Lucian. in Dialogis Meretricis Melissæ & Bacchidis sub finem. HEINSIUS. *Plumbo* etiam Douzæ codex & Francof. sed nihil mutandum, *terti filii virginiam* vocat Lucan. vi. 460. plurima quoque de hac voce eruditissimus Jacob. Nicol. Loensis in Miscell. Epiph. lib. vii. cap. 23. congestit. & hic etiam Marius. BURMANNUS.

9. *Cum voluit*.] Ita miseris persuadebant sagæ illæ. vid. ad Petron. cxxxiv. & ad Remed. 253. *Glomerantur sidera*, duo libri; & mox, *si voluit toto fulget in orbe dies*.

13. *Hanc ego nocturnas vivam volitare per umbras Suspignor*.] Sic in altero Maffæian. In altero vero, *versam*. In excusis quibusdã, *vivam*: superior mihi magis probatur. CIOFANUS. *Versam* veteres editiones, & quinque scripti cum codice Neapolitano. multi, *vivam*, quos inter Jureti & Puteani Excerpta. duo, *vetulam*. Putaneus, *versam*. sed postea *t* in *r* mutato, hoc est *versam*. Opinor *versam* scribendum, ut & apud Valer. Flaccum lib. iv. 558.

— *Aut vobis ergo sera saxa patecunt,*

Aut mea jam suæve veniunt ad pabula diræ.

Vulgati, *saevæ*. quæ vox ter quaterve eadem pagina occurrit nimis inconcinne. mutari autem hujusmodi venæficæ in Striges credebantur. id Noëler hoc loco innuit. de Strigibus in Pall. vi. 141.

Sive igitur nascuntur aves, seu carmines fiunt

Næniæque in volucres Marja figurat avos.

Strigas, mulieres volaticas Festus & Isidorus in Glossis interpretantur. HEINSIUS. Nemo, qui strigæ esse sibi persuadebat, non eas veras esse credebatur, sed plerique existimabant esse umbras inortuarum ligarum vel maleficarum. sed hanc etiam vivam strigem carminibus suis fieri posse, nunc innuit: quare *vivam* retinui; hoc enim difficilioris librario in mentem venire potuit, quam *versam*, ut vulgus omne credebatur. talis fuit illa Mithonis uxor.

apud Apulej. lib. ii. quæ *se nocte in avem plumabat*. per *nocturnas vero umbras* hic tenebræ intelligi debent. quamvis rectius per *umbram* dici censent Piërius ad Virgil. vi. Aeneid. 268. ubi & per *umbras* codices habent. ceterum *suævam volitare*, jam Salmastius citans hunc versum ad Tertul. Pall. pag. 471. exhibuit. BURMANNUS.

15. *Suspignor & fama est*.] Imitatio Virgiliana: Eclog. ix. 11.

Audieras, & fama fuit. BURMANNUS.

17. *Pupula duplex*.] Vid. Gell. ix. 4. & Plin. vii. 11. Elmenh. ad Arnob. pag. 63. Ptole. Heph. lib. v. de Candaules uxore, cui erat duplex pupula. & ita forte Fabula lib. vii. Metam. 365. de Telchinibus intelligenda. vid. Brodacam i. Var. Lect. cap. 37. HEINSIUS. *Pupulam pro pupilla* dici docuit Salmast. ad Capitol. Pertin. cap. xiv.

16. *Geminum lumen ab orbe venit*.] Putaneus *micat* pro diversa lectione. Dracontius Hexametro 219.

Orbe micant gemino gemmantia lumina vifæ.

Sil. xi. 340.

Lumenque corusco

igne micat, tunc illa viri, quæ vertice fundis Fulmina persimilis.

Stat. Theb. xi. 340. *igne micant oculi* ex MS. ubi vulgo *tremant*. Noëler iii. Metam. 33.

igne micant oculi.

viii. 284.

Sanguine & igne micant oculi.

Et ibid. 356.

Lux micat ex oculis.

Macroh. Sat. vii. cap. 13. *Geminum lumen & pupula, quacumque tam verierit, directæ lineæ emicant*. sed cum illic agat de oculis generaliter, plane æstentior Putaneus membranis & tredecim aliis, *geminis orbe* legendibus. Laclant. de Phœnicæ:

Ingentes oculi: credas geminos hyacinthos,

Quorum de medio lucida flamma micat.

Metam. viii. 282. tamen, *Fulmen ab ore venit*, de apyo alvdonio. quamvis nec alterum temere rejecerim. HEINSIUS.

18. Loo.

Evocat antiquis proavos atavosque sepulcris:
 Et solidam longo carmine findit humum.
 Haec sibi propofuit thalamos temerare pudicos:
 20 Nec tamen eloquio lingua nocente caret.
 Fors me fermoni teftem dedit. illa monebat
 Talia; me duplices oculucere fores:
 Scis here te, mea lux, juveni placuiffe beato.
 Haefit, & in vultu conftitit ufque tuo.

Et

18. Longe.] *Primo est in Palatino, recte forte, id est simul ac cantare incipit. nisi prius reponendum, id est, sibi proprio. de quo ad IX. Met. 20. & 1. Fast. 113. BURMANNUS.*

19. *Thalamos violare pudicos.] Temerare Putcaneus alique meliores, & recte. Epitola Oenones 101.*

*Ut minor Atrides temerati fœdera lætæ
 Clamas.*

Metam. II. 591.

*An quae per totam res est metiffima Lesban;
 Ignorata tibi est? patrium temerasse cubile
 Nyctimena.*

Infra lib. II. El. VII.

——— *Cypaffi
 Obicitur dominae contemnerasse torum.*

Artis Amat. lib. I. 745.

At non Aflorides lætum temeravisti Achillis.

Sic & *Venerem temerare maritam* Epistola Paridis.
 & *Apollineas temerare matris* Tityos Statio Theb. x. 12. vide quae notamus Pont. lib. II. Eleg. 11. 572. Statius Theb. I. 572.

——— *Servabas nata penates
 Intemerata thoris.*

Et libro IX. 613. de Atalanta:

——— *Invisæ quævis temerata cubili.*

Apud Maronem Aeneidos x. 57. 389. ex vetusto codice:

Anhemulum thalamos ausum temerare nocerae.

Non *inceflare* Apulejus Metam. libro I. *Amatorum suum, quod vi aliam temerasset, mutavit in feram castorem.* ubi vide, ne *vi feram* ex Glossa irreperit. HEINSIUS.

21. *Sermoni.] Sermonis* Regius Palat. & Moreti. vid. II. Metam. 45. *Movēbat* etiam Glaserii.

22. *Duplices fores.]* Quae duplici tabula constabant, dupliciterque aperiebantur. Graecis pari modo *διπλίδες*. HEINSIUS.

22. *Oculucere.]* *Deinnoere* Mentelianus. an *distinuerē*, separarunt ab illis.

23. *Hera.]* O domina. *Heram* appellat ipsam puellam, ut ei blanditur, ac benevolentiam ca-

pet. Sic etiam incipit Elegia ad Demophoontem apud Propertium libro Secundo:

Scis here mi multas pariter placuisse puellas.

In quodam tamen manuscripto exemplari scriptum legi, *here per e*, non per *a*. quae lectio mihi non displicet, ut *scis a* *scis a* *scis a* intelligamus, praeferre quam ad tentandam puellam accessisset laena haec, eam visam fuisse à quodam juvene, qui statim illius amore correptus sit, pro quo nunc haec verba facit Dipfias. *Hera* igitur adverbium est, pro *heri*: ut statet versus. Sed Quintilianus libro primo Institutionum Oratoriarum ait: *Hera nunc à litera terminamus, at veterum Cœmiterum adhuc libris invenio, Heri ad me venit.* Sic etiam Martialis IV. 7.

Cur here quod dederas, hodie puer Hyle negasti.

Et Juvenalis Satyr. tertia:

Res hodie minor est, here quam fuit. MARIUS.

Recte quidem Marius. sed non opus est per *here*, praeferre intelligere, cum & longius tempus noet, vid. Heinf. Lect. Theor. 6. & pro nuper utatur Tertul. Apol. 4. sic *erat* etiam de futuro, ut notum. BURMANNUS.

24. *Haefit, & in vultu consisit usque tuo.]* Simile hoc illustri Douza esse notat illi Petronii cap. XXVI. *Et quia considerantium haeserant vultus,* quae tamen ego diversa esse puto. ibi enim *haeserant* est pro cohaeserant, vicini erant, & per eandem rimam junctim specularantes. hic agitur de juvene, qui obviam factus puellae, & ejus formam stupens consiterat, & ut laqueo captus haeserat, ut recte Marius corrigens priorem explicationem, qua de puella capiebat. & ita frequentissime hinc Poetae Metaphoras ducunt. Noster III. Art. Am. 543.

Nos facile haeremus.

II. Metam. 409.

*Dum radis itaque frequens in virgine Nonacrina
 Haefit.*

Propert. II. Eleg. 2.

*Qui nullam tibi dicebas jam posse nocere
 Haefisti, cecidit spiritus ille suus.*

Ubi vide Passeratium, *Adhaerere* dixit Quintilianus Declam. IV. 10. & CXXVI. BURMANNUS.

Y y 3.

25. E4

- 25 Et cui non placeas? nulli tua forma secunda est.
 Me miseram! dignus corpore cultus abest.
 Tam felix esses, quam formosissima, vellem.
 Non ego, te facta divite, pauper ero.
 Stella tibi oppositi nocuit contraria Martis.
- 30 Mars abiit: signo nunc Venus apta suo.
 Profit ut adveniens, en aspice. dives amator
 Te cupit, & curae, quid tibi desit, habet.
 Est etiam facies, quae se tibi comparet, illi:
 Si te non emtam vellet, emendus erat.

(Eru-

25. *Et cur non placeas?* Cui non placeas unua Vatic. & Farnesianus. sic libr. II. El. 4.

Tam ductas quis non possit amare manus?

HEINSIUS. Recte. ita saepe; pro omnibus places formâ tuâ. Eleg. praeced.

Quis mihi non demens, quis non mihi, barbata, dixit.

Cicer. III. ad Fam. ult. *Quis ad me non perscripsit,* id est, omnes. BURMANNUS.

30. *Venus apta suo.* Tuum signum Venus est; hoc est tibi propitium. alii codices *suo*. HEINSIUS.

31. *Profit & adveniens.* Vetus lectio est, *Profit ut adveniens en aspice*, ut sit ordo & sensus: O puella, *En*, id est, ecce. *Ut*, id est, quemadmodum: supple, Venus adveniens profit tibi. *Adveniens.* Dixerat enim supra: *Mars abiit*. Cum igitur Mars adversum fidem abiisset, beneficium Veneris adveniens jam prodesse incipit: quod ostendens, ait: *Dives amator te cupit*, te deperit: cui cura est id quod tibi desit, id est, dignus corpore cultus. MARIUS. Uterque liber Mafficianus, *Profit ut.* CIOFANUS. *Profit & Aldina prior, Gryphii & Bersinanni.* sed male, & recte Marius rejectit. & ut explicuit pro *quemadmodum*, non male: aspice quo modo adveniens stella Veneris tibi profit. sed forte Lenae, formanti rudem metetricae artis puellam, convenientius foret legere:

Profit ut adveniens, en accipe.

Id est discite nunc ex me, qua ratione tibi Venus favens, forma & aetate florenti, possit prodesse dives cum sit amator & habeat, quod tibi desit, spolians erit, ut in sequentibus pluribus tradet; illud etiam curae quid tibi desit habeat, obscurum mihi videtur. nam si habeat curae quid &c. conjungas, vereor ut satis Latine sit dictum, cum habeat impliciter, pro dives est, ut milites, positum videatur. vid. ad Phaedr. lib. v. Fab. 4. quare forte melius legatur:

Et, cultae quod tibi desit, habet.

Quod enim est in Palatino & Douzae codice. ille habet quod tibi desit ad cultum, ut supra dignus

corpore cultus abest. te vero decet esse cultam, non ut inculcae Sabinae. vers. 39. & licet pro te tua satis culta esse videaris, habet ille quod adhuc cultae accedere possit, ut loquitur II. Amor. v. 37. haec autem voces consulae etiam IV. Pont. l. 142.

Corporis ad curam vix vacat illa sui.

Ubi codices alii, *ad cultum*. posset & legi:

Et pulchrae quod tibi desit, habet.

Nisi hic curam pro cultu quoque capiamus. BURM.

33. *Quae se tibi comparet.* Quae malebat Francius. nihil opus.

35. *Erubuit.* Hoc recte a Poëta dici notat Marius. & ideo parenthesi includendum hoc vocabulum. nam decet iterum esse lenae sermo. praeterea, *decet alba quidem rubor ora* Palatinus. non male, ut oppositio sit inter *alba & ruborem*. BURMAN.

37. *Spēctabis.* Si spēctaris pro spēctaveris per Syncopen subjunctive legeretur, mihi magis placeret: sed nullibi id reperimus. non igitur est temere immutandum. Spēctare autem gremium dejectis oculis, modestiae est & pudoris. quod Didoni etiam Maro dedit, dicens:

Tum breviser Dido vultum demissa profatur.

Hanc modestiam & pudorem conatur lena summa ope à corde puellae removere, ut facilius quod intendit, ei possit persuadere. Nam pudor est hostis Cupidinis, ut supra dixit Naso. Et Cicero optime dixit: *Custos vero virtutum omnium, dedecus fugiens, laudesque maxime consequens, verrecundia est.* MARIUS. Fortasse spēctaris rectius. NAUGERIUS. Spēctabis libri veteres. bene. infr. 93. *Cum tibi desicent.* CIOFANUS.

38. *Quantum quisque ferat.* Tantum, inquit, unusquisque respiciendus est, quantum asserat nummorum & emolumentum. Potest & hic ordo & sensus horum carminum esse, & fortasse non illepidus, ut dicat Diphas: O puella, cum bene perspexeris, quantum nummorum asserat tibi quisque, id est, amator tuus Naso, & alii, si qui sunt (minimum enim afferant) hic dives amator erit à te respiciendus, quia longe largiora munera faciet. Nec improprie dixit:

Cum

- 35 (Erubuit,) decet alba quidem pudor ora: sed iste,
 Si simules, prodest: verus obesse solet.
 Cum bene dejectis gremium spectaris ocellis,
 Quantum quisque ferat, respiciendus erit:
 Forsitan immundae, Tatio regnante, Sabinae
 40 Noluerint habiles pluribus esse viris.
 Nunc Mars externis animos exerceat in armis:
 At Venus Aeneae regnat in urbe sui.
 Ludite formosae. casta est, quam nemo rogavit:
 Aut, si ruficitas non vetat, ipsa rogat

Has

Cum bene spectabis gremium, quantum quisque ferat.
 Nam amatores solebant coitus precium & munera
 in amicae gremio ponere: ad quod alludens Naso,
 inferius dicit, Elegia decima hujus primi Amorum:

*Quid puorum Veneris pretio proflare iubetis?
 Quae pretium cendant, non habet ille sinum.* MARIUS.
 Marii prima expositio, tantum respiciendus erit
 unusquisque, quantum ferat, dubito an procedat.
 in Iuniano est, *inspiciendus*. forte:

*Cum bene dejectis gremio spectaris ocellis
 Quantum quisque ferat; respiciendus erit.*
 Ut dicat, non prius blandis oculis esse amatorem
 respiciendum, nisi simulato pudore, oculisque
 gremio deiciens, limis spectaveris, quantum tibi
 afferat, ne gratis ullus amoris gradus constet:
 Gremio dejectis ocellis dictum ut Ep. XXI. 113.

Luminaque in gremio, veluti defixa, tenebam.
 Et Epist. XI. 35.
Erubui gremioque pudor deiecit ocellis.
 Si vulgatum retinere placet, *gremium* pro sinu,
 in quo pecuniam ferebant, capiendum est.
 BURMANNUS.

39. *Forsitan incultae Tatio regnante Sabinae.]*
Immundae meliores libri. & recte. sic mundus mu-
lietris. ἀνορθωτος puellas dicit Lucretius lib. IV.
 1155.

Nigra melichrosus est, immunda ac foetida acoemes.
 Cicero lib. IX. ad Atticum Epist. 10. *Sicut in τοῦ*
ἀπορωτοῦ alienantur immundae, insulsa, indecorae,
immunda humus saepe apud Nostrum. *immundum*
vellus & immundus caper, & *immunda manus* Art.
 Am. & *immundus torus* Remed. Amor. *immunda*
hara Epist. prima. *immunda historia* Trist. II. 416.
immundus pulvis Fast. IV. 238. & 108.
Venerunt cultus mundaque cura sui.
 Et lib. III. 668.

Pauper, sed munda sedulitatis, anus.
 Ita in optimis libris locus uterque scribitur. &
munda rufa IV. Eleg VIII 40. *munda verba* pro
 nitidis dicit Arte Amat. lib. III. 479. infra El. X.

*Et puer est & mundus Amor, sine sordibus annis
 Et nullis vestes, ut sit apertus, habet.*

Quomodo & illic liber optimus. apud Propertium
 IV. Eleg. II. 38.

Mundus demissis iussit in tunicis.
 Et mundus *Menander* apud eundem IV. Eleg. V.
 43. Senec. II. Contr. 7. *In tantum ornata ut ne*
immunda esset. Apulej. de Fotide Metam. II. *Ipsa*
linea tunica mundule amicta. HEINSIUS. Vide Gifan.
 Indi. Lucr. in *acosmos*. Douaze *incultas* placebat,
 & explicabat ex illis Medic. Fac. V. 11.

*Forsitan antiquas, Tatio sub rege, Sabinae
 Maluerim, quam se, rura paterna soli.*
 Et allusum ad illud Plautinum *Afin.* V. II. 24.
Fundum alienum arat, incultum familiarem deserit.
 Nescio an tam ingeniose nequam esse voluerit hic
 Naso. BURMANNUS.

40. *Habiles.]* Haberi a pluribus viris. Terent.
 Andr. I. 1. *Quis heri habuit Chrysidem?* Cicero. IX.
 Epist. ult. *Habere eum Laida.* Graeci similiter τὸ
 ἔχειν usurpant. BERSMAN. Nimis hoc subtile. *Ha-*
bilis viris dictum, ut infr. Eleg. IX. 3. *Aetas bello*
habilis. & ita passim. BURMANNUS.

42. *Et Venus.]* *At Venus* meliores, rectius.
 HEINSIUS.

43. *Ludant formosae.]* *Ludite formosae* Sarravianus
 cum uno Moreti & Scriveriano. placet. Arte
 Amat. III. 62.

*Dum licet, & veras etiam nunc editis aures,
 Ludite.*
 Lib. II. 389.
Ludite, sed forte celeret culpa modesta.
 Infra. Eleg. X.

Parcite, formosae, premium pro nocte pacisci.
 Tale illud Scipionis apud Frontin. lib. I. Strat.
 cap. 12. *Ludite, inquit, milites. Africam oppressi.*
 quod male sollicitant. ita & Fafior. II. 198.
 ex MSS.

Sumite gentiles arma pressa manus.
 Et III. 818.

Discite jam plenas exonerare coles.
 HEINSIUS.

- 45 Has quoque, quas frontis rugas in vertice portas,
Excute: de rugis crimina multa cadent.
Penelope juvenum vires tentabat in arcu:
Qui latus argueret, corneus arcus erat.
Labitur occulte, fallitque volubilis aetas:
50 Ut celer admissis labitur annis aquis.
Aera nitent usu: vestis bona quaerit haberi:
Canescunt turpi tecta relicta situ.
Forma, nisi admittas, nullo exercente senescit:
Nec fatis effectus unus & alter habent.

Cer-

45. *Has quoque quas.*] Nusquam aliter. ego aliud hic desidero. NAUGERIUS. Non *frontis vertice* construendum, ut Commentator facit: sed *frontis rugas*. ut sit: Has quoque rugas frontis, quas portas, vertice excute, &c. Alludit autem ad severum vultum puellae, averfantis dicta lenae. MICYLLUS. Jure in hoc loco haecit Naugerius. ulcus enim subesse certum est. & Marius pro *frontis*, mallet *nasi* existare in MSS. dubito vero an Latine dicatur, *excute rugas frontis*, pro diffundere vultum, & a tetrico ad blandum transferre. Quid? si minima mutatione legamus;

Has quoque, quas frontis rugas in vertice portant, Excute, de rugis crimina multa cadent.

Hoc sensu. Examina quaeso has tetricas & rugosa fronte matronas, quae castitatem ficta severitate praeferebant, videbis ex illis ipsis rugis, sub quibus nunc latent, prodire crimina multa: excutere enim est examinare. ut II. Art. 617.

Scilicet excutias omnes ubi quae puellas.

Vid. ad Petron. cap. LXXXVIII. & Iulius est in duplici significatione verbi *excutere*. sic enim excutimus & matronas, & ipsas rugas frontis, ut vestes excutimus, ne in rugis quid pulveris aut fordis haereat, sed inde cadat. r. Art. 150.

In gremium pulvis si forte puellas

Deciderit, digitis extendens erit.

Vide ad eundem Petron. cap. CXXVIII. recte etiam Micyllus *frontis rugas*, non *frontis vertice*, esse capiendum, notat r. Art. 240.

Tum dolor, & curas, rugaque frontis abit.

III. Tril. VII. 34.

Rugaque in antiqua fronte senilis erit.

Et hunc puto esse Poetae sensum. nam lena jam praecipua sua exemplis Penelopes, callidissimae scilicet Matronae, illustrabit, in Francofurtensi erat quoque, pro rugis crimina multa cadent. BURM.

49. *Labitur occulte, fallitque volubilis aetas, Et celer admissis labitur annis aquis.*] Hanc eandem sententiam expressit extremo lib. VI. Faes. 771.

Tempora labuntur, tacitique senescimus annis,

Et fugiunt freni non remanente dies. CIOFANUS.

In Regio & duobus aliis, *volubilis*, quae eadem

diversitas observatur lib. X. Metam. 519. ubi idem versus a Nostro refertur. neque forte male. ut maneat in comparatione ab aqua & flumine, quae familiaris Nostro & aliis, ut ab Heinio adducta exempla probant. & hoc etiam verbum *labi*, quod de aqua proprie dicitur, docet. sic Horat. I. Epist. II. 42.

Ruficus expectat dum defluat annis; at ille Labitur, & labetur in omne volubilis aevum. Et ita aquas volubiles idem Flaccus IV. Od. r. 40: vid. infr. ad lib. II. Eleg. XVI. 9. & ita *labi* & *volvi* de aetate a scribis permutata fuisse, apparet ex III. Art. 65. BURMANIUS.

50. *Et celer admissis labitur annis aquis.*] Optime codex Sarravianus:

Ut celer admissis labitur annis aquis.

Lib. III. Artis Amat. 62.

Ludite: enni anni more fluentis aquae.

Lib. XV. Metam. 179.

Ipsa quoque assidue labuntur tempera motu;

Non setus ac flumen.

Admissas aquas pro citatis quoque dixit. Epistola Phyllidis 114.

Et sacer admissas exigit Hebrus aquas. HEINSIUS.

51. *Aera nitent usu.*] Haec quatuor carmina nullum habent ordinem in sensu dignum Nasonis ingenio. Hinc ego facile crediderim transposita esse. qui error late increbuit in antiquorum libris: saepenumero enim videmus, carmina quae sequi debent, librorum inciticia esse praeposita. Id praefertur in Lucretio deprehenditur, si bene ipsius libri excutiantur. Hoc igitur ordine ab Ovidio relicta haec carmina exilimaverim:

Forma, nisi admittas, nullo exercente senescit:

Canescunt turpi tecta relicta situ.

Aera nitent usu, vestis bona quaerit haberi:

Nec fatis effectus unus & alter habent.

Sensus autem erit. formam esse exerendam, multos admittendo amatores, & frequenter. Nam & aera usu splendent. Aliter senescere, & turpiore fieri: sicuti etiam aedes ipsae, quando ab hominibus non habitantur, carie & pedore, ac situ, & arancarum telis obstat turpescunt. DOM. MARTUS.

Mibi

- 55 Certior e multis, nec tam invidiosa rapina est.
 Plena venit canis de grege praeda lupis.
 Ecce, quid iste tuus praeter nova carmina vates
 Donat? amatoris millia multa leges.
 Ipse Deus vatum, pallâ spectabilis aureâ,
 60 Traçtat inauratae consona fila lyrae.
 Qui dabit, ille tibi magno fit major Homero.
 Crede mihi; res est ingeniosa, dare.
 Nec tu, si quis erit capitis mercede redemptus,
 Despice, gypfati crimen inane pedis.

Nec

Mihi omnia bene se habere videntur, & satis cohaerere: primo enim ea conjungit, cum quibus comparat formam, ut aëra, vestem, & domum, deinde formam etiam sponte senescere, si non exerceatur, neque ad eam excrendam unum aut alterum sufficere, sed plures esse admittendos. BURM.

51. *Vestis bona quaerit haberi.*] Adverte locutionis genus, quae locutio hoc habet in sensu: Bona & honesta vestis habenda quoque est tibi, aut, Oportet te habere bonam vestem. Et est muliebri loquendi modus. Potes per synecdochen *Vestis* numero plurali intelligere: ut, *Armato milite complent*. quod magis placet. Sunt enim circa corporis cultum ambitiosa admodum foeminae. Hinc frequentissime corruptae sui copiam amatoribus faciunt. DOM. MARIUS. *Quaerit haberi*, non est id quod Comment. autumat, quod bona vestis sit puellae habenda: sed eodem pertinet, quod ceterae similitudines, ut sit sensus: Quod nisi veste bona utaris, à tinea & mortis corrodetur: quem admodum aes rubigine, domus situ percutit; est enim hic *haberi* in usu esse, tractari &c. MICYLL. Recte Micyllus: est enim *haberi* hic idem, quod gestari, ut docuit proprie dici Salmastus ad Tertull. Pall. pag. 250. Terent. Eun. v. 28. BURM.

53. *Nulla exerceat.*] Imitatus est Stat. l. Silv. II. 165. *Venit iam tristior aetas,*

Exerce formam, & fugiensibus utere donis.

Et uterque celebre dictum Catonis ante oculos habuit, quod servavit Gellius lib. XI, cap. 2. *Vita humana prope sui servam esse; si exerceat, conteritur. si non exerceat, tamen rubigo interfit, item homines exerceudo videmus conterri, si nihil exerceant, inertia atque torpore plus detrimenti facis, quam exercitio.* sic solent nequitiarum magistri & magistræ gravia sapientum diæta, ad efficienda ea, quae libido suadet, adhibere. *Senescit* vero hic est situm & squalorem contrahit, etsi non annis gravetur, ut passim *senium & senescere* occurrit. Moreti unus habebat, *peribis*. *Admittas* fere hic possum, notante Douza, pro *juvenes admittas*; ut equi & tauri *admitti* dicuntur. BURMANNUS.

54. *Nec satis effectus.*] Hoc est, pauci aliqui non

sufficiunt ad hoc efficiendum, de quo modo dictum est. estque genitivi casus *effectus*, qui ab adverbio *satis* dependit. non accusativus, ut somnia vit interpret. MICYLL. *Alter habes*, Editiones priscae ut & Berimanni, ut Ter. Andr. l. i. *Accessit amans unus & item alter*. vid. ad lib. II. Amor. IX. 22.

55. *E multis.*] *In multis* Regius. ita Epist. XIII. 76. quidam codices:

Hosibus in mediis nupta petenda viro est.

Vid. l. Art. Am. 244. BURMANNUS.

57. *Iste tuus.*] Per contentum. vid. ad Petron: cap. IX. Claud. l. Ruf. 371.

Jam poenas tuas iste dabit.

Ubi vid. Barth. BURMANNUS.

58. *Amatoris millia multa legit.*] Non capio sensum horum verborum. nam durum est, *carminum* subintelligere, ut Marius facit. *Amatorum* Juulii. & ita conjecerat Francius. *Carmina multa* prima editio, & Palatinus. si liceret, vellem refingere: *Amatores millia multa serant.*

Quid quaeso iste tuus vates donat praeter carmina? sed quid inde tibi lucri? Amatores non serant carmina, sed multæ millia nummorum. certe in vulgatis nulla est sententia; etsi Ampl. Cuperus vellet, *Amatoris millia multa leges*, capere pro colliges multa in illa ab amatore & cupido. sed dubito an procedat ex ratione L. Latini sermonis. BURM.

59. *Ipse Deus vatum.*] In Palatino erat, *Deus vates*. nec invenisse. passim enim *vates* dicitur Apollo. *Delius vates* Virgilio VI. 12. *Ὀρφέως* Graecis. vid. Schol. Sophocl. Oed. 157. Noster II. Art. Am. 496.

Vates illo videndus agit.

Et Epist. XXI. 235. *Hoc Deus & vates*. ubi Micyllus capit pro Apolline. & Remed. 75. in pluribus editionibus antiquis, & codicibus:

Te precor, ô vates, adis sua Laureæ nobis.

Vid. Heinf. ad Val. Flac. II. 419. BURMANNUS.

59. *Speçtabilis aurea.*] Synærcsis in verbo *aurea*, CIOFANUS. Vid. II. Art. 494.

61. *Qui dabit.*] In hujus pessimæ Lenæ sententiam multa scribit Philematicum Eumulo amatori suo, apud Aristaentium lib. I. Ep. XIV. BURMANNUS.

65 Nec te decipiant veteres quinquatria ceræ.*

Tolle tuos tecum, pauper amator, avos.

Quid? quia pulcher erit, poscet sine munere noctem?

Quod det, amatorem flagitet ante suum.

Parcius

63. *Capitis mercede.*] Intelligit servum, qui suis nummis se in libertatem vindicavit, & Domino solvit tantum pretium, quanti valeret, si venditus fuisset. Senec. Epist. 80. *Peculium suum, quod comparaverat ventre fraudato, pro capite numerant.* & talis est ille apud Petron. cap. LXXV. *Qui pretium sibi de diariis fecit.* ubi plura notavimus. BURMAN.

64. *Despice gypsati nomen inane pedis.*] In altero Maffeciano, & in ora lib. Vaticani, *crimen inane.* VERE. CIOFANUS.

64. *Gypsati.*] Venalium enim trans mare advektorum pedes creta notabant seu gypso. Plin. XXXV. 17. & 18. Tibul. III. El. 3. Juvenal. Sat. 1. BERGMAN.

64. *Crimen inane pedis.*] Alii, *nomen.* utramque lectionem Putecaneus agnoscit. tam haec, quam illa aridet. alibi:

Nomen amicitia est, nomen inane fides.

III. AIN. VIII. 24.

Ad rigidas canto nomen inane feres.

Ut quidam codices. Horat. 1. Epist. XVII.

Virtus nomen inane est. HEINSIUS.

Distinguendum vero puto post, *despice.*

65. *Veteris quinquatria ceræ.*] Nihil hic ea dictio, *quinquatria*, significat; fortasse, ut in quibusdam, *quinque atria* legendum. ut maxime nobilis significet is, cujus majorum imagines vel quinque compleant atria. NAUGERIUS. *Quinquatria.* Sic in omnibus exemplaribus. tam impressis, quam manuscriptis, quae quidem mihi videre contigit, legitur: sed quid significet in hoc loco *Quinquatria*, non video. Hinc ego (ut elucidior esset sensus) ex ea una dictione duas faciens, *Quaquam atria*, corrigerem. licet hoc etiam audacter fieret: ut nobilissimus is amator ostendat, cujus majorum ceræ imagines adeo innumeræ sint, ut eas non angustiora loca, sed atria continere possint. Quidam emendant, *Quinque atria*, ut sit numerus finitus pro infinito. quorum sententia illis fortasse placebit, mihi vero displicet. Nonnulli audacter nimium, *Plena atria*, legunt. MARIUS. *Nec te decipiant veteris quinquatria ceræ.* Ita quidem in omnibus editionibus, quae extant, legitur: ac sensus quidem planus est. Nec te, inquit, decipiant nobiles, qui veteres ceræ, hoc est, majorum imagines ostendant & jaçant, &c. Id enim hoc loco *Ceræ* significant. ut & apud Juvenalem, ubi ait:

Tota licet veteres exornent undique ceræ

Atria, nobilitas sola est atque unica virtus, &c. Nam ex cera effigies ac statuas parentum atque avorum formabant, quas in atris suis nobiles po-

nebant. de qua re Commentator. Ceterum pacto, aut unde verbum *Quinquatria* huc irrepserit, aut quid idem hoc loco significet, quaesitio est. Nam aliàs *Quinquatria*, festa Minervæ dicuntur, quae mensè Martio per quinque dies celebrantur. Ac sunt qui putent, ostentationem aliquam, aut pompam imaginum, in hoc festo fieri solitam fuisse: & ideo per Metalepsin, festi nomen, pro rebus, quae in ipso celebrantur, positum esse. Sed haec autoritate carent. Alii igitur quidam ipsum nomen corrigentes, divisivis vocibus legunt *Quinque atria*. q. d. multa atria, certo numero pro incerto posito. ut sit sensus, *Nec te decipiant atria multa veteris ceræ: hoc est, si quis multarum familiarum nobilitate clarus est.* Alii rursum pro *Quinque*, *Plena* substituerunt. ut sit: *Nec te decipiant atria plena imaginum, &c.* quae lectio tolerabilior, nisi quòd à voce *Quinque* nimis recedit. Quòd si igitur & mihi divinare liceat, legerim:

Nec te decipiant veteris quinququam atria ceræ.

Ut sit ordo: *Nec te quinququam decipiant atria ceræ veteris, &c.* Nam & sententia hoc modo plana redditur, & facilis transitus fuit ex *Quinququam* & *atria*, in *Quinquatria, &c.* Sed tamen suum cuique judicium relinquatur. MICELLUS. Assentior Paganino, qui XXIV. ann. ante me natum, rectè legendum putavit, *Quinque atria*; immo verò eam ipsam lectionem se in quibusdam lib. vidisse ait. Igitur, quin ita prorsus legendum sit, dubitari non oportet. Addit haec, ut maxime nobilis significetur is, cujus majorum imagines vel quinque compleant atria. Cujus quidem Paganini judicium comprobat hic Noster lib. 1. Fast.

Perlege disposita generosa per atria ceras.

Et Propertius lib. 1. Eleg. 1V.

Nec tibi nobilitas poterit succurrere amanti,

Necis amor profici cedere imaginibus.

Confirmat & Valerius lib. v. cap. 11X. ubi ita est de T. Manlio Torquato: *Videbat enim se in eo atrio confedisse, in quo illius imperiosi Torquati severitate conspicua imago posita erat: prudentissimoque viro succurrere officii majorum cum titulis suis, idcirco in prima aedium parte poni solere, ut eorum virtutes posteris non solum legerent, sed etiam imitarentur.* CIOFANUS. *Veteris quinquatria ceræ* constanter scripsi: nisi quod veteres ceræ in Puteanaco. unde minima mutatione scribebam, *quin atria*. quin nec te decipiant atria veteris ceræ. vel, *veteris finitio atria ceræ.* Videtur ad hunc locum respexisse Juvenalis VIII. 19. illa:

Tota licet veteres exornent atria ceras.

Postis

70 Parcius exigit pretium, dum retia tendis,
Ne fugiant. captos legibus ure tuis.
Nec nocuit simulatus amor. sine credat amari:
Sed cave, ne gratis hic tibi conflet amor.

Saepe

Possis etiam :

Nec te decipiant veteres circum atria ceras.

Ut a Puteaneo libro minimum abeamus. Fontem erroris refer ad *quirqua* vel *quirqu*, quomodo primo exaratum fuisse, elisa ob sequentem vocalem ultima syllaba, videtur. *quirqua* vel *quirqu*, pro *circa* vel *circum*. ut *quisvis* pro *civis*, & similia passim in veterum monumentis. apud Nostrum Arte Amatoris *quave pro cave*. *Circum atria*, ut Aeneidos septimo 378.

*Cum quondam teris volitans sub verberis turbo,
Quam pueri magno in gyro vacua atria circum
Intenti ludo exercent.*

Certe illud *quinquatria* non est nauci, quamquam erroris inveterati. Gaspar Barthius Adversariorum libro x. cap. xxvii. illud temere amplectendum est ratus, cum in glossis ineditis Faulii Romani invenisset; *Quinquatria porticus est* quinquambulacrorum. & apud Papiam, *Quinquatria quinque persicorum ambitus*. & ideo, *nec te decipias* contendit legendum. Sed decepti glossographos illos aequae Barthium ipsum locus hic Nafonis non nuper mendosus, in *atriis* enim, non in porticibus, imagines nobilitatis Romanae disponebantur. nec feliciter alii ad natalem Nafonis alludi arbitrantur, qui incidebat in *quinquatus*, qua significatione *quinquatria* Latinum non est. Nec sane tam ad ipsum Nafonem referendus hic locus, quam ad alios quoscumque primariae nobilitatis viros. Nafonem enim, etiam antiquae nobilitatis, tamen equestri loco natus, an jus habuerit prodendi majorum imagines in atris, jure in dubium vocari potest. Stat tamen pro vulgata scriptura, eamque non paucis illustrat Andreas Quercnus Egregiorum libello. Lipsius in Elcctis lib. i. cap. xxix. castigabat, *veteri cincla atria cera*. Ludovicus Orleanus ad Taciti lib. ii. Annal. auctor profero:

Nec te decipiant qua cingunt atria ceras.

Mihi aliquando veniebat in mentem, *veteri junctla atria cera*, pro continuata, plena, ut alii loquuntur. HEINSIUS. Demisterus ad Rosin. Antiq. lib. i. cap. 13. Lipsii conjecturam non improbabilem putat, recte refellens correctionem Nangerii, *Quinque atria*. Nangerii, tacto eius nomine, conjecturam sibi vindicat Marcellus ad Pers. Sat. iii. sed absurde: nam *quinque* atria fuisse uno domui, quis unquam legit? ineptissimum vero rationem addit Marcellus, quia ut unius gentis familiae, ita & partita imaginatio atria. sed cur ergo quinque praecipue atria elegit Poeta? an, quia amator hujus puellae ex gente, quae in quinque familias erat divisa, & ideo quinque atria cum imaginibus ha-

bebat? Nugae germanae. codex Douzae, *veteris quinquennia ceras*. id est; ut ille addit, *imagines ceras*. mihi Heinsii conjectura maxime adhuc aridet, si pro *circum*, *circa* cum Scriverio legas, *veteris circa atria ceras*. nam *circa* pro *circum* etiam obtinuisse videas. vid. Munker. ad Hygin. Fab. vi. *veteres* autem *ceras* dixit, ut *aes vetustum* Claud. Conf. Olybr. 18. ex aere enim aequae, atque ex cera fuisse has imagines docet ibi Barthius, similis huic loco i. Fast. l. 591. *Perlege dispositas generosa per atria ceras*. *Circa* autem *atria*, pro in atris, vel in maxime conspicua atrii parte. ut in Epigrammate inter Catul. Pith. pag. 33. titulo de Tranquillitate vitae:

*Quod tua mille domus solidas habes atra columnas,
Quod tua marmorea janua posse nitet;
Aurea quod summo splendent laquearia tecto,
Imum crusta tegi quod pretiosa solum;
Atria quod circa dives tenet omnia cultus,
Hoc animos solitis nemp, Beate, imo.*

Ubi ex conjectura Heinsii in quarto versu reposuimus *solum*, quum in vulgatis inepte *locum* legatur. & ultimo versu ex Pithaei nota, *Beate*, quamvis & nonnisi proprium latere possit. forte *Fabae* vel simile, nam *Batae* vulgo legitur. *Batae* autem substituendi nulla est species longe enim ab illo eleganti luxu aberant Majores nostri, neque hoc Romani illis unquam exprobrarunt, sed rusticitatem, & bonarum rerum ignorantiam. BURMANNUS.

67. *Quid t quia.*] *Quim* Puteaneus cum duobus aliis. verius, ni fallor, mendosus. forte:
Nec, quia pulcher eris, poscat sine munere noctem.
HEINSIUS. Ego cum Rego codice lego:

Quid t quia pulcher eris, poscat sine munere noctem t
Quamvis & vulgata potest stare. transit enim ad aliud amatorum genus, antea de nobilibus egerat, nunc ad eos, qui forma sibi placent, & ideo se sine munere admitti debere contendunt. hunc impudicum prius ab amatore suo debere auferre, quod amicae deinde suae det, monet. forma ipsi sit utilis apud amatorem, non apud te. de illo *Quid t* quod millies occurrit, vid. ad Petron. 26. BURMANNUS.

70. *Ne fugiant, captos legibus ure tuis.*] Videtur rescribendum:

Ne fugiant, captum legibus ure suis.
Superiora agunt de pulchro amatore: quo etiam haec sunt referenda. *suis legibus*, ut Ep. v. 134.

Es poteris falli legibus ipso tuis.
Epist. VI. 154.

— *Leges sancias ipse suas.*
L. 2. 2.

Valer.

Saepe nega noctes. capitis modo finge dolorem:

Et modo quae caussas praebet, Ihs erit.

75 Mox recipe; ut nullum patiendi colligat usum,

Neve relenteat saepe repulsus amor.

Surda sit oranti tua janua, laxa ferenti.

Audiat exclusi verba receptus amans.

Et, quasi laesa prior, nonnumquam irascere laeso.

• 80 • Vanescat culpa culpa repensa tua.

Sed nunquam dederis spatiosum tempus in iram;

Saepe simulates ira morata facit.

Quin etiam discant oculi lacrimare coacti:

Et faciant udas illa vel illa genas.

85 Nec, si quem falles, tu perjurare timeo.

Commodat illulis numina surda Venus.

Servus, & ad partes follers ancilla parentur;

Qui doceant, apte quid tibi possit emi.

Et

Valer. Flaccus de Amyco iv. 753.

— *Lege quod occidit ultus*

ipse sua.

HEINSIUS.

Cum constans sit lectio *tuis*, retinui. ure pro arbitrio tuo, legibus, quas ipsa dices rapacitati tuae, ut leno apud Terent. Phorm. III. 2. *Ata lege utar*, eadem est ratio in *iure suo*, & *sua*. *Ignibus ure suis*, duo Moreti & unus Palatinus. BURMANNUS.

70. *Uro suis*.] Ter. in Eunuch. *Uro hominem*. CIOFANUS.

71. *Sino credas amari*.] In nonnullis, *se credat amari*. NAUGERIUS. In quodam exemplari non *sine* legitur, sed, *se credas amari*; utrumque bene. MARIUS.

72. *Et cave*.] *Sed cave* recte prima editio. Neapolitanus, *sed fuge*. quod jam praecesserat. HEINSIUS.

73. *Nega noctem*.] *Noctes* scripti. HEINSIUS. *Dolores* etiam unus Moreti.

74. *Ihs erit*.] *Ihs* est Sarravio codex.

75. *Laesa prior*.] *Prior* meliores. HEINS. Recte; ita apud Terent. Prolog. Eunuch. *Qua laesis prior*. ut in Bembino & Vaticano reperit Faernus. supra Epist. XII. 72.

Orsus es insido sic prior ore loqui.

Ubi similiter *primus* in MSS. ut & iv. Metam. 112. *Nec prior huc veni*. sic & alibi. Francof. vero, & quasi *laesa fores*. posset & legi mutata distinctione: *Et, quasi laesa, prior nonnumquam irascere laesa*. BURMANNUS.

80. *Vanescat culpa culpa repensa tua*.] Puteaneus & Arondelianus:

Vanescat culpa culpa repensa tua.

Recte, nisi quod *sua* legendum. Multum esse Nasonem in ea locutione jam alibi monuimus, nisi

culpa nova cum Sarraviano malis. ut Remedio Amoris 484.

Et prior est culpa culpa repulsa nova.

Codex Jureti, *repressa*. sed *repensa* bene habet. Artis Amat. II. 677.

Illas mundissis amorum damna rependunt.

Quem locum male Gebhardus follicitavit. Virgilius Aeneid. lib. I. 239.

Hec equidem occasum Trojas tristisque ruinas

Solabar, satis contraria fata rependens.

Propert. IV. Eleg. IV.

Sin minus: at raptae non sint impune Sabinae,

Ata rapt: & alterna lege repende vices.

HEINSIUS. De verbo *rependere* vide ad Phaedr. Prolog. lib. II. & de ejus derivato *reperire* ad Vellej. Paterc. II. 12. sed tamen *repulsa*, nisi praecessisset, non damnarem. vid. ad I. Metam. 759. BURMAN.

82. *Aterata facis*.] *Dedit* Neapolitanus. idem *mox, lacrimare decenter*.

84. *Et faciant udas ille vel ille genas*.] *illa vel illa* septem codices. finge ex Zelotypia te plorare. Huc pertinet Elegia VII. lib. II. HEINSIUS. *Faciam madidas* unus Moreti. Marius, *ille vel ille*, de amatore aliquo caput.

85. *Si quem falles*.] *Falles* meliores. & pro *tu perjurare* forte, *huic*. HEINSIUS. *Perjurare* antiquo & Plautino modo pro *perjurare* dictum notavit Douza. vid. Lambin. ad Horat. II. Sat. III. 127.

86. *Commodat illulis*.] *In lulis* idem. Neapolitanus, *in ludos*. *Commodat* pro *accommodat*. HEINS. Vid. ad Petron. cap. CXXI.

87. *Servus & ad partes follers ancilla parentur*.] *Ad partes*, pro, ad societatem, dixit: hoc est, qui tuas partes agant ac tueantur. Perinde ut dicimus: Cicero secutus est partes Pompeji, Curio partes

Et sibi pauca rogent: multi si pauca rogabunt,

90 Postmodo de stipulâ grandis acervus erit.
Et foror, & mater, nutrix quoque carpat amantem.

Fit cito per multas præda petita manus.
Cum te deficient poscendi munera causæ,
Natalem libo testificare tuum.

95 Ne securus amet, nullo rivale, caveto.
Non bene, si tollas proelia, durat amor.

Ille viri toto videat vestigia læsto;
Factaque lascivis livida colla notis.
Munera præcipue videat, quæ miscrit alter.

100 Si tibi nil dederit, Sacra roganda via est.
Cum multa abstuleris, ut non tamen omnia donet;
Quod numquam reddas, commodet usque roga.
Lingua juvet, mentemque tegat. blandire, noceque.
Impia sub dulci melle venena latent.

Hæc

partes Cæsaris, &c. MACYLLUS. Male. neque melius Marius, ut quidquid ab amatoribus extorsissent, tecum partiantur. *ad partes solerti*, id est qui apte potest partes illas agere, ut Hultro sibi in scena datas partes doctè & solerter agit. Liv. 111. 10. *Fabulam compositam Volsi belli, Hernicos ad partes paratos*. VARIO 11. de R. R. 5. *Narra isti eadem, qui sermone sint habiti, & quid reliqui sit, ut ad partes paratos veniat. ad partes venire* Eleg. de Nuce 68. *ad partes vocare* Juvenal. 1v. Sat. 1. & VARIO 11. de R. R. 9. & hoc sequentia suadent, qui doceant. BURMANNUS.

89. *Multes si pauca rogabunt.*] Legitur etiam, *multi si pauca rogabunt*, quæ fortasse verior lectio. NAUGERIUS. In MS. codice multi legitur, & sic ab Ovidio relictum existimaverim. dicit enim inferius, *Et foror & mater, nutrix quoque &c.* MARIUS. *Multes* cum iisdem codicibus scribendum. HEINSIUS.

93. *Cum tibi deficient.*] *Cum te alter* Maffæian. & sic Cicero. vide quæ alibi notavi. CIOFANUS. *Te deficient* idem rectè. sic enim optimo illo saculo loquebantur. Metam. 11. 382.

— *Qualis cum deficit orbem*

Esse solet.

Lib. IX. 566.

— *Lingua defecerat humor.*

Fall. 111. 675.

Jam quoque, quem secum tulerant, defecerat illos Vicius.

Trist. v. El. XIII.

Utque solebas consumero longa loquendo

Tempora, sermonem deficiente die.

Ita istis locis veterum codices agnoscunt. vide Notas Metam. 11. 382. & Fall. 111. 665.

Apud Silium quoque lib. VIII. 563. scribendum opinor:

Jam stragis acervus

Deficiunt campi.

Cicero Divinat. cap. 16. *Verum, ut ad te, Cæcili, redeam, quam multa te deficient vides*. HEINSIUS. Cicer. IV. Ep. VI. *Solatia me deficient*. & ita nullies ille & alii.

94. *Testificare tuum.*] *Testificare diem* Moreti & Neapolit. forte rectè. vide hic Marius.

95. *Ne securus.*] *Nec securus* Francof. & quatuor alii, & ita Berimannus edidit. idem quoque Francof. *duret amer.*

97. *Ille viri toto.*] *Asterius vident tete* tres libri. *Cero lesse* Junianus. *Viri non movendum*. vid. ad Eleg. v. 12.

100. *Sacra via.*] Hujus viæ mentio est apud Horatium lib. 1. & Satyr. IX. apud Ciceronem ad Attic. Ep. & lib. 111. & infra lib. 11. De arte 166. CIOFANUS.

101. *Ut non tamen.*] Forte, *ne non tamen*. Metam. IX. 734.

Ne non tamen omnia Crete

Mensura ferat. HEINSIUS.

Quò alludit Puteaneus, qui a manu secunda habebat, *nemo ut tamen*. Francius volebat, *ut ne tamen*.

102. *Commodet ille, roga.*] *Ipsa* constanter meliores. quidam, *ipse*. duo, *usque*. quod arripit. HEINSIUS.

103. *Blandire neceque.*] *Noctem* Palatinus. *nocenti* duo alii. *neesse est* unus. forte, *blandire nocendo*. HEINSIUS. Forte, *blandire voroque*.

104. *Impia.*] *Dira*, *saeva*, quibus impii homines utuntur in beneficiis. Possimus, hic de melle

- 105 Haec si praestiteris, usu mihi cognita longo;
Nec tulerint voces ventus & aura meas;
Saepe mihi dices vivae bene: saepe rogabis,
Ut mea defunctae molliter ossa cubent.
Vox erat in cursu, cum me mea prodidit umbra.
- 110 At nostrae vix se continuere manus,
Quin albam raramque comam, lacrimosaque vino
Lumina, rugosas distraherentque genas.
Di tibi dent nullosque lares, inopemque senectam;
Et longa's hiemes, perpetuamque sitim.

arte venenato intelligere: quod magis placet. Sunt tamen & mella natura venenata: quorum signa sunt (ut scribit Plin. lib. 21.) quod omnino non densantur, quod color magis rusticus est, odor alienus, sternutamenta praeius movent, quod ponderosiora innoxia sunt. De hoc Naso inferius sic ait: *Melle sub infami Corsica misis agis.* MARIUS. Francius malebat, improba, vel noxia.

107. *Saepe mihi dices, vivas bene.*] *Vivas bene* Puteaneus, & à manu primâ Sarravianus. recte. Trist. v. El. ix.

Nec tibi cessaret doctus bene dicere lector.
Pro vulgata est illud in Catal. Pithaei pag. 134. *Vive bene viator.* HEINSIUS.

109. *Nox erat in sursum.*] Si *Nox* legatur, ut est passim in exemplaribus, nullus conveniens sensus elici poterit: omnino igitur, ut in correcto codice scriptum est; *Vox* legendum arbitror. ut sit sensus. Adhuc loquebatur Dipſas; cum mei corporis umbra me prodente, sensit me post bifores latuisse. MARIUS. *Vox* Maffician. placet. CIOFANUS. Male quidam editi & scripti, *Nox erat in sursum.* Faust. v. 245. *Vox erat in cursu.* vid. Epist. v. 21. & vi. 39. Confusa vero haec vocabula, *vox* & *vox* vidimus ad Epist. iii. 116. BURMANNUS.

112. *Distraherentque genas.*] *Distraherentque* Puteaneus cum aliis quibusdam. de manibus suis loquitur. HEINSIUS. *Destrueremque* Mentelii. quod elegans, & omnibus, quae praecedunt, accommodari potest; sed *destrueremque* legerem. vid. ad Epist. x. 46. & 120. BURMANNUS.

113. *Di tibi dent nullosque lares.*] *Nudoseque* quinque scripti. HEINSIUS. *Nullos lares*, quod omnes ante Heinsium editi tenent, & optimi codices habent, revocavi. *nudi enim lares* an recte dicantur valde dubito. voces vero illae facile commutantur. ut 1. Trist. v. 12.

Sub nulla positum cornere possit humo.

Ubi Scaliger, *nuda.* vid. & ad Quintil. Decl. vt. 12. & cccxxi. sed praeterea in his imprecationibus sollemne est, paupertati jungere exilium & errorem, fugam, incertas sedes, & similia: id vero item est atque hic *nullis lares*; alias hic bis idem diceret. Epist. vi. 162.

Errat inops, exſpes, caede cruenta sua.
Epist. xiv. 114.

Cum sine nos inopi turba vagamur inops.

Horat. ii. Epist. ii. 50.

*Decisis humilem pennis, inopemque paterni
Es laris & fundi, paupertas impulit audax.*
Virgil. Ceiri 321.

Atque aliquos tamen esse velis tibi, alumna, pognatos.

Salust. Catil. 20. *Illos kinas, aut amplius, domos continuare, nobis larum familiarum nunquam ullum esse.* Senec. Med. 20. *Per ubi error ignotas, egenus, exſul, pavens, invisus, incerti laris.* Curt. v. 12. *Sine pignore, sine lare, terrarum orbis exſalem.* sic contra *servus* & *proprius lar* in faulta appellatione. Senec. Med. 478.

Per spes tuorum liberum, & certum larum.
Horat. ii. Sat. vi. 66.

Ante larum proprium vestor.

Non male etiam Regius explicat, ut nullas aedes habeat, sed in porticibus & angiporis cibum mendicet. BURMANNUS.

114. *Et longa's.*] Per Farnesianus: puto, *ſer.* HEINSIUS. *Continuas hiemes* codex Douzac. sed illud per elegans mihi videtur, ut errorem per longas hiemes, quibus intolerabiliores sunt, & inopem senectam per perpetuam sitim imprecetur, quo anui multibae nullum gravium tormentum excogitari possit. BURMANNUS.

E L E G I A I X.

Militat omnis amans, & habet sua castra Cupido:
 Attice, crede mihi; militat omnis amans.
 Quae bello est habilis, Veneri quoque convenit, aetas.
 Turpe senex miles, turpe fenilis amor.
 5 Quos petiere duces annos in milite forti,
 Hos petit in focio bella puella toro.
 Pervigilant ambo: terrâ requiescit uterque.
 Ille fores dominae servat, at ille ducis.

Militis

1. *Militat omnis amans, & habet sua castra Cupido.* Venuilissimam militis & amantis haec Elegia collationem continet. CIOFANUS. *Sua tela Cupido* Palatinus tertius.

2. *Attice.* Hunc eundem esse, ad quem Ovidius Epistolam ex Ponto lib. II. 4. & 7. misit, censet Marius, neque habeo, quo id impugnem, licet mihi de hoc Attico parum constet. sed stuporem, & temporis omnis Romani ignorantiam, qua se Crispinus, editor Nasonis in usum Delphini, nobilitavit, mirari satis non possum, qui hunc esse T. Pomponium Atticum, Ciceroni familiarissimum, confidenter affirmat, quaedam etiam ex Mario ad verbum describens, cumque *eum Nasonem seria ludicraque omnia censoris solitum fuisse*, quae Ovidius lib. II. Pont. IV. 9. habet. sed Marius ne verbum quidem de T. Pomponio. neque tam indoctus erat, ut nesciret Pomponium Atticum obiisse Cn. Domitio C. Sosio Coff. teste Nepote vita Attic. cap. ult. id est A. U. C. DCCXXI. vel DCCXXII. quo tempore Ovidius undecimum fere annum agebat. & oportet illum Atticum Crispini longævum fuisse, si ad annum U. C. DCCXXVI. vitam protraxerit, & ita ad annos LXXVII. quos anno U. C. DCCXXI. impleverat, addidit adhuc XLV. annos: tot enim sunt usque ad A. U. C. DCCXXVI. quo librum secundum ex Ponto Nasonem emisisse accuratissimus & rationis temporum peritissimus Maffonus evincit: obiit ergo ille Atticus, ex Crispini sententia, anno aetatis centesimo & vigesimo secundo. Vides quam doctos & laboriosos interpretes ambitiosis istis editionibus Parisiensibus praefecerit Studiorum Principis juvenutis Gallicae rectores. nos fateri non pudet, hunc Atticum quis, qualisve fuerit, ignorare. Nam Pomponium reliquisse sibi cognominem filium non legi, cujus filia unica Attica a Nepote memoratur. BURMANNUS.

3. *Habilis.* Vellej. Paterc. II. 110. *Ducenta pedum armis habilis.* vid. Eleg. praecedenti vers. 40. pro *convenit* Scriverit *congruit*, quod placet

Terent. Phor. IV. 5. *Mulier mulieri magis congruit.* & hanc quoque lectionem in suis codicibus Marius invenit. BURMANNUS.

6. *In focio bella puella viro.*] Tore lege cum melioribus libris. Amor. III. El. VI. *Dicitur & fecit jura dedisse tori.*

Art. I. 566.

Atque erit in focii foemina parte tori.

Lib. II 377.

Socii depressâ pellice lecti.

Oenones Epistola, *sociati foedera lecti.* & *socialia jura* III. Am. XI. 45. alibi. & *socialis torus* Fast. II. 726. & *socialia sacra* pro nuptiis Epist. XXI. 155. & *sociari cubilia* Epist. Briseidis. & IV. Trist. ult. 43. ex MS. *socii anni.* I. Art. 153. *socius sermo.* II. Art. 360. *socius sinus.* V. Fast. 496. *socius vine.* VI. 73. *socium templum.* IV. Pont. IV. 24. *socius mensis.* vid. ad Epist. V. 126. similiter peccatum erat Epistola Herus XIX. 31. 100. ubi vide NOTAS. HENSTIUS. Berfmannus ex suis notat legi, *in focio tori*, quod etiam defendi posset: sed *socii vero* tamen magis aridet. sic apud Statium I. Theb. 130. *Sociisque comes discordia regnis.* ubi vix accedere possum Gronovio legenti, *regni*, propter Lucani locum t. 62. *Nulla fides regni sociis:* ibi enim etiam *regnis* libenter legerem, nisi tres voces in *is* excentes me continerent. qualia a Poëtis cum studiose vitata sunt, ubicumque aures non admittunt. In hoc quoque versu offendit me concursus ille ejusdem soni, *bella puella.* Nam Ovidius tota hae operum suorum parte, qua de amoribus & puellis agit, numquam, quod sciam, hoc epitheto utitur. quare praeferebam, quod in duobus libris extat, *pulchra puella;* ut illa opponatur *militi ferri.* apud Tibullum tamen lib. III. Eleg. IV. 52. *bella puella* est, & Martial. I. 65. & II. 86. deinde eleganter, *has petis,* codex Francofurtensis. BUXM.

7. *Pervigilant.*] Legitur etiam in MSS. *Pervigilant.* MARIUS. *Invigilant* Palatin. alter. sed nihil est immutandum.

8. *At ille.*] *At iste* Rectius nonnulli. HENSTIUS. Immo

Militis officium longa est via. mitte puellam;
 10 Strenuus, exempto sine, sequetur amans.
 Ibit in adversos montes, duplicataque nimbo
 Flumina: congestas exteret ille nives.
 Nec fracta pressurus tumidos caussabitur Euros;
 Aptave verrendis sidera quaeret aquis.

Quis,

Immo rectius editiones priores, & Pateaneus codex alter, *ille*, vide ad II. Epist. v. ult. *Ut iste malebat Francius.*

11. *Ibit in adversos.*] Dubitaverat aliquando Heinſius, an *aversos* praeferret. sed auctoritatem codicum secutus vulgatum mutare non ausus est. vide Cl. Graevii notas ad Flor. II. 12. & recte: milles enim Poëtae montes, flumina & alia loca *adversa* vocant, ad quae iter intenditur, quae quasi nobis obvia veniunt. adſcripſerat Douza locum Juvenalis Sat. v. 77.

— *Per montem adversum, gelidasque curru
 Esquilias.*

Plerumque vero librarii hanc vocem cum *aversos* commutant. in maxima copia paucis locis, quae de montibus agunt, defungemur. Lucan. IV. 38.

Adversoque acies in monte supina

Hæzet.

Ubi & quinque codices, *averso*. Claudian. II. Rapt. 18.

Trifida Neptunus caespide montes

Impulsi adversos.

Stat. lib. v. 357.

Adverso rapti Gradivus in Haemo.

xii. 134.

Ipsa per adversos ducit Saturnia colles.

Ubi *aversos* codices habent; & ita Lutatium legiſſe patet, qui *avia itinera* interpretatur. Eleg. in Drusum 220.

Et vox adversis collibus icla redit.

Valer. Flac. I. 492.

Dum saeva reliſtis

Mater in adverso catalis venatur Amans.

Ubi male Aldus, *averso*. Liv. II. 31. *Perpulvere, ut forte temere in adversos montes agmen erigeret.* & ita ut hic *adversos* montes, ita *oppositum* dixit III. Amor. VI. 7. ubi male *oppositus* Heinſius. vid. ad Epist. VI. 26. BERNANNUS.

12. *Conſeſtas contereſe ille nives.*] Manuscripti quidam codices habent, *conſeſtas exteret*. MARIUS. *Exteret* meliores. et apud Statium Theb. x. 473.

— *Gravis exteret artus Ungula.*

Phaedrus lib. I. Fab. XII.

— *Aſinus ut vidit ferum*

Impone laedi, calibus frontem exteret.

Ubi male scripti, *extadit*. Plinius lib. XVIII. cap. VII. *In arena exterrantur triticum, & silige & bordeum.*

& cap. xxx. *Stessis alibi in arena gressibus equarum exterritur.* Apulejus Metam. IV. *Jam claudus & tubanus unguis exterris rivulum prope inſiſto.* & lib. VIII. *Vaeni frustra subſicimus, & vetulum & exterris unguis debilem.* D. Paulinus carmine ad Cytherium:

*Qui veste trita navigator venerat,
 Pedes viator exterrit.*

Schol. Juvenal. Satyr. II. 225. *Flamma contereſit; Saepe nubendo exterrit. Frumenta exterre pro terere, Columell. lib. II. cap. IX. & cap. XXI. Possunt spicas per hiemem vel baculis excudi, vel exteri pecudibus. Lucret. validis exterris viribus ignis, vidit quoque veram in Nasone scripturam perſpicaciffimus Gronovius in Observacionibus. Gratius ex veteri codice Pithaei 87.*

Lineaque exterris lucent anconibus arma.

Ubi tamen *expositis* liber Thuanicus. eodem sensu *pertereſe* Apulejus exemplo Plauti & Columellae dixit lib. III. Miles. VIII. *Quid miseris homines & laboriosos viatores tam crudelibus animis invaditis, ac pteritis, atque obrutis.* ita prima editio: nonnulli *pertereſis*. vulgati, *invaditis atque obtereſis*. deinde *conſeſtas nives* Jureti Excerpta cum tribus aliis. unus, *conſeſtas*. duo, *conſeſtas*. *conſeſtas* sequor. sic alibi *nivem jaſtam* non uno loco dixit. supra Eleg. VII.

Qualiter abjecta de nive manat aqua.

Trist. III. Eleg. x. 58.

— *Nix inſeſta sub Arcto.*

Artis Amat. II. 232.

Via per jaſtas candida faſta nives. HEINſIUS.

De voce *exterre* vide Barth. ad Stat. x. Theb. 472. & Gronov. ad Senec. de brev. vitae cap. 13. *conſeſtus* vero & *conſeſtus* passim permutantur a librariis, ut docuit jam olim Giphani. Indic. Lucret. in *seminis*. & verba, quae ille ibi laudat, Virgili Eclog. I. 69. leguntur. apud Priscianum hoc modo:

Pauperis & tauri conſeſtum ceſſite culmen.

Cum sit legendum, ut recte judicat, *conſeſtum*. idque apparet ex imitatione Lucani lib. IX. 945.

Surgere conſeſto non tanta mapalia culmo.

Apud quem eodem modo variant codices lib. II. 160.

*Cella ducum pilo trepidam gestata per urbem,
 Et medio conſeſta fore.*

Ubi

- 15 Quis, nisi vel miles, vel amans, & frigora noctis,
 Et denso mixtas perferet imbre nives?
 Mittitur infestus alter speculator in hostes:
 In rivale oculos alter, ut hoste, tenet.
 Ille graves urbes, hic duræ limen amicae
 20 Obsidet: hic portas frangit, at ille fores.

Saepe

Ubi MSS. plurimi, *conjecta*. apud Claudianum quoque eadem diverſitas. 1. Rapt. 4.

Mens congesta jubet.

Ubi quidam, *conjecta*, alii, *cencussa*. & Conf. Olybr. 106.

Claustroque congestis scopulis durissima tendunt.

Ita in ultima editione Heinſii, sed in priore, *conjectis*. apud Nostrum quoque idem admisisse librarios aliquoties animadverti. ut 1. Metam. 153.

Altaque congestis struxisse ad sidera montes.

VII. 160.

Congestaque flammâ

Tura liqueſunt.

In utroque loco codices alii, *senjecta*. *conferatas* hic habet Palatinus unus. sed *congestas* mallet, id est densas, constitutas, altas, in quibus extremis maximus labor. sic mox *ſl.* 16. in altero Menteliano erant, *Et densas mixtas perferet imbre nives*. sic *congestas matres* apud Stat. III. 53. quae denso agmine & frequentes erant. BURMANNUS.

13. *Pressuras*.] Omnino *pressuras* legendum est. id est navigaturus puellae causa. MARIUS. *Pressuras* quis legerit, aut quis codex exhibuerit nescio, credo fuisse *pressuras*, ut ad *Euros* referatur. an vero *premere freta* pro navigare, aequè rectè dicatur atque *tellurem premere* II. Amor. IX. 31. & *Alpes premere*, ut II. XVI. 19. & *viam* Claud. Bel. Get. 341. ubi vid. Heinſ. dubito. in uno Moretti erat *pulsuras*, quod de remis rectè dici notum est; & *apud verrendis* apte satis responderet. Francius coniecèrat, *sisuras*. ego mallet, si quid novandum videtur, *passuras*, quod ipsum verbum pericula & difficultatem navigationis exprimit. Valer. Flac. VII. 490.

*Tunc ait, Aesonidem quidquam se velle relicta
 Credis, & ulla pati sine te loca.*

Stat. II. Theb. 296.

Ceu numquam Scyria passus

Litora.

Sed optime huc facit locus Valerii Flacci, sed foede corruptus lib. V. 197.

*Tot freta, tot dura preparantia sidera passus
 Phrixæ saepe.*

Quem aliquando pleniori luce persunderimus. nunc egendum esse monemus:

*Tot freta, tot, duce te p preparantia sidera passus
 Phrixæ saepe.*

Tu Phrixæ, qui ante nos hoc iter emensus es, quem ego ducem sequor, saepe. & ita *patis* saepe de navigatione. ut idem Val. libro eodem v. 544.

Et cum nihil aequora passus

Additus iste dies.

Ovid. XII. Metam. 38.

Multaque perpassa Phrygia potiuntur arena.

Et ita mox subiungit, *perferre nives*. quae duo verba *patis* & *perferre* saepe juncta legimus. Horat. I. Epist. XV. 17.

Rare meo possum quidvis perferre patriae.

Terent. And. I. 1. 35. *Sic visa eras, facile omnes perferre ac pati*. sic *patiens*. vid. ad IV. Metam. 260. BURMANNUS.

13. *Tumidos caussabitur Euros.*] *Tumidas caussabitur undas tres libri.*

14. *Apataque vertendis sidera quaeret aquis.*] *Verrendis* probe Sarravianus cum duobus aliis. tres alii *verendis*. Catullus LXIV. 7.

Caerulea verrantes abiegnis aequora palmis.

Ennius lib. XIV. Annal.

Verrans extemplo placide mare marmore flavo.

Virgilius lib. III. 207.

— Nantae

Adnixi terquent spumas, & caerulea verrant.
 Et lib. V. 778.

Ceriatim socii feriunt mare, & aequora verrunt.
 Et III. 668.

Verrimus & proni certantibus aequora remis.
 Lib. VI. 320.

— *Ilis remis vada livida verrunt.*

Sic & apud Valer. Flac. VIII. 325. legendum: *Verrentes immo pariter mare.*

Quae vulgo insule leguntur. Noster III. Fast. 591.
Imoque a gurgite pontus

Verritur.

Ut ibi MSS. XI. Metam. 499.

Et modo cum sulvas ex imo verris areuas.

Ubi vid. HEINſIUS. Malim etiam cum Berfmannianis *Apatae*. vid. ad Epist. II. 90.

18. *In rivale.*] *In rivale* Junii & Regius cum multis editis. vid. ad Epist. VI. 26.

19. *Graves urbes.*] Male hic Marius explicat, in quibus expugnandis multum laborant milites, vel in quarum obsidione major inest gravitas, quam in amatorum. sed *graves* sunt vicinis noxiae & imminentes. ut Flor. I. 3. *Albanos gravem Populum* dicit. & ita Iustinus & alii centies. mox Regius dicit. BURMANNUS.

- Saepe soporatos invadere profuit hostes;
 Caedere & armatâ vulgus inerme manu.
 Sic fera Threicii ceciderunt agmina Rhæsi:
 Et dominum capti deseruistis equi.
- 25 Saepe maritorum somnis utuntur amantes;
 Et sua sopitis hostibus arma movent.
 Custodum transire manus, vigilumque catervas,
 Militis, & miseri semper amantis opus.
 Mars dubius, nec certa Venus; victique resurgunt:
- 30 Quosque neges unquam posse jacere, cadunt.
 Ergo desidiâ quicumque vocavit amorem,
 Desinat. ingenii est experientis amor.
 Ardet in abductâ Briseide magnus Achilles.
 Dum licet, Argolicas frangite Troës opes.

Hector

24. *Capti.*] Codex Douzac, *rapti.*
 25. *Nempe.*] *Saepe* pro diversa lectione Sarravianus. quod aridet. sic paulo ante. HEINSIUS. Vid. Epist. xx. 110.

26. *Et sua etc. movent.*] Unus Heinſii liber, *Sarvâque sopitis Et sua sopitis hostibus arma nocens*, Sarravii & Moreti. quod multo planiorem facit sensum; hostes nempe sopitos suis armis occidi. admodum sùdat Marius in explicandis illis *suis armis*. sed *sua arma*, sunt posita circum dormientes, quibus in ipsos uti licet, qui eos opprimunt. Exemplum præbebit historia sacra lib. 1. Samuel. xxvi. vs. 7. ita etiam Diana dormit, *Jaculis circum undique fixis*, apud Stat. iv. Theb. 431. & lib. ii. Metam. 419. & viros militares arma in lectis habuisse docet Cerda ad Virgil. vii. Aeneid. 460. BURMANNUS.

27. *Transire.*] Proprium in hac re verbum. Tacit. xiv. Am. 44. *Num excubias transires, cubiculi fores recluderet; lumen inferres etc. omnibus nesciis Transire oculos habebat* Francofurtensis. non invenisse. BURMANNUS.

30. *Pesse jacere, cadunt.*] *Jacent*, non invenusta repetitione. HEINSIUS.

31. *Quicumque vocabit.*] Omnino *Vocavit* legendum est, ut in manuscripto codice reperimus: sequitur enim, *Desinat*: nec aliquem desinare dicimus, nisi qui jam coeperit aliquid facere. MARIUS. Rectius in quibusdam, *vocavit*. NAUGERUS. Lib. Massicianus, *vocavit*. placet. Respondet enim cuidam, qui amorem desidiâ esse dixerat. CROPAN. *Vocabas* Puteaneus & quatuor alii. Forte, *vocaras*. tres, *vocavit*. forte, *vocaris*. HEINSIUS.

32. *Desinat.*] Marius refert ad aliquem, qui vocaverat amorem desidiâ, cujus a sententiâ hic præter morem discedit Crispinus, perpetuus ejus compiler, explicans, desinat amare, quicumque vocabit amorem desidiâ. sed acutius vi-

dissè Marium credimus. Haec enim Elegia scripta videtur ideo ad Atticum, quia ille auctiore quodam, magno forte & laudabili viro, amorem calumnians erat. ab hac sententiâ Atticum deducere conatur Poëta. & ideo initio dixit, *crede mihi*, non illi, cujus tu auctoritatem sequeris. neque etiam argumentatio illa procedit, is qui amorem vocat desidiâ, ab amore desistat, quia est amor ingenii experientis. Stultum fuisse oportet Nasonem, quia ita argumentaretur: debuisset dicere, desistat ab amore, & res agat, vel castra sequatur, ne otii posset accusari. sed egregie inter se cohaerent omnia, si ita capiamus; desinat ille calumniari, nam amor minime desidiosus, sed experientis omnia, ut in bello decet, ingenii est. hoc probat exemplis summorum ducum, qui minime ingenio segni fuerunt, & tamen amorî operam dederunt. BURMANNUS.

33. *Moesus.*] Tristis propter amatae puellae absentiam. Sed longè melior mihi videtur vetus lectio, quae est, *Magnus*. Hoc enim cognomine illustres viri appellati sunt, ut Alexander, Pompejus, & Carolus Francorum rex, aliique complures. Hic enim Naso magnorum virorum exemplis non desidiosum esse amorem comprobat. Adde quòd in Artib. quoque Ovid. *Magnum* Achillem vocavit, dicens:

*Fecit & in capta Lyrneside magnus Achilles,
 Cum premarat mollem lassus ab hoste sorum.*
 MARIUS. *Moesus* Puteaneus aliique multi. quidam, *fortis*. etiam bene. HEINSIUS. Epist. iii. 137.
Respice felliciam Briseida fortis Achille.
 Quem *fortissimum* vocat. vers. 111. sic lib. ii. Amor. Eleg. viii. 13. quidam codices:
Nec sum Tantalide, nec forti major Achille.
 Et ita ii. Art. Am. 711: quidam manu exarati:
Fecit & in capta Lyrneside fortis Achilles.

Ubi

- 35 Hæctor ab Andromaches complexibus ibat in arma:
Et, galeam capiti quæ daret, uxor erat.
Summa ducum Atrides, viſa Priamæide, fertur
Maenadis effuſis obſtupuiſſe comis.
Mars quoque deprenſus fabrilia vincula ſenſit.
- 40 Notior in coelo fabula nulla fuit.
Ipſe ego ſegnīs eram, diſcinctaque in otia natus:
Mollierant animos lectus & umbra meos.
Impulſit ignavum formosæ cura puellæ;
Juſſit & in caſtris acra merere ſuis.
- 45 Inde viſes agilem, nocturnaſque bella gerentem.
Qui nolet fieri deſidioſus, amet.

Ubi alii, *magnus*. & Præſcianus in Periegeſi etiam *Fortis* Epitheto de Achille utitur. Douza tamen *moſtus* ex ſuo codice præferēbat. ego *magnus* propter rationes a Mario datas. & ita *moſtus* & *magnus* conſuſa Epift. xvi. 340. BURMANNUS.

34. *Dum licet Argivæ.*] *Argoas* Puteaneus & quatuor alii cum Jureti Excerptis. quod eſt *Argoæ*. quomodo Neapolitanæ ac Sarraſianæ cum tribus aliis. HEINSIUS.

35. *ibat in arma.*] *Ad arma* Puteaneus, Douzae & octo alii. male. vid. ad Epift. iii. 136.

37. *Summa ducum.*] Tan. Fab. ad Lucret. 1. 87. dictum vult imitatione Lucretii, cui Agamemnon eſt *prima virorum*, ut Sophocleſ etiam Philoſt. 435. dixit *πρῶτα Ἀθωνίων* pro principe Athenienſium. & ita neutrius generis nomina poni pro masculinis vidimus ad Quintil. Declam. 1. 6. nondum tamen definire hædeō, an *summa ducum* non dici poſſit, ut *summa belli*, imperii & ſimilia, ſed exemplis deſicior. niſi hæc referas, *belli summa caputque Bato* lib. ii. ex Ponto 1. BURMANNUS.

39. *Mars quoque deprenſus fabrilia vincula ſenſit.*] Idem propè lib. iv. *Metamorph.* Quem quidem locum nuper ex Fulgentio illuſtravi. CIOFANUS.

41. *In otia natus.*] *Ad otia* Moreti. parum diſfert. & utroque modo frequenter locuti veteres. Cicero. *iv. Fam. Epift.* 13. *Natus ad agendum ali-*

quid ſemper dignum viro. Flor. 1. 13. *Gens nata ad interitum hominum.* Noſter 11 *Metam.* 223. *Natusque ad ſacra Cithæron.* ſed Horat. 1. Od. 27. *Natus in uſum lætitiæ ſcyphis pugnare.* & ita alii. hic quoque mollius eſt in ob præcedens *diſcinctaque.* vid. ad Quintil. Decl. cccxxix. BURMANNUS.

42. *Lectus & umbra.*] *Semnus & umbra* Sarraſi & duo alii libri. ſed perperam. 111. Art. 542. *Conſentio colitur lectus & umbra ſero.*

JUVEN. VII. 105.

Sed genus ignavum, quod lecto gaudet & umbra.

Ubi male *lecto* quidam codices. Intelligit vero lectum lucubratorium, ut ibi rectè Gangraeus, male hic Marius. & Criſpinus ad 111. Art. 522. *Lectum & umbram* res maxime aptas amoribus dicit, nihil ſomnians de Poëtarum lucubrationibus, ſed de Parienſibus ſuis ambulationibus & luſtris. BURM.

45. *Vides agilem.*] *Agilem* Puteaneus & quatuor alii, cum prima editione. HEINSIUS. Rectè: ne offēdat ſonus ſimilis in *vides agilem*, ſimilis varietas inſt. 11. *Amor.* iv. 27. & ita *agilis Dea* Diana Epift. iv. 166. *Bella moventem*, quoque Neapolitanus. BURMANNUS.

46. *Qui non vult.*] Legitur & *Qui nolit fieri.* MARIUS. *Nolet* meliores. quo & alii adludant, in quibus, *nolit*, & *nollet*. HEINSIUS.

E L E G I A X.

Qualis ab Eurotâ Phrygiis aveſta carinis,
Conjugibus belli cauſſa duobus erat:

Qualis

1. *Qualis ab Eurotâ Phrygiis aveſta carinis.*] *Eurota* & *aveſta* cum melioribus ſcribendum, ad Eurotam enim nata Helena. *Sparianus Eurotas*

Claudiano Conf. Olyb. 137. Naſoni 11. *Met.* 247. *Tacnarinus*. Eſt quoque id nomen corruptum in Agamemnone Senecæ *ſt.* 281.

A 2 2 2

Sparta

- Qualis erat Lede, quam plumis abditus albis
 Callidus in falsâ lusit adulter ave:
 5 Qualis Amymone ficcis errabat in Argis,
 Cum premeret summi verticis urna comam:
 Talis eras; aquilamque in te taurumque timebam,
 Et quidquid magno de Jove fecit Amor.
 Nunc timor omnis abest, animique refanuit error.
 10 Nec facies oculos jam capit ista meos.
 Cur sim mutatus, quaeris? quia munera poscis.
 Haec te non patitur causa placere mihi.
 Donec eras simplex, animum cum corpore amavi:
 Nunc mentis vitio laesa figura tua est.

Et

* *Spartanæ repetes spreta & Eurotas tuum?*

Sic emenda. nam optimus codex Medicus, & euro tantum, vulgo insulse, & à tanto viro, sed hoc credo viderit, qua est industria, Gronovius, cujus in scriptorem optimum animadversiones jam coepitae Typographis committi, videtur autem aludere ad illud Virgilii l. 498.

Qualis in Eurotas ripis etc. HEINSIUS.

Advella, vel *transvella* Sarravii codex. & priores editi fere omnes, *advella*, quod defendi possit, ut eandem saepe *adductam* & *adductam* diversa ratione dici posse ostendit Munker. ad Hygin. Fab. VIII. & vid. ad Quintilian. Declam. XIV. 10. & CCCXXXV. *Devella* unus, *evella* alius Heinfil. *Advella* Moreti unus. BURMANNUS.

3. *Lede*.] *Leda* Moreti. vid. ad Epist. XIV. 1.

4. *Callidus*.] Multi libri, *candidus*; ut olor saepe *albus* & *candidus* dicitur. Epist. VII. 2. & Heinfil. ad II. Fast. 109. & eo alludit Nofter Ep. XVI. 249.

Pectora vel puris nivibus, vel lacte, tuamque Complexo matrem candidiora Jove.

Retinui tamen *callidus*, quia πῦ lusit magis congruit, & praecessit *plumis albis*, in *falsa ave*, ut Statius X. Th. de Eurota:

Falso gurgis cantatus oloro.

Vid. Eleg. III. 24. & de confusione vocum *callidus* & *candidus*, ad VI. Metam. 576. & II. Amor. XVIII. 29. *Ludis* cod. Scriverii, & ita edidit Burmannus. BURMANNUS.

5. *Errabit*.] Legitur in MSS. exemplaribus, *errabat*, quae lectio mihi valde placet. MARIUS.

5. *Siccis erravit in Agris*.] Ad Homeri Epitheton respexit Poeta, qui vocat Argos *σελῶδες*, hoc est, siticulosum atque aridum, propter naturam terrae. Nam ante adventum Danaï, qui primus puteos effudisse dicitur, andam fuisse terram Argivorum tradunt. Fuit autem Amymone Argiva, Danaï filia. MICYLLUS. Amymone una ex quinquaginta Danaï filiarum, aquam inquirens, in

cervum telum jecit, ac Satyrum dormitantem offendit. Quare ille somno expergefactus puellae miro desiderio capitur. At Neptuno superveniente Satyrus se in fugam dedit. Amymone autem cum illo concubuit: eique Neptunus fontes Lernaeos indicavit. Haec ex Apollodoro lib. II. Meminit & Apollonius lib. I. Arg. his verbis:

Προσδάμν δὲ κέρην

Πρὶν ποτ' Ἀμύμονος Δαναΐος τίθειν ἐνὸν ἕλκον
 Ναιῶλον.

CIOFANUS.

Crediderim scripsisse Ovidium, *ficcis errabat in Argis*; nam & Passeratius ad Prop. lib. II. Eleg. 26. similem lectionis varietatem deprehendit, & in ipso Ovidio in hac voce saepe librariorum aberrasse Heinsius notavit ad v. Fast. 651. & XIV. Metam. 476. & nos ad Valer. Flacc. I. 107. ostendemus. nulli vero loco convenientior haec lectio, quam huic; fuisse enim siccissimam regionem, & fontibus raris irrigatam, multis docuit fons inexchaustae lectionis Ezech. Spanhemius ad Call. Hym. in Pallad. v. 46. & seqq. *Argi* vero plurali numero & masculini generis dixisse veteres docet Lutatius ad Stat. IV. Theb. 672. ex Virgilio, qui lib. II. 95. dixit:

Si patriis unquam remoisset victor ad Argos.

Ubi itidem ad *agros*, in quinque libris, & in *agris* in uno reperit Heinsius. sic idem Statius eodem libro, 347.

Quando his vulgatum descendere viribus Argos.

Lib. XI. 731.

Vis Argos eat, hostilisque Mycenae.

Et ita passim Poetae. In uno Mediceo erat *Sirbiis*, unde olim Heinsius conjiciebat *Phitiis*. Amymones vero fabulam tangit Statius lib. IV. 268. ubi vide Lutatium. BURMANNUS.

6. *Urna comas*.] *Comam* rectius nonnulli. Fast. III. 14.

Posuit à summa scillitis urna coma. HEINSIUS. Vide ad IV. Metam. 7. *Urna caput* duo libri.

B. Fecit

- 15 Et puer est & nudus Amor. sine fordibus annos,
Et nullas vestes, ut sit apertus, habet.
Quid puerum Veneris pretio proflare iubetis?
Quo pretium condatur, non habet ille sinum.
Nec Venus apta feris, Veneris nec filius, armis:
- 20 Non decet imbelles aera merere Deos.
Stat meretrix certo cuivis mercabilis aere;
Et misera iusto corpore quaerit opes.
Devovet imperium tamen haec lenonis avari:
Et, quod vos facitis sponte, coacta facit.
- 25 Sumite in exemplum pecudes ratione carentes.
Turpe erit ingenium mitius esse feris.

Non

8. *Fecit.*] *Finitis* codex Sarravianus. forte recte. vid. Eleg. XIV. 8. HEINSIUS. Efficacius est *fecit*. ita Floz. II. 6. *Fecerant de servitute Romanos*. Just. lib. XXXIV. 2. *De spectatoribus capivis facti*. vid. Epist. XIV. 86. infr. lib. III. AMOL. XII. 31.

De Niobe silicem, de virgine fecimus urfam.
BURMANNUS.

9. *Abest.*] Regius codex, *abit*. Recte, si *abit* pro *abitis* capias. vid. supr. Eleg. VII. 2. BURMAN. 9. *Animique evanuit ardor.*] *Revanuit error* Excerpta Puteani & Sarravianus cum aliis nonnullis. quidam, *revanuit ardor*. Puteaneus & Arondelianus, *revanuit error*. recte. lib. II. Eleg. IX. ut & illic idem codex:

Cum bene pertaesum est, animoque revanuit ardor.
Quod verbum vix alibi invenias: nisi apud unum Laetantium, ut jam monuit in Observationibus politissimus Gronovius. cap. XXI. lib. II. ubi haec Nafonis duo loca pari modo emendavit. Ceterum errorem pro amore passim ponit Noster. Metam. x. 342.

— *Retinet malus error amantem.*

Ubi plura ad rem in notis nostris. sic enim veteres libri, exemplo Virgiliano Eclog. VIII. 41.

— *Ut me malus abstulit error.*

Trist. I. Eleg. 11.

Imo ita, si scitis, si me malus abstulit error.

Ut & illic scripti quidam. lib. II. Trist. 109.

Ille namque die, quo me malus abstulit error.

Parva quidem peris, sed sine labe, domus.

Supra Eleg. II. 35. apud Cupidinem, ex veteribus libris:

Blanditias comites tibi erunt, Errorque, Furorque.

Libro III. Art. Am. 714. eadem varietas:

Proci quis aeternis pectoris ardor eras?

Ubi codices quidam etiam, *error*, HEINSIUS.

11. *Munera posci.*] *Praemia* prima editio. cuius glossema, *munera* esse puto: *Praemia* enim saepe praeda & spolia vocantur, de quibus hic verbo odioso agit, ut vox v. 29. *spolia* vocat & v. 53. in multis & optimis codicibus est, a *diviis praemia posci*. & ita Terentio Hecyr. I. 1. *spoliare* etiam meretrix dicitur, ut similitur Martialis & alii. hinc *praemiari* & *praemiatores*, ut notum. BURMANNUS.

13. *Cum corpore.*] Haec duriora visa Francio, qui corrigebat, *animum cum corpore amavi*.

14. *Tua est.*] Malim, *tuas*. HEINSIUS. Et ita Francius.

15. *Et nudus Amor.*] *Atundus* optimus Palatinus. dixi supr. Eleg. VIII. 39. HEINSIUS. Non agitur hic de munditie. nec sequentia hoc patiuntur. puerili aetati respondent anni sine fordibus, id est avaritia & turpis lucri cupidine, *et nudo*, respondet, quod nullas vestes habeat. & ita in seq. disticho haec duo repetuntur. Francius malebat, *sine fraudibus annos*. BURMANNUS.

16. *Ut sit apertus.*] Quinque veteres, *apertus*. Lege cum Arondeliano, *quis sit apertus*. Propert. II. Eleg. xv.

Interdum tunica duxit aperta moram.

Et Lucan: lib. IV. 686.

Vestibus iratos laxis aperire leones. HEINSIUS.

Nihil muto. ita *aperita pectora*. lib. III. Am. IX. & passim alibi.

17. *Iubetis.*] Francius legebat, *iubebis*.

18. *Pretium condatur.*] *Condat* Puteaneus. HEINS.

21. *Certo.*] *Circo* erat in Glasciano, unde quis de Circensibus prostibulis posset somnari. sed frustra: *Certum* est, quia inscripta erat cellulae uniuicuique merces, quam captabat meretrix; vid. ad Petron. cap. VIII. *Quovis mercabilis aere*, multi ex scriptis. quod male arripuit Marius. BURMANNUS.

26. *Mitius esse feris.*] Martialem lib. Spect. 10. imitatum notavit Douza, *Qui iubet ingenium mitius esse feris*.

Non equa munus equum, non taurum vacca poposcit:

Non aries placitam munere captat ovem.

Sola viro mulier spoliis exultat ademtis:

30 Sola locat noctes: sola locanda venit.

Et vendit, quod utrumque juvat, quod uterque petebat:

Et pretium, quanti gaudeat ipsa, facit.

Quae Venus ex aequo ventura est grata duobus,

Altera cur illam vendit, & alter emit?

35 Cur mihi sit damno, tibi sit lucrosa voluptas,

Quam socio motu femina virque ferunt?

Non bene conducti vendunt perjuriam testes:

Non bene selecti iudicis arca patet.

Turpe, reos emta miseros defendere lingua:

40 Quod faciat magnas, turpe, tribunal opes.

Turpe, tui reditu census augere paternas,

Et faciem lucro prostituisse suam.

Gratia pro rebus merito debetur inemtis:

Pro male conducto gratia nulla toro.

45 Omnia conductor solvit: mercede soluta

Non manet officio debitor ille tuo.

Parci-

27. *Equo & tauro.*] Id est ab equo & tauro. sed rectius in MSS. codicibus *equum & taurum* legitur. MARTIUS. Forte, *repscit*. vid. ad Quint. v. 10.

30. *Locanda.*] Francio placebat, *locata*.

31. *Et vendit.*] *Et venit* Gryphius. Rectius alii. Ita Propert. 1. 11. 4.

Taque peregrinis vendere munusibus.

Plaut. Mil. II. 111. 41. *Non ego possum, quas ipsa se venditas, iutarier.* BORMANNUS.

31. *Utrumque juvat.*] Uterque Maffeanus ita habet. recte. CIOFANUS.

32. *Et pretium.*] Forte, *se pretium facis*. ut II. Eleg. 1.

Ad vastem pretium carminis ipsa venit. HEINSIUS.

Iterum adscriperat Douza illa Martialis lib. 11. Epil. 60. *Et pretium magni facit Dissidibus.*

32. *Quanti.*] Quante Puterancus, alter Palatinus & Francofurtensis.

44. *Male conducto.*] Id est, care, magno pretio. ut Terent. Eun. IV. 4. *Male conciliate*, & ita passim, bene & male emere. vid. 1. Art. Am. 426.

46. *Non manet.*] Forte, *non manet?* HEINS.

49. *Peperisse.*] In omnibus, quae mihi videre contigit, manuscriptis exemplaribus, non *Peperisse*, sed *Peperisse* legitur. quae lectio verior mihi videtur, nam & Livius inquit: *Peperisse eam, quod in sinistris manibus haberent.* MARIUS. *Peperisse sinistras*

Edit. prima & Barberini codex. an *sinistras*. scil. manul.

51. *Ex quibus.*] *Ex quibus* meliores. HEINSIUS: Et ita Douza legebat. *Trajanis visera solo etiam alter Medicus.*

53. *Praemia posci.*] Ex duobus veteribus lege; munera. CIOFANUS. *Præmia* Puterancus & plures alii. mihi repetitio magis aridet. Sequenti versus idem optimus codex cum uno Moreti, *quod dare possit*. non quae. HEINSIUS. In uno Moreti, *grandia posci munera.*

55. *Pendentes.*] Junianus *splendens*, non male; quae oculos ferunt, ut divitiae bestorum, quae conspicuae invitant rapaces meretricum manus. sic XIII. Metam. 813.

Sunt aura similes longis in vitibus uvae,
Sunt & purpureae.

Et Columella XI. 2. *Quosdam*, ait, *credere vindemiam esse temporariam, cum coloratas & perlucidas uvae animadvertissent.* voces autem *splendens & pendens* a libraribus saepe commutatae, ut infr. III.

Eleg. 1. 3. vid. Heins. ad Claud. 1. Laud. Stil. 161. nec tamen *pendentes* ideo praeferebam, quia Servius notat ad illa Virg. 11. Georg. 89. *Non eadem arboribus pendet vindemia nostris.* bene *pendere* dici:

nulla enim vitis in Italia est, quae non pendet. ibi enim de ipsa vite, hic de uvis agitur. BORM.

56. *Benignus agror.*] Fertilis, & qui fructus fert uberrimos. CIOFANUS. Vide Marium.

57. *Numeros.*] Puterancus & Arundelianus, *numerat*. forte, *numera*, quomodo & alibi peccatum,

Parcite, formosae, pretium pro nocte pacisci.

Non habet eventus sordida praeda bonos.

Non fuit armillas tanti pepigisse Sabinas,

50 Ut premerent sacrae virginis arma caput.

E quibus exierat, trajecit viscera ferro

Filius: & poenae causa monile fuit.

Nec tamen indignum est, à divite munera posci.

Munera poscenti quod dare possit, habet.

55 Carpae de plenis pendentibus vitibus uvas:

Praebeat Alcinoi poma benignus ager.

Officium pauper numeret, studiumque, fidemque:

Quod quis habet, dominae conferat omne suae.

Est quoque, carminibus meritas celebrare puellas,

60 Dos mea; quam volui, nota fit arte mea.

Scinduntur veltes, gemmae franguntur & aurum:

Carmina quam tribuent, fama perennis erit.

Nec dare, sed pretium posci dedignor & odi.

Quod non poscenti, desine velle; dabo.

tum. HEINSIUS. Male. Art. Am. II. 166. *Pauper amet canit.*

60. *Nota fit.*] *Nota fit* Puteaneus & plures alii. *verc.* HEINSIUS. Et ita Douza.

61. *Scinduntur veltes, gemmas franguntur.*] Ma-

nuscripta exemplaria fere omnia habent, *scinduntur & franguntur*, in praesenti tempore. MARIUS. *Scinduntur & franguntur*, in praesenti tempore, cum Puteanco, HEINSIUS.

62. *Quam tribuent.*] *Faciens* primus Moreti.

E L E G I A X I.

Colligere incertos, & in ordine ponere, crines

Dofa, neque ancillas inter habenda, Nape;

Inque ministeriis furtivae cognita noctis

Utilis, & dandis ingeniosa notis;

5 Saepe venire ad me dubitantem hortata Corinnam;

Saepe laboranti fida reperta mihi;

Accipe, & ad dominam peraratas mane tabellas

Perfer; & obstantes fedula pelle moras.

Nec

1. *Incertos.*] Turbato & indisposito Marius exponit, sed quaero exemplum hujus locutionis: Editio prima & quinque codices, *incertos*; quod planius. *colligere* vero est in modum colligere, ut loquitur lib. III. Metam. 170. BURMANNUS.

5. *Saepe venire ad me.*] Numeri duriores. Puto scribendum, *saepe venire mihi* vide quae noto lib. II. Artis Amatoriae v. 11. HEINSIUS. Nihil muto contra libros. sic II. Eleg. 1.

Ad vatem, pretium carminis, ipsa venit.

BURMANNUS.

7. *Accipe, & ad dominam peraratas mane tabellas Perfer.*] Illud *Mane* refertur ad participium *peraratas*, non ad verbum *Perfer*. Sub noctem enim ad amicum tabellas misit: quod indicat inferius, dicens: Dum loquor, hora fugit, quod non dixisset, si mane missae fuissent tabellae. *Tabellas*, pugillares. MARIUS. Frustra hic disputat Commentator

- Nec silicium venae, nec durum in pectore ferrum,
 10 Nec tibi simplicitas ordine major inest.
 Credibile est & te sensitse Cupidinis arcus;
 In me militiae signa tuere tuae.
 Si quaeret, quid agam; Spe noctis vivere, dices.
 Cetera fert blanda cera notata manu.
 15 Dum loquor, hora fugit. vacuae bene redde tabellas:
 Verum continuo fac tamen illa legat.
 Adspicias oculos mando, frontemque legentis.
 Et tacito vultu scire futura licet.

Nec

tor de adverbio *mand*, utrum ad verbum *Perfer*, an ad participium *paratas* referri debeat: utroque enim referas, nihil habes quod obstat. Nam quod infra sequitur, *Dum loquor, hora fugit*: non eo valet, ut ancillae vesperi intelligamus datas esse literas, mane autem scriptas. Neque ipsum nomen *Harum*, pro die poni, quicquam certe cogit. Sed ineptum est, in re levicula tot verba perdere. MICYLLUS. Sine dubio *mane ad perfer* est referendum; dum enim comeret dominam, Epistolam reddere debebat. ita praecipit Ovidius ipse 1. Art. 367. Potuit vero dicere aequae bene, *hora fugit* de matutino tempore, quod aptum & breve erat, ac de vespertino. BURMANNUS.

7. *Paratas*.] Editio prima, *proparatas*, sollemni confusione horum verborum. vid. 1. Art. 455. & 12. Metam. 563. 111. Trist. VII. 1. BURMANNUS.

10. *Sed tibi simplicitas ordine major inest*.] Scribere cum melioribus, *Nec tibi*. Nam & in comœdiis subdoliae ac vassae tam ancillae quam servi inducebantur. vide notas lib. 11. Eleg. VII. 56. 17. ita *fallax servus* Eleg. ult. & Art. 111. 607.

Callida profilia, dicatque ancilla perimus.
Sollers ad partes ancilla sup. Eleg. VIII. vid. 11. Eleg. VII. 17. *Adest* quoque Puteaneus & Arondehanus. HEINSIUS. Vid. ad Epist. XVII. 102.

11. *Arctus*.] Legendum est, ut in plerisque manuscriporum codicum, numero singulari, *arcum*, ad vitandum sibi, quem frequentes in hoc carmine literae s facerent. Est enim consulendum Euphoniae. MARIUS. Sed etiam *arcus* Apollinis dixit Epist. VIII. 83. vide & III. Art. 733.

13. *Si quaeret*.] *Quaeret* unus Heinii. vid. Ep. VI. 122. *Quaerat* Junii & hoc recte. vid. Ep. XII. 115. & XVI. 173. *Dicas* etiam alter Puteani & Scriverii.

15. *Dum loquor, hora fugit*.] *Hora* fuit Puteaneus. Forte, *hora* ruit, sic apud Virgilium VI. Aeneid. 539. *Nox ruit Aenea*. & ruit irrevocabile tempus Juvenali. sed tamen Persius Sat. V.

Vix memur leti, fugit hora.
 Possit alioquin & legi, *hora* fuit, ut apud Senecam Epist. CXXIII. *Fluunt dies, & irreparabilis vita*

decurrit. HEINSIUS. Sed nihil mutandum recte Martius vidit, ex Horat. lib. 1. Od. 11.

Dum loquimur fugerit invida Aetas.
 Facile autem est exempli cuiusvis horum trium verborum corradere. sed scriptos sequamur.

16. *Ipse legat*.] *Ille* meliores. HEINSIUS.
 18. *Et tacite vultu*.] *Et* scripti. *Lege, Et tacite*: HEINSIUS. Quinçul. Decl. CCCLXXXIII. *Intellexisti a vultu*.

19. *Nec mora*.] *Statim*, quamprimum. GIOFAM.
 19. *Jubete*.] *Putei*, *videte*: nam aliter in ancilla nimis imperiosum. HEINSIUS. Francius *leg* gebat, *monete*.

20. *Cera*.] *Tabella cerata*. GIOFAMUS.

21. *Comprimas ordinibus versus*.] Hoc est, ipsos versus sive lineas addenset, propè inter se jungat, ut sint angusta ac modica inter hiatus versus spatia, sive interstitia. Neque enim hic *ordo* terminum aut lineam, quae in margine dicitur, significat, ut Commentator putat. MICYLLUS. Rectè Micyllus: locutio est & re militari sive acie, quae ordinibus instruitur, desumpta. sic Liv. VIII. 8. *Triarii consurgentes, ubi in intervalla ordinum suorum principes & hastates recipissent, exemplo compressis ordinibus velut staudebant vias, unoque continenti agmine, in hastem incidebant*. ubi malim *incidebant*: agmine *incedere* passim occurrit. *incidere* enim rectum de iis, qui casu obviam sunt, dicitur. Salmasius de modo Usurarium pag. 464. citat vitio memoriae, ut saepe ipsi accidit:

Comprimas ordinibus versus, oculosque moestur,
Margine in extremo litera raris mea.
 Ubi de *litera raris* etiam disputat. similis vero locus IX. Metam. 562.

Talia nequicquam parantem plena relinquit
Cera manum, summoque in margine versus adhaesit:
 BURMANNUS.

23. *Quid digites opus est graphium lassare tenenda*.] *Graphio* Puteaneus & Politiani Excerpta. *Graphio lassare teneto* Jureti codex. ut fit Graecismus. HEINSIUS. *Tenendo* volebat Francius.

24. *Hoc habeat*.] *Fac habeat* putato retinendum. HEINSIUS.

15. Now

Nec mora: perfectis rescribat multa iubeto.

- 20 Odi, cum late splendida cera vacat.
 Comprimat ordinibus versus, oculosque moretur
 Margine in extremo litera rafa meos.
 Quid digitos opus est graphio lassare tenendo?
 Hoc habeat scriptum tota tabella; Veni.
 25 Non ego victrices lauro redimire tabellas,
 Nec Veneris mediâ ponere in aede morer.
 Subscribam; Veneri, fidas sibi, Naso ministras
 Dedicat. at nuper vile fuistis acer.

25. *Non ego victrices lauro redimire tabellas, etc.]* Alludit ad morem Romanum. solebant enim literae, quae ab imperatoribus, parta alicubi victoria, Romam super ea victoria mittebantur, lauro redimiri, atque ita consulibus reddi: unde & *laureas* dicebantur. Quod sequitur, *Veneris in aede*: generaliter accipiendum est non privatim de aede Veneris, cognomento Genetricis, quae à Julio Caesare condita fuit. Quid enim, si ea nulla tum fuisset? MICYLLUS. Certe fuit: nam Ovidius eo anno, quo Caesar periit, natus nondum erat. sed non ideo necesse de Veneris Genetricis aede, cum plura ipsi dedicata templa essent in urbe, capere. nec tamen extra veri speciem id coniecit Marius. nam illi Veneri donaria dari solere, docet lapis apud Gruter. pag. cccxv. 3. in quo, *Veneri Genetrici cessant maternas donum insisse*, legitur. BURMANNUS.
 26. *Morer.] Morer* recte meliores. HEINSIUS.
 27. *Veneri fidas tibi.]* In manuscripto codice non *Tibi*, sed *Sibi* legitur: & sic omnino legendum, ut elegantior sit sensus. Erit autem ordo: Naso dedicat Veneri tabellas fidas sibi. Quia in vetustissimo exemplari non *Tabellas* legitur. sed *Ministras*: quae lectio quam maxime mihi placet, ut Poëta ministras suas appellet tabellas, quibus

amores suos ad amicam miserit. MARIUS. *Ministras* idem. probe. sic Trist. III. Eleg. VII.

Litera sermonis fida ministra mei.

Epistola XXI. 114.

Lumina propositi facta ministra tui.

Ita *ministras manus*. Elmenh. ad Arnob. pag. 73; HEINSIUS. Francius legebat:

Subscribam; has Veneri, fidas sibi, Naso ministras Dedicat.

Et *Veneri* habent omnes fere editi, nisi quod *Veneris* in Cnippingii editione vitiosissima deprehendo. vid. & Epit. XVIIII. 24.

28. *Acer.]* Atqui *Acer* dicunt post citrum maximo in pretio haberi, teste Plinio lib. XVI. 15. sed addendo vocem *vilis* ostendit has tabellas ex vulgari & vili acere, non illo pretioso, confectas fuisse. neque etiam Plinius ipsum *Acer* pretiosum dicit, sed *operam elegantia & subtilitate citre secundum*. & cap. seq. dicit, *si magnitudinem mensurarum caperet, haud dubie praeferreretur citro*. *Vile* ergo est non elaboratum, minimi pretii & obvium. ut ita *vile Sabinum* apud Horat. lib. I. Od. 22. explicuit contra Dacierium vir non ineruditus in Historiae Criticae tom. XII. pag. 120. BURMANNUS.

E L E G I A XII.

FLete meos casus: tristes rediere tabellae.
 Infelix hodie litera posse negat.
 Omnia sunt aliquid. modo cum discedere vellet,
 Ad limen digitos restitit ista Nape.

Missa

3. *Omnia sunt aliquid.]* Omnia plurimi editi & scripti. sed male. Propert. IV. Eleg. 7.

Sunt aliquid maner.

Ubi vid. diligentissimum Passeratium. & infr. III. Eleg. IX. 65. & ad Quinct. lib. I. Infr. Prooem. contra apud Statium IV. Theb. 330. pro, *sunt omnia*

vera, Gevart. *omnia* edidit. & ita passim alibi haec voces confusae. BURMANNUS.

4. *Ad limen digitos ista.]* De hoc infausto omne multa satis concesserunt antiquitatum collectores, & Marius recte ex nostri Poëtae, Tibulli & Lucani locis illustravit. ex quibus patet, per *digitos*
 B b b hic

- 5 *Missa foras iterum limen transire memento*
Cautius; atque alte sobria ferre pedem.
 Ire hinc, difficilis, funebria ligna, tabellae:
 Tuque negaturis cera referta notis.
 Quam, puto, de longae collectam flore cicutae,
 10 *Melle sub infami Corfica misit apis.*
 At, tamquam minio, penitus medicata rubebas.
 Ille color vere sanguinolentus erat.
 Projectae triviis jaccatis, inutile lignus:
 Vosque rotae frangat praetercuntis onus.

Illum

hic pedis intelligi debere, quod ideo noto, ut hinc lucis aliquid duobus locis Petronii adfundam, quae olim a me, ut & ab aliis interpretibus, praeterita fuerit. primus est cap. cxxxix. *Podagrici pedibus suis maledicant, Chiragrae manibus, Lippi oculis; & qui offenderunt saepe digitos, quidquid doloris habent in pedes deferunt.* ubi agit de superstitiosis, qui si saepe pedes offendunt, causam omnium dolorum pedibus suis adscribunt. nam de talibus agi ostendit dictio, *offendere digitos*, ut passim *pedem offendere* in hac re occurrit. alter est cap. cxxxviii. *Evansi tamen, omnibus digitis inter praecipuum decursum cruentatis.* ubi etiam manifestum est de pedis digitis agi. & ad hoc quoque omen respicere illa Novii in Macco Exsule, apud Nonium in *Limen* puto: *Limen superum, quod mei misero saepe confregit caput: Inferum autem, ubi ago, omnis digitos defragi meos.* Valerius Maximus, sive potius ejus fragmenta. 1. cap. iv. §. 2. de Tib. Graccho: *Nam janua egressus ita pedem offendit, ut digitus ei decuteretur.* quae eadem narrat Obsequens cap. lxxvii. qui dicit, *sinistro pede offensa decussum pollicem.* Plutarchus vero in vitis Gracchorum pag. 831. tam violenter offendisse, ut pollicis pedis unguis rumpeatur, (*ῥαγῆναι*,) & sanguis per calcem efflueret, quod longe a decutere distare mihi videtur, quamvis id & hefferus pro luxare capiat, licet nullo exemplo probet. **BURMANUS.**

4. *Nape.*] Apud Gruterum saepe hoc nomine libertinae occurrunt. vid. pag. 733. 7. 11. 19. & alibi.

4. *Resistit.*] *Resistit* V. C. hinc suspicor resistendum, *resistit*. Douz. C. *Truferat* illa Francofurtensis.

5. *Missa foras.*] Totum hoc distichon abesse vellet Francius, quia ipsi videtur sensum turbare.

10. *Melle sub infami Corfica misit apis.*] Propter eam quod Corfica apes amarum mel procreant, abundante in ea insula taxo, videlicet arbore venenata, ut Plin. tradit. Hinc & Virg. Eclog. ix. 30. dixit:

Sic tua Cyreneas fugiunt examina taxos, etc.
MICVLLVS. *Finitis* apes malebat Francius,

11. *Rubebas.*] Fortasse a ligno hunc colorem habebat cera: erant enim hae tabellae (ut supra dixit Naso) acernae. Et Plinius lib. 16. dum aceris genera multa ponit: *Tertium genus*, inquit, *Zygium rubentem fissili ligno, cortice livido & scabre.* **MARIUS.**

12. *Ille color vere sanguinolentus erat.*] Hoc est, tristis & feralis, quia sunt quae sanguine insciuntur: non sanguine plenus, ut Commentator. **MICVLLVS.** *Ille color cere* Glaferii codex.

13. *Projectae in triviis.*] *Ta* in abest a melioribus. **HEINSIUS.** *In trivio* Regius.

16. *Duras.*] A sanguine scilicet, ut plerumque sumitur: licet de immunibus ab aliis sceleribus possit intelligi. recte Marius componit cum his Horatiana, lib. 11. Od. 13. ubi *sacrilegam manum* dicit.

18. *Duras.*] Scribe, *duras*. **HEINSIUS.**

19. *Rancis bubonibus.*] *Rasis* Putecianus. Aronelianus, *raris*. Scribe, *ravis*: *ravum* enim quod obtusum: sive de voce accipias, sive de colore. hinc *ravis* pro *rancitate*. unde *rabulam* vult dictam Verrius. de qua voce videatur Festus. *Cera ravis cantus.* & *ravum Corybantis guttur* apud Sidonium Apollinarem Carm. xv.

————— *Cleonaes guttura rava seras.*

Carm. XIII. idem Panegyrico Majoriani:

————— *Sub iudice vestro*

Pellitus ravum procrenem suscipit hostis.

Ἀπόλλωνος πελοπῆς Apollonius dixerat Argonout. 11. Cicero in Diomeseis Arateis, quae ab ipso in libro de Divinatione 1. cap. 8. citantur:

Rava fulix itidem fugiens à gurgite penti.

Ira enim in vetusto codice Hugo Grotius invenit. cum *Cana fulix* haecenas circumferatur. alii codices librorum de Divinatione, *Rava fulix*. ipse Grotius *ravum colorem* esse Arato *ῥαβύδων* monet. Avieno est, *Parva fulix*. sed & illic *Rava* scribitur Grotius malit. *Color ravus* inter flavum & caesium medius; etiam pro *salvo* Nonius accipit. Noster lib. v. Metamorph. v. 546. de Alcalapho in noctuum mutato:

- 15 Illum etiam, qui vos ex arbore vertit in usum,
 Convincam puras non habuisse manus.
 Praebuit illa arbor misero suspendia collo:
 Carnifici diras praebuit illa cruces.
 Illa dedit turpes raucis bubonibus umbras:
 20 Vulturis in ramis & strigis ova tulit.
 His ego commisi nostros infanus amores,
 Molliaque ad dominam verba ferenda dedi?
 Aptius haec capiant vadimonia garrula ceræ,
 Quas aliquis duro cognitor ore legat.

Inter

Illo sibi ablatas ravis amicitur in alis.

Ita enim scribendum censeo, cum in vetustis codicibus pro vulgato *fulvis*, legatur *flavus*, vel *fulvis*. Adecantur quae de hac voce notavimus ad §. 659. libri II. Artis. Cicero Acad. IV. *Quia nobismet ipsi modo tum caeruleum, tum rorum videtur*. ita recte Nonius. non *flavum* ut in ipso Cicerone. Horatius certe Epod. XVI. *Ravos leones dixit:*

Credula nec ravis timeant armenta leones.

Ita enim vetustissimi codices, quomodo *ravum lupam* idem lib. III. Od. XXVII. appellat. HEINSIUS. *Ravens* & *rafus* etiam apud Quintil. XI. Inst. 3. commutantur in MSS.

20. *Vulturis.*] Atqui Aelianus lib. II. Hist. 48. dicit vultures non nidificare, neque ova ponere, sed pullos edere, qui statim ac nati sunt avolant. Plinius vero lib. X. cap. 6. eos & ova dare & nidificare, sed in excelsissimis rupibus testatur, & ideo rarissime aliquem eorum ova aut pullos vidisse. hoc primum Poetae nostro, forte nimis luxuriant, oggeri posset. alterum est, quod mirum videri posset vulturem, avem fastidiam, & ex Augurio Romuli & Remi felicissimam omnis habitam, (vide praeter alios Stat. III. 507. & ibi Lutatium.) hic jungi cum bubone & strige. an vulturem occupasse alterius inauspicatae avis locum, vitio librariorum, censebimus? an Poetae luxuriae & inconsiderantiae tribuimus? an vero ex uno aut altero loco, quem adducunt, qui de auguriis ex professo egerunt, etiam inter infelices aves jure referri posse, efficiemus? certe monuit me Ampl. Cuperus ab Antonin. Liber. cap. 21. Metam. dici cum *omniam avianum inimicissimum diis & hominibus*, & *obnoctam* a Sisso, quia cadaveribus vesperebatur. & ita inter prodigia Obsequ. cap. CXXX. *Vulturum ingentem vim advolasse exercitum*, narrat, & alibi saepe. ut *vultures super turrim fulmine exanimatos* narrat idem Obsequens de prodigiis cap. 203. nihil tamen horum placet. & aquam mihi hic haerere fateor. BURMANNUS.

20. *Strigis ova.*] In quibusdam, *ora*, non *ova*. NAUGERIUS. Idem testatur Marius in suis se rep-

perisse, & in Palatino tertio exstat, in duobus Heinsii, *ossa*. quorum alterutrum si recipiatur, posset referri ad illum morem, quem adhuc hodie per agros frequentatum videmus, ut avium nocturnarum reliquias, ora, ossa, alas, pedes, vel etiam totas, a venatoribus vel rusticis, foribus vel arboribus adfixas intelligamus. quod Schot. r. Obs. 12. & alii late illustrant. nam quod Marius ad dirum & terribilem aspectum referat, non procedere videtur. BURMANNUS.

21. *His ego.*] Forte, *hinc ego*. vid. Eleg. VII. 7. HEINSIUS.

24. *Quas aliquis duro cognitor ore legat.*] Cognitorem ego iudicem intelligo, non defensorem. unde & cognitiones causarum, iudicationes, sive iudicia: quales proprie vocabant Romae, quando coram principe sive imperatore agebatur. Et *cognoscere*, iudicare. *Duro autem ore*, haud scio an hic pro severo ac tristi accipiendum sit: tales enim ferè iudices esse solent. MICVLLUS. Late Gronovius lib. IV. de Pecun. veteri cap. III. de cognitoribus, quos pro defensoribus capit, disputat. sed quia *duro ore* additur, ego hic potius cum Micyllo de iudice, vel magistratu, qui proprie *cognoscere* dicitur, capiendum censeo, *duro autem ore* hic non, ut alias pro impudenti, quemadmodum Marius, sed cum Micyllo caperem pro tristi, severo, ut Epist. XVI. 11.

Nec vultu cetera duro

Perlege.

Epist. XVII. 16.

Nec sedit torvis dura superciliis.

Et III. Art. 467.

Nec tamen duro quod petit ore nega.

Multi vero hic codices, *creditor*. alter Puteaneus & Francos. *conditor*, ita in Epistola Symmachi, qua Ausonii Mollam laudat VI. a Vineto Ausonio addita: *Quaestor es, meministi; consilii regalis participes: scio. precum conditor: recognosco*. Heinsius malebat legere, *precum cognitor*. BURMANNUS.

Bbb 2

25. Inter.

- 25 Inter ephemeridas melius tabulasque jacerent,
In quibus absumptas fleret avarus opes.
Ergo ego vos rebus duplices pro nomine sensi?
Auspicii numerus non erat ipse boni.
Quid precer iratus? nisi vos cariosa senectus
30 Rodat, & immundo cera fit alba situ.

25. *Inter Ephemeridas melius tabulasque jacerent.* In quibus absumptas fleret avarus opes.] Propertius lib. III. Eleg. XXII. 20.

Ate miseram, his aliquis rationem scribit avarus, Et ponit duras inter Ephemeridas.

Consule ibi Scaligerum juniorem. CROFAN. *Ephemeris* liber ab Aufonio inscribitur, id est *totius diei negotium*, sic ex antiquissimo libro Lugdunensi titulum libelli concepit Vinctus, qui codex nunc penes Isaacum Voilium exstat, literis Longobardicis exaratus *Ephemeridas Kalendaria* vocat Seneca in fine Epist. XIV. vide eundem Epist. LXXXVII. & ibi Lipsium. & lib. I. de Benefic. cap. II. & lib. VII. cap. X. *Ephemeridas* vero vocat Ep. CXXIV. ubi vid. Lipsium n. 11. HEINSIUS.

27. *Ergo ego vos rebus duplices pro nomine sensi.*] Commentator ad numerum binarium refert: quod is minus auspiciatus sit, quam ternarius, aut alius aliquis impar. Sed cum inquit Poëta, *Rebus*, videndum, num ad eam significationem nominis *Duplices* respiciat, quae duplices, fallaces & dolosos dicimus. ac si dicat, re ipsa nunc videre se, illos fuisse duplices, quod est fallaces, & qui aliud primo aspectu prae se tulerint, quam postea praefarant. MICHELUS. *Duplices* a duobus foliis sic dicti, ut *triplices* a tribus, qui etiam rebus amatoris & levioribus serviebant. testatur Martialis lib. XIV.

Tunc triplices nostris non vilia dona putabis Cum se venturam scribet amica tibi. DOUZA.

Dypitcha Graecis dicta intelligit, *ἄνω διὰ καὶ πρόσω*, his *plicare*. vide Etymologicon magnum in *Διπύχην*. Erant autem libelli duam tabellarum seu paginarum. *Dipychi* vox occurrit apud Symmachum in Epistolis non semel. eorumque formam exhibuit doctissimus Sirmundus Animadversionibus ad Sidonium Apollinarem; eam dico, quae a novis magistratibus sportulae loco ad amicos munus mittebantur. *Duplices*, ut Rem. Amor. 667. *Et manus ex duplices manibus cecidere Tabellae*, quomodo Martiali *triplices* libro VII. Epigr. LII. & LXXI. libro XIV. Epist. VI. *Quintuplices* apud eundem libro XIV. Epist. IV. Papias Vocabulario: *Dipychas tabellas, quibus corruptores amorem suum inscribunt puellis*. Scholiastes antiquus ad illa Juvenalis Satyra IX. vs. 36.

Blandas affidus densaeque tabellas Sollicitent:

Blandis te Epistolis ex Dipychis sollicitent. Lique etiam ex hoc Nasonis loco *Dipycha* non tantum *eburnea* fuisse, qualia inter sportulas jam a nobis recensita, sed lignea quoque, & quidem *acerna*. superiori Elegia, *at nuper vile fuisse acer*. Plura doctissimus Rosweyda Onomastico ad vitas Patrum. Petrus Scrievius ad Vegetium lib. II. cap. XIX. in hoc Nasonis loco corrigat:

Ergo ego vos re, vos duplices pro nomine sensi.

Quod merito improbat in observationibus Gronovius lib. III. cap. VI. de *Polyptichis* Scriverius ibidem videndus. HEINSIUS.

E L E G I A XIII.

JAM super Oceanum venit a seniore marito,
Flava pruinoso quae vehit axe diem.

Quo

1. *Jam super Oceanum venit a seniore marito.*] Numeri in hoc versu parum sunt Nasoniani. metuo ne sciolus interpolarit. quare scribendum cenfeo:

Jam super Oceanum venit seniore relicto.

Sic in Fastis lib. VI. 473.

Jam Phryx a nupta querens Tithone relinqui,

Et libro I. 461.

Proxima praesicte Tithone nupta relicte Parrhasiae sacrum pontificale deae.

Et lib. IV. 943.

Cum Phryx Affaraci Tithonia fratre relicte Sustulit immenso ter jubar orbe suum.

Apud Maronem quoque Aeneid. lib. IV. 585. & IX. 460.

Tithoni croceum linquens Aurora cubile.

Et

Quò properas, Aurora? mane. sic Memnonis umbris

Annua follemni caede parentet avis.

5 Nunc juvat in teneris dominae jacuisse lacertis:

Si quando, lateri nunc bene juncta meo est.

Nunc etiam somni pingues, nunc frigidus humor:

Et liquidum tenui gutture cantat avis.

Quo

Et lib. XI. I.

Oceanum interea surgens Aurora reliquit.

Furius in Annalibus apud Macrobius lib. VI. cap. I.

Interea Oceani linquens Aurora cubile.

Certe Puteaneus, & Arondelianus, venit seniore marito. seniore licito pro relicto exaratum à prope-
rante manu fuerat. cujusmodi errores in vetustis
codicibus passim observavi, nec uno exemplo in
hisce ipsis Notis jam palam feci. Apud Valerium
Flaccum locus extat insignis, quo calligando nunc
defungar. Is est libro VII. ubi de Medea agitur.
Ÿl. 357.

Gingitur inde sinus, & qua sibi fida magis vis

Nulla, Prometheae florem de sanguine furae

Causaeum promit, nurisique gramina tabo:

Quae facer ille nivei inter trifolique pruinas

Durat alicuae cruer.

Sic locum pessime in vulgatis libris adfectum cor-
rigo. versu tertio in codicibus ante Carrionem edi-
tis legebatur, *Causaeum tenuis nurisique gramina*
promit. Carrionis liber:

Causaeum promit nurisique gramina ponit.

Scriptum videlicet antiquitus fuerat, *gramina nape*,
pro *sapo*, sive *tabo*; nam *p* pro *b* vetustissimis
exemplaribus haud raro irreptitè deprehendens. cum
haerentur librariis, *ponit* reposuerunt. *Tenuis* hic
locum non habet, quod de fulmine postea sit
acturus. Versu quinto legitur in editionibus, *Du-
rat editique cruer* nullo sensu. praesertim cum *adeo*
sequatur eodem versu. nimirum *ut pro alit* scripserat
librarius, omisis duabus prioribus literis ob
cognitionem τῶν at praecedentis verbi *durat*. sic
& apud Martialem lib. VII. Epil. XCIII. cum nunc
legatur:

Non ab amore recenti bircus, non ora leonis.

Et in tribus quatuorve, quos inspexi, libris veteri-
rimis, *non à leonis* sit exaratum, haud dubito re-
ponendum esse, *non ala leonis*, pro *axilla*, nam *alas*
non hominum tantum, sed brutorum quoque ani-
malium. sic *alas* elephanti assignat Plinius lib. XI.
cap. XI. Ceterum quod diximus *b* & *p* frequenter
confundi & misceri in vetustis exemplaribus, id
manifestum fit ex *pube* & *puppe*, *nube* & *rupe* con-
fusus. de quibus Notae ad lib. VII. Metam. Ÿl. 51.
& lib. XI. Ÿl. 591. suffus egerunt. *suprema crepuscu-
cula* in Fallis veterissimi codices, cum *sub prima*
fit legendum, & apud eundem Valerium lib. VII.
Ÿl. 375.

Qualis adhuc teneros ubi primum pallida feceras

Alater ab excelso produxit in aëra nido.

Cum *supremum* illic perperam scribatur. Haec in
traficuri. HEINSTIUS.

1. *Seniore marito.*] Tithono. CIOFANUS.

3. *Sic Memnonis umbras Annua solenni caede pa-
rentet avis.*] Sic quidem in omnibus ferè editio-
nibus legitur, quas vidi. At mihi videtur *Umbris*
legendum esse, dativo casu: ut fit ordo, *Sic an-
nua avis parentet umbris Memnonis solenni caede*,
&c. Nam & Cicero hoc verbum cum dativo
iunxit. ut pro Flacco 38. *Lentemus ergo Lentulo*,
parentemus Cethego. & in Antonium XIII.
17. *Dolabella imperatori suo parentavit*. MICTELLUS.
Umbra Farnesianus. alii nonnulli, *umbram*. Le-
gendum, *umbræ*, vel, *umbræ*. nisi sequenti versu
pro *parentis*, cum Neapolitano & quatuor aliis
reponas, *frequentet*. ut Metam. XI. 578.

Ante tamen cunctos Junonia templa frequentat.

Spartianus, *lascitiam publicam frequentare*. Noa
enim memini scriptores Latinos id verbum cum
alio quam tertio casu conjunxisse. pro *solenni caede*
Sarravianus, qui est inter optimos, *solenni more*.
& sic pro diversa lectione unus Vaticanus. Puto,
solenni Martis. quomodo & lib. XIII. Metam. 619.
in hac eadem fabula reponendum:

— *Parentalis pariturae Marte rebellant.*

Ut suo loco pluribus dicemus. HEINSTIUS.

3. *Memnonis.*] Memnon & Hemathio filii Ti-
thoni ex Aurora. Apollodoros lib. III. CIOFANUS.

6. *Si quando.*] Si aliquando, si unquam, sup-
ple, bene juncta fuit, nunc est. Est autem loquen-
di modus, quo nunc quoque materna lingua lo-
quentes utimur. MARIUS. Plenus de hac formula
agemus ad Val. Flac. v. 474.

7. *Nunc frigidus humor.*] *Frigidus aër* omnes
ferè olim editi, multi etiam, & *frigidus aër*. sed
optimi codices, *nunc frigidus humor*. an rorem in-
telligit, vel nebulas?

8. *Et liquidum tenui.*] *Teneri Regius*. HEINSTIUS.
Dubito an rectè *terres* guttur dicatur de avibus illis;
qui mane cantant; si ageretur de Ciconiis, & si-
milibus, facile admitterem, quamvis melius *terres*
collum, quam *guttur* dicatur. Praeterea oppositio
aptior inter *tenuis guttur*, & *liquidum*. mirabile
enim est, aviculas tam tenui gutture vocem tam
liquidam edere. quare ego *tenui*, id est exili, retinco.
est autem *liquidum*, idem quod clarum, foborum.

B b b 3

ita

- Quò properas, ingrata viris, ingrata puellis?
 10 Rofcida purpureâ fupprime lora manu.
 Ante tuos ortus melius fua fidera fervat
 Navita; nec mediâ nefcius errat aquâ.
 Te furgit, quamvis laffus, veniente viator:
 Miles & armiferas aptat ad arma manus.
 15 Prima bidente vides oneratos arva colentes:
 Prima vocas tardos fub juga panda boves.
 Tu pueros fomno fraudas, tradisque magiftris;
 Ut fubeant tenerae verbera faeva manus.
 Atque eadem fponfum confulti ante atria mittis;
 20 Unius ut verbi grandia damna ferat.

Nec

ita *liquidus avium* voces dixit Lucret. lib. 11. *U- quidam vocem* Horatius 1. Od. 24. & *liquidum carmen*. vid. Barth. 11. adv. 9. BURMANNUS.

11. *Ante tuos ortus.*] In Putaeco duo difticha, *Prima bidente v. c.* & *Tu pueros v. c.* praeponebantur his duobus.

12. *Nec modâ nefcius an erret.*] Bene idem Putaeco, *nefcius errat*. Ne enim nefcius erret, fideribus refert acceptum, quae navem regunt. HEINSIUS.

14. *Miles & armiferas.*] *Et miles faevas* Putaeco. nil muto. IDEM.

15. *Prima bidente vides oneratos arva colentes.*] In codice horrendae vetuftatis hoc carmen ita legitur: *Prima fubiro jubes oneratos arva colanos.*

Quod dignius est Nafonis ingenio, quam fuperior verfus, fi quis diligenter & tenfum & compositionem utriusque confideret. *Oneratos*. f. rufficus instrumentis. *Subire arva*, è tugurio in arva feffe conferre. MARIUS. *Prima bidente vides* Maffician. CIOFANUS. Scripti eam primis editionibus fere omnes:

Prima bidente vides oneratos arva colentes.
 Et recte. nec male Junianus:

Prima bidente vides oneratos colla colanos.

Bidens enim rafterum, instrumentum rufficum. aut *rafter*, quod *bidens* fubintelligitur, apud Maronem, *raftera bidens*: fic *tridens*, cum de Neptuni fufcina agitur, *bidens* etiam pro ovibus, fed ad zem. Notter Faft. iv. 693.

Illo fua peragebat humum, fivo ufus aratri,
Sivo curvas falcis, fivo bidens erat.

Et ibidem de pace 927.

Sarcinis nunc durescunt bidens & vomer adnecus
Ruris spes nitentis.

Tibull. 1. Eleg. 1.

Nec tamen interdum pudeat tenuiffa bidentem.

Et Eleg. ult.

Pace bidens vomerquo nitens.

Ita CRMUM fcribendum, non *vigens*, ex Nafonis

loco apparet, quem ex lib. 1v. paullo ante adduximus. idem Tibull. lib. 11. Eleg. 111.

Vorfarem valido pinguis bidente folam.

Juvenalis Satyr. 111. 228.

Vive bidens amans, & culti villicus Horti.

Ubi *pec bidentem* agricultura defignatur. HEINSIUS; Sic Chremes ille Terentianus numquam tam mane egrediebatur, quin Menedemum videret aliquid ferre, fodere aut arare, & in ipfa scena cum rafteris gravibus inducitur. vid. Heaut. Act. 1. Scen. 1. BURMANNUS.

16. *Tardos.*] *Prima vides duros* Barberin. & Francofurt. *Vocas duros* duo alii codices. *frustra*. Epift. xvi. 56.

Nec patulo tardas carpitur ore bovis.

Juga panda etiam bene fe habent, non *curva*, ut multi codices. vid. Epift. vi. 20. & 1. Ant. 318. BURMANNUS.

17. *Magiftris.*] *Magiftro* Vaticanus. *Verbera dura* duo codices.

19. *Atque eadem fponfi confultum ante atria mittis.*] Alii, *fponfos*. atque ita à manu fecunda Putaeco in quo legebatur:

Atque eadem fponfum cultos ante atria mittis.

Et fequenti verfu idem, *ferant*, pro *ferat*, quomodo & alii ex melioribus. Latet certe mendum. niſi mavis totum diftichon à mala manu effe. Nam quid opus *confulti* hic meminiffe, cujus fequenti verfu mentionem fit facturus. Scribo interim:

Sponfos confulti ante atria mittis.

Ut locus fit *vâ ferant* verfu proximo, ubi allufit ad illud Thaletis dictum, *ογγια, παρα δ' ογγ*, quod Aufonius in Thalete fic vertit:

Sponde: nexia eſt praefto tibi.

Sponfos dixit pro fponfores: unicum illud verbum; *fponfos*, damnofum. HEINSIUS. Non puto hoc diftichon, ut adulterinum, facile confingendum: fenfus enim eſt, tu eadem, aurora, mittis (ſcilicet clientem) ad fpondendum ante atria Jurifconfulti

- Nec tu caussidico, nec tu jucunda diferto:
 Cogitur ad lites surgere uterque novas.
 Tu, cum feminci possint cessare labores,
 Lanificam revocas ad sua pensa manum.
 25 Omnia perperer. sed surgere mane puellas
 Quis, nisi cui non est ulla puella, ferat?
 Optavi quoties, ne nox tibi cedere vellet;
 Neu fugerent vultus sidera mota tuos!
 Optavi quoties, aut ventus frangeret axem,
 30 Aut caderet spissâ nube retentus equus!
 Invida, quo properas? quod erat tibi filius ater,
 Materni fuerat pectoris ille color.

[Quid?

sulti, ubi, dum ille ad respondendum fargit, excubare cogitur. *Sponsum* hic non est *sponsorem*, quo modo ulurpari posse non puto, sed est supinum a *spondendo*. & recte Cl. Perizon. ad Sancti Minerv. lib. 111. cap. 18. n. 1. notat haec supina non tam motum, quam finem significare. & ita *sponsum* vocare Horatius 11. Epist. 11. 67. vide quae nos olim ad Phaedr. 1. Fab. 16. notavimus. *Mittere* vero simpliciter nullies ponitur. pro aliquos, certos homines mittere. Nepos. Themist. 2. *Miserunt Delphos consultum*. eodem modo ut hic *sponsum*. infr. 11. Eleg. 11. 5. *Misi scriptoque rogavi*. vid. Celeb. Gron. ad Liv. viii. 22. & Graev. ad Cicer. 111. ad Att. 19. & alibi. & ita retineri potest *ferant*, illi scilicet, quos mittit. Unum vero illud verbum est, *spendeo*, quo utebantur in stipulationibus, & quo obligatio committebatur. & unde damnum ferebant. Er, ut recte Berrmannus & Heinsius, aludius ad dictum Thaletis, quod apud Hygin. Fab. cccxxii. ita exprimit ineptus sane verificator:

Misistisquae Thales sponsori damna minatur.

Ridiculi illi, qui per *sponsum* hic maritum intelligunt, ut Marius fecit. qui hic nihil vidit, ut nec Crispinus, qui unum illud verbum consulti explicat; ut ex consulti verbo consultor damnum ferat; & hinc in consulti juris stringit calumniam, qui uno verbo grandia clientibus damna imponunt. & egregium & tempestivum vulturum rogatorum censorem! BURMANNUS.

21. *Nec tu consules.*] Offendit haec vox Heinsum, & praecipue induxit, ut distinctione praecedens induceret. sed salva res est. succurrit codex Barberinus, qui differe habet:

Nec tu caussidico, nec tu jucunda diferte.

Ut ita diversis faciat caussidicos a consulis, patronis & oratoribus; de quibus egimus ad Petron. cap. XLVI. & dicuntur hic uterque ad novas lites surgere, quia quotidie alias & novas clientium causas agunt. maxime huc facit Martial. lib. 1. Epigr. 98.

*Cum clamant omnes, loqueris tu, Naevola, semper;
 Et se patremum caussidicumque putas.*

Ubi dilinguit patronum & caussidicum. vide Strebaeum ad Cicer. 1. de Orat. 46. BURMANNUS.

21. *Diferte et.*] Tolle et, ex auctoritate codicum praefationum. HEINSIUS.

23. *Tu ne feminei possint cessare lacerti.*] Putaeneus & tres alii:

Tunc cum feminei possint cessare labores.

Alii plures, *Tu cum.* labores etiam est in Aronde- liano. Tibull. 11. Eleg. 163.

Hinc ex femineus labor est, hinc pensa colucae.
 Sil. 111 350.

Cetera femineus peragit labor. HEINSIUS.

Ego quoque aptius labores, quam lacertos, dici puto. Valer. Flacc. 11. 409.

Dona duci promit chlamydem, textoque labores.
 Silius XIV. 665.

Depexaque vellera ramis

Femineus labor.

Ubi vide commentatores, haec vero illustrantur illis Obsequentiis cap. cxxx. *Lux ita fulsis, ut tamquam die orto, ad opus surgerent.* *Tu, cum feminei* codex Douzae. *Lanificas manus* etiam Moreti & sex alii. BURMANNUS.

28. *Nec fugerent.*] *Ne fugerent* meliores. Quinque, *Non.* HEINSIUS. Pro *sidera mota*, quidam, *jussa*. forte, pro *pulsa*; ut ea verba vidimus permutata Epist. xii. 135. alius, *nota*. Moreti, *taeta*, sed omnes frustra: hujus & praecedentis versus color ductus a re militari est, in qua *cedere, fugere, moveri loco*, dicitur exercitus. Ter. Prol. Heeyr. *Grex noster motus loco est.* Valer. Flacc. 111. 211. *Neque enim ignea cedunt Astra loco.* vide Serv. ad Virg. vii. 333. Noster v. Faust. 419.

Hinc ubi protulerit formosa ter Hesperus ora,

Ter declavit Phoebus sidera viela locum.

Er ita passim a Poëti Sol & Aurora dicuntur *vincere, fugare astra* & sidera. vide Cl. Drakenb. ad Sal. Ital. 1v. 88. BURMANNUS.

33. *Quid*

[Quid? si non Cephalo quondam flagrasset amore,
An putat ignotam nequitiam esse suam?]

- 35 Tithono vellem de te narrare liceret:
Fabula non coelo turpior ulla foret.
Illum dum refugis, longo quia frigidus aevo,
Surgis ad invisas a fene mane rotas.
At si quem manibus Cephalum complexa teneris;
40 Clamares; Lente currite noctis equi.

Cur

33. *Quid si non Cephalo quondam flagrasset amore, An putat ignotam nequitiam esse suam.*] Hi versus alunde irrepsisse videntur, nam quare Poëta tam subito ex secunda persona orationem in tertiam converteret, ac rursus post duos hos unicos versus, demum ad priorem figuram orationis rediret? Deinde cum sit apostrophe in iisdem versibus, ad quemnam fieri eam dicemus? Aut cui illa iactantur? *An putat ignotam nequitiam esse suam?* Adde quod statim in tertio dilicho idem exemplum repetitur: quae repetitio quasi otiosa futura erat, si prior ista exprobratio recipiatur. Sed tamen & alios de eadem re cogitare velim. MICELLUS. De Aurorae in Cephalum amore sic Hyginus cap. cLXXXIX. Procris Pandionis filia: hanc Cephalus Deionis filius habuit in conjugio, qui cum matris amore teneretur, aliter alteri fidem dederat, ne quis cum alio concumberet. Cephalus autem, cum studio venandi teneretur, & matris tempore in montem exisset, Aurora Tithoni conjux eum adamavit, perisque ab eo concubitus. Cui Cephalus negavit, quod Procri fidem dederat. Tunc Aurora ait: Nolo ut fallas fidem, nisi illa sefellere. Itaque commutat eum in hospitis figuram, atque dat munera speciosa, quae Procri deserret. Quo cum Cephalus venisset, immutata specie munera Procri dedit, & cum ea concubuit. Tunc ei Aurora speciem hospitis abstulit. Quae cum vidisset, sensit se ab Aurora deceptam, & inde profugit in Cretam insulam, ubi Diana venabatur. Quam cum Diana confexisset, ait ei: Necum virgines venantur, tu virgo non es, recede. & cap. cCLXX. enuenerat Cephalum inter eos, qui formosissimi fuerunt, ubi ita est: Cephalus Pandionis filius, quem Aurora amavit. CIOFAN. Numeri huc dilicho duriores sunt, quam quos pro suis Ovidius admittit. & sane in optimo Putaeano margini adscriptum erat. idque manu recentiori, qui praeterea agnoscit, *Quid si Cephalo.* Certè de Cephalo cum mox sit acturus, otiosa est hoc loco ejus mentio. Mycello etiam ac Grutero suspectum habebatur hoc dilichon. HENSIUS.

34. *Nequitiam.* Douza malebat, *nequitium.*

35. *De te narrare liceret.*] Liberos puto. in Fallis vi. 32c.

Nec libet, & longum est epulas narrare doctum.
Ubi pari modo peccabatur. HENSIUS.

36. *Femina non coelo turpior ulla foret.*] *Fabula Putaeano alter cum Excerptis Vossianis. recte. Noster supra lib. x. Eleg. ix.*

*Mars quoque deprestiti fabrilis vincula sensit,
Notior in coelo fabula nulla fuit.*

Artis Amatoriae libro 1. 561.

*Fabula narrantur toto notissima coelo,
Malesiboris capti Marique Venusque dolis:*
Et lib. iv. Metam. 189. de eadem re:

— *Diuque
Haec fuit in toto notissima fabula coelo,
Seneca Thyeste de Myrtilo 142.*

— *Notior
Nulla est tonis fabula navibus,
Idem Hippol. 759.*

*Omnes per populos fabula distulit,
Phaedrae quem Erosio praetulerit seror.*
Noster in Trist. iv. 10.

Nemine sub nostro fabula nulla fuit.

Am. 111. Eleg. 1.

*Fabula (nec sentis) tota iactaris in urbe,
Art. 11. 630.*

Ut quaeque attigeris, fabula turpis erit.
Apollo apud Tibull. lib. 111. Eleg. 1v.

*At quondam Admeti niveas pavisse juvenas;
Non est in vanum fabula facta jocum.*

Idem lib. 11. Eleg. 111. de Apolline:

*Fabula nunc ille est, sed cui sua cara puella est;
Fabula sit mavili, quam sine amore, Deus,*

Status Achilleide 11. 273.

*Ast ego vel primae puerilis fabula culpae,
Narrabor famulis.*

Neque aliter passim optimi auctores. vid. Weitz. ad P'tron. pag. 206. Passer. ad Propert. pag. 166. Salmas. ad Hill. Aug. pag. 91. ita *fabulas literatas*, pro sermonibus de i'teris, apud Capitolin. in Pertinace & Lamprid. in Alexandro. HENSIUS. Vid. ad lib. 11. Art. 561. plura.

37. *Longo quia marces ab aevo.*] *Longo quia grandior aevo* l'uteaneus & complures alii. Trist. iv. 10. *Saepe suas volucres legit mihi grandior aevo.*

De Macro. certe mox deus sequitur, *si vir tibi marces ab annis.* hinc grandior. HENSIUS. Mihi aridet maxime Herculani codicis scriptura, *lenso quia frigidus aevo.* frigus enim fenis vera causa, cur refrigeret maritum Aurora. & mox *sene* sequitur,

Cur ego plectar amans? si vir tibi marceat ab annis;
 Num me nupfisti conciliante seni?
 Adspice, quot fomnos juveni donarit amato
 Luna: neque illius forma secunda tuae.
 45 Ipse Deum genitor, ne te tam saepe videret,
 Commisit noctes in sua vota duas.
 Jurgia finieram. scires audisse; rubebat.
 Nec tamen adfucto tardius orta dies.

tur, quod idem est quod, *grandior arve*. II. Amor. VII. 9.

In te quoque frigidus esse.

Sic passim, *frigidae puellas, & tepidi viri*. BURM.

39. *At si quem Cephalum manibus.*] *Quem magis Cephalum* Puteancus. *quod malles Cephalum* Jureti Excerpta. Scribe, *quem malles, Cephalum*.

HEINSIUS. Mihi vulgata lectio elegantissima videtur. *Si quem Cephalum*, dictum pro quemcumque juvenem Cephalo similem, quemadmodum recte explicat Marius. ita Virgil. IV. Aeneid. 322.

Si quis mihi parvulus aula

Luderet Aeneas.

I. Aeneid. 181.

Præseptum late pelage petis, Anthoa si quem
Factatum videris.

Ubi videndus Servius, & frustra alii, *si qua*, præferunt. ita Epist. XIII. 65. ex MS. Lovanensi:

Hæstara, si quis is est, si sum tibi cara, caveto.

Inf. II. XIV.

Dicitis quæ Terens, quis vos irriat liso?

Propert. II. I. 49.

Aut mihi si quis

Veneris aliter amovet.

Ita *nescio quis*. ut Eleg. seq. 49.

Nescio quam pre me laudat nunc illo Sygambam.

BURMANNUS.

40. *Lente currito Næstis equi.*] *Nox* filia Chai, quæ ex Erebo fratre Aethera, & Diem peperit. Hesiodus in Theogonia. CIOFANUS.

41. *Plector.*] Legitur etiam *plectar* in exemplaribus. MARIUS. *Plectar* meliores. HEINSIUS.

42. *Non me.*] *Num* Puteancus, & alii quidam ex præstantioribus, pro *constante*, quod in nonnullis est editionibus, *conciliante* reponendum. Anus lena apud Apulej. Metam. IX. *De isto quidem, mi herilis, tecum ipsa videris, si quas sine meo cencilio, pigram & formidolosum familiarem ipsum sortita es*, ita malo, quam *consisio*, quod nunc legitur. HEINSIUS.

43. *Aspice quos fomnos.*] *Lege, quæ ex scriptis, & mox cum iisdem, neque illius forma secunda tuæ, non tua est.* Propert. lib. I. Eleg. II. ut scribendum:

Aspice quos submittat humus formosa colores.

HEINSIUS.

44. *Neque illius forma secunda tua est.*] Ita legitur vulgo, & exponit Commentator, *Nec tua* (scilicet Auroræ) *forma est secunda illius*: hoc est, tu aequè pulchra es atque illa. Quæ expositio non videtur responderi expostulationi. Nam cum Poëta in Auroram invehat, magis conveniebat illam vituperari ab eo, quàm laudari. Legere itaque malim, *Nec illius forma secunda tuæ est*. ut Poëta videatur Auroræ objicere exemplum Lunæ, quæ cum aequè pulchra sit atque illa, tamen patitur juvenes & amantes dormire. MICILLUS.

48. *Nec tamen est solius tardior orta dies.*] Legitur &, *assueto* MARIUS. Magis placet, ut est in utroque Maffæiano, & in quibusdam impressis, *Nec tamen assueto tardius, &c.* CIOFANUS.

E L E G I A X I V.

Dicebam, Medicare tuos desiste capillos.
 Tinguere quam possis, jam tibi nulla coma est.

At,

1. *Dicebam.*] Elegans usus hujus verbi, hoc tempore, quo frustra nos præmonuisse incredulos, quadam cum voluptate exprobramus. plura exempla collegerunt Passerius ad Propert. lib. I. Eleg. 9. princ. & Barth. ad Stat. IV. Silv. III. v. 12. BURMANNUS.

2. *Tinguere quam possis.*] Puto rectius, *tingere*. ne bis idem dicat; jam enim *medicare capillos* præcessit. Med. Faciei:

Ruro sedent, finguuntque comas.

Art. Am. I. 306.

Quid toties positas finguis inepta comas?

C c c

Statius

At, si passâ fores, quid erat spatiosius illis?

Contingerant imum, quâ patet usque, latus.

5 Quid? quod erant tenues, & quos ornare timeres;
Vela colorati qualia Seres habent?

Vel

Statius Theb. v. 228.

*Aspiciens floremque genas & quas sinxerat auro
hæc comas.*

Virgil. lib. iv. 148.

— *Mollisque fluentem*

Fronde premis crinem fingens atque implicat auro.
Metam. iv. 319.

Et sinxit vultum & meruit formosa videri.

Remed. Am. 347.

*Præderit & subito, cum se non sinxerit ulli,
Ad dominam celares manu vulvis gradus.*

Quod ad faciem referendum. Neque aliter Phædrus lib. 11. Fab. 2. de viro opera duntim mulierum depilato, dum capillos ab eis arnari putat:

*Cum se putaret fingi cura mulierum,
Calvus repente factus est.*

Sic scribo. vulgo, *pingi*. Tibul. lib. 11. Eleg. 11.

Et manibus canas fingere velle comas.

Propert. lib. 111. Eleg. x.

Et nitidas preste pollice finge comas.

Catalect. Petronii:

*Fingere se semper, non est confidere amori,
Quid, quasi fasce datur, cum prohibetur, adeff.*

Senec. Hippol. 371.

Et comas selvi jubet, iterumque fingit. HEINSIUS.

Quis dubitet, quin eleganter & Latine *fingere comas* dicatur. sed non id hic agitur. Non enim præmonuerat amicam Poëta, ne fingeret sive ornaret capillos, hoc enim nihil nocuisset crinibus, sed ne *tingeret & medicaret*. Medicamenta vero illa effecerant, ut fluxerint capilli, & jam calva conspiceretur: studuerat vero flavas comas (de quo seminarum studio obvia omnia) efficere, quas natura negaverat, sed venenorum & fucorum vis exederat comas. in uno Mentelii erat, *pingere*. forte, pro *angere*. ut alibi hæc voces permutatae. Junii vero codex, *postera*. *Qua possis* Plantini Editio. BURMANNUS.

3. *Si passâ fores.*] Si contenta naturali colore potuisses pati, id est non impatienter ferre nigros tibi capillos esse datos. ita *paris* simpliciter sumi docuit summus Gronovius ad Senec. Thyest. 468. & alii. BURMANNUS.

3. *Quid erat speciosius illis?*] *Spatiosius* Puteanus cum duobus aliis, & Jureti Excerpta. recte. HEINSIUS. Sine dubio vera lectio. & ita conjece- rat Douza. Valer. Flac. vi. 61.

Cui candidus olim

*Crinis inest, natale decus, dat longior ætas
Jam spatium, triplici percurrans tempora nodo.*

Confundi vero hæc voces, *speciosus & spatiosus*, vide

ad III. Metam. 56. *Præstius tertius Palatin. Fer-
mosius* Moreti primus. BURMANNUS.

5. *Tennes.*] Summa in capillis commendatio. infr. 111. x. 3.

Flava Ceres, tenues spicis redimita capillos.

Vid. Broukh. ad Tibul. 1. x. 68. & ex pleno horre-
loca veterum de capillorum dotibus promen-
tem, Junium de Pictura veterum lib. 111. cap. 12.
§. 6. BURMANNUS.

5. *Quos ornare timeres.*] Codex Moreti pro di-
versâ lectione, *spellare doceret*, forte, *perzare*. vide
quæ noto ad Metam. iv. 453. HEINSIUS.

6. *Vela colorati qualia Seres habent.*] Commenta-
tor, *Vela* hoc loco pro velleribus exponit, quod
velleria commodius cum capillis, quam vela com-
parari queant. Sed hæc expositio caret exemplis:
neque enim alibi invenias *vela* pro velleribus po-
sita. Proinde videtur hæc similitudo ita accipienda
esse, ut si dicas, capillitium illud totum ita fuisse
tenue, ut sunt vela Serum. Aut rursum, pilos ca-
pilli illius ita tenues fuisse, ut simul juncti speciem
talem præberint, qualem vela Serica solent.
MICVLLUS. Recte vidisse Marium puto ineptam
comparationem instituit a tenuibus crinibus ad vela,
quæ lata & expansa sunt. nec tamen *vela* pro
velleribus posse sumi credo. nec etiam *vela* pro
velleribus Sericis dici elegantem posse potest, licet illæ
fluxæ essent & laxæ. nam quod Cicero. 11. Catal.
22. dicat socios Catilinæ; *velis amictus non togis*,
ostendit illa mollium virorum vela, ordinariis Ro-
manorum velleribus opponi, & simul velis veris com-
parari posse. sed quænam illa esset comparatio in-
ter lata & fluxa vela Serica, & capillos tenues?
qui singuli tenuitate sua fila referant, non in unum
collecta velum possent referre. unde mox yf. 23.
Graciles & lanuginis instar dicit, ut *lanugo* etiam
Seribus tribuitur a Poëtis sæpissime. quare putem
hic repetendam vocem ex sequenti versu *fila*,
quæ passim a Poëtis Seribus adscribuntur. Senec.
Hippol. 388.

Quæ fila ramis ultimi Seres legunt.

Claudianus Conf. Olybr. 102.

Filaque concretæ eogis squalece metallo.

Amm. Marcel. xx111. cap. 6. de Seribus: *Cumque
ad cecimenda fila, vel quoadam alia, flavium transie-
rent advenæ.* & hoc est quod postea dicit fuisse,
lanuginis instar. ita enim *fila* Serum credebant ve-
teres, ex lanugine arborum deduci. nam Virg. 11.
Georg. 120.

*Namque Aethiopsium molli canentia lana,
Valleraque ut felis depiciant tenuia Seres.*

Quem errorem Salmastius in exercitat. Plin. pag.
209,

Vel pede quod gracili deducit aranea filum,
Cum leve desertà sub trabe neſcit opus?

Nec tamen ater erat, nec erat tamen aureus illis,

10 Sed, quamvis neuter, mixtus uterque color.

Qualem

209. refutavit. & eum ſequitur Ferrarius lib. 1. de Re Veſt. cap. 19. & ita *toga filo tenuiſſima* III. Art. 445. ne vero odioſe repetatur *vox filum*, in ſequenti verſu cum uno Moreti legerem:

Vel pede quod gracili deducit aranea ſurtim.

Repetenda enim *vox opus* ex ſequentiſus, quae cum *deducit* conjungenda. BURMANNUS.

7. *Vel pede quod gracili deducit aranea filum.* Aelianus de Hiſt. Animalium lib. 1. cap. XII. CIOFANUS. *Fragili* in altero Medicò. unde *facili* conjiciebat Heinſius. *Producit* Sarravii. fruſtra; nam *graciliſ* & *deducere* propria in hac re verba, ut & in laudifico peculiarum. Ennius apud Nonium in *Gracilentum*:

Deducant habiles radios filo gracilento.

Ita Lippius conſtituit hunc verſum, approbante Columna, & Broukhuſio ad illa Propert. IV. Eleg. III. 33.

Et Tyria in radios velleris ducta ſunt.

Ubi Heinſius ad Valer. Flac. VI. 223. mallet, in *calasibi lecta*, vel, in *radiis texta*. ſed fruſtra. *ducta* enim recte, ut hic *deducere*. ſed ille locus docet apud Ennium male *radios deduci* dici *filo*, cum contra *fila* vel *velleris radiiſ* vel per *radios* deducebantur. quare legerem:

Deducunt habiles radio, filo gracilento.

ſcilicet *lanam*. Ut agatur de ancillis Lucretiae lanam facientibus: nam Columnae ratio non ſatis ſolida, qui ex libro VII. Annatum Ennii verſum eſſe contendit, ubi res longe poſt violatam Lucretiam narrantur, cum Merula ad Enn. pag. 321. ex libro III. deſumptum eſſe verofiſimiliſ conjiciat. *exiles digitis* Noſter VI. Met. 143. vocat, quos hic *graciles pedes*. Servius ad Virgil. II. Georg. 120. *Apud Indos & Seres ſunt quidam in arboribus vermes, & bombyces appellantur, qui in arborum morem tenuiſſima fila deducunt.* ita editi. ſed MSS. Codex Leideniſ, *ducunt*, ut Propertius. & ad haec adducta illa Virgilio in Culice comparatio:

Lufimus, Oellavi, gracili modulante Thalia,

Atque araneoli tenuem formavitibus arſum.

Ut enim aranea tenuem *erſum*, id eſt filum, quod orditur, tenue format pede gracili, ita nos gracili Muſa luſimus. nam & *deducere carmen*, quo Noſter I. Metam. 4. & alibi ſaepe utitur, deducta hinc metaphora, dictum. unde Columella lib. X.

Tenni deducere carmine Muſa.

Et ibidem:

Gracili connectere carmina filo.

Martial. VIII. 33.

Lenta minus gracili creſcunt colocalia filo.

Aufonius in Moſella, *ſubiſili filo nero carmina dixit:*

Mollia ſubiſili nebunt mihi carmina filo

Pieridei, tenuisque aptas ſubtemine telas

Percurrent.

Et Horat. II. Epift. 1. 225. *Tenni deducta poemata filo.* ad lib. I. Trift. 1. 39. in codice Leideniſi erat gloſſa haec, *deducta, tractum eſt a filo, quod ſubiſili deducatur a caelo (a tela legebat Heinſius) & ita carmina a mente compoſitoris. unde alibi in Ponte: Accipe Perſepi deductum carmen ab illo. & alibi, in Honorato: ſubiſili deducta poemata filo. & hinc tenuara carmen Propert. III. Eleg. 1. ita *deductum carmen* apud Virgil. VI. Eclog. 5. non tenuae hac ratione, ut humile ſit reſpectu Epici, ſed ut recte Macrobius VI. 4. & Erythræus in Indice, ſubtile, elegans, tenuc. ſic Juvenal. Sat. VII. 54.*

Egregius vates, cui non ſit publica vena;

Qui nihil expoſitum ſeleat deducere.

Contra Cicero IX. ad Fam. 12. *Manuſculum levidenſe, craſſo filo.* ubi non faciunt viri docti, qui *levi dente* corrigunt, ut Octavius Pantagathus, & nuper ejuſ conjecturae aſſertor, vir egregie doctus, Heumannus, in Miſcel. Lipſienſi. tom. VIII. pag. 87. nam *levi dente* opus aliquid recte dici, vellem nobis oſtenderent idoneo quodam auctore; nec magis tamen *levidenſe* placet, quam vocem Latinis veteribus inauditam fuiſſe puto, quid tamen reponendum ſit vix diſſicile, an *levi penſo*, id eſt opera *facili* & *levi* compoſita oratio. ſed ut redeamus in viam. ita dixit, *craſſa ſiſa deducere* Noſter Epift. IX. 77. & quae plura obvia. Ceterum ut *tenuare*, & *tenni filo deducere*. ita & eodem ſenſu *eliquare* Petruſ Sat. 1. 35.

Eliquat & tenero ſupplantat verba palato.

Et Apulej. in Floridiſ, *canicium oro tereti eliquare*; quod verbum etiam in laudifico occurrit. ita Tertul. de Pallio cap. 3. *Dumque porientat, & quod facilitat materia ſuadebat, tractu proſequente filum eliquat.* & paulo poſt de Bombyce, *quasi per aërem eliquando araneorum horreſcepis idoneis ſetes tendit.* Salmalius editit, *per aërem liquando*, ſed cum teſtetur in MSS. eſſe, *per aërem liquando*, nos *eliquando* reſcribendum eſſe putamus. & ipſe ſupra Tertullianum, *filum eliquare* dixiſſe notat. Caſaub. ad locum Perſij vult metaphoram eſſe a metallis, quae liquata molleſcit; ſed rectius a lana, quae tracta & deducta etiam molleſcit, unde Noſter III. Metam. 411.

Lanam mellire trahendo.

Nefcio an Caſauboni animo obverſata fuerit illa Prudentii in Hamartig. 259.

C C C 2

D M

Qualem clivofae madidis in vallibus Idae
 Ardua derepta cortice cedrus habet.
 Adde, quod & dociles, & centum flexibus apti,
 Et tibi nullius caussa doloris erant.

15 Non acus abruptit, non vallis pectinis, illos:
 Ornatrix tuto corpore semper erat.

Ante

*Dum scatebras flavierum omnes, & aperta metalla
 Eliquat ornatus.*

Sed ille capiendus de filis aureis, quae intexebant
 vellibus, quae eliquari vel deduci antea debebant.
 & ita vehementer dubito, an non hoc verbum
 reddi posset nostro Nasoni lib. IV. Metam. 176.
 ubi Vulcani retia, quibus Venerem & Martem de-
 prehendit, comparat Araneorum telis, & stamini-
 bus tenuissimis:

Extemplo graciles ex aere catenas

*Ratiague & laqueo, quae lumina fallere possunt
 Eliquat.*

Valgo legitur *elimas*, sed lima vix tam tenuia fila,
 unde retia illa facta sunt, fieri credibile est: quae
 lumina possent fallere. sed *eliquatis* sive deductis
 ex filis texta retia rectius fingimus: nec morari
 debet syllaba producta, cum in *liquere*, *liquere*
 & inde deductis prima syllaba sit anceps. vid.
 ad III. Metam. 486. & alibi. sed haec jam plus
 satis, & praeter morem nostrum. BURMANIUS.

8. *Nectis opus.*] *Texis* vel *nevis* malebat olim
 Heinsius. deinde cum in Ambrosiano reperisset,
fnis, illud praetulit; & ita codex Douzae. de quo
 verbo plura ad I. Fallot. 158. Ego nihil mutuo.
 BURMANIUS.

9. *Nec tamen ater erat etc.*] Ita Bathylli comas
 Aiacreon pingi vult Od. XXII.

*Λικυλῆς ἄρατος πόντου,
 Τὰ μὲν ἑδόμεν μολαίνας,
 Τὰ δ' ἐς ἄκρον ἑλευσίναι.*

Ubi viri docti hunc Ovidii locum recte adducunt.
 BURMANIUS.

9. *Nec erat color aureus ille.*] Sic in uno Mas-
 feian. sicque legendum persuadet ratio & se-
 quens carmen. CIOFANUS. Puteaneus & quidam
 alii, *neque erat tamen aureus ille*. nonnulli, *neq*
erat tamen aureus ille. utrumque bene. HEINSIUS.

12. *Derepta cortice.*] *Derepta* Puteaneus. sic &
 paulo post codex idem, *derepta acu*. dixi supra ad
 Eleg. v. vs. 1. optimus Palatinus, *dirapta cortice*.
 Lego, *derepta*. nam Nostro ea vox ut plurimum
 foeminini est generis, de qua ad Metamorph. IV.
 375. & Nuce 38. *derepta pelle* de Marfya in Ivide
 551. ex scripto codice. HEINSIUS.

12. *Cedrus.*] Piserimam pierumque Poetae faci-
 unt Idam. sed forte piceam intelligit, quam *ni-
 gramem* vocat Virgil. IX. 87. & quae in silva *Pinea*
 erat; male ibi Servius umbrosam exponit, cum
 priora habeat folia, teste Plinio XVI. cap. 10. Piceam

vero fuisse speciem Cedri idem Servius ex Plinio
 docet ad VI. Aeneid. 189. quod tamen in Plinio
 reperire non potui. similem vero Cedri & Pi-
 ceae naturam in eo, quod detracto cacumine in-
 tercant, scribit lib. XVII. cap. 24. quod folia sint
 capillata Pino & Cedro lib. XVI. 24. & Homerus
 Odyss. E. 60. Cedrum & Pinum, sive Laricem,
 Pini speciem conjungit teste Plin. XIII. cap. 16.
 ubi vid. Comm. & lib. XVI. cap. 10. quintum ge-
 nus Laricem dicit, quem locum an respexerit
 Servius nescio. quidquid sit, Cedrum in Ida nasci
 nusquam alibi legi. Marius de Ida Cretensi vide-
 tur hic suspicari, quia Plinius Cedrum in Creta
 nasci ait. sed per Idam, simpliciter positam, fere
 Phrygium montem Poetae intelligunt. BURMAN.

13. *Et dociles.*] Tres libri, *faciles*. quae eadem
 varietas I. Art. 267. duo, *fragiles*. sed nihil muta.
 Claud. de Rapt. II. 30.

Indociles errare comas.

Id est passus, sparsas, quae in cincinnos flecti non
 erant adfecti. vid. Barth. ad Stat. IV. Theb. 743.
 & de voce *docilis* & *indocilis* Passer. ad Prop. I. 2.
 pag. 146. ita de alia re. Val. Flac. VI. 237.

Docilis regei, docilisque relinquit.

Est vero idem quod Petron. 126. dicit, *crines in-
 genio suo flexos*. BURMANIUS.

15. *Non vallum pectinis, etc.*] Observa hoc lo-
 co similitudinem: ut enim detus pectinis ordine
 se sequuntur, ita & in vallyo pali. Est autem *vall-*
lum, quod nostri vulgo citi stacten appellant.
 MICYLLUS. Vallus legit ex codice Arondeliano,
 qui Pirckerimeri olim fuit, in Observationibus
 Gronovius, ut & Metam. VIII. 286. *Stantque vel-*
lus vallus fessae. qui consulendus. Observ. lib. III.
 cap. XVIIII. Tibul. I. Eleg. 10.

Non acies, non vallus erat.

Ubi Gujctius legit, *acies*. forte, *aries*. HEINSIUS.

16. *Ornatrix tuto corpore.*] Praetereunt haec in-
 terpretes, & tamen difficultate carere mihi non
 videntur: infolentem enim locutio, ut ornatrix,
 quae non laedit dominam, dicatur fuisse tuto cor-
 pore, quod potius notaret, ornatricem non fuisse
 laesam. & hoc forte movit virum illustrem Ezech.
 Spanhem. ut legeret ad Julian. Caesarem pag. 300.
Toto corpore semper erat. utitur autem hoc loco,
 ut probet ornatrices non tantum crinibus comen-
 dis, sed toti corpori colendo adhibitais. sed aequae
 infolens esset hoc sensu dicere, *Ornatricem toto*
corpore esse, quod deberet hic notare nulla parte cor-
 po-

Ante meos saepe est oculos ornata; nec umquam
 Brachia derepta faucia fecit acu.
 Saepe etiam, nondum digestis mane capillis,
 20 Purpureo jacuit semifupina toro.
 Tum quoque erat neglecta decens: ut Threcia Bacche,
 Cum temere in viridi gramine lasa jacet.

Cum

corporis fauciatam, vel laesam. vid. vi. Met. 142. Codices vero hic nihil variant, quia vero millies voces *corpore* & *carmine* confunduntur, posset, *tuto carmine* legi, si ea voce in pectendis capillis haeret uti, sicut in lanificio. de quo vid. Heinfr. & Barth. ad Claud. 11. Eutr. 458. sed vix audeo id Ovidio tribuere. videant acutiores. vulgata scriptura si servanda est, ita interpretanda forte erit; capillos illos fuisse tam dociles, ut numquam dominam ad iram provocaverint, quae, si crines nolent sponte ornari, sed saepe resolvendi essent, vel tumberentur, in ornatricem saeviebat. ita III. Ait. 239.

Tuta sit ornatrix; edi (scilicet puellam,) quae fauciat ora, (scilicet ornatrix)

Unguibus, & rapta brachia figit acu.
Tuta corpora dixit & Celsus, lib. 11. cap. 14. quae febre carent. BURMANNUS.

17. *Ante meos oculos saepe est ornata.* Etiam hic fit subita transitio a persona in personam. Itaque ut in superiore Elegia versus quosdam abundare diximus, ita hic reliquos desiderare possis. Nam alias Ovidianum non est, tam subito & quasi ex abrupto figuram orationis convertere. Adde quod & nominativus substantivi sive suppositi desideratur, cum inquit: *Ante meos oculos saepe est ornata,* &c. ut possis de alia, quam ad quam haec tenus sermo factus est, verbum *Ornari,* & quae sequuntur, intelligere. Sed quia infra simili ferè transiitione utitur, tribuimus affectui hoc loco, quod alias ἀνακλονία futurum erat. MICYLLUS.

18. *Brachia derepta faucia fecit acu.* Jam supra monuimus *derepta* legi in optimo Puteaneo, sed quia paulo ante *derepta carice* habuimus, minus hoc loco id verbi nunc placet. Nonnulli, *directa acu.* Puto, *corrupta acu.* Sed & *brachia fixit pro fecit* scribendum vel invitit membranis:

Brachia corrupta faucia fixit acu.
 Ecce locum profusum similem libro III. Artis Amatoriae 239.

Tuta sit ornatrix. edi, quae fauciat ora
Unguibus, & rapta brachia figit acu.
 Ita & *acu figi* crines dicebantur. ut apud Martialem lib. 11. Epigr. LXVI.

Unus de tuto peccaverat orbe comarum
Annulus. incerta non bene fixit acu.
 Quo loco mal'n reponi, *toro orbe.* quomodo apud Nostrum paulo post sequetur:

— *Toro flexilis orbe sinu.*
 Ipse Martialis in Apophoreus Epigr. XI.

Tennis ne madidos violent bombycina crines,
Figat acus tortas sustinuatque comas.
 Magae quoque simulacra cerea acu figebant. Hinc *figere* & *desigere* verba magica. de quibus ad Epist. VI. § 91. ubi de Medea:

— *Simulacraque cerea figit,*
Et miserum tenes in jecur urget acus.
 Amor. III. Eleg. VII.

Savage poenica defixit nomina cerâ,
Et medium tenes in jecur egit acu. HEINSTUS.
 Possent haec capi, ut modo diximus, de domina non solita saevire in ornatricem, sed quia hic de eo non agitur, sed de capillorum ingenio, quae tunc ornatricem praestabant, *acus directa* posset ita capi, ut numquam, ne per imprudientiam quidem ornatrix, manus aberraret, & acum, quae figebat crines in annulos & cinnos flexos, dirigere in brachia dominæ posset; cum enim steterent ornatrix Puellarum crines, cinnos & annulos, acu fixos & pendentes relinquebant, dum reliquos crisparent. tam cautam vero hanc fuisse dicit, ut numquam acus illa dirigeretur ex cinnos jam fixo, in brachia puellae, quae inde laesa fuissent, sed adhaerere firmiter suo cinnos. ita interpretor in Martiale illa, *incerta non bene fixus acu.* *faucia* etiam *facit*, non *fixit* legendum: *figere* enim malitiam & consilium ornatrix indicaret, neque laudat eam, quod non malitiose laeserit umquam dominam, quae enim inde praecipua laus? sed laudat capillos, quod ita ingenio suo ad stectendum erant apti, ut *crudirent ipsas acuis*, ut vers. 30. dicit, ita ut nulla per imprudientiam ornatrix acus inde excideret, vel solutus capillorum flexibus emereret, ad laedenda brachia, in quae dependebant cinnos, dominæ. *Sauca* vero *fecit* pro *fauciavit*, ut, *facere scissas genas*, pro *scindere* Propertium dixisse ostendit Valseranus ad lib. 11. Eleg. 18. & multis exemplis illustrat. sic *udas genas facere* alibi. & ipse Heinfr. ad Epist. XX. b2. ingenti exemplorum numero *faucia facta*, & similia illustrat. fateor vero haec nondum ad liquidum perducta; neque mihi ipse satisfacio. BURMANNUS.

19. *Nondum digestis.* Id est sparitis & passis. Martial. III. 61.

Ille etiam flexus qui digerit ordine crines.

20. *Purpureo jacuit semifupina toro.* Manuscripta quaedam exemplaria habent, *semifupina*, id est in

latus cubans, MARTIUS. Sic legendum ex eodem

Ccc 3 Mas-

Cum graciles essent tamen, & lanuginis instar;

Heu mala vexatae quanta tulere comae!

25 Quam se praebuerunt ferro patienter & igni;

Ut fieret torto flexilis orbe finus!

Clamabam, Scelus est, istos scelus urere crines.

Sponte decet: capiti, ferrea, parce tuo.

Vim procul hinc remove. non est qui debeat uri;

30 Erudit admotas ipse capillus acus.

Formosae perire comae: quas vellet Apollo,

Quas vellet capiti Bacchus ineffe suo:

Illis contulerim, quas quondam nuda Dione

Pingitur humenti sustinuisse manu.

Quid

Maffeciano. malè in altero, *semisupina*: in excussis quibusdam malè item est, *semisupulta*. corripit autem hoc loco primam in *supina*, quam alibi producit. CIOFANUS. Gruterus è Palatino annotabat, *Purpureo jacuit semisupina toro*. DAN. HEINSIUS. *Semisupina* ex Puteaneo aliusque melioribus scribendum monui ad Epistolam decimam. §f. 15. HEINSIUS. Barthius ad Stat. iv. Theb. 743. legit, *semisopora*. sed *semisupina* rectum est, ut scilicet parator videretur amatori, si superveniret. hic enim, iudice nostro, artificis & magistro nequitiae, aptissimus ad venerem situs. vide lib. III. Art. Am. 788. BURMANNUS.

21. *Ut Thracia Bacche.*] *Thracia* Puteaneus recte. vide Notas ad Epist. XIX. §f. 26. proximè verum duo Vaticani, in quibus, *terrica* & *terrina*. HEINS.

22. *Temera.*] HORAT. II. Od. II.

Car non sub alta vel Platano vel bac

Pinea jacentes sic temera. DOUZA.

Tenero margo Berfmanni.

23. *Cum graciles essent tamen.*] Non satisfaciunt numeri. Sarravianus & Vaticanus unus, *tanquam lanuginis*. Montelianus, *tantum*, cum uno Medicèo. unus meus, *cum & lanuginis*. Excerpta Jurati, *tamen & sans laminis instar*. Puto scribendum:

Tam graciles haeresque tamen lanuginis instar.

An *teretesque tamen*? ut apud Nonium in *juclare*. Varrone Eumenidibus, *Tibi nunc semiviri teretem comam volentem jaculant tibi Galli. teretes* quasi torto facti. *auras teretes* pro politis apud Ciceronem. *teretes digitii, rami* & similia apud Poetas. HEINSIUS. *Teretes* digitos, aures, collum, pedes, dici patior. sed crines qui *teretes* vocavit urquam, quae tenuitate sua ita dici vi merentur. in Varonis loco malle *teretes*, ut ita apud Petron. cap. 23. quidam legunt, *mollis, teretes*, id est *semiviri, teretes*. BURMANNUS.

24. *Heu mala.*] *Atala* omnino legendum est, ut in MSS. ut sit, *quanta mala*. MARIUS.

24. *Vexatae.*] Vide quae ad Petronii cap. IX. notavimus.

25. *Quam se praebuerunt.*] Malim, *praebuerunt*, nam *praebuerunt* duo libri. Vide Notas Epist. VI. 166. HEINSIUS.

26. *Nexilis orbe finus.*] *Flexilis* multi ex scriptis. quod rectius videtur. quamquam non me laet apud Marc. Capel. lib. IV. initio occurrere, *crines tortuosos decemque inflexione crispatos & nexilis*. Valer. Flaccus lib. V. §89.

Cui oblamy & multà spiras coma flexilis aurà.

Martial. lib. X. Epist. LXV.

Tu flexa nitidus coma ungaris.

Idem lib. I.

Flollere se nelim, sed nec turbare capillos.

Et lib. III. Epigr. LXIII.

Bellus homo est flexes qui digeris ordine crines.

Juvenalis Sat. VI.

————— *Tanrea* punit

Continuo flexi crines facinusque capillis.

Manilius libro V. ut corrigo:

Nlis cura sui cultus, frontisque decorae

Semper erit, tortosque in flexum ponere crines.

Sic & *flexae ambages*, de quibus dictum Metam. VIII. §f. 160. in Arondeliano, *plexilis*. & *corona plectilis* Plauto Bacchidibus. *Plectiles Syllogifinos* Prudentius dixit Apothecis Praefatione. ΣΥΛΛΟΓΙΣΤΟΣ ΠΛΕΚΤΙΛΕΣ Euripidi Hippolyto. HEINSIUS. Vide Salmast. ad Capitolini Pertin. cap. XII.

27. *Clamabam.*] Petron. cap. XLVI. *Ideo illi quodidie clamo: Primiogeni crede mihi, quidquid dicitis, tibi dicitis*. ubi vide notata. BURMANNUS.

29. *Non est.*] Scilicet capillus aliquis: omnes enim decori sunt. MARIUS. Male. plena locutio est, non est is capillus, qui debeat uri. vid. ad Epist. XX. 49.

31. *Formosae perire comas, quas vellet Apollo, quas vellet capiti Bacchus ineffe suo.*] Exposui hunc locum lib. IV. in meis in Metamorph. observatiombus

- 35 Quid male dispositos quereris periisse capillos?
 Quid speculum moesta ponis, inepta, manu?
 Non bene confuetis a te spectaris ocellis.
 Ut placeas, debes immemor esse tui.
 Non te cantatae laecerunt pellicis herbae;
 40 Non anus Haemonia perfida lavit aqua.
 Nec tibi vis morbi nocuit; (procul omen abesto)
 Nec minuit densas invida lingua comas.
 Facta manu culpaque tua dispendia sentis.
 Ipsa dabas capiti mixta venena tuo.
 45 Nunc tibi captivos mittet Germania crines:
 Culta triumphatae munere gentis eris.

nibus. CIOFANUS. *Quas portet* optimus Palatinus. *Lego, quas optet.* HEINSIUS.

33. *Contulerim.*] Comparaverim. ut apud Juvenalem Sat. I. 105.

Sed quinque tabernae

Quadringenta parant: quid confert purpurae amator
Optandum? si, &c.

Sic enim omnino legendum est illud Juvenalis carmen ex vetulo codice, non ut perperam in omnibus impressis exemplaribus hucusque & lectum, & ab illis, qui in Juvenalem catervatim commentaria cadere, expositum est. MARIUS.

35. *Quid male dispositos.*] Non damno hanc lectionem. libri tamen meliores cum Puteaneo, *dispositos capillos.* Pont. lib. 117. Eleg. 111.

Non bene disposita: comens, ut ante, comas.

Martial. lib. XII. 84.

Dices Achilleas dispositas comas.

Tibul. lib. I. Eleg. VIIII.

Saepeque mutatas dispositis comas.

Et Eleg. IX.

Tunc putas illam pro te disponere crines?

Seneca in Fragmentis:

Sunt quae Junonis ac Minervae capillos disponant.

Similis varietas in Caralectis Petronii Epigr. ad Basiliscum. ubi V. C. Vossii:

Semper dispositas parvo decente comas.

Forte hic legi possit, *dic posses.* HEINS. *Dispositos* rectum est, ut supra *disgestos* dixit. Vide Salmasium de Coma. pag. 301. ubi docet, *disponere* esse per flagella & granos distinguere. BURMANNUS.

40. *Non anus Haemonia perfida lavit aqua.*] Legitur etiam in MSS. exemplaribus, *laesi.* recte utrumque. MARIUS. Tacent hic interpretes, quos eertus fuit nihil horum intellexisse. Mihi quidem ista magicæ artis species profus ignota est. quamquam succurrunt illa ex libro 11. Faistorum 39.

Aetheridem Pelens, ipsum quoque Pelea Phoci
Caede per Haemoniam solvit. Acasius aquat.

Sed illic de lustratione Pelci, re apud Thefalos gestâ, agitur. quomodo & apud Propert. lib. 117. Eleg. 22. *

Quae mihi non patrii poterant avertere amici,

Eluere aus vasto Thefalae saga mari.

Libri nonnulli veteres ab aliis inspecti, tum ex nostris Neapolitanus, Palatinus optimae notae, & meus chartaceus, *laesi aqua.* Opinor scribendum:

Non anus Haemonia perfida laesi acu.

Ut ad deflexiones magicas referatur. de quibus nonnihil paulo ante diximus, & Epistola VI. VI. 97. HEINS. Non intelligenda species quaedam magicæ artis peculiaris & obscurior, sed capiendum de aqua magica sive avernali, vel stygia, ut passim Poetae vocant, qua utebantur magae in nefariis suis facris, & quâ aspergere res, quibus nocere volebant, passim dicuntur. vide quae Passeratius notat ad Propert. IV. Eleg. 1. 120.

Umbra nec haec magicis mortua praedis aquis.

BURMANNUS.

41. *Non tibi.*] *Nec scripti.* ut & sequenti versu. HEINSIUS.

42. *Nec timuit.*] Sic in exemplaribus quidem impressis legitur: sed sensus contrarius & ineptus ex hac lectione eliceretur. unde legendum omnino, ut in manuscripto codice vidimus, *Non minuit:* ita enim aperitissimus erit sensus. nam comae manuantur capillis defluentibus. MARIUS.

45. *Nunc tibi captivos mittet Germania crines.*] Et ex hoc loco, & ex aliis, quos adferam, cognoscitur Germanos capillum nutrisse. lib. I. Faistor.

— Sparsei Germanis crines

Perrigii.

Lib. IV. De Ponto Eleg. 11.

Squallida prelixis qui tegit ora comis.

Et paullo post:

Crinibus in eam fertur Germania passis.

CIOFANUS.

P. OVIDII NASONIS

- O quam faepe, comas aliquo mirante, rubebis;
 Et dices, Emtâ nunc ego merce probor!
 Nescio quam pro me laudat nunc ilte Sygambram;
 50 Fama tamen, memini, cum fuit ista mei.
 Me miserum! lacrimas male continet; oraque dextrâ
 Protegit, ingenuas picta rubore genas.
 Sustinet antiquos gremio spectare capillos,
 (Hei mihi!) non illo munera digna loco.
 55 Collige cum vultu mentem. reparabile damnum est.
 Postmodo nativâ conspiciere comâ.

46. *Tuta triumphator.*] Vetus lectio est, *culta*, id est ornata, & sic dubio procul legendum. MARIUS. Male Puteaneus alique complures, *Tuta*. hac duae voces frequenter in libris antiquis confunduntur. sic apud Martialem scribendum lib. 1x. Epigr. 18. de speculo Earini:

*Addidit ex nidium sacrae crinibus orbem;
 Quo felix facies iudice culta fuit.*

Cum in optimo Thuaneo codice. *tuta*, legatur. vulgati, *tota*. frigide. sic *colero* pro ornare. Art. Arn. III. 225.

Tu quoque dum coleris, nos te dormire putamus.
 Idem Martialis lib. XIV. Epist. 26.

Captivis poteris cultior esse comis.
 Contra apud Lucan. lib. 1x. 945. scribendum:
Surgere concessio nunc tua mapalia culmo.

Cum in scriptis editisque quotquot vidi, *non culta* legatur, nisi quod Richelianus, *nunc culta*. *Tuta* adversus arenam. HEINSIUS. *Pulchra* Sarraui codex. de crinibus Germanorum vide Lipsi. ad Tacit. Germ. cap. 1v.

47. *O quam saepe comas aliquo.*] *O quam saepe aliquo crinem* codex Douzae, Vaticanus & duo Moreti. *Aliqua* Palatinus. *Aliquo vultum mirante* alter Moreti.

49. *Nunc ipse.*] Vetus & melior lectio est, *nunc ipse*. MARIUS.

49. *Sycambram.*] Sarrauvianus, *Sycambram*. Puteaneus, *Sygambram*, quae vera scriptura. Sic & in Claudiani veterrimo codice scribebatur. Ptolemaeo,

Σύγαμβρον Σύγαμβρον Straboni sunt. sic & connotatione ad Livium legendum 17.

*Ille genus Suevos acce indomitesque Sygambræ
 Comatus.*

Et 311.

Nec tibi delectos poteris narrare Sygambræ. HEINSIUS. Juvenal. Sat. IV. 147. in veterrimis exemplaribus:
De Cattis aliquid servisque Sygambris

Diciturus.

Vide Valeriana pag. 90.

50. *Ista mea.*] *Mei* rectius tres scripti. Neapolitanus, *Forma*, ut & Regius. Forte:

Forma tamen memini cum fuit ista meis.
 Nimirum comis. quod praecesserat. HEINSIUS.
 51. *Picta rubens.*] *Tincta* Moreti. vid. Epist. IV. 72.

53. *Spoilatque capillos.*] Legitur in manuscriptis etiam *spoliare*, recte utrumque. MARIUS. *Spoilare* sex scripti, cum Excerptis Jureti, quae tu, Philiberte Man, vir humanissime & ad omnem facte comitatem, mei juris fecisti. ea scriptura placet. sic *justitiae* ire IV. Metam. 447. & lib. VI. 561.

Sustinet ad Progenem post talia saeva reverti. HEINSIUS. Ita & codex Douzae.

54. *Munera digna.*] *Grimina digna* codex Francofurtensis.

55. *Collige.*] *Corrige* Barber. & Palat. tertius.
 56. *Conspiciere.*] *Malle*, *conspiciara*, ut sit momentis; damnum, ait, esse reparabile, si modo postea a tingendis comis abluant, & velit conspici nativa coma.

E L E G I A X V.

Quid mihi, Livor edax, ignavos objicis annos;
 Ingeniique vocas carmen inertis opus?

Non

1. *Quid mihi livor edax ignavos objicis annos.*] Respondet Poeta hac Elegia iis, qui Poeticen ignaviam quamdam dicunt: carminaque ipsa, ope-

ra inertium atque ociosorum ingeniorum. Defendit autem studium suum, hoc est Poeticen, collatione ceterarum artium, ab effectu. nam militiam,

- Non me more patrum, dum strenua suffinet aetas;
 Praemia militiae pulverulenta sequi:
 5 Nec me verbosas leges ediscere: nec me
 Ingrato vocem prostituisse foro.
 Mortale est, quod quaeris, opus. mihi fama perennis
 Quaeritur: in toto semper ut orbe canar.
 Vivet Maconides, Tenedos dum stabit & Ide:
 10 Dum rapidas Simois in mare volvet aquas.
 Vivet & Ascræus, dum mustis uva tumebit:
 Batti cadet incurvâ falce refecta Ceres.
 Battiadès semper toto cantabitur orbe;
 Quamvis ingenio non valet, arte valet.
 15 Nulla Sophocleo veniet iactura cothurno.
 Cum Sole & Lunâ semper Aratus erit.
 Dum fallax servus, durus pater, improba lena
 Vivent, dum meretrix blanda, Menandros erit.

Ennius

tiam, jurisprudentiam, eloquentiam forensem, & similia, quasi quaedam mortalia opera parere, fructusque eorum interire. Poëmatum autem & carminum famam immortalem esse: idque probat exemplis Poëtarum tam suae aetatis, quam vetustissimorum. MICULLUS.

1. *Livor edax.*] Imitatus Seneca Hippolyto 493. *Edaxque livor dente degeneri petit.*

Et Mart. xi. 34. *I nuc, livor edax.* BURMANNUS.

3. *Non me more patrum, &c.*] Declaravi hunc locum lib. iv. Trillium Elegia i. *Verbosas leges:* Sic Cicero pro Muraena, ubi Jurisconsultorum disciplinam exagitat: *Tollitur à medio non solum ista vestra verbosa simulatio prudentiae.* CIOFANUS.

5. *Nec me.*] Anadiplosis. CIOFANUS. *Non me aliae editiones utrobique.*

5. *Ediscere.*] *Addiscere* alter Politiani: male, vid. ad II. Metam. 639. respicit ad disciplinam Romanotum, quae exigebat, ut ingenii pueri leges XII. tabularum, ut *carmen necessarium*, ediscerent. vide Ciceron. II. de legib. 23. hoc vero semper, ut negotium ingratum & molestiarum plenum, deprecabantur elementem vitam & otium secuti. Senec. Here. Fut. 172.

Hic clamosi rabiosa furi
Jurgia vendens improbus, iras
Et verba locat.

Et Nolter iv. Trist. ult. & saepe alibi, se abhoruisse a foro testatur. BURMANNUS.

8. *Quaeritur.*] Comparatur. CIOFANUS.

11. *Mustis.*] Servius ad Virgil. II. Georg. 7. *Mustum tantum singulari dicimus, sicut et vinum, licet Ovidius abusive musta dixerit. sed hoc ille plus fecit, quod et mustis dicit: cum (ut diximus) de his nominibus tres tantum casus usurpari consue-*

runt. usus & Tibullus & alii. vid. Broukh. ad Tibul. I. 1, 6. & I. v, 24. vid. II. Art. 695. & Quinct. I. Inf. I. BURMANNUS.

12. *Ceres.*] Legitur in manuscripto quodam exemplari, *Seget*, quae lectio mihi magis placet, ut nulla sit figura: nam & supra dixit citra figuram, *dum mustis uva tumebit.* MARIUS. *Seget* Patreanus & alii plerumq. male. Catal. Pith. pag. 35.

Hic gaudet curva falce refecta Ceres.

Senec. Theb. 371.

Et tertia jam falce decubuit Ceres.

Farra refecta dixit II. Fast. 510. HEINSIUS. Eadem varietas I. Art. Am. 401. I. Fast. 688. & v. 312. & alibi. vid. Gronov. ad Senec. Oed. 49.

13. *Battiadès.*] Callimachus, Batti filius. Hic floruit tempore Ptolemaei Philadelphi, Olymp. cxxvii. Auctor Suidas. CIOFANUS. Non Batti filius, sed Cyrenaicus, ab Aristaeo sive Batto, conditore Cyrenarum. vid. Steph. Schediasm. III. 19. ubi eum a censura Ovidii vindicat. vide & Commentatores ad Petron. c. 135. alii ex alio Batto, ex posteris forte prioris Batti, natum Callimachum volant, vid. Illustrem Spanhem. ad Callim. Hym. Apoll. 65. BURMANNUS.

16. *Cum Sole et Lunâ.*] Haec non tantum apte Arato, quia Astronomica scripsit, accommodantur, sed etiam quia erant symbola aeternitatis; ut ita in nummis conspici docuit Tristanus tom. I. Comm. Hist. pag. 381. BURMANNUS.

17. *Dum fallax servus, durus pater, improba lena* Vivet, *dum meretrix &c.*] Haec venior est lectio, ut mihi quidem videtur. CIOFANUS.

18. *Vivet.*] Vivent tres libri, & Menandros meliores postea. ut & nescias, pro nescias. HEINSIUS.

18. *Blanda.*] Ita Thaidâ Menandri describit Plutarch.

- Ennius arte carens, animosique Accius oris,
 20 Cafurum nullo tempore nomen habent.
 Varronem primamque ratem quae nesciat aetas,
 Aureaque Aesonio terga petita duci?
 Carmina sublimis tunc sunt peritura Lucreti,
 Exitio terras cum dabit una dies.
 25 Tityrus, & fruges, Aenciaque arma legentur,
 Roma, triumphati dum caput orbis eris.
 Donec erunt ignes arcusque Cupidinis arma,
 Discentur numeri, culte Tibulle, tui.

Gallus

Plutarchus in Excerptis apud Stobaeum Grotianis pag. 16. BURMANNUS.

19. *Animosi oris.*] Vel propter sublimitatem carminis, vel propter fiduciam sui, de qua vide Val. Max. lib. III. cap. VIII. ex. II. BRASM. *Animosum* est violentum; vid. infr. ad lib. II. Eleg. XVII. 7. hinc *Atrocem* vocat lib. II. Trist. 359.

23. *Carmina sublimis tunc sunt peritura Lucreti, Exitio terras cum dabit una dies.*] Respexit ad ipsius Lucretii sententiam è lib. III.

*Tres species tam dissimiles, tria talia texta
 Una dies dabit exitio, multosque per annos
 Sufferata ruet moles, & machina mundi.*

CIOFANUS.

23. *Sublimis.*] An *sublimis* dici possit Lucretius, qui minime sublimi carmine, sed populari fere sermone Epicuri scita tradidit, dubito. nisi ad materiae a vulgo remotae sublimitatem respexerit; ut ita ardui quid in Lucretio Statium agnoscere notavit Barth. ad lib. II. Silv. VII. 76. & ut a Quintiliano. x. I. *difficilis* dicitur. quod nollem a Barthio in *diffusilem*, vocem Quintiliano indignam, mutari lib. XLIII. adv. 2. eundem Barthium memini alicubi *subtilis* hoc loco malle. cui magis accederem, si codices addiderent. BURMANNUS.

24. *Exitio terras cum dabit una dies.*] Scaliger, manu sua, incertum an ex MSS. adscriperat, *cum dabit ima dies*, id est *suprema*, aut potius *ultima*. Notum illud, haec *Ianus summus ab ima Persenat*. DAN. HEINSIUS. *Ima dies* Scaliger, sed frustra. Illa Lucretii respexit Noster lib. v. 93.

*Principio maria ac terras coelumque tuos,
 Horum naturam triplicem, tria corpora, Memmi,
 Tres species tam dissimiles, tria talia texta,
 Una dies dabit exitio.*

Idem vers. 977.

*At non multa virum sub signis millia ducta
 Una dies dabit exitio.*

Sic & Noster in Falis II. 235.

*Una dies Eabios ad bellum miserat annos,
 Ad bellum missas abstulit una dies.*

Et in Ponticis I. Eleg. 2.

— *Quamvis cecidere trecenti,
 Non omnes Fabio abstulit una dies.*
 Propert. III. Eleg. 1. 70.

Tantum operis belli sustulit una dies.
 Statius Theb. III. 148.

Felices, quos una dies, manus abstulit una!
 Et lib. XI. 577.

*Omnibus in terris scelus hoc omniaque sub arvo
 Videris una dies.*

Cataleç. Pith. pag. 65. *Abstulit una dies civit decus;*
 pag. 7.

*Frangatur potius legum veneranda petestas,
 Quam res congestas noctisque diesque labores
 Hauserit una dies.*

Ausonius Idyllo de Rosa:

*Tot species tantisque ortus, varietisque novatus!
 Una dies aperit, conspicit una dies.*

Atque ita passim optime auctores. HEINSIUS. Vide Colum. ad Enn. pag. 153.

25. *Tityrus.*] Virgili Bucolica significat. Sic lib. IV. De Ponto:

Tityrus antiquas & erat qui pasceret herbas.
 CIOFANUS.

25. *Et segetes.*] *Et fruges* meliores libri. rectius haud dubie, quo omne Georgicon argumentum est complexus: *Fruges* enim & ad arborum foetus referebantur. vide observata nostra ad Nuceum. v. 19. Qui *segetes* reposuit, respiciebat initium Georgicon: *Quid facias laetas segetes*, non recordatus illis solis materiem carminis Georgici totam non esse complexum, sed alia subiunxisse ad rem requisita. HEINSIUS. Sed cum tria Poematum Maronis principia in unum cogat, videtur haud temere *segetes* repudiandum. solbant enim totum Poëma ab initio denominare; ut *iram Achilles*, Iliada vocasse notum est. BURMANNUS.

26. *Orbis erit.*] *Eris optinus Palatinus*, & unum Moreti pro diversâ lectione. HEINSIUS.

28. *Disten-*

- Gallus & Hesperis, & Gallus notus Eois,
 30 Et sua cum Gallo nota Lycoris crit.
 Ergo, cum silices, cum dens patientis aratri,
 Depereant aevo, carmina morte carent.
 Cedant carminibus Reges, Regumque triumphi:
 Cedat & auriferi ripa beata Tagi.
 35 Villa miretur vulgus. mihi flavus Apollo
 Pocula Castaliae plena ministret aquae.
 Suffineamque comâ metuentem frigora myrtum:
 Atque a follicito multus amante legar.

Pasci:

28. *Dicuntur.*] Ita legendum; quicquid codices obturbent, quorum multi, *dicuntur*, nam pueri & puellae his carminibus imbucantur, sic puellam commendat Tibullum III. Art. 334. & legi cum passim dicit II. Trist. 463. BURMANNUS.

29. *Notus Eois.*] Ita I. Art. 537.

Vesper & Eos novena Lycorida terras.

Credo propter Praefecturam, quam in Aegypto gesserat, quae ad Orientem. Douza. Vid. ad III. Amor. IX. 63.

34. *Auriferi ripa beata Tagi.*] *Benigna* Puteaneus atque alii complures non contemnendae notae. quod arripuit Salmastius ad Historiam Augustam. at mihi vulgata lectio magis probatur. *Benignam* enim pro festili, *beatam* pro divite apud optimos auctores passim sumitur, quamquam & *beatum* sic sumi possit. quomodo apud Silium lib. VII. 160.

Dives ea & numquam tellus mentita colone.

De Falerno. sed *benignae* venae opponit Lucanus lib. IX. 500. *malignam*. *Conspicua est parva maligna Unda procul venâ*, sic apud Propert. lib. II. Eleg. XII. 34.

*Noli nobilibus, noli te offerre beatis,
 Vix venit, extremo qui legit ossa die.*

Quocumque modo scribo. invidiosum illud, *noli te offerre*, & plus est, quam si dicat, *noli tui copiam nobilibus & divitibus facere*. vulgati nullo sensu, *noli conferre*. idem proxima Elegia, postquam Cambysae & Croesi meminisset:

Nam mea cum recitat, dicit se odisse beatos.

Et ita Martialis lib. XII. Epist. XV. *Beatum & pauperem* opponit. Cicet. pro M. Caecilio. CXXVIII. *Præcepit animus jam videre lautos juvenes, mulieris beatas ac nobilis familiares*. sic contra *dives pro beato*, ut Horat. IV. Od. VIII. dixit *divites insulas*, quae vulgo beatae dicuntur. recte ergo *beatus Tagus*, qui ab auro atque opulenta commendetur. HEINSIUS. *Benignam ripam* jam Salmastius ex op-

timo codice restituit ad Capitol. Pertin. cap. 12. ita contra Scæc. Hippol. 15.

*Saper aequales
 Labitur agros piger, & steriles
 Annu maligno radis arenas.*

Et ita *benignus* ager Alcinoi supra Eleg. X. retinebatur tamen, *beata*. nam non de fertilitate, sed de divitiis, quas aurum subministrat, agitur. ut *dives Tagus* Martialis. X. 16. *aurifer* eidem XII. 3. & aliis. neque tamen huc traham, *beatissimus amnes*, ut quidam legunt, apud Quinctil. v. Instit. Orat. 14. si enim ita legendum, certe capiendum est, ut, *dives Nilus* infr. lib. III. Eleg. VI. 39. id est aquâ abundans, & *divitiis* fluminis ibid. vers. 94. & oper. II. Art. 343. & similia. BURMANNUS.

36. *Castaliae aquae.*] Ita scriptissimus cum altero Politiani, quia fere semper Ovidius *plenum* cum genitivo construit. Faust. I. 474.

Ore dabat vero carmina plena Dei.

Vid. II. Art. Am. 316. HEINSIUS.

38. *Atque ita follicito.*] *Atque ita follicito* sectius omnino quinque scripti. HEINSIUS.

40. *Tunc sanis ex merito quemque tuetur honor.*]

Meliores:

Cum sanis ex merito quemque tuetur honor.

Sed et cum mox denuo sequitur, HEINSIUS.

41. *Supremus adusserit ignis.*] *Adederit* optime Puteaneus. Propert. lib. IV. Eleg. VII.

Et solitam digito beryllum adoderat ignis.

Nemesianus Eclog. IV.

*Tum tandem fessi, quos lusus adederat ignis;
 Sic sua desertis nudarunt vulnera sylvis.*

Silius lib. I. 363.

Dum penitus plateis Vulcanum exeret adossis;

Virgil. lib. IX. 537. de igne:

Corripuit tabulas & postibus haesit adossis.

Idem lib. III. Georg. 466. *contactas artus sacer ignis edebat*. Papinius Statius Theb. VI. 109. *nocturna peredis Flamma nemus*. ubi nihil necesse

reponi
 D d d 2

Pascitur in vivis Livor: post fata quiescit,
 40 Cum fuus ex merito quemque tuetur honos.
 Ergo etiam, cum me supremus adederit ignis,
 Vivam: parsque mei multa superstes erit.

reponi ex antiquis libris, *peregit*. Horatius lib. III. Od. IV.

— *Nec peredit*

Impositam celer ignis Aetnam:

Idem Statius Theb. IX. 102.

Nullae illum volucres, nulla impia monstra, nec ipse,

Si demus, pius ignis edat.

Theb. I. 507.

— *Lustraliaque exta*

Lacte novo perfusus edas Vulcanius ignis:

Hinc & ignis edax passim Poëtis. ita & *flamma vorax* Elegia in obitum Drusi, ut emendavimus v. 134. *adedendi* verbum & Columellae reddendum ex optimis membranis lib. II. cap. X. *Vermes*

gignit, qui simul atque oscilla lupinorum adederunt; reliqua pars enasci non potest. vulgo, ederunt. HEINSIUS.

42. *Parsque mei multa superstes erit.* Lege ex utroque exemplari Maffician. *parsque mei magna est.* Vide quae notavi extremo lib. XV. Metamorphoseos. CROSIANUS. Ego certe libentius reciperem, *pars multa*, quam *magna*. sed modo praecesserat, *multus legar*; nisi ibi cum quibusdam codicibus *cultus legas. Multa pars*, ut Horatius III. Od. 30.

Non omnis moriar; multaque pars mei Vitabis Libitinam.

Art. Am. III. 104. ex MS.

Pars vestrum tali munere multa caret.

Ubi & *magna* plurimi. parum ergo refert. BURM.

P. OVIDII NASONIS
 AMORUM
 LIBER SECUNDUS.

ELEGIA . I.

- H**Oc quoque composui, Pelignis natus aquosis,
 Ille ego nequitiae Naso Poëta meae.
 Hoc quoque iussit Amor. procul hinc, procul este severae:
 Non estis teneris apta theatra modis.
 5 Me legat in sponsi facie non frigida virgo:
 Et rudis ignoto tactus amore puer.
 Atque aliquis juvenum, quo nunc ego, faucius arcu,
 Agnoscat flammae conscia signa suae:
 Miratusque diu, Quo, dicat, ab indice doctus
 10 Composuit casus iste Poëta meos?
 Ausus eram (memini) coelestia dicere bella,
 Centimanumque Gygen; & satis oris erat:

Cum

1. *Pelignis aquosis.*] *Aquosus* vocat, quòd ibi multi sunt fontes, & fluvii: ut fluvius Gyptius, & Vella, ut nunc loquimur: hi praeter Sulmonis moenia labuntur, alius qui Amversam oppidum, quod tuo, *Karolo Balprato*, imperio paret; (hic autem, & Gyptius ab Aufeia aqua manat) alius non longè à Coenobio Sancti Spiritus, qui ab Amoris fonte, de quo infra, fluere incipit; alii duo, qui ad tria stadia à Populio erumpunt; alius verò Aternus, qui omnibus his, quos dixi, fluviis mirandum in modum auctus, idem Populium praeterlabitur. CIOFANUS.

2. *Ille ego nequitiae Naso Poëta meae.*] Forte, *delicias Naso Poëta suae*, ut Lectorem alloquatur. sed & vulgata scriptura bene se habet. dictum enim est ut infr. III. 9. *Ille tui vates operis.* HEINSIUS. Sic III. Amor. 1.

O argumentis lente Poëta tui.

3. *Procul este severi.*] *Severae* rectius tres codices. de puellis agit, malim etiam, *procul iste*, quod estis

sequatur versu proximo. HEINSIUS. *Severae* etiam Francofurtensis habet.

5. *In sponsi facie.*] *Faciem* duo Moreti. ut dictum sit, quomodo apud Terent. Adolph. II. Sc.

4. *Coram in os laudare.* BURMANNUS.

6. *Tactus.*] *Palatinus, tactus.* Moreti unus; *capus.* sed frustra II. Art. Am. 866.

Hoc est cur pueri tangar amore minus.

Et III. Art. 68a.

Passe suo tangi credit amore deas.

Et milleis alibi. vid. ad III. Art. 541. & ad Petronii cap. LXXXIII. BURMANNUS.

12. *Centimanumque Gygen.*] *Gyger*, sive *Gyas*, qui centum manus habuisse dicitur, filius fuit Caeli ex Tellure. Auctor Apollodorus sub principium lib. 1. Bibliothecae, & eo prior Hesiodus in Theogonia. CIOFANUS, Scaliger *Gygen* scribebat. Palatinus *Gyan* representabat. DAN. HEINSIUS. *Gygen* nonnulli codices. Scaliger *Gygen* legebat. ut & Fath. IV. 593.

D d d 3.

Quid

Cum male se Tellus ulta est, ingestaque Olympo
Ardua devexum Pelion Ossa tulit.

- 15 In manibus nimbos, & cum Jove fulmen habenti,
Quod bene pro coelo mitteret ille suo,
Clausit amica fores. ego cum Jove fulmen omisi.
Excidit ingenio Jupiter ipse meo.
Jupiter, ignoscas: nil me tua tela juvabant.
- 20 Clausa tuo majus janua fulmen erat.

Blandi-

Quid gravius victore Gye captiva tulisses?

Trist. iv. Eleg. vii. 18.

Centimanumque Gygen, semibovumque virum.

Ubi Gyen pari modo foret reponendum. Certe unus Palatinus, *Giam*. alii plures, *Gygam*. Rotterdamph. *Gian*. Apollodorus initio Bibliothecae: Οὐρανὸς πῦρτος τὸν παντὸς ἰδνόμενος ἄλομον. γάμας δὲ τὸν ἱππικὸν πρῶτος τοῦς ἑκατόχους προσηγορεύοντα, Βριάριον, Γόνυ, Κοῖον. Sed cum ceteri auctores, Hesiodus nempe in Theogonia, ejusque ac Apollonii Rhodii Scholiae, Palaeplatus, Auctor Etymologici in Τριωνύμοις, alii Γύγην appellant, Hygino etiam Gyges fit, Apollodorum potius ex his emendandum, quam hos ex Apollodoro parum abest quin censcam. Horatius quoque lib. ii. Od. xvii.

Nec si resurgat centimanus Gygen.

Lib. iii. Od. iv.

*Testis mearum centimanus Gyges
Sententiarum.*

Quibus locis exemplaria nonnulla scripta à me inspecta, *Gigas*. Theophilo in Apologia pro Christianis mendose Γύγης dicitur. METANIUS. Vide Bentl. ad Horat. ii. Od. 17.

13. *Ingestaque.*] Libei iv. & prima editio, *congestaque*. ut i. Metam. 153.

Altaeque concesses struxisse ad sidera montes.

HEINSIUS. Sed *ingesta* recte se habet. v. Met. 346.

Vastu Giganteis ingesta est insula membris.

Et xiv. Metam. i. ex MSS.

Jamque Giganteis ingesta faucibus Aetnae.

Ubi *injectas* alii, ut hic quoque Moreti unus. BURMANNUS.

15. *Jupiter in manibus.*] Extrema syllaba natura brevis producitur, gratia finalitatis. ut fecit Naso etiam in Epist. Hypermetrae:

Mittis Hypermetrastru de tet modo fratribus uni.

Et in Artibus:

Arte levis currus, arte regendus amor.

Idem in Fastis:

Sacru Pulvis adevat, inde movetur opus.

Et Virg. in Bucol.

Omnia vincit amor, & nos cedamus amori.

Idem in i. Aeneid.

Per terram & versu pulvis inscribitur busta,

Et in 10:

At sibi Tymbre caput Evandrius abstulit ensis.
Sed aspere satis in iii. Aeneid. sine consonante iam sine dixit:

Dona dehinc uura gravin, factoque slephanzo.

In quodam tamen exemplari ita legitur:

In manibusque Jovem, & cum Jove fulmen habebam.

Sed mihi superior lectio magis probatur, tum quia vetustior, tum quia frequentius Poetae in caesuris carminum, syllabam natura brevem producere solent, ut supra in exemplis patuit, quam praetermittere, cum opus est; Synaloepham: quae fit, quoties praecedens dictio desinens in literam *m*, consequitur dictionem à vocali incipientem: illud enim *m* cum sua vocali praeciditur. ut apud Virgilium:

Gratum opus agricolis, at nunc horrentia Martis.

Et:

Multum ille & terris iactatus & aëte.

Quod si fieret in hoc Nasonis carmine, *Jovem &*; ut postremae duae litterae hujus dictionis *Jovem*, propter sequentem dictionem à vocali incipientem succiderentur, claudicaret versus. Non tamen negamus, Synaloepham à Poetae quandoque necessitatis causa praetermitti, ut patet ex hoc Ennii carmine:

Insignia ferent tum millia militum oëte.

Et Juvenalis:

Vivendum recte non propter plurima tum bis.

Sed id aut nunquam, aut rarissime invenies apud Virgil Horat. & Nasonem; quo fit, ut mihi credibile fieri non possit, Ovidium ita scriptum reliquisse, in hoc praesertim opere, quod (ut diximus) diligentissime recognovit & emendavit. Praeterea si diligenter excutias hoc carmen,

In manibusque Jovem, & cum Jove fulmen habebam.

Nescio quid turgidi & hiantis habet. At multo dulcius illud sonat: *Jupiter in manibus, &c.* Nec obstat, quod non poiesit Jupiter referri ad verbum *Habebam*. nam eleganter praetermittitur, & subauditur verbum substantivum *Sum, et, est*. Nec absurdum est, ut sequatur statim transitivum verbum: id enim & Maro lib. v. fecit, cujus hoc est carmen:

Pof

- Blanditias elegosque leves, mea tela, refumsi;
 Mollierunt duras lenia verba fores.
 Carmina fanguineae deducunt cornua Lunae;
 Et revocant niveos Solis euntis equos.
 25 Carminum diffiliunt, abruptis faucibus, angues,
 Inque suos fontes versa recurrit aqua.
 Carminibus cessere fores: infertaque postli,
 Quamvis robur erat, carmine victa sera est.

Quid

Pest ubi confecti cursus, & dona peregit. MARTUS. *Jupiter in manibus, & cum Jove fulmen habebam* legitur in uno Maffean. & in quibusdam vulgatis. In aliis, *In manibusque Jovem* &c. malè. In uno Vatic. *In manibus nimbo & cum Jove* &c. neque id placet. In altero Maffean. apertè sine ulla lituræ suspitione scriptum est: *In manibusque Jovem, & cum Jove fulmen habebam.* Quo modo si legeretur (quamvis ita ob multas causas malim) littera *m* in voce *Jovem* non elideretur. Similia exempla & apud Lucretium, & Horatium & Lambinum & Gifanum repererunt. CIOFANI. Sarravianus, Aronde-lianus, & quinque alii, cum prima editione:

In manibus nimbo & cum Jove fulmen habebam. Rectè. Neque aliter Puteaneus, nisi quod in illo *vox nimbo* desideratur. unde natus error. Ceteri codices, *Jupiter in manibus.* duo præterea, *habebat.* unus Moreti, *habenti.* optime, refer ad sequentia:

In manibus nimbo & cum Jove fulmen habenti, Clausit amica fores.

Ita *nimbiferum ignem* vocat fulmen Pont. IV. 12. ut rectè meliores scripti:

*Sic affectantes coelestia regna Gigantas
 Ad Strya nimbifero vindictis igne dates.*

Nam vulgati, *unbifere igne.* perperam. HEINSIUS. Rectè Heinzius: *nimbos* enim cum fulmine saepe Poëtae conjungunt, quia ex nimbo Jupiter torquere solet. Virgil. 1. Georg. 238.

*Ipsè Pater media nimborum in nocte coruscæ
 Fulmina molitur dextra.*

Et Lucret. VI. 399. numquam puro coelo jacere fulmen dicit. Sil. XII. 611.

Fulminaque & tenuitrus, & nimbo conciet atres. BURMANNUS.

17. *Fulmen omisi.*] Sic est in omnibus libris scriptis. CIOFANUS. *Fulmen amisi* Puteaneus à manu prima. sed emendatum, *fulmina misi*, quomodo multi ex nostris. *mittere* pro *emittere*. libri sex, & cum *Jove*. Forte, *en cum Jove*. HEINSIUS. Ego codicum Ciofani, & Aldinae, Micillyianae, & Berfaminianae Editionum fidem sequor, *fulmen amisi*. cum quia præcedenti versu *fulmen* est, quod hic non rectè in *fulmina* transiit videtur; tum præcipue, ut ambiguitas vitetur. quia *fulmi-*

na mittere, sollempnis est locutio, pro jacere, ex coelo demittere, & hoc Poëtae menti repugnat. *emittere* vero proprie est de manibus demittere, Senec. Agam. 241.

Præinde emisi regimen à manibus meis.

Vide quae olim ad Phaedrum lib. 1. Fab. 13. notavimus; & ita mox respondebit vox, *refumsi*. BURMANNUS.

19. *Nil me tua tela juvabant.*] Verba Puteaneus, Palatinus optimus, Neapol. Aroudel & quinque alii. reliqui *bellæ*. HEINSIUS. *Tua facta* codex Douzæ.

20. *Janua fulmen habet.*] Venuste Regius, unus Medicæus cum Excerptis Jureti & Politiani, *fulmen erat*. HEINSIUS.

22. *Atollierant duras.*] *Atollierant* Pateaneus, dixi ad Epistolam VII. 166. HEINSIUS. *Mollia verba* Scriverianus. *dulcisa* Barber. & Vatican. *fed lenia* probum eff. ita ex Ponto lib. 1. 11. 72.

Lenia pre misera fac modo verba fuga.

Præterea Farnesianus habet:

Mollierant animos lenia verba seras.

BURMANNUS.

24. *Niveos.*] Francius malebat, *niridos*. duo libri Heinzi, *niveos carmina Solis equos*.

28. *Quamvis robur erat.*] *Quamvis roboras* Neapolitanus. Puto scribendum, *Quamvis roboras*, nimirum postli. *Injunctaque pesti* ex vestigiis veterum librorum ad hæc malebat Gebhardus, cui adensum præbere non possum, cum nostri meliores stent pro recepta lectione. HEINSIUS. Nihil muta: non enim postli semper ex robore, qui & ex lapide, marmore, & metallo; unde *arasi pestes*. xv. Metam. 620. sed sera ex robore, quae quasi repagulum foribus apponebatur. unde 1. Amor. 6. toties, *excuto peste seram*. ubi & vers. 28. *Roboribus duris janua sulca dicitur*, id est feris sive repagulis. nam mox, *munimina portas* dicuntur, vid. Salmast. exercit. Plin. pag. 653. Sagittar. de Januis cap. x. & hinc Petron. cap. 16. *Sera sponse delapsa*. nam quae hodie *seras* appellamus, longe aliud sunt. hic quoque unus Moreti, *meta sera*; forte non male. male etiam Marius robur capit pro fortitudine, quamvis sera erat fortis. quis enim ita loquitur? BURMANNUS.

P. OVIDII NASONIS

Quid mihi profuerit velox cantatus Achilles?

30 Quid pro me Atrides alter & alter agant?

Quique tot errando, quot bello, perdidit annos?

Raptus & Haemoniis flebilis Hecctor equis?

At, facie tenerae laudatà saepe puellae,

Ad vatem, pretium carminis, ipsa venit.

35 Magna datur merces. heroum clara valet

Nomina: non apta est gratia vestra mihi.

Ad mea formosae vultus adhibete puellae

Carmina, purpureus quae mihi dictat Amor.

29. *Profuerit.*] *Profuerit* unus Medicus. Lege, *profuerit* Achille. HEINSIUS.

29. *Velox.*] Quaedam exemplaria non *velox*, sed *vieler* habent. Horat. II. Od. 4. *Theſalum viſtorem* vocat Achillem. mihi tamen magis placet prior lectio. MARIUS. *Viſtor* etiam Francofurtensis.

30. *Quid pro me Atrides.*] In quibusdam *Atrides*, non *Ajaces*. utrumque rectum. NAUGERIUS. Nonnulli codices loco *Ajaces*, *Atrides* habent. Quae lectio si tibi placet, o lector, de Agamemnone & Menelao dictum accipe, qui ab Atreo genus trahabant. de quibus Maro lib. II. Aeneid. 500. dixit:

Geminusque in limine Atridas. MARIUS.

In utroque Maffiean. & altero Vatican. *Atrides*. aequè bene. GIOFANUS. Versus haud dubie mendosus. Sarravianus & octo alii, *Quid pro me Atrides*. quod sequor, dum meliora offerantur. Excerpta Politiani, *Quid mihi quae Atrides*. Optimus Palatin. & duo alii, *Quid vero Atrides*. SCRIVERIA.

nus, *Quidus aremethides*. Puteaneus, *Quidus remethides*. Fortassis, *Quid*, *quaso*, *Atrides*. Regius, *Quid pro mecaides*. agens bene unus Moreti. HEINSIUS.

33. *At facies tenerae ut laudata est saepe puellae.*] Verius duriter habitus à librariis. ut & est absunt à prima editione & melioribus scriptis. Quantilli negotii erat veram inde lectionem nobis reddidisse, hoc modo:

At facie tenerae laudatà saepe puellae.

Certe Neapolitanus & Arondelianus, *tenerae laudatae saepe puellae*. alii nonnulli, *laudataque*. HEINSIUS.

35. *Heroum clara valet nomina.*] Respicit illa, Anacreontis Ode 7.

Καί ποτε λανθὲν ἤκου

Ἥραος, ἢ Λίην γὰρ

Μίνοος ἔμυραε ἕδα. BURMANNUS.

37. *Formosae.*] *Formosae* Sarravianus. ut supr. I. VIII. 43. X. 47. HEINSIUS.

E L E G I A II.

Quem penes est dominam servandi cura, Bagoe,
Dum perago tecum pauca, sed apta, vaca.

Heiternà vidi spatiantem luce puellam,

Illà, quae Danai porticus agmen habet.

Proti-

1. *Bagoe.*] In Barbarino codice erat glossa, *lingua Persica dicitur Spado*. & ita apud Curtium saepe occurrit. *Bagos* vero à Latinis etiam dicitur pro *Bagas*. *Bagas* dicitur a Sulpice. lib. II. Hist. 14. & 16. Plin. XIII. 4. *De palmis clarissimae omnium, quas reges appellaverunt ab honore, quoniam regibus tantum Persidis servabantur, Babylone natae uno in herbe Bagos: ita enim vocant Spadones, qui apud eos etiam regnare.* vide de Eunucho Persico Aelianum III. Hist. 23. & ibi Scheff. Athenacum, Diodorum, Plutarchum, Lucianum,

Heliodorum, & alios, qui passim ita suntur. Vocabulum esse Chaldaicum, & ejus originem docet Codrucus ad Jobi cap. XXX. 5. vide & ad Quintil. v. 12. BURMANNUS.

4. *Illà, quae Danai porticus agmen habet.*] Hujus porticus mentio est lib. I. De Arte, his verbis:

Quaeque parare necem miseris patrum libens evas

Bésides, et stricte barbarus ense pater. GIOFANUS. Porticum Apollinis intelligit. vide quae Heinſius ad d. I. lib. I. Art. Am. 73. notat.

5. *Noctem-*

- 5 Protinus, ut placuit, mihi, scriptoque rogavi.
 Rescripsit trepidà, Non licet, illa manu.
 Et, cur non liceat, quaerenti reddita causa est;
 Quod nimium dominae cura molesta tua est.
 Si sapias, ô custos, odium (mihi crede) mereri
 10 Desine. quem metuit quisque, perisse cupit.
 Vir quoque non sapiens: quid enim servare laboret,
 Unde nihil, quamvis non tu care, perit?
 Sed gerat ille suo morem furiosus amoris:
 Et castum, multis quod placet, esse putet.
 15 Huic furtiva tuo libertas munere detur;
 Quam dederis illi, reddat ut illa tibi.
 Consciis esse velis: domina est obnoxia servo.
 Consciis esse times: dissimulare licet.
 Scripta leget secum: matrem misisse putato.
 20 Venerit ignotus: postmodo notus eat.
 Ibit ad adfectam, quae non languebit, amicam
 Visere; judiciis aegra sit illa tuis.

Si

5. *Noctemque rogavi.*] Legitur in quibusdam manuscryptis exemplaribus, *Misi, scriptoque rogavi.* Quae lectio magis placet, quia sequitur, *Rescripsit trepidà, Cre.* subintelligendum igitur, *concupiscit.* MARIUS. *Scriptoque rogavi* Putaneus & alii ex melioribus nonnulli tamen, *misso scriptoque.* HEINS. Goufal. ad Petron. cap. xcv. citat *risi*, nescio an errore operarum, an quia ita legendum crediderit. sed *missere* simpliciter poni docuimus supra ad lib. 1. Eleg. 13. Francofurtensis cum multis quoque; *misso, scriptoque rogavi.* sed male: *rogare* etiam simpliciter pro sollicitate ad nequitiam saepe Nosser utitur infr. vii. 25.

Scilicet ancillam, quae tam tibi fida, rogarem.

Et xix. 20.

Castà esse, quem nemo rogavit.

Martialis iv. 82.

*Semel rogata, bis terque neglectis
 Praeae amantis.*

Et ita ille saepius. vide Passerat. ad Propert. lib. 1. Eleg. v. in fine. de *scriptis* vid. Epist. xviii. 4. BURM.

8. *Quod nimium dominae cura molesta tua est.*] Conscio scribendum, *suas es.* Tà est enim inconcinne duritèr geminctur hoc disticho. HEINS.

9. *Custos.*] Cum odio pronuntiandum. ita Terul. de Poem. cap. vi. *Custos corporum.*

10. *Quem metuit quisque, perisse cupit.*] Legitur & *perisse*, in quodam exemplati: sed mihi probabilior est prima lectio, tum quia vetustior, & major praeterito tempore exprimitur affectus metuentis, qui jam perisse cupit, quem metuit: tum quia hoc accepisse videtur Naso ex Ennii tra-

goedia; ex qua Cicero illud carmen citat lib. ii. Off. 7.

Quem metuunt, oderunt: quem quisque odit, perisse expetit. MARIUS.

Non dissimilem sententiam continet trochaicus ille Ennianus:

Quem metuunt, oderunt: quem quisque odit, perisse expetit. CIOFANUS.

Perisse melioris. HEINSIUS.

13. *Furiosus.*] Junianus, *sumesus.*

14. *Castam, multis quae placet.*] *Castum multis quod placet* idem. HEINSIUS. Ita & Douzae codex. vid. ad Epist. xviii. 153.

14. *Esse putet.*] Vetus & verior lectio, *ipse putet.* habet enim emphasin *ipse*, quasi diceret, *stultus & insipiens: nam alii hoc non putarent.* MARIUS.

16. *Quam dederis.*] Legitur &, *Quid.* MARIUS. *Quod* Neapolitanus & duo alii. *dederis* Francius. de ultimae syllabae productione hic bene & multus Marius, vide supr. ad Epist. vii. 53.

19. *Matrem scripsisse putate.*] *Misisse* Putaneus, ut supra vers. 5. HEINSIUS.

20. *Notus eat.*] *Notus erit* codex Douzae. Putaneus & octo alii.

21. *Ibit ut adfectam, quae non languebit, amicam Visere. judiciis aegra sit illa tuis.*]

Haec valde sunt mendosa. Scripti perique, *ibit ad adfectam*, vel, *ad adfectam.* & postea, *Visat & iudiciis.* Alter Putaneus, *Visat & iudiciis.* Sarravianus cum quatuor aliis, *Visaque iudiciis.* Scribe: *Ibit ad adfectam, quae non languebit, amicam Visere? judiciis aegra sit illa tuis.*

E c c

Ibii

- Si facit tarde, ne te mora longa fatiget,
Imposita gremio stertere fronte potes.
25 Nec tu, linigeram fieri quid possit ad Ilin,
Quaeris: nec tu curva theatra time.

Con-

Illi visere Graecismus Poëtis, maxime Propertio, familiaris, de quo ad Claudiatum ut in Rufin. 98. *afsecta amica* pro aegra, aut itae se aegram simulet, recte dicitur, nec in *adfectam* mutandum. notum illud Propert. lib. II. Eleg. XXVIII.

Jupiter adfectae tandem miserere puellae.

Vide quae noto Trist. lib. III. Eleg. III. 14. *Visere ad aliquem*, etiam elegans loquendi modus, Terentio Plautoque non neglectus. Lucret. lib. VI. 1236.

Nam quicumque suos fugitabant visere ad aegrot.

Revisere ad stabulum lib. II. 359. & *revisere ad lanam* lib. V. 635. de signis caelestibus idem. Sed utrumque loquendi modum Terentius simul conjunxit, qui apposite factis in Hecyra Act. I. Sc. II.

Aegram esse simulat mulierem, nostra ilico it visere ad eam, admisit nemo.

Plaut. Trucul. II. VI. 16. *Nunc ad amicam decimo mense post Athenas Atticas visere*. A. Gell. lib. II. Att. Noct. 16. *Favorinus Philosophus cum ad M. Frontonem consularem pedibus aegrum viseret*. idem ex Annalibus L. Pisonis lib. VI. N. Att. cap. IX. *Idem Cn. Flavius dicitur ad Collegam venisse visere aegrotum*. ubi *venit visere* ad aegrotum pari Graecismo dicitur, ut hoc loco, *it visere ad adfectam*. sed quod praecipue ad rem facit. idem Gell. lib. XVI. cap. 3. *Tum ad quandam aegram cum isset visere, nosque cum eo una intrassemus*. lib. XVIII. cap. 1. *It ubi cum amico congressus, quod ad se aegrotum non viseret*. idem lib. XII. *Memius me quondam ad Frontonem Cornelianum pedes tum graviter aegrum ire et visere*. ubi malim, *ire visere*. Catull. carm. X. *Varius me mens ad suos amores visum duxerat à foro otiosum, revisere ad aliquem* idem Gellius dixit lib. VII. 17. ceterum sub hac specie inochis suis constituisse locum docet & Martialis lib. XI. 8.

Inflex quid aegrot aegram simulabis amicam? Haerebit dominas vir comes ipse suae.

Judicis tuis. ut Art. Am. II.

Sunt qui praecipiant herbas, saturea, nocentes Sumere: judicis ista venena meis. HEINSIUS.

Vid. ad Epit. III. 104.

22. *Judicis*.] Legendum est omnino, *judicis*, sine copulativa conjunctione et, ut est in vetustis codicibus. id est fingis te existimare dominam esse aegrotam. MARIUS.

23. *Si facit tarde*.] Pro Sacrificabit explicabat Douza & Burmannus, nota verbi significatione. melius, quam Marius & alii, *faciet sui copiam tibi*. quod ineptum.

24. *Stertere fronte potes*.] *Potes* meliores. sed frustra. HEINSIUS.

25. *Linigeram*.] Quia ejus Sacerdotes lineis vestibus induti celebrabant. unde Naso in I. Metam. de Iside ait:

Nunc dea linigera colitur celeberrima turba,

Et de Sacerdotibus iisdem Martialis:

Linigeri fugiunt calui, sistrataque turba.

Juvenalis:

Qui grege linigera circumdatus.

Tranquillus etiam in Othoue: *Sacra*, inquit, *etiam Isidis saepe in linea religio saepe veste propalam celebravit*. Apulejus quoque in lib. II. Metam. de Iudis sacris ita scribit: *Tunc influunt turbas sacris divinis iustitiae, viri foeminaeque omnis dignitatis, et omnis aetatis lineae vestis candore puro luminosi*. In quodam tamen codice legitur, *Niligeram*: quae lectio mihi non displicet. nam licet Ió, quae postea Isis dea facta est, Inachi filii Achaiae filia fuerit, quod ostendit Naso in I. Metam. tamen & quia in Aegypto apud Nilum pristinam formam recepit, ibique ab Aegyptiis colebatur (unde etiam ejus sacra Romam advecta sunt, ut supra diximus) inde genita creditur. Quamquam & ad hoc faciat eorum opinio, qui dixerunt, Isidem Jovis Aegyptii regis filiam fuisse, eandemque cum Cerere esse, ut Diodorus scribit. In Artibus etiam Naso Isidem, *Niliacam juveneam*, appellavit. MARIUS. Codex, cum quo liber Scaligeri collatus erat, *lanigeram* exhibebat. Ipse Scaliger *lanigeram* fecerat. DAN. HEINSIUS. *Lanigeram* perierit. At Puteani Excerpta cum Barberiniano & uno Moreti, *lanigeram*. probe dixi lib. I. Artis Amat. § 79. HEINSIUS. Codex Douzae, *lanigeram*, cum hoc glossate: *Lanigeram dicit, quia Sacerdotes Isidis deserebant fosciculum lanae supra caput suum in honorem ejus deae*.

27. *Affiduos*.] Perpetuos; ita omnino legendum est, non *Affiduos*. inferius dicit etiam, *sic tibi semper honos*. MARIUS. Recte, licet praesca editio- nes, *affiduos*: conficius commissi, id est criminis, tollet affiduos honores. est vero locum non obvia, *toltere honores*, pro capere, ferre; desumpta a frugibus, quas ex agris tollimus. de qua ad lib. V. Metam. 131. *agenus, tollet ameros* Moreti & quidam alii. BURMANNUS.

28. *Quis*

Conscius adfidos commissi tollet honores.

Quis minor est autem, quam tacuisse, labor?

Ille placet, versatque domum, neque verbera sentit:

30 Ille potens: alii, fordida turba, jacent.

Huic,

28. *Quis minor est autem.*] *Est cauto malim.* sic lib. II. Art. 196.

Artis erunt canto mollis iussa meae.

At prima editio cum scriptis quibusdam, unquam pro autem. HEINSIUS. *Est homini Moreti a manu prima.* vid. ad II. Art. 603.

29. *Versatque domum.*] Puto, *versatque domi.* ut apud Comicum, *Solus Sannio servat domi.* HEINSIUS. Sed tantumne ille honor, ut solus, tamquam Sannio, fervet domi, quod vilissimo potest? multo certe elegantior lectio, *versatque domum*, id est pro arbitrio in tota familia regnat, agit reliquos servos, & eis imperat. Marius, pro *arbitrio volvis* explicat. est vero in hoc verbo occulta vis fraudum: Virgil. VII. Aeneid. 336.

Atque odit versare domos.

Propert. III. Eleg. VI. 19.

Non est certa fides, quam non injuria versat.

Ubi egregie Broekhusius, in omnem partem versare exponit, & illustrat aptissimis exemplis. Virg. II. Aeneid. 62.

Sed versare dolos, seu certas occumbere morti.

Ubi non omnino rejiciendum puto codicis Piëriani lectionem, *versare dolo.* scilicet Trojanos. ut litera s adhaerent *et dolo* ex sequenti voce, *seu.* & ita Servius legit, quem vide. sic etiam infr. Eleg. XII. §1. 15. scribendum forte:

Sic ubi versarat, rapidosque reseruat ignes.

Apud Senecam Herc. Fur. v. III. Juno ad Furias:

*Me, me, furor mens dejectam mea
Versate primam.*

Eo sensu quoque Stat. IV. Theb. 626. *Versare manus*, ubi videndus Barthius. Plautus saepe ita utitur. Perf. v. II. 17. *Quomodo hodie me versavisti*, ubi male Pareus, *versavisti.* nam & Bacch. IV. §1. 6. *Nunc ego hodie versabor.* quae loca docent, quid sit de servo dictum, *versare domum.* saepe autem cum *versare* hoc verbum confusum, nec mirum, cum significatio sit pene eadem. supra. I. Am. II. 8.

Et possessa ferus pectora versat amor.

Ubi *versat* alii. sic variant codices in his verbis apud Horat. I. Sat. VIII. 29.

*Quantum carminibus quae versant, atque veniens
Humano animos.*

I. Sat. VII. 15.

Duo si discordia veret inertes.

Et ibi *versat* alii. vid. Heins. ad Claud. I. Laud. Stil. 286. & Epigr. XX. atque hanc lectionem firmant sequentia, *ille potens*: potentia enim illa abutens versat domum pro arbitrio suo. BURMAN.

30. *Ille placet dominas, fordida turba jacent.*] Ita in quodam codice legitur. sed mihi magis placet vetusta lectio, quae est: *Ille potens dominas.* scilicet est. id est, qui apud dominam maxime potentia valet, ut quicquid voluerit, cogat ipsam facere. legitur etiam in exemplaribus, *cetera.* MARIUS. Placet lectio Maffician. exempl. *cetera turba jacet.* CROFANUS. Puteanus, Mentelianus, & Arondelianus:

Ille potens, alii fordida turba jacent.

Quod sequor. nam Placet jam praecesserat. Arg. Amat. lib. II. 294. ex antiquis exemplaribus:

*Utilitas tua sit; simulas donatur amicos,
Perde nihil: partes illa potentis agat.*

Metam. x. 312.

— *Nota potentis*

Concubitu votite naturae polle feculus.

Ib. III. Art. 258. de pulchris puellis:

Est illis sua dos forma sine arte potens.

Quomodo & Propertius lib. II. Eleg. v.

Cynthia forma potens, Cynthia forma levis.

Amor. III. Eleg. XI.

*Desine blanditias & verba potentis quendam
Pardere.*

Plura ad Metamorph. lib. IV. §1. 315. Metam. XIII. 561. *Facit ira potentem.* ita libri veteres. Alii codices hoc loco:

Ille potens dominas: cetera turba jacent.

Potens dominas, ut *potens mentis, potens voti.* & probavit Gronovius ad Liv. XXII. 16. de quibus alibi dicemus. *jacere*, quomodo lib. I. Fast. 18. *Pauper ubique jacet.* Lucretius lib. v. 1272.

*Nam fuit in pretio magis aes, aurumque jacebat
Propter inutilitatem lebeti mucrone reclusum.*

Nunc jacet aes, aurum in summum successu bonorem. HEINSIUS.

E c c 2

Si

Huic, verac ut lateant caussae, finguntur inanes:
 Atque ambo domini, quod probat una, probant.
 Cum bene vir traxit vultum, rugasque coëgit,
 Quod voluit fieri blanda puella, facit.
 35 Sed tamen interdum tecum quoque jurgia nectat;
 Et simulet lacrimas, carnificemque vocet.
 Tu contra objiciens, quae tuto diluat illa,
 In verum falso crimine deme fidem.
 Sic tibi semper honos, sic curta peculia crescent:
 40 Haec face, & exiguo tempore liber eris.
 Adspicis indicibus nexas per colla catenas:
 Squalidus orba fide pectora carcer habet.
 Quaerit aquas in aquis, & poma fugacia captat
 Tantalus: hoc illi garrula lingua dedit.

Dum

Si de amatore ageretur, *potens dominae*, probare possem; sed quia de custode hic loquitur, qui *potens apud dominam*, sed non *dominae* dici potest, practuli meliorum codicum scripturam; *potens* enim simpliciter, de eo, qui gratia valet, & quidvis potest efficere, ut exempla ab Heinsio adlata evincunt, quibus sexcenta alia addere in promptu est. deinde, *cetera turba*, quod vulgo legitur, ex obvia locutione apud Nostrum a icibus repetitum est. III. Fast. 628.

Incipit Aeneas, cetera turba flit.

I. Trist. 1. 109.

Cetera turba palam titulos ostendit apertos.

De Nuce 46.

Frondebis intactis cetera turba virent.

Sed *ferdida* opponitur melius, *potenti*, cui recte etiam opponitur *jacere*, quod de homine, qui negligitur, & non potest consequi dignitatem, eleganter dixit Cicero. III. de Off. 20. C. *Marius cum a spe consulatus longe abisset, & jam septimum annum jaceret*. Senec. IV. de Benef. 31. *Dum veterem illam Scaturum, senatus principem, cogitas, indigne sis sobolem ejus jacere*. BURMANNUS.

33. *Ambo domini*.] Nilul hic variant codices. Marius explicat, puella & custos conficius. sed qua ratione Eunuchus titulo, *demini*, communi cum amica Ovidii insigniri possit non video. Lego:

Atque ambo domino, quod probat una, probant.

Conjuncta opera & ex compacto marito uxor adultera & conficius Eunuchus persuadent, id, quod puella voluerit. *Probare alicui elegans locutio*. Cicero. I. Verrin. 6. *Cum isti sermones hujusmodi dispassent, tametsi probabatur nemini etc.*

IV. Verrin. 38. *Non verior, ne hoc officium meum P. Servilio Judici non probem*, & ita utuntur, *approbare*. Senec. de Clement. 1. 13. *Qui potentiam suam placide & salutariter exercet, adprobare imperia sua civibus cupiens*. Sueton. Galb. VI. *Praesenti quoque Caio salem se & exercitum approbavit*, qui scriptor saepe etiam simpliciter ita utitur verbo illo. BURMANNUS.

35. *Jurgia nectat*.] *Veritas* Puteaneus alter. vid. infr. Eleg. IX. 45.

37. *Quae tuto*.] *Quod tuto* codex Douzae.

38. *In vero, falso crimine deme fidem*.] Hunc verum sic accipio, ut sit sensus: Quando ipsam crimen quod objici potest, verum est, tu aliud falsum objice: ut cum hujus falsitas manifeste deprehendatur, etiam vero illi fides nulla detur: ita per falsum crimen, vero fides demetur. Quod mihi hoc loco addendum fuit, quia Commentator super hoc versu prorsus tacet. MICVLLUS. *In verum* Puteaneus recte, si *objiciens* superiori versu reponas pro *objicit*, levi mutatione. *Et veri* Sarravianus non male. vide quae noto ad Epist. XVI. 58. 60. unus Palatinus, *In veram falso*, tres libri, *In veri falso*, duo, *In falso veri*, unus, *In falso veram*. Scriberianus, *Et veram in falso*, prima editio, *In falso veri*. Barberinianus, *In falso vero*. Posset quoque refingi:

*Tu contra objiciens, quae tuto diluat illa,
 I veri falso crimine deme fidem.*

Vel, *I veram*. HEINSIUS. Quae ultima Heinsii conjectura posset ex Francof. codice firmari, qui habet, *I verum*. *In veri* codex Douzae.

39. *Sic tibi semper honos, sic alta pecunia crescit*.] *Sic alta pecunia crescent* optime Puteaneus, cum ejusdem Excerptis, & quinque alii codices, nisi quod Juruti Excerpta, *sic alta pecunia crescent*. Lego,

- 45 Dum nimium fervat custos Junonius Iö,
Ante suos annos occidit; illa Dea est.
Vidi ego compedibus Iventia crura gerentem,
Unde vir incestum scire coactus erat.
Poena minor merito. nocuit mala lingua duobus.
50 Vir doluit; famae damna puella tulit.
Credere mihi; nulli sunt crimina grata marito:
Nec quemquam, quamvis audiat illa, juvant.
Seu tepet, indicium securas perdis ad aures;
Sive amat, officio fit miser ille tuo.
55 Culpa nec ex facili, quamvis manifesta, probatur.
Judicis illa fui tuta favore venit.
Viderit ipse licet; credet tamen ipse neganti:
Damnabitque oculos; & sibi verba dabit.

Adspi-

Lego, sic *curta pecunia crescentis*. quomodo *curtae res* apud Horatium III. Od. 24.

Curtae nescio quid semper abest rei,
Et *curtare rem*. *curta tabella* pro parva in Fast. lib. II. 408.

Hec quantum sati curta tabella fuit?

Sic scribendum puto. *curta supellex* Persio. vide Notas Fast. II. §. 645. *Pecunia* proprie servorum sunt, teste Feslo. notum illud Principis Poëtarum:

Nec spes libertatis erat, nec cura peculi.

Plautus Casina de servo: *Quoi homini hodie peculi numerus non est plumbus*. Olim *aucta pecunia* legēbam ex illo Juvenalis loco, III. Sat. 188.

— *Praeflare tribus clientes*

Cogimur, & culis augere peculio servis.

Apulej. x. Metam. *At istud non aequum est, partes electioris surripere, atque his divendiis peculium latenter augere*. Posset & *lauta pecunia*, pro *alta*, legi, quod valde aridet. Apud Florum tamen lib. IV. cap. 11. *Craffus genere, divitiis, dignitate florebat*; vellet tamen *avulsiore spes*. ubi *auctas* opus, quomodo *augere peculium* Juvenali & Apulejo. Quinſtilian. Declamat. XIII. *Ades parum est plurimum possidere, ut cum servis quoque vestris habere peculium liceat, invidiosum nobis putatis, quid quid egessatis nomen excefferit*. Senec. Epist. *Atantia quoque conditionis extremae, & in his sordibus nata, omni modo exsolvere conantur servitutem, peculium suum, quod comparaverunt, ventre fraudato, pro capite numerant*. HEINSIUS. Ex veiligis Puteanci & Jureti, cum quo facit Francofurtensis, melius legeretur, *arta pecunia*, ut veteres scripserit, non *arcta* docet Broukh. ad Tibul. lib. I. Eleg. v. 53. *altus* autem & *artus* passim a Librariis cōfusa. ut VII. Met. 667. *altus* & *artus*

sepor in MSS. sic apud Luc. III. 664. legendum ex MSS.

Robora cum vetitis praesentat artus ulnis. Cum vulgo *altius* circumferatur. ut lib. IX. 117. *Saroumquo arte complexa dolorem*. ut autem *arta pecunia*, ita *res artae* & *angustiae* passim dicuntur. BURMANNUS.

40. *Fasis exiguo*.] Sana lectio est: *Hæc face, & exiguo. face pro fac*, ut statet versus, posuit. Sicut in Epistola Phyllidis:

Phyllis face expositis Demophoonta tuum. Ubi tamen depravati codices, *Fac* habent: & sic syllaba repugnant, à quodam commentatore legitur. MARIUS. *Hæc face, & exiguo*, est vera ex antiquis libris lectio. GIOFANUS.

49. *Minor meritis*.] Heinsius edidit *merita*; ut prima editio habet. sed scripti stant pro *merito*, ita apud Claudian. II. in Eutrop. 340. *Fama prius falsæ similis*, ubi etiam Heinsius, *falsæ*. ego nihil mutuo, ut nec apud Liv. I. 3. *Quis rem tam veterem pro certo adfirmet, non pro certa*. BURMANNUS.

49. *Mala lingua*.] Junianus, *fama*, sed frustra. Petron. XXXVII. & Martial. III. 80. *Mala lingua*, qui & lib. II. Praefat. *linguam, malam* vocat. BURMANNUS.

53. *Predis*.] *Perdis* Puteaneus & alii multi. Jureti Excerpta, *pergit*. nihil temere mutandum. vid. lib. I. Eleg. vi. 41. HEINSIUS. Mihi *perdis* impense placet. id est frustra indicas; nullam ex indicio utilitatem vel fructum capis. ut *verba perdere* Epist. VII. 6. & III. Amor. II. 71. *vota*. & quo sensu toties Nosser *vā perdere* videtur. vid. ad Quinſtilian. Declam. I. 10. & IV. 7. BURMANNUS.

56. *Venit*.] *Maverit* Mentelii codex.

57. *ille neganti*.] *ipse* quatuor libri, non inconcinna repetitione, nihil malis, *illa neganti*. HEINSIUS.

P. OVIDII NASONIS

- Adspiciat dominae lacrimas; plorabit & ipse:
 60 Et dicet, Poenas garrulus iste dabit.
 Quam dispar certamen inis! tibi verbera victo
 Adfunt: in gremio iudicis illa fedet.
 Non scelus adgredimur: non ad miscenda coimus
 Toxicam: non stricto fulminat ense manus.
 65 Querimus, ut tuto per te possimus amare.
 Quid precibus nostris mollius esse potest?

59. *Aspiciet.*] *Aspiciat* Putcaneus. HEINSIUS.
 63. *Garrulus iste.*] *Legitur etiam, ille.* MARIUS.
Poenam Palat. tertius. Vid. v. Metam. 200.
 61. *Quam dispar.*] *Quam dispar* Excerpta Jureti

& Politiani, cum uno Medicæo & Farnesiano.
 HEINSIUS. *Cur* tres libri. & Editio Gryphii &
 margo Berlimanni. *verbera iusto* etiam Francosur-
 tenais.

E L E G I A I I I.

- H**Ei mihi, quod dominam, nec vir nec femina, servas;
 Mutua nec Veneris gaudia nosse potes!
 Qui primus pueris genitalia membra recidit;
 Vulnura, quae fecit, debuit ipse pati.
 5 Mollis in obsequium, facilisque rogantibus esses;
 Si tuus in quavis praetepuisset amor.
 Non tu natus equo, non fortibus utilis armis:
 Bellica non dextrae convenit hasta tuae.
 Ista mares tractent: tu spes deponere viriles.
 10 Sint tibi cum dominâ signa ferenda tuâ.

Hanc

Elegiam hanc Scaliger superiori censebat ad-
 necendam. HEINSIUS.

1. *Hei mihi, quod dominam nec vir, nec femina servas.*] Castratum, aut Thibiam, non Spalonenm intelligit. De his autem omnium optimè differit Theophilus lib. 1. Institut. tit. xi. de adoptionibus. CIOFANUS.

2. *Gaudia nosse.*] *Ferre* Neapolitanus & Douzae Excerpta. monui ad Epil. xviii. §. 43. HEINSIUS. *Scire* in Palatino erat. sed ego nihil mutò: respexit enim illa Lucretii lib. iv. 1200.

Quod faceret nunquam, nisi mutua gaudia nosset. Quae vero sint *gaudia mutua*, scies ex illis, quae ad Petron. cap. lxxx. olim notavimus. quod etiam Bagoam, nec virum, nec feminam vocat, ex Euripide petitum, qui in Orestæ v. 1528.

Ὁὐ τὴν γυνὴ γυνὴν πείθουσα, οὐτ' ἐν ἀνδράσι σέβ' ἔσθ'. Et expressit etiam Valerius Maxim. vii. cap. vii. §. 6. *Quod diceret Genucium, amputatis suis ipsius sponte genitalibus corporis partibus, neque virorum, neque mulierum numero haberi debere.* & plures

alii. vid. Heinsium Introduct. ad Hesiod. cap. vi. BURMANNUS.

3. *Qui primus pueris genitalia membra recidit.*] Semiramis. Vide quae notavi lib. iv. Metamorph. CIOFANUS.

5. *In obsequium.*] Meliores, officium, & iidem cum Douzae codice, *placidisque rogantibus, precantibus* duo libri.

6. *Praetepuisset.*] *Porte fuisset* Putcaneus. alter Francosurt. cum tribus aliis.

8. *Nec dextrae.*] *Nec dextrae* codex Douzae.

9. *Mares.*] Viri fortes. Horat. i. Epist. i. 64. *Et maribus Curvis & decantata Camillis.*

CIOFANUS.

9. *Tractant.*] *Tractent* meliores. HEINSIUS. Horat. ii. Epil. i. 116.

Tractant fabrilis fabri.

Vid. ad Quinctil. i. Institut. Prooem. & xl. i. & alibi. BURMANNUS.

9. *Tu spes.*] Mallem, si per codices liceret, *Tu res deponere viriles.* Phaedr. iii. Fab. 8.

Vir

Hanc imple meritis: hujus tibi gratia proficit.

Si careas illà, quis tuus usus erit?

Est etiam facies, sunt apti lusibus anni.

Indigna est pigro forma perire situ.

15 Fallere te potuit, quamvis habere molestus:

Non caret effectu, quod voluere duo.

Aptius ut fuerit precibus tentasse, rogamus:

Dum bene ponendi munera tempus habes.

Vir natus quod rem seminarum totigaris.

Quintil. Decl. cclxxxii. *In eadem re, in qua pro ferore venisti, ubi male veste reponi jubet Gronovius. Terent. Heaut. II. 111. Nulla mala re exposita muliebri. Tu spem depone virilem* Francofurt.

BURMANNUS.

10. *Sunt tibi.*] *Sunt tibi tres libri.* HEINSIUS.

15. *Te potuit.*] *Te poteris* Palatin. secundus.

17. *Aptius ut fueris precibus tentasse, rogamus: Dum bene ponendi munera tempus habes.*] Sensus est: Potuit quidem illa te fallere, si molestior esse velles: sed tamen quia commodius ac melius est,

precibus agere, rogamus te, ut scilicet munus ac beneficium tuum bene colloces, dum tempus habes bene ponendi, sive collocandi. Dicimus autem *bene ponere*, sive *collocare* beneficium aut munus, quando in dignum aut gratum collocamus, qui illud compendet, & contra gratiam referat. MICYLLUS.

17. *Ut fuerit.*] *Fueris* omnino legendum ex antiquo codice. MARIUS. Liber Mafficianus, *Aptius*

ut fueris. CIOFANUS. Forte, *Aptius ut fueris.* HEINSIUS.

17. *Tentasse.*] *Tentare* codex Douzae, & prima editio.

18. *Bene ponendi.*] *Bene praestandi* Scriverianus, quod glossatoris est: locutio enim a focneratoribus desumpta, qui *ponunt pecuniam*; ut Horat. Epod. II. vers. ult. & Terent. Adolph. II. 2. *Focnerare* dixit. ut autem omnia hujus distichi membra inter se cohaerent, & sensus commodus, quem in vulgata lectione vix video, oriatur, mallem in priori versu legere:

Aptius ut fueris pretio tentare, rogamus.

Licet forte brevior via & aptior esset te tentare pecunia, malumus tamen te rogare, dum tempus habes beneficium hoc bene ponendi, antequam te praeterito fallere te instituit domina tua, quo factò, nec gratiam, nec pecuniam auferes. *Pretium* vero in *preces* transit ex consuetà illa formula, *vel proce vel pretio.* vid. Horat. II. Epist. II. 173. & Notrum lib. II. Fast. 806. BURMANNUS.

E L E G I A I V.

NON ego mendosos ausim defendere mores;

Fallaque pro vitiiis arma movere meos.

Confiteor; si quid prodest delicta fateri:

In mea nunc demens crimina, fassus, eo.

5 Odi: nec possum cupiens non esse, quod odi.

Heu quam, quae studeas ponere, ferre grave est!

Nam desunt vires ad me mihi jusque regendum.

Auferor, ut rapidà concita puppis aqua.

Non

1. *Non ego.*] Huic similem Elegiam Propertii lib. II. 18. conferendam recte monet Marius.

1. *Ausim.*] Pro *auderem* antiquum est, sed quo tamen elegantissime nunc utimur. MARIUS. Antiquae pro *audam.* CIOFANUS.

3. *Si quid.*] *Sed quid* duo libri & editio prima.

5. *Non esse quod odi.*] *Odisse quod odi* plures scripti. alii, *non posse.* HEINSIUS.

6. *Quod studeas.*] *Quas* Puteaneus cum prima editione & uno Vaticano. *Quamquam* Arondel. HEINSIUS.

7. *Ad me.*] *In me* Junianus. rectius; dixi supra lib. I. Eleg. I. HEINSIUS.

8. *A gfe-*

- Non est certa meos quae forma iritet amores.
 10 Centum sunt causae, cur ego semper amem.
 Sive aliqua est oculos in se dejecta modestos;
 Uror: & insidiae sunt pudor ille meae.
 Sive procax aliqua est; capior, quia rustica non est:
 Spemque dat in molli mobilis esse toro.
 15 Aspera si visa est, rigidasque imitata Sabinas;
 Velle, sed ex alto dissimulare, puto.
 Sive es docta; places raras dotata per artes:
 Sive rudis; placita es simplicitate tua.

Est,

8. *Auferor.*] Scilicet a mala mente. Flor. II. 6. In *diversam abfluxerunt*, vid. ad Epist. vi. 131.

9. *Non est certa.*] *Non est una* Sarravii a manu secunda.

9. *Invitat amores.*] *Irritat* quatuor libri. Metam. lib. I. 462.

*Tu face nescio quos esto contentus amores
 Irritare tua.*

Sic *irritata voluptas* lib. II. Art. Am. Fast. II. 57. 649.

Tum sicco primas irritat cereis flammis.

Vide quae illic notamus. HEINSIUS. *Irritat* etiam codex Douzae: dubito tamen num mutari debeat plurimorum scriptorum & editorum lectio, *invitet*. Epist. XVII. 183.

Et peream, si non invitant omnia culpam.

Nisi & ibi *irritant* malis, sed vide, quae notavimus nuper ad Vellej. II. 67. BURMANNUS.

11. *Oculos in me dejecta modestos.*] Argute, & si quid iudico, vere Junianus cum Jurati Excerptis, in *se dejecta*. Epistola Cyd pces 113.

Luminaque in gremio veluti deixa tenebam.

Ubi vide quae noto, nisi quis hic quoque mallet, *Oculos in humum deiecit*. Am. I. Eleg. VIII.

Cum bene de ceteris gremium spectabilis ocellis.

Sic in *terram* & *humum oculos deiecit* passim Poëtae, de quo Amor. III. Eleg. VII. 67. in *se colligi* non dissimiliter Poëtae. HEINSIUS. Francof. confirmat, in *se*.

12. *Suus pudor.*] *Fit pudor* Barberinus & alter Moreti. HEINSIUS.

13. *Aliona est.*] *Ulla est* Gryph. & Bersman.

13. *Rustica non est.*] Anitheton, *aspera*. GIOFAN.

15. *Rigidasque imitata Sabinas.*] Juvenal. Sat. x. 233.

— *Rara est adeo concordia formas*

Atque pudicitiae. sanctos lices horrida mores

Tradiderit domas, ac veteres imitata Sabinas.

Ita scribe ex veterum codice. Vulgati, *Sabinos*. apud Propertium quoque libro II. Eleg. 33. male legitur:

Qui quatrit Tatios veteres duraque Sabinos.

Pro durasque Sabinas. agit enim de puellarum moribus illa Elegia. & mox subjungit ipse:

Quod seu tu Grajas, seu sis imitata Sabinas.

Sic Noster, *incultas Tatios regnante Sabinas*. supra lib. I. Eleg. 8. dixit, & de Medicamine Faciei. Amor. lib. III. Eleg. 8.

At nunc exaenque tetricas licet illa Sabinas.

Statius Pictate Abascantii libro V. Syll. I. 122.

— *Velus Appula comux*

Agricolae parci, vel Sole infecta Sabine;

Quae videt emerui jam prospectantibus astris

Tempus adesse viri.

Sic malo, quam quod nunc legitur, *sole infecta Sabine*. HEINSIUS. Martial. IX. 41.

Quam castas quoque diligunt Sabinas.

x. 16.

Et quas horribiles legunt Sabinas.

In Palatino erat, *rigidasque secuta Sabinas*, quod a librario fluxisse non puto; sed veram Ovidii manum esse arbitror, ejusque glossima *imitata*. Epist. XVI. 325.

Nam sequar Aegidae saltum.

Et ita passim alii. atque hinc *sectas* & *sectari* alique. BURMANNUS.

16. *Velle, sed ex alto dissimulare puto.*] Pro sublimiter, ut ita dicam, excellere, gloriose, dixit autem *ex alto*, ut supra *ex facili*. Aut *ex alto*, id est a longinquo, ut apud Virg. VIII.

Quid causas peris ex alto?

Cicero etiam in familiaribus, *Quoniam ex alto repetita sunt*. MARIUS. *Ex alto* significat hoc loco, quasi cum quodam fastidio, superbe, &c. Sumpta metaphora ab iis, qui ex alto aliquo loco ceteros despicunt. Sic dicimus aliquem *ex alto ridere, contemnere*, & similia. MIVELLIUS. *Ex toto* Palatinus alter. ut Epist. XVI. 158. *Nec Venus ex toto nostris fuisse inera*. male tamen; neque expositiones commentatorum placet satis. *Ex alto* est enim profunde simulans, ut subintelligatur, *pectore*. ut Virgil. I. Aeneid. 16.

Manet alta mente repositum.

Ubi Servius *secretis, recondita*. vide ibi etiam Cerdani, pluribus exemplis haec illustrantem. locutio-

ne,

- Est, quae Callimachi prae nostris rustica dicat
 20 Carmina: cui placeo, protinus ipsa placet.
 Est etiam, quae me vatem, & mea carmina culpet:
 Culpantis cupiam sustinuisse femur.
 Molliter incedit; motu capit. altera dura est;
 At poterit tacto mollior esse viro.
 25 Haec quia dulce canit, fleciturque facillima vocem;
 Ofcula cantanti rapta dedisse velim.
 Haec querulas agili percurrit pollice chordas;
 Tam doctas quis non possit amare manus?

Illa

ne hac, etiam alio sensu, utitur Virgil. VIII. Aeneid. 395.

Quid causis, pitis ex alia.
 Ubi Servius notat, de usu hoc dictum. ut Cicero lib. 1. ad Brutum: *Si Pompejus non ex alte peteret, & multis verbis me jam hortaretur.* Nonius interpretatur, *ex vestusto & antiquo*, Piërio notante. ad Micylli vero sensum Noster dixit. 1. Art. Am. 633.

Jupiter ex alte perjuriam videt amantem.
 Quod ab alio dixit Epist. vi. 151. & Maro aliquoties. vid. Heinf. ad Vellej. Paterc. 11. 28. a quo locus Senecae 1. de Ira adductus probat, *animo posse subintelligi*, licet & ille *superbe* explicet. sed eleganter *altum* & *summum* *animum* opponit, quod & facit Quinët. lib. x. Inst. cap. 4. *Ut terra alte effessa generandis aleudisque seminibus fecundior est, sic profectus, non a summo petitus, studiorum fructus effundis uberius. ita & altum vulnus, & similia, ut contra, peccata desiderata summâ sagitta.* Epist. xvi. 275. cum vulnus non alte descendit. BURMANNUS.

17. *Sive est docta, placet.*] Leguntur haec carmina in vetustissimo codice ita:

Sive es docta, placet raros dotata per artes.
Sive rudis, capier simplicitate tua. MARIUS.
Sive es docta, placet Puteaneus cum optimo Palatino & quinque aliis. bene. nisi quod malim, *si qua es docta, placet.* HEINSIUS. *Si qua est docta; & mox, si qua rudis volebat Francus.*

18. *Placita est simplicitate sua.*] *Placitae simplicitate tuâ* idem codex. nisi quod *placitas* emendatum postea. quomodo & alterum exemplar ejusdem Puteani & tres alii. At Palatinus optimus cum Barberiniano & duobus aliis, *placita est simplicitate tuâ.* recte. dixi Art. Amat. 1. § 37. & Epistola XIX. sub finem. A. Gell. lib. vii. cap. xv. *Permutatio Senatus non placita.* Minut. Felix. pag. 23. *Adulterium suum infeliciter placitum.* capior Arondelian. Neapol. & Barberin. & duodecim alii. HEINSIUS. *Placita est simplicitate sui* Sarraui. capior Francof. quod & mihi aridet maxime. vid. ad Ep. xv. 63.

20. *Ipsa placet.*] Legitur &, *illa.* MARIUS. *Ipsa* scripti. HEINSIUS.

22. *Culpantis cupiam sustinuisse femur.*] Alter Maffician. *Culpantis vellem.* CIOFANUS.

22. *Femur.*] *Femur* Neapolitanus. sed illud in usu non esse docet Charisius, cum: *feminis, & femini, & feminum* dicatur. plura ad Maronem diximus Aeneid. x. 788. HEINSIUS.

23. *Adulter incedit; motu capit: altera dura est.*] *Incessit* Puteaneus & alii plures. deinde scribo, *altera dura*, scilicet incedit. & sequenti versu, *petere mollius ipsis*, pro *mollior esse*. Remed. Amor. 357. *Duriter incedit / fac, ambulat.*
 Et Art. lib. iii. 305.

— *Rusticus aliter*
Motus in incessu, mollior alter erit. HEINSIUS.
 Vide ad Quinët. Declam. 11. 16. & de incessu molli multa egregie docuit Bochart. lib. 1v. Phaleg. cap. 19. vid. etiam ad Petron. cap. cxxvi.

25. *Haec quia dulce canit.*] Scribe, *Hinc*, pro *fleciturque facillima vocem* unus Medicus, *fleciturque*, eleganti Graecismo. de quo ad Claudianum 111. Conf. Hon. 89. plura. HEINSIUS. Vulgatam retineo. vide Broukh. ad Tibul. 1. Eleg. viii. 37.

27. *Habili.*] *Agili* rectius Excerpta Jurcti ac Puteani & tres scripti. sic Martia lib. 111. 82.
Percurrit agili corpus arte traclatrix.

Similiter peccatum Metam. 11. 531. ubi pro *habili Saturnia carru*, legendum, *agili. praetentat* unus Palatinus. forte, *praetentat*, ut Editio prima habet, & duo scripti. Metam. v. 338.

Calliope querulas praetentat pollice chordas. HEINS. *Agilis* & *habilis* confundi vidimus lib. 1. Eleg. 1x. 45. vid. & 11. Art. 661. sed de loco ex lib. 11. Metam. 531. adducto aliter censemus. *Percurrit* etiam *agili* melius convenit. *Praetentat* enim signior & lentior potest. notum illud Homeri Iliad. A. 71. *Ἰδὸν ἀνοχοσύνην.* vid. Meurf. Sciv. ad Theocr. Idyl. xviii. BURMANNUS.

27. *Praetentat.*] *Vetula lectio est, Percurrit:* & ita legendum esse omnino exilimo. Dictum autem est, quemadmodum in VII. 14. dixit Maro de Circe:

F f f

Argute

- Illa placet gestu, numerosaque brachia ducit,
 30 Et tenerum molli torquet ab arte latus:
 Ut taceam de me, qui causâ tangor ab omni,
 Illic Hippolytum pone; Priapus erit.
 Tu, quia tam longa es, veteres Heroidas aequas:
 Et potes in toto multa jacere toro.
 35 Haec habilis brevitâ suâ, corrumpor utrâque.
 Conveniunt voto longa brevisque meo.
 Non est culta; subit quid cultae accedere possit.
 Ornata est; dotes exhibet illa suas.
 Candida me capiet, capiet me flava puella:
 40 Est etiam fusco grata colore Venus.
 Seu pendens niveâ pulli cervicis capilli;
 Leda fuit nigrâ conspicienda comâ.
 Seu flavent; placuit croceis Aurora capillis.
 Omnibus historiis se meus aptat amor.
 45 Me nova sollicitat, me tangit serior aetas:
 Haec melior specie corporis: illa sapit.
 Denique quas totâ quisquam probet Urbe puellas,
 Noster in has omnes ambitiosus amor.

E L E-

Arguto tenuis percurrrens pollicine telas.

Illud autem Praetentat convenientius posuit in v. Metam.

*Calliope querulas praetentat pollice chordas,
 Atque haec percussis subiungit carmina nervis.*
 MARIUS. In eodem lib. *deducit*: In altero, *per-*
currit, sequor. CIOFANUS.

29. *illa placet gestu numerosaque brachia ducit.*]
 Alter Maffian. *brachia jactat*. Alio modo Propertius lib. II. Eleg. XVIII. 5.

*Sive aliquis molli deducit candida gestu
 Brachia, festivos incinis ore medet.*
 Quem totum prope locum usurpavit Papinius lib. III. Silvarum 5.

Candida seu molli deducit brachia motu. CIOFAN. Alii, *movet*, vel *jactat*. Sed nil mutandum esse monuit ad Metam. IV. 353. vide & quae notamus Remed. Amor. 334. HEINSIUS.

34. *Multa jactat.*] *Sela* codex Douzae.
 40. *In fusco.*] Tollunt in uno Moreti & Bernianus. HEINSIUS.

41. *Pulli.*] *Niger* in uno Maffian. CIOFANUS. In uno Moreti erat, *meri*, forte pro *Mauri*, quod recentiori librario tribuendum.

42. *Leda fuit nigra conspicienda coma.*] *Capillus niger*, & oculus niger in puellis summè commendantur. Horatius in libello de Arte Poëtica 37.

Spectandum nigras oculos nigrosque capillos. CIOF.
 43. *Aurora.*] *Eurepa* codex Douzae.

45. *Haec melior specie, moribus illa placet.*] In

vetustissimo exemplari hoc carmen ita scriptum legitur:

Haec melior specie corporis, illa sapit.
 Quae lectio magis placet. MARTUS. In eodem Maffian. *Haec melior specie corporis, illa sapit*, optima sententia; & vulgata non absurda. Utra tamen melior sit, doctiorum judicio permitto. CIOFANUS. *Corporis illa placet* Puteaneus & alii nonnulli. sed recte sex scripti:

Haec melior specie corporis: illa sapit. HEINSIUS. Ita & Francofurt. *sapit* hic explicari debet ex II. Art. Am. 675. & sequ. ita in Priapejis carm. VII. *Nimirum sapiens ore*. vide sup. ad Epil. IV. 96. non recte vero hic Naso pulchritudinem opponere *moribus* videtur, quia illi pro pudicitia saepius sumuntur, ut Epist. XVII. 172. & alibi. neque Poëta Noster hic iterum poterat dicere se amare pudicam, de qua jam vers. 15. egerat. sed lascivioerem, quare ego non alienus essem ab hac lectione, quae exhiberet:

Haec melior specie, moribus illa placet.
 Ut eadem hic sit diversitas inter duas puellas, quae inter Phlogida & Chionen apud Martial. lib. XI. Epigr. 61. *motus* vero proprium in hac re vocabulum videbit lector in notis ad Petron. XX. & CXXI. quibus adde liberioris carminis Epigr. XVIII. & XXVI. BURMANNUS.

47. *Quisquam probat.*] Rectius alii, *probat*. at optimus Palatinus, *quas laudet in urbe pro, Denique quas tota quis laudet in urbe puellas*, HEINSIUS.

ELEGIA V.

Nullus amor tanti est; (abeas, pharetrate Cupido)

Ut mihi sint toties maxima vota mori.

Vota mori mea sunt, cum te peccasse recordeo.

Hei mihi, perpetuum nata puella malum!

5 Non mihi deletae nudant tua facta tabellae:
Non data furtive munera crimen habent.

O utinam arguerem sic, ut non vincere possem!
Me miserum! quare tam bona causa mea est?

Felix, qui quod amat defendere fortiter audent:

10 Cui sua, Non feci, dicere amica potest.

Ferreus est, nimiumque suo favet ille dolori,
Cui petitur victa palma cruenta rea.

Ipse miser vidi, cum me dormire putares,
Sobrius adposito crimina vestra mero.

15 Multa supercilio vidi vibrante loquentes.

Nutibus in vestris pars bona vocis erat.
Non oculi tacuere tui, conscriptaque vino
Mensa; nec in digitis litera nulla fuit.

Sermonem agnovi, quod non videatur, agentem;

20 Verbaque pro certis iussa valere notis.

Jam-

2. *Maxima vota.*] Haec egregie illustravit Broukhusius ad Propert. 1. Eleg. vi. 14.

4. *Hei mihi.*] Rectius duo Moreti codices, *O mihi*. HEINSIUS.

5. *Non mihi deceptae nudant tua facta tabellae.*] Scribe, *Non interceptae*, vel, *Non mi interceptae*. *Interceptae literas* usitatus optimis auctoribus loquendi modus. Metam. ix. 122. *Ne res interceptae nostras*. in optimo Palatino, *deletae*. etiam probe. sic Art. Am. lib. III. 495.

Nec nisi deleitis intum est referbere coris. Malim tamen, *Non male deletae*. HEINSIUS. Incertae admodum haec coniecturae: *deceptae* Martius explicuit, *interceptae*. vellem auctoritatem attulisset. in codice Saraviano erat, *Non mihi deceptae*. quod cum sensum faciat incommodum, prae coniecturis merito placet. *deceptae mihi*, qui credebam me solum amari, sed qui ex tabellis, quas furtim, ut me falleres, missisti alteri, didici tuum cum alio commercium. sic infr. II. IX. 43.

Ma modo decipiant vocas fallacis amicae. Et ita millies. posset & pro *deletae*, *deletae*. *deletae* ad me, *interceptae*. de verbo *nudare*, vide ad Phaedr. lib. III. Prolog. BURMANNUS.

14. *Apposita mero.*] In Excerptis Putecani erat,

apposita manu. forte pro *opposita*. ut status dormientis in triclinio, manu ad os & oculos opposita, indicetur. vide ad Petron. cap. LXXVI. BURM.

16. *Pars bona.*] *Pars bona* coniecterat & hic Heinsius, ut alibi. sed *pars bona* usitatissimum est pro magna. Ter. Eunuch. 1. 2. & quis non? BURM.

19. *Quod non videatur agentem.*] Amatores enim pluribus praesentibus, aut historiam, aut fabellam aliquam, & amorem narrat, & sub alieno nomine de se & amica praesente loquuntur, ne eorum amores deprehendantur. Quod fecit Paris, ut ipse apud Ovid. in Epist. ad Helenam ita testatur:

Ab quoties aliquem narravi potus amaram,

Ad vultus referens singula verba suae.

Indiciumque mihi facte sub numina feci:

Ille ego, si nefcis, vovni amater eram.

Quin Nalo in Artibus de conviviis loquens, ait:

Hic tibi multa licet sermone latentia flecto

Dicere, quae dici sentiat illa sibi.

In quibusdam tamen exemplaribus ita legitur per parenthesis & interrogationem (*Quid non videatur amantem?*) id est, quid esse potest, quod amans non videat? Et est similis sensus illi apud Ovid. lib. IV. Metamorph.

Quid non sentiat amans?

F f f 3

Supre:

P. OVIDII NASONIS

Jamque frequens ierat mensa conviva remotà:

Compositi juvenes unus & alter erant.

Improba tum vero jungentes oscula vidi.

Illà mihi linguà nexa fuisse liquet.

25 Qualia nec fratri tulerit germana severo;

Sed tulerit cupido mollis amica viro:

Qualia credibile est, nec Phœobum ferre Dianae;

Sed Venerem Marti saepe tulisse videt.

Quid facis, exclamo; quo nunc mea gaudia defers?

30 Injiciam dominas in mea jura manus.

Haec tibi sint mecum, mihi sint communia tecum.

In bona cur quisquam tertius ista venit?

Hoc ego; quaeque dolor linguae dictavit: at illi

Conscia purpureus venit in ora pudor.

Quale

Superior tamen lectio magis placet. MARTUS. *Sermonem agnovi, (quid non videatur amanti?)* ita quidem in plerisque legitur & plana est sententia, amantes omnia suspicari & animadvertere. In quibusdam autem idem versus etiam hoc modo legitur:

Sermonem agnovi, quod non videatur, agentem? Absque parenthesis, cujus sensus talis: Agnovi vos loquentes, quod non videatur, id est, quod nobis id videri, quod res ipsa erat, sive dicebatur, videlicet sub alienis & externis exemplis res praesentes designantes. De qua re in Epistola Paridis mentio fit his versibus:

Ab quoties etc.

Ad vultus referens singula verba tuas.

Atque haec lectio haud scio an vulgata illa potior, propter verba *Agnovi & Videatur*: sermo enim magis auditur quam videtur. Sed de hoc alii quoque judicent. MICYLL. *Quod non videatur agentem* uterque Massican. & Vatican. CIOFANUS. *Quod non videatur agentem* scripti omnes. nisi quod Neapolitanus, *videbatur, & agens* unus Medicus. tertius Moreti, *quam non videatur agentem*. Latet aliquid. HENSTIUS. Ego vulgatam non repudiam, tot scriptis codicibus firmatam. agnovi sermonem, agentem aliud, quam videbatur praefere: verba enim dubia & ambigua me non fallunt. nec morari debet, quod sermo magis auditur, quam videtur, cum *quod non videatur* significet, quod non apparet; aliud agebatur sermone, quam quod verba praeferebant. & verbum *videri* de omnibus sensibus, per quos aliquid percipimus, dici docet Donat. ad illa Ter. Eun. 111. 12. 1. *Audire visa vocem*. *Omnes sensus visa dicuntur, ab eo quod est certissimum* (legerem certissimum) *oculorum*. ego *visa sum*, sensu, ut Virgil. VI. 257. *Visaeque canes ululare*. vid. & Serv. ad 1. Aeneid. 322. Passerat. ad Propert. 1. Eleg. 17.

pag. 223. & 11. 6. pag. 270. BURMANNUS.

20. *Verbaque pro certis visa valere notis.* Sic habet alter Massican. *alter alter, visa suere notis*. Uterque Vatic. *Iussa valere notis*. placet. superiorem verum alii legunt, *quid non videatur amanti?* idque per Parenthesin; quibuscum non pugnavit. CIOFANUS.

21. *Frequens ierat mensa conviva relicta.*] Scribe, *remotà* cum septem scriptis, ita enim moris erat, ut mensae post finitum convivium removerentur. Art. Am. lib. 1. 645.

At cum discatis mensa conviva remotà.

Metam. 111. 676.

Mensa somnum petiere remotà.

Virgilius 1. 216.

Postquam exerta famae epulis, mensaeque remotae. Et 723.

Postquam prima quiete epulis mensaeque remotae. Contra *ponere & apponere mensam* passim occurrit. sed quid in re trita moramur? HENSTIUS.

22. *Unus & alter.*] In Juniano erat, *alter & alter*. ita & Epist. XII. 65. & supr. Eleg. 1. 30. infr. Eleg. x. 10. ubi eadem varietas. 1. Art. 1. 204. & 111. 446. v. Fall. 226. & alibi. sed tamen praefero, *unus & alter, alter & alter* enim de duobus tantum dicitur; *unus & alter* de pluribus. quamquam Donatus ad Terent. Andr. 1. 1. *Amans unus & item alter* de tribus explicat, quia sequitur, *hi tres tum simul amantes*. sed male: est enim indefinita locutio. Cicero pro Cluent. 26. *Unus & alter dies intervenit*. Horat. 1. Epist. 1.

Quidquid negat unus & alter.

Petron. CVIII. *Et unus alterque infirmissimum videri*.

Notter 111. Fall. 399.

Ex illis unus & alter ait.

Epist. xv. 182.

Et sub ea versus unus & alter erant,

Rem;

- 35 Quale coloratum Tithoni conjuge coelum
Subrubet, aut sponso visa puella novo.
Quale rosae fulgent inter sua lilia mixtae:
Aut ubi cantatis Luna laborat equis:
Aut quod, ne longis flavescere possit ab annis,
40 Maeonis Assyrium femina tinxit ebur.
His erat, aut alicui color ille simillimus horum:
Et numquam casu pulchrior illa fuit.
Spectabat terram; terram spectare decebat.
Moesta erat in vultu; moesta decenter erat.
45 Sicut erant, (& erant culti) laniare capillos,
Et fuit in teneras impetus ire genas.
Ut faciem vidi, fortes cecidere lacerti:
Defensa est armis nostra puella suis.

Qui

Rem. Am. 364.

Impugnant unus & alter opus.

Et milles alibi Noster, & ceteri scriptores. BURM.

23. *Improba tunc.*] Nunc Vaticanus & Scriverii. vid. ad Epist. XII. 53. praeterea Francof. & Moreti unus, *vera*, id est, vere improba, *bona fide*, ut Petronius cap. XI. & CX. loquitur. BURMANNUS.

25. *Non fratri.*] *Nec fratri* novem scripti, & multi editi. & ita *mox*, *nec Phoebum*, meliores. 26. *Cupido mellis amica viro.*] Optimus Palatinus & Neapolitanus, *cupido suo*. Epist. XX. 70.

Utraque victorem nemp fecit suum.

Sic libri nonnulli veteres. Remedio Amoris 492.

Frigidior glaci fac videare tuae.

Hoc est, dominat, ut recte veteres libri. Plura illic. HEINSIUS. Propert. I. Eleg. IX.

Et nihil iratae posse negare tuae.

Vid. Epist. XIII. 7. aliter tamen I. Eleg. V. 12. ubi vide; & *mox*, *Martii suo*, sequitur. BURMAN.

27. *Credibile est.*] *Credendum est* antiquae editiones, & Gryph. & Crifin.

29. *Quae nunc mea gaudia differis?*] Neapolitanus & quatuor alii, *desers*, cum Scaligeri Excerptis. recte. *quo jam* Excerpta Putecani. Forte, *quoniam* atque ita Arondelianus. HEINSIUS.

31. *Haec tibi suus mecum, mihi sunt.*] Mentelianus, *sine*, utroque loco. idque rectius. IDEM.

33. *Haec ego.*] *Haec Putecanus*. IDEM. Vide ad Epist. X. 37.

34. *Venis in ora pudor.*] *Ruber* quidam scripti, & placet. Catull. Epigr. LIV. *Conscius ora rubor*. vid. ad Epist. IV. 70. & XX. 120. IDEM.

37. *Inter sua lilia.*] Dixit, aut quia (ut lib. 27. Natur. Hist. scribit Plin.) *lilium rosae nobilitate proximum est*: aut (quod etiam magis placet) quia eodem tempore videntur lilia & rosae: earum enim medio proventu incipiunt lilia. *Sua* igitur,

id est, suo tempore provenientia: aut *sua*, quia eorum intermissione multum decoris additur rosis: *Lilium enim* (ut etiam Plinius est auctor) *impositum, maxime rosas detet*. Unde & Maro lib. XII. Aeneid. 67. tali usus est comparatione, inquires:

Indum sanguines veluti violaverit ostro

Si quis ebur, vel mista rubent ubi lilia multa

Alba rosa: salus virgo dabat ora coloras. MARIUS. *Inter nova* Moreti primus a manu prima. *Splendens* etiam codex Douzae.

40. *Maeonis.*] Vid. ad Claud. I. Rapt. Prof. 274.

41. *Hic erat aut aliquis.*] In horrendae vetustatis codice sic legitur hoc carmen, *His eras, aut alicui color ille simillimus horum*, quae lectio mihi vehementer placet. MARIUS. Rectius in veteri codice:

His eras, aut alicui color ille simillimus horum.

DAN. HEINSIUS. Legendum, *His eras, aut alicui*; cum Putecano, Sarraviano & quibusdam aliis. quod & Naugerius in suis invenerat. HEINSIUS.

42. *Et numquam.*] *Et nunquam* Vatican. recte.

HEINSIUS.

42. *Casu.*] Forte fortuna. Metam. VII. 84.

Et casu solito formosior Aesone natus. MARIUS.

IV. Fast. 444.

Et dominam casu nulla secuta comes.

11. Trist. III. I. *Haec mea, si casu miraris, epistola*. Oe. Martialis. III. 38.

Si bonus es, casu vivere, Sexte, potes.

44. *Moesta erat.*] Vid. ad VII. Metam. 730.

45. *Sicut erant, & erant comit.*] *Culsi* meliores omnes. sic *inculsi capilli* & *incoltas comae* passim, Fast. III. 470.

Edidit incoltis talia verba comis. HEINSIUS.

Ita lib. I. XI. I. & III. Am. VI. 456. MSS. *Incoltas comae*. & I. Amor. I. 20. *Longas culta puella comas*, ut quidam codices habent. sed parum refert.

- Qui modo saevus eram, supplex utroque rogavi,
 50 Oscula ne nobis deteriora daret.
 Risit, & ex animo dedit optima: qualia possent
 Excutere irato tela trifulca Jovi.
 Torqueor infelix, ne tam bona sumferit alter:
 Et volo non ex hac illa fuisse notâ.
 55 Haec quoque, quam docui, multo meliora fuerunt;
 Et quiddam visa est addidicisse novi.
 Quod nimium placuere, malum est: quod tota labellis
 Lingua tua est nostris, nostra recepta tuis.
 Nec tamen hoc unum doleo: non oscula tantum
 60 Junctâ queror; quamvis haec quoque junctâ queror:
 Illa, nisi in lecto, nusquam potuere doceri.
 Nescio quis pretium grande magister habet.

46. *Et suis in teneras.] Laniani capillos Mens suis* quinquè scripti cum primâ editione. HEINSIUS.

51. *Dedit oscula.]* Imo *optima* cum Puteaneo, Arondeliano, & tribus aliis. Sequentia confirmant. HEINSIUS. Sic III. Amor. VII. 55. *Non optima perdidit in me Oscula.*

53. *Senferit alter.]* Liber Maffieian. *sumferit.* CIOFANUS. Excerpta Scaligeri & Puteani cum Sarraviano & uno Palatino, *sumferit.* rectè. Art. Am. I. 669.

Oscula qui sumfist, si non ex cetera sumet.

Supra Eleg. xv.

Oscula jam sumet, jam sola nec oscula sumet.

Infra Eleg. xi.

Et multa sine ordine sumam oscula.

Fast. III. 697.

Oscula sumatur subito Mars aspicit Annam.

Propert. I. III. 16.

Osculaque admeta sumero rapta manu.

HEINSIUS.

54. *Et volo non ex hac illa.]* Vel, *vellem* unus Moreti. Lege:

Et vellem ex hac non illa fuisse nota.

Vel, *Deque velim non hac illa fuisse nota.* HEINSIUS. Ex nota mutandum non est; ita Petronius & alii locuti. vide quae notavimus ad Petronii cap. LXXXIII. quare rectius rescripisset Heinsius, *Equè nota non hac illa fuisse velim*, ut Francius volebat.

56. *Addidicisse.]* Quid sit *addicere* dixi lib. II. Metam. 639. CIOFANUS. ubi vide.

60. *Quamvis haec ego junctâ queror.]* Alter Maffieian. nunc quoque. alter verò, *haec quoque*, placet. CIOFANUS. *

61. *Nusquam.]* In quodam manuscripto exemplari legitur, *nusquam*: ut sit loci, non temporis, quod sensui aptissimum videtur. MARIUS. Nusquam Puteaneus & alii nonnulli. rectè. HEINSIUS.

E L E G I A V I.

PSittacus, Eois imitatrix ales ab Indis,
 Occidit. exfequias ite frequenter, aves.

Ite,

1. *Psittacus Eois ales mihi missus ab Indis Occidentis.]* Hanc Elegiam imitatus videtur Statius in morte Psittaci Melioris. lib. II. Silv. 4. CIOFANUS.

1. *Mibi missus ab Indis.]* Legitur in vetustissimis exemplaribus etiam, *transmissus*, sine praenomine, *mibi*. MARIUS. In altero Maffieian. *missus ab oris*. non malè. Verè, quod ex Statio loco citato aperte cognoscitur, qui *plagam* dixit. Ejus verba sunt:

Psittacus illo plagae viridis regnator Eois.

CIOFANUS. *Imitatrix ales ab Indis* probe Puteaneus, & Regius, & unus Moreti, & tres quatuorve alii, cum Arondeliano. quod Briffonius in addit. ad Formulas & Carrion lib. I. Emend. 6. & Voss. de Analogia jam monuerunt. Statius:

Humanas solerti imitator Psittace linguae.

Ψιττακός ἢ Περσίδης in Anthologia lib. I. *Imitatrix ales ab Indis*, quomodo Maroni, *Passer ab Am-*

Am.

Ite, piae volucres, & plangite pectora pennis;

Et rigido teneras ungue notate genas.

5 Horrida pro moestis lanietur pluma capillis:

Pro longâ refonent carmina vestra tubâ.

Quid

Amphrysæ. Floro lib. 1. cap. xi. Sed hoc præcipue
Lucius Quinctius domuit, ille dictator ab aratro.
Silius lib. 1. 431.

Bistonis late Gradivus ab oris,
ut legi debet. & lib. v. 702.

Atlas a litore Ibero.

Ad Pflitacum traho & illa Varronis Virgulâ Divinâ
apud Nonium, in *Limine* & in *Vile*. quæ illic foe-
diffime depravata circumferuntur: *Atque arbes,*
quæ & volucris venis apud illos usque a limine In-
dice vilis. Plinius libro x. cap. xxiii. *Otus imita-*
trix avis, at parafita & quondam genere saltatrix.
Guntherus Ligurini libro ii. *Pflitacum humanis*
æquantem murmura verbis. HEINSIUS. *Eois nuper*
mibi missus ab Indis Farnesianus. Alas tibi missus
Junianus, ut ad amicam sit scripta Elegia. sed ut
Heinsius edidit etiam Francofurt. & adseruit jam
præter alios Jos. Casl. 111. Decur. Obs. 2. in
hanc avem est Epigramma inter Catalecta Pithoei
cap. 153.

India purpureæ genis me litore tellus,
Candidus accessu quæ redit orbe diis.

Ubi forte rectius legeretur, *purpureo limine.* ut in
Varronis loco, ab Heinsio laudato, quem Marcius
ad Perſii prologum ita constituebat, *Pflitacum*
cum volucris venis apud illos usque a limine Indice
vilis. sic ergo *purpureum limen* dicitur, unde Sol,
tamquam è domo sua, egreditur. ita Ovidius No-
ster ii. Metam. 112. *atria & fores* Soli dat. apud
Claudianum quoque lib. ii. Laud. Stil. 302. codi-
ces Bodlejanus & Junianus:

Quæcumque profana

Pagina de primo venis limine Phoebî.

Et iii. de Laud. Stil. 287.

Primi sub limine coeli.

Ut recte Heinsius. & ita apud Stat. 111. 502. puto
legendum:

Sub exalto spirantibus limine coeli.

Ut in codice uno Heinsius invenit. apud Silium
tamen vii. 471.

Dum Sol Indo se litore sellas.

Nisi & ibi *liminus.* sed hæc alibi latius. BURMAN.

2. *Exequias ferre.*] Minus hoc Latinum. quan-
quam Prudentius passione Eutaliæ:

Ipsa elementa jubente Deo

Exequias tibi, virgo, servat.

Et sine iidem libri, *exequias ire.* quod verum est.
sic & *pompam funeris ire* Fast. vi. 663. ut habent libri
veteres. *ire in exequias* Corippus Africanus dixit:

Tristis in exequias.

Silius libro xv.

Ibo paternas

— *Ite superbas*

Exequias animas, & cinerem donata supremæ
Atueris officio.

Ducere exequias apud Solum de Bucephalo. *Red-*
dere exequias Epicedio Druſi 218.

Et pedes exequias reddis equisque duci.

Ubi forte melius:

Et pedes exequias plebs it, equisque duci.
HEINSIUS.

3. *Plangite.*] *Et passis plangite pennis* Arondelia-
nus, sic *passæ comæ* frequenter apud Noftrum,
passæ palmas apud Germanicum Aratcis. *passis vi-*
ctoria pennis Noftrum infra lib. 111. Eleg. 11. & hinc,
pendere velorum alas Maroni. plura de hoc verbo
videantur apud Gell. lib. xv. cap. 15. IDEM.

5. *Horrida.*] Neapolitanus, *Arida.* male. 111.
Pont. 111.

Et visa est oculis horrida pluma meis.

Vid. ad Petronii cap. xcix. sed qua figura hic capilli
moesti dici possint, vix video. in Vaticano &
Medicæo erat, *malis.* forte pro *cultis*, qui ele-
ganter *horridas plumas* opponerentur. vid. Eleg.
præcedentis vers. 45. BURMANUS.

6. *Pro longa resonant carmina vestra tuba.*] *Lon-*
ga: aut prolixè sonanti, aut (quod magis placet)
directa. Nam & cornicines in funeribus adhibeban-
tur. Horatius Serm. libro primo, Satyr. vi. 42.

At hic si plestra ducenta,

Concurrantque foro tria suvera, magna senabis
Cerua quod, vincatque tuba.

Scribit Plinius libro decimo Natur. Histor. 42.
Corvo illi, qui Tiberium, deinde Germanicum
& Druſum Cæsares nominatim salutabat, *funus*
innumeris celebratum exequiis, conſtratam lectum su-
per Aethiopum duorum humeros, præcedente sub-
cius alatum fuisse. MARIUS. Arondelianus & unus
Medicæus, *nostra.* Forte, *garrula nostra.* HEINSIUS.
Mallem, *pro longa resonant carmina nostra tuba;*
tota loco tubæ resonent lugubria carmina: *reſo-*
nare enim cum accusativo casu conſtrunt. Virgil.
Eclog. 1.

Formosam resonare docet Amaryllida stivam.

Et Claud. Praef. in Nupt. Honor. 22.

Reginam resonant Osbryi & Offa Thebin.
Francus volebat, *resonant gustura vestra tuba.*
BURMANUS.

7. *Quid*

Quid scelus Ismarii quereris, Philomela, tyranni?

Expleta est annis ista querela fuis.

Alitis in raræ miserum devertite funus.

10 Magna, sed antiqui, causâ doloris Itys.

Omnes, quæ liquido libratis in aëre curfus;

Tu tamen ante alias, turtur amice, dole.

Plena fuit vobis omni concordia vitâ,

Et fletit ad finem longa tenaxque fides.

15 Quod fuit Argolico juvenis Phocæus Orestæ:

Hoc tibi, dum licuit, Psittace, turtur erat.

Quid

7. *Quid scelus.*] Puteaneus, *Quod.* opinor, *Quo.* HEINSIUS.

9. *Miserum devertit funus.*] *Devertite* scripti. *Lege, devertite.* ad Philomelam enim sermo est. quod ex verbi proxime sequenti satis apparet. Art. Amat. II. 425.

Docta quid ad Medicas Erate devertit artes?

Ita codices vetusti. Metam. lib. IX. 62.

Inferior virtute meas devertor ad artes.

Pont. IV. Eleg. XIV.

Ad veteris scopulis iterum devertor.

Virgil. III. Georg. 203.

Castallum mellis devertitur orbita clivo.

Quomodo omnes vetulissimi codices, quos ego ac Pierius Valerianus inspeximus. neque aliter membranæ A. Gellii innumeris propemodum locis, nam *devertere* diversæ est significationis, unde *devertium.* apud eundem Gellium & *devertiari* habes lib. XVII. cap. 20. Suetonius in Tiberio cap. XII. *Nemine cum imperio aut magistratu tendente quoquam, qui devertitatur Rhodum.* ita scripta exemplaria. atque ita in Priapeis reponendum Epigr. XIII.

Hinc, hinc quisquis es, in Dei salacis

Devertis grave ne puta facellum.

In Catalæf. Pith. pag. 174. lege:

Julius ardenti devertit lumina Selis.

Apud Arulanum Messium, *devertit domum.* Cicer. pro Dejotaro, & *domum regis hospitii tui devertit.* Idem pro Milone, *devertit in villam Pempeji,* ut ipse ductus literarum illuc legendum esse fuadet. *deverticulum* in veteribus codicibus Prudentii lib. II. contra Symmach. & Juvenalis Sat. XV. & Rutilli lib. II. l. III. v. 61. ubi vid. Barth. apud Nonium quoque Marcellum in optimis membranis, *devertoria dileta* sunt hospitia, a *devertendo.* Malim etiam, *Alitis in raræ,* quam *raræ.* quia mox sequitur, *rari forma celeris.* HEINSIUS. Douza legebat, *devertite.* male. vide quæ olim notavimus ad Petron. cap. X. sic apud Fulgent. lib. Myth. pag. 17. legendum: *Itaque meis, que deverteret culminibus impertravi.* Ubi perperam, *devertet* Commel. & Muncker. qui in scriptis & editis

pluribus esse *quæ devertet* notavit; unde manifestum est literam d male adhaesisse voci præcedenti *que.* sic quoque apud Plin. lib. I. Epist. IV. recte Aldus: *Idem fortasse eveniet tibi, quando in nostrâ devertetis.* Vide & Noltrum IV. ex Pont. XIV. 21. BURNANNUS.

20. *Magna sed antiqua est causa doloris Itys.*] *Sed antiqui causa doloris* bene Sarravianus. *antiquæ* est Neapolitanus corrupte. HEINSIUS.

21. *Libratis in aëre.*] Legitur etiam in exemplaribus aliquot, *vibratis,* quæ lectio forte melior. MARIUS. In Veteribus, *vibratis;* sed & recte, *libratis.* NAUGERIUS. *Libratis* alter Maffician. placet. GIOFANUS. *Libratis volatum* Silius lib. XV. 425.

Aurata puerum rapiebat ad aethera pennâ

Per nubes Aquila, intento librata volatu.

Sic ex optimis membranis scribo, *Libratis* tamen *pennas* dixit Draconitius Hexaemero:

Rudibus librantur in aëre pennis.

Alcim. Avitus lib. I.

Elatae in caelum volucres, & in aëre fudo

Præcepibus librant membrorum pondera pennis.

Apulej. Metam. VI. de Aquila: *Libratis pinnarum natantium metibus.* Sic scribo. Quinctil. Declam. XIII. 4. de Apibus, *Quemadmodum alias libratae pennis, onera conferrent.* deinde *curfus* scripti meliores. Noster Art. Am. lib. II. 73.

Et movet ipse suas & nati respicit alas

Daedalus: & curfus sustinet usque suos.

Statius Theb. III. 563.

Nonne sub excelsis spirantis lumina cœli,

Amphiaræ, vides, curfus ut nulla serenas

Alas agat?

Ita & *meotum* pro *volatu* dicebant. de quo ad Raptum Proserpinæ in Claudiano lib. II. v. 74.

HEINSIUS. Vid. ad Epist. III. 125. Met. VIII. 201.

Geminas opifex libravit in alas

Ipse suum corpus.

Vulgata *pennas* aditruis etiam potest ex Quinctil. Decl. XIII. 17. *Medico laquila pendens librare pennas.*

BURNANNUS.

12. *Turtur amice dole.*] Est enim naturalis quædam

Quid tamen ista fides? quid rari forma coloris?

Quid vox mutandis ingeniosa fonis?

Quid juvat, ut datus es, nostrae placuisse puellae?

20 Infelix avium gloria, nempe jaces.

Tu poteras virides pennis hebetare Zmaragdos,

Tincta gerens rubro punica rostra croco.

Non fuit in terris vocum simulantior ales:

Reddebas blaeso tam bene verba sono.

25 Raptus es invidia. non tu fera bella movebas:

Garrulus, & placidus pacis amator eras.

Ecce,

dum inter turtures & psittacos amicitia. Plin. lib. 1. cap. 74. Noster Epist. xv. 38.

Et niger a viridi turtur amatur ave. BERNH.

Turtur amica unus Vaticanus, & Regius a manu secunda. quomodo dici posse notat ad Virgilium veteres Grammatici. HEINSIUS.

13. Plena fuit.] Imitatus Claudian. Bell. Gild. 4.

Concordia Fratrum

Plena redit.

Omni vitae habebat alter Puteaneus. BURMANNUS.

14. Longa tenaxque fides.] Fragmentum Palatinum, & editio prima, firma, ut in Pont. 1. iv. 17.

Firma tenaxque licet, jolvetur in aequore navis.

HEINSIUS. Sed ibi legitur, firma sit illa licet. Plautus vero, firmam fidem dixit Capt. v. 1.

15. Arzelice Orestis.] Orestae Puteaneus & Neapolitanus. bene. dictum Epist. viii. yf. 9. HEINSIUS. Phocens legendum. ut videbimus ad lib. 1. Trist. iv. 21.

18. Mutandis notis.] Id est verbis & dictionibus articulatis; notas significare literas Eleg. praeced.

20. dictum est. vetum antiquior sectio mihi magis probatur. quae est, non notis, sed sonis, id est modulis. MARIUS.

20. Nempe jaces.] Eleg. Palatinus, tacet; quod garrulae avi convenientius.

21. Virides pennis hebetare Zmaragdos.] Zmaragdi proprie virides. Scripti tamen meliores magna ex parte, & in his Puteaneus, fragiles. HEINSIUS. Licet fragiles recte dici possint Zmaragdi, & a Plinio quoque dicantur, propter adjunctum tamen verbum, hebetare, requiritur hic vox, quae colorem lucidum notet, & ita virides retinimus & defendimus pluribus ad Petron. cap. lv. sic Jon. Sarisb. v. 3. Idem ignis in Zmaragdo virens. & ita Jaspidem salvam pro viridi dixisse Maronem notat Servius ad iv. Aeneid. 262. ubi & addit, quodam tradere Jaspidem in Zmaragdo transire. sic viridem gemmas staram dixit Valer. Flacc. vi. 699. Claud. iv. Conf. Hon. 486.

Prævisaque fila Zmaragdus

Duxta virent. BURMANNUS.

23. Vocum simulantior ales.] Quatuor libri veteres, simulacior, quo & alii nonnulli alludunt, quos inter Palatinus optimus & Arondelianus, simulacior exhibentes. sic firmax concuba lib. 1. Metam. 333. & vigilaces curax lib. 11. 779. & expugnax herba lib. 21v. 21. & samax sulphur Fast. iv. 140. liquaces rivis Remed. Am. yf. 177. ex scriptis libris, & familia, de quibus suo loco, crepacem molam Maecenas duxit apud Senecam Epist. cxiv. Cicero Catone 10. Ne vera de se praedicant nimis videntur, aut insolent, aut eloquax. ut ibi est in vetustissimis libris. apud Plautum, trahax. apud Graetium, curdices laquax. apud Cajum l. 18. D. de Aedil. Edict. servus curax. si laboriosum aut curacem aut vigilacem esse adfirmaverit. apud Symmachum hb. 1. Ep. xli. retinax advenarum lotes. equus sternax Maroni & Silio Italico. capax, rapax, edax, emax, salax, vorax, & similia apud Nostrium. tagax manni Lucilius apud Festum. linax pro loquaci antiquum. A. Gell. 1. cap. 15. Olax temetum. Marc. Capel. lib. 1. & olax acerca lib. 11. vendax apud Catonem de R. R. cap. 3. Patrem familias vendacem non emacem esse oportet. Quae verba, ut hoc in transcurfu moncam, fere integra Titianus libris de Agricultura usurpavit apud Diomedem libro 1. Patrem familias vendacem magis quam emacem expedit esse. nam id melius emitur quam venditur. Lucilio apud Nonium; vatrax, vacax, catax. Viro mortis spernacox Silius Italicus dixit lib. viii. Fulgentius libro 11. Mytholog. Ad libidinem limaces visus inserti, pro limis oculis. Limaces viri apud Plautum Bacchidibus Fragm. yf. 12. in Glossis antiquis ἰθύμαξ currax. Incursaces Massagetæ apud Sidon. Apol. lib. viii. Ep. xii. HEINSIUS. Cupide admodum amplectitur Heinsius vel minimam occasionem nomina illa in ax intrudendi, quorum plurima novae formae esse credo: neque, quia in MSS. simulacior legitur, inde sequitur Ovidium, à simulax deduxisse, cum qui MSS. eos codices versarunt norunt hoc esse pro simulacior, & hoc pro simulantior, nam pro i passim e, & pro n, lineam ducebant supra vocalem, inde illae diversitates, in moderatus & moderantiss.

Fece, coturnices inter sua proelia vivunt:

Forſitan & ſiant inde frequenter anus.

Plenus eras minimo: nec prae fermonis amore

30 In multos poterat ora vacare cibos.

Nux erat eſca tibi; cauſaeque papavera ſomni:

Peſtibatque ſitim ſimplicis humor aquae.

Vixit edax vultur, ducensque per aëra gyros

Milvus, & pluviae graculus auſtor aquae.

35 Vixit & armiferae cornix inviſa Minervae;

Illa quidem ſeculis vix moritura novem.

Occidit ille loquax, humanae vocis imago,

Plittacus, extremo munus ab orbe datum.

Optima

ſtus, & ſimilibs. quare non ubique inculcanda illa in *ae.* de quibus agit Parerg. II. Parerg. 34. ſic *Aediftrax* Neptunū obſe vidit Jurem, reprehendiſſa a Scyppio ad Nymrath. I. pag. 60. BURM.
24. *Reddebas blaſo.*] *Elamdo* Palatinus tertius, & ita conſecratur Francus.

27. *Inter ſua*] In exemplaribus legitur etiam, *Fera*: quod epitheton Naſo dat frequenter proclis, ut in Epitolo Heroidum:

Jamque aliquis poſta menſtras fera proelia menſa. Atque ſibi ſacpiſſime. Vetus tamen lectio, & quam magis approbo, eſt *Sua*: Perdicum autem & coturnicum pugnas inter ſe deſcribit Ariſtoteles libro nono de Animalibus, capit. octavo. MARIUS. *Inter ſua proelia* Maſſiciani ambo. CIOFAN. *Sua proelia* meliores. recte: nam *ſua bella* paullo ante praecederant. HEINSIUS. Valer. Flac. VII. 638. *Miſeros agit in ſua proelia fratres.*

Martial. Spect. 28.

Dumque parat ſaevis ratiōibus ſera proelia Nereus. Ubi tres codices Voſſiani habent, *ſua proelia*, ita *ſua* & *ſera* confundunt ſcripti lib. II. Metam. 832. *Sua mens inferens illam*, ubi unus Heinſii, *ſera mens*; hic vero *inter ſua prandia* quidam ſcripti & editi, quod jam expulit Ptolem. Flavius in conſectan. cap. 76. BURMANNUS.

28. *Fiant.*] *Fiant* Putencius & unus Moreti. In nonnullis aliis, *ſiant*, proxime verum. HEINS.

29. *Plenus eras minimo.*] Francos. *Parcus eras pota*: & certe ſequens diſtichon indicat praecedere debuiſſe cibum & potum, legi poſſit, *parcus eras potus*, ut *parcus ſomni*, *vinis*; & ſimilia. BURMANNUS.

30. *In multos poterat ora vacare cibos.*] Id eſt, edere, ſive appetere multos cibos. Sed melior vultu lectio, quae eſt:

In multos poterat ora vacare cibos.

Item erit ſenſus, ſed elegantius explicatus. *Parcus* enim, id eſt, operam due: & dativo & accuſativo cum praepoſitione adjungitur, quemadmo-

dum *incumbere*. Dicimus enim: *Incumbo huic ſtudio*, & *in hoc ſtudio*. MARIUS. *Poterat ora vacare* multo ex ſcriptis, at Putencius & Arondelianus, *poterat ora vacare*, eleganti Gracifimo, quod & in ſuis Dominicus Marius Niger videtur invenſiſſe. Unus Vaticanus, *poterat ora vacare*. Pont. III. III. 36.

In nullam mea mens grande vacavit opus.

Stat. Theb. VIII. 186.

In Tyrias acies, adverſaque ſigna, vacanti ſternere. HEINSIUS.

31. *Cauſaeque papavera ſomni.*] *Somnis* Neapolitanus. Fall. IV. 547.

— *Sernique papavera cauſas*

Das tibi cum tepido lacte bibenda puer. HEINSIUS. Vid. Epit. XLVI. 100. Remed. Am. 143. I. Pont. II. 17.

33. *Vixit edax vultur, ducitque per aëra gyros Milvus.*] Apertiſſime ita ſcriptum reperi in uſdem lib. In impreſſis male eſt, *Milvus*. Sed hac de re in obſervat. in lib. Faſt. & in obſervat. in Metamorph. CIOFANUS. *Milvus* Putencius, Arondelianus, & ſex alii. quomodo paſſim apud Noſtrum in optimis exemplaribus, ut Faſtorum libro III. bis, & Metam. II. ſic & apud Horatium lib. I. Epit. XVI. Ceterum lege cum uno Vaticano & Varnetano, *ducensque per aëra gyros*, ſed & *pluvias graculus angur aquas* exiſtimum icribendum, pro *auſtor*. Horat. lib. III. Od. XVII.

— *Aquas niſi ſallis angur*

Annosa cornix.

Et Od. XXXVII.

Imbrum divina avis imminetum.

Poſſet & legi, *garrulus angur*, ut de corvo intelligatur, quae avis imbrum praefaga habetur. Certe *garrulus auſtor* eſt in multis ſcriptis. ſed graculus pluvias praedicit apud Avienum in prognoficis. Auſtor Queroli: *Ego iſthac non peruliſſem, ſi recinens ac moventi credidiſſem graculo*, pro vulgato tamen *auſtor* ſunt illa Propert. lib. IV. Eleg. IIII.

ZUM

Optima prima fere manibus rapiuntur avaris;
 40 Implentur numeris deteriora suis.
 Tristia Phyllacidae Therfites funera vidit:
 Jamque cinis, vivis fratribus, Hector erat.
 Quid referam timidæ pro te pia vota puellæ;
 Vota, procelloso per mare rapta Noto?
 45 Septima lux aderat, non exhibitura sequentem:
 Et stabat vacuâ jam tibi Parca colo.
 Nec tamen ignavo stupuerunt verba palato.
 Clamavit moriens lingua, Corinna, vale.
 Colle sub Elyfio nigrâ nemus ilice frondens,
 50 Udaque perpetuo gramine terra, viret.

Si

Tum queror in toto non siltere pallia lecto;
Lucis & auctores non dare carmen avos. HEINSIUS.
 Ubi Broukhufius, *auctor*, etiam præfert, & Passeratus recte explicat. & certe *Auctor* hic notat nuntium, ita enim & *Lucis præcunctus ales* II. Fast. 767. ita pro nuntio *auctor* XI. Met. 667. *Non hæc tibi nuntiat auctor Ambiguus* Stat. IX. Theb. 39.
Sed postquam hæud dubio clades auctore reperta est. LÆVIUS V. 1. *Non vani sermone auctorem habebat.* X. 14. *Ab Sutrino &c. auctores concilia Etruriae popularum de petendâ pace haberi.* JUST. XI. 2. *Proclio in concione auctore.* DICTYS. II. de Bell. Troj. 8. *Ubi de conjurationis compertum est auctoribus Schyris,* ubi alii, *auctoribus nuntii,* vel *nuntius*, quæ voces a glossatore sunt, de vj *Milius*; vid. ad Phædr. I. 32. BURMANNUS.
 35. *Armegeæ.* Legitur etiam in exemplaribus, *Armiferæ*, quæ lectio est jucundior. MARTIUS. Perpetua illa est in scriptis diversitas. vid. III. Fast. 681. IV. Metam. 475. & alibi.
 35. *Cernix invisâ Minervæ, illa quidam sæclis vix moritura novem.* Nonnihil ad hæc rem pertinent notavi in observationibus in Metamorph. CROFANUS. Male quidam libri, *moritura decem.* nam ita & Metam. VII. 274.

Paleis & umbra sumus. Probat autem rem propositam exemplo. CROFANUS.
 44. *Per mare.] Trans mare Palatinus. nihil mutaj* infr. Eleg. VIII. 19.
Tu jubas animi perjurid' puri
Carpantium tepidos per mare ferre notes.
 I. ART. AM. 388.
Nec mea dicta rapax per mare ventus agit.
 Et passim. BURMANNUS.
 45. *Lux venit.] Aderat* in quibusdam legitur, *non venit.* NAUGERIUS. Legitur etiam in exemplaribus *aderat*, utrumque recte. MARTIUS. Cùm de Plistaco aegroto ager, meritò septimi diei mentionem facit. Nam is dies inter criticos enumeratur, qui & judiciarii dicuntur, ut Hippocrates II. Aph. particula XXIV. ait: *Humores, qui morbi causas sunt, diversi moventur temporibus: aut enim ipsorum natura, aut quantitas tardius vel citius ad cõtionem vel cruditatem terminantur. Dies autem, in quibus præcipud id fieri solet, VII, XIV, & XX, est.* Sed hæc in libro De diebus directoris diffusius & copiosius à Galeno disputantur. CROFANUS. *Aderat* recte. Claud. Nupt. Honor. Praef. V. 15.
Septima lux aderat coelo.
 NOTER V. Fast. 413. *Nona dies aderat.* & Remed. Am. 509. *Postera lux aderit.* & ita passim. vid. ad III. Metam. 519. I. ART. 213. an vero ad septimum diem criticum in morbis adludat, an vero ad septimum inediâ morientibus fatalem (de quo vide ad Quinçtil. Decl. XII. 8.) nescio. Francius etiam malebat, *non adactura.* & certe insolens videtur locutio, *lux exhibitura lusem.* sed recte Parca diceretur exhibere sequentem. quare ego distinguere post *aderat*, & legerem:
Septima lux aderat, Non exhibitura sequentem
En stabat vacua jam tibi Parca colo.
 Vel, *Instabat, ut infans nex,* & similia. BURM.
 46. *Jam tibi Parca.] Jam tua Parca* FRANCO qui & mox, *non tamen,* ut & Berimanus in suis invenit, & Gryphius alique ediderunt.

Ora caputque novum torcens secula passas.
 37. *illa loquax.] Ille sex scripti* HEINSIUS.
 39. *Optima prima.] Optima quatuor alter* Puteaneus Palat. & duo alii. est imitatio Virgiliti lib. III. Georg. 66.
Optima quatuor dies miseris mortatibus ævi
Prima fugit.
 39. *Manibus rapiuntur avaris.]* Forte, *averris.* ita in Drus. 355.
Fata manent omnes, omnes expectat averna
Partiter.
 Ubi etiam *avaris.* vide quæ ad Claudianum noto. II. Rapt. 190. HEINSIUS.
 42. *Jamque cinis vivis fratribus Hector erat.]* Eodem modo dictum est ab Horatio IV. Od. 7.

Si qua fides dubiis; volucrum locus ille piarum

Dicitur, obscaenae quo prohibentur aves.

Illic innocui late pascuntur olores:

Et vivax Phoenix, unica semper avis.

55 Explicat ipsa suas ales Junonia pennas:

Oscula dat cupido blanda columba mari.

Pfittacus has inter, nemorali fede receptus,

Convertit volucres in sua verba pius.

Ossa tegit tumulus: tumulus pro corpore parvus:

60 Quo lapis exiguus par sibi carmen habet.

Colligor ex ipso dominae placuisse sepulcro.

Ora fuere mihi plus ave docta loqui.

E L E-

49. *Nigrâ nemus ilice frondet.*] Excerpta Politi-
tiani, & unus Medicus, *frondens*. ut ad *vò viret*
referatur. nisi sequenti versu *Uvida malis*, pro
Udaque. nam unus Vaticanus, *Fivida*. HEINSIUS.

53. *Late pascuntur.*] *Patiuntur* Moreti. forte
pro *spatiantur*. HEINSIUS.

54. *Et vivax Phoenix unica semper avis.*] Sic
Statius lib. III. *Silv.*

Quae sibi praefernat vivax altaria Phoenix.
De Phoenice Tacitus lib. v. *Annalium*. vide &
quae ego in *Metamorph.* lib. xv. notavi. CIOFAN.

55. *Explicat ipsa suas ales Junonia pennas.*] Va-
rie hoc carmen in exemplaribus legitur. in quibus-
dam enim scriptum est, *spelat & ipsa suas*; in
aliis vero, *Explicat ipsa suas &c.* MARIUS. *Atque*
suas alii multi. neutrum satisfacit. forte legen-
dum:

Explicat hic pictas alas Junonia pennas.
Vel, *Explicat & passas pennas*. ut de pavo Hora-
tius II. *Sat.* II. 25. *Picta pandas spectacula cauda*,
tale quid latere exillimo. HEINSIUS. Illud atque ex
ultima syllaba *vò* explicat repetitum fuit. legerem,
Explicat usque suas. Francius malebat, *Explicat*
ecce suas. *Spelat & ipsa suas* Micyl. & Berim. edi-
derunt. vid. ad lib. I. *Fast.* 289. BURMANNUS.

56. *Dat cupido.*] *Dat placido* tres libri. an,
placido. vid. *supr.* Epist. XIX. 208. *Oscula datque suo*
sex alii.

58. *In sua vota.*] Nonnulli, *in sua verba*. &
fortasse melius. NAUGERIUS. *In sua vota*, in suas
voluntates & desideria. In quodam tamen manu-
scripto codice legitur, *In sua verba*: quae lectio
summo pere placet. ut dicat Naso, Pfittacum &
isdem verbis, & humanis vocibus, quibus dum
viveret, ad se homines convertebat & alliciebat,
mortuum in Hlysiis piarum avium umbras ad se
itidem atrahere. Nam (ut in vi. *Acneid.* 653. docet
Maro) apud inferos unusquisque iisdem stu-
diis tenetur, quibus in vita delectabatur. Dixit
gnarus.

Quae gratia currum
Armorumque fuit viris, quae cura visentes
Pascere equos, eandem sequitur tellure repostos.

Et superius de amantibus loquens, 449.

Curas non ipsa in morte relinquunt. MARIUS.

In sua verba scripti. HEINSIUS. Ita modo vers. 43.
pia verba quidam codices, & fere ubique haec
vocubula permittantur in scriptis. *verba* etiam co-
dex Douzae.

59. *Pro corpore magnus.*] Putaneus alter cum
Excerptis Voßii, *pro corpore parvus*. Excerpta Po-
litiani, *parvo, paucus* res ipsa est. Callimachus in
Epigrammatis:

Σύνοπος ἐν δὲ ἔστιν, ὁ καὶ τράφος, ἀ μὲν καὶ ἀδύω.
Propert. II. *Eleg.* 1.

Et brevis in exiguo marmore carmen erit.

Noster lib. IV. *Metam.* 412.

Conataque loqui minimum pro corpore vocem.
Emitunt.

Metam. XIII. 864.

Sensiet esse mihi tanto pro corpore vires.

Fast. lib. I. 553.

Dira viro facies: vires pro corpore: corpus
Grande.

Postremum hujus Elegiacae distichon ab alienâ manu
videtur. HEINSIUS.

60. *Par sibi nomen habet.*] Legendum omnino
(ut est in vetustis codicibus) *Carmen*. nec obstat,
quòd duo subjungat carmina: posuit enim carmea
pro Epitaphio. Sic etiam Virgil. in *Daphni*:

Et tumulum facit, & tumulo superaddite carmen.
Ubi Epitaphium duobus carminibus continetur.
Hoc idem fecit Naso in Epitapho Phyllidis, circa
finem:

Aut hoc, aut simili carmine notus eris.

Et in Epist. Didonis:

Hoc tamen in tumuli marmore carmen erit.

MARIUS.

61. *Colligor ex.*] *Colligor hoc ipse* Francius.

1. Ergo

E L E G I A V I I.

ERgo ego sufficiam reus in nova crimina semper?

Ut vincam, toties dimicuisse piget.

Sive ego marmorei respexi summa theatri;

Eligis è multis, unde dolere velis.

5 Candida seu tacito me vidit femina vultu;

In vultu tacitas arguis esse notas.

Si quam laudavi; miseros petis ungue capillos:

Si culpo; crimen dissimulare putas.

Sive bonus color est, in te quoque frigidus esse;

10 Seu malus, alterius dicor amore mori.

Atque ego peccati vellem mihi conscius essem.

Aequo animo poenam, qui meruere, ferunt.

Nunc temere infimulas: credendoque omnia frustra,

Ipſa vetas iram pondus habere tuam.

Adſpi-

1. *Ergo ego.*] In multis deest *et ego*. male. vid. supr. Epist. x. 119. *Sufficiam* eleganter dictum, pro, an ego solus materiam praebebo amicae, unde possit objicere mihi crimina, & nemo praeter me reus fiet, neque tamen succumbam. Servius ad Virg. Georg. III. 4. *Euryſthea durum appellavit, qui potuit ad complendum edium nevereale sufficere.* Petronius LXXXVIII. *Chryſippus, ut ad inventionem sufficeret, ter helleboro animum detexit.* vid. Vort. ad Valer. Max. lib. II. cap. VII. §. 6. BURMANNUS.

2. *Ut vincam, toties dimicuisse pudet.*] Commentator sic exponit: *Pudere*, inquit, *afficiat saepius certasse, ut semel in hac causa victoriam consequar.* Ego contra: *Etiamsi vincam, & obtineam, tamen me pudet toties contendere ac dimicare, &c.* MICYLL. Recte. vid. ad Epigr. ante lib. I. Amor.

2. *Pudet.*] *Piget* meliores. HEINSIUS.
7. *Si quam laudavi.*] Francius numerosius putabat, *Si quam ego laudavi.* Francof. & tres alii, *seu quam.* & mox idem Francof. & Palatin. *seu culpo*; non male. nam saepe si praemisso sequi solet *seu*, vel *seu*. de quo ad lib. IV. ex Pont. I. 3. agemus. BURMANNUS.

7. *Miseros petis ungue.*] *Sapis* Palatin. forte pro *rapis*, ut tones *rapis capilli*. vide supr. ad Epist. x. 10. *misero* etiam Puteaneus, scilicet mihi, non ungue, misero.

8. *Si culpo.*] In quibusdam vetustissimis exemplaribus hoc carmen ita legitur:

Si cui do crimen, dissimulare putas.

Idem est sensus: do crimen, id est mendam. MARIUS.

9. *Sive color bonus est, in te quoque frigidus esse.*] *Quoque* conjunctio ad superiora referenda est, ut sit sensus: Si qua foemina apexit me, arguis notas in vultu: si quam laudo, petis ungue capillos: si quam culpo, ais me dissimulare crimen: jam si color mihi bonus est, etiam frigidum me esse in te dicis. quasi hoc ultimum gravius ceteris ferat. Ut sit non tantum copulativa, *Quoque*, sed etiam intensiva. MICYLLUS. *Quoque* hic vim illam habet, ut non tantum frigidus videar in aliis puellis, sed etiam in te, in qua ardere vehementissime debebam. BURMANNUS.

10. *Amore mori.*] Offendere hoc *nausearum* possit. & ideo forte in Vaticano & Palat. primo suppositus librarius, *amore frui*, in Puteaneo, *capit.* sed non omnia talia puto ejicienda, certe non offendit hoc meas aures. qui & scio nec Propertio displicuisse lib. II. Eleg. I. 47. *Lani in amore mori.* BURMANNUS.

11. *Atque ego peccati vellem mihi conscius esse.*] Rectius legitur in exemplaribus quibusdam, *modo*, id est nunc. quasi quod antea noluisset, nunc insolentia Corinnae coactum se velle dicat; ut post-hac eam a querelis & reprehensionibus removeat. MARIUS. *Vellem mihi conscius essem* fidem, quod & alii nonnulli tendunt, in quibus, *vellem mihi conscius esse.* Metam. XIII. 805. ut & illic optimi codices:

Et quod praecipus vellem tibi demere possem.

HEINSIUS.

12. *Qui meruere, ferunt.*] *Fera* Primus Palat. proferant. & tunc, *modo conscius* legendum esset.

13. *Nunc temere infimulas.*] *Insultas* Neapolitana.

- 15 Adspice, ut auritus miserandae fortis afillus,
 Adfiduo domitus verbere lentus eat.
 Ecce, novum crimen, sollers ornare Cypassis,
 Objicitur dominae contemerasse torum.
 Di melius, quam me, si sit peccasse libido,
 20 Sordida contemtae fortis amica juvet!
 Quis Veneris famulae connubia liber inire,
 Tergaque complecti verbere seeta velit?

Adde;

nos cum Excerptis Scaligeri & Puteani, frustra.
 F.illus: *Infumolare, crimen in aliquem coningere.*
 Glossae Stephani, *Infumolatur, διαβύλλαι.* HEINSIUS.

15. *Aspice, ut auritus.*] Monet Corinnam, ne tam faciles delatoribus aures adhibeat: cum credulitas plerumque noceat. Et asserit amsi exemplum: qui cum longas habcat aurículas, assiduis verberibus atque onere premitur. quasi hoc illi eveniat ex aurium longitudine. Id autem dicit Naso ex vulgarij sermone, quo longas aures habere dicuntur illi, qui delatorum murmura aucupantur, & quasi omnia audiunt creduntque. Contra Seneca. *Difficilem*, inquit, *habere oportet aurem ad crimina.* Naso quoque in Artib. exemplo Procris non esse cito & temere credendum, docet. Posset tamen hic esse sensus horum carminum, & fortasse rector: ut dicat Naso, quemadmodum afillus, dum ninium & assiduo verberatur, ut celerius eat, ita tamen tardus: sic se assiduis reprehensionibus & querelis Corinnae frigidiores fieri in illius amore. MARIUS. Quo pacto hos versus interpres exponat, ex ipsius verbis patet. ego vero hanc sententiam horum esse puto: aspice, inquit, afillus, quo magis caducum, eo tardius eunt: ita & tibi accidit, ut quo facilius aliorum delationibus credas, eo minor tibi fides adhibeat, minoreque auctoritatem ita tua habeat. scilicet, ut haec de afillo sit quasi quaedam similitudo eorum, quae praecedunt. MACILLUS. Ego sequor ultimam Marii explanationem.

15. *Auritus afillus.*] Hinc adferenda vetus scriptura Phaedro lib. 1. Fab. xi. de asino & leone venantibus:

— Hic auritulus

Clamorem subitum totis tollit viribus.

Ita enina veterinae Vossii schedae, nisi quod auriculus mendose exhibebat, mox cum eodem codice reponere in Phaedro:

Leonus adfigitur horrendo impetu. HEINSIUS.

Vid. 1. Art. 147.

16. *Verbere tardus erat.*] Legitur in exemplari etiam, *lentus*, recte utrunque. MARIUS. *Lentus* est primae editione & scripti, sic Noller de asino semper M. tam xi.

Inducturae aures lenta gradientis afilli,

Et alba. Medic. Fac.

Lenta juba scabra frangat afilla mola.

Phaedrus lib. 1. Fab. xv. *At ille lentus.* Sedulius libro iv.

Sed lento positus gestamine vilis afilli,

Ractori sufficit honor. HEINSIUS.

17. *Ecce tuam folers caput exornare Cypassis.*]

Codices vetustiores magno numero, recte:

Ecce, novum crimen; sollers ornare Cypassis.

Ornare enim, non *caput ornare* dicebant. hinc & *ornatrices* in Gruteri Inscriptionibus ancillae, quae comebant heras, passim dicuntur. sic *ornatrix a sutulis* pag. DLXXIX. APONIAE SUCCESSAE A TUTUL. ORNATR. G. BATONIS EPIGONUS ATRIENSIS, de tutulis vide Varonem & Festum. & pag. MCVIII. *ornatrix galae.* CALPURNIA L. ET D. L. GALEAE ORNATRIX. ubi nota *galaeam* dici pro *galero* vel *galericulo* comae adficiatae. Noller lib. 14. Eleg. xiv.

• *Ornatrici tuto corpore semper erat.*

• *Arte Amatoria.*

Tuta sit ornatrix.

Macrobius Saturnal. ii. cap. v. *Julia maturna habere coeparat canes, quos legere secreta solebat. Subinus interveniens patris aliquando oppressit ornatrices. Capitis & capillarum tuncinnatras* habes apud Columellam Praefatione librorum de Re Rustica. duo codices non male;

Ecce (novum crimen) sollers ancilla Cypassis.

HEINSIUS. Recte Heinsius: est enim Irdia Ciceroniana, de qua vidimus ad Quintil. iv. Inlit. 1. quae & saepius in Declamationibus occurrit: *Ecce tuam crimem folers ornare* codex Douzac. BURM.

18. *Objicitur.*] Ex Propertii lib. 1. Eleg. xvii. 1:

19. *Di melius, quam me, si mihi sit peccasse libido.*]

In uno Maffean. *me sic sit peccare voluntas.* In altero, *me sic sit peccasse voluntas.* Rectius alii fortassis legunt, *quam me, si sit peccasse libido.* CIOFAN. Si sic udem meliores. Forte:

Di melius, quam, si mihi sit peccasse libido.

HEINSIUS. *Peccasse* Cupido unus Moreti. *Voluptas* Saravii.

21. *Quis Veneris famulae connubia liber inire, &c.*] *Fenerem* non pro amica hic accipiendum, sed pro ipso opere venereo, sive actu: ut *Famulae* sit epitheti loco additum, quod qualitatem Veneris describat, quasi dicas: Quis liber velit inire connu-

bia,

Adde, quod ornandis illa est operata capillis;

Et tibi per doctas grata ministra manus.

25 Scilicet ancillam, quae tam tibi fida, rogarem?

Quid? nisi ut indicio juncta repulsa foret?

Per Venerem juro, puerique volatilis arcus,

Me non admissi criminis esse reum.

bia, sive commedia Veneris famulae, hoc est servae, & per hoc indignae homine libero, &c. Quo modo & praeposteram Venerem dicimus, & furtivam, & id genus cetera. MICYLLUS. Malim, quod in aliis codicibus legitur, *Quis demens famulae connubia liber inire, &c.* DAN. HEINSIUS. Recte Micellus explicuit. Confer Petronii cap. cxxvi. *Quis Veneris demens* Puteani Excerpta. *Quis dominae famulae Mentelianus.*

23. *Ornandis operosa est illa capillis.*] *Illae est operata* Puteanus, Neapolitanus, & unus Palatinus, bene. Metam. viii. 865.

— *Studio quo operatus inhaesi.*

Ubi male *oneratus* legebatur. *vetis pudicis operari* Epist. ix. vs. 35. *Isidris Isidis operari* Art. Am. *operari* sacris sacro-alibi. HEINSIUS. *Ipsa est operosa* codex Douzace.

24. *Et tibi per doctas grata ministra manus.*] *Perdocta* est Puteanus. Puto, *perdocta manu*, sic eandem *ponendis capillis perfectam* mox vocat. Ponticis iv. 12.

Dignam Maeonii Phaeacida condere chartis

Cum te Piriades perducere tuas.

Tibullus libro i. Eleg. viii.

Ipsa Venus magico religatum brachia nodo

Perducis miltis non sine verberibus.

Uti eo verbo quoque non semel Lucretius, Cicero, alii. HEINSIUS. Hoc verbum etiam restituit Heinsius Remed. Am. 490. sed hic nihil opus. ita *doctae manus* supr. El. iv. 28. & i. Art. Am. 518.

Sit coma, sit docta barba reseta manu.

Ita contra *indoctae manus* Quintil. i. Instit. 17: de quibus videbimus ad Valer. Flac. lib. i. 122. & supra aliquod notavimus ad Epist. xx. 210. BURM.

24. *Grata.*] *Apta* Neapolitanus & iii. alii, sic statim Eleg. seq. vs. 4. Art. Am. iii. 485.

Ancillae puerive ferat manus apta tabellis.

Et 706. supr. i. Eleg. vii.

Mars abis signo nunc Venus apta tuo.

Metam. ix.

Non adis apte, non legis idonea, crede,

Tempora.

Fall. 11. 216.

Sivoquo montanas oculero apta ferat. BURMAN.

25. *Quae sit tibi fida.*] Legitur in nonnullis, *quae tam tibi fida*; & fortasse rectius. NAUGEN. In quodam exemplari legitur, *quas tam tibi fida*, supple est, quod magis placet. MARIUS. *Quis eras tibi fida* Puteanus mendose. alii complures, *quas tam tibi fida*, recte. HEINSIUS.

26. *Quid? nisi ut.*] Rectius videatur, *Quo, nisi ut indicio juncta repulsa foret.* IDEM.

E L E G I A V I I I.

Ponendis in mille modos perfecta capillis,
Comere sed solas digna, Cypassi, Deas;

Et

I. *Comendis.*] Ornandis. Producitur prima syllaba, licet in *Cema* nomine corripitur. Sic Aufonius:

Coma frenatam duplici diademate frontem.

Legitur tamen in vetustissimis codicibus: *Ponendis in mille*, &c. MARIUS. Alii: *Comendis in mille modis*, &c. Nec magni refert, utrum legas: nisi quod posterius verbum cum sequenti versu *exigua* facit Repetitionem. Cujus causa si quis *Comendis* verbum magis probat, nihil equidem repugno. Illud autem notandum cenfeo, figuram anastrophe committi in prima statim voce. Praepositio enim *in*, non cum *Mille*, quod nomen ipsa proximè

antecedit: sed cum participio *Ponendis*, aut si magis placeat, *Comendis*, & cum nomine *Capillis* jungenda est. ut sit ordo: O Cypassi, perfecta in capillis mille modis ponendis, sive comendis, &c. MICYLLUS. In altero Maffean. *Ponendis &c.* In altero verò:

Ponendus in mille modis perfecta capillos.

Sed supernè adscriptum est glossema, *perdocta*, fortassis non malè. Rectius autem, ut puto, in Vatic.

Ponendis in mille modis praefecta capillis. GIOFAN. *Modos* bene Puteanus. HEINS. Gryphius in margine notat Erasimum legisse, *Ponendis in mille modis praefecta capillis*: non male hic etiam Sarravianus,

- Et mihi jucundo non rustica cognita furto;
 Aptā quidem dominae, sed magis apta mihi;
 5 Quis fuit inter nos sociati corporis index?
 Sensit concubitus unde Corinna tuos?
 Num tamen erubui, num, verbo lapsus in ullo,
 Furtivae Veneris conscia signa dedi?
 Quid? quod in ancillā si quis delinquere posset,
 10 Illum ego contendī mente carere bonā?
 Thesalae ancillae facie Briseidos arsit:
 • Serva Mycenaeo Phoebas amata duci.

Non

nus, *perdella*; qui & *ponendus capillus*. *Perfēctum* tamen *medicinae* Celsus lib. 1. de Re Med. cap. 1. dixit. sed secundo, ut puto, casu, & *perfectionissimos amatores* dixit Front. Strateg. III. IX. 3. & *perfectionissimum in opere eo Homerum* Vellej. 1. 5. & *perfectionissimos Socias in forma operis sui* lib. II. 36. *adocla* Mentelii. BURMANNUS.

1. *Ponendis etc. perfecta.*] In quibusdam *praefecta*, ut significet, ancillam, quae a capillis ejus, sed *perfecta* fortasse rectius. NAUGERIOS. *Perfecta*, peritissima. In quodam codice *Praefecta* scriptum est, quod non omnino displicet: ancillarum enim quaedam epulis *praefectae* sunt, quas coquas appellant; aliae penitis; nonnullae ornandis dominae capillis. *Praefectus* enim, unde *praefectus*, est alicui rei administrandae praepone. Naso in Artibus:

Mē Venus artificem tenore praefecit amori.

Melior tamen videtur antiqua lectio, quae est, *Perfecta*. MARIUS.

3. *Jucundo.*] *Nocturno* Sarravii. *mox* sed tamen *apta* Scriverii.

5. *Sociati corporis.*] *Feederis*, unus Heinssii, *orimnis* alter. *mox*, *concupitus* novus Scriverii. *meos* Moreti.

7. *Non tamen.*] *Nam non* alter Mentelii. *Nunc tamen* Puteaneus: lege, *Num tamen*, nam idem codex *mox*, *nam verbo* cum Neapolitano. *sex alii*, *non verbo*, vulgati, nec. HEINSIUS.

7. *Verbe.*] *Numero collectas in ullo* Palatinus tentius.

9. *Quid quod in ancillam.*] *Ancillā* rectius Puteaneus cum quatuor aliis. *duo*, *ancillae*, delinquere in ancilla, ut *ari* in aliqua & *ardere* in aliqua, cuiusmodi locutiones passim apud nostrum. ut 1. Art. 732.

Pallidus in lenta Naide Daphnis erat.

Et III. AMOR. 6.

Inachus in Melia Bithynide pallidus iſſe
Dicitur.

Et ibid.

In Evadne collecta flamma.

Propert. II. v. 3.

Turba Menandro fuerat nec Thaidis olim

Tanta, in qua populus laesi Erichonius.

Idem lib. 1. IIII. 7.

Pardatus in quadam lentis pallescere curis
Incipit.

Terent. Adolph. 1. 1. *In se me oblecto*, quod noviter dictum frustra Donatus censet. sic idem Eunuch. III. v. 19. *In hac commotus sum*. Macrobi.

Satur. II. cap. II. *Plautus in Maevio Gallia nupta male*
audabat. HEINS. Recte Heinssius praetulit, *in ancilla*,

licet exempla, quae adducit, non plane congruant: sed rectius referantur ad illa, quae notat IV. Met.

234. longe enim diversum sensum habent, *peccare in ancillam*, & *in ancilla*, illud enim est aliquid

committere, quod ancillae ipsi noceat, adversus eam ipsam delinquere. ut Terent. Phor. 3. III. 10.

Vido ne in cognatam pecces, & Adolph. IV. VII. 7.

Hoc peccatum in virginem civem est, sed in ancilla peccare est amorem, quem decebat ingenuae im-

pendere, praeter decorum in ancillam transferre, & ita peccare amando genus vile mulierum, quod non oportebat. idem Terent. Adolph.

1. 2. *Te plura in hac re c'care ostendam*. Senec. Herc. Oct. 1029. *In matre peccat*. Cicet. II. Tusc.

4. *Deliquis in vita*, & 1. Ver. 4. *Non est in hoc homine cuiquam peccandi locus*. Horat. 1. Sat. II. 63.

Inter

Est in Matrone, ancilla peccet'oe togata.

Quintil. Decl. CCCLXXI. *Non peccant bi anni, ne in novercis quidem*. BURMANNUS.

11. *Thesalae ancillae.*] Achillem & Briseidema significat. CIOFANUS.

12. *Mycenaeo duci.*] Agamemnoni. forte respexisse mihi videtur ad illa Horatiana lib. II. carm. Ode III.

Primi insolentem

Serva Briseis niveo colere

Movis Achillem.

Arſi Atrides medio in triumpho

Virgine rapta. CIOFANUS.

13. *Serva Phoebas.*] Captiva Cassandra, quae divinandam artem a Phoebos didicerat. Se. va autem

NON

- Non ego Tantalide major, nec major Achille.
 Quod decuit Reges, cur mihi turpe putem?
 15 Ut tamen iratos in te defixit ocellos;
 Vidi te totis erubuisse genis.
 At quanto, si forte refers, praesentior ipse,
 Per Veneris feci numina magna fidem!
 Tu Dea, tu jubeas animi perjuria puri
 20 Carpathium tepidos per mare ferre Notos.
 Pro quibus officis pretium mihi dulce repende,
 Concubitus hodie, fusca Cypassii, tuos.

Quid

non à serviendo, sed à servando dicta est: Pomponius §. Servorum leg. cccxxxix De verborum significacione. *Servorum*, inquit, appellatio ex eo fluxit, quod Imperatorum captivos vendere, ac per hoc servare; nec occidere solent. Unde illa sumpsit Justinianus §. Servi lib. i. Instit. Tit. iii. De jure Personarum. Ejus verba sunt: *Servi autem ex se appellati sunt, quod Imperatorum captivos vendere, ac per hoc servare, nec occidere solent; qui etiam mancipia dicti sunt, eo quod ab hostibus manu capiuntur.* CIOFANUS.

13. *Non sum Tantalide, nec fortis major Achille.]* In uno Maffian. *Nec sum Tantalide major, nec major Achille* Probo. CIOFAN. *Nec sum ego Tantalide major, nec major Achille* Puteaneus. plures etiam alii, *major, nec major Achille*, & placet. multi, *Non sum ego*. sed recte tres cum Arondeliano & Douzae Excerptis. *Non ego Tantalide*. Sarravianus, *Non sum Tantalide*. legerem vero, *Tantalida*. vid. ad Epist. iii. 39. HEINSIUS.

14. *Turpe putem.]* Barberinianus, *vile*. non male. nihil tamen mutò. It. Art. 215.

Nec tibi turpe puta, quamvis sit turpe, placebis, Ingenna speculum sustinuisse manu.

BURMANNUS.

15. *Defixit.]* Demisti Moreti. *Deflexit* alius, & Douzae codex.

16. *Sensit se totis erubuisse genis.]* In aliis impressis, *Vidit te* &c. Legendum, ut est in Vatic. & Maffian. *Vidit se*, & reliqua. Natus error è litterarum similitudine & cognatione; de qua re non semel testatus sum CIOFANUS. *Vidi* scribendum cum nonnullis scriptis, nisi malis, *sensit*. Nam duo codices, *sensit*. Superiori etiam versus concinnius legas, *in me defixit*, quam, *in se*. HEINSIUS.

17. *Si forte refer.]* Ex hac lectione quis congruus sensus elici possit viderint alii: ego omnino legendum esse arbitror *Refer*, in tertia persona: ut in quodam codice scriptum vidi. Sensus autem talis erit: Si forte ipsa Corinna tibi refert, id est dicit: cognosces, quanto praesentior ego constituta crimen elucrum addito jurejurando. Intellegimus enim, Cypassin non interuisse, dum apud

Corinnam se Naso expurgaret. MARIUS. *Si forte refer*, pro, Si forte dixerit tibi, exponit Commentator. Sed tu vide, num magis legendum, *Dum forte refer*. ut sit scelus: At quamvis ego praesentior animo per Venerem juravi; dum illa forte eandem rem mihi refert, crimenque nostrum mihi objicit, &c. MICELLUS. *Refer* libri veteres, quod verum esse monuit Ep. v. §. 113. Tanaquillus Faber ad Phaedrum lib. iii. Prolog. malit legi, *si forte refer*, hoc est, interest. sed frustra. HEINS. *Si mento refer* Francius volebat. sed ut Heinsius correxit, jam Douza adnotaverat legendum, & explicabat per *mentisisti, rascula*.

17. *Praesentior.]* Douza malebat, *praesentius*; sive *constantius*.

19. *Tu dea, tu jubeas animi perjuria nostri, &c.]* *Εὐχὴ* per apostrophem, & exclamandi *πάθος* ad Venerem, ne perjurium ipsius ulcisci velit. Ponunturque hi duo versus velut in *παράθεσιν*. Neque enim sequens cum his quicquam cohaerent, sed superior oratio continuatur. Sequitur enim epilogus, & petitio ejus, cujus gratia totum carmen institutum fuit. MICELLUS. *Animi puri* Puteaneus & Arondelianus. optime. sic *pura sacra sacra* & similia. sic *animam puram* & religiosam Cicero conjungit: *purum* & *insontem* Horatius. *Deus pura mente colendus* in distichis, quae sub Catonis nomine circumferuntur. HEINSIUS.

20. *Tepidos.]* *Rapidos* Regius & Sarravii. etiam non male.

21. *Pro quibus officis.]* Officium Junianus. Ego; si per scriptos liceret, mallem:

Pro quibus, officii pretium mihi dulce, repende Concubitus.

Ita t. Art. Amat. 155.

Pretium, officii pretium, patiente puella, Contingens oculis curra videnda ius.

Ubi Heinsius officio mallet. vid. ad Epist. vi. 146. Dulce vero eleganter, ut apud Terentium Heaut. ii. 2. *Cui nihil jam praeter pretium dulce est*. sic *dulce laerum* Phaedri. Prolog. lib. iii. ubi vid. Scheffer. BURMANNUS.

H h h

33. Quid

- Quid renuis, fingisque novos, ingrata, timores?
Unum est è dominis emeruisse fatis.
25 Quod si stulta negas, index antea facta fatebor;
Et veniam culpae proditor ipse meae.
Quoque loco tecum fuerim, quotiesque, Cypassi,
Narrabo dominae, quotque quibusque modis.

23. *Quid renuis.*] *Quid refugis* Regius, & quatuor alii.

24. *Est unum è dominis promeruisse fatis.*] *Unum est è dominis emeruisse fatis* Pateanus & Neapolitanus cum Arondeliano & quinque aliis. plures, *est unum è dominis emeruisse*, puto, *demeruisse* lib.

II. Art. 252.

Nae tibi sit servus demeruisse pudor.
Vide tamen quae noto ad Epistol. vi. ff. 138. ubi *ameri* pro *demeri* nonnunquam sumi docuimus. HEINSIUS. Potest tamen & vulgata ferri. quomodo illud apud Macrobius Satur. lib. II. cap. 7. *Cum quer ad patrem domini esset adductus, promeruis*

eum non minus salubis & ingenio, quam forma. Promereri etiam Suetonius hoc sensu utitur Suet. Aug. cap. 3. *Epistolae Ciceronis exstant, quibus & Fratrem hortatur & mones, imitur in promerendis fecit vicinum suum Octavianum.* vide Servium ad Virg. IV. Aeneid. 335. praeterea, *unum est de dominis promeruisse fatis* Francofurt. cui accedunt Moreti & Douzae codices. nisi quod illi *est* non habeant. BURMANNUS.

28. *Quotque quibusque modis.*] Ex Tibullo lib. II. Eleg. VII. 33.

— *Tunc mens mihi perditia fingit
Quiror meam tenent, quos tenentis modis.*

E L E G I A IX.

- O** Numquam pro me fatis indignate Cupido,
O in corde meo desidiose puer!
Quid me, qui miles nunquam tua signa reliqui,
Lacris? & in castris vulneror ipse meis?
5 Cur tua fax urit, figit tuus arcus amicos?
Gloria pugnantem vincere major erat.
Quid? non Haemonius, quem cuspide perculit, heros
Confossum medicâ postmodo jovit ope?

Vena-

7. *O numquam pro me.*] Vereor ut haec sana sint, ac Latina fatis. quem enim sensum his verbis dant, ego non capio: nam quod explicant, *pro me*, id est in meam utilitatem, ex meo usu, non placet. in quibusdam codicibus est, *per me*. ego vero legerem, *pro re*: id est, qui numquam fatis indignatus fuisset, prout res exigebat. ut Virg. IV. Aeneid. 337.

Pro re pauca loquar.

Senec. Herc. Fur. 401.

Pauca pro causa loquar nostra. BURMANNUS.

3. *Qui miles numquam tua signa reliqui.*] Sic Propert. lib. IV. Fast. 7. ad Venerem:

Sancius, aut sanus numquam tua signa reliqui.
CICERO.

4. *Ipsa tuis.*] In quibusdam, *meis*. NAUGERIUS. Legitur etiam in exemplaribus, *meis*. quam lectio- nem magis approbo. altera tamen non displicet.

MARIUS. Heinsius edidit, *ipse meis*, secutus codices tam suos, quam Naugerii, Marii & Bersinanni.

7. *Quid non Haemonius, quem cuspide perculit heros, cum petiit, medicâ postmodo jovit ope.*] Sic est in altero Maffean. emendatè. CICERO.

7. *Perculit.*] Infixit, ad terram adegit. Notum autem est Telephi & Achillis certamen. Quod autem ex Plinio dicturus sum non omnibus pervium est. is igitur hoc subtilius quaerens ita scribit (loquitur enim quo modo ab Achille Telephus sanatus fuerit) cap. XV. lib. XXXIV. *Est & rubigo ipsa in remediis, & sic Telephum proditor sanasse Achillem, sive id aerea, sive ferrea cuspide fecit: ita cerid nam decutens gladio.* Vide & Hyginum cap. CI. CICERO.

8. *Confossum.*] Vulneratum, perforatum. sed longe melior est vetus lectio, *eum petiit*, id est cum ipse Telephus hoc petiit, ut repetito vulnere ab Achille

- Venator sequitur fugientia, capta relinquit:
 10 Semper & inventis ulteriora petit.
 Nos tua sentimus, populus tibi deditus, arma:
 Pigra reluctanti cessat in hoste manus.
 Quid juvat in nudis hamata retundere tela
 Ossibus? ossa mihi nuda relinquit amor.
 15 Tot sine amore viri, tot sunt sine amore puellae.
 Hinc tibi cum magna laude triumphus eat.
 Roma, nisi immensum vires promissit in orbem,
 Stramineis esset nunc quoque densa casis.
 Fessus in acceptos miles deducitur agros:
 20 Mittitur in saltus carcere liber equus:

Longa-

Achille sanaretur; nam lib. XIII. Metam. 172. dixit Achilles (Ulixes voluit dicere)

Ego Telephon hasta

Pugnatem domus victum orantemque refeci.

MARIUS. *Confissum* plurimi codices, sed gravius hoc verbum, quo fere de illis, qui ita vulnerantur, ut inde mors sequatur, utuntur veteres. quare ego non alienus essem *a confissum*, ut duo codices habent, & Passerat. ad Propert. pag. 638. legit. ita *confissi* hostes Claud. vi. Conf. Honor. 249. *Confissus* rursus, de quo ad Phaedr. iv. 5. BURMANNUS.

10. *Uteriora.*] In tribus libris erat, *utiliora*; sed in Palatino uno, *uberiora*, quod minime sperendum puto. sic Epist. xvii. 223.

Donaque promissis uberiora ferat.

Et III. Amor. vi. 66.

Munera promissis uberiora ferat.

Ubi in MSS. eadem varietas lectionis, hanc vocem reddendam quoque Claudiano puto. in iv. Conf. Honor. 221.

Ma'ior ex ulteriori fato conjuncta potenti,

Vile latent virtus.

Ubi ex MSS. *utilior* restituit Heinſius. sed rectius legeretur, *uberior*. apud Nostrum quoque ix. Met. 105. vitiose quidam codices, *utilioris solio*, pro *uberioris. Uberitatem praedat* dixit Justin. xxv. cap. 2. in Ovidii vero sententiam dixit Petronius cap. cxx.

Quae nova semper amat, ex mox possessa relinquit.

BURMANNUS.

11. *Populus tibi deditus.*] Subditus Jurei Excerpta & tres alii ex melioribus. HEINSIUS. Ita saepe Noſter utitur eo verbo, *subditus*. vid. Remed. 78. ex Pont. II. iv. 14. & alibi. sed parum refert: dediti enim sunt potestati alicujus subditi.

12. *Cassis in hoste.*] *Ab hoste* octo codices. male. *casare in re*, est tardum esse in re faciendam, *casare in rem*, tardum ad faciendam rem. ita distinguit Servius ad Virg. vi. Aeneid. 51. in hoste

ergo est, in eo vexando, exercendo. BURMANNUS.

13. *Hamata retundere tela.*] *Retundere* Puteranus cum Regio, uno Vaticano, & Excerptis Jureti. recte. hoc est obtusa reddere, hebetare. Lucanus lib. vi. 164.

— *Confringis tela*

Pectoris incurſu, jugulique retundit ferrum.
 Prudentius Cathemerin. *Ulixer retundit iram*. idem cum quatuor aliis mox, *relinquit*. HEINSIUS. De verbo *retundere* egit copiose Heinſius ad Claudian. Consul. Olybr. 23. & Conf. vi. Hon. 21. & Interpretes ad illa Horat. i. O. d. 35.

Nova incude distinguit retusum ferrum.

Ubi nondum constat de vera Horatii manu.

17. *Eromosus.*] *Morissus* Francof. & novemdecim alii. *missus* Moreti; sed nihil muto. ita *admisse* reddidit Livio Gronovius lib. xxxviii. 45. BURMANNUS.

18. *Siramineis esset nunc quoque tella casis.*] Rectius legitur in exemplaribus, *densa*, ut adludat ad frequentiam magnificentissimarum aedium, quae suo tempore spectabantur. MARIUS. In eodem Massician. *densa casis*. Probo. *Tella casis* libri veteres. HEINSIUS. Ego doctis dijudicandum relinquo, an rectius Roma dicatur *tella*, quam *densa casis*. una domus tegitur recto suo, sed an tota urbs dici posset, *tella demibus aut casis* dubito. ideoque nos *densa retulimus*, quod ejecerat Heinſius. BURMANNUS.

19. *Fessus in acceptos.*] Aliter hos versus ordinabat Scalger. hoc, nimirum, modo:

Fessus in acceptos miles deducitur agros:

Mittitur in saltus carcere liber equus.

Longaque subductum celant navalia pinnum;

Tusaque depositio poscitur ensis rudis.

DAN. HEINSIUS. Milites veterani, quibus ad septena jugera assignabantur, in colonias mittebantur. CIOFANUS. Vid. Jos. Caes. III. Dec. Obf. 8. cujus omnis aestuarius componitur, si cum Heinſio transponantur pentametri illi, quod jam Marius voluit,

H h h 2

&c

Longaque subductam celant navalia pinum:

Tutaque deposito poscitur ense rudis.

Me quoque, qui toties merui sub amore puellae,

Defunctum placide vivere tempus erat.

25 Vive, Deus, posito, si quis mihi dicat, amore;
Deprecer. usque adeo dulce puella malum est.

Cum bene pertactum est, animoque relanguit ardor,

Nescio quo miserae turbine mentis agor.

Ut rapit in praeceps dominum, spumantia frustra

30 Frena retentantem, durior oris equus:

Ut

& rudis non ad militem, sed gladiatorem spectet, ut quatuor diversa exempla, militis, equi, navis & gladiatoris, proponat Poëta. & recte Marius animadvertit ex Propertii lib. II. XIX. 37. esse defuncta, ubi itidem quatuor exempla a milite; bonus, nave & parna, quae & gladiatoris & militis est, adducit BURMANNUS.

20. *Mittitur in saltu carcere liber equus.*] Hunc versum declaravi in observationibus in lib. IV. Trist. Eleg. VII. CIOFANUS.

22. *Sed posito.*] Vetus lectio & rector est, de-
pofite. MARIUS.

23. *Ale quoque.*] *Mereri sub amore puellas* mihi non placet. *Sub aliquo meriti* apud Livium & alios occurrit. Suet. Caes. 3. *Meruit et sub Servilio Isaurica.* quare legerem:

*Ale quoque, qui toties merui sub Amore, puellâ
Defunctum placide vivere tempus erat.*

Sub Amore, sive Cupidine, meruerat miles nos-
ter, ut centies dicit. *Defunctum puellâ* jam vivere
tempus erat, id est, jam liberum & deposita ejus
cupiditate & amore immunem & quasi emeritum
vivere. ut *defungi amore* Senec. Hippol. 127. &
aliis rebus passim. vel potest *Puellâ* vocativo casu,
quasi eam alloqueretur, sumi, & *defunctum* abso-
lute, ut Terent. Eun. Prol. *Defunctus jam sum.* in
Juniano & Vaticano erat, *defunctum*. Francius vo-
lebat, *Emeritum*. sed ita omnia licet deformare:
non reticenda quoque lectio Francof. Regii, Mo-
retti & Palatini unius, *qui toties merui sub amore,*
ut dictum fit eodem sensu, quo *perire* milles
amantes dicuntur. vid. ad Epist. IV. 86. & tunc
Defunctum acumen habere, quasi jam mortuus vi-
deri posset, id est sine amore. & eò referri illa
Horatii Ode lib. III. 26. egregie posset, ubi *de-
functum bello barbarum* dicit. BURMANNUS.

25. *Vive, Deus, posito.*] *PUM, Vive Deus.* Au-
sonius, Idyll. VII.

— Quodam

Constas nolle Deos fieri.

Sed vulgata distinctio retineri potest, Horat. Sat. I.
lib. I.

Si quis Deus, en ego dicat

Jam faciam quod vultis.

Et lib. II. Sat. VII.

Si quis ad illa Deus subito te agat usque recuset.
Vivere autem intelligendum erit pro genio indul-
gere, ut in illo Catulliano:

Vivamus, mea Lesbia, atque amemus.

Apud Martialem I. Epigr. 16.

Sera nimis visa est traxina, vive hodie.

Petronio cap. XXXIV. *Ergo vivamus, dum licet esse
bene.* in veteri inscriptione, *vixit, dum vixit, bene.*

HAINSTUS. Et mihi vulgata distinctio non repudi-
anda temere videtur. Cicer. de Senect. cap. ult.
*Quod si quis Deus mihi largiatur, ut ex hac aetate
repuerascerem.* Juven. Sat. V. 132.

*Quadringenta tibi si quis Deus, aut similis Dis
Et melior satis daretur homuncio?*

Silius Ital. lib. XV. 342.

Si quis paululum Deus adderet aevi,

Ubi malum, *aevi.* sic Noëter Epist. V. vers. 5.

Quis Deus opposuit nostris sua numina votis?
VII. Metam. 12.

Nescio quis Deus obest.

Catull. Epigr. XI.

Quis Deus tibi non bene advocatus

Recordem parat extitare rixam?

Petron. cap. XVI. *Miratur, quis Deus juvenes san-
urbanos in suam regionem detulerit.* & hinc fere
tamquam ex formula sollemni apud eundem Ar-
bitrum cap. CXXVII. resciberem, immo etiam nescio
quis sacius cogitationibus Deus agit. scilicet me, ut
notum est, Deos agere dici, quando impellunt, &
vehementi affectione mentem turbant. vid. ad II.
Art. 496. ceterum Zinzeringius Promulf. cap. XI.
jam *Vive Deus* conjugenda conjecerat, & ele-
ganter illustraverat, & in Francofurtensii codice
ita erat posita distinctio. *Vive* vero non capio pro
genio indulgere, sed simpliciter, sis sine amore,
quae vita non esset mihi optanda, sed ingrata &
molestia foret. BURMANNUS.

27. *Animoque revanuit ardor.*] *Animoque relan-
guis ardor* Putcaeus a manu prima, sed emenda-
tum, *revanuit*, neque aliter Arondebanus, quo
modo

Ut subitus, prope jam pressa tellure, carinam

Tangentem portus ventus in alta rapit:

Sic me saepe refert incerta Cupidinis aura;

Notaque purpureus tela refumit Amor.

35 Fige, puer; positus nudus tibi praebere armis.

Hic tibi sint vires: hic tua dextra facit.

Huc, tamquam iussae, veniunt jam sponte sagittae.

Vix illis prae me nota pharetra sua est.

Infelix, tota quicumque quiescere nocte

40 Sustinet, & somnos praemia magna vocat.

Stulte,

modo & lib. I. Eleg. x. quamquam hoc loco id verbi minus aptum videtur. alii codices, *evannis*. HINSIUS.

29. *Spumantia*.] Francius malebat, *stringentia*, nimis audacter. Palatinus, *pugnantia*.

31. *Jam pressa tellure*.] Legitur &c, *pressa* in veteribus exemplaribus, quae lectio magis placet, quia *prendere terram* est verbum nauticum. MARIUS. In uno Maffician. *pressa*, in altero, *prossa*. superior magis mihi probatur. CIOFANUS. Editiones priscae & plurimi scripti *pressa* habent; *prossa* probant Marius & Ciofanus. utrumque quidem recte dicitur, sed diversa significatione: *prossa* enim tellus est, cui jam insititur. ut II. Amor. IX. 31. & XVI. 19. & III. VI. 12. & alibi. sedprehenditur ab appellentibus nautis, cum prope tangentibus, & funem religandae navi possunt injicere. *prossa comprassa* codex Douze. BURMANNUS.

32. *Tangentem portus ventus in alta rapit*.] In uno eorumdem lib. est, *sulit*, in altero, *trahit*. CIOFANUS. Francof. etiam, *trahit*. *Ventus & aura* unus Moreti. *Ventus & unda* alter ejusdem. vid. ad Epist. II. 35. & videtur haec lectio firmari ex Epist. XXI. 41. sed non apte huic loco convenit: nam quod sequitur verbum, *refert*, opponitur illis, *in alta rapit*: *Refert* enim navigantes dicuntur, cum in altum provehit, adversante vento, vel alio casu redire coguntur eò, unde solverunt. Senec. Suavor. VII. *in altum provehit ventus retulerant*. vide quae notamus ad Quint. Dec. VI. 5. sensus ergo est, ut saepe ventus nautas jam terram prope & portum tangentes, iterum rapit in altum, sic contra me volentem effugere puellam datis velis, prospero, ut crederem, vento, aura Cupidinis incerta, & mox mutata, refert ad puellam, unde volebam velis & remis abire. BURM.

34. *Notaque*.] Francius malebat, *Lataque castissimus tela refumit Amor*.

36. *Huc tua dextra valet*.] Legitur in quodam codice, *Facit*: quae lectio non displicet. Dixit enim supra, *Pigra reluctans cessat in hostis manus*, Expones igitur, *Facit*: id est, non est desidiōsa & incens: *Facit enim* (ut Papinianus ait) *emnem*

emnem faciendi causam complectitur, dandi, solvendi, numerandi, judicandi, ambulandi, reddendi: qui autem otiosus est, nihil facere dicitur. *Huc*, in me. Se (ut supra) ostendit. MARIUS. Uterque Maffician. *dextra valet*. verò. CIOFANUS. Malim, *huc facit*, &c, *sunt vires*. quod posterius in primâ editione & duobus scriptis extat exemplaribus. I. Trill. Eleg. II. 41.

Ferte, quid huc faciunt rapidi mea curba sa ventis. Ita lego. vid. ad Epist. II. 39. HINSIUS.

37. *Huc veniunt*.] Hic Putcanus. HINSIUS.

38. *Vix ullis prae me nota pharetra tua est*.] In nonnullis:

Vix illis prae me nota pharetra sua est. Utrumque recte. NAUGERIUS. Duplīter legitur hoc carmen:

Vix ullis prae me nota pharetra tua est. I. nullus pharetram tuam melius cognoscit, quam ego. Et sic pharetram pro sagittis posuit, continens pro contento, per metonymiam. Aliter legitur:

Vix ullis prae me nota pharetra sua est. Quae lectio venuliter est, iudicio meo. ut sit sensus: Sagittas ipsas Cupidinis, quia saepissime & diutius in Nasone fixae morantur, eum magis cognoscere, quam pharetram suam. Si *Tua* legas, ad Cupidinem referas: si *Sua*, ad sagittas, quod est melius. sane utrumque in exemplaribus scriptum legit. MARIUS. Idem libri, *illis*. CIOFANUS. Prima editio cum melioribus:

Vix illis prae me nota pharetra sua est. Recte. alii, *illis nota pharetra tua est*. proximo verum. HINSIUS. Douza malebat, *Vix ulli prae me nota pharetra tua est*. nec etiam caret tua venire lectio Scriverianis codicis, qui habet, *Vix illis post me nota pharetra sua est*. postquam in me tua tela concilicere coepisti, sponte & iussa in me veniunt, nec noscunt pharetram suam, sed quotiescumque tu fumis novas sagittas, ut pharetrae includas, evolat è manibus, quasi iussae, in me. quare huc retinendum. & eleganter, *venire in aliquem*, ut laedatur, dicit ostendimus ad Phaedr. I. Fab. 21. BURMANNUS.

Stulte, quid est somnus, gelidae nisi mortis imago?

Longa quiescendi tempora fata dabunt.

Me modo decipiant voces fallacis amicae:

Sperando certe gaudia magna feram.

45 Et modo blanditias dicat; modo jurgia quaerat.

Saepe fruar dominâ: saepe repulsus eam.

Quod dubius Mars est; per te, privigne Cupido, est:

Et movet exemplo vitricus arma tuo.

Tu levis es, multoque tuis ventosior alis:

50 Gaudiaque ambigua dasque negasque fide.

Si tamen exaudis, pulchra cum Matre, rogantem;

Indeferta meo pectore regna tene.

Acce-

[41. *Mortis imago.*] *Nolles* perperam duo libri. Cic. Tusc. Quæst. 1. *Habes somnum, imaginem mortis, tamque quosdam indolis, et dubitas, quin sensus in morte nullus sit, cum in ejus simulacro videas esse nullum sensum.* Valer. Flacc. VIII. 74. ad somnum:

Nunc, age, major ades, fratrique simillima leto.
Hinc Graecis, ἰσως μὴτις βάρβατος. Monofthica de moribus. Catal. Pith.

Mortis imago jussat somnus, mori ipsa timetur.

Senec. Hercul. Fur. Act. IV. *Frater duras languida morit.* Cic. Cato Major: *Nil est mori tam simile quam somnus.* Hinc Catal. *Non est perperam una dormienda.* vid. Athenag. de Resurr. apud Meurf. de Funere pag. 4. ubi plura ad rem. vid. Aelian. Var. Hist. II. cap. 35. ubi Scheff. HEINSIUS.

43. *Decipiant.*] Francius mallet, *desineant.* male. vid. supr. Eleg. v. 5.

44. *Gaudia magna feram.*] In antiquis *praemia*, non *gaudia*. NAUGERIUS. In vetustis exemplaribus legitur, *praemia*, quod non improbo. MARTIUS. Francofurtensis, Scriverii & Moreti, *lactus ero.* non male; si non ipsa potiar puella, certe (id est saltem) sperando gaudia, me oblectabit illa spe, & lactus ero. Francius hinc pentametrum parenthesi includebat. non male.

45. *Jurgia nolles.*] Quin recte hoc & Latine dicatur, nullum dubium, & sic alibi Noster, & alii. sed quia obvia & frequens est locutio, suspicionem movet a librario esse suppositam pro minus vulgari, quom servavit in Puteaneis secunda manus; & in Moreti & Francofurtensi, prima. *Jurgia quaerat*, quae multo elegantior, & ad rem accommodatior. est veram jurgi causam non habeat mecum, qui omni eam officio colo, quaerat causam & praetextum jurgiorum. ita Terentius & alii, *quaerere causam*, & similia Eunuch. III. 3. *Sermonem quaerere.* sic bellum *quaerere*. Liv. XXI. 42. *bellum quaerere regem, & si pergit, pro-*

pediem inventurum. qui & eodem sensu, *quaeritias seditionis* dixit lib. IV. 21. & eleganter Propertius lib. III. Eleg. III. 33. unde patet, quid *nolles* significet:

— — — *Hofsem*

Quaerimus, atque armis nollemus arma nova.
Credo vulgatum, ut saepe factum, effectum ex simili loco supr. Eleg. II. 35. sed ibi alia res est: nam debebant non modo quaerita esse jurgia, sed crebra & diuturniora, ut maritus probe & docte falli posset. BURMANNUS.

51. *Pulchra sum Matre, Cupido.*] *Rogantem* pro diversa lectione Puteaneus. HEINSIUS. Sed *audire rogantem* magis Latinum puto, quam *exaudire*, quamvis hoc verbo omnis hodie insultatorum turba, de precibus ad Deum emissis, quotidie uti consueverit, & forte a cucullato aliquo Nasoni obrutum fuerit. sed ab Ovidii manu fuisse puro:

Si tamen haec audis, pulchra sum Matre, Cupido.
Deesse credebat *regem, rogantem*, vel *prastantem*, ideoque pro diversa lectione adscriptit. possent quidem ex Nostro loca adferri, ubi *exaudire* occurrit, ut II. Pont. IX. 5. XI. Metam. 18. XIII. 858. sed ibi non notat, quod vulgus putet, ita audire preces, ut vulgo Deus dicitur, cum veniam dat, sed sonum, vocem, ad aures pervenire, ut semper notat. vid. & IV. Metam. 143. IX. 121. & alibi. sed *audire* homines & preces dicitur Deus cum movetur, & adnuit precibus. vid. Horat. IV. Od. XIII. 1. Carm. Secul. 33. Virgil. IX. 630. Cic. 1. ad Q. Fr. 3. in Pison. 19. Martial. 1. 100. & alibi. BURMANNUS.

52. *Indeferta.*] Est unum verbum: male igitur disjungitur praepositio *in*, ut est in Aldinis codicibus. MARTIUS.

52. *Regna regis.*] In altero Maffiano, *geras*; in altero vero, *tere*. CIOFANO. *Tela gere* Jurati Excerpta, cum tribus alii. Puteaneus & Sarravianus (& Francof.) pro diversa lectione, *regna gere*. quo modo & primus Moreti. vel, *tere*. quod postre-

Accedant regno, nimium vaga turba, puellae.
Ambobus populis sic venerandus eris.

postremum amplector. idque Ciofanus in uno ex
suis invenerat. in Fastis lib. III. 271.

Regna tenent ferri manibus pedibusque fugacis
Et sic saepe alibi. HEINSIUS.

E L E G I A X.

TU mihi, tu certe, (memini) Graecine, negabas,
Uno posse aliquem tempore amare duas.
Per te ego decipior: per te deprentus inermis,
Ecce duas uno tempore turpis amo.
5 Utraque formosa est: operosae cultibus ambae:
Artibus, in dubio est, haec sit, an illa, prior.
Pulchrior hac illa est: haec est quoque pulchrior illa:
Et magis haec nobis, & magis illa placet.
Errant, ut ventis discordibus acta fascios,
10 Dividuumque tenent alter & alter amor.
Quid geminas, Erycina, meos sine fine dolores?
Nonne erat in curas una puella satis?
Quid folia arboribus, quid pleno sidera coelo,
In freta collectas alta quid addis aquas?
15 Sed tamen hoc melius, quam si sine amore jacerem.
Hostibus eveniat vita severa meis.
Hostibus eveniat viduo dormire cubili,
Et medio laxo ponere membra toro.

At

1. *Graecine.*] Hunc Graecinum cum esse opior, ad quem in libris de Ponto tres exstant elegiae. CIOFANUS.

4. *Tempore solus amo.*] *Turpis amo* Puteaneus & quinque alii cum prima editione. HEINSIUS.

5. *Operosae.*] *Operosus* Regius cum Excerptis Douzæ & Politiani. HEINSIUS. *Operosae in cultibus* Scriverianus. mox, *artibus ambiguum est.* Francfortensis.

7. *Pulchrior hac illa est.*] Ex vetusto codice legendum, *hac*, ut sit ablativus, & *illa* sequens dictio nominativus. MARIUS. Praetererat jam, *utraq; formosa est.* sed recte differre haec duo inter se docuit Manutius ad Ciceron. IX. ad Famil. 24. BURMANNUS.

9. *Errat, ut a ventis.*] In veteribus, *Errant, ut ventis.* NAUGERIUS. Vetus lectio est, *Errant, ut ventis*, quam lectionem magis probo, nam & inferius ait, *dividuumque tenent*, numero plurativo. MARIUS. Libri veteres, *Errant, ut ventis &c.* Idque magis Poëticum, & ad exemplum quo uti-

tur Poëta aptius. CIOFANUS. *Errant; ut ventis* meliores. quos inter Puteaneus. qui & *Phasios* Graeco more. HEINSIUS.

10. *Dividuumque tenent.*] *Dimidiumque* editio prima & sex scripti. male. vid. ad III. Met. 682.

10. *Alter & alter.*] *Unus & alter* Sarravii. vid. sup. ad Eleg. v. 22.

12. *Non erat.*] *Nonne* cum Barberiniano & uno Vaticano. HEINSIUS. Vid. ad lib. I. Eleg. VII. 7.

16. *Vita severa.*] *Eveniant vota severa* Francof. ita versu ultimo Moreti unus habebat, *convivens voto mori suis ista suo.*

17. *Vacuo.*] *Viduo* meliores. HEINSIUS.

18. *Laxo ponere.*] *Laxo* vetus lectio, non *late*. NAUGER. In antiquioribus legitur, *laxo*: utrumque bene. Ille autem, qui solus sine focia puella dormit, dicitur, *laxo ponere membra medio toro*. MARIUS. *Laxo* Puteaneus & quatuor alii. quod & in suis Naugerius invenerat. duo, *laxa*, quod ad veram scripturam alludit. lib. III. Art. Am. 145.

Hanc decet inflatos laxo jacuisse capillos.
23. *Suffr.*

- At mihi faevus amor fomnos abruptat inertes:
 20 Simque mei lecti non ego solus onus.
 Me mea diiperdat, nullo prohibente, puella,
 Si fatis una potest: si minus una, duae.
 Sufficiant graciles, sed non sine viribus, artus:
 Pondere, non nervis, corpora nostra carent.
 25 Et lateri dabit in vires alimenta voluptas.
 Decepta est operà nulla puella mea.
 Saepe ego, lascivæ consumto tempore noctis,
 Utilis, & forti corpore mane fui.
 Felix, quem Veneris certamina mutua rumpunt!
 30 Di faciant, leti causâ sit ista mei!
 Induat adversis contraria pectora telis
 Miles, & aeternum sanguine nomen emat.
 Quærat avarus opes; & quæ lassarit arando
 Acquora, perjuro naufragus ore bibat.
 35 At mihi contingat Veneris languescere motu;
 Cum moriar, medium solvar & inter opus:

Atque

23. Sufficiant graciles, non sunt sine viribus artus.] Sufficiam codex Puteaneus. recte. nisi quod Neapolitani libri lectio non minus aridet:

Sufficiant graciles, sed non sine viribus artus. Atque ita unus Vaticanus. nisi quod in illo, & non sine. HEINSIUS. Francius volebat, ut mihi sint graciles, non sunt sine viribus artus.

26. Decepta.] Ita Circe illa Petronii cap. cxxxix. Querere decepta.

27. Saepe ego lascivæ consumpsi gaudia noctis, Utilis.] Rectius legitur in manuscriptis exemplaribus, tempora MARIUS. In aliis lib. typis excusis, consumpsi tempora noctis. Alter Massican. habet, consumpta tempora noctis: alter verò, consumpta tempora noctis, Utilis. Utramque lectionem vulgatae anteposuerim. CIOFANUS. Consumis tempore rectius Excerpta Jureti, & plures alii. Propert. lib. 2. Eleg. 11.

Jamque ubi lenza meas consumpsi tempora noctis? HEINSIUS.

28. Fortis corpore.] Legitur &, forti corpore, ut Virgil. 1v. Aeneid. 11.

Quam forti pectore & armis. MARIUS. Potest utraque lectio defendi: nam est utrumque verbum in hac re proprium. Fortes enim in venereis amatores. vid. ad Petron. cap. ix. & supr. ad Epist. XIII. 83. & per corpus, intelligi illa pars potest, qua Achilles erat. vide ad eundem Petronium cap. cxiii. & cxix. BURMANIUS.

29. Certamina mutua perdunt.] Rumpant Puteaneus à manu secundâ. quod & in aliis multis in-

venire est. unus Vaticanus, perdunt. Nihil temere mutandum. infra:

Et, quas me perdunt, oscula mille dedit. HEINSIUS. Illud rumpant ab ipsâ Ovidii manu esse profectum arbitror; Propert. 11. Eleg. 13.

Rumpat ut assiduis membra libidinibus. Ubi vide Passerat. & ita rumpi rumpit dicitur nimio cursu fatigatus Plinio lib. xxviii. cap. ult. ut rapta mula Martial. ix. 58. & rapti clientes lib. x. 56. sic ambulando rumpere Terent. Heecy. Act. III. Sc. 4. BURMANIUS.

31. Induat.] Vid. ad lib. 11. ex Pont. 1. 65. 33. Et quas lassarit evado.] Arundo Puteaneus. irando Arondehanus. Scribe, arande. Trul. 1. Eleg. 11.

Latum mutandis mercibus æquor ara.

Lib. 111. Eleg. 111.

Non nisi vicinas tuus araret aquas.

Virgilius 11. Aeneid. 788.

Vasum maris æquor arandum.

Et 181. 495.

Nullam maris æquor arandum.

Petronius cap. ex x.

Gravidis freta pulsa carinis

Jam perarabantur. Ubi perperam in libris editis, perarabantur; Macrocenas apud Senec. Epist. cxiv.

Vide ut alioquin lustribus arent.

HEINSIUS.

36. Solvar & inter opus.] Quod Cornelio Gallo praetorio, & T. Haterio equiti Romano contigisse narrant Plin. vii. 53. & Val. Max. ix. 12. 8. recen-

Atque aliquis, nostro lacrimans in funere, dicat,
Conueniens vitae mors fuit ista suae.

recentioris aevi etiam exempla recenset Broukhaf. ad Propert. II. VII. 98. BURMANNUS.

38. *Mors fuit ista suae.*] In uno Moreti, *suae*, pro diuersa lectione est notatum. quod sequor. Lampridius in Heliogabalo cap. XVI. *Alies ab imâ parte perfererunt, ut mors uitae esset conueniens.*

HEINSIUS. In uno Moreti erat, *voto*, ut ad vers. 16. notauimus, etiam non reale, quia tale genus optauerat. & ita subitam mortem exoptasse Caesarem, quae etiam ex voto & sententia obtigit, refert Sucton. cap. 87. BURMANNUS.

E L E G I A X I.

PRIMA malas docuit, mirantibus aequoris undis,
Peliaco pinus vertice caesa vias:
Quae concurrentes inter temeraria cautes
Conspicuum fulvo vellere vexit ovem.

5 O utinam, remo ne quis freta longa moueret,
Argo funestas pressa bibisset aquas!

Ecce

1. *Malas.*] Eleganter, pro quae ad mortem ducunt. ut Propert. III. Eleg. XVI. 22.

Est mala, sed cunctis illa terenda via.

1. *Aequoris undas.*] Ex vetus lectio restituatur, & sensus carminis erit rectior, si undis legas, non undas. NAUGERIUS. *Mirantibus aequoris undis:* id est, dum undae hanc primum visam navem mirarentur. Sic Catul. de Argo navi loquens, ait LXXIV. 15.

Aequoreas monstrum Nereides admirantes.

Dat autem Naso admirationem undis, quasi homini, per metonymiam. Sic Statius:

*Visti tumuerunt puppibus undas,
Inque homineos surrexerit hyemis.*

In Aldinis, aliisque omnibus impressis exemplaribus non recte legitur, *Undas*. nam praeter quod non ita venustus esset sensus, & amphibologiam contineret perplexus ordo, soloecismus etiam videretur, dum ad verbum *Docuit*, referenda esset dictio *Mirantibus*. Dicimus enim, *docuo te viam*, non *tibi*. Omnino igitur, id etiam comprobante vetustissimi codicis auctoritate, legatur *Undis*, & talis sit ordo: Pinus caesa vertice Peliaco; prima docuit malas vias, undis aequoris mirantibus, id est, dum mirarentur. Fit enim frequenter apud auctores talis constructio per ablativum nominis & participii iunctum verbo & nominativo alterius nominis. ut supra etiam Naso:

Me mea disperdat nullo prohibente puella.

De hac constructione Priscianus lib. V. MARIUS. Nullus planè sensus est in his versibus: Itaque lege & ex Maronianis & utroque Vaticano:

— *Mirantibus aequoris undis.*

Id est, stupefcente & admirante mari. Hanc ean-

dem, quam posui, lectionem ex aliis libris scriptis notaverat Paganus ante annos XLIX. Miror fuisse neminem, qui eam receperit. CIOFANUS. Ejusdem fere argumenti est Propertii Elegia octava libri primi: *Aequoris undis* vera est lectio. ita I. Art. 723.

Aequoris unda

Debet, & a radiis sideris esse niger.

Ita & *aequoreas undas* Valer. Flacc. III. 421. dixit: BURMANNUS.

3. *Concurrentes cautes.*] *Cyaneas*, quae & *Symplegades* petrae dicuntur, intelligit. De his Strabo lib. I. & III. fabulam paullo diffusius narrat Apollodorus lib. I. Bibliothecae. Huc autem pertinet, quod scribit Hyginus cap. XXI. *Argonautae, cum per Cyaneas cautes, quae dicuntur petras Symplegades, intrassent mare, quod dicitur Euxinum, & errarent, voluntate Junonis delati sunt ad insulam Diem. Ibi invenerunt, & reliqua.* Valer. Flaccus libro I. 59.

— *Certus Scythico concurrente ponto*

Cyaneas.

Et vers. 630.

Hocine Cyaneae concurrunt aequore cautes?

CIOFANUS.

5. *Remo freta longa moueret.*] *Secaret* Sarravianus. sequenti versu, *mersa* pro *pressa* prima editio, & codex Douzae. sed *pressa* pro *depressa*. ut *pressa* *vallis* apud Gratium. ita & *preusis* pro *depreusis* passim apud Poetas. HEINSIUS. Frustra *secaret* in MSS. secatur enim mare ipsa carina; *mouetur, pulsatur, feritur*, remissa vid. Heins. ad Ovid. VI. Metam. vs. ult. Valer. Flacc. v. 44.

*Te sine, Thespide, nos ulla movebimus ultra
Aequora?*

- Ecce fugit notumque torum, fociosque Penates;
 Fallacesque vias ire Corinna parat.
 Quid tibi (me miserum!) Zephyros Eurosque timebo,
 10 Et gelidum Borean, egelidumque Notum?
 Non illic urbes, non tu mirabere silvas;
 Una est iniusti caerulea forma maris.
 Nec medius tenues conchas, pictosve lapillos,
 Pontus habet: bibuli litoris illa mora est.
 15 Litora marmoreis pedibus signanda, puellas.
 Haec tenus est tutum: cetera caeca via est.
 Et vobis alii ventorum proelia narrent;
 Quas Scylla infestet, quasve Charybdis aquas:

Et

Ubi plura dicemus. Lucan. v. 448.

*Hinc infestas classes, et inertia sensu
 Aequea moturus.* BURMANUS.

7. *Notumque torum.*] *Notamque domum* Moreti. & ita *domum* & *penates* jungi solere docebimus ad Val. Flac. VII. 50.

7. *Patriosque.*] Uterque lib. Massican. *fociosque penates.* CIOFANUS. *Sociosque* scripti. Nupta enim Corinna, ut patet ex Elegia IV. lib. I. & lib. II. Elegia II. tum & aliis locis. *de sociis penatibus* monai ad Epist. v. 26. HEINSIUS.

10. *Et gelidum Borean precipitumque Notum.*] *Borean* & *gelidumque Notum* Puteaneus & Aron- delianus. Scribe, *egelidumque*. quomodo agnoscit Seneca lib. II. Controversi. x. etiam in Epitome ab Andrea Schotto edita. *non gelidumque* Neapolitanus & tres alii. duo, *praecipitumque*. HEINS. Vide Voss. Inst. Orat. lib. v. cap. II. §. 2.

12. *Iniusti.*] Junianus, *interii*. duo, *invisi*. alii duo, *invisi*. forte, *invidi*. ut Trist. IV. Eleg. IV. 60.

Nec minus insidâ terra timetur aquâ.

Virgil. I. Georg. 254.

*Et quando insidum remis impellere marmor
 Convenias.*

Ubi vid. Serv. possit & *insesti*, ut I. Trist. x. 26.

Plus habet insesta terra timoris aqua.

Vulgatam tamen non damno. Propert. I. El. xv.

Sederat iniusto multa locuta sale.

Vid. Passerat. ad lib. I. Eleg. VII. pag. 175. HEINS.

13. *Pictosque lapillos.*] *Viridesque* Excerpta Puteani & septem libri. *Verisique* Francos. videtur hic Ovidius ante oculos habuisse Lucretium, qui lib. III. 374 ita canit:

*Concharumque genus par. li ratione videmus
 Pingere telluris gremium, qua mollibus undis*

Litoris incurvis bibulam pavis aequor avenam.

Ubi *lavis* praeferebam. sequens diuichon expressit Nemesianus Eclog. II. 26. 27.

Et quas marmoreo pede Najades uda secantas

Litora, purpureis alitis per gramina flores.

Quem locum Barthius credo, non sollicitasset, si hujus Ovidiani meminisset. sic *marmorea cervix* Virg. IV. Georg. 523. ubi vid. Emmenes. & *marmorea palmas* lib. III. Metam. 481. vid. in Catal. Pith. pag. 34. Epigramma de Navigatione. BURM.

15. *Litora.*] Apostrophe est ad puellas omnes, si (ut in manuscriptis exemplaribus scriptum est) legatur *signata*, id est calcate: si *signanda* legeris, supplendum erit *sunt*, & *Puellas* pro puellarum exponendum. Sed longe melior est prior lectio. MARIUS. *Signata* Puteaneus & tres alii. at complures, *signanda*. HEINSIUS.

15. *Marmoreis pedibus.*] Candidis, lib. XIII. Metam. *Pallice marmoreo*. & sic saepe apud bonos auctores. CIOFANUS.

17. *Et vobis.*] Puto, *at*, vel *ut*. HEINSIUS.

18. *Quas Scylla infestat.*] Omnino ex vetusti codicis auctoritate legendum est, *infestis*, id est, incurvat. MARIUS. *Infestis* meliores. nonnulli, *infestat*. Metamorph. XIII. 730.

*Scylla latus dextrum, laevum irrequieta Charybdis
 Infestans.* HEINSIUS.

Infestat quaque Douzas codex.

20. *Quo laeant Syries magna, minorque sinu.*] Multi utramque Syriam descriperunt, sed omnium optime Sallustius in Jugurthino. CIOFAN. Optime codex Regius, *quae Mala sinu*, infra Eleg. XVII.

Nec timeam vestros, curva Mala, sinus.

Mala cum Syrtibus quoque conjunxit Propert. lib. III. XVII. 7.

*Et placidam Syries portum, et bona littora nantis
 Praebet hospitio curva Mala suo.*

Curva igitur & sinuosa Mala. Virgil. Aeneid. V. 101.

Nunc illas promissis vires,

*Nunc animos, quibus in Gaetulis Syrtibus usq[ue]
 Ionioque mari, Mala quoque sequacibus undis.*

HEINSIUS. Dubium tamen me facit, quod Mala

Et

- Et quibus emineant violenta Ceraunia faxis:
 20 Quo lateant Syrtes, quove Malèa sinu.
 Haec alii referant. at vos, quod quisque loquentur;
 Credite: credenti nulla procella nocet.
 Sero respicitur tellus, ubi fune soluto
 Currit in immensum panda carina salum.
 25 Navita sollicitus quà ventos horret iniquos,
 Et prope tam letum, quam prope cernit aquam.
 Quid? si concussas Triton exalperat undas?
 Quam tibi nunc toto nullus in ore color!
 Tum generosa voces fecundae sidera Ladae:
 30 Et, Felix, dicas, quam sua terra tenet!

Tutius

lit promontorium, quod rectius eminere quam latere dici possit; cum Syrtes, quae sub aqua minus profunda vada & brevia periculossima occultant, hoc verbo indicentur melius. *Maleum* tamen suum dixit Flor. III. 6. BURMANNUS.

21. *Hoc alii.*] Rectius in exemplaribus legitur, haec, scilicet periculosa. MARIUS.

21. *Quod quisque loquatur.*] Vetus & sana lectio est, loquatur. MARIUS. Loquentur Barberinianus & unus Moreti. recte. de quo loquendi modo plura ad Metam. lib. v. 212. & Fall. II. 731. Noster infra lib. III. Eleg. II.

Vincamus dominas quisque favore suas.

Remed. Amor. 74.

— *Vindictas quisque favete suas.*

Virgil. VI. 743.

Quisque suos patimur Manes.

Artis Amat. I. 109.

Respiciunt, oculisque notant sibi quisque puellam.

Lib. III. 771.

Nota sibi sint quaeque.

Ut libri veteres. libro Artis I. 613. ex antiquo codice:

Sibi quisque videntur amanda.

Nuce 54.

Devotusque umbras proxima quaeque meat.

Fall. lib. I. 448.

— *Nam dis ut proxima quaeque*

Nunc pennâ veras, nunc dixi vras notas.

Lib. II. 715.

Oscula quisque suas matri properata tulorunt.

Rem. Amor. 686.

Dum sibi quisque placent, credula turba sumus.

Ita lego. vulgati, placet. HEINSIUS.

22. *Credenti nulla procella nocet.*] *Quaerenti* Potentius. HEINSIUS. Mihi quoque *quaerenti* rectius videtur, pro inquirenti in conditionem & ingenium maris, & sinuum &c. vid. ad Epist. XVII. 198. BURMANNUS.

24. *Currit.*] *Tendit* duo scripti.

25. *Navita sollicitus & ventos horret.*] Si ita legeris, postrema syllaba dictionis, *sollicitus* finalitatis gratia produceretur, cum sit natura brevis. Sed mihi non displicet vetus lectio; *Jam*, ut apud Virgil. in x. 236.

Jam loca iussa tenet. MARIUS. *Quia ventos* Putianus, Arondelianus, & tres alii. *Lege, quâ*. in salo nimirum. alii codices, *jam*, vel *quaque* HEINSIUS. Ego mallet:

Navita sollicitus, quam ventos horret iniquos,
Tam prope se letum quam prope cernit aquam.
Prope se ut Epist. XII. 59. *Cum ventos* vero est in Scriverii & Palatino altero. *Horret* autem est cum horrore audit. Quintil. Decl. VI. II. *Legem istam quidni horream?* *Cum ventis horret iniquis* Francfortensis. BURMANNUS.

27. *Exasperat.*] *Exasperet* ex Veteri lectione legendum. NAVOERRIUS. Vetus codices habent, *exasperet*, quae lectio est melior. MARIUS. Nonnulli, *quid si exasperet*; rectius. HEINSIUS.

28. *Quam tibi sit toto.*] Longe melior & vultus lectio est illa vetustissimi codicis:

Quam tibi sit toto nullus in ore color.
 Id est ex timore tota expallescet. MARIUS. Alii; *Qui tibi nunc toto*. vel, *toto est*. prima editio, *Quam tibi nunc toto est*. recte, si *est* tollas:

Quam tibi nunc toto nullus in ore color?
 HEINSIUS.

29. *Tum generosa voces fecundae sidera Ladae.*] Non videtur hunc locum satis intellexisse Commentator: neque enim Poëta de sideribus Castoris & Pollucis, quae in coclo videntur, hoc loco intelligit: sed de iis ignibus, qui navibus inhaerent, quos Castoris & Pollucis nomine nautae invocant: de quibus Plineus lib. II. cap. XXXII. cuius haec sunt verba: *Vidi uolturnis militum vigiliis inhaerere pilis pro vultu fulgorem, effugit ea: & antennis navigantium, aliique navium partibus, eorum vultu quosdam senso insistant, ut velucres, solum ex sede mutantur.* *Graves, cum solitariae ventis, mergentibus*

Tutus est fovisse torum; legisse libellos;

Threïciam digitis increpuisse lyram.

At, si vana ferunt volucres mea dicta procellae,

Aequa tamen puppi sit Galatea tuae.

35 Vestrum crimen erit talis jactura puellae,

Nereïdesque Deae, Nereïdumque pater.

Vade memor nostri, vento reditura secundo;

Impleat illa tuos fortior aura sinus.

Tum mare in haec magnus proclinet litora Nereus:

40 Huc venti spirent: huc agat actus aquas.

Ipsa roges, Zephyri veniant in lintea pleni:

Ipsa tuâ moveas turgida vela manu.

Primus

desique navigia: & si in carinae ima deciderint; exorantes. Geminae autem salutaris, & prosperi cursus praenunciae: quarum adversus fugari diram illam ac minacem, appellatamque Helenam, ferunt. Et ob id Pelluci & Castori id nomen assignans, eosque in mari deos invocant. Haec Plinius. In eandem sententiam etiam Seneca, sed brevioribus verbis lib. 1. Nat. Quae. 1. In magna tempestate, inquit, apparent quasi stellae, velo insidentes: adjuvari se tunc periclitantes existimant, Pellucis & Castoris numine. Hos ignes, juniores ignem praecedentem & sequentem vocant. MICILLUS.

29. *Fecundae.*] Francius mallet, *fermosas*.
30. *Quem.*] Manuscripta fere omnia exemplaria habent, *quam*, itaque legendum arbitror. MARIUS. Rectius alii, *quam*. HEINSIUS. *Sua terra* vero potest de patria capi; sed magis placet intelligere de tellure, quae hominum mater credita, unde producti, & in qua educati homines. *Sua* ergo est hominibus propria, conveniens magis quam mare. Senec. Medea. 301.

*Audax nimium, qui frata primus
Rate tam fragili perhida ruperit,
Terrasque suas post terga videns
Animam levibus credidit auris.*
In quo choro plura his Ovidianis plane similia, infra Noster III. Eleg. II. 48.

Nil mihi cum pelago, me mea terra capis.
Sic eleganter quoque Florus lib. III. cap. 6. *Eodemque tempore & usum maris navibus recuperavit, & terras hominesque reddidit.* BURMANNUS.

31. *Libellos.*] Libellum Francof. & Moreti.
33. *At si.*] *Aut si* alter Palatinus. recte. infra. Eleg. XVI. 17.

Aut juvenum comites iussissent ire puellas.
Et Epist. IX. 131.
Aut si versus amor tuus est in caedibus nostris.
33. *Mea dicta.*] Ita Maffician. CIOFANUS. *Dicta* Epist. HEINSIUS.
38. *Illâ tuâ.*] Malium, *sua*. HEINSIUS.

39. *Declinet.*] Rectius fortasse in manuscripto codice legitur, *proclinet*. MARIUS. *Declinet* primae editiones & scripti multi, sed in optimis, *proclinet*, ut Aldus edidit. *propellat* Francof. *procurvet* Palatinus tertius. *proclinet* secundus. ego *proclinet* retineo. ita *proclinet* III. Fast. 793.

*Stella Lycaenium vergit proclinet ad Arcton
Milius.*
Imitatur vero Noster Iosep. Iscan. Bel. Troj. lib. I. 36. 106.

*Hic faciles proclinet aquas, hic evocat antra,
Qui vela impraegnat, Zephyrum.*
Inclinare aquas dixit Noster XI. Metamorph. 108.
BURMANNUS.

40. *Huc venti spirent, huc agat actus aquas.*] *Huc venti spirent* legendum, atque ita inveni postea in Excerptis Douzac. Sarravianus:
— *Huc ventus portas.*

Pont. IV. Eleg. X.
At Notus adverso tepidum qui spirat ab axe.
HEINSIUS. In Douzac Excerptis est, *hinc venit spirent, hinc agat Euris aquas*. sed perperam, *hanc venit spirent* Edit. prima.

40. *Actus.*] Puteaneus & septem alii, *Euris*. ut Epist. VIII. 41.

Aspice, ne everfas concites Euris aquas.
41. *Linco pleni.*] *Soli* Puteaneus cum quatuor aliis. sed nihil muta. adi adnotata lib. II. Pont. EL. VII. vers. 77. HEINSIUS. Vid. ad Epist. III. 58. sic apud Lucan. II. 683. legendum:

*Saepe nato pleno, sensisque rudentibus acta
Ipsa maris per claustra rates fastigia molis
Discessere solo.*

42. *Ipsa tuâ moveas.*] Recte, *ipsa*: nam & vectores aliquando nautica tractabant arma. vid. Pafserat. ad Propert. III. Eleg. 6. pag. 445.

43. *Puppm.*] *Pinam* Excerpta Politiani. HEINSIUS. Vid. Epist. XVIII. 158. & alibi.

45. *Excipiamaque humeris.*] Melior lectio in istudem libris, *Excipiamaque ulnis*. CIOFANUS. *Ulnis*
Ex-

- Primus ego adspiciam notam de litore pinum;
 Et dicam, Nostros advehit illa Deos:
 45 Excipiámque humeris, & multa sine ordine carpam
 Óscula. pro reditu víctima vota cadet.
 Inque tori formam molles sternentur arenac:
 Et tumulus mensae quilibet instar erit.
 Illic adpositio narrabis multa Lyaeo,
 50 Pene sit ut mediis obruta navis aquis:
 Dumque ad me properas, nec iniquae tempora noctis,
 Nec te praecipites extimuisse Notos.
 Omnia pro veris credam, sint ficta licbit.
 Cur ego non votis blandiar ipse meis?
 55 Haec mihi quamprimum coelo nitidissimus alto
 Lucifer admisso tempora portet equo.

Excerpta Jureti & Puteani cum codice Sarraviano & sex aliis. Sed vulgata respicit ad ritum illum, quo è navì alienis humeris per primas undas deferebantur victores in terram. sic infra Eleg. XVIII. de nataste:

Tu nostris niveos humeris impona lacertes.

Et Epistola XIX. 59.

*Nam modo te videoo prope me spectare natantem;
 Brachia nunc humeris humida ferro meisi.*

HEINSIUS.

45. *Carpam.*] *Carpere oscula*, quod sciam, nusquam dixit Ovidius, rectius ergo cum Sarraviano

codice & duobus Palatinis & quatuor aliis; *sumam*. vid. supr. Eleg. v. 57. HEINSIUS. Duo codices etiam, *jungam*.

46. *Victima vota.*] *Grata Palatin.* *Nostra Scriverit.* *Multa Moreti tertius.* *Victima vota* Francof. ulcus subesse puto. BURMANNUS.

48. *Pro mensa tumulus quilibet esse potest.*] *Et cumulus mensae quilibet esse potest* Puteaneus. tres, *Pro mensa cumulus*. prima editio & scripti nonnulli, *Et cumulus mensae quilibet instar erit*, quomodo & Arondelianus. nec aliter Sarravianus, nisi quod in illo, *tumulus*. & recte. HEINSIUS.

53. *Licbit.*] *Quamvis*, etiam. GIOFANUS.

E L E G I A XII.

ITe triumphales circum mea tempora lauri.
 Vicimus. in nostro est ecce Corinna sinu.
 Quam vir, quam custos, quam janua firma (tot hostes!)
 Servabant, ne qua possit ab arte capi.

Haec

I. *Triumphales Lauri.*] Sic Tibullus lib. II. Elegia v. quod in triumpho adhiberentur:

*Ipsa triumphali devinctus tempora lauro,
 Dum cumulant aras, ad tua sacra veni.*

GIOFANUS.

I. *Lauri.*] *Laurus* Puteaneus. HEINSIUS.

2. *Vicimus.*] Neapolitanus & quatuor alii, *vincimus*, ut & infr. III. XI. 5. & Reimer. Am. 358. & Thist. III. IX. 23. & Metam. IV. 356. ubi vide notata. ita Lucan. VII. 113.

Vincis apud speres votis me, Caesar, iniquis.

Sed vulgata quoque non rejicienda. auctor in obitum Maecenatis;

Indulsi merito, non est temerarius ille,

Vicimus. Augusto judice dignus erat.

Ubi forte legendum, *dignus est*. HEINSIUS.

3. *Quam janua firma, tot hostes.*] *Firma servae* que optimus Palatinus. *quot hostes* unus Medicus, bene. vide Epist. VI. 118. *firmus ut hostis* Puteaneus. *firmus ut hostis* Neapolitanus & Arondelianus. *servis ut hostis* duo. alii aliter, sed mendose. HEINSIUS. Sed *tot hostes* non moverem. Quint. Decl. VI. 16. *Domus propria, lectus genialis, conventus amicorum etc. tot voluptates obruere possunt unum dolorem*. ita Proverbium erat: *Quot servi, tot hostes*. vide Lips. ad Senec. Epist. XLVII. BURMANNUS.

- 5 Haec est praecipua victoria digna triumpho:
 In qua, quaecumque est, sanguine praeda caret.
 Non humiles muri, non parvis oppida fossis
 Cineta, sed est ductu capta puella meo.
 Pergama cum caderent, bello superata biluistri;
 10 Ex tot, in Atrida pars quota laudis erat?
 At mea seposita est, & ab omni milite diffors
 Gloria: nec titulum muneris alter habet.
 Me duce ad hanc voti finem, me milite veni;
 Ipse eques, ipse pedes, signifer ipse fui.
 15 Nec casum fortuna meis immisit actis.
 Huc ades, o curâ parte Triumphæ meâ.
 Nec belli nova causa mei. nisi rapta fuisset
 Tyndaris, Europæ pax Asiæque foret.
 Femina silvestres Lapithas; populumque bimembrem
 20 Turpiter adposito vertit in arma mero.
 Femina Trojanos iterum fera bella movere
 Impulit in regno, iuste Latine, tuo.

Femi-

6. *Praeda caret.*] Francius malebat, *pugna*, vel *palma*. minime vero aliquid mutandum; est enim praeda sine sanguine eadem, quae *parata*, de qua ad Epist. viii. 82. similiter fere apud Livium lib. viii. 38. *Caede inermes, cruentamque illis praedam reddo.* BURMANNUS.

10. *Ex tot in Atridis.*] *Atride* tres. prima editio & duo alii, *Atridas*. sed *Atrida* verum est. quomodo Neapolitanus & Farnesianus. Epist. iii. 39. *Si tibi ab Atrida praedo retinenda fuisset.*

HEINSIUS. Vid. ad Epist. iii. 29.

11. *Et ab omni milite diffors.*] *Diffors* Puteaneus optime. vide de ea voce quae notamus ad Epistolam Sabini primam. §f. 35. HEINSIUS.

13. *Ad hunc.*] Legitur etiam, *Ad hanc*: recte utrumque. Dicitur enim, *hic & haec finis*. Virgil. in ii. Aeneid.

Hæc finis Priami satorum. MARIUS. *Hanc finem* Puteaneus. sic Lucretius passim, ut & Virgilius, Horatius & alii optimi aevi scriptores. In Ithide, ex antiquis libris:

Quam finem vitas Sardanapallus habet.
 ARTS Am. lib. i. 282. ex veteri codice:
Legitimam finem flamma virilis habet.

Ubi plura. HEINSIUS.

15. *Atlis.*] *Arms* Mentelii prior. sed male. superbe enim & cum fastu dictum, quasi sua *atlis* essent; ut Caesaris Pompeji, Achillis & aliorum bellatorum *Atlis* passim occurrunt. vid. Epist. viii. 43. BURMANNUS.

17. *Nec belli est nova cura mei.*] In manuscriptis exemplaribus rectius legitur, *Nec belli nova causa*

mei. & sic omnino legendum esse, sequentia facile indicant. MARIUS. *Belli nova causa mei*, ita est in uno Maffeano & Vatican. CIOFANUS. Ita etiam Marius legit, repudiata veteri lectione, *nec belli est nova cura mei*, sed ego utramque sententiam careo. praeceffit etiam modo, *cura*: quare puto legendum transpositis vocibus, *Nec belli mea causa novi*. Nec puella, a me victa, & mihi dedita, erit causa novi belli, ut Helene & Asiae fuerunt. i. Fast. §19.

Hic quoque causa novi femina Martis erit.
 Supr. i. Am. x. 1.

Qualis, ab Eurota Phrygiis avesta carinis,
Conjugibus belli causa duobus erat.

Propert. ii. Eleg. ii. 45.

Glim mirabar, cur tanti ad Pergama belli
Europae atque Asiae causa puella fuit.

HORAT. i. Sat. iii. 107.

Nam fuit ante telenam cunivus terribilla belli
Causa.

Cura vero & causa saepe confunduntur. vid. ad Epist. viii. 15. si vulgata placet, legerem, *nec belli nova causa mea est*: nam est in tribus libris reperitur. BURMANNUS.

19. *Populumque bififormem.*] *Bimembrem* Excerpta Jureti, & Barberinianus pro diversa lectione: dixi ad Claudianum, & ad Nostrum Ep. ii. 71. & ix. 99. HEINSIUS.

20. *Apposita.*] Scio ita passim Nostrum loqui. malim tamen hic:

A peste vertit in arma mero. BURMANNUS.

21. *Nova bella.*] *Fera* Sarravianus & duo alii. rectius. nam *nova causa* praecederat. HEINSIUS.

23. *Fe.*

Femina Romanis, etiam nunc Urbe recenti,
Immisit foceros, armaque saeva dedit.

25 Vidi ego pro niveâ pugnantes conjugè tauros:
Spectatrix animos ipsâ juvenca dabat.

Me quoque cum multis, sed me sine caede, Cupido
Jussit militiae signa movere suae.

23. *Femina Romanis iterum nunc.*] Rectius lo-
bitur in exemplaribus, etiam. MARIUS. Etiam li-
bei veteres, verè. CIOFAN. Olim editi, iterum nunc.

25. *Vidi ego.*] Confer Statii lib. vi. 861. & quae
nos ad Phaedr. lib. i. Fab. 30. notavimus.

26. *Dabat.*] Facit Scriverii. quae etiam diver-
sitas in simili locutione occurrit Epist. x. 27. &
xv. 84.

27. *Me quoque cum multis.*] Legitur quoque in
manuscriptis exemplaribus, me quoque qui multos;
quae lectio pulchrior est. prior tamen non penitus
dispicit. MARIUS. Cum multis est in iisdem libris.
sequor. CIOFANUS. Cum multis scripti potiores.
Epistola ix. 137.

Me quoque cum multis, sed me sine crimine amasti,
HEINSIUS.

E L E G I A XIII.

Dum labefactat onus gravidi temeraria ventris,
In dubio vitae lassâ Corinna jacet.

Illâ quidem, clam me tantum molita pericli,
Ira digna meâ: sed cadit ira metu.

5 Sed tamen aut ex me conceperat; aut ego credo.

Est mihi pro facto saepe, quod esse potest.

Isi, Paraetonium, genaliaque arva Canopi
Quae colis, & Memphin, palmiframque Pharon,

Quâque

2. *Lassa Corinna.*] Lassa unus Regius, quod
probare poterat Francius. sed lassa de aegra recte
dicitur. Terent. Hecyr. ii. 1. Enim lassam oppide
tum dicebant. Noster lib. iii. Amor. xi. 8.

Saepe tulit lassus succus amarus opem.

Ubi itidem lassus volebat Francius. ita & lassus
Epist. xxi. 14. sic & saigari Dictys Cret. ii. de
Bell. Troj. 33. Eorum, qui antea saigabantur, corpo-
ra relaxari. BURMANNUS.

3. *Clamat.*] Mendose sic legitur: sana enim
lectio & vetusta est, illa quidem clam me: id est,
me infcio. Corinna enim hoc suum consilium ce-
laverat Nasonem: unde dicit nunc, eam dignam
fuisse, cui succerneret & irasceret. MARIUS.

3. *Tantum molita pericli.*] Tante peritura periclo
Douza in margine codicis sui.

5. *Sed tamen.*] Malim, Et tamen. HEINSIUS.
Nihil muto. supr. Eleg. x. 15. & infr. Eleg. xvii. 21.

— Sed tamen apto

Jungitur Heronis cum breviori modo.

Et iii. Eleg. ix. 47.

Sed tamen hoc melius.

Vid. & ad Epul. i. 2. & iii. 4. BURMANNUS.

7. *Isi.*] De Iside, quae & Iô, Inachi filia fuit,
ut ex lib. i. Metamorph. constat, sic Laëtantius
lib. i. Iô Inachi filia, ut iram Junonis effugeret,
ut erat jam sevis obsita, jam bos, transisse dicitur
mare. in Aegyptumque venisse, atque ibi recepta
pristina forma, dea facta, quae nunc Isis vocatur.
Ex Hyginus cap. cxlv. Iô Jupiter dilectam com-
pressit, & in vacca figuram convertit, ne Juno
eam cognosceret. Id Juno cum revivisset, Argum, cui
undique oculi resulebant, custodem ei misit. Hunc
Mercurius Jovis iussu interfecit. At Juno formidi-
nema ei misit, cuius timore exagitata, coëgit eam, ut
se in mare praecipitaret, quod mare Ionium est ap-
pellatum. Inde in Syriam transiit, unde Bospho-
rus fines sunt dictae. Inde in Aegyptum, ubi par-
is Epaphum. Jovis eum sciret suapte propter opera res
eam arrumpnas tulisse, formam suam ei propriam re-
stituit, deamque Aegyptiorum esse fecit, quae Isis
nuncupatur. De Canopo dixi extremo lib. xv.
Metam. CIOFANUS.

7. *Paraetonium.*] Paraetonium, inquit Stephanus,
civitas est non longè ab Alexandria, quam & Am-
meniam vocant. Hinc Paraetonus, a, um. gen-
tile ac possessivum, quo pro Aegypto utuntur
Poetae.

Quaque celer Nilus, lato dilapsus ab alveo,
 10 Per septem portus in maris exit aquas;
 Per tua filtra precor, per Anubidis ora verendi:
 Sic tua sacra pius semper Oliris amet,
 Piraque labatur circa donaria serpens,
 Et comes in pompam corniger Apis eat:

Huc

Poëtae. Cur autem *genitalia* vocet arva Canopi, & de diversis lectionibus hujus loci, vide Commentatorem. MICVLLVS.

7. *Genitalia.*] Generandi vim habentia, propter Nilii inundationem: *Quae* (ut Diodorus & Mela scribunt) non solum *vastis belluas in undis gignit, sed glebis etiam infundit animas, ex ipsaque humo vitalia effingit: quod patet ex hoc, quod post inundationem per humentes campos quaedam nondum perfecta animalia, sed tunc primum accipientia spiritum, & ex parte jam formata, ex parte adhuc terrea videntur.* quod idem Naso in I. Metam. dicit post diluuium Deucalionis evenisse. Plin. quoque lib. IX. haec inundationis Nilii miracula refert, ejus aquam terrarum gentilem appellavit. Dixit enim: *Quippe deturgente eo musculi reperimus inchoatae operi, genitalis aquae terraeque, jam parte corporis viventes, novissima effigie etiam tum terrena.* Unde apparet, non incongrue legi posse, *Genitalia arva.* licet in nonnullis exemplaribus scriptum sit, *Genialia*: quae lectio si placet, exponit voluptuosam. Genio enim operam dare dicimus, quando voluptatibus indulgemus. unde Petrus: *Indulge genio, carpatius dulcia, nostrum est quod vivimus.* Inde *geniale*, id est voluptuosam, dicimus. Naso in fine libri tertii Amorum:

Imbelles elegi, genialis musa valet.

Et Juvenalis:

Genialis agatur iste dies.

Cur autem *genitalia* dicantur Canopi arva, causam asserit Strabo, lib. XVIII. scribens: *Canopi templum fuisse Serapidis, & cultu & religione excellens: ad solennia cuius per fossam ex Alexandria ingens turba descendebat. Nam die ac nocte naviculis plena erat virorum ac mulierum impudenter canentium, ac saltantium cum omni dissensione: etiamque diversoria fuisse impedita, ad huiusmodi relaxationem & celebratorem idonea.* Unde à Papinio dictum est, *Curve Therapnaci lasciviva tota Canopi.* MAXIVS. Quomodo *genitalia arva* Iudis, ubi Iudis nata non esset? Puteaneus & nonnulli, *genilia.* Regius & tres alii, *geniolaque.* quod verum est. sic *rus genialis* Epistola Herus, & in Metamorph. *platanus genialis.* & *geniale litus* Statio lib. IV. Sylv. ad Marcellam. Elegos *musam genialem* Nover vocat infra sub finem Amorum. & *genialem praeram* de raptu Sabinarum. Aegyptii enim molles & genio admodum indulgentes. Sed de Canopo rem fufius docet Strabo lib. XVII. *Ἀπὸ πύργου δ' ἴσθου δὲ τῶν κρη-*

γυρῶν ἔχλας τῶν ἐν τῆς Ἀλεξανδρείας κἀντίον τῆ δ' ἰσθμοῦ. πῶσα γὰρ ἡμεῖς καὶ οὗτε κλυδὸς τῶν ἐν ταῖς πλωκίαις καταλουμένων καὶ καταρχομένων ἀναίων μετὰ τῆς ἔχλατος ἡμελοσίας καὶ ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν. quae munifice illustrant nostri illa Trist. lib. I. Eleg. III.

Nem ut Alexandri clarum delatus in urbem Delicias videam, Nile jecisse, tuas.

Quintilianus lib. I. cap. III. *Gaudemus siquid dixerimus licentius, verba ne Alexandrinis quidem permittenda delicias, offculo ac risu excipimus.* Stat. Silv. v. ult.

Nem ego mercatus Pharia de puppe loquaces Delicias, delumque sui convivia Nilii Infantem.

Senec. Epist. LI. *Itaque de secessu cogitans numquam Cauasum eliges, quamquam neminem Canopus frugis esse vetet. hinc hilaris Canopus Columellae quoque dicitur lib. X.*

Nataque jam venias hilaris famulca Canop. Et Gratio, *festivi turba Canopi.* quomodo legendum in Soliniani recte vidit Salmalius. cum *acrisi* perperam nunc legatur. & hinc *Canopismus* in Proverbium abiit. Eustath. Scholias in Periegeten, *Ἐμφανὲς δὲ ἠμῶτες, καὶ τροφῆν τοῦ Κανυβίτας, ἐν εἰς ἄλγος τὸν Κανυβίτην καὶ τὸν ἐκὶ Λαμυρίαν. sic mollem Canopum, dixit Pacatus in Panegyrico. Famosum Juvenalis Sat. XV. 46.*

Sed luxuria, quantum ipse notavi, Barbara famosus non cedit turba Canop.

Stat. Propempt. Celeris:

Curve Therapnaci lasciviva ora Canopi.

Amnian. lib. XIII. de Canopo: *Haecenus impendit locus sanis & diversoribus exstructus, auris & salutaris temperamento perflabilis. Lege, aurae salutaris temperamento.* Plura vide apud Frontin. Stratag. I. cap. I. §. v. ubi legendum, *ad mores Alexandrinus vitamque desicere.* *Genialia* ergo, ut *festum geniale* Nostrum lib. III. Fast.

— *Annae festum geniale Perennae.*

Et *festum genialiter agere* libro XI. Met. de Bacchi facris. Statius, *genialia litorea Naxi.* ita Ennius:

Romulus in caelo cum Diis genialiter accubum Dejiv.

Ita Catalect. Pith. pag. 100. *genialiter accumbere, & genialis imago.* & pag. 174. *genialis byemi. genialis vultus* Capitol. pag. 39. Vid. Salmas pag. 107. vulgo legebatur, *gemmatas.* HEINSIVS. *Genialia* jam Aldus in posteriori editione expressit, & Mi-

nus,

- 15 Huc adhibe vultus; & in unâ parce duobus:
 = Nam vitam dominae tu dabis; illa mihi.
 Saepe tibi fedit certis operata diebus,
 Quâ cingit lauros Gallica turma tuas.
 Tuque laborantes utero miserata puellas,
 20 Quarum tarda latens corpora tendit onus;

Lenis

rius, & Bersmannus illustraverunt. eadem varietas est apud Stat. XII. 618.

Mittis in arma manus genitalibus hospita divis, Icaris Celestis domus, viridisque Melanæ.

Ubi MS. *genitibus*, vide & I. Art. 125. BURMAN. 9. in *alveo*.] Vetus & sana lectio est, *Ab alveo*. Synacresis autem est, *alveo*. Sic Tibull. III. 1. 49.

Rure levis verno feres apes ingeris alveo. MARIUS.

Ab alveo legendum. CIOFANUS. In *alveo* meliores. HEINSIUS. Ita quoque legendum censet Celeberimus Bentejus ad Horat. lib. III. Od. 29. 34. sed

dilapsus ab alveo mihi praefendum ideo videtur quia supra Deltam Nilus uno alveo, & lato fluens, deinde in septem ora se scindens, vagus atque dispersus per omnem Aegyptum it; ut describit

Meia lib. 1. cap. 9. dilabitur ergo a lato alveo in septem fluvios, & per septem portus in mare evolvitur. neque hic *septem portas*, quod in Regio & Francofurtensi existit, cum eodem Bentejo

, sed *portus* legerim, quia singula ostia portus opportunos faciunt. vid. Epist. XIV. 107. immo omnia ostia fluviorum pro portibus sunt, quia tunc ibi creduntur navigantes, postquam factati fuere undis & ventis. sic certe Servius ad illa Virgiliti lib.

VII. Aeneid. 101.

Fluminis intrastis ripas, portuque sedetis.

Ante enim pro portu eras illic exitus fluminis. Rhythmicum praeterea verbum redderet vox, *portus*. BURMANUS.

10. *Per septem portus in maris exit aequat.*] Ossiorum Nili nomina notavi in observat. in Metam. CIOFANUS.

11. *Per Anubidis ora.*] Arnobius lib. VI. adversus gentes sic de Anubide: *Anubis camina cum facie*. IDEM.

12. *Ostris.*] De Ostride, vide quae notavi in Metam. lib. IX. IDEM.

13. *Circum.*] Circa meliores. HEINSIUS.

14. *In pompâ.*] *In pompam* tres scripti. recte, ut puto. Epist. XVIII. 60.

Ut comes in nefras officiosa vias.

BURMANUS.

17. *Saepe tibi meruit certis operata diebus.*] Sunt exemplaria, quae scriptum habent, *saepe tibi servit*. Meruit exponit Commentator, pro promeruit. Et sic ellipticòs accipiendum, pro *Meruit enim*: ipsumque verbum a ceteris distinguendum. At si pro servit accipias, sive militavit, à moro: quae & illud dictum est, *Aere merenti parvo, etc.*

tum nihil neque distinguendum neque supplendum erit. Et in quibusdam etiam *Servit*, pro *Aeruit* legitur. MARIUS. *Tibi dedit* Putcanus. Scribe, *fedit*, alter Menteli, *dedit incertis*. unus meus, *cedit festis*. Art. Ann. III. 635.

Cum sedeat Phariae sistris operata juvencae.

Trist. II. 297.

Istis aede sedens cur hanc Saturnia quaeret Egerit lauis Bephorioque mari.

Pont. I. Eleg. 1. 52.

Vidi ego, limigeras numes peccasse fatentem Istis, Istias ante sedere secos.

Tibull. I. Eleg. III.

Ut mea votivas perstetvus Delia noctes Ante sacras lino testâ fores sedeat.

Atque haec de sacris Isthis. Sed & quibuscumque in templis sedebant operatae. Vitgil. lib. II. 515.

Hic Hecuba & gnatae nequiquam altaria circum, Praecipites atrâ rem tempestate columbas,

Condensae, & divinum amplexae simulacra, sedebant. Sic veterimus Medicòs, mox dicit:

Abdiderat sese atque aris iuviva sedebat.

Julius Obsequens cap. 71. *Terracinae in aede Minervae mulieres troi, quae operatae sedebant, summe exanimatae.* & cap. 72. *Peffilentia fameque ina laboratum, ut ex Silyllinis populus circa cempita faecellaque operaturus sederit.* Foeminas Opi Deae sedentes fuisse operari solitas ex Macrobio cognoscimus libro 1. capite x. & Jovi Propertius lib. II. Eleg. XIII. ad Jovem?

Ante tuosque pedes illa ipsa adorsata sedebat.

Ubi operata codex Neapolitanus satis vetustus; quo sum usus, ut hic apud Nasoneum, & loco ex Arte Amatoria jam producto. Tibullus lib. IV. sub finem:

Sed veneris sanctae censidam vinctas ad aram.

Capitol. in Pertinace, in templo concubinae *recedit*. huc spectat illud Pythagoricum, *πορνὴν ὄντων ἐπιμαρτυρία*. vid. Paflerat. ad Propert. pag. 366. HEINSIUS.

17. *Certis.*] Quidam codices, *festis*: *certis* dies sunt statî, solennes Fall. II. 512.

Et referunt certis sacra paternâ dies.

Et in Ibid. 467 ubi similiter peccatum erat:

Aut te devotas certis Abdere diebus.

Lex XII. Tabul. *Certisque fruges, certisque haccas Sacerdotes publice libano, certis sacrificiis ac diebus.*

Jul. Firmic. de Errore Relig. *Et cum haec certis diebus segrinti.* HEINSIUS. Macrobb. lib. III. Saturn. 12.

K k k Eß

Lenis ades, precibusque meis fave, Iliथा.

Digna est, quam jubeas muneris esse tui.

Ipsę ego tura dabo fumotis candidus aris:

Ipsę feram ante tuos munera vota pedes.

25 Adiciam titulum, Servatā Nafō Corinnā.

Tu modo fac titulo muneribusque locum.

Si tamen in tanto fas est monuisse timore;

Hęc tibi fit pugnā dimicuisse fatis.

¶ *proceres Cellas Hercennii liber, qui inscribitur de sacris Calaribus Libuettum, in quo Salus Herculis instituti operari peritus debet & auspicio docet. Virg. Georg. 1. 11. 11. Rectius in verumissimis exemplaribus legitur. Quis, pro quibus, scilicet dicitur. Sic Maro in v. Aeneid. 510.*

Nedes & vincula rapis,

Quis innoxia palem malo pendebas ab alto.

Atque alia serpens. legitur & laures, recte utrumque. laurus enim unum est de his nominibus, quę duplicem habent denominationem. Virg. v. Aeneid. 549.

hic fatus cingit viridantia tempora laure.

Horat. 11. Od. 7.

Longaque solum militia latus depone sub lauru mea. MARIUS. Quis cingit tres scripti, quod Mario Negro placebat, deinde, Gallica turba Putaneus & plantis alii. sic Fast. 11. 218.

Cetera virgultis abdita turba lateat.

Ubi turba est in vulgatis, cingit quoque Putaneus uterque. Haec obscurissima sunt & quę Oedipum requirant interpretem. HEINSIUS. Douzac codex etiam turba, & ipse adscripsit, a Gallo fluvio. Quę tangit Francof. Laurum tuam Sarraui.

18. Turba.] Rectius in MSS. exemplaribus legitur, turba. MARIUS.

21. Precibusque fave Lucina puellas.] Precibusque meis fave Iliथा optime Putaneus, nam & Latini hoc nomine usi. Noller Metam. 1x. 283.

Propositam timidis parientibus Iliथam.

Virgil. Ciri 316.

Per te sacra precor, per numina Iliथas;

Ne tantum in facinus tam nulla mente feraris.

Ita scribo istos versus. Aufonius 11. xix.

At si difficilis trahit Iliथा retrorsum,

Tetrageus absque dubitarum vincula morarum.

Quomodo videtur scribendus locus mendosissimus. veterinum namque exemplar Vossianum:

At si difficilis trahit Iliथा fidera rursusum.

Certe Iliथा nomen illic latere nullum dubium est. vulgati, trahit illa fidera rursusum. possit & scribi, trahit Iliथा laborum. Labor enim pro puerperio passim occurrit apud Poetas. Propert. 1v. Eleg. 1.

Idem ego, cum traheret Cynarę Lucina doleret,

Et faceret uteri pondera lenta moram, &c.

Horatius Carmine Saeculari:

Rite matures aperire partus

Lenis Iliथा tuera matres.

Lib. 111. Od. 22.

Montium custos nemorumque virgo,

Quas laborantes utero puellas

Ter vocata audis.

Et hinc Lucina quoque dicta Atheniensibus; quod gravidis puellis Zona solveretur. ejus templum Athenis. vid. Meursi. Athen. Attic. pag. 117. 118. etiam apud Assyrios: Lucianus pag. 1072. eodem autem modo Virgilius in fine versus dixit, Orisθya. 111. Aeneid. 83. & in Ciri, Adrastria. HEINSIUS.

22. Muneris.] Codex vetus, numinis, sed Horat. 1v. Od. 3.

Totum muneris hoc tui est. DOUZAC.

24. Vota.] Digna codex Douzac. Nota Palatję nus alicr.

E L E G I A X I V.

Quid juvat immunes belli cessare puellas,
Nec fera peltatas agmina velle sequi;
Si sine Marte suis patiuntur vulnera telis,
Et caecas armant in sua fata manus.

Quae

4. *Caecas.]* Recte. ita 1. Fast. 613.
Neve daret partus, illis temeraria caeco;
visceribus crescent excutietibus onus.

Vid. Epist. xi. 44. ubi *Tectum hostem* in hac re dicit.

5. *Quae*

- 5 Quae prima infuit tēnos convellere foetus,
Militiā fuerat digna perire suā.
Scilicet, ut careat rugarum crimine venter,
Sternatur pugnae triftis arena tuae.
Si mos antiquis placuiffet matribus idem;
10 Gens hominum vitio deperitura fuit:
Quique iterum generis jaceret primordia noſtri
In vacuo lapides orbe, parandus erat.
Quis Priami fregiffet opes, ſi numen aquarum
Juſta recuſaſſet pondera ferre Thetis?
15 Ilia ſi tumido geminos in ventre necaſſet,
Caſurus dominae conditor Urbis erat.
Si Venus Aenean gravidā temeraſſet in alvo;
Caefaribus tellus orba futura fuit.
Tu quoque, cum poſſes naſci, formoſa, periffes;
20 Tentaſſet, quod tu, ſi tua mater opus.

Ipſe

5. *Quae prima infuit tēnos convellere foetus.*] Legitur in exemplaribus etiam *avellere*, quae lectio magis placet nam licet idem ſignificet, hoc tamen mollius eſt, illud aſperius carmen reddit. MARIUS. Sic in uno Maſſiciano. In altero, *evellere*, non diſplicet. CIOFANUS. *Convellere* ſcripti potioris. ſic Epift. XVII. 111.

Deſino molle, precor, verbis convellere poſſus.

Metam. XI. 123.

Sive dapes avido convellere dente parabas. HEINS. *Avellere* olim editi plures. duo ſcripti, *divellere*. quod magis placet, viceribus enim excutitur foetus & divellitur. ita XIV. Metam. 115. *Sae divellere trunco*, ut eſt in MSS. BURMANNUS.

7. *Ut careat.*] *Ut careant rugarum crimine ventres* Scriverimus.

9. *Si mox.*] Ejuſdem argutiae ſententia eſt in Senec. Controv. VI. *Ergo ſi illis temporibus iſte carnifex apparuiſſet, conditorum ſuum Roma non haberet.* ſed nimis longe petitum. DOUA.

10. *Gens hominum vitio deperitura foret.*] Barth. Adv. x. XXVII. *Gens hominum vitas praeparitura foret.* argute mehercules; dubito tamen an vere. meus Chantaceus, *vitis deperitura.* alter Moreti, *non peritura foret.* latet aliquid. forte, *gens humana ſimul.* HEIKSIUS. Barthius conjecturam illam ſuam adſtruxit loco Aeneae Gazaet pag. 28. ubi illum vide. ſed *deperire* rectum eſt; nam notat penitus perire. lib. 1. Eleg. ult.

Ergo cum ſilicet, cum dens patientis aratri

Deperant avo, carmina morte carent.

Vitis autem ſimpliciter poſitum, pro prave, culpa matrum, quae praecederant. Tibul. 1. Eleg. x. 73.

Nec fauit hoc vitio.

Ubi vid. Broukhufii notas. ita *vitis creati* conſules, pro non riſte, contra auſpicia. cui haec miſus placet, ille poſſet per interrogationem ex Moreti codice legere:

Gens hominum vitio non peritura foret?

Incommodum tamen fateor *vitis* ita hic ſimpliciter poni. ſi liceret conjungere cum *hominum* planior eſſet ſententia, & ita *gens* poneretur abſolute pro genere humano, ut & *genus* apud Phaedr. II. Prolog. vel *hominum*, licet ſemel ponatur, biſ intelligendum eſt, quaſi dixiſſet *gens hominum vitio hominum deperitura foret.* Remed. 30.

Et quarum vitio nulla ſit erba parens.

Horat. 1. Od. 2.

Vitio parentum Rara juventus.

Et ille ſaepe. BURMANNUS.

14. *Juſta pondera.*] Id eſt debita. Quid enim eſt juſtius, quam matrem ferre in utero infantem quem conceperat? In vetuſtiſſimis tamen codicibus ſcriptum legitimus, *iſta*, non *juſta*. *iſta* igitur pondera, de quibus loquimur; id eſt foetus. Haec melior eſt lectio. MARIUS. Immo *juſta pondera* ſunt, quae tempus foetus delinatatum implent, quae non intempelive excutuntur, antequam partus ſit maturus; & ita omnia *juſta* vocantur, quae numeros ſuos implent; ut *Juſti anni* x. Met. 36. *Juſta ſtatura* Suet. Tiber. 68. *Juſta menſura*, de qua Salmat. ad Tert. Pal. pag. 103. *Juſta arma* &c. vid. Gronov. ad Liv. XXII. 48. ita ſequenti Eleg. 6. *Et dignum juſto commodis erba teras.* *Juſtum pugnae tempus* Virg. x. Aeneid. II. BURMAN.

15. *Geminos.*] Romulum & Remum. CIOFAN.

18. *Futura ſuit.*] *Futura foret* Sarraui & quindecim alii cum prima editione.

K k k 2

11. CUM

- Ipse ego, cum fuerim melius periturus amando,
 Vidissem nullos, matre necante, dies.
 Quid plenam fraudas vitem crescentibus uvis;
 Pomaque crudeli vellis acerba manu?
 25 Sponte fluant matura suâ. sine crescere nata.
 Est pretium parvæ non leve vita morae.
 Vestra quid effoditis subjectis viscera telis;
 Et nondum natis dira venena datis?
 Colchida resperfam puerorum sanguine culpant,
 30 Aque suâ caesum matre queruntur llyn.
 Utraque faeva parens: sed tristibus utraque caussis
 Jacturâ focii sanguinis ulta virum.

Dici-

21. *Cum fuerim.*] *Qui fueram* Moreti codex.
 22. *Matre negante.*] *Necante* potiores. HEINSIUS.
 23. *Quid plenam fraudas vitem crescentibus uvis?*
Pomaque crudeli vellis acerba manu?] Hanc sententiam paucis mutatis è Tibullò lib. III. Eleg. v. accepit. ejus verba sunt:

*Quid fraudare juvat vitem crescentibus uvis?
 Et modo nata mala vellere poma manu?*

CLOFANUS.

25. *Sponte fluunt matura sua.*] Inepta est haec compositio, idcirco, ut est in antiquis codicibus, ita scribendum est, *sponte sua matura fluunt.* MARIUS. *Fluunt matura sua* Putaneus & unus Moreti. multi, *fluunt.* HEINSIUS.
 26. *Pretium tardae.*] In utroque Maffean. *Et pretium est longae.* CLOFAN. *Parvae* plerique editi.
 27. *Vestra quid effoditis.*] *Lege, vestra quid ô foditis.* ut Remed. Amor. 19.

Cur aliquis rigidis fodis sua viscera ferro.
 HEINSIUS.

28. *Nondum natis.*] Francius malebat, *nate*: offendebat, scilicet, rythmus ille, *natis & datis.* sic Epist. VIII. 136.

Et nondum nato funeris aucter eris.

29. *Colchida.*] *Medeam.* Vide quae notavi in observationibus in lib. II. Tristium. CLOFANUS.

29. *Puerorum sanguine.*] In quibusdam, *notorum sanguine culpant.* NAUGERIUS. In quibusdam exemplaribus legitur etiam, *notorum.* sed optime quoque legitur, *puerorum*, id est filiorum, more Graeco, ut apud Horat. Art. Poët. 185.

Nec pueros coram populo Medea trucidet. MARIUS. *Sanguine matrem* Palatinus tertius, ut ad *querantur* referatur. ita Art. Am. III. 33. *Phasida matrem.* HEINSIUS.

30. *Aequae sua.*] *Aequae* unus Moreti. & recte. HEINSIUS. Ita pro *aequae*, *aequae* teposiumus Epist. VI. 136. vide & Epist. XXI. 180.

31. *Saeva.*] *Dira* Palatinus primus & Vaticanus ita *dira neverka* Epist. XII. 188.

32. *Uta virum.*] Sic etiam Remed. Am. 60. sed quia hic de duabus agitur, Francius malebat, *viros.*

33. *Quis vos irruis Eison.*] *Eiso* Putaneus. ut & infra Eleg. XVIII. 23. & sic lib. III. Artis, 23. & Metam. VI. 1. veterrimus Regiae Bibliothecae codex. Latino more. sic *Agamemno*, *Amphitryo*. sic & *Lado* ex veteri codice lib. v. 89. Fast. *Milo* libide 609. ex MS. *Almo* Metam. XIV. ex MSS. HEINSIUS. Francius volebat etiam, *irruis*, idque fortius credebatur. & mox, *figere viscera* ex Remed. 59. & ita erat in Moreti uno. sed *viscera* jam praecesserat vers. 27. *corpora* Marius interpretatur filios. De nominibus propriis, in e vel *en*. vide ad Quintilian. Inst. I. 5. *findere* Francofurt. non absurde. BURMANIUS.

35. *Haec neque.*] *Hoc* meliores. Neapolitanus; *Hoc neque marmoreis.* Forte pro, *Alarmaricis.* HEINSIUS.

36. *Perdere nec fatus.*] *Prodere* Excerpta Politiani. HEINSIUS.

36. *Ausa laena.*] *Visa* unus Heinsii.

39. *Ferturque rogo.*] *Toro* Sarravianus & unus ex meis. bene. in toro enim mortui efferebantur. quod & ab alijs jam animadversum. Art. Am. I. 487.

Interea frve illa tero resupina feratur.

Quantum de vivente illic agit. Statius Theb. VI. 76.

*Cum grande exequiis onus atque immensa ferantur
 Membra toro.*

Ita scripti; ut & Epicedio Glauciae II. Silv. v. 160;

Quod tibi purpureo tristis torus aggero crevis.

Ut doctissimus Gronovius jam monuit Diatribae Stadianae cap. XVII. Virgil. VI. 220.

Tum membra tero defesta reponunt.

Nollet

Dicite, quis Tereus, quis vos irriter Iason
 Figere sollicita corpora vestra manu?
 35 Hoc neque in Armeniis tigres fecere latèbris:
 Perdere nec foetus ausa Icaena suos.
 At tenerae faciunt, sed non impune, puellae.
 Saepe, suos utero quae necat, ipsa perit.
 Ipsa perit, ferturque toro resoluta capillos:
 40 Et clamant, Merito, qui modo cumque vident.
 Ista sed aethereas vanescant dicta per auras:
 Et sint omnibus pondera nulla meis.
 Di faciles, peccasse semel concedite tuto:
 Id fati est. poenam culpa secunda ferat.

E L E-

Noſter Metam. ix. 502.

— Toroque

Mortua componar.

Et lib. vi. 288.

— Stabant cum veſtibus atris

Anto toroſ fratrum.

Faſt. vi. 668.

Ducis ſupremis naenia nulla toroſ.

In mortem Druſi, 254.

Flamma erras poſito lenta ſubire toroſ.

Et mox 316.

Quemque promat ſine te ſternitur ecce toroſ.

Pont. i. Eleg. viii.

Cui nos & lacrymas ſupremum in munero funus,

Et dedimus medio ſcripta canenda toroſ.

Ita ſcribo, hunc torum etiam lectum vocabant. de quo Elegia in mortem Druſi dicitur. ferri pro offerri. Art. Am. iii. 20.

Pro quo viri eſt uxor funero lata ſui.

Hinc ferri in exoquia. Faſt. ii. 847.

Fortur in exoquia animi matrona virilis.

Ubi fruſtra magnus Scaliger, exoquia fertur repone cupiebat. HEINSIUS.

40. Et merito.] Scilicet, iſta poſiti: eſt enim vox clamantium. In vetuſtiſſimis tamen codicibus ita ſcriptum eſt hoc carmen:

Es clamas, merito, qui modo cumque videt.

Qui modo cumque, pro quicumque: carminis enim neceſſitate coactus interpoſuit, modo. MARIUS.

40. Qui modo.] Quae modo codex Douzae.

42. Et ſint omnibus.] Unus Vaticanus, ſint & in omnibus. ut Epist. vi. 65. Nullum ſit in amine pondus. Francof. Et ſint in verbis.

43. Concedito tuto.] Tutae Puteaneus a manu ſecunda. duo ſcripti, voto. quod forteſſe recte, ſi ita diſtinguas:

Di faciles, peccaffe ſemel concedito. voto
 Id fatiſ. at poenam culpa ſecunda ferat.

Simile mendum inſedit Statio lib. i. Silv. ii. 47.

Hanc propter votum Diſana lege tromantem
 Curreta.

Ut Heinfius legit. vulgo, propter iustum. apud Juſtinum quoque haec voces conſuſae a librariis. lib. ix. cap. 2. illo ſi voto ſungi vellet. ubi MS. perperam, ſi tuto ſungi vellet. iii. Art. 603.

Quae venit ex iusto, minus eſt accepta voluptas.

Ubi etiam MSS. nonnulli, ex voto. ſed haud recte: BURMANNUS.

44. Et fatiſ eſt.] Clauſulam, Et fatiſ eſt, ad praecedentia refero, non ad ſequentia. ut ſit ſenſus: Et fatiſ eſt, ſemel peccaffe: ſcilicet id quod in ſuperiore verſu ponitur. Nam & praecedentem Elegiam eadem ſententia concludit, hoc verſu:

Hac tibi ſit pugna dimicuiſſo fatiſ. MICVLLUS.

Scribo, id fatiſ eſt. lib. iii. Eleg. ii. ſub ſinem:

Hoc fatiſ hic: alio cetera raddo loco.

Quomodo & tibi eſt emendandum. & Trift. lib. iv. Eleg. x.

Manibus hoc fatiſ eſt. ad vos ſtudioſa revertet
 Pectora.

Ut recte vetus liber. Amor. lib. iii. Eleg. viii.

Tantum ne noſtros avidi liceantur amores,

Id fatiſ eſt. aliquid pauperis eſſe ſinat.

Ita ſcribo. male tibi quoque legitur, Et fatiſ eſt. HEINSIUS.

E L E G I A · X V .

Annule, formosae digitum vincture puellae,
In quo censendum nil, nisi dantis amor;
Munus eas gratum. te laetâ mente receptum
Protinus articulis induat illa suis.

5 Tam bene convenias, quam mecum convenit illi;
Et digitum justo commodus orbe teras.

Felix, à dominâ tractaberis, annule, nostrâ.

Invideo donis jam miser ipse meis.

O utinam fieri subito mea munera possim

10 Artibus Acacis, Carpathiive fenis!

Tunc

1. *Juncture.*] Male sic legitur; Vetus autem & sana lectio, *vincture*, ut fit a verbo *vincte*, quod ligare est & circumdare. MARIUS. *Juncture* Junii & octo alii.

2. *Censendum.*] Spectandum, faciendum. CROFAM.

4. *Induat.*] Imponat. Sic Plinius lib. xxxiii. 1. *Pessimum vitæ scelus fecit, qui anulum primus induit digitis.* MARIUS. Legendum esse, *qui id primus induit*, id est aurum, ex quo annulus, ex MSS. docet Harduinus. satis verosimiliter, ita idem scriptor lib. xxxvii. 6. *Claudius Caesar Zmaragdus induebat, ex Sardonychas.* BURMANNUS.

5. *Convenit illa.*] Si ita legeris, *Convenit* verbum erit personale: si, ut scriptum est in vetusto codice, *illi*, impersonale. ut apud Catull. LVIII.

*Pulsere convenit improbis cinædis
Mammææ pæthicoque, Caesarique.*

illi, Corinnae. Calus est datus, MARIUS. *illa* Puteaneus. & alii multi. sed *illi* scribendum. quod est in octo scriptis & antiquis editionibus, agit enim de domina. HEINSIUS. Recte: ita Terentius Adolph. 1. 1.

Hæc fratri mecum non conveniunt.

Sed legere etiam, *tam bene convenias*, scilicet *tecum*.

6. *Justo.*] Recte codex Douzæ. vid. ad Eleg. Præced. v. 14.

10. *Artibus Acacis.*] Id est magicis. ut lib. III. Amorum:

Aut te trahebas Acæa venefica laus Deorum.

Sed longe nichil in manuscripto. codice legitur, *Acæas*, id est Circes, Sols ex Perfa nymphea filia: quæ in feras varias homines mutabat, ut in Odyssæa canit Homerus. Unde in Bacul. Maro Eclog. VIII. 70.

Carminibus Circe socias mutavit Ulyssæ.

Sedem habuit haud longe à Cajeta Campaniæ

urbe, montem quandam, olim insulam: qui ab ejus nomine Circeus mons dicitur: & *Acæas* (ut Servius ait) ab aspernatum voce, propter celebratas illic corporum mutationes. Unde Virgil. lib. XII. 386. *Aeneid.* dixit:

Acæaque insula Circes.

Alii tamen volunt, *Acæam* dictam fuisse Circeam ab insula, sive oppido, quod erat juxta Phasin: de quo Apulejus in *Magia*. Hic igitur Naso *Acæas* dixit substantivè: in libro autem Metam. IV. 205. adjectivè sic:

Nec tenet Acæae genitrix pulcherrima Circes.

MARIUS. Malim, *Acacis*, cum prima editionibus & Barberiniano. sic supra lib. 1. Eleg. VIII. *Acæas carmina.* & infra, *Acæa venefica.* HEINSIUS.

11. *Tunc ego te dominæ.*] In Sarraviano, *tunc ego me.* in Regio, *tunc per te.* forte:

Tunc per te dominæ cupiam tetigisse papillas,

Cum lævæm tuis iniseris illa manum.

Ego ter duæ editiones præfæcæ. Ego si cupiam Francof. latet aliquid. BURMANNUS.

13. *Elabatur digitis.*] Imitatus Martial. XIV. 123.

Sæpe gravis digitis elabatur annulus unctis.

14. *Lapsus ab arte.*] *Lexus* Puteaneus. bene. nam *elabatur* præcesserat. HEINSIUS. *Multa Lexus* ab arte Scriverii. *Mira calliditate* Moreti & Douzæ. ut III. Fast. 380.

Censilium multas calliditatis inis.

Ubi & codices aliquot, *miræ.* BURMANNUS.

15. *Idem ego.*] Sarravianus, Moreti, Palatinus & Douzæ, *inde ego.*

16. *Siccæ gemma.*] *Siccæque membra* Berfmanni editio.

18. *Tantum.*] Dummodo: solum hoc mihi dari velim, ne signem, &c. Modus hic est loquendi Nasoni præcipuè familiarissimus: sic enim & in Remediis ait:

Tantum

Tunc ego te dominae cupiam tetigisse papillas,
Et laevam tunicis inferuisse manum.

Elabar digito, quamvis angustus & haerens;
Inque linum mirà laxus ab arte cadam.

- 15 Idem ego, ut arcanas possim signare tabellas,
Neve tenax ceram ficcave gemma trahat,
Humida formosae tangam prius ora puellae.

Tantum ne signem scripta dolenda mihi.

Si dabor, ut condar loculis; exire negabo,

- 20 Adstringens digitos orbe minore tuos.
Non ego dedecori tibi sim, mea vita, futurus,
Quodve tener digitus ferre recuset, onus.

Me gere, cum calidis perfunderis imbribus artus:

Damnaque sub gemmâ perfer euntis aquae.

Sed

Tantum iudicio ne tuus obset amor.

Et lib. III. Amorum:

Tantum ne nostris avidi lucrentur amores.

MARIUS.

18. *Signem.*] Signet Moreti, Douzae & duo alii.

20. *Tuos.*] Svos Moreti primus.

21. *Non ego dedecori tibi sum.*] Sim Puteaneus.

HEINSIUS.

22. *Quodve tener digitus.*] Forte, *teretis*; ut *teretis digitus* I. Art. Am. 621. *teretis lectus* II. Art. Am.

211. *teretes pilae* ex MS. 111. 383. sed & *tenax pes* ex MS. 11. Art. Am. 698. ubi vid. notata.

BURMANNUS.

23. *Perfundes imbribus artus.*] *Perfundis* idem Puteaneus. Scribe, *perfundere*. obvio apud Poetas Latinos Graecismo. sic lib. I. Metam. 484. ex antiquis codicibus:

Pulchra verecundo suffunditur ora rubore.

Ubi plura de hoc loquendi modo. HEINSIUS.

24. *Perfer euntis.*] Lege, transpositis syllabis, *fer pereuntis aquae*. Martialis. XII. 5.

Et pereuntis aquae fluctus ubique sonat. DOUZA.

Locus hic obscurior, nec ab interpretibus satis explicatus, sed illa verba *sub gemma* nolim construi cum *aquae euntis*; quasi aqua sub gemma iret, & inde damnum inferret illi, ut obicurar fiat. sed *sub gemma*, dicitur esse puella, quae gemmam digito gerit. ut *sub aure*, pro aurato, *sub armis*, pro armato, de quibus vide Salmast. ad Pollionis Tyrann. cap. xxxiii. quae locutio non modo scriptoribus Theodosiani aevi, ut Illustris Spanhemius Dissertat. xv. de Praef. & Usu Numis. pag. 318. Edit. secundae censet, fuit frequentissima, sed & prioris aevi. sic enim & noster Ovidius Epist. I. 17. Virg. III. Georg. 115. IV. Aeneid. 440. & V. 585. Stat. II. Theb. 552. IV. 116. & alii. si jam vulgata lectio scriberet, *perfer euntis aquae*,

debet intelligi lavatio in flumine vivo; illius enim aqua proprie ire dicitur. ut I. Metam. 111.

Flumina jam lactis, jam flumina neclaris ibant.

Et ne in re nota pluribus verbis lectorem detineam, videat in Barth. ad Stat. IV. Theb. 778. & 832. & Boulioh. ad Tibul. I. X. 36. si vero cum Douza legamus, *fer pereuntis*, capiendum de aqua, quam Ancillae aquariae portabant, & puellae fumebant post coitum, de qua ad lib. III. Eleg. VII. 84. & quod egregie illustratur illis ex III. Art. Am. IX. 6.

Quid, nisi quam sumes, dic mibi, perdis aquam?

Sed ego vulgatam servo, quia Ovidius perpetuo adherere puellae suae volebat; ideoque recte *perfer*, id est nunquam deponere, sive laveris in balneo, sive te flumine viro prolueris, quod & fieri solitum post concubitum, notissimum est. moris autem fuisse tunc annulos ponere, docent illa Terentii Heaut. IV. 1. 42. *Ea dum lavatum is, servandum mibi dedit annulum.* & Mart. XI. Ep. 60.

Senes Charinus omnibus digitis geris,

Nec nocte penis annulis,

Nec dum lavatur. BURMANNUS.

25. *Sed puto te visa.*] *Te nuda* Puteaneus & duo alii cum Jureti Excerptis. quatuor scripti, *quod membra*. tres, *quia*. puto, *mibi membra*. HEINSIUS.

26. *Et peraget.*] *Peragam* idem Puteaneus cum Barberiniano & uno Moreti. duo alii, *peragas*. deinde, *annulus ille*, pro *ipse* meliores. HEINSIUS.

27. *Quid mones.*] Exsi referri posse videatur ad id, quod supra monuit puellam, ne timeat se lavare cum annulo, & damna illa aquae perferat; tamen vel magno pignore contenderim, Poëtam scriptam reliquisse, *Voveo?* ita enim sensus est apertior, & sic in horrendae vetustatis codice legitur. Expone igitur: *Voveo*, id est cupio. nam quae magnopere cupimus, ea à diis immortalibus solemus

25 Sed puto te nudà mea membra libidine surgent,
 Et peragam partes annulus ille viri.
 Irrita quid voveo? parvum proficere munus.
 Illa datam tecum sentiat esse fidem.

solemus votis petere. Hinc quandoque *vovere* significat desiderare, & votum desiderium. MARIUS. Uterque Massician. *voveo*. placet. CIOFANUS. *Quid voveo recte*. quidam, *mones*, & quatuor, *moveo*. vid. supr. Epist. VII. 4.

27. *Parvum*.] Mentelianus, *parsum*, bene. ita *parca crimina* MSS. Art. Am. III. 32. *parciar libido*. ibid. 281. ex MSS. Epist. Cydipp. 80. *lintes parca*. *parcius pretium* 1. Amor. VIII. 69. *parcus succus* 1. Pont. ult. ita Art. 256. corrigendum puto: *Poenige fortunae munera parca tuas*. Et Fast. III. 823.

Munera de vestris parca referte Dui.

Vid. infr. ad lib. III. Eleg. VI. 9. HEINSTUS. Sed *parvum* praefero: *parsum* enim avaritiam indicaret, *parvum* vero bonam voluntatem, uti desinit divitiar. vide IV. Pont. VIII. 35. & Tibul. III. 1. 24. & alibi. BURMANNUS.

28. *Secum*.] Omnino ex veteris codicis auctoritate legendum est, *Tecum*: ut ad annulum, quem alloquitur, referatur. Sic enim sensus exigit: praeter quod vetustissima est lectio, ut diximus. MARIUS. 28. *Sentiat*.] Forte, *constat*. *Sentiat* Gryph. & Bersman.

E L E G I A XVI.

Pars me Sulmo tenet Peligni tertia ruris;
 Parva, sed irriguis ora salubris aquis.
 Sol licet admoto tellurem fidere findat,
 Et micet Icarii stella proterva canis;
 5 Arva pererrantur Peligna liquentibus undis:
 Et viret in tenero fertilis herba folo.
 Terra ferax Cereis, multoque feracior uvae:
 Dat quoque bacciferam Pallada rarus ager:

Perque

1. *Me pars Sulmo tenet Peligni tertia ruris.*] Cui hic Noster Sulmonem tertiam Peligni ruris partem dixerit, disserui in Scholiis in lib. IV. De Ponto, à quo loco, quae hic dicenda essent, repete. CIOFANUS.

1. *Ruris.*] Palatinus unus, *juris*. non male. ita passim veteres, quod hodie elegantes, scilicet, homines *territorium* vocant. Just. IX. 5. *Initio veris tres duces in Asiam Perjarum juris praemisit*. & millies alii. de ordine vero civitatum, quae ejusdem juris erant, vide Harduinum de nummis Popul. in MATNHETON. BURMANNUS.

2. *Ora salubris.*] *Obriva semper aquis Moreti*.

4. *Et micet Icarii stella proterva canis.*] Hunc locum Commentator de cane minore interpretatur, eundemque etiam *Sirium* appellari dicit: fortasse quia canem majorem de solo Cephalo cane intelligendum existimat. Sed ita res habet. Confundunt fabulas autores, canemque majorem aliàs Cephalo, aliàs Icarj dicitur, stellamque, quae peculiari nomine *Siria* dicitur, in capite canis natoris constituunt. Quare & testimonia, quae hic

citantur à Commentatore, ipsa quoque pleraque de cane majore accipienda. Vide Hyginum. MICYLLUS.

5. *Arva pererrantur Peligna liquentibus undis, Et viret, &c.*] Hunc locum in eo commentariolo, quem anno superiore edidi, de *SULMONIS* antiquitate, declaravi. CIOFANUS.

5. *Liquentibus.*] *Rigantibus* conjecerat Heinsius, & illustrare se hunc locum lib. III. *Adv. sariorum* 13. notaverat, quae ingenti veterum scriptorum damno perierat. *Liquantibus* hic habet Francofurtensis. forte, *liquantibus*. vid. ad Renied. 177. BURMANNUS.

6. *Herba folo.*] Tertius Vaticanus, *herba sero*. venuste. sic saepe, *gramineus torus*. HEI 1615.

7. *Cereis.*] Notandum est, extremam syllabam hujus ablativi *Cereis*, cum natura sit *brevis*, produci finalitatis gratia: cujus rei exempli plurima posuimus superius. Nam quod in quodam codice legitur, *Cereis*, id mihi minime place: inepta enim esset varietas, si in eodem carmine Natio dictionem *Ferax* junxisset genitivo & ablativo. nam melius

Perque resurgentes rivis labentibus herbas

10 Gramineus madidam cespes obumbrat humum.

At meus ignis abest. verbo peccavimus uno;

Quae movet ardores, est procul; ignis adest.

Non ego, si medius Polluce & Castore ponar,

In coeli sine te parte fuisse velim.

Solli-

melius dixisset, *Multoque feracior uvae*, quod ne diceret, quid obstitit? Non igitur vetulissima lectio est contemnenda, sed *Cereve* legendum. *Uvis*. Bene plurativo numero usus est: quia plura sunt uvatum genera. MARIUS.

7. *Multoque feracior uvae*.] Lege, *multaque feracior uvae*. Seneca Hercule Furente:

Estne aliqua tellus Cereis & Bacchi ferax?
Cornelius Severus Actna:

Fertili haec segestique feracior, altera vitis.
Guntherus Ligur. lib. 11.

Tam Cereis Bacchiisque ferax, quam mitis, olivae.
De Gallia Cisalpina. Florus lib. III. cap. XIX. de Sicilia: *Terra frugum ferax, & quodammodo suburbana provincia*. sic Avieno, *Insula ferax olivae, & amnis ferax piscium*. ita Fall. v. 35. ex MSS. *Terra ferax parvis*. Virgil. Georg. II. *Alia ferax olei est*. ita contra *sterilis* cum secundo casu Perlius, *Sterilis vari*. HARTSIUS. Ita apud Quintil. Decl. XIII. *Azellus, non visibus conspicius, non frumentis ferax*. ex MS. vulgo, *frumentis*. Gryphius edidit, *ferax Cereve*, quod Marius, & deinde Beriman. ex duobus libris probat, & produci censens propter incitium.

8. *Rarus ager*.] *Gratus* optime Puteaneus. Martialis notum illud, lib. x. 47.

Non ingratus ager; siccus perennis.

Unus Vaticanus, *grajvus ager*. duo, *parvus, vizus* est in Scriveriano. sed *rarus ager* spisso densoque, quem dicunt, opponi potest, atque is vini, ut plurimum, seracillimus. sic Maro Georg. II. 227. ubi de terrae cujusque agit natura & ingenio:

Rara sit, an supra morem si densa requiras,
Altera frumentis quoniam savae, altera Baccho.

Densa magis Cereis, rarissima quoque Lyaeis.
Densam terram minus oleae nutriendae convenientem, testis quoque Columella libro v. cap. VIII. & IX. HEINSIUS. Idem Virg. I. Georg. 409.

Et Jupiter avidus ausis
Densas, erant quae rara modo, & quae densa relaxat.

Contra in Fallis IV. 683.

Frigida Carseti, nec olivis apta serendis
Terra, sed ad segetes ingeniosus ager.

Ita *missi* solum Horat. I. Od. XVII. vide hic etiam Marium. totum vero hunc locum videtur expressisse Silius lib. I. 237.

Nec Cereis terra indolis, nec inhospita Baccho,
Nullaque Palladia sese magis arbore tollit.

BURMANNUS.

9. *Resurgentes*.] Crescentes exponit Marius, quod Caspino displicet, qui calcatas pedibus, & ex foli feracitate resurgentes explicat. sed quibus ambulat, quales, per herbas, rivis labentibus madidas? melius alii *resurgentes*, quae vi & lapsu aquarum inclinatae erant, ut saepe videmus, capiunt. verum non video, qua ratione tunc dici possent, *resurgentes rivis*, cum contra rivos labentes, qui inclinant herbas, iterum resurgere inclius dicerentur. quare *resurgentes* herbas intelligo, ante sectas & demessas, iterum aquae copia focundante, resurgentes & crecentes; ut ita urbes excisae resurgere passim dicuntur. ut I. Fall. 523. Horat. III. Od. III. & quaecumque in veterem statum restituantur. vid. VII. Metam. 81. apposite Plinius lib. XVI. 31. *Est in exemplis multas arbores occidisse, ac sua sponte resurrexisse*. & cap. 36. *Arundo omnis ex una stirpe numerosa, atque etiam recisa focundius resurgit*. Curt. IX. 1. *Ut species non esset rami resurgens, sed arboris ex sua radice generatae*. unde videmus resurgere arbores & plantas duci, quae novellis frondibus repulsiunt, ut Columella loquitur. BURMANNUS.

9. *Rivis labentibus*.] *Currentibus* Politianus alter, quod glossema puto. Horat. Epod. II.

Labuntur altis interius ripis aquae.

Lib. I. Amor. VIII. 60.

Ut celer admissi labitur amnis aquis.

Mox Eleg. XVII. 31.

Sed neque diversi ripa labuntur eadem
Frigidus Eurotas, populiferque Padus.

Remed. 177.

Adspice intendo labentes inermare rivos.

Similis varietas Remed. 618.

De prope currenti flumine manat aqua.

Et ibi *labentis* MSS. vid. ad lib. I. VIII. 49. BURM.

11. *Ardor adest*.] Si ita scripti, duobus verbis peccavit, non uno Poeta. quare cum quatuor scriptis & Douzaco codice repono, *ignis adest*. peccavit in verbo *abest*, cum debuisset dicere *adest*. quod movet etiam Vaticanus, ut dictum esset, quemadmodum quod *amans* & similia. vide ad Epist. XVIII. 153. BURMANNUS.

13. *Non ego, si medius Polluce & Castore ponar*.] Pro, medius inter Pollucem & Castorem. Est autem *avri & vruis* quaedam. Sed grammatici fortassis regula defendent, ea videlicet, qua ablativo casu dicuntur poni, in quibus praepositio desideratur. Sed haec pericula, & ac levia. MICYLLUS.

LII

16. 20

- 15 Solliciti jaceant, terrâque premantur iniquâ,
In longas orbem qui secuere vias.
Aut juvenum comites jussissent ire puellas,
Si fuit in longas terra secunda vias.
Tum mihi, si premerem ventosas horridus Alpes,
20 (Dummodo cum dominâ) molle fuisset iter.
Cum dominâ Libycas aufim perrumpere Syrtes,
Et dare non aequis vela ferenda notis.
Non, quae virgineo portenta sub inguine latrant;
Nec timeam vestros, curva Malæa, finus:
25 Non quâ, submersis ratibus saturata, Charybdis
Fundit, & effusas ore resorbet aquas.

Quod

16. *In longas orbem.*] Aliter censebant T. Iras & Vitalis, quicumque illi sunt, qui *Deo, qui vias & famas commentus est, votum solvemat*, apud Spon. Miscell. Erud. Ant. pag. 114. ex Appendice ad Marm. Ox. n. IV. quarum commentor Mercurius habetur. BURMANNUS.

17. *Aut juvenum.*] Rectius in MSS. exemplaribus legitur, *At juvenum*. MARIUS. *At juvenum* Puteanus & multi alii. HEINSIUS.

18. *Si suis.*] Vetus lectio est, *sic suis*. expone igitur *sic*, id est, hac lege, ut juvenum comites puellae irent. MARIUS. Sic Sarravianus.

19. *Si premerem ventosas horridus Alpes.*] *Turbidus* prima editio. alii, *ventosi turbine Panti*, vel *venti*. atqui *horridus* pro frigido ponitur. Martialis lib. III. Epig. 36.

Horridus ut primo semper te mans salutem.

Apud Persium Satyra prima:

Scis comitem horridulum trisa donare lacerna.

Sic *horrifera Boreas*. *horrare* quoque pro frigere. de quo dicemus Arte Amatoria lib. II. 213. Vide & Notas Fast. I. Pl. 495. HEINSIUS. Vide ad Petron. cap. LXXXIII.

19. *Ventosas alpes.*] Fortasse Rhipaeos montes dicit, unde flat boreas. nam alpes & Rhipaei montes idem a quibusdam ponuntur: secundum quorum opinionem volunt Virgilium lib. IV. Aeneid. 442. *Alpinum boream appellasse*. Aut *ventosas* dixit, quia altissimi montes sunt Alpes: & (ut etiam in Artibus dixit Naso) *perflant altissima venti*. *Horridus*: horrens frigore propter assiduas nives, quibus teguntur Alpes: unde *alpinas nivos* in Bucolicis dicit Maro, quasi verbi etymologiam innuens. Dicitur enim sunt *Alpes* (ut nonnulli volunt) à nivis candore. nam Graeci ἀψα candidum dicunt. MARIUS.

20. *Dummodo cum dominâ.*] Alioqui asperum & difficile. In vetustissimis exemplaribus sic scriptum legitimus hoc carmen:

Dummodo cum domina molle fuisset iter. MARIUS.

Dummodo cum domina scripti. recte. libro I: Eleg. VI.

Dummodo sic, in me duras transito catenas.

Fast. IV. 11.

Parva bonae Cereri, dummodo casta, placent.

Lib. V. 242.

Et parera intacto, dummodo casta, viro.

Epist. XVIII. 146.

Dummodo quas findam corpore demur aquas.

Epist. XIX. 189.

Dummodo peruenias.

Metam. X. 478.

Dummodo tale nihil vigilans committere tentem;

Propert. lib. III. Eleg. XVI.

Dummodo purpureas spument mihi dolia musto.

Tibul. lib. I. Eleg. I.

— — — — — *Tecum*

Dummodo sim, quae so, segnis inerteque vocer.

Horat. I. Sat. IX. 43. in quomodo ultimam corripuit:

Maecenas quomodo tecum. HEINSIUS.

21. *Praerumpere.*] Rectius in quodam codice legitur, *perrumpere*, id est irrumpere. Horat. I. Od. III.

Perrupit Acheronta Herculeus labor. MARIUS.

Idem lib. III. Od. 16.

Aurum per medias ire satellites,

Et perrumpere amat saxa.

Praerumpere Moreti liber & duo alii. quo verbo magis in bello utuntur. ut *perrumpere vallum* Caes. III. Bel. Gall. 26. ubi vid. Davies. BURMANNUS.

25. *Saturata Charybdis.*] *Superata* Palatinus unus. *Furata* alter Mentellii quod posset explicari non invenit. forte tamen est pro, *furiata*. sed *saturata* melius est fundis convenit, ut metaphora defumatur ab illis, qui graves nimio potu & cibo, iterum evomunt. quae manifesta in variis, quae adducit Heinsius, Poetarum locis. BURMANNUS.

26. *Ore receptas aquas.*] *Resorbet* bene Excerpta Douzae & unus Medicus. *reportes* Barberinianus primus

- Quod si Neptunum ventosa potentia vincit,
 Et subventuros auferet unda Deos;
 Tu nostris niveos humeris impone lacertos.
 30 Corpore nos facili dulce feremus onus.
 Saepe petens Hero juvenis tranaverat undas.
 Tunc quoque tranasset; sed via caeca fuit.
 At sine te, quamvis operosi vitibus agri
 Me teneant, quamvis annibus arva natent,
 35 Et vocet in rivos parentem rusticus undam,
 Frigidaque arboreas mulceat aura comas;
 Non ego Pelignos videor celebrare salubres:
 Non ego natalem, rura paterna, locum;

Sed

primus Palatinus; *reposita*. quod esset, *reposita*.
 Pont. lib. III. Eleg. x.

*Nec potes infestis conferre Charybdin Achaëis,
 Ter licet opotus, ter vomas illa fretum.*

Sed *reforbat* impense placet. Epist. Medecae, de
 Charybdi 125.

*Quaque vomis fluctus totidem, totidemque re-
 forbet,*

Not quoque Trinacriae supposuisset aquas.

Virgilius III. 421. Aeneid. de Charybdi:

Imo Barabris ter gurgitis vastos

Sorbot in abruptum fluctus.

Noster Metam. VII. 63.

Ratibusque inimica Charybdis

Nunc sorbere fretum, nunc reddere.

Tibull. Panegyri. Messalae:

*Nec Scyllae sacro conterritus impetus aestu,
 Cum canibus raptis inter freta sorberet undas,
 Non violenta suo consumpsit in ore Charybdis.*

Sic scribendum, *sorberet* pro *serperet* doctissimi
 Goujeti est. cetera sunt mea. Silius lib. XIV. 255.

*Et qui corruptas sorbentem vorticis haustu,
 Atque iterum in fundo, jaculantem ad sidera puppim*

Tauromeniana cornu de sede Charybdis.

Hinc *sorta Charybdis* Statii Propempt. Metii Ce-
 leris. Penelope Sabiniana:

Immidis sorta Charybdis aquis.

Apud Statium *perperam sorta* nunc circumfertur.
 Seneca Medea 408.

*Quae Scylla, quae Charybdis Ausonium mare
 Siculamque sorbens, servas tantis minis.*

Diclus Cretensis. lib. VI. 5. *Ad pestremum inter
 Scyllam & Charybdis mare saevissimum, & illata
 sorbere solitum, plurimas navium cum sociis amisit.*
 HEINSIUS.

27. *Quod si Neptunni ventosa potentia.*] Plurimi,
 eique optimi, cum prima editione, Neptunum,
 quod non de nihilo, ut per *ventosam potentiam*
 intelligat Aeolium, ventorum potentem, qui in-
 vito saepe Neptuno tempestates ciet, ut apud

Maronem lib. I. Aeneidos. in principio, molitus
 exitium Aenea, inscio & indignante Neptuno.
 sic Martialis lib. X. 30.

Si quando Nereus sentit Aetoli regnum.

Et ita *temperata* ventos Aeolus dicitur Epist. x. 66.
 per *Deos* vero *subventuros* intelligendi, quorum in
 tutela navis erat. *ventosa* autem potentia quia *im-
 perabat* saepe *tristitia*, ut Epist. XVIII. 46. ubi &
 Boreas *coarctus* aquas dicitur. BURMANNUS.

27. *Vineas.*] *Vincis*, & mox *auseres* meliores.

HEINSIUS. *Vincet* decem scripti & prima editio.
auseres illa Neapolitan. & Mentelii prior.

31. *Hero.*] *Heron* Putecanus & omnes fere
 scripti cum prima editione. vid. Epist. VII. 133.
 BURMANNUS.

33. *Quamvis operosi vitibus agri Me teneant.*]

Ostendit aetate sua in agro Sulmonensi vineas esse
 innumerabiles, ut ad hunc quoque diem videmus.
 CROFANUS. *Cultis* editio prima & Palatinus alter.
 ita Epist. X. 59. *Vacas insola cultu*; & *operosi*
 sunt agri, in quibus multum operis fit, ut colatur.
 vid. Broukh. ad Tibull. I. x. 8. sic *operosa colenti-
 bus arva*. I. Art. 399. BURMANNUS.

34. *Quamvis amibus arva natent.*] Sic Maffican-
 verè. CROFANUS. *Imbribus* editio prima, & Gryph.
 & aliae.

35. *Currentem rusticus vomam.*] Stultum est de
 multo intelligere. Idcirco emaculanda est deprava
 lectio, & ex antiquissimi codicis auctoritate
 legendum *Ammon*, aut (quod melius est) *Undam*,
 ut interpretetur Poëta, quod supra dixerat, *Am-
 nibus arva natent*: & de agrorum irrigatione in-
 telligamus, de qua sic loquitur In Georgiis Maro
 I. 106.

Deinde satis florivium inducit, rivosque sequentes

Et cum cunctus ager morientibus aestivas herbis,

Eccae supercilio clivosi tramitis undam

Elicia: illa cadenti rancum per levia marmora

Saxa ciet, scatebrisque arentia temperas arva.

MARILUS. Excepta Puterni, Scaligeri, & Poli-
 tiani

- Sed Scythiam, Cilicasque feros, viridesque Britannos,
 40 Quaeque Promethêo saxa cruore rubent.
 Ulmus amat vitem, vitis non deserit ulmum.
 Separor à dominâ cur ego saepe meâ?
 At mihi te comitem juraras usque futuram,
 Per me, perque oculos, sidera nostrâ, tuos.
 45 Verba puellarum, foliis leviora caducis,
 Irrita, quo visum est, ventus & unda ferunt.

tiani venisse mercurius, parentem undam. Au-
 ctor Moreti:

— *Tellusque galero*

Sub iuga parentis cogit lorata iuvenco.

Horatius lib. 1. Sat. 1.

— *Ut si quis a'sellum*

In campo doceat parentem currere frenis.

Avienus Ora Maritima, *Qua colitur populis, qua
 tellus parvi araro, freta ventis parentia habes* apud
 Tibullum 1. x. 9. HEINSIUS. Vide Grohov. Diatr.
 Stat. cap. 40. & Broukhuf. ad Tibull. lib. 1.
 Eleg. x. 9.

37. *Videor.*] *Videor* Moreti unus.

39. *Sed Scythiam, Cilicasque feros.*] Credo ego
 Poëtam ad propria respexisse: utpote piraticam,
 quam Cilices passim per totum mare exercuerunt:
 donec à Pompejo devicti, & in ordinem redacti
 fuere. Quamquam & alia esset iisdem fuere,
 praeteritam qui interiora Ciliciae ad Taurum montem
 habitauerunt. MARTIUS.

40. *Cruore madent.*] *Rubens* multi editi & Berf-
 manni libri, quod ille probat. *sanguine saxa ru-
 bent* duo Heintiani. vid. 1v. Metam. 481.

41. *Ulmus amat vitem.*] Quaedam exemplaria
 scriptum habent, *vitem*, quae lectio magis pla-
 cet; nam singulari numero sequitur, *vitis non de-
 serit ulmum*. MARTIUS. *Vitem* meliores, concinnius.
 deinde Excerpta Jureti, *vitis non desinit ulmum*,
 de qua locutione agemus lib. 111. Artis 8f. 716.
 HEINSIUS.

42. *Cur ego saepe mea.*] Alius dixisset, *cur mea
 ego toties?* vel, *cur iam ego saepe mea*. DOUZA.

43. *Jurabas.*] *Juraras* Puteaneus cum Scaligeri
 Excerptis. HEINSIUS.

44. *Perque oculos, qui rapere.*] Supple me, id
 est, qui me ceperunt. Legitur tamen in exem-
 plaribus manuscryptis non *Tuos*, sed *Ateos*. Prop-
 pertius:

Cynthia prima suis miserum me cepit ocellis.

Naso etiam lib. 111. Amorum:

Perque tuos oculos, qui rapere meos.

Sed quoniam & durissimum est subintelligere *Ate*,
 & ut vitetur amphibologia, ex vetustissimis aliis
 manuscrypti codicis auctoritate hoc carmen ita le-
 gendum omnino censio:

Per me, perque oculos, sidera nostrâ, tuos.

Ut *sidera nostrâ* sit appositio. MARTIUS. Idem libri,
Perque oculos, sidera nostrâ, tuos. libentius sequor.
 GIOFANUS. *Qui rapere meos* alii. utrumque clem-
 plis potest confirmari. HEINSIUS. *Sidera clara*
 Moreti.

46. *Irritaque ut visum.*] *Qua visum est* Pute-
 neas. recte; nisi quod quo malim. supr. Eleg. 1.
Quo nunc mea gaudia deserit HEINSIUS. *Qua ut
 visum* codex Douzae.

46. *Ventus & aura.*] Rectius in exemplaribus
 legitur, *Es unda*. Hic enim Naso Catullianam il-
 lam sententiam exprimit Epigr. 70.

— *Sed mulier cupido quod dicit amanti,*

In vento & rapida scribere oportet aqua. MARTIUS.
 Junii & tredem alii, *& aura*. & ita ediderunt
 Gryph. & Berfm. 1. Amor. VI. 106.

Nec tulerint voces ventus & aura meos.

Ibidem 106.

Denegat adflatus ventus & aura suos.

Et sic alibi. BURMANNUS.

47. *Cura relicta.*] *Relicti* meliores. HEINSIUS.

49. *Effeda.*] Genus vehiculi Britannici, ut patet
 ex Propert. lib. 11. 1. 86. scribente:

Effeda caelatis siste Britannia jugis.

A quovis etiam, sive viro, sive adeo femina;
 quomodolibet hinc constat, agi vehique solitum,
 absque opera mulionis, aut aurigae. quod novum
 alicui videri possit, nisi Propertius idem de Cyn-
 thia sua retulisset lib. 1v. VI. 15. huic non multum
 abfimile fuisse covinum, vehiculi & ipsum
 Britannici genus, Martialis XII. 24. nobis testimonio
 esse potest, cum scribit:

Nusquam est mulio, mannulli tacebunt. DOUZA.

Hinc patet perperam Francium correxisse, *lata*
 per *admissas*. credebatur scilicet *ipsa* ad *ita* loca referri
 debere. *admissae iubar* vero aequè rectè dicuntur,
 pro *effusa*, ut lib. 111. Eleg. 1v. 16. atque *admissae
 aquae, admissi equi* & similia. sic lib. vi. Metam.
 237. *Per cella admissa iubarque*. sed *immensa vias*
 erat in Scriveriano. *admissae vias* in Saravianò.
admissas manus in Barberino. forte latet aliud quid.
 BURMANNUS.

51. *At vos, qua venis, tumidi subsistite montes,
 Et faciles curvis vallibus esto viae.*] Protopopoca-
 describit autem optimè Pelignorum situm, ad quos

Si qua mei tamen est in te pia cura relictæ;

Incipe pollicitis addere facta tuis:

Parvaque quamprimum rapientibus effeda mannis,

50 Ipsa per admittas concute lora jubas.

At vos, quæ veniet, tumidi subsidite montes:

Et faciles curvis vallibus este viae.

ex Urbe discedentibus, nisi montibus, ac vallibus peragratis, accedere non licet. CIOFANUS.
51. *Quæ veniet.*] Legitur etiam in exemplaribus cum, utrumque recte. *Quæ* adverbium est significans per locum, *tum* adverbium temporis est.

utraque lectio congruit sensui. MARIUS. *Quæ veniet* meliores. II. Art. 344.
Quæque venis multas accipis amnis aquas.
HEINSIUS.
51. *Montes.*] *Subsidite colles* Vaticanus unus.

E L E G I A X V I I.

SI quis erit, qui turpe putet servire puellæ;
Illo convincar iudice turpis ego.

Sim licet infamis; dum me moderatius urat,

Quæ Paphon, & fluctu pulsa Cythera tenet.

5 Atque utinam dominae miti quoque præda fuissẽm;

Formosæ quoniam præda futurus eram.

Dat facies animos. facie violenta Corinna est;

(Me miserum! cur est tam bene nota sibi?)

Scilicet a speculi sumuntur imagine fastus;

10 Nec nisi compositam se prius illa videt.

Non

3. *Sim licet infamis.*] Hoc verbum *infamis* cum altero *turpis*, quod est in superiori carmine, idem sunt. CIOFANUS.

3. *Dum me moderatius urat.*] Sic cum melioribus scribendum. Perperam *moderatius* vulgati. Adi. Notæ Metam. lib. 1. v. 510. HEINSIUS.

4. *Quæ Paphon.*] Periphrasis Veneris. CIOFAN.

4. *Pulsa Cythera.*] *Cincta* unus Heinsii. *Fluctu culta* septem alii. *Fluctus culta* Francos. Moreti & quatuor alii. *E fluctu nata* Vaticanus & prima editio. *Et fluctus æquora nata* Moreti tertius. latet aliquid. *Cythera* autem plurali numero dixisse docet Servius ad lib. 1. Aeneid. 680. & x. 51. BURM.

5. *Atque utinam dominae mitis.*] *Miti* elegantius unus Moreti & Sarravianus cum tribus aliis. ut II. Trist. 106.

Præda suis caribus num minus ille fuit
HEINSIUS.

7. *Facie violenta Corinna est.*] *Facies violenta Corinnæ est.* optimus Palatinus, Puteaneus & tres alii: unus Med. *væ est* non habet. Scribe:

— *Facies violenta Corinnæ*
(*Me miserum!*) *cur est tam bene nota sibi?*

HERESTUS. Sed si ita legas, *sibi pro illi* est capiendum, quod fieri solere non nego; sed huic loco vix congruit. respexit forte Heinsius ad illa Epist. xvii. 37.

Aut mea sit facies non bene nota mihi.

Sed ibi res est perspicua, hic vero dubito etiam an *facies violenta* recte dicatur. quare ego veterem omnium editorum lectionem reduxi, & Pentametrum per Parenthesin interjectum distinguendum puto. *violenta est facie*, id est propter formam est arrogans, impotens. ita II. Art. 309. *Torvâ violentior Medusa*, & sic *violenta Tragedia* lib. III. Eleg. 1. quam postea *animosam* vocat, ut hic conjungit, *dat facies animos, & facie violenta est, ita animosam Achillem* vocat Epist. viii. 3. & Epist. xx. 93. *Nihil est violentius illa*. quam postea vers. 115. *animosam* vocat. vid. & ad lib. 1. Amor. xv. 19. BURMANNUS.

10. *Prius compositam.*] Prius ornatam. Sic omnino ex manuscriptis codicibus legendum est hoc carmen:

Nec nisi compositam se prius illa videt.
MARIUS.

Non tibi si facies nimium dat in omnia regni;
(O facies oculos nata tenere moos!)

Collatum idcirco tibi me contemnere debes.

Aperti magnis inferiora licet.

15 Creditur & Nymphe, mortalis amore, Calypso,
Capta, reluctantem detinuisse virum.

Creditur aequoream Phthio Nereida Regi,
Egeriam iusto concubuisse Numae;

Volcano Venerem: quamvis, incude relicta,

20 Turpiter obliquo claudicet ille pede.

Carminis hoc ipsum genus impar: sed tamen apte
Jungitur herous cum brevioris modo.

Tu quoque me, mea lux, in quaslibet accipe leges.

Te deceat medio jura dedisse toro.

25 Non tibi crimen ero, nec quo laetere remoto.

Non erit hic nobis inficiendus amor.

Sint tibi pro magno felicia carmina censu:

Et multae pro me nomen habere volunt.

Novi

11. *Nimium dat in omnia regnum.*] Regni venisse Puteaneus cum uno Vaticano & Barberiniano. Silius lib. xiv. 671.

Ingenit nimium juris, tantumque licere Horatius.

Ita illic scribendum, pessime vulgo, *nimiumque viris.* HEINSIUS.

12. *Docta tenere.*] Legitur, & fortasse rectius, *nata.* MARIUS. Exemplaria antiqua, *nata tenere.* tenere autem Graeco more positum est. CIOFANUS.

15. *Creditur.*] Traditur Puteaneus & duo alii, pro *recusantem*, octo libri, *reluctantem.* HEINSIUS. *Reluctantem* etiam Francosurf.

17. *Credimus.*] *Creditur* idem Puteaneus cum Neapolitano & uno Moreti ac Sarraviano. HEINSIUS.

18. *Nostro.*] Scilicet regi. Loquitur enim Naso ut Romanus. Sed veterem lectionem magis approbo, ut legatur *Iusta*, nam iustissimum fuisse Numam constat: ut non immerito ei Poeta iusti epitheton dederit. Dixit enim Livius libro primo ab urbe condita: *Inclita iustitia religioque ea tempestate Numae Pompilius erat, Curibus Sabinis habitabat consiliosissimus vir, ut in illa quisque aetate esse poterat, omnibus divini atque humani juris.* Hinc (ut Plutarchus ait) honestius consortium degustavit, divinumque conjugium meruit. MARIUS. *Egeriam iusto* in isdem exemplaribus: sequor. CIOFANUS. *Iusto* meliores, quod convenientius Numae epitheton. HEINSIUS.

19. *Vulcano.*] Vulcanus fuit filius Jovis & Junonis: Helioidus in Theogonia. CIOFANUS. *Vol-*

cani Venus est Puteaneus. & mox, *claudicat* quatuor libri.

21. *Sed tamen.*] Francius malebat, *Et tamen.* vide supr. ad Eleg. xiii. 5.

22. *Jungitur Herous.*] *Herous* Sarravianus, ut sit Graecismus. In versus Puteaneus. HEINSIUS. *Cum brevioris pede* Scriverianus. *Cum brevioris, modus*, malebat Francius.

23. *Accipe leges.*] *Accipe partes* Junii codex.

24. *Te decet in medio.*] *Te deceat medio* Puteaneus cum tribus aliis. idem *foro pro toro.* sed perperam. HEINSIUS. *Te decet in medio* Farnesianus & Francosurf. ut sit torus ipsi quasi thronus, aut tribunal, è quo jus dicat. *signa dedisse* duo libri. *iusto* plurimi alii.

25. *Nec quo laetere remoto.*] Huic sensui coherentere videtur illud superius, *in quaslibet accipe leges.* Nam puellae quandoque veteres amatores excludunt ad tempus, ut potiore admittant, id est largiorem, quod priores amantes non facile aequo animo ferunt, & saepe numero insolenter obstant: unde puellis & damnum & dedecus paritur. Se talem fore negat Naso, qui alibi etiam ait:

Saepe fruar domina, saepe repulsus es.

In quodam tamen manuscripto codice legitur, *Nec quo laetere remoto.* quae lectio valde mihi placet: sensus enim est diversus à superiore, apertior tamen est. MARIUS. In uno Massiciana. *laetere.* superior lectio est probabilior. subdit enim, *Nec erit hic noster inficiendus amor.* In altero Massiciana. *laetere.* fortassis, *laetare* in eo erat scribendum. CIOFANUS.

Novi aliquam, quae se circumferat esse Corinnam.

- 30 Ut fiat, quid non illa dedisse velit?
Sed neque diversi ripa labuntur eadem
Frigidus Eurotas, populiferque Padus:
Nec nisi tu, nostris cantabitur ulla libellis.
Ingenio cauffas tu dabis una meo.

16. *Hic nobis.*] Alias legitur, *vobis*, id est tibi & aliis puellis. *MARIUS.* *Nobis* Puteaneus & multi alii. *HEINSIUS.* Et ita *Micyllus*, & priores ediderunt.

27. *Sunt mihi.*] Tres scripti, *sunt tibi*, quod amplector. duo alii, *sunt tibi*, unus, *sunt mihi.* *HEINS.* Non cepisse sensum emendationis Hein-

sianae videtur *Crispinus*, qui est, valeant apud te carmina felicia loco magni census, haec tu pluris facias, quam munera & divitias, quibus alii amatores puellas suas faciunt.

31. *Labuntur.*] *Francius* legebat, *Labuntur.*

32. *Eurotas.*] *Eufrates* *Francof.* duo *Moreti* & octo alii.

ELEGIA XVIII.

- C**Armen ad iratum dum tu perducis Achillen,
Primaque juratis induis armâ viris;
Nos, Macer, ignavae Veneris cessamus in umbrâ:
Et tener auferos grandia frangit Amor.
5 Saepe meae, Tandem, dixi, discede; puellae:
In gremio sedit protinus illa meo.
Saepe, Pudet, dixi. lacrimis vix illa retentis,
Me miseram! jam te, dixit, amare pudet?
Implicuitque suos circum mea colla lacertos:
10 Et, quae me perdunt, oscula mille dedit.

Vin-

1. *Carmen.*] Videtur imitatus *Propertium* lib. 1. 7. ad *Ponticum*:

Cum tibi Cadmeae dicantur Ponticae Thebae, etc.
Quae sequuntur. *BERSMAN.*

1. *Achillem.*] *Achillen* *Puteaneus*. atque ita veteres enunciasse testatur in arte grammatica *Probus*. pari modo apud *Senecam* in optimo codice *Troadibus* exaratum offendi. v. 177. & in vetusto optimoque codice *Tragoediarum Senecae, Araxem.* *HEINSIUS.*

2. *Primaque juratis.*] Hinc est, quod eundem lib. 1v. de *Ponto* *Eleg.* 16. *Niaci* cognomento insignem faciat; qui tamen diversus fuisse videtur ab eo, quem inter veteranos & quasi emeritos idem collocaverat lib. 1v. *Trist.* x. 43.

Saepe suas volucres hinc mihi grandior aevo, etc.
Et mirum ni idem hic fuerit, de quo apud *Tibullum* mentio & quærela lib. 11. 6. *Castra Macer sequitur.* ad hunc *Macrum* est *Epistola* lib. 11. de *Pont.* 10. *DOUZA.* Vide *Broukhuf.* ad d. loc. *Tibulli.*

3. *Ignavae Veneris.*] In quibusdam, *ignavae* *NAUGERIUS.* Quidam codices *ignavae* habent. mihi tamen mollius carmen currere videtur, si *ignavae* legatur, quae lectio etiam est verusissima. *MARIUS.* *Ignavae*, quibus utor libri veteres. male quidam legit, *Nos Venus ignava.* *CIOFANUS.* Ego retinui *ignavae*, quod est in melioribus, duo enim tantum, *ignava.* ita xi. *Metam.* 593.

Ignavi demus ex penetrata somni.
Neque tamen displicet, quod in uno *Moreti* erat: *Ignavi Veneris cessamus in umbra.* *BURMANNUS.*
5. *Dixi tandem.*] *Tandem, dixi* meliores. *HEINS.*
8. *Me miseram, cur te, dixit, amare pudet.*] *Gruterus* è *Palatino* ascripserat, *Me miseram, jam te, dixit, amare pudet* Etiam qui *Scaligeri* librum cum *MSS.* contulerat. *Suavius* & elegantius. *DAN. HEINS.* *Jam te dixit* meliores. sic *Trist.* 1v. *Eleg.* viii. 52.
Me miseram! si te iam pudet esse meam. *HEINS.*
Mallem tamen cum *Juniano*, *Scriveriano* & duobus aliis, *Te jam*, ut videtur concursus syllabarum earundem in *miseram jam.*

11. Vin-

- Vincor; & ingenium furtis revocatur ab armis:
 Resque domi gestas, & mea bella, cano.
 Scepra tamen summi; curaque Tragedia nostra
 Crevit: & huic operi quamlibet aptus eram.
- 15 Risit Amor, pallamque meam, pictosque cothurnos,
 Scepraque privata tam bene sumpta manu,
 Hinc quoque me dominae numen deduxit iniquae:
 Deque cothurnato vate triumphat amor.
 Quod licet, aut Artes teneri profitemur Amoris:
- 20 (Hei mihi! praecipis urgeor ipse meis.)
 Aut, quod Penelopes verbis reddatur Ulixi;
 Scribimus: aut lacrimas, Phylli relicta, tuas.

Quod

11. Vincor.] Unus Moreti, frangor. ut Epist. Penelopes 85.

*Ille tamen precibusque meis lacrimisque pudicis
 Frangitur.*

Propert. 11. Eleg. 19.

Frangitur in tacito femina saepe viro.

Et Eleg. 20.

Frangitur & Juno, si qua puella perit.

Et sic saepe alibi. HEINSIUS. Sed praecessit modo, frangis amor. quare retineo vulgatum Terent. Eunuch. 1. 1. *Eludat, ubi te vicium senserit.* & Scen. 2. *Lahascit, vixit uno verbo quam cito.* & centies Noster & alii. praeterea hoc melius convenit *et triumphat amor*, quod mox sequitur. *Uro* erat in primo Moreti. in duobus aliis, *postis* revocatur ab armis. quae eadem varietas est Epist. v. 35. BURMANNUS.

12. *Et mea bel'ia.* Mea, fallax Francof.

13. *Curaque Tragedia nostra.* In nonnullis, *Verisque Tragedia nostra*. NAUGERIUS. *Cura nostra*, nostra diligentia. Sed mihi probabilior videtur antiquissimi codicis vetus lectio, quae est: *Verisque Tragedia nostra Crevit*. Exponit igitur: *Nostro versu*, id est. carmine blegiaco, in quo se principatum tenere ipse non dubitavit dicere, cujus ex Remediis verba haec sunt:

Tantum se nobis Elegi debere fatentur,

Quantum Virgilio nobile debet opus.

Quod autem Ovidii Medea Elegis carminibus scripta fuerit, praeter carmina, quae Seneca citat, ostendit ipse Eleg. 1. libr. 3. Amorum, inducens Elegiacae personam ad Tragediam sic loquentem:

Imparibus tamen es numeris dignata moveri,

In me pugnavi versibus u'sa meis. MARIUS.

Haec lectio vulgaris est: altera autem sic habet, *Verisque Tragedia nostro Crevit*. cujus sententia eodem redit. Sed hic notandum, id quod Commentator scribit, qui contendit, Tragediam Medae versibus Elegiacis scriptam fuisse: quod alibi

neque scriptum, neque pictum legimus. Illud facile concedo, sparsim admissos fuisse pentametros: quemadmodum apud Euripidem, & ceteros videmus, varia metrorum genera passim admisceri. Sed ut tota Elegis consisteret, adduci non possum ut credam: est enim hoc genus tenerius ac mollius, quam ut tragicæ gravitati conveniat. Deinde & nomen ipsum repugnat. Elegiacæ enim magis quam Tragediacæ nomine appellandum tale scriptum fuisset. MICYLLUS. In uno Massian. *versusque Tragedia nostro Crevit*. Verius, ut mihi quidem videtur. Intelligit autem Medeam Tragediam. GIOFANUS. In septem etiam libris invenit Heinsius, *versusque Tragedia nostra*. In Neapoliitano erat, *versusque Tragedia primo*, an, ut saepe, *versusque Tragedia primo*, id est sibi proprio. vide supr. 1. VIII. 18. praeterea de Tragedia Ovidii, an Elegiacis versibus fuerit conscripta, vide Micyllum iterum ad 111. Amor. 1. 37. BURMANNUS.

16. *Tam cito.* Tam bene Francofurt. Sarravi. Scriverit & sex alii. non male: Medeam enim Ovidii omnes admirati fuere veteres, quibus eam legendi felicitas contigit. ita ut Ovidius potuisset dicere, quod bene ait Epist. v. 86.

Sunt mihi, quas possint supra decere, manus.

BURMANNUS.

17. *Namen.* Francius volebat, *lumen*. perperam. opponit enim amicam Tragediacæ, quae ut Dea a Poeta inducetur. vide lib. 111. Eleg. 1.

19. *Quod licet, aut artes.* Partes in omnibus. Nos artes legendum putavimus. NAUGERIUS. *Et partes*. Ita quidem in omnibus exemplariis, tam impressis quam manuscriptis, quae plurima videntur: sed mihi valde placeret, si legeretur, *Aut artes*. Item inferius: *Aut quod Penelopes, etc.* Cum tamen nulla adfit exemplaris auctoritas, non ausim quicquam immutare: ut est quorundam audacia, qui plerosque Latinos libros depravaverunt. *Profitemur*, proprie dixit. nam artium professores dicuntur, qui in eis eruditi sunt, aut eas publice docent:

- Quod Paris, & Macareus, & quod male gratus Iason,
 Hippolytique parens, Hippolytusque legant:
 25 Quodque tenens Istrictum Dido miserabilis ensem
 Dicat, & Aeoliae Lesbis amica lyrae.
 Quam celer è toto rediit meo orbe Sabinus,
 Scriptaque diversis retulit ille locis!
 Candida Penelope signum cognovit Ulixis:
 30 Legit ab Hippolyto scripta noverca suo.
 Jam pius Aeneas miserae rescripsit Elissae:
 Quodque legat Phyllis, si modo vivit, habet.
 Tristis ad Hypsipylum ab Iasone litera venit:
 Det votam Phoebos Lesbos amata lyram.

Nec

docent: quemadmodum Naso amandi artem. unde ipse in 11. de Arte ait:

Nos etiam veros parca profitemur amores.

Idcirco legendum existimarem, *Artes*, non *Partes*. Intelligimus autem, tunc, quando haec componebat Ovidius, Amandi artem inchoatam, non absolutam fuisse. nam de his tribus Elegiarum libellis tanquam editis meminit libro tertio de Arte, sic inquires:

*Devo tribus libris, titulus quos signat Amorem,
 Elige quod docili melliter ora legas.* MARIUS.

Quod licet in *partes* Moreti primus pro varia lectione. ad *partes* praeficiator amaris Putaneus alter, Francof. & duo Moreti. ad *partes* etiam novem alii.

20. *Urgeat ipse.*] In quibusdam melius legitur, *Torqueat*, id est excruciet: quia exclusus fuerat ab amica. ut Elegia sequenti:

Hui mihi, ne monitis torqueat ipse meis. MARIUS.
 Urgeat in utroque Maffei. CROFANUS. *Urgeat* meliores. sequenti Elegia habes:

Hui mihi, ne monitis torqueat ipse meis. HEINSIUS.
 Torreat editio Micylli.

21. *Penelope.*] *Penelopeae* Putaneus alter & Francofurt. *Penelope verboſo reddim* plurimi. *reddas* Francofurtensis.

21. *Reddatur.*] Proprie dixit. nam *reddit* literas, qui eas perferit: *dat*, qui serendas tabellariis tradit. Cicero saepissime: *Redditas*, inquit, *sunt mihi literae tuae.* Et ipsa Penelope in Epit.

*Quamque tibi reddas, si te modo videris usquam,
 Iradit huic digitis charta notata meis.* MARIUS.
 23. *Iason.*] *Iſſe* Putaneus. vid. supr. ad Eleg.

xiv. 133.

24. *Legant.*] *Legat* duo scripti.

26. *Dictat.*] Ita olim editi. sed Junii, Palatin. Francof. & septem alii, *dicat*. unus vero, *mittat*.

26. *Aeneas Lesbos amica lyrae.*] Alii, *Aeneas Lesbos amata viro.* Putaneus, *Aeoliae Lesbos amata lyrae.* & à manu secunda, *amica*. recte. sic Sappho ipsa apud Nostrum, *Lesbides Aeoliae nomina*

dicta lyra. Inde & *Aeolia puella* Horatio iv. Od. 9. dicta. & apud eundem 11. Od. 13. habes, *Aeoliae salibus querentem Sappho.* In Anthologia, versibus incerti Poetae, *Σαπφὸς ἡ Αἰολίδος χάριτος.* & in Epigrammate Antipatri inedito:

Σαπφὸν τοὶ νεύεις, χεῖρα Αἰολί, τὴν μετὰ μουσῶν Ἀνεύταν ὀντὰν μουσῶν ἀεδομένην.

Sic Pindarus Od. 1. Olym. de se *Αἰολίδος μαλῶν* dixit. hinc *Aeolium carmen* Horat. 111. Od. ult. & iv. 111. ubi vid. Schol. pro Lyrico. & apud Propert. lib. 11. Eleg. 111.

*Et quantum Aeolio tentat cum carmina plectra,
 Par Aganippeae ludero docta lyrae.*

Ubi *Mysileneae lyrae* aliquando reponebam. Claudianus Epith. Honor. 235.

Quod *Mysileneae modulatur pectine Sappho.*

HEINSIUS.

27. *Quam cito de tete rediit meus orbe.*] Legitur &, *celer.* MARIUS. *Celer* idem libri. sequor. CROFANUS. *Meus Sabinus* repono cum vetustioribus. Recte praeterea Mentelianus:

Quam celer è toto rediit meus orbe Sabinus!

HEINSIUS.

28. *Retulit ille.*] Francius volebat, *illa.*

29. *Candida Penelope.*] Candorem Penelopeae; quae vassa, & lussit procos passim legitur, vix agnosco. & ideo Francius correxisse videtur, *Callida.* nam haec voces commutantur. vid. 1. Am. x. 4. & 11. Art. 607. & alibi. sic ipse Ulixes apud Sabinum Epith. 1. 53.

*Pasta quoque es thalamo, nisi mendax tela moretur,
 Et coeptum revoces callida semper opus.*

Et Noſter 111. Am. 30.

Tardaſque nocturno tela reſexta dolo.

Vid. ad Sabinum Epith. 11. 82. in Catalectis tamen Pithoei pag. 35.

In terris vixit candida Penelope.

Nisi & ibi *callida* legendum. BURMANNUS.

31. *Jam pius Aeneas.*] *Impius* multi, unus Moreti, *Et pius*, lege, *En pius.* HEINSIUS.

M m m

32. ❖

- 35 Nec tibi (quà tutum vati, Macer, arma canenti)
 Aureus in medio Marte tacetur Amor.
 Et Paris est illic, & adultera nobile crimen;
 Et comes extincto Laodamia viro.
 Si bene te novi; non bella libentius istis
 40 Dicis: & à vestris in mea castra redis.

32. *Si modo vivit.*] Vivat Junii & decem alii. nil muto. Epul., x. 75. *Si modo vivit, femina.*

34. *Levis amica.*] *Amata meliores.* HEINSIUS.

38. *Et comes extincto Laodamia viro.*] Hinc licet colligere, non tantum ea perfectum Macrum, quae post occisum Hectorem consecuta sunt: sed & illa, quae ab initio belli gesta sunt. Nam de Proteilao & Laodamia quae dicuntur, longè ante iram Achillis acciderunt. Etiam illud sciendum, non peculiariter opere amorem sive Laodamiae, sive Paris & Helenae tractasse Macrum: sed inter cetera scripta obiter, aut per digressionem. Eoque pertinet, quod hic Poeta dicit:

Nec tibi, qua tutum, vati Macer, etc.
Tantum enim hic intelligit, id quod est commo-

dam & licitum per leges heroici carminis, &c. MISCELLUS.

40. *In mea castra redis.*] Per hoc ostendit, Macrum alius de amore scripsisse. Quaedam tamen exemplaria habent, *Veni*: quae lectio mihi non displicet. MARTIUS. *Redis* est eorumdem librorum lectio, quae sine ulla dubitatione vera est. CIOFANUS. *Redis* prima editio, Sarravianus, & multi alii. recte. nam Macrum amatoriam scripsisse jam ante, ex istis Tibullianis patet II. 64.

Castra Macer sequitur: tenero quid fiet Amori?
Sis comes, et collo foris arma geras.

Redire in castra, ut Hero supra:

In tua castra redi socii desertor Amoris.

Atque ita ex suis libris Ciofanus. HEINSIUS.

E L E G I A XIX.

- S**i tibi non opus est servatà, stulte, puellà;
 At mihi fac serves: quo magis ipse velim.
 Quod licet, ingratum est: quod non licet, acrius urit.
 Ferreus est, si quis, quod finit alter, amat.
 5 Speremus pariter, pariter metuamus amantes,
 Et faciat voto rara repulsa locum.
 Quo mihi fortunam, quae numquam fallere curet?
 Nil ego, quod nullo tempore laedat, amo.
 Viderat hoc in me vitium versuta Corinna;
 10 Quàque capi possem, callida norat opem.

Ah

1. *Servata puella.*] *Servatae puellae* Palatinus tertius.

4. *Amat.*] *Ames* Mentelii prior, Palat. tertius & Francofurt. *quod finis* etiam Scriverian. *sinet* Palat. tertius.

5. *Speremus pariter.*] Vide quae dixi in Epistola Dianirae ad Herculem IX. vers. 42.

Sperque timor dubia, sperque timore cadit.

CIOFANUS.

6. *Rara repulsa.*] Sarravianus pro diversa lectione, Barberinianus & Arondelianus codices, *grata repulsa*. Potest &, *cara repulsa* legi, quia *ingratum* paulo ante praecesserat. Sed nil mutandum. Art. Amat. III. 580.

Miscenda est laetis rara repulsa joci.

HEINSIUS.

7. *Quid mihi fortuna, quae numquam fallere possit?*] Libri Vaticani, & Maffeiiani. *Quid mihi fortuna est, quae etc.* CIOFANUS. Quidam codices, *Quid cum fortuna*, alii, *Quid fortuna mihi*, vel, *Quid mihi fortuna est*. Puteaneus cum Excerptis Scaligeri, *Quo mihi fortunam*, eleganter & verè de quo loquendi modo copiose egimus ad Epistolam II. 5f. 53. Deinde *fallere curas* idem Puteaneus & unus Vatican. bene. septem alii, *curas*. HEINSIUS. De verbo *curare*, vide Brookh. ad Tibul. I. 1. 57.

9. *Vitium.*] *Nimium versuta* Moreti primus.

10. *Quaque capi possem.*] Unus Moreti & Dou-

- Ah quoties fani capitis mentita dolores,
 Cunctantem tardo iussit abire pede!
 Ah quoties finxit culpam, quantumque libebat,
 Infantis speciem praebuit esse, nocens!
 15 Sic ubi vexarat, tepidosque refoverat ignes;
 Rurfus erat votis comis & apta meis.
 Quas mihi blanditias, quam dulcia verba parabat!
 Oscula (Di magni) qualia, quotque dabat!
 Tu quoque, quae nostros rapuisti nuper oculos,
 20 Saepe time insidias, saepe rogata nega:
 Et sine me, ante tuos projectum in limine postes,
 Longa pruinosa frigora nocte pati.
 Sic mihi durat amor, longosque adolescit in usus:
 Hoc juvat: haec animi sunt alimenta mei.
 25 Pinguis amor, nimiumque patens, in taedia nobis
 Vertitur; & stomacho, dulcis ut esca, nocet.

Si

rae codex, *trahi*, quod a librario profectum esse
 vix credo. 1. Art. 631.

Nec timide promitte; trabum promissa puellas.
 XII. Art. 423.

Quom trabas, & multis forsitan unus eris.
 Et hoc addita vox *callida* requirere videtur. Lu-
 can. IV. 121. *Trahimur sub nominis pacis.* Valer.
 Flacc. 1. 200.

Ne Pelias te vota trahant.
 Qui cum *ludere* conjungit lib. VI. 13.
*Quos malus hospite, junctaque ad foedera dextra
 Luserat Aetides, atque in sua traxerat arma.*
 Vid. Passerat. ad Propert. 1. Eleg. 2. pag. 148.
 BURMANNUS.

10. *Nerat opem.*] *Nerat* ope Moreti tert. Jun. &
 fex alii. sic variant saepe in his locutionibus codi-
 ces. vid. ad 1. Art. 50.

11. *Dolorem.*] *Dolores* cum vetustioribus. HEINS.
 Vid. 1. Amor. VIII. 73.

13. *Quantumque libebat.*] Imo, *libebat*, ut recte
 unus Moreti. dixi Epist. XV. v. 134. HEINSIUS.

14. *Infantis speciem praebuit ipsa nocens.*] Pu-
 teaneus:

Infantis speciem praebuit esse nocens.
Esse etiam optimus Palatinus & Neapolitanus &
 Avondelanus cum Scaligeri Excerptis. quidam co-
 dices, *illa*. Latet aliquid. Forte:

Infantis speciem praestulit ore nocens.
 IDEM.

15. *Sic ubi vexarat.*] Forte, *verserat*. vid. sup.
 Eleg. II. 29. pro *refoverat* varie admodum codices
 diversa verba exhibent, *resalverat* Palat. & Fran-
 cosurt. *removerat* Sarraui & undecim alii, *revo-
 verat* Politiani. *ignoverat*, & emendatum *removerat*
 Moreti unus.

17. *Quam mihi.*] Omnino ex vetusti codicis
 auctoritate legendum est, *Quas mihi blanditias*
 id est, quales, ut apud Maronem in Bucol.
O quoties, & quae nobis Galatea locuta est?
 MARIUS.

17. *Quam dulcia.*] Francius malebat, *quae dul-
 cia*, ut erat in Moreti primo.

20. *Saepe face insidias.*] *Time* Puteaneus, &
 plures ex praestantioribus alii. recte. time me tibi
 insidiari, nec serio amare. possit & *causo* pro *face*
 legi. HEINSIUS. Ego vero explicarim illud *time*,
 scilicet mariti, vel custodis tui insidias, ne te depre-
 hendant: sive te id metuere. vide infr. III. Eleg.
 IV. 30. & III. Art. Am. 604. & seq. BURMANNUS.

21. *Frigora.*] *Tempora* Francofurt. & Moreti
 primus.

23. *Sic mihi durat.*] *Malo, duret & adolescas.*
juvat etiam & *sine* sequenti versu. certe *sine* extat
 in Neapolitano codice. deinde, *longos in usus*,
 non *annos* optimus Palatinus & duo alii. Art. Am.
 lib. III. 791.

Si qua fides artis, quam longo fecimus usu.
 Am. 1. Eleg. VIII.

Haec si praestiterit usum mihi cognita longo.
 II. Art. Am. 339.

Vires sibi colligas usu.

V. Trist. II. 5.

Atque ipso vexatum induit usus.

Et sic saepe Noster, de quo Pont. III. Eleg. VI.
 v. 53. HEINSIUS.

24. *Animi.*] *Animo* meo Palatinus alter, & ita
 Francius correxerat.

25. *Nimumque patens.*] *Latens* Puteaneus. &
 emendatum manu secunda, *patens*, quomodo &
 optimus Palatinus & quinque alii. ut *patens aper*
 M m m 2

- Si numquam Danaën habuisset aënea turris;
 Non esset Danaë de Jove facta parens.
 Dum servat Juno sinuatam cornibus Iō;
 30 Facta est, quam fuerat, gratior illa Jovi.
 Quod licet & facile fuerat, quisquis cupit arbore frondes
 Carpat, & è magno flumine sumat aquam.
 Si qua volet regnare diu; deludat amantem.
 Hei mihi, quod monitis torqueor ipse meis!
 35 Cuilibet eveniat, nocet indulgentia nobis.
 Quod sequitur, fugio: quod fugit, usque sequor.
 At tu, formosæ nimium secure puellae,
 Incipe jam primâ claudere nocte domum.
 Incipe, quis toties furtim tua limina pulset,
 40 Quaerere: quid latent nocte filente canes.

Quo

fit expositus; ad quem aditus non intercluditur.
 Metam. xiv. 133.

Si mea virginitas Phœbo patuisset amantis.

Et lib. x. 488.

Namen confossi aliquod patet.

Sic patens campus. & similia. tamen & in Aron-
 deliano, *latens. juvenis tibi mille patebunt*, ex
 scriptis. Art. 1. §. 64. Priapeis:

*Licet querere, nec tibi tener puer
 Patetis ullus.*

Solinus cap. xxxi. *Feminas suas primis noctibus
 nuptiarum adulteris cogunt patere.* HEINSIUS. Ita
 & de amore Propert. 1. ix. 19.

Qui non ante patet, donec manus attingit.

26. *Dulcis ut æsa.*] Horat. ii. Sat. ii. 75.

*Dulcia se in bilem vertunt, stomachoque tumultum
 Lenta feret pituita.*

27. *Aënea turris.*] Ferrea Palatinus. ut infr.
 lib. iii. Eleg. iv. 21. *Thalamum saxo ferroque per-
 annem.* sed nihil muta. Horat. iii. Od.

*Inclusam Danaën turris aënea,
 Robustaque fores munierant satis.*

Vid. hic Marium. *Clauisset etiam*, ut Francius
 conjecerat, erat in primo Moreti pro diversa le-
 ctione. BURMANNUS.

29. *Dum servat Juno mutatam cornibus Iō.*] *Decoratam*
 duo libri. unus, *munitam*. quinque,
sinuatam, quod arridet. nec male unus Moreti
 pro diversa lectione:

Dum nimium servat castes Junonius Iō.

HEINSIUS.

30. *Gratior illa.*] *Ipsa* Micylli & Bersmanni edi-
 tiones.

32. *E medio fluminis sumas aquam.*] In anti-

quissimis legitur, *potat*, id est bibit, quod magis
 placet. MARIUS. *E magno* scripti meliores. quidam
 etiam, *sumas aquam*. de quo dicendum Art. Am.
 iii. §. 96. HEINSIUS. *Sed aquam sumere* ibi aliud
 quid est. pro bibere posuit Plaut. Mil. ii. vl. 71.
*Nam ex uno puteo similiter nunquam potest aqua
 aquae sumi.* Horat. iii. Od. 8.

*Sume, Maecenas, cyathos amici
 Sepsitis centum.*

Et ii. Sat. iii. 155.

Sume hoc prisanarium oryzae.

Vide Scalig. ad Varr. lib. iv. de L. Latin. pag. 37.
 ubi deducit *simpulum a sumendo*, id est bibendo.
E medio videtur sumptum ex lib. 1. Art. Am. 746
 & Remed. 534. BURMANNUS.

34. *De monitis torqueor.*] Vetus & melior lectio
 est, *ne monitis torquear*. MARIUS *Torquear* Putea-
 neus & complures alii. Forte, *nas torqueor*, tres
 libri cum prima editione, *nam torqueor*, tres, *quid
 torqueor*, sic supra:

*Hui mihi, quod dominam nec vir nec foemina
 servas!*

Arondelianus cum aliis compluribus, *nunc tor-
 queor*. HEINSIUS.

34. *Torqueor ipse.*] Tale quippiam in superiori
 Elegia. CIOFANUS.

35. *Quodlibet eveniat.*] *Quid libes* Puteaneus
 & alii multi. Lege, *Cui libes* cum uno Moreti.
 HEINSIUS.

36. *Ipsę sequor.*] *Unque* cum prima editione &
 duobus scriptis. HEINSIUS. Martialis lib. v. 84.

Insuqueris, fugio; fugis, insuquor.

DOUZA.

38. *Prima nocte.*] Ab eo tempore quo noctescit.
 CIOFANUS.

38. Clau-

Quo ferat, aut referat follers ancilla tabellas:
 Cur toties vacuo secubet ipsa toro.
 Mordeat ista tuas aliquando cura medullas:
 Daque locum nostris materiamque dolis.
 45 Ille potest vacuo furari litore arenas,
 Uxorem stulti si quis amare potest.
 Jamque ego praemoneo; nisi tu servare puellam
 Incipis, incipiet desinere esse mea.
 Multa diuque tuli: speravi saepe futurum,
 50 Cum bene servasses, ut bene verba darem.
 Lentus es, & pateris nulli patienda marito;
 At mihi concessi finis amoris erit.
 Scilicet infelix numquam prohibebor adire?
 Nox mihi sub nullo vindice semper erit?

Nil

38. *Claudens nocte domum.*] *Forem* meliores, ut saepe alibi Noster. multi, *foras*. HEINSIUS. Nescio cur *domum*, quod est in editionibus antiquis & multis scriptis, ejiciendum sit. sic infr. III. Eleg. XI. 12.

Excubui clausam, servus ut, ante domum.

Horat. III. Od. 7.

Prima nocte domum claudens.

BURMANNUS.

39. *Lumina.*] Sic quidem in omnibus impressis exemplaribus legitur, sed quis non videt *limina* legendum esse. MARIUS. Si antiqua lectio servanda esset, intelligendae, quae hodie fenestras vocantur, quas furtim pulsare etiam nocturni amatores solent. & hoc forte cogitans librarius, ex sui seculi more, lectionem illam supposuit verae, quae est, *limina*.

40. *Quid latrens nocte silento canes.*] Forte, cui *latrans*. Trist. lib. II. 459.

Scit cui latretur, cum solus obambulas ipse.

HEINSIUS. Canes solempne fuisse mulierum impudicarum satellitium docuit Broukhuf. ad Tibul. I. Eleg. VII. 31. apposite ad hunc locum Horat. I. Sat. II. 126.

*Nec veror, ne, dum fatus, vir rursus recurras,
 Janna frangatur, latres canis, undique magno
 Pulsata domus strepitus resonet.*

BURMANNUS.

41. *Quas ferat.*] *Quo* multi, nonnulli, *quid*. HEINSIUS. *Aut referat* Politiani & Vaticanus. rectius. an ferat ab amatore, aut referat a puella ad eum, ut recte Marius. vid. III. Amor. XIV. 31. BURMANNUS.

42. *Vacuo.*] Quia mox, *vacuo litore*, sequitur, hic malebat *viduo* Francius.

41. *Ille toro.*] *Ipsa* meliores. HEINSIUS.

41. *Daque locum.*] *Daque* meliores, qui & 78 in tolli jubent in sequenti versu. HEINSIUS.

45. *Litore.*] In quodam codice erat, *in litore*; quod non displicet. MARIUS.

45. *Arenas.*] *Arenam* codex Douzae.

46. *Uxorem stulti.*] *Maliu*, *incanti*. Nam Tibulli illa imitatus est, I. Eleg. VII. 15.

*At in fallacis conjunx incantae puellas,
 Me quoque servato, peccat ut illa nihil.*

Quemadmodum & Trist. lib. II. 457.

*Denique ab incanto nimium petis illa marito;
 Se quoque uti servos, peccat ut illa minus.*

Contra *cantus* & *vaser maritus*, de quo Epist. XVI. §I. 314. sed nihil muta. II. Trist. 500.

Verbaque das stulto callida nupta viro.

Et ita initio Elegiae *stultum* vocavit. Estum eo sensu Terentius Eun. Act. v. Sc. ult. dixit.

47. *Jamque ego.*] *Jam te praemoneo* Edit. prima, alter Putaneus & duo Moreti. *Jam te ego* Palatinus primus.

49. *Multa, diuque tuli.*] Recte utrumque conjunxit: potuisset enim diu, sed pauca ferre: & è contrario multa, & non diu. Sic Cicero in Rhetoricis, *Saepe ex multum hoc mecum cogitavi*. Sic etiam Elegia undecima libri tertii Amorum Naso:

Multa diuque tuli, vitium patientia vieta est.

MARIUS. Recte Marius. est enim quasi ex formula dictum. vid. ad lib. III. Eleg. XI. §I. I. BURMANNUS.

54. *Sub nullo vindice.*] *Judicis* tres libri. sollempni errore. Remed. 145.

Immodici sub nullo vindice somni.

M m m 3

55. Pp.

55 Nil metuum? per nulla traham suspiria fomnos?
 Nil facies, cur te jure perisse velim?
 Quid mihi cum facili, quid cum lenone marito?
 Corrumpis vitio gaudia nostra tuo.
 Quin alium, quem tanta juvet patientia, quaeris?
 60 Me tibi rivalem si juvat esse, veta.

55. *Per nulla.*] Sic supr. Epist. xii. 58.
Acta est per lacrimas nox mihi quanta fuit.

Propert. iii. vi. 27.

Odi ego. quos numquam pungunt suspiria, fomnos.
 Ubi cum Heinio malleim, *rumpunt.* vide ad Ju-
 venal. v. 19. Gangraeum. multi etiam hic codices,
traham noctem, vel *noctes.* BURMANNUS.

58. *Gaudia nostra.*] *Certa* Moreti alter.

59. *Quin alium, quem tanta juvet patientia, quaeris.*
 Rectius in exemplaribus legitur, *quaere-*
 rai.] *MAIUS.* Multi, *quaerat.* Scaligeri Excerpta, *quaer-*

ret. Putecanus, *quaeris.* quod verum est. sic infra
 ex optimis codicibus lib. iii. Eleg. vii.

Quin istic pudibunda jaces pars pessima nostri.

Horatius Epod. vi.

*Quin huc inanes, si potes, vertis minas,
 Es me remorsurus, peius?*

Quod Cruquius perperam mutavit. & sic passim
 terfac Latinitatis scriptores. HAINES. *Quaeris* etiam
 Douxæ codex.

60. *Veta.*] Francofurt. *negæ,*

Forma decens: vestis tenuissima, cultus amantis:

- 10 In pedibus vitium causa decoris erat.
 Venit & ingenti violenta Tragoedia passu:
 Fronte comae torva, palla jacebat humi.
 — Laeva manus sceptrum late regale tenebat:
 Lydius alta pedum vincla cothurnus erat.
 15 Et prior, Equis erit, dixit, tibi finis amandi?
 O argumenti lente Poëta tui!
 Nequitiam yinosa tuam convivia narrant:
 Narrant in multas compita facta vias.

Saepe

*Cauda brevis, longumque latus, discretaque collo
 Caesaries, non pexa nimis.*

Sammonicus, *pevam caput*. sic *barba subpexa* Met. vi. 715. *depexi crinibus* Indi Faët. iii. 465. ita *propexa barba* Faët. i. 259. *coma repexa* Art. Am. iii. 154. de quo ad Claud. sic Art. Am. iii. 784. *colla repesse* ex MSS. & infr. Eleg. vi. 56. *Impexas comae* ex MSS. ut & ii. Faët. 772. MSS. habent. sic *pexas comas* iii. Art. Am. 238. male etiam plurimi scripti, *adornatos, odoratos* enim legendum. ii. Art. Am. 734.

Sertaque odoratis myrica forte comas.
 ii. Faët. 309.

Ibat odoratis humeros perfusa capillis.
 Avien. Phaenom. pag. 93. Edit. Grot.

Burjus odorato quo vertex crine tumescit. HEINSIUS.
 Similis diversitas apud Claud. Nupt. Hon. 19.

Thessalicas rostro politebas pollicis crines.
 Ubi vid. Heins. *odoratos* multi scripti & olim editi. *adornatos* alii.

9. *Vultus.*] Rectius Moreti codex, *cultus*, quod ad vestem tenuissimam refer. HEINSIUS. Recte. ut i. Amor. Eleg. 5. *Nec multum raris nocebat*, male hic Marius, & cum ducent sequens Crispinus, capiunt de tenui materia elegorum, quibus amatoriam describuntur.

10. *In pedibus.*] *Et pedibus* Puteranus & Barberinus.

12. *Palla.*] Sive tunicam, sive pallium intelligamus, non erratos nos monet Ampl. Cuperus in Apotheos. Homér. pag. 182. ubi vult doctissime haec illustrantem.

13. *Laeva manus, &c.*] Sinistra. Per quod offendit, in Tragoedia induci nobiles quidem personas & reges, sed qui imperium amiserint. aliter enim sceptrum dextra tenetur. Virg. lb. xii.

Ut sceptrum hoc [sceptrum dextra nam forte gerebat.]
 Hoc idem etiam lib. iii. de Ponto facit Naso, in-
 quiens:

*Stabat amer vultu, non quo prius esse solebat,
 Sceptra tenens laeva tristis aeterna manu.*
 Unde (ut supra diximus) Tragoedia definitur, he-
 roicae fortunae in adversis comprehensio. MARIUS.

Commentator hoc loco dicit, personas designari, qui regna amiserint, quoniam laeva sceptrum gerant: cum id gestamen dextrae proprium sit. Sed hoc alibi nusquam traditur. neque sceptrum dextra tantum, sed & laeva geritur, praesertim si ipsa persona otiosa fingitur. Et in Tragoediis multi introducuntur reges, qui regna adhuc tenent sua, rebusque integris in scenam feruntur. MICELLUS.

13. *Regale tenebat.*] *Adornabas* meliores libri magno numero cum prima editione. HEINSIUS. *Tenebat* retineo. Epist. xvi. 175. *Sceptra parans Asia tenet.* & melius invenit *est late*. Claud. Conf. Olybr. 59.

Italiae late cum freno tenetur.
 Vid. ad Petron. lxxxii. & sup. Ep. vii. 119. De laeva manu quod Marius notat, nugae sunt. Valer. Flacc. ii. 590.

*Jamque aurea laeva
 Sceptra tenens.* BURMANNUS.

14. *Lydius apta pedum vincla cothurnus erat.*] *Lydius* pro Hetrusco hic accipit Commentator. quasi Graeci ab Hetruscis Tragoediam & ejus ornamentum accepissent. Ego vero proprie dictum *Lydius* accipere malim: propterea quod multa, quae ad rem ludicram pertinent, à Lydis inventa fuere. Id quod & Herodotus testatur libro primo, cujus haec sunt verba: *Φασὶ δὲ αὐτοὶ Λυδοὶ καὶ τὰς παλαιὰς τὰς νῦν σφίσι το καὶ Ἑλλᾶσι κατοικήσας, ἰσχυρίαν ἐξείρημα γίνεσθαι, &c.* Neque tamen anxie pro hac re contenderim. MICELLUS.

14. *Alta pedum.*] In manuscriptis exemplaribus legitur, *apta*, quae lectio valde placet. MARIUS. *Alta vincla* prima editio cum Puteraneo, Sarraviano, optimo Palatino, Arondeliano, & septem aliis. quomodo apud Virgilium i. Aeneid. 337.

Purpureoque alta furas vincire cothurne.
 Sidonius:

Laxo pes nates altus in cothurno.
 Noster quoque infra, *altum cothurnum* hac ipsa Elegia appellabit. *Alta gradi cothurno* Claud. Conf. Milii. Symmachus lib. i. Epist. lxxxix. *At illi quos cothurnus altior vehit.* recte autem *alta pedum vincla* cothurnum vocat, ut a *calcamentis* distin-

guat,

- Saepe aliquis digito vatem designat euntem :
20. Atque ait, Hic, hic est, quem ferus urit Amor.
Fabula (nec sentis) totâ jactaris in Urbe;
Dum tua praeterito facta pudore refers.
Tempus erat thyrso pulsum graviore moveri.
Cessatum fatis est: incipe majus opus.
25. Materia premis ingenium. cane facta virorum:
Haec animo, dices, area digna meo est.
Quod tenerae cantent, lusit tua Musa, puellae;
Primaque per numeros acta juventa suos.

Nunc

quat, quae etiam pedum vincula dicebantur. hinc *Tyrrhena pedum vincula* apud Maronem lib. viii. 458. de calcamentis Thulcis. & Dido apud eundem lib. iv. 518. *Unum exuta pedem vinculis.* HEINSIUS.

24. *Cethurnus erat.*] *Eranus* malebat Francius. *Cethurnus* habet codex Douzae.

25. *Haec prior, Ecquis eris finis tibi dixit ameris.*] Quaedam exemplaria scriptum habent sic hoc carmen:

Et prior haec dixit, Quis eris tibi finis amandi? Mihi tamen magis placet altera lectio. MARTIUS. *Et prior* iidem codices, *amandi* quoque, non *amoris*, nisi quod in optimo Palatino, *amator*. venisse. HEINSIUS. Moreti codex, *Et prior, Ecquis eris, vates, tibi finis amandi?* quo alludit & Putaneus alter:

Et prior haec, vates, quis eris tibi finis amandi? Ut dixit fabintelligatur, quomodo saepe Nofter. vid: ad Epist. x. 37. Scriverii, *Et prior haec, inquit, quis.* Douzae, *Et prior haec, Quis eris.*

20. *Atque ait, Hic, hic est.*] *Hic ille est* Saravianus cum primâ editione. Adi Notas Metam. xi. 56. HEINSIUS. Nihil muto. Claudian. Epith. Honor. 318.

Clamat quicumque videbit

Hic est, hic Stilicho. Ut ibi recte Heinsius ex scriptis restituit. sic in alia affectione animi idem lib. .i. in Europ. 66.

Haec erat, haec, Ptolemaeae, filies? Ubi vide etiam Heinsium. nec tamen nego, etiam faepe reperiri, *hic ille est*, vide exempla apud Ramirez. ad Martial. i. i. quibus adde insignem locum Terent. Andr. iv. iv. 47. *Hic est ille*, ubi Donat. *Cum ἐμφάνει quasi vir magnus, sed hoc Chremetem ostendens dicit cum ἐπιφανεί.* & ita apud Graecos ὄντως, ut Actor. xxi. 28. ubi plura Pricaeus. BURMANNUS.

20. *Urit amor.*] Legitur &, *urget*; sed rectius, *urrit*. MARTIUS.

21. *Fabula.*] *Fabula* est id, de quo omnes loquuntur; de quo apud omnes sermo est. sic alibi apud hunc Nostrum, bis apud Horatium, & apud

alios probatos auctores. CIOFANUS. Ita Terentius; Propertius, & quis non? & omnibus notum. sed in primis huc facit locus Jobi cap. xxx. 9. ubi Jobus dicit, *se cantilaneam factum impiorum*. ubi Graeci ἐπὶ ἀλλήλων, quod notat in omnium ore esse, ut Helena dicit Epist. xvii. 34. ita eleganter Quinctil. Decl. xiv. *Quod nos in fabulas sermoneque misisti.* vid. ad ii. Art. 561.

22. *Dum tua postposito facta pudore refers.*] In quibusdam exemplaribus legitur, *praeterito*, utrumque recte. MARTIUS. *Furta* scribendum. quomodo & alibi non uno loco est peccatum. ut lib. ii. Trist. de Calvo 431.

Detexit variis qui sua furta mediis.

Pro *praeterito pudore* male codices nonnulli, *postposito*, *praesento*, *neglecto* & similia. Trist. ii. 409.

Est et in obscenae deflexa Tragedia risus,

Multaque praeteriti verba pudoris habet.

Quo loco nihil est mutandum. *praeteriti pudoris verba*, in quibus verecundiae ratio non habetur. HEINSIUS.

23. *Dudum.*] *Pridem*, *jamdudum*. Non solum; inquit, in praesentia tempus est, ut majora scribas: sed jampridem quoque erat. Manuscripti tamen codices complurimi habent, *Pulsum*, id est, percussum: huc lectio magis placet. Nam & Lucretius, unde hoc sumpsit Naso videtur, lib. 2. de Rerum natura dixit:

— Sed acris

Percussit thyrsos laudis spes magna meum cer,
Et simul incussit suavem mi in pectus amorem
Musarum: quo nunc insinctus, mentis vigenti
Avia Pieridium peragere loca. MARTIUS.

Ita *pulsus* Deorum pro insinctu Lucanus v. 119.
Compages humana labas. pulsusque Deorum
Concussus fragilis animos.

Graviore vero, ut Horat. ii. Od. xix. 8.

Liber gravi mensuende thyrsos.

Recte hic Martius. BURMANNUS.

25. *Facta virorum.*] Cur etiam non veteris aevi foeminarum, quae aequae Tragoediarum sunt argumenta, ac viri? egregie ergo Barberinianus &

N u n

F r a n c o .

Nunc habeam per te Romana Tragoedia nomen.

30 Implebit leges spiritus ille meas.

Hactenus: & movit pictis innixa cothurnis
Denfum caefarie terque quaterque caput.
Altera (fi memini) limis subrilis ocellis.

Fallor, an in dextrâ myrtea virga fuit?
35 Quid gravibus verbis, animosa Tragoedia, dixit;
Me premis? an numquam non gravis esse potes?

Imparibus tamen es numeris dignata moveri.
In me pugnasti verbis ufa meis.

40 Non ego contulerim sublimia carmina nostris;
Obruit exiguas regia veftra fores.

Sum

Francofirtentis, *priorum*. ita enim vocantur faepe feculi antiqui Heroes. vide Barth. ad Stat. 1. Silv. 1. 8. & vi. Theb. 104. & Heinſ. ad Ovid. xv. Metam. 104. & nos plura ad Valer. Flac. iv. 351. dicemus. & ita paſſim Poëtae. *Faſta potentum* habebat Scriverianus. BURMANNUS.

26. *Hæc animo dicat area digna meo eſt.*] Eadem metaphora lib. 1v. Faſt.

Nunc veritur noſtris area major equis.
Elegia ult. hujus lib. 1.

Pulſanda eſt magnis area major equis.
CIOFANUS.

26. *Digna.*] *Area facta tuo* Putaneus. non invenit. *Gratia* Junianus.

28. *Primaque per numeris apta.*] Rectius in exemplaribus legitur, *Acta*. ut ſit ſenſus & ordo: Prima juventa tua, ô Naſo, acta, ſupple eſt, per ſuos numeros: hoc eſt, amatoria carmina ætati tuæ juvenili convnientia fatiſ ſcripſiſti: nunc quando ex prima juventa exiſ, majora aggredere. Dixerat etiam Ovid. lib. 1v. Faſt. 9.

Quæ decuit, primis ſine crimine luſimus annis,
Nunc veritur noſtris area major equis.

Et lib. 11. ejuſdem operiſ ad elegos verba faciens, vcrs. 5.

Ipsæ ege vos habui faciles in amore miſiſtros,
Cum luſte numeris prima juventa fui. MARIUS.

29. *Nunc habeat per te Romana Tragoedia nomen, Implebit leges ſpiritus ille meas.*] In correctoribus legitur, *habuſam*. MARIUS. Ex his verbis, quam poſtea ſcripſit Medeam Tragoediã, omnes alias Latino ſermone ſcriptas, una excepta, quam edidit Varus, Thyeſte, ſuperare apertiffime colligitur. Idque & Corn. Tacitus, & Fab. Quinctilian. teſtantur. CIOFANUS. *Hinc habeam* eleganter Scriverianus, hoc eſt ab hoc tempore, dehinc.

30. *Implebis.*] Forte, *implebit*. vel, *impleat* & *leges*. HEINſIUS. Nil muta: ipondet enim Tragoedia ſuſſecturum Naſonis ſpirium operi tam grandi. vide ad Petron. cap. xciv.

31. *Innixa cothurnis.*] Prima editio cum Sarrviano & decem aliis, *innexa*. quo modo cothurnum *vincula* paulo ante nominavit, & Virgilio, Eclog. vii. 32.

———— *Saras ovineſta cothurno.*

Apud Horatium tamen Art. Poët.

Et docnis magnæque loqui, nitique cothurno.

Et Propert. 11. Eleg. 29.

Proſiſt in laxâ nixa pedem ſoleâ.

Et Catullus LXVIII. 72.

Innixa arguâ conſiſtiſ in ſoleâ.

Et Noſter 1v. Pont. ult. 19.

Muſique Turrani Tragicu innixa cothurnis.

Quamvis & ibi quidam ſcripti, *innexa*. HEINſIUS. 33. *Nam memini.*] In quibusdam exemplaribus legitur, *ſi memini*. utrumque recte. MARIUS. *Nam memini* editiones veteres, & Sarrvii codex cum duobus aliis. ſed rectius meliores, *ſi memini*. vid. ad Petron. cap. xxxi. & Paſſerat. ad Propert. ii. Eleg. 1. BURMANNUS.

33. *Subriſit.*] *Obrifit* editio Berſmanni. quo verbo neſcio an alii uſi fuerint.

34. *Fallor?*] Rectius in exemplaribus legitur, *Fallor?* ut ſit præſens indicativi. quemadmodum apud Maronem in Buolico ludico:

Credimus? an qui amant, ipſi ſibi ſemina fingunt?
MARIUS.

35. *Gravibus.*] *Trucibus verbis* Franc. ſequitur enim, *gravis*. *Me pæti* etiam Barberin. non invenit.

36. *Nunquam non.*] Semper. CIOFANUS.

36. *Gravis*] *Molſta*. IDEM.

37. *Imparibus tamen es numeris dignata moveri,* &c.] Multum fallitur hoc loco Commentator, qui Medeam Ovidii Elegiaco carmine ſcriptam fuiſſe putat. Nam quod hic Poëta dicit, *Imparibus numeris dignata es moveri*, non ad Medeam, ſed ad præſentem contentionem Tragoediæ & Elegiac referendum eſt: utraque enim Elegiaco metro ſuam cauſam agit. Et quod alibi idem dicit, *Verſuque*

Sum levis; & mecum levis est, mea cura, Cupido.

Non sum materiâ fortior ipsa meâ.

Rustica fit sine me lascivi mater Amoris;

Huic ego proveni lena, comesque Deae.

45 Quam tu non poteris duro referare cothurno,

Haec est blanditiis janua laxa meis.

Et tamen emerui plus, quam tu, posse, ferendo

Multa, supercilio non patienda tuo.

Per me decepto didicit custode Corinna

50 Liminis adstricti sollicitare fidem;

Delibique toro tunicâ velata recinctâ;

Atque impercussos nocte movere pedes.

Vel

Inque Tragedia nostro Crevit: ibi pronomem *nostro* non de Elegiaco (neque enim Elegiaca tantum scripsit Poëta, sed & heroica, ut in Metam.) sed possessivè accipiendum est, de eo versu quem ipse fecit, sive hujus, sive illius metri fuerit. perinde ac si dicas: Hoc mea opera effectum est, illud meo Marte peregi, &c. Sed de hac re etiam suprà meminimus. MICHELUS.

40. *Obruat.*] *Obruat* multi ex scriptis. *Obruat* duo. HEINSIUS.]

40. *Vassa.*] Apertior erit sensus, si (ut est in manuscriptis) legatur, *vestra*. aut si legeris, *Vassa*, fit sensus: Quemadmodum parvulae fores ingenti palatio suppositae, quasi obruuntur ab ipsis regiae magnitudine: ita si tragicis carminibus amatoriam materiam complecterer, carminis magnitudine levis materia obrueretur. ut hoc dixerit, objiciens Tragoediae, quod Elegis carminibus usa sit. q. d. errorem tuum ego non admittam. MARIUS. Editiones etiam quaedam praefae, ut & Gryph. & Bersmanni. & Vaticanus codex, *Regia vassa*. elegant: ut opponatur, exiguis fonibus. sic III. Pont. IV. 5.

Est opus exiguum, vassisque paratibus impar.
Ubi etiam codices nonnulli, *vestrisque*. & Epist. XVIII. 61. pro *in nostras officina vias*, erat *in vassas* in Balliolensi. & saepe illa *nostr*, *vester* librariorum supposuisse aliis epithetis deprehendi. multus est in his oppositionibus Naso. infra Eleg. IV. 46.

Gratia sic minimo magna labore vesit.

Tibull. I. 1. 26.

Nunc Aena exigui est hostia magna soli.
Ubi vide florem Poëtarum nostrae patriae Broukhusium. & suprà ad Epist. VIII. 72. sed praeterea suspicor scripsisse Nasonem:

Obruat exiguis regia valva fores.

Valvae enim palatiorum & templorum, quae obscurant aitas & exiguas humilium aedium fores; hoc enim *obruat* notat. ut ad Valer. Flac. I. 319. ostendemus. & ita scripsisse Nasonem indicio esse

potest diversa duorum codicum lectio, in quibus est, *janua vassa*, pro quo, *janua vassa*, forte scriptum fuerat a glossatore, qui *regiam valvâ* exponeret per *januam vassam*. unicum quod me cohibet, ne pro certa conjecturam hanc obrudam, est, quod *valvâ* singulari numero dictam esse notandum repererim. sed usitatum tamen numerum singularem fuisse conjicere liceret ex Propert. II. XXXII. 13. ubi cum de duabus valvis egisset, subjicit:

Altera dolescit Parnasi vestigia Gallos,

Altera morbat sumra Tantalidos.

Et *fores* etiam plurali tantum numero dici Grammatici veteres observant, cum in singulari non Comici modo, sed & Naso saepe usurpaverit. ita *Carceres*, *Cervicis* & similia dici tantum volunt, quibus passim Poëtae etiam in singulari utuntur. BURM.

43. *Rustica fit.*] Legitur etiam, *fit*, pro *esset*. MARIUS. Quidam, *Rustica fit sine me*: sensu optimo. DAN. HEINSIUS. *Fit* multi ex scriptis cum prima editione. bene. HEINSIUS.

45. *Non poteris.*] Vetus lectio est, *poteras*: utrumque placet. MARIUS. *Non poteris* Puteaneus, & alius, & editi quidam, quod probant Naugerius & Bersmannus.

50. *Liminis adstricti sollicitare forem.*] *Adstricti* mehore. Deinde & *fidem*, Puteaneus, optimus Palatinus & sex alii. verissime. *resignare fidem tabularum* Cicero Arch. & *mutare tabularum fidem* Firmicus. vidit & Gronovius Observat. lib. II. cap. XI. Apposite Propertius de Tarpeja:

Procliderat portaeque fidem, patriamque jacentem.

Remedio Amoris 233.

Sed tamen est artis strictissima janua nostrae.

Ita scribendum ex libris. sic contra *janua laxa*. de quo lib. I. Fast. dicemus. M. 466. Art. Am. lib. I. *pectora dolore adstricta* habes. HEINSIUS. *Obstructi* editiones Gryph. & Bersm. *fidem* etiam Francof.

51. *Delibique toro tunicâ velata recinctâ.*] Sic in uno Maffean. In altero, *soluta*. non magnum

Vel quoties foribus duris incisa pependi,
Non verita à populo praetereunte legi!

55 Quin ego me memini, dum custos saevus abiret,
Ancillae missam delituisse sinu.

Quid? cum me munus natali mittis? at illa
Rumpit, & adposita barbara merfit aqua?
Prima tuae movi felicia femina mentis.

60 Munus habet, quod te jam petit, ista meum.

Defic-

discrimen. CIOFANUS. Legitur &, *soluta*, utrumque recte, licet postremum hoc nescio quid hiatus adferat carmini, est tamen in manuscriptis. DAN. HEINSIUS. *Recincta* multi ex scriptis. Quomodo supra lib. 1. Eleg. v.

Ecta Corinua venit tunica velata recincta.
Infra lib. 11. Eleg. vii.

Nec mora; desiliit tunica velata recincta.
Artis 1. 529.

Utque eras in femo tunica velata recincta.
Fast. 111. 645.

Quaque meum rapitur tunica velata recincta.
Sic & Loman recinctam dixit Epistola 11. HEINSIUS. 52. *Atque impercussos.*] Lego vel invitis libris, *impercussos pedes*, hoc est intrepidus. Catalectis Petronianis:

*Et modo nocturno pulsans mea limina fugo,
Intrepidus tenebris ponaere docta pedes.*

Contra lib. 11. Fast. 342.

Turbatam viso retulisti angue pedem. HEINSIUS. Male: *impercussos* est non fauciasos. ut contra apud Petron. LXXIX. *Cruentes pedes* nocte per vias euntes faciebant, & cap. CXXXVIII. *Evassi tamen, omnibus digitis* (scil. pedum) *inter praecipitum decursum cruentatis.* ita supra 1. Amor. 6. *Insenses pedes.* & contra 1. Amor. XII. 4. *Illa digitis.* amat autem Noster illa decomposita, sic *impercussus* 1x. *Metam.* 496. *impercussus* XII. *Metam.* 710. *imperturbatus* ibide 460. &c. BURMANNUS.

53. *Ab quoties foribus duris incisa pependi?* Vel quoties Puteaneus & optimus Palatinus. recte. pro, *incisa*, Sarravianus, & duo alii, *illisa*, optimus Palatinus, Neapolitanus, & alii tres, *conscisa*, duo, *illusa*, quod Politiano probabatur ex illo Virgilio, *illusaque auro vestes*. Sed quid hoc ad rem? unus, *inlusa*, alius, *conscisa*. Excerpta Jureti, *conscisa*, *lucisa* non mutandum; inscribant enim amicorum foribus elegia & carmina. Plaut. Mercat. 11. 111. 34. *Impleantur mae foris elegiarum carbonibus.* nisi forte legendum esset, *irrisa pependi*. HEINSIUS.

55. *Quin ego me memini.*] *Quin etiam memini* codex Douzaci. infr. Eleg. vii. 16. vid. ad Epist. 11. 61.

56. *Ancillae missam delituisse sinu.*] Hanc reperti lectionem in uno Massican, in altero vero,

Ancillae missae etc. superior magis probabilis. CIOFANUS. In quibusdam scriptis & editis est, *missaram*. forte, *merjam*. HEINSIUS.

57. *Quid cum me munus natali missi.*] *Mittis* scribe cum Puteaneo & meo Chartaceo, & mox pro *Rupit* idem Puteaneus & unus Moreti, *Rumpit*. HEINSIUS.

58. *Mersis aqua.*] Id vero se fecisse Gnathena Diphili Poetae veribus professa est, quae cum Diphilo poculum ex nive misceret, & is diceret, quam frigidum puteum habes, respondit, huc soleo jacere exordia fabularum tuarum. Athenaeus. lib. XIII. cap. 5. vide Scip. Gentil. 1. Parerg. 39. qui tamen male, ut puto, hic legit, *an illa* etc. per interrogationem, quasi Naso gloriaretur, sibi id minime evenisse. Nam contra Elegia hic merita sua jaecat Poetae, ex iis quae passa est, quod missa ad amicam, ab illa in vicinam fuerit projecta aquam: nam ita solitas fuisse vel igne vel flamma abolere carmina, docet etiam Horat. 1. Od. 16.

Quem craminosis eumque veles modum

Pones tambis; sive flamma,

Sive mari libes Adriano.

Et eò refer illa Martialis lib. 1. Epist. 6.

Do tibi Naumaciam, tu das Epigrammata nobis;

Vis, puto, cum libro, Marce, natare tuo.

Lib. IX. Epist. 59.

Nympharum templis quisquis sua carmina donat;

Quid fieri libris debeat, ipse monet.

Et XIV. 196.

Haec tibi, quae fontes & aquarum nomina dicit;

Ipsa suis melius charta nasares aquis.

Cur autem in aquam projicerentur erat causa, ut deleterent scripta, quod aliter spongia humida fieri solebat; ut notum. vid. ejusdem Martialis lib. 111. Epigr. ult. & IV. 10. & alibi saepe. BURM.

59. *Prima tuae movi felicia femina mentis.*] Hi duo versus, conversa figura orationis, ad ipsum Poetam dicuntur, per apostrophem. Atque ita accipiendi sunt, alioqui sententia non constat. M. CVI. Sed apostrophe jam priori disticho incipit, si mutis legamus.

61. *Deserat, coepi, Per vos utraque rogamus.*] Primo *deserat* ex quatuor libris reponendum. deinde, *per vos utraque* cum Puteaneo & multis aliis. Statius VI. Theb.

Hee

Desierant; coepi: Per vos utramque rogamus,
In vacuas aures verba timentis cant.

Altera me scepro decoras, altoque cothurno.

(Jam nunc contacto magnus in ore sonor,)

65 Altera das nostro victurum nomen amori.

Ergo ades, & longis versibus adde breves,

Exiguum vati concede, Tragoedia, tempus.

Tu labor aeternus: quod petit illa, breve est.

Mota

*Hec ubi vixero tallas ter utramque flagello
Impulsi.* HEINSIUS.

Ita & MSS. apud dil. XI. 479.

Tullis ora revulsa

In pontum, ripis utraque sequentibus, Hebrus.
Apud Calp. Decl. VII. in argumento, malebam:
Utrumque torquens perungentor necavit. Sic nterque
cum verbo plurali, de quo vide ad lib. II. Art.
Amat. 381. BURMANNUS.

62. In vacuas auras.] Vacuas aures Putaeanus,
tertius Palatinus & prima editio. atque ita legit
Tanaquillus Faber in Phaedrum lib. III. Prolog.
Noster Metam. IV. 41.

Aliquid vacuas referamus ad auros.

Quod non est mutandum. vacuas aures dixit Plau-
tus. Metam. III. 56.

U quibus hi vacuas implent sermonibus auros.

Ebi auras etiam nonnulli. & postea:

Verbaque tot sudis vacuas animosus in auros.

Etsi auras ibi pertinaciter tam scripti, quam typis
editi codices Horat. lib. I. Epist. XVII.

Si quis bella tibi terra pugnata marique

Dicat, & his verbis vacuas permulceat auras.

In auras fundere verba dicuntur. quos nemo exau-
dit. ut venis verba profundere Lucretio IV. 929.

In fas ne venis verba profundam.

HEINSIUS.

64. Jam nunc contracto.] Omnino ex veteris
exemplaris auctoritate legendum est, canor, id est
cantor, ut sit passivum verbum. MARIUS. Vulgo,
Jam nunc contracto magnus in orbe sonor. Scribe
totum locum:

Altera me scepro decoras, altoque cothurno.

(Jam nunc contracto magnus in ore sonor.)

Altera das nostro victurum nomen amori.

Sonor, ut honor. DAN HEINSIUS. *Contacto magnus
in ore sonus* Putaeanus & optimus Palatinus cum
Scaligeri Excerptis. recte. nisi quod sonor non est
mutandum. Propertius libro IV. Eleg. I.

Hec mihi! tu quid nostro est parvus in ore sonus.

Sic *sonor* pro *visu* apud Apulejum de Deo Socratis,
& *eloc* ab olendo, & *paor* a patendo apud
eundem. & *paor* *narium* apud Scribon. Larg. Comp. XLVI. & XLVII. sic & *canor* saepe apud
Nostrum. *ovi albor* apud Scribon. Larg. Comp. XXIV.
alii, *contacto orbe*, vel, *contracto orbe*. Prima edi-

tio, *cantato ore*. at frustra. Salmastius libro de
Coma pag. 311. & Epist. ad Gron. 105. testituit *2
contacto ore*. personati nempe Tragoedi. sed *con-
tactio ore* non est sollicitandum. ponitur nempe pro
adflato. Metam. XIV. 606.

Ambrosia dulci cum neclare mista

Contigit es, ferisque deum.

Epistola IV. 50.

Ut quos semideae Dryades Faunisque bicorues

Nomine contactos attonare suo. HEINSIUS.

Sic & *contigit mea tempora myrto* lib. IV. Fast. 157
quem locum attulit Marius. Vetus Poeta Christia-
nus in Codice S. Scripturae in Basilica Pauli Roma-
mae sub tempora Caroli M. scripto, quem vidit
Heinsius, in argumento Esaias:

Os vatis tacitum mandatur, & ulla revolat,

Concipiat veram mundi quod virgo saltem.

Non recte autem sonor, Marius, & qui cum se-
quitur Crispinus, ceperunt pro dicor, celebror,
& ita etiam Tan. Faber. lib. II. Epist. 58. qui legit:

Jam nunc contracto magnus in orbe sonor.

Qui explicat, tanta mihi parva nobilitas, tanta glo-
ria, ut coelum ipsum contractum videatur, an-
gustiusque, quam ut famam videatur capere.
deinde ad aliam conjecturam delabitur, quia sen-
tiebat *contractum* illum *orbem* ridiculum esse, &
legit:

Jam nunc & toto magnus in orbe sonor.

Sed ita grassari in auctores nobis religio est, qui
acquiescimus Heinsianae emendationi, quae firmatur
a Francofurtensi, Moreti & Junii codicibus.
variant autem reliqui vehementer codices, &
editiones. prima habet, *cantato ore. contacto orbe*
etiam Vaticanus. *contractor m. in ore alter* Putea-
neus & duo alii. *in toto multus ut orbe* alter Poli-
tiani. *orbe canor* Aprosii. *orbe sonus* quatuordecim.
tota magnus in orbe sonus Scriverii. *in ore sinus* Pala-
tini. BURMANNUS.

65. *Es longis versibus adde breves.*] Hexametros
& Pentametros versus significat, quibus Elegia
conficitur. CIOFANUS.

66. *Longis versibus.*] Hoc Ennii exemplo dicit,
qui (Cicerone teste lib. II. De legibus) heroicis
versus, *longos* appellabat. IDEM.

Mota dedit veniam. teneri properentur amores,

70 Dum vacat; à tergo grandius urget opus.

70. *A tergo grandius urget opus.*] Haec Marius de sequentibus Elegiis capit, quae longiores & pulchriores. Crispinus de Metamorphosicon libris. uterque perperam, nam illud opus grandius, quod a tergo urget, opponit amoribus, quos ideo calente maxime iuventa properare vult, dum Tragoedia, quae magis gravem & severum Poëtam requirit, ipsi aliquod adhuc tempus concedit, mox ad Tragoediam aggressurus. de Metamorphosicon libris forte nondum cogitabat; nam, nisi saltem calculus doctissimi Massonii, libri Amorum praecesserunt diu artem amandi, & primum con-

junctim edidisse videtur libros Amorum circa A. U. C. MCCXXXI. quo anno autem hanc Elegiam, quae certe primae editioni inserta fuit, incertum puto: sed Elegias plurimas scripsisse in prima juventute apparet ex vers. 59. hujus Elegiae. in exilium vero missus, quo tempore demum absolvit Metamorphoses, nondum vero emendaverat, anno aetatis LI. vel LII. U. C. MCCXLII. intelligimus ergo ipsam Tragoediam, quae insitabat & urgebat, ut simul ac teneros properasset amores, sibi manum admoveret, antequam omnium ejus spiritus deservesceret. BURMANNUS.

E L E G I A I I.

Non ego nobilium sedeo studiosus equorum:
Cui tamen ipsa faves, vincat ut ille precor.

Ut loquerer tecum veni, tecumque federem:

Ne tibi non notus, quem facis, esset amor.

5 Tu cursus spectas, ego te. spectemus uterque:

Quod juvat, atque oculos pascat uterque suos.

O, cuicumque faves, felix agitator equorum!

Ergo illi curae contigit esse tuae;

Hoc mihi contingat; sacro de carcere missis

10 Insistam forti mente vehendus equis.

Et modo lora dabo; modo verbere terga notabo:

Nunc stringam metas interiore rota.

Si

1. *Non ego nobilium sedeo studiosus equorum.*] Rectius fortasse in exemplaribus legitur, *sedeo*, assidens enim loquebatur: ergo jam venerat. tamen & prior lectio defendi potest. MARIUS. Libri veteres, *sedeo spectator*. sequor. CROFANUS. Omnes editi, *sedeo spectator* ante Heinsum, qui recte tamen ex Putcaneo utroque, Barbein. & quatuor aliis reposuit, *studiosus*. quae vox propria in factio-nibus & stiliis Carcenibus. vid. ad r. Art. Am. 145. & infr. ad vers. 67. *nobiles* vero equi sunt noti jam populo & spectatae celeritatis; qui palmas jam saepe retulerant. ita Virgilius, Horatius & alii passim. & ita *nobiles* gladiatores, Athletae &c. *spectator* librarii arripuerunt ex lib. x. Metam. 575. *venio spectator* ex Epist. XVI. 33. BURMANNUS.
5. *Cursus spectas, ego te.*] *Spectas* meliores cum Putcaneo, qui eum, *cursus*; forte, *spectam*. HEINSIUS.
6. *Quod juvat.*] Rectius in manuscriptis legitur, *juvat*. MARIUS. *Quod juvat* Moreti tertius, Editiono prima, Gryphi. & Berin.

8. *Contigit esse tuae.*] Nescio an Latine, aut saltem peripetue satis dicatur, *illi contigit esse tuae curae*, id est, ut de eo sis sollicita. in Moreti & quatuor aliis & prima editione est, *esse meae*. rectius; illi contigit esse curae, amicae meae. sic milles *mea* pro amica, *tuus, suus*, pro viro, conjugis, vel amatoris. vid. supr. ad Epist. XIII. 7. Ergo illum Junii codex. BURMANNUS.

9. *Hoc mihi contingat.*] Subintellige, *si*. Auctor Eleg. in obitum Mecanatis. pag. 72. Catal. Pith.

Molibus ex oculis aliquis tibi procedit humor,

Cum dicar subito voce suisse sibi.

Hoc mihi contingat; jaccam tellure sub aequa,

Nec tamen hoc ultra se doluisse velim.

Ita lego vel, *sed meminisse velim*, vulgo, *ultra me potuisse velim*. HEINSIUS. Recte Heinsius. & ita etiam Marius. quod offendisse librariorum videtur ignaros: nam in altero Moreti erat, *si mihi*, in tertio, *haec si*, vid. ad lib. 1. Amor. IV. 29.

12. *Nunc stringam metas interiore rota.*] Gestum exprimi

Si mihi currenti fueris conspecta, morabor:
 Deque meis manibus lora remissa fluent.
 15 Ah quam pene Pelops Pifaeâ concidit haëta,
 Dum spectat vultus, Hippodamia, tuos!
 Nempe favore suae vicit tamen ille puellae.
 Vincamus dominae quisque favore suae.
 Quid frustra refugis? cogit nos linea jungi.
 20 Haec in lege loci commoda Circus habet.

Tu

exprimit aurigae, ubi currum flectere necesse est.
 CIOFANUS. Vide Turneb. vi. Adv. xxiv. 24. &
 Torrent. ad Horat. i. Od. 1.

14. *Fluent.*] Legitur &, *cadens*. MARTUS. *Ca-*
dent Palatinus unus & quidam alii. male. infr.
 Eleg. vii. 32.

Nulla poma moventis flauent.
 Ubi in scriptis eadem diuersitas. ut & El. xiv. 38.
Perque meos artus frigida gustata finit.

Et ibi *cadit* in nonnullis. vid. & Epist. vi. 63. &
 Gevart. Lect. Pap. lib. 1. cap. 4. Silius vii. 632.

Atembris demissa solutis Arma fluunt.
 Qui ita saepe loquitur. ut ix. 52. 120. xv. 377. ita
defluit vi. Metam. 219. ubi male *decidit* alii. praeter
 terea unus Vancanus, *eque meis manibus*. ut ix.
 Metam. 344.

Vidi gustas à flore cruentas Decidere. BURMANUS.
 15. *Ah quam pene Pelops Pifaeo concidit axe.*]

Quomodo ex *axe Pifaeo* quasi occidisse Pelopem
 dicit? cum conflit ex interpretibus Lycophronis
 & Pindari, item ex Apollonii carminibus, duos
 fuisse currus, in quorum altero Oenomaus, in al-
 tero, qui Pelopis proprius erat, ipse Pelops cum
 Hippodamia veherentur? unde alieno curru ve-
 ctam Hippodamiam certatim Poetae dixere. ut
 Naso in ii. de Arte 8.

Talis erat, qui te curru viatore ferebat,
Vecla peregrinis Hippodamia rotis.

Idem in Epist. Hermiones 69.
Qua duo porrectis longe freta distinet Iphomes,
Vecla peregrinis Hippodamia rotis.

Hoc idem ostendit lib. ii. de Trist. 385. inquiring:
Quid? non Tantalides, agitante Cupidine currus,

Pifaeam Phrygiis vexit aburnus equis?
 Et Propertius libro primo Eleg. 2.

Nec Phrygium falso traxit candore maritum,
Auecla externis Hippodamia rotis.

Sed ita exponendum est: *Concidit*, hoc est, in-
 terfectus fuit, *Axe Pifaeo*: id est, ab Oenomaio,
 qui curru Pifaeo veclus ut supra ex Diodoro dixi-
 mus) haëtam manu tenebat, qua procos perime-
 bat, dum eos praercurrerent assequeretur. ut sit
 sensus: Pelops, dum Hippodamiae, quam secum
 in suis quadrigis vehebat, faciem intentus nimium
 cum stupore conspiceret, & propter hoc aliquan-
 tulum & ipse moraretur, parum abfuit, quin

ab insequente Oenomaio fuerit occisus. Hunc sen-
 sum, si quidam advertissent, non tam audaces in
 alienis operibus fuissent, ut citra ullius codicis
 auctoritatem hoc carmen ita legerent:

O quam pene Pelops curru occidisset aburno.
Pifaeo: à Pifa Arcadiae oppido, quod praeterfuit
 Alpheus amnis, ut Plinius scribit. *Axe*, curru. par-
 tem pro toto per synecdochen posuit: & per cur-
 rum intelligit ipsum Oenomaum Pifae regem,
 quadrigis insidentem, ut dixi. *Marius*. *At quam*
pene Putecanus cum Menteliano & Neapolitano.
 idem cum Barberiniano & duobus aliis, *Pifaeo*
haëta. quod verum est. neque aliter Jureti & Sca-
 ligeri Excerpta. habes fabulam apud Pindarum
 Olymp. Od. 1. qui Oenomaio Pelopen insequenti
ἔγχεο χάλκεον quoque dat. Apollonius lib. 1. 755.

Τὴν δὲ μεταδρομῶν ἐπὶ Μυστίλας ἤλασεν ἴππους,
ἔὼν τῷ δ' Ὀνίμαχος προτεινὸς δίῃ χειρὶ μακροῦς.
 Claudianus laude Serenae 166.

— *Curru Pifaeo marito*

Fugit tela Pelops. HEINSIUS.
 Vid. & Tzetzi. ad Lycoph. v. 157. & Parrhaf. ad
 Claud. ii. Rapt. 336.

19. *Cogit nos linea jungi.*] *Lineam* exponit hoc
 loco Commentator, ipsam fedile: opinor, quod
 fedilia ipsa ordine, & quasi ad lineam fabilem
 constructa fuere. Sed tu vide, num re ipsa linea
 quaedam partem coërcuerit, ne alius alio plus in
 hanc vel illam partem inclinaret: eoque pertineat
 & quod hic dicitur, *Cogit nos linea jungi, &c.* &
 quod in Arte:

Et bene te cogit, si nolis, linea jungi:
Qua tibi tangenda est lege puella leci. METELL.

Transenna dicitur funis ab uno extremo ad alte-
 rum protensus, & ita haec *linea* vocabatur. Glof-
 sae; *Transenna*, βῆλος ἐν ἀφῆτησις τεταμῖνος.
 Item *Transenna*, ἰσπλάξ, πάλλαγῶ, μπεπαισιῶ
σημῖων. quod a carceribus ad metas extenderetur
ἰσπλάξ declarat. quod *πάλλαγῶ* ostendit Cassio-
 dorus apud Scaligerum ad Manilium. Ad cuneos
 enim Theatri tunc discedendum erat loci capiendi
 causa. *Cogit nos linea jungi*, id est cogit nos si-
 gnum datum *ἔξω καταλαβεῖν*, & in cunctis nos
 defendere: defendant enim se quantum poterant, ne
 confusi & permixti & sibi & aliis spectaculum tri-
 perent. DOUZA. Quid sit *linea* hoc loco quaeritur

Tu tamen, à dextrâ quicumque es, parce puellae.

Contactu lateris laeditur ista tui.

Tu quoque, qui spectas post nos, tua contrahe crura,
Si pudor est, rigido nec preme terga genu.

Sed

à viris summis; tum & Artis Amatoriae libro 1. §f. 141. in descriptione Circensium:

Es bene quod cogit, si nolis, linea iungi.

In quibus explicandis multum sudavit observatis ad Manilium lib. 11. §f. 190. magnus Scaliger. per lineam non designari funem, ut ille arbitrabatur, sed certum limitem spectatorum sedilibus praefixum Salmastius contendit. de *funne* enim si ageretur, *regulam* potius dicturum fuisse, quam *lineam*. ita Servium *lumen* interpretatum, ubi agit de Circo Virgilium, quae alius est, *Transenna*. Glossae veteres; *Transenna*, *βριχος ἢ ἀφ᾽ ἄρτιας τριπλῆς*. Unicuique spectatorum certus erat & praefinitus locus, ne laxius concessitque, quam par esset, sederent. isque publicâ auctoritate distinctus ac dissectus. hoc nostro hic *legem loci* appellari, ut & Arte Amatoria versibus jam productis, pluribus hic ad Solinum ille pagina 645. & sequentibus est profecutus. Haec illi. neuter recte, ut opinor. Nostri haec est sententia. Cum apud agrimensores vetustis lineae plurimis locis ponantur pro viis angustioribus, per quas agri determinabatur, ac patebat transitus ultra citroque commentibus, in certos ordines descriptae, simile quid in Circensibus observatum fuisse opinor. *Linea* & *limes* apud agrimensores passim confunduntur. hinc illud Nasonis, lib. 1. Metam. 136.

Cantus humum longe signavit limite mensur.

Lineae tamen limites angustiores. Hyginum audi: *Omnis huius rectorae longitudo rationalis limes appellatur. nec inter se quicquam, decumanum dicimus an litem. Decumanus autem primus, maximus appellatur, item Cardo. nam latitudine ceteros praecelsus. Sunt alii limites actuarii, alii linearis. Actuarius est limes, qui primus altus est, & ab eo quintus quique, quem si numeris cum primo, eris sextus. quoniam quinque centurias sex limites cludunt. Reliqui recti limites linearis appellantur, in Italia subtruncivi. Actuarii autem extra maximas latitudinem pedum habent duodecim. plura illic ad rem. termini & lineae passim apud eosdem scriptores conjunguntur, ut & rigeres. apud eosdem frequenter *linea finitima*, *linea normalis*, *linea mensuralis*, *rationalis*, *conjectalis*, *proportionalis*, atque his similia complura. *linearis* etiam rigeres, & *linearis lapidei*, & *linearis limes*. Sed & in usu calculorum *lineae* appellabantur duodecim illa scriptura, per quae calculi decurrerant, quae *tramitem*, *iter*, *viam*, *stationem* veteres dicebant. ut libro 111. Artis v. 363. demonstravimus. Prudentius Praefatione Psychom:*

Haec ad firmam praemetata est linea;

Quam nostra recto visa resculpas pede.

Et aperte magis Hymno vii. de Johanne Baptista:

Curvoni viarum qui reserpsi tramites,

Et flexuosa corrigens dispensda

Dedit sequendam calle recto lineam.

Linea igitur haec Circensis nihil aliud, quam intervallum angustum, quod inter sedilia vacuum relinquatur, ut transeuntibus commodior esset locus. Sedile unumquodque viginti aut plures fortasse capiebat spectatores: inde lineae, hinc inde interlittum. sedisse autem puella videtur in extrema sedilium parte ac lineae proxima, ut Nasoni latus sibi claudenti subtrahere sese non potuerit, si voluisset. alia ratio est dicti Terentiani Eunuchi. Act. 1v. Sc. 11.

Certe extrema linea amare haud nihil.

Amatoribus amicae in circo proximae affidebant plerumque. nam circus res amatoriae peropportunitus, ut Noster passim testatur. amantes vero, quibus hoc non licebat, saltem operam dabant, ut in eodem, quo puellae, sedili locum occuparent. ita fiebat nonnumquam, ut abs se invicem longius removerentur, occupante puella unam sedilium extremitatem, amante altera. ita fiebat, ut intermedius viginti aut pluribus spectatoribus, puella ab amante vix, ac ne vix quidem posset conspici. Hoc amare *extrema linea* dixit Terentius, cum amans amicam intueri non potest, in loco ab interpretibus haecenus non intellecto. quem Salmastius sibi primo patuisse perperam gloriatur. & sic Petron. c. cxxvi. *Ex hac nota est domina mea, utique ab Orchestra quatuordecim transfiliis, & in extrema parte quaerit quod diligit.* hoc est in extrema graduum linea. neque aliter capiendum illud Martialis lib. viii. Epist. 78. *Nec linea dives cessat.* per quam ferebantur munera; male Salmastius alique interpretantur. Linea tam in Theatris, quam Circo, quod negavit Salmastius. vide Vitruvium de linea Theatrali lib. v. cap. 3. Lineam in Orchestra etiam ponit Hesychius: *Γραμμή ἢ τῆ Ὀρχήστρῃ ἔσαν, ἀς τὸν χροῖον ἢ τοῦχῶ ἱσθῆας.* HEINS. Obscura esse haec, quae vix docti de lineis his in Circo disputant, satis constat. Haecini vero sententiam, quam & tuetur Cl. Graevius Praefat. ad tom. 1x. Theaur. Antiq. Rom. puellam nempe sedisse in extrema sedilium parte, ideo probari vix puto; quia tunc facile potuisset refugere, & per viam illam intermediam, sine lineam, ut illi vocant, transire in alium sedilium ordinem. Deinde fingendum tunc Poëtam secundo a linea loco sedisse, & priorem venisse in Circum, cui se spon-

te

25 Sed nimium demissa jacent tibi pallia terrae.

Collige; vel digitis en ego tollo meis.
Invida vestis eras, quae tam bona crura tegebas:
Quoque magis spectes, Invida vestis eras.

¶ Alia

te amica adjunxerit, in extremo & lineae proximo loco, quod aperte menti Poetae repugnat, qui dicit se venisse, ut loqueretur, & sederet cum illa, ipsam autem refugisse. praeterea tum fingi quoque deberet, scdilia ad lineas fuisse repa- gulis quibusdam clausa, ne quis posset vicinum spectatorem, qui secundo a linea loco sedebat, refugere. Neque puellam scdilis in extremo scdili patet, quod ab utraque parte habuerit spectatorem adidentem: a laeva erat Ovidius, a dextra alius, ut vers. 21.

*Tu tamen a dextra quicumque es, parce puellae,
Contactu lateris laeditur ista sui.*

Sedit ergo puella in eodem scdilium ordine, sed non in extremo loco, quia a dextra alium habebat. quare ego cum Salmasio intelligerem perpetuum ordinem fuisse scdilium sive subselliorum, quem tamen vis intersectum fuisse non negarem, sed vias & semitas fuisse intermedias crederim. post tergum vero fuisse lignum aliquod, quod terga spectatorum tangebant, & prohibebat, ne retrocedere possent. unde dixit, *quid frustra refugis, cogit nos linea jungi.* nam prona & studiosè spectans, ubi Ovidius eam tangere volebat, reducebat corpus ad lineam, sed non ultra aut in alium poterat post se ordinem refugere, quia linea prohibebat. *Linea* nempe illa est, quae cogebat spectatores intra suum quemque ordinem manere. hoc clare docet Quintiliani locus lib. xi. Infitit. cap. 3. *Transire in diversa subsellia parum verendum est, nam & Cassius Severus urbane adversus hoc facientem lineam posuisti.* agit ibi de subselliis judiciorum, quae erant nuda scamna, sine linea, cui inniti tergo possent insidentes: a circo ergo peti Cassius volebat lineam, contra transilientem subselliorum ordinem. At illa linea non prohibebat, quo minus, qui post terga sedebat, genibus & cruribus posset esse molestus, ut ex v. 23. & 1. Art. 157. appareret: non enim erat septum aliquod ex solidis & continuis tabulis & asseribus, sed simplex lignum sive linea, quae interstitia quaedam aperta relinquebat, & cui humero & scapulis inniti poterant, ut in hodiernis scdilibus saepe videmus. quia vero vox *linea* de plurimis aliis rebus usurpatur, non omnes locutiones proverbiales deducere ab hac linea circensii vellem. ut illam Terentii, *extrema linea amare*, a scdili potius linea derivarem, quae extrema vix visū & oculis potest percipi. unde *extrema linea amare*, explicio de longinquo amare, solo visu pacere oculos. ita certe cepit Lutatius ad Stat. iii. Theb. 383. ubi fabulam narrans Hymenaei dicit, eum adamasae virginem nobilem,

ipsum mediocribus ortum parentibus, & quia nuptias desperavit, quod poterat tamen, puellam extrema amoris linea diligentem, satiscesse animo solo aspectu. & eo adludere puto Nostri lib. 1. Amor. iv. 3.

Ergo ego dilectam tantum conviva puellam

Adspiciam, tangi quem juvet, aliter erit.

Et ita in extrema regula stantem aetatem vocat Seneca. Epiit. xii. quae ad finem scdii pervenit. *regulam* vocans, quam Epiit. xlix. *lineam* appellat. vide ad utrumque locum Lipsium, & Fabr. Agonist. lib. ii. cap. 7. Scdisse praeterea in Circo non admodum laxe, ita ut ex lege loci se tangere cogenterent spectatores, apparet ex Macrobi. ii. 3. ubi *angusti sedere* occurrit. & hinc apud Claudian. vi. Conf. Honor. 613.

Cum regia Circi

Connexum gradibus venerat purpura vulgus.

Ubi nollem *convexum vulgus* legere cum Heinio: BURMANNUS.

20. *Haec in lege.*] *Ex lege* editi multi & tres scripti. ut Petron. cxxxvi. *Tribus à lege potioribus sicatis.* ubi vide. sed mollior est sonus, *haec in.* BURMANNUS.

24. *Rigido nec preme terga genu.*] *Rigida manu* Puteaneus & Arondelianus. sed male lib. i. Art. 157.

Respicit praeterea, post vos quicumque sedebis.

Ne premas opposito mollia terga genu. HEINSIUS.

24. *Ne preme.*] Rectius in manuscriptis legitur, *nec*, negatione. MARIUS. Ne edidit Gryphus & alii. vid. infr. Eleg. vi. 65.

25. *Demissa jacent tua pallia terrae.*] *Dimissa jacent tibi pallia terrae* meliores. sic & lib. i. Artis Anat. 153. in iisdem:

Pallia si terra nimium demissa jacebant.

Sic *terra deponere*, non *terrae* Aino. iii. Eleg. v. ex optimo codice. Vulgatum tamen loco non ausim movere. *Terrae procumbere* Metam. ii. v. 347. ubi vide quae annotamus, & ad Maronem Aeneid. vi. 84. ubi meliores scripti, *sen terrae meliora manent.* HEINSIUS. *Nec demissa, nec terrae mutem,* sic infr. Eleg. v. 20.

Cornigerum terrae deposuisse caput.

Lib. v. Metam. 122.

Procubuit terrae maculati mox juvenici.

vii. Metam. 578.

Aspicires fenses alios, terrasque jacentes.

Virgil. xi. Aeneid. 87.

Sternitur & toto proiectus corpore terrae.

Ubi vid. Serv. quomodo & Homerus Iliad. A.

245. Πρωτὸ δὲ σὺνκρητον βάλει γαίῃ. sic quoque multi codices lib. vi. Aeneid. 652.

○ ○ ○

Stant

- Talia Melanion Atalantes crura fugacis
 30 Optavit manibus sustinuisse suis.
 Talia tuccinctae pinguntur crura Dianae,
 Cum sequitur fortes, fortior ipsa, feras.
 His ego non visis arsi. quid fiet ab istis?
 In flammam flammās, in mare fundis aquas.
 35 Suspitor ex istis & cetera posse placere,
 Quae bene sub tenui condita veste latent.
 Vis tamen interea faciles arcessere ventos,
 Quos faciat nostrā mota tabella manu?
 An magis hic meus est animi, non aëris, aestus,
 40 Captaque femineus pectora torret amor?
 Dum loquor, alba nigro sparfa est tibi pulvere vestis.
 Sordide de niveo corpore pulvis abi.
 Sed jam pompa venit. linguis animisque favete.
 Tempus adest plausus: aurea pompa venit.

Prima

Stant terras defixas hastas.

Ubi tam cum optimis malo, *terrá*, ne toties idem
 sinus repetatur. nam & hoc recte dicitur. Noster
 XII. 540.

Et adversa spēs modo lumina terra.

Apud Statum quoque lib. VII. 755. Aldus, Colineus
 & Gev. ediderunt ex MSS. *Stannuntur terras*. vul-
 go, *terra*. ut apud Nostrium II. Metam. 84.

Cernua spēs humo, neque alia sternis arena.
 Ita variant codices in *humis*, vel *humo jacere*, *spē*,
gere etc. de quibus vide ad IV. Metamorph. 121.
 BURMANNUS.

28. *Quos magis spectes.*] *Pocess* in tribus libris,
 quod non invenimus, Heintius notaverat. sed
spectes recte Marius, pro *aliquis spectares*, capit. vid.
 ad Vellej. Patet. II. cap. 118. *spectare* vero hic
 est aestimare, reputare, examinare. sic Just. II. 10.
Ceterum si regem spectes, divitias, non ducem, laudes,
 ita infr. Eleg. 6. 100. *Nescis quem spectans*. & v.
 Trill. VII. 43. *Sive locum specto, ita spectare crimem*
 Amm. Marc. XVI. 7. & alibi. BURMANNUS.

29. *Melanion.*] Sic omnino scribi debet, non
Mimalion: in Graecorum enim codicibus *Μελανίωνα*
 legitur: ut vel hoc Musaei carmine patet:

Ἢ περὶ Μελανίωνος ἱρασσεμάνου Φύγου ἰνὸν.

Tollendus igitur est error, qui in Latinis codicibus
 fere omnibus increbuit, in quibus pro *Melanion*,
 corrupte legitur, *Mimalion*. MARIUS.

29. *Atalantes crura fugacis.*] *Atalantis* scripti.
 Lege, *Atalantes*. pro *Melanion* Sarravianus, *Mi-*
malion. lege, *Atalantion*, & vide quae noto Art.
 Amat. II. §I. 188. lib. III. Art. 775.

Melanion humeris Atalantes crura ferebat.

Sic & ibi ex optimis libris scribendum. HEINTIUS.

29. *Fugacis.*] *Velocis*, *celeris*. Vide quae supe-
 rius notavi. CIOFANUS.

31. *Pinguntur.*] *Pinguntur* Sarravianus. *rectius*,
 ut puto.

37. *Vis tamen interea tenuis arcessere ventos.*] *Faciles ventos* libri meliores. probe. vide Notae
 Trill. Eleg. II. lib. 1. §I. 81. HEINTIUS. Sed du-
 nus est *faciles*; quia *facies* sequitur. & *rectius fa-*
ciles venti dicuntur, cum de navigatione agitur.
tenuis vero ventos dixit etiam II. Art. 86. sed ne-
 que hoc placet, quia modo praecessit, *tenuis vestis*,
 quare ego cum Scriveriano codice, *teneris* prae-
 ferrem. sic Lucret. lib. I. §I. 208. *teneras auras*
 dixit, & Noster III. Trill. VIII. 7.

Ut tenera nostris cedente volatibus aura.

Ita *tener* aër apud Nostrium IV. Metam. 615. &
 v. Trill. II. 26. & Virgil. IX. 699. ubi quidam co-
 dices, *aura per tenuem, accedere ventos* etiam Pa-
 latinus primus & alius. BURMANNUS.

38. *Quos faciant nostrā mota tabella manu.*] In
 quodam manuscripto codice hoc carmen ita le-
 gitur:

Quos faciant nostrā mota tabella manu.

Prior tamen lectio magis placet. MARIUS. *Facias*
tabella Puteaneus. *facias tabella* prima editio, cum
 Jureti Excerptis, Neapolitano, & sex aliis. plures,
faciet tabella. tabella hic legendum jam monui
 Notis ad lib. I. Artis v. 163. quae consulantur.
 HEINTIUS. *Flagella* editio Bersmanni.

41. *Dam loquor.*] Ita legendum ex uno Mac-
 sciano & Vaticano. CIOFANUS. *Dam* tamen alii.

41. *Alba nigro sparfa est tibi pulvere vestis.*] *Alba*
 levi Putaneus cum Excerptis Scaligeri &
 Politiani. in multis aliis extat, *brevis*. HEINTIUS.
 Veteres omnes editiones & major pars scriptorum,
 alba

- 45 Prima loco fertur passis Victoria pennis:
 Huc ades; & meus hic fac, Dea, vincat amor.
 Plaudite Neptuno, nimium qui creditis undis.
 Nil mihi cum pelago: me mea terra capit.
 Plaude tuo, miles, Marti: nos odimus arma.
- 50 Pax juvat, & mediâ Pace repertus Amor.
 Auguribus Phoebus, Phoebæ venantibus adfit:
 Artifices in te verte, Minerva, manus.
 Ruricolæ Cereri, teneroque adfurgite Baccho:
 Pollucem pugiles, Castora placet eques.
- 55 Nos tibi, blanda Venus, puerisque potentibus arcu
 Plaudimus, inceptis adnue, Diva, meis.
 Daque novæ mentem dominæ, patiatur amari.
 Adnuit; & motu signa secunda dedit.
 Quod Dea promissit, promittas ipsa rogamus.
- 60 Pace loquar Veneris: tu Dea major eris.

Per

alba nigro; ut fit, ex more Nafonis, oppositio, tam hic quam sequenti pentametro, & respondeant frequentia, *ferdida*, & *nigro*, ut recte Marius adnotavit. vid. supr. Eleg. 1. 40. de modo syllabæ primæ in *nigro*, vid. ad Epist. 11. 72. *alba tibi resperfa est* Palatinus alter. *ista nigro* Scriverii. BURMANNUS.

43. *Sed.*] Particula hæc comica semper novum aliquid demonstrat. ut apud Terentium Andr. 1. III. 41. *Sed Myfis ab ea egreditur*. MARIUS.

45. *Sparfis Victoria pennis.*] *Passis pennis* Puteaneus, Sarravianus, Arondelianus, & quinque alii recte. Claudianus lib. III. in Stilic. 204.

Ipsa duci sacras Victoria pendere alas.
 Ut ibi legendum, non *asles*. sic & de Pavone Horatius 11. Sat. 11. 26.

Pictâ pandet spectacula caudâ.

Noster superiore Eleg. vi.

Itæ piaa volucris, & passis plangite pennis.

Ita enim Arondelianus liber inter optimos. vulgati, *pallorea plangite pennis*. ita *passis palmarum*, Germanic. Arat. pag. 180. HEINSIUS.

46. *Huc ales atque meus.*] *Et meus hic meliores*. IDEM.

47. *Neptuno.*] Cui forte obtigit maris imperium in divisione orbis, ut neminem later. Scribit Suetonius Aug. cap. XVI. Augustum die Circensium, quod pridie ejus diei cum Pompejo navali certamine dimicant, mala tempestate usas sit, solenni pompæ simulacrâ Neptuni detraxisse: ex quo patet, inter reliquos deorum imagines Circensibus Neptuni quoque simulacrâ afferri solitum, quod nunc dicit Nafio. MARIUS.

48. *Alia terrâ tenet.*] *Capit* meliores. quamquam & vulgata recta fit. ut Epist. XVII.

Mefio quo tellus me tenet ista modo. HEINSIUS.

Supra lib. 11. Eleg. XI. 30.

Es, Felix, dicit, quem sua terra tenet.

Ubi vide.

51. *Adfit.*] *Adfit* Mentelii liber.

52. *Artifices.*] *Lanificas* volebat Francius. ex 1. Amor. XIII. 24. sed non studiose præerat, *Dea mille operum*, ut Nostro lib. III. Fast. 833. dicitur. nec solæ lanificæ spectabant Circenses, sed varii artifices, qui omnes Minervæ plaudere jubentur. BURMANNUS.

53. *Agricolæ.*] *Meliores, ruricolæ.* HEINSIUS.

53. *Teneroque.*] Francius malebat, *plenoque*. sed tenerum & formosum, non ventricolum fuisse & deformem Bacchum docuit Broukh. ad Tibul. 11. III. 30. ubi & *Tener* dicitur. BURMANNUS.

55. *Puerique potentibus armis.*] *Puerisque potentibus arcu* Puteaneus. recte. hinc illa, *Arripotens, ignipetens, omnipotens* & similia. HEINSIUS. Forte melius esset, *potentibus arcis*. ut ita passim Deæ Diique *potentes* illarum rerum, quibus valent & præstant dicuntur. ita *diva potens frugum*, inf. Eleg. x. 35. Horat. 111. Od. 25. *Naiadum potens*, & ita passim Poætæ. antiquus lapis apud Spon. Miscel. Erud. pag. 76. *Jupiter tempestatum potens*. & pag. 92. *Mercurius lacri potens*. & millia notæ hujus. nec tamen arcu damnem. BURMANNUS.

56. *Pandimus.*] Sic quidem in omnibus impressis exemplaribus legitur, sed corrupte: manuscripta enim habent, *Plaudimus*: & sic omnino legendum esse quis non videt? MARIUS.

57. *Daque novam mentem dominæ, ut patiatur amari.*] Rectius in MSS. codicibus legitur, *novas*, id est, cui nuperime servire coepi. illud ut etiam

O O O 2

est

Per tibi tot juro testes, pompamque Deorum,
Te dominam nobis tempus in omne peti.
Sed pendente tibi crura: potes, si forte juvabit,
Cancellis primos inferuisse pedes.

- 65 Maxima jam vacuo Praetor spectacula Circo,
Quadrifuges aequo carcere misit equos.
Cui studeas video: vincet cuicumque favebis.
Quid cupias ipsi scire videntur equi.
Me miserum! metam spatioso circumit orbe.
70 Quid facis? admoto proximus axe subit.

Quid

est in MSS. licet impressi codices non habeant. MARIUS. Libri praestantiores ut non agnoscunt. Magna etiam pars codicum, *novam mentem, novam dominam mentem* Excerpta Douzae. Scribe:

Daque bonam dominam mentem.

Libro 1. Eleg. 11.

Atque bona ducatur manibus post terga reviviscis.

Lib. 11. Eleg. VIII.

Quid quod, in ancilla si quis delinquere possit,

Illum ego contendi mentis cedere bona. HEINSIUS.

Nihil muta, *novam dominam* vocat, quam in Circo viderat, & tum demum amare coeperat. forte tamen scripserit, *Daque novae hanc mentem dominam, patiaris amari.* in Francof. erat, *Daque meam dominam mentem.* acute, ut aequa ipsi sit pars amoris mecum. BURMANNUS.

60. *Pate loquar Veneris.* Loquar vetustiores. ut Epist. XVIII.

Vera loqui liceat, quam soquet, ipsa Dea est.

Malum etiam, *major eras.* HEINSIUS. Vid. Epist. XIV. 45. & VII. Metam. 549. *Tu mihi major eris* Francofurtensis.

61. *Per superas juro testes.* Per tibi tot juro testes. juro tibi, elegantior. sic lib. 11. in Fast. 841.

Per tibi ego hunc juro fortem castumque cruorem.

Metam. 111. 658.

Per tibi nunc ipsum (noque enim praesentier ille est Deus) adjuro.

Epistola XV. 107.

Per tibi (qui nunquam longo discedas) Amorem, Perque novem juro, maxima nostra, Deas.

Propertius libro 11. Eleg. XX.

Ossa tibi juro per matris & ossa parentis.

Tibull. lib. IV. Eleg. XIII.

Per tibi sancta tuas Junonis numina juro.

Sic scribe ex vetusto codice; vulgati, *haec tibi;* vel, *haec per.* mox vetustiores codices, *tempus in omne peti;* non *fore.* HEINSIUS. Solere in jurandi formulis praepositionem *per*, interjecta vocula, a suo casu separare veteres, docuerunt plurimi. vide Gronov. ad Liv. XXIX. 18. & Heins. ad Sili. lib. 1. 11. 658, testes vero esse superos, docent ea, quae diximus ad Epist. XXI. 234. BURMANNUS.

62. *Te dominam nobis tempus in omne fore.* In lib. De Ponto IV. 5.

Se fore mancipium tempus in omne tibi.

CIOFANUS.

64. *Cancellis primos inferuisse pedes.* Ad cancellos podii refer, quibus proximi spectabant Nalo & puella. qui remotiores a podio sedebant scabelis imponebant pedem. hinc Noster Artis Amatoriae primo, 11. 162. ubi agit de Circensibus:

Præfuit & tenui voto movisse tabellam,

Et cava sub tenerum scamna dedisse pedem.

HEINSIUS. Haec ex Salmat. Exerc. Plin. pag. 645. sed ego *cancellos* fuisse asseres puto inferiores, (ut linea erat, superior) quibus sedili altiori insidentes poterant pedes imponere. nam quae Marius fomniat de foraminibus, per quae spectant, nugae sunt. *imposuisse pedes* Putean. Moreti & tredecim alii. BURMANNUS.

65. *Maxima jam vacuo praeco spectacula Circo.* Carceres enim non removebantur, nisi prius a praecone signum datum erat: ergo ipse praeco equos mittere videbatur. In quibusdam tamen manuscriptis codicibus legitur, *Praetor:* quae lectio minime displicet. Squidem apud Romanos praetores praerant ludis exhibendis. unde Juvenalis Sat. VIII. 194.

Nec dubitans celsi Praetoris ostendere ludis.

Idem X. 36.

Quid si vidisset Praetorem in curribus altis

Extantem, & medio sublimem in pulvere Circi? MARIUS. *Praeco* in Massican. CIOFAN. Insulie praeco in antiquioribus editis legebatur. agit enim de missione, cui signum dabat Praetor. vid. Juvenal. Sat. X. 36. Liv. VIII. cap. ult. Columan. ad Enn. pag. 65. HEINSIUS.

65. *Vacuo.* Male Marius a turba populi intelligit. *vacuo,* a pompa scilicet Circensium, quae jam praeterierat.

66. *Quadrifuges.* Quadrifuges Puteaneus, duo Moreti & alii multi.

67. *Cui studeas video.* Studeas multi ex praestantioribus, quod probum. & forte pro, *favebis,* etiam *studebis* rescribendum, hinc, *studia parturo*

Quid facis, infelix? perdis bona vota puellae.

Tende precor valida lora sinistra manu.

Favimus ignavo. sed enim revocate, Quirites;

Et date jactatis undique signa togis.

75 En revocant. at, ne turbet toga mota capillos,

In nostros abdas te licet usque sinus.

Jamque patent iterum referato carcere postes.

Evolat admissis discolor agmen equis.

Nunc saltem supera, spatioque infurge patienti.

80 Sint mea, sint dominae fac rata vota meae.

Sunt

in Circensi certamine apud optima latinis auctores. Terent. Prologo Hecyrae:

Comitum conventus, studium, clamor mulierum

Fecero, ut ante tempus exirem foras.

Ita legit Donatus & interpretatur, *certamen diversis faventium*, bene: nam in Terentio nunc strepitus, pro studio circumferretur. huc trahendum & illud Maronis in Georgic. de equo II. 498.

Studiorum atque immemor herbas. HEINSIUS.

Sed utrumque verbum *favere* & *studere* in hac re aequae aptum. Martial. XIV. 13t.

Si Venete Praefinoe faves.

Horat. III. Od. 24. *Turba faventium.* Valer. Flacc. IV. 228.

Nec sonat Oebalium caveas favor.

Utrumque conjungit Horat. I. Epist. XVII. 65.

Consentire suis studiis qui credideris te,

Favere utroque tuum laudabis pollice ludum.

Et Nofter III. Trist. XII. 23.

Scena viget, studiisque favor instantibus ardet.

Plin. IX. Epist. 6. *Nunc favent panne, pannum amant, & si in ipse cursu medioque certamine, hic color illuc, ille hic transferatur, studium favorque transiit.* Suet. Calig. 30. *Inensus turbas faventis adversus studium suum exclamavit.* &c. ita ut quocumque modo legas, nihil peccet. vide porro de hoc studio, plausu, acclamatione &c. Casaub. ad Vopisc. Aurelian. cap. XLVIII. & alios plures. BURM. 68. *Quid cupias.*] Immo, *quid cum Putancano & sex aliis.* HEINSIUS. *Quae codex Douzae.*

70. *Axe sub.*] *Subis* recte meliores. HEINSIUS. Si ita legatur per proximum debemus alterum agitatore intelligere, qui sectentae primo nimis ad dextram, subibat a motu curru metam. sed & *subi*, recte, ut adhortantis sit, potest retineri. BURM. 71. *Perdis.*] *Malecom, produs.* HEINSIUS. Male. sic Epist. VII. 6. *Perdere verba.* vid. & II. Amoi. II. 53. & passim.

72. *Tende precor valida lora sinistra manu.*] Hic mirari licet insignem Crispini eruditionem, qui explicat, *ut equi, qui nimium in dextram partem & ad metam inclinant, ad sinistram reducantur.* Quis unquam audivit metam ad dextram fuisse?

a meta declinant debuisset dicere, si Circi aliquam cognitionem habuisset. ne in te protrita verba perdam, vide post Onuphrium & Bulengerum, Fabretti Syntagm. ad Column. Traj. cap. VI. pag. 146. & seq. clamat ergo Poeta, ut ad sinistram, prope metam equos secteretur, qui spatioso nimis orbe facta a meta longius abibant. rectius *Breviaria* huic homini pio dedissent interpretanda, libris in usum Delphini edendis praefecti, quam Nasonem, qui saepius interpreti fluo minime intelligitur. in uno Mentelii erat, *Flacte.* BURMANNUS.

73. *Sed sum.*] *Sed enim* idem probe. sic apud Virgilium lib. X. Aeneid. 16.

Aeneas agnovit enim.

Ex MS. referendum pro, *sum.* HEINSIUS. Possent & distingui, *Favimus ignavo sed enim; Revocate.* ut apud Virgil. II. 163.

Impius ex quo Tydides sed enim.

Ubi Servius esse *hysteron proteron* notat, pro *sed enim* ex quo *impius.* suo loco has particulas posuist Nofter lib. I. Metam. 530.

Sed enim non sustinet ultra

Perdere blanditias.

Cicero. VI. ad Attic. *Sed enim luxuriosus si perturbator est, tibi adsignat.* idem vero notat, quod certe, enimvero. Gellius XII. 2. *Sed enim, quoniam his primis sensibus dolens voluptatibus &c. imbutus est, &c. idcirco affectiones istas &c. exlinguere vix potest.* illud *revocate* etiam non intellexit Crispinus, qui per *repetite* exponit: sed respicit morem, quo in Circensibus, si lenti & ignavi fuissent currus, alios posebant, sic hunc agitatore vocatum fingit, sed, ut puto, novos equos agitaturum: primi enim & fessi & ignaviores vili erant spectatoribus. hujus moris veltigium deprehendisse me puto apud Plutarch. in Syll. pag. 463. ubi de proelio Sullae cum Archelao agens ait: *Primos currus ignaviter emissis & lente invectis Romani propellentes cum risu & plausu, ut ludis Circensibus solent, alios posebant.* BURM.

74. *Date jactatis.*] Vide de hoc more Turneb. XXV. Adv. 28 & Ferrar. de Re Vest. lib. I. cap. 34. & in Anal. II. 6.

78. *Et velat admissis.*] *Evolat* praestantiores. nisi.

Sunt dominae rata vota meae: mea vota superfunt.
 Ille tenet palmam: palma petenda mihi est.
 Risit, & argutis quiddam promisit ocellis.
 Hoc fatis hic. alio cetera redde loco.

malis cum Juniano & tribus aliis. *Es votas emisisti, emisisti, scilicet carcere. optimus Palatinus, Adular amissis.* HEINSIUS.

78. *Dijcolor.*] De coloribus Circesium agitatorum, & de plumbis ad Circum spectantibus, vid. Salmast. Exerc. Plin. pag. 619. & seqq.

78. *Agmen.*] Proprie: nam Quintus Curt. lib. IV. 13. *In dextro, inquit, cornu locari sunt equites, quos agmina appellant.* Autores tamen saepenumero confundunt. *Nunc saltem, q. d. si antea ignavus fuisti.* MARIUS. In Curtii loco legitur, *agema*, Graeca scilicet appellatione, *hynna*, de quo vide Freinsh. in Indice. sed tamen vera est observatio Marii, etiam *agmen* de equitibus dictum olim. Idem Curt. III. 11. *Maedones cum rege in equisum agmen irrumpunt.* & lib. IV. 16. *Cum repente apparuit agmen equitum.* & alibi. BURMANNUS.

79. *Supera.*] *Propera* Palatinus unus.

80. *Sint mea fac dominae, sint.*] Legitur etiam in manuscriptis:

Sint mea, sint dominae fac rata vota meas.

Quod magis placet. MARIUS.

82. *Petenda mea est.*] *Mibi est* prima editio;

Arondebanus, & Sarravianus, cum sex aliis. HEINSIUS.
 83. *Risit.*] Hic versus citatur a Scholiaste Juvenalis MS. Vossianae Bibliothecae ad Sat. VII. 31. 241. sub nomine Persii, ubi *argute ocellis* legitur. HEINSIUS.

84. *Hoc fatis est.*] Vetus lectio habet, *hoc fatis hic.* subaudi *fit*, & sic legendum esse sequentia ostendunt. MARIUS. Excerpta Douzae, *Hoc fatis hic.* quod & Naugerius in suis invenerat. sequor. duo alii ex nostris, *Haec fatis hic.* etiam non male. HEINSIUS. Vid. ad lib. II. Eleg. XIV. 44.

84. *Cetera.*] Concubitum: dictum ut *omnia*, de quo ad Petron. cap. XI. sic lib. I. Eleg. V. *Cetera quis nescit?* & I. Art. 669.

Oscula qui famisit, si non & cetera famet.

In illa vocula quiddam, quod promissum, latet etiam Veneris & noctis promissio. vide Passerat. ad Tibull. I. II. pag. 77. ad Propert. II. IV. pag. 262. & pag. 324. BURMANNUS.

ELEGIA III.

Esse Deos, i, crede. fidem jurata fefellit:
 Et facies illi, quae fuit ante, manet.

Quam

1. *Esse Deos credamne.*] Putaneus & optimus Palatinus, *hic crede.* Scribe, *i, creda.* elegans loquendi modus, sed non raro ab oscitantibus libris interversus, de quo nonnihil jam ad Claudianum diximus, & supra ad Epist. IV. 31. 127. Epist. IX. 105.

I nunc, tolle animos, & fortia saeva recense.
 Epicedio Drusi 363.

I nunc, & rebus tamâ impendente ruina,
In te unam oculos & tua damna refer.

Art. Am. I. 322.

Atque ait exa temens, ita, placate meo.
 Remed. 213.

In tamen i, quamvis firmis retinere vinculis,
I procul, & longas carpere perge vias.

Ita ex vestigiis membranarum utroque loco scribendum. & postea 487.

Quaeris, ubi invenias? artes, i, perlege nostras.
 Sic veteritinus Regius, & denuo 423.

In tamen, i, numero pugna; praeeptaque in unum
Contrabe.

Et 537.

I ferre usque tua nullo prohibente puella.

Elegia de Nuce 135.

Scilicet ita, oloas distringite, caedite messis.

Ita & illic ex vestigiis veteris scripturae emendo;
 Fast. VI. 594.

Si vir es, i, distas exige datis oves.

Ubi perperam *indictas* nunc legitur. Pont. II. Eleg. 111.

Nil nisi quod prodest, carum est. i, detrahe menti
Sperni fructus avidae, nemo petendus erit.

Sic & ibi ex vestigiis codicum refingo. Virgilius VII. Aeneid. 426.

Tyrrhenas, i, sterni acies: tege face Latinos.

Cataleetus Pithoei, pag. 25.

I nunc, & vitas fugientes tempora vende
Divisibus coenis.

In isdem pag. 33.

I nunc, & Reges tantum fuge, vivere doctus.

Uni vivis tibi, ne moriare tibi.

Sic scribo. veteritinus enim codex Vossii sub finem,
 nam

- Quam longos habuit nondum jurata capillos,
 Tam longos, postquam numina lufit, habet.
 5 Candida candorem roseo suffusa rubore
 Ante stetit: niveo lucet in ore rubor.
 Pes erat exiguus: pedis est aptissima forma.
 Longa decensque fuit: longa decensque manet.
 Argutos habuit, radiant ut fidus, ocellos;
 10 Per quos mentita est perfida faepe mihi.
 Scilicet aeterno falsum jurare puellis
 Di quoque concedunt; formaque numen habet.

Perque

nam moriare. est ironia. idem codex, *Nunc & Reges tantum fuga*, nimirum excidit *Tō I* initio verbus. alludit ad illa Martialis lib. x. Epigr. xcvi. 1, *Nunc tibi & familia*, sic supra Amor. 1. Eleg. vii. *I nunc magnificos victor molire triumphos.*

Veterrimus Puteaneus *I* non agnoscit. unde alii codices postea finxerunt, *Nunc jam, Nunc nunc, Nunc tibi & familia*, Martialis lib. xi. Epigr. 71.

Vende senes servos, agros, i, vende paternus.

Sic & ibi lego. nam duo libri veteres, *ignoscens vende*, nihil utitari hoc loquendi modo apud Poetas. Apulejus Metam. viii. *Quin equos incensidimus quin scius indispiscimus i, cape venabulum: en ego sumo lanceam*. ita lego. nunc minus bene circumfertur, *& cape venabulum, & ego sumo lanceam*. Noster Metam. xii. 474.

_____ Columque,

I, cape cum calathis.

Sed illud minus obvium, pari modo *abi* illos dixisse. Lucretius libro iii. 967.

Aufer, abi, hinc lacrimas, balatro, & compesce querelas.

Ita locus mendosissimus fingendus. vulgati frigide:

Aufer abhinc lacrimas, bardo & compesce querelas.

Scripti plerique, quos inter duo Vossiani veterrimi, *baratre, unus Lambini, baratro*. quod illi frustra arripit, *balatronem* pro homine nihili aut nugaci veteres videntur sumisse. quo significatu etiam apud Varroem occurrit libro ii. de Re Rulica cap. v. vide Fellum in *Balatronis*, & Observationes parentis mei ad lib. ii. Sat. iii. Horatii. D. Hieronymus Epistola cLiii. *Ne me putas in modum rufici balatronis cuncta Origenis reprobare*, haec παύσιως. HENSIUS. Opinionem hanc de perjurii poena illustrat Turneb. lib. xvi. Adv. cap. 31. & Casaub. Lect. Theocr. cap. 10. & Comm. ad Horat. ii. Od. 8.

1. *Comdam?* Ornino (ut est in manuscriptis) apponenda est interrogativa particula, *ne*: ut silet ycrsius. nam *fidēs* corripit primam syllabam. Le-

gendum igitur est, *Esse Deos credamus? Jurata*, quae juravit. Legitur etiam, *perjura*, MARIUS.

2. *Manes.*] Sic lib. iv. Trist. Elegia x.

Et studium nobis, quod fuit ante, manet.

CIOFANUS.

3. *Nondum perjura capillos.*] Sic Maffeiian. Probo: CIOFANUS. Antiquae editiones & multi scripti, *nondum jurata*, quod repudiatum nollem. ita enim pro antequam jurasset, ponebant. Epist. xx. 227.

Appeteras talem vel non jurata maritum?

Juratas vel non talis habendus eras.

Remed. Amor. 303.

Sic mihi juravisti, sic me jurata seculisti.

Et passim alii. BURMANNUS.

4. *Postquam numina laefis.*] Rectius, *luse*, quindū que scripti, cum Excerptis Jureti. sic infra 20.

Es mecum luses ridet inulta Deos.

Fallere Deos Epistola ii. §. 37. ut illic observavi, HENSIUS. *Laedera* praefert Janus Broukh. ad Tibul. 1. Eleg. x. 6. quem vide. & certe mox 31. *Superos laefos* vocat. ita *lularo & Laedera* confundi vidimus ad Quintil. vi. Inst. 3. BURMAN.

6. *Ante stetit.*] Ita primus edidit Heinsius. monere autem neglexit, se secutum auctoritatem Codicis Politiani. ante legebatur, *fuit*.

7. *Apissima*] *Artissima* inchores frustra. HENSIUS. *Artissima forma* vitium esset, aequae ac maxima, vid. Gronov. Diatr. Stat. cap. 25. sed *apissima* est decens, justa, sic lib. 1. Amor. 6.

Astaeus subducto pondere membra dedit.

Vide Junium de Pictura lib. iii. cap. ix. §. 35. BURMANNUS.

9. *Radians ut fidus.*] Divini hoc aliquid esse credebant: vide Suct. Aug. cap. lxxix. & ita Schol. Apoll. pag. 172. dicit ex Augeae oculis visus fuisse radios effulgere. vid. Barth. ad Claud. iv. de Laud. Stilich. 458 praecipue in puellis, *fulgentes lucidum scules*, ut ait Horat. ii. Od. xii. probabant. unde tot comparationes cum fideibus, Lucifero, Luna &c. vide Jen. de Pictura lib. iii. cap. ix. §. 8. *Ocelli* multi editi & scripti. BOKA.

11. *Scilicet aeternis.*] *Aeterno* prima editio cum Puteaneo, optimo Palatino &c. sex aliis. quod

- Perque suos illam nuper jurasse recordor,
 Perque meos oculos; & dolere mei.
 15 Dicite, Di; si vos impune fefellerit illa,
 Alterius meritis cur ego damna tuli?
 At non invidiæ vobis Cephæia virgo est,
 Pro male formosà iustâ parente mori.
 Non fatis est, quod vos habui sine pondere testes,
 20 Et mecum luos ridet inulta Deos:
 Ut sua per nostram redimat perjuria poenam,
 Victima deceptus decipientis ero?
 Aut sine re nomen Deus est, frustra que timetur;
 Et stultâ populos credulitate movet:
 25 Aut, si quis Deus est, teneras amat ille puellas;
 Et nimium solas omnia posse jubet.
 Nobis fatifero Mavors adcingitur ense:
 Nos petit invictâ Palladis hasta manu.
 Nobis flexibiles curvantur Apollinis arcus:
 30 In nos alta Jovis dextera fulmen habet.

Formo-

effect pro, *æternum*; ut habent duo alii. Plinius lib. 11. cap. ult. *Vires æterno huic fontem igneum contegens fraxinus. Exit in Mutinensî agro stativ Vulcano dicitur.* Macrobius Saturnal. lib. vi. cap. 1. *Virgilia etiam gratia habenda est, quod nonnulla ab illis in opus suum, quod æterno mansurum est, transferendo faciit, ne omnino memoria veterum deleteretur.* sic Fl. Sospater Carisus ex Cicerone notat lib. 11. *Arcano & intusissimo.* ex aliis, *consulto, commodo, cotidie, hesternis.* sic & *sempiterno* Cato dierum dicitur de consulari suo apud eundem Carisium. *Ego mihi monumenta hæc sempiterno posui, quæ posui.* Solinus cap. xxxv. *Tenacibus solius sempiterno inumbrantur.* cap. xl. idem vocabulum denuo occurrit. HEINSIUS. Ita *lacrimis* Epist. xiii. 69. malebamus. Petron. cap. xlv. *Et sempiterno nominabitur* ita dixerunt *matutinis*, (vid. ad 1. Art. 367.) *hesternis, cotidianis* & similibus, de quibus ad Quintil. xii. Inst. cap. 8, ita *verno* Anim. Marc. xv. 10. & xviii. 4. ubi vide Valesium. in quibus omnibus, *tempore*, vel simile quid subintelligi debet. BURMANNUS.

13. *Jurasse recordor.*] Palatinus & sex alii, *jurare*, quomodo veteres verbum *memini* semper contraxisse tradunt Grammatici. vide Agroet. de Orthogr. pag. 2268. qui semel modo Virgilium necessitate metri cum præterito composuisse observat. Vide & Servium ad 11. Aeneid. 12. IDEM.

14. *Et dolere mei.*] Putaneus alter cum decem aliis & prima editione, *En dolere mei.* venulle, vid. ad lib. 1. Amor. Eleg. 11. vs. 10. IDEM.

15. *Dicite.*] Vid. ad Epist. xvi. 343.

15. *Fefellerit.*] *Fefellerat* meliores. HEINSIUS. 16. *Alterius meriti.*] *Meritis* optimus Palatinus & unus Moreti. HEINSIUS.

19. *Habui.*] E manu scripti codicis auctoritate legendum est, *habuit*; sequitur enim *rides*, id est, irridet. MARIUS. *Habui* cum castigationibus scribendum. HEINSIUS.

20. *Luos.*] Et hic *laesos* editiones priscae & tres scripti, sed quia *risi* adjungitur, nihil muto. *Et mecum magnos* unus Palatinus. *risi* Politiani. BURMANNUS.

24. *Et stulta.*] *Vana* Moreti alter. ut Virgil. viii. 187.

Vana superstitio, veterumque ignara Deorum.

Sed infr. Eleg. xiv. 30.

Et liceat stulta credulitate frui.

BURMANNUS.

25. *Si quis Deus.*] *Si qui*, prima & aliae quædam veteres editiones. vid. ad Phædr. 1. Fab. 13. vide tamen ad lib. 11. Amor. ix. 25.

27. *Fatifero.*] *Pessifero* Moreti tertius.

30. *Fulmen habet.*] Nihil quidem muto, dubito tamen, an non scripserit, *avis* Naso, quæ vacba sæpe confusa. ut Eleg. seq. vs. 34.

Hic metus externæ corpora gentis agit.

Ubi alii codices, *habet*. & ita passim. *agere* autem *fulmen* usitata & electa locutio. Valer. Flacc. 111. 353.

Hoc volucrumque minas, præjagaque fulmina longæ Asla mari sulcrans.

Statius

Formosas Superi metuunt offendere laesi:

Atque ultro, quae se non timere, timent.

Et quisquam pia tura focis imponere curet?

Certe plus animi debet inesse viris.

35 Juppiter igne suo lucos jaculatur & arces.

Missaque perjuras tela ferire vetat.

Tot meruere peti. Semele miserabilis arsit:

Officio est illi poena reperta suo.

At si venturo se subduxisset amanti,

40 Non pater in Baccho matris haberet onus.

Quid queror, & toti facio convicia coelo?

Di quoque habent oculos: Di quoque pectus habent;

Si Deus ipse forem; numen sine fraude liceret

Femina mendaci falleret ore meum.

45 Ipse ego jurarem verum jurare puellas;

Et non de tetricis dicerer esse Deus.

Tu tamen illorum moderatius utere dono:

Aut oculis certè parce, puella, meis.

E L E

Statius vi. Theb. 360.

*Tunc aperis, quis fulmen agas, quis sidera ducas
Spiritus.*

Et idem lib. i. 258. *Tantrus agere dixit.* plura ad
Valer. Flacc. ii. 179. BURMANNUS.

33. *Curat?* Non incommode fortasse in sub-
junctivo legeretur, *Curet?* ut est in exemplo Vir-
giliano lib. ii. 48.

Es quisquam numen Junonis adoret.

Sed nullum ex multis exemplaribus, quae mihi
sunt, habeo, cujus auctoritate nitar. Idcirco non
ausim immutare, cum praesertim sic quoque sensus
optime procedat. Damnat enim Nais tan-
quam dementem illum, qui diis sacrificare curat.

MARIUS. Virgiliana imitatio. vide quae notavi lib.
ii. Metamorph. CIOFANUS. *Curet* optimus Palatinus.
sed nil necesse. vide infra quae noto ad Eleg.
viii. vs. 1. HEINSIUS.

37. *Tot meruere peti.* Id est, fulminibus feriri.

Nais in Remed. 370.

Summa petens dextrâ fulmina missa Jovis.

Id est ferjunt. in nonnullis tamen exemplaribus legi-
tur, *Pati*: quae lectio valde placet. MARIUS.

Elliptica locutio est: pro, Cum tot aliae merue-
rint pati, sola Semele fulmine conflagravit. Sunt
tamen codices, qui pro *Pati* habeant, *Peti*, quod
ad fulmen proprie referendum: ut si dicas, *Me-*

ruere fulmine peti. MICELLUS. *Pati* in omnibus ex-
culis. In Massicianis aperte legitur, *peti*. verè, ut
puto. CIOFANUS. Melius, quod in aliis, *peti*.
DAN. HEINSIUS. Imo, *peti*. fulmine nimirum. at-
que ita libri praesantiores. idque Ciofanus in uno
ex suis invenerat. Elegia de Nuce 182.

Optavi valido fulminis igne peti.

Trist. i. Eleg. 1.

Me reor infesto, cum tonas, igne peti.

In mortem Drusi 401.

Jupiter ante dedis sati mala signa eruenti;

Flammifera petiis cum tria sempla manu.

Tibul. lib. i. Eleg. 11.

Te Jovis imperio fulmina missa petant.

HEINSIUS.

40. *Haberet onus.* Opus Puteaneus & Barberi-
nianus cum Scaligeri Excerptis. sed *onus* rectum
est. Adi Notas Fasli. iii. vs. 718. HEINSIUS.

41. *Toto facio convicia coelo.* Toti magis arridet
cum duobus scriptis. vide Notas Remed. Am. 507.
IDEM.

45. *Jurass.* Jurare Puteaneus, Arondelianus,
& duo alii. HEINSIUS.

46. *Esse Dei.* Deus idem cum prima editione
& multis scriptis. HEINSIUS. Vid. ad vi. Fasli. 176.
Et non de suris Puteaneus alter, Francofurtensis &
quinque alii.

ELEGIA IV.

- D**Ure vir, imposito tenerae custode puellae,
 Nil agis. ingenio quacque tuenda suo.
 Si qua metu demto casta est; ea denique casta est:
 Quae, quia non liceat, non facit, illa facit.
- 5 Ut jam servaris bene corpus; adultera mens est:
 Nec custodiri, ni velit, illa potest.
 Nec mentem servare potes, licet omnia claudas.
 Omnibus oclusis intus adulter erit.
 Cui peccare licet, peccat minus. ipsa potestas
- 10 Semina nequitiae languidiora facit.
 Desine (crede mihi) vitia irritare vetando:
 Obsequio vincas aptius illa tuo.
 Vidi ego nuper equum, contra sua vincia tenacem,
 Ore reluctanti fulminis ire modo.
- 15 Conlittit, ut primum concessas sensit habenas,
 Frenaque in effusa laxa jacere jubâ.
 Nitimur in vetitum semper, cupimusque negata.
 Sic interdictis imminet aeger aquis.

Centum

1. *Imposito custode.*] *Apposito* volebat Francius. sed licet non obvia sit locutio, pro praeposito, praefecto regendae uxori; ita tamen verbum hoc sumi docet Barth. ad Stat. vi. Theb. 321. Quint. Decl. XIII. 9. de armentis, *sed illa impositus colubus magister.* & de *apposito*, qua voce frequentius in hac re utuntur, vide Gebh. ad Nepot. Dion. iv. & Manut. ad Cicero. v. Verr. 41. Graev. ad VII. ad Fam. 2. Ceterum ejusdem fere sententiae sunt illa Menandri apud Stobaeum, quae nunc inter ejus fragmenta incerta n. 129. a Clerico sunt relata. **BURMANNUS.**

5. *Omnibus oclusis.*] Prima editio & duo scripti, *occlusis.* v. nullâ repetitione. nisi superiore versu legas, *laxas omnia servas.* quod est in quinque codicibus. **HEINSIUS.**

12. *Obsequio vincas aptius ipse tuo.*] Illa meliora. quod loquendum existimo. *vincas* etiam anus Moreti. **IDEM.**

13. *Contra sua frenas tenacem.*] Legitur etiam, *sua vincula.* **MARTIUS. *Vincia* meliores omnes recte. *frenas* alterius interpretamentum est, quod & mox sequitur. **HEINS.** **LIVIVS** lib. XXXIX. 25. *Ut equum tenacem, non parentem, frenis aperiens castigandum esse.* ita & de hominibus. ut *tenax propolis* **MORAT.** III. Od. ita *propolisumque teno*, **NOLLER** I.**

Art. 470. ubi & *difficilis juvenens* dixit & equis jungit. vide **Pincier.** **Parerg.** lib. II. 34. **BURM.**

16. *In effusa laxa jacere jubâ.*] *Mollus* erit castus, si ut est in manuscriptis, *effusus jubas*, id est crines, legimus. **MARTIUS.** *In effusa jubâ* **Puteaneus** cum multis aliis. **HEINSIUS.** *In effusus jubas* volebat Francius. *in effusas comas* quidam scripti. *effusa coma* quatuor. *Lapsa* etiam quatuor.

20. *Es hoc.*] *Ut hoc* Francius. *Es hoc omnes* **Politiani** alter & **Palatinus** primus.

21. *In thalamo Danae iuxta ferroque perenni.*] *In thalamo perennem* prima editio & castigatiora scripti. recte, *perennem.* **Sidonius** **Apollinar.** lib. 2. **Epist.** ult. *Statuam perennem* pro aeterna dixit:

Cum meam poni statuam perennem,
Nerva Trajanus titulus videret.

Sic perennem adamantem **Metam.** xv. **Æf.** 113. dixit. quem *irrevocum* vocavit **Pont.** v. **Eleg.** XII. aliter dicit ad Graecum *adamantis* nomen. **Claudianus** II. **Stil.** 39.

———— *Manstruque adamantem ligat.*

HEINSIUS.

22. *Quas furas virgo tradita, mater erat.*] *Legitur* etiam in manuscriptis exemplaribus, *credita*, recte utrumque. **MARTIUS.** **Sic** in altero **Maffician.** In altero vero, *credita.* Quemadmodum in secundum

do

- Centum fronte oculos, centum cervice gerebat
 20 Argus: & hos unus saepe fefellit Amor.
 In thalamum Danaë saxo ferroque perennem
 Quae fuerat virgo tradita, mater erat.
 Penelope mansit, quamvis custode carebat,
 Inter tot juvenes intemerata procos.
 25 Quidquid servatur, cupimus magis: ipsaque furem
 Cura vocat. pauci, quod finit alter, amant.
 Nec facie placet illa sua, sed amore mariti.
 Nescio quid, quod te ceperit, esse putant.
 Non proba sit, quam vir servat, sed adultera. cara est;
 30 Ipse timor pretium corpore majus habet.
 Indignere licet; juvat inconcessa voluptas.
 Sola placet; Timeo, dicere si qua potest.
 Nec tamen ingenuam jus est servare puellam.
 Hic metus externae corpora gentis agat.
 35 Scilicet ut possit custos, Ego, dicere, feci,
 In laudem servi casta sit illa tui.
 Rusticus est nimium, quem laedit adultera conjux;
 Et notos mores non satis Urbis habet:
 In qua Martigenae non sunt sine crimine nati
 40 Romulus Iliades, Iliadesque Remus.

Quo

do Fast. de Calisto. superiore lectionem hic libentius sequor. CIOFANUS. Iidem meliores, tradita. HEINSIUS.

23. *Quamvis custode caret.*] Carebat meliores. Scriverianus, vacaret. sic lib. II. Metam. 422.

Jupiter ut vidit sessam & custode vacantem.

Epist. x. 59. *Vacat insula calis.* HEINSIUS.

24. *Inter tam multos.*] *Inter tos juvenes* Putecanus, quod sequor, quomodo & Scaligeri Excerpta & Arondelianus. HEINSIUS. Recte: *juvenis* enim adjectivae saepe ponitur. vid. ad Phaedr. II. Fab. 2.

26. *Praeda.*] Non quae esse, sed futura sit. ut apud Virgilium lib. IV. 536.

Quos ego sum toties jam dedignata maritus.

Manuscripta tamen exemplaria habent, *Cura*, id est, servandi diligentia, & accurata custodia. & sic legendum esse, sequentia suadent. *Vocat*, provocat. Legitur etiam, *Cura facit*. MARIUS. *Praeda* multi editi & scripti. *Ipsa Latronem praeda vocat* Moreti unus. Amicus Palatinus.

27. *Amore matrii.*] *Amore magistris* Francofurtensis.

29. *Non proba sit.*] *Sit* Editio prima, Palatinus primus & septem alii. sic Beriman. Edit.

30. *Ipsa timor.*] Ne scilicet custos sentiat fut-

tum, & marito indicet. Propert. III. Eleg. x. 17.

Quid faciat nullo munita timore?

Et Eleg. XII. 23.

Nec timor, aut ulla est clausae tutela puellar.

Qui locus perperam ab interpretibus sollicitatur. HEINSIUS. Vide supr. II. XII. 20.

31. *Indignere licet.*] Legitur etiam, *indulgere licet*, & sic licet erit verbum. inferius quoque ait, *si sapi, indulgo dominae.* & supra, *obsequio vinces aptius ipse tuo.* MARIUS.

31. *Juvat inconcessa voluptas.*] Rectius in manuscriptis legitur, *juvat*, ut varies. nam sequitur, *sola placet.* MARIUS. *Juvat* in uno eorumdem librorum: placet. CIOFAN. *Placet* multi editi & scripti.

33. *Non tamen.*] Rectius in manuscriptis legitur, *nec tamen*, ut haec negativa sententiae sententiam copulet. MARIUS.

33. *Ingenuam.*] *Ingenuas puellas* Moreti. *fas est* Scriverii. *gens habet* Moreti alter.

34. *Corpora.*] Id est ancillas. vid. ad Epist. III. 30.

35. *Ego dicere.*] *Tibi dicere* duo Heinfil. *per laudem Junii. in laudes Sarravi* & alter Putecanus.

37. *Rusticus est.*] *Es* alter Medicus. sed tunc habet mox legendum. HEINSIUS.

40. *Romulus Iliades, Iliadesque Remus.*] Iliades filii

P. OVIDII NASONIS

Quo tibi formosam, si non nisi casta placebat?
Non possunt ullis ista coire modis.

Si sapiis, indulge dominae; vultusque severos
Exsue: nec rigidi jura tuere viri.

45 Et cole, quos dederit (multos dabit) uxor amicos.

Gratia sic minimo magna labore venit.

Sic poteris juvenum convivia semper inire:

Et, quae non dederis, multa videre domi.

sibi ex Marte. Post hanc Elegiam in altero exemplari Maffejano scripta est Elegia de somno; in altero post Elegiam, quae hujus libri octava numero est. Ego hic ponendam censui, ex qua eorumdem librorum ope, quas potero, mendas, auferam, sive hic, sive alibi editoribus collocanda videatur. CIOSANUS.

40. Remus.] Remus Puteaneus. HEINSIUS.

41. Quid tibi formosa.] Alii, Quid formosa tibi. Legit cum Puteaneo & optimo Palatino, Quo tibi formosam. ut jam monuimus Epist. II. 53. vid. & ad III. Amor. XIX. 7. Arondelianus, Quo tibi formosa. vidit jam ad Senecam Gronovius. HEINS. Vide eundem in omnis ad Statium. pag. 402. imperite Bhotius II. Apoph. 4. defendit, Quid tibi formosa, & a producti existimabat.

41. Si non tibi casta placebit?] Ita quidem, sed corrupte in omnibus impressis exemplaribus legitur: ex hac enim lectione congruus sensus elici non potest. unde ex vetustissimi ac manuscripti codicis auctoritate legendum est, Si non nisi casta placebat ut sit sensus: Si casta uxor tibi placebat, non formosam ducere debebas. Juxta Biantis sententiam illam, quae dissuadet uxorem ducendam

esse: Si deformem duxeris, poenam habebis: Si pulchram, communis erit. MARIUS.

46. Magna.] Multa quinque ex melioribus, parva labore tertius Moreti.

47. Inire.] Adira Politiani & Moreti. lib. I. Eleg. IV. 1.

Vir tuus est epulas nobis aditurus easdem.

Sic haec verba confusa a librariis III. Art. Am. 712. & Remed. 578. de inire, vid. ad Epist. IV. 67. BURMANNUS.

48. Et quae non dederis multa videre dari.] Corruptissime ita legitur hoc carmen in impressis exemplaribus. Quaedam autem manuscripta habent:

Et quae non tuleris, multa videre domi.

Et sic omnino est legendum. ut sit sensus: praeter quod ad convivia semper invitaberis, domi quoque tuae res crescent: nam adulteri multa munera uxori tuae dabunt. Non tuleris, domum tuam non attuleris. Videre: subaudi à superioribus, poteris. Domi, scilicet tuae. MARIUS. Dederis, codices meliores ad unum omnes. pro domi Barberinus dare. Forte:

Et, quae non dederis, multa videre dari.

HEINSIUS.

E L E G I A V.

NOx erat: & somnus lassos submisit ocellos.
Terruerunt animum talia visâ meum.

Colle

I. Nox erat, & somnus lassos submisit ocellos.] Elegiam hanc (ne quis miretur) in nullis adhuc impressis exemplaribus visam, nos ex vetustissimorum codicum auctoritate curavimus in suo hoc loco reponendam: nec nostra expositione indignam judicavimus. Ut enim non fit in hac fortasse, quae in ceteris, limae perfectio: sic non defraudanda videtur earum consortio. Pulcherrimè enim Poëta hic narrat, se per quietem vidisse candidissimam juvenam in viridissimo prato patientem, huicque comitem taurum: eoque dormitante, cornicem advolasse, ac rostro juvenae

ipsius pectus incesisse, ita ut eam relicto tauro, abire ad alia taurorum armenta coegerit. Post hanc somnii narrationem interrogat somniorum interpretem, quid haec sibi visâ apporet, cumque inducit ita respondentem: taurum significare Nasonem: juvenam autem, ejus amicam: cornicem verò, lenam: quae garrulitate sua puellae animum pervertens, futura sit causa, ut ab amica sua Naso deseratur. MARIUS. Imo alieno loco hic ponitur. suo autem tum magis poneretur, si in primum librum transferretur, praecederetque vel sequeretur octavam, cujus initium, Est quaedam, quaequoque

colle

Colle sub aprico celeberrimus ilice lucus
Stabat; & in ramis multa latebat avis.
5 Area gramineo suberat viridissima prato,
Uvida de guttis lene sonantis aquae.
Ipse sub arboreis vitabam frondibus aestum;
Fronde sub arboreâ sed tamen aestus erat.

Ecce,

volet cognoscere, lene, &c. MICYLL. Haec Elegia, quae sub finem operum Ovidianorum fragmenti nomine perperam hæctenus legebatur, huc revocanda est ex fide optimorum ac veterrimorum codicum. ut patens meus jampridem monuit. HEINS. Gryphius & Bersmannus, ut fragmentum ex Epigrammatis, ad calcem primi tomi rejecerunt. in prima editione est sexta libri secundi, in Junio codicem legitur post Elegiam de Nuce, ubi & Aldus collocavit. in aliis post Elegiam in mortem Tibulli, in Francof. post libm. BURMANNUS.

1. *Lafos submisit ocellos.* Lafos pro diversâ lectione Sarravianus. utrumque probum est. sic Seneca Epist. viii. *Oculos vigilia fatigatas cadentesque dixit.* Trist. iiii. Eleg. iiii. 44. ex scriptis:

Labentes oculos cendet amica manus.

Ubi plura. Propertius lib. i. Eleg. x.

Quamvis labentis premeret mihi seminus ocellos.

Et Eleg. iiii. ejusdem libri:

Dum me jucundis lassam sepeo impulsis alis.

Ubi frustra lassam Lipsius reponit. Noster tamen Epistola Herus, *subit furtim lumina fessa sepe.* & Virgil. lib. v. in finem:

Fessisque oculos surago quieti.

Idem Propertius lib. ii. Eleg. xv.

Ille meos somno lassos patefecit ocellos.

Sic veteres libri. Quinætilianus in Prooemio lib. vi. de filio moriente: *Tuosne, o mea spes inanis, labentes oculos; tuum fugientem spiritum vidi?* Petronius cap. c. *Ege tremulis manibus Eumolpi, jam in seipsum labentis, laciniam duxi.* HEINSIUS. Ita *lassa lumina*, licet in alia re vii. Metam. 587.

2. *Terruerant.*] Terruerunt Puteaneus. recte. dixi Epist. vii. 81. 166. HEINSIUS.

3. *Celeberrimus.*] Puteaneus, *Creberrimus.* sic iv. Metam. 89. Heinsius ex libris scriptis restituit:

Arbor ibi niveis celeberrima pomis.

Sic ii. Metam. 218.

Celeberrima sentibus Ide.

Ubi etiam MSS. eodem modo variant. sic apud Sueton. Tib. 52. ex Torrentii & Salmasii libris legendum: *Per noctes celeberrime acclamatum est, Redde Germanicum.* Quam lectionem firmat similis nostri locus lib. i. ex Pont. ix. 25.

Vox tamen illa fuit celeberrima, Respice, quantum Debeat auxiliâ Maximus esse tibi.

Et ibi *creberrima* in nonnullis; & ipsius Suetonii altero loco in Neron. 40. *Unde illa vox ejus celeberrima, et rebus &c.* Noster lib. vi. Met. 165.

Ecce venit cemitum Niobe celeberrima turba.

Et ibi *creberrima* quidam scripti. vide ad iv. Met. 48. & ii. Art. 705. BURMANNUS.

5. *Viridissima.*] Legitur in exemplaribus etiam; *Nividissima.* utrumque recte. MARTIUS.

6. *Humida.*] Puteaneus, *Urida.* Avienus Ora Maritima 522.

Uvetque semper dulcibus tellus arvis.

Apud Columellam initio libr. x. *Uvida natura habitus soli.* Valer. Flacc. lib. i. 288.

*Ille quidem fessis longe petis uvida palmis
Vellera.*

Ita scribo, cum in vetustis codicibus legatur, *invivida*; apud Plautum Rudente, i. iv. 37.

Sicimo hic cum uvida veste grassabimur.

Sic *Uvida vestimenta* apud Horatium lib. i. Od. v. ut est in libris antiquis. & *Uvidum Tibur* lib. xv. Od. ii. & lib. ii. Od. xix.

Tu separatis uvidis in jugis.

Fast. iv. 428.

Valle sub umbrosâ locus est, aspergine multâ

Uvidus ex alto desiliens aquae.

Et 685.

Hac ego Pelignos, nataâ rura, petebam;

Parva, sed assiduis uvida semper aquis.

Sic repono. nam libri veteres, *ebviva.* Metam. lib. v. 390.

Frigora dans rami: varios humus uvida flores.

Sic & ibi lego. nam *humus humida* ingratum sonat. Statio lib. iiii. Sylv. Herculis Surrent.

Laquatur pars uvida terras.

Theb. vii. 331.

Quos uvida sustinet Arna.

Quomodo scribendum reor, cum in vetustis nonnullis codicibus legatur, *vivida.* Virgilius lib. i. Georg. & *Jupiter uvidus Austris.* Quomodo veterimus Medicus in Bucolicis dixerat:

Uvidus hybernâ venit de glande Menaleas.

Uvifere apud Lucretium lib. primo 306.

Denique fluctifrage suspensas in litore vestes

Uviferas.

Et *uvum*, de qua voce, saepius corrupta, videantur quae accurate disputavit Gronovius Diarr. Stat. cap. xxiii. nos plura ad Silium iiii. 522. HEINS.

6. *Lene sonantis.*] *Lene fluentis* Palatinus secundus.

- Ecce, petens variis immixtas floribus herbas,
 10 Constat ante oculos candida vacca meos.
 Candidior nivibus, tunc cum cecidere recentes;
 In liquidas nondum quas pascitur aquas.
 Candidior, quod adhuc spumis stridentibus albet,
 Et modo siccata, lacte, relinquit ovem.
 15 Taurus erat comes huic, feliciter ille maritus:
 Cumque suâ teneram conjugem pressit humum.
 Dum jacet, & lentè revocatas ruminat herbas,
 Atque iterum pasto pascitur ante cibo;
 Visus erat, somno vires adimente; ferenti
 20 Cornigerum terrae deposuisse caput.
 Huc levibus cornix pennis delapsa per auras
 Venit; & in viridi garrula sedit humo.
 Terque bovis niveae petulanti pectora rostro
 Fodit; & albens abstulit ore jubar.
 25 Illa locum taurumque diu cunctata relinquit.
 Sed niger in vaccae pectore livor erat.

Utque

9. *Ecce petens variis immixtas floribus herbas.*] In uno Maffician. *inmixtas*, non *immixtas* legitur. CIOFANUS.

13. *Stridentibus albet.*] In eodem libro, *can-*
dentibus. CIOFANUS. *Stridentibus* ardet Palatinus.

14. *Siccata.*] Vide ad Quintil. Decl. x. 3.

14. *Relinquit.*] In ambobus libris antiquis, *re-*
linquit, praeteriti temporis. placet. CIOFANUS. *Re-*
linquit Putaneus & unus Vaticanus. HEINSIUS.

18. *Dum jacet & lentè.*] Hunc versum citat
 Servius ad illa Virgilii Eclog. vi. 54.

— *Pallentes ruminat herbas.*

Ruminat (lege è MS. *revomit*) atque iterum *con-*
sumit, atque iterum *pasto pascitur ante cibo*. Sic Ovi-
 dius ubi etiam mendose legitur, *pasto*, quod tam-
 en V. C. retinet. frustra autem hic Putaneus,
facto cibo. unus Palatinus etiam, *raminat oves*. ut
 in Haeket.

Ut scarus epistat felus qui ruminat oves.

Paulinus sexto Natali Felicis:

Armentum redutes dum gustare ruminat oves.

Sed *herbas* retinendum. nam & ita Seren. Sanno-
 nicus Compos. xxxiv.

Aut ovis in stabulis fractas cum ruminat herbas.

Et Virgilius loco adducto, quem imitatus Arno-
 bius lib. v. contra gentes: *Contractis in angulis*
gressibus, ruminantem pallentes herbas. HEINSIUS.

19. *Somno vires adimente ferenti.*] *Ferenti* Pu-
 teaneus, Arondelianus, & unus Moreti. scilicet,
terras. sic Statius II. Theb. 178.

— *Quantâque ferentem*

Ferendam virtute domasti

Ita & *ferentes veni* Poësis. fuit cum, *virenti ter-*
rae scribendum cenferem. quod confirmat Men-
 telianus. HEINSIUS.

20. *Cornigerum terrae.*] *Terrâ* Putaneus &
 Arondelianus. IDEM. Vid. ad Eleg. II. hujus libri
 vers. 25.

23. *Terque bovis.*] In uno eorumdem, **atque*
bovis. verius, ut puto. CIOFANUS.

24. *Fodit & albens.*] *Caedit* Fragmentum Pa-
 tavinum, quod placet. Scriverianus, *Rodit*. *Tum-*
dero dixit Cicero Arateis:

Extremum nitens plumato corpora corvus

Rostro tundit.

Julius Obsequens L. Sylla Q. Pompejo Coff. *Strat-*
opedo, ubi *Senatus haberi solet*, *corvi vulturem*
tundendo rostro occiderunt. & Virgil. de aquila
 Tityi VI. Aeneid 598. *Immortale jecur tundit*. apud
 Plaut. Aſinar. II. 1. 14. *Quid quod picus ultimum*
tundit. *haud tamerarium est*. *Figere* de pico Noster
 Metam. XIV. 392. *Duro fara robera rostro Figit*.
 Phaedr. Fab. III. de pavis graculum abigentibus,
Figuntque rostro, male illic nunc exstat, *Fugantque*.
 HEINSIUS. Ego nihil mutem: nam *sediebat* v. 39.
 repetitum, hic verbum illud ponendum esse jubet.
 ita VII. Metam. 314.

Marcentia guttura cultro Fodit.

Redit erat in Juniano, sed *rostrum rodere*, non est
 Ovidianum. BURMANNUS.

24. *Ore notas.*] In eodem Maffician. *jubar*. in
 uno Vaticano, *comas*. mihi non liquet pronun-
 tiare, ut legendum sit. CIOFAN. *Jubar* aut *comas*
 de tauro dici non memini. quare ego legerem
 cum

- Utque procul vidit carpentes pabula tauros;
 (Carpebant tauri pabula laeta procul)
 Illuc se rapuit, gregibusque immiscuit illis;
 30 Et petiit herbae fertilioris humum.
 Dic, age, nocturnae, quicumque es, imaginis augur,
 (Si quid habent veri) visa quid ista ferant.
 Sic ego: nocturnae sic dixit imaginis augur,
 Expendens animo singula visa suo:
 35 Quem tu mobilibus foliis vitare volebas,
 Sed male vitabas, aectus amoris erat.
 Vacca puella tua est. aptus color ille puellae.
 Tu vir, & in vaccâ compare taurus eras.
 Pectora quod rostro cornix fodiebat acuto;
 40 Ingenium dominae lena movebit anus.
 Quod cunctata diu taurum sua vacca reliquit;
 Frigidus in viduo deslituere toro.
 Livor, & adverso maculae sub pectore nigrae,
 Pectus adulterii labe carere negant.

Dixe-

eam vulgatis, *notas*. & cum Francof. qui pro *ora* habeat *inde*, refingere, *alientes abfultis inde notas*. BURMANNUS.

25. *Reliquit.*] Rectius, *Relinquit* in Menteliano. HEINSIUS.

28. *Pabula laeta.*] Legitur &, *pabula laeta*, quae lectio fortasse melior, quia inferius dicit, *et petiit herbae fertilioris opem*. MARIUS. *Laeta* Lincoln. & Moreti. tertius; ego *laeta* retineo. Lucret. II. 317.

*Nam saepe in colli tendentes pabula laeta
 Lanigeras reptant pecudes.*

Quintilian. x. Institut. 5. *Alitur atque enitescit, velut pabulo lactiera, facundia*. BURMANNUS.

29. *Illic se rapuit.*] Illuc cum primâ editione & scriptis melioribus, sic alibi, *Quo se rapit?* HEINSIUS. Vellet. II. 86. *Cum se Canidius praecipiti fuga rapuisset ad Antonium*. Francius inalebat, *illo se rapuit*. vid. ad Epist. XVIII. 205.

30. *Et petiit herbae fertilioris opem.*] *Humum* Puteanus & Sarravianus cum primâ editione, Jureti Excerptis, ac quatuor aliis scriptis. HEINSIUS.

32. *Ista valens.*] Legitur etiam, *ferans*, citra interrogationem. MARIUS. *Valens* editio Micylli. *Pelins* Junii, & ita volebat Francius, ita IX. Metam. 273.

Me miseram! tacita quid vult sibi noctis imago.

Anacreon. Od. XLIV. *Ti bleas ôvas tod' ôvas*. BURMANNUS.

33. *Sic ego.*] *Sic mihi nocturnae respondit imaginis augur* Junianus.

34. *Expendens animo singula dicta meo.*] Legitur

&, *Exponens*, in exemplaribus. MARTUS. In eodem lib. Maffean. *Exponens*. In altero, *Expendens*. Non displicet. GIOFANUS. Quatuor, *Exponens* totidem, *Exponens*. Quomodo Fast. IV. 669. in re firmi:

Exponit errantem numeri gratissima conjux.

Unus, *Attendens*. duo, *Extendens*. unus, *Excudent*. unus Ambrosianus, *Excutens*, non male. Vulgati quidam, *Excudent*, quod fortasse sit, *Excutens*. ut lib. II. Trist. v.

Excutias oculis otia nostra tuis.

Excudere rarius. Poëta est usitatum; sicut ita locusus sit Virgil. I. Aeneid. 174.

Ac primum filicis scintillam excudit Achaes.

Sed ibi, ut ex suis MSS. annotat Pierius, legendum, *excussit*. & pro *filicis*, *filici*. sed tamen & lib. I. Georg. 133. quidam MSS. id verbum agnoscunt:

Ut varios usus meditando excunderet artis.

Sed rectius ibi, *excunderet*. nam *yl. 135*. sequitur idem verbum, ubi mutari nequit:

Ut filicis venis abstrusum excunderet ignem.

Ita & *yl. 261*. *Procedit*. Festus Avien. pag. 406. Edit. Grot. *Omne aerium studium excuditis*. & pag. 215. *Elifos fulguris ignes Excudit*. sic legendum puto ad imitationem Virgilio. HEINSIUS. Mihi excutens, quod Bersmanno se probabat, magis arridet, cujus alia verba sunt glossemata. vid. ad I. Eleg. VIII. BURMANNUS.

35. *Vitare volebas*] Omnes libri scripti, *volebas*. perplacet. GIOFANUS.

40. *Ingenium dominae lena movebat anus.*] In uno Maffean. *lena movebat*. In altero, *persida*.

novis

45 Dixerat interpres. gelido mihi sanguis ab ore
Fugit; & ante oculos nox stetit alta meos.

movit anus. In Vatican. *præna* movebat. Qui legendum sit, alii vident. CIOFANUS. Scribe cum melioribus, ac primâ editione; *lena* anus. septem alii, *præna*. *movebis* etiam rectius quatuor scripti. HEINSIUS.

45. *Gelido mihi sanguis ab ore Fugit.* In uno Maffician. *gelidus*. CIOFANUS.

46. *Et ante oculos nox stetit alta meos.* In eodem lib. *atra* meos. IDEM. Perpetuo librarii *atram* noctem pro *alta* reposuere. vide Gronov. ad Senec. Thyeste. 41. ita & apud Frontin. lib. 11. Strat. cx. §. 1. legendum, *corpora alta noctis sepelienda curavit.* Valer. Flac. ll. 288. *Altas* per *opaca* *silencia* noctis. BURMANNUS.

ELEGIA VI.

AMnis, arundinibus limosas obfite ripas,
Ad dominam propero; siste parumper aquas.
Nec tibi sunt pontes, nec quae sine remigis ictu
Concava trajecto cymba rudente vehat.
5 Parvus eras, memini; nec te transire refugii;
Summaque vix talos contigit unda meos.
Nunc ruis opposito nivibus de monte solutis;
Et turpi crassas gurgite volvis aquas.

Quid

1. *Amnis, arundinibus limosas obfite ripas, Ad dominam propero; siste parumper aquas.* Amnis, de quo hic agit Poeta, is est, qui prope Sulmonis moenia labitur, quem nostro idiomate *Vellam* dicimus. Vide quae jam notavi lib. 11. in Metamorph. §. 555. Hic autem amnis adulto vere, liquefactis nivibus, & interdum ineunte autumno, imbris mirandum in modum augeri solet, & alicubi pristinum alveum relinquere, ita ut nemo hinc vel inde eum transire possit. Tale nactus impedimentum Ovidius, qui non longè ab Amoris fonte, ad Moroni montis radices, domum, cujus ingentia adhuc vestigia supersunt, quaeque *le bestie* *de l'Ovidis* vulgo vocatur, habuisse dicitur, Sulmonem ad amicam proficiscens, hanc pulcherrimam & venustissimam indignatus scripsit Elegiam. CIOFANUS. Hic vero amnis sive torrent ex eo genere fuit, quos Graeci *ἀναύτους* vocant & *ἄρρηκτους*. Homer. Iliad. Δ. 452. Apollon. Rh. 1. Arg. 9. & ibi Schol. vid. & Stat. VIII. Theb. 460. & Serv. ad II. Aeneid. 305. Loent. v. Mûc. 21. & Alard. ad Val. Flac. 1. 83. Nostrium lib. VIII. Metam. 555. BURMANNUS.

2. *Propero.* Dubium videri potest, an non *propero* sit datus casus a *properus*, ut VII. Metam. 647. *Ecce venis Telamon properus.*

Virgil. XII. Aeneid. 85. *Circumflans properi aurigas.* vid. Serv. ad IX. Aeneid. 488. Mart. 1. 47.

Cum dicit propero, fac si facis.

Aquam etiam meliores, ut mox §. 44. Cedere

justis aquam. Virg. IV. Aeneid. 489. *Sistere aquam fluvium.* inf. Eleg. XII. 34. eadem varietas & alibi. BURMANNUS.

3. *Non tibi sunt pontes.* Duo nunc ibi sunt pontes; si qui alii sunt, aquarum, vi atque impulsu evelluntur, à quo verbo hic amnis nomen accepisse videtur. CIOFANUS. Sed unus Vaticanus. *Nec tibi sunt lintres.*

3. *Remigis ictu.* Septem libri, *usu*, ut Eleg. VII. *Hanc tamen in nullis tenui mihi languidus usus,* Faust. IV. 657.

Ufus abest Veneris.

Duo Moreti, *sine remigis arte.* HEINSIUS.

7. *Oppositis.* Rectius in manuscriptis legitur, *Opposita*, id est, adverso monte: hic enim mons è regione & in conspectu fluminis erat. Fortasse de Soracte intelligit, de quo Horat. lib. 1. Od. 9. ait:

Vides, ut alta stet nive candidum Soractem. Est autem hic mons (ut lib. v. scribit Strabo) juxta Flaminiam viam in Phaliscis, unde oriunda erat uxor Nasonis, ut ipse inferius ostendit. MARTIUS. Hunc montem jam dixi *Majellam* vocari, qui adeò altus & sublimis est, ut eum altissimis quibusque Italiae montibus de sublimitate certare possit, in quo nix perpetuo servatur. CIOFANUS.

7. *Opposita nivibus de monte solutis.* *Adposita* Puteanus & reliqui majori ex parte: nisi quod in plerisque eorum, *apposita*, *apposita* monte recte. sic supra Elegia prima hujus libri *appositam* aquam pro vicina dicit. Valer. Flaccus lib. 7. §. 556.

—Longo

- Quid properasse juvat? quid parca dedisse quieti
 10 Tempora? quid nocti conferuisse diem?
 Si tamen hic standum; si non datur artibus ullis
 Ulterior nostro ripa premenda pedi.
 Nunc ego, quas habuit pennas Danaeius heros,
 Terribili densum cum tulit angue caput;
 15 Nunc opto currum; de quo Cerealia primum
 Semina venerunt in rude missa solum.
 Prodigiōsa loquor veterum mendacia vatū;
 Nec tulit haec; nec fert, nec feret ulla dies.
 Tu potius, ripis effuse capacibus amnis,
 20 (Sic aeternus eas) labere fine tuo.

Not

— *Longe nam intra recessu*

Puppis, & apposita fluvius descenditur urbe.

Ubi pari modo in vulgatis libris peccatur. Plinius
 vi. 21. *Portus contra meridiem oppido appositus.* Se-
 neca Troadibus 221. *Apposita caelo parva Lyrnesses*
juge. ubi perperam *imposita* reponunt adversus si-
 dem meliorem codicum. apud Maronem ex anti-
 quis membranarum lib. 111. Georg. 212.

Atque ideo tauros procal atque in sola relegant

Palena, post montem appositum.

Pomponius Mela de antrō Corycio lib. 1. cap. 13.
Appositi lateri mons. Plinius lib. VI. 1. *Oppidum He-
 racles Lyco flumini adpositum.* Solinus XLIII. *In quo*
oppidum Heracles appositum Lyco flumini. sic utro-
 que loco scribendum esse homines eruditi jam vi-
 derunt. Corippus:

Portus, quem geminis complexant brachia ripae
Moeniū apposita.

Propertius lib. 11. Eleg. 12.

— *Dominum laevae captiva cruentum*

Appositum fluvio in Simoēnta vadis.
 Quomodo locus vexatissimus scribendus. ni mavis,
apposito Simoēntis, de fluvio vadis nollem argutati
 esse viri eruditi. Amor. 1. Eleg. XIV.

— *Appositas sparsis in ora rosas.*

Infra Eleg. XIV.

Apposita populam submovet ante serā.

Ita codex optimus. plura qui cupit, adeat, quae
 notamus ad Epist. VII. 100. & IX. 60. HEINSIUS.
Apposites mentes etiam Plin. XXXI. 7. dixit, qui &
 passim hoc verbo utitur. nec nos negamus eleganter
 poni pro proquinquo. verum ego hic *apposita*
 retineo. vid. ad Epist. VI. 26. & IV. Metam. 601.
 Stabat enim Naso contra montem. ut fingendum
 etiam est Horatius lib. 1. Od. IX. *Sub monte ter-
 tistio* Moreti. vid. 1. Metam. 689. BURMANNUS.

8. *Turpi crassas.*] Codex Moreti, *emissas*; forte,
spissas. HEINSIUS.

9. *Quid parva dedisse quieti Tempora.*] Alias le-
 gitur, *paucia*, recte utrumque. MARJUS. *Parvus*

libri quatuor. *Parca* Puteaneus cum Jureti & Sca-
 ligeri Excerptis. sic lib. 11. Eleg. XV. sub finem ex
 codice Menteliano, *parcum proficiscere munus.*
grana parca ex antiquis libris Art. Am. lib. 111. §L
 54. & Fast. 11. §f. 538. *venas parcae* Trist. 111. Eleg.
 ult. 34. ut scribendum puto, etiam Art. Am. 112.
 200. *parca aluta.* & *parca criminā* ex scriptis codi-
 cibus. HEINSIUS. Supra etiam vers. 5. in Scriver-
 tiano erat, *parcus eras*, unde apparet, non ubique
 id vocabulum, ubi librarii posuerunt, esse adpre-
 hendendum. hic tamen probō. nam & Francofurt.
 conspirat. *continuisse diem* etiam Palatin. secundus
 & Bernensis, sic lib. V. Fast. 492.

Festa inter se nullo continuata die.

Ita *latus lateri continuare* 1. Art. 496. ubi & cen-
 seruisse codices. ut 11. Epist. 58. sed paulum diversa
 significatione. BURMANNUS.

12. *Pede.*] *Pedi* rectius quinque libri. HEINSIUS;
 15. *Opto.*] *Malo, optem.* Trist. lib. 111. VIII. 1.

Nunc ego Tripolemi caperem conscendere currum.
 HEINSIUS.

16. *Ymerunt.*] *Creverunt* Neapolitan. & qua-
 tuor alii.

18. *Nec tulit haec unquam.*] *Nec tulit haec, nec*
feri duo Moreti, cum Neapolitano, Menteliano,
 ac uno Palatino, placet. sic Homerus:

Ὅς ἔδῃ τὰ τ' ἔστυα, τὰ τ' ἰστίστυα, πρὸ γ'
 ἔστυα.

De Calchaute. Apollo apud Nostrum Metam. 1.

— *Per me quod eritque sinitque*

Estque, patet. HEINSIUS.

19. *Effusa caracibus.*] Hoc vix intelligo. si dixis-
 set, *ripis supersusis*, id est qui egressus es alveum,
 redi ad fines tuos, sensus constaret; sed neque *ca-*
pacibus placet conjungi cum *effusa*. si enim ri-
 pae caperent, vel capaces essent aquae, nihil esset
 quod quereretur Poeta transisse aquam fines suos:
 ripis enim, qui continetur fluvius, sine suo labi-
 tur. in Francofurtensi optimo codice erat, *rapa-*
cibus.
 Q q q

Non eris invidiæ, torrens, (mihi crede) ferendæ,
Si dicar per te forte retentus amans.

Flumina deberent juvenes in amore juvare?

Flumina senferunt ipsa, quid esset amor.

25 Inachus in Melie Bithynide pallidus isse

Dicitur, & gelidis incaluisse vadis.

Nondum Troja fuit lustris obfessa duobus.

Cum rapuit vultus, Xanthe, Neera tuos.

Quid? non Alphcon diversis currere terris

30 Virginis Arcadiæ certus adegit amor?

Te

ais. forte scripserit, *riuis effusa rapaciuis*. sic *rapaces undas* VII. Metam. 550. & *rapidae aquae* MOX VI. 80. & passim. *ripam* & *riuum* confundi vidimus ad Epist. v. 27. si vulgata seruetur, potest votum intelligi, ut intra alveum, satis capacem, fiat. BURMANNUS.

21. *Non eris invidias torrens (mihi crede) ferendae.* Id est, non eris satis, sive sufficiens ad invidiam omnem ferendam ac sustinendam. Sic & apud Livium: *Deum benignitate temp. gratias referendas esse*. Et rursum: *Divites conferrent, qui omni ferendo essent*, scilicet sufficientes. *ναυ* ἔλασιον. MICYLLUS. Ita lib. x. Metam. 628.

Non eris invidias videria nostra ferendas.

22. *Amor.*] Ex vetusti codicis auctoritate omnino legendum est, *Amans*: licet parum bene pentametri versus in participia huiusmodi desinant, durinsculi enim redduntur: sed quando id parcius fit, tolerandum est. MARIUS.

25. *Inachus in Media.*] Fortasse *Melia* legendum, ut sit Nymphae nomen. fit enim & ab Apollonio secundo libro mentio cuiusdam Nymphae Bithynidis, quae Neptuno Amycum peperit:

Ὁν ποτε νύμφη

Τίνας Παισιδάου γενεθλίω ἰωνήϊα
Βιθίω Μελίη. NAUGERIUS.

Melia quidem in omnibus impressis, & plerisque manuscriptis exemplaribus legitur: nullus tamen sensus, qui mihi placeat, ex hac lectione elici potest. Idcirco diu animi nutavi, donec Franciscus Mocenicus patricius Venetus, Magnifici Andree filius, qui mihi & officis & familiaritate est conjunctissimus, mihi horrendae vetustatis manuscriptum codicem attulit, in quo scriptum legimus non *Melia*, sed *Melias*: & sic omnino est legendum. Est enim nomen proprium nymphae, ex qua Neptuno Amycum suscepit: ut refert Servius super illud Virgilianum lib. v. Aeneid. 373.

Bebrycia vniuersi Amyci de gente ferbae.

Et Apollonius lib. xi. Argonaut. princip. de hac Melia Bithynide ita meminit, *ἔν ποτε νύμφη τίνας Παισιδάου γενεθλίω ἰωνήϊα Βιθίω Μελίη.* Bithy-

nide: à provincia Bithynia, quae est in Ponti exordio, & Thraciam ab Oriente tangit: dicta à rege Bithyno. antea appellabatur *Bebrycia* & *Mygdonia*. MARIUS. Verbum *Inachus* & alterum *Media* de mendo mihi suspecta sunt: vel si cum Paganino corrigas atque emendes, *Melia*. Numquam enim reperis, ut quidem puto, Meliam Bithynidem ab Inacho fuisse amatam, nisi accipias Inachum, eum fluvius sit, pro Neptuno. Huius Meliae (modo ita legi placeat) Bithynidis, quod & Paganinus vidit, mentio est apud Apollonium initio ipso lib. xi. Argonaut. De Neptuno & Bithynide, ex qua ille Amycum suscepit, ita Hyginus Fab. 17. *Amycus fuit Neptuni & Melius filius, Bebryciae rex. In huius regna qui venerant, caestibus cogebat secum contendere, & devictos perdebant. Hic cum Argonautas provocasset ad caestus, Pollux cum eo contendit, & eum interfecit.* Mentio item est apud Apollodorum lib. i. Bibliothecae. Sed omnia, ut uno verbo concludam, ab hoc loco aliena esse mihi videntur. Locum diligentem examinent eruditiores. CIOFAN. Ad marginem codicis Scaligeri ascriptum erat, *Inachus in Melie*, & Parrhasius, *Melia*. DAN. HEINS. Quidam, in Nympha. Excerpta Politiani, *Melia*. Puteaneus cum Excerptis Scaligeri, *Melia*. quomodo Parrhasius Epist. vi. & Naugerius in Notis, qui videantur. Haec opinor Amici Bebrycis mater fuit. nam & illa *Βελίω Μελίη* Apollonio dicta initio libri xi. Argonautic. hinc emenda Apollodorum libro primo, ubi *Ἀμύκος Παισιδάου τῆς καὶ Βιθίωδος* dicitur. cum vox una excidisse videatur, & scribendum, *καὶ Μελίης Βελίωδος*. quamquam Scholiastes Apollonii ad illum locum incertum nomen apud nonnullos haberi matris Amyci testatur: usus ad hoc Callimachi auctoritate. *Melien* quoque Valer. Flac. lib. iv. 118. appellat, & Hyginus. HEINSIUS, vide & Servium ad Virgil. v. Aeneid. 573. & Scholiasten Statii ad lib. iii. Theb. 353. sed & *Melia* appellativum nomen pro Nympha arborum. vid. Frisch. ad Call. Hym in Del. 80. & Spanhem. BURM. 27. *Obfessa.*] *Oppressa* Moreti, Scriverii, Palatinus, Francofurti, & quatuor alii.

31. Neae

Te quoque promissam Xantho, Penée, Creüsam
Phthiotum terris occuluisse ferunt.

Quid referam Aſopon, quem cepit Martia Thebe,
Natarum Thebe quinque futura parens?

35 Cornua si tua nunc ubi sint, Achelõe, requiram;
Herculis iratà fracta querere manu.

Nec tanti Calydon, nec tota Aetolia tanti;
Una tamen tanti Dejanira fuit.

Ille fluens dives septena per ostia Nilus,

40 Qui patriam tantae tam bene celat aquae,

Fertur

31. *Natarum.*] Sunt manuscripta exemplaria, in quibus legitur, *Creüsam*. Verùm hanc fabulam apud nullum auctorem, neque Graecum neque Latinum, me legisse memini, & *Phthiadum* quidem in omnibus tam impressis quàm manuscriptis exemplaribus legitur: ego verò legendum arbitror *Phthiadum*, à *Phthia*, quae Theſſalia pars est australis. *MAKIUS*. Commentator hoc loco addit, in quibusdam exemplaribus scriptis, *Creüsam*, pro *Naeera* legi. quod non caret proflus ratione: nam & Pindarus Ode ix. (ſf. 22.) Pythiorum, ex Creüſa Naide & Peneo Hyleam regem Laphitharum, patrem Cyrenes natum dicit. ipsam autem Creüsam *γαία* *βυαρτεια* vocat. *MICVLLVS*. Libri veteres *Creüsam*, melius, ut puto. *CIOFAN*. Cave *Naeeram* pro *Creüsâ* admittas, quae lectio non nisi in duobus vel tribus codicibus recentioris notae occurrit. Suspicar aliquando scribendum esse, *promissam Xantho Creüsam*. & intelligebam de Creüſa Erechtaei Athenarum Regis filia, quae Xantho Theſſalo Hellenis filio nupsit. rem narrat Pausanias Achatocorum initio: & Auctor de origine Gentis Romanae a Schotto editus cap. xi. tum & alii, qui addunt ab Apolline compressam Ionem genuisse; atque hinc Apollinem *παιρρον* ab Atheniensibus cultum. sed cum Pindarus Pythiorum Ode ix. Creüsam Naidem Trrae filiam, non Atheniensem illam, à Peneo amatam innuat, nunc tuto sententiam de Xantho tamen placet conjectura, quod is Theſſalus fuerit. Xanthus toto orbe à Theſſalia remotus locum hic vix habet: praefertim cum ejus amores paulo ante jam occurrerint. Nympham quoque Creüsam hanc facit Diodorus Siculus lib. iv. Bibliothecae: *Ἐλευθεροῦ καὶ Τηθύος, κατὰ τοὺς μύθους, παίδες ἔγένοντο πλάσιος, ποταμῶν ἐκόνουροι. ἐν αἷς καὶ Πηνειῶς, ἀφ' οὗ συνέβη τὸ ἐν Θερραλίᾳ Πενταδὸν ἀνομάσειν. εὐνὴς δὲ, μαγείας Νυμφῶ τῆς προσποιημένην Κροῶν, παίδας ἔγένοντο Τύδα καὶ Στάβρον. Phthiotum autem terris reposuimus ex Puteaneo codice. in quo *Phisium*, cum *Phthiadum* ante legeretur. Certe Penetum *Φιδίαν* Callimachus appellat Hymno in Delum, & Goltzius in Graecia nummum citat *Φιδίαν*.*

sed quod codices plerique *Phthiadum* & *Phiciadum* agnoscunt, opinor scribi debere:

————— *Creüsam*

Phthiada sub terris occuluisse ferunt.

Creüsam Phthiada, ut ab Atheniensi altera Xuthi amica distinguat. De voce *Phthias* diximus ad Ep. vii. r6c. *HEINS*. *Phthiadum* Achil. Stat. ad Catul. comam Berenices, & *Maenarum*, nisi vitiosa lectio librarum debetur.

34. *Natarum Thebe quinque futura parens.*] Has quinque recenset interpres Pindari Ode vi. (ſf. 144.) Olympiorum, his nominibus: *Coccyra*, *Aegina*, *Salamis*, *Thebe*, & *Harpinna*: easque natas ex Metope dicit, quae filia Ladonis. Sed Ovidius alios secutus auctores videtur, qui matrem harum *Theben* facit, non *Metopen*: alii etiam plures *Aſopi* filias annumerat: ut *Cleomen*, à qua Cleonae oppidum juxta Nemeam: *Plataeam*, à qua Plataeae oppidum Boeotiae: *Bereen*, à qua Beroe oppidum: item *Euboiam*, à qua insulae nomen: & *Cembem*, quae & *Chalcis* dicta. de quibus partim Pausanias in Boeotia, partim Eustathius in 2. Iliad. *MICVLLVS*. Rittershusius notat ad Oppiani lib. 1. ſf. 25. Herodotum duas nominare filias, *Theben* & *Aeginam*. quarum hanc, cum pater indicio Sisypsi cognovisset ab Jove raptam, pericueus fulmine tactus esse: ut habet Callimachus ejusque Scholiaſtes in Hymn. in Delum. 78. & repetit Schol. Apollonii lib. 1. vid. & Lutat. ad Stat. vii. 317. & 424. Diodorus Siculus lib. iv. duodecim filias ei tribuit, quarum & nomina recenset. Ceterum Scholiaſtes Pindari ad Od. vi. ſf. 144. sex recenset, illis, quas Micylus enumerat, addens *Nemean*. *BURMANNVS*.

35. *Si tua sunt ubi nunc.*] *Si tua nunc ubi sunt* meliores. recte. *HEINSIUS*.

40. *Tantae non bene celat.*] Tam magnus inquit fluvius non deberet fontem suum abscondere; sed manuscripta exemplaria habent:

Qui patriam tantae tam bene celat aquae.
Quae lectio melior. *MARIUS*. In Neapolitano & Palatino primo erat, *tanta tam bene celat aquae*. forte pro *tacita aqua*. ut xiv. METARUM. 601.

Tacito deferre sub aequora cursu.

Q q q 2

Vid,

Fertur in Eoadne collectam Afopide flammam
Vincere arguritibus non potuit fuis.

Siccus ut amplecti Salmonida posset Enipeus,
Cedere iussit aquam: iussa recessit aqua.

45 Nec te praeterco, qui, per cava saxa volutans,
Tiburis Argei spumifer arva rigas.

Illa cui placuit, quamvis erat horrida cultu,
Ungue notata comas, ungue notata genas.

Illa, gemens patruique nefas, delictaque Martis,
50 Errabat nudo per loca sola pede.

Hanc

Vid. ad xv. Metam. 275. HEINSIUS. Ego nihil mutem. tanta enim aqua convenit epitheto divitiis, quo Nilum ornavit. unde mox *yl. 92. divitiis* vocat aquas copiosas, & n. Art. Am. 343. *aper. fratres aquas* Palatinus tert. *qui fontem tantas* Moretti, quae est glossa. vid. Epist. vi. 108. *Qui patrias tantas tam bene celas aquas.* Unus Heinlii. BURMANNUS.

41. *Evadus.*] *Evadne* duo libri: utrumque recte. BEREMAN.

43. *Siccus.*] Forte, *fillus*. Neptunus enim Enipei formam adiunserat. Propert. lib. 1. Eleg. XIII. HEINSIUS.

45. *Nec te praeterco, qui per cava saxa volutans.*] *Volutans* Putaneus & complures alii. ut apud Maronem III. 607.

Genibusque volutans Haerēbas. Deinde Sarravianus cum Menteliano, *Nec te praetercoam.* Scribe, *Ne te praetercoam.* cuiusmodi errores plures in hoc opere deprehendimus. IDEM.

46. *Spumifer arva rigas.*] Legitur &, *pemifer.* quod & Horatius lib. 1. Od. 7.

Et praepes Anio, & Tyburni lacus, & nda Mobilibus pomaria ripis.

Utrumque recte. NAUGERIUS. *Spumifer.* Necessesse enim est, ut spumas faciat fluvius, qui volvitur per saxorum obices. Dixerat enim supra, *Qui per cava saxa volutans.* Quaedam tamen exemplaria scriptum habent, *Pemifer*: quae lectio maxime placet. Nam & Propertius lib. IV. Eleg. 7. dixit:

Ramosi Anio qua pemifer incubat arvis.

Et Flaccus lib. 1. Carminum:

Et praepes Anio, etc. MARIUS.

Spumifer. idem libri habent, male alii legunt, & in his Paganinus, *Pemifer.* CIOFANUS. *Pemifer.*

Putaneus & alii magno numero. optime. Tibur enim copia & praestantia pomorum laudatissimum antiqui. Propertius libro IV. Elegia septima:

Ramosi Anio qua pemifer incubat arvis.

Sed & Silius Italicus *Pemifera Tiburis arva* dixit libro IV. 526.

Quosque sub Heracleis taciturno flumine muris, Pemifera arva tenent Anemicolas Catilli.

Male illic circumfertur, *Anemicolaeque* contra auctoritatem veterum librorum. produxit enim & Virgilius primam in *Catillo* syllabam. de *Pemariis* Tiburis Horatius quoque, quem locum Naugerius jam vidit:

Et praepes Anio, & Tyburni lacus, & nda Mobilibus pomaria ripis.

Stattius lib. 1. Silv. III. 81.

Quid bisera Alcinoi laudem pomaria, vosque Qui numquam vacui proditis in aestera rami? Symmachus libro VII. Epistola XIX. *Num ego scire postulo, quid in Tiburibus pomariis litterarum operis exercitas?* ubi *litterarum operis* scribendum. Columella in Horto:

Et Turni lacus & pomosi Tiburis arva.

Sed & recte Noller *Argoem Tibur* nuncupat. quomodo apud Horatium lib. II. Od. 6.

Tibur Argo postum colono.

Martialis Epigrammate XVII. libro IV. de Tibure:

Tu colis Argei regnum, Faustine, coloni: Quo te bis decimus ducit ab urbe lapis.

Ita optimae membranae. in vulgatis, *Argivo coloni.*

Guntherus Ligurini libro IV. *Inter et Argeas pomosi Tiburis arces.* sic enim censo castigandum.

nunc circumfertur, *Argoas famosi Tiburis arces.*

HEINSIUS. Quia hic Poeta agit de rapidis fluviiis & magnis, recte censuit Broukhusius, optimis Poetarum interpres, *Pemiferi* epitheton hoc loco

valde esse debile, neque ad rem multum facere. vide eum ad Propert. lib. IV. Eleg. VII. *yl. 81.* & certe melius *Spumifer.* convenit fluvio, qui per cava saxa volutans, unde spuma oritur. & Dionys.

Halicar. lib. V. cap. 37. de Aniene: *ὅς ἐν πολέῳς μὲν Τιβέριον καὶ ὑπὸ λαοῖς ἐκχεῖται ἐκπέλου.*

qui ex oppido Tibure multus (id est dives, copiosus) effunditur de alto scopulo. Stattius quoque lib. 1. Silv. 3. tribuit illi *tumidam rabiem*, & *spumosa marmura*: quod vero Silius eum *taciturnum* faciat,

& lib. XII. 539. *Labi sine marmure* dicat, hoc suo jure facit. saepe enim Poetae eosdem fluvios &

placidos, & alios locis rapidos fingunt. de quo plenius ad Valer. Flac. v. 180. agemus. Cl. Bentle-

ius:

Hanc annis rapidis animosus vidit ab undis;
 Raucaque de mediis fustulit ora vadis:
 Atque ita, Quid nostras, inquit, teris anxia ripas,
 Iliā, ab Idaeo Laomedontē genus?
 55 Quo cultus abiere tui? quid sola vagaris?
 Vittā nec evinctas impedit alba comas?
 Quid fles, & madidos lacrimis corruppis ocellos?
 Pectoraque infanā plangis aperta manu?
 Ille habet & filices, & vivum in pectore ferrum,
 60 Qui tenero lacrimas lentus in ore videt.

Iliā;

Jus vero ad Horat. 2. Od. 7. legebat, *Pomifera arva rigas*, BURMANNUS.

47. *Quamvis erat horrida vultus.*] *Cultus* meliores eum prima editione, & hoc verum est. nisi quod Moreti unus, *horrida cultus*. ut fit Gracismus. infra Tybris ad Iliam, *Quo cultus abiere tui?* HEINSIUS.

49. *Illa gemens patrique nefas.*] Existimo scribendam, *patriumque nefas*. sic & Noster Metam. xi. 328.

Quem (misera & pietas!) ego tum patruoque dolore
Corde sulci, fratrique pio solatia dixi.
 Lib. xi. 598.

Annuit, atque animo pariter patruoque suoque Delius indulgens.

Sic scribendum utroque loco ex optimis membranis. ut & Fast. iv. 55. *Ensi cadit patruo Lausus*. apud Maronem quoque in vetusto codice Hamburgensi exaratum offendi Aeneidos sexto 402.

Castia licet patruum servos Proserpina limen.
 Apud Horatium habes, *patruas verbera linguae*. Marcian. Capella lib. 1. pag. 23. Edit. Grot.
Hic quoque sic patris servus honoribus.

Vide ad Claudian. Epith. Honor. v. 39. HEINSTEUS. Ego contra codices nihil moveo, nec semper talia intrudenda invidis membranis puto.

50. *Per loca sola.*] *Per loca sicca* Politiani unus.
 51. *Vidit ab undis.*] *In undis* Puteaneus alter, Francof. duo Moreti, & tredecim alii.

56. *Evinctas.*] *Incaltas* Francof. Neapolit. Moreti duo, & Vaticanus unus. vid. ii. Am. v. 45. alter Politiani, *impexas*. quod Heinsio non displicebat. vide supr. Eleg. 1. 7. recte autem sine vitta inducit Iliam, quia viriata erat, virginitatemque, cujus insigne vitta, perdidit. pro *alba*, multi scripti, *alla*. male. *albās* enim plerumque vittae, & praecipue sacerdotum. vide Barth. ad Stat. Th. 12. 738. iv. 218. & i. Achill. 11. BURMANNUS.

57. *Madidos.*] *Teneros* editi olim, & unus Moreti a secunda manu. sed mox ea vox repetitur, & ex lib. 1. Art. 129. efficitam lectionem puto, & *madidos* probat etiam Marius, 1224,

58. *Plangis.*] *Percutis*. Legitur & *Tundis*: utrumque bene. *Acerba*: aut, tu crudelis, aut peccora acerba, id est; aspera & crudelia, quae sustinent obtundi: sed longe melior est antiqua lectio, *Aperta*, id est, nudata. MARTIUS. *Tundis acerba*: unus Mass. alter, *Tundis aperta*. sequor. CIOVAM. *Plangis* Puteaneus. parum refert. HEINSTEUS. Infir. Eleg. 12. 81. 10.

Pectoraque infesta tundis aperta manu.
 Et Apulej. iv. Metam.

Tundere pectus infestis palmis,
 Contra sup. lib. 11. Eleg. vr. 3.

Plangite pectora palmis.
Tundis inepta prior Medicus. quod admodum placet, & *aperta* ex alio loco huc a librario intrusum puto. non est acerbum autem convicium *inepta*, cum & Deus dicat, & blanda additur sit verba. vid. Domat. ad Terent. Adel. vi. 14. 7. & ita saepe apud Nostrium & comicos *inepti* dicuntur, qui aliquid rebus, personis aut temporis non congruent faciunt. vid. Terent. Eun. v. vii. 7. Andr. iv. v. 52. sic & r. Art. 306.

Quid tetes possitas fingis, inepta, comas.
 Et 1. Amor. xiv. 36.

Quid speculum moesta ponis, inepta, manus?
 Remed. 472.

Officio natam laedis, inepto, tu.
 Et alibi BURMANNUS.

59. *Et durum in pestiue ferrum.*] *Vivum ferrum* Puteaneus cum Scaligeni Excerptis. optime. hoc est quod in Trifolibus dixit, lib. r. Eleg. 8.

Et rigidum ferri semina pestiue habent.

Saepe autem ea vox ad res non animatas transfertur. sic, *viva saxa* Ep. Hypsip. & lib. vii. Metam. *Vivum gramen, vivus cespes, vivi fontes, viva sulphura, viva flamma.* & familia passim apud Nostrium alioque veteres. Sulpitius Severus in Dialogis: *Donec, quod contra omnem naturam erat, lignum aridum in sole arente vivificet.* Metam. vii. 77. *Extinctaque flamma revivis.* ita enun recte libri veteres, ubi plura. HEINSTEUS.

Co. Lausus in ore videt.] *Lentus*-probe Puteaneus. Q. 99. 3.

- Ilia, pone metus; tibi regia nostra patebit:
Teque colent amnes; Ilia, pone metus.
Tu centum, aut plures, inter dominabere Nymphas:
Nam centum, aut plures flumina nostra tenent.
- 65 Ne me sperne, precor, tantum, Trojana propago:
Munera promissis uberiora feres.
Dixerat. illa, oculos in humum dejecta modestos,
Spargebat tepidos flebilis imbre sinus.
Ter molita fugam, ter ad altas refilit undas,
- 70 Currendi vires eripiente metu.
Sera tamen scindens inimico pollice crinem,
Edidit indignos ore tremente fonos:
O utinam mea læta forent, patrioque sepulcro
Conditâ, dum poterant virginis ossa legi!

Cur

neus. cum Scaligeri Excerptis. dixi ad Epist. xv. §f. 169. IDEM.

63. *Dominabere.*] Politiani liber, *celebrabere.* vid. ad iv. Metam. 46. & ad Eleg. præced. §f. 3.

65. *Ne me sperne.*] *Nec me* Edit. prima, Bernmanni & aliae. Bernensis codex & sex alii. ita & supr. Eleg. II. 24.

65. *Romana propago.*] *Trojana* Puteani & Scaligeri Excerpta & quatuor libri ex nostris. supra dixit:

Ilia ab Idaeo Laomedonte genus.

Atque ita lib. III. Fastor. initio, videtur legendum:

*Tum quoque inermis eras, cum te Trojana sacerdos
Cepit, ut huic urbi semina digna daret.*

Et apud Statium lib. IV. Silv. II. 65.

— *Trojanoa qualis sub collibus Albae.*

Et confirmatur altero Statii loco lib. v. Silv. II. 168.

— *Trojanoa collibus Albae.*

Quod doctissimus Gronovius jam vidit. Nisi Romanam propaginem accipis pro ea, unde Romani propagati, ut ita, *Romana Ilia* Horatio lib. III. Od. IX. HEINSIUS.

66. *Uberiora.*] *Uteriora* Francofurtensis. vid. ad lib. II. Eleg. IX. to.

67. *Oculos humum.*] Et sensus & carminis ratio exigit, ut omnino legatur, *in humum*: & sic est in manuscriptis exemplaribus. *Dejecta*: pro, dejectos habens oculos modestos in terram. Est enim Synecdoche. ut apud Virgil. lib. I. 561.

Tum breviter Dido vultum demissa profatur.

MARIUS.

67. *Dejecta.*] *Defixa* alter Mentellii. vid. Epist. XXI. 113. *Dejecta parumper* Bernensis.

68. *Tepido flebilis imbre sinus.*] *Tenero* Pute-

neus, optimus Palatinus, & unus Moreti cum Sarraviano, cui id pro diversa lectione adscriptum. alii multi cum prima editione, *tepidos sinus*. Falk. IV. 521.

Dixit, & ut lacrymas (neque enim lacrymarum dorum)

Decidit in tepidos lucida gutta sinus.

Art. Am. lib. II. 360.

Hospitii est tepido nocte recepta sinu.

Lib. III. 622. ex auctoritate veterum codicum:

Quas tegat in tepido fascia lata sinu.

Epistola Briseidis 116.

Te tenes in tepide mollis amica sinu.

Martial. lib. IX. Epist. LXX.

Et lates in tepido plurimi mappa sinu.

Calpurnius Ecloga v.

— *Nateique tepenti*

Ferte sinu tremulos.

Sed & *tepidas lacrymas* recte dici non inficior; HEINSIUS.

68. *Flebilis.*] Pro *stente* & *moesta* poni videtur, ita Horat. IV. Od. 2. *Flebilis sponsas juvenem raptum.* Et ita possit capi Epist. XX. 106.

Nunc quoque Mygdonia flebilis extas humo.

Aliter est qui stetur, ut idem lib. I. Od. 34.

Atalidis ille flebilis occidit.

Et Noster Epist. XIII. 48. & alibi. BURMANNUS.

70. *Currendi.*] Francius malebat, *currenti*. *Impudiente metu* etiam plurimi scripti cum prima editione.

71. *Sera tamen.*] Tarda ad loquendum, quia scilicet diu tacuit. quaedam tamen exemplaria scriptam habent, *serva*. quae lectio valde placet, quia sequitur, *scindens inimico pollice crinem.*

MARIUS.

- 75 Cur modo Vestalis taedas invitor ad ullas
Turpis, & Iliacis inficienda focus?
Quid moror? en digitis designor adultera vulgi.
Desit famosis, qui notet ora, pudor.
Haec tenus; & vestem tumidis praetendit ocellis:
80 Atque ita se in rapidas perdita misit aquas.
Supposuisse manus ad pectora lubricis amnis
Dicitur; & focii jura dedisse tori.
Te quoque credibile est aliquà caluisse puellā:
Sed nemora & silvae crimina vestra tegunt.
85 Dum loquor, increvit latis spatiosius undis,
Nec capit admittas alveus altus aquas.
Quid mecum, furiose, tibi? quid mutua differs
Gaudia? quid coeptum, rustice, rumpis iter?

Quid,

MARIUS. *Legi, sera*, cum Puteaneo & decem aliis. Nonnulli etiam, *sero*, proxime verum. Trist. iv. Eleg. ix.

Nestraq; vincetur lacrymis clemencia seris.

HEINSIUS. Diversitas illa lectionum venit inde, quia *sera* saepe tristitia, adversa notant. vide Steuch. ad Arnob. lib. vi. pag. 134.

73. *Mea tella forent.*] Scribe, *mea tella forent*. Nam Puteaneus sequenti versu optime, dum poterant virginis esse *legi*, non *tegi*, quod haec tenus circumfertur. de offilegio dixi ad Epist. x. v. 130. & Passeratius ad Propert. lib. ii. Eleg. 24. HEINSIUS.

73. *Patrioque sepulchro.*] Parvoque Neapolit. 77. *Quid moror?*] Forte, *Quin morere*. HEINSIUS. Sed recte Marius haec illustrat illis Virgillii iv. 325.

Quid moror? an mea Pygmalion dum moenia fratris destruat?
77. *En digitis.*] Rectius in manuscriptis exemplaribus legitur, *En digitis*, id est ecce. ut apud Virgil. lib. v.

En quatuor aras Neptuno.
Jam, inquit, infamis sum, & fabula vulgi. MARIUS.

78. *Desit famosus.*] Palatinus, *famosis*, locus corruptus. forte:

Desino; damnosus quid notas ora pudor?
Epist. xx.

Quid pudor ora subit?
Vel:

Ne sis famosus, qui notet ora, pudor. HEINSIUS. *Legrem, Desit famosus, qui notet ora, pudor;* adulteris notis, & jam criminibus se polluere adfectus, desit pudor; sed mihi, Vestali virgini, & intactae, pudor, quod digitis designor, subit, & prohibet plura loqui. & ideo vestem pudore subeunte oculis praetendit. BURMANNUS.

79. *Tumidis.*] Turgidis propter sictum. ut apud Catullum:

— Meae puellas

Flendo turgidulis rubens ocelli.

Sed rectius in manuscriptis codicibus legitur, *Timidis*: ut sit causa, quam ob rem oculis vestem Iliam praetenderit: quia timebat. ut supra:

*Ter molita fugam, ter ad altas resistis undas,
Currendis vires eripiente motu.* MARIUS.

Recte tumidis Puteaneus & quatuor alii, ex *flendo* tumentes intelligit. Tibullus lib. i. Eleg. viii.

Et tua jam seru lumina fissa tument. HEINSIUS. Confirmat Heinsius, quae & Douzae fuit olim, correctionem Francofurtensis. & ita capienda Ilae-tonii, Tiber. cap. 7. *Semel ex eocursu visam adeo contentis & tumentibus oculis presecutus est.* ubi frustra corrigit viri eruditi, & alii tumentes oculos, amatorios, existantes, & nescio quos exponunt. & sic *turgentes* gonas Senecae Agamem. 760. vindicavit Gronovius. notat vero Douza obnuptam & velatam hic induci Iliam ex ritu prisco nuptiarum. BURMANNUS.

83. *Caluisse.*] Legitur &, *incaluisse*. MARIUS. *Incalsisse* alter Puteaneus & Excerpta Vossii. ita Epist. xi. 25. *Ipsa quoque incalui.* & supr. ver. 26. *repuisse* Francofurt. *tenera caluisse* Palatin. mox, *sed* nemus Francofurtensis.

85. *Vassis spatiosus in undis.*] Unum habeo exemplar, in quo scriptum est, *Latis spatiosus undis*: quae lectio vehementer mihi placet, ut *spatiosus* sit adverbium. MARIUS. Iidem libri, *latis*. CIOSAN. *Latis spatiosus in undis* nostri. Naugerius ex suis malit, *latis spatiosus undis*, quod & Gruterus ardebat, & jam editiones nonnullas occupavit. HEINSIUS. Mihi placet satis vulgata, *vassis spatiosus in undis*.

87. *Differs.*] *Perdis* Puteaneus alter & Excerpta Vossii. sed Epist. xviii. 3. *Longa mora est emnis nobis, quae gaudia differs.*

89. *Lo-*

Quid? si legitimum flueres, si nobile flumen?

90 Si tibi per terras maxima fama foret?

Nomen habes nullum, rivis collecte caducis;

Nec tibi sunt fontes, nec tibi certa domus.

Fontis habes instar pluviamque nivesque solutas;

Quas tibi divitiarum pigra ministrat hiems.

95 Aut lutulentus agis brumali tempore curfus:

Aut premis arenam pulverulentus humum.

Quis te tum potuit sitiens haurire viator?

Quis gratia dixit voce, Perennis eas?

Damno:

89. *Legitimum.*] Ita flumen dici, ut legitima *Historia*, legitimum *Poëma* Horatio, notavit Douza.

91. *Nivibus caducis.*] Quae de montibus cadunt. In quodam tamen vetustissimo codice legitur, *Rivis colleste caducis*: quae lectio magis placet. nam inferius paulo ait:

Fontis habes instar pluviasque nivesque solutas.

MARIUS. Libri potiores, *rivis*. & recte. de nivibus mox sequetur. deinde Puteaneus. cum Scaligeri Excerptis pluviamque pro pluviasque. HEINSIUS. Aequè bene *nives caducas*, quam *rivos* dici puto. ita *caducas nives*. German. Prognost. *yl. 1.*

Grandis permixtus Aries, nivibusque caducis &c. Næque nives caducae, quae de montibus cadunt, ut Marius, sed de coelo. ut *fulmen caducum* Horat. *III. Od. 4.* quod in *coruscum* mutavit nuper Bentlejus. an feliciter, nunc non disputo. incommode tamen mox *nives* repetuntur, quare *rivos caducos* interpretari per me licet cadentes per saxa, ut solent torrentes. Noster *II. Pont. VII. 39.*

Jam dolor in morem venit motus; utique caducis Percussu crebro saxa cavantur aquis.

Ita & *lacrimas caducas* Noster *VI. 396.* & ita proprie *cadere* dicuntur torrentes & fluvii. Flor. *III. 7.* *Aënem amnem per abrupta cadentem*; ubi male videntem edunt. Lucan. *VIII. 255.*

Jam Taurum, Tauroque videt Dissipata cadentem. Stat. *I. Silv. XI. 73.* *Aut ingens in stagna cadit.* & ita *millic.* BURMANNUS.

97. *Quis te unquam potuit.*] *Quis te tum potuit* Puteaneus. probe. activo tempore nimirum, quando arenam humum pulverulentus premis. HEINSIUS.

97. *Viator.*] *Natator* Moreti tertius. quod non est de nihilo. sic Epist. *XIX. 90.*

Magnus ubi est spectis ille natator aquis? BURMANNUS.

99. *Damnosus peceri curris, damnosior agris.*] *Comment.* de potu nocivo, & quod ex eo in morbos incidant pecora: sed fortasse magis de inundatione stabulorum & pascuorum intelligendum. In quibusdam etiam legitur:

Damnosus peceri, cultis damnosior agris. MICUL.

101. *Vas demens.*] Quidam legunt, *Nunc demens*: utrumque recte. NAUGERIUS. *Vas demens*, valde demens. ut apud Virgil. in Buc.

Mantua vas miseræ nimum vicina Cremonae.

Vas enim particula (ut docet Gell. lib. V. Noctium Articularum) interdum auget, interdum minuit: inde *vas hemens*, *vas grande*, *vas fano*, & *vas cordis* dicimus. In quodam codice legitur, *Nunc demens*: in aliis manuscriptis, *Nas demens*: quae lectio si tibi placet, expone: *Nas*, id est certè. ut apud Terent. *Nas ego homo infelix sum.* MARIUS. *Vas* libri meliores magno numero cum prima editione. unus Medicus, *ab demens*. Scriverianus, *vas demens*. Lege:

Huic egen' ab demens.

Sic Epistola XXI. 72.

Mentior ab demens? ille secundus erat.

Virgil. *Edog. II. 60.*

Quem fugis, ab demens?

Deinde pro *fluminum amores*, quod praeter morem Nalunus durius, duo codices, *flumen*. unus, *flumini* Optimus Palatinus, *flumis*. Latere mendum suspicor HEINSIUS. *Huic ego quas demens* Barberinus. *cur demens* Junai. Douza jam conjecterat, *huic egen' ab demens*.

103. *Nescio quid spectans.*] Rectius fortasse in manuscriptis legitur, *Nescio quem*: id est, vilissimum & ignobilem quemdam torrentem aspiciens. Cum contemptu enim dicimus, *Nescio quis*. Sic infra:

Ergo ego nescio cui, quem tu complexa tenebas.

Scribendum etiam omnino est *Acheloo*: Latini enim vertunt *u* mega Graecum in *e* longum, & Graecae litterae figuram non admittunt. & *Inachon*. Omnes hi accuratius sunt Graeci. idcirco per *m* scribuntur, non per *n*: nulla enim dictio apud Graecos definit in *m*. MARIUS. Lego ex eorundem lib. consensu: *Nescio quem spectans*. CIOFANI. Puteaneus cum Jureti Excerptis, *Nescio quem huc spectas. hunc spectans* duo alii cum codice Neapolitano. *Nescio quam spectas* Farnesianus. *amemem* etiam Puteaneus. Forte:

Nescio cui spectos Acheloo & Inachon amnes.

Latet

Damnosus pecori curris, damnosior agris.

100 Forfitan haec alios; me mea damna movent.

Huic ego vae demens narrabam fluminum amores?

Jactasse indigno nomina tanta pudet.

Nescio quid spectans, Acheloon & Inachon amnes,

Et potui nomen, Nile, referre tuum.

105 At tibi pro meritis opto, non candide torrens,

Sint rapidi soles, siccaque semper hiems.

Latet certe mendum. forte, *Nescio cui jactans.*
HEINSIUS. *Nescio quam etiam Bernensis.* Mihi nihil mutandum videtur. nam verbum *spectare* eleganter ponitur, ubi de comparatione inter diversos agitur. ut sensus sit, ego spectans nescio quid, componere potui cum viliissimo flumine, vel potius torrente, tot clara nomina fluviorum. Justini. II. IO. *Ceterum si regem spectes, divitias, non duces laudes.* Virgil. Eclog. III.

Si ad vitulum spectes, nihil est quod pocula laudes.

Douza, *quid spectans explicabat cogitans.* vid. supr. Eleg. II. 28. BURMANNUS.

106. *Rapidi soles.*] *Rabidi* Neapolitan. sed & *rapidus sol* potest dici, quia calore suo omnia rapit, ut ita Virgil. IV. Georg. 415. *rapidum firmum* dixit, & *rapidus flammae, rapidus ignis* passim dicuntur. vid. VII. Metam. 327. IDEM.

E L E G I A VII.

AT non formosa est, at non bene culta puella;

At, puto, non votis saepe petita meis!

Hanc tamen in nullos tenui male languidus usus,

Sed jacui pigro crimen onusque toro.

5 Nec potui cupiens, pariter cupiente puellâ,

Inguinis effoeti parte juvante frui.

IIa

1. *Aut non formosa est, aut non etc.*] Multo rectior vetus lectio:

At non formosa est, at non bene culta puella,

At, puto, non votis saepe petita meis.

NAUGERIUS. *Aut non* quidem in Aldinis ceterisque impressis codicibus legitur. sed magis mihi placet vetustissimorum exemplarum lectio, in quibus scriptum legitimus:

At non formosa est, at non bene culta puella:

At, puto, non votis saepe petita meis.

Ut ironice loquatur, & sit sensus: Puella illa, cum qua consumere amoris opus non potui, & pulchra, & ornata, & à me saepe cupita fuit. Praecipuus enim caesus removet, quibus id evenire poterit: cum deforme enim foemina, aut inornata, aut non optata, non mirum est, si quis coire nequiverit. Quod autem haec puella formosa fuerit, ostendit inferius; dicens:

At qualem vidi, qualem tetigitque puellam.

Et:

Illius attastu Pylus juvenescere possit.

Quod eam cupiverit, paulo inferius ita indicat:

Optabam recipi certâ, sum nempè receptus:

Oscula ferre, tulle! proximus esse, sui.

Non igitur affirmative dixit, *At non formosa est;* sed ironice. Hoc eodem ironice loquendi modo usus est Naso lib. II. Metam. 566. *cornice ita loquente:*

At puto non ultero, nec quicquam tale volentem

Me petiit.

Idem in hac Elegia paulo inferius:

Sed, puto, non blanda, non optima perdidit in me Oscula.

Minime autem legatur cum interrogatione. MARTIUS. *At pro Aut* ter geminandum ex auctoritate Pu-teanei, Sarraviani & trium aliorum. quomodo & Naugerius ex suis. Vide Notas nostras initio Epist. XII. HEINSIUS. Sic & Barthius lib. XXXIV. Adv. 22. in Catalectis Scaliger. pag. 81. Priapeis:

At, non longa satis, non stat bene mensula crassa.

Ubi ut male Scaliger. BURMANNUS.

4. *Sed jacui.*] In quibusdam, *Sic jacui.* utrumque rectè. NAUGERIUS. Alias, *Sic.* MARTIUS. *Se jacui* optimus Palatinus. puto, *Et jacui.* HEINSIUS.

R R R

S. Si-

Illā quidem nostro subiecit eburnea collo
Brachia, Sithoniā candidiora nive:
Ōsculaque inferuit cupidae luctantia linguae:

- 10 Lascivum femori supposuitque femur.
Et mihi blanditias dixit, Dominumque vocavit:
Et quae praeterea publica verba juvant.
Tacta tamen veluti gelidā mea membra cicutā,
Segnia propositum destituere suum.

- 15 Truncus iners jacui, species, & inutile pondus:
Nec fatis exactum est, corpus an umbra forem.
Quae mihi ventura est (siquidem ventura) senectus,
Cum desit numeris ipsa juventa suis?

Alī

8. *Sithoniā.*] Male Palatinus, *Sidonia*. ita apud Claud. 1. Laud. Stil. 123. *Sithonias hyemes* est in MS. Mediceo, pro *Edonas*. BURMANNUS.

9. *Cupide luctantia lingua.*] *Cupide* adverbium est. in quibusdam tamen exemplaribus legitur, *cupida luctantia lingua*. utrumque recte. MARIUS. Repono ex primā editione & tribus scriptis, *cupidae linguae*. sic *inferere cancellis pedes* sup. Eleg. 15. 64. & 1. Artis. 605. *Inferre te turbas*. Met. XIV. 33.

Inferis Aescidus alienus nomina gemis.

Et 1. Art. 498. *Latus lateri conferrere*. ut quidam codices. nisi datus sit cum *luctantia* construendus, ut *certare*, *pugnare alienis*. duo, *cupidis linguis*. Puteaneus & tres alii, *cupide linguis*. HEINSIUS. Sine dubio cum *luctantia* debent construi *linguae cupida*, sive *linguae*. utrumque enim dici puto: ita *certare* cum dativo. vid. Lamb. ad Horat. 11. Od. 6. dubium est apud Silium IV. 20. *Muris quibus est luctata vetustas*. BURMANNUS.

12. *Publica.*] Apprime huc facit Seneca Epist. III. *Itaque sic priore verbo, quasi publicis usus es: ut sic illum amicum vocasti, quem modo omnes candidatos bonos viros dicimus, quem modo obvios, si nomen non succurrit, dominos saluamus.* & Epist. LIX. *Magnam ex epistola tua percepit voluptatem. permittite enim mihi nisi verbis publicis, nec illa ad significacionem Stoicorum revocata.* Ovid. 1. Art. 144.

Et movens primos publica verba sonos. HEINSIUS. Vide ad Petron. cap. XXXIX. & de his blanditiis Torr. & Casaub. ad Sueton. Aug. 53. BURMAN.

14. *Propositum meum.*] *Suum* Excerpta Politiani & Barberiniani. concinne. nam *Tā mea membra* praecesserat. HEINSIUS. *Deferere* etiam Scriverii & duo alii.

15. *Truncus iners.*] *Taurus* citat Passerat. ad Propert. lib. III. Eleg. 6. pag. 448. nisi aberratio sit operarum. vel *Taurum* obsecrāto sensu voluerit hic legi, de quo vide ad Petron. cap. XLV. & XLV. BURMANNUS.

15. *Inutile lignum.*] In omnibus fere MSS. exemplaribus legitur, *signum*, id est statua. & sic omnino legendum. MARIUS. *Et inutile lignum* Maffean. alii legunt, *signum*, id est statua. lib. 1. Metamorphos. 405.

— *Sed tibi de marmore coepit*

Non exacta fati, rudibusque simillima signis. CROZ. *Pondus*, ac sequenti versu, *Et non exactum corpus* Puteaneus cum aliis nonnullis & meliorum numero. Nil mutem tenere. Forte tamen scribendum, *signumque et inutile pondus*. certe Arondelianus, *pondusque et inutile lignum*. HEINSIUS. *Signum* Barthius quoque praefert lib. XXXIV. Adv. cap. 21. sed quia *species* & *signum* fere idem notat, *lignum* firmari possit illis Horatianis lib. 1. Sat. VIII. 1.

Olim truncus eram ficulnus, inutile lignum.

Similis diversitas in Priapej. Carm. IX.

Sed rudo lignum villicus dolavit.

Ubi Scioptius, *signum*. nos *pondus* tamen praetulimus. quod & Francofurtensis confirmavit. ita Am. x. 20.

Singue mei lecti non ego solus onus. BURMANNUS.

17. *Siquidem est ventura senectus.*] *Siquidem ventura* Puteaneus cum quatuor aliis. complures, *se qua est ventura*. Fall. IV. 603.

Hec quoque tentemus; siquidem jejuna remansit.

HEINSIUS. Ita, *si qua est modo corporis umbra*, infr. Eleg. IX. 65.

18. *Ipsa juventa.*] *Ipsa* Bernensis.

19. *Quod me invenenque.*] *Quo me* Puteaneus. dictum alibi. HEINSIUS.

22. Post hunc versum duo inseruntur in Bernensi codice:

Fallus ita imbellis, doles, dolet ipsa puella.

Cum non humanis utimur offiis.

Quae 2 non imbelli monacho profecta sunt.

23. *Chios.*

- Ah pudet annorum! quo me juvenemque virumque,
 20 Nec juvenem, nec me sensit amica virum.
 Sic flammæ aditura piæ æterna sacerdos
 Surgit, & à caro fratre verenda foror.
 At nuper bis flava Chlide, ter candida Pitho,
 Ter Libas officio continuata meo.
 25 Exigere à nobis angustâ nocte Corinnam,
 Me memini numeros sustinuisse novem.
 Num mea Thessalico languent devota veneno
 Corpora? num misero carmen & herba nocent?
 Sagave poeniceâ defixit nomina cerâ,
 Et medium tenues in jecur egit acus?

Carmine

23. *Chis.*] Nomen hoc meretricis aut tractum est à candore niveo: nam Græcè *χθὶς* nix dicitur. aut (quod magis placet) à Chio insula: à locorum enim nominibus, ut plurimum, nominabantur meretrices. Sic apud Terentium, *Andriam*; apud Horatium, *Lydiam*, legitur. Inscelicitur autem hæc, *Chis*, *Chies*, *Marius*. Alii aliter. Puteaneus, *Clide*. hoc est, *χλιδε*. *Clyte* Barberiniana. forte, *Chloe*, quæ & Horatianum scortum. Martial. ix. Epigr. 16.

Inscriptis tumulo septem scelerata virorum
 Se scisse Chloæ. quid pote simplicium.

HEINSIUS.

23. *Pisbo.*] Fortasse hæc meretrix credula erat, & cui facillimè aliquid persuaderi poterat: unde nomen traxit. nam *Πισβόνη* à Græcis credulitas nuncupatur. *Pisbo* etiam nomen est nymphæ, apud Hesiodum in Theogonia. *Libas* nomen meretricis est, forsitan à Libano monte, qui est inter Arabes & Phœnices. unde etiam apud Plautum *Libanus* nomen est servi. *Marius*. *Pisbo*, inquit Commentator, dicta est, quod credula esset, & facile persuaderi ei aliquid posset. *Libas* autem à Libano monte forsitan, &c. Hæc quàm sint frivola, alii judicent. *Pisbo* à Græco *Πισβό* sumptum est, quod nomen fœdètam, ut Latini verterunt, significat. Quare non credula, sed activè potius, ea quæ facile persuadeat aliis, accipiendâ est. *Libas* autem à Græco *Λιβασ* derivari videtur, quod libare ac degustare significat: sive à libandis oculis, sive à libando vino appellatam dicas. Aut certè à *Λιβάζω*, quod stillare significat: unde *Λιβάζω*, gutta, vel scaturigo. *MICVLIVS*.

26. *Et memini.*] *Me memini* in scriptis. *HEINSIUS*.
 Svas vitas quedam in repetitione illius syllabæ, me.
 1. Ast. Am. 169.

Me memini iratum deminas turbasse capilles.

VI. FASSOR. 137.

*Tunc ego me memini ludas in gramini Campi
 Aspiciere.*

Vid. Broukhuf. ad Tibul. lib. 1. Eleg. 1. v. 3. & supr. ad Epist. II. 61. BURMANNUS.

26. *Numeros sustinuisse novem.*] Eosdem promittit magnifice amicæ suæ, si ad eum meridiantem venire velit, Catullus Epigr. xxxiii. in Moreti codice erat, *numeros decem*. sed Musis suis, etiam in coitu, litasse Poetas crediderim.

27. *Num.*] *Nunc*, vel, *Non* multi scripti. & seq. versu etiam multi, *nunc* vel *non* exhibent.

28. *Carmen & herba.*] *Virus & herba* Excerpta Puteani & duo Moreti.

29. *Sagave Pœnicea defixit nomina cerâ.*] Locus non satis intellectus ab interpretibus. Duplicem defixionis magicæ modum a Nasone describi observamus, qui absentem devotebant sagæ quæcumque. Alterum habes Hypsipyles Epistola vi. 91. de Medea, *Devotus absentes simulacraque cerâ figit*. nam ita illic castigandum esse ex optimis membranis suo loco monuimus. Saeviebant nimirum stylis aeneis acubus veneficæ ac magæ in simulacra ex cerâ formata ad similitudinem illorum, quos devovendos sibi proponebant, additis incantamentis. nonnumquam & igni admovebant hæc simulacra, sic ut paulatim liquecerent. qua de re habes repetitum in Pharmaceutria Virgiliana. Alterum incantamenti ac devotionis genus, cum tabellis inscribentibus illorum nomina, quos defixos ac devotos cupiebant, eademque nomina pari, ut dictum est, modo confodiebant, aut imprecationibus adscriptis devotebant, ut mox videbimus. Tabellæ cerâ rubra plerumque oblitæ fuisse discimus ex Amorum libro primo Elegia xii. ubi inter alia ad ceram tabellarem:

*At, tamquam minio, penitus medicatæ rubescas,
 Ille color vera sanguinolentus erat.*

Ut jam intelligamus cur, *cerâ Pœnicea defixi nomina* dixerit hic loci Naso. rectè autem *nomina*.

R r r 2 neque

Carmine laesa Ceres sterilem vanescit in herbam:

Deficiunt laesi carmine fontis aquae;

Hicibus glandes, cantataque vitibus uva

Decidit; & nullo poma movente fluunt.

35 Quid vetat & nervos magicas torpere per artes?

Forsthan impatiens sit latus inde meum.

Huc

neque enim satis erat aut *Publii* solum, aut *Ovidii*, aut *Nasonis* nomen. sed haec tria conjungebantur, ne ad alium forte *Nasonem*, (erat enim id cognomen variis familiis Romanis in usu, ut alibi demonstravimus) neve ad alium quem *Ovidium* referri posset, atque ita erroris locus esset. Frustra igitur est *Claudius Salmastius*, qui *Solinianis* Exeritationibus pagina 766. adversus auctoritatem membranarum omnium scribi debere contendit, *defixit numina cera. defingere pro fingere dixisse* *Caionem* & *Horatium* scio. sed ad defigendum *Nasonem* quid opus erat numinibus ex cera formatis? *Deductam* a magis frequenter *Lunam*, *Solem* obscuratum fuisse non me latet. etiam *Proserpinam* ab inferis evocatum. sed *Deorum* *Dearumve* imagines id facis *cera* effectas non legi. Hic devovendi modus proprie *defixio*: quod vocabuli postea promiscue transit ad quascunque magicas devotiones. *Glossarium* vetustum, *defixiones, νεκρομαντις, κεραιδίσματα*. In herbario *Apulei*: *Si quis devotatus ac defixus in nuptiis suis fuerit, quomodo resolvetur*. hujusmodi defixiones improprie sic dictae recte in *Glossis κεραιδίσματα* appellantur. *Orpheus* de lapidibus, *κωνίδιον ἀνδρῶν* dixit, cujus exemplum in *Pharmaceutriis Theocriti* & *Virgilii* habemus. ubi *vincula* hae defixiones appellantur, *Veneris* sic *vincula necto*. apud *Nostrum* *Fast.* 11.

Hostiles linguas inimicaeque vincimus ora.

Unde apud *Paulum Jurisconsultum* & in *Theodosiano codice*, *animos defigere ad libidinem*. & in *Ciri Virgiliana*, *Regis sollicitas animum defigere votis*. *Definat. defigere regis animum votis*, pro devovere. longe aliter intelligenda, *Stupore defigi, morore defigi*, & similia; etiam in contraria eunte *Salmastio*. nam & *oculis defigi in aliquem*, & *cogitatione defigi*, pro fixis haerere, dicimus. Apud *Valerium Flaccum*, *Stantes defixerat horror*. quae nihil habent commune cum magicis defixionibus, de quibus egimus ubertim ad *epistolam Hypsipyles* v. 91. *Defigere igitur nomina* illibatum illacsumque maneat hoc loco; praesertim cum simillimum de *defixis nominibus* locum in corpore veteristarum inscriptionum *Grutenano* adverterim, quem ad magicas defixiones referri oportere vix dubito. *Marmor*; quia singulare est, integrum subjicimus oculis legentium. Monet autem *Tuderti* id apud *Umbros* inventum *Gruterus* pag. xix. magni operis.

PRO. SALUTE.

COLONIAE. ET. ORDINIS
DECURIONUM. ET. POPULI
TUDERTIS. JOVI. OPT. MAX.
CUSTODI. CONSERVATORI.

QUOD. IS. SCELEROSISSIMI. SERV
PUBLICI. INFANDO. LATROCINIO
DEFIXA. MONUMENTIS. ORDINIS
DECURIONUM. NOMINA
NUMINE. SUO. ERUIT. AC. VINDI
CAVIT. ET. METU. PERICULORUM
COLONIAM. QUOQUE. LIBERAVIT.
L. CANCRIUS. CLEMENTIS. LIB.
PRIMIGENIUS

SEX. VIR. II. AUGUSTALIS. ET FLAVIALIS
PRIMUS. OMNIUM. HIS. HONORIBUS
AB. ORDINE. DONATUS.
VOTUM. SOLVIT.

Ab hisce igitur defixionibus seu fixationibus *sagae frictices* videntur dictae, non a fingendo, quod volebat *Salmastius* ad *Pallium Tertullianum*, cui *is frictices* duobus locis restituit, cum *frictices* illie circumferrentur. nam & a *figo, fixum* acque ac *fixum* deducebatur. de quo *Cujacius* libro vii. *Observ.* *Fixa pedum vestigia* in *Lucretii* membranis, libr. iii. 4. *Navis infixa* L. vii. d. de incendio, ruina & naufragio, in *Indice* *Florentino*. *Consilium sagitta* vetus auctor apud *Diomedem*. *Figere* aliquem *maledictis* *Ciceroni* libro primo de *natura* *Deorum*. quod a magicis devotionibus videtur translatum. quod & illud *Apulei* libro *Metam.* 111. *At ego nullo decantatis carmine, praesentis tamen facti stupore defixus*. ubi *decantatas* & *defixus* ejusdem notiones sunt. & illud *Quintilian.* *Declamatione x.* *Itaque carminibus praefigamus omnes tumuli latus, et multo vincimus saxa ferro*. ubi alia complura, quae ad rem magicam faciunt. de *tabellis defixis* *Nasonem* nostrum ac vetustum *marmor* a nobis modo prolatum egregie illustrat *Dion Cassius* libro *LXXI.* ubi de *Germanici* morte agit: *Ὅσα γὰρ ἀνδρῶν ἐν τῇ οὐκίᾳ, ἐν ἧ ἔκει, κεραιδίσματα, καὶ ἑλασπὴ μοδιβδίου ἀπὸς τιτῶς μετὰ τοῦ ἐνὸρκτος αὐτοῦ. χωνετες ζῶντες ἐν ἐπιπέδῳ.* vides *tabellas plumbeas* *Germanici* nomine & *ditis* *imprecationibus* *inscriptas*: quae omnia mutatores est *Dion* a *Tacito*. In *Annalium* primo de eodem *Germanico*: *Et rescribantur solo ac parietibus eru-*

Huc pudor accessit: facti pudor ipse nocebat:

Ille fuit vitii causa secunda mei.

At qualem vidi tantum tetigique puellam,

40 Sic etiam tunicâ tangitur ipsa sua.

Illius ad tactum Pylus juvenescere possit,

Tithonosque annis fortior esse suis.

Hacc

tae humanorum corporum reliquias, (τὰ τῶν Διονί) carmina & devotiones & nomen Germanici plumbis tabulis insculptum, semivisti cineres ac sabe obliti aliisque maleficia, quis creditur animas naminibus inferni sacrari, apud Petronium sic & illa intelligenda de Enothea maga: Pannum de carnario detulit furca, in quo saba erat ad usum reposta, & sincipiti vastissimâ particula mille plagis delata. ubi forte, foras legendum. de his etiam tabellis plumbis videtur intelligendum Apulejus Miléf. libro III. ubi Laminarum literatarum meminit in descriptione simili apparatus magici. ad defixionem magicam, quae acu fiebat, etiam illud Nostri referat, quod infra v. 79. hac Elegia:

Ani te traiecit Aenea venesca lanis Devovet.

Quod ad laneam effigiem referendum. de qua Horatius libro I. Sat. VIII.

Lanae & effigies erat, altera cerea, major

Lanae, quae poeni conspiciet inferiorum.

In Pharmaceutria Virgiliae imagines ex cera & ex limbo in magicis adhibentur. In Pharmaceutria Theocriti cereae tantum. Frustra igitur sunt qui, *traiecit lanis* in Nasone repositum eunt. Andreas Querneus Egrejiorum cap. XI. *Traiecit lanas* perperam interpretatur de lanis connexis & in nodum conflictis, de quibus Theocritus agit in Pharmaceutria, ut & Virgilius, sed quis Latine sic umquam locutus est, ut *traiecit lanas* pro lanis connexis usurpari? HINSIUS.

29. *Poenicea, &c.*] Fortassis *Poenicea* legendum: quandoquidem pro purpurea cera omnes exponunt. Neque video quid sibi velit, *Poenicea cera*: cum *Poeniceus* de gente, non de colore usurpetur. MICYLLUS. Sic Puteaneus & multi alii. quidam, *Poenicea*. quomodo Noster alibi. Sed *Poenicea* legendum Metam. lib. XII. §. 104. apud Senecam Medea 99.

Ostro sic niveus Poeniceo color.

Ubi tamen Medicus liber, *Poenicea*. HINSIUS. Vide A. Gell. Noct. Att. lib. II. cap. 26. ubi multis locis male, *Phoeniceus* scribitur. ut & lib. III. cap. 9. BURMANNUS.

30. *In jecur urget acus.*] *Egit* meliores. vulgata lectio ex Epistola Hypsip. promanavit:

Devovet absentes, simulacraque cerâ figit,

Et miserum tenet in jecur urget acus.

Certe & hic loci *miserum jecur* in nonnullis scriptis. HINSIUS. Douza malebat, *urfit*, ut temporâ ac modi convenirent.

31. *Steriles vasescit in herbas.*] *Sterilem herbam* libri meliores. & *laesae aquae* sequenti versu. HINSIUS. *Vasescit in auram* Junii codex. quod ex Epist. I. 79. promanavit. deinde Scriverii & Francof. *Tenuem vasescit in herbam*. mox Puteaneus & Palatinus optimus, *laesi*, ut Ald. Gryph. & alii ediderunt, nec nos mutare volumus, quia *laesae Cereri* respondent. BURMANNUS.

32. *Deficiunt laesae carmina fontis aquae.*] *Idem* libri, *Deficiunt laesae*. superiorem lect. sequendam puto. CIOFANUS.

34. *Fluunt.*] Male, *cadunt*, plurimi codices. vid. supr. ad Eleg. II. 14.

37. *Huic pudor.*] *Huic pudor accessit factio* Moreti unus. *Accessit*, *factio pudor* ipse nocebat Neapolit. & ita legebat Francius. *Huc pudor accessit: facti pudor ipse nocebat* Gryph. Micyllus & alii; atque sic primus Moreti, quod nec mihi displicet. BURM.

39. *At qualem vidi, qualem.*] *Vidi tantum* Puteaneus ac Arondelianus, cum tribus Moreti & aliis duobus. HINSIUS.

41. *Illius à tactu.*] *Rectius* in manuscriptis exemplaribus legitur, *Attactu*: ut unum sit verbum. Quoadmodum apud Maronem lib. VII. Aen. 349.

Ille inter vestes & levata corpora lapsus,

Velovit attactu nullo. MARIUS.

Ad tactum Puteaneus, & *possit*, & *Tithonosque* pro *Tithonusque*. HINSIUS. *Ad tactus* Barberin. elegans ille usus praepositionis *ad*; id est quam primum *tangeret*. ita *ad ventum* Horat. I. Od. 23. id est quam primum *faret*. Petron. LXXXVIII. *Ad hoc votum* Ephebus *ultero se admovet*. Sueton. Caesar. LXXXII. *Uno ad primum ictum gemitu edite*. vid. Tenui. ad Frontin. II. v. 31. BURMANNUS.

41. *Pylus.*] *Pelius* Palatinus, *Pelous* Francof. sed legendum puto, *Pelias*. non enim nunc de sené Nestore agitur, sed de talibus senibus, qui olim in juventutem rediisse dicuntur. quare & *Pelias* Tithonus jungitur, qui revera renovavit juventutem. *Pelias* autem eadem spes per Medeam facta fessellit. hinc efficaciorum hujus puellae tactum omnibus Medaeae succis innuit. sic eodem modo variant MSS. apud Martial. lib. IX. Ep. 61.

Quodque semen Pylum non sinas esse serenum.

Ubi & *Peliam* codices habent. quamvis ibi non moverem *Pylum*, quia Priamo scini jungitur satis apte; ut centies Martialis solet eos jungere. vid. lib. IV. 64. v. 59. x. 67. & alibi. idem tamca lib. V. Ep. 71.

Haec mihi contigerat; sed vir non contigit illi.

Quas nunc concipiam per nova vota preces?

45 Credo etiam magnos, quo sum tam turpiter usus,
Muneris oblati poenituisse Deos.

Optabam certè recipi; sum nempe receptus:

Oscula ferre; tuli: proximus esse: fui.

Quo mihi fortunæ tantum? quo regna sine usu?

50 Quid, nisi possedi dives avarus, opes?

Sic aret mediis taciti vulgator in undis;

Pomaque, quæ nullo tempore tangat, habet.

A tenera quisquam sic surgit mane puella,

Protinus ut sanctos possit adire Deos.

55 Sed non blanda, puto, non optima perdidit in me

Oscula: non omni sollicitavit ope.

filia

Tendere quas tremulum Pelian, Hecubaque marium

Posset ad Hælerens sollicitare rogas.

Sed & ille locus confirmat, hic *Pollau* præferri debere, non probo vero Barthii d. l. emendationem, *Tithonusque annis fortior esse, sonet.* BURMANNUS.

43. *Haec mihi.*] Palatini duo, *Hoc mihi contigerat.* sed frustra. Proprie contingit puella, cujus copia fit. Quintil. Declam. xv. 2. *Quia nihil præstanti tam saepe meretrix contingeret.* vide ad Declam. x. 2. IORN.

45. *Quo sum.*] Malo, *sim.* HEINSIUS. *Quia sum* quatuor libri.

49. *Quid mihi fortunæ tantum, quid regna sine usu?*] Eadem sententia Horatii Epist. iv. lib. 1.

Quo mihi fortunæ, si non conceditur uti? CIOBAN. Quo Puteaneus cum optimo Palatino. & mox, *quo regna.* vide Notas Epist. ii. v. 53. HEINSIUS. *Quid dona sine usu* Junii & quatuor alii. *Quo dona* Moreti tertius. deinde, *Quid mihi possedi alter* Puteaneus. sed & ibi mallem, *Quo, nisi possedi dives avarus,* 4901. BURMANNUS.

51. *Sic aret.*] Clarissimo Barthio Adv. xxix. 22. displicet hæc lectio, quare supponit, *sic avarus.* sed non meminerat vir alius accuratus, contra rationem metri ac prosodiæ hoc esse, præterea ipse Ovidium sic locutus est, lib. II. Art. 605.

Quam leno, quod frustra captatis arbore pomis
Tantalus in media garrulus aret aqua.

Nec aliter Seneca locutus Thyeste initio, ubi Tantalus:

— Peius inventum est fisci

Acrenti in undis aliquid, et peius famo
stiane semper. HEINSIUS.

Vid. ad Epist. iv. 173. verum Barthius, non pro *aret* supponit *avet*, sed pro *habet*, & legi vult, *pomaque quæ nullo tempore tangat, avet.* & Poëtam ludere per agnominationem in verbis *aret* &

avet credit. perperam quidem, sed non ideo accusandus, quali modorum fuisset imperitus. BURM.

53. *A tenera quisquam sic surgit mane puella.* &c.] Sic quidem omnes codices habent. *Quisquam* igitur pro *quispiam*, sive aliquis accipiendum hoc loco. MICELLUS. Tanaq. Fab. ad Lucret. lib. 1. pag. 431. corrigi hunc locum ita:

A tenera quisquis sic surgit mane puellâ,

Protinus is sanctos possit adire Deos.

In qua nihil ego venuti agnosco, sed meram scabritiem Ovidio indignam. & *quisquam* recte se habet. sic Terent. Eun. II. III. 82. *Quandoquidem illarum neque te quisquam novit, neque scis qui sit.* ubi pro aliqua ponitur. vid. ad Eleg. seq. vers. 1. & vers. 17. in MS. Juniano legebatur, *qua quisquam perit*, pro, *qua perit aliquis.* & vers. 65. *quisquam Deus.* scripti vero hic nihil variant, nisi quod *magnos Deos* habet Palatinus secundus. BURMANNUS.

55. *Sed puto non blanda.*] Præfero, quod est in nonnullis editionibus, *sed non blanda puto.* HEINSIUS. *At non blanda satis, non optima* Douza legebat. *At non blanda, puto,* mallem. ut lib. II. Meram. 566.

At, puto, non ultero, nec quisquam tale rogantem
Me petiit. BURMANNUS.

59. *Divesque virosque.*] *Pivoque* optime Puteaneus cum Jureti Excerptis. sequentia confirmant. atque ita Lucas Fraterius in Verisimilibus lib. 1. cap. II. conjecerat scribendum. idque G. Canterus in vetusto quoque codice invenerat. HEINSIUS.

61. *Quid juras ad surdas si cantes Phœnus aures.*] Sic in omnibus; nos ex Homero, *Phœnius*, NAUGERIUS. *Phœnus* quidem scriptum & impressum legitur in omnibus exemplaribus: sed corruptam esse dictionem autumo, nam apud Homer. 1. Odyli. induitur *Phœnius* citharista in convivio procorum canere improperam Græcorum à Troja

pro-

Illa graves potuit quercus, adamantaque durum,
Surdaque blanditiis saxa movere suis.

Digna movere fuit certè vivosque virosque;

60 Sed neque tum vixi, nec vir, ut ante, fui.

Quid juvet, ad furdas si cautes Phemius aures?

Quid miserum Thamyran picta tabella juvet?

At quae non tacitè formavi gaudia mente!

Quos ego non firmi disposuique modos!

65 Nostra tamen jacuere, velut praemortua, membra

Turpiter, hesternà languidiora rosà.

Quae nunc ecce rigent intempeſtiva, valentque:

Nunc opus exposcunt militiamque suam.

Quin istic pudibunda jaces, pars pessima nostri;

70 Sic sum pollicitis captus & ante tuis.

Tu

professionem. Sed Naso pro quocumque optimo etharoeo Phoenium posuit. MARIUS. *Jubet* Putecaneus. *Legit, jurat.* & sic sequenti versu Palatinus. HEINSIUS. *Thracius aures* Francos. & quatuor alii. Phemium & Thamyryn conjungit etiam Laccianus de domo pag. 907. *Si clamet* Barberin.

62. *Quid miserum Thamyryn etc.*] Sic in uno Massican. in altero, *Thamyram*. quod aliis magis placere intelligo. Est & hujus Thamyrae mentio libro III. De Arte, nisi aliquem alium esse eum mavis. CROFANUS. Excerpta Putecani, caecum. duo alii, *lippum*. quomodo Horatius 1. Epist. 2.

Qui capis et metuit, jurotus illum sic domus aut res, Ut lippum pictas tabulae, seminecae podagram.

In Ovidio tamen nil mutem; non enim lippus Thamyris, sed caecus. De Thamyri a Muffis caecato ex Mythologis nota fabula. Videantur Zenonobius, & Apollonius, in *Θάμυρις μάθηται*. Pro *Thamyryn* optimus Putecaneus & duo alii, *Thamyran*. Utrumque dicitur. Hujus argumenti ac nominis Tragoedia Sophocles scripserat, quae cum Polluci lib. IV. cap. X. *Θάμυρις* sit, & Anonymo in vita Sophocli, Athenaeo tamen libro IV. & XIV. non sub *Θάμυρις*, sed *Θάμυρις* nomine laudatur. Etiam Homero *Θάμυρις* est. quem & Statius Theb. IV. Tzetzes in Chiliadibus, Zenobius, Apollonius, Hefychius, Phavorinus, Eustathius & Didymus in Homerum. Apollodoros & alii sequuntur. Noſter tamen Attis Amat. lib. III. 399.

Tu licet et Thamyran superis et Amoebea cantu.

Et in Ibin, *Thamyrae Demodociae caput*. Quare fit, ut & hic Putecano codici accedam. Neque aliter Parthenion in Eroticis cap. XXXI. ut existimem dubium olim in Homero fuisse nominis hujus lectionem. Ceterum *Ameyris* quoque nonnullis dictus, omiffa prima litera, ut patet ex Paroemiis Graccorum, in quibus tam *Ameyris μάθηται*, quam *Θάμυρις* legitur, quod Eustathius quoque ad Iliad.

B. 594. animadvertit. Hunc Philammonis & Argiopes filium Apollodoros in Bibliotheca facit, qui amore Hyacinthi flagravit, ac primus Venenis masculae fit inventor. De patre cum Apollodoro consentiunt Schollastes Homeri & Phavorinus in Lexico. Sed apud utrumque male scribitur: *Οὐρανός παῖς ἢ Φιλάμμωνος καὶ Ἀργίου τῆς κόρης*, pro *Ἀργυρῆς*. HEINSIUS. Vide Conon. Narrat. VII. Barth. ad Stat. IV. Theb. 181. Broquh. ad Prop. 15. XVII. 59. *lippus* pro caeco posset capi. ut *ὀφθαλμῶν* pro caecitate apud Aristoph. Plut. I. 2. BURMANNUS.

63. *Formavi gaudia.*] Imitatus hunc videtur locum auctor Dialogi de Orator. cap. 3. *Hanc Tragoediam disposui jam, et intra me ipse formavi.* BURMANNUS.

64. *Modos.*] *Joepi* plurimi & editio prima. male. *modi* sunt venenis mille figurae, ut lib. XI. Art. 679. & III. 787.

65. *Praemortua.*] Credo huc & ad vers. 74. respexisse Martiale lib. III. 75.

Sic quosque non vivit sollicitata Venus.

66. *Hesternà languidiora rosà.*] Eleganter hesternae rosae comparat languida sua membra, & mortua: ita *ἠπλοῦν καὶ κατὰ τὸν πόδα* dixit Poeta in Anthol. lib. III. cap. XII. pag. 340. & Cicero pro Galio *corona languidulus* dixisse, quas Plutarchus *ἰάλας* vocavit, observavit Victor. Var. Lect. XII. cap. 5. vide ad Quinctil. VIII. 3. sic *languida virgili* Martialis. XI. 30. BURMANNUS.

67. *Quae nunc ecce rigent.*] *Rigent* prima editio & sex scripti. optime. hinc & *arrigera* de illa parte. lib. XI. Fast. 346. ex antiquis libris:

Et rigidum cornu durius inquam erat.

Sic & *rigidae sentigo vulvae* Juvenali Sat. VI. 129. dicta. Horatius Epod. VIII.

*Illiterati nam magis nervi rigent,
Atmusus languus fuscianum?*

Ita

Tu dominam fallis: per te deprensus inermis

Tristitia cum magno damna pudorè tuli.

Hanc etiam non est mea dedignata puella

Molliter admotà follicitare manu.

75 Sed postquam nullas confurgere posse per artes,

Immemoremque sui procubuisse videt;

Quid me ludis, ait? quis te, male sane, iubebat

Invitum nostro ponere membra toro?

Aut

Ita locus ille scribendus. *Languere & rigere* inter se opponuntur, cum contraria sint. Vulgo, *num minus nervi rigent!* quod & veteres membranas perperam insedit. Plinius lib. xvi. 34. ubi agit de herederis: *Est & rigens hedera, quae sine adminiculo stat. hinc &, rigidus rursus castos* Nostro Priapus dictus lib. 1. Fast. 399. & *rigidus Deus* in Priapeis. Petronius cap. cxxxiv. *Tam rigidum tibi illud reddidero, quam cornu.* Apponit Apulej. lib. 11. Metam. in te obcaena: *Arcum inuam & ipse vigor attendit, & oppido formido, ne nervus rigoris nimietate rumpatur.* ex quo loco & *vigens* apud Nasonem posse defendi. Tibull. in Priapeo: *Rigens nervus excitas libidine.* Contra: *Stuporem nervorum excitare* dixit Solinus cap. xxxii. In loco Horatiano Franciscus Guilielmus scribi volebat, notis ad Andriam Terentii. Act. 11. Sc. 1.

Illiteratis num minus nervi rigent,

Magisve languet fascinum.

Sed non persuadet. alii alia commenti sunt. HEINS.

69. *Quin istic pudibunda jace.*] *Jaces* meliores recte, dixi supra lib. 11. Eleg. xix. prima editio & Medicus primus, *pars pessima rerum* non invenuste. HEINSIUS. Nihil mutem. vide ad Petron. cap. cxii. & cxxxii.

70. *Sic sum.*] Rectius in MSS. exemplaribus legitur, *Sic sim*, ut sit sensus; nunc quoque velles me decipere, ut ante decessum, promittens te fortiter pugnaturum veneras pugnans. MARIUS. Libri fere omnes, *sic sum.* & Putaneus, *captus es.* unde, *captus & reflexi* minima mutatione. atque ita unus Moreti:

Sic sum pollicitis captus & ante tui.
HEINSIUS.

71. *Tu dominum fallis.*] *Malo, dominam* cum quatuor scriptis, atque in us Neapolitano. HEINS.

71. *Deprensus inermis.*] *Deceptus* Francof. Scriverit & duo alii. quod admitti posset eo sensu, quo vidimus lib. 11. Amor. x. 26. sed tunc distinguendum: *Per te deceptus: inermis Tristia &c. tuli.* & ita vulgata lectio videri posset formata ex simili loco 11. Amor. x. 3. BURMANNUS.

75. *Confurgere.*] *Rectus forte* in manuscriptis exemplaribus legitur, *assurgere*, id est *arripi*. MARIUS. *Confurgere* meliores. HEINSIUS. *Exfurgere* Junii.

79. *Lanis.*] Sic in quibusdam, & in magicis

quidem sacris *lanis* utebantur. ut apud Theocritum: *Στίβον τὰν ἀλάβαν Φουκῶνυ βῆς δαρῶ.* sed & *ranis* in nonnullis scriptum est, ut de rubetis intelligatur, quarum maximus in magicis usus. NAUGERIUS. *Trajectis*, transfixis ex arte magica. Legitur etiam in manuscriptis exemplaribus ita hoc carmen:

*Aut terra lectis Aenea venefica ramis
Devores.*

Ut subintelligendum sit, te: & per *ramis* collectos, in terra caducos intelligas, quibus veneficae in coitu homines ligant. *Ranis* in impressis omnibus exemplaribus & nonnullis manuscriptis legitur: sed ex hac lectione nullus sensus, qui non placeat, elici potest. Manuscriptorum autem exemplarium quaedam scriptum habent, *Ranis*: quae lectio si tibi placet, de *ranis* rubetis intellige, quae maxime ad veneficia faciunt: ut Juvenalis, Plinius, ac reliqui scriptores traderunt. unde Propert. lib. 111. dixit:

*Illam turgenis ranae portenta rubetae,
Et lecta ex fœlis anguibus ossa trahunt.*

Ex *ranae rubetae* enim visceribus, inquit Plin. id est lingua, ossiculo, liene, jecore, & corde, murt fieri posse constat: sunt enim plurimis refertae medicaminibus. Acron super Horatianum illud in Epod.

*Et uncta turpis ova ranae sanguine:
Rana, inquit, infernum & venenosum animal est.*
Unde Juvenalis:

Et Stygio ranas in gurgite nigrae.

Non igitur mirum, si magicis sacris & *ranae* adhibentur. In aliis autem exemplaribus rectius fortasse scriptum legitur, *Lanis*, id est, *lanca* imagine. Excantatores enim duas imagines, ex lana alteram, alteram ex cera fingebant: lanca major cercam urgebat, cerea autem tota acubus infixæ ad ignem liqueferebat, in eam, qui devevebatur, poemam. ut Flac. lib. 1. Serm. docet, cujus haec sunt verba:

*Lanæ & effigies erat, altera cerea: major
Lanæ, quae poenis compesceret inferivrem
Cerae suspliciter flabas, servilibus atque
Jam peritura modis.*

Et paulo inferius:

Et imagine cerea largite arseris ignis.

Quod

- Aut te trajectis Aeaë venefica lanis
 80 Devovet: aut alio lassus amore venis.
 Nec mora: desiluit tunica velata recincta:
 Et decuit nudos proripuisse pedes.
 Neve suae possent intactam scire ministrae;
 Dedecus hoc sumta dissimulavit aqua.

Quod autem in hujuscemodi Cocytii sacris lana uterentur, ostendit & Theocritus in Pharmaceutria illo hexametro: *Στέφον τὰν μελίσσαν Φουινίη ὄδῳ ἄνω.* MARIUS. In Putaneò, *Aut terra lectis ramis*, & pro diversa lectione, *lanis*, *trajectis ramis* in quinque aliis. *delectis ramis* in Sarravano praesantibus notae. *selectis ramis* editio prima & quatuor scripti; alii septem, *collectis ramis*. In Neapolitano, *Aut terra electis ramis*. *jaclatis ramis* in Scriveriano bonae notae. in tertio Palatino etiam laudando, *transjectis ramis*. in aliis duobus, *transjectis lanis*. in uno, *trajectis venis*. in uno, *delectis ramis*. Tò *lanis* non esse mutandum, & capi debere de lanceis imaginibus, quas acu transfuebant sagae, supra diximus hac ipsa Elegia ad vs. 29. Fortassis tamen, *trajectis lamnis* reponendum. ut de laminis litteratis seu tabellis plumbeis intelligatur, de quibus paulo ante agebamus. D. Hieronymus de vita Hilarionis, ubi agit de juvene perditum in modum puellam quandam amante: *Igitur post annum doctus ab Aesculapii votibus non remediatis animas, sed perdentis, venis praesumptum animo stuprum gestans, & subter limen domus puellae tormentis quaedam verborum & portentosas figuras sculptas in aëri Cyprii lamina defodis.* Perperam multi codices, *Ea venefica*. sed *Aeaë* pro Colchica bene se habet. *Κίχνη Ἀλαίη* Homero Odyss. XII. HEINSIUS. *Lethaeis ramnis* erat in Francos. quod Heinssianae conjecturae speciem addere possit. *Convelsis ramis* Bernensis. *Circa* etiam Junianus & Palatinus tertius.

81. *Nec mora: dissimulat.*] Imo, *desiluit*, ut est in melioribus. de lecto videlicet. sic supra Elegia prima, de Coriana itidem:

Delabique tore tunica velata recincta. HEINSIUS. *Proripuisse* Scriverianus.

82. *Proripuisse.*] Legitur &, *proripuisse*. utrumque recte. MARIUS.

84 *Sumpta aqua.*] Sic Naso lib. III. de Arte 95:

Et tamen ulla viro mulier, non expedit, inquit, Quid, nisi quam sumis, dic mihi, perdis aquam?

Ubi stultè Merula commentator per *aquam* genitale semen intelligit, ductus exemplo obsoeni carminis illius:

Vade per has vitas, quarum si tarpsferis uvas.

Quas aliter sumas, hospes habebis aquas.

Quae carmina parum intellexit: ibi enim Priapus puerum quendam alloquitur, qui cum urna in Mecoenatis hortum ad aquas hauriendas se contulit: & cum nesciret putei locum, à Priapo horri custode petiit, ut sibi ostenderet viam, quae ad aquas ducit. Hunc igitur Priapus viam docens monet, ne per transitum ex vitibus uvam carpat, minitans se furem paedicatorum. Quando igitur *aquas* dicit, alludit ad causam, qua puer ille in hortum venerat. Aliter nunquam visum est, ut aqua pro spermate ponatur. Nec minus idem commentator ignoravit ejusdem libri duo illa carmina inferius posita. vers. 619.

Silicet obstatibus cistes, ne scribere possis,

Sumendae dabitur cum tibi tempus aquae.

Ubi est sensus: Puellam ad amatorem tutò scribere tunc posse, cum in secretum cubiculum sola se confert ad sumendam aquam, ubi amotis arbitris pudenda sibi lavet. MARIUS. Eumdem Merulae errorem erravit Keuchen. ad Ser. Sann. Comp. xxxiii. Drufius Quaest. Ebraic. 1. 35. *Sumere aquam* capit pro ad necessarium naturae ire. vid. ad III. Art. 620.

E L E G I A V I I I.

ET quisquam ingenuas etiamnum suscipit artes,
 Aut tenerum dotes carmen habere putat?

Inge-

1. *En quisquam ingenuas etiamnum suscipit artes?*] *Suscepit* rectius alii. bene etiam Putaneus, *Et quisquam*. sic supra Eleg. III.

Et quisquam pia sura foetis imponere curas?

In obitum Drusi 7.

Et quisquam leges audeat tibi dicere flendi?

Et 467.

Et cuiquam miserandus ero?

S 1 8

Remed.

- Ingenium quondam fuerat pretiosius auro:
 At nunc barbaries grandis, habere nihil.
 5 Cum pulchrè nostri dominae placuere libelli;
 Quo licuit libris, non licet ire mihi.
 Cum bene laudavit, laudato janua clausa est.
 Turpiter huc illuc ingeniosus eo.
 Ecce recens dives, parto per vulnera censu,
 10 Praefertur nobis, sanguine passus eques.
 Hunc potes amplecti formosis, vita, lacertis?
 Hujus in amplexus, vita, venire potes?
 Si nescis, galeam caput hoc portare solebat:
 Ense latus cinctum, quod tibi servit, erat.
 15 Laeva manus, cui nunc serum male convenit aurum,
 Scuta tulit. dextram tange, cruenta fuit.

Qua

Remed. Amor. 523.

Et quisquam praecipua potest mea dura vocaret
 Virgil. lib. 1. 48. ex optimo Medicèo:

— *Et quisquam numen Jovonit adorat*

Praeterea, aut supplex aris impetit honorem?
 Non adores & imponas. quod est in vulgatis. Nonfer
 infra Eleg. x. cum optimis libris:

Hanc quisquam lacrymis laetari credit amantem?
 HEINSIUS. En retinet etiam Fruter. 1. Verisim.
 cap. 12. sed Acidal. ad Plaut. Cistell. cap. 2. *Et*
quisquam propognat, ut & rō suspicit. Antiquae
 editiones tamen pertinaciter retinent, *suspicit*. quod
 Marius exponit addidicendae suscipit. sed Puteaneus,
 Francofurtensis & quatuor alii, *suspicit*. ut Epill.
 xvii. 59. *Quis ego suspicio*. in Neapolitano erat,
sustinet. BURMANNUS.

3. *Pretiosius.*] *Speciosius* Palatinus alter. quae eadem
 varietas lib. 1. Eleg. xiv. 3.

4. *At nunc barbaria est grandis.*] *Lege, barbaria*
est grandis, secundo calu. nisi malis cum quinque
 scriptis, *barbaries grandis*. idque sequor. HEINSIUS.
 Vid. Epist. xvii. 29.

5. *Pulchrae.*] Rectius sine diphthongo legitur,
pulchre, ut sit adverbium, & significet bene.
 MARIUS. *Pulchrae* prima editio & Putean. cum
 undecim aliis. sed male. ita saepe Plautus & Terentius
 hoc adverbio utuntur.

6. *Quo licuit.*] *Quod* Puteaneus. *quo* licuit nostris
 Scriventianus. forte, *que* licet ire libris, non licet
 ire mihi. sic rō ire reperit 1. Trist. 1. 1.

Parve (nec invidio) sine me liber ibis in urbem,
(Hic mihi) quo domine non licet ire tuo.

BURMANNUS.

7. *Cum bene laudavit.*] *Cum bene laudavi, lau-*
danti janua clausa est Medicèus alter, Palatin. pr.
 Vatican. & Politiani pr. & ita coniecerat Francius.

9. *Ecce recens dives parto per vulnera censu Prae-*

fertur nobis, sanguine factus eques.] Aristoteles lib.
 11. Rhetoricorum tradit eos, qui nobili, & illustri
 loco nati sunt, indignari, cum aliquem vident,
 qui nuper ad divitias pervenerit, sibi praefertit.
 Merito igitur Ovidius ejusmodi homini indignatur,
 quod sibi ab amica praelatus sit. CIOFANUS.

10. *Sanguine factus eques.*] Unus Moreti cum
 Jureti Excerptis, *sanguinolentus*. alter Puteani,
sanguine sparsus. quomodo & Vossii Excerpta. opti-
 mus Palatinus, *sanguine partus*. sed frustra; cum
 id verbi jam praecesserit superiore versu. proxime
 tamen veram lectionem, quam prae se fert Pu-
 teaneus ille optimus, *sanguine passus*. Metamorph.
 viii. 170.

Attalo bis passum sanguine monstrum.
 Silius Ital. xv. 520.

Passus per praesera bella
Sanguine ductores Itales.

Claudian. 11. Laud. Stilicon. 14.

Sanguine passus

Turpe forumque putes.

Petronius cap. cxxi.

— *Est mihi cordi*
Quippe cremare viros, & sanguine pascere luxum.
 Sic pavit flumina sanguis Claudiano 111. Consulatu
 Honorii ex membranis. 96. 101. ubi vide quae
 noto. Prudentius Cathemerin. Hymn. 111.

Tu mihi, Christe, columba potens,
Sanguine passa cui cedit avis.

Et passione Eulaliae:

Dux bonus, arbiter egregius
Sanguine passitur innocuus.

Et passione Fructuosi:

Indo ad carcerem viros catenam,
Passus sanguine carnis ex traherbat.

Sic in Indibus codex praetantissimus, lib. xv.
 Eleg. 14.

Caede

- Qua perit aliquis, potes hanc contingere dextram?
 Heu! ubi mollities pectoris illa tui?
 Cerne cicatrices, veteris vestigia pugnae.
 20 Quaesitum est illi corpore, quidquid habet.
 Forlitan &, quoties hominem jugulaverit, ille
 Indicet. hoc fassas tangis, avara, manus?
 Ille ego Mufarum purus, Phoebique sacerdos
 Ad rigidas canto carmen inane fores.
 25 Discite, qui sapitis, non quae nos scimus inertes,
 Sed trepidas acies, & fera castra sequi:
 Proque bono versu primum deducite pilum.
 Hoc tibi, si velles, possit, Homere, dari.
 Juppiter admonitus nihil esse potentius auro,
 30 Corruptae pretium virginis ipse fuit.

Dum

Caeda phaeostratae pascitur ara Dae.

Ubi plura. Valer. Flaccus lib. vii. 4.

—— *Vobine demoi, vobine parentes
 Esse putem, ratis infandis quoti sola rapinis
 Sarvaque pascit homet?*

Gunther. Lagur. lib. ix.

Ferrum genitili sanguine parvit.

Et ibid.

Attonitioque necant, & ferrum sanguine pascunt.
 Barthius Adv. x. cap. 27. *Sanguine Parthus eques,*
 ex vetusto codice malit. qui multa illic congestit
 parum tempeitiva, & ad rem minus facientia.
 HEINSIUS.

11. *Hunc potes amplexi formosi sulca Lacerit?*
Hujus in amplexu etc.] Invehitur in amicum in-
 terrogationibus, quae hominem, qui humana cae-
 de pollutus ac contaminatus erat, amplecteretur,
 cumque eo rem haberet. CIPRIANUS.

11. *Formosi sulca Lacerit? Pro sulca tam hic,*
 quam sequenti versu Puteaneus, *vita: mea vita,*
mea lux, blanditiæ amatorum. Propertius lib. i.
 Eleg. 17.

Quid juvat ornato procedere, visa, capillo?
 Atque ille passim alibi. optimus Palatinus utro-
 que loco, *sulca;* sequenti versu quidam:

Hujus in amplexu, sulca, venire potes?

Etiam bene, ut Fall. iv. 171.

Sen quod in amplexu sex hinc venere Deorum.
 Remed. 668.

Venis in amplexu: atque ita vincis, ais.
 Sic *ira in amplexu* Epil. xvi. 86. & i. Art. Am.
 770. & ii. Fall. 180. *In amplexu jacere,* non am-
 plexu unus Moreti cum Puteaneo. HEINSIUS. *In*
amplexu sola venire Bernensis.

17. *Qua perit aliquis.]* Egregie Lucianus tom.
 ii. pag. 541. in Dialogo Meretricum, Leontichi
 & Hymnidis, exprimit horrorem puellae, quae

cum sanguinolento milite concubere fastidie-
 bat. ubi plura hanc Elegiam illustrantia videbis.
 BURMANNUS.

18. *Hic ubi.]* Lege, *Hem,* cum melioribus:
 Vide Notas Epil. iv. §l. 150. *Td est etiam melio-*
res non agnoscunt. HEINSIUS. *En ubi* Palatini.

20. *Corpore.]* Unus Heinsii, *sanguine.* ut Epil.
 i. 94.

Ipse tuo partis sanguine rebis alit.

21. *Quoties hominem jugulaverit, ille Indicet.]*
 Rectius in MSS. exemplariis legitur, *ipse.* MARIUS.
Ille meliores. hostem jugulaverit etiam Sarravianus.
 probe. pro, *Indicet* Puteaneus, *Et dicit.* Aron-
 delianus, *Dicas & hoc fassas.* Lego, *Praedicit.*
 HEINSIUS. Forte, *ipse,* per contentum, ut saepe
 apud Nostrum & alios. *hominem* non muto: nam
hostem jugulare laudi foret. sed ambigue loquens
 etiam innocentium sanguine foedatum indicare
 potest. BURMANNUS.

24. *Carmen inane.]* Nomen inane unus Moreti
 & Junii. ut de se ipso loquatur. HEINSIUS.

25. *Nen haec quae scimus inertes.]* Non quae nos
 scimus Puteaneus. Lege, *non quae nos scimus,* ut-
 que ita unus Moreti & unus meus, Aron-
 delianus quoque pro diversa lectione. at Neapolitanus, *non*
quod nos scimus. HEINSIUS. Francosurtenis &
 Moreti primus, *non hoc quod scimus.*

26. *Et fera bella sequi.]* *Castra sequi* Puteaneus
 cum Sarraviano & uno Moreti. sic Tibull. ii. vi.
 i. *Castra Macer sequitur.* Aron-
 delianus, *lustra;* mendose. Lucanus x. 407.

Nulla fides pietasque viris, qui castra sequuntur.
 HEINSIUS.

27. *Deducite.]* *Deducere* Moreti secundus, ut a
discite regatur.

28. *Possit, Homere.]* *Possit* Puteaneus. HEINSIUS.
 S S S 2 31. 4/4

- Dum merces aberat; durus pater, ipsa severa,
 Aerati postes, ferrea turris erat:
 Sed postquam sapiens in munera venit adulter;
 Praebuit ipsa sinus: & dare iussa dedit.
- 35 At cum regna senex coeli Saturnus haberet;
 Omne lucrum tenebris alta premebat humus.
 Aeraque & argentum, cumque auro pondera ferri
 Manibus admorat: nullaque massa fuit.
- At meliora dabat; curvo sine vomere fruges,
 40 Pomaque, & in quercu mella reperta cavâ.
 Nec valido quisquam terras findebat aratro:
 Signabat nullo limite mensor humum.
 Non freta demissi verrebant eruta remi.
 Ultima mortali tum via litus erat.

Contra

31. *Ipsa severa.*] *Ipsaque dura* Francosurt.
 32. *Turris erat.*] *Lege, erant.* HEINSIUS.
 33. *In munera.*] *Ad munera* Sarravii & Palatin.
 secundus. *In munere* volebat Francius.

35. *At cum regna senex coeli.*] *Jura* Scriverianus. *Metam.* xv. 39.

O cui jus coeli bis sex fecere labores!

HEINSIUS.

41. *Terras scindebat aratro.*] *Findebat* quidam codices. *terras aperibat* Excerpta Jureti; versuste. *terras findebat* Excerpta Politiani. Palatinus primus & Vaticanus:

Nec terram valido cultor scindebat aratro.

Ut cultor pro aratore ponatur. Epist. xiv. 18.

Ut caderes cultu cultor ab ipso suo. HEINSIUS:

Et certe melius inter se duo illa, *cultor* & *mensor*, respondent. quod autem venisse dictum notat Heinsius, *terras aperibat*, ego unice verum esse puto, alia vero verba a glossatoribus manasse. sic & apud Quinctil. Decl. cxcviii. *Duram desidia solum sulcis aperiam*, legendum esse ostendimus. BURMAN.

42. *Fessor humum.*] *Mensor* recte Puteaneus cum aliis sex. sic *Metam.* libro 1. 136.

Cantus humum longo signavit limite mensor.

Ubi pari modo in quibusdam libris peccatur. *Horatius* lib. 1. Od. xxviii.

Et maris & terrae numeroque carentis arenae

Mensorem

vocat Archytam. Hinc *agrimensura*, & *agrimensura*. HEINSIUS.

43. *Non freta.*] Rectius in nonnullis legitur, *net*. MARIUS.

43. *Demissi verrebant eruta remi.*] Legitur in quodam manucripto, *demisso remo*, quae lectio si placet, subaudi *mortales*. MARIUS. *Demissi verrebant eruta remi* Puteaneus. *Demissi remi* quatuor

alii. recte. HEINSIUS. *Demissi illi remi* possunt intelligi ex navi in mare. sed tamen forte scripserint:

Non freta demissi verrebant eruta rami.

Ut ad primam & adhuc rudem navigandi originem adludat, cum ramos deformes & infabricatos adhiberent. Virgil. iv. Aeneid. 399.

Frontemque ferus ramos, & robora silvis

Infabricata, fuge studio.

Ut ibi optimi codices. non *remi*: nam *rami* ad remorum usum, *robora* ad malos & alios usus adhibita: eadem varietas est apud Nostrum lib. 111. *Metam.* 662.

Illi admirantes remorum in verbere perstant.

Ubi *ramorum* quidam codices. sed ibi nihil mutandum puto. *Demissi* vero rami possunt capi dejecti, amputati ex arboribus. Valer. Flac. 1. 94.

Moliri hanc puppinubet, & demittere ferro
Robora.

Quod *depellere* vocat idem lib. 111. 566. neque inelegans lectio Juniani codicis:

Non freta demisso verrebant navita remo.

Si modo *ramo* legatur. & ita ut supra *cultor*, & *mensor*, hic *navita* apte subjungatur. & vulgata etiam *verrebant* potest retineri. ut 1. *Metam.* 132. *Vela dabant ventis.* vid. ad Epist. xiv. 42. & *remo* singulari numero. ut 11. Epist. 87. & hoc magis Poeticum censet Broukhuf. ad Propert. 1. xi. 9. BURMANNUS.

45. *Solers hominum natura*] Forte, *Solers nimiam*. HEINSIUS.

47. *Quid tibi turritis.*] Scribe tam hic, quam sequenti versu. Quae ex auctoritate optimorum codicum, & vide notas nostras Artis Amatoriae lib. 1. M. 303. IDEM.

- 45 Contra te follers, hominum Natura, fuisti;
Et nimium damnis ingeniosa tuis.
Quo tibi, turrinis incingere moenibus urbes?
Quo tibi, discordes addere in arma manus?
Quid tibi cum pelago? terrâ contenta fuisses.
- 50 Cur non & coelum, tertia regna, petis?
Quâ licet, adfectas coelum quoque. templa Quirinus,
Liber, & Alcides, & modo Caesar, habent.
Eruimus terrâ solidum pro frugibus aurum.
Possidet inventas sanguine miles opes.
- 55 Curia pauperibus clausa est: dat census honores;
Inde gravis iudex; inde feverus eques.
Omnia possideant: illis Campusque Forumque.
Serviat: hi pacem crudaque bella gerant.

Tantum

48. In arma viros.] Quaedam exemplaria scriptum habent, manus. MARIUS. Libri veteres, in arma manus. sequor. CIOPANUS. Sic etiam II. Art. 672. & lib. I. Eleg. VII. 1. & III. Fast. 306. Ad: dere manus in vincla. Addere se in florem x. Metamorph. 208. Addere sanos in tempora, VI. Metam. 27.

50. Tertia regna petis.] Tertia dona facit Putaneus. regna facis Excerpta Scaligeri. HEINSIUS.

52. Liber & Alcides.] Non damno hanc lectionem; cum tamen optimus Palatius, Viribus & Alcides. Forte scribendum, Viribus, Alcides. Bacchus enim inter vetustissimos Deos, cui nihil cum his recentioribus: hi autem Romulus, Hercules, Caesar sunt omnes a Latinis culti. Ceite in antiquis inscriptionibus, Viribalis Flaminis occurrit mentio. HEINSIUS. Non persuaderet hoc loco Heinsius. Bacchum enim hic praeteriri nefas esset, qui fere semper cum Hercule, Dioscuris, & aliis Heroibus, qui virtute coelum meruerunt, a Poëtis memoratur, quibus Romulum & Caesarem adulescentes Romani addere solebant. Horat. III. Od. 3.

Hac arte Pollux & vagus Hercules

Enajus, arces attigit igneas,

Quos inter Augustus ratumque

Purpureos bibis ore nectar.

Hac te merentem, Baccho pater, tuas

Vexere tigres, iudicis iugum

Collo trabantes. Hac Quirinus

Atantis equis Acherea fugit.

Idem lib. II. Epist. I. 5. ad Augustum scribens:

Romulus & Liber pater, & cum Castore Pollux,

Post ingenia facta Decrum in templa recepit.

Ubi mox etiam Herculeum adiungit. Augulto quoque

adulescentem Virgilius VI. Aeneid. 802.

Nec vero Alcides tantum telluris editus. Et.

Nec qui pompinus victor iuga stetit habentis.

Liber agens celso Nyctae de vertice isgras:

Et dubiamus adhuc virtute extendere viros.

Valer. Flac. I. 565. ita Jovem inducit, Herculem & Dioscuros tuentem:

Duorum vobis iter & grave coeli

Institui. sic octo meus, sit orbe peracto

Liber, & expertus terras remeavit Apollo.

Cicero quoque II. de Natur. Deor. 24. Suscepit vita hominum consuetudine communis, ut beneficis excellentes viros in coelum fama ac voluntate tollerent. Hinc Hercules, hinc Castor & Pollux, hinc Aesculapius, hinc Liber etiam. & paullo post: Hinc etiam Romulus, quem quidem eundem esse Quirinum putant. & II. de Leg. 8. Divos, & eos qui coelestes semper habitii, calante, & illos, quos eudo coelamerita vocaverunt, Herculem, Liberum, Aesculapium, Castorem, Pollucem, Quirinum. Curtius VIII. 5. Hi tum coelum illi aperiabant, Herculemque & patrem Liberum, & cum Polluce Castorem novumini sessuros esse iactabant. Philo legatione ad Cajum pag. 776. Prims aemulabatur semideos, quos vocant, Liberum, Herculem, Castorem, Trophonium, Amphiarum, Amphiochum & similes. & postea offendit illos omnes virtute metuiffe divinos honores. ex formula ergo quasi Noster sollempni & omnibus usitata hos Icmideos coniungit, quos veteres eodem numero habuisse vidimus. Aesculapium quidem his a nonnullis accenseri fatemur, sed ab omnibus Bacchum, ut principem quasi, huic Deorum novorum turbae inferi videmus. BURMANNUS.

57. Campusque Forumque.] Ita Epicid. Druſi

49: Nec vires errasse tuas campoque foroque.

Ubi ineptientem Gorallum videlicet. BURM.

58. Saevaque bella.] Legitur & cruda. MARIUS.

Idem libri, crudaque bella. CIOPANUS.

- Tantum ne nostros avidi praedentur amores;
 60 Et fatis est, aliquid pauperis esse sinant.
 At nunc, exaequet tetricas licet illa Sabinas,
 Imperat ut captae, qui dare multa potest.
 Me prohibet custos: in me timet illa maritum.
 Si dederim, tota cedit uterque domo.
 65 O, si neglecti quisquam Deus ultor amantis,
 Tam male quaeritas pulvere mutet opes!

59. *Nostros avidi lucentur amores.*] *Licitantur* Putaneus. quo & optimus Palatinus alludit, in quo, *ajiciantur*. Aronelianus etiam, *ajiciantur*. cum diversa lectione, *voluciantur*. Scribe, *liceantur*. *Licari* & *licitari* pretium offerre pro re venali. Festus, *Licitati*, in *mercando sivo pugnando contententis*. Vide & Nonium in eodem verbo. In aliis codicibus est, *venentur*, *praedentur*, *preciantur*, *lanientur*, *lulentur*, & similia. Verbum *licari* minus notum loco corrumpeudo ansam dedit. quod tamen & apud Martialem exstat. & apud Horat. 1. Sat. vi. 13.

Unius assis

Nonnumquam pretio pluris licuisse.
 Caesar lib. 1. Bell. Gall. 18. *Quia eo licente contra liceri nemo audebat*. Persius Sat. v.

Et centum Graecos curio centuisse licetur.
 Apulej. lib. 11. *Metam. Si qui mortuum servare vellet, de pretio liceretur*. reddendum id Phaedro quoque lib. 1v. Fab. 1v.

Agros additae mocha, ut ornatum parat:
At illa gaudens petere & lanas dedita
Quacumque summa tradet licituro demum.

Ubi *luxuriae domum*, insulse legebatur, & *agros abjicit*; *addicare* & *vendere* conjungit frequenter Tullius. potest tamen *abjicit* quoque ferri. HEINSIUS. *Liceantur* jam Bersimannus in margine notavit, & explicuit, pretium in auctione offerant pro mea puella. sed non agitur hic de ancillis, quae venales esse solebant, quare mihi praepraet lectio Palatini & Francofurtensis, *venentur*; vel *praedentur*. quod habet idem Francof. a manu secunda & unus Heinfilii. Cicero. 111. de Off. 17. *Neminem se agere, ut ex aliorum praedetur inficientia*. & Noster

lib. 1. Am. 111. 1. *Quae me nuper praedata puella est*. tamquam venatu eum consecuta esset. & hoc militi convenientius & ditibus, quia hoc verbum & bello & venatu convenit. vide supra ad Epist. 1v. 170. ideoque cum *venari* confusum. BURMANNUS.

60. *Et fatis est, aliquid pauperis esse sinant.*] Quidam codices scriptum habent, *aliquam*, follicet puellam. MARIUS. *Aliquid* libri meliores. Praeterea legebam, *id fatis est*. sic apud Martial. lib. 111. Epigr. 5. pro, *Hoc fatis est libri veteres, Et fatis est*. Lege, *id*. Vide Notas supra Amor. 11. Eleg. xiv. v. 44. Hoc tamen loco nihil mirandum praeter distinctionem. Satis est sinant aliquid esse pauperis. HEINSIUS. *Quis fatis est* Douza legebat, id est, qui amore & opibus abundans. vid. & supr. Eleg. 11. vers. ult. est vero hic ellipsis *vid. est*, ut saepe alibi notavimus. vid. ad 1. Am. 1v. 29. & fatis est, si sinant aliquid esse pauperis. BURMANNUS.

61. *Tetricas licet illa Sabinas.*] *Rigidus* unus Meidicus. ut lib. 11. Amor. Eleg. 1v.

Apera si visa est, rigidisque imitata Sabinas.
 Alii codices, *duras, fortes, tetras*. unus Farnesianus, *tacitas Sabinas*. Puto, *Tatias*. vide quae noto Fast. 1. v. 261. HEINSIUS.

65. *Si neglecti.*] Forte, *rejesti*. vid. ad 1x. Met. 512. HEINSIUS. Sed nihil muta. *Negliguntur* enim proprie pauperes a divitibus Terent. Adel. 1v. Sc. 3. *Propter suam impotentiam se semper credunt negligi*. BURMANNUS.

66. *Pulvere mutet.*] Id est ad nihilum redigat. Tibul. 1. x. 12.

At Deus illa

In cinerem & liquidas munnra vertat aquas,
 MARIUS. *Vertat* prius Palatinus.

E L E G I A IX.

Memnona si mater, mater ploravit Achillen,
 Et tangunt magnas tristitia fata Deas;

Flebi-

Hanc Elegiam illustrat & emendat Barthius lib. vii. Adv. 14.

1. *Mater ploravit.*] Elegans lectio Putaneici alterius & Menteliani: *Si mater flevis Achillen.*
 Quo

- Flebilis indignos, Elegeia, solve capillos.
 Ah nimis ex vero nunc tibi nomen erit!
 5 Ille tui vates operis, tua fama, Tibullus
 Ardet in extructo, corpus inane, rogo.
 Ecce, puer Veneris fert everfamque pharetram,
 Et fractos arcus, & sine luce facem.
 Adspice, demissis ut eat miserabilis alis;
 10 Pectoraque infesta tundat aperta manu.
 Exciipiunt imparsi lacrimas per colla capilli,
 Oraque singultu concutiente sonant.
 Fratris in Aeneae sic illum funere dicunt
 Egressum tectis, pulcher lule, tuis.
 15 Nec minus est confusa Venus, moriente Tibullo,
 Quam juveni rupit cum ferus inguen aper.
 At sacri vates, & Divum cura vocamur:
 Sunt etiam, qui nos numen habere putent.
 Scilicet omne sacrum mors importuna profanat:
 20 Omnibus obscuras injicit illa manus.

Quid

Quo alludunt tres alii inter meliores, qui habent;
hic mater flevit. & sequenti quoque veru Politiiani
 codex, *si tangunt.* hic repetit hanc voculam ter
 quaterque Claudianus Bell. Gildon. 404. ex MSS.

Si stentibus aram,
Si praesidium miseris numen statuisis, Atbenas,
Si Pantonias planctu traxere phalanges
Inachides, &c.

Noster lib. 1. Metam. 697.

Si non

Cornus huic arcus, si non foret aureus illi.

Et ita Phaedro lib. III. Prolog. hanc elegantiam
 restituit summus Gronovius:

Si Phryx Aesopus potuit, si Anacharxis Scythia &c.
 BURMANNUS.

4. *Ah nimium.*] Legitur &, *nimis.* MARIUS.

4. *Nomen erit.*] Legitur in MSS. etiam, *tibi*
nomen inest. MARIUS. Quidam, *inest.* HEINSIUS.

5. *Tui vates operis.*] Id est factorum tuorum
 antistes. ut *opus & operari* proprie de sacris. ita XI.
 Metam. 68.

Amissoque dolens sacrorum vate suorum.

Sic Propert. III. XV. 20.

Virginitate tuas Bacche Poeta ferar.

Noster supr. Eleg. 1. 16.

O argumenti lenae Poeta tui.

BURMANNUS.

7. *Everfamque.*] Francius malebat, *inversamque.*
 vid. Serv. ad Virg. XI. Aeneid. 93.

9. *Aspice demissis.*] Dejectis Barthius; qui litera-
 rum sonum quodammodo referre celerem alarum
 plausum putat.

14. *Egressum castris.*] Sic libri Maffeciani. GIOFAN.
 Tectis meliores. quamquam & *castris* bene se ha-
 bet, ut cum Barthio intelligatur, *Castrum Lau-
 renti.* Tibull. II. v. 51.

Ante oculos Laurenti Castrum murisque Lavini est,
Albaque ab Aescanie castris longa ducit.

Eadem varietas in libris scriptis est apud Virgil. X.
 Aeneid. 635.

Iliacaeque aciem, & Laurentia castra petivit.

Ubi quidam, *tecla.* HEINSIUS. Ita *tecla & castra*
 confusa XII. Metam. 99. ubi vide.

15. *Confusa.*] Duo scripti, *conculsa.* sed frustra.
conculsus pro tristi passim ponitur. vid. Epist. XIX.
 193. & VI. Fast. 581. apud Petronium saepius.
conculsi gravioris adfectionis verbum. vid. Perizon. ad
 Liv. XXXIII. 19. & Valer. Flac. VI. 479.

Quascumque libet nunc concuti mentes.

Senec. 1. de Ira 7. *Cemosa semel & concussa mens*
si servis, a quo impellitur. BURMANNUS.

16. *Quam juvenis.*] Legitur &, *juveni.* MARIUS.

Adoni. vide quae notavi in observationibus in
 Metamorphosin. GIOFANUS. *Rapuit* Palatinus se-
 cundus.

19. *Profanat.*] *Faigat* Neapolitanus.

20. *Omnibus obscuras.*] Heinsius conjecerat olim,
obscuras; si addiderent MSS. laudarem. sed postea
 cum Mario *nigras* explicandas censuit. & recte:
 nam omnia inferis & morti adscripta *nigra* dicun-
 tur. ut mox vers. 17. *Niger Avernus.* sic Stat. IV.
 Theb. 495. *Vallens obscuri petedas.* & VIII. 339.

Nigrantes terra pedes, obscuraque mergis
Armenta,

Sic:

Quid pater Ismario, quid mater, profuit Orpheo?

Carmine quid victas obtupuisse feras?

Aelinon in silvis idem pater, Aelinon, altis

Dicitur invitâ concinuisse lyrâ.

25 Adjice Maeniden, à quo, ceu fonte perenni,
Vatum Piëriis ora rigantur aquis;

Hunc

Sic ad imitationem Catulli Noster, *obscuram ferruginem* dixit v. Metam. 404. & xi. 48. *Obscura carbasa pullo. & obscuras fores* Ibide 78. Claudian. II. Eutr. 230.

Turpis, & informis tenebris obscurior alas.

Ubi quidam codices etiam, *obscuorior*. male hic Barthius *obscuras* manus interpretatur. quia latebant omnes, quo colore manus mortuiferae essent. BURMANNUS.

22. *Obstupuisse.*] Palatinus optimus, *obripuisse*. forte pro, *obriguisse*. HEINSIUS.

23. *Et Lino in silvis idem pater editis altis, Dicitur invitâ concinuisse lyrâ.*]

Sic in omnibus. quidam tamen:

Et Lino in silvis idem pater abditis altis, Dicitur invitâ concinuisse lyrâ.

Quae lectio sit fortasse rectior. NAUGERTUS. *Concinuisse*: quia & ipse perit, licet antea ejus lyra invicta fuerit. Nullus enim erat, qui eum citharae modulationibus vinceret. Haec tamen carmina disjuncta, & sine bono ordine sunt: unde & sensus obscurior fit. Quisobrem ex manuscripti codicis auctoritate potius ita legemur:

Et Lino in silvis idem pater abditis altis, Dicitur invitâ concinuisse lyrâ.

Ut sit sensus: Apollo Lini filii mortem ad lyram defecit. *In silvis abditus*, quia dolentes latebras quaerunt. Sic in Consolatione ad Liviam 105.

Talis in umbrosi mitis nunc denique sylvis, Defles Threjecium Daulias alas ityn

Invita, dolente & moesta. *Concinuisse*, carminibus Lino mortuum deplorassee. Sic inferius h.leg. xii.

Centinix Odrysum Cecrepis ales itym. MARIUS.

Scaliger *Aelinon* legebat. ac tum melius, *invita*:

Aelinon in silvis idem pater abditis altis, Dicitur invitâ concinuisse lyrâ.

Nam *Aelinon* hymnus, quem extincto Lino cecinit Apollo. Notum illud, *Αἰλινά μοι ζωνχαίτε νεπαι*. Sed de hoc loco videnda, quae in Variis Iectionibus notavit Vir Nobilissimus Janus Rutgersius. DAN HEINSIUS. *Et Lino altis* Puteaneus eum optimo Palatino, Arondellano, & tribus aliis,

venustâ mehercules repetitione. pro quo alii, *edidit*, *abditum in*, vel, *expositum*, & similia. Ceterum Puteaneus à manu primâ, *Elinon*. ut utroque forsân loco sit scribendum, *Aelinon*. priori certe. sic unus Vaticanus atque unus Medicus. quomodo cantus ille vocatus, quo Lino Apollo deflevit. atque ita Scaliger in margine codicis sui emendarat. Nota illi Moschi: *Αἰλινά μοι ζωνχαίτε νεπαι*. ut & Callimachi Hymn. Apoll. 20.

Οὐδὲ θεῖται Ἀχιλῆα κούρτασι πῖλονα μήτηρ.

Hesychius, *Αἰλινος*, ὕμνος. ἑθῆνος. Suidas, *Αἰλινος* αἰών adjective. Vide Athenacum & Sophocles Scholiasten in *Ajace*. sed nec *αἰλινος* semper carmen lugubre. Athenaeus lib. xiv. *Αἰλινος δὲ καὶ αἰλινος ὁ μένος ἐν πένθεισιν, ἀλλὰ καὶ ἐν ἑντυχίῳ μελεῖ ἀπὸ τῆν Εὐρπίδων*. Avunculus meus Janus Rutgersius praeterea Venuis Iectionibus necdum editis cap. v. *In silvis Idas* legendum contendit. quomodo unus Vaticanus. Apollo nimirum tutelaris Troadi deus. quamquam sunt, qui Lino Mercurii & Uraniae Musae, non Apollinis faciant, eumque in Euboea periisse ab Apolline sagittis confixum assererent, ut videre est apud Diogenem Laertium prolegomena ad vitas Philosophorum. Idem ibidem Orpheum a nonnullis credi fulmine interfectum testatur. Ceterum ut a Lino *Αἰλινος ἑθῆνος* derivatur, sic a Jalco Caliope filio ἑθῆνος *Ἰάλαμος*. Scholiast. Apoll. Rhodii ad illum versum lib. iv. 1304.

Πανύχθαι ἐλασθὲν Ἰάλαμον ὑδρόντα.

Ἰάλαμον, ἀπὸ τοῦ ἑθῆνου. εἰρηται ἀπὸ Ἰάλαμου; τῆς Μοῦσης παιδός. Suidas Calliope filium facit. Athenaeus lib. xiv. *Ἐν δὲ γράμμασι Ἰάλαμος, ἐν δὲ πνεύθειν Ἰάλαμος*. Hinc *Ἰαλαμίζων τὸ θρηνηῖν* Hesychius interpretatur. sumitur & *Ἰάλαμος* pro carmine frigido & inepto, & *Ἰαλαμῖν* τὰ ψέχη καὶ αἰδέας ἀῖμα. apud Suidam. quomodo apud scriptores Latinos *seniâ* & *moritania*. nec *πῖλονος* solummodo, sed & *λινος* carmen lugubre, secundum Athenaeum & Eustathium in *Homerum*. non recte vero Zinzerlingius Promulsidis cap. xxxi.

Et Lino in silvis idem pater abditis altis Dicitur invitâ concinuisse lyrâ.

Cujus tamen membranae, & *Lino altis*. HEINS. *Aelinon* ego cum Scaligero & Heinsio veram esse lectio-

Hunc quoque summa dies nigro submersit Averno;

Diffugiunt avidos carmina sola rogos.

Durat opus vatum, Trojani fama laboris,

30 Tardaque nocturno tela retexta dolo.

Sic Nemeſis longum, ſic Delia, nomen habebunt;

Altera, cura recens, altera, primus amor.

Quid

lectionem puto; de quo vide Euripid. Suppl. 287. ibique Barneſium, & Scholiaſten Apolloni lib. 1. ꝑf. 862. vid. & Zinzerl. Promulſ. cap. xxxi. & Birth. Adv. xxiii. 20. BURMANNUS.

24. *Inviſta.*] Lege cum eodem Rutgerſio, & quibusdam codicibus, *invita lyra*. HEINSIUS. Haec vocabula confundi vidimus ad Quinſtilian. Declam. cccclxxviii.

25. *Aꝑſus.*] In quibusdam, *adice*. NAUGER. Rectius in manuſcriptis exemplaribus legitur, *Adice*: id eſt, adde ſuperioribus Poëtiſ etiam Homerum: qui licet optimus fuerit Poëta, perijt tamen. Sic in Conſolatione ad Livium 283. inquit:

Adice Ladaos, concordia ſidera, fratres. MARTIUS.

Adice meliores. & recte. HEINSIUS.

25. *Con fonte perenni.*] Ita paſſim Homerus praedicatur: Plin. lib. xvii. cap. 5. *Terra poſt vomerem niſerens, qualem ſons ingentiorum Hemorus in armis a Deo caelatis dixit, addiditque miraculam micreſcenti, quomvis feris in auro.* & eleganter huc facit quod narrat Aelianus lib. xiii. Var. cap. 21. de Galathone pictore, qui dicitur Homero vomerem depinxiſſe, cujus vomitum alii Poëtae aditant abſorbent. ut autem hic *perennem* fontem dicit, ita Ammian. lib. xxvii. 4. *Perennem Hemeri aulteritatem dixit.* & hinc *Masoniano ſentem* Petron. cap. v. Francius hic malebat, *de quo, con fonte perenni*. BURMANNUS.

27. *Hunc quoque ſumma dies.*] Zinzerlingius cap. xxxi. Promulſ. Criticae ex veteri libro, *magna dies*, noſtri omnes per vulgatâ lectione ſtant. quibus accedo. ille Taciti auctoritatem advocavit. HEINSIUS. Sic & *ἡμέραν μεγάλην* dixit Lucas Actor. Apoſt. cap. ii. ꝑf. 20. & alii ſacri ſcriptores, & Johannes vii. 37. *Ἐσχάτην ἡμέραν τῆς μεγάλης τῆς ἡμέρας*. vocat ultimum diem feſti magnum, quia iſ maxime ſollemnis. aliter *ſummam diem* Virgilius quoque dixit lib. ii. Aeneid. 312. & Valer. Flac. 1. 542.

Accelerat ſed ſumma dies.

Et Noſter Epif. xi. 114.

Haec tibi prima dies, haec tibi ſumma fuit.

Et ſci. Faſt. 849. *Summa dies eſt quinque.* & *ſummus annos* dixit Remed. Amor. 457. ſic & Quinſtil. Decl. cccxxxiii. *Nec enim ſolemnem adfert ſummus dies, ſed longis ordo vitae.* & ita Lucan. 1. 23. *Suprema hora. Summus autem & magnus in*

MSS. confundi videmus Epif. xvi. 307. & xvii. 131. BURMANNUS.

27. *Demerſit.*] Francofurt. & alius Heinfii, *dimiſit*, cujus *demerſit* gloſſema eſſe puto. ſed legendum, *dimiſit*. HORAT. 1. Od. 28.

Pantoiden iterum arca demiſſum.

Ubi vid. Acron. ita *demittere leto, neci.* & ſimilia; non *dimittere*; quod plures codices occupavit apud Poëtas. *Submerſit* Sarravii & tres alii. ſic Lampr. Elegab. 33. *In Tibrim ſubmiſſus*, ubi mallem, *ſubmerſus*. & paſſim *mittere* & *margere*, & eorum compoſita a librariis permutata deprehendi. BURMANNUS.

28. *Effugiunt avidos carmina ſela reges.*] Suprà lib. 1. Eleg. xv. *Carmina morte carens*. GIOFANUS. *Diffugiunt* vetuſtiores cum primâ editione. HEINSIUS. *Deſugiunt* unxus Moreti, quod non diſplicet. SIL. IX. 427. *Quod Sidonium deſugeris anſem.* vide de huius verbi & *diſſugere* differentia Davies. ad Jul. Caef. 1. de Bell. Civ. 81. BURMANNUS.

29. *Durat epus Vatium, Trojani fama laboris, Tardaque nocturno tela retexta dolo.*] Eos Poëtas intelligit, qui de bello Trojano & de Penelopâ ſcripſerunt. GIOFANUS. Repone vel inſitis libris, *vatis*. *Vates* per excellentiam Homerus. HEINSIUS. Ita & Francius coniecerat, & intelligit Iliada & Odyſſeam.

30. *Tardaque nocturno tela retexta dolo.*] *Retextere telam* etiam apud Statium occurrit Sylv. lib. iii. v. 8.

— *In mille procos intaſta fugares,*

Nem intertextas commenta reſerre telas.

Sed tamen cum in duodecim codicibus invenierim, *retensa*, in octo aliis, *reſecta*; fors ſit, ut ſcripſerit Naſo, *reſecta*. Claudianus Laude Sere-nae 31.

Penelope trahat arte procos fallentes furentes,
Stamina nocturnas reſegem ſellertia telas.

Pro *retensa* olim placebat reponi, *reſecta*, de quo verbo adeantur quae ad Epicedium Druſi notamus ꝑf. 444. ſed *telam nera* an Latinis dicatur dubito. HEINSIUS.

31. *Habebunt.*] *Habebit* Sarravii & decem alii, cum quibusdam editis.

32. *Altera cura recens, altera primus amor.*] Huc reſpexit Pontanus ad Ariadnen uxorem:

Et ſis cura recens, amorque primus.

GIOFANUS.

Quid vos sacra juvant? quid nunc Aegyptia profunt
Sistra? quid in vacuo secubuisse toro?

35 Cum rapiant mala fata bonos, (ignoscite fasso)
Sollicitor nullos esse putare Deos.

Vive pius; moriere pius. cole sacra; colentem

Mors gravis à templis in cava buſta trahet.

Carminibus confide bonis. jacet ecce Tibullus.

40 Vix manet è tanto parva quod urna capit.

Tene, facer Vates, flammae rapuere rogales;

Pectoribus paſci nec timuere tuis?

Aurea ſanctorum potuiſſent templa Deorum

Urere, quae tantum ſuſtinuere nefas.

45 Avertit vultus, Erycis quae poſſidet arces.

Sunt quoque, qui lacrimas continuè negent.

Sed

33. *Quid nos sacra juvant.*] In quibusdam, *Quid nunc sacra juvant.* NAUGERIUS. Legitur & nunc. MARIUS. Bene vsq; Putaneus & quinque alii. ut ad Nemesin & Deliam referatur. nisi nunc praeferas cum alio codicibus. Respexit illa Tibulli III. 1. ubi mihi pro tibi repono:

*Quid tua nunc istis tibi, Delia, quid mihi profuunt
Illa tua toties aera repulsa manu?*

HEINSIUS.

33. *Quid nunc Aegyptia.*] *Quid vos Aegyptia* praesunt unus codex. & ita citat Bernard. Cyllenius ad Tibulli lib. 1. Eleg. 3. Barthius tuebatur, *quid nos?* Advers. VII. cap. 14. ut & erat in uno. sed procul abijt talis scribigo a cultissimo Nasone. BURMANNUS.

35. *Cum rapiant.*] *Rapiunt* meliores. HEINSIUS. *Cum mala fata bonos perdant* Regius. quae de voce *bonus* Barthius observat, nescio an huc quadrent. sed respicere videtur ad sollempnem formulam, qua, cum obiisset aliquis, incusabant fatum, quod tam bonum virum rapuisset. quo adludit Petron. cap. XII. *Homo bellus, tam bonus Chrysantus animam obulsi.* & ita saepe in titulis sepulchralibus laudari offenserunt ibi interpretes. quibus adde Fabret. pag. 712. & 716. & pag. 203. *Bonus homo & pius;* ut mox apud Nostrum, *vive pius.* Reinſ. XI. 1. & passim. BURMANNUS.

37. *Vive tamen moriere pius.*] *Vetus* & sana lectio. est: *Vive pius, moriere tamen.* Pietas, inquit, te à morte non liberabit. Sic Horat. Ode XIV. lib. II. Carm.

Nec pietas moram rugis & inflanti senectae

Afferet, indomitaque morti. MARIUS.

Vive tamen moriere pius unus Vatican. & Maffician. alter Vatican. & alter Maffician. *Vive pius, moriere pius;* non displicet. GIOFANUS. *Moriere pius* iidem cum Putaneo. recte. nisi quod Neapolitani codicis lectio omnino aridet, in quo, *Vive pius, mor-*

riere pius. quomodo legendum jam pridem conjeceram. sic Eleg. in Mort. Drusi 373.

Quaque ruit, suribunda ruit. HEINSIUS.

38. *Mors tamen à templis.*] *Mors gravis* codices castigiores magno numero & prima editio. IOHM. *Sers gravis* Moreti.

38. *In cava.*] *Ad cava* Junii. *In sua margo* Berſman. & unus Heinſii.

39. *Confide bonis.*] In Neapolitano erat, *infida.* unde Heinſius faciebat, *i fida,* ut amabat facere. vid. supr. ad Eleg. III. 1. sed mihi plurium codicum consensus placet. Senec. Medea 221.

Confide regnis, cum levis magni opus

Huc ferat & illuc caſus.

Noſter II. Art. 143.

Fallaci simida confide figurae.

Et ita passim, ubi confidentiam vult exprimere: vid. Epist. IX. 99. x. Metam. 69. BURMANNUS.

39. *Jacet ecce Tibullus.*] *Ille Tibullus* Excerpta Jureti. Vide Notas ad Epist. XIV. 95. supra:

Ille tui vases operis, tua fama Tibullus

Ardet. HEINSIUS.

Lacet ecce Tibullus Bernensis.

40. *Vix manet è tanto parva quod urna capit.*] *E tanto* rectius unus Palatinus, & unus Vaticanus. Praeterea in uno Moreti & Menteliano, *curva urna.* vid. ad Fast. II. 408. Putem, *curta.* Met. XIII. 615.

Jam cinis est, & de tam magno restas Achille
Nescio quid, parvam quod non bene complaxi urnam.
Propert. lib. II. Eleg. IX.

— *Et tanti corpus Achillis*

Maximaque in parva sustulit ossa manu. HEINSIUS.

Parva recte e habet. offendit enim sonus ille in *curva*, vel *curta urna.* aliter *ex curva*, quod & Francos habebat, possit & *furva* refugii. sed nihil mutandum. III. Trist. III. 65.

Ossa tamen facite parva referantur in urna.

arſam dixit Epist. XI. 124. & *brevis urna* in Epist. taphia,

- Sed tamen hoc melius, quam si Phacacia tellus
 Ignotum vili supposuisset humo.
 Hinc certè madidos fugientis preffit ocellos
 50 Mater; & in cineres ultima dona tulit:
 Hinc foror in partem miserà cum matre doloris
 Venit, inornatas dilaniata comas.
 Cumque tuis sua junxerunt Nemesisque priorque
 Oscula: nec solos destituere rogos.
 55 Delia discedens, Felicius, inquit, amata
 Sum tibi: vixisti, dum tuus ignis eram.
 Cui Nemesis, Quid ais? tibi sint mea damna dolori,
 Me tenuit moriens deficiente manu.
 Si tamen è nobis aliquid, nisi nomen & umbra,
 60 Restat; in Elysià valle Tibullus erit.

Obvius

taphio Scipionis Africani, apud Pithocum in Catalectis lib. III. pag. 87. occurrit:

*Cui non Europa, non obstitit Africa quondam,
 (Respice res hominum) tam brevis urna premit.*

Ita vetus codex Moroni, quem Heinſius vidit. vulgo, *Europa, & quam brevis urna tegit.* iisdem Catalectis pag. 97. Epitaphio Ciceronis:

*Marcus erat Cicero, tunc notissimus orbe,
 Cujus reliquias oculis urna brevis.*

Ubi cum Barthio lib. XXXI. cap. 19. malo, *Marcus erat.* ibidem pag. 101. in tumulo Antenoris:

*Trausſiſit huc Henetes, Patavinam cendit urbem,
 Cujus ex ossa Ausis nunc brevis urna tegit.*

Et ita passim in Epitaphiis, parvus tumulus. vid. ibid. pag. 88. 99. *Exigua urna* pag. 111. BURM.

45. *Avertit vultus.*] Superſtitionem illam non respiciendi ad sacra funebria egregie illustrat DAN. HEINſIUS ad Sil. III. 180.

46. *Negant.*] *Negant* codex Commelini. ut supr. vers. 18. *Puteant.*

40. *Itic certe manibus.*] *Puteaneus* & optime *Palatinus*, hinc tam hic, quam sequenti hexametro. alii tres, *Hinc* cum Jurcti Excerptis. At idem *Puteaneus* cum Sarraiano & Farnesiano, *madidos fugientis*. septem, *madidos fugientis*. Forte, *madidos fugientis preffit ocellos*, ut sint *madidi ocelli*, quos Metam. IV. vocat, *oculos jam morte natantes*. & Epicedio Drusi 93.

Lumina caerulea jam jamque natantia morte.
 Et apud Virgilium v. 856.

Cumſtantique natantia lumina solvis.

Sed opinor scribendum, *gravidis fugientis preffit ocellos*. quomodo Metam. IV. 145.

— *Oculus jam morte gravatus*

Pyramus erexit.

Et apud Virgilium Dido moritura v. 688.

illa gravi oculos cenata attollera.

Et Statius Theb. XI.

Cerno graves oculos, atque ora natantia leto.

Posset & *patulos* legi, quos *hiantis* dixit Propertius lib. IV. Eleg. VII. ut illic calligamus. HEINſIUS. Hic retinet Marius, & explicat in Italia. lib. V. Met. 71. dixit, *oculis sub morte natantibus atra*. sed lib. IV. non invenire potui, ut laudat Heinſius, qui *gravidos* confudit. vid. ad Sili lib. II. 122.

50. *Mater.*] Vid. Passeratum ad Prop. lib. III. Eleg. v. 18.

50. *Dona dedit.*] Legitur & , *tulit*. MARIUS. Ut esset dictum, ut *inferre* lib. VI. Metam. 569. sed parum refert. Epitola VII. 77. *Dona seram templa.* sed ibidem 192.

Jam dabis in cineres ultima dona mosi.

Sic variant & codices lib. XII. Metam. 3.

Inferias dederat cum fratribus Hællor inanes.

Ubi *tulerat* quidam. & ita passim. BURMANNUS. 51. *Dolori.*] Rectius in manuscriptis exemplariibus legitur, *Doloris*, ut sit ordo: Soror venit in partem doloris cum matre misera. MARIUS. *Mixti cum matre deloram* in antiqua editione esse Barthius notat. *Dolori* Aldus edidit. *In partes* alter *Puteaneus*.

52. *Dilacerata.*] Legitur etiam, *Dilaniata*. utramque recte. MARIUS. *Dilaniata* cum prima editione, & scriptis compluribus. HEINſIUS. Vid. ad Epist. I. 90. & XII. 157.

53. *Cumque tuis.*] Marius subintelligi, *oculis* vult. sed Barthius rectius cognatis & agnatis, ne Tibullum etiam osculantem post mortem faciat. Cicer. IV. ad Fam. 7. *A tuis reliquis non adhibetur*, & Noſter Epist. I. 41. *Nimium oblite tuorum*. ita passim, *mei, tua, sui*, dicuntur. sed in Scriveriano erat, *cumque tuis oculis Nemesis junxera priorque oscula*. BURMANNUS.

57. *Tibi sunt mea.*] *Sine* Moretti. HEINſIUS. Ego in vulgata vix sensum video, ideoque malo eum Junii & Palatino tertio:

T t t 2

Cm

Obvius huic venias, hederà juvenilia cinctus
Tempora, cum Calvo, docte Catulle, tuo.

Tu quoque (si falsum est temerati crimen amici)
Sanguinis atque animae prodige Galle tuae.

65 His comes umbra tua est; si quid modo corporis umbra est.
Auxilium numeros, culte Tibulle, pios.

Offa

Cui Nemesis, quid ais tibi sint mea damna dolori.
Ut sit oratio vehementior & oburgantis. ita centies apud comicos, *quid ais* vid. Ferent. Andr. II. 1. 1. & III. II. 36. & Cicer. III. de Offic. 72. *Quid ais? Tu cum hominibus consulari debeas &c. celatibus homines?* quid me Delia tangis & perstringis, quasi non esset felix dum me amaret, te posthabita. Imo ut enim meis damnis doleas, scias illum aliter sensitse: nam moriens tenuit adhuc me manu deficiente, quod tibi dolet; & licet mihi mors illa damnosissima exstitit, non est tamen quod tu exultes, & putes illum te mihi praetulisse, aut me non amasse ad extremum vitae halitum. BURMANNUS.

59. *Nisi nomen & umbra.* Nisi corpus & umbra Scriverii & alius. *Nisi corporis umbra* Bernensis. *Illud nisi nomen & umbra* Mediceus.

60. *Tibullus erit.* Eas Francofurtensis. forte, est.

61. *Venias.* Venias Puteaneus & alius Moreti. HEINSIUS. *Myrte juvenilia* Palatinus secundus. *Vinctus* etiam quatuor libri.

63. *Tu quoque si verum est.* Mirum est quam diversa de hujus Poetae morte tradant veteres. Noster lib. II. Tristium 496. causam ait fuisse, quod *linguam nimis mero non tenuerit*. quod Marius ad lib. I. Amor. Eleg. 15. explicat, quod male de Augusto fuerit locutus. alii narant causam fuisse, quod Aegypto praefectus, nomen suum & res gestas Pyramidibus inscripserit, vel quod Aegyptum, & praecipue Thebas, rapinis exhausterit. vid. Amm. Marc. XVII. cap. IV. ubi recte Valesius docet a Vossio confundi Cornelium Gallum Poetam cum Aelio Gallo, qui postea etiam Aegypto praefuit. Chronicon Eusebianum numero MCCCXC. *Cornelium Gallum Ferojulensem Poetam quadragésimo aetatis anno propria se manu interstuisse* memorat. Barthius Adv. lib. XII. 26. mortuum ob Lyeorida ex Propertii lib. II. Eleg. XXV. in fine etiam colligit, sed perperam: Passeratius ad Propert. lib. I. pag. 241. distinguit tres Gallos, quorum unus perit Bello Perusino, ubi tamen ipse huic a Gallo Praefecto Aegypti non satis discernere videtur. ille vero Gallus, Propertio saepe memoratus, nobilis fuit, ut apparet ex lib. I. Eleg. v. 23.

Nec tibi nobilitas poterit succurrere amansi.
Nescis amor priscais cedere imaginibus.
Gallus vero Praefectus Aegypti ex humili loco ab

Augusto ad honores est proventus, teste Suetonio Aug. 66. hunc quoque ab Asinio Pollione memorari apud Ciceronem lib. X. ad Fam. 32. putat Manutius; sed dubium facit, quod Epitola illa scripta sit anno DCCX. quo anno Gallus tantum XII. annos fuit natus, si quadragésimo aetatis anno sit mortuus. nam perit anno OCCXXVIII. & an familiarem suum, juvenem aetate non admodum adhuc proventa, haberit Pollio dubitem. nisi antiquiorem Gallum statuamus & natum anno U. C. DCCXXXI. ut Douza in Schediasmate succedaneo, in quo in aetatem Tibulli inquit, qui Servium & Eusebium auctores laudat, apud quos tamen id reperire nequii, & qui mortem sibi conscivisse anno aetatis quadragésimo & octavo statuitur. sed haec incerta: forte ille Pollionis familiaris Cornelius Gallus fuit, quem Praetorium in venere obuisse Plinius lib. VII. 53. & Val. Max. IX. 12. §. 8. narrat. quod verò haec Poetae verba capiunt de Augusto, quem amici nomine Poeta temerari designaret, non persuadet. neque tam familiari appellatione Nasonem designavisse Augustum credibile est: sed recte aliquid inimicitiarum inter Gallum & Tibullum intercessisse suspicatur Scaliger ad Eusebii Chron. n. MCCCXC. quem recte cepissa putamus. quod si crimen falsum est, tum, Naso dicit, eum inter Poetarum umbras etiam Tibulla occursum. si vero verum sit crimen, eum removeri vult a Tibulli adspice. BURMANNUS.

64. *Sanguinis atque animae prodige Galle tuae.* Horatius lib. I. carm. Oda XII.

— *Animasque magnas*

Prodigum Paullam.

Et Status lib. III. Thebaid.

— *Et vitas prodiga vitras*

Emiserè animos.

Hoc est, ut Lutatius exponit, *mortem non curans*: Silius de Hispanis militibus lib. I. 225.

Prodiga gens animas, et properare facillima mero.
TEM. CIOFANUS.

Vid. Cl. Drakenb. ad Siliii verba.

65. *Si qua est modo corporis umbra.* Si qua modo Puteaneus à manu emendatrice. Excerpta Jurteri & tres alii codices, *si quid modo corporis umbra est*. recte. Pont. IV. Eleg. I.

Da mihi (si quid ea est) habitantem pectora Letibea.

Eleg.

Ossa quieta, precor, tutâ requiescite in urnâ:
Et sit humus cineri non onerosa tuo.

Eleg. XIII.

*Sryx quoque (si quid ea est) bene commutabitur
Istro.*

Prudentius Prooemio Cathem. *Cum jam, quicquid*

id' est, quod suam, mors aboleverit. HEINSIUS:
Vide supr. ad lib. I. Eleg. XII. 3. *Omnia sunt
aliquid.* Vulgata defendi potest ex Elegia VII. 17.
17. *Si qua est ventura senectus.* ut vulgo legitur,

E L E G I A X.

ANnuâ venerunt Cerealis tempora sacri.

Secubat in vacuo sola puella toro.

Flava Ceres, tenues spicis redimita capillos,

Cur inhibes sacris commoda nostra tuis?

5 Te, Dea, munificam gentes ubicumque loquuntur:

Nec minus humanis invidet ulla bonis.

Ante nec hirsuti torrebant farra coloni:

Nec notum terris area nomen erat.

Sed glandem quercus, oracula prima, ferebant.

10 Haec erat, & teneri cespitis herba, cibus.

Prima

1. *Annuâ venerunt Cerealis tempora sacri, &c.*] Elegia haec argumento similis est illi Propertianae libro secundo 24. quae ita incipit:

Tristitia jam redonans iterum selennia nobis.
MAKIUS.

2. *In vacuo.*] Et hic MSS. variant; quidam, *viduo*, alii *medio*. vid. ad Epist. XIX. 158.

3. *Tenues spicis.*] *Tenuem capillum* Regius & Farnesianus. mox aliter Putaneus & alius, *cur prohibes*.

5. *Gentes ubicumque.*] Putaneus, *ubi quoque*. quod hic approbat olim Henfius, sed ad II. Art. Am. 627. ubi eadem est varietas, praerulit *ubicumque*. Farnesianus hic habet, *gentes quoecumque*. sic apud Virgilium lib. VII. Aeneid. 400.

10 matres audite ubicumque Latinas.

Petorius ex Prisciano, *ubi quoque* adserit. & ita etiam codices multi. quamquam Barthius ad Statium II. Theb. 182. *ubicumque* praeferat. plenus se ad Virgilii locum de hac locutione acturum adscripserat Henfius. Plinius lib. XXVIII. 8. *Eodem tactis pestibus, ubicumque magerum infestari artes, non elici Deos, nec collegi.* BURMANNUS.

6. *Nec minus humanis invidet illa bonis.*] Omnino ex manuscripti codicis auctoritate legendum est, *Invidet ulla*. ut sit sensus idem, qui & in superiori carmine: nullam esse Deam, quae magis cupiat mortalium commoda, quam Ceres: idcirco penè incredibile esse, ut amantum tormentis

& lachrymis gaudeat. MAKIUS. *Invidiosa bonis* Sarravii & duo alii.

8. *Nec notum terris.*] *In terris* unus Moreti & Bernensis.

10. *Haec cibus, & teneri cespitis herba torus.*] Putaneus cum multis aliis melioris notae:

Haec erat, & teneri cespitis herba cibus.

Quod amplector. neque aliter Jureti & Scaligeri. Excerpta. similis locus Fast. IV. 395.

Panis erant primis virides mortalibus herbas.

Quas tellus nullo sollicitante dabat.

Et modo corpibus vivax & cespitis gramen.

Nunc cibus teneri frende cacumen erant.

Postmodò glans nota est: bene erat jam glandis reporta:

Duraque magnificas quercus habebat opes.

Prima Ceres, homine ad meliora alimenta vocato;

Atuavit glandes utiliore cibo.

Nihil ibi de toro gramineo. lib. II. Artis tamen 473.

Tum genus humanum solis erabat in arvis:

Idque meras vires & ruda corpus erat.

Sylva domus fuerat, cibus herba, cubilia fronden.

Juvenal. Sat. VI. Initio:

Silvestrem montana torum cum sterneret uxor

Frondibus & culmo, vicinarumque feracibus

Pellibus. HEINSIUS.

Vid. Epist. V. 14.

T. t. 3:

13. Pri.

P. OVIDII NASONIS

- Prima Ceres docuit turgescere semen in agris;
 Falce coloratas subfecuitque comas.
 Prima iugo tauros supponere colla coëgit;
 Et veterem curvo dente revellit humum.
 15 Hanc quisquam lacrimis lactari credit amantum,
 Et bene tormentis fecubitique coli?
 Nec tamen est (quamvis agros amet illa feraces)
 Rustica: nec viduum pectus amoris habet.
 Cretes erunt testes; nec fingunt omnia Cretes:
 20 Cretes, nutrito terra superba Jove.
 Illic, sidercam mundi qui temperat arcem,
 Exiguus tenero lac bibit ore puer.
 Magna fides testi: testis laudatur alumno.
 Falluram Cererem crimina nota puto.
 25 Viderat Iasium Cretaeà Diva sub Idà
 Fingentem certà terga ferina manu.

Vidit,

13. *Prima jugis.*] *Jugo* Emcerpta Politiani. quod mollius. HEINSIUS.

15. *Rides.*] *Vetus lectio est, Credas:* & sic omnino legendum. ut sit sensus: Credibile non esse, tam liberalem & mitem Deam lactari crœiatis & tormentis amantum. MARIUS. *Credis* meliores cum primâ editio. dixi supra El. VIII. HEINS.

16. *Tormentis.*] *Ev δὴ δυνῶν*, cruciatibus secubitus. Quid si tormentis legendum est: iis enim incubabant tanquam straminibus. BERSMAN. Ineptam & tormenta erant pretiosa, ut & vilia. & aminus, si concumberent, incubabant tormentis. quam cum secubarent. præterea quis unquam dixit cohere Deos tormentis, ut *sure, vino* & similibus? tormenta dixit simili fere ratione Propert. XII. Eleg. VI. 17.

His ego tormentis animi sum verus aruspex.

Sic torqueri se saepe Noster dicit. vid. II. Am. XVIIII. 20. & XII. 34. BURMANNUS.

17. *Nec tamen.*] *Hæc marg.* Berimanni, quod ille recte repudiat.

17. *Feraces.*] Francius conjiciebat, *Feroces*, ut conveniret vs̄ *rustica*. sed nihil moveo, nisi quis cum Seriverii codice mallet, *agres colat illa feraces*. quod optime respondet vs̄ *rustica*. licet colat agros ut rustici, tamen non est rustica. habet illa Vatie. & Palatin. primus. BURMANNUS.

18. *Viduum.*] Rectius in MSS. *Vacuum*. MARIUS. *Viduum* uterque liber Maffieian. CIOFAN. *Viduum* libri calligatioris magna copia, cum vetustis editionibus. HEINSIUS.

19. *Nec fingunt.*] Tale quippiam, nisi falsus sum, apud Callimachum me legisse memini. nec facile locus subit. CIOFANUS. Est in Hymno in Jovem vers. 8. ubi vide interpretet.

20. *Cretes nutrito.*] *Crete* Puteaneus. *Crete* est Palatinus. sed nihil necesse. credebant enim librarum, *Cretes* non recte posse per appositionem terram dici. sed ita & IV. Metam. 668.

Anthepum popules, Cephœa censpicit arva.

Ut recte Heiniius consiluit, & ubi plura. sic & VI. Met. 710. meliores codices:

Quam Cicouum tenuis popules, sua moenia, raptor.
 v. Fast. 89.

Arcades hunc, Ladonque rapax, & Mænales ingens
Rite colant, Luna credita terra prior.

Ita & Heiniius hanc elegantiam reddidit Claudi-ano I. in Eur. 427.

Auroram saue, quas talia seruo
Gaudet, assuetas sceptris muliebribus urbes
Pessideant.

Ita & regionis nomen genti per appositionem Junigitur Just. XXXVIII. 5. *Cum sibi pupillo Phrygiam ademerunt, gentem, quam cre.* Noster XIV. Met. 48.

Rhegius ingreditur, serventes assibus undat.
 Et talia passim occurrunt. vide & ad Vellej. Paterc. II. 15. BURMANNUS.

21. *Sidercam arcem.*] *Sidercam* axem Palatinus prior. Moreti alter & Francofurt. eadem varietas apud Claud. Praef. lib. II. de Raptu 35.

Non Leo sideres coeli rediturni in axes.

Ubi Junii & Vossii codices, *siderca: arces.* & apud Statium VIII. 409.

Cum Juppiter omni

Arce tenet.

Ubi male codices, *axe.* nam passim *arcem* coelum vocat Poëtae. Valer. Flac. I. 498.

Siderca tunc arce pater pulcherrima Graym
Coepit tuenti.

Igneas arces Horat. dixit lib. III. Od. I. hoc leve est,

- Vidit, & ut tenerae flammam rapuere medullae;
 Hinc pudor, ex aliâ parte trahebat amor.
 Victus amore pudor. fulcos arere videres,
 30 Et fata cum minimâ parte redire fui.
 Cum bene jactati pulsarant arva ligones,
 Ruperat & duram vomer aduncum humum,
 Seminaque in latos ierant aequaliter agros;
 Irrita decepti vota colentis erant.
 35 Diva, potens frugum, silvis cessabat in altis:
 Deciderant longae spicea ferta comae.
 Sola fuit Crete secundo fertilis anno.
 Omnia, quâ tulerat se Dea, messis erant.
 Ipse locus nemorum canebat frugibus Ide,
 40 Et ferus in silvâ farra metebat aper.
 Optavit Minos similes sibi legifer annos:
 Optavit Cereris longus ut esset amor.

Quod:

est, sed tamen ignoravit ille Gorallus, nulla bonarum literarum parte tinctus, ut videbimus ad Epiced. in Drusum 61. BURMANNUS.

24. *Crimina nota.*] *Nostri* quique ex melioribus. sequenti versu *lasen*, unus Vaticanus. HEINS.

25. *Vidarat iussum Crisaeâ Diva sub Ida.*] Hunc lasium alii quidam *isiumem* vocant: adduntque, à Jove postremò fulmine percussum, eo quòd cum Cerere concubivisset. MICYLLUS. Locum hunc adduxi lib. II. *Metam.* & simul illustravi. CIOPANUS.

27. *Tenerae flammam rapuere medullas.*] Mihi venustior & verior videtur lectio, quam in quatuor codicibus MSS. & editione prima deprehendi, *teneras flammam rapuere medullas. Rapere* enim proprie ignis & flammæ dicuntur. Elegia praecedenti 41.

Teno, facer vates, flammam rapuere regales.
 Et ita possum rapax ignis, rapidae flammæ, Nostro & aliis. vulgata tamen defendi potest ex III. *Metam.* 374.

Adnotam rapiunt vivacia sulfura flammam.

BURMANNUS.

28. *Ex illa parte.*] Vetus lectio, *ex aliâ parte trahebat amor.* NAUGERIUS. Rectius multo ex MSS. exemplaribus legitur, *ex aliâ parte.* MARIUS. Libri scripti, *ex aliâ parte.* Aequè bene. CIOPANUS. Multi libri, *ex alia.* Sarravianus, *est aliâ parte.* HEINSIUS.

31. *Pulsarunt.*] Legitur & *pulsarant*, quae lectio magis placet, quia sequitur *ruperat*, & *ierant.* MARIUS. Malebat Heinsius, *versarant.* ut alibi dixit, *versare ligonibus arva.* sed cum in Junii codice sit *purgarunt*; mallet, *purgarant*, ut I. *Pont.* VIII. 59.

Nec dubitem longis purgare ligonibus arva.

Et huic usui proprie ligo adhibebatur. cujus figuram ex nummis antiquis exhibent Tristanus tom. II. *Comm. Hist.* pag. 46. & Begerus *Spicileg. Antiq.* pag. 71. & 72. *Jadates* autem dicit, quia manibus iumma vi terrae insigebantur, ut evellerentur herbae malae & nocentes. BURMANNUS.

33. *Ierant.*] *Sisterant* Francofurtensis, Sarravii, Bernensis & quatuordecim alii. *Ierant aequalia campos tertius Moreti.*

35. *Errabat in altis.*] Idem libri, *Cessabat.* CIOPANUS. *Cessabat* meliores, quo modo supra II. XVIII. 3.

Nos, Macer, ignava Veneris cessamus in umbra.
 Sic cessare agri dicuntur, qui inculti jacent. Manil. lib. I. 74.

Terraque sub rudibus cessabat vasta colonis:

HEINSIUS.

36. *Longè.*] Rectius in manuscriptis exemplaribus legitur, *Longae*, cum diphthongo: ut fit nomen, non adverbium. MARIUS. *Longa coma* alter Moreti. sed & *longe* pro procul potest capi, ut in illo Virgilio:

Serta procul tantum capiti delapsa jacebant. HEINSIUS. *Longa coma* non displicet. ut Epist. XI. 208.

Deciderint humero pallia lapsa meo.

Et III. *Amor.* VII. 33.

Illicibus glandes cantataque visibus urva:

Decidit.

Et ita alibi. BURMANNUS.

38. *Omnia quâ tulerat.*] Palatinus:

Optima, quâ tulerat se Dea, messis erat:

Erat multi ex scriptis habent.

39. *Ipsa locus.*] Melius, *illo*; cum Hasiensius vid. ad Epist. XIV. 95.

39. *Idem:*

Quod tibi secubitus tristes, Dea flava, fuissent;
Hoc cogor sacris nunc ego ferre tuis.

- 45 Cur ego sim tristis, cum sit tibi nata reperta;
Regnaque, quam Juno, forte minora regat?
Festa dies, Veneremque vocat, cantusque merumque.
Haec decet ad dominos munera ferre Deos.

39. *Idea.*] Manuscripta exemplaria citra diphthongum habent, *Ide.* & rectius ita legitur, ut sit rectus, quemadmodum supra: *Vivit Maenoides, Tenet dum stabit & Ida.* MARIUS.

40. *Matribus aper.*] Nimis forte luxuriat hic contra veritatem Poeta, nam Plinius lib. viii. cap. 58. cum dixisset, nec lupos, nec vulpes, nec ursas, neque ullum maleficum animal in Creta esse. addit mirabilis esse, neque aptos reperiri, nisi in regione Cydoniatarum. Statuendum ergo est, nunc ira Cereris excessisse aptos fines suos, & vastasse omnem Cretam. BURMANNUS.

42. *Cereris.*] Malim, *Cereri* HEINSIUS.

43. *Qui tibi secubitus.*] Alii codices, *Quid*, concinne unus Palatinus, *Quod*, & sequenti versu, *Haec*, pro *Haec*. vid. ad Epist. xii. 25. HEINSIUS. *Quid tibi* Edit. Bersman. & unus Moreti.

45. *Cur ego sum tristis.*] Sim meliores. HEIMS.

46. *Quas Juno.*] Rectius in manuscriptis legitur, *Quam Juno*. ut sit sensus: Proserpina tertiam mundi partem, quemadmodum Juno, regit: sed Junonis regna forte majora sunt. quia (ut supra diximus) in orbis divisione Jovi coelum obti-

git. MARIUS. *Quam* legitur in iisdem exemplaribus. CIOFAN. *Sorte minora* plerique libri, & recte, *sorte minora* Puteaneus & sex alii. Posset etiam legi, *Regnaque Junonis sorte minora regas*. De hac sorte inter tres fratres ducta plena Poëtarum ubique scripta. HEINSIUS.

47. *Festa dies Veneremque vocat.*] Alii codices, *Cereremque celat. vocat*, ut lib. xv. Fast. 187.

Scena senat, ludique vocant, spectate, Quirites. HEINSIUS.

48. *Haec decet.*] Moreti primus, *decet*, venuste. ut ipse dies admonet sacrificii. eadem varietas xiv. Metam. 598.

Et senus, & macies, & pallor & omnia, captem Quas decantant urbem.

Ubi eleganter *decantant* Leidensis codex cum duobus aliis. vid. & 1. Art. Am. 236. sic Manilius lib. 1. v. 700. de Circulo lacteo:

Spente sua, sequi ipse decet, cogitare notari.

Et similiter fere Noster lib. 1. Amor. xiv. 30.

Erudis admetas ipso capillus acui. BURMANNUS.

E L E G I A X I.

Multa diuque tuli: vitiis patientia victa est.
Cede fatigato pectore, turpis Amor.
Scilicet adferui jam me, rupique catenas:
Et quae depuduit ferre, tulisse pudet.

1. *Diu tuli.*] Omnino ex omnium ferè manuscriptorum codicum auctoritate legendum est, *Diuque tuli*. aliter enim versus claudicaret: nam dictio *tuli* corripit primam syllabam. Sic Naso Elegia ultima libri secundi:

Multa diuque tuli, speravi saepe futurum, &c. MARIUS. In multis codicibus est, *multa diu tulimus*. sed frustra: formula enim est ordinaria, quam in prosa, multum diuque efferunt. Flor. ii. 3. *Itaque cum diu multumque eluderent Salyi*. Sallust. Jug. 94. *Itaque diu multumque fatigati*. vide ad Petron. cap. xliii. sic saepe diuque dixit Horat. lib. 1. Epist. lili. 1. BURMANNUS.

2. *Turpis amor.*] *Tristis* Vaticanus. *Dulcis* unus Medicus.

3. *Fugique.*] *Rupique* Scriverianus. quomodo apud Persium Satyr. v. 157.

Nec tu, cum obstitis semel, instantique negaris Parere imperio, rupi jam vincula, dicas. HEINSIUS. Virg. ii. Aeneid. 134.

Eripui fessor leto me, & vincula rupi.

4. *Et quae non puduit ferre.*] *Depuduit* bene Jureti Excerpta. Epist. xv. 155.

Depuduit, profugusque ruber sua signa reliquit. HEINSIUS.

- 5 Vicimus; & domitum pedibus calcamus Amorem.
 Venerunt capiti cornua fera meo.
 Perfer, & obdura: dolor hic tibi proderit olim.
 Sape tulit lassus fuccus amarus opem.
 Ergo ego sustinui, foribus tam saepe repulsus,
 10 Ingenuum durâ ponere corpus humo.
 Ergo ego nescio cui, quem tu complexa tenebas,
 Excubui clausam, servus ut, ante domum.
 Vidi ego, cum foribus lassus prodiret amator,
 Invalidum referens emeritumque latus.
 15 Hoc tamen est levius, quam quod sum visus ab illo.
 Eveniat nostris hostibus ille pudor.
 Quando ego non fixus lateri spatiantis adhaesi,
 Ipse tuus custos, ipse vir, ipse comes?
 Scilicet & populo per me cantata placebas.
 20 Causâ fuit multis nosster amoris amor.

Turpia

5. *Vicimus.*] *Vincimus* Neapolitanus & alii. vide lib. II. Eleg. XII. v. 2. & IV. Metam. 356. pro *domitum* alter *Mediceus*, *dominum*. sic *domini Dei* Eleg. praecedenti, versu ultimo & Epist. Phaedr. *Venus domina*. I. Art. Am. 148. HEINSIUS. Utraque lectio habet quo se teneatur, & *adversus* praecedens, *dominum* videri posse exigere: ab illis enim in libertatem se addebant. RE-NED. 73.

Publicus adfertor dominis oppressa levibus
Pectora.

Sed quia *vicinus* quoque praecedat, *domitum* aptius congruit. vide Passer. & Broukh. ad Propert. I. 1. 4. Barth. ad Stat. II. 713. & Demster. ad Coripp. Praefat. BURMANNUS.

6. *Venerunt capiti cornua fera meo.*] Id est: Serò tandem corpi indignari, & me velle contra opponere. Sic dixit, lib. I. Art. Amat. 219. *Tunc pauper cornua sumit*: hoc est, incipit bellare & recalcitrare. Sumpta metaphora à tauro, cum se cornibus mutuo petunt. MICYLLUS.

7. *Olim.*] Aliquando, posthac. CIOFANUS.

8. *Lassis.*] *Lassis* Sarravii & tres alii, & ita vocabatur Francius. perperam. vid. ad lib. II. XIII. 2.

10. *Ingennum.*] Ita quidem in impressis exemplaribus legitur: sed quis non videt, legendum esse, *Ingennum*? Hoc ad amplificationem dixit. Si enim ignominiosum est, servos humi jacere: multo magis ingenuum. MARIUS.

11. *Nescio cui.*] *Nescio quem dum tu complexa* Junii. *Nescio quem tu nunc* Palatinus primus.

12. *Clausam servus ut ante domum.*] Excerpta Scaligeri, Putecani, & Jurati, cum sex aliis, *forem*. quod probarem, nisi *foribus* mox sequeretur. HEINSIUS. Sed vide ad II. Amor. Eleg. XIX. 38.

13. *Vidi ego cum foribus.*] Meliores scripti vè

ego non agnoscunt. quare licet tollatur. HEINSIUS. Sed vide ad III. Epist. 47. *Foribus lassus prodes aperis* Moreti unus & alius.

17. *Lateri spatiantis adhaesi.*] In nonnullis, *patienter adhaesi*. NAUGERIUS. In quodam manuscripto legitur, *patienter*, quae lectio valde placet. MARIUS. *Patienter* Puteanus cum duobus aliis. HEINSIUS.

19. *Scilicet ut populo per me comitata placebat.*] Rectius hoc carmen in manuscriptis exemplaribus ita legitur:

Scilicet ut populo per me comitata placebat.

MARIUS. *Comitata per me* potest quidem tolerari, ut Epist. III. 29. *Per quos comitata redirem*. sed jam praecedenti disticho de hoc egerat. Francof. & Palatinus, *cantata*, quod magis placet. ut I. Amor. III. 25.

Nos quoque per totum pariter cantabimur orbem,

Supr. II. Amor. XVII. 33.

Nec nisi tu nostris cantabitur ulla libellis.

II. Trist. 427.

Sic sua lascivo cantata est saepe Catullo
Femina.

IV. Trist. 10.

Morarat ingenium totam cantata per urbem,
Nomine non vero dilla Corinna mihi.

Sic Eleg. seq. v. 7. dicit, *suis libellis innotuisse*. & notum est, quanti Poëtae faciant & sicut operam suam, qua puellas carminibus celebres faciant. Prop. III. 1. 55.

Fortunata meo se qua us celebrata libello,
Carminea erant formosae tot monumenta tuae.

BURMANNUS.

- Turpia quid referam vanae mendacia linguae,
 Et perjuratos in mea damna Deos?
 Quid juvenem tacitos inter convivia nutus;
 Verbaque compositis diffimulata notis?
- 25 Dicta erat aegra mihi: praecepta amensque cucurri.
 Veni; & rivali non erat aegra meo.
 His, & quae taceo, duravi saepe ferendis.
 Quare alium pro me, qui queat ista pati.
 Jam mea, votivâ puppis redimita coronâ,
- 30 Lenta tumescentes aequoris audit aquas.
 Define blanditias, & verba potentia quondam,
 Perdere. non ego sum stultus, ut ante fui.
 Luctantur, pectusque leve in contraria tendunt,
 Hac amor, hac odium: sed, puto, vincit amor.
- 35 [Odero, si potero: si non, invitus amabo.
 Nec juga taurus amat: quae tamen odit, habet.]
 Nequitiam fugio: fugientem forma reducit.
 Averfor morum crimina: corpus amo.
 Sic ego nec sine te, nec tecum vivere possum:
- 40 Et videor voti nescius esse mei.
 Aut formosa fores minus, aut minus improba, vellem.
 Non facit ad mores tam bona forma malos.
 Facta movent odium; facies exorat amorem.
 Me miserum! vitiis plus valet illa suis.
- 45 Parce, per ò lecti socialia jura, per omnes
 (Qui dent fallendos se tibi saepe) Deos,

Perque

26. *Veni; & rivali.*] Hæc copula & non est in MSS. exemplaribus. MARIUS. *Veni; & rivali* scripti plerique cum prima editione. forte, *at rivali*. HEINSIUS.

27. *His, & quae taceo, duravi saepe ferendis.*] Pro, *Obdurui*: est enim hic absolutum *Durare*, eodem modo positum, ut apud Virg. lib. 1. 207.

Durate, & vosmet rebus servate secundis.

MICILLUS, Vid. ad Quinctil. ix. 2.

28. *Qui velis ista pati.*] *Qui queat* Medic. & Editio prima.

29. *Jam mea votiva puppis redimita corona Lacta tumescentes aequoris audit aquas.*] Solebant veteres nautae, ubi in portum pervenerant, naves coronare. Virgil. lib. iv. Aeneid. 418.

Puppibus & lacti nautae imposuere coronas.

CIOFANIUS.

30. *Lenta tumescens.*] *Lenta* scribendum, quaequid libri veteres dissentiant. dixi Epist. xix. 38. Et at nunc eam conjecturam invenio confirmatam in codice Arondeiano. HEINSIUS.

32. *Non ego sum.*] *Non ego nunc* Scriverianus. rectius. HEINSIUS.

33. *Pectusque leve in contraria ducunt.*] Unus Maffeiianus, *versunt*. alter verò, *tendunt*. CIOFAN. *Tendunt* meliores. nonnulli, *versunt*. lib. 1. Trist. III.

Tunc cum in contraria versis.

Sequenti versu vincit, pro vincet iidem praestantiores. HEINSIUS. *Pectusque meum* Bernensis.

35. *Odero, si potero.*] Distichon hoc Ovidianum non videtur esse. HEINSIUS.

37. *Reducis.*] *Reduces* Putcaneus. IDEM.

39. *Sic ego nec sine te.*] Imitatus Martialis XII. 47.

Nec tecum possum vivere nec sine te.

Idem VIII. 53.

*O quam te fieri Catulla, mallet
 Formosam minus, aut magis pudicam.*
 DOUZA.

43. *Facta movent odium.*] *Movement* quidam codices.

Perque tuam faciem, magni mihi numinis instar;
 Perque tuos oculos, qui rapuere meos;
 Quidquid eris, mea femper eris. tu felige tantum,
 50 Me quoque velle velis, anne coactus amem?
 Linteâ dem potius, ventisque ferentibus utar;
 Ut quamvis nolim, cogar amare tamen.

ces. *merent* pro merentur. Medicamine Faciei, *mundicie crimina nulla merent*, si tamen locus iste est sanus. HEINSIUS.

44. *Plus valet.*] *Plus placet illa Mentelii alter.*

46. *Qui dant.*] *Qui dent* legendum cum codice

Neapolitano. vide notas ad Epistolam xv. §f. 107; HEINSIUS.

47. *Magni mihi numinis instar.*] Martialis VII. 11.

Perque tuas aures, magni mihi numinis instar;

E L E G I A X I I.

Q Uis fuit ille dies, quo tristia femper amanti
 Omina non albae concinuistis aves?
 Quodve putem fidus nostris occurrere fatis?
 Quosve Deos in me bella movere querar?
 5 Quae modo dicta mea est, quam coepi solus amare,
 Cum multis vereor ne sit habenda mihi.
 Fallimur? an nostris innotuit illa libellis?
 Sic erat: ingenio profuit illa meo.
 Et merito. quid enim formae praeconia feci?
 10 Vendibilis culpâ facta puella meâ est.
 Me lenone placet. duce me perductus amator.
 Janua per nostras est adaperata manus.

An

1. *Quis fuit ille dies.*] Imitatus auctor Elegiae de spe in Catal. Pith. pag. 38. O Superi! quis fuit ille dies?

3. *Quodve putem fidus nostris occurrere votis.*] *Fatis* Puteaneus & multi alii. Epistola Oenones vulgatam tuetur:

Quis Deus opposuit nostris sua numina votis?

HEINSIUS.

4. *Bella movere.*] *Parare* Francof. a. m. s. vid. III. Epist. 123.

5. *Quae modo dicta mea est.*] Propertius II. VII. 6.

Nec mea dicitur, quae modo dicta mea est.

DOUZA.

5. *Quam coepi solus amare.*] De Corinna exponit hanc Elegiam Commentator: sed quod de hac proprie intelligendum sit, certe nusquam docet. Potest autem & de altera intelligi, quando supra ad Graecinum Elegia decima libri secundî, se duas amare coepisse dicit. Et de Corinna, quam dixit, sedulo semper cavet, ne quae esset, vulgo

innotesceret. Itaque ne hodie quidem verum ejus nomen certo scitur. MICYLLUS.

6. *Ne sit habenda.*] Junii, *amanda*, ut sit repetitio. sed vulgata recte se habet. & capio, ut apud Terent. Andr. 1. 1. *Quis heri habui Chrysidem.* Virgil. Eclog. III. 107. *Phyllida solus habeo.* & ita passim alii. vid. & ad Epist. xx. 128. BURM.

8. *Sic est.*] *Sic oras* meliores. nisi quod Sarravianus cum duobus aliis, *Sic eris.* lib. 1. Eleg. 11.

Sic erat, haeserunt molles in corda sagittae.

HEINSIUS.

11. *Duce me perductus.*] In nonnullis, *perductus amator.* NAUGERIUS. Legitur etiam, *perductus*, utrumque recte. MARRIUS. *Perductus* Puteaneus & quatuor alii. hinc *perduflores* pro lenonibus apud Comicos. Apulej. Metam. IX. *Jamque nocte promotâ solum perducit ad domum, probeque capite comectum amatorem strenue infert adusque dominae cubiculum.* A. Gell. Noct. Att. lib. VI. cap. 8. de Scipione: *Virginem sempersivam ferma egregia captam perductamque ad se, patri involatam reddidit.*

V V V 2

MOX

An profint, dubium; nocuerunt carmina certè.

Invidiae nostris illa fuere bonis.

15 Cum Thebe, cum Troja forent, cum Caesaris acta;

Ingenium movit sola Corinna meum.

Averſis utinam tetigiffem carmina Muſis;

Phoebus & inceptum deſtituiſſet opus!

Nec tamen, ut teſtes mos eſt audire Poëtas,

20 Malucram verbis pondus abeſſe meis.

Per

mox de Alexandro Magno: *Darii uxorem proſilio magno captam, videre noluit, perducique ad ſe prohibuit.* idem & *deducere* dicebant. HEINSIUS. Quibus tamen in locis etiam proprie de captivis poteſt capi, de quo vide Gronov. ad Liv. xxx. 12. *productus* hic maluit Douza, ut patet ex ejus annotatis ad lib. 1. Art. Am. 126. de *deducere*, vid. ad Epiſt. ix. 121. & xvi. 313. *conductus* habebant Bernenſis, Junii, Moreti unus & quatuor alii. *adulter* etiam Moreti primus. BURMANNUS.

13. *Docuerunt carmina ſemper.*] Eſt in omnibus impreſſis exemplaribus ita legitur, tamen, quia id ſenſus exigis, legendum ex manuſcriptiſque codicibus auctoritate omnino eſt, *Nocuerunt carmina certè.* Dubium id, inquit, minimè eſt, carmina mihi obſiſſe. MARIUS. Uterque liber Maſſeian. *ſemper.* CIOGAN. *Semper* editio prima & octodecim ſcripti.

15. *Cum Thebe, cum Troja foret.*] *Foret* prima editio cum quinque ſcriptis. eadem *Thebe* quoque agnoſcit. atque ita Puteaneus. neque aliter Statius pluresque ex antiquis ſingulari numero. HEINSIUS. Vid. ad Metam. xii. 108. conjungit autem hæc duo bella, Thebanum & Trojanum, ut celeberrimam Epici carminis materiam. ita & ii. Triſt. 317. & Anacreon Od. 2.

Θέλω λέγειν Ἀπριλιάς,

Θέλω δὲ Κάρμυ ἕξειν.

Et Od. xvi.

Ἐὖ μὲν λέγειν τὰ Θέβης,

Ὁ δ' ἐν Φρυγίῳ ἀντάς. BURMANNUS.

17. *Adverſis.*] *Averſis* in iſdem libris. CIOGAN. *Adverſis* Puteaneus & complures alii. Propertius lib. iv. Eleg. 1.

Averſis Muſis cantas, averſus Apollo eſt. Ita enim in vtuſiſ nonnullis codicibus ſcribitur; in aliis, *acerſis lacrymiſ cantus.* ſed de vera ejus loci ſcriptura dicetur iii. Art. Am. 672. vid. initio Epiſtolæ vi. HEINSIUS. *O utinam adverſis* Editio prima, Berſmanni, & codex Bernenſis. *tetigiffem* autem eleganter, quod verbum puto reddendum Martiali lib. iii. Epiſt. 38.

Si nihil hinc veniens, tangens carmina nobis,
Ita in tribus Voſſiani codicibus invenit. vulgo *ſanguentur*, quod obſivium in hac re librarij arripuerunt. apud eundem lib. xi. 4.

At quam viſſuras poteramus pangere chartas,

Ubi quatuor Voſſiani codices habent, *tangeri.* BURMANNUS.

19. *Nec tamen.*] Scripiſſe credo Naſonem, *nunc tamen*, ut respondeat ultimo diſticho hujus Elegiæ. vel, ſi vulgata retinenda, cum Francofurt. legendum eſſet, *pondus abeſſe*, vel cum tribus aliis, *ineſſe.* IDEM.

20. *Malucram.*] *Malucram* ſcripti. HEINSIUS.

21. *Per nos.*] Poſt hunc verſum interſerit primus Palatinus:

*Nunc hoſtem patitur cum reliquis avibus
Altera Scylla maris monſtrum medicamine Circes
Pube premit &c.*

21. *Canos ſurata capillos.*] *Canos* Puteaneus & quinque alii, quod ſit, pretioſos. ſed male. Metam. viii. 9. de Niſo:

*Inter honoratos medio de vertice canos,
Crisin inhaerens magni fiducia regni.*

HEINSIUS.

22. *Rapidos.*] In manuſcriptis exemplaribus ſerè omnibus, *Rabidos* legitur, & rectius. Sic etiam lib. xvi. 66. Metam. de Scylla inquit:

*Statque canum rabies, ſubjettaque terga ſerarum
Ingeniſ truncis utroque extante coirces.*

MARIUS.

24. *Abantiades.*] Malè quidam Perſeum Abantiſ nepotem intelligunt: licet Naſo etiam lib. v. Metam. de ipſo Perſeo dicat 136.

*Viſſer Abantiades patrius cum conjuge maris
Intrat.*

Nuſquam enim lectum eſt, ut Perſeus à Pegaſo equo veſtus fuerit. Hic igitur Abantiades ſignificat Bellerophonem Glauci regis Ephyræ filium, & alterius Abantiſ nepotem: qui uſus eſſe dicitur Pegaſo alato equo, cum devicit Chimaeram: quod monſtrum (ut in Theogonia ſcribit Heſiodus) tria habebat capita, unum leonis, alterum ipſius Chimaeræ, tertium draconis. Naſo lib. x. Met. 646.

*Quoque Chimaera jugo mediſ in partibus hircæ,
Pellis ex ora lææ, caudam ſerpentiſ habebat.*

Singula autem ejus capita (ut idem Heſiodus eſt auctor) ignem efflabant. Sed re vera mons eſt Lycaæ, cujus cacumen flammas evomebat, juxta quod erant leones: media autem paſcus, ima verò montis ſerpentibus plena. Hunc Bellerophon habitabilem fecit: unde Chimaeram dicitur dimiſiſſe.

Per nos Scylla, patri canos furata capillos,
 Pube premit rabidos inguinibusque canes.

Nos pedibus pennas dedimus, nos crinibus angues.

Victor Abantiades alite fertur equo.

25 Idem per spatium Tityon porreximus ingens:

Et tria vipereo fecimus ora cani.

Fecimus Enceladon jaculantem mille lacertis;

Ambiguae captos virginis ore viros.

Acolios

uisse, ut Servius ait. **MARRUS.** Multis hoc loco contendit Commentator, non de Perseo, sed de Bellerophonte hunc verum accipiendum: ipsumque Bellerophontem nepotem vocat Abantis cujusdam, qui sit diversus ab eo, ex cujus genere descendit Perseus. Ego verò, ut maximè concedam, Perseum Pegaso equo nusquam vectum (quamquam diversum huc etiam ex nostris quidam tradidere) Bellerophontem tamen *Abantiadem* dici, non facile dederim: quando ejus genealogiae, quae hic à Commentatore affertur, nullum certum extat testimonium. Et contra Homerum eundem Bellerophontem, Glauci Corinthii filium, Sisyphi nepotem dicit: praesertim quando Perseus Medusam occidit, ex cujus sanguine Pegasus natus à quibusdam traditur. Quod si autem coactam & anxie quaesitam expositionem admittere velimus, hic locus etiam ita exponi potest: Abantiades victor fertur, id est tractatur, sive celebratur, equo alite, hoc est, quia ex ea caede, quam ipse perpetravit, equus ales sive alatus procreatus fuerit. Sed quis scit, an alibi apud Graecos (ut fuerunt varia ejus gentis ingenia) lectum fuerit à Poëta, Perseum alite equo sive Pegaso vectum esse? Nam & Boccattius de Perseo idem annotavit: nisi quod certum autorem ejus rei non allegat. **MICVLIVS.** Huetius in notis ad Epigrammata Graeca lib. 1. pag. 3. putat Ovidium hic memoria lapsum, *Abantiadem* vocare Bellerophontem, cum nullus Abas inter ejus majores referatur, sed inter Persei, quia nullus Poëtarum Pegasum dar Perseo, sed omnes uno ore Bellerophonti. Hinc quia Pegasum Poëtae fingunt natum ex sanguine Medusae, cum ipsi caput à Perseo esset resectum. (vide late Tzet. ad Lycophr. Alexand. v. 17.) rectè dicit eum victorem Pegaso vectum remeasse in patriam. Pegasum Neptuni & Medusae filium facit Statii Scholiae ad vii. Theb. 338. vide ad vi. Metamorph. 119. postea interfuit hic equus, à Diis missus, Bellerophonti, altera interpretatio Micylli, quam & Marius habet, qua fertur capitur pro celebratur a nobis Poëtis, coacta & dura est, neque puto Poëtam tam ambiguae locutum. nam quis haec legens non conjungeret, *fertur equo*, & intelligeret, *portatur* & non in eo mirum illud quaereret, quod à Poëtis canatur, quod

alite equo per aëra sit vectus. quare statuendum est, Persea reducem à Medusae caede, Pegaso remeasse, qui postea à Diis missus est Bellerophonti. **BURMANNUS.**

27. *Fecimus Enceladum.*] *Enceladon* Moreti unus: Puteaneus deficiebat hoc loco. **HÆMIVS.** Francof. etiam, *Enceladon.*

28. *Ambiguae captos virginis ore viros.*] Haec seorsim accipio dicta, non cum superioribus jungenda. Intelligo autem per viros captos, sive deceptos, socios Ulyssis: per os virginis ambiguae, tantum Sirenum, quae superiore sui parte virgines erant, inferiore pisces referebant. Ponitur autem singularis numerus pro plurali, per *ἑκατάληπτον*. Quamquam si quis omnino pugnet, Circe per ambiguae virginem intelligendam, & *ambiguae* pro *vafra* & *dolosam*, os autem pro incantatione magica accipienda esse, cum eo non anxie contenderim. De Sirenibus autem Homerum vide Odyss. xii. **MICVLIVS.** Dubito valde, an hic vel Sirenes vel Circe intelligi debeant. Certe Circe virginem dici posse non puto, quae teste Diod. sic lib. iv. pag. 173. nupta antea fuerat Regi Sarmatarum, quo occiso in Italiam deum venit. nec tam captos ejus ore viros, quam veneficiis verfos in porcos Poëtae canunt. major species est in Sirenibus, sed dura haec enallage, ut una virgo ponatur pro plurimis. Quare forte Sphingia intellexerit Naso, quae cepit revera viros, neque movere quemquam debet, quod fabula Sphingis non referatur in libris *Metamorphoseon*: nam plures hic recensentur, quam quas ex professo tractavit Poëta: sic Tityi, Enceladi, Atrei, Tantalii & aliorum fabulas non integras inferuit operi suo mythico, quamquam eorum aliquoties in transitu meminerit. & perierunt etiam quaedam scripta Poëtae nostri, quibus haec contineri ponentur. Quod si non placeat, aliam hic fabulam latere quodderim de virgine quadam, quae nunc à me reperiri nequit, quae mutando formam suam, vel responsis dubis & ambiguis decepterit viros. nam id videtur epitheton *ambiguae* notare. ita enim *ambiguis* *Praxias* lib. ii. Met. 8. & Val. Flac. ii. 118. & Sil. vii. 436. pro *vafra* autem *ambiguae* dici non placet, quamvis eo sensu etiam Sphix *ambigua* fuisset **BURMANNUS.**

V V V 3

19. 200

Aeolios Ithacis inclusimus utribus Euros :

- 30 Proditor in medio Tantalus amne sitit.
De Niobe filicem, de virgine fecimus urfam:
Concinit Odrysiū Cecropis ales Ityn.

Juppiter aut in aves, aut se transformat in aurum:
Aut fecat impositā virgine taurus aquas.

- 35 Protea quid referam, Thebanaque femina, dentes?
Qui vomeret flammās ore, fuisset boves?
Flere genis electra tuas, Auriga, sorores?
Quaeque rates fuerint, nunc maris esse Deas?
Aversumque diem mensis furialibus Atrēi?

- 40 Duraque percussam faxa secuta Iyram?

Exit

29. *Inclusimus.*] *Inclusimus* Francofurtensis.

30. *Proditor Tantalus.*] Quod, ut puto, Deorum arcana cum mortalibus communicasset. Idque ostendit Euripides initio Orestis, ubi ita est:

Ὅτι θεῶς, ἄβρωτος ἄν,
Κονῆς τραπεζῆς ἐξέωμ ἔχων ἔσθον
Ἀκίλατον ὄρχη γλώσσαν, αἰσχρῆν νόστον.

Id est:

Quod cum esset homo (Tantalus) cum Diis
Habens aequalem dignitatem communis mensae,
Habuit effrenam linguam, turpissimum morbum.

Hoc idem apertissime innuit hic Noster supra Elegia & lib. II. hujus operis:

Quaerit aquas in aquis, & poma fugacia captas
Tantalus; hoc illi garrula lingua dedit.

Et lib. II. De Arte:

Tantalus in media garrulus ariet aqua.

Vide & Hyginum cap. LXXII. CIOFANUS.

34. *Aquas.*] *Aquam* Scriverii & alter Putaenus. vid. supr. Eleg. VI. 2.

37. *Flere genis Auriga suis electra sorores?*] Ita quidem in omnibus impressis exemplaribus adhuc lecutatam est, sed mendose: nullus enim senius, qui quidem apertus sit, ex hac lectione potest elici. Legendum igitur, ut est in manuscriptis:

Flere genis electra tuas, Auriga, sorores.

Ut sit apostrophe ad Phaëtonem, qui cum in Solis curru auriga esse voluisset, nec equos ferocissimos inhibere potuisset, quo minus illi temerē in quamcumque partem ruentes, omnia incendio vastarent, à Jove fulmine ictus, in Padum decidit. ejus autem forores fratrem mortem inconsolabiliter dolentes, die noctuque collachrymabantur: unde Jovis miseratione in arbores ipsae, earum lachrymae in electra mutatae sunt. fabula narratur à Nafone lib. XI. Metam. ordo est, ò Auriga, subaudi a superioribus *quid referam*, tuas forores flere electra genis. *Flere genis*, ut lachrymas emittere. Ovid. in Metam. 364.

Inde fluunt lachrymae, stillataque rore rigescunt
De ramis electra nevis, quae lucidus amnis
Excipit, & nurius mistis gestanda Latinis.

Flere in hoc loco verbum est transitivum. Genas hic accipe partes, quae supra & infra oculos ambiunt. Plinius in fine lib. 10. de Natur. Hist. Dormire tamen existimant, non oculorum argumento, quia non habent genas. MARCUS. Sic in altero Maff. rectius in altero:

Flere genis electra tuas, auriga, sorores?

Qua de re sic Hyginus cap. CLIV. Phaëton Clymenā Solis filii, & Ateropes Nymphae filius, quam Oceanitidem accepimus, cum indicio patris avum Solem cognovisset, impetratis curribus malus usus est: nam cum esset propius terram volens, vicinis igni omnia conflagravit; & fulmine ictus, in flumen Padum cecidit. Hic amnis à Graecis Eridanum dicitur, quem Pherecydes primus vocavit. Indi autem quid calore vicini ignis, sanguis in atrum colorem versus est, nigri sunt facti. Sorores autem Phaëtonis dum interitum desunt fratris, in arbores populus sunt versae. Harum lachrymae, ut Hesiodus indicat, in Electrum sunt duratae: Heliades tamen nominantur. Sunt autem Merope, Helie, Argle, Lampetie, Phoebea, Estherie, Dioxippe. Vide & lib. II. Metamorphoscos. CIOFANUS.

38. *Quaeque rates fuerant.*] *Fuerint* legendum cum octo libris. possit & fuerant referri. HEINS.

39. *Aversumque diem mensis furialibus Atrēi.*] Vide Senecam in Thyeste, ubi loquitur Nuncius cum Choro. Hyginus ad historiam refert. ejus verba sunt cap. CCLIIII. Atrēus & Thyestes germani, cum in dissensione sibi nocere non possent, in simulatam gratiam redierunt; qua occasione Thyestes eorum fratris uxore concubuit. Atrēus verò ei filium epulando apposuit: quare Sol ne pollueretur, aufugit. Sed veritatis hoc est: Atrēum apud Mycenae primum Solis Eclipsim invenisse: cui invidens frater ex urbe discessit. CIOFANUS. Feralibus malebat Francus.

40. Per-

Exit in immensum fecunda licentia vatum:

Obligat historicà nec sua verba fide.

Et mea debuerat falso laudata videri

Femina. credulitas nunc mihi vestra nocet.

40. *Percussam byram.*] *Percussas byras* Francof. Bern. Saravii & multi alii, ut & ad Orphei & Amphionis fabulas respiciatur.

41. *Exit in immensum fecunda licentia vatum.*] Duo Maffean. *juvunda licentia vatum.* CIOFANUS. *Facunda* Francofurt. Scriberi duo Palatini, Ber-

nenfis & octo alii. *juvunda* quindecim, *juvunda* tres codices.

44. *Nistra.*] Mendose sic. Rectius in manuscriptis exemplaribus legitur, *Vestra*: alloquitur enim rivales suos Poëta. Quod, inquit, meis carminibus nimium creduli fuistis, id mihi nocet. MARTIA,

E L E G I A X I I I.

Cum mihi pomiferis conjux foret orta Faliscis;
Moenia contigimus victa, Camille, tibi.

Casti sacerdotes Junoni festa parabant

Per celebres ludos, indigenamque bovem.

5 Grande morae pretium, ritus cognoscere: quamvis
Difficilis clivis huc via praebet iter.

Stat

1. *Pomiferis Faliscis.*] Duplices Falisci in Italia a Geographis constituantur. alter Etruriae populus, alter prope Soracte montem, quos *Aequos Faliscos* Virgilius, Strabo, & Diodorus Siculus dixerunt, etsi locis nonnihil apud duos posteriores depravatis. Hi via Flaminia inter Otriculos & Romanos positi teste Strabone. Ego autem unicos tantum Faliscos agnosco, quorum limites nunc latius se extenderint, nunc arctiore termino sint circumscripti. quique foederatis sibi Etruscis quandoque sint accentiti. hos Frontinus *Coloniam Junoniam* appellat, ob Junonem impense illic cultam, *Colonia Junonia*, quae appellatur *Faliscos*. sic & Nostro in Fallis, *Junonicolas Faliscos* dicuntur. & sane Faliscos Coloniae Junoniae nomen Nasonis aetate sortitos ex eo liquet, quod hanc a triumviris Coloniam assignatam fuisse ex Frontino constat qui alio loco eandem nomine *Celoniae Junoniae*, non additis *Faliscis*, designat: pari modo C. Gracchus Carthaginem insauratam *Celoniara Junoniam* nuncupavit, teste Solino, ac aliis. *Monte Viasone* contendent esse *Faleriam* Geographi nostrorum temporum. sed in eo quoque fallunt. recte autem, *pomiferis Faliscis*. colles enim agri Gallefani (nam oppidum Gallefium Faleriae vicinum) aetate nostra *Pomaribus* adhuc dici est in comperto, qua Tiberim versus excurrunt, etsi nihil praeter quercus arborum in illo tractu sit invenire. HERNIUS. *Pinisfir* editio prima, Palatinus tertius & duo alii. vide Cluver. lib. II. Ital. cap. 3.

2. *Moenia contigimus victa, Camille, tibi.*] Apotrophe ad M. Furium Camillum, qui Vejentes vicit. Vide quae notavi in Scholiis in lib. I. Fast. CIOFAN. Excerpta Putecanei & Jureti tamen cum otio scriptis, *culta tibi*, ut Vejoes designet. multi ex scriptis, *juncta tibi*, vel, *juncta tuis*. HERNIUS.

3. *Junoni.*] Editio prima, & tertius Moreti, *Junonia*. ut & XI. Metam. 578. legendum: *Ante tamen cunctos Junonia templa frequentas.* Et Trist. II. 291.

Proxima adoranti Junonia templa subibat. IDEM.

4. *Per celebres ludos indigenamque bovem.*] *Es celebres* scripti plerique cum prima editione. Jureti Excerpta, *indigena quoque Jovi*. frustra. Faliscus enim ager victimis pascendis dicatus. HERNIUS. Sic Columella VI. 2. *Indigena bos melior, quam peregrinus. Indigenam potionem* Florus lib. II. dixit. *Indigenam Deum* Naso VI. Metam. 330. *Indigenas apres* XIV. 343. BURMANNUS.

5. *Grande morae pretium.*] *Poco meritum* sex codices. Forte, *Grande loco meritum*. Martialis lib. VIII. Epig. LXIV.

Grande loci meritum testantur & altera dona.

Sed vulgata scriptura bene se habet. Epistola VI. 76:

Grande mercae pretium tuae futurae via est.

HERNIUS.

6. *Quamvis Difficilis clivis huc via praebet iter.*] In uno Maffean. *clivus huc mihi praebet iter*. In altero, *clivus sed via praebet iter*. Ultra melior fit lectio, mihi adhuc non liquet: satis enim fuit & hic,

Stat vetus, & densâ prænubilus arbore lucus.

Adspice; concedas numen inesse loco.

Accipit ara preces, votivaque tura piorum;

10 Ara per antiquas facta sine arte manus.

Hinc ubi praefonuit sollemni tibia cantu;

It per velatas annua pompa vias.

Ducuntur niveae, populo plaudente, juvencae,

Quas aluit campis herba Falisca suis:

15 Et vituli, nondum metuendâ fronte minaces;

Et minor ex humili victima porcus harâ:

Duxque gregis cornu per tempora dura recurvo.

Invisa est dominae sola capella Deae.

Ilius

hic, & alibi librorum fidem repraesentare. Interea volo iudicium mihi ampliari, quod cum annis & studiorum assiduitate crescit, quamvis hoc litterarum genus penitus omittere, & ad juris civilis disciplinam abhuc anno animum appellere decreverim. Itaque doctiorum, & profectioni aetate hominum iudicio quamplurima permisi. ad institutum revertor. CIOFANUS. In uno Mediceo & Politiani erat minime contemnenda lectio:

*Granda moras pretium, ritus cognoscere Grajas,
Difficilis quamvis huc via praebet iter.*

Sacra enim haec Iulonia ex Graecia translata minime dubium. vid. infr. §l. 27. *Via fecit iter Bernensis & unus Heinſii.* quod desumptum ex lib. II. Art. 332. *Ducit iter* alius codex. BURMANNUS.

8. *Concedas numinis esse locum.*] *Numen inesse* Iseo Excerpta Scaligeri, Puteani, ac Jureti, cum nostrorum multis. Fast. III. 295.

*Lucus Aventino suberat niger ilicis umbra,
Quo possit viso dicere, numen inest.* HEINſIUS.

9. *Aspicit.*] Mendose sic. *Accipit* est vetus & sine lectio. MARIUS. Hanc (*Accipit*) habent lectionem iidem libri. verè. CIOFANUS.

11. *Hic ubi personnis.*] *Praefonuit* sex scripti, pro *Hic*, haec Sarravianus. tres alii, *Hinc*. Lege, *Huc*. HEINſIUS.

12. *Annua pompa.*] *Aurea* Palatinus unus, quod reperitur ex vers. 29. & supr. Eleg. II. 44. puto. *Candida pompa* Morci primus & Francof. a manu secunda. *Per vallatas vias* idem Francof. & Palatinus. primus. *Vulgatas* Scriverianus.

13. *Ducuntur niveae populo plaudente juvencae.*] Et ex hoc loco & ex multis aliorum auctorum locis perspicuè constat veteres in sacrificiis boves candidos interficere consuevisse. CIOFANUS.

14. *Quas aluit campis herba Falisca suis.*] Plinius lib. II. cap. 103. *In Falisco*, inquit, *Citumnus annis perata aqua, candidos boves facit.* Cum igitur dixisset Poëta:

Ducuntur niveae populo plaudente juvencae.

Statim subjungit:

Quas aluit campis herba Falisca suis.

Perinde ac si dicat: Quales peculiariter in agro Falisco habentur, propter amnem Citumnum, cujus aqua candidas facit. De Citumno autem meminit & Virgil. in Georg. lib. I. 146.

*Hinc albi, Citumno, greges, & maxima taurus
Victima, etc.*

Solebant enim: ex eodem agro, propter candorem, etiam Romam accerri victimae: ut idem Poëta I. Fall. 81. indicat, ubi ait:

*Jamque nova praetentur fustes, nova purpura fulget,
Et nova conspiciunt pondera sentis ebor.*

Colla rudes operum praebens ferienda juvenci,

Quos aluit campis herba Falisca suis. Micyll.

Repetit hunc verum lib. I. Fall. & lib. IV. De Ponto. CIOFANUS. *Terra Falisca* Regius Bernensis & sex alii.

15. *Metuendâ fronte minaces.*] Alter Puteaneus, *metuendi fronte minaci.* ut Metam. XI. 37.

Cornuque minaci

Divellere boves. BURMANNUS.

17. *Duxque gregis.*] *Virque* Gregis Scriverii. deinde, *dura retrorsu*, vel, *retorso* Francofurtensis. vid. ad Epil. IV. 79.

19. *Ilius iudicio Sylvio inventa sub alciis, Dicitur inceptam desistuisse fugam.*] Obscura fabula est, quam hic tangit Poëta: neque alibi apud eos auctores, qui extant, tradita. Bis autem fugisse Juno traditur. Semel, quando virgo adhuc exiliens, Jovem amoris impulsu illam persequentem fugiebat: quo tempore Jupiter se etiam in cuculum convertisse dicitur, ut fugientem ea specie falleret.

Quam avem illa postea cepit, & inter ludicra sua habuit: ut in Corinthiacis meminit Pausanias. Ex iterum, quando Dii communiter omnes fugerunt in Aegyptum, metu gigantum. Sed hic de priorè fuga intelligere malim: tamen nihil certi pronuntiare possum. Porro ut hoc quoque addamus, meminit Poëta lib. I. de Ponto, Eleg. 8. hortorum quorum-

- Illius indicio filvis inventa sub altis
 20 Dicitur inceptam destituisse fugam.
 Nunc quoque per pueros jaculis incessitur index;
 Et pretium auctori vulneris ipsa datur.
 Quà ventura Dea est, juvenes timidacque puellae
 Praeverrunt latas veste jacente vias.
 25 Virginei crines auro geminacque premuntur:
 Et tegit auratos palla superba pedes.
 More patrum Grajo velatae vestibus albis
 Tradita supposito vertice sacra ferunt.
 Ore favent populi, tunc cum venit aurea pompa:
 30 Ipsa sacerdotes subsequiturque suas.

Argiva

quorundam, quos circa Flaminiam viam aliquando habuerit, his versibus:

*Nec quae pemiserit pestes in collibus hortos,
 Spectat Flaminiae Claudia juncta vias.*

Hos igitur ex hac Elegia colligimus in Faliscis fuisse: sive eas ab uxore hac Falisca, sive aliunde acquisivit. Quod ex hic addo, ut quae illic in eundem locum annotavimus, ex his magis clarescant. MICILLUS.

20. *Destituisse.*] Repetisse, alias legitur, *destituisse*, id est deseruisse. utrumque recte. MARTUS. *Destituisse* in uno Maffean. placet. CIOFANUS. *Destituisse viam* Francof. pro diversa lectione. *Indicium* quoque Palatinus primus, ut ita *judicium*, de quo vide ad Epist. III. V. 104.

24. *Praeverrunt latas veste jacente vias.*] *Praeverrunt* optime Excerpta Scaligeri, Puteani, ac Jureti: etiam Arondelianus libet pro diversa lectione. Auctor Moreti:

Et cinctus villosas tergora caprae,

Praeverrit caudâ siliens gremiumque molarum.
 Ubi insolenter *gremium molarum* dixit. sed scribe:

Praeverrit caudâ siliens, gremioque molares.

Gremio, id est caprae tergote, quo cinctus erat. sic *togae gremium* Florus dixit. unus tamen Medicus, *velarant*. unus Vaticanus, *Praeverrunt*. Junianus, *Praeverrunt*. alius Vaticanus, *Straverunt*. Forte, *Praesternunt*. Statius Propempt. Metii Celeris:

Quas sibi praesternas vivax altaria Phoenix,

Idem Pietate Abascanti v. Silv. 1.

Egressasque jubet veteres horridas aetris

Lumines purpureae tristis laxare tenebras,

Straeque & Elysiis animas praesternere feres.

Ita scribendum: *Laxare* pro aperte reposuimus ex veteri editione Parmenii. B. Paulinus lib. 1. de vita B. Martini:

Ergo iter adgresso pietas comes ibat, & omnis

A domino missus praesterverat Angelus eras.

Ita vetustus codex, quod immerito mutatum. HEINS.

Praesternunt non displicet, quia *jacente veste* quae potuerit vias verrere non video. Francius con-jiciat, *praesternunt*. de quo verbo vid. ad 1. Art. 255.

25. *Gemmaeque premuntur.*] Puteaneus alter; Regius unus, duo Moreti, & tres alii, *reguntur*. quod ex lib. 1. Remed. 343. repetitum arbitror:
Auro gemmisque reguntur

Omnia.

Sed ibi recte; hic *premuntur* praefendum, tantam enim auri & gemmarum copiam indicat, ut vix ferendo sufficiant. & ita IV. Fall. 517.

Mistrâque capillos presserat.

Epist. XIII. 39.

Galeâ caput ille prematur.

1. Eleg. x. 6.

Cum premeret summi verticis urna caput.

Virgil. v. 556.

Tensa coma pressa corona.

Et ita passim, ubi de aliquo onere capiti imposto agitur. praeterea mox sequitur, *& regit*. ubi tamen Medicus, *terit*. sed male. 1. Art. Am. 32.

Quaeque regis medos insista longa pedes.

Similis consilio est lib. IV. Fall. 656.

Bis sua sagina tempora frende premis.

Ubi multi codices *quodque*, *regis*. Statius IV. Theb. 130.

Latus omne sub armis,

Ferrea suta tegunt humeros.

Ubi MSS. Lindenbrochii, *premut*. Behotii vero *serunt*, quod pene praeferram, quia suta erant ferrea. BURMANNUS.

27. *Adora patrum sancte.*] *Sancte* adverbium est, licet etiam *sanctae* legatur cum diphthongo, non male fortasse. MARTIUS. *Grate* Excerpta Puteani, Scaligeri ac Jureti. *Lege*, *Graje*. atque ita Arondelianus, & pro diversa lectione Saravianus & Barberinianus. optimus Palatinus, *Grajum*. mox dicit, *Argiva est pompae facies*. Statius Theb. IX. 609.

Argiva est pompae facies. Agamemnone caeso,
Et scelus & patrias fugit Halesus opes.

Jamque pererratis profugus terrarum, fretoque,
Moenia felici condidit alta manu.

35 Ille suos docuit Junonia sacra Faliscos.
Sint mihi, sint populo semper amica suo.

*Militiamque truncem, sexum indignata frequente
Mora nihil Grajo.*

HEINSIUS.

28. *Tradita sacra.*] Sarravianus, *Condita.* ut
Arte Amatoria II. 609.

Condita si non sunt Veneris mysteria cistis.

In Fastis tamen III. 280.

Coeptaque sunt purè tradita sacra coli.

Metam. lib. XI. 92.

— Cui Thracius Orpheus,

Orgia tradiderat cum Cecropio Eumolpo. HEINSIUS.

Tradita retulerem, sed exponerem a sacerdotibus
tradita ferenda virginibus. ut fere Remed. 4.

Tradita qui totius, te duce, signa tuli.

Vel eo sensu, ut in sacris aliis saepe *tradiderunt*
in antiquis inscriptionibus occurrit. vid. Gruter.
CCCLII. 1. & 2. MLXXXVII. 4. & illustravit Philip-
pus a Turre de Mithra cap. v. de ritu autem fe-
rendi sacra vertice vide Turneb. XIII. Adv. 1. ita &
in Palladis sacris II. Met. 711. & Iliadis & Anubidis

Lamprid. Commod. IX. vel *tradita* posset etiam
explicari a majoribus. ut ita I. Pont. II. 102.

Perque manus hujus tradita gentis eat.

Tibul. II. Eleg. 12.

Ritus ut a prisca traditus extat avis.

Sed prior expositio melior. BURMANNUS.
29. *Ore favent populi.*] *Favet populus* unus Po-
litiani & Moreti. Puto, *favent populus.* HEINSIUS.

29. *Aurea pompa.*] Francius malebat, *annua.*
sed hoc praecesserat vers. 12. vide supr. Eleg.
II. 44.

30. *Suos.*] Manuscripta ferè omnia exemplaria
habent, *suas.* & sic legendum esse arbitror: nam
foeminas ferè Junoni sacrificare legitimus. MARIUS,
Suas iidem libri. sequor. CIOFAN. *Consequiturque*
Francof. Junii, Scriverii & plures alii.

34. *Condidi alta.*] *Apia* Francofurt. Bernensis
& quatuordecim alii, cum prima editione. *aula*
Politian. sed rectè ex vers. 6. Marius in monte
positam urbem docuit.

36. *Sint mihi.*] Francius legebat, *sit mihi, sit*
populo; quare & praecedenti versu *lunonis* corrigebat.
amata Francof. & Puteaneus alter pro varia
lectiōne.

E L E G I A X I V.

NON ego, ne pecces, cum sis formosa, recuso;
Sed ne sit misero scire necesse mihi.
Nec te nostra jubet fieri censura pudicam:
Sed, tantum tentes dissimulare, rogat.

5 Non peccat quaecumque potest peccasse negare:
Solaque deformem culpa professã facit.

Quis.

1. *Recuso.*] *Recusum* Scriverii.

4. *Sed tamen ut tentes.*] *Sed tantum ut* Menteliani.
Excerpta Jureti, *Sed tantum tentes.* rectè.
HEINSIUS. *Sed tantum ut* Bernensis. *Hoc tamen ut*
Palatinus.

4. *Rogo.*] In MSS. legitur, *rogat.* scil. censura
nostra. MARIUS. Utrumque exemplar Maffianum,
rogo. CIOFAN. *Rogo* Francof. Bernensis & plurimi alii.

6. *Deformem.*] Vetus & vera lectiō est, *famofam,*

id est infamem. MARIUS. Unum eorundem *deformem*
habet: Alterum vero, *Solaque peccatum* etc. non
malè. CIOFAN. Cum vero editiones antiquiores &
Palatinus cum octo aliis, *deformem* exhibeant,
eam vocem ab Ovidio prophanasse, *famofam*
a glossatoribus, arbitror. *deformis* enim turpem &
famofam notat. ita Suetonius Aug. 35. *Inconditam*
et *deformem turbam Senatorum* vocat. per *incondi-*
ditas Barbarus & Gallos, per *deformis*, notatos a
Censu-

Quis furor est, quae nocte latent, sub luce fateri?

Et quae clam facias, facta referre palam?

Ignoto meretrix corpus junctura Quiriti

10 Adposita populum submovet ante serâ.

Tu tua prostitues famae peccata sinistrae;

Commissi perages indiciumque tui?

Sit tibi mens melior, saltemve imitere pudicas;

Teque probam, quamvis non eris, esse putem:

Quae

Censoribus; quos Caesar in Senatum allegerat, (vid. Caes. 41.) innuens. Claud. 40. *Multa talia utiam privatis deformia.* & Vespal. 23. *Deformia luca.* Justin. vii. 3. *Darius turpi ab Scythia fuga summotus, ne ubique deformis militiae damnis haberetur.* Lucan. viii. 81.

*Deformis abduc vivens maritis,
Summus & aegeri vitatus dolor.*

Horat. Epod. xiii.

*Illic omne malum vino cantuque levato;
Deformis aegrimoniae dulcibus adloquitur.*

Auctor Dialog. de Orat. 36. *Disertum haberi pulchrum & gloriosum, sed contra-mutatum & elinguem deforma habebatur.* *deformis nomen in Halieut. v. Penult. & ita passim. eadem vero varietas apud Claudian. 1. in Rufin. 326.*

Arctos alit. Quo non famosius ullum

Ita edidit Heinſius. sed ante eum *deformis* erat editum. & recte, ut puto; sequitur enim, *turpis habitus &c.* sic ii. Ruf. 83.

Sumus deformes ritus, vestisque Getarum.
BURMANNUS.

7. *In luce.*] *Sub luce* duo ex melioribus. HEINE. Mentelianus vero, *cum luce*. quod majorem in profitendo crimine sedinationem & impudentiam notat. *Cum luce* est enim, simul ac lux orta est. Terent. Adel. v. ii. 55. *Cum prima luce ibo hinc.* S. *De nocte censeo.* Plaut. Cistell. ii. 1. 49. *Pistea autem cum primo luci cras nisi ambo occidero.* & ita forte apud Sueton. Claud. 34. legendum, *Bestiarii Novidianique adeo delecebatur, ut & cum prima luce ad spectaculum descenderet.* vulgo, *ut etiam.* in codice Salmat. *ut & prima.* sed & *cum* in etiam coalescit. nam eodem modo *jam pro cum* librarii obtruserunt Lucano lib. v. 678.

Sed non tam remeans Caesar jam luce propinqua.

Ubi Langermanni codex habet, *cum luce*. illas vero praepositiones *cum, in,* & *sub* saepe deprehendi commutatas. ita iii. Metam. 362. *pro sub Jove,* alii *cum Jove.* & v. 328. *pro in cornibus,*

alii *cum cornibus.* vid. ad 1. Met. 689. BURMANNUS. 9. *Meretrix.*] Martialis 1. 35.

*At meretrix abigit testem velleque seraque,
Raraque summoti formica rima patet.*

DOUZA.

10. *Opposita sera.*] *Opposita* Putaneus cum Jureti Excerptis. vide quae supra ad Elegiam vi. hujus libri notamus. lib. ii. 243. *Artis, quomodo & illic in membranis:*

Atque erit apposita janna forma sera.

Ut & Faſtor. lib. 1. 269.

*Et jam contigerant portam. Saturnia cusses
Demferas appositas injudiosa seras.*

Emenda Tibullum lib. 1. Eleg. 11. v. 80.

*Nunc displices illi,
Quaecumque apposita est janna dura sera.*

Ubi pari modo peccatur. *ponere seram* pro *appone* dixit Juvenalis Sat. vi. v. 345. *Pone seram: cehibe.* idem Sat. ix. *Candelam apponere valvis.* Neque aliter apud Festum in *Adserere* antiqui codices. unde etiam *serae* appellantur, quia foribus admetas apponantur. pari modo *admove* *seram* Propertius quoque dixit lib. iv. Eleg. 11.

*Interdicta viris metuenda lege piatur,
Quas sese admetas vindicatis ara sera.*

Perperam nunc legitur, *quas se summotas vindicatis ara casa,* sensu minus commodo. erat enim oclulum sanum, nam in sequentibus dicit:

Nec tulit iratam janna clausa scitum.

Addere possibus seram Noster in Arte dicit:

— *Et centum duris possibus adde seras.*

Apud Apulejum, *adducta fore pessulis formatis.* HEINŒIUS.

11. *Fama peccata sinistra.*] In manuscriptis legitur, *famas sinistrae.* & rectius. MARIUS.

13. *Saltemque.*] In uno eorumdem libro, *saltemus.* magis probro. CIOFANUS. *Saltemus* meliores, rectius. *imitare* etiam Junianus. probe. tres alii
X x x 2

- 15 Quae facis, haec facito; tantum fecisse negato:
Nec pudeat coram verba modesta loqui.
Est qui nequitiam locus exigit. omnibus illum
Delicium implere stet procul inde pudor.
Hinc simul exieris; lascivia protinus omnis.
- 20 Absit: & in lecto crimina pone tuo.
Illic nec tunicam tibi sit posuisse rubori;
Nec femori impositum sustinuisse femur:
Illic purpureis condatur lingua labellis;
Inque modos Venerem mille figuret amor.
- 25 Illic nec voces, nec verba iuventia cessent:
Spondaque lascivâ mobilitate tremat.
Indue cum tunicis metuentem crimina vultum:
Et pudor obscenum diffiteatur opus.
Da populo, da verba mihi: sine nefcius errem;
- 30 Et liceat stultâ credulitate frui.
Cur toties video mitti recipique tabellas?
Cur pressus prior est interiorque torus?
Cur plus, quam somno, turbatos esse capillos;
Collaque, conspicio, dentis habere notam?
- 35 Tantum non oculos crimen deducis ad ipsos.
Si dubitas famae parcere; parce mihi.
Mens abit, & morior; quoties peccasse fateris:
Perque meos artus frigida gutta fluit.
Tunc amo: tunc odi frustra, quod amare necesse est.
- 40 Tunc ego, sed tecum, mortuus esse velim.

NIL.

om Arondeliano, *judicam*. quomodo libri veteres. Arte Amatoria 1. 439.

— *Imitataque amantum Verba.* HEINSIUS.

Imicere Sabinas Regius a manu prima.

16. *Verba modesta.*] *Verba pudica* Moreti tertius & tres alii.

18. *Sit procul.*] *Stet procul* Puteaneus. sic alibi, *stas pudor ante genas*. HEINSIUS. Vid. II. Art. Am. 151.

21. *Tunicam tibi sit posuisse pudori.*] *Rubori* rectius Sarravianus. nam *pudor* praecesserat. Vide quae observavi ad Epist. xx. v. 102. HEINSIUS.

25. *Cessent.*] *Defens* tres libri. IDEM.

29. *Da populo, da verba mihi.*] Illustrat haec Douza filius ad Propertii lib. 1. Eleg. xvi. 12.

32. *Prior est.*] Ad Liviam 328. *Quaeris & in vacui parte priore tori*. DOUZA.

34. *Collaque conspicio.*] *Compositi dentis* Haf-

nienfis. *Conspicio* Neapolitanus. Lege, *conspicui dentis*. HEINSIUS.

37. *Mens abit.*] *Fugit* Sarravianus. ut lib. II. Artis, *miseram mentemque colorque fugit*. ita libri veteres. Epistola Desjgnirae 135.

Mens fugis admomitu; frigusque perambulat artus. Barberinianus vero & Arondeliano, *Mens habet*, ut & in Tristibus lib. IV. 1.

Temporis adversi sic mihi sensus habet.

Vulgata tamen lectio proba est. Fast. II. 753.

Mens abit & morior, quoties pugnantis imago Me subit. IDEM.

38. *Fluit.*] *Cadit* Palatinus alter. vid. VL. Epist. 63.

39. *Nunc amo, nunc odi.*] Ex manuscripti codicis auctoritate legendum est, *tunc amo, tunc odi frustra*, ne ineptus videatur Poeta. MARIUS. TA
amo.

- Nil equidem inquiram; nec, quae celare parabis,
 Insequar: & falsi criminis inftar erit.
 Si tamen in mediâ deprensâ tenebere culpâ,
 Et fuerint oculis probra videnda meis;
 45 Quae bene visa mihi fuerint, bene visa negato.
 Concedent verbis lumina nostra tuis.
 Prona tibi vinci cupientem vincere palma est.
 Sit modo, Non feci, dicere lingua memor.
 Cum tibi contingat verbis superare duobus;
 50 Et si non causâ, iudice vince tuo.

amo huic loco minime convenit. scribendum fortasse:

Tunc amens odi frustra, quod amare necesse est.

Tanaquil. Faber ad Lucret. lib. 11. tentabat, *Tunc ab, tunc odi frustra, amans pro amens exaratum* erat aberrantis culpa librarii. quod cum literator nonnemo sentiebat ferri non posse, & peccare in leges metricas, amo tunc reposuit. HEINSIUS.

42. *Falsi criminis inftar erit.*] *Falsi muneris* op-

timus Palatinus. at in Poteano, Sarraviano & quinque aliis, *falsi muneris*. Nil muto. nisi quod scribendum puto, *falsi criminis inftar erant*. nimirum, *quae parabis celare*. IDEM.

45. *Negate.*] *Negate* Sarravianus & Moreti primus.

48. *Non feci.*] Hanc formulam illustravit Scriverius ad Martial. ix. Epigr. 15.

49. *Cum bene contingat.*] *Lege ex ambobus libris veteribus, Cum tibi*. GIOFANUS.

E L E G I A X V.

Quaere novum vatem, tenerorum mater Amorum:
 Raditur hic Elegis ultima meta meis.

Quos

2. *Ultima charta.*] In manuscriptis ferè omnibus exemplaribus legitur, *Ultima meta*, id est, ultimum terminus. Sumpta enim est metaphora ab aurgis, ut in Artibus lib. 1. 40.

Haec erit admissa meta terenda rota.

Et alibi saepius. MARIUS. Libri scripti, *meta*: veteris. GIOFANUS. Rectius, *hic Elegis* unus Moreti. Scriverianus, *his*, alius, *hoc*. pro *meta*, quidam codices tam scripti quam editi, *charta*, optimus Palatinus, *nota*. Mencilianus, *creta*. ad Symmachum Juretus, *creta* legendum contendit. Sed perperam. quamquam non ignorem apud Propertium lib. 1v. Eleg. 11.

Haec spatius ultima creta meis.

Ih vetustis codicibus legi, & probare Lipsium lib. v. Antiq. Lect. cap. 10. Scribe minimâ mutatione vel inivitis membranis:

Raditur hic Elegis ultima meta meis.

Elegos enim tanquam curru vectos designat passim Nollter. sic Art. Am. 1. 264. *Imparibus vela Tho-*

lia rotis. radere metam quid sit, non est ut multis explicem. Nihil aptius aut elegantius dici potuit. *Terere metam* id ipsum alibi vocat, & *stringere*, quomodo Silius initio libri v. & libro viii. apud Propert. 11. xix. 66. habes:

Septima quam metam triverit ante rota.

Sic de cursu Statius vi. Thebaid. 638. utitur *radere*:

Vix campus euntem

Sensit, & exilis plantis intervenit aër,
Rasque non fracto vestigia pulvere perdat.

Perperam *rasaque* illic scribitur. *vomere terras radere* Silius lib. viii. Sidonius Apollinaris carm. xv.

Sed premis adjecte radensis pondere conchas
Semiseri Galatea latns, quod pollice fixo
Vellit, & occulte spondes convulvia tailla.

Sic scribo; non *radantis*. testâ conchae *razebat* ac pungebat Tritoni latus Galatea. sequentia confirmant, *subsidit amator vulnere*. Apud Persium Satyr. 11.

Quos ego composui, Peligni ruris alumnus:
Nec me deliciae dedecuerunt meae.

5 Si quid id est, usque à proavis vetus ordinis heres,
Non modo militiae turbine factus eques.

Mantua Virgilio gaudet, Verona Catullo:
Pelignae dicar gloria gentis ego.

10 Quam sua libertas ad honesta coegerat arma,
Cum timuit socias anxia Roma manus.

Atque

*Haec haccam conchas rasisse, & stringere venas,
Ferventis massas crudo de pulvere iussit.*

Pro corrasisse. sic *rasa* literarum vestigia apud Quintilianum lib. 1. cap. 1. *Et celerius ac saepius sequendo rasa vestigia formabit articulos*, quomodo illic è vestigiis veterum librorum eruditi homines. sic *rasa litera* apud Nostrium 1. Amor. Eleg. xi. *radere cum vestigiis* conjungit quoque Paulinus lib. xv. de vita Martini; de curru:

*Sed summas vix dorso vias vestigia rotarum
Raderet, haud ulla signans vestigia sulco.*

Simile mendum ex Propertio fustali lib. 11. El. 1.

*Hoc si quis vitium poterit mihi demere, solus
Tantalea poterit radere poma manu.*

Sic enim scribendum censeo. *Radere* pro *corraderè* posuit Noster Metam. lib. xiv. 416.

Raserat Occidant Tariffia littora Phoebus.

Sic & ibi opinor esse reponendum. Nam libri vetustiores, *Sparferat*, vulgati, *Prufferat*, *radere litera* Virgilius quoque dixit, et si alio sensu, lib. 9. 11. 10.

Proxima Circaeae raduntur littora terrae.

Et lib. v. 169.

*Ille inter novemque Gyas scopulasque sonantes,
Rasit iter laevum interior.*

Valer. Flaccus lib. v. 109. *alba Carambis Raditur* ab Argo videlicet. *jam raditur alta Leucas* apud Statium lib. 11. Achill. pari modo. *ripas radentia flumina* Lucretius similiter dixit lib. v. 257. *Noster, sicce freta radere passu* Metamorph. x. 654. *Medic. Faciei 85. radentis tubera niro* est legendum, pro eradenti. sic *radere nomen falsis* apud Ciceronem pro eradere. sic apud Claud. 11. de Laud. Silic. 306.

Proprium labem rasisse labore.

E falsis nim. ut illic corrigendum monuimus. *radere cultres* Martial. lib. ix. Epig. lxxviii.

*Delibata semel summos modo purpura cultres
Raserat.*

Sic scribendum puto. quod mollitiem capillorum optime exprimit. vulgo, *sparferat*, & *Et libata. lima radere librum* Noëler 11. ex Pont. iv. 17. & Martial. x. Epigr. 2. *Tybridis unda radit latus* Fast. 1. 242. *Aquosus Eurvs arva radit imbribus* Horatio Epod. xvi. & *aquilo radit terras* eadem lib. 11. Sat. vi. HEINSIUS.

4. *Dedecuerunt meae.*] *Malim, tuae*, cum uno Moreti. nam *meis* sub finem proximi pentametri jam praecesserat. HEINSIUS. *Nequitiis* etiam olim maluerat. sed *deliciae* hic idem fere notant, ut lib. 11. Art. 649.

6. *Non modo militiae turbine factus eques.*] *Turbine* puto dixit, pro turbulentia & inquietudine: aut certe pro rotatione eorum, quos in gymrum circumagere solebant. Quo nomine Sequanos laudat Lucanus, cum inquit libro 1.

Optima gens flexis in gymrum Sequana frenis, etc.

Metaphora sumpta vel à vento tempestuoso, vel ab intrumento militari. Quasi dicat: Non bello, aut arte aliqua militari equitrem dignitatem consecutus sum: sed à majoribus accepti, &c. MYCIL. Sententiam hujus carminis pete è lib. iv. & Eleg. ult. Trist. CIOFANUS. Quidam, *Non modo fortunae munere*, ut iv. Trist. x. 8. HEINSIUS. Unus etiam, *non ego fortunae munere*.

7. *Mantua.*] Hoc distichon ponendum esse, post sequens, *Quem sua*, censebat Douza.

8. *Pelignae dicar gloria gentis ego.*] Sic profus legendum ex veteribus exemplaribus, & carminis suaviatè. CIOFANUS.

9. *Quem sua libertas.*] Ita quidem in omnibus tam impressis, quam manuscriptis exemplaribus legitur: praeterquam in vetustissimo illo, quod olim Franciscus Mocerinus (quem propter ejus egregios animi mores, & ingenii dotes, charissimum habeo) mihi attulit. Id exemplar scriptura habet, *Quam sua libertas*: & hanc veram esse lectionem, vel magno pignore contenderim. Nam si *Quem* legeris, necesse est ut ad Nasonem referas: de quo nusquam legitur, ut militarit, nisi in Amoris castris. Praeterea hic per *socias manus*, bella socialia intelligimus, quibus Ovidius minime interesse potuit: nullo enim ante ejus tempora gesta sunt. Omnino igitur legendum est, *Quam*, scilicet

Atque aliquis spectans hospes Sulmonis aquosi
 Moenia, qua campi jugera pauca tenent?
 Quae tantum, dicet, potuistis ferre Poëtam,
 Quantulacumque estis, vos ego magna voco.
 15 Culte puer, puerique parens Amathusia culti,
 Aurea de campo vellite signa meo.
 Corniger increpuit thyrso graviore Lyaeus:
 Pulsanda est magnis area major equis.

Imbel-

felicet Pelignam gentem : laus enim haec patriae
 Nafonis in ipsum quoque redundat. MARIUS. Op-
 time , exquisitissimae eruditionis juvenis Jacobus
 Roverius , *Quam* legebat. ut ad gentem referatur,
 non ad Poëtam , qui ubique militasse se negat.
 Amor. 1. Eleg. 15.

*Nem me more patrum, dum struua sustinet aetas,
 Praemia militiae pulverulenta sequi.*

Tristium IV. 1.

Aspera militiae juvenis certamina fugi.

Et alibi. DAN. HEINSIUS. *Quam* legendum cum
 quatuor scriptis; atque ita Scaliger in ora libri sui
 emendarat. mox, *Maria Roma* unus Moreti.
 HEINSIUS.

10. *Cum timuit socias auxilia Rema manus.*] Bel-
 lum Italicum , quod & *Sociale* dixerunt , intelli-
 git : cujus causa maxima ex parte Livius Drusus
 Trib. pleb. exitit , qui socias haftenus urbes ad
 spem liberatis , cupidine dominationis , crexerat ,
 ut Florus ait. MICYL. *Tenuis* Junii : forte , *Quam*
tremuit , quod melius convenit *vbi* *auxilia*.

11. *Agros.*] Eodem modo dixit , *aqueas Pe-*
lignos. vide Elegiam 1. lib. II. hujus operis.
 CIOFANUS.

12. *Qua campi.*] Legendum omnino , *quae* ,
 scilicet moenia. ut legitur in omnibus fere scriptis
 exemplaribus. MARIUS. *Qua* , id est ubi. CIOFAN.
Qua rectius duo scripti. nam *quae* sequitur. HEINS.
 Reçte. 1. Trist. IX. 31.

Quaeque tenent Ponti Byzantia litora sauces.

Epist. XII. 28.

Ponti qua plago laeva jacet.

Proper. IV. 1. 1.

Hoc quodcumque vides hospes, qua maxima Roma est.

Ubi vide Broukhuf. deinde *jugera parva* Palatinus
 primus & duo alii. vid ad Tibull. 1. 1. vulgata
 possent tamen defendi ex illis VI. Faust. 40.

Hec, ubi nunc fora sunt, udae tenere palades.

BURMANNUS.

13. *Dicit.*] *Dicas* Francofurt. Moreti unus &
 quatuor alii.

14. *Ves ego magna.*] *Vel ego magna* Bernensis.
 15. *Puerique parens mihi tempora lenge.*] *Tempora*
in omni Excerpta Jureti & unus Moreti. Scrivera-
 nus , *parens amat hostia cultus*. Arondelianus pro
 diveria lectione , *amat hostia cultu*. Optimus Pala-
 tinus , *parens Amathusia culta*. Scribe , *Amathu-*
sia culti. ab *Amathunte* , *Amathusia* , ut à *Rham-*
nunte , *Rhamusia* , ad *Acherunte* , *Acherusia* , à
Selinunte , *Selinusia*. hinc creta *Selinusia* apud Plin-
 nium. sic *Amathusiacas* *bidentis* Noster dixit lib. X.
 Metam. 227. *Amathunte* enim ab *Amathusia* Ci-
 nyrae matre appellatam voluit. quomodo & apud
 Catullum LXVIII. 51. lego :

Nam, mihi quam dederis duplex Amathusia cu-
ram

Scitis.

Et in Ciri Virgiliana :
Nam te iactari, non est Amathusia nostri
Tam rudis, ut nullo possim cognoscere signo.
 Ubi & *nostra* male legitur. Catulli illa respiciebat
 LXVIII. 18.

— Non est Dea nescia nostri,
 Quae dulcem curis miscet amarissimam.

Nem est Amathusia tam rudis nostri, pro nos non
 sumus tam rudes *Amathusiacae* aut *Veneris*. Sym-
 machus lib. 1. Epist. VIII. *Amathusias* *renidens*. sic
 in iis versibus scribendum esse alibi monemus non
Amathusiam , ut nunc legitur. si quis *Amathuntia*
 praefracte tuetur , non omnino me oppono.
 nam & *Selinuntis* apud Ciceronem occurrit , &
Hydruntis apud Plinium. praeflat tamen alterum.
 HEINSIUS.

17. *Corniger increpuit thyrso graviore Lyaeus :*
Pulsanda est magnis area major equis.] Hoc dicit
 propter Tragoediam , quam erat aggressus , atque
 intermiserat. CIOFANUS. *Insanus* Politiani libri.

17. *Graviores thyrsos.*] Sublimiori stilo. sic in
 Elegia 1. hujus libri :

Tempus erat thyrsos pulsus graviore moveri.

CIOFANUS.

17. *Lyaeus.*] Hinc apparet Tragoediam Me-
 deam Amorum libros esse subsecutam : in Bacchi
 enim fide Tragoediae. Firmat conjecturam nostram
 locus Elegiae primae hujus libri 1.

Exiguus

Imbelles Elegi, genialis Musa, valetē;
20 Post mea manurum fata superstes opus.

Exiguam vati concedo Tragoedia tempus. &c.
Drouz.

20. *Post mea fata.*] Post meam mortem. sic libro superiore sub finem:

Pasitur in vivis livor, post fata quiescit.
Et lib. XIII. Metamorphoseos.

*Illis haec armis, quibus est inventus Achilles;
Arma peto: vivo dederam, post fata reposco.*

CIOFANUS. In Palatino secundo adjiciebatur distichon:

*Hic ego, qui jaces, tenerorum lusor amorum,
Ingenio perii Naso Poeta mee.*

P. OVIDII NASONIS
ARTIS
AMATORIAE
LIBRI TRES.

P. OVIDII NASONIS
 A R T I S
 A M A T O R I A E
 LIBER PRIMUS.

SI quis in hoc artem populo non novit amandi;
 Me legat; & lecto carmine doctus amet.
 Arte citae, velloque rates, remoque moventur:
 Arte leves currus, arte regendus Amor.

Curri-

P. OVIDII NASONIS DE ARTE AMANDI.] Josephus Scaliger *Artem Amatoriam* putabat inscribendum. Ut inscriptio sit, *P. Ovidii Nasonis Artis Amatoriae Liber Primus*. DAN. HEINSIUS. DE ARTE AMANDI haecenus inscripti sunt in vulgatis editionibus hi libri. nos veram inscriptionem revocavimus; quam veterimus Codex Gallicus Bibliothecae Regiae, Francisci Jureti, Josephi Scalligeri ac Claudii Putecani Excerpta, cum fragmento Oxoniensi Bodlejanae Bibliothecae, itidem antiquissimo, agnoscunt. Nec aliter in vetustissimis exemplaribus offenderat Claudius Salmasius, ut testatur is ipse libro de Ufuris cap. x. Seneca Excerptis Controversiarum lib. III. cap. VII. *Iste sensus est ejus, qui hoc saeculum Amatoris non Artis tantum, sed sensentium implevit. Ovidius enim in libris Metamorphoson dicit: Ipse suus artus, &c. Aurelius Victor vulgatus, in vita Augusti Caesaris: Nam & Poetae Ovidium, qui & Naso, pro eo quod tres libellos Artis Amatoriae conscripserat, exilio damnavit.* Fieculphus lib. VIII. cap. x. Chronici: *Quibus diebus Ovidius Poeta in exilio diem obiit, qui ab Augusto sena damnatus fuerat, propter libros Amatoriae Artis, quos composuerat.* Neque alio nomine ab Eutyche Grammatico hi libri citantur, aut à Scholiastis MSS. in hos ipsos libros, & Metamorphoson, ac cetera ejusdem opera, idque passim. Vocat quidem ARTEM AMANDI ipse Ovidius primo hujus operis versu, sed legi carminis id dedit, quae verum Poematis hujus ti-

tulum non admittebat. unde & errorem natum existimo. Πρωταγορίδων ἀποδοσις ἡρωικῆς laudat Athenaeus lib. IV. non dissimilis argumenti scriptum. sed & Zenon Stoicus τέχνην ἡρωικὴν composuisse dictus est Dionisi Laërtio. laudatur & τέχνη ἡρωικὴ Ephodrii Cynici, ut omittam ἡρωικὴν Theophrasti, Clearchi, Aristonis, Demosthenis, Plutarchi & id genus complurium gravissimorum hominum. HEINSIUS.

2. *Me legat.*] *Hoc legat* codex Regius & Bodlejanus cum duobus aliis. sed nil muto. tres etiam, *doctus est*, non *amet*. & placet. quo alii alludunt nonnulli, in quibus, *erat* vel *erit*. HEINSIUS, Noster in Amoribus II. 2.

Me legat in facie sponsi non frigida virgo.

Epist. XV. 47.

At me cum legeres, etiam formosa videbar.

Ad quem locum vide plura. Catalect. Pithoei p. 69.

Maeonium quisquis Romanus nascit Hemerum,

Me legat, & lectum credat utrumque sibi.

Sic lib. II. Trist. 369. de Menandro:

Es solet hic pueris virginibusque legi.

Ubi etiam hoc alii codices. BURMANNUS.

3. *Remoque rates velloque reguntur.*] *Moventur* Regius, Bodlejanus, & alii nonnulli cum Excerptis Scaligeri & Putecani. probò. Epist. XIII. 101.

Cum venies velloque move remoque carinam.

Apud Maronem lib. V. Aeneid. 250.

Talis remigio navis se tarda movetab.

Y y y 2

Viro

- 5 Curribus Automedon, lentisque erat aptus habenis:
Tiphys in Haemoniâ puppe magister erat.
Me Venus artificem tenero praefecit Amori.
Tiphys & Automedon dicar Amoris ego.
Ille quidem ferus est, & qui mihi saepe repugnet.
10 Sed puer est; aetas mollis & apta regi.
Phillyrides puerum citharâ perfecit Achillen;
Atque animos placidâ contudit arte feros.
Qui toties socios, toties exterruit hostes,
Creditor annosum pertimuisse senem.
15 Quas Hector sensurus erat, poscente magistro,
Verberibus iussus praebuit ille manus.
Acacidæ Chiron, ego sum praeceptor Amoris.
Saevus uterque puer: natus uterque Deâ.

Sed

Viro clarissimo mihiq; conjunctissimo Jano Vli-
tio legendum videbatur:

Arta citae remique raris voliqui reguntur.
Nec obnotor, dummodo moventur admittamus.
HEINSIUS. Valer. Flacc. II. 110.

— Plenatque movebat

Armenis navibusque rates.
Et eodem sensu dixit Noſter lib. I. Amor. II. 26. *Ad-
junctas arte movabis aoes.* ubi nihil novandum. BURM.
4. *Levis curvus.* Omnes fere scripti, *levis.*
8. *Tiphys & Automedon.* Hoc carmen citat
Marius Victorinus libro II. CIOFANUS.

9. *Et qui mihi saepe repugnat.* Repugnet Ex-
cerpta Puteani & Scaligeri, cum optimo Regio &
Bodlejano, recte omnino. proximo versu malim:
Sed pueris aetas mollis & apta regi.

Ne rō est bis repetitur inconcinne. HEINS. Nihil
omnino mirandum: genus loquendi est elegans
& venustum, puer est aetas mollis, sic Just. XVIII.
6. *Quippe homines ut victimas immelabant, & im-
puleres (quae aetas etiam hostium misericordiam
provocat) aris admovebant.* Livius XXIV. 26. *Puellis
ut saltem parcerent orare iussit, a qua aetate etiam
hostes iratas abstinere.* similitis locutio: *Magister
egnotum, quae consularis potestas.* quam egregie im-
dicavit Livii Solipator Gronov. ad lib. XXIII. 11.
hanc elegantiam male Suetonio eriperunt edito-
res, in Caesar. cap. v. *Tribunus militum, qui pri-
mus Romanis reverſo per suffragia Populi honor ob-
tigit, auctores restituent.* Tribunusque potestatis,
quae sine iure. male ibi *tribunatus militum* legitur,
vide Torrentii notas: quem Gronovius cum ad
I. vii lib. VIII. 21. olim reprehendisset, secundis
curis secutus esse videtur, quia illa verba, quibus
ejus sententiam olim refutaverat, omiſſa fuerunt.
male hic etiam quidam codices, *aetas mobilis,
apta regi.* alii, *mollis apta vel. arte regi. mollis
enim propter aetas, quae facile ſecūtur, ut equi*

nondum duri oris, sed qui frena patiuntur. sic
Remed. 23.

*Et puer es, nec te quicquam nisi ludere oportet,
Lude, decet annos mollia regna tuos.*

Valer. Flac. VII. 295.

Horror molles invaserat annos.

Noſter Epist. I. 98. 111.

*Est tibi, sitque praecor, natus, qui mollibus annis
In patrias artes erudiendus erat.*

Et ita eleganter Horat. lib. IV. Od. I. de se jam
duri oris & refractario, ad Venerem:
Desine dulcinum

*Mater saeva curidinum,
Circa lustra decem floſtere mollibus
Jam durans imperiis.*

Ubi errant viri docti, qui mollia imperia expli-
cant, quae faciunt homines molles. cum a re
equestri sit desumpta locutio, ut rō ſecūtur notat.
quo refer illa Virgilio lib. XI. 612. De equis, *molla
cella reflectunt.* & ita mollia iussa Sil. XIV. 152.
& Propertius III. VII. 57.

Mollia tu coepit sauter cape lora juvencae.
Ubi videndus Broukhufius. ita Venus Juvenes fa-
cile in amoris obsequium ſecūtur, sed veteranos &
duros debet actus arguere. ut loquitur lib. I.
Amor. II. 17. sic idem Horat. II. Sat. II. 85.

Tractari mollis aetas imbecilla volet.
Idem vero est quod mox dicit, *placida contulſa
arte.* ubi etiam codices quidam & editiones, mollis
perperam repetunt: nam & ita lib. III. 545. *Ingen-
num placida mollium ab arte.* BURMANNUS.

11. *Cithara perfecit Achillem.* Sic nos legen-
dum putavimus, ut sit *perfecit*, exacte eruditur.
ut II. Amor. 8.

Ponendus in mille modis perfecta capillis. NAUGER.
*Perfecit a manu prima codex Regius, & quatuor
alii. quomodo Naugerius monuit legendum, non
praefecit.* sic Amor. lib. II. 8.

Ponem-

- Sed tamen & tauri cervix oneratur aratro:
 20 Frenaque magnanimi dente teruntur equi.
 Et mihi cedit Amor: quamvis mea vulneret arcu
 Pectora, jaclatas excutiatque faces.
 Quo me fixit Amor, quo me violentius ussit;
 Hoc melior facti vulneris ultor ero.
 25 Non ego, Phoebe, datas à te mihi mentior artes:
 Nec nos aëriae voce monemur avis:
 Nec mihi sunt visæ Clio Clîusque sorores,
 Servanti pecudes vallibus, Asæra, tuis.
 Usus opus movet hoc. vati parete perito.
 30 Vera canam. coeptis, mater Amoris, ades.
 Este procul vittæ tenues, insigne pudoris;
 Quæque tegis medios, insita longa, pedes.

Nos

Penendis in mille modis perfecta Cypassi. HEINSIUS.
Perfecit etiam Bernensis unus & Francofurtensis.

13. *Perterras hostes.* Extenuit Libri meliores
 constanter. nam sequitur, *permississe*; qui concu-
 rus vov per duriusculus. ut Horat. lib. 1. Epil. VI.

Improvisa simul spes exteras utrumque.
 Noster Metam. 1. 638.

Propriaque exterrita voce est.
 Lib. 15. Trill. 35. de Jove:

Streptituque exterruit orbem.
 Deinde lege, *hostem.* HEINSIUS. Lib. XIII. Me-
 tam. 709.

Strephadumque receptes,

Portubus in fidis exterritis ales Aëlio.
 I. AMOR. III. 21. *Exterrita cornibus* 16. BURM.
 14. *Creditor.* Dicitur Palatinus unus & duo alii.
 16. *Jussat.* Jussu Palatinus. *Casas* Hafniensis,
 quod non displicebat Heinio olim.
 17. *Ameris.* Lege, *amori.* sed vide lib. II. 98.
 165. HEINSIUS. *Ameri* etiam Francius.

18. *Sævus uterque.* Douza explicabat, *iracundus.*
 nam Homero Achilles iracundus animique
 impotentis & pertinacis fingitur. recte: centies
 enim ita *sævus* & *sævire* Terentio, Virgilio &
 aliis dicitur. vid. ad Virg. VI. 544. Serv. & Don-
 nat. & *iram Achilles* pro ipsa Iliade dici notum est.
 hæc scisse decebat Crispinum; quæ hodie tirones
 non ignorant. BURMANNUS.

19. *Tauri curvis enaratur aratris.* Tauri curvis
 onerantur aratris unus Ambrosianus & unus Vati-
 canus. *aratra passim curva* Nostro aliisque Poëtis
 dicuntur. HEINSIUS.

21. *Vulnerat.* Sauciet codex Regius. infra III.
 ART. 139.

Tuta sit æmātrix; odi quæ sauciet ora.
 Lib. III. 708.

Indignas sauciat unguæ genat.
 Remed. 172. HEINSIUS.

22. *Excutiatque.* Excusitque malebat Douza.
 25. *Mentiar.* Mentior optimi quique codices.
 27. *Nec mihi sunt visæ Clio Clîusque sorores;*
Servantis pecudes vallibus Asæra tuis. Sic propè
 lib. VI. Fall. 13.

Ecce Deas vidi, non quas præceptor arandi
Viderat, Asæraas cum sequeretur evet. CIOFANI;
 Clîusque scripti. sic in Priapeis Epigramm. LXVII.
 cum in præcis codicibus:

Penelope primam Dido fac prima sequatur,
 exilte, facile apparet Didus esse reponendum. vul-
 gati, *Didonis prima.* præter usum cultioris ævi.
 in argumentis Aeneidos Maroniana, quæ in anti-
 quis membranis Nafonis nomen nequiquam præ-
 ferunt, & satis mendosa exhibentur, lib. III.

Inde fugam & diras enarrat præcepta Celsæus.
 Ita scripti vetustiores. vulgata exemplaria:

Inde fugam atque iterum enarrat præcepta Celsæus.
 In præcis Marciani Capellæ exemplaribus lib. VIII.
 pro *Argonis puppis*, legitur, *Argoni*, vel *Argos*.
 nec dubito quin apud Apulejum Metam. I. *Calyp-
 sopus* pro *Calypsopsis* reponi debeat: græcissat
 enim libenter: *At ego scilicet Ulyssi aestu deserta,*
vixit Calypsus æternam solitudinem sæba. HEINSIUS.
 Sic in argumento Laëtantii Fab. v. lib. II. pro
Calistus, quædam editiones, *Calistos*, aliæ *Ca-
 listemis*.

29. *Usus opus movet hoc.* Quidam legunt, *usus*
opus movet hoc, ut sit, utilitatis causa hoc scribo.
 sed placet prior lectio. id est usu & experientia
 doctus hæc scribo. MERULA. Janus Gebhardus lib.
 I. Ant. Lect. 3. cum in uno codice Palatino ed
 hoc non exilare animadverteret, in altero legi,
movis; scribendum esse contendebat, *Usus opus*
movis. Codices nostri nihil variant, nisi quod qua-
 tuordecim aut quindecim, *monet* exhibent pro
movet. nihil ausim immutare. HEINSIUS.

31. *Este procul vittæ tenues, insigne pudoris.*
 Y y y 3 Vittæ

Nos Venerem tutam, concessaque furta, canemus:
Inque meo nullum carmine crimen crit.

- 35 Principio, quod amare velis, reperire labora,
Qui nova nunc primum miles in arma venis.
Proximus huic labor est, placitam exorare puellam.
Tertius, ut longo tempore duret amor.

- Hic modus; haec nostro signabitur area curru:
40 Haec erit admisâ meta terenda solus.

Dum licet, & loris passim potes ire rotâ;
Elige, cui dicas, Tu mihi sola places.

Haec tibi non tenues veniet delapsa per auras.
Quaerenda est oculis apta puella tuis.

- 45 Scit bene venator, cervis ubi retia tendat:
Scit bene, quâ frendens valle moretur aper.

Aucu-

Vista tegmen capitis erat muliebre, quo Vestales, & item matronae utebantur. Ac de Vestalibus dubium non est. De matronis autem sunt qui diversum disputant: quorum tamen opinio facile convincitur Virgilio auctoritate. nam ille VII. Aeneidos 351. Amatae reginae, Latini uxori, *vistam* tribuit: co loco scilicet, ubi fingit furiam Alecto serpente in illam conjicere, qui omnes illius finis, omnemque velatum pererraret. Inquit enim:

Fit tortile cello

*Aurum, ingens coluber, sit longae laenia vittas:
Innaelique comas, & membris lubricis erras.*

Haudquaquam igitur rejiciendi illi sunt, qui hunc locum de matronis exponunt. nam et si de Vestalibus exponi potest, idem tamen etiam de matronis recte accipitur: praesertim quando statim de *instita* mentio fit, quae veluti limbus ambibat stolam, quod vestimentum propriè matronarum erat. Et idem Poëta II. Trist. 241. vittam ac stolam eodem versu conjunxit, puta quòd isdem utramque attribueret. ut cum ait:

*Ecquid ab hac omnes rigida summovimus arte,
Quas sola contingi, sumptaque vista vetas?*

MICILLUS Hoc quid sit, dicit ipse sub finem lib. I. De remedio his verbis:

*Thais in arte mea est, lasciviva libera nostra est:
Nil mihi cum vitta: Thais in arte mea est.*

Attigi & hunc locum in Scholiis in lib. Factorum & Tristium. CIOPANUS. Vid. Turneb. lib. XXI. Adv. 3r.

33. *Nes Venerem tutam.*] Libro Tristium secundo 249. ubi quatuor hi versus repetuntur, legerè est:

Nil nisi legitimum concessaque furta canemus,
HEINSIUS.

36. *Primum.*] *Primum* Bartholini codex. vid. ad Epist. VII. 189. ad arma etiam Bernensis unus. vid. ad III. Epist. 136.

37. *Proximus huic labor est, placitam.*] Josephus Scaliger ex veteri codice, *placitam*, scribebat. Et quidem rectè. DAM. HEINSIUS. *Placitam* ex melioribus libris omnino est castigandum. & mox 55.

*Tot tibi tamque dabis formosas Roma puellas.
Non, namque dabis.* Epistola XX. 37.

Per gladius alii placitas rapuit puellas.
Amor. r. Eleg. x.

Nem aries placitam munere captas ovem.
Lib. II. Eleg. IV.

Sive rudis, placita es simplicitate tua.
Art. III. 386.

Nec Thyrsus placitis deusbit amnis aquis.
Et mox 535.

Nos facimus placitas late praeconia fermas.
Ut illis locis restituendum. ita Virgil. lib. IV. 38.

Placitum etiam pugnabis amori.
Ita enim MSS. vetustiores Pierii, nec aliter in antiquissimo exemplari Leidensi; ubi Servius integer quoque habetur. Stat. lib. VII. Theb. 190.

Placitusque vagas Nyctoides ardet.
Ita lege ex MSS. vulgo, *placidus*. ita *placita Pax* Silio lib. I. v. 11. ex MSS. ubi vide. Plura vide Notis ad Epistolam XIX. v. 108. HEINSIUS. *Placitam* etiam Douza legebat.

39. *Haec nostro.*] *Itic nobis* Bernensis. *Hic nostro* alii quidam.

40. *Astra terenda rota.*] Memini illorum Propertii lib. II. Eleg. XII. 66.

Septima quam metam striveris ante rota.
Memini & à Noistro lib. II. 426. mox dici:

Interior curru meta terenda mee est.
Libri tamen meliores hoc loco, *meta premenda*, nec male. unus Vaticanus cum Ambrosiano, *tenenda*. quomodo Trist. lib. IV. Eleg. VIII. 35.

Nec precud à metis, quas pene tenere videbar.
Virgilius lib. V. 459.

Jamque

- Aucupibus noti frutices, qui sustinet hamos,
 Novit quae multo pisce natentur aquae.
 Tu quoque, materiam longo qui quaeris amori,
 50 Ante frequens quo sit diuce puella loco.
 Non ego quaerentem vento dare vela jubebo:
 Nec tibi, ut invenias, longa terenda via est.
 Andromedan Perseus nigris portarit ab Indis,
 Raptaque sit Phrygio Graja puella viro.
 55 Tot tibi tamque dabit formosas Roma puellas;
 Haec habet, ut dicas, quidquid in orbe fuit.
 Gargara quot segetes, quot habet Methymna racemos;
 Aequore quot pisces, fronde teguntur aves;
 [Quot coelum stellae, tot habet tua Roma puellas:
 60 Mater & Aeneae constat in urbe sui.]

Seu

Jamque propinquabant scopulo, metamque tenebant.
 Paulo post etiam nonnulli codices, *meta tenenda.*
 Non *seranda.* HEINSIUS.

41. *Loris solutus.*] Douza legebat, *collo licet ira fuisse.*
 43. *Veniet tenues.*] *Tenues veniet* scripti potiorer. HEINSIUS.

45. *Ubi retia tendas.*] *Penas* Argentinensis liber. etiam non male. sic & infra *vs.* 263. libri meliores:

Hactenus unde legas quod ames, ubi retia ponas.
 Virgilius Georg. lib. 1. 307.

Tunc gruidus pedicas et retia ponere cervis.

Nofter quoque Metam. vii. 773.

Postitarum lina plegarum.

Et infr. 645.

In laqueos, quos posture, cadant. HEINSIUS.
 Ita apud Martial. 11. Epig. 27.

Laudantem Salinum coenae cum retia tendis.

Ubi codex Vossianus unus, qui nunc est in Bibliotheca Leidensi, *ponit*. sed parum refert arbitror, & utroque verbo saepe Nofter utitur, vid. infr. ad v. 263. BURMANNUS.

47. *Sustinet hamos.*] *Continet* fragmentum Bodlejanum & tres quatuorve alii codices. sic infra 544. *Pressas continet arte jubat.* Petron. Satyrico cap. 2. *Nendum juvenes declamationibus continerantur.* Pricianus Periegesi: *Naturae genitor, quae mundum continet omnem, Nofter Fallor. 1. 504.*

Continuitque manum saeva regentis iter.

Pont. 1. ix. 23.

Continuit promtas in mea fata manus.

HEINSIUS.

48. *Quae multae.*] *Qua* Bernensis unus & duo alii. *Quam* multae Barthol. ut 11. ex Pont. vii. 26.

Attaque quam malis florat Hybla thymis.

50. *Difca puella loco.*] *Locum* unus Heinsii. ita p. Am. xix. 10.

Quaque capi possim callida noras, epem.

Ubi *epe* alii codices. vi. Fast. 176.

Nec Latium niras, quam praebet lenia divos;

Nec quae Pygmaeo sanguine gaudet, avem.

Ubi *avis* in nonnullis est. 1. Art. Am. 553.

Horrus, ut steriles, agitatas quas ventus, ariflat;
 ubi quidam, *ariflas*. vid. Pierri notas ad Virgil. 1.

Aeneid. 72. BURMANNUS.

53. *Nigris portaris ab Indis, Raptaque fit.*] Nobis haec elegantior visa est lectio. cum in omnibus, *portavit ab Indis, Raptaque fit*, legeretur. Neque tamen prior illa non recta. NAUGERIUS. *Andromedan* lege, ut meliores libri. quod jam monui notis ad Epist. xviii. *vs.* 149. in ceteris Nangerii conjecturam expressimus. Nam scripti codices cum vulgatis, *portavit*, & *Raptaque fit*. HEINSIUS. In Vaticano erat, *Andromedan alius Perseus*; forte pro, *ales Perseus portarit*. sic *ales* Mercurius Epist. xvi. 68. *ales equus*, Pegasus 111. Am. xii. 24. & passim. BURMANNUS.

53. *Ab Indis.*] Ex Urbe Joppe deportavit, ut docet Mela lib. 3. 11. & Plin. lib. v. 13. sed *Indiam* olim latissime dictam multis ostendit Ampl. Cuper. iv. Obs. 7.

55. *Tot tibi namque dabit.*] Optime ex veteri codice annotaverat Scaliger, *tamque*. Ut fit:

Tot tibi, tamque dabit formosas Roma puellas;

Haec habet, ut dicas, quicquid in orbe fuit.

DAN. HEINSIUS.

56. *In orbe fuit.*] *In orbe manet* Bernensis unus.

59. *Quot coelum stellae.*] *Distichon* hoc non esse Ovidianae notae ostendo. Pentameter ex illis Nostris adumbratus est Amor. lib. 1. Eleg. viii.

Nunc Mars exterius animos exeret in armis.

At Venus Aeneae regnat in urbe sui.

In Oxoniensi fragmento legebatur:

Mater in Aeneae consistit urbe sui.

Consistit etiam Regius. HEINSIUS.

Seu caperis primis & adhuc crescentibus annis;

Ante oculos veniet vera puella tuos:

Sive cupis juvenem; juvenes tibi mille placebunt.

Cogēris voti nescius esse tui.

65 Seu te forte juvat sera & sapientior aetas;

Hoc quoque (crede mihi) plenius agmen erit.

Tu modo Pompejā lentus spatiare sub umbrā,

Cum sol Herculei terga leonis adit:

Aut

61. *Primis & adhuc.*] Adscriperat Douza illa Statti II. Achil. 382.

Dicer & in teneris & adhuc crescentibus annis.
Et Horatii III. Od. XI.

*Nuptiarum expert, & adhuc protervo
Cruda maris.*

62. *Vera puella.*] Grata unus Heinſii. Francius conjecerat, *verna*: sed frustra. *vera* est, juvenula in primo flore, ut *veri anni* infr. III. 61. Terent. Eunuch. II. 3. *verus color* & talia sexcenta. possēt & capi *vera puella*, non fucata, quae non mentitur annos & celat, ut *veras gemmas* Trebel. Gallien. 12. *Vera Glitiana* Martial. IV. 39. *Electra* VIII. 51. *Verum opimium* Petron. c. 34. vid. Broukh. ad Prop. lib. II. Eleg. VII. 55. & supr. ad Epist. XIX. 65. BURMANNUS.

64. *Cogēris voti.*] Scripti plerique, *Cogēris & Puto*, *Cogēris &*. Cornelianus codex superiori versu non male, *juvenes tibi mille patebunt*. patebit tibi aditus ad mille juvenes. dictum Nōus ad lib. II. Amor. Eleg. XIX. v. 25. HEINſIUS. Ita Mart. XI. 100.

At mihi nuda satis nulla puella patas.

Ubi etiam *placet* est in Thuano codice.

66. *Crebris agmen erit.*] *Plenus* meliora exemplaria. idque constanter, & recte. sic *plenum silum* pro denso aut crasso, libro III. 267.

— *Plens velamina filo*

Sumas.

Quibus opponit in Amoribus, *raram smicam*. denuo infra libro II. 661.

Dic habitem, quatenusque brevem, quae turgida, plenam.

Ita *plenus unda* Eleg. in Drusum 117. *pleni Zephyri* II. Am. XI. 41. ubi vide. HEINſIUS. Recte; *plenum agmen* enim idem est, quod *densum* dixit Epist. XVI. 183. ita *plenum convivium* Suetonio Caes. 49. & alibi. quod nescio an recte copiosum exponant viri docti, cum melius de conviviarum frequentia capiendum videatur. vid. ad Petron. cap. XLIII. Propert. II. Eleg. XIII.

Nunc sine mœnibus finis convivio mensa.

Sic & *plenas* legiones & cohortes Cicetoni & aliis passim dicuntur; *plena* vero puellam II. Art. 661. pinguem vocat. ita Plinius lib. XI. cap. 37. *homo crecit in longitudinem ad annos usque ter*

septens, tum deinde in plenitudinem. sic *macium & plenitudinem aquarum* opponit Solinus. Donatus *plenam* & *pinguem* interpretatur, quod Terent. Eunuch. II. 3. *habituarem* vocavit. vid. ad Quintil. Decl. VII. 8. in uno Palatino erat, *lenius agmen*, ut dicat, provectas aetate mulieres multo leniores & faciliores fore. BURMANNUS.

67. *Tu modo Pompejā lentus spatiare sub umbra, cum sol Herculei terga leonis habet.*] Meminit hujus porticus lib. III. hujus operis 387.

*At licet, & prodest Pompeias ira per umbras,
Virginis aetheras cum caput ardet equis.*
CLOFANUS. Vid. Metcurial. Art. Gymn. III. 24. Prop. IV. VIII. 75.

Tu neque Pompejā spatiares cultus in umbra.

Imitatus hos, ut saepe alius, Martialis lib. XI. 48.

Cur nec Pompejā lentus spatiares in umbra.
Umbra autem recte, unde Propert. II. XIII. 45. *Umbrosis Pompeja columnis Porticus*, quidam codices hic *laetas*, ut alius has voces commutarunt. mox, pro *terga leonis* Vaticanus, *colla*. Palatinus, *membra*, duo alii, *figura*. Patavinus etiam, *leonis habet*. BURMANNUS.

69. *Aut ubi muneribus usi sua munera mater Adsidit.*] Theatrum Marcelli, & justa hoc porticum Octaviae, aut certe Bibliothecam ejusdem nomine celebratam, intelligere videtur: quorum priora duo aedificia, (ut & Suetonius testatur) Augustus sub illorum nominibus crexit (erat enim altera soror, alter fororis ejusdem filius) Bibliothecam autem ipsa Octavia instituit, defuncto filio Marcello. Autoies, qui de antiquitatibus urbis Romae scriperunt. MIVILLUS.

70. *Externe.*] Palatinus & quinque alii, *aeterno*, quod quidem explicari possēt, ut *aeterna basis* Phaedr. II. Epilog. sed praefero tamen vulgatam, quia intelligit marmor ex Graecia, vel Libya adlatum. ut III. Trist. I. 61.

Signa peregrinis ubi sunt alterna columnis.

Tibul. II. VI. 25.

Quid lapis externus curae est.

Ubi vide Broukhutum. & in hac porticu columnas, signa & cetera ornamenta ex Graecia & Macedonia translata esse omnes praedicant. *Munera* veto pro aedificiis poni Heinſius & alii ad Vellej. Patrec. II. 48. & 130. docuere. BURMANNUS.

71. *Neg*

- Aut ubi muneribus nati sua munera mater
 70 Addidit, externo marmore dives opus.
 Nec tibi vitetur, quae, prisca sparsa tabellis,
 Porticus auctoris Livia nomen habet.
 Quàque parare necem miseris patruelibus aufae
 Belides, & stricto stat ferus ense pater.
 75 Nec te praetereat Veneri ploratus Adonis;
 Cultaque Judaeo septima sacra Syro.

Neu

71. *Nec tibi vitetur quae prisca sparsa tabellis Porticus, auctoris Livia nomen habet.* Porticus Livia, teste P. Victore, erat in III. Urbis regione, prope Suburrum. GIOFANUS. Similis Poeciliae apud Athenienses porticus; erant ibi ambulationes amoenissimae. vide Pancirol. Descr. Urbis Romae regione III. & praecipue Meurf. Athen. Attic. lib. I. cap. 5. ubi etiam docet inde multas tabulas Romanas translatas. quae praesens duo. quae praesens Vosfanus. BURMANNUS.

73. *Quaque parare necem.* Porticum Apollinis Palatini intellige. Scholiaest Perſii antiquus ad illa Satyrae secundae, fratres inter ahenos: Acron tradit, quod in porticu Apollinis Palatini fuerunt Danaidum effigies. Et contra eas sub divo totidem equifres filiorum Aegyptii. (lege Aegyptii) Ex his autem statuis quaedam dicebantur postulantiibus per somnum dare oracula. Nollet Trinitium libro III. Elegia prima:

*Inde tenore pari gradibus sublimia caelſi
 Ducor ad intenti candida templa Dei.
 Signa peregrinis ubi sunt alterna columnis
 Belides, & stricto barbarus ense pater.*

Ut jam liqueat de Apollinis Palatini porticu etiam illa esse intelligenda Amor. II. Eleg. II.

*Hesperna vidi spatiantem luce puellam
 Illa, quae Danai porticus agmen habet.*

Celebravit hanc Apollinis Palatini porticum Propertius eleganti Elegia, quae est tricesima prima libri secundi apud illum, cujus initium:

*Quaeris, cur veniam tibi tardierit aenea Phoebi
 Porticus a magno Caesare aperta suis.
 Tota eras in spatium Poenis digesta columnis.
 Inter quas Danai foemina turba senis.*

Ita enim scribendum esse, non *Tota eras in spatium*, pluribus ad Fastos monui libro III. §. 429. ex depravato loco in errorem induit magnus Scaliger & Passeratius sunt opinati picturam Danaidum in porticu fuisse suspensam. Illustrat autem is Propertii locus unice Nafonianum ex Trinitibus modo prolatus: cum hinc conſilet columnas, & alternatim, inter unamquamque columnarum, signum aliquod Danaidum fuisse collocatum. Nam Scaliger, inter quas referebat perperam ad *spetias*, *spetias* enim corrigi debere opinabatur. Quinquaginta igitur in hac porticu columnarum, qui Danaidum

numeros. At vero, si Scholiaest Perſii aut potius Acroni credimus; etiam maris Danaidum tandem locus ibi fuerit. quae ego statuas postea a Nerone aut alio quocumque additas fuisse opinor, ac proinde numerum quoque columnarum duplicatum, cum Naso & Propertius sularum Danaidum in descriptione hujus porticus meminissent. Quare & persuadeor ut credam, huc trahenda esse Martialis illa libro II. Epigr. XIV.

Inde petis centum pendencia testa columnis:

Illius Pompeji dona, namque duplex.

Quod de porticu Octavia aut Vipsania perperam interpretantur. ut & illa libri III. Epigr. XVII.

Proxima centenis pendencia testa columnis.

Ita idem Martialis in Pompeja porticu duplex agnoscit nemus, ut jam vidimus, cum scriptores priorum temporum non nisi silvam unicam illic agnoscant. nimirum alteram silvam Domitianus instaurata porticu adjecti, quomodo & Palatini hanc Apollinis porticum post excessum Divi Augusti fuisse auctam sit verisimile. unde *hecatostylum* dicta, a centum columnis. Certe B. Hieronymus in Chronico Eusebiano ad ann. MCCCCLXII. *Theatrum Pompeji incensum & hecatostylum.* Solere autem porticibus, seu Xystis stadiisque, sylvas adjecti & ordines arborum ex Vitruvio colligas libro V. cap. XI. *Facienda autem Xysta sic videntur, ut sint inter duas porticus silvae, aut platanones, & in his persciantur inter arbores ambulantes.* unde intelligitur illud Martialis libro III. Epigram. XIX.

Proxima centenis ostenditur urſa columnis,

Excernans silvas qua platanena foras.

Ut de Palatina porticu contra sententiam interpretum intelligi oportere contendam, facit, quod Propertius loco jam designato quatuor Myronis buculas aeneas ornatum porticus hujus ab Augusto fuisse datas asseverat:

*Atque aram circum steterant armenta Myronis,
 Quattuor artificeis ovioda signa bovis.*

Quibus alia ferarum simulacra postmodum accesserint. Sed cum Eusebius una cum theatro Pompeji id constagrasse inſuat, vide ne porticus intelligatur Pompeja, theatro vicina. vide Scaligerum Chron. Eusebii ad ann. MCCCCLXII. qui non semel illic erravit. HEINSIUS.

74. *Et stricto barbarus ense pater.* Sic legendum

Neu fuge linigeræ Memphisitæ templâ juvencæ :

Multas illa facit, quod fuit ipsa Jovi.

Et fora conveniunt (quis credere possit?) amorî ;

80 Flammaque in arguto sæpe reperta foro.

Subdita quâ Veneris factô de marmore templo

Appias expressis aëra pulsat aquis.

Illo sæpe loco capitur consultus Amorî :

Quique aliis cavit, non cavet ipse sibi.

Illo

ex superioribus. CIOFANUS. *Stat ferus omnes fere scripti.*

76. *Cultaque Judæo septima sacra viro.*] Sic infra :

Quaque die redeunt rebus minus apta gerendis,

Culta Palaestino septima festa viro. CIOFANUS.

Syro optime Bodlejanum fragmentum pro diversa lectione. Nisi quod *Idumæas Syro* reponi malim. quod magis poeticum. Juvenal. Sat. VIII. 159.

Obvius affidus Syrophenix udas amomo

Currit, Idumæas Syrophenix incolâ portæ.

Ubi *amomo* in Vossiano codice. Ammonius

Grammaticus de Differentiâ vocum : *Ἰδουμαῖοι καὶ*

Ἰουδαῖοι διαφέρουσι, ὡς Φησὶ Πτολεμαῖος Ἀσκαλωνί-

τας ἐν πρώτῃ περὶ Ἡριδίου τοῦ βασιλέως Ἰουδαῖοι

μὲν γὰρ ἵεντο ἐν τῇ ἀρχῇ; Φουτικῇ. Ἰδουμαῖοι δὲ τὰ

μὲν ἀρχαῖα ἐκ τῆς Ἰουδαίας, ἀλλὰ τὰ φωνιακῆς καὶ Σόρων.

Ubi plura ad rem. vides Idumæos esse Syros Ammonio, quomodo & Nasoni. Stephanus Byzant.

Ἰδουμαῖοι ἕως Ἐβρουαίων, ex Josephi libro XIII.

cap. XVII. etiam constat Idumæos ab Hyrcano

subactos, ritibus ac religione Judæorum imbutos

fuisse, quos reperit Noëter. Vide magnum Sca-

ligerum ad annum Eusebii MDCCLXXXIII. sed

& Judæos Syris fuisse adscriptos ex Strabone li-

quet. Ptolemæus : *Παλαστίνης Συρίας, ἧτις καὶ*

Ἰουδαία καλεῖται, ἴστας. Infra v. 418. similiter ex

Puteaneis Excerptis scribendum :

Culta Palaestino septima sacra Syro.

Nam & illic *viro* legebatur. In fragmento Bodle-

jano tam illic, quam hic *Deo*. Tibullus lib. I.

VIII. 18.

Alba Palaestino sancta columba Syro.

Ubi minime sciendum, *suo*, quod Scaligeri codex

exhibebat, in editione sua male illo amplexo.

Syria enim triplex apud veteres Geographos, *Syria*

Κεῖλη, Φωνικὴ, καὶ Παλαστίνη. Posteriores tem-

porum nonnihil mutarunt, Marcian. Capell. lib. VI.

pag. 219. *Juxta est Syria multis distincta nomi-*

bus. Nam et Palaestina est, qua contingit Arabiam,

et Judæa, et Phœnicia, et quantum interior ha-

betur, Damascena. Victor alter in Vespasiano : *Syria,*

cui Palaestina nomen est. sic scripti, quam cum

provinciis additam sub Vespasiano dicat, mox & Ju-

dæcæe subactæe meminit. ita IV. Metam. 46. *Pa-*

læstinus adscripti, quæ alii *Syris*, vide quæ ibi

notamus. & II. Fast. 464. *Palaestinam* aquam En-

phratem, Syriæ sive potius Assyriæ flumen vocat.

Hænius. Ita Philargyrus ad Virgil. III. Georg.

12. *Idumæam esse gentem Syriam* notat, & *Idu-*

mæam esse Syriæ Judææ civitatem. & Probus :

Idumæa est regio in Syria Palaestina, qui etiam

Idumæos & Judæos eosdem facit. ita ut utraque

lectio, *Judæos*, vel *Idumæos Syro*, probabiliter

fatis posset defendi. Tertull. Apolog. V. *Annun-*

tiata sibi ex Syria Palaestina. ubi male alii, *Pala-*

estinaque. *Sapissima festa etiam Palat.* codex. ut infra.

416. unde forte petium est. BURMANNUS.

77. *Nec fuge Niligenæ.*] Gruterus è codice Pala-

tino, *lanigeræ*, in margine notaverat : Scaliger

lanigenæ legebat. DAN. HÆNIUS. Ad Nilum lo-

cum non sit genita, perperam *Niligenæ* dicitur.

Scripti plerique, *lanigeræ*, sed, *lanigeræ* verum

est. quod in optimo Regio, Puteani Excerptis, &

duobus tribusve aliis extat. lib. I. Pont. Eleg. I.

Vidi ego lanigeræ numen violasse fatentem,

Isidis, Isacos ante sedare focos.

Et Amor. II. Eleg. XI.

Nec tu lanigeram fieri quid possit ad Isin

Quæsturis.

Quibus locis pari modo turbant libri veteres. *Lan-*

nigera quemadmodum *Isis*, sic ejus quoque sacer-

dotes *lanigeri* Poëtis passim dicti. Noëter Metam.

I. 747.

Nunc dea lanigerâ colitur celeberrima turba.

lanigeri calvi Martialis idem lib. XII. Epigr. 29. &

Juvenali VI. Sat. 533.

Qui grege lanigero circumdatus et grege calvo,

Plangens populi curvis derisor Ostris.

Quo loco nollem, vir optime meritis de antiqui-

tate omni, Petrus Pithoeus ex scriptis exemplari-

bus reponeret, grege *lanigero*. Lucanus lib. IX. 159.

Et scitum lino sparzam per vulgus Ostrim.

Et libro X. 175.

lanigerum placidus compellat Acboræ distis.

Ubi etiam inale tres codices, quos inspexi, &

quidam Pulmanni, *lanigeram*. Claudian. IV. Conf.

Honor. 572.

— Plurimus infra

laniger impostus suspirat veste sacerdos.

Sed hac de re jam copiose egerunt viri eruditi.

Hænius. *Nilisacæ* unus codex, & ita Fabriciana

legere

- 85 Illo saepe loco defunt sua verba disertio:
Resque novae veniunt, causaque agenda sui est.
Hunc Venus è templis, quae sunt confinia, ridet.
Qui modo patronus, nunc cupit esse cliens.
Sed tu praecipue curvis venare theatris.
- 90 Haec loca sunt voto fertilia tuo.
Illic invenies, quod ames, quod ludere possis,
Quodque semel tangas, quodque tenere velis.

Ut

legere Berfmannus notavit. *templa juvencae* margo Berfman. *vesta* Neapolitan. Vatican. & duo alii. *sacra* alii.

78. *Quod fuit ipsa Jovi.*] Gebhard. lib. 1. Antiq. 13. legit ex duobus Palatinis, *quod fuit ante Jovi*; quod & in Ambrosiano & Bernensi codicibus exilat. alii, *ipsa*, vel *illa*. parum refert. intelligit vero in Iſidis templo multis puellis condici locum ad coitum, quia ibi frequenter Lenae & Meretricis verſabantur. hinc Juven. Satyr. vi. 489. *Aus apud Iſiacae potius sacrae lenas.*

Idem in Serapidis templo factum docet Voſſius ad Catull. carm. x. BURMANNUS.

79. *Et fora conveniunt.*] *Ad fora* sex libri. at Berfmannus quoque:

Ad fora conveniunt (qui credere poſſet) ameris Flammaque.

Ameris etiam ſexdecim alii libri. quod ſi recipiatur, *conveniunt* capiendum de puellis, quae ibi ad coitum conveniunt, ut ſaepe apud Plautum, Terentium, Apulejum & Noſtrum quoque. vide Taubm. ad Plaut. Milit. 1. 1. 61. ſimili modo dixit Plinius lib. 11. 24. *Atraneas conveniunt claſſibus.* & ita *συνιγγεσθαι* Graecis. vid. Comment. ad Math. Euang. 1. 18. & ad 1. Metam. 41. BURMANNUS.

79. *Quis credere poſſet.*] *Poſſet* meliores. HEINS.

80. *Argute.*] Clamoſo, ſeu vocali explicat Douza, & ita Gloſſa Leidensis codicis. pro *reperita*, duo, *reſerta*. alius, *repleta*.

81. *Subdita quae Veneris.*] Forum Caefaris intelligit, in quo templum Veneris Genetricis fuit, quod ipſe Caefar extruxit, votum bello Pharfalico. Item aqua Appia, quam hic *Appiada* Patronymica forma appellat. Micyllus. Vid. infr. lib. III. 45 t. & Remed. 660.

81. *Quae.*] *Quae* legendum, id eſt, ubi. CIOFANUS.

82. *Exprefſit.*] Propria in hac re vox, cum aqua per ſitulas ducitur. vid. Voſſ. ad Caefar. Bell. Gall. lib. VII. cap. 22. & Bell. Civil. lib. II. cap. 9. BURMANNUS.

83. *Capiunt conſultus amoris.*] *Ameris* vetuſtioris libri. Lege, *Ameri*, id eſt, Cupidini. atque ita fragmentum Bodlejanum, cum alio codice, quem Andreas Cavalcantes Patricius Florentinus, vir ad comitatem & elegantiam factus, mihi dono

obtulit. *Conſultus* pro jurisconſulto. ut Noſter Amorum lib. 1. Eleg. XIII.

Nec tu conſules, nec tu jucunda diſerte es.

Et mox:

Haec eadem ſpenſum conſulti ante atria miſiſit.

Horatius 1. Sat. 1. 17.

— *Eris tu, qui modo miles,*

Mercator, tu conſultus modo.

Et *conſultor* apud eundem, vers. 10.

Sub galli cantum conſultor ubi eſtia pulſas.

HEINSIUS.

86. *Causaque agenda ſua eſt.*] Unus Vatican. & Palatinus, *ſubis*. Rottendorphanus, *ſubeſt*. Scribe cum Politiani codice, *causaque agenda ſui eſt*. ſui ipſius cauſa, non aliena. IDEM.

88. *Nunc cupis.*] Jam Aldin. & Berfman.

90. *Votis fertilia tuis.*] *Voto tuo* meliores.

HEINSIUS.

91. *Quod ludere.*] Cum quo ludere *εναλλαγματικως*. Catullus carm. 2.

Qui cum ludere, quem ſinu tenere. BERSMAN.

Francius malebat, *quo ludere. ludere in puella* dixit Propert. II. ſyl. 4. ſed nulla mutatione opus. infr. vers. 643.

Ludite, ſi ſapitis, ſelas impune puellas.

III. Metam. 104.

Luſerat hic Nymphas,

VI. Metam. 113.

Aureus ut Danaem, Aeſopida luſerat igneus.

& paſſim. BURMANNUS.

92. *Quodque tenere.*] Moreti, Commelini & alii, *quod retinere*, nonnulli, *et retinere*. Mentelii prior, *quatinus ſemel tangas hanc retinere velis*. ſed puto vulgatam praeflare, & hunc habere ſenſum; in theatris duplicis generis mulieres offendi, & quas velis ſemel modo tangere, deinde iterum miſſas facere, ut ſunt libertinae & meretrices; ſed praeterea reperiri, quas conſtanter velis amare, & quibus dicere poſſis, *tu mihi ſola places*. ut idem ſit ſenſus praecedentium, inveniri illic, quas amare velis, & quas ludere, ſive poſt impetratam ſemel noctem deſerere, & fallere. Douza adſcripſerat illa Martialis lib. XI. 41. *Et ſolus tenes, impetratque ſolus*; ut *tenere* hic eſſet poſitum eo ſenſu, quo ad Phaedr. lib. II. Fab. 2. abunde explicuere viri docti, BURMANNUS.

- Ut redit itque frequens longum formica per agmen,
 Granifero solitum cum vehit ore cibum;
 95 Aut ut apes, saltusque suos & olentia nactae
 Pascua, per flores & thyma summa volant;
 Sic ruit in celebres cultissima femina ludos;
 Copia iudicium saepe morata meum.
 Spectatum veniunt, veniunt spectentur ut ipsae.
 100 Ille locus casti damna pudoris habet.
 Primus follicitos fecisti, Romule, ludos:
 Cum iuvit viduos rapta Sabina viros.
 Tunc neque marmoreo pendebant vela theatro:
 Nec fuerant liquido pulpita rubra croco.
 105 Illic, quas tulerant nemorosa Palatia, frondes
 Simpliciter positae; scena sine arte fuit.

In

94. *Selitum.*] *Solidum* Oxoniens. & quinque alii: quod forte rectum; ut intelligat grana nondum tria aut comminuta in pila. ita in Iboide 572.

Itaque pro solidis frugibus esse sonent.

Ut ibi legendum esse ostendemus. aliter *solidae fruges* etiam illibatae, integrae possent capi, ut apud Apulej. lib. x. *Metam.* *Mensa quoque posita omnigenus adulterum solidorum, & illibata sercula iussu apponi.* ubi plura Colvius notat, pag. 140. IDEM.

95. *Et olentia nactae Pasca.*] Non damno penitus hanc lectionem, quam codices scripti tuentur. minimum tamen abest, quin *Hymettia pasca* reponendum censeam. sic infra pro *Hymettia mella*, plurimae membranae, *hymettia*. Laudatissimum mel Atticum ex Hymetto monte. ut & Hyblaicum favi Siculi. Noster *Met.* x. 284. *Ut Hymettia sola Cera remellefuit.* *Hymettia* quoque mella habes apud Horatium; & sane frequenter in huius propriis nominibus peccatur. sic in *Tristibus* v. 2. pro *Paeftana resaria* nunc legitur, & *amoena*. ut suo loco dicatur. *Stattus* 1. *Achill.* 555.

Quales iam nocte propinqua

E patris referuntur apes, vel in aura reverti

Melle novo gravitatis mitis videt Hybla catervas.

HEINSIUS.

96. *Et thyma.*] Per *thyma* duo Palatini & *Regius* unus, non invenitua repetitione. ut VIII. *Metam.* 76.

Ite per ignes,

Per gladios ausim.

Ubi etiam ante *Heinsium*, & *gladios* legebatur. ita & *infra* 381.

Non ego per praecipos, per acuta cacumina ducam.
 Ut in *Francos.* exilat. *vid.* lib. v. *Met.* 462. 613. lib. vi. 97. & alibi. BURMANNUS.

97. *Ruis ad celebres*] Editiones praesae usque ad *Aldinum* posteriorem omnes habent, *in.* & merito id *Micyllus* & *Berlinianus* ex scriptis reducere-

rant. porro pro *cultissima*, quidam *gratissima*; alii, *promtissima*, alius etiam, *pulcherrima*, quae omnia a librariis profecta. *cultissima* recte: ut enim, placeant, colunt se studiose puellae, antequam in theatra spectatum, & ut spectentur, eant, quod hic *Ovidius* subdit. Illustrat haec egregie dictum *Socratis*, cujus uxor *Xantippe*, cum nollet viri pallio induta ad pompam spectandam prodire, ille ipsi oggesit: *Ὅραξ ἄς εὐ θεωρήσων, θεωρησάμεν δὲ μάλλον βλάβησιν, videri quam non ut spectari, sed ut spectari eas.* *Aelian.* vii. *Vat. Hist.* cap. 10. ex quo dicto haec *Nasoni* sententia nata fuit. BURMANNUS.

100. *Pudoris habes.*] *Pudoris erat* *Junianus*. quod *Heinsio* olim non displicebat.

104. *Pulpita rubra.*] *Pulpita sincla* *Francos.* & alius *Heinli.* *rubrum crocum* *Noster* 1. *Fast.* 342. dixit.

108. *Qualibet.*] *Et hic quamlibet* *Vaticanus* habet. sed male. *qualibet* est *ovium*, etiam *vili.* *Epit.* 1v. 98.

Sustinuit positae qualibet herba duci.

Ubi vide, & ad *Epist.* xii. 110. sic & *lib.* 11. *Metam.* 451.

Tempora singulas de qualibet arbore Phoebeus.

Vide an hinc posset *Horatius* lucem accipere 1. *Od.* 7;

Undique decerpas frondi praeposere olivam.

Id est sacram oleam carminibus extollere supra quamlibet herbam. sed consulendae doctissimi *Bentley* notae; cui haec lectio minus placebat. BURM.

109. *Respicunt aeternae notant.*] *Gunther.* *Lit.* *gur.* lib. 11. 420. imitatur:

Discurrent, oculisque notant & mente sagaci.

Et ita saepe notari apud *Petronium* & alios. notae & mox movet plurimi scripti & editi priores. & certe quam velis, id videtur postulare. BURMAN.

110. *Multa movent.*] Conjecerat olim *Heinsius*, *vevent*. ut *infra* 317.

Multa

- In gradibus fedit populus de cespite factis;
 Quilibet hirsutas fronde tegente comas.
 Respicitur, oculisque notant sibi quisque puellam,
 110 Quam velit: & tacito pectore multa movent.
 Dumque, rudem praebente modum tibicine Thusco,
 Ludius aequatam ter pede pulsat humum;
 In medio plausu (plausus tunc arte carebat)
 Rex populo praeciae signa petenda dedit.
 115 Protinus exsiliunt, animum clamore fatentes,
 Virginibus cupidas injiciuntque manus.
 Ut fugiunt aquilas, timidissima turba, columbae,
 Utque fugit visos agna novella lupos;
 Sic illae timere viros sine more ruentes.
 120 Constitit in nullâ, qui fuit ante, color.

Nam

Multa voce, sed cuncta palam.

111. *Praebente modis.*] Margo Berfmanni, praemune, quod elegans, ut ita sacerdotis, praesire praesertim, jusjurandum & similia dicuntur, apposite Gell. I. cap. 11. *Ecce autem tibias quoque illius concionatoriae in mentem venit, quam C. Gracchus, cum populo agenti, praesire ac praemonstrasse modulos ferunt.* BURMANNUS.

112. *Lydius aequatam.*] *Ludius* Scaliger & Politianus, nec aliter pro diversa lectione in Moreti libro. *Ludius* iidem qui histriones, de quibus cum alii jam abunde ex professo egerint, quod addam non habeo. Ad rem tamen facit Livii locus lib. VII. cap. 11. *Lusiones ex Hetruria acciti, ad tibicinis modos saltantes haud indolores motus more Thusco dabant.* Optimus Regius, *Ludius* à manu primâ, sed emendatum poilea, *Lydius.* Varro apud Nonium, *Ludius* vult esse dictos, quod ludii pueri praefales essent glabri ac depiles, propter aetatem, atque huc trahendum illud Plautinum Aulularia:

Tu istum gallum, si satis, glabriorem

Reddes mihi quam vulsus Indus. HEINSIUS.

Vid. Salmast. ad Historiae Augustae multa loca, praecipue ad Vopisc. Carin. cap. XIX. qui *Lydius* scribendum esse contendit. vid. & Heiral. ad Arnob. lib. IV. pag. 178. Sanctii Minerv. lib. IV. cap. 6. Taubm. ad Plaut. Curc. I. II. 63. BURMANNUS.

113. *In medio plausu.*] *Plausus* unus Heinssii. sic variant codices, in medio campo, vel campi. vid. lib. VII. Metam. 790. & III. Fast. 210. medio orbe, vel orbis x. Metam. 167. vid. & VI. Metam. 325. sic medio diei dixit Livius XXVII. 29. IDEM.

113. *Plausus tuus arte carebat.*] Respicit ad sua tempora, quibus varia plausum genera, quae condiscabantur, erant in usu. vid. Calaub. ad Sueton. Neron. cap. XX. carebant quatuor scripti. cum Francofurtensâ. IDEM.

114. *Signa petenda dedit.*] An hoc Latine dicitur vehementer dubito: debuisset, *petenda praeciae* dicere, quare, si codex ullus addiceret, libenter legerem, *signa repente dedit.* vel, *Rex, a populo praeciae signa petens, dedit.* BURMANNUS.

117. *Ut fugiunt aquilas timidissima turba.*] *Aquilam* unus Vaticanus, *trepidissima* alter. utrumque confirmat locus lib. I. Metam. 506.

Sic aquilam penna fugiunt trepidante columbae.

Sed & *timidas columbae* infr. lib. II. 363. IDEM.

118. *Utque fugit visos.*] *Ut fugit visos* Regius & Bodlejanus, in quinque aliis, *ut fugit invisos*, sed nulla opus mutatione. Pont. II. Elg. VII.

Saepe sanem longe visum fugit agna, lupumque

Credit: & ipsa suam usque vitat opem. HEINSIUS. *Utque fugit rapidus* unus Patavinus.

119. *Sine lege.*] *Sine more* Schefferi codex. & *furientes Oxoniensis* & duo alii. Virgil. v. Aeneid) 694.

Tempestas sine more furis.

Minucius Felix cap. XXV. in hac ipsa historia: *Mox alienae virgines jam desponsatas, jam destinatas, & nonnullas de matrimonio mulierculas sine more rapuit, violavit, illasque.* quae Elmenhorstius recte ex illo Virgili) VIII. 635.

Raptus sine more Sabinas.

illustravit. ubi male alii, *de more*, vide Serv. & Pier. idem lib. VII. 377. *Sine more furis.* & alibi. Claudian. II. in Eutr. 45. *Tum vates sine more rapit,* & 437. *Sine more ruentes*, imitatione nostri: manifesta. vid. Gruter. ad Senec. III. de Ira cap. 2. & Barth. ad Stat. XI. Theb. 524. & ita dicunt, *nullo more.* Flor. IV. 6. *Nullo more Triumviratus invaditur.* ubi male Salmastius, *nullo bono more.* Stat. VII. Theb. 135. *ignataque nullo More rapit.* nam ut dicebant, *contra bonos mores*, ita & *contra mores* dixit Propert. II. XXIII. 100. BURMANNUS.

120. *Constitit in nullâ.*] Vaticanus, *constitit &*

nulli,

L 2 2 3

Nam timor unus erat; facies non una timoris.

Pars laniat crines: pars sine mente fedet:

Alterâ moesta filet; frustra vocat altera matrem:

Haec queritur; stupet haec: haec manet; illa fugit.

125 Ducuntur raptae, genialis praeda, puellae:

Et potuit multas ipse decere pudor.

Si qua repugnârat nimium, comitemque negârat;

Sublatam cupido vir tulit ipse sinu.

Atque ita, Quid teneros lacrimis corrumpis ocellos?

130 Quod matri pater est, hoc tibi, dixit, ero.

Romule, militibus sciti dare commoda solus.

Haec mihi si dederis commoda, miles ero.

Scilicet ex illo sollempnia more theatra

Nunc quoque formosis insidiosa manent.

Nec

nulli, etiam bene. LIVINS XXXIX. 34. *Ades portor-
havit ea vox regem, ut non color, non vultus ei
confisteret.* PROPERT. IV. VIII. 43.

Sed neque lapsissis conflabas flamma lucernis.

BURMANNUS.

122. *Pars laniat.*] *Lanians* Vaticanus unus cum
codice Patritii Junii. & tum *sedens* lege. HENZIUS.

122. *Sine mens fedet.*] *Ruis* Regius & Moreti.
& *ruers* est proprie temere & sine mente ferri. sed
praecessit *ruentes*, nisi ibi forentis malum. *jaes*
Bernensis, Junii & tres alii. *manet* unus.

124. *Haec fugis, illa manet.*] *Haec manet, illa
fugis* scripti fere omnes. HENZIUS.

125. *Genialis praeda.*] *Merula* explicat generan-
dit liberis parata. & adducit *geniales teres* ex Vir-
giliis vi. 603. sed ibi sunt, quibus genio indulgetur;
licet Servius dictos velit, quia stemuntur
puellis nubentibus, dicti a generandis liberis. sed
male. a Genio, cui sacri, dicti illi lecti. Crispin-
us, *cupidissime ad indulgendum genio expedita.*
quis vero hic in tanta perturbatione & raptu locus
geniali turba? certe *genialis praeda* ab Ovidio
scriptum quovis contenderem pignore. ita *Dii
Genitales* (de quibus abunde ad Horatii Carmen Se-
cularare Benitejus egit) ex quibus reliqui Dii creati
sunt. vide & de hac voce Lambin. ad Lucretii
lib. I. VII. ita *genitalia corpora* Noster vocat ele-
mentis lib. XV. Metam. 239. *genitalia foedera* Aulo-
nius F. 498. LXXI. & Noster passim hac voce utit-
ur. Columella III. 6. *Ut ex his partibus trunci sum-
mantur, quot & genitales sunt, & maxime fertiles.*
in uno codice MS. erat Glossa adjecta, *apta ad
generandum.* qualem vidisse Merulam credo. sed
& hoc ipsum est *genitalis*; minime vero *genialis*.
genialis turba hic duo libri. BURMANNUS.

126. *Ipse decere pudor.*] In nonnullis rectius for-
tasse, *timor*, non *pudor*. NAUGERIUS. Vetusiores,
amor. HENZIUS. Adscriptera Douza, huc facere

exemplum ex Curtii lib. III. 2. *Inter quas unam
rex ipse conspexit molliorem quam ceteras, & produ-
centius eam verecunde reluctans. Extellens erat
forma, & formam pudor hiansabat.* ibique notat
verbum *produera*, unde *produentes* & *adductores*,
pro conciliatoribus & sequetris supri. ut Noster
II. Amor. 12.

Duce me productus amator.

Et Tibull. I. VII. 65.

Haec mihi te adducit temeris.

Pudori autem hic non tam aptus locus, quam
timori, quae vocabula passim confuderunt librarij;
ut Epist. XVII. 259. ubi vid. & *poterat* etiam Ju-
niani. BURMANNUS.

127. *Si qua repugnabat nimium, comitemque ne-
gabat.*] *Repugnabat* & *negarat*: melioris notae li-
bri. sed, *comitem negarat* non placet, ut *se* subin-
telligatur. Nimium huic loco accidit, quod aliis
multis, ut repetitio ejusdem vocis neglecta à su-
pinis librariis causam errori dederit. Lege:

Si qua repugnabat nimium, nimiumque negarat.
Plures hujusmodi errores deteximus à librariis
commisissos Notis ad Epist. VI. 36. HENZIUS.
Douza Tibulli locum ex lib. III. Eleg. VI. 10.
adscripterat:

Nec neges quisquam me duce se comitem.

128. *Ipse sinu.*] Henzius conjecerat, *inde.*

131. *Dare commoda.*] *Minera* multi etiam ex
optimis, alii, *praemia*. sed frustra: proprie in re
militari *commoda*, quae supra stipendium militibus
emeritis adjiciebantur, ut saepe Suetonius & alii.
BURMANNUS.

135. *Nec te nobilium, &c.*] Nonnulla, quae
hic praepcepta ponit, invenies in Elegia II. lib. III.
Amor. *Non ego nobilium.* CROFANUS.

138. *Per natus.*] *Per natus* unus Vaticanus, de
quo agemus ad III. Metam. 460.

139. *Proximam domina.*] *Ad dominam* multi
cx

- 135 Nec te nobilium fugiat certamen equorum:
 Multa capax populi commoda Circus habet.
 Nil opus est digitis, per quos arcana loquaris:
 Nec tibi per nutus accipienda nota est.
 Proximus à dominâ, nullo prohibente, sedeto:
 140 Junge tuum lateri, quàm potes, usque latus:
 Et bene, quod cogit, si nolit, linea jungi;
 Quod tibi tangenda est lege puella loci.
 Hic tibi quaeratur socii sermonis origo:
 Et moveant primos publica verba Ionos.
 145 Cujus equi veniant, facito, studiose, requiras.
 Nec mora; quisquis erit, cui favet illa, fave.
 At cum pompa frequens coelestibus ibit eburnis?
 Tu Veneri dominae plaude favente manu.

Utque

ex scriptis. Forte, *Proximus at dominam*. ut apud Ciceronem lib. 1. Epist. ix. ad Atticum, *Proximus Pompejum sedebam*. HEINSIUS. Non displicet Heinssii conjectura. Gratius Cyneq. §l. 96.

Dous ille an proxima divos

Mens fuit.

Vid. Gronov. ad Livii lib. viii. cap. 32. Quinct. viii. 6. *Sublimitas, quae audaci et proxima periculum translatione cellantur*, ut ibi legendum censuimus. sic etiam apud Tacitum lib. xv. Annal. 15. recte viri docti reposuerunt, *proximus quisque regem vi equorum perumpers*. apud Obsequentem quoque cap. cxix. rectius legitur, *proxima Pompejum in castris sedentis accipiter suaver capus accessit*. nam & ita consuius solere docuit idem Gronovius ad Liv. 1. 21. & 11. 41. & imitatio Ciceroniana est manifesta. & eodem modo veteres prope construxisse docet Manutius ad Sallustii Catil. cap. xi. à *dominâ* autem debet capi pro *post dominam*, quod menti nostri Poëtae non tam apte convenire videtur, quia latus vult esse lateri junctum, & mox, *post vos quicumque sedabit*, a vero *post* notat. sic Remed. 404.

A prima proxima segnis erit.

Et Juvenal. x. Sat. 126.

Volveris a prima quae proxima.

Vid. ad 11. Fall. 685. & ad Epist. v. 152. & alibi. quamvis & pro justa intelligi possit. BURMANNUS.

140. *Quam potes.* Scripti majori ex parte, *qua*. sed nihil mutandum. vide quae noto ad lib. 111. §l. 261. HEINSIUS.

141. *Et bene, quod cogit, si nolit linea jungi.* Si malis castigatores libri. quamquam *si nolis* ad Puellam referri debere videatur. Amor. lib. 111. El. 11.

Quid frustra refugis? cogis nos linea jungi.

Haec ex lege loci commoda Circus habet.

Hinc apparet infra v. 497. scribendum esse:

Nec sine te curvo sedent spatiosa theatra.

Idque cum melioribus libris. HEINSIUS. Graevius Praef. ad tom. ix. Thef. Ant. legebat, *si nolis de linea satis egimus* ad lib. 111. Amor. 2.

141. *Linea jungi.* Per lineam funiculum aut simile aliquid intelligo, quo sedilia alia ab albis in circo distincta fuer. non sedendi longum ordinem, ut Commentator. sed de hac re etiam in libris Amorum tractavimus. MICYLLUS.

142. *Qua tibi tangenda est.* Quod Regius, & unus Palatinus, ut referantur haec ad *Tò Et bene*. Oxoniensis, *Quid*. primus Vaticanus, *Quae*. proxime verum. HEINSIUS. *Jungenda est* Bernensis. ut 11. Trist. 184.

Hic sedet ignoto juncta puella vira.

Sed praecessit, *junge*.

143. *Hic tibi quaeratur.* Hinc Palatinus. non male: ab ipsa illa lege loci, quae cogit te tangere puellam, oriatur sermo; quo excusos te premere nimis anguste sedentem. eleganter autem *quaerere sermonem*, de illis, qui occasione conloquendi captant, ut Terent. Eunuch. Act. 111. Sc. 3. quem *arcessitum sermonem* vocat Petronius cap. cxxxix. vide ad ejusdem cap. xxxvii. BURMANNUS.

144. *Publica verba.* Vid. ad 111. Am. vii. 12.

145. *Studiose.* Tanquam huic vel illi factioni faveas. vid. ad 111. Amor. 2.

147. *At cum pompa frequens certantibus ibit ephibis.* De ea pompa intellige, quae ipsum certamen praebet, in qua deorum imagines per circum & circa metam gestabantur. de qua idem Ovidius meminit in Amoribus, lib. 111. Eleg. 2. circa verum: *Sed jam pompa venis, linguis animisque faveste*, etc. quo loco in eandem ut hic sententiam, de Veneri meminit, cum inquit:

Nos tibi blanda Venus, purisque potentibus armis

Plaudimus, inceptis annae diva mei, etc.

MICYLLUS. Notat Gruterus in Corneliano MS. *repensse se, coelestibus ibit eburnis*, cum glossa,

Ps

- Utque fit, in gremium pulvis si forte puellae
 150 Deciderit, digitis excutiendus erit.
 Et, si nullus erit pulvis, tamen excute nullum.
 Quaelibet officio caussa fit apta tuo.
 Pallia si terrae nimium demissa jacebunt;
 Collige, & immunda sedulus effer humo.
 155 Protinus officii pretium, patiente puella,
 Contingent oculis crura videnda tuis.
 Respice praeterea, post vos quicumque sedebit,
 Ne premat opposito mollia terga genu.

Parva

De *Deis sturneicis intelligendum*. DAN. HEINSIUS. *Caelestibus sturnis* Jureti liber & fragmentum Oxoniense. quomodo & Comelini codex pro diversa lectione. optime. idque ipsum quoque Grutero praeiisse ex notis ad Thyellen Senecae vers. 701. postea cognovi. Vide de hac Deorum pompa per Circum ferri folita ipsum Ovidium copiose agentem Amor. lib. III. Elegia II. quibus totus hic locus mire illustratur. HEINSIUS. Insignis hujus loci est varietas in scriptis *citantibus ephobis* Bernensis unus. *cantantibus* Ambrosianus. *plaudentibus* Moreti. *gaudentibus* alius, *currentibus* alius. quae omnes lectiones explicari possent. nec videtur facile *Ephoborum* vox librariis imperitis in mentem venisse, contra *eburnes caelestes* facilius supponere potuisse mihi videntur. si quis vero diligenter legat Dionys. Halic. lib. VII. cap. LXXII. ubi totam pompae faciem, & *πρωτοφθους* primo ordine incessisse, &c. videt, ille non facile vulgatam lectionem repudiandam esse censet. certum vero illi, id est, unusquisque pro se sedulo, id quod erat agendum, ut saltare, cantare &c. agebat. ut Epiced. Draui 207.

Certat omnis lecti generosa subire juventus.
 Et alibi. BURMANIUS.

151. *Excutiendus erit.*] Hoc officium inter characteres τῆς μελαγχολίας etiam Theophrastus numerat. ubi vide Casaub. pag. 122. & usus fuisse veteres periculo, & caudis bubulis ad excutiendas fordes docet Scaliger ad Moretum pag. 162. peperam autem hic quidam codices, *discutiendus*, vel, *rejiendus*. vid. supr. ad lib. I. Amor. VIII. 45. IDEM.

153. *Terrae nimium demissa.*] *Terra dimissa* Regius & Oxoniensis cum aliis nonnullis. monui Amor. III. Eleg. II. v. 25. HEINSIUS.

154. *In munda sedulus effer humo.*] *Immunda hunc bene libri veteres*. nonnulli. *auffer*. IDEM.

155. *Protinus officii pretium.*] *Officio* Regius, Oxoniensis, & unus ex meis, quo vir optimus Angelus Aprosius Intinellus me donavit. HEINSIUS. Ego sequor lectionem editorum olim & plurimorum scriptorum, qui *officii pretium* habent, vide

ad II. Amor. VI. 31. *praeflante puella* etiam Ambrosianus. *contingit* quoque mox Bernensis &c. quinq. scripti. *crura nitenda* unus Mentelii. ut Heinii coniciebat olim, *notanda*; ut supr. v. 109. BURMANIUS.

160. *Pulvinum facili composuisse manu.*] Scaliger scribebat, *supposuisse*.

Pulvinum facili supposuisse manu. DAN. HEINSIUS. *Pulvinar* multi ex scriptis. sed male. quemquam & hac significatione apud Apulejum Met. VII. me legitis meminim. Pulvinaria enim proprie in sacris locum habent. Epistola XIX. 198.

Collaqui pulvino nostra forenda dedi.

Ubi pro *cervicali*, *pulvinum* ponitur, quomodo & apud Graecos *προσκεφάλαια*, geminum usum praeflant, tam sedentibus, quam decumbentibus infervientia. ceterum pulvinorum usum in theatralibus spectaculis tam inter viros, quam foeminas fuisse etiam ex Theophrasti characteribus discimus, qui hujusmodi officium, quale hoc loco tangit Naso, inter adulatoria & servilia obsequia recenset. Apposite is ergo *πρὸς Κελευσία*. Καὶ τοῦ καινοῦ ἐκ τῆς βέλτερος ἀφελόμενος τῆς προσκεφάλαια ἐντὶς ἐπαρῶναι. HEINSIUS. *Supposuisse* etiam tredecim libri & duo Bernenses. sed *composuisse* minime mutandum. Justin. lib. XX. cap. 1. *Livaris hostiis, obitioque, ut roborant, quod petebant, haud secus laeti, quam si Deos ipsos secum avocaturi essent, pulvinaria eis in navis componant.* est enim componere decantari & elegantius ordine disponere. vide quae notavimus ad Petronii cap. LXVII. & ad I. Metam. 31. *pulvinar* vero etiam in privata supellectile dici docet Petron. cap. cxxxiv. *Obsecratum dextra capus super pulvinar inclinavi.* vid. Lipsi ad Senec. de Ira. cap. 37. ubi titidem variant codices, *pro facili* vero manu Vossii codex, *mollis*. sed peperam: est enim idem quod habili, apta, agili, alaci, & artificii. Propert. II. 1. 10.

Admiramur faciles ut premat arte manus.

Tibul. I. 1. 8.

Et facili grandia poma manu.

Apulej. lib. VIII. Met. *Nec non tamen ipsam quoque bestiam facili manu transdidit.* sic II. Am. XVI. 30.

Corpora

- Parva leves capiunt animos. fuit utile multis,
 160 Pulvinum facili composuisse manu.
 Profuit & tenui ventum movisse tabellam;
 Et cava sub tenerum scamna dedisse pedem.
 Hos aditus Circusque novo praebebit amori,
 Sparfaque follicito trifidis arena foro.
 165 Illa saepe puer Veneris pugnavit arenam:
 Et qui spectavit vulnera, vulnus habet.
 Dum loquitur, tangitque manum, poscitque libellum;
 Et quaerit, posito pignore, vincat uter;

Saucius

Corpora nos facili dulces seremus onus.

Et Martial. Spect. 23.

Ille tuis geminis facili cervicis juvenes.

Vid. Passerat. ad Propert. lib. 11. Eleg. 1. pag. 245.

glossa est ergo *vis molli. mollem manum, articulum, ut & levem manum, leve brachium* explicimus ad Quinct. iv. Inst. 4. & 11. sed in statuario opere & similibus artificis *facilis & mollis* idem notant. vide Virgil. Eclog. 11. vs. 38. & 45. BURMANNUS. 161. *Profuit & tenuis ventus.*] Melius Palatinus,

Profuit & ventus tenui movisse tabella. DAN. HEINS.

Tenuis ventus, scripti plerique. Regius tamen & Oxoniensis, *tenui venite movisse tabellam.* optime.

Intimellii codex, *ventus movisse tabella.* in uno Vaticano, *tenui ventum movisse tabella.* quod maxime placet. neque aliter Arondelianus. In Farnesiano, *scabella.* duo alii, *flagella.* Amorum lib. 11. Eleg. 11.

Vis tamen interea tenuis accessere ventus,

Quos facias nostrâ meta tabella manu.

Ita & illo loco veteriores libri, ut Salmastius in suis quoque invenerat. quod testatur ad Pallium Tertulliani. apud Propertium lib. 1v. Eleg. 1x. 49.

Hercules de se :

Mollis & hirsutum capis mihi fascia pallus,

Et manibus duris apta tabella fuit.

Ita scribo. vulgo inepte legitur, *apta puella sui.* Miror, ut qui maxime, nihil nec magno Scali- gero, nec ipsi Salmasio de mendo Propertiani huius loci suboluisse. scriptum fuerat antiquitus, *apta vella* pro *tabella.* cum posterorem in apta syllabam neglexisset geminare librarius. *vella* pro *balla* in vetustis codicibus est frequentissimum. sic de umbraculis non dissimile profusum est, quod mox libro secundo vers. 2. 9. dicitur esse Noster, ubi etiam servilem operam puellis esse praestandam innuit ab amatore:

Ipsa tunc distenta suis umbracula virgii.

Ipsa face in turba, qua venit illa, locum.

Et Faill. 11. 311. de eodem Hercule:

Aurea pellabant rapidos umbracula solis,

Quae tamen Herculeae sustinuerunt manus.

Flabellum Latine dici haud ignoro, cum Teren-

tius ac Martialis ea voce sint usi, sed primam ejus vocis syllabam non posse corripri habeo persuasum. Producent certe Propertius, & Martialis. Fiebant autem *stabella* ex tabulis tenuioribus, unde & *tabellae* dictae. Graecis haec *tabella* *στῆσις* & *στῆσιον*, *ἀνὰ στῆσιον* *venisile.* Puto pari modo corrigendum esse carmen de Menibus, quod in Catelectis Pithoanis extat:

Augustum penitus torret Phaetonius arbor:

Quem recreant fessum, gillo, sabilla, mala.

Ita enim legitur posterior versus in codice longe vetustissimo, quem Petrus Scriverius mihi aliquando utendum dedit. Nec in diversum abit alter, qui penes multae eruditionis virum Isaacum Vossium extat. in quo *gillo, saula.* Eliae Vineti codex, *gillo, saula.* Scripserat auctor, nisi fallor, *gillo tabella.* unde *taquilla*, & mox *taula, saula, saula* factum. Nisi *stabella* ab eo relictum fuisse credimus, non habita metri ratione. Esse enim carmen posteriorum temporum vox longe abunde evincit, cum *gellonem* Isidorus in Glossis *baucalem* interpretet, vas nempe vitreum. de quo videndus Scaliger ad illa Propertii lib. 1v. viii. 37. *Vitriquo aestiva supellex. Aestivo te prolix vitre apud* Auctorem Copae. nam quod idem Scaliger *facilla* pro *stabella* agnoscit in illo carmine, non persuadet, nec probat. aliter tamen *gillonem*, seu *gellonem* interpretantur Glossae optima MSS. in quibus, *Aquila, gello, πῶδιον*. de *gellone* vide Onomasticon Rosweidi ad vitas patrum. HEINSIUS.

167. *Tangitque manum, poscitque libellum.*] Haec Merula de sortilegiis & divinationibus, quae in circo fieri solebant, explicat. & cum secutus est egregius ille Crispinus Interpretum Regionum Coryphaeus; admodum imperite. haec enim vacuo circo ibi celebrabantur. vide Horat. 1. Sat. vi. 113. sed frequentia evincunt apertissime agi de sponsione, utrum vinceret, Praesinus an Venetus, &c. Juvenal. Sat. xi. 199.

Spectent juvenes, quos clamor & audax

Sponso, quos cultas decet adjesse puellas.

Ubi vide interpretes, & qui de Circo scripserunt hoc plenissime illustrantes. Recte vero Douza ad-

A a a a

notavit.

- Saucius ingemuit, telumque volatile sensit:
 170 Et pars spectati muneris ipse fuit.
 Quid: modo cum belli navalis imagine Caesar
 Perfidas induxit Cecropidasque rates?
 Nempe ab utroque mari juvenes, ab utroque puellae
 Vcnère: atque ingens orbis in Urbe fuit.
 175 Quis non invenit, turbam quod amaret in illa?
 Eheu, quam multos advena torfit Amor!
 Ecce parat Caesar domito, quod defuit, orbi
 Addere. nunc, Oriens ultime, noster eris.
 Parthe, dabis poenas: Craffi gaudete sepulti,
 180 Signaque barbaricas non bene passa manus.

Ultor

notavit, sulere manus tangi inter concertationes, quibus sponsones ratae esse indicantur. ut & in aliis actibus, quibus fides interponebatur. ita Terent. Heaut. III. 1. *caelo dextram*. sic *dextram sanguore* Virgil. VII. 266. in foedere faciendo & ita passim. quare male *tangitque manu* quidam scripti & editi, quod aliam sententiam efficeret. *postea libellum* explico sponsonis chirographum, quo formula sponsonis scripto consignabatur, ut ex eo agi deinde posset. idem est infr. 428. *littera postea*. BURMANNIUS.

170. *Et pars spectati vulneris ipse fuit.*] Regius & Oxoniensis cum Excerptis Scaligeri ac Puteani. *spectati muneris*. egregie, ut jam monui ad Claudianum, lib. II. in Rufin. §f. 396. intelligit enim munus gladiatorum. sic *spectato munus* Martialis IV. 2.

*Spectabat modo solus inter omnes,
 Nigris munus Horatius lacernis.*

Spectato munera Apulejus quoque dixit Florid. 2. occurrit ea vox hac significatione frequenter apud Apulejum eundem. lib. IV. Met. ubi Democharis apparatus Theatralium describit. & lib. X. ubi Thyastis impensas recenset similes. apud Manilium lib. IV. 225.

Nunc caput in mortem vendunt & munus arenae. Sic enim scribo: perperam *funus* circumfertur. Cur autem *munera* dicta, causam adfert Servius lib. III. Aeneid. 66. *Apud veteres etiam homines interficiebantur, sed merito Junio Bruto cum multae gentes ad eius funus captivos misissent, nepos illius eos, qui missi erant, inter se composuit, & sic pugnaverunt: & quae muneri missi erant, inde munus appellatum.* Quoniam munus vocatum, quicquid spectaculi aut in theatris aut in circis exhiberetur. *Circi munus* dixit Nofter lib. V. Falorum 190. HEINSIUS.

172. *Perfidas indixit Cecropidaeque rates.*] *Cecropidae*que lege cum prima editione & multis scriptis. Sebadae Oxonienses, *Cecropidaeque*. sic *Dardani-*

des rates ex veteri libro, & *Argelidae puppes* Remediis Amoris. & *Paratonides rates* lib. infra III. & *Dardanides pinus* lib. I. Fast. & *Haemimides aquae* ex veteri libro Fall. II. *Bistonides aquae* Trist. I. Eleg. IX. itidem ex veteri codice. *Perastides undae* Trist. III. Eleg. VII. quod male mutant libri veteres. Plura à me hujus generis observata ad Epist. IX. §f. 73. IDEM.

173. *Ab utroque mari.*] Orientali & Occidentali explicat Merula, ut saepe Poetae. vid. Passer. ad Prop. III. IX. pag. 461. Crispinus de superno & infero capit. meliores interpretes secutus. vel si latius extendere placet, ab interno sive Mediterraneo, & Oceano posset intelligi. sed priorem interpretationem praefero.

176. *Eheu quam multa.*] *Hec mihi quam* Bernensis unus. *Hec mihi* Editio prima & novem scripti.

177. *Ecce parat Caesar, domito quod defuit orbi, &c.*] De Cajo magis, quam de Tiberio intelligendum hoc loco & sequentibus videtur: propterea quod Tiberius, Lucio & Cajo jam mortuus, in Caesarum familiam adoptatus demum fuit: ut per id tempus, quando ipse in Armeniam profectus est, id quod longè ante mortem Caji & Lucii factum est, *Caesar* dici nondum poterit. Deinde, quod & puerum vocat: quo nomine immerito, ut puto, Tiberius vocaretur, qui jam supra viginti aetatis annos impleverat, cum expeditione Syriaca susciperetur. Porro eodem anno, ut quidam tradidere, natus fuit Tiberius, quo ipse Ovidius: aut uno tantum posteriore, autore Suetonio. Postremo & illud repugnat, quo minus de Tiberio hunc locum accipiamus, quod sequitur: *Cum tibi sine fratre, &c.* Neque enim fratrem alique, praeterquam unum Drusum, habuit Tiberius, qui in Germaniam perit. At Cajus Lucium & Agrippam habuit: de quibus Merula in Commentariis. Accedit huc & Senecae auctoritas, qui principem juventutis Cajum vocat, quod idem

6c

- Ultor adest; primisque ducem profitetur in armis:
 Bellaque non puero tractat agenda puer.
 Parcite natales, timidi, numerare Deorum:
 Caefaribus virtus contigit ante diem.
- 185 Ingenium coeleste suis velocius annis
 Surgit; & ignavae fert male damna morae.
 Parvus erat, manibusque duos Tiryntius angues
 Pressit: & in cunis jam Jove dignus erat.
- 190 Nunc quoque qui puer es, quantus tum, Bacche, fuisti,
 Cum timuit thyrsos India victa tuos!
 Auspiciis animisque patris, puer, arma movebis:
 Et vinces animis auspiciisque patris.

Tale

& Poëta hic facit: fratremque Lucium in apparatu Parthici belli dicit amiffisse: quod ipsum quoque nobiscum consentit. vide Commentaria. MYCILL. Vid. Cl. Massonii vitam Ovidii ad A. U. C. DCCLII. § 3. & Norif. ad Cenotaph. Pisana Diff. II. pag. 187. & seqq.

179. *Crassi gaudente sepulsi.*] Videndum an veritati conveniat, & an non Crassi, a Parthis caesi, sepulchro caruerint. certe Valer. Max. I. VI. 11. *Corpus imperatoris inter promissas cadaverum frutes, avium ferarumque lanatibus obiectum.* Senec. II. Contr. IX. Tu Crasse, qui nunc apud Parthis egres sepulchro quoque. & ita umbra insulta errare dicitur Lucan. I. 11. quod insepulchrorum est. nisi ergo capiamus, illos a Parthis abjectos, nunc metu belli, a Caesare parati, sepulturae fingi tradendos, collectis eorum reliquiis, non video qua ratione Ovidius defendi possit. nihil tamen variant codices, nisi quod in Lineolnienf. est, *sepulchra*, quod eodem redit. forte, *Crassi gaudente bis ulsi*. ut primum a Ventidio, qui clades intulit Parthis, nunc ab Augusto vindictam fumtam indicet. & ita recte subdit, *ultor adest. ultus vero* passivè dici docuit Heinsius ad VII. Met. 3. & supr. Epist. VIII. 120.

Quod se sub tumulo ferivit ulta jacent.
 Qui locus etiam huc facere potest: sed & vulgatam hac specie defendas, si *sepulcos* Crassos, & *sepulchra* Cratrorum capias, pro quocumque modo reliquiis abjectis in loco, ubi caesi fuerunt. quomodo & Propertius lib. IV. Eleg. 6. *husta* eorum vocat, quae non legitima intelligenda. haec enim nunc demum consequenter, expiata per Caesarem illa clade; & ita manibus placatis. BURM.

181. *Primisque ducem profitetur in armis.*] *Arms* sex libri. nam annis mox §f. 185. sequitur. sic lib. VIII. Metam. 313.

— *Et primis etiamnum Nestor in armis.*
 Ut quidem illic complures membranæ ex melioribus. Silius lib. V. §80.

Nec minus Herminium primis obrupcas in armis.

Intelligenda autem haec de Cajo Caesare Agrippae filio, qui ab Augusto adoptatus expeditionem Parthicam suscepit. Rem narrat Dio & Paterculus. Adi Notas lib. VIII. Met. §f. 313. HEINSIUS. *Ab annis* Francos. cum duobus aliis & editione una veteri. *ab armis* unus codex. confusa vero *arma* & *annos* vid. ad Epist. I. 105. *victor adest* etiam Bernensis & quinque alii. BURMANNUS.

183. *Parcite natales.*] Magistrum exquisitae adulationis habuit Naso Ciceronem Philipp. V. cap. 17. C. Caesare inveniunt aetate decuit, ab excellenti eximiaque virtute progressum aetatis expectari non oportere. & quae ibi plura. sed utroque gratiam non satis dignam ab Augusto retulerunt. Ovidius vero, dum Cajo adulatur, ipsi etiam Augusto blanditur & universae ejus familiae, addens:

Caefaribus virtus contigit ante diem.
 Ad maturam ejus virtutem militarem, quam bello jam Mutinensi, & sequentibus prodidit, addens. simile de Parthenopeo, sed cui cruda & scilicet virtus exitio fuit, Statius lib. IX. Th. 718.

Scilicet augustum, jam dudum argentibus annis, Meeualium tibi parve nemus. &c.

Numerare vero annos, eleganter dictum. Silius lib. XV. 137.

Et numerat favor anxius annos.

BURMANNUS.

187. *Parvus erat, manibusque duos Tiryntius angues pressit.*] Sic legendum ex lib. Vaticano, & ratione. Vide quae notavi in Epist. ad Herculæum. CIOFANUS.

189. *Quantus sum, Bacche.*] Haec est vera lectio ex eodem libro. IDEM.

191. *Auspiciis animisque patris puer arma movebis, Et vinces annis, auspiciisque patris.*] Quidam legunt, *animis*. magis placet *Annis* legi, quibus moderandum esse puerile ingenium vult Poëta, aut in puerili aetate sperandam esse victoriam. MERULA. Idem lib. verè, *animis*: Est autem A-postrophe ad Germanicum, vel potius ad Tibertium;

A a a a

a u m ;

- Tale rudimentum tanto sub nomine debes;
 Nunc juvenum princeps, deinde future senum.
- 195 Cum tibi sint fratres; fratres ulciscere laesos:
 Cumque pater tibi sit; jura tuere patris.
 Induit arma tibi genitor patriaeque tuusque:
 Hostis ab invito regna parente rapit.
 Tu pia tela feres, sceleratas ille sagittas:
- 200 Stabunt pro signis jusque piumque tuis.
 Vincuntur causâ Parthi; vincantur & armis.
 Eôas Latio dux meus addat opes.
 Marsque pater, Caesarque pater, date numen eunti.
 Nam Deus è vobis alter es, alter eris.
- 205 Auguror en; vinces: votivaeque carmina reddam:
 Et magno nobis ore sonandus eris.
 Consistes; aciemque meis hortabere verbis.
 O desint animis ne mea verba tuis!
- Tergaque Parthorum, Romanaque pectora dicam;
 210 Telaque, ab averso quae jactit hostis equo.

Qu

rium; qui adoptione erat Augusti filius. Vide quae notavi in Scholiis in lib. 1. Fast. quae jam edita sunt. CIOPANUS. Ita castigatioe libri. ante perperam, *animis* in utroque versu legebat. HEINSIUS.

194. *Nunc juvenum princeps.*] Haec egregie illustrat vir Eminentissimus Norfius ad Cenot. Pifana. pag. 107.

197. *Induit.*] Ita recte. perperam editiones quaedam Venetae, Aldi & Bersmanni, *praebuit.* vid. ad Epist. VIII. 50. *hostis ab invito* plurimi libri. *Haec puer invito regna parentis tulit* Bernensis. *Capit* duo libri.

200. *Stabit.*] Placet cum uno Vaticano legi, *Stabant.* HEINSIUS.

202. *Latis.*] Conjecerat olim Heinsius, *Latiis.* ut Epist. III.

Quid laceras Danaas impiger Hecstor opes?

203. *Dux meus.*] *Dux novus* Ambrosian. ut ita *mei Dei* dicuntur. vid. Epist. XVI. 332. *meus* autem & *novus* confundi solent. vid. Epist. VII. 11. BURMANNIUS.

203. *Dare numen.*] Alios legere, *lumen*, notavit Douza.

204. *Est Deus in vobis alter, & alter erit.*] In Aldius legitur: *Nam Deus è vobis alter es, alter eris.* Intelligit autem Martem & Augustum, de quibus praecedenti versu mentio fit: quorum alter, hoc est Mars, jam Deus erat: alter autem, Augustus scilicet, futurus erat. Id quod ex eo colligebat Poëta, quod etiam tum vivo divini honores decernebantur. Non autem de Cajo Tiberio intelligendum: quorum neutri, neque vivo, neque

mortuo, divini honores constituti fuere. MICVLLVS.

207. *Consistes.*] In acie accinctus praefo. vid. ad Petron. 19. & supr. Epist. XXI. 117. male Merula, in *causione flabit. consistes & quomodo* Excerpta Vossiana. *etiamque meus* duo alii. *aciesque* quinque. *tuis verbis* etiam tres. BURMANNIUS.

208. *O desint.*] *Fac desint* unus Vaticanus. HEINSIUS.

211. *Quid fugis ut vincas quid victos, Parthe, relinquis?*] Itane? ut victos Ovidius Romanos appellaret, ob exercitum Craffi à Parthis delectum? absit omen. Indignum sane id fuerit majestati nominis Romani. Quid ergo? Libri sex, *quid victo, Parthe, relinquis?* Nec aliter fragmentum Bodlejanum, nisi quod *relinquis* in eo, Attondianus:

Quod fugis ut vincas, quid te victo parte relinquis?

Scribe meo periculo:

Qui fugis ut vincas, quid victo, Parthe, relinquis? Hoc est, quid tibi ipsi victo relinques. Quid aliud victus ficias? In Vintimiliano certe codice, *Quo fugis.* ita apud Martialem lib. X. Epist. 10.

Quid nobis Panike relinquis? HEINSIUS.

213. *Ergo eris illa.*] Ita STAT. III. Silv. 11. 127.

Ergo eris illa dies, qua te maiora daturus

Caesar ab emerito iubeat discedere bello. Non tamen inventum, quod habet codex Re-
 gius, *Quando eris illa dies, quod vehemens desiderium exprimit.* ut Epist. XII. 117.

Quando eris, ut lecto mecum bene iustus in uno. Sed retinco vulgatum, quae se certum jam Poëta

&c.

- Qui fugis, ut vincas, quid victo, Parthe, relinquís?
Parthe, malum jam nunc Mars tuus omen habet.
Ergo erit illa dies, quâ tu, pulcherrime rerum,
Quattuor in niveis aureus ibis equis?
215 Ibunt ante duces, onerati colla catenis;
Ne possint tuti, quâ prius, esse fugâ.
Spectabunt lacti juvenes, mixtaeque puellae:
Diffundetque animos omnibus ista dies.
Atque aliqua ex illis cum Regum nomina quaeret,
220 Quae loca, qui montes, quaeve ferantur aquae;
Omnia responde: nec tantum si qua rogabit;
Et quae nescieris, ut bene nota refer.
Hic est Euphrates, praecinctus arundine frontem:
Cui coma dependet caerula, Tigris erit.
225 Hos facito Armenios: haec est Danaëia Persis:
Urbs in Achaemeniis vallibus ista fuit.
Ille, vel ille, duces. & erunt, quae nomina dicas:
Si poteris, verè: si minus, apta tamen.

Dant

& divinum offendit. similibus locutio, jamque erit illa dies, de qua ad lib. III. Metam. 519. pulcherrime regum Bernensis & unus Heinisii. male. sic & IV. Epist. 125. & alibi. BURMANNUS.

214. Aureus ibis equis. Vide quae notamus in Scholius in libros Tristium. CIOFANUS. Candidus Mentelii liber. nihil mutò. I. Amor. II. 42.

Ibis in auratis aureus ipse rotis.

Notandum vero hic ire in equis poni pro curra vehi, cum aliter pro equitare sumi soleat. lib. v. Trist. VII. 14.

Per medias in equis itaque reditque vias.

Ire equis dixit Noëter Epist. I. 46. sic venire in equis Florus lib. IV. cap. 2. Super equos ire Justin. XLII. 3. Qui & plausiro ire dixit lib. XI. cap. 7. Lavius lib. XXVIII. 9. Itaque iret aliter consul sublimis curru, multijugis, si vellet, equis. Sophocles Oedip. Col. 303. similitur: Ἰόνων ἵπῳ

Ἐπιχόουσαν ἄσπον ἡμῶν, ἀντιπῆξιν ἔπι-

Πῶλον βαβῶων.

Ubi de curru agitur. In equis autem dictum pro curru equis, ut in hastis, in jaculo & similia a viris doctis satis superque animadversa. BURMANNUS.

217. Mixtaeque puellae. Laetaeque puellae Palatinus. pariterque tres. nuptiarumque Vaticanus, timidaeque unus.

218. Illa dies. Ista meliores omnes, & superioris versu, lacti juvenes, & sequenti, cum regum nomina quaeret. HEINSIUS. Una dies duo libri.

224. Dependet. Respondet Commelinianus, unde resplendet faciebat Heinisius. ceterum Glossator aliquis in codice uno adscripserat: Euphratem arun-

dine praecinctum frontem, id est extremitatem riparum. Tigridi comam dependere propter arbores, quae sunt circa ripam. Arundine crinem Bernensis.

225. Hic fac Armenios. Regius, facis cum duobus aliis. totidem cum fragmento Bodlejano, facis. Scribe, Hic facio Armenios. Simile mendium tollendum ex Ponticorum lib. I. Eleg. 119.

Nem petis ut bene sis, sed uti male tutius.

Ubi Vaticanus unus, petis. alius, peto quod, cum vera lectio sit:

Nem petis ut bene sis, sed uti male tutius.

Et lib. II. Metamorph. 131: fabula Phaëthontis:

— Pelamque

Effugis Australem.

Cum Effugis sit retingendum. Remed: Amor. 333:

— Exige quod castes.

Vetustissimi libri, Exige ut. pro, Exigito ut. Epist. IV. sub finem:

Perlegis, & lacrymas fingere videre meum.

Pro, perlegis. HEINSIUS. Sed & facis retineri potest, ut mox est, & fuit.

225. Danaëia Persis. Danaëia legendum est, a Danaë deducto possessivo. sic enim & versus postulat vocat autem Persidem sive Persiam Danaëciam, eo quod Perses filius Persei & Andromedae, is a quo Persis nomen factum, nepos Danaëis fuerit. MICRULUS. Danaëia legendum. CIOFANUS. Ita multi Persarum nomen deducunt a Perse Andromedae & Persei filio. vide viros doctos ad Stephanum de Urbibus in Persis. sed omnes falli, & a vocabulo, quod eorum lingua equum notat, (unde & in nostrum. Paëris venit) dictas.

A a a a 3.

Dant etiam positis aditum convivia mensis:

230 Est aliquid, praeter vina, quod inde petas.

Saepe illic positi teneris adducta lacertis

Purpureus Bacchi cornua pressit Amor.

Vinaque cum bibulas sparsere Cupidinis alas,

Permanet, & capto stat gravis ille loco.

235 Ille quidem pennas velociter excutit udas:

Sed tamen & spargi pectus amore nocet.

Vina parant animos, faciuntque caloribus aptos:

Cura fugit multo diluiturque mero.

Tunc

dictos; eosdemque & Parthos esse, viri eruditi diu demonstrarunt. *Danacia proles* in margine BERGMANNI. BURMANNUS.

226. In *Achaemenis*.] *Achaemenia*, inquit Stephanus, *pars est Persiae*, ab *Achaemene filio Aegaei* (sive *Persii* potius legendum) appellata. hinc *Achaemenius*, a, nm. MICYLLUS.

229. *Dant etiam positis*.] Quin recte, *positas mensas* dicantur nullum dubium. sed quia mox sequitur iterum, *positis Bacchi*. hic mallet aliud verbum: forte, *scitis mensis*. ut ita *scitis torus*, *lectus*, *sciti penates* & similia passim apud Nostrum. ita *scitia mensa* Claudian. Conf. Olybr. 253. Stat. Theb. VIII. 240. *scitias dapes* Nostr. II. Fall. 618. BURMANNUS.

231. *Saepe illic positis*.] Lege, *positis*, cum codice Regio. & intellige, *Bacchi*, quod sequitur. infra hoc libro 567.

Ergo ubi constringit positis tibi munera Bacchi. Lib. III. Artus 350.

Et moveat positis brachia iussa mero.

Epist. XIX. 14.

Diluitur positis serior hora mero.

Epist. XVI. 217.

Hofibus evaniscunt convivia talia nosstris;

Experit positis qualia saepe mero.

Libro VI. Metam. 408. fabula Philomelae:

Regales opulae mensis, & Bacchus in auro

Positur.

Fallorum lib. II. 730.

Ecco nurum regis iusti per colla coronis

Invenerunt positos pervigilare mero.

Lib. III. Pl. 301.

Planaque adorati Dis ponis pocula Bacchi.

Sic emendo. cum haecenus legatur, *disponit*. eodem libro 537.

Et Ancus positos duras crateras sberas.

Lib. V. 531.

Nunc dape, nunc positos mensas nituro Lyae.

Amor. lib. I. IV. 8.

— *Posito quod candida vino*

Atracis ambiguis traxit in arma viros.

Lib. II. Eleg. XI.

Illic apposito narrabis multa Lyae.

Propertius lib. II. Eleg. III.

Quantum quod positos formosa saltas Iaccho!

In *Copa*, quam Maroni perperam tribuunt: *Pons merum & talos*. quomodo *ponere forum* Manilio dici de foro aleatorio, observat Gronovius de *Pecunia Veter.* lib. IV. cap. III. & hinc intelligendus Horatius lib. I. Epist. XVIII. 111.

Sed satis est errare Jovem, qui ponit & auferat.

Sic enim plerique libri veteres. quod miror praeteritum a Lambino & Torrentio. sed exemplorum jam satis est. sic & *posita mensa* & *apposita* passim, ut paulo ante Nostr. HEINSIUS. *Ponere vinum* etiam Petronius dixit cap. XXXIV. vid. & ad cap. XX. sed si *positis* hinc scribendum, interpretaretur, accumbentis & vino indulgentis. ut *cubitus ponere* apud Petron. XXVII. ita XIII. Metam. 638.

Positumque sapientibus altis.

Petron. XXXI. *Positumque inter cervicalia minutissima*. & c. *Gitan super pectus meum positus*. exemplo ergo *Bacchi positi* & accumbentis, cuius cornua Amor pressit, utitur, ut mox Cupidinis mentionem injicit. In Heinsii interpretatione Bacchus pro ipso vino esset capiendus, quod vix quadrat. *positus* si cum quibusdam editis, & Palatino codice legeretur, ad Amorem esset referendum accumbentem. ita pro *jaecentibus* IV. Epist. 98. *positis*. BURMANNUS.

234. *Et capto stat gravis ille loco*.] Libri veteres, *cepto*, vel *cepte*. sic Calpurnius Eclog. IV. 146.

— *Sic tibi coelis*

Vitis amer, coeptamque pater ne desere terram.

In Catalectis Pithioci:

Occidit infelix coepto modo flore juventae.

Sic *coeptum carmen* Lucanus initio Panegyrici ad Pisonem. *coeptus furor* Seneca Hercule furente, & *coepta verba* Hippolyto. *iter coeptum annus peragis* Nostr. Fall. lib. I. & lib. IV. *coeptum perficere opus*, atque his similia plura, quae passim occurrunt. nisi quis certe loco malit. ut lib. III. 537. *certo ponit quemque loco*. HEINSIUS. In exemplis ab Heinsio adductis nullum video, unde *coeptus locus* adstruatur: & facile alias res *coeptas* dici potior; sed lo-

sum

Tunc veniunt risus; tunc pauper cornua fumit:

240 Tunc dolor & curae, rugaque frontis abit.

Tunc aperit mentes, aevo rarissima nostro,
Simplicitas; artes excutiente Deo.

Illic facpe animos juvenum rapuere puellae:

Et Venus in vinis, ignis in igne fuit.

245 Hic tu fallaci nimium ne crede lucernae.

Judicio formae noxque merumque nocent.

Luce deas coeloque Paris spectavit aperto;

Cum dixit Veneri, Vincis utramque, Venus.

Noctæ

cum captum a Nasone dictum vere & eleganter arbitror: est enim locutio a re militari deliunta, ubi locum capere dicitur Imperator, qui aptum, sive castris eligit. Livius lib. xxxiv. 14. Media nocte cum auspicio operam dedisset, profectus ut locum quem vellas, priusquam hostes sentirent, caperet. lib. xxxv. 14. de Pytho dicit, neminem elegantius loca cepisse, praesidia disposuisse. & cap. 28. Erat Philopomenus praecipuus in ducendo agmine, locique capiendis solertissimus atque usus. Justinus lib. xxxi. 5. Aliis bellis plurimum momenti habere priorem aliquem cepisse occasionem loci, temporisque. Suetonius Aug. cap. xciv. Apud Atundam castris locum capiens. Diét. Cretenf. lib. 11. cap. 46. Duxes, ut quisque locum cepere, cedere singulos. Virgil. 11. Georg. 230.

Ante locum capio oculos.

Sic & in facris capio locus, legitime ad sacrificandum constitutus dicebatur, teste Festo. & hoc eligere locum Cicero x. ad Fam. 23. dixit. sic in ipsa acie Flor. iv. 1. *Quem quis in pugnando cepere locum, eum amissa anima, corpore tegebat. ita captam semel sedem tenuit dicit Livius vii. cap. 26. & huic convenit verbum stare, cuius usus in eadem re, & stare loco dicitur miles, qui locum captum tuetur, ut contra cedere & moveri loca, cum retro dat terga. vid. Serv. ad Virg. vii. Aeneid. 333. gravis vero, ut miles statarius & gravis armorum; licet enim videatur levior esse Cupido, stat tamen loco capto. sic etiam in alia re, locum capere; ut Scaliger in antiquo lapide apud Gruterum cccxlvii. 6. L. S. M. C. explicat locum sibi monumentum cepit. multo rectius quam Urstus, qui locum sui monumenti curavit, vel constituit, inde effingit in monumentum. Patavinis pag. 44. sic fidera infixæ at cohaerentia, perperna semelque capta sede tollere dicit Quinétii. Dec. iv. sic haec intellexisset Crispinus. ille, capium locum non interpretatus esset, obfissum, Calepio scilicet suo usus. BURNANNUS.*

236. Sed tamen & spargi. Melius in Palatino, Sed tamen aspergi peccus amoris nocet. DAN. HAINES. An vero nocet? cur ergo Naso artem noxiam doceat? immo vero puto; peccus amorem docet, ille

quidem vini vim velociter excutere potest; sed docet tamen amorem penetrare in pectus. ideoque amatoribus quaerenda convivia sunt, ubi cum Baccho Cupido etiam dominatur. *seles* est in uno Heinſii, etiam non male. vid. ad lib. 111. Amor. x. ult. de sed tamen & vid. ad Epist. 111. 4. BURM.

240. *Dolor & curae.*] Suspectus locus, quia mox praecessit, cura: sed nihil juvant scripti codices. nisi quod pro dolor, pauper. in uno Regio, in altero & Bodlejano, color. in Commeliniano, tunc etiam curae, forte, sunt dolor & poenae, nam poena & cura passim confunduntur in scriptis libris. IDEM.

242. *Artes.*] Glossa scripti codicis, delos. scilicet: Excutiente mero Junii codex.

244. *Venus in venis.*] Aldina editio habet, Et Venus in vinis, a vino, facie plurali. Neque adeo insolens nomen est, nam & in Fastis idem Poeta eodem casu plurali usus est. lib. vi. 675. ut:

Nox erat, & vinis oculique animique natabant. Atque etiam illud quod sequitur, ignis in igne scilicet, hanc lectionem postulare videtur. cum enim posterior clausula prioris epezegeſis quaedam sit, vinum & ignis propius inter se convenient, quam vena & ignis. MICVLLUS. Et Venus in vinis vera lectio. ne dubia. Epistola xvi. 229.

Saepe mero volui flammam compescere, at illa

Crevit: & ebriatus ignis in igne fuit.

Claudianus de Bello Gildon. 182.

Ut vino calefacta Venus, tum faevior ardes Luxurias.

Hinc natum apud Graecos proverbium $\pi\delta\gamma\ \delta\epsilon\lambda\ \pi\epsilon\gamma$, de quo Zenobius & Apostolius videndi. Perperam alii, Venus in venis. Callimachus apud Athenaeum lib. 11.

$\text{O}\nu\epsilon\kappa\ \mu\epsilon\delta\ \nu\epsilon\gamma\ \tau\epsilon\upsilon\ \nu\epsilon\gamma\epsilon\ \mu\epsilon\delta\ \nu\epsilon\gamma.$

Possit & legi:

Ut Venus in vinis, ignis in igne subit.

Ut infra, blanda sum subit arte Venus. HEINSTIUS.

245. *Hic tu fallaci.*] Illustrat exemplis. CIOFANI: unus Palatinus, No tu fallaci nimium tu crede Lucernae. vid. lib. 11. Art. v. 143.

246. *Nocet.*] Nocent meliores. HEINSTIUS.

248. *Utrum.*

- Nocte latent mendae, vitiisque ignoscitur omni:
 250 Horaque formosam quamlibet illa facit.
 Confule de gemmis, de tincta murice lanâ;
 Confule de facie corporibusque diem.
 Quid tibi femineos coetus, venatibus aptos,
 Enumerem? numero cedit arena meo.
 255 Quid referam Bajas, praetextaque litora velis,
 Et, quae de calido sulfure fumat, aquam?
 Hinc aliquis vulnus referens in pectore, dixit;
 Non haec (ut fama est) unda salubris erat.
 Ecce suburbanae templum nemorale Dianae,
 260 Partaque per gladios regna nocente manu.
 Illa quod est virgo, quod tela Cupidinis odit;
 Multa dedit populo vulnera, multa dabit.

Haeste-

248. *Utramque Venus.*] *Utramque Deam* Intimeli & Commelini liber. HEINSIUS.

249. *Mendae.*] Hoc versu utuntur antiqui Grammatici, ut doceant differentiam *mendae* & *mendis*. vid. Charif. pag. 55. Eutyth. pag. 21. 74. & Incertum pag. 2791. BURMANNUS.

253. *Quid tibi femineos coetus venatibus aptos.*] Non loquitur hic Poeta de sylvis, & venatibus mulieribus, ut Merula putat, locumque Juvenalis ineptè allegat: sed, Quid, inquit, enumerem tibi coetus & congregationes mulierum omnes, in quibus, aut ubi liceat eas aptè ac commodè venari? hoc est, circumspicere atque eligere quas ames: plures enim sunt, quam ut numerari possint, &c. Estque haec velut transitio quaedam. Nam ut haecenus enumeravit loca intra urbem, ubi puellae congregari solent: ita deinceps ea, quibus extra urbem idem fieri solet, recenset: cui sunt Bajae, nemus Aricinum, & similia. MARCI.

254. *Cedes.*] *Cedas* Moreti. *Cedis* plurimi.

255. *Praetextaque litora velis.*] *Easi* fragmentum Oxoniense. Puto, *Baulis*. *Baulis* enim *Bajis* vicini, & quidem in ipso litore. Vide Cluverii Italiam. utrumque locum conjunxit quoque Martialis, lib. 14. 63.

Dum petit à Baulis mater Crellia Bajas,

Occidit infans crimine morsa freni.

Potest & terri, *praetexta* *Bajis* litora, ut totum illum tractum littoralem designet, qui à Puteolis Misenum usque promontorium incurvus tenditur, ac sinuosus. Sed & *praetexta velis litora* ita intelligi possunt, ut apud Virgil. lib. vi. *litora curvata Praetextant puppes*. Lucan. lib. x. 537. *Densus praetextatus litora classis*. & intellige de litribus, quae in situ Bajano frequentissimae, ut ex Propertio & Martiale sit manifestum. Fast. 14. 953.

————— *Praetextaque quercu*

sitas domus.

v. 567.

Spolias & Augusto praetextum naminis templum.

Praetextaque litora velis Gronovius etiam eleganter conjiciebat. cui conjecturae illustrandae facit locus Statanus Sylvarium lib. 14. Silv. 14. 6.

Lydia qua penitus flagnum navale coerces

Ripa, suburbanique vadum praetextur hortis.

Bajanae villae apud scriptores antiquos frequentissime laudantur ob amoenitatem tractus illius. Martialis. 14. 15.

Aemula Bajanae Alitini littora villis.

Et passim apud eundem. sequenti versu multi libri, *manat aquam*. Trist. 111. 11. 20. *De verna quam nive manat aqua*. & 1. Amor. 7.

Qualiter abytella de nive manat aqua.

HEINSIUS.

256. *Fumae.*] Vossianus & quatuordecim alii, *manat aqua* etiam nonnulli.

260. *Partaque per gladios regna nocente manu.*] Hunc locum non satis explicat Interpres. nam Poeta historiam & morem tangit, quo sacerdotēs apud Aricium alii aliis succedebant. Non enim ingenui hoc munus obibant, sed servi, iidemque fugitivi. Qui singulari certamine inter sese dimicantes, cum victoria etiam sacerdotium adipiscebantur: semperque victor idem, & successor alterius erat. Quem morem Pausanias in Corinthiacis, etiamnum suis temporibus durasse scribit. Per regnum ergo sacerdotium intelligit. nam & ipse sacerdos rex nemoralis, à nemore Scil. Aricium, ubi templum deae erat, vocabatur. MICILLUS.

263. *Retia tendat.*] Vera lectio. CIOFANUS. *Panas* scripti meliores. nisi quod in Oxoniensi, *pones tendis retia* utilitatem optimis auctoribus non ignoro. sed & alterum elegans, pro quo librorum pugnat auctoritas. idque eo magis aridet, quod *plagas tendere* paulo post sequatur. dixi supra 98. 45. *licquenti versu, imparibus retia*, non *modis* reponendum

- Haecenus, unde legas quod amas, ubi retia ponas,
 Praecipit imparibus vecta Thalia rotis.
- 265 Nunc tibi, quae placuit, quas sit capienda per artes,
 Dicere praecipuae molior artis opus.
 Quisquis ubique viri, dociles advertite mentes;
 Pollicitisque favens, vulgus, adeste meis.
 Prima tuae menti veniat fiducia, cunctas
- 270 Possè capi; capies: tu modo tende plagas.
 Vere prius volucres taceant, aestate cicadae;
 Maenalius lepori det sua terga canis:
 Femina quam juveni, blandè tentata, repugnet.
 Haec quoque, quam poteris credere nolle, volet.
- 275 Utque viro furtiva Venus, sic grata puellae.
 Vir male dissimulat: tectius illa cupit.

Conve-

nendum ex eorumdem codicum auctoritate. Ponticorum lib. III. Eleg. IV. 86.

Ferre etiam molles elegi tam vasta triumpho

Pondera disparibus non petuere rotis.

Atque ita legendum jam vidit Zinzerlingius in Promulsi Critica, qui adendum cap. XVIII. Jurati codex, notis, proxime verum. HEINSIUS.

264. Praecipit.] Vir non indoctus in Histor. Critica Reipub. Literar. tom. XII. 137. per Ironiam Clerici ineptias perfringens, hic Naesonem sibi contraria tradere initio hujus Artis 25. anixerat, utque nodum illum solveret, quaestionem animi gratia posuerat. Clerici vero sui partes agens Rosellius quidam, in eadem Histor. Critic. tom. XIV. pag. 157. putat se hunc nodum Gordium facile solvisse, si Thalia hic imparibus vecta rotis pro ipso genere carminis, hexametris & pentametris constante, capiatur. Quis neget ita capi posse? nec Anonymus, credo, hunc nodum acerrimo scilicet Critico Clerico ponens, multo aliter sensit, sed stupori Clericano illudere voluisse videtur, qui Poëtarum formas loquendi ad Philosophicas enuntiationes erigere solet. Certum tamen est, ipsam Thalam, sive Musam, quae carmini Elegico praecipit, Poëtae diastase carmina illa imparia, quibus ipse usu edoctus artem amandi tradat: distinguenda ergo carmina ab ipsa arte, hanc usum habet, illa a Musa magistra, & ita Thalia suis verbis etiam rectè dicitur praecipere. sed quid in re levi moramur? non intellexit bonus ille Rosellius ironiam. BURMANNUS.

267. Quisquis ubique viri.] Videtur legendum, Quisquis ubique viri, vel, Quicquid ubique virum. HEINSIUS. Nihil muta. passim enim quisquis, & quisque, cum plurali conjunguntur. vid. supr. §f. 109. & Gronov. ad Liv. VII. 19. & non verba tantum, sed nomina plurali numero adungi solent, sic Sueton. Aug. 12. Reges amici & socii & fruguli,

in suo quisque regno Caesares urbes considerunt. LXVI. Reliqui potentia atque opibus ad finem vitas suas quisque ordinis principes servaverunt. Insolentius Salust. Jug. XVIII. Amisso ducis, a: passim multis sibi quisque imperium petentibus. Dict. Cret. II. 14. Chrysoi utriusque exercitus effusam metuenti, quisquis partium ad eum venerant, cum his se adiunctum esse simulabat. ita antiquae editiones, recentiores venar. idem cap. XIII. Quum se quisque minus idoneum auctorem crederent. ita codex, quem vidit Heinsius, vulgo, crederet. eadem ratio in illa locutione, gentes ubi quaeque. de qua vide ad III. Amor. X. 5. BURMANNUS.

267. Dociles advertite mentes.] E bonis libris ita legendum, & mox, adeste meis. CIOFANUS. Faciles antiquae editiones, usque ad Aldinam, & ita unus Heinssii. eadem varietas supr. I. Amor. XIV. 13. Faciles sunt credulae. ut Fall. II. 45. O nimium faciles. vid. ad Valer. Flacc. I. 151. apud quem & lib. V. 25.

Quis & facili sibi mente receptum

Jam Phrixum docet.

Apud Claudian. II. in Eutron. 340.

Saltandi dociles, aurigandique periti.

In MSS. faciles etiam reperitur. adeste multi scripti & editi. BURMANNUS.

268. Veniat fiducia, cunctas.] Fiducia formae Regius & Oxoniensis. Lego, formâ posse capi; puellas tua forma capi posse. idem Oxoniensis, capias sequenti versu. HEINSIUS.

273. Tentata repugnet.] Captata Vaticanus unus, infra 403.

Nec temeras semper tutum captare puellas.

Epistola XX. 43.

Sit dubium possesse capi, captaboro certe.

Lib. II. 346. Quam tu dum captas. Nihil tamen temere hic mutandum. HEINSIUS. Tentata praestat, & blanditiis melius convenit. Horatius III. Od. 7.

B b b b

Et

Conveniat maribus, ne quam nos ante rogemus;

Femina jam partes victa rogantis agat.

Mollibus in pratis admugit femina tauro:

280 Femina cornipedi semper adhinnit equo.

Fortior in nobis, nec tam furiosa libido.

Legitimum finem flamma virilis habet.

Byblida quid referam, vetito quae fratris amore

Arfit; & est laqueo fortiter ultra nefas?

285 Myrrha patrem, sed non quod filia debet, amavit:

Et nunc obducto cortice pressa latet.

Illius & lacrimis, quas arbore fundit odorà,

Unguimur; & dominae nomina gutta tenet.

Forte

*Et miseram tuis
Dicens ignibus uri,*

Tentat mille vaster modis.

Sic tentator Dianae Oriem eidem lib. III. Od. IV.

Tibul. lib. I. Eleg. III. ff. 73.

Illic Junonem tentare Ixionis ausi,

Verfatur caleri noxia membra rota.

Ubi videndus Gebhardus, qui docet eodem sensu Graecos *πειρῆν* & *πειράζειν* uti. & Broukhusius ad eundem. Noster infr. 365.

Tunc quoque tentanda est, cum pellice lasa dolebit.

Et centies alibi, eadem varietas XIV. Metam. 37.

captare vero aliquid notare, quam *tentare* putem. *captat* puellam qui observat, insidiatur ejus pudicitiae. *Tentat*, qui de stupro sollicitat & appellat. ita VI. Fall. 339.

At ruber hortorum custos Nymphasque, Deasque

Captat, & errantes serisque referique pedes.

Id est observat. ita & illa Epist. XX. 43. *cape:*

Sit dubium pessime capi, captare certe.

BURMANNUS.

275. *Furtiva Venus.*] Tibul. I. 9. *Nota Venus furtiva mihi.*

276. *Tectius illa cupit.*] Turbant codices, qui, *rectius, tutius, fortius* habent. sed omnes frustra. Tibul. lib. IV. Eleg. 5.

Optat idem juvenis quod nos, sed tectius optat,

Nam pudet haec illum dicere verba palam.

Ubi etiam *tutius* quidam libri. sententia vero est ab Euripide accepta, qui Androm. v. 219.

Αἰσχρὸν γὰρ καὶ τοῖς χείροιν ἀρετῶν νοσῶν.

Τούτων νεώτερον, ἀλλὰ πρόωκτον καλλῶς.

BURMANNUS.

277. *Conveniat maribus.*] Explicat Merula, si *mares* *concedas* sint, ut sit ellipsis *τοῦ* si. vid. ad I. Amor. IV. 29. de verbo *convenire*, ad Remed. 473.

278. *Regantis agat.*] *Agat* meliores libri. *blanda regantisque cogat*, pro *blanda regantis agat* Oxoniconica. HEINSIUS.

281. *Parcier in nobis.*] Sic in veteribus & recte. sed *et fortior* legi potest. ut in Epist. XIX. 6.

Fortius ingenium suspicor esse viris.

Et in Metam. VII. 7.

Et jam fortis erat, pulsusque resederat arbor.

NAUGERIUS. *Parcier* melius legitur, quam *fortior*. CIOFANUS. *Fortior* primae editiones, & Intimelianus codex pro diversa lectione. eleganter. quomodo & Naugerius conjiciebat. qui propterea reprehendi ab Andrea Quirneo in libello Eggregiorum cap. XV. non debuit, nec ad rem facit, quod ex sequentibus producit de Byblide, *est laqueo serititer ultra nefas*. *Fortior* etiam in margine Gryphianae legitur editionis. *Fortis* enim Ovidio pro eo, qui moderatur adfectibus, saepe ponitur. Remed. Am. 463.

Fortius à multis mater desiderat unum,

Quam quas flens elamat, Tu mihi solus eras.

Ita enim illic legit optimus liber Regius. Paulo ante dixerat:

Hortor & ut pariter binas habeatis amicas,

Fortior est, plures si quis habere potest.

Lib. II. 553. ut & illic scribendum puto:

———— *Fortior ille est,*

Quo veniant alii concilians vira.

Lib. VII. Metam. Fabula Medae 76.

Et jam fortis erat, fractusque resederat arbor.

Pont. lib. I. Eleg. IV.

Sic ego manto jacens & aeterno faucibus icla,

Admonitui coepi fortior esse tuus.

Epistola XIX. 5.

Urimum igne pari, sed sum tibi viribus impar;

Fortius ingenium suspicor esse viris.

Auctor Elegiae in obitum Drusi 11.

Scilicet exiguo percussa es fulminis icla,

Fortior ut possis cladibus esse tuis.

Et mox 156.

Omnia jam motus, fortior ante sui.

Piura vide Notis ad Remed. Amor. ff. 463. aliud?

CR

- Forte sub umbrosis nemorosae vallibus Idae
 290 Candidus, armenti gloria, taurus erat;
 Signatus tenui media inter cornua nigro.
 Una fuit labes; cetera lactis erant.
 Illum Gnofiadesque Cydoneaeque juvencae
 Optarunt tergo sustinuisse suo.
 295 Pasiphaë fieri gaudebat adultera tauri:
 Invida formosae oderat illa boves.
 Nota cano. non hoc, centum quae sustinet urbes,
 Quamvis sit mendax, Creta negare potest.
 Ipsa novas frondes, & prata tenerrima, tauro
 300 Fertur inadfueta subsecuisse manu.

It

est apud Juvenalem de Crispino Sat. IV. 3. *Solaque libidine fortis.* HEINSIUS.

282. *Legitimum finem.*] *Legitimam* Mentellii liber. adi notas ad Amor. lib. II. Eleg. XII. Propertius lib. I. Eleg. XVI. *Nullano finis eris.* Virgilius lib. II. 554. *Haec finis Priami faturnum.* lib. III. 245. *Quam fossas finem rebus dabis?* & lib. V. 327. *sub ipsam finem.* & v. 384. *quas finis flandi.* quomodo illis locis Grammatici veteres & praeflantiores membranae agnoscunt. Noster in Ibide 312.

Quam finem vitas Sardanapalus habet.
 Ita optimus codex. apud Livium lib. IV. Decad. primae, *Finem ergo non fieri, nec futuram,* in optimis membranis legi testatur Pierius Valerianus. HEINSIUS. Varro lib. IV. de L. L. pag. 8. *Quas cadices egoris extra fines suas persequemur.* vid. Lambin. ad Lucret. I. 108.

284. *Arse, & est laqueo forsiter nita nefas.*] Hanc fabulam tractat idem Poëta lib. IX. Metam. Sed vide diversitatem traditionum: illic deliquisse in fontem dicit, hic laqueo finisse vitam Bybliden. Quae varietas à Graecis sumpta, apud quos Tragicis, ut cujusque argumento commodissima, hoc aut illud affingunt. Quod ed hic addo, ne nimis curiosi atque anxii simus, si quando eandem fabulam aliter atque aliter traditam viderimus. Micyllus. Expoluit hunc locum in observationibus ad IX. Metam. 663. CIOFANUS.

285. *Novi ut.*] Quo meliores. HEINSIUS. *Qua* margo Gryph. & Berlm. nescio an melius, ut dictum sit quomodo, *qua possunt.* vid. ad Epist. XIII. 41. & infra 745.

286. *Obducto cortice.*] *Abducto* tres libri. Commelinianus cum uno Latino, *adducto.* placet. *conducto cortice* dixit libro IV. Metam. 375. *conductus* dies pro brevi & contracto apud Solinum cap. XXII. *Drumalis sustitio dies adeo conductus, ut ortus junctus sit noctis.* HEINSIUS.

287. *Illius lacrymis.*] *Illius* & scripti nonnulli. haud male. *Illius* à Oxoniensis. Puto, *illis* & la-

crimis, quas arbor fundis odora, Ungimur. HEINSIUS. 287. *Quas arbor fundis odora.*] Ita omnino rectius. CIOFANUS.

291. *Tenui media inter cornua nigro.*] *Alii, tenui virga.* unus Vaticanus, *gyro.* Sed nil mutandum. *nigro,* ut alio apud Virgilium lib. III. Georg. 50.

Nec mihi displiceat maculis infignis & albo, Aut juga detraclans.
 Noster Metam. III. 221.

Et nigrum medio frontem distinctus ab albo Harpalos.

Ubi plura. *purpureas* tamen *virgas* dixit III. Art. 269. HEINSIUS.

293. *Gnofiades, Cydoniadesque.*] Ex duabus Cretae urbibus. CIOFANUS. Mire variant hic libri. meliores tamen, *Gnofiades Cydoneaeque.* quod sequendum duxi. nisi quod, *Gnofiadesque* lego vel invitit scriptis, cum prior in *Cydon* syllaba corripiatur ab antiquis scriptoribus. apud Maronem tamen *Cydon* nomen viri productum existat. HEINSIUS. *Cydoneas phartras,* dixit Noster VIII. Metam. 22. Statius scæpe, ut lib. IV. 269. VII. 339. Silius II. 109. x. 260.

295. *Pasiphaë fieri etc.*] Apud Attilium Fortunatianum Arte Grammatica legitur:
Pasiphaë niveo gaudebat adultera tauro.
 Quomodo & apud Maronem Eclog. VI.
Pasiphaëm nivei solatur amore juvenca.
 Et apud Aufonium Cupidine crucifixo.

Pasiphaë nivei sequitur vestigia tauri. HEINSIUS. In Afrasianum erat:

Pasiphaë fieri gaudebat adultera tauro.
 Sic x. Met. 347. *adultera patri,* quidam codices; & *pollex forori.* Ibide 537. & VI. Met. 535. & alibi. BURMANNUS.

296. *Invida formosae.*] *Formosae* Commelin. *deformis* Bernensis unus.

299. *Ipsa novas frondes & prata tenerrima.*] *Per* *prata* libri nonnulli. sed male. frondes & herbas
 B b b b 2 AC

- It comes armentis; nec ituram cura moratur
 Conjugis: & Minos à bove victus erat.
 Quò tibi, Pasiphaë, pretiosas fumere vestes?
 Ille tuus nullas sentit adulter opes.
 305 Quid tibi cum speculo montana armena petenti?
 Quid toties positas fingis, inepta, comas?
 Crede tamen speculo, quod te negat esse juvencam.
 Quam cuperes fronti cornua nata tuæ!
 Sive placet Minos; nullus quaeratur adulter;
 310 Sive virum mavis fallere, falle viro.
 In nemus & saltus thalamo regina relicto
 Fertur, ut Aonio concita Baccha Deo.
 Ah quoties vaccam vultu spectavit iniquo,
 Et dixit, Domino cur placet ista meo!
 315 Adspice, ut ante ipsum teneris exfulcet in herbis:
 Nec dubito, quin se stulta decere putet.

Dixit;

fic quoque conjunxit lib. 1. Metam. 632. de Iô:

Frendibus arboris & amarâ pascitur herbâ.
 Eleganter autem præta tenerima, similiter fere pubentis herbas Virgil. 111. Georg. 126. ubi vulgo male pendentis. & apud Pomp. Melam lib. 1. cap. XIII. pubentis luci, ubi tamen pendentis MSS. teneras quoque herbas dicit Varro lib. 11. de Re Rust. de agnis adhuc lactentibus: *Diebus post paucis abicere his viciam molitam, aut herbam teneram, antequam exant pastum, & cum reverterant.* Hæius. Tenora hic idem quod nova & recens nata significat. sic tenerum gramen Horat. 1v. Od. 12. Virg. 1. Georg. 112.

Luxuriam festum tenera dispascit in herba.
 Ovidius 11. Met. 850.

*Mixtusque juvencis
 Mugiis, & in teneris formosus obambulat herbis.*
 111. Fall. 711.

Pestera cum teneras aurea refecerit herbas.
 Ita et mox v. 315. & teneras teneras. v. Fall. 261. teneri rami. 11. Met. 359. BURMANNUS.

301. *se comis.*] Francos. & duo alii, sic; non male: nam & ita Propert. 111. xv. 20.

Exclusis sis comes ipsa Venus.
 Sed nihil muto. inf. lib. 111. 17.

Et quæ comæ esse marito:
 x. Met. 173.

Ille comæ.
 11. Amor. 16.

Ani juvenum comites iussissent ire puellas.
 BURMANNUS.

302. *Et Minos.*] Francius malebat, ut,
 303. *Quid tibi, Pasiphaë, pretiosas fumere vestes?*
 OMANO scribendum, vel contra libros, *Quo tibi?*

eleganter enim id cum infinitivo jungitur. Certe in codice Regio, *Quod tibi.* sic apud Perium Sat. 1. *Quo didicisse.* ubi veterimus codex Puteaneorum fratrum, *quo*3 similiter scriptum exhibebat lib. 111. Amor. El. VIII.

Quo tibi turritis iucingere moenibus urbes?
Quo fera discordis addere in arma manus?
 Ut recte meliores libri. Horatius lib. 1. Sat. vi.

Sumere depositum clavum, serique tribuno.
 Noster Fallos. lib. v. 591. ex vestigiis veteris libri:

Quo tibi unnc felitas misti post targa sagittas?
 Pont. lib. 1. El. v. ex antiquis itidem libris:

Quo mihi diversos samâ contendere in orbem?
 Similiter dicebant, *Quo tibi, si contendas.* eadem elegia, ut ex vestigiis veterum librorum est legendum:

Quo tibi, si calidâ postius laudare Syonem? Hæius. Vid. ad Epit. 1v. 157.

304. *Ille tunc.*] Ille Oxoniensis recte. vid. ad 1. Amor. 8. 57.

313. *Speclavit.*] *Speculatur* Patavinus unus.
 315. *Exultat.*] *Exultat* meliora exemplaria. & mox, *quin se stulta decere putet,* non placere. ita in Metam. 1v. 312.

Et quid se decos spectatas consulit undas.
 Remedio Amorum 410.

Et nihil est quod se dedecuisse putent.
 Codex tamen Regius & Oxoniensis, *quin est uls: decere.* Forte, *quin & stulta decere putet.* Hæius.

318. *Sub juga curva trahi.*] *Juga panda* prima editio cum quatuor scriptis. quæ vox in deliciis est Nostro. Epitola vi. 10.

Ille sacros Marti sub juga panda boves.

Amor.

- Dixit; & ingenti jamdudum de grege duci
 Jusfit; & immeritam sub juga panda trahi:
 Aut cadere ante aras commentaque sacra cœgit:
 320 Et tenuit læta pellicis exta manu.
 Pellicibus quoties placavit numina caesis:
 Atque ait, exta tenens, Ite, placete meo!
 Et modo se Europen fieri, modo postulat Iö:
 Altera quod bos est; altera vecta bove.
 325 Hanc tamen implevit, vaccâ deceptus acernâ,
 Dux gregis: & partu proditus auctor erat.
 Cressa Thyesteo si se abstinuisse amore;
 (O quantum est, uni posse placere viro!)
 Non medium rupisset iter, curruque retorto
 330 Auroram veris Phoebus adisset equis.
 Filia purpureos Niso furata capillos,
 Pube premit rabidos inguinibusque canes.

Qui

Amor. lib. 1. Eleg. xiii.

Prima vocas tardes sub juga panda boves.

Pont. lib. 1. El. 12.

*Ducam rusticolas sub juga panda boves.*Sic & *pandus asellus*, *panda carina*, *pandum rostrum* & similia apud Nostrium passim. Vide Notas Metamorph. lib. x. vs. 270. Orientis Communitorio:*Ad juga panda boves cogis, ad mœstra capellas.**Distillant crispis dulcicia mellis savis.*Tibull. tamen lib. 1. eleg. x. dixit, *juga curva*. HEINSIUS. & supr. vs. 19. *curvum aratrum* in quibusdam scriptis. & int. Met. 11.319. *Commentaque sacra.*] *Mensita* Palatinus unus & Aprositi pro diversa lectione. vid. Ep. xi. 73. & iv. Met. 36. Douza explicat, ut indicativas ferias, quas ipsa sibi commenta erat.321. *Extâ tenens.*] Repressit Graecum, *ὑπατάειν* *ἢ ἀπὸ λυγρῶν*. de quo vid. Scipion. Gentil. ad Apulej. Apol. No. 506. *placete viro* duo scripti.323. *Se fieri Europam.*] *Se Europen fieri* calligatiores libri. HEINSIUS. vid. ad. Epist. iv. 55.325. *Acernâ.*] *Aberna* unus Vaticanus.327. *Cressa.*] *Aerope*: Apollodorus & Ovidius in Tristibus, (lib. ii. 391.) & Seneca in Thyeste. CIOFANUS.327. *Si se abstinuisse.*] Versus paullo durior. unus Palatinus, *si se tenuisset*. cogitabam aliquando, *si se renuisset amoris*, id est negasset, ut Metamorph. 12. 506.*At non Aëolidae thalamos renuere fororum.*Sed nunc nihil muto. Plinius lib. xxviii. cap. 4. *abstinere se cibo emni aut potu, in praesentis foris remediis habetur.* sic vetustissimus Cluifficianus liber, *et se a vulgare abest, mox capite vit.**efficacius; si cibo vinoque se pridie ea abstinerit.* HEINSIUS. Petron. cap. xc. *toto die me ab hoc cibo abstinere.* vide quae notavi ad cap. cxii. ejusdem scriptoris, & ad Quint. Decl. xii. cap. 10. BURMANNUS.328. *O quantum est.*] *Et quantum* Regius. cum tribus aliis. Puto, *At quantum est. Ha quantum* decem alii. Oxoniensis:*Et quantum est uno posse carere viro.* HEINSIUS.329. *Rupisset iter.*] *Rupisset* ediderunt olim Veneti, deinde Micyllus, Berimannus, Vincentius & Plantin. quod & in quinque codicibus existat. Sed *rapere iter* aliud notat, ac Poëta voluit. *rupis iter* sol, id est a medio cursu ad ortum rediit. bene vero addit *medium*, quia *iter rumpere* etiam dicitur de difficili via, cum obstantia perumpimus, de quo ad Val. Flac. 1. 3. pluribus agemus. BURM.330. *Auroram veris.*] *Adversis* Lincoln. unde Heinſius conjecerat, *aversis*. Ita certe Auctor Aetnae. 20. *Aversumque diem.* & Claud. Bell. Gild. 400. *Aversitque diem.* vid. Lutat. ad Strz. iv. Theb. 306. Sed nihil opus. Epist. xvi. 206.*Qui trepidus a dapo vertat equos.*Et, licet in alio argumento, Tibul. tt. iv. 18. *versis luna recurrit equis. curruque rotato etiam est in uno Heinſii.* BURM.331. *Niso.*] *Nisi* plurimi scripti; sed ita & Plinius lib. xii. 14. dixit, *nemo furatur alteri.* BURM.332. *Puppe cadens celsa facta refertur avis.*] Multi codices:*Hunc hostem patitur cum reliquis avidus.*

At in Oxoniensi nec hic, nec sequens versus ille:

Alterâ Seylla maris monstrum medicamine Circei. exilabat, ut nec in Regio secundae notae. At

Bbbb 3. optimus

- Qui Martem terrâ, Neptunum effugit in undis,
 Conjugis Atrides victima dira fuit.
 335 Qui non defleta est Ephyræae flamma Creüsæ?
 Et nece natorum sanguinolenta parens?
 Flevit Amyntorides per inania lumina Phoenix:
 Hippolytum pavidi diripuistis equi.
 Quid fodis immeritis, Phineu, sua lumina natis?
 340 Poena reversura est in caput ista tuum.
 Omnia femineâ sunt ista libidine mota;
 Acrior est nostrâ, plusque furoris habet.
 Ergo age, ne dubita cunctas superare puellas;
 Vix crit è multis quæ neget una tibi.
 345 Quæ dant, quæque negant, gaudent tamen esse rogatæ.
 Ut jam fallaris, tuta repulsa tua est.

Sed

optimus manu recentiori margini adscriptos agnoscebat, alterum legebat hoc modo:

Altera Scylla novum Circes medicamine monstrum.
 Patavinus Trevisani:

Filia sed Phœci corrupta cupidine Glauci.

Alii codices aliter legunt hos versus. Quæ Grammaticorum commentata sunt. Utrumque autem delendum esse pluribus docui ad Sabini Penelopen. HEINSIUS.

333. *Qui martem terris.*] Terra meliores. IDEM. Neptunumque effugit undis unus Heins. ego Heinsium sequor. & capio *terra*, pro *in terra*; nam præpositiones in priori membro sæpe omittit Noster. vid. Epist. VI. 107. & XVI. 141. XVIII. 157. & alibi. BURM.

335. *Ephyræae.*] Corinthiæ ab Ephyre. vide quæ notavi in Epistola Medæe ad Jasonem. CIOFANUS.

537. *Per inania lumina Phoenix.*] Perinania quidam. ut apud Martialem, l. 77. *magnam sed perinane sôphos.* unica voce. ut Epistol. IX. 97. *pergrave onus.* HEINSIUS.

338. *Rapidi diripuistis equi.*] Pavidi est in nonnullis. ut Remedio Amoris 743.

*Perdas spes Phœdra, parces, Neptune, nepoti,
 Nec facies pavidos ianrus aviis equos.*

Virgil. VI. 780.

*Cornipedes arcantur equi, quod litore curram
 Et juvenem mensuris pavidi effudere marinis.*

Et Senec. Hippol. 1054.

*Hippolytum arctis continet frenis equos,
 Pavideque netae vocis hortatu ciet.*

Id. vs. 1070.

Quæcumque pavidos rapidus evexit furor,

Et vs. 1082.

*Tum vere pavida semipedes mente exiisti
 Imperia solvunt.*

Mt. xv. 517.

Manfrigue metu turbantur.

Eosdem equos *constratos* lib. v. Fast. 310. & *asentes* ibidem 578. vocat. Regius, Oxoniensis & quatuor alii, *rabidi equi.* HEINSIUS.

339. *Quid fodis immeritis.*] Sextus Empiricus ad verius disciplinarum sectatores cap. XII. ex Plutarcho narrat, Aesculapium a Jove fulmine ictum, quod Phineus filius vitum restituerit. vide de hac fabula Apollodorum. Hygin. fab. XIX. Scholiast. Apollon. Rhod. & Serv. ad Virg. III. Anecd. 210. Timocles apud Athen. VI. 1. *ὀφθαλμοῦ τις ἐπέθθη* *ὀφθαλμοῦ*. qui versus male apud Stobæum Ecl. Eth. lib. II. cap. 125. legitur. Noster in lib. 171.

*Ut dux Phinidas, quibus idem lumen ademissit
 Qui dedit.*

Sophocles Antigone. *Phinidas* Tragoediam scripsit Pacuvius, ut docet Scaliger ad Festum. etiam Accius. *Phineus* Aeschylus & Sophocles citantur. HEINSIUS.

341. *Libidine meta.*] *Cupidinis plena* Oxoniensis. HEINSIUS.

343. *Ne dubita.*] Nonnulli, *nec vel ne dubites*; eodem modo variant codices lib. II. Metam. 101. vs. 335. IX. 697. sed imitatio videtur Tibulli III. IV. 75.

Ergo ne dubita blandas adhibere querelas.

Latinus autem *ne dubita* quam *dubites*. vide ad III. Amor. VI. 65. Heinsius volebat, *non*. notanda præterea vis particulae *ergo*, quæ hic non modo adhortantis est; sed quæ utitur, ubi tarde aliquem confen-

- Sed cur fallaris, cum fit nova grata voluptas?
 Et capiant animos plus aliena suos?
 Fertilior feget est alienis semper in agris:
 350 Vicinumque pecus grandius uber habet.
 Sed prius ancillam captandae nosse puellae
 Cura sit: accessus molliat illa tuos.
 Proxima consiliis dominae sit ut illa videto;
 Neve parum tacitis conscia fida jocis.
 355 Hanc tu pollicitis, hanc tu corrumpere rogando;
 Quod petis, è facili, si volet illa, feres.
 Illa legat tempus (medici quoque tempora servant)
 Quo facilis dominae mens sit, & apta capi.
 Mens erit apta capi tunc, cum laetissima rerum,
 360 Ut feget in pingui luxuriabit humo.

Pectora

sentientem convincimus quasi & reprehendimus, ut didici ex Donato ad Terent. Hecyr. 1. 1. *ergo propterea saesdulo & mono & horter.* ubi ex Virg. 11. Aeneid. 707. affert:

Ergo age, care pater, cervicis imponere nostrae.
 vid. infr. lib. 11. 143. & alibi. BURMANUS.
 343. *Canthas superare puellas.* Imo, *sperare*, quod emendatiores membranae agnoscunt, quanquam *superare* pro *expugnare* possit capi. ut in isto Virgil. 111. 438.

Dominamque potentem

Supplicibus supera votis.
 Ubi male demis vulgati habent; ut & lib. VIII. 61.
Junoni ser rite preces, iramque mina/que
Supplicibus supera votis.
 Ubi eadem varietas in MSS. HEINSIUS.
 344. *E multis.*] In multis Politiani liber. vid. 1. Am. VIII. 55. eadem varietas 11. Pont. 111. 11.
Nec facile invenias multis à millibus unum.
 Ubi in quidam codices. Fall. 111. 156.
Caesaris in multis haec quoque cara fuit.
 Ubi & etiam nonnulli. vide ad lib. IV. Trist. x. 34. BURMANUS.

346. *Tuta repulsa tua est.*] Ita & 111. ex Ponto 1. 88.

Utique ea non tenent, tuta repulsa tua est.
Stulta repulsa hic habebat unus Bernensis.
 347. *Cum sit nova.*] *Cum sit sibi grata voluptas*
 Argent. tibi Menteli. iam grata Patavinus.

348. *Et capiant animos plus aliena suis.*] Sui Jureti & Pohtiani codex cum aliis quibusdam. Oxoniensis, animis plus aliena suis. Metuo ne distichon sit ab interpolatrici manu confectum, cum ad rem non satis faciat: idque eo magis, quod alienis mox denou sequatur, inconcinna repetitio-
 ne. HEINSIUS. Malletm suis retinere, ut sit sententia ex medio petita, omnes magis cupere alie-

na, quia credunt illa pleniora, ita puellam majorem voluptatem sperare ex novo amante, quam ex eo, qui jam diu eam coluit, & ideo facile ad amandum deduci. nam quod de marito & uxore haec capit Crispinus, Ovidius serio deprecatur lib. 11. Tristium, se nulla adulteria, sed concessa furta docuisse obstellans. BURM.

349. *Fertilior feget est alienis semper in agris.*
Vicinumque pecus grandius uber habet.] Ad hunc locum respicit Juvenalis Satyr. XIV. 143.

Majorque videtur,

Et melior vicina feget. CLOTANUS.
 Ubi plura Gangracus.
 351. *Captivae.*] *Captivandae* Intimelianus. HEINS.
 352. *Melliat illa.*] *Melliat* illa Oxoniensis & plerique alii: *melliat* multi.
 353. *Proxima consiliis dominae sit ut illa videto.*] *Tu ut libri quidam non agnoscunt.* Oxoniensis & Petavianus, *fit an illa.* Forte, *Conscia consiliis.* *consiliis* etiam est in Commeliniano. de qua voce lib. 1. Met. vs. 711 actum est. sic Ep. XVII. 268. legendum videtur:

Quae mihi sunt comiter conciliumque duae.
 Non consilium. HEINSIUS.

354. *Conscia fida.*] Francius malebat, *conscia facta.* certe alterutrum, *fida*, vel *conscia* credo glorio-
 sioris esse. *misa* habebat Hafnienfis, Heinsius olim conjecterat, *cognita fida.* forte:

Neve parum tacitis nuntia fida jocis.
 Ita *Conscia* & *nuntia* apud Claud. bell. Get. 98. confusa in MSS. vid. & infra vs. 438. BURM.
 357. *Legat tempus.*] *Legat* Regius & Apro-
 fi.

360. *Luxuriabit humo.*] *Luxuriavit* Regius & Oxoniensis cum aliis nonnullis. Jurcti, *luxuriatur.* Lege, *luxuriaris.* & sic unus Vaticanus. HEINSIUS.

- Pectora dum gaudent, nec sunt adstricta dolore,
 Ipsa patent: blandà tum subit arte Venus.
 Tum, cum tristis erat, defensa est Ilios armis:
 Militibus gravidum lacta recepit equum.
- 365 Tum quoque tentanda est, cum pellice laesa dolebit:
 Tum facias operà, ne sit inulta, tuà.
 Hanc matutinos pectens ancilla capillos
 Incitet: & velo remigis addat opem.
- Et, secum tenui suspirans murmure, dicat;]
 370 Ut putò, non poteris ipsa referre vicem.
 Tum de te narret: tum persuadentia verba
 Addat; & infano juret amore mori.
 Sed propera, ne vela cadant, auracque residant.
 Ut fragilis glacies, interit ira morà.
- 375 Quæris, an hanc ipsam profit vitiare ministram?
 Talibus admittis alea grandis inest.
 Haec à concubitu fit sedula; tardior illa:
 Haec dominae munus te parat, illa sibi.

Cafus

361. *Nec sunt adstricta dolore.*] Plurimi inter meliores, *astrita*, sed frustra. ita enim contra *diffusa* in gaudio. & respondet *vix patens*. sic *selvi gaudie*, & similia vidimus ad Ep. XIII. 116. Ita *adstrictum gelido frigore pectus* Epist. XV. 112. *abstracta* unus codex. *labore* etiam Vatican. mallem vero cum Moreti, *ipsa patet*: dum lacta mente erit, ipsa tibi parebit facile. BURMANNUS.

363. *Defensa est Ilios armis.*] *Ilios* Regius, Oxoniensis, alique non pauci ex melioribus. Vide notas ad Epistolam primam §. 48. HEINSIUS.

366. *Tunc facies.*] *Tum facias* tres scripti. IDEM.

367. *Hanc matutinos.*] In nonnullis *matutinus*. NAUGERIUS. forte recte. vide que notavimus ad lib. III. Amor. Eleg. III. 11. *pectentem* etiam Neapolitanus & Oxon. quasi ipsae puellae pectenter. ita Ep. XIII. 39. olim legebatur, *ipsa comas pectam*, sed ibi Heinsius *pe.lar* legit, & ornaticum fuisse has partes docet. BURM.

370. *Ut putò, non poteris ipsa referre vicem.*] Hoc est, compensare id, quod conjux in te peccavit, te ulticiti: non, referre gratiam, ut Merula hic exponit. Et quod mox sequitur, *Sed propera, ne vela cadant.* De occupanda puella intelligendum est, cujus amicum antea devinciendus, quam ira residat. MICYLLUS. *Poteras ipsa* Regius. alius, *poteras ipsa*. nihil videtur mutandum. Non poteris vicem illi in amando referre. HEINSIUS. Apulej. Met. III. *Ad haec dicta sermonis vicem refero*. ita *reddo e vicem* I. Amor. 6. vid. ad Epist. XII. 194. (ub *referro auxilium.*) & ad Petron.

cap. LVIII. si in Micylli explicationem descendere velimus, per interrogationem legenda haec essent, & tum mallem:

At putò, non poteris laesa referre vicem?

Ut ironice sit dictum, quomodo lib. III. Am. 7:

At non blanda, putò, non optima perdidit in me Oseula.

Et alibi saepe. vid. ad II. Met. 566. BURMANNUS.

373. *Sed propera, ne vela cadant, irasque residant.*] *Properet* Oxoniensis, ut ad ancillam referatur. deinde, *auracque residant* unus Palatinus. ut in metaphora perstitit. quo alludunt duo alii, in quibus, *viresque*. Virgil. Aen. VII. 27.

— *Omnisque repente residit*

Flasus. HEINSIUS.

Recedant unus codex. *resistant* Bernensis. in Commeliniano erat glossa, *sed propera*. id est, *vindictam sumo de pellice*: ut verba sint ancillae ad dominam. & ita cum Micyllo, *referre vicem* erit, ulticiti amantis veteris perdidit, qui pellicem, id est aliam amicam praefert. malo tamen ad Poëtam referre, qui monet properandum esse, dum puella, laesa pellice, iram conceperit contra amantem, quo tempore apta capi ejus mens est. *ira & aura* etiam in MSS. confunduntur lib. IV. Trist. v. 20. BURMANNUS.

375. *Visitare ministram.*] Duo codices, *visitare*. unus, *mellice*. *temerare* opinor legendum Nafonia- no verbo. Vide Notas Amor. lib. I. El. VIII. §. 19. HEINSIUS. & *visitare*, & *temerare* gravia nimis verba sunt, nec humilitati ancillae convenientia; ideoque ego *visitare* praefertrem. BURM.

377. *Flasus*

- Casus in eventu est. licet haec indulgeat ausis;
 380 Consilium tamen est abstinuisse meum.
 Non ego per praecipit & acuta cacumina vadam:
 Nec juvenum quisquam, me duce, captus erit.
 Si tamen illa tibi, dum dat, recipitque tabellas,
 Corpore, non tantum fedulitate, placet;
 385 Fac dominâ potiare prius; comes illa sequatur.
 Non tibi ab ancillâ est incipienda Venus.
 Hoc unum moneo (si quid modo creditur arti;
 Nec mea dicta rapax per mare ventus agit.)
 Aut non tentaris, aut perforce tollitur index;
 390 Cum semel in partem criminis ipsa venit.
 Non avis utiliter viscatis effugit alis:
 Non bene de laxis cassibus exit aper.
 Saucius arrepto piscis teneatur ab hamo.
 Perprime tentatam: nec, nisi victor, abi.
 395 Tum neque te prodet communi obnoxia culpa:
 Factaque erunt dominae dictaque nota tibi.

Sed

377. *Haec ad concubitum.*] *A concubitu* Regius à manu prima, cum Scaligeri & Putciani excerptis. Sequenti etiam versus, *tu parat*, pro *temperat* ex auctoritate optimorum codicum scribendum. quod in Observationibus jam monuit accuratissimus Gronovius lib. 1. cap. 10. HEINSIUS. Recte: *a concubitu*, id est post concubitum. vide ad II. Fast. 685. & Epist. v. 452. & supr. 130.

379. *Casus in eventu est, licet hic indulgeat ausis.*] Expone: Licet hic eventus, sive casus, hoc est fortuna, indulgeat ausis, id est fateat audentibus, &c. secundum illud, *Audentes fortuna juvat*. Non enim pro aliquis sumi potest hoc loco *Hic*, ut Merula exponit: sed relativè accipiendum est, ut saepe alias solet. MICYLLUS. Scripti plurimi, *haec*; nimirum Ancilla. & recte. HEINSIUS.

381. *Acuta cacumina.*] Albertus Rubenius, magno rei literariae damno nuper extinctus, retulit mihi aliquando vidisse se codicem, in quo *acuta Coramnia* legeretur. nostri omnes cum vulgatis sentiunt. HEINSIUS. Pro *vadam*, melius, mea sententia, duo libri, *ducam*: proficitur enim se magistrum & ducem juvenuti Naso. Francof. quoque eleganti repetitione, *per praecipit*, per *acuta cacumina*. vid. Sup. vs. 96. BURMANNUS.

388. *Per mare ventus agit.*] Scribe, *agit* cum melioribus. HEINSIUS.

380. *Aut nunquam tentet, aut perforce.*] *Aut non tentasset*, Regius & multi alii. Jureti codex, nec pauci alii, *Aut non tentabis*. Oxoniensis, *sentares*. Lego, *Aut non tentaris*. Mutarunt id scio, qui, quod nescirent ultimam syllabam saepe produ-

cî in hujusmodi verbis. quâ de re diximus ad Epistolam VII. vs. 53. Nolter infra hoc ipso libro vs. 447.

Si dederis aliquid, poteris ratione relinqui. Cum vulgo legatur, *si dederis quicquam*, sequenti versus, *ipsa venit*, pro *illa* iidem libri. HEINSIUS.

380. *Tollitur index, Cum semel in partem criminis illa venit.*] Non tantum de indicio, quod ad dominam deferri potest, accipiendum: sed magis de eo, quod ad virum, sive maritum, quasi diceret, nunquam illa de domina indicabit marito, postquam ipsa quoque in eadem culpa erit. & in societatem criminis venit. MICYLLUS. *Pellitur index* Francof. pro varia lectione. ego puto sensum esse, si quis tentarit modo ancillam, non perfecte & plenum coitum ab ea tulerit, illum perdere ancillam, quae index est, & omnia dicta & facta dominae aequari refert, ut mox dicit. ideo autem illa *tollitur*, quia cum cogi posset, & non tacta recessit, tristis erit, & irata amatoris, quod non pleno voto ejus fatiscescit, sed oculis & blanditiis tentatam, deinde in medio cursu delituerit. BURMANNUS.

393. *Piscis retinetur ab hamo.*] *Teneatur* scripti. HEINSIUS.

394. *Opprime tentatam.*] Scripti fere omnes, *Perprime*, id est, usque preme. *sic interprimere* apud Minucium Felicem in Octavio me legisse memini. Horat. Epod. XVI. *inominata perprimat cubilia*. vid. quae notamus Fast. IV. vs. 618. HEINSIUS. *oppressam* etiam in argumento lib. VIII. Met. fab. 6. ubi *oppressam* reposuit Munckerus.

C c c c

395. Com-

- Sed bene celctur, bene si celabitur index,
 Notitiae fuerit semper amica tuae.
 Tempora qui solis operosa colentibus arva,
 400 Fallitur, & nautis adspicienda putat.
 Nec semper credenda Ceres fallacibus arvis:
 Nec semper viridi concava puppis aquae.
 Nec teneras semper tutum captare puellas.
 Saepe dato melius tempore fiet idem.
 405 Sive dies aderit natalis; sive Kalendae,
 Quas Venerem Marti continuasse iuvat:

Sive

395. *Communi noxia culpa.*] Alii, *confusia culpa*: duo, *noxia culpa*. Patavinus unus, *obnoxia culpa*. Scribe, *communi obnoxia culpa*. *confusia culpa* alterius interpretamentum est, uti liquidum fit ex A. Gellio, qui Noctibus Atticis libro. vii. cap. xvii. multa de hoc verbo disputat. Ubi inter alia: *obnoxius, qui habet aliquem noxae, id est culpa suae confusum*. Accius apud Festum in *Noxa*, *Te esse hinc noxae obnoxium*. Aufonius Cupidiae Crucis adfixo:

*Ipsa viam simili genitrix obnoxia culpa
 Alma Venus.*

Amnian. Marcel. xx. 8. *usque se nulli culpa obnoxium monstraret, Julianum, ut perducellum, multis criminibus appetebat*. Phaedrus libro 1. Fab. x.

*Lepus arguabat vulpem furri crimine:
 Negabas illa se esse culpa obnoxiam.*

Iti scribo: non quod ignorem, *culpa proximum* & *affinem* Latine dici: sed quia id minus huic loco convenire censeam, ubi de ipsi culpa agitur. oportunum vero *Td proximum culpa* apud Val. Flaccum lib. iii. in oratione Mopsi, *yl. 391.*

*At quibus invito madurans sanguis dextrae,
 Si fers laeva tulit miseris & proxima culpa.*

Sic emenda. *perperam* nunc circumfertur:
Si fers saeva tulit miseris, sed proxima culpa.
 Agit enim de iis, qui nolentes caedem admiserunt. apud eundem Valerium ex eadem Mopsi oratione aliud mendum tollatur, *yls. 397.*

— *Sed nostra requirit
 Cura viam, memeri jam pridem cogita vitas.*

Sic enim restituo, cum *memori viae* nunc occupet scriptos ac vulgatos, quos vidi, codices. aique in libro iv. 437. quoque restituendum puto in oratione Phinei:

— *Salve o mihi longum
 Expollata manus, nostrisque, aut, agnita vitis.*

Quod sequentia confirmant. *veris* nunc legitur. *vitae* pro vaticinio posuit. *communi noxia culpa* pro *obnoxia* apud Nostrium absorpta una syllaba, cuiusmodi mendas non paucas alibi castigavimus. sic apud eundem Valerium hoc ipso tertio libro vers. 223.

— *Graviorque oculos jam luce propingua
 Umbra premis.*

Scribendum, cum *locos* inepte legatur. idem Valerius libro iv. 496.

*Sarvit inops Amycus, nullo discrimine sefo
 Praecipitans avidiusque viri (respectat evanescit
 Quippo proci! Minyas) caestu volatus utroque
 Irruit.*

Td volatus otiosum. jam enim *caestu volatus* fati descripserat, si tamen id recte dicitur. Legendum, *caestuque elatus utroque*. Sublato utroque caestu, quod improvidum, & contra regulam artis. opinor etiam reponendum, *avidiusque iras*. nam sequitur *mox, traxis ultre Advolat ora viri*. *Elatu mediis aquis Alcides* eidem Valerio libro 11. 532. & lib. 1. 107. *elatis cornibus amnis*. & *elata dextra* libro 111. 139. & lib. viii. 359. & *elata securi* libro v. 614. pro sublata. apud Gratum 69.

*Ipsa deus cultorque fersi Tiryntibus orbis
 Hinc decus & jamae primum imperavit honorem.*
Perperam primum patravit nunc legitur. imperare secunda producta apud Gratum bis alibi, semel apud Propertium occurrit. & apud Statium Epicedio Glauciae. HEINSIUS. *Obnoxia culpa* etiam Douza legebat: *confusiam Lamvon culpa* dixit Stat. 1. Silv. 11. 59. sed paulum alio sensu. *innoxium culpa* dixit Lutat. Arg. Fab. 111. lib. 12. *Metamorph. BURMANNUS.*

397. *Bene celctur.*] Male interpretes capiunt, quidquid tibi ancilla dixerit de amica: cum sensus sit, tuus cum ancilla coitus celctur, ne domina resciscat, & Douza adspicitur recte, *ne domina resciscat cautio est.* BURMANNUS.

399. *Operosa arva.*] Sunt in quibus semper opus aliquid fieri debet. vide Broukh. ad Tibul. 1. eleg. 2. v. 8. & supr. 11. Amor. xvi. 33.

400. *Adspicienda.*] *Accipienda* Palatinus unus & alius. Heinsius ohm volebat, *arripienda*. non male. ita Virg. 11. Aeneid. 455.

*Immo ais, o cives, arripite tempora Turnus,
 Cogite concilium.*
 Cicer. v. ad Fam. 12. *causam & tempus arripere*. Claud. 11. in Eur. 192.

Ba

- Sive erit ornatus, non ut fuit ante, sigillis,
Sed regum expositas Circus habebit opes;
Differ opus. tunc trifidis hiems, tunc Pleiades instant:
- 410 Tunc tener aequorea mergitur Hoedus aqua.
Tunc bene definitur: tunc, si quis creditur alto
Vix tenuit lacerae naufraga membra ratis.
Tu licet incipias, quâ flebilis Allia luce
Vulneribus Latiis fanguinolenta fuit:
- 415 Quâque die redeunt, rebus minus apta gerendis,
Culta Palaestino septima festa Syro.

Magna

Arrepto gemitus.
Sulp. Sever. i. 28. *tum ille tempore arrepto, columnas disiecit. sic & rapere tempus.* de quo vid. Heinf. ad Epist. XII. 74. & Drakenb. ad Sil. i. 569. BURMANNUS.

401. *Credenda Ceræ.] Tradenda Palatinus. Sogæ etiam alius codex, follemæ permutatione.* vid. i. Amor. xv. 12. de *vñ credere* vid. Heinf. notas ad Valer. Flac. i. 69. & Brouk. ad Tibul. ii. vii. 3. BURMANNUS.

402. *Viridi.] Liquidæ Commelinianus.*
403. *Nec teneras semper tutum est.] Potiores scripti:*

Nec teneras semper tutum captare. HEINF.
sentare iterum duo libri.

405. *Sive diæ suberit.] T3 suberit paulo ante præcesserat. Quare malim, sive diæ aderit.* quod est in duobus. totidem, fuerit. Aut forte, *venies* scribendum. HEINSTEIUS. Virg. ii. Aen. 132.

Jamque diæ infanda aderat, mihi sacra parari. vid. ad III. Met. 519. & II. Amor. vi. 45.

405. *Kalendæ.] Martial. v. 85.*
Scis certo, puto, vestra jam venire Saturnalia, Martias Kalendas.

Unde & *Femineæ* dictæ Kalendæ. DOUZA.

408. *Sed regum positas Circus habebit opes.] Merula hoc loco multa de obeliscis Aegyptiis affert, quos dicit intelligendos esse. Ego vero simpliciter accipio de quibuslibet regum opibus ac spoliis, Romam per imperatores allatis, quibus Circus & theatra exornari tamen solebant. Neque enim magna oblectatio fuisse, solos illos lapides spectare: cum eodem modo etiam antiquis sigillis spectandis oblectari puella potuisset. Sed hoc innuit Poeta, cum variæ ac speciosæ rebus Circus exornatus erit, ita ut puellæ illis contemplandis vacare magis quam amatori velint, tunc abhincendum esse: tunc enim operam in illis conciliandis frustra sumi. MICHELUS. Duo libri, *expositas*, quod nescio an rectius: proprium enim in hac re verbum, cum apparatus laetus oculis spectatorum exponitur. Livius lib. III. 10. *Exposita omni in campo Martio præda.* lib. XLV. 33. *Præda Macedonica omnis, ut visere-**

tur, exposita. Sueton. Caesare cap. x. *porticibus ad tempus exstructis, in quibus abundante rerum copia pars apparatus exponeretur.* & in abaco argentum *expositum* proprie dictum, Cicero. IV. Verr. 27; inf. lib. III. 109.

Nec tamen expositas mensa deprandas amator Pyxidas.

Ita & venalia *exponi* dicuntur. Cicero. III. de Offic. 12. & alii passim. *regum vero opes pro immentis & ditissimis dixit.* Tibul. lib. i. Eleg. IX. 34. *Et regum magnas despiciuntur opes. regales opes dixit Phaedr. i. 27. BURMAN.*

409. *Differ opus: tunc trifidis hiems, tunc Pleiades instant.]* Supra dixit Poeta, *Nec semper viridi concava puppis aquas:* credenda scilicet. Ad hanc sententiam metaphoricis hoc loco alludit, dicens opus esse differendum, quia hiems, & Pleiades, & hoedi instant: hoc est, non esse tentandum puellæ animum tunc, quia periclitaturus sit amator, perinde ut nauta, qui sub ortum aut occasum Pleiadum & Hoedorum navigationem instituit. MICHELUS. Libri veterissimi, *Pliades;* ut & alibi in illetem scribi videas apud Virgilium Medicum & Germanicum Caesarem Vossii literis majoribus Romanis exaratos. atque ita semper scribendum censeo, quoties ea vox trisyllaba occurrit. Ceterum legendum videtur:

— *dum trifidis hiems, dum Pleiades instant,*
Dum tener aequorea mergitur Hoedus aqua.
Ut metaphoricæ hæc omnia dicantur. HEINSTEIUS; *Tunc erit in aequorea vulgo legebatur, sed optima tunc tener. pro mergitur, etiam tres codices junguntur: puto pro singitur.* Trist. i. 14.
Tingitur oiseau cusses Erymanthides Ursa.

Vide plura ad Metam. II. 172. BURM.

411. *Tunc bene definitur.]* Dissertur Cantabr. & Lincol. defuit Pal. defuitur alius. difficitur alius.

411. *Si quis creditur.]* Quæ Oxon. sed valde blanditur codicis Menteliani scriptura, *tunc si qui creditis alto,* cui proxime accedit Regius, qui habet, *si qui creditis.* & Patav. *si quis creditis.* Ita se credere coelo, de quo vide ad Quintil. Decl. XIII. 17. BURMANNUS.

413. *Tunc licet incipias.]* Oxoniensis, *tu licet.* & sequor. sic infra:

Magna superfluitio tibi sit natalis amicae:

Quaque aliquid dandum est, illa sit atra dies.

Cum bene vitaris; tamen auferet. invenit artem

420 Femina, quâ cupidi carpat amantes opes.

Institit ad dominam veniet distinctus emacem:

Expediet merces, teque sedente, suas.

Quas illa, inspicias, sapere ut videre, rogabit.

Oscula deinde dabit: deinde rogabit, emas.

425 Hoc fore contentam multos jurabit in annos.

Nunc opus esse sibi, nunc bene dicet emi.

Si

Tu licet & Tamyran superes & Amosba centu.

Et lib. III. Pont. El. IV.

Tu licet erroris sub imagine crimen obumbres.

HEINSIUS.

413. *Flebilis Alia.*] Sane *Alia* simplici I scribitur. Lucanus VI. 633. *Quas Alia clades.* Virgilius autem duplici II protulit, propter metrum; ut lib. VIII. 646. quoque dicit *restitum Persenna jubebat accipere.* MERULA. Sane falsus est hic Merula, qui adjectivum nomen pro proprio apud Lucanum legit: est enim sententia verbum illorum, Pugna ad Pharsaliam non habuit easdem partes, quas aliae, pugnae scilicet. nam illic Roma per fata virorum, hic per populum perit. &c. MICELLUS. Hic dies, quo Romani ingentem acceperunt cladem, Allienus dicitur est. Orosius & alii. Accepta autem est ea clades XV. Kal. Sext. anno V. C. CCCXLVII. Livius sub principium lib. VI. eam ipsam diem *funestam* vocat Cicero ad Atticum lib. IX. epist. V. CIOFANUS.

415. *Quaque die redeunt robus minus apta gerendis, Cula Palaestina septima festa viru.*] Hunc locum Merula de Saturnalibus interpretatur. Sed quia supra monuit Poëta, neque natali die, neque calendis Martii, neque Circo speciosius solito exornato, puellam tentandam esse, videlicet quod tunc aliis ac propriis gaudiis occupata sit: verum Allienus die, quando caetera moesta ac luctuosa. Eam ob rem adducor, ut de Saturnalibus hunc locum accipere haud quaquam possim. Propterea quod ii quoque inter lactos ac festos, non inter atros ac luctuosos referantur. expone igitur diem, qua septima festa Judaicorum redeunt pro sabbato: ut sit *ματ ἡμελλων* dictum, septima festa, pro, festa, quae die septimo redire solent. Atque haec mea propositio est. Liberum autem est cuique, hanc vel illam sequi. MICELLUS.

416. *Vira.*] Syro legendum esse ex Puteani & Scaligeri excerptis jam supra monui. vers 76. HEINA. *Grata Palaestina* Vossianus.

417. *Natalis amicae.*] Refer ad illud Horatii 18. Epist. II. 210.

Natalis grate numerus.

Vide commentariolum nostrum cap. XI. DOUZA. multa *superfluitio* Palatin. duo, & duo alii, *vana* prior Mentelii.

421. *Veniet distinctus.*] Oxoniensis, *veniat*, & sequenti versu, *Expediat.* quomodo & duo alii. recte. modo pro *quas* illa, reponas, *basilla.* HEINS. *distinctus* in prima editione & tredecim scriptis existit. sed *distinctus* est, ut recte Merula, in *tunicis demissis*, sicut Propertius lib. IV. eleg. 11. 38. ubi haec egregie illustrat Broukhufius. *discretus* Benzenus unus.

422. *Expediet.*] Exponet oculis tuis. vid. ad Petron. XXXIX. & LXII. ita Quintil. VIII. 3. eleganter oratore, velut *insistorem eloquentiae, quidquid erit sententius populare, verbis nitidum &c. inveniendum &c. pene pertractandum daturum,* dicit. BURMANNUS.

423. *Sapere ut.*] *Scire* ut Neapolitanus. sed *sapere* retineo: idem vero hic est, quod alii dicunt *intelligere,* peritum esse mercium. vid. ad Petron. cap. LII. *capere* Bermanis. BURMANNUS.

428. *Litera poscetur, nec didicisse jurat.*] *Ne didicisse* juvene Regius, Oxoniensis, alique nonnulli. ne profit forte, quod didicisti literas. sic Trist. II.

Hic mihi cur didici? cur me docuere parentes?

Literaque est oculos illa morata messi

HEINSIUS. Locus obscurior, quem ita capio, ut si caufferit amator, sibi domi in arca non esse praesentes nummos, poscatur ab eo litera, sive scriptura ad tabernarios, qua de mensa jubeat solvi Institori, ut passim in comoediis illae percriptiones in foro celebrantur. & ita *poscere libellum* supra v. 167. explicuimus. *ne didicisse* juvene addit, quia puella illa vicem ludimagistri quasi obit, & docet amatorem scribere, formulam literae praescribens; vel potest etiam referri ad Institorem, qui cum puella colludit, & nihil sibi opus nummis praesentibus esse dicit, sed literam poscet ad mensarios. egregie haec illustrat locus Apuleji in Apolog. *Hinc jam illa inter virum & uxorem nota est.*

- Si non esse domi, quos des, causabere nummos;
 Litera poscetur; ne didicisse juvet.
 Quid? quasi natali cum poscit munera libo;
 430 Et, quoties opus est, nascitur ipsa sibi?
 Quid? cum mendaci damno moestissima plorat;
 Elapsusque cavâ fingitur aure lapis?
 Multa rogant utenda dari: data reddere nolunt.
 Perdis; & in damno gratia nulla tuo.
 435 Non mihi, facrilegas meretricum ut prosequar artes,
 Cum totidem linguis, sint satis ora decem.

Ce-

cellasse; qui amplam stipem mulieri detulerunt, nemo eos observat, suo arbitrato discedunt. Qui inanes vanae, signo date, pro adulteris deprehenduntur, & quasi ad descendum venerint, non prius abeunt, quam aliquid scripserint. ubi Scipio Gentilis in notis num. 741. adducto jocum Ciceronis de meretrice quadam, qui refertur etiam a Quinto. Decl. lib. 14. Infit. Orat. 3. Quae dum viveret ludum habuit, post mortem coepit habere magistrum. discere vero simpliciter poni docuimus ad Petronii cap. LVIII. Litera vero pro scriptura, cautione vel syngrapha poni docet Grot. ad Evangelium Lucae cap. XVI. 7. videndum & an huc pertineant illa Plauti Truc. Aët. IV. Sc. 11. 20. Plus enim es inromissus, cum dabis, sine vicissim, qui dant operam, ob id, quod dant, operis uter. Literas didicisti, quando scis, sine aliter discere. in Commeliniano hic erat glossa, si enim non didicisset, nemo posset a te petere sigillationem, id est Chirographum. Douza, qui retinebat, nec didicisse juvat, explicabat utile est, ut apud Martial. 1. Epig. 108.

Pingue saltem lassat, sud juvat ipse labor.

& alibi.

Sed juvat hoc facere.

Et Noster in Ibin 620.

Nec te non meruisse juvet.

Sed, ne didicisse juvet, est, ne profit tibi, si dicis re jam olim didicisse, ideoque non opus esse, ut nunc demum scribere dicas. BURMANNUS.

419. *Quid quasi natali.* Arbitror ab Ovidio fuisse scriptum:

Quid sua natali cum poscit munera libo.

Mox libri nonnulli pro illa, ipsa sibi. HELMSTEDTUS. ego nihil mutem, quasi natali est ficto & falso, cum mentitur sibi diem illum natalem esse, qui minime est. sic quasi testamenta Plinio. lib. VIII. Epist. 16. Quasi crimina Tacit. XII. ann. 41. Ubi alii tamquam crimina. etiam non male: idem enim notat. vid. Manut. ad Ciceron. VII. ad Famil. 3. sic in I. 5. §. 7. ff. de negot. gest. quasi debitor. & ita passim. BURMANNUS.

431. *Quid cum mendaci damno.* Mordaci damno Bernensis unus. *Quid quo mendaci damno* Miccylli Edit. nihil muta. Has facrilegas meretricum artes tangit etiam Horat. 1. Epist. XVII. 55.

Nota refert meretricis acumina, saepe catellam, saepe periscolidem raptam sibi fentis, uti mox Nulla fides damnis, vrisque doloribus adjri. Martialis lib. X. Ep. 50.

Nunc plorat speculo fallax ancilla relicto, Gemma vel a digito, vel cadit aure lapis. Quem locum etiam Douza adscriperat suo codici. Plautus Truc. Aët. 1. Sc. 1. 32.

Aut aurum peris, aut consissa pallula est, Aut empta ancilla etc. BURMANNUS.

433. *Multa rogant reddenda dari.* Commodus his inest sensus. Libri tamen uno consensu meliores, *utenda dari.* nisi quod Jureti codex pro vulgata stat lectione. quidam etiam, *tradenda sibi.* unus, *optanda dari.* Sic Iena instruebat puellam Amor. 1. VIII. 102.

Quod numquam reddas commodet usque roga. Et in Menaechnis Plautinis Aët. IV. Sc. 11. vers. 94. Menaechnus cum uxori pallium subduxisset, & ad meretricem Erotium deduxisset, uxorque id ex parafito cognovisset, ita excusat se apud illum, quasi non donaverit meretrici pallium, sed utendum tantum tradiderit. HELMSTEDTUS. Helmaestadiensis, *credenda dari,* ut de mutuo ageretur. Sed alter locus ab Heinio adductus docet hic agi de commodato. quare retineo, *utenda dari:* sic utenda accipere Cicer. 1. Offic. 15. Plaut. Aul. 1. 11. 18. *Quae utenda vasa semper vicini rogant.* Trinum v. 11. 7. *Nam beneficium homini proprium quod datur proprium sumferit. Quod datum utendum est, id repetendi copia est, quando volis.* Et ita passim ille. Epicedio in Drusum, *vita data est utenda, data est sine fonnoro nobis.* Similem meretriciae rapacitatem Verris exagitat Cicer. 11. Verr. 14. *Illo suo leviori artificio Heracium aggredi conatur, ut eum roget inficienda, quae non reddat.* BURMANNUS.

435. *Ut prosequar.* Multi scripti & editi, *persequar.*

Cera vadum tentet, rasas infusa tabellis:

Cera tuae primum nuntia mentis eat.

Blanditias ferat illa tuas: imitataque amantum

440 Verba, nec exiguas, quisquis es, adde preces.

Hec̄tōra donavit Priamo, prece motus, Achilles:

Flectitur iratus voce rogante Deus.

Promittas facito: quid enim promittere laedit?

Pollicitis dives quilibet esse potest.

445 Spes tenet in tempus, semel est si credita, longum:

Illā quidem fallax, sed tamen apta Dea est.

Si dederis aliquid, poteris ratione relinqui.

Praeteritum tulerit, perdideritque nihil.

At quod non dederis, semper videre daturus.

450 Sic dominum sterilis saepe fefellit ager.

Sic;

[437. *Rasas infusa tabellis.*] *Raris Oxon. roseis* Palatin. sed *rasas* tabellae sunt politae, aequato & levigato ligno, ut ita *rasas argentum, luxum* & similia obvia, *rasilis fibula VIII. Met. 318. & Stat. VII. 658. calathus Ep. IX. 76. radere* enim esse tornatorum & caelatorum docuit Salmastius Exercit. Plin. pag. 736. Martial. I. 118. dixit, paulum diverso sensu:

Rasum pumice, purpuraque cultum.

Hoc enim non, tabellas, sed chartas, aut membranas spectat, quae pumice poliebantur, ut ipse Noster lib. I. Trist. I. II. & de quo obvia omnia sunt. Denique *radi* dicuntur omnia, quibus asperitas demitur, ut sint levia & aequa. BURM.

[438. *Cera tuae primum conficia mentis eat.*] *Nuncia* Oxoniensis, Sarravianus & unus Palatinus. bene. Noster Epist. Hypsip. VI. 9.

Cur mihi fama prior, quam nuntia litera venit? Epist. XVII. 265. ut quidem illic scribendum videtur:

Hactenus arcanum furtivae nuntia mentis

Littera jam lasso pollice sistat opus.

Pont. lib. IV. El. XI.

Nuntia nam luctus mihi nuper epistola venit.

Epistola XVI. 10.

Urax: habes animi nuntia verba mei.

Statius Sylv. lib. IV. VIII. 36. ad Julium Menceratē:

Pretinus ingenti non venit nuntia cursu

Litera.

Sic & *vultus nuntia fama* Epistola Paridis. ita forte lib. III. 62. legendum:

Nuntia cum possis scriptas portare tabellas.

Ubi vulgo, *conficia*. HEINSIUS. vid. supr. 354.

[439. *imitataque amantum Verba*] Neapolitanus. *mentem*. Lego, *amantem*, vel, *amerem*. nam *amorum* est in Oxoniensi. infra 611.

Est tibi agendus amans, imitandaque vulnera verbis.

Sic Amor. lib. III. El. XIV. *imitare pudicam*. ut veteres libri, non *pudicas* cum vulgatis. HEINSIUS.

[447. *Si dederis quicquam.*] *Dederis aliquid* libri plerique meliores. & recte. diximus supra §. 389. infra. II. 337.

Sed non, quo dederis, à littere carbasa, venio Utendum est.

Ita & illic veteres libri. ut & in Remedio Amor. §. 671.

Munera, quae dederis, habeat sine lite iubete.

Amor. II. El. II.

Quod dederis illi, reddas ut ille tibi.

Trist. V. El. V.

Terga vapor dederis, Ausoniamque petas.

Horatius IV. Od. VII. 19.

Cuncla manus avidas fugient haereditis, amico

Quas dederis animo.

Libro I. Faistorum 17.

Da mihi te placidum: dederis in carmina vires.

Ubi *dederisque* insulse reponunt. I. VII. Met. 367. *vitam dederis in audit*. Vide quae noto ad Epistolam Didus. §. 51. ubi plura hujus notae. IDEM.

[448. *Praetoriturum tuleris perdideritque nihil.*] *Tuleris* unus Patavinus. tertius Regius, *perdiderisque*. nil muta. Videbitur accepisse, quod promiseras, nec quicquam perdet. HEINSIUS. Faber Epist. lib. I. Ep. 52. legit:

Nam pretium tuleris, reddideritque nihil.

Quam correctionem carpit Clericus Part. III. Art. Critic. Sect. X. cap. 16. sed defendit Heumannus in Pargis Criticis pag. 171. qui tamen mallet, *sum pretium tuleris*. & recte stultam esse Theologi, qui ab hujus libri lectione avocandus esset, explanationem ostendit. nihili, ut ingenue fateor, nondum plane horum versuum sententia patet. puto

Sic, ne perdidcrit, non cessat perdere lusor:

Et revocat cupidas alea blanda manus.

Hoc opus, hic labor est: primo sine munere jungi.

Ne dederit gratis, quae dedit, usque dabit.

455 Ergo eat; & blandis peraretur litera verbis:
Exploretque animos, primaque tentet iter.

Litera Cydippen, pomo perlata, fefellit:

Insciaque est verbis capta puella suis.

Dice bonas artes, (moneo) Romana juventus;

460 Non tantum, trepidos ut tueare reos.

Quam populus, judexque gravis, lectusque senatus;

Tam dabit eloquio victa puella manus.

Sed lateant vires; nec sis in fronte disertus.

Effugiant cerae verba molesta tuae.

Quis,

puto tamen hoc velle Poëtam. si *aliquid*, id est exiguum munus, dederis avidissimae meretrici, rationem inveniet, qua te relinquet, quia captat magna munera, & ita videtur perdere, si exigua capiat; tu vero *praeteritum tuleris* (ita enim lego ex MSS.) id est quidquid ab ea jam ante impetravisti, & *nihil perdidisti*, quia nihil dederis. praecceptum continetur ultimo versu amatori datum, ut quidquid possit blanditiis & pollicitis auferat, sed nihil det. aliae interpretationes verbis non respondere mihi videntur, ut vero hic monet, ne quid perdat amator, ita similiter lib. II. 292. *perda nihil*. Crispinus vero hic supra omnes nugatur, qui explicat, si tradideris aliquid poteris ratione carere. *praeteritum sustuleris & nihil amiseris*. ad quae intelligenda novo Oedipo opus est. certe non cepit ille verbum relinqui. cuius vim ex lib. II. 111. *nec te mirerro relictum*, & infinitis aliis locis potuisset dicere. *preis* hic nullus locus, non enim illa pretium tulisse potest dici, quae *aliquid* modo accepit, & care vendere amplexus solet. si quis meliora attulerit, libentes a nostra expositione discedemus, sed a Crispini similibus vix expectanda lux obscuris locis. si vulgatum quis servare velit, lucem forte possit adicere Epigramma Catulli CXI. ad Ausilenam, qui capiebat pretium & munera, nec tamen coitum dabat. monet ergo Poëta amatorem, ut nihil det, nam si aliquid, id est vel minimum dederit ante coitum, relinqui poterit a puella, quae quidem munus captat & auferat, sed nihil vicissim dat; nam illa praeteritum, id est olim datum mutus abstulerit, & nihil ipsa, nihil reddendo, perdidit. facinus ergo facit, ut Catuliana Ausilena *quod nec det, & seras* tamen, vel auferat munera. BURMANNUS.

449. *Et quae non dederis.*] *At quod* meliores libri. nisi quod Oxoniensis, *At quae non dederas*. HEINSIUS. in uno codice erat, *at si non dederis*.

non male, ut praecceptum contineat; ita semper praetereferas, similes te daturum, & sis similis agro fallaci. *Ut quod* Bernensis unus, *sed quod* Neapolit. & si tres. BURM.

452. *Revocat cupidas alea saepe manus.*] *Alea blanda* ex suo codice Zänzerling. Promulsidae Critica. quod & in Commeliniano & quatuor aliis ipse offendit. Pont. I. 1. El. VI.

Nec tenet incertas alea blanda manus.

Sic & Martiali. *Blanda vagus alea December*. I. IV. Ep. XIV. & apud eundem I. IV. 66.

Supposita est blando nunquam tibi tessera salo.

Sequenti versu, *primo*, pro *primum* meliores libri. HEINSIUS.

454. *Si dederit gratis.*] Regius & Oxoniensis; *ne dederis*. argute. Sperat enim se impostum non daturam gratis. superiora hanc lectionem confirmant. Ambrosianus, *ne dederis*. alius, *nec dederis*. IDEM.

455. *Peraretur.*] *Pertetur* duo. *traffetur* unus. *paretur* tres. sed *proparetur*, quod in alio est codice, mihi non displicet; quia *par* est melius respondet. vid. ad lib. I. Amor. eleg. XI. 7. & Broukh. ad Tibull. IV. r. 305. BURMANNUS.

457. *Perlata.*] *Perlella* Bernens. & quinque alii. *praelata* octo. *prolata* quatuor. *delatu* totidem.

463. *Nec sis.*] *Ne sis* octodecim libri. in *fronse severus* duo. *lasciant artes* etiam duo Palatini.

464. *Effugiant voces.*] *Cerae* libri tres. probe. *verba magistra* Argentinenfis. vide Notas in Epistolam Sapphus vs. 83. sed *Tu magistra* hic minus placet. HEINSIUS. *Molesta verba* probum est; ea sunt nimis erudita, & remota a vulgari & quotidiano usu. sic divinum illud Augusti praecceptum Agrippinae Nepti datum, apud Sueton. cap. LXXVI. *sed opus est dare te operam, ne molesto scribas aut loquaris*, vide Vavass. de vi & usu quorundam verborum,

- 465 Quis, nisi mentis inops, tenerae declamet amicae?
 Saep̄ valens odii litera caus̄sa fuit.
 Sit tibi credibilis sermo, consuetaque verba:
 Blanda tamen, praefens ut videre loqui.
 Si non accipiet scriptum, illectumque remittet;
 470 Lecturam spera: propositumque tene.
 Tempore difficiles veniunt ad aratra iuveni:
 Tempore lenta pati frena docentur equi:
 Ferreus adsiduo consumitur annulus usu:
 Interit adsiduâ vomer aduncus humo.
 475 Quid magis est saxo durum? quid mollius undâ?
 Dura tamen molli saxa cavantur aquâ.
 Penelopen ipsam (persta modo) tempore vinctas.
 Capta vides sero Pergama; capta tamen:
 Legerit, & nolit rescribere; cogere noli.
 480 Tu modo blanditias fac legat usque tuas.
 Quae voluit legisse, volet rescribere lectis.
 Per numeros venient ista gradusque suos.
 Forsitan & primo veniet tibi litera tristis;
 Quaeque roget, ne se sollicitare velis.

Quod

borum. pag. 7. inapte Merula exposuit, minus amicam delectantia. BURMANNUS.

465. *Declamat.*] *Declamat* verius meliores. HEINSIUS.

466. *Valens odii litera.*] Inapte Merula *valens* cum *litera* conjungit, & exponit dicendi efficacem, cum jungenda illa vox sit cum *caussa* lib. v. Met. 174.

Non tamen ad letum causas satis illa valentes Plaga dedit.

I. Pont. ult. 35.

Unda locu, quae nocent. & causa valentior istis

Anxietas animi, quae mihi semper adest.

Et eodem libro Epul. III. 29.

Rursum amor patrias, ratione valentior omni.

BURMANNUS.

467. *Credibilis.*] Douza interpretabatur, intellectum facilis, perspicuus, &, ut ita dicat, intelligibilis.

467. *Consuetaque verba.*] Alii, *consulaque*. hoc est cauta, prudentia. sed alterum praestat. Noster lib. XI. Metam. 637.

Addidit his voces & consuetissima cuique Verba

& infra libro IIII. Artis 479.

Munda, sed à medio consuetaque verba puellae
Scribitis. sermonis publica forma placeat. HEINS.

Sic apud Petron. cap. LXXVIII. *consuetissimam*

viam; pro *consulissimam* rescribendum conieci: mus.

468. *Praefens ut videre.*] *Praefens sic videre* Bernensis unus.

469. *Illectumque.*] *Instillumque* sex libri.

470. *Propositumque tene.*] *Tege* Herculan. male: vid. ad II. Met. 104.

472. *Lenta.*] *Franciscus* malebat, *dura*. male *lentas* *oabenas* supr. vs. 5. & alibi.

474. *Interit adsiduo.*] *Junianus*, & *perit*, cogitabam olim, *Assiduo* scribitur. ut III. 91.

Conteritur ferrum, silesis tenuantur ab usu.

Sed nihil opus. Ainar. I. XV. 31.

Ergo cum silesis, cum dens patientis aratri
Deperant arvo. HEINSIUS.

475. *Quid magis.*] Hoc distichon adfert Senec: lib. IV. Natur. Quaest. 3.

477. *Perstas modo.*] *Persta* libri plerique. HEINSIUS.

480. *Legat ipsa tuas.*] *Legat usque*. IDEM.

482. *Per numeros veniunt.*] *Veniunt* Oxoniensis, & quatuor alii duo, *veniant*. HEINSIUS. huc pertinet Epigramma Mart. lib. II. 9.

Scripti, rescripti mihi Naevia; non dabit ergo:

Sed, puto, quod scripti legeras, ergo dabit.

484. *Quaeque roget.*] *Legendum* vel *invisis* libris, *quaeque roget*. de epistola intellige. HEINS. ita & Douza correxerat.

487. *Sive illa tere respina feratur.*] *Feretur* scripti. IDEM.

488. *Diffi-*

- 485 Quod rogat illa, timet: quod non rogat, optat, ut infes.
Insequere; & voti postmodo compos eris.
Interea, sive illa toro resupina feretur;
Lecticam dominae distimulanter adi:
Neve aliquis verbis odiosas adferat aures,
490 Quàm potes, ambiguis callidus abde notis.
Seu pedibus vacuis illi spatiosa teretur
Porticus: hic socias tu quoque junge moras.
Et modo praecedas facito; modo terga sequaris:
Et modo festines, & modo lentus eas.
495 Nec tibi de mediis aliquot transire columnas
Sit pudor, aut lateri continuasse latus.
Nec sine te curvo sedeat spatiosa theatro:
Quod spectes, humeris adferet illa suis.
Illam respicias, illam mirere licebit;
500 Multa supercilio, multa loquare notis.
Et plaudas, aliquam mimo saltante puellam;
Et faveas illi, quisquis agatur amans.
Cum furget, furges; donec fedet illa, sedebis.
Arbitrio dominae tempora perde tuac.

Sed

488. *Diffimulatur.*] *Diffimulatur* unus Heinii. vid. ad. Epist. xx. 120.

489. *Afferat.*] *Afferat* Regius & Oxoniensis cum uno Vaticano. dixi Epist. xx. 192. HEINSIUS. Non facile statim arripiendum verbum vicinum puto, ubi aequè sensui & elegantiae satisfaciunt vulgatum. Ita contra Broukh. in Tibul. 1. iv. 49.

Rapta dabit primo. mox adferet ipsa roganti.
Praetulit vulgato *offerat*. Lucan. vii. 374.
Credite qui nunc est populum, populamque futurum,
Permixtas adferre praes.

Et ita hic rectum puto, *adferre aures*, quia *odiosas* additur, ut ita *odium adferre* Cicer. pro Sulla cap. 1. & alibi dixit. agit vero de auscultatore molesto, qui non *offerat* aures, sed *adferet* odiosas. *adhibere aures*, Nostrer alibi dixit, & Plaut. Casin. ii. vii. 39. *conferas* hic Vaticano & duo alii. BURM.

491. *Spatiosa.*] Recte. longae enim & porrectae porticus: unde apud Propert. lib. ii. eleg. 13. praefertem:

Tota erat in spatium Poenis digesta columnis.
De quo Heinii. ad iii. Fast. 520. & Brouk. ad. d. i. sic contra *brevitas porticus* Suetonio Aug. 72. Pompejam porticum intelligebat Douza. de qua supr. vers. 67. ante oculos habuit haec Ovidii Martialis lib. iii. 20.

Hinc si recessit. porticum teris templi. BURM.
492. *Hic socias.*] Hinc Junian. & quinque alii. *socias manus* Vossian. in modo quinque codices.

495. *Nec tibi de mediis aliquam transire columnis.*] *Aliquot transire columnas* Oxoniensis & decem alii. quae vera lectio. *aliquid columnas* Regius. quidam, *aliquot columnis*. quos inter Arondelianus. etiam non male. Lapidès autem milliariès intelligit. HEINSIUS.

497. *Sedant speciosa theatro.*] *Spatiosa* libri majori ex parte. idque vere. vide supra p. 141. HEINS. 498. *Afferat.*] In Apropii & Commelin. *afferat*. in quo etiam glossa. id est, *humeris suis pulchris auferat tibi spectaculum Theatri*. in Vossiano erat, *oculis afferat illa suis*. ego legerem, quod *spectes oculis, afferat illa, suis*. ne videae, quae in theatro exhiberi, & alios spectatores intentos habere solent; sed adferat illa, quae spectes oculis tuis: eam solam specta, illam mirete, &c. BURM.

501. *Et plaudas aliquo mimo saltante puellam.*] *Aliquam mimo saltante puellam* optime Scaligeri excerpta cum codice Oxoniensi. neque aliter veterimus Regius à manu prima. Remedio Amoris 755. ubi agit de theatris:

Illic assidue fitti saltantur amatores.
Quae vera illic lectio est. Juvenalis vi. 63.
Chironomum Ledam molli saltans Bathyllo.
Vellejus Paterculus lib. ii. 83. *Cum Glaucum saltassas in convivio. hoc moveri dixit Horatius. lib. ii. Epist. ad Florum.*

— Ut qui
Nunc Satyrum, nunc agrestem Cyclopa movetur.
D d d d Nam

- 505 Sed tibi nec ferro placeat torquere capillos:
Nec tua mordaci pumice crura teras.
Ista jube faciant, quorum Cybeleia mater
Concinitur Phrygiis exululata modis.
Forma viros neglecta decet. Minoida Theseus
- 510 Abstulit, à nulla tempora comtus acu.
Hippolytum Phaedra, nec erat bene cultus, amavit.
Cura Deae, silvis aptus, Adonis erat.
Munditiae placeant: fufcentur corpora Campo:
Sit bene conveniens, & sine labe toga.
- 515 Linguaeque ne rigeat: careant rubigine dentes:
Nec vagus in laxa pes tibi pelle nater.
Nec male deformet rigidos tonsura capillos:
Sit coma, sit docta barba resecta manu.

Et

Nam & motus pro saltationibus, ut motus *Jenices* idem Horatius dicit. in Persio quoque Satyra v. Isaacus Casaubonus contendebat scribendum esse: — *Ad numeros Saryum movere Bathylli.*

Non *Saryi*, quod nunc circumfertur, inductus Horatiano loco. *Aedipodem saltare* Macrobio Saturnal. ii. cap. vii. *Cam Hylas Aedipodem saltavisset*, ubi plura ad rem idem Macrobius congestit. HEINSIUS.

502. *Et savatas.*] *Ut savatas* potiores scripti IDEM.

503. *Cum surgit surgas, donec sedet illa sedes.*] *Surgas & sedebis* idem scripti. *surgas* etiam quidam. IDEM.

506. *Nec tua.*] *Nec tibi* Patavinus.
510. *Comtus.*] *Cultus* Aldina posterior, Micylli, & aliae. scripti plerique tamen, *comptus*.

513. *Fufcentur corpora Campo.*] Ad campum Martium refer, ubi sese exercebant luctando, aliisque ludicris & quidem nudi ut plurimum. Recte haec exercitia palaestrica atque athletica inter munditias refert Ovidius. illi enim, qui denudabant frequenter corpus, ei curando assidui incumbabant, sordem omnem ac squalorem inde amoliti. sed & sole oleoque inibitibus corpora vegeta ac colorata reddebantur. Hoc *fufcentur corpora* dixit Noster. Videatur Salmastius contra Cercoetium pag. 182. *hinc nitida palaestra passim poësis.* Unde Apulejo, *adolensens decorus ex succi palaestrici planus. munditias xysticas* apud Tertullianum de Pallio cap. iv. habes: ut recte castigantur illic viri eruditi. Hoc est athleticas, palaestricas. ubi multa ad rem Tertullianus ipse. *xysticas* autem *munditias* dixit, quod porticibus jungebantur hypaethrae ambulationes, quas Graeci *μαρμαρυμίδας*, Latini *xysta* dicebant, in quas per hyemem ex xysto sereno caelo athleticae prodeuntes exercebantur, teste Vitruvio lib. v. HEINSIUS. *Fufcentur corpora sole* Hafnicensis, ut ad

apricationem respiciat. sed Stat. vi. 576. *pinguis cutem fufcentur olivo*. qui locus docet ad exercitationes respici. *splendescere olivo* hoc vocat Noster lib. x. Met. 176. & *niscere* ibidem Statius. vide & Cl. Graev. ad Ciccr. 1. de Offic. 36. BURMANNUS.

514. *Sit bene conveniens.*] *Sit tibi* Palatinus & Varronianus. ut Ep. v. 77.

Nunc tibi convenians, quas se per aperta sequuntur. *Aequera.*

Posset & legi, *si tibi convenians*. ceterum haec eadem praecipit Horat. lib. 1. Sat. 111. & lib. 1. Epist. 1. vide Casaub. ad Theoph. Caract. *καὶ ὑπὸ ἄγυμνασιον*. p. 135. & seq. BURMANNUS.

514. *Et sine labe togae.*] *Sit sine labe* Arondelia: no. HEINSIUS.

515. *Linguaeque nec rigeat.*] *Ne rigeat* plerique libri veteres. IDEM.

516. *Nec vagus in laxa pes tibi pelle nates.*] Imittatus est Orientis Commonitorio:

Qui nunc in laxa tremulus tibi pelle vacillat,
Vix dederat tenui signa notata solo.

Ubi perperam, *tremulo salte* Rivinus reponit, & de caligis interpretatur, cum de calcis vulgata scriptura sit intelligenda. Horat. 1. Sat. 111. 31. *Male Laxus in pede calcem haeret.* eleganter autem *nasat*. sic *νῆν ἐν τοῖς ἑββάσι*, Aristoph. Equitib. vs. 321. Sidon. Apollinaris vii. Ep. 11.

Laxa pes nates altus in carburne.

Apud Statium vi. Theb. 838.

Luxurians aris, effusaque sanguine laxa
Atembra nasans.

De calcio D. Hieronymus ad Eustachium, *si post-laxa pelle non fallat*. de quo Salmastius ad Tertull. pallium. pag. 194. HEINSIUS. vid. Casaubon. ad Theoph. Car. pag. 136. tentari forte posset locus Martialis lib. xiv. Epigr. 140. cujus lemma: *ndones Cilicis.*

Dion

- Et nihil emineant, & sint sine fordibus unguis:
 520 Inque cavà nullus flet tibi nare pilus.
 Nec male odorati sit tristis anhelitus oris:
 Nec laedant nares virque paterque gregis.
 Cetera lascivæ faciant, concede, puellæ:
 Et si quis male vir quaerit habere virum.
 525 Ecce fuum vatem Liber vocat. hic quoque amantes
 Adjuvat; & flammae, quâ calet ipse, favet.
 Gnosis in ignotis amens errabat arenis,
 Quâ brevis aequoreis Dia feritur aquis.
 Utque erat a fomno tunicâ velata recinctâ,
 530 Nuda pedem, croceas irreligata comas;
 Thefea crudelem furdas clamabat ad undas,
 Indigno teneras imbre rigante genas.

Clama:

*Non hos lana dedit, sed elensis barba mariti,
 Cinyphio poteris plania latere sinu.*

Ubi *natara* legendum esse verosimile ideo fieri posset, quia in uno Vossii codice reperi, *latare*: sed nihil temere muto. BURMANNUS.

517. *Nec male.*] Heinſius maluerat olim, *nec mala*.

518. *Sit docta barba refecta mann.*] *Sit tuta Oxoniensis & Regius.* quod non capio. nisi legendum, *scita mann.* idque veterum arbitror. sic in Falſis v. 54. *curvas scita i balia lyrae.* & *scitus vadorum* libro ix. 108. *Metamorph. scite & literate praescriptae literas* Ciceroni oratione in Pisonem. Multi sunt in ea voce Plautus ac Terentius: tum & Tullius, apud Tibullum tamen lib. i. Eleg. 8111.

*Quid luce splendente genas ornaret quid unguis
 Artifici docta subscivisse manus*

Et lib. ii. Eleg. 1. de Amore:

*Hei mihi! quam doctas nunc habet ille manus?
 Sequenti versu, ut nihil emineant pro & veteres fere omnes, certe praecipui.* HEINſIUS. Tu nihil move. *docta manus*, est perita, apta. vide ad Epist. xx. 210. & ii. Amor. viii. 24. & hoc est quod Juvenal. Sat. vi. 26. ait *jamque a tonsore magistro Peſteris.* BURM.

522. *Nec laedat nares.*] *Laedant* idem. duo praeterea libri, *duxque paterque gregis*, non *virque*, & quod mox sequitur. *dux gregis*, ut in Fast. iv. 715. *E duce Lanigeri pecoris.* & 780. *cum duce purgat oves.* & Met. vii. 312. *Dux gregis inter oves.* Met. tamen ii. 660.

De grege nunc tibi vir, nunc de grege natus habendus.

Et Severus Carmine Bucolico, in Cataleſis:

*Hinc taurus felidus vir gregis & pater
 Prato teneadis herbido.*

Et Virgil. Ed. vii. 7:

Vir gregis ipse caper decurrerat. HEINſIUS.

524. *Vel si quis.*] *Et si quis scripti. male vir.* Cinaedus. *virum*, amatorem, paediconem. Notum illud Varronis in Pompeiann:

*Fasciola qui crura tegis, digite caput uno
 scalpit, quid credas hunc sibi velle virum.*

Hujuscemodi homines cinaedos eleganter, *virosos* appellat, quomodo *virosae* mulieres virorum appetentes Lucilio & Afranio dicuntur, P. Scipio Africanus oratione in P. Sulpicium Gallum apud A. Gellium Noct. Attic. libro vii. cap. xii. *Qui quotidianis nunguentatur, adversum speculum ornatur, cuius supercilia radantur, qui barba vorsa feminibusque subvulsis ambulat, qui non modo vinosus, sed virosus quoque sit, omne quiquam dubites, quin idem fecerit, quod cinaedus facere solent.* Juvenalis Sat. ii.

Traditur ecce viro clarus genere, atque opibus vir.

HEINſIUS. Catullus Epig. xvi. *male me marem putatis.* DOUZA.

527. *Gnosis in ignotis.*] Duo libri, *Gnosias.* Moteti etiam, *in arvis.* unde legendum puto:

Gnosias ignotis amens errabat in arvis.

Vel, *arenis.* nam & *arenam* dixit Epist. x. 20. Ita mox vs. 556. *Bacchi, Gnosias, naxer eris.* & sup. 293. vid. ad Epist. xv. 164. *demens errabat etiam duo.* BURMANNUS.

528. *Dia feritur.*] Variant admodum codices, *India fertur* alii. quidam, *insula.* nonnulli, *unda fertur.* duo, *Chia fertur.* sed veram lectionem jam Domitius olim ad Stat. lib. i. Silv. ii. 141. vidit. vid. ad iii. Met. 690. BURMANNUS.

529. *E femus.*] *A femno* Commelini, duo Palatini, & undecim alii. recte. vide ad Ep. x. 16.

532. *Indigno teneras.*] Palatinus unus, *croceas:* in Commeliniano vox exciderat.

D d d d a

533. *Urnum*

Clamabat, flebatque simul; sed utrumque decebat:
Nec facta est lacrimis turpior illa fuis.

535 Jamque iterum tundens mollissima pectora palmis,
Perfidus ille abiit: quid mihi fiet? ait.

Quid mihi fiet? ait. sonuerunt cymbala toto
Litore, & attonitâ tympana pulsa manu.

Excidit illa metu, rupitque novissima verba:

540 Nullus in exanimi corpore sanguis erat.
Ecce Mimallonides sparlis in terga capillis:
Ecce leves Satyri, praevia turba Dei:

Ebrius ecce senex pando Silenus asello,
Vix fedet; & pressas continet arte jubas.

545 Dum sequitur Bacchas, Bacchae fugiuntque peruntque:
Quadrupedem ferulâ dum malus urget eques;

In caput aurito cecidit delapsus asello.

Clamarunt Satyri, Surge age, surge, Pater.

Jam

533. *Utrumque decebat.*] *Utroque* unus Heinſii; *placebat* Aproxii.

539. *Excidit illa metu, &c.*] Intelligendum est, sermone, sive verbis: hoc est, desit loqui, & conqueri de Theſeo, metu correpta. MYCILL. male: de mente intelligendum. vid. ad Remed. 348. sequentia, *rupitque novissima verba*, sermonem interruptum notant. esse imitationem Virgiliani illius; *disiitque novissima verba* Douza adnotaverat.

540. *In exanimi.*] *In exanimis*. Bernens.

541. *Ecce Mimallonides sparſis in terga capillis.*] *Mimallonides*, à quo *Mimallonides*, à Mimante vulgo dictas volunt: quod in eo monte sacra Bacchi celebrata fuerint. Suidas autem, & Graeci alii, *ἄκρὸς τῆς μυμῶνεως* nomen hoc deductum tradunt, eo quod foeminae istae virorum facta imitarentur. Eisdemque antea etiam *καλλιδέες* dictas ajunt: puta quod ramos, sive thyrsos gestarent. MICTEL:

544. *Pressas.*] *Malim, pressas*. HEINSIUS. & tunc mox eleganter Palatinus, *fugiantque premuntque*. ut ludicrum indicet, quo Bacchae senem ebrium & vacillantem nunc fugiunt, nunc iterum tangunt & premunt, *comprimis* etiam unus Patavinus. vid. ad Ps. 47. nihil tamen muto. BURMANNUS.

546. *Dum malus urget.*] *Male sedit* Regius; forte, pro *sedat a sedare*. Verat enim a Bacchis & senex & asinus, qui cauda & jubeis prehenſus exultabat, & male sedabatur a Sileno. omnia enim de ludo, quem Bacchae faciebant Sileno, capienda: vel *urget*, est impellit, ut progrediatur tardum animal, & effugiat mulierum manus. BURMANNUS.

547. *Aurito asello.*] *Auritas asellae* unus Mentelii. *arreto cecidit delapsus asello*, Bernensis unus. vide II. Amor. VII. 15.

548. *Surge Pater.*] *Senex* Oxoniensis & Saravianus. sequenti versu, à *curru* quinque libri. HEINSIUS. in *curru* defendi potest simili loco lib. II. Art. 433.

Adspice ut in curru modo det fluitantia reſter
Lora.

551. *Et color & Theſeus.*] Politiani liber & Hafnienſis, *Et color & sensus*. ut lib. III. 730.

Et mens, & redit verus in ora color.

Nisi *Theſeus* ferri poſſet, ut in illo Statii Theb. r.

Attonitas ut nuntius aures

Matris adit, pulſi ex animo genitorque pudor quo

Et mens. HEINSIUS:

Jam color & sensus nonnulli alii; jam color & simulae vires abiere puellae Bernensis unus. & *nox* Palatin.

553. *Steriles agitat quas ventus aristas.*] Putabam aliquando legendum, *steriles avenae*; quod sic Virgilium quoque locutum meminifsem. nunc nihil mutandum cenſeo. intelligit aristas sole aduſtas, ac proinde steriles. Epiit. v. III.

Et minus est in te, quam summo pondus arista;

Quae levis affiduis solibus usſa riget.

Adi Notas ad Epiit. XIV. Ps. 39. HEIN. *Aristas* Francofurtensis, duo Regii & sex alii.

554. *In madida.*] Nullum dubium, quin omnib. palus sit *madida*, itaque otiosum epitheton videri jure potest. Ambrosianus & Vossianus, *media*. ut inf. 748.

In medio flumine mella petat.

14. Art. 482.

Invenit in media semina piscis aqua.

Remed. 534.

In medio jam licet omne bibas.

Ita *madidam & modicum* confuderunt Ebraii apud Claud.

- Jam Deus è curru, quem summum texerat uvis,
 550 Tigribus adjunctis aurea lora dabat.
 Et color, & Theseus, & vox abiëre puellae:
 Terque fugam petiit: terque retenta metu.
 Horruit, ut iteriles, agitat quas ventus, aristae:
 Ut levis in madidà canna palude tremit.
 555 Cui deus, En adsum tibi cura fidelior, inquit:
 Pone metum, Bacchi, Gnosias, uxor eris.
 Munus habe coelum: coelo spectabile fidus
 Saepè reges dubiam Cressa Corona ratem.
 Dixit; & è curru, ne tigres illa timeret,
 560 Defiliit: (imposito celsit arena pedi.)
 Implicitamque sinu (neque enim pugnare valebat)
 Abstulit: ut facile est omnia posse Deo.
 Pars, Hymenaeae, canunt: pars clamant, Evie, evöe!
 Sic coeunt sacro nupta Deusque toro.

Ergo,

Claud. II. Rapt. 9t. *Utque levis madida Vaticanus.*
 BURMANNUS.

557. *Coelo spectabile fidus.*] *Spectabile* Arondeliano. ut ex eo monuit legendum praestantissimus Gronovius *Observat.* lib. II. cap. XXI. cui subscribo. quanquam reliqui nostri vulgatum sequuntur. sequenti versu scripti plerique, *Cressa Corona, non puella.* De Ariadnes Corona in coelum relata fuisse Noster l. III. Faistorum aliique jam egerunt. *Trist.* lib. X. Eleg. III.

Sic mices aeternum vicinamque sidera vincat

Conjugis in caelo Cressa Corona tuas.

Ut vere illic Zuliehemiannus liber, cum in vulgatis sit, *clara Corona. Gnosia Corona* vocat in Fastis Noster, *Gnosiam Coronam* Virgilius, Statius, *Coronam Gnosiatam.* & *Mineam Coronam* in Silv. Claud. lib. III. in Sölich. *Ditlaeam coronam.* de Cressa Corona etiam vidit Gronovius. HEINSIUS. *coeli spectabile* multi scripti & editi olim. *coeli spectabile* etiam Bernensius unus. amat Noster illud verbum *spectabile*, quamquam apud ejus aevi scriptores non admodum fuerit in usu. *Epist.* VI. 47. & XII. 201. *Arius villo spectabilis aureo.* sic in Amor. I. Am. 8.

Palla spectabilis aurea.

III. Met. 709. *Spectabilis undique campus.* III. *Trist.* 8. 35. *Veluti spectabile corpus.* & alibi. BURM.

559. *Ne tigres.*] *Ne tigrides* Patavinus, unde Heinſius, *tigris.* vid. *Ep.* X. 86.

560. *Arena pedo.*] *Pedi* sex libri. bene. HEINSIUS. *defiliit postea c. a. pede* Bernens. & Palatinus.

56a. *Ut facile est.*] *In facili est* Regius & unus Patavinus. Oxoniensis & Vaticanus unus, *en facile est.* sic, *ex facili.* Remed. Amor. 522. *ex facili gaudia ferre licet.* & supra. 356. *Quod licet, ex facili,*

si, si vult illa, feret. & in Fastis. vs. 356. *Non ex difficili causa petenda jubet.* HEINSIUS. *Abstulerat, facile est.* Bernens. ego nihil muto, licet illud *in facili* elegans sit, & illustratum Gronov. ad Liv. III. 8. BURMANNUS.

561. *Hymenaeae canunt.*] Sic est in Vaticano. non male. CIOPANUS. Mire variant hic veteres libri. Regius cum Excerptis Scaligeri & Puteani, aliique nonnullis, atque eos inter Arondeliano:

Pars Hymenaeae canunt, pars clamant Evion evöe. Nec abludiv Oxoniensis, in quo, *Evio evöe.* forte pro, *Evio evöe.* Posset & legi, *Evan evöe.* ut verus sit spondaicus. Jureti liber:

Pars Hymenaeae vocat, pars altera clamat abob. Helmaesii. *Pars altera clamat abobion.* Alii codices, *pars Evion Evie clamat,* & his similia, quae recentiore odiosum foret. Quare scribi etiam posset:

Hymen pars Hymenaeae canunt, pars Evio evöe. Vel, *Evan evöe,* vel *Evio Evan.* ut Lucretio vers. 722. *gradiatur simul Evius Evan.* Columella libro X. 220.

Exstimulet vatem per Dindyma casta Cybebes,
Perque Cithaeronem, Nyctea per juga Bacchi,
Per sua Parnassi, per amica silentia Musis
Pierii nemoris Baccheä voce frementem
Delie iö Paeon, teque Evie Evöe Evan.

Sic versus mendosissimi scribendi: denique *evöe clamat* mendis suspectum est, cum ad *evöe canunt* referri omnia concinnae possint, quare persuadecor, ut credam Nafonem scripsisse:

Pars hymenaeae canunt, pars Evan Evie Evöe.

Nam haec tria Ennius Athamante etiam conjunxit:

- 565 Ergo, ubi contigerint positi tibi munera Bacchi,
Atque erit in focii femina parte tori;
Nycteliumque patrem, nocturnaue sacra precare,
Ne jubeant capiti vina nocere tuo.
Hic tibi multa licet sermone licentia tecto
570 Dicere, quae dici sentiat illa sibi:
Blanditiasque leves tenui perscribere vino;
Ut dominam in mensâ se legat illa tuam:
Atque oculos oculis spectare fatentibus ignem.
Saepe tacens vocem verbaque vultus habet.
575 Fac primus rapias illius tacta labellis
Pocula; quaque bibet parte puella, bibas.

Et

*Hic erat in ore Bromius, his Bacchus pater;
Illis Lyaeus, vitis inventor sacrae,
Tum pariter Euan Evox, Evox Evius.*

Ubi forsitan scribendum, *vitis inventor sacrae*; hoc est *uisitor*, quod inter cognomina Bacchi apud Poetas. sed & *sacra vitis* Horatio lib. 1. Od. 18. Paulo ante apud Columellam etiam reponendum, *illa canat majore Deo. non majora.* HEINSIUS.

Parti Hymenaea vocat, parti altera clamat Echo.

Bernens. unus. & *Hymenaea* multi codices. de quo vide ad Ep. xii. 143. & xiv. 127. opportuna autem hic, si quando, mentio Hymenaei, utpote qui primus his nuptiis cecinisse narratur. vid. Servium ad Virgil. eclog. viii. 29. BURMANNUS.

565. Ergo ubi contigerint.] *Contingens* Moreti & tres alii; *contigerit* alius. forte, *contigerunt.* lib. 111. I Trist. ix. 19.

Ergo ubi propositis venientia vela.

568. Ne jubeant capiti vina nocere tuo.] Scaliger scribat:

Ne subeant capiti vina nociva tuo. DAN. HEINS. Scaliger ad Propert. lib. iv. Eleg. 11. 30. coniciebat, *Ne subeant capiti vina nociva tuo.* Lego, *Ne subeant nocere*, usitato Graecismo. Noster in Trist. l. i. El. vi.

Quae quoties spectas, subeat tibi dicere forsitan.

Statius Theb. vi. 268.

Sunt & qui nudo subeant concurrere ferrae.

Propertius lib. iv. El. 11.

Clamabis capiti vina subisse tuo.

Quae vera lectio. Idem l. 11. El. xxvii.

Ne subeant labris pocula nigra tuis.

Propert. 11. El. xx. 5.

Et quid cura subis memores ab Ausere noctes.

Sic lego; vulgo, *abducere.* Virgil. 11. Aen. 575.

Subit ira cadentem Uleisci patriam.

Claudian. conf. Mall. 46

Mox clarum, totamque subis torquere carinam,

Stat. lib. v. Silv. 11. 105.

*Defensare metus adversaque tela subissi
Pellere inermis adhaec.*

Theb. viii. 381.

Urbem focia de gente subissis, Turari. HEINSIUS. In Propertii loco mendum esse suspicatur Typographicum Broukhusius, & legendum, *Clamabis capiti vina subisse meo.* & recte. pro *subisse* enim *subisse* tantum volebat corrigi Heinsius. Palleratius hic vulgatum tuetur.

569. *Latentia felle.*] *Tecto* idem Vatican. verè. CAOPANUS. *Tecto* scripti nostri. HEINSIUS. *Felle* Bersmanni tres libri. Gebhardus vero *sermone licentia tecto.* Et ita in duobus Palatinis & Commelliniano existare ait. quod placet. Quint. lib. 1. Inst. 2. *gaudemus si quid licentius dixerint.* sic *licente turba* Senec. Hipp. 780. Claud. Fescen. 129.

Permissisque jecis turba licentior

Exultat setricis libera legibus.

Ita Frontin. 1. Strat. 1. 5. *licentiora convivia.* & *licentia vina* Epistola Sabinii 1. 88. 49. ubi vide Heinf. & hoc est quod dicit Epistol. xvi. 245.

Quin etiam ut possem verbis petulantibus uti,

Non semel ebrietas est simulata mihi.

Tecto vero rectum est. ut eadem Epistola. 256.

Est modo per natum signa tegenda dabam.

Epistola xvii. 81.

Quoties ego tella notavi

Signa, supercilii pene loquente, dari. BURM.

571. *Perscribere.*] *Præscribere* Regius cum quatuor aliis nil muto. HEINSIUS.

573. *Fatentibus ignem.*] *Fotentibus* tres libri. sed vulgata non est sollicitanda. IORM.

575. *Fac primus.*] *Lucian.* Dial. Deor. ex persona Junonis, illustri modi delicias amantibus solitas marito suo objectantis, ita loquitur de Ganymede: *Εἴσιον δὲ καὶ ἀπρὸν ἀμῶνος μῦθος, ἔδωκεν ἐπιθύω, καὶ πίνωτος ἀπολαβὴν τῆν κίλικκ, ἴδων ἐπὶ δαίμων ἐν ἀνεσθῆ πίνεις, ἴδων καὶ ἄνθρωπος, καὶ ἐν ἄλλῃ προσθήματα τὰ χεῖρα ἴνα καὶ πίνεις ἄμα καὶ φιλῆς.* quod ipsum planius etiam habes in Apulejo lib. x. Met. *Arr-*

pit

Et quodcumque cibi digitis libaverit illa,

Tu pete: dumque petes, sit tibi tacta manus.

Sint etiam tua vota viro placuisse puellae.

580 Utilior votis factus amicus erit.

Huic, si forte bibes, sortem concede priorem:

Huic detur capiti dempta corona tuo.

Sive sit inferior, seu par, prior omnia sumat:

Neu dubites illi verba secunda loqui.

585 Tuta frequensque via est, per amicum fallere nomen.

Tuta frequensque licet sit via; crimen habet.

Inde procurator nimium quoque multa procurat,

Et sibi mandatis plura videnda putat.

Cert

pis poculum, ac desuper aqua calida infusa porrigit ut bibam, idque medico prius, quam totum exorbiterem clementer invadit, ac retictum paulatim labellis minucus, moque respiciens serbillas dulciter. vide Epigr. Graecum in Anthol. quod ego verti, & cui titulus est, *Haud meri ego cupidus.* Douza.

576. *Quaque bibit.*] *Bibes potiores.* & Jureti codex cum quibusdam aliis, *tu quoque parte bibas.* ut Epistola Helenae:

Adde pocula proxima nobis

Sumis, quaque bibi, tu quoque parte bibis.

HEINSIUS.

577. *Et quemcumque cibum.*] Probe in uno Vaticano, *Et quodcumque cibi.* sic Remedio Amoris ex antiquis libris 514.

Quodcumque in corpore mendas est. IDEM.

578. *Sit tibi tacta manus.*] Hoc sub specie aliqua solent amatores facere. Tibul. 1. Eleg. vii. 25.

Saepe velus gemmas ejus signumve probarem,

Per causam memini me tenuisse manum.

580. *Utilior votis.*] *Vobis* Regius alique multi. HEINSIUS. sed cum omnia praecedentia & sequentia tertiam personam singularis numeri exhibent, hinc non satis eleganter *vobis* interjicitur. *votis* vero elegantiter repetitur. *verbis* Regius codex; quae si quem offendant, legere possent, *utilior furtis.* Ita *furta* & *vota* confuderunt scribae lib. ix. Met. 557. & Heins. infr. vers 671. pro *voto* conjiciebat *furto*, sed illi loco non satis accommodat. BURM.

581. *Huic si forte bibas.*] *Si forte* Puteani & Scaligeri excerpta. vere. notum illud, *Nec regna vini fertiere talis.* tum & hoc, *Quem Venus arbitrum dicit bibendi.* De lege Talania conviviorum jam abunde differuerunt homines eruditi. HEINS.

582. *Capiti missa corona tuo.*] *Demta* corona Jureti codex, Ambrosianus unus & Neapolitanus infra l. ii. 528.

Et capiti demtas in foro pone rosas.

Met. xv. 610. fabula Cipi:

Es demta capiti, populo prohibente, corona,

Epistola XII. 20.

Demta forent capiti quam mala multa meo.

LIVIVS lib. XXVII. cap. 33. *demtum capiti infignit.* Noster Epist. XII. 156.

Sertaque compositis demere rapta comis.

Pro vulgata tamen lectione faciunt, quae notavi Faust. II. ps. 634. HEINS. Douza retinebat *missa*, & explicabat, coronam tuo capiti pararam destinataque illi impone, tanquam meliorem ac digniorem demereri cuperes. *missa corona* etiam lib. II. Art. 269.

583. *Prior omnia sumat.*] *Omnia* Scaliger. cuius ut & Jureti codex sequenti versu, *Neu dubites.* pro *sive eris inferior* Regius mendose: *si velis.* Lege, *sive sis.* atque ita decem scripti. HEINSIUS.

584. *Verba secunda loqui.*] *Proxima verba* Palatinus. male: est idem quod Terentius Heaut. IV. VI. 22. & Adolph. v. ix. 37. dixit *obscundare in loco*, non contradicere, nec adversari; sed assentari & ejus sententiae accedere. Ita II. Art. 64. dixit, *vota secunda.* alio sensu *verba secunda* Propert. III. XII. 42. & recte Douza a *sequor* deduxit *verba secunda*, prima enim dignioribus concedi ac tribui solent. quod scriba ille, qui *proxima* supposuit, ignoravit, male etiam Francius tentabat, *verba minor.* quae huc nihil faciunt. BURMANNUS.

585. *Tuta frequensque via est per amici fallere nomen.*] Fuit cum, *Tuta frequensque via est* opinaretur legendum. Nunc nihil tuto. nisi quod *amicum* nomen cum codice Patricii Junii & uno Vaticano amplector. Manilius l. II. 634.

Illis (saepe est nam subdolos astus)

Scorpis aspergit noxas sub nomine amico.

Ubi perperam vir magnus, nomine amici reponit ex codice Gemblacensi, pro *subdolos astus* emendavi, *astus.* sic *unguis amicus* dicit Juvenalis Sat. v. ut in Leidensi codice legitur:

Cusius adfixus ibidem

Qui numerat gemmas, unguisque observet amicos.
Pellus amicum. Art. 737. *venus amicus* Nostro
hic;

- Certa tibi à nobis dabitur mensura bibendi:
 590 Officium praestent mensque pedesque suum.
 Jurgia praecipuè, vino stimolata, caveto,
 Et nimium faciles ad fera bella manus.
 Occidit Eurytion stultè data vina bibendo.
 Aptior est dulci mensa merumque joco.
 595 Si vox est, canta: si mollia brachia, salta:
 Et, quacumque potes dote placere, place.
 Ebrietas ut vera nocet, sic ficta juvabit.
 Fac titubet blaeso subdola lingua sono:

Ut,

Met. xiii. vers. 440. *amica causa* Trist. i. Eleg. viii. vers. 65. *amica lima* Pont. ii. El. iv. vers. 17. quomodo ista ex codicibus vetustis castigavi. sic *alumnus nomen* in Metam. & *cognatum nomen* in Fastis, aliaque his similia. HEINSIUS. mihi maxime *trita* placet, ut ad Quinti. i. Inst. 6. professus sum. nam *tutus* & *tritus* passim confuderunt. vid. l. Fast. 449. Apud Senecam de Vita Beata cap. i. eodem modo. *Tritissima quoque via* & *celeberrima maxime decipit*. & ibi *tutissima* codices habere Gruterus testatur. *trita* autem & *celeberrima*, ut hic *trita* & *frequens*. sup. vers. 52. *longa terenda via est*. Remed. 601. *Nona terebatur miseris via*. Plin. praef. lib. i. *iter est, non trita auctioribus via*. Prop. III. XVI. 22.

Est mala, sed cunctis illa terenda via.

BURMANNUS.

287. *Inde Propinator nimium quoque multa propinet. Et sibi.* Recta sit fortasse haec lectio, & congruus etiam sane sensus elicitur, & ab omnibus haecenus probata est. mihi tamen nescio quo pacto id sublanditur magis, quod in veteribus prope omnibus libris legi:

Inde procurator nimium quoque multa procurat, Ut sibi mandatis plura videnda puset.

Ut scilicet id persequatur Ovidius, quod proximis carminibus coepert, ac de iis loquatur, qui sub amici nomine obreperant maritos fallunt, atque illis absentibus procuratores relictæ (quod per se ipse inter amicos ac familiares evenit) uxoris etiam curam habentes plura curent, quam illis mandatum sit. hoc sensu verba illa *procurare*, & *mandata*, & *visitæ* maxime proprio significato proferrentur. NAUGERIUS. idem liber, *inde Propinator nimium quoque multa propinet*. CLOFANUS. De *propinatore propinante*, quod viri eruditi, depravatos codices secuti, hic produunt, à vero alienum est. Libri certe meliores nihil variant. Agit de procuratoribus, quos domini absentes rebus suis constituebant, quique ista occasione eorum auctoritate, quorum res curabant, nonnunquam abutebantur. Ita cum Naugerio etiam doctissimus Grænoving

locum capit. qui illud *videnda* sequenti versu interpretatur pro providenda & curanda. ut apud Terentium: *Aliud sedes lenius vide: & Cicero-nem: Mandavi ei, ut prandium nobis videret: & saepe apud eundem. Neque aliter magnus Cujacius Obiervat. l. xii. cap. xxxiv. qui addidit locum Varronis: Tu domi videbis. & Plauti: Qui berilem rem procurat, videt, perperam igitur tres codices cum Jureti libro, qui jubenda, & Rottendorphian. qui bibenda exhibent. quod postremo tamen Scaligero quoque conjectanti in mentem venerat. HEINSIUS. Certe nugae de Propinatore. de tali procuratore cape Epigr. vetus inter Catalecta Pithoei. pag. 137.*

Procurator eram Lepidas, moreisque regeram. BURM. 580. *Certa tibi à nobis.* Regius Tò à non agnoscit. HEINSIUS.

590. *Officium praestent, mensque pedesque suum.* Videtur reipexisse ad illud Terent. in Eunuchis: *Neque pes neque mens satis suum officium facis.*

CLOFANUS. *faciat* etiam unus Junii. *servetis* Patavinus.

591. *Stimolata.* Nescio an non Latinus, quod in Junii & decem aliis est, *vine stimolante*.

592. *Faciles ad fera bella manus.* Regius. & sex alii, *fera verba*. hoc est, manus cavete inter jurgia nimium paratas & promtas, per quas ad verbera à verbis veniatur. HEINSIUS. *Verba* etiam Francourtenus. *ad fera tela* unus Heinsii: nil mutò.

595. *Si vox est, canta.* Si tibi vox, canta. FRANCOF.

596. *Dote.* Arte Commelin. & quindecim alit. parte unus Vaticanus. ut Ep. xv. 40.

Omnique a parte placebam.

Sed nihil mutò. eadem varietas lib. vi. Fast. 82:

Hic mala defensus flammis & dote paterna.

Ubi, *arte paterna*. Nazarinianus. BURM.

599. *Et quicquid dices facis/vo.* Ut quicquid facias dices/vo scripti meliores. Sed vere Neapolitanus. Ut, *quicquid facies dices/vo*. Tò Us refer ad *Credatur*. HEINSIUS.

601. *Et bene, dic, Dominac.* Dominam scribendum.

- Ut, quidquid facies dicesve protervius aequo,
 600 Credatur nimirum causâ fuisse merum.
 Et, Bene, dic, dominae; bene, cum quo dormiat illa:
 Sed male sit tacitâ mente precare viro.
 At, cum discedet mensâ conviva remotâ;
 (Ipsa tibi accessus turba locumque dabit)
 605 Inferre te turbæ: leviterque admotus eunti,
 Velle latus digitis; & pede tange pedem.
 Colloquio jam tempus adest. fuge rustice longe
 Hinc pudor: audentem Forsque Venusque juvant.

Noa

dum existimo vel contra libros. Plautus Stichus Act. v. Sc. iv.

Tibi propino decemâ sensu. tibi tunc inde, si sapit.
 S. A. Bene vos, bene nos, bene te, bene me, bene nostram etiam Stephanium. ut precar valere subintel- ligatur. Noster in Fastis l. ii. 637.

Et, bene nos, bene te, patrias pater optime, Caesar, Dicite.

Ubi bene in perperam hæcenus legebatur. Tibullus, ii. l. 31.

Et bene Messalam, sua quisque ad pecunia dicat.
 Quod mutari à Scaligero nolim. et si non ignorem ista Plauti Peria Act. v. Sc. r.

Bene mihi, bene vobis, bene amicae meae.

Et mox:

Bene omnibus nobis! hoc mea manus tuas poculum donat,

Bene ei, qui invidet mihi, & ei, qui hoc gaudium gaudet.

Unde liquet utrumque in usu fuisse. sic benedicere & maledicere aliquem & alicui, de quo nos ad Petronii Fragmentum Tragarianum. cap. lxxiv. dormias etiam pro dormus, recte veteres libri. & discadat sequenti versu pro discedat. HEINS. Ego contra libros nihil moveo. vid. supr. ad lib. i. Amor. eleg. viii

Sæpe mihi dices vivas bene.

Et Broukhuf. ad Tibulli verba producta.

601. Bene cum que dormias illa.] Id est amatorij: dubie enim dictum, ut & de viro possit capi, idque dici sibi callidus maritus credat, ita dormire cum aliquo, sumi docuit diligentissimus Passeratius ad Propertii lib. v. eleg. v. pag. 269. Noster Epist. xxvii. 179.

Et in sine conjuge dormis.

Remed. Am. 487.

Nam si Rex ego sum; nec mecum dormias illa.

Et 563. ex Mss.

Hic male dotata pauper cum conjuge dormis.

Hinc apud Quintilii. viii. 3. librarij verba Cicero- nis; *Puffio, qui cum majore seorsu cubitabat, mutarunt in dormitabat.* nisi Fabius memoria lapsus statuatur. & ita Hebraeos dixisse somnum pro coi-

tu, & dormire pro coire docuit Illustris Huetius in dissertatione l. pag. 48. quam nuper Tilladetius vulgavit. eodem modo jacere cum aliquo, de quo vid. ad iii. Met. 363. BURMANNUS.

603. *Mensa conviva remota.*] Sic legendum videtur. CIOFANUS. relicta Vossian. vid. ad ii. Amor. v. vs. 21.

604. *Turba locumque dabit.*] *Locusque dabunt.* unus Vatic. Lege, *locumque dabunt.* & sic Jureti liber. sic *Turba ruunt* & similia passim. HEINSIUS.

605. *Leviterque admotus.*] *Pariterque* Platinus. sed *leviter* est sine multo strepitu. ut *levinus* Frephere Sall. Bel. Jug. 44. ut ita *leviter dicere*, de quo ad Epist. iii. 80. *leviter accedens* Quintil. Decl. l. 3. in voce *admotus* etiam aliquid nequius latet. Petron. cap. lxxxvi. *ad hoc votum ephobus ultero se admovis.* Propert. l. 3.

Ofculaque admeta sumere ad era manu.

Catull. Ep. xvi.

Si manus vestras

Non herrebis admovere nobis. BURM.

606. *Velle latus.*] *Pelle* multi scripti. *Molle latus* Vossii & tres alij, *tange* Vossian. & duo alij.

607. *Colloquio.*] Ita duo libri; editi olim, *colloqui.* colloquij unus.

608. *Andacem Forsque Venusque juvant.*] *Audentes* Sarravianus. sed *audentem* Editio prima & triginta sex scripti, idque verum esse, ex communi dicto & imitatione Virgiliana esse arbitror. ita enim Maro. x. Aeneid. 284.

Audentes Fortuna juvat.

Ubi vid. Cerd. & Noster. ii. Fast. 783.

Audentes Fortuna Dejuse juvet.

Et x. Met. 586.

Audentes Deus ipsa juvet.

Claudian. Epist. ad Probin. 9.

Fort juvat audentes.

Et id ipsa ratio suadet. *Andax* enim est temerarius, quem a Deo javari stultum esset dicere. sed *Audent* est fortis, animosus, confians, qui intrepido animo omnia adgreditur. *Audentem* esse laudi ducitur, *andacem* vitio. & id ex oppositione clar-

E e e

- Non tua sub nostras veniat facundia leges.
 610 Fac tantum incipias, sponte disertus eris.
 Est tibi agendus amans, imitandaque vulnere verbis.
 Hinc tibi quaeratur qualibet arte fides.
 Nec credi labor est: sibi quaeque videtur amanda.
 Pessima sit, nulli non sua forma placet.
 615 Saepe tamen verè coepit simulatore amare:
 Saepe, quod incipiens finxerat esse, fuit.
 Quo magis ô faciles imitantibus este, puellae.
 Piet amor verus, qui modo falsus erat.
 Blanditiis animum furtim deprendere nunc sit:
 620 Ut pendens liquidâ ripa subitur aquâ.
 Nec faciem, nec te pigeat laudare capillos;
 Et teretes digitos, exiguumque pedem.
 Delectant etiam castas praeconia formae.
 Virginibus curae grataque forma sua est.
 625 Nam cur in Phrygiis Junonem & Pallada silvis
 Nunc quoque iudicium non tenuisse pudet?

Lau-

rius elucescit: *Audenti enim ignavus contrarius*; ita lib. viii. Met. 73.

Ignavis precibus fortuna repugnat.

Et ita apud Virgilium vi. Aen. 95.

Tu ne cede malis, sed contra audentior ito.

Quam tua te Fortuna sinis.

Et lib. ix. 191.

Audentior ibo

In casus omnes.

Stat. ii. Theb. 175.

Cunclis Tydens audentior assis.

xi. 698.

Cacumque audentius hostem

Incipat.

Utrobique *audacior* & *audacius* etiam codices. Suet. Caes. 58. *In obvendiis expeditionibus dubium tantum an audentior. Audaces* vero proprie, qui se temere in pericula conjuncti, ut confectores bestiarum, & perditii & desperati gladiatores, ut ex Ciceroe ii. Catil. 5. & pro Muraena. cap. 24. & aliis locis viri docti adnotarunt. & hinc recte Heinsius lib. viii. Met. 399. restituit, *occupat audacem*: nam *temerarium* postea vocat *Ancacum*. & Servius ad Virgil. xii. Aeneid. 783. notat Poëtam, ubicumque inducit nitentem aliquem sine effectu, *audacem* dicere, vide & Torrent. ad Horat. i. Od. 1. denique *Audentes* esse fortes docet Terentius, qui Phorm. i. iv. 26. hoc dictum ita effert, *Fortes fortuna adiuvat*. Praeterea non decet praeceptorem cautum haec de adacibus adfirmare, qui numquam temeritatis Auditor est in his libris, & ut ipse proficiet sup. vers. 381. *Non ducit per praecepta*

acuta cacumina. & hoc sequentia jubent praecepta; quibus docet amatores non debere irruere in puellas, sed blanda arte & sermone subire & se insinuare. rusticum tantum pudorem jubet procul fugere. haec operosius, quam forte requirerent eruditores, sed quia hic verus omnium fere ore celebratur, retenta voce *audaces*, non alienum putavi, monere. BURMANNUS.

609. *Veniet.* *Veniat* meliores libri. scribo, *ne veniat*. HEINSIUS.

610. *Fac tantum cupias.* Imo, *incipias*. quod in multis codicibus extat, & in Erfurtano Zinzerlingus invenit. notum illud, *Dimidium facti qui bene coepit, habet*. & adagium Graecum *Ἀρχὴ δὲ τοῦ ἡμῶν παντός*. HEINSIUS.

611. *Est et agendus amans.* *Vetustiores, Est tibi agendus*. HEINSIUS.

612. *Itinc tibi quaeratur.* Regius, Excerpta Scaligeri. prima editio, & decem libri scripti, *Haec tibi. Lege:*

Haec tibi quaeratur quamlibet arte fides.

De voce *quamlibet*, quae Ovidio in deliciis est, jam egi Notis ad Ep. vi. v. 140. IDEM.

613. *Sibi quaeque videtur amanda.* *Videntur* unus meus. venuste: vide quae noto Amor. ii. El. xi. vs. 21. IDEM.

616. *Saepe quod.* Bernensis:

Saepe quod incipiens finxerat esse, fuit.

Non ineleganter.

617. *Imitantibus.* *Jurantibus* Junii. *simulantibus* volebat Francius.

618. *Qui*

- Laudatas ostentat avis Junonia pennas:
Si tacitus spectes, illa recondit opes.
Quadrupedes, inter rapidi certamina cursus,
630 Depexaeque jubae, plaufaque colla, jvant.
Nec timide promitte: trahunt promissa puellas.
Pollicito testes quoslibet adde Deos.
Juppiter ex alto perjuriam ridet amantum;
Et jubet Aeolios irrita ferre Notos.
635 Per Styga Junoni falsum jurare solebat
Juppiter: exemplo nunc favet ipse suo.
Expedit esse Deos: &, ut expedit, esse putemus.
Dentur in antiquos tura merumque focos.
Nec secuta quies illos similisque popori
640 Detinet. innocuè vivite; numen adest.
Reddite depositum: pietas sua foedera fervet:
Fraus absit: vacuas caedis habete manus.
Ludite, si sapitis, solas impune puellas.
Hac minus est unà fraude tuenda fides.

Fal-

618. *Quimodo siflus eras.*] *Falsum* libri meliores. & sane *fixerat* jam praecessit. HEINSIUS.

619. *Furim deprendere nunc fit.*] Est Graecismus, de quo infra lib. II. §. 28. male igitur posteriorum librorum pars, *fat fit*, at Regius & Oxoniensis, cum Excerptis Scaligeri, & alio codice, *nen fit*. proximo versu pro, *ripa subitur*, Lincolnienfis, *salitur*. Arondeljanus, *cavatur*. HEINSIUS. *Cavatur* etiam Bernensis. *bibula aqua* etiam Junianus.

621. *Laudare capillos.* Conjecerat olim *papillos* Heinsius, nam in uno codice erat, *puellas*.

622. *Exiguamque potem.*] Commendatur in mulieribus pes brevis, lib. & elegia 111. Amor. CIOFANUS.

627. *Laudatas ostendit avis.*] Malo, *ostentat*, quod in Sarraviano est, & quatuor alibi. Helmaest. *Ostendat*. Virgil. XII. Aeneid. 479. de Juturna:

Jamque hic Germanum, jamque hic ostentat evanem.

Quomodo legi in horrendae vetustatis codice illo Vaticano monet Pierius, quae verissima lectio. vulgo ibi etiam, ut hic, *ostendit*. vide & Aeneid. III. vers. 703. VII. 656. ubi eadem varietas. Arondeljanus & Aprofianus, *extendit*. an, *distendit* & *picia pandis spectacula cauda* de Pavone Horatius. *distinta umbracula* mox habebimus. HEINSIUS.

632. *Pellicius testes.*] *Pollicito* libri. *quolibet adde* etiam in nonnullis. Forte, *quantilibet adde*, ut paulo ante. HEINSIUS.

633. *Juppiter ex alto perjuriam ridet amantum, Et jubet Aeolios irrita ferre Notos.*] Tibulli imitatio ex lib. IV.

———— *Perjuriam ridet amantum*

Juppiter, & venos irrita ferre jubet. CIOFANUS. 635. *Falso.*] Ita olim editi, sed Aldus, Dan. Heinsius alique *Falsum* expresserunt; idque confirmant fere omnes scripti. neque capio adverbialiter, ut lib. III. Amor. III. II. sed *Falsum styga*, fictum, qui a Poëtis esse falso jactatur vide ad Epist. II. 37. & hoc confirmat editio prima. ubi erat:

Per falsum styga Junoni jurare solebat. BURM. 636. *Nunc favet ille.*] *Ipsè* libri. & superiori versu quidam, *falso jurare* cum Regio. male. Amor. III. III. II.

Siciles aeterni falsum jurare puellis

Dii quoque concedunt. HEINSIUS.

637. *Expedit esse Deos.*] Ita vulgo Philofophi & Athei jactabant. Tertullian. ad Nationes 2. *Diogenes consultus an Dii essent, Nescio, inquit, nisi ut sint, expedit.* BURM.

640. *Innocuè vivite.*] *Innocuè* scripti. HEINS.

641. *Reddite depositum.*] Cicero. I. de Offic. 10. ubi vid.

641. *Sua foedera.*] *Sua pignora* Voffian.

644. *Hac minus est una fraude tuenda fides.*] In nonnullis, *tuenda fides*, & fortasse rectius, NAUGERIUS. *Hac magis est Regius* & alii quidam. Sed probe Oxoniensis & Scaligeri excerpta cum posterioribus, *Hac magis est una fraude*. Jureti codex alique tres, *Hac magis est una parte*. HEINSIUS. Mihi Naugerii lectio magis placet, *hac minus est unà fraude tuenda fides*. ut sit sensus; in ceteris rebus fidem servandam esse, sed in amore licere puellas fallere, eodem modo, ut reges ex praecipito

Eccc 2

ΤΥΓΑ:

- 645 Fallite fallentes: ex magnâ parte profanum
Sunt genus. in laqueos, quos profuere, cadant.
Dicitur Aegyptos caruisse iuvantibus arva
Imbribus; atque annos sicca fuisse novem.
Cum Thrasius Bufirin adit, monstratque piari
650 Hospitis effuso sanguine posse Jovem.
Illi Bufiris, Fies Jovis hostia primus,
Inquit, & Aegypto tu dabis hospes aquam.
Et Phalaris tauro violenti membra Perilli
Torruit. infelix imbuat auctor opus.

Iustus

Tyrannorum, & Caesaris jactant, *si iusjurandum est violandum, regni causa est, ceteris rebus pietatem colas*, tuenda ita amatoribus fides, hac una parte minus, scilicet ubi per fallaciam coitum auferre a puellis possunt. sic minus cum ablativo pro praeterponere amant Latini. Cicero. 1. Verr. 57. *tametsi quid poterat esse aperius, quam nunc est, ut uno minus teste haberet Rabenius*. ubi vide quae Gronovius adduxit ex ipso nostro Ovidio exempla. Ita Manilius lib. 1. 776.

Tarquinoque minus reges.

Id est reges omnes praeter Tarquinium. ubi male Barth. Adv. xxiiv. 10. vult legendum esse, *Tarquinioque nimis reges*. Suet. Tiber. 39. *quod paullo minus evenit*, quam formulam Casaubonus ad cap. 26. non accurate fati explicat. Stat. 1. Theb. 535.

Palladii armiferae, Pharetraeque era Dianae Aequa ferunt, terrora minus.

Et imitator veterum diligentissimus Joseph. Icanus de Bello Trojano lib. 11. 161.

Inclita suspirigeri proles Jovis, et minus uno In natum perdule gradu.

Ita minus multe, pro paucioribus sv. Fast. 765. ubi vide, & ut minus parte, hic quidam codices, etiam non male, ita contra plus parte dicunt. ut v. Trist. x. 30.

Et testis plus quoque parte tener.

Et alibi vide etiam quae ad Quinct. Declam. xii. 18. notavimus. BURMANNUS.

645. *Fallite fallentes*] Et hic fallaces Patavinus, sed eadem ratio, quam mox v. 608. in audentes vidimus.

647. *Dicitur Aegyptus caruisse iuvantibus undis, et.*] Idem tradit Hyginus in fabulis cap. lvi. CIOFANUS. *Aegyptus* Regius. pro iuvantibus Ramiretius in Martialem lib. 1. 62. *rganibus* reponit, sed perperam. Noster Pont. 1. ii. El. 1.

Jupiter utilibus quoties juvas imbribus agros, Mixta tenax segeti crescitur lappa folat.

Ut vere illic membranae meliores. Plinius libro xvii. cap. 2. *Quae propter isidem imbribus quasdam laedi videntur, quasdam juvari*. & lib. xxxi. cap. 7. *de Sale*: *Vulgaris plurimisque in salinis, mari adju-*

so, non sine aquae dulcis riguis, sed imbre maxime iuvante Tibullus El. 1. 1. 42.

Aut gelidas hibernas aquas cum fuderit Auster, Securum jenuas imbre iuvante sequi.

Sic recte ex scriptis Scaliger. in vulgatis igne. Plinius Epistola ix. l. vii.

Utque sacri fontes non solum incendia sistunt,

Saepe etiam flores vernaque prata iuvant.

Ita scriptum offendi in veterimo libro Mediceo: neque aliter edidit in Catalectis Pithoeus. Nam vulgati codices *rigant* agnoscunt. Seneca Natural. Quael. l. iv. cap. 11. de Nilo, *aut nulli imbres sunt, aut rari, et qui insuetam aquis caelestibus terram non adiuvant*. Sic & Rei Rusticae scriptores nonnunquam locutos memini. ut Columella lib. v. cap. 5. de vineis: *Ubi vero jam cerroberatae fuerint, nihil dabitum est, quin caelestibus aquis plurimum iuvantur*. Tertullianus ad Nationes lib. 11. cap. 1. *Quid stercolinus meruit ad divinitatem? si agros stercolibus iuvando diligit fuit, plus simi Augeari conferbat*. Sequenti versu, *annos novem libri plerique, non annis*. HEINSIUS. In Tibulli loco, ad quem vide Broukhufium, est alia vocis *iuvata* significatio. vera tamen sunt, quae observat Hein- sius. *annos vero novem* praefero, quia Servius ad Virgil. 1. Aen. 47. notat esse honestiorem locutionem. & *set annos* significare continuationem, *ter annis* intervallum. Livius xl. 29. *Sex menses numquam pluisse memoriae proditum est*. Claudian. Bel. Gild. 76.

Ideone tot annis

Flebile cum tumida bellum Carthagine gessi.

Ubi male *tot annis* codices quidam; ut & vs. 157. *Regnumque sibi tet vindicat annis*.

Ubi vide Heinfr. & ita ex codicibus lege libr. 11. in Laud. Sül. 192.

Quod clausa tot annis

Oppida laxatis ausus jam pandere pertis. Vid. ad Quinct. v. Inl. Or. 13. Ita & Heinfrus notavit in suo codice, qui olim Petri Danielis fuit, legi apud Ciceron. de Senect. cap. v. *Annus enim undevicesimus post ejus mortem hic consules facti sunt, cum vulgo ut, anno undevicesimo, & idem*. Cicero.

- 655 Justus uterque fuit, neque enim lex acquior ulla,
 Quam necis artifices arte perire sua.
 Ergo, (ut perjuras merito perjuriam fallunt,)
 Exemplo doleat femina lusa suo.
 Et lacrimae profunt: lacrimis adamantina movebis.
- 660 Fac madidas videat, si potes, illa genas.
 Si lacrimae (neque enim veniunt in tempore semper)
 Deficient; udae lumina tange manu.
 Quis sapiens blandis non misceat oscula verbis?
 Illa licet non det; non data fume tamen.

Pugna-

Cicer. 1. ad Fam. 3. *Aulo Trebonio multos annos utor valde familiariter.* sic & recte Schegkiius apud Vellej. Patrec. lib. 11. 47. rescribit, *septimum jam annum Caesar in Gallis morabatur*, quod firmatur simili loco Cicer. 111. de Offic. 20. *Cum jam septimum annum post praeturam jaceret.* apud Nostrium tamen Epist. 111. 21. *set noctibus absium* occurrit, an quia noctes non continuatae sunt, ut anni, sed diebus interruptantur? an vero usurpare etiam illam locutionem aliquando solent? ut Propert. 1. VI. 7.

Illam mihi teis arguas noctibus ignes.

Apud Virgil. 1. Ecl. 80.

Hic tamen hanc mecum poterat requiescere noctem. Recte Pierius praefert *vi hac nocte*. Ita enim & Tibull. 111. VI. 53.

Quam vellem tecum longas requiescere noctes.

Quidam vero codices hic *decem* habent; male: nam & novem agnoscit Senec. IV. Natur. Quaest. 2. vide Broukh. ad Tibull. 1. VIII. 25. de hoc loco & Bussi-ride agentem. BURMANNUS.

650. *Hospitis effuso sanguine.* Ad *effuso* Regius, ut ad aram Jovis respiciat. Epist. XIII. 114.

Ut solet effuso surgere flamma mero.

Libr. 1. Pont. El. 111. ex veteri codice:

Ut solet effuso vena redire mero.

Sic & apud Martial. scribendum L. IX. Ep. LXII.

Crevit & adfuso laetior umbra mero.

Ubi de platano agit. sed plura de eo loco ad Rued. Amor. vs. 141. & Med. fac. 95. Plinius lib. XVI. Nat. Hist. cap. XLIV. *si in suburbano insulari acri colle, qui Corne appellatur, lucus antiqua religione Dianae sacratus à Latio: velut arte consili comâ, facit nemoris. in hoc arborem extimiam aeta nostra adamavit Passianus Crisus, bis consul, orator, Scrippinae matrimonio & Nereus privigno clarior posse; osculari completique tam solius, non modo cubare sub ea, vinumque illi affundere. ubi scribendum, sacratus à Latio. ut in Priapei ipso iustio Petrus Scriverius recte castigabat:*

Convenerunt Latio pone iupercilium.

Cum Latio perpetam legatur. Apud Propertium

quoque libro XI. Eleg. XXXIII. *Pasferatius scribendum censebat:*

Largius affuso madaos tibi mensa Falerna.

Pro *effuso*. sed vide ne *infuso* vel, & *fuso* illic reponendum sit, cum de potatione agat potius, quam de libatione. HEINSIUS.

651. *Fies Jovis bestia primus.* Jovis insula castigabat ex Palatino codice Janus Gebhardus lib. 1. Anniq. lect. cap. 3. sed non persuadet. Nostri certe omnes vulgatae amplectuntur, nisi quod in Farnesiano, *ille Jovis pinus Bursis conscia fies.* mendose. HEINSIUS.

653. *Perilli.*] *Perilaum* vocat Lucianus in Phalaris primo pag. 467. ubi tota historia.

655. *Justus uterque.*] In Aprosii codice, *dignus uterque suis*, cum Glossa, *scilicet laude.*

657. *Ero & perjuras merito perjuriam fallans.*] *Ut fallans* scripti plerique, sed Regius & Oxoniensis, *ut fallens*. quique alii: *ut perjuras merito perjuriam fallans*. quod verum puto, ut parenthesi haec includantur. sequenti versu, *femina lusa*, non *lusa* codex meus; & placet. HEINSIUS.

661. *In tempora.*] Opportune. sic Plautus & Terentius. CIOFANUS.

662. *Deficiunt, udae lumina tange manu.*] *Primo*, *Deficiunt* est in melioribus, deinde, *uncta manu* Regii cum Politiani codice & quinque aliis. Oxoniensis, *cuncta*; tres, *uncta*. duo, *unda*. sed *uncta* verum est, quo alludit Helmaestadiensis, in quo *uncta* vel *uncta*. Columella lib. V. cap. VI. *si dolor permanet, unguis circum secare, & uncta manu per anum inserta firmam extrahere*. ubi etiam veterissimi codex, *cuncta manu*. cap. 30. *manus uncta, inseritur olivo, & obfistit naturalis aditus adaperiuntur*. ubi malum, *obfistit aditus*. sic & *unctas comas* pro unguento dehibuit lib. V. Fallorum dixit, *olivae ungi passim* apud scriptores occurrit. *olivo tangere* apud Persium Satyra III. quomodo hic *lumina uncta manu tangere*:

Saepe oculos memini tangebam partus olivo,

Grandia si nollem morituri verba Catonis

Dicere, & insano multum laudanda magistro.

Ita illa corrigenda. ad quae Scholiales antiquus;

Ecce 3.

- 665 Pugnabit primo fortassis; &, Improbe, dicet.
Pugnando vinci sed tamen illa volet.
Tantum, ne noceant teneris male rapta labellis,
Neve queri possit dura fuisse, cave.
Oscula qui fumfit, si non & cetera fumet;
- 670 Haec quoque, quae data sunt, perdere dignus erit.
Quantum defuerat pleno post oscula voto;
Hei mihi! rusticitas, non pudor ille fuit.
Vim licet adpelles; grata est vis ista puellis:
Quod iuvat, invitae saepe dedisse volunt!
- 675 Quaecumque est subitâ Veneris violata rapinâ,
Gaudet: & improbitas muneris instar habet.
At quae, cum cogi posset, non tacta recessit,
Ut simulet vultu gaudia, tristis erit.
Vim passa est Phoebe; vis est adlata forori:
- 680 Et gratus raptae raptor uterque fuit.

Fabu-

qui sub Cornuti nomine circumfertur. *Moris, inquit, mihi lippitudinem accerseram, ne Catenis de liberativam orationem recitarem. oculi autem oleo talis perturbantur ad tempus.* Ergo apparet, quò spectant illa Nostri Nasonis, *uncta lumina tange manu.* nimirum ad eliciendas lachrymas, si sponte non proveniant. In codicibus tamen Petri nonnullis, *discere*, non *dicere*. idque rectus fortasse: primo enim alienas declamationes memoriae mandabant pueri, deinde ipsi incipiebant Marte proprio commentari nonnihil ejuscemodi. *discere* igitur *vñ parvus* optime quadrat, quod puerorum proprium. sed ad rem. ut *uncta manus* oleo delibuta, sic & *unguen* dicebant pro oleo. apud eundem:

Fomisocae sacro vitiarunt unguine pulvis.

Et Valer. Flacc. lib. vi. 360.

Pingui fuit unguine tellus.

Hinc *unguilla* pro vase oleario a Solino cap. xxvii. HEINSIUS. *tangere* de oleo & similibus dici vidimus ad Epist. xix. 44. sed hoc loco nec haec significatio, nec *uncta illa manus* (de qua ad Petron. cap. xlvi. vide) admodum placent. quia non puto inde lacrimas posse vel provenire, vel simulari saltem; quare simpliciter *uda manu tangere*, explico, ut inadefacta antea manu oculos contingat, ut videantur guttae illae, tanquam lacrimae ex oculis cadere. Sic lib. i. Am. viii. 83.

Quin etiam discant oculi lacrimare coacti,

Et faciant udas illa vel illa genas.

Ubi illa vel illa, possunt capi, quaecumque apta sunt ad fingendas lacrimas, sic *ulas* etiam *genas*. xi. Fall. 406. *uda lacrimis janua* i. Am. vi. 178. *pei udas aqua* Ep. xviii. 100. *oculi udi* xii. Epist. 55. BURMANNUS.

666. *Pugnando vinci se tamen illa volet.*] Sed tamen scripti nonnulli. dictum lib. i. Amor. El. v. HEINSIUS.

670. *Haec quoque.*] Senec. Hippol. 441.

At si quis ultero se malis offert volens,
Seque ipso torquet, perdere est dignus bona
Quis nescit uti. DOUZA.

670. *Perdere dignus erat.*] *Erit* meliores. & superior veriu, *si non cetera sumat, vel, sumit.* HEINSIUS. & *erat* potest retineri. vid. ad Epist. x. 108. *cetera* dictum, ut iii. Amor. ii. ult.

671. *Pleno post oscula voto.*] *Facilo* Jureti & Intimeli liber Forte, *furto*. HEINSIUS. Nihil mutarem. licet enim *facile* explicare possemus, ut apud Petron. cap. xi. *nec adhuc erant omnia facta*; ubi vide; idem notat *votum*, quod etiam in hac re proprium. inf. 712.

Da causam voti principiumque tui.

ix. Met. 463.

Nullumque sub illo

Igni facit votum.

Et *millies*: vide quae congestimus ad Petron. lxxxvi. ubi etiam *coitum plenum cetera optabilem* illustravit Pithoeus. *Plenum* autem *votum*, licet in alia re, v. Trist. ix. 22.

Non potius votum plenus esse meum.

Ita pleniarum *spem* dixit Petronius xcix. BURM.

673. *Appellens.*] *Appollo*, & *vis ista* Jureti & Intimeli liber. HEINSIUS.

678. *Tristis erit.*] Francius conjecerat, *tristis abit, cum simulet* editiones antiquiores.

679. *Vis est illata forori.*] *Allata* Regius & Oxoniensis cum sex aliis. bene. dictum epistola xviii. 24. 21.

- Fabula nota quidem, sed non indigna referri,
 Scyrias Haemonio juncta puella viro.
 Jam Dea laudatae dederat sua praemia formae,
 Colle sub Idaeo vincere digna duas.
- 685 Jam nurus ad Priamum diverso venerat orbe;
 Grajaque in Iliacis moenibus uxor erat.
 Jurabant omnes in laesi verba mariti:
 Nam dolor unius, publica causa fuit.
- 690 Turpe, nisi hoc matris precibus tribuisset, Achilles
 Veste virum longa dissimulatus erat.
 Quid facis, Aeacida? non sunt tua munera lanae.
 Tu titulos alia Palladis arte petas.
 Quid tibi cum calathis? clypeo manus apta tenendo est.
 Pensa quid in dextra, qua cadet Hector, habes?
- 695 Rejice succinctos operoso stamine fusos.
 Quassanda est ista Pelias hasta manu.

Forte

¶. 21. HEINSIUS. Oblata Francof. ut Terentius
 bis terve, vitium oblatum per vim dixit.

680. *Grata raptis.*] Raptus meliores. HEINS.

682. *Victa puella viro.*] Juncta iidem, forte le-
 gendum, *Haemonio juncta puella toto.* Frequenter
 enim inter se confunduntur *viro* & *toto.* ut monui
 Epist. XIX. §s. 100. Propertius, II. VII. 54. *Sciria
 non viduo Deidamia tere.* ita enim vetus codex. vul-
 gati, & illic, *viro.* HEINSIUS.

683. *Mala praemia formae.*] Sua iidem. Unus
 Vaticanus & pr. Medicus, *male.* ut Fall. II. 721.

Tu quoque Thebanae male praeda tacebere matri.
 Ut ibi legendum. & lib. III. 461.

Jam bene perjura mutarat conjuge Bacchum.

HEINSIUS. Si sua referendum est, debent exponi
 debita, promissa. nisi mala, id est perniciofa ma-
 lis. unde Trojae exitum ortum. ita Epist. XIII. 43.
damno suorum formosus, & malus hospes dicitur
 Paris. BURM.

684. *Vincere digna Venus.*] Duas pro diversa le-
 ctione Oxoniensis. quomodo & prima editio &
 tres scripti. *Venus* ex Glossa videtur natum. Epist.
 XVI. 69.

Arbiter es formae, carissima siste deorum.

Vincere quae forma digna sit una duas.

HEINSIUS.

686. *Grataque in Iliacis.*] Sic in omnibus. ego
Grata legendum puto. NAUGERIUS. Lege, *Graja-
 que* cum Jureti codice & aliis nonnullis. atque ita
 prima editio. supra 54.

Raptaque sic Phrygia Graja puella viro.

Simile mendum ex Metamorph. lib. IV. 538. sustuli-
 mus. Metam. XII. 609. de Aetna.

Victus es a timido Grajae raptore maritum.

Et Fall. I. 330.

Nomina de ludis Graja tulisse diem.

Sic & Trist. III. XII. 39. pro *grata*, quod qui-
 dam codices exhibent, legendum *Graja.* Sic & in
 Epigrammate in Pantomimum lib. IV. pag. 157.
Graja cantica, pro *grata* scribendum. HEINSIUS.

687. *Jurabunt omnes in laesi verba mariti.*] Hunc
 locum interpretatus sum lib. XIII. Metamorphos.
 CIOFANUS.

690. *Dissimulatus.*] Salmasius ad Tertul. Pall.
 pag. 316. citat, *veste vir in longa dissimulatus erat.*
 male. vide ad Vellej. Paterc. II. 109.

691. *Tua munera.*] Mentelii, *munia.* forte re-
 ctius, ut ad *munia* militaria adludat. sic eadem va-
 rictas. XIII. Met. 296.

Duri fugientem munia belli.

Ubi & alii, *munera.* mox, *pete* quidam editi & scri-
 pti, *feres* Politiani, *tene* Neapolit. BURMANNUS.

693. *Clypeo manus apta tenende.*] *Tenenda* est
 Oxoniensis. *tenenda* est alii nonnulli. Puto, *tenen-
 do* est. & sic unus Vaticanus. Stat. Trist. III. 196.
 ubi similibi modo variant codices, scribendum puto:
Aur excisa levi pelta tenenda manu.

Ferendo tamen non ablegem. HEINSIUS. *Tenendo*
 rectum est. sic XIII. Met. 352.

Cum socia clypeum pro classe tenebas.

Clypeis ferendis Bernens. & unus Heinssii. ut III.
 Am. VIII. 15.

Laeva manus, cui nunc ferrum male convenit aurum,
Scuta tulit.

Clypeis tenendis alius. sic *tenere ferrum*, citharam,
 calamum, & similia. BURMANNUS.

694. *Qua cadat.*] *Cadet* editiones primae, Fran-
 cof. & multi scripti, ut sit vaticinantis, non in-
 certum optantis.

702. Forte

- Forte erat in thalamo virgo regalis eodem:
 Haec illum stupro comperit esse virum.
 Viribus illa quidem victa est, ita credere oportet:
 700 Sed voluit vinci viribus illa tamen.
 Saepe, Mane, dixit, cum jam properaret Achilles:
 Fortia nam posita fumserat arma colo.
 Vis ubi nunc illa est? quid blandâ voce moraris
 Auctorem stupri, Deidamia, tui?
 705 Scilicet, ut pudor est quondam coepisse priorem,
 Sic alio gratum est incipiente pati.
 Ah nimia est juveni propriae fiducia formae,
 Exspectat si quis, dum prior illa roget!
 Vir prior accedat: vir verba precantia dicat.
 710 Excipiet blandas comiter illa preces.
 Ut potiare, roga: tantum cupit illa rogarî.
 Da causam voti principiumque tui.
 Juppiter ad veteres supplex Heroidas ibat:
 Corripuit magnum nulla puella Jovem.

S

702. *Fortia jam posita fumserat arma colo.*] Hunc versum impudicè exponit Merula, cum tamen simpliciter accipiendus sit. Est enim sententia: Achilles jam deposita colo, & muliebribus exercitiis relicto, induerat arma bellica, ut cum Graecis ad Trojam ardiret: nihilominus tamen Deidamia instabat illi, rogando ut maneret, &c. MICVLLVS.

705. *Quiddam coepisse priorem.*] Meliores libri, *quandam*, vel *quandam*. Scribe, *quandam* cum prima editione & tribus scriptis. vide Notas Epistola XVII. §. 71. HEINSIUS.

708. *Exspectet.*] *Exspectat* meliores libri. & mox, *Excipiet pro Excipiat* HEINSIUS.

710. *Comiter illa.*] Ita legere magis placet, quam ut in aliis libris est. CIOFANVS. *perperam multi, molliter.* lib. II. Fast. 788. *Comiter excipitur: sanguine junctus eras.* & sic saepe Livius. HEINS. *Pro comiter molliter* alii. vid. III. Art. 510.

714. *Corripuit.*] Frustra, *inrequisit*, & *corruptis* hic quidam codices. Fast. I. 625.

Corripuisse patres ausus inmisit nuptas.
 VI. 606.

Hunc tali corripit illa sono.

Et ita Met. XIII. 560. videtur intelligendum:
Atque ita corripitum captivarum agmine matrum
Involat.

Pont. II. VI. 5.

Corripis, ut debet, fluitis peccata sodalis. HEINS.
 715. *Tumidos accedere fossis.*] *Flatus Oxoniensis.* venuste. lib. III. §. 511.

Odimus immodicus (expertus credite) flatus.

Sic videtur legendum. nam vetus liber illic, *flatus*. Propertius lib. II. El. xxv.

Atendaces ludans flatus in amore secundo.
 Non secundi, quod nunc legitur. Statius Theb. III. 192.

— *Cum maguloguos luis impia flatus*

Tantalus.

& lib. I. 321.

Attollit flatus ducis, & sedisse superbum
Dejecto se fratre putas.

Drances de Turno, apud Poëtarum principem lib. XI. 346.

Dei libertatem sandi, flatusque remittas.

Seneca Agamemnone 147.

Tamen superba & impotens flatu nimis

Fortuna magno spiritus tumidos daret.

Idem Thyeste, 609.

Ponite inflatos tumidosque ventus.

Valerius Flaccus libro III. 699.

Non hi tum flatus, non ista superbia dictis.

Et paulo ante 631.

— *Tali mentem pari maxima flatus*

Erigit, & vana gliscunt praecordia lingua.

Corippus Africanus libro III.

Quod tua ventosi inflata superbia verbis

Facilitat.

Tumens flatus in re simili dixit Ammianus Marcellinus. Memini & apud Silium id occurrere lib. XVII. 120.

Jaflarar talia vecors,
Sed jam claudubans flatus, nec plura sinebas
Atropos.

Ad

- 715 Si tamen a precibus tumidos accedere flatus
 Senferis? incepto parce, referque pedem.
 Quod refugit, multae cupiunt: odère, quod instat.
 Lenius instando taedia tolle tui.
 Nec semper Veneris spes est profitenda roganti:
- 720 Intret amicitiae nomine tectus amor.
 Hoc aditu vidi tetricae data verba puellae:
 Qui fuerat cultor, factus amator erat.
 Candidus in nautà turpis color: aequoris undà
 Debet & à radiis sideris esse niger.
- 725 Turpis & agricolae, qui vomere semper adunco,
 Et gravibus rastris sub Jove versat humum.
 Et tibi, Palladiae petitur cui palma coronae,
 Candida si fuerint corpora; turpis eris.
 Pallcat omnis amans: hic est color aptus amanti.
- 730 Hic decet: hoc vultu non valuisse putent.
 Pallidus in Lyricae sylvis errabat Orion:
 Pallidus in lentà Naïde Daphnis erat.

Ar-

Ad Claudianum plura. vid. ad Epist. IV. 150. Ceterum Regius, Oxoniensis, Jureti codex & alii nonnulli, *abscedere*, non *accedere*, contrario plane sensu. sed male. HEINSIUS.

722. *Qui fuerat cultor, factus amator erat.* In quibusdam codd. legitur, *Qui fuerat cultor victus*. Ex quo eruditissimus Rouerius optime seccrat, *Qui fuerat cultor dictus, amator erat.* DAN. HEINS. Puto:

Qui fuerat cultor factus, amator erat. HEINSIUS. Ego nihil mutò. verus enim cultor, non factus fuerat; sed de cultore factus erat amator. quid cultor & amator differant docui ad Petronii cap. CXXVII. Cicer. IX. ad Fam. 16. *Sic color, sic obferret ab omnibus his, qui a Caesare diliguntur, ut ab his me amari putem.* BURMANNUS.

725. *Turpis in agricolae.* *Et agricolae libri veteres.* HEINSIUS. pro quia omnes fere scripti, qui, ut saepe. vid. lib. II. Art. 147. & 165.

727. *Et tu Palladiae.* *Et tua Regius, Oxoniensis, Jureti codex, & tres alii. bene, ut ad Corpora referatur. palma corinae pro fama quatuor libri. nec damno. II. Amor. 5.*

*Ferrens est, nimiumque suo favos ille doleri,
 Cui petitur vultu palma cruenta reâ.*

ET III. II. 82.

Ille tenet palamam, palma petenda mihi. HEINS. Similis diversitas apud Martial. XII. 96.

Hinc etiam petitur jam mea fama tibi.

Ubi in aliis codicibus est, *palma, at tibi Neapolit.*

729. *Pallcat.* Glossator MSS. in libro Heinsii ad Remed. Amor. hunc versum sic citat:

Pallcat omnis amans, talis color aptus amanti.

730. *Hic decet: hoc multi non valuisse putant.*]

Hic decet bene nonnulli codices: nimirum codex. Hic decet, hunc multi Excerpta Scaligeri & Putcani cum aliis quibusdam. putent etiam Regius & duo alii. pro multi unus meus, vultu. Forte:

Hic decet, hoc vultu non valuisse putent.

Ex hoc vultu colligant ac persuadentur puellae te non valere, & aegrum esse praee nimio sui amore. *Tu putens sic etiam usus est lib. II. 558.*

Quo magis à juvenes deprendere parcite vestras.

Peccens: peccantes verba dedisse putent.

Hic multi non valuisse putent, prima editio. HEINS.

731. *Pallidus in Lyricae sylvis errabat Orion.* Ita quidem in Aldinis legitur, ut *Lyricae* proprium sit puellae ejus, quam Orion amavit. Merula autem *Lyncam* legendum esse contendit: quasi Poëta hoc innuat, Orionem agitasse in sylvis lyncas, ut amare aestum eo pacto restingeret. Sed hoc verba Poëtae non ferunt: non enim pallidus in lyncas fuit Orion, sed in eam, quam amabat. Deinde errabat, inquit Poëta, in sylvis: non, sectabatur lyncas. Ego itaque priorem lectionem magis probo, nisi quod de *Lyricae* nihil certi habeo quod asseram. Amavit autem Orion & Meropen Oenopionis filiam, quam Parthenius Aëro vocat: cujus gratia Chium insulam, in qua Oenopion habitabat, idem purgavit. Sed cum pater nuptias illius subinde prorogaret, Orion moram aegre ferens, vi amatam compressit, &c. Quod hic adiciendum putavi, si quis forte pro *Lyricae, Meropen.* aut de eadem utrunque nomen, id quod & alias

Ffff

saepè

- Arguat & macies animum: nec turpe putaris,
Palliolum nitidis imposuisse comis.
- 735 Attenuent juvenum vigilatae corpora noctes;
Curaque, & è magno qui fit amore, dolor.
Ut voto potiare tuo, miserabilis esto:
Ut, qui te videat, dicere possit, Amas.
Conquerar, an moneam, mixtum fas omne nefasque?
- 740 Nomen amicitia est, nomen inane fides.
Hei mihi! non tutum est; quod ames, laudare sodali.
Cum tibi laudanti credidit, ipse subit.
At non Aëtorides lectum temeravit Achilles:
Quantum ad Pirithoum, Phaedra pudica fuit.
- 745 Hermionen Pylades, quo Pallada Phoebus, amabat:
Quodque tibi geminus, Tyndari, Castor erat.
Si quis idem sperat; jacturas poma myricas
Speret: & in medio flumine mella petat.

Nil,

sæpe fit, intelligendum existimet. Micyllus. Noti sunt Amores Orionis, qui Oenopionis filium perdit amat, quam Metopen alii, Parthenion in Eroticis cap. xx. Haero appellat. sed & Sida Danai filia ab antiquis commemoratur, quae Orionis nuperit, & Sidæ civitati Boeotiae nomen dedit. De *Lyricis* nihil legisse me memini. Nec constant sibi veteres membranae. Jureti codex, *Pallidus in Licoa. in Linceo* unus ex meis. ut & Regius. nisi quod à manu secunda, *Linceo*. quomodo in multis aliis. Arondelianus, *in silvis Linceo*, vel *Licoa*, vel *Linceo*. Ceteri, *Lincam*, *Lincem*, *Licio*, *Licio*, *Linceo*, *Licio*, in *Linceo*, *illincis*, & similia. Nam codex Oxoniensis hunc versum non habet. Lege, *in Dircei sylvis*. Nam Orion Thebanus. hinc Boeotus saepe poëtis dicitur, & Dirce fons Thebani agri, quem inter alios Statius in Thebade sua luculentis versibus descripsit. Regius etiam, *Arion pro Orion*. De Daphnidis Amoribus ex Parthenio, Scholiastæ Theocriti, Junio Philargyro, & Servio res est non plane ignota. HEINSIUS. Parthasius ad Claudiani lib. 12. de Rap. vs. 191. legit:

Pallidus in lyncem silvis errabat Orion.

Et exponit, cum Dianae comes vcnaretur, ipsius Deae cura carpebatur. de Daphnide quoque fabulam explicat. BURM.

734. *Pallidum nitidis imposuisse comis.* Pallidum mēbris notae libri. nec dubium, quin recte. Qui enim infirmæ valetudinis erant, palliolis obnubebant caput. Quintilianus xi. 3. *Palliolum, sicut facias, quibus crura vestiantur, & scalia, sola potest excusare valetudo*. Monuit jam ad Historiam Augustam Salmatius, & ad Tertulliani Pallium, quae secutus Octavius Ferrarius, elegantissimi vir ingenii, partis secundae lib. 17. cap. XLIII. de Re Vestiar. Sic Maecenas apud

Senecam Epistola CXIV. *Pallio velatus caput.* & Trimalcio apud Petronium. cap. 31. *pallio cecinos adrasum incluserat caput.* rursus Senec. Natur. Quæst. 17. *Videbis quosdam graciles, & Pallio fœcalique circumdatos.* apud Plinium quoque lib. XXVI. 8. codices vetustissimi: *Quidam aliter Epithymum tradunt nasci sive radice, tenuis, similis vitibus pallio, rubens.* Sequenti versu. *Attenuent etiam bene tres libri. vulgo, Attenuant.* & *è magno qui fit amore nonnulli, non, in magno.* HEINSIUS Memoriae vitio Salmatius ad Vopisc. Bonos. c. ult. citat hoc distichon hoc modo:

Sæpe fas aegrotum simulas, nec turpo putaris &c. Praeposuisse hic habet Palatinus; quod facere possit Horatianis illis lib. 1. Od. 7. Undique decortam fronti praeposere olivam, si quis cum Cl. Bentleio ita legendum putet. BURMANNUS.

736. *Curaque & in magno.* Sic in probatis exemplaribus. CIOFANUS. dictum foret ut, *dolorem sapere in re* quod Latinum negavit. Steph. in Schedias. lib. 11. 29. ita tamen Cicer. L. ad Fam. 6. in *dolere, quem in tuis rebus capis.* &c. Terent. Heaut. v. 2. 59. *Quot incommoda in hac re capis.* Claud. 1. Eur. 126. *Et nihil exhausto caperet in flisio laceri, immenso amore duo scripti, & cum editis antiquius Micyllus. BURMANNUS.*

738. *Amas.* Amat Bernens.

739. *Conquerar, an moneam mixtum fas esse nefasque* Libri meliores, *fas omne nefasque.* Deinde Regius, *Cum querar admoneam. Admoneam* etiam est in Oxoniensi. Scribe:

Nam querar, ac moneam mixtum fas omne nefasque, Nemo amicitia, nomen inane fidem?

Ut esse subintelligatur. Nisi quis maht, *Conquerar, an tacnam*, quod est in excerptis Politiani, & tribus à me inspectis. HEINSIUS. Mihi placet lectio unius codicis Heimiani, *conquerar, an fiteam*, vel

Nil, nisi turpe juvat: curae est sua cuique voluptas.

750 Haec quoque ab alterius grata dolore venit.
Heu facinus! non est hostis metuendus amanti.

Quos credis fidos, effuge; tutus eris.
Cognatum fratremque cave, carumque sodalem:
Praebeat veros haec tibi turba metus.

755 Finiturus eram: sed sunt diversa puellis
Pectora. mille animos excipe mille modis.
Nec tellus eadem parit omnia. vitibus illa
Convenit; haec oleis; hac bene farra virent.
Pectoribus mores tot sunt, quot in orbe figurae:

760 Qui sapit, innumeris moribus aptus erit.
Utque leves Proteus modo se tenuabit in undas;
Nunc leo, nunc arbor, nunc erit hirtus aper.
Hi jaculo pifces, illi capiuntur ab hamis:
Hos cava contento retia fune trahunt.

Nec

saccam, ut est in Bernensi uno. Ita Virg. III. Aeneid. 39.

Eloquar, an flectam.

Deinde *nomen amicitia* est editio Veneta & Aldi prior. & Dan. Heinii & Micylus & Berimannus in margine, quod praetuli. *nomen* pro re vana, III. Am. III. 23. vide Cl. Graer. ad Cicer. Epist. ad Att. IV. 15. & Paradox. 4. & alios passim. BURM.

741. *Quod amas.*] *Ames* meliores. HEINS.

741. *Laudare.*] *Jactare* Patavinus.

743. *Latum temeravit Achilles.*] *Achilles* Regius, Oxoniensis, & alii quidam. Scribe *Achilli*, sic *Ulixi* pro *Ulixis* passim quoque tam apud Virgilium, & apud Apulejum non semel, quam Nostrum. Remed. Amor. 78. 473. *ope tutus Acoili*, ex vestigiis vetusti codicis, in veterimo exemplari Virgilio Mediceo semper *Achilli* & *Ulyssi* scribitur in secundo casu, quomodo Probus quoque in Catholico scribendum monet. quomodo & *Oronsi*, & sane *Achilles* & *Ulixi* apud Horatium quadrisyllaba sunt. pluribus de his accurate disputavit ex antiquis Grammaticis Pierius Valerianus ad 78. 30. libri primi Aeneidos. & lib. III. 78. 613. *Persei ala* apud Propertium; & *Persei uxor*. Vide Notas Gronovii ad Livium lib. XII. cap. XXV. nos plura ad Metamorphoses lib. XIII. 304. & ad Maronem. Multus est in his A. Gellius. *Aristoteli* pari modo secundus casus est apud Apulejum in Apologia. HEINSIUS.

745. *Qua Pallada Phoebus.*] *Quod* Regius. reliqui plerique, *quo*, ut supra 285.

Myrrha patrem, sed non quo filia debet, amavit. HEINSIUS.

747. *Laturas poma myricas.*] *Jacturas* Regius; Oxoniensis & sex alii. quomodo in Observationibus ex Arondeliano codice restituit praedare Gro-

novius lib. III. cap. XXX. secundis curis, qui videatur omnino. Frontinus de limitibus agrorum: *Est & controversus genus, quod ad solum non pertinet, de arborum fructibus, earum quae in sine sunt, sine intra, nec ullam ad radicem habent controversiam, quoties inclinatas in alterutram partem fructum jactaverint, inter affines moventi dispositionem.* *Cornua jacta* Art. III. 78.

Nec faciunt cervos cornua jacta senas.

Sic & alibi, *nix jacta*. mox & *medio flumine* libri meliores. Remed. Amor. 533.

Cedimus, & medio jam licet amne bibas. HEINS.

Francos & multi alii, *in medio*, quomodo & in loco Remediorum. vide ad Phaedr. I. Fab. 25. & *medio* defendi potest ex lib. II. Amor. eleg. XIX. 32. & *magno* (vel *medio*) *flumine potes aquam*. vid. supr. 554. BURMANNUS.

752. *Quos credis fidos.*] *Quos credis fides* Bernens. *tutos* Polit. & sex alii.

753. *Fidumque sodalem.*] *Carumque* castigatioris. nam *fides* praecesserat superiori versu. HEINSIUS.

756. *Excipe mille modis.*] *Decipe* Palatinus & alius. Heiniius coniecerat, *exige mille modis*, vel, *excipe mille dolis*. accipe Bernen.

761. *Utque leves Proteus modo se tenuabit in undas.*] Primo *leves undas* reponendum est ex auctoritate optimi Regii, fragmenti veterissimi Oxoniensis, & octo vel novem aliorum codicum. *leves aquas* Noster alibi non uno loco dixit. ut in Fastis, IV. 662. *leves cursum sustinuisse aquas*. Pro *tenuabat*, deinde idem Regius, & duo alii, *tenuavit*. sed probe prima editio, & unus Vaticanus, *tenuabit*. & sequenti versu pro, *erat*, fragmentum Oxoniense, Codex Regius, & duo alii, *erit*. verissime. Instar Protei, inquit, modo in leves undas, nunc in leonem, aut aprum, aut arborem se

- 765 Nec tibi conveniat cunctos modus unus ad annos.
 Longius infidias cerva videbit anus.
 Si doctus videre rudi, petulansve pudenti;
 Dissidet miseræ protinus illa sibi.
 Inde fit, ut, quæ se timuit committere honesto,
 770 Vilis in amplexus inferioris eat.
 Pars superat coepta, pars est exhausta, laboris.
 Hic teneat nostras anchora jacta rates;

mutabit. De Proteo Nolter pluribus libro Met. vii. & res est ceteroquin nota. Porro Horatii illa, Satyrâ iii. lib. ii. respexit hoc loco Nolter, ubi is agit de malo debitore.

Scribe decem à Nerio, non est satis, adde Cicutas

Nodosi tabulas centum: mille adde catenas.

Effugiet tamen has sceleratus vineula Proteus.

Cum rapiens in jus malis ridentem alienus:

Fiet aser, modè avis, modo jaxum, & cum volas, arbor.

Nam proverbii locum obtinuisse videtur, ut qui urgentes eludebant, Protei dicerentur. Idem Horatii libro i. Epist. i.

Quo teneam vultus mutantem Protea nodo?

HEINSIUS. In *undis* Bernensis unus & quatuor alii:

763. *Ab hamis.*] *Ab hamis* quinque codices, retinentur Patavinus. *hic & illic* etiam multi, cum quibusdam editis.

764. *Contenta.*] *Contenta* duo libri, vid. Gifan. Indic. Lucret.

766. *Longius infidias curva videbit anus.*] Ridicule profecto. Causæ scilicet multum est, cur anus jam curvata præ senio infidias amatorum metuat. Quis credat optimo poetæ tale quid excidisse? Tollit scrupulum codex Regius, in quo à manu prima legebatur, *cerva anus*. Nec aliter in Oxoniensi pro diversa lectione. *cervum senem* pari modo Lucretius dixit lib. i. i. & Nolter infra lib. i. i. 78.

Nec faciunt cervorum cornua jacta senem.

Cervina Senellus Juven. xiv. 251. *Cycni senes* apud Martialem, lib. v. Epig. 38.

Puella senibus dulcior mihi cynis.

Senes porci apud Juvenalem Sat. vi. 160.

Et vetus indulget senibus clementia porcis.

Similes autem metaphoræ familiares sunt Nostro, quoties de puellis agit, sic supra:

Saucius arrepte piscis teneatur ab hamo.

Et postea:

— Lepus hic aliis exagitandus erit.

Et, initio sequentis libri:

Decidit in casses præda petita meos.

Sed nihil opus est, ut elegantissimam lectionem pluribus adstruamus. HEINSIUS.

771: *Est exhausta.*] *Exacta* tres libri, etiam bene; i. Falt. 723.

Sed jam prima mei pars est exacta laboris.

Et lib. i. 387. *Veneras Alcides exacta parte laborum;*

Idem sine Met. *Jamque opus exegi.* Horat. iii. Od. 30.

Exegi monumentum ære perennius. BURMANNUS.

772. *Teneas nostras.*] Codex Regius, *sessas*, ut lib.

iii. 748. *Ut tangas portus sessa carina suos.*

Remed. 811.

Hec opus exegi, sessas dase seris carinas.

i. Trist. ix. 20.

Thoricium tetigit sessa carina Samen.

iv. Fast. 300. ex MS.

Sedit limose sessa carina vade.

Vide ad Claud. i. in Ruf. 278. BURMANNUS.

P. OVIDII NASONIS
 A R T I S
 A M A T O R I A E
 LIBER SECUNDUS.

- D**icite, Iö Paeon: &, iö, bis dicite, Paeon:
 Decidit in casses praeda petita meos.
 Laetus amans donet viridi mea carmina palmâ:
 Praeferar Asraeo Maconioque seni.
 5 Talis ab armiferis Priameius hospes Amyclis
 Candida cum raptâ conjuge vela dedit.
 Talis erat, qui te curru victore ferebat,
 Vecta peregrinis Hippodamia rotis.
 Quid properas, juvenis? mediis tua pinus in undis
 10 Navigat: & longè, quem peto, portus abest.
 Non fatis est venisse tibi me vate puellam.
 Arte meâ capta est: arte tenenda meâ est.

Neo:

1. *Iö Paeon.*] In Balliolensi erat Glossa. *Iö* est vox exultantium venatorum, qui capta fera *Iö Paeon* in-
 clamabant, eo quod is sit Deus venatoriae artis; ejus
 soror Diana venatrix quoque esse dicitur. In Meta-
 morphoseon (iv. 513.) autem legitur de Athamante
 furente: *Clamat, iö comites, his retia tendite silvis,*
 vid. ad III. Met. 713. & CUPER. 1. Obf. 1. BURMANNUS.

3. *Laetus amans donet.*] *Donat* optimus Regius
 cum aliis nonnullis & primâ editione. Forte, *donat*
 Ita & Met. vi. 133. *Ex tu quoque charus Olympo,* pro
charo. HEINNIUS. vid. ad Epist. xvii. 100.

3. *Amans donet viridi mea carmina palmâ.*] Va-
 riant admodum codices. *amans ornâ* Palatinus.
mea tempora palmâ quatuordecim. *mea tempora*
myrto Aprosii, Bernens. & duo alii. *lauro* Com-
 melini, tres Palatini, & quatuor alii. *pâri mea tem-*
pora Neapol. Unde legendum conjicere liceret:

Laetus amans ornâ Paphia mea tempora myrto.
 Myrtus enim Poëtae, qui erotica cauit, convenit.
 sic inf. III. 18.

Hic Paphias myrtes.
 Et ita inf. 734.

Seriatque edoratæ myrtea forte comae.
 Mox *praeferar* volebat Faber. lib. 1. Epist. 54. Neo:
 repugno; & ita jam olim Heiniius margini adscri-
 pserat. BURMANNUS.

4. *Praeferar Asraeo, Maconioque seni*] Home-
 rus ante Romam conditam fuit. Ex historia igitur
 seni: Hesiodus etiam. Auctor M. Tullius in pro-
 oemio lib. 1. Tuscul. Disputat. CIOPANUS.

6. *Vela dabit.*] *Dedit* meliores HEINS.

8. *Vectâ peregrinis Hippodamia rotis.*] *Ufus* est
 hoc carmine in epist. Hermiones ad Oresten. 70.
 quam omnium optimè exposuit Parthaeus lib. III.
 in Claud. CIOPANUS. vid. ad III. Amor. 11. 15.

11. *Non satis est venisse tibi est me vate puellam.*] *Ufus*
 est hoc carmine in epist. Hermiones ad Oresten. 70.
 quam omnium optimè exposuit Parthaeus lib. III.
 in Claud. CIOPANUS. vid. ad III. Amor. 11. 15.

Non satis est venisse tibi optime. Epistola xv. 51.
Jam tibi Sicyonides veniant neva praeda puellas.
 Amos. 1. El. x.

Ffff 3

Quae

Nec minor est virtus, quam quaerere, parta tueri.
Casus inest illic: hic erit artis opus.

15 Nunc mihi, si quando, Puer & Cytheræa, favete;
Nunc Erato: nam tu nomen amoris habes.

Magna paro; quas possit Amor remanere per artes
Dicere, tam vasto pervagus orbe puer.

Et levis est, & habet geminas, quibus evolet, alas.

20 Difficile est illis impofuisse modum.

Ho-

*Quae Venus ex aequo ventura est graza duobus,
Altera cur illam vendis, & alter emis?*

El. xi.

*Saepe venis mihi dubitantem hortata Corinnam.
Ut illic scribendum videtur. Martial. lib. i. Ep. lxxx.*

Omnis ab infuso numerus amica Falerno;

Et quia nulla venit, tu mihi, somne, veni.

In Apopboretis xiv. 6.

Tunc triplices nostros non vilia dona putabis,

Venturam cum se scribat amica tibi.

Propertius lib. ii. El. xiv.

Sic venis hodie, si qua negavit heri.

El. xviii.

Mi formosa sat es, si modo saepe venis.

Ita scribo. Ubi Tō venis perperam interpretatur mag-

nus Scaliger. El. xx.

Sperans subito si qua venire negat.

Noſter infra 553.

— Fortior ille est,

Quo veniunt alii concitante viro.

Uxores nimirum, ita corrigendum. Modus loquendi Propertio admodum familiaris. & ita *con-venire* puellam pro rein habere cum puella, de quo loquendi modo nonnihil infra agemus. Apulej. iv. Miles. *Convenire in voluptatem Veneram dixit.* & ita Graeci ferunt *ευνδύεσθαι* de re Venera honesto foeculo uterent. HEINS. vid. ad lib. i. 79.

16. *Amoris.* Amansis maluerat Heinsius olim.

18. *Orbe puer.*] *Tam*, ad *pervagus*, an ad *vasto* *arbo* referendum? DOUZA.

19. *Quibus evolet, alas.*] *Avolet* Regius & alii complures cum prima editione. quod iniquum. sed & multi, *advolat*. proxime verum. in Halicuta. tamen vs. 6.

Cunctisque levis pennis sic evolat ales.

Et Epigr. Pith. pag. 2.

Cur ita complicibus alis nunquam evolat. HEINS. Non movendam puto vocem, *evolat*, quae notat evadere manus prendere cupientium. & in altum, vel ex conspectu volare. ita apud bueton. Aug. xv. Torrentias notat in tribus libris futile, de aquila, cum *altissime* *evolasset*. & ita edidit Aldus. Cicero i. de legib. 1. *quaro glandifera sila quercus, ex qua olim evolavit numina salva Jovis.* & hinc puto apud Obsequentem cap. 126. legendum, *aquila vij. in sublime evolans, nunc avolare legi-*

tur. scriptum fuerat *sublime volare*, neglexerat enim librarius & repetere, hinc postea *avolare* fecerunt. Manil. v. 361.

Plumens in caelum nitidis elar evolat alis.

Et Noſter i. Met. 164.

Madidis notas evolat alis.

Et ita passim alii scriptores. BORMANNUS.

21. *Præclusas omnia Minus.*] *Præstruxerat* meliores libri magno numero. rectius. nam *clausis* mox sequitur. Daedalus ipse lib. viii. Met. 185. de Minotauro:

— *Terras licet, inquit, & undas*

Obstruat: at caelum curvo patos. ibimus illac:

Omnia possideat, non possidet aëra Minus.

Fast. i. de Caco 563.

Ille aditum fracti præstruxerat objice montis.

Statius Achilleid. i. 480.

Quemvis alium ad stygias tulerit secreta per amnes

Nereis? & pulchros ferro præstruxerit artus?

Quomodo vere vetusti codices nonnulli a me inspecti; ferro enim impeditur corpus Achillis. in vulgatis *præstruxerit*; perperam. HEINSIUS.

23. *Daedalus ut clausit &c.*] Hanc quoque fabulam narrat copiosissime lib. iix. Metam. Utrumque locum quam diligentissime potui ibi contuli. Itaque hic nihil immorabor. CIOFAN.

28. *Da mihi posse mori.*] *Sis mihi Jureti excerptas*

elegantis Graecismo, *γίνωσκω, & εἶμι, δίδωσκω*. sic contra, *Non est, &c. Vei. Non sit, No sit, μὴ γίνωσκω, μὴ δ' εἶμι. οὐκ εἶμι*, pro non licet, non datur. Arustianus Mellisus ineditus. *Est cernere*, Virgilius vi. Aeneid. 595.

— *Terrae omnipotentis alumnorum*

Cernere erat.

Georg. iv. 447. *Nunc est to fallere quicquam;* Bucol. x. 46. *Nec sit mihi credere tantum.* imitatus hunc Aelionis locum Maximianus in Elegiis:

Nunc, quia longa mihi gravis est & inutilis aetas,

Vivere cum nequam, sit mihi posse mori.

Libet paulum exspatiari, ut modum loquendi elegantem illustremus. Tibullus lib. i. El. vi.

Tunc mihi non oculis sit remiisse manus.

Noſter superiori libro 619. quod non est mutandum:

Blanditiis animum furis deprinderz nunc sit.

Lib. iii. Art. 151.

Nec

Hospitis effugio praeftruxerat omnia Minos.
 Audacem pennis reperit ille viam.
 Daedalus ut clausit conceptum crimine matris
 Semibovemque virum, semivirumque bovem;
 25 Sit modus exsilio, dixit, iustissime Minos:
 Accipiat cineres terra paterna meos.
 Et quoniam in patria, fatis agitatus iniquis,
 Vivere non potui, sit mihi posse mori.

Da

Nec mihi set postius numero comprehendere nunc sit.
 Ita scribo, vel invitit scriptis codicibus Vulgo nunc
 legitur, *fas est.* & hoc ipso libro, 447.

O quater & quoties numere comprehendere non est.
Felicem!

Sic lego ex scriptis. vulgo, *O quantum.* unde emen-
 dandus in itinerario Rutilius. l. 5.

O quater & quoties non est numerare beatos,
Nasci felici qui meruere solo!

Ita enim scribo, cum perperam ibi extet:

O quantum & quoties possem numerare beatos!

Respexit illa Rutilius Trist. III. El. XII.

O quater, & quoties non est numerare beatum,
Non interditi cui licet urbe serui.

Ubi etiam codices plurimi, *O quantum.* frustra. lib.
 v. Trist. El. XII.

Utque aliis, quorum numerum comprehendere non est,
Caesarem nomen, sic mihi miso fuit.

Nofter libro III. infra 429.

Quid minus Andromedae fuerat sperare revinctae,
Quam detes ulli posse placere suas?

Ita praecitantiores libri. recte. vulgati:

Quid minus Andromede poterat sperare relicta.

Lib. II. Met. 189.

Es modo, quos illi fate contingere non est,
Prospicis ocellus.

Quomodo & ille locus corrigendus. ubi plura. lib.
 II. Fast. 765. & quod corrumpere non est. proquam
 non datur corrumpere. lib. III. Met. 478. fabula
 Nareissii:

Liceat, quod tangere non est,
Aspicere.

Trist. lib. I. El. I. ad Deos:

Fallere quos non est, hanc mihi fertis opem.

Pont. IV. El. XII.

Quid mandem. quaeris? peram, nisi dicere vix est.

Virgilius praefatione Aeneidos:

Si mihi suspensum fuerit decurrere munnus.

Silius lib. VI. 488.

Sed mihi sit Stygius ante intravisse penates;
Talia quam videam serientes paeta Latinos.

Lib. VI. 64.

Nec longius uti

His epibus Batteque fuit.

Nofter Trist. lib. III. El. IV. 55.

Sic tamen haec absunt, ut qua contingere non est
Corpore, sine oculis cuncta videnda meis.

Horat. lib. I. Sat. 2. 87.

Manfuri oppidulo, quod versu dicere non est.

Propert. lib. II. El. X.

Ut caput in maxims ubi non est tangere signis,

Positur his imos ante corona pedas.

Idem lib. I. El. XX.

Nec tibi sit durus montes & frigida saxa,

Gallo, nec expertes semper adire lacus.

Ita codices, quos consului, ex scriptis meliores;
duri montes, uisitato poeisis Epitheto. Nofter Met.
 XIV. 557.

Durisque in montibus ortae

Mollae fretum celebrant.

Sic & Tibull. lib. IV. Eleg. II. 1.

Nec tibi sit auris acuisse in proelia dentes.

Idem Propertius lib. III. El. III.

Nec tibi sit rauce praeterea classica cornu

Flare.

Germanicus Arateis:

Est etiam propiore deum cognoscere motu.

Ecce 71602020. Avienus Prognosticis:

Nec minus ex aliis aderit cognoscere motus

Aequoris, & magnos caeli callere tumultus.

Πάρετα 71602020. Graecismus & ille. Seneca Herc-

cule Octaeco. 2s. 728. pto eo quod est in vulgatis

exemplaribus, *Vix quae monstrum eloqui,* codex

Etruscus optimaec notae exhibebat:

Vix quoque est monstrum eloqui.

Martialis lib. XII. Epist. XI.

Et si forte (sed hoc vix est sperare) vacabit.

Et Ep. LXXXII. ejusdem libri:

Effugere à thermis & circa balnea non est

Hiermogonen, omni tu licet arte velis.

Et lib. XI. 99.

Effugere non est, Bassae, basiatores.

Ex quibus duobus postremis locis liquet & apud

Nostrum infra. 531. loco vexatissimo scribendum

esse:

Effugere hunc non est, cave ne tibi possis amica

Dicere.

Met. IX. 385.

Et quoniam non est ad vos incumbere nobis.

Ita enim ex vestigiis scriptorum codicum reponen-
 dum videtur. vulgati:

— Mihi

- Da reditum puero, senis est si gratia vilis:
 30 Si non vis puero parcere, parce seni.
 Dixerat haec. sed & haec, & multo plura licebat
 Dicere: regressus non dabit ille viro.
 Quod simul ac fenit, Nunc, ô nunc, Daedale, dixit,
 Materiam, quâ sis ingeniosus, habes.
 35 Possidet en terras, & possidet aequora Minos:
 Nec tellus nostrae, nec patet unda fugae.
 Restat iter coelo: coelo tentabimus ire.
 Da veniam coepto, Juppiter alte, meo.
 Non ego fidereas adfecto tangere sedes.
 40 Quâ fugiam dominum nulla, nisi ista, via est.
 Per Styga detur iter: Stygias tranabimus undas.
 Sint mihi naturae jura novanda meae.

In-

— *Mibi fas ad vos incumbere non est.* HEINSIUS. Sit etiam habet Francofurtensis codex.

31. *Dicere, at egressus.*] *Es egressus* scripti plerique. Regius, *dicere egressus*. prima editio & sex scripti, *regressus*. *Legere, regressus nec dabit ille.* HEINSIUS.

33. *Quod simul ac.*] *Simul ut* Regius cum Scalligeri & Jureti excerptis & octo aliis. sed frustra. Met. 11, 167. *Quod simul ac sentire, evunt.* quatuor libri, *nunc è nunc Daedale.* concinnius. *fontis* etiam recte Comelianus. HEINSIUS.

34. *Habes.*] *Habeo* Francofurtensis.

35. *Possidet et terras.*] *Argentinus* & unus Vaticanus, & pro diversa lectione Arondelianus, *Possidet en.* *Lego:*

Possidet en terras, en possidet aequora Minos.

HEINSIUS.

37. *Restat iter coeli.*] *Coelo* Politiani excerpta, & duo alii: non male. HEINSIUS. vid. Broukh. ad Propert. 11. 1. 20.

37. *Coelo tentabimus ire.*] *Coelum* Sarravianus & duo alii. vide Notas ad Epist. vii. 38. 40. HEINSIUS.

38. *Jupiter alte.*] *Almo* Editiones Venetae, Micelyli & Bersmanii.

39. *Tangere.*] *Scandero* Vaticanus & alii.

41. *Tranabimus.*] *Transibimus* Bernensis & sex scripti, & multi editi. *tentabimus* Ambrosianus.

42. *Sunt mihi.*] *Sint mihi* Regius & Puteani excerpta. HEINSIUS. Francius volebat, *sint modo naturae jura novanda mihi.* *movenda* Regius, & emendatum *negata*.

45. *In arduis pennae.*] *Alas* remigium quoque Graeci vocant nonnunquam. sic Aeschylus Agamemnone, de Avibus, *εφοσδινύενται πτερόων ἐμπροσθεν ἰπποσύμων.* *εἰς ἄνταν πτερόων* Lucianus dixit in Timone de Mercurio: *ἄνδ' ἀπελάδων, ἃς δὲ καὶ Τεκμηρίους γὰρ τῆ εἰρησῆς τῶν πτερόων.* sic & *alarum*

remigium Virgilius in hac eadem de Daedale Fabula. & *Daedaleum remigium* auctor supplementi ad Plautinam Amphitryonem:

— *Non ocyus quivi, si mo Daedaleis istissem remigiis.*

Notter alarum remos. Met. lib. v. 38. 558.

— *Pesse super fluctus alarum insistere remis Optastis.*

Silius lib. xii, 97. & Daedale:

— *Natumque solutus Pennarum remis, et non felicitibus alis Turbida plaudentem vidit freta.*

Lucret. vi. 743.

Remigii oblitae pennarum vela remittunt.

Ubi *remigium* simpliciter habes. quomodo & apud Avienum in Phacomenis, de Cygno:

— *Dextro laeè Cepheida dextram Radens remigis.*

Pennarum quoque *vela* Lucretianum imitatus Apulejus in Floridiis, de Aquila, *Vesificatae alas libuis advertens modico caudae gubernaculo.* & libello de Deo Socratis, *Attio Navie avem vesificat.* & *Notter* infra 164.

Quaque forent aurae, vela secunda date.

De aliis. *Pedum remigium* dixit Statius Theb. 1x. hinc *tranare nubila obivium*, tanquam de mani. Apulejus Met. 4. *Remigie plumae raptum maritum* dixit libro vi. de Aquila, *Remigium dextra laevaue porrigens.* Sed totum locum adscribam, ut obiter emendem, de Aquila sermo est: *Libratis pinnarum natantium molibus iuter genas sarcientium dentium remigium dextra laevaue porrigens volentes aquas exceptis.* Scribendum enim, *libratis pinnarum natantium molibus, pinnae natantes vocat*, quae paulo post *remigia* appellabit. Plenus est horum

- Ingenium mala saepe movent. quis crederet umquam,
 Aërias hominem carpere posse vias?
 45 Remigium volucres disponit in ordine pennas:
 Et leve per lini vincula necit opus:
 Imaque pars ceris adstringitur igne solutis:
 Finitusque novae jam labor artis erat.
 Tractabat ceramque puer pennasque renidens,
 50 Nescius haec humeris arma parata suis.
 Cui pater, His, inquit, patria est adeunda carinis:
 Hac nobis Minos effugiendus ope.
 Aëra non potuit Minos; alia omnia claudit.
 Quem licet, inventis aëra rumpe meis.
 55 Sed tibi nec virgo Tegeaca, comesque Bootae
 Enfinger Orion adspiciendus erit.

Me

horum poeticonum Apulejus. in Floridis quoque, ubi agit de Aquila, puto scribendum, *nasatu clementi labitur, velificatas alas quo libuit advertens*. male illic, *nasu clementi*. Sic *clementem clivulum* idem Met. iv. *clivum clementer affurgentem* Tacitus dixit. *cum illic fessa sunt remigia pennarum*, de avibus libello de Deo Socratis. Marcianus Capella lib. viii. *Verum alae cum pennis hyalinis, et volitandi per mundum remigia caelestis aurata crispantur*. D. Paulinus carmine ad Cythenium:

*Dejusta longo remigia pennarum seuis
 Natis magisteris inchoant.*

De aëris. ceterum in quinque scriptis *Remigium volucris* legitur. sed *volucres pennas*, ut unus habet Palatinum, probum est. eleganti appositione. sic *volucer Cupido*, & similia. *volucris turba* pro avibus Met. v. 301. ex optimis libris:

— Nuper et istas

Auxerunt volucrum victricem certamine turbam.

Non volucrum. Fall. i. 449. ex antiquis itidem libris:

Tuta diu volucris proles tum denique caesa est.

HEINSIUS. Plura vide apud Cl. Drakenborch. ad Sil. Ital. xii. 98.

49. *Pennasque renidens.*] *Renidens* sex. *remittens*. duo. *revidens* Palatinus & Vaticanus. *revertens* duo libri. *renectis* Regius. omnes frustra. vid. Heins. ad x. Met. 558. & quae nos ad Val. Flacc. iv. 234. dabimus aliquando. *pinnae* etiam Regius. BURMANNUS.

50. *Arma parata.*] Francius malebat, *vincla*, ut bis terve vocat. vel, *donis*. sed perperam, adludit enim ad navium *arma* vel *armamenta*, ut vocabantur. nam mox *carinam* vocat & *remigium* supra, & vers. 64. *vela*, ita *arma* vocat Virgilius ve-

la lib. v. Aeneid. 14. interprete Servio, & lib. vi. 353. Noster. xi. Met. 513. aiique Poëtae, ut Graeci ἄρμα Hesiod. lyy. 627. Apollon. i. 369. & ceteri passim. unde *armare* & *examare* classem & similia obvia, de quibus vid. Cl. Schult. ad Senec. iii. Contr. 16. pag. 211. BURMANNUS.

51. *His inquit.*] *Hac carina*, *hac nobis m. e. erit*. Regius. *ope est* Aldus & recentiores.

54. *Qua licet.*] In nonnullis, *quam licet*. utrumque recte. NAUGARIUS. *Quem licet* meliores cum prima editione. nonnulli *quem libet* Commelinianus & tres alii, *quamlibet*, etiam non male. Vide Notas Ep. vi. vs. 140. HEINSIUS. Sed & *qua licet* probum est. vid. Epist. xvi. 235. *aëra carpo*, Junii.

55. *Comesque Bootae.*] Novi illa Hesychii, Βοώτης, ἢ Ὠΐσιον, & Βοωτήριον, ἀρωγὸν. ἔτε ἢ Ὠΐσιον δύνει Ἀκρωτις. Ubi Orion cum Boota confunditur. quomodo alii cum Icario unum faciunt. unde *Altaeus Bootes* Valerio Flacco dictus lib. 11. vs. 69. qui locus non est follicitandus. Propertio quoque lib. 11. El. xxxiii.

Flelunt Icarii sidera tarda boves.

Hic tamen scribe, *Bootas* cum optimo Regio & uno Patavio. Neque obstat, sidera haec minus sibi vicina esse, cum & Catullus, *proximum Hydrochoos Orionem* ponat, carmine de Coma Berenices, nisi pro *Hydrochoos* scribendum illic, *Heniochos*. HEINSIUS.

56. *Enfinger Orion.*] *Enfinger* Regius cum quinque aliis & prima editione. sic & meliores libri quarto Faistorum 388.

Enfinger Orion aequore mersus erat.

apud Lucanum tamen lib. 1. 665.

Enfingeri nimium fulget latus Orionis.

HEINSIUS.

G E E E

58. Sū

- Me pennis sectare datis. ego praevious ibo.
 Sit tua cura sequi: me duce tutus eris.
 Nam five aetherias vicino sole per auras
 60 Ibumus: impatiens cera calor erit.
 Sive humiles propiore freto iactabimus alas;
 Mobilis aequoreis penna madescet aquis.
 Inter utrumque vola: ventos quoque, nate, timeto;
 Quaque ferent aerae, vela secunda dato.
 65 Dum monet; aptat opus puero, monstratque moveri:
 Erudit infirmas ut sua mater aves.
 Inde sibi factas humeris adcommodat alas:
 Inque novum timidè corpora librat iter.
 Jamque volaturus parvo dedit oscula nato:
 70 Nec patriae lacrimas continuere genae.

Monte

58. *Sit tibi cura sequi.*] *Tua cura* prima editio cum melioribus scriptis, & mox *timeto* pro *cauteo*, & *sibi factas pro suis*; & *timide*, pro *simidus*. HARTS. 59. *Per auras.*] *Sub auras* Leidenfis. vide III. Met. 296.

66. *Ut sua mater.*] Malebat olim Heinf. *ut pia*; sed nil opus. Terent. Hecyr. IV. IV. 38. *Mater quod suavis sua*, ita *vir suus* infr. 551. ipsa comparatione hac quoque utitur Val. Flac. VII. 375. paullo aliter Senec. in Oedipo 898. & seq. BURM.

68. *Perque novum.*] Mentelianus, *inque novum*, ut notet initium itineris, in quod se dabat, vel tentamen itineris, ut solent aves tenerae pennas quater, & leviter corpus tollere & librare. & ita Francius conjecerat. BURMANNUS.

78. *Inceptum dextra reliquit opus.*] *Relinquit* nonnulli. unus Vaticanus, *remisit*. alter Regius, *remisit*. sic Falt. 11.

Definit in lacrymas, inceptaque fila remisit.
 Met. VI. 34.

Aspicit hanc torvis, inceptaque fila remisit.

Ita & illic quidam ex antiquis libris. quomodo & *remissa ambages*, de quo ad Epist. VII. 87. 149. HERTS. Ego. nihil mutò. vid. ad lib. VI. Met. 34. *relinque* enim *relinquere* optime respondet. Donatus ad illa Terentii Andr. II. V. 1. *Hecus ut relictis rebus jussit Amphiphilum observare. Impenitit manus rebus, cum pericitur id quod ceperit. relinquuntur vere rei, cum imperfectas relinquuntur.* ut Virgil. 111. Georg. 519. *Atque opere in medio desixa reliquit aratra.* VI. Met. 202.

Insequitque sacra relinquunt. BURMANNUS.

79. *A laeva fueras.*] *Fueras* cum melioribus. HERTS.

81. *Dextra Lebinthos erat, siveisque umbrosa Pachynne.*] Nulla usquam insula *Pachynne*; ideo *Calyptna* non Strabone soluta, sed ipso etiam eodem Ovi-

dio auctore legendum, qui octavo Metamor. de eodem Icaro verba faciens cum aliis nonnullis carminibus, quibus hic utitur, tum hoc prope totum sumit:

Dextra Lebinthos erat, foecundaque melle Calymna. NAUGERIUS. *Dextra Lebinthos erat, siveisque umbrosa Pachynne*, vulgo legitur, etiam in Aldina editione. Sed quia *Pachynnes* nomen alibi de insula non legitur, substituerunt alii pro *Pachynne*, *Calydne*: quod nomen unius est ex iis, quae Sporades dicuntur, ut & Strabo docet in fine decimi. Ceterum si cum hac descriptione Poetae, descriptiones ac tabulas Geographorum nostrorum conferas, non facile dixeris, *Calydne*, an aliud ali-quod nomen rectius substituitur. Ita discrepant illorum *διπλοῦσι* ab eo itinere, quod hic Poeta describit. MICHELUS. Pro *Calydne* Regius veterimus, *Palymne*. prima editio cum nonnullis scriptis, *Palymne*. Forte pro *Calymna*. tam enim *Calymnam*, quam *Calydnam* inter insulas recenset Stephanus. Certe lib. VIII. Met.

Dextra Lebinthos erat, foecundaque melle Calymna. Occurrit in eadem hac narratione, sive, *Calymne*, ut libri meliores agnoscunt constanter, nisi quod *Calydne* in uno Regio illic offendi. alii, *Calyne* & *Calyne*. apud Strabonem quoque sub finem lib. X. non constant sibi codices, qui modo hanc, modo illam lectionem agnoscunt. De melle tamen Calymnio subscribit Ovidianae lectioni in Metamorphosi: *Ἄπαν μὲν εἶν τὸ νοτιοτικὸν μέλι, ὡς ἐκ τοῦ καλὸ ἀπέλλει δέει, καὶ ἐναμίλλου τῷ Ἄττικῷ, τὸ δὲ ἐν ταῖς νότις, διαφερόμενος μάλιστα δὲ ἐν Καλύμνῳ.* At Plinius lib. XI. cap. XIII. de melle. *liberissimum semper, ubi optatiorum calciculis florum conditur.* *Atticae regionis hic & Siciliae Hymetto & Hybla ab locis, mox Calydnā insula;* Eusebiius ad illa Homeri Iliad. β. ἠδούης τῷ Καλύδνας, inter alias. *ἠδούης. αὶ Καλύδνας εἶπεν, ἕξ ἐπέμει δὴ τοῦ μὲ γρά- Φουε.*

Monte minor collis, campis erat altior aequis;

Hinc data sunt miseræ corpora bina fugac.

Et movet ipse suas, & nati respicit alas

Daedalus; & curfus sustinet usque suos.

75 Jamque novum delectat iter : positoque timore

Icarus audaci fortius arte volat.

Hos aliquis, tremulâ dum captat arundine pisces,

Vidit; & inceptum dextra reliquit opus.

Jam Samos à laevâ fuerant Naxosque relictae,

80 Et Paros, & Clario Delos amata Deo.

Dextra Lebynthos erant, silvisque umbrosa Calymne,

Cinctaque piscosis Athypalaea vadis:

Cum puer, incautis nimium temerarius ausis,

Altius egit iter, deseruitque ducem.

Vin-

Φωσι, Καλύμνως. Ἐπι δὲ Ἀγαθὸν μὲν, τὸ Καλύμνιον. Deinde ubi diversas sententias retulit de his insulis, Καλύμνα ἴθρου κατὰ τινὰς αἱ Ἐπορῶδες, ὡς μὲν Καλύμνα. de melle praestantissimo Cycladum dicemus plura ad lib. vii. Metam. vs. 464. Calymnas numero plurali efferunt. ut apud Senecam Troadibus 838. ex fide optimi Mediceci:

Semper Euripo propeante Chalcis,

Quolibet vento faciles Calymnae.

Nam vulgatum *Echynadae* nihil est. nisi *Echiniae* reponas, quomodo *Echinadas* esse dictas ἀπὸ Ἐχίνου μάντιως testatur Stephanus Byzantinus, cujus etiam nominis oppidum fuerit in Acarnania. HEINSIUS.

81. *Erat.*] Unus meus cum Vaticano uno, erant. Ita & Faflor. 111. 37.

Martia Picus avis gemina pro sipio pugnant,

Et Lupa.

Virgil. Eleg. vi.

Nec tantum Rhodope mirantur & Ismarus Orpheus.

Ut ibi optimi codices: vulgo, *miratur.* Sil. xvi. 106.

Et Libys occubere, & amantes Martis Iberi,

Stat. Achil. II. 8.

Hinc sprætae Myconos humilisque Seriphæ,

Claudian. lib. II. Rapt. Prof. 185.

Redduntur fluviumque mari tellusque colonis,

Ut ibi MSi codices habent. vulgo *fluviumque*, & lib. III. 109.

Hinc Phaeben cernites, hinc Pallada junxit.

Prudent. Pŷchomachia vers. 704.

Censurus audacis facti dat signa rostris,

Et deprensâ tremens lauguus manus & dolor albesci.

Sic Bodlejanus codex: vulgo, *tremis.* HEINSIUS. Recte erant Heinſius: nam eleganter in his & similibus plurali numero utuntur Poëtae. Claud. I. in Eut. 114. ex MS.

Ut Eunuchos fuerent Paellus & Hermus.
II. 128.

— *Quo se pulsata referrent*
Majestas Latini, deformataque securis.

I. Rapt. 133.

Pariter pro virgine certans,
Mars elypeo melior, Phoebus praestantior arcu.

Idem I. in Rufin. 199. ex MSS.

Jungantur solium Croci, Cyrique tiaras.
Horat. II. III. 10.

Qua pinus ingens, albaque populus
Umbrae hospisalem conjociare amant.

III. XVI. 6.

Jupiter & Venus risissent.

II. Sat. I. 72.

In secreta rembrans

Virtus Scipiadæ, & mitis sapientia Laeli.

Quamvis & aliter facere Horatium solere recte notavit Cl. Bentlejus ad lib. I. Od. 13. & certe pro arbitrio, haec variasse aliquando veteres credo. vid. ad VIII. Met. 790. Epist. XVI. 336. sic Lucanus, qui lib. I. 182. dixit:

Par labor atque metus pretio majore petuntur.
Eodem libro 422. dicit:

Gaudesque amote Santonus hoste,
Et Biturix, longisque leves Suesones in armis.

Ubi etiam Heinſius tentabat, *gaudentque Santones.* sed ne offendat, quod duobus singularibus, plurali etiam addito, jungatur verbum singularis numeri, ita idem Poeta lib. VII. 846.

Quam Sel, nimbique, dieique,
Longior Aemathibus resolutim miscuit arvis.

Alio modo Noster praecedente plurali, singulari vero sequente, verbum tamen pluralis numeri sub-jicit. lib. V. Met. 12.

Nec mihi te pennas, nec falsum versus in auram
Jupiter eripient.

Infinita addi possent, quae docerent temere omnia
GGGG 2 loca

- 85 Vincla labant; & cera Deo propiore liquefcit:
Nec tenues ventos brachia mota tenent.
Territus è summo defpexit in aequora coelo:
Nox oculis pavido venit oborta metu.
Tabuerant cerae; nudos quatit ille lacertos:
90 Et trepidat; nec, quo fuffineatur, habet.
Decidit; atque cadens, Pater, ô pater, auferor, inquit.
Clauferunt virides ora loquentis aquae.
At pater infelix, jam non pater, Icare, clamat,
Icare, clamat, ubi es? quoque sub axe volas?
95 Icare, clamabat: pennas adfpexit in undis.
Offa tegit tellus; aequora nomen habent.

Non

loca ad unum exigi; cum his locutionibus promifcudè uti fuerint; ideoque femper tutius optimos codices fequi. BURMANNUS.

83. *Incautus nimium temerarius annis.*] *Armis* prima editio cum primo Mediceo. unus Vaticanus & unus Ambrofanus, *alis*. alius Vaticanus, *anfis*, quod placet. HEINSIUS.

84. *Deferturque patrem.*] *Ducem* malo cum Moreti. & Mentelii codice. fic Daedalus ad Icarum Met. VIII.

At dux tarpe viam.

Fabl. lib. IV. 518.

Dux cecitè narrat, quam fit fibi filius aeger.

lib. VI. 122.

Nympha jubet quaeri de more remeius antrum:
Utque comes fequitur, deftituitque ducem.

HEINSIUS.

86. *Nec tenues venti.*] *Ventos* potiores fcripti. HEINSIUS. *Nec tenues aurae.* Neapol.

87. *E summo.*] *A summo* omnes fere editi, fed * reposuit Heinfius è Vaticano & uno ex fuïs; qui & coniecerat, *terrītus ut summo ere.*

92. *Clauferunt virides.*] Imitatio Propertiana ex lib. III. Eleg. V. 10.

Cum moribunda niger clauderes ora liquor.

BURMANNUS.

93. *Nou jam pater.*] Ex Metam. VIII. *nec jam pater.* NAUGERIUS. *Nec jam* idem, cum prima editione. HEINSIUS. *Jam non pater*, Ego non temere repudium lib. IV. Met. 382. Virg. IV. Georg. 497.

Ferer ingenti circumdata nocte

Invalidasque tibi tendens, jam non tua, palmas.
Horat. Epod. V.

Sub haec puer, jam non, ut ante mollibus

Lentire verbis impius.

Quinçt. VI. praef. *quam etiam deficiens, jamque non nofer* vid. ad Phaedr. lib. I. fab. 7. BURM.

95. *Icare clamabat.*] *Dum clamat* Lincolnienfis.

HEINSIUS.

96. *Tegit.*] *Tinet* Apoffii. & octo aliis.

100. *Revellit.*] *Revellit* Regius. alii tres, *revollat*: HEINSIUS.

101. *Ut vivas.*] *Ut duret amor* Mentelii & quatuor alii. fic lib. II. Amor. 19.

Sic mihi durat amor, longaeque adolefcit in usus.

102. *Miftaque cum magis Marfa venena fonis.*] Scaliger, *Miftaque cum magis naenia Marfa fonis* fcribebat. De quo alibi. Gruterus ex Palatinis *Marfa venena* fcribebat. DAN. HEINSIUS. *Marfa* legendum omnino cum prima editione & fcriptis quamplurimis. Sed necdum fanum praefliterim locum, nifi cum optimo Regio & excerptis Scaligeri ac Puteani reponas, *naenia Marfa*. Cantus enim magis Marforum ferpentibus fatalis creditur. Atque ita lib. VI. Faftorum 141. optimi codices, de Iribibus:

Sive igitur nafcuntur aves, feu carmine funt,
Naeniaque in volucres Marfa figurat anus.

Ubi *Naenia falva* vulgo legebatur. Horat. Ep. XVI.

— *Vincor, ut credam mifer*

Sabella poftus incipere carmina,

Caputque Maria diffilire naenia.

Et Ep. V.

Ad me recurres; nes vocata mens tua

— *Marfis redibit vocibus.*

Nofter Medicamine faciei 39.

Nec mediae Marfis funduntur cantibus angus.

Lucilius lib. Sat. XX. apud Nonium in *Celuber*:

Jam difrumpetur medius, jam ut Marfa folubras.

Difrumpit cautus venas cum extenderis omnes.

Pomponius Pifloribus:

Mirum eft, ni haec Marfa eft, in celubres callas

Cantiunculam.

Alcimus Avitus lib. II. Poëmatum:

Fine eft laudate quod poffant carmine Marfa.

Cum tacita farvus producat arte dracones

Abfentes, et faepe jubens confingere feum.

Plura ad rem facientia illic fubjunguntur. Silius

lib. VIII. 497.

- Non potuit Minos hominis compefcere pennas:
 Ipfe Deum volucrem detinuilfe paro.
 Fallitur, Haemonias fi quis decurrit ad artes;
 100 Datque, quod à teneri fronte revellet equi.
 Non facient, ut vivat amor, Medceides herbae;
 Mixtaque cum magicis naenia Marfa fonis.
 Phafias Aefoniden, Circe tenuiffet Ulixen,
 Si modo fervari carmine poffit amor.
 105 Nec data profuerint pallentia philtra puellis.
 Philtra nocent animis; vimque furoris habent.
 Sit procul omne nefas. ut ameris, amabilis esto:
 Quod tibi non facies, folave forma dabit.

Sis

Hae bellare acies norant. at Marficia pubes

Et bellare manu. & Chelydris cantare feperem;

Viperamque herbis hebetare & carmine deuteum;

Ubi quod fecundam Syllabam in Chelydris corripit sine exemplo eft. fed legendum, atque hydrys cantare feperem. Virgilii nimirum fui, a cuius imitatione numquam defecit, refpiciebat illa Aeneid. VII. 753.

Viperæ generi & graviter fpirantibus Hydrys

Spargere qui fomnos cantuque manuque felebat.

Hinc *ferpentum domitores Marfos* appellant Plinius ac Gellius. coque originem à Marfo Circes filio ducere teftantur, ut artis magicæ peritia, qua vulgo male audiebant, in iis nequaquam fit miranda. Gloffæ Ifidori, *Marfus, incantator ferpentum*. Papias. *Marfus pro incantatore ponitur*, apud eundem quod fequitur *Marfus, Romanus*, mendofum eft, fcribendum enim, *Martius, Romanus*. Arnobius lib. II. *Adverfus iclus noxios, & venenatos colubrarum morfus remedia faepe cenquiritimus, & protegitur nec leminis, Pfyllis, Marfus vudentibus*, (fcribe, *Marfivæ vudentibus*) aliifque inflitoribus atque planis. Ubi vide Elmenhorftium, & de Lamius vid. Bulling. de Magia pag. 594. Marfos ob artis cognitionem cum Pfyllis frequenter veteres conjungebant, quo modo Plinius lib. XV. cap. II. & Gellius lib. XVI. cap. XI. locis jam citatis. Marcianus Capella initio lib. IV. loco infigniter depravato, quare totum adfcribam: *Hancigitur fraudulenta femper argumentatione verfatam, ac de circumvoentis pluribus gloriantem, cum Cyllenius xpvovviov (caduceo, vulgati, Ceryceo) geminus anguis affurgens allambere foemina crebis linguarum micatibus attentaret, tanque etiam Trionia Gorgo cognofcentis quodam (vulgo, quemiam) gaudio fibilaret: nimirum inquit, Bromius, qui facitior eft Deorum, tamque penitus perfpicibat (vulgo nefciebat) hæc aut (non autem) ex arenis Libyæ anhelantis adducitur (Pfyllas inquit) quod & capillitium inflexum docet (non implexum. fupra, crines decenti inflexione crispatos ei dederat).*

& amicitia venenorum: aut fidendum eft Pharnacopolam (vulgati infulfe forma copulam) effe Marficeæ nationis. Ita namque agnitione viperæ & blanda anguim adulatione delinitur (vel delinitur, vulgo, diligitur) quod ni eft, ex illius hami fraude colligitur, quæ circulatorix pellaciffima & petrarum (vulgo metarum) Marficarum incolæ comprobatur. vulgo comprobatur. apud eundem Marcianum sub finem libri IV. *Marficia praefigiatrix*. nec fcribendum ejus loco jam adducto cum viro maximo, *cognofcens gaudio fibilaret*, pro *cognofcentis*. Sic idem initio libri VII. *quodam afpectu promittentis illexit; quam Saturnia de propinqua velus deprehendentis cafigabat obtusibus*. Julius Firmicus, *sub augue nari Marfi erunt, vel qui venenis ex barbarum pigmentis confectis falutaria foleant hominibus remedia comparare*. fimilia his & idem alibi. Virgil. lib. VII. 757.

— Neque ejus juvere in vulnera cantus
 Somniferi, & Marfus quaefitæ noctibus herbae.

Naenia vox apud eundem Capellam etiamnum in mendo cubat, lib. IX. *Pfaltas, Chordaciflus, Sambucus, Hydraulas per totum orbem ad commedum humanæ utilitatis invenni, per me quippe veftrem hemines illexere fuccursum, iraque inferens per naenias fedavere*. ita enim vetus codex Bibliothecæ Leidensis, cum vulgo legatur, *per me etiam fedavere*. D. Hieronymus in præfatione Mofaici Pentateuchi, & in XII. quaefitionibus, *iberas naenias fimili modo dixit*. quod Iberia venenorum ferax, teftè Horatio. HEINSIUS.]

104. *Poffit amor.*] *Poffit* meliõres. HEINS.

105. *Nec data profuerunt.*] Alii, *profuerant*. Lego, *profuerunt*. quod poftea confirmavit codex Helmaedadienfis. fide fupra l. 3. 161.

Profuit & tenui venter moviffe tabella.

Et Medicamine Faciæ bene

Profuit & marasbos bene olentibus addere myrrhis. HEINSIUS. *Profuerunt* quatuor fcripti.

105. *Pallentia.*] *Pollentia* eft in uno Palatino.

G E G G 3.

- Sis licet antiquo Nireus adamatus Homero ;
 110 Naiadumque tener crimine raptus Hylas ;
 Ut dominam teneas, nec te mirere relictum,
 Ingenii dotes corporis adde bonis.
 Forma bonum fragile est; quantumque accedit ad annos
 Fit minor ; & spatio carpitur ipsa suo.
 115 Nec violae semper, nec hiantia lilia florent,
 Et riget amissa spina relicta rosa.

Et

eadem varietas erat apud Tibullum lib. 1. Eleg. 11. 17.

*Nam te carminibus, nam te pollutentibus herbis,
 Devovit tacito tempore noctis annus ?*

Ut recte viri docti pro pallentibus, resituerunt, & ex divite penu egregie illustravit Broukhufius. sed quia hic culpatur, non commendat philtra, vulgatam lectionem retinendam existimo. *pullere* enim de Venenis passim dicitur. vid. vii. Met. 209. Philtra vero venena sunt. BURMANNUS.

107. *Ut ameris, amabilis esse.* Ex communi usu & sermone repetitum. P. Syrus, *si vis amari, ama.* quod Seneca in sententiam Ovidi egregie docet Epist. 12. *Ecce tibi mensurabis amatorium, sine medicamento, sine herba, sine ullius venesicæ carmine. si vis amari, ama.* quod & Plan. Paneg. 85. Martialis lib. vi. 11. & Aufon. Ep. xci. & alii expresserunt. Lucan. Panegy. Pisonis, *amorem quæris amando* BURMANNUS.

109. *Sic licet antiquo Nireus adamatus Homere.* Scilicet quinque libri. unus, *si licet*, alius, *si licet*. Scribe, *sis licet*, atque ita Moreti codex. Licet, inquit, Nireum ab Homero tantopere laudatum acques pulchritudine, aut Hylan. respexit illa:

*Νιρέος, ὃς κάλλεος ἀνὴρ ὑπὸ Γλαυκῆς ἤλκισ
 Τῶν ἑλλάνων Δαναῶν.*

Quare Theristen Lucianus apud inferos cum Nireo colloquentem sic inducit, *Ἐν μὲν ἡδὲ τεύθ' ἔχου, ὅτι ὁμοῦς εἶμι σοι, καὶ οὐδὲν τελευκίτην διαφέρεις, ἥλιον γὰρ Οὐρέος ἐκείνος ὁ τυφλὸς ἐπένευεν, ἀπ' αὐτοῦ ἐνυμφώσατο καὶ οὐκ ἔπειτα.* hinc Nireus ἄμφοτερος adagium apud Græcos, & Νιρέος κάλλιον. sic in priorie editione jam castigaram, quod alius sibi poilea vindicavit. apud Apulejum quoque in Floridis id nomen resituum, ubi nunc legitur. *Ex genibus Marjæ fertur, pre nefas! cum Apolline certavisse, Theristes cum decora, arejstus cum erudite, hœstia cum Deo.* legendum enim, *Theristes cum Nireo*, vel, cum in nonnullis membranis sit pro *Theristes, teter, Theristes teter cum decoro Nireæ.* aliqui claudicabit oppositio, uterque Homero decantatissimus, alter ob summam deformitatem, alter ob præcipuam formæ venustatem. hinc proverbium, cuius Suidas meminit, *Θερσίτην βλάμει.* *Tu adamatus cave matas,*

in laudatus. confirmant hujus loci restitutionem illa apud Horatium, Epod. xv.

*Sis pecore & multa dives tellure licebit
 Forma que vincas Nireæ.* HETSIUS.

Tanaq. Fabrum, qui lib. 1. Epist. 54. sibi hanc emendationem vindicat, respicit hic Hæsius. 110. *Crimine raptus Hylas.*] *Crimina primus* Vaticanus, ut Epist. xvi. 294.

Et tua sim, quæso, crimina solus ego.

Et in Amor. 11. xi. 35.

Vestrum crimen erit salis jactura puellas. Propert. 11. xxi. 2.

Tam formosa tuum mortua crimen erit.

Atque ita passim Poætæ. HÆSIUS.

115. *Nec semper violæ, nec semper lilia florent.*] Mire turbatur versus hic in vetustis libris. alii codices, *mollia lilia, vel candida.* optimus Regius, *Nec violæ semper, nec hyacinthia lilia florent.* cum glossa adscripta, *id est, Apollinea,* sed *Ta byac* lineæ subductum erat, quo id delendum esse significabatur. certe *cinthia lilia* in sex aliis quoque invenni. Unde fuit cum legendum censerem:

Nec violas, aut semper hyacinthia lilia florent.

Lilia enim & *hyacinthus* solo colore distinguuntur, nisi malis, *hyacinthina.* quomodo *florem hyacinthinum* Catullus dixit. Haec olim, nunc scribo:

Nec violas semper, nec hiantia lilia florent.

Atque id confirmat cum Palatinus unus, tum codex probae notae, & Andreas Cavalcantes, Patricius Florentinus, vir eleganter eruditus, me donavit. præterea in uno Ambrosiano id ipsum quoque offendi, & in Hafnicensi ac Menteliano. idque Gebhardo etiam ex membranis fuit monitum, 11. Antiq. lect. 9. duo alii, *olentia*, proximè verum. *lilia* optimè *hiantia* dicuntur, quod omnium florum maxime patula sint. De floribus Columella libro x.

*Pangite tunc varies terrestria sidera flores,
 Candida leucæa, & flaventia lumina calthæ
 Narcissique comas, & hiantes apta leonæ
 Hora feri.*

Sic scribendos puto mendosissimos versus. Leonopetalum florem intelligit, de quo Dioscorides, vulgo pessime legitur, *Pingis & in variis.* & *hiantis sarva leonis Ora feri.* Vetus codex, *Pingis & unc variis, Pangere non semel alibi in eodem Columellæ*

Et tibi jam cani venient, formose, capilli:

Jam venient rugae, quae tibi corpus arent.

Jam molire animum, qui duret, & adstrue formae:

120 Solus ad extremos permanet ille rogos.

Nec levis, ingenuas pectus coluisse per artes,

Cura sit; & linguas edidicisse duas.

Non formosus erat, sed erat facundus Ulixes:

Et tamen aequoreas torfit amore Deas.

O quo-

lumellae carmine occurrit. *cava vallishiat*, in Lactantii carmine de Phoenice. Idem in horto:

Terra bibas festes, & hiantia compleat ora.

Propert. l. iv. El. 11.

*Nec flos ullus hiat pratis, quin ille decemter
Imposuit fomis languent ante meae.*

Servius ad illud Virgilii: *Rideant acantho; Snavi, jucundo vel quod hians & patens nascitur.* Sic idem, *calamum hiantem* alicubi vocat pro fistula. *Capripedes calamo Panes hiantis cauesus*, quae ex illis Lucretii est imitatus lib. iv. 501.

— Cum Pau

Unco saepe labro calamus percurrit hiantes.

Oculos quoque *hiantes* dixit Propertius, si perlibriquoque licuisset, lib. iv. El. vii.

At mihi non oculos quiquas inclinavit hiantes. Ubi ante inconcinne proflus legitur. Plautus Mercatore Act. 1. Scen. 2. *Qui potius videret Ac. oculis. H. quo pacto? Ac. hiantibus.* id est apertis patentibusque, non oclusis. sic *mares hiant* canibus dicuntur Apulejo lib. ii. Metam. *Oscula hiantia* eidem Met. iv. *Hiantes* veteres dixisse Diomedes monet, ut ab *halare*, *halitare*. hinc Labetii illud, *hiantaur ferres*, pro patent. emendandus & Columella iterum lib. v. cap. ix. ex optimis membranis, quibus Lutetia sum ulus *mala punica, ne in arbore hiant*, remedio erit *lapides tres si, cum ferres arborem, ad radicem ipsam collocaveris*. Ita membranæ, ad radicem ipsam collocaveris. Ita membranæ, nisi quod *arboribus* in iis. vulgati codices, in *arbore rumpantur*. idem lib. xxi. cap. 44. *Quidam pediculus puniceorum, sicuti sunt, in arborem torquent (puto, in arbore intorquent) ne plures malis rumpantur, & hiantia differant.* HEINSIUS. *Ciucia lilia* Bernens. unus, *nec semper lilia flentis alter, hiantia* habebat & Francof. pro verba lectione. quam confirmat & Martial. xi. Epil. 79.

Nec doletis hiant, non mariscos,

Ridere, aut velat patere possunt. BURM.

116. *Et riget amissa.] Ares & amissa*, ex Palatino Gebhard. lib. ii. antiq. lect. 9 & ita unus Heinfr. & carei. Francof.

119. *Jam molire animum, qui duret, & adstrue formam.]* Recte, *adstrue formae* optimus Regius cum Scaligeri excerptis & septem aliis. hoc est, *superaddit*. sic *novum veteri addidit adstruere* dixit

Columella. neque aliter optimi Latinitatis auctores. in Maecenatis versibus apud Senecam:

Debilem facito manum, debilem pedem, coxa:

Tuberi adstrue gibberem. Sic scribo. quod tantundem est, ac si dixisset, *Tuberi tuber adstrue.* *Astricus gibbere nasus* apud Juvenalem. sed ad rem. Tertulianus de Cultu focininarum: *Adstrue scutorum umbilicos cervicibus, de ornatu capitis.* melius animum eleganter dixit pro colere & exercere: est enim *moliri* magno conatu & magno molimine aliquid agere. sic *moliri terram, & moliri carmina* lib. xiv. Met. 345. ex veteri codice. ubi plura. nonnunquam & ad ornatum refertur. quomodo hoc loco, & in illis Terentii:

Dum moliantur, dum comantur, annus est. HEINSIUS. *Adstrue formae*, nihil certius hac lectione, eodem modo apud Julium. lib. xxiii. 3. *Sicut ante secundam fortuna, rebus supra vota fluentibus; Italiae Siciliaeque imperium & tot de Romanis victorias adstruxerat, ita nunc adversa, velut in ostentationem fragilitatis humanae, destruens quae cumulaverat, Siciliensi ruinae naufragium maris & sedam adversus Romanos pugnae, turpemque ab Italia discessum adiecit.* ut recte Berneggerus & Vortilius restituerunt & illustrarunt; nisi quod ego malle, *Italiae Siciliaeque imperio tot de Romanis victorias adstruxerat*; ut ultimo membro oppositio recte insinuat, ubi, *Siciliensi ruinae adiecit naufragium* &c dicit. iterum Justino reddidit vocem hanc Vortilius lib. xxx. cap. 1. *Regno partiticio parte, & ad necem utriusque parentis caede etiam fratris adstruxit.* & ita omnes MSS. habere testatur Bongarsius. Apud Frontinum quoque praefatione legendum puto: *Cum ad adstruendam rei militaris scientiam unus ex numero studiosorum eius accesserim.* Vell. Patern. ii. 155. *N. m. Victas ab se Pharautes vix quidquam gloriae ejus adstruxit.* Saepè etiam Plinius hoc verbo eleganter utitur, & nos reddidimus Notiro lib. v. Met. 88. BURM.

120. *Permanet.]* Peritius unus Bernensis de quo cogitandum, nam pro *peringere*, quo hodie perperam utuntur, veteres usos hoc verbo docuimus ad Quintil. ii. de Inst. Orat. 4. BURM.

122. *Edidicisse.]* *Addidicisse* Aprolia. magisque mihi placet. vid. ad xi. Met. 639.

124. *Aequo-*

- 125 O quoties illum doluit properare Calypso;
Remigioque aptas esse negavit aquas!
Haec Trojac calus iterumque iterumque rogabat.
Ille referre aliter saepe solebat idem.
Litore confliterant: illic quoque pulchra Calypso
130 Exigit Odryfii fata cruenta ducis.
Ille levi virgà, (virgam nam forte tenebat)
Quod rogat, in ipisso litore pingit opus.
Haec, inquit, Troja est: (muros in litore fecit):
Hic tibi sit Simois: haec mea castra puta.
135 Campus erat, (campumque facit) quem caede Dolonis
Sparsum, Haemonios dum vigil optat equos.
Illic Sithonii fuerant tentoria Rheii:
Hac ego sum raptis parte revectus equis.
Pluraque pingebat: subitus cum Pergama fluctus
140 Abtulit, & Rheii cum duce castra suo.
Tum Dea, Quas, inquit, fidas tibi credis ituro,
Perdiderint undae nomina quanta, vides?
Ergo age, fallaci timidè confide figurae,
Quisquis es: aut aliquid corpore pluris habe.

Dexte-

114. *Aequora terfit amore deas.*] Scribe, *aequoraam Deam*, nisi & Circe deabus aequoreis accensenda. HEINSIUS. *traxit amore Vatican.*

125. *Ab quoties.*] O quoties meliores. malim etiam, *illo properante*. HEINSIUS. Douza notaverat alios legere:

O quosus illo doluit properante Calypso.

127. *Haec Trojac calus iterumque iterumque rogabat.*] *Hic* prima editio cum Cavalcanti. Puto, *Haec rogans*, vel, *Hic rogans*. sic & infra *pro muros in litore fecit*, idem codex, *muros factus* habet. quare placet reponi:

Haec, inquit, Troja est, muros in litore factis,
HEINSIUS.

130. *Fata cruenta.*] *Falla* multi editi & scripti, *castra* Mentelii unus.

132. *Pingit opus.*] *Verfat* Thuanus.

135. *Campus erat, campum facit.*] *Campumque facit*, emendationis notae libri magno numero. iv. Fabr. 691.

Hoc, ait, in campo (campumque ostendit) habebat Ras brevis cum duro parca colona vivo.

HEINSIUS.

138. *Captis nocte reversus equis.*] *Reveltus* potiores scripti. probe. Ulysses in Sabiniana repositione:

*Evasi & Thracum casto duce proelia Rheii,
In mensa captivis castra reveltus equis.*

Corruptos etiam in hac historia Virgil. Culice. *ya.* 320. ubi vulgo:

Hic gerit aversos proles Laertia vultus.

Legge:

Hinc regis aversos proles Laertia currus.

Ut Silius 11. 172.

Averso rapitur sinuata per aequora curru.

Nisi quis *avertes* malit. *ro currus* in veteribus edd. est, reliqua sunt ex conjectura nostra. HEINSIUS. *Reveltus* etiam Bernensis, & probat locus lib. XIII. Met. 252. ubi se *ingressum curru* dicit. sed vox *illa nocte* non placet, quia ambiguum sententiam facit, & cum *has* conitui non debet. non enim noctem poterat praesentem pingere & ostendere. quare cum Hafnienſi malim,

Hac ego sum captis parte reversus equis.

Raptis etiam omnes fere scripti. *rapii* enim erant, & celeritate uti debuit Ulixes, ut antequam nox abiret, reveheretur. BURMANNUS.

143. *Ergo age.*] Vid. hb. 1. 343.

143. *Fallaci simide confide figurae.*] Duo codices, *simide ne credo*. Forte, *fallaci simide se crede figurarum*. duo etiam libri, *nimum ne credo*. sic supr. 1. 245.

Hic tu fallaci nimum ne crede lucernas.

Virgil. Eclog. 11. 17.

Formose puer nimum ne crede colori. HEINSIUS. Nihil muto. vid. ad 111. Amor. ix. 39.

144. At-

- 145 Dextera praecipue capit indulgentia mentes:
Asperitas odium, saevaque verba, movent.
Odimus accipitrem, quia semper vivit in armis,
Et pavidum solitos in pecus ire lupos.
At caret insidiis hominum, quia mitis, hirundo:
- 150 Quasque colat turre Chaonis ales habet.
Este procul lites, & amarae proelia linguae.
Dulcibus est verbis mollis alendus amor.
Lite fugent nuptaeque viros, nuptasque mariti:
Inque vicem credant res sibi semper agi.
- 155 Hoc decet uxores: dos est uxoria, lites.
Audiat optatos semper amica fonos.
Non legis iussu lectum venistis in unum:
Fungitur in vobis munere legis amor.
Blanditias molles, auremque juvantia verba
- 160 Adfer, ut adventu laeta sit illa tuo.
Non ego divitibus venio praeceptor Amoris:
Nil opus est illi, qui dabit, arte mea.
Secum habet ingenium, qui, cum libet, Accipe, dicit.
Cedimus: inventis plus placet ille meis.

Pau-

144. *Atque aliquid.*] Aut aliquid meliores.
HEINSIUS. *Corpore majas habet unus* Heinsii pro
varia lectione: non male, si habe legas cum duo-
bus aliis codicibus.

146. *Asperitas odium saevaue bella movet.*] Ver-
ba movet quatuor libri. duo, *bella movent.* Com-
melinianus cum Arondeliano, *saevaue verba mo-
vent.* recte. HEINSIUS. Ita Remed. Amor. 664.
Horrebant saevis omnia verba minis.

151. *Este procul lites.*] Neapol. *ite procul*, non
invenit; ut in formula, *procul hinc, procul ite pro-
fani.* eadem varietas XIII. Met. 466. *Este procul, si
justa peto.* ubi ex MS. Heinsius, *ite procul.* sic *pro-
cul* ubi inf. 350. Sed, *sic procul inde pudor.* III. Am.
xiv. ubi *sic* alii codices. praeterea *jurgia linguae*
Regius & Neapol. *praemia* quatuor alii. BURM.

152. *Mellis alendus.*] Duo libri, *alliciendus amor*,
ut lib. III. 510.

Coribus est oculis alliciendus amor.

Et inf. 58. 444.

Acribus est stimulis eliciendus amor.

Deinde Junianus habebat, *dulcibus est signis*, forte
pro *linguis*. HEINSIUS.

153. *Lite fugans.*] *Fugens* Regius & Lincolnien-
sis cum excerptis Puteani & Scaligeri. *credant* quo-
que sequuntur versus pro *credant* iidem. & res pro *rem*
meliores omnes. sequor. HEINSIUS. Ineptit hic
Merula, & qui caecum dactem fere semper sequitur,

Crispinus, qui ad divortii formulam respiciunt,
res tuas sibi habeo. cum res agi dicantur, cum vel
negotia curamus, ut procuratores. vid. Martial. v. 62.
vel praecipue cum in foro judicia frequentamus
& causis agendis operam damus. & ita cape Re-
med. 144. *Res agi tutus eris.*
Suet. Caes. 45. & hinc *altus rerum* Ang. 31. quod
vel tyronibus notum. sensus ergo est, credant sibi
continuas, & mutuas lites esse. & hoc sequentia
docent. BURMANNUS.

156. *Optates.*] Ita Terent. Heaut. III. III. 50.
Optata loquere.

159. *Auremque juvantia verba.*] *Auremque* iidem
cum primâ editione. rectius. sic & infra 347. opti-
mus codex, *sibi semper praebat aurem.* HEINSIUS.
vid. v. Met. 334.

160. *Affer.*] *Profer* Mentelii prior, & Junii.

161. *Praeceptor amandi.*] *Amoris* multi codices.
lib. I. 17.

Atacidæ Chiron, ego sum praeceptor Amoris.

Infra 447.

Si mihi, lascivus dixit praeceptor Amoris.

HEINSIUS.

163. *Qui, cum libet, Accipe, dicit.*] *Qui, cui libet*
legi cum uno Palatino malim. HEINSIUS.

164. *Inventis plus habet ille meis.*] *Plus placet*
Regius & multi alii cum Jureti excerptis. plures
cum primâ editione & excerptis Puteani ac Scalige-
ri, *plus valet.* HEINSIUS.

Hhhh

169. Me

- 165 Pauperibus vates ego sum; quia pauper amavi.
 Cum dare non possem munera, verba dabam.
 Pauper amet cautè: timeat maledicere pauper:
 Multaque, divitibus non patiendâ, ferat.
 Me memini iratum dominae turbasse capillos:
 170 Haec mihi quam multos abstulit ira dies!
 Nec puto, nec sensi tunicam laniasse; sed ipsa
 Dixerat: & pretio est illa redempta meo.
 At vos, qui sapitis, vestri peccata magistri
 Effugite: & culpae damna timete meae.
 175 Proelia cum Parthis, cum cultâ pax sit amicâ;
 Et jocus, & causas quidquid amoris habet.
 Si nec blanda satis, nec erit tibi comis amanti;
 Perfer, & obdura; postmodo mitis erit.
 Flectitur obsequio curvatus ab arbore ramus.
 180 Frangis; si vires experiere tuas.

Obse-

169. *Me iratum memini.*] *Me memini iratum;* scripti & primae editiones. HEINSIUS. vid. ad III. AM. VII. 26. tentaverat & HEINSIUS rescribere, *iratus memini*, ut apud Propert. II. Eleg. VI. 46. *Visura est quamvis nunquam speraret Ulixen, pro visuram se.*

170. *Haec mihi quam multos abstulit ira dies.*] *illa scripti plerique.* Regius pro diversa lectione *Haec mihi*, atque ita magnus scriptorum numerus, vel *Hei.* prima editio, *hic.* Legendum forte:
Lis mihi quam multas abstulit illa dies

Sic lib. II. Tristium. 93.

*Nec male commissa est nobis fortuna reorum,
 Usque decem decies inficienda viris.*

Nullò sensu nunc legitur. Cum *Lis* reponendum sit. Ceterum de hac lite vide Eleg. VI. I. I. AMORUM. HEINSIUS.

173. *At vos, si sapitis.*] *Qui sapitis* nonnulli. HEINSIUS. Sed III. AM. VIII. 25.

Difcite, si sapitis.

Et r. Art. 643.

Ludite, si sapitis, solas impune puellas.

Et alibi.

177. *Nec erit tibi comis amica.*] In nonnullis,
Si nec blanda satis, nec erit tibi comis amanti.

NAUGERIUS. *Tibi amanti* meliores cum primâ editione. HEINSIUS.

180. *Frangis, si vires experiere tuas.*] *Frangis* meliores. *experiere* etiam nonnulli. IDEM.

181. *Tumidusque leones.*] *Numida* quoque Regius cum Puteani ac Scaligeri excerptis, & duodecim aliis. Jureti excerpta cum nonnullis, *Numidusque*, prima editio, *tumidusque*, duo, *timidusque*, unus, *numida* quoque, quae omnia ad veram lectionem allu-

dunt. Martial. I. VIII. Epigr. IV. de Leone eleganter & vere:

*Sed cuius tremorant ipsi quoque iura leones,
 Cui diadema daret marmore picta Nomas,*

Urso Numidas habes apud Juvenalem Sat. IV. sic *Poenos leones* dixit. IV. Trist. El. VI.

Tempore Poenorum compejctur ira leonum,
 Quomodo & Virgilius in Eclogis & in Ciri. & Claudian. III. de Rap. 166.

Rabies Poenorum inopina leonum,
 Dracontius Hexaëmetro:

*Arida viperos anguis excepit arena:
 Soritissa Numidas tellus fera cella leonum.*

Ubi perperam legitur nunc. *Humida soritissa tellus, Gaetulæ* Plautus Menaechmis v. 2. & Horatius lib. I. Od. XI. III. & Statius Theb. II. & Virgil. v. Aeneid. 351. sic *Armeniae tigres* alibi non uno loco occurrit, & *Offata urso* Met. XII. ubi male *obscenam* reponunt. *Gaetulus quoque leonem* idem Horatius lib. III. Od. 20. *Gaetulum elephantem* Lucanus lib. VI. 208. *Pannonis urso* Lucano libro VI. 220. Veram hujus loci lectionem Fruterius quoque vidit in Veritilibus. HEINSIUS.

187. *Nec mitia.*] *Inmitta* plures scripti & quidam editi. perperam: vid. ad I. AMOR. VI. 17.

188. *Melaniona.*] Valde turbant in hoc nomine veteres libri. sed lege *Milaniona* cum Regio, qui libro etiam III. 775. cum aliis melioribus, *Milanion humeris Atalanti crura ferebat.* Reliqui codices, *Minaliona*, aut *Atimuliona*. apud Graecos *Μελανίων* est: ut Xenophonti de Venatione; at poetis *Μελανίαν*, sic Musaeus:

*Παρίους οὐ σὲ Ἀθλῶν ἀπ' Ἀρκάδης Ἀ'ταλάντην,
 Ἡ ποτε Μελανίωνος ἐρασμένου Φύγον εὐνῆν.*

Atque ita Tzetzes quoque Chylid. XII. 453. & Scho-

- Obsequio tranantur aquae: nec vincere possis
Flumina; si contra, quam rapit unda, nates.
Obsequium tigresque domat Numidasque leones.
Rulitica paullatim tauris aratra subit.
- 185 Quid fuit asperius Nonacrinâ Atalantâ?
Succubuit meritis trux tamen illa viri.
Saepe suos casus, nec mitia facta puellae
Ilesse sub arboribus Milaniona ferunt.
- 190 Saepe tulit iusto fallacia retia collo:
Saepe fera torvos cusptide fixit apros.
Sensit & Hylaei contentum faucibus arcum:
Sed tamen hoc arcu notior alter erat.
Non te Maenalias armatum scandere silvas,
Nec iubeo collo retia ferre tuo.
- 195 Pectora nec missis jubeo praebere sagittis.
Artis erunt cauto mollia iussa meae.

Cede

Scholias Apollonii Rhodii: Ἀταλάντη Ἰάσωνος θυγάτηρ, ἐν ἔργῳ Μειλωνίου, ἵστιμα γὰρ ἔσεν ἡ Ἀργεία ἢ Σχανίως, ἐν ἔργῳ Γεωμετρῶν. Ubi Iasione θυγάτηρ scribendum est, & ἐν ἔργῳ Ἰππομένης. quantum apud Johannem Tzetzen Chliad. xli. cap. ccccliii. etiam Hippomedon dicitur. sed locus est mendosus. Repone igitur Ἡπείρου Ἰππομένης, pro Ἰππομένηντι Antiphanes Comicus citatur ἐν Μειλωνίῳ apud Athenaeum l. x. Amorum libro iii. Eleg. ii. & apud Propertium libro i. Eleg. i. quoque Milanionis nomen castigandum est. Apud Palaephatum Melanion est. apud Apollodorum modo Μελανίων, modo Μελανίων. Melanion etiam Servio ad l. vi. Aen. Parthenopaeus Menalippus & Martis sive Melanionis filius. HEINSIUS. vide ad iii. Amor. ii. 19.

189. Fallentia.] Fallacia cum scriptis & prisca editionibus, sic fallax lucerna lib. i. ps. 645. & supr. 143. fallax figura. HEINS.

190. Saepo fera torvos cusptide fixit apros.] Aprosi liber, saepe feras missa cusptide, ut missum fulmen Ep. v. sed quia sequitur, missis sagittis, mallem, saepe feras torva cusptide fixit apros. alii pro missa habent saeva, vel iusta. IDEM.

191. Sensit & Hylaei contentum faucibus arcum.] Ita quidem in Aldinis legitur, sed falso. Hylaei enim legendum; id quod ex Callimacho patet, hymno in Dianam, vers. 211. ubi de Hylaeo & Rheoco centauris (quos Atalanta, eo quod vim inferre sibi tentassent, sagittis confecti) in hunc modum legitur: οὐδὲ μὲν Τηλαίων το ναὶ ἄφρονα Πίνου ἑδάμω οὐδέτεροι ἔχθιστοντας, ἐν αἰδὶ μομῆστοναι Τελείων οὐ γὰρ σφιν λαγῖνας εὐνοπιδοῦσινται Τάων Μαυαλῶν νῦν σφιν ἀκρόεσσα. Intelligimus autem hic, Poëtam illud voluisse significare, in gratiam Ata-

lantae Melanionem sustinuisse ab Hylaeo ultro sauciari. Quod & verius inuere videtur, qui infra sequitur: Corpora nec missis jubeo praebere sagittis, etc. Ubi & illud obiter notandum, in quibusdam Pectora legi, non Corpora. MICHELIS. vid. Ill. Spanhem. ad d. l. Callimachi. contentum arcum Francfortensis habebat. sed nihil moveo. Manil. i. 269.

In cuius candam contentum dirigit arcum.

Noster vi. Met. 286.

Insonis contento nervus ab arcu.

Ita & contenta sagitta Val. Flac. iii. 136. contenta tela Lucan. vii. 563. contentum fumen Noster lib. i. Art. 764. & iv. Fall. 297. vid. Heins. ad xii. Met. 369. BURMANNUS.

192. Notior alter erat.] Junius, certior. Met.

1. 519.

Certa quidem nostra est, nostra tamen una sagitta Certior. Lib. i. Amor. 1. 25.

Ade miserum certas habuit par ille sagittas.

vid. Ep. xix. 116. plura ad Claudianum Conf. Olyb. 187. & Remed. Amor. 112. HEINSIUS. Fortior alter Bernensis & octo alii. sed certior placet. ut saepe alibi.

193. Maenalias silvas.] Et silvas in montibus esse novi, sed an aequè rectè scandere silvas dicitur dubio: duo scripti, Maenalias montes. unus Heinsii, Maenalias rupes. utrumvis praestat. rupes etiam laborem auferent. BURMANNUS.

194. Nec jubeo collo retia ferre tuo.] Tò jubeo cum denuo occurat versu proxime sequenti, hic nequaquam videtur admittendum; nec iuvant tamen libri veteres. Censio nihilominus scribendum esse ex Nafonis sententia:

Subdola nec collo retia ferre tuo.

Hhh 2

U

Cede repugnanti; cedendo victor abibis.

Fac modo, quas partes illa jubebit, agas.

Arguet, arguito; quidquid probat illa, probato:

200 Quod dicet, dicas: quod negat illa, neges.

Riferit, adride: si flebit, flere memento.

Imponat leges vultibus illa tuis.

Seu ludet, numerosque manu jactabit eburnos;

Tu male jactato, tu male jacta dato.

205 Seu jacies talos, victam ne pocna sequatur,

Damnosi facito stent tibi laepe canes:

Sive latrocinii sub imagine calculus ibit;

Fac percat vitreo miles ab hoste tuus.

Ipse

Ut apud Martialem, magnum Nasonis imitorem; lib. 11. 40.

Subdola tenduntur crassis modo retia turdis.

Et Ep. 47.

Subdola famosae, moueo, fuge retia moechae.

Et lib. 11. 58.

Nunc tendis avidis rete subdolum turdis.

Notter ipse *foillacia retia* paullo dixerat ante. HEINS.

195. *Nec missis.*] *Nec Scythibus* duo codices, quod non de nihilo. *nec fixis* Vaticanus unus.

196. *Arts erunt cautas.*] In quibusdam certe, non *cautas*. NAUGER. *Lege, caute, cautis* ac prudentibus, inquit, non difficilis erit ars mea. sic infra 386.

Crimina sunt cautis ista simenda viris. HEINS. *Gertae* Bern. *tantae* unus Heinsii, *causae* quatuor, *gaude* unus.

198. *Fac modo, quas partes illa jubebit, agas.*] *Eas* Regius cum multis aliis non contemendae notae. *Regius* scribendum fortassis, etsi vulgata non displicet:

Fac modo quas partes illa subibit, eas.

Pro subeat. subibit certe in altero Regio legebatur. lib. 111. 355.

Modo cogites, apte.

Quam subeat partem callida, quamque vocet.

HEINSIUS.

199. *Arguit.*] *Arguet* & *dicas* sequenti versu meliores cum prima editione. & mox, *flebit* pro *flevit*. HEINSIUS.

201. *si flebit, flere.*] In Francof. erat, *flevit, deslere* memento, eleganter melercule; subintellecto illo *si*, ut, millies. vid. r. *Amor. iv. 29. deslere* vero plus est quam *flevit*, ut apparet ex usu hujus verbi ad rogam, ubi deslebantur mortui. quo scite respicit; ut nimirum, puella flente aliquem ex suis mortuum amatoei, tamquam ad rogam, vehementius defendendum esse praecipiat. BURMANNUS.

204. *Tu bene jacta dato.*] In nonnullis, *tu male jacta dato*. NAUGERIUS. *Male jacta dato* cum prima editione, quod Salmasio notis in Hylotram

Anguffi, ad Vopifci Proculum, arridebat. De duodecim scriptorum lusu agit. Cicero in Hortensio. (apud Nonium Marcellum in *scribitis*: pro quo scribendum est in *scribita*: *scribita* enim & *scribitula* dicebantur, ut mox videbimus ad 111. Art. 363.) *Itaque tibi concedo, quod in duodecim scriptis solent, ut calculos reducas, si te alicujus dati poenitet.* Quintilianus libro xi. Institut. Orator. cap. 11. HEINSIUS.

205. *Seu jacies talos, victam ne poena sequatur, etc.*] *Poenam* hic exponit Merula pro dolore: ut sit sensus, *Ne victa ludo puella doleat*. Mihi verò magis placet, ut *poenam* accipiamus pro multa, sive pecunia, quam, qui victus est, perolvere necesse habet. Ac de talis & ceteris ludorum generibus, vide quae in secundum librum Tristium ex Polluce & aliis quibusdam annotavimus. Nam quae hic de Venero & Coe, item de Chio & Senione tradit Merula, veterum descriptionibus non omnino respondent. Nam *caniculam*, qua unitatem significabant, alias *chium* vocabant. *Senionem* autem, qui & *εἰς ἴνα* dicebatur, & senarium numerum significabat, *comus* plerique (ut Pollux ait) quidam etiam *χαῖδα*, sive *jactum chium*. *Venus* autem, qua Merula septenarium numerum notari dicit, tum dicebatur, quando nullus talus eodem vultu, quo ceteri, flabat: eratque is jactus luctrofilimus, depositumque totum tollebat. Unde & Martialis dixit, lib. xiv. 14.

Cum steterit vultu nullus tibi talus eodem,

Mumera me dicas magna dedisse tibi.

Reliqua vide loco citato: ubi & de luso latronculorum. & aliis quibusdam, quae nobis viderentur, exposuimus. MICYLLUS. Recte Micyllus. *Poenam* est, ut ex pacto, si hoc vel illud jactat, in medium conferat certos nummos, quos victor universos auferat. ut Augullus apud Suetonium cap. LXXI.

206. *Damnosi canes.*] *Senioni*, qui jactus felicifimus, uno seu canis illi contrarius opponebatur. sic & Perlio *damnosi canicula* de eadem re Satyra

tc.

- Ipse tene distenta suis umbracula virgis:
 210 Ipse face in turbâ, quâ venit illa, locum.
 Nec dubita tereti scamnum producere lecto:
 Et tenero soleam deme, vel adde, pedi.
 Saepe etiam dominae, quamvis horrebis & ipse,
 Argentis manus est calfacienda sinu.
 215 Nec tibi turpe puta (quamvis tibi turpe, placbit)
 Ingenuâ speculum sustinuisse manu.
 Ille, fatigatae perendo monstra novercae,
 Qui meruit coelum, quod prior ipse tulit.
 Inter Ioniae calathum tenuisse puellas
 220 Creditur, & lanas excoluisse rudes.

Paruit

tertia, & dexter senio. Propert. Eleg. VIII. lib. IV.

*Alte quoque per talos Venerem quaerente secundas,
 Semper damnosus subsilire canas.*

Nostr. Tristium secundo:

Quid valent tali, quo possis plurima jactur

Figere, damnosus effugiasque canes.

Unio in talis *uov* sive canis, in testibus *uov* sive asinus. Eulathius ad penultimum Iliados librum. Julius Pollux cap. VIII. libri IX. Iliodorus XIII. cap. 65. Mittebantur autem tali fistillo a ludentibus in pyrgum, ne fraudi locus esset. pyrgum hunc, sic Horatio, Iliodoro, Sidonio Apollinari, Polluci, Suidae, Cedreno dictum, *surriculam* Martialis vocat, *psimum* Pollux, & codices nonnulli scripti apud Horatium; *oream* Persius & Pomponius apud Priscianum. quamquam Scholiastes Persii *oream* de ludo nucum illic interpretatur. per gradus autem in pyrgo tali devolvebantur. constat ex Ausonio & Agathia in epigrammatibus. ipsi tali punctis distincti, ut etiamnum fieri solet, quae puncta *uov*, *uov*, *uov*, *uov*, *uov* Julio Polluce dicuntur. De *seniense*, *canicula*, & *venero* in jacta talorum fati distincte Scholiastes Persii: *senio* & *Canicula* & *Venus* proprio nomine jactus *teserarum* sunt. *verbi gratia*. dum iras fieri conveniunt, is *jactus* senio est, in quo notandum, quod interdum etiam est *senior*. dum vero iras uni, *canicula* *Venus* autem, dum jactus juxta rationem numeri optime connectuntur, quam connexionem unio, id est *canicula* in sine tabulae conscribere solet. HEINSIUS. Vossianus, *damnosus* facio. sic & alibi hoc loquendi modo utitur.

209. *Ipse tene distenta suis umbracula virgis.* In nonnullis:

Ipse tene distenta suis umbracula virgis.

Et fortasse rectus. NAVGERIUS. vulgo quidem legitur, *distenta suis*, ut sit sententia. Tu ipse tuis virgis *distenta*, sive (ut alii) *distenta*, quod est dilatata, sive late expansa, umbracula tene, ac praefer illi: sed nec Merulae lectio displicet, qui *suis* legit, pro *tuis*, ut sit, *suis virgis distenta* sive *dis-*

stenta, idem quod solitis, ac proprie debitis virgis interfecta, aut late extensa umbracula &c. ut *suis virgis distenta* epitheti vicem impleat solum, non etiam possessionem significet. MICVLL. *Distenta suis* meliores. proprio *distentandi* verbo hic usus est. Ita 1. Trist. x. 109. ex MS.

Nunc quoque distenti fridentis aquilone rudentes.

HEINSIUS.

211. *Tereti scamnum producere lecto.* Lipsius lib. III. Centur. Epist. Misc. II. scamnum idem esse, quod sellam sive cathedram putat. sed qua ratione tunc scamnum lecto produceretur? Melius capitur de scamno, quo utebantur lectos altiores consensuri. Varro lib. IV. de L. L. pag. 40. *quia simplici scansiono scandebant in lectum non altum, scabellum, in altius scamnum.* vid. Scheffer de Re Vehicul. lib. II. cap. IV. pag. 66. per *lectum* vero hic non lecticam, sed accubitoriam intelligerem, quia de solea sequitur, quam posuisse accubitorios, notius est, quam ut demonstrari egeat. *supponere lecto* Bernensis & unus Heinsii. *subducere* Vossii & Hafnienfis. BURMANNUS.

213. *Quamvis horrebis ex ipse.* Nonnulli, *algebis*; sed *horrens* pro *algere* rectum est. Juvencalis Sat. I. 93.

— *Horrens tunicam non reddere servo.*

Propertius lib. IV. El. v.

Horrens argenti sequia curta face.

Hinc & horro pro frigore. versus proximo legebat Janus Gebhardus in Antiquis Lectionibus lib. I. cap. 12. *Manus reficienda sine*, cum in Palatino codice *conscientia* invenisset; sed vulgata scriptura non est sollicitanda. sic in Ibide 26. *Calfaci velis basta*, HEINSIUS. *Horrebis* recte. vid. ad II. Amor. xvr. 19. *Calfacienda manu* Francofurtensis. quod rectius puto.

215. *Quamvis sis turpe, placbit.* *Quamvis tibi turpe*, venusti repetitione Sarravianus, & prior vult humanissimi Jacobi Mentelii. HEINSIUS.

217. *Illo saigatae vincendo monstra novercae.* *Præbendo* Regius cum excerptis Scaligeri & *sex* alius

Hhhh 3:

Paruit imperio dominae Tiryntius heros.

I nunc; & dubita ferre, quod ille tulit:

Jussus adesse foro, iussâ maturus horâ

Fac semper venias; nec nisi serus abi.

225 Occurras aliquo tibi dixerit; omnia differ;

Curre; nec inceptum turba moretur iter.

Nocte domum repetens epulis perfuncta redibit:

Tunc quoque pro servo, si vocat illa, veni.

Rure eris, & dicet, Venias, (Amor odit inertes)

230 Si rota defuerit, tu pede carpe viam.

Nec grave te tempus sitiensve Canicula tardet,

Nec via per jacias candida facta nives.

Mili-

aliis praestantioris notae. quod tamen non satisfacit. totidem scripti cum primâ editione, *perdendo*. ut Epist. IV. 170. *Silvaeque perdendas praebat alta ferat*. Impensus tamen placet, quod in codice Argentinenâ offendebam, *perimendo*. atque ita insulens vestigiis optimi Regii jam ante conieceram legendum. duo codices, *promendo*. haec acmulatur lib. IX. Met. 198. ubi Hercules:

— Desessa jubendo est

Sarva Jovis conjuux, ego sum indeseffus agendo.
HEINSIUS. *Perdendo* placet. vid. I. Met. 444. *Perimere* tamen *jaculis ferat* dixit etiam Amm. Marc. XXXI. 10. BURMANNUS.

219. *Inter Ioniacas.*] Scaliger, *Inter Maenias calathum tenuisse puellas*, scribebat. DAN. HEINSIUS. *Ionicas* inter prima editio & potiores scripti. alii, *Inter Ionicas*, vel *Ionias inter*. Comelianus, *Inter Achaeadas*. Scribo, *Inter Maecidas*, vel *Mygdonidas*. quod posterius malo. Lyda enim aut Phrygia Omphale, quae & *Maenias* Notdro dicta lib. II. Fastrorum. Neque me fugiunt quae ad Epistolam IX. 73. hoc de loco notavi, sed accuratius singula perpendenti, tam illic quam hic censeo legendum:

Inter Mygdonidas calathum tenuisse puellas.
Nam *Maenias zona* illic paulo ante praecesserat. HEINSIUS.

222. *Quod ipse tulit.*] Ille meliores HEINSIUS. hoc dultichon aberat a Bernensî uno.

223. *Maturus.*] *Maturior* Bernensis unus; & mox uterque cum septem aliis, *jussus abi*.

225. *Occurras aliquo tibi dixerit.*] Scribe, *alio*. nam de foro jam egerat. Neapolitanus, *aliqui se dixerit*. & apud Apulejum Met. VIII. *Sed nuziquam frustra simorem illum satis inanem perfuncti. sic & officium fungi* Terentius cum Apulejo, &

munera fungi Tacitus dixerunt. *frui nuptias* apud eundem Apulejum Met. VIII. *Charitem non tenuis: nuptias non frueris*. ita optimae membranae. *Functus maritalia jura* apud Paulinum quarto Natali Felicis. In Epistolis Symmachi passim, *fungi debitum*, *fungi iudicium*, *fungi advarsa*, *officium*, *operam*, *vicem alicuius*. HEINSIUS.

228. *Pro servo.*] Nimirum, qui facem sustineat, quem *adversitorem* dixisse veteres docet Donatus ad Ter. Adolph. I. 1. *vecat* etiam recte notavit Douza proprium esse verbum, ut Ep. XX. *Ignoras tua jura*, voca. vid. ad Epist. III. 73. 100. BURMANNUS.

231. *Nec grave te tempus.*] *Frigus* explicat Merula: Atqui de hieme in pentametro agit. intellige ergo tempus ex aestate in autumnum praecipis, quod ventis & pluvis crebrum, & morborum secundum: Horat. III. Od. 23.

Nec pessilentem sentiet Africam
Fecunda visis, nec sterilem seges
Rubiginem, aut dulces alumnus
Pomisero grave tempus auno.

Idem II. Sat. VI. 19.

Autumnusque gravis, Libitinae quaestus acerbas. Sol etiam & aestus passim graves dicuntur, quia calore suo nocent ut idem Horat. II. Od. 5. & II. Sat. IV. 23. & Virgil. II. Georg. 377. *Gravis aestas*, ubi alii codices, *aestus*. *triste tempus* Crispinus, obscurus interpres, reddidit. Legendum vero cum Vossiano, *suiseroc canicula*. BURMANNUS.

232. *Per jacias.*] *Per alias unus: perque alias duo, per latas Bernens. per longas duo*. vid. ad I. Amor. VII. 58.

233. *Militiae species.*] Vide elegiam lib. I. IX. Amor. quae incipit, *Militat omnis amans*. GIOFANUS.

234. *Signa tuenda.*] Jureti codex cum multis aliis, *signa ferenda*. nil mutò. lib. III. 528.

Hinc equites, illi signa tuenda dedit.
Tenenda Patavin. arma ferenda. duo. HEINSIUS.

235. *Saevisque dolori.*] Janus Gebb lib. I. Ant. Lect. II. hic suum *saevique* importune inculcat. labores

- Militiae species amor est: discedite segnes.
 Non sunt haec timidis signa tuenda viris.
 235 Nox, & hiems, longaeque viae, saevique dolores
 Mollibus his castris, & labor omnis ineft.
 Saepe ferēs imbrem coelesti nube solutum;
 Frigidus, & nudā saepe jacebis humo.
 Cynthus Admeti vacca pavisse Pheraeas
 240 Fertur, & in parvā delituisse casā.
 Quod Phoebum decuit, quem non decet? exsue fastus,
 Curam mansuri quisquis amoris habes.
 Si tibi per tutum planumque negabitur ire,
 Atque erit adpositā janua fulta serā;

At

labores multi editi, & Bernensis unus, & tres alii & seq. versu, dolor, caleres Junianus.

236. *Mollibus hic castris.*] In castris quinque libri. Neapolitanus, & Forte, haec. HEINSIUS.
 237. *Imbrem coelesti nube solutum.*] Sic coelestem aquam Horatius lib. III. Od. 10. dixit & Noster inf. 352. *Imbres folates* quatuor libri. *imbrem fluentem* unus.

238. *Frigidus in nudā saepe jacebis humo.*] Et nuda meliores. manebis etiam excerpta Jureti. ut apud Horatium, lib. I. Od. I. *manet sub Jove frigido venater.* Suetonius in Octavio. 78. *Maturinā vigiliā offēdebatur, ac si vel officii vel sacri causā maturius evigilandum esset, ne id centra commoda faceret, in proximo cuiuscumque domesticorum coenaculo mansit.* Hinc emanforēs; Glorific Stephanī, Emanfor, Παννυχισμός. Emanet, διαμένει, παννυχίαι. HEINSIUS. vid. Gronov. ad Senec. III. de Benef. 16. Sed hic nihil muta. vid. ad Epist. XIV. 100.

239. *Pavisse per aestus.*] In quibusdam, per herbas, in aliis, Pheraeas: recte omnia. NAUGERIUS. Apollo armenta Admeti pavit, non Alceftis gratia, ut hic Merula sentit, sed ipsius Admeti, quem tum juvenem etiam existentem amabat: ut Callimachus hymno in Apoll. tradit, cujus versus sunt:

Φάσεν καὶ Νόριον κικλήσκον ἐξ ἑταίριον
 Ἐξείν' ἐν Ἀμφίτρου ζευγητάδας ἕρπετον ἰκπύου
 Ηΐδεν ἕν' ἤμωι κικλήσκου Ἀδμήτιου. MICHEL.

Scaliger emendabat, *Cynthis Admeti vacca pavisse Pherai Fertur, & in parva, &c.* DAN. HEINS. vide quae notavi in Epistola Oenones. CIOFANUS. Scripti multi, *per herbas.* Sed aut *Pherai* legendum cum Regio, Jureti, Scaligeri ac Puteani excerptis, & Lincolnienfi codice, aut *Pheraeas* cum uno Vaticano & Patavino, ac primā editione. Vide quae de hoc loco jam à nobis notata sunt ad Epist. v. vs. 157. HEINSIUS. In Moreti libro erat, *vacca servasse Pheraeas.* eleganter, cujus glossa est *pavisse.* I. Art. 28.

Servantē pecudes vallibus, Aescra, suis.

II. Met. 690.

Nobilissimum greges custos servabat equorum.
 Ita & observare greges dixit lib. I. Met. 513. in parvam autem casam dicit imitatione Tibulli lib. II. Eleg. 11. 18. BURMANNUS.

243. *Si tibi per tutum placitumque negabitur ire.*] *Placidumque* scripti perique. Sed dia est quod *planumque* vidi corrigendum. quod unus ex Vaticanis postmodum confirmavit. *plana* praecipitiis & arduis & praeruptis opponitur. Seneca Phoenissis: ita enim optimus Mediceus inscribit Tragoediam, quae Thebaidis nomine perperam circumfertur. vs. 63.

*In plana tendis t' vado. praerupta appetit
 Non obsto; sed praecedo.*

Sic apud Lactantium de Falsa Religione libro primo: *Qui cum habeant iter rectum, dardius sequuntur anfractus, planum deserunt, ut per praecipitium labantur.* Ipse Ovidius Fast. III. 836.

Hic ubi non plana est, sed prope plana via est.

Mart. XII. Epist. XIV.

Nec sunt saxa lices, fallere plana solent.

Stat. lib. III. Theb. 115.

Effusi per plana, per ardua, passim.

Ubi MSS. variant. *pro ardua, avia* Anglican. & unus Behotii & Tilobrigae: alii duo, *invis.* redenda & haec vox Silio lib. III. 532. ex MSS.

Tanta sermidine plana

Exterrent reperta oculis.

Vulgo *plena.* HEINS. lib. III. Trist. IV. 17. *Qui cadit in plano.* Phaedr. II. fab. 4. *Ut nostram in plano facile progeniem opprimat.* sic apud Flor. II. III. *in plana deduxit.* & in *plana descendere* IV. 12. & ita capiendi locutio illa de *plano* jus dicere. similis varietas lib. X. Met. 85.

Collis erat, collemaque super planissima campi

Area.

Ubi *placidissima* Vossianus. BURM.

244. *Oppositā janua fulta serā.*] *Oppositā* alter Regius diximus Amor. III. El. XIV. HEINSIUS. *Firma* etiam Bernensis unus & Regius.

245. *Aster-*

- 245 At tu per praeceps tectis delabere aperto:
 Det quoque furtivas alta fenestra vias.
 Laeta erit, ut causam tibi se sciet esse pericli.
 Hoc dominae certi pignus amoris erit.
 Saepe tua poteras, Leandre, carere puella;
 250 Tranabas, animum nosset ut illa tuum.
 Nec pudor ancillas, ut quaeque erit ordine prima,
 Nec tibi sit servos demeruisse pudor.
 Nomine quemque suo (nulla est jactura) saluta:
 Jure tuis humiles, ambitiose, manus.
 255 Sed tamen & servo (levis est impenſa) roganti
 Porridge fortunae munera parva tuae.

Por-

245. *Aperto.*] *Ab alto* unus Regius.247. *Se fecit.*] *Se fecit* Bernonia. *ſentias* Palaſt.*ſentias* Bernonia & tria alia. & *caſam* tibi *ſentias* unus Heula.248. *Amoris erit.*] *Amoris* habet Palaſt.250. *Noſſet.*] *ſeruas* Voſſii & duo alii.251. *Servos demeruisse pudor.*] *Emoruisse* codex Meaſt. & unus Vaticanus. Vide Notas ad Epist. vi. ſ. 138. Heulaſius.253. *Nemine quemque suo.*] Haec illustravit Ampl. Cuper. iv. Olderv. 8.254. *Junge tuas humiles ambitiose manus.*] Imo *tuis* cum optimis Regio. quo alludunt Politiani excerpta & unus Palaſtius, in quibus *ſuis*. Hains. bi. Tanaq. Faber conſuluit codices ſcriptos, non ita paratiſogedatus eſſet lib. 2. Ep. 119. & legendum contenditſet:*Jungere non dubites ambitiose manus.*

Hoc eſt excaſificare Auctores, non emendare, cum in Regii codice lectione omnia ſint planiſſima. Junge manus humiles, id eſt ſervorum & ancillarum, tuis manibus. Stat. 1. Silv. iv. 47.

Quaevaque manus humiles, et verba precantum.

BURMANNUS.

256. *Fortunae munera parva tuae.*] Malim, *parva*, nam *parva* mox ſequitur, ſic apud Martialem lib. v. Epigr. ult. pro *munera parva* puto reponendum *parca*, quia *minora* ſequitur, ne his idem dicat. Heulaſius Ita & Martialis lib. x. Ep. 41.*Conſtatna ſuit Megaleſis purpura centum
 Aſſibus, ut minimum munera parca daret.*

Ked Fall. 11. 531.

Parvaeque in exſtatlas munera ſeris pyras.

Et Tibull. 111. l. 14.

Et accipias munera parva rogas.

Et iv. l. 7.

*Nec minora parva**Reſpiciat.*Iuſta mox *maius* opponuntur 275. vid. ad 11. Airog. xv. 17. BURMANNUS.257. *Porridge et ancillas, qua poenas luce pepudiſt*

Luſa maritali Gallica veſte manus.] Hoc eſt: Feſto ancillarum, quod peragebatur nonis Julii, quae & Caprounae dicebantur. Cujus nominis rationem, & cur idem dies ancillarum feſto dicatur eſſet, tradiſere Macrobi. 1. Saturnal. cap. 11. item Plutarchus in Camillo & Romulo, cujus verba hic à Merula in commentariis citantur. Illud tamen notandum, Ovidium *Gallicam manum*, hoc eſt Gallorum exercitum hic vocare, quos Plutarchus & Macrobius Latinos, & ſiminos Romanorum appellat: uterque enim poſt Gallos proſtigatos, ſinitimos, ſive Latinos populos, ducit Livio Poſthumo, Fidenatium dictatore, contra Romanos infurrexiſſe, eorum virgines ſibi uxores dari petiſſe; & quae reliqua traduntur, conſecuta eſſe ſcribit. Sed videtur Ovid. alios autores ſecutus. & perſumque in rebus vetuſtioribus diverſi auctores diverſa tradunt. MICILLUS. Plurimum totus in hoc loco ſeſe, nec expedit vir ſummus Iſaacus Caſaubonus Epistoſa lxxxviii. ad Molaeos fratres, dum corrigiſt:

Tunſa maritali Gallica veſte manus.

Sic ut *Gallica* nomen ſit ancillae, quam flagellariſt amicae tuae maritus, pro *Tunſa* etiam *Caſa* reponi poſſe arbitrat. plura vide apud ipſum. Sed primus, quod ſciam, Janus Parrhaſius ad Claudiani Raptum Proſperinae, mentem Naſonis perſepxit. ejus verba adſcribam, cum liber ille diſſiculter inveniat venalis. igitur poſtquam monuit, *qua luce*, non *quae*, quod tamen membranibus omnibus pertinaciter inhaeret, corrigi debere, haec addit: *Ariſtides Mileſius de rebus Italicis libro primo*, ſic ait: *Gallorum dux Aſteponorus; cum Romanoſ longa ſeſſos obſidione videret, poſtulavit, ut ſi ſalvos ſe vellet, matres familiaſ & Virgines ad ſuprum dederent. Suavus Retanus ancillae conſilio ad hoſtes habitus dominarum ſubmiſiſt ancillas, datoque ab eis ſigno, eruptione facta Romani ſomno marceque depoſiſtos Gallos omnes obrucant. parva victoria Ancillariorum diem ſolemum perpetuo ſanxerunt. Hiſtoriam repetiſt Plutarchus, Polyannique Macedo Stratage-*
matica

- Porrige & ancillae, quâ poenas luce pendit
Lula maritali Gallica veste manus.
Fac plebem (mihi crede) tuam: sit semper in illâ
260 Janitor, & thalami qui jacet ante fores.
Nec dominam jubeo pretioso munere dones:
Parva, sed è parvis callidus apta dato.
Dum bene dives ager, dum rami pondere nutant;
Adferat in calatho rustica dona puer.
265 Rure suburbano poteris tibi dicere missâ;
Illa vel in Sacrà sint licet emta Viâ.
Adferat aut uvas, aut quas Amaryllis amabat;
At nunc castaneas non amat illa nuces.

Quin

matem ollavo. Macrobius alios secutus auctores ab Aristide paulle deflexit. Ovidius amanti præcipit, ut Nonis caprotinis, quo die Galli caesi sunt, aliquid ancillae largiatur, ut alacris operam navans iter afficiat ad dominam. Haec Parrhasius. Petrus Bem- bus, elegantissimi vir ingenii, dialogo illo, quem de Virgilio Calice & Terentii fabulis ad Herculeum Strozam conscripsit, his simillima omnia sub nomine Pomponii Laeti ad illustrationem & calligationem Nafoniani hujus loci profert in medium. Sed dissentit in narratione hujus Historiae ab Aristide Macrobius, qui rem totam opere profectu est Saturnalium primo cap. xi. ex quo in Nonas Julias incidisse hoc festum cognoscimus. Adde Aufonii locum de Feris Romanis:

*Festa Caprotinis memorabo celebra nonis,
Quam sola matronis dempta tegeti famules.*

Varro libro v. de l. l. Nonas caprotinas, quod eo die in Latio Jnoni Caprotinae mulieres sacrificant, & sub caprifico faciunt, & caprifico adhibent virgam. Plutarchus *viuac xâparriva*: hunc diem passim appellat, & a capreae palude, ad quam Romulus occubuit, denominatas esse contendit. HEINSIUS. Hunc locum illustrare etiam conatus est Ferrar. lib. 1. de R. Vell. 25.

259. *Fac plebem.*] Imitatione Terentii; qui Adelph. v. vi. 10. *Paullatim plebem primulum facio meam.* hoc est, mihi faventem. BERGMAN.

260. *Qui jacet*] Quae Argentinenfis. ut forte ancillam, vel anum, quae dominae cubiculum servat, posset intelligi; ut Epist. xxi. 19. & de quibus Almelov. in Conjectaneis multa collegit.

261. *Munero dones.*] *Munero donare* & Virgilius quidem dixit, & alii etiam *dono donare*, de quibus vide ad Vellej. ii. 114. Sed hic Mentelianus veniit, quod pretioso muneri convenientius. non vult enim talia munera amicae esse danda, unde ejus fortunae incrementa possint sumere, & illa ditescere, sed tantum parva & apta, & voluntatem tellantia. vid. ad Ep. xi. 99. haec

vox ditans etiam corrupta videtur apud Statium. lib. 19. Theb. 424.

Et dubiis Malea vitata carinis.

Ubi legendum, *ditata*, indictum facit Lutatius ad Lib. viii. 365. ubi hic versus mendose citatur, & *dubiis male ditata carinis.* pro *Malea*: credebatur enim librarium ultimam in *Malea* non posse produci; sed ita *Phaedra*, *Helena*, *Hypermetra* & similia apud Nostrum & alios ultimam habent longam. Heinsius conjecterat, *Malea vitata carinis.* posset & legi, *ditata Malea carinis.* Ut Noster 11. Amor. xvi. 24.

Nec timesam vestras, curva Malea, sinns.

Ditata autem cur dicitur ex Floro lib. xii. cap. 6. possumus discere, qui *aurum sinum* dictum a praedonibus dicit, propter praedas, quas ibi agebant; quamquam rectius a naufragis, quibus opes immentae abfunderent, hic repetatur; ita enim egegie Horatius lib. xii. Od. 29.

Votis pacifois,

Ne Cyprius, Tyriaeque merces

Adant avaro divitiis mari. BURM.

266. *illa vel in Sacrà.*] *illa tibi in Sacrà* quidam. HEINSIUS. In via illa venalia, inter alia edulia, poma & fruges. Priapej. car. 20.

E Sacra nulli dixeris esse visa.

Ubi Scaliger hunc Ovidii locum citat. Varro lib. 1. de R. Rust. 2. *Hnjusse pomaria summa Sacra Via, ubi poma venient, contra auream imaginem vid. & lib. 1. Amor. viii. 100. BURMANNUS.*

268. *At nunc castaneas nunc amat illa nuces.*] Scribe, *non amat* cur Regio, Scaligeri excerptis, & uno Patavino. nisi malis, *haud amat.* Nam Hafnienfis, *aut amat.* Argute avaritiam notat in puellis sui saeculi. Atque ita legendum videri Janus quoque Vilitius noster per literas me monuit, neque aliter nobilissimus Douza in suo codice conjectarat. Respicit autem illa Virgil. Eclog. 11. 52.

Castaneasque nuces, mea quas Amaryllis amabat.

Quo alludunt etiam Catalecta Petroniana:

Iiii

Nolo

- Quin etiam turdoque licet, missaque columbâ,
 270 Te memorem dominae testificere tuae.
 Turpiter his emitur spes mortis, & orba senectus.
 Ah pereant, per quos munera crimen habent!
 Quid tibi praecipiam teneros quoque mittere versus?
 Hei mihi! non multum carmen honoris habet.
 275 Carmina laudantur: sed munera magna petuntur.
 Dummodo sit dives, barbarus ipse placet.
 Aurea nunc verè sunt secula. plurimus auro
 Venit honos: auro conciliatur amor.
 Ipse licet Musis venias comitatus, Homere;
 280 Si nihil adtuleris, ibis, Homere, foras.
 Sunt tamen & doctae, rarissima turba, puellae:
 Altera non doctae turba, sed esse volunt.
 Utraque laudentur per carmina: carmina lector
 Commendet dulci qualiacumque sono.

His-

*Nolo nucei, Amarylli, tuas, nec cerea pruna.
 Rusticus haec Corydon munera magna putet.*
 Sic & Noster de Callanis lib. III. 183.
*Nec glandes, Amarylli, tuas, nec amygdala de-
 sunt.*

In Copâ:

Castaneaeque nucei, & saepe rubentia mala.

Calpurnius Ecloga II.

Mille residens dabimus tibi cortice Chias;

Castaneaeque nucei.

Serenus Sammonicus cap. xxx.

Prædatis ex pueris, quos dentis erige fatigas,

Castaneas coxisse nucei.

Macrob. II. Saturn. cap. 14. *Nux castanea, de qua Virgilius. Castaneaeque nucei: vocatur & Heracleotica; nam vir doctus Oppianus, in libro quem fecit de silvestribus arboribus sic ait: Heracleotica haec nux, quam quidam castaneam vocant. HEINSIUS. Non amat etiam Douza. aut amat Bernens.*

269. *Turdoque.*] *Turdoque* est in aliis, unde suspicabar scriptum a Poeta, *Nardoque* ad exemplum Tibulli. III. VI. 63.

Jam pridem Tyrio madefactis tempora nardo etc.

Nunc potius est ut *turdorum* coronam significari persuadeam mihi auctoritate Martialis potissimum & Horatii, qui lib. II. Sat. 5.

Turdus sive aliquid primum dabitur tibi. DOUZA.

269. *Missaque corona.*] De corona turdorum capi posse Heinsius conjecerat, ut Mart. XIII. 51.

Ubi lemma, *turdorum corona:*

Taxta rosis fortasse tibi, vel divite nardo;

At mihi de turdis facta corona placet.

Et III. Epig. 47.

Illic coronam pinguibus gravem turdis.

Sed quia hic de parvis & rusticis muneribus agit.

praetuli, quod in septem scriptis extat, *missaque columba:* hoc enim apertissimum Veneris amoribus munus: ut notavimus ad Petronii cap. LXXXV. quibus adde Theocr. Idyl. v. *Ὅμηρ' ἢ τῶν Φάειρος ἰδύων.* & quae ibi Meursius. Alia Poëtarum Graecorum loca habet Athenaeus lib. XIV. cap. XIX. Ius & Nemesianus Eclog. II. inter munera, quae Donaciae dat Alcon:

*Præterea tenerum leporem, geminasque palumbes,
 Nuper quae potui silvarum praemia missi.*

Et Calpurn. Ecl. III.

*His tamen, his, inquam, manibus tibi saepe
 palumbes,*

*Saepe etiam leporem, decepta matre paventem
 Missimus in gremium.*

Et columbam intelligere puto Propertium III. XI.

32. Ubi munera similia amantium recenset:

Aut variam plumae vesiculeris avem.

Percipem alii interpretantur. sed *variae columbae* etiam Nostro Epist. XV. 37. BURMANNUS.

271. *Emitur spes.*] Terentianum, ex Adelph.

II. 21. *spem praio nen amo. Ita spes emitto apud*

JCos. I. VIII. §. 1. ff. de contr. Empt. erba vero senectus respicit captatores haereditatum, qui orbos praecipue colebant: de quibus egregie multa Petronius cap. CXVI. & seqq. BURMANNUS.

272. *Per quos.*] *Quorum munera* Commel. & Sarrauii.

282. *Alteri non doctas, sed tamen esse volunt.*]

Hæc est vet. lib. lectio, quam veriozem esse puto. CIOFANUS. Scripti potiores cum primâ editione:

Alteri non doctas turba, sed esse volunt. HEINSIUS.

Cetera non doctas Junian. sed *altera recte:* saepe enim semel tantum poni vidimus ad Vellej. II. 54. & 114. BURMANNUS.

283. *Ura-*

- 285 His ergo, aut illis, vigilatum carmen in ipfas,
 Fortitan exigui muneris instar erit.
 At, quod eris per te facturus; & utile credis,
 Id tua te facito semper amica roget.
 Libertas alicui fuerit promissa tuorum;
- 290 Hanc tamen à dominâ fac petat ille tuâ.
 Si poenam servo, si vincula faeva remittis,
 Quod facturus eras, debeat illa tibi.
 Utilitas tua fit: titulus donetur amicae.
 Perde nihil: partes illa potentis agat.
- 295 Sed te, cuicumque est retinendae cura puellae;
 Attonitum formâ fac putet esse suâ.
 Sive erit in Tyriis; Tyrios laudabis amictus:
 Sive erit in Cois, Coâ decere puta.
 Aurata est, ipso tibi sit pretiosior auro:
- 300 Gausapa si fumit; gausapa fumta proba.

Addite-

283. *Utraque laudetur.*] *Laudentur* Neapolitanus cum uno Vaticano. concinisturbarum subintellige. Adi Notas Fall. lib. 1. §s. 696. HEINSIUS. Sallustius Catilin. 49. *Utraque cum illo graves inimicitias exercebant.* ubi vide Rivium. alia de constructione vocis *utroque*, vide ad lib. 111. Amor. 1.61. & cum verbo plurali, & adjectivis duobus, uno singulari, altero plurali, infra vers 580.

Implicitis laqueis nudus uterque jacens. BURM.

285. *His ergo atque illis.*] *Aut illis* libri meliores. HEINSIUS.

286. *Exigui muneris instar erit.*] *Habet tres* scripti. Vide quae noto ad Epist. xvi. §s. 360. HEINS.

287. *At quod eris per te facturus.*] *Eras* malim. ut mox:

Quod facturus eras, debeat illa tibi.

HEINSIUS.

291. *Poenam servo.*] *Poenam* notuo Sarraz.

294. *Partes illa potentis agat.*] *Potentis* agat scribendum cum potioribus scriptis jam monuimus Notis ad Amor. l. 11. El. 11. §s. 30. HEINSIUS. Non potuit haec intelligere Gallicianum illud Crispini cacumen, qui *potentis*, divitibus explicat, cujus est dare, non accipere. Quis pavillo literator non intelligat mentem Poetae esse hanc; ita haec scena agatur, ut illa videatur omnia a te posse impetrare, etiam quae tu aegre concederes, nisi deprecaretur pro servo & alius amica; ita illa potens sit apud te specie, cum etiam sine ejus precibus per te hoc facturus fuisses. sic 111. Met. 292. *Laeta malo nimiumque potens ita potentis amici*, qui apud reges & principes omnia quae petunt obtinent: Suet. Aug. 56. Horat. 11. Od. 18. vid. ad Quinct. v. Institut. 12. sed quid in re protrita verba perdo? BURMANNUS.

295. *Sed tu cuicumque est.*] In quibusdam, *sed tu*. NAUGERIUS.

298. *Sive eris in Cois, Coâ decere puta.*] Fortassis rectius legatur: *Sive eris in Cois, Coa decem puta, &c.* Propterea quod in Coa insula, bombycinorum, de quibus hic intelligit Poeta, usus primo inventus fuit à Pamphila quadam Latoi filia, ut Plinius auctor est lib. 11. cap. 22. Sed quia usus obtinuit, ut ubique ferè *Coa vestis* pro bombycina accipiatur, & in Coa insula eadem bombycina fiebat, ut idem Plinius eodem libro docet, cap. 23. eam ob rem neque nos lectionem hanc impugnare volumus. Ceterum diversae insulae sunt, *Coa*, quae & *Coa* dicitur, & *Cois*, testibus Strabone & Plinio. Nam Strabo *Coam* inter Europaeas recenset, vicinam Helenaë, quae è regione Attici, sive Euboici littoris sita est, lib. 10. *Coen* autem inter Asiaticas ponit, è regione Carici littoris sitam, lib. 14. Eodem modo & Plinius seorsum lib. 4. cap. 12. De Coa inquit: *Deim Cois, quam nostri quidam Coam dixerat, Graecicy Hydram, avulsa Euboeas, quingentis longa stadiis suis quondam: mox quatuor fore partibus, quae ad Boeotiam vergebant, eodem mari devoratis, oppida habet reliqua Julida, Carthiam. Interidere Ceresus, Poessa.* Ex hac profectam deliciosem foeminis veitem, auctor est Varro. De Co autem idem lib. 5. cap. 31. *Nobilissima vero*, inquit, *in eo sinu* (Cariae intellige) *Cois, ab Halicarnasso* xlv. mil. pass. distans, circensium centum (ut plures existimant) *Meropeis* appellata: *Cois, ut Strabonius: Meropeis, ut Dionysius, deim Nymphodaea, &c.* De hac & Stephanus meminit his verbis, *Κῆς πόλις καὶ ἄστυς, ἡ Μέροπις ἑκατόν τε ἀπὸ γηγενῶς μέροπος. Κῆς δὲ ἀπὸ Κῆρ τῆς Μέροπος ἰσχυατῆρος. ἑκατόν τε δὲ*

iiii 2

κα)

Adfiterit tunicata; Moves incendia; clama:

Sed timida, caveat frigora, voce roga.

Compositum discrimen erit; discrimina lauda:

Torferit igne comam; torte capille place.

305 Brachia faltantis, vocem mirare canentis:

Et, quod deserit, verba querentis habe.

Ipsos concubitus, ipsum venerere licebit,

Quod iuvat; & querula gaudia voce notes.

Ut fuerit torva violentior illa Medusa;

310 Fiet amatori lenis & aequa suo.

Tan-

mi) *Kajia*, &c. Haec Merulae causa addenda fuerunt, qui *Ceum* & *Cen*, usam eandem insulam facit. Vide commentaria. MICHAELUS. De *Cois vestibus* abunde te docere poterit eruditissimae Broukhufii in Propert. lib. 1. Eleg. 111. 2. notae, & quos ibi adducit auctores.

300. *Gaufapa si sumis.* De hoc nomine Carisus lib. 1: & post eum Priscianus lib. VI. CIOFANUS. vid. ad Petron. cap. XXVIII. nec praeterendum in *Aprosi* & *Palatin*. legi, *gaufape*, de quo vid. ad eundem Petron. cap. XII. sed veteres Grammatici, a Ciofano laudati, *Gaufapa* hic exhibent. BURMANNUS.

300. *Sumis.* Sumit membranae castigatores. aliter tamen Solipater & Priscianus, qui hunc verbum citant. HEINSIUS.

301. *Moves incendia.* Me incendia, quia rara velle & magnam partem nuda conspicies. quae notanda fuere propter Crispinum, qui solita sibi solertia interpretatur, *voni mourez de chaud*, quae hausit ex eisdem notae commentatore Merula, qui obfcurus reddit, *dic. tunicam illam consilium calere*. sed Epist. XVI. 121. *refere incendia secum* & seq. Epist. XX. 119. *Serventur vultus ad nostra incendia nati*. Remed. 117. *Aus nova, si possi, sedare incendia possi*. & ita passim *flamma*, *ignis*, *ardores* & similia. ut vero hic *moves incendia*, ita 11. Am. XVI. 12. *Quae moves ardores*. BURMANNUS.

303. *Compositum discrimen.* In Hafnienfi & Francofurtensi, *cum positum discrimen erit*. quod praefare puto. *componere* enim certum ornatum notat, cum crines in cincintios & gradus sunt flexi, sed de illo hic nondum agitur, sed in sequenti pentametro. neque *discrimen* aliud notare videtur, quam capillum pectine extricatum & discriminatum, & divisum in duas vel plures partes. Nam errare puto Servium ad Virg. XI. Aeneid. 144. *qui discrimen capitis muliebris dixit eo censet, quod capilli auro discernat*. Salmastius vero in Exerc. Plin. pag. 535. in eo aberrare videtur, quod cum in duas tantum partes coma per medium caput fascia dividitur, tunc *discrimen* dici putet; cum & *multifidum discrimen*. Claud. in Epithal. Honorii 102. agnoscatur.

Haec morsu numerosi densis oburno

Multifidum discrimen arat.

Qui locus egregie docet tantum de pectinatione intelligendum esse *discrimen*, nullo alio ornatu adhibito, quod & locus Columellae a Salmastio laudatus ex libro X. docet:

Veram ubi jam pure discrimine pectina tellus,

Deposito squalore nixens sua femina possit.

Ei ex quo etiam discernimus, quae sint *capitis discrimina pari* apud Nasonem lib. 111. Art. 137. quae nihil aliud, nisi capitis simpliciter pectine tantum purgati, & discriminati, sine auro aut alio ornamento. Propert. lib. 111. Eleg. XIII. 9.

Sive vagi crines puris in frontibus errant.

Ita & *purus ager* lib. 111. Fast. 582. sine arboribus. ubi vid. Heinsium. neque tamen ago ad comam illam, jam enodatam pectine, ponendam & discriminandam, adhibitam etiam acum discriminatorem: de qua late ibidem Salmastius, & hac divisam plerunque comam in duas partes a fronte versus verticem, quod *medium discrimen* Virgilius in Ceiri vs. 499. vocat:

Tunc qua se medium capitis discrimen agebat,

Purpuream cunctis apex in vertice erisiam.

Discerniculum capillis vocat Nonius, & interpretatur, *acum, quae capillos mulierum ante frontem dividit*, ubi forte melius, a *fronte*, ut Tertul. de Veland. Virg. 12. *Crinibus a fronte divisis*. & ita in antiquis Glossis, *discrimen διακρίσεως*, *διακρίσεως* vertitur. eleganter vero Apulejus in Apologia rem ante oculos ponit: *Capillus ipse horreare implexus atque impediatus, profusus inenodabilis, distincta incuria non modo comendi, sed saltem expediendi est discernimandi*. Ubi vides *expediendum* capillum opponi implexo & inenodabili, *discriminatum* vero distingui a *comato*, & simpliciter pexum esse intelligendum. hic ergo *ponere discrimina*, est pexum dividere. *ponere discrimina* alio sensu & in alia re dicitur Stratus lib. 11. Silv. VI. 1.

Saeve nimis lacrimis quisquis discrimina penis.

Lugendique modos.

Sed hic *ponere* maxime propria significatione de capillorum cura, qui in varios positus fingebatur, agitur.

Tantum, ne patcas verbis simulator in illis,

Effice: nec vultu destrue dicta tuo.

Si latet ars, prodest; adfert deprensâ pudorem:

Atque adimit merito tempus in omne fidem.

315 Saepe sub autumnô (cum formosissimus annus,

Plenaque purpureo subrubet uva mero;

Cum modo frigoribus premimur, modo solvimur aestu)

Aëre non certo corpora languor habet.

Illâ quidem valeat: sed, si male firma cubarit,

320 Et vitium coeli senserit aegra sui;

Tunc

mitur. unde & *postius* libro III. Art. 150. ubi vid. Heinſii notas. BURMANNUS.

304. *Torto capillo places.*] *Place* Regius & trices alii cum prima editione. HEINSIUS.

305. *Venerere.*] *Asirere* Junii: Vossii & unus Bernensis.

306. *Est cum deserit.*] *Et quod deserit* Regius alique duo. HEINSIUS.

308. *Et quædam gaudia voce notes.*] *De quædam voce* jam præcesserat, cum dixit: *verba querentis habe*. scripti, & *quædam gaudia voce notes*, vel, & *quædam gaudia vocis habe*. Nisi quod Regius & quatuor alii cum Jureti ac Scaligeri excerptis, *quædam gaudia noctis habe*, neque aliter prima editio. præterea unus meus chartaceus, & *quas dat gaudia vocis habe*. Locus haud dubie corruptus, nihil tamen nunc succurrit, quod convenientius sit, quam si refingas, *atque datâ gaudia nocte probes*. *Dare noctem* in se veneræ usitatum. Noctes Remed. Amor. 305.

Inſitor heu noctes, quas mihi non dat, habet.

Et 519.

Est data nox; dubita nocte venire datâ.

& mox appositè 728.

Hic mihi lascivâ gaudia nocte dedis.

Gaudia noctis, Ep. XVIII. 107.

Non magis illius numerari gaudia noctis;

Helleſpontiaci quam maris alta potest.

Atque ita passim *gaudia* pro coitu aut concubitu ponit. HEINSIUS. Forte legendum:

Et quæ dat gaudia, voce proba.

Ita gaudia, quæ tibi dat, te jurare, proba blandâ & amatoria voce; ne sileas inter coitum, sed ut ipse postea puellis præcipit, lib. III. Art. 755.

Nec blandæ voces iunctandaque murmura cessent.

Et III. Am. XIV. 25.

Illic nec voces, nec verba juvenantia cessent.

Nisi hic malles, & *quæ dat gaudia nocte, proba*, quæ gaudia nocte sive in ipso coitu dat, proba tibi esse iunctanda. vel, quia nondum de ipso concubitu agit, sed adhuc modo præcipit, quæ in sermone quotidiano sunt verba faciendâ, quæ capere singulâ numero hoc sensu, proba, & laudâ illam puellam, quæ non est tetrica, sed quæ

dat nocte gaudia Amatori suo: severas vero & morosas culpa. Quò sensu & legi possent, *quas dant*, quod magis accedit ad *quædam*, ut est in MSS. *probare* vero & *notare* sæpe confusa. vid. Ep. XX. 20. III. Pont. VIII. 16. possent etiam, quia *habe* est in plurimis codicibus, sicut, *quæ dant gaudia noctis, ama*. Nam *amare* pro laudare, approbare eleganter poni docuit summus Gronov. ad Senec. Thyest. 82. hæc vero verba *amare* & *habere* permutantur, III. Amor. XII. 6. XX. Epist. 228. IV. Trist. IV. 21. & passim. sed forte laborat adhuc locus hic. BURMANNUS.

309. *Si fuerit turva violentior ipsa Medusa.*] *Ur fuerit* Regius cum excerptis Scaligeri & quatuor aliis. Ad. Notas Pont. I. El. VII. 85. meliores etiam *violentior illa*. HEINSIUS. *Violentior illa Crenusa* unus Heinſii, *traculentior* Palatini. *crudelior* Junianus.

310. *Lenis & æqua.*] Hæc duo etiam Horatius conjungit lib. III. Od. 18:

*Lenis incedas, abæque parvis
Æquus absumis.*

Sed male hic *æquus* explicuit Merula & Cnippingium, in errorem inductum, jacere hic intempestivam eruditionem impulit. *æquus* est favens, benevolus. ut Trist. I. 2:

*Æqua Venus Teucris, Pallas iniqua suis.
& ita millies.* BURMANNUS.

311. *Verbis simulator in illis.*] *Turbis* Regius: ut de concubitu pergat loqui. HEINSIUS. sed, ut diximus, nondum eo perduxit amatorem, quare *verbis* retineo, & hoc sequenti versu *dicta* exigunt. BURMANNUS.

312. *Deſtrua dicta.*] Ita Seneca III. de Benef. 8. *Horum quemodo index inibi æſtimationem, cum sermo, & dubitatio, & vultus meritis gratiam destruant.* vid. ad Quinctil. II. de Inst. Orat. 17. BURMANNUS.

315. *Sub autumnum.*] *Sub autumnum*, plerique scripti & editi. vid. ad Epist. XIX. 195. quod hoc iterum præfere, quia sequitur *causa*. IDEM.

317. *Cum modo frigoribus premimur.*] *Premimus* & *solvitur* Regius, ut ad aërem aut annum hæc referantur. mox, *si cubaris* videtur scribendum, pro

Tunc amor & pietas tua sit manifesta puellae:

Tunc fere, quod plena postmodo falce metas.

Nec tibi morosi veniant fastidia morbi;

Perque tuas fiant, quae sinet ipsa, manus.

325 Et videat flentem; nec taceat oscula ferre:

Et sicco lacrimas combibat ore tuas.

Multa vove; sed cuncta palam: quotiesque libebit,

Quae referas illi, somnia laeta vide.

Et veniat, quae lustret anus lectumque locumque:

330 Praeferat & tremula sulphur & ova manu.

Omni-

enabit. etfi ἀρχαῖα. sequens *Tu miseris* ita requirit. Sane Plinius lib. x. cap. XLVII. *cutatum* pro *cutitum* dixit. HEINSIUS. *Premitur & solvitur* erat quoque in Francofurtensi & Lincolnienſi codice, qui praeterea sequenti versu habebat, *air & incertus*; ex quo totum distichon ita constitui posset, sublatâ parenthesi:

*Cum modo frigoribus premitur, modo solvitur aestu
Aer, & incertus corpora languor habes.*

Ut dicat aëra densari & premi frigore, laxari vero aestu. neque tamen vulgatum repudiare ausim, quia elegantissime *aëra non certum* dici scio, qui varius est, ut autumnus solet, sic Virgilius l. Georg. 115. *incertus mensis* dixit, quos Servius veris & autumnii esse docet. ita *incertus aether* Valerio Flacco lib. 1. 307. qui minatur tempestates & imbres, & Lucanus iv. 49.

Cetera belle

Fata dedit variis incertus casibus aër.

Sic etiam *selvi* homines aestu recte dicuntur, cum languent & debilitantur. ita morbus dicitur *selvere* corpora Germanico in Arat. vers. 484. & Celsus lib. 1. cap. 1. *coitus frequens selvit corpora. premimur* vero cum membra astringuntur frigore. ut Epist. xv. 112.

Adstrictum gelido frigore pectus erat.

Et Virgil. xii. Aeneid. 905.

Gelidus conerevis frigore sanguine.

Solvi vero & *adstringi* etiam aliis in rebus opponi docet Heinſius ad Epist. xlii. 116. sic premimur & adstringimur, & ligamur somno. vid. ad Epist. vi. 96. unde conficio, *premi* idem hic, quod adstringi esse, & rigrere. Iustinus, more illi & aliis usitatissimo, hoc uno verbo defungitur, in utraque re, frigore nim. & aestu. lib. 11. cap. 1. *Argypum ita temperatam semper fuisse, ut neque hiberna frigera, nec aestivi solis ardores incolae ejus praemerant.* Plena efficit & similis Ovidianae locutio si, *frigora praemerant, ardores solvantur*, dixisset. BURMANNUS.

319. *Male firma.*] Perperam quatuor codices, *male sana*: quod dubiam faceret sententiam; cum *male sani* etiam insani dicantur. vid. Heinſ. ad iii. Fast. 379. *subarrit* quoque non repudiem: nam *cuſasse*

dixit etiam Quinſt. viii. Inst. 2. vid. Vossium de Analog. lib. 111. 20. BURMANNUS.

322. *Tunc fere, quae plena.*] *Quod plena* scripti potiores. HEINSIUS. *Plena p. lance metas.* Bernens. quod non de nihilo. certe durius dictum, *plena falce. Metere plena* laeset, tanta copia, ut laxa inde repletur, cogitandum certe de hac locutione. Scholiaſt. Juv. ad Sat. vi. 204. *lanceam beatam*, explicat *plenam*. BURMANNUS.

324. *Quae finit illa manus.*] *Sinet ipsa* idem, subintellige, fieri. sic infra lib. iii. 57.

— *Petite hinc praecepta puellas*

Quas pudor & leges, & sua jura sinunt.

Amor. iii. El. iv.

— *Pauci, quod sinit alter, amant.* HEINS.

Heinſius ad lib. iii. Art. 58. legit, *quae sinet.*

325. *Et videat.*] Francius malebat, *se videat*; & ita Palatinus & duo alii.

327. *Quotiesque libebit.*] *Libebit* scribe cum Regio & Saraviano. dixi Epist. xv. vs. 134. HEINS.

330. *Praeferat & tremula sulphur & ova manu.*] Prima editio cum Lincolnienſi & uno Vaticano, *sulphura viva*. sed cum ovorum quoque usus in lustrationibus sit notissimus, nil hoc loco mutandum cenſeo. Superiori verso pro, *Et venias*, unus Vaticanus, *Ter venias quae lustret anus*, ut *Ter* ad eò *lustret* referatur. HEINSIUS. Non spernenda Vaticanæ codicis lectio, *Ter veniat*; quae proba erit, si distinguas:

Ter, venias, quae lustret anus lectumque locumque. Nam tema lustratione uti solitos praeter alios Broukh. ad Tibul. 1. Eleg. v. 11. docuit, quem inspicere, nec poenitebit. sequenti vero versu non audiendi codices, licet magno numero, qui *perferat* aut *proferat* habent: imde enim *praeforcularum* vas sacrum, sed & ibi, *ter ferat* habere Vaticanum notavit Heinſius, de vivo etiam sulphure videndus idem Broukhufius eodem loco. БУКМ.

332. *In thalamos.*] In antiquis, *in tabulis* *malis*, & fortasse rectius, ut loquatur de iis, qui testamenta senum his captant artibus, quibus ipse puellas captari docet. NAUGERUS. *In tabulis* scripti plerique cum prima editione. Regius cum duodecim aliis, *in tabulas*, quod verum est. intellige

tabu-

Omnibus his inerunt gratæ vestigia curæ:

In tabulas multis hæc via fecit iter.

Ne tamen officiis odium quaeratur ab aegrâ,

Sit tuus in blandâ sedulitate modus.

335 Neve cibo prohibe, nec amari pocula succi

Porridge: rivalis misceat illa tuus.

Sed non, cui dederis à litore carbasâ, vento

Utendum, medio cum potiere freto.

Dum novus errat amor, vires sibi colligat usu:

340 Si bene nutrieris, tempore firmus erit,

Quem

tabulas supremæ voluntatis seu testamenta. sic Horatii lib. II. Sat. v.

Qui testamentum tradas tibi cumque legendum

Abnuare, & tabulas a te removere memento.

Et paulo post:

Tum scier hoc facies, tabulas genero dabis, atque Ut legas orabis.

Et ita juven. Sat. I. 37.

Qui testamenta merentur Nollibus.

Et II. 58. IV. 19. & ita alii auctores cum Jurisconsultis passim loquuntur. eamque lectionem in suis quoque codicibus Naugerius invenerat. Hæc. Mali certe auspicii foret captare hereditatem & mortem puellæ, cuius se infatuare in amorem conatur amator: neque hoc docere censendus cautissimus præceptor amoris, qui turpem hanc & foetidam artem modo vers. 271. damnavit. quare per *tabulas* meliori omine intellige sponsalia, ad quæ per officia talia multi adspiraverunt. sic Juvenal. II. Sat. 119.

Signatas tabulas, dictum feliciter.

Et mille locis alii scriptores, & præcipuè Jurisconsulti. & hujus vocis glossa erat *thalamos*, per quam *tabulas* natus ille explicabat. eodem modo peccavit librarius apud Claudian. Epith. Honorii 23.

Non ego, luxuriam Regum meremque secutus

Quasvisi vultum tabulis.

Ita recte Claverius & Heinsius ex MSS. vulgo etiam *thalamis* legebatur. BURMANNUS.

335. *Neve cibo prohibe.*] Scripti plerique, *cibus prohibe*. Regius cum duobus Vaticanis & primæ editione, *cibe prohibe*. quod verum est. Odiosum enim est, & male aegros habet, si cibo prohibentur. Nam:

Nissimus in vitium semper, cupimusque negata.

Sic interdèctis imminet æger aquis.

Geminus huic, de quo agimus, locus Remedio Amoris 227.

Sæpe tibi succos, quamvis invisitas, amaras

Æger: & orantis mensa negata tibi est.

Prohibere cibo, ut prohibere aquis, & aditu. Met. VI. 348.

Quid prohibitis aquis t' usus communis aquarum est.

Et lib. XII. 66.

— Prohibens aditu listusque sventur:

Trois.

Quibus locis in vulgatis libris pari modo peccabatur. Cic. de Offic. I. 16. *Ex que sunt illa communitia, non prohibere aqua profusente.* sic recte membranis Langius, vulgo *aquam profusentem*. Horat. Art. Poëtica.

Concubitu prohibere vago.

Prohibere thalamis apud Claudianum Raptus lib. I. 103. Ut & ibi restituitur. Met. VIII. 117.

— Obsfruximus erbem

Terrarum nebis, ut Cretæ sola pateret.

Hæc quoque sic prohibet.

Ita & ibi recte vetustiores libri. Met. xv. 600.

Pos urbe virum prohibetis, Quiritet.

Sic apud Virgilium, *hospitio prohibemur arenæ.* Val. Flaccus lib. III. 304.

— Quas me hospita sellæ

Accipiet? quæ non primi prohibebit arenis?

Cornehus Nepos vita Hannibalis, cap. 3. *Alpibus conantes prohibere transitu concidit.* Ubi perperam transitum nunc legitur. Seneca Theb. morte prohiberi hand queo. HEINSIUS.

337. *Sed non quo dederis à litore carbasâ vento.*] Cum dederis erat emendatum in Regio. *dare carbasâ vento*, usitatus loquendi modus poetis. sequenti versu, *pro potiere*, idem Regius, *potiere*. Lego, *potiere*, & sic prima editio cum tribus aut quatuor scriptis, nisi mavis, *spatiere*. HEINSIUS.

339. *Vires sibi colligit usq.*] In nonnullis, *colligat*. NAUGERIUS. *Colligat* Regius & octo alii ex memoribus. HEINSIUS.

340. *Si bene nutrieris tempore.*] Mutavimus distinctionem Heinssianæ editionis, secuti veteres editiones:

Si bene nutrieris, tempore firmus eris.

Tempore, hic est paullatim; si nutrieris, erit firmus tempore. Ita in Titilibus sæpe, ut lib. IV. VI. I.

Tempore rucicolas patiens sit saurus aratri, &c.

& mox vers. 357; & centies alibi. BURM.

341. *Quem*

- Quem taurum metuis, vitulum mulcere solebas:
 Sub quâ nunc recubas arbore, virga fuit.
 Nascitur exiguus, sed opes acquirit eundo;
 Quâque venit, multas accipit amnis aquas.
 345 Fac tibi consuefcât: nil consuetudine majus.
 Quam tibi dum capias, taedia nulla fuge.
 Te semper videat: tibi semper praebeat aurem:
 Exhibeat vultus noxque diesque tuos.
 Cum tibi major erit fiducia, posse requiri;
 350 Tum procul, absenti cura futurus, abi.
 Da requiem. requietus ager bene credita reddit:
 Terraque coelestes arida forbet aquas.
 Phyllida Demophoon praefens moderatius ussit:
 Exarsit velis acrius illa datis.
 355 [Penelopen absens follers torquebat Ulixes:
 Phyllacides aberat, Laodamia, tuus.]
 Sed mora tuta brevis: lentescunt tempore curae;
 Vanescitque absens, & novus intrat, amor.

Dum

341. *Quam taurum metuis.*] *Metuas* Vaticanus bene. quem posses, vel deberes metuere. deinde, *mollis solebas* Apofoli.

343. *Opes.*] Idem significant hic *opes*, quod *vires* apud Virgil. IV. Aeneid. 575. *vires acquirit eundo*. Douza. Non male; sed eodem modo, *divisum Nilum* dixit Noster lib. III. Amor. VI. 39. & *divitias* ibid. 99. de copia aquarum; & Silius lib. I. 606. *Accipis Anienis ditor undis*. & ita saepe Poëtae. & eo modo liceret apud Quint. lib. V. Inst. 14. defendere *beatissimas amnes*. in Francofurtensi erat, *exquiris*, quod si vidisset Acidalius aliquis, inde formasset *acquiris*, ut *accipere* ad Veljez. II. 77. BURMANNUS.

345. *Nihil assuetudine maius.*] Nil scripti potiores. quatuor, *nil consuetudine*, concinnius. HEINSIUS. Sed infr. 6:7. dicit, *quod male sers adjuvsi*; aduetudo enim per gradus nascitur.

346. *Capias.*] *Capias* unus Vaticanus. placet, ut de puella intelligatur. HEINSIUS Inconcinne sermo hic ad puellam verteretur, cum *id quam* manifeste ex lege sermonis Latini, ad *consuetudinem* sit referendum. quare insillens prificis editionibus & Patavino, & tribus aliis scriptis, lego:

Quam tibi dum capias, taedia nulla fuge.
 Vel, quod mallet, *tu, dum capias*: puella scilicet tui consuetudinem *capias*. elegans enim locutio, *capers consuetudinem*, pro sibi lacere usum, paulatim adiuvescere. Quam exquisitam elegantiam parum absuit quin & a Ciceronis venere exfulare fecissent viri docti, ille enim lib. I. de Offic. 18. *Haec igitur & talia circumspicienda sunt, in omni*

officio & consuetudo exercitatioque capiunda, ut boni ratiocinantes efficaciorum esse possimus. ubi quidam *adhibenda*, Guilelmus venustus *facienda* putabat. sic & Hirtio de Bel. Afr. 71. restituit eruditissimus Daviesius: *Ut jumenta bestiarum odozem, stridorem, speciem, consuetudine capta, non reformidarent. captarum* vulgo sine sentu legitur. sic *taedia capere* lib. IX. Met. 615. BURM.

347. *Praebas aures.*] *Aurem* rectius in Sarravianiano, dixi supra p. 159. HEINSIUS. sed, lib. 111. Trist. VII

Aut ego praebebam factis modo versibus aures.
 11. Met. 691.

Praebuimus longis, Pentheus ambagibus aures Inquis.

Vid. & v. Met. 334. VI. 1. & alibi; nam in MSS. utraque fere semper lectio deprehenditur. BURM.

348. *Exhibeat vultus.*] *Exhibeat*, unus Regius. Recte. HEINSIUS. Amat Heinsius ubique talia inculcare. sed certe obrudi non potest Epist. VII. 26. *Aeneas animo noxque dæique refert.*

Vide supra vers. 81. BURM.

350. *Tum procul absenti cura futurus eris.*] Sarravianiano & prior Moxet, *abi*. recte:

Tunc procul, absenti cura futurus, abi.
 Vel, *cum procul*, ut Regius alique nonnulli. nisi quod *eris* in illis, non *abi*. unus tamen Menclius, *I procul*, sed alterum praestat. HEINSIUS.

351. *Requietus ager.*] Proprie: nam ita Rei Rusticae auctores solent. Columell. II. 99. *Atque illa vicibus annorum requietum agitatumque alternis, & quam laetissimum volumi agrum de Arborib. cap.*

- Dum Menelaus abest, Helene ne sola jaceret,
 360 Hospitis est tepido nocte recepta sinu.
 Qui stupor hic, Menelaë, fuit? tu solus abibas:
 Isdem sub tectis hospes & uxor erant.
 Accipitri timidas credis, furiose, columbas?
 Plenum montano credis ovile lupo?
 365 Nil Helene peccat; nil hic committit adulter:
 Quod tu, quod faceret quilibet, ille facit.
 Cogis adulterium, dando tempusque locumque.
 Quo, nisi consilio est usa puella tuo?
 Quid faciat? vir abest, & adest non rusticus hospes:
 370 Et timet in vacuo sola cubare toro.
 Viderit Atrides: Helenen ego crimine solvo,
 Usa est humani commoditate viri.
 Sed neque fulvus aper mediâ tam saevus in irâ,
 Fulmineo rabidos cum rotat ore canes:
 375 Nec lea, cum catulis lactentibus ubera praebet:
 Nec brevis ignaro vipera laesa pede:

Femi-

III. in agro requieto vineam penito. requietum lac idem lib. VII. 8. requiesit ova VIII. 5. BURM.

355. Penelope absent.] Prior Mentelii hoc distichon non agnoscit. & abesse potest sãvã orationis serie. est enim frigidissimum. HEINSIUS. torrobat Ambrosianus. vid. sup. 124.

356. Phylacides abest.] Phylacidem ait Merula ab eo vocari Protefilum, quod Phylacae, quae urbs Thessaliae fuit, regnasset. At ego ab avo Phylaco dictum magis puto. fuit enim Phylacus pater Iphicli, ut & ceteri Graecorum Grammaticorum tradidere, & Eulathius in Catalogo. MICYLLUS. vid. ad Epist. XIII. 35.

357. Lentescunt.] Languescunt sex codices. languescunt unus. tempore formae Regius.

359. Helene.] Helena Palatinus & duo alii, & ita mox 365. idem Palatinus.

360. Tepido.] Variant codices, neque ulla est lectio, quae non similibus illustrari possit. cupido Vaticanus. vid. Epist. XX. 48. Socio Saravianus. de quo vide I. Amor. IX. 6. hic tamen quia praecedat, ne sola jaceret, praefendum est, tepido, ne frigida tota nocte jaceret. & mox vs. 370. sola repetitur, quod ibi vacuo lecto respondet. sequenti vero versu iterum repetitur, tu solus abibas. ubi Regius, cum solus. sed, ne toties eadem vox recurrat, malle, tu solus abibas. quod stupori convenit magis, & ita vocat eum Paris Epist. XVI. 31. BURMANNUS.

361. Quis stupor.] Quis stupor Regius & tres alii. HEINSIUS. vid. ad Phaedr. I. 13. Quis furor duo. quis stupor è Menelae, modo tu solus abibas Bernens.

forte, domo tuo stultus abibas? quae facilis aberratio: ita enim & lib. VIII. Met. 748. & apud Quint. VIII. 3. & XI. 2. errasse librariorum offendimus. vid. & ad Eleg. in Drufum. 50. uxor erat etiam Lincoln. & duo alii. BURMANNUS.

365. Nihil hic commisit.] Nihil hic admisit Vaticanus. etiam bene. ut mox. 381. conjugis admisit. sum. & passim.

368. Quo nisi consilio est usa puella tuo.] Quid nisi Regius & Junianus. Remed. Amor. 591.

Quid nisi secretas laeserunt Phyllida sylvae? Art. lib. III. 96.

Quid, nisi quam sumis, dic mihi, perdis aquam? Mox 120.

Quae nunc sub Phoebo ducibusque palatia fulgent.] Quid nisi araturis pasca bubus erant? Amor. II. Eleg. VII.

Solites ancillam, quae tam tibi fida, rogarem? Quid, nisi ut indicio junctâ repulsa foret? Trist. II. 377.

Quid nisi Maeonides Venerem Martemque ligatos Narrat in obscuro corpora pressa toro? Ubi frustra reponunt, qui nisi. HEINSIUS.

373. Fulvus aper.] Furvus Vaticanus. nigri enim apri. vide ad III. Met. 273. HEINSIUS. Fulvi proprie Leones, quare forte hic praefet, torvus, ut apud Propert. II. II. 8. tam saevus in ira quoque alter Vaticanus. BURMANNUS.

374. Rabidos dum rotas ore canes.] Rabidos Regius & alii nonnulli cum primâ editione. cum etiam meliores. Amor. III. Eleg. XII. 22. & Artis lib. I. de Scyllâ 332.

- Femina quàm, focii deprensâ pellice lecti,
 Ardet; & in vultu pignora mentis habet.
 In ferrum flammâque ruit: positoque decore
 380 Fertur, ut Aoni cornibus icta Dei.
 Conjugis admissum, violataque jura maritae,
 Barbara per natos Phasias ulta suos.
 Altera dira parens (hæc est, quam cernis, hirundo)
 Adspice, signatum sanguine pectus habet.
 385 Hoc bene compositos, hoc firmos solvit amores:
 Crimina sunt cautis ista timenda viris.
 Nec mea vos uni damnat censura puellae.
 Dî melius! vix hoc nupta tenere potest.
 Ludite: sed furto celetur culpa modesto.
 390 Gloria peccati nulla petenda sui.
 Nec dederis munus, cognosse quod altera possit:
 Nec sint nequitiae tempora certa tuæ.
 Et, ne te latebris capiat sibi femina notis,
 Non uno est omnis convenienda loco.
 395 Et quoties scribes, totas prius ipse tabellas
 Inspice. plus multae, quam sibi missâ, legunt.

Laefâ

Pube praeit rabidos inguinibusque canes.

Epist. 1. Sabini de Hecubâ:

Es stas in rabidam proinus aëta canem.

HEINSIUS.

375. *Lactentibus.*] *Lactantibus* Aprofi & duo alii. *La* vero pto *Laena*. vid. Charil. lib. 1. Infl. Gramm. sed de eo latius ad Valer. Flacc. VI. 347. agemus. BURMANNUS.

379. *Positoque decore.*] Legitur & *pueros*. utrumque recte. NAUGERIUS. Vid. ad Epist. XVII. 259. *timore* Vossii & duo alii.

381. *Violataque jura mariti.*] *Maritas* Regius. ne bis idem dicat. Ceterum hi versus eo, quo exhibemus ordine, legebantur in prima editione & scriptis exemplaribus plerisque. HEINS. forte, *maritas* dativo casu, ut Epist. VII. 97.

Exige: laeso pudor, poenas violatae Sichæae.
 Nisi ibi *Sichæae*, ad *exige* poenas referri debet.

385. *Hoc bene compositos, hoc firmos rumpit amores.*
Crimina sunt cautis ista timenda viris.] Hi duo versus in quibusdam paulo aliter leguntur, videlicet:

Hæc bene compositos, hæc firmos rumpit amores.
 Quasi ad foecinam idem sint referendi. Sed prior lectio melior: ut intelligas, *Hoc factum*, vel *Hoc peccatum*, *rumpit compositos ac firmos amores*, &c. Praeterea idem versus in Aldinis transpositi habentur, ante exempla Medæae & Prognos statim inserti. Sed de eo non multum laborandum puto: quando sive hoc, sive illo loco ponantur, eandem

concludendi vim habent. MICYLLUS. *Solvit amores* scripti cum prima editione. HEINSIUS.

387. *Donat censura puellae.*] Placet cum Lincolnienfi libro reponi: *damnata censura*. de quo ad Claudianum 1. in Eutrop. 44. HEINSIUS. Stat. VI. Theb. 82.

Cuncta ignibus atris

Damnata atrax.

388. *Dî melius.*] Formula obvia, quam tamen non intellexit bonus ille Crispinus, hic severum Philosophum agens, qui explicat; *quæ bona, quæ mala fuerint, sciunt*. cum sit advertendi & abominandi formula. vid. Epist. XVI. 30. III. Am. IX. 47. Meliora doceri potuissent a Brissonio ex ejus lib. 1. Form. pag. 94. qui *dant, ferant, procurrunt*, & similia subauditur docuit. sed tales nunc libri nihil ad elegantiam hodiernam facere in ipsa Gallia censentur; & si quis Germanus aut Belga hodie tot exemplis formulæ librum contempserit, a comitibus hodie & terfis illis ingentis irideretur. BURM.

388. *Nupta tenero potest.*] *Potes* alter-Mentellii. HEINSIUS.

390. *Gloria peccati nulla petenda sui.*] *Sui* meliores. recte. dictum alibi. ION.

391. *Possit.*] Douza legebat *possit*, ut est in quibusdam editis & Lincolnienfi codice.

394. *Non uno est semper convenienda loco.*] *Non uno est omnis* scripti plerique cum primâ editione, id quod superiora confirmant. ita lib. III. 188.

Nam

- Laesa Venus iusta arma movet, telumque remittit:
 Et, modo quod quaesita est, ipse querare, facit.
 Dum fuit Atrides unâ contentus, & illa
 400 Casta fuit; vitio est improba facta viri.
 Audierat, laurumque manu vittasque ferentem,
 Pro natâ Chrysen non valuisse suâ.
 Audierat, Lyrncsi, tuos, abducta, dolores;
 Bellaque per turpes longius isse moras.
 405 Haec tamen audierat: Priameida viderat ipsam.
 Victor eras praedae praeda pudenda tuae.
 Inde Thyestiaden thalamoque animoque recepit;
 Et male peccantem Tyndaris ulta virum.
 Quae bene celaris, si quâ tamen acta patebunt,
 410 Illa licet pateant, tu tamen usque nega.
 Tum neque subiectus, solito nec blandior esto.
 Haec animi multum signa nocentis habent.
 Sed lateri nec parce tuo. pax omnis in uno
 Concubitu: prior hoc inficienda Venus.
 415 Sunt, qui praecipiant herbas, satureia, nocentes
 Sumere: (iudiciis ista venena meis.)

Aut

Nam non conveniens omnibus unus eris.
 Et 772.

Non omnis una figura decet.

Et ita facpe. HEINSIUS.

398. *Et modo quae quaesita est ipsa.*] Meliores:

Et, modo quae quaesita est, ipse querare, facit.

HEINSIUS.

403. *Tuos abducta dolores.*] Regius cum aliis nonnullis, *adducta.* sed frustra. Epist. VIII. 86.

Abducta viduum conjugo flecti virum.

Rem. Amor. 777.

Hec & in abductâ Eriſide stebat Achilles.

HEINSIUS.

405. *Haec tantum.*] Tamen meliores, & Priameida ipsam. Sic Epistola Detanirae 119.

Haec tamen audieram: licet non credere famae:

En venit ad sensus mollis ab auro dolo. HEINS.

Ubi vide.

406. *Eras praedae praeda pudenda fuisse.*] Prior Mentelianus probe, *Eras praedae praeda pudenda tuae.*

HEINSIUS.

409. *Quae bene celaris.*] Male Palatinus. nihil muta. inf. 571

Sed bene concubitus primos celare solebant.

Lib. I. Art. 307. *Bene si celatur index.* mox, *acta uoga.* Francof. & Patavin. ut inf. 574.

Cognita Vulcano conjugis astra sui. BURM.

409. *Si qua.*] *Si quae* Regius & quatuor alii. puto, *si cui.* HEINSIUS. *Qua* est dictum, ut aliquâ,

aliâ, & familia. vide ipsum Heinf. ad III. Trist. IV. 75. Et nos ad Quinct. Decl. VI. 16. & XVII. 5. & alibi. BURMANNUS.

411. *Tu neque.*] Tamen meliores. HEINSIUS. *Subiectus* eodem sensu apud Propert. I. Eleg. x.

At quo ſi humilis magis & subiectus amori,

Hoc magis effectû saepe fruare bono.

413. *Nec parce tuo.*] In quibusdam, *ne parce tuo.* NAUGERIUS. *Nec parce* scripti multi cum prima editione. *pro pax omnis in illo,* meliores, in uno. Scribe:

Sed lateri nec parce tuo. pax omnis in uno Concubitu. prior hoc inficienda Venus.

HEINSIUS.

415. *Sunt qui praecipiant herbas, satureia, nocentes Sumere, &c.*] Ita quidem plerique legunt, & *satureia* plurali accusativo dictum accipiunt. Ceterum quia apud Plinium, & Columellam item,

satureia foeminino genere, ac prima declinatione usurpatur: hic autem necesse est idem nomen accusativo casu poni, propter verbum *Præcepit*, & qui reliqui casus ab eo dependunt: videndum,

num magis de Satyrii herba hic locus accipiendus sit: legendumque *Saryra*, à primitivo *Satyro* deducto nomine. ut intelligamus herbas, sive compositiones ex *Satyrii* additione ac temperatura factas, quas vulgo in officinis ac pharmacopoliis

hæc satyriam vocare solent: præsertim quando alioqui de *satureæ* inflammatione, ac vi vene-

kkkk 2 1ca,

- Aut piper urticae mordacis femine miscent;
 Tritaque in annofo flava pyrethra mero.
 Sed Dea non patitur sic ad sua gaudia cogi,
 420 Colle sub umbroso quam tenet altus Eryx.
 Candidus, Alcathoi qui mittitur urbe Pelasgâ,
 Bulbus, &, ex horto quae venit, herba salax,
 Ovaeque fumantur, fumantur Hymettia mella,
 Quasque tulit folio pinus acuta nuces.
 425 Doëta, quid ad medicas, Erato, deverteris artes?
 Interior curru meta terenda meo est.
 Qui modo celabas monitu tua crimina nostro;
 Fleste iter, & monitu detege furta meo.
 Nec levitas culpanda mea est. non semper eodem
 430 Impositos vento panda carina vehit.

Nam

rea, neque apud Plinium aliquid, neque apud Dioscoridem tradatur. Videturque Merula *saturaria* (quae & thymbra dicitur) & *Saryris* nomina una cum potellatibus ipsarum confudisse. MICYLLUS.

417. *Urticae.*] Conjecerat olim, *Erucae* Heinsius, sed postea mutavit sententiam. Contra vim frigoris etiam semen Urticae commendat Serenus Sammon. Carm. x. de ejus vi ad venerem excitandum egit in infans suis commentariis ad Petronium Lotichius lib. 11. cap. 16. BURMANNUS.

420. *Colle sub umbroso.*] Nescio an non ulcus laereat. *Eryx* enim mons altus. vid. ad Epist. xv. 57. an ille (sub colle habet templum?) an in ipso monte eminent colliculus, in quo templum? ita lib. 11. 687. Hymetto monti dat colles:

*Est prope purpureos colles florentis Hymetti
 Fons sacer.*

Ita Justin. lib. XIII. 7. *Cyrenen, eximias pulchritudinis virginem, a Thessalia mente Pelis ab Apolline raptam, perlatamque in ejusdem mentis juga, cujus collem occupaverant, a Deo replenam. colles etiam dici altissimos montes observavit ad Catullum Voffius pag. 136. ita ergo hic sub idem notaret quod in, ut saepe. vid. ad lib. 1. Met. 684. ubi plenus de eo agemus. BURMANNUS.*

421. *Candidus, Alcathoi qui mittitur urbe Pelasgâ.*] Profecto nulla usquam urbs *Alcathoi*, ideo recte fortasse quidam & hic, & alius nonnullis in locis, ubi *Alcathoe* ut nomen urbis legitur. *Alcathoi* corrigunt, ac Megaram intelligunt. cuius, auctore Paulania, imperium Alcathous, Pelopis filius, post Megareum tenuit, ducta ejus ob occisum epythacronium leonem, in matrimonium filia. sed & è duabus, quae Megarae erant arcibus, ab Alcathoo altera, eodem Paulania auctore; Alcathoe dicta est, atque hinc fortasse Ovidius totam Megaram Alcathoen dixerit. NAVARRIUS. Mega-

ram urbem intelligit Poëta, quam bello Minois & Nisi magna ex parte vastatam, Alcathous Pelopis filius ex Elide veniens, & Megareo regi (gener ejusdem ob interfecitum Cithaerionum leonem factus) in regno succedens instauravit, condita etiam arce, quam proprio nomine Alcathoen vocavit. autor Paulan. in Att. MICYLLUS. *Pelagi* Vaticanus unus cum Tomasiniano. sic Epist. XIV. 23.

Ducimur Inachides magni sub icta Pelasgi. Pelasgi enim proprie dicuntur à Pelasgia Argolica urbe. hinc & Juno Pelasgia. Recte ergo Danaur Argorum Rex Pelasgus. recte & Alcathous, utpote qui filius Pelopis fuerit. codices nonnulli *Alcathoi*, ut Met. VIII. 8.

*Præsentatque sui vires Mavortis in urbe
 Alcathoe.*

Ubi tamen *Alcathoi* etiam in vetusto codice inveniri. & recte. nisi praeteras, arce *Alcathoi* quod in duobus codicibus offendi. *Alcathoe* enim arx Megaris appellabatur, teste Paulania. Trist. 1. El. IX. 39.

*Et quos Alcathos memorant à moenibus ortes
 Sordibus his profugum constituisse laerem.*

Ubi *Alcathois*, & *Alcathois* scripti plerique. Alcathoum autem Megaris condidisse, operam ei navante Apolline, ferunt veteres. Theognis: *Θεῖα ἄνθη, ἀντὶς μὲν ἐπιγρωαε πλάς ἄκρον Ἀλκαθίου Πέλοπος πικρὸν χυρῆζυτονας.* HINSIUS. Prætulit, *Alcathoi*, ita Virgil. Ceiri. 105.

*Stat Megara Aëaci quondam munia laeræ.
 Alcathoi:*

Ubi mallem, *stano Megara*. BURMANNUS.
 422. *Et in horto quae vivit herba salax.*] ERUCATUM intelligi puto: nam & infra lib. 2. de Remedio amoris 799. *salacem* eandem nominat hoc versu:
Nec minus erucas aptum est vitare salacem, etc.
 Aut certe generaliter quamlibet herbam hortensem;

944C-

Nam modo Threicio Borea, modo currimus Euro:

Saepe tument Zephyro lintea, saepe Noto.

Adspice, ut in curru modo det fluitantia rector

Lora, modo admissos arte retentet equos.

435 Sunt quibus ingrâtè timida indulgentia servit:

Et, si nulla subest aemula, languet amor.

Luxuriant animi rebus plerumque secundis;

Nec facile est aequâ commoda mente pati.

Ut levis absument paulatim viribus ignis

440 Ipse latet, summo candet in igne cinis:

Sed tamen extinctas admoto sulfure flammâs

Invenit; & lumen, quod fuit ante, redit:

Sic, ubi pigra situ securaque pectora torpent,

Acribus est stimulis eliciendus amor.

Fac

quae ad provocandam venetem facit. in qua sententia & Merula fuisse videtur. MICVLLUS.

425. *Docta quid ad magicas Erato converteris artes?*] *Diverteris* scripti plerique. nisi quod Regius, *deverteris*. quomodo semper in vetustioribus libris scribi jam observavimus ad lib. II. Amor. El. vr. ubi & de hoc loco, unus meus, *reverteris*. proxime verum. *decurrare* dixit Remed. 287.

Ardes & adjustas Circe decurrit ad artes.
Sed cur magicas artes? Lege omnino *medicas artes* cum Moreti. codice. Remedio Amoris 795.

Ecce cibos etiam, medicinas fungar ut omni

Munere, quos fugias, quosque sequare, dabo.

Ubi de cibis ad rem veneram facientibus, ut & hoc loco. HEINSIUS. *Converteris* Francof. ut & quaedam editiones.

426. *Interior curru meta tenenda mox est.*] *Tenda* Regius, unde scripti complures *tenenda* cum prima editione. utrumque probum est. Vide Notas ad l. I. vs. 40. HEINSIUS.

430. *Impositis.*] Duo, *impositas*. Bernensis, *imposito*. Ambrosianus, *in portus*. Nihil muta: per *impositas* enim intelligit vectores, & proprium est rei nauticae verbum *imponere*, quo utuntur simpliciter, non addito saepe *navi*, vel *in navem*: quale glossifera eiecit è Ciceronis IV. Verr. 10. celeberrimus Graevius, *per istas, quae volebat clam imponenda, oculis expertanda curabas, vulgo, in navem clam imponenda*. ita intellige, *imposita* & *illata* apud Plin. lib. VIII. Ep. 20. & in lege x. ff. ad L. Rhod. de jactu. *utrum pro his qui impositi, an pro his qui deportati essent, merces daretur*. Noster lib. v. East. 91.

Exsul ab Arcadiis Latius Euander in agros

Veneras, impositos adulteratque Deos.

Vide Amplissimi Cuperi lib. III. Observ. cap. 3.

Imponere Cymbas dixit Horat. II. Od. III. 28. *in naves* Curtius IV. r. & alii passim. BURMANNUS.

432. *Saepe tument.*] Non male Regius, *saepe damus*. ut *v̄ currimus* conveniat. vid. sup. vs. 337.

433. *Modo das fluitantia rector.*] *Det* cum scriptis melioribus & prima editione. HEINSIUS. *In cursu* Bernensis unus. vid. lib. I. Art. 549.

436. *Et si nulla subest.*] Forte, *subis*. ut lib. I. 741.

Cum tibi laudanti credidit, ipsa subis. HEINSIUS. *Nulla subis* Palatin. quod praetererem. vide Broukh. ad Propert. I. IX. 26.

437. *Plerumque.*] *Quandoque* Lincoln. & Mentelii.

440. *Summo candet in igne cinis.*] Si *cinis*, quomodo *candet*? In Regio & uno Vaticano, *calet* contra metrum, unde alii, *summo qui calet, sed calet, cum calet, qui laes*, & similia. Scribe, *summe canet in igne cinis*. Hinc passim apud Poetas, *cinis canus*, & *favilla cana* dicuntur. Noster infra lib. III. 67. *canere* quoque dixit de violariis.

Hos ego, qui canent, frutes violaria vidi.
HEINSIUS. Conjectura Heinii confirmatur uno codice. ita apud Solinum cap. XXII. *in cuius* (Minervae) *nale perpetuus ignis nunquam canescens in favillas*. quod non sollicitandum. sic & *canentes prunas* Claud. Epith. Honor. 52. ut ex MS. Heinii. vulgo *candentes*: & *canentia lilia*. XII. Met. 411. ubi etiam nonnulli *condemsi*. BURMANNUS.

441. *Admoto sulfure.*] Unus Patavinus, *carcere*, unde conjiciebat olim Heiniius; *amato carcere*, unde carcer sit *cinis*, a quo ignis obfessus & inclusus, sed nixipis hoc argutum. *Admoto flamine* Neapol. pro *flamma*, *saedas* habebat Argentinenfis. BURM.

444. *Eliciendus.*] Plurimi: scripti, *allicim* dus.

- 445 Fac timeat de te, tepidamque recalface mentem:
Palleat indicio criminis illa tui.
O quater, & quoties numero comprehendere non est,
Felicem, de quo laesa puella dolet!
Quae, simul invitas crimen pervenit ad aures,
450 Excidit; & miserae voxque colorque fugit.
Ille ego sim, cujus laniet furiosa capillos:
Ille ego sim, teneras cui petat ungue genas:
Quem videat lacrimans: quem torvis spectet ocellis:
Quo sine non possit vivere; posse velit.
455 Si spatium quaeras; breve sit, quo laesa queratur:
Ne lenta vires colligat ira mora.
Candida jamdudum cingantur colla lacertis:
Inque tuos flens est accipienda sinus.
Oscula da flenti: Veneris da gaudia flenti.
460 Pax erit: hoc uno solvitur ira modo.
Cum bene faevierit, cum certa videbitur hostis;
Tum pete concubitus foedera: mitis erit.
Illic depositis habitat Concordia telis:
Illo (crede mihi) Gratia nata loco est.

Quae

447. O quantum & quoties numero comprehendere non est, Felicem!] O quater Regius cum quatuor aliis. recte. dixi de hoc loco supra §s. 28. postest & legi, Ter quater. ut Pont. lib. iv. El. ix.

Ter quater imperii laetus honore tui.

Virgil. *o terque quaterque beati!* Horat. *felices ter & amplius.* sed nil temere mutandum. HEINSIUS. Certe Gratius Cyneg. 320.

O quantum, & quoties decoris frustrata paterni.

448. Felicem.] Tibul. l. xi. 64.

Quater ille beatus,

Quo tenera irato flere puella potest. DOUZA.

450. Voxque colorque.] Sarravii & tres alii, mensque colorque. ut III. Met. 99.

Ille diva pavidus, pariter cum mente colorem Perdidit.

Ubi etiam eum voce alii. III. Am. xiv. 37.

Mens fugit & morior.

Ubi vid. Heinfr. inf. III. 730.

Et mens & rediis verus in ora color.

BURMANNUS.

451. Laniet.] *Rapias* duo libri, quod furiosae non male convenit. vid. Epist. x. 16. & alibi. mox Vossianus & Argentinensis, cui fecit ungue genas. vid. Epist. v. 72. BURMANNUS.

453. Quem torvis.] *Quem torvis spectet ocellis*

Regius & Palat. *oculis quem spectet amaris* Benenfr. excipienda duo libri.

458. Inque suo.] *Tuos sinus* scripti. HEINS. 460. *Solvitur ira.*] Vel, tollitur Regius. quod & in aliis nonnullis occurrit. HEINSIUS. & dolorem ita tolli docet Stat. II. Theb. 353.

— Tenerumque dolorem

Conjugis amplexu solatur, & oscula moestis Tempestiva genus posuit, lacrimasque repressit.

463. *Depositis.* *Compositis* Moreti, eleganter: in pharetra scilicet, vel alio repository, quo tempore pacis quiescunt. *componere* enim esse rem suo loco apte ponere, docuimus sup. l. 155. sic *componere libros* in bibliotheca lib. I. Pont. l. 11. quod Propertio reddidit lib. I. Eleg. ix. 13. Broukhufius, pro *deponere*, ubi egregia exempla adducit, & quod maxime huc facit ex Horatio lib. iv. Od. 14.

Te caede gaudentes Sicambri

Compositis venerantur armis.

Vide etiam ad Petron. xcix. BURMANNUS.

464. *Illo crede mihi Gratia nata loco est.*] *Juncta* tres scripti, quomodo & Arondelianus. Unde Petrus Scriverius, approbante in Observationibus Gronovio lib. III. cap. 27.

Illic, crede mihi, Gratia juncta loco est. HEINS.

460. *Quarum blanditias.*] *Blanditias* Regius. *verbaque vultus* Sarravii. *habens* quoque sex scripti. obcurior sensus; sed puto vulgatam ita capiendam: qua-

qua-

- 465 Quae modo pugnarunt, jungunt sua rostra columbae;
 Quarum blanditias, verbaque murmur habet.
 Prima fuit rerum confusa sine ordine moles:
 Unaque erant facies fidera, terra, fretum.
 Mox coelum impositum terris: humus aequore cincta est:
- 470 Inque suas partes cessit inane Chaos.
 Silva feras, volucres aër accepit habendas:
 In liquidà pisces delituitis aquà.
 Tum genus humanum solis errabat in agris:
 Idque merae vires, & rude pectus erat.
- 475 Silva domus fuerat, cibus herba, cubilia frondes:
 Jamque diu nulli cognitus alter erat.
 Blanda truces animos fertur mollisse voluptas:
 Constiterant uno femina virque loco.
 Quid facerent? ipsi nullo didicere magistro:
- 480 Arte Venus nullà dulce peregit opus.
 Ales habet, quod amet: cum quo sua gaudia jungat,
 Invenit in medià femina piscis aquà.
 Cervam parem sequitur; serpens serpente tenetur:
 Haeret adulterio cum cane nexa canis.

Laeta

quarum murmur habet blanditias & verba, id est loco blanditiarum & verborum sunt, quae amantes inter complexus edere solent. forte agit tamen, quod saepe jam cum habere confundi vidimus. BURM. 468. Unaque erat facies, fidera, terra, fretum.] Erant facies scripti multi cum prima editione. recte. sic in Fastis l. 1. 106.

Ignis, aquae, tellus, unus aeternus erant.

Met. 1. 5.

Ante mare & tellus, & quod tegit omnia caelum,
 Unus erant toto Naturae vultus in orbe.

Sic & ibi scribendum opinor. HEINSIUS.

471. Silva feras.] Hic versus in Aldinis ita legitur:

Silva feras cepit, volucres agitabilis aër.

Qui verius mihi magis probatur, tametsi sententia utrobique eadem est. MICYLLUS. Interpolarunt hunc locum, ex libro Metamorphoseon primo, qui posteriorem in aër syllabam non posse produci existimant. Nam scripti veteres cum primis editionibus constanter, & recte:

Silva feras, volucres aër accepit habendas.

HEINSIUS.

474. Hisque merae vires.] Idque potiores scripti cum prima editione. HEINSIUS. Hisque novae vires GRONOV. mox, rude pectus erant. sex scripti, nisi quod eorum tres, erat. rectius puto pectus, quam corpus, quod non tam eleganter rude dicitur. ita Epul. IV. 23.

Sic male vixque subit primos rude pectus ameres.

Lib. IX. Met. 719.

Hinc ambarum tetigit rude pectus.

III. Trist. 3.

Ad quae jam dudum non rude pectus habes.

Semper autem fere pro pectore, corpus supposuere librarum, & contra. & ita pectus colere supr. 121. sic dextram opposuit pectori inf. 736. & milites. simile mendam sustulimus ex Quinctil. Decl. CCLVIII. ubi vide. BURMANNUS.

475. Domus fuerat.] Fuerant volebat Francius.

478. Constiterant uno foemina virgine toro.] Loco recte cum prima editione scripti. nam in toro non statuitur. & tori usus illa tempestate haud ullus erat, nisi frondes pro toro accipis. HEINSIUS.

479. Quid facerent.] Frobe Arondelianus:

Quod facerent, ipsi nullo didicere magistro.

IDEM.

482. Invenit in media.] Convenit unus Regius. Sic l. III. 556.

Conveniunt illas cum voluere viri. IDEM.

In medias aquas etiam Junianus.

483. Cervam parem sequitur.] Sex scripti, marem, quam vitiosam scripturam, (sequitur enim mox) videtur acmulatus Nemesianus Eclog. IV.

Cervam marem sequitur, taurum sermo sa juvenca. In sequentibus Bernensis unus habet, sima capella caprun. BURMANNUS.

- 485 Lacta falitur ovīs: tauro quoque laeta juvenca est:
 Suffinet immundum sima capella marem.
 In furias agitantur equae, spatioque remota
 Per loca dividuos amne sequuntur equos.
 Ergo age; & iratae medicamina fortia praebere:
- 490 Illa feri requiem sola doloris habent.
 Illa Machaonios superant medicamina succos:
 His, ubi peccaris, restituendus eris.
 Haec ego cum canerem, subito manifestus Apollo
 Movit inauratae pollice fila lyrae.
- 495 In manibus laurus: sacris inducta capillis
 Laurus erat: vates ille videndus agit.
 Is mihi, Lascivi, dixit, praeceptor Amoris;
 Duc, age, discipulos ad mea templa tuos.
 Est ibi diversum famâ celebrata per orbem
- 500 Litera; cognosci quae sibi quemque jubet.

Qui

485. *Salitur.*] Calpurn. Ecl. v.
Lascivumque pecus salientes accipit hircos.
 Mox Heinius malebat, *tauro sua laeta juvenca est.*

487. *Spatioque remota.*] *Remotas* scripti nonnulli. cum prima editione lego, *spatioque remota per loca.* HEINSIUS. *Diversos & divites* quoque multi codices. sed male; sic Val. Max. iv. 1v. 2. *Perniciose seditione dividua civitas; manibus Agrippae in unum contrahi voluit.* & lib. iv. 131. ext. 3. *Discerdes soci tui & pagi dividua surgura.* vid. 111. Met. 682. *remotos.* Palatinus. BURM.

494. *Pollice fila.*] *Confusa fila* Regius. quod effectum ex lib. 1. Amor. viii. 60.

495. *Inducta.*] *Inducta* plures, quae sollemnis consuetudo; sed unus, *educta*, quod non displicet. sic *elypsis obducere peccata* Stat. xii. 701. BURM.

496. *Vates ille videndus adest.*] Prima editio cum scriptis plerisque, *adis.* Regius cum uno Patafino, *abis.* Septem alii, *erat.* Quatuor, *ais.* Cornelianus ex melioribus, *agit.* ne dubita quin vere. Statius Theb. iii. 625.

Sed me vester amer, nimisque arcana persari Phoebus agit.

Achilleide 1. 528.
*Non patiar. meus iste, meus. tu diva profundi,
 Et me Phoebus agit.*

Nota etiam illa vi. Fast. 5.
Est Deus in nobis, agitante calascimus illa.

Avienus Arateis:
 ——— Major,
 Major agit mentem solito deus.

Sic & *agi furis*, & similia. HEINSIUS. Vide quae

notavimus ad Vellej. ii. 31. & ad Valer. Flac. 111. 392. dicemus.

499. *Est ubi diversum.*] *Ibi* majori ex parte scripti. nisi quod Regius & duo alii cum primâ editione, *sibi.* HEINSIUS. *Est mihi* Poltiani & duo alii. *diversum celebratissima fama per orbem* Ambros.

500. *Jubet.*] *Decet* Neapol. unde Heinius *facibat, docet.* vid. ad 111. Am. x. ult.

504. *Saepe patente.*] Forte, *semipatente*, ut lib. 111. 307. puellis praecipit:

*Pars humeri tamen ima tui, pars summa lacerti
 Nuda sit.*

505. *Taciturna silentia videret.*] *Rumpas* excerpta Jureti & quatuor ex nostris. lib. 1. Metamor. 208.

Jupiter hos iterum sermone silentia rupit.
 Met. xi. 598.

——— *Nec voce silentia rumpunt,
 Sollicitive canes canibusque sagacior anser.*
 Val. Flaccus lib. 111. 509.

Ingeniis Juno, tandemque silentia rumpit.
 Libro v. 649.

*Non tulit haec animis, quin longa silentia Pallas
 Rumperet irridens.*

Silius lib. v. 12.
*Isque insueta tubâ monstravit marmura primis
 Gentibus, & bellis ignava silentia rupit.*
 Claudianus 1v. Conf. Honorii 143.
Et dudum taciti rupere silentia Delphi.

Alcimus Avitus:
Perstrepsit subitus, rumpitque silentia clamor.
 HEINSIUS. *Rumpere* etiam Horatius Epod. v. Sed
dubius

- Qui sibi notus erit, solus sapienter amabit;
 Atque opus ad vires exiget omne suas.
 Cui faciem natura dedit, spectetur ab illâ:
 Cui color est, humero saepe patente cubet.
 505 Qui sermone placet, taciturna silentia rumpat:
 Qui canit arte, canat: qui bibit arte, bibat.
 Sed neque declament medio sermone disertis:
 Nec sua non sanus scripta poeta legat.
 Sic monuit Phoebus: Phoebos parete monenti.
 510 Certa Dei sacro est hujus in ore fides.
 Ad propiora vocor, quisquis sapienter amabit,
 Vincet, & è nostrâ, quod petet, arte feret.
 Credita nec semper fulci cum foenore reddunt:
 Nec semper dubias adjuvat aura rates.
 515 Quod juvat, exiguum; plus est, quod laedit amantes:
 Proponant animo multa ferenda suo.

Quot

dubius unde rumpere silentium, nondum tamen vires displicere potest, quod praecipienti magis convenire mihi videtur. sed *taciturna silentia* forte alicui non placerent, & Francofurtensis codicis scripturam praeferebat *nocturna silentia*, quae amorem non promoveant, sed illi nocent. ad ista opposita laudat Quinſt. viii. cap. 2. ubi vide & ad lib. ii. Met. 66. BURM.

508. *Sanus scripta poeta legat.*] Non sanus libri veteres cum primâ editione. HEINSIUS. Ita quoque una Veneta editio, & Francofurtensis cum plurimis aliis, quam revocavimus scripturam; quia unice veram credimus; non enim Naso potest omnibus Poëtis praecipere, ne legant scripta sua, idque *insaniam* vocare: hoc enim ipse saepe facere solebat, & modo amatori auctor fuit §. 283.

Carmina lecter

Commendet dulci qualiacumque sermo.

Sed hoc agit, ut quisque se noceat, & si carmen sanî coloris non potuerit frueri, tunc monet abstinendum ab eo legendo, ne ridiculus evadat. Praeceptum ergo hoc tantum Poëtas non sanos, & malos respicit, non illos, qui egregium & rectum carmen pangere possunt. Ita *malefani* Poëtas Horatius i. Epist. xix. vocat. & de iis ad Petronii cap. ii. egimus. & sic capiendus quoque versus praecedens, ne aliis *declamans disertus* (ita etiam legitur in Sarraviano & duobus Palatinis) scilicet sibi visus, sed qui *mediis* tantum *sermone* facundus est, id est vili, plebeo & sordido, quia talis oratio, seu potius declamatio quasi ex formula composita, non ex animo provenire, sed affectatum & meditatam amorem puellae facile proderet videtur. est ergo *medius sermo*, ex medio & quotidiano plebis usu. ita v. Trist. vii. §3.

Ullus in hoc vix est populo, qui forte Latino
Qualibet è medio reddere verba queat.

vii. Metam. 674.

Fauca prius mediis sermonibus illo locutus.
 Id est vulgatis, publicis & translatis: & lib. viii. 650.

Interrea mediis fallunt sermonibus horas.

Ut ibi legendum puto. *Mediâ verba* apud Quint. Decl. xvii. 15. quamquam illa aliter capi posse non diffiteor. ita *media plebs* & familia Nostro. de quibus vid. Celebr. Graev. ad Cic. 1. de Offic. 3. apposite Victorinus in Artis Grammaticae principio, pag. 1939. ubi dicit Latinitatem consistere tribus modis, *ratione, auctoritate, consuetudine. hanc esse quae doctorem modo, loquendi usu placita assumpta-que sunt.* ita edidit Putichius; sed *ratio & auctoritas* spectat proprie doctos, *consuetudo* populum. quare ex MS. Jacobi Revû, quem contulit olim Heinsius, lege, *consuetudine eorum, quae è medio loquendi usu placita.* sic damnat ergo plebejas declamationes, nam veram & solidam facundiam etiam amatoribus commendavit supra §. 223. & sequentibus. & ita malos tantum Poëtas, & ineptos declamatores hoc dilucio tangit. Zinzeli. Flomulus. cap. xxiii. duriores faciebat versum legendo, *Nec sua nec sanus: sed non est mollis. ita, non sano pede Fall. s. 506. BURMANNUS.*

513. *Quisquis sapienter amabit.*] Rectius fortasse in nonnullis, *patienter amabit.* NAUGERIUS. vid. sup. Epist. ii. 27.

515. *Quod laedit.*] *Laedit* scripti potiores. HEINSIUS. mallet distinguere:

Plus est quod laedit. Amantes

Proponant etc.

Ut juvat & laedit simpliciter sint posita. BURM.

LIII

517. Quot

- Quot lepores in Atho, quot apes pascuntur in Hyblà;
 Caerula quot baccas Pallados arbor habet;
 Litore quot conchae; tot sunt in amore dolores:
 520 Quae patimur, multo spicula felle madent.
 Dicta erit illè foras, quam tu fortasse videbis;
 Ille foras, & te falsa videre, puta.
 Clausa tibi fuerit promissà janua superbo:
 Perfer & immundà ponere corpus humo.
 525 Forsitan & vultu mendax ancilla superbo
 Dicet, Quid nostras obfidet iste fores?
 Postibus & durae supplex blandire puellae;
 Et capiti demtas in fore pone rosas.

Cum

517. *Quot lepores in Atho, quot apes, &c.*] Athos mons est Thraciae, ab Atho gigante (ut Stephanus autor est) appellatus. Declinatur autem Graeca declinatione, eorum quae Attica dicuntur, ut à κίως, τῶ ἄλω, τῷ ἄλω, τῶ ἄλω absque v: ut & ἴω, λαγῶ, τῶ, & si qua similia. Atque hinc sunt casus illi, quibus Latini usi sunt: ut Virg. XII. 701. *Quantus Athos, aut quantus Eryx.* & Georg. I. 231. *Aus Atho, aus Rhodope.* Et hic Ovid. *Quot lepores in Atho.* Est enim Graecus dativus, quo hic pro ablativo usus est. Quod autem Merula declinat *Athen Athenis*, id nullo veterum exemplo facit. Ut autem & hoc obiter adjiciamus, tradunt tantam esse altitudinem hujus montis, ut umbram trecentorum stadiorum jactat. Cetera vide apud Merulam. MICYLLUS.

520. *Multo spicula felle madent.*] *Virens* unus Regius, de qua lectione diximus ad Aponum Claudiani, sub finem. Met. II. 777. *Poëtera felle virens.* HEINSIUS. Qui etiam olim conjecerat, *quis patimur.*

521. *Quam tu fortasse videbis.*] *Videres* Regius, Forte —

Tibi quam fortasse videre est. HEINSIUS.
Quam tu, Berlingmannus in margine.

524. *Perfer, & immundà ponite corpus humo.*] Ita quidem Merula legit, ut verbum *Perfer* ad superiora, referatur. *Ponite* autem imperandi modo legitur, in Aldinis autem legitur:

Perfer & immundà ponere corpus humo.
 Ut *Perfer* cum sequentibus construatur, *Ponere* quo infinito modo legatur: deinde & copulandi conjunctio *Et*, pro etiam accipitur. Quae lectio, ut in ceteris quidem, priore illa mihi magis probatur: ita tamen malim pro *immundà humo*, in *nuda humo* legere: est enim planius atque simplicius dictum, *ponere corpus in nuda humo*, cum praepositione, quam *Ponere corpus immundà humo*, absque praepositione, ἄλλοις τινος. MICYLLUS. *Perfer & in nuda* tres libri, etiam bene. Vide notas ad

Epist. XIV. vs. 100. quidam, in *durà*. supra tamen lib. I. 153.

Pallia si terrae nimium dimissa jacebant,
Collige, & immundà sedulus offer humo.
 Pro *ponere* multi, *ponite*. male. unus, *Perfer in nuda.* Lege, *perfer in immundà ponere.* Amor. III. El. XI.

Ergo ego sustinui, foribus tam saepe repulsi
Ingenum dura ponero corpus humo. HEINSIUS.

526. *Quid nostras obfidet iste fores.*] Vaticanus eleganter, *quis*, ut apud Stat. I. Theb. 455.

Tu solo colum prohibere quis iste
Arguit? HEINSIUS.

Ego nihil mutem. sup. x. Amor. 8.
Ecco quid isto tuus praeter nova carmina vates
Donat.

Ubi vide. *possidet* etiam quidam editi & scripti, duo *absidet*. sed *obfides* rectum. Met. IV. 489.

Obfistis infelix, aditumque obfedit Eriani.

I. Amor. IX. *Ille gravos urbes, hic duras limen amicae*
Obfides. *Obfidero*, alii ab *obfide* dixerunt. Claud. III. laud. stil. 142.

Hispanas caperes, Siculas obfideres urbes.
 Ubi Heinf. Stat. x. 264.

Prò pudor! Argolicas hi non ausi obfidere portas.
 BURMANNUS.

527. *Et duras supplex.*] *Et duras precibus* Editiones plerumque. *Et duras* multi scripti. Heinsius voluerat, *oduras*.

528. *Limine pone rosas.*] *In fore* scripti. lib. II. Falstorum 738.

— *Custos in fore nullus eras.* HEINSIUS.

529. *Cum voles.*] *Lege, voces, & vitarit.*
 HEINSIUS.

531. *Effugere hinc non est, quare tibi possit amica*
Dicere, non omni tempore suos absist.] Ambiguus hic locus est: quare etiam ab aliis aliter & legitur, & exponitur. Merula pro *Effugere* hinc, legit, *Effuge, dehinc*: & in fine pentametri pro *Absist*

Obest

- Cum volet, accedes: cum te vitabit, abibis.
 530 Dedecet ingenuos taedia ferre sui.
 Effugere hunc non est, quare tibi possit amica
 Dicere? non omni tempore sensus adest.
 Nec maledicta puta, nec verbera ferre puellae,
 Turpe, nec ad teneros oscula ferre pedes.
 535 Quid moror in parvis? animus majoribus instet.
 Magna canam: toto pectore, ardua, ades.
 Ardua molimur: sed nulla, nisi ardua, virtus.
 Difficilis nostrâ poscitur arte labor.
 Rivalem patienter habe; victoria tecum
 540 Stabit: eris magni victor in arce Jovis.

Haec

Obeſt subjicit. ut sit sensus: Si te vitabit amica; effuge, atque amove te: nam id si feceris, nulla causa erit amplius, cur illa tibi haec verba, quae in molestos & importunos dicuntur, obijcere possit: scilicet, *Non omni tempore sensus obeſt*: hoc est, decet intelligentem esse, & videre quae res praefens postulet, & cetera. Illorum autem, qui veterem lectionem retinent, quidam verbum *Dicere*, quod in principio pentametri est, cum praecedentibus construnt, quidam cum sequentibus: quorum utrumque diversam à superiore sententiam efficit. Quod facile animadvertet, qui ipsa verba diligentius paulo intuebitur. Ego tametsi pro dubio & incerto locum ipsum habeam, lego tamen:

Effugere hinc non est, quare tibi possit amica

Dicere, non omni tempore sensus obeſt?

Ut sit sensus, illud non licet effugere, quare sine, quo minus amica tibi possit dicere, *Non omni tempore sensus obeſt*. Hoc est videndum esse aliquando, quid tempus ac res patiatur, sed hanc expositionem neque adstruo nimis, neque anxie defendo. MICELLUS. Locus corruptissimus. Pro *dicere, cedere* legebat Scaliger. Item, *non omni tempore sensus adest*. hoc est, ex interpretatione ejus, *nemo omnibus horis sapit*. Ego, si quid in re obscura divinandum sit, legam:

Effugere haec non est, quare tua possit amica

Dicere, non omni tempore sensus adest.

Nemo, inquit, taedium sui effugere semper potest. Cur taedio sis, optime amica tua dicere possit. neque quiquam sane omnibus horis sui similis est, aut aequae sapit. DAN. HEINSIUS. Codices quidam, *Effugere hinc*. quare scribo, *Effugere hunc non est*. de qua correctione adestant notae nostrae supra hoc libro ad vs. 28. unde liquet à magno Scaligero pro *Dicere* frustra *Cedere* reponi. pro *abeſt* prima editio cum Regio, Jureti excerptis, & scriptis plerisque, *obeſt*. Neapolitanus & sex alii *adeſt*. quod amplector. Intelligit sensum rerum amatoriarum. Noster infra lib. III. 797.

Tu quoque, cui sensum Venris natura negavit.

Sed ne sic quidem locus integer satis aut perspicuus, nisi reponas pro *quare, cave ne*:

Effugere hunc non est, cave ne tibi possit amica

Dicere, non omni tempore sensus adest.

Cave à verbo antiquo *cavo* tertiae conjugationis, Noster lib. I. Amor. El. VIIII.

Sed cave ne gratis hic tibi constet amor.

PONT. III. El. I.

Hanc cave degeneres, & sint praeconia nostra
Vera vide.

Sic non Cicero tantum in Arateis aut Lucretius; sed Horatius quoque & Tibullus & Propertius non uno loco, certe libro primo supra in veterrimo Regio codice *cave* pro *cave* offendi scriptum. Propertio redde hoc verbum, libro IV. IV. 46.

Cras, ut rumor ait, tota pugnabitur urbe.

Tu cave spinosi rescida terga jugi.

Ita enim scribendum esse sequentia evincunt: neque aliter exstat in nonnullis membranis. vulgati, *Tu cape*. HEINSIUS. Vulgatam retineo, modo post *quod dicere* ponatur interrogationis nota. Quare amica tua possit dicere, tui taedium capiens, an non licet hunc molestum effugere? ubique adest mihi. non enim omni tempore calent & veneris cupidine fervent mulieres; captandum tempus, cum appetunt concubitum, non interpellandae, ubi frigent. formula vero usitata, *effugere non est*. Mart. XII. 82. *Effugere in thermis & circa balnea non est*. Menegani omni in licet *arte velis*. lib. XI. 99. *Effugere non est Basse bastationes*. quae loca jam supra adduxit Heinſius. BURM.

533. *Nec maledicta.*] *Nec mala dicta* Neapolit. quae eadem varietas apud Tibull. III. v. 101. ubi vide Broukh. sic *mala verba* idem Tibul. I. XI. 57. 535. *Instat.*] *Instet* Patavinus. & mox, *vera canam* Ambros. magna pare Schefferi. quod ex vers. 17. repetitum.

537. *Nisi ardua virtus.*] *Nisi ardua vincunt* Editiones

Haec tibi non hominem, sed quercus crede Pelasgos
Dicere. nil istis ars mea majus habet.

Innuet illa, feras: scribet, ne tange tabellas:

Unde volet, veniat: quoque libebit, eat.

545 Hoc in legitimâ praeſtant uxore mariti;

Cum tener, ad partes tu quoque, ſomne, venis.

Hac ego, confiteor, non ſum perfectus in arte.

Quid faciam? monitis ſum minor ipſe meis.

Mene palam noſtrae det quiſquam ſigna puellae?

550 Et patiar? nec me quolibet ira ferat?

Oſcula vir dederat (memini) ſuus: oſcula queſtus

Sum data. barbarie noſter abundat amor.

Non ſemel hoc vitium nocuit mihi. doctior ille,

Quo veniunt alii conciliante viro.

555 Sed melius neſciſſe fuit. ſine furta tegantur:

Ne fugiat victo falſus ab ore pudor.

Quo

tiones priores Aldi, Micylli, Berſimanni & ſcripti duodecim. unus, vincens.

543. *Feras.*] *Feras* Francoſ. Junii, Sarravianique & Bernenſis. *innuat* unus. *innuit* nonnulli. Francium tam hic quam lib. III. 514. malebat *annuet*. male. *annuere* eſt nutu affirmare, *innuere* eſt ſignum capite dare. BURMANNUS.

544. *Unde volet.*] *Libet* Aprofii liber, & Berſimanni editio. *quaque* Editio Micylli, *quove* quinque libri.

545. *Hoc in legitima praestant.*] *Praestant* in uno Vaticano rectius. ut ſupra 153.

Lite fugens nuptaque viros, nuptaque mariti. HEINSIUS. Si *praestant* legendum, haec capienda ut verba amatoris, praecipio huic Naſonis repugnantis, qui calidus juvenita & in iram pronus, ſe hoc pati & ferre negat, ſed illud mariti praecipendum, qui lenocinium facere ſolent. ſed ego malim *praestant*, ut ſit Ovidii argumentatio; ſi viri hoc in uxoriſ praestant, quanto magis amator in amica. *haec* erat in Micylli & Berſim. Edit. & prioribus: & tredecim ſcriptis. BURMANNUS.

546. *Ad partes.*] De hac locutione egimus I. Amor. VIII. 87. & de Maritiſ, qui ſimulant ſomnum, ut uxores tuto cum adulteriſ ludant, ad lib. I. Amor. eleg. IX. 25. BURMANNUS.

550. *Quolibet ira ferat.*] *Feret* ſcripti, cum prima editione. Epith. XII. 109.

Quae ferat ira sequor. *Qualibet* Commelin. & Junii. *non me* Micylli editio, quod repudiavit Berſimannus.

551. *Oſcula vir dederat.*] *Oſcula ubi dederat, meministi, sua.* Bernenſis unus. *meminiſi ſua baſia queſtus* Palatin. *barbaria* Regius. *barbariae* Sarrav abundat unus Heinſii.

553. *Doctior ille est, Quo veniunt alii conciliante viro.*] *Viro* Regius, excerpta Jureti, & multi alii ex melioribus. optime. *veniunt*, uxores nimirum. Quo conciliante uxores veniunt alii viro. egimus jam de hoc loco initio hujus libri vers. II. Praeterea pro *doctior* opinor eſſe ſcribendum, *fortior*, quicquid obnituntur libri veteres. & id quoque jam monitum à nobis lib. I. vs. 281. HEINSIUS. Cave tamen *doctior* moveas. Scilicet ad praecipia danda, quam provinciam ego ſuſcepi; ſed praecipia mea praefare non poſſum, quia in hac parte artis amatoriae perfectus non ſum; ſed doctior ille, eſt, qui hanc potest conciliaturam praefare. BURM.

556. *Ne fugiat victo falſus ab ore pudor.*] Hoc eſt, ne verecundia peccandi, quam falſo prae ſe tulit, abeat, ab ea deprehenſa &c. ita quidem Menula. In Aldinis autem legitur, *Ne fugias victo falſus ab ore pudor.* Cujus lectionis ſententia eſt: Sine ut furta ſua celet, ne ſi ſtudium celandi remittat, etiam pudorem deponat, vitia verecundia fatendo ac palam peccando. Id enim ſibi vult *falſus pudor*. MICYLLUS. *Laſus* primâ editio & multi ex ſcriptis. ut Epith. III. 97.

Exige laeſe pudor poenas, violatae Sichaeo. In pluribus, *falſus*. forte pro *pulſus*. Neapolitanus codex probe:

Ne fugiat falſo victus ab ore pudor. HEINSIUS. Librarium in excudendis Heinſii notis peccaſſe puto: nam in Neapolitano codice erat:

Nec fugiat falſo victus amore pudor. Quod etiam ſenſum facit rectum, ſi *no* legatur; & ita capiatur, ne fugiat pudor & omnis verecundia, victi ab amore, quem jam palam & ante oculos tuos fert & fatetur. Ita *conſuſus amor*, de quo egimus ad Petronii cap. XCI. & CXXVII. ubi ex Martiali,

Quo magis, ô juvenes, deprendere parcite vestras.
Peccant: peccantes verba dedisse putent.

Crescit amor pressis. ubi par fortuna duorum est,

560 In causâ damni perstat uterque sui.

Fabula narratur toto notissima coelo,
Mulciberis capti Marsque Venusque dolis.

Mars pater, infano Veneris turbatus amore,
De duce terribili factus amator erat.

565 Nec Venus oranti (neque enim Dea mollior ulla est)
Rustica Gradivo, difficilisve fuit.

Ah quoties lasciva pedes risisse mariti
Dicitur, & duras igne vel arte manus!

Marte palam simulat Vulcanum imitata, decebat:

570 Multaque cum formâ gratia mixta fuit.
Sed bene concubitus primos celare solebant.
Plena verecundi culpa pudoris erat.

Indi-

tiali, huc facientia adducit Erhardus :

Non nubis, Proculina, sed fateris.

Vid. & ad Phaedr. IV. 25. *Nec fugias multiediti & scripti.* BURMANNUS.

561. *Fabula narratur.*] Malim, *narrantur.* MARS & Venus videlicet. & mox 610.

Ut quamque attigeris, fabula turpis erunt.

Martial. lib. XII. 51. ad Sempronium:

Dulcis in Elysio narrari fabula campo.

Statius Achilleide II. 273.

Ass ego vel primas puerilis fabula culpas

Narrabor famulis.

Horat. Epod. XI.

Per urbem fabula quanta sui?

Et lib. I. Epist. 13.

Assuetaque paternum

Cognomen veritas in risum, & fabula fiat.

Tibullus libro II. Eleg. 111.

Fabula nunc ille est.

Et I. IV. 83.

Parca, pur, quaeso: ne turpis fabula fiam.

Noſter Amor. I. 111. Eleg. 1.

Fabula nec sentis, tota jactaris in urbe.

Flura ad I. Amor. Eleg. XI. HAINSIUS. sic puto apud Terent. Hecyr. IV. 111.

Fabula sumus, senex atque anus.

Quae ita capienda, per urbem jam narratur pueris fabula, cujus initium, *senex atque anus fuerunt quondam* &c. ut similes fabulae a nutricibus infantibus narrari solent. Ita & Horat. Epod. XI. *fabula quanta sui*, in declamationibus Quinctiliani passim. vid. ad 111. Amor. I. 21. Ceterum hanc fabulam illustravit Barth. ad Stat. III. Theb. 274. & seq. & VII. Theb. 61. & seqq. BURM.

562. *Mulciberis capti Marsque Venusque dolis.*]

Ita quidem vulgatae editiones habent. Priscianus autem *Mulciberis* legit genitivo casu, declinatione tertia: citatque hunc ipsum versum libro sexto. Quod quamquam exiguum ac leve, annotare tamen hoc loco placuit, vel versus gratia, qui hac lectione aliquanto levior ac mollior redditur. MICYLLUS.

563. *Turbatus amore.*] *Successus* Regius, *turbatus* Aprosii, *stimulatus* malebat Francius. mox, *amator* eras Patavinus.

565. *Nec Venus oranti! nec enim dea mollior ulla est*] *Rustica Gradivo, difficilisque suis.*] Martialis I. 58. *Nolo nimis facilem, difficilemque nimis.*

Propertius II. XVIII. 43.

Aut si es dura nega: si non es dura, venito.

HAINSIUS.

567. *Pedem risisse.*] *Pedes* scripti: & prima editio. HAINSIUS.

569. *Marte palam simul est Vulcanum imitato decebat.*] *Simulas* quinque libri. *simulas* Moreti codex. & pro *decebat* unus Patavinus *decebat*. ut infra I. III. 291. *disceant lacrymare decebat*. in illo Tibulli IV. II. 14.

Nullo habet ornatus, nullo decenter habet. HENR. *Simul & Aldinae* editiones & tres libri Berfmanni. *similis* unus Heinſii. illud *simulas imitata* vix placet. forte,

Marte palam saltas, Vulcanum imitata, decebat &c. Vel simile quid. nam sicut & gestu imitabatur claudum Vulcanum. *simulare* & *imitari* unum idemque est: ideoque in scriptis saepe confusa. *decebat* vero absolute ponitur. ut lib. I. 533.

Clamabat fabulaeque simul; sed utrumque decebat. Et passim. BURM.

569. *Palam.*] Id est coram, & vidente. sic 549-
LIII 3 donec

Indicio Solis (quis Solem fallere possit?)

Cognita Vulcano conjugis acta suae.

- 275 Quam mala, Sol, exempla moves? pete munus ab illa;
Et tibi, si taceas, quod dare possit, habet.
Muciber obscuro lectum circaque superque
Disponit laqueos: lumina fallit opus.
Fingit iter Lemnon: veniunt ad foedus amantes:
580 Impliciti laqueis nudus uterque jacent.
Convocat ille Deos. praebet spectacula capti.
Vix lacrimas Venerem continuiffe putant.
Non vultus texisse suos, non denique possunt
Partibus obscenis opposuisse manus.
285 Hic aliquis ridens, In me, fortissime Mavors,
Si tibi sunt oneri, vincula transfer, ait.

Vix

Mens palam nostras des quisquam signa puellae.
DOUZA. Vid. ad Quinçul. Decl. vi. 14.
571. *Sed bene concubitus primo.*] *Primos prima*
edito cum scriptis plerisque. HEINSIUS. vid. Ep. vii. 189.
573. *Fallere posses.*] *Possis* iidem. HEINSIUS.
576. *Et tibi.*] *At tibi* Palat. *haec tibi* Bernensis
unus.

580. *Impliciti.*] *Impliciti* Francof. & Aprofii.
jacet cum editione prima septemdecim scripti. sed
vide supra ad vers. 283. *cadunt* Junii.

582. *Continuisse ferunt.*] *Putant* scripti cum pri-
ma editione. HEINSIUS. Barth. ad Stat. ii. Theb.
272. in suo codice se reperisse dicit:

Vix lacrimas Venerem abstinuisse ferunt.

Unde transpositis verbis facit:

Vix Venerem lacrymis abstinuisse ferunt.

Vix autem dicit, quia non est lacrimare deorum:
lacrimis Venerem continuuisse Palatin. *continuisse pu-*
tans magno numero scripti. & certe mox 592.
iterum ferunt sequitur. BURM.

584. *Partibus obscenis opposuisse manus.*] *Appo-*
suisse sex scripti. recte. *quatuor imposuisse.* vide No-
tas ad Epist. ix. vs. 60. HEINSIUS. ego praetuli, *op-*
posuisse. Sic ii. Met. 276.

Opposuisseque manum frontis.

Et XII. 386.

Opposuit dextram passuras vulnera frontis.

ii. Faust. 46.

Virginas oculis opposuisse manus.

iv. 178.

Ante oculos opposuisseque manum.

vi. Faust. 614.

Dicitur hoc oculis opposuisse manum.

Senec. Her. Fur. 598.

Vixit sulmine opposito tege.

Ita Petronius cap. cxxxi. & alii passim loquuntur.
quare nulla causa est, cur ubique Heinso amatum
illud nimis *appone*re verbum ubique intrudamus: im-

posuisse Moreti, Bernensis & tres alii. *Manum* etiam
duo Regii. ceterum Barthius hic non caute satis
Ovidium egisse putat, qui tantis diis *partes obscen-*
as tribuent, & ideo, temere sane, hunc verum
ita refingit:

Non denique possunt

Quis opus est testis, opposuisse manus.

Sic neque concoquit quod lib. i. Faust. 435. de Si-
leno dixerit:

At Deus obscena nimium quoque parte paratus.

Sed non perfecta satis Barthio erat Poëtae nostri
luxurians malignitas, qui semper Nympharum,
Deorum, Deorumque libidines obliqua oratione car-
pere solet, quod hic praecipue facit, ut doceret
mortales per exemplum Deorum ire, & patrocini-
um suae libidinis ab incontinentia numinum per-
tere. sic & mox *pubem* Veneri dat vers. 613.
BURMANNUS.

585. *Hic aliquis ridens, in me fortissimo Mavors;*
Si tibi sunt oneri, vincula transfer, ait.] Imitatio
Homérica est. Nam apud Homerum Odyf. O. 334.
Mercurius hoc pacto operat, ut liceat sibi cum Ve-
nere concumbere, velle se ter totidem vincula pa-
ti, &c. Versus ipsos, quoniam festivi sunt, pla-
cuit hic subjicere:

Εμμέν δὲ προσέειπε Κλυτὴ Διὸς ἰδὲ Ἀπέλλων.

Ἐμμέν Διὸς ἰδὲ, δάκτυπος, δάκτυρ ἰδών.

Ἢ ἴδ' κεν ἐν δαμοῖσι τέλεισιν κραιπνοῖσι πικροῖσι

Εὐδερῶν, ἐν λίσσροισι παρὰ χρονοῖ Ἀφροδίτη.

Τὸν δ' ἠμείβετ' ἑνεστα δάκτυρος Ἀργυφόντης.

Ἄλ' ἦνδ' τοῦτο γένετο Κλυτὴ Κρατὴβέλ' Ἀπαλλῶν;

Δακτυλὸν μὲν ἔριε τίσσαι ἀπειρομας ἀμφὶ ἔχουεν.

Τ' μὲν δ' εἰροῦσσι θεοὶ πᾶσι τοῖς θέουσι.

Αὐτὰρ ἐγὼν εὐδαιμὸν παρὰ χρονοῖ Ἀφροδίτη.

MICULLUS. *Hos tres scripti. plures hinc: nihil mut-*

tandum. HEINSIUS.

588. *Mari Cretem occupat: illa Paphos.] Scali-*
ger legebat, Mars Thruen occupat: illa Paphos.
Hoc

- Vix precibus, Neptune, tuis captiva resolvit
 Corpora. Mars Threcen occupat; illa Paphon.
 Hoc tibi profectum, Vulcane: quod ante tegebant,
 590 Liberior faciunt, ut pudor omnis abest.
 Saepe tamen demens stultè fecisse fateris:
 Teque ferunt irae poenituiffe tuae.
 Hoc vetui. vos ecce vetat deprensa Dione
 Insidias illas, quas tulit ipsa, pati.
 595 Nec vos rivali laqueos disponite: nec vos
 Excipite arcanâ verba notata manu.
 Ista viri captent (si jam captanda putabunt)
 Quos faciunt justos ignis & unda viros.
 En iterum testor: nihil hîc, nisi lege remissum,
 600 Luditur. in nostris inflata nulla jocis.

Quis

Hoc est, Thraciam, illi sacram. DAN. HEINSIUS. *Mars Threcen* Joannes Rutgersius in Venuſinis Lectionibus, cap. XXVIII. quod ego optimi doctissimi- que avunculi scriptum aliquando luci dabo. quomodo & in orâ codicis ſui Scaliger. optime. Mars enim Thracius, cui nihil cum Crêtâ est negotii. certe Patavinus unus, *Thracem* HEINSIUS. Ita legendum jam monuerat Barthius, dicto loco ad Statium, neque aliquis sanæ mentis dubitabit, qui *Thraciam Martiam* paſſim, quia ſedes huic Deo erat, a Pœtis dici noverit. vide Stat. 11. Achil. 4. & notata ad Epit. XIX. 26. BURM.

589. *Hoc tibi profectis, Vulcane.*] Regius, *perfecto*. ceteri plerique, *profecto*. Lege, *profectum*. quomodo jamdudum conjeci. quod Vaticanus unus confirmat. Hoc profectus, inquit, Vulcane, ut liberius nunc faciant, poſtquam pudor abesse coepit, quod tegebant ante. Nam & ſequenti verſu ſcribendum, *ut pudor omnis abest*, non *et pudor*. quod ſcriptus editorque perperam occupavit præter Patavinum unum. HEINSIUS. *Hoc tibi pro factis*, Francof. & ſeptem alii.

592. *Irae poenituiffe.*] *Artis poen.* Francof. & duo Regu. non male: nam ſupra *deles* vocavit.

593. *Vos ecce vetat deprensa Dione Insidias illas, quas tulit ipsa, dare.*] *Dione*, inquit Merula, Oceani & Tethyos filia, ex qua Jupiter Venerem ſuſtulit. Sed ponitur plerumque pro coitu, ut hoc loco. Quae expoſitio, quantum huic loco conveniat, quivis mediocriter doctus videt. Neque enim de coitu poëta hic loquitur: ſed Dionem, hoc eſt Venerem, dicit ſuo & Vulcani exemplo monere, & jubere ceteros, ne mutuo ſibi inſidias faciant. Dicitur autem *Dione Venus*, patronymica forma, *hæc res dabo*, quaſi dicas Jovis filia: perinde ut Acrifone, Acrifii filia. MICYLLUS. *Pati* rectius in nonnullis legitur verſutioribus. niſi *maxis*, *Insidias illis, quas tulit ipsa, pati*. certè in

uno Vaticano *pati* legebatur. HEINSIUS. ſed ſenſum aptum ut cohaerereat cum ſequenti, in hoc diſticho requiro. quid enim eſt, *vetat vos inſidias illas pati*, cum hic præcepta dat viris, non puellis; dicendum ergo fuiſſet illas inſidias, quas Marti poſuit Vulcanus, vos rivalibus & amicis veſtris Venus vetat facere, quare parum abeſt, quin tenuiſſem vulgatam, quae eſt in plurimis ſcriptis:

Vos ecce vetat deprensa Dione

Insidias illas, quas tulit ipsa, dare.

Dare inſidias navis dixit Plaut. Bacchid. II. III. 52. & Milit. II. III. 32. & alibi. niſi quis acutior nobis ſenſum in Heinſiana lectione videat fatis aptum. in uno Heinſii codice erat, *vos ecce vetat pati*. quod poſſet ferri, ut Ovidius ſe quoque cum aliis, ut alienis thalamis inſidiantes, inducat, quos vetat Venus deprehendi. *Insidias ulli, q. t. i. dare* Bartholini. etiam bene. BURMANNUS.

597. *Iſta viri captent, ſi jam captanda putabunt.*] Lego, *ſi iam captanda putabunt*. pro *iam*, id quod vulgò legitur. Durius enim hoc loco adverbium temporis aut ordinis poni videtur, rectiusque *tam*, intendendi particula. Et brevis tranſitus fuit ex *tam* in *iam*, ſcribenti. MICYLLUS. Non male Micyllus, *ſi iam captanda putabunt*. DAN. HEINSIUS. Nihil move, nam in argumentationibus elegans particulae *iam* uſus, quaſi concedentis. & idem valet, ſi poſt illa quae adduxi, nihilominus putabunt. Epit. XVII. 63.

ſi jam divitiis locus hic numeroque virorum vincitur.

Et mox 77.

Sed ſi jam ſines vellem tranſire pudoris.

Sic Epit. III. 67.

ſi tibi jam redituſque placens.

Ubi etiam Heinſius *tam* reſcribit. & ita paſſim. BURMANNUS.

598. *Quos faciunt juſtos ignis & unda viros.*]

HUNG

- Quis Cereris ritus aufert vulgare profanis,
 Magnaque Threiciâ sacra reperta Samo?
 Exigua est virtus, praeflare silentia rebus:
 At contra gravis est culpa, tacenda loqui.
 605 O bene; quod, frustra captatis arbore pomis,
 Garrulè in mediâ Tantalus aret aquâ!
 Praecipuè Cytherêa jubet sua sacra taceri.
 Admoneo, veniat ne quis ad illa loquax.
 Condita si non sunt Veneris mysteria cistis;
 610 Nec cava vefanis icibus aera sonant:

Attamen

Hunc locum de proscriptioe, qua dicitur alicui aqua & igni interdicti, exponit Merula, profus *ἀδουλέως*. Est autem sensus poetae, literas amatorum, si intercipiendae adeo videntur, intercipiant illi, qui adhibitis igne & aqua iusti, hoc est legitimi mariti facti sunt, non rivales, aut similes conditionis. Solebant autem in solemnibus nuptiis, quibus uxor & maritus legitime iungebantur, ignis & aqua adhiberi, quae utrinque sponsus & nova nupta contingerent: ad significandum, quod, ut haec elementa potissimum ac maxime necessaria, inter se in commune tangerent: ita ceteras quoque res necessarias communes essent habituri. De qua re pluribus supra in Epist. xiv. 9. commentatores, & Plutarchus in Problematis meminerunt. MICVL. Vide ad. Val. Flacc. lib. viii. 245. & Gothofr. ad Leg. 66. §. 1. ff. de donat. inter Vir. & Uxor. *quos facies* editiones praefcae, Ald. & scripti plurimi. vid. supr. vers. 81.

599. *Nisi lege remissum.*] Malim distingui:

Nihil hic, nisi lege remissum,

Luditur, in nostris instita nulla jectis.

Nihil hic non lege Francof. solum Lincoln.

601. *Quis Cereris ritus aufert vulgare profanus.*] *Aufert vulgare profanus* recte meliores libri. Hinc illa sacerorum formula passim obvia, *procal este profani*, & apud Graecos *ἐκὰς ἐκὰς ἔς τὸ βίβηθαι*. & *ἐκὰς ἐκὰς ἔς τὸ κληρῆς*. excluderentur enim non initiati. Orpheus apud Clementem & Tatianum:

Θύρας δ' ἰπιβοῦτο βεβήλαις

Πᾶσιν ἰπῶς.

Horat. iii. od. 2.

— Vetaba, qui Cereris sacrum

Vulgaris arcanas, sub iisdem

Sis irabilibus, fragilemque mecum

Solvat p̄selsum. HEINEIUS.

Douza etiam legebat *profanis*, locoque Horatii firmabat. vide ad Petron. cap. xvii.

603. *Eximia en virtus.*] Nonnulli, *exigua est virtus*. NAUGERIUS. Scaliger ingeniose:

Exigua est virtus, praeflare silentia rebus.

Persae aiebant, Nihil illi facile esse, cui difficile esset tacere, quia nihil facilius videtur. DAN. HEINEIUS. *Exigua* scripti potiores cum primâ edi-

tione. & sequenti versu, *At contra*, pro *Et*. supra dixerat lib. ii. Am. Eleg. 11.

Quis minor est autem tacendi quam tacuisse labor?

Curtius lib. iv. 6. *Linguae apud Persas gravius castigatur, quam ulium probrum: nec magnam rem Magi sustineri posse credunt ab eo, cui tacere grave sit; quod homini facillimum esse voluerit natura.* HEINEIUS. Quem locum Curtii adduxerat Douza ad lib. 11. Amor. 11. & per *Magum*, intelligebat regem. Modius legebat, *magnam rem Magis*; sed sive *Magi*, sive *Magis*, eiecit hoc Freinsheim. quem vide. *homini facillimum* vero confirmare posset scripturam Moretiani codicis in loco ex Amoribus adducto, *Quis minor est homini.* BURM.

604. *Tacenda loqui.*] Unus Bernensis, *segunda loqui*. quod placet, quia *tacens* mox sequitur, novi tamen illa Horatii 1. Epist. vii. 72.

Dicenda tacenda locutus.

Et Persii iv. 5.

Dicenda tacendaque calles. BURM.

605. *Quam bene.*] O bene idem veteres. & sequenti versu, *Garrulus Tantalus* transpositis vocibus. Trist. 1. 11. 41.

O bene; quod non sum mecum descendere passus? HEINEIUS.

606. *Tantalus in media garrulus aret aquâ.*] Vid. quae collegi eleg. xii. lib. 111. Amor. 4. CIOFANUS.

607. *Praecipus Cythera jubet sua sacra taceri.*] Tale quippiam dixit & Tibullus: 1. 11. 34.

Celari vnus sua furta Venus. CIOFANUS.

609. *Condita si non sunt Veneris mysteria cistis.* *Nec cava vefansis icibus aera sonant.*] Confundit hoc loco Merula ceremonias Cereris, & Canophorias. Aliud enim *Κανυφορίων* Graecis fuit, aliud *cistae Cereris*. *Κανυφορίων* enim puellae Graecorum solebant, vel cum in pompa Minervae sacris, quae Panathenaica dicebantur, canistra capitibus imposita gerebant, quibus ea, quae Deae offerenda essent, continerentur: vel cum, ut apud Theocritum est ldyll. 2. mox nupturae, Dianae sacrificabant, virginittatis causa, quam mox depositurae essent, deam placentes. *Cistae* autem in sacris Cereris inter symbola habebantur, significantes clausa atque arcana omnia haberi debere (sive in iis inclu-

Attamen inter nos medio versantur in usu:

Sed sic, inter nos ut latuisse velint.

Ipſa Venus pubem, quoties velamina ponit,
Protegitur laevâ semireductâ manu.

615 In medio passimque coit pecus, hoc quoque viso,

Avertit vultus saepe puella suos.

Conveniunt thalami furtis & janua nostris:

Parsque sub injectâ veste pudenda latet.

Et si non tenebras, at quiddam nubis opacae

620 Quaerimus; atque aliquid luce patente minus.

Tunc

inclusa sacra deae fuerint, ut hic Merula putat, five fecus) perinde ut in ceremoniis Bacchi vanus, cujus & Virgilius meminit 1. Georg. 166. ubi inquit, *Et mystica vannus Hyacini*. Haec enim purgationi significandae adhibebatur, ut eodem loco pluribus explicat Servius. Quod autem silentium adhiberi sacris Cereris necesse fuerit, vulgò notum est. Quae vero de Canephoris hic allegat ex Pausania Merula, ea nihil ad praesentem locum faciunt. Loquitur enim Pausania de sacris & coroniis Minervae, quae Athenis in arce peragebantur, non Cereris, quae Eleusine fiebant. Ceterum de *ictibus* etiam Suidas meminit in dictione *νεσοφισσε*. *ictus δὲ*, inquit, *ἰερός ἔστιν τῶν κί-
στας τοῦ Διονύσου καὶ τῶν θεῶν*. hoc est, videntur autem *ictus* sacrae esse Dionysii & Cereris, Proserpinaeque. Nam horum sacra conjuncta fuisse, sunt qui tradidere. Et ex eo quoque patet, quando in utriusque Cymbalorum & aëris tinnitu usi sunt. ut hic Poëta innuere videtur cum inquit:

Nec cava vespans ictibus aera sonant.

Neque enim de diversis sacris intelligere versus hos libet. MICYLLUS. Recte Micyllus, & de Canephoris virginibus jam multis egerunt viri docti. vid. Fasoldum de Festis Graecor. decad. v. fest. 9. Castellan. in *Κασιόπις*. Meurs. in Cecrop. cap. xxiii. gerebant vero *ictus* in diversis sacris, ut Pal-ladis, Cereris, Dianae, etiam Bacchi vid. Castellan. in *Διονυσίῳ*. Meurs. Eleusim. cap. xxv. Panathen. cap. xxiiii. & alios. BURM.

610. *ictibus aera sonant.*] Amicissimus & doctissimus Hadrianus Wallius nosster:

Nec cava vespans ictibus aera sonant.

Et recte. Monet sine multo illeptitu peragenda esse Veneris sacra. & alludit ad sacra Iliadis ac Cybeles, in quibus plurimum sistrorum ac tympanorum usus. proximo versu videtur scribendum:

Ita quidem inter nos medio versantur in usu.

HEINSIUS. Retinendum sonant, ut sensus sit, si Veneris sacra non sunt tam occulta, aut tanta mysteria, ut Cereris & aliorum numinum, nonetiam ita aperta debent esse, ut Cybeles, ubi vesano tumultu & cymbalis res agitur, sed habent quoddam medium, & ita inter nos versantur obvio

usu, & omnibus vulgato, ut tamen velint inter eos, qui sacris his operantur, latere, & secretum hoc horribile perire. in hoc versu modo subintelligenda vox *ictus*, vel *tamen*. *ictibus aera sonant* erat in Morcti & quinque aliis. BURM.

612. *Sic tamen.*] *Sed sic inter nos*, libri veteres plerique cum prima editione. HEINSIUS. offendit merito bis repetitum illud *tamen*, quare recipiendum esse puro codicum scripturam, ut Aldus prior editione, Micyllus, Beremannus & alii ediderunt. *Et sic inter nos* Palatin. *sed sic inter vos* unus Heinſii.

614. *Protegitur laeva semireducta manu.*] Castissimus Ovidii nostri interpres, Crispinus, famae suae recte consuluisse videtur, quod hunc locum non intellexisse convinci facile possit. nam ille vocem *semireducta* ad manum laevam refert, explicans *semireflexam*, vel adductam ad medium corporis partem, dextram versus. sed ratio Proſodiae potuisset virum pudicum, qui numquam forte eo statu puellam viderat, monere, ultimam syllabam esse brevem, & ideo ad *Venerem* esse referendam: *semireducta* vero Venus est, eo corporis statu inclinata, ut capite paululum prono, & ventre interius reducto, incurvetur, simulque laevam manum publi opponat, ut solent puellae isti parti timentes. *reducere*, enim & *recedere*, de omnibus illis dici solet, quae introfus abeunt, ut contra *eminere*, *proicere* &c. quae contrario situ sunt. vid. ad Quinct. xi. Inst. Orat. 3. sic *reducere brachia*, *erectum* & similia, de quibus etiam ad Quinctil. x. Inst. 1. hinc *recedere* valles, in *theatri modum*, quae *curvae* & *cavae* sunt, passim dicuntur. non multum dissimilis status fuit Dianae nudae, ut ab Actaeone fuit conspicta, quae in *latas obliquum adpansis* 111. Met. 187. sed apertius hanc Veneris pudibundae figuram contemplari poterit verecundus nosster interpres, nisi oculos violare recuset, apud Priscaeam in notis ad Apulej. Apolog. pag. 92. ubi talis status exhibetur; & ad Ovidii verba expressior alia inter status Urbis Romae a Schachio editas Num. xxviii. plures in Justinianae porticus monumentis extare dicuntur. BURM.

616. *Avertit.*] *Avertit* Regius unus. sed tunc *tuus* legendum.

618. *Parsque sub injecta veste.*] *Superflua veste*
M m m m duo

Tunc quoque, cum solem nondum prohibebat & imbrem
Tegula, sed quercus tecta cibumque dabat;
In nemore atque antris, non sub Jove, juncta voluptas.
Tanta rudi populo cura pudoris erat.

- 625 At nunc nocturnis titulos imponimus actis:
Atque emitur magno nil, nisi posse loqui.
Scilicet excuties omnes ubicumque puellas,
Cuilibet ut dicas, Haec quoque nostra fuit:
Ne desint, quas tu digitis ostendere possis;
630 Ut quamque attigeris, fabula turpis erit.
Parva queror: fingunt quidam, quae vera negarent,
Et nulli non se concubuisse ferunt.
Corpora si nequeunt, quae possunt nomina tractant:
Famaque, non tacto corpore, crimen habet.

I nunc,

duo codices. de hoc loco actum à nobis Amor. 1.
El. IV. vs. 48. HEINSIUS.

619. *Nubis.*] *Noctis* duo libri, & praeterea, *atque aliud luce* Vaticanus cum prima editione.
622. *Dabat.*] *Dabant* Patavinus & Francofurtensis.

626. *Atque emitur magno.*] In Bernensi uno erat, *atque emitur in nil*, quod quid sibi velit, non exputo. an aliquis glossator hoc adscripterit, indicans mores sui seculi, quo in atrio voluptates peragebantur. an aliud quid lateat nescio. mihi vulgata satis placet, quae idem notat, quod illa apud Virgil. II. Aeneid. 104.

Hoc Ithacus velis & magno mercentur Atridae.

Ubi vide comment. BURMANNUS.

627. *Scilicet excuties.*] Hunc versum & sequentes tres interrogative atque *hipponitae* lego, exprobrandi sive increpandi figura. Quasi monent Poëta minime hoc esse faciendum. In quarto autem versu, ubi Merulae editio habet, *Nec quamquam attigeris*, sequor Aldinam editionem, legoque:

Ut quamque attingeris, fabula turpis eris.

Quamquam neque illud displicet, si quis legendum putet, *et quamquam attingeris*, pro & quamcumque. MYCILLUS. *Ubicumque puella est* prima editio cum multis scriptorum. Lege cum Corneliano & quatuor aliis, *omnes ubicumque puellas*. Sic Amor. lib. III. El. x. 5.

Te dea munificam gentes ubicumque loquuntur.

Ubi vide. Virgilius lib. VII. 400.

— *Torvumque repente*

Clamat, 16 matres audite ubicumque Latinas,

Statius Sylv. I. IV. 11.

— *Legisque urbisque ubicumque togatas*

Certeque lactitias.

Et Theb. XI. 182.

*Convenient ubicumque nurus, matresque Pelasgae;
Longaeque patres.* HEINSIUS. *excuties omnis vir
quaque puella.* Bernensis unus.

629. *Nec desint.*] *Ne meliores.* HEINSIUS. *Non* margo Bernmanni.

631. *Quaedam.*] *Quidam* tres Bernmanni libri; & quidam editi. *etiam* Vossii.

633. *Corpora si nequeunt, quae possunt nomina tangunt.*] *Tractant* unus Ambrosianus, & optimus Regius; pro *attractant*. Pont. III. El. III.

*Qualis in aëriae tergo solis esse columbae,
Tractantus multaequam tetigere manus.*

Gratius Cynegetico 63:

— *illi aggeribus tentare superbis
Aethera, tum matres ausi tractare Deorum.*

Ita locus vexatissimus scribendus, nisi *attractare* mavis. HEINSIUS. *Tractant* vera & unica lectio est; de qua vide ad Petron. LXXXVI. *Corpore si n. quod p. nemino tangunt* editiones priores, Ald. Micyl. & Bernm. & scripti quatuor. possent etiam legi, *quae possunt*, ut saepe alibi. vid. ad Epil. XIII. 47. BURMANNUS.

634. *Famaque, non tacto crimine, crimen habet.*] *Parum* Latine, nisi fallitur. Bene in Palatino Gruteri, & antiquo Scalgeri:

Famaque, non tacto corpore, crimen habet.

DAN. HEINSIUS. *Non tacto corpore* scripti fere omnes cum prima editione. quod omnino admittendum. bene igitur *tractans* pro *sanguis* superiori versus responsimus, ne bis eodem verbo odioso utatur. HEINSIUS. Latinum satis esse *facere crimen* apparet ex Propert. IV. IV. 41. vid. & Salm. ad Lamprid. Commod. 7. Heinsum tamen sequimur: nam hic pro admittere deberet capi.

636. *Et centum duris postibus adde seras.*] *Obide* Re-

- 635 I nunc, claude fores, custos odiose, puellae;
Et centum duris postibus adde feras.
Quid tuti superest, cum nominis extat adulter;
Et credi, quod non contigit esse, cupit?
Nos etiam veros parce profitemur amores:
640 Tectaque sunt solidà mystica furta fide.
Parcite praecipuè vitia exprobrare puellae,
Utile quae multis dissimulasse fuit.
Nec suus Andromedae color est objectus ab illo,
Mobilis in gemino cui pede penna fuit.
645 Omnibus Andromache visa est spatiosior aequo:
Unus, qui modicam diceret, Hector erat.
Quod male fers, adfuesce; feres bene, multa vetustas
Lenit: at incipiens omnia sentit amor.

Dum

Regius cum Scaligeri excerptis & aliis nonnullis. sic & *obdere pessulum foribus* apud Comicos. Prudentius Peristephan. Passione Laurentii:

*Qui templa claudat vestibis,
Pulsas obrunas obstruas,
Nefasta damnes limina,
Obdens abenos pessulos.*

Sic vetustissimus codex Puteanorum fratrum; non, *nefanda limina, obdere forem* infra lib. III. 587. ex antiquis codicibus:

*Obds forem: & dure dicat tibi sanitor ore,
Non petes: exclusum te quoque tanget amor.*

Fast. I. 181.

Pace fores obdo, ne qua discedere possit.

Pont. II. Eleg. II. 40.

Nec rigidata timidus vestibis obdo forem.

Fast. I. 555.

*Proque domo lenis spelunca recessibus ingens
Obdita.*

Ita veteritimus Vaticanus. vulgati, *Abdita*. Nulli- que male *latus obdere apertum* Horatio. lib. I. Sat. 3. Reddenda & ea vox Propertio lib. II. Eleg. VI. 9. ad Cynthiam:

*Anne ego transtrem tua limina clausa maritus,
Respicens nulis obdita luminibus?
Ab mea tum quales faceres tibi tibia somnes,
Tibia funesta tristior illa tua!*

Sic locus ille mendosissimus constituendus. pro *obdita* vulgati nullo sensu, *perdita*. scripti, *predita*. quod paulo ante praecerat:

Quam possim nuptae prodero amori facem.

Ita enim illic reponi debere recte vidit Passeratius ex illo Virgiliano IV. Aeneid. 431.

Non jam conjugium antiquum, quod prodidit, oro.

Tertio versu cum vulgati agnoscant, *caneret mea Cynthia cantus*, scripti omnes, *caneres mea tibia somnos*, repono, *faceres somnos*; quod id elegans & Latinum sciam. Noster alibi:

Es facias somnos haec tibi cura brevis.

Paulo post apud eundem loco vexatissimo scribendum:

Quid mea si tenerae comiserent castra puellas.

Sed jam satis est. HEINSIUS. Mirum est hic tantopere, *obdere seram* defendere virum illustrem, cum ad III. Amor. XIV. aequae operose, *opponere seram*, pro *opponere* teneatur. praeterea numero illi *centum* melius convenit *addere*: non unam *seram*, sed adde centum feras duris foribus. deinde ad loci Propertiani emendationem vindicandam, non recte videtur adducere illa Nostri ex III. Pont. 2.

Es facias somnos haec tibi cura brevis.

Ibi enim non facit somnos cura, sed contra aufert; & *facere brevis* conjugendum. aptius est Plinii exemplum a Broekhusio adductum, cui addas aliud ex Nostro III. Fast. 17.

Dum sedas, umbrosas salices volucresque canoras

Feterunt somnos, & leve marmar aquas.

BURMANNUS.

637. *Ubi nominis.*] Cum nominis scripti, lib. I. Fast. 383. *Quid tuti superest, animam cum ponas in aris.* HEINSIUS.

641. *Exprobrare puellis.*] *Puellas* multi ex scriptis. HEINSIUS. *Praeterea* multi editi.

642. *Utile quae multis.*] *Nam multis* Regius. alii, *quod*. prima editio, & decem scripti, *quam*. HEINSIUS.

647. *Multa.*] *Cuncta* Lincoln.

648. *Lenit: incipiens.*] *Scribe* cum uno Mediceo, *Lenit, at.* & sic editiones nonnullae. Regius & multi ex scriptis, *Lenit, &*. HEINSIUS.

M m m 2 649. Coisig-

- Dum novus in viridi coalescit cortice ramus,
 650 Concutiat tenerum quaelibet aura, cadet.
 Mox eadem ventis, spatio durata, reficit,
 Firmaque adoptivas arbor habebit opes.
 Eximit ipsa dies omnes è copore mendas:
 Quodque fuit vitium, desinit esse morâ.

Ferre

649. *Coalescit.*] Variant vehementer codices. *pubeſcit* Palatin. *caſſeſcit* tredecim. *caſeſcit* Aprolii. *pubeſcit* unus Heinfii. *candeſcit* alius ſed (licet illud *pubeſcit* a librario vix proveniſſe videatur; eſt enim elegantiae reconditae nimis, quam ut illiterato in mentem venire poſſit. vid. ad 1. Art. 299.) vulgatum tamen praefert, quia propria in hac re vox eſt, Columella. II. cap. 8. *Impetus aquarum preluſit terram, nudatiſque radicibus gramina non patiuntur coaleſcere.* de Arboribus cap. 27. *Veluſi quandam legem ſanxerunt, eas tantum ſurculos coaleſcere, qui ſunt cortice ac libra ac fructu conſimiles iis arboribus, quibus inſeruntur.* Sueton. Aug. 92. *Palmas in compluvium deorum penatium tranſtulit, ubique coaleſcere magno opere curavit.* & ita paſſim. BURMANNUS.

650. *Aura.*] Servavit hic Poëta differentiam, quam inter *auram* & *ventum* conſtituunt Grammatici. quod non fecit Statius, qui ſaepe pro violentiori vento, interdum etiam promiſcuè hac voce abuſus deprehenditur. DOUZA. Rectè quidem Douza, ſed & Propertius pro vehementiori vento poſuit. lib. 1. Eleg. 17.

Aſpice quam ſarvas incropeſ aura minas.

Ubi vide Paſſeratum, qui & ex Virgil. Ecl. IX. 58.

Ventoſi ceciderunt murmuris aurae,

notavit: nec ſemper Poëtae illas differentias, a Grammaticis notatas, obſervare ſolent. BURM.

651. *Mex etiam ventis.*] *Mex eadem* Regius pro diverſa leſione & quatuor alii. bene. Metam. XIV. 72.

Mex eadem Tenclas ſuavas meſſura carinas.

HEINSIUS. Reſiſtit ſcripti plurimi & nonnulli editi.

652. *Firmaque adoptivas arbor habebit opes.*] Hunc locum interpretabor elegia De medicamine faciei. CIOFANUS.

653. *Omnes de corpore mendas.*] *E corpore* ſcripti.

HEINSIUS. Citatur hic vetuſtus a Charſio lib. 1. Gramm. Inſt. pag. 55. & ab Eutyche. lib. 21. de Diſcer. Conj. pag. 2174. & ab incerto de Orthographia pag. 2791. corp. Grammat. qui omnes habent *eximet*, ultimus etiam *ipſe dies*, Charſius & incertus etiam, *de corpore*. Eutyches ex. in uno Heinfii totum excederat diſtichon. in duobus, *exuit*. in alio, *aſperat illa dies*, ego (licet *eximere* vitia etiam Quincilianum lib. 1. Inſt. 2. in fine dixiſſe ſciam,) puto tamen Naſonem ſcripiſſe, *exigit*. Idem vitium inſederat Suetonio in Aug. XCIV. *Statim in corpore ejus exiſtiſſe maculam, velut depicli Draco-*

nis, nec poſuiſſe utquam exigi. Ita enim optimus Salmatiſi codex, & probat Gronovius, cujus ibi vide notas ſic & lib. 1. Met. 24. quidam codices, *caecoque exigit aervo.* vide etiam ad Horat. IV. Od. ult. Clar. Benlucjum. BURMANNUS.

655. *Recuſans.*] Elegans lectio Moreti codicis; *reſiſtans*, de quo verbo Heinf. ad Claud. II. Eutrop. 91. ubi hunc Ovidii locum ita ciſtigat. *reſiſtans* Bernenſ. etiam non male vid. ad Epill. XVII. 137. & II. Faſt. 387. *Hircorum terga* Bartholini codex. BURMANNUS.

656. *Aſſidus.*] *Aſſidus* nonnulli. NAUGERIUS.

659. *Si paeta eſt, Veneri ſimilis, etc.*] *Si paeta* eſt, inquit, dicitur ſimilis Veneri eſſe. *Paetae* autem dicuntur, quae oculos habent obliquatos, & quaſi tranſverſum tuentes, quam rem puellae interim ultro affectant, dum videntes non videre videri volunt. Male autem legitur in quibusdam, *Si laeta eſt*, pro *paeta eſt*. MICELLUS. Locus valde affectus. agit de vitioſis oculis Naſo. atque patenti oculi parum vitioſi ſunt, quos in Venerem tan toperè commendatos fuiſſe conſtat ab ipſo Paride, egregio illo formarum ſpectatore. Noſter Remedius Amoris:

Paeta ſub Idæo judice Cypris eras.

Hinc Φιλομεδὴς Ἀφροδίτην paſſim Graecis poëtiſ. Sed nec ſtavo oculi vitioſi, imo in Pallade laudabantur. quare & γλαυκῶπις illa Homero aliſique frequentiffime dicta. Auctoꝝ Priapejoꝝum, *Almegeta ſtavo lumine eſt, Venus paeta*, quod in utraque illic pulchrum ducitur. Quid ergo? Tò *paeta* in membranis vetuſtioribus non comparè. pro quo *cruffa* plerique, vel *graffa*. nonnulli & *laeta*, ſed ū recentiores. codex Regius omnium antiquiſſimus, *Si cruffa eſt Veneri ſimilis*, etiam mendofe. Mihi dubium vix eſt Naſonem ſcripiſſe, *Si qua ſtaba eſt, Veneri ſimilis*. ſubaudi ſit, quod ſequitur proximo pentametro. *Strabo* & *ſtrabus* dicebatur Latinis, quemadmodum Graecis *στραβὸς καὶ στραβῶς*. Nonius Marcellus, *ſtrabones ſunt ſtrabi, quos nunc dicimus*. Strabones cum *paeta* quoque conjunxit. Horatius lib. 1. Sat. 111.

At, pater ut cuncti, ſic nos debemus amici,

Si quod ſit, vitium non fallidire: ſtrabonem

Appellat paetum pater.

Nihil magis apollinum conjecturae noſtrae adſtruedae in medium proferri poterat. ſed & pari modo Cicero, qui locus quoque ad rem facit, libro primo de Natura Deorum. *Naevus in ar-*
culo

655 Ferre novae nates taurorum terga reculant:
Adliduo domitas tempore fallit odor.

Nominibus mollire licet mala. fusca vocetur,
Nigrior Illyrica cui pice sanguis erit.

Si pacta est, Veneri similis: si flava, Minervae.

660 Sit gracilis, macie quae male viva sua est.

Dic

culo pueri delectat Alcæum, at est corporis macula
naevus, illi tamen hoc lumen videbatur. Redeo ad
Deos. Equos? si non tam (lege jam) strabones,
as pastulos esse arbitramur et equos naevum habere?
Plinius Hist. Natural. lib. xi. cap. xxxvii. Uni ani-
malium homini oculi depravantur, unde cognomina
Strabonem & Pastorum. Cognata ergo vitia pae-
torum ac straborum oculorum, quorum tamen al-
terum sit gratum, ingratum alterum. Nunc de
Minerva videamus, pro flava prima editio cum
sex septemve scriptis parva. parva etiam optimus
Regius, & flava pro diversa lectio. Arondelia-
nus flamma, secundus Ambrosianus prava, proximi-
verum. est enim rava legendum. Festus,
Ravillas à ravis oculis, quemadmodum casullas à
caesii. Non distinet flavam ejus Palladem à
poetis appellari: sed tum capillus ejus innuitur. Est
autem color ravis, si Felto credimus, inter flavum
& caesium, sic Horatio laenes modo caesii dicuntur,
modo ravis. Vide quoque notamus Amor. lib.
i. El. xii. de hac voce. hinc caesii Palladis oculi
saepe occurrunt apud scriptores. Caesii igitur &
flavi oculi non tam vitiosi, quam vitiosi, hoc
est, ravis, proximi, ac proinde etiam nonnun-
quam improbat. At fellivivus Anacreon Ode
xxviii. ad pictorem de Amica sua, quam depin-
gi volebat:

Τὸ δὲ βλέμμα οὐκ ἀλάφῳ
Ἀπὸ τοῦ πυρὸς κίονον
Ἄμα γλαυκόν, ὡς Ἀθήνας,
Ἄμα δ' ὄρνθον, ὡς Κούρης

Apud Terentium Heautontim. Act. v. Sc. v.
So. *Gnate mi, ego sol tibi dabo illam lepidam,
quam tu facile ames,
Filiam Phaeocraatae nostrae. Cl. Rufanneillam vir-
ginem,
Caesiam, sparsa ore, adunco Nasae non possum
patet.*

Ceterum Palladis oculos nonnunquam improbatos
esse ex Nonno patet Dionysiac. libro primo:
Σοὶ γάμου, ἢν θέλῃς, διεγέραιμι ἄγρον Ἀθήνας.
Ἐὶ δὲ οὐ σὺ γλαυκῶπις ἐπιπέδῳ δέχνησο Λατῶν.
ἢ Χάειν, ἢ Κούρειον, ἢ Ἀρτεῖον ἢ γάμου Ἥβης.
Propertius lib. 2. El. xxviii. de Cynthia agrotante:

An contempta tibi Junonis templa Pelasgae?

Palladis ante oculos anxia negare bonos?

Apud Hyginum quoque Pallas à Venere & Juno-
ne dicitur ob caesios oculos. & apud Antonium

Liberalem Fab. xv. Agron nigros fororum Oculos
caesiae Deae gratos irridens negat. Apud Lucianum
Dialogis Deorum Vulcanus ad Jovem de
Minerva, γλαυκῶπις μὲν ἄλλα κομῆί καὶ τῶν
ἢ κῆρυξ. apud eundem Paridis Judicio Venus Mi-
nervae, ἐπιπέδιον τὸν λίφον, καὶ τὸν διακῆρον Φε-
βείδῃ; ἢ δίδας μὴ οὐκ ἐλάττωται τὸ γλαυκὸν τῶν
ἡμεῶν ἄνευ τοῦ Φεβείδῃ βλέποντων; Ravaem au-
tem colorem contemptum objectum fuisse, homi-
nesque ravis pro pessimis habitos ex Festi frag-
mentis didicimus. ubi piura de hoc colore ad rem.
ravam etiam vocem dictam fuisse ex illo constat,
pro qua ravaem vocem nunc in multis scriptorum
locis legi est suspicio. Confido verum mendosissimam
nostra industria jam bene se habere:

Si qua straba, est Veneri similis, si rava, Minervae.
Aut sicut versus paulo duntaxat videtur, ut est rever-
ra, is licet reponat ne non obnitente:

Si straba, sit Veneri similis, si flava Minervae.
Quomodo Nafonem nobis reliquiste propemodum
peruadeor, ut credam. HEINSIUS. Approbat
Heinsii correctionem Eruditissimus Bentlejus ad
Horat. i. Sat. iii. 47. nisi quod scabrorem
paulo verum hinc fieri putet, & resingi mal-
let:

Si straba sit, Veneri similis, si rava, Minervae.
Sed verum, quem Heinsius ex Remediis ad-
ducit:

Paeta sub Idaeo iudice Cypris eras.
Nondum repperi. unice vero confirmat Heinsianam
emendationem locus Petronii cap. lxxviii. Nam
quod Strabonem est, non curio, sicut Venus spectat.
ubi vide Schefferi notas. BURMANUS.

660. *Sit gracilis, macie quae male visa sua est.*
Etiam hic haerent Critici, & cum libris variant.
Alii enim, male visa; alii, male visa. Vera lectio
est, *Sit gracilis, macie quae male visa sua est.* Id
est, exhausta. Ita non raro Latini. Et Graeci.
Theocritus Idyl. 4. Εἶγ, ὡς ἄνευ Φιλοῖφά τίνοι-
γίνεσ, ἢ Σατυρίωνος Ἐγγύθεν, ἢ Πάνοσσι μακρονά-
μωσι ἑβίοδι. Ubi κακόν, non est λάσιον, ut In-
terpres credit, sed λατῶν. Ergo μακρονάμωσι.
λατῶν. Quid quod mala est deformis? quod
non uno Plauti loco annotatur erudit. DAM.
HEINSIUS. Male visa Gulielmus legit verisimilium.
lib. i. cap. xii. & Theodorus Marcius ad Hora-
tium Od. v. lib. 1. mala visa parens meus. quomodo?
Κακὸν ἄμωσι Πάνας pro λατῶν. apud Theocri-
tum. camquelectionem in tribus codicibus iuveni-
M m m m 3. 45

Dic habilem, quaecumque brevis; quae turgida, plenam:
Et lateat vitium proximitate boni.

Nec

fic *pes malus* apud Nostrum, & *dens malus* pro pravo. Vulgaram lectionem tuetur Cl. Gevartius E-lectorum lib. 111. cap. vi. unus Vaticanus & unus Palatinus, *male sicca*. non inficite, ut *malis sicca* opponatur *succi plena*. Sed quid moramur? optimus Regius, Sarravianus, & octo aut novem alii ex melioribus cum primâ editione, *male viva*. quo nihil verius. atque ita jampridem castigavit Salmastius Notis ad Tertulliani Pallium ex Lucretii loco proflus simili iv. 1160.

*Τὸν οὐκ ἴσχυον τὸν σὴ, cum vivere non quis
Prae macis.*

Neque aliter Lucilius, *vix vivum hominem ac monogrammen* dixit. Notter Met. xv. 379.

*Nec catulus, partu quem reddidit urja recenti,
Sed male viva caro est.*

Quoniam sensu paulum diverso. Idemque jam ante Salmastium ab aliis occupatum monuit clarissimus Gevartius in Electis, lib. 111. cap. 6. qui ad- dit Doufam *male viva* castigasse, quomodo Guilielmium & Marfilium legere jam monui. Porro Tâ *Male viva* marginem Mycillianae ac Berli- nianae editionum jam dudum infecit. Quae cum ita sese habeant, miror existitiae nuper admodum Tanacquillum Fabrum, virum cetera eruditum & ingeniosum, sed prae nimio sui amore caligantem haud raro, quod ferebat ut quae esset, si haec *Φλαβία* & immoderata sui ostentatio cum malignitate & contempu alieno non conjungeretur. Hunc, inquam, Tanacquillum Fabrum miror in Epistolis nuper editis auium affirmare, naevum in hoc ipso, de quo nunc agimus, Nafoniano loco à nemine animadvertum, nedum sublatum fuisse, cum vix alius in toto Nafone locus occurrat, qui ingenia nostri temporis plura exerceat, atque in se converterit, ut jam vidimus. nec monere id neglexit meus pater in editione sua, qua se usum esse Faber ipse non diffidit. Illud vero magis mirandum tam secure & confidenter Salmastiana sermâ à Fabro compilari, & cum pulvisculo, quod ajunt, hoc est, cum Lucretiano loco, qui Nafoniani castigationem unice confisset, corradi, atque in succum & sanguinem Epitolarum suarum converti. Sed non novum in illo id esse alibi uberius ostendimus. Nunc se ultro offert Horatii locus ille ex Arte Poetica vs. 101. *Ut risentibus ariscent, ita stentibus adsunt, in quo stentibus ad- sistent* reponit. Id quod Theodorus Marcius suis ad Horatum commentarius Lutetiae jampridem editis, & Michael Piccartus Periculis Criticus diu ante illum observaverat monuerantque. In tanta librorum copia atque uberitate, qua abundamus, fieri posse non nego, ut in mentem subinde ea nobis ignavis veniant, quae ab aliis ante nos jam sint dicta. Sed humanitatis lex, & ipsae haec lite-

rae, quarum praecipuum condimentum innocen- tia candorque ac benignitas sunt, postulant omni- no, ne in altero inficentur eum errorem, qui à nobis quoque aut commissus sit, aut communi pos- sit. Nam quod emendationis nonnullis, quae in Nafonis mei editione jam ante decennium publice legebantur, sibi vindicavit, non sum is ego, qui hominibus literatis parum in me pernititiam. Hoc quoque praeter morem meum est, quod nunc in hanc contentiosis arenam descendendo. Sed irite me, ut aperte tecum agam, Clarissime Menagi, & male habet, quod hic ipse Faber Epitola LXXX. à capendo parente meo, viro nec male, ut scis, de litteris dum vixit merito, & nunc, quod rei caput est, è vixis subulato, procacem & contume- liosum calanum haud continuit. Non quod erudi- tionis laudem illi detractum ivit: (atque utinam ivisset! pateret enim ignominia, qua appetitur) sed quod fidem ejus & ingenuitatem in discrimen vocat. Hanc tam atrocem injuriam nisi amoliar à sepulchro optimi parentis, indignus profecto sim, qui aliquo inter homines cordatos habere loco. Magno gentem mehetcules vestram studio fen- nex nosser à teneris est profecturus. Testantur tot scripta ejus, Thuanis, Janinis, Busefvallis, Mau- renis, Scaligeris, Calaubonis, aliis, partum dica- ta, horum partum laudibus ore pleno praedicantia. Ejus vero tam profusi affectus fructum hunc tulit, ut identidem à vestris hominibus publice fit lae- ratur, visque ullum inter adversarios suos nume- rant, praeter unum Gasperem Schioppium, qui Galus non esset. Videlicet in formis etiam ele- gantissimis naevi nonnunquam apparent: & sunt in humanissima gente sui quoque Theristiae & Ala- flores. De Salmastio non queror, qui cum nemi- ni suorum temporum literato pepercerit, non magis quam ille Schioppius, quem insignis male- dicentia Zoilo quovis nobiliorem reddidit, nihil profecto rationis est, cur parentis mei causam pot- tiorem ducam, quam ceterorum omnium, qui aetate nostra clarere, quorum nemo virulentum ejus dentem evasit. Nec queror de Joanne Croyo, qui non solum oblitus patriaeque patrique Lati- ni, ac communium studiorum, sed ordinis quo- que sui, homo Theologus senio confectum pa- rentem meum nulla provocatus injuria petulantissi- me exagitavit. Audio enim illum à collegis suis officii admonitum, quibus facinus istud barbarum duplicibat, respuisse. Postquam alios proferre, quos missos facio, ne tibi sim gravis. Atque haec vivo patri contigisse, ac proinde invidiae & obrectatio- ni exposito, minus indignor. De Claudio Sarra- vio, & hoc ipso Fabro nondum cicatricem vul- nus duxisse fateor. Sed de Sarradio alibi videbi- mus, qui, cum Salmastiani moris malignitatem fa-

Nec quotus annus eat, nec quo sit nata require
 Consule: quae rigidus munera Cenfor habet.

Prac-

tis haberet perfectam, ut de ea moribundus etiam fit conquisitus, tam serviliter tamen ei obsecutus atque adulatus est in epistolis, ut ejus similitudinis, quas propemodum innumeratas exercebat, immisce- re sese, & caque pro suis ducere haud sit gravatus, Heinisiumque nunc miris laudibus extollat, (levitatem quae in homine togato & Senatore non ferendam vide) nunc fugillet ac contemptissime excipiat; calumniam quoque ei non unam aspergat. Denique apud Heinisium totus sit Heinisianus, Salmasianus apud Salmasium, hoc est, Heinisii obtrektor insignis. Ignosce, quae, mi Menagi, si delicias istas patriciarum artium nos Batavi, quae rusticitas est nostra, non assequimur aut approbamus. Sed Sarrajo pessime consultum ivere, qui epistolas istas divulgavit, non sublatis atque erasis iis, quae integritatis famam in illo ipso prorsus everterunt. Nam quam candidè nobiscum egerit, & tu ex me olim intellexisti, & ipsum facti indignissimi ante mortem puduisse non ignorant illi, qui eo usi sunt familiariter. Deceveram haec con- coquere & dissimulare in publico, ne cum larvis luctandum mihi esset, sed quoniam per filium ejus id non licuit, dicentur ea alio loco & testi- moniis suis confirmabuntur, quae extorisse se mi- hi invito fortasse nolit. Nunc de Fabro videamus. Accusat ille Heinisium in Epistolis, quod locum Horatianum ex Callimachi epigrammate expressum observat, dissimulata Scaligeri laude, qui id ipsum observasset jam ante, idque in Epistola ad Salma- sium exarata. Si consulisset primas Horatii Hein- siani editiones Faber, jam sciret, existisse publice eam Heinisii observationem, ante editam Scaligeri epistolam. itaque probandum accusatori fuerat, Scaligeri epistolam, quam necdum luci esset com- missa, ab Heinisio perfectam fuisse: quod probabit nunquam. probandum etiam, Anthologiae Grae- cae partem ineditam, in qua Callimachi id exisset epigramma, in manus Heinisianas nunquam deven- it; ejusque notitiam Heinisio esse sola Scaligeri epistola datam. Atqui norunt populares nostri, Heinisium totis fere quinquaginta annis curam habuisse publicae Leidensis bibliothecae. norunt in eadem bibliotheca asservari Anthologiae ineditae exemplar, quem librum ab Heinisio diligenter per- lectum fuisse manus ejus satis evincit, quae in ipso codice passim apparet. Evincunt & poemata ejus, in quibus multa passim occurrunt inserta hujus Anthologiae à se Latinis donata versibus. Jam vero imitatio Callimachi Horatiana adeo est aperta ac luculenta, ut qui Flaccum vel semel legerit, in- cideritque postea in hoc ipsum Callimachi epigram- ma, facillime deprehensus sit tam manifestam imitationem. Neque dubium est, quin ante Hein- sium hoc Tunchus, Lambinus, Torrentius, alii,

quos jaetat Faber, & qui Horatium suis commen- tariis illustraverit viri eruditi, animadversuri fue- rint, si Callimachi epigramma in illorum manus incidisset. At vero, quando severus adeo est Fa- bcr, ut Heinisium multa cum acerbitate vellican- dum putet, quod ignarus in eadem cum Scaligero conspiravit observatione, de se viderit, qui Sal- masianas ad Pallium Tertulliani Notas sibi perle- ctas esse diffiteri non possit, aut si diffiteatur, fidem se non inventurum sit sciat. Illud vero minime omnium ferendum, quod in eadem, qua Hein- sium exagitat epistola, Horatiani alterius loci ca- sificationem non solum sibi fit ausum vindicare, quam Marcilio & Piccarto deberi jam ostendi, verum etiam, quod alterum nescio quem homi- nem doctum furti accuset, qui eundem Horatii locum à se quoque pari modo restitutum esse af- firmavit. Nonnulla sane Tanaquilus Faber feliciter in Nasone restituit, sed quorum pars major partim à me in priori editione, partim ab aliis fit occupata, in nonnullis lapsus & conjecturae fal- sus est: nec propterea illum infestatum sum. sed silentio plerumque involvi, quae reprehensionem merebantur; quae laude digna judicabam, praedi- cavi ingenue. Exuat mores istos feroculos Tana- quilus vester, quos ipse in discipulis credo suis, quo est supercilio, non ferret, seruaque ac scutu- ca debellandos sibi proponeret. hoc si impetrare à se potest, non ingenio ejus & studio, quod rei literariae augendae dedicavit dedicabitque, favebi- mus inter primos atque applaudemus. Non igno- rat penes me exitare epistolam suam, in qua in- clementer multa dicuntur in virum quendam do- ctissimum, cujus tamen amicum apud alios se fit professus: quae si proferatur in lucem, facile ap- parcat, non solos scriptores antiquos esse, in qui- bus multum emendandum restet. me quidem ami- cum posthac experiatur licet, si injuriam parenti meo illatam publice agnoscat & agnoscat, nisi omnem prorsus candorem ejuravit. Haec copio- sius praeter institutum. Sed nec tute improbabis tam piee velitationis causam, si de paterna existi- matione agi memineris, Doctissime Menagi, cu- jus patrociniū ipsa naturae ipsa unice mihi com- mendent. nunc in Nasone pergamus. HEINISIVS. Vide & Heinisium ad Claud. Bell. Getic. 437. & Douza codici suo adscripserat, male viva, & ex Lu- cilio probaverat. quare Gevartium falli credam, cum- dicat Douzam legere, male viva, cum in lib. 1. praecid. in Petron. cap. 14. male viva legat, ad- ducto etiam Lucilii loco. BURMANNUS.

661. Die agilem, quaecunque brevis.] Habilem in quibusdam. NAUGERIUS. Habilem scripti cum prima editione. etiam bene. lib. II. Amor. Eleg. IV.

Haec

- 665 Præcipuè, si flore caret, meliusque peractum
Tempus; & albentes jam legit illa comas.
Utilis, ò juvenes! aut hæc, aut serior actas.
Iste feret tegetes; iste ferendus ager.
Dum vires annique sinunt, tolerate labores:
- 670 Jam veniet tacito curva senectâ pede.
Aut mare remigiis, aut vomere findite terras;
Aut fera belligeras addite in arma manus:
Aut latus, & vires, operamque adferre puellis.
Hoc quoque militiae est: hoc quoque quaerit opes.
- 675 Adde, quod est illis operum prudentia major:
Solut &, artifices qui facit, usus adest.
Illæ munditiis annorum damna rependunt:
Et faciunt curâ, ne videantur anus.
Utque velis, Venerem jungunt per mille figuras.
- 680 Inveniat plures nulla tabella modos.

Illis

Hæc habilis brevitate sua est. HEINSIUS.

Vid. ad 11. Amor. iv. 27.

665. *Plenam.*] Vid. ad lib. 1. 66.

664. *Consule.*] *Sidere* unus Heinsii, quod an huic loco conveniat dubito.

664. *Munera Censor habet.*] *Quaerere censor* Neapolitanus. non male, nisi forte melius, *quas rigidos quaerere Censor amat. munia censor* margo Bertrmanni. quæ sollemnis est consultio: Gebhard lib. 1. Ant. 12. conjecerat, *munera Censor agit.* Gruterus *obis.* quasi minus Latinum esset, *habere munus.* sed ita & Cicero lib. 11. de Legibus. 3. *Tamquam id haberis operis ac muneris, ut hanc nobis efficeret sedem ad disputandam.* sed & Latine dicitur *habeo quaerere*, si Neapolitani codicis scripturam sequi libet. *habere* autem & *agere* passim confundi vidimus apud Nalconem, Vellejum & Quinçilian. BURMANNE.

666. *Albentes jam ligat illa comas.*] *Legit* prima editio cum Jureti ac Scaligeni excerptis & aliis quinquam scriptis. At Regius cum potioribus, *legat.* recte. alii, *legat*, vel, *legat.* *legat*, evellendus sollicit. Phædrus lib. 11. Fab. 33.

Ambæ videri dum volans illi parus,

Capillos hominis legere cooperare invicem.

Hoc est, *evellere*, ut ipse mox. HEINSIUS.

671. *Aut mare navigiis.*] *Remigiis*, & *terras pro terram* inchores scripti cum primâ editione. HEINSIUS.

672. *Addite*] *Versus* codex Regius & duo alii. *perperam.* vi. ad lib. 111. Amor. viii. 48.

674. *Hæc quoque facit opes.*] *Idem libri quaerit opes proprie.* sic Amor. lib. 11. El. x. *Quaerat avarus opes.* & lib. 111. El. vii.

Tam male quaeritas pulvere mutat opes.

Et paulo ante:

Quaesitum est illi sanguine, quicquid habet.

Pro acquisitum. Fall. 11. 96.

Atque ita quaesitas arte forebat opes.

Scribe præterea, *militias est* cum Jureti excerptis. HEINSIUS. Sed *facere divitiis* posset dici, ut *rem facere* apud Terent. Adel. 11. 2. *facere pecunias* & similia apud alios.

675. *Operum prudentia.*] *Sic opus* dici præcipue de Veneræ, sed an *opera* plurali numero recte dicantur dubito. etsi tralationem a re castrensi esse velut Broukhuf. ad Tibul. 1. x. 64. ego certe mallem, *rerum prudentia major*: ita passim veteres. Virgil. 1. Georg. 416.

Aut rerum fate prudentia major.

Perfius 1.

Rerum prudentia velox

Ante pilos canis.

Gratius Cyneq. 417.

*O rerum prudens, quantum experientia vulgo
Matorum largita bene.*

Et hanc locutionem apud eundem corruptam judicabat Heinsius vcrs. 333 ubi vulgo legitur:

Utenumque & prudens, & sumptis impiger armis.

In margine enim notaverat sibi legendum *videri, Rerumque & prudens.* & contra apud Silium lib. xv. 149. ubi vulgo legitur, *rerum comites*, ille malebat *operum comites.* sed recte *rerum* vindicat Drakenborchius. ut autem *res* de bellis, ita & *res Veneris*, ut Remed. 431. & passim. BURMANNUS.

677. *Illæ munditiis.*] Egrege & graviter Tertullianus lib. 11. de cultu Feminarum. 9. *Contra si forma defecit, adminiculum nitoris quasi de suo gratiam supplet. Aetate denique requætas am, & in portum modestias subducitas splendor & dignitas cul-*

tus

Illis sentitur non irritata voluptas:

Quod juvet, ex aequo femina virque ferant:

Odi concubitus, qui non utrumque resolvunt:

Hoc est, cur pueri tangar amore minus.

685 Odi quae praebet, quia sit praebere necesse;

Siccaque de lana cogitat ipsa sua.

Quae datur officio, non est mihi grata voluptas.

Officium faciat nulla puella mihi.

Me voces audire juvat sua gaudia fassas:

690 Utque morer memet, sustineamque, roget.

Adspiciam dominae victos amentis ocellos.

Langueat; & tangi se vetet illa diu.

Haec bona non primae tribuit natura juventae,

Quae cito post septem lustra venire solent.

695 Qui properant, nova musta bibant. mihi fundat avitum

Consulibus prificis condita testa merum.

Nec

zui avocant, & severitatem appetitionibus inquitant. Compensantibus scilicet habitus irritamentum pro frigore aetatis. ubi malleum, compensantibus scilicet habitus irritamento frigora aetatis. pro reperiunt hic Gebhardus in Antiq. Lect. II. 9. ex MSS. sequuntur profert, deinde tamen ex Commeliniano codice praefert, repellunt, sed nullo jure. vid. ad I. Am. VIII. 80. BURM.

680. *Invenit plures.] Prima editio cum tribus scriptis, invenit cr. alii plerique, invenit. unus ex meis, invenit, quod amplector. HEINSIUS.*

681. *Illis sentitur non irritata voluptas.] Alii, illis sentitur tractu irritata voluptas. Merula, tactu irritata; nec attingit de his anxia disputare. MITCHELLUS. In duobus Heinssii erat, tactu nutrita. forte, tractu nutrita. ut idem fere notet, quod Ps. 718.*

Sed sensim tarda prolicienda mora. de tractu, licet paullum alia significatione, vid. ad Quind. v. Inf. 8. & VI. 3. ubi & tactu alii legunt. nutrit autem ut lib. III. 579.

Quod datur ex facili longum male nutrit amorem. Et Remed. 543.

Fit quoque longus amor, quem dissidentia nutrit.

Sentitur dictum ut apud Martialis. lib. XI. 61.

At Chione non sentit opus.

Et Nostrum III. 793.

Sentiat ex imis Venereum resoluta medullis Femina.

Et supr. 531. non omni tempore sensus adest. BURM.

682. *Quod juvat, ex aequo femina virque ferant.]*

Juvat & ferant scripti meliores, & sequenti versu

686. utrumque resolvunt, pro utrumque. nec aliter prima editio. at Regius, lubet, pro juvat.

HEINSIUS.

683. *Odi concubitus, qui non utrumque resolvunt; Hoc est cur pueri tangar amore minus.]* Ostendit poeta Noster se ad *μαδερασιων* secutum non esse: atque iccirco nonnullis, qui in litteris nomen habent, odio esse, despicere & nihili fieri audio: contra alios poetas amare & suspicere. Praedarum scilicet ingenium & judicium. CIOFANUS.

686. *Siccaque de lana cogitat ipsa sua.]* Gruteus è Palatino annotaverat, *Hic quoque de lana cogitat ipsa sua.* Quod non displicet. DAN. HEINS. male, vid. ad Epist. XV. 134. melior certe esset lectio Francof. *sic quoque de lana.* & modo etiam multi codices & quidam editi, *quia sic praebere necesse est.* sed nihil mutamus.

690. *Utque morer memet sustineamque roget.]* Memet primo reponendum cum scriptis, plerisque & primæ editione. deinde Regius & quinque alii, *Atque. unus meus, Ubique.* Puto:

Quaeque morer memet sustineamque rogens.

ut ad voces referatur. HEINSIUS.

694. *Quae cito post septem.]* Si tam tarde bona illa veniunt, & post longum usum, an illa cito venire recte dicantur videant acutiorer. mihi semper hic versus corruptus visus fuit, nec juvant codices. forte *Quae nisi post septem.* ut nisi, pro non nisi positum sit. vide quae Gronov. ad Liv. XXXIV. 16. producit, licet in quibusdam exemplis diversum censcat. BURMANNUS.

695. *Mihi fundat avitum Consulibus prificis condita testa merum.]* In Fastis lib. v. 517.

Quaeque puer quondam primis diffuderat annis, Promit summo condita vina caelo.

Horatius Ode XXI. lib. III. carm. ad amphoram; quam in Corvini gratiam erat aperturus:

NONA

Q

- Nec platanus, nisi fera, potest obfistere Phoebo:
 Et laedunt nudos prata novella pedes.
 Scilicet Hermionen Helenae praepone re posses?
 700 Et melior Gorge, quam sua mater, erat?
 Ad Venerem quicumque voles attingere feram,
 Si modo duraris, praemia digna feres.
 Conficius ecce duos accepit lectus amantes:
 Ad thalami clausas, Musa, refiste fores.
 705 Sponte sua, sine te, celeberrima verba loquentur:
 Nec manus in lecto laeva jacebit iners.
 Invenit digiti, quod agant in partibus illis,
 In quibus occulte spicula figit Amor.
 Fecit in Andromache prius hoc fortissimus Hector;
 710 Nec solum bellis utilis ille fuit.
 Fecit & in captâ Lyrnetide magnus Achilles,
 Cum premeret mollem lassus ab hoste torum.
 Illis te tangi manibus, Brisei, sinebas,
 Imbutae Phrygiâ quae nece semper erant.

Att

- O nata mecum consule Manlio,
 Sen tu etc.*
 Tibullus Eleg. & lib. 1.
*Nunc mihi sumesque vestris praefreta Falernis
 Consulis, & Chio solvite vincla caed.*
 Vasa igitur vinaria, horum aut illorum consulum
 temporibus, quibus in eis vinum conderetur, si-
 gnabantur. CIOFANUS.
 697. *Obfistere ventis.*] *Vento* plerique scripti. At
 Regius cum decem aliis *Phoebo*. optime. Atque
 ita in Observationibus doctissimus Gronovius lib. I.
 cap. v. qui adeundum. HEINSIUS
 698. *Nudes.*] Sex codices, *teneres*. supr. 212.
Et tenero soleam demo vel adda pedi.
 II. Amor. xv. 22.
Quodve tener digitus ferre recusat omnis.
 Sic inf. III. 624.
Et tenero blandas sub pede ferre notas. ex MSS.
Teneri autem pedes hic sunt recentes, ut dicitur,
a teneris assuescere multam, & a teneris unguiculis. &
 sup. v. 650. *tener ramus.* HEINSIUS.
 701. *At Venerem quicumque voles attingere feram.*
Ad Venerem scripti meliores. Plautus Mercat.
 Act. I. Sc. 1.

— *Hoc idem fit, quia
 Quae nihil attingunt ad rem, nec sunt usui, haec
 Amator profert saepe adverso tempore.* HEINSIUS.
 705. *Sine te.*] *Sine me* Francof. & Moreti cum
 prima editione: ut sensus sit, etsi ego nihil praeci-
 piam. sed rectius ad Musam Magillram sermo fit.
 deinde malum, *verba sequemur*, sponte profluent,
 ita sua verba sequi saepe dixit, vide loca ab Hein-
 sio adducta ad Epist. XVII. 257. *Sequi* etiam & lo-

qui passim confuderunt Librarii. *celeberrima* inter-
 pretatur Douza publica, ut dixit lib. III. Amor. 7.
 non nego. sed addo simul notare saepe repetita,
 vid. ad III. Amor. v. 3. BURMANNUS.
 707. *Invenit digiti quid agant.*] *Quod agant*
 cum Regio, aliis quibusdam scriptis, ac prima
 editione. similiter initio lib. III. Fast. reponendum:
 — *Invenit, & quod inermis agat.* HEINSIUS.
 Lib. x. Met. 372. *Et quod agat non invenit.*
 708. *Spicula tangit amor.*] *Tangit* multi ex scri-
 ptis. sed placet cum Jureti excerptis & quinque
 aliis *figit* legi. HEINSIUS. *Tendit* unus Heinlii. *sin-*
gis Aprofi.

710. *Nec solum bellis.*] *Nec solum* scripti. HEINS.
 711. *Magnus.*] *Fortis* Aprofi & duo alii, quod
 perpetuum fere Achillis Epitheton. vid. Ep. XIII.
 137. & I. Am. IX. 33. ubi similis varietas: sed praec-
 cessit, *fortissimus Hector.* BURM.
 712. *Lapsus.*] *Rectus* in libris scriptis, *lassus*.
 CIOFANUS.
 715. *An suis.*] *Nam suis* Bernensis. *ha suis* unus
 Heinlii.

718. *Tarda proficienda mora.*] Scripti fere omnes
 cum primâ editione, *projicienda*. unus Regius,
prospicienda, tres *proficienda*. Unde arduum non
 fuit conjectare, *proficienda*. quod unus Patavinus
 confirmat. Statius Theb. IV. 607.

— *Non ille ad sanguinis hantus
 Cetera cum pubes, alioquin accedit ad imbrem
 Immortale odium spirans. sed prolicis nitro
 Aonius vates.*

Ita scribendum, cum in veteribus codicibus lega-
 tur, *prolyst*. vulgati, *proflit*. Apud Plautum Cur-
 cione.

- 715 An fuit hoc ipsum, quod te, lasciva, juvaret,
Ad tua victrices membra venire manus?
Crede mihi, non est Veneris properanda voluptas;
Sed sensim tardâ prolicienda morâ.
Cum loca repereris, quae tangi femina gaudet;
- 720 Non obset, tangas quo minus illa, pudor.
Adspicias oculos tremulo fulgore micantes,
Ut sol à liquidâ saepe refulget aquâ.
Accedet questus, accedet amabile murmur,
Et dulces gemitus, aptaque verba loco.
- 725 Sed neque tu dominam velis majoribus usus
Define; nec cursus anteat illa tuos.
Ad metam properate simul, tum plena voluptas;
Cum pariter victi femina virque jacent.
Hic tibi servandus tenor est, cum libera dantur
- 730 Otia; furtivum nec timor urguet opus.
Cum mora non tuta est; totis incumbere remis
Utile, & admissio subdere calcar equo.

Finis

culione l. II. 2. merobiba anus illa de vino:

Ejus odor cupidam hinc me per tenebras prolicis foras.

Sic *prolectare* in Fastis lib. IV. vs. 433. ex antiquis codicibus. ubi plura. sic *allicere* & *elicere* supra 152.

Dulcibus est verbis allicendus amor.

Et mox 444.

Acribus est stimulis allicendus amor.

Et lib. III. 510.

Comibus est oculis allicendus amor.

Hinc *electare* & *allectare*. quomodo & *illectare* ab *illicere*, & *pellectare* à *pellere*. HEINSIUS. *Prejicere* Scioppius lib. III. Suspect. Lect. cap. 20. docet a Cicerone & aliis poni pro augeri & increbrescere: sed huic loco non congruit. *perficere* vero in hac re etiam proprium esse verbum docuit Erhard. ad Petron. LXXXVII. BURMANNUS.

719. *Cum loca repereris.*] Ex hoc loco notandum *repperi*, & ea tempora, quae à praeterito deducuntur, per duplex pp. scribi debere. quod à plerisque viris doctis ignorari video. CIOFANUS. *Explosa* dudum haec superstitio, & syllabam *re*, longam esse, licet non gementur consonantes, constat. vid. ad t. Amor. VII. 62. BURM.

721. *A liquidâ.*] In *liquidâ* editiones prioribus & nonnulli scripti: *us solum in liquidâ saepe resurgit aqua* Bernensis. ad *liquidâ* aquas Regius. a *liquidis* aquis Palat.

723. *Accedant questus, accedat.*] *Accedent*, *accedet* scripti meliores. HEINSIUS.

724. *Verba jeco.*] Optime è Palatino notaverat Gruterus:

Et dulces gemitus, aptaque verba loce,

DAM. HEINS. *Loco* etiam Bernensis & quinque alii.

735. *Sed neque tu dominam velis majoribus usus* *Defere.*] *Define* scripti cum primâ editione constanter, praeter codicem Arundelianum, & tres quatuorve alios recentioris notae. Met. III. 478.

Quo fugis? oro, mane, nec me, crudelis, amantem *Define, clamavit.*

Quomodo illic scripti. lib. VI. 215.

Define, Phoebus ait, (poenae mora longa) querelas. Ita & ibi ex vestigiis optimorum codicum rependendum. lib. VII. 855.

Ne me morte sua sceleratum definas oro.

Pont. lib. II. El. VII.

Coepit tene quae se, nec in aeguro define navem.

Lib. IV. El. VIII.

Sed dare materiam nobis, quam carmina matris *Nec tamen ex toto definire illa potes.*

Quomodo tribus illis locis nonnulla exemplaria probae notae. Virgilius Ecl. VIII.

Define Maenalis mecum mea tibia versus.

& Ecl. v. 19. *Define plura puer.* Silius lib. XII. 715.

Cede Deis tandem, & Tisania define bella.

Ita Ciceronem, Suetonium, Gellium quoque locutos alii jam monuerunt. Apulejus lib. v. Met. *Lugubres voces desinite & diuinis lacrymis madentes genas ficeate.* Val. Flacc. IV. 635.

Definite amplexus, propinquo accedite dextrae. Sed ibi scribendum est, *Dem finite amplexus.* HEINSIUS.

727. *Plena voluptas.*] Vide ad Petronii cap. LXXXVI.

729. *Hic tibi servandus tenor est.*] *Servandus* scripti potiores cum primâ editione. HEINSIUS.

731. *Remis.*] *Velis* Ambrosi & Francof.

Nann a

733. Opè

- Finis adest operi. palmam date, grata juventus;
Sertaque odoratae myrtea ferte comae.
- 735 Quantus apud Danaos Podalirius arte medendi;
Acacides dextrâ; pectore Nestor erat:
Quantus erat Calchas extis, Telamonius armis,
Automedon curru, tantus amator ego.
- 740 Me vatem celebrate, viri, mihi dicite laudes:
Cantetur toto nomen in orbe meum.
Arma dedi vobis: dederat Vulcanus Achilli.
Vincite muneribus, vicit ut ille, datis.
Sed quicumque meo superarit Amazona ferro,
Inscribat spoliis, Nais magister erat.
- 745 Ecce rogant tenerae, sibi dem praecepta, puellae.
Vos eritis chartae proxima cura meae.

733. Operi.] Operis editio prima, *laeta juvenus* Neap. & sex alii. *sata* unus. *Graja* Voßian. *Finis* iness. etiam Neapol. Vatic. & Palat.

735. *Quantus apud Danaos Podalirius arte medendi, &c.*] Haec omnia ex Homeri Iliade translata sunt: quare si qua hic in commentariis desiderantur, ea ex origine ac fontibus suis petantur. MICRVLVS.

735. *Podalirius.*] Vide Scholia in lib. II. de Remedio. CIOFANVS. *Epidaurius* Vaticanus.

735. *Arte medendi.*] Malim, *arte medenti*. pro *arte medicâ*. sic & lib. VII. Met. 526. scribo, *pugna-*

sum est arte medendi. & lib. XV. 618. ex veteri libro 1.

———— *Postquam mortalia cernuus*

Tentamenta nihil, nihil artes posse medentes.

Ut verba medentia apud Statium. HEINSIUS. Non probo: nam ita *ars nandi* II. Trist. 486. *artes amandâ* supr. lib. I. 8s. I. & similia.

741. *Vincite muneribus.*] Id est per munera, & virtutem munerum vobis a me datorum, ut Achilles olim ope armorum a Vulcano donatus, victor evasit ab Hectorë, quem interfecit. DOUZA.

744. *Spoliis.*] *Folius* plurimi scripti. eadem varietas lib. III. 812. *inscribant* etiam unus Heinßii.

P. OVIDII NASONIS
 A R T I S
 A M A T O R I A E
 LIBER TERTIUS.

ARma dedi Danais in Amazonas. arma supersunt,
 Quae tibi dem, & turmae, Penthesilea, tuae.
 Ite in bella pares: vincant, quibus alma Dione
 Faverit, &, toto qui volat orbe, Puer.

¶ Non erat armatis aequum concurrere nudas:
 Sic etiam vobis vincere turpe, viri.
 Dixerit è multis aliquis, Quid virus in anguem:
 Adjicis? & rabidae tradis ovile lupae?

Par-

1. *Prima dedi Danais.*] *Arma dedi* reponatur cum scriptis & prima editione. HEINSIUS.

2. *Quae tibi dem & turbae.*] Haud paulo venustius est, quod ex antiquo codice in libro suo annotaverat Scaliger:

Quae tibi dem & turmae, Penthesilea, tuae.

DAN. HEINSIUS. *Turmae* rectius in Regio, Scaligeri excerptis, & octo aliis. praeliabantur enim Amazones, ut plurimum, equis; & Lyfias Rhetor, dicit post hominum memoriam Amazonas primas equos concendisse. Pont. IV. El. x.

Et tu femineae Thermoden cognite turmas.

Propertius III. XII. 15.

*Qualis Amazonidum nudatis bellica mammae,
 Thermodontiacâ turma lavatur aquâ.*

Stattius Sylv. I. VI. 55.

*Credas ad Tanain ferumque Phasin
 Thermodontiacas calore turmas.*

Claudianus Rapt. Prof. lib. II. 65.

*Qualis Amazonidum pelvis exultat aduncis
 Flava coheris: quoties Arcton populata virago
 Hippolyte niveas ducit post praelia turmas,*

Theb. XII. 636.

*Ipsæ & Arcton Cadmea ad moenia ducens
 Hippolyte turmas.*

Val. Flaccus de Amazonibus lib. IV. 607.

Ludo volitans cum turma superbo

Pulveris exultat aquis.

Turma autem pro *turbae* poëtae utuntur. de quo alibi plura dicentur. HEINS: *Turmae* etiam Zinzerl. Promul. c. XVII. *Quas modo dem turbae* Vatican. unus.

7. *Quid virus in anguem.*] In *anguem* prima editio, cum quinque scriptis. HEINSIUS.

8. *Rapidis tradis ovile lupis.*] Alii, *rabidis lupis*, sed prima editio, Regius, Arondelianus, & quatuor alii, *rabidae lupas*. bene. de foeminis enim agitur. infr. §. 419.

Ad multas lupa tendit oves praedatur ut unam.

Avien. Fab. II. *rabido quod feret esca lupo.* Prudentius Pichomach. *rabidorum more laporum Criminos perfulsant.* Idem Cathem.

*Impavidas lupus inter oves
 Triflis obambulat, & rabidum:
 Sanguinis innotuer os cohibet.*

Nonn 3

Sed

Parcite paucarum diffundere crimen in omnes.

- 10 Spectetur meritis quaeque puella suis.
Si minor Atrides Helenen, Helenesque forem

Quo premat Atrides crimine major habet;

Si scelere Oeclides Talaionidae Eriphyles

Vivus & in vivis ad Styga venit equis;

- 15 Est pia Penelope, lustris errante duobus,
Et totidem lustris bella gerente viro.

Respice Phyllaciden: & quae comes isse marito

Fertur; & ante annos occubuisse suos.

Fata Pheretidae conjux Pagafaea redemit:

- 20 Proque sui est uxor funere lata viri.
Accipe me, Capaneu; cineres miscibimur, inquit
Iphias, in medios desiluitque rogos.

Ipfa

Sed & rapax lupus Nostro Trist. IV. El. I. HEINS. vid. ad Epist. x. 96. credit ovile Bernensii.

9. Diffundere.] Dispergere unus Heinfilii.

13. Talaionidae.] Talaionidas scribendum est, ut docuit Gronov. ad Stat. II. Theb. 141. ubi Talaionides Adrastus dicitur. Eriphyle vero, filia Talai, Biantis filii, & Adrastr foror. male Merula Talaona vocat, & Talaconem Crispinus, multo impenitus. BURMANNUS.

14. Vivus & in vivis.] Expressit hic Ovidius Euripiden in supplicibus. 925.

Καὶ μὴν τὸν Οὐκλίδην γὰρ γενναῖον τόκου,

Θεοὶ ζῶντ' ἀναπαύσαντες εἰς μυχὸς χθονός,

Αἰετὸς τρέψεν, ὑλοποιῶν ἱμῶνάς.

Ut ibi notare non neglexit Barnesius, & ex Pindaro desuluisse ad Euripiden monuit. BURMANNUS.

15. Est pia.] At pia duo libri. est tres.

17. Respice Phyllaciden, & quae comes isse marito fertur, & ante annos occubuisse suos.] Merula varietate exponit hunc locum, post Laodamiam etiam Didoni historiam huc accommodans. Sed ego simpliciter de Protefilao & Laodamia uxore ejus totum distinctim accipio, ut sit ordo & sensus: Respice Phyllacidem, id est Protefilium, & eam scilicet, quae dicitur comes isse marito, & ante legitimum tempus mortua esse, hoc est Laodamiam. Haec enim à quibusdam traditur, cum Protefilium commeatum ab inferis redeundi aduxerem in unum diem impetrasset, abentem virum profectua esse, vitamque cum morte, illius gratia, commutasse. Cujus rei & Lucianus meminit in dialogis Inferorum, & Higyus in fabulis: Sed hic tamen nonnulli variat, illud addens, Laodamiam cum desiderium viri tolerare non posset, effigiem Protefilii aeream fecisse, ac in thalamo positam, simulatione sacrorum colere coepisse. Quod cum pater rescivisset, jussisse illam in pyram conjici, & comburi. Laodamiam autem doloris impatien-

tem, in eandem pyram se coniecisse, atque ita viri mortem consecutum. MICILLUS.

20. Proque viro.] Variant admodum codices: quidam, proque viro est uxor funere lata viri. alii, proque viro est uxor funere laeta mori vel passa mori. proque viro est uxor funere laeta mori. Bernens. sed omnium maxime ardet Francof. codicis lectio: Proque suo est uxor funera passa viro. BURM.

21. Cineres miscibimur inquit.] Scribo, miscibimur. In obitu Drusi 163.

Miscebor cineribus cinis atque ossibus ossa.

Propertius libro III. Eleg. IV.

Victor cum viculis pariter miscibimur umbris,

Anacreon:

Ὀλίγη δὲ νεοβουθε

Κίνος ὄστων ἀδέντων

In veteri Epigrammate:

— Ev δ' Ἀχχέουσι

Ὀστὰ καὶ σπυδῖν πύθου νεοβουθε. HEINSIUS.

21. Iphias.] Vide Observ. in lib. V. Trist. eleg. ultima. CIOFANUS. vid. ad Epiced. Drusi. 321.

24. Nec mirum, populo si placet ipsa sua.] Non & illa scripti cum prima editione. & sequenti versu, Nec tamen. HEINSIUS. Vid. ad Epist. XVI. 24. si saevet editi olim & scripti Naugerii, & duo alii, & probat Berfmannus.

25. Haec mentes nostra possunt ab arte.] In undecim libris erat, nascuntur; in uno, nascuntur, quod non ineptum, ut sit sensus, illud consilium moriendi pro viris, non ex nostra arte vel praecipitis oritur: non enim tam grandia trado praecipita, sed ut sine suo & modo amare discant. Ita Suet. Calig. 15. Unde percussoribus natum consilium. Cicer. XVII. ad Famul. 22. ut mihi nascatur Epistolae argumentum. & ita nescio, an nascenda caepa apud Silium lib. IV. 724. facile repudiari debeat. Sic & passim & nasci confunduntur apud Nemes. Eccl. I. 75.

Namque prius Siculis Phocae nascuntur in arvis.

Ubi

Ipſa quoque & cultu eſt & nomine femina Virtus.

Non mirum, populo ſi favet illa ſuo.

25 Nec tamen hae mentes noſtrâ poſcuntur ab arte.

Conveniunt cymbae vela minorâ meae.

Nil, niſi laſcivi per me diſcuntur amores:

Femina praecipiam quo ſit amanda modo.

Femina nec flammâs, nec ſaevos diſcutit arcus.

30 Parcius haec video tela nocere viris.

Saepe viri fallunt; tenerae non ſaepe puellae:

Paucaque, ſi quaeras, crimina fraudis habent.

Phaſida, jam matrem, fallax dimiſit laſon:

Venit in Aefonios altera nupta ſinus.

35 Quantum in te Theſeu, volucres Ariadna marinas

Pavit, in ignoto ſola relicta loco.

Quaere,

Ubi Barthius & Vlitius *paſcentur* praefereunt. nuper vir quidam doctus Bibliothecae Anglicae Tom. 1. part. 1. cap. 7. multis quoque efficere conatus eſt, in verſu illo Virgilii ex Eclog. 1v. 41.

Sponte ſua ſandix paſcentes veſtiet agnes.

Legendum eſſe, *naſcentes agnos*. rationes ut omnes referam, non fert harum notarum ratio. ſed mihi nihil mutandum videtur: cum quia Plinius, tam parum remotus ab aetate Maronis, firmat vulgaram lectionem, tum quia ſenſus omnino id poſſulat. non agam de ſandycæ, an herba, an metallum fuerit: parum enim refert, cum conſtet apud Maronem de ſucco quodam capi, quo tingi poſſunt vellera. jam vero mira, quae naſcente Salomino contingunt, recensens, cum antea dixiſſet:

Iſte ſed in pratis illis jam ſuae rubentis

Murice, jam croce mutabit vellera lute.

Oſtendit, illa miracula non debere fieri naſcentibus animalibus, tunc enim ex cauſis naturalibus illa eveniſſe potuiſſent videri, ut ſaepe caſu, & etiam arte variâ animalia coloris naſcantur: ſed cum nata eſſent ſui coloris, in pratis inter paſcendum vellera illa ita ſubito apparitura ſingit tincta purpureo, & luteo colore, ut poſtea non opus fuerit lanâs illas alio ſucco tingere ad veſtes faciendas. deinde addit:

Sponte ſua ſandix paſcentes veſtiet agnes.

Succus Sandicis (ſive herba, ſive metallum fuerit) jam etiam, naſcente Pollionis filio, lanâs agnorum paſcentium inficit, & efficit ut etiam, dum paſcantur, veſtiti videntur ſandycæ. reſpondet ergo *paſcentes*, praecedentibus in *pratis*, ubi nulla fraudis ſuſpicio, nulla naturalis cauſa hujus miraculi poteſt praetexti. quod naſcentibus in ſtabulis fieri poſſet. Praeter haec ſtat vulgaram lectionem Claudiani aperta imitatio lib. 1. in Ruſin. 386.

Stagnantia paſſim-

Vina fluunt, cœique lacus. nec murice tinctis

Velleribus quaeretur homines: ſed ſponte rubebunt
Attento paſtore greges.

Ubi *greges* ſunt paſcentes oves & agni, quibus rubentibus ſubito & ſponte paſtor obſtupescet. haec latius exceſſu nunc non vacat. credideram olim ſimili mendo inquinata illa verba Senecae Epist. LXXIX. In Lycia regie notiffima eſt, Ephreſion incolae vocant, perjeratum pluribus locis ſolum, quod ſine ulla naſcentium damno ignis innoxius circum. ubi paſcentium tentabam, ſed recte ex ſequentibus docebat vir Ampl. Cuperus in epistola ad me data, *naſcentia*, hic herbas & plantas poſſe notare. apud Avienum quoque Orbis Descriptione vers 1020. pro:

Saevo paſcantur peſtora bello.

In MSS. *naſcantur*prehenditur, quod tamen minime ſibi recipiendum puto, propter ea quae Heinſius adnotat ad lib. III. Amor. VIII. 10. BURMANNUS.

16. *Conveniunt.*] Propert. III. VII. 4.

Non ſunt apta meat grandia vela rati. Douza.

18. *Femina praecipit.*] Praecipiam potiores ſcripti. HEINSIUS.

19. *Excussit arcus.*] *Diſcutis* prima editio cum plerisque membranis. etiam Regio; niſi quod ille pro diverſa lectione *effugit*, quod & in multis aliis invenit. HEINSIUS. *Deſugit* Aproſii.

30. *Haec vide.*] Malim, *videtas*. HEINSIUS.

32. *Paucaque, ſi quaeras, crimina fraudis habent.*

Paucaque Sarravianus. Lego:

Raraque, ſi quaeras, crimina fraudis habet.

In Nuce 24.

Raraque in hoc arvo eſt, quae vellet eſſe parens.

Certe unus Palatinus, habet. HEINSIUS.

33. *Phaſidem matrem.*] *Phaſideam* Regius cum multis aliis. Sed verum eſt, quod prima editio & tres ſcripti agnoſcunt, *Phaſida jam matrem.* Ep. XVI. 345.

phaſidâ.

Quaere, novem cur esse vias dicatur; & audi
Depositis filvas Phyllida fletse comis.

At famam pietatis habet; tamen hospes & ensem

40 Praebuit, & causam mortis, Elisia, tuae.

Quid vos perdidit, dicam? nescistis amare.

Defuit ars vobis. arte perennat amor.

Nunc quoque nescirent: sed me Cytheræ docere

Jussit: & ante oculos constitit ipsa meos.

45 Tum mihi, Quid miserae, dixit, meruere puellae?

Traditur armatis vulgus inerme viris.

Illos

Phasida puppe nova venit Pasaeus Iason.
Epist. xix. 176.

*Ut semel intravit Colchos Pasaeus Iason,
Impositam celeri Phasida puppe tulit.*

Fall. II. 42.

Credulus immeritâ Phasida fovit opt.

Phasides aves apud Martialem lib. xlii. 45. Regius etiam *Jaso*, dictum Amor. I. II. El. xiv. HEINSIUS. Recte Heinſius *jam matrem*: id est, quae jam pepererat, cum sit aptissimum conjugii vinculum proies, & uxor. Iaci solet sobolis creandae causa. eleganter Claudian. I. in Eutrop. 71.

*Femina cum senais, retinet consubia partu,
Uxorisque decus matris reverentia pensat.*

elegans illius particulae *jam* usus. Ita non jam pater lib. II. 93. Liv. VIII. 1. *Jam consules erant* C. Plautius L. Aemilius, cum nuntii venerunt. IX. 94. *Jam Sora capta erat, cum consules adveneret.* BURMANNUS.

34. *Altera nupta sinus.*] Vel *toros* Regius. Emenda in transcurso locum Propertii valde depravatam. lib. II. El. XXI. ubi de hac ipsa Creusa agit:

*Colchida sic hospes quondam decepit Iason,
Ejecta est. tenuis namque Creusa domum.*

Posteriorem verum quis non videt corruptum esse? quomodo enim tenuisse domum Iasonis dici potest, quae ipso nuptiarum die confignarit? scripti perique *tenuis domo*, vel *tenui*, Scribe:

Leſta Creontea est namque Creusa domo.

Creon enim *Creusae* pater. Nos in nostris ad Propertium notis eam castigationem pluribus adstruimus. HEINSIUS. ex illo Propertii loco, sorte librarius codicis Politiani hic quoque *decepit Iason* scripsit.

35. *Quantum ad te Theſeu.*] In te scripti & prima editio. HEINSIUS. ad te olim editi. ad *Theſeum* duo. sed recte Heinſius: ita saepe Valerius Maximus lib. IV. cap. VII. 6. *Quantum in illo fuit, et ipse exſtitit est*, & D. Brutus periculum mortis evasit. & cap. VIII. 3. *quantum in ipſo fuit, et*,

lib. V. cap. I. ceter. *quantum in ipſo fuit.* & alibi. BURMANNUS.

35. *Ariadna.*] In MS. Bernensi *Adriana* legitur, quam sibi notiore Monachus quidam supposuit. ita *Johanna* Propertio inserta. de qua vide Broukhuf. ad lib. III. XI. 10. sic in codice Vossiano Martialis lib. V. 35. repperi pro *Flaccilla*, *Francinae*, ceter. Monachi alicujus concubinam. BURMANNUS.

37. *Quaere, novem cur ipſe vices dicatur, et audi.*] Nonnulli *vias*, non *vices* legunt, moti fortasse Ovidii versu:

Et per quod novies, saepius ipſe iter. NAUGERIUS: Ita in Aldinis legitur. Merula variat: legit enim, *Quaere novem vicibus cur una seratus, et audi, et.* quae lectio eandem quidem cum superiore sententiam constituit, sed prior elegantior ac planior videtur. Porro quod ad fabulam attinet, apud Higynum in hunc modum legitur: Demophoon Theſei filius in Thraciam ad Phyllidem in hospitium dicitur venisse, & ab ea amatus esse. Qui cum in patriam vellet redire, silem ei dedit, se ad eam rediturum. Qui die constituta cum non venisset, illa eo die dicitur novies ad litus cucurrisse, quod ex eo enecodos graece appellatur. Phyllis autem ob desiderium Demophoontis spiritum emisit. Cui parentes cum sepulchrum constitissent, arbores ibi sunt natae, quae certo tempore Phyllidis mortem lugent, quo folia arcescunt & desuunt. cujus ex nomine folia graece *Φύλλαι* sunt appellata. haec Higynus. Fuit autem locus in Thracia, circa Amphipolim, ut Favorinus tradit *Ἰννέταδος*, sive *Ἰννέτα ἰδού*. Hinc fabulae data occasio. MICHELUS. *Quaere novem cur ipſe vias dicatur* ex suis libris calligavit ad Claudianum Janus Parthasius lib. I. Rapt. 135. Regius, *cur una vices dicatur*, & emendatum posita, *cur una vices iter ipſe*. quomodo plurimi ex scriptis. tres, *cur una vices iterasset*. unus, *cur una vices sic ipſe*. prima editio cum sex scriptis, *quaere novem vicibus cur una seratur*. unus, *cur una vices seratur*. alius, *Quaere novem vices cur una ter ipſe*. sed solus codex Regius hic audiendus: qui nobis inter tantas fluctuationes

Illos artifices gemini fecere libelli :

Haec quoque pars monitis erudienda tuis.

Probra Therapnaeae qui dixerat ante maritae,

50 Mox cecinit laudes prosperiore lyrâ.

Si bene te novi, cultas ne laede puellas;

Gratia, dum vives, ista petenda tibi.

Dixit: & è myrto (myrto nam vincâ capillos

Confliterat) folium granaque pauca dedit. !

55 Sensimus acceptis numen quoque purior aether

fulsit, & è toto pectore cellit onus.

Dum

Quationes Cynosura est. Ejus vestigiis insistentes, levi mutatione genuinam. nisi fallor, lectionem habebis, si pro his, *vices dicantur*, reponas, *Quaere novem cur una viae dicatur*: vel *dicantur*, cur novem vias appellentur, quae una est via. Remed. Amor. 55.

*Vixisset Phyllis, si me foret usa magistro,
Et per quod novies, saepius istis, iter.*

Et postea 599.

*Limes eras tenuis, longâ subnubilas umbrâ,
Quo tulit illa suos ad unara saepe pedes.
Nema terebatur miserat via.*

Alludit ad vicum in Thracia, qui inde dictus *ἑνωία ἄρμου*, postea Amphipolis; cujus Geographi passim meminerunt. de origine nominis jam dixi. Coluthus:

*Φύλλως ἀντ' ἄλλωντα Φιλόνορος ἴδρυε τέρμους.
Καὶ ἄρμου ἐνωϊακῶνδον ἠλίμουος εἶδε μελεῖου.*

Et quae sequuntur. Hyginus Fab. 111. de Phyllide & Demophoonte: *Qui die constituta, cum non venisset, illa eo die dicitur novies ad latus cucurrisse, quod ex ea ἐνωϊαδὸς Gracia appellatur.* Et sic locus is etiam Hesychio appellatur, cum aliis *ἐνωία ὄου* dicatur, ut jam vidimus. atque ita tam in Hygino quam Hesychio videtur corrigendum. HEINSIUS. forte & hic legendum:

Quaere novem cur una vias iteraris.

Et vide quae ad Epist. xviii. 135. notavimus.

39. *Et jamam.*] *At rectius duo libri.*

HEINSIUS.

42. *Quid vos perdidit, dicam.*] Post hunc versum in prima editione addebatur distichon insulsum certe, & nequam nugatoris:

*Quid tibi divitiis praesunt quid forma, quid aetas?
Rustica si nescis tale me vixit latus.*

Pro tale Heinsius putabat molle dedisse interpolatorem. certe versus elegantior exiret. BURM.

44. *Constitit.*] Vaticanus, *assitit*. male. vid. 111. Amor. v. 10. & Epist. xv. 162. & mox 38. 54.

49. *Probra Therapnaeae qui dixerat ante maritae,*

Mox cecinit laudes prosperiore lyrâ.] Stesichorus poeta Siculus ex Himera, Helenam probris persecutus, postea laudibus affect. CROFANUS.

51. *Si bene te novi.*] *Novi* scripti plerique cum primâ editione. Forte, *Si bene me novi.* & pro *vivis* sequenti verû, *vives*, ut versui consulatur. HEINSIUS. *Si bene te novi* Regius non male: forte, *si bene me novi.* sed & *si bene te novi* placet; & AMOR. 11. 43.

Tum quoque non paucos, si te bene novimus, uret;
11. Eleg. xviii. 39.

*Si bene te novi, non bella libentius istis
Dedit.*

Et saepius alibi. deinde *severas* Bernensis & unus Heinii, *cultas mihi reddite puellas* Apros. *cultas ne lude puellas* Moreti & alius. BURM.

52. *Gratia, dum vives, ista petenda tibi est.*] Non à diis, ut Mitrula exponit: sed à puellis: ut sit sensus, danda opera tibi est, dum vivis, ut hanc gratiam à puellis incas, ne eas laesisse videaris. MICTLIUS.

53. *Myrto nam vincita.*] *Nexa* Vaticanus. jam *nexa* Palatinus. sic 1. Amor. 11. 23. *noctem cernam myrte*. tres etiam *cineta*, ut inf. 392. & alibi, ubi haec voces commutari a librariis solent. BURM.

54. *Granaque pauca.*] Hoc ex Hesiodi imitatione, qui cum pauca ex Helicone folia fumisset, ex Pastore Poëta evasit. vide Lucian. in Rhetor. praecipit pag. 815. *aurum ramum* a Musis accepisse idem dicit adversus indoctum pr. pag. 864. *Laurum* in disserat. cum Hesiodo pr. pag. 927. & in Encomio Demolienis pag. 1081. unde eo passim adludunt Poetae. hinc in Remed. 75.

Te precor, o Vates, adsit tua laurea nobis.

Vid. Broukh. ad Tibul. 11. v. 603. BURM.

55. *Sensimus acceptum numen quoque purius aether fulsit.*] *Acceptus* prima editio cum scriptis plerisque. recte. post accepta folia & grana myrti. *purior* etiam *aether* iidem. HEINSIUS. *Clarior aether* Ambros. & unus Heinii. eadem varietas apud Virgil. 11. 590. *et pura per noctem in luce resulsi*, ubi clara quidam codices. BURMANNUS.

O O O O

57. Dum

- Dum facit ingenium; petite hinc praecepta, puellae,
 Quas pudor, & leges, & sua jura sinunt.
 Venturae memores jam nunc effote senectae:
 60 Sic nullum vobis tempus abibit iners.
 Dum licet, & veros etiam nunc editis annos,
 Ludite: eunt anni more fluentis aquae.
 Nec, quae praecriit, iterum revocabitur unda:
 Nec, quae praeteriit, hora redire potest.
 65 Utendum est aetate; cito pede labitur aetas.
 Nec bona tam sequitur, quam bona prima fuit.
 Hos ego, qui canent frutices, violaria vidi:
 Hac mihi de spinâ grata corona data est.
 Tempus erit, quo tu, quae nunc excludis amantem,
 70 Frigida defertâ nocte jacebis anus:
 Nec tua nocturnâ frangetur janua rixâ:
 Sparfa nec invenies limina mane rosâ.

Quam

57. *Dum facit ingenium.*] Putabam, ingenio. Dum Cytherea facit ingenio, hoc est, favet. in Tristibus III. XIV. 1.

*Culter & anistis doctorem summe virorum,
 Qui facis ingenio semper amice meo.*

Vide quae annotamus ad Epist. II. 38. 39. HEINSIUS. *Dum valet ingenium* Aprofisi; qui & favet pro varia lectione. ut etiam multi editi & scripti. fed ego nihil mutò. dum ingenium, quod a numine nunc calefcit, facit & promptum est, audite me tamquam vatem, qui divino monitupraecepta amoris cano. Sic III. Trist. VIII. 23.

Nec coelum, nec aquas faciunt, nec terra, nec aurae.
 Senec. Med. 987.

Perage, dum faciunt manus.

Inepte Crispinus ad puellas refert, quarum ingenium ad amorem propendat. BURM.

58. *Quas pudor, & leges, & sua jura sinunt.*] *Vita finis* Regius. Puto:

Qua pudor, & leges, & sua vitia finis.

Ut Pont. I. VI. 10.

Qua finis officium militiaeque labor.

Supra lib. II. 324.

Perque inas fiant, qua finis ipsa, manus.

Huc refer, quod initio hujus poematis dixerat:

Esteprecul vitiae tenues, insigne pudoris. HEINSIUS. Puto, quae sinunt, scil. praeccepta, nam saepe se nihil nisi legitimum praecipere dicit, quas Latine dici posse vix puto. possit etiam, & pia jura. BURM.

61. *Veros etiam nunc editis annos.*] Regius mendose, *veros etiam nunc reciditis annos.* unus meus, *veros nunc editis.* metuo ut vè editis integrum sit. pro *veros*, aliquando conjiciebam *vernos*. ut Propert. lib. IV. EL. V.

*Dum vernat sanguis, dum rugis integer annus,
 Utra, ne quis eat liber amore dies.*

Arondelianus, *senores annos.* Sed *veri anni* videntur esse juveniles, ac proinde amoribus apti. supra lib. I. 62.

Ante oculos veniet vera puella tuas.

Hoc est, quae revera fit puella. HEINSIUS. Vir Clarissimus Jacobus Gronovius, in notis ad Cebetis Tabulam, corrigebat, *veras incandis annos.* fed optime refutavit hanc minime recipiendam emendationem Broukhufius ad Propertii lib. II. Eleg. VII. 55. & III. XX. 10. & egregie offendit *edere* hic profueri esse, ut apud Censores sacre debebant. Franciscus explicabat, ore & vultu prae vobis fertis, & ita Merula, Bersmannus & alii ceperunt; non quidem male: fed rectius Broukhufius: nam *edere* est publice aliquid dicere, ostendere, profueri, ferre &c. ita Livius. I. 35. *Urbem ingressi sunt. domesticisque ibi comparato L. Tarquinium Priscum edidit nomen.* & cap. 46. *Pluribus tamen auctoribus filium ediderim,* ut recte Gronovius parer. Ita *edere exemplum*, de quo idem Gronov. ad Liv. XXIX. 27. *veros* autem illustravimus lib. I. Art. 62. BURM.

63. *Nec quae praeteriit, rursus revocabitur unda.*] *Iterum scripti* perierit cum prima editione. placent. Vide Noras ad Epist. VI. 38. 31. HEINSIUS.

65. *Labitur.*] *Velvitur* Vossii liber. hora Palatin.

& alius. vid. ad I. Amor. VIII. 48. BURM.

68. *Hac mihi de spinâ.*] *Imitatus auctor* Epigrammatis in Anthol. lib. I. cap. C. pag. 176.

Τὸ ἴδον ἀμαρτίης βαδὼν χερσίν. ἢ δὲ παράλλῳ,

Ζητῶν ἐρῆσις οὐ ἴδον, ἀλλὰ βίβον.

BURMANNUS.

69. *Excludis amantes.*] *Amantem* rectius quidam libri. HEINSIUS.

72. *Sparfa nec invenies limina mane rosa.*] Janus Gebhardus, cum in veteri codice invenisset *limina aperta*, corrigebat in Antiquis lectionibus lib. I. 12. *Ala-*

- Quam cito (me miserum!) laxantur corpora rugis,
 Et perit, in nitido qui fuit ore, color!
 75 Quasque fuisse tibi canas à virgine jures,
 Spargentur fubitae per caput omne comae.
 Anguibus exfuitur tenui cum pelle vetustas;
 Nec faciunt cervos cornua jacta fenes.
 Nostra sine auxilio fugiunt bona. carpite florem;
 80 Qui, nisi carptus erit, turpiter ipse cadet.
 Adde, quod & partus faciunt breviora juventae
 Tempora. continuà messe fenescit ager.
 Latmius Endymion non est tibi, Luna, rubori,
 Nec Cephalus roseae praeda pudenda Deae.
 85 Ut Veneri, quem luget adhuc, donetur Adonis;
 Unde habet Aenean Harmonienque suos?
 Ite per exemplum, genus ô mortale, Dearum;
 Gaudia nec cupidis vestra negate viris.

Uc

ne nec invenies limina aperta rosa. Sed codices nostri nil permittunt immutari. HEINSIUS.

74. In nitido.] Niveo Politian. & Vaticanus & unus Heinſii & prima editio. ut Epist. xx. 110. Quisq; fubeſt niveo laetus in ore color.

Eadem varietas lib. xv. Met. 685. & alibi. BURN.

75. A virgine juras.] Jures scripti plerique cum prima editione. HEINSIUS. ab origine Patavinus.

76. Sparguntur fubito per caput omne comae.] Sparguntur idem. lege etiam, fubitae comae. dictum Epist. xviii. vs. 160. HEINE.

77. Anguibus.] Conſer Tibul. i. iv. 31. & quae ibi Broukhuſius notavit.

79. Vestra ſive auxilio fugiunt bona.] Noſtra Regius & multi alii. ſic infra 98. etiam nonnulli ex ſcriptis:

Damnâ munera noſtra caret.

Et 161.

Nos malo detegimur. HEINSIUS.

81. *Faciunt breviora juventae Tempora.*] *Seniora* Regius cum Politiani excerptis, prima editione, & quinque ſcriptis. nil mutò. HEINSIUS. *seniora* etiam Bernensis. *senex* adjectivum eſſe egregie oſtendit Broukhuſius ad Tibul. i. vii. 88. quod non animadvertum librarios ſaepe impulit, ut loca veterum corrumperent. ita apud Lucan. lib. v. 333. edunt: *Vos deſecta. ſenes. exhauſtaque ſanguine turba.* cum in Mſſ. Voſſii & Thuani legatur, *ſenex.* recte. *ſenex turba.* & ita *ſeniora tempora.* hoc loco ſunt ſenectutem adferentia. nam non puto hanc vocem à librariis indoctis facile potuiſſe proficiſci. BURNANNUS.

83. *Latmius Endymion non eſt tibi Luna rubori.*] Propertius lib. i. Eleg. xv.

Nudus & Endymion Phoebi epiſſe ſerorem.
Dicitur, & nudae concubiſſe Deae,

De his Apollonius ſub principium lib. iv. & Apollodoros lib. i. CIOFANUS.

85. *Ut tacitam de te. quem nunc quoque luget, Adonis*
Unde habes Aenean Harmonienque Venus?
 Codex optimus Regius:

Ut Veneri, quem luget adhuc, ponetur Adonis,

Unde habes Aenean Harmonienque ſuos?

Venuiſſe, ſi doneur *Adonis.* levi mutatione, reponas. doneur pro condonetur. PONT. II. EL. VII.

Caſpa gravis precibus donatur ſae o ſuarum.
 Sic Juno apud Horatium l. III. Od. III. *Quirinum*
Marii redenabo. Statius Thebaid. VII. 156.

An ſuſpectus ego? abſedo & mea vulnera dono.
 Val. Flaccus libro 1. vs. 473.

Donat & Iphiclo pelagus, juvenumque labores
Aſonides,

Hoc eſt remittit. Seneca Phoeniſſis 231.

Subinde & auri ingorunt, quicquid mihi
Donaviſſi oculi.

Hoc eſt, cujus mihi gratiam feciſtis. ſic pulcherri-
 me codex egregius Medicæe bibliothecæ à me
 cum vulgatis libris collatus. prebendit quoque
 elegantiam ejus lectionis Gronovius noſter. In
 vulgatis, *Neſciſſi oculi.* HEINSIUS. vid. Gronov.
 Obſerv. III. 23.

86. *Harmoniamque Venus.*] Sic legendum ex bo-
 nis libris & veterum teſtimonio, & inprimis He-
 ſiodi in Theogonia, ubi canit Martem ex Venere
 Harmoniam ſuſcepſiſſe; item Phobum, & Dimum.
 Et Coluthus ait, *καὶ Ἀρμονίῃς Ἀφροδίτῃ.* CIOFANUS.
Hermoniam, & *Hermonem* varie ſcribunt librarii,
 ſed optimi libri, *Harmoniam* vel *Harmonien*, ut
Leda & *Lede* & familia. vid. Barth. ad Strat. II. 267.
 & III. 7. & Munker. ad Hygini Fab. vi. ubi etiam
 de ejus matre agit; & hoc nomine aliae diſtæe mu-
 lieres ita ſcribendum evincunt. ſic *Harmonia*, ex
 O O O O 2 qua

Ut jam decipiant, quid perditis? omnia constant.

- 90 Mille licet fumant; deperit inde nihil.
Conteritur ferrum, filices tenuantur ab usu.
Sufficit, & damni pars caret illa metu.

Quid vetet adposito lumen de lumine fumi,
Quisve cavo vastas in mare fervet aquas?

- 95 Det tamen ulla viro mulier, non expedit, inquis.
Quid, nisi quam fumes, dic mihi, perdis aquam?
Nec vos prostituit mea vox; sed vana timere
Damna vetat. damnis munera vestra carent.

Sed me flaminibus venti majoris iturum,
100 Dum fumus in portu, provehat aura levis.

Ordior ad cultu. cultis bene Liber ab uvis
Provenit; & culto flat seges alta folo.

Forma

qua Mars Amazonas creavit. Apollon. II. Arg. 993. ubi vid. Schol. alia memoratur in Anthol. lib. III. cap. XII. pag. 337. Harmonia Gelonis filia Livio XXIV. 24. vid. ad III. Met. 133. BURM.

90. Mille licet fumant.] Eadem sententia carminis secundi inter Priapeia, quod Ovidio adscribitur vulgo:

Des licet adfidus, nil tamen inde peris.

Hygin. Astron. lib. II. cap. 5. Mercedem percipisse ab eo, quas sine detrimento eius daretur. BURMANNUS.

91. Pars illa.] Vid. ad Petron. CXII.

93. Quis vesat.] Quid vesat Junianus. Scribe, Quid veter, dixi ad Epit. x. §. 88. HEINS.

94. Quisque cavum.] Melius in antiquo Scaligeri codice, Quisve cave vastas in mare fervet aquas? ut mare sit mari. DAN. HEINSIUS. Cavo in mare scripti potiores cum primâ editione. recte. sic in Trist. lib. v. El. 1.

Exiguam pleno de mare domas aquas. HEINSIUS. Ita etiam Zinzerl. promulsi. Crit. cap. XVI.

95. Et tamen ulla viro mulier, non expedit, inquit.] Merula sic: Et tamen ulla mulier inquit viro, non expedit: non prodest foeminae, cum viro rem habere. Ego vero ita accipiendum puto, ut sit sensus: Tamei nihil amittant, aut ininus habeant puellae, quae cum viris concubere: nulla tamen mulier est, quae viro dicat, Expedit: hoc est, quae ultro se offerat, & non damnum aut detrimentum aliquod praeferat. MICVLLUS. Nihil sensus est in hoc carmine. Scribe vel inuis membranis:

Det tamen ulla viro mulier, non expedit, inquis.
Non expedit, ut mulier ulla det viro. Dare pro copiam sui facere usitatum poetâ. Noster supra lib. II. 345.

Quae dant, quaeque negant, gaudent tamen esse rogatae.

Et saepe alibi. Martialis quoque lib. IV. Epist. 71.

*Casta igitur nulla est? castae sunt mille. quid ergo
Casta facit? non dat; non tamen illa negat.*

Sic idem passim alibi. hinc etiam dare gaudia, & dare noctem. inquis, ut in Trist. lib. v. El. 1.

At poterat, inquis, melius mala ferre silendo.

Sequenti versu sumas pro fumis libri veteres, quae magnus Scaliger ad Propertium de lotio reddendo, & cum secutus Berfmannus, interpretantur. Nolim factum. fumere aquam usitatum pro lavare partes obscuroas, quod post rem Venerem peractam, aut nocturnas pollutiones fiebat, aut etiam post exoneratam alvum. Noster lib. III. Amor. El. VII. de re simili:

*Nova suas pressent instactam scire ministrare,
Dedecus hoc sumta diffimulavit aqua.*

Et infra hoc libro 619.

*Scilicet obstabis custos ne scribere possis,
Sumenda detur cum tibi tempus aquae.*

Martialis lib. II. Ep. 50.

Quod fellas, & aquam potas, nil Lesbica peccat.

Qua tibi parte epus est, Lesbica, sumis aquam.
Et in Priapeis Epigramma.

*Falce minax & parte sui majore, Priape,
Ad fontem, quaeque, dic mihi, qua sit iter.
Vade per has vires, sed si quam capseris uomam;
Quas aliter sumas, hospes, habebis aquas.*

Ita scribendum. Certe cum Plautus, in Milite II. VI. 70. dixit, *sumere aquam d' puto*, de lotio non intelligebat. HEINSIUS. vide ad Petronii cap. XCIV.

98. Munera vestra.] Nostra Vossii & Bernens. & quinque alii. ut intelligat praeccepta sua Poeta. ut lib. II. 742. supr. §. 79.

101. Ordior ad cultu.] Ordior Regius. HEINSIUS. 102. Seges alta.] Seges ampla Ambrosii. qui & loco. ut alii nonnulli.

103. Forma Dei munus.] Lege, Deum. aliquis Cur-

- Forma Dei munus: formâ quota quaeque superbit?
 Pars vestrum tali munere magna caret.
 105 Cura dabit faciem: facies neglecta peribit;
 Idaliae similis sit licet illa Deae.
 Corpora si veteres non sic coluere puellae;
 Nec veteres cultos sic habuere viros.
 Si fuit Andromache tunicas induta valentes;
 110 Quid mirum? duri militis uxor erat.
 Scilicet Ajaci conjux ornata venires,
 Cui tegimen septem terga fuere boum.
 Simplicitas rudis ante fuit: nunc aurea Roma
 Edomiti magnas possidet orbis opes.
 115 Adspice, quae nunc sunt Capitolia, quaeque fuerunt;
 Alterius dicas illa fuisse Jovis.

Curia,

Christianus hoc interpolat, puto, sequenti etiam versu malim, *carent*. HEINSIUS. Dei non mutem, neque quoties in singulari dicitur, Christianismum redolere puto, similiter non puto Christianismum Claudiani colligere. 111. C. P. Honor. 96. *nimum dilectae Deo*. certe male Aetolum statim Deo Christianorum comitem addidisset. sic ergo & male dixit Noster Ep. vi. 30. *iste Deo*. & vii. 4. *adverso venimus ista Deo* & infinitis locis Noster & alii Poetae. vid. Casaubon. ad Perf. i. 11. 71. BURMANNUS.

204. *Magna.*] *Pars multa* Francosurt. & tres codices. vid. ad l. Amor. eleg. ult. 33. ult. BURM.

108. *Non veteres cultus sic habuere viri.*] *Nec scripti cum prima editione.* Deinde cum Regio, Neapolitano, & duobus aliis legendum, *cultus viros*. Med. Faciei, ad puellas 23.

*Nec tamen indignor, si vobis cura placeat,
 Cum ceteri habeant saecula nostra vires.*

HEINSIUS.

109. *Si fuit Andromache tunicas induta vagantes.*] In quibusdam legitur, *Valentes*, pro *Vagantes*: quod magis placet, ut intelligamus crassas & densas, non quales tum Romae gestabant, bombycinas & pellicidas plerisque, ut supra quoque meminit. MYCILLUS. Quid sibi volunt istae *tunicas valentes*? crassas & densas Mycillus interpretatur. sed quis Latine sic locutus est? *pinguet* etiam novi *tunicas*, quas Noster alibi *pleno velamina sile* appellat. Graeci *επιμασιον* & *κατασφαιον* & *πλωσφαιον* & *πλωσφαιον*, quae rariori erant flamine, *αφρασφαιον*, ut ab hominibus eruditus est observatum. *Valentes tunicas* abhi non recordor mihi factas esse. veterasse Nasonis editiones, *tunicas vagantes* exhibent. quod unus Regius confirmat. in uno Palatino, *volantes*, in Hafnienli, *sqvalentes*. Moretanus & ex meis unus, *volentes*. Quid si revocemus huc loci *tunicas fluentes*? quomodo apud Horatium libro primo Sat. 121. *Rusticitis tanq[ua]m toga deflunt*. pro

incomposita toga, Apulejus Metamorph. vii. *Sumto veste muliebri sordida & in sinu flaccidos undante*. ita scribendus ille locus. *vel veste horrida*. perperam circumfertur. *veste florida & in sinu flaccidos abundante*, qualis mulierem asinariam e plebecula non decet. *flaccidioram circumferam* in Julio Caesare observat Suetonius & reprehendit. HEINSIUS. Non probo: *fluentes* enim vestes delicatorum & luxuriosorum, hic vero de incultis & horridis agit. recte Mycillus *valentes* explicat: ita infra 267. *vocat Pleno velamina sile*. quae sunt polymita, de quibus vid. ad Petron. cap. xi. *cui tenuis & rarae vestes sunt contrariae*; quae libidinosorum mulierum erant. vid. ad lib. r. Amor. Juvenalis lib. iii. Satyr. 170. *durum cucullum eodem*, ut puto sensu, vocat. BURMANNUS.

111. *Conjux ornata venires.*] *Venires* bene Regius & quinque alii. sequenti etiam versu vetustiores plerique, *tegimen* pro *tegmen*, *tegemus* Regius cum uno Ambrosiano. quod placet. HEINSIUS.

113. *Rudis ante fuit.*] Vollianus, *illa fuit*. bene: inf. 128.

Rusticitas praesens illa superstes avit.
fuit eleganter, pro *delit*, abii. Epist. xvii. 192.
Cumque nihil speres firmius esse, fuit.
 Ubi vide annotata. Met. xv. 216.

Fuit illa dies. HEINSIUS.
 113. *Nuus aurea Roma est. Et magnas domiti possidet orbis opes.*] Td est in quibusdam libris non comparet. deinde plerique veteres, *Et domiti magnas*. Lincolniensis, *edomiti*. Scribe:

————— *Nuus aurea Roma*
Edomiti magnas possidet orbis opes.
 Sic in Fastis lib. iv. 256. de eadem Roma:
Crevis, & edomito sustulit orbis caput.
 Nisi quis malit:

Nuus aurea Roma est,
Ut domiti magnas possidet orbis opes.

O o o o 3

U7

- Curia, concilio quae nunc dignissima tanto est,
De stipula, Tatio regna tenente, fuit.
Quae nunc sub Phoeboducibusque Palatia fulgent,
120 Quid, nisi araturis pascua bubus, erant?
Prisca juvent alios: ego me nunc denique natum
Gratulor. haec aetas moribus apta meis.
Non quia nunc terrae lentum subducitur aurum;
Lectaque diverso litore concha venit.
125 Nec quia decreverunt effosso marmore montes:
Nec quia caeruleae mole fugantur aquae.
Sed quia cultus adest; nec nostros mansit in annos
Rusticitas, prisca illa superstes avis.
Vos quoque non caris aures onerate lapillis,
130 Quos legit in viridi decolor Indus aqua.
Nec prodite graves infuto velibus auro:
Per quas nos petitis, saepe fugatis, opes.

Mun-

Ut Trist. III. VII. 52.

*Omnem de mensibus orbem**Prosperat demitum Martia Roma.* HEINSIUS.116. *Alterius dicas.*] *Dicas* Lincolnienfis. bene.
sic III. Amor. XIII. 8.*Apice, concedas numen inesse loco.* HEINSIUS.117. *Curia consilia.*] Concilio Cornelianus & quinque alii. recte. ceterum prima editio & aliae nonnullae, ut & tres scripti, *consilii dignissima tanti*, secundo casu. quod & alibi apud Nostrium in veterimis libris offendi. Vide Notas Trist. IV. El. III. vs. 57. Aronelianus, *consilii nunc quae dignissima tanti. nunc est dignissima tanti* Regius. forte, nunc en. HEINSIUS.119. *Ducibusque.*] Intelligit Augustum & Tiberium Merula. sed si ex calculo doctissimi Massonii ars amandi edita fuit A. U. C. DCCLII. eo tempore Tiberius Rhodi versabatur, & Cajo gratia Augusti florente, nescio an caute Noster Tiberio, qui longe a spe succedionis aberat, adulari fuisset ausus. quare forte Cajo & Lucius intelligendi, quibus passio post mortis Tiberius fuit adoptatus. Cogitandum certe, quos *dicas* hic intelligat Naso. BURM.121. *Prisca juvens alios: ego me nunc denique natum* *Gratulor.*] Lib. I. Fall.*Laudamus veteres, sed nostris utimur annis.* CIOF.123. *Lanatum terra subducitur aurum.*] *Terras* scripti. HEINSIUS. Tres libri, *laetum.* Barthol. *telum.* ut I. Met. 139.*Quasiq; recumbentibus, stygiisque admoveat umbris* *Effunduntur opes.*124. *Concha venit.*] Tres nostri, *bacca*, quod Gronovio placebat Observat. lib. II. cap. XXI. ex Pirckheimeriano; meliores tamen cum vulgatum amplectantur, nil ausum mutare. Nam per Con-

chas baccae intelligantur, quae in conchis nascuntur ut plurimum. sic Calice Virgiliano 67.

— *Indis concha bacca maris.*

Tibullus libro II. Eleg. IV.

*Hic dat avaritiae causas & Coa puellis**Vestis, & d' rubro lucida concha mari.*

Et libro III. Eleg. III.

*Quidve in Erythraeo legitur quae litore concha;**Tinctaque Sidonio murca laena juvat!*

Propertius libro I. Eleg. VIII.

*Hanc ego non auro, non Indis flectere conchis;**Sed potui blandis carminibus obsequio.*

Libro III. El. XII.

Et venit d' rubro concha Erycina sale.

Ita & concham pro purpura ponebant. HEINSIUS.

Concha vera lectio est. Tertull. de cult. seminar.lib. I. cap. 6. *Ad hoc enim conchas noverrim maris**poma. Quod si concha illa aliquid intrinsecus pulvis-**tas, vitium ejus magis debet esse, quam gloria.* De*Bacca* vide ad Petron. cap. LV. BURMANNUS.127. *Nostros mansit in auro.*] *Crescit* unus Hein-

sii. vide ad Vellej. Pater. I. cap. 8.

129. *Aures onerate.*] Plurimi scripti, *ornate*; sed

frustra: Medic. faciei 22.

*Et quanos oneri est auro tulisse duos.*Senec. de Const. sapientis. XIV. *Quid referi quantum**habeas, quot lecticiarios, quam oneratas aures?* ubi

vide commentarios, & quae notavimus ad Petro-

nii cap. XV. ubi & de caris lapillis. BURM.

130. *Decolor Indus.*] *Dicolor* Vancanus & Pol-

litani. vide ad Epist. IX. 4. & IV. Met. 21.

131. *Insuto velibus auro.*] *Inserit* Vaticanus &

Aprofi pro varia lectione. & ita Tertull. I. de

cult. 9. *Uno lino decies fessertium inseritur.* sed &*insutum* rectum: agit enim de velibus Phrygis.

Tertull.

- Munditiis capimur: non sint sine lege capilli.
Admotae formam dantque negantque manus.
- 135 Nec genus ornatus unum est: quod quamque decebit,
Eligat; & speculum consulat ante suum.
Longa probat facies capitis discrimina puri:
Sic erat ornatis Laodamia comis.
- 140 Exiguum summâ nodum sibi fronte relinqui,
Ut pateant aures, ora rotunda volent.
Alterius crines humero jactentur utroque.
Talis es adsumtâ, Phoebe canore, lyrâ.
Altera succinctae religetur more Dianae,
Ut solet, attonitas cum petit illa feras.
- 145 Huic decet inflatos laxè jacuisse capillos:
Illa sit adstrictis impedienda comis.
Hanc placet ornari testudine Cylleneâ:
Sufuneat similes fluctibus illa sinus.

Sed

Tertull. 1. de cult. 1. *Agno nunc, si ab initio rerum & Atlesii ovos tunderent, & Seres arbores verent, & Tyris tingent, & Phryges insuarent, & Babylonici intexerent.* sic & apud Ulpian. leg. 19. §. 5. de aur. arg. leg. *Clavi vestimentis confuti.* BURM.

133. *Nec sint sine lege capilli.* Scribe, ne sint. Scripsi tamen plerique cum primâ editione, non sint. HEINSIUS.

137. *Discrimina.*] Vid. supr. lib. II. 307.

138. *Laodamia.*] Deidamia unus Heinsii.

139. *Exiguum summa nodum.*] Id est exiguos nodos: non enim de uno nodo agitur. *nodus* pro flexo in orbem capillo, & tortis cincinnis posit. *annuli comarum* Martialis dicit lib. II. Ep. 66. Sic idem Martialis lib. v. 38. *nodus Rheno.* pro capillis gentium Rheno adjacentium. notum illud ejusdem ipsectac. Epigr. III.

Crinibus in nodum tertis ventre Sicambriâ

Ita & nodi serpenum. spirae in orbem convolutae. de quibus Epist. IX. 86. refer vero ad antias, quae cincinni & pirae capillamenti erant circa aures & frontem errantes, de quibus ad Pallium Tertulliani Salmastius, has antias in rotundo capite rectius cohiberi nodo vult Noster. Glossae veteres, *Antias* Κόμας κροτάφων κροτάφω γυναικίνα. Festus, *Antias* muliebres capilli dimissi in frontem. *Capronas frontibus immisissae* Lucilio. quamquam Grammatici inter Antias, & Capronas distinguunt, cum haec perterret caput, illae frontem. HEINSIUS. vid. Salmast. ad Tertul. de Palio. pag. 298.

140. *Ut pateant.*] Ne pateant Editio Micylli & Margo Berfmanni. *sub fronte* etiam Schefferi codex.

141. *Crines humero jactentur.*] Talem Apollinis unam & alteram ex antiquis monumentis imaginem dedit Broukh. ad Tibul. III. Eleg. IV. vs. 27.

145. *Hanc decet inflatos.*] Huic Regius & duo alii. quod cum *vix jacuisse* construendum. & sic mox idem codex cum plurimis aliis, *Hanc placet ornari.* non, *Huic.* *Hanc*, scilicet ornari. HEINSIUS. Egregie diversos hos capillorum positus recenset Tertullianus lib. II. de cultu Femin. 7. *Quod crinibus vestris quiescere non licet, modo substrictis, modo relaxatis, modo succinctis, modo elisis, alias gestant in cincinnos coercere, alias, ut vasi & volucres elabantur, non bona simplicitate.* ubi in fine legerem, *alias jactare, vel solvere:* nam simile verbum desiderari puto. BURMANNUS.

147. *Testudine Cylleneâ.*] De Galero, quo capilli tanquam vagina & operculo includebantur, capit Salmastius ad Tertull. Pallium pag. 353. sed praecipue puto respicere hunc capillorum positum, ut supra caput in modum lyrae vel citharae furgat. ita ut in duas quasi alas fereretur: illa enim Lyrae forma. vide Spanh. ad Callimach. in Del. vs. 252. & huc refero illa Achaei apud Athen. xv. 12.

Πείποις ἀναζήσαντα ποσειδών τριζα.
Pennis orientem anteriores crines, ut recte Casaubonus vertit. *Cylleneam testudinem* vero dicit, quia Mercurius *curvus lyrae parvus* est, ut Horat. I. Od. x. dicitur, & vulgo notum est. Merala de reticulo capit, quod includebantur crines: quod si verum est, illud reticulum in modum testudinis verticem capitis & capillos testae debuit, ut referret corticem testudinis. Turneb. IV. ad. 23. suggestum comarum rotundandum in formam testudinis explicat. Tu pro arbitrio elige lector, vel meliora da. BURMANNUS.

148. *Ille sinus.*] Janianus & Schefferus, *comas*, ut *undulatas comas* intelligeret. sed glossatoris est *quod comas*, cum *sinus* recte etiam de crinibus fluctantibus

- Sed neque ramosa numerabis in ilice glandes;
 150 Nec quot apes Hyble, nec quot in Alpe ferae;
 Nec mihi tot positus numero comprehendere fas est;
 Adjicit ornatus proxima quaeque dies.
 Et neglecta decet multas coma saepe jacere
 Hesternam credas; illa repexa modo est.
 155 Ars casum simulet. sic captam vidit ut urbe
 Alcides Iölen, Hanc ego, dixit, amo.
 Talem & Bacchus, Satyris clamantibus Euoe,
 Suffulit in currus, Gnosii relicta, suos.
 O quantum indulget vestro Natura decori,
 160 Quorum sunt multis damna pianda modis!

Nos

tibus dicatur, qui in finis modum humeris innatant, ut loquitur Valer. Flac. III. 525.

Tenni vagus innatat unda

Crinis.

Ita enim legendum esse docebitur ad ipsum Flacum. Noster etiam I. Am. XI. 26.

Ut fieras torso flexilis arbor finas. BURM.

140. Numerabis in ilice frondes.] In quibusdam, glandes. NAUGERIUS. Glandes scripti plerique cum prima editione. AMOR. III. EL. VI. 35.

Illicibus glandes cantataque vitibus uva
Decidit.

Met. VII. 587.

— *Veluti cum putris matris*

Poma cadunt ramis, agitataque ilice glandes;

lib. X. 44.

Enodisque abies, curvataque glandibus ilex.

Virgilius IV. Georg. 8r.

Nec de concussa tantum pluit ilice glandis.

Hinc *glans signa* apud Horatium lib. II. Sat. IV. 40. alioque occurrit. Lege praeterea, *numeraris*. sic & supra peccatum non semel. HEINSIUS. Similis diversitas mox §s. 162. & 183. in MSS.

150. *Hyble*] *Hyblae* editiones priores, sed in scriptis est *Hybla*, vel *Hyblie*: nempe praepositio in hoc debet etiam referri. vid. ad Epill. XVII. 14r. & lib. I. Art. 333. BURMANNUS.

151. *Nec mihi tot celsus numero comprehendero fas est.*] *Tot positus* recte libri veteres magno numero. nisi quod Regius, *posite*. primaeditio, *positus* cum scriptis nonnullis. *positus* etiam in suis Zinzerlingius invenerat. Met. II. 412.

Non erat huius opus, lanam mollire trahendo,

Nec positum variare comas.

Medic. Faciei 19.

Pulsis adornatus positum variare capillos.

Hinc *ponere, componere, disponere comas*. Noster infra 434.

Quisque suas possunt in stasiene comas.

In Amorum lib. I. Eleg. VII. 68.

Pone recompositas in stasiene comas.

Et lib. II. VIII. 1.

Ponendis in mille modos perfecta capillis.

Ceterum existimo hinc quoque exulare Graecifimum Ovidio usitatum, sed ab imperitis librariis passim ejectum, quicquid veteres libri pro vulgata lectione digladiarent. Scribe igitur:

Nec mihi tot positus numero comprehendere muns sit.

Vide Notas ad lib. II. §s. 28. HEINSIUS. Vide Zinzerl. pag. 207 & ad II. Met. 189.

154. *Hesternam credas,*] Hinc emenda Propertium lib. I. Eleg. XV.

Et peses hesternis manibus componere crines.

Ita diu est quod scribendum vidi, quam conjecturam confirmavit postea Neapolitanus codex satis vetustus, & alter, qui penes me exstat. De externis & adscititiis crinibus quae dici possint scio; sed huic opprobrio hic locus non est. Potes, inquit, singulis diebus crines componere. *hesternas carinas* pari modo dixit lib. II. Eleg. XXXIV. pro heri plexis, ut recte illic restituit Lipsius. & *hesternas lucernas* libro III. EL. VII. quae vera illic scriptura. *hesternas rosas* Noster libro III. Amor. Eleg. VII. pro heri carptis. HEINSIUS.

155. *Sic captam ut vidit in urbe.*] *Captam vidit ut urbe* Regius & duo alii. recte. ceteri fere omnes, *captam vidit in urbe*. *Arx casus similis*, pro *casum similes* idem Regius. HEINSIUS.

160. *Quorum sunt multis damna pianda modis.*] *Pianda* dixit improprie, pro *compenfauda*, & quasi dissimulanda, sive celanda. MICILLUS. *Pudentia* Thuanus.

163. *Foemina canicem Germanam inscit herbis.*] Quae herbae illae fuerint, quibus veteres Germanae capillum tinxerint, dici facile non potest, nam hodie chamaemelo, aut cicorea fere utuntur: sed ad conservandum capillum magis, quam ad colorandum

Nos male detegimur, raptique aetate capilli

Ut Boreâ frondes excutiente, cadunt.

Femina canitiem Germanis inficit herbis;

Et melior vero queritur arte color.

165 Femina procedit densissima crinibus emtis;

Proque suis alios efficit aere suos.

Nec rubor est emissè palam, venire videmus

Herculis ante oculos, Virgineumque chorum.

Quid de veste loquar? nec vos, segmenta, requiro;

170 Nec quae bis Tyrio murice lana rubes.

Cum tot proderint pretio leviores colores;

Quis furor est, census corpore ferre suo?

Aëris

randum. Quibusdam etiam in usu est chelidonia, cujus succo flavescere crines putant. Verum Ovidius de colore nigricante magis, quam de alio intellexisse videtur. nam etiam hodie colorem eum in coma probant Itali. Unde & plumbeo pectine multi in pectenda coma, aut barba dicuntur uti. Quod autem de glasto, Britannica herba, affert Merula, facile admiserim, si glastum idem sit cum ea, quam *Guadum* vulgo vocant, quam quidam eandem faciunt cum ea, quae a Dioscoride *ισαρις* olim dicta fuit. Reddit enim herba haec colorem caeruleum quident, sed tamen in nigrum aliquanto plus vergentem, id quod passim videre licet. MICYLLUS. Nihil haec faciunt ad Ovidii mentem, qui per Germanas herbas spumam illam, sive sapum intellexit, de quo toties Martial. lib. VIII. 33. XIV. 26. & 27. & Plin. XXVIII. 12. quod ex herbis compositum fuisse credidit Ovidius, & ita non de colore nigricante, sed flavo haec infectio canitiei capiendi. studebant enim maxime ut flavis capillis essent conspicuae; ut & hodie in Hollandiae & Frisiae multis pagis mulieres id studere videmus, vide post alios multos Broukh. ad Tibul. lib. I. Eleg. VI. 8. & de flavo colore capiendum Ovidium aperte docet Tertull. II. de cultu fem. 6. *Video quasdam capillum croco vertere; pudet eas etiam nationis, quod non Germanae atque Gallae sint procreatae, ita jam capillos transferunt, male ac pessime sibi inspicantur flammis capitis, & decoram putant, quod inquinant, ubi legerem inquinant, nimirum medicamentum. insicit vero, quo Noster utitur proprium est. Ita Spartian. Hadr. 20. cum quidam canescens quiddam negasset, eidem iterum potens, sed infecto capite respondit. jam hoc patri tuo negavi, alio sensu Tibul. II. 11. 20. dicit senectutem insicere comas, pro canas facere. BURMANNUS.*

167. *Nec pudor est.*] Ruber libri meliores cum prima editione. dixi Epifola XX. vers. 204. HEINSIUS. *Venisse* multi scripti, & Editiones Micylli & Bernmanni. *emisse, palam venire videmus* Vaticanus &

Bernensis. non mala distinctione;

168. *Herculis ante oculos, virgineumque chorum.*] Aedem Herculis Musagetiae intelligo, quae ad Circum Flaminium fuit, à M. Fulvio primum condita, postea à Martio Philippo inflaurata. MICYLL. vid. Suet. Aug. 29. & Noster VI. Fast. 801. & seq. Cl. Massonius vero in vita Ovidii. A. U. C. DCCCLXXVII. ostendit non fuisse illum Philippum vitricum Augusti, sed alium, cui Marcia matertera Augusti nupta fuit. Heinsius coniecerat, *Pieridiumque chorum.* in uno Heinsii erat, *virgineumque caput.* Bernensis & Palatinus, *thorum.* BURMANNUS.

169. *Non jam segmenta requiro.*] *Segmenta* exponit Merula, vestes simpliciter aureas. Ego vero arbitror *segmentatas* dictas, quae hodie praetextae à quibusdam dicuntur: *belegte kleider*, hoc est, serico, aut simili aliquo panno circa oras praefatae. Nam & monilia *segmenta*, & apud Plinium, circuli *segmenta* vocantur, à quorum similitudine etiam illa, opinor, recte *segmenta* vocantur, quae in circulum oris sive extrimitatibus vestimentorum foris assuuntur. MICYLLUS. *Nec nunc Regius & decem alii.* Jureti excerpta, *nec enim.* alii aliter. Comelinius alique novem cum prima editione *nec vos.* quo sex alii cum Neapolitano alludunt, *non vos.* sed praefat alterum, quod & Ziuserlingo placebat. *ruber* etiam Regius sequenti versu & unus Vaticanus cum prima editione. HEINSIUS. & Francof. *ruber* habet, & Bernensis. de *segmentis* vid. Ferrar. lib. III. de Re Vefitaria cap. 17. & Salmas. ad Vopisc. Aurel. cap. 46.

170. *Lana.*] Vid. ad II. Fallos. 107. de Tyrio plurimi scripti & editi.

172. *Corpore ferre suo.*] *Suo* tres libri. HEINSIUS. Propert. III. Eleg. XI. II.

Matrona insedis confusa induta nepotum. Tertul. I. de Cult. fem. cap. IX. *Salvus & insulas tenera cervix circumfert, graciles aurium cunei calendarium expandunt, & sinistra per singulos digitos de faccie singulis ludit.* BURMANNUS.

Aëris ecce color, tum cum sine nubibus aër,
Nec tepidus pluvias concitat Auster aquas.

175 Ecce tibi similis, qui quondam Phryxon & Hellen
Diceris Inois eripuisse dolis.

Hic undas imitatus, habet quoque nomen ab undis:
Crediderim Nymphas hac ego veste tegi.

Ille crocum simulat: croceo velatur amictu,

180 Rocfca luciferos cum Dea jungit equos.
Hic Paphias myrtos: hic purpureas amethystos,
Albentesve rosas, Threiciamve gruem.

Nec glandes, Amarylli, tuae, ne amygdala defunt:
Et tua velleribus nomina cera dedit.

Quot

173. *Tum cum sine nubibus aër.*] Odiosa certe repetitio vocis *aër*: *Aether* quinq; libri. *imbernus*. sed in Lincoln. Junii & duobus aliis erat, *austas*. forte bene: cum non latet aër, nubibus tectus, sed serenus est. vel legendum:

Aëris ecce color, cum sol sine nubibus exstat.

Talis coloris erat *aëriae* illae *evae* Tertulliano lib. 1. de Cult. Fem. cap. 8. ut recte ex hoc loco Rigaltius probat. Est autem color caeruleus vide Salmas. exercit. Plin. pag. 143. ubi Tertulliani locum similiter emendat. & pag. 399. & pag. 770. Hunc vero & sequentes versus vide a Ferrario Part. 1. lib. 111. de R. vell. cap. 22. illustratos. BURM.

174. *Concipiat Auster.*] *Incitat* duo. sed alii duo, *concepit*. nihil tamen muto. nam & sic II. Fast. 71.

*Saepe graves pluvias adaperunt nubibus Auster
Concipias.*

Nec recte *Auster concipere aquas* dicitur, quod melius de Iride dixit Noller. lib. 1. Metamor. 271. BURMANNUS.

175. *Ecce tibi similis, qui quondam Phryxon & Hellen Diceris Inois eripuisse dolis.*] *Merula*, similis aëris color erat, inquit, quum Phryxon transfretavit novercam fugiens. Sunt qui referendum putent ad aureum arietis Phryxae colorem: quod non placet. Haec ille: sed quantum à vero aberret, cuilibet videre est: Neque enim Poëta de aëris colore loquitur, qui tum fuit, quando Phryxon & Helle in Pontum traiecerunt: sed de colore arietis. Tibi enim, inquit, similis, qui Phryxon & Hellen enpusti ex insidiis novercae: non similis aëri, qui erat, cum transfretarent Phryxon & Helle. De vellere autem arietis aureo, quod postea Iason ex Colchis retulit, omnes vulgò sciunt. MYCILLUS. Galbinum colorem, qui & aureus, intelligit Salmas. ad Vopis. Aurel. cap. 33. vid. & Turneb. IV. ad 23.

177. *Hic undas imitatus, habet quoque nomen ab undis.*] De glauco colore, quem eundem & *hyalinum* appellari dicit, exponit hunc locum Merula. Sed neque haec expositio per omnia procedit:

non enim *hyalinus* color (ita enim *αἰὼν τῷ ὁλάου* dici rectè putò) idem est qui glaucus: sed vitreus, vitri perspicuitatem referens. Deinde neque ab unda nomen suum habet Glaucus. Fortassis autem Poëta eum colorem significat, unde *vestes undulatas* dicuntur: quemadmodum à fluctuum colore, five specie, *cymatilis*. Sive de isdem intelligamus *cymatiles* & *undulatas*, five de diversis, ut quibusdam videtur, qui locum hunc Poetae de *cymatili* colore five veste accipiunt. Undulatae autem vestem intelligunt eam, quam *αυβασθῶλον* vulgò quodam vocant. MYCILLUS. Rectius *imitatus* in uno Vaticano & Politiano excerptis. *Undulatas vestes* videtur innuere: quarum Varro apud Nonium meminit de vita P. R. *Es à quibusdam dicitur esse Virginis Fortunae abes, quod duabus undulatis togis est operatum, proinde us olim nostri Reges undulatas & praetextas togas seliti sint habere.* Plinius libro VIII. cap. XLVIII. *Lanam cum cale & fusso Tanaquillis in templo Sanci durasse, prodente se, auctor est M. Varro, factamque ab ea togam regiam undulatum in aede Fortunae, qua Servius Iulius fuerat usus.* Deinde, *undulata vestis prima à lanthimissimis suis, inde fororiculosa defluxit.* quamquam ista de textura vestis videntur capienda. A pertus paulo Nonius Marcellus de colore vestimentorum, *Cymatilis aut marinus aut caeruleus, a Graeco tractum, quasi fluctuum similis* Deinde Titinii & Plauti exempla subjungit. Solinus cap. XVII. de tigribus. *Fulvae nientis hoc subum nigrantibus segmentis inundatum varietate aprime decet.* Virgae enim in tigrum tergoe crispatae undas quoque imitantur. de marmore Augusteo Plinius: *Angustissimam undarum crispum in verticibus.* idem de menlis cretisque. *praecipua dos in venam crispis, vel in parvis verticibus.* refer ad vertices aquarum seu undas. parvi vertices, undulae. hinc undulatum, in parvas undas crispum. sic & *undantes capilli, & unda cernuum.* HAINSIUS. hanc vestem vocat Lucretius IV. 1121. *Thalassinam.* vid. Ferrar. lib. II. de Re vell. cap.

- 185 Quot nova terra parit flores, cum vere tepenti
 Vitis agit gemmas; pigraque cedit hiems:
 Lana tot, aut plures succos bibit. elige certos:
 Nam non conveniens omnibus erit.
 Pulla decent niveas: Briseïda pulla decebant.
 190 Cum rapta est, pullà tum quoque veste fuit.
 Alba decent fufcas: albis, Cephei, placebas,
 Sic tibi vestitae pressa Seriphos erat.
 Quam pene admonui, ne trux caper iret in alas;
 Neve forent duris aspera crura pilis!
 195 Sed non Caucaesà doceo de rupe puellas,
 Quaeque bibant undas, Myse Caïce, tuas.

Quid;

cap. xi. & de undulatis vestibus lib. III. cap. 10.

179. *Croceus volatus amictu.*] Sic sub principium lib. x. Metamorph.

Inde per immensam croceus volatus amictu

Aera digreditur. CIOFANUS.

Croceam & *croceatulam* Nonius Marcellus vocat crocei coloris vestem, quomodo & *calculam* a colore caltae. Idem color *lutens* & *crocinus*. Vid. Nonium in *Lutens*. HEINSIUS.

180. *Jungis equos.*] *Mevit* Regius. vid. Epist. xi. 46. *meves* Lincoln. *mergis* Palatinus unus. *Lucida* *rorifluus* Palatin. *rosicida* *purpureos* Junianus.

181. *Purpureos amethystos.*] *Purpureas* Regius & Sarravianus cum duobus aliis. probe. dixi ad Claudianum vi. Conf. Hon. §. 563. pluribus. Priscianus Periegesi:

Purpuraeque amethystus inest suffusa rubore.

HEINSIUS. vid. ad It. Metam. 24.

184. *Et sua velleribus nomina cera dedit.*] Qui color *cerinus* dicitur, à quo *Cerinarii* (sive ut quidam legunt, *Carinari*, n in a longum mutato) apud Plaut. in *Aulularia*. II. v. 36. scilicet, qui cerina, id est, cerei coloris vestes tingunt, sive inficiunt. Neque *coeruleus* color à cera dicitur, ut idem Meralta putat: sed ut ceteri etymologici, à coeli apparentia, sive specie, quasi *caeruleus*. *Cera* autem à Graeco *κίρα* derivatur. Et illud Propertii in *Venturno*, quod quidam allegant: *Coeruleus cucumis, tumidoque cucurbita venter, &c.* nihil ad rem praesentem facit: cum ibi non *cyanicum*, qui Graecis *coeruleus* propriè est: sed flavum ac cereum colorem, qualis in cucumeribus cernitur, significet. MICHELUS. *Cerinum* vocat Plautus *Epidei*. II. II. 49. ubi male *Geranium* legit Caelius Calpagn. lib. III. Epist. 35. de *Cerino colore* vid. Salmast. Exerc. Plin. pag. 779. & ad Vopisc. Aurel. cap. 5. Turneb. adv. XIV. 5. vid. Nonium in *Cerinum*. BURMANIUS.

186. *Pigraque fugit hiems.*] *Cedit* scripti multi &

prima editio. HEINSIUS. *Surgit* Francof.

118. *Omnibus unus erit.*] In nonnullis, *omnibus omnis erit*. utrumque rectè. NAUGERIUS. *Omnis erit* meliores cum primà editione. argutè. Scribonius Largus praefatione, ubi de Compositionibus; *Quaedam quibusdam magis, & non omnes omnibus conveniunt*. Propertius lib. III. Eleg. VIII.

Omnia non pariter verum sunt omnibus apta.

Maximinianus Elegia prima:

Diverfas diversa juvant, non omnibus annis

Omnia conveniunt, res prius apta nocet.

Calvus in fragmentis Oratorum: *Neque ambitus magis, quam omnium legum omnia iudicia interierunt*. Prudentius Psychomach.

Concurrunt alacres castris ex omnibus omnes.

Lucilius apud Lactantium lib. v. Divin. Inft.

— *Uj si hebes sint omnibus omnes.* HEINSIUS:

Vide Heinf. ad Vell. Pater. II. 83. & nosad Quinchil: IX. Inftit. 3.

189. *Pulla docet niveas.*] *Decent* & *decebant* libri veteres cum primà editione. HEINSIUS.

190. *Cum rapta est.*] *Scribe, capta est.* quantum aliter codices antiqui. Vide notas ad Epistolam III. §. 16. HEINSIUS.

192. *Sic tibi vestitae.*] Ipsum verbum *vestire* ornatum saepe vestem indicat. ut apud Juvenal. III: 135.

Cum tibi vestiti faciet sortis placet. DOUZA.

193. *Quam saepe admonui.*] Ubi vero? certe nusquam in his libris, quod sciam. Optimè Regius, *Quam saepe*. excerpta Politiani, bene. proxime verum. Unus Palatinus, *Quod saepe*. Negat esse monendum de axillarum foetore, cum per se satis id caveatur à puellis non omnino stupidis. HEINSIUS.

197. *Trux caper.*] *Hircus*. sic & Catullus:

Valis sub alarum trux habitare caper.

CIOFANUS.

196. *Quaeque bibunt.*] *Bibans* Regius & quinque alii. HEINSIUS.

Pppp 2

197. Quid

Quid? si praecipiam, ne fuscet inertia dentes;

Oraque suscepta mane laventur aqua?

Scitis & inducta candorem quaerere cerâ.

200 Sanguine quae vero non rubet; arte rubet.

Arte, supercillii confinia nuda repletis,

Parvaeque sinceras velat aluta genas.

Nec pudor est oculos tenui signare favilla;

Vcl prope te nato, lucide Cydne, croco.

205 Est mihi, quo dixi vestrae medicamina formae,

Parvus, sed curâ grande libellus opus.

Hinc

197. *Quid si praecipiam.*] *Quid tibi* Moreti. ut lib. 11. 273

199. *Scitis & inducta candorem quaerere cera.*] *Ceram* hoc loco exponit Merula pro cerussa quod quia alienus videtur. (quid enim cerussae cum cera commune?) admonendum putavi, si quis aut aliter hunc locum exponendum, aut pro ipso cera nomine aliud aliquod restituendum forte existimet. Nam Horatius etiam *eretas* meminit, qua ad cutem exponendam & complanandam foeminae olim usae fuerint sic enim in Epodis ait, ode duodecima: *Nec illis Jam manet humida creta, colorque Stercoris fucatus crocodili, &c.* MICTELLUS. An *creta*? quomodo apud Martialem VIII. 32.

Craffior in facie vetulus fiat creta Fabullae.

& 11. 41.

Quam cretata timas Fabulla nimbis.

In Catalectis Petronianis:

Dum sumis cretam faciem Sertoria, eretam

Perdidit illa, simul perdidit & faciem.

Ita scribendum, sic apud Ovidium Met. VII. 223.

ex vestigiis optimorum codicum:

— *Cretis regionibus applicat angues.*

Ut illic dicemus. Horat. Epod. XII.

— *Neque illi*

Jam manet humida creta colorque

Stercoris fucatus crocodili. HEINSIUS.

Creta etiam Douza ex Martialis probabat, & ita correxit jam Neapol. ad lib. 11. Faistor. 764 Petron. cap. XXIV. *Inter rugas tantum erat cretae, ne crederet parietem testum nirobo laborare, ubi vid. interpretet. Cera* tamen firmari possit ex Anth. 1. 13. pag. 105. ubi vid. Brod. BURMANNUS.

201. *Supercillii confinia nuda repletis.*] Juvenal. Sat. 11.

Ille supercillium madida fuligine factum

Obliqua producit acu.

Plinius libro XXVIII. cap. XI. *Ursinus adeps emendat raritatem superciliarium cum sanguis lucernarum ac fuligine, quae est in rostris aarum. Sicut & canis cinere ex oleo illico supercilia nigrescunt.* libro XXX. cap. XV. *Ovis formicarum supercilia danigrari cum muscis tritis tradant.* HEINSIUS. Tertull. de Cult.

fem. 11. 5. *In Deum enim delinquent, qui cutem medicaminibus urgent, genas rubore maculant oculos fuligine porrignant* Quae ultima verba de supercillii productis intelligunt interpretes. quod confirmat idem Tertull. lib. 1. de cultu fem. cap. 2. *& illam ipsum pulverem quo oculorum exordia producunt.* nam probasse veteres supercilia tenui discrimine distincta & producta docet Petronius cap. CXXVI. ubi vid. Gonzal. notas. cogitabam olim legi posse, *corrigunt.* nunc nihil muto. vid. & Stewech. ad Arnob. pag. 77. & Elmeh. pag. 89. BURMANNUS.

203. *Aluta.*] *Callistopharum*, vide Arbitrum nostrum. Douza.

205. *Est mihi quae dixi.*] *Qui dicit* Bernensis & alius. *qui dicit* quatuor. *quo duxi* editio prima. *forte, qui dicit.*

207. *Prasidium.*] *Consilium* Farnes.

207. *Laesae pectore puellae.*] *Laesae figurae* prima editio & quatuor scripti. probet. 1. Amor. 10.

Nunc mentis vitio laesa figura tuae est.

HEINSIUS.

209. *Non tamen expositas.*] *Comelinianus, & postas.* forte, *ut postas.* vide de eo loquendi modo quae noto ad Epist. v. vs. 83. *postas pyxides*, ut *pesta venena* Remed. vs. 351. HEINSIUS. Omnino retinenda vulgata lectio: *expositas* enim pyxides in mensa, eodem modo, ut *expositum aurum & argenteum* in abaco in triclinio. Cicero. 10. Verr. 27. *Exornat ample magnisque convivium, exponit ea, quibus abundat, plurima ac pulcherrima vasa argentea.* Vide supra ad lib. 1. 407. BURM.

210. *Diffimulata juvat.*] *Juvat* in quibusdam, NAUGERIUS. *Juvat* scripti cum prima editone, HEINSIUS. Vide an placeat lectio Vostiani codici: *Art sciens diffimulata facit.*

Ita supr. 105. *cura dabit faciem.* & mox 217. *Ille dabit faciem.* BURMANNUS.

213. *Cesepa quid redolent, quamvis mistantur Ailensis?*] Sic vulgo quidem legitur: sed *Cesepa*, vera lectio postulat. nam & apud Suidam & apud Diofcoridem media syllaba per y psilon scribitur; quamquam alias idem auctores genere non conveniant. nam Diofcorides *σίνωπος δὲ λεγεται*, inquit,

Hinc quoque praesidium laesae petitote figurae:

Non est pro vestris ars mea rebus iners.

Non tamen expositas mensa deprendat amator

210 Pyxidas. ars faciem dissimulata juvat.

Quem non offendant toto faex illita vultu,

Cum fluit in tepidos pondere lapsa sinus?

Oesyra quid redolent, quamvis mittatur Athenis.

Demus ab immundo vellere succus ovis?

215 Nec coram mixtas cervae fumissile medullas,

Nec coram dentes defricuisse probem.

Ita

quit, *τὸ ἐκ τῶν ἐσπυριῶν ἔλαιον ἄπορον*. Suidas autem foeminino genere *οἰσύνη*, inquit, ἢ *σῦρες τῶν ἔλαιον*. Pinius neutro genere utitur. perinde ut Ovidius. apud quem vide libro vigesimo capite secundo. MICYLLUS. Scaliger in codice suo emendat:

Oesyra quid redolent, quamvis mictur athenis.

Demus ab immunda vellere succus ovis?

DAN. HEINSIUS. Magnus Scaliger reponerat:

Oesyra quid redolent, quamvis mutantur athenis.

Oesyra certe in Regio & uno Vaticano. Remed.

AMOR. 153.

Pyxidas invenies, & rerum mille colores,

Et fluere in tepidos oesyra lapsa sinus.

Οἰσύνες, καὶ Οἰσύνη, καὶ Οἰσύνις, ἢ τῆς ἀλγῆς ἴσῦρες. fordes ovium, vel fordes ovillae lanae adhaerentes, aut lana fucida & fordida prope nates ovium, vel etiam pinguedo, quae exprimitur ex hisce fordidibus. Οἰσύνειον, ἕβρον ἰμπανὸν κρηβάντων. Ita Hesy chius. Oesyron autem neutro genere quoties dicitur, subintellige medicamentum. Οἰσύνων Φάρμακον. sic Graeci medici saepe: quomodo hica pud Nafonem. erat autem foetidus odoris Oesyron. hinc *ἐσπυριῶδες* & *οἰσύνειον*, qui redolet oesyrum. Ceterum frustra est vir maximus, qui pro *mistantur Athenis*, *migrantur athenis* reponit. Pinius lib. xxix. cap. 11. *Quis ipsae fordes peculium, sudorque feminum & alerum, adhaerentes lanis (Oesyrum vocant) innumeros prope usus habens. In Aetico ovisus tenuis palma, ut jam liqueat, Athenis cur mitti dixerit Ovidius. Galenus quoque lib. xiii. Meth. laudat τὸ Ἀπυκίον οἰσύνειον*, etiam perperam apud illum *ἐσπυριῶν* legatur, frequenti errore. Pergit Pinius, *Sit pluribus modis, sed probatissimum lana ab his partibus recentis concepta, aut quibuscumque fordidibus succidis primam collectis ac lento igni in aceto vase subservisactis & refrigeratis, pinguique, quod superat, collecto in siciliis vase, iterumque decolla priori materia. quae pinguetudo nostraque frigida aqua lavatur, & in linteis sicatur, ac sole torretur, donec candida fiat ac translucida. Tum in flammae pyxide conditur. Probato autem, ut fordidum virus oleat, & manu fricante ex aqua non li-*

quetur, sed albescat ut Diofcoride lib. 11. cap. lxxxvii. ut & suam oesyri compositionem Aëtius lib. 11. Tetrabilis cap. cxx. HEINSIUS. Ego quoque malim cum Regio & uno Vaticano, *quamvis mistantur Athenis*, ut cum *succus* conjugatur. Douza hic adscripserat illa Virgili Ecl. iv. *creco mutabit vellera lano*. *Mitti* passim dicuntur merces peregrinae, ut Noster passim. & Virg. 1. Georg. *India mittit ebur*. Propert. 11. xviii. 77.

Et quas Euphrates, & quas mihi misit Orontes.

Et 11. xi. 5.

Inda carus aurum mittit formica metalli.

Vide ad utrumque locum Passeratium. & apud Nostrium 11. Metam. 366. BURMANIUS.

214. *Immunda vellere succus ovis.* Immunda scripti cum prima editione. bene. Unde *lana fucida* non lota, Scribonio Largo Compos. xli. xlvi. clviii. clxi. quod Rhodius recte interpretatur. cur sic dicta. v. Varron. de Russ. 11. cxx. *Imitatur etiam, non mistantur versu praecedenti codex Regius.* HEINSIUS.

215. *Sumssile.* *Suisse* unus Vaticanus. forte *suxisse*. HEINSIUS. Nihil muta; *sumere* possit aliquis capere pro. *libere medullas mixtas vino vel alio liquore*. ut supr. 11. Amor. xix. 32. sed malo de pigmento ex cervina medulla alius Medicaminibus mixta intelligere. quia *cervinae medullae* principatum inter medicamenta ex medullis animalium tribuit Pinius lib. xxviii. cap. 9. & hoc sensu passim medicos *sumere* & *assumere* capere docuit Rhodius in lexico Scriboniano, de interno & externo medicamento. Barth. advers. xxxvi. 2. notat *insidicare modicum usum*. Rigori mederi-cervinae medullam docet beren. Sammon. Carm. x.

Et cervina potest mulcere medulla rigorum. Et lumbis & renibus sanandis Carm. xxvi.

Pedeis cervina medicum natura medullae.

Ad quae loca Keuchenius medullam pro cerebro capit. de quo videntur medici. Scribonius etiam aliquoties inter medicamenta memorat. BUNN.

216. *Dentes perfricuisse probem.* *Defricuisse* idem: etiam probe. sic apud Catullum, Epigr. xxxvii.

- Ista dabunt faciem; sed erunt deformia visu:
 Multaque, dum fiunt turpia, facta placent.
 Quae nunc nomen habent operosi signa Myronis,
 220 Pondus iners quondam, duraque massa fuit.
 Annulus ut fiat, primo colliditur aurum:
 Quas geritis veites, fordida lana fuit.
 Cum fieret, lapis asper erat; nunc nobile signum
 Nuda Venus madidas exprimit imbre comas.
 225 Tu quoque dum coleris, nos te dormire putemus;
 Aptius à summâ conspiciare manu.
 Cur mihi nota tuo causa est candoris in ore?
 Claude forem thalami, quid rude prodis opus?
 Multa viros nescire decet. pars maxima rerum
 230 Offendat, si non interiora tegas.

Aurea

dens liberâ defricatus urinâ. & eidem Epigr. xxxix. Dentem atque rursam defricare gingivam. & apud Horatium, lib. I. Sat. x. 4. quod sale multo Urbem defricatis Lucianus. ceterum huc allusit auctor epigrammatis in Catalectis Petronianis, venusti sane, sed valde depravati. Adscribam illud, quomodo emendandum censeo:

*Semper munditias, semper, Bassilla decoret,
 Semper compositas artis recente comas,
 Et comos semper cultus, unguentaque semper,
 Omnia sollicitâ comita videro manu,
 Non amo. neglectum mihi se quae comit, amica,
 Et decor ornatae simplicitate placet.
 Vincula nec curat capitis discussa soluti,
 Nec coram faciem me lavat illa suam.
 Fingere se semper, non est considerâ amori.*

Verſu ſexto & octavo veſtigia Voſſiani codicis inſtitimus, in quo, *Sedet ornata, & coram faciem meli habet illa suam.* In vulgatis libris omnia iniquiſſima ſunt. HEINSIUS. *Perfrictionem dentium* dixit Scribon. Larg. Compos. 57. *Pulverem dentibus olivandis* in uſu fuiſſe docet Tertul. de Poenitent. cap. xi. Epigramma illud Petronianum aliter emendat Colomel. ad Quintil. II. 5. BURMANNUS.

217. *Iſta dabunt faciem.] Curam Regius & quinque alii. Puto, fermam, ſupra 134.*

Admetiae formam dantque negantque manus. HEINSIUS. *Fermam* obſervat quo ſcripti. *facies* Neapolit. unus, *iſta dabunt ſpeciem.* etiam non male. *ſpecies* pro pulchritudine paſſim.

221. *Calliditur.] Colloquitur* Gebhardus. *contunditur* Francoſ. Lincol. Junii & Voſſii codices.

224. *Nuda Venus madidas exprimit imbre comas.]* Videtur ad Venerem alludere, quam *ἀναδυσέμεν* Graeci vocant. quod videtur ſimilis è man. exeunti, qualis à multis artiſtibus & picta & ſculpta fuit, ut apud Plinium videtur eſt. NICETIUS. Vid. II. Trifl.

527. xv. Pont. 1. 30. & Dauſquej. ad Q. Calabr. lib. v. pag. 106. ejus figura eſt in nummis Adaneorum in Cilicia. vid. Harduin. num. populor. & ejus effigiem ab Apelle pictam Auguſtus dicavit in delubro patris Caefaris Plin. xxxv. 10. ubi Harduinus Epigrammata ex Anthologia adfert. Noſter ad Statuam aliquam Romae celebrem reſpicit, & quo etiam adludi infr. 401. non tamen illam, quam Merula, & eum ſecutus ſine ullo examine Criſpinus, ex Plinio innui credunt, quae in Bruti Callaici templo fuit poſita, quam Praxitelem ſicut cum Plinio lib. xxvi. cap. 5. inter opera Scopae recenſeat, & Praxitelem antecedere dicat: haec enim prope Martem nuda poſita non fuit *ἀναδυσέμεν* nam non ſtatim Venus, ut emerſit pelago Marti fuit junctâ, ſed cum jam Vulcano diu fuiſſet nupta, & omnibus notum. ceterum hic ſola Venus malebat Franciſ. BURMANNUS.

215. *Tu faciem cura, dum te dormire putemus.]* Reſtor fortaiſſe vetus lectio, *tu quoque, cum coleris nes te dormire putemus.* NAUGERIUS.

226. *Conſpiciars.]* Conſpiciars Sarravianus & unus Patavinus. HEINSIUS.

227. *Nota tui.]* *Tuo in ore* rectius tres ſcripti. IDEM.

227. *Causa eſt candoris.]* *Splendoris* prima editio, Veneta una, Aldina prior & Micylli, & Mediceo codex. Sed nihil muta. Propert. III. xxiii. 8.

Cum tibi quaſitus candor in ore foras. Quem locum etiam Douza hic adſcripſerat.

228. *Claude forem thalami, quae rude coequis opus.]* Forem prima editio cum ſcriptis potioribus. ſic paſſim Noſter. Puto & *Obſide forem.* de quo lib. II. 53. 636. deinde Regius, *quid rude coequis.* at prima editio, & Sarravianus, *quid rude prodis opus?* etc. quatuor alii, *quae prodis. unus, quod prodis.* Forte, *quo prodis?* de *prodis* verbo hac ſignificatione dictum Faſſi. v. 53. 508. HEINSIUS. *quid rude*

Aurea quae pendent ornato signa theatro;
 Inspice, quam tenuis bractea ligna tegat.
 Sed neque ad illa licet populo, nisi facta, venire:
 Nec nisi submotis forma paranda viris.

235 At non peccandos coram praebere capillos,

Ut jaceant fusi per tua terga, vetem.

Illo praecipue, ne sis morosa, caveto
 Tempore: nec lapsas saepe resolve comas.

Tuta sit ornatrix. odi, quae fauciat ora

240 Unguibus, & raptâ brachia figit acu.

Devovet, & dominae tangit caput illa: simulque
 Plorat ad invisas sanguinolenta comas.

Quae male crinita est, custodem in limine ponat;

Orneturve Bonae semper in aede Deae.

Dictus

rude prodis Francofurtenfis, Regius, Lincol. Vatic. & Ambrosianus.

230. *Offendat.* Offendat Regius & quinque alii. prima editio, *offendet* cum tribus scriptis. HEINSIUS.

231. *Quae pendent.* Forte melius legeretur, *splendens*. vid. 1. Amor. l. 55. Claud. 1. Stil. 261.

Splendens viperas squamosa pelle phaeoetras.
 Ubi & *pendens* alii. BURMANNUS.

232. *Quam tenuis bractea ligna tegat.* Tegat jam praecessit superiori pentametro. ligas Farnesianus. Scribo, *linat*, ut alludatur ad derivationem vocis. *bractea* enim seu βρακτια ἀπὸ τοῦ βράχην deducitur, à linendo. Hinc Martialis quoque, lib. IX. Epist. LVII.

Et limis Hesperium bractea viva pecus.
Bracteam, spiritum idem vocat lib. VIII. Ep. XXXIII.

Hoc limitur spuro Jani Caryota calendis,
 Idem lib. IV. 39.

Chrysolithus nazivo insertus auro,
 Prudentio Psychomachia:

Nec quas Callaica linantur auro.
 Sic & *illita porticus auro* apud Calpurnium Eclóg.

Et aurum vestibus illitum Horatio Od. IX. lib. IV. & *vestis auro illitas* apud Senecam Hippolyto.

vers. 387. Noster Met. XI. 136.

Neve male operato manans circumlatus auro.
 Et Medicamine Facies 78. 7.

Cula placent: auro sublimis testis linuntur.
 Hinc *bractearii*, πεταλοῦργοι. & *bracteatores*, μεταλατῶνοι. Eleganter Arnobius *bracteoilis* fucari.

lib. IV. *Antiochum* Cyzicentem *foram* quinddecim cubitorum *Jovem* ex delubro *aurum* sustulisse, & ex *auro bracteoilis* sustulisse *fucatum*. ita & *aerius bracteoilas* fucus Aufonio Epist. IV. ad Symmachum.

auro intractari apud Ammianum lib. XIV. & *intracteam auro* lib. XVII. sic & *linera cadro*. vide

Notas ad lib. I. Trist. El. v. 38. 7. Ubi pro *ligetur*, similiter *linatur* teponimus. HEINSIUS.

234. *Forma paranda.* Hafniensis, *pianda*. quod forte, pro concilianda, ut *piare mortem*. Epist. XIX. 194. & *damna piare* sup. 160 HEINSIUS.

236. *Ut jaceant fusi per tua terga.* Terga scripti fere omnes cum prima editione. lege, *sua terga*. sic infra 774.

Spectantur tergo, quis sua terga placent.
 Multus in hac locutione Ovidius, ut jam aibi copiose est dictum. mox infra 272.

Arida nec vinculis crura resolvos suis.
 Ita & illic libri veteres. *visum* etiam recte unus ex

meis. HEINSIUS. Francos. habebat, *per sua terga* pro varia lectione.

238. *Nec lapsas saepe resolve comas.* Laxas prima editio & quinque scripti. tres, *laxas*, totidem, *nexas*. Puto pro *peccas*. Propertius tamen lib. I. El. 111.

Et modo gaudelam lapsos formare capillos.
 Laxas etiam placet, supra 145.

Hic decet iustatos laxa jactu capillos.
 Quibus *adstrictos* ibidem opponit, *ille sis adstrictis impedienda comis*. B. Hieronymus adversus Rufinum, *Habent acus mulieres, quibus ornatorum crinum compago retinetur, no laxius fluant*. Petronius, cap. CXX.

Sera placent, fraetlicae amervi corpore gressus,
 Et laxi crimes, & tot nova nomina vestis.

HEINSIUS.

239. *Tuta sis.* Vid. ad lib. I. Am. XIV. 16.

241. *Tangit capus.* Mart. II. 66.

Tangat & insanum nulla puella capus. Douz.

242. *Plorat ad invisas.* Et *invisas* scripti pietique cum prima editione, sed perperam. superiori versu puto scribendum, *devovet, ut tangit*. HEINSIUS.

244. *Orneturve Bonae semper in aede Deae.* Quo maribus adire non licebat. Hinc Tibullus, lib. I. Eleg. VII. 22. *Sacra Bonae maribus non aedenda Deae.*

ἡ θεὸς γυναικῶν Graecis apud Macrobium lib. I. cap.

- 245 Dictus eram cuidam subito venisse puellae,
Turbida perverfas induit illa comas.
Hostibus eveniat tam foedi causâ pudoris;
Inque nurus Parthas dedecus illud eat.
Turpe pecus mutilum: turpe est sine gramine campus;
250 Et sine fronde frutex; & sine crine caput.
Non mihi venistis, Semele, Ledeve, docendae;
Perque fretum falso, Sidoni, vecta bove.
Aut Helene, quam non stultè, Menelaë, repositis;
Tu quoque non stultè, Troie raptor, habes.
255 Turba docenda venit, pulchrae turpesque puellae,
Pluraque sunt semper deteriora bonis.

For-

cap. 11. in Saturnalibus dicitur, qui multa de oper-
tis ejus facris in lucem profert. Haec Fauna Fa-
tua Fauni uxor & foror. Interpres hic nobis esto
Laetantius libro primo de Falsa Religione cap. XXI.
*Sed ut Pompilius apud Romanos infestior ineptarum
religionum fuit, sic ante Pompilium Faunus, qui est
(ita haec ex optimo codice corrigenda) in Latio,
Saturno avo nefariae sacra confistis, & Picum pa-
trem inter Deos honoravit, & fororem suam Estiam
Faunam, tamque (lego eandemque) conjugem con-
secravit. quam C. Bassus Fatunam nominatam tradit,
quod mulieribus fata canere consuevisset, ut Faunus
viris. Eandem scribit Varro tantae pudicitiae fuisse,
ut nemo eam, quoad vixerit, praeter viram suam,
mas viderit, nec nomen ejus audierit. Idcirco illi
mulieres in aperto sacrificant, & Bonam Deam no-
minant. & Sex. Clodius in eo libro, quem Graece
scripsit, refert Fauni hanc uxorem fuisse, quae quia
contra morem decusque regum clam vini ollam ebi-
berat, & ebria saltata erat, virgini myrtae a viro
usque ad mortem causa est. postea vero sum eum
sacris sui poeniteret ac desiderium ejus ferre non posset,
divinam illi honorem detulisse. Idcirco in sacris ejus
ebriolatam vini amphoram poni. Quo loco pro
vini obla corrigendum videtur, vini obla. nam fo-
viam vini vocat Arnobius in hac eadem narratio-
ne, & Laetantius ipse ad memoriam rei in Sacris
Bonae Deae, amphoram vini fuisse positam asse-
verat, ut jam vidimus. Adamantius Martyrius
apud Cassiodorum in Orthographia, *Obba, norânov*,
notat id verbum etiam ex Libanio Gellius libe
xvi. cap. vii. Nam *obla* Nonius Marcellus vasa
fuisse capacissima observat, cujusmodi nullum
a Fatua exhaustiri poterit. Video nunc & Meur-
sio eandem conjecturam in mentem venisse. *Obba*
vas vinarium Persio etiam Sat. v.*

Tibi torta cannaba sulco

Coena sui in transire, Veiemenonumque rubellam

Exhalet vapida laeum pice fissilis obba

Ubi obiter monendum in vetusto codice Leiden-
sis Bibliothecae exaratum me invenisse, *fissilis obba*.

quod impense placet. quamquam minime ignoro;
fessilem obbam erudite illustratam a Persii interpre-
tibus. Sed *fissilis obba*, non bene oblita, ac proin-
de vinum exhalans; quo vinum ipsam per se de-
terrimum fiat deterius. Scholiastes Persii ad illum
locum, *obba genus vasis ex sparte factum. oenophorum*
ipse Persius paulo ante appellarat, quem peregrinans
secum ferunt. Vide igitur ne vir summus
Istacius Casaubonus aberret a scopo, dum vas li-
gneum obbam fuisse contendit, & quidem capaci-
simum, quod Galli *Basil* vocant. *Obbarum* vox
Stratio etiam reddenda est in Lusitania Saturnalio ad
Plotium Grippum. lib. iv. Silv. ix. 42.

Ollares, rogo, non licebat uvae,
Cumano patinas vel orbe tortas,
Aut unam dare syntbesin (quid horrest)
Obbarum, calicum, atque cataborum?

Sic locus ille scribendus. nunc circumfertur, *Al-
borum salicum*. Sed nihil legitur me de calicibus al-
bis recordor. *Cumani* certe calices erant rubri,
quos & Varro Satyra, *Ejâ modus matulas*, apud
Nonium Marcellum cum obbis conjungit: *Dolia*
atque apothecas trilineares, melicas, calenas, obbas
& cumanas calices. De Fatua Fauna occurrit his
familia apud Plutarchum in Problematis, Arno-
bium, Macrobius. de vase vini in ejus sacris ad-
hibito intelligendus Juvenalis Satyra 11.

Atque Bonam teneras placant abdomine porcae
Et magno crateres Deam.

Macrobius Saturnalium primo capite XII. ubi de
Bona Dea agit copiose, eamque non Faunam
Fatunamque dictam esse solummodo ostendit, sed
Opem quoque, nomen & genus vasis, quo ei so-
leat sacrificari, non quidem exprimit, sed sub *vasis*
melliaris nomine templo ejus inferri solum
ostendit. plura ille ibidem ad rem. HENRICUS. Vid.
Tomasius de Donaris. cap. 12. Douza haec ita cap-
picbat, non quasi revera in aede Bonae Deae se
ornet, sed quasi domi se ornari dissimulans. in
templo se esse Amatoribus persuadeat, ubi pericu-
lum non erat, ne a procaci turba illa juvenum

de-

Formosae minus artis opem praeceptaque curant :

Est illis sua dos, forma sine arte potens.

Cum mare compositum est, securus navita cessat,

260 Cum tumet, auxiliis adfidet ille suis.

Rara tamen mendo facies caret. occule mendas :

Quamque potes, vitium corporis abde tui.

Si brevis es, sed eas; ne stans videre federe :

Inque tuo jaceas quantulacumque toro.

265 Hic quoque, ne possit fieri mensura cubantis,

Injecta lateant fac tibi veste pedes.

Quae nimium gracilis, pleno velamina filo

Sumat : & ex humeris laxus amictus eat.

Palli-

deprehenderetur, ut quibus fas non erat illo introire. ego explicarem, ornatur domi in secreta parte, tamquam in aede Bonae Deae, & neminem admittat. Ornaturque Palatin. & Bernens. BURMANNUS.

248. *Narus Parisias*] *Pharias* sexdecim codices. *Pharias* tres. *Farias* Francof. & Bernens. *Phareas* unus Heinfil.

249. *Turpe pecus mutillum* : *turpis sine gramine campus*.] *Turpe est sine primis* Patavinus. scilicet. sic infra 765.

Turpe jacens mulier multo madefacta Lyaeo.

Amor. 1. Eleg. ix.

Turpe senex miles, turpe senilis amor.

Remed. 659.

Turpe vir & mulier juventi modo protinus hostes.

Pecus mutillum pro depilato ponit. sic Nemeianus de Sileno, Ed. iii. 33.

Applaudisque manu mutillum capus.

Sileni enim calvi. HEINSIUS. Alii auctores *mutillum* *pecus* vocant, quod cornibus caret, Donat. ad Terentii illa Heeyr. 1. 1. *Quin spolia, mutiles, lacerez. Mutiles, imminuunt, unde mutili dicti sunt boves aut capri, sine cornibus.* Et ita Columella praefatione. *Aliud caprinum, & id ipsum aliter curatur mutillum & rariplum, aliter cornutum & fetosum.* lib. vii. 3. *Interis cornibus, non quia magis hic sit utilis, nam est melior mutillus aries, sed quia minime nocent.* Horat. 1. Sat. v. 58.

O tua cornu

Ni fores ex Jesse frons inquit: quid faceres? cum Sic mutillum mimitari?

Almutillare tamen Plautus quoque pro *tondere* dixit Capt. ii. ii. 19. & Milit. iii. i. 173. BURMANNUS.

251. *Falso bove.*] Flavo Palatinus. male. vid. x. Amor. 111. 23.

254. *Trivice raptor.*] *Trois* Johannis Schefferi codex viri doctissimi. Dixi Notis ad Epit. x. 58. HEINSIUS. *Trivice* pastor unus. *Vitior* Neapol. forte pro *veller*, ut Heinfilus credebatur.

256. *Pulchraque sunt semper deteriora bonis.*]

Scripti plerique, *Pulchraque*. quod verum est. In Jureti excerptis, *Plurima*. HEINSIUS.

257. *Praeceptaque quaerunt.*] *Curant* Jureti excerpta, Sarravianus, & duo alii cum prima editione. Amor. lib. ii. El. xix. ex veteribus libris:

Quo mihi fortunam, quae nunquam fallere curet; HEINSIUS. Postulant Palatin. unus.

258. *Sine arte potens.*] Ita & lib. x. Met. 573: *potensium formae* dixit. & Prop. iii. xviii. 7. *Est tibi forma potens.* in octo tamen libris est, *decens*: etiam non male. licet videatur repetitum ex Remed. 58. 350.

Fallis enim multos forma sine arte decens.

Propert. 1. Eleg. xv. 13.

Nullis decet artibus.

Sed ibi melius *mutilis decet artibus* legi ostendit Broukhufius. Bernensis & duo alii, *placens*. unus *patens*. ego nihil moveo. BURMANNUS.

259. *Cassat.*] *Transit* Aprosii & sex alii cum prima editione, duabus Venetis & priore Aldina.

261. *Atenda.*] *Atendo* Regius. bene. quomodo & Remed. Amor. 417.

Tunc oculis signa quodcumque in corpore mensum est. Et sic infra 761. scribendum puto, *carens cui peffera mensus.* ut concutitur duum a vitetur, quem & hic vitavit. Nam alibi foeminino genere essent Noster. HEINSIUS vid. ad lib. ii. 653.

262. *Quaque potes.*] *Quamquam* Comelinianus, excerpta Politiani, & Jureti, & quatuordecim alii. sic Remed. 325.

Quam potes, in pejus dotes despecte puellas.

supra lib. i. 140.

Junge tuum lateri, quam potes, usque latius.

Et 489.

Novo aliquis verbis edisias offerat aures,

Quam potes, ambiguis callidus abde notis.

HEINSIUS. & qua rectum est: vide ad Epit. xiii. 41. & alibi.

265. *Hic quoque.*] *Malim, sic quoque* HEINSIUS. Probo. frequens enim hujus formulae usus, pro, licet jaceas, & abscondere velis breviter. sic &

Q 999

VIII

Pallida purpureis tinguat sua corpora virgis:

270 Nigrior ad Pharii confuge piscis opem.

Pes latus in nivea semper celetur aluta:

Arida nec vinclis crura resolve fuis.

Conveniunt tenues scapulis analectrides altis:

Inflatum circa fascia pectus eat.

EXI-

VIII. Met. 603. Sic quoque complectar. ubi vulgo, hanc quoque. Epil. VIII. 25. sic quoque eram repetenda. vid. I. Amor. VII. 13. plura dabimus ad Val. Flac. IV. 598. BURMANNUS.

265. *Mensura cubantis.*] Stat. II. Achill. 89.

267. *Quae nimis est gracilis.*] *Nimis gracilis* ex

scriptis ac prima editione reponatur. HEINS. 267. *Pleno velamina sibi.*] Sunt quae Polimita Petronio cap. 40. dicuntur. vide supr. 109.

269. *Tingat sua corpora.*] In veteribus *tingat* NAUGERIUS. Eadem hoc loco fecerit utitur Merula, qua supra, cum ceram exponit cerusam. nam & hic *purpureas virgas* pro vacciniis accipit: quasi aut virgae de vaccinis dici soleant, aut ipsa vaccinia ad coloranda corpora adhibeantur. Virg. sane *nigra* vocat *vaccinia*. quem colorem pallidae inducendum esse, haud equidem puro Poëtam voluisse. Cum illis virgula magis sentio, quorum interpretationem Merula hic rejicit: quandoquidem certi aliquid afferre ipse non possum. MICVLLUS. *Tingat* legendum & ex probatis libris scriptis & ratione. CLOFANUS. *Tingat virgula* pro *tingat*: infra hoc libro 627.

Tuta quoque est fallitque oculos à lacte recens

Litera. carbones pulvere tange, leget.

Juvenal. SATYR. 11.

Ille supercilium madida fuligine tatum

Còbliqua producit acu.

Fast. IV. 740.

Tatlaque fumanti sulphure balet oviv;

Et supra lib. I. 662.

Uncta luminia tange manu.

Plura qui desiderat, adeat Gronovii Obsev. lib. III. cap. XVIII. quae scripta limpidos Romanae antiquitatis fontes sitientibus diligenter sunt terenda. HEINS. *Tangere* etiam alibi pro ungere, illinere. vid. ad Epil. XIX. 44. & IV. Fast. 790. sed *sangat*, hic non tam placet, quia de fuco agitur, de quo rectius *tingere* dici puto. ut Propertius II. XIV. 27.

An, si caeruleo quacumque sua tempora face

Tinxerit, idcirco caerulea forma bona est?

Quamvis & *sangat* defendi possit auctoritate Plinii. lib. XIX. 10. *sunt qui sanguinis virgula tangunt ea, quae velint his obnoxia esse.* praeterea quidam codices, *guttis*, de quibus vid. ad V. Met. 461. alii *facies*. quae sunt glossatorum interpretamenta: nam *virgula* rectum puto. quae alibi quidem de vitiibus variis possunt capi, de quibus Servius

ad Virg. VIII. 660. & abunde Broukh. ad Tibul. II. VI. 36. Sed *virgas* hic sunt notae faculae, maculae arte ductae, quibus faciem pallidam illinunt: ut *virgula muris* apud Val. Flacc. II. 158. ubi plura dicemus. illis vero virgis non tam tangitur corpus, quam tingitur. nam materia, ex qua illae virgae ducuntur, tectius posset dici tangi corpus. BURMANNUS.

271. *Pes melius in nivea semper celetur aluta.*] *Albo calceo*, Juvenalis Satyra VII. *nigrae* meminit *alutas*.

Apposita nigrae lunam subtegit alutas.

albos calceos Appianus videtur *Phaeacaja* appellare: ubi de Antonio agit Athenis luxui indulgent: Καὶ ἐπὶ τῶν τετραγώνων Ἑλληνοκινῶν τῆς παρυῖον, καὶ ὑπὸ τῆμα ἢν αὐτοῦ λαλοῦν Ἀππιῖον, ὃ καὶ Ἀθηνῶν ἔχοντος ἱερῆς καὶ Ἀλεξάνδριαν, καὶ καλοῦσθαι Φαιακίον. Et stola induatur quadrata pro vestitus patris, & pedum tegumento albo Attico, quali Atheniensium ex Alexandrinorum sacerdotes utuntur, quod *phaeacium* vocant. non ergo albi calcei in usu Romanis. *Phaeacianorum* meminit & Seneca libro VII. de beneficiis cap. XXI. *Pythagorici quidam emerat a Sature phaeacaja, rem magnam, non praestantibus nummis.* *Phaeaciatum miles* apud Petronium. Flavius Vopiscus in Aureliano *calceos malleos, ceres, albos, aderacos* recenset. Apulejus libro VII. *Calceis albis illis ex tenuibus indutus.* ubi habitum muliebrem describit. De Crepidis & Calceis nonnulla Gellius libro XIII. cap. XX. HEINSIUS. *Niveos calceos* etiam Phaedr. lib. V. 7. vid. Salmast. ad Vopisc. Aurelian. cap. 49.

272. *Vinclis crura resolve suis.*] *Suis* bene excerpta Jureti, & quinque alii. libro III. Fastor. 293. ut & illic monui scribendum, *adhuc sua vincula captis.* HEINSIUS. *Suis* etiam Douza legebat. vid. supr. 236.

273. *Analectides altis.*] Cael. lib. I3. cap. 372. *Analectides* dicuntur, quibus ex xylyno lino, vel quavis materia, tanquam pulvillis, consistant scapulas prominentes puellae, ut videri habitiores possint. Quod Ovidianum carmen liquido comprobatur, quod ita habet: *Convenerunt tenues scapulis analectides altis*, &c. Hoc complanandi remedio utuntur & hodie gibbosae pleraeq., cum terga exaequare cupiant, ne vitium ipsarum videatur. MICVLLUS. Interpretes *analectides* legunt, quae, *pulvillis medicos, qui vestibus aptari solent, ne humeri altiores videantur*, interpretati sunt. Scalliger ad Varronem, *analectides, sive hemeltesides*, le-

git

Quis credat? discunt etiam ridere puellae:
Quaeritur atque illis hac quoque parte decor.
Sint modici rictus, sint parvae utrimque lacunae;
Et summos dentes ima labella tegant.

285 Nec sua perpetuo contendant ilia risu:
Sed leve nescio quid femineumque sonent.
Est, quae perverso distorqueat ora cachinno:
Cum risu laeta est altera, flere putes.

290 Illa sonat raucum, quiddamque inamabile stridet;
Ut rudis ad scabram turpis affella molam.
Quo non ars penetrat? discunt lacrimare decenter:
Quoque volunt plorant tempore, quoque modo.

Quid?

281. *Discunt ridere puellas.*] Huc forte respexit Martialis lib. II. Epist. 41.

Ride, si sapias, o puella ride,

Pelignus, puto, dixerat poeta.

Nam ipsa verba, quae Martialis producit, ex deperdito alio Nasonis opere desumpta esse vix puto. BURMANNUS.

283. *Sine parvae utrimque lacunae.*] Parvaeque scripti plerique cum prima editione, nisi quod Regius, *parieque*. Forte, *pariles* & utrimque lacunae. Nam *Tō* quo geminatum offendit aures duriore sonno. ea vox Ovidio in deliciis, ut dicemus Metam. VII. 3. 638. HEINSIUS.

286. *Femineumque sonent.*] *Sonet* iidem libri. quod si sequamur, *contenderit* etiam superiori versu erit scribendum, vel *contendat* ut HEINSIUS.

287. *Est quae perverso.*] Patavinus, *disparso*.

288. *Cum risu laeta est altera.*] *Risu usu est*, vel *lata*, Regius. *usa* etiam duo alii. unus, *lusa*. duo alii, *risuque usa est*. Puto, *Cum risu effusa est*, vel, quod malim, *in risum effusa est altera*. HEINSIUS.

289. *Quiddam atque inamabile ridet.*] Tres libri cum Juruti excerptis, *quiddamque inamabile*. Scribe, *quiddamque inamabile stridet*. HEINSIUS.

290. *Et scabram turpis affella molam.*] *Ad scabram molam* scripti multi: probe. IDEM.

291. *Quo non ars penetrat.*] Imitatus est Valerius Max. lib. V. cap. IV. § 17. *Quo non penetrat, aut quid non excipiat pntas?* BURM.

291. *Discunt.*] *Discant* Voif. & quinque alii. & mox quoque, *volent*. plerumque Mentelian.

293. *Quid, cum legitima.*] Quintil. XI. Inst. Orat. 3. ex vetustis codicibus. *Nec volubilitate nimia confusenda, quae dicimus, qua & distinctio perit & affectus, & nonniamquam etiam verba alio qua sui parte fraudantur*. ubi male Salmastius, *qui sui parie fundantur*. BURMANNUS.

294. *Lingua caecata sono.*] Unus meus, *subdola lingua*. sic supra l. 1. 998.

Fae tibi ubi blaeso subdola lingua sono. HEINSIUS.

295. *Quaedam male reddere verba.*] *Male verba*

recidere quaedam unus Patavinus & Argentinensis: in Arondeliano pro diversa lectione, *quaedam rescindere*. IDEM.

297. *Omnibus his, quando profunt.*] Scripti cum prima editione, *quoniam*. etiam alterum quoque non inelegans. Junianus, *magnam prodest impendere curam. magnam (prodest) impendite curam* prior Mentelianus. quae lectio aridit praeter reliquis. IDEM.

300. *Allicis ignotis illa, sumatque virus.*] Sic libi boni, verè. *Allicis & fugas*, Antitheton. CIOGM. Legendum, *illa*, de incestu agit. deinde *Alligat* prima editio, cum multis scriptis, quos inter & Regius. fortasse rectius. Terentius Adelphi Act. V. Sc. III.

— D. *Islam psultriam*

Una illuc mecum hinc Abraham. M. pugnaveris;

Et pacto prorsus illi alligaris silium.

Apposite Propertius de Cynthia libro I. El. V.

Ille feris animis alligat una virus. HEINS.

302. *Excipit.*] *Accipit* scripti cum prima editione. HEINS. Nihil muta German. Arat. 155.

Excipiantque sinus Zephyris spirantibus auras.

Quod, *concipere veste ventum intrudendo* dixit Quintilian. lib. XI. Inst. Orat. cap. 3. Et Decl. XII.

16. *Festina miserari, omnes excipe auris.* qui velis tribuit, quod Noster tunicis. Talein incestum amicae suae describit Aristacnetus lib. I. Epist. 1. & comparat cupresso, aut palmae, modico flamine agitatae; & hoc modo facere addit, quia forma superior esse amat naturae de fluentibus verso vestibus vide Gronov. II. Obsev. 7. & ad Phaed. V. fab. I. BURMANNUS.

302. *Extensus.*] Explicat Passerat. illa Propertius lib. II. Eleg. III. 6. *libat & expenso planta morata gradu. Lento ac gravi, vel numerato, a pas contor,* deinde inchnat in *expanso gradu;* & tandem ex MSS. praefert *extensu gradu,* quod interpretatur, quasi cum gradibus metiretur spatium soli: sed Brookhusius apud Propertium *extensum gradum*, id est compositum, lentum praefert. ut & hic, si libi addicerent, mallem; quia mox

- Quid? cum legitimâ fraudatur litera voce,
 Blaesaque fit iusto lingua coacta sono:
 295 In vitio decor est, quaedam malè reddere verba,
 Discunt posse minus, quam potuere, loqui.
 Omnibus his, quoniam profunt, impendite curam.
 Discite femine corpora ferre gradu.
 Est & in incessu pars non temnenda decoris.
 300 Adlicet ignotos ille, fugatque viros.
 Haec movet arte latus, tunicisque fluentibus auras
 Excipit; extensos fertque superba pedes.
 Illa, velut conjux Umbri rubicunda mariti,
 Ambulat; ingentes varica fertque gradus.

Sed

ingentes gradus, rusticae dat, quos non decet matronae superciliosae & superbae dare. & hinc *molem* mox versu 310. vocat; quod extensis pedibus vix convenit. sed & *extensus* retinere possimus & non de ingenti, ut ceteri incessu capere, sed cum alte tollit & levat pedes, nec ideo tamen properat, sed potius exultat, & mimice incedit, quod etiam *molliter* dici potest. ut apud Propert. 111. 1x. ult. *molliter ire pedes*, ubi vide Passerat. & ita extensi pedes projecti, altius sublati essent capiendi, ut eo sensu *extentos oculos* Quintilius 11. 111. 3. dixit eminentes; & obfusco sensu Juven. Sat. 21. vers. 167.

Magis ille extenditur.

Pro arigitur. quod *intendere* Horat. lib. 11. Sat. VII. 47.

Aeris ubi mo

Natura intendit.

Ita enim quatuor codices Crucquii habent, vulgo, *incendit*. ita *extentum brachium*. Cicer. 11. de Orat. 59. *Extensi digiti*. 1v. Acad. 47. hoc *alte ingredi*, licet de pullo equino, Virgilius dicit 111. Georg. 76. ubi addit, & *mollia crura reponens*. ut Noster mox hunc eundem *motum mollem* vocat. ubi vide Cerad. Servius, cum *exultatione quadam incedit*, vel *exultando pedes huc & illuc contorquet*, ut *salutare non incidere videretur*. quemadmodum de Maximino Ammian. lib. xxxviii. 7. Et Noster licet alia in re. 7. Ann. xxi. *Alte ferre pedem*. *Extensos* vero hic habet Regius: ut saepe in participio hoc variant librarii. vid. 111. Fast. 530. & xv. Met. 303. BURN.

303. *Umbri conjux rubicunda mariti.* Casones unus Patavinus. Puto, coloni: ut apud Statium libro v. Sylvar. Pietate Abascantii:

Velut Appula conjux Agricolas parci.

Sed Silius lib. 111. 352.

Quid quod duro sine marie gerendum

Callaei conjux obis irrequieta mariti. HINS.

304. *Ambulat, ingentes varica fertque gradus.* Vir summus & ibi literati orbis Itiacus Casaubonus ad Theophrasti Characteres notat, Nasonem

tamquam parum proprie hoc loco locutum, cum naturae rerum videatur adversari, ut mulier varica ingentes gradus possit facere. Confudit nimirum vir doctilimus *varicam* cum *varu*, cum diversa sint. *Varica*, quae divaricat pedes, & praeter justam mensuram late extendit. *Divaricare* Nonius Marcellus interpretatur *distendere*. apposite Quintilianus libro. xi. cap. 111. *Varicare supra modum & in stande deformis est*, & *accidentis metu* (ad incessum refer) *prope obsequium*. recte. nam hoc gestu ambulantes non crura tantum, sed nates quodammodo ipsas distendebant. quod & Varro alicubi reprehendit. apud Calliodorum quoque libro 1v. Variarum, quem locum ipse Casaubonus jam designavit, *superbus quin etiam varicatis gressibus patet*. Eleganter patere dixit, de dissilent inter gradiendum pedibus. Hinc *varicus* Apuleji adverbium, ut *mordicus*, libro primo Milesiorum, *His editis varicus supra faciem meam residens vesticus axonerans*: Focminarum mejentium habitum describens, quod crunibus divaricatis fit. atque ita illud Persii quoque sub finem Satyrae quintae intelligendum, cum *centuriones varicosos* appellat:

Dixeris haec inter varicosos centuriones;

Continuo crassum ridet Pulvinnius togens.

Ubi *varicosos* interpretantur praelaborè militiae varos: perperam. at vero Persius tam incessum quam rursum subagressem atque inconditum centurionum pistringit. eo referendum *ad ingens*: quod molem immodicam corporis in hoc hominum genere, & tantum non mensuram Cyclopiam ob oculos egregie ponit. sic & alibi *hercosus consurientes* dixerat ob illuvium & immunditiam, qua id hominum genus praeter ceteris aequat. *varicosum haruspicum* habes apud Juvenalem Sat. vi. vs. 395. ubi Scholiastes, *varicosus multum stans*. sed opinor potius esse referendum ad agrestes aruspicum mores. sed quemadmodum *varicus* a *varo* deducitur, sic *varicosus* a *varicibus*, ut diversa sit significatio utriusque vocabuli. syllaba etiam prima in altero vocabulo producta, in altero coepta. *A varicandò, praeverari-*

- 305 Sed sit, ut in multis, modus hic quoque. ruficus alter
 Motus; in incessu mollior alter erit.
 Pars humeri tamen ima tui, pars summa lacerti
 Nuda sit, à laevà conspicienda manu.
 Hoc vos praecipuè, niveae, decet. hoc ubi vidi,
 310 Oscula ferre humero, quà patet, usque libet.
 Monstra maris Sirenes erant: quae voce canorà
 Quamlibet admissas detinuerunt rates.
 His sua Sisyphides auditis pene resolvit
 Corpora. nam focius illita cera fuit.
 315 Res est blanda canor: discant cantare puellae.
 Pro facie multis vox sua lena fuit.
 Et modo marmoreis referant audita theatri;
 Et modo Niliacis carmina lusa modis.
 Nec plectrum dextrà, citharam tenuisse sinistra
 320 Nesciat arbitrio femina docta meo.
 Saxa ferasque lyrà movit Rhodopeius Orpheus,
 Tartareosque lacus, tergeminumque canem.

Saxa

catores dictos vult Ulpianus D. de praevicatoribus. Glossae H. Stephani, *varicus*, *ὀφθαλμικός*. aliae glossae *varico*, *παύσιμ*. *varicus*, *παύσιμ*. Papias: *Varicus*, *ambulus*, *transit*. sic lege, non *varitas*. Sed audiamus & Nonium Marcellum: *Divaricari dictum est distendi, ab his, qui visio naturae ita sunt pedibus discretis, ut eos in diversum habeant separatos, a varis igitur & incurvis pedibus deducitur gressus varicus*. sed alterum naturae vitium, alterum rusticæ consuetudinis. ut jam liqueat, summo poetam recte atque ordine, & ex usu Latini sermonis esse locutum. haec scripto mandaveram, cum video Salmasium de hac voce egisse exercit. Plin. pag. 663. quem non compilo. *HEINS*: docta sunt & egregia, quae Heinis hic adfert. sed possiet & capi de femina rustica & ingentis flaturae, quae varicos gradus ferret; nam & illa flatura nimia ruficitatem probat, & solent ingentes illae feminae deformiter & tullece incedere. sic Martial. xii. Epill. 31.

Et cum sorore cana mater ingenti.

Quod male Radens capit de aetate. *BURM.*

305. *Sed sit, ut in multis, modus hic quoque.* Ita libri omnes. Censeo scribendum nihilominus:

Sed sit, ut in cultu, modus hic quoque.

De cultu enim foeminarum egit paulo ante. *HEINS*. Nihil mutato: respicit enim ad dictum commune & vulgatum, *ut quid nimis*. vid. ad Quincil. Decl. CCLXVIII.

307. *Pars humeri tamen ima tui.* Hic locus in

mentem mihi revocat alterum Propertianum in fabula Hylae lepidissima, sed pessime à libris habitata, quae ingenia nostri temporis critica non minus exercuit, quam Hylas ipse antiquos olim poetas. locus est libro. i. El. xx. 43.

*Tandem haurire parat demissis summa palmis,
 Innixus dextro plena trahens humero.*

Quo loco scribendum:

Nixus, & exserto plena trahens humero.

Sequens versus conjecturam confirmat, quod exsertum humerum referendus:

Cujus ut accensae Dryades candere puellae.

Exerere humerum elegans & Latinum. de quo nos pluribus aliquando ad ipsium Propertium. *HEINSIUS*. Haec libertinis tantum & meretricibus convenire docuit Ferrar. lib. iii. de Re Vest. 23. & Bynaevs de calceis lib. ii. cap. v. §. 6. de *exsertis* vero *humerum* vide eundem Ferrar. lib. i. de Re Vest. 9. Tennul. ad Front. ii. stratag. 1. 3. & Waff. ad Salust. Catil. XLV. ubi distinguit inter *nudare humerum* & *exserere*: hoc esse etiam proferre, jaetare, educere; & ita possemus hoc praereceptum Nasonis non ad exserendos humeros, sed parte tantum ima nudandos restringere, ne inverecundiae nimiae magister videatur. hodie fere contrarium videmus: nostras enim puellae partem fere summam humeri offendant, imam tegunt & summam lacerti. sed hoc ex diversâ vestiendi ratione provenit. *BURMANNUS*.

311. *Monstra maris.* Ita dici omnes inuitatas for-

- Saxa tuo cantu, vindex iustissime matris,
Fecerunt muros officiosa novos.
- 325 Quamvis mutus erat, voci favisse putatur
Piscis, Arioniae fabula nota lyrae.
Disce etiam duplici genialia nautia palmâ
Verrere: conveniunt dulcibus illa jocis.
Sit tibi Callimachi, sit Coi nota poetae,
- 330 Sit quoque vinosi Teïa Musa lenis.
Nota sit & Sappho: quid enim lascivius illâ?
Cuive pater vafri luditur arte Getae.
Et teneri possis carmen legisse Properti:
Sive aliquid Galli, sive, Tibulle, tuum.
- 335 Dictaque Varroni fulvis insignia villis
Vellera, germanae, Phryxe, querenda tuae.
Et profugum Aenean, altae primordia Romae;
Quo nullum Latio clarius extat opus.
Forlitan & nostrum nomen miscebitur istis;
- 340 Nec mea Lethaeis scripta dabuntur aquis.

Atque

formas piscium docuit Barth. ad Claud. II. laud. Sillic. 28.

312. *Quamlibet admittas.*] Recte idem Scaliger, *Quamlibet admittas detinere rates*, legendum annotaverat. DAN. HEINSIUS. Scribe cum Regio, *Quamlibet*, sic in Trist. lib. I. El. IX.

Quamlibet egressas occupat ante rates.

Vide Notas ad Epist. VI. vs. 140. eandem vocem hoc ipso libro mox semel iterumque restituiemus. HEINSIUS. *Quamlibet* etiam Douza, id est quamvis admodum concitatas.

317. *Referant.*] *Resonant* Patavinus & Argentin. vid. II. Amor. VI. 6.

324. *Officiosa novae.*] *Dues* Palatinus unus. unde Heiniius legebat, *tues*.

327. *Genialia nautia palmâ.*] De nautiis, & quale instrumentum id sit, Politianum vide Miscell. 14. qui de hoc loco prolixè tractavit. MICILLUS.

328. *Verrere.*] *Verrere* eleganter Regius & Aron-delianus. quomodo & Scaliger in ora sui codicis con-jecerat legendum. in eodem *nautia*. sed *nautia*, *vautias*, probum est. quae *vautias* apud Suidam. vide & Pollucem. HEINSIUS. *Nautia* multi edidi & duo scripti. *lamina* Palatin. *nautia* alius. sed *nautia* major pars codicum & editiones antiquissimae. vid. Pign. de Serv. pag. 167. qui haec valde imp-licarâ, & quae egent Alexandro. qui non gladio dissecet, sed explicet calamo & dissolvat, censet. Lampe de Cymbalis Veterum. pag. 117. de Cym-balis capit, & *vertere* praefert. ego *stator* me non satis haec intelligere. BURMANNUS.

330. *Teia musa.*] Teos Oppidum Ioniae, ab Athamante conditum. hinc *Teus*, *a*, *um*. Intel-ligit autem Anacreontem poetam lyricum, quem hic *vinosum senem* vocat propterea, ut videtur, quod (ut Suidas ait) *ευνόγιστο παρὶνὴ γὰ μὲλῃ καὶ λάμβρος, καὶ τὰ καλούμενα Ἀνακρεόντιον*. MICILLUS.

332. *Cuive pater.*] Terentium intelligunt inter-pretres, sed ego Menandrum melius Graecis Poë-tis jungi puto. ut & lib. II. Trist. 369. Graecis fe-re iisdem additur: ubi etiam Romae pueris virgi-nibusque legi solere prodit Noster Poëta, ceterum codex Moreti habebat: *Quaquis Pater naphiae*, quod quid monstri abscondat nescio. apud Aufonium in Technopaegnio.

Barbarus est Lydus, Pellax Geta, semineus Phryx.
Ita enim legi docet Vinctus, & in comoediis fe-zos *Getas* induci. *Pellax* enim est vaser, ut idem in Epitaphiis Epigr. XII. Ulixem *Pellacem* vocat. exemplo Virgili lib. II. 90. *Vafri Getas* in uno erat Heinlii. sed *vafri* retinendum. apposite Propertius lib. IV. El. V. 43.

*Sed potius mundi Thais pretiosa Menandri,
Quum feris affines comica mercha Getas.*

Qui locus & hunc de Menandro capi debere ostendit, & egregia luce a Broukhufio perfunditur; a quo tamen, si discedere fas est, mallem *mundam* Menandrum dici a sermone elegantia, ut inf. 479-*mundam verba*. BURMANNUS.

334. *Tibulle suum.*] Francius volebat, *Tui*.

343. Dr

Atque aliquis dicet, Nostri lege culta magistri
Carmina, quis partes instruit ille duas.
Deve tribus libris, titulus quos signat Amorum,
Elige, quod docili molliter ore legas.

345 Vcl tibi composita cantetur Epistola voce;
Ignotum hoc aliis ille novavit opus.

O ita, Phoebe, velis; ita vos, pia numina vatam,
Insignis cornu Bacche, novemque Deae!

Quis dubitet, quin scire velim saltare puellam;
Ut moveat posito brachia iussa mero?

350 Artifices lateris, scenae spectacula, amantur:
Tantum mobilitas illa decoris habet.

Par-

343. *Deque tribus libris.*] *Deve* scripti cum prima editione. Regius, *Deve eorum libri titulus quo signat amorum*, quod monstrum lectionis non capio. tamen & in uno Palatino, *De veterum libris*. An, *Deve trium?* sequenti versu, quod legas bene libri iidem. HEINSIUS.

343. *Amorum.*] *Amores* Bartholinianus. *ameris*. Patavin. & duo alii.

345. *Vcl tibi composita cantetur epistola voce: ignotum hoc aliis ille novavit opus.*] Sententia est: Atque aliquis dicet, Lege carmina nostri magistri, id est Ovidii: ea scilicet, quibus ille ambas partes instruit: hoc est, tam viros, quam puellas amare docet. Aut etiam ex tribus Amorum aliquid elige, quod recites: aut ex epistolis Heroidum, quod opus aliis haecenus ignotum ipse instauravit: hoc est, quod genus Epistolae ipse primus composuit ac scripsit. Atque haec venior expositio est. nam quae Merula de inscriptione & renovatione librorum, qui titulo Amorum inscribuntur, somniat, de his ipse videt. MACILLUS.

346. *Ignotum hoc aliis.*] Sollemnem hanc Poetarum gloriationem illustrat Rittershus. ad Oppianum. pag. 5.

350. *Brachia iussa.*] Scio quomodo explicari & exemplis infinitis illustrari possit. sed Schefferi codex habet, *passa*, quod praefeream, ut elegantius & doctius. sic apud Propertium lib. II. xviii. 5.

*Sive aliquis molli dicit candida gestu
Brachia, seu variis incinit ere modos.*

Quod nollem in deducit mutari. *diducere* enim est pandere, dissepescere: sic in alia re Prudent. cath. Hymn. xiii. 170.

Fassus in altum brachiis.

Ubi & *passus* legitur. Germanicus 186. *passus manus*. & 204. *Distraxitque pandis brachia*. Apud Virgilium quoque libri scripti II. Georg. 296. de arbore:

Tum fortis late ramos & brachia pandis.

Vulgo, *tendit*. sed Noster hoc vocat *expandere* Ep. xv. 159. ubi vide Heinsium. *brachia saepe mero unus Bemenis. missa duo. BURM.*

351. *Artificis lateris, scenae spectacula amantur.*] *Malo, emuntur*. sic Trist. I. II. 507.

Quae mimis prodest, scena est laetosa poetae:

Tantaque non parvo crimina Praetor emic.

Insipice ludorum sumus, Auguste, tuorum.

Emta tibi magno talia multa leges. HEINSIUS.

Nihil muto, & ita interpretor; Mimos & Magistros illos motuum mimicorum, qui quotidie in scena spectantur, etiam a viris & mulieribus amari, licet sint vilissimi: de hoc furore, quo & viri & feminae ferebantur in pantomimos, qui lateris artifices erant, id est, docebant saltare puellas & juvenes, saepe invehitur Seneca. sic *mancipia pantomimorum* vocat Epist. XLVII. vid. & lib. I. Quae n. nat. ult. quare Tiberius tandem decrevit, ne *demus Pantomimorum Senator intraret, ne egressus in publicum equites Romani cingerent, aut alibi quam in Theatro spectarentur*. Tacit. I. Ann. 77. quae ultima verba illustrant illa nostri, *scenae spectacula*, id est, qui tantum deberent spectari in scena. Trajanus vero sustulit Pantomimos. Plin. Paneg. XLVI. & hac refer illa Horatii III. Od. 6.

Motus doceri gaudet Iones

Matura virge, & franjitur artibus.

Quae vera lectio est. *doceri*, intellige à Pantomimo aut artifice lateris. BURMANNUS.

353. *Talorum dicere iactus.*] *Dicere* multi ex scriptis, *ducere* Junianus & primus Patavinus. recte. sic infra 493.

Ducere consuectas multas manus una figurat. HEINSIUS.

355. *Tres iactus numeros.*] *Numeri* editi quidam & duo codices & recte, ut puto. Justin. II. 10. *naves mille ducentas numero habuisse dicitur*. XXXIII. 1. *Romani legiones plures numero conscripserunt*. Juven. VI. 26.

Rari

Parva monere pudet: talorum ducere jactus
Ut sciat, & vires, tessera missa, tuas.

- 355 Et modo tres jactet numeros: modo cogitet, aptè
Quam subeat partem callida, quamque vocet.
Cautaque non stultè latronum proelia ludat:
Unus cum gemino calculus hoste perit.
Bellatorque suà prenfus sine compare bellat:
360 Aemulus & coeptum saepe recurrit iter.
Reticuloque pilae leves fundantur aperto:
Nec, nisi quam tolles, ulla movenda pila est.
Est genus in totidem tenui ratione redactum
Scriptula, quot menses lubricus annus habet.

Par-

*Rari quippe boni, numero vix sunt totidem, quot
Thebarum portae.*

Sallustius Jug. 98. *Ex copia Tibicinum numero quinque delegit.* Ita & Livius & alii. BURM.

358. *Unus cum gemino.*] Aprosii & alter meus characticus, *Unus & in gemino.* forte, *unus ubi gemino.* imitatus hoc Martialis lib. xiv. 17.

Calculus hic gemino discolor hoste perit.

Discolor, victoribus nempe, & diversarum partium. HEINSIUS. In Moreti & quibusdam aliis post verum 357. hi duo inserti legebantur:

Praelia laudantur quo capitatur amans.

*Praelia laudantur latronum imitantia pugnas,
Unus cum &c.*

Quae manifeste monetam, in qua cusi sunt, produnt. BURM.

359. *Bellatorque suo prenfus sine compare bellat, &c.*] Sic Merula. alii pro *Belles*, *Pugnas* legunt, eadem sententia, verboque usitatore. Ego autem *Pugnas*, & mox sequenti versu *Recurrit* ualim, indicativo modo. Ac de tesseri & talis, item de latronum ludo, in ii. Trist. quid nobis videretur, exposuimus. Meminimus & supra lib. ii. nonnihil: eoque hic repetere illa supervacaneum fuerit. MICYLLUS. *Sua compare* & alii quibusdam. Plures, *belles*, sequenti versu etiam recurrit legendum. Ut haec omnia ad latronulorum lulum referantur. *Sua compare*, uxore. Amor. iii. El. v.

Tu vir, & in vacca compare taurus eras. HEINSIUS. De verbo *bellare* vid. ad Epist. xiii. 69. multi codices hic, *prenfus sine compare*. Aprosii, *praeiens* pro variâ lectione. *ludat* Neapol. *recurrat opus* Micyll. Berfm. & una Veneta, Ed. de Latronulorum ludo vide Panegyricum ad Pisonem. Th. Hyde capit de Damulidio. vide eum de ludis Orientalium pag. 173. BURMANNUS.

361. *Reticuloque pilae leves fundantur aperto.*]

Videndam, quale genus ludi fuerit. Merula cum superioribus construit, & de latronculis & eorum alveo dictum accipit: sed repugnare etiam nomen ipsum pilarum videtur. Deinde & quod sequitur: *Nec nisi quam tolles, ulla movenda pila est:* ego certè *est* &c. MICYLLUS. Vid. Menagiana tom. iii. pag. 197. ubi auctor etiam nihil expedit de hoc ludo. Aptum puellis esse pilae lusum, apparet, quod & senibus infirmis conveniebat. vid. ad Petron. cap. xxvii. & per *reticulum* forte sollem reticulatum intelligit. *levis* autem pila, quia vitrea. de pilae lusu plura vid. apud Causab. ad Athen. i. 12. Mag. Miscel. i. 11. & Passer. ad Propert. iii. xiv. 5. ubi Broukhusius Romanas puellas ab hoc lusu arceat, propter sequentem mox vers. 383. sed ibi *celeris pilas* virilem ludum indicant, hic *leves* puellarem. Discrimen vero utriusque ludi me ignorare fateor. *reticuloque quidem lenes* Palatinus unus & alter etiam *lenes*; ut celeribus opponantur, ita *lenius studium* Remed. 20. BURMANNUS.

363. *Est genus in totidem tenui ratione redactum Spicula.*] Erudite emendabat idem Scaliger, in *totidem tenui ratione redactum Scriptula, quot menses lubricus annus habet.* DAN. HEINSIUS. *Scriptula* Scaliger, & Salmasius ad Historiam Augustam; qui videndus. codices quidam *redactum*. Forte, *tenui statione redactum*. HEINSIUS. *Spicula* Bernensis codex. hunc ludum post Salmasium ad Vopiscum Procul. cap. xiii. & Scaligerum ad Catalect. pag. 282. illustravit Gronovius lib. iii. de Pecun. Veterè cap. xv. multae tamen adhuc mihi in illis tenebrae: nam vicisse dicit Noster illum, qui suos continuavit lapillos, quod in illo ludo, quem nos vocamus *berketen* non semper verum est. melior quidem status ille ludi, & victoriam promittit, sed verti potest fors, & disjuncti iterum, qui antea continuati erant: certe sequentia longe alium ludum indicant, & non continuari, ut Berfmannus voluit, sed

Rrrr sepa:

- 365 Parva tabella capit ternos utrimque lapillos;
In quâ vicissè est, continuasse suos.
Mille faceffe jocos. turpe est nescire puellam
Ludere: ludendo saepe paratur amor.
Sed minimus labor est, sapienter jactibus uti.
- 370 Majus opus, mores composuisse suos.
Dum fumus incauti, studioque aperimur in ipso;
Nudaque per lusus pectora nostra patent;
Ira subit, deforme malum, lucrique cupido;
Jurgiaque, & rixae, sollicitusque dolor.
- 375 Crimina dicuntur: resonat clamoribus aether:
Invocat iratos & sibi quisque Deos.
Nulla fides; tabulaeque novae per vota petuntur:
Et lacrimis vidi saepe madere genas.
Juppiter à vobis tam turpia crimina pellat,
- 380 In quibus est ulli cura placere viro.
Hos ignava jocos tribuit Natura puellis:
Materia ludunt uberiore viri.

Sunt

separari debent a priori ludo. quare rectè mihi capere videtur Cl. Hyde, de ludo, quem nos *Duo stich*, sive *Triadum* appellamus. vide cum de ludis Oriental. pag. 202. & seqq. & hoc videtur etiam Merula intellexisse. Quis vero haec ita explicet, ut omnibus satisfaciatur, nisi viderit ipsum lusum, aut luserit? *conmississe suos* etiam Leidenfis & quatuor alii, quod diversum sensum efficeret. *duos* etiam tres libri. BURMANNUS.

367. *Nulle face esse jocos.*] *Faceffe* Regius & quatuor alii. Reliqui, *fac esse*. HEINSIUS.

371. *Tunc sumus incauti.*] *Legè, Dum sumus* cum primâ editone & quatuor scriptis. & *aperimur in ipso*, pro *ab ipso* meliores libri. HEINSIUS.

377. *Nulla fides tabulis, quae non per vota petuntur.*] *Tabulae* Regius princeps, & quatuor alii. tertius Regius pro diversa lectione, *talis*. Scribo:

Nulla fides talis, qui non per vota petuntur.

aut, quod malo, *per vota tenentur*. Nihil sibi promittunt nec bene sperant de jactu talorum, cui vota desint. Ita nostri aleatores etiamnum, qui sine votis & jurejurando nihil moluntur in lusa, si *tabulae*, cum primo Regio, mavis, legendum:

Nulla fides tabulae, quae non per vota petuntur?

Sed praestat altera scriptura. HEINSIUS. Sensus intricator, neque satisfaciunt conjecturae Heinsii, qui etiam capiebat *tabulam* pro tabula lusoria; & certe ita Petron. cap. LXXX.

Calculus in tabula mobile ducit opus.

Et Juven. Sat. 1. 89,

Neque enim loculis comitantibus isur

Ad lusum tabulae.

Sed planus erit, si sequamur unius codicis Hein-
siani elegantissimam, ut mihi videtur, scriptu-
ram:

Nulla fides; tabulaeque novae per vota petuntur.

Ut indicet lusorem, qui omnia perdidit, & plus debeat, quam solvere possit, optare novas tabulas, ut non cogatur nomen lusum expere; sed remisso debito omni, iterum integrare possit lusum; ita ut qui antea perdidit, lucretur aliquid. de *Tabulis novis* omnia sunt notissima. Douza vulgatam servabat, sed interrogationis notam ponebat post, *petuntur?* inepte explicabat Crispinus, neque ullis fideiulis ex Poetae verbis sensum, quem dat, extorquebat umquam. BURMANNUS.

380. *In quibus.*] Forte, *si quibus esse*. HEINSIUS.

383. *Sunt illis celerisque pilae.*] *Tertiusque* tertius Regius pro diversa lectione. quod placet. sic *teretis malum* apud auctorem Panegyrici ad Pisonem. Aufonio, *mundi instar habens, teres atque rotundus*. HEINSIUS. Vid. lib. 11. Amor. xv. 22.

386. *Placidâ devehit amnis aqua.*] *Placida aqua* Tyberi non rectè datur, cum sit rapidus. Scribe, *placidâ aquâ*. & adi quae notamus ad Epistolam xix. vs. 208. Nisi forte, *fluvius devehit amnis aquis*. HEINSIUS. Nihil muta. sit enim licet Thybris rapidus, non omni tempore violentus ire solet, sed imbribus & tempestate incitatus saepe fluit, quo tempore minime senando exercere potest juvenis. tunc ergo cum placidior est, & tractabilis nantibus, *juvenes devehantur* (quod verbum satis cursum

c]ue

- Sunt illis celeresque pilae, jaculumque, trochique,
 Armaque, & in gyros ire coactus equus.
 385 Nec vos Campus habet, nec vos gelidissima Virgo;
 Nec Thuscus placidâ devehit annis aqua.
 At licet, & prodest, Pompejas ire per umbras;
 Virginis aetheriis cum caput ardet equis.
 Visite laurigero sacrata Palatia Phoebō:
 390 Ille Paractonias merfit in alta rates.
 Quaeque soror conjuxque Ducis monumenta pararunt:
 Navalique gener cinctus honore caput.
 Visite turicremas vaccae Memphitidos aras:
 Visite conspiciis terna theatra locis.
 395 Spectentur tepido maculosae sanguine arenae;
 Metaeque ferventi circueunda rotâ.
 Quod latet, ignotum est, ignoti nulla cupidō.
 Fructus abest, facies cum bona teste caret.
 Tu licet & Thamyran superes, & Amoebea cantu;
 400 Non erit ignotae gratia magna lyrae.

Si

ejus non quietum indicat) aquâ fluvii. & Virgilius xi. Aeneid. 782. *leni agmine Thybrim fluere ait.* in primo Mentelii codice erat, *liquidis devehit annis aquis.* *Tantum altum* etiam Horatium dixisse notavit Douza lib. 111. Od. 7. BURM.

387. *Per umbras.*] *Sub umbras* tres libri. ita lib. 1. 67. *spatiare sub umbra.*

390. *Ille Paractonias merfit in alta rates.*] *Paractonias* optimus Regius & duo alii. Puto *Paractonidas.* vide notas supra lib. 1. §s. 172. HEINS.

390. *In Alia.*] Francius malebat, *in ima.* sed nil muta.

392. *Navalique gener cinctus honore caput.*] Hoc est, M. Agrippa, qui gener Augusti fuit ex Julia (ut Suetonius tradit) & corona navali ab eodem Augusto donatus, post devictum Sextum Pompejum. de qua re & Virgilius meminit Aeneid. viii. his verbis:

*Parte alia ventis & diis Agrippa secundis,
 Ardens agmen agens, cui belli insigne superbum,
 Tempora navali fulgent refrata corona.*

Extruxit autem hic Romae opera complura & egregia, ut Suetonius ait: inter quae praecipue celebrantur Thermae, quas & variis tabulis exornavit, de quibus Plinius passim meminit lib. xxxiv. xxxv. & xxxvi. Ex portis ad templum, quod Pantheon vocatum, quam eandem & *apollon* quidam dixere: de qua apud eos qui de Antiq. Roman. scripserit, legitur. Item aquaeductus aliquot, de quibus omnibus Plin. libro xxxvi. cap. 15. Micyllus.

392. *Cinctus.*] *Vinctus* Lincolnienfis & duo alii,

fed vide supra. §s. 53. & t. Amot. t. 29. & Eleg. in Druf. 334. & 459. BURMANNUS.

394. *Terna Theatra.*] *Trina* codex unus Patavinus. ut lib. 111. Trist. 12.

Proque tribus resonant trina Theatra foris.

Ita, *trina numina.* v. Fast. 146. & *trina nomina* vi. 216. possit & legi:

Visite centisquis trina theatra foris. HEINSIUS.

Vid. ad Epist. ix. 38.

395. *Maculosas sanguine arenas.*] *Maculosas* scripti cum primâ editione. Aufonius de Caesariibus:

Commedus insequitur maculosas sanguine arenas. HEINSIUS.

396. *Metaeque.*] Hoc est Circus, in quo ludii Circenses atque Equitres fiebant. Micyllus. Sic Virgil. lib. xi. 195.

Frenaque, serventesque rotas.

Ubi Servius ita scribit: *Nimis scilicet cursum.* Scet; Georg. 107.

Velat vi servidus axis.

Horatius: lib. 1. Od. 1.

Metaeque servidus cavitata rotis. CIPRIANUS.

399. *Thamyran superes atque Orphæa cantu.*] *Et Amoebea* scripti potiores cum primâ editione. nisi quod in nonnullis, *Amoebeaque.* frustra. Nihil certius. quod & sibi in membranâ fuisse inventum monuit me per literas vir celeberrimus Joannes Fredericus Gronovius, ac demum in Observationibus lib. iv. cap. xv. est testatus. Fuit autem Amoebeus Citharoedus Atheniensis magni nominis, cujus ex Aristæae de Citharoedis libro memi-

RIT 2

215

Si Venerem Couſ nuſquam poſuiſſet Apelles;
Merſa ſub aequoreis illa lateret aquis.

Quid petitur ſacris, niſi tantum fama, poetis?
Hoc votum noſtri ſumma laboris habet.

405 Cura Ducum fuerunt olim Regumque poetæ:

Praemiaque antiqui magna tulere chori.

Sanctaque majeſtas, & erat venerabile nomen

Vatibus: & largæ ſaepe dabantur opes.

Ennius emeruit, Calabris in montibus ortus,

410 Contiguſ poni, Scipio magne, tibi.

Nunc ederae ſine honore jacent: operataque doctis

Cura vigil Muſis nomen inertis habet.

Sed famæ vigilare juvet: quis noſſet Homerum,

Ilias aeternum ſi latuiſſet opus?

Quis

niſi Athenæus lib. xiv. Zenoni coætaneum facit Plutarchus *νεπὶ τῆς ἀνακτοῦ ἀπορίας*. laudat eum à continentia Clemens Alexandrinus lib. 111. Strom. Aelianus Hiſtor. Animal. lib. vi. cap. 1. & Variæ Hiſtoriae lib. 111. cap. xxx. Miror interpretes, imprimis Cioſanum, cui copia ſuit tot veterum librorum, hunc locum, praeteriſſe indiſtinctum. Hæſtus. Confirmant Heinfii correptionem Gloſſæ codicis Francoſ. adſcriptæ. quæ explicant: *Cantorem & Poëtam, uero carmen Amœbæum.*

400. *Ignota gratia magna Lyrae.*] Adluſit ad noſtiſſimum Græcorum proverbium, τῆς ἀνεπαρομένης μουσικῆς οὐδὲν ἀργός. de quo vide Eraſm. Adag. in titulo *occulta*. pag. 547. & Comment. ad Sueton. Neron. cap. 11. & ita Claudian. 1v. Conf. Honor. 220.

*Vile latens virtus, quid enim ſubmerſa tenoris
Proderis obſcuro? vultus ſine remige puppi,
Vel lyra, quas rotas, vel qui non tenditur arcus.*

Quidam hic codices ſollemnem perturbatione, gloria magna; quod eodem redit. BURMANNUS.

401. *Couſ.*] *Couſ* nunquam duo Berſmanni & unus Heinfii: etiam non male.

401. *Nunquam ſiniſſet Apollæ.*] *Nuſquam poſuiſſet* prima editio, cum Regio, Sarraviano, Jureti excerptis, & quinque aut ſex alius ſcriptis. Recte. Horatius lib. 1v. OJ. 8.

Hic aura, at liquidis illo coloribus

Sollers nunc hominum ponere, nunc daum.

Atque ita Salmatiſ quoque ex veteri codice ad Palſum Tertulliani repoſuit. recte addito hoc ipſo Horatiano loco, qui Naſoniani loci reſtitutionem egregie confirmat; ut dubitandum non ſit de Regii codicis ſcriptura. Neque aliter Echo apud Auſonium in Epigrammatis:

Vano, quid aſſetas ſpectis mihi; ponere pictor.

Hæſtius. Vid. lib. 2. Met. 516, de Venere vero ſup. 124.

404. *Summa laboris.*] *Fama laboris* Saravii. vid. ad Epift. vii. 12. & ad 1x. Metam. 14.

405. *Cura Ducum fuerant.*] *Deum Regius & quatuor alii.* Elegia in Obitu Tibullii Noſter lib. 111. Amor. 9.

At ſacri vates, & divinum cura vocamur.

Minutius Octavio, cap. 5. *Qui adhuc rudi ſæculo in ipſius mundi natalibus, memorant Deos vel ſacros habere, vel Reges.* ſed tamen *ducum* cura retinetur malo. Horat. Art. poet. 73.

Res geſtas regumque ducumque, & triſtia bella.

Claudian. de Scipione Praet. lib. 11. de laud. Stil. 4.

Semper erat votum præxima cura duci.

Praeterea fuerunt legendum cum excerptis Jureti. vide Notas ad Epift. vii. 12. 166. Poetas olim ducibus curæ fuiſſe Pauſanias docet in Attici exemplo Philoxeni & Arati. Sic Euripides Archelao Macedoniae regi, Anacreon Polycrati Samio, Simonides, Pindarus, Bacchilides Hieroni Siciliae tyranno: iidem quoque Anacreon, & Simonides Hipparcho Piſiſtrati filio cariſſimi fuerunt. At Cato in Oratione M. Nobiliori obijcit, quod Poetam in Provincia duſiſſet, qui Ennium eo duxerat. vide Cicer. lib. primo Tuſc. Quæſt. principio. Hæſtus,

406. *Magna.*] *Multa* tres libri.

409. *Ennius emeruit Calabris in montibus ortus*

Contiguſ poni, Scipio magno, tibi.] Alter in omnibus: mihi tamen, qui hos verſus ita caſtigant, recte admodum viſi ſunt caſtigariſſe, atque ideo eos ſecutus ſum. NAVARRUS. Hoc diſtichon primus, quod ſciam, ſic emendavit eruditus Parrhaſius in commentariis in Claudianum. Atque ego declaravi in Scholiis in lib. 12. Triftium. CIOſANUS. Ita optime hunc locum reſtituit Janus Parrhaſius & feliciter interpretatus eſt Commentario ad Raptum Proſerpinae Claudiani, lib. 1. 41. cum in ſcriptis omnibus ſit, *hortos, vel ortos*, & poſteriori verba, *contiguſ ponere tibi, vel, tibi.* Regius, *poetis, poni, ſcriptis*.

- 415 Quis Danaën noffet, si semper clausa fuisset;
Inque suâ turri perlatuisset anus?
Utilis est vobis, formosae, turba, puellae.
Saepe vagos ultra limina ferte pedes.
Ad multas lupa tendit oves, praedetur ut unam:
- 420 Et Jovis in multas devolat ales.
Se quoque det populo mulier speciosa videndam:
Quem trahat, è multis forsitan unus erit.
Omnibus illa locis maneat studiosa placendi:
Et curam totâ mente decoris agat.
- 425 Casus ubique valet: semper tibi pendeat hamus.
Quo minime credas gurgite, piscis erit.
Saepe canes frustra nemorosis montibus errant:
Inque plagam nullo cervus agente cadit.

Quid

ri. vide infra notas §s. 736. HEINSIUS. Ego *peni* non de sepultura, sed, cum Parrasio, de ejus statu capio, quae è marmore posita est in sepulchro Scipionis. vid. Ciceronem pro Archia cap. ix. Valer. Max. VIII. 1. qui *effigiem ejus collocatam* ait, & alios. Ita Phaedr. Epilogo lib. II.

Assepo ingentem statuum posuere Attici.
Ubi vid. Schefferum. BURM.

411. *Facet.*] Manent unus Heinssii. operosaque idem cum sex aliis.

413. *Sed famas invigilare juvat.*] *Vigilare* scripti potiores cum primâ editione. quomodo apud Propertium II. Eleg. 2. *studii vigilare severis*. Rectius quoque *juvat* Aprosianus. *Juven* vos vigilare in spem famae. HEINSIUS.

415. *Clausâ fuisset.*] *Regius clusa*. sic passim in antiquis libris. HEINSIUS.

416. *Perlatuisset*] Ita Aldina posterior; aliae, *si latuisset*. sed pro altera lectione stant scripti plerique. *delatuisset* tres. *delatustisset* Argent. *praelatuisset* Francof. & duo alii.

417. *Utilis est vobis formosae cura puellas.*] *Turba* scribendum cum primâ editione, codice Regio, & uno Vaticano. & sequenti versu, *ferre pedes*, non *ferre*; quicquid obstant libri veteres. (ita quoque peccatum erat. II. Fast. 434.)

Parvaque in exsiccatis munerâ fere pyras.
Vulgo ferra.] qui tamen *ultra limina* pro *extra* constanter, & recte. *Turba* pro populo. II. Art. 210.

Ipsæ face in turba, cui venus illa, locum.
Sic & Remed. §s. 581.

Nen tibi secretis (augent secreta fureres)
Est opus. anxilius turba sumra tui est.

Ita enim isti versus ex fide veterissimi codicis scribendi. HEINSIUS. Ita *cursa* & *turba* confusa à librariis lib. VI. Met. 461. & v. Fast. 141.

419. *Ad multas.*] In Regius, Francof. & alii, ut sequenti etiam versu. quod magis feritatem &

hostilem animum notat, ut *ira in aliquem* & similia: vid. ad Epist. III. 136. & alibi. praeterea, *In multas lupus exis oves*, eleganter Argentinus, quod proprium verbum, cujus alterum glossema esse videtur. Statius lib. II. 490.

Exit in unum Plobi ferro jurata caput.
Et lib. v. Theb. 151.

Ferroque emnos exire per anus.
II. 724.

In hunc edis & regni viribus exit.
Lucan. v. 410. *In sequis exisse moras*. Sic *exire in iras* Lucanus & alii. de quo vid. Heinss. ad Claudian. I. de Rapt. Proser. §s. 32. Plin. X. 33. *captiuntur quoque pugnacitate libidinis, contra auspicio indicem exenente in proelium duce totius gregis*. Sic *exire in aciem* Curtius lib. IX. 4. & passim Livius, notante Gronovio ad lib. XXVII. 25. postumus & *exis* capere, è lustris suis ad rapinas prodit. BURM.

421. *Nimier speciosa.*] Sic edit in Vaticano. Ctor. *speciosa* scripti cum primâ editione. HEINSIUS. *formosa* alii.

421. *Quem trahat.*] Et hoc proprie & eleganter. Tertull. I. de Cult. fem. 4. *Ornatus in cura capillis & cutis & earum partium corporis, quae oculos trahant*. vid. ad II. Amor. XIX. 10. BURM.

425. *Semper tibi pendeat hamus.*] Hac translatione etiam Aristaenetus utitur lib. I. Epist. 17. ad quem Mercerus hunc Nafonis locum adducit.

426. *Quo minime credis.*] *Credas* unus Vaticanus. bene. Junianus, *credas*. HEINSIUS.

427. *Canes errant.*] *Canis erras* Moreti & duo alii. *frondibus* etiam Vaticanus.

428. *Inque plagas.*] *Plagam* scripti cum primâ editione. HEINSIUS. *Veni* etiam Bernensis & quatuor alii. non male, nam *cadere* melius avibus convenit. Sed & *cadere* potest defensi ex similibus locis. inf. 591. lib. I. 646. BURMANNUS.

- Quid minus Andromedae fuerat sperare revinctae,
 430 Quam lacrimas ulli posse placere suas?
 Funere saepe viri vir quaeritur. isse solutis
 Crinibus, & fletus non tenuisse, decet.
 Sed vitate viros cultum formamque professos;
 Quique suas ponunt in statione comas.
 435 Quae vobis dicunt, dixerunt mille puellis.
 Errat, & in nullâ sede moratur amor.
 Femina quid faciat, cum sit vir levior ipsâ;
 Forsitan & plures possit habere viros?
 Vix mihi credetis; sed credite: Troja maneret,
 440 Praeceptis Priami si foret usa sui.
 Sunt qui mendaci specie grassentur amoris,
 Perque aditus tales lucra pudenda petant.

Nec

429. *Quid minus Andromedae potuit sperare revinctae.*] In veteribus, *Quid minus Andromedae fuerat sperare revinctae.* recte utrumque. NAUGERIIUS. *Andromedae fuerat sperare revinctae* lege cum prima editione, & potioribus scriptis. nisi quod in nonnullis eorum, *relictas & revinctas.* Regius tamen, *revinctas.* Diximus de hoc loco supra Notis ad lib. II. vs. 18. Germanicus in Arateis de Calliopea:

*Sic tendit palmas, cum sit planctura relictam
 Andromeden meritis non iusta piacula matris.*

Ubi *revinctam* similiter puto scribendum. HEINSIUS. Ex Manilio autem lib. I. 355. utraque lectio defendi potest:

Iuxtaque relictam

*Andromedam vastas metuentem piscis hiatus,
 Expositam ponto desat, scopulisque revinctam.*

Ita enim melius ultimo versu, quam ut bis *relictam* repetatur, ut edidit egregius ille interpretes Poëtae, quem minime intellexit, Baccalaureus Fayus. BURMANNUS.

431. *Ire solutis.*] *Isse* scripti magno numero. HEINSIUS.

437. *Femina quid faciat.*] *Faciat,* & *fit* vir, pro *vir* *fit* scripti plerique cum prima editione. HEINSIUS.

440. *Praeceptis Priami si foret usa senis.*] *Priami* suis prima editio, Regius, & complures alii. sed *Priami sui* verum est, quod septem aut octo veteres agnoscunt. IDEM.

441. *Grassatur amoris.*] *Grassentur* meliores cum prima editione. & *potans* sequenti versu. HEINSIUS. *Grassari* pro *adulari* positum videretur antiquae, nisi praecederet. DOUZA. vid. Lambin. ad Horat. lib. II. Sat. vs. 93. *Atendatis* Leidenis & tres alii.

443. *Nec coma vos fallat liquida nistidissima nardo.*] Hoc est, unguento nardino, sive ipsa nardus solvata, sive spicata fuerit: his enim nominibus apud

Plinium distinguitur. Quod autem Merula addit; per *spicam Ciliisam* in Faldis eandem nardum intelligendam esse, id fallitur: neque enim ibi Poëta de nardo, sed de croco, qui optimus in Cilicia nascebatur, loquitur, de qua re suo loco dicitur. MICYLLUS. *Liquido nardo*, viginti tres codices. Acro ad Horat. II. Od. II. notandum esse dicit quod feminino genere dixerit Assyria nardo. vid. ad x. Met. 308. quatuor etiam codices, *nistido liquidissima nardo.* BURM.

444. *Nec brevis in rugas cingula pressa suat.*] *Cingulam brevem* hic exponunt, quae vestem ipsam arcte allingat, pluresque rugas sive plicas faciat. ut sit *cingula*, quae alias equorum ac jumentorum proprie est, pro *cingulo* sive cinctu posita. Solitos autem cingi Romanos veteres, argumento etiam est dictum illud Syllae de Caesare, Puerum male praecinctum cavendum esse. MICYLLUS. Sciliger *lingula* legebat. Quod confirmat Gruterus, qui è suo codice *lingula* adducit. Et è glossa, quae videtur alia fuisse lectio, *impexas lingula nexa comat.* DAN. HEINSIUS. Sic & Remed. Amor. 236.

Ut nova velocem cingula ludat equum.

Regius tamen cum aliis nonnullis *lingula* habet, alii, *lingula*. Intelligit fasciam, quâ cingebatur toga. Certe nimis operosa ac morosa togae structura mollitium prodebat. quod & in Hortensio notantur veteres. HEINSTOS. Vid. Ferrarium lib. III. de Re Vest. cap. 7. qui, praeter Ovidium, neminem *cingulam* dixisse notat. Servius ad Virg. IX. Aeneid. 360. notat *cingulam* hominum generis neutrius esse, animalium vero feminino genere dici, *has cingulas.* BURM.

446. *Alter & alter.*] *Unus & alter* octo libri. vid. II. Amor. v. 21.

452. *Laeta.*] *Lenta* Codex Regius. & recte. vid. quae notamus ad Epist. XII. vs. 82. & Epist. XV. vs. 160. Hoc primum. deinde in nonnullis aliis, *videt.* qui etiam

- Nec coma vos fallat liquidà nitidissima nardo:
 Nec brevis in rugas cingula pressa suas.
- 445 Nec toga decipiat filo tenuissima: nec si
 Annulus in digitis alter & alter erit.
 Forfitan ex horum numero cultissimus ille
 Fur fit; & uratur vestis amore tuae.
 Redde meum, clamant spoliatae saepe puellae:
- 450 Redde meum, toto voce boante foro.
 Has, Venus, è templis, multo radiantibus auro,
 Lenta vides lites, Appiadesque Deae.
 Sunt quoque non dubià quaedam mala nomina famà:
 Deceptae à multis crimen amantis habent.
- 455 Discite ab alterius vestris timuisse querelis:
 Janua fallaci nec fit aperta viro.

Par-

etiam *Appiadesque tuas*. quomodo & optimus Regius. Scribe:

Lenta vides lites, Appiadesque tuas.

Ut per *Appiades* meretrices intelligat. Valde illae Deae *Appiades* magnum Turnebum exercuerunt *Advers.* lib. v. Scio *Appiada Minervam* à Cicerone dici libro III. *Familiar.* Epist. I. scio & Musarum aedem in via Appia fuisse: sed quid illae ad has lites? Quare olim *Appiadesque viae* legendum videbatur. Nunc libros veteres sequendos duco. in *Arondeliano*:

Lenta vides lites Appiadesque suas.

Extra urbem plebs submoeniana & meretriculae habitabant. maxime vià Appià. quod ex hoc loco liquide apparet. lib. I. 81. ubi loca describit amantibus aduanda:

Sublata qua Veneris facto de marmore templo

Appias expressi aera pulsas aquis.

Illo saepe loco capitur conjulctus Amori.

Et quae sequuntur. *Rem. Amor.* 659.

Turpo vir ex mulier iuicelli modo, protinus hostes,

Non illas lites Appias ipsa probet.

Ubi forte legendum:

Non Venus has lites Appias ipsa probet.

Sic & lib. I. 87. ubi de Via Appia:

Hunc Venus è templis, quae sunt confinia, ridet.

HEINSIUS. Nescio an non per *Appiades Deas*, *Nymphas*, quarum statuæ ad Aquam Appiam positæ erant, intelligat. ad fontes enim & aquarum ductus statuæ ponebantur. vide *Fabret.* cap. VI. *infr.* pag. 433. & ad *Column.* Trajan. 432. *Spon. Miscel.* sect. II. *art.* VII. pag. 31. & ternas plerumque *Nymphas* confici docet idem *Fabret.* in *Dissert.* II. de *Aqueduct.* §. 185. & seqq. aliquid hic etiam vidisse Turnebum lib. v. *Adv.* 17. puto, qui credebat non longe à *Veneris templo* fuisse lacum vel salientem, ibique aquam ex *Nympharum ore* & *mammis* exsiluisse, quare *Appi-*

des illae, ut *Veneris contubernales*, vocantur. sed rectius statuemus *Nymphas aquae Appiae Genios* & numina. unde toties in lapidibus *Nymphis* & *Fontibus sacratos titulos* legimus. vid. *Chiflet. Aq. Virg.* pag. 18. & seq. hinc *divini Fontes*, de quibus vid. *Passerat. & Brookh.* ad *Propert.* I. 18. *Marcell.* ad *Horat.* I. Od. I. *Spanhem.* ad *Callim. Hym.* in *Apoll.* 112. & quem non? *laeta v. l. Appiadesque suas* habebat *Bernenis* unus. haec diu jam concrisperam ante editum cum eruditissimis notis *Bentleji Horatium*, quem legens recte *Appiades* etiam explicare deprehendi ad lib. I. Od. 22. **BURMANNUS.**

452. *Appiadesque deae.*] Hujus loci etiam *Caelius Rhodiginus* meminit lib. XII. cap. I. sed & ipse eodem modo (ut *Merula*) de *Veneris*, *Pallade*, *Concordia*, *Pace*, & *Vesta* exponit. *Appiades* ab *Appia aqua* in forum *Caesaris* introducta, appellatas sentit. **MICRILLUS.**

453. *Sunt quoque non dubias.] Dubias famae* alter codex *Regius*, quod praestat. Puto:

Sunt quoque non dubias quidam mala nomina famae:

Deceptae multum crimen amantis habent.

Ad viros fallaces, atque hoc nomine jam notos, refer. monet puellas ut ab his sibi caveant. potes etiam à multis crimen habent amantis deceptae, id est, apud multos. **HEINSIUS.** Locus intricatus, & cujus sensum vix pervideo: si de puellis agat, ut *Merula* capit, sensus esse posset, esse quasdam, quibus constat nullam esse habendam fidem, quae sunt indubie mala nomina, ut creditores dicuntur, qui fidem non praestant. haec autem, quia deceptae sunt à multis, etiam alios voluit decipere. & ita legi posset in pentametro:

Deceptae à multis crimen amantis amant.

Imitari amant amantem, qui eos deceptur; sed incommode tunc singularis ille amantis additur, & multis. quare cum *Francofurtenis* posset legi, *crimen amantis*, sed sequentia potius suaderent, haec omnia

18

- Parcite, Cecropides, juranti credere Theseo;
 Quos faciet testes, fecit & ante, Deos.
 Et tibi, Demophoon, Thesei criminis heres,
 460 Phyllide decepta nulla relicta fides.
 Si bene promittant, totidem promittite verbis:
 Si dederint, & vos gaudia pacta date.
 Illa potest vigiles flammam extinguere Vestae;
 Et rapere è templis, Inachi, sacra tuis;
 465 Et dare mixta viro tritis aconita cicutis;
 Accepto Venerem munere si qua negat.
 Fert animus propius consistere, supprime habenas,
 Musa; nec admissis excutiare rotis.
 Verba vadum tentent abiegnis scripta tabellis.
 370 Accipiat missas apta ministra notas.

In:

de viris fallacibus esse capienda, ut exemplis Ariadnes & Phyllidis deceptorum probat. quare legitur:

*Sunt quoque non dubia quidam mala nomina fama,
 Deceptae & multi crimen amantibus habent.*

Sunt quidam, quos constat esse malae fidei, qui promissos toros & foedera non praestant, & multi sunt, qui crimen habent amantibus deceptae, id est qui culpam hanc admiserunt jam, & ideo ab omnibus male audiunt. *Dubia fama* erat in Regio. sed retineo Vulgatum. non dubia fama, sed certo & ex professo sunt mala nomina. sic Florus lib. 1. c. 1. *nee fama dubitavit, incerta fama* Epit. 1. 64. & IX. 41. & passim. *crimen habere* idem notat, quod noxium, reum culpae esse, sic dixit & II. Fall. 162.

Cavus mortales, a Jove crimen habes.

IV. Trist. IV. 24.

Ut non delinuerim, tamen hoc ego crimen habeo.

Ut ante Heinium legebatur, qui *amabo* reposuit. lib. 1 Art. 586.

Tuta frequensque licet sit via, crimen habet.

11. Amor. v.

Non data servitute munera crimen habent.

Et II. Art. 272.

Ab pereant per quos munera crimen habent.

Sic *scelus habere* III. Met. 142. *mala vero nomina* dicit adulescens ad debitorum nomina: de quibus Columel. lib. 1. cap. 7. *vel optima nomina non appellando fieri mala*. Crispinus, per *nomina viros* intelligit nequitia & dolis celebres factos, quos fugitare debent Puellae, ne ipsae eorum in se crimina deriverint. Quod vellem docuisset, quibus fiducialis extorquere posset ex verbis Nasonis, plus ille & censorios sacerdot. BURM.

455. *Discite ab alterius vestris timuisse querelis.*] *Vobis timuisse* Thomasi codex: concinnus. HEINS. Nec hic sensus apertus satis: quomodo enim timebunt a querelis? *timuisse* Junian. *timuisse* lex. in Nica-

politano & Bernensi erat, *caruisse*. quare legerem? *Discite ab alterius, vobis cavisse, querelis.*

A querelis deceptorum puellarum, quarum exempla mox subjicit, dicite vobis cavere. & seq. versu Regius, *nee sit, Francof. non sit*. probo Regii scripturam, quam Bertramannus expressit. BURM.

461. *Si bene promittent.*] *Promittunt* quidam ex melioribus. alii *promittunt*. HEINSIUS.

463. *Vigiles flammam extinguere Vestae.*] *Vigilis* rectius legas. Nam *vigili* in uno Patavino. Pont. 2. *Ut vigil insufa Pallade Vestae solet.* HEINSIUS.

Vigiles rectius. ita Flor. 1. 2. *Ut cussis imperii flamma vigilaret.* ita *vigiles lucernas* Horatius dixit. III. Od. 8. & Noster IV. Trist. v. 4.

Ut vigil insufa Pallade flamma solet.

Videtur memoria imposuisse Heintio. BURM.

469. *Verba vadum tentant.*] *Tentant* idem. pro *abiegnis tabellis* prima editio, Regius, & alii nonnulli ex melioribus, *alienis*, unde fuit cum legendum putarim, *in acernis scripta tabellis*. quomodo Noster Eleg. XI. lib. 1. Amor. sed & *abiegnae* probum. ita *abies* sumitur Plauto Persa. HEINSIUS. In Vaticano erat, *planis inscripta tabellis*. sensus autem videtur expeditior, si *subintelligatur* *si*, ut *millies* solet Noster. Si amator vadum tentat (ut hoc praecerat lib. 1. Art. 437.) per epistolam, & colloquium, vel etiam noctem rogat, non prohibe, quominus ancilla illam accipiat, sed tu caute tecum inspicere & examina, an ex animo roget, an vero simulat. *planas* autem tabellae proprie, ut *rasae* libr. 1. 437. quia cerae complanatae verba inscribentur; nisi venor lectio *si*, *planis*, quod ex veltigis *vau alienis* vel *abienis*, ut quidam codices habent, possit conjici; & intelligat Epistolam tam planam, quam lib. 1. Amor. Eleg. XI. 20. & sequentibus; sibi ab amica per Napem petiti mitti. possit & legi:

Verba vadum tentent planis si scripta tabellis,

Ita

Insipice: quodque leges, ex ipsis collige verbis,
lingat, an ex animo, sollicitusque roget.

Postque brevem rescribere moram. mora semper amantes

Incitat, exiguum si modo tempus habet.

475 Sed neque te facilem juveni promitte roganti:

Nec tamen eduro, quod petit, ore nega.

Fac timeat spretque simul: quotiesque remittes,

Spesque magis veniat certa, minorque metus.

Munda, sed è medio, consuetaque verba, puellae,

480 Scribite. sermonis publica forma placet.

Ah quoties dubius scriptis exarsit amator;

Et nocuit formae barbara lingua bonae!

Sed quoniam, quamvis vestrae careatis honore,

Est vobis vestros fallere cura viros;

An-

Ita omnia planiora essent. BURMANNUS.

471. *Insipice, dumque leges.*] Quodque leges meliores cum prima editione. HEINSIUS.

475. *Sed neque te facilem juveni promitte roganti.*] Malim permitte. IDEM.

476. *Nec tamen eduro, quod petit ille, nega.*] E duro scripti meliores cum prima editione. alii quidam è toto, vel ex toto, tertius Regius & unus Vaticanus, è duro ore. optime. sic, *duri pur oris*

& *audax* lib. v. 451. Metam. supra lib. II. 527.

Festibus eduras supplex blandire puellae.

Ut & illic scribendum monuimus, nisi è duro hic sumptum velis, ut *ex facili, ex difficili, ex toto*,

& similia. supra in Amoribus II. II. 55.

Calpa nec ex facili, quamvis manifesta, probatur. Supra:

Quae datur ex facili non est mihi grata voluptas. Et Remed. 52.

Proximus ex facili gaudia ferre licet. Infra 570.

Quod datur ex facili, longum male nutrit amorem. In Fallis v. 350.

Non ex difficili causa petenda subest. In Trullibus:

Non tamen ex toto deservere illa potes. HEINSTUS.

478. *Spes magis hinc veniat.*] Spesque magis veniat prima editio & scripti plerique. Puto, *spes magis hinc veniat.* Vide Notas ad Epit. IV. 95. II 3.

IDEM.

479. *Munda, sed è medio.*] Blanda unus Vaticanus. quomodo supra lib. I. 467.

Sic tibi credibilis sermo, consuetaque verba,

Blanda tamen, praesens ut videre loqui. Nihil tamen temere mutandum. HEINSTUS. Ita apud Prop. IV. v. 43. eadem est varietas. vid. supr.

332. sed *blanda verba* aptus dedit viris, qui per

blanditias aditum ad Venerem quaerunt. Puellae magis *munda* conveniunt. *munda* vero opponuntur *fuscis*, ut Cicero Orat. 23. *Fuscis medicamentis candentis & ruberis omnia repelluntur, elegantia modo & munditia remanent.* Et Horat. II. Ep. I. 158.

Horridus ille Munditiae populere. Defluxit numerus Saturnius, & grave virus

Ita saepe hac voce utitur Gellius, lib. I. cap. 24.

Historia de Papirio Praetextato distaque scriptaque est a M. Catone cum multa venustate atque luce, atque munditia verborum. lib. X. 3. *brevisitas & venustas, & munditiae orationis, qualis haberi ferme in comedia- rum festivitatibus solet.* Eod. libr. cap. 7. *Verbis fatii munde atque graphice factis.* & cap. 24. *D.*

Augustus mundissimum patris sui in sermonibus secta- ter. lib. XVII. 12. *Pugnare in Gallos mundum subri- lissimae est, quam cum Gallis.* Ita Murner. II. ad B.

213. *Theritae dedit: Έπεικ άκουσάτε πάλλαρα.* si blanda legas, non erat apia oppositio τών sed è

medi: nam & è medio, semper sunt blanda. quare blanditias & publica verba conjungit. Noster lib. III. Amor. 7. sed in mundis eligendis saepe affectatio nimia apparere solet. BURMANNUS.

480. *Forma.*] Verba placent editiones priscae & septemdecim scripti. Nihilominus vulgata verior & sincerior lectio; traducta est locutio à moneta, ut docet, monente jam Bersmanno, Quintilianus lib. I. cap. 6. *consuetudo certissima loquenti magistra, utendumque plane sermone ut numero, cui publica forma est.* quo & Horatius addit Att. Poet. 58.

Licuis semperque licetis

Signatum praesente nota producere nomen.

Vel, ut alii legunt, *praedecere.* vide ibi Bentleydo- ctissimas notas. BURMANNUS.

481. *Dubius scriptis exarsit amator.*] *Dubius* cum prima editione, Regio, & tribus aliis. HEINSIUS.

S 558

485. An-

- 485 Ancillae puerive manus ferat apta tabellas:
Pignora nec juveni credite vestra novo.
Vidi ego, pallentes isto terrore puellas,
Servitium miseris tempus in omne pati.
Perfidus ille quidem, qui talia pignora servat:
490 Sed tamen Aetnaei fulminis instar habet.
Iudice me fraus est concessa, repellere fraudem:
Armaque in armatos fumere jura sinunt.
Ducere confuecat multas manus una figuras.
Ah pereant, per quos ista monenda mihi!
495 Nec nisi deletis tutum rescribere ceris:
Ne teneat geminas una tabella manus.
Femina dicatur scribenti semper amator;
Illa sit in vestris, qui fuit ille, notis.

Sed

485. *Ancillae puerique manus ferat arte tabellas.*] *Pueror.* deinde prima editio & tres scripti, *ante*. duo, *apta*. Sarravianus & alius, *arta*. unus, *arce*. *Lege*, *apta* cum Argentinensi, uno Patavino, & Vaticano. supra 470.

Accipiat missas apta ministra notas.

Amor. 11. Eleg. vii. 24.

Est tibi per delictas apta ministra manus.

Et ad Cypasim 11. Eleg. viii. 4.

Apta quidem dominas, sed magis apta mihi.

Met. lib. IX. 610. ubi Byblis queritur de famulo cum literis misso:

Non adis apte, non legit idonea, credo,

Tempora. HEINSIUS.

486. *Pignora nec juveni.*] Magis convenit, quod è veteri codice citabat Scaliger:

Ancillae puerique manus premat arte tabellas:

Pignora nec pueri credite vestra novo.

DAN. HEINSIUS. *Novo juveni, novo amanti.* ut infra 554.

— *Novus visis castis resistet amans.*

Sed libri omnes veteres cum primâ editione, *puere*, quod jam præcessit. Junianus *rudi*. Forte, *vernæ rudi*. ita sæpe pro servo poëtae: Regius, *credita nostra*. HEINSIUS. *Juveni* rectum est, nec de servo, sed amatore debet intelligi, ut sequentia manifeste demonstrant. & ridiculus est Gonzalius, qui ex hoc loco probare volebat *juvenem* pro servo poni. vide nos ad Petronii cap. XXII. sic *sirenem* vocat, & opponit veteri militi infr. 566. Ita *puer* & *juvenis* confunduntur infr. 571. de servo cepit librarius Lincolnienfis codicis, qui sequenti versu habet, *pallentes ipsa latore puellas*, & Junian. *decepti ipsa latore*. *Defensus isto terrore* Aprosii & tres alii. *solentis* multi. præcipit ergo, ut ancilla vel puer literas misas ad amantem, & lectas referat, ne servet amator, quibus postea ut fulmine utatur. BURMANNUS.

489. *Talia munera servat.*] *Captas* Lincolnienfis. quod olim non displicuit Heinsio, & de interceptis literis capiebat. ut *captare* lib. II. 597. sed mihi *servas* probum videtur. & de amatore, qui tabellas non remittit deletas, iisque responsum suum inscripsit, sed signatas servat; ut possit omnibus Puellæ scripturam ostendere, & si nolit ipsi obsequi, terrori illi semper eam habet obnoxium, qui duplicatur ex eo, si tam incauta fuerit, ut non deletis tabulis responsum inscripserit, & ita gemina manus appareat, unde mutuum amoris commercium probari potest. easdem vero tabellas ultro citroque missas, & responsum deletis verbis mittentis inscriptum fuisse, patet ex elegia XII. libri I. Amor. & Catulli Epigr. XII.

Macha puida reddo cediillos.

Pugillaria ibidem vocat illos cediillos. BURM.

493. *Multas.*] *Varias* Voffii.

494. *Ah pereant.*] Argentinus, *di pereant*. sed vid. lib. II. 272.

496. *Nec teneat geminas.*] *No* Regius cum prima editione, & quinque aliis scriptis bene. HEINSIUS.

497. *Scribentis semper amator.*] *Scribentis* quatuor codices. IDEM.

499. *Si licet à parvis.*] *Sed licet* scripti meliores cum priscis editionibus. *Lege, sed libet*. quomodo alter Mentelin: nam Moreu codex, *si libet*. Arondellanus, *sed placeat*. vide Notas ad Epist. XV. vers. 134. IDEM.

500. *Pandere.*] *Tendere* multi. *reddere* unus. *pro-dere* Bernensis. Sed *tendere* non male. *pandere* enim simpliciter est explicare, *tenduntur* autem vela, cum major aura impet. Epist. XIII. 15. *abreptaque vela tendentis*. & ita alibi. BURMANNUS.

501. *Rapidos transcurrere mores.*] Prima editio cum Regio & octo aliis, *rabidos*. quod verum est. HEINSIUS. Vaticanus, *componere mores*, eleganter etiam, ut supr. 370.

Ma-

- Sed libet à parvis animum ad majora referre,
 500 Plenaque curvato pandere vela sinu;
 Pertinet ad faciem rabidos compefcere mores.
 Candida pax homines, trux decet ira feras.
 Ora tument irà; nigrefcunt fanguine venae;
 Lumina Gorgoneo faevius igne micant.
 505 I procul hinc, dixit, non es mihi, tibia, tanti;
 Ut vidit vultus Pallas in amne fuos.
 Vos quoque fi medià speculum fpectetis in irà;
 Cognofcat faciem vix fatis ulla fuam.
 Nec minus in vultu damnofa fuperbia veftro:
 510 Comibus eft oculis adliciendus amor.
 Odimus immodicos (expertae credite) faftus.
 Saepe tacens odii femina vultus habet.

Spe-

Maius opus mores composuiffe fuos.

Sic *compositam mentem* infr. 572. *compositam vocem.* fupr. 345. pro molli, blanda, dixit. fic pro *compefcere amores* in MSS. erat, *compenare* apud Propert. lib. 1. Eleg. XIII. 1. & III. Eleg. xv. 3.

Tu potes infanae Veneri componere faftus.

Vide utrobique Broukhufium, qui tamen *compefcere* praefert. BURMANNUS.

503. *Nigrefcunt.*] *Centrefcunt* Argent. Heinfius olim coniecerat, *turgescunt.*

504. *Gorgoneo faevius angus micant.*] *Ignis* fcripti omnes potiores cum prima editione. hoc eft, oculis Gorgoneis. fic lib. III. Met. 33.

Ignis micant oculi, corpus tument omne veneno.

Libro VIII. 284.

Sanguine & igne micant oculi, riget horrida cervix.

Virgilius XII. 102.

Oculis micat acribus ignis.

Pro *faevius* unus Vaticanus, *ferius*. Puto, *tervius*. lib. 1. II. 309.

Si fuerit torva violentior illa Medusa. HEINSIUS.

In uno Moreti erat, *Gronio*. forte legendum:

Lumina Orionis faevius ense micant.

De Orionis ense omnia obvia.

505. *I procul hinc dixi, non es mihi tibia tanti.*] Ita idem lib. verè.

I procul hinc dixit, non es mihi tibia tanti.

Sub finem lib. VI. Faft.

Ars mihi non tanti est, valeas mea tibia, dixit.

Tu inde totam fabulam pete. CIOFANUS. Non est libri meliores cum prima editione. Sic in Faftis lib. VI. 701. codices vetufti:

Ars mihi non tanti est, valeas mea tibia, dixit.

Ubi legendum, *Ab mihi non tanti est.* Metam. VI. 385. de Marfyà:

— *Quid me mihi detrahis, inquis?*

Ab piger, ab non est, clamabat, tibia tanti?

Ubi pari modo *non est* reponendum videtur. ita & tibiam alioquor Propertius lib. II. Eleg. xxx.

Hic locus est, in quo tibia docta fenes.

Quae non jure vado Maeandri jacta natafti,
Turpia cum faceret Palladis ora tumer.

HEINSIUS.

508. *Cognofcat.*] *Cognofcat* Marg. Berfman. Edit. Aldi, D. Heinfii, & quaedam aliae.

509. *Nec minus in vultu damnofa fuperbia veftro.*] *Nec tument vultu* prima editio & plurimi ex fcriptis. fed paulo ante praecederat, *Ora tument ira.* HEINSIUS. *Nec tument ex* Palatinis duobus etiam Gebhard. II. Ant. left. 27.

510. *Comibus est oculis.*] Quidam, *dulcibus*. Moreti, Junii, & duo alii, *mollibus*, quod probò. Ita *mollisoculorum potolantia* Petron. cxxvi. & *μολλιδου βλεμμα* Aristoph. Plut. Act. IV. Sc. IV. vs. 57. paulo aliter *melles oculus* dixit Remed. 340. Ita *comiter & molliter* confufa lib. 1. Amor. 710. Deinde unus Heinfii, *eliciendus amor*. vide lib. II. 152. & 444. hoc autem rectius fit *mollibus oculis*, quam *comibus*. fed quia *fuperbia* praecedit, & *mollia ridere* fequitur, nihil movemus. BURMANNUS.

511. *Odimus immodicos (experto credite) faftus.*] Unus meus, *faftus*. Puto, *faftus*. Vide notas ad lib. 1. vs. 715. Argute etiam Regius cum Neapolitano & uno Vaticano, *expertae credite*. HEINSIUS. *Odimus indomitus* unus Vaticanus, non male. fic *indomitus amor* lib. II. Faft. 585. ubi eadem varietas. Et *indemissae iras*. V. Met. 47. *indemissus ignis* x. 369. Catul. Epith. Pelei 53. *Indomites in corde genens Ariadna furoris*. fic & apud Juven. XIV. Sat. 176. *Immodici caufus*. Ubi Rottendorffianus & Voffianus codex, *indomiti*. BURMANNUS.

Speſtantem ſpecta: ridenti mollia ride.

Innuet; acceptas tu quoque redde notas.

515 Sic ubi prolufit, rudibus puer ille relictiſ

Spicula de pharetrâ promit acuta ſua.

Odimus & moeſtas. Tecmeſſam diligit Ajax:

Nos, hilarem populum, femina laeta capit.

Numquam ego te, Andromache, nec te, Tecmeſſâ, rogarem,

520 Ut mea de vobis altera amica foret.

Credere vix videor, cum cogar credere partu,

Vos ego cum veſtris concubuiſſe viris.

Scilicet Ajaci mulier moeſtiſſima dixit,

Lux mea; quaeque ſolent verba juvare viros;

525 Quid vetat à magnis ad res exempla minores

Sumere, nec nomen pertimuiſſe ducis?

Dux bonus huic centum commiſit vite regendos;

Huic equites; illi ſigna tuenda dedit.

Vos

515. *Sic ubi praeluſit.*] *Proluſit* cum primâ editione ſcripti meliores. Seneca Hippol. 1060.

Ut cepit animos, ſaque praetentans fatiſ
Proluſit iras.

Ita optimus Mediceus. nec dubita quin recte. Pro-
pertius lib. iv. Eleg. iv.

Vidit arenâſis Tatium proludere campis.

Sic ſcripti conſtanter. neque aliter paſſim codices caſtigatiſſimi apud ſcriptores antiquos, ut etiam teſtatur ad Senecae Herculem Furentem Gronovius noſter. apud Virgil. iii. Georg. *ſparſa ad pugnam proludit arena.* Auctor Panegyrici ad Piſones:

Tunc etiam levibus veluti prolufit in armis.

HEINSIUS. Vide Freinſh. ad Flor. lib. iv. 2. principio, qui tamen *praeludere* non damnare audet: & Gron. ad Senec. Herc. Fur. 122.

515. *Rudibus puer ille relictiſ Spicula, &c.*] Ita legendum è priſcis exemplaribus. CIOFANUS. *relictiſ* conſecerat olim Heinaſius. *ſagittis* multi ſcripti & editi.

516. *Promis.*] Aproſii codex, *legit*. vid. ad lib. x. Amor. Eleg. r. 22. ſed lib. i. Met. 468.

Equae ſagittifera promiſit duo tela pharetra.

518. *Capit.*] *Rapis* unus Heinſii. eleganter.

520. *Amica foret.*] *Fores* rectiſ legatur. HEINS. *Alterâ nupta foret.* Barthol. notandum vero *alteram* hic poni pro *alterutram*. ſic apud Quinctil. lib. vii. Inſt. cap. 1. *Alter igitur inſidiatuſ eſt. Uter i proſſeto Clodius.* BURMANNUS.

521. *Cum cogar credere partu.*] *Niſi cogar credere partuſ*, prima editio & duo ſcripti. Mentelianuſ, *niſi cogar credere partuſ*. Lege:

Credere vix videar, niſi cogar credere partuſ.

Vel, *cogant partuſ*. Naruſ enim ex Andromacha Heſtori Althyanax, ex Tecmeſſâ Ajaci Euryſaces, à quo Euryſacidae, clariffima apud Athenienſeſ familia. HEINSIUS. *Vix poſſum* Lincoln.

525. *Quis vetat, à magnis ad res exempla minores Sumere.*] Senſuſ eſt: Quid prohibet, imaginum rerum exempla ad reſ mulierum parvas accommodare? ut exempla ducum ad reſ amatorias, &c. Nam quae Merula hic de Andromache & Tecmeſſâ exponit, ſuo modo aſſingit. Micylluſ. *Quid vetat* & hic recte reſpoſitum. vid. ad Epiſt. ix. 86.

527. *Huic centum commiſit vite regendos.*] Optime Regiuſ & unuſ Vajicanuſ, *vite*, quomodo Cujaciuſ Obſervat. l. xii. cap. xxxiv. ex ſuiſ ſcriptis. de vite, quam centurio geſtabat, loquitur. de qua & Martialiſ x. 26.

Vare, Parateniâſ Latia modo vite per urbeſ
Cognite.

Juvenaliſ de Mario viii. 247.

Nodoſam poſthac ſrangebat vertice viſem.

Siliuſ de Ennio xii. 394.

———— *Latiaſque ſuperbum*

Vitiſ adernabat dextram decuſ.

Nihil frequentiuſ apud rei militariſ ſcriptoreſ. Neque aliter hunc locum emendavit ad Statiuſ doctiſſimuſ Gronoviuſ. Codex alter Regiuſ, *Marioſ regendos* HEINSIUS. *Terraſ regendos.* Ambroſ.

520. *Quem quiſque erit aptuſ in uſum.*] *Ad uſum* ſcripti. deinde *quiſque ſit* Neapolitanuſ & prior Ambroſianuſ. bene. HEINSIUS. Ad lib. v. Met. 112. *adhibenduſ in uſuſ* praefert Heinſiuſ *quò ad uſuſ*.

532. *Cauſam ſaepe clientuſ agat.*] Malim, *neſpe*. HEINSIUS.

- Vos quoque, de nobis quem quisque fit aptus ad usum,
 530 Inspicite: & certo ponite quemque loco.
 Munera det dives: jus qui profitebitur, adfit:
 Facundus causam saepe clientis agat.
 Carmina qui facimus, mittamus carmina tantum.
 Hic chorus ante alios aptus amare fumus.
 535 Nos facimus placitae latè praeconia formae.
 Nomen habet Nemesis: Cynthia nomen habet.
 Vesper & Eoae novere Lycorida terrae:
 Et multi, quae sit nostra Corinna, rogant.
 Adde, quod insidiae sacris à vatibus absumt:
 540 Et facit ad mores ars quoque nostra suos.
 Nec nos ambitio, nec amor nos tangit habendi:
 Contemto colitur lectus & umbra foro.
 Sed facile haeremus, validoque perurimur aestu;
 Et nimium certà scimus amare fide.

Sci-

534. *Nam chorus.*] *Hic chorus* meliores scripti cum primâ editione, unus Regius, *Nos chorus*. HEINSIUS.

535. *Placitas latè praeconia formae.*] Haec veta lectio. CLOPAMUS. *Posset & laeci legi.* certe in Arondeliano *lecto*. HEINSIUS.

539. *A variibus.*] *Ab duo libri.*

540. *Et facit ad mores ars quoque nostra bonos.*] *Suos* scripti cum prima editione, bene, sic Martial. *mores* pro bonis moribus ponit lib. XI. Ep. XVIII.

Mores non habes hic meus libellus.

Eleganter autem & Ovidiane *sues*, sic supra lib. II. 334.

Sit suus in blandâ sedulitate medus.

Et 390.

Gloria peccati nulla petenda sui.

Et hoc ipso libro 235.

— *Pellendos coram praebro capillos,
 Ut jaceant fusi per sua terga, veto.*

Ita istis locis libri veteres. Paulo post 578.

Sit sua in insidiâ proditiōe fides.

Ut ibi scribendum censeo. Plura hujus notae alibi non uno loco congesimus. HEINSIUS.

541. *Nec amar nos urget habendi.*] *Nec amar nos tangit* scripti plerique meliores cum primâ editione; quod secuti sumus. infra 588. *exclusum te quoque tanget amor.* tres tamen, *nec amar nos uris.* de quo Amor. 2. El. 11. ʒs. 17. vulgata scriptura Virgiliti auctoritate se tuetur, qui in Georgicis. IV. 177.

Cecropias innatus apes amor urget habendi. HEINSIUS. *Mibi uris* maxime blanditur, ut amorem habendi eleganter Poeta opponat amori Puellae, quo

praecipuo, & solo fere urantur Poëtae. sic supra 448.

Et uratur vestis amore tuae.

De confusione horum verborum vid. & lib. III. Amor. Eleg. 1. ʒs. 20. & alibi. posset & legi *angit*. solliciti enim maxime avari, & *urget & angit* esse vicinæ significationis docet locus Horatii II. Sat. 11. 64.

Hac urget lupus, hac canis angit.
 in Culice quoque Virgilii vers. 63.

Si nitor auri

Sublaqueare domus animum non tangit avarum.
 Ubi *angit* codices scripti. eadem confusio apud Lucan. IX. 1015.

Vortasse Tyranni

Tangeris invidia.

In plerisque codicibus MSS. *angeris*, cum *urgere* etiam hoc verbum permutarunt saepe librarii. sic apud Horat. II. Sat. 111. 39.

Pudor, inquit, te malus urget.

Ubi optimi codices, *angit*, & Virgilii locum similiter ab Heinio restitutum adducit Bentleyus. Lucanus 1. 62.

Miserus angit sua cura parentes.

Infr. Remed. 571.

Filius hunc milis, te filia nubilis angant.

Videtur diversas lectiones, quae omnes probabiliter adstrui possunt. una tamen ab Ovidio tantum manu est, quae autem vera sit, non diducio: *urero & angeris*, confundunt etiam MSS. in Remed. 571. *De amore habendi* vid. ad Phaedr. lib. III. prolog. BURM.

542. *Lectus & umbra.*] Vid. ad lib. 7. Amor. IX. 41.

- 545 Scilicet ingenium placidâ mollitur ab arte:
Et studio mores convenienter eunt.
Vatibus Aoniis faciles estote, puellae.
Numen inest illis; Piëridesque favent.
Est Deus in nobis; & sunt commercia coeli.
- 550 Sedibus aetheriis spiritus ille venit.
A doctis pretium scelus est sperare poëtis.
Mc miserum! scelus hoc nulla puella timet.
Diffimulate tamen, nec primâ fronte rapaces
Este. novus viso cassë resistet amans.
- 555 Sed neque vector equum, qui nuper scnsit habenas;
Comparibus frenis, artificemque regat.
Nec stabiles annis animos, viridemque juventam
Ut capias, idem limes agendus erit.
Hic rudis, & castris nunc primum notus Amoris,
- 560 Qui tetigit thalamos praeda novella tuos;
Te solam norit; tibi semper inhaereat uni.
Cingenda est altis sepibus ista seges:
Efluge rivalem: vinces, dum sola tencbis.
Non bene cum focis regna Venusque manent.

Ille

545. *Ingenium placidâ mollitur ab arte.*] *Mollitur* optime Sarravianus cum quatuor aliis. usitatus Nasoni Graecisimus. HEINSIUS. *Nostra ab arte* Francos. & Palatinus. *blauda* alii cum Juniano. sed nihil move; *placidâ enim ars* melius Foao & Curiae opponitur, quam *blanda*. t. Art. 12.

Atque animos placidâ contudit arte feros.
BURMANNUS.

549. *Est Deus in nobis, sunt &.*] *Et sunt scripti.*
Lege cum uno Vaticano:

Est Deus in nobis, & sunt commercia coeli.

HEINSIUS.

550. *Sedibus aetheriis spiritus ille venit.*] Huc facit quod scribit M. Tullius lib. 11. De Orat. ad Q. fratrem: *Saepe enim audivi poëtam bonum neminem (id quod à Democrito, & Platone in scriptis relictum esse dicunt) sine inflammacione animorum existere posse, & sine quodam afflatu quasi furoris.* CIOFANUS.

555. *Sed neque vector equum.*] Prima editio cum Regio & multis aliis, *vector*. probe, nam *recter regis equum*, odiosa repetitione, non placet. pro *regis* idem codices, *reges*. sed *regat*, quod in tribus aliis est, amplector. sic Trist. lib. 1. EL. 111. vs. 115. *vector* pro *nauta*, ut illic legi in eodemicis scriptis monui. HEINSIUS.

556. *Comparibus frenis.*] Nescio quomodo illud *comparibus* displiceat, Editiones antiquae &

Aldina prior cum octodecim scriptis, inter quos optimi Regius & Sarravianus cum *paribus frenis*. rectius, ut puto. Nam & alias Noster praepositionem hanc instrumentis, quibus quid efficitur, addere solet. sic vi. Met. 614.

Aut ego cum facibus regalia taëla cremare.

Ubi vide. Festus: *Funebris tibiae cum quibus in funere canitur.* & ita alii. de *Rectore & Vectore* vide ad lib. 1. Trist. 111. 115. *Fiellor* hic etiam Moreti, Bernensis & sex alii. *qui nullas sensit*, Junii. BURM.

561. *Inhaereas.*] Neapolitanus, *militis uni*. quod elegantius est, quam ut a librario sit profectum. Militiae vero speciem esse amorem toties Noster inculcat. vid. ad Petron. xxiv. Noster Epist. vii. 32. *castris milites ille suis*. Plaut. Perf. ii. 11. 50.

Consensidâ illa militia militatur multe magis quam pendere.

Adhaereat Moreti & septem alii. BURM.

562. *Cingenda.*] *Texenda* Palatin. ut *textâ framine casa* Met. v. 447. *Texta vimine* Fall. 14. *Junce texere* & similia. *alta seges* etiam duo libri. HEINSIUS.

564. *Non bene cum focis regna Venusque manent.*] Hunc locum imitatus est Seneca in Agamemnone:

Nec regna socium ferre, nec saedae sciunt.

CIOFANUS.

564. *Manent.*] *Juvant* Bernensis unus.

565. Sa-

- 565 Ille vetus miles sensim & sapienter amabit:
 Multaque tironi non patienda feret.
 Nec franget postes, nec saevis ignibus uret;
 Nec dominae teneras adpetet ungue genas.
 Nec scindet tunicasve suas, tunicasve puellae:
 570 Nec raptus flendi causa capillus erit.
 Ista decent pueros, aetate & amore calentes:
 Hic fera composita vulnera mente feret.
 Ignibus hic lentis uretur, ut humida taeda;
 Ut modo montanis silva recisa jugis.
 575 Certior hic amor est: brevis & fecundior ille.
 Quae fugiunt, celeri carpite poma manu.
 Omnia tradantur. portas referavimus hosti;
 Et sit in infida prodicione fides.
 Quod datur ex facili longum male nutrit amorem.
 580 Miscenda est laetis rara repulsa jocis.
 Ante fores jaceat: Crudelis janua, clamet:
 Multaque submisit, multa minanter agat.
 Dulcia non ferimus: succo renovemur amaro.
 Saepe perit ventis obruta cymba fuis.

Hoc

565. *Sapienter.*] Douza malebat *potenter*, ut saepe alibi.

567. *Nec franget postes.*] Tibul. 1. 1. Eleg. 7.

Dum frangere postes

Non pudet, & rixas inferuisse juvat.

DOUZA.

570. *Nec raptus.*] Gruterus in ora codicis notarat legendum, *carpius*. & ita Passeratius malebat ad Propert. lib. 11. Eleg. 5. puto, *raptus*. vid. ad Ep. x. 16. & alibi. HEINSIUS.

571. *Ista decent pueros.*] *Animos* Bartholinianus. placet. HEINSIUS. *Decent juvenes* Junii. supr. 486.

573. *Ut humida taeda.*] *Faena* Sarravianus & multi alii. *Regius fraena*. quod idem est. multi etiam *ligna*. nihil mutandum. HEINSIUS. in Regio erat:

Ignibus haec lentis terretur & umida taeda.

Forte:

Ignibus hic lentis terretur, ut humida taeda.

Ut III. Trist. xi. 4.

Qui salsum lento terrae igne bevem.

Vid. ad. 11. Met. 811.

575. *Brevis & fecundior ille.*] Prima editio, cum Regio & multis aliis scriptorum, *gravis*. Vulgata lectioni sequens versus videtur suffragari. *Regius*, *gravis & fecundior. illa Quae fugiunt*. Jureti

excerpta, *quamvis fecundior*. Arondelianus:

Certior huic amor est, gravis & fecundior illi.

HEINSIUS.

Certior hic amor est: brevis, ac fecundior, ille;

Micyllus, & Bersmannus, quod non displicet.

577. *Omnia tradantur.*] *Tradentur* in nonnullis.

NAUGERIUS.

577. *Referabimus.*] *Referavimus* Editio prima &

scripti meliores. *Sequenti versus eadem, Et sit, vel,*

Et sit. Latet aliquid. Lege:

Sit sua in infida prodicione fides.

Ut lib. 11. 334.

Sit suus in blandi sedulitate modus.

Sua fides, quia promiserat omnia se traditurum

puellis non minus quam viris. Forte etiam legendum,

Moenia tradantur, pro *omnia*. HEINSIUS.

Vid. supr. 540. Francius volebat, *fit vel in.*

580. *Miscenda est laetis rara repulsa locis.*] Nescio

quid huic simile lib. 11. Amor. elegia XIX.

Et faciat voto rara repulsa locum.

CIOFANUS.

581. *Ante fores jaceant, crudelis janua clamant.*] *Jaceat*,

& *dicat* prima editio cum scriptis melioribus. secundus Palatinus *cantet*: ut Remod. 36.

— *Et exclusus stibite canes amans.*

Et agat sequenti versus. HEINSIUS.

583. *Renovemur amare.*] *Renovemur* Regius.

quo alludunt tres alii, in quibus, *renovemur.*

HEINSIUS.

- 585 Hoc est, uxores quod non patiatu'r amari:
 Conveniunt illas, cum voluere, viri.
 Obde forem; & duro dicat tibi janitor ore,
 Non potes. exclusum te quoque tanget amor.
 Ponite jam gladios hebetes; pugnetur acutis.
- 590 Nec dubito, telis quin petar ipse meis.
 Dum cadit in laqueos captus quoque nuper amator;
 Solum se thalamos speret habere tuos.
 Postmodo rivalem, partitaque foedera lecti
 Sentiat. has artes tolle; fenescet amor.
- 595 Tum bene fortis equus referato carcere currit;
 Cum, quos praetereat, quosque sequatur, habet.
 Quamlibet extinctos injuria fuscitat ignes.
 En ego (confiteor) non nisi laefus amo.
 Causa tamen nimium non sit manifesta doloris;
- 600 Pluraque sollicitus, quam sciat, esse putet.
 Incitet & ficti tristis custodia servi,
 Et nimium duri cura molesta viri.

586. *Cum voluere viri.*] Lege, *viris*, scil. *amari*. HEINSIUS.

587. *Claude feret: duro dicat tibi janitor ore.*] Regius & tres alii, *Adde forem, et dure*. Prima editio cum Sarraviano & decem aliis, *Obde forem et*. quod placet. ut diximus supra lib. II. §s. 634. Quidam, *Claude forem et sibi* etiam pro *sibi* plerique scripti. sed frustra. Forte tamen pro, *Claude forem*, vel quod in aliis est, *Adde forem, & Abde*, scribendum, *Cede fore*. pro *abcede à foribus*. ut janitoris herum inceptantis hoc sit. sic *cedere domo* Epill. XII. 133.

Aujus es Aetonia dicere cede domo.

Scriptum nempe *Cade* pro *Cede* fuerat. ut infra 641. in optimo Regio.

Et caedat lecto quamlibet aegra sua.

In veterimis quoque Horatii membranis, quae exstant in publica Academiae Leidensis Bibliotheca, pari modo verbum illud passim exaratum occurrit. Sequenti versu nihil mutandum. nisi pro *te quoque*, placet, *sic quoque* cum altero Ambrosiano & uno meo; quo plurimi ex scriptis videntur spectare, in quibus, *se quoque*. Senius est, Obdantur tibi ipsi fores tuae, & dicat tibi duro ore Janitor, Non potes admitti; dubium non est, quin te quoque, si excludaris, uxoris tuae amor sit taturus, quam nunc vix amas. Arondelianus liber:

Obde forem duro dicat sub janitor aere.

Ita enim in illo scribitur, non *Claude feret duro*. id quod probavit fe doctissimo Gronovio Observat. lib. III. cap. XIX. ut *Aurum aet* de catenis janitoris intelligatur. HEINSIUS.

591. *Dum cadat.*] *Cadit* meliores scripti, *Puto*

etiam scribendum, *captus tibi nuper amator*. vel *captatus nuper amator*. sic *captata* puella lib. I. Artis. HEINSIUS. *Captus modo* nuper Mentelian. *saetus quoque nuper* alius.

594. *Sensisset amor.*] *Sensisset* rectius prima editio & quatuor scripti. HEINSIUS.

597. *Quamlibet extinctos.*] Prima editio cum scriptis plerisque, *Quamlibet*. Regius & Arondelianus, & unus Patavinus, *Quamlibet*. recte. vide notas ad Epist. VI. §s. 140. *suisset* etiam Jureti excerpta & duo alii, pro *suisset*. HEINSIUS. *Sustinet* Vossianus.

599. *Ne sit manifesta doloris.*] *Non sit* scripti cum prima editione. forte etiam, *nimii doloris*. HEINS.

603. *Ex tuis.*] *Ex vote* Vaticanus. vid. ad lib. II. Amor. Eleg. XIV. 43. *ex sacro* Scheffer.

604. *Ut sis liberior Thaide, finge metus.*] Pro, *Quamquam sis liberior Thaide*, id est, qualibet vulgari ac publice proilituta, quae hunc vel illum impune admittit, tamen finge metum, &c. Sic enim hic locus exponendus videtur: non ut Merula exponit, qui de Thaide Terentiana dictum accipit, Phaedraeque exclusionem, quasi quae metu facta sit, huc accommodat. MICVLLUS.

605. *Cum melius.*] *Ut melius* Palatinus.

606. *Signa timoris habe.*] *Verba* scripti plerique cum prima editione. *perperam*. Remedio Amoris. 510.

Et nulla in vultu signa dolentis habe. HEINS.

Et IV. Fall. 586.

Maximamque in vultu signa dolentis erant.

Signa timoris Patavinus. *verba* non convenienti timorem simulanti: illa enim exaudiri possent.

607. *Cal-*

- Quae venit ex tuto, minus est accepta voluptas.
 Ut sis liberior Thaidè, finge metus.
- 605 Cum melius foribus possis, admitte fenestrà:
 Inque tuo vultu signa timentis habe.
 Callida profiliat, dicatque ancilla, Perimus:
 Tu juvenem trepidum quolibet abde loco.
 Admiscenda tamen Venus est secura timori; .
- 610 Ne tanti noctes non putet esse tuas.
 Quà vafer eludi possit ratione maritus,
 Quàque vigil custos, praeteriturus eram.
 Nupta virum timeat: rata sit custodia nuptae.
 Hoc decet: hoc leges jusque pudorque jubent.
- 615 Te quoque servari, modo quam vindicta redemit,
 Quis ferat? ut fallas, ad mea sacra veni.
 Tot licet observent, (adfit modo certa voluntas)
 Quot fuerant Argo lumina, verba dabis.
 Scilicet obstabit cultos, ne scribere possis,
 620 Sumendae detur cum tibi tempus aquae?

Conficia

607. *Callida.*] Mallet, *Pallida*. nam commutasse has voces librarios videbimus ad lib. vi. Met. 576. Horat. Sat. II. 129. in simili argumento:

Vas pallida lecto

Desiliat mulier, miseram se censicia clames.

Sic *pallentes* *terrors* supra vers. 487. sic conjeceram dudum; nunc vero in Bernensii uno codice, cujus, cum jam nostrae imprimerentur notae, varietates ad me missae sunt, ita exilare deprehendo. *Candida* unus Regius. vid. I. Amor. x. 4. BURM.

609. *Sed miscenda tamen.*] *Admiscenda* cum prima editione & scriptis plerisque. *timenti* etiam unus ex meis pro *timori*. argute. ut timentem seu timidam Venerem securae opponat. HEINSIUS.

611. *Quà vafer.*] *Quà servus* Vaticanus. vid. ad Epist. XVI. 314.

613. *Rata sit custodia nuptae.*] Hoc est, habeat certum custodem, à quo observetur & custodiatur, ne quis ad eam furtim veniat, &c. non, *existimet tantum*, ut Merula exponit: loquitur enim de nuptis hoc loco, easque cum solutis confert. quasi dicat: In nuptis hoc jus est ac licitum, ut habeant suos custodes; solutae autem & liberae debebunt sine custode agere. MICYLLUS. Minime puto hic *nuptam* opponi solutae & liberae; sed matronas libertinias, quae non iustis nuptis, sed fere concubinatu erant junctae, nec nomen *nuptarum* aut *matronarum* mercebantur; ideoque extra poenam legis erant. & hoc sequentia docent manifeste: & Noster fere semper *nuptarum* nomine matronas intelligit. sic lib. II. Art. 388. Medic. Fac. 26. & alibi: frequentissima etiam adulteria, si ita vocare licet, in libertinarum classe secunda committi so-

lere docet Horatius I. Sat. II. 47. & alibi. & haec sunt, quae vitae & stolae honore carebant, de quibus toties Noster. BURMANNUS.

614. *Jusque pudorque.*] *Duxque* prima editio; cum Regio, Sarraviano & duobus aliis. ut Legem Juliam respiciat. sed puto *salsus* scribendum. HEINS. Nihil muta: *leges* enim & *jus* differre docui ad Petron. cap. CVIII. & ad Quinct. Decl. xv. 3. *pudor* autem est *fas*, *aequum* & *pium*, ut alii loqui solent. & Noster Epist. VIII. 4. & alibi. Livius lib. XXXIII. cap. 33. *Nequid toto orbe terrarum injustum imperium sit, & ubique, jus, fas, lex potentissima sint.* BURMANNUS.

615. *Te quoque servari.*] Hoc est, quae libera sis; & soluta matrimonio, sic accipiendum videtur, ut non modo Libertinas, de quibus Merula exponit hoc, sed & quaslibet libere, & extra matrimonium degentes, intelligamus. ut fit species pro specie posita. Quamvis alias non ignorem, ipsa verba proprie ad Libertinas pertinere, quando ait, *quam vindicta* modo redemit, hoc est virga Praetoria liberam fecit. MICYLLUS.

615. *Te quoque servari, modo quam vindicta redemit.*] Loquitur de muliere manumissa. CIOFANUS.

615. *Vindicta*] Praetoris virga, quae alio nomine *festuca* dicitur. Vide Observationes in lib. VI. Fall. CIOFANUS.

616. *Fallas.*] Id est lateas. DOUZA.

617. *Adfit modo certa voluntas.*] Haec est, ut puto, melior lectio. CIOFANUS. *Vsuptas* prima editio cum scriptis potioribus. non sequor. HEINS. Variant scripti & editi, in quibus *vestra, vera, grata*. sed omnes frustra. *voluntas* est enim quasi

Conscia cum possit scriptas portare tabellas,

Quas tegat in tepido fascia lata sinu?

Cum possit furâ chartas celare ligatas;

Et vincto blandas sub pede ferre notas?

625 Caverit haec cultos: pro chartâ conscia tergum

Præbeat; inque suo corpore verba ferat.

Tuta quoque est, fallitque oculos è lacte recenti

Litera: carbonis pulvere tange; leges.

Fallet & humiduli quæ fiet acumine lini,

630 Et feret occultas pura tabella notas.

Adfuit Acrisio servandæ cura puellæ:

Hunc tamen illa suo crimine fecit avum.

Quid

ex formula dictum. Virgil. iv. Aen. 125.

Et tua si tibi certa voluntas.

Cicero. post Redit. ad Quirit. 2. *nisi vestra voluntas fuisset, omnibus divitiis numeribus caruissemus.* Amm. Marcel. lib. xiv. 10. *Si vestra voluntas adesset, tribui debere confiso.* Val. Flac. iv. 471.

Quia age mihi preces, namque est tibi nostra Voluntas.

Non inepta tamen lectio unius Bernensis, *adfit modo sola voluntas.* nisi quod *voluptas* habebat. nam, ut dixit 11. Amor. 3. in hac eadem re, *non carus offitibus quod voluere duo.* sic Helena in Ep. xvii. 177.

Es libes et times, nec adhas exacta voluntas

Est facta. BURMANNUS.

621. *Conscia cum possit.* Malim, *Nuncia*, quam & alterum probum est. HEINSIUS. Recte, *conscia*: ita etiam simpliciter apud Horatium lib. 2. Sat. 11. 130.

Miseram se conscia clamet.

Et Noster mox vers. 649.

622. *In medio fascia lata sinu.* In tepido sinu scripti fere omnes cum prima editione. dixi Amor. lib. 11. El. vi. 28. HEINSIUS. *Fascia longa* Politiani: huc pertinet Turpilii locus apud Nonium in Strophium. *Me miseram, quid agam? inter vias epistola excidit mihi. infelix inter tunicas ac Strophium sollece voram.* Noster Epist. xxi. 16.

Et tegitur tepido litera cauta sinu.

Vid. Georg. Long. de Annal. cap. viii. BURM.

623. *Solæ chartas celare ligatas.* Surâ editio prima & scripti præstantiores magno numero. recte. nisi, quod malim, *surâ ligatâ.* sic *vinctum pedem* mox dicit. fascia enim furæ obligabatur. Gratius, *tegat imas fascia furas.* sic *furæ cothurno evinctas* Maroni Ecl. vii. 31. pro *chartas* etiam unus Regius cum prima editione, *ceras.* bene illud quoque. vid. lib. 1. Art. 464. ita passim Noster. *terram* unus Vaticanus. De solea frequens versus est intelligendus. HEINSIUS. pro *vincto, tenore.* Patavinus. vid. ad lib. 11. 28. 608. *ferre preces* etiam Vossian.

629. *Fallet et humiduli.* Locus sine dubio cor-

ruptus, *fallet et ex humili* duo codices. *liquosus acumine lini* Vatican. *qua fit acumine, vel, a femina, vel, de semine* Aprosii. *acumine ligni* Francos. & alius. Heinsius olim coniecerat. *alumine nitri*; sed an recte dicatur, *alumen nitri* dubito. forte, *humiduli quæ fit alumine lini.* fiebat enim alumen ex aqua & limo teste Plinio lib. xxxv. 12. & Vossius, lib. 2. de re Gramm. c. 40. docet alumine & succo thymali occultas literas scribi. sed locus hic accuratius adhuc expendendus. pentametrum vero de alia fallacia capiendum puto. nam huc usque de literis in charta vel membrana oculis fugientibus egit, quod de tabellis ceratis intelligi nequit. quare, nisi *tabella* etiam de charta sumenda sit, & ita continuato sermone *pura tabella* sit, quæ nihil scriptum ostendit, hic capi posset forte, *pura tabella*, pro *rasa & plana*, & in qua nihil stilo exaratum apparet; & forte talis occultæ rationi scribendi innuitur, quem Justinus narrat Demaratum adhibuisse lib. 11. cap. x. ut in ligno literæ scribantur, quæ cera superinducta deleantur. & lib. xxi. 6. ubi *vacuam ceram* vocat, quam Noster *puram tabellam.* sed nihil definitio. BURMANNUS.

630. *Et ferat.* *Ferat* multæ ex scriptis. *Lego, Ut ferat.* HEINSIUS.

631. *Adfuit Acrisio.* At fuit duo Regii. IDEM. 634. *Quid facies cultos sine tot in erba thœstra.* Facies & in arbo reponendum cum prima editione & melioribus scriptis. HEINS. De illa locutione, quid facies vid. ad Epist. xxi. 36. Petron. cap. xiv. & mox vers. 655. & alibi.

635. *Cum spectes junctos illa liberet equos.* Hoc est, aurigationes, & certamina equestria, quæ in Circo fieri solebant, de quibus supra aliquoties jam dictum. MICVLLUS. Forte, *licenter equos*, id est audacter, nemine prohibente, extra decorum. vide ad 1. Art. 560. ita *licenter dicere, errare* & similia apud Ciceronem & Livium, Mart. iv. 8.

Gressu times ira licenti

Ad matutinum nostra Italia Jovem. Licebat omnibus mulieribus spectare Circenses, sed.

- Quid faciat custos; cum sint tot in Urbe theatra?
 Cum spectet junctos illa libenter equos?
 635 Cum sedeat Phariae sistris operata juvencae;
 Quoque sui comites ire vetentur, eat?
 Cum fuget è templis oculos Bona Diva virorum,
 Praeterquam si quos illa venire jubet:
 Cum, custode foris tunicas fervante puellae,
 640 Celent furtivos balnea tuta viros:
 Cum, quoties opus est, fallax aegrotet amica;
 Et cedat lecto quamlibet aegra suo:
 Nomine cum doceat, quid agamus, adultera clavis,
 Quasque petas, non det janua sola, vias.

Fal-

sed non decebat matronas, sine probro frequenter illas spectare, ut Libertini ordinis feminae facere solebant, etiam incomitatae, qualis videtur illa fuisse, cui ahsedit Poëta lib. 111. Amor. Eleg. 2. BURMANNUS.

635. *Cum sedeat Phariae sacris operosa juvencae; Quoque suas comites ire vetantur eat.*] Ita legendi videntur hi versus. CIOFANUS. *Sistris* scripti potiores cum primâ editione. quam lectionem non est ut multis adstruam. cum de sistro lûdis res sit vel pueris notissima. Tibullus de sistris lib. 1. Eleg. 111. 23.

Quid tua vane istis mihi, Dolia? quid mihi presunt illa tua toties atra repulsa manus? HEINS.

Ubi Vide Broukhufium, qui sistri figuram exhibet.

636. *Quoque suas comites ire jubentur, eat.*] *Merula, suas comites*, hoc est, inquit, aliae matronae. Sed melior lectio videtur eorum, qui legunt: *Quoque sui comites ire vetantur, eat.* ut *Sui comites*, de custodibus, qui illam comitantur & observant, intelligitur: qui cum sint mares, ad sacra lûdis & Bonae Deae haudquaquam intromittuntur. MICVLL. *Sauris & suas comites* videtur legendum. CIOFANUS; recte Micyllus, & ita Mercerus ad Arûlaetii lib. 1. Epist. 9. *ire venentur* Bernensis unus.

637. *Cum fugit à templis.*] *Fugit è templis* cum tribus scriptis scribendum. alii magno numero, *fugar*: proxime verum. Sequenti versu pro *Praeterquam* scripti plerique, *Praeter quos*. sed frustra: Trist. IV. EL. VI.

Cuncta potest igitur tacite pede lapsa vastus, Praeterquam curas attenuare meas. HEINS. *Praeter oas* Bernensis.

639. *Tunicam fervante puellae.*] *Tunicas* prima editio & scripti. Sequenti versu pro *furtivos jocos*, Sarravianus, Comelinianus & octo alii, *viros*. probo. *Furtivi viri* aut adulteri, aut qui clam irrepserunt. Pont. 111. EL. 111.

Quas lex furtivos arces habere viros.
 Nisi pro *jocos*, quis *procos* mallet. excerpta Jureti:
Celent furtivos balnea tuta viros.

Non multa, etiam bene. alledit autem simul ad

ἰμνίου ἀδελφῶν & fures balnearios, de quorum subdola rapacitate plurima apud veteres est querela. Vide Freherum Parerg. lib. II. cap. XII. HEINS. & ad Petron. cap. XXX.

641. *Aegrotet amica.*] Martial. XI. 8.

Infelix quid ages? aegram simulabit amicam?

Haerbit dominas vir comes ipsa suae. DOUZA.

642. *Tollas & in lectum quemlibet illa suum.*] Aldina editio habet, *Et celat lecto quemlibet aegra suo*. eadem fere sententia. Nec multum refert, opinor, hac an illa lectione utaris. Illud magis videndum, num nomen *Amica*, quod in priore versu ponitur, eo modo accipiendum sit, quo apud Terentium in Hecyra Act. IV. Sc. 2. Pamphilus matri ait:

Tum tuas amicas te, & cognatas deserere, & festos dies,

Mea causa nolo, &c.

Ut de aequali ac nota puellae, non de ipsa puella intelligatur. MICVLLUS. *Celat lecto* in veteribus libris placet. CIOFANUS. *Et cedat lecto quemlibet aegra suo* optimus Regius cum Scaligeri excerptis; quomodo omnino scribendum. Neque aliter Apropius, nisi quod in illo, *quaelibet*. male, dixi de voce *quemlibet* ad Epist. VI. V. 140. *cedere lecto*, ut *cedere demo*. supra, *sed cedat uterque demo*. Editiones quaedam cum nonnullis scriptis:

Tollas & in lectum quemlibet aegra suum.

Farnesianus:

Et cedat lecto cum libet aegra suo. HEINSIUS.

Cedat rectum. Phaedr. lib. 1. Fab. 19.

Si mihi & turbas meas

Per, inquit, esse potueris, cedam loca.

Vid. ad Quinct. II. Inft. 2. & Decl. x. 6. & ad Vellej. II. 85. *Amicam* hic recte capit Micyllus. BURMANNUS.

643. *Nomine cum doceat, quid agamus, adultera clavis.*] Hoc est: Cum ipsa clavis, quae adulterina dicitur, quam puella vel amator habet, doceat ac monest suo nomine, quid agatur, five in quem usum ac finem ipsa comparata sit. hoc est, adul-

Tttt a

- 465 Fallitur & multo custodis cura Lyaeo:
 Illa vel Hispano lecta sit uva jugo.
 Sunt quoque quae faciant altos medicamina somnos;
 Victaque Lethaeà lumina nocte premant.
 Nec male deliciis odiosum conscia tardis
 650 Detinet; & longà jungitur ipsa morà.
 Quid iuvat ambages, praeceptaque parva movere;
 Cum minimo custos munere possit emi?
 Munera (crede mihi) capiunt hominesque Deosque:
 Placatur donis Iuppiter ipse datis.
 655 Quid sapiens faciat? stultus quoque munere gaudet.
 Ipse vir, accepto munere, mutus erit.

Sed

teria exerceri. MICYLLUS. *Quid agamus* scripti ple-
 rique cum prima editione. HEINSIUS.

644. *Quasque petes non des janua sola vias.*] Ni-
 hil iuvat nos Gruteri codex, qui *petes*, & *dat*,
 habet. Forte, *Quasque petis non des janua sola vias.*
 Vel; *Quaque patet.* DAN. HEINSIUS. *Petes*-editio-
 nes vetulae. cum Regio codice & multis aliis.
 alii nonnulli, *petas*. Lego, *quasque petas*, nempe
 amicam. vel etiam. *Quasque patens non des janua*
sola vias. quod verius est. Adultera clavis cum
 vias doceat, quas non sola patens janua det. hoc
 est, cum vias doceat, quibus occultum ostium adul-
 terinae clavis ope intres. Clavem *adulteram* pro
 adulterina ponit, argute ludens eo in nomine. Cla-
 vis adulterina, quae ad initiationem verae clavis
 erant facta. sic *signum adulterinum* dixit Cicero pro
 Cluentio: *Testamentum in alias tabulas transcriptum*
signi adulterinis obsignavit. HEINSIUS. Nihil hic
 mutandum, sanus enim, si quis ullus in Nasone,
 hic locus, nisi quod legendum *petas*: nam *petere viam*,
 ut *iter*; *cursum* & similia eleganter dici docuerunt
 Sigonius & Gronovius ad Livii lib. XLV. 2. vid.
 & ad Vellej. Pater. II. 81. intelligit igitur vel per
feminas ut iupr. vers. 635. vel per *seculum*, ut lib. I.
 vers. 245. vel per alias vias esse admittendos viros,
 si vir clausit & custodiri iusserit fores. BURM.

646. *Ille vel Hispano lecta sit uva jugo.*] Interpres
 Gallicus, qui in Delphini usum edidit, hic *His-
 panum* pro immitti & minus generoso vino poni,
 patere ex particula *vel* docet. sed meliora docet de
 hac particula Janus Broukh. ad Tibul. lib. I. Eleg.
 IX. 53. ubi neminem, qui quidem Latine sciat,
 id dicere posse ostendit, sed unus ejus particulae
 in re quadam praecipua esse demonstrat. & Cispini-
 um ex horreo Merulae faecem Laetetanum de-
 prompsisse ostendit, quod & Berimannus fecit. licet
 ergo sumptus in vinum Hispanum, quod genero-
 sum, valdum & carum est, & avidè appetitur a
 tali genere hominum, sit major, ne tamen cesses
 cum deponere vino, quod facilius efficiet Hispano,

quod vigiles illi & custodes amant. BURMANNUS.

650. *Longà jungitur illa morà.*] *Ipsa morà* scri-
 ptum cum primà editione. recte. Non male, inquit,
 ancilla ipsa cum custode coit, idque lente, quo in-
 diutius detineatur. sic *jungere Venorem*, *jungere corpus*,
 de quibus ad Rem. Amoris vs. 407. dicitur. HEINS.
Ille. Berimannus & Micyllus, quasi ad amatorem
 pertineret. *frangitur illa Regius*: quod tolerabile
 esset, si *ille* legretur. ut conicia illum blandis ver-
 bis & in longum productus mitigaret. sed prior le-
 ctio praestat. BURMANNUS.

651. *Praeceptaque parva movere.*] Malo, *moneri*.
 HEINSIUS. Et ego, *movere*, cum editione prima,
 & Aldina, & novem scriptis. non enim monemus
 praeccepta, sed per illa homines. & ita Stephanus
 in Thesuro suo jama citavit. eodem modo apud
 Horatium lib. III. Od. 7. *fallax Historias movet*.
 legitur, pro quo Torrentii codices, *movet* recte
 habent. frequens enim horum verborum confusio.
 vid. ad Epist. XX. 108. & supr. 353. & Broukh. ad
 Propert. lib. I. Eleg. XV. vs. 26. BURMANNUS.

653. *Attona crede mihi captiunt.*] *Captiunt* Far-
 nestianus. sic Amor. lib. I. X. 28.

Non ariis placitum munere captas ovum.
 Paremia Graeca apud Platonem lib. III. de Rep.
Δύμν θεός νεθύς, καί αιδούσης βασιλῆος.
 Euphides in Medea 664.

Νεθύς θεός καί θεός Αβύος.
 Argute Petronius cap. LXXXVIII. *Ipsè Senatus resti-
 bonique praecceptor mille pondo auri Capitolio promi-
 ttere solet, & ne qui auides pecuniam concupisceret.*
Jovem quoque pecunio exorat. HEINSIUS. Vide Bar-
 nestium ad Euripidis d. I. & Sudam in voce *ἄρπα*.
placant editiones priores & novem scripti & mox.
Jupiter ille unus Regius de quo Broukh. ad Ti-
 bul. I. IV. 19. vid. & ad Epist. XIV. 95. & II. Met.
 849. BURMANNUS.

654. *Quid sapiens faciat.*] Non recta nec sana
 argumentatio videtur, a stulto ad sapientem. An-
 enim, quia stultus gaudet munere, ideo etiam sa-
 piens.

Sed semel est custos longum redimendus in annum:

Saepe dabit, dederit quas semel, ille manus.

Questus eram (memini) metuendos esse sodales:

660 Non tangit solos ista querela viros.

Credula si fueris, aliae tua gaudia carpent;

Et lepus hic aliis exagitandus erit.

Haec quoque, quae praebet lectum studiosa locumque;

Crede mihi, mecum non semel illa fuit.

665 Nec nimium vobis formosa ancilla minifret:

Saepe vicem dominae praestitit illa mihi.

Quo feror insanus; quid aperto pectore in hostem

Nitor; & indicio prodor ab ipse meo?

Non

piens gaudere debet? immo contra, quia sapientes, & qui severe matrimonia sua coercenda esse jactare solent, muneribus corrumpi possunt, quid non faciet stultus & bonus maritus, qui sine munere inobservatam uxorem quolibet ire permittit. quanto magis connivebit; si accedant munera. legendum ergo cum Palatino primo:

Quid facias stultus, sapiens si munera gaudet.

Forma loquendi, et apud Virgil. Ecl. 111.

Quid domini facians, audens cum talia fures.

Vid. supra vers. 633. *Stultus* vero maritus passim Noster vocat, quorum uxores incustoditae facile corrumpuntur. Vide lib. xi. Amor. Eleg. xix. *Quid faciat melius* Berfmanni margo. BURMANNUS.

656. *Ipse vir accepto munere mutus eris.*] Prima editio cum Regio, Sarraviano, & aliis nonnullis, *Ipse quoque*, sed vulgatum praestat. HEINSIUS. *mutus eris* multi editi & sex scripti. qua lectione evitatur idem sonus, in *munere* & *mutus*. videtur Palatin.

657. *Longum redimendus in annum.*] *Longum in annum* Jureti excerpta. Venuste, Fasl. iv. 23. *Hoc pater Iliadis cum longum scriberet annum, Vidit.*

Met. i. 275.

Longique peris labor irritus anni.

Amor. i. Eleg. 111.

Accipe per longes tibi qui deserviat annos.

HEINSIUS.

658. *Saepe dabit.*] *Usque dabit* Neapolitan. ut fup. lib. i. 454.

Quae dederit gratis, quod dedit usque dabis.

662. *Exagitatus eris.*] *Exagitandus* rectius quidam scripti cum Jureti excerptis, nisi malis:

Et lepus ipsa aliis exagitandus eris.

Nam Sarravianus, *eris*. HEINSIUS. Proverbia speciem habet. ita Petronius cap. cxxx. *Vides inquit, Chrysis mea, videt, quod alii leporem excitavi, ubi vide quae viri docti adnotarunt. exagitare vero*

proprium in hac re verbum. Jul. Obsequ. de prodigiis cap. lxxii. *Lupi Exquilii et in colle Quirinali meridie apparuerunt, exagitatisque fuerunt.* sic & *agitare*, de quo ad lib. v. Metam. 606. BURM.

663. *Quae praebet lectum studiosa locumque.*] Quicquid pro vulgata sunt libri veteres, scribe:

Cui praebet lectum studiosa locumque.

Vel *secumque*. Tangit violati hospitii sacrilegium, HEINS. Vulgata non est sollicitanda: illa amica, ad quam ut aegram invisere solebat mea, ut virum falleret, & quae lectum & locum ad nostros amores praebet & commodat, ut supra 641. dixit, saepe mecum fuit, & non officio tantum, sed & corpore placuit. male Dominicus Marius ad lib. 11. Amor. Eleg. vii. vs. 17. Cypasium intelligi hic censet. illa enim ancilla Corinnae, non amica fuit; & de ancillis corrupendis in sequeat demum disticho agitur. *Lectum locumque* etiam non mutarem. saepe enim haec duo jungit. & quid hic hospitium faciat, cum de officio, quo aegram invisit in eadem urbe amicum, agat. lib. xi. Met. 472.

Renovos lectusque locusque

Halcyones lacrimas. BURMANNUS.

666. *illa mihi.*] *illa* suae Bernensis & tres alii. praebuit etiam multi. sed praecelsiter modo praebet.

667. *Quid aperto pectora in hostem Nitor.*] Nitor Cavalcantianus cum duobus Vaticanis; quod arridet. Met. 11. 72.

Nitor in adversum, nec me, qui cetera, vincit impetus.

In Amor. III. xi. 17.

Nititur in vitium.

Epist. iv. 37.

Ignotas nitor in artes:

Sic ex optimo codice scribendum; ut suo loco dista. Pont. 11. Eleg. vii.

Et quot aves motis nitantur in aera pennis.

HEINSIUS.

- Non avis aucupibus monstrat, quâ parte petatur:
 670 Non docet infestas currere cerva canes.
 Viderit utilitas; praecepta fideliter edam.
 Lemniâs gladios in mea fata dabo.
 Efficite (& facile est) ut nos credamus amari:
 Prona venit cupidus in sua vota fides.
 675 Spectet amabilius juvenem; suspiret ab imo
 Femina; tam sero cur veniatque roget.
 Accedant lacrimae, dolor & de pellice fictus:
 Et laniet digitis illius ora suis.
 Jamdudum persuasus erit, miserebitur ultro:
 680 Et dicet, Curâ carpitur ista mei.

Prae-

670. *Infestas.*] Francofurtensis, *infestas*. recte. II. Pont. Eleg. 2.

Quae fugis infestas territa cerva canes.

Vide ad III. Metam. 140. BURMANNUS.

671. *Ego coepit fideliter edam.*] *Praecepta* duo codices. sic Remed. 489.

Quid si quid praecepta valent mea.

Et supra 257.

Formosae minus artis opem praeceptaque curant.

Et 651.

Quid juvat ambages praeceptaque parva monent.

Et sic saepe his libris. HEINSIUS.

672. *Lemniadum gladios in mea fata dabo.*] Regius, *Lemniâs*. Parmelianus, *Lemniâs*. Quinque *Lemniades*, tres, *Lemniadis*, duo, *Lemniadi*, unus, *Lemniados*. Scribe, *Lemniâs*, una addita litera scripturae omnium optimi codicis Regii. & vide quae noto ad Epistolam XIII. vers. 137. atque iis adde locum Propertii, egregie, nisi fallor, à me restitutum, qui exstat lib. IV. Elegia prima:

Quae ruis imprudens vaga dicere facta, Propertii

Non sunt ab dextra candida fila colo!

Aversis Charifin cantas, aversus Apollo

Pescitur invita verba pigenda lyra.

Ita quippe ista censo constitutenda, quae videamus nunc singula. Primo versu *vaga facta* non *vaga*, lego; quia *imprudens* praecesserat. secundo legebatur, à *dextra candida fila colo*. a pro ab. quomodo saepe apud Propertium peccatur. ut alibi pluribus dicemus, posset & tam *dextra* legi. *candida* etiam *fila* malui quam *condita*. quod Naso pari modo in Tristibus:

Non ita sunt facti candida fila mei.

Pro *Aversis Charifin cantas*, in scriptis editisque legebatur, *Aversis lacrymis cantas* nullo sensu. nisi quod in codice magni Scaligeri, *Aversis lacrymis Charifin*, quod illi amisit, non mihi. T3 *Charifin* nempe diversam lectionem v3 *lacrymis* designat. pro quo *charifin* antiquius sit lectum. versu post-

remo *poscitur* reposui. Nam in uno, Vossiano *Poscitur*. Vulgati, *poscitur ab*. pro *fata* apud Nasonem scripti plerique *damna*. Regius, *fama*. Nil mutò. HEINZ. Probat Broukhufius hanc Heinzi emendationem. sed versus de *candidis filiis* non reperi in Tristium libris. sed puto, ut saepe, memoria lapsum virum egregium, & obversatum animo ejus alium ex II. Pont. IV.

Non ita pari facti candida nulla mei.

Et licet *candida fila* recte & eleganter dici posse non negem, *condita* tamen *fila* apud Propertium non mutarem. sedde his latius ad Valer. Flacc. lib. I. 531. agemus. BURMANNUS.

673. *Efficit.*] Alter Mentelianus, *efficitur* & *facile est*. forte, *efficitur in facili est*. ut supr. lib. I. 562. *In facili est omnia posse Deo*. HEINSIUS. Et commodius in *ex* transeat, ut legatur *ex facili* de quo vid. ad y3. 476. & 579.

673. *Credamus amari.*] *Credamur* prima editio & unus Vaticanus. HEINSIUS. Et ita unus Bernensis.

675. *Et suspiret ab imo.*] T3 & non agnoscent libri meliores, nec prima editio. HEINZ. *Species amabiliter* Bernensis unus. *amabilius* Barthol. quod non displicebat Heinso nec mihi: ut *oculis* subintelligatur, quemadmodum dicimus *limis spotzara*. vid. ad III. Met. 642. BURMANNUS.

677. *Dolor, & de pellice fictus.*] De Pellice intellige non mariti, ut Merula exponere videtur, sed amatoris, eoque additur & *fictus*, & mox, *laniet digitis illius ora suis*, quasi quae illum suspectum habeat. MICHELUS. Sed si fictus ille dolor sit, apte legendus, ne appareat simulatio. & cur non verum de pellice amatoris sui dolorem praefereat, cum revera non ament puellae ab alia teneri suum amatorem? egregie ergo Palatinus & quatuor alii: *Accedant lacrimae, dolor, & de pellice questus*.

BURMANNUS.

680. *Curâ carpitur ipsa mei.*] *Ipsa* ex scriptis & prima editione. HEINSIUS.

683. Sed

Præcipue, si cultus erit, speculoque placebit,
Possè suo tangi credit amore Deas.

Sed te, quaecumque es, moderatè injuria turbet ;
Neu sis audità pellice mentis inops.

685 Nec cito credideris. quantum cito credere laedat,
Exemplum vobis non leve Procris erit.

Est prope purpureos colles florentis Hymetti
Fons facer, & viridi cespite mollis humus.

Silva nemus non alta facit : tegit arbutus herbam :

690 Ros maris, & lauri, nigraque myrtus olent.
Nec densae foliis buxi, fragilesque myricae,
Nec tenues cytisi, cultaque pinus abest.

Le-

683. *Sed te quaecumque est.*] Et ex iisdem. Remed. 371.

At tu, quicumque es, quem nostra licentia laedit.

IDEM.

684. *Nec sis.*] Ne multi scripti. Lege, *Non sis* cum uno Palatino. IDEM.

689. *Silva nemus non alta.*] Id est licet sint arbores non altae, tamen apta ambulationi & quieti est umbra. ita & de herbis *silvam* dixisse Virgilium lib. 1. Georg. 153. *subis aspera silva Lappaque tribulique*, notat Servius. & contra de quercu lib. III. Aeneid. 680. *silva alta Jovis. silvam* autem & *nemus* diversa esse videmus II. Met. 438. BURM.

690. *Ros maris & laurus.*] *Ros maris & lauri* ex scriptis. HEINSIUS. *Flos maris* Palatin. sed *Ros maris* rectè, aliter *Rosmarinus*, Graecis *ῥοσμάρινον*. vid. Salmas. de Homon. Hyl. Jatr. cap. XIV. deinde Francos *magnoque*, & Aprosii codex pro diversa lectione habebat, *moraque myrtus*, quod a Monacho profectum, qui *Maurus* & *Nigris* hodie *Mores* vocari audiverat. *pullam Myrtum* dixit Horatius lib. 1. Od. x. 25. quam nos *nigram* explicamus cum Salmasio, qui contra Heinlium egregie disputat Exercit. Plin. pag. 674. *myrtus olea* Moreti. vid. ad lib. 1. Art. 81. BURM.

691. *Nec densum foliis buxi.*] *Densae foliis buxi* quatuor codices, totidem, *densus foliis buxi*. Puto, *densaque nec foliis buxi* cum uno Patavino. *Fic multiforme buxi* Metam. XII. 158. & apud Martialis. XIV. 25.

Multifido buxi quas tibi dente datur. HEINS.

691. *Fragilesque Myricae.*] *Viridisque Vatican.* *humilisque Neapol.* & Patavini. quod ex Virgilio Ecl. IV. repetitum. *fragiliter* Bernens. quod probò & seq. veris etiam mallet, *culave*. BURM.

692. *Nec tenues cytisi cultaque pinus abest.*] *For-te, multaue pinus abest.* Scaliger ad illa verba, *cultaue pinus*, vò *χαμαιόντιν*, annotaverat. DAN. HEINSIUS. *Tinus* legendum censet Salmasius ad Solinum pag. 198. Ego quemadmodum facile con-

cesserim in Columella & Virgiliano Calice *tinum* reponi debere, ita hoc loco scripturam receptam haud mutem. Intelligit autem, *pinum densissimam*, seu *hortensem*, ac proinde *cultam* dixit, ut à *sylvestri* pinu distinguat. Virgil. Ecl. VII. 65.

Fraxinus in silvis pulcherrima, pinus in hortis.

Ubi Pelefferius Episcopus Monpessulanus volebat reponi, *pinus in eris*; quod illa oris maritimis gaudeat. sed erravit. Vegetius lib. IV. cap. XXXIV. *Ex cupressu ergo & pinu densissima sive sylvestri larice & abiete praecipua liburna censentur.* per *cultam tinum* quid possit intelligi, praeter laurum, non video; cum lauri jam meminerit Ovidius. Atque ita bis idem dixerit. Nam quod *χαμαιόντιν* intelligebatur à Scaligero, ne illud quidem admiserim, cum *χαμαιόντιν* inter herbas à Plinio recensetur, & vocetur ab eo *abiga*: Pinus nusquam appelletur. Describere autem Ovidium non fructes solummodo, sed arbores quoque, ex buxo liquet, de qua paulo ante egerat. At libro Metam. x. 98. ubi arbores varias recenset:

Es bicolor myrtus, & baccis caerulea ficus.

cum libri vetustiores *pinus* agnoscant, *tinum* reponi debere non est dubium. quod Salmasium non vidisse miror. Ita enim Plinius lib. XV. cap. ult. de tino: *Hanc sylvestrem laurum aliqui intelligunt, nonnulli sui generis arborem. differt color. est enim caerulea bacca.* Junius Philargyrus ad illum verbum quarto Georg. *Ipse thymum pinusque ferens.* *Legitur & tinos.* Est autem *laurus sylvestris caerulea bacca*. Rectè ergo Ovidius *baccis caeruleam tinum* dixit. & Virgil. II. Georg. 431. conjungit cytisum & pinum:

Tendantur cytis, tadas pinus alea ministras.

HEINSIUS. & Columella lib. IX. 4. *Cytisum & pinum* quoque conjungit. quamquam P. Victorius libro XXV. Var. Lect. cap. 5. qui accurate de his omnibus, ut & de versu 406. in Calice a Bembo male mutato agit, per *pinum* non arborem vastam, sed virgulum intelligit. BURMANNUS.

694. Hor.

- Lenibus impulsæ Zephyris, aurâque salubri,
 Tot generum frondes, herbaque summa tremunt.
 695 Grata quies Cephalo. famulis canibusque relictis
 Lassus in hac juvenis sæpe refedit humo.
 Quoque meos releves æstus, cantare solebat,
 Accipienda sinu, mobilis Aura, veni.
 Conjugis ad timidas aliquis male sedulus aures
 700 Auditos memori detulit ore fonos.
 Procris ut accepit nomen, quasi pellicis, Aurac,
 Excidit: & subito muta dolore fuit.
 Palluit, ut ferae, lectis de vite racemis,
 Pallefcunt frondes, quas nova læsit hiems.
 705 Quæque suos curvant matura cydonia ramos;
 Cornaque adhuc nostris non fatis apta cibus.

Ur

694. *Herbaque summa tremunt.*] Tremunt bene alter Regius & Lincolnienfis. HEINSIUS.

696. *Refedit.*] *Refedit* unus Heinſ. *recumbit* alius. *præterea*, *labilis* hac juvenis. Neapol.

697. *Quæque meos releves æstus.*] *Quæque* reponendum cum duobus Vaticanis. HEINSIUS.

698. *Mobilis aura.*] *Nobilis* Micylli & Berſm. Edit. & unus codex Heinſii. *molliſ amica* Approſii pro diverſa lectione.

700. *Auditos memori.*] *Nemori* quatuor ſcripti. *reſcribit* etiam multi codices & editio prima, & *perſulit* quidam. ſed *deſulit* rectum, inde & dicti ſunt *delateroſi*. Gell. l. 24. *Domo trepidantis egreditur, ad ceteras matronas deſeri quod audiverat.* Virg. 1v. *Aeneid.* 298. *Fama ſurensi Detulit armari claſſem.* & ita paſſim. *Aure* etiam editiones quædam & duo ſcripti, ſed inepte; *et memor* dictum, ut *oratio memor*, & ſimilia, de quibus vid. Gronov. ad. Liv. xxxiii. 12. BURMANNUS.

702. *Muta dolere fuit.*] *Muta* ſcripti potiores cum prima editione. recte. ſic *muta metu ſphianſa* apud Lucretium. l. 93. Virgil. xii. 718.

Sicut pecus omne metu mutum.

Ita quoque apud Senecam *Medea* v. 150. ex optimo Medico reponendum:

*Sile, obſecro, quaſiſque ſecreto abſiſſes
 Manſa doleri. gravia quiſque vulnera
 Patienti & æque mutui animo pertulit,
 Reſerte petuit.*

Vulgo, *immutus*. Rem. Amor.

Letlica prodax, inquit.

Prodierat. viſa conjuge mutus erat.

Supra 656.

Iſta vir accepto munere mutus eris.

Prudentius lib. 11. contra Symmachum:

*Quæ regio gradibus vacans jejunia dora
 ſuſtinet aut quæ Janniculi mola muta quiſcui?*

Sic ſcribo. vulgati & ſcripti male, *mota*, vel *nota*. ſtreptum enim inter verſandum molæ edebant, unde *crepæce* dixit Maecenas apud Senecam. ſic idem Prudentius Paſſione Hippolyti, *mota marmora* vocat ſepulcra, quæ inſcriptionem non habent:

*Sunt & muta tamen tacitaſ claudencia rumbas
 Marmora.*

Sic contra, *muta* pro *mota* apud Silium x. 639.

Sicigitur muta liſtere inuolctus in urbem. HEINSIUS.
Muta jam emendavit G. Fabr. ad Virg. xii. 718. apud eundem Virgil. ix. 341.

Melle pecus mutumque mota.

Ubi alii codices *perperam*, *mutum*, BURM.

703. *Palluit, ut fera lectis de vite racemis.*] Ita quidem legit Merula, & de uviv maturioribus ſeriusque collectis exponit: ut ea quæ ſequenti verſu de frondibus ſequuntur, per ellipſin, hoc eſt, intellecta conjunctione, cum ſuperioribus jungantur. Sed mihi verior lectio Aldina videtur: quæ ita habet: *Palluit ut ferae, lectis de vite racemis, Pallefcunt frondes, &c.* ut ſit ſenſus: Palluit, velut frondes ac folia pallefcunt ſub autumnum, quando jam vindemia facta eſt. Et magis propriè de foliis pallor intelligitur, quam de racemis, præſertim quando non omnes ejuſdem coloris ſunt. MICYLLI.
Sera lectis de vite racemis, aut, *lectis racemis* ſcripti plerique. alii, *ſectis racemis. ſera lectis de vite racemis* prima editio & ſæpè ſcripti. Vulgata lectio non eſt ſollicitanda, quam & Regius codex tuetur. Remedio Amoris 189.

Maturam ruſſicus uvam

Deligit.

Faſt. 411. 413.

Dum legit in ramo piclas ſemeracius uvæ,

Decidit.

Pri-

- Ut rediit animus, tenues à pectore vestes
 Rumpit, & indignas fauciat ungue genas.
 Nec mora; per medias sparsis furibunda capillis
 710 Evolat, ut thyrso concita Baccha, vias.
 Ut prope perventum; comites in valle relinquit.
 Ipsa nemus tacito clam pede fortis inquit.
 Quid tibi mentis erat, cum sic male sana lateres,
 Procri? quis attoniti pectoris ardor erat?
 715 Jam jam venturam, quaecumque erat Aura, putabas
 Scilicet, atque oculis probra videnda tuis.
 Nunc venisse piget; (neque enim deprendere velles)
 Nunc juvat. incertus pectora versat amor.
 Credere quae jubeant, locus est, & nomen, & index;
 720 Et quia amans semper, quod timet, esse putat.

Vidit

Priapiorum auctor Epigr. II.

Uvaeque quales flava legit Arca.

*Vinum legere dixit Varro lib. v. l. l. Nam Flamen
 Dialat auspicator vindemiam, & ut jussit vinum
 legere, agna Jovi facit, incer cuius exsa causa & por-
 recta Flamen profusus vinum legit.* Martialis lib. vi.
 Epigr. 49.

*Nam si vel minimos manu rapaci**Hoc de palmite legerit racemos.*

Sic omnino scribendum; non *laefris*. quod tamen
 editos ac manu exaratos, quos vidi, codices omnes
 occupavit. sic & *pema legere* passim apud auctores,
 & *lecta apyrina* apud Martialem Xenii Epigr. XLIII.
 de sicu Faust. II. 253.

*Stabat adhuc ficus, duris densissima pomis,**Tentat eam vestro; non eras apta legi.*

Seras frondes ut Virgil. II. Georg. 403. *Seras posuit
 eam vinea frondes.* Faust. VI. 151.

*Quid faceret, color eric erat, qui frondibus olim**Esse solet seric, quas nova laefic hyme.*

HEINSIUS. Adde locum ex III. Trist. VIII. 30. In
 Argentin. & duobus aliis erat, *satra laefice* de
vite racemos, quod non inelegans, si *laefis race-*
mos legatur. ita *sacram vitem* dixit Horat. I. Od.
 18. ubi miror interpretes non adnotasse, Acronem
 legisse:

Nullam vete novo vite prius severic arborem.

BURMANNUS.

707. *Utque animus rediit.*] Epistola VI. vs. 31.
 monui ex melioribus libris legendum esse, *Ut re-*
diit animus. ita certe prima editio, Regius, Sar-
 ravianus, excerpta Jureti, atque alii complures.
 vide quae illic notamus. HEINSIUS.

708. *Sanciat.*] *Appetit* Junianus. ut lib. II. 451.

709. *Passit.*] *Sparsit* editiones antiquissimae, Mi-
 cylli, Berfmanni & aliae, & quadraginta fere scri-
 pti. & puto rectius furentibus *sparsos* dari crines,

quam *passit*, qui & quietis conveniunt. vid. VIII.
 Met. 107. ubique fere hac in re duo haec verba con-
 funduntur in scriptis. BURMANNUS.

711. *Ut prope perventum est, comites in valle re-*
linquit.] Regius, *relinquit*, nec rō est agnoscit. atque
 ita quinque aut sex. HEINSIUS.

712. *luit.*] *Adit* Thuanus & quatuor alii. vid.
 III. Amor. IV. 47. & Ep. IV. 67.

713. *Quid tibi mentis erat.*] *Erit* unus. alius, *erat*,
 certe erat sequitur. Scribe, *Quid tibi mentis, iō r*,
 sic paulo post vs. 721. ex antiquis libris:

Laber iō, charā lumina conde manu.

Met. III. 713.

Io geminas, clamavit, adesse foreas.

Sic & ibi veteres libri. Epistola XIV. 103. *Quid iō*
fresa longa pererrat? HEINSIUS.

713. *Stale sana.*] *Mala sola.* Polit. vid. lib. IV. Met.
 520. *jaeterre* Neap. *timeres* tres alii.

714. *Pectoris ardor erat.*] *Lege, error erat.* vide
 ad lib. I. Amor. X. 9. HEINSIUS.

716. *Vilenda.*] Codex unus Heinssii, *nitenda*,
 forte pro *notanda*. ut lib. I. Art. 109.

Oculisque notant sibi quisque puellam.
 Vide ad V. Faust. 418. & ita Petronius passim uti-
 tur hac voce. *ante oculos pr. v. suo.* Palatin. *ocu-*
lic pr. videre tuis Bernen. & Lincoln. BURM.

720. *Et quia mense semper, quod times esse putat.*
 Putat scripti plerique cum prima editione. *Et quae*
mense tres scripti cum Arondeliano. *Et quod amans*
 Regius cum quatuor aliis. *Lege, Et quia amanti*,
 sic Epist. I. 12.

Rec est solliciti plena timoris amor.

In Tristibus. IV. III. 28.

Datque tuis casti signa timoris amor. HEINSIUS.

In loco Tristium *doloris* legitur. Mollius mihi vi-
 detur, *Et quod amans*,

Vidit ut oppressam, vestigia corporis, herbam;
Pulsantur trepidi corde micante sinus.

Jamque dies medius tenues contraxerat umbras;
Inque pari spatio vesper & ortus erant.

725 Ecce redit Cephalus silvis, Cyllenia proles,
Oraque fontanâ fervida spargit aquâ.

Anxia, Procri, lates. solitas jacet ille per herbas;
Et, Zephyri molles, Auraque, dixit, ades.

Ut patuit miseræ jucundus nominis error;

730 Et mens & rediit verus in ora color.
Surgit; & adpositas agitato corpore frondes
Movit, in amplexus uxor itura viri.

Ille

721. *Vidit ut oppressam vestigia corporis herbam.*] Optime Gruteri codex, *vidit ut in pressa vestigia corporis herba*. DAN. HEINSIUS. *Vidit & oppressa herba* scripti cum prima editione plerique. frustra. est enim elegans appositio. si quid mutem, legerem cum Gruteri codice:

Vidit ut in pressa vestigia corporis herba.
Nam in sex est, *vidit & in pressa*. Ita Epist. xv. 147.

Agnovi pressas nosi mihi cassis herbas.
Met. x. 557.

Pressique & gramen & ipsam.
Epist. x. 56.

Pressimas, exclame, te due, reddo duos. HEINS.
Et hoc placet præ reliquis lectionibus. nam quidam, *ut oppressa; & in pressa tres. & impressa tres alii; pressa vero herba*, in qua credebatur virum cum marito concubuisse. ita passim *premere torum*. ut i. Am. iv. 15. & alibi. vid. ad Petron. cap. xviii. & *vestigia* etiam frequentissime, ubi quis jacuit, indicia dicuntur. Epist. x. 53. apposite Propert. ii. xxii. 35.

Apparent non ulla toro vestigia pressa,
Signa voluptatis, nec iactasse duos.

Quem & Berfmannus laudat, & *vestigia*, licet proprie de pedum signis dicantur, de omnibus notis & indicis sumi docent infinita loca. vid. Serv. ad Virg. ii. Georg. 258. Tenuul. ad Frontin. iii. xv. 5. BURMANUS.

722. *Trepidî.*] Et hic tres, *trepidî*. vid. supr. 622. *veste micante Moreti, corde tremens* multi. nihil mutandum. vid. ad Epist. i. 45.

723. *Jamque dies medius tenues contraxerat umbras, Inque pari spatio vesper & ortus erant.*] Vide quæ notavi in lib. Amorum & lib. iii. Metam. Atque hoc loco notanda est, quam Quintilianus in Ovidio esse ait, lascivia: qua de re alibi. CIOFANUS. Francos. Moreti & sex alii, *jamque pari spatio*; forte recte. sic apud Lucanum lib. vii. 61. ex MSS. lege:

Jam Pempæanis votum est Phœnalis castris.
Languide & inepte vulgo legitur, *in Pempæanis.*

nihil tamen hic mutò. vid. i. Met. 411. *erat* etiam Apollin, ut fere semper variant in similibus codicibus. BURM.

725. *Ecce redit Cephalus, proles Cyllenia, sylvis.*] Locus obscurus, atque hæcenus inexplicatus, hic est. nam quod Merula ab Oto Cyllenio duce Epeorum sive Eleensium, qui (ut Strabo autor est lib. 10.) Dulichium sive Cephaleniam aliquando tenuit, Cephalum quoque *Cyllenium* dici putat, eo quod eandem insulam & ipse postea habitavit, suoque de nomine appellavit, nimis longe petitum est, certoque autore caret. Quare ut nodum hunc tandem solvamus, sciendum, prolem Cylleniam à Poëta dici Cephalum, eo quod à quibusdam Mercurii, quem vulgo Cyllenium vocant poëtae, filius habitus fuerit. Cujus rei testem Hyginium habebimus, qui cap. 241. de iis qui conjuges suas occiderunt, inter ceteros & Cephalum hunc recenset: *Cephalus*, inquit, *Deionis*. (ita enim lego, pro *Deionis*) *sive Mercurii filius, Procidem Pandionis filiam imprudens, &c.* MICYLLUS. Vir doctissimus, ita dictum, ex Hygino docet, quod Mercurii filius vulgo crederetur. Scaliger, *proles Hellenia* emendabat. DAN. HEINSIUS. *Sylvus Cyllenia proles*. Scaliger & Leopardus Miscell. lib. vii. cap. xxxiii. *Hellenia*, ab Hellenæ Aeoli patre, qui Cephalo proavus fuerit. Sed vulgatum lætionem non esse sollicitandam pluribus ad lib. vii. vs. 673. Met. monui. Mercurii enim filius Cephalus à nonnullis est creditus. HEINSIUS.

726. *Oraque fontanâ fervida spargit aquâ.*] Sic legendum è veteribus libris, & ratione. CIOFAN. Scripti plerique cum prima editione, *palas*. quod & Zinzerlingius in Promolide Critica est amplexus. Nec ignoro sic alibi Ovidium locutum. Sed præcessit paulo ante:

Pulsantur trepidi corde micante sinus.
Noster lib. xv. Fast. 655.

Hic caput intensum fontana spargitur unda.
Et lib. vi. 157.

Spargit aquis aditus.
Et lib. iv. 726.

Fin-

Ille feram sonuisse ratus, juveniliter arcum

Corripit: in dextrâ tela fuere manu.

735 Quid facis, infelix? non est fera: supprime tela.

Me miserum! jaculo fixa puella tuo est.

Hei mihi! conclamat, fixisti pectus amicum.

Hic locus à Cephalo vulnera semper habet,

Ante diem morior, sed nullâ pellice laesa:

740 Hoc faciet positae te mihi, terra, levem.

Nomine suspectas jam spiritus exit in auras:

Labor iò! carâ lumina conde manu.

Ille sinu dominae morientia corpora mœsto

Susinet; & lacrimis vulnera saeva lavat.

Exit,

Virgaque rotantes laurea spargis aquas.

Virgil. libro vi.

Occupat Aeneas aditum, corpusque recenti

Spargis aqua.

Duo codices, *lavat aqua.* ut Remed. Amoris 130.

Arida nec scitens cra lavabis aqua. HEINS.

Fortè, *purgat*, à pulvere sollicit. sic *pulsare* & *purgare* consula lib. iiii. Amor. Eleg. x. 31. BURM.

727. *Solitas.*] *Teneras* Vossii codex; ut saepe alibi.

729. *Jucundus nominis error.*] Octo scripti, *jucundi*, sed male. ita, licet in aliare, Virgil. x. 392.

Gratuque parentibus error.

Quintil. Declam. viii. 3. *Ille gaudentium dulcis error oclerum.* ubi vide. BURMANNUS.

730. *Et mens & rediit.*] *Ut mens & rediit* duo libri. duo alii, *Ut mens, ut rediit*, dixi ad Epist. xii. 58. 33. HEINSIUS. In ore sexdecim scripti. *verfus* duo. conjecerat olim *vivus* Heinſius. sed male.

vide supr. ad lib. i. 62.

737. *Et oppositas.*] *Vetuslectio, appositas.* NAUGERIUS. *Appositas* Sarravianus. bene. quod & in suis Naugerius invenerat. vide notas Epist. vii. 58. 100. HEINSIUS.

733. *Ille feram sonuisse ratus.*] *Vidisse* Regius & sex alii. *Scribo, movisse.* scriptum fuit, *Ille feram ovisse.* omisso altero *m*, qui frequens error in libris antiquis. Ibidem:

Juveniliter arcum

Corripit.

Arcus scripti plerique cum primâ editione. deinde *Arripit* tres scripti. ut libro Met. v. 63.

— *Arcus*

Arripit, & Mecum sibi sine certamina, dixit.

Met. xiii. 386.

— *Arripit enses;*

Et meus hic certe est. IDEM.

Ille feram sensitse Bernens. *Corripit* vero etiam rectum est. Petron. cap. cxxxiii.

Ter corripit terribilem manu bipennem.

II. Met. 145. *corripit lera manus.* & alibi.

736. *Me miserum.*] *Te miserum* Farnesianus. non

male. *Me miseram* nonnulli. *tua est* etiam unus Heinſius.

738. *A Cephalo.*] *Ex Cephalo* Moreti. ita Epist. xiv. 79. *ex caede jacentes.*

739. *Ante diem morior.*] *Moriar* Lincolnienſis; Vossii & quatuor alii. *sed non a pellice* Aprosianus.

sed non jam pellice Francos. etiam eleganter.

740. *Hoc facies positae te mihi terra levem.*] *Reſtius* fortasse in nonnullis, *positae*. NAUGERIUS.

Codex Regius mendose, *Hoc face & posita est te mihi terra lèves.* Sed scribendum est, *positae te mihi.* & sic Aprosianus. quod & à suis annotavit Naugerius. *Positae* vel *compositae* mortui. Ovid. Fast.

iii. 547. ut bene veteres libri:

Compositaque cinis, tumulique in marmore carmen

Hoc brevis, quod moriens ipsa reliquit, erat.

Horat. Sermon. i. 9, 28. *omnes composui. felices!* lib. v. Fast. 416.

Compositique nepos busta piabat avis.

Et mox 480.

Illâ, quâ positae iusta feruntur avis.

Statius Theb. viii. 652.

— *Positaeque beata*

Merte pater.

Libro xii. 99.

Hei mihi, quod positae humus alma diesque resolvit;

Et mox 288.

Dum funus putas omne suum, visusque sagaci

Rimatur pestes.

In veteri Epicedio Inscript. apud Gruterum:

Hec positae natae miseri posuere parentes.

Noſter Epist. x. 122.

Nec positae artus uoxes amica manus.

Sic intelligendum & supra 409. quod dicit:

Ennius emeruit Calabris in montibus ortus

Centiquis peni, Scipio magne, tibi.

Trist. iiii. El. iiii. de ostibus suis:

Inque suburbanò mortua pone sole.

Sic & saepe Epicedio Druii. HEINS.

741. *Suspectam auram.*] *Suspectas auram* scripti & prima editio. HEINSIUS. *Suspectam mihi spiritus* editiones praefatae, & Micilly & Bersmanni. non male.

V V V V 2 741. Jam

- 745 Exit, &, incauto paullatim pectore lapsus,
Excipitur miseri spiritus ore viri.
Sed repetamus iter. nudis mihi rebus agendum est,
Ut tangat portus fessa carina fuos.
Scilicet exspectes, dum te in convivia ducam,
750 Et quaeras monitus hac quoque parte meos?
Sera veni; positâque decens incede lucernâ.
Grata mora est Veneri: maxima lena mora est.
Etsi turpis eris, formosa videbere potis:
Et latebras vitii nox dabat ipsa tuis.

Car-

742. Jam morier. cara lumina conde manu.] *Laber jam* quatuor libri. duo *Labor & e.* Recte autem prima editio, Regius, & duo Vaticani, *Labor is*, diximus paulo ante. *Labi* pro *Adri*. sic Met. x. 196.

Laberis Orthalide, primâ fraudate juvenita. Parthenopæus moriens apud Statium Theb. ix. 885.

Labimur, i miseram, Dorcen, solare parentem.

Et de Creonte moribundo Theb. xii. 777.

— Ille oculis extreme errore solutis

Labitur.

Apud eundem in *Silvis* lib. v. i. 194. Priscilla moriens:

Hæc dicit labens, facisque amplectitur artus.

Idem lib. i. 632.

Labuntur dulces animas.

Et lib. viii. 733.

Sed & ipse recedens caelum;

Ingentisque animos extremo frigere labi

Sensit.

Camilla apud Virgilium xi. 818.

Labitur exsanguis, labuntur frigida letho lumina.

Val. Flaccus v. 3.

Argelicis morbis satisque rapacibus Idæm

Labitur. HEINSIUS.

742. Conde.] Claude Sarravii & octo alii. vide Epist. i. 213.

743. *Morivntia corpora.*] *Pectora* editi & scripti plurimi.

745. *Dixit, & incanto.*] Scripti cum primis editionibus huic disticho sequens præponunt, *illo senn dominæ.* & recte. modo pro *Dixit*, rescribas *Exit*. ut sit repetitio verborum Procridis. Nam *et dixit* hic locum non habet, etsi in omnibus antiquis libris legitur. quod cum viderent correctores, ordinem verium inverterunt. Hæina. forte legendum, *vixit*, ut sæpe loquuntur veteres.

747. *Sed repetamus iter. nudis mihi rebus agendum est.*] Scripti plerique cum primâ editione:

Sed repetamus opus. mihi nudis rebus enudum est.

Frustra. Rutillus Itinerario:

Carmina præposse jam repetamus iter. HEINS.

749. *Scilicet expellâs us te in convivia ducam.*]

Sollicito exspectes, dum te scripti plerique cum primâ editione. ita Cicero ad Brutum, legi orationes duas tuas, nunc sollicito hoc exspecto. sed nihil muta. Trist. iii. xii. 13.

Scilicet expellâs soliti tibi moris honorem.

Juvenalis Satyr. vi.

Scilicet expellâs, us tradat mater honestas,

Atque alios mores, quam quos habet.

Nûi forte melius, *forstjan exspectes.* ut Trist. i. i. 69;

Forstjan exspectes, an in alta palatia missum

Scandere te jubeam.

& quaeras nonnulli libri sequenti versu. HEINSIUS.

Vid. ad Petron. cap. i. & cxxx.

752. *Grata mora venies.*] *Veniens* Regius & quatuor alii. unus, *Grata mora est Veneris.* unus Vaticanus cum primâ editione, *Grata morâ Veneri est;* non male. Sed rectius Neapolitanus cum Cavalcantiano, *Grata mora est Veneri.* HEINSIUS. Ego malle distingueret:

Grata mora est. Veneri maxima lena mora est.

Ad conciliandam Venerem mora aptissima lena. lib. iii. Amor. i.

Huic ego proveni lena comenque Deae.

Et supra 326.

Pro facie multis vox sua lena fuit. BURM.

753. *Et si inerpis oris.*] *Legge, Est.* HEINSIUS.

753. *Videbere potis.*] *Videbere* cunctis editiones plurimæ & etiam scripti viginti duo.

755. *Est quiddam pessus edendi.*] *Diu est* quod vidi quiddam reponi debere. quod prima editio confirmat, & unus Vatic. lib. ii. Pont. El. i. 55.

Quod precor eveniet. sunt quaedam oraculavatum.

Scribe, sunt quiddam. Propert. lib. iv. 7. *Sunt ali-*

quid manes. sic *Est aliquid,* & *sunt aliquid.* in Amoribus lib. i. xii. 3. *Omina sunt aliquid.* Remed.

Amor. 480.

Est aliquid valida scepra tenere manu,

Met. xii. 93.

Est aliquid non esse satum Norveide; sed qui

Nereæque & natas & tetum temperas æquer.

HEINSIUS. Recte Hennius. iv. Trist. i. 28.

Et quiddam furor hic utilitatis habet.

Petronius cap. cxxv. *mirabilo quiddam paupertatis ingenium.* vid. ad Quinctil. præfat. Instit. & Decl. cccxxvi.

755 Carpe cibos digitis; est quiddam gestus edendi:

Orā nec immundā tota perungue manu.

Neve domi praefume dapes: & desine, citra

Quam capies paullo, quam potes esse, minus.

Priamides Helenen avidē si spectet edentem,

760 Oderit; & dicat, Stulta rapina mea est.

Aptius est, deceatque magis potare puellas.

Cum Veneris puero non male, Bacche, facis.

Hoc quoque, quā patiens caput est, animusque pedesque

Consent: nec, quae sint singula, bina vide.

Tur-

occcxxvi. & cccclviii. ad hunc vero edendi gestum referri possent illi Senecae, Epistola v. *Erīs, qui gradus temperet, & buccas edentis observet, nisi potius ibi exciderit vox aliqua, quia agit de sermone & clamore, & legendum sit, buccas vocem edentis observet.* BURMANNUS.

756. *Tota perungue.*] *Taſta Bernens. ora per imm. Junii. nec indigna* Ambrosianus alter.

757. *Neve domi praefume dapes.*] *Aliae, ut editio Gryphiana, dicit ad quam Scaliger notarat, domi, ex veteri codice. Palatinus habebat, minus. Quod haud dubio, nimis. Neve nimis praefume dapes.* DAN. HEINSIUS. Locus perplexissimus. Vetus editiones, *Neve diu. Saravianus & septem alii, Neve nimis.* Sed pro vulgatā sunt vetustiores libri, & recte omnia constant, si pro, *sed desine, & desine reponas, & sequenti versu pro, cupias, capies, ut in Regio est & aliis quatuor. Multi, cupies; proxime verum. praefumere.* quomodo apud Plinium lib. 36. cap. 11. *Theophrastus auctor est, poteres in certamine bibendi praefumere farinam ejus.* Tangit & damnat morem puellarum quarundam, quae domi praefumebant dapes, ut in convivio à cibis abstinere. quod & nunc apud multas in usu est. *trēs, cupias, capere, ut apud Horatium lib. 1. Sat. 1.*

Non inus hoc capies venter plus, quam mens.

Noſter lib. vii. Metam. 834.

Plusque capis, quo plura suam demittit in alvum.

Ita cenſeo scribendum. Lucret. lib. iv. 635.

Nec refert quicquam, quo victu corpus alatur,

Dummodo quod capias, concoctum didere possis.

Juvenalis Satyra vii.

Cenſui leviter bellua sumpsit

Nimirum, & capiant plus intestina Potiāe.

Est pro edit apud Virgilium & Gratium. effes pro edisses apud Val. Maxim. l. iv. cap. 11. sub finem. effes pro ederet Hygin. Fab. 139. Effusur pro editur dixit Noſter Pont. i. El. 1.

Estur ut oculis vitata teredine navis.

Senſus est, desine priusquam capies paulo minus, quam potes edere. Tan. Faber lib. 1. Ep. 54. paulo quam potes esque minus. pro ede. Sed proferat exemplum velim vel usicum, quo liquat veteres

et pro ede dixisse. Perperam etiam Merula lectionem, *Neve nimis praefume dapes*, approbat. *Saltem, nimis dapis, vel, Neve nimium praefume dapis* reſinxisset. HEINSIUS. Gronovius, in notis ad L. vii lib. xxxv. cap. 11. primae editionis:

Neve domi praefume dapes, & desine citra

Quam cupis, & paullo quam potes, esse minus.

Est duplex praecceptum ad eandem rem pertinens: nec venias ad coenam ventre jam pleno, neque illic nimum celocem saburra. neque ante coena, & desine esse citra paullo minus, quam cupis & potes. vix tamen mihi persuadeo Ovidium praecipisse puellis, ne domi praefumerent dapes, cum hoc maxime monendae viderentur, ne carum ingluviem & sordes & inopiam viderent amatores, quae noſte omnia saluti adolescentulis esse recte cenſet Parmeno Terentianus, in Eunuch. Act. v. Sc. 4. quare puto hoc praecceptum respicere famelicis, vel quae famem tolerare eo usque non possunt, dum cibis illabus decore mensae, & conviviae ex ordine accubuerunt, sed praecerpunt dapes, antequam alius quis cibos attigerit. sed ut verum fatear, non dum vera verborum lectio mihi apparet, in reliquis Gronovius accederem, forte:

Saepe domi praefume dapes, & desine citra

Quam cupis, & paullo quam potes adde minus.

De voce *citra* vide ad Epicēd. in Drusum 50. *Adde* est in Vossiana. *ede* in tribus. saepe antea domi cibum cape, & coram amatore desine edere antequam satura sis, & adde cibis praesumptis paullo minus, quam potes. BURMANNUS.

760. *Oderis & dicat.*] *Dicas* Regius & tres alii ex melioribus. rectius. HEINSIUS

762. *Cum Veneris puero non male Bacche facis.*] Hoc est, non inutiliter aut inconvenienter jungeris cum amore. *Dicimus enim, Facis cum hac re, pro eo quod est, utile est ad hanc rem, sive convenit cum hac re.* MICLLET.

763. *Hoc quoque quam patiens caput est, &c.*] Merula exponit ellipticos, pro: *Hoc quoque vide, quam patiens caput est.* Ego vero malim:

Hoc quoque, quā patiens caput est.

V V V V 3

Ut

- 765 Turpe jacens mulier, multo madefacta Lyao:
 Dignaque concubitus quoslibet illa pati.
 Nec somnis positâ tutum succumbere mensâ:
 Per somnos fieri multa pudenda solent.
 Ulteriora pudet docuisse: sed alma Dione,
 770 Praecipuè nostrum est, quod pudet, inquit, opus.
 Nota sibi sint quaeque: modos à corpore certos
 Sumite. non omnes una figura decet.
 Quae facie praefignis eris, resupina jacet:
 Spectentur tergo, quis sua terga placent.
 775 Milanion humeris Atalantes crura ferebat:
 Si bona sunt, hoc sunt accipienda modo.
 Parva vehatur equo: quod erat longissima, numquam
 Thebaïs Hectoreo nupta refedit equo.
 Strata premat genibus, paullum cervicæ reflexâ,
 780 Femina, per longum conspicienda latus.
 Cui femur est juvenile, carent cui pectora mendâ,
 Stet vir, in obliquo fusa sit ipsa toro.

Nec

Ut sit sensus: Hoc quoque eo usque facias, quod est, potes, & te vino repleas, qua patiens caput est: id est, quatenus caput tuum potationes & crapulam ferre potest, &c. MICILLUS. Prima editio & quidam codices, *hoc bibo*. alius, *hoc bibo quod facies*. Vossianus, *sed bibo qua*. Mentelii, *sed bibo quod*. forte:

Obbibe, quâ patiens caput est.

Vide ad Phaedr. lib. 1. fab. xiv. BURMANNUS.

765. *Turpe jacens mulier.*] *Jacet* Aprofi & Mentelii prior, sed perperam. *jacens* proprie de ebria. Varro apud Servium ad Virg. 111. Aeneid. 631. *in lecto temulentos jacet, sobrios cubare, confusere*. Vide ad Petronii cap. xxii mox melius idem codices, *dignaque concubitus*. BURM.

767. *Nec somnis positâ tutum est posita.*] Lege cum configurationibus:

Nec somnis positâ tutum succumbere mensâ.

Et sic prima quoque editio. HEINSIUS.

771. *Nota sibi sic quaeque.*] *Sint* Regius & unus Vaticanus. vide Notas ad Amor. lib. 11. El. xi. 85. 21. IDEM.

771. *Modos à corpore certos Sumite.*] Ita est in bonis libris. vere. CIOFANUS. *Ad corpora* quatuor scripti, & margo Bersmanni. *cunctos* duo. *comptes* unus.

773. *Quae facie praefignis eris.*] Recte, quod in Palatino codice, quo usus est Gruterus, *Quae facie praefignis eris*. DAN. HEINSIUS.

774. *Spectentur tergo, cui sua terga placent.*] *Spectentur, quis sua Regius* & sex alii. & superiori versu *eris* pro *eris* bene multi veteres. HEINSIUS.

775. *Melanion humeris.*] Scaliger alibi, *Milanion*

emendabat. DAN. HEINSIUS. *Milanien* meliores. alii, *Atalalian* aut *Atimalian*. dixi Artis lib. 11. 85. 188. *Atalantes* quoque scribendum cum Regio & quatuor aliis. Multi, *Atalantis*. Sequenti versu, *hoc sunt accipienda modo*, non *aspicienda* Comelianus, Neapolitanus & septem alii. bene. nam *conspectiunda* mox sequitur. Amor. 111. El. 11.

*Talia Milanien Atalantes crura fugacis
 Optavit manibus sustinuisse suis.* HEINSIUS;
 v. Faust. 610.

Sidoni, si fueras accipienda Jovi.

777. *Vehatur equo.*] Horat. 11. Sat. vii. 50.

Clanibus aus agitavit equum lasciva supinum.

Mart. xi. 105.

Hectoreo quoties fuderat uxor equo.

778. *Nupta.*] *Nuda* duo libri.

781. *Carent quoque caetera menda.*] *Quaeque pe-*

flora scripti meliores: cui etiam prior Mentelianus.

Lege, *carent cui pectora menda*. ut concursus vite-
 tur duum a. vide supra hoc libro Notas vers. 261.

quae scriptum erat: hinc *quaeque factum*. HEINSIUS.

782. *Semper in obliquo fusa sit illa toro.*] In vey-
 teribus:

Stet vir: in oblique fusa sit illa toro.

Et fortasse rectius, si quis diligenter sensum car-
 minis consideret. NAUGERTUS. Optime prima edi-
 tio & scripti meliores:

Stet vir, in obliquo fusa sit ipsa toro. HEINSIUS.

783. *Nec tibi turpeputa, crinens, at Phyllis mæser;*
Solvens.] Etiam hic locus ex obscurioribus unus
 est. Quam enim *Phyllisiam matrem* hic dicamus in-
 telligi? aut quem *Phyllam*, sive *Phylleum*? nam
 à *Phylle* Thesaliac loco *Phyllisiam* deduci, eoque

DO-

- Nec tibi turpe puta crinem, ut Phylleia mater,
 Solvere: & effusis colla reflecte comis.
- 785 Tu quoque, cui rugis uterum Lucina notavit,
 Ut ceter averfis utere Parthus equis.
 Mille modi Veneris. simplex minimique laboris,
 Cum jacet in dextrum semisupina latus.
 Sed neque Phoebei tripodes, nec corniger Ammon,
- 790 Vera magis vobis, quam mea Musa, canent.
 Si qua fides arti, quam longo fecimus usu;
 Credite: praestabunt carmina nostra fidem.
 Sentiat ex imis Venerem resoluta medullis
 Femina: & ex aequo res juvet illa duos.
- 795 Nec blandae voces, jucundaque murmura cessent:
 Nec taceant mediis improba verba jocis.
 Tu quoque, cui Veneris sensum natura negavit,
 Dulcia mendaci gaudia finge sono.
 Infelix, cui torpet hebes locus ille, puella es;
- 800 Quo pariter debent femina virque frui.

Tan-

nomine Baccham intelligi (ut Merulae placet) alienius paulo videtur: cum Thessalia veneficis mulieribus magis famosa fuerit, quam Bacchis: Bacchae autem Bocoitiam ac Thraciam peculiariter incoluerint. Itaque dubitari potest, an locus ipse satis integer sit. Quod si tamen à Phyllo Thessaliae loco, *Phylleia mater* dicta omnino accipienda sit, rectius fortassis de centauri alicujus, qui & ipsi Thessaliam peculiariter inhabitarunt, uxore aut matre, quae sparfis per colla jubeis conspicienda fuerit, accipietur. Ut rursus, si de Maenade aut Baccha aliqua idem nomen interpretemur, à Phylli Thraciae loco, qui juxta Pangaeum montem (ut Stephanus autor est) fuit, à quo & Phylleis, patronymica forma, à Graecis (ut idem ait) usurpatur, dictum potius accipietur. Sed nihil, opinor, huc facit furentis alicujus comparatio. Et videtur poeta propria magis, quam gentili significatione, voce *Phylleia* hoc loco usus esse, fabulamque aliquam remotiorem respexisse. De qua quia ipse haecenus nihil comperi, aut legi, locum hunc, ut est, in medio relinquo. MICYLLUS. *Us Phylaciae* Bersmannus. sed frustra. vide Notas ad Epistolam XII. vs. 35. HEINSIUS.

784. *Es effusis colla reflecte comis.*] *Revelta* prior Mentelii. Aprosianus, *resistente*. *ad reflecte* hoc loco nihil est, quamquam minime me praeterit Maroniam illum de equis lib. XI. 622. *mollia colla resistentia*: id enim gestum eorum freno non obstantium describit. contra *durior oris equus*. apud Nostrium scribendum, nisi conjectura me fallit *colla replere*. sive passivum sit, Graecismo usitato, sive infinitivum. HEINSIUS. *emissis* Regius. certe

susa praecessit. forte, *immissis* vid. VI. Met. 168. *colla replere* Bernens. & alius.

786. *Ut ceter averfis utere Parthus equis.*] Valde ineptus est hoc loco Merula, qui post rem peractam puellas converti debere, Poëtam voluisse existimari. habent enim verba multo aliam sententiam, qua tamen referenda, pudoris gratia, superscedendum putamus. MICYLLUS. Martialis XI. 44.

Brisis multum quamvis averfis jaceret.

Ubi cum uno Vossiano mallet, *ultimem*.

787. *Mille modi Veneris.*] *Joci* Regius, Scaligeri excerpta, cum aliis nonnullis; sed nil mutandum. Noster Am. III. El. V. 1. de concubitu:

Quos ego non finxi dissolvique modos t

De re Venera, & alibi:

Inque modos Venerem mille figures amor.

Martial. lib. IX. Ep. LXIX.

Lassus mille modis illud puerile popesci.

Jocos paulo post vocabit. HEINSIUS. Lib. II. 680.

Jovianis plures nulla tabella modos.

789. *Neque Phoebei.*] *Phaebas* Bernens. *neque Phoebe tui Regius & Palatin.* *neque jam Phoeti* unus Heinsii.

790. *Quam mea Musa canent.*] *Canent* rectius quatuor libri. unus, *canat*. Puto, *canant*. HEINS.

793. *Resoluta.*] Male cepit Barthius ad Statii lib. I. Silv. II. 53. vide supra lib. II. 681. & seqq. & ad Epist. XV. 134. mox Vaticanus, *ut ex aequo res juvet*. recte, ut puto.

794. *Res juvet illa duos.*] *Illae* meliores. quidam, *una* cum Jurati excerptis, & codice Sarravianio. HEINS. Una etiam Francof. & Editio una Veneta.

798. *Mendaci.*] *Mentito* Palat. & Mentelii unus.

799. *ille*

Tantum, cum finges, ne sis manifesta caveto:

Effice per motum luminaque ipsa fidem.

Quod juvet: & voces & anhelitus arguat oris.

Ah pudet! arcanas pars habet ista notas.

805 Gaudia post Veneris quae poscet munus amantem,

Ipsa suas nolet pondus habere preces.

Nec lucem in thalamos totis admitte fenestris.

Aptius in vestro corpore multa latent.

Lusus habet finem: cygnis descendere tempus,

810 Duxerunt collo qui juga nostro suo.

Ut quondam juvenes, ita nunc, mea turba, puellae

Inscribant spoliis, Naso magister erat.

799. *Ille puella.*] *Puellae* Regius. sex alii cum prima editione, *puella est*. sed bene Sarraavianus, *puella es*. HEINSIUS.

801. *Tantum cum finges.*] *Cum simulat* Jureti excerpta. Lege, *dum simulat*. Nonnulli ex melioribus, *Dum nimium simulat*, duo, *Tote cum simulat*. Forte, *At tu dum simulat*. IDEM.

803. *Quod juvat.*] *Juvas* quidam. IDEM.

804. *An pudet.*] In uno regio & Bernensi erat:

Et color & centum pari habes illa notas.

A putes Regius. *res habes illa* Palatin.

805. *Gaudia post Veneris &c.*] Merula de repetenda Venere hunc locum exponit hoc ordine. *Quae poscet munus post gaudium Veneris ab amante &c.* Quae si verior expositio est, malum eundem hunc ordinem in verti, verbaque ipsa sic construi: Quae petit gaudia, scilicet altera, post munus sive officium Veneris peractum, &c. Sed est hic locus $\mu\psi\beta\alpha\lambda\omicron\varsigma$ posset enim &c de pretio sive dono

exponi, hoc modo: Quae poscit amantem, sive ab amante munus, post gaudia Veneris, scilicet peracta, &c. Quare & hunc in medio relinquamus. MICYLLUS. *Poscet* prima editio & Regius; qui & *amantes*. HEINSIUS.

806. *Ille suus nolit.*] *Nelles* Regius, & multi alii. plures, *nelet*. quod sequor. IDEM. *Ipsa* quinque libri. *ista* Neapol.

808. *Multa latent.*] *Menda latent* Florent. & Palat.

809. *Cygnis descendere tempus.*] *Descendere* Regius: alii multi, *descendere*. pro descendere curru, quem olores traxerunt. bene. HEINSIUS.

811. *Mea turba*] Broukh. ad Propertij lib. III. Eleg. XII. 16. malebat, *turma*; ut in initio libri vers. 2. ego *turba* retineo. vid. 1. Amor. 1. 6. & 11. IX. 54. *mea cura* quinque scripti. ut fin. lib. II. *Vos oris chartae proxima cura meae. Inscribebat foliis* hic quoque Bernensis, & octodecim alii. BURM.

ARTIS AMATORIAE FINIS.

P. OVIDII NASONIS
REMEDIORUM
AMORIS
LIBER UNUS.

P. OVIDII NASONIS
 REMEDIORUM
 AMORIS
 LIBER UNUS.

Legerat hujus Amor titulum nomenque libelli:

Bella mihi, video, bella parantur, ait.

Parce tuum vatem sceleris damnare, Cupido;

Tradita qui toties, te duce, signa tuli.

5 Non ego Tydides, à quo tua faucia Mater

In liquidum rediit aethera Martis equis.

Saepe tepent alii juvenes: ego semper amavi.

Et si, quid faciam nunc quoque, quaeris; amo.

Quin etiam docui, quâ possis arte parari:

10 Et quod nunc ratio est, impetus ante fuit.

Nec

DE REMEDIO AMORIS LIBER PRIMUS.] Codex Regius & alii nonnulli librum unum faciunt ex duobus. & recte. Noster enim ipse *libellam* vocat hujus poematis initio. Deinde idem Regius *Remediorum Amoris librum* inscribit. & hoc quoque recte. P. OVIDII NASONIS ARTIS AMATORIAE LIB. III. EXPL. INCIPIIT EJUSDEM REMEDIORUM LIBER I. Unus quoque Vaticanus *De Remediis Amoris* inscribit. HEINSIUS. & in Francofurtensi erat, *De Remediis Amoris*.

1. *Legerat hujus amor titulum.*] Quid sit *titulus*, atque unde dicatur, in observationibus in lib. I. Triduum: & elegiam differui. CIOFANUS.

3. *Sceleris damnare.*] Imitatio Virgil. ex Ceiri 187.

*Quis non bonus omnia malis
 Credere, quam sanis sceleris damnare puellam?*
 Ut ibi legendum puto. HEINSIUS,

5. *A quotius faucia Mater.*] Quemadmodum Venus à Diomede vulnerata fuerit, scribit Homerus Iliad. E. meminit & Virgilius lib. xi. Aeneid. CIOFANUS.

9. *Qua possis arte parari.*] *Possis* rectius quidam scripti. & sequenti versu, *quod nunc ratio est*, non *quar*. HEINSIUS. Recte: ita etiam editiones primae & Aldina. Sic infr. 84.

Et validas segetes, quod suis herba, facit.

Ubi etiam *quar* nonnulli codices. vid. ad Epist. ix. 106. sic & *hoc*. de quo vid. ad Epist. ii. 56. sententiam vero hanc de medio sumptam exprimit ita Senec. Epist. xvi. *Consistit illum & censeo, ut habius fiat, quod est impetus.* & de Clementia lib. ii. cap. 2. *ut quod nunc natura & impetus est, sine judicium.* Ita rationem & impetum inter se opponit Quintil. lib. vii. Instit. 2. *An etiam, si nulla ratione ductus est, impetu raptus sit.* BURM.

- Nec te, blande puer, nec nostras prodimus artes:
 Nec nova praeteritum Musa retexit opus.
 Si quis amat, quod amare iuvat, feliciter ardens
 Gaudeat, & vento naviget ille suo.
- 15 At, si quis male fert indignae regna puellae,
 Ne pereat, nostrae sentiat artis opem.
 Cur aliquis, collum laqueo nodatus ab arto,
 E trabe sublimi triste pependit onus?
 Cur aliquis rigido fodit sua viscera ferro?
- 20 Invidiam caedis, pacis amator, habes.
 Qui, nisi defierit, misero periturus amore est,
 Definat: & nulli funeris auctor eris.
 Et puer es; nec te quidquam, nisi ludere, oportet.
 Lude: decent annos mollia regna tuos.
- 25 Nam poteris uti nudis ad bella sagittis:
 Sed tua letifero sanguine tela carent.
 Vitricus & gladii & acuta dimicet hasta;
 Et victor multa caede cruentus eat.
 Tu cole maternas, tuto quibus utimur, artes:
- 30 Et quarum vitio nulla sit orba parens.

Effice

11. *Nostras prodimus.*] Malim cum Argentino; *nostras*: nam sequitur, *nostrae sentiat artis opem.* & ad Cupidinem melius refertur. BURM.

12. *Nec nova praeteritum Musa retexit opus.*] Praetextum prior Mentelianus. sic Pont. 1. Eleg. 111. 30.

Quod tua texerunt scripta retexit opus.
 Quomodo vetus codex. Matus apud Cicronem Ep. xviii. lib. xi. *An quod adolescens praesitit, id nunc aetate praecipitata commutem, ac me ipse retexam.* sic & alibi idem. HEINSIUS. Forte, *detextum.* ut ita Cicer. ii. de Orat. 38. de acuminibus Dialecticorum: *ipsi se compungunt suis acuminibus, & multa quaerendo referunt non modo ea, quae iam non possunt ipsi dissolvere, sed etiam quibus antea exarsa, & potius detexta, retexamur.* absolverat quoque jam Naso, & detexerat artis amatoriae telam. simili locutione usus Apulej. Apolog. *Singularim apprehendens omnem calumniam textum retexo.* BURMANNUS.

13. *Feliciter ardet.*] *Ardens Naviget.*] Puteaneus optimus. & recte. HEINSIUS.

17. *Cur aliquis laqueo collum nodatus amator.*] *Celle laqueum nodatus ab alto* Puteaneus praetantissimus & duo alii. Scribo, *laqueo ab arte.* & sequenti veru, *E trabe sublimi,* non *A.* Nam *amator* ex Glossa irrepit. & ea vox paulo post denuo sequitur. *Pendere à trabe,* quomodo *pendere à cella* & similia. Seneca Phoenix. 146.

*Ferram negabis & noxias lapsae vias
 Cludet & artis cella laqueis inferi
 Prohibebis & herbas, quae ferant letham, aufert
 Ubique mors est.*

Sic ibi scribo. non *ferunt.* sic *innodatum gustor laqueis saxibus* dixit Ammianus lib. xxxix. V. Virgil. tu. Aeneid. 603.

Et nedom infirmis levi trabe nectis ab alta.

HEINSIUS. Petron. cap. xciv. *Et jam furtivissimo stantem ad parietem spendam vinxeram, cervicemq; nodo condebam.* Ubi vide Erhardum. *pendere à posse* dixit & v. Met. 127. BURM.

19. *Cur aliquis rigido fodsit sua pectora ferro.*] *Viscera* rectius Jureti excerpta cum Puteaneo. *Sedit* etiam scribendum cum quatuor scriptis superiora evincunt. HEINSIUS.

22. *Auctor eris.*] Forte, *auctor eat,* ut ad Cupidinem sermo sit. & ita mallei quoque mox 37. *contentus eas.* sic erit pro *eat.* vets. 70. in Regio codice erat, & centies alibi. BURMANNUS.]

23. *Et puer est.*] *Nam puer es unus* Heindii. *Et puer es* Menteli. *At* alius.

24. *Decent annos mollia regna tuos.*] Sic emendavi ope unius Vaucaan. alii male legunt, *annos.* CIOFANUS. Vide 1. Art. Ain. 10.

25. *Poteris*] *Poteris in multis.* vid. ad Epist. vii. 53. *In bella Regius & Farnes.*

29. *Mortifero vulnere isla carent.*] Scripti omnes me.

- Efficæ nocturnâ frangatur janua rixâ ;
 Et tegat ornatas multa corona fores.
 Fac coëant furtim juvenes, timidaeque puellae :
 Verbaque dent cauto qualibet arte viro.
- 35 Et modo blanditias, rigido modo jurgia postî
 Dicat, & exclusus flebile cantet amans.
 His lacrimis contentus eris sine crimine mortis.
 Non tua fax avidos digna subire rogos.
 Haec ego. movit Amor gemmatas aureus alas ;
- 40 Et mihi, Propositum perforce, dixit, opus.
 Ad mea, decepti Juvenes, præcepta venite ;
 Quos suos ex omni parte fefellit amor.
 Discite fanari, per quem didicistis amare :
 Una manus vobis vulnus opemque feret.
- 45 Terra salutare herbas, eademque nocentes,
 Nutrit : & urticae proxima saepe rosa est.
 Vulnus in Herculeo quæ quondam fecerat hoste,
 Vulneris auxilium Pelias hasta tulit.
 Sed quaecumque viris, vobis quoque dicta, puellae,
- 50 Credite. diversis partibus arma damus.

E qui-

meliores, *sanguine*. prima editio cum uno Farnesiano, *letibifero sanguine*, ut Fast. l. 124.

Sanguine letibifero totius miscbitur orbis.

Amor. 11. Eleg. xii.

In qua, quaecumque est, sanguine præda caret.

HEINSIUS. Vide ad xl. Met. 9.

29. *Urimur.*] *Uteris* Leidensis. & mox, *de quarum.* ex *quarum* Lincolnienfis, & undecim alii: sed nil muta, & vid. ad 11. Amor. xiv. 10. *nulla sit*: Francos. & Leidensis.

33. *Timidaeque.*] *Trepidaeque* Puteaneus tertius & tres alii. Epist. l. 27.

Mirantur iustique senes trepidaeque puellae.

Cupidaeque Bernensis codex.

34. *Verbaque dent cauto qualibet arte viro.*] Non damno hanc lectionem. Opinor tamen scribendum, *quamlibet apta*. In *Amoribus*, *huic operi quamlibet apta eram*. sic *apta verba joco* Epistola Sapphus, *Artis* lib. 11. & in *Fastis. arte pro apta* perperam etiam alibi scriptum offendas, vide *Notas* lib. *Artis* 111. vs. 485. potest & *quamlibet* cum *cauto* conjungi. HEINSIUS. *Dens capto* viginti codices cum prima editione. eleganter. vide inf. 108. & ad Epist. xv. 63. si enim *caute* legatur, de marito, quem fallant uxores, intelligendum. at ego malo de decipiis, quæ captos viros, & amori irretitos omni arte decipiunt, interpretari. nam sequentia de amantibus agi docent. *captus vero & canis* passim commu-

tantur, ut Ep. xviii. 110. *Haliæut*. 60. 111. *Fast.* 633. & alibi. BURMANIUS.

36. *Dicat.*] *Rectius foret, neclat*, si MSS. adderent, ut 11. Amor. 11. 35.

Sed tamen interdum tecum quoque jurgia neclat.

Et Eleg. ix. 45.

Et modo blanditias dicat, modo jurgia neclat.

HEINSIUS. *Flebile carmen amans* Moretti, ut ad *dicat* referatur.

37. *Contentus eris.*] Et hic *cas* malebat Heinsius. *comptus eris*, Regius, & emendatum, *si comptus eris, in comptus eris* unus Hein.

45. *Terra saluifera herbas.*] *Salutares* est in libris melioribus. pro *nocentes* unus Puteaneus, *nocivas*. sic *nocivum periculum* dicit Phaedrus lib. 1. Fab. xxix. *Nostr*. Trist. lib. v. Eleg. x. 22. *tela nociva*, ut in veteri codice legitur, non *noxia*. eamque vocem *Arte Amatoria* Scalger relictam cupiebat, ut monuimus *Artis* lib. 11. 436. HEINSIUS.

47. *Vulnus Achilles quæ quondam fecerat hosti.*] *Regius* cum optimo Puteaneo & Hamcafi probè:

Vulnus in Herculee quæ quondam fecerat hoste.

Telephus enim Hercules Auge filius. HEINSIUS.

48. *Hasta tulit.*] *Hasta fuit* unus codex. vid. inf. 528.

- E quibus ad vestros si quid non pertinet usus;
Attamen exemplo multa docere potest.
Utile propositum, faevas extinguere flammās;
Nec servum vitii pectus habere fui.
- 55 Vixisset Phyllis, si me foret usa magistro;
Et per quod novies, saepius isset iter.
Nec moriens Dido fumma vidisset ab arce
Dardanidas vento vela dedisse rates.
Nec dolor armasset contra sua viscera matrem;
- 60 Quae focii damno sanguinis ulta virum est.
Arte meā Tereus, quamvis Philomela placeret,
Per facinus fieri non meruisset avis.
Da mihi Pasiphaën; jam tauri ponet amorem:
Da Phaedram; Phaedrae turpis abibit amor.

Redde

53. *Saevas extinguere flammās.*] Unus Puteaneus, distinguere, alius ex meis, *astringere*. Puto, *refringere*. infra 807.

Nutritur vento, vento refringitur ignis. HEINSIUS.
Sed nihil necesse. inf. 644.

Sed meliore fide paulatim extinguitur ignis.
Ibide 19.

Et qui debuerat subitas extinguere flammās.
Elegia in Drufum 227.

Jamque regi flammās extinguere fluminis ostia.
BURMANNUS.

54. *Nec servum vitii pectus habere tuum.*] Scripti plerique, *suum*, rectius, duo, *vitii suum*, quinque, *vitii tuum*. Regius, *vitii tui*. Lege, *vitii sui*, atque ita alter Regius. sic *servi praemia* apud Jurisconsultos. vide Notas ad *Amor.* lib. 1. l. 1. sub finem. *sui vitii*, quomodo *sunt amor* supra vers. 42. *sua vindicta* infra vers. 74. *sua retia* 28. 202. *sua aura* 28. 264. qualia nos plurimis locis Nasoni restitimus. HEINSIUS.

55. *Vixisset Phyllis, si me foret usa magistro.*
Et per quod novies saepius isset iter.] Praeclare hic locus intelligitur ex his, quae scribit eruditissimus Parrhasius lib. 1. in Claud. de Raptu Proserpinae 135. cuius haec sunt verba: *Novies enim non fuit est numerus pro iussis (quod Grammaticorum vulgus exsistimat) sed ab historia, quam referi interpres Lycophronis in Alexandra. Quippe Phyllis Demophoonem, vel, ut ipse nuncupat, Acamantem, ad usque novem vias secuta est, ad amnem Strymonem, quae civitas Amphipolis appellata mox est ab Agnone duce Atheniensis. Auslores Antiphon, & Androtion Atticorum xii. Macedonae Polyenus viii. Stratoematin, Pausanias, Harpocration, & Suidas; meminit Thucydides, alique praeterea nonnulli. Cumque illic (ut pergit) Acamantem diu frustra expellasset, impar amori Phyllis marem sibi concessit; ad*

quod alluisse Nasonem coniecere licet; ex iis ejus verbis in arte:

*Nona turbatur miserae via, viderit, inquit,
Et spectas Zonam pallida facta suam.*

Et alibi:

*Quaere novem cur isse vias dicatur, & audi
Depositis silvas Phyllida fesse comas.*

Sic enim superius hexametrum scribendum est ex antiquis codicibus, non ut nunc passim legitur:

*Quaere novem vicibus cur isse feratur.
Etiam si suos & haec habet affereret, sed eos negligendos. Haec omnia Parrhasii verba longè opportunius ponenda erant infra lib. 11. ubi sunt ii versus, quibus lucem affert. Veram, siquid ego video, contra eam, quam tantus vir affert, opinionem nescio quid scribat Hyginus; cujus verba posui in epistola Phyllidis. Eruditiores judicabant. CIOFANI. Francus malebat:*

*Et quod iis novies saepius isset iter,
58. Dardanias rates.] Dardanidas tres scripti: rectius, vide Notas lib. 1. Artis. 28. 172. HEINSIUS.*

59. Nec dolor armasset, &c.] De Medea, & Jalone vide quae alibi notavi. CIOFANUS.

63. Jam tauri ponet amorem.] Tauri deponet amorem Puteaneus, & sex alii. jam tauri spernet unus.

65. Redde Parin nobis.] Ita libri veteres, cum Nasonem scripisse censeam, Crede Parin nobis, sic infra:

— *Quae fueras dominae male credidit uni,
HEINSIUS.*

66. Nec manibus Danaum Pergama viela cadent.] Manibus Danais Regius & Puteaneus optimi, & Arondelianus. quomodo Epitola tertia, Danaas opes, & viii. Danaum ignem, ac Danaum militem, & rem Danaam Met. xiiii. veteres libri. Deinde pro cadent plerique veteres, forent, nisi fallor, pro ruent, ruit alto à culmine Troja, & Urbs anni-
qua

- 65 Redde Parin nobis; Helenen Menelaus habebit:
 Nec manibus Danaïs Pergama victa cadent.
 Impia si nostras legisset Scylla libellos;
 Haefisset capiti purpura, Nife, tuo.
 Me duce, damnosas, homines, compefcite curas:
 70 Rectaque cum fociis, me duce, navis eat.
 Naso legendus erat, tunc cum didiciffis amare;
 Idem nunc vobis Naso legendus erit.
 Publicus adfertor dominis oppreffa levabo
 Pectora: vindictae quisque favete suae.
 75 Te precor, ô vates, adfit tua laurea nobis,
 Carminis, & medicae, Phoebe, repertor opis.
 Tu pariter vati, pariter succurre medenti:
 Utraque tutelae subdita cura tuae.

Dum

qua ruit, de eadem Propertius lib. 11. El. VI. 11. ut scribendum fimiliter puto:

Et Thebas fterens, atque Troja ruit.

Quaquam & vulgata proba est in Naſone, quam liber Regius tuetur. HEINSIUS.

67. *Legiffet.*] *Legiffet* Mazarin.

69. *Compefcite curas.*] *Damnosaſe compefcite mores* unus Heinſii, quod repetitum ex lib. 111. Art. Am. 501. ſed alter, *damnoſas compefcite flammas.* quod magis aridit. eadem diverſitas infra vs. 495. & VI. Metam. 466. BURM.

73. *Vitiis ſuppreſſa levabo Peſtora.*] Quantivis pretii eſt, quod in Regio, Puteano, Lincolnienſi, & Scaligeri excerptis legebatur, *dominis ſuppreſſa.* Scribe, *Dominis oppreſſa Peſtora.* Jureti excerpta & duo alii proxime verum, *damnis ſuppreſſa.* ſupra, *vitiis ſervum peſtus* dixerat. Salluſtius egregie in fragmentis: *Porro ii, quibus bis die ventrem emere, nullam noctem ſine ſcaro quiete motus eſt, ubi animum, quem dominari decebat, ſervitio oppreſſere, nequaquam eo poſtea hebeti atque claudo pro exercitiis uti volunt.* Lucretius lib. 11. 1089.

— *Natura videtur*

Libera continuo, & dominis privata ſuperbis.

Ita Seneca Ep. xxxvii. *Aſſectus domini* vocat: & de vita Beata cap. v. *inertiffima dominia* voluptates ac dolores vocat. Monodicha de moribus in Catalectis Pithoei:

Tu, ſi animo regaris, rex es; ſi corpora, ſervus.

Cicero lib. vi. de Republ. apud Nonium in *Explori.* *Graves enim dominae cogitationum libidines, inſinita quaedam cogitatio atque imperant &c.* Idem adactur ſub ſinem Somni Scipionis, & Laſtant. lib. vii. cap. 1. Plura huc congerere poſſemus ex Philoſophorum placitis, ſed commentarios non ſcribimus. Vide ad hanc rem divinam Horatii Satyram lib. 11. Sat. vii. apud quem frugi ille Davus

ſuper tota hac re egregie philoſophatur. HEINSIUS.

75. *Te precor incipiens, adfit &c.*] *Incipiens* Naugerius. *A 224vms* Theognis. ſed ô *vates* puto rectius. Deos autem precari mos erat, ut ſuccurrerent, ſubvenirent, adjuvarent. Tibul. lib. 1. El. 3.

Nunc Dea, nunc ſuccurra.

BERSMAN. *Incipiens.* Ex priſco exemplari Vatic: legendum eſt, & ratione, quam ſtatim reperies. CIOFANUS. Alii codices, ô *vates*. Sed Jureti excerpta, *arctenans*, optime. Apollinem ſic paſſim dici, Dianam quoque, qui neſcit, valde is oportet peregrinus ac hoſpes ſit in ſcriptis poetarum veterum. Noſter lib. vi. Met. 164.

— *motus erat, cum jam revocabile telum*

Non ſuis, Arctenans.

Sic & in fabula Pythonis Metam. 1. 441. Qua voce Apollinem à Naevio lib. 11. belli Punici, Hoſtio lib. 11. belli Hiſtrici, ac Lucretio deſignatum monet Macrobius lib. vi. cap. v. Saturnal. Quod Virgilius, Statius, alii, poſtea ſunt imitati. Idem *Arctipotens* Valerio Flacco dictus lib. v. 17. Sic & *anguitenans*, ſiguum caeſte, & *thyrfianens*: Bacchus dictus à veteri poëta in Catalectis Pithoei, iudicio Coci & Piſtoris:

Thyrfianens ſatyros facio & ſaturo ego plures.

Ita enim verſus mendoſiſſimus videtur ſcribendus. HEINSIUS. Non tamen audeo repudiare veterem lectionem, quae confirmatur ex ſeq.

Tu pariter vati, pariter ſuccurre medenti.

Nullus hic locus telis & arcui Apollinis, quibus inſtruitur ad bellum, & iram exferendam: placido hic Apolline & laureato opus eſt, & lyram tenente. ita enim Apollo vates & mitis, alter iratus & noxius ſungebatur, vide quae de Jove Fulguratore capt. ult. congeſſimus. *Vatem* vero dici Apollinem vidimus ad lib. 1. Amor. viii. 59. BURMANNUS.

77. *Tu pariter vati.*] *Tu melius* Marg. Derſin.

Et. Siſſo

- Dum licet, & modici tangunt praecordia motus;
 80 Si piget, in primo limine sisse pedem.
 Opprime, dum nova sunt, subiti mala femina morbi;
 Et tuus, incipiens ire, resistat equus.
 Nam mora dat vires, teneras mora percoquit uvas:
 Et validas fegetes, quod fuit herba, facit.
 85 Quae praebet latas arbor spatiantibus umbras,
 Quo posita est primum tempore, virga fuit.
 Tum poterat manibus summâ tellure revelli;
 Nunc stat in immensum viribus aucta suis.
 Quale sit id, quod amas, celeri circumspicere mente:
 90 Et tua laesuro subtrahe colla jugo.
 Principiis obsta. serò medicina paratur,
 Cum mala per longas convaluere moras.
 Sed propra: nec te venturas differ in horas.
 Qui non est hodie, cras minus aptus erit.

Ver-

80. *Sissa pedem.*] *Gradum* duo scripti. ut Virgilius vi. 465.

Sissa gradum, teque aspectu ne subtrahere nostro. Metam. xi. ex MS. *Gradum sissimus.* HEINS.

83. *Teneras mera percoquit uvas.*] *Decoquit* scripti nonnulli, etiam ex melioribus, cum primâ editione. nil muta tamen. Germanicus Caesar in fragmento prognosticorum inedito:

Libra tumefactas musto bene percoquit uvas. Proprie autem coqui de vindemia. Virgil. i. Georg. 522.

Altit in apricis coquitur vindemia saxis. Hinc *collura* dicebatur ea coeli temperies, quae uvae maturas reddebat. Vide Plinium lib. xiv. cap. iv. & cap. vi. Martial. lib. ii. Ep. 40.

Castuba saccentur, quoque annus coxit Opimi. Et xiii. 115.

Caecuba Fundanis generosa soquuntur Amyclis. Ubi vide Scriveneri Notas. Nam aliud est *decoquere* elui apud Horatium ii. Sat. i. 74. & *humorem musti Pulegano decoquere* apud Virgil. lib. i. Georg. 295. HEINSIUS.

84. *Quae fuit herba.*] Scripti plerique, *quod.* & recte. vid. supr. §. 10. IDEM.

86. *Primum.*] *Primo* novem scripti & quidam editi.

88. *Aulla suis.*] *Alla* rectius, sic infr. 106. *Et mala radices altius arbor agit.* BERGMAN.

Alla etiam in multis est codicibus, sed retineo tamen, *aulla*: nam *agere radices* quin dicatur eleganter, & saepe apud Rei rusticæ scriptores occurrit (vid. ad lib. ii. Met. 583.) nullum est dubium. sed *Arber alla viribus in immensum*, an recte dicatur probandum erat. vid. xv. Met. 659. BURMANNUS.

91. *Paratur.*] *Paratur* Farnesianus bene. HEINS.

92. *Invaluere.*] *Convaluere* libri tres. Cicero, ne

rei crudelitas experrella in me, in vos convallescat. hoc est vires & robur assumat. idem, *impune ad omnium perniciem convallescat.* BERGMAN. *Invaluere* multi scripti, & hoc Douza & Francius probabant. nihil muta tamen. xi. Met. 477.

Nam postquam passifer ignis

Convaluit. Quintil. v. Inst. 13. *Flamma quae magna cougeris convaluerat.* vid. ad Petron. cap. cxxvi. BURM.

93. *Nec te venturas differ in heras.*] *Profer* Puterianus optimus. longe elegantius, sic & infra apud nostrum §. 642. meliores membranae:

Nec, si scire voles, quid agas tamen illa rogabis.

Profer, erit lustris lingua retenta suo.

Apud Terentium Andria ii. 1. 29. *saltem aliquot dies profer.* quod Donatus interpretatur, *prodes, differ.* Hinc *res prolata*; qui loquendi modus occurrit frequentissimus apud optimos Latinitatis auctores. Staius Thebaidos tertio 664.

Ne mihi tuus, mence, litus atque arma, volentis Obvius ire parus, venisus aut alite visa Ballerum proferre diem.

Sic scribo, cum *venisusque* nunc circumferatur. extispicium designat. quomodo & jam ante apud eundem 457.

Masulosa bidentum

Corda negant, diraque nefas minitantiâ vena. Res in postlerum diem prolata, apud Gellium libro primo cap. xxiv. idem Stat. lib. v. Silv. iii. 133.

Atque ibi dum proferis aunos vitamque salutam, Proinus ad patrii raperis quinquenna lustrum.

Quomodo & ibi castigandum. *vitam flatam* pro otiosa capio, & nullis occupationibus adstricta. *vitam salutam*, quod nunc ibi exprestum exstat, ad rem non facit. Apulejus tertio Floridorum: *Cum impedita esse imbris recitatio in prepinquam diem vobis*

- Verba dat omnis amor, reperitque alimenta morando.
 Optima vindictæ proxima quæque dies.
 Flumina pauca vides de magnis fontibus orta:
 Plurima collectis multiplicantur aquis.
 Si cito sensisses, quantum peccare parares,
 100 Non tegeres vultus cortice, Myrrha, tuos.
 Vidi ego, quod primo fuerat fanabile, vulnus
 Dilatam longæ damna tulisse moræ.
 Sed, quia delectat Veneris decerpere flores,
 Dicimus assidue, Cras quoque fiet idem.
 105 Interea tacitæ serpunt in viscera flammæ;
 Et mala radices altius arbor agit.
 Si tamen auxilii perierunt tempora primi,
 Et vetus in capto pectore sedit amor;
 Majus opus superest: sed non, quia serior aegro
 110 Advocor, ille mihi destituendus erit.

Quam

his volentibus protuli. Symmachus libro primo Epistola xxxiii. *Dia scribendi operam protulisti.* HEINS. Elegans quidem adfectu magis *proferre*, sed exempta ab Heinio adducta magis *probant, res, tempus & similia proferri*, quam ipsos *homines: differre vero aliquem recte dici constat.* sic lib. xiii. Met. 519. *vivacem differis animum.* Justin. lib. ix. 6. *Cum varii frustrationibus non sine risu differretur.* & ita alii. quare vulgatum non movere sum ausus. BURMANNUS.

95. *Omnis amant.*] Amor libri duo. recte. BERGM. *Amant* fere omnes scripti & editi olim. sed *amor* Aldus, Heinsius & alii receperunt. *recipitque alimenta.* Sarravii codex.

97. *Flumina magna vides parvis de fontibus orta.*] Aldina lectio habet:

Flumina pauca vides magnis de fontibus orta.
 Quod est: Flumina non statim ab ortu suo magna sunt, sed plerunque augentur in cursu, aquis undecunque acceptis. Quæ lectio melior videtur, eo quod sequitur, *Plurima collectis, &c.* Habent enim collationem inter se, *pauca & plurima.* MICVL.

Flumina pauca vides magnis de fontibus orta.
 Haec multo melior lectio, quam illa altera, quam repetere nihil est necesse. CIOFANUS. Firmat lectionem hanc locus lib. 11. 343.

Nasctur exiguus, sed opes acquirit eundo,
Quaque venit multas accipit amnis aquas.
 Quinctil. lib. viii. Infr. cap. 3. inter exempla falsarum similitudinum, quæ a Declamatoribus ubique cantari solebant, adfert, *Magnorum fluminum navigabiles fontes sunt.* BURMANNUS.

99. *Quantum peccare.*] Forte, *quam tu peccare.* HEINSIUS. *Peccare* hic pro peccato ponitur. ita *ipsum amare se pudet*, Quinct. Decl. xv. 9. vid. ad Nuc. 2. 5. BURMANNUS.

203. *Veneris decerpere flores.*] *Fructum* prima editio cum Puteanco, Regio & quatuor aliis. multi, *fructus* vel *florem*, parum refert. Puto, *præterperare* esse scribendum. nimirum antequam destinamus amare. HEINSIUS.

104. *Cras quoque fiet idem.*] Platonius Nigrinus apud Lucianum discipulis suis solebat inculcare, *Δὴν ἀμύλλητος ἔνασι τὴν πρὸς τὰ καλὰ ἔργα.* Nullam *procrastinationem rebus bene gerendis oportere adhiberi.* Notum & illud Hesiodi:

Αὐτὸ δ' ἀμύλλητος ἀνὴρ ἔτασι πάλαις.
 Transulit in Satyram quintam Persius hæc Naso:
 niana ad verbum fere.

———— *Petit hinc juvenesque senesque*
Finem animæ certum, miserique viaticæ.
Cras hoc fiet. idem cras fiet. quid? quasi magnum
Nempe diem donat. sed cum lux altera venit,
Jam cras hosternum consumsumus. ecce aliud cras
Egerit hos annos, & semper paulum eris ultra.
 Apud Petronium in Satyrico cap. xl. *Quod non est hodie, cras erit. sic vita traditur.* ad quem locum plura. Noster modo versu 94.

Qui non est hodie cras minus aptus erit.
 Hinc lucem foeneratur illud incerti poetæ apud Suetonium in vita Domitiani:

Nuper Tarpeie quæ sedis culmine cornix,
Est bene non potuit dicere, dixit erit.

Est enim *crassare* cornicis, quo allusit poeta. cave credas aliam vocem ab illa emissam. HEINSIUS. *fias idem* duo codices. vide Casaub. ad Pers. Sat. v. 66. 105. *Tacite serpunt in viscera.*] *Placidæ* unus Heinii. *per viscera* Sarravii & Palatin. & mox *ut mala radices* unus codex.

108. *In capto pectore sedit amor.*] *In capto* septem libri. Puto, *incapto pectore.* Art. III. 743.

Yyy

12.

- Quam laesus fuerat partem Paecantius heros,
 Certâ debuerat praefecuisse manu.
 Post tamen hic multos sanatus creditur annos
 Supremam bellis imposuisse manum.
 115 Qui modo nascentes properabam pellere morbos,
 Admoveo tardam nunc tibi lentus opem.
 Aut nova, si possis, sedare incendia tentes:
 Aut ubi per vires procubuere suas.
 Cum furor in cursu est, currenti cede furori.
 120 Difficiles aditus impetus omnis habet.
 Stultus, ab obliquo qui cum descendere possit,
 Pugnat in adversas ire natator aquas.
 Impatiens animus, nec adhuc tractabilis arte,
 Respuit, atque odio verba momentis habet.
 125 Adgrediar melius tunc, cum sua vulnera tangi
 Jam sinet, & veris vocibus aptus erit.
 Quis matrem, nisi mentis inops, in funere nati
 Flere vetet? non hoc illa monenda loco.

Cum

— *Incauto paulatim pectore lapsus
 Excipitur miseri spiritus ore viri.*

Infra 148.

Affluit incautus insidiosus amor.

Vulgata tamen scriptura controversa haud movenda temere. HEINSIUS. vid. supr. ad vs. 34.

111. *Qua laesus fuerat partem.* Quam veterimus Regius, ut sit Graecismus, in quibus elegantis est multus Noster. supra 15. *cellum nodatus laqueo. teneram cuspide laesa manu* Fast. iv. 120. atque ita alibi infinitus propemodum locis. HEINSIUS.

112. *Debuert celeri praefecuisse manu.* Certâ debuert Pateani & Jureti codex. neque aliter Regius, nisi quod in eo mendose, *Cetera debuert.* Amor. iii. Eleg. x. 26.

Viderat laesum Cretanâ diva sub Ida

Figentem certâ terga ferina manu.

Martial. lib. vi. 32. de Othone:

*Damnâvit multo statuerat sanguine Martem;
 Et fedit certâ pectora nuda manu.*

Idem Spectaculis Epigr. 13.

O quam certa suis librato dextera telo!

Sic certa sagitta Met. 1. Fabula Daphnes, *certa saurus* Pont. iv. Eleg. xv. *certis venatus* apud Claudianum Conf. Olybr. 187. ubi nonnihil dictum est. HEINSIUS. *Debuert laesi* Bernens. quod quid sit nescio. nobis certa placet. Statius iv. Theb. 334.

Difficilemque manu, & nullo in vulnere certas,

Vide ad Epist. xix. 116. & Quinct. iv. 5. *Certa manus uno telo posse esse contenta, incertis plura spargenda sunt.* BORN.

113. *Pest tamen hic (Philoctetes) multos sanatus creditur annos, Supremam bellis imposuisse manu.* Hac de re hic Noster lib. xiii. Metamorph. & Q. Smyrnaeus lib. ix. & x. praetermissorum ab Homero. *Sanatus*, a Podalirio. Idem Smyrnaeus lib. ix. CIOFANUS.

115. *Pellere.* Regius, *tollere.* ut in lib. 1. ex Pont. 111. 23. *Tollere nodosam nescis medicina podagram.* Celsus lib. 11. cap. 14. *Pestis morbus, nimis qui per se finem habiturus est, tamen citius adhibere auxilio tolli.* & lib. iv. 18. *provoque facile tollitur.* & ita ille & alii medici saepe, *pellere* & *tollere* saepe confusa, ut 1. Amor. xi. 8. 111. Art. 379. & alibi. *pellere morbos* tamen recte dicitur. ut *pellere noxas* Fast. vi. 129. BORN.

116. *Nunc quoque lentus.* Nunc tibi meliores libri. recte. HEINSIUS. *Admoveam* etiam codex Cantabrig.

118. *Procubuere.* Succubere Puteanus a. m. pr. *ant ubi per longas succubere moras* Patavin. qui & *tanta* versus praecedunt.

119. *Dum furor.* Cum prima editio, & meliores scripti. HEINSIUS.

121. *Qui cum discedere possit.* Defendere lidem. probe. malo etiam, *Pugnes* sequenti versus, quam *Pugnat.* HEINSIUS. Curtius lib. iv. 7. *Secundo annus descendit ad Maeotim paludem.*

123. *Arte respuit.* Francius volebat, *Artem respuit.* *impatiens animi* etiam erat in Sarraviano & Mazzanino.

- Cum dederit lacrimas, animumque expleverit aegrum;
- 130 Ille dolor verbis emoderandus erit.
Temporis ars medicina ferè est. data tempore profunt,
Et data non apto tempore vina nocent.
Quin etiam accendas vitia, irritesque vetando;
Temporibus si non adgrediare suis.
- 135 Ergo, ubi visus eris nostrae medicabilis arti,
Fac monitis fugias otia prima meis.
Haec, ut amès, faciunt: haec, ut fecere, tuentur:
Haec sunt jucundi caussa cibusque mali.
Otia si tollas, periere Cupidinis arcus,
- 140 Contemtaeque jacent, & sine luce, faces.
Quam platanus vino gaudet, quam populus undà,
Et quam limosà canna palustris humo;
Tam Venus otia amat. qui finem quaeris amoris,
(Cedit amor rebus) res age: tutus eris.
- 145 Languor, & immodici sub nullo vindice fomni,
Aleaque, & multo tempora quassa mero,

Eri-

riniano. ita *patiens animi* Claud. Conf. Manlii. 211. vide Heinf. ad Claud. Bell. Gild. 5. s. 281. BURM.

119. *Animumque expleverit aegrum.*] *Impleverit* scripti cum primâ editione. HEINSIUS. Nescio cur *expleverit* repudiandum, cum saepius ita loqui soleant optimi scriptores. Terent. Hecyr. v. 2. 29. *Exple animum iis, teque hoc crimine expedi.* & alibi. praeterea non tam impletur animus lacrymis, quam expletur; sic dicit iv. Trist. 3.

Expletur lacrimis, egeriturque dolor.
Exple enim & *egerere* idem fere notat, & pro mutare poni docet Servius ad Virgiliû vi. Aeneid. 545. & ita infr. 533.

Explenda est sitis ista tibi, qua perditus ardet.
II. Amor. 6.

Expleta est annis ista querela suis.
Justin. v. 4. *Expletur centumvularum honoribus, detrimenda muneriis, exsuffrationis precibus.* In quibus omnibus contrariam *reus implere* significationem habet hoc verbum. mox *inde dolor* Heinsius, vel *aegrum illa, dolor &c.* volebat. BURMANNUS.

131. *Temporibus medicina valet.*] *Veterrimus* Regius, *Temporis ars medicina ferè est.* eleganter mehercules. hoc est, ars quae se ad temporis opportunitatem componit. sic *Temporis arma* dixit Trist. iv. El. ult.

Insolita capi temporis arma manu.
Arma, ad quae capienda temporis necessitate compellebar. Ubi stultia vir maximus *tum prius* reput. sic t. Art. 357.

Medici quoque tempora servant.
De voce *ferè* vid. ad Epit. xviii. 58. HEINSIUS.

135. *Nostra meditabilis arte.*] *Nostrae artis* Regius, Puteaneus, & tres alii. probe. IDEM. *prima arte* duo codices & Edit. pr.

137. *Haec, ut fecere, tuentur.*] In nonnullis; *haec quod fecere.* NAUGERIUS. *Ut fecere* idem. hoc est, ubi, postquam fecere, aut quemadmodum fecere, ita & tuentur. Multi alii, *quae fecere.* HEINSIUS. vid. ad Epist. iv. 25.

138. *Haec sunt jucundi.*] *Haec tibi jucundi* unus Heinsii. *mibi* Patavin.

140. *Contemtaeque.*] *Deceptaeque* Bernens.

141. *Quam platanus vivo gaudet.*] *Limo* tres scripti. sed Regius & Scaligeri excerpta optime, *vino.* Atque ita jam resiliit exactissimus Gronovius, qui videndus Observationum lib. 1. cap. v. Neque aliter Douza divinarat in ora codicis sui; hinc *platanus geniale* Noster dicit Met. x 95. HEINSIUS. In Francof. erat a manu prima, *Phoebo gaudet.* vide ad II. Art. 697. Douza adscripserat locum Macrobi. iii. cap. 13. & hinc etiam *geniale* Platanum in Metamorph. dici putabat. *vivo gaudet* Bersinanni margo.

143. *Finem qui quaeris amoris.*] *Ameri* rectius duo libri. sic infra 308. *hinc odiss semina quaeris*. quomodo & illic videtur scribendum. & mox ex antiquis libris. 643.

Tu quoque qui causam finito quaeris amoris.
HEINSIUS. Infr. 539.

Malis faciunt & caedra finem.
Et vi. Met. 82. *Operi victoria finis.* ubi vide. *quaeris amandi* hic unus Heinsii.

145. *Sub nullo vindice femni.*] *Judice* editiones anti-

Yyy 2

Eripiunt omnes animis sine vulnere nervos,
Adfluit incautis infidiosus Amor.

Defidiam puer ille sequi solet. odit agentes.

150 Da vacuae menti, quo teneatur, opus.

Sunt fora: sunt leges: sunt, quos tuearis, amici:

Vade per urbanæ candida castra togæ.

Vel tu sanguinei juvenilia munera Martis

Suscipe: deliciae jam tibi terga dabunt.

155 Ecce fugax Parthus, magni nova causâ triumphî.

Jam videt in campis Cæsaris arma suis.

Vince Cupidineas pariter Parthasque fagittas:

Et refer ad patrios bina tropæa Deos.

Ut semel Actolâ Venus est à cuspidè læsa;

160 Mandat amatori bella gerenda suo.

Quæ-

antiquæ & plerique scripti. sed perperam. II. Amor. XIX. 45.

Nox mihi sub nulla vindice semper erit.
In Cantabrigiensi & alio erat, *immodici tangunt præcordia metus.* quod repetitum ex vert. 79. ut sæpe libratis fecisse deprehendimus. BURM.

147. *Animo sine vulnere vires.* Nervos scripti meliores. animis etiam recte quidam. HEINS.

148. *Adfluit.* Viginti duo scripti, *adfluit.* sed frustra. elegans enim verbum minime movendum. sic & apud Virgilium lib. X. Aeneid. 143. ex MSS. legendum fuit:

Adfluit & Mæstheus.

Vulgo, *adfluit.* Justin. XXVI. 2. *cum nouns illi hostis, Gallograeciae exercitus, adfluxisset.* & sic apud Avienum fab. XXXIV. vulgo legitur:

Constat senio, postquam gravis adfluit aetas,

Hæu frustra alterius sæpe rogavit opem.

Ubi Heinsius in ora codicis sui notavit legendum, *adfluit.* recte, si modo sequenti versu legas, *rogabit:* est enim Virgiliana imitatio ex lib. I. Georg. 158.

Hæu frustra alterius magnam spectabis æcerum.

BURMANNUS.

148. *Infidiosus.* *Defidiosus* septemdecim libri. *invidiosus* Bernensis.

151. *Et quos tuearis.* Sunt quos Aldina posterior & cum fecutæ aliae, & omnes fere scripti.

152. *Urbanas splendidas castra togæ.* *Candida castra* venulle Jureti codex. age candidatum, inquit, atque in ambitu honorum mentem distrahe. hinc Ciceronis oratio in *candida toga*, cujus fragmenta exstant apud Asconium & alios. HEINSIUS. Vide Ferrar. de Re vestiar. lib. I. 33.

153. *Vel tu.* Vel tibi unus Heinfil.

160. *Mandat amatori bella gerenda suo.* Hoc est: Ipsa quidem ablinet de cetero bellis, gerenda autem eadem committit amatori suo, id est Marti,

à quo amabatur, & à quo adulterio etiam cognita fuerat. MICELLUS.

164. *Quæritur Aegisthus.* Quæritur Scaligeri excerpta. probe. Fall. v. 2.

Quæritis unde puerum Majo data nomina mensit.
Et eodem libro 526.

— *Nunc ubi sit quæritis? urna tegit.*
lib. IV. 871.

Cur igitur Veneris festum Vinalia dicant

Quæritis?

Propertius lib. II. Eleg. 1.

Quæritis, unde mihi toties scribantur amores?
Noëter infr. 487.

Quærit, ubi invenias, Artus, i, perlege nostras.
Epit. XII. 199. *Des ubi sit quæritis?* & sic alibi quoque. HEINS. Propert. III. Eleg. 12.

Quæritis, unde avidis nox sit provisa puellis?
164 *Quæritur.* In veteribus, *transfulerat.* mihi prior magis placet. NAUGERIUS. Scripti omnes cum primâ editione, *Transfulerat.* sic Fall. II. 279.

Transfulit Evander silvestria numina secum.
lib. VI. 418.

Imperium secum transferes illa loci.
lib. XII. Met. 24.

Permanet Aoniis Nerens violentus in undis,
Velæque non transferit.

Claudian. bello Gild. 374.

— *Socia comitentur classe Sicambri,*
Pallida translatum jam senias Africa Rhenum.

Virgil. II. Aeneid. 326.

— *Feris omnia Juppiter Argei*
Transfulit.

Cæterum Regius veterrimus, *Transfulerant Graecia.* quod non est de nihilo. Fall. lib. I. 393.

Festa corymbiferi celebrabant Graecia Bacchi.
Quomodo & illic liber unus ex melioribus. & mox 516.

Juraque ab hac terrâ cetera terra potens.

Ita

- Quaeritis, Aegisthus quare sit factus adulter?
 In promptu causa est: desidiosus erat.
 Pugnabant alii tardis apud Ilion armis:
 Transtulcrat vires Graecia tota suas.
 165 Sive operam bellis vellet dare, nulla gerebat;
 Sive foro, vacuum litibus Argos erat.
 Quod potuit fecit; ne nil ageretur, amavit.
 Sic venit ille puer: sic puer ille manet.
 Rura quoque oblectant animos, studiumque colendi:
 170 'Quaelibet huic curae cedere cura potest.'
 Colla jube domitos oneri supponere tauros;
 Sauciet ut duram vomer aduncus humum.
 Obrue versatâ Cerealia femina terrâ,
 Quae tibi cum multo foenore reddat ager.

Ad-

Ita vetustissimus Zuliehemianus. Fast. ii. 38.
*Graecia principium moris dedit. illa noscentes
 Impia lustratos ponere facta putant.*
 Sic ibi optimus Mazarinianus & duo alii. Fast. i. 217.
*In pretio premium nunc est. dant census honores,
 Censu amicitia.*
 Ita optimus codex Arondelianus. sic *vicinia sper-*
nabant. de quo Fast. iii. vs. 189. & Met. ii. vers.
 688. & apud Silium lib. iii. 288. codex itidem
 egregius exhibebat:
*Vos quoque desertis in castra mapalibus itis
 Miseri gregibus Gaetulia sueta serarum.*
 Plures invenies hujusmodi loquendi modos in
 commentario Gronoviano de Pecunia Veteri. lib. ii.
 cap. iv. HEINSIUS.
 166. Argos.] Ita recte Douza & Heinsius. *Ar-*
gos aliae editiones.
 167. *Quod potuit, fecit; ne nil ageretur, amavit.*
 Regius cum Puteano & Scaligeri excerptis rectius:
Quod potuit, ne nil illis ageretur, amavit.
 Non damnanda penitus vetus scriptorum & edito-
 rum lectio. sic Epist. xii. 17.
*Quod superest, facio, teque, o mea sola voluptas,
 Plus quoque, quam reddi quod mihi possit, amo.*
 Et Epist. viii. 4. multi scripti. *Quod (vel quas)
 potui, feci.* In Codice Bernensi deerat *illuc* & lege-
 batur:
Quod potuit ne nil ageretur amavit. BURM.
 169. Rura quoque oblectant.] Oblectent malim.
 HEINSIUS.
 171. Colla jube domitos.] *Indomitos* quidam ex
 melioribus. Idem. *Submittere* Ed. prim. & duo
 scripti.
 172. Sauciet.] *Sensiat* Leidensis.
 173. Cerealia femina.] *Farnesianus, munera.*
 Pont. iii. Eleg. viii.
Foemina pro lanâ Cerealia munera frangit.
 Medicamine Faciei vs. 4.

*Cultus humum sterilem Cerealia pendere jussit
 Munera.*
 Quibus locis tamen nonnulli codices, *femina.* Avien-
 us Descriptione Orbis vs. 1300.
*Hi quamquam steriles decurrant semper arenas,
 Munera nec carpant Cerealia.*
 Sic & *munus Cerealia* apud Aufonium Epig. cxixvi.
 Prifcianus Periagesis:
Non Bacchi dânum, Cereris nec munera morunt.
 Epigramma in Catalectis Pithoei de mensibus:
Quintilis messis Cereali germine gaudens.
 Sic scribe; non *meusis.* *Cerealia dona* Noster Fast. i.
 683.
*Neve graves cultis Cerealia dona, cavete,
 Agmina lasuro depopulerunt aves.*
 Nemesianus Cynegetico:
*Tunc rursus misere sera Cerealia dona
 Conveniet.*
 Avienus Ora Maritima 503.
Qua dona flavas Cereris educat solum.
 At Amor. lib. iii. Eleg. vi.
*Nunc opto currum, de quo Cerealia primum
 Semina veneram in rude missa solum.*
 Ita ibi constanter codices. ut & Met. i. 123.
*Semina tum primum longis Cerealia sulcis
 Obruta sunt.* HEINSIUS.
 174. *Cum multo foenore.*] Respexisse puto Ti-
 bulli locum lib. ii. 7. 3.
*Spes fuleis credit aratis
 Semina, quas magno foenore reddat ager.*
 Quem locum citans Heinsius ad Epist. iii. Sabini
 91. legit *multo foenore.* sic *ingenti foenore* dixit i.
 Fast. 694. & Senec. Hippol. 455.
Seget illa magnum formis agricolae dabit.
 Sed a librario tamen profectam esse lectionem
 codicis Heinsiani unius, *cum justo foenore,* vix mihi
 persuadere possim; qui sciam passim Auctores agror
 comparate debitoribus, unde *credita reddere, re-*
spondere,

Yyyy 3

spendere,

- 175 Adspice curvatos pomorum pondere ramos;
 Ut sua, quod peperit, vix ferat arbor onus.
 Adspice jucundo labentes murmure rivos:
 Adspice tondentes fertile gramen oves.
 Ecce petunt rupes, praeruptaque faxes, capellae.
- 180 Jam referent haedis ubera plena suis.
 Pastor inaequali modulatur arundine carmen:
 Nec defunt comites, sedula turba, canes.
 Parte sonant aliâ silvae mugitibus altae;
 Et queritur vitulum mater abesse suum.
- 185 Quid? cum suppositas fugiunt examina taxos,
 Ut relevent demti vimina torta favi?

Po-

pondere, fallere & similia passim occurrunt. ita gratus ager 11. Am. xvi. 8. *Iustum igitur scenus, vel quod jure debet cultori suo. vel plenum, cui nihil deest, ut ita iusta arma &c. vide Broukhuf. ad d. l. Tibulli. Burn.*

177. *Adspice labentes.*] *Liquaces* pro diversa lectione optimus Putreanus. eleganter. à *liquando*. sic Noster in Fastis iv. 142.

— *Expressit mella liquata favis.*

Id inverterunt, qui primam syllabam non posse produci crederunt. Met. viii. 457.

— *Flagrantem mater ab igne*

Eripuit ramam, sparsitque liquacibus undis.

Ita illic etiam vetus codex. Met. iii. 486.

Quas simul aspexit liquaci rursus in unda.

Ita censio scribendum, vel *liquenti*. Nam vulgatum *liquefacta unda* omnino ineptum est. etiam apud Prudentium Cathemer. Hymno v. parum abest quin reponendum censeam:

*Cui jejuna heremi saxa liquacibus
 Exundant scatebris, & lasices novos
 Fundit scissa fides.*

Quamquam non ignoro loquaces etiam scatebras dici posse. sed fane quod in nonnullis exemplaribus illic legitur, *madentibus scatebris*, glossema est τὸν *liquacibus*. De ejsmodi vocibus nonnihil dixi Amorum lib. ii. Eleg. vi. 23. HEINSIUS. Vix audeo mutare. vid. ad 11. Amor. xvi. 5. ubi etiam Francos. *liquantibus*, & ibid vers. 9. *labentibus*. si quid novarem, reciperem ex uno codice Heiniano, *ludentes rivos*, de quibus egimus supra Epist. ix. 53. eadem varietas v. Met. 387. BURMANNUS.

179. *Ecce petunt rupes, praeruptaque saxa capellae.*] Concurfus ille idem fere sonantium syllabarum, *rupes praeruptaque*, scabri quid timere videtur. certe idem Heinii aures offendit lib. i. Met. 719. qui pro *praeruptam rupem* ex MSS. rescripsit *caentem*. praeterea *rupes & saxa praerupta* fere idem notant. in Vossiano erat, *montes praeruptaque saxa*, quod defendi posset ex Catonis Diris vers. 134.

Haedorum pater à felix, semperque beate;

Sive petis montes praeruptos, saxa pererrans.

Ubi mallet, *sive petens montes praeruptaque saxa pererrans*: nam *pererrans* in codice veteri invenit Heinsius. & *montes & rupes* passim commutantur. ita iv. Fast. 511. *Redigebat rupe capellas*, ubi alii, *monte, scopulos praeruptaque saxa* conjungit Silius lib. ii. 33. in alio codice erat, *ramos*, unde Heinsius, *campes*. latet aliquid. forte, *dumos praeruptaque saxa*, sic *dumosa saxa* x. Met. 535. Virgil. Ecl. 1.

Dumosa de rupe proci pendere videbo.

III. Georg. 315.

Et amantes ardua dumos.

Columella lib. vii. cap. 6. de Caprino peocoe, *id genus dumosa petius quam campestem sitam desiderat.* &c. Avienus in Ora Maritima 217.

Hirtae hic capellae, & multus incolis caper

Dumosa semper intererant caespitem.

Dumi vero maxime in rupibus & montibus sic Ammian. xiv. 2. *Caestique ad eas persequendas scandere clivos sublimis, etiam si lapsantibus plantis, fruticata presensando vel dumos, ad vertices usuerint summos. saxa & dumos* conjungit Silius lib. v. 459. BURMANNUS.

180. *Jam referunt.*] *Ut referant* multi ex scriptis. sed Regius & sex alii, *Jam referunt*. bene. HEINS. Francius corrigebat, *Ecce ferunt*.

181. *Modulatur arundine carmen.*] *Moderatur* Jureti excerpta, & multi alii, *meditatur* unus Medicus. quod placet. ut initio Thyrii Virgiliani. HEINSIUS. Libro tamen i. Amor. Eleg. 1.

Musa per undenos emolanda pedes.

Et modulatum carmen proprie, quod ad modum musicos est exactum. Suetonius Aug. cap. 57. & Neron. 42. Florus & alii. vide tamen & ad xi. Met. 154. BURMANNUS.

185. *Quid cum suppositos fugiunt examina fumos.*] *Suppositos taxos* Jureti excerpta. *compositos taxos* Putreanus. Regius, *compositos fumos*. Lego, *suppositos*

141

Poma dat autumnus: formosa est messibus aestas:

Ver praebet flores: igne levatur hiems.

Temporibus certis maturam rusticus uvam

190 Deligit; & nudo sub pede muſta fluunt:

Temporibus certis defectas adligat herbas;

Et tonsam raro peſtine verrit humum.

Ipſe potes riguis plantam deponere in hortis:

Ipſe potes rivos ducere lenis aquae.

195 Venerit inſitio; fac ramum ramus adoptet:

Stetque peregrinis arbor operata comis.

Cum ſemel haec animum coepit mulcere voluptas,

Debilibus pennis irritus exit Amor.

Vel

ſunt taxos, niſi mavis, combuſtas taxos. Virgil. 1v. Georg. 47. de apibus:

*Nec propius ſolis taxum ſine, neve rubentes
Uro focos cances.*

Ex Ecloga 1x. quae Noſter reſpexit:

Sic tua Cyrcnaei fugiant examina taxos,

Huc & reſpicit Nemeſianus Eclog. 1.

Namque prius ſicis Phocae naſcentur in arvis,

Hirſutusque frute vivus leo, dalcia mella

Sudabant taxo.

De fumo apibus noxio ceteroquin res minime ignota. Scholiaſtes Apollonii lib. 11. ad illa de Apibus, *Καπνὸν τοῦ ἄρουρα πύρρος ἰκὰς ἀπονοσσην.* conyſae fumo apes fugari aſſerit. *ἰκὰς αἰς καπνίζου κόνωσαν, ἀρμὸς γὰρ μάδρα ὁ ταύτης καπνὸς.* HEINSIUS.

186. *Denti vimina curva ſervi.*] *Vimina torta* optimus Puteaneus. quomodo *ſuavis ſorti*, *capilli ſorti*, & alia. *ressa torta* apud Tibullum lib. 1v. 11 11. 12. *Torqueus* enim pro ſectere. ut *equum freno torquere.* Epist. 1v. vs. 46. & 79. poſſet & *vimina querna* legi. nam *vimina curva* non placent. ſic apud Maronem xi. 65.

— *Querno texuntur vimine crates.* HEINSIUS. *Dentio vimina curva* cavo Mazarii. & Aproſii.

189. *Maturas ruficus uvas Colligit.*] *Maturam uvam* ſcripti meliores. pro *colligit* Puteaneus & duo alii, *deligit*. ſic Epist. 1v. 30. *deligere roſam* dixit. hinc *delictus*. ſupra ſub ſinem lib. 111. *Artis ſimpliciter dixit, ſeſſi de viſe ractuſque,* apud Propertium 11. xx111. 106.

Celſaque mortali deligere aſtra. manſo.

HEINSIUS.

191. *Defectas alligat herbas.*] *Colligit* prima editio cum ſcriptis nonnullis. codex Moreti pro diverſa lectione, *aggregat*. Forte *aggras*, ut de foeno intelligat, quod convertitur & in cumulos coaccervatur. quos *metam foeni*, & *foeni ſtriam* Rei Ruſticae ſcriptores appellant. hinc *foenum in metam exſtrere* apud Columellam. cui tamen lib. 11. cap. xv111. de foeno *deſectam herbam religare*, idem

est, quod *alligare* Naſoni. per *deſectam* igitur *herbam* foenum intelligit. hinc Severus in Aetna 167.

Plenaque deſecto furgans foenilia campo. HEINS.

192. *Verrit humum.*] *Verſat*, vel *verſit* quidam ſcripti. quod videtur probare Borſimannus ex illis Virgil. 1. Georg. x. l. *Quo ſidere terram Vertere.* Male. nam *raſtris* non *verſitur* terra, ſed *raditur*, unde dicta *raſtra*. vid. Serv. ad Virg. 1. Georg. 94. *verſatur* terra aratro, deinde jacta ſemina *raſtris* obruuntur, quod proprium in hac re verbum poſuit ſupra vs. 173. ut & Columell. 11. cap. 13. & Pallad. Aprilis Tit. 1. hic vero *qua tonsam humum* dicit, intelligit prata defecta, quae verruntur, cum herbae *raſtellis* in unum converuntur, vel potius poſt foenum aveſtum reliquiae. *De pratibus ſipulano raſtellis aradi*, ait Varro lib. 1. de R. R. 490. BURMANNUS.

193. *Plantas deponere in hortis.*] *Plantam* ſcripti. deinde nonnulli *delucere* vel *deſigere*. Sed nil mutandum. Virgil. Georg. 11. 123.

*Hic plantas tenero abſcindentis de corpore matrum
Depoſuit ſulcis.*

Auctor Moreti 70.

— *Varias diſponere plantas
Norat, & occultas committere ſemina terrae.*

HEINSIUS. 111. Met. 102. ex MSS.

Metaeque jubet deponere terrae Vigeros dentes.

Proprium autem verbum in hac re, quo paſſim Columella, & alii rei ruſticae auctores utuntur. ſic ille lib. 111. cap. 5. *Depoſitae ſtirpes valido ſole.* ex mox, *probatiſſimum genus ſtirpis deponere.* & ita in Moreti loco legendum ex veteri codice, quem vidit Heinſius. BURMANNUS.

194. *Lenis aquae.*] *Laetus aquae* Lincol.

195. *Ramum ramus adoptet.*] *Eleganti* haec translatione Poëtis & Noſtri praecipue uſitatiffima, utitur & Plinius praefatione libri xvi. *ſive illae ultro, ſive ab homine dicitore blandos ſapores adoptione & comuſio.* venuſtum etiam Callinici Epigramma in Anthologia lib. 2. cap. 20. ubi Pyralter inquit:

- Vel tu venandi studium cole. saepe recessit
 200 Turpiter à Phoebi victa sorore Venus.
 Nunc leporem pronum catulo sectare sagaci:
 Nunc tua frondosis retia tende jugis.
 Aut pavidos terre variâ formidine cervos:
 Aut cadat adversâ cuspide fossus aper.
 205 Noctè fatigatum fomnus, non cura puellae,
 Excipit; & pingui membra quiete levat.
 Lenius est studium, studium tamen, alite captâ,
 Aut lino, aut calamis praemia parva sequi.
 Vel, quae piscis edax avido male devoret ore,
 210 Abdere supremis aera recurva cibis.

Aut

Ὁθείλει ἕξει μετέμφυτος, ἕκαστ' ἔδδλω.
 Ὅυκ ἔμιν ἡμετέρως κλωσι Φίροντα βάρης.

BURMANNUS.

201. *Leporem pronum.*] *Parvum* nunc Heinfii. male. *pronus* est celer, velox. quod probare non esset operae, nisi eruditus ille interpret Gallicus reddidisset, *pronus*, quem *facile sagax canis inveniat*. & in paraphrasi vertisset, *obvium catulo*. reperit scilicet in lexicis suis *pronus* etiam *facilem* significare. hoc est illud acumen mentis & iudicii, quo ceterarum gentium viros doctos Regii illi interpretes longe antecedunt. x. Met. 537.

Aut pronus lepores, aut celsum in cornua cervum. Ubi etiam quidam codices *parvus* exhibent. ibidem 652.

Cum carcere pronus uterque

Emicat.

Ita *pronus mensis* Horatius dixit lib. iv. Od. 6. corrupta & haec vox apud Claudianum in *parvum* transit. ii. de Rapt. 101.

Curvata tumere

Prono planities.

Ita Junianus codex. vulgo *parvus*. apud Lucretium quoque lib. vi. 26.

Atque viam monstravit tramite prono.

Lambinus ita se ex MSS. restituisse dicit, cum vulgo *parvus* legeretur. BURMANNUS.

202. *Nunc tua frondosis retia tende jugis.*] Puto, *nunc sua*. ut saepe Noster, supra 176.

Ut sua, quod peperit, vix ferat arber enus.

Superiori versu, *catulo saguaci* pro *sagaci* codex Jureti. sed nil muta. est enim *sagax* perpetuum canum epitheton. Noster xi. Met. 599.

Canibusque sagacior anjer.

Halieut. de canibus 76.

Venandique sagax virtus.

Seneca Thyetie 497.

Sic cura ferax vestigat, et longo sagax

Lore tenetur Umbra.

Idem Hippolyto de canibus 39.

Nunc demissi mare sagaci Captivi antras,

Vide Festum in *sagax*. Servius de Anubide lib. viii. Aeneid. 698. *quidam hunc Mercurium volant, quia nihil est celer sagacius*. sic Ennius quoque & Gravius de canibus, aliisque passim. HEINSIUS. Nescio an *prono lepori* conveniat *catulus sagax*, qui melius cubantem investigare, quam pronum sectari possit. *saguax* melius conveniret, sed offendit merito *catulo sectare sequaci*. quid ergo? reponerem, *catulo sectare sagaci*, id est celeri, veloci, de quo vocabulo vide ad Epist. iv. 46. talem vero canem Gravius ad hanc venationem instruit in Cynegetico suo vs. 183. BURMANNUS.

203. *Aut pavidos terre varia formidine cervos.*] In Palatino, *Aut terre viclos*, quod est, *Aut terro pavidos viclos formidine cervos*. DAN. HEINSIUS. Nihil muta, *varia* formido est *picta*, diversis maculis & coloribus distincta: ita Firmicus lib. viii. cap. ix. *varios castes* dixit. *varia vestis* Terent. Eunuch. iv. 4. vid. Munk. ad Hygin. fab. 223. De *formidine* Colvium & Casaub. ad Apulej. Apolog. unus Heinfii, *vana formidine*, etiam non male. BURMANNUS.

206. *Pingui membra quiete levat.*] Sic Regius cum Scaliger excerptis, & Puteaneus pro diversa lectione. Reliqui fere, *dulci quiete*. perperam: dicitur Notis ad Epist. xii. vs. 170. & 1. Amor. xiii. 7. HEINSIUS. *Leni* unus codex.

207. *Lenius est studium, studium tamen.*] *Prodest tamen* editiones veteres, & scripti septemdecim. *mox, aut calamo* unus Heinfii.

210. *Abdere supremis aera recurva cibis.*] Sic & scripti. quod tamen vix concoquo. quid enim *supremi cibi*? Forte, *sub tremulis cibis*. sic *tremula festa*. Martial. i. Ep. 56.

Nunc piscem tremula salientem ducere seta.

Seneca Hercule Furente vs. 157. *Sensis tremulum linea piscem*. apud Lucanum libro ii. 621. *Tremulo constantae sane carinae, tremuli cibi*. sic *quasere cibis* in piscatione cum hamo. Theocritus: ἡ καλῆ-
 μου δὲ πλάτων κατίστων ἑδάδων. sed verum est, *sub primis cibis*, quod in uno codice exstat. HEINS.

Su-

- Aut his, aut aliis, donec dediscis amare,
 Ipse tibi furtim decipiendus eris.
 Tu tantum i, quamvis firmis retinere vinculis,
 I procul, & longas carpere perge vias.
 215 Flebis, ut occurret desertæ nomen amicae:
 Stabit & in mediâ pes tibi saepe viâ.
 Sed quanto minus ire voles, magis ire memento:
 Perfer: & invitos currere coge pedes.
 Nec pluvias vites: nec te peregrina morentur
 220 Sabbata; nec damnis Allia nota suis.
 Nec quot transferis, sed quod tibi, quaere, supersint
 Millia: nec, maneat ut prope, finge moras.

Tem-

Supremi tibi sunt ultimi, quos pisces ex hamo capiunt, mox leto dandi, & esca homini futuri. ita millicies supremus pro ultimo, quod putidum foret exemplis confirmare. adders in multis quoque est male. Tibul. 11. Eleg. vi.

Cum tenuis hamus abdidit ante tibius.

Tegere dixit Noster lib. vi. Fall. 240. BURM.

111. *Dedidit.*] *Desistis* SARTAVIANUS & alius. vid. ad lib. vi. Met. 307. eadem varietas mox 297. IDEM.

213. *Tu tantum quamvis firmis retinere vinculis, I procul, & longas carpere perge vias.*] Ita Regius cum vulgatis, ceteri majori ex parte cum prima editione, *Tu tamen & duo, Tu tamen infirmis quamvis.* quartus Putaneus, *Tu tamen hic quamvis.* Jureti codex, *Tu tandem firmis quamvis,* & tres alii. Scribe:

Tu tamen i, quamvis firmis retinere vinculis, I procul.

Dixi Amor. lib. 111. Eleg. 111. nisi mavis, *Tu tamen hinc i procul:* deinde, *finge moras duo. unus, posse vias.* alius *perge moras.* Rumpere *perge moras* unus Vaticanus, ut apud Virgilium, *Eja age rumpe moras.* certe *vâ vias* cum mox sequatur, hoc loco alienum videtur. HEINSIUS.

215. *Flebis, & occurret desertæ nomen amicae, Stabit & in mediâ pes tibi saepe viâ.*] Tale exemplum est apud Terentium in Eunucho de Phaedria. CROFANUS. *Ut occurrat* omnino legendum, quicquid obnituntur libri veteres. Fall. II. 388.

Fleus tamen, ut geminis in loca iusta forunt.

Sic & tibi scribendum. HEINSIUS. Vid. ad Epist. IV. 25.

217. *Sed quando minus.*] *Quanto* cum scriptis. HEINSIUS. *Quo minus ire vides, tanto magis ire memento* unus codex. non male. *si voles* legatur. *quanto minus ire voles tanto ire m.* alius. *quantum* etiam editio prima & duo scripti. vid. ad IV. Met. 64.

219. *Nec pluvias opta.*] *Quae* moram tibi abuturo injiciant, at prima editio, *vites* cum duobus

Farnefanis. lege, *vita.* Sic apud Gratium, *& pluvias & tauri frigora vitent.* & contra *vitare aestum.* Amor. 111. El. v. & *vitare solem* NUCE. HEINS.

219. *Peregrina sabbata.*] Id est Judæa; nam imitatione Judæorum etiam Romanos hebdomadem dierum, & in ea quosdam dies, prava imitatione, coluisse docet Petitus in Leges Atticas Titulo I. p. 4. BURMANNUS.

220. *Nec damnis alea nata tuis.*] Ita Merula legit: & exponit *Aleam*, sortes, quæ jactu aleæ captabantur. Aldina autem lectio habet, *Nec damnis Allia nota suis.* quod magis probò: non enim de sortitione Poëta hic loquitur, sed de diebus atris & inauspiciis, quæ tum sabbatum habitum fuit, propter Judæos: item Allienfis dies, quo Romani à Gallis ad Alliam flumen superati ac caesi sunt. de qua re supra quoque dictum. MICYLLUS. Diluit id, quo usus erat lib. I. De Arte, argumento quod erat ejusmodi:

*Tunc licet incipias, qua stobilis Allia luca
 Vulneribus Latii sanguinolenta fuit.*

Quaque die redeunt rebus minus apta gerendis

Culta Palaestino septima festa viro. CROFAN.

Alea scripti perperam. deinde *nata* tres scripti cum prima editione. forsitan recte. Propertius lib. I. El. VI.

Non ego sum laudi, non natus idoneus armis.

& apud eundem lib. 111. El. VIII.

Hic fasus ad pacem, hic castronibus utilis armis.

Lib. 11. Eleg. XVIII. 4.

O nimis exitio nata theatra meo.

Noster lib. 11. Amor. El. 111. 7.

Non tu natum equo, non fortibus utilis armis;

Paris Sabini:

Tyndaris, heu flammis nata puella meis.

Pont. 111. Eleg. I. cum optimis libris:

Telegenique parens vertendis nata figuris.

Eleg. 11.

Fœmina sacra fasit tædas non nata jugali.

Sic & illic puto scribendum. Trist. IV. El. ult.

Fertis verbosus natus ad arma feris.

- Tempora nec numerata: nec crebro respicere Romam.
Sed fuge. tutus adhuc Parthia ab hoste fugam est.
- 225 Dura aliquis praecepta vocet mea; dura fatemur
Esse: sed, ut valeas, multa dolenda feres.
Saepe bibi succos, quamvis invitus, amarus
Aeger; & oranti mensa negata mihi.
Ut corpus redimas, ferrum patieris & ignes;
- 230 Arida nec sitiens ora levabis aquam;
Ut valeas animo, quidquam tolerare negabis?
At pretium pars haec corpore majus habet.
Sed tamen est artis strictissima janua nostrae,
Et labor est unus tempora prima pati.
- 235 Adspicis, ut pressos urant juga prima juvencos?
Ut nova velocem cingula laedat equum?
Forfitan à Laribus patriis exire pigebit.
Sed tamen exibus: deinde redire voles.
Nec te Lar patrius, sed amor revocabit amicæ,
- 240 Praetendens culpae splendida verba suae.
Cum semel exieris, centum folatia curac
Et rus, & comites, & via longa dabunt.

Nec

Natus laedere Elegia de Nuce:

At rubus et fenes tantammodo laedere natae.

Epistola Paridis:

O facies oculus nata tenere meos. HEINSIUS.

222. *Nec mancas, nec prope finge moras.*] Sic Metula distinguit ac legit, ut sit sensus, nec mancas sive subsistas in itinere, nec prope patriam finge velle morari. Melius autem Aldina editio, ubi haec verba distinguuntur & leguntur in hunc modum: *Nec mancas ut prope, finge moras.* quod est, Ne ipse tibi finge moras, quo causam manendi ac cessandi habeas. MICILLUS.

224. *Adhuc.*] Hoc addit in adulationem Augusti, quia instabat bellum cum Parthis. vide supr. vs. 155. & l. Art. 177.

225. *Dura aliquis.*] *Jure aliquis mea dura vocat praecepta. Fatemur Regius.*

229. *Ut corpus redimas, ferrum etc.*] Argumentum à minori. CIOFANUS.

229. *Patieris.*] *Patieris scripti.* idque sequens versus requirit. ubi pro *lavabis* prima editio & scripti, *lavabis.* ut Epist. IV. 174. *arentem quae leves unda sitim.* HEINSIUS. IV. Trist. VIII. 26.

Nec siccam Getico fonte levare sitim.

233. *Artis strictissima janua nostrae.*] *Strictissima* decem scripti. quod verum est. hinc *adstringere* litem. de quo dixi Notis ad Amor. lib. III. Eleg. I. vs. 50. sic *janua laxa.* de quo ad Fastos lib. II. vs. 476. HEINSIUS. *Haec artis* etiam duo codices.

235. *Adspicis, ut pressos.*] Melius in Palatino.*Adspicis, ut pressos urant juga prima juvencos.*

DAN. HEINSIUS. *Pressos* tuctur ad Statium Gronovius cap. IX. & Elencho Antidiatribes pag. 56. qui videatur. alii codices *pressos teneros laedunt* Francos. & Leidensis, quod repetitur ex Epist. IV. 21. *demissis urant* unus codex. *pressos laedunt* decern.

237. *A Laribus.*] *E Laribus* unus. ex alter. sic *ex aggero exis* XII. Metam. 524. & saepe eadem praepositiones addere amant veteres verbis ex illis compositis. eadem varietas IV. Pont. IX. 74.

Exeat à stygiis ut mea navis aquis.

Ubi & a quidam codices. BURMANNUS.

240. *Praetendens culpae splendida verba suae.*] *Praetendens* primo cum primâ editione & scriptis legendum plerisque; deinde, *culpae facta suae* cum Sarraviano. *facta suae* quatuor aliis, ut apud Horatium lib. II. Epist. I.

— *Scriptores carmine fudo**Splendida facta linunt.* HEINSIUS.

242. *Dabunt.*] *Dabit* Putcan. & Regius. Francius volebat etiam, *ut via longa*, id est quantumvis longa.

243. *Esse puter.*] Multi, *puta*; rectius, HEINS.

244. *Sine igne cinis.*] *Sine igne regis* Lincoln. argute, ut quasi extuleris & pepelkeris omnem amorem.

247. *Quicquid eras fueris, sitiens avidusque radi-
bit.*] *Quisquis et affueris unus. Quisquis et duo.*

Quic-

- Nec satis esse puta discedere: lentus abesto;
 Dum perdat vires, sitque sine igne, cinis.
- 245 Si nisi firmatâ properabis mente reverti,
 Inferet arma tibi saeva rebellis Amor.
- Quid? quod, ut abfuersis, avidus sitiensque redibis;
 Et spatium damno cessërit omne tuo?
- Viderit, Haemoniae si quis mala pabula terrae,
 250 Et magicas artes posse juvare putat.
- Ista venificii vetus est via. noster Apollo
 Innocuam sacro carmine monstrat opem.
 Me duce non tumulo prodire jubebitur umbra:
 Non anus infami carmine rumpet humum.
- 255 Non seges ex aliis alios transibit in agros:
 Nec subitò Phoebi pallidus orbis erit.
- Ut solet, aequoreas ibit Tiberinus in undas:
 Ut solet, in niveis Luna vehetur equis.
- Nulla recantatas deponent pectora curas;
 260 Nec fugiet vivo sulfure victus amor.
- Quid te Phasacae juverunt gramina terrae,
 Cum cuperes patriâ, Colchi, manere domo?

Quid

Quicquid eris fueras alius. unus Vaticanus, Quid quod & affueris. proxime verum. Reliqui cum primâ editione, Quicquid & abfuersis. Regius, Quicquid & afueris. Scribe:

Quid quod, ut abfuersis, avidus sitiensque redibis? Nam posteriores voces eo legunt ordine scripti omnes meliores, de quo dixi Epist. vii. §3. 53. malim &, damno suo sequenti versu. sic infr. 642. *Eris lucre lingua retenta suo, ex veteri codice. HEINSIUS. Douza etiam legebat, Quid, quod ut abfuersis.*

249. *Viderit Haemonias.]* Haec vera lectio est, licet *Fallitur* sit in plerisque scriptis, atque ita loquitur Artis lib. 11.

Fallitur Haemonias si quis decurrit ad artes. Adcantur Notae Pont. i. Eleg. 11. HEINSIUS.

251. *Veneficis.]* *Veneficis* Editio Veneta, Micvlli & Berimanni & unus codex.

252. *Sacro.]* Francius *sancto* malebat: sed ut *fatis vatus* lib. 111. Amor. 9. dicuntur, ita carmina & omnia, quae ad Poetas pertinent, *sacra* passim vocantur, vide *Palferat* & *Broukh.* ad *Propert.* 111. 1. 1. *Idem Propert.* 11. xxi. 43.

Pro quibus optatus sacro me carmine damno. BURM.

253. *Prodire jubebitur umbra.]* Rectius fortasse in nonnullis, *videbitur.* NAUGERIUS. Non de cadaveribus mortuorum, ut *Merula* exponit, sed de umbris excitandis atque exhibendis loquitur Poëta, quas *visiones* hodie vocant *Necromantici.* MICVLL.

Male viri docti *videbitur* praeserunt. potentiam enim, quam passim jactant sagae & veneficae, verbo *jubebitur* optime exprimit Poëta. vii. Met. 205.

Et sitvas moveo, jubeoque tremescere mentes. Quin&. Decl. x. 15. *Jubentur hyberni fluviorum flare decursus,* tibi plura ad rem. ut *pallere coctis superos* *ers.* Vide, quaeſio, *Petronii* cap. cxxxiv. ubi *Enothea* jactat:

*Cum volo, spissatis areſcis languida succis. *ers.**

Mox: Et jussi fiare dracones,

Et Noster 1. Amor. viii. 9.

Cum voluit, toto glomerantur nubila coelo.

Cum voluit, puro fulget in orbe dies.

BURMANNUS.

254. *Infami.]* *Infano* Micvlli editio & duo scripti. utrumque habet, quo se tuetur, sed placet magis *infami,* quia hic invidiam magicis artibus facit.

255. *Transibit.]* *Exibit* *Puteaneus,* male. *traducere* dixit *Tibul.* 1. 9. ubi vid. *Broukh.* & ad *Propertium.* 111. 2. 49.

258. *Ut selet, in niveis Luna vehetur equis.]* Credebantur enim veneficae lunam obscurare carminibus. cujus rei causa *niveos* equos hic appellat, ut *niveum* & *atrum* inter se opponantur. MICVLLUS.

259. *Recantatas.]* *Nullaque cantatas* *Moreti.* nulla *replautatas* unus *Heinl.* *pectore* etiam, ut *nulla puella* intelligatur.

ZZZZ 2

261. Quid

Quid tibi profuerunt, Circe, Perseides herbae,
Cum sua Neritias abstulit aura rates?

165 Omnia fecisti, ne callidus hospes abiret:
Ille dedit certae lintea plena fugae.

Omnia fecisti, ne te ferus ureret ignis:
Longus at invito pectore sedit amor.

270 Non poterat animi vertere jura tui.
Diceris his etiam, cum jam discedere vellet,

Dulichium verbis detinuisse ducem:
Non ego, quod primò (memini) sperare solebam,
Jam precor, ut conjux tu meus esse velis.

Et

261. *Quid te Phasidae.*] *Phsyphas* Regius & duo alii. tres *Phasidae*, unus *Phasidas*, alius *Posidos*. *Lege*, *Phasiados terras*, dixi-Erifi. xiv. §. 164. sic *Phasias* passim pro *Medea*. HEINS.

264. *Cum tibi Neritias abstulit hera rates.*] *Relius* in editione *Gryphiana*, quod & *Palatinus* confirmat, *Cum tibi Neritias abstulit aura rates*. *DAN. HEINSIUS*, *Cum sua* optime *Regius* & alii decem. ita & scribo *Amor*. lib. 1. El. vii. §. 54.

Ut sua reperit auscultas aura cemas.

Pro *hera* etiam, *aura* ex prima editione & scriptis praesantioribus reponendum. Deinde *Neritias*, quod saepius apud *Nonnum* occurrit, perperam in *Naricias* scripti libri plerique mutant. *Narycius* enim est *Locrensis*. *Neritius* seu *Nericius*, *Ithacensis* aut *Epirora*. sic libro viii. *Met.* 311. *Naryciusque Lelex*. quomodo scribendum. recte *Narycius*, ut hunc *Locrensis* à *Lelege* autochthone primo *Laconum* rege distinguit. *Homerus* *Iliad*. B.

Αὐτὴν Ὀδυσσεὺς γὰρ Κεφαλληνίας μεγάλωνος,
Ὀδ' Ἰθάκην εἶχον καὶ Νήριον ἐπισηΐφυλλον.

Et quae sequuntur; ubi *Eustathius*: *Nήριον τὸ ἕρος διὰ τοῦ τ' τὸ γὰρ διὰ τοῦ ν' Νήριον πόλις Ἡπείρου ὡς δὲ δῶκεται*. Hinc *Ἰθάκην Νηρικίον* dixit *Periegetes*, quare non penitus est damnandum illud *Naricias*, ἀπὸ τοῦ *Nηρικίου*, seu *Nariciū* *Dorico*. quanquam *Naso* *Homerum* in plerisque sequitur auctorem. *Metam.* xiv. 159.

Neritius Macareus comes experientis Ulyssi.

Et eodem libro 168.

Neritiasque ratis viderunt fragmina laetis
Valvibus.

Et *Falstorum* iv. 69. *Dux quoque Neritius* de *Ulyse*. sic enim meliores. & *Trist.* 1. *Eleg.* iv. bss. Idem *Eustathius* *Neriti* montis nomen deducit ἀπὸ *Νηρικίου* ἢ *Πηρικίου* ad *Odyss.* f. *Nerici* oppidi ipse quoque *Homerus* meminit *Odyss.* Ω. sed *Neriti* saepius. *Noster* lib. xiiii. 710.

Et jam Dulichias portus, Ithacamque Samenque,
Neritiasque domos, regnum fallacis Ulyssi,
Præter erant velles.

Ubi nihil necesse contra auctoritatem veterum librorum *Samenus* reponi. cum *Homerus* quoque *Iliad*. B. ubi apparatus classis *Ulyssæe* describit, loco jam supra adducto inter alia:

Ὅς δὲ Ζακύνθου ἔγχευ, ἴδ' οἱ Σάμον ἀμφιμένοντα.
*Ὑβὶ Εὐστάθιος: Λέγονται δὲ καὶ Σάμον. ἕς ὁ παλιότερος, Σαρμαίης, οἱ δὲ Φασὶ καὶ ἔτι ἡ μὲν ἵστῆς Σάμος λέγεται μόνον. ἡ δὲ πόλις, καὶ Σάμος καὶ Σάμου. atque ita quoque alibi *Homerus*. In *Odyssæa* tamen *Σάμον* vocat frequentius. ut libro A.*

Δουλιχίους Σάμοντα καὶ Ἰλλίων Ζακύνθον.
Quod *Virgilius* expressit lib. iiii. *Aen.* 271.

Apparet fluctu memoraζα Ζακύνθος,
Dulichiumque, Samoque, et Neritos ardua saxa.
Ubi *Servius*: *Sams Cephaloniae civitas. nam Sams in Asia est.* qui non meminerat, praeter hanc nostram, tertiam quoque esse in *Thracia*, *Samothrace* dictam. *Trist.* 1. El. 1v.

Nec mihi Dulichium deus est, Ithaceve, Same/ve. Sic ibi conflantur veteres. *Vulgati Samene*. certe *Samen* *Nostro* fuisse dictam, apparet ex epistola prima, ubi habes *Dulichias, Samioque, Samium* enim *Sami* incola dicitur, quemadmodum *Samenus* *Sametes*. *Eustathius* in *A. Odyss.* *Σάμων ἕστος περὶ Κεφαλληνία, λεγόμενον καὶ Σάμος. καὶ ὁ παλιότερος αὐτῆς, Σαρμαίης, ὁ μὲν τοῦ τῆς ἰῶος Σάμων παλιότερος Σάμος λέγεται.* *Aufonius* quoque in *Periocha Odyssæe* iv. *Circa Asteriam ergo insulam, quae Ithacam Samumque interiacet, delitescens occasione fraudis expectant.* Atque haec de *Nerito* & *Nerico* *Epiri*. Nunc de *Naryce* aut *Narycio* videamus. *Stephanus*, *Byzantinus*: *Νάρης πόλις Δοκιδίης, θελακῶς λεγόμενη. τινὲς δὲ Νάριον τὸν πόλιν Φασίον, ἐξ ἧς Ἰτακ, ὁ παλιότερος Νηρικίος, καὶ Νηρικίος, καὶ εὐδαιμόνως λέγεται τὴ Νηρικίον, καὶ Νηρικῶος θελακῶς, καὶ εὐδαιμόνως. quae sero totidem verbis habes apud *Suidam* in *Νάρη*. Hinc *Narycius Laeres* dixit *Virgilius* de colonia *Locrensis* in *Calabria*, quam & *Noster* lib. xv. *Metam.* *Narycium* vocat. ita enim scribo. cum non *Stephano* tantum ac *Suidae*, sed *Plinio* quoque *Narycium*.*

- 275 Et tamen, ut conjux essem tua, digna videbar:
 Quod Dea, quod magni filia Solis eram.
 Ne properes oro: spatium pro munere posco.
 Quid minus optari per mea vota potest?
 Et freta mota vides; & debes illa timere.
- 280 Utilior velis postmodo ventus erit.
 Quae tibi causa fugae? non hic nova Troja resurgit:
 Non alius socios Rhefus ad arma vocat.
 Hic amor, hic pax est; in qua male vulneror una:
 Totaque sub regno terra futura tuo est.
- 285 Illa loquebatur: navem solvebat Ulixes:
 Irrita cum velis verba tulere Noti.

Ardet,

rycium, non *Narycia* dicitur, atque inde quoque *Naryciae picis* locus idem Virgilius in *Georgicis*. 11. 438. dixit, & *Columella* lib. x.

— *Sebelem dabit illa capaxem*

Naryciae picis, aut Atlai mellis thymetti.

Sed Virgilianus locus de pice Brutia intelligendus, quam commendat Plinius. Locri enim in Brutia, ea est vera lectio apud Virgilium, neque aliter vetustissimi codices, etsi Probus & Servius *Maryciae* que illic agnoscent, mendose. alter etiam de pice Locride, non Brutia, perperam interpretatur, sed in duobus Servii vetustis codicibus Leidenis bibliothecae, *Naryciae picis à loco, in quas abundant piceae*, male vulgo, *abundant pices*. Haec scripseram, cum obtulit se mihi Scholiae Virgilio ineditus, qui meam de pice Brutia interpretationem confirmat, eum audi: *Naryciae, Brutias, quas in similitudinem picis arberum corticibus suunt. Item Naryciae, Brutias, quae in silva (lego quae ea in silva) sunt. Hic & Naryciae posuerunt moenia Laeri*. Interpretes ex hoc Virgilio loco non satis se expediunt, cujus nec mentem videtur affecturus Plinius; nam cum libro XIV. cap. XX. piceam Brutiam jam commendasset, subiungit paulo post, *Naryciam à Virgilio laudari*. Haec copiosius praeter innotuit. HEINS.

298. *Longus & invite pectore sedit amor.* Lege, *at invite* cum praeis editionibus, & duobus scriptis. alii nonnulli, *in invito*. pro *sedis* frustra Puteanus & nonnulli alii, *mansit*. Noster supra 108.

Et vetus in capto pectore sedit amor.

Epist. 11. 76.

Sedit in ingenie Cressa relicta tuo.

Epist. 14. 24.

Sarcinaeque haec animi non sedet apta meae.

Amor. 1. Eleg. 11.

Nec in lecta pallia nostra sedent.

Trist. 111. Eleg. 19. ex veteribus libris:

Pallor in attentis virginis ore sedet.

Met. 11. 775.

Pallor in ore sedet, macies in pectore tota.

Plura ex Martiali Gronovius noster collegit Ob-

serv. lib. 11. cap. 111. HEINSIUS.

269. *Verrere quae peteras.*] Scripti cum prima editione, *tu peteras*. mihi tamen vulgatum magis aridet. INEM. *Cum peteras unus codex.*

276. *Et tamen.*] *Sed tamen Junii, ut tamen Leidenis.* vid. ad Epist. v. 83. & alibi.

276. *Quod magni filia Solis erat.*] Circe Solis filia ex Perseide. Hesiodus in Theogonia:

— *Ἢ ἴν Κίρκην*

Δῶκεν, Πέρσης τε καὶ Ἡΐλιου θυγατέρα.
 CIOFANUS.

279. *Freta mota vides.*] Unus Heinsii, *magna elegantissima* nec ab incerto librario profecta lectio. *magna* enim maria ventis & fluctibus concitata. vid. Gifan. Ind. Lucret. in *mare magnum*. & nos pluribus haec ad Valerij Flacc. lib. 1. 50. sumus illustraturi. BUEMANNUS.

280. *Utilior ventus.*] *Utilius tempus* quatuor libri. ut Epist. XIII. 6.

Illud erat farvis vile tempus aquis. HEINSIUS.

281. *Nova Troja resurgit.*] Respicit ad primam illam insaniae simulationem, qua caecritum se fecerat Ulysses, ne ad Trojam cum ceteris heroibus cogeretur proficisci. DOUZA. *Resurgit* editio prima & septemdecim scripti.

282. *Non alius socios rursus ad arma vocat.*] Haec non sunt nauci. optimus Puteanus, *Rhefus*, ut & Argentinensis. vere. nisi quod scribo, *alius Rhefus ad arma vocat*. Victoriam de Rhefo passim jactat & ostentat Ulysses. ita in responsione Sabiniana ad Ovidianam Penelopen, ita Met. XIII. in oratione adversus Ajaem, ita Artis lib. 11. ubi cum Calypso colloquens inducitur. bene etiam unus Farnesianus, *in arma*. vide notas ad Ep. 111. vs. 136. HEINSIUS. Recte *alius Rhefus*. vide Heinsii ad Val. Flac. 1. 646.

283. *Hic amor, hic pax est.*] *Hic pax* meliores; praeter excerpta Jureti. sequens verus aut spurius est, ut aliquid hic excidit. HEINSIUS.

283. *In qua.*] Id est propter quam. ut Propert. 11. XVI. 11.

Ardet, & adsueta Circe decurrit ad artes:
Nec tamen est illis attenuatus amor.

- Ergo age, quisquis opem nostrâ tibi poscis ab arte,
290 Deme beneficiis carminibusque fidem.
Si te causa potens dominâ retinebit in Urbe;
Accipe, consilium quod fit in Urbe meum.
Optimus ille fuit vindex, laudentia pectus
Vincula qui rupit, dedoluitque semel.
295 Si cui tantum animi est, illum mirabor & ipse:
Et dicam, Monitis non eget ille meis.
Tu mihi, qui, quod amas, aegrè dediscis amare;
Nec potes, & velles posse, docendus eris.
Saepe refer tecum sceleratae facta puellae;
300 Et pone ante oculos omnia damna tuos.
Illud & illud habet: nec eâ contenta rapinâ
Sub titulum nostros misit avara lares.
Sic mihi juravit: sic mæ jurata fefellit.
Ante suam quoties passâ jacere forem!

Dili-

In te ego & acratas rumpam, mea vita, catenas.
DOUZA. Heinſius volebat, a quâ.

286. Irrita cum velis verba.] Cum votis Puteaneus. forte, cum velis vota. sed supra in Epistola xv. 209.

Qui mea verba ferunt, vellem tua vela referrent.
Et 11. 25.

Demophoon, ventis & verba & vela dedisti.
HEINSIUS.

287. Et adsueta Circe decurrit ad artes.] Sic libri veteres. placet. ager Podalirius, qui Philocteram morbo liberavit, medicus fuit aequalis diis. Q. Smyrnaeus loco supra citato. CROFANUS. Tendebat nonnulli editi & scripti. male. lib. 11. Art. 99.

Fallitur Haemonias si quis decurrit ad artes.
Decurrere enim proprie, qui auxilium quaerit, dicitur. Affluas unus Puteaneus.

289. Ergo quisquis opem.] In uno Regio, Ergo age quisquis opem. ut Artis libro primo 343.

Ergo age ne dubita cunctas superare puellas.
Et lib. 11. 489.

Ergo age & iratas medicamina fertia praebes.
HEINSIUS. Vid. ad lib. 1. Art. 343.

291. Dominâ retinebit in urbe.] Sic bene Regius. reliqui fere, dominæ in urbe. male. Martial. 111. 1.

Plus sane placuit, domina qui natus in urbe est.
Lib. IX. 65.

Ostavum domina marmor ab urbe lezji.
Nemesianus Eclog. 1.

Non sic dulce sonas, ut te placatus Apollo
Procebat, & felix dominam perdatas ad urbem.
Eclog. 11.

Tityrus è silvis dominam pervenit ad urbem.

Et Calpurnius Eclog. 1v.

Tu mihi talis eris, qualis, qui dulces sonantem
Tityren è silvis dominam perduxit ad urbem.
sic & dominam Romam Martial. lib. x. 103. & dominas arces Rutilius. sic & Graeci frequenter βασιλεύοντων πόλιν. HEINSIUS.

293. Optimus ille fuit vindex.] Ita & scripti; opinor tamen a Nasonis manu esse, optimus ille sui vindex. optimus assertor suae libertatis. HEINSIUS.

294. Dedoluitque.] Desolvenda semel, Palatin. pro quo dissolvenda esset legendum. & Heinſius etiam dissolvitque, posse legi olim notabat, sed praeflare vulgatam. vid. 111. Fast. 480.

295. Sed cui.] Malo, si cui, cum duobus scriptis HEINSIUS. mox non eget ille plurimi scripti.

297. Tu mihi.] Tu modo duodecim codices & quidam editi. in modo quidquid unus.

299. Sceleratae facta puellae.] Alii, verba, aut dicta. Sarravianus, regna. eleganter melhercules. sic de regno amatorio supra 15.

At si quis male fert indignae regna puellae.

Horat. Od. 1. lib. 1v.

Non sum qualis eram bonae sub regno Cynarae;
Propertii Cynthia lib. 111. El. x.

Inque meum semper stent tua regna caput.

Et lib. 11. Eleg. x.

Et subito felix nunc mea regna tenet.

Lib. 1v. El. vii

Longa mea in libris regna suae tuis.

Et 110x:

Et queritur laeti frigida regna mei. HEINSIUS.

Posset & legi, sceleratae furia puellae, de iis enim agit in sequentibus. & facta & furta saepe apud
No?

- 305 Diligit ipsa alios; a me fastidit amari.
 Insitor heu noctes, quas mihi non dat, habet!
 Haec tibi per totos inacefcent omnia sensus:
 Haec refer: hinc odii femina quaere tui.
 Atque utinam possis etiam facundus in illis
- 310 Esse! dole tantum; sponte disertus eris.
 Haeserat in quadam nuper mea cura puellâ:
 Conveniens animo non erat illa meo.
 Curabar propriis aeger Podalirius herbis:
 Et (fateor) medicus turpiter aeger eram.
- 315 Profuit assidue vitis insistere amicae.
 Idque mihi factum saepe salubre fuit.
 Quam mala sunt nostrae, dicebam, crura puellae!
 Nec tamen, ut verè confiteamur, erant.
 Brachia quam non sunt nostrae formosa puellae!
- 320 Et tamen, ut verè confiteamur, erant.
 Quam brevis est! nec erat. quam multum poscit amantem!
 Hinc odio venit maxima caussa meo.

Et

Nostrum librarii commutaverunt. vid. ad IV. Fast. 58a.

301. *Nec ea contenta rapina est.*] Tollatur verbum substantivum, ut melius procedat orationis tenor:

————— *Nec ea contenta rapinâ
 Sub titulum nefros misit avara lares.*

Sub titulum lares mittere est aedes venales proscribere. non recte codices vetusti magna ex parte, sub titulo. Tibulli enim illa respiciebat Noster lib. II. IV. 54.

*Quis etiam, sedes jubet si vendere avitas,
 Ita sub imperium sub titulumque lares.*

Per titulum tabella designatur aedibus adfixa, quae transeuntes doceret domum esse venalem. Plinius libro VII. Epist. XXVII. ubi de domo a spectris inhabitata agit: *Nam interdum quoque quamquam abscesserat imago, memoria imaginis oculis inerrabat, longiorque causis timor erat. Deserta inle & damnata solitudinis domus, totaque illi mestro relicta proferebatur tamen, seu quis emere, seu quis conducere ignarus tanti mali vellet. Venit Athenas Philosophus Athenodorus, legit titulum, auditoque pretio, quia suspecta visitata, percunctatur, omnia docetur. Sic totus ille locus ex vetustissimo codice Mediceo constitutendus, nisi quod damnata solitudini pro solitudine, ex conjectura admissimus. eleganter & breviter, hoc est Pliniano more dictum, longiorque causis timor erat. Hoc est sublati timoris causa nec amplius apparente spectro timor nihilominus perseverabat. Vulgo, longiorque causa timoris timor erat. Haec obiter. litteras pro titulo Plautus dixit Trinummo: *Aedes venales haec inferibis litteris.* sic & mancipijs*

venalibus titulus ejusmodi de collo suspendebatur, de quo ad Propertii librum IV. Eleg. V. Passeratus. HEINSIUS.

304. *Ante suas fores.*] *Suam ferem unus meus:* bene. HEINSIUS.

306. *Insitor.*] Horat. III. Od. 6.
Seu vocat insitor.

Et Epod. XVII. *Amata navis multum & insitoribus.* unde apparet hoc genus contemptissimum fuisse antiquitus. Douza.

306. *Per totos marcescant omnia sensus.*] Unus, *vanescant*, alius, *manescant*. prior Mentelianus, *acescant*. Regius cum duobus aliis, *inacescant*. vere, atque ita, quem nihil praeterit, perficacissimus Gronovius Observ. lib. II. cap. XXI. plura de eo verbo collegit. *non cessant* codex Jureti. frustra. *inacescens* Scribonius Largus Compositione CIV. & Marcellus Empiricus quoque dixerunt. Sic *inamarcescente* Horat. I. II. Sat. VII.

Nempe inamarcescent opales sine sine petiae.
 HEINSIUS. vid. Schult. ad Quint. Dec. VIII. p.

308. *Odii semina quater tui.*] *Malo, tuis odii:* dixi supra ad Ys. 143. sequenti versu, *possi pro posse* meliores. HEINSIUS.

315. *Profuit assidue.*] *Assidue amicae* Regius: eleganter. sic in libide libri veteres 18a.

Visceraque assidue dedita praebet avi. HEINS.

318. *Ut verum cunctis amur.*] *Vere* tam hic quam sequenti pentametro libri meliores. & recte infra 498.

Sic facias verè, quod meditatus eris. HEINSIUS.

319. *Brachia.*] Hoc distichon deerat in Lincoln. & Francof. & in antiquis quibusdam editionibus & Aldina priore.

Et mala sunt vicina bonis. errore sub illo
Pro vitio virtus crimina saepe tulit.

325 Quam potes, in pejus dotes defleſte puellae:
Judiciumque brevi limite falle tuum.

Turgida, ſi plena eſt; ſi fuſca eſt, nigra vocetur.
In gracili macies crimen habere poteſt.

Et poterit dici petulans, quae ruſtica non eſt:

330 Et poterit dici ruſtica, ſi qua proba eſt.
Quin etiam, quacumque caret tua femina dote,

Hanc moveat, blandis uſque precare ſonis.

Exige quod cantet, ſi qua eſt ſine voce puella:
Fac ſaltet, neſcit ſi qua movere manum.

335 Barbara ſermone eſt; fac tecum multa loquatur.
Non didicit chordas tangere; poſce lyram.

Du-

320. *Nec tamen.*] *Et tamen* ſcribe cum Puteaneo, & Argentinenſi. aliter ſenſus non conſtabit. & ſequenti verſu, *Quam brevis eſt! nec eras.* cum eodem Puteaneo, & duobus aliis. vulgati infulſe, & *eras.* HEINSIUS.

322. *Hinc edite.*] *Haec* ſcripti plerique. IDEM.

323. *Et mala ſunt vicina bonis.*] *Lego, ut mala ſunt vicina bonis:* hoc eſt, quemadmodum. IDEM. Livius lib. xxii. 12. *aſſingens vicina virtutibus vitia.*

325. *Quam potes.*] Regius, Puteaneus, & plures alii, *Qua potes.* nil muta. dictum alibi. ſic infra 595. libri quidam veteres:

Et modo, quam poterat, latum ſpectabat in aequor.

Trill. 1. Eleg. viii.

Quam potes excuſa, nec amici deſere cauſam.

Sic libri quidam veteres. ut & lib. iii. Eleg. iiii.

Quam potes, extenua forti mala corde ferende.

Et Eleg. iv.

Et quam quiſque poteſt, oro, mala noſtra levate.

El. vii.

Effuge venturos, quam potes, uſque reges.

Lib. iv. Eleg. viii.

Sed qui, quam potuit, dat maxima, gratus abunde eſt.

Met. iii. verſ. 300. ex antiquis itidem libris:

Quam tamen uſque poteſt, vires ſibi demere tentat.

Et lib. viii. 352.

Quam potuit precibus deus annuit.

Val. Maximus libro iv. cap. 1. *Fabius Maximus cum à ſe quinquies, & à patre, ave, proave, majoribusque ſuis ſaepenumere conſulatum geſtum animadverteret; commiſiſ, quibus filius ejuſ ſenſime cenſuſu cenſul creabatur, quam potuit, conſtanter cum populo egit, ut vacationem aliquando huius honoris Fabiae genti daret.* HEINSIUS. vid. ad Epit. xi. 11. 41. & 1. Art. 285.

327. *ſi plena.*] Landinus ad Horat. 1. Od. 22. citat, *Turgida ſi pinguis.* male, vide Giſan. indic.

Lucretii in *geminatio*, & ſupr. ad lib. 1. Art. 66. BURMANNUS.

329. *Quae ruſtica.*] *Quia ruſtica non eſt* Francoſ. ſi Puteaneus & ſex alii.

331. *Caret tua dote puella.*] *Tua ſoemina dote* ſcripti ſere omnes cum prima editione. bene. ita ſaepe pro amica Noſter. nam *puella* mox ſequitur. HEINSIUS.

332. *Hanc moveat.*] Vitioſe editio Micylli & aliae, *maneat. monent* Regius & Leidendiſ. *moveat* quatuor.

333. *Exige quod cantet.*] *Ut cantet* Regius & Puteaneus, cum alio Regio. *ut cantet* Scaligeri excerpta & Jureti cum uno Puteaneo. *Legge, axigito cantet.* ſaepe ſic peccatum. pro ſi *qua eſt* unus ex meis, ſi *qua ſint.* Forte:

— *ſi qui ſine voce puella eſt.* HEINSIUS.

Ego vulgatum retinui, nam illud *exigito* contra ſcriptos non placet.

334. *Fac ſaltet, neſcit ſi qua movere pedem.*] *Movere manum* Regius, & pro diverſa lectione Puteaneus cum Lincolnienſi. optime. *Aſtere manum, χειροποιεῖν.* ſic & lego Met. xiv. 520.

In numerum molis manibus duxere chereas. *ſaltare in numerum brachia* Lucretio lib. iv. 773. & *mollia mobiliter brachia miſtere* lib. iv. 791. Geſtus enim manuum & brachiorum in ſaltatione puellarum plus commendabatur, quam pedum motus. Noſter ſic paſſim Art. Am. 111. 349.

Quis dubitet, quam ſcire velim ſaltare puellam,
Ut moveat poſſite brachia docta mera.

Ubi forte *brachia ducta* reponendum. Amor. 111. Eleg. iv.

illa placet geſtu, numeruſque brachia ductis,
Et tenerum molli torquet ab arte latas.

Et Ponticorum libro iv. Eleg. 11.

Sive quod in ſententis numeroſas ponere geſtus;
Quod que legat nemo ſcribere carmen, idem eſt.

Ubi

- Durius incedit; face inambulet. omne papillae
 Pectus habent tumidae; fascia nulla tegat.
 Si male dentata est; narra, quod rideat, illi.
 340 Mollibus est oculis, quod ileat illa, refer.
 Proderit & subito, cum se non finxerit ulli,
 Ad dominam celeres mane tulisse gradus.
 Auferimur cultu: gemmis auroque teguntur
 Omnia. pars minima est ipsa puella sui.
 345 Saepe, ubi sit, quod ames, inter tam multa requiras.
 Decipit hac oculos aegide dives Amor.
 Improvisus ades; deprendes tutus inermem:
 Infelix vitii excidet illa suis.
 Nec tamen huic nimium praecepto credere tutum est;
 350 Fallit enim multos forma sine arte decens.

Tum

Ubi perperam *gestus* in multis codicibus exstat.
 Noster infra 753.

*Eneruant animos leti, citharaeque lyraeque,
 Et vox, & numeris brachia mota suis.*
 Lib. 11. 305.
*Brachia falsansis, vocem mirare canentis,
 Et quod desierit, verba querentis habe.*
 Ita Juvenalis cum dixit Sat. vi. 63.
Chironomem Ladam molli saltatione Bathyllo.
 Designat gesticulatione manuum saltationem potissimum fuisse confectam. Propertius libro 11.
 Elegia xxii.

*Sive aliquis molli deducit candida gestu
 Brachia: sem varios incinit ars modos.*
 Statius Sylvarum lib. 111. v. 66.
Candida seu molli deducit brachia motu.
 Hoc est saltat. male *diducit* legitur. lib. 1. 595.
 Artis:

*Cui vox est, cantu, cui molli brachia, saltu,
 Et quacunq; petis deso placere, place.*
*Ducere igitur & deducere brachia, in saltatione idem
 quod movere; sed & jactare dicebant. Propertius
 libro 1v. Eleg. 1x.*

*Nanni & ipse suos breviter concretus in artus
 Jactabat truncas ad cavae buxae manus.*
 Noster Falto. 111. 535.

*Illuc & constant quosquid didicere theatris,
 Et jactans facies ad sua verba manus.*
 Sed & de notatione Epitola xviii. 58.
Jactabam liquido brachia lenia mari.

Quare parum abest, quin apud Propertium libro 1v. Eleg. v. illis verbis:
*In mores te veris viri, si cantica jactas,
 I comes; & voces vicia junges tuas.*
 S; brachia jactas censam reponendum. HEINS.

335. *Barbara sermone est.* Sermone est Patavinus. ut sit Graecismus, cujus notae multae occurrunt apud Naionem nostrum. HEINSIUS.

335. *Fac tecum multa loquatur.* Puteaneus unus, *tecum ut, in allem, fac tecum, & multa, loquatur.* crescit enim odium & fastidium ex multo & barbaro sermone. BURMANNUS.

337. *Durius incedit, face ut ambulet.* Scripti plerique, *fac ambulat.* Regius, *fac inambulet.* Excerpta Scaligeri, *face inambulet.* recte. *face* pro *fac* usitatissimum Nostro. *inambulandi* verbo frequenter usus est Cicero. hinc & *inambulatione* apud Catullum. HEINSIUS.

338. *Omne papillae Pectus habent: virium fascia nulla tegat.* Pectus habent tumidae, praesae editiones & Sarravianus, cum quatuor aliis codicibus: quod prae vulgata lectione placet, malim etiam, *fascia nulla liget, quam tegat.* sic Martialis 11v. 134.

Fascia lullantes dominae compoite papillae. HEINS. Vid. ad 111. Art. 274. in Martialis loco crescentes legitur. in Moreto vers. 34. legitur in editionibus antiquis, *Pellera lata tument mammis.*

339. *Narra quod rideat illa.* Multi, *ipsa, unus, ipsam.* Regius, *illi, distingue, narra, quod rideat, illi, nisi malis forte, quo rideat, & quo feat.* HEINSIUS.

343. *Teguntur omnia.* In nonnullis crimina, non omnia. NAUGERIUS.

344. *Pars minima est.* Livius xxvi. 47. *minimam inter tantas opes Carthage ipsa fuerit.*

348. *Vitii excidet ipse suis.* Scripti, *illa.* sic & alibi Noster, ut Art. lib. 1. 539.

Excidis illa meus, rursusque novissima verba.
 Lib. 11. 449.

*Quae, simul invisas crimen pervenit ad aures,
 Excidis, & miserat voxque colorque fugit.*

Lib. 111. 707.
*Procris us accepit nomen, quasi pellicis, Aurat,
 Excidis, & subito mutat dolores suis.*

Trist. 1. Eleg. 1.

- Tum quoque, cum positis sua collinet ora venenis,
 Ad dominae vultus (nec pudor obstat) eas.
 Pyxidas invenies, & rerum mille colores;
 Et fluere in tepidos oesypa lapsa sinus.
- 355 Illa tuas redolent, Phineu, medicamina mensas:
 Non semel hinc stomacho nausea facta meo.
 Nunc tibi, quae medio Veneris praestentur in usu,
 Eloquar. ex omni parte fugandus amor.
 Multa quidem ex illis pudor est mihi dicere: sed tu
- 360 Ingenio verbis concipe plura meis.
 Nuper enim nostros quidam carpsere libellos;
 Quorum censurâ Musa proterva mea est.
 Dummodo sic placcam, dum toto canter in orbe;
 Quod volet, impugnent unus & alter opus.
- 365 Ingenium magni detrectat Livor Homeri:
 Quisquis es, ex illo, Zoile, nomen habes.

Et

Ingenium tantis excidit omne malis.

Elegia v.

*Si quid & in nobis vivi fuit ante vigerit;
 Exinctum longis excidit omne malis.*

Elegia iv.

*Quam subiant anime meritum oblivio nostro,
 Et longa pietas excidat ista dia.*

Excidere sibi dixit Seneca Hippol. 589.

*Quis me dolari reddidit, atque aestus graves
 Reponit anime? quem bene excideram mihi!*

Phaedra, deliquim animi passia. linguo dixit No-
 ster Epist. 11. 130.

Linguo, & ancillis excipienda cado.

Fallorum v. 308.

Excidit, & larvo fixa sagitta pede est. HEINSIUS.

Vid. ad Quinfil. Decl. vi. 19.

350. *Fallit enim multas.*] *Mulus* Regius. &

bene. HEINSIUS.

350. *Forma sine arte decens.*] Vid. lib. 111. Art.
 Am. 5. 158. ex quo loco etiam hic Francius vo-
 lebatur, *potens*.

351. *Compositis sua tum linet ora venenis.*] *Com-*
positis cum linet Regius corrupte. forte pro *livoris*.
 ita enim dicebant quoque veteres, non *leverit* tan-
 tummodo, vel, *cum positis sua levoris ora venenis*,
cum positis sua collinet Puteaneus cum quinque aliis.
 recte, *venis colliget*. quod proximum vero. sic apud
 Horatium, lib. 1. Od. 15. *crines pulvere collinet*.
compositis cum linet ora venenis prima editio, &
 ex scriptis multi. non male à *linendo*. si lex metri
 id ferret. *posita venena* nempe in mensa. Art. Am.
 111. 200.

Nec tamen ut positas mensâ dependat amator

Pyxidas.

Ubi dixi de hoc loco. sic *posita lucerna* Ep. Herus.

& *positae dapes* saepe alibi, & *positus Bacchus*. de
 quo Artis lib. 1. 595. unus codex Regius, *delinis*,
 alius, *delinet*. quo verbo usus est Accius. HEINSIUS.
 De *linendo* verbo vide supra ad lib. 111. Art. Am.
 vers. 231. & Casaub. & Salmat. ad Spartian. Hadrian.
 cap. 4. & quae nos attulimus ad Quinfil. Decl.
 1111. 5. BURM.

352. *Ad dominae vultus.*] Heinsius olim con-
 jecerat:

Ad dominam multus (nec pudor obstat) eas.

Ego, si quid mutandum sit, malle:

Ad dominam (sultus nec pudor obstat) eas. BURM.

354. *Et fluere*] *Ffluere* Puteaneus unus & Mazar.

& duo alii. *defluat* Regius.

356. *Nausea facta meo est.*] Malim, *nata*. sed
 libri obstant. HEINSIUS. *in stomacho* quatuor. à *sto-*
macho unes.

357. *Medio Veneris praestentur in usu.*] *Medios in*
usu Puteaneus & quatuor alii. *praestamus* idem
 cum Jureti libro. sed Francianus unus, *praestentur*.
 quod sequor. HEINSIUS.

364. *Quam volet impugnent.*] *Impugnet* plerique
 scripti. pro *Quam volet*. Quae prima editio & exa-
 rata calamo quatuordecim. *Quod volet* Regius, &
 Puteaneus. & multi alii. duo, *Quamlibet*. de quo
 ad Epist. vi. 53. 140. unus, *Quilibet*. unus item
 Leidensis, *Qua volet*. Excerpta Puteani, *Quo volet*.
 Latet aliquid. Jureti excerpta, *Quam volet*. HEINSIUS.
 Ego ex vestigiis libri illius in quo, *qua volet*, le-
 gerem, *qua rates*, & ad orbem referrem. ita enim
 licentibus Noster & alii Poetae.

366. *Quisquis es.*] Recte. Non enim constabat;
 quis aut cujus fuisset Zoilus. HEINSIUS.

369. *Summa petis livor.*] Vell. Paterculius libro
 poste:ore cap. 40. *Numquam amittentia invidiâ*
carent.

- Et tua sacilegae laniantur carmina linguae,
 Pertulit huc victos quo duce Troja Deos.
 Summa petit livor: pertlant altissima venti:
 370 Summa petunt dextrâ fulmina missâ Jovis.
 At tu, quicumque es, quem nostra licentia laedit;
 Si sapi, ad numeros exige quidque suos.
 Fortia Maconio gaudent pede bella referri.
 Delicium illic quis locus esse potest?
 375 Grande sonat Tragici; Tragicos decet ira cothurnos:
 Ufibus è mediis foccus habendus erit.
 Liber in adversos hostes stringatur sâmbus;
 Seu celer, extremum seu trahat ille pedem.
 Blanda pharetratos Elegeia cantet Amores:
 380 Et levis arbitrio ludat amica suo.
 Callimachi numeris non est dicendus Achilles:
 Cydippe non est oris, Homere, tui.

Quis

careni. CROTANUS. Distichon hoc superfluum est, cum de livore jam egerit. HEINSIUS. In Scholiâste Puteani erat additum. Lucanus, *summique negotium stare diu.* Sed si luxuriant Poetae omnia, quae superflua videri possunt, demere velimus, censurâ immitti jânuam aperiemus: nihil autem indignum in his verbis ingenio Nâsonis video.

372. *Exige quaeque.*] Sarravianus *quedque*. Regius *quidque*, bene. HEINSIUS.

375 *Tragici, Tragicos decet.*] *Tragici, tumidos decet ira cothurnos* Regius & Francofurt. non temere mutem. vid. ad Epist. vi. 29. *Tragicos cothurnos* dixit etiam Martial. xii. Epig. 96. & Noster 11. Trist. 393. BURMANNUS.

376. *Ufibus è mediis.*] *Ufibus è mediis* Regius. Lego, *Lufibus*, sic Pont. iv. Eleg. ult.

Es tua cum focco Musa Aelisse levi.
 Scripsit enim ludera & jocos Melissus, ut illic dicimus. *Ufibus è medicis* Puteanus. Reliqui plerique majori ex parte, *Ufibus in mediis*. HEINSIUS. Ego *ufibus* non tollerem. sensus est enim ex medio usu & consuetudine hominum comoediam esse faciendam. *lucus lic* nihil faciunt. sic 111. Trist. iv.

Ufibus adoleto.
 11. Fast. 521. *Ufibus admoventi.*
 111. Fast. 666. *Humanis ufibus apta Ceres.*
 Praeterea, *foccus habendus eris* unus Heinssii: elegant. BURMANNUS.

378. *Extremum seu trahat ille pedem.*] Magnus ille Nâsonis interpres Crispinus verum catalecticum intelligit, cui una syllaba deest in fine, a Mâcula certe potuisset discere Sczonta intelligi, aut inspexisset modo Bersmanni notas, qui recte haec explicantem laudat Pollitianum in Miscellaneis cap. xxiv. sed Regii scilicet illi doctores omnia è sua

penu depromere amant. BURMANNUS.

380. *Et levis arbitrio ludat amica suo.*] *Laudat Regius, & cantat superiori versu. audat etiam quinque alii. plures, plaudat. unus, laudat.* Forte scribendum:

Et levis arbitrio plaudat amica tuo.
 Hoc est tuis desideris applaudat aequa. HEINSIUS. Nihil mutem: licenter, ut velit, ludat, nemine obstante, sic Tiberius sui arbitrii fuisse dicitur a Suetonio cap. xviii. ut Claudius alieni cap. 2. sic saepe Vellej. Paterculus, ut lib. 11. 21. *qui ea suo arbitrio aut deposituri aut retenturi videbantur.* & 33. *quod cupisset arbitrio suo sumere, alieno deponeret.* 40. *libertatis publicae statimur arbitrio suo modum.* eodem modo suo jure quid facere dicimus, de quo ad Florum. lib. 1. 17. Salmas. & nos ad Petron. cap. lxxviii. & ad Quintil. Decl. xii. 1. *ut plaudat erat in Francofurtensi.* BURN.

381. *Non est dicendus.*] *Non est tractandus* Vossianus codex. quod non facile rejecerim: proprie enim *tractant aliquem* Poetae, cum ejus mores, ingenium & dotes versibus diligenter describunt. ita egregie *tractare personam* in Cicer. pro Arch. cap. 2. exposuit Pâlerentius. sic saepe Quintilianum uti & alios vidimus ad Fabii lib. 1. prooemium. lib. vii. 1. & xi. 1. Horat. Art. Poet. 149.

— *Et quas Desponsa tractata miscere posse relinquat.*

Sic idem 1. Epist. xviii. 11.

Partes mimum tractare secundas.

Et ita mox Noster, *partes perasentem* Thaidâ dicit. quare, ego *tractandus* ab ipso Ovidio fluxisse putato. omnia vero hic nomina, *Achilles, Andromache, Thais* capienda pro personis, quas Poetae ipsos jubent agere: ut ita *comices & Tragicos* homines dici-

Quis ferat Andromaches peragentem Thaidam partes?

Peccat, in Andromache Thaidam si quis agat.

385 Thais in Arte mea: lascivia libera nostra est.

Nil mihi cum vittâ: Thais in Arte mea est.

Si mea materiae respondet Musa jocosae,

Vicimus, & falsi criminis acta rea est.

Rumpere, Livor edax; jam magnum nomen habemus:

390 Majus erit; tantum, quo pede coepit, eat.

Sed nimium properas: vivam modo; plura dolebis:

Et capiunt animi carmina multa mei.

Nam juvat, & studium famae mihi crescit amore:

Principio clivi vester anhelat equus.

Tan-

ostendit egregie Bentejus ad Horat. Art. Poet. 96. Ubi *Thaidam comicam* Moecham a Propertio ita dici recte docet. BURMANNUS.

382. *Cydippe*.] Cujus nominis poema scripserat Callimachus, ex quo fragmenta ab antiquis Grammaticis citantur. HEINSIUS. Vide Celeber. Bentejus ad Fragmenta Callimachi pag. 347.

384. *Quis ferat*.] Rectius alii, *ferat*. & tum sequenti versu, *Peccat* quoque sic scribendum. *si quis agat* etiam recte prima editio cum Puteano & multis aliis. HEINSIUS.

383. *Andromaches*.] Euripidem & Menandrum respicit, quorum ille Andromachen, quae exstat, hic Thaidam Comoediam, quae perit, edidit. Thaidam Menandri meminit Martialis lib. xiv. Ep. 187.

Hic primum juvenum lascivos lascis amores,

Nec Glycere, vere Thais amica fuit.

In cujus sensu investigando maxime laborant viri docti. Nuperus ille Menandri Fragmentorum compilator Joannes Clericus, qui & Poëtos & Graecae linguae ignarissimus parata semper & ab aliis missiles dicta arripit, hic sibi placere potuit, in nova interpretatione puerili & inepta, quam tamen impudenti, qua valet, fronte Domitio susurratus est. in codice veteri, quem Heinsius contulit, legebatur:

Hic primum juvenum lascivos lascis amores,

Nec Glycere, verum & Thais amica fuit.

Ut sensus sit, hac fabula Menandrum lascivos amores juvenum elegantissime descripsisse, nec solum Glyceram meretricem, illi fuisse amicam, sed & Thaidam, sive pessimam aliquam meretricem, amatricem & fortasse a Glycere, cum, a Philemone amata, sibi esset subducta, ad aliam se contulit amicam, cujus pessimae lenociniae & meretricis artes deinde Thaidae expressit, cum in Glycere meretricis non male imaginem dederat, credens illam sibi fidam, sed deinceps omnes agnoscens malas, vivis coloribus in Thaidae ingenium earum depinxit. BURMANNUS.

385. *Libera nostra est*.] *Libera nobis*. Vossii. co-

dex. deinde *nil mihi cum nupta*, editiones priscae & viginti tres codices.

388. *Vicimus*.] *Vicimus* Regius, aliique complures. vid. ad 11. Amor. xii. 2. HEINSIUS.

391. *Plura dolebis*.] Plus. ut Horat. Epod. v. *O multa fleturum caput*. DOUZA.

392. *Et capiunt anni carmina multa mei*.] Scripti non pauci, *capiunt animi carmina plura*. plura quoque codex Jureti. *capiunt* Regius. Politiani liber, *capiunt animi carmina magna* mei. quod placet, modo *capiunt* cum Regio admittas. hinc *capax animus*. Legebam aliquando pro *carmina multa*, *culta*. ut de Horatio in Tristibus iv. x. 60.

Dum ferit Ausonia carmina culta Lyra.

Et ita passim, *cultum Tibullum* vocat. vid. 111. Amor. ix. 66. HEINSIUS. Halauteico 67.

Nam capiunt animi palmam, gaudetque triumpho. Gratius. 274.

Validis tum surgat pelus ab armis,

Quod magnos capiat motus, magnisque superfit. Senec. Herc. fur. 412.

Magno animo ruinas suas capis.

Vid. ad Quinctil. Decl. ccccxxxiii. & Vell. Pater. xi. 68. anni tamen ex illis Albivani in Drusum 330. possit defendi, *Vix credens tantum rerum cepisse tot annos*. BURMANNUS.

393. *Sindium famae mihi crescit honore*.] Lege, *famae honore*, ut apud Statium Theb. ii. 629.

Vos quoque Thespiadum non insuiciatus honora Arcuerim fama.

Et idem lib. i. Silv. iv. 95. *Honora carmina.*

Quo respicit unus codex Patavinus, in quo, *benefactae*: edito prima & scripti nonnulli, *amore*. Sed cum Regius & Puteanus à manu primâ agnoscant, *mihi crescit honore*, alii *sex*, *crescit honore*. Forte legeris rectius. *siniae studium mihi cessit honore*, vel, *cedit*. nam in uno Vaticano est, *cedit*. sic bene cedat in Fallis lib. ii. 38. 380.

Et memoros famam, quis bene cessit, habens.

Ita locus mendosissimus ex vestigiis veterum librorum est scribendus. ubi plura. Epist. viii. 105.

Fors

- 395 Tantum se nobis Elegi debere fatentur ;
 Quantum Virgilio nobile debet opus.
 Haecenus invidiae respondimus. attrahe lora
 Fortius ; & gyro curre, poeta, tuo.
 Ergo ubi concubitus, & opus juvenile petetur ;
 400 Et prope promissae tempora noctis erunt ;
 Gaudia ne dominae, pleno si pectore fumes,
 Te capiant ; in eas quamlibet ante velim.
 Quamlibet invenias, in qua tibi prima voluptas
 Definat : à primâ proxima segnis erit.
 405 Sussentata Venus gratissima. frigore folis,
 Sole juvant umbrae : grata fit unda siti.

Et

Fers haec una mihi conjux bene castis Orestes.

HEINSIUS. De voce *honoras* vide Barth. ad Stat. iv. 624. & ad laudatum locum ab Heinsio lib. 11. ubi usitatorem aevo barbarisanti, quam Latino vocem dicit. & certe apud Silium, Valer. Flaccum & Statium frequentissime occurrit. apud Nostrum, quod sciam, numquam. quare praeferebam sane, *honestae*, cujus glossam esse puto, *honore*, ut scribere solebant aevo deteriori librarii, pro *honoras*, ut *honestâ fama* dicatur, quae paratur ex elegantiori eruditione. de qua egimus ad Petron. cap. lv. & Quinctil. Instit. 1. 8. ubi vide. *erogatis* vero cave mites. est enim dictum, ut *crefcentis Poeta* Virgilio Eclog. v. 27. & Terent. Hcaut. prol. *date crefcendis copiam*. Horat. iii. Od. 30.

Uque ego postera

Crescam laude recens.

Et ita passim alii. non etiam inepta est lectio, *studium famae mihi crevit amore*. nam ut dicit 114. Art. 403.

Quid petitur sacris, nisi tansum fama, Poëtit

Amor vero & *honor* passim permutantur. sic apposite lib. 1. Trist. 1. 53.

Donec eram sapes tituli tangebam amere.

Ubi & *honore* alii codices. *tituli* vero *amore* est idem qui *famae*. v. Trist. 12.

Nominis & famae quondam fulgere trabar.

Et ita centies Nostrer & alii Poëtae. quare ubi facilis sensus apparet, nollem ad emendationes abire, i quae duriorem sensum efficiunt. BURM.

394. *Nostrer anubolus equus.*] *Vester* Regius & tres alii. melius. ut ad livorem referatur. HEINS.

396. *Quantum Virgilio nobis debet opus.*] Cum in veteri lib. *opus*, non *opus* scriptum sit, quantum ante annum editis in Metamorphosin observationibus cum clarissimo Mureto, *Opus* emendavi. *Opus* cum elegis nullum Muretus hic locum habet. *Opus* autem quid sit, non ignorat erudit. CROFANUS. *Opus* legebat Muretus apud Cofoanum. quod si hoc loco adjuvamus, etiam Statio erit reddendum,

ubi de Héroo carmine Sylv. t. 11. 148. Epithalamio Stellae :

Est enthea vinctis

*Atque hederis redimita cobors, ut polles evansi
 Quisque lyra. sed praecipue qui nobile gressu
 Extremo frandatis epoi.*

Ita enim scribo. Martialis xli. 96.

Scribebamus Latio; excepisti & scribere, cessi.

Forte epoi dixit Horatius. l. Sat. x. 43. ubi agit de Vario. Hoc tamen Nafonis loco vulgatam lectionem non temere sollicitem, praesertim cum scripti codices nostri omnes pro ea sent. nam per *nobile opus* quid intelligat, satis apparet, cum de Virgilio loquatur. sic idem Statius Sylv. iv. vii. 1.

Jam diu lato spaziatâ campo

Fortis heroos Eraso labores

Differ, atque ingens opus in minores

Contrahit gyros.

Propertius lib. iii. Eleg. 11.

Quis te

Carminis herci tangere jussit opus? HEINS.

Recte nihil mutandum censet Heinsius. 111. Art. Amat. 338. de Aeneide Virgilio :

Quo nullum Latio slavus exstat opus.

Et quot non loca congerere liceret, ubi *opus* de Poëmate, etiam Epico, dicitur? vid. ad Vellej. Patrc. 1. 5. ceterum hinc in antiquis editionibus liber secundus incipiebat. sed in Puteaneo, Regio & septem aliis continuabantur versus uno tenore. BURMANNUS.

308. *Fortius.*] *Fortiter* Puteaneus & duo alii. vide infr. 435.

399. *Petetur.*] *Legge, petentur.* versus enim exigit ut *et concubitus* sit pluralis numeri. HEINSIUS. *petuntur* est in Francofurtensi.

401. *Plena si corpora sumas.*] *Pectore* Puteaneus & Jureti excerpta, cum aliis nonnullis. HEINSIUS. 403. *Tua prima voluptas.*] *Tibi* rectius duo libri. IDEM.

404. *Definat.*] *Decidat* vel *occidat* unus Regius. Heinsius olim conjiciebat, *recidat.*

P. OVIDII NASONIS

- Et pudet, & dicam, Venerem quoque junge figura,
 Quà minime jungi quamque decere putes.
 Nec labor efficere est. raræ sibi vera fatentur:
 410 Et nihil est, quod se dedecuisse putent.
 Tunc etiam jubeo totas aperire fenestras,
 Turpiaque admisso membra notare die.
 At, simul ad metas venit finita voluptas,
 Lassaque cum totâ corpora mente jacent;
 415 Dum piget, & nullam malis tetigisse puellam,
 Tactusque tibi non videre diu;
 Tunc animo signa, quodcumque in corpore mendæ est:
 Luminaque in vitis illius usque tene.
 Forfitan hæc aliquis (nam sunt quoque) parva vocabit:
 420 Sed, quæ non profunt singula, multa juvant.
 Parva neccat morfu spatiosum vipera taurum:
 A cane non magno sæpe tenetur aper.

Tu

404. *A primâ.]* Imitatus hanc locutionem Juvenalis. Sat. x. 125.

Conspiciat divina Philippica famas

Volveris, a prima quæ proxima.

Hujus vero præcepti salubritatem & efficacitatem docebit historia a Valerio Maximo tradita lib. vii. cap. 111. exemplo 10. *Amantissimus quidam filii, cum eum inconcussa ac periculosis facibus accensum, ab insana cupiditate inbibere velles, salubris consilii astuta patriam indulgentiam temperavit. Petiis enim ut priusquam ad eam, quam dislegebat, iret, vulgari ac permixta Venere uteretur. Cujus precibus obsecutus adolescens, infelicem animi impetum satietate concubitus liciti resolutum, ad id, quod non licebat tardiorum pigrioremque adsrens, paulatim deposuit.* BURM.

405. *Frigore soles.]* Concinnius Sarravianus & quinque alii, *frigora soles*. alii totidem, *frigora soles*, proxime verum. HEINSIUS. Ego vulgatam retinui, ut venula fervetur oppositio. *soles* vero sunt ferenum, & calore gratum coelum. ut Faust. 1. 157.

Tunc blandi soles, ignataque prodis birunde.

1V. Trist. VIII. 31.

Si numeres anno soles & nubila tete.

& passim. BURMANNUS.

407. *Veneris quoque junge figuram.]* *Venerem junge figurâ* Regius & Puteaneus pro diversa lectione. bene. quomodo & duo alii. & sequenti versu pro, *quamque decere putes*, *quaque libri meliores* putat Regius & multi alii. Scribe, *quaque decere potest*. alioquin sensum vix commodum elicias. alter Regius, *Venerem junge figura*. sed Jureti codex & Puteani,

Veneri quoque junge figuram,

Quam minime jungi quaquam decere putes.

Jungere Venerem elegantius est. Art. lib. II. 679.

Etque velis, Venerem jungunt per mille figuras.

Martialis lib. 11. Eleg. 1111.

Quod plebeia Venus gemine tibi jungitur assè.

Ita scribe: cum nullo sensu in vulgatis legatur, vincitur. In antiquis codicibus, maxime Biblirani poetæ, & g. promiscue confunduntur. Noster in Ibisè 351.

Quaque sui Venerem junxis cum fratre mariti

Laotis.

Tibullus lib. 1. Eleg. 11.

Hinc ego credam

Cum trubicus Venerem jungere posse feris.

Et libro IV. Eleg. XIII.

Hoc primum junctia est foedere nostra Venus.

Auctor Argumentorum Virgilii lib. IV. de Aenea & Didone, *Veneris clam foedera jungunt.* sic *jungere membra* Noster lib. 11. Fast. 592.

Vitas

Vestra soror summa jungere membra Deo.

Ut & alibi non semel. *jungere quoque gaudia & amplexus, & corpora. jungere concubitus* Avienus Descriptione Orbis. *si committere Venerem Propetius* lib. 11. Eleg. XV. ut quidam codices:

Non juvat in caeco Venerem commisture motu.

Et libro IV. Eleg. VII.

Sæpe Venus trivio commissa, & pectore misso

Fecerunt tepidas pallia nostra vias.

Ita & illo loco ex vetustis libris legendum. ceterum figuram Veneris alibi quoque dixit Trist. II. 523.

Sic quæ concubitus varios Venerisque figuras

Exprimat, est aliquo picta tabella loco.

Eodem libro 310. *Veneris stantes ad genus omne* dixerat. Auctor etiam obocœni carminis:

Quo res figurat, quos Philænis enarrat,

Non admovente, prurisa descendit.

Ita

- Tu tantum numero pugna; praeceptaque in unum
 Contrahe: de multis grandis acervus erit.
 425 Sed quoniam mores totidem, totidemque figurae;
 Non sunt iudiciis omnia danda meis.
 Quo tua non possunt offendi pectora facto;
 Forfitan hoc alio iudice crimen erit.
 Ille quod obſcaenas in aperto corpore partes
 430 Viderat; in curſu qui fuit, haefit amor:
 Ille quod, à Veneris rebus ſurgente puellâ,
 Vidit in immundo ſigna pudenda toro.
 Luditis, ô, ſi quos potuerunt iſta movere.
 Adſlarant tepidae pectora veſtra faces.
 435 Attrahat ille puer contentos fortius arcus:
 Saucia majorem turba petetis opem.
 Quid? qui clam latuit, reddente obſcaena puellâ;
 Et vidit, quae mos ipſe videre vetat?

Di

Ita ex veſtigiiſ libri vetuſti legendum, qui habe-
 bat *admonetiſ*. nam *pruriginofa* lex carminis non
 admittit. Verſus iſti mendoſiſſimi erant. HEINſIUS.
 Ego legerem, ut in margine Berſmanni & Aldina
 & D. Heinfii editione, & caliiſ eſt.

Qua minime jungi quaque decere putes.
 Eam figuram in ſinguliſ elige, qua putes Venerem
 unamquamque minime decere jungi.

409. *Raro tibi vera ſantentur.*] Raræ Puteanus
 & editioneſ nonnullae. Regiſ, *rara eſt tibi vera.*
 Lego, *raræ ſibi vera.* & ſic alter Regiſ. Blandi-
 untur, inquit, ſibi & verba dant. Vulgata lectio
 quid ſibi velit non video. HEINſIUS.

411. *Tunc etiam jubeo.*] *Jubeas* alter Regiſ.
 Lego, *jubeam.* IDEM.

413. *Ad metas.*] *Ad metas venis proſperata* qui-
 dam ſcripti; ut in Arte 11. 727.

Ad metas proſperate ſimul.
 Veniet etiam tres libri. & mox laxaque Boxhornia-
 nus codex.

415. *Dum piget & nullam malles tetigiſſe puellam.*] *Malis*
 Regiſ, Puteanus & duo alii. forte, *ut*
nullam malis. ſaepe ſic peccatum. HEINſIUS.

416. *Tallurusque.*] Editioneſ priſcae & tres ſcri-
 pti, *ſallurusque.* quod quomodo defendi poſſet ex
 iſ, quae ad Petronii cap. IX. & LXXXVII. notarunt
 viri docti, non ſum neſcius. & ita etiam infra
 Noſtrum verſ. 779. eodem ſenſu *Faciſ Atrides.* ta-
 men hic ex more Ovidii repeti debere idem ver-
 bum exiſtimo. BURMANNUS.

417. *Quarcunque in corpore menda eſt.*] *Quod-*
cunque mendam Regiſ & Puteanus cum tribuſ
 aliis. Lego, *quodcunque mendi.* dixi ſupra. ſeptem
 alii *quodcunque mendas eſt.* etiam bene. HEINſIUS.

423. *Tu tantum numero pugna.*] Duo libri, *Tu*

tamen & unus, *Tu tamen in.* aliiſ, *Tu tantum in.*
 Lego, *Tu tantum, i, numero pugna.* vide quae
 notavi Amor. 111. Eleg. IV. verſ. 1. HEINſIUS.

423. *Praeceptaque in unum Contrahet.*] Ita in vet.
 lib. verè. CIOFANUS. *Praeceptaque in uſum* Putea-
 nus, non *unum.* HEINſIUS. *In unum collige* quin-
 que ſcripti. *praeceptaque* etiam Leidenſiſ & margo
 Berſmanni.

424. *Grandis acervus.*] *Magnuſ* quidam ex mel-
 lioribuſ. HEINſIUS.

425. *Totidemque figurat.*] In Puteano & uno
 Leidenſi erat: *Mores totidem, quot in orbe figurat.*
quia ſunt mores editioneſ antiquae & quinque ſcripti.
 & mox duo alii, *non ſunt iudiciis omnia dignameſ.*
indiciuſ etiam nonnulli.

431. *A Veneris rebus.*] In uno Heinfii, *in Vene-*
riſ uſu, inde ille olim, *uſuſ* conſiciebat. ut ſupr. vs.
 376. ſed *res Veneriſ* ne moveas. ita ſaepe Lucretiuſ,
 ut notaverunt Elmenhoſtiuſ ad Arnob. lib. 111. pag.
 113. & Herald. pag. 133. Cicer. de Senect. 14.
Rebus Veneriſ dedituſ. Corn. Nep. Alcibi. cap. ult.
uti rebus Veneriſ. Columella lib. XII. 4. *ſi rebus*
Veneriſ fuerit operatuſ, vel vir vel femina. BURM.

433. *Iſta movere.*] Sic idem libri. CIOFANUS.
juvare eſt in aliis.

434. *Aſſarant.*] *Aſſarant* editioneſ veterae &
 pluriſ ſcripti.

435. *Attrahat ille puer.*] Fortaſſe, *attrahat* rectiuſ.
 NAUGERIUS. *Attrahat* ſcripti meliores. HEINſIUS. Ego
Attrahat rectiuſ puto. voſ luditiſ & deridetiſ, qui
 modice petetiſ, me, qui in hiſ vim aliquam eſſe jacto
 ab amore revocandi; ſed attrahat modo Cupido
 arcuſ, & graviuſ valneret, jam validiorem medi-
 cinam petetiſ. BURM.

437. *Reddente.*] *Radente* Heinfiiſ edidit, ut erat
 in.

- Di melius, quam nos moneamus talia quemquam!
 440 Ut profint, non sunt experienda tamen.
 Hortor &, ut pariter binas habeatis amicas.
 Fortior est, plures si quis habere potest.
 Secta bipartito cum mens difcurrit utroque:
 Alterius vires subtrahit alter amor.
 445 Grandia per multos tenentur flumina rivos,
 Cassaque seducto stipente flamma perit.
 Non fatis una tenet ceratas anchora puppes:
 Non fatis est liquidis unicus hamus aquis.

Qui

in Patavino. In Sarraviano, *radenti obscena puellas*, ut *obscena* sint partes pudendae. ut facie alibi. vid. ad vi. Fall. 631. Sed *reddere obscena* dixit quoque Pomp. Mela libr. 1. cap. 9. BURMANNUS.

438. *Et vidit, quae mox ipse videre vnas?*] Ita legendum videtur, eodem libro suffragante. CROFAN. *Alex ipsa* libri meliores. sed male. HEINSIUS.

438. *Et vidit, quae mox ipse videre vnas?*] Ita legendum videtur, eodem libro suffragante. CROFAN. *Alex ipsa* libri meliores. sed male. HEINSIUS.

440. *Experienda tamen.*] *Experienda* Putaneus & multi alii ex scriptis cum prima editione. sic infra vs. 804. vice versa scribendum est:

Spe citius monitis expadiere meis.

Ubi *experire* legebatur. HEINSIUS. *Experienda* tibi Bodlejanus. *expadienda tamen* Aldina posterior, Gryph. & recentiores quaedam. *excipienda* duo scripti.

442. *Habere potest.*] *Habere parat* unus Heinsii. *potes* Patavinus: Heinsius olim volebat, *fortior es, plures si quis habere potes.*

446. *Sectaque seducto stipite flamma perit.*] Ita Jureti codex. quod ferri non potest, cum mox praecesserit. prima editio, & major scriptorum pars, *Altaque*. octo codices, *Lataque*. quinque, *Altaque*. tres, *Lentaque*. duo, *Multaque*. unus, *Cunctaque*. alius, *Totaque*. vetustissima editio, & quinque scripti, *Laetaque*. Politiani, *Lataque*. Regius, *Hocjatis*. vel, *Cassaque*. quod postremum amplector. Silius lib. v. 571.

— *Stipula crepitabat inani*

Ignis ineri, cassaque dabat sine robore flammam.
 Vide Notas Fall. vi. vs. 406. & Eleg. in Druf. 236. Putaneus, *Totaque*, & *Lataque*, vel *Laetaque* pro diversa lectione. praeterea pro *seducto* Regius optinuit & septem alii, *seducto*. etiam bene. Nec male *diducto* Putaneus cum alio ex nostris. HEINSIUS.

448. *Nec fatiis.*] *Nec fatiis* scripti majori ex parte. HEINSIUS. In *liquidis* Moreti & Leidensis.

451. *Fuerat damnata.*] *Fuerat* Regius, Putaneus, & septem alii. HEINSIUS.

453. *In Prognide perdidit ignes.*] In nonnullis, in *Prenide*. utrumcumque legatur, ego nusquam de his Minois amoribus quicquam legi. NAUGERIUS. In *Prognide* scriptum annotavi: quum in *Ploide*

de legendum sit. Fuit enim *Plois* mulier formosa, quam amavit Minos, relicta Pasiphae: quae ea causa postea facta est meretrix, ut Pindari interpres scribit. Sunt qui in *Procride* legendum putent. Procris enim Cephalus uxor, Minoa laborantem sanavit, ut scribit Hyginus: & pro eo beneficio canem ab eo accepit. MERULA. Naugerius monet in quibusdam libris *Prenide* legi, quomodo & nonnulli ex nostris. Nec tamen hic sese expedit. Omnium veterrimus Regius, *Prognade*. Optimus Putaneus, *Procris*. unus Patavinus, *Progride*. alii aliter. Ne dubita quin *Procris* sit scribendum. Hanc enim amavit Minos. Obiter rem tangunt Antonius Liberalis sub finem *Metamorphoseon*, Apollodorus in *Bibliotheca*, & Tzetzes *Chilid. 1. Fab. xx*. Certe Procridem ad Minoem fugisse in Cretam plures testantur, cumque ex ulcere circa pudenda laborantem sanasse, quos inter Hyginus in poetico *Astronomico*, & *Palaeaphat. 1. 1091 μύθω*, praeter auctores ante laudatos. sed in vulgatis *Palaeaphati* exemplaribus perperam pro *ὠνδ Πίσκρηδος* legitur, *ὠνδ κρηδος*. quod mendum etiam extat in *Apotholo* Centur. xiv. paroemia xcvi. qui *Palaeaphatum* exscripsit. Hanc quidam cum Ovidio Erechthei filiam faciunt, alii Pandionis. Servio ad lib. vi. *Aeneid. 445*. Iphicli filia est. Tzetzae *Chilid. fab. xx*. Erechthi & Praxitheae. qui causam fugae hanc refert, quod accepta dono coronam cum Pteleonte concubisset. cum Erichthoe eam patre rem quoque habuisset, unde Aglauros sit natus, tellis est Hyginus fab. cclxii. Idem fab. cxcix. Procridis & Cephalus fabulam copiose narrat. Sed nulla illic Minois mentio, est de Cretica fuga rem non dissimulet. Illud tamen minus obvium, quod ex Cephalo & Procride Arcefium Laertae patrem, avum Ulyssis prognatum asleverat. Est corrupte *Arcefium* pro *Arcefium* vulgo nunc legatur. ceterum pro *perdidit ignes* optime Putaneus, *prodidit*. ut & duo aut tres alii. *Proclare* Donatus ad *Terenium*, pro *deicere*, *proicere* exponit frequenter. sic Dido de Aenea apud Virg. xv. *Aeneid. 431*.

Non jam coniugium antiquum, quod prodidit, oro.
 Propertius libro 11. Eleg. vii.

Nam

Qui sibi jam pridem solatia bina paravit;
 450 Jam pridem summâ victor in arce fuit.
 At tibi, qui dominae fueris male creditus uni,
 Nunc saltem novus est inveniendus amor.
 Pasiphaës Minos in Procride prodidit ignes:
 Cessit ab Idaea conjuge victa prior.
 455 Amphilochi frater ne Phegida semper amaret,
 Callirhoë fecit parte recepta tori.
 Et Parin Oenone summos tenuisset ad annos,
 Si non Oebaliâ pellice laesa foret.

Con-

*Nam citius pateret caput hoc discedere collo;
 Quam possem nuptiae prodece amore facis.*

HEINSIUS.

451. *Ab Idaea.*] Florida intelligit Merula, quae Cretenſis, ab Ida monte *Idaea* dicta, sed rectius Parrhasius ad Claudiani 1. de Rapt. Proserp. vs. 199. de Cleopatra capit, quam duxit prius Phineus, sed ea repudiata Idaeam, Dardani Scythiae regis filiam, duxit. *Idaeam* hanc Schyiticam Pellicem vocat Scholiaſtes Apollonii ad lib. 11. vers. 140. ex qua Thynum & Maryandynum suscepit Phineus. & ad 11. vers. 207. ex Dionysio Mitylenaeo, qui de Argonautis scripsit, vocat Schyiticam mulierem, quam duxerat Phineus, corruptus autem in hac voce idem Scholiaſtes ad lib. 11. vers. 181. ubi cum ex Sophocle narraſſet, Phinea libros excaecasse ex Cleopatra, hoc fecisse dicit, *Πειθεται διαβολαίη Διάς της άντων μητρας*, ubi legendum *Ίδαίη*: nam idem ad lib. 1. vers. 211. dicit Phinea post Cleopatram duxisse Idaeam Dardani filiam. Triclinius etiam Sophocles commentator ad Antigon. vs. 977. narrat mortua Cleopatra superduxisse Idaeam Dardani filiam, addit tamen alios tradere, viva & ex *Αἰα* Cleopatra eam duxisse. Hygin. fab. 119. sine nomine Novercam vocat, ubi vid. Munckerum. *Idaeam* quoque Nympham Scamandri fluminis uxorem, ex qua Teucer natus, memorat Apollodorus lib. 11. pag. 178. sed quae diversa fuit. eandem, sed tacto nomine, refert Conon. narratione 111. & expresso nomine, Diodorus Siculus lib. 14. p. 192. fortasse tamen Dardani hujus filia, *Idaea* dicta a Dardano, in memoriam alterius *Idaeae* Teucri matris, quam etiam Dardani matrem ideo credere, quia pro Dardano Teucrum saepe ponere solent Poetae, ut Pollucem, pro Caliore, notante Servio ad Virg. 111. Georg. 89. & 1. Aeneid. 135. BURMANNUS.

455. *Amphilochi frater &c.*] Alcmaeonem profecto intelligit, qui, cum occisa matre Argo fugiens Psofudem, ruc Phegiam a Phegeo dictam, venisset, Alpheſibaeam Phegei filiam uxorem duxit: qui inter cetera & matris monite dono dedit. postea cum hinc etiam, quippe ubi illi in dies augeteretur potius quam minueretur furor, auſu-

gisset, consulto Delphico Oraculo, in eam regionem venit, qua Achelous in mare irrumpit: hic & confedit ille, & Callirhoen Acheloi filiam uxorem habuit, ex qua Amphoterum & Acarnanem filios genuit. Cum vero multibri quadam cupiditate Callirhoë Eryphiles monite summpere sibi optaret, Phegiam ob id regressus Alcmaeon, ab Phegei filius Temeno & Axione occisus est. haec prope & plura Pausanias in Arcadicis de hac omni re & Ovidius lib. 11. Metam. 406. meminit his versibus:

*Subditaque suos manus tellure videbis
 Virum adhuc vates: &c.*

Hoc vero in loco videtur non *Phagida*, sed a Phegeo, *Phegida* legendum. quamvis rectius esset *Phegida*. sed magna in his Poetarum licentia. NAUGERIUS. *Amaris* rectus legatur. ceterum totus hic versus valde est turbatus in libris scriptis. ita tamen ut ad vulgatam illi lectionem alludant, cui controversia non est movenda. Hylonom hanc tangit Nolſter etiam in Metamorph. lib. 11. sed paucis verbis. Agitur autem hic de Alcmaeone, qui Alpheſiboeae Phegei filiae Callirhoen Acheloi filiam superduxit. rem narrat cum alii, tum Pausanias in Arcadicis, & Apollodorus. Alcmaeon & Amphiloachus Amphiarai filii. male ergo *Amilochi frater* in multis codicibus. Apud Lucianum quoque in Pseudomanti hic Amphiarai filius perperam *Αντιλῆχος* appellatur, pro *Αμφιλῆχος*. HEINSIUS. *Phegida* dixit eodem modo, ut a *Phormeus Phoenida* lib. 111. Metam. 668. & similia.

457. *Et Paris Oenonen summos tenuisset in annos.*] Rectus Regius, *Parin Oenone*. idem ad annos cum aliis plerisque. HEINSIUS. Recte Heinsius. *tenere* enim proprie mulier dicitur virum. vide quae notavit Gudius ad Phaedr. lib. 11. fab. 11. & nos ad Quintil. Decl. 114. 3. & cccclvii. Nolſter. 11. Met. 204.

*Diligis hanc unam, nec te Clymeneque Rhodisque;
 Nec tenes Aetiae generis pulcherrima Circae.*
 Senec. Herc. Furen. 235.

Tenentque regem famula veridici Dei.

Quamquam nec negem etiam de viris dici, qui tenent puellas, ut Broukhuf. ad Tibul. lib. 1. Eleg. vi. 3.

Bbbb

- Conjugis Odryfio placuiffet forma tyranno:
 460 Sed melior clauiae forma fororis erat.
 Quid moror exemplis, quorum me turba fatigat?
 Succelfiore novo vincitur omnis amor.
 Fortius è multis mater defiderat unum;
 Quam cui flens clamat, Tu mihi folus eras.
 465 Ac ne forte putes nova me tibi condere jura;
 (Atque utinam inventi gloria noftra foret!)
 Vidit id Atrides. quid enim non ille videret,
 Cujus in arbitrio Graecia tota fuit?
 Marte fuo captam Chryfeida victor amabat:
 470 At fenior ftultè flebat ubique parens.
 Quid lacrimas, odiofe fenex? bene convenit illis.
 Officio natam laedis, inepte, tuo.

Juffe-

regie docet. fed hic aliud fuadet Poëtae mens, qui in Oenone defiderium tenendū, non in Paride ponit, qui eam cum Helena libenter mutavit. BURMANNUS.

461. *Turba fatigat.*] Malim, *fatigat*. HEINSIUS.
 463. *Partius o multis mater defiderat unam.*] Regius praefantiffimus, *Fortius*. Legge, *Fortius*. & vide quae notavi §. 281. libri primi Artis. *Fortis*, quae dolori moderatur & adfectibus. idque ex placito Stoicorum, apud quos fortitudo in robore animi confiftit potius, quam in corporis viribus. Silius Theb. v. 653.

*At non magnanimo pietas ignava Lycurgo.
 Fortior illo malis, lacrymaeque in fana refoebet
 Ira patris.*

Et lib. II. Silv. VI. 60.

O quam divitiis confanguo exutus epimo

Fortior, Uffe, foret HEINSIUS.

Firmat Heinſianam correccionem Senec. Ep. 88. *Cogitavi enim, non quam fortior ego mori poffem, fed quam ille fortior defiderare me poffet.* ut rectè Murter legit. Quinct. Deed. VIII. 13. *Fortius feras inter affidantium manus, inter juuorum officia laboras.* BURMANNUS.

464. *Quam quae flens clamat.*] Regius mendose, *Quem quoque flens*. Sarravianus, *qui flens*. Legge, *Quam cui flens clamat*. HEINSIUS.

465. *Ac ne forte putes.*] Prima editio & duo libri ſcripti, *Ac*. alius *Sed*. Scribo, *At*, pro *condere jura* Arondelianus, *prodere*. HEINSIUS. *Ac ne probrum & venustum est.* ut egregie offendit Eruditiffimus Bendejius ad Horat. I. Od. 18. *tradere jura* etiam plerum ſcripti, *ſingere* quartus Puteaneus, *me contendere* Sarravianus, *ſed condere* praeflat, quod rectius tamen nova convenit. ut paſſim a Jctis, *condere leges*, *jura*, & *juris conditores* dicuntur. ut apud Quinctil. Deed. cccx. Plaut. Epid. III. IV. *Legum atque jurium ſcitor, quoditer claus*: ubi rectè

Douza ambigue dictum eſſe obſervat, an à *condere*, an à *condere* ſit deducendum. Calpurn. Flac. Dec. 26. *Mibi videtur & ille, qui primus hanc condidit legem, nihil aliud cogitaſſe, quam patrem. nova vero invidioſe dixit, ut ita nova condere ſata* Virg. x. 35. *jura enim nova ſape idem, quod injuſta notat.* vid. Cicer. I. in Verr. 41. & 42. Tacit. Ann. II. 30. *Callidus & novi juris reporter* Tiborius. Cicero pro Quinct. VIII. *Quam aequum nihil dico, verum hec dico: novum. ubi vide* Manut. BURM.

467. *Quid enim non ille.*] *Et quid non ille videret* Farnelianus.

469. *Amabat.*] Unus Puteaneus *amarat*. HEINSIUS. habebat Puteaneus primus & duo alii, *raptam* etiam quinque.

471. *Bene contigit illi.*] Prima editio cum ſcriptis ſere omnibus, *bene convenit illi*, praeter optimos Regium & Puteaneum, in quibus, *convenit illis*. vere. Martial. lib. VIII. Ep. xxxv.

Miror non bene convenire vobis.

Faſtorum IV. 811.

*Contrahere azeſſis, & moenia ponere utrique
 Convenit.*

Pont. III. Eleg. II.

Exiſtit huic unum, quo non convenerit illi.

Pro ſuo mox multi, tuam. HEINSIUS. lib. I. Art. Am. 277. *Conveniat maribus.*

Martial. VI. 65. *Conveniat nobis.*

473. *Quam poſquam reddi Calchas epe tutus
 Achillis Juſſerat.*] Hoc è libro I. Iliados translatum eſt. CIOFANUS. *Achillis* Farnelianus, rectè omnino. ita Virgilius ſape. ſic & *Ulyſſi* noſter in Met. paſſim ſecundo caſu. monui ad librum I. Artis §. 743. HEINSIUS.

474. *Patria eſt illo recepta domo.*] *Patrio ſinas*. Francof. pro varia lectioe.

475. *Atrides ait, eſt illius proxima forma.*
 Et ſi prima ſinas liſtera, nomen idem.] Chryſeus, quae.

- Quam postquam reddi Calchas, ope tutus Achillis,
 Jufferat, & patriâ est illa recepta domo;
 475 Est, ait Atrides, illi quàm proxima formâ;
 Et, si prima finat syllaba, nomen idem:
 Hanc mihi, si sapiat, per se concedat Achilles:
 Si minus; imperium sentiat ille meum.
 Quod si quis veſtrùm factum hoc incusat, Achivi;
 480 Est aliquid validâ sceptrâ tenere manu.
 Nam, si Rex ego sum, nec mecum dormiet illa,
 In mea Therſites regna, licebit, eat.
 Dixit; & hanc habuit solatia magna prioris;
 Et prior est curâ cura sepulta novâ.
 485 Ergo adfume novas, auctore Agamemnone, flammâs;
 Ut tuus in bivio distinctatur amor.

Quæ-

quæ prima littera excepta, idem nomen habet; quod Bryſeis, quæ ad Chryſeidis pulchritudinem proximè accedit. CIOFANUS. Numeri duriores, quam ut Nafoniani videantur. Nec conſtant ſibi libri veteres. quorum nonnulli, *Eſt ait Atrides, concinnius*. Sed Jureti & Puteani codex:

Atrides ait, illius jam eſt proxima forma.
 duo alii, *Atrides ait illius eſt proxima.*
 duo alii, *Hæc ait Atrides illius proxima forma eſt.*
 unus, *ſic ait Atrides*. Lego:

Eſt, ait Atrides, illi quam proxima formâ.
 In quo nihil mihi permiſi, niſi quod pro illius jam veteri læſione repoſui, illi quam. HEINSIUS.

476. *Et ſi prima finat littera.*] *Syllaba* Regius cum Lincolnienſi & uno meo rectè. Nam inter Briſeidem & Chryſeidem tota prima ſyllaba differt. de ſolâ primâ litterâ manifeſte falſum eſt. ſic lib. 21. Faſtorum 590.

— Prima ſed illi

Diſta his antiquum ſyllaba nomen erat.
 HEINSIUS. Sed *littera* poſſet retineri; ſi i & y pronuntiatione nihil fere diſſeret, & *eb* Græco x. reſpondere ſtatuumus.

477. *Si ſapiat.*] Tres, *ſi ſapiat*. vid. ad Epift. v. 99.

478. *Sin minus.*] Scripti tam hic, quam aliis locis ſemper, *ſi minus*. HEINSIUS.

479. *Incusat.*] *Incusat* prima editio, & ex ſcriptis ſatis multi. HEINSIUS. In multis codicibus *ed hoc* non exiſtat. *incusat* vero rectum: proprie enim, cum minores reprehendunt viros auctoritatè majore præditos, non *accuſare*, ſed *incuſare* dicuntur. ut nos docet Servius ad Virg. 1. Aeneid. 410. *Talibus incuſat. Incuſare eſt proprie ſuperiorem arguere.* Idem Virgil. 21. 58r.

Magnaque incuſat voce Latinum.
 Quod & Terentius obſervat. Phorm. 111. 1.

Hæc, nec jam dudum hic te abſentem incuſamus.
 BURMANNUS.

481. *Nam ſi Rex ego ſum.*] Scribo, *ſim*. ita poſtulat, *et dormiat*, quod ſequitur, niſi mavis, *ſum & dormiet*. Sequenti verſu pro *eat*, liber Vaucaenus, *eat*. Puto:

In mea, Therſite, regna, licebit, eat. HEINS. 383. *Hanc habuit ſolatia magna prioris.*] *Solatia* bina meus & Voſſianus. placet. ſupra 449.

Qui ſibi jam pridem ſolatia bina paravit. HEINS. 484. *Cura repulſa.*] Unus Puteaneus cum Lincolnienſi. *Et prior eſt poſita cura ſepulta nova.* unde *elegans læſio* formatur, *Et prior eſt curâ cura ſepulta novâ.* vide quæ notavimus ſupr. Epift. x. 76. & ad Petron. fragm. pag. 676. ſic apud Claudian. 11. in Eutrop. 147.

In genies iterum ſavoir ſepulſas.
 Ubi quidam codices, *repulſas*. contra apud eundem lib. 1. ys. 212. ubi vulgo legitur:

Quid jura ſepulſum

Mancipium ſat regna tenet.
 Libentius legerem, *repulſum*. eo ſenſu: quid ſeruus, quem nemo voluit habere, ſed expulſit domo, & qui toties dominos mutavit, nunc ~~incuſat~~ perat orbi? nam antea ys. 40. dixerat:

Jam ſpecie doni certatim limine pellunt.
 Vide & ſequentia. BURMANNUS.

485. *Flammâs.*] *Curas* Puteaneus. vide mox 495.

486. *Ut tuus in bivio detineatur amor.*] Magis nobis ſatiſfacit, quod in Scaligeri codice, *Ut tuus in bivio diſtinetur amor*. DAN. HEINSIUS. *Deſtinetur* Regius, & Scaligeri excerpta. rectè. ſi legatur, *diſtinetur*. Sarravianus, *deſtituitur*. dixi Epift. ſtola viii. ys. 69. Horatii libro 11. Od. v.

Ut mater juvenem, quem Notis invidio
Elatu Carpathii trans maris æquora
Cunctantem ſpatio longius annuo
Dulci diſtinet à domo.

Et lib. 1. Epift. 11.
 Bbbbb 2 Cff

- Quæris, ubi invenias? artes, i, perlege nostras.
 Plena puellarum jam tibi navis eat.
 Quod si quid præcepta valent mea, si quid Apollo
 490 Utile mortales perdocet ore meo;
 Quamvis infelix mediâ torreberis Aetnâ;
 Frigidior glacie fac videre tuæ.
 Et sanum simula; ne, si quid forte dolebis,
 Sentiat: & ride, cum tibi flendus eris.
 495 Non ego te jubeo medias abrumpere curas:
 Non sunt imperiî tam fera jura mei.
 Quod non es, simula; positosque imitare furores:
 Sic facies verè, quod meditatus eris.
 Sæpe ego ne biberem, volui dormire videri:
 500 Dum videor, fomno lumina victa dedi."

De-

Cur ita crediderim, nisi quid te distinet, audi.

Sic utroque loco meliores codices, non *dainet*.
 HEINSIUS.

487. *Artes tu perlege nostras.*] *En perlege* duo libri, totidem cum prima editione, *jam perlege*. Sed vere Regius, *i, perlege*. vide Notas ad lib. 111. Amor. Eleg. 111. HEINSIUS.

488. *Jam tibi navis eris.*] *Eat* repono cum Politiani excerptis & duodecim ad minimum nostris. sic supra 70.

Restaque cum sociis me duce navis eat.

Et infra 532.

Quaque vocant fluctus, hoc tibi remus eat.

Trist. v. Eleg. v.

Quod superest, tutum per mare navis eat.

Et Eleg. ult.

Vela damus, quamvis remige navis eat.

11. ex Ponto 11. 30.

Sed non per placidas it mea navis aquas. IDEM.

490. *Edocet ere meo.*] *Perdocet* scripti cum prima editione. IDEM. *Prædocet* tres libri.

492. *Frigidior dominas fac videre tuas.*] Videtur scribendum, *deminâ tuâ*. Nisi quod unus Puteaneus & unus Leidensis, *Frigidior glacie*. quod arripit. sic Epist. 1. 22.

Frigidus glacie pectus amanti erat.

Et x. 32.

Frigidior glacie semanimisque suâ.

Tuas pro amicæ tuæ. Tibull. lib. iv. Eleg. VII.

Dicitur si quis non habuisse suam.

Ita enim legendum videtur. nisi *sua* malis. Noster infra 682. ex veteri codice:

Jamque facta è multis una sit illa tuis.

Horatius Libro 1. Od. xv. *Nov hoc pollicentis tuas.*

Helænae subaudi. nam ad Paridem est sermo. Pro-
 pert. 1. Eleg. 12.

Et nihil iratas posse negare tuas.

Lib. 111. Eleg. VII.

Me docent livor metum habuisse meam.

Noster lib. 1. Artis 322. de Pasiphaë:

Atque ais, exa tenens, te, placito meo.

Hinc illa apud Nostrem passim obvia, *Clamabâ;*
Meus est. Dicam, Meus es. Exclamat, Meus es.
 Artis lib. 11. 557.

Quo magis, è Juvones, deprædare parcite vestras;
 Faistorum 11. 492.

Est locus: antiquè Capream dixere paludem,
Fortè suis illis, Romule, jura dabas.

Tuis, nempe civibus. Frustra *viris* reponunt. vidè ad Epist. XIIT. 7. & infra vs. 573. HEINSIUS.
frigidior dominâ tuâ coniecerat Douza.

493. *Nec si.*] *Ne si* scripti cum prima editione.
 HEINSIUS.

495. *Medias abrumpere flammâs.*] *Curas* primæ editio cum scriptis melioribus omnino bene. *cura* enim pro amoribus. sic Dido apud Virgilium, *gravi dudum faucia curâ*. lib. VI. Met. 466. ex antiquo codice, *nec capiunt inclusas pectora curas*, sic Noster, sic Tibullus ac Propertius, sic alii passim. Sequenti versu pro *imperii fera jussa*, rectius Puteaneus & duo alii ex melioribus, *jura*. Vide Notas sub finem Ep. 111. HEINSIUS. sic supra vers. 69. eadem varietas codicum in *curas* & *flammâs* est observata. & modo vers. 485. variant itidem codices & sæpe alibi.

497. *Quod non est simula*] *Non es* lege cum melioribus. HEINSIUS.

501. *Simularat amara.*] *Simulabat* scripti & prima editio. IDEM.

504. *Cui poteris.*] *Qui poteris sanum fingere, sanus eris* Vaticanus.

597. *Nec dic convivia possi.*] *Nec fac* prima editio.

109

- Deceptum risi, qui se simulabat amare;
 In laqueos auceps decideratque suos.
 Intrat amor mentes usu: dediturque usu.
 Qui poterit sanum fingere, sanus erit.
 505 Dixerit, ut venias pactâ tibi nocte, venito.
 Veneris, & fuerit janua clausa; feras.
 Nec dic blanditias, nec dic convicia postî,
 Nec latus in duro limine pone tuum.
 Postera lux aderit; careant tua verba querelis:
 510 Et nulla in vultu signa dolentis habe.
 Jam ponet fastus, cum te languere videbit:
 Hoc etiam nostrâ munus ab arte feres.
 Te quoque falle tamen, nec sit tibi finis amandi.
 Propositis frenis saepe repugnat equus.

Utilitas.

tio & scripti meliores magno numero. Amor. xi. Eleg. vii.

At taciti sacre tamen convivia vultus.

Lib. III. Eleg. III.

Quid queror, & toti facio convivia coelo.

Et apposire ad hunc locum Met. XIV. 700.

Posuistque in limine dura

Molle latus, trifidique seras convivia fecit.

Epist. XVIII. 21.

Nec faciam sardis convivia fluctibus ulla.

XXI. 79.

Quam saepe, ut tardis, soci convivia remis?

Propertius lib. I. Eleg. VI.

Ut mihi deductas faciat convivia puppi

Cynobia?

Jureti codex & sex ex nostris, *ser convivia. fac incendia postî* pro diversa lectione Putaneus. sic Arist. libro III. 565.

Ille votus miles sensim & sapienter amabis,

Multaque tironi non paranda feret.

Nec frangat postes, nec sarvis ignibus uret.

Eleg. VI. lib. I. Amor. ad janitorem:

Aut ego jam ferroque ignique paratior omni,

Quam sacre sushineo testâ superba petam. HEINSIUS.

Facere convivium, propria est locutio, sic & IX.

Met. 302.

Ingrate facio convivia deimens

Vana Jovi.

Et Phaedr. III. 16.

Cicada acerbum nostrinas convivium.

Faciobat.

Quint. Decl. XII. 3. *Atiferis nostris convivium faciam.* & CCLIX. *convivium moribus hujus fecerunt.*

Terent. Adel. II. I.

Aut aucter non scissis erit melius hic convivium.

Auctor tamen Moreti:

Immeritoque furens dicit convicia sumo.

Quod & hic retineo: ex more enim Ovidius repetit idem verbum. *Nec dic blanditias, rigide nec jurgia postî* duo codices. BURMANNUS.

[510. *Signa dolentis.*] Multi codices, *doloris, vel pudoris: frustra.* vid. Fast. IV. 586. & VI. 66. & III. Art. 606.

[512. *Feras.*] *Feres* scripti cum prima editione. HEINSIUS.

[513. *Te quoque fallis amor, dum sit tibi finis amandi.*] *Tunc quoque fallis amor, no sit tibi Putaneus. pro, fallis multi, fallat. pro, dum sit, Sarravianus, dum sit. tres, nisi sit. alii, nec, no. ni. unus, ut sit. Regius:*

Te quoque falle tamen, nec sit tibi finis amandi. Quod secuti sumus. *falle tamen* etiam in excerptis Politiani & uno ex nostris. Non satis est, inquit, ut fallas dominam, atque illi persuades te non amare, sed tibi quoque ipsi persuades velim, non eo sine hæc à te agi, ut amare desinas. HEINSIUS. non video satis aptum ex his verbis sensum, nisi legas:

Te quoque falle tamen, nec sit tibi finis amandi

Praepositis. Frenis saepe repugnat equus.

Ne tibi proponas hunc finem, te velle desinere; nam tunc amor, quo cales, repugnat, ut equus saepe frenis repugnat, sed falle te, & crede hæc a te non agi, ut a domina avellaris; sed ipsa consuetudine & usu paulatim dedices amare. sic supr. 212.

Ipsè tibi sursum decipiendus eris.

Cui similis lectio varia in Francof. *te quoque fallis tibi. Impositis frenis volebat Francius. appositis Leidensis. praepositis* editi quidam & scripti plurimè. BURMANNUS.

- 515 Utilitas lateat; quod non proficere fiet.
 Quae nimis adparent retia, vitat avis.
 Ne sibi tam placeat, quod te contemnere possit;
 Sume animos: animis cedat ut illa tuis.
 Janua fortè patet; quamvis revocare, transi.
 520 Est data nox; dubita nocte venire data.
 Possè pati facile est; tibi ni sapientia desit,
 Promptius è facili gaudia ferre licet.
 Et quisquam praecepta potest mea dura vocare?
 En etiam partes conciliantis ago.
 525 Nam, quoniam variant animi, variamus & artes.
 Mille mali species, mille salutis erunt.
 Corpora vix ferro quaedam sanantur acuto:
 Auxilium multis succus & herba fuit.
 Mollior es, nec abire potes, vincetusque teneris,
 530 Et tua saevus Amor sub pede colla premit;
 Desine luctari; referant tua carbasæ venti:
 Quoque vocant fluctus, hac tibi remus eat.
 Explenda est fitis ista tibi, quâ perditus ardes.
 Cedimus: in medio jam licet amne bibas.

Scd

515. *Fiet.*] Melius, *set*, ut supr. 497. *Quod non est, simula.* HEINSIUS.

517. *Nec tibi tam placeat ut te contemnere possit.*] Putaneus sibi pro diversa lectione. quod & Putaneus agnoscebat. Regius, *Nec sibi tam placeat, nec tu.* Scripti plerique, *quod tu* cum prima editione. unus meus pro diversa lectione, *quo.* recte. HEINSIUS. Recte Heinsius constituit locum: *quo hic valet ut,* quemadmodum Epist. XVIII. 203. & XX. 23. *sibi vero placere* quid sit, docuimus ad Petron. cap. XLIV.

521. *Tibi ni patientia desit.*] Alii, *si non.* unus Vaticanus, *nisi patientia.* Lege, *nisi si.* & vide Notas ad Epist. IV. vers. 111. *sapientia* etiam in nonnullis. Regius:

Possè pati facile est, ubi sapientia desit.

Puto, *nisi si sapientia desit.* sic supra II. Art. 196.

Artes erunt cuncto mollia iussa mææ. HEINSIUS.

522. *Proponit ex facili gaudia ferre licet.*] Lego, *Promittit.* ut supra III. Art. 674.

Prona venis cupidis in sua veta fides.

Et:

Prona tibi vincis cupientem vincere palma est.

Sed Putaneus à manu primâ, *Promittit*, quod sequor. Epist. III. 123.

Promptior est dulci verba referre mora. HEINS.

In uno Vaticano erat, *gaudia magna feris.*

523. *Dura vocare.*] *Sæva* tredecim scripti.

525. *Variabimus artes.*] *Variamus* & bene Pu-

teaneus, nisi, *variemus* MAVIS. HEINSIUS.

528. *Auxilium multis succus & herba fuit.*] Male quidam codices, *tulis*, vel *dedis.* *Auxilio suis* non male duo codices. sic infra vs. 582. *Auxilia turba futura tibi est.* ut quidem legendum. Met. XII. 89.

— *Nec omnis cava parma sinistras*

Auxilio mihi sunt.

Nihil tamen hic mutem. vide Notas Faistorum II. vs. 408. HEINSIUS. Ita Vell. II. 110. *Paris suis sedibus praesidium esse destinaverat*, ubi perperam Heinsius malebat, *praesidio esse.* vid. IV. Met. 603. BURMANNUS.

530. *Colla premis.*] Major librorum pars, *tenet*, sed perperam. Propert. I. Eleg. 1.

Et caput impostis pressis amor pedibus.

Ubi vide eruditionis elegantissimam interpretem Broukhufum, & quos laudat, si quid mutandum, reponerem, *teris*, sed nil necesse. BURM.

531. *Referant tua carbasæ venti.*] *Referent* libri meliores cum prima editione. scribendum est, *referant sine.* nam *tua* paulo ante praecessit, nisi MAVIS, *sua carbasæ.* & mox, *Quoque vocant*, pro *Quaque* Putaneus. HEINSIUS.

534. *A medio.*] Sarravianus & Francofurtensis, *in medio.* probò. vide ad I. Art. 748. BURM.

535. *Pescunt.*] *Pescant* malo. HEINS.

537. *Utæ & usque tuâ.*] Regius & Putaneus cum quatuor aliis & prima editione, *Et sever.* alter

- 535 Sed bibe plus etiam, quam quod praecordia poscunt:
Guttur fac pleno sumta redundet aqua.
Perfrueri usque tuâ, nullo prohibente, puellâ.
Illa tibi noctes auferat, illa dies.
Taedia quaere. malis faciunt & taedia finem.
- 540 Jam quoque, cum credas posse carere, mane.
Dum bene te cumules, & copia tollat amorem;
E fastiditâ non iuvat isse domo.
Fit quoque longus amor, quem diffidentia nutrit.
Hunc tu si quaeres ponere; pone metum.
- 545 Qui timet, ut sua sit, neu quis sibi detrahat illam;
Ille Machaonia vix ope fanus erit.
Plus amat è natis mater plerumque duobus,
Pro cuius reditu, quod gerit arma, timet.
Est prope Collinam templum venerabile portam:
- 550 Imposuit templo nomina celsus Eryx.
Est illic Lethaeus Amor, qui pectora sanat;
Inque suas gelidam lampadas addit aquam.
Illic & juvenes voris oblivia poscunt:
Et si qua est duro capta puella viro.

Is

alter Regius, in *fruere*. duo, sic *fruere*. Scribe, *I fruere*. & vide Notas ad lib. III. Amor. Eleg. 511. codex tamen Scaligeri & unus Vaticanus, *Perfrueri*. sic Epist. VIII. 106.

Perfrueri infelix liberiore malo. HEINSIUS.

539. *Taedia quaere mali: faciunt & taedia finem.*] *Faciunt quoque octo. tres, quia. unus, nam.* Scribe:

Taedia quaere: malis faciunt & taedia finem. Supr. 143. *finem qui quaeris amoris.* ubi vide. HEINSIUS.

540. *Jam quoque cum credas posse carere mane.*] *Credas multi ex melioribus, Lege:*

Tum quoque, cum credas posse carere, mane.

HEINSIUS.

541. *Dum bene te cumulas, & copia tollit amorem.*] *Cumules & tollat scripti cum prima editione. Sequenti versu, pro libris esse veteres plerique, iuvat vel iuvat. sed melioribus, iuvat. Scaligeri codex & unus Vaticanus, infastiditâ. Lego minimâ mutatione:*

Dum bene te cumulas, & copia tollat amorem, E fastiditâ non iuvat isse domo.

Pro *Es reposuimus, E, pro esse, isse.* in quibus frequentissime peccant libri veteres. cetera auctoritate codicum scriptorum nituntur. Avicenus Fab.

XXVII:

Nec custodita fas sit abire domo.

Apud Valerium Flaccum similis error commissus libro III. 296.

— *Quod si jam bella manebant,*

Et placitum hec superis: nonus hic mea iustius essent

Funera? inquit melius nunc plangeret error? Nen haec mea iustius essent nunclegitur. Propertius III. IX. 37.

essent Phlegraeo melius tibi funera campo. HEINSIUS.

544. *Hunc si tu quaeris.*] *Tu si quaeres meliores.* HEINSIUS.

545. *Qui times ut sua sit, ne quis sibi detrahat illam.*] *Detrahat primâ editio & plerique scripti. sic Met. VI. 386.*

Quid me mihi detrahis, inquit?

Practerea legendum:

Qui times, ut sua sit, ne quis sibi detrahat illam. HEINSIUS. *subtrahit dixit tamen supr. 444.*

546. *Vix ego fanus eris.*] *Alii libri, tutus. unus, saluus. Sed nil muta. Patavinus, sanus erat. Lego, fanus est. Vide Notas in Elegiam de morte Drusii sub finem.* HEINSIUS.

549. *Est prope Collinam templum venerabile portam: Imposuit templo nomina celsus Eryx.*] *Lib. IV. Fast. 871. Strabo lib. VI. CIOFANUS.*

550. *Celsus Eryx.*] *Vide quae notavi ex Polybio in Epistola Sapphus. IDEM.*

551. *Pectora sanat.*] *Fovet unus Heinssii. vulnera sanat. alius mox, inque iuis g. lampadis unus Putean.*

- 555 Is mihi sic dixit: (dubito, verusne Cupido
An somnus fuerit; sed puto somnus erat.)¹
O qui follicitosis modo das, modo demis, amores;
Adjice praeceptis hoc quoque, Nafo, tuis.
Ad mala quisque animum referat sua; ponet amorem:
560 Omnibus illa Deus plusve minusve dedit.
Qui Puteal Janumque timet, celeresque Kalendas,
Torqueat hunc aeris mutua summa sui.
Cui pater est durus, votis ut cetera cedant,
Huic pater ante oculos durus habendus erit.
565 Hic male dotata pauper cum conjuge vivit:
Uxorem fato credat obesse suo.
Est tibi rure bono generosae fertilis uvae
Vinea: ne nascens uva sit usta time.

Ille

tean. & Leidensis. tentavit olim Heinſius, *lampas*. Vix puto. nam solet *addere* Noster cum praepositione in accusativo jungere.

556. *Sed puto somnus erat.*] Scribo, *nec puto*. infra 576.

Desistit somnum: si modo somnus erat.

Fallorum III. 18.

*Utile sit faustissime precor, quod imagine somni
Vidimus, an somno clarius illud erat?*

Superiori versu, pro *hic*, meliores libri, *Is*. HEINſ.

557. *O qui follicitosis.*] Regius, *follicitosis*: scribendum forte, *follicitosis*. scilicet juvenibus & puellis, ut II. Amor. 16.

Solliciti jaceant.

I. Amor. ult.

Atque a follicito multus amante letar.

Sic follicitosis Briseis III. Epist. 137. BURM.

558. *Haec quoque.*] *Haec quoque* meliores. HEINſ.

560. *Omnibus illa deus.*] *Ille* scripti plerique cum prima editione. sed male. refer ad mala. IDEM.

561. *Puteal.*] Merula dictum hoc puteal Libonis putat, quia ille primus ibi subfellia posuit, & tribunal fecit, quem sine ulla antiquitatis inquisitione aut gustu secutus, ut solet, Crispinus. sed minime tribunal fuisse, docuit egregie Torrentius ad Horat. II. Sat. vi. 35. & Spanh. de Usu & praef. numis. diff. x. cap. IV. §. I. pag. 189. & , quos ille adducit, Scaliger & Salmatius. Ara fuit, ad quam foeneratores conveniebant, & hoc docet *Janus* ad junctum puteali. nam & ad illum foeneratores venientes docet idem Horat. II. Sat. III. 18.

*Postquam omnis res mea fracta est
Ad medium Janum.*

De quo Jano medio diversa sentiunt viri docti, quae nunc excutere non vacat. vid. Lamb. Torrent & Bentl. ad Horat. I. Epist. I. 54. & Nardin. de Roma Vet. v. cap. 7. & alios. BURMANNUS.

562. *Torqueat hanc aeris mutua summa sui.*]

Hoc est, anxius & follicitosis de aere; quod ipse ab aliis mutuo accepit. Merula autem, *Merula cura*, legit, exponitque de aere, quod quis aliis mutuo dedit. Sed huic expositioni repugnare videtur, quod versu praecedenti dicitur, *Qui puteal, Janumque timet, etc.* non enim creditores, sed debitores judicem metuunt, & de tempore solutionis follicitosis sunt. MIVELLUS.

563. *Cui durus pater est, ut votis cetera cedant.*]

Concinnius quatuor scripti:

Cui pater est durus, ut votis cetera cedant,
Nisi quod transpositis vocibus lego, *votis ut*.

HEINſ.

564. *Habendus.*] Sic Seneca Epist. x. *Aliquis vir bonus ante oculos semper habendus est, semper habendus hic tres scripti.*

565. *Cum conjuge vivit.*] *Dermis* Politiani codex & Cantabrigiensis. ut epist. Helenae, *et in fine conjuge dermis*. HEINſ.

Vide ad I. Art. 601. & sup. 481. *Qui male dotata etiam tres libri.*

566. *Uxorem fato credat obesse suo.*] *Magnus* Scalliger emendabat:

Uxorem facto credat adesse suo. DAN. HEINſ.

Facto adesse vel adesse scripti plerique. nil mutuo. HEINſ.

567. *Rure bono.*] Tres scripti, *rure novo*, quod minime sperendum: major enim sollicitudinis materia nasci posse videtur ex novo rure, quod nunc demum culturae a nobis est paratum. *bonus* vero & *novus* saepe confusa a libraribus. vid. IV. Trist. II. 40. *nox, ne crescent uvae* Vatican. etiam non male. BURMANNUS.

569. *Ille habet in reditu navem.*] *Navim* Regius, sic idem cum aliis melioribus paulo post:

— *Atledia navium Palinurus in unda*

Deserit. HEINſ.

In reditu habere, bonus ille pecunia regia aucthoratus interpres vertit, *habet navem in recursu*, magni scilicet

- Ille habet in reditu navim: mare semper iniquum
 570 Cogitet, & damno litora foeda suo.
 Filius hunc miles, te filia nubilus angant.
 Et quis non causas mille doloris habet?
 Ut possis odiſſe tuam, Pari, funera fratrum
 Debueras oculis ſubſtituiſſe tuis.
 575 Plura loquebatur; placidum puerilis imago
 Deſtituit ſomnum: ſi modo ſomnus erat.
 Quid faciam? mediâ navim Palinurus in undâ
 Deſert. ignotas cogor inire vias.
 Quisquis amas (loca ſola nocent) loca ſola caveto.
 580 Quo fugis? in populo tutior eſſe potes.
 Non tibi ſecretis (augent ſecreta furores)
 Eſt opus: auxilio turba futura tibi eſt.

Trifſis

ſcilicet laboris eſt argumentum, ſi vel unam vocula-
 lam in paraphraſi mutet. ſed ego puto, in *reditu*
habere notare, qui ex navi quotannis, ut alii ex
 agris, reditum capit, & inde quaeritum facit; ſic
 Plinius Valerianus in præſatione ſua de Re Medica:
Quosdam temperi hoc genere graſſari languores,
qui poſſent paucis diebus, vel etiam horis repelli,
ut in longum tempus protaberent, & aegri ſuis
die in reditu haberent. Senec. de Brevit. vit. xr.
Tota, (ut ita dicam) in reditu eſt. ſenſus ergo eſt,
 qui nihil poſſidet præter unicam navem, eſt qua
 vitam toleret, & quaeritum faciat, cogitet ſemper
 mare iniquum. BURM.

570. *Damno littora ſæva ſuo.*] *Littora foeda* prima
 editio & ſcripti omnes meliores. Quid ſi *foeda*
 legas? ſic Noſter lib. xiv. Met. 104.

Littora Cumarum, loca foeta paluſtribus ulvis?
 Virgil. lib. Aen. 1. 51.

Nimborum in patriam, loca foeta ſurenſibus auſtris,
Aetoliam venit. HEINSIUS.

Verofimile conjeſturam faciunt duo codices in
 quibus erat, *plena*, quo verbo Gloſſator explicuit,
foeta.

571. *Hunc filia nubilus angat.*] *To filia* iſdem li-
 bri. & hoc bene. *angant* etiam Puteanus. HEIN-
 SIUS. De *ty angere* egimus lib. 111. Art. 54r. Sed hic
 in Leidenſi erat, *arat*: eleganter mehercule. vide
 quæ ad 111. Art. Am. 541. hanc vero non eſſe
 levem ſollicitudinem docet Lucianus in Toxari
 pag. 624. Μάλιον δὲ ἀντίον, τοῖς θυγατρὸς ἀντὶ
 ἀνὴρος ἰδὲ καὶ ἀπικνωδὲ καὶνὴς ὄρεα. BURM.

572. *Nulla doloris.*] *Elegant* Moreti unus,
omniſe ſalutiſ. quam nimirum ex doloribus & curis,
 & meis præceptis, & aliis, quæ ipſe ſibi dare poteſt
 amator, habet.

573. *Poſſet.*] *Poſſit* iſdem. HEINSIUS.

574. *Subſtituiſſe tuis.*] *Subſtituiſſe* ſcripti plerique
 cum Jureti & Scaligeri excerptis. Excerpta Poli-

tiani & ſex alii codices; *praepoſuiſſe.* Lego, *pre-*
poſuiſſe. Lib. 11. Art. 516.

Proponent animo multa ſerenda ſuo.
 Sic paulo ante 574.

Propoſitis frenis ſæpe repugnat equus.

Ubi ſcripti fere omnes, *praepoſitis.* Vulgatam tamen
 leſionem non damno. quomodo & alios locutos
 memini, ſed loca non ſuccurrunt. HEINSIUS.
Subſtituiſſe aliud quid ſignificaret; de quo vide ad
 Epit. VIII. 46. quod hic admitti poſſet tamen, ut
 ſcilicet Paridem ignaviorem inducat, qui debuiffet
 audere coram aſpicere funera fratrum. ſed vulga-
 tam etiam retineo, eſſi ſingulariter dictum ſit. BURM.

576. *Deſtituit ſomnus.*] In nonnullis, *deſtituit*
ſomnum, ut ſit, *placidum ſomnum.* NAUGERIUS.
 Scripti nonnulli, *placide*, & *Deſtituit ſomnus* cum
 primâ editione; vel etiam, *Deſtituit ſomno.* perper-
 ram. *Plura loquebatur*, hoc eſt, poſtquam plura eſſet
 locuta, deſtituit ſomnum. HEINSIUS. *Placidus* unus
 Heinſii & Edit. Miçylli. *deſtituit ſomnus* rectius
 dici puto, ſcilicet dormientem me, quam *imago*
deſtituit ſomnum. diſcuſſi melius dixiſſet. ita Epit.
 xv. 136.

Tam cito me ſomnos deſtituiſſe queror.

Quare mendum in voce *placidum* latere puto;
 quod ut epitheton appoſuit vulgare librarius
 gloſſator. forte:

Plura loquebatur mihi dum (vel cum) pueriliſ
imago,

Deſtituit ſomnus. BURMANNUS.

577. *Media navem Palinurus in undâ.*] *Navim*
 Regius & Puteanus cum uno Vaticano, ut jam
 dixi. deinde *medias undas* Puteanus. HEINSIUS.
navim etiam Francof.

481. *Nam tibi ſecretos augent ſecreta furores,*
Eſt opus auxilio, turba futura tibi eſt.] Haec in-
 quinatiſſima ſunt. pro, *ſecretos* alter Regius, *ſecre-*
lis. pro *Nam* Puteanus, *Non*, & ſequenti verſu
 pro,

- Triflis eris, si solus eris: dominaeque relictæ
 Ante oculos facies stabit, ut ipsa, tuos.
 585 Tristior idcirco nox est, quam tempora Phoebi:
 Quae relevet luctus, turba sodalis abest.
 Nec fuge colloquium: nec sit tibi janua clausa:
 Nec tenebris vultus flebilis abde tuos.
 Semper habe Pyladen, qui confoletur Oresten.
 590 Hic quoque amicitiae non levis usus erit.
 Quid nisi secretæ læferunt Phyllida silvæ?
 Certa necis causâ est: incommitata fuit.
 Ibat, ut Edono referens trieterica Baccho
 Ire solet fufis barbara turba comis.
 595 Et modo, quâ poterat, longum spectabat in aequor:
 Nunc in arenosâ lassâ jacebat humo.
 Perfide Demophoon, furdas clamabat ad undas:
 Ruptaque singultu verba dolentis erant.

Limes

pro, auxilio, in populo, alii, Nunc, vel Jam, co-
 dex Regius optime:

Nam tibi secretis (augens secreta furoras)

Est epus, auxilio turba futura tibi est.

Cui scripturae nihil de nostro addidimus, praeter
 nudas distinctiones, *turbam* pro populi consuetu
 ponit hic, ut & libro de Art. Am. III. vs. 417.
 ubi vide notas nostras. HEINSIUS. Secretis etiam Francof.

586. *Quae relevet.*] Quaeque levet editiones prio-
 res Micylli, Berimanni & aliae, eum scriptis pluri-
 mis, quae relevet tres Berimanni, forte, quâ relevet
 luctus. pro luctus etiam stetit unus Puteaneus.

586. *Turba sodalis.*] In Regio & Jureti, fidelis.
 lib. iv. ex Pont. xiv. 46.

Non mordenda tibi turba fidelis erat.

Ubi etiam quidam codices, *sodalis*, sic III. Metam.
 379. *Cemitem seductus ab agmine fido.* BURM.

587. *Nec sit tua janua clausa.*] Sit tibi meliores.
 HEINSIUS.

588. *Nec tenebris luctus flebilis abde tuas.*] *Vul-*
tu flebilis abde cum primâ editione, & isdem scrip-
 tis reponendum. *abde tuis* prima editio & Regius.
 Lego, *abde suis*, nam *oculus tuos* paulo ante praec-
 efferat. IDEM.

589. *Semper habe Pyladen aliquem, qui cures*
Oresten.] Pyladen, qui se procurat Mentelianus.
 alius, Pyladen tacum qui cures, duo, socium qui
 cures, tres, qui se consolatur, makim, qui se soletur.
 Latet aliquid mendi. HEINSIUS. Qui se comiserat
 volebat Francius, sed nec vulgata facile spernenda.
 Pyladen aliquem, ut infra 741. aliquis Calabas. &
 Quis Cephalus I. Amor. XIII. 39. ubi vide. curare
 autem etiam non intellegatur, pro curas levare,
 reficere. Cicer. Philip. II. 3. *Adultis illis in urbibus,*
rejuvendi se ex turandis potestas fuit. & proprium esse

Medicorum notum est: BURMANNUS.

593. *Ibat ut Aedonia.*] In nonnullis, *Aenio*, &
 fortasse melius: nam longa est secunda syllaba in
Aedonia. NAUGERIUS. Paganinus ex aliis libris le-
 git, *Aenio*, sic lib. I. De Arte:

— *Ut Aenio concita Baccha Deo.*

Et II.

— *Ut Aenii cornibus ista Dei.* CIOFANUS.

Aedonia scripti, vel, *Aenio*, quod posterius Nau-
 gerius in Notis suis & Alexander Paganinus apud
 Ciofanum amplectuntur, quia scilicet Noster Art.
 lib. I. 311.

Fertur ut Aenio concita Baccha deo.

Et lib. II. 380. *Aenii cornibus ista Dei*, dixerit:
 sed de Bacchis Thracis, & cultu Bacchi in Thra-
 cia res est notissima. Noster Met. VI. 587.

Tempus erat, quo sacra solent trieterica Bacchi
Sithenias celebrare nurus.

Et IX. 640.

Ismarias celebrant repetita triennia Bacchas.

Celebrant trieterica Sarravianus. vide Trist. IV. Eleg.
 I. vs. 41. HEINSIUS. *Aenio* etiam G. Fabricius ad
 Virgil. XII. Aeneid. 365. quem vide. sed *referred*
 non debet mutari: est enim proprium in sacris
 verbum, quae referuntur, & insaurantur, more
 antiquo & a majoribus instituto. Claud. II. Rap. 67.

Aut quales referunt Baccho solemnia Nymphas
Maeonias, quas Hermus alit.

Noster I. P'ast. 394.

Esja corymbiferi celebrabat Graecia Bacchi.

Tertia quae solite tempore bruma refert.

vs. 531. *Sed fasces extrema sacra relecta die*, ubi vide
 Heinii notas. & ita lib. X. Metam. 717. ex MSS.
Annua plangoris refert simulamina nostri, ubi vulgo

peraget.

- Limes erat tenuis, longâ subnubilus umbrâ:
 600 Quo tulit illa suos ad mare saepe pedes.
 Non terebatur miserae via. Videris, inquit:
 Et spectat zonam pallida facta suam.
 Adspicit & ramos: dubitat, refugitque quod auder:
 Et timet: & digitos ad sua colla refert.
 605 Sithoni, tunc certè vellem non sola fuisses;
 Non fleres positis Phyllida, silva, comis.
 Phyllidis exemplo nimium secreta timete,
 Laeae vir à dominâ, laesa puella viro.
 Praeliterat juvenis, quidquid mea Musa jubebat;
 610 Inque suae portu pene salutis erat.
 Recidit, ut cupidos inter devenit amantes:
 Et, quae condiderat, tela resumit Amor.
 Si quis amas, nec vis; facito contagia vites.
 Haec etiam pecori saepe nocere solent.

Dum

peraget. facta novare dixit Valer. Flaccus lib. 1. 774. & IV. 530. & Livius passim instaurare. De voce Edono vide Broukh. ad Propert. 1. Eleg. 111. 6. & Barth. ad Stat. v. Theb. 78. BURM.
595. Et modo, qua poterat, latum spectabat in aequor.] Longum aequor scripti omnes meliores cum primis editionibus. Am. vi. Eleg. xi.

O utinam, ne quis rema freta longa moveret, Argo suneftas pressa bibisset aquas?
 Epist. xiv. 103.

— *Quid, id, freta longa pererrat.*

Epist. xvi. 12.

Longa Phaeaciae per freta puppe vias,
 Fast. 111. 868.

Ille vobis per freta longa duos.

Horatius 111. Od. 3.

Dum longus inter saevias Ilium Treiamque Pentus.

Pro qua poterat, quatuor, quod. totidem, quam. vid. Notas supr. §s. 325. HEINSIUS. Recte longum aequor. vide Broukh. ad Tibul. 1. Eleg. 1v. 18. sic longa juga Epist. v. 20. ubi vide.

598. Raptaque singulorum verba loquentis.] Raptaque Regius & Putencus. non probo. idem Regius, dolentis pro diversa lectione. quomodo septem alii. recte. sed quereatis puto scribendum, quo verbo Nofter impense gaudet. sic infra §s. 644.

Deque tua domina multa querenda referi.

Ubi libri veteres similiter, dolenda. HEINSIUS. sic lib. 11. Art. 306. *Et quod desieris verba querentis habet.*

600. Qua tulit ipsa.] Quo tulit illa meliores, cum primis editionibus. HEINSIUS.

601. Nona terebatur miserae via: videris, inquit, Et spectat zonam pallida facta suam.] Hunc locum

explicat Parthasius, cujus verba & sententiam posui initio libri superioris. CROFANUS.

601. Videris, inquit.] Optimus Patavinus, videris. ut se ipsam alloquatur. quomodo saepe alia. vide Notas ad Epist. x. vers. 75. de Elegantiis verbi videris dixi Pontic. libro 1. Eleg. 11. HEINSIUS.

603. Adspicit & ramos, dubitat, refugitque quod auder, Et timet, & digitos ad sua colla refert.] Rectius puto scribendum:

Adspicit & ramos dubitans fugiensque quod auder, Et timidè digitos ad sua colla refert.

Timidè, ut infra 722.

In timidè flammis perfida verba dabis?

HEINSIUS.

606. Non fesses.] Fesses Jureti codex & septem alii cum altero Regio. duo mei & duo alii, feres. ut rò Sithoni in superiori versu cum sylva construitur. non solum in superiori versu scripti, pro ne. HEINSIUS.

607. Nimium secreta cavete.] Timete scripti & prima editio. IDEM.

611. Decidit.] Duo, Accidit. Regius, Recidit, pro Recidit. ut fere semper scribitur in vetustissimis libris, quando prima syllaba producitur. recte. Recidit etiam est in excerptis Scaligeri. Vide Epistol. xix. §s. 46. HEINSIUS.

612. Et qui condiderant tela.] Condiderant plerique veteres. unus, reciderant. alius, reciderant. sed Saravianus, alter Regius, & unus Vaticanus, condiderat. probe. in pharetra videlicet. sic in Fast. lib. 11. 326.

Conditaque in pharetra tela minorâ sua.

Propertius libro 11. Eleg. xvi.

illa, qua vici, condidit arma manu.

Horatius Carmine Sec.

CCCC 2

Com

- 615 Dum spectant oculi laesos, laeduntur & ipsi:
 Multaque corporibus transiione nocent.
 In loca nonnumquam siccis arentia glebis
 De prope currenti flumine manat aqua.
 Manat amor tectus, si non ab amante recedas:
- 620 Turbaque in hoc omnes ingeniosa fumus.
 Alter item jam sanus erat; vicinia laesit.
 Occursum dominae non tulit ille suae.
 Vulnus in antiquum rediit male firma cicatrix;
 Successumque artes non habuere meae.
- 625 Proximus à tectis ignis defenditur aegre:
 Utile finitimis abstinuisse locis.
 Nec, quae ferre solet spatiantem porticus illam,
 Te ferat: officium neve colatur idem.
 Quid iuvat admonitu tepidam recalcere mentem?
- 630 Alter, si possis, orbis habendus erit.
 Non facile efuriens posita retinebere mensa:
 Et multam saliens incitat unda sitim.
 Non facile est visa taurum retinere iuvenca:
 Fortis equus vitae semper adhinnit equae.

Haec

Condito mitis placidusque telo.

Et Epod. Od. vii.

Cur dexteris Aptantur enses conditis?

Auctor Panegyrici ad Pisonem:

Ignes quin etiam superum pater arma recondit.

HEINSIUS. vid. ad Quintil. lib. viii. prooem.

613. *Si quis amat, nec vis.*] *Ilud nec vis* non est nauci. Cum satis superque initio operis inculcarit Ovidius, se iis, qui cupiant ab amore liberari, medicinam facturum. Scripserat, ni fallor; Noster:

*Si quis amat, urbis facito contagia vires.*Vel *turbae contagia*, de qua voce paulo ante. HEINSIUS.*si quid amas mult.*618. *Currenti.*] Unus Heinsii, *labenti*. vid. ad11. Amor. xvi. 9. *mananti* alter.619. *Manat.*] Ita Catull. Epig. 111. *tenuis sub artus flamma emanat*, ubi vid. Achil. Statiuum.

622. *Occursum dominae non tulit ille suae.*] *Occursus* editiones antiquae & quinque scripti, ut *mox. succosus*. potuissent haec Nasonis insigni Tiberii exemplo illustrari apud Sueton. cap. vii. BURM.

623. *Male firma.*] Sic in veteribus libris CIOFAN. editi & scripti plurimi, *male sana*.

625. *Defenditur.*] *Defunditur* viriose unus codex. Gellius xv. 1. *Docuisset te profecto Archelaus Regis Mithridatis praefectus, qua solertia ignem defenderes*. plura de hoc verbo Heins. ad Epist. v. 16. BURMANNUS.

628. *Officium neve colatur idem.*] Non intellexit haec Merula, nec Bersmannus, neque etiam Regalis interpres, qui obsequium erga puellam interpretatur. pudet me talium interpretum, qui maxime adhibent Latinis auctoribus explicandis, cum vulgatissima & Tyronibus etiam nota ex antiquitate ignorent. Obvius enim est sensus: ne interitis amicorum tuorum officio, ad quod Puellam etiam scis venturam. *officia* sunt, cum ad gratulationes, deductiones & pompas & similia amicorum progredimur; ut *officium novorum consulum*, cum Kal. Januariis procedunt; Sueton. Caes. xv. & passim. alii. *colere officium* idem, quod *facere*, ut Horatius 1. Epist. xvii. 21. potuisset haec saltem doceri Gallus a Populari Tanaq. Fabro ad Phaed. 1. lib. 29. & qui accuratius de eo agit Schefferus ad lib. 111. prolog. & quis, humanitatis Latinae primis rudimentis imbutus, haec ignorat? BURM.

632. *Multam saliens incitat unda sitim.*] *Lege, multam sitim* cum prima editione & Bartholiniano. neque aliter pro diversa lectione Puteaneus: sic libro 111. Fallor 668. *multae sedulitatis amas*, & ibid. 380. *Consilium multae calliditatis*, & lib. 1. 476.

Multam praeterito tempore nulla fidem.
 Ut scribendam censeo. ubi nunc legitur, *Multaque praeterea, multa vestibus* Fall. v. 33. 132. ex antiquis libris. infra 681.

Multa sitim placeas alienae cura puellae.

Ubi

- 635 Haec ubi praestiteris, ut tandem litora tangas,
Non satis est ipsam deseruisse tibi.
Et foror, & mater valeant, & conscia nutrix,
Et quidquid dominae pars erit ulla tuae.
Nec veniat servus: nec fiens ancillula fictum
- 640 Suppliciter dominae nomine dicat, Ave:
Nec, si scire voles, quid agat tamen illa, rogabis.
Profer: erit lucro lingua retenta fuo.
Tu quoque, qui causam finiti reddis amoris,
Deque tuâ dominâ multa querenda refers;
- 645 Parce queri. melius sic ulciscere tacendo;
Dum desideris effluat illa tuis.
Et malim taceas, quam te defuisse loquaris.
Qui nimium multis, Non amo, dicit; amat.
Sed meliore fide paulatim extinguitur ignis,
- 650 Quam subitò. lentè desine; tutus eris.
Flumine perpetuo torrens solet acrius ire.
Sed tamen haec brevis est, illa perennis aqua.
Fallat, & in tenues evanidus exeat auras,
Perque gradus molles emoriatur amor.

Sed

Ubi Nulla perperam nunc legitur. HEINSIUS.

634. *Visae semper adhinnit equae.*] Ita & locutus I. Art. 280.

Femina cornipedi semper adhinnit equae.

Unus tamen Heinſii codex hic, *visam adhinnit equam*, quomodo Plautum Cistell. IV. Scen. 2. & alios locutos docet Barth. lib. XI. Advers. 15. *visa aequa* editiones praefat & quatuor scripti. BURM.

636. *Deferuisse.*] *Deferuisse* Heinſii unus, *non satis est illam unus* Putean.

638. *Quisquis.*] *Quisquis*, bene quinque libri. HEINSIUS.

640. *Suppliciter.*] *Fictum* & *suppliciter* duo adverbia dure concurrunt. Puto legendum:

— *Nec fiens ancillula fictum*

Suppliciter, et dominae nomine dicas ave.

HEINSIUS. Nulla opus emendatione, *fictum* conjugendum est vel cum *fiens*, ut *dulco ridere* & similia. vel, cum *Ave* ut Martial. I. 56. *matutinum ave*, in uno erat *fursum*, etiam non male. BURM.

641. *Tamen illa rogabis.*] *Tamen, ipse rogabis*, editiones veteres. *scire velis*, etiam sex scripti.

642. *Profer.*] Prima editio cum Puteano & tribus aliis, *Profer*, eleganter denuo. monui supra vers. 93. pro *lucro tuo* Regius etiam bene, *suo*, dixi supra vers. 248. HEINS.

643. *Qui causam finito reddis amori.*] Sic prodiveria lectione Puteanus, qui tamen cum Regio, Scaligeri excerptis & tribus aliis, *finiti reddis amo-*

ris, quod verum est. Tu, inquit, cum reddes causam sodalibus tuis, quare delideris amare. Alii magno numero, *finiti quaeris amoris* cum excerptis Jurati. *finem vestri quaerere amoris* apud Propertium lib. II. El. XV. & supra. Ps. 143. primae editiones cum duobus scriptis, *fugitivi quaeris amoris*, apud Horatium libro I. Od. XIX. *finitis animum reddere amoribus*. HEINSIUS.

645. *Melius sic te ulciscere tacendo.*] Sic *ulciscere* meliores scripti cum primis editionibus. recte. ut et *et* subintelligatur. pro *tacendo* Cantabrig. *querendo*, forte, *promendo*, hoc est tegendo, & occulendo injuriam. *tacendo* minus placet, ne bis idem dicat, nam sequitur, *Et malim taceas*. HEINS.

646. *Ut desideris.*] *Dum desideris* meliores. IDEM. *De desideris* unus Heinſii.

647. *Deſiſſe.*] *Cessisse* edito prima & Farnesianus. forte, *cessasse*.

648. *Qui nimium.*] Antiphanes Comicus: Κρίψαι, Φελία πάστα τ' ἔλλα δύναται, Ἄν' πλὴν δεινῶν; ἢ ἄν τε πίνων ἐκείματα ἄμψότερα μόνον γὰρ ἀπὸ τῶν βλαμμάτων καὶ τῶν λῶγων. ἂν. ὤ. ε. τὸς ἀρνημένους μάλας ταῦτα καταφανείς πολλὰς ποιεῖ. DOUGL.

651. *Torrens solet altius ire.*] *Acrius* bene quinque scripti. sic Claudianus Conf. Manl. 234.

Acrior et tacitas rapidus praetermatas ingens Danubius ripas.

Altior Regius. HERTZIUS. Cccccc 3

- 655 Sed modo dilectam scelus est odisse puellam :
Exitus ingenis convenit iste feris.
Non curare sat est. odio qui finit amorem,
Aut amat, aut aegre desinet esse miser.
Turpe, vir & mulier, juncti modo, protinus hostes:
660 Non illas lites Appias ipsa probat.
Saepe reas faciunt, & amant. ubi nulla simultas
Incidit, admonitu liber aberrat amor.
Forte aderam juveni: dominam lectica tenebat:
Horrebant saevis omnia verba minis.
665 Jamque vadaturus, Lectica prodeat: inquit.
Prodierat: visa conjuge mutus erat.
Et manus, & manibus duplices cecidere tabellae:
Venit in amplexus: atque ita, Vincis, ait.
[Tutius est, aptumque magis, discedere pace,
570 Quam petere à thalamis litigiosa fora.]

Munera

653. *Evanidus exeat auras.*] *Radicitus*: nonnulli ex scriptis. sed nihil muto. Met. vs. 435.

Pectoraque in tenues abeunt evanida rivos.

HEINSIUS.

654. *Emoriatur amor.*] *Emolliatur* Vossianus. *amoderatur* Mentelianus. *amovetur* quatuor. Nil muta. IDEM.

656. *Convenit.*] *Provenit* Lincoln.

657. *Nec curandus adeff.*] Scaliger legebat:

Nec curare sat est, odio qui finit amorem.

DAN. HEINSIUS. Regius, & pro diversa lectione Puteanus, *Non curare sat est.* neque aliter Scaligeri excerpta. duo, *Non curandus adeff. Non curasse sat est* prima editio. Sequenti versu, *pro amat & desinet*, scripti plerique, *amat & desinat*. Regius, *amat & desinet*. recte. HEINSIUS. sic supr. 245. *Nec satis esse puta discedere.*

662. *Aberrat.*] *Aberrat* Regius & sex alii. bene. hoc est abit. HEINSIUS. *a monitu* Berfinnani matgo, & editio Micylli.

663. *Forte aderat juveni.*] In veteribus, *forte aderam juveni*. NAUGERIUS. Imo *aderam juveni* cum Regio, Puteano, uno ex meis, & prima editione. *aderam*, advocacionem praeferabam. ita illud quoque intelligendum lib. 111. Artis 531.

Munera det divas, jus qui praestabitur, adfit.

Et Art. Am. 11. 223.

Justus adeffe foro, justà maturius horà

Fac semper vicini.

Huc spectat locus quoque ille apud Gellium lib. 1. cap. xxxi. ubi praetor ad imperitum patronum, qui se *causae* superasse dixisset. *Tu plane, inquit, superes, non alecti.* pro *lectica tenebat*, Vaticanus unus, *tenebat*, non ineleganter. HEINSIUS. *Ferebat* duo

scripti. forte etiam *tegebat*; ut de *setta lectica* cum Berfinniano capiat. qui secutus videtur auctoritatem Lipsii. lib. 1. Elector. cap. 19.

667. *Duplices tabellae.*] Quae vadimonii formulam continebant. vide 1. Amor. xii. 23. Inepite Crispinus ex Merula sua sine ullo defectu transcribens, codicillos, quibus jura continebantur interpretatur. vellem addidissent quae jura intelligant. Merula tamen addit, ut videatur forum tetigisse, *scripta utriusque; vel jura.* si non perperam, interpretatione certe ipsis Ovidii verbis obscuriore. BURM. 669. *Tutius est aptumque magis.*] Nemo mihi persuaserit hoc distichon Nafonianae venae foetum esse. HEINSIUS.

671. *Munera quae doleras, habeat sine lite, jubete.*] Verba artis sunt: sic enim solebat dicere, qui divortium faciebat: *Abeas, valeas, tuas rustici habeas.* MICYLLUS. *Dederis* Puteanus & tres alii. vide Notas ad Epist. vii. vers. 51. & lib. 1. Artis vs. 447. *habeat sine lege* Puteanus. HEINSIUS. *Dederis* etiam Douza.

673. *Conducatur in unum.*] Libri meliotes, *conducat* vel *conducit*. sic supra 489.

Quod si quid praecepta valens mea. HEINS.

Et 479.

Quod si quis vestrum factum hoc incusat.

In editionibus prioribus erat, *quod si vos casus aliquis.*

675. *Hic opus est armis: hic à fortissimo pugna.*] Nunc opus est Regius, Puteanus, & plures alii. Pro *hic à* idem Puteanus, Jureti codex, alique multi, nunc è. unus, *his è*. alii duo, *hic hic fortissimo*. unus Leidensis, *Hic opus est armis, his è*. Puto scribendum:

Hic

Munera quae dederis, habeat sine lite jubeto:

Essè solent magno damna minora bono.

Quod si vos aliquis conducet casus in unum,
Mente memor totà, quae damus arma, tene.

675 Nunc opus est armis: hic, ò fortissime, pugna.

Vincenda est telo Penthesilea tuo.

Nunc tibi rivalis, nunc durum limen, amanti:

Nunc mediis subeant irrita verba Deis.

Nec compone comas, quia sis venturus ad illam:

680 Nec toga fit laxo conspicienda sinu.

Nulla sit ut placeas alienae cura puellae:

Jam facito è multis una sit illa tibi.

Sed quid praecipuè nostris conatibus obstet,

Eloquar; exemplo quemque docente suo.

685 Desinimus tardè, quia nos speramus amari.

Dum sibi quisque placet, credula turba fumus:

At

Hic opus his armis: his his, fortissime, pugna.

Vel:

Nunc opus his armis. his nunc, fortissime, pugna.

HEINSIUS.

677. *Nunc durum limen amicae.*] *Durum limen amanti* rectius Regius & duo alii. *sex, amanti.* IDEM. *Durum limen amanti* Sarraui. *dirae l. amicae.* Farnes. *dirae l. amicae* Regius alter. *durum nomen amicae* Boxborn.

679. *Nec compone comas, cum sis venturus ad illam.*] Innonnullis, *quia sit.* NAUGERIUS. *Comam* Puteaneus, & tres alii (sed paulo durius) *ex il-* lam. deinde *quia sit venturus* meliores omnes. quinque alii minoris notae, *si sit.* HEINS.

980. *Toga laxa.*] Ex hoc loco apparet apud Tibul. l. VII. 46. rescribendum:

Effluit assujs cui toga laxa sinu.

Non lapsa. DOUZA. & hic lapsa tredecim. *Large* unus. *Lato unum.* *construtura* etiam unus Heinsii.

682. *Jam face ut è multis una sit illa tibi.*] *Jam facito è multis* Regius, quidam alii, *Jam face è multis*, vel, *Jam fac face pro fac* cum, in deliciis fit Ovidio, scribam libenter, *Jamque face è multis.* Epist. II. 98.

Phylli face expelles Demophontea tuum.

Et sic passim alibi, supra 337.

Durius incedis; face inambulet.

Sed & superiori versu pro, *Nulla cura omnino.* *Multa* legendum, ut paulo ante monui, quicquid libri veteres dissentiant:

Multa sit ut placeas alienae cura puellae.

Jamque face è multis illa sit una tibi.

Et, inquit, curam converte, ut alii puellae placeas. utque tuam illam non nisi inter multas ames, ne sola sensus tuos occupet. HEINSIUS. Ego uul-

lum sensum video, si Heinsianam emendationem sequamur, & inconcinne admodum a puella illa aliena, in pentametro, oratio ad illam, quam olim amaverat, convertitur, cum *è illa* de eadem agi ostendat. quare vulgatam, quam omnes codices confirmant, retineo, quae hunc optimum sensum habet. si ulla sit tibi cura placendi puellae, quam jam non pro tua, sed pro aliena habere debes; fac ut illa sit tibi è multis una, neque praecipuum aut egregium habeas. aliena est, alienata, vel tamquam extranea, ut Teren. Adel. III. 2. *Aschinius alienus est a nostra familia.* & HEYR. 2. 11. *Quod hunc alienum ab sese vidit.* & legit & legi:

Jam face de multis una sit illa tibi.
Ut unus de nobis & similia, de quibus vid. ad Petron. XLIV. BURM.

682. *E multis una sit illa tibi.*] *Sit illa tuis,* unus ex meis. vide Notas supra vers. 492. HEINS.

683. *Quid praecipis vestris conatibus obstet.*] *Obstat* scripti. vel, *quod obstat.* nostris etiam conatibus Puteaneus & multi alii cum prima editione; quod sequentia confirmant. sic infra *ys.* 768.

Aemulus est nostris maxima causa mali. IDEM.

684. *Eloquar.*] *Proloquar* editio prima.

686. *Dum sibi quisque placet.*] *Malo, placent.* vide Notas Amor. lib. II. El. XI. vers. 21. IDEM. In Menteliano erat, *favet*: quod hic praefertem, non enim hic de superbia, quae proprie facit ut sibi placeant homines, (vid. ad Petron. XLIV.) sed de eo, qui sibi blanditur, causam suam ipse agit. sic supr. 74.

Vindictae quisque favete suae.

Et mox. 695. *ipso favetis.* cum sibi Bersimanni editio. BURMANNUS.

At tu nec voces (quid enim fallacius illis?)

Crede, nec aeternos pondus habere Deos.

Neve puellarum lacrimis moveare caveto:

690 Ut ilerent, oculos erudiere suos.

Artibus innumeris mens oppugnatur amantum;

Ut lapis aequoreis undique pulsus aquis.

Nec caussas aperi, quare divortia malis:

Nec dic, quid doleas; clam tamen usque dole.

695 Nec peccata refer; ne diluat. ipse favebis:

Ut melior causa causa sit illa tua.

Qui silet, est firmus: qui dicit multa puellae

Probra, satisfieri potulat ille sibi.

Non ego Dulichio furiales more sagittas,

700 Nec rapidas ausim tingere in amne faces.

Nec nos purpureas pueri refecabimus alas:

Nec facer arte mea laxior arcus erit.

Consilium est quodcumque cano. parete canenti:

Utque facis, coeptis, Phoebe saluber, ades.

705 Phoebus adest: sonuere lyrae; sonuere pharetrae.

Signa Deum nosco per sua: Phoebus adest.

Confer Amyclaeis medicatum vellus ahenis

Murice cum Tyrio: turpius illud erit.

Vos

691. *Oppugnatur.*] *Expugnatur* unus Heinsii.

693. *Divortia malis.*] *Quaeris* quindem scripti, *quaeris* quatuor. *cur doleas* duo. *quod doleas* editiones praefatae & Aldina prior. *sed tamen usque* Junii.

695. *Nec peccata refer. ne diluat ipse cavebis.*] *Nec diluat ipsa cavebis* plerique scripti. quidam etiam, *illa*, vel *ipse caveo*. alter Regius, *Nec peccata refer, nec cui favet ipsa, favebis*. alius, *illa favebis*. sed recte, ille omnium optimus Regius & tres alii, & venulle:

Nec peccata refer; ne diluat. ipse favebis.

Sic Amor. lib. 11. Eleg. 11.

Tu contra objicis, quod tuto diluat illa.

HEINSIUS.

699. *Non ego Dulichias furiali more sagittas.*] Ego quid id *Dulichias* sibi velit non intelligo, neque aliam lectionem inveni. NAUGERIUS. Andreas Naugerius terribilissimi vir ingenii, & omnium optimè de Nasone meritis, valde aestuat in hoc loco, & scire se negat, quoniam sint *Dulichias* illae *sagittas*, & jure sane. sunt enim nullae. Scalgeri excerpta & optimus Regius, *Dulichio furiali*. quod & in altero ejusdem Bibliothecae codice pro diversâ lectione erat notatum. Scribe:

Non ego Dulichio furiales mere sagittas.

Et sequenti versu pro; *raptas faces lege; rapidas* cum Lincolnienti libro. unus Farnesianus, *rabidas. rapidas faces*, quomodo *rapidi ignes*. per *furiales sagittas*, Cupidinis sagittas intelligit. *Dulichio mere*, more Ulyssis, quia amores suos cum Caelypso & Circe, de quibus supra 263. nimis praecipit abruptit. Omnia jam plana & perspicua sunt: HEINSIUS.

703. *Consilium est quodcumque cano.*] Scribe; *Consilium*. atque ita in uno codice Gallicano scriptum offendi. Hoc est nimirum, quod supra dixerat 523.

Et quisquam praecpta potest mea dura vocare;

En etiam partes conciliantis ago.

Concilium pro conciliatione, aut *conciliatu*, ut Lucretius loqui amat. qui & *concilii* voce hac, qua Noster, significatione est usus. Met. 11. 710.

Hoc mihi concilium tecum dixisse manebit.

Ita ibi est scribendum ex auctoritate optimorum codicum. Diximus nonnihil de hac voce ad Claudianum. lib. 1. in Eutrop. vers. 368. *corporalia concilia* pro coitu dixit Arnobius. HEINSIUS. Ego vero *consilium* retinui, non enim dicit vim & impetum se docere, sed rationem & prudentiam, qua paulatim dediscere possit juvenis amare. BURM.

707. *Con-*

- Vos quoque formosis vestras conferte puellas:
 710 Incipiet dominae quemque pudere suae.
 Utraque formosae Paridi potuere videri;
 Sed sibi collatam vicit utramque Venus.
 Nec solam faciem; mores quoque confer & artes:
 Tantum iudicio ne tuus oblit amor.
 715 Exiguum est, quod deinde canam: sed profuit illud
 Exiguum multis: in quibus ipse fui.
 Scripta cave relegas blandae servata puellae:
 Constantes animos scripta relecta movent.
 Omnia pone feros (pones invitus) in ignes:
 720 Et dic, Ardoris sit roguis iste mei.
 Thestias absentem succendit stipite natum.
 Tu timide flammae perfida verba dabis?
 Si potes, & ceras remove. quid imagine mutà
 Carperis? hoc perit Laodamia modo.
 725 Et loca multa nocent. fugito loca conscia vestri
 Concubitus. caussas mille doloris habent.
 Hic fuit; hic cubuit: thalamo dormivimus isto:
 Hic mihi lascivà gaudia nocte dedit.
 Admonitu refricatur amor; vulnusque novatum
 730 Scinditur. infirmis causa pusilla nocet.

Ut

707. *Confer Amyclais.*] Vid. Ferrar. de Re Vest. lib. 11. cap. 7.

712. *Sed sibi collatam vincis.*] Melius in aliis, *vicit*. DAN. HEINSIUS. *Vicit* libri meliores cum primâ editione. alia tamen editio ex primis & duo scripti, *sibi collatam vincis*, etiam bene. HEINS.

713. *Confer & artes.*] *Artem* meliores. IDEM. *Artes* rectius cum priscis editionibus & majori librorum numero. intelligit artes, in quibus puellae commendantur. ut II. AN. x.

Artibus in dubio est haec sit, an illa, prior.
 Ita Horat. IV. Od. 1. *Centum puer artium;* & passim alibi. BURMANNUS.

714. *Tantum.*] Id est dummodo. sup. II. Amor. xv. 18.

Tantum ne signem scripta dolenda mihi. DOUZA. 714. *Ne tuus oblit amor.*] Ita ex eodem libro legendum. CIOFANUS. Alii, *oblit*. nos meliores sequimur. *suus amor* est in Sarraviano. probe. quod iam saepius supra inculcatum. HEINSIUS.

715. *Exiguum est, quod deinde canam.*] Quidam *est* non agnoscunt. Forte, *Exiguum quid*. IDEM.

719. *Quamvis invitus.*] Eleganti repetitione Regius & Puteaneus, *poni invitus*. BURM.

722. *Flammis.*] *Flammae* meliores. HEINSIUS. *Tu timidus* Francus volebat.

724. *Hoc perit.*] *Thestias hoc perit & nova nupta modo.* DOUZA.

726. *Causas illa doloris habent.*] Legendum; *causas mille*, atque ita Leidensis unus & Cantabrigensis. supra 572.

Et quis non causas mille doloris habet? HEINS.

729. *Admonitu revocatur amor.*] Sic quantum post versum. nam alii aliter. male. CIOFANUS. Alii, *renovatur & revocatur*. *Recreare* dixit, quomodo Horatius 1. Od. 22. *Arbor aestivâ recreatur anrâ*. Non dubita tamen praeferre Regii codicis lectionem, in quo, *refricatur*. sic *refricare* obductam respicitur *cicatricem*. pro *vulnus novatum* alter Regius, *vulnus coactum*, quod sit conductum. quomodo *cogere rugas* & similia. potest & *coactum* legi, pro *coalitum*. Plinius lib. IX. cap. 11. *A partu coalescit vulnus, quod ex in caecis serpentibus tradunt*. Arte Am. II. 629.

Duro novus in viridi coalescit cortice ramus.
 Metellianus, *creatum*, sed vide Notas Pont. IV. Eleg. XI. HEINSIUS.

730. *Causa pusilla nocet.*] Haec lectio est in bonis libris, quae vera est. CIOFANUS. Rectius multi ex scriptis, *caussa*. HEINSIUS. *Causa* editi quidam & scripti. & *fermis* editiones praeferae, & Micylli & Betsuanni.

- Ut pene extinctum cinerem si sulfure tangas;
Vivet, & è minimo maximus ignis erit.
Sic, nisi vitaris quidquid renovabit amorem,
Flamma redardescet, quae modo nulla fuit.
- 735 Argolides cuperent fugisse Capharea puppes;
Teque, senex, luctus ignibus ulte tuos.
Praeteritè cautus Niseide navita gaudet.
Tu loca, quae nimium grata fuere, cave.
Haec tibi sint Syrtes; haec Acrocerania vita:
- 740 Hic vomit & potat dira Charybdis aquas.
Sunt, quae non possint aliquo cogente juberi;
Saepe tamen casu facta juvare solent.
Perdat opes Phaedra; parces, Neptune, nepoti:
Nec faciet pavidos taurus avitus equos.
- 745 Gnosida fecisses inopem; sapienter amasset.
Divitiis alitur luxuriosus amor.
Cur nemo est, Hecalen; nulla est, quae ceperit Ironæ
Nempe quod alter egens, altera pauper erat.

Non

732. *Et ex minimo.*] *Et à minimo* cum libris veteribus. HEINSIUS.

733. *Renovabis amorem.*] *Renovabis* potiores libris. malim tamen, *renovaris*. HEINS.

734. *Flamma redardescet.*] Sic Regius. Putaneus & Farnet. *retardescet*. reliqui plerique cum primâ editione, *recandescet*. ut VII. Met. 78. *totaque recanduit ore*. & saepe alibi. ut lib. III. 707. IV. 530. nonnulli, *recalescet*, vel *recalciscit*. Forte, *recaldefcet*. quomodo *recallescere* dixit Met. VIII. 444. *calidumque priori*

Caeo recalciscit consorti sanguine ferrum.
Redardescere, ut in *redamare*, *redarguere*, *redambulare* & *redaspicere* apud Plautum, & multos alios. HEINSIUS. In uno Heinfilii, *recaldefcet*. etiam non male.

735. *Argolicas.*] *Argolides* meliores. monui Art. Am. lib. I. 172. HEINSIUS.

737. *Ripheide.*] Sic in veteribus: quidam legunt, *Niside*. NAUGERIUS. Perperam major scriptorum pars, *Ripheide*. dixit ad Epist. I. Sabini, vs. 33. HEINS.

739. *Acrocerania.*] *Atra Cerannia* Sartavian.

740. *Hic vomit epotas.*] *Malo, vomat*. putetur vomere. HEINSIUS. Puteani omnes & quindecim alii, *hic vomit & potat*. Leidensis, *hic vomat, hic potat*. & certe *epotas* nimium videri potest: non enim omnes undas epotat. ut Juven. x. 177.

Epotaque flamma adeo grandiente.

In Ponto tamen IV. x. dixit.

Ter licet epotum ter vomat illa fretum.

Vid. ad Epist. XII. 125. unus etiam Heinfilii, *hic vomit acceptas*: nam *accipere* etiam pro bibere poni-

tur. Just. XII. 10. *In potu accepta*, de quo ad Quint. Decl. XV. 6. BURMAN.

741. *Non possunt.*] *Pessimi* lege. HEINSIUS.
741. *Aliquo cogente.*] Unus Leidensis, *aliquo Calchanti*, unde Heinfilii olim, *aliquo inculeante* faciebant. sed latere hic nomen proprium puto. in quinque praetera erat, *moneri*, in tribus *moveri*. forte:

Sunt quae non possint aliquo Calchanti moneri.
Sunt quaedam quae nullus vates, ut Calchas erat, monere possit, sed quae casus dat. ut casus opponatur certis monitis alicujus vatis. & Ovidius saepe praecipit sua, ut oracula commendat, ut II. Art. 541.

Haec tibi non hominum, sed quercus crede Pelasgae Dicere.

Et se Calchanti comparat II. Art. 737.

Quantus erat Calchas exilis, Telamenius armis; Automedon curru, tantus amator ego.

Aliquis vero elegantior, ut *aliquis Pylades* sup. 589. vide ad I. Amor. XIII. 39. *quas moneri* vero, ut III. Trist. IV. 13. *haec monitus*. BURMANNUS.

742. *Falsa juvare solent.*] *Levare* Regius & duo alii cum prima editione. HEINSIUS. *casus* etiam olim editi.

744. *Nec faciet pavidos taurus avitus equos.*] Taurum avitum dicit, non ab avo Thefei, sed ab avo Hippolyti Neptuno. Nam & Thefeus Neptuni filius fuit, idemque pater Hippolyti. Vocat autem & Euripides ταύρου ἵππου, à quo equi Hippolyti paterrefacti sunt: eumque, ob imprecationes ac diras Thefei in filium, mari emissum dicit. Alii autem pro tauro, vitulum marinum, sive phocam

- Non habet, unde suum paupertas pascat amorem:
 750 Non tamen hoc tanti est; pauper ut esse velis.
 At tibi fit tanti, non indulgere theatris;
 Dum bene de vacuo pectore cedat amor.
 Enervant animos citharae, lotosque, lyraeque;
 Et vox, & numeris brachia mota suis.
 755 Illic adfiduè ficti saltantur amantes;
 Quid caveas actor, quid juvet, arte docet.
 Eloquar invitus: teneros ne tange poëtas.
 Submoveo dotes impius ipse meas.
 Callimachum fugito; non est inimicus Amori:
 760 Et cum Callimacho tu quoque, Coë, noces.
 Me certe Sappho meliorem fecit amicae:
 Nec rigidos mores Teia Musa dedit.
 Carmina quis potuit tutò legisse Tibulli,
 Vel tua, cujus opus Cynthia sola fuit?
 765 Quis potuit lecto durus discedere Gallo?
 Et mea nescio quid carmina dulce sonant.

Quod

phocam nominant. Totam fabulam habes apud Euripidem Tragoedia, quae inscribitur Ἰππόλυτος ἑσθραϊστῆρος. MICVLLVS.

747. *Cur nemo est Hecalen, nulla est quas ceperit Irem.* Irem Regius & decem alii cum nonnullis editionibus. malo:

Cur Hecalen nullus, nulla est quae ceperit Irem. HEINSIUS.

753. *Enervant animos citharas sensusque lyraeque.* Citharaeque jecique Excerpta Politiani & imulti alii. unus, *citharas jecique.* quomodo & à Vincentio Bellovacensi memini citatum. Regius, *citharas lutoque lyraeque.* optime pro *loto.* quomodo Scaligeri quoque excerpta. atque ita jam ad Solinum Salmalius ex suis codicibus. Repone eandem vocem Metam. iv. 760. ex vestigiis veterum codicum:

Seriusque dependunt testis: lotique, lyraeque, Tibiaque, et cantus animi felicia laeti Argumenta sonant.

Vulgo, et ubique. HEINS. vid. iv. Fast. 190. & Gronov. iv. Observ. 15.

755. *Ficti saltantur amantes.* Pessime in aliis, *cantantur.* CIOFAN. Alii codices, *cantantur amantes vel amores* & similia. sed nil mutandum. vide Notas Art. 1. 501. HEINS.

756. *Quid caveas actor, quod juvet, arte docet.* LOCUS mendosus, scripti plerique, *auttor* & *juvat.* Regius *qua juvat.* Lego:

Quas caveas actor, qua juvat arte docet. Caveas dixit pro spectatoribus in cavea sedentibus. HEINSIUS. Nescio an recte. *Caveam* dixisset Ovi-

dios, si haec ipsi mens fuisset. neque *caveas*, à *cavere*, quid huc faciat video. si enim docet quid sit vitandum, non vitandos esse mimos doceret Poëta. legerem:

Qua capias, actor, quod juvat, arte docet. *Quod juvat* est in uno Heinsii. Mimos docet, qua arte capias puellas, & consequaris id quod juvat, id est puellam; sic milites, *quod ames*, pro quam ames. Donza legebat:

Quid caveas actor, quod juvat, arte docent. BURMANNUS.

758. *Impius ipse meos.* Patavinus, mei, duo alii, esse. forte, *ipsum ecce mei.* *ipsum* enim duo alii. HEINSIUS.

759. *Inimicus Amori.* Amoris Puteaneus & viginti & unus alii. *Amantis* idem Putean. a manu secunda. mox, *tu quoque Coë tacet* unus Heins. an *facis?* *facere cum aliquo* eleganter. Horat. ii. Ep. 1. 68. *Et sapit et mecum facis.* & ita saepe Cicero & alii. ut contra *facere adversus aliquem*, de quo vid. Gronov. ad Gell. ii. 22. BURMANNUS.

761. *Ate certe.* Francofurtensis, *moque mea Sappho.*

764. *Cynthia sola.* Hinc apparet Propertii carmina inscribenda CYNTHIA MONOBIBAOE. vid. Broukhuf. ad initium Poëtae.

766. *Carmina tale sonant.* Dulce Jureti codex cum reliquis majori ex parte. ut Trist. v. Eleg. 1. *Invenies toto carmine dulce nihil.*

Theocrit. Αἶδο τι τὸ ψαλίμα. HEINSIUS. *Dulce canunt duo scripti. bene sonant* quattuor. *nulle* malebat Francius.

- Quod nisi dux operis vatem frustratur Apollo;
 Acmulus est nostri maxima causa mali.
 At tu rivalem noli tibi fingere quemquam:
 770 Inque suo solam crede jacere toro.
 Acrisus Hermionen idco dilexit Orestes;
 Esse quod alterius coeperat illa viri.
 Quid, Menelaë, doles? ibas sine conjuge Creten:
 Et poteris nupta lentus abesse tua.
 775 Ut Paris hanc rapuit; nunc demum uxore carere
 Non potes. alterius crevit amore tuus.
 Hoc & in abducta Briseide flebat Achilles,
 Illam Plifthenio gaudia ferre toro.
 Nec frustra flebat; mihi credite. fecit Atrides:
 780 Quod si non faceret, turpiter esset incers.
 Certe ego fecissem, nec sum sapientior illo.
 Invidiae fructus maximus ille fuit.
 Nam sibi quod numquam tactam Briseida jurat
 Per sceptrum; sceptrum non putat esse Deos.
 785 Di faciant, dominae possis transire relictae
 Limina; proposito sufficientque pedes.
 Et poteris: modo velle tene. nunc fortiter ire,
 Nunc opus est celeri subdere calcar equo.
 Illo Lotophagos, illo Sirenas in antro
 790 Esse puta: remis adiace vela tuis.

Hunc

767. *Frustratur.*] Plurimi codices, *frustratur*. sic Met. xi. 241.

*Quod nisi venisset, variatis saepe figuris,
 Ad solitas artes, auso feret ille potius.* HEINS.

Qui nisi Francofurt. forte pro *Quis*: ultima litera absorpta fuit a sequenti, *nisi*.

768. *Nostri maxima causa mali.*] *Vestri* Vaticanus. sed nil opus. vide supra p. 683. HEINS.

772. *Esse quod alterius.*] Tibul. iii. iv. 58.

Alterius mavult esse puella viri.

774. *Nupta lentus abesse tua.*] Melior vetus lectio, *lentus abesse*. NAUGERUS. forte cum interrogatione legendum. CIOFANUS. *Lentus* lege cum prima editione & scriptis plerisque. sic saepe. Ep. i. 66.

Quas habitas terras, aut ubi lentus abes.

Epist. ii. 23.

At tu lentus abes, nec te jurata reducus

Limina.

Vide Notae Epist. xv. vers. 169. HEINSIUS.

775. *Tum demum uxore carere.*] *Nunc demum* prima editio cum Regio & duobus aliis. IDEM.

778. *Viro Plifthenio.*] Plifthenium virum Agamemnonem vocat, a Plifthene patre Agamemno-

nis & Menelai. MENUL. Tres enim fuerunt Pelopis filii, Atreus, Thyestes, & Plifthenes: quorum ultimus hic, cum juvenis adhuc diem obiisset, relictus Agamemnone & Menelao filiis, horum curam Atreus in se suscepit, coeque educavit. Atque hinc est quod etiam *Atridas* vocantur, quamquam Homerus fere ubique *Atridas* vocet, nulla Plifthenis facta mentione. MICILLUS. Regius & unus Vaticanus, *tere*. bene. consule quae notamus Epist. xix. vs. 100. HEINSIUS.

790. *Vela tui.*] Hic denuo *tuus* legendum: IDEM.

793. *Aut certe.*] *At certe* libri meliores cum prima editione. sic Met. xi. 696.

At certe vellem, quoniam fugitivus abibas,

Me quoque duxisset. IDEM.

794. *Oscula.*] Viri etiam viros osculis salutabant. DOUZA.

797. *Misus ab oris.*] *Ab hortis* Putaneus pro diversa lectione. vid. ii. Art. 422.

799. *Optum est.*] *Jubeo vitare* duo libri. *optum* evitare. unus.

800. *Corpora nostra.*] *Vestra* hic & sequenti pentametro duo libri. vide modo 768.

804. *Atque*

- Hunc quoque, quo quondam nimium rivale dolebas;
 Vellem defineres hostis habere loco.
 At certè, quamvis odio remanente, saluta.
 Oscula cum poteris jam dare; sanus eris.
- 795 Ecce cibos etiam (medicinae fungar ut omni
 Munere) quos fugias, quosve sequare, dabo.
 Daunius, an Libycis bulbus tibi missus ab oris,
 An veniat Megaris, noxius omnibus erit.
 Nec minus erucas aptum vitare salaces;
- 800 Et quidquid Veneri corpora nostra parat.
 Utilius fumas acuentes lumina rutas;
 Et quidquid Veneri corpora nostra negat.
 Quid tibi praecipiam de Bacchi munere, quaeris?
 Spe brevius monitis expedire meis.
- 805 Vina parant animum Veneri, nisi plurima sumas;
 Et stupeant multo corda sepulta mero.
 Nutritur vento, vento restinguitur ignis.
 Lenis alit flammam, grandior aura necat.
 Aut nulla ebrietas, aut tanta sit, ut tibi curas
- 810 Eripiat: si qua est inter utramque, nocet.
 Hoc opus exegi. fessae date sarta carinae.
 Contigimus portum, quo mihi cursus erat.
 Postmodo reddetis sacro pia vota poetae,
 Carmine fanati femina virque meo.

804. *Monitus experire meo.*] *Monitis meis scripti* plerique cum prima editione. *Lege:*

Spe brevius monitis expedire meo.

Vide Notas supra p. 440. ubi jam id monui: sic in Fall. lib. III. 669.

Expedit haerentem nemori gratissima conjux.

Certe Vaticanus unus, *excipiare*. Hafnienſis non male, *erudiere*. in Art. II. 66.

Erudis infirmas ut sua mater avel. HEINS.

805. *Vina parans animos.*] *Animum* libri plerique veteres cum prima editione. IDEM.

806. *Ut stupeant.*] *Idem, Et stupeant.* HEINS. Ita & Douza. *fat stupeant* Leidensis & duo alii;

forte, *ac stupeant.*

807. *Nutritur vento.*] *Ignem ventum alit*, Jureſ excerpta, codex Puteaneus, & sex alii. mox *flammam* prima editio cum tribus scriptis, non *flammam*. HEINS.

810. *Si qua est inter utramque, nocet.*] *Inter utramque* bene scripti quatuor. HEINS. Sed & *inter utramque* defendi jure potest. vid. ad I. Met. 50. quae notavimus.

811. *Hoc opus exegi.*] *Ecce opus malim.* HEINS.

812. *Postmodo reddatis.*] *Scripti* fere omnes cum veteris editionibus, *reddetis*. Forte, *Vesmodo reddatis*. IDEM.

REMEDIORUM AMORUM FINIS.

MEDICAMINA FACIEI.

FRAGMENTUM.

Discite, quae faciem commendet cura, puellae:
Et quo sit vobis forma tuenda modo.
Cultus humum sterilem Cerealia pendere iussit
Munera: mordaces interiere rubi.

Cultus

Integrum hunc libellum fuisse ex ipso Ovidio colligimus, qui in Arte Amatoria:

*Est mihi, quo dixi vestrae Medicamina formae,
Parvus, sed cura grande libellus, opus.*

De inscriptione non satis constat. quae vulgo circumfertur, ex hoc Ovidii versu videtur constata. scripti, quos vidi, nullam agnoscunt, praeter unum Vaticanum, qui de *Ornatu faciei* inscribit. prima tamen editio *Medicaram faciem* vocat, quid, si *Artem Medicandae faciei* inscribamus? HEINSIUS. Ovidio vindicavit & Vossius lib. v. Inst. Orat. cap. III. §. 2. Verosimile est mihi Ovidium voce *Medicaminis* usum fuisse, sic Petron. cap. CII. *puta insellam Medicamine faciem duntius durare posse.* idem cap. CXXVI. *Quae enim spectat facies Medicamine attrita.* & ita passim alii. BURM.

1. *Commendet.*] Vid. ad Petron. cap. cx.

2. *Et quo sit vobis cura tuenda modo.*] In nonnullis, *forma tuenda.* NAUGERIUS. ex vetustis codicibus lego, *forma tuenda.* MARIUS. Verius omnino est in altero libro è Bibliotheca Maffeiana.

— *Forma tuenda.*

Libro III. De Arte, ubi loquitur de hac ipsa elegia, qua se mulierum medicamina tradidisse ait:

Est mihi, quo dixi vestrae medicamina formae,

Parvus, sed cura grande libellus, opus. CIOFANUS. *Cura tuenda* veteres omnes nostri. Marius Niger ex suis alterum profert, & Ciofanus ex uno Maffeiano. Forte:

Et quo sint vobis ora tuenda modo.

Inf. VI. 52.

Candida quo possint ora nitere modo,

Forte etiam:

Et quo sint vobis ora linenda modo.

Nam in scriptis nonnullis, *ora tenenda.* HEINSIUS.

3. *Cultus humum quendam.*] Ambo Maff. & ambo Vaticanae bibliothecae libri habent, *cultus humum sterilem.* &c. non male. CIOFANUS. *Humum sterilem* prima editio cum scriptis plerique. recte. quod & in duobus suis Ciofanus invenerat. HEINSIUS.

4. *Munera.*] *Semina* editio prima. vid. ad Re: med. 173.

4. *Mordaces.*] Heinsius olim *marcentes*, id est inertes coniecerat. Marius explicat, propter spinas aduncas, quibus horrent, ita dictas. male: *mordaces* dictae infelices herbae, quia urunt & mordent terram, & efficiunt ne feliciores & bonae proveniant. vid. ad Petron. XLIV. ubi *mordere annuam*, & *adurere terram* illustravimus. voluerat etiam Heinsius, *mordaces hinc perire ruli*, ex cultu scilicet. BURMANNUS.

6. *Fisique adoptivas accipit arbor opes.*] Arbor, cum alterius arboris ramos insitos habet, adoptivas opes accipere dicitur. Metaphora ab iis, qui alienos, sive extraneos in suas familias admittunt. Lib. II. De Arte:

Dum novus in viridi coalescit cortice ramus,

Concuzas tenerum qualibet aura, cadet.

Mex etiam ventis spatio durata resistit,

Firmaque adoptivas arbor habebit opes.

Et lib. I. De Remedio:

Venerit insitio, fac ramum ramus adoptet;

Stetque peregrinis arbor operata comis.

Quo:

- 5 Cultus & in pomis succos emendat acerbos;
 Fissilæque adoptivas accipit arbor opes.
 Culta placent. auro sublimia testâ linuntur;
 Nigra sub imposto marmore terra later.
 Vellera sæpe eadem Tyrîo medicantur aëno:
 10 Scetile deliciis India præbet ebur.
 Forfitan antiquæ, Tatio sub rege, Sabinæ
 Maluerint, quam se, rura paternæ coli.
 Cum matrona, premens altum rubicunda sedile,
 Adsiduo durum pollice nebat opus.
 15 Ipsæque claudebat, quos filia paverat, agnos:
 Ipsa dabat virgæ caesæque ligna foco.
 At vestræ teneras matres peperere puellas.
 Vultis inauratâ corpora veste tegi.
 Vultis odoratos positu variare capillos:
 20 Conspiciam gemmis vultis habere manum.
 Induitis collo lapides Oriente paratos:
 Et quantos oneri est aure tulisse duos.

Nec

Quomodo fieret adoptio, & quid sit, docui in observationibus in lib. 1. Fast. CROFAN., 7. *Linuntur.*] Vid. ad III. Art. 132. male leuantur hic unus codex.

9. *Medicantur aëno.*] Unus Vaticanus, *medicantur veneno*; non male, si *medicanda* reponas. Venenum enim omnis fucus & color, quo medicatur aliquid. Remed. 351. sed libid. 707. *medicatum vellus æneis* dixit BURMAN.

10. *India præbet Ebur.*] *Atisîs* Patavinus. 11. *Tatio sub rege.*] *Regnante* unus Heinssii. ut 1. Amor. VIII. 39. unde fortasse repetit librarius: pro *Sabinæ*, etiam *puellas* Neapolitanus, ut III. Art. 107.

Corpora si vestras non sic celuere puellas.

Sed sequitur BURMANNUS.

13. *Premunt.*] *Sedens* idem Neapolitanus. quod et si defendi possit, malim vulgatum. vid. ad Petron. XVIII. huc adducebat Douza illa Juvenalis II. Sat. 57. *Rufidens in codice pellex.*

15. *Claudebat.*] *Septis* & *ovilibus* includebat. Virgil. Eclog. VII. 14.

— *Neque ego Alcippen, nec Phyllida habebam, Depulso a lacte domi quæ claudere agnes.*

MARIUS. Hue respicit forte Juvenalis Sat. VI. 4.

Es pacis & dominum communis clauderes umbra. Ubi *communis* legit Lutatus ad Stat. I. Theb. 586. Noëst III. Fast. 879.

Inde quæter pastor faturos tibi clausæ hædos. BURM.

16. *Caesæque ligna foco.*] Sic legitur in altero Maff. placet. CROFANUS. *focis* alii.

15. *Filia paverat.*] Ergo matronarum filia pa-

storalis officio fungebantur. hanc eandem præcorum Romanorum severitatem ostendit & Flaccus lib. III. Od. 6. iniquens:

Sed rustiorum mascula militum

Proles, sabellis docta ligonibus

Versare glebas & severas

Matris ad arbitrium recisos

Portare sustes. MARIUS.

19. *Adornatos.*] *Vetus lectio* habet, *odoratos*; id est, unguentis delibutos. Propertius ad Cynthiam lib. I. Eleg. 11. 7.

Quid iuvat ornato procedere, vita, capillo;

Et tenuis Coa veste movere sinus?

Aut quid Orentæ crines persundera myrrha?

MARTUS. *Vultis odoratos positu variare capillos.* Hanc habet lectionem alter Maff. liber, qui fuit eruditissimi viri, Pauli Marfi, Picinatis, cujus in Faflorum libros existant commentarii. Quidam alii, *adornatos*, male, lib. III. Amorum Eleg. 1.

Venis odoratos Elegia nexa capillas. CROFANUS;

Vid. ad dictum locum in Amorum.

20. *Manus.*] Exemplaria manuscripta habent;

Conspiciam gemmis vultis habere manum. quæ lectio magis mihi placet, tum quia vitatur sibilus, qui gignitur à litera s; sæpius interposita: tum quia in una tantum manu, id est sinistra, annuli gestari consueverant. MARIUS.

21. *Oriente petitos.*] *Paratos* Neapolitanus & Mentelianus. hoc est, emtos, libro tamen VIII. Metam. 266.

Addidis extreme lapides Oriente petitos. HEINSS. Con:

- Nec tamen indignum, si vobis cura placendi,
 Cum comtos habeant. secula nostra viros.
 25 *Femineâ vestri poliuntur lege mariti:*
 Et vix ad cultus nupta, quod addat, habet.
 Proin se quaeque parent; nec quo venentur amores,
 Refert. munditiae crimina nulla merent.
 Rure latent, finguntque comas. licet arduus illas
 30 *Celet Athos; cultas altus habebit Athos.*
 Est etiam placuisse sibi quotacumque voluptas:
 Virginitus cordi grataque forma sua est.
 Laudatas homini volucris Junonia pennas
 Explicat; & formâ muta superbit avis.

Sic

Confundi illa verba *petitus* & *paratus* vidimus ad Epit. viii. 82. & ad Calpurn. Declam. 25.

22. *Et quantos onus est.*] Hoc est, duos lapillos tantos, quantos est onus tulisse auribus: id est, quantos ipsae aures vix possent gestare, propter onus & gravitatem. MIREVALLUS. *Quanto bonas duo libri. totidem, & quantus honor est.* Lege, *Et quantos oneri est.* Met. x. 195. *ipsa sibi est oneri cervicis.* Seneca Hercule Octavo 661.

Nec gemmiferas detrahis aures

Lapis Esâ lectus in undâ. HEINSIUS. Claud. vi. Conf. Honor. 528. *Baccis onerat tandem aures.* Senec. de Const. sap. xiv. *eneratas aures dixit.* Tertul. 2. de Cult. 9. *Gratiles aurium cuncti calendarium expendunt;* qui scriptor, credo, menda laborat de luxuria circa annulos agens in Apologet. cap. 6. ubi vulgo legitur, *cum aurum nulla norat praeter unice digito, quem sponsus oppignora vit pronus annule.* Ita vulgo. sed in Rhena- ni editione est, *cum aurum nulla membra vorans, praeter unicum digitum,* unde mallem, *cum aurum nulla membra eneraret, praeter unicum digitum:* hoc enim jubent sequentia, *nunc in feminis prae auro nullum est leve membrum.* vid. ad PETITON. LV. & LXVI. & supra ad III. ART. 129. BURMANNUS.

23. *Indignum.*] Conjecerat Heinsius, *non tamen indignor.* ut Epistola. xvi. 371.

Nec tamen indignor pro tanta sumere ferram Coniuge.

23. *Sit vobis.*] Ex vetustis codicibus, praeterquam quod sic exigit sensus, legendum est, *si vobis cura placendi, subaudi, est.* MARIUS. *Sit vobis scripti plerique.* sed alterum ex suis Marius Niger recte praefert. *Non tamen iudem nostris.* HEINSIUS.

25. *Femineâ vestri poliuntur lege mariti.*] Ita scripti. Sed legendum, *poliuntur.* sic *mores Irregularitatis lege polire* dixit Petronius cap. v.

*Artes severae si quis amat effectus,
 Mentemque magnis applicat, prius mores
 Irregularitatis lege poliat exacta.*

Quomodo mendosissimos versus esse restituendos cenio. nisi quod primo versu malum, *ambis, vel, adamat.* sic & Noller t. Tril. 1. 11.

Nec fragili geminas poliuntur punice frontes.
 Julius Firmic. de Error. Prof. Relig. *Nisi effeminat vultum, eadem poliant, & virilem sexum ornatu muliebri dedecorent.* HEINUS.

27. *Per se quaeque parent, & quos.*] Palatinus, & quos veneretur amores. Mihi simpliciter scribendum videtur:

Per se quaeque parent, quos & veneretur amores,

Refert. mundicie crimina nulla merent.

DAN. HEINUS. Haec foedissime sunt inquinata. *Pro se quaeque paras,* sex libel. *quos & veneretur,* nonnulli alii, cum primâ editione. *venerentur* duo. *pro Refere,* unus, *Præfert.* *Refer & Parent* Helmaeladensis. Non video quid commodius extricari possit, quam lii legas:

Proin se quaeque parent; nec quo venentur amerec

Refert. mundicie trinita nulla merent.

Vel, *mundicie meret.* ut in Amorib. III. XI. 43. *Facta merent edimus.* *Proin* una syllaba, ut apud Maronem xi. 383. *Proinde sona eloquie.* sic & Dein monosyllabum. *Parare* pro *ornare,* unde, *paratus* pro *cultus.* Propertius libro II. El. XXIV.

Et se plus uni si qua parare potest.

De venatu amoris alibi dictum. Viderint acutiore ego enim hic mihi vix satisfacio. Posset & legi:

Se sibi quaeque parent, nec quo venentur amores

Refert. munditiae crimina nulla merent. HEINUS.

Legerem:

Per se quaeque paras, nec quo venentur amores

Præfert. munditiae crimina nulla merent.

Hoc sensu, unaqueque sine ope alterius aut consilio illa parat, quibus se viros capere posse putat, neque tamen palam prae se fert, quomodo venerit, sed solis munditias id efficit, quibus nihil peccare sibi videtur. *per se* usitatissima locutio Suetonio & aliis. Noller 1. Met. 102. *per se dabat omnia telus.* Hoc jam sequentia docent; omnes puellas

PCC

- 35 Sic potius nos uret amor; quam fortibus herbis,
 Quas maga terribili subfecat arte manus.
 Nec vos graminibus, nec mixto credite succo:
 Nec tentate nocens virus amantis equae.
 Nec mediae Marfis finduntur cantibus angues:
 40 Nec redit in fontes unda supina suos.
 Et quamvis aliquis Temesæa removerit aera;
 Numquam Luna suis excutietur equis.
 Prima sit in vobis morum tutela, pellæ:
 Ingenio facies conciliante placet.
 45 Certus amor morum est: formam populabitur aetas,
 Et placitus rugis vultus aratus erit.

Tem-

per se scire artem se commendandi; et si nullum magistrum habent, quia etiam rusticae & quae in monte Atho habitant, se colere solent. BURM.

29. *Rura latens.*] *Jacens* Edit. Bersmanni. *facinorosaque cemas* Palatin.

30. *Cultas.*] *Lego cultas*, ex vetustis exemplaribus: hoc est, ornatas. MARIUS.

31. *Quaenunquam.*] *qualiscunque*. Rectius tamen legeretur, *cuicunque*, scilicet puellarum. MARIUS. Commentator legit, *Cuicunque*, pro, omnibus puellis. quae emendatio paulo durior videtur. Ego verò malim, *Quaenunquam*. ut sit sensus: Est etiam quatacunque, hoc est, aliqua voluptas, placuisse sibi, &c. MYCILL. *Quaenunquam* malim cum Mycillo. vide Epist. XIII. vs. 60. ubi dictum. *cuicunque* malit Niger. quod est in Helmaetadiensi libro. HEINSIUS.

34. *Multa superbis avis.*] *Multa avis*, pro *multae avis*. legitur & *muta*. MARIUS. In quibusdam exemplaribus legitur, *Multa avis*: ut annotat commentator. Sed prior lectio mihi magis probatur, tametsi & ea meliorem optarim. Vocat autem *mutam* (opinor) Poëta, non quia in totum muta sit, sed quod cantum nullum edat, sed tantum inconditum quandam & raucum clamorem. Et quid, si *stulta* legas, pro *multa*. MYCILL. Idem lib. *Maff. causa superbis*. Alter vero, *muta*. non displicet. CIOFAN. Alii *multa*, alii *stulta*, mihi simplicissimum videtur, quod Palatinus habet, & *serma laeta superbis avis*. DAN. HEINS. Scio *muta* animalia dici. sed libri plerique, *multa*. Puto pro, *culta*. unus Palatinus, *laeta*. unus Patavinus, *cauda*. Forte, *cauda culta superbis avis*. Ciofanus ex uno suo *causa* profert. an *laeta avis*? nam & *laeta*, splendide vestiti. Mycillus, qui *stulta* legit, aliud agebat. HEINSIUS. Forte, *sermas dote superbis avis*. vel etiam *culta* potest retineri, ut apud Phaedr. 111. fab. 18. forte scribendum:

Quo mi, inquit, cultam speciem, se vincat sono?
 Ubi *mutam* nunc legitur. BURMANNUS.

35. *Vos urget.*] *Lego* ex antiquorum codicum

autoritate, *Nos tangat amor*. ut sit sensus: Facilius nos viros in amorem vestrum trahetis cultu corporis, quam magicis artibus. MARIUS Scriptum prima editione, *urget*. unus Ambronianus, *vos uret*. Lege, *Hinc potius nos uras Amor*. vide notas Amor. lib. 1. Eleg. 11. vs. 17. HEINS. vid. & ad 111. Art. 541.

35. *Fortibus herbis.*] *Tibul. l. ix. 17. pollutibus herbis*. DOUZA.

39. *Findantur.*] Legendum est ex vetustis codicibus, *Findantur*. Nam & inferius inquit, *Nec redit*: modo indicativo. MARIUS. Citat haec Carifius lib. 1. in verbo *Anguis*, ejus verba sunt: *Anguis cum sit masculini generis, dixerunt tamen & feminini*, ut Tibullus; *iratas desinet anguis*. & Ovidius: *Mediae Marfis finduntur cantibus angues*. & Varro Atacinus: *Cnjus us adspexis tertia caput angue revinctum*. CIOFAN. Tres libri, *fundantur*. duo, *fundantur*. & sic citat Carifius lib. 1. pag. 70. neque aliter sensus requirit. Quare sequenti versu, pro *Nec redit*, scribendum:

Nec ruat in fontes unda supina sua.
 Vel, *repatat fontes*, deinde &, *excantantur*. Ita hisce omnibus sensus suus constabit. HEINSIUS. violentior Heinii medicina videtur, *nec ruat*. mollius foret certe, *nec reptat fontes*. sed vulgata sana est. Non enim praepetia hic tradit Naso, sed nihil posse in forma curanda artes magicas demonstrat, quod & idem in Arte docuerat, vanas illas esse. BURMANNUS.

41. *Temesæa removerit.*] *Temesæa moverit* Vatican.

43. *Prima sit in vobis.*] Potest esse dictum ut 111. Art. 380.

in quibus est ulli cura placere viri.

Sed mallem, *Prima sit in vobis*.

43. *Tutela.*] *Cura*. Hic est distinguendum: nam dictio sequens *puellas*, casus est rectus, & referatur ad verbum *Placent*. MARIUS. Commentator sic, prima cura sit vobis morum: nam puellae placent ingenio, hoc est, probitate: conciliante scilicet favore,

Ecce

vorem,

- Tempus erit, quo vos speculum vidisse pigebit,
 Et veniet rugis altera caussa, dolor.
 Sufficit, & longum probitas perdurat in aevum;
 50 Fertque suos annos: hinc bene pendet amor.
 Dicse, age, cum teneros somnus dimiserit artus,
 Candida quo possint ora nitere modo.
 Hordea, quae Libyci ratibus misere coloni,
 Exsue de palea tegminibusque fuis.
 55 Par ervi mensura decem madafiat ab ovis:
 Sed cumulent libras ordea nuda duas.
 Haec ubi ventofas fuerint siccata per auras;
 Lenta jube scabra frangat afella mola.

Et

vorem. Mihi autem suspecti hi versus sunt. Nam aut sic legendum puto:

Prima fit in vobis morum tutela, puellas;

Ingenio facies conciliante placet:

Ut *puellas* vocandi casus fit, & posterior versus per se sententiam faciat, eam scilicet: Facies, sive forma tum potissimum placet, quando ingenium, hoc est, bona natura, sive probitas, eam conciliat, sive commendat. Aut rursus:

Prima fit in vobis morum tutela, puellas

Ingenio faciem conciliante placet.

Ut fit ordo: Puellae placent, formam commendante ingenio, &c. Micyllus. Alii aliter. Scalligero & nobis Micylli lectio placebat:

Prima fit in vobis morum tutela, puellas.

Ingenio facies conciliante placet.

DAN. HEINSIUS. *Facies* bene prima editio cum duobus scriptis, tres alii *facies placent*, unde Micyllus:

— *Puellas*

Ingenio faciem conciliante placet.

Quod tantumdem est. HEINSIUS.

46. *Placidus.*] MSS. codices habent, *placitus*.

MARIUS.

46. *Aratus.*] Malebat Heinsius, *arandus*.

50. *Perque suos annos hinc bene pendet amor.*]

Haec nihil sunt. nec juvant libri veteres, Scribe philolinus:

— *Longum probitas perdurat in aevum,*

Fertque suos annos, hinc bene pendet amor.

Quintilianus lib. 11. cap. 14. *Quare mihi maturitas me festina quidem, nec missa in lacu statim austera sint. sic annos ferent, ita & aetatem ferre.* Simile mendum infedit codices Valerii Flacci lib. 1. vs. 767. ubi pro, *Talia fert lacrymans, perperam per lacrymas* nunc legitur. HEINSIUS. In Valerio nihil esse mutandum ad ipsum Poetae docebimus hic tamen facile ferimus emendationem. vide quae olim ad Petronii cap. 43. notavimus. hinc in glossis, *πρωβιβηκος τον ηδωτικον ουσις*. lege, *αειψις*. BURMANNUS.

51. *Disiis.*] Hic incipit Poeta docere faciem medicamen. Quaedam exemplaria scriptum habent: *Disi age, cum, etc.* Mihi tamen magis placet, ut post digressiones, quas fecit, repetat illud verbum, quod in principio libelli posuit, *Disiis* *quas faciem commendat cura puellas*. MARIUS. Commentator addit hoc loco, in quibusdam legi, *Disi age*. Sed quid si legas, *Ergo age?* nam haec particulae transitionibus & epilogis maxime servantur. ut, *Ergo age chore pater, etc.* apud Virg. Micyllus. Non male, qui *disi age* scribit. Ceterum in Palatino: *Disiis, cum teneros somnus dimiserit artus.*

DAN. HEINSIUS. Lege, *Disi age* cum Menteliano. nam *jube* paulo post sequitur. prima editio & septem scripti, *Disiis*, ut initio operis. quod & Marius Niger agnoscit Micyllus malit, *Ergo age*. Lege etiam, *dimiserit* cum iisdem scriptis & prima editione. postquam somnus te desistit. HEINSIUS.

55. *Par ervi.*] In Helmaestadiensi, *par ervi*; cum Glossa, *erdel*. Graecis ervum *ερεβοκ* dictum, unde minus Thus *erobiam* dixerunt, teste Plinio lib. 11. 14. ab ervi figura; Salmast. Exerc. Plin. pag. 361. & idem Plinius *erobitem* Chrysolollam ab ervi quoque similitudine lib. 11. 11. 5. dictam ait. HEINSIUS.

56. *Sed cumulent.*] Forte, & *cumulent*. IDEM.

59. *Cadent.*] Cadunt scripti quinq; & prima editio. IDEM.

59. *Vivaci.*] Vide quae notavi ad lib. 111. Met. 144. CIOFANUS.

60. *In hac.*] Lege, *in hac* ex vetustis exemplaribus. *in hac* igitur, scilicet *cornua*. MARIUS. Haec mendosa sunt. *in hoc solida* tres libri, *in hoc solida* duo. unus, & *hoc solido*. Moreti codex, *in hoc solida texta sac agis eat*. texta etiam in aliis. Legendum, & *hoc solida sexta sac affisit*. *in hac* lectio est Nigri. infra:

Huc novies tanto plus tibi mellis eat.

Sexta subintellige pars. sic *sextula*, sexta pars unciae apud Rhennium de ponderibus. *solidus* at vel *assis*, idem

- Et, quae prima cadunt vivaci cornua cervo,
 60 Contere: in haec solidi sexta face affis eat.
 Jamque ubi pulvereae fuerint confusa farinae;
 Protinus in cribris omnia cerne cavis.
 Adjice Narcissi bis sex sine cortice bulbos,
 Strenua quos puro marmore dextra terat:
 65 Sextantemque trahat gummi cum femine Thufco,
 Huc novies tanto plus tibi mellis eat.
 Quaecumque adficiet tali medicamine vultum;
 Fulgebit speculo levior ipsa suo.
 Nec tu pallentes dubita torrere lupinos,
 70 Et simul inflantes corpora frige fabas.

Utra:

idem qui & solida libra antiquis. HEINSIUS.

61. *Namque ubi.*] In nonnullis, *jamque*, & fortasse rectius. NAUGERIUS, ex manuscriptis exemplaribus legendum, *jamque*. imo, *jamque*. DAN. HEINS. *Jamque* prima editio & scripti, quomodo Marius quoque Niger & Naugerius ex suis annotarunt. HEINSIUS.

62. *In numeris omnia cerne suis.*] Sic quidem in omnibus adhuc impressis exemplaribus legitur: sed nullus decens sensus ex hac lectione elici potest. Legendum igitur est ex manuscriptorum exemplarium autoritate, *Protinus in mundis omnia cerne cavis*. Purganda, inquit, haec tibi sunt cribris. Nec mihi displiceret, si pro *in mundis*, quae sunt duo verba, legeres, *Innumeris*, id est, densissimis, arctissimis, angustissimis. Nam & inferius ait, *Per densa foramina cerne*. MARIUS. Legendum, *Protinus innumeris omnia cerne cavis*. Intelligit enim cribrum, cujus cava, hoc est foramina, infinita sunt. Micyll. *Protinus in numeris omnia cerne suis*, legitur in omnibus exculis depravate. In scriptis autem, *innumeris omnia cerne cavis*. Vere: ut sit fetaci cribri periphrasis, quod innumera habet foramina. Aut lege auctoritate aliorum vet. exemplarium, quibus se usum esse affirmat Dominicus Marius Niger, homo doctissimus, *Protinus in mundis omnia cerne cavis*. Id est, ut ipse loquitur, purganda haec tibi sunt cribris. CIOFAN. *In mundis*, legit Domitius Marius Niger ex suis libris, vel *innumeris*. quod & alii fecuti sunt. *in numeris cavis* scripti nostri cum prima editione praeter duos, qui, in *numeris suis*, in *numeris cande cavis*, Neapolitanus. Lego:

— *In cribris omnia cerne cavis.*

Ita medici passim loquuntur. Noster infra:

— *Per densa foramina cerne.*

Hinc succernere cribris apud Plinium XVII. 10. & cribris incernere apud Columellam lib. V. 6. HEINS. Plin. XXXVI. 5. *Deinde tenui cribro cernitur, postea molitur, ac deinde tenuius cribratur.*

64. *Strenua quat.*] Legendum est, *quos*. scil. *bulbi*. MARIUS.

64. *Pure marmore.*] Forte, *Paris*, HEINSIUS.

65. *Terat.*] Legitur in exemplaribus etiam *trahat*, ut inferius:

Quod trahas in partes uncia sexta duas.

Et:

Ponderibus justis fac se utrumque trahens.

MARIUS. *Terat* scripti plerique. Neapolitanus, *sextantemque trahat*, alii duo, *sextantem trahens*. sic & mox vs. 80. lego, *trahant*, bulbi nempe. vide quae noto mox vs. 91.

65. *Gummi.*] Casus est rectus. Ordo enim est: *Gummi cum femine Thufco trahas sextantem*. Hic est indeclinabile, & generis neutri *gummi*. Columella tamen lib. 13. *Qualis est gummi*, inquit. Est autem gummi lachryma arborum conglutinata, ut perlici, cerafi, & similium. Scribendum videtur *gummi* per. duplex *m*. nam Graeci *νύμφη* dicunt. Fiebat in Italia (ut lib. 15. docet Plin.) *de gummi oleum*. MARRUS.

65. *Semine.*] Semen hic proprium est frumenti genus, non dissimile farri: quod & Zeam appellat, ex quo alica fiebat, ut docet Plin. lib. 18. IDEM.

65. *Thufco.*] Quia in Thuscia optimum nascebatur. Mihi tamen magis placeret, si legeretur, *Tuso*, id est, trito in mortario: sed nullum habeo exemplar, cujus autoritate nitar. IDEM.

66. *Et novies.*] Legendum est, ut in manuscriptis exemplaribus legitur, *Huc*. id est, in haec omnia quae supra commemoravi. *Novies tanto plus*: hoc est, una libra cum dimidia: quod efficit novem sextantes, id est, uncias decem & octo. Tanto, scilicet sextante. Nam dixerat paulo ante, *Sextantemque trahat*. IDEM.

67. *Quaecumque adficiet.*] Malim, *inficiet*. HEINS. Vide locum Petronii esp. CII. in initio adductum.

69. *Prasbere.*] Rectius in manuscriptis exemplaribus legitur, *Nudare*: hoc est (quod supra dixit) exuere de suis tegminibus. MARIUS. *Nudare* est ve-

Utraque sex habeant, aequo discrimine, libras:

Utraque da nigris comminuenda molis.

Nec cerussa tibi, nec nitri spuma rubentis

Desit, & Illyricâ quae venit iris humo.

75 Da validis juvenum pariter subigenda lacertis:

Sed justum tritis uncia pondus erit.

Addita

ra lectio. CIOFANUS. Posset hoc admitti, si bona fide ita codices haberet constaret. nam ita *nuda hordea* supr. 73. 56. sic 111. Fast. 557. recte codices:

Tertia nudandas acceperat area messes.

Ita *grana vestita*. Petron. cap. cxxxv. BURM.

70. *Et simul instantis corpora frange seras.*] Ita quidem in omnibus, tam impressis, quam manuscriptis exemplaribus, quae ad manus nostras pervenerunt, legitur hoc pentametrum. sed dubio procul inest mendum: nam quid in hoc loco significet *sera* cum suo adjectivo non liquet. ut fortasse legendum sit:

Et simul instantis corpora frange fabas.

Verum nihil sine exemplarium autoritate est imitandum. Poterit enim quandoque in lucem prodire exemplar aliquod, ex quo hic locus, alique in hoc praefertim libello, quem non libellum, sed potius fragmenta libelli de medicamine faciei quae iure appellaverit, emendari poterunt. MAR. IUS. Hic versus alterico notatur, quod haud dubie corruptus est. Placet autem emendatio interpretis, qui putat legendum:

Et simul instantis corpora frange fabas.

Nam & alibi lomentum, hoc est, farinam fabaceam legitimis venteribus in usu fuisse ad complanandam cutem. Plin. & Martialis dixit lib. 111. 41.

Lomento rugas utrius quod condero sentas

Polla: sibi ventrem, non mihi labra linis.

Simpliciter pateat vitium fertasse pusillum:

Quod seipsum, majus traditur esse malum.

Item lib. xiv. 60. de lomento:

Gratum manus eris, scisse nec inmie ventri,

Si clara Stephanii balnea luce petes. MICYLLUS.

Et simul instantis corpora frange seras, in omnibus, quos vidi, libris impressis. Pessime. In uno Maff.

Instantis corpora frange seras.

In altero, & utroque Vaticano:

Instantis corpora frangi seras.

Nullus ex his lectionibus elicitor sensus. Placet itaque legere cum Nigro, qui ingeniosissime emendat:

Instantis corpora frange fabas.

Fabis enim in his rebus, quae a poeta hic describuntur, utuntur mulieres. *Instantis* etiam legendum viderat Muretus, antequam ego Nigri commentarios inspexissem. Quod epitheton proprium est fabae. M. Tullius lib. 1. De Divinat. *Pythagorici interdiciuntur pisatur, ne faba vescantur, quod*

habet inflationem magnam in cibis. Idem lib. 11. *Quasi vere ex cibe (faba) mens, non venter infletur.* CIOFANUS. *Lege, instantis. Et simul instantis corpora frange fabas.* AC CIOFANUM adi. DAN. HEINS. *Frangere* scripti potiores. quomodo & ex suis Ciofanus notat. unus ex nostris, *fringere*. Helmaest. *frange seras.* Ciofanus unus, *frange seras*. Ipse Nigri emendationem probat, legendus, *instantis corpora frange fabas.* quod & Mycillus amplectitur, & Muretus. Ego diu est quod, insistentis propriis vestigiis depravatae lectionis, emendabam:

Et simul instantis corpora frange fabas.

Nam *instantis* habebat codex unus Patavinus. *instantis corpora recte fabas* dixit, quod nihil sit flatulentius iis. sic *instantes corpora Deo* apud Persium reperies Satyra v. quo & Juvenalis illa Satyr. 111. 293. referenda:

Cujus conche tumet? quis tecum scitille porrum

Suter, & elixi vervecis labra comedit?

Ubi Scholiae antiquae, *cujus faba inflatus est?*

Est autem *fringere*, idem quod *terere*. Plinius xviii.

cap. vii. *Graeci persusum aqua herdeum siccam nocte una, ac postero die frugunt, deinde molis frangunt.* Hinc *friculum* dicit apud Plautum, *friculum*

striscium, friculum sal, fricula eva apud alios passim.

Proci autem primam syllabam inde liquet, quod

Nonius Marcellus observet, *Frigit, quando significat erigit, corrumpere primam syllabam,* quod non addidisset, si in *frigit* pro *terret* eundem usum obtinere opinatus esset. Diomedes lib. 1. *Sunt quaedam perfectilla à diversis instantibus derivata. ut frigo,*

frigit, frixi & frige, frigit, frixi. Idem notat

Phocas Grammaticus. Apud Fellum, *Frigeo &*

friculum à Graeco venit Φρυγιέ. Lege, Φρυγιέ. Nam

vetustus codex Vossianus, *frigin.* Glossae Stephani:

Frigit, Φρυγιέ, τρυγιέες. bene. Fuit cum

pinse fabas legendum putarem. ut auctor Panegyrici

apud Pisonem:

Humida callosa cum pinferet hordea dextra.

Superiori versus pro, *nudare lupinos*, quod Maril-

Nigri commentum est, (nam in scriptis *nudare*

nusquam comparat, quicquid ille de suis id adfirmet,

probetque Ciofanus) prima editio & tres

scripti, *praebere*. Moreti codex, *pullare* & sex alii.

Ambrosianus & Helmaestadianus, *terere*. *Terrida*

sarra Fast. 11. initio de febris. non male unus

Patavinus S. Antonii, *terere* Palatinus, *forere*.

Scribo, *frondere lupini*. Seren. Sammon. cap. xv.

Copia surris uti frondentibus odia saxis. Felus:

Erant

Addita de querulo volucrum medicamina nido

Ore fugant maculās: Halcyonea vocant.

Pondere, si quaeris, quo sim contentus in illis;

80 Quod trahit in partes uncia sexta duas.

Ut coeant, apteque lini per corpora possint,

Adjice de flavis Attica mella favis.

Quam-

Frondere est frangere. unde et faba freffa, inde et dentibus dicimus frondere. Pacuvius apud Nonium Antioqa. *Frugo frende felas ac sic probrere.* Accius Troadibus, *Save fruges frendas.* Nihil his inquinatus. *Legge, Fruges frende molas faxis probe.* Papias: *Freffa, fracta, divisa, melita, a frende dicta.* Hinc *freffa faba* apud Martialem, Columellam, alios. & *cicera freffa* apud eundem Columellam. lib. II. II. Varro de Re Rust. lib. II. cap. 4. *Amisso nomine lactentis dicuntur nescientes, ab eo quod nondum fabam frondere possunt.* Pallentes lapinos dixit, ut pallentem fabam Martialis. HEINSIUS.

71. *Habeat.*] *Leggo, habeat,* ut est vetus lectio. MARIUS.

72. *Utraque de nigris comminenda molis.*] Vetus lectio est, *da, id est, praebere.* MARIUS. Alius, *det nigris.* Puto, *scabris molis,* ut supra. *Lenia jube scabra frangat asella mola,* ubi Moreti codex, *scribra.* possit & legi:

Utraque punicis sunt minuenda molis.

Vel, da minuenda. sed hoc à vulgata lectione longius abit. Melius, *da pigris comminenda molis.* libris est in Patavino. *pigras* autem molas propter asellum. supra *leniam asellam* dixit vers. 58. pro *utraque* vetustae editiones & duo scripti, *Letaque,* unus, *Letaque.* Forte, *Frictaque.* HEINSIUS.

73. *Nec cum cerusa.*] Legi ex vetustis exemplaribus, *nec cerusa tibi.* MARIUS.

73. *Nisri.*] *Vitri* editiones praefcae & scripti octo. nitrum fuci genus apud Theoricum initio Syracusanorum. HEINSIUS.

74. *bris.*] Vid. Rhod. ad Scribon. Larg. cap. XLIV. LXXXIX. & alibi.

75. *Juvenum.*] Ancillarum. MARTUS.

76. *Sed justum.*] Et unus. *Legge, Quis justum tritis.* HEINSIUS.

77. *Addita da.*] Id est, adde. Sed rectius legeretur, *Addito de querulo.* Fermisseto, inquit, & Halcyoneum medicamentum: de quo sic ait Plin. lib. 32. *Fis et mari Halcyoneum appellatum ex nidis (ut aliqui existimant) halcyonum et cerycum: ut alii, de foridibus spumatum crassefcentibus: alii de limo, vel quadam maris lanuzine. Quatuor ejus genera: cinereum spissum, odoris aspersi: alterum molle lenius, odore sive algae: tertium candidioris vermuculi: quartum pamicosus, spongiaeque puri simile, pene purpureum. Quod optimum, id et Malesium vocatur: quo candidius autem, hoc minus probabile est.* De Halcyoneo multa Dioscorides lib. 5. *Quere-*

rule ut Naso lib. XI. Met. 734. ubi Halcyones fabulam describit, inquit:

Dumque volat melleo similem, plennaque querelas Ora dedere sonum tenui crepitantia robro.

MARIUS. *Addita da,* vulgo, sed placet commentatoris lectio, qui pro *addita da* legit, *addite de:* nam ablativi, *Querulo nide* praepositionem de requirunt. MICILLUS. Legendum ex altero Maff. *Addita de querulo. etc.* Ut fit praepositio, non autem imperandi verbum. Male aliter emendandum putavit Niger. CIOFANUS. In Palatino erat, *Additaque.* Hoc est, *Additaque de querulis volucrum medicamina nide.* DAN. HEINSIUS. *Addita de* quatuor libri. *Additaque* duo, *Addita quod* unus, alius, *Addita que.* Leggo, *Adjice et querulo.* Marius Niger. *Addite,* quod Mycillus probat. CIOFANUS *Addita de querulis* etiam *nidos* dixit Seneca Hercule Fuente 147.

Pennaque nove credere felle

Gessit quarulas inter nidos

Tbracia pellex.

De Halcyoneis medicamentis Plinius libro XXXII. cap. VIII. HEINSIUS. Ego Ciofani lectionem recepi, quae sententiam efficit rotundior. *Nidos querulus vero dictus pro pullis.* Glossae veteres, *Nossec, nidos, pullus.* *Querulas idemas* dixit Claudian. praef. ad III. Conf. Honor. 95. 5. ubi vid. Barb. & ad Stat. v. Theb. 601. & Heinsium ad Claudiani d. I. *loquacem nidum* dixit Juvenalis Sat. v. 142. de pueris, imitatus Virgilium. lib. XII. 475. qui ita pullos vocaverat. Plinius quoque de liberia dixit. lib. XXV. 3. *Decoras res, nisi que, si liberor am parvulis imaginibus, cum nidam aliquem felibus pariter essendat.* vide Vales. ad Amman. XIV. 6. ubi nescio cur *nidos liberorum* non possit notare multitudinem liberorum. de Ibide Solinus cap. XXXIII. *Serpentium populatur e va, gratissimumque ex his escam nidis suis desere.* & Amm. Marc. XXII. 15. *Inter Aegyptias alites ibi sacra et amalilis et innocua, ideo quod nidalis suis ad cibum suggerens ova serpentium efficit, ut varscant mortiferas pestes absimpta.* ubi vide Lindenbrog. BURN.

80. *Quas trahit.*] Legendum est ex vetustissimis exemplaribus *Quod,* scilicet pondus. MARIUS. Bene Scaliger:

Quod trahit in partes uncia sexta duas.

DAN. HEINSIUS. *Quas trahit* duo libri, unus, *Quas per unciam sextam* Marius Niger scribram intelligit. Scribe cum Scaligero, *uncia sexta.* HEINX.

Ecce 3

§1. LV

Quamvis tura Deos, irataque numina placent;
Non tamen accensis omnia danda focis.

- 85 Tus ubi miscueris radenti tubera nitro;
Ponderibus iustis fac sit utrimque triens.
Parte minus quartâ dereptum cortice gummi,
* Et modicum è myrrhis pinguibus adde cubum.
Haec ubi contrisris, per densa foramina cerne:
90 Pulvis ab infuso melle premendus erit.

Pro-

81. *Ut cœtant aspeque lini per corpora possint.*] Lini expone pro illini & inungi, non per lineas induci, ut commentatur. MISCVLIVS.

85. *Tubera.*] Quaedam exemplaria scriptum habent, *Cerpera*. Sed & *Tubera* optimè legetur: hic enim *Tubera* non significabit terræ fructum, sed morbi genus, hoc est, tumores quosdam in corpore humano, in facie præsertim: quales sunt clavi, papulae, ficus, verrucae, & id genus alia, de quibus Plin. lib. 27. inquit: *Prima propolis alveorum aculeis, & emnia infixæ corpori extrahitis, tubera discutit.* Idem lib. 20. *Tubera, & quaecumque emolliri opus sit efficacissime, anserino adipe curantur. & alibi sapinus.* MARIUS. *Radenti corpora*, boni libri, CIOFANUS. Male multi ex scriptis *radianti*. Illud vero rectè, quod quinque exhibent, *radenti tubera nitro*. Metam. viii. 808. *Immodico produbant tubera sali. tubera hic posuit pro furunculis, papulis, pustulisque.* de hac nitri vi vide Plin. lib. xxxi. cap. 3. Viderat ex suis libris veram lectionem Marius Niger; sed in contraria itum est incitè à Ciofano. *radere*, pro *eradere*. ut monui Amor. lib. iii. Eleg. ult. *radere tubera* etiam Juvenalis dixit, sed de terræ tuberibus. Satyra v. 114.

Anseris ante ipsum magni jecur, anseribus par Alitius, & flavi dignus ferre Meleagri Eumai aper. post hunc raduntur tubera. si vor Tunç erit, & facient optata venistrua cœnas Majoris.

Ita veterissimi codices locum illum exhibent. Perperam vulgo, *Spamas aper, & traduntur tubera.* Idem. Juvenalis Satyr. xiv. 6.

Nec melius de se cuiquam sperare propinquo Concedes juvenes, qui radere tubera terras, Bolatum condire, & eodem jure natantes Mergere fœdulus didicis nebulae parente.
Ceterum in superiori Juvenalis loco pro & *flavi Meleagri*, epitheto otioso, libens reposuimus:

— *Validi dignus ferre Meleagri Eumai Aper.*

Et vali dignus scriptum fuerat antiquitus, cum ad di geminare librarius neglexisset. hinc flavi postea factum. Si quis malit *navi*, seu *gnavi Meleagri*, nam utrumque dicebatur, nil repugnans, sic apud Valerium Flaccum lib. 111. 144.

— *Mibi dextera ferre Navet opus.* HEINSIUS.

Flavum vocat non ipsum Melesgram, qui olim aprum Calydonium fixerat, sed appellat per jocum Minifrum delicatum habitu venatorio, quasi alter Meleager esset, quiscifilium erat aprum, & eo refer illa Petronii, cap. xl. *Ad scindendum aprum men ille Carpus accessit, qui alitua laceraverat, sed barbatus ingent, fasciis cruralibus adligatus, & alitula subornatus polymania, striclogue venatoris cultro latus apri vehementer percussit.* BORMANNUS.

86. *Ponderibus iustis fac sit utrumque trabens.*] Ita omnes libri & excusli: itaque legit Niger. Quae monstrosum planè est lectio. Germanissima reperitur in utroque Mafficeano:

— *Utrumque Triens.*

Est enim *triens*, ut Priscianus, cum alibi, tum in carminibus de ponderibus & mensuris, docet, ponderis genus, quod quatuor uncias continet: item mensuræ genus, ut idem ait. Interdum, auctore Theophilo lib. 17. Instituit. tit. xiv. quartam hereditatis partem significat. CIOFANUS. Bene Ciofanus, *triens*. DAN. HEINSIUS. Jam Ciofanus monuit, *triens* ex libris esse scribendum. quomodo & duo ex nostris cum primâ editione. Sed lege insuper:

Ponderis ut iusti fac sit utrimque triens. HEINS.

87. *Dereptum cortice gummi.*] Lege *dereptum*, & vide quae noto Amor. lib. 1. El. v. 13. IDEM.

88. *Cubum.*] Sic in omnibus quæcumque vidit exemplaribus legitur. Ego aliud quid desidero: suspicor enim inesse mendum, nisi per *cubum* carnem aut condimentum ex Myrrhis, quæ Græcis *καρυδάριον* vocant, intelligere mavis. MARIUS. Alter liber Vaticanus, & ambo Mafficeani perspicue habent: *adde cubum*. optime. *κίβηξ* Græce; Tesseræ Latine: *Dado* Italice, est. Talis igitur hoc loco sensus: Et adde modicum cubum è myrrhis pinguibus. Id est, tantum ex myrrhis pinguibus detrahe, & iis, quæ jam dicta sunt, adde, quantum est parvus cubus. *A κίβηξ venit κίβητιον*, quod est tessera ludere. CIOFANUS. Palatinus, *cubum*. MSS. Ciofani, *subum*. DAN. HEINSIUS. *Cubum* Ciofanus ex suis libris, quomodo & duo ex nostris. Sed Palatinus, *medium cubum*. *cubus* pro Amphora ponitur apud Rhemnium, qui priorem producit. Amphora facit duas urnas. Hui! tantum myrrhæ! minus certe liberalis codex Palatinus, qui dimidiam cubo aufert partem. At Ciofanus pro

Profuit & marathros bene olentibus addere myrrhis;
 Quinque trahant marathri scrupula, myrrha novem.
 Arentisque rosae quantum manus una prehendat,
 Cumque Ammoniaco mascula tura sale.
 95 Hordea quem faciunt illis adfunde cremorem.
 Acquent expensas cum sale tura rosas.
 Tempore sis parvo molles licet illita vultus;
 Hacrebit toto multus in ore color.

Vidi

pro tessera quadrata interpretatur. Ne illud quidem placet: ut dicat Ovidius myrrham addendam esse ad mensuram medicæ tesserae. Sed quare myrrhæ hic meminit, cum paulo post myrrhæ fiat mentio? codex Neapoitanus ante quingentos annos scriptus, *medicam emirris pigribus*. Patavinus, & *missis*. prima editio, *medicam meritis pigribus*. Bartholini libræ vè & non agnoscit, ut nec quatuor alii. Vaticanus, *miris*. pro cibum etiam, *thymum* Patavinus. Scribo, *Et medicam missis pigribus adde thymum*. nisi malis, *missis pigribus*, hoc est in pilo tunis. *thymus* certe huc rei non inepta videtur. De Picribus Plinius lib. xxxi. cap. xxxi. *Picris ab infigni amaritudine cognominatur, ut diximus: retunde folio. Tollit eximia verrucas. potest & legi, medicam missi thymi*. HEINSIUS. Sigthenhorstius volebat, *adde scrupula*, unde *scrupulum*, cuius primam corripuit Kemm. Palaemon. qui sub Claudio vixit:

Gramma vocant, scrupulum nostrî dixere priores.
 Mox vers 92. *Scrupula* memorat.

89. *Hæc ubi contrivertis.*] Legitur in exemplaribus etiam, *contereris*, sed utrobique sit mendum necesse est. Nam si *Contereris* leges, grammaticalis regula repugnat: *terro* enim verbum habet præteritum *trivi*, & (quod vel pueris notissimum est) præteritum perfectum, pluriquamperfectum, & futurum modi subjunctivi debet sequi formam præteriti indicativi. Quod si quis *Contrivertis* legere voluerit, incidit in Scyllam, cupiens vitare Charibdin. Siquidem syllaba repugnabit: *Contrivertis* enim in hoc loco corripit secundam syllabam, alioqui natura longam: cum *trivi* præteritum bisyllabum primam producat. Verum quando nufquam aliter legitur, sequamur vetustiore lectionem, quæ est, *Contrivertis*: & dicamus esse tropum Sytolen, qui fit, quoties longa syllaba corripitur metri necessitate. Sic Maro in r. Aeneid.

Connubis jungam stabili, propriamque dicabo.
 Sciendum tamen est (ut inquit Honoratus) plerumque in compositione vel derivatione principalitatis naturam mutari: ergo hic propter compositionem mutata est natura syllabæ. Quid si *Contrivertis* per syncope legamus? id quidem, etiam in nullis vel impressis, vel manuscriptis exemplaribus à me lectum sit, mihi tamen magis placet, ne aut in syllaba carmen claudicet, aut grammatica-

lis regula repugnet. MARTIUS. *Contrivertis* prima editio & plerique scripti. *contereris* Moreti codex. *Contrivertis* pro *contrivertis*. Nam Charisius notat cæ Apulejo, *Tere, terii & trivi*. dicebant & *conterui*. de quo nonnihil jam dictum ad Epist. xix. vers. 17. ut hæc cohaerent cum sequentibus, castigandum forte:

Hic, ubi contrivertis, per densa foramina cretis,
Pulvis ab infuse melle prehendus erit. HEINSIUS.
 Posset defendi *contrivertis*, ut *intrivsi* apud Terent. Phorm. II. II. 4.

91. *Marathros.*] Flores esse autumo, à quorum pulchritudine fortasse Tibullus puerum, quem amabat, *Marathros* appellavit. De his tamen nufquam alibi me legisse memini. Sane Graeci *μαραθρος* dicunt, quod Latini *foeniculum* appellant: licet Graeco vocabulo & Latini utantur. Sed non de hoc agitur hic. MARTIUS. Arbitror legendum, *Marathros*, ut *foeniculum* significet. Neque repugnat genus, cum pleraque ejusmodi nomina in *us* & in *us* declinata reperiantur, ut *Hissopus*, *Hissopum*, *Intybus* & *Intybum*, *crecus* & *crocum*, & id genus alia. MIEYLLUS. *Marathros* legit Micyllus. ut *foeniculum* intelligatur. *Marathros* certe nihili vox est. HEINSIUS.

92. *Quinque parent.*] Vetus lectio est, *parent*, ut sit modus imperativi. MARTIUS. Muretus legit, *Quinque trahant*. quod verbum ad pondus iustitiae accommodat. Sic Graeci utuntur verbo *τρανω*. CIOFANO. Rectè Muretus olim, teste Ciofano:

Quinque trahant marathi scrupula: myrrha novem.
 DAN. HEINSIUS. *Parent* scripti plerique cum prima editione. Unde Muretus, teste Ciofano, *Quinque trahant*. ut supra:

Sextantemque trahat gummi cum semine Thujae.
 Et:

Quod trahit in partes uncia sexta duas.

Pro novem quidam libri, *decem*. HEINSIUS.

95. *Hordea quae faciunt.*] Sic equidem in omnibus adhuc impressis exemplaribus lectitatum est. sed non recte. Ego vero ex vetustis exemplaribus lego, quem. MARTIUS.

95. *Infunde.*] Rectius tres libri, *adfunde*. HEINSIUS.

95. *Cremorem.*] *Cremor* id fortasse est, quod Dioscorides *ψευδων* appellat. Cornelius Celsus *cremorem pistianae* pro succo fere accipit, ut hic Naso. MARTIUS.

Vidi quae gelidâ madefactâ papavera lymphâ
100 Contereret, teneris illineretque genis.

* * * * *

96. *Expensus.*] Ad libram scilicet, id est ponderatus. Apparet autem hoc carmen *σαλβαν* esse ac suo sine carere. Nam versus, qui ultimo loco ponuntur, etiam alios quosdam ad descriptionem coeptam absolvendam postulare videntur. sed haec haec hactenus. MICVLLVS.

97. *Mollis.*] Lego ex vetustis exemplaribus *mulier*. ut aliquis sensus elici possit: & ex MSS. codicibus *illita vultrum*, ut sit synecdoche: quemadmodum apud Virgilium lib. 1. Aeneid. 561.

Tum breuiter Dido vultum dimissa profatur. MARTVS. Scribe, *Tempore sic paruo mulier linet illita vultum.* vel, *linat*, Deinde, *Haerebit toto multus in ore color.*

DAN. HEINSTOR. *Mollis vultu* quinque scripti. *mollis vultu* prima editio & sex alii. *mollis vultus* duo, Lego:

Tempore sic paruo molles licet illita vultus.
Non sit. supra:

Nec tu pallentes dubita terrere lupinos.

Et:
Nec cornissa tibi nec nitri spuma rubentis Destit.
HEINSIUS.

98. *Haerebit toto nullus in ore color.*] Duo libri scripti: *multus in ore*. Vere omnino. CIOFANVS, *Multus* quinque libri. bene. quod & Ciofanus observavit. vid. lib. 1. Amor. Eleg. ult. v. ult. IDEM.

P. OVIDII NASONIS HALIEUTICON.

FRAGMENTUM.

Accepit mundus legem: dedit arma per omnes,
Admonuitque fui. vitulus sic namque minatur,

Qui

Si hoc poemâ, quod *Halieuticon* inscriptis OVIDIUS, ad nos integrum pervenisset, nemo sane esset ex omnibus honestarum artium professoribus, quin ex eo summos fructus summa cum voluptate perciperet. Sed, quando neque spes ulla est fore ut reperiat, neque ullus hodie, quod equidem sciam, existat liber scriptus, cujus ope, quae maxima, ac turpissima ei inflicta sunt, vulnera sanari possint, dandam esse operam censui, ut, si quid auxilii, quod perexiguum plane est, industria mea adferre possit, experiret. Evolvi itaque eos, qui penes me sunt, auctores, qui de piscibus aliquid litteris mandarunt, & eruditissimos in Urbe viros conveni, quos rogare non desisti, ut hac in re mihi, quoad possent, auxilio essent: à quibus quid acceperim, ut illustrarem, suis locis significabo. CIOPANUS. Hoc poematum cum Ovidianum esse retulerat Plinius, idque plus uno loco, non est quod de auctore dubitemus: sed lacrum ad nos pervenit, nec id in fine tantum, cum ipsum quoque initium desideretur. Reliqua adhuc valde luxata ac foedum in modum turbata sunt. Nam nisi iustum hoc fuit poemâ, inopportune admodum (dicendum enim) inseritur digressio illa de quadrupedibus, nisi è illa ex alio opere huc irrepsit, aut post Nasonis mortem, quae in scriptis ejus inventa erant, aliquis turbato ordine vulgavit. Ceterum Hieronymus Columna Commentariis ad Ennii Phagetica hoc Halieuticon Ovidii longae auctus in lucem profert, descriptum ex veterimo, ut ait, codice à Sertorio Quadrimano, cui id acceptum refert. Sed nollem vir cetera naris

emunctae passus esset sibi fucum hic fieri. Esse enim ab homine mediocri ingenii conficta liquido apparet, nec linguae Latinae satis perito. Porro quicquid in recensione hujus fragmenti castigavimus, id codici Thuaneco ante septingentos annos scripto debetur; ne in singulis, praesertim levioribus, diu sit haerendum cum taedio lectoris. idem vetus codex, INCIPIT OVIDII VERSUS DE PISCIBUS ET FERIS. Codex chartaceus Ambrosianus inscribit HALIEUTICON cum vulgaris. HEINSIUS. Illustravit hoc poemâ Scholii suis Conradus Gesnerus in libellis tribus novis de Piscibus & aquatilibus Tiguri in 8. quem librum ipse vocat Progymnasmata in historiam aquaticum, quam postea majori mole edidit. Deinde Janus Vlietus in Venatione Novantiqua recensuit, quorum viro- rum Scholia nostris adjunximus. Primum vero fuisse Paulum Manutium, Aldi fil. qui in lucem edidit, Gesnerus in praefatione docet, attulisse vero Actium Syncerum Sannazarium ex Gallis manu scriptum.

1. *Accepit mundus legem &c.*] Multa hujus principii carmina una cum ingeniosissimis, atque eruditissimis viris Petro Ciaccono, & M. Antonio Mureto, Ovidii non esse censeo. CIOPAN. Swartius lib. 1. Analect. cap. 5. legit, *regem*: inepte, licet approbatorem repererit magistrum suum Barthium lib. XLIV. Adverf. 11. *Lex* est constans ille & perpetuus naturae ordo, quem omnia creata sequi debent. quae *jura*, *foedera mundi* passim a Poëtis dicuntur. sic Valer. Flacc. l. 213.

Legem defendere cantli.

Fffff

Ad

Qui nondum gerit in tenerâ jam cornua fronte;
 Sic damae fugiunt, pugnant virtute leones.
 5 Et morfu canis, & caudae sic scorpios ictu:
 Concussisque levis pennis sic evolat ales.
 Omnibus ignotae mortis timor, omnibus hostem,
 Praesidiumque datum sentire, & noscere teli

Vimque

Ad quem olim plura notavimus. *accipere legem* etiam dixit Noster lib. x. Met. 50.

Hanc simul & legem Rhodopeius accipit Orpheus. Et Petronius cap. xxv. *Nec puella eius actavis esset, ut mulchris patientia legem accipere possit.* vid. ad lib. iv. Met. 703. BURM.

1. *Dedit arma per omnes.*] Nescio an satis Latine. deinde de omnibus saltem est. fors fuerit:

— *Dedit arma, fere omnes
 Admonitque sui.* HEINSIUS.

Certe corruptus locus. an enim mundus dedit arma? & quibus? forte illa, *accipit mundum legem*, cum praecedentibus, quae perire, includenda parenthesi, & *natura*, de qua antea agebat, intelligenda, quae *dedit arma* animalibus omnibus, per arma vero intelligit illa animalium membra, quibus se defendunt, ut Plinius vocat etiam lib. xi. cap. 37. *ita naturae arma* vocat lib. v. Met. 540.

Nova feras, quibus arma dedit natura, lascivas.

Sic *exarmare* Valer. Flac. vii. 597. ubi nos plura. sic contra *inermes* dicuntur imbelles bestiae. vide quae compilavit Ouzel. ad Minut. Fel. cap. xvii. ubi vitio forte operarum mox in Ovidii versibus legitur, *caudae sic strepitus ictu*, qui error nec in renovata editione Clar. Gronovii sublatus est. BURMANNUS.

2. *Atinatur.*] Ita Pythoeus edidit ex MS. Thuan. nisi fallor, qui sic habet: *vitulus quae manuum miratur.* Ald. ex MS. Sannazarii edita: *minaci.* forte: *vitulus sic namque minaci.* Quae nondum gerit, *intensas jam cornua, fronte.* VLIUTIUS. Thuan. *vitulus quae manuum minatur.* Ambrosian. *vitulus manuum minatur.* quare *minatur* reposuimus. HEINSIUS. *minaci* vulgo. *minatur* Margo Gesneri. malle. *vitulus sic nempè minatur.* vid. ad ii. Met. 474. BURM.

4. *Virtute loquet.*] Heinsius coniecerat, *rituque loquet.*

6. *Concussisque.*] *Concussisque levis pennis* MS. VLIUTIUS. *pennis* Edit. Gesn. & Pith.

7. *Ignotae mortis.*] Forte, *innatus mortis timor.*

9. *Sic ex Scarus.*] MS. sic *Escaurus*; & sic itidem p. 38. Iidorus quoque *Escaurus* pro *Scaro* posuit lib. 12. cap. 6. & ab *esca* dictum finxit. Gesnerus *Escaurus* aliud aquatile animal a Scaro longe diversum; constituit. Nam & hic *εσκαρος*. Graecis est. VLIUTIUS.

10. *Siu **.*] Legi potest: *Contentam si forte levi de vimine nassam incidit.* GRÆKER. Ita Gesniet. sup-

plevit. Ald. hujus versus intervallo hanc vocem servat: * *sin **.* Unde ego olim ita cunctunculum illum resarciebam:

Sic & Scarus arte sub nudis

Vitum & feras si nassae vimine clausus, &c.

VLIUTIUS.

10. *Incidit.*] Ita Gesn. ut supplementum juvaret. MS. & Ald. *decidit*, quod meo infinito versus quadraret. IDEM. Antè hunc versum legebatur *sin.* cetera hiatu unius versus relicto. quod ex diversa lectione *vidè* *Decidit* natum puto: cui aliquis superscripserit *su.* hoc est, vel, *Incidit.* *Incidens escam*, ut *Incidens terras.* Met. vii. 524.

Incidit exscas dictas à pulice terras.

Virgil. Aeneid. ix. 721.

Bellatorque animos deus incidit.

Ita vetustissimus Medicus Apulej. 11. *Metam: Fortunam scaevam dixerim, an saevam incidit.* Est vero *incidit* verbum piscatorum. idem Apolog. *amicis date negotio, quicumque minus noti generis piscis incidit, ut eius mibi aut formam commemorarent, aut ipsum vivam.* nisi malum legere:

— *Sic & Scarus arte sub nudis*

*Incidit, adstantumque bole depavit ut escam,
 Non audeo etc.*

Ut Horat. Art. Poët. 15. *Adversè panem purpuratæ & insuti terrenis vermibus hamis,* apud Aufonium. *Boli & jactis* nomine censetur quidquid jacitur in mare. sic retis seu everriculi *jactus* Apulejo in Apolog. *Pythagoram memorias praeviderant, cum animadvertisset proxima Metapontum a piscatoribus everriculum trahi, fortunam jactus ejus emisse.* Valer. Max. iv. cap. 1. *A piscatoribus in Miletia regione verriculum trahentibus, quidam jactum emerat.* Gesneri editio hic uno versu est locupletior aliis. sed nescio qua nitatur auctoritate. HEINSIUS. Swartius d. l. legebat:

Decipit, absumptamque dote jam depavit escam. Sed ineptias illas jam olim ad Petronii cap. cvii. offendimus. an vero hiatus illius versus, qui excidit, supplendus sit nescio, aut an ille, quem Gesnerus addidit, & Vlitus etiam correxit, sit verus; judicare non facile est: quamquam non sit pessimae notae. *Incidit* vero praetero *vidè* *decidit*, propter exempla ab Heinsio allata. Ita Juvenalis illa 19. Sat. 33.

Incidit Atraci spatium admirabile Rhembi. Capiebat Glossator MSS. Gerardi Vossii, qui explicabat, *incidit, id est capivovus est.* *Decidit in cassis*

TALICE.

Vimque modumque sui : sic & Scarus arte sub undis,
 10 Incidit, adsumptamque dolo tandem pavet escam.
 Non audet radius obnixâ occurrere fronte,
 Averfus crebro vimen sed verbere caudae
 Laxans subsequitur, tutumque evadit in aequor.
 Quin etiam si forte aliquis, dum pone nataret,

Mitis

tamen dixit lib. 11. Art. 1. sed ibi ad aves respicitur, qui decidunt proprie de coelo. BURN.

10. *Assumptamque.*] Forte, *assutamque dolo.* VLIITIUS.

12. *Averfus crebro sub verbere caudae, Laxans subsequitur, tutumque evadit in aequor.*] Achilles Status ex Plinio corrigendum putat:

— Sed verbere caudae.

Probo. Plinii autem haec verba sunt lib. xxx. cap. 11. *Scarus inclusum nassis non fronte erumpere, nec infestis viminibus capus inferere, sed aversum caudae icibus crebris laxare feret, atque ita retrorsum erumpere. Quem luctatum ejus si forte alius Scarus extrinsecus videat, apprehensa mordicus cauda adjuvare nixus erumpentis. Quo loco, quem nullis propemodum immutat verbis ab Ovidio mutatus est Plinius, amici hominis conjectura nititur. Scarus autem marinus & saxatilis est, dictus κῆρ τῶν σκαλίων, quod salire est; vel, ut alii, pascere: quamvis in eo significatio vix reperitur: dentes serratos non habet pectinatimque coequentes, ut ceteri pisces, sed planos, & latos, solisque inter pisces ruminat, ut infra dicitur est Ovidius: alga, herbisque vescitur: Coriandro delectatur, ut Aristot. lib. 11. De hist. Anim. cap. xiv. ait. Hunc autem piscem ob eximiam saporis gratiam ac suavitate Ennius Jovis paene cerebrum vocat his verbis, quorum hic non injucunda erit repraesentatio:*

*Omnibus at Clupeae praestat Mussella marina,
 Mures sunt Aeni, est aspra Ostrea plurima Abydi.
 Mitylus, & Pellen, Charadriusque apud Ambracias
 amnes.*

*Brundisij Sargus bonus est: hunc, magnus erit si,
 Sume. Aprilius piscem scito primum esse Tarenti,
 Surrentis Lepadas, Glaucum Cymas apud, at quid
 Starum praeterit cerebrum Jovis paene supremi?
 Nestoris ad patriam hic capitur magnusque venus-
 que:*

*Mendurum, Turdum, Merulamque, Umbramque
 marinam?*

*Polypos Ceryras, Calvaria pinguis Aetnae,
 Purpura, Muriculi, Mures, dulces quoque Echini.*

De Scaro etiam Aelianus cum alibi, tum lib. 1. cap. v. CIOFAN.

12. *Averfus crebro veniens sub.*] Plinius lib. xxxii. cap. 2. *Mibi videntur mira, quae Ovidius praedidit, piscium ingenia, in eo volumine, quod Halieuticon*

inscribitur, scarum inclusum nassis non fronte erumpere, nec infestis viminibus capus inferere, sed aversum caudae icibus crebris laxare feret, atque ita retrorsum erumpere, quem luctatum ejus si forte alius Scarus extrinsecus videat, apprehensa mordicus cauda adjuvare nixus erumpentis. GEFNERUS. Pro veniens cod. Thuan. & Ambrosian. vimca. quomodo & Bchotius in Apophor. 1. 3. conjectabat. in Plinii loco lege, *retrorsum erumpere*, ne bis eodem verbo utatur. Casiodorus Var. xi. cap. xl. *Scarus esca pillicini cum junceum carcerem coeperit introire, mox ut se ad exitum suum invitatum fuisse cognoverit, in caudam latitur, paulatim se ab angulo subducens.* pro sub margo editionis Geincri, sed. Lego:

*Avervae crebro vimen sed verbere caudae
 Laxans subsequitur.*

Vimen, nassam vel viminibustextam vocat. HEINA.

12. *Veniens sed.*] A. *veniens sub.* MS. & P. *vimen sub.* Ita legendum. Plinius enim sic expressit: *Scarus inclusum nassis non fronte erumpere, nec infestis viminibus capus inferere, sed aversum caudae icibus crebris laxare feret, atque ita retrorsum erumpere.* Quae verbotesus excipit Isidorus: sed perperam editum, *luminibus*, pro *viminibus*; *adversum*, pro *aversum*, & *redire* pro *erumpere*. VLIITIUS.

14. *Quin etiam si forte aliquis dampus nataret.*] Si legas, *dum pene nataret*, consistat versus. GEFNERUS. Octavius Pantagathus, vir omnium, dum vixit, ingeniiosissimus, & in conjecturis faciendis admirabilis, ita hunc locum emendasse dicitur:

— *Aliquis dum pone nataret.* CIOFAN.

Dum pone nataret, Pantagathus & Geferus restituerunt ex vet. lect. quae est in Al. *dampus nataret.* Pyth. *dampus nat.* ex MS. qui ita: *dum pronatarte. i. dum pronatet extra.* Plinius: *quem luctatum ejus si forte alius Scarus extrinsecus videat, apprehensa mordicus cauda, adjuvare nixus erumpentis.* Nec verbo minus lidosus: nisi quod iterum *Escarum* posuit, pro *Scar.* ut & MS. hic: *Escarum hunc.* VLIITIUS. *Aliquis dam pronata retro* Thuan. Ambrosian. *dam pro nata resto.* Scribe, *si forte alius, dum praematat, arto. arto sc. vimine*, quod sequitur. *praematat* pro praeternat. nisi nalis, *prope, dum natat.* posset & *dum pone nataret* cum Pantagatho & Gefero. HEINSIUS.

- 15 Mitis luctantem Scarus hunc in vimine vidit,
 Averfam caudam morfu tenet: atque ita *
 * Uber servato, quem textit, in * refultet.
 Sepia tarda fugae, tenui cum forte sub undâ
 Deprensa est, jam jamque manus timet illa rapaces,
 20 Inficiens aequor nigrum vomit ore cruorem.
 Avertitque vias, oculos frustrata sequentes.
 Clausus rete Lupus, quamvis immanis & acer,
 Dimotis caudâ submissus fidit arenis.
 in auras

Emi-

16. *Averſi caudam.*] *Averſam* utroque codex. Lege, *Averſam*. ita addidi ex utroque veteri libro. HEINSIUS.

16. *Atque.*] Legi poteſt, *Atque trahendo* Captivum textit ſocium de carcere ſervus. GASNER. Al. *Atque* * MS. & Pith. *atque ita* *. VLIſTIUS. *Ubr ſervato quem textit inreſultes*; Thuan. Ambroſian. *Uberes nato quem textit quem reſultat*. PUTO:

———— *Atque ita tandem*
Vitler ſervato, quem textit, cive reſultat.
Vel, quem traxit, vel, liber ſervato quem reſip. HEINSIUS.

17. *Liberiore natans.*] MS. & Pith. *uberror nato*. Unde ego formavi: *atque ita flexu Liberiore natans*. Antonius Moſella: *Liberior laxos exerces Barbe natans*. Flexus ita ꝑ. 51. etiam uſurpat Noſter, & ibidem Plinius. Ald. *ꝝd Ubrer* non habet; ſed ita: * *nato quem textitque reſultet* *: *textitque, ſervato* & Pith. MS. *textit quem reſultat*. Ego ſupplevi: *quem textit naſſa (vel, rete) reſultat*. VLIſTIUS.

18. *Saepia tarda fugae.*] *Saepia* è mollium eſt genere: marina eſt & litoralis, ſaepium habet, quod cum ſpinis proportionem obtinet, ſicut Loligo, Gladiolum. Mollia omnia proprium attamentum habent, eo tamen plurimum abundant *Saepiae*, quod litoralem agant vitam, & nihil praeter ea illis natura dederit, quo aut ſeſe tueri, aut piſcantium manus evadere poſſint; praefertim cum earum motus tardiffimus ſit. Haec de *Saepia* Gulielmus Giſcaferius. Vide & Aelianum lib. 1. cap. xxxv. CIOFAN. Plinius hanc omittens, a ſcuro ad Lupum tranſit. Haec prima illius oſcitantia circa *Sepiam*. Altera, quod cum lib. ix. cap. 15. dicat *Sepiam* non eſſe in Ponto; poſtea tamen, (ut notavi in praef.) de Ponticis piſcibus hic tantum agi ab Ovidio anioletur. VLIſTIUS.

19. *Jam jamque manus timet illa rapaces Inſiciens aequor nigrum vomit illa cruorem.*] Verbum *illa* bis in hoc diſticho poſitum otioſum plane eſt. lego: igitur cum Statio:

———— *Vomit ore cruorem.* CIOFAN.
 Ta illa ex precedente verſu repetitur temere eſt; pro quo forſan ſcriptum erat: *vomit ore cruorem*.

MS. *vomit illae*; quod alteri conjecturae meae adſcribitur: *nigrum vomit illicet iram, vel undam*. VLIſTIUS. Lego, *vomit ere*: nam *illa* praecerſerat, atque ita Pantagathus. HEINSIUS.

21. *Avertitque vias.*] Ex pernicula effugit. Virg. lib. 11. Aeneid. 431.

*Illici cineres, & flamma extrema meorum,
 Teſter in occaſu veſtro, nec tela, nec ullas
 Viſtaſſe vias Danaum, &c.*

Obſervavit Statius hoc verbum *vias*, nullum hic locum habere, & cum Ciaccone, & Mureto ſentio. CIOFANUS. MS. & Pith. *avertitque vias*, ita lege. Plin. ix. 29. de *Sepiis*, *ubi ſenſeſe ſe apprehendi eſſeſe atramento, quod pro ſanguine his eſt, inſuſcata aqua abſcenduntur*. & ad verbum Oppianus lib. 111. 162. *καὶ ἠμάλλωυ αὐλάωυ, abſcurnatque vias*. VLIſTIUS. *Vias* ſcripti opinor, *avertitque fugax*, vel *avertitque minas*. HEINS. Ita *vias* & *vias* conſuſae lib. xv. Metam. 238. & apud Val. Flac. 1. 283. & alibi. BURMANNUS.

22. *Clausus rete Lupus.*] Gulielmus Giſcaferius, Lupus, Latine: *λῦβραξ*, Graece: *Spigola*, Itali- ce. E mari flumina ingreditur, in aquis dulcibus non naſcitur: à parvis ſquillis interficitur, Mugil- les infequitur, inter quos perpetua eſt inimicitia. Inter piſces clariffime audiunt Lupus, Mugil, Salpa, & Chromis: in vado vivit. CIOFANUS.

22. *Immanis.*] *Immanis* Thuan. HEINSIUS.
 23. *Dimotis cauda: submissus fedet armis in austru.*] Lego, *Latius submissus arenis*. poſt hunc verſum inferuerim alium:

At piſcis captus, qui Graeco eſt nomine Ceſtreus.
 Nam hoc de Ceſtreo (id eſt mugili, quem forte eundem eſſe ignoravit Ovidius, cum inferius iterum de mugilis aſtutia ſcribat; aut hoc nihil prohibet: nam & de Muraenae aſtutia demuo ſcribit) offendit Oppianus lib. 111. de Piſcibus. ubi & alia quaedam ſimiliter, ut hoc in loco Ovidius deſcribit. Lupum Plinius ex Ovidio ſcribit rete circumdatum, harenis arare cauda, atque ita conditum tranſire rete. GESNERUS. *Dimotis cauda submissus cauda arenis in austru*. Pantagathus legebat: *Sidit arenis*. Sed inter hunc, & ſequentem verſum aliquot carmina deſſe ſuſpicabatur. CIOFANUS. *Sidit arenis*. Ita ego.

- 25 Emicat, atque dolos saltu deludit inultus :
 Et muraena ferox, teretis sibi confcia tergi ;
 Ad laxata magis conversa foramina retis,
 Tandem per multos evadit lubrica flexus,
 Exemploque nocet, cunctis intervenit una.
- 30 At contra scopulis crinali corpore segnīs
 Polypus haeret, & hac eludit retia fraude,
 Et sub lege loci fumit mutatque colorem ;
 Semper ei similis, quem contigit. atque ubi praedam
 Pendentem fetis avidus rapit, hic quoque fallit

Elato

ego. Pith. *fidet arenis*. MS. *ridet arenis*. Gesner. *lasitar submissis arenis*. pro eo, quod est in A. *sedet armis in austris*. Quorum ultima proximo vs. sunt, quae sequuntur. *** in *auras*. Ita MS. & Pith. Quibus ego praefixi: *Atque ubi jam transire plagas persequis, in auras etc.* Praeunte Plinio: *Lupum reti circumdatum harenas arare cauda, atque ita conditum transire rete*. Isidorus: *denique rete circumdatus fertur arenas arare, atque ita conditum transire rete*. Inepte. Non conditum plagas transit lupus, sed conditum lupum plagae. Hoc voluit Plinius. VITIIUS. Thuan. & Ambr. *ridet arenis in auram*. Lege, *fidet arenis in auras* sequentis versus duae ultimae sunt voces. Met. lib. 1. 307. ex antiquis libris:

Quasvisque dia teris ubi fidere datur.
 Cum *fidere* illic legeretur in vulgatis. possit & scribi ;
se dat arenis. HEINSIUS.

25. *Dolos saltu deludit inultus.*] Lege, *inultus*.
 Met. iv. 426.

Nil poterit Juno nisi inultus fere dolores.
 Ubi multes scripti plerique perperam. sic & apud Apulej. 1. Met. scribendum opinor, *quae cum subinde inultus noceretur*, non, *a multis noceretur*.
 IDEM.

25. *Deludit.*] *Diludit* Ed. Gesn. Berfm. VITII.

26. *Et muraena.*] In Oppiani lib. 111. de Piscibus non recte legitur, *sphyaena*, pro *smyaena*; nam & *smyaena* Graece dicitur. *Muraena maculas appetit ipsas, confcia teretis ac lubrici tergi, tum multiplici flexu laxat, donec evadat.* Plinius ex Ovidio. GESNERUS. *Μόρσα*, Graece; *Morona*, Italice. *Muraena* litoralis est, & pelagia; rabies ei velut canino generi accidit. GILICFERIUS. Hunc locum adumbravit Plinius lib. XXXII. cap. 11. ubi ita est: *Muraenam maculas appetere ipsas, confciam teretis ac lubrici tergi, tum multiplici flexu laxare, donec evadat.* CIOFANUS. *Mora ferox ex reti sibi confcia seri*. MS. sed nihil mutandum Plinius, *Muraenam maculas etc.* VITIIUS.

27. *Conversa foramina.*] *Connexat forma*. MS. IDEM.

29. *Exemploque nocet etc.*] Sic & scripti. calligandum omnino:

Exemploque nocet cunctis iter invenit una.
 Quod & Behotio 1. Apoph. 3. suboluit ex parte minus bene Conradus Gesnerus:

Exemploque nocet, cunctis quod praevinit una.
 Apposite Philas Sectione LXXXI. de Muraena:
 Η μὲν γὰρ ἐβδὴ εὐδὴ ἀνδρῶν πορπίου κίβου,
 Δυσκίδου αὐζωνῶν ἢ δὲ εὐρυσίου. HEINSIUS.
 Berfm. *quod praevinit*. vel rectius, *iter invenit una*.
 VITIIUS in MS. esse *interveniuntura* testatur.

30. *At contra scopulis crinali corpore segnīs haeret, etc.*] Idem tradit Aelianus lib. VII. cap. XII. & Plin. lib. 12. cap. XXXI. lib. XXXII. cap. 12. CIOFANUS.

31. *Hac.*] MS. *haec*. Plinius de hac fraude nihil, nisi quod cam respexisse videri possit lib. 12. cap. 29. de Polyis: *Cetero per brachia veluti acetabulis dispersis assu quodam adhaerescunt, tenentque supinis, ut avelli non queant.* Si bene ita con-jicio. Vulgo: *hauvis* quodam. De quo nihil Aristoteles, lib. IV. cap. 1. unde illa desumpsit Plinius. VITIIUS.

32. *Sub lege loci.*] Plinius ibidem: *colorem mustar ad similitudinem loci.* Quod etiam hic suo loco praeterit. IDEM. *Loci*. Ovidiana locutio III. Am: 11. 20.

Haec ex lege loci commoda circus habet.

1. Art. 142.

Qua tibi tangenda est lege puella loci. HEINSIUS.
 32. *Mutatque.*] *Mutatusque* Ambrosian.

33. *Atque ubi praedam Pendentem retis avidus etc.*] *Seri*, id est, lineae, cui annectitur ceca, vel cirtis, id est capillamentis & brachiis suis rapit & invadit. Ovidius scribit Polypum hamos appetere, nec prius dimittere, quam eam circumferat aut harundine levetur extra aquam. Plinius. GESNERUS. Pantagathus legendum putavit, *fetis*, non *retis*: verè. Equinis enim, ut nunc quoque fit, fetis albis ad suspendendos hamos captandis piscibus usos priscos, docet Plutarchus in libello De industria animalium. Ejuoque rei rationem adfert Oppianus libro 111. Eundem morem ostendit & Ovidius lib. 111. Metam. ubi quaedam ad hanc rem pertinentia jam pridem notavi, & edidi. CIOFANUS: *Seri* MS. Pith. Gesnerus & Pantagathus. Ad. *retis*

- 35 Elato calamo, cum demum emerfus in auras
Brachia dissolvit, populatumque exspuit hamum.
At Mugil caudâ pendentem everberat escam,
Excussamque legit. Lupus acri concitus irâ,
Discursu fertur vario, fluctusque ferentes
40 Prosequitur, quassatque caput, dum vulnere saevus
Laxato cadat hamus, & ora patentia linquat.
Nec proprias vires nescit Muraena nocendi:
Auxilioque sui, morfu nec cominus acri
Deficit, aut animos ponit captiva minaces.
45 Anthias his, tergo quae concutit, utitur armis,
Vim spinæ novitque suae, verfoque supinus

Cor-

VLTIUS. Setis bene Thuan. & Ambros. HEINS.

34. Fallit.] MS. fallit: & supra in fine proximi versus post prædam adjicitur, *prædares*, quod huc refero, ut restitum: *huic quoque adhaeret Elate calame. Huic sc. prædae. et adhaeret absorptum erat in prædaeres*, atque ita factum, *præda, res*. Conjecturæ meae adspulatur Plinius: *Polyppum hamos appetere, brachiisque complexi, non morfu; nec prius dimittere, quam escam circumferret: aut arundine levatum exira aquam*. Sed postrema non satis congruat. Noster enim etiam *elate calamo adhaerere prædae suae polyppum dicit*, donec hamum jam populatum expuat. Iridorus illa tantum habet: *nec prius dimittit, quam escam circumferret*. Sequentia omittit. VLTIUS.

35. Cum demum.] Tum demum Ambros.

37. Et mugil.] Sic et Mugil esse in hanc escam, insidiasque non ignorat: aviditas tamen tanta est, ut eanda verberando, excutias tibi. Plin. GESNER. Ita hæc plurquam *παρὰφράζει* qui reliqua vixdum epitomaverat. VLTIUS. De Mugili Plinius, eodem lib. cap. XVII. & XIII. & alibi. GIOFAN. Areditiones multæ. Mugilis Heinſius malebat.

38. Lupus acri concitus ira.] Minus in providende Lupus solertias habet, sed magnum robur in poenitendo: nam ut hæsit in hamo, tumulose discursu laxat vulnera, densè incidit insidias. Plin. GESNERUS. De Lupo, deque ejus cum Mugili inimicitia, eod. lib. cap. LXII. De Lupo etiam Aelianus lib. I. cap. XXXI. GIOFAN.

38. Concitus ira.] MS. *Concristatus*. Plinius item *παρὰφράζει*. Minus in providendo. &c. Nichil minus quam iram, sed poenitentiam Lupi hic prædicat. vel itaque in poenitendo leg. apud Plinium. vel hoc loco, *Lupus acri concitus are* (puta cum hamo hæsit) aut tale quid substituendum. VLTIUS.

39. Discursu.] MS. *Discussus* i. e. *discussa*. IDEM. 42. Muraena.] Muraena etiam non ignorat vires proprias tum nocendi aliis, tum ad auxiliandum sibi in morfu esse sita. præmordet enim lineam, neque mordendi vim remittit, donec eminec debilitata se

captam & visam faciat. Muraenæ amplius devorans quam hamum, admoventque densibus lineas, atque ita erodunt. Plinius ex Ovidio. GESNER. De Muraena idem Aelianus lib. I. cap. III. & lib. X. cap. ult. Plinius multis in locis. GIOFAN.

43. Auxilioque sibi.] Ita A. recte. Ordo est: nec auxilio sibi deficit Muraena, nec morfu. MS. & P. *Auxilioque sui*. Plinius: *Muraenæ amplius devorans, quam hamum, admoventque densibus lineas, atque ita erodunt*. De his nihil apud autem nostrum, nisi ita interpoletur:

Auxilioque sui dentis stridentia furtim

Fila cibosque rapit; morfu nec, &c.

Quamquam, cum postrema hæc plane neglexerit Plinius, fortasse, quæ alibi legitur, in eorum locum per errorem assiciverit. VLTIUS. Lege, *sui* ex Thuan. & deinde, *cominus* pro *eximius* ex utroque scripto. forte:

Auxiliūque sui morfu nec cominus acri

Deficit.

Sic illa tempestate loquebantur, & et deficit cum quarto casu conjungebant, ut alibi pluribus est demonstratum. sequenti versu, *hamos penas castura minaces*. Thuan. HEINSIUS. et nimis Marg. Berfm.

43. Cominus.] Ita MS. recte. Ald. nec eo minus. VLTIUS.

45. Anthias his.] *Pytheas id tradidit* (lego, *Anthiam tradit idem*) *infixum hanc invertere se, quoniam sit dorse cælestis, spinæque lineam præstare*. Plinius. GESNERUS. De hoc pisce idem Plinius lib. IX. cap. 59. Est autem à Grecis vocatus *ἰσθη* *ἰσθη*, ut ait Aristoteles lib. IX. De hist. anim. cap. 37. quod in eo loco fit, ubi nulla reperitur bellua. De eodem etiam pisce Aelianus lib. I. cap. 3. & lib. VIII. cap. 27. Plutarchus in libro, cui titulum fecit, an terrenæ bestię aequalibus sint prudentiores. GIOFAN.

45. Tergo quæ non videt.] *Vidit* Thuan. quem non vidit Ambros. Lege, *quæ concutit*, vel, *quæ centinet*. Met. I. 143.

Sanguineaquo manu crispantia concutit arma.

Met.

Corpore lina fecat, fixumque intercipit hamum.

* * *

Cetera quae densas habitant animalia silvas,
 Aut vani quatiunt semper lymphata timores,
 50 Aut trahit in praecipua non sana ferocia mentis.
 Ipsa sequi Natura monet, vel cominus ire.
 Impiger ecce Leo venantium sternere pergit
 Agmina, & adversis infert sua pectora telis.
 Quoque venit, fidens magis & sublior ardet,
 55 Concussitque toros, & viribus addidit iram.
 * Prodidit; atque suo properat sibi robore letum.

Foedus

Met. XII. 468.

Armaque concussit, certumque equitavit in orbem.
 Sic & saepe alibi. HEINSIUS. Conjecerat & Heimf.
Anthias est tergi, q. n. v. u. armis.

46. *Novitque suae.] Vemetque sua cr. MS. VLIETIUS.*

47. *Corpore lina fecat fixumque cr.]* His carminibus, quae post hunc versum sequuntur, usque ad illud, *Nec tamen in medias,* & reliqua, quidvis aliud, quam quod ad piscationem pertinet, continetur. Iis enim omnibus carminibus de venatione sermonem esse perspicue cognoscitur. Unde facile crediderim fragmentum hoc jam deploratum totum esse perturbatum, & ex duobus non lanis corporibus unum non integrum ac vegetum effectum. Visum itaque est utroque loco aërisicos apponere. CIOFANUS.

47. *Corpore lina.]* Ita distincti. vulgo: *Corpore lina fecat.* Ineptè. Pejor est, quod Rondelet. citat: *versusque supino Corpore lina fecat.* Non *Corpore*, sed *spinalineam fecat.* Plinius lib. ix. cap. 59. *Anthias, cum unam hamo teneri viderint, spinis, quas in dorso serratas habent, lineam secare traduntur: eo, qui tenetur, extendente, ut praecidi possit. At inter sargas ipsa qui tenetur, ad scopulos lineam terit.* Imo & ipse Anthias sibi id praestat, ut Noster tradit; quem, oblitus sui, ita hic sequitur Plinius: *Anthias tradit idem infixum hamo invertens se, quoniam sit dorso cultellato, spinaque lineam praefecare.* Ita jam dudum restitui corruptissimum locum, quem aut frustra tentant, aut temere nimis profituntur editores: quibus eo magis succenseo. cum Gesnerum *ὁὲ ἄνθια* ante faeculum fere ita emendasse postmodo vidimus. vulgo in omnibus Edd. extat, *Pythias id tradit: idem infixam hamo cr.* quod nec ipse Pythius mihi inter, retetur. *idem,* puta Ovidius, ex quo haestenus illa verbotenus desumpsit: nam deinceps ad Licinio Macro sequentia retulit. Noster quoque abhinc è ruari in terras & silvas excurrit. VLIETIUS.

48. *Cetera.]* Digreditor ad animantes terrestres; ut eas minus indolentiae vel astutiae, quam pteroceros

pisces habere ostendat. Equos tamen & canes laudat. GESNERUS.

48. *Cetera quae densas.] Et cetera Thuan. Aethera* Ambros. Puto:

At fera quae densas habitant animalia silvas. Multa hic deërant in Ambrosiano, videlicet de quadrupedibus agentia & adscriptum, *multa hic desunt.* HEINSIUS.

49. *Aut vani.]* Id est, aut nimis sunt timida, aut nimis audacia. & animi tantum affectu, non ingenio aut astutia aliqua urantur. GESNER.

51. *Ipsa sequi natura, cr.]* Sequi fugientia, & cominus ire resistentibus. IDEM Hic versus est infra. Unde haec omnia è suis locis convulsa, & turpissimo mendo deformata, vel etiam adulterina esse, qui iudicio pollet, nullo negotio animadvertet. Post hunc versum reponendum putat, qui legitur sextus ab hoc, *Foedus, cr.* Aldus Manutius, Pauli F. Aldi N. CIOFANUS.

51. *Movet.]* Alii, *monet*, vel *docet.* GESNERUS: *monet* MS. & Pith. *movet.* Ald. VLIETIUS.

52. *Impiger.]* Hic versus omnes accipio de urso & eo ordine lego:

1. *Foedus cr.*

2. *Quid cr.*

3. *Impiger & deinde porro.* GESNER.

52. *Impiger cr telo venantium sternere pergit Agmina.]* In verbo *telo*, mendum inesic rectè putavit Ciacconus, & *Leo*, cum de aliis infra scribit, agit, legit. Ego vero, quoniam syllaba *le* brevis est, & carmen claudicat, à veteribus editionibus parum recedens, lego, *Impiger ecce Leo, cr. Venantium* autem emendavit idem Ciacconus, cum antea male legeretur, *Venatum.* CIOFANUS. *Ecce Leo* MS. & Pith. & Ciofan. Ald. *cr. telo.* VLIETIUS. Scribe cum Thuanoe, *ecce Leo* & sic Ciofan. HEINSIUS.

52. *Sternere pergit.]* Putabam, *ferret*, vel quid simile. Sed & Valerius Flaccus lib. i. 31.

Ergo anteire meus, juvenemque extinguitur pergit Asponium. de Pelia. HEINSIUS.

54. *Quoque venit.]* Sensus videtur; quo propius

venit,

Foedus Lucanis provolvitur Urfus ab antris,
 Quid nisi pondus iners, stolidaeque ferocia mentis?
 Aëtus Aper fetis iram denuntiat hirtis:

- 60 Et ruit oppositi nitens in vulnera ferri,
 Pressus & emissio moritur per viscera telo.
 Altera pars fidens pedibus, dat terga sequenti,
 Ut pavidi Lepores, ut fulvo tergere Damae,
 Et capto fugiens Cervus sine fine timore.

- 65 [Ipsa sequi natura docet, vel cominus ire.]
 Hic generosus honos, & gloria major Equorum:
 Nam capiunt animis palmam, gaudentque triumpho.
 Seu septem spatii Circo meruere coronam;

Nonne

venit, vel quo magis vulneratur. GESNER. *Quaeque Ald. quodque MS. & Pith. pro sublatior, MS. sibi latior.* VLIETIUS. Heinf. malebat, *quaque venit.*

55. *Cencussitque teros & viribus addidit iram.* Addit iram Thuan. HEINSIUS.

55. *Teris.*] Id est partes corporis carnosas.

GESNERUS.

56. *Prodidit.*] Mallem, *proruis*, si active acciperetur. *simul omnes foras proruis se*, Terentius.

IDEM. *Prodidit* coniecti. Horatius lib. 1. Od. 12. *animaeque magis prodigum Paulum.* Ovidius 111. Am. 9. *Sanguinis atque animae prodige, Galle, tuae.* vulgo in omnibus libris, *prodidit atque suo etc.*

VLIETIUS. Thuan. *Prodidit pro prodidit.* Lego:

Cencussitque teros, & viribus adiecit iram,

Prodidit.

Ta *Prodidit* à viro clarissimo mihi conjunctissimo Jano Vlieto jam occupatum video. HEINSIUS. ego legerem, *Prodidit.* vid. ad IX. Met. 649. *addidit* vero non mutandum. sic lib. 111. Met. 306.

Sacvitar, flammaeque minus, minus addidit iras.

BURMANNUS.

58. *Ferocia mentis.*] *Menti* reponit Aldus. CIOS.

59. *Aëtus aper.*] *Aëtus & per reus* MS. *ad agere* ita passim ponit Grattius, *Glympice se silvis egit etc.*

stimulique potentibus acti in furias vertero canes.

Item alibi, *ille virgibus Centus actus spatii.*

VLIETIUS.

60. *Et ruit.*] MS. *se ruit.* IDEM. *Se ruit*

Thuan. Forte, *iram dum nunciat* (vel *conciat*) *hirtis, se ruit.* Eleganter. sic omnia *rurere* Germanicus, Fragmento Prognosticorum:

Scorpius at raris ne quis cavo terra gravetur,

Horrebit pluvius: ac diris omnia nimbus

Consimis que ruat.

Ita ex vestigiis codicis Puteanei est scribendum.

HEINSIUS.

61. *Emissio.*] Forte, *immisio.* HEINS.

63. *Et fulvo tergere.*] *Ut* Thuan. IDEM.

64. *Et capto fugiens cervus sine fine timore.*] *Capto,*

id est concepto, ut paulo post; *nam capiunt animis*

palmam. GESNERUS. *Reposui, cauto timore.* quod passim in vetustissimis Ovidi codicibus pro *cauto*, *capto* scribi animadvertimus. Trist. 111. Eleg. IV.

Sed timor effugiat cantas compositis.

Sequens versus ex quinquagesimo primo hujus poemati repetitus perperam videtur. HEINS. vid. Rem. 34.

65. *Ipsa sequi.*] Abundat hic versus, paulo ante suo loco positus, aut ita legendum, *Ipsa sagam natura docet nos cominus ire.* GESNERUS. Inscitum iterum ille:

Ipsa sequi natura monet, vel cominus ire.

Ita P. ex MS. nisi quod MS. *irato docet, vel cominus.* Quamquam supra habeat: *movet.* Pythoeus notat tertio etiam hunc versum paulo post intercalari in vet. cod. in quo fallitur, aut numerus paginae debet esse 91. non 92. utraque enim existat, nec nosse ullibi repetitur. Ego vero etiam hic ececi, quem semel legi sufficit. VLIETIUS.

66. *Hic generosus.*] Equorum animus generosus est, neque timidus, neque insane audax aut furibundus. GESNERUS. Puto legendum, *Hinc,* & pro Nam sequenti versu, *Jam.* HEINSIUS.

68. *Seu septem spatii Circo.*] Hinc emenda Grattium sub finein Cynecetici, ubi legendum:

— Illo virgibus

Septem actus spatii.

De Numida equo. Cum nunc scribatur, *Centum spatii.* In Catalectis Pithoei pag. 75. Epigrammate de Circo:

Septem etiam gyris claudunt certamina palmae.

Quod caelum stringunt cingula sorte pari.

Ita vetustissimus codex, ubi vulgati:

Saepe etiam gyris condunt certamina planae.

Aufonius in Epigram.

Phosphore clamasi spatiosa per aequora Circo

Septenas silibus victor obire vias.

Seneca Epist. xxx. *Quomodo manifestior notari solet*

agitatorum laetitia, cum septimo spatio palmae appropinquant. Laetantius libro VII. Divinar. institut. cap. xxvii. *Quoniam decursus propositi operis septem spatii ad metam profecti sumus.* Suetonius Domitianio,

- Nonne vides, victor quanto sublimius altum
 70 Attollat caput, & vulgi se venditet auræ?
 Celsave cum caeso decoratur terga leone,
 Quam tumidus, quantoque venit spectabilis actus,
 * Compescatque solum generoso concita pulsu
 Ungula sub spoliis graviter redeuntis opimis:
 75 Quid laus prima Canum? quibus est audacia praeceps;
 Venandique sagax virtus, viresque sequendi.
 Quae nunc elatis rimantur naribus auras,
 Et nunc demisso quaerunt vestigia rostro;
 Et produnt clamore feram, dominumque vocando
 80 Increpitant. quem si collatis effugit armis,

Infe-

tiano, *singulos missis à septenis spatiis ad quinos carripuit. Septimam orbitam & septimam rotam dixit Propertius, septem Circi spatia respiciens, septem gyres Arnobius. quod & supra in Catalectis Pithoei habuimus. sic & alios locutos reorod. Graecis ἑπτα κήρυκτα vel κήρυκτες, quorum exemplo Calliodorus in descriptione Circi septem metas, etiam parum proprie, dicit. HEINSIUS.*

68. *Circus meruere.* F. si septem spatia circi meruere coronam. MS. *circu movere.* Videtur autem ante hunc talis aliquis intercidisse versus:

Gaudetque triumpho
 Seu patrias victrix laurus velatur ad arcus,
 Seu septem spatia Circus meruere coronam.

Vel aliam sensum suppeditet Plin. lib. viii. cap. 41. qui & postremum vs. illustrat. Sensus idem, quem in Cynegetico his versibus decoravit ipse Gratius:

Spatia qualis permissa Lechaeis
 Thessalium quadriga decens, quam gloria paruum
 Excitavit, & primas spes ambitiosa coronae.

Quae si comparentur inter se, & sequentia cum iis, quae de equis in fine Cynegetici sunt, eundem genium ac Auctorem referre, nemo negaverit. VLIETIUS.

69. *Nonne vides.* Virgilium & hic, quod solet identidem in Cynege. expressit Noster, Georg. iii. Quas gloria palmae. Nonne vides, cum praecipissis &c. quae gemina germana sunt, sed longiora, quam ut hic adscribantur. Non enim hic commemorarium aut tempus, aut locus admittit. IDEM.

72. *Quantoque venit spectabilis actus.* MS. *actum.* pari mendo supra caeso pro casto. leo pro leone. unde decessit, quod hic accrevit. Luculentissima autem haec locutio & vere Gratiana. Cynegetico: *primo nequidquam offenderet actus.* & paulo diversè de equo Numidico, *ille vigebit census altus spatia.* IDEM. Malim, *quanto veniat,* vel, *quante ut veniat.* HEINSIUS.

73. *Compescatque solum.* Nihil in hoc versu defidero. Asteriscum tamen appositum reliqui. sic & Lucanus eleganter dixit: *Undas compescere remis,*

GESNER. Ita MS. & Al. *compescatque* Pith. VLIETIUS? *Compescatque solum* Thuan. fortè, *conculcatque solum.* HEINSIUS. Sam. Bochartus lib. ii. Hieroz. cap. 8. ubi de equo agit, *legebat, conculcatque solum.* Heinius adscripserat orae suae, *disculcatque*, vel *dispergatque.*

74. *Ungula.* Vincula & redente. MS. VLIETIUS? 75. *Quae laus prima canum.* Canes, praesertim venatici, similiter ut equi animosi, generosique sunt: non timidi, non cum furore audaces. GESNER. *Qui* Thuan. lego, *Dein* vel, *Quid*, & supra, *quid generoso honore* plena sit locutio, quid dicam de generoso honore equorum. tum multo post, *Quid laude insignis candas Melanurus.* HEINS.

75. *Audacia praeceps.* Mera Gratii phrasis. De cane Hyrcano: *Sed praeceps virtus.* &c. Pertinet hoc ad genus bellicosum, cum *vorat extremo* (ut ibi canit) *praeceps discrimine moros.* Ad sagaces, quod sequitur: *Venandique sagax virtus.* Quibus *natura sagax* & *stertis naribus* ab eodem attribuitur in Cynege. Tertium genus faciunt illa: *virosque sequendi*; de quo in Cynege. ad v. CC. videtur. De tribus his generibus cum ita distinctè hic agatur, quis auctorem non agnoscit? Nempè ipsum Gratum; qui primus inter Latinos triplex canum genus instituit, ut late in prolegom. & Comm. dictum. VLIETIUS.

77. *Naribus auras.* Noster in Cynege. vs. 230: *calisive adpressas naribus auras.* Ubi & hunc locum explicui, pag. 195. IDEM.

79. *Et produnt clamore feram.* Verum hunc jam diversimode aliquoties expolui in comm. ad Gratum vs. 186. & 230. Sed verissime sensus ex Virgilio loco petendus, quem ad vs. 186. adduxi, & ex Varii, qui est ad vs. 211. Loquitur enim hic de canibus agminatim indagantibus, qui non quidem semper *ἀνα δάκνυσι δακτύλους* indistinctè & indefinenter latrant (quod suo aedvo ficiturum Longus innuit lib. ii. *παρανν.* & hoc semper fit, maxime in Anglia) sed tum demum, cum ad cubile pervenerunt, *Clamere feram produnt.* Hoc est,

Obiectetque moras, & molli serviat algæ.

Descripsit sedes variè Natura profundi:

Nec cunctos unà voluit consistere pisces.

Nam gaudent pelago, quales Scombrique, Bovesque,

95 Hippuri celeres, & nigro tergo Milvi;

At pretiosus Helops, nostris incognitus undis;

Ac durus Xiphias, ictu non mitior ensis:

Et pavidè magno fugientes agmine Thunni:

Parva Echenis adest (mirum) mora puppibus ingens:

100 Tuque comes ratium, tractique per æquora fulci,

Qui semper spumas sequeris, Pompile, nitentes:

Cercyrosque ferox, scopulorum sine moratus:

Can-

maris. GESNER. De Bobus Aelianus lib. i. cap. xx. CROF.

95. *Hippuri celeres.*] *Hippurus* à caudæ equinae similitudine nomen accepit, pinna scilicet à capite ad caudam deducta, quæ caudæ equinae simillima est: hieme latitat: aestate tantum capitur: carnivorus est, nostris litoribus ignotus: Hispanis cognitus à quibus vocatur *Lampusa*. GISSAF. CIOFAN.

95. *Ativus.*] *Ativus*, Lat. *ispa* Græcæ. *Rondina*, Italice. Pelagus altius volat, quam hirundo, & ad lapidis jactum: id autem solet facere, dum timet: it gregatim. licet edentulus sit, carnivorus tamen est, linguam igneam, rubicundam & splendentem habet. IDEM.

96. *Et pretiosus Elops nostris incognitus undis.*]

Quod, ut scribit Columella, in mari Pamphylio tantum capitur. Idem tradit Aelianus lib. iix. cap. xxvi. qui quidem piscis squamas ad os versas habere dicitur. Et ex Plinio, & infra ex hoc nostro perspicue constat, Elopem ab Acipensere diversum esse: qua in re nonnulli eruditi errarunt. CIOFAN. Plinius nullum ordinem sequitur, quanquam pieraque expressit, sed post alios, qui hic sequuntur, de Helope ita enotat: *Helopen quoque dicite esse nostris incognitum undis*. Quintilianus lib. v. ex Nostro etiam habet: *hec Helopen nostro mari ducas*: An ergo in Ponto tantum nasci creditur Plinius? Dixerat enim: *Hic adjiciuntur apud Ovidium posita nemina, quæ apud neminem aliam reperuntur, sed fortassis in Ponto nascuntur*. Triplici errore. Non Ovidi hæc sunt, sed, si quid probavi, Grati. Nec hic tantum Helopis mentio, sed & Aristoteles & Heliodorus Scuto Herculis ΕΑΛΩΤΑΞ ΙΧΘΥΣ indigittavit. Denique non in Ponto, sed in Pamphylio tantum mari capitur, testibus Columella & Aeliano. In eo quoque salitur, quod lib. ix. cap. 17. dicat de Acipensere: *nullo in honore est, quod quidem miror, cum sit rarus inventus: quidam enim Elopem vocant*. Nostro contra est, *pretiosus Helops*; qui & ΠΕΛΑΓΙΣΤΑΟΣ, Epicharmo. sed ipse sibi etiam obloquitur Plinius, ut ostendam ad vers. ult. VLTIVS.

96. *Pretiosus.*] *Praclarus* dicitur à Lucilio:

Quem praclarus Elops, quem Aecyptò Sargus movet. Elops autem per simplex l metri causâ hic scribendum. CIOFAN.

97. *Xiphias.*] Plinio cap. xlix. lib. ix. *Trygon* vocatur. De quo Aelianus lib. ix. cap. xi. & lib. xiv. cap. xxii. Oppianus lib. ii. Latine, *Gladius*: Italice, *Pesce spada*. GISSAFERIUS. Pelagus est, & Thunni & Gladii agitantur Asilo circiter Canis exortum: habent enim utrique per id tempus sub pinna ceu vermiculum, effigie Scorpionis, magnitudine Aranæ: ad Cetaceam magnitudinem pervenit: rostro est mucronato, utranque maxillam rostratam habet: inferiorem tamen brevem, & triangularem: superiorem magis ossæam, diuorem, longissimam, ensiformem. IDEM. *Ac durus* bene scripti. HEINSIUS.

98. *Thunni.*] *Thunnus*, Latine: *θύνας*, Græcæ: *Tunas*, Italice. Ubi primum natus est, Latinis *Cordila*; ubi ad sex menses pervenit, *Pelamis*; ubi ad annum, *Tinnus* dicitur. A verbo Græco *θύνας*, quod est cum impetu promoveri: ubi major factus est *θύνας* in immensum auctus, *νήνα*, GISSAF. CIOFANUS. MS. *duuni*. Plinius inquit excerptorum. *Orphum rubentem, racinumque pululum*. Forte: *pavidissime Thunnum*. Nam pavidus hic dicitur *Thunni*. VLTIVS.

99. *Parva Echenis adest, mirum, mora puppibus ingens.*] Plinius lib. ix. cap. xxv. *Parvo admodum pisca, Echenis carinis adhaerente, navet tardius ire creduntur: inde nomine impositum*. quem pücem Latini *Remora* vocant: sed qui sit, & quæ ejus notæ, diversâ inter se tradiderunt Oppianus, Aelianus, & Aristoteles. CIOFANUS. MS. *Etheneir. F. parva & Echenis, mirum, nam vð adest institium est*. Plinius: *Est parvus admodum piscis, Echenis appellatus: hoc carinis adhaerente navet tardius ire creduntur, inde nomine impositum*. Cæc. *ἀπὸ τοῦ τὰς ἰσῆας ἕχρον*. VLTIVS. PUTO, *Parva Echinis, ut est (m) m. p. i. HEINSIUS*.

100. *Tractique.*] *Tractique* MS. Plinius, *Pompilum, qui semper comitatur sæviorum cursum*. IDEM.

G 5555 2

101. Pom-

- Cantharus, ingratus succo: tum concolor illi
 Orphas, caeruleaque rubens Erythinus in undâ:
 105 Insignis Sargusque notis, insignis & alis:
 Et superauratâ Sparulus cervice refulgens;
 Et rutilus Pagur, & fulvi Synodontes, & ex se:
 Concipiens Channe, gemino fraudata parente.
 Tum viridis squamis, parvo Saxatilis ore,
 110 Et rarus Faber, & pictæ Mormyres, & auri.

Chry-

101. *Pompyla.*] Oppianus l. 86. penultimam corripit, *Εὐκταῖς νημεῖται καὶ Πομπυλῶς εὐκταῖς νημεῖται*. GENSERUS. De Pompyli natura Aelianus lib. II. cap. xv. & lib. XIV. cap. xxxii. Plinius lib. IX. cap. xv. & alibi. Hic autem piscis Neptuno sacer est, quod navigia ad portum usque sequatur. CIOFANUS.

102. *Cercyrasque.*] *Κέρκυρας* Oppiano circa petras degunt. apud Plin. circa finem lib. xxxii. perperam legitur, *Boggyras*. GENSERUS. MS. *Cercyrasque*. Plinius: *Cercyran in scopulis viventem*. Ita dudum ego, & pridem Genserus. Vulgo *Boggyran*. monstrosc. MS. Chiff. *bocuan per gyrum*. Forte: *Sarum Cercyrum*: quia *serex* hic dicitur à Nothro. VLIITIUS.

103. *Cantharus.*] De hoc pisce Aelianus lib. I. cap. xxvii. CIOFANUS.

103. *Tum caecolor illi Orphas.*] Plinius ex Ovidio nominat *Orphum rubentem*, *Rbacinumque pulchrum*. perperam, ut apparet, nisi *cerasinum* legas *pullum*, & forte carmen unum desit. scio quidem etiam Orphum rubere. Graecis *Ὀρφός*, vel *Ὀρφός* Attice. GENSERUS, *Orphum Cornuam* vocat Gaza Latine: adeo *ὀρφίμος* est, ut etiam dissectus diu vivat, ut ait Aristoteles: cito adolescit, cum biennium vita non superest. Giscaf. CIOFAN. MS. Al. & Pith. *Orphas*. Plinius *Orphum rubentem rhacinumque pulchrum*. MS. Chiff. *orphyum*, *rubentemque acyuum pulchrum*. Forte: *Orphum pullum*, *rubentemque Erythinum*. quod sequitur: *caeruleaque rubens Erythinus in undâ*. Non enim rubet Orphus, s. Cantharo concolor (qui scarabacum refert) sed nigricat, maxime superius. Capite tamen rubet. Ideo malit quis apud Plintum: *Orphum rubentem*, & aliquantum *pullum*; vel *orphum pulchrum rubentemque aliquantum*. Sed mihi prior conjectura praeridet, quia ita propius Poetae nostri verba, ut solet, repraesentat Plinius. Fuit tamen, cum antiquae scripturae infensendum potius crederem: *Orphum rubentem, acidamque paulum*. Quia Cantharus, cui Orphum confert Noëter, *ingratus succo*, i. sapore, ut late docet Genserus. VLIITIUS.

104. *Erythini.*] Plinius lib. IX. cap. xvi. & 111. & alibi. Giscaf. Latinis, *Rubellie*: Italis, *Fravolino*, dicitur. Pelagus est Aristoteli: Oppiano vero litoralus: in mari tantum reperitur; omnes

foeminae sunt. eo quod omnes gravidae capiuntur, sicut & Hiatulae: hoc autem non toto anni tempore, sed ineunte aestate intelligendum est. CIOFAN. *Erythrinus* Bellonius. VLIITIUS.

105. *Insignis Sargus.*] Feltus: *Sargus piscigenus, qui in Aegypcio mari fere nascitur*. LUCIL.

Quem praeclearus Elops, quem Aegypcio Sargus movabit. De Sargo Plinius quinque in locis, quos parcam scribere: & Aelianus lib. I. cap. xxiv. *Giscaf. σάργος*, Graece: *Sargus*, Latine: *Sargo*, Italice: littoralis, marinus, Auratis, & Sparis fere similis, lator, rotundior tamen est: bis parit, Vere, & Autumno: plures habet uxores, & pro iis certamen init: caprarum est amantissimus: Mollitarii reliquias sequitur. IDEM.

106. *Sparulus.*] Sparus Auratae similis est, adeo ut etiam piscatoribus frequenter imponat. Verum rotundiore, minore, & magis compresso est corpore. Giscaf. IDEM.

107. *Et rutilus Pagur.*] *Pager* vel *Pagrus*, Graecis: *Φάγρος* vel *πάγρος*, qui saxatilibus adscribunt. GENSERUS: *Pagur*, Graece *πάγρος*, seu *Φάγρος*, quod voracissimus sit, ab Erythino diversus est, ut notat Rondeletius: distinguitur magnitudine corporis, & latitudine, & rostri figura. Fallitur Jovius, qui Pagrum cum esse existimat, qui vulgo Romanis Fravalino, & Gallis Narbonensibus Fragellus vocatur, cum is potius Erythinus sit: CIOFANUS. MS. *arar*. lego: *Pager*; pro *Pagrus*, quod Gensero placuit, ut *conger*, *congrus*. VLIITIUS. Casatubonus ad Athen. vii. 22. *Φάγρος* in Glossario verti *dentatus* notat. addit & *barbulus*.

107. *Et fulvi Synodontes.*] *Συνόδων*, *συνώπις*; *χρηξ*, & Latinis *Dentix*, eundem piscem significat: nomen enim ab extantibus, & prominentibus dentibus impositum est. Romanis *Dentale*. Giscaf. De eodem pisce Aelianus lib. I. cap. 111X. CIOFANUS.

108. *Et ex se Concipiens Chausus gemino fraudata parente.*] Idem tradit Plinius lib. IX. cap. xvi. et lib. xxxii. cap. ult. CIOFAN. MS. *Channem gemina sibi fraudata parente*. Plinius: *praeter haec insignia piscium tradit, Channem ex se ipsa concipere*. Lego: *ingenia piscium tradit*. Ita de nostro auctore etiam loquebatur cap. 11. *Atibi videntur mirae, et quae Ovidius praedidit piscium ingenia, in volumina...*

Chrysofrys imitata decus: tum corporis Umbrae
 Liventis, rapidique Lupi, Percaequae, Tragique.
 Quin laude insignis caudae Melanurus, & ardens
 Auratis Muraena notis, Merulaeque virentes,
 115 Immitisque suae Conger per vulnera gentis;
 Et capitis duro nociturus Scorpius ictu,
 Ac numquam aestivo conspectus fidere Glaucus.
 At contra herbosâ pisces laxantur arenâ,

Ut

luminis quod Halieuticon inscribitur: Nam insignia piscium, quae ad colorespectant, jam antea recensuerat. VLIITUS.

109. *Tum viridis.]* Lego, *Tum viridis Teragus parvo saxatilis ore.* Nam Plinius *parvum Teragum* ex Ovidio nominat. GESNER.

110. *Et rarus Faber.]* Faber est, qui *χαλκός* Graecis, vel *πέπε*. Plinio *Faber* dicitur: Romanis *piscis S. Pietre*: Gallis *Dorce*. Captus grunnit suum more: Romae in foro piscario frequens est. CIOFAN.

110. *Et pictas Mermyras.]* Plinius etiam *pictas Mermyras* ex Ovidio nominat. Graecis *Mermyras*, & *Mermylas* penultima brevi, καὶ μέρμυλας ἄλοχος ἰχθύς. GESNER. Mormures *ζαχα* dicitur: Graecis *μήμυρα*, vel *μήμυλα*, quod etiam nomen hodie Romani imitari videntur, à quibus *Mormilli* vocantur. Lyncis pullis in lateribus paralellis insignis est, unde ab Ovidio *pictae* dicuntur. GISCAF. CIOFANUS. *MS. pictatae.* Plinius: *pictas Mermyras, aureaeque coloris Chrysofrym.* Ita emendaveram, cum postea vidi Gesnerum praecoccupasse. Hoc ultimum de Chrysofry est, quod sequitur: *et auri Chrysofry imitata decus.* VLIITUS.

111. *Chrysofrym.]* *Auratae coloris Chrysofrym* apud Plinium non recte pro, *Chrysofrym.* GESNER. *Aurata*, Latine: *Orata*: Italice: Litoralis, marinus, & in marinis stagnis capitur, aestate mediis fervoribus, diebus citius sexaginta, ut Glaucus, & Aellus, laet. hieme etiam laborat, solum carne vescitur; timidissimus est. GISCAF. CIOFAN.

111. *Umbrae.]* Umbrae alii saxatilem faciunt, & alios quoque ex his, quos Ovidius hic pelagios facit, ut Merulam, scorpion, litorales vero Melanurum & Mormylum. Lupos circa ostia fluminum &c. GESNER. Idem GISCAF. *σκίαινα*, Graece: *Umbra*, Latine: *Ombriana*, Italice; quod suo natatu oculos effugiens piscis umbra potius quam verus piscis intuentibus apparet. Ausonius: *Effugiens oculos celeri leviss Umbra natatu.* Marinus piscis est, loca saxosa, & herbis virentia incolens, carinivorus est, & sollowagus. CIOFANUS.

112. *Percaequae.]* Plinius lib. ix. cap. xvii. & Ausonius in Mofella, ubi ita scribit:

*Nec te deliciis mensurarum Perca silebo
 Amnigenos inter pisces dignanda.* IDEM.

MS. Percaequae. Pergit non Nostro Plinius: *Præterea parvum Teragum, et placentem cauda Labrum.* In his ego invicem Gesnerum praevertam. Ille ex Plinio superiore verba legebat: *Tum viridis Teragus parvo saxatilis ore.* Ego contra monstra illa non hinc modo, sed & ex Plinio extirpanda censeo, quem ita emendo: *Præterea Percam, Tragum, et placentem cauda Melanurum.* Quibus vestigiatum Nostrium exprestit. Qui vero parvum *Tragum* potuit dicere, quem ne fando quidem cognoverat, ut ipse fatetur, cumque nihil tale quid hic de magnitudine ejus traditum invenisset? VLIITUS.

112. *Tragique.]* Oppiano Maenae & Tragi in caeno maris degunt. GESNER.

113. *Laudo insignis caudae Melanurus.]* Plinius inter alios ex Ovidio, *Labrum cauda placentem* nominat; corrupta nimirum pro *Melanure* voce: nam *Labrum* pro pisce nullus auctorum habet. *Labrax* vero Lupus est proxime ab eo nominatus; nec refert quod hunc Ovidius piscem ceu novum Plinius proferat, antea quoque ab eo nominatum, cum in aliis etiam idem fecerit, vel oblivione, vel ignorantia, ut Orpho, Erythrinio. IDEM. Aliter videtur tradere Aelianus lib. i. cap. 43. CIOFANUS.

114. *Merulaeque virentes.]* Idem eodem lib. cap. xix. ejus mentio est apud Plinium. IDEM. *MS. Munera notis merulaeque.* VLIITUS.

115. *Conger.]* Idem Plinius lib. ix. cap. xx. GISCAF. *κόνγριος*, Graece: *Grescho*, Italice. Pelagius est, & litoralis, albicans, nigrans ambigue. CIOFAN. Ita Ald. Congri (inquit Gesnerus ad hunc locum) si invicem maxime vorant, auctore Aristotele. Si id verum est, leg. *Immitisque suae c. p. v. genti.* Sed cum id apud neminem, nec quidem in Aristotele inveniam, praecipiet mihi lectio, quam Pithoeus edidit ex *MS. Cancor*: praesertim cum Scorpius sequatur. Reliqua tamen in mendo cubant. Forte: *suae per vulnera chelae.* Vel, si de Congro loquitur: *sui per vulnera dentis.* VLIITUS. Non ad hunc locum, sed in libro de Aquatilibus xv. in Congro hoc notat Gesnerus.

116. *Et capitis duro nociturus Scorpius ictu.]* Ciacconus legit, *Et captus duro, etc.* probabilis admodum conjectura: utpote quae eadem paene

- Ut Scarus, epafas folus qui ruminat efcas;
 120 Ut secundumque genus Maenae, Lamirofque, Smarique.
 Atque immunda Chromis, merito viliffima Salpa.
 Atque avium dulces nidos imitata sub undis,
 Et Squalus, & tenui fuffufus fanguine Mullus:
 Fulgentes Soleae candore, & concolor illis
 125 Paffer, & Adriaco mirandus litore Rhombus:
 Tunc Epodes lati, tum molles tergere Ranae.

Ex-

litterae sunt, & fenfus talis requiritur: Scorpii autem non femel mentio eft apud Aelianum, & apud Plinium lib. ix. cap. 21. Gifcaf. de eo ita: Litoralis, in faxofis, & arenofis litoribus maris, Oppiano teste, aut in alto agit, Ovidio teste. bis in anno parit, & alga, & carne vefcitur: cujus ictus venenatus eft: folivagus eft. Graece *Σκωπρίος*: Latine, *Scorpius*: Italice, *Strofano*: Gallice, *Scorpio*. CIOFANUS. MS. *Scorpio iactus*, vel *Scorpius ictus*. ita *Scorpius* dixit Noster II. Met. initio. VLIETIUS. *Scorpius* libri veteres. HEINSIUS.

116. *Capitis*.] *Capitis* Ciaccon. VLIETIUS.
 117. *Aefive fidere*.] Exorto Cane, id eft, quo ufque in caelo Canis confpicitur. CIOFANUS. MS. *Stive* Plinius, *Glaucum aestate numquam apparere*. VLIETIUS.

117. *Glaucus*.] De Glaucio Aelianus cap. xviii. lib. I. fed ne verbum quidem de hoc, quod hic ait Ovidius. CIOFANUS.

118. *Laxantur*.] MS. *lunantur*. an *laetantur*? minime. Gratius n. ita *ad laxare* utitur pro *expandere* in Cyneg. de retibus: *laxanda reponite fumo: fupra, laxare vimen, os, ere*. VLIETIUS.

119. *Ut scarus, epafas folus qui ruminat efcas*.] Idem auctor lib. II. cap. lxxi. ubi, quod poëta noster hic adfirmat, fe ab aliis acceptis refatur: idem fere Plinius lib. ix. cap. xv. & alibi. CIOFANUS.

119. *Ruminat*.] MS. *ruminet*. Plinius de Scaris: *folus pifcium dicitur ruminare, herbisque vefci*. VLIETIUS.

120. *Forcundumque genus Maenae lamirofque, Smarique*.] *Lego, Maenae, lamirofque*. nam & *Maenae* focundae sunt, & *Lamirof* pifeis a Plinio nominatur. idem foite qui *Larimus* Oppiano lib. III. GESNERUS. Depravatus locus, ita ab Octavio Panta-gatho refitutus eft, *Maenae, Lamirofque, ere*. CIOFANUS. Ita MS. & Pith. ut dudum conjecerat ante Geinerus. Ald. *Maenae lamirofque*. forte: *Maenae, Gerracque, Smarique*. Nam ha tres pifciculti ejufdem fere generis. Martialis lib. xii. Epit. 32. *Fuiffe Gerres, aut inutilis Maenas. Lamirof* autem nihil, fed *Adspice* Oppiano, qui hic locum habere nequit. VLIETIUS. *Legge, Maenae lamirofque* de Lamyro Plin. lib. xxxii. II. de Maena egimus Fall. II. S. 578. HEINSIUS.

120. *Maenae*.] *Maenae* vulgo Romae dicuntur. CIOFANUS.
 120. *Smarique*.] De hoc pifee Plin. lib. xxxii. cap.

ult. *Smyrnusque*, alii legebant. *Moryzque* alius. IDEM.
 121. *Chromis*.] *Chromin* qui nidificat in aquis Plinius ex Ovidio nominat, fed inepte, nifi librarii corruperint: Ariftoteli Pifeis five *Fuca* pifcium folus nidificat. Quam ob rem poëta fequentem verfum:

Atque avium dulces nidos imitata sub undis.

Addo:

Fuca sagax.

Principium alterius verfus, cujus reliqua defunt: quamvis fcio *Fuca* pro *Phycide* a Gaza factum esse nomen. GESNER. Plinius lib. ix. cap. xv. & alibi. De Chromi fic Boftuatus:

Humidior xiphus est, fitaque hinc optatior affus,

Ac molior vili fit licet in pretio.

Aestate excellit, delectat cum tempore bruma,

Nam duros lapides in capite ille gerit.

Morem ergo xiphus sumes, sed tempore missis;

Namque xiphus tuus fit pinguior & melior.

Archeftatus enim talem vult esse, tamesi
immundam, & refto, NASO poeta putet.

CIOFANUS.

121. *Salpa*.] Idem auctor non uno loco. Gifcaf. *σαλπη*, Graece: *Salpa*, Italice. Marinus pifcus eft, & in marinis lacubus vivit, & herbosa arena lakatur: autumnis tantum parit, ficut & Sargus, clariffime audit: erro non eft, ftercore, & alga vefcitur. IDEM.

122. *Atque avium dulces, ere*.] Phycidi um id tribuit Ariftoteles, Plutarchus, & Plinius. Haec Panagathus, qui verfum deeffe fufpicabatur. CIOFANUS. Gefnerus periphrastice hifce Phyciden innui ait. Bellonius ad Chromidem retrahit, omiffa pro intervallum Salpa, ufque adeo jam merito viliffima, quafi nec nominata quidem fuiffet. Plinium forte fecutus eft, qui eadem ofcitantia, qua reliqua inter fe confudit, hic Delphinum filvis appingit, quod Haecus canit. Excepit enim: *Chromin, que nidificat in aquis* (*legge quae*, & ita etiam apud Plin. um.) Hoc pignore Ovidium autorem hujus opusculi esse concessero lubens, fi tam fincere nomen ejus in titulo legitit Plinius, quam hic Chromin in aquis nidificare. Sin in altero fallit, ne fuper autore quoque vadimodium deferat, quis non ve-reatur? Nilul tale quid umquam vel meditata eft Chromis: multo minus Noster, ut de ea id diceret. Sola Phycis eft, quae in aquis nidificat. Ariftoteles

Extremi parent

Lubricus & spinâ nocuus non Gobius ullâ,
Et nigrum niveo portans in corpore virus
130 Loligo, durique Sues, sinuosaque Caris:

Et

Plotius lib. VIII. fine. *Μοῦν δὲ Φυκίς τῶν ἰαλαγ-
τιῶν ἰχθύων εὐβάδας ποιῖται.* &c. Quae ita vertit
Plinius lib. IX. cap. 26. *Eadem piscium sela nidificat
ex alga, atque in nido parit.* Lego itaque hoc
loco: *Atque avium Phycis nidos imitata.* An aliter
in suo libro invenit Plinius, plane mihi incertum
est. Sed etiam corruptus jam tum fuerit hic
locus, non ideo Chromidi hoc attribuire debuit,
quod ipse scivit soli Phycidi convenire. Cur etiam
non potius ad Salpam retulit, quae gradu proxima
erat? Quis magis inducor, ut credam hallucina-
tione magis, quam ex corrupta scriptura ita ex-
cerptisse Plinium, eamque a librariis haud ita du-
dum depravatam, nam in MS. est; *dulcis nives.*
Vilitius. Ingeniosissimus Vilitius noster notis ad
Halieuticon suis ex Plinio emendat feliciter, *At-
que avium Phycis nidos imitata.* qui videatur tam
hoc, quam alius hujus poemati locis egregie à se
illustratis. sub nomine *dulcis* laet nomen piscis.
HEINS. Harduin ad Plin. lib. IX. cap. 26. legit
etiam: *Atque Avium Phycis nidos imitata sub undas.*
Perinde quasi Vilitii notas numquam inspexisset.
Sed sic solet.

123. *Et squalus tenui suffusus sanguine Mullus.*]
Videtur *squalus* pro Cephalo dixisse per synco-
pen. sic *squilla* pro *scilla*, sed nulla syncope.
GESNER. Aliter Aldo, Aldi N. qui legit, *Et squa-
lus tenui.* &c. Est autem usitata figura: ut, *Gculus
suffusus nivesus;* & sensus optimus. Aufonius in
Moi-silla eodem sensu vocat Mullos Punicos. ubi
ita est:

— *Marinis selus puniceis faciliis contendere Mullis.*
CLOFANUS. *Et squalus,* &c. Ita Gesnerus & recen-
tiores Edd. Ald. & Pith. & *squalus tenui.* Nam
prima potius producenda est, sive ex *σιφάδας* con-
trahitur, quod Gesnero visum, sive, ut verisimi-
lius, a *squales*. MS. *Et squa & tenui.* Hic itaque
malim: *Et squatus & tenui.* Et *squalus* supra ad
vs. 118. relegare: *Squali, Scombrique, Boveisque,
squatus* autem idem, qui *squatina*, ut ostendit
Gesnerus. VILITIVS.

123. *Mullus.*] Hujus piscis apud utrumque,
quibus potissimum utroque auctoribus, siue quis men-
tio est. Giscif. Graece, *μύγλα*; Italice, *Trigla*.
Pelagius est Galcno: Aristoteli vero litoral: Op-
piano faxatilis dicitur: parit ter in anno: Dianae
sacriticatur: Oceanus Septemtrionalis, & Oc-
cidentalis hunc non gignit. Carne, alga, concha,

& coeno vescitur. Leporem marinum insequitur:
homini nocuus, & eo vescitur. CLOFANUS.

124. *Soleae.*] Hujus item piscis creberrima apud
eundem Plinium mentio. IDEM.

125. *Passer.*] In coeno degit Oppian. GESNER;
Idem cap. XX. lib. IX. CLOFANUS.

125. *Rhombus.*] Idem auctor. IDEM. JUVEN.
Incidit Adriaci spatium admirabile Rhombi.

DOUZA.

126. *Tunc Epodes lati.*] Sic etiam Plinius no-
minat ex Ovidio. Ex aliis (quod sciam) nemo hoc
nomen posuit. *Lapidus* vulgo dicuntur pisces qui-
dam plani & lati. GESNERUS. MS. *Lepores lati.*
Plinius excerptit, *Epodes lati generis.* VILITIVS.

126. *Ranas.*] Ranas marinas de piscium genere
intelligo. GESNER.

127. *Pascuis.*] Ald. *extremi pas.* * MS. & Pith.
extremi pareus. * Ego reliqua ex Oppiani *ἀλ. I.*
initio ita supplervi:

*Extremi pascuis propter confinia ripae,
Aut fixae scopulis haerens, Pernaque Sudaque.*

Pernaque Sudaque ex Plinio, qui hinc citave-
rat, in locum hunc possimino restitui. Alit enim:
*Sunt praeterea a nullo austere nominati, Sudis Latina
appellata, a Graecis Sphyracis, rostro similis nomi-
ne, magnitudine inter amplifimas, raris, sed ta-
men non degere. Appellatur & Perna cencharum
generis, circa Pentias insulas frequentissima, &c.*
Haec duo in iis, quae hodie extant, solummodo
requiruntur vocabula: itaque omnia, quae cita-
vit Plinius, superesse jam ostendi. Quod vero in
fine capituli adjicit: *Praeter haec purgamenta aliqua
relata indigna, & alia potius annumeranda, quam
animalibus.* Non ideo contendenda plura ad Plin-
ium, quam ad nos pervenisse. Vel enim illa
intelligit, quae subinde omisit, ut *Squales, La-
myres, Maenas*, multaque id genus alia: vel illa,
quae in paucis iis, qui intercederunt, aut in fine
consumpti vetustate legi non poterant, versibus
continebantur. VILITIVS. *Parcus* Thun. *Parcus*
Ambros. HEINSIUS.

128. *Gobius.*] *Gebii* vel *Cobii* in petris & arenis
degunt Aeliano. *Lubricus* Gobii epitheton diximus:
quamquam *Glibbes* id est lubricus sui generis piscis
est Oppiano prope ostia fluviorum. GESNERUS.
Giscif. *Γυβός*, Graece. *Gouon*, Gallice. Fluvio-
tilis est, calvaris cadaverum in aquam projectis
maxi-

Et tam deformis non dignus nomine Afellus:
Tuque peregrinis, Acipenser, nobilis undis.

* * * * *

maxime delectatur: qua industria Galli piscatores eorum, & boum capitibus plurimos a capiunt. Sunt etiam Gobii marini, & litorales, in arenosis, aut scopulis degentes, quorum tres sunt differentiae, albicantium, nigrorum, & flavescantium: eisdem tamen speciei: luto, alga, & musco vescitur: gregalis est, nobilis, & suavissimus. CIOFANUS.

130. *Lelligo.*] Pelagia est Lolligo magna. GESNER. Plinius multis in locis: Aelianus lib. ix. cap. lxi. Giscif. *rethos*, Graece: *Calamare*, Italice: *Lelligo*, Latine. Pelagus est, ex mollium genere, sicut Polypus, & Saepia: proprium habet, inter mollia ut volet, & volitans Conchae adhaerens, & ita affixus, aut arena sese subarrans, tempestatis signum est: vivendum spatium tam Saepiae, quam Lolligini breve est. Nam, paucis excerptis, bismatum non complet: nunquam illi deest copia atramenti; suis promiscuicibus pisces venatur. CIOFANUS.

130. *Durique sus.*] *Dirique* passim citat Gesnerus. VLIETIUS.

130. *Sinnoaque Cest.* *] Pifcis alicujus nomen deesse apparet, aut forte *serpens* legendum: constat enim marinas quasdam serpentes esse, easque circa litora magis. *Thessa* quidem pifcis est Plinio, idem scilicet *Thurissae*: cui tamen pifcis epitheton non convenit. GESNERUS. Praeclare, ut omnia, hoc vulnus sanavit Pantagathus; legit enim, *Cestra*. Est autem *Cestra*, pifcis, quae in capite habet duos aculos, quibus Thunnum vel maximè infestat, ac persequitur. Aldus Aldi N. seponerat, *Thessa*, quo de pifce Plinius. lib. xxxii. cap. xi. CIOFANUS. *Serpens* ita conjiciebam. MS. *sinuora Caris*: Puh. quoque *Caris*. Ald. *sinnoaque cesti*, forte, *Thessa*. quae a Plinio nominatur in Catalogo pifcium. Pantagathus: *cestra*. VLIETIUS. *Caris* libri scripti: *Concha* Behot. lib. i. Apoph. 3. male. forte, *cestris*, qui mugil. vid. Athenae pag. 306. vel *cestris*. vid. Zenob. Paroem. pag. 97. & ibi Schott. Pantin. in Apostol. pag. 320. vel *Cissa*. vid. Casaub. ad Athen. lib. vii. pag. 353. HENSIUS.

131. *Et tam deformis non dignus nomine Afellus.*] Ingeniose admodum dictum. Aelianus lib. v. cap. xx. & vi. cap. xxx. Giscif. *svoc*, Graece: *Afellus*, Latine: *Aterlucio*: Italice. Duo Afellorum genera, primum, *svoc*, Plinio *Bacchus* vocatur, hi in alto mari capiuntur: alterum genus, *Gallarius* dicitur: litoralis est; latet plurimum temporis. CIOFANUS.

132. *Tuque peregrinis Acipenser nobilis undis.*] *Hieletum* quoque dicit Ovidius esse nostris incognitum undis: ex quo apparet falli eos, qui eundem ac-

ipenserem existimaverunt. Plinius. quasi acipenser Romae cognitus esset, cum tamen Ovidium eum quoque peregrinum esse canat. GESNER. De Acipensere Plinius lib. ix. cap. xvii. & alibi. Italice, *Storione*. Sensit mecum clarissimus Muretus: & alii viri eruditissimi, inter quos Rondeletius cap. ult. lib. xiv. id litteris configurarunt. At aliter Gisciferius, qui haec notat in hac fecunda editione. De Acipensere, inquit, varia est inter scriptores sententia, quasnam sit, & quo apud nos vocetur nomine. Jovius eundem esse vult cum Ellope: idque probare contendit nonnullis argumentis. Rondeletius diversos esse inter se existimat, Ellopeque squamosi, Acipensere muscellini generis, eumque esse, qui apud nos Sturio vocatur. quod quidem non paucis rationibus & auctororum testimoniis confirmat. Paulus tamen Jovius Sifurum Sturionem esse nostrum arbitratur. In hac tam ancipiti pugna perdifficile est nosse in utramque partem inclinet victoria. Hoc tamen animadvertendum existimo, mirum videri Acipensere ab Ovidio peregrinum vocari, si nosster Sturio sit, cum non procul à moenibus Urbis in Tiberi vere, & aestate Sturiones laudatissimi frequenter capiuntur. Hoc autem argumento facile credi posse alium esse Acipensere, qui è remotis maribus Romam vehi solitus esset. Haec Gisciferius. Ego verò in ea, quam jam exposui, sententia maneo, atque ab Ovidio significari arbitror Acipensere esse nobiliorem ac praestantiorum in peregrino mari, quam in nostro, & propterea dici:

Tuque peregrinis Acipenser nobilis undis.

Hujus tam foede, ac misere corrupti, ac mutilati operis his mentio est apud Plinium: semel lib. xxxii. cap. ii. his verbis: *Mihi videntur mira, quae Ovidius prodidit pifcium ingenia in eo volumine, quod Halieuticon inscribitur.* Secundo: Eodem lib. cap. ult. ubi ita est: *His adiciemus etiam Ovidium posita nomina, quae apud neminem alium reperuntur: sed fortassis in Ponto nascuntur, ubi id volumus superius suis temporibus inchoavit.* Conjecturas cum notis, quas posui, quasque Pantagathi esse tellarus sum, & acceptas referre debes, qui summa mihi junctus amicitia est, A L D O J U N I O R I; qui, ut ea est humanitate, non tantum mihi eas impertit, sed divulgari, & cum studiosis communicari, passus est. Ob quod beneficium me ei plurimum debere sentio. Hoc autem opus Attius Sincerus Sanazarus Neapolitanus, poeta clarissimus, & ad praefatum illorum laudem proxime accedens, ex Aeduro finibus, & è Turonibus, ubi ipsum invenerat, in Italiam detulit: & Aldus senior primum edidit. CIOFANUS.

E P I C E D I O N

D R U S I C A E S A R I S ,

E T N U X , E L E G I A ,

Quae Ovidio dubiè adscribuntur.

A . S A B I N I

E P I S T O L A E T R E S ,

Q U A E

Penelopae , Phyllidi, & Oenonae
Nafonianis respondent.

INCERTI AUCTORIS

CONSOLATIO

AD

LIVIAM AUGUSTAM,

DE

MORTE DRUSI NERONIS,
FILII EJUS,

QUI IN

GERMANIA MORBO PERIIT.

V^Isa diu felix, mater modo dicta Neronum,
Jam tibi dimidium nominis hujus abest.

Jam

Hujus Elegiae idem Auctor, qui & alterius de obitu Maecenatis. Quamquam enim in illa mollem virum Maecenatem & discinctum, pari ac ipse vixit licentia, hoc est molli ac remisso stilo profecutus est; hic vero principem Matronam accuratior, ac graviore dicendi genere alloquitur, non tamen in omnibus sui dissimilis est. Quod enim hic legitur:

Non nocuisse ulli, & fortunam habuisse nocendi.

Quid aliud est, quam id, quod ibi dixerat?

Omnia quum posses tanto tam carus amico.

Te sanis nemo posse nocere tamen.

Item quod hic de Fortuna:

illa rapit juvenes, sustulit illa senes.

Idem extulerat de morte:

illa rapit juvenes prima florente juventu:

Non oblita tamen, & rapit illa senes.

Quamquam hic pro *sustulit* quidam veteres codices habent, *sustinet*. Videtur autem Neronum vel potius Drusorum familiae cliens fuisse C. Albinovanus. Nam & is ejusdem Drusi navigationem in Oceanum carmine conscripsit, cujus hodieque fragmentum exstat. Deinde Tiberii, Fratris Drusi, comes & scriba fuit, ut ex Horatio odora-

ti sumus. Quod enim Ovidio hanc Elegiam attribuerint, frustrati sunt. Nihil enim dissimilius, Quamquam vericulum, qui hic legitur. *Ps. 46.*

Alius & vitium exseruisse caput.

Invenias in Fastis 1. 299.

Alius humanis exseruisse caput.

Sed haec non mirabitur, qui scit & Tibullinum vericulum in Ovidio repperiri:

Cum caecidis fato Consul uterque pari.

Et multa talia. Quare quum hanc opinionem ex hominum mente sustulerimus, extorquenda & alia quoque iis, qui putant haec scripta esse de morte Drusi ejus, qui in Germania perit, filii. Nam quum Livia convenit in manum mariti Augusti, erepta priori viro Tiberio Neroni, non multo post eum enixa est, jam gravida ex priore viro, ex quo & ante Tiberium Claudium Neronem, qui postea rerum potitus est, primo partu ediderat: postea in domo Augusti hunc Drusum, nulla postea sobole. Est ergo is Drusus, frater Tiberii, qui postea, ut dixi, rerum potitus est. Is cum post partum de Suevis ac Sicambriis victoriam Consul absens factus esset, morte praeventus, nec triumphum nec honorem inire potuit. vide Epitomen

Hhhhh 2

Livi

AD LIVIAM AUGUSTAM.

Jam legis in Drufum miserabile, Livia, carmen:

Unum, qui dicat jam tibi, Mater, habes.

5 Nec tua te pictas diffendit amore duorum:

Nec posito fili nomine, dicis; Uter?

Et quisquam leges audet tibi dicere flendi?

Et quisquam lacrimas temperat ore tuas?

Hei mihi, quam facile est (quamvis huc contigit omnes)

10 Alterius luctu fortia verba loqui!

Scilicet exiguo percussa es fulminis ictu;

Fortior ut possis cladibus esse tuis.

Occidit exemplum juvenis venerabile morum:

Maximus ille armis, maximus ille togâ.

15 Ille modo eripuit latebrosas hostibus Alpes,

Et titulum belli dux, duce fratre, tulit.

Ille

Livii & Dionem. Sunt quedam pauca admodum hic animadvertenda, in ceteris diutius nobis immorandum esse non duximus. SCALIGER. Poëmatium hoc quantvis pretii, & dignum genio ac majestate sæculi Nasoniani, qui primus eruit è tenebris, nec ille insignem thesaurum usibus publicis est largitus! Pedonem Albinovanum ejus auctorem Scalger aliique constituunt. Ego etsi nihil temere adfirmo, videor tamen mihi non omnino falli, qui Nasoni hunc foetum haud esse adscribendum arbitrer. Inscriptionem ejus, quam primæ editiones & scripti codices constanter agnoscunt, admittendam duxi, nisi quod in iis ad Ovidium auctorem hæc elegia refertur, cum ad alium potius quemvis illorum temporum poëtam debuerit. Est quidem carmen longe præstantissimum indignis modis acceptum per librarium oscitantiam, nobis tamen vel sic curæ erit, ut aliquantulum emendatus in posterum legatur: quanquam in libris vetustis minimum præsidii fuit, quorum unum Romæ apud amicum vidi, secundum Florentiæ in Medicea bibliotheca. Tertius & quartus penes me extant, quorum altero heredes Combiani Venetiis me donarunt, altero vir amicissimus Lucas Langermannus Neapoli adveſto. Omnes post inventam jam artem typographicam exarati, & per omnia prompedum primis editionibus respondentes, quas etiam religioſe consulimus. Interim, dum subsidia majoris momenti circumſpiciuntur, videamus, si quid conferri à nobis possit ad detergendos nævos, qui scripto pulcherrimo non pauci etiamnum adhaerent. In iis autem indagandis quemadmodum non omnino infeliciter versati sumus, ita conjecturæ interdum nobis sunt subnatæ, quas Scalgero, Lipsio, Rutgerio, aliis in mentem ante nos venisse ferius cum effemus edocti, viros tamen præstantissimos sua laude non fraudavimus, id quod suis locis, ni fallor, apparet. HAINIUS, Pedonem Albinovanum esse au-

ctorem hujus elegiæ, communi fere doctissimorum virorum suffragio jam est receptum, quamquam Ovidio qui adscribit etiam fuerint. inter illos Passeratius in præfatione, quam interpretationi hujus Poëmatii, (quæ utinam prodiret) præmisit, contendit ab Ovidio conscriptum, cui suffragatur Barthius lib. x. Adverſ. cap. 9. & XXI. 2. & xxx. 11. & LXXII. 13. qui invalidas eorum rationes, qui Ovidio eripiunt, arbitrat. id vero amplius se secundo Adverſariorum volumine docere, dicit ad Stat. II. Theb. 345. præterea idem adfirmat ad ejuſdem Statii lib. II. Theb. 134. & alibi. Vossius vero Artis Grammaticæ lib. II. cap. 2. indignum quidem non esse Ovidio, ait, sed Pedoni tamen tribuendum cum Scalgero cenſet, quamvis cum eo non faciat, qui elegiæ in obitum Maecenatis Pedonem auctorem statuat, quippe quæ total languet, nec aliquid dignum habeat Augustæ ævo, sed esse foetum credat Scholastici ejusdem sequioris ævi. vid. & emend. de Poëtis Latinis cap. 2. Quam doctissimi viri sententiam venustissimam esse arbitramur. Non vero Vossio assentiri possumus, qui lib. III. Inſtit. Poët. cap. II. ſigacitatem Scalgeri laudat; quæ ille ex Horatio odoratum se faciat, hunc Pedonem Albinovanum esse eundem, qui ut comes & scriba Tiberii ab illo Poëta laudatur; cum Torrentius recte ad lib. I. Epist. 8. ostenderit diversos hos esse, & Cellsum illum Albinovanum, nostrum vero Pedonem esse dictum, quod & Passeratius jam olim in præfatione illa demonstraverat. Pedonem vero ex genere Popilia fuisse, & Albinovanum dictum a patria Alba Nova, erudine admodum conjicit Reinesius in commentario ad Claf. I. Inſcr. 105. cujus rationes ibi videri possunt. Ceterum hanc elegiam impuris nuper manibus attractavit Gorallus ille, sive Joannes Clericus; opprobrium Larinæ Poëtis & linguæ, qui mercenaria opera, & collectis frigidissimis & ineptissimis notulis, ex scriptoribus rei

funct-

- Ille genus Suevos acre, indomitosque Sygambros
 Contudit, inque fugam barbara terga dedit:
 Ignotumque tibi meruit, Romane, triumphum;
 20 Protulit in terras imperiumque novas.
 Solvere vota Jovi, fatorum ignara tuorum,
 Mater, & armiferae solvere vota Deae,
 Gradivumque patrem donis implere parabas;
 Et quoscumque coli jusque piumque Deos.
 25 Maternâque sacros agitabas mente triumphos:
 Forsitan & curae jam tibi currus erat.
 Funera pro sacris tibi sunt ducenda triumphis,
 Et tumulus Drufum pro Jovis arce manet.
 Fingebas reducem; praeceptaque mente fovebas.
 30 Gaudia; & ante oculos jam tibi victor erat.

Jam

funeribus, & observationibus Micyllo & aliis sub-
 lectis, & auctoritatibus ex unico Stephani Thesau-
 ro Linguae Latinae per impudentissimum furtum ad-
 ductis, ridendum se omnibus eruditioribus praebuit,
 & cujus inscitiam ut postentia ne nesciat, diligen-
 tiam in hoc opusculo cavebimus, & obstrantem
 Scaligero, Heinsio, & aliis in hoc studiosior gene-
 re viris principibus, (hic enim unicus scriptio-
 nis tam putidae finis) canem, ut meritis est, confuta-
 bimus. BURMANNUS.

2. *Abst.*] Scaligeri, Pithoei, Micylli & Berf-
 manni editiones, *adst.*, ut & veteres. sed jam
 Pithoeus restituit, *abst.*

5. *Tua te pietas distendit.*] Malim, *se distendit.*
 HEINSIUS. imitatus hoc Statius, qui lib. VII. Theb.
 505. *Matris pietatem suspensam dixit inter duos*
filios.

5. *Duorum.*] Ita recte Heinsius. perperam Scal-
 ligeri, Pithoei, Gryphii & aliae editiones, *in-*
rum.

6. *Dicit uter.*] Francius malebat, *quaerit, uter?*
 quia verbum hoc *dicitur* modo praecessit, & etiam
 subsequitur.

7. *Et quisquam.*] Vid. ad III. Amor. VIII. 1.

7. *Andes.*] Malim, *ausis*, & *mox*, *lacrymas*
temperat, *ora*, *mas*. forte etiam, *mas*, non *mas*.
 HEINSIUS. Respexit forte & hunc locum Statius
 lib. V. Silv. v. 60.

— *Qui dicere legem*

Fleibus, aut sine auctoritate dolens.

BURMANNUS.

9. *Hic mihi quam facile est.*] Eam sententiam
 prius extulerat Aeschylus Promethæo:

Ελάφρον, ὅς τις πημάτων ἔξω πίδα
 ἔχει, πικρῶν, νοσητέον τὸ τοῦ κακῆς
 Πιπασσέντας.

Dio Historicus: ἴδεν πῶς πῶνον, καλῶς ἔνηνται, ἔτι
 ἴδεν παραλείπει ἐτόμος ἐξίν, ἢ αὐτὸν καθόλου κα-
 τήρηται. Terentius Andr. II. 1. 9.

Facile cum valeamus recta consilia aegros damus.
 SCALIGER.

9. *Quamvis hic contigit, omnes Alerius lectu;*
etc.] Ita quidem in plerisque editionibus legitur, ut
 post verbum *contigit* ponatur distinctio, & nomen
omnes ad sequentia referatur. Sed cum lectio haec
 nullam idoneam, aut certam sententiam reddat,
 videndum igitur, num potius legendum, *Quam-*
vis hic contigit omnes. Ut sit sensus: Facile est,
 in alterius lectu fortia verba loqui, quamvis hic
 lectus non alterius, hoc est, privati alicujus sit,
 sed aequè ad omnes pertinet. MICYLL. *Quamvis*
hic contigit omnes.] Hoc est quamvis hic lectus ad
 omnes pertinet. Menander, *ὕπνός τοσούτων ἤμα-*
τις τις νοσήσει. Eurip. *ἴδεν πικρῶν, ἢ καθόλου*
κατήρηται. BERESMAN. Scribe:

Hic mihi quam facile est (quamvis hic contigit omnes)
Alerius lectu fortia verba loqui!

Quamvis hic lectus omnes contigit. Viderunt ex
 parte veram lectionem in Variis Rutgersius & Be-
 hotius in Apophoreti lib. III. 17. *Lectum publi-*
cum designat, ut inferius loquetur. HEINS.

10. *Fortia verba.*] *Fortia consilia* reddidit Gorallius.
 male: est ita loqui, ac si lectus ille alicui non
 frangeret. constantiam praef. se verbis ferre. vid. ad
 1. Art. 281. & Remed. 463. infr. 446. *Forti ver-*
ba tot ora sonet. ubi Gorallius in paraphrasi illud
forti verba, sunt plena confidentiae. Propert. I. V. 14.
Quam tibi singultu fortia verba cadent.

Ovid. IV. Met. 652.

Placidis miscensiem fortia distis.

Vid. ad Quinct. Decl. XIII. 6. BURMANNUS.

13. *Venerabile.*] *Memorabile* Medic.

24. *Et quoscumque coli est.*] Tollendum est, ex
 fide priscarum editionum. HEINSIUS.

27. *Funera pro sacris etc.*] Et hinc forte & ex
 versibus 125. & 139. colorex duxit Statius lib. XII.
 Theb. 322.

Hhhhh 3;

Zhuang

- Jam veniet: jam me gratantem turba videbit:
 Jam mihi pro Drufo dona ferenda meo.
 Obvia progrediar, felixque per oppida dicar;
 Collaque & hoc oculos illius ore premam.
- 35 Talis erit: sic occurret: sic oscula junget:
 Hoc mihi narrabit: sic prior ipsa loquar.
 Gaudia vana foves: spem pone, miserrima, falsam.
 Desine de Drufo lacta referre tuo.
 Caefaris illud opus, voti pars altera vestri,
 40 Occidit. indignas, Livia, solve comas.

Quid

*Hunc ego te conjux ad debita regna profectum;
 Dullerem belli generumque potentis Adraffa
 Aspiciet talis tunc occurrat triumphus?*

29. *Perceptaque mente.*] Lege, *praeceptaque.*
 PITHOE. Lege, *praeceptaque mens.* Virgil. Ecl. 111.
Si hac praeceperit affat. SCALIGER. Vid. ad Epist.
 xvii. 207. Francius, *praeceptaque* praeferebat.

31. *Jam veniet.*] Vid. ad Quintil. Decl. x. 7.
 34. *Collaque & os oculosque.*] Libri scripti cum
 praefis editionibus partim, *osque oculosque*, partim,
os oculos, ut fortassis legendum sit, *hos oculos*, vel,
os oculos illius ore premam. hoc meo ore premam
 illius oculos. vel quod malo:

Hos oculos illius ore premar.

Ut sit Graecismus. HEINSIUS. *Os ore premar* hic
 locum non habet, & lascivius dictum, quam ut
 matrem deceret; & de osculis veru proximo sub-
 jungit. *hoc vero ore* de suo dicit, ut infra 134.

Et voras hic ipsos flamma roguisq; sinus.

Carmen esse Catullianum notavit Douza, scilicet
 ut ediderunt olim. sed jam Ovidianis numeris
 restitutus est. BURMANNUS.

37. *Gaudia magna foves.*] *Vana* omnino legen-
 dum, quod notat ex libris Berfmannus. nec aliter
 postrema Aldi. In Catalectis Pithoei, capite *de*
vitis Tranquillitate; qui versus vulgo mendosus le-
 guntur:

*Castra alios opera vocant, fallaque curules,
 Et quidquid vana gaudia mentis foves.*

Ita Fast. v. 684. in MSS. *numina magna*, pro
vana. HEINSIUS.

38. *Lacta referre.*] Tamquam opus esset mo-
 nere, notat Gorallus hoc esse, *narrare*; sed ne sic
 quidem in puerili facili verbi interpretatione sen-
 sum vidit; nam omnia praecedentia secum, &
 mente sua finxit Livia; vide vs. 29. Est ergo, *re-*
ferre, menti suae praesentia fingere, ut centies
 Ovidius, & de praeteritis & futuris utitur, sicut
 & *recolo* & *repeto*. vid. ad Ovid. Epist. xv. 13. aliter
 paulo ita Rem. Amor. 695. *nec peccata refer*, id est
 praeterita repetere, renarrare. BURMANNUS.

39. *Caefaris illud opus.*] Ita vocat institutum &
 formatum a Caesare, in Maecenatis Epicedio:

Et magnam magni Caefaris illud opus.

Ergo se ipse imitatur. SCALIGER. Hac Scaligeri
 explicatione contenti esse poteramus, sed Patri-
 cius Genevensis, quem in aula principis alicujus
 natum jurares, putat decorum magis Poetae fore, si
 hic Augusto exprobraret Druum pro adulterii
 consuetudinem cum Livia ab eo procreatum, quem
 in finem verba Suetonii interpretationis loco ad-
 ponit. O egregium adulationis Poetae vindicem!
 Quam gratis Liviae veniret ejus incontinentiae
 admonitor? sed vereor, si tam male palpatu fuis-
 set noster Poeta, ne recalcitrasset Augustus. Miror
 autem Gorallum huic illustrando non ipsius Ovidii
 locum lib. xv. Met. 751. adduxisse:

Neque enim de Caefaris affat,

Ullum majus opus, quam quod pater exstitit hujus.
 Sed miser & pauper Gorallus, quotiescumque
 copiae Stephananae deficiunt, tacere cogitur: recte
 vero Scaliger, & ita Senec. Ep. xxxiv. *Affero te*
mibi, meum opus es. Audacioris figura Manilius
 lib. 1. 772. De Platone discipulo Socratis, &
qui fabricaveras illum. ubi vide etiam Scalig.
 BURMANNUS.

39. *Velati parti altera vestri.*] Castigetur, etfi
 membranae nil hic juvant, *voti pars altera vestri.*
 Ovidius lib. v. Fastor. 459.

En ego dimidium vestri, parsequo altera, voti.

Sic idem Druus, *duplatis parti altera partus* non se-
 melle infra vocabitur. Nisi quis malit, *uteri parti.* ut
 Statius 111. Theb. 154.

Vespe illa potentia matris,

Vos uteri fortuna meit HEINSIUS.
 Vide ibi Barthium. nihilominus ego *voti* retine-
 rem; sic Ovidius lib. iv. Pont. 13.

Sic valent parvi, votum commune duorum.
 Adcantur, quae ad Petronii cap. cvii. viri docti
 adnotarunt. BURMANNUS.

41. *Tam placuisse.*] *Jam* editiones priores.

43. *Quidque pudicitia tantum inviolata honorum,*
Ultima sit laudes inter ut illa tuas.] Locus dubius,
 & ut nunc legitur, non ita facile explicandus.
 Nam sive nominativo casu accipias nomen *Pudici-*
tia (cui tamen repugnat quantitas, nisi caesura
 syllabam brevem pro longa defendat) sive ablati-
 vo positum, sententia atque ordo verborum non

satis

Quid tibi nunc mores profunt, actumque pudice
Omne aevum, & tanto tam placuisse viro?

* Quidque pudicitia tantum inviolata bonorum,
Ultima sit laudes inter ut illa tuas?

45 Quid tenuisse animum contra sua secula rectum;

Altius & vitii exferuisse caput?

Nec nocuisse ulli, & fortunam habuisse nocendi?

Nec quemquam nervos extimuisse tuos?

Nec vires errasse tuas Campoque Foroque;

50 Quamque libet citra constituisse domum?

Nem-

fatīs constabunt. Proinde dubito; an pro voce *Inviolata* verbum aliquod infinitivum, quale fuerit *meruisse*, *quassisse*, *cumulasse*, aut simile reponi debeat. ut fit sensus: Quid tibi nunc prodest, tot ac tantos honores pro pudicitiam quaesivisse, ut si illi cum hac conferantur, haec, quamquam alias praecipuam ac primam laudem meretur, inter illos tamen ultima videri queat? Quamquam & alia constructio fieri poterat, si nomen *pudicitia* nominativo casu dictum acciperetur, & genitivus *bonorum* cum sequentibus iungeretur: sed tunc nomen *Ultima*, pro summa, vel prima accipiendum erat, quod insolens & inusitatum est. Proinde hunc locum aliis discutendum relinquo. MICYLLUS, forte, in tantum. PITHON. *Asteruisse* pro *inviolata* MSS. *Quidque pudicitia inviolata*, si tibi prodest, tantum bonorum: ut fit synchysis epeica, quasi dicat, quae est tantum bonum. ita infra. *Nam cui res turba bonorum* &c. BERSMANNUS. LOCUS contaminatissimus, cui utcumque consulatur, si *meruisse* pro *inviolata* reponas, quod ex veteri libro Bersmannus notat. Sed cum nostri omnes pro vulgata lectione stent, Bersmanno nihil temere hic deferam. Muretus notat in libro suo corrigendum, *Campoque pudicitia*. Sed ne sic quidem sensus constabit. Cogitabam aliquando:

Quidque pudicitia tantum cumulasse bonorum.

Certe tale quid voluit auctor. HEINSIUS. Hic audaciam temerari Galluli mirari libet, qui sine ulla codicum auctoritate, in ipsum contextum recepti emendationem ineptissimam, & quam ex interpretatione Bersmanni & aliorum constavit:

Quidque pudicitiae turba inviolata bonorum.

Quid enim? an quaeritur hic, quid pudicitiam adjuvent aliae Liviae virtutes? immo quid pudicae & castae illa virtus proficit, cum eadem patriarum, quae mulieres libidinosae, denique, quis umquam audivit, *turbam inviolatam bonorum*? an non praesertim hic ampliare, donec a codicibus MSS. major lux apparetur? sed omnia se scire profiteretur Philosophus, qui in literis his nihil umquam sapit. illud *meruisse* ex Micylli notis arripuit BERGMANNUS.

46. *Altius.* Sic in Fabr. t. 1. 299.

Credibile est illes pariter vitisque locisque.

Altius inermis exferuisse caput. Douza.

47. *Nec nocuisse ulli.* Expressit mores potentum amicorum Regis eleganter Seneca Herc. Oct. 637.

*Colit hic reges, calcet ut omnes,
Perdatque alios, nullumque levat;
Tantum ut noccat, cupit esse potens.*

47. *Nervus.* Id est vires. Caef. 1. de Bell. Gal. 22. *Quibus epibus ac nervis, non solum ad minuendam gratiam, sed pene ad perniciem suam uteretur.* vid. ad 1. Amor. 1. 18.

49. *Campoque foroque.* Ovidianum videtur. ita enim illa conjungit Naso 111. Amor. VIII.

*Omnia possideant, illis campoque foroque
Serviat, hi pacem crudaque bella gerant.*

Et 1. Pont. 8.

*Te modo campus habet, densa modo perticus umbra;
Nunc, in quo penis tempora rara, forum.*

Vell. Patern. II. 116. *Revocata in forum fides, summa à foro scditio, ambitio campo.* Laudat autem Liviam, illam non ab usum potentia sua, in honoribus mandandis indignis (*jus ollectionis* Barbarus noster Gorallus vocat) nec in judicibus ad ambitiosas sententias inducendis. Hanc ambitionem notat Livius in Appio lib. IX. cap. ult. *nec in curia adeptus erat, quas petierat, operurbanas, humilibus per omnes tribus divisis, forum & campum occupavit.* BERMANNUS.

50. *Quamque libet citra constituisse domum.* Forte, *Quaque.* PITH. Puto *continuisse* legendum, continuisse se vires tuas citra quamcumque domum. HEINSIUS. Non video in his sensum, inepta enim est Goralli expositio. Puto scripsisse Poëtam:

Quamque libet citra continuisse modum.

Hoc sensu, & vires continuisse citra modum, quam licebat, non ultra modum exeruisse vires, ita Ovidius x. Met. 607. *Nec virtus citra genus est.* id est minor genere, ut contra, *ultra modum.* & ita veteres dixerunt, *citra modum*, & *intra modum*, quod modice fit & temperanter, quod praedare docet Gellius XII. Noct. Attic. cap. 13. Ubi locum Cicerois ex IV. ad famil. Epist. 4. explicat, dixerat Cicero, *modice hoc faciam, aut etiam intra modum, ut & illius voluntati, & meis studiis serviam.* ad quae Gellius, *modice dixit, id est cum modo*

adquo

Nempe per hos etiam Fortuna injuria mores

Regnat; & incertâ est hic quoque nixa rotâ.

Hic quoque sentitur: ne quid non improba carpat,
Sacrât; & injustum jus sibi ubique facit.

55 Scilicet immunis si luctûs una fuisset

Livia, Fortuna regna minorâ forent?

Quid? si non habitu sic se gessisset in omni,

Ut sua non essent invidiosa bona?

Caesaris adde domum. quae certe, funeris experts,

60 Debit humanis altior esse malis.

Ille vigil, summâ facer ille locatus in arce,

Res hominum ex tuto cernere dignus erat.

Nec

aequo & pari. deinde quasi hoc dupliciter & corrigere id vellet, addit, aut etiam intra modum. per quod ostendit minus se esse facturum esse, quam quod fieri modice videretur, id est non ad ipsum modum, sed retro paululum & citra modum. Et ibidem docet intra Kalendas, idem significare quod citra Kalendas vel ante Kalendas. unde supor Goralli, qui citra opponi τῷ intra xaut, manifestus, nimirum pro materia, quae sub manibus est, dicimus citra pro ante, vel pro intra. ita citra tempus est ante tempus. citra modum, intra modum. sic Ovidius citra pro ante, viii. Met. 365.

Ferisiam & Pylium citra Trojana perisset

Tempora.

Et lib. x. 84.

Citraque juventam

Assatis breve ver, & primos carpere flores.

Quinct. Decl. xii. 9. *Aut citra rogos, aut ad rogos pugna est, id est antequam ad rogos ventum est. & Decl. cxxvi. ut sicut citra mortem, ubi vide Notâs. & ita regiones citra fluvium sunt sitae ante fluvium, ab hac parte, ut recte etiam citra Oceanum terrae, respectu insularum vel continentis vel ultra Oceanum, ab altera parte Oceani, ut citra mare Horatius dixit I. Sat. x. 31. & II. Sat. viii. 47. Et hinc haec duo Horatius ultra & citra, de modo & finibus agens, conjungit libro I. Sat. I.*

Est modus in rebus, sunt certi denique fines, Quos ultra citraque nequis consistere rectum.

Et hinc citra pro minus ponitur, ut Ovidius I. ex Pont. vii.

Culta quidem fateor, citra quam debuit illa.

Et III. Art. Amând. 757. ubi vid. & ultra pro plus, ut Vellej. II. 68. *ultra fortem temerarius.* & ita ulterius jussu rogare lib. vi. Met. 470. Ceterum domas & modus centies a librariis confusa vocabula. sic apud Ovid. viii. Met. 748. *Truncis circumera modum.* MSS. plurimi habent domam. vid. & ad II. Artis 361. licet vero est in omnibus antiquis editionibus & MSS. & ut hic, citra quam licet, ita ultra quam vis. III. ex Pont. vi. 56. vulgatam qui

tueri vult ita explicet; & constituisse, id est coercuisse, certis limitibus, vires tuas citra etiam humillimas familias & gentes; nam quilibet, quicumque, de vilissimis dicitur. sed tamen praeterea cum Heinio, continuisse. BURMANNUS.

52. Regnat.] Regnet editiones priores.

53. Ne quid non improba carpat.] Puto, *neu quid.* HEINSIUS.

54. Et injustum jus sibi ubique facit.] Expostulat cum Fortuna, non tam in omnes, quam in Liviam saeviente. Quae se infixerim libens, iniqua facit. Similis error infra quoque commissus vs. 371. IDEM. Nihil mutem; sensus est, Fortuna ubique sibi adrogat regnum, quasi jure hoc sibi super omnes competeret. Ovidiana & haec Phrasus. sic enim lib. IV. ex Pont. 8.

Jus aliquod faciunt adfœnia vincula nobis,

xv. Met. 39.

O cui jus coeli bis sex fecere labores,

Et illae locutiones, *jus facere, usurpare, dare*, & illis dicitur, qui faciunt aliquid, quasi jus id haberent. sic illa Lucani initio lib. I. *Jusque datum sceleri male Bath.* lib. IX. Adv. 10. explicat, juri successit scelus; cum notet, scelera tam impune & frequenter commissa, ut jam moris & jus esset ea facere; nam exempla eorum, qui impuniti admiserant, faciebant, ut viderentur jure fieri. sic idem Lucanus lib. xv. 81 v.

Jus licet in jugules nostros sibi fecerit ense Sylla.

Id est, Sylla exemplum prodidit jugulandi, quod nunc impune imitari licet, & idem lib. IX. 1073.

Ergo in Thessalicis Pellaeo fecimus arvis

Jus gladio.

Lib. viii. 642.

Nam cui jus alii sceleris.

Ovid. v. Falk. 203.

Et dederat fratri Boreas jus omne rapinae.

Quinct. Decl. XII. 9. *Postquam jus factum est, ubi quaedam notavimus. Sallust. Jugurt. cap. 3. Neque virtuti honos datur, neque illi, quibus per fraudem jus*

Nec fleri ipse suis, nec quemquam flere suorum;
Nec, quae nos patimur vulgus, & ipse pati.

65 Vidimus ereptā moerentem stirpe Sororis.

Luctus, ut in Druso, publicus ille fuit.

Condidit Agrippam, quo te, Marcelle, sepulcro:

Et cepit generos jam locus ille duos.

Vix posito Agrippā tumuli bene janua clausa est:

70 Perficit officium funeris, ecce, soror.

Ecce, ter ante datis, iactura novissima, Drusus

A magno lacrimas Caesare quartus habet.

Claudite jam, Parcae, nimium referata sepulcra;

Claudite: plus iusto jam domus ista patet.

Ce-

ius fuit, tui, aut eo magis honesti sunt. Et hoc exprimit Claudian. 11. de Laud. Stilic. 118.
In legem rapiendi verteras usus.

Sic quoque *jura suo* aliquid facere dicitur, qui pro arbitrio impotenter, quasi sibi omnia liceret, facit. de quo egit Hotton. ad Cicer. pro Arch. cap. 1. & nos ad Petron. cap. lxxviii. & ad Quint. Decl. xii. 2. Haec credo melius sensum auctoris illustrabunt, quam jejuna illa & emendicata Gorallii expositio. *Injustum vero jus dixit per ἀδίκωμα* ut Met. 11. 627.

Injustaque iusta peregit. BURMAN.

55. *Si luctus.*] *Si luctibus* olim Heinſius volebat. sed nihil muto. vid. ad Quint. Decl. xii. 15.

61. *Sacer ille locatus in arce.*] *Sacer ipse* praefcae editiones cum membranis constanter. forte etiam, *summa patriae ille locatus in arce.* HEINſIUS Miremini, Lectores, secundum Gorallii ingenium, qui cum in Stephani & Fabri Thesauris invenisset, arcem pro Tyrannide poni, hinc sibi jus fecit ineptissimam adulationem affingendi nostro Poetae, qui, scilicet Augusto occineret, ideo illum non debere illa pati, quae patitur vulgus, quia fuit Tyrannus Patriae suae. En elegantiam politissimorum Gallulorum! sed si verſatus fuisset in Poetarum veterum lectione, facile potuisset scire, *summam arcem* pro coelo poni. Ovid. 1. Met. 163.

Quas pater ut summa vidit Saturnius arce.

Et 11. Met. 106.

Summam petit arduus arcem,

Unde solat laeis nubes inducere terribis.

Et alibi saepe Noster & omnes Poetae. vid. ad 111. Amor. x. 21. Sed ne Spudaeum compilasse videar, hic quiesco, & ad Micylum provoco. praeterea cum ineptum est fingere, Augusto, exemplo aliorum Deorum, templum in aliqua arce jam fuisse positum? pudet stultitiae. BURM.

70. *Perficit.*] *Percepit* Lipsius animadversus in Consolationem Senecae ad Marciam cap. 11. HENſIUS. Clivſticus, ad Titulum Septimiae, capit, quasi Octavia Marcelli funus eodem modo praefecerit,

ut antea Agrippae Augustus, cum Marcellus diu ante Agrippam sit mortuus. pudendo errore. praeterea observandum esse dicit, januam non dici nude clausam, sed bene clausam inepte hoc quoque; cum vox bene cum *vix* sit jungenda, ut milles *vix bene* pro modo, commodum. Ovid. Ep.

111. 2. *Vix bene Barbarica Graeca usata manu.*

11. Met. 47. *Vix bene desferat.*

111. 14. *Vix bene Castalis Cadmus descendat antra;*

& milles alibi. BURMAN.

71. *Ecce ter ante datis.*] Hic vero se ingenium & acerbita dijudicandi vis in Gorallo prodit. qui ita commentatur, *Ter ante datis, hoc ascriptioni ante ordo datis, vel ter sepulchro datis Augusti consanguinis ac propinquis.* & in paraphrasi, *post tria carissima capita sepulchro illata.* Quis umquam talia mente sua conciperet, nisi cui illa sede sua emota esset. tutius fuisset Micylum sequi, qui *ter datis*, scilicet lacrimis, vere supplet. si umquam Poetae, & in primis Ovidium legisset, deprendere potuisset vulgarissimam esse locutionem, *dare lacrimas.* sic enim Naso 111. Ep. 15.

At lacrimas sine sine dedi, rupique capillos.

Remed. 129.

Cum dederis lacrimas, animumque implevi: rē aegrum.

1. Am. vii. 60.

Sanguis erant lacrimas, quas dabit illa, meus.

17. Met. 117.

Utque dedit notas lacrimas, dedit oscula vestri.

xi. Met. 669.

Surge, age, da lacrimas.

Et 720.

Et tamquam ignota lacrimam daret.

Et passim alibi, quid facilius & expositum magis? sed sine dubio in Thesaurio Stephani sui repererat illa Ovidii 11. Met. 326.

Corpora dant tumulis.

Quod, ne periret, ineptire instituit. si legisset etiam *humi dare corpus* apud Scaevolam l. ult. §. ult. ff. de aur. arg. leg. inde firmare potuisset fa-

- 75 Cedis; & incassum tua nomina, Druse, levantur.
 Ultima sit fati haec summa querela tui.
 Ille potest implere dolor vel secula tota,
 Et magni luctus obtinuisse locum.
 Multi in te amissi: nec, cui tot turba bonorum,
 80 Omnis cui virtus contigit, unus eras.
 Nec genetrice tuâ fecundior ulla parentum:
 Tot bona per partus quae dedit una duos.
 Heu! par illud ubi est, totidem virtutibus aequum?
 Et concors pietas, nec dubitatus amor?
 85 Vidimus, attonitum fraternâ morte, Neronem
 Squalida promissâ flere per ora comâ,

Diffi-

tuam expositionem. sed & dare & habere, quae aptissime hic opponuntur, admonere cum potuissent. BURMANNUS.

74. *Jam demum ista.*] Ita Sepulchrum vocari jam docuit Rutgerus in Venusinis Lectionibus cap. 2. cui Gorallus suas opes debet. quibus adde, quae viri docti & nos ad Petron. cap. LXXI. olim notavimus. praeterea parvis, plus juste &c. Medic. BURMANNUS.

75. *Cedis & incassum.*] Incassum & frustra Consul inscriberis. infra 139.

*Nunc primum adipiscis Consul, victorque parenti
 Sic mihi, sic miseræ nomina tanta refers?*

SCALIGER. Concedis fati, hoc est moreris. Numina alii male: intelligit enim nomen consulare sublatum in altum, hoc est inscriptum vel celebratum. BERGMAN. Pro incassum, in longum est in pr. editione. ut inf. vs. 251. haec mihi obscurissima sunt, neque viri docti se expedire potuerunt, sed a melioribus exemplaribus expectandam medicinam arbitrati sunt. Heinus tentabat olim:

*Cedis, ut incassum tua nomina, Druse, legantur.
 Ultima sit factis haecce querela tuis.*

Vel, *ultima de fati eccæ (vel siquæ) querela tuis.* Sed in nulla harum conjecturarum acquiescere potuit. Clericus tamen, qui omni nodo cuneum paratum habet, & interpretas ante oculos positos compilans, deinde ellipses, analogiam & similia subsidia statim advocans, hic *cedere* pro *mori* poni dicit, ut *cedere à vita* dicimus, & *nomina levare* esse, atollî in scripta imaginibus praeforum, sine ulla auctoritate, & cum confidentia summa, adfirmat. pentametrum etiam intricatum sensum faciunt duo illa epitheta, *ultima* & *summa*, nihil me hic videre, quod satisfaciat, fateor. nisi forte, *nomina vocantur*, vel *notantur*, legendum sit, ut de supremo clamore, quo mortuos ciebant & eorum nomina vocabant, agatur, quam querelam ultimam Liviae fore vocet. vid. vs. 119. sed praestat flere. BURM.

79. *Nec tu tot verbâ bonorum.*] Lege:

*Multi in te amissi. Nam cui tot turba bonorum,
 Omnis cui virtus contigit, unus eras.*

SCALIGER. Optime avunculus meus Joannes Rutgerus in Variis Lectionibus, lib. VI. cap. 19. nec cui tot turba bonorum. atque ita tres scripti, cum veterima editione. minus bene Scaliger, nam cui tot turba bonorum. HEINSIUS.

81. *Quae dedit.*] Rotundiores sensum distichi putabat Heinus si legeretur, *edidit.*

86. *Pallida promissa.*] Malim, *Squalida ora.* & sequenti versu, *prostante colorem.* vel *prudente.* Noëter infra:

At cemitum squalent immixtis ora capillis.

Post. lib. III. El. IV. 107.

*Squalidus immixtus fracta sub arundine crines
 Rhenus.*

Trist. lib. I. Eleg. III. 96.

Squalidus immixtus hirsâ per ora comis.

Libro IV. Eleg. 11.

Squalida promissis qui tegis ora cemis.

Falstorum III. 140.

Squalenti Dido sanguinolenta coma. HEINSIUS.

Heinssii emendationem, *vultus prostante colorem* malit quis, quam *decolorem*. ut hoc de pallore intelligatur, quia de dolore seu luctu mox sequitur. ita Art. Am. III. 739.

Es meus & rediit verus in ora color.

Ubi antea dixerat, vs. 709. *pallus.* D'Orcians ad Tacit. I. Annal. p. 16. corrigebat:

Diffimilemque sui vultus perhibente colorem.

Nam vultui non diffimilis dolor, sed diffimilis color est. sed optime hunc locum vindicavit doctissimus Bentlejus ad Horat. II. Sat. v. 104. qui legit, *diffimilemque sui*; (nempe Neronem) *vultus prostante colorem.* quem vide. & ibi egregie Gorallianae ignorantiae aysla offendit, qui quidvis & quam-tumvis ineptum defendere solet, favente figuræ alicujus numine, in editione Veneta etiam hic fuisse, *permissa coma.* notavit Heinus. BURM.

88. *Quam toto luctus in ore suis.*] in ore omnino scribendum cum Rutgerio. HEINSIUS.

91. Ad-

Diffimilemque fui, vultu proficiente dolorem:

Hei mihi, quam toto luctus in ore fuit?

Tu tamen extremo moriturum tempore fratrem

90 Vidisti: lacrimas vidit & ille tuas.

Adfigique suis moriens tua pectora sensit,

Et tenuit vultu lumina fixa tuo:

Lumina, caerulea jam jamque natantia morte,

Lumina, fraternas jam subitura manus.

95 At miseranda parens suprema neque oscula fixit,

Frigida nec fovit membra tremente sinu.

Non animam adposito fugientem excepit hiatu;

Nec traxit caesas per tua membra comas.

Raptus

91. *Adfigique.* Malim, *Adfigique*, quia *fixa lumina* sequitur. vid. ad. xii. Met. 139. posset & , *Effringique tuis moriens tua pectora sensit.* HEINSIUS.

93. *Jam jamque natantia.* In prioribus editionibus, *jam jam natantia*; sed Pithoeus, *natantia* rescribi iussit, & Berlianus.

95. *Suprema neque oscula fixit.* *Frigis* duae editiones ex vetustioribus. Forte, *legis*, ut de Hecuba Met. xiii. 491.

Osculaque ora legis, confusaque pectora plangit. Sic enim veteres nonnulli libri exaratum illic exhibent. *Lambere oscula* dixit Statius Epicedio Pileiti. & *frigida lambere oscula* in Epicedio Glauciac. *sumpsit* tamen hic codex unus. alii tres, *figis*, an, *figit*? ut Met. iv. 141. de Thibe, *gelidis in vultibus oscula figens*. sed *figere oscula* utilitatem. ne claudere movendum. HEINSIUS.

96. *Frigida nec movit.* Fortassis legendum, *fovit*: ut sit sensus, *Nec fovit*, hoc est calefecit, aut excitavit sinu suo membra filii jam frigidissima morte. MICILLUS. Ne dubita *fovis* reponere vel contra libros. quod & Lipsio in Epistolice Quaestionibus lib. iii. cap. 3. probatur. & Pithoeus expressit. Tibullus libro 1. Eleg. viii.

Ut fovas molli frigida membra sinu.
Et apud Maronem Aen. iv. 686. de Anna:
Semanimomque sinu germanam amplexa fovebat,
Phaedr. lib. iv. fab. 18.

Gelu rigentem quidam colubram sustulit,
Sinque fovit.
Stat. lib. 1. Silv. ii. 109.

Tellure cadentem

Excepit, fovique sinu.
Sic & *gremio fovere* idem, lib. ii. Silv. 1. 121. *Gremio puerum complexa fovebat,* & Theb. 1. 60.

Si me de matre cadentem

Fovisti gremio.
Virgil. 1. Aen. 692.

Idaliae lucas.
Claudian. Conf. Olybr. 142.

Sunt mihi pubentes ante de semine fratres,
Pignora cara Probi, fessis quas lucas traxerat
Ipsa meo fovi gremio.

vi. Conf. Honor. 65.

Teque rudem vitat, quemvis diademato necdum
Cingebare comas, focium sumebat honorum
Purpureo setum gremio.

Maximian. Eclog. 111. *Et gremio fovet.*

Maximian. Eleg. 1.

Adembra vultis gremio fissa fovere tuo. HEINSIUS.

Fovis etiam Meurs Spicil. ad Theocrit. pag. 135.

98. *Nec traxit caecas per tua membra comas.* *Sessas comas* corrigge. atque ita idem Lipsius. Ovidius Met. iii. 506.

Naides et scotos fratris imposuere capillos.

Stattius Theb. xii. 489.

Atque hanc super libamina fessis comarum.

Ita scribe, cum vetus liber Tiliobrigac *fortis* exhibeat. Idem Stattius lib. vi. 195.

Caesarium ferro minuit, fessisque jacens
Obmambis tenuis ora comis.

Martialis lib. ii. Ep. LXVI.

Hoc facinus Lalage specule, quo videras, ultra est,
Caeditur, et fessis illa Pleusa comis.

Sic emendo. *Es caecidis fessis* inconcinne illic nunc legitur. Propertius enim illa cogitabat, libro iv. Eleg. vii.

Caeditur et Lalage torris suspensa capillis.

De quo nos alibi. Val. Flaccus lib. ii. 141.

Huit dae cum lacrymis et nota vasso Noveras;
Sella genas: Utinam non hic tibi nuncius effum
O foror!

Sic corrigo. Vulgo. *perperam, sella genas.* Unde *Pisla* & *Fisla* faciunt. Epist. v. 71.

Et feci madidas unguo rigente genas.

Hoc tamen loco fortasse *caesas comas* legi sit fatius; ut Mediceus liber agnoscat. HEINSIUS. Roverium voluisse *canas*, vel *laceras*, ut prima syllaba in *laceras* fuerit vetustate deleta, & *ceras* remanserit, unde *caesas* deinde fecerint, notavit in ora codicis sui Heinsius. sed *caesas* rectum est. sic apud

- Raptus & absenti, dum te fera bella morantur,
 100 Uttilior patriae, quam tibi, Druse, tuae.
 Ligitur; ut quondam, Zephyris & solibus ictae
 Solvunt tenerae, vere tepente, nives.
 Te queritur, casusque malos, irrisaque tales, *
 Accusatque annos, ut diurna, suos.
 105 Talis in umbrosis, mitis nunc denique, silvis
 Deslet Threïcium Daulias ales Ilyn:
 Halcyonum tales ventosa per aequora questus
 Ad surdas tenui voce sonantur aquas.
 Sic plumosa novis plangentes pectora pennis.
 110 Oeniden subitae concinivitis aves.
 Sic flevit Clymene: sic & Clymeneïdes, altè
 Cum juvenis patriis excidit ictus equis.

Con-

Claud. bell. Get. 33. pro *causa Getarum agmina*, in vetusto Heinſii codice legebatur, *caeca*. BURM. 101. *Met.*] Vid. ad III. Fast. 136.

103. *Te queritur, casusque malos, irrisaque tales.*] Locus haud dubiè corruptus & mendosus. Quid enim sibi volunt verba haec, *irrisaque tales*? Neque video quo pacto corrigi possit, nisi auxilio vetustioris alicujus exempli. MICULUS. Haec etiam foede corrupta sunt. Combianus liber, quod interpolatricem manum sapit:

Te queritur, casusque etiam derisa malignos,
 Scribe:

Te queritur casusque malos, irrisaque vota. Duæ postremae syllabae in *irrisaque* priorem syllabam absorbuere vocabuli sequentis *vota*. itaque ex *ta*, ne claudicaret, fecerunt *tales*. Gisbertus Cuperus, vir politissimus lib. IV. Obser. 3. reponebat, *irrisaque votos*. HEINſIUS. Hic iterum temerario ausu Gorallus, postquam fabulam lectiori narraverat, quo pacto librarii potuissent hunc locum corrumpere, eJumbem & frigidum, ut ipse fatetur, verum nobis cudit, & audacia incredibili in ipsum contextum recipit:

Te queritur casusque malos atque exitiales.

O Criticae admirandae specimen, & scabrae emendationis unicum post literas renatas exemplum! Quis enim, quaeſo, elegiacorum Poëtarum, Augustei aevi, verſum aliquem in quinque syllabarum vocem excutem fecit? si Barthii notas ad Claudiani IV. Conf. Honor. 365. legisſet, sanctissimos vates ab hac scabritie religioſe ſibi caville diſcere potuiſſet. qui duos modo le reperisse dicit; unum in Sidorio, ferreo Poëta:

Innumerabilibus legibus imprecitabans.

Quem ille tamen ex Horatio lib. I. Sat. VI. 4. effinxit, qui ſibi ſatyricæ tangit veterum Poëtarum inconditos numeros, ut Lucretium lib. III. 1041. quod quæſo ejus notae plures tales verſus occu-

runt. alterum produxit ex Juvenco, at quo Poëta! *Luxuriosorum convivio concolebrabant.*

Sed ipſe Virgilius, aut aequales illi Poëtae, etiam in Heroico carmine ab his abſtinuerant, qui spondaeos verſus ad ſummum in quadriſyllaba exire patiebantur. vide Voſſ. lib. III. Poët. Inſt. cap. 7. qui in cap. XI. ubi de Elegiaco carmine agit, nihil ſimile producere potuit. Sacrum ergo & detestabilem verſum faciunt illa, *atque exitiales*. praeterea Heinſium edidiſſe *erisaeque* notat, cujus editio tamen, (nam veram Heinſii ipſius auſpicis editam numquam) ſed ſolam a Cnippingio depravatam vidiffe puto) habet, *irrisaque*: notam etiam Heinſii ad hunc locum onſiſit, quia Cnippingii ſupinitas oblita erat Heinſii nomen notae adponere. deinde Thraſonica arrogantia ſubjicit, *denec melius quidquam aſſeratur, hanc emendationem retineamus*; quaſi jam non melius adlatum eſſet ab Amphifimo Cuperi, cujus emendatio molli pede incedentem verſum exhibet. Cuperi vero Observationes legiſſe Clericum apparet ex notis ad verſ. 236. ubi emendationem Viro Illuſtri ſuffuratur. Grangraeus quoque ad Juvenalis Sat. X. vs. 127. citat hunc verſum hoc modo:

Te queritur casusque malos, irrisaque fata.

Sed an ex conjectura. an ex codice aliquo non addit. Roverium maluiſſe, *irrisaque clamat*, Heinſius notavit. Francius violentiori medicina tentabat:

Te queritur casusque tuos Inſu obruta mater.

Noſ expoſtamus meliorem medicinam, & molliorem Goralliana. ille tamen, credo, ſi verſus faceret lingua vernacula, Clementis Maroti venam exprimeret potius, quam hujus aevi mollius ſuentia carmina. Si vero verſatus eſſet in lectione veterum Poëtarum, potuiſſet producere verſum in vocem *exitialem* excutem, ex Sedulio lib. V. 113.

Ar-

Congelat interdum lacrimas, duratque, tenetque,
Suspendasque oculos fortior intus agit.

115 Erumpunt, iterumque gravant gremiumque finusque,
Effusae gravidis uberibusque genis.

In vires abiit flendi mora. plenior unda

Defluit, exigua si qua retenta mora.

Tandem, ubi per lacrimas licuit, sic flebilis orsa est,

120 Singultu medios impediende fonos.

Nate, brevis fructus, duplicis fors altera partus,

Gloria confectae, nate, parentis, ubi es?

Sed neque jam duplicis, neque jam fors altera, partus,

Gloria confectae nunc quoque matris, ubi es?

125 Heu! modo tantus, ubi es? tumulo portaris & igni.

Haec sunt in reditus dona paranda tuos?

Sic-

Arboris infandae radicibus exitialem

Quas peperit fructum.

Sed & hunc habeat sibi, dum nostras aures adfue-
tas lenioribus numeris non laedere pergat. alterum
poterit reperire apud nescio quem ineptum, & ut
ejus verbo utar, *mercedem poetastrium*, cujus epi-
gramma inter Catalecta Pithoeus edidit pag. 80.

Car non laudo hominis: nam perfidum & exitiale.
BURMANNUS.

111. Sic & Clymenides altae.] *Alto* Rutgersius.

alte libri scripti. distinguere:

— Sic & Clymenides, *alte*

Cum juvenis patriis excidit ictus equis.

Martialis lib. XII. Ep. XXXIX.

Cajuras alte sic rapit Iris aquas.

Seneca Hercule Furente vs. 101. ex veteri codice,
Alte virtus animosa cadit. nam *Alte* nuuc vulga-
tur. Hercule OETACO 406.

Alte illa cecidit, quas viro carus Hercule.

Varro Marciore apud Nonium in *bipenne*. *Alte*
meo in terram decidimus. Noster infra, ut est in
antiquis libris:

Imposuit te alte Fortunae.

Et postea:

Nata quod es alte.

Sed de hisce duobus locis nil temere asseverarim.

Valer. Flacc. III. 131. de Typhone:

Quem Jupiter alte

Crino tenet. HEINSIUS.

113. Congelat interdum.] Homerus de lacryma,
ἔσθ' ἀπὸ ἰσάτω. SCALIGER. Puto cum Gorallio Scal-
ligerum respicere ad locum ex Odyss. T. 211. ubi
non de lacryma, sed de oculis dicit, *ἰφθαλμοὺ δ'
ὄψεϊ κερὰ ἕσπασεν, ἣ δὲ οὐδ' ἔραε*. ubi recte Scholia-
stes κερὰ, ἔρα interpretatur. oculi ergo sicut ut ar-
cus, nimirum contentus. & hinc explicata contentos
illos Tiberii oculos apud Sueton. cap. vii. qui

lacrimas oborientes, unde jam tumebant oculi, du-
rabant & introrsus agebant. BURM.

114. *Suspendasque oculis fortior ictus agit.*] *Lege:*
Suspendasque oculos fortior intus agit.

Vidit ex parte veram lectionem Rutgersius. *introrsus*
agere lacrymas dicit alibi M. Seneca Patet.
reformeris suam. Filius Herc. Oetaco. vs. 1185.
Idem ibid: 1674.

Compescit lacrymas, inquit, introrsus dolor
Berimaneus abeat.

Noster Epistola XI. 54. dixit:

Combibera lacrymas. HEINSIUS.

Ita forte apud Martial. lib. X. 80. legendum:

Pars major lacrimas ridet, & intus agit.

115. *Gravans gremiumque.*] *Gemissumque* editio-
nes priores. *fronsumque* Berimanni. dubito etiam
an non rectius *lacuans* legeretur, id est aspergunt,
humectans, ut Virgil. 1. Aen. 465. sic *lacuans* pro ad-
spargere Ovid. 1. Am. XIV. 40. & IV. Fast. 768. ita
& III. Art. 726.

Oraque festiva fervida lavis aqua.

Quidam codices, pro *spargis*. IURUM.

119. *Sic flebilis.*] *Sed flebilis* Scal. Pith. & aliae
editiones, de *flebilis* vid. ad Ovid. III. Am. VI. 68.

122. *Gloria confectae, nate, parentis.*] *Confectae*,
scilicet moerore. at veteres editiones, *conspicuae*.
HEINSIUS. Nontemere illud *conspicuae* damnareim,
quod eleganter respondet *quod gloria*. ex natis enim
gloria nata matri, quae ideo conspiciebatur. ita
Justinus lib. XI. cap. 15. dixit, *reges conspicitioris im-
genii*. Val. Flac. VI. 296.

Populeus cui fronsis honor, conspicitiaeque glaucos
Tempora nescimus rante.

Ovidius II. Trist. 114.

In neutrum conspicitioris equos.

Liv. IV. 60. *Tamquam bonos civis conspicit vulgus*
hominum vidit. & sic passim Latini: & ita Graecis
περιβλεπόμενος uti, apparet ex Euripide Phoenis.

Siccine dignus eras oculis occurrere matris?

Sic ego te reducem digna videre fui?

Caesaris Uxori si talia dicere fas est,

130 Jam dubito, magnos an rear esse Deos.

Nam quid ego admisi? quae non ego numina cultu,

Quos ego non potui demeruisse Deos?

Hic pietatis honos? artus amplector inanes.

Et vorat hos ipsos flamma rogosque sinus.

135 Tene ego sustineo positum scelerala videre?

Tene meae poterunt unguere, nate, manus?

Nunc ego te infelix summum teneoque tuorque?

Effringoque manus? oraque ad ora fero?

Nunc primum adspiceres consul victorque parenti?

140 Sic mihi, sic miserae nomina tanta refers?

Quos

554. & Aelian. II. Var. 12. Plutarch. de sum. pag. 148. περιβαλντος κδαλα. BURMANNUS.

125. *Hec modo.]* MSS. Combii.

Qui modo tantus eras.

Ut in Fastis lib. v. 460.

Cernite sim qualis, qui modo tantus eram.

Possit & legi, *Hec modo quantum ubi est* HEINS.

131. *Nen potui demeruisse.]* Heinfius conjiciebat:

Quos ego non fovi, demeruisse Deos?

134. *Rogisque sinus.]* Proprius, & ipsi destinatus.

Poterat tamen & *suus* legi, pro eo quod est, Rogus

vocat hos artus tanquam suos, ac proprios.

MICILLUS. *Evocat* libri veteres. Combianus praeterea,

sinus pro *sanis*. Rutgerfius, *suus*, parvo negotio corrigendum,

Et vorat hos ipsos flamma rogosque sinus.

In Ibid. 316. *Sic tua subsidens ardeat ora cinis.*

Prudentius *post* *cepus*. Passione Sancti Hippolyti:

Sit pyra, quae multos ardeat una reus.

Et Passione Sancti Romani:

Ignis parandus jam tibi tristis rogi,

Qui sine digno corpus istud devoret.

Sic *edera flamma* dicebatur pro *urra*. *vorax flamma*

Am. Marcel. lib. xxvii. Orientius Commonitorio:

Nam roge ne credas dicere ad compendia poemae,

Quod raptim iustas debita flamma vorat.

Vide Notas ad Eleg. ult. lib. 7. Amor. 75. 41. HEINS.

Hic iterum vendit se pueris Gorallus, qui *sinus*

interpretatur *viscera*, quod *vestium sinus* reguntur,

quae nos credimus cute tegi. sed retudimus jam

ferocem illum impetum ad Petronii cap. cxx. ubi

de hoc loco egimus. BURMANNUS.

136. *Ungere, nate, manus.]* Refpicit ad morem

antiquis usitatum, videlicet ut mortui ungerentur.

Virgil.

Ceruique lavatus frigentis & unguis.

Dicebatur hoc *pellingere*. Glossarium *Pellinger*,

περιβαλντος νετρον, εσση λαβου, δυναφιδου. Vide-

tur confundere cum *scipillonibus* (eorum enim

officium mortuos sepelire) in quo tamen subscriptorem habet Sidon. Apollin. lib. III. Ep. 13. *Alexque fidens sirus torrem devolutum reddere pyras fastidiosus pollinifer exhorret.* Tertullianus quoque adversus Gnosticos. cap. VII. sic inquit: *Si noster quoque Deus proprias hostias nemine Martyria sibi deposuisset, quis illi exprobrasset sanctam religionem & lugubres ritus, & aram regum, & polliniferam sacerdotem, & non beatum amplius reputasset, quem Deus comedit.* Obscurior paulo locus, & ut mihi videtur corruptus, quem tamen sic restituendum puto: *Et aram sacerdotis, & rogam polliniferam.* Sacerdotes enim aram tractant, quod eleganter *sanctam religionem* vocat: polliniferos rogam, quod *lugubres ritus*. Et saepius ita ab exscriptoribus erratum, curioso harum rerum comprehendere licet. Velut in hoc Panegyrici Max. Augustulo dicti loco, *Concurfare inter se agricolae, nuntiare totis visa* (sic Tertull. de Spec. cap. XVI. *Nuntians invicem quod simul ab omnibus visum est*) *aras iterandi, ibura poni, vina libari, victimas caedi.* Legendum enim, *aras poni, ibura incendi.* Eodem modo & in Apulejo erratum de Deo Socratis libro: *Tranquillitas maris & clementia ventorum per fibratum natis, & alium vias, & serpentum escas exploratae.* Malum legere, *alium escas & serpentum vias.* Quid enim magis usitatum fuit, quam ex avium escis omen captare? unde etiam priva illa ad hanc rem nata vocabula, *selisimum*, & *senivium tripudium.* Nimirum quae dicebantur, cum pullo puls ex ore cecidisset, de quibus legendus Festus. Ominofum etiam fuisse, si serpens in via occurrisset, vel unus Horatii versus fidem fecerit:

Rumpat ut serpens iter insitistum.

Possit tamen, ut ingenue quod sentiam fatear, Apuleji recepta lectio aliquo modo tueri hinc Propertii versibus, lib. IV. Eleg. 8.

Lanuvium aunois vetus est insula Draconis,

Hic ubi Tartarae non parit hora morae, &c.

111

Quos primum vidi fasces, in funere vidi:

Et vidi everfos, indiciumque mali.

Quis credat? matri lux haec moestissima venit,

Quà natum in summo vidit honore suum.

145 Jamne ego non felix? jam pars mihi rapta Neronum,

Materni celebrer nomine Drusus avi?

Jamne meus non est, nec me facit ille parentem?

Jamne fui Drusi mater? & ipse fuit?

Nec cum victorem referetur aesse Neronem,

150 Dicere jam potero, Major, an alter, adest?

Ultima contigimus. jus matris habemus ab uno.

Unius est munus, quod tamen orba negor.

Me miseram! extimui, frigusque per olla curruit.

Nil ego jam possum certa vocare meum.

Hic

*Ille sibi admetas a virgine corripis estas,
Virginis in palmis ipsa canistra tremunt.*

Quod pertinet etiam Tertull. libro ad uxorem cap. vi. *Romas quidem, quae ignis illius inextinguibilis imaginem tractans, auspicia poenae suae cum ipse Draconem curantes, de virginitate censentur.* Qui locus absque Propertio non facile poterat explicari. nec minus Propertius absque hoc Tertulliani. sed haec extra ordinem dicta sunt. Ergo Vespillonum, ut monui, officium, quae adlugubres ritus, hoc est, rogum spectant curare. unde Glossarium, *Vespillo, νεκροδάρτης.* in alio Glossario, *Vespilio, νεκροδάρτης.* de Pollinctoribus Fulgentius Planciades ita: *Pollinctoris qui funera morientium accurant. Plautus Poenulo, Quia mihi pollinctor dixerat, qui enim pollinzerat. dicti pollinctoris, quasi pollutorum vultores.* Ubi etiam vides mortuos pollutes dici: unde domus polluta, in qua mortuus, quae idcirco expiatione indigebat. Flaminii etiam Diali mortuum tangere non licebat; causa, ne quid mortuorum eum contaminaret, quod non vetitum, nisi mortuos pollutos putarent. Gellius lib. x. cap. 15. *Locus in quo bustum est, nunquam ingreditur; mortuum nunquam adtingit; funus tamen exequi non est religio.* LINDENB.

137. *Summum.*] Postremum. adverbium. Virgil. vi. 466.

Extremum fato quod te adloquor, hoc est.

BERNAN. Ita supremum Quint. Decl. vi. 6.

138. *Affligo manus?*] Recte veteres editiones. *Effingue,* ut jam monuimus ad Epistolam xx. vs. 134. HEINSIUS.

141. *Quis prime vidi.*] Scribe, quos, & paullo post, *materni celebrer.* PITHON. Quos probe Combianus liber, & vetus editio, ut & Pithoeus, quom Rungerus. HEINSIUS. Quae editiones praefae, quod

Bernannus per ellipsim capit, pro quo tempore. in margine habet, quom.

142. *Et vidi everfos.*] Ut Virgil. xi. Aen. 93.

Et versis Arcades armis. SCALIGER.

Lege, *inversos.* mos hic praefus; nempe in funere magnorum virorum insignia & imagines eorum atteterre. Horat. Epod. viii.

Funus atque imagines

Ducant triumphales iunus.

Ubi vetus commentator: *Solebant in funere nobilissimi cuiusque imagines majorem praeferi ad ostentationem nobilitatis, quod adhuc observari videmus in funaribus Principum virorum.* Observabant autem ne erecta, sed inversa gererentur, id quod hic factum vides & apud Statium Thebaid. vi. 213.

Tunc septem numero turbas (centenas ubique Surgis eques) versis ducunt insignibus ipsi Graegenas reges, instrantque ex mero sinistro Orbe rogum. LINDENBROGIUS. *Inversos* Lipsius Epist. Quaes. iii. 3. & ad Catalecta Lindenbrogius. nil temere mutem. Ovidius in mortem Tibulli, iii. Amor. 9.

Ecto puer Veneris fert everfamque pharetram.

Si quid immutandum tamen, rescriptum; sed vidi averfos indiciumque mali. Tertull. lib. Adv. Physic. *Cum super coelum, & ares annus, nudipedalia donunciantur, Magistratus purpuras penitus, fasces retro avertuunt.* HEINSIUS.

143. *Lux haec carissima venit.*] Contrarium vult poeta. Quare, *moestissima* legendum cum postrema Aldi. HEINSIUS. Conjecerat & Heinsius, *lux ingratiissima;* vel, *lux haec durissima.* mox, quae natum Bernanni editio.

146. *Materui.*] Materno minor editio Gryphii.

147. *Nec me facit ille parentem.*] Puno:

Nec me vocat ille parentem,

Facit enim parentem puer recens natus.

149. *Referatur.*] Referatur veteres. HEINSIUS.

161. *Quae*

- 155 Hic meus ecce fuit: jubet hic de fratre vereri.
Omnia jam metuo: fortior ante fui.
Sospite te saltem moriar, Nero, tu mea condas
Lumina, & excipias hanc animam ore pio.
Atque utinam Drusi manus altera, & altera fratris,
160 Formarent oculos, comprimerentque, meos!
Quod licet, hoc certe tumulo ponemur in uno,
Druse: neque ad veteres conditus ibis avos.
Miscebor cinerique cinis, atque ossibus ossa.
Hanc lucem celeri turbine Parca neat!
165 Haec & plura refert: lacrimae sua verba sequuntur,
Oraque nequicquam per modo quæsta fluunt.
Quin etiam corpus, matri vix vixque remissum,
Exsequiis caruit, Livia, pene suis.
Quippe ducem arsuris exercitus omnis in armis,
170 Inter quæ perit, ponere certus erat.

161. *Quod licet, hoc certe.*] *à* certe scribendum videri monimus ad Epistolam Penelopes. HEINS.

162. *Ad veteres conditus ibis avos.*] Egregie hic Gorallus, subaudiendum notat, *solus*; & *ad aves ire*, idem significare, quod *neque solus te confertes ad majores tuos in campis Elysiis agentes*; & quod apud Orientales, *ire ad patres*, *agregari* populis suis: Quid non sacrae literæ a tam docto commentatore sperare possent? sed quid ineptius dici aut fingi potest tali ellipsi & locutione, cujus exempla nulla proferre potest? quamquam infra vers. 452. iterum talem ellipsin fingat. sed mittamus ineptias. sensus enim unicus & verus hic est: Tu Druse, non sepelieris in monumento Claudiae vel Liviae Gentis, in quo avi tui sunt conditi, sed & tu, & ego in Mausoleum Caesarem & Juliae gentis monumentum inferemur, quod egregie describit Strabo lib. v. & cujus scæpius meminit Suetonius. Et ita factum quoque esse narrat Dion lib. lv. pag. 549. ubi cadaver Drusi in campo Martio crematum, & reliquias in Augusti monumentum illatas ait: & initio libri lviii. Liviam quoque eodem Mausoleo compositam, & ita compositæ voti, quod hic suscipit, factam, refert. Hic necesse fuerat Dionem inexpressè, quem toties advocat mercenarius compilator. Præterea ipsa illa locutio in Oriente, *ire ad patres*, nihil aliud notat, quam patrio sepulchro, cujus magna erat superstitio, inferri, quæ hic illustrare putandum foret. de habitu ad Elysiis campos, & avis, qui ibi sunt, demum Poëta agit inf. vers. 319. BURMANNS.

164. *Hanc lucem celeri turbine Parca neat.*] Variæ lectiois & diffusæ eruditionis homuncio Clericus, hic, *nevelacem*, an alibi occurrat, nescire se fletur. Nimirum unicum doctrinæ Gorallianæ

subsidium Thesaurus Stephani exempla negabat. sed ita Martialis lib. i. Epig. 89.

Cum mihi supremos Lachesis perreverit annos.

O male factum Stephane, & tu, o Faber, quantum admisistis scelus! quod verbum *perrevere* omiseris in illis vestris Thesauris; & ita Clericum ad paupertatis confessionem adegistis? sed legisse modo ille Heinssii notas ad Epistolam Sabini i. 22. 71. jam via fuisse facta; sed ultra Albinovani Epicedion non sapit. suppetias tamen inopi Sopho recte *fars*, Stephane, in voce *Turbinis*, ubi circumactionem celerem fusi ita dici a te didicit; sed malo quodam fato locum Virgiliti, apud ipsum Poetam numquam sibi lectum, tibi sublegit, ubi non de fuso muliebri, sed de turbinis puerilis lusu agit. monere talia debueras, Lexicographicè doctissime, ne serum studiorum & propterantem commentatorem in fraudem deduces, qui nihil inexplicabile reperit in Albinovano, modo tu favens propitiusque adis. IDEM.

168. *Exsequiis caruit, Livia, pene suis.*] *Tuis* olim legebam. quod Barthio quoque in Adversariis lib. xxx. 31. & ad Claud. 31. in Rufin. 245. Edin. primæ, est probatum. sed nil necesse. ut *suis* sit, sibi debitis exequiis. HEINSIUS.

170. *Inter quæque perit.*] *Inter quæ perit* vere legebat Rutgerfius. infra:

Ille meus perit, perit arma inter & enses.

Barthius in Adversariis. *ibid. moris. Inter quæque ruens veteres nonnulli. quod Naugerius fecutus. IDEM.*

170. *Ponere certus erat.*] Ita infra 228.

Corpus & insallum tollere certus erat.
Sæpe Ovidius, ut Epul. vi. 51.

Ab-

Certa

Abtulit invitis corpus venerabile Frater;

Et Drusum patriae, quod licuitque, dedit.

Funera ducuntur Romana per oppida Drusi;

(Heu facinus!) per quae victor iturus erat.

175 Per quae deletis Rhactorum venerat armis.

Hæi mihi, quam dispar huic fuit illud iter!

Consul init fractis moerentem fascibus Urbem.

Quid faceret victus, sic ubi victor init?

180 Moesta domus plangore sonat, cui figere laetus

Parta sua dominus voverat arma manu.

Urbs gemit, & vultum miserabilis induit unum,

Gentibus adversis forma sit illa; precor!

Incerti clauduntque domos, strepitantque per urbem;

Hic illic pavidi clamque palamque dolent.

185 Jura silent, mutaeque tacent sine vindice leges:

Adspicitur toto purpura nulla foro.

Dique

Certa sui primo. &c.

Epist. vii. 7.

Certus es ire tamen.

Et vs. 9.

Certus es, Aeneas, cum foedera solveris.

Et milites alibi, quae annotare est otiosum, nisi Gorallus nosler hic, ut egregium quid, & a vulgo remotum, notaret, frequentius dicit, *certum ei erat*, ut Graecis *ἐπιβεβαιωμένον ἔστω*. Sed ut patet, quam Graecae etiam calleat Paedagogus ineptissimus. an non Lucas Act. xx. 16. dixit *ἐπιβεβαιωμένον*, & saepe alibi, ut cap. 111. 13. xxv. 25. & ita profani passim. & *certi esse* dicuntur, qui aliquid decernunt, & post deliberationem eligunt & praeferrunt. sic certe ipse ad Menandri Fragmenta ex incertis N° 115. docuerat, *κρίσαν* esse eligere & praeferre, sed, quia Lexica exempla non dant homini pauperi, ipsi unum ex Aeschylī Agamem. vs. 479. suppeditare possum; mox, ubi capax est majorum divitiarum, plura suscitavit. BURMANNUS.

172. *Et Drusum patriae.*] *Primae* plerique veteres, nisi quod Combianus cum duabus vetustis editionibus, *patriae*. eleganter. quomodo Andreas quoque Naugerius nitidissimi vir ingenii, & ad Senecam Euphrius. HEINSIUS. vid. ad Conf. ad Polyb. cap. xxxiv. ubi & legit, *qua licuitque*. Francius legebat, *quem licuitque*. sed nihil necesse. vide supr. 161. & inf. 350. 111. Trill. v. 29. Gorallus quod hic exponit *quoad*, ò Barbarum & indoctum Poëtarum interpretem. ubi vero dicitur haec explicationem, certe non in literaria Palaeitra: nam si praeter Logicas & Theologicas sordes, legisset unquam Latinos scriptores, nosset, *quoad* idem esse quod *donec*, *quomodo*. videat Vorstii librum de Latinitate merit. supr. cap. xxxiii. idem committit infr. 354. BURM.

177. *Consul init fractis moerentem fascibus urbem.*]

Versus haud dubie corruptus: neque enim sententia, neque verborum constructio constat. Lego igitur per *Consul init, Consul inis fractis, &c.* ut sit sensus: Is qui tum consul erat, ingreditur urbem consul ac victor, fractis fascibus, & eversis insignibus, (quibus scilicet casus, sive clades illius significetur.) qualis ergo ingressurus, & qua specie foret, si non victor, sed victus fuisset? MICYLL. forte. *Leges*. PITHOES. *Leges, Consul inis fractis*. SCALIGER. *Consul inis* veteres nonnulli, id quod jam aliis est deprehensum. HEINSIUS. Norfius ad Cenotaphia Pisana Dissert. 111. cap. 2. legit, *Cum subit*.

182. *Gentibus adversis.*] *Adversis* ἄντὶ τοῦ *adversarii*. Ammian. Marcel. *Adversis fortius operferunt*. dixerunt etiam, *adversa*. Festus *Adversum, adversarium hostem*. Glossarium *Adversum* ἄντὶ τοῦ: est autem in his verbis formula sollemnis, qua utebantur, quando hostibus mala imprecabantur. Plautus de eo qui malum nuntium adferebat:

Principium inimicis dato.

Apulej. *Hos est omnes inimici tam duram imo vero Ulixeam peregrinationem incidunt*. LINDENBER. Quinctil. xii. de Institut. Orat. 1. *Facultas dicendi socia scelerum, adversa innocentiae*. Ita *adversis* pro *adversariis* Quinctil. Decl. vii. 2. *Est adverserum moerum & ipsa novitas*. vid. & ad Argum. lib. iv. Metamorph. lib. xiii. BURMANNUS.

183. *Incerti clauduntque domos.*] Tacit. Annal. lib. 11. 82. de hoc ipso agens, sic scribit, *Hos vulgi sermones audita mors adeo incendit, ut ante edictum magistratum, ante Senatusconsultum, sumpto iustitio desererentur fora, clauderentur domus, passim silentia & gemitus, nihil compositum in ostentationem*. Kkkkk

Dique latent templis: neque iniqua ad funera vultus.

Præbent: nec poscunt tura ferenda rogo.

Obscuros delubra tenent. pudet ora colentum

190 Adspicere, invidiæ, quam meruere, metu.

Atque aliquis de plebe pius pro paupere nato

Sustulerat timidæ sidera ad alta manus:

Jamque precaturus, Quid ego autem credulus, inquit,

Suscipiam in nullos irrita vota Deos?

195 Livia, non illos pro Druso Livia movit.

Nos erimus magno maxima cura Jovi?

Dixit: & iratus vota insuscepta reliquit;

Duravitque animum, destituitque preces.

Obvia turba ruit: lacrimisque rigantibus ora

200 Consulis erepti publica damna refert.

Omi-

mem. Non solum autem domos, in quibus mortuus servabatur, claudere moris erat, sed ne focum quidem in iisdem facere. Apulej. Mæf. lib. 11. *Abi, inquit, satne, qui in domo sancta caenas & partes requirit, in qua testijugis jam diebus no sumus quidem visus est ullus.* LINDENBERGUS. De Germanico ibi agi, Tacitum insipienti patet.

184. *Hic illi.*] *Hic illi* editiones veteres. nihil mnta. VII. Met. 581. vid. ad. Epist. xx. 130.

185. *Tacent.*] Heinſius & Francius malebant, *jacent.* ut I. Met. 149. *Villa jacet pietas.*

187. *Dique latent templis.*] Ovid. II. Fast. 563.

Di quoque templorum seribus colentur operis, Tura vocent aræ, stentque sine igne soci.

Di lætissimæ malebat Francius.

190. *Invidias quam merere metu.*] Acutos hic Poetas in nugis tradidit Gorallus, quo nemo in nugis ipsis his capiendis studiosior umquam existit. Melius famæ suæ consulisset, si quæ de hac invidia observavit Amplissimus Cuperus lib. II. Observ. cap. IV. ubi hoc *artificium Poetarum*, non *nugas* vocat, diligenter legisset, & *invidiam* hic nihil, nisi querelas invidiosas, quibus imperium & indoctum vulgus Deos onerare solet, esse didicisset. & licuisset tunc severo Theologo, in impietatem Gentium invehi, quæ tam perverse de Diis suis sentiebant. sed poetis parcere potuisset, qui se numeros artis implese credunt, ubi ea exprimitur, quæ vulgi opinionibus, etiam erroribus, sunt pervulgata, licet sint deliria humanæ mentis. & si Psalmum LXXIII. revocasset in memoriam, quam parum ab his invidiosis Dei criminatibus sæpe pii abint, animadvertisset. si igitur Christianum quis acerbè querentem, *Deo invidiam facere* hodie Poëta diceret, vapularet Gorallus, sed non hominibus sanis, qui risum tenere non poterunt, ubi tam piæ & sanctum factorem tragicis ululatibus, *Poëtarum avaritia in.*

nugis, & superer in iis, in quibus sine piaculo errare non licet, deplorantem legerint. Sed perverse ingeniosum, *Ecclesiasticæ historiæ* nuper effusæ auctorem, Gorallum pipulo differre non cessabunt, qui, versatior in primæ Ecclesiæ Patrum scriptis nostro compilatore, noverunt, hoc minime esse *abuti sua dicendi facultate, ut Numini maledicant, si etiam hodie invidiam Deo facere dicere audeant.* Nam & ita locutos olim Christianiæ religionis antistites sciunt, cum poenitentes, ut vocare solent, sordidatos & ad misericordiam movendam assumpto habitu procedentes describunt; qui videbantur in Deum invidiam concitare, ni eos dignos haberet, quibus veniam daret, ut hoc Tertulliani, Cypriani & aliorum auctoritate egregie demonstravit Albaspinæus ad Tertull. de Poenitentia cap. v. Talia scire debebat Gorallus ille *επισημειωτος*, qui historiæ ecclesiasticæ se non peritum modo, sed ex ejus studio magnum sibi nomen parare conatus est. lepidum vero, quod hic Martialis *Epistolam* ad testimonium citet, qui *Epigrammata* scripsit: sed hoc librariis ascribi posset, quos similiter errare, & in his ipsis ad Ovidium notis deprehendi, sed quod pro 13. epigrammate, 85. laudet in fraudem eum, credo, induxit cæcus aliquis dux, cujus scrinia compilavit: nam & Epigramma 85. de eodem est argumento, sed diverso metro effusum. BURMANNUS.

193. *Quid ego jam credulus, inquit.*] Lege cum vetustis libris, *Quid ego autem credulus.* ubi, *quid ego aut*, mendose, sed proxime verum, ut falsi sint illi, qui posteriorum, in *ego*, etiam Augusti ævo producti solere contendebant ex hoc loco, & altero Nafonis Epist. XI. 9. 135. de quo illic. HÆRINSIUS.

394. *In nullos irrita vota Deos.*] Qui nulli sunt, vel, quasi nulli sint, ita neminem audiunt. Ovid. II. Amor. 9. *Sollicitior nullos esse putare Deos.*
Votus

Omnibus idem oculi; par est concordia flendi.

Funeris exsequiis adiutus omnis Eques.

Omnis adest aetas. moerent juvenesque senesque;

Aufoniae matres, Aufoniaeque nurus.

205 Auctorisque sui praefertur imagine moesta,

Quae victrix templis debita laurus erat.

Certat onus lecti generosa subire juvenis:

Et studet officio sedula colla dare.

Et voce & lacrimis laudasti, Caesar, alumnum;

210 Tristia cum mediis rumperet orsa dolor.

Tu letum optasti, Dis averfantibus omen,

Par tibi: si inerent te tua fata mori.

Sed tibi debetur coelum: te, fulmine pollens,

Accipiet cupidi regia magna Jovis.

Quod

Votis ratis irrita opponuntur. Idem IV. Fast. 641.

Irrita decepti vota volentis erant. BERGMAN.

198. *Duravitque animum.*] Id est, obfirmavit. sic Paulus J. C. leg. XVII. de Quaestione. *Reperi in quaestione potest, maxime si in tormenta animum corpusque duraverit.* Quintilian. Declamat. cclxxxix. *Non omnium animos maritorum durare ad sanguinem esse quosdam mitiores, qui conspiciere quidem cruorem sufficerent.* Et alibi passim hoc verbum ita usurpatum reperitur. LINDENBRUCH. vid. ad Quint. Decl. vi. 3.

202. *Exsequiis adiutus omnis Eques.*] Hic stupore incredibili se ipse superat Clericus, ita commentans: *Non quisvis Equites lectus ejus subierunt, sed ii tantum, quibus equestrem censum esse plane constabat.* Quis fando audivit Equites fuisse aliquos, quibus census equester non esset? sed non intellexit magister Logicus Dionem, quo frustra quis utitur Graece linguae imperitus, & rudis Romanae reipubl. si discrimen novisset inter ipsos Equites, quorum aliqui modo Splendidi & Angusticlavii, alii illustres & Lateliclavii erant, facile sensum Dionis percepisset, & ibi agi de Equitibus Senatorio loco natis, & qui Senatorium censum possidebant, qui erant seminumni fenusus. videre poterit, quae Lipsius ad Tacit. ix. 1. Ann. 4. & Ryck. ad lib. II. 59. observarunt. deinde incongruus hic est locus ille Dionis, qui de illis Equitibus agit, qui lectum subire, & de quo mox Noster vs. 207. loquetur. hic vero de pompa funebri. unde eleganter dicit, *omnis Eques*, id est universus ordo Equestris, non modo illustres, ridicula ergo & supervacua fit haec nota, quae *generosam juventutem* melius illustraret. *juventus* enim proprie de equitibus dicebatur. sed:

Talis ista mens super, cui videt, mihi audis.

BERGMANNUS.

202. *Omnis Eques.*] Monachi manum non offere hanc locutionem probavimus ad Petron. cap. cviii. sic *Deus omnis* Ovid. IV. Fast. 270. & IX. Metam. 425. ubi plura Heinsius. Valer. Flac. I. 706.

Vix lassatur inani

Omnis eques.

Lib. II. 202.

Pariterque exhorruit omnis

Mater.

In Mediceo erat, *adstitit*, male. Nam locutio elegans; & similis illi Horatii Epod. xv. *Eamus omnis crevit.* Stat. III. Silv. 185.

Huc omnis surba coimus.

Noster VII. Met. 765. *Vicina juvenos Venimus.* vid. ad Ovid. V. Met. 343. BURGMANNUS.

207. *Certat onus lecta.*] Imo *lecti* cum uno veteri libro & Naugerio. apud Peri. Satyra III.

Tandemque beatus alto

Compositus lecta, crassisque luctus avocamus

In partem rigidos calces extendit: at illum

Hesperium capite induto subire Quiritis.

Recte autem Noster, *juventus generosa*; cum credibile sit huic funebri officio nobilissimum quemque fuisse selectum. is enim honos viris principibus habitus. sic de Scipione Africano Valer. Max. lib. IV. cap. 1. HEINSIUS. simili locutione utitur Curtius lib. VII. cap. 6. *Castris inde motis lectica militari ferebatur, quam pro se quisque equos pedesque subire certabant.* BURGMANNUS.

210. *Ora datur.*] Ita duo MSS. alii totidem & prima editio, *assa*; ut Epist. XIV. 18.

Et subitus dextrae praepulsi assa tremor.

Sed recte *orsa* alii. Stat. lib. V. Sylv. v. 27.

Orsa dolor prohibet quae ira tacendi

Impatiens. HEINSIUS.

211. *Tu letum optasti, Dis averfantibus, omen, Par tibi.*] Legendum & distinguendum aliquando videbatur hoc modo:

Rkkkk 2

Ta

- 215 Quod petiit, tulit ille; tibi ut sua facta placerent:
 Magnaque laudatus praemia mortis habet.
 Armataeque rogum celebrant de more cohortes:
 Et pedes exsequias reddit equesque duci.
 Te clamore vocant iterumque iterumque supremo.
- 220 At vox adversis collibus ista readit.
 Ipse pater flavis Tiberinus inhorruit undis:
 Sustulit & medio nubilus amne caput.
 Tum falice implexum, muscoque & arundine, crinem.
 Caeruleo magnà legit ab ore manu:
- 225 Uberibusque oculis lacrimarum flumina misit.
 Vix capit adjectas alveus altus aquas.
 Jamque rogi flammam extinguere fluminis ictu,
 Corpus & intactum tollere, certus erat.

Susten-

Tu lethum optasti, Dis averfantibus omen

Par sibi, si sinerent te tua fata mori.

Agit hoc loco, ut passim, poeta de Augusto, tanquam de Deo. Optasti, inquit, mori, jure Dis omen averfantibus, quod & ipsis par foret ac conveniret morituris, si fata te mori sinerent. Vulgata tamen scriptura defendi potest. HEINSIUS.

215. *Quid petiit tulit ille tibi us.*] *Quod petiit libri veteres.* Corrigendum itaque:

Quod petiit, tulit ille, tibi ut sua facta placerent. Et sic cum Naugerio codex unus antiquus. *Quod petiit, tulit ille* Lipsius Epistolice Quaestionibus lib. III. Epist. 3. minus bene. IDEM. Forte, *tibi ut sua facta probaret.* memoria lapsus vir summus in Lipsii correctione; ille enim III. Epist. Q. 3. *quod petiit* habet.

217. *Armatae cohortes.*] Milites, qui sub Drufo meruissent, hic forte adfuisse suspicatur Gorallus, immemor, illos in Germania mansisse, ubi honorarium tumulum ei erexerunt; vid. supr. §s. 171. sed Tiberius cum paucis comitibus corpus in Urbem duxit, ubi exsequiae militares ab Urbanis & Praetorianis miliibus fuere celebratae. BURMANNUS.

218. *Ass patris.*] Scribe, ac *pedes*. PITHOEVUS. Libri veteres, *Ass*, praeter Combianum, in quo, at. HEINSIUS.

221. *Abhorruit undis.*] Tres libri, *abhorruit*, unus, *inhorruit*, quod Naugerio ardebat. IDEM. recte hoc receptum. subitam enim mentis consternationem indicat, quam ut homines motu trepidi corporis produnt, ita Poëtae fugant Fluviorum urnas, comas, capita, & undas tremescere, ubi iudicia luctus edere volunt. Claud. II. in Eutr. 173.

Et aurata Pallolus inhorruit urna.

Ile porro tremor pro re & causa major & minor fieri potest, unde & suavem concussione[m] hoc verbo notari docet Barth. ad Stat. I Theb. 309. contra, tempestate inhorruit mare, & aether &c.

vide ad Petronii cap. cxv. Poëtae ergo & eleganter hic fingitur Thybris concussisse undas, deinde lacrimis ita auxisse aquas, ut campum Martium videretur inundare velle, nisi a Marte repressus fuisset. vide & Sil. IV. 640. & seqq. BURM.

222. *Sustulit & medio.*] Et *medio* praefatae editione, cum Naugerio. Et *tulit & medio* Combianus, lege, *Extulit & medio*. Fall. II. 149.

Quinvis ab aequoris nitidum jubar extulit undis. Virgil. I. Aeneid. 127.

Summa placidum caput extulit unda.

Lib. III. 215.

Nec saevior ulla

Pessis, et ira Deum Stygii sese extulit undis. Et IV. Georg. 352.

Summa flavum caput extulit unda.

Vide ad Claud. II. in Eutrop. v. 165. HEINS.

224. *Caeruleum magna legit ab ore manu.*] Fortasse legendum, *Caerulea magna legit ab ore manu.* aut etiam, *Caerulea magna legit ab ore manu.* Nam pleraeque editiones post *Crinem*, distinctionem habent. MICVLLUS. Scribe, *Caerulea magna legit ab ore manu.* LINDENBRUCH. *Caerulea* margo Gryphiana. similiter peccatum erat. I. Met. 333. Lego vero:

Caeruleo magna tergit ab ore manu.

Sic Epitola XXI. 166.

Spissaque de nitidi tergit amema comis. HEINS. Recte, *magna manu.* ut omnibus Diis & Heroibus adscribunt Poëtae ingenia corpora & membra. II. XIV. Met. 8.

Inde manu magna Tyrrhena per aquora lapsus.

Virgil. V. Aeneid. 241.

Et pater ipse manu magna Pertunus euntem.

Impulsit.

Et 487.

Ingenisque manu malum de nave Sereffis Ergit.

- Suffentabat aquas, cursusque inhibebat equorum,
 230 Ut possset toto proluere anne rogam.
 Sed Mavors templo vicinus, & accola Campi,
 Tot dixit siccis verba nec ipse genis.
 Quamquam amnes decet ira; tamen, Tiberine, quiescas:
 Non tibi; non ullis vincere fata datur.
 235 Iste meus perit: perit arma inter & enses:
 Et dux pro patriâ. funere caussa latet.
 Quod potui tribuisse, dedi: victoria parta est.
 Auctor abit operis, sed tamen exstat opus.
 Quondam ego tentavi Clothoquæ, duasque sorores,
 240 Pollice quæ certo pensa severa trahunt,
 Ut Remus Iliades, & frater conditor Urbis
 Effugerent aliquâ stagna profunda viâ.

De

Stat. vi. Theb. 701.

Ille manus magna & multum felicit exit.

Sic Jupiter magna manu fulmina jacere dicitur.

Silius vii. Æ. 371.

*Et magna fulmina dextra**Terferis omnipotens.*

Horat. iii. Od. 3.

Nec Fulminantiis magna manus Jovis.

Vid. i. Met. 268. & 595. & v. 616. Val. Fl. 1. 658.

Ita magna cervix Stat. iii. Silv. iii. 188. ubi vid.

Barth. magni Gradus, idem ad Stat. x. 640.

BURMANNUS.

226. *Alveus altus.*] Conjecerat olim Heinsius, *artus*. mallet ego, *amplus*; licet sit amplissimus, vix tamen capit adjectas aquas. & hic Ovidii quis manum deprehenderet, qui lib. 1. Met. 343.

Plemis capis alveus amnes. ubi vide. BURM.227. *Fluminis ista.*] *Aulus* Rutgers. vi. Var. cap.

19. Ego nihil tentem temere. quamquam poteram,

altu. HEINSIUS. Francius volebat, *fluminis unda.*229. *Cursusque inhibebat equorum.*] Quid cumequis Tiberino? Unus vetus, *aquarum*, quod ex

suis arripuit Nangerius; sed hoc jam præceffit.

Iocus mendo inquinatus. forte, *cursusque inhibebat**in aequor*, vel, *ad aequor*. Ovid. Remed. 257.*Ut solet, aequoreas sibi Tiberinus in undas.*HEINSIUS. *Egros*, hic Micyllam impudenter com-

pilans, tuetur Goralus, sed nulla auctoritate; ego

Heinsii conjecturam probò, ut ab ultima syllaba *trou**inhibebat* absorptum sit *ad*, & cum restaret *aquor*;inde *equorum* fecerit librarius, sic Ovid. ii. Fast. 68.*Qua perit aequoras advena Thybris aquas.*Conjecerat & Heinsius, *suffentabat atrox, cursum-**que inhibebat aquarum. atrocem dixit, cui moriram*

tribuit. BURMANNUS.

234. *Non tibi; non ullis.*] *Nullis* veteres libri.forte, *alnis*, vel, *ullis*. HEINSIUS.235. *Peritque arma inter & enses.*] *Perit arma*

inter bene veteres: producit enim ultima syllaba, ut jam alibi non semel monuimus. Juvenal. Sat. x. 10.

*Viribus ille**Census perit; admirandique lateris.*

Mox 118.

Eloquio sed uterque peris orator. HEINSIUS.236. *Et dux pro patria. funere caussa latet.*] Cur

illum Dii, seu fata tam cito sustulerint, in obscuro

est. Videtur autem *funeres*, dictum esse pro *fun-**neri*, vel *funerie*, κατ' ἑτυμολογίαν. MICYLLUS.*Et lux prob! patrias funere clausa latet.* SCALIGER.

Haec corrupta sunt haud dubie. Scaliger:

*Et lux prob! patrias funere clausa latet.*veteres omnes, *funera*, unus etiam, *patrias*. cogita-

bam aliquando:

*Et lux prob! patrias lumine cassa laes,*vel *jaeset*. Notum illud Maronis, *nunc cassum lu-**mine lugens*; sed hoc agit hic Mavors, ut Drusum

sibi vindicaret, quare aliud quid exculpendum.

HEINSIUS. Amplissimus Cuperus iv. Observ. 111.

Et dux pro patria: funere caussa pater.

Ut ex triumphali funere, quale decretum Druso,

patuente caussa, quod periisset pro patria, & quidem

dux. Impudentissime vero, nulla viri Amplissimi

mentionem facta, hanc emendationem sibi vindicavit

Goralus. Ego vero, recepta ea lectione,

mallet legere:

*Perit arma inter & enses,**Ut dux pro patria: funere caussa pater.*

Licet in bello non occuberit, sed morbo, perit

tamen, ut dux, inter arma pro patria, & eodem

honore adicitur, quo dux aliquis mortem pro

patria in proelio oppetens. BURMANNUS.

240. *Pensa severa trahunt.*] *Trahere pensa* ele-

gantur. Martialis in Xenis, Epig. 57.

Improba cum morsa fila manaque trahes.

Kkkkk 3.

Hinc

De tribus una mihi, Partem accipe, quae datur, inquit,
Muneris: ex istis, quod petis, alter erit.

- 245 Hic tibi; mox Veneri Caesar promissus uterque.
Hos debet solos Martia Roma Deos.
Sic cecinere Deae: nec tu, Tiberine, repugna,
Irrite; nec flammam amne morare tuo.
Nec juvenis positi supremos destrue honores.
250 Vade age, & admittis labere pronus aquis.
Paret: & in longum spatiosas explicat undas;
Structaque pendenti pumice tecta subit.
Flamma diu cunctata caput contingere sanctum,
Erravit posito lenta sub usque toro.
255 Tandem ubi complexa est silvas, alimenta quae sumsit,
Aethera subjectis lambit & atra comis.
Qualis in Herculeae colluxit collibus Oetae,
Cum sunt imposito membra cremata Deo.
Uritur heu decor ille viri, generosaeque forma,
260 Et faciles vultus; uritur ille vigor!
Victricesque manus, facundaeque principis ora,
Pectoraque, ingenii magna capaxque domus!

Sps

Hinc Tracta Glossarium. Τραχτα ἐλάττωμα, μείζωμα. Varro, *Lanae tracta ministrasset infectori*, contrarium huic *Retractare*. Apulej. Mil. xi. *Qui faterum etiam inextricabiliter retractat lucia*. LINDENBROUCH. Sappho Epil. v. 8a.

Et data sunt vitas sila severa moae.

Perperam igitur vetustae editiones, in quibus, *Impia quas certo pollice pensa seabunt*. Nisi *invidia paupis* reponis. HEINSIUS. vid. ad Ep. XII. 49.

248. *Irrita*.] Legendum, *irrite*, ut ex suis jam notavit Naugerius. HEINSIUS.

250. *Admissi*.] *Immissis* veteres omnes. nec damno, atque ita ex suis Naugerius. vid. ad i. Amor. VIII. 50. IDEM.

252. *Structaque pendenti*.] Ita passim Poetas loqui de antris docuit egregie Broukhufius ad Propertij lib. III. Eleg. 2. cuius opes hic Caecus ille nefarius suffuratur, & expudorata fronte Valefii errorem refutat, quod vir eruditissimus jam praefliterat. sic solent tenebriones, quos vivos exhorruerunt, & metu, ne dignis modis exciperentur, si vel hescere ausi fuissent, etiam adulati fuerunt, in eorum umbras degeneri animo grassantur. vide & ad lib. III. Amor. i. 3. *Striditque* Edit. veteres. BURMANNUS.

254. *Lenta sub usque toro*.] Veteres, *sibi usque*. I. e. *subitque* cum Lipsio Epistolice Quaelzibus:

*Flamma diu cunctata caput contingere sanctum
Erravit, posito lenta subitque toro.*

Nisi malis, *lenta subisse*, sic *lentus sedere* Tibullo libro i. Eleg. x. quod perperam mutant. HEINSIUS. Non video cur Scaligeri, *lenta sibi usque*, aut Lipsij, *lenta subitque*, praeferam. significat certe *Ta usque* continuum alicuius temporis aut morae. Plaut. Pseudolo Act. i. Sc. 5. *Sed te volo demi usque adesse*. Terent. Adelphi. Act. II. Sc. 2. *cui hodie, usque es praebui*. Virgil. Eclog. II. 64.

Licet usque, minus via laedet, eamus.

Flamma igitur dum diu metuit attingere sanctum corpus, sub posito toro usque lenta erravit, lente ambedit & corripuit circumjecta ligna, non recta emicuit in summum, ubi corpus erat. GRONOVIVS. lib. III. Observ. cap. 19. ita & *usque* debet capi infr. vs. 354. *subitque* Pithoei & aliae edit.

256. *Aethera subjectis lambit et atra comis*.] Cave quicquam immutes hoc loco. sic & de arbore in altum erecta apud Maronem habes Ecloga x. *Quantum vare novo viridis se subicit alnus*, & quod magis ad rem facit, Georgicon quarto idem 385.

Ter flamma ad summum tellis subjecta relaxit.

Idem Aeneidos II. 36.

*Aus pelago Danaum insidias sustellatque dona,
Praecipitare iubet, subjectisque urere flammis.*
Certe Diomedes Grammaticus observat sub propositionem modo supra denotare, ut in illo Maronis

nis

Spes quoque multorum flammis uruntur in isdem.

Ilte rogos miseræ viscera matris habet.

265 Facta ducis vivent, operosaque gloria rerum.

Haec manet: haec avidos effugit una rogos.

Pars erit historiae, totoque legetur in aevo:

Seque opus ingenii carminibusque dabit.

Stabis & in rostris tituli speciosus honore;

270 Caussaque dicemur nos tibi, Druse, necis.

At tibi jus veniae superest, Germania, nullum.

Postmodo tu poenas, barbare, morte dabis.

Adspiciam Regum liventia colla catenis;

Duraque per saevas vincula nexa manus:

275 Et tandem trepidos vultus: inque illa ferocum

Invitis lacrimas decidere ora genis.

Spiritus ille minax, & Drusi morte superbus,

Carnifici in moesto carcere dandus erit.

Consistam, laetisque oculis, lentusque videbo

280 Strata per obscaenas corpora nuda vias.

Hunc Aurora diem, spectacula tanta ferentem,

Quam primum croceis roscida portet equis.

Ad-

nis, corpora saltu subjiciunt in equos, modo infra, ut, caudamque remulonis subjectis pavitantem utro.

Vide annotata nostra ad Maronem Georg. III. vs.

241. Propertius libro III. El. VII. Tu mimitare oculos subjecta exurere flamma. subjectus ignis in Catilinarius Ciceronis. HENSIUS. sed divertit sunt ignis subjectus, scilicet sub lebeti, vel alio, quod imponitur igni, & subjecta flammae coma, quae ad astra tollitur, quae est in altum erecta. Quae Gorallus habet, omnia debet Lexicographis. vid. Gronov. ad Liv. VI. 24. Gifan. Ind. Lucret. in subjectare. ita & submittere poni docuit Creech. ad Lucret. I. 8. vid. ad Petron. 126. BURMANNUS.

260. Et facilis vultus.] Faciles vetustae editiones.

HENSIUS. Scaligeri, Aldi & Pinthoei editiones & aliae, facilis. recte ut puto, si legatur:

Et facilis vultus uritur ille rigor.

Ut sensus sit, vultu quidem rigorem quemdam, ut bellatorem decebat, praetulisse Drusum, sed non truce & saevi animi indicem, sed facilitate & benignitate temperatum. Sic Epist. IV. 77.

Te tuus iste rigor postquam sine arte capilli,

Et levis egregio pulvis in ore decet.

Stat. VI. Theb. 837.

Sed non ille rigor patriamque in corpore rebur.

Talem Domitiano tribuit adulator Staius. I. Silv.

I. 15.

Juvos ora tueri

Mixta notis belli, placidamque gerens pacem.

Et Stiliconi Claudianus Bell. Getico 375.

Frons laeta parum, non tristiter aequo,

Non dejecta malis, mixta sed nobilis ira.

Et quis non Poëtarum. vid. ad Vell. Paterc. II. 98. ubi etiam vigor & rigor permittantur. Francius conjecerat, & gratias vultus. BURMANNUS.

272. Barbare.] Mallem, barbaram morte dabis, HENSIUS. certe barbaram requirit praecedens Germania.

274. Per saevas.] Francius conjiciebat, per saevas. sed saevas manus vinciri majoris laudis erat: & hoc exigunt reliqua, barbaram, & tandem trepidos vultus, & ferocum &c.

275. Trepidus.] Intrepidus codex Berfmanni.

279. Laetisque oculis laetisque videbo.] Ne bis idem dicat, videtur scribendum:

Laetisque oculis laetisque videbo.

Sueton. Calig. 36. Quas plerumque cum maribus ad coenam vocatas, praeterque pedes suos transiuntes, diligenter ac lente mercenarium mere considerabat. Sic lentum risum dixit Horatius libro II. Od. XVI. eleganter:

Laetus in praesens animus, quod ultra est

Oderit curare: & amara lento

Temperat risu.

Ita codices plerique, perperam Laetum risum Murretus reposuit, cum Laetus paulo ante praecesserit. HENSIUS. vid. ad Epist. XVIII. 81. & Eleg. in Druf. 564.

281. Roscida

- Adiice Ledaeos, concordia sidera, fratres;
 Templeque Romano conspicienda foro.
- 285 Quam parvo numeros implevit principis aevo,
 In patriam meritis occubuitque fenex!
 Nec sua conspiciet (miserum me!) munera Drusus,
 Nec sua pro templi nomina fronte leget.
 Saepe Nero, illacrimans, submissâ voce loquetur,
- 290 Cur adeo fratres, heu sine fratre, Deos?
 Certus eras numquam, nisi victor, Druse, reverti.
 Haec te debuerant tempora: victor eras.
 Consule nos, duce nos, duce jam victore, caremus:
 Invenit en totâ moeror in urbe locum.
- 295 At comitum squalent immixtis ora capillis,
 Infelix, Druso sed pia turba suo.
 Quorum aliquis, tendens in te sua brachia, dixit,
 Cur sine me, cur sic incomitatus abis?
 Quid referam de te, dignissima conjugè Druso,
- 300 Atque eadem Drusi digna parente nurus?

Par

181. *Resida.*] *Resida* Venetae, Pithoei, & Scali-
 geri & aliae editiones. & duo Bersmanni libri.

188. *Præ templi.*] *Pro templi* unus ex nostris.
 quod Naugerio placebat. Noſter Pont. 11. 9.

Victima pro templo cur cadat illa Jovis?
 Apulej. Met. iv. *Saxo grandi pro pedibus arripito.*
 A. Gell. 11. cap. 11. De Tauro Philosopho. *ſolebat*
pro ſoribus cubitanti ſui. Plura idem Gellius lib. xi.
 cap. 111. idem libro xiiii. cap. viii. *Quae Maecio*
Philosophus ſcribi debere conſebat pro ſoribus omnium.
 HEINSIUS.

289. *Nero in lacrimat.*] *illacrymans* cum eodem
 Naugerio ex veteri libro. IDEM.

290. *Cur adeo fratres, heu sine fratre, Deos.*] *Ego*
 lego:

Cur adeo, frater, heu sine fratre tuo est
 Sic infra 298.

Cur sine me, cur sic incomitatus abis SCALIGER.
 Sed vulgata lectio optime habet. *adiice Deos* uſitatus
 loquendi modus, & apud Graecos *προστίθειν* *θεούς*
προστίθειν, hinc lib. 111. Amor. Eleg. vi. Naſo:

A tenerâ surgis sic quiſquam mane puella,
Proximus ut ſanctos poſſit adire deos.

Propertius libro 11. Eleg. ult.

Solum te noſtras laetor adire Deos.

Et libro 111. Eleg. xxiii.

Ceter & unſonens cum proce adire Deos.
 Tibullus lib. 1. Eleg. 11.

Num ſeror inceſſus ſidos adiſſe Deorum?
 Caefar lib. 11. Bell. Civ. 5. *Omnes aut ex muro ad*
caelum manus ſtenderent, cum templa Deorum immor-
ſalium adirent. Accius in Atreco. *Quis me eſten-*

dam; quod templum adeam. Maro Aeneid. iv. 56.

Principis delubra adeunt.

Auctôr Queroli loco mendoso:
Deus facilius aditur, quam prole cegnitus.
 In obſcuro carmine ſimiliter Ep. XIII. Lex XII.
 tabb. apud Ciceronem lib. 11. de Legibus. AD
 DIVOS ADEUNTO CASTE. Fratres autem
 Dei, Caſtores dicebantur, aut fratres *καὶ ἑξῆς*.
 quomodo eodem *καὶ ἑξῆς* Graeci, Lacones *καὶ οὖν*
 dixerunt. Naſo Pont. 11. El. 11.

Fratribus aſſimilis, quos proxima templa tenentes
Divos ab excelsa Julius aedo videt.

Libro 1. Faſtorum 707.

Fratribus illa Deis fratres de gente deorum
Circa luturnae compoſuero lacus.

Suetonius Caligula: 22. *Aede Caſtoris & Pollucis*
in veſtibulum tranſfigurata conſiſtens, ſaepe inter
fratres Deos medium adorandum ſe adſonibus exhi-
bebat. Quare & gratificaturi Tiberio poſtmodum,
 affectum ejus erga Drufum cum adiectu Caſtorum
 componebant. Valerius Maximus lib. v. cap. v.
 poſtquam Tiberii pietatem in Drufum multis com-
 mendarat: *Hic ſic equidem nullum aliud, quam*
Caſtoris & Pollucis ſpecimen conſanguineae caritatis
convenienter adijci poſſe. HEINSIUS.

294. *Invenis in totâ.*] Ita quidem vulgo legitur.
 Puto autem legendum eſſe:

Invenis hic tota moeror in urbe locum.

Eſt autem tranſlatio, quaſi dicat: neque hic
 moeror ad tuos tantum pertinet, ſed & ad omnes,
 qui in tota urbe ſunt, pervenit. Micyllus. *Invenis*
 & *Mediceus*. reliqui omnes, *Invenis in tota.* Puto.

In-

- Par bene compositum; juvenum fortissimus alter,
 Altera tam forti mutua cura viro.
 Femina tu princeps; tu filia Caesaris: illi
 Nec minor es magni conjuge visa Jovis.
 305 Tu concessus amor, tu solus & ultimus illi,
 Tu requies fesso grata laboris eras.
 Te moriens, per verba novissima, questus abesse:
 Et mota in nomen frigida lingua tuum.
 Infelix recipis, non quem promiserat ipse:
 310 Nec qui missus erat: nec tuus ille redit.
 Nec tibi deletos poterit narrare Sygambros,
 Ensisibus & Suevos terga dedisse suis.
 Fluminaque, & montes, & nomina magna locorum:
 Et si quid miri vidit in orbe novo.
 315 Frigidus ille tibi, corpusque refertur inane:
 Quemque premat sine te, sternitur ecce torus.
 Quo raperis, laniata comas, similisque furenti?
 Quo ruis? attonitâ quid petis ora manu?

Hoc

Invenit in tota. HEINSTUS. *Invenit tota* Douza. Berſmannus notat alios legere, *invenit in tota maerere in urbe.* & Scaliger edidit, *invenit ex*, ut & alii.

205. *At comitum.*] Hoc distichon frigidum & alieno loco positum censet frigidissimum & aliena semper loquens Clericus. & legi debuisse supra, ubi de funere & exsequiis Drusi agitur. at bonus ille vir non intellexit *comites* illos, & putavit ita vocari, qui funus sequebantur. ô argutum caput! comites Magistratibus & ducibus in bellum proficiscibus fuisse ignorat ille, cui nihil latet; sed quod ne pueri quidem hodie nesciunt. & ut manifestius probet incitiam, mox ad vocem *aliquis* adnotat hæc, *forte, Livia mater, aut uxor Antonia.* cut non ex Plauto & cæcis illis Poëtis probavit, *aliquis* etiam de *feminis* dici? quia scilicet ignorabat, nec in Stephani Thesuro id notatum legerat. At tu, lector, intellige cohortem illam amicorum & comitum, qui in Germania Druso aderant, & quorum nunc aliquid, Tiberio corpus Romam avehente, clamabat:

Cur sine me, cur sic incomitatus abis? BURM.

301. *Par bene compositum.*] Hic vero calumniam Gorallii & in Poëtâ maledicum calammum silentio præterire non possumus; qui Pedonem, versus *necessitate veluti fluctu alio delatum*, arguit, quod non, ut Drusum fortissimum, sic Antoniam castissimam fuisse dicat, quasi vero ex ineptissimi Dialectici dictatis Poëtæ deberent carmina sua componere, & cum insanientibus furere, quæ enim hæc esset ratio: *incomitatus*? ut tu fortis, ita illa calla, & ita par bene compositum eratis? immo

vero, ut tu fortis, neque molli & muliebri animo, ita illa non humilis animi, quæ viri pestus frangeret, sed virilis indolis femina, quæ requies erat fesso laboris, quam questus fuit sibi abesse in ultimis versant, quæ potuisset levare alloquio & adhortationibus suis: comparat vero Antoniam non Junoni; sed Livia; nam per Jovein Augustum, & Junonem Liviam intelligit, quod Gorallius, alios duces secutus, non vidit. Quanti vero animi Livia fuerit, cujus consilium Augustus semper usus fuit, nemini nisi Gorallio, latere potest. nihil ergo hoc in loco incongruum & ineptum, nisi sola Gorallii nota. BURM.

302. *Alterâ jam ferti.*] *Legge, tam ferti.* HEINS.

304. *Nec minor es magni conjuge visa Jovis.*] Puto legendum:

Nec minor es magni conjuge visa Jovis?

Quasi dicat eodem honore & loco habenda tu illi, id est marito, visa tuo es, quo est Juno apud Jovem. MICYLLUS Lego:

Nec minor es magni conjuge visa Jovis. SCALTGER.

Distingue omni præcis libris:

— Tu filia Caesaris: illi

Nec minor es magni conjuge visa Jovis. HEINS.

305. *Tu concessus.*] Forte, *concessus amor* legendum, id est legitimus, ut Prop. IV. 111. 40. *aper-tus conjux & Juno concessus amor*, dicitur Petron. cap. 127. vide quæ ad II. Art. 556. notamus sed & vulgata recte potest explicari, vide ad eundem Petron. cap. XCI. BURMANNUS.

308. *Ateta in nomen.*] *Ad nomen* volebat Francius.

314. *Et si quid.*] *Et quidquid* conjiciebat Francius.

LIII

319, Ad

Hoc fuit Andromache, cum vir religatus ad axem

320 Terruit admissos sanguinolentos equos.

Hoc fuit Evadne, tunc cum ferienda coruscis

Fulminibus Capaneus impavida oræ dedit.

Quid mortem tibi moesta rogas? amplexaque natos,

Pignora de Druso sola relicta tenes?

325 Et modo per somnos agitaris imagine falsâ,

Teque tuo Drusum credis habere sinu?

Et subito tentasque manu, sperasque receptum;

Quæris & in vacui parte priorè tori?

Ille pio (si non temere hæc creduntur) in arvo

330 Inter honoratos excipietur avos.

Magnaque maternis majoribus, æqua paternis

Gloria, quadrijugis aureus ibit equis:

Regalique habitu, curruque superbus eburno,

Fronte triumphali tempora vinculus erit.

Acci-

339. *Ad axem.*] *Ad axem* editiones priores.

321. *Ferienda.*] *Feribunda* prima editio. Puto, *ferienda*, sic *petiunda*, & similia apud Ovidium. HEINSIUS.

325. *Agitaris.*] *Mens agitas* reddit somnolentus interpret. cum ponatur hoc verbum de his, qui curis, spectris, & etiam furis inquietantur. Virgil. III. 331.

Scelerum furis agitatus Orastes. vid. lib. vi. Met. 595. Et ita passim. Nec ignorat, nisi plane *ignovet*. BURMANNUS.

330. *Honoratos.*] Imitatus hoc ex ultima elegia Propertii IV. XI. 102.

Cujus honoratis æsa fruuntur avis.

Ita enim scribendum; nam de *æquis* nugæ, & quidam codices habent, *æquis*; proxime ad verum. sic sup. 162. *Ad vestras conditus ibit avos.* ita *Honoratus Praetor.* I. Fast. & IV. Pont. v. Pompejum consulem *honoratum virum* vocat Aufon. præfat. in Idyll. XXXI. *Honoratissimus Consul.* Vellej. Patere. cap. I. XI. de Metello. *Omnes filios adultæ ætatis videt, omnes reliquos superstites & honoratissimos.* HEINSIUS.

338. *Quod solum.*] Scribe, *solum* cum veteri libro: Primo enim Druso inter Romanos Germanici nomen est delatum. IDEM. Dubito an non sit melius, *solum*, si cum Micyllo explicetur, quod nil nisi nomen retulerit, impeditur morte, ne triumphum & cetera insignia referret.

339. *Tot annos.*] *Tot* pro tam paucis vix alibi reperiri notat Gorallus, lexicorum sanorum opibus destitutus, sed de tribus etiam dixit Ovidius IV. Met. 418.

*De totaque severioribus æperis
Una doloris erat.*

& II. Am. XII. 3.

*Quam vir, quam castos, quam janua firma, tot
hostes eris.*

Et Seneca Thyestes 523.

*Vos quoque senus præstidia tot juvenes meo
Pendere colat.*

ubi videndus longe melior Gorallio Poëtarum interpretes Gronovius. immo de duobus Calpurn. Flac. Decl. XXVIII. *Per tot innocentium capita.* BURM.

340. *Locum.*] *Locum* hic pro tempore sumi, Micyllum compilans notat Gorallus, sed, ut imparatus est ab omni Latini sermonis copia, nullo idoneo veteris testimonio firmat. subveniamus plagiario & monstreus misero thesaurus, quos diligentia summi Gronovii ad Livii lib. XXXVI. 7. aperuit. sic & Terent. Eun. Act. I. Sc. 2. *Te interea loci cognovi.* & Act. II. 2. *Dum hæc loquimur, interea loci ad macellum advenimus.* & ita sæpe Plautus. an tamen *locus* de tempore possit capi, non immerito dubito. & forte scèdus hæc verba ad amplum locum inter honoratos avos referantur, quæ eæ prima Micylli interpretatio. posset tamen non inconcinne legi, *magna viri latum quærens sæcra inodam, ut modus latius temporis, sit longum spatium, non artis finibus circumscriptum.* ita Statius VII. Theb. 297.

Pater est, natusque, sed ævi

Confudere modus.

Ubi Lutatius spatia interpretatur. Livius lib. IV. 24. *Maximam libertatis custodiam esse, si magna imperia diuturna non essent, & temporis modus imponatur, quibus juris impati non possit.* modus vero & locus sæpe a librariis permutari videbis ad Ovid. I. Met. 628. VI. Fast. 118. *quætere vero hic est desiderare, requirere.* Sallust. Jug. 98. *collis, qui magna*
parte

- 335 Accipient juvenem Germanica signa ferentem
 Consulis imperio conspicuumque decus.
 Gaudebuntque suae merito cognomine gentis;
 Quod solum domito victor ab hoste tulit.
 Vix credent tantum rerum cepisse tot annos.
- 340 Magna viri latum quaerere facta locum.
 Haec ipsum sublime ferent: haec, optima mater,
 Debuerant luctus attenuare tuos.
 Femina digna illis, quos aurea condidit aetas,
 Principibus natis, principe digna viro.
- 345 Quid deceat Drusi matrem, matremque Neronis,
 Adspice. quo furgas, adspice, mane torum.
 Non eadem vulgusque decent, & lumina rerum.
 Est quod praecipuum debeat ista domus.
 Imposuit te alto Fortuna, locumque tueri
- 350 Jussit honoratum, Livia: perfer onus.

Ad

parte editis & praecipua, pauca munimenta quaerebas. Ita sine dubio legendum. Cicer. 1. in Verr. 10. Neque esse quidquam dictum à se libris, quod aut vestrum curiam esset obsecrum, aut cuiusquam oratoris eloquentiam quaereret. Tertull. de lejum. cap. 11. Vestrum est, in carceribus popinas Martyribus exhibere incertis, ne consuetudinem quaerant. Similis illa locutio lib. 11. Met. 239. Quaevis Baetia Dirceum. ut quilibet ibi leguit. ubi vide. credent ergo avi facta magna longam etiam vitam requirere, latum vivendi spatium. ut idem dicit, quod VII. Metam. 447.

Si titulos annosque tuos numerare volumus,

Facta premantur annos. BURMANNUS.

343. Condidit aetas.] More suo, id est inepte & stulte, Gorallus explicat, qui mortui ac sepulchro conditi sub aetate. Itane vero? tam *δοξασα*: Poeta compararet Liviam sepulchris. immo quos seculum, quod aureum vocant, protulit, vel (ut Micillus videtur legisse, *quas aurea condidit aetas*) digna matronis, quae aureo seculo vixerunt: & duplex vocis *condere* explicatio ad manum est. vel *condere* notat producere, & praecipue de primis mortalibus. ut Virgil. l. 33.

Tantas melis erat Romanam condere gentem.

Et ita Justinus lib. 11. *Genus humanum a Deotalione conditum dicit: vel condere, est celebrare, ut Servius, condere bella* apud Virgilium Eclog. VI. interpretatur. & eo sensu Plinius lib. 11. cap. 9. *Mira humani ingenii peste sanguinem & caedem condere animalibus jurat.* & lib. XXXIV. 8. *Artifices, qui compositis voluminibus condidere haec, miris laudibus celebrant.* Ovidius II. Trist. 336.

Divitis incensum est immania Caesaris astra
 Condere.

IV. Pont. XII. 27.

Dignam Maeniam Phaeacida condere chartis.

Quintil. lib. III. 1. *Romanorum primus hanc materiam condidit M. Cato.* ubi perperam tradidit editi Obrechtus. sed reclamabit Gallius, & res & acta *condit*, id est celebrari, recte dici contendit, non homines, quorum memoria posteritati commendatur a Poëtis. fatissimam fastidioso Philosopho. Ovidius IV. Pont. X. 75. de Theseo, ab Albinovano in Theaide sua celebrato:

*Qui quamquam est factis ingens, & conditur a te,
 Vir tanto, quanto debuit ore cani.*

& ita possent illa ex IX. Met. 626. capi, si cum duobus codicibus legas, *sed visula libidine condar.* ubi vulgo, *credar*, qualis & varietas est apud Apulej. lib. 1. Miles. initio: *Hymettos Attica, & Rhemes Ephyraea, & Tenaros Spartiaca, glebae felices aeternum libris felicioribus conditis.* ubi multi codices, *credant.* vide plura apud Barth. ad Grattii Cyneget. vs. 96. BURMANNUS.

347. *Et lumina rerum.*] Non damno hanc lectionem, quia in exemplum plebis principes propositi, ut mox indicat, recte *lumina* dicuntur, & ita Vellejus lib. 11. 99. *alterum reipub. lumen & caput* Tiberium vocat. ubi vid. Acidali notas. nescio tamen an praefect, *culmina rerum.* quae rectius humi vulgo opponuntur. & ita Scaligerum voluisse notaverat Francius. Voces haec a librariis confusae. vid. Heinf. ad Claud. 1. Rapt. 8. idem praef. Conf. Manl. 7.

Culmina Romani moestantemque servatus,

Et, quibus exultat Gallia, carne viros.

Ubi *lumina* habent Chvertii codices. Stat. III. Theb. 207.

AD LIVIAM AUGUSTAM.

Ad te oculos, auresque trahis. tua facta notamus.

Nec vox missa potest principis ore tegi.

Alta mane; supraque tuos exurge dolores:

Infragilemque animum, quod potes, usque tene.

355 An melius per te virtutum exempla petemus,

Quam si Romanae principis edis opus?

Fata manent omnes. omnes expectat avarus

Portitor: & turbæ vix fatis una ratis.

Tendimus huc omnes: metam properamus ad unam.

360 Omnia sub leges mors vocat atra fuas.

Ecce necem intentam coelo, terræque, fretoque,

Casurumque triplex vaticinatur opus,

I nunc, & rebus tantâ impendente ruinâ,

In te solam oculos & tua damna refer.

365 Maximus ille quidem juvenum, spes publica vixit;

Et, quâ natus erat, gloria summa domus.

Sed mortalis erat: nec tu secura fuisti,

Fortia progenie bella gerente tuâ.

Vita

Nunc regis iniqui

*Ob noxam immeritos, patriæ tot culmina, civet
Ex/simus.* BURMANNUS.

349. *Impofuit te alto fortuna, locumque teneri.* Libri veteres, *alte*. ut supra diximus. nihil mutato tamen. deinde *locumque teneri* ex Combiano & prisicis editionibus scribendum. HEINSIUS.

354. *Quo potes.* Quod cum veteribus libris. IDEM. Recte, sed non cum Barbaro interprete *quoad*, ut & supra fecit, 172. est interpretandum, hæc enim injuria esset, quasi dubitaret an posset Livia: nam notaret, tene animum infragilem, quamdiu potes. sed affirmantis est, animum invictum tene; quod certe potes facere. ut in illa formula, *nam potes, quoniam potes*. de qua Heins. ad Valer. Flac. l. 12. aliter *quod potes* etiam notat *quantum potes*, sed huic loco incongruum hoc. BURMANNUS.

354. *U/que.* Vid. supr. ad vers. 254.

356. *Quam si.* Quam tu vetustæ editiones, & tum superiori versu, *jam melius* legendum sit. HEINSIUS.

357. *Avarus.* Forte, *Avernus*, vide ad II. Amor. VI. 30. IDEM.

358. *Turbæ vix fatis una ratis.* Petronius Arbiter cap. cxxi.

Vix navita Portheus

*Sufficit simulacra virum traducere cymba;
Classe opus est.* LINDENBERG.

361. *Ecce necem in tantam.* Alii, *intentam*; lego *urgō*:

Ecce necem intentam, coelo, terræque, fretoque;

Casurumque triplex vaticinatur opus.
Opus Lucretii. Ovidius II. Trist.

Explicat ut casus rapidi Lucretius ignis,

Casurumque triplex vaticinatur opus.

Multi enim alia scripsit Lucretius, ex cuius xxxII libro citat VARTO:

Arboris & terræ genitabile quaerere tempus.

SCALIGER.

362. *Casurumque triplex.* Videtur significare hic tria volumina illa Sibyllæ Cumanæ a Tarquinio mercede comparata, & magna cum veneratione in Capitolium reposita, unde Quindecimviri fatalium librorum, si quid forte durnus incidere, oracula ac sortes rerum futurarum peterent sibi. dicit ergo secundum illorum Vaticinia mundum hunc, & quidquid sub ipso est, finem suum sortiturum. Hæc Janus Douza Pater. LINDENBERG. *Legē, Casurumque triplex vaticinatur opus.* Ut Sibyllina Oracula aut Philosophos intelligat, Epicureos potissimum, qui mundum non fore æternum censebant. Ovidius Trist. lib. II. 425.

Explicat ut casus rapidi Lucretius ignis,

Casurumque triplex vaticinatur opus.

Sie enim scribendum, cum *Casurumque* insulse extet in libris vulgatis. quod magno Scaligero temere persusit, hoc etiam loco *Casurum* reponeendum esse. ad Lucretii illa respexit Noster lib. V. 95.

— Tria talia texta

Una dies dabit exisio. HEINSIUS.

367. *Sed mortalis erat.* Erit veteres plerique. Forte

- Vita data est utenda: data est sine foenore nobis
 370 Mutua, nec certâ perfoluenda die.
 Fortuna arbitriis tempus dispensat iniquis.
 Illa rapit juvenes: sustinet illa senes.
 Quaque ruit, furibunda ruit: totumque per orbem.
 Fulminat, & caecis caeca triumphat equis.
 375 Regna Deae immittis parce irritare querendo:
 Sollicitare animos parce potentis herae.
 Quae tamen hoc uno triflis tibi tempore venit,
 Saepe eadem rebus favit amica tuis.
 Nata quod en alte es, quod foetibus aucta duobus;
 380 Quodque etiam magno consociata Jovi:
 Quod semper domito rediit tibi Caesar ab orbe,
 Gessit & invictâ prospera bella manu:
 Quod spes implerunt maternaque vota Neronces;
 Quod pulsus toties hostis utroque duce.
 385 Rhenus, & Alpinae valles, & sanguine nigro
 Decolor infectâ testis Itargus aquâ.

Danu-

Forte refingendum, *enim*, nam *erat* jam praecessit. HEINSIUS.

362. *Vita data est utenda.*] Sine dubio imitatione Lucretii, qui (lib. III. 984.) dixit:

Vita quo mancipio nulli datur, omnibus usq.

SCALIGER. Salmassius disquisitionis de Mutuo pag. 225. profert hunc versum, tamquam Horatii, & citat hoc modo:

Vita data est utenda, data est sine tempore nobis.

Nimis vir summus memoriae fidebat. locutionem illam *utenda data* &c. illustravimus ad Ovidii lib. I. Art. 433. BURMANNUS.

371. *Arbitriis tempus dispensat ubiq.*] *Inique veteres nonnulli.* Emenda, *arbitriis iniquis.* HEINS.

372. *Illâ rapit juvenes: sustinet illa senes.*] Imo *sustinet*, cum iisdem veteribus libris, etiam Naugerianis. Frustra vulgatae lectionem Scaliger fertur. Ad verbum fere haec expressit Caesii Firmianus Symposiasti in Catalechi veterum poetarum carmine de Fortuna:

Haec auferit juvenes et resinat senes,

Injuste arbitrio tempora dividens. IDEM.

Sustinet etiam Marcius ad leg. XII. Tab. cap. XXX. pag. 143. sed non apte satis mihi pro inhibere capere videtur. melius, eorum mortem differt. vid. ad Epil. I. 114. *sustinet & sustulit* etiam variarunt libarii lib. XI. Met. 463. BURMANNUS.

379. *Nata quod es alte.*] *Alto es* veteres plerique, ne peccet in rationem metri versus. Sed puto scribendum, *Nata quod es celsa*, ut in illo Statii, *et celsa natorem aequavit honori.* vel, *Nata quod excelsa es.* Nam Naugerii codices, *Nata quod ex*

alto es. HEINSIUS. Bronkhufius ad Propert. lib. I. Eleg. XXIII. vs. 117. vulgatae tuetur, cum quo tamen vix facere possum. Davies. ad Caes. I. de Bel Gal. 25. quia in Nangerii codicibus legitur, *nata quod ex alto es*, legit, *quod ex alto es.* quod ipsum ex codicibus Naugerii laudat Heinsius, & perperam, *ex alto es* Daviesius producit, deceptus vitiosa, ut puto, Gorallii editione. putat vero hanc lectionem probari ex vs. 62. ubi *ex alto*, & vers. 349. ubi *impofuit te alto Fortuna.* sed fi non alius possit hanc lectionem firmare praesidiis, vereor, ut persuadeat. nam *ex alto nasci* non puto recte dici. sed *ex alto* aliter usos veteres vidimus ad lib. II. Amor. Eleg. 4. edidit vero Heinsius, *nata quod en alte es.* non monito lectore in notis, unde petierit: quam nos lectionem commodissimam credimus. *quod est alte* edidit Besmannus. BURMANNUS.

382. *Gessit et invictâ.*] *Gessat* libri veteres. an *Gessat tela?* HEINSIUS.

385. *Rhenus.*] *Lege, Rhaetus;* ut supr. 175. Horat. lib. IV. Od. 4.

Videre Rhaeti bella sub Alpibus

Drusum gerentem. HEINSIUS.

Heinsius coniecerat &, *Oenus*, quia de Germania post agit.

386. *Decolor infectâ testis Itargus aquâ.*] Ita quidem vulgo legitur, quasi Itargus fluvii alicujus nomen circa Alpes, aut etiam in Germania fuerit. Sed quia de hoc nomine alius nihil extat, quod quidem ipse viderim, locum hunc, ut & sequentem suspectum habeo: dubitaremque, an potius legendum foret, *Decolor infecta testis ut Alti aqua.*

LIII 3. (nam

Danubiusque rapax, & Dacius orbe remoto

* Apulus huic hosti perbreve Pontus iter:

Armeniusque fugax, & tandem Dalmata supplex,

390 Summaque dispersi per juga Pannonii:

Et modo Germanus Romanis cognitus orbis.

Adspice quot meritis culpa sit una minor.

Adde quod est absens functus: nec cernere nati
Semineceas oculos sustinere tui.

395 Quique dolor menti lenissimus influit aegrae,
Accipere est luctus aure coacta tuos.

Prae-

(nam ad Albin usque progressus est Drosus, Germaniamque haectenus Romanis incognitam aperuit) Nisi rursum illud oblatret, quod eodem loco infra paulo sequitur. *Et modo Germani Romanis cognitus orbis.* Neque enim separaturus Poëta videtur Albin & Germaniam fuisse, si supra Albin ipse posuisset. Quare hunc locum, ut est, ita quidem reliquimus, sed tamen & aliis dijudicandum. MICYLLUS. *Iturgus* dicitur & *Visurgus* pro varietate idiomatum linguae Germanicae. Nam Saxones & omnes Oceani accolae T. usurpant: alii duplex SS. *Wälatta*, *Wälotta*. sic *Wästt* / *Wättt* / aqua. SCALIGER. *Iturgus* Scaliger. Sed omnino de hoc loco consulendum in Germania antiqua diligentissimus Cluverius, qui receptam scripturam tuctur. HEINS. vide Turneb. Adv. xxii. cap. ii. conjecerat & hic Heinsius, *raffis is Oemus*. si *Römanus* retinendus.

387. *Danubiique rapax.*] Nam amplius ac vastus, & qui multa alia flumina capiat, ut Sarnum, Dravum, Tibiscum & similia. MICYLLUS. bene; sed & *rapax* legi potest. SCALIGER. *Rapax* in Combiano est & duabus vetustis editionibus. II. Fast. 205. *Cromera rapax.* & IV. 179. Virg. III. Georg. *Fluviusque innare rapaces.* vide Notas lib. IV. Fast. v. 568. Sequentia valde depravata sunt. HEINS.

387. *Et Dacius orbe remoto Appulus huic hosti perbreve Pontus iter.*] Locum aequo difficilis & obcurus. Quid enim per *Dacium* accipiamus, aut per *Appulum*? utrum propria locorum, aut fluviorum ea, an simpliciter gentilia dicamus? Ego sine ut quidem certi aliquid non habeo, quod hic afferam, ita locum ipsum haud dubie corruptum exilimo. Sed tamen interea exponendi causa, Appulum pro fluvii proprio sumamus, perinde ut Rhenum, Danubium, & supra Iturgum: ut sit Dacius Appulus, qui per Daciam ducit. Nam & Dacos ab Augusto iidem temporibus victos, & in ulteriorem ripam Danubii submotos fuisse, Florus auctor est. Deinde quod sequitur, *Huic hosti per breve Pontus iter*: à superioribus distincta legamus. ut sit sensus: Huic hosti, scilicet Appulo, sive Daco, Pontus perbreve iter, hoc est, parvo spatio distat. vel, quod magis probarim, *Itinc hostis perbreve Pontus iter*: ut intelligamus, etiam Pontum, qui non

longe à Dacia abest, sensisse Caesaris & suorum arma, testemque victoriarum illius esse, sive de mari intelligas, sive de terra. Nam mox & Armeniorum mentionem facit, qui & ipsi non longe à Ponto absunt. Sed haec eo valeant, quatenus ab aliis quoque recipientur. Neque enim hic quicquam praeter conjecturas, quod sequamur, habemus. MICYLLUS. Valde depravatus locus, lego:

Danubiique rapax, et Dacius orbe remoto

Appulus: hinc hosti perbreve pontis iter.

Veteres scribebant *aggulus*, unde *Appulus* fecerunt. Dacia tunc finis imperii Romani Danubio terminata. Itaque pons jungens Danubium fuisse perbreve iter hosti ad fines imperii Romani. SCALIGER. Hic magnifice se effert Gorallus, qui magnus facinus se edidisse putat, cum *Απουλον* Urbem Daciae in Ptolemaeo repererit. sed mediam prodeandam esse vidisset, si ullus rei poëticae ipsi usus esset. Quantum praestat à talibus ulceribus manum continere, quam inepta medicina se ridendum praebere. nos felicioribus ingenii haec relinquimus. BURMANNUS.

391. *Et modo Germani.*] *Germanus orbis* cum Mediceo resonatur. HEINSIUS. malleum etiam *Romano cognitus*, ne tot voces in sibi lum exeuntes offendant. vid. ad lib. I. Met. 327.

392. *Adspice quam meritis.*] Emendandum puto: *Adspice quot meritis culpa sit una minor.* HEINSIUS. Hic Gorallus infigne negligens specimen edidit; Heinsum scilicet malle quod scribit, sed se praetulisse quos. ubi vero Heinsius quod maluit? in vitiosissima, nempe Knippingii, & quidem recentiori, editione, quam solum habuit Gorallus, sed in illa, quam ipse edidit vir illustris, & Hackiana etiam Knippingii, quos legitur, an vero illas vidit, & impudenter solum gloriae cupidine admisit? non credo; nam alia indicia ad manum sunt, illud numquam fontes adidisse, sed semper ex fordibus lacus bibisse. BURMANNUS.

393. *Adde quod est absens festus, etc.*] Ita quidem vulgo legitur: sed mihi versus hic non absque menda esse videtur. Quid enim per *festum* accipias? an filium? sed tamen amplius absens dici

non

Praevertitque metus per longa pericula luctum;

Tu quibus auditis anxia mentis eras.

Non ex praecipiti dolor in tua pectora venit,

400 Sed per mollitos ante timore gradus.

Juppiter ante dedit fati mala signa cruenti,

Flammiferà petiit cum tria templa manu:

[Junonisque gravi nocte impavidaeque Minervae,

Sanctaque & immensi Caesaris iccta domus.]

405 Sidera quin etiam caelo fugisse feruntur;

Lucifer & solitas destituisse vias.

Lu-

non poterat; qui Romam reventus, & jam se-
pultus erat. An mortuum? sed nec hoc exemplo
aliquo idoneo possumus. Quis enim *fortem* pro
mortuo usquam usurpavit? Proinde dubito, an sit
legendum, *Fletus*, aut *Functus*, aut simile aliquid.
Ita enim & sententia postulat. Cum enim Liviam
moneat Poeta, ut praesentem cladem moderatius
ferat, etiam illud pro argumento adducit, ut di-
cat: Adde, scilicet ad superiora, quod absens de-
fletus est, aut absens defunctus est, neque tibi ne-
cessè fuit coram & ob oculos morientem illum
aspicere: levius enim feriant animos mala, quae
absentibus accidunt, quam quae in oculis incur-
runt, & coram aspiciuntur. MICELLUS. *Functus*
cum Mediceo & Combiano reponit. Sic in Sabini
Epistola secunda, *functas prope ferris anus*, est pro-
pe mortua. idque Lipsio in mentem venit. alii
duo codices, *functus*, quod editiones nonnullas oc-
cupavit. HEINSIUS. Nil certius quam *Functus* le-
gendum; de qua voce hic Gorallus multa constat,
quae nihil ad rem faciunt. nam quin *vita*, *morte*,
dium suavi dicatur, nullum est dubium, quamquam
hoc ultimum rarius occurrere notet Vorst. ad Sulp.
Sever. t. 8. sed an absolute *Functus* pro defuncto poni
posset, docere debuisset. & memini mihi a viro docto
controversiam injectam, an liceat ita voce ea uti,
cum in carmine recentioris Poetae eam offendisset.
ad Stephani Thesaurum nos mittit Gorallus, qui
ne unicum quidem ejus significationis exemplum
habet, ut nec Faber. neque ego in usu admodum
fuisse optimo Latinitatis tempore arbitror, sed,
ut plura in Ovidio recentioris notae vocabula de-
prehendere licet, ita & in hoc Poemate, de hac
voce observare licet, eam nunc forte demum coe-
pisse ita usurpari. ita xi. Met. 583. plurimicodices:

Pro functi morte rogari,

Vulgo, *functo moris*. apud sequentes vero acvi
scriptores saepius ita reperitur. Seneca Thyeste 13.

O quisquis nova

Supplicia functis duras umbrarum arbiter

Dispensis!

Medea 999.

Conjux severaque iusta jam functis habens.

A mo populi.

Ubi vide Gronovium ex Statio duo loca adferen-
tem, qui frequentissime ita usus est. lib. 111. Theb.
143-

Versaque in sanguine functum

Pulsus.

Lib. iv. 483.

Centra per crimina functis.

Lib. viii. 10.

Coactibus adsumtum functis.

xii. 137.

*Nec non functis ducum referendi corpora curam
Iris habet.*

Apud Prudentium in Cathem. Hymn. v. 8. 135:
pro *umbrarum populus* MSS. *functorum* habent. ad
has *Gargaridationes*, ut tot excmplorum constipa-
tiones vocabat à *deiva*, nos Gorallum inscitia & im-
pudentia compellat. Quem ut Criticum sciat fuisse
posteritas, in Glossis Hildori, ubi legitur, *functur*,
solvois, imperitissime corrigi, *absolvit*, cum apud
Jurisconsultos illa vox, & *functis* de solutione
passim sumatur. vide Hottoman. ad Cicer. 111.
Verr. 6. sed quid Logico cum juris vocabulis? non
amplius quàm aino cum lyra. BURMAN.

395. *Qui dolor & monti.*] *Quique dolor menti*
vetustae editiones. HEINSIUS. *Levisimus* etiam Pith.
& Scal. Editit.

396. *Accipere iustus.*] Pro potuisti accipere, si-
ve audire tuos luctus, coactis five invitis auribus.
quamquam neque hic verbum *accipere*, pro *ac-
cipisti* per omnia placet. MICELLUS. *Lege Accipere*
es. quomodo Plucerus. neque aliter veteres li-
bri. HEINSIUS. Vide ad Epist. ix. 119. minor Gry-
phii, *accipis in iustus*.

399. *Non ex praecipiti.*] Similis locus Vellej.
Paterc. 11. 1. *Non gradu, sed praecipiti cursu, a
virtute desitium, ad vitia transcursum.* ubi vide
Heinsium.

403. *Junonisque gravi nocte.*] Hoc distichon aut
adulterinum est, aut pro conclamato habendum.
Combil codex, *Junonisque Grais nocte* primae
editiones, *gradus nocte*. HEINSIUS. Egit de hoc
loco olim Amplissimus Cuperus cum Nobilissi-
mo Heinsio, ut apparet ex illius Observ. lib. iv.
cap. 3. qui volebat:

Flam-

Lucifer in toto nulli comparuit orbe,

Et venit stellâ non præeunte dies.

Sideris hoc obitus terris instare monebat;

410 Et mergi Stygiâ nobile lumen aquâ.

At tu, qui superes moestæ solatia matri,

Comprecor, illi ipsi conspiciare fenex.

Perque annos diuturnus eas fratrisque tuosque:

Et vivat nato cum sene mater anus.

415 Eventura precor. Deus excusare priora

Dum volet; à Druso cetera lacta dabit.

Tu tamen ausa potes tanto indulgere dolori:

Longius ut nolis, heu male fortis, ali.*

Vix etiam fueras paucas vitalis in horas,

420 Obtulit invitæ cum tibi Caesar opem:

Admovitque preces, & jus immiscuit illis:

Aridaque adfusa guttura tinxit aquâ.

Nec minor est nato servandæ cura parentis:

Hic adhibet blandas, nec sine jure, preces.†

Con-

*Flammifera petiit cum sua templa manu,
Junonisque gravi, delectas impavidæque Minervæ,
Sanctæque divini Caesaris illa domus.*

Cujus ibi rationes, & Heinſii responſum videre potens, ex quo Gorallus suam conjecturam de gradus videtur suffuratus. *sua templa* in MSS. esse testatur Heinſius. sed *tria templa* retinenda puto, ut Jovis, & *ovvovδov*, Junonis & Minervæ intelligat; quæ tria Ovidius quoque conjungit lib. 11. Trist. 289. & seq. in eo vero differt a Dione Noſter, quod is Jovis Capitolini templum, & alterum illi adjunctum fulmine tactum scribat, non exprimens cujus numinis fuerit. fuisse vero Junonis & Minervæ proxima Jovis templo, probat satis Rykius de Capitolio cap. XIII. sed illud *gravi nocte* merito suspectum est, nam de procellosa interpretari cum Gorallo non placet, sine ulla auctoritate, *Gravem assummum, aestatem, & tempora*, quibus morbi grassantur, dici satis novimus. vid. ad v. Met. 481. in ceteris ampliandum censemus, licet non desint conjecturæ, nam cum vulgata, *illa manus* habeat, possit legi:

*Junonisque gravi tactas, impavidæque Minervæ,
Signæque divini Caesaris, illa manu.*

Gravi manu Jovis scilicet, ut *mana manus*, de qua supra egimus. & *gravi curra quaties olympum* Horatii lib. 1. Od. 12. sed præcessit *flammifera manu*. nisi ibi *flammifera face* velimus. sed præstat expectare auxilium a libris melioribus. BURM.

404. *Sanctæque ex immerſi Caesaris illa manu.* Intelligo statum Caesaris de caelo tactam, manumque ejusdem aliqua parte læsam. MICVLLUS. *San-*

ctæque divini quidam ex veteribus Forte:

Sanctæ quoque immerſi Caesaris illa domus.

Nam *domus* in suis invenit Naugerius. HEINSTR. Micvlli exposito si probari posset, mallet, *immerſi Caesaris illa manus*, sed non puto id Poëtam velle.

409. *Sideris hoc obitus terris instare monebat, Et mergi Stygia nobile numen aqua.* [Construo: Obitus sideris, hoc est, obſcuritas ista, & nulla Luciferi apparentia, monebat, seu significabat hoc, id est, hanc mortem terris instare: & *nobile numen* seu potius *nomen* legendum est hoc est, Drusum, mergi aqua Stygia, hoc est, moriturum esse. Tametsi haud sciam, an hic quoque versus non satis integer sit. MICVLLUS. Francius malebat, *fideris hic obitus terris*, sed tunc non exprimit cujus obitum ostenderet obitus sideris; rectius itaque legeretur, *fideris hunc obitus*, obitus sideris monebat hunc Drusi obitum instare. BURM.

410. *Et mergi Stygia nobile numen aqua.*] *Lege: lumen*: nam *ſidas* supra vocavit SCALIGER. *Lege omnino, lumen*, & sic una ex vetulis editionibus cum Scaligero. HEINSIUS.

413. *Perque annos diuturnus eas. &c.*] Quæ ratio quaeso, quod Gorallus, qui toties irascitur, & superbiae erimen dicit superciliosis Criticis, qui loca veterum adducunt sine nota librorum, unde desumpta sint, (unde & Scaligerum eorripiendi caprat occasionem inf. 418.) hic contra propria præcepta peccaverit, & morientis, nescio cujus, apud Statium, non indicato loco, verba adduxerit? nempe, quod impudentissimo furto hæc, quæ hic

- 425 Conjugis & nati meritum pervenit ad omnes:
 Conjugis & nati, Livia, fospes ope es.
 • Supprime jam lacrimas. non est revocabilis istis,
 Quem semel umbriferà navita linte tulit.
 Hectora tot fratres, tot deflevere sorores;
- 430 Et pater, & conjux, Aftyanaxque puer,
 Et longæva parens. tamen ille redemptus ad ignes
 Nullaque per Stygias umbra renavit aquas.
 Contigit hoc etiam Thetidi. populator Achilles
 Iliaca ambustis ossibus arva premit.
- 435 Illi caeruleum Panope matertera crinem
 Solvit, & immensas fletibus auxit aquas.
 Confortesque Deae centum, longævaque magni
 Oceani conjux, Oceanusque pater;
 Et Thetis ante omnes: sed Nec Thetis ipsa, neque omnes
- 440 Mutarunt avidi tristitia jura Dei.
 Prisca quid huc repeto? Marcellum Octavia flevit,
 Et flevit populo Caesar utrumque palam.

Sed

hic observat, Lipsio sublegerit ad Senecam de Vitae brevitate cap. 8. qui eodem modo citat. sed tu, lector, reperies apud Statium lib. v. Silv. l. 177. & vide, quae ibi notat Barthius. loca Statii satis invenire scit Clericus, ubi indicem Stephanum habet, ut ad vers. 428. ubi duo ex ejus Thesauri furripuit. Sed hoc duce delitutus in tenebris micat. BURMANNUS.

415. *Eventura procer.*] Et ventura editiones priscæ, Pithoei quoque & Scaligeri. male: & rectè Burmannus huc advocat illa Tibulli II. l. 25.

Eventura procer, videntur ut felicibus exitis

Significet placidos nuntia fibra Deos?
 vide ad Ovid. Ep. VII. 21. & quae nos ad Petronii cap. CXXXVII. diximus. IDEM.

416. *A Druse.*] Id est, post Drusi mortem. vid. ad Epist. v. 212.

417. *Tu tamen ausa poses tante indulgere dolori, Longius ut nolis, heu male fortis! ali.*] Redit ad Liviam, & tacite corripit, quod tantum dolorem ob filii mortem ceperit, ut etiam inedia perire flatuerit: adeoque etiam periisset, inquit, nisi Caesar illi subvenisset, &c. *Ut nolis ali longius:* ulterius ut cibo, sed inedia perire. MICYLLUS. Haec omnia circumfissima sunt. Sensus utcunque constabit si, usque petes, vel, ora potes, retingatur. HEINS. forte,

Tu tamen ausa fores tantum indulgere dolori,

Longius ut nolles (heu male fortis!) ali.

Pro fuisset ausa indulgere dolori, usque ad inediam, nisi Caesar revocasset: fores pro fuisset. ut Ovid. Epist. XVII. 170.

Et melius famas verba dedisse fores.

Remed. 458.

Si non Gehalia pellice laesa foret.

& passim. BURMANNUS.

419. *Furas vitalis in horas.*] Parvo tempore supervictura. Nescio autem an rectius fuerit legatur, ut ex superiore conjunctione dependat. MICYLLUS. *Quin etiam* Combianus liber.

423. *Servandi.*] Imo, *servandas*, ut vere Combianus & primæ editiones. HEINSIUS. vid. ad Epist. XX. 74.

428. *Umbriferà linte.*] Vid. ad II. Fast. 884.

433. *Populator.*] Ut semper aliquid carpat, hic ferre hoc epitheton non potest Philosophus, quod summo iudicio hic ponit Poëta: idco enim in exemplum adducitur Achilles, quia fortis ille, & omnia vastans & superans, vix videbatur alium reperiturus, qui eum sternere posset, sed & ille victor omnium a victis caesus occubuit, & populator Troadis Iliaca arva nunc ossibus premit. Quid mirum ergo, si & Drusus, Achilles quasi alter, & populator Germaniae, obierit. sed talia non capit mens obtusa Goralli. BURMANNUS.

441. *Prisca quid huc.*] Haec Medicus. HEINSIUS. vid. Epist. XIV. 109.

442. *Populo palam.*] Ita Livium lib. VI. *Creditori ram palam populo scivis dixisse* observat Gronovius ad ejus scriptoris lib. XXV. 18. Ovid. v. Trist. x. 39.

Adoque palam de me tantò male saepe loquuntur.
 vid. ad Quintil. Decl. II. 13. & VI. 14. BURMANNUS.

Sed rigidum jus est, & inevitabile mortis.
Stant rata, non ullâ fila renenda manu.

445 Ipse tibi emissus nebulosi litore Averni,
Si liceat, forti verba tot ore fonet.

Quid numeras annos? vixi maturior annis.

Acta senem faciunt: haec numeranda tibi.

His aevum fuit implendum, non seignibus annis.

450 Hostibus eveniat longa senecta meis.

Hoc atavi monere mei, proavique Nerones.

Frugerunt ambo Punica bella duces.

Hoc domus ista docet, per te mea, Caesaris alti.

Exitus hic, mater, debuit esse meus.

Nec

444. *Non ulla fila tenenda manu.*] *Renenda*. quomodo & Salmastius ad Inscriptionem Herodis Attici tam hic, quam lib. vi. Faistorum 757.

At Cleobis Laebesique dolens sua fila renere.
apud Statium tamen in Silvis lib. iii. l. 172.

Parcarum fila tenens,

Extendamque coles.

Nisi & illic *renendo* legendum. ἀνακλιθῆναι Graecis. apud Lucianum, τὰ μὲν παρακλιθῆναι οὐδὲ καλῶς ἐστὶ ἀνακλιθῆναι ἢν. *revolvere* fila dicit Met. lib. ii. v. 654. ubi vide quae notamus. HENSIUS.

445. *Ipse sibi emissus nebulosum litus Averni.*] Medicus & Combianus cum prima editione, *nebulosi in litore*. recte si tollas τὸ ἰν, quod supervacuum est. vel possis etiam, *nebulosum litore Averni*. IDEM. Roverius volebat, *emensus nebulosum litus*.

446. *Si liceat.*] *Sic liceat* editiones priores.

448. *Acta senem faciunt.*] Martialis x. 53.
Dum numerat palmas, credidit esse senem.

SCALIGER.

450. *Longa senecta metu.*] *Scribe, hostibus meis*, etiam Scaligero id probante. sic iii. Trist. v. 5.

Ut cecidi cunctisque metu fugere ruinas.

quidam codices habent, *meam ruinam*. HENSIUS.

452. *Frugerunt ambo Punica bella duces.*] Arbitror Claudium Caudicem intelligi, & Claudium Neroneum: quorum qui Caudex cognominatus fuit, primus freto classe trajecto, Poesos Sicilia expulit, bello Punico primo. Alter autem advententem ex Hispania cum ingentibus copiis Afrubalem, priusquam Annibal irati conjungeretur, oppressit: de quo & Livius meminit lib. 27. cetera apud Suetonium vide in Tiberio. MICVLLUS. *Frugerunt ambo Punica bella duces*; rarior locutio, ad quam illustrandam Stephanus benignè Gorallo locum ex Ciceronis oratione de Provin. Consul. cap. xviii suppeditavit, cui addè Sili locum lib. xviii. 828.

Illa est quae Thybrim, quae fragit Lydia laeta.

Fateor tamen aquam mihi haerere in hoc loco: non enim, si de M. Livio Salmatore & C. Claudio

Nerone sit capiendus poëta, video quid huc faciãt, qui ad senectutem ambo pervenerunt, cum debeant hic exempla proponi eorum, qui ætatis senes, sed ævo breves, ante diem obierunt. Gorallo vero, quem nullas falebrae morantur, hic in locum communem de Poëtarum labore, qui, ob necessitatem metri, obfcuri, nec plena oratione esse solent, excurrit, & ex sua paupertate, alios æstimans, ridendum se eruditus præbet. Henfius etiam accipiebat, *ambo dictum pro ambo*, ut dicat bella Punica exitum attulisse duobus, quod si de duobus Scipionibus ageretur, rectum foret. ut Vel-lejus lib. 11.90. *Illas provincias Scipiones consumserunt*. sed cum de Majoribus Drusi agatur, nihil habeo, quod huic loco illustrando vâde conveniat, nisi dicamus, atavos & proavos hoc monuisse nepotes, licet ipsi non occuberint juvenes, nec mortem invenerint, non tamen hoc accidisse eorum ignavia, cum se omnibus periculis objecerint. ita ut cum Aenea dicere poterint: ii. Aeneid. 431.

Nec sola, nec ulla,

Vitavisse vices Danaum, & si fata tulissent,
Ut morerer, mernisse manu. BURM.

453. *Hoc domus ista docet.*] Scilicet Caesaris. ita enim construo: Hoc domus ista Caesaris alti docet, mea scilicet facta, per te, hoc est, in quam ipse quoque ascitus sum per te, ducta uxore scilicet altera Antoniarum ex Antonio & sorore Augusti Octavia genita, & cohaeres ceteris Augusti liberis institutus: ut Suetonium in Claudio. MICVLL.

455. *Nec meritis quinquam illa juvant, magis affus illis Mater honos.*] Sic quidem legitur in omnibus editionibus, quas mihi videre contigit: sed corrupte, ut puto. Quorū enim refert verba, *illa juvant*, eaque distincta à sequenti ad nomen *magis*? Quamquam igitur certi nihil habeo, quod fequar hoc loco, exponendi tamen causa lego:

Nec meritis quinquam illa juvant magis.

Ut adverbium *magis* ad præcedentia referatur, sitque sensus: Nec illa, hoc est, non ullæ res magis juvant, verum scilicet gloriae & immortalitatis studio-

- 455 Nec meritis (quamquam illa juvant magis) abfuit illis,
 Mater, honos: titulis nomina plena vides.
 Consul, & ignoti victor Germanicus orbis,
 (Cui fuit heu! mortis publica causa) legor.
 Cingor Apollineâ victricia tempora lauro,
 460 Et fensi exsequias funeris ipse mei.
 Decursusque virum notos mihi, donaque Regum,
 Cunctaque per titulos oppida lecta suos.
 Et quo me officio portaverit illa juventus,
 Quae fuit ante meum tam generosa torum.
 465 Denique laudari sacrato Caesaris ore
 Emerui, lacrimas elicuique Deo.

Et

studiosum; quam merita, hoc est, de patria bene meritum esse. Vel rursum, si cui vox *ulla*, neutro genere substantivè posita, minus placet:

Nec meritis quaequam illa juvat magis:

Ut verbum *juvat* simpliciter ponatur, sitque ordo: Nec illa, scilicet domus Caesaris, per te mihi acquisita, quicquam magis (ut *quicquam* adverbialiter quoque positum accipias) me juvat, quam merita, &c. Sed haec conjecturaliter, & (ut dixi) exponendi causa hoc vel illo modo lego, alias certi nihil habens, quod de hoc loco affirmem. Nisi quis & tertiam expositionem istam recipiat, ut legatur: *Nec meritis quicquam illa juvant magis.* Pronomenque *illa* ad praecedentia, hoc est, ad avos, domum Caesaris, &c. neutro genere refertur. Sed de hoc alii videntur. *Absuit illis*, scil. meritis, & rebus gestis meis. MICVLVS. Locus corruptus. quid si reponamus:

Nec meritis quaequam illa juvat, magis obfuit ista, Mater, honos.

Nil, inquit, mihi adoptivo profuit domus Caesaris: imo magis obfuit, dum tituli & honores festinantur. Lipsius in Epistolico lib. III. 3. *magis affuit illis*, & sic codex Romanus. Gronovius suis ad me literis:

Nec meritis (quamquam illa juvant magis) abfuit istis,

Mater, honos.

inducit ipsum Drusum matri pro solatio ingerentem res à se gestas. tum subijcit: Esti majus in his momentum, tamen & illud pro solatio valere potest, quod virtus mea illustri gratia excepta est, quod pro ea honores & praemia tributa sunt. Haec vir ille sagacissimus, quibus subscribo. HEINSIUS.

456. *Nomina plena.*] Forte, *omnia plena.* quid enim *nomina plena titulus?* nisi statuas & imagines intelligamus, sub quibus tituli, ut notum, sed mallei fastos & annales publicos intelligere. Gorallus de ferulis triumphalibus intelligit, omnia corradens ex *Bulengero*, quem numquam inspicisse indicio est, quod semper fere *Bullingerum* vocet,

qui Theologus Helvetius fuit, longe diversus a Jesuita. BURMANNA.

458. *Qui fuit (heu) mortis publica causa.*] Qui titulus scilicet, hoc est, quod bellum, unde hoc titulo donatus sum. Sed rectius fortassis legeretur, *Quae fuit (heu) mortis publica causa:* ut pronomen *Quae*, cum sequenti substantivo *Causa* jungatur. MICVLVS. Lege, *Cui fuit*, atque ita Lipsius ad Tacitum II. An. 83. HEINSIUS.

462. *Cunctaque per titulos.*] *Villaque* praestabit scribi, ni fallor. *pro oppida lecta* malim quoque, *lata*, à ferendo. cujus verbi usus est frequens, cum de tropaeis alisque rebus agitur, quae in triumpho aut ferali pompa circumferebantur. Ipse Ovidius Trist. IV. 2.

Crinibus en istam fertur Germania passis.

HEINSIUS.

464. *Quae fuit ante meum tam generosa torum.*] Neque hic locus omnino planus est. Quid enim per *generositatem* istam intelligamus, quam juvenis ante torum, sive lectum, in quo cadaver mortui Drusi positum, & ad sepulturam elatum fuit, spectandam dedit? nisi si quos fuisse Poëta innuit, qui se quoque interfecturi fuerint dolore amissi ducis: quod tamen ipse alibi haecenus non legi. Certum autem est, aliud quiddam Poëtam intelligere voluisse per hoc, quod ante torum Drusi generosis fuisse dicit, quam vulgaria officia illa, quae defunctis exhiberi solent. Quare & alii hunc locum considerandum relinquimus. MICVLVS. Parum abest, quin resingam, etsi auidacioni conjectura:

Quae subiers meum tam generosa torum.

Ut supra 207.

Certis onus lecti generosa subire juvenis. HEINSIUS. Defendit vulgatam Gorallus, quia vicibus subeuntes torum, debebant esse circa lectum, tam ante, quam post. sed cur tunc non dixit etiam, *post torum?* Et quis unquam *ante torum* dicens voluit intelligi & *post torum* stetit. An & Niobes filiae, quae *ante toros* fratrum postiorum *stant*, lib. VI.

M m m m m 2

Mct.

AD LIVIAM AUGUSTAM.

Et cuiquam miserandus ero? jam comprime fletus.

Hoc ego, qui flendi sum tibi causa, rogo.

Haec sentit Drusus, si quid modo sentit in umbrâ.

470 Nec tu de tanto crede minora viro.

Est tibi, sitque precor, multorum filius instar:

Parsque tui partus sit tibi salva prior.

Est conjux, tutela hominum: quo sospite vestram,

Livia, funestam dedecet esse domum.

Met. 188. erant post torum? quare si vulgata sana est, intelligenda de iis, qui praecedebant torum, & laetis iis, qui ferebant, succedebant, ut & hodie fieri in funcribus videmus. possit tamen etiam legi:

Quae suis ante meum tam generosa rogum.

Nam torus & rogus passim confunduntur. vid. ad Ovid. 11. Amor. xiv. 39. & laudatum locum vi. Met. 188. BURMAN.

465. Denique laudari.] Suetonius in Claudio. cap. 1. *Augustus tantopere & vivum (Drusum) dilexerit, ut cohaerentem semper filium instituerit, si- cut quondam in Senatu professus est, & defunctum ita in concione laudaverit, ut Deos precatus sit, si- miles ei Caesares suos faceret.* LINDENBROGIUS.

466. Et merui.] Emerui cum Mediceo, nec aliter Nangerius. sic Ovidius passim, pro merui. HEINSIUS.

469. In umbrâ.] Cicer. x. Philipp. *si quis in morte sensus.* Senec. Octav. 12. *Tristes questus Natas exaudi, si quis remanet sensus in umbris.* BEKSM. Heinsius malebat, *in umbris*, quod esset, pro inter umbras. ego malle, *si quid modo sentiat umbra.*

472. Parsque tui partus sit tibi salva prior.] Ligo, *ut tibi salva.* ut in iis Ovidii Fast. iv. 519: *Sospes eas semperque parens.* Elegia de Nuce 144.

Incolumis tanto praeside raptor eas.

Ut scribendum censo. Met. 11. 696.

Tuis eas. lapis iste prius tua furta loquatur.

Epist. xviii. 15.

— *I felix littera, dixi.*

Rem. Amor. 546.

Ille Maebonia vix ope sanus eat.

Sic vetus liber. HINS. Francius volebat, *est tibi salva.*

CONSOLATIONIS AD LIVIAM FINIS.

NUX,

N U X,

E L E G I A.

Nux ego juncta viae, cum sim sine crimine vitae,
 A populo faxis praetereunte petor.
 Obruere ista solet manifestos poena nocentes,
 Publica cum lentam non capit ira moram.
 5 Nil ego peccavi: nisi si peccasse vocatur,
 Annua cultori poma referre suo.

At

1. *Nux ego juncta viae, cum sim sine crimine vitae.*] Sunt qui asserant, hoc quoque opusculum de Nuce falso adscribi Nasoni. Ego vero, ut non negarim, Ovidium juvenem, & adhuc tyronem in Musarum militia, haec quasi sui praexercitiamenta scripsisse, meliora quidem futura, si in proveciore aetate distulisset; sic ipsius, non alterius poeticae partum esse asseverarim, quod ex dicendi charactere quis vel mediocriter eruditus deprehendere poterit. Sed (ut ad opusculi ipsius argumentum deveniam) inducit Poeta arborem nucis, quae in publica via consista erat, conquerentem, quod à transeuntibus & viatoribus frequenter faxis feriatur. Et ab hac Nucis querela occasione capta, latenter carpit sui temporis avaritiam ac luxuriam, antiquorumque landat severitatem & continentiam. Obiit autem omnes ludos describit, quos nucebus pueri ludere assolent. Tum ab Augusto Caesare benevolentiam captat, ejus justitiam aeprudentiam laudans. MARIUS. Quae illustrandae superest, elegiam de Nuce aut scriptam esse ab hoc nostro Sulmone, aut eum ad Sulmonensem agrum, cum hanc scriberet, respexisse video. Si quidem univiersis fere aqua, quae illic labitur, vel ipsius Ovidii aetate, ut & nunc, irrigari solitus fuisse cognoscitur ex Elegia XVI. lib. II. Amor. ubi ita est:

*Arva pererrantur Peligna liquentibus undis;
 Et vires in tenero ferulis herba solo:
 Perque resurgentes rivis labentibus herbas,
 Graminibus madidam celsae obumbrat humum.*

Idem ex hac ipsa elegia perspicitur:

*Sole licet, siccaque sui peritura laborem,
 Irriguae dabitur non mihi sulcus aquae,*

CIOFANUS.

1. *Juncta.*] Contigua, proxima. IDEM. vid. ad 1. Pont. IV. 31.

2. *Petor.*] Percutor. Val. Maximus lib. V. cap. III. *Lycurgus saepe lapidibus petitus est.* CIOFANUS. vid. III. Am. III. 37.

3. *Obruere.*] Proprie. Dicitur enim elegantissime, faxis & lapidibus aliquem obruere. CIOFANUS. Petron. cap. XIII. *Nes omnes sub eadem causa obrui.*

3. *Nocentes.*] Sontes. CIOFANUS.

5. *Nisi si peccare fatemur.*] Legitur fere in manu scriptis exemplaribus, *videtur.* MARIUS. *Fatemur*, est in bonis libris, itaque legendum. CIOFANUS. Rectius legitur, *nisi si peccare videtur*, ut in Asulanio. aut (ut in MS.) *peccare docetur.* Peccare pro peccatum Minutius in Octavio. *Apud nos & cogitare, peccare est*, pro ipsa cogitatio est peccatum. GEORG. FABRIC. Quidam scripti *fatetur*, vel *fatemur.* Meliores tamen, *docetur.* Regius, *vecetur.* recte. nisi quod *vocatur* malo: id enim Latinus. Met. X. 200.

Quae mea culpa tamen? nisi si lapsus vocari

Culpa potest, nisi culpa potest & amasse vocari:

HEINSIUS. *Vocatur* praetuli. eadem varietas II. Pont. II. 19.

Utiq; magis cauti possunt simidique videri.

Ubi *vocari* codices nonnulli. sic IV. Met. 319. *meruit fermesa vocari.* Balliol. vulgo *videri.* vid. & XI. Met. 287. *Peccare* vero etiam pro peccato Terent. Andr. V. 3. *Si id peccare est, fatetur quoque*, unde hic *fatemur* posset defendi. vid. ad Remed. 99. Nec tamen *docetur* admodum displicet, ut sit pro ostenditur, probatur. ita Terent. Adel. I. 2. *se plura in hac re peccare ostendam.* BURMANNUS.

6. *Referre suo.*] Mss. Bodlejanus a manu sec.

M m m m 3

7. 49

At prius arboribus, tum cum meliora fuere
Tempora, certamen fertilitatis erat.

Cum domini memores fertis ornare solebant

10 Agricolas, fructu proveniente, Deos.

Saepe tuas igitur, Liber, miratus es uvas:

Mirata est oleas saepe Minerva suas.

Pomaque laesissent matrem; ni subdita ramo
L'onga laboranti furca tulisset opem.

15 Quin etiam exemplo pariebat femina nostro;

Nullaque non illo tempore mater erat.

At postquam platanis, sterilem praebentibus umbram,

Uberior quavis arbore venit honos;

Nos quoque frugiferae (si nux modo ponor in illis)

20 Coepimus in patulas luxuriare comas.

Nunc

7. *At.*] Adversativa particula. CIOFANUS.
9. *Tunc domini.*] Iterum in MSS. *Cum domini memores. cum*, quo tempore, nempe vetusto.

FABRIC.

10. *Agricolae fructu proveniente Deo.*] *Lege, Agricolae Deo*, quicquid libri veteres dissonant.

Met. VIII. 126.

Coepit ab agricolis superis pervenit ad omnes Ambrosius bonos.

Sic & Priapus *Ruricola Deus* poetis. posset & *Agricolam Deum* legi. quemcumque Deum agricolam, sic Tibullus libro 1. Eleg. prima:

*Et quodcumque mihi pomum novus educat annus,
Libatum agricolae ponitur ante Deo.*

Ubi nihil mutandum: quamquam *Agricolae ante Deo* nonnulli legunt. aut si quid mutetur, pro *libatum* libens reponam, *libandum*. Idem Tibullus Eleg. v.

*Ille Deo sciet agricolae pro viribus uvam,
Pro segete spicas, pro grege ferre dapem.*

Et libro II. Eleg. 1.

— *Dum carmine nostro*

Reclitus agricolis gratia Caeciliis. HEARNIUS.
Agricolae s. praeveniens Deo: dicebatur enim *Prasitio* in factis. DOUZA. *Praeveniens* etiam legebat *Pricaeus* ad Apul. Apol. pag. 132. ubi de Diis *Agricolis* plura *proveniente*, licet codices negent, recipiendum est. Fall. iv. 617.

Lartaque provenit cessatis messis in arvis.

Et ita passim. Berfmannus explicat *praecoci fructu*. sed quis ita veterum loquitur? *provenire, provenus* milites de fertilitate tam hominum & animalium, quam agrorum apud veteres occurrit. vid. Gronov. ad Tacit. XVI. Ann. 2. BURMAN.

10. *Proveniente.*] *Præveniens* est vetus lectio. CIOFANUS.

11. *Oleas.*] Pro *olivis* dixit. Contra Maro in *Bucol. olivam* pro *olea*, inquit: *incumbens terra-*

ri Damon sic coepit olivae. Est enim *olea* arbor, *oliva* bacca. Licet hic in proprio quoque significato pro arbore dictum accipere possimus. Sed melior tamen prior sententia. nam *supra* non *vites*; sed *uvae* dixit. MARIUS. Si liceat producere *vid. et*, ut ad Eleg. in Draf. 379. notant viri docti, *malle* hic quoque, *Mirata est oleas saepe Minerva tuas.* Sed dubito vehementer. BURMANUS.

13. *Matrem.*] *Matris* alii, id est, *suas pomos*; DOUZA. vid. Rutgers. Lect. Venus. cap. XI.

13. *Nisi subdita ramo.*] Idem sunt significatione *nisi* & *ni*: sed non idem sono. lego è MS. *ni subdita*, & puto iis placere, qui aures habent purgatioris. *Matrem* appellat arborem foecundam. Ita Plinius lib. XII. *Rami in excelsum emittant sylvestra multitudinis vase matris corpore.* FABRIC. *ramis* margo Berfmanni.

17. *Sterilem umbras.*] *Sterilem umbram* meliores libri. & sequenti versu, *honor* pro *honor*. HAZIUS.

19. *Nos quoque frugiferae.*] *Frugiferae* scripti plerique. nec respiciendum. Jurisconsulti certe tam *frugiferae* arbores, quam *fructiferae* agnoscunt. *frugiferae* Columella non semel meminit. *Tactus* de Germania, *Satis ferax, frugiferae arborum impatiens.* apud Plinium lib. XV. titulus est: *Natura frugiferae arborum.* habes & *frugifera arborum* apud Manutium Felicem in Octavio. Cicero lib. v. Tulcul. Quaeft. 13. *Non est ullum* (arboris genus,) *quod non ita vigat interiore quodam motu, & suis quoque seminibus inclusis, ut aut flores, aut fruges suscipiat, aut baccas.* Cornificius apud Servium ad lib. 1. Georg. 55. *Ut folia, quae frugentis arboreis tegmina gignuntur.* Quercum & illicem inter *frugiferae* ponit Horatius, sed improprie. lib. 1. Sat. XVI.

— *Si quercus & illex*

Mulca fruge pecuni, multa deminun juvat umbra,
Nemesianus Eclog. 1.

Dant

- Nunc neque continuos nascuntur poma per annos:
 Uvaeque laesa domum, laesaeque bacca venit.
 Nunc utrum vitiat, quae vult formosa videri:
 Raraque in hoc aeyo est, quae velit esse parens.
- 25 Certe ego, si numquam peperissem, tutior essem.
 Ista Clytemnestrae digna querela fuit.
 Si sciat hoc vitis, nascentes supprime uvas:
 Orbaque, si sciat hoc, Palladis arbor erit.
 Hoc in notitiam veniat maloque piroque;
 30 Destituent silvas utraque poma suas.
 Quaeque sibi vario distinguit poma colore,
 Audit hoc cerafus, stipes inanis erit.
 Non equidem invideo: numquid tamen ulla feritur,
 Quae sterilis solâ conspicienda comâ est?

Cerni-

*Dant Fauni quod quisque vales, de vite racemos,
 De campo culmes, omnique ex arbore fruges.*

Columella:

*Quae Bacchi genus, aut alienâ stirpe gravatâ
 Mitis adaptatis curvatur frugibus arbor.* HEINS.
 Frugiferas arbores recte dici observavit jam olim
 Parrhasius ad Claudian. 1. de Rapt. Prof. vs. 187.
 & nuper Broukh. ad Tibul. lib. 1. Eleg. 1.5. *Frugifera*
etiam Quercum dixit Sueton. Galb. 4. ex
jurisconsultorum sententia in l. 77. ff. de V.S. Ob-
sequens tamen cap. xc. inter prodigia refert, arborum
fruges tulisse. BURMANIUS.

19. *Ponar.*] *Ponar Regius* & duo alii.

20. *Luxuriare.*] Eleganter hoc de arboribus late
 crescentibus. sic XIV. Met. 629.

*Qua modo luxuriam, promissis spatiantia passim
 Brachia cernunt.*

Sic tellus luxuriare Ep. 1. 53. Plinius de loto lo-
 quens lib. XVI. 30. *ramorum petulantiam* vocat.

20. *Comas.*] Lib. 1. De Remedio 196.

Stetique peregrinis arbor opaca comis.

Et Horat. IV. Od. 7. — *Arboribusque comas.* CIOFAN.

21. *Nos neque.*] Maluerim, *hinc neque.* causam
 reddit infocunditatis. HEINSIUS.

23. *Nunc utrum vitis est, quae vult formosa vi-*
deri.] Rectius fortasse in nonnullis, *nunc utrum*
vitiat, quod & idem Ovidius Eleg. XIV.

Scilicet nisi carat rugarum crimine venter,

Sternatur pugnae tristis arena tuae.

Quin tota elegia de hac re conqueritur. NAUGER.
 Deest ei, quae formosa videri vult. Alii emenda-
 runt, *nunc utrum vitiat*, quod si in uno effet
 venter, probarem propter sententiam. *utrum vi-*
tiare est, labefactare onus uteri, ve', *excitare onus*
viferibus, ut alibi solet Poeta loqui. FARRIC.

Bonis exemplaribus & ratione legendum, *Nunc*
utrum vitiat &c. CIOFANUS. Variè exhibent co-
 decès hunc locum, *nunc utrum vitiat est* Regius &

tres alii, *nunc mulier vitio est.* Palatinus, *utrum*
feruat. Mentel. Schottus lib. 11. Obs. 53. è mem-
 branis legit, *nunc utrum vitiat.* quod in Lovanien-
 si est. sed praefero receptam a viris doctis, & de
 abortu intelligi, qui medicamentis curatus, vitiat
 utrum, ne facile iterum concipiat. ita Columella
 lib. VII. 6. *Hinc vitis nocet aegris, sed magis frig-*
us, & praecipue foetae, quia gelicidie hiemis
conceptum vitiat. ita ex veteri codice legendum,
inepte vulgo, quae conceptum facit. BURM.

25. *Certe ego.*] *Ecco ego Junii* codex.

26. *Clytemnestra.*] *Clytemnestrae* Francof. &
 Mentelianus optime. vide ad Epist. XVII. 156.

30. *Utraque poma suas.*] Post hunc versum in
 multis codicibus adscripti erant ineptissimi quidam
 versus, quae Monachorum sordes facile produunt:

Audiat hoc prunus, dare desinet utile munus.

Audiat haec cerafus, stipes inanis erit.

Audiat haec ficus, sicut privavit amicum (vel
amicus.)

Esule ni parias, ne quoque tu percas.

Fraxinus horrois causam cum vestit heuerit.

Et haec ipsa etiam diverso modo leguntur in co-
 dicibus, & multa etiam deesse hujus Poëtafri,
 indicium dabat Junianus codex, ubi inter primum
 & secundum versum intervallum erat, unde exci-
 disse quaedam constat. in aliis erat:

Fructus jucundos, qui fers simul & rubicundus

Audiat hoc ficus, sicut privavit amicum.

Audiat hoc cerafus &c.

In alio post, Audiat hoc prunus &c.

Destans excutias quae gignis & arida fiet.

Contra in Moreti codice a vs. 27. deerrat quatuor
 disticha. *destituant idem Moreti codex & alius. Franc-*
cius volebat, destituit silvas utraque patens suas. BURM.

31. *Vario colore.*] Sic *variae uvae* apud Colum-
 mellam, cujus verbus posui in Epist. Oenonias; quae,
 si placet, consule, CIOFANUS.

- 35 Cernite sinceros omnes ex ordine truncos,
 Qui modo nil, quare percutiantur, habent.
 At mihi saeva nocent mutilatis vulnera ramis;
 Nudaque dejecta cortice ligna patent.
 Non odium facit hoc, sed spes indulta rapinae.
- 40 Sustineant aliae poma; querentur idem.
 Sic reus ille ferè est, de quo victoria lucro
 Esse potest: inopis vindice facta carent.
 Sic timet insidias, qui scit se ferre viator,
 Cui timeat: tutum carpit inanis iter.
- 45 Sic ego sola petor; soli quia caussa petendi est.
 Frondibus intactis cetera turba virent.
 Nam quod habent frutices alii quoque proxima nobis
 Fragmina, quae laeso vimine multa jacent;
 Non istis sua facta nocent: vicinia damno est.
- 50 Excipiunt ictu saxa repulsa meo.
 Idque fide careat; si non, quae longius absunt,
 Nativum retinent inviolata decus.

Ergo,

31. *Distinguit.*] *Vestis sua poma calore.* LOVAN.
 33. *Namquam tamen ulla feritur.*] Quanto alacrior figurè mutatio in libro vetusto? *numquid tamen ulla feritur?* FABRIC. Repone, *numquid ex melioribus libris.* & sequenti versu, *sela conspicienda coma est.* Vide Notas Epist. XVI. vs. 364. HEINSIUS..

34. *Sela conspicienda coma est.*] Ita lego ex uno Maffejano. CIOFANUS.

35. *Sinceros.*] Id est integros & illaesos. OVID. IV. Pont. IX. 10.

Et mea sincero curreret axo rota. DOUZA.

Male unus codex, *secures.* vid. ad Met. VIII. 664.

37. *Sarva nocent.*] *Sarva* duo codices. *sarva nocent nudatis vulnera.* FRANCOF. non male.

38. *Decerpe.*] Licet nonnulla ex manuscriptis exemplaribus habeant *desecta*, tamen legendum omnino est, ut in pluribus exemplaribus legitur, *decerpe*: quod participium ante oculos ponere videtur vulnera illa, quae cortice illiso & detracto à faxis carpitim inferuntur arboribus. MARTIUS. Alii, *desecta*. Merula, *decerpe*. sed ex alio Ovidii loco scribimus *decerpe*. ut I. Amor. 14. *Qualem decerpe cortice cadrus habet.* *decerpe*, detracto, abscessio. FABRIC. *Desecta* scripti plerique unus, *desecto*, alius, *dijecta*. vetusta editio, cum Bartholini & Langermanni libris, *decerpe*. Lege, *decerpe cortice*. Adi notas ad lib. I. Amorum Eleg. v. *decerpe* Fabricius. HEINSIUS. *Decerpe* tamen est in nullo codice. *desecta* optimi quonque. sed *desecta* Francof. quod amplexi sumus: non enim lapidibus describitur cortex,

sed deicitur. vide ad IV. Met. 376. BURMANNUS: 39. *Sed spes indulta rapinae.*] In vetusto, *spes indulta*. FABRIC. *Indulta* Mentelii liber. alius *illustra*. *indulta* Fabricii codex. HEINSIUS.

40. *Querentur.*] *Querantur* Regius & alius: *queruntur* LOVAN.

41. *Sic reus.*] *Fit reus ille fore* ex Vaticano legebat olim Heinsius. sic *facere reum* Suet. Tib. 8. & passim alii. vid. ad Calp. Decl. 50.

41. *De quo victoria lucro.*] In multis legitur, *victoria laeta*, etiam in MSS. unde suspicor lectionem ab alio emendam. *laeta* autem *lucrosa*, triumpho digna. FABRICIUS. forte animo librarii obversabantur illa Horat. I. Sat. 1.

Memento ista mori venis, aus victoria laeta.

43. *Qui se scit ferre viator* *Quod timeat.*] Aut legendum est, *qui timeat*, aut quod positum est pro *quare*; ut, *non est quod metuas*. ERASMUS. Maff liber, *Cui timeat*. Verè. Atque ita legit Nigler. CIOFANUS. Lege, *Cui timeat*. quod & Mario Nigro videbatur. HEINSIUS.

44. *Carpit.*] In Patavino erat, *curris*. vid. ad v. Trist. VII. 36.

45. *Soli quia caussa*] *Soli mihi caussa* Neapol. *quia fractus caussa* alius.

46. *Vires.*] *Virent* Ambrosianus. HEINSIUS. vid. ad II. Amor. II. 30.

47. *Nam quod habent frutices aliquando proxima nostrae.*] Manuscriptum, *alioquin*. sed adverbium alterum probe facit ad sententiam. FABRICIUS. *Nobis* potior scriptorum pars. pro *aliquando* legendum,

alii

- Ergo, si sapiant, & mentem verba sequantur;
 Devoeant umbras proxima quaeque meas.
- 55 Quam miserum est, odium damnis accedere nostris;
 Meque ream nimiae proximitatis agi!
 Sed, puto, magna mei est operoso cura colono.
 Invenias, qui det nil mihi, praeter humum.
 Sponte meâ facilis contemto nascor in agro:
- 60 Parsque loci, quâ sto, publica pene via est.
 Me, fata ne laedam, (quoniam fata laedere dicor)
 Imus in extremo margine fundus habet.
 Non mihi falx nimias Saturnia deputat umbras:
 Duratam renovat non mihi foflor humum.
- 65 Sole licet siccâque fiti peritura laborem;
 Irriguae dabitur non mihi fulcus aquae.
 At cum maturas fillo nova cortice rimas
 Nux agit; ad partes pertica faeva venit.
 Pertica dat plenis inmitia vulnera ramis;
- 70 Ne possim lapidum verbera fola queri.

Poma

alii quoque cum Moreti codice. Lovaniensis ex nostris, & Fabricii codex, *alioquin* HEINSIUS.

*48. *Quod laeso vimine.*] *Cellae* duo veteres sed probo quod Ambrosianus habet, *quae laesa*. IDEM. In codice Moreti, *quod multo vimine laesa jacent*. unde Heinſius, *mutile*. In Lovan. *laeso vimine juncta*: forte, pro, *laeso vimine trunca jacent*. vel, *quod laesae vimina juncta jacent*. *Laesae* scilicet mihi. BURM.

51. *Idque fide careat.*] *Atque fide careant*. Ed. pr. forte, *haecque fide careant*. HEINSIUS.

55. *Odinum damnis accedere nostris.*] Eleganter in uno codice, *accrescere*. de qua voce, cum *75 accedere* confusa, vide Heinſ. ad Val. Flac. l. 1. 178.

56. *Proximitatis.*] Utitur & hoc verbo alibi. CIOFANUS. II. Art. 662.

58. *Invenias.*] Modus est imperativus, in quibusdam exemplaribus legitur &, *invenias*. MARIUS. Verusta editio cum Mediceo codice, *invenias quod des nil mihi*. alia cum tribus scriptis, *invenias dederit quid mihi*. unus, *invenias dederit quid mihi*. alius, *invenias*. duo, *invenias si quid des mihi*. Lege, *invenias, qui det nil mihi, praeter humum*. nam in uno Vaticano, *invenias qui des nil*. HEINS. Recte *invenias* Heinſius. nam ita solet Nolſter. sic Epist. XVII. 235. optimi codices:

*Omnibus invenias, quae vult jaſtantur in alto,
 Navibus a portu lente fuiffe fretum.*

Et XVI. 174.

*Pliada si quaeras, in nostra gente, Jovemque
 Iovenas.*

Sic quoque III. Faſt. 659. scriberem?

Invenias, qui te Nymphas Atlantida dicant.
 Infr. 97.

Jam tamen invenias, qui me jaculentur.

Quinſt. VIII. Inſt. 1. *Multes enim, quibus leguendi ratio non deſit, invenias*. ubi & *invenias* Vidovici editio. Douza legebat, *invenias dederit quod mihi* p. b. BURMANNUS.

60. *Quo ſe.*] *Qua* omnes fere libri.

62. *Imus.*] *Imus fundus* pro *ager poſtremus*; quomodo *Faber imus*, in extrema vici parte habitans, apud Horat. in Art. Poët. ex quo nomen proprium *Fabei* qui faciunt, valde ridiculi ſunt. FABRICIUS. sic *prima fabula, extrema platea, medius Janus*. CIOFANUS.

63. *Non mihi falx.*] Oxoniensis ex vetustioribus, *Nunc*. Lege hoc & sequenti versu, *Nunc*. HEINSIUS. *Saturni* Marg. Berſim.

66. *Sulcus aquae.*] Multi libri, *succus*. nil muta. vid. ad I. Faſt. 351. in tribus erat, *rivus*.

68. *Pertica saeva.*] *Longa* duo libri. ut in istis Ovidii III. Faſt. 117.

Pertica ſuſpenſos pertabas longa maniplos. HEINS. *Scarva* Palatinus; & mox Neapolit.

Pertica saeva venit, plenis dans vulnera ramis.
 Francoſ.

Pertica dat plenis inimicaeque vulnera ramis.

70. *Ne possim.*] *Nec possim* Berſim. Ed. *nec possim* Lovan.

Poma cadunt, mensis non interdicta secundis;

Et cadunt lectas, parca colona, nuces.

Has puer aut rectus certo dilaminat ictu;

Aut pronus digito bisve femelve petit.

75 Quattuor in nucibus, non amplius, alea tota est;

Cum sibi suppositis additur una tribus.

Per tabulae clivum labi jubet alter; & optat,

Tangat ut è multis quamlibet una suam.

EIT

71. *Poma cadunt mensis non interdicta secundis.*] Locum hunc illustravi in meis in Metam. observationibus. CLOFANUS.

72. *Parca colona.*] Vid. IV. Fast. 692. & comedit Moreti. sed tendi Junii.

73. *Has puer, &c.*] Nihil addubito, quin Ovidius ita scripserit hoc carmen: *Has puer aut certo rellas dilaminat ictu.* Siquidem *dilaminare* dixit, pro in duas laminas diducere. Id sit quoties solutus commissuris, finditur nux in duas partes. Unde paulo post laminam vocat putamen fissile. Illud interim erat artis, certo ictu tangere commissuram. Nam *dilaminandi* verbum, quod in Aldinis quoque codicibus legitur, etiam carminis ratio respuit. Porro quod ait, *Reilas*, opponitur illi quod mox sequitur, *Pronas*, hoc est, transversas. Suspicio autem hunc esse lusum, quo findimus etiam mala praedura. Imponitur index sinistrae mali pedunculo, & in hunc pugnos dexter subito impingitur. In impetu ac celeritate sita est victoria. Etiam si leviter impingas, & digitum offensis, nec findis malum. ERASMUS. Legendum omnino ex manuscriptis exemplaribus est, *Reilas*, nam sequitur, *Aut pronas*. *Reilas*, castellatim dispositas, quod inferius exponet, dicens: *Cum sibi suppositis additur una tribus.* pro, *Dilaminat*. Lego ex manuscriptis, *Diverberat*. Hoc ludendi genere nostrates pueri & puellae praefertim utuntur, & nucibus, & frequentius perlicorum ossibus. Puer duas aut plures ex suis nuce accipit, totidemque à socio, quas omnes altius sublatas in solum cadere sinit: tum eas spacio distantes singulatim alteram in alteram impellit, digito medio pollicis subjecto, atque instar balaeicae fundae cum impetu emissio: quod si nux illa digito impulsâ ex caeteris aliquam tetigerit, ambas ut suas teponit: tum ceteras eodem modo aggreditur. Sin nux frustra digito impulsâ nullam tetigerit, socius subit, & ex nucibus quam sibi libuerit, impellit eodem modo & lege, ut primus: atque eo pacto sibi invicem cedunt, donec omnes nuce tollantur. Optimè igitur Natio *Birvo femelve* dixit. MARIUS. *Delinat* designando dividit, declinando *dilaminat*, ita expressit in manuscripto, quod sequimur, quodque a fratre Blasio Fabricio è Trebocis accepimus. hujus loci facta obiter men-

tio in Hippolyto fuit, seu, (ut alii) in Phaedra Senecae. vulgo lectum fuit *dilaminat* contra numeros. quod tamen ad veritatem proxime accedit. FABRICIUS. *Dilaminat* multi ex scriptis. Unde Erasmus, *dilaminat*, ingeniose. quomodo & codex Medicus cum prisca editione. etiam verbum id sit novum. certe *Laminam* nucis infra hic idem auctor appellat. Politianus conjiciebat, *delinat*, *delinat* Fabricius, *divulnerat* codex Patricii Junii. *disseparrat* duo alii. Mureti, *delinat*, pro *rellas* etiam in multis veteribus, *lectas*. Puto scribendum, *sectas dilaminat*. HEINSIUS. *Diverberat* emendo ex sententia Aufonii scribentis:

Nunc ego pubentes salicam deverbato frondes.

Id quod etiam idiotismo nostro respondet *propas*; *assumpten* / ДΟΥΞΑ. *diverberat* etiam Constantij Landus ad Catulli nuptias Juliae & Manlii Epigr. LXII. & hic Marius. hos ludos pueriles & sequentes versus exposuit doctè Sentlebius in Nucibus Saturnalitii cap. IX. & seqq. qui hic *dilaminat* praefert. sed *rellas* illae nuce non placent, quare ego legerem hic:

Has puer aut rellus certo dilaminat ictu.

Aut pronus digito bisve femelve petit.

Reilas est in Regio. duas species ludorum memorat, aut puer erecto corpore dilaminat, aut pronus & inclinato corpore petit. fed quales illi ludi fuerint me non plane scire fateor. *Reilas* vero ita saepe occurrit. LUCAN. VIII. 821.

Quod non legas advena rellus.

Ovidius III. Met. 78.

Longa traho rellor adflat.

PETRON. LXXIII. *In qua Trimalchio rellus stabat.* BURMANNUS.

74. *Aut pronas.*] Rectius *pronus* cum Regio & Menteliano codice. HEINSIUS.

76. *Cum sibi suppositis.*] Elegantissime descripsit aleae illud genus, cum pueri castellatim sibi nuce construant, quas procul distantes si evertentur nuce emissa, quoquoque evertae fuerint, atque etiam quae dispositae sunt infra evertae, omnes lucrantur. Hinc quidam apud Tranquillum in Augusto cap. 83. legunt sic illud membrum: *Animi laxandi causa modo talis, aut castellatis nucibus iudebat cum pueris minutis.* Tranquilli tamen plura exemplaria, *Ocellatis nucibus*, id est, perforatis inslar ocell-

- Est etiam, par sit numerus qui dicat, an impar:
 80 Ut divinas auferat augur opes.
 Fit quoque de cretâ, qualem coeleste figuram
 Sidus, & in Graecis litera quarta gerit.
 Haec ubi distincta est gradibus; qui constitit intus,
 Quot tetigit virgas, tot rapit inde nuces.
 85 Vas quoque saepe cavum, spatio distante, locatur;
 In quod missa levi nux cadat una manu.

Felix,

ocellorum, scriptum habent. **MARIUS.** vid. Sentleib. cap. ix. & Casaubon. ad d. Suetonii locum.

77. *Per sabulâ.*] Altera ludendi species est, ut dispositis in feriem nucibus, per tabulam declivem volvatur nux: quae si tangat quam oportet, vincit qui misit. **ERASMUS.** Hoc quoque ludi genus hodie nostrates pueri exercent. Sc enim conferunt ad loca declivia, ibique assidentes alternatim nuces aut perficorum ossa singula labi sinunt: ille autem, cujus nux tetigerit aliquam ex illis quae jam labi desiverunt, & cessant, omnes auferit nuces, & lucratur. *Circum,* declivitatem & defensum, Virgil. in Bucol. *Qua se subolacere colles incipiunt, mollique jugum demittere clivo.* **MARIUS.** vid. Sentleib. cap. xi.

78. *Quamlibet una.*] *Quamlibet* meliores. **HEINS.** *F. 79. Est etiam, par sit.*] Sic hodie quoque ludentes pueros conspicimus. Nuces enim, quotquot voluerint, manibus premunt, & tanquam problema quisque compari suo proponens interrogat, par sit numerus, an impar. quod si ille divinaverit, omnes nuces auferit: sin minus, totidem amittit. Hujus ludi meminit & Flaccus in Sermonibus, dum pueriles ludos recenset, inquit: *Ludere par impar, equitare in arundine longa.* Nec vero nucibus tantum aut castaneis ludere par impar soliti erant antiqui, sed etiam nummis. Legimus enim apud Tranquillum, Augustum sic ad suam scripsisse: *Misi tibi denarios ducentes & quinquaginta, quos singulis convivi dederam, si vellent inter coenam vel talis, vel par impar ludere.* **MARIUS.**

81. *Fit quoque.*] Aliud tangit ludi genus, quod jam obsoletum est, ideo nobis minus notum. *Fit quoque.* ordo est: Figura quoque de creta fit, sive talis, qualem coeleste sidus, & litera quarta in Graecis gerit. pro *Decreta,* legendum est ex manuscriptis exemplaribus, *De creta,* ut sint duo verba. Creta est terra alba, cujus genera plura recenset Plin. lib. 17. cap. 8. *Sidus coeleste,* Deloton dicit: quod sidus (ut Higinus inquit) velut litera est Graeca in triangulo posita: itaque appellatur, quod Mercurius supra caput Arietis statuisse existimatur: ideo ut obscuritas arietis hujus splendore, quo loco esset, significaretur, & Jovis nomine Graece $\delta\delta\delta$ primam literam deformatet. Non-

nulla Aegypti positionem, alii, qua Nilus terminaret Aethiopiâ & Aegyptum, dixerunt. Alii Siciliam figuratam putaverunt: alii, quod orbem terrarum superiores trifariam dividerent, tres angulos esse constitutos dixerunt. Deformatur igitur in triangulum aequis quodammodo lateribus duobus: uno brevioris, sed prope aequali reliquis. Inter aestivum & aequinoctialem circulum, supra caput Arietis, non longe ab Andromadae dextro crure, & Persei manu sinistra collocatum: cum Ariete toto occidens, exorians autem cum ejusdem dimidia prioris parte. Habet autem stellâ singulis in singulis angulis. **MARIUS.** Tertium lusus genus describit. E creta pingitur ampla figura triangula, qualem habet apud Graecos $\Delta\delta\lambda\tau\alpha$ majuscula forma scriptum. Eandem figuram apud Aegyptios cursu suo facit Nilus: unde & loco nomen inditum. Et huic similis ostenditur in coelo super caput Arietis. Hac notant tres stellae, duabus lineis aequalibus, tertia brevioris: sed quae in angulo stellam clariorem habeat, Graeci $\delta\delta\lambda\tau\omega\omega$ appellent. In lineis itaque pictis, certis intervallis, quos hic *gradus* vocat, disponuntur nuces. Puer qui stat in medio, jactu virgae quot tetigerit, tot auferit. **ERASMUS.** Obscurus locus, quod hujusmodi ludus in desuetudinem abiit. Verborum autem ordo hic videtur: Deltae, litterae Graecae figura, ubi numeris, notis, aut lineis distincta ac notata est, tot puer, qui lusit, ex ea nuces capit, quod numeros virgae, quae intus constitit, attingit. **CIOFANUS.**

81. *Figuram.*] *Figura* Constant. Landus ad Catull. Epith. Nannli & Juline, & ita Ald. Berslin. & alii.

84. *Quot tetigit virga, tot capis ipsa nuces.*] *Ipsa* nonnulli. *ille duo.* Sed vetus editio, codex Regius, & Langermanni recte, *tot capis inde.* quare & in superiori versu scribendam, *qui tenuit intus;* non, *quas.* **HEINSIUS.** De hoc ludo ita Barth. x. Adv. 23. *Hastanus de pueris locutus est, nunc aliud genus puellaris ludi proponit: fingebatur $\Delta\delta\lambda\tau\alpha$ Graecum, sive Triangulus forma, quam Deloton in caelo gerit. in medio statuebatur puella obnuptis oculis, Delta ipsum in gradus distinguebatur; gradibus singulae nuces impendebantur, quas cum virguncula attingisset nuces vicerat. una litera claram sententiam*
 Nnnna 2 fact.

- Felix, secreto quae nata est arbor in arvo;
 Et foli domino ferre tributa potest!
 Non hominum strepitus audit, non illa rotarum:
 90 Non à vicinà pulverulenta vià est.
 Illa suo, quaecumque tulit, dare dona colono,¹
 At plenos fructus adnumerare potest.
 At mihi maturos numquam licet edere foetus;
 Ante diemque meae decutiuntur opes.
 95 Lamina mollis adhuc tenero dum lacte, quod intro est;
 Nec mala sunt ulli nostra futura bono:
 Jam tamen invenias, qui me jaculentur, & ic̄tu
 Praefestinato munus inane petant.

Si

facit. nam Virgo scribendum. Ne autem una chorda aberrat pullam puero subiungit. Ciesamus hic nihil expeditis, nec alii interprete. sed non percussit Sentlebio Barthius, qui legit:

Quas conficit intra

Quot tetigit virgas, tot capis inde nucei.

Et ita explicat. Delta Graecorum triangulari forma pingebatur, idque gradibus invicem diilinguebatur, in hunc modum:

Colludent ergo pueri procul stantes nucei singulas in Deltoton mittebant, & cujuscumque nux in illo schemate consistebat, tot lucrabatur nucei quot tangebatur virgas, seu lineas, si vero nux missa Deltoto penitus emigrasset, missio ista erat irrita, & alius ex focus admittebatur. recte, ut puto, Sentlebius, qui uberius hunc locum illustrat: nam consistere nux dicitur, quae de manu emissã & evoluta quiescit & cursum finit, ut milies ea vox occurrit. ut III. Amor. 4.

Consistit ut primum concessas sauis habenas.
 Curt. VIII. 4. *Nec progredi nec consistere audebat.*
 Iust. XII. 3. *Super illos ire, consistere.* Petron. XLVI. *nec uno loco consistit.* ubi vide quae notamus, & ad Metam. v. 280. posset tamen & legi:

Qui consicit intra,

Quot tetigit virgas, tot capis inde nucei.

In Ambrosiano etiam legitur, tot rapis; eleganter,

& quod puerorum ludentium aviditatem optime exprimit. BURMANNUS.

85. *Vas quoque.*] Sic à quibusdam & nostra tempestate ludi videmus: Alter enim puerorum vasculum aliquod, ut pelvim, ponit, & cum altero convenit: ut quot ille procul stans in pelvim nucei miserit, tot lucratur: quaecumque autem extra pelvim ecederint, amittantur. MARIUS. Meminit hujus lusus & Perilius, *Et angustas collo non fallier oreas.* Singuli pueri deponunt nucei aliquot in orbem, id est ollae genus: deinde ex intervallo singuli per vices petunt os ollae: qui solus, aut frequentius immiserit, auferit omnes nucei. ERASMUS. Vid. Sentleb. cap. XIV. qui Perili locum ex Satyr. II. huc male advocari contendit. quamvis Schiastae Perili, quisquis ille sit, huc referat. sed ad Talorum factum est referendus, ut idem Sentlebius de alca cap. XII. probavit.

87. *In agro.*] *In arvo* Edit. prima & meliores scripti.

88. *Et soli domino.*] *Quas soli domino* Palatinus.

90. *Non a vicina.*] *Non est vicina via* duo libri. *non sibi vicina pulverulenta via* Regius, quod non displicebat Heinio.

91. *Dare dona colono.*] Emenda ex lib. Maff. qui, ut dixi, fuit Pauli Marfil: *poma colono.* CIOFANUS.

92. *Et plenos fructus annumerare potest.*] Proprie usus est verbo *annumerandi.* IDEM.

93. *At mihi maturos.*] Rursus manuscriptum; *At mihi maternos.* quod sequentia declarant, non plane esse ineptum. nam ad arbores transferri modo diximus. FABRICIUS.

94. *Decutiuntur.*] Rectius in manuscriptis exemplaribus legitur, *decutiuntur.* MARIUS. *Decutiuntur* est genuina lectio & veteribus exemplaribus. CIOFANUS. *Anse diem nostrae decutiuntur* editio prima & duo scripti.

95. *Tenero est in lacte quod intra est.*] *Tenero de lacte quod intro est* Oxonicus. *tenero de lacte quod intro est* Neapolitanus. *tenero de lacte quod intro est*

- Si fiat rapti, fiat mensura relictī,
 100 Majorem domini parte, viator, habes.
 Saepe aliquis, foliis ut nuda cacumina vidit,
 Esse putat Boreae trifle furentis opus.
 Aetibus hic, hic me spoliata frigore credit:
 Est quoque, qui crimen grandinis esse putet.
 105 At mihi nec grando, duris invisa colonis,
 Nec ventus fraudi, solve, geluve fuit.
 Fructus obeft: peperisse nocet: nocet esse feracem.
 Quacque fuit multis, & mihi praeda malo est.
 Praeda malo, Polydore, fuit tibi: praeda nefandae
 110 Conjugis Aonium misit in arma virum.

Hespe-

inms vetus editio, & quinque scripti. *tenero de lacte quod intra est*, duo. *teneroque in lacte quod intro est*, Vaticanus. Scribo, ut cum superioribus haec cohaerent, *Lamina mollis adhuc tenero dum lacte, quod intus, vel, intro est*. HEINSIUS. Non inepta videri potest Vaticani codicis scriptura, *teneroque in lacte quod intus est*. ut sit locutio similis illi, qua in *herbis* dicitur esse seges vel messis, de qua vide ad Epist. xvii. 363. BURMANNUS.

97. *Jam tamen.*] Est autem *jam* ineptiva particula. CIOFANUS.

97. *Invenio.*] In quibusdam rectius, *inveniat qui me jaculetur*. NAUGERIUS. Multo rectius in iisdem libris legitur, *Inveniat*, ut supra 58.

Inveniat, qui det nil mihi praeter humum. HEINS. *Qui me jaculetur*, & mox, *petat* Moreti codex. *jaculansur* & *petans* Palatinus. *numen inane* etiam Moreti, quod pro *nomen inane*, ut saepe alibi, positum videbatur Heinsio.

100. *Habet.*] *Lego* ex MSS. *habet*. MARTIUS. Ita & editi quidam, sed omnes fere libri scripti, *habet*. *domino* etiam Palatinus. ut tentabat Heinsius, *domina parte*.

101. *Ubi nuda cacumina vidit.*] *Ut vidit* vetus editio & scripti nonnulli. & sequenti versu eadem editio cum Mediceo, *Boreae fremensis*. ut in Trifibus 1. 2.

Inter utrumque fremunt immani turbine venti. HEINSIUS. *Ut pro ubi* saepe Noster. vid. ad Epist. iv. 25. *fremere* & *furere* etiam confusa 1. Met. 244. sic apud Virgil. x. 603.

Torrentis aquae vel turbini atri

Mors furoris.

Quidam codices, *fremens*, & apud Lucan. vi. 274. *Cumulamque furentem*

Undarum non passa.

Etiam *fremetum* Rottendorffianus. sed cum & saepe venti *furere* dicantur, (vid. Drakenb. ad Sil. xiv. 74.) nihil est temere mutandum. BURM.

103. *Aestibus hic, hic me.*] Odiosa repetitio &

ingrata *tot* hic. scribe cum Neapolitano:

Aestibus hic, alius spoliata frigore credit.

Sic 1. Met. 293.

Occupat hic collem, cymba sedet alter adunca.

In Moreti erat, *aestibus hic veris*. unde olim Heinsius faciebat, *aestibus hic veris, spoliata hic frigore credit*. BURMANNUS.

105. *Duris invisa.*] *Magnis* Bodlejanus.

106. *Nec ventus fraudi.*] *Frans* verbum Juris. Alii perperam legunt, *damno*: quod glossa est. Terent. in Heautontimorumen Sc. 1. Aet. 111.

In eandem fraudem ex hac re, atque ex illa incidit.

Utitur & hoc verbo eo sensu hic Noster lib. 111. Amor. Eleg. item 111. Horat. lib. 11. carm. Oda xix. M. Tullius in Epist. xvi. lib. xi. ad Attic. & alii auctores. CIOFANUS. Septem scripti meliores cum veteri editione, *fraudi*. probe. Neque aliter ex suis Ciofanus, qui videatur. sic Fasil. vi. 173.

Piscis adhuc illi populo sine fraude natast.

Trist. 11. 463.

Non fuit hoc illi fraudi.

Vide Serv. ad Virg. x. Aeneid. 72. HEINSIUS. & *fraudi* Douza legebat. *damno* alii, quod glossatoris esse recte judicant viri docti.

107. *Fractus obeft, peperisse nocet, nocet esse feracem.*] Expressisse videtur Epigr. Graecum c. lib. 1. Epigram. *σιωδὴν κάρπυς* &c. Quod Latine sic vertit eruditiss. Alciatus in suis emblematis:

Ludibrium parvis lapides jacentibus, hoc me

in trivio passus rustica cura necem.

Quae lacris ramis perfrictoque ardua libro,

Certatim sanctis per latus emne petor.

Quid sterilis posses contingere turpini? obui!

Infelix fructus in mea damna fere. CIOFAN.

Malim, *feraci*, si per libros liceat. sic lib. ix. 477. Metam. *verum nocet esse feroci* lib. 1. 662. *Sed nocet esse Doe.* et sic illic scribendum censco. Symposius Aenigm. 1111. *quamvis placet esse maritae.* ita legonam V. C. Vossianus maris. Vulgati, *maritam*. vide quae noto ad Epist. xiv. vs. 4. & 64. Lucretius lib. v. 180, ut quidam codices:

NNNN 3

Qu

Hesperii regis pomaria tuta fuissent:

Una sed immensas arbor habebat opes.

At rubus, & fentes tantummodo laedere natae,
Spinæque vindictâ cetera tuta suâ est.

115 Me, quia nec noceo, nec obuncis vindicor hamis;

Missa petunt avidâ saxa proterva manu,
Quid, si non aptas solem fugientibus umbras,
Finditur Icaro cum cane terra, darem?

Quid, nisi suffugium nimboꝝ vitantibus essem;

120 Non exspectatâ cum venit imber aquâ?

Omnia cum faciam, cum praestem sedula cunctis
Officium, faxis officiosa petor.

Hacc

*Qui numquam vero vitæ gustavit amorem,
Nec fuit in numero, quid obest non esse creato?*
Sic contra, *profuit* Noster Met. VIII. 553.

Profuit armenis, nec equis velocibus esse.
Met. XI. 517. ut quidem legendum puto:

*Quid peperisse duos & Dis placuisse duobus,
Et sortis genitore, & praestitore Tonantii
Esse fatae prodest!*

Propterea libro III. EL. XVII.

*Quid genus aut virtus, aut optima profuit illi
Mater, & amplexa Caesaris esse locos?*
Ita recto Scaliger ex vetustis codicibus.

HEINSIUS.
108. *Hæc mihi.*] Rectius in manuscriptis exemplaribus legitur, *est*. MAKIUS. querelæ magis convenit lectio manuscripti, *hæc mihi præda malo est*. convenit etiam exemplis tribus Polydori Trojanii, Amphiarai Thebani, Atlantis Libys. FABRIC.

Quæque fuit militis, est mihi præda malo.
Hanc retinet lectionem alter ex Mass. liber. CIOFAN. Scripti veteres magna ex parte, *heu mihi præda malo est*; vel, *hæc*; vel, *heui*. Legge, & *mibi præda malo est*. HEINSIUS.

109. *Præda malo Polydore fuit tibi.*] Longe melior numerus est in eodem lib. *Præda fuit Polydore malo tibi*. CIOFANUS.

109. *Præda.*] Aureus turquis. IDEM.

109. *Nefandæ coniugis.*] Etipyles. IDEM.

110. *Misti ad arma.*] Polyæicus opera ac dolo Eripyle accepto aureo monili Amphiarum virum suum ad bellum Thebanum ire induxit. *Aentium* Quod divinum: esse peritissimum, ac velut Apollo futura prædicaret. Fabulam narrat Apollodorus lib. III. & hic Niger. CIOFANUS. *Misti in arma* meliores. HEINSIUS. ita & Douza. Virgil. II. Aeneid. 87.

Pater in arma pater primis huc misti ab annis.
Val. Flac. VI. 65.

*Datin Achæmeniae graviter de vulnere pugnae
Misti in arma Darapi.*

Vid. ad Epist. III. 136. Male Erasmus de Helena capit.

111. *Hesperii regis.*] Moreti codex, *Hesperii que ducis*. quod nobis magis placet. sic IV. Fast. 884. ex melioribus:

Hæc contra Dux ita Tuscus ait.

In aliis, *rex*. vid. ad Ep. XIII. 43. BURMAN.

113. *At Rubus, & fentes tantummodo laedere natae.*] Per simile apud Terentium in Phormione; Act. & Scena II.

— *Non reo accipit tenditur, neque milvio,
Qui male faciunt nobis: illis, qui nil faciunt;
tenditur.*

Quia enim in illis fructus est, in illis opera luditur.
CIOFANUS.

115. *Nec aduncis.*] Obuncis duo libri. unus, *abundis*. HEINSIUS. vid. VI. Metam. 517. & Claud. I. Rufin. 383.

116. *Saxa proterva.*] Eodem modo *impudens lapsi* dicitur ab Homero, qui commendatur ab Arist. lib. III. Rhetoricorum. CIOFAN.

117. *Solem vitantibus.*] Hi versus non uno modo erant depravati. pro *vitantibus* scriptum erat, *nutantibus*, & mox pro *suffugium*, *suffragium*. reclamante etiam carminis lege. Non solum, inquit, fructifera & innoxia, verum etiam aliis modis commoda sum vitori: videlicet sub umbram meam confugit, quum non tolerat æstus solis, aut quum sub dio subito oborta pluvia occupavit. ERASMUS. *Mutantibus* sincera est lectio, ut Horat. I. carm. 17. *Lucretiles mutat Lyceo Faunus*. aliud est *solem fugere*, aliud *mutare*. *Fugius*, qui abhorret: *immutans*, qui repetunt. FABRICIUS. In libris veteribus, *fugientibus*: omnino melius. CIOFAN. *Mutantibus* scripti ferè omnes. quod quamvis videtur, quomodo explicari possit, tamen *vitantibus* reponi debere existimo. Amor. III. Eleg. VI.

Ipse sub arborei vitæ ab frondibus æstum.

Tibullus libro primo Eleg. I. *caus æstivos ortus vitare sub umbra Arboris* pari modo dixit. HEINS. Sed mox iterum sequitur, *vitantibus*, quare du-

buto

Haec mihi perpeſſae, domini patienda querela eſt.

Cauſa habeor, quare ſit lapidoſus ager.

125 Dumque repurgat humum, collectaque ſaxa remittit;

Semper habent in me tela parata viac.

Ergo inviſa aliis, uni mihi frigora profunt:

Illo me tutam tempore praecelat hiems.

Nuda quidem tunc ſum; nudam tamen expedit eſſe:

130 Nec ſpolium de me, quod petat, hoſtis habet.

At ſimul induimus noſtris ſua munera ramis;

Saxa novos fruſtus grandine plura petunt.

Forſitan hic aliquis dicat, Quae publica tangunt,

Carpere conſeſſum eſt: hoc via juris habet.

Si

bito, an non hic *fugientibus* ſit retinendum, niſi ſequenti verſu *nimbis fugientibus* malis. quod commodus, cum nimbi ſubiti, & non expectati plerumque incidunt, quos melius *ſingere*, quam *viſare* dicimus. *vitamus* vero actum. id eſt meditata cura cavemus, ut hujus vocis vim explicuit Barth. ad Stat. 1v. Theb. 618. & Calpur. Eclog. 1v.

*Forte Mycen ſenior, caſtisque Myconis alumnus
Torrentes patula vitabant arbore ſoles.*

Imbrem tamen *vitare* dixit & Noller v. Met. 282. ita ut incertus haeream. alteruto tamen loco movenda vox eſt, & ideo priori, *fugientibus* ſervo. ita *fugio* & *vito* permutatum a libraris Remed. 735. niſi cum Fabricio malis, *mutantibus*. ſic apud Lucan. vi. 815. *Quas indebat vitare plagas*. Ubi codices ſcripti etiam, *mutare*. de verbo *mutare*, vid. ad xliii. Met. 937. *Nimbis mutantibus* olim lectum fuiſſe patet ex Notis Obrechtii ad Spart. Peſcen. cap. ii. BURNMANNUS.

119. *Nimbis vitantibus.*] Horat. lib. i. Od. 17. *Canitiae vitabis aſtum.* CROFANUS.

121. *Cum praefens ſadula cunctis.*] *Cum cunctis ſedula praefens* Neapol. *ſadula nutrit* Junian.

122. *Officiſa.*] *Irvidiciſa* duo libri & Berſmanni, qui id minus belle legi cenſet.

123. *Patienda.*] Sic lib. i. Trist. Eleg. 111. *Ne mihi mors miſero hiſi patienda foret.*

CROFANUS.

124. *Can[abor].*] Tibullus lib. i. elegia 111. *Aut ego ſum can[atus], aves dant omnia dira,
Saturni aut ſacram me tenuiſſe diem.* IDEM.

Recte Galmaſius Epil. 103. ad Gronovium, *cauſa habeor*. Oxoniensis, *cau[abor] queritur*. HEINSIUS. Douza explicabat pro *accuſabor*, & *gnare* ſignificare cur, quod, aut quoniam notabat. Francius malebat, *cauſa foret*.

126. *Habent in me.*] *Habent mediae* cogitabat aliquando HEINSIUS.

128. *Illo me tutam.*] In nonnullis impreſſis, *illo ne meam tempore*. FABRICIUS. Scripti nonnulli, *illo us non meam*. Forte, *Illo, ne meam*. HEINSIUS.

130. *Nec ſpolium.*] Francofurtensis habebat: *Nec ſpolium de me, qui petat, hoſtis habet.*

131. *Sua vulnera.*] In omnibus adhuc impreſſis exemplaribus legitur aut *vellera*, aut *vulnera*; ſed depravata eſt dictio. legendum enim eſt ex manuſcriptorum codicum auctoritate, *ſua munera*, id eſt fruſtus, ut etiam ex ſequenti pentametro cuivis conſtare poteſt. MARIUS. *Munera* ramorum, ſunt folia & fruſtus. Qui legunt, *ſua vellera* improprie dicunt, qui *ſua vulnera*, dicunt plane nihil. FABRICIUS. Liber Maſſeian. *munera*. vere. quam lectionem agnoſcit Niger. CROFAN. *et ſua* hic non placet. Puto ſcribendum:

At ſimul induimus noſtris nova munera ramis.

Sova ſcriptum fuerat. HEINSIUS. Aliis quoque locis *ſoni* & *novus* permixta fuerunt. vid. ad 11. Amor. v. 37. 111. Faſt. 34. ſed, ut verum fatear, non video cur hic diſplaceat vocula, toties Heinſio, etiam ultra modum, adamata, praecipue cum ſequatur, *novos fruſtus*. neque etiam illud *munera* ſatis placet. forte ſcripſerit:

At ſimul induimus noſtris ſua ſunera ramis.

Ut fruſtus vocet funera, id eſt cauſam exitii ramorum: nihil tamen moveo, ſed eruditus conſiderandum relinquo. ſic pro *ſunera*, *munera* ſcribere viros doctos lib. 111. Met. 137. vidimus. & apud Stat. lib. v. Th. 710.

Quis ſuperum tanto ſolatus ſunera voto.

In MSS. eſt *munera*, & ita alibi. BURN.

133. *Forſitan hic aliquis dicat, quod publica tangunt.*] Sic legendum eſt hoc carmen ex manuſcriptis exemplaribus:

Forſitan hoc aliquis dicat, quae publica tangunt.

Hoc, ſcilicet quod ſequitur. Ordo autem eſt: Conſeſſum eſt carpere, ſcilicet ea quae publica tangunt, hoc eſt, quibus publica contigua ſunt. MARIUS. Quod ſibi objici poſſet, conſutat exemplis. Quae cujuſquam civitatis publica ſunt, communi omnium, qui ex eadem ſunt civitate, uſui deſerviunt. Nux igitur in publica via ſita communis

- 135 Si licet hoc; oleas defringite: caedite messes.
 Improbe, vicinum carpe, viator, olus.
 Intret & urbanas eadem petulantia portas;
 Sitque tuis muris, Romule, juris idem.
 Quilibet argentum primâ de fronte tabernae
 140 Tollat: & ad gemmas quilibet alter eat.
 Auferat hic aurum, peregrinos ille lapillos;
 Et quascumque potest tangere, tollat opes.
 Sed neque tolluntur: nec, dum regit omnia Caesar,
 Incolumis, tanto praefide, raptor erit.
 145 At non ille Deus pacem intra moenia finit.
 Auxilium toto spargit in orbe suum.
 Quid tamen hoc prodest, mediâ si luce palamque
 Verberor, & tutae non licet esse mihi?
 Ergo nec nidos foliis haerere, nec ullam
 150 Sedibus in nostris stare videtis avem.

At

munis est, ex qua omnes ejus civitatis homines fructus capere possunt. Eodem sensu sunt illa Ciceronis lib. 1. Offic. *Multa, inquit, sunt crevibus inter se communia, forum, sana, pericula, vias, leges &c.* Publica autem & communia interdum apud Jurisconsultos confunduntur. CIOFANUS *hic aliquis dicat*, cum veteri editione & quatuor scriptis legendum. HEINSIUS. Recte: sic II. Art. 585.

Hic aliquis ridens, in me fossissime Mavors, si tibi sunt eneri, vincula transfer, ait.
 & ita IV. Pont. x. 65. mallet, si regat hic aliquis. vid. ad I. Met. 278. & II. 126. BURM.

134. *Hec juris.* Sic elegia I. lib. 1. Amor. *Quis tibi saepe puer dedis hoc in carmina jurit?* Id est, hoc jus, hanc facultatem. CIOFAN.

135. *Defringite.*] Lego ex manuscriptis exemplaribus, *defringite*: id est, vulnerate, faxis conjectis radite. MARTIUS. Captiosa & fallacia exempla, sed tamen ingeniosa. CIOFANUS. Scripti plerique, *Scilicet*. & pro *hoc*, prima editio & quinque manu exarati, *has*. duo, *hic*. unus, *huc*. Opinor refingendum, *Scilicet ite, oleas defringite*. de quo loquendum modo à me actum Amor. III. El. III. Vs. 1. *Defringere, quomodo Columella lib. XI. cap. II. Tum & olea defringenda est. ex qua velis viridis oleum efficere.* Martialis lib. XII. Epigr. XXIX.

Hoc quoque si derit, medius defringere lectus, Aen/arumque pedes non times Hermogenes.
 HEINSIUS. *Defringite* praefert Ampl. Cuperus lib. IV. obs. 5. cui libens accedo.

137. *Intret &c.*] *Intret in urbanas* Ambrosianus. *violenta* Bodd. & Junii.

138. *Sitque tuis muris, Romule, juris idem.*] Vide quae collegi lib. IV. Trist. *Romulus* autem blandiendi causa vocatus est, cum antea, ut ait Ser-

vius, vocaretur *Romus*, unde *Roma* dicta est. Atque hinc carmen illud Ennianum de Romo & Remo facile intelligitur:

Certabant urbem Romanam, Remamne vocarent.

CIOFANUS.

139. *Prima de fronte tabernae.*] *Prima* concipit vetus editio, & quatuor scripti. sic in Trifibus I. 6. *Primi fronte libelli* HEINSIUS. Nihil muta, ita *prima frens*, passim, etiam de aliis rebus. vid. ad Phaedr. prolog. lib. IV. Quint. VII. Inf. I. & alibi.

140. *Et ad gemmas quilibet alter eat.*] Adnota hic vim verbi *ire*. Donatus in Terent. And. Act. I. Scena v. *Itur ad me, quasi ad hostem*. Plautus in Pseud. *Itur ad me*. Virg.

— *Simul ense relictoibat in Euryalum prope.*
Lapillos, uniones. CIOFAN.

141. *Auferat hic aurum.*] *Hinc* Bodlejanus: forte:

Auferat hinc aurum, peregrinos inde lapillos.

HEINSIUS.

142. *Potest tangere, tollat opes.*] Vetus lectio, & sic omnino legendum. id est quascumque sunt vicinae, aut contiguae viae publicae. ita recte Merula; tangimus obvia, tollimus etiam seposita. tabernas argentarias & Margaritam circa forum urbis Pub. Victor ponit. FABRICIUS. Quidam libri, *solere tollat*, Neapolitanus, *tangere tangat*. HEINSIUS. mihi Fabricii lectio non displicet; *tangere* enim proprium furti verbum. vide Passerat. ad Propert. lib. III. Eleg. 3. pag. 417. unde *tagax* *Quaestor* apud Ciceronem VI. ad Att. 3. BURMANN.

143. *Dum regit.*] *Dum* reger legbat Douza.

144. *Incolumis tanto praefide raptor erit.*] *Fat* praefatare dixi supra notis in Consolationem ad Liviam

- At lapis, in ramo sedit quicumque bifurco,
 Haeret, & ut captà victor in arce manet.
 Cetera saepe tamen potuere admittà negari,
 Et crimen nox est inficiata suum.
- 155 Nostra notat fusco digitos injuria succo,
 Cortice contactas inficiente manus.
 Ille cruor meus est: illo maculata cruore
 Non profecturà dextra lavatur aquà.
 O ego, cum longae venerunt taedia vitae,
- 160 Optavi quoties arida facta mori!
 Optavi quoties, aut caeco turbine verti,
 Aut valido missi fulminis igne peti!
 Atque utinam subitae raperent mea poma procellae:
 Vel possem fructus excutere ipsa meos.
- 165 Sic, ubi detracta est à te tibi caussa pericli,
 Quod superest, tutum, Pontice castor, habes.

Quid

viam sub finem. HEINSIUS. Sed tunc etiam tellan-
 tur versu priore legerem.

144. Raptor.] Recte: quasi fur manifestus.
 CROFANUS.

145. At non ille Dens pacem intra moenia finit,
 Ancilium sese spargit in arce suum.] Sic liber, quo
 potissimum utor, vetus. CROFANUS. Finit libri veteres
 magna ex parte. duo, s. Mediceus & vetus
 editio, pater intra moenia sumis. Latet aliquid.
 HEINSIUS. vid. 11. Fast. 222.

146. Spargis in arce suam.] Spargis veteres libri.
 HEINSIUS.

147. Luce palamque.] Sic Virgil. lib. 11. Luce
 palam certum est ignis circumdare muros. M. Tullius
 lib. ult. Offici. Luce palam in fore saltes. CROFAN.

148. Et intus non licet esse nuci.] Legitur etiam
 in manuscriptis exemplaribus, Et intus non licet
 esse nucem: recte utrunque. Nam & Flaccus lib. 1.
 Serm. Atqui licet esse nucis: inquit, cum dativo
 casu. Quin & in Amoribus Naso: Grate licet
 esse, quod optas. MARTUS. Eodem modo paulo ante,
 nudam tamen expedit esse. in aliis, intus non li-
 cet esse nuci. ut alibi, vobis immunibus hujus esse ma-
 li dabitur. & nec equis velocibus esse profuit. Si mi-
 hi dicendum sit, dicam quod observavi, sed dicam
 te judice, Gifeline, hoc Ovidi familiare atque
 perpetuum cum dativo, quemadmodum nomen
 dignum cum genitivo. Mea conveniunt exemplaria
 vetusta, tu in tuis inquire, pro tua eximia dili-
 gentia. FABRITUS. Turas nuci plerique scripti. Sed
 verum est, intus mihi. quod vetus editio cum Me-
 diceo & Erfurtano libro agnoscunt. vide notas in
 Epistolam xiv. vs. 64. HEINSIUS.

150. Videtis.] Videtis duo scripti.
 151. Bifurcos.] In ramis bifurcos Neapolit. venit

unus liber. ut lapis aliae editiones.

154. Et crimen nox est.] Nex est Vaticanus, nom
 male. nux est vetus editio cum Ambrosiano. Multi
 alii, Crimen ut est uxor. Cogitavi aliquando, Et
 crimen noxa est inficiata suam. ut noxam pro quo-
 cunq; noxio ponat. HEINSIUS. Schottus quoque
 in suis reperit, Crimen ut est uxor inficiata suam.
 lib. 11. Ober. cap. 53. crimen ut est nux est Francof.
 157. Ille cruor.] Ille color Francof.

161. Caeco turbine verti.] Verti pro everti capien-
 dum esse notavit Douza. ut apud Virg. 1. 20.

Tyrus olim quae verteret arces.

Quod Pierius efficacie esse docet, quam evertere.
 vide etiam Emmenellii notas. Ita Epist. Sabin.
 1. 99.

Versus post funera Trojae.
 Sed MSS. Moreti & alius, venti. forte, caeci tur-
 bine venti Aus valido, etc. Certe turbine, duo libri,
 aut rapido sex scripti cum prima editione. etiam
 bene. nam ignis proprie rapidus. vid. VII. Metam.
 326. BURMANNUS.

165. Sic ubi detracta est à te tibi causa pericli,
 Quod superest tutum, Pontice castor, habes.] Fabulis
 receptum est Fibrium, cum venatores, ut cum ca-
 piant, insequuntur, testes sibi amputare, illisque
 eos abjicere, atque ita venantium insequentium-
 que manus effugere. Hac de re Aescopus fabula
 XXXIII. & Alcatus Emblem. LXXXV. Sed silentio
 praeterenda non puto, quae de Castore cogniti-
 dignissima collegit Rondetius lib. 1. de Amphibi-
 bus cap. rix. cujus haec sunt verba: Castor animal
 est amphibium, ac veluti Sciurus aquatilis. Capite,
 oculis, dentibus marem refert, lingua suam, maxil-
 lis leperem, rostro canem barbatum. Habet priores
 pedes Simiae pedibus, posteriores anstrinis similes.
 Ooooo
 quibus

Quid mihi tunc animi est, cum fumit tela viator;
 Atque oculis plagae destinat ante locum?
 Nec vitare licet moto fera verbera trunco,
 Quem sub humo radix vinclaque firma tenent.
 Corpora praebemus plagis: ut saepe sagittis,
 Cum populus manicas deposuisse vetat:
 Utve gravem candens ubi tolli vacca securim,
 Aut stringi cultros in sua colla videt.

170

quibus potissimum & candida latitudine nascat, prioribus seorsum sibi cavas in ripis amianis, eamque componit lignis à se caesis ea arte collocatis, ut vel decretescente, vel incretescente aqua, partem anteriorem corporis in sicco, candidam vero in aqua habere possit. & multis interpositis verbis: *Vestium suillas similem habet, testes parvos substrictosque, & adhaerentes spinas, qui adimi sine vita animalis non possunt. Quare amputari hos ab ipsis cum capiuntur negat Sestius diligentissimas medicinas, auctore Plinio lib. xx xxi. cap. 111. quod tamen videtur affirmare Plinius lib. 11. cap. xxx. Eadem partes sibi ipsi Pontici amputant Fibri periculo urgente, ob hoc se pati quari, Castoreum id vocant Medici, alias animal horrendi morsus. Priorem sententiam secutus est Dioscorid. lib. 11. cap. xxv. Vanum est, quod traditur testes ab ipsis evelli, & à se abijci cum venatu urgentur. Si quidem tangi nequeant: ita ut in suis substrictis. Parcam plura scribere. CIOFANUS. Dejecta vetus editio & Medicus liber. puto, rejecta. in Metam. vi. 385. tamen, Quid me mihi detrahatis inquit. HEINSIUS. Ann. Marc. xvii. 5. hoc bestias sacrificare, quae cum advertant cur maximore, capiuntur, illud propria sponte amittant, ut vivere deinde possint impavidas, vide Patricium ad Fragmenta Ciceronis Orat. pro Scauro.*

167. Quid mihi tunc animi est. Summam movet commiserationem. Virg. de Didone:

Quis tibi tunc Dide cernendi talia sensus?

CIOFANUS.

167. Tela.] Proprie, quid autem sint tela, omnium optime docent Jurisconsulti: si faxa dixisset, rem non satis expressisset. IDEM.

168. Destinatus.] Proprie. Q. Curtius lib. vii. Namque adeo certo istu destinata seriabant, ut auro quoque exciperet. IDEM.

169. Fera vulnora trunco.] Ita legitur in eodem exemplari. Probo. IDEM. verbera duo libri Berfmanni & editiones veteres. sed vulnera novem scripti.

170. Radix vinclaque firma.] Vinclaque saeva Lovaniensis. curvague vincula. Francof. & editiones veteres. sed Medicus. & editio una vetus, vincula curva. recte, iudice olim Heinsio, si vincula firma. reponas, & per appositionem capias, firma. & l. Fall. 370. licet in alia re,

Impediunt geminas vincula firma. manus. Buz.

171. Corpora praebemus plagis.] Lib. II. De Artej Corpora nec missis jubeo praebere sagittis.

CIOFANUS.

172. Cum populus.] Legendum est, Quem populus manicas deposuisse vetat. sensus est, ut saepe sagittis petitur, qui manus victas habet. hoc utrum Romanum supplicium fuerit, investigandum. FABRICIUS. Ut saepe sagittis, Quem populus manicas deposuisse vetat. Ita emendavi, cum in vulgatis legeretur, cum populus. In vet. exempl. Quom. est autem hujus loci sensus, ut aliquis reus actus saepe praebet corpus sagittis, quem (reum) populus & reliq. CIOFANUS. Interpretes hic mihi non satisfaciunt, neque ego verum obscurissimum intelligo. HEINSIUS. Salmasius in difficili hoc dictio haesit quoque, sed nihil medicinae adfert Epim. c. 111. nec mihi hic lux quaedam apparet. in similem sensum dixit II. Amor. ix. 35.

Figae, puer, postis nudus tibi praebet armis.

BURMANNUS.

173. Utque gravem pavida est.] Quaedam exemplaria scriptum habent, atque gravem patientia. MAKIUS. Haec lectio (pavida est) respondet sententiae. Qui aliter legunt frequentia, non recte considerant. FABRICIUS. Gravem pavida est, lectio multo aptior & accommodatior illa est, quam alii repraesentant. CIOFANUS. Patientis octo scripti ex nostris. alii duo cum veteri editione; pavida est, quod & Ciofanus ac Fabricius ex suis probantur. Erfurtanus codex satis antiquus, pandens. Forte, candens vacca. Victimae enim albae, ut ex antiquis auctoribus est compertum, nisi quae dis inferis caedebantur. Trist. iv. Eleg. 11.

Candidaque adducta collum percussa securi.

Victima purpureo sanguine tingas humum.

Virgilius libro ix.

Et statim ante aras aurata fronte juvencam
 Candentem.

Atque ita passim de victimis poetae. HEINSIUS.

177. Imponite flammam.] Forte legendum, Imponite flammam: ut intelligatur, arborem succisam exuri. Id si non placet, intelligatur illam excisam, illic exuri, ubi nata est. Vide num sic possit intelligi, Urvis sumosis fecis, id est, suspende.

- 175 Saepe meas vento frondes tremuisse putastis:
Sed metus in nobis causa tremoris erat.
Si merui, videorque nocens; imponite flammae;
Nostraque fumosis urite membra focis.
- 180 Si merui, videorque nocens; excidite ferro:
Et liceat miserae dedecus esse semel.
Si nec cur urar, nec cur excidar, habetis,
Parcite. sic coeptum perficiatis iter.

dicte in fumo. Solent enim illic durari materiae
sectae. Maro in Georg.

Et suspensa facis explorat robora fumus. ERASM.

180. *Et liceat miserae dedecus esse semel.* Nihil
fani est in hoc versu, aut quod Latini leporis gustum
prae se ferat. Quare aut delendum hoc distichon,
aut, quod praestiterit, totus locus sic erit confli-
tuendus:

*Si merui, videorque nocens, imponite flammam,
Nostraque fumosis urite membra focis.*

Si merui, videorque nocens, excidite ferro

Ut liceat miserae dedoluisse semel.

Dedoluisse semel, ut Remedio Amoris 293.

Optimus ille fuit videt: laudentia passus

Vincula qui rupit, dedoluitque semel.

Quomodo alibi etiam Ovidius. HEINSIUS. Forte
scripserit Ovidius:

Et liceat miserae deperisse semel.

Ita hoc verbo utitur Noster 1. Amor. 15. & 11. 14.
& alibi. BURMANNUS.

A. SABINI

EPISTOLAE TRES,

TRIBUS

OVIDII EPISTOLIS.

RESPONDENTES.

EPISTOLA PRIMA.

ULIXES PENELOPAE.

Pertulit ad miserum tandem tua casus Ulixem,
 Penelope, chartis verba notata piis.
 Agnovi caramque manum, gemmasque fideles.
 Solamen longis illa fuere malis.

Arguis

Nullos videre mihi contigit codices manu exaratos, in quibus hae extarent epistolae. In primis etiam editionibus desiderantur. nec satis constat, cui gloriam inventi hujus thesauri debeamus. Sulpicior tamen idem exemplar, quod Cydippes, ac Sapphus epistolam integram nobis servavit, & Parridis auctorem, usibus etiam hic publicis consultasse. Eustathius quidem Swarthius in *Analectis* lib. 1. cap. 11. exemplar calamo descriptum epistolarum Sabini ad partes interdum vocat, quod Gasparis Barthii fuerit, ejusdemque ipse Barthius in *Adversariis* subinde mentionem facit. sed cum & hunc & illum, dum in vivis essent, per amicos rogarim, ut usum illius libri mihi praestarent, atque alter me ad alterum ablegarit, facile intellexi, vanam à me spem foveri. nec tanti sane sunt quae ex illo, si dis placet, vetusto codice ab iis promuntur, ut salivam nobis de ipso libro evolvendo excitare debeant. Primas itaque harum epistolarum editiones, alteram Venetis An. MCCCCLXXXV. alteram Parmae procuram An. MCCCCLXXXI. adhi-

bendas duxi. in ceteris divinando res à me gesta est. HEINSIUS.

1. *Pertulit.*] Mallet:
Pertulit ad miserum tandem quis casus Ulyssem.
Penelope, chartis verba notata tuis? DOUZA.
5. *Mallet quocumque.*] Forte, *mallet quod.* HEINS.
6. *Quam tibi quaeque tui dicere, quaeque seram.*]
Aut *sera* corrigendum videtur, aut totus versus sic constituendus:
Quam tibi quae sulerim dicere, quaeque seram.

HEINSIUS.

10. *Causaque fingendae mentis.*] An hoc recte dicatur, pro amentiae fingendae vehementer dubito. & certe plura in his epistolis duriora & vere scabra occurrunt; quae fere efficiunt; ut de Sabino auctore dubitem. Douza corrigebat:
Es mihi tu falsi causa furoris eras, vel fingendique
mibi.

Sed ita forte Douza composuisset versus: haec autem longius abeunt a vulgatis. quare forte ap-
 prius posset hic legi, *condendae mentis*, pro abscondendae

- 5 Arguis, ut lentum: mallet quoque forsitan esse;
 Quam tibi quaeque tuli dicere, quaeque feram.
 Non hoc objecit mihi Graecia: cum mea fictus
 Detinuit patrio litore vela furor.
 Sed thalamis nec velle tuis, nec posse carere:
 10 Caussaque fingendae tu mihi mentis eras.
 Nil tibi rescribam curae est, properemque venire.
 Dum propero, adversi vela tulere Noti.
 Non me Troja tenet, Grajis odiosa puellis;
 Jam cinis, & tantum flebile, Troja, solum.
 15 Deiphobusque jacet, jacet Aisus, & jacet Hector:
 Et quicumque tui caussa timoris erat.
 Evasi & Thracum caeso duce proelia Rheso,
 In mea captivis castra revectus equis:
 Tutus & è mediâ Phrygiae Tritonidis arce
 20 Fatalis palmae pignora capta tuli.
 Nec timui commissus equo; malè sedula quamvis
 Clamabat vates, Urite, Troës, equum:
 Urite, mendaci celantur robore Achivi:
 Et Phrygas in miseros ultima bella ferunt.
 25 Perdiderat tumuli supremum munus Achilles,
 Sed Thetidi est humeris redditus ille meis.
 Nec laudem Danaï tanto renuere labori:
 Erepti pretium corporis arma tuli:
 Quid refert? pelago sunt obruta, non mihi classes;
 30 Non focii superant: omnia pontus habet:

Solut.

dendae, sic Remed. 465. *candere & fingere* permutata à libraris, sed frustra, credo, in his emendandis saepe laboramus. BURMANNUS.

11. *Nil tibi rescribam curas.*] Lege minima mutatione meo periculo, *curas est*. Curas, inquit, mihi est, ut nil rescribam, utque properem venire. Respiciebat nempe illa Penelope:

Nil mihi rescribas ut tamen ipse veni.

Non abfimilis locus sequenti epistola:

Est animus reditus, sed pia causa tenet,

Swarthio placebat:

Nil tibi rescribam cur vit? HEINSIUS.

15. *Aisus.*] Hyrtaci filius Hom. li. B. 837. & alibi memoratus, interfectus ab Idomeneo li. N. 184. & seq. Nisi ergo fuit frater, quem Noster Hyrtaciden vocat. 1. Trist. 4. & in Ibin. 632.

16. *Timoris erant.*] *Eras* primae editiones. HEINSIUS.

17. *Evasi & Thracum caeso duce proelia Rheso.*] Ita distinctae. Evasi, inquit, Thracum gentis pugnacissimae arma, dum necopinè & sopitè cum

duce Rheso à me opprimuntur. Aliud agebat Swarthius, dum corrigi:

Evasi, ut Thracum ceciderunt proelia Rheso.

HEINS.

21. *Male sedula.*] Lege, *male credita* quamquam; Met. xv. 73. de Pythagora.

Talibus era

Desta quidem solvit, sed non & credita verbis.

Phaed. lib. 111. Fab. x.

Cassandrae, quia non est creditum, ruit Ilium.

v. Hygin. fab. 93. Iosm. Retineo, *male sedula*. nam *male credita* contra mentem Poëtae mihi videtur, non enim credita fuit. *male credita* vero significat; cui creditum quidem fuit, sed frustra, vel temere, ut centies Noster & alii *quæ male* utuntur. sed *male sedula*, est quae frustra volebat Trojanis persuadere dolum latere. ita *male solers* Gel. x. 12. *male pertinax* Horat. l. 9. & alia passim. BURM.

24. *Ultima bella.*] Mallet, *ultima tela*.

- Solus adhuc mecum, qui me tot casibus unus
 Duravit, patiens ad mala, perstat Amor.
 Illum non avidis canibus Nisæia virgo
 Fregit: non tumidis torta Charybdis aquis:
 35 Non ferus Antiphates, nec in uno corpore diffors
 Parthenope, blandis insidiosa modis.
 Non quod Colchiaci Circe tentaverit herbis,
 Non quod follemnes altera Diva toros.
 Utraque se nobis mortalia demere fila
 40 Spondebat, Stygiæ utraque posse vias.

Te

31. *Qui me tot casibus unus Duravit.* Puto, *unum Duravit.* Nam post *væ* solas odiosa & superflua sit repetitio *vou unus*. HEINSIUS.

33. *Illum non avidis canibus Nisæia virgo.* De Scylla haud dubie agit, quam cur *Nereiam* appellet virginem, fateor me non videre. Ne quid te morer, refinge, *Nisæia virgo*. Virgilius in Ciri:
Per mare caeruleum strahitur Nisæia virgo.

Recte, inquis. Agitur enim illic de Scylla Nisi. Sed quid hoc ad alteram à Glauco amatam, Phorci & Cratæidis nymphæ filiam (nam apud Servium in Eclog. vi. *Cresoidis filia mendose dicitur*) sive, ut veteri Scholiastæ in Odyssæam Homeri aliùque placet, ex Phorcæ & Hecate genitam, quam Sabinus nunc inquit? At confundunt promiscuè ambas poetæ, quod ut liquidius appareat, exemplis evincetur. Noster ipse Metamorphoseon libro octavo, & decimo tertio ac quarto etiam manifeste distinguit, tamen in Remediis Amoris 537.

Præterita cantus Nisæide navita gaudet.
 Et Pastorum iv. 500.

Et vos Nisæiæ naufraga turba canes.

Ubi *Scyllæi canes* perperam membranæ complures reponunt: ut & *Ripheide* in superiori versu frustra. Artis Amatorie libro primo 319.

Ælia purpureis Niso furata capillos

Puppo cautes colâ facta referunt avis.

Altera Scylla maris monstrum, medicaminis Circeis
Pube premis rabidos inguinibusque canes.

Ubi interpolatores Irenæi graffati sunt, cum versus duo mediis ab optimis ac veterissimis libris absint. idque recte, ut suo loco monuimus. Ne dubites, en id ipsum distichon Amorum lib. 111. Eleg. xii. paucis mutatis.

Per nos Scylla patri canes furata capillos

Pube premis rabidos inguinibusque canes.

Nec desunt codices, qui eos versus pari modo interpolent, quo in Arte Amatorie factum. Sic Phylomelam ubique Ilyli matrem fecit Ovidius, in Metamorphosi Progen. ibidem Oenei filiam Deianiram, at Dexamenam in Ivide. Adeo rari sibi constant poetæ in narrandis fabulis. Id enim velle nunc probare, immensæ voluminis foret argumentum. Virgilius Ecloga vi.

Quid referam aut Scyllam Nisi, quam fama secuta est

Candida succinctam latrantibus inguina monstris Dulchias vexasse rates.

Sic enim cum aliæ membranæ ex optimis, tum codex Medicæus longe præstantissimus scripturam exhibent. Nam in vulgatis nunc invenias, *aut quam fama secuta est*. Agnoscat etiam dubiam Servius illic lectionem, sed incertus, quod mirere, quamnam amplectatur ex duabus. Ipse quoque Virgilius in Ciri Scyllam utramque à poetis confundi asseverat. Verus non adscribam: jam enim sum nimis. HEINSIUS.

35. *Nec in uno corpore discors Parthenope.* Diffors reponendum. *diffors* quod diversæ sortis est aut naturæ, cui opponitur *væ consors*, vox Ovidio usitata. sic & *oxfers* sine sorte, *ἀκλῆρος*. ita *exfortem bonorem* apud Virgilium interpretatur Servius. sic *compar*, *dispar* & *separ*. *separem urnam* dixit Val. Flaccus lib. v. quomodo & *separem ductam* Prudentius dixit. similiter, *congræx* & *soxæx*. Error hic frequenter apud optimos auctores commissus. ut *discors* pro *diffors* legatur voce parum notâ hæcenus. Lucanus libro i. v. 584.

Monstra jubet primum, quæ nullo femine diffors Prætererat Natura, rapæ.

Non *discors*, quod descripto manu ac typis codice occupavit. Seneca Medea v. 773.

Tibi hæc Typhoeus membra quas diffors sulis.

Sic scribo. Typhoeum vocat dissortem, quod corpori humano pedes anguinos & centum brachia committeret. Nam quod apud eundem Senecam Hercule Furenti 711. de Styge in membranâ Medicæ scriptum offendi:

A fonte diffors manat hic primo latex.

Si admittimus, *diffors* erit, ab aliis omnibus diversus. Illud vero certum, eandem vocem esse reddendam Nasoni Met. viii. 131. de Pasiphæ:

Quas tororum ligne decipit adultera taurum,

Disfortemque atoro fossam sulis.

Hoc est foetum sortis non humanæ. Minotaurum videlicet. qui Claudiano in Epigrammaticis, *dispariles monstro commissus in artus Cres puer*. Lucretius libro v. 890,

Aut

Te tamen, hac etiam spretâ mercede, petivi,
Passurus terrâ tot mala, totque mari.

Sed tu femineo nunc forsan nomine tacta,
Non fecura necque cetera verba mea.

45 Quaeque mihi Circe, quae sit mihi caussa Calypso,
Jamdudum ignoto sollicitere metu.

Certe ego cum Antinoum, Polybumque, Medontaque legi,
Heu toto fanguis corpore nullus erat!

Tot juvenes inter, tot vina licentia, semper

50 (Hei mihi! quo credam pignore?) casta manes.

Curve

*'Aut rabidis canibus succinctas feminarinis
Corporibus Scyllas, & cetera de genere horum*

Inter se quarum differria membra videmus.
Ita & tibi corrigendum, *rabidis* praeterea *canibus*
pro *rapidis* reponendum puto: quod ita de canibus
Scyllacis passim auctores. Hinc *Scyllas rabidum*
voracis inquit Sidonio. Statii; quoque Thebaïd.
EX. 376.

*Hac tibi semidei munus tribuere parentes,
Nec mortalis avus? sic nostra in gurgite regnas;
Mittor hui misero dissorti alienaque tellus,
Mittor unda maris.*

De Crenaeo agitur, Faunl & Ismenidis nymphae
filio, quem in Ismeno amne occisum mater de-
plangit. *disfortem alienamque igitur tellurem* vocat
respectu aquarum, è quibus originem Crenaeus
trahebat. Libri editi & scripti mira pertinacia
utroque loco mendosii sunt. Petronius cap. CXXVI.
Mittari equidem tam *disfortem* libidinem coepi, atque
inter monstra numerare, quod ancilla haberet *ma-*
trinas superbiâ, & *mastrona* ancillâ humilitatem.
Pari modo & illic est peccatum. Ovidius denuo
libro Amorum II. Eleg. VII.

At mea sospesita est, & ab omni milite differ-
Gloria; nec titulum muneris alter habet.

Sic enim manifeste scriptum exhibet optimus Pu-
teanorum fratrum liber, cujus auctoritas mihi
praevit ad reliquos, quos modo produxi, locos
in integrum resituentibus. Apud eundem Ovidium
lib. IV. Fast. 787. similiter censio corrigendum:

*An quia cunctarum contraria semina rerum
Sunt duo dissortes, ignis & unda, dei?*

Faulpinus carmine Sapphico ad Nicetam Episcopum:

*To patrem dicis plaga testa Doras?
Ad tuas fasus Scythia mitigatur?
Et sui dissorti sera te magistro.
Pellora ponis.*

Ita omnino scribo, licet veterimus Isâel Vossii,
viri clarissimi, codex à vulgatis libris nihil discedat.
Non enim *sui dissorti*, sed *disforti sibi* Paulinus dixit-
set, ut Latine loquentibus mos est. Noster in Tri-
stibus lib. V. 5.

*Ipse sibi dissorti, tanquam mandetur ab illis;
Scinditur in partes atra favilla duas.*

Ipse Paulinus paulo post, *Passitur consors vitulus
loemi*, ut quidem Vossianus liber. nam vulgati *con-*
cors, dissort igitur quod *dispar fortis* Silio Italico,
apud quem libr. V. 296.

Nos dispar fortis Isalae

Umbonem incerto detersis fastis ictu.

Sed jam plus satis de hac voce. INEM.

36. *Invidiae modis.*] Mallet *notis* Douza. vid.
ad Epist. Ovidii IV. 5.

37. *Non quod Colchiacas artes tentaveris herbis.*
Arts prima editio. divide *vs a* in duas literas, &
habebis *ci*. *Circo* pro *Circa*. Emenda igitur locum
turbatissimum levi mutatione:

Non quod Colchiacis Circo tentaveris herbis.
De Circe profecto hic agi ex sequentibus liquido
apparet. Altera Diva est Calypso. HINSIUS.

40. *Spondebat.*] Corrigebat Heinsius, *spondebant*.
vid. ad lib. II. Art. 381.

45. *Causa Calypso.*] *Causa* Swarthius ex veteri
libro. nec obnotor. nisi cura maris. HEIKSIUS.
Forte scripserit:

Quaerere moras Circe, quae sit mihi causa Calypso.

48. *Heu toto.*] *Ut toto*, HINSIUS. sed FRANCISUS
malebat, in *toto*.

49. *Tot vina liquentia semper.*] Etsi non igno-
rem *vina liquentia* Virgilio etiam bis dici Aeneid. V.
hoc tamen loco magis apposite *licentia* legatur.
quod Barthio Adv. XLIV. II. etiam Swarthioque est
visum. *libera vina* dixerat Horatius. sic *licentes*
Faunos Statius Theb. IV. 695. & *licentem ludum*.
Theb. V. 195. & in Sylvius lib. I. Saturnal. *licens*
Lupercus Propertio lib. IV. Eleg. I. Noster ipse
paulo post *vacantis vina*, quo vacuae & otiosae
mentes teneantur, dixit. HINSIUS. vid. ad I. Art. 569.

50. *Hei mihi! quid credam? pignore casta manes.*
Lege totum distichon hoc modo:

Tot juvenes inter, tot vina licentia, semper

(Hei mihi! quo credam pignore?) casta manes.
Nec aliter Swarthius in Analectis, & in Adver-
sariis Barthii, nisi quod distinctione praeterea lo-
cum jurimus. IDEM.

- Curve placent ulli, si sunt in fletibus ora,
 Deperit & lacrimis non decor iste tibi?
 Pacta quoque es thalamo, nisi mendax tela moretur,
 Et coeptum revoces callida semper opus.
 55 Ars pia; sed quoties oculos frustrabere lanâ,
 Successum toties ars dabit ista tibi.
 Ah melius, Polypheme, tuo superatus in antro,
 Finissem ingratos ad mala tanta dies!
 Threicio melius cecidissim milite victus,
 60 Ismaron errantes cum tenere rates:
 Crudelemve illo fatiassem tempore Ditem,
 Quo redii Stygiis fata moratus aquis.
 Vidi ubi (nequicquam quod me tua litera celat)
 Sopes digresso quae mihi mater erat.
 65 Retulit illa domûs eadem mala: meque querentem
 Fugit, ab amplexu ter resoluta meo.
 Phyllaciden vidi. contemtis fortibus ille
 Primus in Hecloreas intulit arma domos.
 Felix laudatâ cum conjuge! laeta per umbras
 70 Illa suum fortes it comitata virum.
 Necdum illi Lachesis dictos numeraverat annos:
 Sed juvat ante suum sic cecidisse diem.

Vidi.

51. *Curve placent ulli.*] Malo, placeat. HEINSIUS.
 51. *Si sunt in.*] Francius legebat, *Si fordens fletibus ora.*

53. *Thalamo.*] Mallem, *thalamos*, nisi *pacta* passivè capias; .ut infra Epist. xii. 9. *prima meis tu pacta toris.*

54. *Et coeptum revocas pallida semper opus.*] Scribitur, ut cum sequentibus haec cohaerent:

Et coeptum revocas callida semper opus.
et pallida locum hic non habebat. Tangit dolum nocturnum retextae telae. HEINSIUS. vid. II. Amor. viii. 29. eadem varietas lib. vi. Met. 576.

55. *Ars pia.*] Scribendum, ni fallor:
Ars pia: sed quoties oculos frustrabere lana?
Successum quoties ars dabit ista tibi?

Hoc sensu: ut collandet dolum & commentum de retexta tela Ulixes, sed ut desperet quodammodo de diuturno rei ipsius successu. HEINSIUS.

57. *Tuo superatus in antro.*] *At melius, Polypheme, tuo si praeus in antro* ex veteri libro Swarthii. ego nil tenere mutem, nisi *depressus* reputatur. IDEM. Forte, *si praeus*.

58. *Ad mala.*] Salmastius, *ac mala*, Heinsius *et mala*.

65. *Meque querentem.*] Deltius Commentario Senecae Troad. 459. *terque querentem* legit. sed nulla opus mutatione. HEINSIUS.

66. *Fugit ab amplexu ter resoluta meo.*] *Mallina resoluta*. non enim amplectebatur umbram matrem, sed conabatur amplecti. libro Metam. xl. 58. de Orpheo Eurydices umbram gentissime amplecti:

— *Prædiqua & prendere captans*

Nil nisi edentes infelix arripit umbras.
 Ubi etiam habes, *resolutaque rursus eodem est*, quomodo vetusti codices. probe omnino. apud Virgilium Aen. vi. 449. de Caeni:

Rursus & in veterem sacro resoluta figuram.
 Homerus utique videndus de hoc Ulixis ad inferos descensu. HEINSIUS.

68. *In Hecloreas intulit arma domos.*] Scripserat, puto, Sabinus, *impulsi*. ut Met. xii. 550.

— *Immeritas urbes Elingue Pylænque Diruit, inque meos ferrum flammamque penatos impulsi.*

LUCAN. lib. vii. 14. *

Et quaecumque fugax Sertorius impulsi arma.

IDEM.

70. *Ilia suum forte sit comitata virum.*] *Fortes it;* refer ad *et umbras*, quod praecessit, & hoc vidit Swarthius. IDEM. Douza malebat, *Fortis est*. Salmast. *ferus sit*. qui &. *laudato cum conjuge*.

71. *Nec dum illi Lachesis dictos numeraverat annos.*]

- Vidi, nec lacrimas oculi tenuere cadentes,
 Deformen Atriden (hei mihi) caede novâ.
 75 Illum Troja virum non læferat: ille furentem
 Nauplion, Euboicos tranfieratque finus.
 Quid refert? animam per vulnera mille profudit,
 Jam reduci folvens debita vota Jovi.
 Tyndaris has illi læfo pro foedere poenas
 80 Struxerat; externos ipfa fecuta viros.
 Ah! mihi quid prodeft (captivas Teucridas inter
 Cum ftaret conjux Hæctoris, atque foror)
 Defectis Hecuben potius legiffe fub annis,
 Ne tibi fufpectus pellicis eflèt amor?
 85 Prima meis omen metuendum puppibus illa
 Fecit: non membris ipfa reperta fuis.
 Latratu miferas finivit moelta querelas;
 Et fletit in ravidam protinus acta canem.
 Prodigio tali placidum Thetis abtulit aequor,
 90 Acolus infufis incubuitque Notis.
 Pervagus hinc toto non felix differor orbe;
 Et, quocumque vocat fluctus & aura, feror.
 Sed fi Tirefias tam læti providus augur,
 Quam verax vates in mala noftra fuit;

Et

κκ.] Præfiterit legi, *perneverat*, ut apud Martial.
 libro I. Ep. LXXXIX.

Cum mihi fupremis Lætefti perneverit annos.

HEINSIUS.

74. *Deformen.*] Propert. II. VII. 21.

*Viderat informem multa Patroclou arena
 Perroclum, & fparfas caede jacere comas.*

Caede autem efl fanguine. DOUZA.

77. *Animam per vulnera mille profudit.*] *Per
 adultera tela vetus liber Swarthii.* non inconcinne.
 HEINSIUS.

79. *Laetas pro foedere poenas.*] *Laetas* dici opinatur
 Swarthius *ελευνωδς*. fed non perfuadet. Puto
 fcribendum, *laeto pro foedere*, læti fcilicet. Ad
 Caffandram ab Agamemnone amatum refer. IDEM.

80. *Externos ipfa fecuta viros.*] Malim, *teras*. hæc
 enim duo in Ovidianis codicibus frequenter confunduntur.
 fic fequenti epiftofa, *Grætas viros*, pro
Grætas teras. & epiftofa Herus, *Abydeno viro* in
 vulgatis. IDEM. Nihil hic mutem: *fequi* enim *vi-
 rum* rectius libidinofo mulier, quam *teram* dicitur.
 Prop. II. Eleg. XXX. 8.

Et ignotus nonne fecuta virum.

Quem locum & Douza adfcripferat, & Paris Epif.
 XVI. 323.

Gi pudet & metuis ne me videare fecuta.

Ænonæ Epif. v. 77.

*Nunc tibi conveniunt, quæ te per aperta fequuntur,
 Aequora.*

Val. Flac. VIII. 12.

Quem fequimur.

Vide ad Petronii cap. LXXXI. BURMANNUS.

82. *Cum ftaret.*] *Maluerim, cum ftarent*, intelligit
 Andromachen & Caffandram. HEINSIUS.

83. *Defollis Hecubam potius.*] *Hecubam potius* prima
 editio. & malim etiam, *effortis annis*. IDEM.
potius legiffe Berfin. Edit. & Plantin.

86. *Non membris ipfa reperta fuis.*] Non intelli-
 go hæc, nec Latina puto. Heinfius conjeçerat:

Fecit anus membris orba reperta fuis.

Sed hoc nimium recedit à fcriptis, mallem, *Fecit
 anus membris lapfa (vel caffa) repente fuis*, vel quod
 magis placet, *fecit, non membris ufa repente fuis*,
 fic ipfa & ufa confunditur lib. III. Am. I. 42. &
 alibi. BURMANNUS.

90. *Acolus infufis incubuitque notis.*] Malim, *effu-
 fit*. In Ibide 33.

Parque eadem coeli Zephyros emittet & Euros.

I. Metam. 264.

Emiffique notum. HEINS. Vid. II. Faft. 494.

91. *Pervagus.*] *Pervagus hoc totum enim folùm
 differor orbe.* Marg. Berfin.

92. *Quocumque.*] *Quocumque* editi olim. Heinfius
 Ppppp

- 95 Et terrâ & pelago, quidquid mihi triste canebat,
Emenfus fato jam meliore vagor.
Jam mihi nescio quo comitem se in litore jungit
Pallas, & hospitibus per loca tuta trahit.
Nunc primum Pallas verſæ poſt funera Trojæ
100 Viſa mihi: medium temporis ira tulit.
Quidquid Oilides commiferat, omnibus unus
Peccavit: Danais omnibus ira nocens.
Nec te, Tydide, cujus modo foverat arma,
Eximit: errato tu quoque ab orbe venis.
105 Non Telamone fatum caprà de conjuge Teucrum:
Non ipſum, pro quo mille fuere rates.
Felix Plifthenide, quacumque in forte fuiſti
Conjuge cum carâ: non gravis illa fuit.
Seu venti fecere moras, ſive æquora vobis;
110 Ad nulla eſt veſter damna retentus amor:
Oſcula nec venti certè tenuere, nec undæ:
Promptaque in amplexus brachia ſemper erant.
Sic utinam errarem: faceres tu mollia, conjux,
Æquora: te ſociâ nil mihi triſte foret.
115 Nunc quoque, Telemacho tecum mihi ſoſpite lecto,
Omnia ſunt animo jam leviora mala.
Quem tamen infeſtas rurfus queror ire per undas,
Herculeam Sparten, Neſtoreamque Pylon.

In-

ſius volebat, quicumque vocant, Virgil. Ecl. III. 49.
Veniam quocumque vocaris.

101. Quidquid Oilides.] Quidquid & Oenides.
Ed. aliæ.

102. Omnibus ira.] Forte, ille. HEINS.

103. Cujus modo noverat arma.] Scribe, foverat.

Ovidius Trift. lib. I. Eleg. IV.

Cauſa mea eſt melior, qui non contraria ſovi

Arma. HEINSIUS.

106. Fuere rates.] Mart. IV. 66.

Nec verſa eſt pelago, nec ſuis illa ratiis.

DOUZA. præ quo citat Swarthius.

107. Felix Plifthenides.] Imo, Plifthenide. Mene-
leum hæc ſpectant, cum Helena uxore ad paternos
læres contendentem, Troji jam captâ. HEINS.

111. Oſcula nec venti certe tenuere.] Malim, cer-
ti. ſic certus Bortas, & certa mora Epiftola Herus,
ubi plura congeſſimus. IDEM.

115. Tecum mihi ſoſpita lecto.] Lelle. atque ita
Swarthius, & ad Propertium lib. IV. Eleg. 4. Livi-
meus. IDEM.

117. Infeſtas rurfus.] An bis navigavit? juſſum

vel miſſum opinor. a matre videlicet. ut ad illa re-
ſpiciat Epiftolæ Penelope:

Omnia namque tuo ſenior te quaerere miſſo

Reſulerat nato Neſter. BURMANNUS.

120. Nam male commiſſus.] Jam male puto;
HEINSIUS.

127. Interque vacantia vina.] Licentia vina jam
ſupra habuimus. Janus Gebhardus tamen hoc loco
malibat, inter bacchantia vina, Antiquarum Lectio-
num libro II. cap. XV. poſſis, vacantia vina, ad ul-
tionem invitantia, tamquam opportuna. ſic infra,
viro Simonia vocatum Paridis Epiftola. IDEM. Illa
vacantia vina nec intelligo, niſi ſint quæ me-
tu carent, & ſecuros convivas faciunt, quod
vix puto. nec video etiam qui ante dapes &
inter vina rectè jungantur cum notiſſimum ſit, vi-
na apud veteres non appoſita, niſi dapibus & men-
ſis remotis. quare ſaltem interus ſcribendum eſſet,
forte:

Perſtan ante læres, inter fragrantia vina.

Sed hoc nimis audeat. itaque relinquo & hæc æniſ
ſananda. BURMANNUS.

I 30. HEIN

- Ingrata est pietas, cui tanta pericula subsunt:
 120 Nam male commissus fluctibus ipse fuit.
 Sed labor in fine est. occursum in litore vates
 Dixit. in amplexus, care, ferere tuos.
 Noscendus soli veniam tibi. tu preme sollers
 Laetitia, & tacito gaudia conde sinu.
 125 Non vi certandum, nec aperta in bella ruendum.
 Sic cecinit laurus ille monere suas.
 Forfitan ante dapes, interque vacantia vana,
 Ultoris pharetris utile tempus erit.
 Et modo despectum subito mirentur Ulixen.
 130 Heu, precor, ut properet ille venire dies!
 Antiqui renovet qui laetus foedera lecti:
 Et tandem incipias conjuge, cara, frui.

130. *Heu precor.*] Heinſius malebat, *hic, precor, hic properet velle venire, dies.* Francius, *Quam precor, vel, hic precor, ut properet velle venire, dies.* poſſet & legi:

Heu, precor, heu properet ille venire dies. & mox: Antiqui renovet qui. &c. Et deinde, *Quo tandem,* legebat Heinſius: & Francius, *ut tandem.* BURMANNUS.

EPISTOLA SECUNDA.

DEMOPHOON PHYLLIDI.

- Phyllidi Demophoon patriâ dimittit ab urbe:
 Et patriam meminit muneris eſſe tui.
 Nec face Demophoon aliâ, nec conjuge captus,
 Sed tam non felix, quam tibi notus erat.
 5 Theſea, (quo focero nequicquam, Phylli, tumebas;
 Impuleritque ignes forſitan ille tuos)
 Turpe pati nobis, regno ferus expulit hoſpes:
 Hunc illi finem longa ſenectâ dedit.

Qui

1. *Phyllidi Demophoon patriâ dimittit ab urbe.*] Videtur ſcribendum:

Phylli, hanc Demophoon patriâ tibi mittit ab urbe. Ut imitatio ſit iſtius Ovidiani:

Hanc tua Penelope lento tibi mittit Ulyſſe. HEINſIUS. Forte illud *Phylli* Gloſſatori debetur, qui adſcripſerat *ty* tibi. ego malle:

Hanc tibi Demophoon patriâ dimittit ab urbe. *Qui p. &c.* male dimittit aliae editiones. BURM.

4. *Sed tam non felix.*] *Sed tamen felix* prima editio. Latet mendum. Forte, *Eſſet tam felix.* Scia-

ſus certe tale quid poſtulat. HEINſIUS. Francius volebat, *Tam felix viſum.* ego malle:

Sed non tam felix, quam tibi ſidus erat. vel *certus.* BURMANNUS.

5. *Quo focero nequicquam, Phylli, tumebas.*] *Tumebas* repono. nihil verius. ſic ſequenti epiſtola:

Quo me genitoru ſuperbum Arguit. HEINſIUS.

6. *Impuleritque impuleris no.* hoc eſt, ne amores tuos averterit. BERGMAN.

P P P P P &

10. *At:*

- Qui modo peltiferas fudit Maeotidas armis,
 10 Alcidae magni, non minor ipse, comes.
 Qui focerum Minoa gravi sibi fecit ab hoste,
 Mirantem monstri cornua victa sui.
 Arguor exilii (quis credat?) causa fuisse:
 Nec tacitum frater me finit esse reum:
 15 Dum thalamos, inquit, dilectae Phyllidos urges.
 Et tuus externo cessat in igne furor;
 Fluxere interea pede tempora lapsa fugaci;
 Praevenitque tuas flebilis hora moras.
 Forsitan aut nondum fractis occurrere rebus,
 20 Aut poteras fractis utilis esse tamen.
 Cur potiora tibi Rhodopeia regna fuere,
 Quaeque magis regnis cara puella fuit?
 Intonat his Acamas: eadem mox objicit Aethra;
 Infelix functae jam prope sortis anus.
 25 Et quod non condant nati sua lumina palmae,
 Fecisse haec nostras arguit usque moras.

NOIA

10. Alcidae magni non minor esse comes.] Imo:
 Alcidae magni, non minor ipse, comes.

Epist. XVI. 85.

— Pulchrae filia Leda

Hic in amplexus, pulchrior ipsa, tuas.

Amor. lib. III. Eleg. II.

Dum sequitur fortes, fortior ipsa, ferat.

Martial. lib. XI. Epist. 51.

Silius Andriam succurrere confuis umbrae:

Silius in vatem; non minor ipse, colit.

Ita versus contaminatissimos censo scribendos, ex
 codicum vetustiorum vestigiis. HEINS.

13. Arguor auxiliū, quem credis causa fuisse.]
 Prima editio, Arguor exiliū qui credis. Scribo non
 audaci conjectura, & distingo:

Arguor exiliū, si credis, causa fuisse.

vel, quis credat, per parenthesin interrogatoriam.

Idem.

14. Nec tacitum frater, nec finit esse reum.] Con-
 rigendum, si quid video:

Nec tacitum frater me finit esse reum.

Tacitum non finit esse reum, quia palam & aper-
 te accusat. IOEM.

19. Forsitan anus nondum factis occurrere rebus.]
 Reponendum tam hoc, quam sequenti versu, fractis
 pro factis, sic postulare sententia. Malim etiam
 fractis succurrere rebus, quam occurrere. Naso in
 Tribibus. 3. 5.

Quo magis, o pauci, lapsi succurrere rebus.

Fractae rei, ut in illo Horatiano II. Sat. III. 18.

— Postquam res mea Janum

Ad medium fracta est.

Et fractae apes Taurum Virgilio. III. Aeneid. 53:
 HEINSIUS. Occurrere elegans: est enim opem fer-
 re, antequam mala invaluerunt praevincere. sic Ju-
 stia. XXIX. 4. Quibus tot tantisque rebus obfusis
 cui rei primum occurreres, ambigebat. Juvenc. I. Hüll,
 Euan. 179.

Occurrere avum sapientia praevincibat.

Ubi alia exempla habet doctissimus Reuschius, cu-
 jus cura nuper prodiit hic Poeta. & ita saepe. pro
 praesto esse, ulos veteres docuere Gronovius ad
 Liv. XXIX. 34. & XXXI. 29. & alibi. & Graevius ad
 Suet. Calig. 26. Vorst. ad Val. Max. IV. IV. 7. &
 alii. & nondum, & mox, at poteras conditiones Berfm.
 & Plant. BURMANNUS.

21. Cum priora tibi.] Imo Cur tam hic, quam
 proximo versu. nisi illic Quo malis. Praeterea ar-
 ridet, Cur potiora tuis, ut vò regnis subintelligat.
 HEINSIUS. Cum potiora mihi. Edd. Ald. Berfm. &
 Plant. deinde Heinsio placebat, curae magis regnis
 c. p. f. forte: Num potiora tibi er.

23. Intonat his Athamas.] Lege, Acamas. Is
 enim Thefei filius, Demophoontis frater, ex belli
 Trojani, cui interfuit, scriptorisbus notus. Vide
 de ejus & Laodices amoribus Parthenium in Ero-
 ticus cap. XVI. Simile mendum infedit Virgilii co-
 dices vulgatos Aeneidos lib. II. 262. ubi nonnullos
 ex his receniet, qui equo durateo fuerant inclusi:

Damifum lapsi per funem Acamasque, Thoasque
 Pelidaeque Neoptolemus, primusque Adachaon.

Sic

- Non equidem inficior: multum clamavit uterque:
 Staret Threiciis cum mihi puppis aqvis.
 Poscunt, Demophoon, (quid cellas?) carbasa venti:
 30 Demophoon patrios respice dure Deos.
 Respice: & exemplum, quâ gaudes, Phyllida sumâ.
 Sic amat, ut terrâ nolit abire suâ:
 Utque redire velis, non ut comiter euntem,
 Te rogat: & praefert barbara regna tuis.
 35 Me tamen haec inter tacitum convicia saepe
 Adverfis memini vota tulisse Notis.
 Saepe abitura tuo ponentem brachia collo,
 Gavifum in fluctus aequora mota truces.
 Nec metuam hoc ipso coram genitore fateri:
 40 Libertas meritis est mihi facta tuis;
 Dicere, non duro dilectam Phyllida liqui
 Pectore: nec praecipua vela ferenda dedi.
 Et flevi; & flentem solando saepe, remansi,
 Cum staret cursus jam mihi certa dies.

De-

Sic enim scribendum ex vetustissimis libris. In Mediceo venerandae antiquitatis codice, *Achamastique* inventi exaratum additâ adpiratione, unde proclivis error C in T mutato ex *Acamante* in *Athamantem*, ut vulgati libri nunc exhibent. Servius Fuldenfis ad illum locum, *Athamas Demophoontis filius Perrechia nepos*, qui locus est mutilus. Scribendum enim, *Acamas Demophoontis frater, filius Thesei, Aegaei & Astorae nepos*. Quod est verum. Auctor de Origine Romana: *Itaque, Primus, ex ea quoque significatione est, à qua illud in secundo Aeneidos, de enumeratione eorum, qui equo Duria digrediebantur. Nam cum nominasset Theseandrum, Stenelum, Ulysem, Acamanta, Thoanta, Neoptoleum, postinsum, Primusque Machaon. Male & illic Athamanta scribitur. Ceterum Acamantem ac Demophoontem fratres equo Trojano cum aliis proceribus se credidisse testatur Quintus Smyrnaeus lib. XII. 321.*

Δημοφώντι καὶ Ἀμφίμαχος, κρητὲς τ' Ἀγαπήνῃ.

Σὺν δ' Ἀκάμασι Μέγας τε κρητὶ Φίλος ἴσος.

Et Triphiodorus in eadem de equo narratione:

Δημοφώντ' Ἀκάμας τε διὰ θεοῦ τέλει.

Ut de Virgiliani loci restitutione non sit dubitandum. Pausanias quoque in Atticis, ubi donaria Arcis describit, & inter illa equum Durium ex aere constitum, καὶ Μινωεῖον, inquit, καὶ Τύρος, ἑκαστὸν ἔχει ἄνω, προεῖτι δὲ καὶ οἱ π.δ.δ. αὐθιγῶν. Virgilius tamen Demophoontem, ut plures alios, omisit. Apud Harpocrationem Sophoclis *Acamas* Tragedia citatur, ubi *Athamantis*

nomen reponendum censet magnus Casaubonus sed frustra. Acamantem enim scenis argumentum dedisse ex Luciani libello *περὶ δευξήσεως* apparet: inter alias enim leges, quas praescribit mimo, exactam fabularum cognitionem ab eo exigit, quarum plurimas postquam recensuit. *εἶπε, inquit, δ' Ἀκάμας καὶ ἡ Φυλλίς, καὶ ἡ προεῖτις δὲ τῆς Ἐλῆνης ἀρπηγῆ, καὶ ἡ τραγῳδία τῶν Διονυσίου ἐπι-τῶν πάλαι καὶ τὰ Ἰσκαλίτου παλαιῶ, καὶ Ἡρακλεῶδ' ἀλλήλοφ* ubi Acamanti amores Phyllidis videtur vindicare, quomodo & Tractatus Commentario in Lycophronem. Sed reliqui omnes de Demophoonte consentiunt. Ab hoc Acamante, qui regnum Athenis post Menestheum obtinuit, tribus Acamantia nomen est mutata, ex qua Pericles fuit; & Acamantium seu Acamantis magna Phrygiae oppidum. Videndum Stephanus in *Ἀκαμαντίων*. HEINSIUS.

26. *Festis hic nostras.*] Puto, haec, de Aethra enim est sermo, non de Acamante. IDEM.

30. *Respice iure Deos.*] Scripserat Sabinus, *respice dure*, nisi praefers, *iure*. sed alterum praestulit IDEM.

39. *Hic ipse.*] *Ipsum*. probe. BERSM.

40. *Libertas meritis est mihi facta tuis.*] Placet reponi:

Libertas meritis haec mihi parva tuis, vel, *parva*. HEINSIUS.

41. *Dices non dure.*] Ut à superioribus haec aptius dependant, legendum, *dices*. IDEM.

- 45 Denique Threïcia veni rate. non dare Phyllis
 Quam potuit, iussit tardius ire ratem.
 Ignosce & falso; memor es Minoïdus ipse.
 Antiquus necdum pectore cessit amor.
 Et quoties oculis circumdat sidera, dixit,
 50 Quae fulget coelo, nostra puella fuit.
 Illum dilectâ Bacchus sibi cedere iussit
 Conjuge: desertae crimen at ille subit.
 Exemploque patris perjurus dicor & ipse:
 Nec quaeris causas, Sithoni dura, morae:
 55 Nec fatis ampla putas redituri pignora, si me
 Non amor alterius, non amor ullus habet.
 Nullane fama tibi turbatos, Phylli, penates
 Theseos, & miseræ retulit acta domûs?
 Non laqueos audis carae me flere parentis?
 60 Flebilior laqueis (hei mihi!) causâ subest.
 Non fratrem Hippolytum: cecidit miserabilis ille,
 Praeceptis attonitis per freta raptus equis.
 Non tamen excuso reditus. licet undique fata
 Accumulent causas; tempora parva peto.
 65 Thesea, quod superest, patrem tumulabimus ante:
 Succedat tumulo non sine honore decens.

Da

45. *Veni rate.*] Atqui suis navibus, sed resectis; redit Demophoon; & remigum tantum dedit Phyllis, vid. Ovid. Ep. 11. 45. neque etiam sensum video in vulgatis. si enim venit Demophoon Threïciâ rate, quomodo Phyllis non potuit illi dare ratem? haec contraria mihi videntur. si audacia detur, resingerem:

*Remige Threïcia veni; nam non dare Phyllis
 Quam voluit, iussit tardius ire ratem.*
 vel,

*Remige Threïcia veni, rate nam dare Phyllis
 Quam potuit iussit tardius ire meam.*

Ut excuset Demophoon suas moras, quas in remiges confert, quibus intruxit classem Phyllis Demophoontis, & simul illis mandavit, ut tardius impellerent naves, nunc demum resectas. ipsa aut potuerat dare integram & recentem, sed noluit accipere. videntur me acutiores. mihi hic aqua haeret. BURMANNUS.

49. *Et quoties oculis circumdat sidera, dixit.*] Opinor à Sabino relictum fuisse:

Et, quoties oculis circumflant sidera, dixit.
 Ut perferet Demophoon incepto ad patrem sermone. aut, si propius insitendum vulgatae lectiôni:

Et quoties oculos circumflant sidera, dixit.
 Sed tum paulo ante resingatur;

Ignosce falso: memor est Minoïdus ipse.

HEINSIUS. *dicit* Marg. Berlin.

59. *Laqueos cari me flere parentis.*] De laqueis Thesei nihil mihi lectum. & de patre, ut adhuc vivo, sed exsule regni, mox locuturus est, quare legendum, *carae me flere parentis.* & ita citat hunc locum Meursius in Theseo cap. xxx. ut Phaedram intelligat, quae laqueo vitam finivit. sed an recte unus idemque Demophoon dolcat Hippolyti casum, & maternae mortis infamiam, viderit Sabinus. nisi per illa verba, *flebilior laqueis hei mihi causâ subest*, indicet, matris crimina causam esse tristiorem ipsa ejus morte. BURMANNUS.

63. *Non tamen excuso reditus.*] Leg. rem:

*Non tamen excuso. reditus (licet undique fata
 Accumulent causas) tempora parva peto.*

66. *Non sine honore decens.*] Legendum, *decet.* par est parentem honorifice mandari terrae mortuum. HEINSIUS.

67. *Da spatium.*] Lege, *Des spatium veniamque, peto.* IDEM.

68. *Tutior ulla.*] Mallem, *gratior*, vel, *laetior*; Heinf. malebat, *miisior*. vid. 11. Fast. 98.

70. *Aut bella.*] Francius malebat, *aut belli*.

71. *Patria quoque iussit in illa.*] In ipsa scribendum. De turbata Thesei domo jam fuisse supra à Demophoonte est actum. HEINS.

72. *Auxi-*

- Da spatium veniamque, peto: non perfidus absum:
Nec mihi jam terrâ tutior ulla tua est.
Quidquid mite fuit post diruta Pergama, quidquid
70 Aut bella, aut pelagi detinere morae;
Sola fuit Thrace. patriâ quoque jactor in illâ:
Auxilium superes casibus una meis.
Si modo mens eadem. nec quod sit jam mihi dives
Regia, Cecropiâ non minor arce, movet:
75 Nec patris offendent casus; nec crimina matris;
Nec jam non felix omine Demophoon.
Quid? si Phoebeam peterem te conjuge Trojam,
Perque annos sequerer bella gerenda decem?
Penelopen audis: toto laudatur in orbe,
80 Exemplum fidi non leve facta tori.
Illa piæ (sic rumor ait) mendacia telæ
Struxit, & instantes distulit arte procos:
Cum properata palam revocaret flamina noctis,
Atque iterum in lanas omne rediret opus.
85 At tua ne fugiant spreti connubia Thraces,
Phylli, times. ulli nubere, dura, potes?
Estque tibi pectus cujusque accedere tædæ?
Obstat perfidiæ nec metus iste tuæ?

At

72. *Auxilium superest.*] Superes probe prima editio. HEINSIUS.

73. *Nec quod sit jam mihi dives.*] Maluerim, nec tam quod sit tibi Dives. IDEM. Francius malebat:

*Sit tibi mens eadem, nec quod sit regia dives
Jam mihi,*

Tibi sine dubio legendum.

79. *Toto laudatur in orbe.*] Malo:

Penelopen audis, toto laudatur ut orbe.

Quomodo in Tristibus Nafô lib. v. 14.

Cernis, ut Admeti laudatur & Hectoris uxor.

HEINSIUS.

80. *Fidi.*] Fidi Edit. Berfm.

81. *Ilia piæ.*] Piao telæ. HEINS.

82. *Instantes distulit arte toros.*] Diu est, quod procos corrigendum vidi. confirmat id prima editio. lib. III. Pont. Eleg. 1.

*Annula Penelopas ferret, si fraude pudica
Instantes velles fallere nupta procos.*

Metamorph. lib. x. 568.

*Instantium turbam violenta procorum
Conditiõne fugat.*

Sic enim rectius legas, quam *instantem turbam.* Morsuoc sive proci Penelopes in proverbium abierunt. Nafô Trist. lib. II. 375.

*Aut quid Odyssa est, nisi foemina propter amorem;
Dum vir abest, multis una passis proci?*

Ita recte veteres libri, non *multis viris.* Propertii lib. II. Eleg. IX. illa respexit:

*Penelope poterat bis denes salva per annos
Vivere tam multis foemina digna proci.*

Claudianus laude Serenæ, *Penelope trahat arte procos.* Aufonius Epistola XIII.

*Qualem Penelopes nebulonum mensa procorum,
Alcinoique habuit.*

Nec aliter passim idem Aufonius, Horatius, Virgilius in Culice, Statius in Sylvis, Ovidius, alii, quoties de Penelope sermo instituitur. HEINSIUS.

83. *Revocaret flamina noctis.*] Scribe:

Cum properata palam revocaret flamina noctis.

IDEM. Noctiu Mart. Berfmanni, recte: ut palam sit luce, interdiu. vid. ad Nuc. 147. cum Penelope flamina palam properata, revocaret noctu.

84. *Omne ruderat.*] Remerat conjecerat. Heinsius.

87. *Estque tibi pectus cujusque accedere tædæ.*] Puto:

Estne tibi pectus cujusquam accedere tædæ.

vel, *accendere tædæ.* IDEM. *accendere tædæ,* jam Passeratius ad Propert. III. Eleg. 18. pag. 523. produxerat.

DEMOPHOON PHYLLIDI.

Ah tibi quantus erit facti rubor! ah tibi quantus

90 Tum dolor, adspicies cum mea vela procul!

Damnabisque tuos serò temeraria questus?

Demophoon, dices, hei mihi, fidus erat!

Demophoon rediit, & faevos forsitan Euros

Passus, & hibernas dum quoque currit aquas.

95 Ah cur nescio quam properavimus (hei mihi!) culpam?

Rupi, quam ruptam sum mihi quæsta, fidem.

Sic tamen ah potius, sic perstes; quam mihi de te

Ulterior tangat pectora, Phylli, dolor!

Quos tibi (me miserum!) laqueos, quæ fata minaris?

100 Et nimis audaces gens habet ista Deos.

Parce, precor: famamque domus mihi crimen habentis

Perfidiac, geminâ ne preme, dura, notâ.

Excuset patrem fatis in parte relicta

Gnosîs: non merui, cur ferar ipse nocens.

105 Nunc venti mea verba ferant, qui vela tulerunt.

Est animus reditûs: sed pia causa tenet.

92. Demophoon dices.] Dicens. HEINSIUS. ita Douza correxerat.

93. Demophoon redit hęc.] Rediit recte prima editio. Producit enim ultimam syllabam in rediit, adit, abiit, subit, iniiit, Ovidius, nec sine aliorum poetarum exemplo, quamquam locis ab interpolatrici manu plerumque male acceptis. quæ de se jam copiose egimus Notis ad Epistolam VI. HEINSIUS. Rediit etiam BERSM. & PLANT. Edit. sed in Marg. BERSMANNUS notat alios legere:

En mihi Demophoon et faevos reddiit Euros

Passus, et hibernas, dum freta sulcat, aquas.

94. Et hibernas dum quoque currit aquas.] Prima editio, dum quoque credit. Ego ex hoc & sequenti versu sensum commodum non elicio. HEINSIUS. Conjecerat olim, dum properavit, vel, dum freta currit, HEINSIUS. Ego legerem, et hibernas, dum modo currat, aquas. dummodo ad me veniat, passus est aquas hibernas. FRANCIVS malebat, huc ubi currit, sed hoc longius abit, deinde:

Ah cur nescio quam properavi credere culpam.

100. Et nimis.] Forte, Ut nimis audaces gens habet ista Deos! HEINSIUS. forte, Et nimis audaces gens habet ista manus.

101. Domus mihi crimen.] Puto jam crimen; vel, male crimen habenti perfidiac. HEINSIUS. Flammisque domus pr. edit. flammaque BERSM. flammamque PLANT. malo, famamque domus modo crimen habentis. modo & mihi centies a librariis confusa.

103. Excuset patrem fatis in parte relicta.] VERSIUS mendosus. Videtur corrigendum:

Excuset patrem fatis si forte relicta

Gnosîs; non merui cur ferar ipse nocens.

Viderint acutiores. Non enim est unius tot naevig mederi. HEINSIUS. Accuset patrem fatis prandisque relicta BERSM. Marg. quod ille probat. cur agar ipse nocens FRANCIVS. forte:

Accuset patrem fatis si nocte relicta

Gnosîs.

Noctē enim Theſeus reliquit Ariadnē. BURMAN.

EPISTOLA TERTIA.
P A R I S O E N O N A E.

- Quae fatis apta tibi tam justè, Nympha, querenti
Rescribam, fateor quaerere verba manum.
Quaerit, nec subeunt. sentit sua crimina tantum:
Solvere, quae sentit, non finit alter amor.
3 Si levat hoc iras, ipso me iudice damnor.
Quid refert? causâ tu meliore cales.
Damnatumque tibi me sub sua jura Cupido
Retrahit. alterius sic quoque praeda fumus:
Prima meis tu pacta toris: falsusque juventam
10 Te primum acceptâ est conjuge noster amor.
Nondum tantus eram. quo me genitore superbum
Arguis; hoc dominus tunc retinendus eram:
Non ego Deiphobum sperabam, aut Hecora fratrem;
Cum pastos agerem, te comitante, greges:
15 Reginamque Hecuben, nisi matris nomine, noram:
Et fueras illi digna manere nurus.

Sed

1. *Tam justè, Nympha.*] Rectius foret, *Nymphae suam justâ querenti.* vid. 1. Am. III. 1.

2. *Rescribam.*] Malim, *rescribas.* HEINSIUS.

5. *Si levat hic iras.*] *Si levat hoc doctissimus Gronovius.* nec dubium quin recte. IDEM.

6. *Quid refert? causâ tu meliore cales.*] Sensus requirit, ut *cales pro cales* substituatur. nisi praefendum, *cales, vel cadis.* Quid refert, inquit, causam meam à me ipso damnari, si tu causâ meliore nihilominus cadis. hoc est, si alios amores tuis praefero. ad Helenam refer. IDEM. *Cades* jam Bertramannus conjecerat.

7. *Damnatumque tibi me sub sua jura Cupido.*] *Non sub sua jura* primae editiones. Legendum videlicet, *non sub tua jura.* HEINSIUS. Nihil move: nam est aptissima inter haec oppositio, damnatum Oenonae, retrahi à Cupidine sub sua jura. mallem tamen:

Damnatumque tibi me sub nova jura Cupido

Retrahit.

Novus & suus ubique fere confuderunt librarii. vid. II. Am. v. 37. III. Fast. 34. & alibi. *damnatum tibi* eleganter. ita Cicero II. Verr. 8. *hunc hominem Veneri absolvit, sibi condemnat.* quae locutio & defendi posset in illis Cicero. III. Ver. 12. *sed*

quaerent eaque modo peiores ipsam Aproniam condemnare possent. in quibus valde aestuant interpretet. Genes. xv. de Hencf. 4. *Sic debitori suo creditore saepe damnatur, ubi plus ex alia causa absolvit quam ex credito possit.* & ita illa Horat. III. Od. 3. *Illi mihi castasque damnatam Minervae,* capiunt quidam, quamvis ibi pro damnatam à me possit sumi, ut hic quoque Bertramannus. BURMANNUS.

12. *Hoc dominus tunc retinendus eram.*] *Hoc domino Gronovius.* Putavi quondam, *huc domino tunc retinendus eram.* habeo & alias conjecturas in promptu; sed in quibus mihi non satisfaciâ. *Id eram* in fine versus repeti non placet. pro quo *eram* fortassis, aut *era* scriptum fuerit, omiâ, ut solet, aspiratione. sensus erit non incongruus, si legas:

— *Quo me genitore superbum*

Arguis, hoc domino, te retinendus herâ,

vel quid simile. HEINSIUS.

15. *Reginamque Hecuben nisi matris nomine noram.*] Scribendum, ni fallor:

Reginaeque Hecuben, non matris nomine noram.

IDEM. non etiam Bertram.

16. *Digna manere.*] Mallem, *venire.*

- Sed non est rationis amor. te consule, Nympha.
 Læcia es: sed læciam scribis amare tamen.
 Cumque petant Satyri connubia, cum tua Panes;
 20 Rejectæ memor es tu tamen usque facis.
 Adde, quod hic fati amor est adjutus, & illum
 Præcia venturi viderat ante Soror.
 Nondum Tyndaridos nomen mihi federat aure,
 Nec cecinit Grajos illa vocare viros.
 25 Omnia vera vides. superant mea vulnera tantum.
 Utque tuam supplex poscere cogar opem.
 Te penes arbitrium nostræ vitæque necisque:
 Victuri jam nunc pectora sume tibi.
 Flevisti, memini, tamen hac in voce canentis:
 30 Et, mala, dixisti, sint precor ista procul.
 Nec si fata ferant, tulerint, sic cetera quamvis,
 Ut possim Oenone perdere læsa Parin.
 Tot superare metus, qui me, nec credere cogit;
 (Ignoscas) idem te quoque fallit Amor.
 35 Imperat ille Deis: cum vult, in cornua tauri,
 Cum vult, in pennas destruit ille Jovem.
 Non foret in terris tanto miranda decore
 Tyndaris; (heu flammis nata puella meis!)

Si

18. *Læcia es & læciam.*] Ut versus consulatur, scribe:
Læderis, & læciam scribis amare tamen.

Priscæ editiones, *Læderes.* Atque ita Vollius in *Arte*
 Grammatica conjectabat. possis etiam:

Læcia licet, læciam scribis amare tamen.

HEINSIUS. *Læcia es te læciam* Berfm. Margo. Hein-
 sius edidit, *læcia es, sed læciam.*

20. *Dejectæ memor es tu tamen usque facis.*]
 Emenda, *Rejectas facis.* Byblis lib. IX. Met. 512.

Ergo ego, quæ fueram non rejectura potestatem,
ipsa potest

Non neglectura, quod est in aliis. ibidem paulo
 post 606.

Et, si rejicerer, potui moritura videri.
 Rejici idem quod repellit in re amatoria. Horatius
 lib. III. Od. IX.

Si flava excutitur Chloë,
Raystlaque pater janna Lydiæ. HEINSIUS.

Vide tamen ad Epist. XVII. 237.

21. *Hic fatis.*] *Hic fatis* editiones Berfm. Plant.
 24. *Nec cecinus Grajos illa vocare viros.*] Haec &
 sequentia mire perplexa sunt. Forte:

Et cecinus Grajos illa vocare teros.
 vocare scilicet, me, vel.

Hanc cecinit Grajos illa vocare viros.
 Hoc est, post se trahere. Gronovius tamen:

Hanc cecinit Grajos illa teneros. HEINSIUS, FORTE:

Cum cecinit Grajos illa venire viros.
 vel,

Cum cecinit Grajos nullo movere rates.
 25. *Vera vides.*] Fides Berfm. editio.

26. *Uique tuam supplex poscere cogor opem.*] *Cogor*
 lege. Reliquis, inquit, quæ soror prædixerat, jam
 apparuerunt vera: unum superest, de vulneribus
 meis, ut cogar tuam opem exposcere. HEINSIUS.
 forte, *Jamque tuam supplex poscere cogor opem.*

28. *Victuri jam nunc pectora sume tibi.*] Haec
 quoque foede corrupta sunt, nec libet conjecturis
 minime certis indulgere, ne abutimur otio. Prima
 editio, *Victurae jam nunc pectore.* IDEM, qui &
 volebat, *vista viro, forte,*

Fixa viri jam nunc pectora sume tui.
 35. *Imperat ille Deis.*] Deis scribendum: hinc
Dei Jovis Anacreonti Cupido dictus. Epist. IV. 12.

Regnat & in domibus jus habet ille Deis.
 Apulejus Met. IV. de Cupidine:

Quem tremis ipsa Jovis: quo numina terrificantur;
Flamina quem horrescunt & Srygiae senecras.

Ita lege, non *flaminaque.* Ennodius Epithal. Maxi-
 mi de Cupidine:

Depressit jactulum, quo divos fixerat omnes,
 Claud. Epith. Honorii de eodem:

Ille Deis caelumque & sidera cornu.
 Temperat,

Hæ

- Si sua non cynno mutasset Juppiter ora.
 40 Fluxerat in Danaës aureus ante sinus:
 Piniferamque Iden falsus lustraverat ales:
 Inter Agenoreas contiteratque boves.
 Victorem Alciden dominae quis pensa tenere
 Crederet? at lanas nere coegit Amor.
 45 Dicitur & Coä sedisse in veste puellae.
 Illa Cleonaeo tecta leone fuit.
 Te memini Phoebum, Oenone, (mea crimina dico)
 Fugisse, & noitros praeposuisse toros.
 Non ego praestabam Phoebio: sed tela Cupido
 50 His in te voluit legibus ire sua.
 Consolare tamen digna tua pellice damna:
 Quam tibi praetulimus, nata puella Jove est.
 Sed quod nata Jove est, minimum me tangit in illa;
 Quod non est facies pulchrior ulla, nocet.
 55 Atque utinam formae iudex incallidus essem
 Creditus Idaeis, Pegasi Nympha, jugis!
 Non mihi Junonis, nec obesset Pallados ira;
 Laudata est oculis quod Cytherea meis.
 Dividit haec aliis flammis celeresque paresque:
 60 Ut libitum est, nati temperat ipsa faces.

Non

Hesiodus:

Πανυβὸν τε βεῶν πάντων τ' ἀνδρῶναι,

Δάμνατος ἐν χέρσιν ἰόν.
 Hinc Museo *πυρροδότης* dicitur. Latentius 2. de
 Falsa Religione: *Non insulsi quidam Poeta Triumphum
 Cupidinis scripsit, quo in libro non modo potentissimum
 Deorum Cupidinem, sed etiam victorem facit; enumeratis enim
 amoribus singulorum, quibus in potestatem
 Cupidinis ditionemque venissent, instruit pompam,
 in qua Juxta cum ceteris suis ante curam
 triumphantis ducitur catenatus. Achill. Stat. de
 Amore, οὐκ ἀρχαὶ βίητος ἔ. πρῶτον καὶ βαλάντιος.*
 Plena sunt scripta veterum amatorum hisce deliciis,
 quae nunc non vacat omnia complere. HEINS.
 36. in *penas destruit.*] *instruit* Berlm. edit. Delr.
 ad Senec. Octav. 76. *destrabit*, vel *destrabit* cimen-
 dabat.

41. *Piniferamque Iden.*] *Piniferamque*. quo epi-
 theto de Ida etiam usus Statius lib. 111. Silv. IV. 12.
Pinifera multum felicitur Ida.
 Virgilius lib. V. 449.

Aut Ida in magna radicibus eruta pinus.
 Sic & *Pinifer Sionis* Statius dicitur Theb. XIII. est
 enim Phrygia pines sylvis instructissima unde &
 Idaeae Matri haec arbor facra. sic *pinus Idaea* ex
 conjectura in lib. 307. & ita de aliis montibus. sic
pinifera Pyrene Avien. descr. orae marit. *pinifer ista*

mus Mosch. in Megara v. 49. *pinifer Atlas* Auson.
 Idyl. 32. *pinifer Olympus* Senec. Agam. *Piniferam
 Casti arces* Avien. descr. orbis. HEINS.

45. *Dicitur & Coa sedisse in veste puellae.*] *Le-
 ge, Coam veste.* Omphale enim Lyda, non Coa,
 Propertius lib. 1. Eleg. 11.

*Quid juvenas ornata procedere, vira, capillo,
 Et tenues Coa veste movere sinu.*
 Et lib. II. Eleg. 1.

Hoc totum à Coa veste volumen erit.

Tibullus Eleg. IV. lib. 11.

*Hic dat avaritiae causa: et Coa puellis
 Vestis.*

In hac insula Pamphilon Latro filium primum in-
 venisse subtilioris texturae artificum scriptores tra-
 dunt. videatur ad Solinum Salmast. pag. 101. postea
 interpretari, *Coa in veste puellas* in veste quam
 puella laboravit, sed minus bene. Tibull. II. VI. 35.
Vestis quas femina Coa iexuit. HEINS.

51. *Consulere tamen digna tua pellice damna.*] *Con-
 solare* vel *Consolare* reponendum. IDEM. *Con-
 solare* alii, quod recte Berlmannus damnat. vid. ad
 II. Fast. 821.

54. *Nocer.*] Forte, *movet.* HEINS.

55. *Judex incallidus.*] Praestiterit, *mois calli-
 dus.* mox etiam forte, *blanditia est oculis,* pro *lau-
 data.* IDEM.

Non tamen evaluit vitare domestica tela.

Quos aliis arcus, & sibi dura tulit.

Deprensam conjux illam in Mavorte dolebat.

Tellibus hic Divis cum Jove questus erat.

65 Jam dolet & Mavors, terras ultroque reliquit:

Prætulit Anchisen huic habitura suum.

Anchisen propter voluit formosa videri:

Visaque post latam jacuit ultra deam. *

70 Quid mirum est potuisse Parin succumbere Amori?

Immunis sub quo non fuit ipsa parens?

Quam læsus Menelaus amat, non læsus amavi.

Adjice, non læso quod comes ipsa fuit.

Et magnos (video) cogit mihi rapta tumultus:

Armataeque petunt Pergama mille rates.

NOÏ:

63. *Deprensam conjux illa.*] *Deprensam illam* prima editio. HEINSIUS. Lege:

Deprensam conjux illam cum Marte dolebat, Tellibus & divis cum Jove questus erat.

65. *Terras ultroque.*] *Certe terra:que relicta. Prætulit Au. hinc h. suum.* Berfmanni Marg.

66. *Prætulit Anchisen huic habitura suum.*] Prima editio, *habitura.* Gryphiana, *hinc habitura.* Lego, *huic habitura.* HEINSIUS. Forte:

Jam dolet & Mavors, terras ultroque reliquit, Prætulit Anchisen huic habitura suum.

Doluit Mavors primo ob Adonin, quem ille figura apri adsumta obrunccasse fertur, & ita ultus injuriam suam terras reliquit. illa vero Anchisen suum prætulit; Julius Firmicus de Error. Prof. Relig. *Venus in adulteria depraona desecit, & post Dei nuptias Anchisæ heminis cubile scilatur.* Arnob. lib. iv. pag. 146. *Post Vulcanum, Phœntem, Martem, in Anchisæ nuptias arripse ipsam illam Venereæ Aeneadam Matrem & Romanas dominationis auctorem.* BURMANNUS.

68. *Visaque post latam jacuit ultra Deam.*] Locus inquinatissimus, quem sic constituendum esse opinor:

Divaque postulat marcius ultra Deos.

vel *Languis*, amore scilicet. ultra in femet ipsa thorus Vulcani & Martis posthabitos. Possit etiam, *Etique ita* (vel *hinc dea*) *postulat marcius ultra Deos.* idque verius reor. *postferre* Curtio etiam usitatum lib. vii. *Animi & corporis robore nulli juvenum postferendus.* Seneca libro, cur bonis eveniant mala, *Vatinie postferatur.* Plinius libro xxxv. cap. 1. *Nunc vero pictura in totam marmoribus postulata.* us recte Plineianus ex viginti vetulsi codicis. C. X. *Philæonæ Erætri tabula nullis postferenda.* & 1020. *Piræna arte panis postferendus.* libro 111. cap. 11.

Gallia nullis provinciarum postferenda libro IV. cap. 11. *Peloponnesus Peninsula haud ulli terras nobilitate postferenda.* libro vi. cap. xxviii. *Arabia nulli genium postferenda.* Aufonius Epistola ad Paulinum:

*Nam Tullianum Euzyem
Tuo loco postferendum nominis
Silius lib. 11.*

Ne regnis postferre fidem.
Plinius Hist. Nat. lib. xxxvii. cap. 5. *Nen postferuntur & Charites in propyleis Atbiniensium, quos Socrates fecit. marceri,* ut apud Claudianum laudibus Serenæ, *neq; deinde cura Sequis marceri amor.* HEINSIUS.

69. *Quid mirum est potuisse pari succurrere amori; Immunis sub quo non fuit ipse Paris.*] Nihil etiam hic sani appareat. Erunt tamen omnia perspicua, si reponas:

*Quid mirum est potuisse Parin succumbere Amori;
Immunis sub quo non fuit ipsa parens?
Præcedentia abunde confirmant hanc lectionem;
Idem. ipsa Paris Marg. Berfm.*

72. *Ipsa fuit.*] Ipse Berfm. Edit.

73. *Cogit mihi rapta tumultus.*] *Cogit* lege. *prærapta* etiam Sparta malim, ut versus sic constituat:

*Et magnos (video) cogit mihi Sparsa tumultus.
Miltrem à Graecis jam cogi subindicat. parta pro Sparta scriptum primo fuerat. hinc transpositis syllabis rapta est natura. Simile mendum Faistorum codices tam typis descriptos, quam exaratos inveni, infedit lib. vi. 487.*

*Indoluit Juvno raptum quod pellice natum.
Eductæ, at sanguis ille sororis erat.*

Cum Ovidius scriptum haud dubie reliquerit, *partum* quod pellice natum. per *partum* autem Bacchus ex Semelæ prognatus intelligitur, Salmastius volebat:

Con-

- 75 Non vereor belli ne non sit causa probanda:
Est illi facies digna movere duces:
Si mihi nulla fides; armatos respice Atridas.
Quam sibi sic repetunt, sic metuenda mihi est.
80 Quod si vertendae spes mentis concipis hujus;
Cur cessant herbae, carmina curve tua?
Nam te nec Phoebi sollertior artibus ulla est;
Phaebaeaeque Hecates somnia vera vides.
Tecum sideribus, tecum deducere Lunam
Nubibus, & memini surripuisse diem.
85 Pascebam tauros: interque armenta leones
Obstupui placidos vocibus ire tuis.
Quid retro Xanthum, retro Simoenta vocatum
Adjiciam cursus non tenuisse suos?

Ipse

Concis mihi rapta tumultus. HEINSIUS.

Cegit Bersm. Marg.

75. Belli ne non sit causa probanda.] Propertii
lib. II. II. 49. respexit, ut ex veteri libro sunt
emendanda:*Digna quidem facies, pro qua vel cives Achilles,
Vel Priamo belli causa probanda fuit.*

HEINSIUS.

78. Sic metuenda mihi est.] Lege:

Quam sibi sic repetunt, sic retinenda mihi est.

Mihi, scilicet armato. vel lege:

*Armatus respice Atridas;**Quam sibi sic repetunt, sic metuenda mihi.*

IDEM. Sic retinenda mihi est. Bersm. & Plant.

81. Cum te nec Phoebi.] Scribe, ut Latinitatis
ratio habeatur, Nam te. IDEM.81. Phoebaeaeque Hecates somnia vera vides.] *Omi-
na vera* Passeratius legit ad Propertium lib. IV. Eleg.
IV. quomodo Propertius ipse *omina lunae* illic
dixit. vide quae notamus ad Epist. IX. 35. 40. apud
Corippum Africanum Pietas Justino in somnis ap-
parens:*Haec ne vana putas aut credas omnia fingi;
Accelera, manifesta loquar.*Non omnia, ut nunc legitur. ipse *visionem* mox
vocat, & ostensa:*Atque ostensa sibi carae referobas amant.*

IDEM.

83 *Te cum sideribus tecum deducere lunam, Nu-
bibus &c.] Caelo deducere Lunam olim refigen-
dam videbatur, quod & Scaligeri placuisse anim-
adverto, ut ad imitationem illorum haec dicta
sint:**Carmina vel caelo possunt deducere Lunam.*

Et Propertius lib. II. El. 28.

*Et jam Luna negat toties descendere caelo.*Certe Lunae deductio in magicis notissima, qua
arte Sagae Thesalae in primis nobiles. Ceterum
quod *deducere* est optimis auctoribus, de quo ver-
bo satis obvio in veterum commentariis nos alibi
plura congesimus, id *deripere Lunam caelo* & *de-
votare* est Horatio in Epodis. Hunc vero Sabini ad
locum quod spectat, cum quo diligentius perpen-
do, eo certius adducor, ut pro *secum non caelo*,
quomodo prius, sed *secum* opiner reponendum;
sic denique verum emendem ac distinguam:*Te cum sideribus secum deducere Lunam**Nubibus, & memini surripuisse diem.* HEINSIUS.Bersmanni Plant. D. Heinsii editiones, *Tecum &
secum*. ut Paris adjuerit Oenonae sacris magicis
operanti. sed ego mallem:*Tecum sideribus cinctam deducere Lunam,**Nubibus & memini surripuisse diem.*Ita passim Poetae Lunam satellitio quasi siderum
cinctam fingunt. Senec. Octav. 389.*Orbem Phoebes, astra quem cingunt vaga.*

Stat. I. Silv. IV. 36.

*Luna.**Vaga cingunt astra*Vid. Broukh. ad Propert. III. Eleg. 19. & ad Tibul.
III. Eleg. 1. 87. & nos ad Valer. Flac. V. 567. ad:
quid dicemus. BURMANNUS.

Ipse pater Cebren, natae male tutus ab ore,
90 Cantatas quoties refistit inter aquas:

Nunc

89. *Ipse pater seu rem natae male tutus haberet.*] Diu me exercuit hic locus, & quidem frustra. nec tamen defuit successus post longam meditationem, dum alia ex aliis, ut sit, sese offerunt. Scriptum fuerat primo à libraribus, *Ipse pater seu rem.* unde seu rem postea factum, cum nil mutari debuerit. promiscue enim duae istae literae *u* & *b* inter se confunduntur. *seu rem* igitur pro *Cebren*. quomodo OEnones pater dicitur. Deinde pro *haberet* suspicor, *habere*, vel *habores* exaratum fuisse, addita temere aspiratione. Quare omnia jam sint perpiscua, si resingas verum hoc modo:

*Ipse pater Cebren, natae male tutus ab ore,
Cantatas quoties refistit inter aquas!*

Parthenius in Erototicis cap. iv. Ἀλέξανδρος ὁ Πριάμου, Βουκάλῳ κατὰ τὴν ἰδὴν, ἰρασίη τις Κεβρήνος ἠγαγὲρ τῆς Οἰώνης. Apollodoros lib. iii. Ἀλέξανδρος δὲ Οἰώνῳ τὴν Κεβρήνος τοῦ ποταμοῦ ἠγαγὲρ γηραιῶν. Lycophronus Scholiastes: Οἰώνη ἠγαγὲρ τῆς Κεβρήνος, ἢ Οἰώνη. Eit & Κεβρῶν Aetoliae civitas apud Scylacem. Adeatur etiam Stephanus Byzantinus de Urbibus in Κεβρῶν. Oenone igitur Cebrenis filia. hinc Nais Luciano dicta. lib. ix. 972. *Quo varice Nais Luserit Oenone.* In Nafonis Epistola fluminis filiam se dicit dissimulato tamen patre:

Edita de magno flumine Nympha sui.

Hinc lucem mutuatur locus Stavianus lib. i. Silv. v. 20. a nemine interpretum intellectus:

Procul hinc & fonte doloso

Salmacis, & viduas Cebrenides arida luctu

Flumina, & Hercules praedator credat alumni.

De Oenone videlicet intelligendum praetam sibi Helenam lugente, cum ad Hesperiam referant interpretes, ab Aesaco Priami filio amata, quod eam Ovidius Met. xi. 769. Cebrenida quoque appellat. atqui illa qui vidua possit dici, non video, cum illi Aesacus supervixerit, ceterum quam familiaris error sit literae B in V mutatae neminem latere potest, si membranas antiquas versavit. ejusque naevi exemplum versu proximo denuo occurrit. Apud Marcianum Capellam lib. ix. cum *Fevna* pro *Phaebes* exaratum offendissent, inficri librarii *foveane*, si dūs placet, nobis exhibuere. locus est insignis pag. 309. HEIMSIUS.

91. *Nunc locus Oenone est: nunc illas tende, paravit.*] Ne suspensum te teneam, Lector, locus mendosissimus hoc modo est constituendus:

*Nunc locus OEnonae est: nunc illam ostende: paravit
Sive tuos ignes pellere, sive moos.*

Nunc tibi locus est. nunc ostende illam OEnonem, quam modo dixi. *illam ostende*, ut apud Auctorem Hercules OEnonem Aet. 12. *Conjugem ostende* *pro* *ostende* *ostende*, pro *illam ostende*. sic supra epistola Ulyssis curas pro *tu* *no* *est*. Epistola Didus ini-

tio *meritaefamam*, pro *merita & famam*. saepe per haec editiones à libraribus peccatum, quod quatuor aut quinque nunc exemplis confirmabo, cum pluribus possum. Valerius Flaccus lib. i. vs. 70.

— *Nunc aëris plantaria vellet*

Perfess, aut curru sarvos frenasse dracones.

Creditas ne ignaras Cereris qui vomere terras

Imbuist, & flavā quercum damnavist arisā.

Ita locus vexatissimus constituendus, qui de Tripitolemo agit. pro *Creditas* si scripserat libraribus, *Credist*. unde *Creditus* deinde factum. Notum illud Nostri, Artus lib. i. 401.

Nec semper credenda Ceres fallacibus arvis,

& Artis ii. 513.

Credita nec semper sulci cum fenore reddant.

Hinc etiam *semina credere terrae* aut *sulcis*, & *semilia* passim apud poetas. Tibullus ii. 7.

— *Spes sulcis credit arasis*

Semina, quae multo fenore reddat ager.

Variis conjecturis locus hic Valeri tentatus est; sed quae omnes à vulgata scriptura longius recedunt, apud eundem Valerium lib. iv. vs. 41.

Si non ira Deum coelo implacabilis urget,
scribendum esse Notis ad lib. x. Met. vs. 399. pluribus adstruximus, cum sine ullo sensu, *vel si placabilis urget* nunc legatur. apud eundem lib. vi, vers. 353.

— *Magno voluti cum turbine sese*

Ipsum Aetolae frangunt in limine venti.

Sic ex vetusto Cartionis codice nunc circumferretur, cum antea legeretur, *Ipsum Euboiae*. Scribendum autem, *Rupis ubi Aetolae*. quod Juvenalis initio Satyrae i. *Aetolis inclusum rupibus antrum* dixit. Luciano lib. v. 609. *saxum Aetolium*. Nunc de duobus Sili Italici locis videamus, quorum alter exstat lib. iix. non longe ab initio, ubi de laboribus Hercules agitur:

Nec levior vicini Libycae telluris alumnus

Maeae super, stratique genus deforme bismembros

Centaursi, frontemque times minor omnis Acarnan.

Postremus versus subobscurus est. Nam quod Daufquejus de Abantibus olim comatis, postea crincom non alentibus, ex Eustathio interpretatur, ad labores Hercules, qui à Siliorecententur, non facit. In veteri Puteanorum fratrum codice, *frontemque times minor omnis Acarnan*. In Oxoniensi, & Coloniensi longe praestantissimo, *frontemque minor nunc omnis Acarnan*. Scribe, *frontemque minor truncam amnis Acarnan*. *trunc* exaratum primo fuerat, pro *truncam*, cum rō am geminarum libraribus neglectisset. inde *nunc* postea factum. Intelligendum autem de Acheloo Acarnaniae fluvio, qui cum Hercule congressus singulari certamine, ab eo devictus, & altiteto cornu à fronte revulsus truncatus est. Idem

Silius

Nunc locus Oenonae est, nunc illam ostende: parabis
sive tuos ignes pellere, sive meos.

Silius lib. viii. 104. ubi congressum Annae & Aeneae describit:

*Tum sic Aeneas dulci repetitus amens,
Tullerem hanc juro.*

Ita ridicule circumferitur & nullo sensu. Reitus nimirum exprefferat librariorum pro *dulci irroitus*. hinc *repetitus* insulse factum. sic nullo *frons irroita capistrum* apud Calpurnium Ecloga vi. *obroire & circumroire* apud Lucretium occurrunt. In Priapeis quoque pari modo non semel peccatum. ut Epigrammate xi.

*Quaedam serier Hestleris parente,
Cumtaeus serer, ut patre, Sibyllae.*

Ita refinit Scaliger, cum *senior* ante legeretur contra legem metricam. Sed istam castigationem Latini sermone usus vix admittit. Putabam aliquando, *Quaedam annofer*. at cum in quinque libris scriptis, quorum unus satis antiquus, legatur *Quaedam junier*; non dubito carminis auctorem scripsisse, *Quaedam haud junior Hestleris parente*. qua voce Horatius quaterque est usus. Epigrammate LXVIII. locus est depositus ac conclamatus, quem non infeliciter, ut puto, restituiimus:

*Sed rudis hic dominum toties audire legentem
Constituitque moras ediditque notas.*

Ita editi. unus ex scriptis duobus, qui penes me exsistat, secundo versu, *Choras moracas*. alter, *Carysi moracas* unus Medicens, *Choris moracas*. Romanus ceteris vetustior, *Carysi moracas*. Repone meo periculo:

*Sed rudis hic dominum toties audire legentem
Caget, Homeriacas ediditque notas.*

Pro eo quod sequitur:

*Phalaon ille vocas, quod nos phalaonta vocamus:
Id quod nos culum, culcon ille vocat.*

Alter meus pro vulgata lectione stat, alter praeflantioris notae, quod *phalaonta cheraunon*. Medicus, *phalaonta caranmon*. Romanus, *caranmon*. nimirum à poëta manu erat, *phalaonta keranov*. qui Homeri illa Odyssae u. respexit:

Καὶ τὴν δὲ Κερωνίης ἀφίει φάλαοντα κερωνόν.

Sed nondum integer est versus. Quid enim sibi volent illa, *φάλαον ille vocas*. nam τὸ *φάλαον* in Homero nusquam occurrit. Cum aestuarem, oportune me admonuit felicissimus horum studiorum Gronovius corrigendum sibi videri:

Ille vocas, quod nos phalaon, phalaonta keranov.

φάλαον enim keranov. cui conjecturae accedo. posset & *phalaon* legi. Ceterum allusio vocum cui & *κωλοῦ* (nam *κωλοῦ* scribendum, ut & Scaliger jam monitum est) respicit illa Iliados A. ΑΨ δ' ἐς *κωλοῦ* *νὴν μέγα ἔριφος*. de Achille Agamemnoni manus intenteant, aut etiam illa de Menelao & Paride dimicaturis Iliados Γ.

Ἀφ' ἑρμῆος δ' ἠγνοῦσθαι χεῖρσσι μάχαιραν,

ἢ εἰ πᾶρ ἔριφος μέγα κωλοῦν αἰὲν ἔσσο.

Qui versus libro T. denuo occurrit. quod vero subiungit, ita scribendum:

Συμφάλαον certe nisi res non munda vocatur.

Nam libri scripti, *Asterdaleon*. ea vox Homero est familiaris. illud tamen *res non munda* vix satis explicat Priapi mentem. quare minimum a babil, qua opinari debere reponi:

Συμφάλαον certe merda huic immunda vocatur.

Ut & hoc loco ex elisione concurrentium vocabulum sit peccatum, dum *res non munda* subditur pro *merda immunda*. sic Priapus apud Horatium in Satyris, *merdis capus inquirer albis*. Sed age, quoniam manum admoveat coepimus elegantissimis verbis, quanquam sic satis obscuro, eos porro expurgemus. Sequens igitur epigramma, cuius initium, *Quid nisi Taenaris*, huic ipsi, in quo castigando sudavimus, est annexendum, ut usum ex duobus fiat, scribendamque: *Quid, nisi Taenaris*. Qui, Homerum subintelligit, de quo praecedentes versus egerant. mox pro *Tantalidae bene si non nota fuisset*, reponendum, *bene si non sensa fuisset*. τὸ *sensa* in simili significatione passim apud auctorem Priapeiorum occurrit. Vulgarum à Priapi mente & simplicitate profusus alienum est. paulo post pro *fallentis Ulyssii malo*, *fallacis Ulyssii*.

& pro *Hinc legitur & Hinc legitimus*, utroque loco *Hic*, in Odyssia videlicet. atque ita praesertiores scripti. pro *Grandia Dulichii iussa tulisse viri*, duo ex emendatioribus codicibus, *vasa priape*. quod magis arridet, quam *vasa tulisse*. quod n aliis nonnullis inveni, quodque Lipsio Schioporum probabatur. per *vasa* quid intelligat, non est ut moncam. pro *capivicia vasas*, codex Romanus veterimus Vincentii Ubaldini, *capivicia quacras*. aliquanto reclus. vel *curas*. pro *suu suis artis opus*, idem cum Mediceo satis probae notae, *sive tras artis opus*. Puto, *Sivo illud laterum*, *sive tras artis opus*. pro *modo vos intendis*, Ubaldinianus, *vos nunc intendis*. tres alii, *vos nunc intendis*. bene. *attendere arcum* etiam dixit Apulej. II. Metam. *Arcum meum in ipso vigor attendis*. *Intendere* tamen nec male se habet. Libuit paulum exspatiari, ut erudito Lectori castigaciones nostras in Nafonem sibi minus quandoque probavimus, earum loco in alii scriptoribus, quae à nabis restituta sunt, probemus. Atque haec sunt, quae medelam qualemcumque hinc A. Sabinii epistolis, quae tres ex pluribus supersunt, allatura credidi. Si quis post me manum secundam iis castigandis pari sedulitate admort, fore auctoror, ut pristino nitiori maxima sui ex parte restituae mox legatur.

HEINSIUS.

92. Parabit.] Paravit libri tres, & unus, parabit. BERGM.

F I N I S.

